

Holy Bible

Aionian Edition®

Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

AionianBible.org

Перша в світі Біблія перекладається зворотним шляхом
100% безкоштовне копіювання та друк
також відомий як “ Фіолетова Біблія ”

Holy Bible Aionian Edition ©
Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024
Source text: Crosswire.org
Source version: 6/26/2023
Source copyright: Public Domain
Ivan Ogienko, 1930

Formatted by Speedata Publisher 4.19.2 (Pro) on 5/7/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Передмова

Український at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Зміст

Старий заповіт

Буття	11
Вихід	42
Левит	68
Числа	87
Повторення Закону	113
Ісус Навин	136
Книга Суддів	151
Рут	166
1 Самуїлова	168
2 Самуїлова	188
1 царів	205
2 царів	225
1 хроніки	243
2 хроніки	260
Ездра	281
Неемія	287
Естер	296
Йов	301
Псалми	316
Приповісті	352
Екклезіяст	365
Пісня над піснями	370
Ісая	373
Єремія	402
Плач Єремії	436
Єзекііль	439
Даниїл	469
Осія	479
Йоїл	484
Амос	486
Овдій	490
Йона	491
Михей	493
Наум	496
Авакум	498
Софонія	500
Огій	502
Захарія	503
Малахії	508

НОВИЙ ЗАВІТ

Від Матвія	513
Від Марка	532
Від Луки	544
Від Івана	565
Дії	581
До римлян	601
1 до коринтян	609
2 до коринтян	617
До галатів	622
До ефесян	625
До филип'ян	628
До колоссян	630
1 до солунян	632
2 до солунян	634
1 Тимофію	635
2 Тимофію	637
До Тита	639
До Филимона	640
До євреїв	641
Якова	647
1 Петра	649
2 Петра	652
1 Івана	654
2 Івана	656
3 Івана	657
Юда	658
Об'явлення	659

Додаток

Керівництво для Читачів

Глосарій

Карти

Доля

Ілюстрації, Doré

Старий заповіт

І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертівся навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

Буття 3:24

Буття

1 На початку Бог створив небо та землю. **2** А земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води. **3** І сказав Бог: „Хай станеться світло!“ І сталося світло. **4** І побачив Бог світло, що добре воно, — і Бог відділив світло від темряви. **5** І Бог назвав світло: „День“, а темряву назвав: „Ніч“. І був вечір, і був ранок, — день перший. **6** І сказав Бог: „Нехай станеться твердь посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою.“ **7** І Бог твердь учинив, і відділив воду, що під твердю вона, і воду, що над твердю вона. І сталося так. **8** І назвав Бог твердь: „Небо“. І був вечір, і був ранок — день другий. **9** І сказав Бог: „Нехай збереться вода з-поза неба до місця одного, і нехай суходіл стане видний“. І сталося так. **10** І назвав Бог суходіл: „Земля“, а місце зібрання води назвав: „Море“. І Бог побачив, що добре воно. **11** І сказав Бог: „Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі“. І сталося так. **12** І земля траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в нім за родом його. І Бог побачив, що добре воно. **13** І був вечір, і був ранок, — день третій. **14** І сказав Бог: „Нехай будуть світила на тверді небесній для відділення дня від ночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками. **15** І нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити над землею“. І сталося так. **16** І вчинив Бог обидва світила великі, — світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі. **17** І Бог умістив їх на тверді небесній, щоб світили вони над землею, **18** і щоб керували днем та ніччю, і щоб відділювали світло від темряви. І Бог побачив, що це добре. **19** І був вечір, і був ранок, — день четвертий. **20** І сказав Бог: „Нехай вода вигоїть дрібні істоти, душу живу, і птаство, що літає над землею під небесною твердю“. **21** І створив Бог риби великі, і всяку душу живу плазуючу, що її вода вигоїла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. І Бог побачив, що добре воно. **22** І поблагословив їх Бог, кажучи: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі!“ **23** І був вечір, і був ранок, — день п'ятий. **24** І сказав Бог: „Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плазуюче, і земну звірину за родом її“. І сталося так. **25** І вчинив Бог земну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все земне плазуюче за родом його. І бачив Бог, що добре воно. **26** І сказав Бог: „Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над морською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі“. **27** І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як

чоловіка та жінку створив їх. **28** І поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над морськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі!“ **29** І сказав Бог: „Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває насіння, що на всій землі, і кожне дерево, що на ньому плід деревний, що воно розсіває насіння, — нехай буде на їжу це вам! **30** І земній усій звірині і всьому птаству небесному, і кожному, що плазує по землі, що душа в ньому жива, — уся зелень яринна на їжу для них.“ І сталося так. **31** І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, — вельми добре воно! І був вечір, і був ранок, — день шостий.

2 І були скінчені небо й земля, і все вбінство їхнє. **2** І скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. І Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. **3** І поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив. **4** Це ось походження неба й землі, коли створено їх, у дні, як Господь Бог створив небо і землю. **5** І не було на землі жодної польової рослини, і жодна ярина польова не росла, бо на землю душу Господь Бог не давав, і не було людини, щоб порати землю. **6** І пара з землі підіймалась, і напувала всю землю. **7** І створив Господь Бог людину з пороку земного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала людина живою душею. **8** І насадив Господь Бог рай ув Едені на сході, і там осадив людину, що її Він створив. **9** І зростив Господь Бог із землі кожне дерево, принадне на вигляд і на їжу смачне, і дерево життя посеред раю, і дерево пізнання добра і зла. **10** І річка з Едену виходить, щоб поїти рай. І звідти розділюється і стає чотирма початками. **11** Імення одному Пішон, — оточує він усю землю Хавіла, де є золото. **12** А золото тієї землі добре; там бделій і камінь онікс. **13** Ім'я ж другої річки Гіхон, — вона оточує весь край Етіопії. **14** А ім'я річки третьої — Тигр, — вона протікає на сході Ашшуру. А річка четверта — вона Ефрат. **15** І взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його доглядала. **16** І наказав Господь Бог Адамові, кажучи: „Із кожного дерева в раї ти можеш їсти. **17** Але з дерева знання добра й зла — не їж від нього, бо в день їди твоєї від нього ти напевно помреш!“ **18** І сказав Господь Бог: „Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього“. **19** І вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити, як він їх кликатиме. А все, як покличе Адам до них, до живої душі — воно ймення йому. **20** І назвав Адам імена всій худобі, і птаству небесному, і всій польовій звірині. Але Адамові помочи Він не знайшов, щоб подібна до нього була. **21** І вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, — і заснув він. І Він узяв одне з ребер його, і тілом закрив його місце. **22** І перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на

жінку, і привів її до Адама. **23** І промовив Адам: „Оце тепер вона — кість від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона жінкою буде зватися, бо взята вона з чоловіка. **24** Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом“. **25** І були вони нагі обоє, Адам та жінка його, і вони не соромилися.

3 Але змій був хитріший над усю польову звірину, яку Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: „Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева раю?“ **2** І відповіла жінка змієві: „З плодів дерева раю ми можемо їсти, **3** але з плодів дерева, що в середині раю, — Бог сказав: „Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти“. **4** І сказав змій до жінки: „Умерти — не вмрете! **5** Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло“. **6** І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і принадне для очей, і пожадане дерево, щоб набути знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові своєму, — і він з'їв. **7** І розкрилися очі в обох них, і пізнали, що нагі вони. І зшили вони фігові листя, і зробили опаски собі. **8** І почувли вони голос Господа Бога, що по раю ходив, як повів денний холодок. І сховався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю. **9** І закликав Господь Бог до Адама, і до нього сказав: „Де ти?“ **10** А той відповів: „Почув я Твій голос у раю — і злякався, бо нагий я, — і сховався“. **11** І промовив Господь: „Хто сказав тобі, що ти нагий? Чи ти не їв з того дерева, що Я звелів був тобі, щоб ти з нього не їв?“ **12** А Адам відказав: „Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, — і я їв“. **13** Тоді Господь Бог промовив до жінки: „Що це ти наробила?“ А жінка сказала: „Змій спокусив мене, — і я їла“. **14** І до змія сказав Господь Бог: „За те, що зробив ти оце, то ти проклятійший над усю худобу, і над усю звірину польову! На своїм череві будеш плазувати, і порох ти їстимеш у всі дні свого життя. **15** І Я покладаю ворожнечу між тобою й між жінкою, між насінням твоїм і насінням її. Воно зітре тобі голову, а ти будеш жалити його в п'яту“. **16** До жінки промовив: „Пмножуючи, помножу терпіння твої та болі вагітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожадання твоє, — а він буде панувати над тобою“. **17** І до Адама сказав Він: „За те, що ти послухав голос жінки своєї та їв з того дерева, що Я наказав бути тобі, говорячи: „Від нього не їж“, — проклята через тебе земля! Ти в скорботі будеш їсти від неї всі дні свого життя. **18** Тернину й осот вона буде родити тобі, і ти будеш їсти траву польову. **19** У поті свого лица ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порох, — і до пороку вернешся“. **20** І назвав Адам ім'я своєї жінці: Єва, бо вона була мати всього живого. **21** І зробив Господь Бог Адамові та жінці його одезу шкуряну — і

зодягнув їх. **22** І сказав Господь Бог: „Ось став чоловік, немов один із Нас, щоб знати добро й зло. А тепер коли б не простяг він своєї руки, і не взяв з дерева життя, і щоб він не з'їв, — і не жив повік віку“. **23** І вислав його Господь Бог із еденського раю, щоб порати землю, з якої узятий він був. **24** І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертівся навколо, щоб стергати дорогу до дерева життя.

4 І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна, і сказала: „Набула чоловіка від Господа“. **2** А далі вона породила брата йому Авеля. **1** І був Авель пастух отари, а Каїн був рільник. **3** І сталося по деяким часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі. **4** А Авель, — він також приніс від своїх перворідних з отари та від їхнього лою. І зглянувся Господь на Авеля й на жертву його, **5** а на Каїна й на жертву його не зглянувся. І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось. **6** І сказав Господь Каїнові: „Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє? **7** Отож, коли ти добре робитимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати“. **8** І говорив Каїн до Авеля, брата свого. І сталося, як були вони в полі, повстав Каїн на Авеля, брата свого, — і вбив його. **9** І сказав Господь Каїнові: „Де Авель, твій брат?“ А той відказав: „Не знаю. Чи я сторож брата свого?“ **10** І сказав Господь: „Що ти зробив? Голос крові брата твого звиває до Мене з землі. **11** А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки. **12** Коли будеш ти порати землю, вона більше не дасть тобі сили своєї. Мандрівником та заволокою будеш ти на землі“. **13** І сказав Каїн до Господа: „Більший мій гріх, аніж можна знести. **14** Ось Ти виганяєш сьогодні мене з цієї землі, і я буду хотатися від лица Твого. І я стану мандрівником та заволокою на землі, і буде, — кожен, хто стріне мене, той уб'є мене“. **15** І промовив до нього Господь: „Через те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде пімщений“. І вмістив Господь знака на Каїні, щоб не вбив його кожен, хто стріне його. **16** І вийшов Каїн з-перед лица Господнього, й осів у країні Нод, на схід від Едену. **17** І Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і вродила Еноха. І збудував він місто, і назвав ім'я тому містові, як ім'я свого сина: Енох. **18** І народився в Еноха Ірад, а Ірад породив Мегуяїла, а Мегуяїл породив Метушаїла, а Метушаїл породив Ламеха. **19** І взяв собі Ламех дві жінки, — ім'я одній Ада, а ймення другій Цілла. **20** І породила Ада Явала, — він був батьком тих, що сидять по наметах і мають череду. **21** А ймення брата його Ювал, — він був батьком усім, хто держить у руках гусли й сопілку. **22** А Цілла також породила Тувалкаїна, що кував всіляку мідь та залізо. А сестра Тувалкаїнова Ноєма. **23** І промовив Ламех до жінок своїх: „Адо й Цілло, послушайте ви мого голосу, жони Ламехові,

почуйте ви слова мого! Бо якби я мужа забив за уразу свою, а дитину — за рану свою, **24** і як буде усемеро пімщений Каїн, то Ламех — у сімдесятеро й семеро!¹⁴ **25** І пізнав Адам ще свою жінку, — і сина вона породила. І назвала ймення йому: Сиф, бо „Бог дав мені інше насіння за Авеля, що забив його Каїн“. **26** А Сифові теж народився був син, і він назвав імення йому: Енош. Тоді зачали були призивати ймення Господне.

5 Оце книга нащадків Адамових. Того дня, як створив Бог людину, Він її вчинив на подобу Божу. **2** Чоловіком і жінкою Він їх створив, і поблагословив їх. І того дня, як були вони створені, назвав Він їхнє ймення: Людіна. **3** І жив Адам сто літ і тридцять, та й сина породив за подобою своєю та за образом своїм, і назвав ім'я йому: Сиф. **4** І було Адамових днів по тому, як він Сифа породив, вісім сотень літ. І породив він синів і дочок. **5** А всіх Адамових днів було, які жив, дев'ять сотень літ і тридцять літ. Та й помер він. **6** І жив Сиф сто літ і п'ять літ, та й породив він Еноша. **7** І жив Сиф по тому, як Еноша породив, вісім сотень літ і сім літ. І породив він синів і дочок. **8** А були всі дні Сифові дев'ять сотень літ і дванадцять літ. **9** І жив Енош дев'яносто літ, та й породив він Кенана. **10** І жив Енош по тому, як Кенана породив, вісім сотень літ і п'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **11** А були всі Еношеві дні дев'ять сотень літ і п'ять літ. Та й помер він. **12** І жив Кенан сімдесят літ, та й породив він Магалал'їла. **13** І жив Кенан по тому, як породив Магалал'їла, вісім сотень літ і сорок літ. І породив він синів та дочок. **14** А всіх Кенанових днів було дев'ять сотень літ і дев'ять літ. Та й помер він. **15** І жив Магалал'їл шістдесят літ і п'ять літ, та й породив він Яреда. **16** І жив Магалал'їл по тому, як Яреда породив, вісім сотень літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. **17** А були всі дні Магалал'їлові вісім сотень літ і дев'яносто літ і п'ять літ. Та й помер він. **18** І жив Яред сто літ і шістдесят і два роки, та й породив він Еноха. **19** І жив Яред по тому, як породив він Еноха, вісім сотень літ. І породив він синів та дочок. **20** А були всі Яредові дні дев'ять сотень літ і шістдесят і два роки. Та й помер він. **21** І жив Енох шістдесят і п'ять літ, та й породив Метушалаха. **22** І ходив Енох з Богом по тому, як породив він Метушалаха, три сотні літ. І породив він синів та дочок. **23** А всіх Енохових днів було три сотні літ і шістдесят і п'ять літ. **24** І ходив із Богом Енох, і не стало його, — бо забрав його Бог. **25** І жив Метушалах сто літ і сімдесят і сім літ, та й Ламеха породив. **26** І жив Метушалах по тому, як породив він Ламеха, сім сотень літ і вісімдесят і два роки. І породив він синів та дочок. **27** А всіх Метушалахових днів було дев'ять сотень літ і шістдесят і дев'ять літ. Та й помер він. **28** І жив Ламех сто літ і вісімдесят і два роки, та й сина породив, **29** ім'я йому назвав: Ной, говорячи: „Цей нас потішить у наших ділах та в труді рук наших коло землі, що Господь її викляв“. **30** І

жив Ламех по тому, як Ноя породив, п'ять сотень літ і дев'яносто літ і п'ять літ. І породив він синів та дочок. **31** А всіх Ламехових днів було сім сотень літ і сімдесят і сім літ. Та й помер він. **32** І був Ной віку п'ять сотень літ, та й породив Ной Сима, Хама та Яфета.

6 І сталося, що розпочала людіна розмножуватись на поверхні землі, і їм народилися дочки. **2** І побачили Божі сини людських дочок, що вродливі вони, і взяли собі жінок із усіх, яких вибрали. **3** І промовив Господь: „Не буде Мій Дух перемагатися в людині навіки, — бо блудить вона. Вона тіло, і дні її будуть сто і двадцять літ“. **4** За тих днів на землі були велетні, а також по тому, як стали приходить Божі сини до людських дочок. І вони їм народжували, — то були силачі, що славні від віку. **5** І бачив Господь, що велике розбещення людини на землі, і весь нахил думки серця її — тільки зло повсякденно. **6** І пожалкував був Господь, що людину створив на землі. І засмутився Він у серці Своєм. **7** І промовив Господь: „Зітру Я людіну, яку Я створив, з поверхні землі, — від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що їх Я вчинив“. **8** Але Ной знайшов милість у Господніх очах. **9** Це ось óповідь про Ноя. Ной був чоловік праведний і невинний у своїх поколіннях. Ной з Богом ходив. **10** І Ной породив трьох синів: Сима, Хама й Яфета, **11** і зіпсулась земля перед Божим лицем, і наповнилась земля насильством. **12** І бачив Бог землю, — і ось зіпсулась вона, кожне бо тіло зіпсуло дорогу свою на землі. **13** І промовив Господь до Ноя: „Прийшов кінець кожному тілу перед лицем Моїм, бо наповнилась земля насильством від них. І ось Я винищу їх із землі. **14** Зроби собі ковчеза з дерева гофер. З перегородками зробиш ковчеза, і смолою осмолиш його ізсерєдини та ізнадвору. **15** І отак його зробиш: три сотні ліктів довжина ковчеза, п'ятдесят ліктів ширина йому, а тридцять ліктів височина йому. **16** Отвір учиниш в ковчезі, і звузиш на лікоть його від гори, а вхід до ковчеза влштуєш на боці його. Зробиш його на поверхні долішні, другорядні й третьорядні. **17** А Я ось наведу потòп, воду на землю, щоб з-під неба винищити кожне тіло, що в ньому дух життя. Помре все, що на землі! **18** І складу Я заповіта Свогого з тобою, і ввійдеш до ковчезу ти, і сини твої, і жінка твоя, і жінки твоїх синів із тобою. **19** І впровадиш до ковчезу по двоє з усього, — з усього живого, із кожного тіла, щоб їх заховати живими з тобою. Вони будуть самець і самиця. **20** Із птаства за родом його, і з худоби за родом її, із усіх плазунів на землі за родом їх, — по двоє з усього увійдуть до тебе, щоб їх зберегти живими. **21** А ти набери собі з кожної їжі, що вона на споживання, — і буде для тебе й для них на поживу.“ **22** І зробив Ной усе, — як звелів йому Бог, так зробив він.

7 І сказав Господь Ноєві: „Увійди ти й увесь дім твій до ковчезу, бо Я бачив тебе праведним перед

лицем Своїм в оцім роді. 2 Із усякої чистої худоби візьмеш собі по семеро, самця та самицю її, а з худоби нечистої — двоє: самця та самицю її. 3 Також із птаства небесного по семеро, самця та самицю, щоб насіння сховати живим на поверхні всієї землі. 4 Ось бо по семи днів Я литиму на землю дощ сорок день і сорок ночей, — і всяку істоту, яку Я вчинив, зітру з-над поверхні землі!“ 5 І зробив Ной усе, як звелів був Господь. 6 А Ной був віку шостисот літ, і стався потоп, — вода на землі. 7 І ввійшов Ной, і сини його, і жінка його, і невістки його з ним до ковчегу перед водою потопу. 8 Із чистої худоби та з худоби, що нечиста вона, і з птаства, і всього, що плазує на землі, 9 по двоє ввійшли до Ноя до ковчегу, самець і самиця, як Бог Ноеві був ізвелів. 10 І сталося по семи днях, — і води потопу линули на землю. 11 Року шостої сотні літ життя Ноевого, місяця другого, сімнадцятого дня місяця, — цього дня відкрилися всі джерела великої безодні, і розчинилися небесні розтвори. 12 І був дощ на землі сорок день і сорок ночей. 13 Того саме дня до ковчегу ввійшов Ной, і Сим, і Хам та Яфет, сини Ноеві, і жінка Ноева, і три невістки його з ними, 14 вони та всяка звірина за родом її, і всяка худоба за родом її, і всяке плазуюче, що плазує по землі, за родом його, і всяке птаство за родом його, усяка пташка крилата. 15 І ввійшли до Ноя, до ковчегу по двоє із кожного тіла, що в нім дух життя. 16 А те, що ввійшло, — самець і самиця з кожного тіла ввійшли, як звелів йому Бог. І замкнув Господь за ним ковчег. 17 І був потоп сорок день на землі, і збільшилась вода, і понесла ковчег. І він високо став над землею. 18 І прибула вода, і сильно збільшилась вона на землі, — і пливав ковчег на поверхні води. 19 І дуже-дуже вода на землі прибула, і покрилися усі гори високі, що під небом усім. 20 На п'ятнадцять ліктів угору вода прибула, — і покрилися гори. 21 І вимерло всяке тіло, що рухається на землі: серед птаства, і серед скотини, і серед звірини, і серед усіх плазунів, що плазують по землі, і кожна людина. 22 Усе, що в нідрах його дух життя, з усього, що на суходолі — вимерло було. 23 І винищив Бог усяку істоту на поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плазуна, і аж до птаства небесного, — вони стерлися з землі. І зостався тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було. 24 І прибувала вода на землі сто і п'ятдесят день.

8 І згадав Бог про Ноя, і про кожную звірину та про всяку худобу, що були з ним у ковчезі. І Бог навів вітра на землю, — і вода заспокоїлась. 2 І закрилися джерела безодні та небесні розтвори, — і дощ з неба спинився. 3 І верталась вода з-над землі, верталась постійно. І стала вода спадати по ста й п'ятидесяти днях. 4 А сьомого місяця, на сімнадцятий день місяця ковчег спинився на горах Араратських. 5 І постійно вода спаладала аж до десятого місяця. А першого дня десятого місяця завиднілися гірські вершки. 6 І сталося по сорока днях, Ной відчинив вікно ковчегу, що його

він зробив. 7 І вислав він крука. І літав той туди та назад, аж поки не вихохла вода з-над землі. 8 І послав він від себе голубку, щоб побачити, чи не спала вода з-над землі. 9 Та не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулась до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упустив її. 10 І він зачекав іще других сім день, і знову з ковчегу голубку послав. 11 І голубка вернулась до нього вечірнього часу, — і ось у неї в дзьобку лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі. 12 І він зачекав іще других сім день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулась. 13 І сталося, року шістсотого й першого, місяця першого, першого дня місяця — вихохла вода з-над землі. І Ной зняв даха ковчегу й побачив: аж ось вихохла поверхня землі! 14 А місяця другого, двадцятого й сьомого дня місяця — вихохла земля. 15 І промовив Ноеві Господь, кажучи: 16 „Вийди з ковчегу ти, а з тобою жінка твоя, і сини твої, і невістки твої. 17 Кожну звірину, що з тобою вона, від кожного тіла з-посеред птаства, і з-посеред скотини, і з-посеред усіх плазунів, що плазують по землі, повиводь із собою. І хай рояться вони на землі, і нехай на землі вони плодяться та розмножуються“. 18 І вийшов Ной, а з ним сини його, і жінка його, і невістки його. 19 Кожна звірина, кожен плазун, усе птаство, усе, що рухається на землі, за родами їхніми — вийшли з ковчегу вони. 20 І збудував Ной жертівника Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертівнику цілопалення. 21 І почув Господь пахощі любі, і в серці Своєму промовив: „Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був. 22 Надалі, по всі дні землі, сімба та жнива, і холоднеча та спека, і літо й зима, і день та ніч — не припиняться!“

9 І поблагословив Бог Ноя й синів його, та й промовив: „Плодіться й розмножуйтеся, та наповняйте землю! 2 І ляк перед вами, і страх перед вами буде між усією звіриною землі, і між усім птаством небесним, між усім, чим роється земля, і між усіма рибами моря. У ваші руки віддані вони. 3 Усе, що плазує, що живе воно, — буде вам на їжу. Як зелену ярину — Я віддав вам усе. 4 Тільки м'яса з душою його, цєбто з кров'ю його, не будете ви споживати. 5 А тільки Я буду жадати вашу кров із душ ваших, з руки кожної звірини буду жадати її, і з руки чоловіка, з руки кожного брата його Я буду жадати душу людську. 6 Хто виле кров людську з людини, то виллята буде його кров, бо Він учинив людину за образом Божим. 7 Ви ж плодіться й розмножуйтеся, ройтесь на землі та розмножуйтеся на ній!“ 8 І сказав Бог до Ноя та до синів його з ним, кажучи: 9 „А Я, — ось Свого заповіта укладаю Я з вами

та з вашим потібством по вас. **10** І з кожною живою душою, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї зёмної звірини з вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї зёмної звірини. **11** І Я укладу заповіта Свого з вами, і жодне тіло не буде вже знищене водою потіпбу, і більш не буде потіпбу, щоб землю нищити“. **12** І Бог промовляв: „Оце знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж кожною живою душою, що з вами, на вічні покоління: **13** Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею. **14** І станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде виднітися в хмарі веселка. **15** І згадаю про Свого заповіта, що між Мною й між вами, і між кожною живою душою в кожному тілі. І більш не буде вода для потіпбу, щоб вигубляти кожне тіло. **16** І буде веселка у хмарі, і побачу її, щоб пам'ятати про вічний заповіт між Богом і між кожною живою душою в кожному тілі, що воно на землі“. **17** І сказав Бог до Ноя: „Це знак заповіту, що Я встановив поміж Мною й поміж кожним тілом, що воно на землі“. **18** І були сини Ноеві, що вийшли з ковчегу: Сим, і Хам, і Яфёт. А Хам — він був батько Ханаанів. **19** Оці троє були сини Ноеві, і від них залюднілася вся земля. **20** І зачав був Ной, муж землі, садити виноград. **21** І пив він вино та й упився, й обнажився в середині свого намету. **22** І побачив Хам, батько Ханаанів, наготу батька свого, та й розказав обом братам своїм надвобі. **23** Узяли тоді Сим та Яфет одержину, і поклали обидва на плечі свої, і позадкували, та й прикрили наготу батька свого. Вони відвернули дозаду обличчя свої, і не бачили нагоди батька свого. **24** А Ной вітверезився від свого вина, і довідався, що йому був учинив його син наймолодший. **25** І сказав він: „Проклятий будь Ханаан, — він буде рабом рабів своїм братям!“ **26** І сказав він: „Благословенний Господь, Симів Бог, — і хай Ханаан рабом буде йому! **27** Нехай Бог розпросторить Яфета, і нехай пробуває в наметах він Симових, — і нехай Ханаан рабом буде йому!“ **28** А Ной жив по потіпбі триста літ і п'ятдесят літ. **29** А всіх Ноевих днів було дев'ятсот літ і п'ятдесят літ. Та й помер.

10 Оце нащадки синів Ноевих: Сима, Хама та Яфета. А їм народились сини по потопі: **2** Сини Яфетові: Гомер, і Магог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тирас. **3** А сини Гомерові: Ашкеназ, і Рифат, і Тогарма. **4** А сини Явана: Еліша, і Таршіш, і китти, і додани. **5** Від них відділилися острові народів у їхніх краях, кожний за мовою своєю, за своїми родами, у народах своїх. **6** А сини Хамові: Куш, і Міцраїм, і Фут, і Ханаан. **7** А сини Кушові: Сева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раами: Шева та Дедан. **8** Куш же породив Німрода, — він розпочав на землі вёлетнів. **9** Він був дужий мисливець перед Господнім лицем. Тому то говориться: „Як Німрод, дужий мисливець перед Господнім лицем“. **10** А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне в землі Шінеар.

11 З того краю вийшов Ашшур, та й збудував Ніневію, і Реховот-Ір, і Калах, **12** і Ресен поміж Ніневією та поміж Калахом, — він оте місто велике. **13** А Міцраїм породив лудів, і анамів, і легавів, і нафтухів, **14** і патрусів, і каслухів, що звідси пішли филистимляни, і кафторів. **15** А Ханаан породив Сидона, свого перворідного, та Хета, **16** і Евусеянина, і Амореянина, і Гіргашеянина, **17** і Хіввеянина, і Аркеянина, і Синеянина, **18** і Арвадеянина, і Цемарянина, і Хаматеянина. А потім розпорозилися роди Ханаанеянина. **19** І була границя Ханаанеянина від Сидону в напрямі аж до Герару, аж до Гази, у напрямі аж до Содому, і до Гомори, і до Адми, і до Цевоїму, аж до Лашу. **20** Оце сини Хамові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. **21** А Симові — теж народились йому, він батько всіх синів Еверових, брат старший Яфетів. **22** Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. **23** А Арамові сини: Уц, і Хул, і Гетер, і Маш. **24** А Арпахшад породив Шелаха, а Шелах породив Евера. **25** А Еверові народилося двоє синів: ім'я першому Пелег, бо за днів його поділилася земля, а ймення його брата — Йоктан. **26** А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хасар-Мавега, і Єраха, **27** і Гадрама, і Узала, і Диклу, **28** і Увала, і Авімаїла, і Шеву, **29** і Офіра, і Хавілу, і Йовава. Усі вони — сини Йоктанові. **30** А оселя їхня була від Меші в напрямі аж до Сефару, гори східної. **31** Оце сини Симові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. **32** Оце роди синів Ноевих, за нащадками їхніми, у їхніх народах. І народи від них поділились на землі по потіпбі.

11 І була вся земля — одна мова та слова одні. **2** І сталося, як рушали зо Сходу вони, то в Шінеарському краї рівнину знайшли, і оселилися там. **3** І сказали вони один одному: „Ану, нароби́мо цегли, і добре її випалимо!“ І сталася цегла для них замість каменя, а смола земляна була їм за вапно. **4** І сказали вони: „Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. І вчинімо для себе ймення, щоб ми не розпорозилися по поверхні всієї землі“. **5** І зійшов Господь, щоб побачити місто та башту, що людські сини будували її. **6** І промовив Господь: „Один це нарід, і мова одна для всіх них, а це ось початок їх праці. Не буде тепер нічого для них неможливого, що вони замишляли чинити. **7** Тож зійдімо, і змішаймо там їхні мови, щоб не розуміли вони мови один одного“. **8** І розпорозив їх звідти Господь по поверхні всієї землі, — і вони перестали будувати те місто. **9** І тому то названо ймення йому: Вавилон, бо там помішав Господь мову всієї землі. І розпорозив їх звідти Господь по поверхні всієї землі. **10** Оце нащадки Симові: Сим був віку ста літ, та й породив Арпахшада, два роки по потопі. **11** І жив Сим по тому, як породив Арпахшада, п'ять сотень літ. І породив він синів і дочок. **12** А Арпахшад жив тридцять і п'ять літ, та й породив він Шелаха. **13** І жив Арпахшад по тому, як породив він Шелаха, чотири сотні літ та три роки. І

породив він синів та дочок. **14** Шелах же жив тридцять літ, та й породив він Евера. **15** І жив Шелах по тому, як породив він Евера, чотири сотні літ і три роки. І породив він синів та дочок. **16** Евер же жив тридцять літ і чотири, та й породив він Пелеґа. **17** І жив Евер по тому, як породив він Пелеґа, чотири сотні літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. **18** Пелеґ же жив тридцять літ, та й породив Реу. **19** І жив Пелеґ по тому, як породив Реу, дві сотні літ і дев'ять літ. І породив він синів та дочок. **20** А Реу жив тридцять і два роки, та й породив Серуга. **21** І жив Реу по тому, як породив Серуга, дві сотні літ і сім літ. І породив він синів та дочок. **22** А Серуг жив тридцять літ, та й породив Нахора. **23** І жив Серуг по тому, як породив Нахора, дві сотні літ. І породив він синів та дочок. **24** А Нахор жив двадцять літ і дев'ять, та й породив він Тераха. **25** І жив Нахор по тому, як породив він Тераха, сотню літ і дев'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **26** Терах же жив сімдесят літ, та й породив Аврама, і Нахора, і Гарана. **27** А оце нащадки Терахові: Терах породив Аврама, і Нахора, і Гарана. А Гаран породив Лота. **28** Гаран же помер за життя свого батька, у краї свого народження, в Урі халдейському. **29** І побрали Аврам та Нахор для себе жінок. Ім'я Аврамовій жінці Сара, а ймення Нахоровій жінці Мілка, дочка Гарана, Мілчиного батька і батька Ісци. **30** А Сара неплідна була, — не мала нащадка вона. **31** І взяв Терах Аврама, сина свого, і Лота, сина Таранового, сина свого сина, і Сару, невістку свою, жінку Аврама, свого сина, та й вийшов з ними з Уру халдейського, щоб піти до краю ханаанського. І прийшли вони аж до Харану, та й там оселилися. **32** І було днів Терахових дві сотні літ та п'ять літ. І Терах помер у Харані.

12 І промовив Господь до Аврама: „Вийди зо своєї землі, і від родини своєї, і з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажучу. **2** І наро́дом великим тебе Я вчиню, і поблагословлю Я тебе, і звеличу ймення твоє, — і будеш ти благословенням. **3** І поблагословлю, хто тебе благословить, хто ж тебе проклинає, того прокляню. І благословляться в тобі всі племена землі!“ **4** І відправивсь Аврам, як сказав був до нього Господь, і з ним пішов Лот. Аврам же мав віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану. **5** І Аврам узяв Сару, свою жінку, та Лота, сина брата свого, і ввесь маєток, який набулі, і людей, що їх набули у Харані, та й вийшли, щоб піти до Краю ханаанського. І до Краю ханаанського вони прибули. **6** І пройшов Аврам по Краю аж до місця Сихему, аж до дуба Мамре́. А ханаанецинин тоді проживав у цім Краї. **7** І Господь явився Авраму й сказав: „Я дам оцей Край потомству твоєму“. І він збудував там жертівника Господеві, що явився йому. **8** А звідти він рушив на гору від сходу від Бет-Елу, і намета свого розп'яв, — Бет-Ел від заходу, а Гай від сходу. І він збудував там Господу жертівника, і прикликав Господне Ймення. **9** І подавався Аврам усе далі на південь. **10** І стався був голод у Краї. І зійшов

Аврам до Єгипту, щоб там перебути, бо голод у Краї тяжкий став. **11** І сталося, як він близько прийшов до Єгипту, то сказав був до жінки своєї Сарі: „Отож то я знаю, що ти жінка вродлива з обличчя. **12** І станеться, як побачать тебе єгиптяни й скажуть: Це жінка його, — то вони мене в'ють, а тебе позоставлять живою. **13** Скажи ж, що сестра моя ти, — щоб добре було через тебе мені, і щоб я позостався живий через тебе.“ **14** І сталося, як прийшов був Аврам до Єгипту, то єгиптяни побачили жінку, що дуже вродлива вона. **15** І побачили її вельможі фараонові, і хвалили її перед фараоном. І взята була та жінка до дому фараонового. **16** І він для Аврама добро вчинив через неї. І одержав він дрібну та велику худобу, і осли, і раби, і невільниці, і ослиці, і верблюди. **17** І вдарив Господь фараона та дім його великими поразками через Сару, Аврамову жінку. **18** І прикликав фараон Аврама й сказав: „Що ж то мені ти вчинив? Чому не сказав мені, що вона — твоя жінка? **19** Для чого сказав ти: Вона моя сестра? І я собі взяв був за жінку її. А тепер ось жінка твоя, — візьми та й іди!“ **20** І фараон наказав людям про нього. І вислали його, і жінку його, і все, що в нього було.

13 І піднявся Аврам із Єгипту, — сам, і жінка його, і все, що в нього було, і Лот разом із ним, до Неґеву. **2** А Аврам був вельми багатий на худобу, на срібло й на золото. **3** І пішов він в мандрівки свої від Неґеву аж до Бет-Елу, аж до місця, де напочатку намет його був поміж Бет-Елом і поміж Гаєм, **4** до місця жертівника, що його він зробив там напочатку. І Аврам там прикликав Господне Ймення. **5** Так само й у Лота, що з Аврамом ходив, дрібна та велика худоба була та намети. **6** І не вміщала їх та земля, щоб їм разом пробувати, бо великий був їхній маєток, і не могли вони разом пробувати. **7** І сталася сварка поміж пастухами худоби Аврамової та поміж пастухами худоби Лотової. А ханаанецинин та періздеанецинин сиділи тоді в Краю. **8** І промовив до Лота Аврам: „Нехай сварки не буде між мною та між тобою, і поміж пастухами моїми та поміж пастухами твоїми, бо близька ми рідня. **9** Хіба не ввесь Край перед обличчям твоїм? Відділися від мене! Коли підеш ліворуч, — то я піду праворуч, а як ти праворуч, — то піду я ліворуч“. **10** І звів Лот свої очі, і побачив усю околицю Йорданську, що наводнена вся вона аж до Цоару, — перед тим, як Содом та Гомору був знищив Господь, — як Господній садок, як єгипетський край! **11** І Лот вибрав собі всю околицю йорданську. І Лот рушив на схід, і вони розлучилися один від одного. **12** Аврам оселився в землі ханаанській, а Лот оселився в рівнинних містах околиці, і наметував аж до Содому. **13** А люди содомські були дуже злі та грішні перед Господом. **14** І промовив Господь до Аврама, коли Лот розлучився із ним: „Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на південь, і на схід, і на захід, **15** бо всю цю землю, яку бачиш, Я її дам навіки тобі та потомству

твоєму. **16** І вчиню Я потомство твоє, як той порох землі, так, що коли хто потрапить злічити порох зёмний, то теж і потомство твоє перелічене буде. **17** Устань, пройди по Краю вздовж його та вширши його, — бо тобі його дам!“ **18** І Аврам став наметувати, і прибув, і осів між дубами Мамре, що в Хевроні вони. І він збудував там жертівника Господєві.

14 І сталося за днів Амрафела, царя Шинеару, Арїоха, царя Елласару, Кедор-Лаомера, царя Еламу, і Тидала, царя Гоїму, — 2 вони вчинили війну з Бераєм, царем Содому, і з Біршаєм, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адми, і Шемевемером, царем Цевоїму, і з царем Белаю, що Цоар тепер. **3** Усі ці зібрались були до долини Сіддїм, — вона тепер море Солоне. **4** Дванадцять літ служили вони Кедор-Лаомерові, а року тринадцятого повстали. **5** А року чотирнадцятого прибув Кедор-Лаомер та царі, що були з ним, і побили Рефаїв в Аштерот-Карнаїмі, і Зузів у Гамі, і Емів у Шаве-Кір'ятаїмі, **6** і Хорянина в горах Сеїру аж до Ел-Парану, що він при пустині. **7** І вернулись вони, і прибули до Ен-Мішпату, — воно тепер Кадеш, — і звоювали всю землю Амалїка, а також Аморея, що сидів у Хаццон-Тамарі. **8** І вийшов цар Содому, і цар Гомори, і цар Адми, і цар Цевоїму, і цар Белаю, — тепер він Цоар, — і вишикувалися з ними на бій у долині Сіддїм, — **9** із Кедор-Лаомером, царем Еламу, і Тидалом, царем Гоїму, і Амрафелом, царем Шинеару, і Арїохом, царем Елласару, — чотири царі проти п'ятьох. **10** А долина Сіддїм була повна смоляних ям; і втекли цар Содому й цар Гомори, та й попадали туди, а позосталі повтікали на гору. **11** І взяли вони весь маєток Содому й Гомори, і всю їхню поживу, — і пішли. **12** І взяли вони Лота, сина брата Аврамового, — бо пробував у Содомі, — і добро його та й пішли. **13** І прийшов був недобиток, та й розповів єврею Аврамові, — а він жив між дубами амореянина Мамре, брата Ешколового й брата Анерового, Аврамових спільників. **14** І почув Аврам, що небіж його взятий у неволю, та й узброїв своїх вправних слуг, що в домі його народились, три сотні й вісімнадцять, і погнався до Дану. **15** І він поділився на гурті вночі, він та раби його, і розбив їх, і гнався за ними аж до Хови, що ліворуч Дамаску. **16** І вернув він усе добро, а також Лота, небожа свого, і добро його повернув, а також жінок та людей. **17** Тоді цар Содому вийшов назустріч йому, як він повертався, розбивши Кедор-Лаомера та царів, що були з ним, до долини Шаве, — вона тепер долина Царська. **18** А Мелхиседек, цар Салиму, виніс хліб та вино. А він був священник Бога Всевишнього. **19** І поблагословив він його та й промовив: „Благословенний Аврам від Бога Всевишнього, що створив небо й землю. **20** І благословенний Бог Всевишній, що видав у руки твої ворогів твоїх“. І Аврам дав йому десятину зо всього. **21** І сказав цар содомський Аврамові: „Дай мені людей, а маєток візьми собі“. **22** Аврам же сказав

цареві содомському: „Я звів свою руку до Господа, Бога Всевишнього, Творця неба й землі, — **23** що від нитки аж до ремінця сандалів я не візьму з того всього, що твоє, щоб ти не сказав: Збагатив я Аврама. **24** Я не хочу нічого, — даси тільки те, що слуги поїли, та частину людям, що зо мною ходили: Анер, Ешкол і Мамре, — частину свою вони візьмуть“.

15 По цих-о подіях було слово Господнє Аврамові в видінні таке: „Не бійся, Авраме, — Я тобі щит, нагорода твоя вельми велика“. **2** А Аврам відізвся: „Господи, Господи, — що даси Ти мені, коли я бездітний ходжу, а керівник мого господарства — він Елі-Езер із Дамаску“. **3** І сказав Аврам: „Отож, Ти не дав нащадка мені, і ото мій керівник — спадкоємець мені“. **4** І ось слово Господнє до нього таке: „Він не буде спадкоємець тобі, але той, хто виїде з твого нутра, — він буде спадкоємець тобі“. **5** І Господь його вивів надвір та й сказав: „Подивися на небо, та зорі злічи, коли тільки потрапиш ти їх полічити“. І до нього прорік: „Таким буде потомство твоє!“ **6** І ввірував Аврам Господєві, а Він залічив йому те в праведність. **7** І промовив до нього: „Я Господь, що вивів тебе з Уру халдейського, щоб дати тобі землю оцю, щоб став ти спадкоємець її“. **8** І промовив Аврам: „Господи, Господи, — з чого я довідаюся, що буду спадкоємець її?“ **9** Він же промовив до нього: „Візьми трилітнє теля, і трилітню козу, і трилітнього барана, і горлицю, і пташеня голубине“. **10** І взяв він для Нього все те, і розсік його пополювині, і дав кожному частину його відповідно до другої, але птаства не розсік. **11** І зліталось жидо птаство на трупи, та Аврам відганняв його. **12** Коли ж сонце схилялось на захід, то спав сон на Аврама. І ось спадає на нього жак темний, великий. **13** І промовив Господь до Аврама: „Добре знай, що потомство твоє буде приходьком в землі не своїй. І будуть служити вони, і будуть їх мучити чотири сотні літ. **14** Але нарід, якому служити вони будуть, Я засуджу; та вони потім вийдуть з великим маєтком. **15** А ти до своєї рідні прийдеш у мирі, і старості добрий похований будеш. **16** А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореянина“. **17** І сталося, коли зайшло сонце й була темрява, то ось появилася мов димуюча піч, та смолоскип огняний перейшов поміж тими кусками жертви. **18** І того дня склав Господь заповіта з Аврамом, говорячи: „Насінню твоєму Я дав оцю землю від річки Єгипту аж до річки великої, до річки Ефрата: **19** хенеянина, і кенїзеянина, і кадмонянина, **20** і хіттеянина, і перїззеянина, і рефаеянина, **21** і амореянина, і ханаанеянина, і гїргашеянина, і евусеянина“.

16 А Сара, Аврамова жінка, не родила йому. І в неї булї єгиптянка невільниця, а ймення їй Агар. **2** І сказала Сара Аврамові: „Ось Господь затримав мене від породу. Прийди ж до моєї невільниці, — може від неї одержу я сина“. І послухався Аврам

голосу Сари. **3** І взяла Сара, Аврамова жінка, єгиптянку Аґар, свою невільницю, по десяти літах перебування Аврамового в землі ханаанській, і дала її Аврамові, чоловікові своєму, за жінку. **4** І він увійшов до Аґари, — і вона зачала. Як вона ж побачила, що зачала, то стала легковажити господиню свою. **5** І сказала Сара Аврамові: „Моя кривда на тобі! Я дала була свою невільницю до лоня твого, а як вона побачила, що зачала, то стала легковажити мене. Нехай розсудить Господь поміж мною та поміж тобою!“ **6** І промовив Аврам до Сари: „Таж невільниця твоя в руці твоєї! Зроби їй те, що вгодне в очах твоїх“. І Сара гнобила її. І втекла Аґар від обличчя її. **7** І знайшов її Ангол Господній біля джерела води на пустині, біля джерела на дорозі до Шур, **8** і сказав: „Аґаро, Сарина невільнице, звідки ж то прийшла ти, і куди ти йдеш?“ Та відказала: „Я втіаю від обличчя Сари, пані моєї“. **9** А Ангол Господній промовив до неї: „Вернися до пані своєї, — і терпи під руками її!“ **10** І Ангол Господній промовив до неї: „Сильно розмножу потомство твоє, і через безліч буде воно незліченне“. **11** І Ангол Господній до неї сказав: „Ось ти зачала, і сина породиш, і назвеш ім'я йому Ізмаїл, бо прислухавсь Господь до твоєї неволі. **12** А він буде як дикий осел між людьми, — рука його на всіх, а рука всіх — на нього. І буде він жити при всіх своїх братах“. **13** І назвала вона Імення Господа, що мовив до неї: „Ти Бог видіння!“ Бо сказала вона: „Чи й тут я дивилась на Того, Хто бачить мене?“ **14** Тому джерело було назване „Джерело Живого, Хто бачить мене“, — воно поміж Кадешем та поміж Баредом. **15** І вродила Аґар Аврамові сина, а Аврам назвав ім'я свого сина, що вродила Аґар: Ізмаїл. **16** А Аврам був віку восьмидесяти літ і шести літ, коли Аґар вродила була Аврамові Ізмаїла.

17 І був Аврам віку дев'яносто літ і дев'яти літ, коли явився Господь Аврамові та й промовив до нього: „Я Бог Всемогутній! Ходи перед лицем Моїм, і будь непорочний! **2** І дам Я Свого заповіта поміж Мною та поміж тобою, і дуже-дуже розмножу тебе“. **3** І вправ Аврам на обличчя своє, а Бог до нього промовляв, говорячи: **4** „Я, — ось Мій заповіт із тобою, і станеш ти батьком багатьох народів. **5** І не буде вже клікатись ім'я твоє: Аврам, але буде ім'я твоє: Авраам, бо вчинив Я тебе батьком багатьох народів. **6** І вчиню Я тебе дуже-дуже плідним, і вчиню, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе вийдуть. **7** І Я складу заповіта Свого поміж Мною та поміж тобою, і поміж твоїм потомством по тобі на їхні покоління на вічний заповіт, що буду Я Богом для тебе й для нащадків твоїх по тобі. **8** І дам Я тобі та потомству твоєму по тобі землю скитання твого, увесь Край ханаанський, на вічне володіння, — і Я буду ім Богом“. **9** І сказав Аврамові Бог: „А ти заповіта Мого стерегтимеш, ти й потомство твоє по тобі в їхніх поколіннях. **10** То Мій заповіт, що його ви виконувать будете, поміж Мною й поміж вами, і поміж

потомством твоїм по тобі: нехай кожен чоловічої статі буде обрізаний у вас. **11** І будете ви обрізані на тілі крайньої плоти вашої, і стане це знаком заповіту поміж Мною й поміж вами. **12** А кожен чоловічої статі восьмиденний у вас буде обрізаний у всіх ваших поколіннях, як народжений дому, так і куплений за срібло з-поміж чужоплеменних, що він не з потомства твого. **13** Щодо обрізання, — нехай буде обрізаний уроджений дому твого й куплений за срібло твоє, — і буде Мій заповіт на ваших тілах заповітом вічним. **14** А необрізаний чоловічої статі, що не буде обрізаний на тілі своєї крайньої плоти, то стята буде душа та з народу свого, — він зірвав заповіта Мого!“ **15** І сказав Аврамові Бог: „Сара, жінка твоя, нехай свого ймення не кличе вже: Сара, бо ім'я її: Сарра. **16** І поблагословлю Я її, і теж з неї дам сина тобі. І поблагословлю Я її, і стануться з неї народи, і царі народів будуть із неї“. **17** І вправ Аврам на обличчя своє, і засміявся. І подумав він у серці своїм: „Чи в столітнього буде народжений, і чи Сарра в віці дев'ятидесяти літ уродить?“ **18** А до Бога сказав Авраам: „Хоча б Ізмаїл жив перед лицем Твоїм!“ **19** Бог же сказав: „Але Сарра, твоя жінка, сина породить тобі, а ти назвеш ім'я йому Ісак. І Свого заповіта з ним Я складу, щоб був вічний заповіт для нащадків його по нім. **20** А щодо Ізмаїла, Я послухав тебе: Ось Я поблагословлю його, і вчиню його плідним, і дуже-дуже розмножу його. Він породить дванадцять князів, і великим народом учиню Я його. **21** А Свого заповіта Я складу з Ісаком, що його Сарра вродить тобі на цей час другого року“. **22** І Він перестав говорити з ним. І Бог вознісся від Авраама. **23** І взяв Авраам Ізмаїла, сина свого, і всіх уроджених у домі його, і всіх, хто куплений за срібло його, кожного чоловічої статі з-поміж людей Авраамового дому, і обрізав тіло крайньої плоти їх того самого дня, як Бог говорив з ним. **24** А Авраам був віку дев'яносто й дев'яти літ, як обрізано було тіло крайньої плоти його. **25** А Ізмаїл був віку тринадцяти літ, як обрізано було тіло крайньої плоти його. **26** Того самого дня був обрізаний Авраам та Ізмаїл, син його. **27** І всі мужі дому його, — народжені дому й куплені за срібло з-поміж чужоплеменних, — були обрізані з ним.

18 І явився до нього Господь між дубами Мамре, а він сидів при вході в намет під час денної спеки. **2** І він ізвів очі свої та й побачив: ось три Мужі стоять біля нього. І побачив, і вибіг із входу намету назустріч їм, і вклонився до землі, **3** та й промовив: „Господи, коли тільки знайшов я милість в очах Твоїх, — не прохось повз Своїго раба! **4** Принесуть трохи води, — і ноги свої помийте, і спочиньте під деревом. **5** І хай хліба шматок принесу я, а Ви підкріпіть серце Ваше. Потому підете, бо на те Ви йдете повз свійого раба“. І сказали вони: “Зроби так, як сказав“. **6** І Авраам поспішив до намету до Сарри й сказав: „Візьми швидко три міри пшеничної муки, заміси, і зроби коржі“. **7** І побіг Авраам до товару, і взяв молоде та добре теля, і дав

служі, а той швидко його приготівив. 8 І взяв масла й молока, та теля приготовлене, та й поклав перед Ними, а сам став біля Них під деревом. І їли Вони. 9 І сказали до нього: „Де Сарра, жінка твоя?“ А він відказав: „Ось у наметі“. 10 І сказав один з Них: „Я напевно вернуся до тебе за рік цього самого часу. І ось буде син у Сарри, жінки твоєї...“ А Сарра це чула при вході намету, що був за Ним. 11 Авраам же та Сарра старі були, віку похилого. У Сарри перестало бувати звичайне жіноче. 12 І засміялася Сарра в нутрі своїм, говорячи: „Коли я зів'яла, то як станеться розкіш мені? Таж пан мій старий!“ 13 І сказав Господь до Авраама: „Чого то сміялася Сарра отак: Чи ж справді вроджу, коли я зостарілась? 14 Чи для Господа є річ занадто трудна? На означений час Я вернуся до тебе за рік цього самого часу, — Сарра ж тоді матиме сина“. 15 А Сарра відкрілася, говорячи: „Не сміялася я“, бо боялась. Але Він відказав: „Ні, — такі сміялася ти!“ 16 І повставали звідти ті Мужі, і поглянули на Содом, а Авраам пішов з Ними, щоб їх відпроводити. 17 А Господь сказав: „Чи Я від Авраама втаю, що Я маю зробити? 18 Бож Авраам справді стане народом великим та дужим, і в ньому поблагословляться всі народи землі! 19 Бо вибрав Я його, щоб він наказав синам своїм і домові своєму по собі. І будуть вони дотримуватися дороги Господньої, щоб чинити справедливість та право, а то для того, щоб Господь здійснив на Авраамові, що сказав був про нього“. 20 І промовив Господь: „Через те, що крик Содому й Гомори великий, і що гріх їхній став дуже тяжкий, 21 зійду ж Я та й побачу, чи не вчинили вони так, як крик про них, що доходить до Мене, — тоді їм загинуть, а як ні — то побачу“. 22 І повернулися звідти ті Мужі, і пішли до Содому, а Авраам — усе ще стояв перед Господнім лицем. 23 І Авраам підійшов та й промовив: „Чи погубиш також праведного з нечестивим? 24 Може є п'ятдесят праведних у цьому місті, — чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятидесяти тих праведних, що в ньому є? 25 Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, — цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?“ 26 І промовив Господь: „Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайду п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них“. 27 І відповів Авраам та й промовив: „Оце я осмілюся був говорити до Господа свого, а я порошок та попіл. 28 Може п'ятдесят тих праведних не матиме п'яти, чи Ти знищиш ціле місто через п'ятьох?“ І промовив Господь: „Не знищу, коли там знайду сорок і п'ять!“ 29 І промовив до Нього він ще, та й сказав: „Може сорок там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради сорока!“ 30 І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Господа, і нехай я скажу: „Може тридцять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю, коли й тридцять знайду там!“ 31 І сказав Авраам: „Оце я осмілюся був говорити до Господа мого: Може

двадцять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради двадцяти!“ 32 І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Господа, і нехай я скажу тільки разу цього: Може хоч десять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не знищу й ради десятих!“ 33 І пішов Господь, як скінчив говорити до Авраама. А Авраам вернувся до свого місця.

19 І прибули обидва Ангולי до Содому надвечір, а Лот сидів у брамі содомській. І побачив Лот, і встав їм назустріч, і вклонився обличчям до землі, 2 та й промовив: „Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба, і переночуйте, і помийте ноги свої, а рано встанете й підете на дорогу свою“. А вони відказали: „Ні, бо будемо ми ночувати на вулиці“. 3 А він сильно на них налягав, і вони до нього з дороги зійшли, і ввійшли до дому його. І вчинив він для них прийняття, і напій прісного — і їли вони. 4 Ще вони не полягали, а люди того міста, люди Содому — від малого аж до старого, увесь народ звідусюди оточили той дім. 5 І вони закричали до Лота, і сказали йому: „Де ті мужі, що ночі цієї до тебе прийшли? Виведи їх до нас, — щоб нам їх пізнати!“ 6 І Лот вийшов до входу до них, а двері замкнув за собою, 7 і сказав: „Браття мої, — не чиніть лихого! 8 Ось у мене дві доньки, що мужа не пізнали. Нехай я їх до вас виведу, а ви їм робіть, що вам до вподоби. Тільки мужам оцім не робіть нічого, бо на те вони прийшли під тінь даху мого“. 9 А вони закричали: „Іди собі геть!“ І сказали: „Цей один був прийшов, щоб пожити чужинцем, а він став тут суддею! Тепер ми зло гірше тобі заповідім, ніж їм!“ І сильно вони налягали на мужа, на Лота, і підійшли, щоб висадити двері. 10 Тоді вистромили свою руку ті мужі, і впровадили Лота до себе до дому, а двері замкнули. 11 А людей, що при вході до дому зібрались, вони вдарили сліпотою, — від малого аж до великого. І ті попомучилися, шукаючи входу. 12 І сказали ті мужі до Лота: „Ще хто в тебе тут? Зятів і синів своїх, і дочок своїх, і все, що в місті твоє, — виведи з цього місця, 13 бо ми знищимо це місце, бо збільшився їхній крик перед Господом, і Господь послав нас, щоб знищити його“. 14 І вийшов Лот, і промовив до зятів своїх, що мали взяти дочок його, і сказав: „Уставайте, вийдіть із цього місця, бо Господь знищить місто“. Але в очах зятів він здавався як жартун. 15 А коли зійшла світова зірниця, то Ангולי принагляли Лота, говорячи: „Уставай, візьми жінку свою та обох дочок своїх, що знаходяться тут, щоб тобі не загинути через гріх цього міста“. 16 А що він вагався, то ті мужі — через Господню до нього любов — схопили за руку його, і за руку жінки його, і за руку обох дочок його, і вивели його, і поставили поза містом. 17 І сталося, коли один з них виводив їх поза місто, то промовив: „Рятуй свою душу, — не оглядайся назад себе, і не затримуйся ніде в околиці. Ховайся на гору, щоб тобі не загинути“. 18 А Лот їм відказав: „Ні ж бо, Господи! 19 Ось Твій раб знайшов милість в

очах Твоїх, і Ти побільшив Свою милість, що зробив її зо мною, щоб зберегти при житті мою душу; але я не встигну сховатись на гору, щоб була не спіткало мене зло, і я помру. 20 Ось місто це близьке, щоб утекти туди, а воно — маленьке. Нехай сховаюсь я туди, — чи ж воно не маленьке? — і буде жити душа моя“. 21 Відказав Він до нього: „Ось Я прихилився до твого прохання, щоб не зруйнувати міста, про яке ти казав. 22 Швидко сховайся туди, бо Я не зможу нічого зробити, аж поки не прийдеш туди“. Тому й назвав ім'я тому місту: Цоар. 23 Сонце зійшло над землею, а Лот прибув до Цоару. 24 І Господь послав на Содом та Гомору дощ із сірки й огню, від Господа з неба. 25 І поруйнував ті міста, і всю околицю, і всіх мешканців міст, і рослинність землі. 26 А жінка його, Лотова, озирнулася позад нього, — і стала стовпом соляним! 27 І встав Авраам рано вранці, і подався до місця, де стояв був він перед лицем Господнім. 28 І він подивився на Содом та Гомору, і на всю поверхню землі тієї околиці. І побачив: ось здіймається дим від землі, немов дим із вапнярки... 29 І сталося, як нищив Бог міста тієї околиці, то згадав Бог Авраама, і вислав Лота з середини руїни, коли руйнував ті міста, що сидів у них Лот. 30 І піднявся Лот із Цоару, і осів на горі, й обидві дочкі його з ним, бо боявся пробувати в Цоарі. І осів у печері, він та обидві дочкі його. 31 І промовила старша молодшій: „Наш батько старий, а чоловіка немає в цім краї, щоб прийшов до нас, як звичайно на цілій землі. 32 Ходи, — напіймо свого батька вином, і покладімося з ним. І оживимо нащадків від нашого батька“. 33 І ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І прийшла старша та й поклалася з батьком своїм. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 34 І сталося другого дня, і старша сказала молодшій: „Ось я минулої ночі поклалася була з своїм батьком. Напіймо його вином також ночі цієї, і прийди ти, покладися з ним, — і оживимо нащадків від нашого батька“. 35 І також ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І встала молодша та й поклалася з ним. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 36 І завагітніли обидві Лотові дочкі від батька свого. 37 І вродила старша сина, і назвала ім'я йому: Моав. Він батько моавів аж до цього дня. 38 А молодша — вона вродила також, і назвала ймення йому: Бен-Аммі. Він батько синів Аммону аж до цього дня.

20 І вирушив звідти Авраам до краю Негев поміж Кадешем і поміж Шуром, і оселився часово в Герарі. 2 І сказав Авраам на Сарру, жінку свою: „Вона сестра моя“. І послав Авімелех, цар Герару, і взяв Сарру. 3 І прийшов Бог до Авімелеха у сні нічним, і сказав до нього: „Ось ти вмираєш через жінку, яку взяв, бо вона має чоловіка“. 4 А Авімелех не зближався до неї, і сказав: „Господи, чи Ти вб'єш також люд праведний? 5 Чи ж не він був сказав мені: Вона моя сестра, а вона — також вона сказала: Він мій брат. Я те зробив у невинності серця свого й у чистоті рук

своїх“. 6 І промовив до нього Бог у сні: „І Я знаю, що в чистоті свого серця вчинив ти оце, і Я теж удержав тебе, щоб не згрішив проти Мене. Тому то не дав Я тобі доторкнутись до неї. 7 А тепер верни жінку цього мужа, бо він пророк, і буде молитися за тебе, і живи. А коли ти не вернеш, то знай, що справді помреш ти й усе, що твоє“. 8 І встав Авімелех рано вранці, і покликав усіх рабів своїх, та й сказав усі ці слова до їхніх ушей. А люди ті сильно злякалися. 9 І закликав Авімелех Авраама, і промовив до нього: „Що ти нам учинив? І чим згрішив я проти тебе, що ти приніс на мене й на царство моє великий гріх? Учинки, яких не роблять, ти зо мною вчинив!“ 10 І сказав Авімелех Авраамові: „Що ти мав на увазі, що вчинив таку річ?“ 11 І сказав Авраам: „Бо подумав я: Нема ж страху Божого в місцевості цій, тому вб'ють мене за жінку мою. 12 І притім вона справді сестра моя, — вона дочка батька мого, тільки не дочка матері моєї, — і стала за жінку мені. 13 І сталося, коли Бог учинив мене мандрівником з дому батька мого, то сказав я до неї: То буде твоя ласка, яку вчиниш зо мною: у кожній місцевості, куди прийдем, — говори ти на мене: він мій брат“. 14 І взяв Авімелех дрібну та велику худобу, і рабів та невольниць, та й дав Авраамові. І вернув йому Сарру, жінку його. 15 І сказав Авімелех: „Ось край мій перед обличчям твоїм, — осядь там, де тобі до вподоби“. 16 А Сарра сказала: „Ось тисячу сékлів срібла я дав братові твоєму. Оце тобі накриття на очі перед усіма, хто з тобою. І перед усіма ти оправдана“. 17 І помолився Авраам Богові, — і вздоровив Бог Авімелеха, і жінку його, і невольниць його, — і почали вони знову роджати. 18 Бо справді стримав був Господь кожну утробу Авімелехового дому через Сарру, Авраамову жінку.

21 А Господь згадав Сарру, як сказав був, і вчинив Господь Саррі, як Він говорив. 2 І Сарра зачала, і породила сина Авраамові в старості його на означений час, що про нього сказав йому Бог. 3 І назвав Авраам ім'я синові своєму, що вродився йому, що Сарра йому породила: Ісак. 4 І обрізав Авраам Ісака, сина свого, коли мав він вісім день, як Бог наказав був йому. 5 А Авраам був віку ста літ, як уродився йому Ісак, син його. 6 І промовила Сарра: „Сміх учинив мені Бог, — кожен, хто почує, буде сміятися з мене“. 7 І промовила: „Хто б сказав Авраамові: Сарра годує синів? Бо вродила я сина в старості його“. 8 І дитина росла, і була відлучена. І справив Авраам велику гостину в день відлучення Ісака. 9 І побачила Сарра сина Агари єгиптянки, що вродила була Авраамові, що він насміхається. 10 І сказала вона Авраамові: „Прожени ту невольницю та сина її, бо не буде наслідувати син цієї невольниці разом із сином моїм, із Ісаком“. 11 Але ця справа була дуже не до вподоби Авраамові через сина його. 12 І промовив Господь Авраамові: „Нехай не буде не до вподоби тобі це через хлопця

та через невільницю твою. Усе, що скаже тобі Сарра, послухай голосу її, бо Ісаком буде покликане тобі потомство. **13** І також сина невільниці тієї — учиню його нарідом, бо він — твоє насіння“. **14** І встав рано Авраам, і взяв хліба й бурдюка́ води, і дав до Аґари на плече її, також дитину, та й послав її. І пішла вона, та й заблудила в пустині Беер-Шева. **15** І скінчилась вода в бурдюці, і покинула вона дитину під одним із кущів. **16** І пішла вона, і сіла собі навпроти, на віддалі — як стрілити луком, бо сказала: „Нехай я не бачу смерти цієї дитини!“ І сіла навпроти, і піднесла свій голос та й заплакала. **17** І почув Бог голос того хлопця. І кликнув до Аґари Божий Ангол із неба, і сказав їй: „Що тобі, Аґаро? Не бійся, бо почув Бог голос хлопця, де він там. **18** Устань, підійми хлопця, і рукою своєю держи його, бо великим нарідом зроблю Я його“. **19** І відкрив Бог очі її, і вона побачила криницю води. **19** І пішла вона, і наповнила бурдюка водою, та й напоїла хлопця. **20** І з хлопцем був Бог, — і він виріс. І осів у пустині, і став він стрілець-лучник. **21** І осів він у пустині Паран, а мати його взяла йому жінку з єгипетського краї. **22** І сталося часу того, і сказав Авімелех і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: „Бог із тобою в усьому, що ти робиш! **23** А тепер присягни ж мені Богом отут, що ти не обманяш мене, і нащадка мого, і онука мого. І яка була ласка, яку я до тебе чинив, ти вчиниш зо мною та з краєм, що ти в нім чужинцем пробуваєш“. **24** І сказав Авраам: „Я присягаю!“ **25** І Авраам дорікав Авімелехові за криницю води, що її відняли були Авімелехові раби. **26** І сказав Авімелех: „Я не знаю, хто вчинив оту річ, — ані ти не розповів мені, й ані я не чув, хібащо сьогодні“. **27** І взяв Авраам дрібну та велику худобу, та й дав Авімелехові, і обидва вони склали умову. **28** І поставив Авраам сім овечок з дрібного товару особно. **29** І сказав Авімелех до Авраама: „Що вони, сім овечок отих, що ти їх поставив особно?“ **30** А той відказав: „Бо з моєї руки сім овечок ти візьмеш, щоб для мене були на свідoctво, що я викопав цю криницю“. **31** Тому то назвав він це місце Беер-Шева, бо там поклялися вони. **32** І склали умову вони в Беер-Шеві. І встав Авімелех та Піхол, головний провідник його війська, і вернулись вони до краю филистимського. **33** А Авраам посадив тамариска в Беер-Шеві, і кликав там ім'я Господа, Бога Вічного. **34** І Авраам пробував у филистимській землі багато днів.

22 І сталося після цих випадків, що Бог випробував Авраама. І сказав Він до нього: „Аврааме!“ А той відказав: „Ось я!“ **2** І промовив Господь: „Візьми свого сина, свого одинака́, що його полюбив ти, Ісака, та й піди собі до краю Морія, і принеси там його в цілопалення на одній із тих гір, що про неї скажеш тобі“. **3** І встав Авраам рано вранці, і свого осла осідлав; і взяв із собою двох слуг та Ісака, сина свого, і для цілопалення дров нарубав. І встав, і пішов він до місця,

що про нього сказав йому Бог. **4** А третього дня Авраам звів очі свої, та й побачив те місце здалека. **5** І сказав Авраам своїм слугам: „Сідайте собі тут з ослом, а я й хлопець підем аж туди, і покльонимося, і повернемося до вас“. **6** І взяв Авраам дрова для цілопалення, і поклав на Ісака, сина свого, і взяв в свою руку огонь та ножа, і пішли вони разом обоє. **7** І сказав Ісак до Авраама, свого батька, говорячи: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я, сину мій!“ І промовив Ісак: „Ось огонь та дрова, а де ж ягня на цілопалення?“ **8** І відказав Авраам: „Бог нагледить ягня Собі на цілопалення, сину мій!“ І пішли вони разом обоє. **9** І вони прийшли до місця, що про нього сказав йому Бог. І збудував там Авраам жертвника, і дрова розклав, і зв'язав Ісака, сина свого, і поклав його на жертвника над дровами. **10** І простяг Авраам свою руку, і взяв ножа, щоб зарізати сина свого... **11** Та озвався до нього Ангол Господній із неба й сказав: „Аврааме, Аврааме!“ А той відізвся: „Ось я!“ **12** І Ангол промовив: „Не витягай своєї руки до хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти богобійний, і не пожалів для Мене сина свого, одинака́ свого“. **13** А Авраам звів очі свої та й побачив, — аж ось один баран зав'яз у гущавині своїми рогами. І пішов Авраам, і взяв баранá, і приніс його на цілопалення замість сина свого. **14** І назвав Авраам ім'я місця того: „Господь нагледить“, що й сьогодні говориться: „На горі Господь з'явиться“. **15** А Ангол Господній із неба озвався до Авраама подруге, **16** і сказав: „Клянуся Собою, — це слово Господнє, — тому, що вчинив ти цю річ, і не пожалів був сина свого, одинака́ свого, **17** то благословляючи, Я поблагословлю тебе, і розмножуючи, розмножу потомство твоє, немов зорі на небі, і немов той пісок, що на березі моря. І потомство твоє внаслідке брами твоїх ворогів. **18** І всі народи землі будуть Насінням твоїм благословляти себе через те, що послухався ти Мого голосу“. **19** І вернувся Авраам до слуг своїх. І встали вони, та й пішли разом до Беер-Шеві. І осів Авраам у Беер-Шеві. **20** І сталося по тих випадках, і сказано Авраамові так: „Ось також Мілка вродила синів Нахорові, братові твоєму: **21** Уца, перворідного його, і Буза, брата його, і Кемуїла, батька Арамового, **22** І Кеседа, і Хазо, і Плдаша, і Їдлафа, і Бетуїла. **23** А Бетуїл породив Ревеку. Цих восьмеро́х породила Мілка Нахорові, братові Авраамовому. **24** А наложниця його — а їй на ймення Реума — вродила й вона Теваха й Гахама, і Тахаша й Мааху.

23 І було життя Саррино́го сто літ і двадцять літ і сім літ, — літа життя Саррино́го. **2** І вмерла Сарра в Кіріят-Арбі, — це Хеврон у краї ханаанському. І прибув Авраам голосити над Саррою та плакати за нею. **3** І встав Авраам від обличчя небіжки своєї, та й сказав синам Хетовим, говорячи: **4** „Я прихосьцький й захожий між вами. Дайте в себе мені власність для гробу, і нехай я поховаю свою небіжку з-перед обличчя свого“. **5** І відповіли сини Хетові Авраамові, та

й сказали йому: **6** Послухай нас, пане мій, — ти Божий князь серед нас! У добірнім із наших гробів поховай небіжку свою. Ніхто з нас не затримає гробу свого від тебе, щоб поховати небіжку твою“. **7** І встав Авраам, і вклонився народу тієї землі, синам Хетовим, **8** та й промовив до них і сказав: „Коли ви згідні поховати небіжку мою з-перед обличчя мого, то послухайте мене, і настирливо просіть для мене Ефрона, сина Цохарового, **9** і нехай мені дасть він печеру Махпелу, що його, що в кінці його поля, за гроші повної ваги, — хай мені її дасть поміж вами на власність для гробу“.

10 А Ефрон пробував серед Хетових синів. І відповів хіттеянин Ефрон Авраамові, так що чули сини Хетові й усі, хто входив у браму його міста, говорячи: **11** „Ні, пане мій, послухай мене! Поле віддав я тобі, і печеру, що на ній, віддав я тобі, — на очах синів народу мого я віддав її тобі. Поховай небіжку свою“.

12 І вклонився Авраам перед народом тієї землі, **13** та й сказав до Ефрона, так що чув був народ тієї землі, говорячи: „Коли б тільки мене ти послухав! Я дам срібло за поле, — візьми ти від мене, і хай поховую небіжку свою“.

14 А Ефрон відповів Авраамові, говорячи йому: **15** „Пане мій, послухай мене! Земля чотирьох сотень шеклів срібла, — що вона поміж мною та поміж тобою? А небіжку свою поховай!“

16 І послухав Авраам Ефрона. І відважив Авраам Ефрону срібло, про яке той був сказав, так що чули сини Хетові, — чотири сотні шеклів срібла купецької ваги. **17** І стало поле Ефронове, що в Махпелі воно, що перед Мамре, поле й печера, що на ньому, і кожне дерево, що в полі, що в усій границі його навколо, **18** купном Авраамові в присутності синів Хетових, усіх, хто входив до брами міста його.

19 І по цьому Авраам поховав Сарру, жінку свою, в печері поля Махпелі, перед Мамре, — це Хеврон у землі ханаанській. **20** І стало поле й печера, що на ній, Авраамові на власність для гробу від синів Хетових.

24 А Авраам був старий, у літа ввійшов. І Господь Авраама поблагословив був усім. **2** І сказав Авраам до свого раба, найстаршого дому свого, що рядив над усім, що він мав: „Поклади свою руку під стегно моє, **3** і я присягну тебе Господом, Богом неба й Богом землі, що ти не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, серед якого я пробуваю. **4** Бо ти підеш до краю мого, і до місця мого народження, і візьмеш жінку для сина мого, для Ісака“.

5 І сказав раб до нього: „Може та жінка не схоче за мною піти до цієї землі, то чи справді поверну я твого сина до краю, звідки ти вийшов?“

6 І промовив до нього Авраам: „Стережися, — щоб ти не вернув мого сина туди! **7** Господь, що взяв мене з дому батька мого й з краю мого народження, і що промовляв був до мене, і що присягнув мені, кажучи: „Твоім нащадкам Я дам оцю землю“, Він пошле Свого Ангола перед обличчям твоїм, і ти візьмеш звідти жінку для сина мого!“

8 А коли ота жінка не схоче піти за тобою, то ти будеш очищений з цієї присяги

своєї. Тільки сина мого ти туди не вертай“.

9 І раб поклав свою руку під стегно Авраама, пана свого, і йому присягнув на цю справу. **10** І взяв той раб десять верблюдів із верблюдів пана свого, та й пішов. І взяв різне добро свого пана в руку свою. І він устав, і пішов в Месопотамію до міста Нахора. **11** І поставив верблюди навколішки за містом при водній криниці надвечір, на час, як виходять жінки воду брати, **12** та й промовив: „Господи, Боже пана мого Авраама, — подай же сьогодні мені це, і милість вчини з паном моїм Авраамом!“

13 Ось я стою над водним джерелом, а дочки мешканців міста виходять воду брати. **14** І станеться, що дівчина, до якої скажу: Нахили но глека свого, я нап'юся, — а вона відповість: Пий, і так само верблюди твої я понапуваю, — її Ти призначив для раба Свого, для Ісака. І з цього пізнаю, що Ти милість учинив з моїм паном“.

15 І сталося, поки він закінчив говорити, аж ось виходить Ревека, що була народжена Бетуїлові, синові Мілки, жінки Нахора, Авраамового брата. А її глек — на плечі в неї. **16** А дівчина та — вельми вродлива з обличчя; була дівиця, і чоловік не пізнав ще її. І зійшла вона до джерела, і наповнила глека свого, та й вийшла. **17** І вибіг той раб назустріч їй, та й сказав: „Дай но напитись води з твого глека!“

18 А та відказала: „Напийся, мій пане!“ І вона поспішила, і зняла свого глека на руку свою, — і напоїла його. **19** А коли закінчила поїти його, то сказала: „Також для верблюдів твоїх наберу я води, аж поки вони не нап'ються“.

20 І метнулась вона, і глека свого спорожнила до пійла. І ще до криниці побігла набрати, і набрала води всім верблюдам його. **21** А чоловік той дивувався їй та мовчав, щоб пізнати, чи Господь пошастив дорогу йому, чи ні? **22** І сталося, як перестали верблюди пити, то взяв той чоловік золоту сережку, — пів шекля вага їй, — і два на́ручні на руки її, — на десять шеклів золота вага їм, — **23** та й сказав: „Чия ти дочка? Скажи ж мені, чи в домі батька твого є місце для нас ночувати?“

24 Вона відказала йому: „Я дочка Бетуїла, сина Мілки, що його породила вона для Нахора“.

25 І сказала до нього: „І соломи, і паші багато є в нас, також місце ночувати“.

26 І той чоловік нахилився, і вклонився Богові аж до землі, **27** та й сказав: „Благословенний Господь, Бог пана мого Авраама, що не опустив милости Своєї й вірности Своєї від пана мого! Я був у дорозі, Господь припровадив мене до дому братів мого пана“.

28 І побігла дівчина, і розповіла в домі своєї матері про цю пригоду. **29** А в Ревеки був брат, на ймення йому Лаван. І побіг Лаван до того чоловіка надвір, до джерела. **30** І сталося, як він побачив сережку та на́ручні на руках сестри своєї, і коли почув слова Ревеки, сестри своєї, що говорила: „Отак говорив мені той чоловік“, то прибув він до того чоловіка, — а той ось стоїть при верблюдах біля джерела, — **31** і сказав: „Увійди, благословенний Господи! Чого стоятимеш надворі? А я опорожнив дім і місце для верблюдів“.

32 І ввійшов той чоловік до

дому. А Лаван порозсідлував верблюди, і дав соломи й паші для верблюдів, і води, щоб умити ноги йому й ноги людям, що були з ним. **33** І поставлено перед ним, щоб він їв. А той відказав: „Не буду їсти, аж поки не розкажу своїй справі“. А Лаван відказав: „Говори!“ **34** І той став говорити: „Я раб Авраамів. **35** А Господь щедро поблагословив мого пана, і він став великий. І дав Він йому худобу дрібну та велику, і срібло, і золото, і рабів, і невільниць, і верблюди, й осли. **36** А Сарра, жінка пана мого, бувши старою, уродила панові моєму пана. А він йому все дав, що мав. **37** І заприсяг мене пан мій, говорячи: „Не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, що я пробував у його краю. **38** Але підеш до дому батька мого, і до мого роду, і візьмеш жінку для сина мого“. **39** І сказав я до пана свого: „Може та жінка не піде за мною?“ **40** І сказав він до мене: „Господь, що ходив перед обличчям моїм, пошле Свого Ангела з тобою, і дорогу твою пощастить, і ти візьмеш жінку для сина мого з роду мого й з дому батька мого. **41** Тоді будеш очищений ти від закляття мого, як прийдеш до роду мого, а коли вони не дадуть тобі, то будеш ти чистий від закляття мого. **42** І прибув я сьогодні до джерела, та й сказав: „Господи, Боже пана мого Авраама, коли б же Ти вчинив щасливою дорогою мою, що нею ходжу я! **43** Ось я стою над джерелом води, і станеться, що дівчина, яка виїде води брати, а я їй скажу: Дай но мені напитися трохи води з свого глека, **44** вона ж відкаже мені: Пий і ти, і для верблюдів твоїх наберу я води, то вона та жінка, яку призначив Господь для сина пана мого.“ **45** І поки скінчив я говорити в своїй серці, аж ось виходить Ревека, а її глек на плечі в неї. І зійшла вона до джерела, та й набрала води. І сказав я до неї: Напій же мене! **46** І метнулась вона, і свого глека з себе зняла та й сказала: Пий, а я понапуваю й верблюди твої. І я пив, а вона понапувала й ті верблюди. **47** А я запитався її та й сказав: Чия ти дочка? А вона відказала: Я дочка Бетуїла, сина Нахорового, якого породила йому Мілка. І серезку надів я до носа її, і наручні на руки її. **48** І я нахилився, і вклонився до землі Господеві, і поблагословив Господа, Бога пана мого Авраама, що Він провадив мене дорогою визначеною, щоб узяти дочку брата пана мого для сина його. **49** А тепер, якщо милосердя та правду ви чините з паном моїм, то скажіть мені; коли ж ні, — то скажіть мені, і я звернуся правбруч або лівбруч“. **50** І відповіли Лаван і Бетуїл та й сказали: „Від Господа вийшла та річ, — ми не можемо сказати тобі нічого злого чи доброго. **51** Ось перед тобою Ревека, — візьми та й їди, і нехай вона стане за жінку синові пана твого, як Господь говорив був“. **52** І сталося, коли їхні слова почув раб Авраамів, то вклонивсь до землі Господеві. **53** І вийняв той раб срібний посуд, і посуд золотий та шаги, і дав Ревеці, і дав цінні речі братові її та матері її. **54** І ли й пили він та люди, що з ним, і ночували. А коли рано встали, то він сказав: „Відшліть мене

до пана мого“. **55** І сказав її брат та мати її: „Нехай посидить дівчина з нами хоч днів з десять, — потім підеш“. **56** І сказав він до них: „Не спізнняйте мене, бо Господь пощастив мою путь. Відшліть мене, і нехай я піду до пана свого“. **57** А вони відказали: „Покличмо дівчину, і запитаймо її саму.“ **58** І покликали Ревеку, і сказали до неї: „Чи ти підеш з оцим чоловіком?“ А вона відказала: „Піду“. **59** І послали вони Ревеку, сестру свою, і няньку її, і раба Авраамового, і людей його. **60** І вони поблагословили Ревеку й сказали до неї: „Ти наша сестра, — будь матір'ю для тисячі десятків тисяч, і нехай нащадки твої внаслідують брами твоїх ворогів“. **61** І встала Ревека й служниці її, і посідали на верблюдів, і поїхали за тим чоловіком. І взяв раб Ревеку й відійшов. **62** А Ісак був вернувся з подорожі до криниці Лахай-Рої, і сидів у краї південному. **63** І вийшов Ісак на прогулянку в поле, як вечір наставав. І він звів свої очі, і побачив, — ось верблюди йдуть. **64** І Ревека звелá свої очі, та й Ісака побачила, — і злізла з верблюда. **65** І сказала вона до раба: „Хто отой чоловік, що полем іде нам назустріч?“ А раб відповів: „То мій пан“. І вона покривáло взяла, та й накрилась. **66** І раб розповів Ісакові про всі речі, які він учинив. **67** І впровадив її Ісак до намету Сарри, матері своєї. І взяв він Ревеку, і за жінку йому вона стала, і він її покохав. І Ісак був утішений по смерті матері своєї.

25 А Авраам іще взяв жінку, а ймення її Кетура. **2** А вона породила йому Зімрана, і Йокшана, і Мадана, і Мідіяна, і Їшбака, і Шуаха. **3** А Йокшан породив був Шеву та Дедана. А сини Деданові були: ашшури, і летуші, і леуми. **4** А сини Мідіянові: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — усі вони сини Кетури. **5** І віддав Авраам усе, що мав, Ісакові. **6** А синам наложниць, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відіслав їх від Ісака, сина свого, коли сам ще живий був, на схід, до краю східнього. **7** А оце дні літ Авраамового життя, які він прожив: сто літ, і сімдесят літ, і п'ять літ. **8** І спочив та й умер Авраам у старощах добрих, старий і нажившись. І він прилучився до своєї рідні. **9** І поховали його Ісак та Ізмаїл, сини його, у печері Махпелі, на полі Ефрона, сина Цохара хіттєянина, що навпроти Мамрє, — **10** поле, що його Авраам був купив від синів Хетових, — там був похований Авраам і Сарра, жінка його. **11** І сталося по Авраамовій смерті, — і поблагословив Бог Ісака, сина його. І осів Ісак при криниці Лахай-Рої. **12** А оце нащадки Ізмаїла, Авраамового сина, що його породила Авраамові єгиптянка Аґар, невільниця Саррина. **13** І оце імена синів Ізмаїла, за їхніми іменами й за нащадками їх: перворідний Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбеїл, і Мівсам, **14** І Мішма, і Дума, і Масса, **15** Хадад, і Тема, Етур, Нафіш, і Кедма. **16** Оце вони, сини Ізмаїлові, і їхні ймення за дворами їх і за їх кочовищами, — дванадцять начальників для їхніх племен. **17** А оце літа життя Ізмаїлового: сто літ, і

тридцять літ, і сім літ. І спочив та й умер він, і був узятий до своєї рідні. 18 І розложилися вони від Хавілі аж до Шуру, що навпроти Єгипту, як іти до Ашшуру. І він оселився перед усіма своїми братами. 19 А оце оповість про Ісака, Авраамового сина. Авраам породив Ісака. 20 І був Ісак віку сорока літ, як він узав собі за жінку Ревеку, дочку Бетуїла арамеянина, з Падану арамейського, сестру арамеянина Лавана. 21 І молився Ісак до Господа про жінку свою, бо неплідна була. І Господь був уболаганий ним, — і завагітніла Ревека, жінка його. 22 І кидалися діти в утробі її. І сказала вона: „Коли так, то для чого я це перенешу!“ І пішла запитатися Господа. 23 І промовив до неї Господь: „Два племіна в утробі твоїй, і два народи з твого нутра будуть виділені, і стане сильніший народ від народу, і старший молодшому буде служити“. 24 І сповнились дні її, щоб родити, — і ось близнюки в утробі її. 25 І вийшов перший червонуватий, увес він — немов пласч волосяний. І назвали ймення йому: Ісав. 26 А потім вийшов його брат, а рука його трималася п'яти Ісава. І назвав ім'я йому: Яків. А Ісак був віку шостидесяти літ, коли народилися вони. 27 І вирости хлопці. І став Ісав чоловіком, що знався на влогах, чоловіком поля, а Яків — чоловіком мирним, що в наметах сидів. 28 І полюбив Ісак Ісава, бо здобич мисливська його йому смакувала, а Ревека любила Якова. 29 І зварив був Яків їжу, а з поля прибув Ісав, і змучений був. 30 І сказав Ісав до Якова: „Нагодуй мене отим червоним, червоним отим, бо змучений я“. Тому то назвали ймення йому: Едом. 31 А Яків сказав: „Продай же нині мені своє перворідство“. 32 І промовив Ісав: „Ось я умираю, — то нащо ж мені оте перворідство?“ 33 А Яків сказав: „Присягни ж мені нині“. І той присягнув йому, і продав перворідство своє Якову. 34 І Яків дав Ісавові хліба й сочевичного варива. А той з'їв, і випив, і встав та й пішов. І знехтував Ісав перворідство своє.

26 І настав був голод у Краю, окрім голоду першого, що був за днів Авраамових. І пішов Ісак до Авімелеха, царя филистимського, до Герару. 2 І явився йому Господь і сказав: „Не ходи до Єгипту, — оселися в землі, про яку Я скажу тобі. 3 Оселися хвиливо в землі тій, і Я буду з тобою, і тебе пооблагословлю, бо тобі та нащадкам твоїм дам усі оці землі. І Я виконаю присягу, що нею поклявся був Авраамом, батьку твоєму. 4 І розмножу нащадків твоїх, немов зорі на небі, і потомству твоєму Я дам усі оці землі. І пооблагословляться в потомстві твоїм усі народи землі, 5 через те, що Авраам послухав Мого голосу, і виконував те, що виконувати Я звелів: заповіді Мої, постанови й закони Мої“. 6 І осів Ісак у Герарі. 7 І питалися люди тієї місцевости про жінку його. А він відказав: „Вона сестра моя“, бо боявся сказати: „Вона жінка моя“, щоб не вбили мене люди тієї місцевости через Ревеку, бо вродлива з обличчя вона“. 8 І сталося, коли він там довго жив, і дивився Авімелех, цар филистимський, через вікно, та й побачив, — ось Ісак

забавляється з Ревекою, жінкою своєю. 9 І покликав Авімелех Ісака та й сказав: „Тож оце вона жінка твоя! А як ти сказав був: „Вона сестра моя?“ Ісак же йому відповів: „Бо сказав, щоб не вмерти мені через неї!“ 10 І сказав Авімелех: „Що ж то нам учинив ти? Один із народу був мало не ліг із твоєю жінкою, — і ти гріх би спровадив на нас!“ 11 І наказав Авімелех усьому народові, говорячи: „Хто доторкнеться цього чоловіка та жінки його, той певно буде забитий“. 12 І посіяв Ісак у землі тій, і зібрав того року стократно, і Господь пооблагословив був його. 13 І забагатів оцей чоловік, і багатів усе більше, аж поки не став сильно багатий. 14 І була в нього отара овець та кіз, і череда товару, і багато рабів. І заздрили йому филистимляни. 15 І всі криниці, що їх повикопували раби батька його, за днів батька його Авраама, филистимляни позатикали, — і понаповнювали їх землею. 16 І сказав Авімелех Ісакові: „Деди ти від нас, бо зробився ти значно сильніший за нас!“ 17 І пішов Ісак звідти, і в долині Герару розтаборився, та й осів там. 18 І знову Ісак повикопував криниці на воду, що їх повикопували були за днів батька його Авраама, а позатикали були їх филистимляни по Авраамовій смерті. І він назвав ім'я ймення, як ймення, що батько його був ім'я назвав. 19 І копали Ісакові раби в долині, і знайшли там криницю живої води. 20 І сварилися пастухи герарські з пастухами Ісаковими, кажучи: „Це наша вода!“ І він назвав ім'я для тієї криниці: Есек, бо сварилися з ним. 21 І викопали вони іншу криницю, і сварилися також за неї. І він назвав для неї ім'я: Ситна. 22 І він пересунувся звідти, і викопав іншу криницю, — і не сварилися за неї. І він назвав для неї ім'я: Реховот, і сказав: „Тепер нам поширив Господь, — і в Краю ми розмножимося“. 23 А звідти піднявся він до Беер-Шеви. 24 І явився йому Господь тієї ночі й сказав: „Я Бог Авраама, батька твого; не бійся, бо Я з тобою! І пооблагословлю Я тебе, і розмножу нащадків твоїх ради Авраама, Могого раба“. 25 І він збудував там жертівника, і покликав Господне ймення. І поставив він там намета свого, а раби Ісакові криницю там викопали. 26 І прийшов до нього з Герару Авімелех, і Ахуззат, товариш його, і Піхол, головний начальник війська його. 27 І сказав їм Ісак: „Чого ви до мене прийшли? Ви ж зненавідили мене, і вислали мене від себе“. 28 А ті відказали: „Ми бачимо справді, що з тобою Господь. І ми сказали: Нехай буде клятва поміж нами, — поміж нами й поміж тобою, і складімо умову з тобою, 29 що не вчиниш нам злого, як і ми не торкнулись до тебе, і як ми робили з тобою тільки добро, і тебе відіслали з миром. Ти тепер благословенний від Господа!“ 30 І він учинив для них гостину, — і вони їли й пили. 31 А рано вони повставали, і присягли один одному. І відіслав їх Ісак, і вони пішли від нього з миром. 32 І сталося того дня, і прийшли Ісакові раби, і розказали йому про криницю, яку вони викопали. І сказали йому: „Ми воду знайшли!“ 33 І він назвав її: Шів'а, чому ймення

міста того Беер-Шева аж до сьогоднішнього дня. 34 І був Ісав віку сорока літ, і взяв жінку Егудиту, дочку хіттянина Беері, і Босмату, дочку хіттянина Елона. 35 І вони стали гіркотою духа для Ісака й Ревеки.

27 І сталося, що зостарівсь Ісак, і затёмнились очі йому, і він не бачив. І покликав він старшого сина свого Ісава, і промовив до нього: „Мій сину!“ А той відказав йому: „Ось я!“ 2 І промовив до нього Ісак: „Оце я зостарівся, не знаю дня смерті своєї... 3 А тепер візьми знаряддя своє, — сагайдака свого й лука свого, та й вийди на поле, і злови мені здобич мисливську. 4 І зготуй мені наїдок смачний, як я люблю, і принеси мені, і нехай я з'їм, щоб поблагословила тебе душа моя, поки помру“. 5 А Ревека чула, як говорив Ісак до Ісава, сина свого. І пішов Ісав на поле, щоб зловити й принести здобич мисливську. 6 А Ревека сказала Якову, синові своєму, говорячи: „Ось я чула, як твій батько казав до Ісава, брата твого, говорячи: 7 „Принеси но здобич мисливську мені, і зроби мені наїдок смачний, — нехай з'їм, і поблагословлю тебе перед лицем Господнім перед смертю своєю“. 8 А тепер, сину мій, послухай мого голосу, те, що я розкажучу тобі. 9 Іди до отари, і візьми мені звідти двоє добрих козлят, а я їх приготую, як наїдок смачний для батька твого, як він любить. 10 І принесеш батькові своєму, і буде він їсти, щоб поблагословити тебе перед смертю своєю“. 11 І промовив Яків до Ревеки, матері своєї: „Таж брат мій Ісав — чоловік волохатий, а я — чоловік гладенький! 12 Може обмацає мене батько мій, і я стану в очах його як обманець, і справджу на себе прокляття, а не благословення“. 13 І сказала йому його мати: „На мені прокляття твоє, сину мій! Тільки послухай слів моїх, та йди принеси мені“. 14 І пішов він, і взяв, і приніс своїй матері. І зробила мати його наїдок смачний, як любив його батько. 15 І взяла Ревека гарні вбрання свого старшого сина Ісава, що були в домі з нею, і вбрала молодшого сина свого Якова. 16 А шаури козлят наділа на руки йому, і на гладеньку шию його. 17 І дала смачний наїдок та хліб, що вона спорядила, у руку Якова, сина свого. 18 І прибув він до батька свого та й сказав: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я. Хто ти, мій сину?“ 19 А Яків промовив до батька свого: „Я Ісав перворідний. Я зробив, як сказав ти мені. Уставай, сядь і попоїж із здобичі мисливської, щоб душа твоя поблагословила мене“. 20 І сказав Ісак до сина свого: „Як це ти так швидко знайшов, сину мій?“ А той відказав: „Бо мені допоміг Господь, Бог твій“. 21 І промовив Ісак до Якова: „Підійди но, і нехай я обмацаю тебе, сину мій, чи ти — це син мій Ісав, чи ні“. 22 І підійшов Яків до Ісака, батька свого. А той обмацав його та й сказав: „Голос — голос Яковів, а руки — руки Ісавові“. 23 І не впізнав він його, бо були його руки — як руки Ісава, брата його, волохаті, і поблагословив він його. 24 І сказав він: „То ти син мій Ісав?“ А той відказав: „Я“. 25 І промовив Ісак: „Подай

же мені, і нехай з'їм з мисливської здобичі сина мого, щоб поблагословила тебе душа моя“. І подав він йому, і він їв, і приніс йому вина, і він пив. 26 І промовив до нього Ісак, його батько: „Підійди ж, і поцілуй мене, сину мій!“ 27 І він підійшов, і поцілував його. А той понюхав запах вбрання його, і поблагословив його, та й сказав: „Дивись, запах сина мого — немов запах поля, що його Господь благословив! 28 І хай Бог тобі дасть з роси Неба, і з ситости землі, і збіжжя багато й вина молодого! 29 Нехай тобі служать народи, і народи нехай тобі кланяються! Будь паном для братів твоїх, і нехай тобі кланяються сини матері твоєї. Хто тебе проклинає — проклятий, а хто поблагословить тебе — благословенний!“ 30 І сталося, як закінчив був Ісак благословляти Якова, і сталося, тільки но вийшов був Яків від обличчя Ісака, батька свого, аж Ісав, його брат, прийшов з полювання свого. 31 І також він приготував наїдок смачний, і батьку своєму приніс. І сказав він до батька свого: „Нехай встане мій батько, і хай їсть із здобичі мисливської сина свого, щоб душа твоя благословила мене!“ 32 І озвався до нього Ісак, його батько: „Хто ти?“ А той відказав: „Я син твій, — твій перворідний Ісав“. 33 І Ісак затремтів тремтінням аж надто великим, та й сказав: „Хто ж тоді той, що мисливську здобич зловив, і до мене приніс, а я попоїв від усього, поки прийшов ти, і я поблагословив його? І він буде благословенний!“ 34 Як Ісав почув слова батька свого, то закричав криком сильним та вельми гірким. І сказав він до батька свого: „Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ 35 А той відказав: „Обманом прийшов був твій брат, та й забрав благословення твоє!“ 36 І промовив Ісав: „Тому звалось ім'я його: Яків, і він обманив два рази мене: забрав перворідство моє, а це тепер забрав благословення моє“. І сказав він: „Чи ти не заховав для мене благословення?“ 37 А Ісак відповів і промовив до Ісава: „Тож я вчинив його паном для тебе, та дав йому всіх братів його за рабів. І я забезпечив його хлібом і молодим вином. А що ж тоді тобі я зроблю, сину мій?“ 38 І сказав Ісав до батька свого: „Чи в тебе одне те благословення, батьку мій? Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ І підніс Ісав голос свій, та й заплакав... 39 І відповів Ісак, батько його, та й промовив до нього: „Ото буде садіба твоя без ситости землі, і без роси небесної згори. 40 І зо свого меча будеш жити, і будеш служити ти брату своєму. Та однак коли постарешся, то зламаєш ярмо його з шиї своєї...“ 41 І зненавидів Ісав Якова через благословення, що поблагословив його батько його. І сказав Ісав у серці своєму: „Нехай наближаться дні жалоби по батьку моему, — і я вб'ю Якова, брата свого“. 42 І розказано Ревеці слова Ісава, її старшого сина. І послала, і покликала Якова, молодшого сина свого, та й сказала до нього: „Ось Ісав, брат твій, тишиться тим, що уб'є тебе. 43 А тепер, сину мій, послухай мого голосу, — і встань, і втечи собі до Лавана, брата

мого, до Харану. **44** І посидиш у нього кілька часу, аж поки відвернешся лютість твого брата, **45** аж поки відвернешся гнів твого брата від тебе, і він забуде, що ти зробив був йому. Тоді я пошлю й заберу тебе звідти. Чого маю я стратити вас обох одного дня?" **46** І сказала Ревека Ісакові: „Життя мені обридло через дочок Хетових. Коли Яків візьме жінку з дочок Хетових, як ці, з дочок цього Краю, то нащо й жити мені?"

28 І покликав Ісак Якова, і поблагословив його, і наказав йому та й промовив: „Не бери жінки з дочок ханаанських. **2** Устань, піди до Падану арамейського, до дому Бетуїла, батька твоєї матері, і візьми собі звідти жінку з дочок Лавана, брата матері твоєї. **3** А Бог Всемогутній поблагословить тебе, і розплодить тебе, і розмножить тебе, — і ти станеш громадою народів. **4** І дасть тобі благословення Авраамове, тобі та потомству твоєму з тобою, щоб віддати тобі землю твого тимчасового замешкання, що Бог дав був її Авраамові“. **5** І послав Ісак Якова, і пішов він до Падану арамейського, до Лавана, сина Бетуїлового, арамеянина, брата Ребеки, матері Якова й Ісава. **6** І побачив Ісак, що Ісак поблагословив Якова, і послав його до Падану арамейського, щоб узв'язав собі звідти жінку, і поблагословив його, кажучи: „Не бери жінки з дочок ханаанських“, **7** і що послухався Яків батька свого й матері своєї, та й пішов до Падану арамейського. **8** І побачив Ісак, що дочки ханаанські недобрі в очах Ісака, батька його, **9** і пішов Ісак до Ізмаїла, і взяв Махалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Невайотову, до жінок своїх за жінку. **10** І вийшов Яків із Беер-Шеви, і пішов до Харану. **11** І натрапив він був на одне місце, і ночував там, бо сонце зайшло було. І взяв він з каміння того місця, і поклав собі в голови. І він ліг на тім місці. **12** І снилось йому, — ось драбина поставлена на землю, а верх її сягав аж неба. І ось Анголі Божі виходили й сходили по ній. **13** І ото Господь став на ній і промовив: „Я Господь, Бог Авраама, батька твого, і Бог Ісака. Земля, на якій ти лежиш, — Я дам її тобі та нащадкам твоїм. **14** І буде потомство твоє, немов порох землі. І поширишся ти на захід, і на схід, і на північ, і на південь. І благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племена землі. **15** І ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і верну тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиню, що Я сказав був тобі“. **16** І прокинувся Яків з цього сну, та й сказав: „Дійсно, Господь пробуває на цьому місці, а того я й не знав!“ **17** І злякався він і сказав: „Яке страшне оце місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це брама небесна“. **18** І встав Яків рано вранці, і взяв каменя, що поклав був собі в голови, і поставив його за пам'ятника, і вилив оливу на його верх. **19** І назвав він ім'я тому місцю: Бет-Ел, а ймення того міста напочатку було Луз. **20** І сказав Яків обітницю, говорячи: „Коли Бог Луз до мня, і буде мене пильнувати на цій

дорозі, якою ходжу, і дасть мені хліба їсти та одужу вдягнутись, **21** і я з миром вернуся до дому батька свого, то Господь буде мені Богом, **22** і цей камінь, що я поставив за пам'ятника, буде домом Божим. І зо всього, що даси Ти мені, я, — щодо десятини, — дам десятину Тобі!“

29 І зібрався Яків, і пішов до країя синів Кедему. **2** І побачив, — аж ось криниця в полі, і ото там три отарі лежали біля неї, бо з тієї криниці напувають стада. А на отворі криниці лежав великий камінь. **3** І збирались туди всі стада, і скочували каменя з отвору криниці, і напоювали отару, і привалювали каменя на отвір криниці знов на його місце. **4** І сказав до пастухів Яків: „Браття мої, звідкіля ви?“ А ті відказали: „Ми з Харану“. **5** І сказав їм: „Чи ви знаєте Лавана, сина Нахорового?“ І відказали: „Знаємо“. **6** І сказав їм: „Чи гаразд із ним?“ І відказали: „Гаразд. А ось Рахіль, дочка його, приходить з отарою“. **7** І сказав: „Тож іще багато дня, не час зганяти худобу. Напійте отару, та йдіть пасіть“. **8** А вони відказали: „Не можемо, аж поки не будуть зігнані всі стада, і не відкотять каменя з отвору криниці, — тоді наонапуємо отару“. **9** І ще він говорив із ними, аж ось приходить Рахіль з отарою батька свого, бо була вона пастушка. **10** І сталося, коли Яків побачив Рахіль, дочку Лавана, брата матері своєї, та отару Лавана, брата своєї матері, то підійшов Яків і відкотив каменя з отвору криниці, і напоїв отару Лавана, брата матері своєї. **11** І поцілував Яків Рахіль, і підніс свій голос, і заплакав... **12** І Яків оповів Рахілі, що він брат батька її, і що він син Ребеки. А та побігла, і розповіла батькові своєму... **13** І сталося, коли Лаван почув вістку про Якова, сина сестри своєї, то побіг йому назустріч, і обняв його, і поцілував його, і привів його до свого дому. А він розповів Лаванові про всі ті пригоди. **14** І промовив до нього Лаван: „Поправді, ти кість моя й тіло моє!“ І сидів він із ним місяць часу. **15** І сказав Лаван до Якова: „Чи тому, що ти брат мій, то ти будеш служити мені даремно? Скажи ж мені, яка плата тобі?“ **16** А в Лавана було дві дочки: ім'я старшій Лія, а ім'я молодшій Рахіль. **17** Очі ж Ліїні були хворі, а Рахіль була гарного стану та вродливого вигляду. **18** І покохав Яків Рахіль, та й сказав: „Я буду сім літ служити тобі за Рахіль, молодшу дочку твою“. **19** І промовив Лаван: „Краще мені віддати її тобі, аніж віддати мені її іншому чоловікові. Сиди ж з мною!“ **20** І служив Яків за Рахіль сім літ, а вони через любов його до неї були в його очах, як кілька днів. **21** І сказав Яків Лаванові: „Дай мені жінку мою, бо виповнилися мої дні, і нехай я до неї ввійду!“ **22** І зібрав Лаван усіх людей тієї місцевости, і справив гостину. **23** І сталося ввечері, — і взяв він дочку свою Лію, і до нього впровадив її. І Яків із нею зійшовся. **24** А Лаван дав їй Зілпу, невільницю свою, дав Лії, дочці своєї, за невільницю. **25** А вранці виявилось, що то була Лія! І промовив Яків до Лавана: „Що це ти вчинив мені? Хіба не за Рахіль працював я в тебе? Нащо ж обманив

ти мене? 26 А Лаван відказав: „У нашій місцевості не робиться так, щоб віддавати молодшу перед старшою. 27 Виповни тиждень для цієї, і буде дана тобі також та, за працю, що будеш працювати в мене ще сім літ других“. 28 І зробив Яків так, і виповнив тиждень для цієї. І він дав йому Рахіль, дочку свою, дав йому за жінку. 29 І дав Лаван Рахілі, дочці своїй, Білгу, невірлицю свою, дав їй за невірлицю. 30 І прийшов він також до Рахілі, і покохав також Рахіль, більше, як Лію. І працював у нього ще сім літ других. 31 І побачив Господь, що зненавиджена Лія, і відкрив їй утробу, а Рахіль була неплідна. 32 І завагітніла Лія, і сина породила, і назвала ім'я йому: Рувім, бо сказала була: „Господь споглянув на долю мою, бо тепер покохає мене чоловік мій!“ 33 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Господь почув, що я зненавиджена, і дав мені також цього. І назвала ймення йому: Симеон. 34 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тепер оцим разом буде до мене прилучений мій чоловік, бо я трьох синів породила йому“. Тому й назвала ім'я йому: Левій. 35 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тим разом я буду хвалити Господа!“ Тому назвала ім'я йому: Юда. Та й перестала роджати.

30 І побачила Рахіль, що вона не вродила Якову. І заздрила Рахіль сестрі своїй, і сказала до Якова: „Дай мені синів! А коли ні, то я вмираю!“ 2 І запалився гнів Яковів на Рахіль, і він сказав: „Чи я замість Бога, що затримав від тебе плід утроби?“ 3 І сказала вона: „Ось невірлиця моя Білга. Прийди до неї, і нехай вона вродить на коліна мої, і я також буду мати від неї дітей“. 4 І вона дала йому Білгу, невірлицю свою, за жінку. І ввійшов до неї Яків. 5 І завагітніла Білга, і вродила Якову сина. 6 І сказала Рахіль: „Розсудив Бог мене, а також вислухав голос мій, і дав мені сина.“ Тому назвала ймення йому: Дан. 7 І завагітніла вона ще, і вродила Білга, невірлиця Рахіліна, другого сина Якову. 8 І сказала Рахіль: „Великою боротьбою боролась я з сестрою своєю, — і перемогла. І назвала ймення йому: Нефталім. 9 І побачила Лія, що вона перестала родити, і взяла Зілпу, свою невірлицю, і дала її Якову за жінку. 10 І вродила Зілпа, невірлиця Леїна, Якову сина. 11 І сказала Лія: „Прийшло щастя“, і назвала ймення йому Гад. 12 І вродила Зілпа, невірлиця Ліїна, другого сина Якову. 13 І промовила Лія: „То на блаженство моє, бо будуть уважати мене за жінку блаженну“. І назвала ймення йому: Асір. 14 І пішов Рувим за тих днів, коли жато пшеницю, і знайшов на полі мандрагорові яблучка, і приніс їх до Лії, матері своєї. І сказала Рахіль до Лії: „Дай мені за мандрагорових яблучок сина твого!“ 15 А та відказала їй: „Чи мало тобі, що забрала мого чоловіка? І забереш також мандрагорові яблучка мого мого?“ І сказала Рахіль: „Тому то він ляже з тобою цієї ночі за мандрагорові яблучка сина твого!“ 16 І прийшов Яків з поля ввечері, а Лія вийшла

назустріч і сказала: „Увійдеш до мене, бо справді найняла я тебе за мандрагорові яблучка сина мого“. І лежав він із нею ночі тієї. 17 І вислухав Бог Лію, і завагітніла вона, і вродила Якову п'ятого сина. 18 І промовила Лія: „Дав Бог заплату мені, що дала я невірлицю свою своєму чоловікові“. І назвала ймення йому: Іссахάρ. 19 І завагітніла Лія ще, і вродила Якову шостого сина. 20 І промовила Лія: „Обдарував мене Бог добрим подарунком, — цим разом замешкає в мене мій чоловік, бо я породила йому шестеро синів“. І назвала ймення йому: Завулон. 21 А потому вродила дочку, і назвала ймення їй: Діна. 22 І згадав Бог про Рахіль, і вислухав її Бог, і відчинив їй утробу. 23 І завагітніла вона, і сина вродила, і сказала: „Бог забрав мою ганьбу!“ 24 І назвала ймення йому: Йосип, кажучи: „Додасть Господь мені іншого сина!“ 25 І сталося, коли Рахіль породила Йосипа, то сказав Яків до Лавана: „Відпусти мене, і нехай я піду до свого місця й до Краю свого. 26 Дай же жінок моїх і дітей моїх, що служив тобі за них, і нехай я піду, бо ти знаєш службу мою, яку я служив був тобі“. 27 І промовив до нього Лаван: „Коли я знайшов милість в очах твоїх, побудь з нами, бо я зрозумів, що поблагословив мене Господь через тебе“. 28 І далі казав: „Признач собі заплату від мене, — і я дам“. 29 А той відказав: „Ти знаєш, як я служив тобі, і якою стала худоба твоя з мною. 30 Бо те мале, що було в тебе до мене, розмножилося на велике, і Господь поблагословив тебе, відквіли нога моя в тебе. А тепер, коли ж я буду працювати для власного дому?“ 31 І сказав Лаван: „Що ж я тобі дам?“ А Яків промовив: „Не давай мені нічого. Коли зробиш мені оцю річ, то вернуса, буду пасти отару твою, буду пильнувати. 32 Я сьогодні перейду через усю отару твою, щоб вилучити звідти кожну овечку крапчасту й переполасу, і кожну овечку чорну — з-поміж овець, і переполасе й крапчасте з-поміж кіз, — і це буде плата мені. 33 І справедливість моя посвідчить за мене в завтрашній день, коли прийдеш глянути на заплату мою від тебе. Усе, що воно не крапчасте й не переполасе з-поміж кіз і не чорне з-поміж овець, — крадене воно в мене“. 34 А Лаван відказав: „Так, — нехай буде за словом твоїм!“ 35 І того дня вилучив він козлів пасастих і покрапованих, і всі кози крапчасті й переполасі, усе, що біле було в ньому, і все чорне серед овець, і дав до рук своїх синів. 36 І визначив дорогу триденну поміж собою й поміж Яковом. А Яків пас позосталу Лаванову отару. 37 І взяв собі Яків сирого кия тополевого, і мігдалового, і каштанового, і налупив з них білих лушпин, відкриваючи більість, що на киях була. 38 І поставив кийки, що їх облупив, перед отарою при жолобах при коритах води, куди отара приходить пити. І вони злучувалися, як приходили пити. 39 І злучувалася отара при киях, і котилася овечками та козами пасастими, крапчастими й переполасими. 40 І відділяв Яків тих овець, і ставив отару обличчям до пасастого й до всього чорного серед отари Лавана. І

клав свої стада окремо, і не клав їх до отари Лаванової. 41 І бувало, що кожного разу, коли злучувалася отара міцна, то Яків клав при жолобах кії перед очі отари, щоб вона злучувалася при тих киях. 42 А як отара слаба була, то не клав. І ставалося, що слабе припадало Лаванові, а міцніше — Якову. 43 І дуже-дуже зможнів той чоловік. І було в нього багато отар, і невільниць, і раби, і верблюди, і осли.

31 І почув був Яків слова Лаванових синів, що казали: „Яків забрав усе, що було в нашого батька. І з того, що було в батька нашого, зробив собі всю оцю честь“. 2 І побачив Яків Лаванове обличчя, а ото — він тепер інший до нього, як був учора, позавчора. 3 І промовив Господь до Якова: „Вернися до країю батьків своїх, і до місця твого народження. А Я буду з тобою“. 4 І послав Яків, і покликав Рахіль і Лію на поле до отари своєї, 5 та й промовив до них: „Я бачив обличчя вашого батька, що він тепер інший до мене, як був учора й позавчора. Та Бог батька мого був зо мною. 6 А ви знаєте, що всією силою своєю я служив вашому батькові. 7 І батько ваш сміявся з мене, і десять раз мійню заплату мені, але Бог не дав йому чинити зо мною зле. 8 Коли він говорив був отак: „Крапчасте буде заплату твоя“, то й котяться всі овечки та кози крапчасті. А коли скаже так: „Пасасте буде заплату твоя“, то й котяться всі овечки та кози пасасті. 9 І віднів Бог худобу вашого батька, та й дав мені. 10 І сталося в час, коли отара злучувалася, звів був я очі свої та й побачив у сні: аж ось козли, що спиналися на овечок та на кіз, були пасасті, крапчасті й рябі. 11 І сказав мені Ангол у сні: „Якове!“ А я відказав: „Ось я!“ 12 Він промовив: „Зведи свої очі й побач: усі козли, що спинаються на овечок та на кіз, — пасасті, крапчасті й рябі, бо Я бачив усе, що Лаван виробляє тобі. 13 Я Бог Бет-Елу, що ти намастив був там пам'ятника, і Мені склав там обітницю. Тепер уставай, вийди з цієї землі, і вертайся до землі твого народження“. 14 І відповіла Рахіль та Лія, та й сказали йому: „Чи ми маємо частку та спадщину в домі нашого батька? 15 Таж він нас полічив за чужинців, бо продав нас, і справді пожер наше срібло. 16 Бож усе багатство, що Бог вирвав від нашого батька, — воно наше та наших синів. А тепер зроби все, що Бог наказав був тобі“. 17 І встав Яків, і посадив синів своїх і жінок своїх на верблюди. 18 І він забрав усю худобу свою, і все майно своє, що набув, здобути худобу свою, що набув у Падані арамейським, щоб прийти до Ісака, батька свого, до землі ханаанської. 19 А Лаван пішов стригти отару свою, а Рахіль покрала домових божків, яких батько мав. 20 І Яків обманив Лавана арамейського, бо не сказав йому, що втікає. 21 І втік він, і все, що його. І встав, і перейшов річку, і прямував до Гілеядської гори. 22 А третього дня розказано Лаванові, що Яків утік. 23 І взяв він з собою братів своїх, і гнався за ним дорогою семи день, та й догнав його на горі

Гілеядській. 24 І прийшов Бог до Лавана арамеянина в нічному сні, та й до нього сказав: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. 25 І догнав Лаван Якова. А Яків поставив намета свого на горі, і Лаван поставив з братами своїми на горі Гілеядській. 26 І промовив Лаван до Якова: „Що ти зробив? Ти обманив мене, і забрав моїх дочок, немов бранок меча! 27 Чого втік ти таємно, і обікрав мене, і не сказав мені? А я був би відіслав тебе з радістю, із співами, з бубном, і з гуслеми. 28 І ти не дозволив мені навіть поцілувати онуків моїх і дочок моїх. Тож ти нерозумно вчинив! 29 Я маю в руці своїй силу, щоб учинити з вами зле. Але Бог вашого батька вчора вночі сказав був до мене, говорячи: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. 30 А тепер справді підеш, бо ти сильно затужив за домом батька свого. Але нащо ти покрав моїх богів?“ 31 А Яков відповів і сказав до Лавана: „Тому, що боявся, бо я думав: Аби не він не забрав від мене своїх дочок! 32 При кому ж ти знайдеш своїх богів, не буде він жити. Перед нашими братами пізнай собі, що твого в мене, і візьми собі“. А Яків не знав, що Рахіль їх покрала. 33 І ввійшов Лаван до намету Якового, і до намету Ліїного, і до намету обох невільниць, та нічого не знайшов. І вийшов він із намету Ліїного і ввійшов до намету Рахіліного. 34 А Рахіль узяла божки, і вложила їх до сідла верблюда, та й сіла на них. І обмацав Лаван усього намета, — і нічого не знайшов. 35 А вона сказала до батька свого: „Нехай не палає гнів в очах батька мого, бо я не можу встати перед обличчям твоїм, бо в мене тепер звичайне жіноче“. І перешукав він, — та божків не знайшов. 36 І запалав Яків гнівом, і сварився з Лаваном. І відповів Яків, і сказав до Лавана: „Яка провина моя, який мій гріх, що ти гнався за мною, 37 що ти обмацав усі мої речі? Що ти знайшов зо всіх речей свого дому, положи тут перед моїми братами і братами своїми, — і нехай вони розсудять поміж нами двома. 38 Я вже двадцять літ із тобою. Вівці твої та кози твої не мертвили свого плоду, а баранів отари твоєї я не їв. 39 Розшарпаного диким звірем я не принісив до тебе, — я сам ніс ту шкоду. Від мене домагався ти того, що було вкрадене вдень, і що було вкрадене вночі. 40 Бувало, що вдень з'їдала мене спекота, а вночі паморозь, а мій сон мандрував від моїх очей. 41 Таке мені двадцять літ у твоїм домі... Служив я тобі чотирнадцять літ за двох дочок твоїх, і шість літ за отару твою, а ти десять раз змінював мені свою заплату! 42 Коли б не був при мені Бог батька мого, Бог Авраамів, і не Той, Кого боїться Ісак, то тепер ти відіслав би мене в порожні!... Віду мою й труд руц моїх Бог бачив, — і виказав це вчора вночі“. 43 І відповів Лаван і сказав до Якова: „Дочки — дочки мої, а діти — мої діти, а отара — моя отара, і все, що ти бачиш — то моє. А дочкам моїм, що зроблю їм сьогодні, або їхнім дітям, що вони породили їх? 44 А тепер ходи, — я й ти вчинімо умову, і оце буде свідком поміж

мною й поміж тобою“. 45 І взяв Яків каменя, і поставив його за пам'ятника. 46 І сказав Яків браттям своїм: „Назбирайте каміння“. І назбирали каміння вони, та й зробили могилу, і їли там на тій могилі. 47 І назвав її Лаван: Егар-Сагадута, а Яків її назвав: Гал-Ед. 48 І промовив Лаван: „Ця могила — свідок між мною й між тобою сьогодні“, тому то й названо її: Гал-Ед. 49 І Міцпа, бо сказав: „Нехай дивиться Господь між мною й між тобою, коли ми розійдемося один від одного. 50 Коли ти будеш кривдити докоч моїх, і коли візьмеш за жінок понад дочок моїх, то не людина з нами, а дивися — Бог свідок між мною й між тобою!“ 51 А Яків сказав до Лавана: „Ось ця могила, й ось той пам'ятник, якого поставив я між собою й між тобою. 52 Свідок ця могила, і свідок цей пам'ятник, що я не перейду цієї могили до тебе, і ти не перейдеш до мене цієї могили та цього пам'ятника на зле. 53 Розсудить між нами Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їхнього батька“. І Яків присягнув Тим, Кого боїться його батько Ісак. 54 І приніс Яків жертву на горі, і покликав братів своїх їсти хліб. І вони їли хліб і ночували на горі. 55 І встав Лаван рано вранці, і поцілував онуків своїх, і дочок своїх, — і поблагословив їх. І пішов, та й вернувся Лаван до місця свого.

32 А Яків пішов на дорогу свою. І спіткали його Божі Анголі. 2 І Яків сказав, коли їх побачив: „Це Божий табір!“ І він назвав ім'я тому місцю: Маханайм. 3 І послав Яків послів перед собою до Ісава, брата свого, до землі Сеїр, до краю едомського. 4 І наказав їм, говорячи: „Скажіть так моему панові Ісавові: Так сказав раб твій Яків: Я мешкав з Лаваном, і задёржався аж дотепер. 5 І маю я вола та осла, і отару, і раба, і невільницю. І я послав розказати панові моему, щоб знайти милість в очах твоїх“. 6 І вернулися послы до Якова, та й сказали: „Ми прийшли були до брата свого до Ісава, а він також іде назустріч тобі, і чотири сотні людей з ним.“ 7 І Яків сильно злякався, і був затурбований. І він поділив нарід, що був з ним, і дрібну та велику худобу, і верблюди на два табори. 8 І сказав: „Коли прийде Ісав до табору одного, і розіб'є його, то вціліє позосталий табір“. 9 І Яків промовив: „Боже батька мого Авраама, і Боже батька мого Ісака, Господи, що сказав Ти мені: „Вернися до Краю свого, і до місця свого народження, і Я зроблю тобі добре“. 10 Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірності, яку Ти чинив був Своему рабові, бо з самою своєю палицею перейшов я був цей Йордан, а тепер я стався на два табори. 11 Збережи ж мене від руки мого брата, від руки Ісава, бо боюсь я його, щоб він не прийшов та не побив мене і матері з дітьми. 12 А Ти ж був сказав: „Учинити добро — учиню я з тобою добро; а нащадки твої покладу, як той мёрський пісок, що його не злічити через безліч“. 13 І він переночував там тієї ночі, і взяв із того, що під руку прийшло, дар для Ісава, брата свого: 14 кіз двісті, і козлів двадцяттеро, овець двісті, і баранів двадцяттеро, 15 верблюдиць дійних та

їх жереб'ят тридцяттеро, корів сорок, а биків десятеро, ослиць двадцяттеро, а ослят десятеро. 16 І дав до рук рабів своїх кожне стадо окремо. І сказав він до рабів своїх: „Ідіть передо мною, і позоставте відстань поміж стадом і стадом“. 17 І він наказав першому, кажучи: „Коли спіткає тебе Ісав, брат мій, і запитає тебе так: Чий ти, і куди ти йдеш, і чиє те, що перед тобою? 18 то скажеш: Раба твого Якова це подарунок, посланий панові моему Ісавові. А ото й він сам за нами“. 19 І наказав він і другому, і третьому, також усім, що йшли за стадами, говорячи: „Таким словом будете говорити до Ісава, коли ви знайдете його, 20 і скажете: Ось і раб твій Яків за нами, бо він сказав: Нехай я вблагаю його оцим дарунком, що йде передо мною, а потім побачу обличчя його, — може він підійме обличчя моє.“ 21 І йшов подарунок перед ним, а він ночував тієї ночі в таборі. 22 І встав він тієї ночі, і взяв обидві жінки свої, і обидві невільниці свої та одинадцяттеро дітей своїх, і перейшов брід Яббок. 23 І він узяв їх, і перепровадив через потік, і перепровадив те, що в нього було. 24 І зостався Яків сам. І боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря. 25 І він побачив, що не подужає його, і доторкнувся до суглбу стегна його. І звихнувся суглб стегна Якова, як він боровся з ним. 26 І промовив: „Пусти Мене, бо зійшла досвітня зоря“. А той відказав: „Не пушт Тебе, коли не поблагословиши мене“. 27 І промовив до нього: „Як твоє ім'я?“ Той відказав: „Яків“. 28 І сказав „Не Яків буде називатися вже ім'я твоє, але Ізраїль, бо ти боровся з Богом та з людьми, — і подужав“. 29 І запитав Яків і сказав: „Скажи ж ім'я Своє“. А Той відказав: „Що питаєш про Ім'я Моє!“ І він поблагословив його там. 30 І назвав Яків ім'я того місця: Пенуїл, бо „бачив був Бога лицем у лице, та зберегла душа моя“. 31 І засвітило йому сонце, коли він перейшов Пенуїл. І він кульгав на своє стегно. 32 Тому не їдять Ізраїлеві сини жили стегна, що на суглбі стегна, аж до сьогодні, бо Він доторкнувся був до стегна Якового, жили стегна.

33 І звів Яків очі свої, та й побачив, аж ось іде Ісав, а з ним чотири сотні людей. І він поділив своїх дітей на Лію, і на Рахіль, і на об'ох невільниць своїх. 2 І поставив він тих невільниць і дітей їх напереді, а Лію й дітей її перед останніми, а Рахіль та Йіосипа останніми. 3 А сам пішов перед ними, і вклонився до землі сім раз, аж поки підійшов до брата свого. 4 І побіг Ісав назустріч йому, і обняв його, і впав на шию йому, і цілував його. І вони заплакали. 5 І звів свої очі Ісав, і побачив жінок та дітей. І сказав: „Хто то такі?“ А той відказав: „Діти, якими обдарував Бог твого раба“. 6 І підійшли сюди невільниці, і їхні діти, та й вклонилися. 7 І підійшла також Лія та діти її, і вклонилися, а потім підійшов Йіосип і Рахіль, та й вклонилися. 8 І сказав Ісав: „А що це за цілий табір той, що я спіткав?“ А той відказав: „Щоб знайти милість в очах мого пана“. 9 А Ісав сказав: „Я маю багато, мій

brate, — твоє нехай буде тобі“. 10 А Яків сказав: „Ні ж бо! Коли я знайшов милість в очах твоїх, то візьми дарунка мого з моєї руки. Бож я побачив обличчя твоє, ніби побачив Боже лице, і ти собі уподобав мене. 11 Візьми ж благословення моє, що припроджене тобі, бо Бог був милостивий до мене, та й маю я все“. І благов він його, — і той узав. 12 І промовив Ісав: „Рушаймо й ходім, а я підую обік тебе“. 13 А той відказав: „Пан мій знає, що діти молоді, а дрібна та велика худоба в мене дійні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара. 14 Нехай же піде пан мій перед очима свого раба, а я підую поволі за ногою скотини, що передо мною, і за ногою дітей, аж поки не прийду до пана свого до Сеїру“. 15 І промовив Ісав: „Позоставлю ж з тобою трохи з людей, що зо мною“. А той відказав: „Пощо знаходжу я таку милість в очах свого пана?“ 16 І вернувся того дня Ісав на дорогу свою до Сеїру. 17 А Яків подався до Суккоту, і збудував собі хату, а для худоби своєї поробив курені, тому назвав ім'я тому місцю: Суккот. 18 І Яків, коли він прийшов із Падану арамейського, прибув спокійно до міста Сихем у Краї ханаанському, і розтаборився перед містом. 19 І купив він кусок поля, де розклав намета свого, з руки синів Гамора, батька Сихема, за сто срібняків. 20 І поставив там жертівника, і назвав його: Ел-Елогей-Ізраїль.

34 І вийшла була Діна, дочка Лії, яка вродила її Якову, щоб подивитися на дочок того краю. 2 І побачив її Сихем, син Гамора хівейянина, начальника того краю, і взяв її, і лежав із нею, і збезчестив її. 3 І пригорнулася душа його до Діни, дочки Якової, і покохав він дівчину, і говорив до сердца дівочого. 4 І сказав Сихем до Гамора, батька свого, говорячи: „Візьми те дівча за жінку для мене!“ 5 А Яків почув, що той збезчестив Діну, дочку його, а сини його були з худобою його на полі. І мовчав Яків, аж поки прибули вони. 6 І вийшов Гамор, Сихемів батько, до Якова, щоб поговорити з ним. 7 І прийшли сини Яковові з поля, коли почули, і засмутились ці люди, і сильно запалав їхній гнів, бо той ганьбу зробив в Ізраїлі тим, що лежав із дочкою Якова, а так не робиться. 8 А Гамор говорив з ними, кажучи: „Син мій Сихем, — запрагла душа його вашої дочки. Дайте ж її йому за жінку! 9 І посвятилися з нами, — дайте нам ваші дочки, а наші дочки візьміть собі. 10 І осядьтеся з нами, а цей край буде перед вами. Сидіть і перемандруйте його, і набувайте на власність у нім“. 11 І промовив Сихем до батька її та до братів її: Нехай я знайду милість у ваших очах, і що ви скажете мені — я дам. 12 Сильно побільшіть на мене віно та дарунок, а я дам, як мені скажете, — та тільки дайте мені дівчину за жінку!“ 13 І відповіли сини Якова Сихемові та Гаморові, батькові його, підступом, сказали, бо він збезчестив Діну, сестру їх. 14 І сказали до них: „Ми не можемо зробити тієї речі, видати сестру нашу чоловікові, що має крайню плотть, бо то ганьба для нас. 15 Ми тільки за те прихилимось до

вас, коли ви станете, як ми, — щоб у вас був обрізаний кожний чоловічої статі. 16 І дамо вам своїх дочок, а ваших дочок візьмемо собі, й осядемося із вами, і станемо одним народом. 17 А коли ви не послухаєте нас, щоб обрізатися, то ми візьмемо свої дочки, та й підемо“. 18 І їхні слова були добрі в очах Гамора та в очах Сихема, сина Гаморового. 19 І не загаявся юнак той учинити ту річ, бо полюбив дочку Якова. А він був найповажніший у всім домі батька свого. 20 І прибув Гамор та Сихем, син його, до брами міста, і промовили до людей свого міста, говорячи: 21 „Ці люди — вони приязні до нас, і нехай осядуть у краю, і нехай перемандрують його, а цей край ось — розлогий перед ними. Дочок їхніх візьмімо собі за жінок, а наших дочок даймо їм. 22 Тільки за це прихиляться до нас ці люди, щоб сидіти з нами, і щоб стати одним народом, — коли в нас буде обрізаний кожен чоловічої статі, як і вони обрізані. 23 Отара їхня, і майно їхнє, і вся їхня худоба — хіба не наші вони? Тільки прихилимось до них, і нехай вони осядуть із нами. 24 І послушали Гамора та Сихема, сина його, усі, хто виходив з брами його міста. І були обрізані всі чоловічої статі, усі, хто виходив з брами міста його. 25 І сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дінині, взяли кожен меч свого, і безпечно напали на місто, і повбивали всіх чоловіків. 26 Також Гамора й Сихема, сина його, забили мечем, і забрали Діну з дому Сихемового, та й вийшли. 27 Сини Якова напали на трупи, і пограбували місто за те, що вони збезчестили їхню сестру. 28 Забрали дрібну й велику худобу їх, і осли їх, і що було в місці, і що на полі, 29 і ввесь маєток їхній, і всіх їхніх дітей, і їхніх жінок забрали в неволю, і пограбували все, що де в домі було. 30 І сказав Яків до Симеона й до Левія: „Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зненавидженим у мешканців цього краю, у ханаанейянина й периззезянина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім“. 31 А вони відказали: „Чи він мав би зробити нашу сестру блудницею?“

35 І сказав Бог до Якова: „Уставай, вийди до Бет-Елу, і там осядься, і зроби там жертівника Богові, що явився тобі, як ти втік був перед Ісавом, братом своїм“. 2 І сказав Яків до дому свого, до всіх, хто був із ним: „Усуньте чужинних богів, які є серед вас, і очистьтеся, і змініть свою одіж. 3 І встаньмо, і підім до Бет-Елу, і зроблю я там жертівника Богові, що відповів мені в день мого утиску, і був зо мною в дорозі, якою ходив я“. 4 І вони віддали Якову всіх чужинних богів, що були в їх руках, і сережки, що в їхніх ушах, а Яків сховав їх під дубом, що перед Сихемом. 5 І вирушили вони. І великий жах обгорнув ті міста, що навколо них, і вони не гналися за синами Якова. 6 І прибув Яків до Лузу, що в землі ханаанській, цебто до Бет-Елу, він і ввесь нарід, що був з ним. 7 І збудував він там

жертівника, та й назвав те місце: Ел Бет-Ел, бо там явився йому Бог, коли він утікав перед своїм братом. 8 І вмерла Девора, мамка Ревеки, і була похована нижче Бет-Елу під дубом, а він назвав ім'я йому: Аллон-Бахут. 9 І ще явився Бог до Якова, коли він прийшов був із Падану арамейського, і поблагословив його. 10 І сказав йому Бог: „Ім'я твоє Яків. Не буде вже кликатися ім'я твоє Яків, але Ізраїль буде ім'я твоє“. І назвав ім'я йому: Ізраїль. 11 І сказав йому Бог: „Я Бог Всемогутній! Плодиться й розмножується, — народ і громада народів буде з тебе, і краї вийдуть із стегон твоїх. 12 А той Край, що я дав його Авраамові та Ісакові, — дам його тобі, і нащадку твоєму по тобі дам Я той Край“. 13 І вознісся Бог з-понад нього в місці, де з ним говорив. 14 І поставив Яків пам'ятника на тому місці, де Він говорив з ним, пам'ятника кам'яного, і вилив на нього винне лиття, і полив його оливою. 15 І назвав Яків ім'я місце, що там говорив із ним Бог: Бет-Ел. 16 І він рушив із Бет-Елу. І була це ківра землі до Ефрати, а Рахіль породила, і були важкі її пологи. 17 І сталося, коли важкі були її пологи, то сказала їй баба-сповитуха: „Не бійся, бо й це тобі син“. 18 І сталося, коли виходила душа її, бо вмирала вона, то назвала ім'я йому: Бен-Оні, а його батько назвав його: Веніямін. 19 І вмерла Рахіль, і була похована на дорозі до Ефрати, це є Віфлеєм. 20 І поставив Яків пам'ятника на гробі її, — це надгробний пам'ятник Рахілі аж до сьогодні. 21 І рушив Ізраїль, і розтягнув намета свого далі до Мігдал-Едеру. 22 І сталося, коли Ізраїль перебував у тім краї, то Рувим пішов і ліг із Білгою, наложницею батька свого. І почув Ізраїль, і було це злим йому. 23 Сини Ліїні: перворідний Якова Рувім, і Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Завулон. 24 Сини Рахіліні: Йосип і Веніямін. 25 А сини Білги, невільниці Рахіліної: Дан і Нефталім. 26 А сини Зілли, невільниці Ліїної: Гад і Асір. Оце сини Якова, що йому народжено в Падані арамейському. 27 І прибув Яків до Ісака, свого батька, до Мамре, до Кир'ят-Арби, цебто Хеврону, що там жив Авраам та Ісак. 28 І були Ісакові дні сто літ і вісімдесят літ. 29 І впокоївся Ісак та й помер, і прилучився до своєї рідні, старий та нажившись. І поховали його Ісав та Яків, сини його.

36 А оце нащадки Ісава, цебто Едома. 2 Ісав узяв жінок своїх з дочок ханаанських, — Аду, дочку Елона хіттеянина, та Оголіваму, дочку Ани, дочку Ців'она хівеянина, (questioned) 3 та Босмат, дочку Ізмаїлову, сестру Невайотову. 4 І породила Ада Ісакові Еліфаза, а Босмат породила Реуїла, 5 а Оголівама породила Суша, і Ялама, і Кораха. Оце сини Ісакові, що були йому народжені в ханаанській землі. 6 І взяв Ісав жінок своїх, і синів своїх, і дочок своїх, і всі душі дому свого, і худобу свою, і все стадо своє, і все своє майно, що набув у ханаанській землі, та й пішов до Краю від обличчя Якова, брата свого, 7 бо масток їх був більший, щоб пробувати їм разом, і край їх часового замешкання не міг вмістити їх

через їхню худобу. 8 І осівся Ісав на горі Сеїр, Ісав — він Едом. 9 А оце нащадки Ісава, батька Едому на горі Сеїр. 10 Оце ймення синів Ісакових: Еліфаз, син Ади, жінки Ісакової, Реуїл, син Босмати, Ісакової жінки. 11 А сини Еліфазові були: Теман, Омар, Цефó, і Гатам, і Кеназ. 12 А Тимна була наложниця Еліфаза, Ісакового сина, і породила вона Еліфазові Амалика. Оце сині Ади, Ісакової жінки. 13 А оце сини Реуїлові: Нагат і Зера, Шамма й Міза. Оце сини Босмати, Ісакової жінки. 14 А оці були сини Оголівами, дочки Ани, дочки Ців'она, Ісакової жінки, — і вродила вона Ісаву Єуша, і Ялама, і Корея. 15 А оце провідники Ісакових синів. Сини Еліфаза, Ісакового перворідного: провідник Теман, провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ, 16 провідник Корей, провідник Гатам, провідник Амалік. Оце провідники Еліфаза в краю Едома, оце сини Ади. 17 А оце сини Реуїла, Ісакового сина: провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма, провідник Міза. Оце провідники Реуїлові в краю едомському, оце сини Босмати, Ісакової жінки. 18 А оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Еуш, провідник Ялам, провідник Корей, — оце провідники Оголівами, дочки Ани, Ісакової жінки. 19 Оце сини Ісава, цебто Едома, і оце їхні провідники. 20 Оце сини Сеїра, хорейнина, мешканці цієї землі: Лотан і Шовал, і Ців'он, і Ана, 21 і Дішон, і Ецев, і Дішан, — оце провідники хорейнина, сини Сеїру, краю едомського. 22 А сини Лотана були: Хорі й Гемам, а Лотанова сестра — Тимна. 23 А оце сини Шовалові: Алван і Манахат, і Евал, Шефо, і Онам. 24 А ото сини Ців'онові: і Аїя, і Ана, той Ана, що знайшов був в пустині гарячі джерела, коли пас осли Ців'она, свого батька. 25 А оце діти Ани: Дішон, і Оголівама, дочка Ани. 26 А оце сини Дішоново: Хемдан, і Ешбан, і Ітран, і Керан. 27 Ото сини Ецера: Білган, і Зааван, і Акан. 28 Оце сини Дішана: Уц і Аран. 29 Оце провідники хорейнина: провідник Лотан, провідник Шовал, провідник Ців'он, провідник Ана, 30 провідник Дішон, провідник Ецер, провідник Дішан, — оце провідники хорейнина за їхніми провідниками в краї Сеїр. 31 А оце царі, що царювали в краю Едома перед царюванням царя в синів Ізраїлевих. 32 І царював в Едомі Бела, син Беора, а ймення його міста Дінгава. 33 І вмер Бела, і зацарював замість нього Йовав, син Зераха з Боцри. 34 І вмер Йовав, і зацарював замість нього Хушам із землі теманіянина. 35 І вмер Хушам, і зацарював замість нього Гадад, син Бедада, що побив мідіян на полі Моава, а ймення його міста Авіт. 36 І вмер Гадад, і зацарював замість нього Самла з Машеку. 37 І вмер Самла, і зацарював замість нього Саул з Реховоту надрічного. 38 І вмер Саул, і зацарював замість нього Баал-Ханан, син Ахборів. 39 І вмер Баал-Ханан, син Ахборів, і зацарював замість нього Гадад, а ім'я його міста Пау, а ім'я його жінки Мегетав'іл, дочка Матреди, дочки Ме-Загава. 40 А оце імена провідників Ісакових за їхніми родами, за місцями їх, їхніми іменами:

провідник Тимна, провідник Алва, провідник Етет, 41 провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, 42 провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, 43 провідник Маг'діл, провідник Ірам. Оце провідники Едома — він же Ісав, батько Едому за їхніми оселями в краї їхнього володіння.

37 І осівся Яків у Краї мешкання батька свого, в Краї ханаанському. 2 Оце оповість про Якова. Йосип, віку сімнадцяти літ, пас, як юнак, отару з братами своїми, з синами Білги та з синами Зілпи, жінок батька свого. І Йосип доносив недобрі звістки про них до їхнього батька. 3 А Ізраїль любив Йосипа над усіх синів своїх, бо він був у нього сином старости. І він справив йому квітчасте вбрання. 4 І бачили його браття, що їх батько полюбив його над усіх братів його, — і зненавиділи його, і не могли говорити з ним спокійно. 5 І снився був Йосипові сон, і він розповів своїм браттям, а вони ще збільшили ненависть до нього. 6 І сказав він до них: „Послухайте но про той сон, що снився мені. 7 А ото ми в'яжемо снопи серед поля, і ось мій сніп зачав уставати, та й став. І ось оточують ваші снопи, — та й вклоняються снопові моему“. 8 І сказали йому його браття: „Чи справді ти будеш царювати над нами, чи теж справді ти будеш панувати над нами?“ І вони збільшили ненависть до нього через сни його та через слова його. 9 І снився йому ще сон інший, і він оповів його братам своїм, та й сказав: „Оце снився мені ще сон, — і ось сонце та місяць та одинадцять зір вклоняються мені“. 10 І він розповів це батькові своєму та браттям своїм. І докорив йому батько його, та й промовив до нього: „Що то за сон, що снився тобі? Чи справді прийдемо ми, я та мати твоя та брати твої, щоб уклонитися тобі до землі?“ 11 І заздрили йому брати його, а батько його запам'ятав ці слова. 12 І пішли брати його пасти отару свого батька в Сихем. 13 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Таж брати твої пасуть у Сихемі! Іди ж, і я пошлю тебе до них!“ А той відказав йому: „Ось я!“ 14 І сказав він до нього: „Піди но, побач стан братів твоїх і стан отари, та й дай мені відповідь“. І він послав його з долини Хеврону, і той прибув до Сихему. 15 І знайшов його один чоловік, — а він ось блукає по полю. І запитав його той чоловік, кажучи: „Чого ти шукаєш?“ 16 А той відказав: „Я шукаю братів своїх. Скажи ж мені, де вони випасають?“ 17 І сказав той чоловік: „Вони пішли звідси, бо я чув, як казали вони: Ходімо до Дотаїну“. І пішов Йосип за своїми братами, і знайшов їх у Дотаїні. 18 А вони побачили його здалека, і поки він наблизився до них, то змовлялися на нього, щоб убити його. 19 І сказали вони один одному: „Ось іде той сновидець! 20 А тепер давайте вб'ємо його, і вкиньмо його до однієї з ям, та й скажемо: Дикий звір з'їв його! І побачимо, що буде з його снами“. 21 І почув це Рувім, і визволив його з руки їхньої, і сказав: „Не губімо душі його!“ 22 І сказав до них Рувім: „Не проливайте крові, — киньте його до ями тієї, що в пустині, а руки не кладіть на

нього“, щоб визволити його з їхньої руки, щоб вернути його до батька його. 23 І сталося, коли прийшов Йосип до братів своїх, то вони стягнули з Йосипа вбрання його, вбрання квітчасте, що на ньому було. 24 І взяли його, та й кинули його до ями, а яма та порожня була, — не було в ній води. 25 І сили вони попоїсти хліба. І звели вони очі свої та й побачили, — ось караван ізмаїлітів іде з Гілеаду, а верблюди їхні несуть пахощі, і бальзам, і ладан, — іде він спровадити це до Єгипту. 26 І сказав Юда до своїх братів: „Яка користь, що вб'ємо нашого брата, і затаїмо його кров? 27 Давайте продамо його Ізмаїльтянам, — і рука наша нехай не буде на ньому, бо він брат нам, він наше тіло“. І послушалися брати його. 28 І коли проходили мідіяніти, купці, то витягли й підняли Йосипа з ями. І продали Йосипа ізмаїльтянам за двадцять срібняків, а ті повели Йосипа до Єгипту. 29 А Рувім вернувся до ями, — аж нема Йосипа в ямі! І розірвав він одежу своєю... 30 І вернувся він до братів своїх, та й сказав: „Немає хлбця! А я, — куди я піду?“ 31 А вони взяли Йосипове вбрання, і зарізали козла, і вмочили вбрання в кров. 32 І послали вони квітчасте вбрання, і принесли до свого батька, та й сказали: „Оце ми знайшли. Пізнай но, чи це вбрання — твого сина воно, чи ні?“ 33 А він пізнав його та й сказав: „Вбрання мого сина... Дикий звір його з'їв... Справді розшарпаній Йосип!“ 34 І роздер Яків одіж свою, і зодягнув веретиче на стегна свої, і багато днів справляв жалобу по синові своєму... 35 І зачали всі сини його та всі дочки його потішати його. Але він не міг утішитися, та й сказав: „У жалобі зйду я до сина мого до шеолу“. І плакав за ним його батько. (Sheol h7585) 36 А мідіяніти продали Йосипа до Єгипту, до Потіфара, царедворця фараонового, начальника царської сторожі.

38 Сталося того часу, і відійшов Юда від братів своїх, і розташувався аж до одного адулламітянина, а ймення йому Хіра. 2 І побачив там Юда дочку одного ханаанейнина, а ім'я йому Шуа, і взяв її, і з нею зійшовся. 3 І завагітніла вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Ер. 4 І завагітніла вона ще, і породила сина, і назвала ім'я йому: Онан. 5 І ще знову, і породила сина, і назвала ім'я йому: Шела. А батько був у Кезиві, як вона породила його. 6 І взяв Юда жінку для Ера, свого перворідного, а ім'я їй: Тамара. 7 І був Ер, Юдин перворідний, злий в очах Господа, — і Господь його вбив. 8 І сказав Юда до Онана: „Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, — і встанови насіння для брата свого“. 9 А Онан знав, що не його буде насіння те. І сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові. 10 І було зле в очах Господа те, що він чинив, і вбив Він також його. 11 І сказав Юда до Тамари, невістки своєї: „Сиди вдовою в домі батька свого, аж поки не виросте Шела, син мій“. Бо він був подумав: „Аби не вмер також він, як брати

його". І пішла Тамара, та й осілася в домі батька свого. **12** І минуло багато днів, і вмерла Шуїна дочка, Юдина жінка. А коли Юда був утішений, то пішов до Тімни, до стрижиїв отари своєї, він і Хіра, товариш його адулламітянин. **13** А Тамарі розповіли, кажучи: „Ось тесть твій іде до Тімни стригти отару свою“. **14** І зняла вона з себе одержу вдівства свого, і покрилася покривалом, і закрилася. І сіла вона при брамі Енаїм, що по дорозі до Тімни. Бо знала вона, що вирис Шела, а вона не віддана йому за жінку. **15** І побачив її Юда, і прийняв її за блудницю, бо закрила вона обличчя своє. **16** І він збочив до неї на дорогу й сказав: „А ну но я ввійду до тебе!“ Бо він не знав, що вона невістка його. А вона відказала: „Що даси мені, коли прийдеш до мене?“ **17** А він відказав: „Я пошлю козлятко з отари“. І сказала вона: „Якщо даси заставу, аж поки пришлеш“. **18** А він відказав: „Яка та застава, що дам я тобі?“ Та сказала: „Печатка твоя, і шнурок твій, і палиця твоя, що в руці твоїй“. І він дав їй, і зійшовся з нею, а вона завагітніла від нього. **19** І встала вона та й пішла, і зняла покривало своє з себе, і зодягнула одержу вдівства свого. **20** А Юда послав козлятко через приятеля свого адулламітянина, щоб узяти заставу з руки тієї жінки. Та він не знайшов її. **21** І запитав він людей її місця, говорячи: „Де та блудниця, що була в Енаїм при дорозі?“ Вони відказали: „Не була тут блудниця“. **22** І вернувся він до Юди й сказав: „Не знайшов я її, а також люди місця того говорили: Не була тут блудниця“. **23** І сказав Юда: „Нехай візьме собі ту заставу, щоб ми не стали на ганьбу. Ось я послав був те козлятко, та її не знайшов ти“. **24** І сталося так десь по трьох місяцях, і розповіджено Юді, говорячи: „Упала в блуд Тамара, твоя невістка, і ось завагітніла вона через блуд“. А Юда сказав: „Виведіть її, — і нехай буде спалена“. **25** Коли її вивели, то послала вона до тестя свого, говорячи: „Я завагітніла від чоловіка, що це належить йому“. І сказала: „Пізнай но, чия то печатка, і шнури, і ця палиця?“ **26** І пізнав Юда й сказав: „Вона стала справедливіша від мене, бо я не дав її Шелі, синові своєму“. І вже більше не знав він її. **27** І сталося в часі, як родила вона, — а ось близнята в утробі її. **28** І сталося, як родила вона, показалася рука одного; і взяла баба-сповитуха, і пов'язала на руку йому нитку червону, говорячи: „Цей вийшов найперше“. **29** І сталося, що він втягнув свою руку, а ось вийшов його брат. І сказала вона: „Нашо ти роздер для себе перепону?“ І назвала ім'я йому Перец. **30** А потім вийшов брат його, що на руці його була нитка червона. І вона назвала ім'я йому: Зерах.

39 А Йосип був відведений до Єгипту. І купив його Потіфяр, царедворець фараонів, начальник царської сторожі, муж єгиптянин, з руки ізмаїльтян, що звели його туди. **2** І був Господь з Йосипом, а він став чоловіком, що мав щастя. І пробував він у домі свого пана єгиптянина. **3** І побачив його пан, що

Господь з ним, і що в усьому, що він робить, Господь щастить у руці його. **4** І Йосип знайшов милість в очах його, і служив йому. А той призначив його над домом своїм, і все, що мав, віддав в його руку. **5** І сталося, — відколи він призначив його в домі своїм, і над усім, що він мав, то поблагословив Господь дім єгиптянина через Йосипа. І було благословення Господнє в усьому, що він мав, — у домі й на полі. **6** І він позоставив усе, що мав, у руці Йосиповій. І не знав він при ньому нічого, окрім хліба, що їв. А Йосип був гарного стану та вродливого вигляду. **7** І сталося по тих пригодах, і звелі свої очі на Йосипа жінка пана його. І сказала вона: „Ляж зо мною!“ **8** А він відмовився, і сказав до жінки пана свого: „Тож пан мій не знає при мені нічого у домі, а все, що його, він дав у мою руку. **9** Нема більшого в цім домі від мене, і він не стримав від мене нічого, ібащо тебе, — бо ти жінка його. Як же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом?“ **10** І сталося, що вона день-у-день говорила Йосипові, а він не слухав її, щоб лягти при ній і бути з нею. **11** І сталося одного дня, і прийшов він додому робити діло своє, а там у домі не було нікого з людей дому. **12** І схопила вона його за одержу його, кажучи: „Лягай же зо мною!“ А він позоставив свою одержу в її руці, та й утік, і вибіг надвір. **13** І сталося, як побачила вона, що він позоставив свою одержу в її руці та й утік надвір, **14** то покликкала людей свого дому, та й сказала їм, говорячи: „Дивіться, — він припровадив нам якогось єврея, щоб той забавлявся нами! Він прийшов був до мене, щоб покластись зо мною, та я закричала сильним голосом. **15** І сталося, як почув він, що я підняла свій голос і закричала, то позоставив одержу свою в мене, та й утік, і вибіг надвір. **16** І я поклала його одержу при собі аж до приходу пана його до свого дому“. **17** І вона переказала йому цими словами, говорячи: „До мене прийшов був оцей раб єврей, що ти його привів до нас, щоб забавлятися мною. **18** І сталося, як підняла я свій голос і закричала, то він позоставив свою одержу при мені, та й утік надвір“. **19** І сталося, як почув пан його слова своєї жінки, що оповідала йому, кажучи: „Отакі то речі вчинив мені твій раб“, то запалився гнів його. **20** І взяв його Йосипів пан, та й віддав його до дому в'язничного, до місця, де були ув'язнені царські в'язні. І пробував він там у тім домі в'язничнім. **21** А Господь був із Йосипом, і прихилив до нього милосердя, та дав йому милість в очах начальника в'язничного дому. **22** І начальник в'язничного дому дав у руку Йосипа всіх в'язнів, що були в домі в'язничнім, і все, що там робили, робив він. **23** Начальник в'язничного дому не бачив нічого в руці його, бо Бог був із ним, і що він робив, щастив йому Господь.

40 І сталося по тих пригодах, чашник єгипетського царя та пекар провинилися були панові своєму, цареві єгипетському. **2** І розгнівався фараон на

двох своїх ёвнухів, — на начальника чашників і на начальника пекарів. 3 І віддав їх під варту до дому начальника царської сторожі до в'язничного дому, до місця, де Йосип був ув'язнений. 4 А начальник царської сторожі приставив Йосипа до них, і він їм usługовував. І були вони деякий час під вартою. 5 І снився їм обом сон, кожному свій сон, однієї ночі, кожному за значенням його сна, чашникові й пекареві царя єгипетського, що були ув'язнені у в'язничному домі. 6 І прибув до них Йосип уранці, і побачив їх, а вони ось сумні. 7 І запитав він фараонових євнухів, що були з ним під вартою в домі пана його, говорячи: „Чого ваші обличчя сьогодні сумні?“ 8 А вони сказали йому: „Снився нам сон, а відгадати його немає кому“. І сказав до них Йосип: „Чи ж не в Бога відгадки? Розповідajte но мені“. 9 І оповів начальник чашників Йосипові свій сон, і сказав йому: „Бачив я в сні своєї, — ось виноградні куці передо мною. 10 А в виноградному куці три виноградні галузки, а він сам ніби розцвів, пустив цвіт, і дозріли грона його ягід. 11 А в моїй руці фараонова чаша. І взяв я ті ягоди, і вичавив їх до фараонової чаші, і дав ту чашу в руку фараона“. 12 І сказав йому Йосип: „Оце відгадка його: три виноградні галузки — це три дні. 13 Ще за три дні підійме фараон твою голову, і верне тебе на твоє становище, і ти даєш чашу фараона до руки його за першим звичаєм, як був ти чашником його. 14 Коли ти згадаєш собі про мене, як буде тобі добре, — то вчиниш милість мені, коли згадаєш про мене перед фараоном, і випроведиш мене з цього дому. 15 Бо я був справді вкрадений із Краю єврейського, а також тут я не вчинив нічого, щоб мене кинути до цієї ями“. 16 І побачив начальник пекарів, що він добре відгадав, і промовив до Йосипа: „І я в сні своїм бачив, — ось три коші п'єчыва на голові моїй. 17 А в коші горішньому — зо всякого пекарського виробу фараонове їдження, а птах їв його з коша з-над моєї голови“. 18 І відповів Йосип і сказав: „Оце відгадка його: три коші — то три дні. 19 Ще за три дні підійме фараон голову твою з тебе, і повісить тебе на дереві, — і птах поїсть тіло твоє з тебе.“ 20 І сталося третього дня, у день народження фараона, і вчинив він гостину для всіх своїх рабів. І підняв він голову начальника чашників і голову начальника пекарів серед своїх рабів. 21 І вернув він начальника чашників на його місце, і він подав чашу в руку фараонову. 22 А начальника пекарів повісив, як відгадав був їм Йосип. 23 Та начальник чашників не пам'ятав про Йосипа, та й забув за нього.

41 І сталося по закінченні двох літ часу, і сниться фараонові, — ось він стоїть над Річкою. 2 І ось виходять із Річки семеро корів гарного вигляду й ситого тіла, — і п'єслися на лузі. 3 А ось виходять із Річки за ними семеро корів інших, брудкім виглядом і худі тілом. І вони стали при тих коровах на березі Річки. 4 І корови брудкім виглядом і худі тілом поз'їдали сім корів гарних виглядом і ситих. І прокинувся

фараон. 5 І знову заснув він. І снилося йому вдруге, — аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків здорових та добрих. 6 А ось виростає за ними семеро колосків тонких та спалених східнім вітром. 7 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків здорових та повних. І прокинувся фараон, — а то був сон. 8 І сталося рано, — і занепокі́вся дух його. І послав він, і поскликав усіх ворожбитів Єгипту та всіх мудреців його. І фараон розповів їм свій сон, — та ніхто не міг відгадати їх фараонові. 9 І говорив начальник чашників з фараоном, кажучи: „Я сьогодні згадую гріхи свої. 10 Розгнівався був фараон на рабів своїх, і вмістив мене під варту дому начальника царської сторожі, мене й начальника пекарів. 11 І однієї ночі снився нам сон, мені та йому, кожному снився сон за своїм значенням. 12 А там з нами був єврейський юнак, раб начальника царської сторожі. І ми розповіли йому, а він відгадав нам наші сні, кожному за сном його відгадав. 13 І сталося, — як він відгадав нам, так і трапилося: мене ти вернув на становище моє, а того повісив“. 14 І послав фараон, і покликав Йосипа, — і його сквапно вивели з в'язниці. І оголився, і змінив одягу свою, — і він прибув до фараона. 15 І промовив фараон до Йосипа: „Снився мені сон, та нема, хто б відгадав його. А я чув про тебе таке: ти вислухаєш сон, щоб відгадати його“. 16 А Йосип сказав до фараона, говорячи: „Не я, — Бог дасть у відповідь мир фараонові“. 17 І сказав фараон до Йосипа: „Бачив я в сні своїм — ось я стою на березі Річки. 18 І ось виходять із Річки семеро корів ситих тілом і гарних виглядом. І вони п'єслися на лузі. 19 А ось виходять за ними семеро корів інші, бідні та дуже брудкім виглядом і худі тілом. Таких брудкіх, як вони, я не бачив у всьому краї єгипетському. 20 І корови худі та брудкі поз'їдали сім корів перших ситих. 21 І ввійшли вони до черева їхнього, та не було знати, що ввійшли вони до черева їхнього, — і вигляд їх був лихий, як на початку. І я прокинувся. 22 І побачив я в сні своїм знов, аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків повних та добрих. 23 А ось виростає за ними семеро колосків худих, тонких, спалених східнім вітром. 24 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків добрих. І розповів я те ворожбитам, та не було, хто б мені роз'яснив“. 25 І сказав Йосип до фараона: „Сон фараонів — один він. Щоб Бог робить, те Він звістив фараонові. 26 Семеро корів добрих — то сім літ, і семеро колосків добрих — сім літ вони. А сон — один він. 27 А сім корів худих і брудкіх, що вийшли за ними, — сім літ вони, і сім колосків порожніх і спалених східнім вітром — то будуть сім літ голодних. 28 Оце та річ, що я сказав був фараонові: Щоб Бог робить, те Він показав фараонові. 29 Ось приходить сім літ, — великий достаток у всім краї єгипетським. 30 А по них настануть сім літ голодних, — і буде забутий увесь той достаток в єгипетській землі, і голод винищить край. 31 І не буде видно того достатку в краї через той голод, що настане потім, бо він буде дуже тяжкий. 32 А що

сон повторився фараонові двічі, це значить, що справа ця постановлена від Бога, і Бог незабаром виконає її. **33** А тепер нехай фараон наздрить чоловіка розумного й мудрого, і нехай поставить його над єгипетською землею. **34** Нехай учинить фараон, і нехай призначить урядників над краєм, і нехай за сім літ достатку збирає п'ятину врожаю єгипетської землі. **35** І нехай вони позбирають усю їжу тих добрих років, що приходять, і нехай вони позбирають збіжжя під руку фараонову, на їжу по містах, і нехай бережуть. **36** І буде та їжа на запас для краю на сім літ голодних, що настануть в єгипетській землі, — і край не буде знищений голодом. **37** І була ця річ добра в очах фараона та в очах усіх його рабів. **38** І сказав фараон своїм рабам: „Чи знайдеться чоловік, як оцей, що Дух Божий у нім?“ **39** І сказав фараон Йосипові: „Що Бог відкрив тобі це все, то немає такого розумного й мудрого, як ти. **40** Ти будеш над домою мого, а слів твоїх уст буде слухатися весь народ мій. Тільки тронем я буду вищий від тебе“. **41** І сказав фараон Йосипові: „Дивись, — я поставив тебе над усім краєм єгипетським“. **42** І зняв фараон перся свого з своєї руки, та й дав його на руку Йосипову, і зодягнув його в одержу віссонну, а на шию йому повисив золотого ланцюга. **43** І зробив, що він їздив його другим позовом, і кричали перед обличчям його: „Кланяйтесь!“ І поставив його над усім єгипетським краєм. **44** І сказав фараон Йосипові: „Я фараон, а без тебе ніхто не підійме своєї руки та своєї ноги в усім краї єгипетським“. **45** І назвав фараон ім'я Йосипові: Цофнат-Панеах, і дав йому за жінку Оснату, дочку Поті-Фера, жерця Ону. І Йосип піднявся над єгипетським краєм. **46** А Йосип був віку тридцяти літ, коли він став перед лицем фараона, царя єгипетського. І пішов Йосип від лица фараонового, і перейшов через увесь єгипетський край. **47** А земля в сім літ достатку родила на повні жмені. **48** І зібрав він усю їжу семи літ, що була в єгипетським краї, і вмістив їжу по містах: їжу поля міста, що навколо нього, вмістив у ньому. **49** І зібрав Йосип збіжжя дуже багато, як морський пісок, аж перестав рахувати, бо не було вже числа. **50** А Йосипові, поки прийшов рік голодний, уродилися два сини, що вродила йому Осната, дочка Поті-Фера, жерця Ону. **51** І назвав Йосип ім'я перворідному: Манасія, бо „Бог зробив мені, що я забув усе своє терпіння та увесь дім мого батька“. **52** А ймення другому назвав: Єфрем, бо „розмножив мене Бог у краї недолі моєї“. **53** І скінчилися сім літ достатку, що були в єгипетським краї. **54** І зачали наступати сім літ голодні, як сказав був Йосип. І був голод по всіх краях, а в усім єгипетським краї був хліб. **55** Але виголоднів увесь єгипетський край, і народ став кричати до фараона про хліб. І сказав фараон усьому Єгиптові: „Ідїть до Йосипа. Що він вам скаже, те робіть“. **56** І був той голод на всій поверхні землі. І відчинив Йосип усе, що було в них, і продавав поживу Єгиптові. А голод зміцнявся в єгипетським краї. **57** І

прибували зо всієї землі до Йосипа купити поживи, бо голод зміцнявся по всій землі.

42 А Яків побачив, що в Єгипті є хліб. І сказав Яків до синів своїх: „Пощо ви споглядаєте один на одного?“ **2** І сказав він: „Ось чув я, що в Єгипті є хліб; зйдїть туди, і купїть нам хліба ізвідти, — і будемо жити, і не померемо“. **3** І зійшли десятеро Йосипових братів купити збіжжя з Єгипту. **4** А Веніяміна, Йосипового брата, Яків не послав із братами його, бо сказав: „Щоб не спїтало його яке нещастя!“ **5** І прибули Ізраїлеві сини купити хліба разом з іншими, що приходили, бо був голод у Краї ханаанським. **6** А Йосип — він володар над тим краєм, він продав хліб усьому народові тієї землі. І прибули Йосипові брати, та й уклонилися йому обличчям до землі. **7** І побачив Йосип братів своїх, і пізнав їх, та не дав пізнати себе. І говорив із ними суворо, і промовив до них: „Звідкіля прибули ви?“ А вони відказали: „З ханаанського Краю купити їжі“. **8** І пізнав Йосип братів своїх, а вони не впізнали його. **9** І згадав Йосип сни, що про них йому снилися були. І сказав він до них: „Ви шпигуні! Ви прибули підглянути слабі місця цієї землі“. **10** А вони відказали йому: „Ні, пане мій, а раби твої прибули купити їжі. **11** Ми всі — сини одного чоловіка, ми правдиві. Раби твої не були шпигунами!“ **12** Він же промовив до них: „Ні, — бо ви прийшли підглянути слабі місця цієї землі!“ **13** А вони відказали: „Дванадцяттеро твоїх рабів — брати ми, сини одного чоловіка в ханаанському Краї. А наймолодший тепер із батьком нашим, а одного нема“. **14** І промовив їм Йосип: „Оце те, що я сказав був до вас, говорячи: Ви шпигуни. **15** Оцим ви будете випробувані: Клянуся життям фараоновим, що ви не вийдете звідси, якщо не прийде сюди наймолодший ваш брат! **16** Пошліть з-поміж себе одного, і нехай візьме вашого брата, а ви будете ув'язнені. І слова ваші будуть піддані пробі, чи правда з вами; а коли ні, — клянуся життям фараоновим, що ви шпигуни!“ **17** І він забрав їх під варту на три дні. **18** А третього дня Йосип промовив до них: „Зробіть це — і живіть. Я Бога боюся, **19** якщо ви правдиві. Один брат ваш буде ув'язнений в домі вашої варті, а ви йдїть, принесіть хліба для заспокоєння голоду ваших домів. **20** А свого наймолодшого брата приведіть до мене, — і будуть потверджені ваші слова, а ви не помираєте“. І вони зробили так. **21** І говорили вони один одному: „Справді, винні ми за нашого брата, бо ми бачили недолю душ його, коли він благав нас, а ми не послушали. Тому той прийшло це нещастя на нас!“ **22** І відповів їм Рувім, говорячи: „Чи не говорив я вам, кажучи: Не грїшіть проти хлбця, та ви не послушали. А оце й кров його жадається“ **23** А вони не знали, що Йосип їх розуміє, бо був поміж ними перекладач. **24** А він відвернувся від них та й заплакав... І вернувся до них, і говорив із ними. І взяв від них Симеона, та й зв'язав його на їхніх очах. **25** А Йосип наказав, щоб

наповнили їхні мішки збіжжям, а срібло їхнє вернули кожному до його мішка, і дали їм поживи на дорогу. І їм зроблено так. **26** І понесли вони хліб свій на ослах своїх, і пішли звідти. **27** І відкрив один мішка свого, щоб олові своєму дати паші на нічлігу, та й побачив срібло своє, — а воно ось в отворі мішка його! **28** І сказав він братам своїм: „Повернене срібло моє, — і ось воно в мішку моїм!“ І завергло їм серце, і вони затремтіли, говорячи один до одного: „Що це Бог нам зробив?“ **29** І прибули вони до Якова, батька свого, до Краю ханаанського, і розповіли йому все, що їх спіткало було, говорячи: **30** „Той муж, пан того краю, говорив із нами суворо, і прийняв був нас як шпигунів того краю. **31** А ми сказали йому: „Ми правдиві, — не були ми шпигунами! **32** Ми дванадцяттеро братів, сини нашого батька. Одного нема, а наймолодший тепер з нашим батьком у ханаанському Краї“. **33** І сказав до нас муж той, пан того краю: „З того пізнаю, що правдиві ви, — зостаєте зо мною одного вашого брата, а на голод домів ваших візьміть хліб та й ідіть. **34** І приведіть до мене брата вашого найменшого, і буду я знати, що ви не шпигуни, що ви правдиві. Тоді віддам вам вашого брата, і ви можете переходити цей край для купівлі.“ **35** І сталося, — вони випоробнювали мішки свої, а ось у кожного вузлик срібла його в його мішку! І побачили вузлики срібла свого, вони та їх батько, — і полякались. **36** І сказав до них Яків, їх батько: „Ви позбавили мене дітей, — Йосипа нема, і Симеона нема, а тепер Веніямина забере? Усе те на мене!“ **37** І промовив Рувім до батька свого, кажучи: „Двох синів моїх уб'єш, коли не приведу його до тебе! Дай же його на руку мою, а я поверну його до тебе“. **38** А той відказав: „Не зійде з вами мій син, бо брат його вмер, а він сам позоостався... А трапитися йому нещастя в дорозі, якою підете, то в смутку зведете мою сивину до шеблу!“ (Sheol h7585)

43 А голод став тяжкий у тім краї. **2** І сталося, як вони скінчили їсти хліб, що привезли були з Єгипту, то сказав до них батько їх: „Верніться, купіть нам трохи їжі!“ **3** І сказав йому Юда, говорячи: „Рішуче освідчив нам той муж, кажучи: Не побачите лица мого без вашого брата з вами!“ **4** Як ти пошлеш брата нашого з нами, то ми зійдемо, і купимо тобі їжі. **5** А коли не пошлеш, не зійдемо, бо муж той сказав нам: Не побачите лица мого без вашого брата з вами“. **6** І промовив Ізраїль: „Нашо зло ви вчинили мені, що сказали тому мужеві, що ще маєте брата?“ **7** А вони відказали: „Розпитуючи, випитував той муж про нас та про місце нашого народження, говорячи: Чи батько ваш іще живий? Чи є в вас брат? І ми розповіли йому відповідно до цих слів. Чи могли ми знати, що скаже: Приведіть вашого брата?“ **8** І сказав Юда до Ізраїля, батька свого: „Пошли ж цього юнака зо мною, і встаньмо, та й ходім, і будемо жити, і не помираємо і ми, і ти, і наші діти. **9** Я поручуся за нього, — з моєї руки будеш його ти жадати! Коли я не приведу його

до тебе, і не поставлю перед лицем твоїм, то будувинним перед тобою по всі дні! **10** А коли б ми були не відтягалися, то тепер уже б вернулися були два рази“. **11** І сказав їм Ізраїль, їх батько: „Коли так, то зробіть ви оце. Візьміть із плодів цього Краю, і віднесіть дарунка мужеві тому: трохи бальзаму, і трохи меду, пахошів, і ладану, дактилів, і мигдалів. **12** А срібла візьміть удвоє в руку свою. А срібло, повернене в отвір ваших мішків, верніть своєю рукою, — може то помилка. **13** А брата вашого заберіть, — і встаньте, ідіть до того мужа. **14** А Бог Всемогутній нехай дасть вам милосердя перед лицем того мужа, і нехай він відпустить вам другого вашого брата й Веніяміна. А я, — певно стратив сина свого!“ **15** І взяли ті люди того дарунка, і взяли вдвоє срібла в руку свою, і Веніямина, і встали, та й зійшли до Єгипту. І стали вони перед лицем Йосиповим. **16** І побачив Йосип Веніямина з ними, і сказав до того, що був над його домом: „Упрвадь цих людей до дому, і нехай заріжуть худобину, і приготуй, бо зо мною будуть їсти ці люди опівдні“. **17** І той чоловік зробив, як Йосип сказав був. І впрвадив той чоловік тих людей до Йосипового дому. **18** І полякались ті люди, що були впрваджені до Йосипового дому. І сказали вони: „Через срібло, повернене напочатку в наших мішках, ми впрваджені, щоб причепитись до нас, і напасти на нас, і забрати за рабів нас та наші осли“. **19** І приступили вони до чоловіка, що над домом Йосиповим, та й говорили до нього при вході в дім. **20** І сказали вони: „Послухай, о пане мій, ми зійшли були напочатку купити їжі. **21** І сталося, коли ми прийшли на нічліг, і відкрили мішки свої, — а ось срібло кожного в отворі мішка його, наше срібло за вагою його! І ми вертаємо його нашою рукою! **22** А на купівлю їжі ми знесли нашою рукою інше срібло. Ми не знаємо, хто поклав був наше срібло до наших мішків“. **23** А той відказав: „Мир вам! Не бійтеся! Бог ваш і Бог вашого батька дав вам скарб до ваших мішків. Срібло ваше прийшло до мене“. І вивів до них Симеона. **24** І впрвадив той чоловік тих людей до Йосипового дому, і дав води, а вони вмили ноги свої, і дав паші їхнім ослам. **25** І вони приготували дарунки до приходу Йосипа опівдні, бо почуви, що там вони їстимуть хліб. **26** І ввійшов Йосип до дому, а вони принесли йому до дому дарунка, що в їхній руці. І вони поклонилися йому до землі. **27** А він запитав їх про мир і сказав: „Чи гаразд вашому батькові старому, про якого ви розповідали? Чи він ще живий?“ **28** А вони відказали: „Гаразд рабові своєму, батькові нашому. Ще він живий“. І вони схилилися, і вклонилися до землі. **29** І звів він очі свої, та й побачив Веніямина, свого брата, сина матері своєї, і промовив: „Чи то ваш наймолодший брат, що ви мені розповідали?“ І сказав: „Нехай Бог буде милостівий до тебе, мій сину!“ **30** І Йосип поспішив, бо порушилася його любов до брата його, і хотів він заплакати. І ввійшов він до іншої кімнати, і заплакав там... **31** І ввив він лице своє, і

вийшов, і стримався, та й сказав: „Покладіть хліба!“ 32 І поклали йому окремо, а їм окремо, й єгиптянам, що їли з ним, окремо, бо єгиптяни не можуть їсти хліб з євреями, бо це огида для Єгипту. 33 І вони посідали перед ним, — перворідний за перворідством своїм, а молодший за молодістю своєю. І здивувалися ці люди один перед одним. 34 І він послав дари страви від себе до них. А дар Веніяминів був більший від дару всіх їх у п'ятеро. І пили вони, і повпивалися з ним.

44 І наказав він тому, що над домом його, говорячи: „Понаповнюй мішки цих людей їжею, скільки зможуть вони нести. І поклади срібло кожного до отвору мішка його. 2 А чашу мою, чашу срібну, поклади до отвору мішка наймолодшого, та срібло за хліб його“. І зробив той за словом Йосиповим, яке він сказав був. 3 Розвиднилось рано вранці, і люди ці були відпущені, вони та їхні осли. 4 Вони вийшли з міста, ще не віддалилися, а Йосип сказав до того, що над домом його: „Устань, побіжи за тими людьми, і дожни їх, та й скажи їм: „Нащо ви заплатили злом за добро? 5 Хіба це не та чаша, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворожить нею? І зле ви зробили, що вчинили таке“. 6 І той їх догнав, і сказав їм ті слова. 7 А вони відказали йому: „Нащо пан мій говорить отакі то слова? Далеке рабам твоїм, щоб зробити таку річ. 8 Таж сріблò, що знайшли ми в отворах наших мішків, ми вернули тобі з Краю ханаанського. А як би ми вкрали з дому пана твого срібло чи золото? 9 У кого із рабів твоїх вона, чаша, буде знайдена, то помре він, а також ми станемо рабами моему панові“. 10 А той відказав: „Гож тепер, як ви сказали, так нехай буде воно! У кого вона знайдена буде, той стане мені за раба, а ви будете чисті“. 11 І поспішно поспускали вони кожен свого мішка на землю. І порозв'язували кожен мішка свого. 12 І став він шукати. Розпочав від найстаршого, а скінчив наймолодшим. І знайдена чаша в мішку Веніяминів! 13 І пороздирили вони свою одіж! І кожен нав'ючив осла свого, і вернулись до міста. 14 І ввійшли Юда й брати його до дому Йосипа, — а він ще був там. І попадали вони перед лицем його на землю. 15 І сказав до них Йосип: „Щò це за вчинок, що ви зробили? Хіба ви не знали, що справді відгадає такий муж, як я?“ 16 А Юда промовив: „Щò ми скажемо панові моему? Щò будемо говорити? Чим виправдаємось? Бог знайшов провину твоїх рабів! Ось ми раби панові моему, і ми, і той, що в руці його була знайдена чаша“. 17 А Йосип відказав: „Далéке мені, щоб зробити оце. Чоловік, що в руці його була знайдена чаша, — він буде мені за раба! А ви йдіть із миром до вашого батька“. 18 І приступив до нього Юда та й промовив: „О мій пане, нехай скаже раб твій слово до ушей пана свого, і нехай не палає гнів твій на раба твого, бо ти такий, як фараон. 19 Пан мій запитав був рабів своїх, говорячи: „Чи є в вас батько або брат?“ 20 І сказали ми до пана мого: „Є в нас батько старий та мале дитя його старости, а брат його

вмер. І позостався він сам у своєї матері, а батько його любить. 21 А ти був сказав своїм рабам: „Зведіть до мене його, і нехай я кину своїм оком на нього“. 22 І сказали ми до пана мого: „Не може той хлопець покинути батька свого. А покине він батька свого, то помре той“. 23 А ти сказав своїм рабам: „Коли не зйде з вами наймолодший ваш брат, не побачите більше лица мого“. 24 І сталося, коли ми зійшли були до раба твого, до нашого батька, то ми розповіли йому слова мого пана. 25 А батько наш сказав: „Верніться, купіть нам трохи їжі“. 26 А ми відказали: „Не можемо зйти. Коли найменший наш брат буде з нами, то зйдемо ми, бо не можемо бачити лица того мужа, якщо брат наш наймолодший не буде з нами“. 27 І сказав до нас раб твій, наш батько: „Ви знаєте, що двох булá породила мені жінка моя. 28 Та пішов від мене один, і я сказав: справді, дійсно розшарпаний він. І я не бачив його аж дотепер. 29 А забере те ви також цього від мене, і спіткає його нещастя, то зведе те сивину мою цим злом до шеолу“. (Sheol h7585) 30 А тепер, коли я прийду до раба твого, мого батька, а юнака не буде з нами, — а душа його зв'язана з душею тією, — 31 То станеться, коли він побачить, що юнака нема, то помре. І зведуть твої раби сивину раба твого, нашого батька, у смутку до шеолу. (Sheol h7585) 32 Бо раб твій поручився за юнака батькові своєму, кажучи: Коли я не приведу його до тебе, то згрішу перед батьком своїм на всі дні! 33 А тепер нехай же сяде твій раб замість того юнака за раба панові моему. А юнак нехай іде з своїми братами! 34 Бо як я прийду до батька свого, а юнака зо мною нема? Щоб не побачити мені того нещастя, що спіткає мого батька“.

45 І не міг Йосип здержатися при всіх, що стояли біля нього, та й закричав: „Виведіть усіх людей від мене!“ І не було з ним нікого, коли Йосип відкрився браттям своїм. 2 І він гóлосно заплавав, і почули єгиптяни, і почув дім фараонів. 3 І Йосип промовив до браттів своїх: „Я Йосип... Чи живий ще мій батько?“ І не могли його браття йому відповісти, бо вони налякались його. 4 А Йосип промовив до братів своїх: „Підійдіть же до мене!“ І вони підійшли, а він проказав: „Я Йосип, ваш брат, якого ви продали були до Єгипту. 5 А тепер не сумуйте, і нехай не буде жáлю в ваших очах, що ви продали мене сюди, бо то Бог послав мене перед вами для виживлення. 6 Бо ось два роки голод на землі, і ще буде п'ять літ, що не буде орки та жнив. 7 І послав мене Бог перед вами зробити для вас, щоб ви позоставались на землі, і щоб утримати для вас при житті велике число спасених. 8 І виходить тепер, — не ви послали мене сюди, але Бог. І Він зробив мене батьком фараоновим і паном усього дому його, і володарем усього краю єгипетського. 9 Поспішіть, і йдіть до батька мого, та й скажіть йому: Отак сказав син твій Йосип: Бог зробив мене володарем усього Єгипту. Зійди ж до мене, не гайся. 10 І осяд'я у землі

Гошен, і будеш близький до мене ти, і сини твої, і сини синів твоїх, і дрібна та велика худоба твоя, і все, що твоє. **11** І прогอดю тебе там, бо голод буде ще п'ять років, щоб не збіднів ти, і дім твій, і все, що твоє. **12** І ось очі ваші й очі брата мого Веніямина бачать, що це мої уста говорять до вас. **13** І оповістє батькові моему про всю славу мою в Єгипті, та про все, що ви бачили. І послішіть, і приведіть вашого батька сюди“. **14** І впав він на шию Веніямину, братові своєму, та й заплакав, і Веніямін плакав на шиї його... **15** І цілував він усіх братів своїх, і плакав над ними... А потому говорили брати його з ним. **16** І розголошено в домі фараоновім чутку, говорячи: „Прийшли Йосипові брати!“ І було це добре в очах фараонових та в очах його рабів. **17** І промовив фараон до Йосипа: „Скажи своїм братам: Зробіть оце: Понав'ючайте худобу свою, та й ідіть, прибудьте до Краю ханаанського. **18** І заберіть вашого батька й доми ваші, та й прийдіть до мене, а я дам вам добра єгипетського краю. І споживайте ситість землі. **19** А ти одержав наказа сказати: Зробіть це: Візьміть собі з єгипетського краю вози для ваших дітей та для ваших жінок, і привезіть свого батька й прибудьте. **20** А око ваше нехай не жалує ваших речей, бо добро всього єгипетського краю — ваше воно“. **21** І зробили так Ізраїлеві сини. А Йосип дав їм вози на приказ фараонів, і дав їм поживи на дорогу. **22** І дав усім їм кожному переміни одержі, а Веніяминові дав три сотні срібла та п'ять перемін одержі. **23** А батькові своєму послав він оце: десять ослів, нав'ючених з добра Єгипту, і десять ослиць, нав'ючених збіжжям, і хліб, і поживу для батька його на дорогу. **24** І відпустив він своїх братів, і вони пішли. І сказав він до них: „Не сваріться в дорозі!“ **25** І вийшли вони з Єгипту, та й прибули до ханаанського Краю, до Якова, батька свого. **26** І розповіли йому, кажучи: „Ще Йосип живий“, і що він панує над усім єгипетським краєм. І зомліло серце його, бо він не повірив був їм... **27** І переказували йому всі слова Йосипові, що говорив він до них. І як побачив він вози, що послав Йосип, щоб взети його, то ожив дух Якова, їхнього батька. **28** І промовив Ізраїль: „Досить! Ще живий Йосип, мій син! Піду ж та побачу його, поки помру!“

46 І вирушив Ізраїль, і все, що його, і прибув до Веер-Шеви, і приніс жертви Богові батька свого Ісака. **2** І промовив Бог до Ізраїля в нічному видінні, і сказав: „Якове, Якове!“ А той відказав: „Ось я!“ **3** І сказав Він: „Я Той Бог, — Бог батька твого. Не бійся зійти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом. **4** Я зійду з тобою до Єгипту, і Я також, виводячи, виведу тебе, а Йосип закритє рукою своєю очі твої“. **5** І встав Яків з Веер-Шеви. І повезли Ізраїлеві сини свого батька Якова, і дітей своїх, і жінок своїх возами, що послав фараон, щоб привезти його. **6** І взялі вони стада свої, і масток свій, що набулі в землі ханаанській, і прибулі до Єгипту Яків та весь рід його з ним. **7** Він привів із собою до Єгипту синів своїх, і синів своїх синів з

собою, дочок своїх, і дочок синів своїх, і весь рід свій. **8** А оце ймення синів Ізраїлевих, що прибули до Єгипту: Яків та сини його: перворідний Яківів Рувім. **9** І сини Рувимові: Ханох, і Паллу, і Хецрон, і Кармі. **10** І сини Симеонові: Емуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Саул, син ханаанянки. **11** І сини Левієві: Гершон, Кегат і Мерарі. **12** І сини Юдині: Ер, і Онан, і Шела, і Перец, і Зерах. І вмер Ер і Онан у ханаанській землі. А сини Перецеві були: Хецрон і Хамул. **13** І сини Іссахарові: Тола, і Цувва, і Йов, і Шимрон. **14** І сини Завулонові: Серед, і Елон, і Яхлеїл. **15** Оце сини Ліїні, що вродила вона Якову в Падані арамейським, та дочку його Діну. Усіх душ синів його й дочок його тридцять три. **16** І сини Гадові: Ціфйон, і Хагрі, Шуні, і Ецбон, Ері, і Ароді, і Ар'їлі. **17** І сини Асірові: Імна, і Ішва, і Ішві, і Верія, і Сірах, сестра їх. І сини Верії: Хевер і Малкіїл. **18** Оце сини Зілпи, що Лаван був дав її своїй дочці Лії, а вона вродила їх Якову, шіснадцять душ. **19** І сини Рахілі, жінки Якова: Йосип і Веніямін. **20** І вродилися Йосипові в єгипетським краї Манасія та Ефрєм, що їх уродила йому Оснат, дочка Поті-Фера, жерця Ону. **21** І сини Веніяминової: Бела, і Бехер, і Ашбел, Гера, і Нааман, Ехі, і Рош, Муппім, і Хуппім, і Ард. **22** Оце сини Рахіліні, що вродилися Якову, усіх душ чотирнадцять. **23** І сини Данові: Хушім. **24** І сини Нефталімові: Яхсеїл, і Гуні, і Ецер, і Шіллем. **25** Оце сини Білгі, що її Лаван дав був своїй дочці Рахілі. І вона породила їх Якову, усіх душ сім. **26** Усіх душ, що прийшли з Яковом в Єгипет, що походять із стегон його, окрім жінок синів Якова, усіх душ шістдесят і шість. **27** А сини Йосипа, що народилися йому в Єгипті, дві душі. Усіх душ дому Якова, що прийшли були до Єгипту, сімдесят. **28** І послав він перед собою Юду до Йосипа, щоб показував перед ним доробу до Гошену. І прибулі вони до краю Гошен. **29** І загір Йосип свою колесницю, і вирушив назустріч батькові своєму Ізраїлеві до Гошену. І він показався йому, і впав йому на шию, та й плакав довго на шиї його. **30** І промовив Ізраїль до Йосипа: „Нехай тепер помру я, побачивши обличчя твоє, що ти ще живий!“ **31** А Йосип промовив до своїх братів і до дому батька свого: „Піду й розкажу фараонові, та й повім йому: Брати мої й дім батька мого, що були в Краї ханаанським, прибули до мене. **32** А люди ці — пастухи отари, бо були скотарі. І вони припровадили дрібну та велику худобу свою, і все, що їхне булб. **33** І станеться, коли покличе вас фараон і скаже: Яке ваше заняття? **34** то ви відкажете: „Скотарями були твої раби від молодости своєї аж дотепер, і ми, і батьки наші“, щоб ви осіли в країні Гошен, бо для Єгипту кожен пастух отари — огида“.

47 І прийшов Йосип, і розповів фараонові та й сказав: „Мій батько, і брати мої, і їхні отари, і худоба їх, і все їхне прибулі з ханаанського Краю. І ось вони в країні Гошен“. **2** І взяв він із своїх братів п'ятеро чоловіка, та й поставив їх перед лицем фараоновим. **3** І сказав фараон до братів його: „Яке

ваше зайняття? А вони відказали фараонові: „Пастухи отари раби твої, — і ми, і наші батьки“. 4 І сказали вони фараонові: „Ми прибули, щоб мешкати в краї цім, нема бо паші для отари, що є в рабів твоїх, бо в ханаанському Краї тяжкий голод. А тепер нехай же осядуть раби твої в країні Гошен“. 5 І промовив фараон до Йосипа, говорячи: „Батько твій та брати твої прибули до тебе. 6 Єгипетський край — він перед лицем твоїм. У найліпшім місці цього краю осаді батька свого та братів своїх, — нехай осядуть у країні Гошен. А коли знаєш, і між ними є здатні люди, то зроби їх зверхниками моєї череди“. 7 І привів Йосип батька свого Якова, та й поставив його перед лицем фараоновим. І Яків поблагословив фараона. 8 І промовив фараон до Якова: „Скільки днів часу життя твого?“ 9 А Яків сказав до фараона: „Днів часу мандрівки моєї — сто й тридцять літ. Короткі та лихі були дні часу життя мого, і не досягли вони днів часу життя батьків моїх у днях часу мандрівки їхньої“. 10 І Яків поблагословив фараона, та й вийшов від обличчя фараонового. 11 І осадив Йосип батька свого та братів своїх, і дав їм володіння в єгипетській країні, у найкращім місці цієї землі — у країні Рамесес, як наказав був фараон. 12 І постачав Йосип хліб для батька свого й братів своїх, та для всього дому свого батька відповідно до числа дітей. 13 А хліба не було в усім тім краї, бо голод став дуже тяжкий. І віснажився єгипетський край та Край ханаанський через той голод. 14 І зібрав Йосип усе срібло, що знаходилося в єгипетській краї та в Краї ханаанській, за поживу, що вони купували. І Йосип вніс те срібло до фараонового дому. 15 І вичерпалося срібло в краї єгипетській та в Краї ханаанській. І прибув увесь Єгипет до Йосипа, говорячи: „Дай же нам хліба! Нашо нам умирати перед тобою, тому що вичерпалося срібло?“ 16 А Йосип сказав: „Дайте свою худобу, а я дам вам за худобу вашу, коли вичерпалося срібло“. 17 І вони припровадили худобу свою до Йосипа. І дав їм Йосип хліба за коні, і за отари, і за череди худоби, і за осли. І він того року постачав їм хліб за всю їхню худобу. 18 І скінчився той рік, і вони прибули до нього другого року, та й сказали йому: „Не скажемо неправди перед паном своїм, — що вичерпалося срібло, а череди здобутку в нашого пана. Нічого не зосталося перед нашим паном, — хібащо наше тіло та наша земля! 19 Нащо ми маємо вмирати на очах твоїх, і ми, і наша земля? Купи нас та нашу землю за хліб, і будемо ми та наша земля рабами фараонові. А ти дай насіння, — і будемо жити, і не помремо, а земля не опустіє“. 20 І Йосип купив усю землю єгипетську для фараона, бо єгиптяни спродували кожен поле своє, посилився бо був голод між ними. І стала земля фараоною. 21 А народ — він перепроводжував його до міст від кінця границі Єгипту й аж до кінця її. 22 Тільки землі жерців не купив він, бо для жерців була устава жити на прибутки від фараона. І вони їли свій пай, що давав їм фараон, тому

не продали своєї землі. 23 І сказав Йосип до нарбоду: „Оце купив я сьогодні для фараона вас і землю вашу. Ось вам насіння, — і засійте землю. 24 А настануть жнивá, то дасте п'яту частину фараонові, а чотири частини будуть вам на насіння для поля й на їжу вам та тим, хто в домах ваших, та на їжу для ваших дітей“. 25 А вони відказали: „Ти нас удержав при житті. Нехай же знайдемо милість в очах свого пана, — і станемо рабами фараонові“. 26 А Йосип поклав це за постанову на єгипетську землю аж до сьогоднішнього дня: на п'яту частину для фараона. Сама тільки земля жерців не стала фараоною. 27 І осів Ізраїль в єгипетській краї в країні Гошен, і набули в нім володіння. І вони розродилися й сильно розмножилися. 28 І жив Яків в єгипетській краї сімнадцять літ. І були дні Якова, літа життя його, сто літ і сорок і сім літ. 29 І наблизилися дні Ізраїля до смерти. І кликнув він до сина свого до Йосипа, та й промовив йому: „Коли знайшов я милість в очах твоїх, поклади руку свою під стегно моє, і вчини зо мною милість та правду: Не поховай мене в Єгипті! 30 І ляжу я з батьками своїми, — і ти винесеш мене з Єгипту, і поховаєш мене в їхньому гробі“. А той відказав: „Я вчиню за словом твоїм“. 31 А Яків сказав: „Присягни ж мені!“ І він присягнув йому. І вклонився Ізраїль на зголов'я постелі.

48 І сталося по тих випадках, і сказано було Йосипові: „Ось батько твій хворіє“. І він узяв із собою обох своїх синів, Манасію та Єфрема. 2 І промовив він до Якова й сказав: „Ось до тебе прийшов твій син Йосип!“ І зміцнівся Ізраїль, та й сів на постелі. 3 І сказав Яків до Йосипа: „Бог Всемогутній явився був мені в Лузі в землі ханаанській, і поблагословив мене. 4 І сказав Він до мене: „Ось Я розплоджу тебе й розмножу тебе, і вчиню тебе громадою народів. А цю землю Я дам нащадкам твоїм по тобі володінням навіки“. 5 А тепер два сини твої, уроджені тобі в єгипетській краї до прибуття мого до тебе до Єгипту, — вони мої! Єфрем і Манасія, як Рувім і Симеон, будуть мої. 6 А нащадки твої, що породив по них, — вони будуть твої. Вони будуть зватися на ймення своїх братів у наслідді своїм. 7 А я, коли я прийшов був з Падану, померла мені Рахіль у Краї ханаанській на дорозі, коли була ще ківра землі, щоб прийти до Єфрати. І я поховав був її там, на дорозі до Єфрати, — це Віфлеєм“. 8 А Ізраїль побачив синів Йосипових та й сказав: „Хто вони?“ 9 І сказав Йосип до батька свого: „Вони мої сини, що Бог дав мені тут“. А той відказав: „Візьми ж їх до мене, — і я їх поблагословлю“. 10 А очі Ізраїлеві стали тяжкі від старости, — він не міг дивитися. І Йосип підвів їх до нього, а той поцілував їх і пригорнув їх. 11 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Не сподівався я побачити обличчя твого, а ось Бог дав мені побачити й насіння твоє“. 12 І Йосип відвів їх від колін його, та й упав на обличчя своє до землі. 13 І Йосип узяв їх обох, — Єфрема своєю правицею від лівиці Ізраїля, а Манасію своєю лівицею

від правиці Ізраїля, та й до нього підвів. **14** І простяг Ізраїль правицю свою та й поклав на голову Єфрема, — а він молодший, а лівицю свою на голову Манасії. Він схрестив свої руки, хоч Манасія — перворідний. **15** І він поблагословив Йосипа, та й промовив: „Бог, що перед обличчям Його ходили батьки мої Авраам та Ісаак, що пасе мене, відколи існую аж до цього дня, **16** Ангол, що рятує мене від усього лихого, — нехай поблагословить цих юнаків, і нехай буде зване в них ім'я моє й ім'я батьків моїх Авраама та Ісаака, і нехай вони множаться, як та риба, посеред землі“. **17** А Йосип побачив, що батько його кладе правицю свою на голову Єфремову, — і було це не до вподоби йому. І він підпер руку батька свого, щоб зняти її з-над голови Єфрема на голову Манасієну. **18** І сказав Йосип до батька свого: „Не так, батьку мій, бо оцей перворідний, — поклади правицю свою на його голову!“ **19** А батько його не хотів, і сказав: „Знаю, мій сину, знаю! І він буде наро́дом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею наро́дів“. **20** І він поблагословив їх того дня, кажучи: „Тобою буде благословляти Ізраїль, говорячи: „Нехай Бог учинить тебе як Єфрема і як Манасію!“ І поставив Єфрема перед Манасією. **21** І сказав Ізраїль до Йосипа: „Ось я вмираю... А Бог буде з вами, і поверне вас до Краю ваших батьків! **22** А я тобі дав понад братів твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм“.

49 І покликав Яків усіх синів своїх та й промовив: Зберіться, а я сповіщу вам, що́ вас спіткає наприкінці днів. **2** Зійдіться та слухайте ви, сини Якова, і прислухайтесь до Ізраїля, вашого батька! **3** Рувіме, — ти мій перворідний, моя міць і початок ти сили моєї, верх величності й верх ти могутності! **4** Ти п'їнвився був, як вода, — та не втримаєшся, бо ти увійшов був на ложе свого отця, і збезчестив його, на постелю мою ти піднявся! **5** Симеон і Левій — то браті, їхня зброя — знаряддя насильства. **6** Хай до їхньої змови не входить душа моя, і нехай не прилучиться слава моя до їх зборів, бо вони в своїм гніві людину забили, а в своїй самоволі вола копит позбавили... **7** Проклятий гнів їхній, бо сильний, та їхня лютість, тяжка бо вона! Поділю їх я в Якові, і їх розпорішу в Ізраїлі! **8** О Юдо, — похвалять тебе твої браття! Рука твоя — на шиї твоїх ворогів, сини батька твого тобі вклоняться. **9** Юда — лев молодий! Ти, мій сину, вертаєшся з здобичі: прихилився він, поклався як лев й як левиця, — зведе хто його? **10** Не відійметься берло від Юди, ані в його стегон законодавець, аж прийде Примиритель, що йому буде послух наро́дів. **11** Він прив'язе до винограду свого молодого осла, а до вибраної виноградини — сина ослиці своєї. Він одержу свою буде прати в вині, а шату свою — в виноградній крові! **12** Від вина він зробивсь мутноокий, а від молока — білозубий. **13**

Завулон буде мешкати над берегом морським, над берегом тим, де стають кораблі, а границя його — до Сидону. **14** Іссахар — то костистий осел, що лежить між кошарами. **15** І побачив він спокій, що добрий, та землю, що стала приємна, і він нахилив свої плечі, щоб нести, і став працювати на податок. **16** Дан буде судить свій наро́д, як один із Ізраїльських родів. **17** Дан буде вужем при дорозі, змією отруйливою при шляху, що п'яті коневі кусає, і його верхівець позад себе впаде. **18** Спасіння від Тебе чекаю, о Господи! **19** Гад — на нього юрба нападатиме, та він нападе на їх п'яті. **20** Асир — його хліб буде ситий, і він буде давати присмаки царські. **21** Нефталім — вільна ланя, він прекрасні слова видає. **22** Йосип — вітка родюча, вітка родюча над джерелом, її віття по муру спинається. **23** І огірчили його та з луку стріляли, і зненавиділи були стрільці його. **24** Та зостався міцним його лук, і стали пружні рамена його рук, — від рук Сильного Якового, звідти Пастир, Твердіня синів Ізраїлевих. **25** Проти ти від Бога, свого Отця, — і Він допоможе тобі, і проси Всемогутнього — і Він благословить тебе благословенням небес, що на висоті, благословенням безодні, що долі лежить, благословеннями перс та утроби. **26** Благословення батька твого стали сильніші від благословення батьків твоїх, — аж до покладаних висот віковічних. Нехай вони будуть на голову Йосипову, на маківку вибраного з-поміж братів своїх! **27** Венямін — хижий вовк: вранці їсть він ловитву, а на вечір розділює здобич. **28** Оце всі дванадцять племен Ізраїлевих, і те, що говорив їм батько їх. І він поблагословив їх, — кожного за благословенням його поблагословив їх. **29** І він наказав їм, і промовив до них: „Я прилучаюся до своєї рідні... Поховайте мене при батьках моїх у печері, що на полі Ефрона хіттеянина, **30** у тій печері, що на полі Махпели, що навпроти Мамре в ханаанській землі, яке поле купив був Авраам від Ефрона хіттеянина на володіння для гробу. **31** Там поховано Авраама й жінку його Сарру, там поховали Ісака та його жінку Ревеку, і там поховав я Лію. **32** Поле й печера, що на нім, то добуток від синів Хета“. **33** І закінчив Яків заповіта синам своїм, і втягнув свої ноги до ліжка, та й спочив. І він прилучився до своєї рідні.

50 І впав Йосип на лице батька свого, та й плакав над ним, і цілував його. **2** І звелів Йосип рабам своїм лікарям забальзамувати батька його. І забальзамували ці лікарі Ізраїля. **3** І сповнилося йому сорок день, бо так сповняються дні забальмування. І оплакував його Єгипет сімдесят день. **4** А як минули дні оплакування його, то сказав Йосип до дому фараонового, говорячи: „Коли знайшов я ласку в очах ваших, то говоріть до ушей фараонових так: **5** „Батько мій запряг був мене, говорячи: „Ось я вмираю. У гробі моїм, що я собі викопав у Країні ханаанській, — там поховаш мене“. А тепер нехай я піду, і поховую батька свого, та

й верну́ся“. 6 І сказав фараон: „Піди, і поховай свого батька, як запряг він тебе“. 7 І пішов Йосип поховати ба́тька свого, а з ним пішли всі раби фараонові, старші дому його, і всі старші єгипетського країю, 8 і ввесь дім Йосипів, і браття його, і дім батька його. Тільки дітей своїх та дрібну й велику худобу свою вони позоставили в країні Гошен. 9 І вирушили з ним також колесніці та комонники. І був табір їх дуже великий. 10 І прийшли вони до Горен-Атаду, що по другім боці Йордану, і плакали там великим та дуже ревним плачём... І він учинив ба́тькові своєму семиденну жалобу. 11 І побачили мешканці того Краю, ханаанеяни, жалобу в Горен-Атаді, та й сказали: „То сильна жалоба для Єгипту!“Тому то кликнули ім'я його Авел-Міцраїм, що на тім боці Йордану. 12 І вчинили йому сини його так, як він їм заповів був. 13 І понесли його сини його до ханаанського Краю, та й поховали його в печері поля Махпели, яке поле купив був Авраам на володіння для гробу від хіттеянина Ефрона, навпроти Мамре. 14 А Йосип, як поховав він батька свого, вернувся до Єгипту, він і брати його, та всі, хто ходив з ним ховати батька його. 15 І побачили Йосипові брати, що вмер їхній батько, та й сказали: „А щό як зненáвидить нас Йосип, і справді верне нам усе зло, що ми йому були́ заподіяли?“ 16 І переказали вони Йосипові, говорячи: „Батько твій заповів був перед своєю смертю, кажучи: 17 Отак скажіть Йосипові: Прошу́, вибач гріх братів твоїх та їхню провину, бо вони тобі зло були́ заподіяли! А тепер вибач гріх рабам Бога батька твого!“І заплавав Йосип, як вони говорили до нього... 18 І пішли також бра́ття його, і впали перед лицем його, та й сказали: „Ось ми тобі за рабів!“ 19 А Йосип промовив до них: „Не бійтеся, бо хіба ж я замість Бога? 20 Ви задумували були́ на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, — щоб заховати при житті великий наро́д! 21 А тепер не лякайтеся, — я буду утримувати вас та дітей ваших!“І він потішав їх, і промовляв до їхнього серця. 22 І осівся Йосип в Єгипті, він та дім батька його. І жив Йосип сто і десять літ. 23 І побачив Йосип в Єфрема дітей третього покоління. Також сини Махіра, сина Манасїїного, були народилися на Йосипові коліна. 24 І сказав Йосип до братів своїх: „Я вмираю, а Бог конче згадає вас, і виведе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову“. 25 І Йосип запряг Ізраїлевих синів, говорячи: „Конче згадає Бог вас, а ви вінесете звідси кості мої!“ 26 І впокоївся Йосип у віці ста й десяти літ. І забальзамували його, і він був покладений у труну в Єгипті.

Вихід

1 А оце ймення Ізраїлевих синів, що прийшли з Яковом до Єгипту. Кожен із домою своїм прибули: **2** Рувім, Симеон, Левій і Юда, **3** Іссахар, Завулон і Веніамін, **4** Дан і Нефталім, Гад і Асир. **5** І було всіх душ, що вийшли з стегна Якового, сімдесят душ. А Йосип був ув Єгипті. **6** І вмер Йосип і всі браття його, та весь той рід. **7** А Ізраїлеві сини плодилися сильно, і розмножувалися, та й стали вони надзвичайно сильні. І наповнились ними той край. **8** І став над Єгиптом новий цар, що не знав Йосипа. **9** І сказав він до народу свого: „Ось народ Ізраїлевих синів численніший і сильніший від нас!“ **10** Станьмо ж мудріші за нього, щоб він не мнѳжився! Бо буде, коли нам трапиться війна, то прилучиться й він до ворогів наших, — і буде воювати проти нас, і вийде з цього краю“. **11** І настановили над ним начальників податків, щоб його гнобити своїми тягарями. І він будував міста на запаси фараонові: Пітом і Рамесес. **12** Але що більше його гнобили, то більше він мнѳжився та більше ширився. І жалалися єгиптяни через Ізраїлевих синів. **13** І Єгипет змушував синів Ізраїля тяжко працювати. **14** І вони огірчували їхню життя тяжкою працею коло глини та коло цегли, і коло всякої праці на полі, кожну їхню працю, яку змушували тяжко робити. **15** І звелів був єгипетський цар єврейським бабам-сповитухам, що одній ім'я Шіфра, а ім'я другій — Пуа, **16** і говорив: „Як будете бабувати єврейок, то дивіться на порід: коли буде син, то вбийте його, а коли це дочка, — то нехай живе“. **17** Але баби-сповитухи боялися Бога, і не робили того, як казав їм єгипетський цар. І вони лишали хлопчиків при житті. **18** І покликав єгипетський цар баб-сповитух, та й сказав їм: „Нащо ви робите цю річ, та лишаєте дітей при житті?“ **19** І сказали баби-сповитухи до фараона: „Бо єврейки не такі, як єгипетські жінки, — бо вони самі баби-сповитухи: поки прийде до них баба-сповитуха, то вони вже й народять“. **20** І Бог чинив добро бабам-сповитухам, а народ розмножувався, і сильно міцнів. **21** І сталося, тому, що ті баби-сповитухи боялися Бога, то Він будував їм дома. **22** І наказав фараон усьому народові своєму, говорячи: „Кожного народженого єврейського сина — кидайте його до Річки, а кожну дочку — зоставляйте при житті!“

2 І пішов один муж з дому Левія, і взяв собі за жінку дочку Левієву. **2** І завагітніла та жінка, та й сина вродила. І побачила його, що він гарний, та й ховала його три місяці. **3** Та не могла його більше ховати. І взяла йому папірусову скриньку, і виасфальтувала її асфальтом та смолою, і положила до неї дитину, та й поклала в очереті на березі Річки. **4** А сестра його стояла здалека, щоб довідатися, що йому станеться. **5** І зійшла фараонова дочка купатися на Річку, а служниці її ходили понад Річкою. І побачила вона ту скриньку

серед очерету, — і послала невольницю свою, щоб узяла її. **6** І відчинила, та й побачила дитину, — ось хлопчик плаче. І вона змилисѳрдилася над ним, та й сказала: „Це з єврейських дітей!“ **7** І сказала сестра його до фараонової дочки: „Чи не піти й не покликати тобі жінку-мамку з єврейок, і вона годуватиме тобі дитину?“ **8** І сказала їй дочка фараонова: „Іди“. І пішла та дівчина, і покликала матір дитини. **9** А дочка фараонова сказала до неї: „На тобі цю дитину, та й годуй її для мене. А я дам тобі заплату“. І взяла та жінка дитину, і годувала її. **10** І піросло те дитя, і вона привела його до фараонової дочки, — і він став їй за сина. І вона назвала йому ймення Мойсей, і сказала: „бо з води я витягла його“. **11** І сталося за тих днів, і підріс Мойсей. І вийшов він до братів своїх, та й приглядався до їхніх терпнів. І побачив він єгиптянина, що бив єврея з братів його. **12** І озирнувся він туди та сюди, і побачив, що нікого нема, — та й убив єгиптянина, і заховав його в пісок. **13** І вийшов він другого дня, — аж ось свѳряться двоє євреїв. І сказав він несправедливому: „Нащо ти б'єш свого ближнього?“ **14** А той відказав: „Хто тебе настановив за начальника та за суддю над нами? Чи ти думаєш убити мене, як ти вбив був єгиптянина?“ І злякався Мойсей та й сказав собі: „Справді, та справа стала відомою!“ **15** І почув фараон про цю справу, та й шукав, щоб убити Мойсея. І втік Мойсей від фараонового лица, й оселився в країні Мідіян. **16** А в мідіянського жерця було сім дочок. І прийшли вони, і витягали воду, і наповнили корита, щоб напоїти отару свого батька. **17** І прийшли пастухи й відігнали їх. І встав Мойсей, та й оборонив їх, і напоїв їхню отару. **18** І прибули вони до Реуїла, свого батька, а той поспитав: „Чого ви сьогодні так скоро прийшли?“ **19** А ті відказали: „Якийсь єгиптянин оборонив нас від руки пастухів, а також навіть натягав нам води й напоїв отару“. **20** І сказав він до своїх дочок: „А де він? Чому ви покинули того чоловіка? Покличте його, і нехай він з'їсть хліба“. **21** І погодився Мойсей сидіти з тим чоловіком, а той видав за Мойсея дочку свою Ціппору. **22** І породила вона сина, а він назвав ім'я йому: Гершом, бо сказав: „Я став приходьком у чужому краї“. **23** І сталося по довгих днях, — і вмер цар Єгипту. А Ізраїлеві сини стогнали від тієї роботи та кричали. І їхній зойк через ту роботу донісся до Бога. **24** І почув Бог їхній стогін. І згадав Бог Свого заповіта з Авраамом, Ісаком та Яковом. **25** І Бог бачив синів Ізраїлевих, і Бог зглянувся над ними.

3 А Мойсей пас отару тестя свого їтра, жерця Мідіянського. І провадив він цю отару за пустинню, і прийшов був до Божої гори, до Хоріву. **2** І явився йому Ангел Господній у пѳлум'ї огняному з-посеред тернового куща. І побачив він, що та терніна горить огнем, але не згоряє кущ. **3** І сказав Мойсей: „Зійду но, і побачу це велике видіння, — чому не згоряє та терніна?“ **4** І побачив Господь, що він зійшов подивитися. І кликнув до нього Бог з-посеред тієї

терніни і сказав: „Мойсею, Мойсею!“ А той відказав: „Ось я!“ 5 І сказав Він: „Не зближайся сюди! Здійми взуття своє з ніг своїх, бо те місце, на якому стоїш ти, — земля це свята!“ 6 І сказав: „Я Бог батька твого, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова!“ І сховав Мойсей обличчя своє, бо боявся споглянути на Бога! 7 І промовив Господь: „Я справді бачив біду Свого народу, що в Єгипті, і почув його зойк перед його гнобителями, бо пізнав Я болі його. 8 І Я зійшов, щоб визволити його з єгипетської руки, та щоб вивести його з цього краю до Краю доброго й широкого, до Краю, що тече молоком та медом до місця ханаанейнина, і хіттеянина, і амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина. 9 А тепер — ось зойк Ізраїлевих синів дійшов до Мене, і Я також побачив той утиск, що ним єгиптяни їх тиснуть. 10 А тепер іди ж, і Я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту народ Мій, синів Ізраїлевих!“ 11 І сказав Мойсей до Бога: „Хто я, що піду до фараона, і що виведу з Єгипту синів Ізраїлевих?“ 12 А Він відказав: „Та Я буду з тобою! А це тобі знак, що Я послав тебе: коли ти виведеш народ із Єгипту, то ви будете служити Богові на оцій горі“. 13 І сказав Мойсей до Бога: „Ото я прийду до Ізраїлевих синів та й скажу їм: „Бог ваших батьків послав мене до вас“, то вони запитають мене: „Яке Ім'я Його?“ Що я скажу їм?“ 14 І сказав Бог Мойсеєві: „Я Той, що є“. І сказав: „Отак скажеш Ізраїлевим синам: Сущий послав мене до вас“. 15 І сказав ще Бог до Мойсея: „Отак скажи Ізраїлевим синам: Господь, Бог батьків ваших, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова послав мене до вас. А оце Ім'я Моє навіки, і це пам'ять про Мене з роду в рід. 16 Іди, збери старших Ізраїлевих та й скажи їм: Господь, Бог батьків ваших, явився мені, Бог Авраама, Ісака та Якова, говорячи: Згадуючи, згадав Я про вас, та про заповідяне вам ув Єгипті“. 17 І сказав Я: „Я виведу вас з єгипетської біди до Краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина, до Краю, що тече молоком та медом. 18 І вони послухають слів твого, і прийдеш ти та старші Ізраїлеві до єгипетського царя, та й скажете йому: Господь, Бог євреїв, стрівся був нам. А тепер ми підемо в триденну дорогу в пустиню, і складемо жертви Господеві, Богові нашому! 19 І Я знаю, що єгипетський цар не дасть вам піти, як не буде змушений рукою сильною. 20 І Я витягну Свою руку, та й поб'ю Єгипет усіма чудами Моїми, що вчиню серед нього, а потому він відпустить вас. 21 І Я дам милість цьому народові в очах Єгипту, — і станеться, коли підете, не підете ви в порожні! 22 Бо позичить жінка від сусідки своєї і від мешканки дому свого посуд срібний і посуд золотий та одежу, і покладете це на синів ваших та на дочок ваших, — і заберете здобич від Єгипту“.

4 І відповів Мойсей та й сказав: „Таж вони не повірять мені, і не послухають голосу мого, бо скажуть: Господь не явився тобі!“ 2 І промовив до нього Господь:

„Що то в руці твоїй?“ Той відказав: „Палиця“. 3 І сказав Він: „Кинь її на землю!“ І той кинув її на землю, — і вона стала вужем. І втік Мойсей від нього. 4 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку, і візьми його за хвоста!“ І він простяг свою руку й узяв його, — і той став палицею в долоні його. 5 „Щоб повірили, що явився тобі Господь, Бог їхніх батьків, — Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова“. 6 І сказав Господь йому ще: „Засунь свою руку за пахвіну свою!“ І засунув він руку свою за пахвіну свою, і витягнув її, — аж ось рука його побіліла від прокази, як сніг! 7 А Він сказав: „Поклади знов свою руку за пахвіну свою!“ І він поклав знову руку свою до своєї пахвіни, і витягнув її з пахвіни своєї, — і ось вона стала знову, як тіло його. 8 „І станеться, коли не повірять тобі, і не послухають голосу першої ознаки, то повірять голосу ознаки наступної. 9 І станеться, коли вони не повірять також обом тим ознакам, і не послухають твого голосу, то ти візьмеш води з Річки, і виллеш на суходіл. І переміниться та вода, що ти візьмеш із Річки, і станеться кров'ю на суходолі“. 10 Та Мойсей сказав до Господа: „О Господи — я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Своего раба, бо я тяжкоустий та тяжкоязикий“. 11 І сказав йому Господь: „Хто дав уста людині? Або Хто робить німим, чи глухим, чи видючим, чи темним, — чи ж не Я, Господь? 12 А тепер іди, а Я буду з устами твоїми, і буду навчати тебе, що ти маєш говорити“. 13 А він відказав: „Молю Тебе, Господи, — пошли іншого, кого маєш послати“. 14 І запалав гнів Господній на Мойсея, і Він сказав: „Чи ж не Аарон твій брат, Левит? Я знаю, що він добре буде говорити. Та ось він вийде навпроти тебе, — і побачить тебе, і зрадіє він у серці своїм. 15 І ти будеш говорити до нього, і вкладає слова ці в уста його, а Я буду з устами твоїми й з устами його, і буду навчати вас, що маєте робити. 16 І він буде говорити за тебе до народу. І станеться, — він буде тобі устами, а ти будеш йому замість Бога. 17 І ти візьмеш у руку свою оцю палицю, якою ознаки чинитимеш“. 18 І пішов Мойсей, і вернувся до тестя свого Ітра, і сказав йому: „Піду я, і вернуся до братів своїх, що в Єгипті, і побачу, чи ще живі вони“. А Ітро сказав до Мойсея: „Іди в мирі!“ 19 І сказав Господь до Мойсея в Мідіані: „Іди, вернися до Єгипту, бо вимерли всі люди, що шукали твоєї душі“. 20 І взяв Мойсей жінку свою та синів своїх, і посадив їх на осла, та й вернувся до єгипетського краю. І взяв Мойсей палицю Божу в руку свою. 21 І сказав Господь до Мойсея: „Коли ти підеш, щоб вернутися до Єгипту, гляди, щоб усі чуда, які Я вклав у твою руку, ти вчинив їх перед лицем фараона, а Я ожорсточу серце його, — і він не відпустить народу. 22 І ти скажеш фараонові: „Так сказав Господь: Син Мій, Мій перворідний — то Ізраїль. 23 І кажі Я тобі: Відпусти Мого сина, — і нехай Мені служить. А коли ти відмовиш пустити його, то ось Я в'ю твого сина, твого перворідного“. 24 І сталося в дорозі на нічлігу, —

стрів був його Господь і шукав, щоб убити його. 25 Та Ціппора взяла кременя, і обрізала крайню плоть свого сина, і доторкнулася нею до ніг його та й сказала: „Бо ти мені наречений крові!“ 26 І пустив Він його. Тоді вона сказала: „Наречений крові через обрізання“. 27 І сказав Господь до Аарона: „Йди назустріч Мойсею в пустиню!“ І він пішов, і стрів його на горі Божій, і поцілував його. 28 І розповів Мойсей Ааронові всі слова Господа, що послав його, і всі ті ознаки, що Він наказав був йому. 29 І пішов Мойсей та Аарон, і зібрали вони всіх старших Ізраїлевих синів. 30 І переказав Аарон усі слова, що Господь говорив був Мойсеєві. А той ті ознаки чинив на очах народу. 31 І повірив нарід той. І почувли вони, що згадав Господь Ізраїлевих синів, і що побачив біду їх, — і вони схилилися, і поклонилися до землі.

5 А потім прийшли Мойсей й Аарон, та й сказали до фараона: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Відпусти нарід Мій, — і нехай вони святкують Мені на пустині!“ 2 А фараон відказав: „Хто Господь, що послухаюсь слів його, щоб відпустити Ізраїля? Не знаю Господа, і також Ізраїля не відпущу!“ 3 І сказали вони: „Бог євреїв стрівся з нами. Нехай же ми підемо триденною дорогою на пустиню, і принесемо жертви Господеві, Богові нашому, щоб не доторкнувся Він до нас мором або мечем“. 4 І сказав до них цар Єгипту: „Чому ви, Мойсею та Аароне, відриваєте народ від його робіт? Ідіть до своїх діл!“ 5 І сказав фараон: „Таж багато тепер цього простолюдю, а ви здержуєте їх від їхніх робіт“. 6 І того дня фараон наказав погоничам народу та писарям, говорячи: 7 „Не давайте більше народіві соломи, щоб робити цеглу, як учора й позавчора. Нехай ідуть самі, та збирають собі соломи. 8 А призначене число цегли, що вони робили вчора й позавчора, накладете на них, — не зменшуйте з нього. Вони нероби, тому кричать: „Ходім, принесімо жертву нашому Богові!“ 9 Нехай буде тяжка праця на цих людей, і нехай працюють на ній, і нехай покинуть облудні слова“. 10 І вийшли погоничі народу й писарі його, та й сказали до того народу, говорячи: „Так сказав фараон: Я не буду давати вам соломи. 11 Самі йдіть, наберіть собі соломи, де знайдете, бо нічого не зменшене з вашої роботи!“ 12 І розпоршився народ той по всій єгипетській землі, щоб збирати стерню на солому. 13 А погоничі наставляли, говорячи: „Скінчіть вашу щоденну працю в час так, як коли б була солома“. 14 І були биті писарі синів Ізраїлевих, що їх настановили над ними фараонові погоничі, говорячи: „Чому ви не скінчили свого приділу для виробу цегли й учора й сьогодні, як було дотепер?“ 15 І прибули писарі Ізраїлевих синів, та й кричали до фараона, говорячи: „Для чого ти так робиш рабам своїм? 16 Соломи не дають твоїм рабам, а цеглу — кажуть нам — робіть! І ось раби твої биті, — і грішиш ти перед народом своїм!“ 17 А він відказав: „Нероби ви,

нероби! Тому ви говорите: Ходім, принесімо жертву Господеві. 18 А тепер ідіть, працюйте, а соломи не дадуть вам! Але призначене число цегли ви дасте!“ 19 І бачили Ізраїлеві писарі себе в біді, коли говорено: „Не зменшуйте з цегли вашої щоденного в його часі!“ 20 І стріли вони Мойсея та Аарона, що стояли насупроти них, як вони виходили від фараона, 21 та й сказали до них: „Нехай побачить вас Господь — і нехай вас осудить, бо ви вчинили ненавісним дух наш в очах фараона й в очах його рабів, — щоб дати меч в їхню руку повбивати нас!“ 22 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „Господи, чому Ти кривду вчинив цьому народіві? Чому Ти послав мені це? 23 Бо відко́ли прийшов я до фараона, щоб говорити Твоїм Ім'ям, він ще більшу кривду чинить цьому народіві, а насправді Ти не визволив народу Свого!“

6 І сказав Господь до Мойсея: „Тепер побачиш, що вчиню Я фараонові, бо він, змушений рукою сильною, їх відпустить, і, змушений рукою сильною, вижене їх із краю свого“. 2 І говорив Бог до Мойсея, та й сказав йому: „Я — Господь! 3 І являвся Я Авраамові, Ісакові та Яковові Богом Всемогутнім, але Йменням Своім „Господь“ Я не дався їм пізнати. 4 А також Я склав був із ними Свого заповіта, що дам їм землю ханаанську, землю їх мандрування, в якій вони мандрували. 5 І почув Я теж стогін синів Ізраїлевих, що єгиптяни роблять їх своїми рабами, — і згадав заповіта Свого. 6 Тому скажи синам Ізраїлевим: „Я — Господь! І Я виведу вас з-під тягарів Єгипту, і визволю вас від їхньої роботи, і звільню вас витягненням раменом та великими присудами. 7 І візьму вас Собі за народа, і буду вам Богом, і ви познаєте, що Я — Господь, Бог ваш, що виводить вас із-під тягарів Єгипту! 8 І введу вас до того Краю, що про нього Я підняв був Свою руку, щоб дати його Авраамові, Ісакові та Якову. І Я дам його вам на спадщину. Я — Господь!“ 9 І так говорив Мойсей до синів Ізраїлевих, та вони не слухали Мойсея через легкодушність та тяжку роботу. 10 І казав Господь до Мойсея, говорячи: 11 „Увійди, говори до фараона, царя єгипетського, і нехай він відпустить Ізраїлевих синів із свого краю“. 12 І казав Мойсей перед лицем Господнім, говорячи: „Таж Ізраїлеві сини не слухали мене, — як же послухає мене фараон? А я — необрізановустий! 13 І казав Господь до Мойсея та до Аарона, і дав їм накази до Ізраїлевих синів та до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з єгипетського краю. 14 Оце голови батьківських домів їхніх. Сини Рувіма, перворідного Ізраїлевого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі, — це родини Рувімові. 15 А сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Шаул, син ханаанянки, — це родини Симеонові. 16 А оце імена синів Левієвих за їхніми родинами: Гершон, і Кегат, і Мерарі. А літа життя Левієвого — сто і тридцять і сім літ. 17 Сини Гершонови: Лівні, і Шім'ї за їхніми родинами. 18 А сини Кегатові: Амрам, і Цігар, і Хеврон,

і Уззіл. А літа життя Кегатового — сто і тридцять і три роки. 19 А сини Мерарі: Махлі та Муші. Оце родини Левієві за їхніми родами. 20 І взяв Амрам свою тітку Йохевед собі за жінку, і вона породила йому Аарона та Мойсея. А літа життя Амрамового — сто і тридцять і сім літ. 21 А сини Іцгарові: Корах, і Нефер, і Зіхрі. 22 А сини Уззілові: Мішаїл, і Елцафан, і Сітрі. 23 І взяв Аарон Елішеву, дочку Амінадавову, сестру Нахшонову, собі за жінку, і вона породила йому Надава, і Авігу, і Елеазара, і Ітамара. 24 А сини Корахові: Ассир, і Елкана, і Аваасаф, — це родини Корахові. 25 А Елеазар, син Ааронів, узяв собі з дочок Путїілових за жінку, і вона породила йому Пінхаса. Оце голови батьківських домів Левітів за їхніми родинами. 26 Оце Аарон і Мойсей, що Господь говорив їм: „Виведіть Ізраїлевих синів з єгипетського краї за їхніми військовими відділами“. 27 Вони ті, що говорили до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з Єгипту, — це Мойсей та Аарон. 28 І сталося в дні, коли Господь говорив до Мойсея в єгипетським краї, 29 то казав Господь до Мойсея, говорячи: „Я — Господь! Говори фараонові, цареві єгипетському, усе, що Я говорю тобі“. 30 І сказав Мойсей перед обличчям Господнім: „Таж я необрізановустий! Як же слухати буде мене фараон?“

7 І сказав Господь до Мойсея: „Дивись, — Я поставив тебе замість Бога для фараона, а твій брат Аарон буде пророк твій. 2 Ти будеш говорити все, що Я накажу тобі, а брат твій Аарон буде говорити фараонові, — і нехай він відпустить Ізраїлевих синів з свого краї. 3 А Я вчиню запеклим фараонове серце, і помножу ознаки мої та чуда мої в єгипетським краї. 4 І не послухає вас фараон, а Я покладу Свою руку на Єгипет, і виведу війська Свої, народ Мій, синів Ізраїлевих, з єгипетського краї великими присудами. 5 І пізнають єгиптяни, що Я Господь, коли простягну Свою руку на Єгипет — і виведу від них Ізраїлевих синів“. 6 І вчинив Мойсей та Аарон, — як звелів їм Господь, так учинили вони. 7 А Мойсей був віку восьмидесята літ, а Аарон восьмидесяти і трьох літ, коли вони говорили до фараона. 8 І промовив Господь до Мойсея й до Аарона, говорячи: 9 „Коли буде до вас говорити фараон, кажучи: Покажіть своє чудо, то скажеш Ааронові: Візьми свою палицю, та й кинь перед лицем фараоновим, — нехай станеться вужем! 10 І ввійшов Мойсей та Аарон до фараона, та й вчинили так, як наказав був Господь. І кинув Аарон палицю свою перед лицем фараона й перед його рабами, — і вона стала вужем! 11 І покликав фараон також мудреців та ворожбитів, — і вчинили так само й вони, чарівники єгипетські, своїми чарами. 12 І кинули кожен палицю свою, — і вони поставали вужами. Та Ааронова палиця проковтнула палиці їхні. 13 Та затверділо фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Запекле фараонове серце, — він відмовив відпустити народ! 15 Піди до фараона рано вранці.

Ось він вийде до води, а ти стань навпроти нього на березі Річки. А палицю, що була змінена на вужа, візьмеш у свою руку. 16 І скажеш йому: „Господь, Бог євреїв, послав мене до тебе, кажучи: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені на пустині! Та не послухався ти дотепер“. 17 Так сказав Господь: „По цьому пізнаєш, що Я Господь: Ось я вдарю палицею, що в руці моїй, по воді, що в Річці, — і вона зміниться на кров! 18 А риба, що в Річці, погине. І засмердиться Річка, і попомучаться єгиптяни, щоб пити воду з Річки!“ 19 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Візьми свою палицю, і простягни свою руку над водою єгиптян, над їхніми річками, над їхніми потоками, і над ставами їхніми, і над кожним водозбором їхнім, — і вони стануть кров'ю. І буде кров по всій єгипетській землі, і в посуді дерев'яним, і в каміннім.“ 20 І Мойсей та Аарон зробили так, як наказав був Господь. І підняв він палицю, та й ударив воду, що в Річці, на очак фараона й на очак його рабів. І змінилася вся вода, що в Річці, на кров! 21 А риби, що в Річці, погинули. І засмерділася Річка, і не могли єгиптяни пити воду з Річки. І була кров у всім єгипетським краї. 22 І так само зробили єгипетські чарівники своїми чарами. І стало запеклим фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 23 І повернувся фараон, і ввійшов до дому свого, і не приклав він свого серця також до цього. 24 І всі єгиптяни копали біля річки, щоб дістати води до пиття, бо не могли пити води з річки. 25 І минуло сім день по тому, як Господь ударив річку.

8 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до фараона, та й скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій народ, — і нехай вони служать Мені. 2 А коли ти відмовишся відпустити, то ось Я вдарю весь край твій жабами. 3 І стане річка роїти жаби, і вони повиходять, і ввійдуть до твого дому, і до спальної кімнати твоєї, і на ліжку твоє, і до домів рабів твоїх, і до народу твого, і до печей твоїх, і до діжок твоїх. 4 І на тебе, і на народ твій, і на всіх рабів твоїх повилазять ці жаби“. 5 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою руку з палицею своєю на річці, на потоки, і на ставки, і повиводь жаб на єгипетський край“. 6 І простяг Аарон руку свою на єгипетські води, — і вийшла жабня, та й покрила єгипетську землю. 7 Та так само зробили й єгипетські чарівники своїми чарами, — і вівели жаб на єгипетську землю. 8 І покликав фараон Мойсея й Аарона, та й сказав: „Благайте Господа нехай виведе ці жаби від мене й від народу мого, а я відпущу народ той, — і нехай приносять жертви для Господа!“ 9 І сказав Мойсей фараонові: „Накажи мені, коли маю молитися за тебе, і за слуг твоїх, і за народ твій, щоб понищити жаби від тебе й від домів твоїх, — тільки в річці вони позостануться“. 10 А той відказав: „На завтра“. І сказав Мойсей: „За словом твоїм! Щоб ти знав, що нема Такого, як Господь, Бог наш! 11 І відійдуть жаби від

тебе, і від домів твоїх, і від рабів твоїх, і від народу твого, — тільки в річці вони позостануться“. 12 І вийшов Мойсей та Аарон від фараона. І клівав Мойсей до Господа про ті жаби, що навів був на фараона. 13 І зробив Господь за словом Мойсея, — і погинули жаби з домів, і з подвір'їв, і з піль. 14 І збирали їх цілими кúпами, — і засмерділась земля! 15 І побачив фараон, що сталась полегша, і знову стало запеклим серце його, — і не послухався їх, як говорив був Господь. 16 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою пáлицю, та й удар зéмний порох, — і нехай він стане во́шами в усьому єгипетському краї!“ 17 І зробили вони так. І простяг Аарон руку свою з палицею своєю, та й ударив зéмний порох, — і він стався во́шами на лю́дині й на скотині. Увесь зéмний порох стався во́шами в усьому єгипетському краї! 18 І так само робили чарівники своїми чарами, щоб навести воші, — та не змогли. І була во́ша на лю́дині й на скотині. 19 І сказали чарівники фараонові: „Це палець Божий!“ Та серце фараонове було запеклим, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 20 І сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, та й стань перед лицем фараоновим. Ось він піде до води, а ти скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій наро́д, і нехай вони служать Мені! 21 Бо коли ти не відпустиш народу Мого, то ось Я пошлю́ на тебе, і на слуг твоїх, і на наро́д твій, і на домі твої рої мух. І єгипетські доми будуть повні мушні, а також земля, на якій вони живуть. 22 І відділю́ того дня землю Гошен, що Мій народ живе на ній, щоб не було́ там роїв мух, щоб ти знав, що Я — Господь посеред землі! 23 І зроблю́ Я різницю між народом Моїм та народом твоїм. Узавтра буде це знаме́но!“ 24 І зробив Господь так. І найшла численна мушнь на дім фараона, і на дім рабів його, і на всю єгипетську землю. І нищилась земля через ті рої мух! 25 І кликнув фараон до Мойсея та до Аарона, говорячи: „Підіть, принесіть жертви вашому Богові в цьому краї!“ 26 А Мойсей відказав: „Не годі́ться чинити так, бо то огиду для Єгипту ми принесли́ б у жертву Господу, Богові нашому. Тож будемо́ приносити в жертву огиду для єгиптян на їхніх очах, і вони не вкаменю́ть нас? 27 Триденною дорогою ми підемо на пустиню, і принесемо́ жертву Господеві, Богові нашому, як скаже Він нам“. 28 І сказав фараон: „Я відпущу́ вас, і ви принесете жертву Господеві, Богові вашому на пустині: Тільки далéко не віддаляйтесь, ідучі. Моліться за мене!“ 29 І сказав Мойсей: „Ось я виходжу від тебе, і буду благи́ти Господа, — і відступить той рій мух від фараона, і від рабів його, і від народу його завтра. Тільки нехай більше не обманює фараон, щоб не відпустити народу принести жертву Господеві“. 30 І вийшов Мойсей від фараона, і став просити Господа. 31 І зробив Господь за словом Мойсея, — і відвернув рої мух від фараона, від рабів його, і від народу його. І не зосталося ані однієї.

32 А фараон зробив запеклим своє серце також і цим разом, — і не відпустив він народу того!

9 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, і говори до нього: Так сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій наро́д, і нехай вони служать Мені! 2 Бо коли ти відмови́шся відпустити, і будеш держати їх ще, 3 то ось Господня рука буде на худобі твоїй, що на полі, — на ко́нях, на ослах, на верблúдах, на худобі великій і дрібній, — морови́ця дуже тяжка́. 4 І відділить Господь між худобою Ізраїля й між худобою Єгипту, і не загине нічого зо всього, що належить Ізраїлевим синам“. 5 І призна́чив Господь устáлений час, кажучи: „Узавтра Господь зробить цю річ у цім краї“. 6 І зробив Господь ту річ наавтра, — і вигинула вся єгипетська худоба, а з худоби Ізраїлевих синів не згинуло ані одне. 7 І послав фараон довідатись, — а ось не згинуло з худоби Ізраїлевої ані одне! І стало фараонове серце запеклим, — і не відпустив він народу того! 8 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Візьміть собі повні ваші жмені сажі з пéчі, і нехай Мойсей кине її до неба на очах фараонових. 9 І стане вона кúрвявою над усією єгипетською землею, а на лю́дині й скотині стане гно́яками, що кинуться прища́ми в усьому єгипетському краї“. 10 І набрали вони сажі з пéчі, та й стали перед фараоновим лицем. І кинув її Мойсей до неба, і стали прищува́ти гно́які, що кинулися на лю́дині й на скотині. 11 А чарівники не могли стати перед Мойсеєм через гно́які, бо гно́як той був на чарівниках і на всіх єгиптянах. 12 І вчинив запеклим Господь фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь до Мойсея. 13 І сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, і стань перед лицем фараоновим та й скажи йому: Отак сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій наро́д, і нехай вони служать Мені! 14 Бо цим ра́зом Я пошлю́ всі ура́зи Мої на серце твоє, і на рабів твоїх, і на наро́д твій, щоб ти знав, що немає в усій землі Такого, як Я! 15 Бо тепер, коли б Я простягнув свою руку, то побив би тебе та народ твій мором, і ти був би вигублений із землі. 16 Але Я для то́го залиши́в тебе, щоб показати тобі Мою силу, і щоб оповідали про Йме́ння Моє по всій землі. 17 Ти ще опирає́шся проти наро́ду Мого, щоб їх не відпустити. 18 Ось Я взавтра, цього са́ме ча́су, зішлю́ дощем тяжéнний град, що такого, як він, не бувало в Єгипті від дня його заложення аж до сьогодні. 19 А тепер пошли, позаганя́й худобу свою та все, що твое в полі. Кожна лю́дина й худоба, що буде застукана в полі, і не бу́де за́брана додому, — то зі́йде на них град, і вони повмирають!“ 20 Хто з фараонових рабів боявся Господнього слова, той зігна́в своїх рабів та свою худобу до домів. 21 А хто не звернув свого серця до слова Господнього, той позалиша́в рабів своїх та худобу свою на полі. 22 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і нехай буде град у всьому єгипетському краї на лю́дину, і на худобу, і на

всю польову траву в єгипетській землі!“ 23 І простяг Мойсей палицю свою до неба, — і Господь дав гроби та град. І зійшов на землю огонь, і Господь дощів градом на єгипетську землю. 24 І був град, і огонь горів посеред тяжённого граду, що не бувало такого, як він, у всім єгипетським краї, відколі він став був нарбдом. 25 І повибивав той град у всім єгипетським краї все, що на полі, — від людіни аж до худоби! І всю польову рослинність побив той град, а кожне польовé дерево поламав! 26 Тільки в землі Гошен, де жили Ізраїлеві сини, не було граду. 27 І послав фараон, і покликав Мойсея та Аарона, та й сказав до них: „Згрішив я тим разом! Господь — справедливий, а я та народ мій — несправедливі! 28 Благайте Господа, і добить бути Божим громам та градові! А я відпущу вас, і ви більше не залишитесь“. 29 І сказав до нього Мойсей: „Як вийду я з міста, то простягну руки свої до Господа, — гроби перестануть, а граду вже не буде, — щоб ти знав, що Господня ця земля!“ 30 А ти й раби твої, — знаю я, що ви ще не боїтєся перед лицем Господа Бога!“ 31 А льон та ячмінь був побитий, бо ячмінь дозрівав, а льон цвів. 32 А пшениця та жито не були вибиті, бо пізні вони. 33 І вийшов Мойсей від фараона з міста, і простяг руки свої до Господа, — і перестали гроби та град, а дощ не лив на землю. 34 І побачив фараон, що перестав дощ, і град та гроби, — та й далі грішив. І чинив він запеклим своє серце, він та раби його. 35 І стало запеклим фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів, як говорив був Господь через Мойсея.

10 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, бо Я зробив запеклим серце його та серце рабів його, щоб показати ці ознаки Мої серед нього, 2 і щоб ти розповідав в уші сина свого та онука свого, що зробив Я в Єгипті, та про ознаки Мої, що вчинив я серед них. І ви будете знати, що Я — Господь!“ 3 І ввійшли Мойсей та Аарон до фараона, та й сказали йому: „Так сказав Господь, Бог євреїв: Аж доки ти будеш відмовлятися впокоритися передо Мною? Відпусти Мій нарбд, — і нехай вони служать Мені! 4 Бо коли ти відмовишся відпустити народ Мій, то ось Я зватра спроваджу сарану на твій край. 5 І покриє вона поверхню землі, і не можна буде бачити землі. І поїсть вона решту вцілілого, позосталого вам від граду, і поїсть вона кожне дерево, що росте там з землі. 6 І переповнятєся нею домї вашї, і домї всіх рабів ваших, і домї всього Єгипту, чога не бачили батькі вашї та батьки батьків твоїх від дня існування їх на землі аж до сьогодні!“ І він відвернувся, і вийшов від фараона. 7 І сказали раби фараона до нього: „Аж доки цей буде нам пасткою? Відпусти цих людей, — і нехай вони служать Господєві, Богові своєму. Чи ти ще не знаєш, що знищений Єгипет?“ 8 І повернено Мойсея та Аарона до фараона, а він їм сказав: „Ідіть, служіть Господєві, Богові вашому. Хто та хто піде?“ 9 І відповів Мойсей: „Ми підемо з молоддю нашою та

з старими нашими, з синами нашими та з дочками нашими, з дрібною нашою худобою та з великою нашою худобою підемо, — бо в нас свято Господне“. 10 А він відказав: „Нехай буде так Господь із вами, як я відпущу вас і дітей ваших! Та глядіть, бо щось лихе перед вами. 11 Тож нехай ідуть самі чоловіки, та й служіть Господєві, бо того ви бажаєте“. І вигнано їх від лица фараонового. 12 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на єгипетську землю сараню, і нехай вона найде на єгипетський край, і нехай поїсть усю зємну траву, усе, що град позалишав“. 13 І простяг Мойсей свою палицю на єгипетську землю, — і Господь навів східній вітер на землю, цілий день той і цілу ніч. Настав ранок, — і східній вітер наніс сарані! 14 І найшла саранá на всю єгипетську землю, і залягла в усім єгипетським краї, дуже багато! Перед нею не було такої сарані, як вона, і по ній не бóде такої! 15 І покрила вона поверхню всієї землі, і потємніла земля! І поїла вона всю зємну траву та вєсь плід дєрева, що град позоставив. І не зосталося ніякої зелені ані на дереві, ані на польовій рослинності в усім єгипетським краї! 16 І поспішив фараон покликати Мойсея та Аарона, та й сказав: „Згрішив я Господєві, Богові вашому, та вам! 17 А тепер пробач же мій грїх тільки цього разу, і помолїтєся до Господа, вашого Бога, — і нехай тільки відверне від мене що смерть!“ 18 І він вийшов від фараона й молився до Господа. 19 І повернуv Господь західній дуже сильний вітер назад, і він поніс сарану, та й укинув її до Червоного моря. Не позосталась жодна саранá в усім єгипетським краї. 20 Та Господь учинив запеклим фараонове серце, — і він знов не відпустив Ізраїлевих синів. 21 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і станеться тємрява на єгипетській землі, і нехай бóде тємрява, щоб відчули її.“ 22 І простяг Мойсей свою руку до неба, — і сталася густа тємрява по всій єгипетській землі три дні. 23 Не бачили один одного, і ніхто не вставав з свого місця три дні! А Ізраїлевим синам було світло в їхніх садїбах. 24 І покликав фараон Мойсея, та й сказав: „Ідіть, служіть Господєві! Тільки дрібна ваша худоба та ваша худоба велика нехай позостанеться. Також дїтворá ваша нехай іде з вами!“ 25 Та Мойсей відказав: „Дай в наші руки також жертви та цілопáлення, і ми спорядимó жертву Господєві, Богові нашому. 26 І також худоба наша піде з нами, — не зостанеться ані копита, бо з нього ми візьмемо на служення Господєві, Богові нашому. Бо ми не знаємо, поки прибудемо туди, чим будемо служити Господєві“. 27 І вчинив запеклим Господь фараонове серце, і він не хотів відпустити їх. 28 І сказав йому фараон: „Іди від мене! Стережися, щоб ти не бачив більше лица мого, бо того дня, коли побачиш лице моє, ти помреш!“ 29 А Мойсей відказав: „Так сказав ти... Я більш уже не побачу лица твого!“

11 І сказав Господь до Мойсея: „Ще одну порáзу наведу Я на фараона й на Єгипет. Потому він

відпустить вас ізвідси. А коли він буде відпускати вас, то зовсім вас вижене звідси! 2 Скажи ж у вуха народу, і нехай позичить кожен від свого ближнього, а кожна від своєї ближньої посуд срібний та посуд золотий“, 3 І дав Господь милість тому народові в очах Єгипту. Також і цей муж, Мойсей, був дуже великий в єгипетським краї в очах фараонових рабів та в очах того народу. 4 І промовив Мойсей: „Так сказав Господь! Коло півночі Я вийду посеред Єгипту. 5 І помре кожен перворідний єгипетської землі від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, до перворідного невільниці, що за жорнами, і все перворідне з худоби. 6 І здійметься великий зойк по всій єгипетській землі, що такого, як він, не бувало, і такого, як він, більш не буде. 7 А в усіх синів Ізраїлевих — від людини й аж до худоби — навіть пес не висуне язика свого, щоб ви знали, що відділює Господь між Єгиптом і між Ізраїлем. 8 І здійдуть усі оці раби твої до мене, і поклоняться мені, кажучи: Вийди ти та весь народ, що слухає тебе. По цьому я вийду“. І він вийшов від фараона, розпалений гнівом. 9 І сказав Господь до Мойсея: „Не послухав вас фараон, — щоб могли помножитись чуда Мої в єгипетським краї“. 10 А Мойсей та Аарон учинили всі оці чуда перед лицем фараоновим. Та зробив запеклим Господь фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів із своєї землі.

12 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона в єгипетським краї, говорячи: 2 „Оцей місяць для вас — початок місяців. Він вам перший між місяцями року. 3 Скажіть усій ізраїльській громаді, говорячи: „У десятый день цього місяця нехай візьмуть собі кожен ягня за домом батьків, ягня на дім. 4 А коли буде той дім замалий, щоб з'їсти ягня, то нехай візьме він і найближчий до його дому сусід його за числом душ. Кожен згідно з їдою своєю полічиться на те ягня. 5 Ягня у вас нехай буде без вади, самець, однорічне. Візьміть його з овечок та з кіз. 6 І нехай буде воно для вас пильноване аж до чотирнадцятого дня цього місяця. І заколе його цілий збір Ізраїлевої громади на смерканні. 7 І нехай візьмуть тієї крові, і нехай покроплять на обидва бокові одвірки, і на одвірок верхній у тих домах, що будуть їсти його в них. 8 І нехай їдять тієї ночі те м'ясо, спечене на огні, та опрісноки. Нехай їдять його на гірких травах. 9 Не їжте з нього сирового та вареного, зв'яреного в воді, бо до їди тільки спечене на огні, голова його з голінками його та з нутром його. 10 І не лишайте з нього нічого до ранку, а полишене з нього до ранку спалить на огні. 11 А їсти його будете так: стєгна ваші підперезані, взуття ваше на ногах ваших, а палиця ваша в руці вашій, і будете ви їсти його в поспіху. Пасха це для Господа! 12 І перейду Я тієї ночі в єгипетським краї, і побиваю в єгипетській землі кожного перворідного від людини аж до скотини. А над усіма єгипетськими богами вчиню Я суд, Я — Господь! 13 І буде та кров вам

знаком на тих домах, що там ви, — і побачу ту кров, і обмину вас. І не буде між вами згубної поразі, коли Я вбиватиму в єгипетським краї. 14 І стане той день для вас пам'яткою, і будете святкувати його, як свято для Господа на всі роди ваші! Як постанову вічну будете святкувати його! 15 Сім днів будете їсти опрісноки. Але першого дня зробите, щоб не було квашеного в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, — від дня першого аж до дня сьомого, — то буде витята душа та з Ізраїля. 16 А першого дня будуть у вас священні збори, і сьомого дня священні збори. Жодна праця не буде робитися в них, тільки щоб їсти кожній душі, те єдине робитимете ви. 17 І ви будете додержувати опрісноків, бо саме того дня Я вивів війська ваші з єгипетського краю. І будете додержувати того дня в ваших родах, як постанови вічної. 18 Першого місяця, чотирнадцятого дня місяця будете їсти опрісноки аж до вечора дня двадцять першого того ж місяця. 19 Сім днів квашене не буде знаходитися в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, то буде витята душа та з Ізраїльської громади, чи то серед прихоськів, чи то тих, хто народився у краї. 20 Жодного квашеного не будете їсти в усіх ваших оселях, — будете їсти опрісноки!“ 21 І покликав Мойсей усіх старших Ізраїлевих, та й промовив до них: „Спровадьте й візьміть собі дрібну худобину за родинами вашими, і заколіть пасху. 22 І візьміть в'язку ісопу й умочить у кров, що в посудині, і доторкніться горішнього одвірка й двох одвірків бічних кров'ю, що в посудині. А ви, — ніхто не вийдете з дверей дому свого аж до ранку! 23 І перейде Господь ударити Єгипет, і побачить ту кров на одвірку горішнім і на двох одвірках бічних, — і обминє Господь ті двері, і не дасть згубникові ввійти до ваших домів, щоб ударити. 24 А ви будете дотримувати цію річ, як постанови для себе й для синів своїх аж навіки. 25 І станеться, коли ви ввійдете до того Краю, що дасть вам Господь, як Він обіцяв був, то ви будете додержувати цієї служби. 26 І станеться, коли запитають вас ваші сини: „Що то за служба ваша?“ 27 то відкажете: „Це жертва — Пасха для Господа, що обминув був доми Ізраїлевих синів в Єгипті, коли побивав Єгипет, а доми наші зберіг“. І схилився народ, — і вклонивсь до землі. 28 І пішли й учинили сини Ізраїля, — як наказав був Господь Мойсеєві та Ааронові, так учинили вони. 29 І сталося в половині ночі, і вдарив Господь в єгипетським краї кожного перворідного, від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, аж до перворідного полоненого, що у в'язничному домі, і кожного перворідного худоби. 30 І встав фараон уночі, він та всі раби його, та весь Єгипет. І знявся великий зойк в Єгипті, бо не було дому, щоб не було там померлого!... 31 І покликав фараон Мойсея та Аарона вночі, та й сказав: „Устаньте, вийдіть з-посеред народу мого, — і ви, і сини Ізраїлеві. І йдіть, служіть Господєві, як ви казали! 32 І дрібну вашу худобу, і худобу вашу велику візьміть, як ви казали, та й ідіть. І

поблагословіть і мене!“ **33** І квапили єгиптяни народ той, щоб спішно відпустити їх із країю, бо казали: „Усі ми помремоб!“ **34** І поніс той народ тісто своє, поки воно вкисло, діжки свої, зав'язані в їхні одежі, на плечах своїх. **35** І Ізраїлеві сини вчинили за словом Мойсеєвим, і позичили від єгиптян посуд срібний і посуд золотий та шати. **36** А Господь дав милість тому народові в очах Єгипту, — і вони позичили — і забрали здобич від Єгипту. **37** І вирушили Ізраїлеві сини з Рамесесу до Суккоту, близько шости сот тисяч чоловіка піхоти, крім дітей, **38** а також багато різного люду піднялися з ними, і дрібна худоба й велика худоба, маєток дуже великий. **39** І пекли вони те тісто, що винесли з Єгипту, на прісні коржі, бо не вкисло воно, бо вони були вигнані з Єгипту, і не могли барітися, а поживи на дорогу не приготували собі. **40** А перебування Ізраїлевих синів, що сиділи в Єгипті, — чотириста років і тридцять років. **41** І сталося в кінці чотирьохсот років і тридцяти років, і сталося саме того дня, — вийшли всі Господні війська з єгипетського країю. **42** Це ніч сторбжі для Господа, бо Він вивів їх з єгипетського країю. Ця сама ніч — сторбжа для Господа всім синам Ізраїля на їхні покоління. **43** І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Це постанова про Пасху: жоден чужинець не буде їсти її. **44** А кожен раб людський, куплений за срібло, коли обріжеш його, тоді він буде їсти її. **45** Прихóдько та найміт не буде їсти її. **46** В самому́ домі́ буде вона їстися, не винесеш із дому назóвні того м'яса, а костей його не зламаєте. **47** Уся громада Ізраїлева буде справляти її. **48** А коли буде мешкати з тобою прихóдько, і схоче справляти Пасху Господеві, то нехай буде обрізаний в нього кожен чоловічої статі, а тоді він приступить справляти її, і він буде, як народжений в краї. А кожен необрізаний не буде їсти її. **49** Один закóн буде для тубільця й для прихóдька, що мешкає серед вас“. **50** І вчинили всі Ізраїлеві сини, — як наказав був Господь Мойсеєві та Ааронові, так учинили вони. **51** І сталося того саме дня, — вивів Господь Ізраїлевих синів з єгипетського країю за їхніми відділами.

13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Посвяти Мені кожного перворідного, що розкриває всяку утробу серед Ізраїлевих синів, серед людини й серед худоби, — для Мене воно!“ **3** І сказав Мойсей до народу: „Пам'ятайте той день, коли ви вийшли з Єгипту, із дому рабства! Бо силою руки Господь вивів вас ізвдіти; і не будете їсти квашеного. **4** Ви виходите сьогодні, у місяці авіві. **5** І станеться, коли Господь уведе тебе до краю ханаанейнина, і хиттянина, й амореянина, і хіввеянина, й євусеянина, що про нього присягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі край, який тече молоком та медом, то ти будеш служити ту службу того місяця. **6** Сім день будеш їсти опрісноки, а дня сьомого — свято для Господа! **7** Опрісноки будуть їстися сім тих день, і не побачиться

в тебе квашене, і не побачиться в тебе квашене в усім краї твоїм! **8** І оповісі синові своєму того дня, говорячи: Це для того, що вчинив мені Господь, коли я виходив із Єгипту“. **9** І буде тобі це за знака на руці твоїй, і за пам'ятку між очима твоїми, щоб Господній Закóн був в устах твоїх, бо сильною рукою Господь вивів тебе із Єгипту. **10** І будеш додёржуватися цієї постанови в означенім часі її з року в рік. **11** І станеться, коли введе тебе Господь до землі ханаанейнина, як присяг був тобі та батькам твоїм, і дасть її тобі, **12** то відділиш усе, що розкриває утробу, для Господа, і все перворідне худоби, що буде в тебе, — самці для Господа! **13** А кожного віслюка, що розкриває утробу, викупиш овечкою; а коли не викупиш, то зламай йому шию. І кожного перворідного людського серед синів твоїх викупиш. **14** І станеться, коли взавтра запитає тебе син твоєї, говорячи: Щó то? то відповіси йому: Силою своїх руки вивів нас Господь із Єгипту, із дому рабства. **15** І сталося, коли фараон учинив запеклим своє серце, щоб не відпустити нас, то Господь повбивав усіх перворідних в єгипетськім краї, від перворідного людського й аж до перворідного худоби. Тому то я принóшу в жертву Господеві все чоловічої статі, що розкриває утробу, а кожного перворідного синів своїх викупляю. **16** І станеться це за знака на руці твоїй, і за пов'язку поміж очима твоїми, бо силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту“. **17** І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. **18** І повів Бог той народ окружною дорогою пустині аж до Червоного моря. І вийшли Ізраїлеві сини з єгипетського краю узбрóні. **19** А Мойсей забрав із собою кості Йосипа, бо присягою той заклыв був Ізраїлевих синів, кажучи: „Напевно згадає Бог вас, і ви винесете з собою кості мої звідси“. **20** І вони рúшили з Суккоту, і розтáборилися в Етам, на границі пустині. **21** А Господь ішов перед ними вдень у стовпі хмари, щоб провадити їх дорогою, а вночі в стовпі огню, щоб світити їм, щоб ішли вдень та вночі. **22** Не відступав удень стовп хмари тієї, а вночі стовп огню з-перед обличчя народу!

14 І говорив Господь до Мойсея, кажучи: **2** „Скажи Ізраїлевим синам, і нехай вони повернуть, і нехай отáборяться перед Пі-Гахіротом, між Мігдолом і між морем, перед Баал-Цефеном. Навпроти нього отáборитесь над морем. **3** І скаже фараон про Ізраїлевих синів: заблудились вони в землі цій, замкнено пустиню для них. **4** І вчиню запеклим фараонове серце, і він буде гнатися за вами, а Я прославлюся через фараона та через військо його. І пізнають єгиптяни, що Я — Господь!“ І вони вчинили так. **5** І повідомлено царя єгипетського, що втік той народ. **6** І змінилося серце фараона та рабів його до того народу, і сказали вони: Щó це ми зробили, що відпустили Ізраїля від роботи нам?“ **6** І запріг він свою колесницю, і забрав народ свій

з собою. 7 І взяв він шість сотень добірних колесниць, і всі колесниці Єгипту, і трійкових над усіма ними. 8 І Господь учинив запеклим серце фараона, єгипетського царя, — і він погнався за Ізраїлевими синами. Але Ізраїлеві сини виходили сильною рукою! 9 І гналися єгиптяни за ними, уся кіннота, колесниці фараонові, і комбонники його та військо його, — і догнали їх, як вони отаборилися були над морем, під Пі-Гахіротом, перед Баал-Цефоном. 10 А фараон наближався. І звели Ізраїлеві сини свої очі, аж ось єгиптяни женуться за ними! І дуже злякались вони... І кликали Ізраїлеві сини до Господа, 11 а Мойсееві дорікали: „Чи через те, що не було гробів в Єгипті, ти забрав нас умирати в пустині? Щоб це вчинив ти нам, щоб вивести нас із Єгипту? 12 Чи це не те саме ми говорили до тебе в Єгипті, кажучи: Позостав нас, і нехай ми робимо Єгиптові! Бо ліпше нам рабство Єгиптові, аніж помирати нам у пустині!“ 13 І сказав Мойсей до народу: „Не бійтеся! Стійте, і побачите спасіння Господа, що вчинить вам сьогодні. Бо єгиптян, яких бачите сьогодні, більше не побачите їх уже повіки! 14 Господь буде воювати за вас, а ви мовчіть!“ 15 І промовив Господь до Мойсея: „Щоб ти до Мене клічеш? Говори до синів Ізраїлевих, нехай рушають! 16 А ти підійми свою палицю, і простягни руку свою на море, і розітни його, — і нехай уйдуть Ізраїлеві сини в середину моря, на суходіл. 17 А Я, — ось Я вчино запеклим серце єгиптянам, і вони ввійдуть за ними. І буду Я прославлений через фараона, і через усе його військо, і через колесниці, його, і через комбонників його. 18 І пізнають єгиптяни, що Я — Господь, коли буду Я прославлений через фараона, і через колесниці його, і через комбонників його!“ 19 І рушив Ангол Божий, що йшов перед Ізраїльським таббором, і пішов за ними; і рушив стовп хмари перед ними, і став за ними, 20 і ввійшов він у середину між табір Єгипту й між табір Ізраїлів. І була та хмара й темрява для Єгипту, а ніч розсвітив він для Ізраїля. І не зближався один до одного цілу ніч. 21 І простяг Мойсей руку свою на море, — і Господь гнав море сильним східнім вітром цілу ніч, і зробив море суходолом, — і розступилася вода. 22 І ввійшли Ізраїлеві сини в середину моря, як на суходіл, а море було для них муром із правіці їхньої та з лівиці їхньої. 23 А єгиптяни гналися, і ввійшли за ними всі фараонові коні й колесниці його, та його комбонники до середини моря. 24 І сталося за ранньої сторожі, і поглянув Господь на єгипетський табір у стовпі огня й хмари, та й привів у замішання єгипетський табір. 25 І покидав колеса з колесниць його, і вчинив, що йому було тяжко ходити. І єгиптяни сказали: „Утїкаймо від ізраїльтян, бо Господь воює за них з Єгиптом!“ 26 І промовив Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на море, і нехай вернеться вода на єгиптян, на їхні колесниці й на комбонників їхніх“. 27 І простяг Мойсей руку свою на море, — і море вернулося, коли настав ранок, до сили своєї, а єгиптяни втікали навпроти нього. І

кинув Господь єгиптян у середину моря! 28 І вернулася вода, і позакривала колесниці та комбонників усьому фараоновому військові, що ввійшло за ними в море. Ані жоден із них не зостався! 29 А Ізраїлеві сини йшли суходолом у середині моря, а море було для них муром із правіці їхньої та з лівиці їхньої. 30 І визволив Господь того дня Ізраїля з єгипетської руки. І бачив Ізраїль мертвих єгиптян на березі моря. 31 І побачив Ізраїль сильну руку, яку виявив Господь у Єгипті, — і став боятися той народ Господа! І вірував він у Господа, та в Мойсея, раба Його.

15 Тоді заспівав Мойсей та Ізраїлеві сини оцю пісню Господеві, та й проказали, говорючи: „Я буду співать Господеві, бо дійсно звелічився Він, — коня й верхівці його кинув до моря! 2 Моя сила та пісня — Господь, і Він став на спасіння мені! Це мій Бог, — і прославлю Його, Він Бог батька мого, — і звеличу Його! 3 Господь — Муж війни, Єгова — Йому Ймєння! 4 Колесниці фараонові й військо його кинув у море, а вибір його трійкових у Червоному морі затоплений. 5 Безодні їх позакривали, зійшли до глибин, як той камінь! 6 Права рука Твоя, Господи, вславлена силою, правіця Твоя трощить ворога, Господи! 7 А Своєю безмірною веліччю Ти розбиваєш Своїх заколотників, посилаєш палючий Свій гнів, — він їх поїдає, немов ту соломку! 8 А підумом нїздер Твоїх вода скупчилася, вир спинився, немов та стїна, потоки загусли були в серці моря! 9 Нахвалївся був ворог: „Поженуся — дожену! Попаюю здобичу, — душа моя сповнїтїся ними! Меча свого вїхоплю я, — і понищїть рука моя їх!“ 10 Та дмухнїв Ти був духом Своїм — і закрило їх море: вони потопїлись в бурхливїй водї, немов оливо! 11 Хто подїбний Тобї серед бїгів, о Господи? Хто подїбний Тобї, Препрославлений святїстю? Ти в славі грізний, Чудотворче! 12 Простягнув Ти правіцю Свою — і земля їх поглинула! 13 Милосердям Своїм вїв народ, якого Ти визволив, Своєю Ти силою вїв у мешканнї Своєї святинї! 14 Почули народи — і тремтїли, обгорнула тривога мешканцїв землї филистїмської! 15 Старшїни єдїмські тодї побентїжились, моавських вельмож обгорнуло тремтїння, розпливлись усї ханаанцї! 16 Напали на них страх та жах, через велїч раменї Твоєїго замовкли, як камїнь, аж поки перїйде народ Твїй, о Господи, аж поки перейде народ, що його Ти набув! 17 Тї їх уведеш, і їх посадиш на гїру спадку Твого, на мїсцї, яке вчинив, Господи, жїтлом Своїм, до Святинї Господньої, що поставили руки Твої, 18 і Господь зацарює навїки віків!“ 19 Бо коли ввійшов був до моря кїнь фараона з колесницею його та з його комбонниками, то Господь повернув на них води мїрські, а Ізраїлеві сини пішли суходолом у серединї моря. 20 І взяла бубна пророчицї Марїям, сестра Ааронова, а за нею повиходили всї жїнки з бубнами та з танцями. 21 І відповїла їм Марїям: Спївайте для Господа, бо дійсно звелїчився Він, — коня й верхівця

його кинув до моря!“ 22 І повів Мойсей Ізраїлеві від Червоного моря, і вийшли вони до пустині Шур. І йшли вони три дні в пустині, — і не знаходили води. 23 І прийшли вони до Мари, і не могли пити води з Марі, бо гірка вона. Тому названо ймення їй: Марá. 24 І став народ рѣмствувати на Мойсея, говорячи: „Що ми будемо пити?“ 25 І він клівав до Господа! І показав йому Господь дерево, і він кинув його до води, — і стала вода та солодка! Там Він дав йому постанову та право, і там його випробував. 26 І сказав Він: „Коли дійсно будеш ти слухати голосу Господа, Бога твого, і будеш робити слухне в очах Його, і будеш слухатися заповідей Його, і будеш виконувати всі постанови Його, то всю хворобу, що Я поклав був на Єгипет, не покладу на тебе, бо Я — Господь, Лікар твій!“ 27 І прийшли вони до Єліму, а там дванадцять вѣдних джерел та сімдесят пальм. І вони отáборилися там над водою.

16 І рушили вони з Єліму, і вся громада Ізраїлевих синів прибула до пустині Сін, що між Єлімом та між Синаєм, п'ятнадцятого дня другого місяця по виході їх з єгипетського країу. 2 І стала рѣмствувати вся громада Ізраїлевих синів на Мойсея та на Аарона в пустині. 3 І говорили їм Ізраїлеві сини: „Коли б ми були повмирили від Господньої руки в єгипетським краї, як ми сиділи над горшком м'яса, як ми їли хліба дѣсити! Бо ви вивели нас до цієї пустині, щоб поморити голодом увесь цей збір“. 4 І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я спустактиму вам дощем хліб із неба, а народ вихѣдитиме й щоденно збиратиме, скільки треба на день, щоб випробувати його, чи буде він ходити в Моєму Законі, чи ні. 5 А настане шостий день, то приготують, що принесуть, і буде подвійне супроти того, що збирають день-у-день“. 6 І сказали Мойсей та Аарон до всіх Ізраїлевих синів: „Настане вечір — і ви довідаєтесь, що Господь вивів вас із єгипетського країу. 7 А настане ранок, то побачите славу Господню, бо Він почув ваші рѣмствування на Господа. А ми щѣ, що ви рѣмствуєте на нас?“ 8 І сказав Мойсей: „Довідаєтесь, як увечорі Господь дасть вам м'яса на їжу, а рано хліба на насичення, бо почув Господь рѣмствування ваші, що ви рѣмствуєте на Нього. А мій що? Не на нас рѣмствування ваше, а на Господа!“ 9 І сказав Мойсей до Аарона: „Скажи всій громаді Ізраїлевих синів: Наблизьтесь перед лице Господа, бо Він почув ваші рѣмствування!“ 10 І сталося, коли говорив Аарон до всієї громади Ізраїлевих синів, то обернулися вони до пустині, — аж ось слава Господня показалася в хмарі! 11 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 12 „Я почув рѣмствування Ізраїлевих синів. Промовляй до них, кажучи: Під вечір будете їсти м'ясо, а рано насититесь хлібом, — і познаєте, що Я — Господь, Бог ваш!“ 13 І сталося ввечорі, і зняли їх перепеліці, і покрили табір. А рано була верствá роси навколо табору. 14 І піднялася верствá тієї роси, — аж ось на повѣрхні пустині щѣсь дрібне, вузькувате, дрібне,

немов пáморозь на землі. 15 І побачили Ізраїлеві сини, та й казали один до одного: „Ман гу?“, бо не знали, щѣ то. А Мойсей відказав їм: „Ще той хліб, що дав вам Господь на їжу. 16 Це те, що про нього Господь наказав: Збирайте з нього кожен у міру їди своєї, гѣмер на голову, за числом ваших душ: візьміть кожен для того, хто в наметі його. 17 І зробили так Ізраїлеві сини, і назбирали хто більше, а хто менше. 18 І зміряли вони гѣмером, — і не мав зайвого той, хто зібрав більше, а хто зібрав менше, не мав нестачі, — зїбрали кожен у міру своєї їди! 19 І сказав до них Мойсей: „Нехай ніхто не лишає з нього до ранку!“ 20 Та не послухали вони Мойсея, і дехто позоставляв з нього до ранку, а воно зачервївило, і стало смердюче. І розгнівався на них Мойсей! 21 І збирали його щѣоранку, кожен у міру своєї їди. А розгрівалося сонце — і воно розтавало. 22 І сталося шостого дня, — поназбирували вони хліба подвійно, два гѣмери на одного. І посхѣдилися всі начальники громади, і розповіли Мойсеєві. 23 А він сказав до них: „Ще те, що говорив Господь: Повний спокій, субота свята для Господа взавтра. Щѣ будете пекти — пекіть, а щѣ будете варити — варіть, а все позоставте покладіть собі на схѣвок до ранку“. 24 І поклали його аж до ранку, як Мойсей наказав, і не засмерділось воно, і черві не було в нім. 25 І сказав Мойсей: „Їжте його сьгодні, бо сьгодні субота для Господа. Сьгодні не знайдете його на полі. 26 Шість день будете збирати його, а дня сьмогого — субота: не буде в ній того“. 27 І сталося сьмогого дня, повихѣдили були з народу збирати, та не знайшли. 28 І сказав Господь до Мойсея: „Аж доки ви будете відмовлятися виконувати заповіді Мої та закѣни Мої? 29 Побачте, — Господь дав вам суботу, тому Він дає вам шостого дня хліба двох днів. Сидіть кожен у себе, — нехай сьмогого дня не вихѣдить ніхто з свого місця!“ 30 І сьмогого дня народ відпочивав. 31 І назвав Ізраїлів дїм ім'я тому: мánна. Вона була, як коріяндрове насіння, біла, а смак її, — як тісто в меду. 32 І сказав Мойсей: „Оце те, що наказав Господь: Напѣвни нею гѣмер на схѣвок для ваших поколінь, щоб бачили той хліб, яким Я годував вас на пустині, коли Я виводив вас із єгипетського країу“. 33 І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми одну посудину, і поклади туди повний гѣмер мánни, і постав її перед Господнім лицем на схѣвок для ваших поколінь“. 34 І як наказав Бог Мойсею, так поставив її Аарон перед ковчегом свѣдоцтва на схѣвок. 35 А Ізраїлеві сини їли ту манну сорок літ, аж до прибуття їх до краю заселеного, їли манну аж до приходу їх до границі ханаанського країу. 36 А гѣмер — він десята частина ефи.

17 І рушила вся громада Ізраїлевих синів із пустині Сін на похѣди свої з наказу Господнього, і отáборилася в Ревідімі. І не було води пити нароѣви. 2 І сварився народ із Мойсеєм, і казали вони: „Дайте нам води, і ми будемо пити!“ А Мойсей їм сказав: „Чого ви сваритесь зо мною? Нащѣ випробѣуєте Господа?“

3 І народ був там спраглий води. І рёмствавав народ на Мойсея й говорив: „Нащо це ти вїпровадив нас із Єгипту? Щоб повбивати спраглого мене та синів моїх, та отари мої?“ 4 І кликав Мойсей до Господа, кажучи: „Що я вчиню цьому народові? Ще трохи, — і вони вкаменюють мене!“ 5 І сказав Господь до Мойсея: „Перейдися перед народом, і візьми з собою декого з старших Ізраїлевих, а палицю, що нею ти вдарив був Річку, візьми в свою руку, та й іди! 6 Ось Я стану перед лицем твоїм там, на скелі в Хориві, а ти вдариш у скелю, — і вийде із неї вода, і буде пити народ!“ І зробив Мойсей так на очах старших Ізраїлевих. 7 І назвав він ім'я того місця: Массá та Мерива через колотнечу Ізраїлевих синів і через вїпробування ними Господа, коли казали: „Чи є Господь серед нас, чи нема?“ 8 І прибув Амалїк, і воював з Ізраїлем у Рефідїмі. 9 І сказав Мойсей до Ісуса: „Вибери нам людей, і вийди, войою з Амалїком. Узавтра я стану на верхів'ї гори, а Божá палиця буде в моїй руці“. 10 І зробив Ісус, як сказав йому Мойсей, щоб воювати з Амалїком. А Мойсей, Аарон та Хур вийшли на верхів'я гори. 11 І сталося, коли Мойсей підймав свої руки, то перемагав Ізраїль, а коли руки його опускались, то перемагав Амалїк. 12 А руки Мойсеєві стали тяжкі. І взяли вони камена, і поклали під ним. І сів він на ньому, а Аарон та Хур підтримували руки йому, один із цього боку, а один із того. І були його руки сталі аж до заходу сонця. 13 І переміг Ісус Амалїка й народ його вістряв мечá. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Напиши це на пам'ятку в книзі, і поклади до вух Ісусових, що докраю зітру Я пам'ять Амалїкову з-під неба.“ 15 І збудував Мойсей жертвника, і назвав ім'я йому: Єгова-Нїссї. 16 І проказав він: „Бо рука на Господньому прапорі: Господеві війна з Амалїком із роду в рід!“

18 І почув Їтро, жрець мідянський, Мойсеїв тесть, усе, що зробив був Бог для Мойсея та для Свого народу Ізраїлевого, що вивів Господь Ізраїля з Єгипту. 2 І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, жінку Мойсеєву Цїппору, по відісланні її, 3 та обох синів її, що ймення одному Гершом, бо сказав був: „Я став прихóдьком у чужому краї“, 4 а ймення другому Еліезер, бо „Бог мого батька був мені поміччю, і визволив мене від фараонового меча“. 5 І прибув Їтро, тесть Мойсеїв, і сини його та жінка його до Мойсея в пустиню, де він отáборився там біля Божої гори. 6 І сказав він до Мойсея: „Я, тесть твій Їтро, приходжу до тебе, і жінка твоя, і обїдва сини її з нею“. 7 І вийшов Мойсей навпроти свого тестя, та й уклонився до землі, і поцілував його. І питали вони один óдного про мир, і ввійшли до намету. 8 І оповів Мойсей своєму тєстєві про все, що зробив був Господь фараонові та Єгиптові через Ізраїля, про всі ті труднощі, які він спіткав був по дорозі, та Господь визволив їх. 9 І тишився Їтро всім тим добром, що вчинив Господь для Ізраїля, що визволив його з єгипетської руки. 10 І промовив Їтро: „Благословенний

Господь, що визволив вас з єгипетської руки та з руки фараонової, що визволив народ з-під руки єгипетської. 11 Тепер я знаю, що Господь більший за всіх богів, бо зробив це за те, що єгїптяни вихвалялись над ними“. 12 І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, цілопáлення та жертви для Бога. І прийшов Аарон та всі старші Ізраїлеві їсти хлїб з Мойсеєвим тестем перед Божим обличчям. 13 І сталося назавтра, і сів Мойсей судити народ, а народ стояв навколо Мойсея від ранку аж до вєчора. 14 І побачив тесть Мойсеїв усе, що він робить народові, та й сказав: „Щó це за рїч, що ти робиш народові? Для чо́го ти сидиш сам один, а весь народ стоїть навколо від ранку аж до вєчора?“ 15 А Мойсей відказав своєму тєстєві: „Бо народ приходить до мене питатися сýду Бога. 16 Бо як мають вони справу, то приходять до мене, і я суджý поміж тим і тим, та оголошую постанови Божї та закони Його“. 17 І сказав тесть Мойсеїв до нього: „Недобра ця рїч, що ти чиниш. 18 Справді стóбмишся і ти, і народ той, що з тобою, бо ця справа тяжча за тебе. Не потрапиш ти чинити її сам один! 19 Тепер послухай мого слова, пораджу тобі, — і буде Бог із тобою! Стій за народ перед Богом, і принось справи до Бога. 20 І ти остережеш їх за постанови та за закони, і об'явиш їм ту путь, якою вони підуть, і те діло, яке вони зроблять. 21 А ти на́здриш зо всього народу мужів здібних, богобоязливих, мужів справедливих, що ненавїдять зиск, і настановиш їх над ними тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 22 І будуть вони судити народ кожного чáсу. І станеться, — кожну велику справу вони принесуть до тебе, а кожну малу справу — розсудять самі. Полегші собі, і нехай вони несуть тягар із тобою. 23 Коли ти зробиш цю рїч, а Бог тобі накаже, то ти втримаєшся, а також увесь народ цей прийде на своє місце в мирі“. 24 І послухався Мойсей голосу тестя свого, і зробив усе, що той був сказав. 25 І вибрав Мойсей здібних мужів зо всього Ізраїля, і настановив їх начальниками над народом, — тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 26 І судили вони народ кожного чáсу. Справу трудну приносили Мойсеєві, а кожну малу справу — судили самі. 27 І відпустив Мойсей тестя свого, і він пішов собі до краю свого.

19 Третього місяця по вїході Ізраїлевих синів із єгипетського краю, того дня прибули вони на Сїнаїську пустиню. 2 І рушили вони з Рефідїму, і ввійшли до Сїнаїської пустині, та й отáборилися в пустині. І отáборився там Ізраїль навпроти гори. 3 А Мойсей увійшов до Бога. І кликнув до нього Господь із гори, говорячи: „Скажеш отак дому Якова, і звістиш синам Ізраїля: 4 Ви бачили, що Я зробив був Єгиптові, і носив вас на крилах орїїних, і привів вас до Себе. 5 А тепер, коли справді послухаєте Мого голосу, і будете дотримувати заповіту Мого, то станете Мені власністю більше всіх народів, бо

вся земля — то Моя! **6** А ви станете Мені царством священників та народом святим. Оце ті речі, що про них будеш казати Ізраїлевим синам“. **7** І прибув Мойсей, і покликав і старших народніх, та й виложив перед ними всі ті слова, що Господь наказав був йому. **8** І відповів увесь народ разом, та й сказав: „Усе, що Господь говорив, зрóbимо!“ А Мойсей доніс слова народу до Господа. **9** І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я до тебе прийду в густій хмарі, щоб чув народ, коли Я говоритиму з тобою, і щоб повірив і тобі навіки!“ І переповів Мойсей слова народу до Господа. **10** І промовив Господь до Мойсея: „Іди до людей, і освяти їх сьогодні та завтра, і нехай вони виперуть одіж свою. **11** І нехай вони будуть готові на третій день, бо третього дня зійде Господь на гору Синай на очах усього народу. **12** І обведеш границею народ довкола, говорячи: Стережіться сходити на гору й доторкуватися до краю її. **13** І сталося третього дня, коли ранок настав, — і знялися грóми та бліскавки, і густа хмара над горою та сильний голос сурми! І затремтів увесь народ, що був у таборі... **17** І вивів Мойсей народ із табору назустріч Богові, і вони стали під горою. **18** А гора Синай — уся вона димувала через те, що Господь зійшов на неї в огні! І піднявся дим її, немов дим вапнярки, і сильно затремтіла вся гора. **19** І розлігся голос сурми, і він сильно всемогутнів: Мойсей говорить, а Бог відповідає йому голосно. **20** І зійшов Господь на гору Синай, на верхів'я гори. І покликав Господь Мойсея на верхів'я гори. І вийшов Мойсей. **21** І промовив Господь до Мойсея: „Зійди, остережи народ, щоб не рвався до Господа, щоб побачити, бо багато з нього загине. **22** А також священники, що будуть підходити до Господа, нехай перше освятяться, щоб Господь їх не повбивав“. **23** І сказав Мойсей до Господа: „Не зможе народ вийти на гору Синай, бо Ти засвідчив між нами, говорячи: Обведи границею цю гору, і освяти її“. **24** І промовив до нього Господь: „Іди, зійди, а потім вийди ти й Аарон з тобою, а священники й народ нехай не рвуться до Господа, щоб Я не повбивав їх. **25** І зійшов Мойсей до народу, і сказав їм це все.

20 І Бог промовляв всі слова і оці, кажучи: **2** „Я — Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю з дому рабства. **3** Хай не буде тобі інших богів передо Мною! **4** Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі дóлі, і що в воді під землею. **5** Не поклоняйся їм і не служи їм,

бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, **6** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей. **7** Не призивай Ім'єння Господа, Бога твого, надарémно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Ім'єння надарémно. **8** Пам'ятай день суботній, щоб святити його! **9** Шість день працюй і роби всю працю свою, **10** а день сьомий — субóта для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невілниця твоя, і худоба твоя, і прихóдько твій, що в брамах твоїх. **11** Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому поблагословів Господь день суботній і освятив його. **12** Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі! **13** Не вбивай! **14** Не чини перéлобу! **15** Не кради! **16** Не свідкуй неправдиво на свого ближнього! **17** Не жадай дому ближнього свого, не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невілницї його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!“ **18** І увесь народ бачив та чув грóми та пóлум'я, і голос сурми, і гору димлячу. І побачив народ, — і всі тремтіли та й поставали здалéка. **19** І сказали вони до Мойсея: „Говори з нами ти, і ми послухаємо, а нехай не говорить із нами Бог, щоб ми не повмирили“. **20** І промовив Мойсей до народу: „Не бійтеся, бо Бог прибув для випробування вас, і щоб страх Його був на ваших обличчях, щоб ви не грішили“. **21** І став народ здалéка, а Мойсей підійшов до мóроку, де був Бог. **22** І промовив Господь до Мойсея: „Отак скажеш до Ізраїлевих синів: Ви бачили, що Я говорив з вами з небес. **23** Не будете робити при Мені богів із срібла, і богів із золота не будете робити собі. **24** Ти зробиш для Мене жéртвника з землі, і будеш приносити на ньому свої цілопáлення й свої мирні жертви, і дрібну худобу свою, і велику худобу свою. На кожному місці, де Я згадаю Ім'єння Своє, Я до тебе прийду й поблагословлю тебе. **25** А коли зробиш Мені жéртвника з каменів, то не будеш будувати його з обтєснаних, бо ти підносиш би над ним знаряддя своє, і занечістив би його. **26** І не будеш вхóдити до Мого жéртвника ступéнями, щоб не була відкрита при ньому твоя наготá“.

21 А оце закони, що ти викладеш перед ними: **2** Коли купиш єврейського раба, нехай він працює шість років, а сьомого нехай вийде дармо на волю. **3** Якщо прийде він сам один, нехай сам один і вийде; коли він має жінку, то з ним вийде й жінка його. **4** Якщо пан його дасть йому жінку, і вона породить йому синів або дочок, — та жінка та діти її нехай будуть для пана її, а він нехай вийде сам один. **5** А якщо раб той щиро скаже: „Полюбив я пана свого, жінку свою та дітей своїх, — не вийду на волю“, **6** то нехай його пан приведе його до суддів, і підведе його до дверей

або до бічних одвірків, та й проколе пан його вуха йому шилом, — і він буде робити йому повіки! 7 А коли хто продасть дочку свою на невільницю, — не вийде вона, як виходять раби. 8 Якщо вона невгодна в очах свого пана, який призначив був її собі, то нехай дозволить її викупити. Не вільно йому продати її до народу чужого, коли зрадить її. 9 А якщо призначить її для сина свого, то зробить її за правом дочок. 10 Якщо візьме собі іншу, то не зменшить поживи їй, одяжі їй і подружнього пожиття їй. 11 А коли він цих трьох речей не робитиме їй, то вона вийде дармо, без окупу. 12 Хто вдарить людину, і вона вмере, той конче буде забитий. 13 А хто не чатував, а Бог підвів кого в його руку, то дам тобі місце, куди той утече. 14 А коли хто буде замишляти на ближнього свого, щоб забити його з хитрістю, — візьмеш його від жертовника Мого на смерть. 15 А хто вдарить батька свого чи матір свою, той конче буде забитий. 16 А хто вкраде людину і продасть її, або буде вона знайдена в руках його, той конче буде забитий. 17 І хто проклинає батька свого чи свою матір, той конче буде забитий. 18 А коли будуть сваритися люди, і вдарить один одного каменем або кулаком, і той не вмере, а зляже на постіль, 19 якщо встане й буде проходжуватися надворі з опертям своїм, то буде оправданий той, хто вдарив, тільки нехай дасть за прогання часу його та справді вилікує. 20 А коли хто вдарить раба свого або невільницю свою кием, а той помре під рукою його, то конче буде покараний той. 21 Тільки якщо той переживе день або два дні, то не буде покараний, бо він — його гроші. 22 А коли будуть битися люди, і вдарять вагітну жінку, і скине вона дитину, а іншого нещастя не станеться, то конче буде покараний, як покладе на нього чоловік тієї жінки, і він дасть за присудом суддів. 23 А якщо станеться нещастя, то даси душу за душу, 24 око за око, зуб за зуб, руку за руку, ногу за ногу, 25 опарення за опарення, рану за рану, синяка за синяка. 26 А коли хто вдарить в око раба свого, або в око невільниці своєї, і знищить його, той на волю відпустить його за око його. 27 А якщо виб'є зуб раба свого, або зуба невільниці своєї, той на волю відпустить того за зуба його. 28 А коли віл ударить чоловіка або жінку, а той умре, конче буде вкаменований той віл, і м'ясо його не буде їжене, а власник того вола невинний. 29 А якщо віл був битливим і вчора, і третього дня, і було те засвідчене у власника його, а той його не пильнував, і заб'є той віл чоловіка або жінку, — буде він укаменований, а також власник буде забитий. 30 Якщо на нього буде накладений вікуп, то дасть викупа за душу свою, скільки буде на нього накладене. 31 Або вдарить віл сина, або вдарить дочку, — буде зроблено йому за цим законом. 32 А коли хто розкриє яму, або викопає яму й не закриє її, і впаде туди віл або осел, 33 власник ями відшкодує, — верне гроші власникові його, а загинуле буде йому. 34 А коли чийсь віл ударить вола його ближнього, і згине той,

то продадуть вола живого, а гроші за нього поділять пополювину, і також загинулого поділять пополювину. 36 А коли буде відоме, що віл був битливим і вчора й третього дня, а власник його не пильнував його, то конче нехай відшкодує вола за того вола, а забитий буде йому.

22 Коли хто вкраде вола або овечку, і заріже його або продасть його, то відшкодує п'ять штук великої худоби за вола того, а чотири дрібної худоби за ту овечку. 2 Коли злодій буде зловлений в підкопі, і буде побитий так, що помре, то нема провіни крові на тому, хто побив. 3 Але як засвітило сонце над ним, то є на ньому провіна крові. Злодій конче відшкодує, а якщо він нічого не має, то буде проданий за свою крадіжку. 4 Якщо та крадіжка справді буде знайдена в руці його живою, від вола аж до осла, до ягняти, то нехай відшкодує удвоє. 5 Коли хто випасе поле або виноградина, і пустить свою худобу й буде випасати на чужому полі, відшкодує найліпшим із поля свого й найліпшим із свого виноградника. 6 Коли вийде огонь і попаде на тернину, і буде спалена скирта, або збіжжя стояче, або поле, — конче відшкодує той, хто запалив пожежу. 7 Коли хто дасть своєму ближньому срібло або посуд на збереження, а воно буде вкрадене з дому того чоловіка, — якщо буде знайдений злодій, нехай відшкодує удвоє. 8 Якщо ж злодій не буде знайдений, то власник дому буде приведений до суддів, на присягу, що не простягав своєї руки на працю свого ближнього. 9 У кожній справі провіни, — про вола, про осла, про овечку, про одіж, про все згублене, про яке хто скаже, що це його, нехай справа обох прийде до судді. Кого суддя визнає за винного, той відшкодує удвоє своєму ближньому. 10 Коли хто дасть своєму ближньому на збереження осла, або вола, або овечку, чи яку іншу худобину, а вона згине, або буде скалічена, або буде заграбована, і ніхто того не бачив, — 11 присягне Господня нехай буде між обома, що він не простяг своєї руки на власність свого ближнього, а власник її нехай забере, а позваний не буде відшкодовувати. 12 А якщо справді буде вкрадена від нього, то нехай відшкодує власникові її. 13 Якщо дійсно буде розшарпана вона, нехай принесе її як свідощтво, а за розшарпане він не відшкодує. 14 А коли хто позичить від свого ближнього худобину, а вона буде скалічена або згине, а власник її не був із нею, то конче відшкодує; 15 якщо ж її власник був із нею, не відшкодує. А якщо худобина була найнята, то піде та шкода в заплату її. 16 А коли хто підмовить дівчину, яка не заручена, і ляже з нею, то нехай дасть їй віно, і візьме її собі за жінку. 17 Якщо батько її справді відмовить віддати її йому, — нехай віддасть срібла згідно з віном дівочим. 18 Чарівниці не залишай при житті. 19 Кожен, хто зляжеться з худобиною, конче буде забитий. 20 Кожен, хто принесе жертву богам, крім Бога Одного, підпадає закляттю. 21 А приходька не будеш утискати та гнобити його, бо й ви були

приходьками в єгипетським краї. **22** Жодної вдови та сироти не будеш гнобити; **23** якщо ж ти справді гнобитимеш їх, то коли вони, клічучи, клікатимуть до Мене, то конче почую їхній зойк, **24** і розпалиться гнів Мій, і повбиваю вас мечем, і стануть жінки ваші вдовами, а діти ваші сиротами. **25** Якщо позичиш гроші народові Моєму, бідному, що з тобою, то не будь йому, як суворий позичальник, — не покладеш на нього лихви. **26** Якщо дійсно візьмеш у заставу одягу ближнього свого, то вернеш її йому до заходу сонця, **27** бо вона — єдине накриття його, вона одіж на тіло його; на чому він буде лежати? І станеться, коли буде він кликати до Мене, то почую, бо Я милосердний. **28** Бога не будеш лихословити, а начальника в народі твоїм не будеш проклинати. **29** Не будеш спізнаватися, щодо жертв, із щедрістю збіжжя та з плинами твоїми. Перворідного з синів своїх дасі Мені. **30** Так зробиш волові своєму, і дрібній худобі своїй: сім день буде вона з своєю матір'ю, а восьмого дня дасі її Мені. **31** І ви будете Мені святими людьми, і не будете їсти м'яса, розшарпаного в полі, — псові кинете його!

23 Не будеш розносити неправдивих поголосок. Не покладеш руки своєї з несправедливим, щоб бути свідком неправди. **2** Не будеш з більшістю, щоб чинити зло. І не будеш висловлюватися про позов, прихилившись до більшості, щоб перегнути правду. **3** І не будеш потурати вбогому в його позові. **4** Коли стрінеш вола свого ворога або осла його, що заблуdiv, то конче повернеш його йому. **5** Коли побачиш осла свого ворога, що лежить під тягарем своїм, то не загійся допомогти йому, — конче допоможеш разом із ним. **6** Не перегинай суду на бік вбогого свого в його позові. **7** Від неправдивої справи віддалішся, а чистого й справедливого не забий, бо Я не всправедливу несправедливого. **8** А хабаря не візьмеш, бо хабар осліплює зрячих і викривляє слова справедливих. **9** А приходька не будеш тиснути, бож ви познали душу приходька, бо самі були приходьками в єгипетським краї. **10** І шість літ будеш сіяти землю свою, і будеш збирати її врожай, **11** а сьомого — опустиш її та полишиш її, і будуть їсти вбогі народу твого, а позоставте по них буде їсти польова звірина. Так само зробиш для виноградника твого, і для оливки твоєї. **12** Шість день будеш робити діла свої, а сьомого дня спочинеш, щоб відпочив віль твої, і осел твої, і щоб відіхнув син невольниць твоєї й приходько. **13** І все, що Я сказав вам, будете виконувати. А ймення інших богів не згадаєте, — не буде почуте воно на устах твоїх. **14** Три рази на рік будеш святкувати Мені. **15** Будеш дотримувати свято Опрісноків; сім день будеш їсти опрісноки, як наказав тобі, окресленого часу місяця авіва, бо в нім ти був вийшов з Єгипту. І не будете являтися перед лицем Моїм з порожніми руками. **16** І свято живив первоплоду праці твоєї, що сієш на полі. І свято збирання при закінченні року, коли ти збираєш з поля працю свою. **17** Три рази

на рік буде являтися весь чоловічий рід твій перед лицем Владки Господа. **18** Не будеш приносити крові жертви Моєї на квашенім, а лій Моєї святкової жертви не буде ночувати аж до ранку. **19** Початки первоплоду твоєї землі принесеш до дому Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері. **20** Ось Я посилаю Ангола перед лицем твоїм, щоб він охороняв у дорозі тебе, і щоб провадив тебе до того місця, яке Я приготував. **21** Стережися перед лицем Його, і слухайся Його голосу! Не протився йому, бо Він не пробачить вашого гріха, — бо Ім'я Моє в Ньому **22** Коли ж справді послушаєш ти Його голосу, і вчиниш усе, що говорю, то Я буду ворогувати проти ворогів твоїх, і буду гнобити твоїх гнобителів. **23** Бо Мій Ангол ходитиме перед лицем твоїм, і запровадить тебе до амореянина, і хіттеянина, і перізеянина, і ханаанейнина, хіввеянина, і євусеянина, — а Я знищу його. **24** Не будеш вклонятися їхнім богам, і служити їм не будеш, і не будеш чинити за вчинками їх, бо конче порозбиваєш і конче поламаєш їхні стовпи для богів. **25** І будеш служити ти Господеві, Богові своєму, і Він поблагословить твій хліб та воду твою, і з-посеред тебе усуне хворобу. **26** У твоїм краї не буде такої, що скидає плода, ані неплідної. Число твоїх днів Я доповню. **27** Свій страх пошлю перед лицем твоїм, і приведу в заміщення весь цей народ, що ти ввійдеш між нього. **28** І всіх ворогів твоїх оберну до тебе потилицею. **28** І пошлю шершня перед тобою, і він вижене перед тобою хіввеянина, ханаанейнина та хіттеянина. **29** Не вижену їх перед тобою в однім році, щоб не став той край спустошеним, і не розмножилася на тебе польова звірина. **30** Помалу Я буду їх виганяти перед тобою, аж поки ти розродишся, і посядеш цей край. **31** І покладу границю твою від моря Червоного й аж до моря Филістимського, і від пустині аж до річки, бо дам в вашу руку мешканців цього краю, — і ти виженеш їх перед собою. **32** Не складай умови з ними та з їхніми богами. **33** Не будуть сидіти вони в твоїм краї, щоб не ввести тебе в гріх супроти Мене, коли будеш служити їхнім богам, бо це буде пастка тобі!“

24 А до Мойсея сказав Він: „Вийди до Господа ти й Аарон, Надав та Авігу, та сімдесят із Ізраїлевих старших, і вклоняться здалека. **2** А Мойсей нехай підійде до Господа сам, а вони не підійдуть. А народ з ним не вийде“. **3** І прибув Мойсей, та й оповів народові всі Господні слова та всі закони. І весь народ відповів одногласно, та й сказали: „Усе, про що говорив Господь, зрóbимо!“ **4** І написав Мойсей всі Господні слова. І встав він рано вранці, та й збудував жертовника під горою, та дванадцять кам'яних стовпів для дванадцяти Ізраїлевих племін. **5** І послав він юнаків, синів Ізраїлевих, і вони зложили цілопалення, і принесли жертви, мирні жертви для Господа, бички. **6** І взяв Мойсей половину крові, і влив до мідниць, а другу половину тієї крові вилив на жертовника. **7** І

взяв він книгу заповіту, та й відчитав вголос народові. А вони сказали: „Усе, що говорив Господь, зробимо й послухаємо!“ **8** І взяв Мойсей тієї кроби, і покропив на народ, та й сказав: „Оце кров заповіту, що Господь уклав із вами про всі оці речі!“ **9** І вийшов Мойсей й Аарон, Надав та Авігу, та сімдесят Ізраїлевих старших, **10** і вони споглядали на Ізраїлевого Бога, а під ногами Його ніби зрблене з сапфірової плити, і немов саме небо, щодо ясности. **11** І він не простяг Своєї руки на достойних із синів Ізраїля. І вони споглядали на Бога, — і їли й пили. **12** І промовив Господь до Мойсея: „Вийди до Мене на гору, і будь там. І дам тобі кам'яні таблиці, і законна та заповідь, що Я написав для навчання їх“. **13** І встав Мойсей та Ісус, слуга його, і вийшов Мойсей на Божу гору. **14** А до старших сказав він: „Сидіть нам на цім місці, аж поки ми вернемося до вас! А ось Аарон та Хур будуть із вами. Хто матиме справу, нехай прийде до них“. **15** І вийшов Мойсей на гору, а хмара закрила гору. **16** І слава Господня спочивала на горі Сінаї, а хмара закривала її шість день. А сьомого дня Він кликнув до Мойсея з середини хмари. **17** А вид Господньої слави — як огонь, що пожирає на верхів'ї гори, на очах Ізраїлевих синів. **18** І ввійшов Мойсей у середину хмари, і вийшов на гору. І Мойсей пробував на горі сорок день та сорок ночей.

25 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для Мене принесення. Від кожного мужа, що дасть добровільно його серце, візьмете принесення для Мене. **3** А оце те принесення, що візьмете від них: золото, і срібло, і мідь, **4** і блакить, і пурпур, і червений, і віссон, і козіна вовна, **5** і шкурки баранячі, начервоно пофарбовані, і шкурки тахашеві, і дерево акацій, **6** олива на освітлення, пахощі до оливи намащення, і пахощі для кадїла, **7** і каміння оніксове, і каміння на опра́ву до ефоду й до нагрудника. **8** І нехай збудують Мені святиню, — і перебуватиму серед них. **9** Як усе, що Я покажу тобі — будову скінії та будову речей її, — і так зробіте. **10** І зроблять вони ковче́га акаційного дерева, — два лікті й пів довжині його, і лікоть і пів ширині його, і лікоть і пів вишини його. **11** І пообкладаеш його щирим золотом зсереди́ни та іззбвні. І зробиш вінця́ золотого навколо над ним. **12** І виллеш для нього чотири золоті каблúчки, і даси на чотирьох кутах його, — дві каблúчки на одному боці його, і дві каблúчки на другому боці його. **13** І поробиш держакі з акаційного дерева, і пообкладаеш їх золотом. **14** І повсòвuesь ці держакі в каблúчки на боках ковче́гу, щоб ними носити ковче́га. **15** В ковче́гових каблúчках будуть ці держакі; не відступлять вони від нього. **16** І покладеш до ковче́гу те свідóцтво, що Я тобі дам. **17** І зробиш ві́ко з щирого золота, — два лікті й пів довжині його, і лікоть і пів ширині його. **18** І зробиш два золоті херуві́ми, — роботою кутю зробиш їх з обох кінців ві́ка. **19** І зроби

одного херувима з кінця́ звідси, а одного херувима з кінця́ звідти. Від того ві́ка поробите тих херувимів на обох кінцях його. **20** І будуть ті херувими простягати кри́ла догори, і заті́нювати своїми кри́льми над ві́ком, а їхні обличчя — одне до óдного; до ві́ка будуть обличчя тих херувимів. **21** І покладеш те ві́ко згорі на ковче́га, а до цього ковче́га покладеш свідóцтво, яке Я тобі дам. **22** І Я буду тобі відкриватися там, і буду говорити з тобою з-над ві́ка з-посеред обох херувимів, що над ковче́гом свідóцтва, про все, що розповідь тобі для синів Ізраїлевих. **23** І зробиш стола з акаційного дерева, — два лікті довжині його, і лікоть ширині його, і лікоть і пів вишині його. **24** І пообкладаеш його щирим золотом, і зробиш вінця́ золотого для нього навколо. **25** І ли́штву зробиш для нього в долоню навколо, і зробиш вінця́ золотого навколо, — для ли́штиви його. **26** І зробиш для нього чотири каблúчки із золота, та й даси ці каблúчки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. **27** Навпроти ли́штви будуть ці каблúчки, на вкладання для держаків, щоб носити стола. **28** І поробиш ті держакі з акаційного дерева, і пообкладаеш їх золотом, і на них бóдуть носити стола. **29** І поробиш мискі́ його, і кадильниці́ його, і чаші́ його та кухлі́ його, щоб ними лити, — зощирого золота їх ти поробиш. **30** А на столі́ покладеш хлі́б показній, що завжди́ перед Мої́м лицем. **31** І зробиш сві́чникá з щирого золота, — роботою кутю нехай буде зрблено цього сві́чника. Сто́вп його, і ра́мена його, кéлихи його, гудзі́ його й кві́тки його — будуть із нього. **32** І шість ра́мен виходитимуть із боків його, — три ра́мені сві́чника з одного́ боку його, і три ра́мені сві́чника з другого́ боку його. **33** Три кéлихи мигдалоподі́бні в однім ра́мені, гудзь і кві́тка, і три мигдалоподі́бні кéлихи в ра́мені́ другім, гудзь і кві́тка. Так на шости́ ра́менах, що виходять із сві́чника. **34** А на стовпі́ сві́чника чотири кéлихи мигдалоподі́бні, гудзі́ його та кві́тки його. **35** І гудзь під двома ра́менами з нього, і гудзь під іншими двома ра́менами з нього, і гудзь під треті́ми двома ра́менами з нього, — у шости́ ра́мен, що виходять із сві́чника. **36** Їхні́ гудзі́ та їхні́ ра́мена нехай будуть із нього. Увесь він — одне куття́ щирого золота. **37** І зробиш сі́м ля́мпáдок до нього, і нехай засві́тять його ля́мпáдки, і нехай він сві́тить на передню́ сторону його. **38** А його́ ші́пчики та його́ лопáтки на вóгіль — щире золото. **39** З талáнту щирого золота зробиш його́ та увесь цей по́суд. **40** І диві́сь, і зроби за тим зразко́м, що тобі́ показувано на горі́.

26 А скі́нію зробиш із десяти́ покривал із суканого́ віссóну, і блакиті́, і пурпуру́ та з червені́. Херувими — мистецькою́ роботою зробиш ти їх. **2** Довжині́ одного́ покривала — двадцять і ві́сім лі́ктів, а ширині́ одного́ покривала — чотири лі́кти. Усі́м покривала́м мі́ра одна. **3** П'ять покривал́ буде поспі́наних одне до óдного, і п'ять покривал́ інших буде поспі́наних одне до óдного. **4** І поробиш блакитні́ петельки́ на краю́ одного́ покривала́ з кінця́ в спинáнні.

І так само зробиш на краю кінцевого покривала в спинанні другім. 5 П'ятдесят петельок поробиш у покривалі одним, і п'ятдесят петельок поробиш на кінці покривала, що в другім спинанні. Ті петельки протилеглі одна до однієї. 6 І зробиш п'ятдесят золотих гачків, і поспинаєш ті покривала одне до одного тими гачками, — і буде одна скінія. 7 І поробиш покривала з вовни козиної на намета над внутрішньою скінією, — зробиш їх одинадцять покривал. 8 Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна. 9 І поспинаєш п'ять покривал осібно, і шість покривал осібно, а шосте покривало складеш удвоє напереді намету. 10 І поробиш п'ятдесят петельок на краю одного покривала, кінцевого в спинанні, і п'ятдесят петельок на краю покривала другого спинання. 11 І зробиш п'ятдесят мідяних гачків, і поспобуєш ті гачки в петельки і поспинаєш намета, — і буде він один. 12 А те, що звисає, лишок в наметових покривалах, половина залишку покривала, — буде звисати ззаду скінії. 13 І лікоть із цього, і лікоть із того боку в залишку в довжині наметового покривала буде звшений на боки скінії з цього й з того боку на покриття її. 14 І зробиш накриття для скінії, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкурок. 15 І поробиш для скінії стоячі дошки з акаційного дерева. 16 Десять ліктів довжині дошки, і лікоть і півліктя ширині однієї дошки. 17 В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так зробиш усім дошкам скінійним. 18 І поробиш дошки для скінії, — двадцять дощок на бік південний, на полудень. 19 І сорок срібних підстав поробиш під тими двадцятьма дошками, — дві підстави під однією дошкою для двох ручок її, і дві підстави під дошкою другою для двох ручок її. 20 А для другого боку скінії, в сторону півночі — двадцять дощок. 21 І для них сорок срібних підстав, — дві підстави під одну дошку, і дві підстави під дошку другу. 22 А для заднього боку скінії на захід зробиш шість дощок. 23 І дві дошки зробиш для кутів скінії на заднього бока. 24 І нехай вони будуть поєднані здолу, і нехай разом будуть поєднані на верху її до однієї каблучки. Так нехай буде для обох них; нехай вони будуть для обох кутів. 25 І буде вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шістнадцять підстав: дві підстави під одну дошку, і дві під дошку другу. 26 І зробиш засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку скінії, 27 і п'ять засувів для дощок другого боку скінії, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. 28 А середній засув посередіні дощок буде засувати від кінця до кінця. 29 А ці дошки пообкладаєш золотом, а каблучки їхні, на вкладання для засувів, поробиш із золота; і ці засуви пообкладаєш золотом. 30 І поставиш скінію згідно з приписами, як тобі показано на горі. 31 І зробиш завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробити її з херувимами. 32 І

повісь її на чотирьох акаційних стовпах, пообкладаних золотом, — гаки їх золоті, — на чотирьох срібних підставах. 33 І повісь ту завісу під гачками, і внесеш туди за завісу ковчега свідцтва. І ця завіса буде відділяти вам між святинею й між Святее Святих! 34 І покладеш те віко на ковчега свідцтва в Святому Святых. 35 І поставиш стола назовні завіси, а свічник — навпроти столу на боці скінії на південь, а стола поставиш на боці півночі. 36 І зробиш заслону входу скінії з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. 37 І зробиш для заслони п'ять акаційних стовпів, і пообкладаєш їх золотом; гаки їх — золото; і виллеш для них п'ять мідяних підстав.

27 І зробиш жертовника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжині, і п'ять ліктів ширині; квадратний нехай буде той жертовник, а вишині його — три лікті. 2 І поробиш роги його на чотирьох кутах його, — із нього нехай будуть роги його. І пообкладаєш його міддю. 3 І поробиш горшки на зіпущання попелу з нього, і лопатки його, і кропильниці його, і видільця його, і його лопатки на вугіль. Для всього посуду його будеш уживати міді. 4 І зробиш для нього мідяну мережу роботою сітки, а над мережею зробиш чотири мідяні каблучки на чотирьох кінцях його. 5 І покладеш її здолу під ліштву жертовника, і буде та мережа аж до половини жертовника. 6 І поробиш держакі для жертовника, держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх міддю. 7 І буде всунено держакі його в каблучки; і будуть ті держакі на двох боках жертовника при ношенні його. 8 Порожнім усередіні зробиш його з дощок. Як показано було тобі на горі, так нехай зробилять. 9 І зробиш скінійне подвір'я. На південну сторону, на полудень запони для подвір'я, — суканий віссон; довжина першій стороні сто ліктів. 10 А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 11 І так само на сторону півночі вдовжину запони: довжині — сто ліктів; а стовпів для нього — двадцять, а підстав для них — двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 12 А ширині подвір'я в сторону заходу: запони — п'ятдесят ліктів, а для них стовпів — десять, а їхніх підстав — десять. 13 А ширині подвір'я в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. 14 І на п'ятнадцять ліктів запони для боку; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 15 А для боку другого — п'ятнадцять ліктів запони; стовпів для них три, і підстав для них — три. 16 А для брами подвір'я — заслона на двадцять ліктів із блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. Для них стовпів — чотири, і підстав їхніх — чотири. 17 Усі стовпи подвір'я поспинані навколо сріблом; їхні гаки — срібло, а підстави їхні — мідь. 18 Довжина подвір'я — сто ліктів, а ширина — скрізь п'ятдесят, а вишина — п'ять ліктів. Запони з суканого віссону,

а підстави стовпів — мідь. 19 Усі речі скинії — для всякої і служби в ній, усі кілки її й усі кілки подвір'я — мідь. 20 І ти накажеш Ізраїлевим синам, і нехай вони приносять тобі оливу з оливок, чисту, товчену, для освітлення, щоб завжди горіла лампада. 21 У скинії заповіту назбвні завіси, що на свідоцтві, приготує її на запалення Аарон та сини його від вечора аж до ранку перед лицем Господнім. Це вічна постанова їхнім родам від Ізраїлевих синів!

28 А ти візьми до себе брата свого Аарона та синів його з ним, з-поміж Ізраїлевих синів, щоб він був священником для Мене, Аарона, Надава, і Авігу, Елеазара та Ітамара, синів Ааронових. 2 І зробиш священні шати для брата свого Аарона на славу й красу. 3 І ти скажеш усім мудросердим, що Я наповнив їх духом мудрости, і вони зроблять Ааронові шати для посвячення його, щоб був священником для Мене. 4 А оце ті шати, що вони зроблять: нагрудник, і ефод, і верхню шату, і хітón плетений, завій і пояс. 5 Зробиш священні шати для брата свого Аарона та для синів його, щоб він був священником для Мене. 5 І візьмуть вони золота, і блакиті, і пурпуру, і червені та віссону, — 6 і зроблять ефода з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з віссону суканого, — робота мистця. 7 Два злучені нарамінники будуть у нього при обох кінцях його, і буде він сполучений. 8 А пояс мистецький його ефоду, на на нім, тієї ж роботи, нехай буде з нього, — з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. 9 І візьмеш два білосіві камені, та й вирізьбиш на них іменá Ізраїлевих синів, — 10 шість із їхніх імен на камені одним, а ймення шости позосталих на камені другім, за їхнім народженням. 11 Роботою різьбаря каменя, різьбою печатки вирізьбиш на тих обох каменях імена Ізраїлевих синів; оточені золотими гніздами зробиш їх. 12 І положиш обидва камені на нарамінниках ефоду, — камені пам'яті для Ізраїлевих синів. І буде носити Аарон їхні ймення перед Божим лицем на обох плечах своїх на пам'ять. 13 А гнізда поробиш із золота. 14 І два ланцюги зо щирого золота, — плетеними поробиш їх, роботою шнурів. І даси ті плетені ланцюги на гнізда. 15 І зробиш нагрудника судного, роботою мистця, як робота ефоду зробиш його, — із золота, блакиті, і пурпуру, і червені та зі віссону суканого зробиш його. 16 Квадратівий нехай буде він, зложений удвоє, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його. 17 І посадиш на ньому каменеви насадження, — чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топáz і смарагд — ряд перший. 18 А ряд другий: карбункул, сапфір і яспіс. 19 А ряд третій: опаль, агат і аметіст. 20 А четвертий ряд: хризоліт, і бінікс, і беріл, — вони будуть вставлені в золото в своїх гніздах. 21 А камені нехай будуть на ймення дванадцяти Ізраїлевих синів, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ймення його нехай будуть для дванадцяти родів. 22 І поробиш на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. 23 І зробиш на нагруднику дві

золоті каблучки, і даси ці дві каблучки на двох кінцях нагрудника. 24 І даси два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. 25 А два кінці двох шнурів даси до двох гнізд, і даси на нарамінники ефоду спереду його. 26 І зробиш дві золоті каблучки, і покладеш їх на двох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефоду, всередину. 27 І зробиш дві золоті каблучки, та й даси їх на обидва нарамінники ефоду здолу, спереду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. 28 І прив'яжуть нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецьким поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрудник із-над ефоду. 29 І буде носити Аарон іменá Ізраїлевих синів в суднім нагруднику на серці своїм, як буде входити до святині, — на повсякчасну пам'ять перед Господнім лицем. 30 І даси до судного нагрудника урім та туммім, — і будуть вони на Аароновім серці при вході його перед Господнє лице. І буде завжди носити Аарон суд Ізраїлевих синів на своїм серці перед Господнім обличчям. 31 І зробиш верхню шату для ефоду, усю блакитну. 32 І нехай буде в середині її отвір для голови його; край отвору нехай буде навколо роботою ткача, як панцерний отвір буде їй, — щоб їй не дертися. 33 І поробиш на подолку її гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з червені, на подолку її навколо, і золоті дзвінки поміж ними навколо, — 34 золотий дзвінок і гранатове яблуко, золотий дзвінок і гранатове яблуко на подолку тієї шати навколо. 35 І нехай вона буде на Ааронові для служення, і нехай буде чутий голос його при вході його до святині перед Господнє обличчя, і при виході його, — щоб йому не померти. 36 І зробиш квітку зо щирого золота, і вирізьбиш на ній, як різьба печатки: „Святиня для Господа“. 37 І покладеш її на нитці з блакиті, і нехай вона буде на завбі, — на переді завою нехай буде вона. 38 І нехай буде вона на Аароновім чолі, і нехай носить Аарон гріх тієї святощі, що Ізраїлеві сини посвящать її для всіх своїх святих дарунків. І нехай вона буде завжди на його чолі на благовоління для них перед Господнім лицем. 39 І витчеш хітона з віссону, і зробиш завою з віссону, і зробиш пояса роботою гаптяра. 40 І для синів Ааронових поробиш хітони, і поробиш їм пояси, і поробиш їм покриття голови на славу й красу. 41 І понадыгаєш їх на брата свого Аарона та на синів його з ним. І помажеш їх, і рукоположиш їх, і посвятиш їх, — і будуть вони священниками Мені. 42 І пороби їм льняну спідню одіж, щоб закрити тілесну наготу, — від стегон аж до голінок нехай будуть вони. 43 І нехай будуть вони на Ааронові та на синах його при вході їх до скинії заповіту, або при приході їх до жертовника на служення в святині, — і не понесуть вони гріха, і не помруть. Це вічна постанова йому та нащадкам його по ньому!

29 А оце та річ, яку ти зробиш їм для посвячення їх, щоб вони були священниками Мені. Візьми

одного бичка молодого та два беззадні барані, 2 і прісний хліб, і прісні калачі, змішані з оливою, і прісні коржі, помазані оливою, — із ліпшої пшеничної муки поробиш їх. 3 І покладеш їх до одного кошá, і принесеш їх у коші, і того бичка та два ті барані. 4 А Аарона та синів його приведи до входу скинїї умовлення, і обмиєш їх водою. 5 І візьмеш шáти та й убереш Аарона в хітона, і в ефодну шáту, і в ефóда, і в нагрудника, і оперéжеш його мистецьким поясом ефóду. 6 І наложиш завéя на його голову, а на завй́ даси вінця́ святости. 7 І візьмеш оливу помáзання, і виллеш йому на голову, — та й помáжеш його. 8 І приведеш синів його, та й повбираєш їх у хітóни. 9 І підперізуєш їх поясом, Аарона та синів його, і наложиш їм покриття́ голови, — і буде для них священство на вічну постанову. І рукоположиш Аарона та синів його. 10 І приведеш бичка до скинїї заповіту, і покладе Аарон та сини його руки свої на голову того бичка. 11 І заріжеш того бичка перед Господнім обличчям при вході до скинїї заповіту. 12 І візьмеш крові бичка, і помажеш на рогах жертівника пальцем своїм, а всю кров виллеш до основи жéртівника. 13 І візьмеш увесь лій, що покриває нутрó, і сальника́ на печінці, і обидві нирки та лій, що на них, та й спалиш на жéртівнику. 14 А м'ясо бичка, і шкуру його та нечистóти його спалиш в огні поза табóром, — це жертва за гріх. 15 І візьмеш одного барана, і нехай покладу́ть Аарон та сини його свої руки на голову того барана́. 16 І заріжеш того барана, і візьмеш кров його, та й покрóпиш жéртівника навкóло. 17 А того барана порозтинáеш на куски його, і вйполощеш нутрóці його та голінки його, і покладеш на куски його та на голову його. 18 І спалиш усього барана́ на жéртівнику, — це цілопáлення для Господа, пахо́ці любі, огня́ жертва, — для Господа вона. 19 І візьмеш другого барана, — і покладé Аарон та сини його руки свої на голову того барана. 20 І заріжеш того барана, і візьмеш крові його, та й даси на пй́пку Ааронового вуха, і на пй́пку правого вуха синів його, і на великий палець правої руки їхньої, і на великий палець їхньої правої ноги. І покропиш ту кров на жéртівника навкóло. 21 І візьмеш із крові, що на жéртівнику, і з оливи помáзання, та й покропи́ш на Аарона й на шати його, та на синів його й на шати синів його з ним. І освятиться він, і шати його та сини й шати синів його з ним! 22 І візьмеш із того барана лій та курдюка́, і лій, що покриває нутрóці, і сальника́ на печінці, й обидві нирки, і лій, що на них, і праве стегно́, бо це баран посвячення. 23 І один буханець хліба, і один хлібний оливний калáч, і один коржик із кошá з прісним, що перед лицем Господнім. 24 І покладеш усе те на руку Аарона й на руки синів його, і поколиха́єш його, як колихáння перед Господнім лицем. 25 І візьмеш його з їхньої руки, та й спалиш на жéртівнику на цілопáлення, на пахо́ці любі перед Господнім лицем, — це огня́ жертва для Господа. 26 І візьмеш грудину з барана

посвячення, що Ааронів, і поколихаєш її, як колихáння перед Господнім лицем, — і це буде твоя частина. 27 І посвятиш грудину колихáння та стегно́ принóшення, що були́ колихáні, і що було принесене з барана рукоположення, з того, що Ааронове, і з того, що синів його. 28 І буде це Ааронові та синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів, бо це принóшення. І буде воно принóшенням від Ізраїлевих синів і мирних їхніх жертв, — їхне принóшення для Господа. 29 А священні шати, що Ааронові, будуть по ньому синам його на помáзання в них і на рукоположення їх. 30 Сім день носитиме їх той із синів його, що буде священником замість нього, що ввійде до скинїї заповіту на служення в святині. 31 І візьмеш барана посвячення, і звариш м'ясо його в святім місці. 32 І буде їсти Аарон та сини його м'ясо того барана, та той хліб, що в коші, при вході до скинїї заповіту. 33 І пойдять вони те, чим окуплено їх на рукоположення їх, на посвячення їх. А чужий не буде їсти, — бо святість воно! 34 А якщо позостáнеться з м'яса посвячення та з того хліба до ранку, то спалиш позостале в огні, — не буде те їджене, бо святість воно! 35 І зробиш Ааронові та синам його так, як усе, що Я наказав був тобі. Сім день будеш посвячувати їх. 36 А бичка, жертву за гріх, будеш споряджати щоденно для окуплення. І будеш очищати жéртівника, коли будеш чинити окуплений його. І помажеш його на його посвячення. 37 Сім день будеш складати окупа на жéртівнику — й освятиш його, і стане той жéртівник найсвятй́шим. Усе, що доторкнеться до жéртівника, освятиться. 38 А оце те, що будеш споряджати на жéртівнику: ягнята, однорічного віку, двоє на день — завжди. 39 Одне ягня споряди́ш уранці, а друге ягня споряди́ш під вечір. 40 І десятину ефи пшеничної муки, мішаної в товченій оліві, чверть гину, і на лиття чверть гину вина на одне ягня. 41 А ягня друге споряди́ш під вечір; як хлібну жертву ранку й як жертву плінну її споряди́ш йому, — на пахо́ці любі, огня́ жертва для Господа, — 42 стале цілопáлення для ваших поколінь при вході до скинїї заповіту перед Господнім лицем, що буду там відкриватися вам, щоб говорити до тебе там. 43 І буду відкриватися там Ізраїлевим синам, і це місце буде освячене Моєю славою. 44 І освячу скинїю заповіту, і жéртівника, і Аарона та синів його освячу, щоб вони були священниками Мені. 45 І буду Я спочивати серед Ізраїлевих синів, — і буду їм Богом. 46 І пізнають вони, що Я Господь, їхній Бог, що вивів їх із єгипетського кра́ю, щоб перебувати Мені серед них. Я — Господь, їхній Бог!

30 І зробиш жéртівника на кадіння каділа, — з акаційного дерева зробиш його. 2 Лікоть довжинá його, і лікоть ширинá його, — квадратóвий нехай буде він, а два лікті вишинá його. З нього виходитимуть рóги його. 3 І пообкладаєш його щирим золотом, — дах його та стіни його навкóло, та рóги його. І

зробиш йому вінця золотого навколо. 4 І дві золоті каблучки зробиш йому під вінця його, — на двох боках його зробиш, на двох сторонах, — і буде це на вкладання для держаків, щоб ними носити його. 5 І поробиш держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом. 6 І поставиш його перед завісою, що над ковчегом свідчення, перед віком, що на свідочстві, яким Я буду тобі об'являтися там. 7 І буде Аарон кадити на ньому кадило пахощів щоранку, — коли він поправлятиме лямпадки, то буде кадити його. 8 І при запаленні лямпадок під, вечір він буде кадити його. Це постійне кадило перед Господнім лицем на ваші покоління! 9 Не запалите на ньому чужого кадила, ані цілопалення, ані жертви хлібної, і жертви рідинної не будете лити на ньому. 10 І складе Аарон окупа на роги його, раз у році, — з крові жертви за гріх раз у році дня Окуплення складе він окупа на нього на ваші покоління. Це найсвятіше для Господа!“ 11 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 12 „Коли будеш робити перелік Ізраїлевих синів за тими, кого повинно лічити, то дадуть вони кожен викупа за душу свою Господеві при переліку їх, — і не буде між ними моровиці при переліку їх. 13 Оце дасть кожен, що переходить на переліку: половину шекля, на міру шеклем святині, — двадцять гер той шекель; половина цього шекля — приношення для Господа. 14 Кожен, хто переходить на переліку, від віку двадцяти літ і вище, дасть приношення для Господа. 15 Багатий не побільшить, а вбогий не зменшить від половини шекля, даючи приношення Господеві для складання окупу за ваші душі. 16 І візьмеш гроші окупу від Ізраїлевих синів, та й даси їх на роботу скінії заповіту. І буде воно Ізраїлевим синам на пам'ять перед Господнім обличчям для окуплення за ваші душі“. 17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 18 „І зробиш умивальницю з міді, і підстава її — мідь, на вмивання. І поставиш її між скінією заповіту й між жертівником, і наллеш туди води. 19 І будуть Аарон та сини його мити з неї свої руки та ноги свої. 20 Коли вони вхідитимуть до скінії заповіту, то будуть мити в воді, — щоб їм не вмерти, або коли будуть відходити до жертівника на служення, щоб спалити огняну жертву для Господа. 21 І будуть вони вмивати руки свої та ноги свої, — щоб їм не вмерти. І буде це для них вічна постанова, — для нього й для нащадків його на їхні покоління!“ 22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 23 „А ти візьми собі найкращих пахощів: самотечної міри п'ять сотень шеклів, і запашного цинамону половину його: двісті й п'ятдесят, і запашної очеретини — двісті й п'ятдесят, 24 і касії п'ять сотень шеклів на міру шеклем святині, та гін олівкової оливи. 25 І зробиш її миром святого помазання, масть склладену, робота робітника масти. Це буде миро святого помазання. 26 І намастїш ним скінію заповіту, і ковчега свідчення, 27 і стола та всі речі його, і свічника та речі його, і жертівника кадила, 28 і жертівника цілопалення та всі речі його, і

вмивальницю та підставу її. 29 І освятиш їх, і стануть вони найсвятішим, — усе, що доторкнеться до них, освятиться! 30 І помажеш Аарона та синів його, та посвятиш їх на священнослуження Мені. 31 А до синів Ізраїлевих будеш говорити, кажучи: Це буде Мені миро святого помазання на ваші покоління. 32 На людське тіло не буде воно лите, і за постановою про нього не буде робитися, як воно, — святиня воно, воно буде святиня для вас! 33 Кожен, хто сам робитиме масть, як воно, і хто дасть із нього на чужого, той буде витятий із народу свого“. 34 І промовив Господь до Мойсея: „Візьми собі пахощів: бальзому, і ониху, і хелбану, пахощів, та чистого ладану, — кожне буде в рівній частині. 35 І зробиш з цього кадило, масть, робота робітника масти, посолоне, чисте, святе. 36 І зітреш із неї надрібно, і даси з неї перед обличчям свідчення в скінії заповіту, що Я буду являтися тобі там, — це буде найсвятіше для вас! 37 А кадило, що зробиш, за постановою про нього це зробиш собі, — воно буде тобі святість для Господа! 38 Кожен, хто зробить, як воно, щоб нюхати з нього, той буде витятий із народу свого!“

31 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 2 „Дивися, — Я покликав на ім'я Бецал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного племені, 3 і наповнив його Духом Божим, мудрістю, і розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи, 4 на обміслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді, 5 і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дерева, щоб робити в усякій роботі. 6 І Я ото дав із ним Оголява, Ахісамахового сина, Данового племені. А в серце кожного мудросердого Я дав мудрість, — і зроблять вони все, що Я наказав був тобі: 7 скінію заповіту, і ковчега для свідчення, і віко, що на ньому, і всі скінійні речі, 8 і стола та речі його, і чистого свічника та всі речі його, і жертівника кадила, 9 і жертівника цілопалення та всі речі його, і вмивальницю та підставу її, 10 і шати служебні, і шати священні для священика Аарона, і шати синів його на священнослуження, 11 і оливу помазання, і запашне кадило для святині, — як усе, що Я наказав був тобі, вони зроблять“. 12 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 13 „А ти промовляй Ізраїлевим синам, говорячи: Тільки суботи Мої будете пильнувати, бо це знак поміж Мною та поміж вами для ваших поколінь, щоб ви пізнали, що Я — Господь, що освячує вас! 14 І будете пильнувати суботу, бо вона святість для вас. Хто опоганить її, той конче буде забитий, бо кожен, хто робить у ній роботу, то буде стята душа та з-посеред народів її! 15 Шість день буде робитися праця, а дня сьомого — субота відпочинку від праці, святість для Господа. Кожен, хто робить роботу за суботнього дня, той конче буде забитий! 16 І будуть Ізраїлеві сини додержувати суботу, щоб зробити суботу вічним заповітом для своїх поколінь. 17 Це знак навіки поміж

Мною та поміж Ізраїлевими синами, бо шість день творив Господь небо та землю, а дня сьомого — перервав працю та спочив“. 18 І дав Він Мойсееві, коли закінчив говорити з ним на Сінайській горі, дві таблиці свідцтва, таблиці кам'яні, писані Божим пальцем.

32 І побачив народ, що загаявся Мойсей зійти з гори. І зібрався народ проти Аарона, та й сказали до нього: „Устань, зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів був нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому“. 2 І сказав їм Аарон „Поздіймайте золоті сережки, що в ушах ваших жінок, ваших синів та дочок ваших, і поприносьте до мене“. 3 І ввесь народ поздіймав з себе золоті сережки, що в їхніх ушах, та й позносили до Аарона. 4 І взяв він це з їхньої руки, і вформував його в глині, і зробив із нього лите теля. А вони сказали: „Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“ 5 І побачив це Аарон, і збудував жертівника перед ним. І кликував Аарон та й сказав: „Завтра свято для Господа!“ 6 І повставали вони звавтра рано вранці, і принесли цілопалення, і привелі мирну жертву. І засів народ до їди та до пиття, і встали ба́витися. 7 А Господь промовляв до Мойсея: „Іди, зійди, бо зіпсувся народ твій, якого ти вивів із єгипетського краю. 8 Зійшли вони скоро з дороги, що наказав був Я їм, — зробили собі лите теля, і поклонились йому, і склали йому жертви, та й сказали: Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“ 9 І промовив Господь до Мойсея: „Я бачив народ той, і ось народ — твердоший він! 10 А тепер залиши Мене, — і розпалиться гнів Мій на них, і Я вінищу їх, а тебе зроблю великим народом“. 11 І Мойсей став благати лице Господа, Бога свого, та й сказав: „Нащо, Господи, розпалюється гнів Твій на народ Твій, якого Ти випровадив з єгипетського краю силою великою та міцною рукою? 12 Нащо будуть казати єгиптяни, говорячи: На эле ти їх вивів, щоб їх повбивати в горах, та щоб винищити їх з повёрхні землі?. Вернися з розпалу гніву Свого, та й відверні зло від Свого народу! 13 Згадай про Авраама, Ісака та Ізраїля, рабів Своїх, що Ти їм присягався був Собою, та говорив їм: „Помножу ваших нащадків, немов зорі небесні, і всю оту землю, що про неї казав, дам вашим нащадкам, — і вони посядуть навіки“. 14 І відвернув Господь зло, про яке говорив, щоб зробити Своєму народові. 15 І повернувся, і зійшов Мойсей із гори, — а в руці його дві таблиці свідцтва, писані з обох їхніх сторін, — звідси й звідти вони були писані. 16 А таблиці — Божа робота вони, а письмо — Боже письмо воно, віризьблене на таблицях. 17 І почув Ісус голос народу, як кричав він, та й сказав до Мойсея: „Крик обо́у в табірі!“ 18 А той відказав: „Це не крик сили перемобжців і не крик слабости переможених, — я чую голос співу!“ 19 І сталося, коли він наблизився до табору, то побачив теля те та танці... І розпалівся гнів Мойсеїв, і він кинув

таблиці із рук своїх, — та й розторбив їх під горою! 20 І схопив він теля, що зробили вони, та й спалив на огні, та змолов, аж став порох і розсіпав на поверхні води, і напоїв тим синів Ізраїлевих. 21 І сказав Мойсей Ааронові: „Що вчинив тобі народ цей, що ти гріх великий навів на нього?“ 22 А Аарон відказав: „Нехай не запалиться гнів мого папа! Ти знаеш народ цей, що він у злому. 23 І вони сказали мені: Зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому. 24 І сказав я до них: Хто має золото, — поздіймайте з себе. І дали вони мені, а я кинув його в огонь, — і вийшло те теля“. 25 І побачив Мойсей народ, що незагнузданий він, бо Аарон розгнуздав його на гáнбу поміж їхніми ворогами. 26 І став Мойсей у брамі табору й сказав: „Хто за Господа — до мене!“ І зібралися до нього всі Левіїні сини. 27 І сказав він до них: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Припашіть кожен меча свого на стегно своє, перейдіть, і верніться від брами до брами в табірі, — і повбивайте кожен брата свого, і кожен приятеля свого, і кожен ближнього свого“. 28 І зробили Левіїні сини за словом Мойсеевим. І пало з народу того дня близько трьох тисяч чоловіка. 29 І сказав Мойсей: „Освятить сьогодні себе для Господа, бо кожен мстився на сині своїм та на браті своїм, і щоб сьогодні Він дав вам благословення“. 30 І сталося назавтра, і сказав Мойсей до народу: „Ви згрішили великим гріхом, а тепер зійду́ я до Господа, — може складу́ оку́плення за ваш гріх“. 31 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „О, згрішив цей народ великим гріхом, — вони зробили собі золотих богів! 32 А тепер, коли б Ти пробачив їм їхній гріх! А як ні, — витри мене з книги Своєї, яку Ти написав“. 33 І промовив Господь до Мойсея: „Хто згрішив Мені, того витру із книги Своєї. 34 А тепер іди, провадь цей народ туди, куди казав Я тобі. Ось Мій Ангол піде перед лицем твоїм. А в день кари Моєї — покараю їх за їхній гріх! 35 І Господь ударив той народ за те, що вони зробили теля, яке Аарон учинив був.

33 І говорив Господь до Мойсея: „Іди, вижди звідси ти та той народ, що ти вивів його з єгипетського краю до того Краю, що Я присяг був його Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Нащадкам твоїм дам його, 2 і пошлю перед лицем твоїм Ангола, і попроганяю ханаанейнина, амореянина, і хіттеянина, і перізеяннина, хіввеянина, і евусеянина, — 3 до краю, що тече молоком та медом, бо Я не піду серед тебе, — бо ти народ твердоший, — щоб Я не вигубив тебе в дорозі“. 4 І почув народ ту лиху вістку, та й засмутився, і ніхто не поклав на себе своєї оздоби. 5 Бо промовив Господь до Мойсея: „Скажи Ізраїлевим синам: Ви народ твердоший, — якщо одну хвилину піду серед тебе, то вігублю тебе! Тож тепер здійми оздобу свою з себе, — Я знатиму, що вчиню тобі“. 6 І поздіймали Ізраїлеві сини свої оздоби під горою Хорів. 7 А Мойсей узяв намéта, та й нап'яв його поза табіром, далеко від табору, і

назвав його: шкіня заповіту. І бувало, — кожен, хто шукав Господа, входив до шкіні заповіту, що поза таббором. 8 І бувало, коли виходив Мойсей до шкіні, то підводився весь народ, і ставали кожен при вході свого намету, і дивилися за Мойсеєм, аж поки він не входив до шкіні. 9 І бувало, коли входив Мойсей до шкіні, то сходив стовп хмари, і ставав при вході шкіні, та й говорив Бог із Мойсеєм. 10 І весь народ бачив стовпа хмари, що стояв при вході шкіні. І весь народ підводився, та й вклонялися, кожен при вході намету свого. 11 І говорив Господь до Мойсея лице в лице, як говорить хто до друга свого. І вертався він до табору, а слуга його, юнак Ісус, син Навінів, не виходив із середини шкіні. 12 І сказав Мойсей до Господа: „Дивися, — Ти говориш мені: Випровади цей народ, а Ти не дав мені знати, кого зо мною пошлеш. А Ти сказав був: Я знаю тебе на ім'я, а також знайшов ти милість в очах Моїх. 13 Тож тепер, коли знайшов я милість в очах Твоїх, об'яви ж мені дорігу Свою, і я пізнаю, як знайти милість в очах Твоїх. І побач, бо цей люд — то народ Твій“. 14 А Він відказав: „Сам Я піду, — і введу тебе до відпочинку“. 15 І сказав він до Нього: „Коли Сам Ти не підеш, то не виводь нас ізвідси. 16 Бож чим тоді пізнається, що знайшов милість в очах Твоїх я та народ Твій? Чи ж не тим, що Ти підеш із нами? І будемо вірізнені я та народ Твій від кожного народу, що на поверхні землі“. 17 І промовив Господь до Мойсея: „Також цю річ, про яку говорив ти, зроблю, бо ти знайшов милість в очах Моїх, і Я знаю на ім'я тебе“. 18 А він відказав: „Покажи мені славу Свою!“ 19 І Він промовив: „Я переведу все добро Своє перед тобою, і покличу Господнім Ім'ям перед тобою. І Я помилую, до кого милостивий, і змилосерджуся, до кого милосердний“. 20 І Він промовив: „Ти не зможеш побачити лиця Мого, — бо людина не може побачити Мене — і жити“. 21 І промовив Господь: „Ось місце при Мені, — і ти станеш на скелі. 22 І станеться, коли буде переходити слава Моя, то Я вміщу Тебе в щілині скелі, і закрию тебе рукою Своєю, аж поки Я перейду. 23 А здійму руку Свою, — і ти побачиш Мене ззаду, а обличчя Моє не буде видіме“.

34 І промовив Господь до Мойсея: „Витеші собі дві кам'яні таблиці, як перші, і Я напишу на цих таблицях слова, що були на перших таблицях, які ти розбив. 2 І приготуєся на рано. І вийдеш рано вранці на гору Сінаї, і станеш Мені там на верхів'ї гори. 3 А з тобою ніхто не вийде, і на всій горі нехай нікого не буде видно. І також дрібна худоба й худоба велика нехай не пасеться навпроти тієї гори“. 4 І витесав він дві кам'яні таблиці, як перші. І встав Мойсей рано вранці, та й вийшов на гору Сінаї, як Господь звелів був йому. І взяв він у руку свою дві таблиці кам'яні. 5 А Господь зійшов у хмарі, і став там із ним, та й покликав Ім'ям Господа. 6 І перейшов Господь перед лицем його, та й викликнув: „Господь, Господь, — Бог милосердний, і

милостивий, довготерпеливий, і многомилостивий та правдивий, 7 що дотримує милість для тисяч, що вибачає провину й переступ та гріх, та певне не вважає чистим винуватого, бо карає провину батьків на дітях, і на дітях дітей, і на третіх, і на четвертих поколіннях“. 8 І Мойсей покvapно вклонився до землі, і впав, 9 та й сказав: „Якщо я знайшов милість в очах Твоїх, Владико, то нехай же Владика йде серед нас, бо народ цей твердошій. І Ти пробачиш нашу провину та наш гріх, і зробиш нас спадком Своім“. 10 А Він відказав: „Ось Я складаю заповіта перед усім народом твоїм. Я чинитиму чуда, які не були творені на всій землі і в жодного народу. І побачить увесь народ, серед якого ти знаходишся, чин Господній, що Я чиню його з тобою, — який він страшний! 11 Виконуй те, що Я наказую тобі сьогодні. Ось Я виганяю перед тобою амореянина, і ханаанейнина, і хіттеянина, і перізеянина, і хіввеянина, і евсеянина. 12 Стережися, щоб не склав ти умови з мешканцем тієї землі, що ти входиш на неї, — щоб він не став па́сткою серед тебе. 13 Бо ви їхні жертвники поруйнуєте, а їхні камінні стовпи для богів поторощите, а їхні дерева святі повірубуете. 14 Бо не будеш ти кланятись богам іншому, бо Господь — ревливий ім'я Його, Бог ревливий Він! 15 Щоб не склав ти умови з мешканцем краю, як будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і будуть богам своїм жертви приносити, то якщо він покличе тебе, то ти не будеш їсти із жертви його. 16 І не візьмеш із дочок його для синів своїх, бо будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і вчинять розпусниками синів твоїх вслід за богами своїми. 17 Литих богів не зробиш собі. 18 Будеш виконувати свято Опрісноків. Сім день будеш їсти опрісноки, що Я наказав тобі на умовлений час місяця авіва, бо в місяці авіві ти вийшов з Єгипту. 19 Усе, що відкриває утробу — то Моє, як і всяка твоя худоба, що є sameць, відкриття утроби вола та вівці. 20 А відкриття утроби осла викупиш ягням. А якщо його не викупиш, то заб'єш його, зламавши шию. Кожного перворідного з синів твоїх викупиш. І не будуть являтися перед обличчя Моє з порожньою рукою. 21 Шість день будеш працювати, а дня сьомого спочинеш від праці; в орці й у жнив'ї спочинеш від праці. 22 І свято тижнів зробиш собі, і первоплоду жнив пшениці, і свято збору врожаю під кінець року. 23 Тричі в році вся чоловіча стать буде являтися перед лице Владики Господа, Бога Ізраїлевого. 24 Бо Я ви́жену людей перед лицем твоїм, і розширю границю твою, і ніхто не запрагне твоєї землі, коли ти ходитимеш являтися перед лице Господа, Бога твого, тричі в році. 25 Не будеш приносити на квашенім крові жертви твоєї, і не переночує до рана святкова жертва Пасхи. 26 Початок первоплодів твоєї землі принесеш у дім Господа, Бога твого. Не будеш варити ягнати в молоці його матері“. 27 І промовив Господь до Мойсея: „Напиши собі слова, бо згідно з цими словами склав Я заповіта з тобою та з Ізраїлем“.

28 І був він там з Господом сорок день і сорок ночей, хліба не їв і води не пив. І написав на таблицях слова Заповіту, — Десять Заповідей. 29 І сталося, коли схōдив Мойсей з гори Сина́й, — а обидві таблиці свідцтва в Мойсеевій руці при сході його з гори, — що Мойсей не знав, що лице його стало променіти, бо Бог говорив з ним. 30 І побачив Аарон та всі Ізраїлеві сини Мойсея, — аж ось лице його променіло, і вони боялися підійти до нього! 31 І кликнув до них Мойсей, і зверну́лися до нього Аарон та всі начальники в громаді. І Мойсей говорив до них. 32 А потім поїхали всі Ізраїлеві сини, і він наказав їм усе, що Господь говорив з ним на горі Сина́й. 33 І скінчив Мойсей говорити з ними, і дав на лице своє покривало. 34 А коли Мойсей вхōдив перед Господнє лице на розмову з Ним, то здіймав покривало аж до свого виходу. І він вихōдив, і говорив до Ізраїлевих синів, щоб було наказано йому. 35 І бачили Ізраїлеві сини лице Мойсееве, — що променіло лице Мойсееве. І Мойсей знов накладав покривало на лице своє аж до відходу свого, щоб говорити з Ним.

35 І зібрав Мойсей усю громаду Ізраїлевих синів, та й промовив до них: „Ось ті речі, що Господь наказав їх чинити. 2 Шість день буде робитися праця, а дня сьомого буде вам свято, — субота спочинку від праці для Господа. Кожен, хто робитиме працю в нїм, буде забитий! 3 Не розпалите огню за суботнього дня по всіх ваших осадах“. 4 І сказав Мойсей до всієї громади Ізраїлевих синів, ка́жучи: „Оце та річ, що Господь наказав, говорячи: 5 Візьміть від себе прино́шення для Господа. Кожен за щедрим серцем своїм принесе його, прино́шення Господєві: золото, і срібло, і мідь, 6 і блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовну козїну, 7 і начервоно пофарбовані баранячі шкурки, і шкурки тахашеві, і акаціїні дере́ва, 8 і оливу на освітлення, і пахощі на оливу помазання, та пахощів на кадило, 9 і каміння онїксове, і каміння на оправу до ефōду й до нагрудника. 10 А кожен із вас мудросердий прїйде та зробить, щоб наказав був і Господь: 11 скїню внутрїшню та її намета зовнїшнього, і покриття її, і гачки її, і дошки її, засуви її, стовпи її та підстави її; 12 ковчега, і держакї його, і всі речі його, і хлїб показний; 14 і свїчника освітлення, і речі його, і лямпадки його, і оливу освітлення; І 15 і жєртвника кадила, і держакї його, і оливу помазання, і кадило пахощів та заслону входу і при вході; 16 жєртвника цїлопалення, і мїдяну його сїтку, держакї його, і всі речі його, умивальницю й підставу її; 17 запони подвір'я, стовпи його, і підстави його та заслону брами подвір'я; 18 кїлки скїнії, і кїлки подвір'я та шнури їхні; 19 і шати служебні на служення в святині, священні шати для священника Аарона, та шати синів його, на священнослуження“. 20 І вийшла вся громада Ізраїлевих синів від Мойсея. 21 І прихōдили кожен чоловік, кого велєло серце його, і кожен, кого

дух його чинив щедрим, і принōсили прино́шення Господєві для роботи скїнії заповїту, і на кожную працю його, і на священні шати. 22 І прихōдили ті чоловіки з жінками, кожен щедросердий, і принōсили гачка, і носову сережку, і пєрсня, і сережку, всякі золоті речі, та все, що людина принōсила, як золото прино́шення для Господа. 23 І кожна людина принєсла, що хто мав: блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовна козина, і баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і шкурки тахашеві. 24 Кожен, хто жертвував срібне та мїдяне прино́шення, принєсїв Господнє прино́шення, і кожен, хто мав, попринєсли акацієне дерево, на всяке зайняття коло тїєї роботи. 25 І кожна мудросерда жінка прїяла руками своїми, і принєсила пряжу: блакить, і пурпур, і червень, і віссон. 26 І всі жінкї, кого вело їхнє серце, прїяли козину вовну. 27 А начальники попринєсли каміння онїксу, і каміння вствалення для ефōду та для нагрудника, 28 і пахощі, і оливу на освітлення, і для оливи помазання, і для запашного кадила. 29 Кожен чоловік та жінка, кого їхнє серце схїляло принєсти для кожної праці, яку Господь наказав робити рукою Мойсея, — Ізраїлеві сини принєсли добровільний дар для Господа. 30 І сказав Мойсей до Ізраїлевих синів: „Дивїться, — Господь назвав на ім'я Бецал'їла, сина Урїєвого, сина Хура, Юдиного роду. 31 І наповнив його Духом Божим, мудрїстю, розумуванням, і знанням, і здбнїстю до всякої роботи 32 на обмїслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в мїді, 33 і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дере́ва, щоб робити в усякій мистецькій роботі. 34 І вклав в його серце, щоб навчав, він і Оголіяв, син Ахїсамаха, Данового племені. 35 Він наповнив їх мудрїстю серця, щоб робили вони всяку роботу обрїбника, і мїстця, і гаптівника в блакиті, і в пурпурі, і в червені, і в віссоні, і ткача, щоб роблять усяку роботу й задумують мистецькі речі.

36 І зробить Бецал'їл та Оголіяв, та кожен мудросердий чоловік, кому Господь дав мудрости та розсудку, щоб умїти зробити кожную працю роботи в святині на все, що Господь наказав був. 2 І покликав Мойсей Бецал'їла та Оголіява, та кожного мудросердного чоловіка, кому Господь подав мудрїсть у серце, кожного, кого вело серце зблизитися до тїєї праці, щоб зробити її. 3 І взяли вони від Мойсея все прино́шення, що познєсили Ізраїлеві сини для праці служби святині, щоб зробити її. А вони ще принєсли до нього щоранку добровільного дара. 4 І прибули всі мудреці, що роблять усю роботу святині, кожен із праці своєї, яку вони роблять, 5 і сказали до Мойсея, говорячи: „Народ приносить бїльше, нїж потрібно було для праці, яку Господь звелїв був зробити“. 6 І Мойсей наказав проголосїти в таборі, говорячи: „Нї чоловік, нї жінка нехай не роблять уже нїчого на прино́шення для святині“. І був стриманий народ від принєсїв. 7 А наготовленого було досить для кожної праці, щоб зробити її, і ще

зоставалось. 8 І зробили кожен мудросердий із тих, що робили скинійну працю: десять покривál із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою він поробив їх. 9 Довжинá одного покривáла — двадцять і вісім ліктів, а ширинá одного покривáла — чотири лікті. Усім покривáлам міра одна. 10 І поспина́в він п'ять покривál одне до óдного, і п'ять інших покривал поспинав одне до óдного. 11 І поробив він блакитні петельки на краю óдного покривáла з кінця в спинáнні. Так само зробив на краю кінцевого покривáла в спинáнні другім. 12 П'ятдеся́т петельок зробив він у покривалі однім, і п'ятдеся́т петельок зробив він на кінці покривала, що в другім спинáнні. Ті петельки протилеглі одна до одні́ї. 13 І зробив він п'ятдеся́т золотих гачків, і поспина́в ті покривáла одне до óдного тими гачками, — і стала одна скинія. 14 І зробив він покривáла з вовни козиної до намета над внутрішньою скинією, — одина́дцять покривál зробив таких. 15 Довжинá одного покривáла — тридцять ліктів, а ширинá одного покривала — чотири лікті. Одина́дцятьо́м покривáлам міра одна. 16 І поспина́в він п'ять покривал осбно, а шість тих покривал осбно. 17 І поробив він п'ятдеся́т петельок на краю кінцевого покривала в спинáнні, і п'ятдеся́т петельок поробив на краю покривала другого спинáння. 18 І зробив він п'ятдеся́т мідяних гачків на спинáння скинії, щоб стала вона одна. 19 І зробив він накриття для скинії, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкурок. 20 І поробив він для скинії стоячі дошки з акаці́йного дерева. 21 Деся́ть ліктів довжинá до́шки, і лікоть і півлі́ктя ширинá одні́ї до́шки. 22 В одній до́шці дві ручки, сполучені одна до одні́ї. Так він поробив усі дошки скинії. 23 І поробив він дошки для скинії, — двадцять дощо́к на бік південний, на по́лудень. 24 І сорок срібних підстав поробив він під тими двадцятьма́ дошками, — дві підстави під однією дошкою для ручок її, і дві підстави під дошкою другою для двох ручок її. 25 А для другого боку скинії, у бік півночі — зробив він двадцять дощо́к. 26 І для них сорок срібних підстав, — дві підстави під одну до́шку, і дві підстави під до́шку другу. 27 А для заднього боку скинії на за́хід зробив він шість дощо́к. 28 І дві до́шки зробив він для скинійних ку́тів на заднього бока. 29 І були вони поє́днані здо́лу, і ра́зом були вони поє́днані на верху́ її до одні́ї каблучки. Так зробив він для них обох, для обох ку́тів. 30 І було вісім дощо́к, а їхні підстави зо срібла, — шісна́дцять підстав: по дві підстави під одну до́шку. 31 І зробив він засуви з акаці́йного дерева, — п'ять для дощок одного боку скинії, 32 і п'ять засувів для дощок другого боку скинії, і п'ять засувів для дощок заднього боку на за́хід. 33 І зробив він середнього засува, щоб засувати по се́редині дощок від кінця до кінця. 34 А ці дошки він пообкладав золотом, а каблучки їхні, на вкладáння для засувів, поробив із золота; і ці засуви він пообкладав золотом. 35 І зробив він засуви з блакиті, і пурпуру, і

червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробив її з херувимами. 36 І він зробив для неї чотири акаці́йні стовпи, і пообкладав їх золотом, — гаки їх золоті, — і вилив для них чотири срібних підстави. 37 І зробив він заслону для входу скинії з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. 38 А стовпі її — п'ять, а гаки їх золоті; і він пообкладав їх верхі та їх обручі золотом; а підстави їхні — п'ять із міді.

37 І зробив Беца́л'їл ковче́га з акаці́йного дерева, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його, і лікоть і пів вишина його. 2 І пообкладав він його щирим золотом се́редини та іззо́вні. І вінця золотого зробив навколо над ним. 3 І він вилив для нього чотири золоті каблучки на чотирьох ку́тах його, — дві каблучки на одному боці його, і дві каблучки на другому боці його. 4 І він поробив держакі з акаці́йного дерева, і пообкладав їх золотом. 5 І він повсо́бував ці держакі в каблучки на боках ковче́гу, щоб носити ковче́га. 6 І віко зробив зо щирого золота, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його. 7 І зробив два золоті херуві́ми, — роботою кутою зробив їх з обох кінців віка. 8 І зробив одного херувима з кінця звідти, а одного херувима з кінця звідси. З того віка поробив тих херувимів на обох кінцях його. 9 І були ті херувими з простя́гненими догори крилами, і заті́нювали свої́ми крилами над віком, а їхні лица́ — одне до óдного; до віка були схі́лені лица́ тих херувимів. 10 І зробив він сто́ла з акаці́йного дерева, — два лікті довжина його, і лікоть ширина його, і лікоть і пів вишина його. 11 І пообкладав його щирим золотом, і зробив вінця золотого для нього навколо. 12 І ліштву зробив він для нього в до́лбню навколо, і зробив вінця золотого навколо для ліштви його. 13 І він вилив для нього чотири каблучки із золота, та й дав ті каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. 14 При ліштві були ті каблучки, вкладáння для держаків, щоб носити сто́ла. 15 І поробив він ті держакі з акаці́йного дерева, і пообкладав їх золотом, щоб носити сто́ла. 16 І поробив він ті речі, що на сто́лі: миски його, і кади́льніці його, і кухлі його та чаші його, що ними лито, — золото щире. 17 І зробив він сві́чника зо щирого золота, — роботою кутою зробив він того сві́чника. Сто́п його, і раме́на його, келихи його, гудзі́ його й кві́ти його — виходили з нього. 18 І шість рамен вихо́дило з бо́ків його, — три рамені сві́чника з одного́ боку його, і три рамені сві́чника з другого́ боку його. 19 Три келихи мигдалоподі́бні в однім рамені, гудзь і кві́тка, і три мигдалоподі́бні келихи в рамені другім, гудзь і кві́тка. Так на шости раме́нах, що вихо́дять із сві́чника. 20 А на сто́пні сві́чника чотири келихи мигдалоподі́бні, гудзі́ його та кві́тки його. 21 І гудзь під двома́ раме́нами з нього, і гудзь під другими двома́ раменами з нього, і гудзь під треті́ми двома́ раменами з нього, — у шости рамен, що вихо́дять із сві́чника. 22 Їхні гудзі́ та їхні

рамена виходили з нього. Увесь він — одне куття щирого золота. **23** І зробив він сім лямпадок до нього; а його щіпчики та його лопатки на вугіль — зо щирого золота. **24** З таланту щирого золота зробив він його та всі його речі. **25** І зробив він кадильного жертовника з акаційного дерева, — лікоть довжина його, і лікоть ширина його, квадратний, а два лікті вишина його. З нього були його роги. **26** І пообкладав він його щирим золотом, — верх його та стіни його навколо, та роги його. І вінця золотого навколо зробив. **27** І дві золоті каблучки зробив йому під вінця його, — зробив на обох боках його, на вкладання для держаків, щоб ними носити його. **28** І держак поробив із акаційного дерева, і золотом пообкладав їх. **29** І зробив він миро святого помазання, і чисте кадило пахощів, — робота робітників масти.

38 І зробив він жертовника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжина його, і п'ять ліктів ширина його, квадратний, а вишина його — три лікті. **2** І поробив він роги його на чотирьох кутах його, — з нього були його роги. І пообкладав його міддю. **3** І він поробив усі речі жертовника: горшки, і шуфлі, і кропильниці, видельця, і лопатки на вугілля. Усі речі його поробив він із міді. **4** І мерэжу зробив він із міді для жертовника роботою сітки, під лиштву його здолу до половини його. **5** І вилив він чотири каблучки на чотирьох кінцях його для мідяної мережі, на вкладання для держаків. **6** І поробив він держаки з акаційного дерева, і пообкладав їх міддю. **7** І повсовував він ті держаки в каблучки на боках жертовника, щоб ними носити його. Порожнявим усередині зробив його з дощок. **8** І зробив він умивальницю з міді та підставу її з міді, з дзеркалами жінок, що сповняли службу при вході шкіні заповіту. **9** І зробив він подвір'я. На півдённу сторону, на полудень запови того подвір'я, — суканий віссон, сто ліктів. **10** А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. **11** А в сторону півночі — сто ліктів; стовпів для них — двадцять і підстав для них — двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. **12** А в сторону заходу, — запови, п'ятдесят ліктів; стовпів для них — десять, і підстав для них десять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. **13** А в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. **14** Запови до боку — п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. **15** А для другого боку з цієї й з тієї сторони брами подвір'я — запови на п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. **16** Всі запови подвір'я навколо — віссон суканий. **17** А підстави для стовпів — мідь, гаки стовпів та обручів їхніх — срібло. А обклад верхів їх — срібло, і вони — всі стовпи подвір'я — поспінані сріблом. **18** А заслона брами подвір'я — робота гаптівника: блакить, і пурпур, і червень та суканий віссон; і двадцять ліктів довжина, а вишина в ширині — п'ять ліктів, відповідно

заповам подвір'я. **19** А стовпів для них — чотири, і підстав для них — чотири, із міді. Гаки їх — срібло, і обклад верхів їх та їхніх обручів — срібло. **20** А всі кілки для шкіні й для подвір'я навколо — мідь. **21** Оце перелік шкіні, шкіні свідцтва, що був обрахований на приказ Мойсея, — за допомогою Левитів під рукою Ітамара, сина Аарона, священика. **22** А Бецал'їл, син Урія, сина Хура, Юдиного племені, поробив усе, що Господь наказав був Мойсеєві. **23** А з ним Оголяв, син Ахісамахів, Данового племені, оброблювач, і мистець, і гаптівник блакиттю, і пурпуром, і червенню, і віссоном. **24** Усе золото, вжите для праці в усій роботі святині, то було золото колихання, — двадцять і дев'ять талантів та сім сотень і тридцять шеклів на міру шеклем святині. **25** А срібло полічених у громаді мужів — сто талантів та тисяча, і сімсот і сімдесят і п'ять шеклів на міру шеклем святині, **26** на голову бека, щето половина шекля на міру шеклем святині для кожного, хто переходив при переліку від віку двадцяти літ і вище, — для шостисот тисяч і трьох тисяч і п'ятисот і п'ятидесяти. **27** І було сто талантів срібла на відлиття підстав святині та підстав завіси, — сотня підстав на сотню талантів, талант на підставу. **28** А з тисячі й семисот і семидесяти й п'яти шеклів поробив він гаки для стовпів, і пообкладав їхні верхі та поспінав їх. **29** А міді колихання було сімдесят талантів та дві тисячі й чотириста шеклів. **30** І поробив він із неї підстави входу шкіні заповіту, і жертовника мідяного, і його мідяну мережу, та всі речі жертовника, **31** і підстави подвір'я навколо, і підстави брами подвір'я, і шкініні кілки, і всі кілки подвір'я навколо.

39 А з блакиті й пурпуру та червені поробили вони службові шати для служення в святині. І поробили священні шати, що вони для Аарона, як Господь наказав був Мойсеєві. **2** І зробив він ефода з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. **3** І повибивали вони золоті бляхи, та й настригли ниток на роботу серед блакиті, і серед пурпуру, і серед червені, і серед віссону, — робота мистця. **4** Вони зробили для нього злучені нарамники, на обох кінцях його він був сполучений. **5** А пояс мистецький для накладання ефода, що з ним з'єднаний і однакового з ним виробу, — золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон, як Господь наказав був Мойсеєві. **6** І поробили вони камені онісові, оточені золотими гніздами, вірізьблені різьбою печатки, з іменами Ізраїлевих синів. **7** І він їх поклав на ефодові нарамники, — камені на пам'ять для Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві. **8** І зробив він нагрудника, роботою мистця, як робота ефоду, — золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон. **9** Квадратний він був, складеним удвоє зробили нагрудника, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його, складений удвоє. **10** І понасаджували на ньому чотири ряди каменя. Ряд:

рубін, топáz і смара́д — ряд перший. **11** А ряд другий: карбункул, сапфір і яспіс. **12** А ряд третій: опаль, агат і аметіст. **13** А четвертий ряд: хризоліт, бнікс і беріл, — вони вставлені золотими насáдами в своїх гніздах. **14** А камені ті — на ймення дванадцятьо́х Ізраїлевих синів вони, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ім'я його для дванадцяті племен. **15** І поробили вони на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. **16** І зробили вони два золоті гнізда та дві золоті каблучки, і дали ці каблучки на двох кінцях нагрудника. **17** І дали два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. **18** А два кінці обох шнурів дали до двох гнізд, і дали на нараменники ефоду спереду його. **19** І зробили дві золоті каблучки, та й поклали на обох кінцях нагрудника на кра́й його, що до сторони ефоду, всере́дину. **20** І зробили вони дві золоті каблучки, та й дали їх на обидва нараменники ефоду здолу, спéреду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. **21** І прив'язали нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецькім поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрудник ізнад ефоду, як Господь наказав був Мойсеєві. **22** І зробив він шáту для ефоду, ткацькою роботою, всю блакитну. **23** А óтвір шáти в серéдині її, як óтвір пánцера; край óтвóру її обрамований навколо, — щоб не дéртися її. **24** І поробили вони на подóбку шаги гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з сукано́ї червені. **25** І поробили дзвінкí зо щирого золота, і дали ті дзвінкí поміж гранатові яблука на подолку шáти навколо, поміж ті гранатові яблука, — **26** дзвінок і гранатове яблуко, дзвінок і гранатове яблуко на подолку шати теї навколо, на слúження, як Господь наказав був Мойсеєві. **27** І поробили вони хітóни з віссону, робота ткача, для Аарона та для синів його, **28** і зав'яз з віссону, і шапкі накриття з віссону, і льнянá спідня óдiж із суканого віссону, і пояса з суканого віссону, **29** і блакиті, і пурпура та з червені, робота гаптяря, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** І зробили квітку, вінця святости, зо щирого золота, і написали на нím письмом різьби печатки: „Святість для Господа“. **31** І дали́ на нím блакитну нитку, щоб бу́ла на завб́і згори, як Господь наказав був Мойсеєві. **32** І скінчілася вся робота скинії, скинії заповіту. І зробили Ізраїлеві сини все, — як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили вони. **33** І поно́сили вони до Мойсея скинію внутрішню, намета зовнішнього та всі речі її: гачки її, дошки її, засуви її, і стовпи її та підстави її, **34** і накриття з баранячих начервоно пофарбованих шкурок, і накриття з тахашевих шкурок, і завісу заслони, **35** ковчега свідoctва, і держакі його, і віко, **36** стола, усі речі його, і хліб показний, **37** чистого свічника та лямпадки його, лямпадки розстáвлені, та всі речі його й оливу освітлення, **38** і золотого жертівника, миро помáзання, і запашне кадило, і завісу при вході скинії, **39** мідяного жертівника, і його мідяну мережку, держакі його, і всі речі його,

умивальницю та підставу її, **40** заповні подвір'я, стовпи його, і підстави його, і заслону для брами подвір'я, шнури його, і кілки його, і всі речі для служби в скинії, у скинії заповіту, **41** службóві шати для слúження в святині, священні шати священника Аарона, і шати синів його для священнослúження. **42** Усе так, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини всю ту роботу. **43** І побачив Мойсей усю ту роботу, і ось — вони зробили її! Як Господь наказав був, так зробили вони. І поблагословив їх Мойсей!

40 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Першого місяця, першого дня місяця поставиш намета для скинії заповіту. **3** І поставиш там ковчега свідoctва, і закриєш ковчега завісою. **4** І внесеши стола, і порозкладаєш належне йому; і внесеши свічника, і запалиши його лямпадки. **5** І поставиш золотого жертівника для кадила перед ковчегом свідoctва; і повісиш заслону входу скинії. **6** І поставиш жертівника цілопáлення перед входом скинії, скинії заповіту. **7** І поставиш умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і даси туди води. **8** І поставиш подвір'я навколо, і даси заслону брами подвір'я. **9** І візьмеш миро помáзання, та й помáжеш скинію та все, що в ній, і освятиши її та всі речі її, — і стане вона святістю. **10** І помажеш жертівника цілопáлення та всі речі його, і освятиш жертівника, — і стане жертівник Найсвятішим. **11** І помажеш умивальницю та підставу її, — і освятиши її. **12** І приведеш Аарона та синів його до входу скинії заповіту, та й обмиєш їх водою. **13** І зодягнеш Аарона в священні шати, і помажеш його, і освятиш його, — і він буде священнослужити Мені. **14** І приведеш синів його, і позодягеш їх у хітони. **15** І помажеш їх, як помазав їхнього батька, — і будуть вони священнослужити Мені. І станеться, що помáзання їх буде на них на вічне священство, на їхні покоління!“ **16** І зробив Мойсей усе, — як Господь наказав був йому, так він зробив. **17** І сталося першого місяця другого року, першого дня місяця, — була поставлена скинія! **18** І поставив Мойсей скинію, і дав підстави її, і поклав дошки її, і дав засови її, і поставив стовпи її. **19** І розтягнув намета над внутрішньою скинією, і поклав скинійне накриття на неї згорі, як Господь наказав був Мойсеєві. **20** І взяв він і поклав свідoctво до ковчега, а на ковчега поклав держакі, і дав на ковчега віко згори. **21** І вніс він ковчега до скинії, і повісив завісу заслони, і закрий ковчег свідoctва, як Господь наказав був Мойсеєві. **22** І дав він стола в скинію заповіту, на стороні скинії на північ, поза завісою. **23** І порозкладав на ньому розклад хліба перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **24** І поставив свічника в скинії заповіту навпроти стола, на стороні скинії на південь. **25** І позасвічував лямпадки перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **26** І поставив золотого жертівника в скинії заповіту перед завісою. **27** І кадив

він на ньому запашні кадила, як Господь наказав був Мойсеєві. **28** І повісив входіву заслону до скинії. **29** А жертівника цілопáлення поставив при вході скинії, скинії заповіту, і приніс на ньому цілопáлення та жертву хлібну, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** І поставив умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і туди дав води на миття. **31** І вмивали з нього Мойсей й Аарон та сини його руки свої та ноги свої. **32** Коли вони вхóдили до скинії заповіту, і коли зближáлися до жéртівника, вони обмивалися, як Господь наказав був Мойсеєві. **33** І поставив подвір'я навколо скинії та жертівника, і повісив заслону брами подвір'я. **34** А хмара закрила скинію заповіту, і слава Господня напóвнила скинію. **35** І не міг Мойсей увійти до скинії заповіту, бо хмара спочивала над нею, а слава Господня напóвнила скинію. **36** А коли підіймалася хмара з-над скинії, то Ізраїлеві сини рушáли в усі свої пóдорожі. **37** А якщо хмара не підіймалася, то не рушáли вони аж до дня, коли вона підіймáлася, **38** бо над скинією вдень була хмара Господня, а вночі був огонь у ній, — на очáх усього Ізраїлевого дому в усіх його пóдорожах!

Левит

1 І кликнув Господь до Мойсея, і промовляв до нього з шкіни заповіту, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли хто з вас принесе жертву для Господа зо скотини, то з худоби великої й худоби дрібної принесете вашу жертву. **3** Якщо жертва його — цілопалення з худоби великої, то нехай принесе його, самця безвадного; нехай приведе його до шкіни заповіту, щоб він був уподобаний перед лицем Господнім. **4** І покладе він руку свою на голову цілопалення, — і буде йому дано вподобання на очіщення від гріхів його. **5** І заріже він ягня перед Господнім лицем. А Ааронові сини, священники, принесуть кров, і покроплять тією кров'ю на жертівника навколо, що при вході до шкіни заповіту. **6** І здере він шкуру з жертви цілопалення, і розтне його на куски його. **7** І дадуть сини священника Аарона огню на жертівника, і покладуть дров на тім огні. **8** І порозкладають Ааронові сини, священники, ті курки, голову та товщ, на дробах, що на огні, який на жертівнику. **9** А його нутрощі та голінки його обміє водою. І священник усе те спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **10** А якщо його жертва з дрібної худобини, — з овець або з кіз на цілопалення, то нехай приведе його, безвадного самця, **11** і заріже його на боці жертівника на північ, перед Господнім лицем. І покроплять сини Ааронові, священники, кров'ю його на жертівника навколо. **12** І розтне його на куски його, і голову його, і товщ його, а священник порозкладає їх на дробах, що на огні, який на жертівнику. **13** А нутрощі та голінки обміє водою. І священник принесе все це, та й спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **14** А якщо цілопалення його — жертва для Господа з птаства, то нехай з горлиць або з голубенят принесе жертву свою. **15** І принесе її священник до жертівника, і проб'є йому нігтем великим голову, та й спалить на жертівнику, а кров його буде вилита при стіні жертівника. **16** І здіме його воло в пір'ї його, і кине його при жертівнику на схід на місце попелу. **17** І роздере його між крильми його, але не відділить їх. А священник спалить його на жертівнику на дробах, що на огні, — воно цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа.

2 А коли хто принесе жертву, жертву хлібну для Господа, то нехай пшенична мука буде жертва його, а він полле на неї оливи, і дасть на неї ладану. **2** І принесе її до Ааронових синів, священників, і візьме звідти повну свою жменю пшеничної муки її, і оливи її до всім її ладаном, та й спалить священник на жертівнику за пригадувальну частину, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **3** А позостале з цієї хлібної жертви — для Аарона та для синів його, це Найсвятіше з Господніх жертов! **4** А коли принесеш

жертву, жертву хлібну випеченого в печі, то нехай це буде пшенична мука, — прісні калачі, мішані в оливі, та прісні коржики, помазані оливою. **5** А якщо твоя жертва — жертва хлібна на лопатці, то нехай це буде пшенична мука, мішана в оливі, прісна. **6** Поламати її на шматочки, і поллеш на неї оливи, — це хлібна жертва. **7** А якщо твоя жертва — жертва хлібна смаження, то нехай буде зроблена в оливі з пшеничної муки. **8** І принесеш хлібну жертву, що зроблена з тих речей, для Господа, і подаси її до священника, а він принесе її до жертівника. **9** І принесе священник із хлібної жертви за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа. **10** А позостале з цієї хлібної жеркви — для Аарона та для синів його: це Найсвятіше з Господніх жертов! **11** Кожна хлібна жертва, яку принесете Господеві, не буде зроблена квашена, бо все квашене й усякий мед — не спалите з нього огняної жертви для Господа. **12** Як жертву первоплоду принесить її для Господа, а на жертівника вона не приноситься на любі пахощі. **13** І кожну жертву, жертву хлібну, посолиш сіллю. І хлібної жертви твоєї не позбавиш соли заповіту Бога твого, — на кожній жертві твоїй принесеш соли. **14** А якщо принесеш хлібну жертву первоплодів для Господа, то колосся, пряжене в огні, як потовчене зёрно принесеш хлібну жертву своїх первоплодів. **15** І полий на неї оливи, і поклади на неї ладану, — це жертва хлібна. **16** І спалить священник за пригадувальну частину її з потовченого зёрна, із оливи її на всім ладані її, — це огняна жертва для Господа.

3 А якщо його жертва — мірна, якщо з великої худоби він приносить чи самця, чи самицю, — він принесе її безвадну перед Господнє лице, **2** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її при вході до шкіни заповіту. А Ааронові сини, священники, покроплять тією кров'ю на жертівника навколо. **3** І принесе він із мирної жертви огняну жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах, **4** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стéгнах, а сальника на печінці — здіме його з нирками. **5** І спалить те сини Ааронові на жертівнику на цілопалення, що на дробах, яке на огні, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **6** А якщо з дрібної худоби його жертва на мирну жертву для Господа, самець чи самиця, то безвадну принесе її. **7** Якщо приносить він на жертву вівцю, то принесе її перед Господнє лице, **8** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її перед шкінією заповіту. А Ааронові сини покроплять кров'ю її на жертівника навколо. **9** І він принесе з мирної жертви огняну жертву для Господа, — цілого курдюка, якого здіме при хребті, і лій, що закриває нутрощі, і весь лій, що на нутрощах, **10** і обидві нирки та лій, що на них, що на стéгнах, а сальника на печінці — здіме його з нирками. **11** І

священик спалить те на жертівнику, — хліб огняної жертви для Господа. 12 А якщо жертва його коза, то піднесе її перед лице Господне, 13 і покладе свою руку на голову її, та й заріже її перед шкінією заповіту. А Ааронові сини покروبлять кров'ю її на жертівника навколо. 14 І він принесе з неї жертву свою, жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах, 15 і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками. 16 І священик спалить їх на жертівнику, — це пожива, огняна жертва на любі пахощі; увесь лій — для Господа. 17 Оце постанова вічна для ваших родів у всіх осáдах ваших: жодного лою й жодної крові не будете їсти“.

4 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: “Коли хто невмисне згрішить проти якої зо всіх заповідей Господніх, — чого не треба чинити, а він учинить проти однієї з них, — 3 якщо помáзаний священик згрішить на провину народу, то він принесе за гріх свій, що згрішив ним, бичка́, — молоде з худоби великої, — безвадного для Господа на жертву за гріх. 4 І приведе́ він того бичка до входу шкінії заповіту перед Господнє лице, і покладé свою́ руку на голову того бичка, та й заріже бичка перед Господнім лицем. 5 А помазаний священик візьме крові того бичка, та й внесе її до шкінії заповіту. 6 І вмочить священик пальця свого в ту кров, та й покروبить тією кров'ю сім раз перед Господнім лицем пéред завіси святині. 7 І дасть священик з тієї крові на ро́ги жертівника кадила пахощів, перед Господнім лицем, що він у шкінії заповіту, а всю кров бичка вилле до підстави жертівника цілопáлення, що при вході шкінії заповіту. 8 А весь лій бичка́ жертви за гріх — принесе з нього лій, що закриває нутрощі, і весь лій, що на нутрощах, 9 і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками, 10 як принеситься з вола мирної жертви, — і священик спалить те на жертівнику цілопáлення. 11 А шкуру бичка та все м'ясо його з головою його та голінками його, і нутрощі його, і нечистість їх, — 12 і всьóго бичка винесе поза тáбір до чистого місця, до місця висипáння по́пелу, і спалить його на дрóвах в огні, — на висипáнні попелу буде спáлений він. 13 А коли вся Ізраїлева громада помилково згрішить, і дїло буде затáне з очей зборів, і зроблять те проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і завиня́ть, 14 а гріх буде пїзнаний, що вони згрішили ним, — то збори принесуть бичка, молоде з худоби великої, на жертву за гріх. І вони приведу́ть його перед шкінію заповіту. 15 А старші громади покладу́ть свої руки на голову бичка перед Господнім лицем, та й заріже один з них бичка перед лицем Господнім. 16 А помазаний священик внесе крові бичка до шкінії заповіту. 17 І вмочить священик пальця свого в ту

кров, та й покروبить сім раз перед Господнім лицем пéред завіси. 18 І дасть він із тієї крові на роги жертівника, що перед Господнім лицем, що він у шкінії заповіту, а всю ту кров вилле до підстави жертівника цілопáлення, що при вході шкінії заповіту. 19 А весь його лій принесе з нього та й спалить на жертівнику. 20 І зробить з тим бичком те саме, що робив бичкові жертви за гріх, так само зробить із ним. І так священик дасть очіщення за них, — і буде прóщено їм. 21 І винесе бичка поза тáбір, та й спалить його, як палив бичка першого, — він жертва за гріх зборів. 22 Коли згрішить начальник, і зробить що невмисне проти якої зо всіх заповідей Господа, Бога його, чого робити не можна, та й завинить, 23 і буде пїзнаний ним гріх його, що згрішив ним, то приведе він жертву свою — безвадного козла, 24 і покладе свою руку на голову того козла, та й заріже його в місці, де ріжеться ціл опалення перед Господнім лицем, — він жертва за гріх. 25 А священик візьме з крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопáлення, а кров його вилле до підстави жертівника цілопáлення. 26 А весь лій його спалить на жертівнику, як лій мирної жертви, та й так очистить священик його з гріха його, — і буде прóщений йому. 27 А коли яка душа з народу землі невмисне згрішить, коли зробить що проти якої з заповідей Господніх, чого робити не можна, та й завинить, 28 і буде пїзнаний ним гріх його, що згрішив, то він приведе жертву свою — безвадну козу, самицю, за гріх свій, що він згрішив був, 29 і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже цю жертву за гріх у місці цілопáлення. 30 А священик візьме своїм пальцем із крові її, та й дасть на роги жертівника цілопáлення, а всю її кров вилле до підстави жертівника. 31 А весь її лій він здійме, як знятий був лій із мирної жертви, і священик спалить на жертівнику на пахощі любі для Господа. І так священик очистить його, — і буде прóщено йому. 32 А якщо він приведе вівцю в жертву свою за гріх, то приведе безвадну самицю, 33 і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже її на жертву за гріх у місці, де ріже він жертву цілопáлення. 34 І візьме священик із крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопáлення, а всю кров її вилле до підстави жертівника. 35 А весь лій її здійме, як здіймається лій вівці з мирної жертви, та й спалить священик його на жертівнику на огняні жертви Господні. І так очистить його священик за гріх його, що згрішив був, — і буде прóщено йому.

5 А коли хто згрішить: почує голос прокляття, і був свідком, або бачив, або знав, але не виявив, то понесе свою провину; 2 або особа, що доторкнеться якої нечистої речі, або па́дла звірини нечистої, або па́дла худоби нечистої, або па́дла нечистого плазуючого, і буде це незна́не їй, то вона — нечиста й завинить; 3 або коли доторкнеться нечистоти лю́дини, всякої нечистоти її, що нею стане нечиста, і буде це незна́не

їй, а вона довідається, то завинить; 4 або коли хто присягне, вимовляючи нерозважно устами своїми, чинити зло або чинити добро, на все, що нерозважно вимовляє людина в присязі, і буде це незнане йому, а він довідається, що завинив одним із цих, — 5 то станеться, що завинить одним із цих, і візнає, чим він згрішив у тому. 6 І приведе він Господеві жертву за провину, за гріх свій, що згрішив, самицю з дрібною худоби, — вівцю або козу — на жертву за гріх, а священник очистить його від гріха його. 7 А якщо рука його не спроможна на ягня, то принесе в жертву за провину свою, що згрішив він, дві горлиці або двоє голубенят Господеві, — одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення. 8 І принесе їх до священника, а він перше принесе те, що на жертву за гріх, і натне великим нігтем голову його від шиї її, але не відділить. 9 І покробить її крові жертви за гріх на стіну жертівника, а позостала кров буде вилита до підстави жертівника, — це жертва за гріх. 10 А другого зробить цілопаленням за уставом. І очистить його священник від гріха його, що згрішив той, — і буде прощено йому. 11 А якщо він не спроможний на дві горлиці або на двоє голубенят, то принесе в жертву свою за те, чим згрішив, десяту частину ефи пшеничної муки на жертву за гріх, не докладе до неї оливи й не дасть на неї ладану, — бо вона жертва за гріх. 12 І принесе її до священника, а священник візьме з неї повну свою жменю, за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику на огняні жертви Господеві, — вона жертва за гріх. 13 І очистить його священник від гріха його, що згрішив він одним із них, і буде йому прощений; і буде вона для священника, як жертва хлібна“. 14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 15 „Коли хто переступом спроневіряться, і невмісне згрішить проти Господніх святощів, то він приведе жертву за провину свою до Господа, — безвадного барана з дрібною худоби, за твоєю оцінкою срібла шеклів, на міру шеклем святині на жертву за провину. 16 А те, що згрішив проти святощів, поверне, і додасть до нього п'яту частину його священникові, а священник очистить його бараном жертви за гріх, — і буде прощено йому. 17 А якщо згрішить коли хто, і зробить що проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і не знатиме, і завинить, і понесе свій гріх, 18 то він приведе до священника безвадного барана з дрібною худоби в оцінці твоєї на жертву за провину. І очистить його священник за помилку його, що нею помилився, бо він не знав, — і буде прощена йому. 19 Це жертва за провину: він справді завинив Господеві“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Коли хто згрішить і переступом спроневіряться проти Господа, і скаже неправду на ближнього свого щодо даного на сховок, щодо даного в заклад, або щодо грабунку, або вимусить утиском у ближнього свого, 3 або знайде якусь згубу та й скаже неправду про

неї, і присягне неправдиво на одне зо всього, що робить людина, і згрішить тим, 4 то станеться, коли він згрішить і завинить, — нехай поверне грабунок, що заграбував, або вимушення, що був вимусив, або дане на сховок, що було зложено в нього, або згубу, що знайшов, 5 або все, що присяг про нього неправдиво, — і поверне його насамперед, і додасть до нього п'яту частину тому, чие воно, дасть його в день, коли виявиться провина його. 6 І він приведе Господеві до священника жертву за провину свою, — безвадного барана з дрібною худоби за твоєю оцінкою на жертву за провину. 7 І священник очистить його перед Господнім лицем, і буде йому прощено все до одного, що і він зробив на провину“. 8 І Господь промовляв до Мойсея, кажучи: 9 „Накажи Ааронові та синам його, повідомляючи: Оце закон цілопалення: Воно приноситься на огниці своїм на жертівнику цілу ніч аж до ранку, а огонь жертівника горітиме на ньому. 10 І надіне священник льняну свою шату, і льняне спідне зодягне на тіло своє, і збере попіл, що на нього огонь спалить цілопалення на жертівнику, та й покладе його при жертівнику. 11 І здіме він шати свої, і зодягне одж іншу, та й винеся попіл поза табір до чистого місця. 12 А огонь на жертівнику горітиме на ньому, не погасне, а священник палитиме на ньому дрова щоранку, і кластиме на нього цілопалення, і палитиме на ньому лій мирних жертв. 13 Огонь завжди горітиме на жертівнику, не погасне. 14 А оце закон про хлібну жертву: Ааронові сини принесуть її перед лице Господнє до переду жертівника. 15 І візьме він із неї жменею своєю з пшеничної муки хлібної жертви, та з оливи її, та весь ладан, що на хлібній жертві, та й спалить на жертівнику, — любі пахощі, це частина її, як пригадувальна для Господа. 16 А позостале з неї їстимуть Аарон та сини його, — прісне буде їджене воно в святім місці, на подвір'ї скинії заповіту будуть їсти її. 17 Не буде печена вона квашеною. Їхню частину — Я дав це з огняних Моїх жертв; вона — Найсвятіше, як жертва за гріх та жертва за провину. 18 Кожен нащадок чоловічої статі поміж Ааронових дітей буде її їсти, — вічна постанова для ваших поколінь, — з огняних жертв Господніх. Усе, що доторкнеться до них, освятиться“. 19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 20 „Оце жертва Аарона та синів його, що принесуть Господеві в дні помазання його: десята частина ефи пшеничної муки, це постійна хлібна жертва: половина її — рано, а половина її — ввечері. 21 На лопатці в оливі буде вона зроблена; принесеш її вимішану, випечену жертву хлібну в кусках принесеш, — любі пахощі для Господа. 22 А помазаний священник зробить її — замість нього зробить її котрийсь із синів його, — це вічна Господня постанова. Уся вона буде спалена. 23 А кожна священникова хлібна жертва буде ціла, — не буде їджена“. 24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 25 „Промовляй до Аарона та до синів його,

говорячи: Оце закон про жертву за гріх: На місці, де зарізується цілопалення, буде зарізувана жертва за гріх перед лицем Господнім, — Найсвятіше вона! **26** Священик, що складає її як жертву за гріх, буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, на подвір'ї шкіні заповіту. **27** Усе, що доторкнеться до м'яса її, стане святе; а що з її крові покropить на одѣжу, — що покropиться нею, те випереш на місці святому. **28** А глиняний посуд, що в ньому вона варѣна, буде розбитий. А якщо в мідянім посуді була вона варѣна, то буде вічищений до блиску й виполосканий водою. **29** Кожен чоловічої статі із священників буде їсти її, — Найсвятіше вона. **30** А кожна жертва за гріх, що з крові її буде внесено до шкіні заповіту на окуплення в святині, не буде їджена, — в огні буде спалена.

7 А оце закон жертви за провину, — Найсвятіше вона. **2** На місці, де ріжуть цілопалення, заріжуть жертву за провину, а кров її священник покropить на жертвника навколо. **3** А весь її лій із неї він принесе, — курдюка, і лій, що покриває нутроші, **4** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печині здйме з нирками, **5** та й спалить те священник на жертвнику, — це огняна жертва для Господа, жертва за провину вона. **6** Кожен чоловічої статі серед священників буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, Найсвятіше вона. **7** Як про жертву за гріх, так само про жертву за провину — закон їм один: священникові, що очистить нею, йому вона буде. **8** А священник, що приносить чиесь цілопалення, — шука цілопалення, яке приніс він, священникові, йому вона буде. **9** І кожна жертва хлібна, що в печі буде печена, і кожна приготівлена в горшку та на лопатці, — священникові, що приносить її, йому вона буде. **10** А кожна хлібна жертва, мішана в оливі й суха, — буде вона всім синам Аароновим, як одному, так і другому. **11** А оце закон про мирну жертву, що хоть принесе її Господѣві. **12** Якщо принесе її на подяку, то він принесе на жертву подяки прісні калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помазані оливою, і вимішана пшенична мука, калачі, мішані в оливі. **13** Разом із калачами квашеного хліба принесе він жертву свою, при мирній жертві подяки його. **14** І принесе він щось одне з кожної жертви, — приношення для Господа; це буде священникові, що kropить кров мирної жертви, — буде йому. **15** А м'ясо мирної жертви подяки його буде їжене в дні його жертви, — не позоставить із нього нічого до ранку. **16** А якщо жертва його приношення — обітниця, або добровільний дар, то вона буде їджена в день принесення ним його жертви, а позостале з неї й назавтра буде їжене. **17** А позостале з м'яса кривавої жертви в третім дні буде спалене. **18** А якщо справді буде їжене з м'яса мирної жертви його в третім дні, то не буде вподобаний той, хто приносить її, — це не буде залічене йому, буде нечисть; а хто їстиме з неї, понесе свій гріх. **19** А те м'ясо, що доторкнеться до чогось нечистого, не буде їжене, — на огні буде

спалене. А м'ясо чисте — кожен чистий буде їсти м'ясо. **20** А душа, що буде їсти м'ясо з мирної жертви, що вона Господня, а нечисть його на ньому, то буде вона винищена з народу свого. **21** А коли хто доторкнеться до чогось нечистого, до нечистоти людської, або до нечистої худоби, або до всього нечистого плазуючого, та проте буде їсти з м'яса мирної жертви, що Господня вона, то буде той винищений із народу свого“. **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Кажі до Ізраїлевих синів, говорячи: жодного лоу волового, ані овечого, ані козиного не будете їсти. **24** А лій із падла й лій пошматованого буде вживаний для всякої потреби, але їсти — не будете їсти його. **25** Бо кожен, хто їсть лій із худоби, що з неї приносить огняну жертву для Господа, то душа та, що їсть, буде винищена з народу свого. **26** І жодної крові птаства та худоби не будете їсти по всіх ваших оселях. **27** Кожна душа, що їстиме яку-будь кров, — то буде винищена душа та з-посеред народу свого“. **28** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **29** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Хто приносить свою мирну жертву до Господа, той принесе своє приношення Господѣві з своєї мирної жертви. **30** Руки його принесуть огняні жертви Господні, — лій із грудиною, принесе грудину, щоб колихати її, як колихання перед Господнім лицем. **31** І священник спалить той лій на жертвнику. А та грудина буде Ааронові та синам його. **32** А праве стегно з мирних жертов ваших дасте священникові, як приношення. **33** Хто з Ааронових синів приносить кров мирних жертов та лій, — йому буде на пайку праве стегно. **34** Бо Я взяв від Ізраїлевих синів грудину колихання й стегно приношення з мирних жертов їхніх, та й дав їх священникові Ааронові й синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів. **35** Оце частка з помазання Аарона та частка з помазання синів його з огняних жертов Господніх у день приношення їх на священнослуження Господѣві, **36** що наказав Господь давати їм у день їхнього помазання від Ізраїлевих синів, — вічна постанова на їхні покоління! **37** Оце закон про цілопалення, про хлібну жертву, і про жертву за гріх, і про жертву за провину, і про посвячення, та про жертву мирну, **38** що Господь наказав був Мойсеєві на Сінайській горі в день наказу його Ізраїлевим синам приносити жертви свої Господѣві в Сінайській пустині“.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Візьми Аарона та синів його з ним, і шати, і оливу помазання, і бичка жертви за гріх, і два барані, і коші з опрісноками. **3** І збери всю громаду до входу шкіні заповіту“. **4** І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І зібралась громада до входу шкіні заповіту. **5** І промовив Мойсей до громади: „Оце та річ, що Господь наказав зробити“. **6** І привів Мойсей Аарона й синів його, та й умив їх водою. **7** І дав він на нього хітона, й оперезав його поясом, і зодягнув його шатою, і дав на нього ефода, і оперезав його поясом

ефоду, і прикріпив ним ефода на ньому. 8 І поклав на нього нагрудника, і дав до нагрудника урїм та тумїм. 9 І поклав зав'яз на голову його, і поклав на зав'яз спереду його золоту квітку, вінця святости, як Господь наказав був Мойсееві. 10 І взяв Мойсей оливу помазання, і намастив шкінію, і все, що в нїй, та й освятив їх. 11 І покріпив він із неї сім раз на жертвника, і намастив жертовника та ввесь п'осуд його, і вмивальницю та підставу її, щоб їх освятити. 12 І вилив з оливи помазання на Ааронову голову, та й помазав його, щоб його посвятити. 13 І привів Мойсей Ааронових синів, і зодягнув їх у хітони, й оперезав їх поясом, і поклав на них накриття голови, як Господь наказав був Мойсееві. 14 І підвів він бичка жертви за гріх, — і поклав Аарон та сини його свої р'уки на голову того бичка жертви за гріх. 15 І зарізав, і взяв Мойсей кр'ови і дав своїм пальцем на роги навколо жертовника, — і очистив жертовника. А кров вилив до підстави жертовника, і освятив його для очищення на ньому. 16 І взяв він увесь лій, що на н'утрощах, і сальника на печинці, і обидві н'ирки та їхній лій, — і Мойсей спалив на жертовнику. 17 А бичка, і шкіру його, і м'ясо його, і нечистість його спалив в огні поза таб'ором, як Господь наказав був Мойсееві. 18 І привів він барана цілопалення, — і поклали Аарон та сини його руки свої на голову барана. 19 І зарізав, і покріпив Мойсей кров'ю навколо жертовника. 20 А барана розсік на куски його, — і Мойсей спалив голову, і куски, і товщ. 21 А н'утрощі та голінки пообмивав водою. І Мойсей спалив цілого барана на жертовнику, — це цілопалення на пахощі любі, це огняна жертва для Господа, як Господь наказав був Мойсееві. 22 І привів барана другого, барана посвячення. І поклали Аарон та сини його руки свої на голову того барана. 23 І зарізав, і взяв Мойсей із кр'ови його та й дав на піпку правого вуха Ааронового й на великого пальця правої руки його, і на великого пальця правої ноги його. 24 І привів Ааронових синів, і дав Мойсей із кр'ови тієї на піпку правого їхнього вуха, і на великого пальця правої руки їх, і на великого пальця правої ноги їх. І покріпив Мойсей тією кров'ю жертовника навколо. 25 І взяв він лій, і курдюка, і ввесь лій, що на н'утрощах, і сальника на печинці, і обидві н'ирки й їх лій, і стегно правиці. 26 А з кош'а з опрісноками, що перед лицем Господнім, узяв одного пр'існого калача та калача хлібного, одну оливу та одного коржика, і поклав на лої й на правім стегні. 27 І дав він усе на руки Аарона, і на руки синів його, і заколих'ав це, як колихання перед Господнім лицем. 28 І взяв це Мойсей із їхніх рук, та й спалив на жертовнику на цілопалення, — воно жертва посвячення, на пахощі любі, воно огняна жертва для Господа. 29 І взяв Мойсей грудину та й заколих'ав її, як колихання перед Господнім лицем, із барана посвячення. Вона була для Мойсея на п'айку, як Господь наказав був Мойсееві. 30 І взяв Мойсей оливи помазання та кр'ови, що на жертовнику, і покріпив на

Аарона, на ш'ати його, і на синів його, і на ш'ати синів його з ним. І посвятив Аарона, ш'ати його, і синів його, і ш'ати синів його з ним. 31 І сказав Мойсей до Аарона й до синів його: „Варіть м'ясо при вході шкінії заповіту, і там будете їсти його, і хліб, що в кош'і посвячення, як я наказав був, говорячи: Аарон та сини його будуть їсти його. 32 А позостале з м'яса та з хліба спалите в огні. 33 А із входу шкінії заповіту не вийдете сім день, аж до дня віповнення днів вашого посвячення, бо Він буде сім день посвячувати вас. 34 Як учинив я сьогодні, так наказав Господь робити, щоб очистити вас. 35 А при вході шкінії заповіту будете сидіти день і ніч сім день, і будете виконувати варту Господню, — щоб вам не померти, бо так мені наказано“. 36 І зробив Аарон та сини його все те, як наказав був Господь через Мойсея.

9 І сталося восьмого дня, закликав Мойсей Аарона та синів його, та старших Ізраїлевих, 2 та й сказав до Аарона: „Візьми собі теля з худоби великої, на жертву за гріх, і барана на цілопалення, безвадних, і принеси перед Господнє лице. 3 А до синів Ізраїлевих будеш казати, говорячи: Візьміть козла на жертву за гріх, і теля й ягня однорічних, без вад, на цілопалення, 4 і вола, і барана на жертву мирну, на заріз перед Господнім лицем, і хлібну жертву, мішану в оливі, бо сьогодні об'явиться вам Господь“. 5 І вони взяли, що наказав був Мойсей, перед шкінію заповіту. І прийшла вся громада, та й стала перед Господнім лицем. 6 І сказав Мойсей: „Оце та річ, що Господь наказав був, — зробіте, і об'явиться вам слава Господня“. 7 І сказав Мойсей до Аарона: „Підійди до жертовника, і вчини свою жертву за гріх та своє цілопалення, і очисти себе та нар'од, і вчини жертву за нар'од, і очисти їх, як наказав був Господь“. 8 І підійшов Аарон до жертовника, та й зарізав теля жертви за свій гріх. 9 А сини Ааронові принесли до нього кров, — і вмочив він свого пальця в кров, та й дав на роги жертовника, а кров вилив до підстави жертовника. 10 А лій і нирки та сальника на печинці з жертви за гріх спалив на жертовнику, як Господь наказав був Мойсееві, 11 а м'ясо та шкіру спалив в огні поза таб'ором. 12 І зарізав він жертву цілопалення, а Ааронові сини подали йому кров, і він покріпив на жертовника навколо. 13 А цілопалення — достачали йому його частинами, і голову, а він палив на жертовнику. 14 І обмив він н'утрощі та голінки, і спалив на цілопаленні на жертовнику. 15 І приніс він жертву за нар'од, і взяв козла жертви за гріх нар'оду, та й зарізав його, — і склав його в жертві за гріх, як і першого. 16 І він приніс цілопалення, і вчинив його за постановою. 17 І він приніс хлібну жертву, і наповнив із неї руку свою, та й спалив на жертовнику, крім цілопалення ранкового. 18 І зарізав він вола й барана — жертву мирну, що належить нар'одові, а сини Ааронові принесли йому кров, і він покріпив нею жертовника навколо, 19 і принесли лій з вола

та з барана, курдюка́, і лій, що покриває нутрощі, і нирки, і сальника на печінці. 20 І поклали вони лій на грудину, а він спалив лій на жертівнику. 21 А грудину та праве стегно́ Аарон колахав, як колихання́ перед Господнім лицем, як наказав був Мойсей. 22 І підняв Аарон свої руки до наро́ду, та й поблагословив його, і зійшов від прино́шення жертви за гріх і цілопа́лення та мирної жертви. 23 І ввійшов Мойсей та Аарон до скинії заповіту; і вийшли вони, і поблагословили наро́д, — і слава Господня показала всьому наро́дові. 24 І вийшов огонь від лица́ Господнього, і спалив на жерті́внику цілопа́лення та товщ. А весь наро́д бачив це, — і кричали вони з радости, та й попада́ли на обличчя свої.

10 І взяли Ааро́нові сини, Нада́в та Аві́гу, кожен кади́льницю свою, і да́ли в них огню, і поклали на ньому кади́ло, і прине́сли перед Господне лице́ чужий огонь, якого́ Він не наказав був прине́сити їм. 2 І вийшов огонь від лица́ Господнього, та й спалив їх, — і вони повмирали перед Господнім лицем. 3 І сказав Мойсей до Ааро́на: „Це те, про що говорив був Господь, кажучи: Серед близькі́х Моїх Я буду освя́чений, і перед усім наро́дом буду просла́влений“. І замовк Аарон. 4 І покликав Мойсей Мисаїла та Елцафана, синів Уззі́ла, Ааро́нового дядька, та й промовив до них: „Підійдіть, винесіть братів своїх із святині поза та́бір“. 5 І вони підійшли, та й винесли їх в їхніх хітонах поза та́бір, як наказав був Мойсей. 6 І сказав Мойсей до Аарона, та до Елеазара й до Ітамара, синів його: „Голів ваших не відкривайте, і одєж ваших не роздирайте, — щоб вам не померти, і щоб на всю громаду не розгнівався Він. А брати ваші, — увесь дім Ізраї́лів будуть оплакувати те спале́ння, що спалив Господь. 7 А зо входу скинії заповіту не вийдете ви, щоб не померти, бо на вас олива Господнього пома́зання“. І зробили вони за Мойсеевим словом. 8 А Господь промовляв до Ааро́на, говорячи: 9 „Вина та п'яно́кого напою не пий ані ти, ані сини твої з тобою при вході вашім до скинії заповіту, — щоб вам не померти. Це вічна постанова для ваших поколінь, 10 і щоб розрізняти між святістю й між несвятістю, і між нечистим та між чистим, 11 і щоб навчати Ізраї́левих синів усіх постанов, про що́ говорив до них Господь через Мойсея“. 12 І Мойсей промовляв до Ааро́на та до Елеазара й до Ітамара, позосталих синів його: „Візьміть лї́бну жертву, полишену з огня́х Господніх жертов, та й їте її прісну при жертівнику, бо це — Найсвятіше. 13 І будете їсти її в місці́ святому, бо вона — уставова пайка твоя й уставова пайка синів твої́х з огня́х жертов Господніх, бо так мені наказано. 14 А грудину колихання́ та стегно́ прино́шення будете їсти в місці́ чистому, ти й сини твої́, та твої́ до́чки з тобою, бо уставова пайка твоя й уставова пайка синів твої́х дані з мирних жертов Ізраї́левих синів. 15 Стегно́ прино́шення й грудину колихання́ на огня́х жертвах

лою принесуть вони, щоб колихати як колихання́ перед Господнім лицем. І буде це для тебе та для синів твої́х з тобою на вічну постанову, як наказав Господь“. 16 А козла жертви за гріх пильно шукав Мойсей, і ось він був спалений. І розгнівався на Елеазара й на Ітамара, позосталих Ааронових синів, кажучи: 17 „Чому ви не з'їли жертви за гріх у місці́ святому? Бо вона — Найсвятіше, і її я дав вам, щоб унева́жнити провину громади, щоб очистити їх перед Господнім лицем. 18 Тож не внесено крові її до святині всере́дину. Будете конче їсти її в святині, як я наказав“. 19 І промовляв Аарон до Мойсея: „От сьогодні́ прине́сли вони свою жертву за гріх і цілопа́лення своє́ перед Господне лице́, — і трапилося мені оце. А буду я їсти жертву за гріх сьогодні́, — чи буде це добре в Господніх оча́х?“ 20 І почув Мойсей, — і було́ це добре в його́ оча́х.

11 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи їм: 2 „Промовляйте до Ізраї́левих синів, ка́жучи: Оце та звіри́на, що будете їсти зо всієї худоби, що на землі: 3 Кожну з худоби, що має розді́лені копита́, і що має копита́ роздво́бені розривом, що жує жуйку, — її́ будете їсти. 4 Тільки́ цього́ не будете їсти з тих, що жують жуйку, і з тих, що маю́ть розді́лені копита́: верблюда́, бо він жує жуйку, та розді́лених копит не має, — нечистий він для вас. 5 І тушка́нчика, бо він жує жуйку, та не має розді́лених копит, — нечистий він для вас. 6 І зайця, бо він жує жуйку, та не має розді́лених копит, — нечистий він для вас. 7 І свині́, бо вона має розді́лені ра́тиці, і має ра́тиці роздво́бені розривом, та жуйки не жує, — нечиста вона для вас. 8 Їхнього́ м'яса не будете їсти, а до їхнього́ па́дла не будете доторкатися, — нечисте воно́ для вас. 9 Оце́ будете їсти зо всього́, що в воді: усе, що має плавці́ та луску́ в воді, у морях та в річка́х, — їх́ будете їсти. 10 А все, що не має плавців та луски́ в морях і в річка́х, зо всього́, що рої́ться в воді, і зо всього́, що пливає в воді, — гидо́та вони́ для вас! 11 І вони́ будуть гидо́та для вас, — їхнього́ м'яса не будете їсти, а їхнього́ па́дла будете брідитися. 12 Усе, що не має плавців та луски́ в воді, — гидота воно́ для вас. 13 А зпта́ства будете брідитися оцього́, — не будете їх їсти, гидота вони́: орла́, грифа́ й морського́ орла́, 14 і коршака́, і сокола́ за родом його́, 15 усякого́ крука́ за родом його́, 16 і струся́, і сови́, і яструба́ за родом його́, 17 і пугача́, і рибалки́, та ї́біса, 18 і лебе́дя, і пелікана́, і сича́, 19 і бу́сла, ча́пли за родом її́, і оду́да, і нетопира́. 20 Уся кома́шні́, що ходить на чоти́рьох, — гидота вона́ для вас. 21 Тільки́ те́ будете їсти зо всієї́ кома́шні́, що ходить на чоти́рьох, що має голі́нки вище́ своїх ніг, щоб ними́ скакати на землі. 22 Оці́ серед них́ будете їсти: сара́ну́ за родом її́, і сол'ам за родом його́, і харго́л за родом його́, і ха́гав за родом його́. 23 А вся́ га́дина летю́ча, що має чоти́ри ноги́, — гидота вона́ для вас. 24 І через них́ ви будете ставати нечисті́: кожен, хто доторкне́ться до їхнього́ па́дла, буде нечистий аж

до вечора. **25** А кожен, хто понесе що з їхнього падла, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. **26** Щодо всякої худоби, що має розділене копіто, і що не має роздвоєного розривом копита, і жуйки не жує, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий. **27** А кожне серед усякої звірини, що ходить на лапах своїх, що ходить на чотирьох, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий аж до вечора. **28** А хто носить їхне падло, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. Нечисті вони для вас. **29** А оце вам нечисте серед плазунів, що плазують по землі: кріт, і миша, і ящірка за родом її, **30** і ховрах, і щур, і слимак, і їжак, і тхір. **31** Оці нечисті для вас серед усього плазуючого. Кожен, хто доторкнеться до них, коли вони мертві, буде нечистий аж до вечора. **32** І все, що впаде на нього, коли вони мертві, буде нечисте, кожна річ, — з дерева, або з одежі, або з шкури, або з грубої тканини, кожна річ, що живається до праці, — в воду треба покласти їх, і будуть нечисті аж до вечора, а потому стануть чистими. **33** А всякий гліняний посуд, що з них упаде що до його середини, — усе, що в середині його, стане нечисте, а його розіб'єте. **34** Кожна їжа, що їсться, на якій була вода з такого посуду, буде нечиста; а кожен напій, що п'ється, у кожнім таким посуді стане нечистим. **35** І все, що на нього впаде з їхнього падла, стане нечисте: піч та огнище буде розвалене, — вони нечисті, і нечисті будуть для вас. **36** Тільки джерело та яма, збір води, будуть чисті. А хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий. **37** А коли що впаде з їхнього падла на всяке насіння сівби, що сіється, — чисте воно. **38** А коли буде налита вода на насіння, і впаде на нього з їхнього падла, нечисте воно для вас. **39** А коли помре що з худоби, що вона на їжу для вас, то хто доторкнеться падла її, той буде нечистий аж до вечора. **40** А хто їсть із падла її, той випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. І хто носить падло її, той випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. **41** А все плазуюче, що плазує по землі, гидота воно, — не буде їстися. **42** Усе, що півзає на животі, і все, що півзає на чотирьох, аж до всього, що багатоножне, усе плазуюче, що плазує по землі, — не будете їх їсти, бо гидота вони. **43** Не занечишуйте душ своїх усім плазуючим, що плазує, — і не зробіться нечисті ними, і не станете нечисті ними. **44** Бо Я — Господь, Бог ваш, і ви освятитесь, і будьте святі, бо святий Я, і не занечишуйте душ своїх усяким плазуючим, що плазує по землі. **45** Бо Я — Господь, хто вивів вас із єгипетського краю, щоб бути для вас Богом. І будьте святі, бо святий Я. **46** Оце закон про худобу, і про птаство, і про всяку живу звірину, що рухається в воді, і про всяку душу, що плазує по землі, **47** щоб відділювати між нечистим та між чистим, і між звіриною, що їсться, та між звіриною, що не їсться“.

12 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Коли

жінка зачне, і породить дитя чоловічої статі, то буде нечиста сім день; як за днів нечистоти місячного її, буде нечиста вона. **3** А восьмого дня буде обрізане тіло крайньої плоті його. **4** І буде вона сидіти в крові очищення тридцять день і три дні. До всякої святощі не буде вона доторкатися, а до святині не ввійде аж до виповнення днів очищення її. **5** А якщо породить дитя жіночої статі, то буде нечиста вона два тижні, як за нечистоти її місячної, і буде сидіти вона на крові очищення шістьдесят день і шість день. **6** А по виповненні днів очищення її за сина або за дочку, принесе вона однорічне ягня на цілопалення, та голубеня або горлицю на жертву за гріх, до входу шкіни заповіту до священника. **7** І він принесе це перед Господне лице, і очистить її, і вона очиститься від джерел своєї крові. Це закон про породіллю дитини чоловічої або жіночої статі. **8** А коли рука її не спроможеться на ягня, то візьме вона дві горлиці або двоє голубенят, — одне на цілопалення й одне на жертву за гріх, й очистить її священник, — і вона стане чиста“.

13 І Господь промовляв до Мойсея й Аарона, говорячи: **2** „Чоловік, коли буде на шкірі тіла його напұхлина, або лишай, або біла пляма, і буде на шкірі тіла його ніби болячка прокази, то буде спроваджений він до священника Аарона або одного з синів його, священників. **3** І огляне священник ту болячку на шкірі тіла, а волосся на болячці перемінилося на біле, і вигляд болячки глибший від шкіри тіла його, — болячка прокази воно. І огляне її священник, і визнає його за нечистого. **4** А якщо болячка — біла вона на шкірі тіла його, а вигляд її не глибший від шкіри, і волосся її не перемінилося на біле, то замкне священник хворого на сім день. **5** І огляне її священник сьомого дня, а ось — болячка, на погляд його, спинилася, не поширилася та болячка по шкірі, то замкне його священник удруге на сім день. **6** І огляне його священник сьомого дня вдруге, а ось — болячка поблідила, не поширилася та болячка по шкірі, то священник визнає його за чистого, — лишай вона. І випере він одержу свою та й стане чистий. **7** А якщо справді пошириться лишай той по шкірі по явленні священнику на очищення його, то явиться він удруге до священника. **8** І огляне священник, а ось — лишай той поширився по шкірі, то священник визнає його за нечистого, — прокази воно. **9** Коли буде на людині болячка прокази, то буде приведена до священника. **10** І огляне священник, а ось на шкірі біла напұхлина, і вона перемінила волосся на біле, і на напұхлині ріст живого м'яса, **11** то це стара прокази на шкірі тіла його. І священник визнає його за нечистого, але не замкне його, бо справді давно він нечистий. **12** А якщо справді кинеться та прокази по шкірі, і покриве та прокази всю шкіру хворого від голови його аж до ніг його, куди лиш глянуть очі священникові, **13** і огляне священник, а ось — прокази та покрила все тіло його, то

він визнає за чисту ту болячку: вся вона перемінилася на білу, — чиста вона. 14 А того дня, коли в ній побачиться живе м'ясо, він стане нечистий. 15 І огляне священник живе м'ясо, і визнає його за нечистого; те живе м'ясо — нечисте воно, проказа воно. 16 Або коли живе м'ясо знову переміниться на біле, то він прийде до священника. 17 І огляне його священник, а ось — перемінилася болячка на білу, то священник визнає ту болячку за чисту, — чиста вона. 18 А тіло, коли буде на ньому на шкірі його гнояк, і він вілікуваний, 19 а на місці гнояка́ буде біла напу́хлина, або біла, червоня́ва пляма, то покажеться священникові. 20 І огляне священник, а ось — вигляд її нижчий від шкіри, а волосся її перемінилося на біле, то священник визнає її за нечисту, — болячка прокази вона, вона кинулась на гнояку́. 21 А якщо огляне її священник, а ось — нема в ній білого волосся, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то замкне його священник на сім день. 22 А якщо справді пошириться по шкірі, то священник визнає його за нечистого, — болячка прокази вона. 23 А якщо біла пляма спинилася на своєму місці, не поширилася, — вона струп чиряка́, і священник визнає його за чистого. 24 Або тіло, коли буде на шкірі його опалення від огню, і буде заріст того опалення плямкою білою червонявою або білою, 25 то огляне її священник, а ось — перемінилось волосся в плямі на біле, а вид її глибший від шкіри, — проказа вона, в опаленні кинулась. І визнає священник його за нечистого, — болячка прокази вона. 26 А якщо священник огляне її, а ось у плямі нема білого волосу, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то священник замкне його на сім день. 27 І огляне його священник восьмого дня. Якщо справді пошириться по шкірі, то священник визнає його за нечистого — болячка прокази вона. 28 А якщо пляма спійниться на своїм місці, не поширилася по шкірі, і вона бліда, — вона напухлина опалення. І священник визнає його за чистого, бо струп опалення вона. 29 А чоловік або жінка, коли буде на кому болячка на голові або на бороді, 30 то священник огляне ту болячку, а ось — вид її глибший від шкіри, а в ній жовтий, тонкий волос, то священник визнає його за нечисту, — парші вона, вона проказа голови або бороди. 31 А коли священник огляне болячку паршів, а ось — вид її не глибший від шкіри, і в ній нема чорного волосу, то священник замкне хворого на парші на сім день. 32 І огляне священник ту болячку сьомого дня, а ось — не поширилися парші, і волосся в них не стали жовті, а вид паршів не глибший від шкіри, 33 то він погблється, а паршів не поголить. І замкне священник хворого на парші вдруге на сім день. 34 І огляне священник парші сьомого дня, а ось — парші не поширилися по шкірі, і їхній вид не глибший від шкіри, то священник визнає його за чистого, — і він випере одягу свою, і стане чистий. 35 А якщо справді поширяться парші по шкірі по його очищенні, 36 то священник огляне його, а ось — поширилися

парші по шкірі, то священник не буде досліджувати щодо жовтого волосся, — нечистий він. 37 А якщо, на його погляд, парші спинілися, і в них виростло чорне волосся, то парші вілікувані, — він чистий. І священник визнає його за чистого. 38 А чоловік або жінка, коли на шкірі їхнього тіла буде багато білих плям, 39 то огляне священник, а ось — на шкірі їхнього тіла бліді білі плями, — лишай воно, кинувся на шкірі, чистий він. 40 А коли в кого облізе голова його, лисий він, — він чистий. 41 А якщо голова його облізла спереду його, лисий він спереду, — він чистий. 42 А коли на лисині ззаду або на лисині спереду буде біла червонява болячка, — це проказа, кинулась вона в лисині задній його або в лисині передній його. 43 І огляне його священник, а ось напухлина болячки біла червонява в лисині задній його або в лисині передній його, як вигляд прокази на шкірі тіла, 44 то це чоловік прокажений, — нечистий він. Контр визнає священник його за нечистого, — на голові його болячка його. 45 А прокажений, що проказа на ньому, — одяга його буде роздерта, а голова його буде відкрита, і по уста закрие, і буде кричати: „Нечистий, нечистий!“ 46 По всі дні, коли болячка на ньому, буде нечистий, — він нечистий. Самітний буде пробувати він, — поза таббором оселя його. 47 А одяга, коли буде на ній зараза прокази, на одязі вовняній або на одязі льняній, 48 або на нитці прямовісній, або на нитці поземій із льону та вовни, або на шкірі, або на всякім шкурянім виробі, 49 і буде та зараза зеленява або червонява на одязі, або на шкірі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій шкуряній речі, — зараза прокази воно. І буде воно показане священникові. 50 І огляне священник ту заразу, та й замкне заразливе на сім день. 51 А дня сьомого огляне він ту заразу; коли зараза та поширилася на одязі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкірі, на всьому, що зроблене зо шкіри, — та зараза злослива проказа, нечиста вона. 52 І він спалить ту одягу, або нитку прямовісну, або нитку позему в вовні або в льоні, або всяку річ шкуряню, що буде на ній зараза, — бо злослива проказа це, огнем буде спалена. 53 А якщо священник побачить, а ось — не поширилася зараза на одязі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій речі шкуряній, 54 то священник накаже, і виперуть те, що на ньому зараза. І він замкне те вдруге на сім день. 55 І огляне священник заразу по випранні, і ось, — зараза не перемінила свого вигляду, і зараза не поширилася, — нечиста вона, огнем її спалите; вона заглиблення на стороні його передній або на стороні його задній. 56 А якщо священник побачив, а ось — зараза та зблідла по випранні її, то він відірве її від одязі або від шкіри, або від нитки прямовісної, або від нитки поземої. 57 А якщо вона покажеться ще на одязі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на якій шкуряній речі, — то це шириться вона, огнем спалиш те, що на ньому та зараза. 58 А

одежа, або нитка прямовісна, або нитка позёма, або яка шкур'яна річ, що випереш і зійде від них та зараза, то буде випрана вдруге, — і буде чиста. 59 Оце закон про хворобу прокази на одезі вовняній або на льняній, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, — на очищення її або на признання її за нечисту“.

14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Оце буде закон про прокаженого в дні очищення його: І буде він приведений до священника. 3 І вийде священник поза табір, і огляне священник, а ось — вілікувана хвороба прокази в прокаженого, 4 то священник накаже, і візьме для очищуваного двох живих чистих птахів, і кедрвого дерева, і червону нитку, та ісопу. 5 І накаже священник, і заріже одного птаха до глиняного посуду над живою водою. 6 Птаха живого — він візьме його, і кедрвого дерева, і червону нитку, та ісопу, і вмочить їх та живого птаха в крові птаха, зарізаного над живою водою. 7 І покробить на очищуваного від прокази сім раз, та й очистити його, а живого птаха пустить у поле. 8 А очищуваний випере одезу свою й поголить усе волосся своє, і обмиється в воді, — стане чистий. А потому ввійде до табору, і буде жити поза наметом своїм сім день. 9 І станеться сьомого дня, поголить він усе волосся своє, свою голову, і бороду свою, і брови очей своїх, і все волосся своє оголить, і випере одезу свою, і вимие тіло своє в воді, — і стане він чистий. 10 А восьмого дня візьме він двоє баранців безвадних, і одну однорічну безвадну вівцю і три десятків пшеничної муки, — жертва хлібна, мішана в оливі, і одного лога оливи. 11 І поставить священник, що очищує, чоловіка очищуваного з ними перед Господнім лицем при вході скинії заповіді. 12 І візьме священник одного баранця, і принесе його на жертву за гріх, та лога оливи, та й буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. 13 І він заріже того баранця в місці, де ріже жертву за гріх і цілопалення, у місці святині, бо як жертва за гріх та жертва за провину, — вона для священника, найсвятіше вона. 14 І візьме священник крові жертви за провину, та й дасть священник на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. 15 І візьме священник з логу оливи, та й виле на ліву долоню свою. 16 І вмочить священник правого пальця свого в оливу, що на лівій долоні його, і покробить з оливи пальцем своїм сім раз перед Господнім лицем. 17 А з решти оливи, що на долоні його, священник дасть на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його на кров жертви за провину. 18 А позостале з оливи, що на долоні священниковій, дасть на голову очищуваного. І священник очистити його перед Господнім лицем. 19 І вчинить священник жертву за гріх, і очистити очищуваного з нечистоті його,

а потім заріже цілопалення. 20 І зложить священник те цілопалення та ту хлібну жертву на жертвнику, і священник очистити його, — і стане він чистий. 21 А якщо він бідний, і рука його неспроможна, то візьме одного баранця на жертву за провину на колихання, щоб очистити його, і одну десяту ефі пшеничної муки, мішану в оливі, і лога оливи, 22 та дві горлиці або двоє голубенят, на що спроможна рука його, і буде одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення. 23 І він принесе їх восьмого дня на своє очищення до священника, до входу скинії заповіді перед Господне лице. 24 І візьме священник ягня жертви за провину й лога оливи, та й буде колихати їх священник, як колихання перед Господнім лицем. 25 І заріже ягня жертви за провину, і візьме священник крові жертви за провину, та й дасть на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. 26 А з оливи виле священник на ліву долоню свою. 27 І покробить священник своїм правим пальцем з оливи, що на лівій долоні його, сім раз перед Господнім лицем. 28 І дасть священник із оливи, що на долоні його, на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його, на місце крові жертви за провину. 29 А позостале з оливи, що на священниковій долоні, дасть на голову очищуваного на очищення його перед Господнім лицем. 30 І він спорядить одну з горлиць або з голубенят із того, на що спроможна рука його, 31 на що спроможна рука його, одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення понад жертву хлібну. І очистити священник очищуваного перед Господнім лицем. 32 Оце закон про того, що в ньому хвороба прокази, що рука його неспроможна при очищенні його“. 33 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 34 „Коли ви ввійдете до ханаанського Краю, що Я даю вам на володіння, і наведу хворобу прокази на дома Краю вашого володіння, 35 то прийде той, що його той дім, та й скаже священникові, говорячи: „Ніби зараза показала мені в домі“. 36 І накаже священник, і опорожнять той дім, поки прийде священник, щоб оглянути заразу, — щоб не стало нечистим усе, що в домі. А потому ввійде священник, щоб оглянути той дім. 37 І він огляне заразу, і ось — у стінах дому заглиблення зеленяві або червоняві, а їхній вид нижчий від стіни. 38 І вийде священник із того дому до виходу дому того, і замкне той дім на сім день. 39 І вернеться священник сьомого дня та й огляне, а ось — поширилася та зараза на стінах того дому. 40 І накаже священник, і витягнуть каміння, що на них та зараза, та й кинуть їх поза місто, до місця нечистого. 41 А дім той він вишкребе зсередіни кругом, а глину, що вишкребли, вісиплють поза містом, до нечистого місця. 42 І візьмуть інше каміння, і покладуть замість того каміння, і візьме інший тинк і обтинкує той дім. 43 А якщо вернеться та зараза, і кинеться в домі по витягненні того каміння й по вишкребанні того дому й по обтинкуванні, 44

то вийде священник і огляне, а ось — поширилася та зараза в тім домі, — проказа злослива вона в тім домі, нечистий він. 45 І розвалить той дім, і каміння його, і дерево його, і ввесь тинк дому, і винесе поза місто, до нечистого місця. 46 А хто входить до того дому всі дні, коли він замикав його, той буде нечистий аж до вечора. 47 А хто лежить у тім домі, той випере одягу свою, і хто їсть у тім домі, той випере одягу свою. 48 А якщо знову вийде священник і побачить, а ось — не поширилася зараза в домі по обтинкуванні дому, то священник візнає той дім за чистий, бо зараза вілікувана. 49 І візьме він на очищення того дому два птахи, і кédрового дéрева, і чérвені, та ісопу. 50 І заріже одного птаха до глиняного посуду над живою водою. 51 І візьме він кédрового дерева, та ісопу, і чérвені, і живого птаха, та й умочить їх у крові зарізаного птаха та в живій воді, — і сім раз покропить на той дім. 52 І очистить він той дім пташиною кров'ю, і живою водою, і птахом живим, і кédровим деревом, і ісопом, і чérвенню. 53 І пустить він живого птаха поза місто на поле, і очистить дім той, — і він стане чистий. 54 Оце закбн для всякої хвороби прокази та для пáршів, 55 і для прокази одержі, і для дому, 56 і для напúхлини, і для лишаю, і для білої плями, — 57 для навчáння на день занечіщення й на день відчйщення. Оце закбн про проказу“.

15 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарбна, говорячи: 2 „Промовляйте до Ізраїлевих синів і скажіть їм: Кожен чоловік, коли з його тіла тектїме тéча його, — нечистий він. 3 А це буде про нечистість його в течї його: коли тіло його випускає течу свою, або коли в тілі його задérжалась тéча йогоб, — воно нечистість його. 4 Кожне лбже, що течївий ляже на ньому, буде нечисте, і кожна рїч, що він сяде на нїй, буде нечиста. 5 І кожен, хто доторкнеться ложа його, випере свою одягу й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 6 А хто сяде на рїч, що на нїй сидів течївий, той випере одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 7 А хто доторкнеться до тіла течивого, той випере одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 8 А коли течївий плюне на чистого, то випере той одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 9 І кожен пбвіз, що на нїм конно їде течивий, буде нечистий. 10 І кожен, хто доторкнеться до всього, що буде під ним, буде нечистий аж до вечора. А хто їх носить, той випере одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 11 І кожен, кого доторкнеться течивий, — а рук своїх він не обїлляв водою, — то випере він одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 12 А глиняний посуд, що його доторкнеться течївий, буде розбитий, а кожен посуд дерев'яний буде обмитий водою. 13 А коли течивий стане чистий від течї своєї, то він відлічить сім день на своє очїщення, — і випере

одягу свою, і обмиє тіло своє в живій воді, — і стане чистий. 14 А восьмого дня він візьме собі двї горлицї або двоє голубенят, та й прїйде перед лице Господне до входу скїнїї заповїту, і дасть їх священникові. 15 І спорядїть їх священник: одне — жертвою за грїх, а одне — цїлопáленням, та й очистить священник його перед Господнім лицем від тéчі його. 16 А чоловік, коли вийде з нього насіння парувáння, то обмиє в воді все тіло своє, і буде нечистий аж до вечора. 17 А всяка одяга й всяка шкура, що на нїй буде насіння парувáння, то вона буде віпрана в воді, і буде нечиста аж до вечора. 18 І жїнка, що чоловік лежатиме з нею на парувáння, то обмиються вони в воді, і будуть нечисті аж до вечора. 19 А жїнка, коли буде течїва, — кров буде тéчею її в тілі її — то сім день буде в своїй нечистості, а кожен, хто доторкнеться її, буде нечистий аж до вечора. 20 І все, на чбму вона лежатиме в нечистості своїй, буде нечисте; і все, на чбму вона сяде, буде нечисте. 21 А кожен, хто доторкнеться до місця лежáння її, той випере одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 22 А кожен, хто доторкнеться до всякої речї, на якїй вона сидить, той випере одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 23 А якщо булб б щбсь на ложї або на тїй речї, що вона сидїла на нїй, і він доторкнеться того, то буде нечистий аж до вечора. 24 А якщо буде лежати чоловік із нею, то нечистість її буде на ньому, і буде він нечистий сім день. 25 А жїнка, коли буде текти теча крові її багато днів не в часї нечистості її, або коли буде текти понад нечистості її, то всі дні течї нечистості її буде вона, як за днів нечистості її, — нечиста вона. 26 Кожне ложе, на якому вона лежатиме всі дні течї її, буде для неї, як ложе її нечистості. І кожна рїч, на яку вона сяде, буде нечиста, як нечистість мїсячного очїщення її. 27 І кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий, — і випере одягу свою, і обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 28 А якщо вона очиститься від течї своєї, то відлічить собі сім день, а потбму стане чиста. 29 А восьмого дня візьме собі двї горлицї, або двоє голубенят, та й принесе їх до священника до входу скїнїї заповїту. 30 І спорядїть священник одне — жертвою за грїх, а одне — цїлопáленням, та й очистить священник її перед Господнім лицем від течї нечистості її. 31 І віддїлите Ізраїлевих синів від їхньої нечистості, — щоб не помиралї вони в своїй нечистості через занечїщення їхне Моєї скїнїї, яка серед них. 32 Оце закбн про течївого та про того, що з нього виходить насіння лежáння, що ним занечїщується, 33 і про хвору в мїсячнїм очїщеннї її, і про течївого на тéчу свою, для чоловіка й для жїнки, та для чоловіка, що буде лежати з нечистою“.

16 І Господь промовляв до Мойсея по смерті обох Аарбнових синів, коли вони були наблізилися перед Господне лице — і померли. 2 І сказав Господь

до Мойсея: „Промовляй до Аарона, брата свого, і нехай він не входить кожного часу до святині за завісу, перед віко, що на ковчезі, — щоб не вмер він, бо Я в хмарі являюся над тим віком. 3 З оцим увійде Аарон до святині, — з телям на жертву за гріх та з бараном на цілопалення. 4 Він зодягне священного льняного хітона, і льняна спідня одіж буде на тілі його, і підпережеться льняним поясом, і обвинеться льняним завоєм, — вони священні шати. І обміє в воді своє тіло, та й зодягне він їх. 5 А від громади Ізраїлевих синів візьме він два козла на жертву за гріх та одного барана на цілопалення. 6 І принесе Аарон теля жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім. 7 І візьме він обох тих козлів, та й поставить їх перед Господнім лицем при вході скинії заповіту. 8 І кине Аарон на обох тих козлів жеребкі, — один жеребок для Господа, і один жеребок для Азазеля. 9 І принесе Аарон козла, що на нього вийшов жеребок для Господа, і вчинить його жертвою за гріх. 10 А козел, що на нього випав жеребок для Азазеля, буде поставлений живим перед Господне лице, щоб очистити його, і щоб послати його до Азазеля на пустиню. 11 І принесе Аарон бичка жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім; і заріже бичка жертви за гріх, що належить йому. 12 І візьме повну кадилицю горючого вугілля з-над жертвника перед Господнім лицем, і повні жмені свої тонко товченого запашного кадила, та й внесе за завісу. 13 І покладе він те кадило на огонь перед Господнім лицем, а хмара кадила закрие віко, що над свідоцтвом, — щоб він не помер. 14 І візьме він крові бичка, та й покропить пальцем своїм на переді віка на схід, а перед віком покропить з крові сім раз своїм пальцем. 15 І заріже козла жертви за гріх, що належить народеві, і внесе його кров за завісу, та й зробить із кров'ю його, як зробив був із кров'ю теляти, — і покропить її на віко та перед віком. 16 І очистить він святиню з нечистоти Ізраїлевих синів та з їхніх переступів через усі гріхи їхні. І так він зробить для скинії заповіту, що знаходиться з ними серед їхньої нечистоти. 17 І жоден чоловік не буде в скинії заповіту, коли він входить на очищення до святині, аж до виходу його. І очистить він себе та дім свій, та всю громаду Ізраїлеву. 18 І вийде він до жертвника, що перед Господнім лицем, та й очистить його; і візьме крові теляти й крові козла, та й дасть на роги жертвника навколо. 19 І покропить на нього з крові пальцем своїм сім раз, та й очистить його, та освятить його від нечистоти Ізраїлевих синів. 20 А коли він скінчить очищення святині й скинії заповіту та жертвника, то приведе живого козла. 21 І покладе Аарон обидві руки свої на голову живого козла, і визнає над ним усі гріхи Ізраїлевих синів та всі їхні провини через усі їхні гріхи, і складе їх на голову козла, та й пошле через призначеного чоловіка на пустиню. 22 І понесе той козел на собі всі їхні гріхи до краю неврожайного, і пустить того козла в пустиню.

23 І ввійде Аарон до скинії заповіту, і здіме льняні шати, що зодягнув був при вході його до святині, і покладе їх там. 24 І обміє він тіло своє в воді в місці святім, і зодягне шати свої та й вийде, і вчинить цілопалення своє та цілопалення за народ, і очистить себе та народ. 25 А лій жертви за гріх спалить на жертвнику. 26 А той, хто відводив козла до Азазеля, випере одіж свою й обміє тіло своє в воді, а потому ввійде до табору. 27 А теля жертви за гріх та козла жертви за гріх, що їхню кров внесено на очищення в святині, випровадять поза табір, та й спалять в огні їхні шкури, і їхнє м'ясо та їхні нечистоти. 28 А той, хто їх палить, випере одіж свою й обміє своє тіло в воді, а потому ввійде до табору. 29 І це стане для вас на вічну постанову, — сьомого місяця, десятого дня місяця будете впокоряти ваші душі, і жодної праці не робитимете ви, ані тубілець, ані прихोдько, що мешкає серед вас, 30 бо того дня буде окуп ваш на очищення ваше, — зо всіх гріхів ваших станете чисті перед Господом. 31 Субота повного відпочинку від праці вона для вас, і ви будете впокоряти душі свої, — це вічна постанова. 32 А очистить той священник, що помазали його, і що посвятили його бути священником замість батька свого. І зодягне він льняні шати, шати священні, 33 та й очистить Святе Святих, і скинію заповіту, і жертвника очистить, і очистить священників та весь народ громади. 34 І буде це для вас на вічну постанову на очищення Ізраїлевих синів зо всіх їхніх гріхів раз у році“. І він учинив, як Господь наказав був Мойсеєві.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Оце та річ, що Господь наказав був, говорячи: 3 Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що заріже вола, або ягня, або козу в таборі, або щось заріже поза табором, 4 а до входу скинії заповіту не приведе того на принесення жертви для Господа перед скинію Господню, то кров буде полічена тому чоловікові, — він пролив кров. І буде винищений чоловік той з-посеред народу свого, 5 щоб приводили Ізраїлеві сини свої жертви, які вони ріжуть на чистому полі, і спроваждали для Господа до входу скинії заповіту до священника, і різали їх, як мирні жертви для Господа. 6 І покропить священник тією кров'ю на Господнього жертвника при вході скинії заповіту, та й спалить лій на любі пахощі для Господа. 7 І щоб вони вже не різали своїх жертв козлам-демонам, за якими вони блудять. Це буде для них вічна постанова на їхні покоління. 8 А їм скажеш: Кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихोдька, що буде мешкати серед вас, який принесе цілопалення або жертву, 9 а до входу скинії заповіту не принесе того, щоб учинити його для Господа, — то буде знищений чоловік той з-посеред народу свого! 10 А кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з приходька, що мешкає серед них, який буде їсти кров, то Я зверну лице Своє проти тієї душі, що

ість вона ту кров, — і винищу її з-посеред народу її, **11** бо життя тіла — в крові вона, а Я дав її для вас на жертівника для очищення за душі ваші, бо кров та — вона очищує душу. **12** Тому сказав Я Ізраїлевим синам: Кожна душа з вас не буде їсти крові, і прихóдько, що мешкає серед вас, не буде їсти крові. **13** А кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихóдька, що мешкає серед них, що вполóє здóбич звірини або пта́ства, що їджене, то він вилле кров того й закрие її піском. **14** Бо життя кожного тіла — кров його, життя його вона. І сказав Я Ізраїлевим синам: Крови кожного тіла ви не будете їсти, бо життя кожного тіла — кров його вона. Усі, що їдять її, будуть понищені. **15** А всяка душа, що їстиме па́дло та розша́рпане серед тубі́льця і серед прихóдька, нехай випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора, а потім стане чистий. **16** А якщо він не випере, а тіла свого не обміє, то понесе свою вину.

18 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Я — Господь, Бог ваш! **3** За чином єгипетського країю, що сиділи ви в ній, не робіть, і за чином Краю ханаанського, що Я впроваджую вас туди, не робите, і звичаями їхніми не підете. **4** Ви викóнуватимете уста́ви Мої, і будете додержувати постанови Мої, щоб ними ходити. Я — Господь, Бог ваш! **5** І будете додержувати постанов Моїх та уста́вів Моїх, що лю́дина їх викóнує й ними живе. Я — Господь! **6** Жоден чоловік не наблізиться до жодної однокровної своєї, щоб відкрити наготу́. Я — Господь! **7** Наготі́ батька свого й наготі́ матері своєї не відкриєш, — вона мати твоя, не відкриєш наготі́ її! **8** Наготі́ жінки батька твого не відкриєш, вона нагота батька твого! **9** Наготі́ сестри своєї, дочки батька свого або дочкі́ матері своєї, що народилися в до́мі або народилися назóвні, — не відкриєш їхньої наготі! **10** Наготу́ дочки сина свого або дочкі́ дочки своєї, — не відкриєш наготі́ їхньої, бо вони — нагота твоя! **11** Наготі́ дочки жінки батька свого, наро́дженої від батька твого, — вона сестра твоя, не відкриєш наготі́ її! **12** Наготі́ сестри батька свого не відкриєш, — вона однокровна ба́тька твого! **13** Наготі́ сестри матері своєї не відкриєш, бо вона однокровна матері твоєї. **14** Наготи́ брата ба́тька свого не відкриєш, до жінки його не наблізишся, — вона тітка твоя! **15** Наготі́ невістки своєї не відкриєш, — вона жінка сина твого, не відкриєш наготі́ її! **16** Наготи́ жінки брата свого не відкриєш, — вона нагота брата твого! **17** Наготи́ жінки й дочкі́ її не відкриєш; дочки сина її й дочкі́ дочки її не візьмеш, щоб відкрити її наготу, — вони однокровні її, це кровозмішання! **18** І жінки з сестрою її не візьмеш на супе́рництво, щоб відкрити наготу́ її при ній за життя її. **19** А до жінки в час відділення нечистоти її не наблізишся, щоб відкрити наготу́ її. **20** А з жінкою свого ближнього не будеш лежати на насіння, щоб нею не стати нечистим. **21** А з насіння свого не даси на жертву Молохові, — і

не знева́жиш Імени Бога свого. Я — Господь! **22** А з чоловіком не будеш лежати як з жінкою, — гідота воно! **23** І з жодною худобиною не злижешся, щоб не стати нею нечистим. І жінка не стане перед худобиною на злягання, — це паску́дство! **24** Не занечі́щуйтеся тим усім, бо всім тим занечі́щені ті люди, яких Я виганяю перед вами. **25** І стала нечиста та земля, і Я полічив на ній її гріх, — і та земля віригнула мешканців своїх! **26** І ви будете додержувати постанов Моїх та уста́вів Моїх, і не зробите жодної з всіх тих гідот, як і тубі́лець чи прихóдько, що мешкає серед вас. **27** Бо всі ті гідóти робили люди тієї землі, які перед вами, — і стала нечиста та земля. **28** І щоб та земля не віригнула вас через ваше занечі́щення її, як вона виригнула наро́д, який перед вами. **29** Бо кожен, хто зробить одну з всіх тих гідот, то ду́ші, що роблять, будуть винищені з-посеред їхнього наро́ду. **30** І ви будете додержувати на́казів Моїх, щоб не чинити чого з тих гідотних постанов, що рóблені перед вами, — і не спога́нитеся ними. Я — Господь, Бог ваш!“

19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до всієї громади Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Будьте святі, бо святий Я, — Господь, Бог ваш! **3** Кожен буде боятися матері своєї та батька свого, а субі́т Моїх будете додержувати. Я — Господь, Бог ваш! **4** Не зверта́йтеся до ідо́лів, і не робіть собі литих божків. Я — Господь Бог ваш! **5** А коли ви принесете мирну жертву для Господа, — на вподо́бання вас принесете її. **6** Ви будете їсти її в день принесе́ння вашого та зватра, а позостале до дня третього — огнем буде спáлене. **7** А якщо справді́ буде їджене воно третього дня, — нечистість воно, не буде вподо́бане. **8** А хто те їсть, понесе він свій гріх, бо спога́нів він святиню Господню, — і буде винищена душа та з-посеред народу свого! **9** А коли ти будеш жати жні́во своєї землі, не докінчуй жати до країю свого поля, а попада́лих колосків твого жні́ва не будеш збирати; **10** а виноградника свого не вибереш дорешти, а попада́лих ягід виноградника свого не будеш збирати, — для вбогого та для прихóдька позостав їх. Я — Господь, Бог ваш! **11** Не будете красти, і не будете неправдиво заперечувати, і не будете говорити неправди один на óдного! **12** І не будете присягати Моїм Іменем на неправду, бо знева́жиш Ім'я́ Бога свого. Я — Господь! **13** Не будеш гно́бити ближнього свого, і не будеш грабувати, і не задержити в себе через ніч аж до ранку заробітку наймита. **14** Не будеш проклинати глухого, а перед сліпим не роби перешкоди, — і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **15** Не зробите кривди в суді: не будеш потура́ти особі вбогого, і не будеш підлещуватися до особи вельможного, — за правдою суди свого ближнього! **16** Не будеш ходити пліткаре́м серед наро́ду свого. Не будеш наставляти на життя свого ближнього. Я — Господь! **17** Не будеш нена́видіти брата свого в серці сво́му. Конче вияви неправду

свого ближнього, — і не понесеш гріха за нього. **18** Не будеш мститися, і не будеш ненавидіти синів свого народу. І будеш любити ближнього свого, як самого себе! Я — Господь! **19** Постанов Моїх будете дотримувати. Не зробиш, щоб худоба твоя злучувалася двоїсто. Поля свого не будеш обсівати двоїсто. А оджа двоїста, мішанина ниток, не ввійде на тебе. **20** А чоловік, коли буде злягатися з жінкою, а вона — невілляниця, заручена чоловікові, а справді не була вона вікуплена, або візволоння не було дане їй, — то нехай буде кара, але не будуть вони забиті, бо не увільнена вона. **21** І спровадить він жертву за провину свою Господеві до входу скинії заповіту, — барана жертви за провину. **22** І очистить його священник бараном жертви за провину перед Господнім лицем за гріх його, що він був згрішив. І пробститься йому гріх його, що він був згрішив. **23** А коли ви ввійдете до краю цього, і понасаджуєте всяке істинне дерево, то плід його вважатимете за необрізаний, — три роки буде воно для вас необрізане, не буде їджене. **24** А року четвертого весь плід його присвятиться для Господа. **25** А року п'ятого будете їсти плід його, щоб помножився для вас урожай його. Я — Господь, Бог ваш. **26** Не будете їсти з кров'ю. Не будете ворожити, і не будете чарувати! **27** Не будете стригти волосся довкола голови вашої, і не будеш нищити краю бороди своєї. **28** І не зробите на тілі своїм нарізу за душу померлого, і не зробите на собі наколоного напису. Я — Господь! **29** Не безчесь своєї дочки, і не роби її блудливою, щоб не стала блудливою ця земля, і не напівнилась земля розпустою. **30** Субіт Моїх будете додержувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **31** Не звертайтеся до духів померлих та до ворожитів, і не доводьте себе до опоганення ними. Я — Господь, Бог ваш! **32** Перед лицем сивизні встань, і шануй лице старого, і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **33** А коли мешкатиме з тобою прихосько в вашім краї, то не будете гнобити його. **34** Як тубілець із вас буде для вас прихосько, що мешкає з вами, — і ти будеш любити його, як самого себе, бо прихоськи були ви в єгипетськім краї. Я — Господь, Бог ваш! **35** Не будете чинити кривди в суді, у мірі, у вазі та в мірі рідини. **36** Вага вірна, тягарці вірні, ефа вірна, гін вірний буде в вас. Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю! **37** І ви будете держати всі постанови Мої та всі устави Мої, і виконуватимете їх. Я — Господь!“

20 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „І скажеш до Ізраїлевих синів: Кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихоська, що мешкає в Ізраїлі, який дасть із насіння свого Молохові, буде конче забитий, — народ краю закидає його камінням. **3** А Я зверну лице Своє проти того чоловіка, і вінищу його з-поміж народу його, бо з насіння свого дав він Молохові, щоб занецістити святиню Мою, збезчестити Моє святе Ймення. **4** А якщо справді люди того краю

сховають свої очі від того чоловіка, коли він дасть із насіння свого Молохові, щоб не забити його, **5** то Я зверну Своє лице проти того чоловіка та проти родини його, — і вінищу його й усіх, що блудять за ним, блудячи за Молохом, з-посеред народу його. **6** А душа, що звертається до померлих духів та до чарівників, щоб блудити за ними, — то Я зверну Своє лице проти тієї душі, — і вінищу того з-посеред народу його. **7** І ви будете освячуватися, і будете святі, бо Я — Господь, Бог ваш! **8** І ви будете держати постанови Мої, і будете виконувати їх. Я — Господь, що освячує вас! **9** Бо кожен чоловік, що прокляне свого батька чи матір свою, буде конче забитий, — батька свого чи матір свою він прокляв, кров його на ньому! **10** А кожен, хто буде чинити перелюб із чиею жінкою, хто буде чинити перелюб із жінкою свого ближнього, — буде конче забитий перелюбник та перелюбниця. **11** І А хто буде лежати із жінкою батька свого, він відкрив наготу свого батька, — будуть конче забиті об'є вони, кров їхня на них! **12** А хто буде лежати з невісткою своєю, — будуть конче забиті об'є вони, гидоту вчинили вони, кров їхня на них! **13** А хто лежатиме з чоловіком як із жінкою, — гидоту вчинили об'є вони, — будуть конче забиті, кров їхня на них! **14** А хто візьме жінку її матір її, — гидота це, в огні спалять його та її, і не буде кровозмішання серед вас! **15** А хто паруватиметься з скотиною, — буде конче забитий, і скотину ту заб'єте. **16** А жінка, що наблизиться до якої скотини, щоб лежати з нею, то заб'єш ту жінку та скотину ту, — будуть конче забиті вони, кров їхня на них! **17** А хто візьме сестру свою, дочку батька свого або дочку матері своєї, і побачить наготу її, а вона побачить наготу його, — ганьба це! І будуть вони знищені на очах синів їхнього народу, — він наготу сестри своєї відкрив, він понесе провину свою! **18** А хто буде лежати із жінкою, часу хвороби місячним, і відкриє її наготу, — він джерело її обнажив, а вона відкрила джерело своєї крові, — то будуть вони об'є знищені з-посеред народу свого! **19** І не відкриєш наготі сестри матері своєї й сестри батька свого, бо однокровну свою обнажив би ти, — вони понесуть провину свою. **20** А хто буде лежати з тіткою своєю, — він відкрив наготу дядька свого, гріх свій вони понесуть, — бездітні помруть! **21** А хто візьме жінку брата свого, — це нечисть, він відкрив наготу брата свого, — бездітні будуть. **22** І ви будете додержувати всі постанови Мої й усі устави Мої, і будете виконувати їх, — і не віригне вас земля та, куди Я впроваджуаю вас, щоб сиділи ви в ній. **23** І не будете ви ходити за звичаями люду, що Я виганяю перед вами, бо все те робили вони, — і Я їх обридив. **24** І сказав Я до вас: ви вспадкуєте їхню землю, а Я дам її вам на спадщину її, землю, що плине молоком та медом. Я — Господь, Бог ваш, що відділив вас від тих народів! **25** І ви відділяйте між худобою чистою та нечистою, і між птаством нечистим та чистим, і не

занечишуйте душ своїх худобою й птаством, і всім, що роїться на землі, що Я відділив для вас, як нечисте. **26** І будьте для мене святі, бо святий Я, Господь. І Я відділю вас від тих народів, щоб ви були Мої. **27** А чоловік або жінка, коли будуть вони викликаті духа мерців або ворожити, — будуть конче забиті, камінням закидають їх, кров їхня на них!“

21 І сказав Господь до Мойсея: „Говори до священників, Ааронових синів, і скажеш їм: Ніхто з вас нехай не занечиститься через доторкнення до померлого серед свого народу. **2** Бо тільки через доторкнення до близьких однокровних своїх, — через матір свою, і через батька свого, і через сина свого, і через дочку свою, і через брата свого, **3** і через сестру свою, дівчину близьку йому, що не була за мужем, — через тих він може занечиститися доторкненням. **4** Бувши одружений, нехай не занечиститься серед рідні своєї, щоб не збезчестити себе. **5** Не зроблять вони лісини на голові своїй, і краю бороди своєї не підстрижуть, а на тілі своїм не наріжуть надрізів. **6** Святі вони будуть для Бога свого, і не збезчестять вони Ймення Бога свого, бо вони приносять огняні Божі жертви, хліб свого Бога. І будуть вони святі. **7** Жінки блудливої та збезчещеної вони не візьмуть, і не візьмуть жінки, вигнаної від чоловіка свого, бо святий він для Бога свого. **8** І освятиш його, бо він приносить хліб Бога твого, — святий він буде для вас, бо святий Я, Господь, що освячує вас! **9** А священникова дочка, коли зачне робити блуд, вона безчестить батька свого, — ув огні буде спалена. **10** А священик, найбільший від братів своїх, що на голову його буде виллята олива помазання, і буде посвячений на одягання шат, він голови своєї не запустить і шат своїх не роздере, **11** і до жодного вмерлого не ввійде, — навіть через батька свого та через матір свою не сміє занечиститися. **12** І він не відійде від святині, і не занечистить святині Бога свого, бо на ньому посвячення оливи помазання його Бога. Я — Господь! **13** І він візьме жінку в дівочтві її. **14** Удові, і розв'єденої, і збезчещеної, блудливої, — тих він не візьме, а тільки дівицю з-поміж рідні своєї він візьме за жінку. **15** І не збезчестить він насіння свого в рідні своїй, бо Я — Господь, що освячує його“. **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** Промовляй до Аарона, говорячи: Чоловік із насіння твого на їх покоління, що буде в нім вада, не приступить, щоб принести хліб свого Бога. **18** Бо жоден чоловік, що в нім вада, не приступить: чоловік сліпий, або кульгавий, або кирпатий або довготелесий, **19** або чоловік, що матиме зламану ногу або зламану руку, **20** або горбатий, або вйсохлий, або більмо на оці його, або коростявий, або паршивий, або з розчавленими ядрами, — **21** кожен чоловік із насіння священника Аарона, що на нім ця вада, не приступить, щоб принести Господні огняні жертви, — вада в нім, не приступить він, щоб принести хліб свого Бога.

22 Він буде їсти хліб свого Бога з Найсвятішого та з святощів. **23** Та до завіси не підійде він, і до жертівника не приступить, бо вада в нім, — і не збезчестить святині Моєї, бо Я — Господь, що освячує їх“. **24** І Мойсей промовляв до Аарона й до синів його, та до всіх синів Ізраїлевих.

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона й до синів його, і нехай вони обережно поведуться зо святощами Ізраїлевих синів, які вони посвячують Мені, і нехай не безчестять Мого святого Ймення. Я — Господь! **3** Скажи їм: На ваші покоління кожен чоловік, що наблизиться до всякого вашого насіння до святощів, які Ізраїлеві сини посвячать Господеві, а нечистість його на нім, то буде винищена душа та з-перед лица Мого. Я — Господь! **4** Кожен чоловік з Ааронового насіння, коли він прокажений або течивий, не буде їсти зо святощів, аж поки очиститься. А хто доторкнеться всякого нечистого від мертвого тіла, або чоловік, що з нього вийде насіння лежання, **5** або хто доторкнеться до всякого плазуна, через якого він стане нечистий, або до людині, через яку стане нечистий, через усюку нечистість її, — **6** особа, що доторкнеться до того, то стане нечиста аж до вечора, і не буде їсти зо святощів, поки не обмие свого тіла в воді. **7** А коли заїде сонце, то стане він чистий, а потім буде їсти зо святощів, бо це хліб його. **8** Падла та розшарпаного не буде він їсти, щоб не занечиститись ним. Я — Господь! **9** І будуть вони стерегти Мої прикази, — щоб не понести через те гріха на собі, і щоб не померти через нього, коли б збезчестили їх. Я — Господь, що освячує їх! **10** А кожен чужий не буде їсти святощів; осілий у священника й наймит не будуть їсти святощів. **11** А коли священник купить чоловіка, — купивля срібла його це, — той буде їсти їх, також ур'оджений дому його, — вони будуть їсти його хліб. **12** А священникова дочка, коли буде видана чужому чоловікові, вона не буде їсти принесених святощів. **13** А священникова дочка, коли буде вдова, або розв'єдена, а дітей не має, і вернеться до дому свого батька, — як за молодости своєї, буде їсти з хліба батька свого. А кожен чужий не буде їсти його. **14** А чоловік, коли з'їсть святощі через помилку, то докладе до неї п'яту частину її, і віддасть священникові ті святощі, **15** і священники не збезчестять святощів Ізраїлевих синів, що вони приносять Господеві, **16** і не стягнуть на себе вини за провину їдження своїх святощів. Бо Я — Господь, що освячує їх“. **17** І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому та з прих'одька між Ізраїлем, що принесе свою жертву за всякими своїми обітницями та за всякими даруваннями своїми, що принесе Господеві на цілопалення, **19** то нехай принесе на вподобання ваше безвадного самця з худоби великої, з овець і з кіз. **20** Жодного, що в нім вада, не принесете, бо не буде воно на вподобання вас.

21 А чоловік, коли принесе Господеві мирну жертву на виразно висловлену обітницю або на дарунок, із худоби великої чи з худоби дрібної, — безвадна буде на вподобання, жодна вада не буде в ній: **22** сліпа, або зламана, або скалічена, або шолудіва, або коростява, або паршива, — не принесете тих Господеві, і жертви огняної не дасте з них на жертвника для Господа. **23** А вола та вівцю з занадто довгим чи занадто коротким яким членом добровільно принесеш у жертву, а на обітницю вони не вгодні Богові. **24** А того, що має ядра розчавлені, чи збиті, чи відірвані, чи відрізані, — не піднесете Господеві, і в вашому Краї не зробите того. **25** І з руки чужинця не принесете хліба нашого Бога зо всіх таких, бо в них зісуття їх, вада в них, — вони не будуть вгодні для вас¹. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „Віл, або вівця, або коза, коли вродиться, то буде сім день під своєю матір'ю, а від дня восьмого й далі буде вгодне на жертву огняну для Господа. **28** А корови та вівці, — їй й малія їй не заріжете одного дня. **29** А коли будете приносити вдячну жертву для Господа, то приносьте так, щоб вона була вгодна. **30** Того дня буде вона з'їджена, — не зоставите з неї аж до ранку. Я — Господь! **31** І заповіді Мої будете додержувати, і будете виконувати їх. Я — Господь! **32** І не будете безчестити Мого святого Ймення, і Я буду освячати серед Ізраїлевих синів. Я — Господь, що освячує вас, **33** що вивів вас із єгипетського країу, щоб бути вашим Богом. Я — Господь!“

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Свята Господні, що в них склика́тимете святі збори, оце вони, свята Мої: **3** Шість день буде робитись робота, а дня сьомого — субота повного відпочинку, святі збори, жодної роботи не будете робити. Це субота відпочинку для Господа по всіх оселях ваших! **4** Оце свята Господні, святі збори, що скличете їх у їхнім означенім часі: **5** У місяці першім, чотирнадцятого дня місяця під вечір — Пасха для Господа. **6** А п'ятнадцятого дня того місяця — свято Опрісноків для Господа, сім день будете їсти опрісноки. **7** Першого дня будуть святі збори для вас, — жодного робочого зайняття не будете робити. **8** І будете приносити для Господа жертву сім день; сьомого дня — збори святі, жодного робочого зайняття не будете робити¹. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промов до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до того Краю, що Я даю вам, і будете жати жніво його, то снопа первоплоду ваших жнив принесете до священника, **11** а він буде колихати снопа того перед лицем Господнім, щоб набути вподобання вам; першого дня по святі священник буде колихати його. **12** І ви прирядите в дні вашого колихання снопа однорічне безвадне ягня на цілопалення для Господа. **13** А хлібна його жертва — дві десяти ефі пшеничної муки, мішаної в оливі, огняна жертва для Господа, пахощі любі; а жертва лита його — вино,

чверть гіна. **14** А хліба, і пряженого зёрна, і свіжих зёрен ви не будете їсти аж до самого того дня, аж до вашого принесення жертви для вашого Бога. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **15** І відлічите ви собі першого дня по святі, від дня вашого принесення снопа колихання, сім тижнів, повні будуть вони. **16** А до першого дня по сьомім тижні відлічите п'ятдесят днів, та й принесете хлібну нову жертву для Господа. **17** З ваших осель принесете два хліби колихання, — дві десяти ефі пшеничної муки будуть вони, будуть спечені квашені, первоплоди для Господа. **18** І принесете понад той хліб сім ягнят безвадних у віці року, й одного бичка та два барани, — вони будуть цілопалення для Господа, і жертва хлібна, і жертви литі для них, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **19** І спорядиті́ одного козла на жертву за гріх, та двоє ягнят у віці року на жертву мирну. **20** І священник буде колихати їх разом із хлібом первоплодів, як колихання перед Господнім лицем, над двома ягнятами. Вони будуть святощі для Господа, для священника. **21** І скличете того самого дня, — і будуть святі збори для вас, жодного робочого зайняття не будете робити. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **22** А коли ви будете жати жніво вашої землі, не дожинай країу поля твогб, а попадалих колосків жніва твого не будеш збирати, — для вбогого та для прихóдька позоставиш їх. Я — Господь, Бог ваш!“ **23** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **24** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Сьомого місяця, першого дня місяця буде вам повний спочинок, — пам'ять сурмлення, святі збори. **25** Жодного робочого зайняття не будете робити, і принесете огняну жертву для Господа“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „А десятого дня того самого місяця — день Очищення він, збори святі будуть для вас, і будете впокоряти душі ваші, і принесете огняну жертву для Господа. **28** І жодного зайняття не будете робити того самого дня, бо він — день Очищення, щоб очистити за вас перед лицем Господа, Бога вашого. **29** Бо кожна душа, що не буде впокорюватись того самого дня, то буде вона винищена з своєї рідні. **30** А кожна душа, що буде робити яке зайняття того самого дня, — то Я вігублю ту душу з-посеред народу її. **31** Жодного зайняття не будете робити. Це постанова вічна для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **32** Він субота повного спочинку для вас, — і ви будете впокоряти душі свої, ввечері дев'ятого дня місяця від вечора аж до вечора будете святкувати вашу суботу“. **33** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **34** „Промовляй до Ізраїлевих синів, кажучи: П'ятнадцятого дня того сьомого місяця, — свято Кучок, сім день для Господа. **35** Першого дня святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **36** Сім день будете приносити огняну жертву для Господа; восьмого дня — святі збори будуть для вас, і принесете огняну жертву для Господа; це віддання

свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **37** Оце свята Господні, що скликуватимете на них святі збори, щоб принісши огняну жертву для Господа, цілопалення, хлібну жертву й заколену жертву, і жертви литі, — належне днєві в його дні, **38** окрім Господніх субіт, і окрім дарів ваших, і окрім усіх ваших обітниць, і окрім усіх ваших дарувань, що дасте Господеві. **39** А п'ятнадцятого дня сьомого місяця, коли ви збираєте врожай землі, будете святкувати свято Господнє сім день; першого дня повний спочинок, і восьмого повний спочинок. **40** І візьмете собі першого дня плóду гарного дерева, пáльмові віття, і галúзку многолистого дерева та припотóчних топóль, — і будете веселитися перед лицем Господа, Бога вашого, сім день. **41** І будете святкувати його, як свято для Господа, сім день у році. Постанова вічна для ваших поколінь, — сьомого місяця будете святкувати його. **42** У кúчках будете сидіти сім день, — кожен тубілець в Ізраїлі сидітиме в кúчках, **43** щоб ваші покоління пізнали, що Я в кúчках посадив був Ізраїлевих синів, коли виводив їх з єгипетського країу. Я — Господь, Бог ваш! **44** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів про свята Господні.

24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і вони принесуть тобі чистої, вичавленої оливи з олівкового дерева на освітлення, щоб запалювати вічну лямпаду. **3** Поза завісою свідóцтва в скінії заповіту прирядить її Аарон від вечора аж до ранку перед Господнім лицем назáвжди. Це вічна постанова для ваших поколінь! **4** На чистім свічнику прирядить він ті лямпади перед Господнім лицем назáвжди. **5** І візьмеш пшеничної муки, і випечеш із неї дванадцять калачів, — по дві десяті ефі́ буде один калáч. **6** І покладеш їх у два ряди́, шість у ряд, на чистому столі́ перед Господнім лицем, **7** і поклади на ряд чистого ладану, і він стане для хліба за пригадувальну частину, — огня́на жертва для Господа. **8** Щосуботи він покладе його перед Господнім лицем зáвжди, від Ізраїлевих синів, вічний заповіт. **9** І він буде для Аарона та для синів його, і вони будуть їсти його в святому місці́, бо він найсвятіше з огня́них жертв Господніх. Це вічна постанова“. **10** І вийшов син ізраїльтянки, — а він був син єгиптянина, — між Ізраїлевих синів. І сварився в табóрі син тієї ізраїльтянки з одним ізраїльтянином. **11** І син тієї ізраїльтянки богозневажив Ім'я Господнє, і проклинав. І привели́ його до Мойсея. А йменна матері́ його — Шеломіт, дочка́ Діври, з Данового племені. **12** І посадили його під сторожу аж до в'яснення через уста Господні. **13** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **14** „Виведи того, що проклинав, поза табір, і покладуть усі, хто чув, свої руки на голову його, і закидає його камінням уся громада. **15** А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Кожен чоловік, коли прокляне́ Бога свого, то понесе він свій гріх. **16**

А той, хто богозневажив Господнє Ймення, — буде кóнче забитий, кóнче укаменує його́ вся громада; чи прихóдько, чи тубілець, коли богозневажа́тиме Ймення Господнє, буде забитий. **17** І кожен, хто заб'є лю́дину, — буде кóнче забитий. **18** А хто заб'є яку скотину́, той відшкодує її, — життя за життя. **19** І кожен, коли зробить ваду своєму ближньому, — як хто зробив, так буде зрòблено йому: **20** зламáння за зламáння, око за око, зуб за зуба, — яку ваду зробить хто кому, така буде зрòблена йому. **21** А хто заб'є скотину́, той відшкодує її, а хто заб'є лю́дину, той буде забитий. **22** Суд один буде для вас, — прихóдько буде як тубілець. Бо Я — Господь Бог ваш!“ **23** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів. І вони вивели того́, хто проклинав, поза табір, та й закидали його камінням. І зробили Ізраїлеві сини, як Господь наказав був Мойсеєві.

25 І Господь промовляв до Мойсея на Сина́йській горі́, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Коли ви ввійдете до землі, що Я даю вам, то святкува́тиме земля та суботу для Господа. **3** Шість літ будеш засівати своє поле, і шість літ обтинáтимеш свого виноградника, і збиратимеш урожай його, **4** а сьомого року — субота повного відпочинку буде для землі, повний відпочинок, субота для Господа: поля свого не будеш обсіювати, а виноградника свого не будеш обтинáти. **5** Саморóслого колосу жнив твоїх не будеш жати, а грон з необрізаних виногра́дин твоїх не збиратимеш, — рік повного відпочинку буде для землі. **6** І те, що самé вродиться в цім відпочинку землі, буде для вас на їжу, — для тебе, і для раба твого, і для невільниці твоєї, і для наемника твого, і для осілого твого, що мешкають з тобою, **7** і для скотини твоєї, і для звірини, що в краї́ твоїм, — буде весь урожай його́ на їжу. **8** І відлічиш собі сім субóтніх років, по сім років сім раз, і будуть для тебе дні семи суботніх років сорок літ і дев'ять. **9** І засу́рмите у сурми сьомого місяця, десятого дня місяця, — в день Очи́щення засу́рмите в сурми по цілому країу. **10** І освятите рік п'ятдеся́тричя, і оголосите волю в країу для всіх мешканців його́, — ювіле́й він буде для вас: і верне́ться кожен до своєї посілости, і кожен до родини своєї верне́ться. **11** Ювіле́й цей рік п'ятдеся́тричя буде для вас: не будете сіяти, і не будете жати саморóсли колосса́ її, і не будете збирати грон з необрізаних виногра́дин їх, **12** бо це ювілей, святощі́ будуть для вас, — з поля́ будете їсти врожай його́. **13** У році́ того ювілею верне́ться кожен до своєї посілости. **14** А коли продасте́ що своєму ближньому, або купите з руки свого́ ближнього, не обманюйте один óдного. **15** За числом років по ювіле́ї купиш від ближнього свого, за числом років урожаю він продасть тобі. **16** За мно́гістю літ побільшиш ціну́ тієї купівлі, а за малістю літ зменшиш ціну́ тієї купівлі, бо він продає тобі число літ урожаю. **17** І не обманите один óдного, і будеш боятися Бога свого́, бо Я — Господь, Бог ваш! **18** І ви виконаєте постанови Мої, а

уста́ви Мої будете держати, і будете виконувати їх, — і безпечно сидітимете на землі. **19** І земля дасть плід свій, а ви будете їсти досіта, і безпечно сидітимете на ній. **20** А коли ви скажете: Що́ будемо їсти сьомого року, тож не будемо сіяти, не будемо збирати врожаї свої? **21** І зошло Я благословення Своє на вас шостого року, — і зродить врожаєм на три роки. **22** І будете сіяти восьмий той рік, і будете їсти з старих урожаїв аж до року дев'ятого, — аж до віросту врожаю його будете їсти старе. **23** А земля не буде продаватися назавжди, бо Моя та земля, бо ви прихóдьки та осілі в Мене. **24** А ви в усій землі вашої посілості дозволяйте ви́куп землі. **25** Коли збідніє твій брат, і продасть із своєї посілості, то прийде ви́купник його, близький йому, — і викупить про́даж брата свого. **26** А чоловік, коли не буде йому викупника, а рука його стане спроможна, і зна́йде потрібне на викуп його, **27** то облічить він літа́ про́дажу свого, і верне позостале чоловікові, що продав йому, та й вернеться до своєї посілості. **28** А якщо рука його не зна́йде потрібного на заплату йому, то буде про́даж його в руці покупця́ його аж до ювілейного року, — і вийде він в ювілеї, та й вернеться до посілості своєї. **29** А коли хто продасть мешкальний дім в обму́рваному місті, то викуп його буде до кінця року від часу про́дажу його, — рік буде на викуп його. **30** А якщо він не буде ви́куплений аж до кінця року, то стане той дім, що в місті, яке має мур, назавжди для покупця́ його на покоління його, — не вийде він в ювілеї. **31** А домів в оселях, що не мають муру навколо, до поля землі буде те прирахóване, — і буде йому викуп, і в ювілеї він вийде. **32** А міста́ Левитів, домів в містах їх посілості — викуп для Левитів за́вжди буде можливий. **33** А хто викупить від Левитів, то про́даж дому й міста́ посілості його вийде в ювілеї, бо то домів міст Левитів, їхня посілість серед Ізраїлевих синів. **34** А пасовісько навко́ло їхніх міст не буде про́дане, бо це вічна посілість для них. **35** А коли збідніє твій брат, а його рука неспроможною стане, то підтримаєш його, прихóдько він чи осілий, — і житиме він із тобою. **36** Не візьмеш від нього ліхви та прибу́тку, і будеш боятися Бога свого, — і житиме брат твій з тобою. **37** Срібла свого не даси йому на ліхву, і на прибуток не даси їжі своєї. **38** Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського країу, щоб дати вам ханаанську зéмлю, щоб бути вашим Богом. **39** А коли збідніє брат твій при тобі, і буде про́даний тобі, то не будеш робити ним праці раба, — **40** як наймит, як осілий він при тобі, аж до ювілейного року буде він працювати тобі. **41** І вийде від тебе він та сини його з ним, і вернеться він до родини своєї, і до посілості батьків своїх вернеться він: **42** бо вони — Мої раби, що Я вивів їх з єгипетського країу, не будуть вони про́дані про́дажем раба. **43** Не будеш володіти ним жорстоко, і будеш боятися Бога свого. **44** А раб твій та невільниця твоя, що будуть твої, будуть із наро́дів, що навко́ло вас, — із них купите раба й невільницю. **45** А також із синів осілих, що

мешкають з вами, з них купите та з племені їхнього, що з вами, що породили в Краї вашім, — і будуть вони вам на посілість. **46** І передасть їх, як спадщину, вашим синам по вас на спáдок посілості навіки, ними будете робити, а братами вашими, синами Ізраїлевими, один óдним, не будете володіти жорстоко. **47** А коли рука прихóдька чи осілого при тобі спроможна, а брат твій збідніє при ньому, і буде про́даний прихóдькові чи осілому в тебе, або нащáдкові племені прихóдька, **48** то по́тім, як буде про́даний, викуп буде йому, — один із братів його викупить його, **49** або дядько його, або син дядька його викупить його, або з однокровних його, із роду його викупить його, або спроможна рука його, — і буде ви́куплений. **50** І облічить він із тим, хто набув його, від року про́дажу його́ аж до ювілейного року, — і буде ціна про́дажу його за числом літ; як за дні наймита буде полічено йому. **51** Якщо ще багато літ, то згідно з ними він верне свій викуп із срібла його купівлі. **52** А якщо позостало мало літ до ювілейного року, то облічить йому, — згідно з роками його верне свого ви́купа. **53** Як щорічний наймит він буде при ньому, — він не буде жорстоко панувати над ним на твоїх оча́х. **54** А якщо він не буде ви́куплений у тих роках, то вийде ювілейного року він та сини його з ним, **55** бо Ізраїлеві сини — Мої раби, Мої раби вони, що Я вивів їх із єгипетського країу. Я — Господь, Бог ваш!

26 Не зробите собі божків та ідола, і кам'яного стовпа́ не поставите собі, і ка́меня з фігурами не покладете в вашім краї́, щоб кла́нятися перед ними. Бо Я — Господь, Бог ваш! **2** Субіт Моїх будете доде́ржувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **3** Якщо будете ходити згідно з постановами Моїми, а за́повідей Моїх будете доде́ржувати й будете виконувати їх, **4** то дам ваші дощі в їхнім часі, і земля дасть свій урожай, а польове дерево дасть плід свій. **5** І мо́лочнення досягне вам виноградобра́ння, а виноградобра́ння досягне сіяння, і ви будете їсти хліб свій досіта, і будете сидіти безпечно в вашому краї́. **6** І дам мир у країу, і ви будете лежати, і ніхто не вчинить, щоб ви тремтіли, — бо злу звірину́ винищу з землі, а меч не перейде через край ваш. **7** І ви будете гнати ворогів своїх, а вони попадають перед вами від меча. **8** І п'ятеро з вас поженуть сотню, а сотня з вас пожене десять тисяч, — і попадають вороги ваші перед вами від меча. **9** І оберну́сь Я до вас, і розплоджу́ вас, і розмножу́ вас, і виконаю Свого за́повіта з вами. **10** І ви будете їсти старе-перестаріле, і покидаєте старе перед новім. **11** І поставлю місце перебува́ння Свого серед вас, — і душа Моя не обрідить вами. **12** І Я буду ходити серед вас, і буду вам Богом, а ви будете Мені наро́дом. **13** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського країу, щоб ви не були їм рабами. І Я поламав занóзи вашого ярма́, — і вивів вас із піднесеною головою. **14** А коли ви не будете слухняні Мені, і не виконуватиме всіх тих за́повідей, **15** і якщо постановами Моїми будете

погорджувати, і якщо душа ваша брідитиметься законами Моїми, щоб не виконувати всіх заповідей Моїх, щоб ламати вам заповіта Мого, — **16** то й Я зроблю вам оце: поставлю над вами перестрах, сухоти й пропасницю, що винищують очі й обезсилюють душу. І ви надаремно сіятимете насіння своє, — бо поїдять його вороги ваші. **17** І зверну Я лице Своє на вас, — і ви будете вдарені перед своїми ворогами. І будуть панувати над вами ненавсники ваші, — і ви будете втікати, хоч ніхто вас не гнатиме. **18** А якщо й при тому не будете слухняні Мені, то Я семикратно побільшу кару на вас за ваші гріхи. **19** І зломлю пиху вашої сили, і зроблю ваше небо як залізо, а землю вашу як мідь! **20** І надаремно буде вичерпуватися ваша сила: земля ваша не дасть свого врожаю, а дерево на землі не дасть свого плоду. **21** А якщо й тоді підете проти Мене, і не схочете бути слухняними Мені, то Я семикратно збільшу над вами удара Свого згідно з вашими гріхами. **22** І пошлю на вас пільну звірину, а вона винищить вам дітей, і вигубить вашу худобу, і зменшить кількість вашу, і попустошить ваші дороги. **23** А якщо цими карами не будете навчені, і будете ходити проти Мене, **24** то й Я піду проти вас, і вдарю вас і Я семикратно за ваші гріхи. **25** І приведу на вас меч, що помстить пімсту за заповіта, — і ви будете зібрані до ваших міст, і Я пошлю моровицю на вас, і ви будете віддані в руку ворога. **26** Коли Я знищу вам хліб, підпору вашу, то десять жінок будуть пекти хліб вам в одній печі, і вернуть хліб ваш вагою, а ви будете їсти — і не насититесь. **27** А якщо й тим не станете слухняні Мені, і будете ходити проти Мене, **28** то й Я з лютістю піду проти вас, і також Я семикратно покараю вас за ваші гріхи, — **29** і ви тіло своїх синів будете їсти, і тіло дочок своїх будете поїдати... **30** І поруйную вашу висоту, і повитинаю ваші стовпи сонця, і покладая трупи ваші на трупах божків ваших, — і обрідить душа Моя вас! **31** І вчиню міста ваші руїною, і попустошую ваші святині, — і не прийму ваших пахощів любих. **32** І спустошу Я край той, — і будуть дивуватися з того ваші вороги, що мешкають у ньому. **33** А вас порозпорошу поміж народів, і вийму за вами меч, — і стане край ваш спустошенням, а міста ваші будуть руїною... **34** Тоді земля та надолужить собі за суботні роки по всі дні спустошення її. Коли будете в краї ваших ворогів, тоді ваша земля святкуватиме відпочинок, і надолужить собі за свої суботні роки. **35** По всі дні спустошення святкуватиме вона відпочинок, чого не святкувала в суботні роки, коли ви сиділи на ній. **36** А що до позostalих серед вас, то впроваджу в їхні серця полохливість в краях їхніх ворогів, — і буде їх гнати навіть шелест подмұхненого вітром листу, і будуть вони втікати, як утікають перед мечем, та й попадають, хоч ніхто не женеться... **37** І будуть вони спотикатися один об одного, ніби від меча, хоч ніхто не женеться за ними. І ви не зможете стати проти ваших ворогів. **38** І погинете серед поганів, і пожерé вас земля ваших

ворогів. **39** А позostalі серед вас помарніють у краях ворогів ваших за гріх свій, а також за гріхи батьків своїх помарніють із ними. **40** І визнають вони гріх свій та гріх батьків своїх, що ними спроневірилися були Мені, а також, що ходили проти Мене. **41** Також і Я піду проти них, і впроваджу їх до краю їхніх ворогів. Якщо тоді впокóрється їхнє необрізане серце, то тоді понесуть кару за свої гріхи. **42** І Я згадаю заповіта Свого з Яковом, а також заповіта Свого з Ісаком, і також заповіта Свого з Авраамом згадаю, і згадаю той край. **43** А край той буде позбавлений їх, і надолужить собі свої суботні роки, опустілий від них, а вони понесуть кару за свої гріхи, а то для того, що законами Моїми погорджували, а постанови Мої огідила була їхня душа. **44** А проте, коли вони пробували в край своїх ворогів, то Я не погорджував ними, і не збрідив їх, щоб винищити їх, щоб зламати заповіта Свого з ними. Бо Я — Господь, Бог їх! **45** І Я пам'ятатиму їм заповіта з предками, що Я вивів їх з єгипетського краю на очах поган, щоб бути їм Богом. Я — Господь!“ **46** Оце постанови, і уста́ви та закони, що дав Господь між Собою та між Ізраїлевими синами на Сінайській горі через Мойсея.

27 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш їм: Коли хто складає обітницю Богові за твоєю оцінкою душ для Господа, **3** то буде твоя оцінка: чоловіка від віку двадцяти літ і аж до віку шостидесяти літ, — і буде твоя оцінка п'ятдесят шеклів срібла на міру шеклем святині; **4** а якщо жінка вона, то буде твоя оцінка тридцять шеклів. **5** А якщо від віку п'яти літ і до віку двадцяти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — двадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **6** А якщо від віку місяця й аж до віку п'яти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — п'ять шеклів срібла, а для жінки твоя оцінка — три шеклі срібла. **7** А якщо від віку шостидесяти літ і вище: якщо чоловік, то буде твоя оцінка п'ятнадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **8** А якщо він обіднілий проти твоєї оцінки, то поставить його перед священиком, і священик оцінує його, — за тим, що спроможна рука того, хто обіцяв, оцінує його священик. **9** А якщо буде худоба, що з неї приносять жертву для Господа, — усе, що дається із неї для Господа, буде святощами. **10** Не вільно обміняти її, ані заступити її, добру — злою, або злу — доброю; а якщо справді заступити худобу худобою, то буде вона та заступство її — буде святощами. **11** А якщо та всяка худоба нечиста, що з неї не приносять жертв для Господа, то він поставить ту худобу перед священиком, **12** і священик оцінує її чи то добре, чи недобре. Як оцінує священик, так нехай буде. **13** А якщо він справді викупить її, то додасть п'яту частину її над оцінку твою. **14** А коли хто посвятить дім свій на святість для Господа, то священик оцінує його чи то добре, чи недобре. Як оцінує його священик, так

стане. 15 А якщо той, хто посвячує, викупить свого дома, то додасть п'яту частину срібла твоєї оцінки над нього, — і буде його. 16 А якщо хтось посвятить Господеві з поля своєї посілости, то буде оцінка твоя посівом його, — посів хомера ячмєну за п'ятдесят шеклів срібла. 17 Якщо він посвятить своє поле від ювілейного року, то воно стане за оцінкою твоєю. 18 А якщо посвятить поле своє по ювілеї, то священник облічить йому те срібло за роками, позostalими до ювілейного року, і те буде відняте від оцінки твоєї. 19 А якщо справді викупить те поле той, хто посвячує його, то додасть п'яту частину срібла оцінки над нього, — і стане воно його. 20 А якщо він не викупить поля того, і якщо він продасть те поле кому іншому, то вже не буде воно викуплене. 21 І буде те поле, коли воно вийде в ювілеї, святість для Господа, як поле закляття, — для священника буде посілість ним. 22 А якщо він посвятить Господеві поле купівлі своєї, що не з поля посілости його, 23 то священник облічить йому суму твоєї оцінки аж до ювілейного року, і дасть твою оцінку того дня, як святість для Господа. 24 В ювілейному році вернеться те поле до того, від кого купив його, що його посілість тієї землі. 25 А вся оцінка твоя буде шеклем святині, — двадцять гер буде шекель. 26 Тільки перворідного в худобі, що визнане, як перворідне для Господа, ніхто не посвятить його, — чи то віл, чи то овечка, — Господеві воно! 27 А якщо в худобі нечистій, то викупить за твоєю оцінкою, і додасть п'яту частину над нього. А якщо не буде викуплене, то буде прódане за оцінкою твоєю. 28 Тільки кожне закляття, що людина заклєне Господеві зо всього, що його, — від людини, і худоби, і від поля його посілости, не буде прódане й не буде викуплене, — воно найсвятіше для Господа. 29 Кожне закляття, що буде оголошене за закляття з-посеред людей, не буде викуплене, — буде конче забите. 30 А всяка десятина з землі, з насіння землі, з плóду дерева, — Господеві воно, святощі для Господа! 31 А якщо дійсно викупить хтось свою десятину, — той додасть п'яту частину її над неї. 32 А всяка десятина худоби великої та худоби дрібної, усе, що перейде під палицею, — десяте буде святість для Господа. 33 Не буде перебирати між добрим та злим, і не замінить його. А якщо справді заступить його, то буде воно та заступство його, — буде святість, не буде викуплене“.

Числа

1 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині в скинії заповіту першого дня другого місяця, другого року від виходу їх з єгипетського краю, говорячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів за родами їхніми, за домами їхніх батьків числом усіх чоловічої статі за їх головами, **3** від віку двадцяти літ і вище, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі, — за військовими відділами їхніми перелічіть їх ти та Аарон. **4** А з вами будуть по одному мужеві для племені; той муж — голова дому батьків своїх він. **5** А оце імення тих мужів, що стануть із вами: для Рувіма — Елішур, син Шедеурів; **6** для Симеона — Шелумііл, син Цурішадаїв; **7** для Юди — Нахшон, син Аммінадавів; **8** для Іссахара — Натанаїл, син Цуарів; **9** для Завулона — Елів, син Хелонів; **10** для Йосипових синів, від Єфрема — Елішама, син Аммігудів; від Манасії — Гамалііл, син Педасурів; **11** для Веняміна — Авідан, син Гід'оніів; **12** для Дана — Ахіезер, син Аммішадаїв; **13** для Асіра — Паг'ііл, син Охранів; **14** для Гада — Ел'ясаф, син Деуліів; **15** для Нефталіма — Ахіра, син Енанів. **16** Оце покликані громади, начальники племен їхніх батьків. Вони голови тисяч Ізраїлевих. **17** І взяв Мойсей та Аарон тих мужів, що були названі пойменно, **18** і вони зібрали всю ту громаду першого дня другого місяця. І вони виявили родоводи свої за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, за головами їх, **19** як Господь наказав був Мойсеєві. І він перелічив їх у Сінайській пустині. **20** І було синів Рувіма, перворідного Ізраїлевого, їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен за головами їх, усіх чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **21** перелічені їхні від Рувимового племені — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **22** У Симеонових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків перелік їх числом імен за головами їхніми, усі чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **23** перелічені їхні від Симеонового племені — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. **24** У Гадових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **25** перелічені їхні від Гадового племені — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. **26** У Юдових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **27** перелічені їхні від Юдового племені — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. **28** У Іссахарових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **29** перелічені їхні від Іссахарового племені — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **30** У Завулонових синів їхніх нащадків за

їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **31** перелічені їхні від Завулонового племені — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **32** У Йосипових синів: у Єфремових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **33** перелічені їхні від Єфремового племені — сорок тисяч і п'ятсот. **34** У синів Манасії їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **35** перелічені їхні від племені Манасіїного — тридцять і дві тисячі й двісті. **36** У Венямінових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **37** перелічені їхні від Венямінового племені — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **38** У Данових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **39** перелічені їхні від Данового племені — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **40** У Асірових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **41** перелічені їхні від Асірового племені, — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **42** У синів Нефталімових їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **43** перелічені їхні від племені Нефталімового — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **44** Оце ті перелічені, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, дванадцятєро мужа, — вони були по одному мужеві для дому батьків своїх. **45** І були всі перелічені з Ізраїлевих синів за домами батьків своїх від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, в Ізраїлі, **46** і були всі перелічені — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. **47** А Левити не були перелічені серед них за племенем батьків своїх. **48** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **49** „Тільки Левієвого племені не переглянеш і не перелічиш їх серед Ізраїлевих синів. **50** А ти постав Левітів наглядачами над скинією свідощтва, і над усіма речами її та над усім, що її. Вони будуть носити скинію та всі її речі, і вони будуть обслуговувати її, і отаборяться навколо скинії. **51** А коли скинія буде рушати, Левити розберуть її, а коли буде спинятися скинія, Левити поставлять її. А якщо наблизиться чужий, — він нехай буде забитий. **52** І отаборяться Ізраїлеві сини кожен у таборі своїм, і кожен при своїм прапорі за своїми військовими відділами. **53** А Левити отаборяться навколо скинії свідощтва, — щоб не було гніву на громаду Ізраїлевих синів. І будуть Левити виконувати сторожу скинії свідощтва“. **54** І зробили Ізраїлеві сини, — згідно зо всім, як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили вони.

2 Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: **2** „Отáборяться Ізраїлеві сини кожен при пра́порі своїм за ознаками домів своїх батьків, — навпроти скинії заповіту навколо отáборяться. **3** Напереді на схід отáборяться: пра́пор Юдиного табору за своїми військовими відділами, а начальник Юдиних синів — Нахшон, син Аммінадавів; **4** а його військо та його перелік — сімдеся́т і чотири тисячі й шістсо́т. **5** А при ньому отáборяться Іссаха́рове плéм'я, а начальник Іссахарових синів — Натанаїл, син Цуарів; **6** а його військо та його перелік — п'ятдеся́т і чотири тисячі й чоти́риста. **7** Плéм'я Завулонове, а начальник Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів; **8** а його військо та його перелік — п'ятдеся́т і сім тисяч і чоти́риста. **9** Усіх перелічених Юдиного табору — сто тисяч і вісімдеся́т тисяч і шість тисяч і чотириста за своїми військовими відділами. Вони рушать найперше. **10** Пра́пор Рувимового табору — на південь, за військовими відділами своїми, а начальник Рувимових синів — Еліцур, син Шедеурів; **11** а його військо та його перелік — сорок і шість тисяч і п'ятсо́т. **12** А при ньому отáборяться Симеонове плéм'я, а начальник Симеонових синів — Шелумііл, син Цуришаддаїв; **13** а його військо та його пере; лік — п'ятдеся́т і дев'ять тисяч і тریста. **14** І Гадове плéм'я, а начальник Гадових синів — Ел'ясаф, син Реуїлів; **15** а його військо та його перелік — сорок і п'ять тисяч і шістсо́т і п'ятдеся́т. **16** Усіх перелічених Рувимового табору — сто тисяч і п'ятдеся́т і одна тисяча й чотириста й п'ятдеся́т за своїми військовими відділами. Вони рушать другі. **17** І як рушить скинія заповіту, то та́бір Левітів буде серед таборів. Як вони отáборяться, так вирушать, — кожен на своїм місці за своїми прапора́ми. **18** Пра́пор Єфре́мового табору за військовими відділами своїми — на за́хід, а начальник Єфремових синів — Елішама, син Аммігудів; **19** а його військо та їхній перелік — сорок тисяч і п'ятсо́т. **20** А при ньому плéм'я Манасі́не, а начальник синів Манасі́них — Гамалііл, син Педасурів; **21** а його військо та їхній перелік — тридцять і дві тисячі й двісті. **22** І Веня́минове плéм'я, а начальник Веня́минових синів — Авідан, син Гід'оніів; **23** а його військо та їхній перелік — тридцять і п'ять тисяч і чоти́риста. **24** Усіх перелічених Єфре́мового табору — сто тисяч і вісім тисяч і сто за своїми військовими відділами. Вони рушать треті. **25** Пра́пор Да́нового табору — північ, за своїми військовими відділами, а начальник Данових синів — Ахіезер, син Аммішаддаїв; **26** а його військо та їхній перелік — шістдеся́т і дві тисячі й сімсо́т. **27** А при ньому отáборяться Асирове плéм'я, а начальник Асирових синів — Паг'ііл, син Охранів; **28** а його військо та їхній перелік — сорок і одна тисяча й п'ятсо́т. **29** І плéм'я Нефталі́мове, а начальник синів Нефталі́мових — Ахіра, син Енанів; **30** а його військо та їхній перелік — п'ятдеся́т і три тисячі й чотириста. **31** Усіх перелічених Да́нового табору — сто тисяч і

п'ятдеся́т і сім тисяч і шістсо́т. Вони рушать наостáнку за прапора́ми своїми“. **32** Оце перелічені Ізраїлевих синів за домами батьків своїх, усіх перелічених тих таборів за своїми військовими відділами — шістсо́т тисяч і три тисячі й п'ятсо́т і п'ятдеся́т. **33** А Левити не перелічені серед Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві. **34** І Ізраїлеві сини зробили все, що Господь наказав був Мойсеєві, — так вони таборували за прапора́ми своїми, і так рушали кожен за своїми родами при домі своїх батьків.

3 А оце наща́дки Ааро́нові та Мойсеєві в дні, коли Господь промовляв до Мойсея на Сінайській горі. **2** І оце іменá Ааронових синів: перворідний Надав, і Авігу, Елеазар та Ітамар. **3** Оце іменá Ааронових синів, помáзаних священників, що він посвятив їх бути священниками. **4** Та помер Надав та Авігу перед Господнім лицем, коли вони принесли були чужий огонь перед Господнім лицем у Сінайській пустині, а синів у них не було. І були священниками Елеазар та Ітамар за життя батька свого Ааро́на. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Приведи Левієве плéм'я, і постав його перед священником Аароном, — і вони будуть услуго́вувати йому. **7** І будуть вони виконува́ти сторо́жу його та всієї громади перед скинією заповіту, щоб виконувати службу скинійну. **8** І будуть вони стерегти́ всі речі скинії заповіту та сторо́жу Ізраїлевих синів, щоб виконувати службу скинійну. **9** І даси Левітів Ааро́нові та синам його, — власне йому вони дані від Ізраїлевих синів. **10** А Аарона та синів його постав, щоб вони пильнували свого священства, а чужий, хто наблизиться, — буде забитий“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „А Я оце взяв Левітів з-посеред Ізраїлевих синів замість кожного перворідного, що розкривають утробу, з Ізраїлевих синів. І будуть Левіти Мої, **13** бо Мій кожен перворідний. Того дня, коли Я був ударив кожного перворідного в єгипетськім краї, Я посвятив Собі кожного перворідного в Ізраїлі від людини аж до скотини, — Мої вони будуть. Я — Господь!“ **14** І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині, говорячи: **15** „Перелічи Левієвих синів за домами їхніх батьків, за родами їхніми, кожного чоловічої статі від місячного віку й вище перелічи їх“. **16** І Мойсей перелічив їх за Господнім словом, як йому наказано. **17** І були за йменнями своїми оці Левієві сини: Гершон, і Кегат, і Мерарі. **18** А оце іменá Гершонівих синів за їхніми родами: Лівні та Шім'ї. **19** А сини Кегатові за їхніми родами: Амрам і Їцгар, Хеврон і Уззіл. **20** А сини Мерарі за їхніми родами: Махлі та Муші. Оце вони, роди Левієві, за домами своїх батьків. **21** Від Гершо́на: рід Лівнієвих та рід Шім'євих. Оце вони, роди Гершо́нових. **22** Перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, перелічені їхні — сім тисяч і п'ятсо́т. **23** Роди Гершо́нових будуть таборувати за на́метом на за́хід. **24** А начальник

батьківського дому Гершонових — Ел'ясаф, син Лаїлів. 25 А догляд Гершонових синів у шкіні заповіту: шкінія внутрішня і намет зовнішній, і покриття його, і завеса входу шкіні заповіту, 26 і запони подвір'я, і заслона входу подвір'я, що на шкіні та на жертовнику навколо, і шнури її — до всієї служби його. 27 А від Кегата: рід Амрамових, і рід Іцхарових, і рід Хевронових, і рід Оззілових, — оце вони, роди Кегатових. 28 Числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — вісім тисяч і шістьсот, що пильнували сторожу святині. 29 Роди Кегатових синів отаборяться на подовжньому боці шкіні на південь. 30 А начальник батькового дому родів Кегатових Еліцафан, син Уззілів. 31 А їхній догляд: ковчег, і стіл, і свічник, і жертвники, і святі речі, що служать ними, і завеса, — і вся служба при тому. 32 А начальник Левієвих начальників — Елеазар, син священника Аарона, що мав догляд над ними, хто пильнює сторожу святині. 33 Від Мерарі: рід Махлієвих, і рід Мушієвих, — оце вони, роди Мерарієві. 34 А перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — шість тисяч і двісті. 35 А начальник батьківського дому Мерарієвих родів — Цуріл, син Авіхаїлів. Вони отаборяться на подовжнім боці шкіні на північ. 36 А догляд сторожі Мерарієвих синів: дошки шкіні, і засоби її, і стовп її, і підстави її, і всі речі її, — і вся служба її, 37 і стовп подвір'я навколо, і їхні підстави, і кілки їхні, і їхні шнури. 38 А ті, що таборують спереду перед шкінією, перед шкінією заповіту на схід, Мойсей й Аарон та сини його, — вони виконують сторожу святині, сторожу за Ізраїлевих синів. А чужий, хто наблизиться, — буде забитий. 39 Усі перелічені Левітів, що перелічив Мойсей та Аарон на Господній наказ за їхніми родами, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище, — двадцять і дві тисячі. 40 І сказав Господь до Мойсея: „Перелічи всіх перворідних чоловічої статі Ізраїлевих синів від місячного віку й вище, і перелічи число імен їх. 41 І візьми для Мене Левітів — Я — Господь! — замість кожного перворідного Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість кожного перворідного серед худоби Ізраїлевих синів“. 42 І перелічив Мойсей, як Господь наказав був йому, усіх перворідних серед Ізраїлевих синів. 43 І було всіх перворідних чоловічої статі числом імен від місячного віку й вище, за їхніми переліченими — двадцять і дві тисячі двісті і сімдесят і три. 44 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 45 „Візьми Левітів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість їхньої худоби, і будуть Левіти Мої. Я — Господь! 46 А на окуп тих двохсот і семидесяти і трьох, що позостали понад Левітами з перворідного Ізраїлевих синів, 47 то візьми по п'яти шеклів на голову, на міру шеклем святині візьмеш, — двадцять гер шекель, 48 і даси ті гроші Ааронові та синам його, як окуп за позосталих серед них“. 49 І взяв Мойсей гроші окупу від позосталих понад вікуплених Левітами, 50 від перворідного

Ізраїлевих синів узяв він ті гроші, — тисячу і триста і шістдесят і п'ять на міру шеклем святині. 51 І дав Мойсей гроші окупу Ааронові та синам його за Господнім наказом, як Господь наказав був Мойсеєві.

4 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 2 „Перелічи Кегатових синів серед синів Левієвих за їхніми родами, за домами їхніх батьків 3 від віку тридцяти літ і вище й аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто здатний до війська, щоб виконувати працю в наметі шкіні заповіту. 4 Оце служба Кегатових синів у шкіні заповіту: носити Святеє Святих. 5 Коли табір рушатиме, то вийде Аарон та сини його, та й здіймуть завісу заслони, і покриють нею ковчєга свідощтва. 6 І дадуть на нього шкуряне тахашеве накриття, і розкладуть згори покривало, усе з блакиті, і накладуть держакі його. 7 А на столі показних хлібів розкладуть блакитну шату, і дадуть на нього мискі, і ложки, і чаші, і кухлі на лиття, і хліб повсякчасний буде на ньому. 8 І розкладуть на них шату з червені, і покриють її шкуряним тахашевим покриттям, і накладуть держакі його. 9 І візьмуть блакитну шату, і покриють свічника освітлення, і лямпади його, і щипці його, і його лопатки на вугіль, і всі посудини для оливи його, якими служать при ньому, 10 і покриють його і весь посуд його шкуряним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. 11 А на золотий жертовник розкладуть блакитну шату, і покриють його шкуряним тахашевим покриттям, і вклядуть його держакі. 12 І візьмуть увесь посуд служення, що ним служать у святині, і дадуть до блакитної шати, і покриють їх шкуряним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. 13 І заберуть попіл із жертовника, і розкладуть на ньому шату пурпурову, 14 і покладуть на нього весь посуд його, що ним служать на ньому: лопатки на вугіль, видельця, і шуфлі, і кропильниці, — весь посуд жертовника; і розкладуть на ньому шкуряне тахашеве покриття, і вклядуть держакі його. 15 І скінчить Аарон та сини покривати святиню та весь святий посуд, коли табір рушає, а потім увійдуть Кегатові сини, щоб нести, але не доторкнуться до святого, щоб не повмирати. 16 А догляд Елеазара, сина священника Аарона, — олива освітлення, і кадило пахощів, і повсякчасна хлібна жертва, і олива помазання, догляд усієї шкіні та всього, що в ній, у святині та в речах її“. 17 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 18 „Не винищуйте племени Кегатових родів з-посеред Левітів. 19 І оце зробить їм, і будуть жити й не повмирають, коли вони підходять до Святого Святих: увійдуть Аарон та сини його, і розмістять їх одного по одному на службі його та на ношенні його. 20 А самі вони не ввійдуть, щоб ані на хвилю не бачити святині, — і щоб не повмирати“. 21 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 22 „Перелічи також Гершонових синів, — вони за домами своїх батьків, за родами

своїми, **23** від віку тридцять літ і вище аж до віку п'ятидесяти літ перелічш їх усіх, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. **24** Оце служба Гершових родів, — на службу й на ношення: **25** вони будуть носити покривала скинії, і скинію заповіту, покриття її й покриття тахашеве, що на ній згори, і завісу входу скинії заповіту, **26** і запони подвір'я, і заслону входу брами подвір'я, що при скинії та при жертівнику навколо, і шнурі їхні, і весь посуд служби їх, і все, що буде зроблене для них, — і будуть служити вони. **27** На наказ Аарона та синів його буде вся служба Гершових синів щодо всього ношення їхнього та щодо всієї служби їхньої. І доручите їм пильнувати про все, що вони будуть носити. **28** Оце служба родів Гершових синів у скинії заповіту, а їхня сторожа — у руці Ітамара, сина священника Ааронового. **29** Синів Мерарієвих за родами їхніми, за домами їхніх батьків перелічш їх **30** від віку тридцять літ і вище, й аж до віку п'ятидесяти літ, перелічш їх кожного, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. **31** А оце те, що вони повинні носити під час їхньої служби в скинії заповіту: дошки скинії, і засуви її, і стовпи її, і підстави її, **32** і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і їхні кілки, і їхні шнурі, — зо всіма їхніми речами, і зо всією службою їхньою, — і поймаючи перелічш речі, що вони дбають про їхнє ношення. **33** Оце служба родин синів Мерарієвих щодо всієї їхньої служби в скинії заповіту під рукою Ітамара, сина священника Аарона“. **34** І перелічив Мойсей та Аарон, та начальники громади Кегатових синів за їхніми родами й за домами їхніх батьків **35** від віку тридцять літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту. **36** І було їхніх перелічених за їхніми родами — дві тисячі сімсот і п'ятдесят. **37** Оце перелічені Кегатових родів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **38** А перелічені Гершових синів за своїми родами та за домами своїх батьків **39** від віку тридцять літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — **40** і було їхніх перелічених за родами своїх батьків — дві тисячі й шістсот і тридцять. **41** Оце перелічені родів Гершових синів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом. **42** А перелічені родів синів Мерарієвих за їхніми родами, за домами своїх батьків **43** від віку тридцять літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — **44** і було їхніх перелічених за родами їхніми — три тисячі й двісті. **45** Оце перелічені родів синів Мерарієвих, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **46** Усі перелічені Левити, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, за родами своїми, за домами своїх батьків **47** від віку тридцять літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти

літ, кожен, хто входить, щоб виконувати працю служби й працю ношення в скинії заповіту, — **48** і було їхніх перелічених — вісім тисяч і п'ятсот і вісімдесят. **49** За Господнім наказом перелічено їх через Мойсея кожного на службі його та на ношенні його. І були перелічені, як Господь наказав був Мойсеєві.

5 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай повисилають з табору кожного прокаженого, і кожного течівого, і кожного нечистого через доторкнення до мертвого тіла. **3** І чоловіка й жінку будете висилати, поза табір будете висилати їх, і вони не занечистять таборів своїх, що Я серед них пробуваю“. **4** І зробили так Ізраїлеві сини, і повисилали їх поза табір, — як Господь промовляв був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Промовляй до Ізраїлевих синів: Чоловік або жінка, коли зробить який людський гріх, чинячи тим спроневерення проти Господа, і завинить душа та, **7** то вони визнають свій гріх, що зробили, і кожен зверне найперше ціну провини своєї, і додасть до неї п'ятину її, та й дасть тому, кому завинив він. **8** А якщо в того чоловіка нема викупника, щоб йому звернути ту ціну провини, то провина та буде звернена Господєві, і буде це священникові, опріч барана очищення, що ним очистити його. **9** А кожне приношення зо всяких святощів Ізраїлевих синів, що принесуть священникові, буде йому. **10** І що хто посвятить, буде йому. Що хто дасть священникові, буде йому“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажи їм: Кожен чоловік, коли жінка його зрадить і спроневерить його, **13** і буде хто злягатися з нею і буде затаєне від очей її чоловіка, і буде заховане, і вона занечиститься, а свідка проти неї нема, і вона не буде схоплена, **14** та на ньому переїде дух ревнощів, і він буде ревнивий за свою жінку, що вона занечистилась; або переїде на ньому дух ревнощів, і він буде ревнивий за свою жінку, а вона не була занечистилась, **15** то приведе той чоловік свою жінку до священника, і принесе за неї жертву її, — десяту частину ефіячної муки, оливи на неї вилле, і не дасть на неї ладану, бо це хлібна жертва ревнощів, жертва пригядувальна, що пригядує провини. **16** І священник приведе її, і поставити перед Господнім лицем. **17** І візьме священник світої води в глиняну посудину, і порохо, що буде на долівці скинії, візьме священник, та й дасть до води. **18** І поставити священник ту жінку перед лицем Господнім, і відкриє голюву тієї жінки, і дасть на руки її хлібну жертву пригядувальну, — це хлібна жертва ревнощів. А в руці священника буде гірка вода, що наводить прокляття. **19** І заклане її священник та й скаже до жінки: „Якщо ніхто не лежав із тобою, і якщо ти не зрадила нечистим гріхом, живши з чоловіком своїм, — очистись від гіркої води, що наводить прокляття! **20** А коли ж ти зрадила, живши з чоловіком своїм, і коли ти занечистилась, і хтось злігся з тобою, крім твого чоловіка“, — **21**

і закликає священник ту жінку клятвою прокляття, і скаже священник тій жінці: „Нехай дасть тебе Господь на прокляття та клятву серед народу твого тим, що Господь зробить стегно твоє опалим, а живіт твій напухлим, 22 і ввійде ця вода, що наводить прокляття, до нутра твого, щоб зробити живіт напухлим, і щоб зробити стегно опалим“. А жінка та скаже: „Амінь, амінь! 23 І напише священник ті прокляття на звої, й обмие гіркою водою, 24 і напоїть ту жінку гіркою водою, що наводить прокляття; і ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дає гіркий біль. 25 І візьме священник із руки тієї жінки ту хлібну жертву ревнощів, і буде колихати ту хлібну жертву перед Господнім лицем, та й принесе її до жертівника. 26 І візьме священник жменю з хлібної жертви, як пригадавальну частину, та й спалить на жертівнику. А потім напоїть ту жінку водою. 27 І напоїть водою, і станеться, — якщо була вона занечищена й спроневірила своїм чоловікові, то ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дасть гіркий біль, — і опухне живіт її, і западе стегно її, і стане та жінка прокляттям серед народу свого. 28 А якщо та жінка не була занечищена, і чиста вона, то буде очищена, і буде здатна родити дітей. 29 Оце закон про ревнощі, коли зрадить жінка чоловікові своєму, і занечиститься, 30 або коли на чоловіка наїде дух ревнощів, і він буде ревнивий за жінку свою, то поставити ту жінку перед Господнім лицем, а священник виконає над нею весь цей закон. 31 І буде очищений той чоловік від гріха, а жінка та понесе свій гріх“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажи їм: Чоловік або жінка, коди вирішиться скласти обітницю назіра, щоб посвятити себе Господеві, 3 то він стримається від вина та п'янокбо напою, не буде пити оцту винного та оцту з п'янокбо напою, і жодного виноградного соку не питиме, і не їстиме ані свіжого, ані сухого винограду. 4 Усі дні посвячення свого не буде він їсти нічого, що зроблене з винограду, від зёрнят аж до лущіння. 5 Усі дні його посвячення на назіра бритва не торкнеться голови його; аж до виповнення днів, що посвятить Господеві, він буде святий, — мусить запустити волосья голови своєї! 6 Усі дні посвячення його Господеві не підійде він до мертвого тіла, 7 навіть через батька свого та через матір свою, через брата свого та через сестру свою не занечиститься ними, коли б вони померли, бо на голові його посвячення Богу його. 8 Усі дні посвячення його — святий він для Господа. 9 А коли хто помре при ньому несподівано нагло, і він занечистить цим голову свого посвячення, то оголить голову свою в день очищення свого, — сьомого дня оголить її. 10 А восьмого дня він принесе дві горлиці або двоє голубенят до священника до входу шкіни заповіді. 11 І священник принесе одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення, і очистить його з того, що занечистився він мертвим тілом, і

посвятить його голову того дня. 12 І почне він знову дні посвячення свого Господеві, і принесе однорічне ягня на жертву за провину. А перші дні його будуть надаремні, бо занечистилося його посвячення. 13 І оце закон про назіра: того дня, коли виповнюються дні його посвячення, священник приведе його до входу шкіни заповіді. 14 І принесе він Господеві жертву свою, — одне безвадне однорічне ягня — на цілопалення, і одну безвадну однорічну вівцю — на жертву за гріх, і одного безвадного барана — на жертву миру, 15 і кіш опрісноків із пшеничної муки, калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помазані оливою, і хлібну їхню жертву, і їхні литі жертви. 16 І принесе священник перед Господнє лице, і принесе його жертву за гріх та його цілопалення. 17 А барана принесе мирною жертвою для Господа на коші опрісноків, і священник принесе його хлібну жертву та його жертву литу. 18 І оголить той назір голову свого посвячення у входа шкіни заповіді, і візьме волосся голови свого посвячення та й покладе на огонь, що під мирною жертвою. 19 І візьме священник варену лопатку з барана, і одного прісного калача з коша, і одного прісного коржика, та й дасть на долоні назіра, як він оголить голову свого посвячення. 20 І священник буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. Це свято для священника, понад грудину колихання й понад стегно принищення. А по цьому той назір може пити вино. 21 Оце закон про назіра, що обіцяє свою жертву Господеві за своє посвячення, крім того, на що спроможна рука його. За обітницею своєю, що обіцяє, так він зробить за законом про посвячення його“. 22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 23 „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Так благословляйте Ізраїлевих синів, говорячи їм: 24 Нехай Господь поблагословить тебе, і нехай Він тебе стереже! 25 Нехай Господь засяє на тебе лицем Своїм, і нехай буде милостивий до тебе! 26 Нехай Господь зверне на тебе лице Своє, і хай дасть тобі мир! 27 Вони будуть кликати Ймення Мое на Ізраїлевих синів, а Я благословлятиму їх!“

7 І сталося того дня, коли Мойсей закінчив ставити шкінію, і помазав її, і посвятив її та всі речі її, і жертівника та всі речі його, і помазав їх та посвятив їх, 2 то поприносили Ізраїлеві начальники, голови домів своїх батьків, — вони начальники племён, вони ті, що стояли над переліком, — 3 і принесли свою жертву перед Господнє лице: шість критих возів, і дванадцять волів, — віз на двох начальників, а віл на одного, і поставили їх перед шкінію. 4 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 5 „Візьми від них, — і будуть вони, щоб виконувати службу шкіни заповіді, і даси їх Левитам, кожному за службою його“. 6 І взяв Мойсей вози та волів, та й дав їх Левитам: 7 два вози та чотири волів дав Гершономим синам, за їхньою службою, 8 а чотири вози та вісім волів дав синам Мерарієвим за їхньою службою під рукою Ітамара, сина священника Аарона. 9 А Кегатовим

синам не дав, бо на них лежить служба святині, — на плéчах повинні носити. 10 І попринесли начальники жертву на понóбу жéртвника в день його помáзання, і попринесли начальники свою жертву перед жéртвника. 11 А Господь промовляв до Мойсея: „По одному начальнику на день нехай приносять своє приношення на понóбу жéртвника“. 12 І був той, хто першого дня приніс своє приношення, Нахшон, син Аммінадавів, Юдиного плéмени. 13 А жертва його: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 14 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 15 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 16 один козел на жертву за гріх, 17 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце приношення Нахсона, Аммінадавого сина. 18 Другого дня приніс Натанаїл, син Цуарів, начальник Іссахарів. 19 Приніс він своє приношення: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву. 20 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 21 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 22 один козел на жертву за гріх, 23 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Натанаїла, Цуарового сина. 24 Третього дня — начальник Завулонових синів Еліяв, син Хелонів. 25 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 26 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 27 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 28 один козел на жертву за гріх, 29 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліява, Хелонового сина. 30 Четвертого дня — начальник Рувимових синів Еліцур, син Шедеурів. 31 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 32 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 33 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 34 один козел на жертву за гріх, 35 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліцура, Шедеурового сина. 36 П'ятого дня — начальник Симеонових синів Шелумііл, син Цуришаддаїв. 37 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 38 одна кадильниця, — десять

шеклів золота, повна кадила, 39 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 40 один козел на жертву за гріх, 41 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Шелуміїла, Цуришаддаєвого сина. 42 Шóстого дня — начальник Гадових синів Ел'ясаф, син Деуїлів. 43 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 44 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 45 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 46 один козел на жертву за гріх, 47 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ел'ясафа, Деуїлового сина. 48 Сьомого дня — начальник Єфремових синів Елішама, син Аммігудів. 49 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 50 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 51 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 52 один козел на жертву за гріх, 53 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Елішама, Аммігудового сина. 54 Вóсьмого дня — начальник синів Манасії, Гамаліїл, син Педоцурів. 55 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 56 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 57 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 58 один козел на жертву за гріх, 59 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Гамаліїла, Педоцурового сина. 60 Дев'ятого дня — начальник Веніяминових синів Авідан, син Гід'оніів. 61 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 62 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 63 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 64 один козел на жертву за гріх, 65 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Авідана, Гід'онієвого сина. 66 Десятого дня — начальник Данових синів Ахіезер, син Аммішаддаїв. 67 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 68 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 69 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 70 один козел на жертву за гріх, 71 а на мирну жертву

— два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят одnorічних, — оце жертва Ахіезера, Аммішаддаєвого сина. 72 Одинадцятого дня — начальник Асирових синів Паг'їїл, син Охранів. 73 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, 74 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 75 одне теля, один баран, одне одnorічне ягня на цілопалення, 76 один козел на жертву за гріх, 77 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят одnorічних, — оце жертва Паг'їїла, Охранового сина. 78 Дванадцятого дня — начальник Нефталимових синів Ахіра, син Енанів. 79 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, 80 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 81 одне теля, один баран, одне одnorічне ягня на цілопалення, 82 один козел на жертву за гріх, 83 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят одnorічних, — оце жертва Ахіри, Енанового сина. 84 Оце обряд освячення жертівника в дні його помазання, від Ізраїлевих начальників: срібних мисок дванадцять, срібних кропильниць дванадцять, золотих кадильниць дванадцять, 85 сто й тридцять шеклів одна срібна миска, і сімдесят одна кропильниця. Усе срібло посудин — дві тисячі й чотириста шеклів на міру шеклем святині. 86 Кадильниць золотих дванадцять, повні кадила, по десяти шеклів кадильниця на міру шеклем святині; усе золото кадильниць — сто й двадцять шеклів. 87 Уся велика худоба на цілопалення: дванадцять телят, баранів дванадцять, ягнят одnorічних дванадцять, та жертва хлібна їх, і козлів дванадцять на жертву за гріх. 88 А вся худоба мирної жертви: двадцять і чотири теляті, баранів шістдесят, козлів шістдесят, ягнят одnorічних шістдесят. Оце обряд освячення жертівника по помазанні його. 89 А коли Мойсей входить до скинії заповіді, щоб говорити з Ним, то він чув голос, що говорив до нього з-понад віка, яке на ковчезі свідцтва, — з-поміж обох херувимів говорив Він до нього.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Аарона та й скажи йому: Коли ти світитимеш лямпадки, то з переду свічника будуть світити сім лямпадок“. 3 І Аарон зробив так, — з переду свічника засвітив його лямпадки, як Господь наказав був Мойсеєві. 4 А оце робота свічника: він куття золоте аж до підстави його, аж до квіток його куття він. За взірцем, що Господь показав був Мойсеєві, так він зробив свічника. 5 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 6 „Візьми Левитів з-посеред Ізраїлевих синів, та й очисти їх. 7 І так зробиш ім, щоб очистити їх: покropі на них водою жертви за гріх, і нехай обголять

бритвою все тіло своє, і нехай виперуть одeжу свою, — і стануть чисті. 8 І вони візьмуть теля, а його хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, і друге теля візьмеш на жертву за гріх. 9 І приведеш Левитів до скинії заповіді, і збереш усю громаду Ізраїлевих синів. 10 І приведеш Левитів перед Господнє лице, а Ізраїлеві сини покладуть свої руки на Левитів. 11 І буде Аарон посвячувати Левитів, як посвячення перед Господнім лицем від Ізраїлевих синів, — і будуть вони на роботу Господньої служби. 12 А Левити покладуть свої руки на гболову телят, — і зроби одного жертвою за гріх, а одного — цілопаленням для Господа, щоб очистити Левитів. 13 І поставиш Левитів перед Аароном та перед синами його, — і будеш посвячувати їх, як посвячення для Господа. 14 І відділиш Левитів з-поміж Ізраїлевих синів, і будуть Левити Мої. 15 А по цьому Левити ввійдуть, щоб служити в скинії заповіді, — і ти їх очистиш, і віддаси їх, як жертву посвячення, 16 бо вони дані, — Мені вони дані з-поміж Ізраїлевих синів; замість перворідного кожного з Ізраїлевих синів, що розкриває кожну утрббу, узяв Я їх Собі, 17 бо Мій кожен перворідний серед Ізраїлевих синів, — серед людини й серед худоби; того дня, коли Я побивав кожного перворідного в єгипетськiм краї, Я посвятив їх Собі. 18 І взяв Я Левитів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів. 19 І дав Я Левитів, як дар Ааронові та синам його з-поміж Ізраїлевих синів, щоб вони чинили службу Ізраїлевих синів в скинії заповіді, щоб очищали Ізраїлевих синів, — щоб не було поразки серед Ізраїлевих синів, щоб Ізраїлеві сини підходили до святині“. 20 І зробив Мойсей й Аарон та вся громада Ізраїлевих синів для Левитів усе, — як Господь наказав був Мойсеєві про Левитів, так зробили їм Ізраїлеві сини. 21 І очистилися Левити, і випрали одяг свій, а Аарон посвятив їх перед Господнім лицем, — і очистив їх Аарон, щоб стали чистими. 22 А по тому ввійшли Левити, щоб виконувати свою службу в скинії заповіді перед Аароном та перед синами його. Як Господь наказав був Мойсеєві про Левитів, так їм зробили вони. 23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 24 „Оце щодо Левитів: від віку двадцяти й п'яти літ і вище ввійдуть вони до праці на службу скинії заповіді. 25 А від віку п'ятидесяти літ відійдуть від служби, — і не будуть уже служити. 26 І будуть вони обслуговувати братів своїх у скинії заповіді, щоб виконувати сторбжу, а служби не будуть робити. Так зробиш Левитам у їхній службі“.

9 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині другого року по виході з єгипетського краю, першого місяця, говорячи: 2 „І нехай справлять Ізраїлеві сини Пасху в означений час. 3 Чотирнадцятого дня цього місяця надвечір справите її означеного часу його, — за всіма постановами її та за всіма уставами її спорядитє її“. 4 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, щоб справили Пасху. 5 І справили вони Пасху першого місяця, чотирнадцятого дня місяця надвечір

у Сінайській пустині, — усе, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. 6 Та були люди, що були нечисті від дотику до тіла померлої людини, і не могли справити Пасху того дня. І прийшли вони того дня до Мойсея й до Аарона, 7 та й сказали ті люди до нього: „Ми нечисті через дотик до тіла померлої людини. Чому ми будемо позбавлені ласки принести жертву Господню означеного часу серед Ізраїлевих синів?“ 8 І сказав до них Мойсей: „Постійте, а я послухаю, що Господь накаже про вас“. 9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 10 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Кожен чоловік із вас, або з ваших нащадків, коли буде нечистий через дотик до мертвого тіла, або буде в далекій дорозі, то й він справить Пасху для Господа. 11 Місяця другого, чотирнадцятого дня надвечір спорядять вони її, — з опрісноками та з гірким зіллям будуть їсти її. 12 Не поспоставляй із неї до ранку, а костей не зламають у ній, — за повною постановою Пасхи справлять її. 13 А чоловік, який чистий, а в дорозі не є, і стримається споряджати Пасху, то буде винищена душа та з народу її, бо Господньої жертви він не приніс означеного часу її. Гріх свій понесе той чоловік! 14 А коли перебуватиме з вами прихóдько, то справить він Пасху для Господа, — за постановою про Пасху та за устáвом про неї, так зробить. Постанова одна буде для вас, — і для прихóдька, і для тубільця землі. 15 А того дня, коли поставлено шкінію, хмара покрила шкінію над ковчегом свідóцтва. А ввечорі було над шкінією, як подоба огню, аж до ранку. 16 Так зáвжди бувало: удень покривала його та хмара, а вночі — подóба огню. 17 І коли підіймалася хмара з-над шкінії, то потому рушáли Ізраїлеві сини, а на тому місці, на якому хмара ставала, там таборувáли Ізраїлеві сини. 18 На Господній наказ рушали Ізраїлеві сини, і на Господній наказ таборувáли. Усі ті дні, коли хмара перебувала над шкінією, вони таборувáли. 19 А коли хмара багато днів позоставалася над шкінією, то Ізраїлеві сини виконували Господню сторожу, — і не рушáли. 20 І бувало, що хмара булá над шкінією полічені дні, то вони на Господній наказ таборувáли, і на Господній наказ рушáли. 21 І бувало, що хмара була від вечора аж до ранку, а підіймалася хмара вранці, то рушали вони. Або день і ніч була, і підіймалася хмара, то рушали вони. 22 Або два дні, або місяць, або рік хмара булá над нею, над шкінією, — Ізраїлеві сини таборувáли, і не рушали, а коли вона підіймалась, — рушали вони. 23 На Господній наказ таборувáли вони, і на Господній наказ рушали вони. Вони виконували Господню сторожу на Господній наказ через Мойсея.

10 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Зроби собі дві срібні сурмі, — куттям зробиш їх; і будуть вони тоби на скликання громади та на рушáння таборів. 3 І засурмлять у них, — і збереться до тебе громада при вході шкінії зборів. 4 А якщо засурмлять в одну, то зберуться до тебе начальники,

гóлови Ізраїлевих тисяч. 5 А засурмлять на сполóх, то рушáть табори, що таборують на сході. 6 А засурмитé на сполóх удругé, то рушáть табори, що таборують на півдні, — будуть сурмити на сполóх, щоб рушáли вони. 7 А на скликання зборів засурмите, але без сполóху. 8 А сурмити в сурми будуть Ааронові сини, священники. І ці сурмлення будуть для вас на вічну постанову для ваших поколінь. 9 А коли підете війною в вашому Кра́бі на ворога, що гнобить вас, і засурмите на сполóх, то ви будете згадані перед лицем Господа, Бога вашого, — і будете спасені від ваших ворогів. 10 А в день вашої радости, і в ваші свята та першого дня ваших місяців засурмитé в ті сурми на ваших цілопáленнях та на мирних жертвах ваших, — і вони будуть вам на при́гяд перед лицем вашого Бога. Я — Господь, Бог ваш!“ 11 І сталося, другого року, другого місяця, дванадцятого дня місяця підня́лася хмара з-над шкінії свідóцтва. 12 І рушили Ізраїлеві сини з Сінайської пустині на походи свої, і хмара спинилася в пустині Паран. 13 І рушили вони вперше за Господнім на́казом через Мойсея. 14 І найперш рушив пра́пор табору синів Юдиних за своїми військовими відділами, а над військом його — Нахшон, син Аммінадавів. 15 А над військом плéмени синів Іссахара — Натанаїл, син Цуарів. 16 А над військом плéмени Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів. 17 І була розбрана шкінія, і рушили Гершонові сини та сини Мерарієві, носі́ї шкінії. 18 І рушив пра́пор табору Рувима за своїми військовими відділами, а над військом його — Еліцур, син Шедеурів. 19 А над військом плéмени Симеонових синів — Шелумїїл, син Цурішадаїв. 20 А над військом плéмени Гадових синів — Ел'ясаф, син Деуїлів. 21 І рушили сини Кегатові, носі́ї святині, та й поставили шкінію до прихóду їх, усіх інших. 22 І рушив пра́пор табору синів Єфремових за своїми військовими відділами, а над військом його — Елішама, син Аммігудів. 23 А над військом плéмени синів Манасі́їних — Гамалїїл, син Педациурів. 24 А над військом плéмени Веніяминових синів — Авідан, син Гідеонів. 25 І рушив пра́пор табору синів Данових — як задня сторожа для всіх таборів — за своїми військовими відділами, а над військом його — Ахїезер, син Аммішадаїв. 26 А над військом плéмени Асирових синів — Паг'їїл, син Охрана. 27 А над військом плéмени синів Нефталимових — Ахіра, син Енанів. 28 Оце походи Ізраїлевих синів за їхніми військовими відділами. І рушили вони. 29 І сказав Мойсей до Ховава, сина мідія́нтянина Реуїла, Мойсеєвого тестя: „Ми рушáємо до того місця, що про нього Господь був сказав: Його дам вам. Ходи ж із нами, — і ми зробимо тобі добрó, бо Господь промовляв був добро про Ізраїля“. 30 Та той відказав йому: „Не підú, але підú до кра́ю свого та до місця своєї бáтьківщини“. 31 А Мойсей відказав: „Не покидай нас, бо через те, що ти знаєш наше таборувáння в пустині, то будеш нам очима. 32 І станеться, коли підеш із нами, то те добро, що Господь учинить нам, ми його вчїнимо

тобі“. 33 І рушили вони від Господньої гори триденною дорогою. А ковчег заповіді Господнього рушав перед ними триденною дорогою, щоб вивідати для них місце спинітися. 34 А хмара Господня була над ними вдень, коли вони рушали з табору. 35 І бувало, коли ковчег вирушав, то Мойсей промовляв: „Устань же, о Господи, і хай розпоршяться Твої ворогі, і хай повтікають Твої ненавісники з-перед Твоїого лица“. 36 А коли він ставав, то говорив: „Вернися, о Господи, до десятитисячок тисяч Ізраїля!“

11 І став народ голосно нарікати до Господніх ушей. І почув Господь, і запалав Його гнів, — і загорівся між ними Господній огонь, та й пожер їх у кінці табору. 2 І народ став кричати до Мойсея. А Мойсей помолився до Господа, — і погас той огонь. 3 І він назвав ім'я того місця: Тав'ера, бо між ними горів був Господній огонь. 4 А збираніна, що була серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними та говорити: „Хто нагодує нас м'ясом? 5 Ми згадуємо рибу, що їли в Єгипті даремно, огірки й дині, і пір, і цибулю, і часник. 6 А тепер душа наша в'яне, немає нічого, — тільки манна нам перед очима“. 7 А манна — як коріяндрове насіння вона, а вигляд її, — як вигляд кришталю. 8 Люди розходилися, і збирали її та мололи жорнами або товкли в ступі, і варили в горшку та й робили з неї калачі. А смак її був, як смак олійного коржя. 9 А коли роса спадала на табір, спадала й та манна на нього. 10 І почув Мойсей, що народ плаче в рідинах своїх, кожен при вході намету свого. І сильно запалав гнів Господній, і в очях Мойсеевих то було зле. 11 І сказав Мойсей до Господа: „Нащо вчинив Ти зло своєму рабові, і чому я не знайшов милости в очях Твоїх, що Ти поклав тягаря всього народу на мене? 12 Чи я був вагітний усім тим народом, чи я його породив, що Ти кажеш мені: Неси його на лоні своїм, як мамка носить ссунця, до землі, яку Ти присягнув батькам його? 13 Звідки мені взяти м'яса, щоб дати всьому цьому народові? Бо вони плачуть передо мною, говорячи: Дай же нам м'яса, і ми будемо їсти! 14 Не подолāju я сам носити всього цього народа, — бо він тяжчий за мене! 15 А якщо Ти таке мені робиш, то краще забий мене, якщо я знайшов милість в очах Твоїх, щоб я не побачив нещастя свого!“ 16 І сказав Господь до Мойсея: „Збери ж мені сімдесятеро люда зо старших Ізраїлевих, яких знаєш, що вони старші народу та його наглядачі, і візьми їх до скинії заповіді, і стануть вони там із тобою. 17 І Я зійду, і буду розмовляти там із тобою, і візьму від Духа, що на тобі, і покладу на них, — і вони носитимуть із тобою тягаря того народу, і не будеш носити ти сам. 18 А до народу скажи: Освятіться наза́втра, і будете їсти м'ясо, бо ви плакали до Господніх ушей, говорячи: Хто дасть нам їсти м'яса, бо добре було нам в Єгипті? І дасть Господь вам м'яса, і ви будете їсти. 19 Не один день будете ви їсти, і не два дні, і не п'ять день, і не

десять день, і не двадцять день, 20 але цілий місяць, аж поки не вийде воно з ваших ніздрів, і стане вам на огиду, бо ви знéхтували собі Господа, що серед вас, і плакали перед лицем Його, говорячи: Чого це ми вийшли з Єгипту?“ 21 І сказав Мойсей: „Шістсот тисяч піхоти той народ, що я серед нього, а Ти сказав: Я дам їм м'яса, і вони будуть їсти місяць часу. 22 Чи худоба дрібна та худоба велика заріжеться для них, — і вистачить їм? Чи також збереться для них уся морська риба, — і вистачить їм?“ 23 А Господь сказав до Мойсея: „Чи Господня рука буває коротка? Тепер ти побачиш, чи спóвниться тобі Моє слово, чи ні“. 24 І вийшов Мойсей, і промовляв до того народу Господні слова. І зібрав він сімдесятеро чоловіка зо старших народу, і поставив їх навколо скинії. 25 І зійшов Господь у хмарі, та й промовляв до нього, і взяв від Духа, що на ньому, і дав на сімдесят чоловіка старших. І сталося, як спочив на них Дух той, то вони стали пророкувати, та потім перестали. 26 І зосталося двоє людей в таборі, ім'я одному Елдад, а ймення другому Медад. І спочив на них Дух; а вони були серед записаних, та не вийшли до скинії, і пророкували в таборі. 27 І побіг юнак, і промовив до Мойсея й сказав: „Елдад і Медад пророкують у таборі!“ 28 І відповів Ісус, син Навинів, Мойсеїв слуга від своєї молодости, та й сказав: „Пане мій Мойсею, — заборонни їм!“ 29 І сказав йому Мойсей: „Чи ти за́здрисний за мене? О, якби то весь Господній народ став пророками, коли б дав Господь Духа Свого і на них!“ 30 І вернувся Мойсей до табору, він та старш Ізраїлеві. 31 І знявся вітер від Господа, і навів перепелиці від моря, і опустив їх над табором, — як денна дорога туди й як денна дорога сюди навколо табору, і коло двох ліктів на поверхні землі. 32 І встав народ, і цілий той день і цілу ту ніч, і цілий день наза́втра збирали перепелицю. Хто збирав мало, той зібрав десять хомерів, і порозкладали їх собі скрізь навколо табору. 33 Те м'ясо було ще між їхніми зубами, поки було пожуване, а гнів Господній запалився на народ! І вдарив Господь дуже великою поразкою в народ... 34 І названо ймення того місця: Ківрот-Гаттава, бо там поховали народ пожадливій. 35 З Ківрот-Гаттаави рушили люди до Гацероту, і були в Гацероті.

12 І нарікали Маріям та Аарон на Мойсея за жінку кушитянку, що взяв, бо він узяв був жінку кушитянку. 2 І казали вони: „Чи тільки з Мойсеєм Господь говорив? Чи ж не говорив Він також із нами?“ І почув це Господь. 3 А той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку людину, що на поверхні землі. 4 І нагло сказав Господь до Мойсея й до Аарона та до Маріям: „Вийдіть ви троє до скинії заповіді“. І вони троє вийшли. 5 І зійшов Господь у стовпі хмарі, і став при вході скинії, та й покликав Аарона й Маріям. І вийшли обє вони. 6 І сказав Він: „Послухайте ж ви Моїх слів: Якщо буде між вами пророк, то Я, Господь,

дамся пізнати в видінні йому, у сні говорити з ним буду. 7 Не так раб мій Мойсей: у всім домі Моїм він довірений! 8 Говорю Я з ним уста до уст, а не видінням і не загадками, і Образ Господа він оглядає. І чому не боялися ви нарікати на Мойсея, Мойого раба?“ 9 І запалав гнів Господній на них, — і Він пішов, 10 а хмара відступила з-над скинії. А ось Маріям — прокажена, збілівши, як сніг! І обернувся Аарон до Маріям, аж ось вона прокажена! 11 І сказав Аарон до Мойсея: „Будь ласкав, мій пане, — не поклади ж на нас гріха, що були ми нерозумні та що прогрішілись! 12 Нехай же не буде вона, як та мертва дитина, що, як виходить з утроби матері своєї, то зітліла половина тіла її“. 13 І Мойсей клікав до Господа, говорячи: „Боже, вилікуй же її!“ 14 І сказав Господь до Мойсея: „А коли б її батько справді плюнув на обличчя її, чи не буде вона сім день засоромлена? Вона буде замкнена сім день поза табором, а потім повернеться“. 15 І була замкнена Маріям поза табором сім день, а народ не рушив аж до повернення Маріям. 16 А потім рушив народ із Гацероту, і таборував у пустині Паран.

13 І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: 2 „Пошли людей, і вони розвідають ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам; пошлете по одному чоловікові від племени своїх батьків, кожного начальника в них“. 3 І послав їх Мойсей з пустині Паран за Господнім наказом. Усі вони мужі достойні, — вони гόлови Ізраїлевих синів. 4 А оце ймення їх: для Рувимового племені — Шаммуа, син Закурів; 5 для Симеонового племені — Шафат, син Хоріїв; 6 для Юдиного племені — Калев, син Єфуннеїв; 7 для Іссахарового племені — Їг'ал, син Йосипів; 8 для Єфремового племені — Осія, син Навинів; 9 для Веніамінового племені — Палті, син Рафуїв; 10 для Завулόнового племені — Гадділ, син Содіїв; 11 для Йосипового племені, для племені Манасіїного — Гадді, син Сусіїв; 12 для Дáнового племені — Амміїл, син Гемаліїв; 13 для Асірового племені — Сетур, син Михаїлів; 14 для Нефталімового племені — Нахбі, син Вофсіїв; 15 для Гáдового племені — Геуїл, син Махіїв. 16 Оце ймення тих людей, що Мойсей послав був розвідати той край. І назвав Мойсей Осію, Навиного сина: Ісус. 17 І послав їх Мойсей розвідати край ханаанський, та й промовив до них: „Підіть тут на південь, і ввійдете на гóру, 18 та й побачите той край — який він, і народ, що сидить у ньому, — чи сильний він, чи слабій, чи малій він, чи численний? 19 І який той край, що він сидить у ньому, — чи він добрий чи злий? І які ті міста, що він сидить у них, — чи в таборах, чи в твердінях? 20 І яка та земля, — чи масна вона, чи пісна? Чи є на ній дерево, чи ні? І будьте відважні, і візьміть з плóду землі; а дні ці — дні виноградного первоплóду“. 21 І знялися вони, і розвідали той Край від пустині Цін аж до Рехова, у напрямі до Хамоту. 22 І пішли вони на південь, і прибули аж до Хеврону, а там були Ахіман, Шешай та

Талмай, нащадки вéлетня. А Хеврон був збудований за сім літ перед Цоаном єгипетським. 23 І прибули вони аж до долини Ешколу, і витяли там галузку з одним гроном винограду, і вдвох понесли його на жердїні; також узали із гранатів та з фіг. 24 Те місце назвали: Нахал-Ешкол, через те гроно, що Ізраїлеві сини витяли були там. 25 І вернулися вони з рóзвідки того краю по сорока днів. 26 І пішли, і прийшли вони до Мойсея й до Аарона та до всієї громади Ізраїлевих синів, до пустині Паран, до Кадешу, і здали справу їм та всій тій громаді, і показали плід того краю. 27 І вони розповіли йому та й сказали: „Прибули ми до краю, куди ти послав був нас, — а він тече молоком та медом, а оце плід його! 28 Та народ той, що сидить у тїм краї, міцний, а міста укріплені, дуже великі. А також бачили ми там нащадків вéлетня... 29 Амалїк сидить у краї південнім, а хїттеянин, і євусеянин, і амореянин сидять на горі, а ханаанеянин сидить над морем та при Йордані“. 30 А Калев утихомирював народ перед Мойсеєм та й сказав: „Конче ввійдемо ми й заволодемо ним, бо ми справді переможемо його!“ 31 Та люди, що ходили з ним, сказали: „Ми не зможемо ввійти до того народу, бо він сильніший за нас“. 32 І пустили вони між Ізраїлевими синами злу вістку про той край, що розвідали його, говорячи: „Той край, що ми перейшли по ньому, щоб розвідати його, це край, який поїдає своїх мѣшканців. А весь той народ, що ми бачили в ньому, люди високі на зріст. 33 І там ми бачили вéлетнів, синів Енака, з роду велетнів, і були ми в своїх очáх немов та саранá, і такими були ми і в їхніх очáх“.

14 І знялá зойк уся та громада, та й заголосила. І плакав народ той тієї ночі. 2 І нарікали на Мойсея та на Аарона всі Ізраїлеві сини. І сказала до них вся громада: „О, якби ми померли були в єгипетськїм краї, або щоб ми померли були в цїй пустині! 3 І нащо Господь провадить нас до того краю, щоб нам попадати від меча? Жінкі наші та діти наші стануть здобиччю... Чи не краще нам вернутися до Єгипту?“ 4 І сказали вони один до óдного: „Оберїмо собі гóлову, та й вертаймось до Єгипту!“ 5 І впали Мойсей та Аарон на обличчя свої перед усім збором громади Ізраїлевих синів. 6 А Ісус, син Навинів, та Калев, син Єфуннеїв, із тих, що розвідували той Край, пороздирали одѣжу свою, 7 та й сказали до всієї громади Ізраїлевих синів, говорячи: „Той край, що перейшли ми по ньому, щоб розвідати його, край той дуже-дуже хороший! 8 Якщо Господь уподóбає Собі нас, то впровадить нас до того Краю, і дасть його нам, край, який тече молоком та медом. 9 Тільки не бунтуйтеся проти Господа, — і не бійтеся народу того краю, бо вони — хлїб для нас! Їхня тїнь відїшла від них, а з нами Господь, — не бійтеся їх! 10 І сказала була вся громада, щоб камінням закидати їх, та слава Господня появилася в скинії заповіді всім Ізраїлевим синам... 11 І промовив Господь до

Мойсея: „Аж доки буде цей народ зневажати Мене, і аж доки не будуть вони вірувати в Мене, у всі ті ознаки, що Я учинив був серед нього? **12** Ударю його поразою, і позбавлю його насліддя, а тебе зроблю народом більшим і сильнішим від нього“. **13** І сказав Мойсей до Господа: „І почує Єгипет, що Ти з-посеред нього вивів Своєю силою народ цей, **14** та й скаже до мешканців цього краю, які чули, що Ти Господь серед цього народу, що око-в-око являєшся Ти, Господи, а хмара Твоя стоїть над ними, і що Ти ходиш перед ними в стовпі хмари вдень, а в стовпі огню вночі, — **15** якщо заб'єш Ти цей народ, як одну людину, то скажуть ті люди, що чули слух про Тебе, говорячи: **16** Через неспроможність Господа впровадити той народ до краю, якого Він записав був їм, вигубив їх у пустині. **17** А тепер нехай же звелічиться сила Господня, як Ти наказав був, говорячи: **18** „Господь довготерпеливий, і багатомилостивий, Він прощає провину та переступ, і не очистить винного, а карає провину батьків на третіх і на четвертих поколіннях“. **19** Прости ж провину цього народу через велику милість Свою, як прощав Ти цьому народові від Єгипту й аж сюди!“ **20** А Господь сказав: „Я простив за словом твоїм. **21** Але, як Я живий, — слава Господня наповнить увесь оцей край. **22** Тому всі ті люди, що бачили славу Мою та ознаки Мої, що чинив Я в Єгипті та в пустині, але випробували Мене оце десять раз та не слухалися голосу Мого, **23** поправді кажу, — не побачать вони того краю, що Я записав був їхнім батькам. І всі, хто зневажає Мене, не побачать його! **24** Але раб Мій Калев за те, що з ним був дух інший, і він виконував накази Мої, то Я введу його до того краю, куди він увійшов був, і потомство його оволодіє ним. **25** А амаликитянин та ханаанейнин сидить у долині. Узавтра оберніться, та й рушайте на пустинню дорогою Червоного моря!“ **26** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **27** „Аж доки цій злій громаді нарікати на Мене? Нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на Мене, Я чув. **28** Скажи їм: Живий Я! Мова Господня: Поправді кажу, — як ви говорили до ушей Моїх, так Я зроблю вам. **29** У цій пустині попадають ваші трупи, та всі перелічені ваші всім вашим числом від віку двадцяти літ і вище, що нарікали на Мене. **30** Поправді кажу, — ви не ввійдете до того краю, що Я підносив був на присягу руку Свою, що будете перебувати в нім, — окрім Калева, сина Єфуннеєвого, та Ісуса, сина Навінового. **31** А діти ваші, що про них казали ви: станете здобиччю ворогові, то впроваджу Я їх, і пізнають вони цей край, яким ви обридли. **32** І ваші власні трупи попадають у цій пустині! **33** А всі сини будуть блукати на пустині сорок літ, і відповідатимуть за зраду вашу, аж поки вигинуть ваші трупи на пустині. **34** Числом тих днів, що розвідували ви той край, сорок день, будете ви нести ваші гріхи по року за день — сорок літ, і пізнаєте, що значить бути покинутими Мною! **35** Я, Господь, говорив: Поправді кажу, — оце зроблю всім цій злій

громаді, що змовляється проти Мене: у цій пустині вигинуть, і туг помирають“. **36** А ті люди, яких Мойсей послав був розвідати той край, коли вернулися, то зробили, що вся громада нарікала на нього, і пустили злу вістку на той край, **37** то ті люди, що пустили були злу вістку на той край, помирали від поразки перед Господнім лицем. **38** А Ісус, син Навінів, та Калев, син Єфуннеїв, жили з тих людей, що ходили розвідати той край. **39** І говорив Мойсей ці слова до всіх Ізраїлевих синів, — і народ був у тяжкій жалобі! **40** І повставали вони рано вранці, та й повиходили на верхів'я гори, говорячи: „Ось ми, — і ми підемо до місця, що Господь був сказав, бо ми прогрішили“. **41** А Мойсей сказав: „Чому ж ви переступаєте наказ Господній? Таж це не вдасться! **42** Не виходьте, бо Господь не серед вас, а то будете побиті своїми ворогами. **43** Бо там перед вами амаликитянин і ханаанейнин, і ви попадаєте від меча, бо ви відвернулися від Господа, і не буде Господь із вами“. **44** Але вони осмілилися вийти на верхів'я гори, а ковчег свідцтва Господнього та Мойсей не рушилися з-посеред табору. **45** І зійшов амаликитянин та ханаанейнин, що сидить на тій горі, та й били їх, і били їх аж до Хорми.

15 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до краю ваших осель, що Я даю вам, **3** і принесете огню жертву для Господа, цілопалення, або криваву жертву на сповнення обітниць, або в дарі, або в означених часах при спорядженні любих пахоців для Господа з худоби великої або з худоби дрібної, **4** то той, хто приносить, принесе свою жертву для Господа, хлібну жертву, — десяту частину ефи пшеничної муки, мішаної в чверті гіна оливи, **5** і вина для литої жертви принесеш чверть гіна на цілопалення або для жертви для кожного ягняти. **6** Або для барана принесеш хлібну жертву, — дві десятих частини ефи пшеничної муки, мішаної в оливі третьої частини гіна. **7** І вина для литої жертви третю частину гіна, — принесеш пахоці любі для Господа. **8** А коли принесеш молодого бичка як цілопалення, або як жертву на сповнення обітниць, або як мирну жертву для Господа, **9** то принесеш молодого бичка і хлібну жертву, — три десяти частини ефи пшеничної муки, мішаної в оливі половини гіна. **10** І принесеш на литу жертву пів гіна вина, — жертва огня, пахоці любі для Господа. **11** Так буде робитися для одного вола, або для одного барана, або для ягняти з-поміж овець, або з-поміж кіз. **12** За числом жертв, що принесете, так зробите для кожної, за числом їх. **13** Кожен тубілець так принесе це, щоб принести огню жертву, пахоці любі для Господа. **14** А коли з вами буде тимчасово мешкати прихोцько, або той, що серед вас, — постанова для ваших поколінь, — то він принесе огню жертву, пахоці любі для Господа, — як принесете ви, так принесе й він. **15** Збори, — постанова одна для вас та для прихоцька, що мешкає тимчасово,

— постанова вічна для ваших поколінь: як ви, так і прихóдько буде перед Господнім лицем! 16 Один закóн і одна постанова буде вам і прихóдькові, що мешкає тимчасово з вами“. 17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 18 „Промовляй до синів Ізраїлевих, та й скажи їм: Як ви ввійдете до країу, що Я впроваджую вас туди, 19 то станеться, коли ви їстимете хліб того країу, — ви принесете принóшення для Господа. 20 Як початок дїж ваших, калачá принесете на принóшення, — як принóшення тóку, принесете його. 21 Від почáтку дїж ваших дасте Господéві принóшення, — постанова для ваших поколінь! 22 А коли ви помилитеся, і не виконаєте всіх тих заповідей, що Господь говорив до Мойсея, 23 усього, що наказав вам Господь через Мойсея, від дня, коли Господь наказав був і далі для ваших поколінь, 24 то станеться, коли зрóблено помилку через недóгляд громади, нехай вся громада помилкує через недóгляд громади, нехай вся громада принесе одного бичка́, молоде з великої худоби, на цілопáлення, на пахóщі любі для Господа, а хлібна його жертва та лита жертва його за постановою, і козла на жертву за гріх. 25 І очистить священник всю громаду синів Ізраїлевих, і буде прóщено їм, бо то помилка, а вони принесли жертву свою, жертву огняну́ для Господа та жертву свою за гріх перед лице Господне за свою помилку. 26 І буде прóщено всій громаді Ізраїлевих синів та прихóдькові, що мешкає тимчасово серед них, бо то помилковий гріх усього наро́ду. 27 А якщо згрішить помилково́ одна душа, то вона принесе однорічну козу на жертву за гріх. 28 І очистить священник ту душу, що помилїлась, що згрішила помилково́ перед Господнім лицем, на очищення її, — і буде прóщено їй. 29 Тубільцеві серед Ізраїлевих синів та прихóдькові, що мешкає тимчасово серед них, — закóн один буде вам для того, що зробіть гріх помилково. 30 А та душа, що зробіть зухвáлою рукою, — чи з тубільця, чи з прихóдька, — він Господа зневажає, і буде винищена душа та з-посеред наро́ду її. 31 Бо він знéхтував слово Господа, і зламав його за́повідь, — конче буде винищена душа та, гріх її на ній“. 32 І були Ізраїлеві сини в пустині, та й знайшли чоловіка, що збирає дрóва суботнього дня. 33 І привелі його ті, хто знайшов його, як збирав дрóва, до Мойсея й до Аарона та до всієї громади. 34 І взяли його під сторо́жу, бо не було вирішене, що́ зробити йому. 35 І сказав Господь до Мойсея: „Конче буде забитий цей чоловік, — закидати його камінням усій громаді поза табóром!“ 36 І впровадила його вся громада поза табір, та й закидала його камінням, — і він помер, як Господь наказав був Мойсеєві. 37 І сказав Господь до Мойсея, говорячи: 38 „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажи їм: Нехай вони зроблять собі кутáси на краях своїх одерж, вони й їхні покоління, і дадуть на кутáса полі блакитну нитку. 39 І буде вона вам за кутáса, — і будете бачити його, і пам'ятатимете всі Господні за́повіді, і виконаєте їх, і не будете оглядатися за серцем своїм та за очима своїми, за якими йдучи,

ви зраджуєте, 40 щоб згадували ви та виконували всі Мої за́повіді, — і будьте святі для вашого Бога! 41 Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського країу, щоб бути вашим Богом. Я — Господь, Бог ваш!

16 І взяли Корéй, син Їцгара, сина Кегата, сина Левієвого, і Датáн, і Авірóн, сини Еліявої, та Он, син Пелета, сини Рувімóві, 2 та й повстали проти Мойсея, а з ними двісті й п'ятдесят мужа Ізраїлевих синів, начальники громади, заклікувані на збори, люди вельможні. 3 І зібралися вони на Мойсея та на Аарóна, та й сказали до них: „Дóсить вам, бо вся громада — усі вони святі, а серед них Господь! І чому́ ви несéтеся понад зборами Господніми?“ 4 І почув це Мойсей, та й упав на обличчя своє. 5 І промовив він до Корéя та до всієї громади його, говорячи: „Уранці́ Господь дасть знати, хто́ його та хто́ святий, щоб наблізити його до Себе; а кого вибере, того Він і наблізить до Себе. 6 Зробіть ви оце: візьміть собі кадильницю́, Корéю та вся громадо тво́я, 7 і дайте в них огню та покладіть на них кадила́ перед Господне лице ззавтра. І станеться, — той чоловік, що́ Господь його вибере, — він святий. Дóсить вам, Левієві сини!“ 8 І сказав Мойсей до Корéя: „Слухайте ж, Левієві сини, — 9 чи вам мало, що Бог Ізраїлів відділив вас від Ізраїлево́ї громади, щоб наблізити вас до Себе, і щоб ви виконували службу Господньо́ї скинії, і стояли перед громадою, щоб служити їй? 10 І Він наблізив тебе та всіх братів твоїх, Левієвих синів, із тобою; а ти будеш домагатися ще й священства? 11 Тому ти та вся громада твоя змовилися проти Господа. А Аарóн, — що́ він, що ви ремствуете проти нього?“ 12 І послав Мойсей та Аарóн заклікати Датáна й Авірóна, синів Еліявових, та сказали вони: „Не вийдемо! 13 Чи мало того, що ти вивів нас із країу, який течé молоком та медом, щоб повбивати нас у пустині? Хочеш ще панувати над нами, щоб бути також вельмо́жею? 14 Ти не впровадив нас ані до країу, що́ тече молоком та медом, ані не дав нам на власність поля́ та виноградники. Чи ти вибереш очі́ цим лю́дям? Не вийдемо!“ 15 А Мойсей сильно запалився, та й сказав до Господа: „Не обернися до їхнього принóшення! Я не взяв від них жодного осла, і зла не вчинив жодному з них!“ 16 І сказав Мойсей до Корéя: „Ти та вся громада твоя будьте перед Господнім лицем, ти й вони та Аарóн узавтра. 17 І візьміть кожен свою кадильницю́, і покладіть на неї кадила́ та й принесете́ перед Господне лице кожен кадильницю́ свою, двісті й п'ятдесят кадильниць, і ти та Аарóн, кожен кадильницю́ свою“. 18 І взяли кожен кадильницю́ свою, і поклали на них огню, і поклали на неї кадила́, та й стали при вході скинії заповіту, а також Мойсей та Аарон. 19 І Корéй зібрав на них усю громаду до входу скинії заповіту. І показала́ся слава Господня́ всій громаді! 20 І промовив Господь до Мойсея та до Аарона, говорячи: 21 „Відділіться від цієї громади, — Я винищу їх умить!“ 22 А вони попáдали

на обличчя свої та й сказали: „Боже, Боже духів і кожного тіла! Як згрішить один чоловік, чи Ти будеш гніватися на всю громаду?“ **23** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Скажи до громади, говорячи: Відступіться зо всіх боків від місця мешкання Корéя, Датана й Авірона!“ **25** І встав Мойсей, і пішов до Датана та Авірона, і пішли за ним старші Ізраїлеві. **26** І він промовляв до громади, говорячи: „Відступіть від наметів тих несправедливих людей, і не доторкніться до всьóго, що їхне, щоб і ви не загинули за всі їхні гріхи!“ **27** І вони відступілися від місця мешкання Корея, Датана й Авірона зо всіх боків; а Датан та Авірон вийшли, і стояли при вході наметів своїх, і жінки їх, і сини їх, та діти їхні. **28** І сказав Мойсей: „Оцим пізнаєте, що Господь послав мене зробити всі діла ці, що вони не з моєї вігадки. **29** Якщо вони повмирають, як умирає кожна людина, і їх спіткає доля кожної людини, то не Господь послав мене! **30** А коли Господь створить щось новé, і земля відкриє уста свої та й поглине їх та все, що їхне, і вони зійдуть живі до шеблу, то пізнаєте, що люди образили Господа“.

(Sheol h7585) **31** І сталося, як скінчив він говорити всі ці слова, то розступілася та земля, що під ними! **32** А земля відкрила свої уста, та й поглинула їх, і домі їхні, і кожну людину, що Кореєва, та весь їх маєток. **33** І зійшли вони та все, що їхне, живі до шеблу, і накрила їх земля, і вони погнули з-посеред збору!

(Sheol h7585) **34** А весь Ізраїль, що був навколо них, повтівав на їхній крик, бо казали: „Щоб земля не поглинула й нас!“ **35** І вийшов огонь від Господа, та й поїв тих двісті й п'ятдесят чоловіка, що принесли кадило! **36** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **37** „Скажи до Елеазара, сина священця Аарона, і нехай він позбирає ті кадильніці з-посеред погорілища, а огонь покидає геть, бо вони освятилися, **38** кадильніці тих грішників, їхньою смертю. І нехай і вони зроблять із них биті бляхи на покриття для жертівника, бо принесли їх перед Господнє лице, і вони освятилися. І будуть вони знаком для Ізраїлевих синів“.

39 І взяв священець Елеазар мідяні кадильніці, що принесли їх ті, що спалені, і перекували їх на покриття для жертівника, **40** пам'ятка для Ізраїлевих синів, щоб чужий чоловік, хто не з Ааронового насіння, не наближався кадити кадило перед Господнім лицем, щоб не сталося з ними, як із Кореєм та з громадою його, як Господь говорив йому через Мойсея. **41** А назавтра вся громада Ізраїлевих синів нарікали на Мойсея та на Аарона, говорячи: „Ви повбивали Господній народ!“ **42** І сталося, коли громада збиралася на Мойсея та на Аарона, то обернулися вони до скинії заповіді, — аж ось покрила її хмара, і показалася слава Господня! **43** І ввійшли Мойсей та Аарон до переду скинії заповіді. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Вийдіть з-посеред цієї громади, а я вінищу їх умити!“ І вони попадали на обличчя свої. **46** І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми кадильніцю, і

поклади на неї огонь від жертівника, і поклади кадила, та й понеси швидко до громади, та й очисти її, бо вийшов гнів від Господнього лица, і розпочалася поразка“.

47 І взяв Аарон, як говорив Мойсей, і побіг до середини зборів, аж ось — розпочалася поразка народу! І він поклав кадила, і очистив народ. **48** І став він поміж умérлими та поміж живими, — і затрималась та поразка. **49** І було померлих поразкою чотирнадцять тисяч і сімсот, окрім померлих у справі Корея. **50** І вернувся Аарон до Мойсея до входу скинії заповіді, а поразка припинилася.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і візьми від них по одній палиці для батьківського дому, від усіх їхніх начальників для дому їхніх батьків, дванадцять палиць; і напиши ймення кожного на палиці його. **3** А Ааронове ймення напишеш на Левієвій палиці, бо одна палиця для голови дому батьків їх. **4** І покладеш їх у скинії заповіді перед ковчезом свідoctва, де Я, за умовою, буду являтися вам. **5** І станеться, — той чоловік, що Я виберу його, його палиця зацвіте. І Я відхилю від Себе нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на вас“.

6 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, і дали йому всі їхні начальники по палиці від кожного начальника для дому їхніх батьків, дванадцять палиць. А палиця Ааронова — серед їхніх палиць. **7** І поклав Мойсей ті палиці перед Господнім лицем у скинії заповіді. **8** І сталося назавтра, — і ввійшов Мойсей до скинії заповіді, аж ось зацвіла Ааронова палиця для Левієвого дому, — і пустила пуп'янки, і зацвіла квіткою, і випустила дозрілі мигдالی! **9** І виніс Мойсей усі ті палиці з-перед Господнього лица до всіх Ізраїлевих синів, і вони побачили, і взяли кожен свою палицю. **10** І сказав Господь до Мойсея: „Верни Ааронову палицю до ковчезу свідoctва, щоб берегті на ознаку для неслухняних синів, і спійши їхні нарікання проти Мене, щоб не повмирали вони“.

11 І зробив так Мойсей, — як Господь наказав був йому, так він і зробив. **12** І сказали Ізраїлеві сини до Мойсея, говорячи: „Тож ми повмираємо, погинемо, усі ми погинемо! **13** Кожен, хто наблизиться до Господньої скинії, помре. Чи ж ми дорешти вімремо?“

18 І сказав Господь до Аарона: „Ти й сини твої та дім батька твого з тобою понесете на собі гріх щодо святині; і ти, і сини твої з тобою понесете на собі гріх щодо вашого священства. **2** А також ти наблизиш до себе братів своїх, плém'я Левієне, плém'я батька свого, і вони злучаться з тобою, і будуть прислужувати тобі, а ти й сини твої з тобою будете перед скинією свідoctва. **3** І будуть вони виконувати твою сторожу та сторожу всієї скинії, — тільки до речей святині та до жертівника не приступлять, щоб не повмирали як вони, так і ви. **4** І злучаться вони з тобою, і будуть виконувати сторожу скинії заповіді, для всякої служби в скинії, а чужий не

приступити до вас. 5 І будете ви виконувати сторожу святині та сторожу жертівника, щоб не було вже гніву на Ізраїлевих синів. 6 А Я оце взяв ваших братів Левитів з-посеред Ізраїлевих синів для вас, як дар вони дані Господеві, щоб виконувати службу шкінії заповіту. 7 А ти та сини твої з тобою будете допильнювати ваше священство для всякої речі жертівника та для того, що поза завісою, і будете робити. Як службу дару даю Я священство вам, а чужий, хто приступить, буде забитий“. 8 І Господь промовляв до Аарона: „Я оце доручив тобі пильнувати за приношеннями Моїми. Від усього посвяченого синами Ізраїлевими Я дав частку тобі та для синів твоїх на вічну постанову. 9 Оце буде тобі з найсвятіших жертв, без огню: кожна їхня хлібна жертва, і кожна їхня жертва за гріх, і кожна їхня жертва за провину, що звернуть Мені як найсвятіше, — тобі це та для твоїх синів! 10 На найсвятішому місці будеш ти їсти оце. Кожен чоловічої статі буде їсти, — це буде святість для тебе. 11 А це тобі приношення їхнього дару всіх колихань Ізраїлевих синів, — Я дав їх тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм з тобою на вічну постанову, — кожен чистий у твоїм домі буде це їсти. 12 Усе найкраще зо свіжої оливи, і все найкраще з молодого вина та збіжжя, їхні первоплоди, що вони дадуть Господеві, — Я віддав їх тобі. 13 Первoplоду усього, що в їхньому краї, що вони принесуть Господеві, будуть для тебе, — кожен чистий у твоїм домі буде те їсти. 14 Усе заляте між Ізраїлем буде тобі. 15 Усе, що розкриває утробу кожного тіла, що принесуть Господеві з-поміж людей та з-поміж скотини, буде для тебе. Тільки конче викупиш перворідного людини, і перворідне з нечистої худобини викупиш. 16 А викуп його: від місячного віку викупиш за твоєю оцінкою, — п'ять шеклів срібла на міру шеклем святині, двадцять гер він. 17 Тільки перворідного з волів, або перворідного з овечок, або перворідного з кіз не викупиш, — вони святість: їхньою кров'ю окропиш жертівника, а їхній лій спалиш, як огняну жертву на любі пахощі для Господа. 18 А їхнє м'ясо буде для тебе, — як грудина колихання, і як стегно правиці буде для тебе. 19 Усі святощі приношення, що Ізраїлеві сини принесуть для Господа, Я віддав тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм із тобою, вічною постановою. Це міцний заповіт, — він вічний перед Господнім лицем для тебе та для насіння твого з тобою“. 20 І сказав Господь до Аарона: „У їхньому краї ти не будеш мати власности, і не буде тобі частки між ними, — Я частка твоя та власність твоя поміж Ізраїлевими синами! 21 А Левієвим синам Я дав ось кожному десятину в Ізраїлі на спадщину, взамін за їхню службу, бо вони виконують службу шкінії заповіту. 22 І Ізраїлеві сини не приступлять уже до шкінії заповіту, щоб не понести гріха, і не вмерти. 23 І буде Левіт сам виконувати службу шкінії заповіту, і сам понесе вину свою. Це вічна постанова для ваших поколінь, а між Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити

спадщину, 24 бо десятину Ізраїлевих синів, що вони принесуть як приношення для Господа, Я дав Левітам за спадщину. Тому Я сказав до них: Між Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити спадщину“. 25 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 26 „А до Левитів будеш ти промовляти та й скажеш їм: Коли візьмете від Ізраїлевих синів ту десятину, що Я дав вам від них на ваше спадщину, то ви принесете з неї Господне приношення, — десятину з десятини. 27 І буде пораховане ваше приношення як збіжжя з току, і як півна з кадки чавіла. 28 Так принесете й ви Господне приношення зо всіх ваших десятин, що візьмете від Ізраїлевих синів, і дасте з того Господне приношення священникові Ааронові. 29 Зо всіх ваших дарів принесе кожен Господне приношення, зо всього найкращого посвячення з нього. 30 І скажи їм: коли ви будете приносити найкраще з нього, то це порахується Левітам, як урожай току, і як урожай кадки чавіла. 31 І будете їсти це на кожному місці ви та дім ваш, бо це нагорода для вас взамін за вашу службу в шкінії заповіту. 32 І ви не понесете через це гріха, коли будете приносити найкраще з нього, а святощів Ізраїлевих синів не збезчестите, і не помираєте“.

19 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для тебе безвадну руду ялівку, — що в ній нема вади, що на неї не накладали ярма. 3 І дасте її до священика Елеазара, а він виведе її поза табір. І заріжуть її перед ним. 4 І візьме Елеазар пальцем своїм її крові, та й покропить кров'ю її перед шкінії заповіту сім раз. 5 І спалиться та ялівка на його очах, — шкура її, і м'ясо її, і кров її з її нечистостями спалиться. 6 І візьме священик кедрове дерево, і ісоп та червень, та й кине до середини погорілища тієї ялівки. 7 І випере той священик шати свої та обмие тіло своє в воді, а потім увійде до табору. І буде той священик нечистий аж до вечора. 8 А той, хто палить її, випере одержу свою в воді й обмие тіло своє в воді, та й буде нечистий аж до вечора. 9 І збере чистий чоловік попіл тієї ялівки, і покладе поза табором в чистому місці, — і буде це для громади Ізраїлевих синів на сховок для очищальної води, — це жертва за гріх. 10 А той, хто збирає попіл тієї ялівки, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. І це буде на вічну постанову для Ізраїлевих синів та для прихोдька, що мешкає серед них тимчасово. 11 А той, хто доторкається до всякого мертвого тіла людини, то буде нечистий сім день. 12 Він очиститься тим попелом дня третього та дня сьомого, — і буде чистий. А якщо він не очиститься дня третього та дня сьомого, — не буде чистий. 13 Кожен, хто доторкується до померлого, до тіла людини, що померла, і не очиститься, — він занечистив Господню шкінію, і буде вищена душа та з Ізраїля, бо очищальна вода не була покроплена на нього, — нечистий він буде, нечистість

його в ньому. 14 Оце той закон: коли в наметі помре людина, то кожен, хто входить до того намету, та все, що в наметі, — буде нечисте сім день. 15 І кожна відкрита посуда, що на ній нема міцно прив'язаного накриття, нечиста вона. 16 А кожен, хто доторкнеться на поверхні поля до трупа від меча, або до померлого, або до костей людини, або до гробу, — буде нечистий сім день. 17 І візьмуть для того нечистого — порошу з погорілих жертви за гріх, і наллють на нього живої води до посуду. 18 А чистий чоловік візьме ісбпу, і вмочить у ту воду, та й покropить на того намета, і на всі посудини, і на душі ті, що були там, та на того, хто доторкується до тієї кістки, або до трупа, або до померлого, або до гробу. 19 І покropить той чистий на нечистого дня третього та дня сьомого, та й очистить його сьомого дня. І випере він одержу свою й обмие в воді, — і стане чистий увечері. 20 А чоловік, що стане нечистим і не очиститься, то буде знищена душа та з-посеред збору, бо він занежить Господню святиню, — очищальна вода не була кроплена на нього, нечистий він. 21 І буде це для них на вічну постанову, а той, хто кропить очищальну воду, випере одержу свою, а хто доторкається до очищальної води, буде нечистий аж до вечора. 22 А кожен, до кого доторкнеться нечистий, буде нечистий, а особа, що доторкується, буде нечиста аж до вечора“.

20 І вийшли Ізраїлеві сини, уся громада, до пустині Цін першого місяця, та й засів народ у Кадеші. І померла там Марія, і була там похована. 2 І не було води для громади, і вони зібралися проти Мойсея та проти Аарона. 3 І сварився той народ із Мойсеєм, та й сказали, говорячи: „О, якби ми помиралі були, коли наші брати вмирили перед Господнім лицем! 4 І нащо ви привели Господню громаду на цю пустиню, щоб помиралі тут ми та худоба наша? 5 І нащо ви вивели нас із Єгипту, щоб привести нас на це зле місце? Тут не родить збіжжя, ані фіги, ані виноград, ані гранátове яблуко, і навіть немає напитись води!“ 6 І вийшли Мойсей та Аарон від громади до входу скині заповіту, та й попадали на обличчя свої. І слава Господня появилася їм! 7 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 8 „Візьми жезло, та збери громаду ти та брат твій Аарон, і скажете до тієї скелі на їхніх очах, — і вона дасть свою воду. І виведеш для них воду з тієї скелі, та й напоїш ту громаду та їхню худобу“. 9 І взяв Мойсей те жезло з-перед Господнього лица, як Він наказав був йому. 10 І зібрали Мойсей та Аарон громаду перед тією скелею. І сказав він до них: „Послухайте ж, неслухняні, чи з цієї скелі ми виведемо для вас воду?“ 11 І підніс Мойсей руку свою, та й ударив ту скелю своїм жезлом два рази, — і вийшло багато води! І пілá громада та їхня худоба! 12 І сказав Господь до Мойсея та до Аарона: „За те, що ви не ввірували в Мене, щоб явилася святість Моя на очах Ізраїлевих синів, ви не введете цієї громади до країю,

що Я дав їм.“ 13 Це вода Мерві, де сварилися Ізраїлеві сини з Господом, і святість Його явилася їм. 14 І послав Мойсей послів із Кадешу до царя едóмського сказати: „Так каже брат твій Ізраїль: Ти знаєш усю тяготу, що впала на нас. 15 І зійшли були наші батькі до Єгипту, і сиділи ми в Єгипті багато часу, а Єгипет чинив зло нам та батькам нашим. 16 І голосили ми до Господа, і Він почув наш голос, та й послав Ангола, і вивів нас із Єгипту, а оце ми в Кадеші, що при самім кінці твоєї границі. 17 Нехай же ми перейдемо через твій край! Ми не підемо полем та виноградником, і не будемо пити води з криниці, — ми підемо дорогою царською, не збóчимо ні правóруч, ні лівóруч, аж поки не перейдемо границі твоєї“. 18 І сказав до нього Едóм: „Ти не перейдеш у мене, бо інакше я з мечем вийду проти тебе!“ 19 І сказали йому Ізраїлеві сини: „Ми підемо битою дорогою, а якщо будемо пити воду твою я та худоба моя, то я дам заплату за неї. Нічого більше, — тільки нехай перейду я своїми ногами!“ 20 А той відказав: „Не перейдеш!“ І вийшов Едом навпроти нього з численним народом та з сильною рукою. 21 І відмовив Едом дати Ізраїлеві перейти його границі, і Ізраїль збóчив від нього. 22 І рúшили з Кадешу, і вийшли Ізраїлеві сини, уся громада, до Гор-гори. 23 І сказав Господь до Мойсея та до Аарона на Гор-горі, на границі едóмського країю, говорячи: 24 „Нехай прилучиться Аарон до своєї рідні, бо він не ввійде до того Краю, що Я дав Ізраїлевим синам, через те, що ви були неслухняні наказу Моєму при воді Мерві. 25 Візьми Аарона та сина його Елеазара, та й виведи їх на Гор-гору. 26 І нехай Аарон здійме шати свої, і зодягне в них сина свого Елеазара, — і Аарон буде забраний, та й помре там“. 27 І зробив Мойсей, як Господь наказав був, і вийшли вони на Гор-гору на очах усієї громади. 28 І зняв Мойсей з Аарона шати його, і зодягнув у них сина його Елеазара, — і Аарон помер там на верхів'ї гори. І зійшов Мойсей та Елеазар із гори. 29 І бачила вся громада, що помер Аарон, і оплакував Аарона весь Ізраїлів дим тридцять день.

21 І почув ханаанéянин, цар Арáду, що сидів на полудні, що Ізраїль увійшов дорогою Атарім, — і він став воювати з Ізраїлем, і взяв у нього до неволі полонéних. 2 І склав Ізраїль обітницю Господéві й сказав: „Якщо справді даси Ти народ той у мою руку, то я вчиню їхні міста закляттям“. 3 І вислухав Господь голос Ізраїлів, — і дав йому ханаанéянина, і він учинив закляттям їх та їхні міста, і назвав ім'я тому містові: Хорма. 4 І рушили вони з Гор-гори дорогою Червоного моря, щоб обійти едóмський край. І підупала душа того народу в тій дорозі. 5 І промовляв той народ проти Бога та проти Мойсея: „Нащо ви вивели нас із Єгипту, щоб ми помиралі в пустині? Бож нема тут хлба і нема води, а душі нашої обридла ця непридатна їжа“. 6 І послав Господь на той народ зміїв сарáфів, і вони кусали народ. І померло багато народу з Ізраїля. 7 І прийшов народ до Мойсея та й

сказав: „Згрішили ми, бо говорили проти Господа та проти тебе. Молися до Господа, і нехай Він забере від нас цих зміїв“. І молився Мойсей за народ. **8** І сказав Господь до Мойсея: „Зроби собі сара́фа, і вистав його на жердні. І станеться, — кожен покусаний, як погляне на нього, то буде жити“. **9** І зробив Мойсей мідяного змія, і виставив його на жердні. І сталося, якщо змії покусав кого, то той дивився на мідяного змія — і жив! **10** І рушили Ізраїлеві сини, і таборували в Овоті. **11** І рушили вони з Овоту, і таборували в Йіе-Гааварімі, на пустині, що перед Моавом, від сходу сонця. **12** Звідти вони рушили, і таборували в долині Зереду. **13** Звідти рушили й таборували на тім боці Арнону в пустині, що виходить із аморейської границі, бо Арнон — границя Моаву між Моавом та амореянином. **14** Тому розповідається в „Книжці воєн Господніх“: „Вагев у Суфі, і потоки Арнону, **15** і спад потоків, що збчбив на місце Ару, і на моавську границу опертий“. **16** А звідти до Бееру. Це той Беер, що про нього сказав Господь до Мойсея: „Збери наро́д, і нехай Я дам їм воду“. **17** Тоді заспівав був Ізраїль цю пісню: „Піднесися, кринице, співайте про неї! **18** Криниця, — вельмо́жі копали її, її викопали наро́дні достойники бёрлом, жезла́ми своїми“. А з Мідбару до Маттани, **19** а з Маттани до Нахалі́лу, а з Нахалі́лу до Бамоту, **20** а з Бамоту до долини, що на моавському боці, у верхівки Пісгі, що звёрнена до пустині. **21** І послав Ізраїль послів до Сигона аморе́йського царя, говорячи: **22** „Нехай я перейду́ в тво́ім краї! Ми не збочимо ні на поле, ні на виноградник, не будемо пити води з криниці, — ми підемо царською дорогою, аж поки пере́йдемо землю твою“. **23** І не дав Сигон Ізраїлеві перейти в границі його. І зібрав Сигон увесь свій народ, та й вийшов навпроти Ізраїля на пустині, і прибув до Йогці, і воював з Ізраїлем. **24** І вдарив його Ізраїль вістрям меча, і посів край його від Арнону аж до Яббоку, аж до синів Аммону, бо Аз — границя синів Аммону. **25** І позабирав Ізраїль усі ті міста. І осів Ізраїль у всіх аморейських містах: у Хешбоні й по всіх залежних містах його. **26** Бо Хешбон — місто Сигона, царя аморейського він; і він воював з першим моавським царем, і забрав увесь його край з його руки аж до Арнону. **27** Тому й розповідають кобзарі: „Підіть до Хешбону, — нехай він збудується, і хай міцно поставиться місто Сиго́нове. **28** Бо вийшов огонь із Хешбону, а полум'я з міста Сигоногового, — він місто моавське пожег, волода́рів арно́нських висот. **29** Горе тобі, о Моаве, ти згинув, наро́де Кемо́шів! Він зробив був синів своїх утікача́ми, а дочок своїх дав у неволю Сигону, царю аморейському. **30** І розбили ми їх, — згинув Хешбон до Дівону, і ми попусто́шили аж до Нофаху, що аж до Медві́“. **31** Ізраїль осів в аморейському краї. **32** І послав Мойсей розвідати про Язера, — і вони здобули його залежні міста, і заволоділи амореянином, що жив там. **33** І повернулись вони, і пішли дорóгою Башану. І вийшов Ог, цар баша́нський, наспроти них, він та увесь його

народ, на війну до Едреї. **34** І сказав Господь до Мойсея: „Не бійся його, бо в руку твою дав Я його й увесь народ його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигону, цареві аморейському, що сидів у Хешбоні. **35** І вони побили його й синів його та увесь народ його, так що нікого не зосталося. І вони заволоділи краєм його.

22 І рушили Ізраїлеві сини, та й таборували в моавських степах по тім боці приерихонського Йорда́ну. **2** І побачив Бала́к, син Ціппо́рів, усе, що зробив Ізраїль амореянинові. **3** І дуже злякався Моав того наро́ду, бо він був великий. І настра́шився Моав Ізраїлевих синів. **4** І сказав Моав до мідія́нських старших: Тепер повиску́бе оця громада всі наші околиці, як виску́бе віл польову́ зеленіну“. А Бала́к, син Ціппо́рів, був того часу моавським царем. **5** І послав він послів до Валаа́ма, Беорового сина, до Петору, що над Річкою, до кра́ю синів народу його, щоб покликати його, говорячи: „Ось вийшов народ із Єгипту, ось покрит він пові́рхню землі, і сидить навпроти мене. **6** А тепер ходи ж, прокля́ни мені цей народ, бо він міцніший за мене. Може я потра́плю вдарити його, і вижену його з кра́ю, бо знаю, що кого ти поблагосло́виш, той благослове́нний, а кого прокляне́ш, — прокля́тий“. **7** І пішли моавські старші та старші Мідія́ну, — а дарунки за чари в руці їх, — і прийшли до Валаама, та й промовляли до нього Балакові словá. **8** А він їм сказав: „Ночуйте тут і цієї́ ночі, і я перекажу́ вам слово, як Господь промовляти́ме до мене“. І зостались моавські вельмо́жі в Валаама. **9** І прийшов Бог до Валаама та й сказав: „Хто ці люди з тобою?“ **10** І сказав Валаа́м до Бога: „Балак, син Ціппо́рів, цар моавський, послав до мене сказати: **11** Ось народ виходить з Єгипту, і закрит пові́рхню землі; тепер іди ж, прокля́ни мені його, — може я потра́плю воювати з ним, і вижену його“. **12** І сказав Бог до Валаама: „Не підеш ти з ними, не прокляне́ш того наро́ду, бо благослови́ти він!“ **13** І встав Валаам уранці та й сказав до Балакових вельмо́ж: „Верта́йтеся до свого кра́ю, бо відмовив Господь дозволити мені піти з вами“. **14** І встали моавські вельмо́жі, і прийшли до Балака та й сказали: „Відмовив Валаам піти з нами“. **15** А Балак зно́ву послав вельмо́ж, більше й поважніших від тих. **16** І прибули вони до Валаама та й сказали йому: „Так сказав Балак, син Ціппо́рів: Не стримуйся прийти до мене, **17** бо справді дуже вшану́ю тебе, і все, що скажеш мені, зроблю́. І ходи ж, — прокля́ни мені народ той!“ **18** І відповів Валаам, і сказав Балаковим рабам: „Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господа, Бога мого, щоб зробити річ малу чи річ велику. **19** А тепер посидьте й ви тут цієї́ ночі, а я пізнаю, що ще Господь буде говорити мені“. **20** І прийшов Бог уночі до Валаама та й сказав йому: „Якщо ці люди прийшли покликати тебе, — устань, іди з ними. Але тільки те, що Я промовля́тиму до тебе, — те ти зробиш“. **21** І встав Валаам уранці, і осідлав

свою ослицю, та й пішов із моавськими вельможами. 22 І запалився гнів Божий, що він іде. І став Ангол Господній на дорозі за перешкоду йому, а він іде на своїй ослиці, і двоє слуг його з ним. 23 І побачила та ослиця Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а витягнений меч його в руці його. І збчила ослиця з дороги, і пішла полем, а Валаам ударив ослицю, щоб збочила на доробу. 24 І став Ангол Господній на стежці виноградників, — стіна з цієї сторони, і стіна з тієї. 25 І побачила та ослиця Господнього Ангола, і притіснулася до стіни, та й притіснула до стіни Валаамову ногу. І він далі її бив. 26 І Ангол Господній знов перейшов, і став у тісному місці, де нема дороги збочити ні праворуч, ні ліворуч. 27 І побачила та ослиця Господнього Ангола — і лягла під Валааомом. І запалився гнів Валаамів, і він ударив ослицю києм. 28 І відкрив Господь уста ослиці, і сказала вона до Валаама: „Що я зробила тобі, то ти оце трічи вдарив мене?“ 29 І сказав Валаам до ослиці: „Бо ти виставила мене на сміх. Коли б меч був у руці моїй, то тепер я забив би тебе!“ 30 І сказала ослиця до Валаама: „Чи ж я не ослиця твоя, що ти їздив на мені, скільки живеш, аж до цього дня? Чи ж справді звикла я робити тобі так?“ І він відказав: „Ні!“ 31 І відкрив Господь очі Валаамові, і побачив він Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а його витягнений меч у руці його. І схилився він, і впав на обличчя своє. 32 І сказав до нього Ангол Господній: „Нащо ти вдарив ослицю свою оце трічи? Ось я вийшов за перешкоду, бо ця дорога погибельна передо мною. 33 І побачила мене ця ослиця, і збчила перед лицем моїм ось власне трічі. І коли б вона не збчила була перед лицем моїм, то тепер я й забив би тебе, а її позоставив би живою“. 34 І сказав Валаам до Господнього Ангола: „Я згрішив, бо не знав, що ти стоїш да дорозі навпроти мене. А тепер, якщо це эле в очах твоїх, то я вернуся собі“. 35 І сказав Ангол Господній до Валаама: „Іди з цими людьмі, і те слово, що скажу тобі, — його тільки будеш говорити“. І пішов Валаам з Балаковими вельможами. 36 І почув Балак, що прийшов Валаам, і вийшов навпроти нього до Їр-Моаву, що на границі Арнону, що на край границі. 37 І сказав Балак до Валаама: „Чи ж справді не послав я до тебе, щоб покликати тебе, — чому ж не пішов ти до мене? Чи справді я не потраплю вшанувати тебе?“ 38 І сказав Валаам до Балака: „Ось я прибув до тебе тепер. Чи потраплю я сказати щось? Те слово, що Бог вкладає в уста мої, його тільки я буду промовляти“. 39 І пішов Валаам із Балаком, і прибули вони до Кір'ят-Хуцоту. 40 І приніс Балак на жертву худобу велику та худобу дрібну, і послав Валаамові та вельможам, що з ним. 41 І сталось вранці, і взяв Балак Валаама, та й вивів його на Бамот-Баал, щоб побачив ізвідти тільки частину того народу.

23 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертвників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. 2 І зробив Балак, як Валаам говорив. І

приніс Балак та Валаам бичка та барана на кожному жертвнику. 3 І сказав Валаам до Балака: „Стань над своїм цілопаленням, а я піду, — може стріну Господа навпроти себе, і щоб Він об'явить мені, я перекажу тобі“. І він пішов на лису гору. 4 І стрівся Валаамові Бог, і сказав він йому: „Сім жертвників склав я, і приніс бичка та барана на кожному жертвнику“. 5 І вклав Господь слово до Валаамових уст та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти“. 6 І вернувся він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопаленням, він та всі вельможі моавські. 7 І він виголосив свою приповідку пророку й сказав: „Із Араму мене припровадив Валак, цар моавський, з гір сходу: Іди ж, прокляни мені Якова, а йди ж, скажи зло на Ізраїля! 8 Що ж я буду того проклинати, що Бог не прокляв був його? І що ж буду казати зло на того, що гніву на нього не має Господь? 9 Бо я бачу його з вершка скель, і з пагірків його оглядаю, — тож народ пробуває самотно, а серед людей не рахується. 10 Хто ж перелічив порох Яковів, і хто зрахував пил Ізраїлів? Хай душа моя вмре смертю праведних, і кінець мій хай буде такий, як його! 11 І сказав Балак до Валаама: „Що ти зробив мені? Я взяв тебе, щоб ти прокляв моїх ворогів, а оце ти справді поблагословив їх!“ 12 А той відповів та й сказав: „Чи ж не те, що Господь вкладає в мої уста, я буду пильнувати, щоб те говорити?“ 13 І сказав до нього Балак: „Ходи ж зо мною до іншого місця, звідки побачиш його. Тільки частину його будеш бачити, а всього його не побачиш. І прокляни мені його, мого ворога, звідти!“ 14 І він узяв його на Седе-Цофим, на верхів'я Пісрі, і збудував сім жертвників, і приніс бичка та барана на кожному жертвнику. 15 І сказав він до Балака: „Стань тут над своїм цілопаленням, а я стріну там Господа“. 16 І стрів Господь Валаама, і вклав слово до уст його та й сказав: „Вернися до Балака, і будеш так промовляти“. 17 І прийшов він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопаленням, а з ним вельможі моавські. І сказав йому Балак: „Що ж говорив Господь?“ 18 І він виголосив свою приповідку пророку й сказав: „У стань же, Балаку, та й слухай, нахили своє ухо до мене, о сину Ціппорів! 19 Бог не чоловік, щоб неправду казати, і Він не син людський, щоб йому жалкувати. Чи ж Він був сказав — і не зробить, чи ж Він говорив — та й не виконає? 20 Оце — я одержав наказа — поблагословити, і поблагословив Він, і я того не відверну! 21 Не видно страждання між Яковом, і не запримітно нещастя в Ізраїлі, — з ним Господь, його Бог, а між ним — голосний крик на славу Царя! 22 Бог, що вивів був їх із Єгипту, Він для нього, — як міць одноробця! 23 Бо нема ворожби поміж Яковом, і чарів нема між Ізраїлем, — тепер буде сказане Якову та Ізраїлеві, щоб Бог учинив. 24 Тож устане народ, як левиця, і підійметься він, немов лев! Він не ляже, аж поки не буде він жерти здобичу, і аж поки не буде він пить кров забитих!“ 25 І сказав

Балак до Валаама: „Ні проклинати — не проклинай його, ні благословити — не благословляй його!“ 26 І сказав Валаам, і відповів до Балака: „Чи ж не казав я тобі, говорячи: Усе, що буде промовляти Господь, те зроблю?“ 27 І сказав Балак до Валаама: „Ходи ж, візьму тебе ще до іншого місця, — може сподобається в Божих очах, і ти звідти проклянеш мені його“. 28 І взяв Балак Валаама на верхів'я Пеору, що звёрнений до пустині. 29 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертвників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. 30 І зробив Балак, як сказав був Валаам, і приніс бичка та барана на кожному жертвнику.

24 І побачив Валаам, що Господеві вгодно поблагословити Ізраїля, і не пішов, як кожного разу, на ворожбу, і звернув лице своє до пустині. 2 І звів Валаам очі свої, та й побачив Ізраїля, що пробував за своїми племенами. І на ньому був Дух Божий! 3 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, 4 це мова того, хто слухається Божих слів, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. 5 Які, Якове, гарні намети твої, місця перебування твого, Ізраїлю! 6 Вони розтяглися, немов ті долини, немов ті садки понад річку, вони як дерева албінні, що Господь насадив, як кедри над водами! 7 Вода потече з його відер, а насіння його — над великими водами. Його цар стане вищий за Агага, і царство його піднесеться. 8 Із Єгипту Бог вивів його, Він для нього — як миць однорожця! Поїсть він людей, що ворожі йому, і їхні кості потрощить, а стріли його поламає. 9 Нахилився він, ліг, немов лев, і як левиця, — хто підійме його? Хто благословляє тебе — той благословенний, а хто проклинає тебе — той проклятий!“ 10 І запалав гнів Балаків на Валаама, і сплеснув він у долоні свої! І сказав Балак до Валаама: „Я покликав тебе проклясти ворогів моїх, а ти ось, благословляючи, поблагословив їх оце тричі! 11 А тепер утікай собі до свого місця! Я сказав був: конче пошаную тебе, та ось стримав тебе Господь від пошани“. 12 І сказав Валаам до Балака: „Чи ж не казав я також до посланців твоїх, яких послав ти до мене, говорячи: 13 Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господнього, щоб зробити добре чи зле з власної волі, — що казатиме Господь, тє я буду говорити! 14 А тепер я оце йду до народу свого. Ходи ж, я звіщу тобі, що і зробить той народ твоєму народові на кінці днів“. 15 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, 16 мова того, хто слухається Божих слів, і знає думку Псавишнього, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. 17 Я бачу його, та не тепер, дивлюся на нього, та він не близький! Сходить зоря он від Якова, і підіймається берло з Ізраїля, — ламає він скроні Моава та чєрепа всіх синів Сифа! 18 І

стане Едом за спадщину, і стане Сеїр за посілість своїх ворогів, а Ізраїль робитиме справи великі! 19 І той запанує, хто з Якова, і вигубить рештки із міста“. 20 І побачив він Амаліка, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Початок народів — Амалік, та загине наприкінці й він!“ 21 І побачив він кенеянина, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мицна ця оселя твоя, і поклав ти на скелі гніздо своє! 22 Але вигублений буде Каїн, незабаром Ашшур поневолить тебе!“ 23 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „О, хто ж буде жити, як зачне Бог робити оце? 24 І кораблі припливуть від кїттеїв, і Ашшура впокорять, і Евера впокорять. Та загине наприкінці й він!“ 25 І встав Валаам і пішов, та й вернувся до місця свого. А Балак також пішов на дорогу свою.

25 І осівся Ізраїль у Шїтїмі, і народ зачав ходити на розпусту до моавських дочок, 2 а вони закликали народ до жертв їхнім богам, — і народ їв та вклонявся богам їхнім. 3 І Ізраїль приліпився був до пеорського Ваала. І запалав гнів Господній на Ізраїля. 4 І сказав Господь до Мойсея: „Візьми всіх голів народу, та й повішай їх для Господа навпроти сонця. І відвернеться палючий Господній гнів від Ізраїля“. 5 І сказав Мойсей до Ізраїлевих сьддів: „Позабивайте кожен мужів своїх, приліплених до пеорського Ваала“. 6 Аж ось прийшов один із Ізраїлевих синів, та й привів до братів своїх мідіянітянку на очах Мойсея й на очах усієї громади Ізраїлевих синів, а вони плакали при вході скинії заповіту. 7 І побачив це Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона. І встав він з-посєред громади, і взяв списа в свою руку. 8 І ввійшов він за Ізраїлевим мужем до середини мешкання, та й пробив їх обох — ізраїльтянина та ту жінку, — аж через її черево. І була стримана поразка Ізраїлевих синів. 9 І померло в поразці двадцять і чотири тисячі. 10 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 11 „Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона, відверну Мою лютє від Ізраїлевих синів, коли він запалився горливістю Моєю серед них. І Я не вигубив Ізраїлевих синів у Своїй горливості. 12 Тому скажи: ось Я даю йому свого заповіта: мир. 13 І буде йому та насінню його по нїм заповіт вічного священства за те, що він запалився для Бога свого, і очистив Ізраїлевих синів“. 14 А ймення забитої Ізраїлевого мужа, що був забитий з тією мідіянітянкою, — Зїмрі, син Салу, начальник батькового дому Симеона. 15 І ім'я тієї забитої мідіянітської жінки — Козбі, дочка Цура, що був головою племен батькового дому в Мідіяні. 16 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 17 „Ненавидіти мідіянітів, і будете їх забивати! 18 Бож вони ненавидять вас у своїх підступах, що зводили вас через Пеора, і через Козбі, дочку мідіянітського начальника, сестру їх, забиту дня поразки за Пеора. І сталося по поразці,

26 і сказав Господь до Мойсея й до Елеазара, сина священика Аарона, говорячи: 2 „Перелічіть усю

громаду Ізраїлевих синів від віку двадцяти літ і вище за домами їхніх батьків, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі. **3** І говорив до них Мойсей та священник Елеазар у моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: **4** „Перелічіть від віку двадцяти літ і вище, як наказав був Господь Мойсеєві і Ізраїлевим синам, що виходили з єгипетського країю“. **5** Рувім, перворідний Ізраїлів. Рувимові сини: Ханох — рід Ханохів, від Палу — рід Палуїв, **6** від Хецрона — рід Хецронів, від Кармі — рід Карміїв. **7** Оце Рувимові роди. **1** були їхні переліченням: сорок і три тисячі й сімсот і тридцять. **8** А сини Палуєві: Еліяв. **9** А сини Еліявові: Немуїл, і Датан, і Авірон. Це той Датан та Авірон, покликані громади, що підбурювали проти Мойсея та проти Аарона в Корееві громаді, коли вони підбурювали на Господа. **10** І відкрила земля свої уста, та й поглинула їх та Корея при смерті тієї громади, коли огонь пожег був двісті і п'ятдесят людей, і стали вони за ознаку. **11** А Корееві сини не померли. **12** Сини Симеєвові за їхніми родами: від Немуїла — рід Немуїлів, від Яміна — рід Ямінів, в Яхіна — рід Яхінів, **13** від Зераха — рід Зерахів, від Саула — рід Саулів. **14** Оце Симеєвові роди, — двадцять і дві тисячі й двісті. **15** Сини Гадові за їхніми родами: від Цефона — рід Цефонів, від Хаггі — рід Хаггіїв, від Шуні — рід Шуніїв, **16** від Озні — рід Озніїв, від Ері — рід Еріїв, **17** від Арода рід Ародів, від Ар'елі — рід Ар'еліїв. **18** Оце роди Гадових синів, за їхнім переліченням: сорок тисяч і п'ятсот. **19** Сини Юдині: Ер та Онан; і помер Ер та Онан у ханаанському Краї. **20** І були Юдині сини за їхніми родами: від Шели — рід Шелин, від Переца — рід Переців, від Зераха — рід Зерахів. **21** А Перецеві сини були: від Хецрона — рід Хецронів, від Хамула — рід Хамулів. **22** Оце Юдині роди за їхнім переліченням: шістдесят і шість тисяч і п'ятсот. **23** Сини Іссахарові за їхніми родами: Тола — рід Толин, від Цувви — рід Цуввін, **24** від Яшува — рід Яшувів, від Шімрона — рід Шімронів. **25** Оце Іссахарові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі й триста. **26** Сини Завулонові за їхніми родами: від Серета — рід Серетів, від Елона — рід Елонів, від Яхлеїла — рід Яхлеїлів. **27** Оце Завулонові роди за їхнім переліченням: шістдесят тисяч і п'ятсот. **28** Сини Йосипа за їхніми родами: Манасія та Єфрєм. **29** Сини Манасіїні: від Махіра — рід Махірів, а Махір породив Гілеада, від Гілеада — рід Гілеадів. **30** Оце Гілеадові сині: Єзер — рід Єзерів, від Хелека — рід Хелеків, **31** і Асріїл — рід Асріїлів, і Шехем — рід Шехемів, **32** і Шеміда — рід Шемідин, і Хефер — рід Хеферів. **33** А Целофхад, син Хеферів, не мав синів, а тільки дочок. А ймення дочок: Махла й Ноа, Хогла, Мілка й Тірца. **34** Оце роди Манасіїні, а їхні перелічені: п'ятдесят і дві тисячі й сімсот. **35** Оце Єфрємові сині за їхніми родами: від Шутелаха — рід Шутелаків, від Бехера — рід Бехерів, від Тахана — рід Таханів. **36** А оце Шутелаків сині: від Ерана — рід Еранів. **37**

Оце роди Єфрємових синів за їхнім переліченням: тридцять і дві тисячі і п'ятсот. Оце Йосипові сині за їхніми родами. **38** Сині Венямінові за їхніми родами: від Бели — рід Белин, від Ашбела — рід Ашбелів, від Ахірама — рід Ахірамів, **39** від Шефуфама — рід Шефуфамів, від Хуфама — рід Хуфамів. **40** А сині Белині були: Ард, і Нааман, від Арда — рід Ардів, від Наамана — рід Нааманів. **41** Оце Венямінові сині за їхніми родами, а перелічені їхні: сорок і п'ять тисяч і шістсот. **42** Оце Данові сини за їхніми родами: від Шухама — рід Шухамів. Оце Данові роди за їхніми родами. **43** Всі Шухамові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі і чотириста. **44** Асірові сині за їхніми родами: від Імни — рід Імнин, від Ішві рід Ішвіїв, від Берії — рід Беріїв. **45** Сини Берії: від Хевера — рід Хеверів, від Малкіїла — рід Малкіїлів, **46** а ймення Асірової дочки Сарах. **47** Оце роди Асірових синів за їхнім переліченням: п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **48** Сини Нефталімові за їхніми родами: від Яхцеїла — рід Яхцеїлів, від Гуні — рід Гуніїв, **49** від Єцера — рід Єцерів, від Шіллема — рід Шіллемів. **50** Оце роди Нефталімові за їхніми родами й за їхнім переліченням: сорок і п'ять тисяч і чотириста. **51** Оце перелічені Ізраїлевих синів: шістсот тисяч і тисяча й сімсот і тридцять. **52** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **53** Для цих буде поділений край у спадок за числом імен. **54** Численному примножиш спадщину його, — а малому зменшиш спадок його, кожному за переліченням його буде дана спадщина його. **55** Тільки жеребком поділиться землю, — вони будуть володіти за іменами племін їхніх батьків. **56** За жеребком буде поділена спадщина його поміж численним та малим. **57** А оце перелічені Левити за їхніми родами: від Гершона — рід Гершонів, від Кегата — рід Кегатів, від Мерарі — рід Мераріїв. **58** Оце роди Левієві: рід Левіїв, рід Хевроніїв, рід Махліїв, рід Мушіїв, рід Кореїв, а Кегат породив Амрама. **59** А ймення Амрамової жінки — Йохевед, дочка Левієва, що вродила її Левієві жінка його в Єгипті, а вона вродила Амрамові Аарона, і Мойсея, і сестру їх Маріям. **60** І вродилися Ааронові Надав, й Авігу, й Елеазар, й Итамар. **61** А Надав та Авігу померли, коли вони принесли чужий огонь перед Господнє лице. **62** І були їхні перелічені — двадцять і три тисячі, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище; бо вони не були перелічені серед Ізраїлевих синів, — не дана бо їм спадщина серед Ізраїлевих синів. **63** Оце перелічені Мойсея та священника Елеазара, що перелічували Ізраїлевих синів у моавських степах над приєрихонським Йорданом. **64** А серед тих не було вже нікого з перелічених Мойсея та священника Аарона, що перелічували Ізраїлевих синів на Сінайській пустині, **65** бо Господь був сказав їм: „Конче помираєте ви на пустині“. І не позостався з них ніхто, крім Калєва, сина Єфуннеєвого, та Ісуса, сина Навіинового.

27 І прийшли дочки Целофхада, сина Хеферового, сина Гілеадового, сина Махірового, сина

Манасійного, з родів Манасії, сина Йосипового, а оце ймення дочок його: Махла, Ноа, і Хогла, і Мілка, і Тірца. **2** І стали вони перед Мойсеєм і перед священником Елеазаром та перед начальниками, і всією громадою при вході скинії заповіту, говорячи: **3** „Наш батько помер у пустині, і він не був серед громади збвників на Господа в Кореєвій громаді, бо він помер за свій гріх, а синів він не мав. **4** Чому ймення нашого батька буде відняте з-посеред його роду, що немає в нього сина? Дай же нам володіння серед братів нашого батька!“ **5** І приніс Мойсей їхню справу перед Господнє лице. **6** І сказав Господь до Мойсея, говорячи: **7** „Целофхадові дочки слушно говорять. Конче даси їм володіння спадкове серед братів їхнього батька, і зробиш, щоб перейшла їм спадщина їхнього батька. **8** А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Коли хто помре, а сина в нього нема, то зробіте, щоб спадок його перейшов дочці його. **9** А якщо в нього немає дочкі, то дасте спадщину його братам його. **10** А якщо в нього немає братів, то дасте спадок його братам батька його. **11** А якщо в його батька немає братів, то дасте спадщину його родичеві, близькому йому з його роду, і він посяде його. А це стане для Ізраїлевих синів на правну постанову, як Господь наказав був Мойсеєві“. **12** І сказав Господь до Мойсея: „Вийди на цю гору Аварім, і побач той край, що Я дав Ізраїлевим синам **13** і побачиш його, і будеш прилучений до своєї рідні і ти, як був прилучений твій брат Аарон, **14** бо ви були неслухняні наказам Моїм у пустині Цін при сварці громади, щоб явилася святість Моя через воду на їхніх очах“. Це вода Меріви Кадеської в пустині Цін. **15** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **16** „Нехай призначить Господь, Бог духів і кожного тіла, чоловіка над громадою, **17** що вийде перед ними, і що ввійде перед ними, і що випровадить їх, і що впровадить їх, і не буде Господня громада, як отара, що не має пастуха“. **18** І сказав Господь до Мойсея: „Візьми собі Ісуса, Навінового сина, мужа, що в ньому Дух, і покладеш свою руку на нього. **19** І поставиш його перед священником Елеазаром та перед усією громадою, і накажеш йому на їхніх очах. **20** І даси на нього з влади своєї, щоб чула вся громада Ізраїлевих синів. **21** І стане він перед священником Елеазаром, і він запитає для нього віроку урїму перед Господнім лицем. І за наказом його вийдуть, і за наказом його ввійдуть він та всі Ізраїлеві сини з ним і вся громада“. **22** І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І взяв він Ісуса, і поставив його перед Елеазаром та перед усією громадою. **23** І поклав він руки свої на нього, і запевів йому, як Господь промовляв через Мойсея.

28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і скажи їм: Ви будете пильнувати жертву Мою, хліб Мій для огняних Моїх жёртов, пахощі любі Мої, щоб прино́сити Мені означеного часу. **3** І скажи їм: Оце огня́на жертва, що принесете Господеві: безвадні однорічні ягнята,

— двоє на день, цілопалення з́авжди. **4** Одне ягня принесеш уранці, а ягня друге принесеш на́двечір. **5** І десяту частину ефи пшеничної муки на хлібну жертву, мішану в то́вченій оливі чверть гіна. **6** Це стале цілопалення, принесене на Сінайській горі на пахощі любі, огня́на жертва для Господа. **7** А лита жертва його — чверть гіна для одного ягняти. У святині принесеш литу жертву вина для Господа. **8** А друге ягня принесеш на́двечір, принесеш як хлібну жертву ранку й як жертву литу його, — це огня́на жертва, любі пахощі для Господа. **9** А суботнього дня — двоє однорічних безвадних ягнят, і дві десяти пшеничної муки, жертва хлібна, мішана в оливі, і жертва лита його. **10** Це суботне цілопалення щосуботи його, — окрім цілопалення ста́лого та його литої жертви. **11** А першого дня ваших місяців принесете цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, однорічні ягнята — сім безвадних, **12** і три десяти ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одно́го бичка, і дві десяти пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одно́го барана, **13** і по десятій частині ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одно́го ягняти. Це цілопалення, пахощі любі, огня́на жертва для Господа. **14** А їхні литі жертви: пів гіна вина буде для бика, а четвртина гіна для ягняти. Це новомісячне цілопалення кожного молодика, для всіх молодиків року. **15** І буде принесений один козел на жертву за гріх для Господа, крім сталого цілопалення, і лита жертва його. **16** А першого місяця, чотирна́дцятого дня місяця — Па́сха для Господа. **17** А п'ятна́дцятого дня того місяця — свято, сім день опрісноки їсти. **18** Першого дня — святі збори, жодного робочого зайняття не буде робити. **19** І принесете огня́ну жертву, цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, і сім однорічних ягнят, — безвадні вони будуть у вас. **20** А їхня хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, принесете три десяти ефи для бичка й дві десяти для барана. **21** По десятій частині ефі принесеш для одно́го ягняти, так для семи ягнят. **22** І одного козла жертви за гріх на очищення вас, **23** окрім цілопалення ранку, що належить до сталого цілопалення, принесете оце. **24** Як оце, будете прино́сити щоденно сім день хліб огня́ної жертви, любі пахощі для Господа; окрім сталого цілопалення буде це принесене, і лита жертва його́. **25** А сьомого дня будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не буде робити. **26** А дня первоплодів, коли прино́сите нову хлібну жертву для Господа в ваших тижнях, будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не буде робити. **27** І принесете цілопалення на любі пахощі для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, барана одного, сім ягнят однорічних. **28** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяти ефи для одного бичка, дві десяти для одного барана, **29**

по десятій частині ефі для одного ягняти, так для семи ягнят. **30** Козел один, — на очищення вас, **31** окрім сталого цілопалення та хлібної його жертви це принесете, — вони будуть безвадні у вас, — і їхні литі жертви.

29 А сьомого місяця, першого дня місяця — святі збори будуть для вас, жодного робочого зайняття не будете робити, це буде для вас день сурмлення. **2** І спорядите цілопалення на пахощі любі для Господа: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічні ягнята, — семеро безвадних. **3** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефі для бичка, дві десяті для барана, **4** і одна десята для одного ягняти, так для семи ягнят, **5** і один козел, жертва за гріх, на очищення вас, **6** окрім новомісячного цілопалення й хлібної його жертви та цілопалення сталого, і хлібної його жертви та їхніх литих жертов за їхньою постановою, на любі пахощі, огняна жертва для Господа. **7** А десятого дня того сьомого місяця будуть для вас святі збори, — і будете впокоряти свої душі, жодного зайняття не будете робити. **8** І принесете цілопалення для Господа, любі пахощі: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні будуть у вас. **9** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефі для бичка, дві десяті для одного барана, **10** по десятій для одного ягняти, так для семи ягнят. **11** Козел один, жертва за гріх, окрім жертви за гріх очищення й сталого цілопалення, і його жертви хлібної та їхніх литих жертов. **12** А п'ятнадцятого дня сьомого місяця будуть для вас святі збори, — жодного робочого заняття не будете робити, і будете святкувати сім день для Господа. **13** І принесете цілопалення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бички, молоде з великої худоби, — тринадцятеро, барани — два, однорічних ягнят — чотирнадцятеро, безвадні будуть вони. **14** А хлібна їхня жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефі для кожного з тринадцяти бичків, дві десяті для одного барана, для двох баранів, **15** і по десятій для кожного з чотирнадцяти ягнят, **16** і один козел, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення, його хлібної жертви та його жертви литої. **17** А другого дня: бички, молоде з великої худоби, — дванадцятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **18** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **19** І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення й хлібної його жертви та їхніх литих жертов. **20** А третього дня: бички — одинадцятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **21** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **22** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення й його хлібної жертви та його

литої жертви. **23** А четвертого дня: бички — десятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **24** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **25** І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення їхньої хлібної жертви та їхньої литої жертви. **26** А п'ятого дня: бички — дев'ятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **27** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **28** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення та його хлібної жертви та його литої жертви. **29** А шостого дня: бички — восьмеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **30** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх за постановою. **31** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення його хлібної жертви та його литих жертов. **32** А сьомого дня: бички — семеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **33** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **34** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення його хлібної жертви та його литої жертви. **35** А восьмого дня буде для вас віддання свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **36** І принесете цілопалення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бичка — одного, барана — одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні. **37** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичка, для барана й для ягнят — за числом їх, за постановою. **38** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення та його хлібної жертви та його литої жертви. **39** Оце принесете для Господа в ваші свята, окрім ваших обітниць та ваших дарів, для ваших цілопалень, і для ваших хлібних жертов, і для ваших литих жертов, і для ваших жертов мирних". **40** І Мойсей сказав Ізраїлевим синам усе так, як Господь наказав Мойсеєві.

30 І Промовляв Мойсей до голів племён Ізраїлевих синів, говорячи: „Оце та річ, що Господь наказав: **2** Коли хто складає обітницю для Господа або присягне присягу заректі заробка на душу свою, хай той не порушить свого слова, — нехай зробить усе, як вийшло було з його уст. **3** А жінка, коли складає обітницю для Господа, і зарече заробка в домі свого батька в своїй мблодості, **4** і почує її батько обітницю її та заробка, що зарекла на свою душу, та буде мовчати їй батько її, то будуть важні всі обітници її, і буде важний кожен зарік її, що вона зарекла на душу свою. **5** А якщо батько її заборонить їй того дня, коли був почув, усі обітници її та заробки її, що зарекла на свою душу, то не будуть вони важні, а Господь пробачить їй, бо її батько заборонив їй. **6** А якщо буде вона заміжня, а обітници її на ній або мова уст її, що зарекла на душу свою, **7** і почує її чоловік, і буде мовчати їй того дня,

коли почує, то будуть важні обітниця її, і зарок її, що зарекла на свою душу, будуть важні. 8 А якщо того дня, коли чоловік її почув, він заборонить їй і уневажнить обітниця її, що на ній, і мову уст її, що зарекла на свою душу, то Господь пробачить їй. 9 А обітниця вдови та розв'язаної, усе, що зарекла на свою душу, буде важне на ній. 10 А якщо вона обітнувала в домі свого чоловіка, або зарекла зарок на свою душу присягою, 11 а чоловік її чув та змовчав їй, не заборонив їй, то будуть важні всі обітниця її, і кожен зарік, що зарекла на свою душу, буде важний. 12 А якщо справді уневажнить їх чоловік її того дня, коли він почує, то все, що вийшло з її уст для її обітниць та для зароків душі її, не буде важне, — її чоловік уневажнив їх, і Господь прости́ть їй. 13 Кожна обітниця й кожна присяга зароків впокоря́ти свою душу, — чоловік її зробить важною, або чоловік її уневажнить її. 14 А якщо чоловік її, замовчуючи, буде мовчати їй з дня на день, то зробить важними всі її обітниця, або всі її зарокі, що на ній; зробив їх важними, бо він мовчав їй того дня, коли був почув. 15 А якщо справді уневажнить він їх по тому, як був почув, то понесе він гріх її. 16 Оце постанови, що Господь наказав був Мойсеєві, у цій справі між чоловіком та його жінкою, між батьком та його дочкою в її молодості в домі батька свого“.

31 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Пімстї мідіянітам за кривду Ізраїлевих синів, потім будеш прилучений до своєї рідні“. 3 І промовив Мойсей до народу, гово́рячи: „Озбройте з-поміж себе людей для війська, і будуть вони на мідіян, щоб дати Господню пімсту на мідіян. 4 По тисячі з племени зо всіх Ізраїлевих племін пошлѐте до війська“. 5 І були призначені з Ізраїлевих тисяч — тисяча з племені — дванадцять тисяч озброєних для війська. 6 І послав їх Мойсей — тисячу з кожного племені — до їх війська, і Пінхаса, сина священника Елеазара, на війну, і святий посуд, і сурми для сурмлення в його руці. 7 І рушили війною па Мідіяна, як наказав був Господь Мойсеєві, і позабивали кожного чоловічої статі. 8 І крім тих забитих, позабивали мідіяньських царів: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, — п'ять мідіяньських царів, і Валаама, Беорового сина, забили мечем. 9 І полонили Ізраїлеві сини мідіяньських жінок і їхніх дітѐй, і всю їхню худобу, і всі їхні стада та весь їх ма́ток пограбували. 10 А всі їхні міста по їхніх осадѐх та всі їхні оселі попалили огнем. 11 І позабирали вони все захоплене й усю здобич, людей та худобу. 12 І вони привели до Мойсея й до священника Елеазара та до громади Ізраїлевих синів полонѐних і здобич, і захоплене до табору, до моавських степів, що над приєрихонським Йорданом. 13 І вийшли Мойсей і священник Елеазар та всі начальники громади назустріч їм поза табір. 14 І розгнівався Мойсей на військових провідників, тисячників та сотників, що верталися з

війська тієї війни. 15 І сказав до них Мойсей: „Чи ви позоставили живими всіх жінок? 16 Тож вони були для Ізраїлевих синів — за радою Валаама — причиною на відступлення від Господа через Пеора! Була поразка в Господній громаді. 17 А тепер позабивайте кожного хлопця між дітьми, і кожну жінку, що познала чоловіка на мужеськім лѐжі, повбивайте. 18 А всіх молодих жінок, що не познали мужеського лѐжа, зоставте живими для себе. 19 А ви пробудьте поза табором сім день. Кожен, хто забив когѐ, і кожен, хто доторкався трупа, очистьтєся дня третього й дня сьомого ви та ваші бранці. 20 І ви очистите кожну одѐжу, і кожну шкуряну річ, і все зроблене з козиної вовни, і кожну дерев'яну річ“. 21 І сказав священник Елеазар воїнам, що ходили на війну: „Оце постанова закѐну, що Господь наказав був Мойсеєві: 22 Тільки золото й срібло, мідь, залізо, цїну та олово, 23 кожну річ, що видержить в огні, перепровадїте через огонь, — і стане чиста, тільки перше очищальную водою очїстїтєся; а все, що не видѐржує огню, перепровадїте через воду. 24 І виперете одѐжу свою сьомого дня, і станете чисті, а потому ввійдете до табору“. 25 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 26 „Перелїчи здѐбич бранців між людми й між худобою ти й священник Елеазар та голови батьківських домів громади. 27 І подїлиш ту здѐбич половині між учасниками війни, що входять до війська, і між усїєю громадою. 28 І принесеш данїну для Господа від військових, що входять до війська, одну душу від п'яти сотень від людини й від великої худоби, і від ослів, і від худоби дрібної. 29 З їхньої половини візьми, і даси священикові Елеазарові як Господне прино́шення. 30 А з половини Ізраїлевих синів візьмеш одного виїнятого з п'ятидесяти — з людини, з худоби великої, з ослів та з худоби дрібної, з кожної скотини, та й даси їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скинї“. 31 І зробив Мойсѐй та священник Елеазар, як Господь наказав був Мойсеєві. 32 І була здѐбич, позоставле грабунку, що захопили були військові: дрібної худоби — шістсот тисяч і сімдесят тисяч і п'ять тисяч. 33 А худоба велика — сімдесят і дві тисячі. 34 І осли — шістдесят і одна тисяча. 35 А душ людських із жінок, що не пізнали мужеського лѐжа, усіх душ — тридцять і дві тисячі. 36 І була половина, частка тих, що входили до війська, число худоби дрібної — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. 37 І була данїна для Господа з худоби дрібної, — шість сотень сімдесят і п'ять. 38 А худоба велика: тридцять і шість тисяч, а їхня данїна для Господа — сімдесят і двоє. 39 А осли: тридцять тисяч і п'ять сотень, а їхня данїна для Господа — шістдесят і один. 40 А душ людських: шістнадцять тисяч, а їхня данина для Господа — тридцять і дві душі. 41 І дав Мойсей данїну Господнього прино́шення священникові Елеазарові, як Господь наказав був Мойсеєві. 42 І з половини Ізраїлевих синів, що Мойсей відділив, від людей, що

вирушали на війну, — 43 і була громадська половина з дрібної худоби — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. 44 А худоба велика — тридцять і шість тисяч. 45 А осли — тридцять тисяч і п'ять сотень. 46 А людських душ — шістнадцять тисяч, — 47 і взяв Мойсей з половини Ізраїлевих синів війнятого одного з п'ятидесяти з людини та зо скотини, та й дав їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скинії, як Господь наказав був Мойсеєві. 49 та й сказали Мойсеєві: „Твої раби перелічили військових, що під нашою рукою, і нікого з нас не бракувало. 50 І ми принесли Господню жертву, кожен, хто знайшов що з золота, ланцюжок на ноги, і нарам'єник, перстень, серіжки та нашійника на очищення наших душ перед Господнім лицем“. 51 І взяв Мойсей та священник Елеазар від них те золото, кожну зрблену річ. 52 І було всього золота принищення, що принесли для Господа, — шістнадцять тисяч ситот і п'ятдесят шеклів від тисячників і від сотників. 53 Військові грабували кожен для себе. 54 І взяв Мойсей та священник Елеазар те золото від тисячників та сотників, і внісли його до скинії заповіту, — пам'ятка для Ізраїлевих синів перед Господнім лицем.

32 А в Рувимових синів та в синів Гадових були великі стада, дуже численні. І побачили вони край Язерський та край Гілеадський, а ото це місце — місце добре для худоби. 2 І прийшли Гадові сини та сини Рувимові, та й сказали до Мойсея й до священника Елеазара та до громадських начальників, говорячи: 3 „Аторот, і Дівон, і Язер, і Німра, і Хешбон, і Ел'але і Севам, і Нево, і Беон, — 4 та земля, що Господь побив був перед Ізраїлевою громадою, — вона земля добра для худоби, а в твоїх рабів є худоба“. 5 І сказали вони: „Якщо ми знайшли ласку в очах твоїх, то нехай дано буде ту землю твоїм рабам на володіння. Не перепроваджуй нас через Йордан!“ 6 І сказав Мойсей до Гадових синів та до синів Рувимових: „Чи брати ваші підуть на війну, а ви будете тут сидіти? 7 І для чого ви стримуєте серце Ізраїлевих синів від переходу до того краю, що дав їм Господь? 8 Так зробили були ваші батькі, коли я посилав їх із Кадеш-Барнеа побачити той край. 9 І ввійшли вони в Ешкольську долину, і побачили були той край, — і стримали серце Ізраїлевих синів, щоб не входити до того краю, що дав їм Господь. 10 І запалився Господній гнів того дня, і присягнув Він, говорячи: 11 „ Поправді кажу, — не побачать ці люди, що виходять з Єгипту, від віку двадцяти літ і вище, тієї землі, що Я присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову, бо вони не виконували наказів Моїх, 12 окрім Калева, Єфуннеєвого сина, кенізеянина, та Ісуса, сина Навінового, бо вони виконували накази за Господом. 13 І запалився був гнів Господній на Ізраїля, і Він зробив, що вони ходили по пустині сорок літ, аж поки не скінчилося все те покоління, що робило зло в Господніх очах“. 14 А оце

стали ви замість ваших батьків, як нащадки грішних людей, щоб збільшити ще палючий гнів Господній на Ізраїля. 15 Бо як ви відвернетесь від Нього, то Він ще далі триматиме його в пустині, і ви спричините згубу всьому цьому народові“. 16 А вони підійшли до нього та й сказали: „Ми побудуємо тут кошари для нашої худоби та міста для наших дітей, 17 а ми самі узбріймося, готові до бою перед Ізраїлевими синами, аж поки не введемо їх до їхнього місця. А діти наші осядуть по твердим місцях, охороняючи себе перед мешканцями цієї землі. 18 Ми не вернемося до наших домів, аж поки Ізраїлеві сини не заволодіють кожен спадком своїм. 19 Бо ми не будемо володіти з ними по той бік Йордану й далі, бо прийшла нам наша спадщина з цього боку Йордану на схід“. 20 І сказав їм Мойсей: „Якщо ви зробите цю річ, якщо ви узбрійтесь на війну перед Господнім лицем, 21 і перейде кожен ваш узбробений Йордан перед Господнім лицем, аж поки Він не вигене ворогів Своїх перед Собою, 22 то буде здобутий той край перед Господнім лицем, і ви потому вернетесь, і будете невинні перед Господом та перед Ізраїлем. І буде вам цей край на володіння перед Господнім лицем. 23 А якщо не зробите так, то ви згрішили Господеві, і знайте, що ваш гріх знайде вас! 24 Побудуйте собі міста для ваших дітей, та кошари для ваших отар. А що вийшло з ваших уст, те зробіть“. 25 І сказали Гадові сини та сини Рувимові до Мойсея, говорячи: „Раби твої зрблять, як пан наш приказує. 26 Діти наші, жінки наші, стадо наше та вся наша худоба будуть там, у гілеадських містах. 27 А раби твої перейдуть, кожен військовий озбробений, перед Господнім лицем на війну, як пан наш наказує“. 28 І Мойсей наказав про них священникові Елеазарові й Ісусові, синові Навіновому, та головам батьківських домів племен Ізраїлевих синів. 29 І сказав Мойсей до них: „Якщо Гадові сини та сини Рувимові перейдуть із вами Йордан, кожен озбробений на війну перед лицем Господнім, і буде здобутий край перед вами, то дасте їм гілеадський край на володіння. 30 А якщо вони не перейдуть з вами озбробені, то отримають володіння серед вас в ханаанському краї“. 31 І відповіли Гадові сини та сини Рувимові, говорячи: „Що говорив Господь до твоїх рабів, так зрбимо. 32 Ми перейдемо озбробені перед Господнім лицем до ханаанського краю, а з нами буде наше володіння по цей бік Йордану“. 33 І Мойсей дав їм, Гадовим синам і синам Рувимовим та половині племіні Манасії, Йісипового сина, царство Сігона, царя аморейського, і царство Ога, царя башанського, той край по містах його, у границях міст того краю навкбло. 34 І збудували Гадові сини Дівон, і Атарот, і Ароер, 35 і Атарот Шофан, і Язер, і Йогбегу, 36 і Бет-Німру, і Бет-Гаран, твердинні міста та кошари для отари. 37 А Рувимові сини збудували: Хешбон, і Ел'але, і Кір'ятаїм, 38 і Нево, і Баал-Меон, зміненоіменні, і Сивму, і назвали йменнями міста, що вони збудували. 39 І пішли сини Махіра, сина Манасії, до Гілеаду, та

й здобули його і позбавили спадщини амореянина, що в ньому. 40 І дав Мойсей Гілеад Махірові, синові Манасії, і той осів у ньому. 41 А Яір, син Манасіїн, пішов і здобув їхні села, та й назвав їх: Яірові села. 42 А Новах пішов та й здобув Кенат та залежні від нього міста, і назвав його своїм ім'ям: Новах.

33 Оце походи Ізраїлевих синів, що вийшли з єгипетського краю за своїми військовими відділами під рукою Мойсея та Аарона. 2 А Мойсей написав їхні виходи з їхніми походами за Господнім наказом, і оце їхні походи за їхніми виходами. 3 І рушили вони з Рамесесу першого місяця, п'ятнадцятого дня першого місяця, другого дня по Пасці вийшли Ізраїлеві сини сильною рукою на очіх усього Єгипту. 4 А Єгипет ховав, кого побив Господь серед них, — кожного перворідного, а над їхніми богами зробив Господь суди. 5 І рушили Ізраїлеві сини з Рамесесу, і таборували в Суккоті. 6 І рушили з Суккоти й таборували в Етамі, що на край пустині. 7 І рушили з Етаму, а вернулися до Пі-Хіроту, що перед Баал-Цефоном, і таборували перед Мігдолом. 8 І рушили з-перед Хіроту, і перейшли серед моря до пустині, і йшли тридénною дорогою в Етамській пустині, і таборували в Марі. 9 І рушили з Марі й увійшли до Еліму, — а в Елімі — дванадцять джерел води та сімдесят пальм, — і таборували там. 10 І рушили з Еліму й таборували над Червоним морем. 11 І рушили з-над Червоного моря й таборували в пустині Сін. 12 І рушили з пустині Сін і таборували в Дофці. 13 І рушили з Дофки й таборували в Алуші. 14 І рушили з Алушу й таборували в Ріфідімі, — і не було там води на пиття для народу. 15 І рушили з Ріфідіму й таборували в пустині Сін'ай. 16 І рушили з пустині Сін'ай і таборували в Ківрот-Гаттааві. 17 І рушили з Ківрот-Гаттаави й таборували в Хацероті. 18 І рушили з Хацероту й таборували в Рітмі. 19 І рушили з Рітми й таборували в Ріммоні Переца. 20 І рушили з Ріммону Переца й таборували в Лівні. 21 І рушили з Лівни й таборували в Ріссі. 22 І рушили з Рісси й таборували в Кегелаті. 23 І рушили з Кегелати й таборували на горі Шефер. 24 І рушили з гори Шефер і таборували в Хараді. 25 І рушили з Хараді й таборували в Макгелоті. 26 І рушили з Макгелоту й таборували в Тахаті. 27 І рушили з Тахату й таборували в Тераху. 28 І рушили з Тераху й таборували в Мітці. 29 І рушили з Мітқи й таборували в Хашмоні. 30 І рушили з Хашмони й таборували в Мосероті. 31 І рушили з Мосероту й таборували в Бене-Яакані. 32 І рушили з Бене-Яакану й таборували в Хорі Гідгаду. 33 І рушили з Хору Гідгаду й таборували в Йотваті. 34 І рушили з Йотвати й таборували в Авроні. 35 І рушили з Аврони й таборували в Еційон-Гевері. 36 І рушили з Еційон-Геверу й таборували в пустині Цін, це — Кадеш. 37 І рушили з Кадешу й таборували на Гор-горі, на край едомської землі. 38 І зійшов священник Аарон на Гор-гору з Господнього наказу, та й помер там сорокового року виходу Ізраїлевих

синів з єгипетського краю, п'ятого місяця, першого дня місяця. 39 А Аарон був віку ста й двадцяти й трьох літ, коли помер він на Гор-горі. 40 І почув ханаанянин, цар Араду, — а він сидів на півдні в краї ханаанським, — що йдуть Ізраїлеві сини. 41 І рушили від Гор-гори й таборували в Цалмоні. 42 І рушили з Цалмони й таборували в Пуноні. 43 І рушили з Пунону й таборували в Овоті. 44 І рушили з Овоту й таборували в Йіе-Гааварімі, на моавській границі. 45 І рушили з Йііму й таборували в Дівоні Гаду. 46 І рушили з Дівону Гаду й таборували в Алмон-Дівлатаймі. 47 І рушили з Алмон-Дівлатайми й таборували в горах Аварім перед Нево. 48 І рушили з гір Аварім, і таборували в моавських степах. 49 І таборували вони над Йорданом від Бет-Ешмоту аж до Авел-Шіттіму в Моавських степах. 50 І Господь промовляв до Мойсея в моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: 51 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краю, 52 то проженете всіх мешканців того Краю перед собою, і понищите всі їхні зображення, і всіх литих ідолів їхніх понищите, і всі їхні висоти поруйнуєте. 53 І ви заволодієте тим Краєм, і осядете в ньому, бо Я дав вам той Край на власність. 54 І ви заволодієте тим Краєм жеребком за вашими родами: численному збільшите власність його, а малому зменшите власність його, — де вийде йому жеребок, туди йому буде, за племенами ваших батьків будете володіти собі. 55 А якщо ви не виженете мешканців того Краю від себе, то будуть ті, кого позоставите з них, колючками в ваших очах та тернями в ваших боках. І будуть вас утискати на тій землі, що на ній ви сидітимете. 56 І станеться, — як Я думав був учинити їм, учиню те вам“.

34 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам та й скажи їм: Коли ви ввійдете до ханаанського краю, — це буде той край, що припаде вам у спадщині, ханаанський край по границях його. 3 І буде вам південна сторона від пустині Цін при Едомі, і буде вам південна границя від кінця Солоного моря на схід. 4 І скерується вам та границя з полудня до Маале-Акраббіму, і перейде до Ціну, і будуть виходи її з полудня до Кадеш-Барнеа. І вийде вона до Хацар-Аддару й перейде до Ацмону. 5 І скерується границя з Ацмону до єгипетського потоку, і будуть її виходи до моря. 6 А границя західна, — буде для вас море Велике, це буде для вас західна границя. 7 А оце буде для вас північна границя: від Великого моря визначите собі за границю Гор-гору. 8 Від Гор-гори визначите в напрямі до Гамату, і будуть виходи границі до Цедаду. 9 І вийде границя до Зіфрону, і будуть її виходи до Гацар-Енану. Це буде вам північна границя. 10 І визначите собі за границю на схід — від Гацар-Енану до Шефаму. 11 І зійде границя від Шефаму до Рівли, на схід Аїну. І зійде границя, і дійде на беріг Кінеретського моря на схід. 12 І зійде границя до Йордану, і будуть її виходи — море Солоне. Це

буде для вас край по його границях навколо“. **13** І Мойсей наказав Ізраїлевим синам, говорячи: „Оце та земля, що ви поділите собі її жеребком, що Господь наказав дати дев'яти племенам і половині племені. **14** Бо взяли плем'я Рувимових синів за домами батьків своїх, і плем'я Гадових синів за домами батьків своїх, і половина племени Манасїного взяли спадщину свою, **15** два племени й половина племені взяли вже свою спадщину з того боку приєрихонського Йордану на схід та на південь.“ **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** „Оце іменá тих мужів, що поділять для вас той край на спадок: священник Елеазар та Ісус, син Навинів, **18** та візьмете по одному князеві з племені, щоб поділити той край на власність. **19** А оце ймення тих мужів: для Юдиного племені — Калев, син Ефуннеїв; **20** а для племені Симеонових синів — Шемуїл, син Аммігудів; **21** а для племені Веніямінового — Елідад, син Кіслонів; **22** для племені Данових синів — князь Буккі, син Йогліїв. **23** для Йосипових синів, для племені синів Манасїних — князь Ханніїл, син Ефодів; **24** а для племені Ефремових синів — князь Кемуїл, син Шіфтанив; **25** а для племені Завулонових синів — князь Еліцафан, син Парнахів; **26** а для племені Іссахарових синів — князь Палтіїл, син Аззана; **27** а для племені Асірових синів — князь Ахігуд, син Шеломїїв; **28** а для племені синів Нефталімових — князь Педаїл, син Аммігудів. **29** Оце ті, кому наказав Господь поділити ханаанський Край на спадщину для Ізраїлевих синів.

35 І Господь промовляв до Мойсея на моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай вони дадуть Левитам зо спадку свого володіння міста на сидіння; і пасовійсько для міст навколо них дасте ви Левитам. **3** І будуть ті міста їм на сидіння, а їхні пасовійська будуть для їхньої скотини, і для їхньої худоби та для всієї їхньої звірини. **4** А пасовійська тих міст, що дасте Левитам, будуть тягнутись від миської стіни й назобні — тисяча локтів навколо. **5** І відміряте поза містом на східню сторону — дві тисячі ліктів, і на півдennу сторону — дві тисячі ліктів, і на західню сторону — дві тисячі ліктів, і на північну сторону — дві тисячі ліктів, а місто — усередині. Це будуть для вас миські пасовійська. **6** А з міст, що дасте Левитам, буде шість міст на сховища, що дасте, щоб утікати туди убійникові. А окрім них дасте сорок і два міста. **7** Усі ті міста, що дасте Левитам, — сорок і вісім їхніх міст та їхні пасовійська. **8** А ті міста, що дасте з володіння Ізраїлевих синів, — від більшого дасте більше, а від меншого — менше, кожен за спадком своїм, яким володітиме, дасть із своїх міст Левитам“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажи їм: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краї, **11** то виберіть собі міста, — вони будуть на сховища для вас, і втече туди

убійник, що заб'є душу невмисне. **12** І будуть для вас ті міста на сховища перед месником, і не помре убійник, поки не стане на суд перед громадою. **13** А ті міста, що дасте, — шість міст на сховища буде для вас. **14** Три місті дасте по той бік Йордану, а три місті дасте в ханаанському краї, — вони будуть міста на сховища. **15** Ці шість міст будуть на сховища для Ізраїлевих синів, і для приходька та для осілого серед них, щоб утік туди кожен, хто заб'є кого невмисне. **16** А коли б хто вдарив кого залізним знаряддям, а той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. **17** А якщо вдарив його каменем, що був у руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. **18** Або вдарив його дерев'яним знаряддям, що було в руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. **19** Месник за кров — він заб'є убійника; як спіткає його, він заб'є його. **20** А якщо пхне його з ненависти, або кине на нього чим навмисне, а той помре, **21** або з ворогування вдарив його своєю рукою, а той помер, — буде конче забитий той, хто вдарив, він убійник; месник за кров заб'є убійника, як спіткає його. **22** А як хто випадково, без ненависти пхнув кого або кинув на нього невмисне якимбудь знаряддям, **23** або якимбудь каменем, що від нього можна померти, кинув на нього не бачачи, і той помер, а він не був ворог йому й не шукав йому зла, **24** то розсудить громада між убійником та між месником за кров за цими постановами. **25** І громада візволить убійника з руки месника за кров, і громада верне його до міста сховища його, що втік був туди. І осяде він у ньому аж до смерти найвищого священника, помазаного святою оливою. **26** А якщо убійник, виходячи, вийде з границі міста сховища його, куди втік був, **27** і знайде його месник за кров поза границями міста сховища його, і замордує месник за кров убійника, — нема йому вини крові! **28** Бо він повинен сидіти в місті сховища свого аж до смерти найвищого священника. А по смерті найвищого священника вернеться убійник до землі володіння свого. **29** І буде це для вас на правну постанову для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **30** Коли хто заб'є кого, то месник за словами свідків заб'є убійника. А одного свідка не досить проти кого, щоб осудити на смерть. **31** І не візьмете окупу для душі убійника, що він повинен умерти, бо буде він конче забитий. **32** І не візьмете окупу від змушеного втікати до міста сховища його, щоб вернувся сидіти в краї до смерти священника. **33** І не збезчестите того краї, що ви в ньому, бо та кров — вона безчестить край, а краєві не прощатись за кров, що проліта в ньому, як тільки кров'ю того, хто її пролив. **34** І не занечистиш того краї, що ви сидите в ньому, що Я пробуваю серед нього. Бо Я — Господь, що пробуваю посеред синів Ізраїлевих!“

36 І попріходили голови батьківських домів родів синів Гілеада, сина Махіра, сина Манасїного з

родів Йосипових синів, і промовили перед Мойсеєм та перед князями, гóловами ба́тьківських до́мів Ізраїлевих синів, 2 і сказали: „Господь наказав моему панові дати жеребком цей край Ізраїлевим синам, і пан мій отримав Господнього наказу дати спáдок нашого брата Целофхада його дóчкам. 3 І якщо вони будуть за жінок ко́му з синів інших племен Ізраїлевих синів, то буде віднята їхня спáдщина зо спáдку наших ба́тьків, і буде дóдане над спáдок тому плéмені, що вони стануть їм за жінок, а з жеребка́ нашого спáдку буде відняте. 4 А якщо Ізраїлевим синам буде ювілей, то буде їхня спáдщина дóдана до спáдку племені, що стануть їм за жінок, і їхня спáдщина буде віднята від спáдку племені наших ба́тьків“. 5 І наказав Мойсей Ізраїлевим синам за Господнім наказом, говорячи: „Слушно говорить плéм'я Йóсипових синів. 6 Оце та річ, що Господь заповів про Целофхадових дочóк, говорячи: Вони стануть за жінок тим, хто їм подóбається, тільки родові племені їхнього ба́тька вони стануть за жіно́к. 7 І не буде перехóдити спáдщина Ізраїлевих синів від племені до племені, бо кожен із Ізраїлевих синів буде держатися спáдщини племені своїх ба́тьків. 8 А кожна дочка́, що пося́де спáдщину від племені Ізраїлевих синів, стане за жінку одно́му з роду племені ба́тька свого, щоб Ізраїлеві сини володіли кожен спáдком ба́тьків своїх. 9 І не буде перехóдити спáдок від племені до іншого племені, бо кожен із племен Ізраїлевих синів буде держатися спáдку свого“. 10 Як Господь наказав був Мойсеєві, так учинили Целофхадові дóчки. 11 І стали Целофхадові дóчки: Махла, Тірца, і Хогла, і Мілка, і Ноа за жіно́к для синів дядьків своїх. 12 Тим, що з родів синів Манасіїних, сина Йóсипового, стали вони за жіно́к, а їхня спáдщина залиши́лася за плéменем роду їхнього ба́тька. 13 Оце за́повіді та постанови, що Господь наказав був через Мойсея Ізраїлевим синам у моавських степáх над приєрихóнським Йорда́ном.

Повторення Закону

1 Оце ті слова, що Мойсей говорив був до всього Ізраїля по тім боці Йордану в пустині, на степу, навпроти Червоного моря, між Параном, і між Тофелем, і Лаваном, і Гецеротом, і Ді-Загавом, **2** одинадцять день дороги від Хориву, дорога до гори Сеїру, аж до Кадеш-Барнеа. **3** І сталося сорокового року, одинадцятого місяця, першого дня місяця говорив Мойсей до Ізраїлевих синів усе, що Господь наказав був йому про них, **4** по тому, як забив він Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, і Ога, царя башанського, що сидів в Аштароті в Едреї. **5** На тім боці Йордану в моавському краї став Мойсей висняти Закону, говорячи: **6** „Господь, Бог наш, промовляв до нас на Хоріві, говорячи: Дбсить вам сидіти на цій горі! **7** Оберніться й рушайте, і йдіть на гору амореянина, та до всіх сусідів його на степу, на горі, і в долині, і на півдні, і на побережжі моря, — до краю ханаанського та до Ливану, аж до Великої Річки, — річки Ефрату. **8** Ось Я дав вам цей край! Увійдіть, і заволодійте цим краєм, що на нього Господь був присяг вашим батькам, — Авраамові, Ісакові та Якову, що дасть його їм та їхньому насінню по них“. **9** І сказав я того часу до вас, говорячи: „Не міжу я сам носити вас. **10** Господь, Бог ваш, розмножив вас, і ось ви сьогодні, щодо численности, як зорі небесні! **11** Господь, Бог ваших батьків, нехай додасть вам у тисячу раз, і нехай поблагословить вас, як Він говорив вам. **12** Як я сам понесу тяготу вашу, і тягар ваш, і ваші суперечки? **13** Візьміть собі мужів мудрих, і випробуваних, і знаних вашим племенам, і я поставлю їх на чолі вас“. **14** І ви відповіли мені та й сказали: „Добра та річ, що ти кажеш зробити“. **15** І взяв я голів ваших племін, мужів мудрих та знаних, і поставив їх головами над вами, — тисячниками, і сотниками, і п'ятдесятниками, і десятниками, та урядниками для ваших племін. **16** І наказав я вам того часу вашим суддям, говорячи: „Вислухуйте суперечки між вашими братами, і розсуджуйте справедливо між чоловіком та між братом його, та між прихоськом його. **17** Не будете звертати уваги на обличчя в суді, — як малюго, так і великого вислухаєте, не будете боятися обличчя людини, бо суд — Божий він! А ту справу, що буде занадто тяжка для вас, принесете мені, і я вислухаю її“. **18** І наказав я вам того часу про всі ті речі, що ви зробите. **19** І ми рушили з Хоріву, та й перейшли цю велику й страшну пустиню, що бачили ви, дорогою до гори амореянина, як наказав нам Господь, Бог наш, і ми прийшли аж до Кадеш-Барнеа. **20** І сказав я до вас: „Прийшли ви до Аморейської гори, що Господь, Бог наш, дає нам. **21** Ось, Господь, Бог твій, віддає тобі цей край. Увійди, заволоді, як говорив був тобі Господь, Бог батьків твоїх. Не бійся й не лякайся!“ **22** А ви всі підійшли до мене та й сказали: „Пошлімо мужів перед

собою, і нехай вони вислідять нам той край, та нехай принесуть нам відомість про дорогу, що нею підемо, та про міста, куди ввійдемо“. **23** І була та річ добра в моїх очах, і взяв я у вас дванадцять мужа, — муж один для племени. **24** І вони відійшли, і зійшли на гору, і прийшли аж до долини Ешкол, та й вислідили його, Край. **25** І взяли вони в свою руку з плоду того краю, і принесли до нас, і здали нам справу, і сказали: „Добрий той край, що Господь, Бог наш, дає нам!“ **26** Та ви не хотіли йти, і були неслухняні наказам Господа, Бога вашого. **27** І нарікали ви по ваших наметах і говорили: „З ненависти до нас Господь вивів нас з египетського краю, щоб дати нас у руку амореянина на вигублення нас. **28** Куди ми підемо? Браті наші розслабили наше серце, говорячи: Народ той більший та вищий від нас, міста великі й уміцнені аж до неба, і навіть вєлетнів ми бачили там“. **29** І сказав я до вас: „Не лякайтеся й не бійтеся їх! **30** Господь, Бог наш, що йде перед вами, Він буде воювати для вас, як зробив був з вами в Єгипті на ваших очах, **31** і в пустині, де ти бачив, що Господь, Бог твій, носив тебе, як носить чоловік сина свого, у всій дорозі, якою ви йшли, аж до вашого приходу до цього місця. **32** Та все таки ви не віруєте в Господа, вашого Бога, **33** що йде перед вами в дорозі, щоб вишукати для вас місце на ваше таборуння, — вночі огнем, щоб ви бачили в дорозі, що будете нею ходити, а хмарою вдень“. **34** І Господь вислухав голос ваших слів, та й розгнівався, і заприсягнув, говорячи: **35** Поправді кажу, — ніхто серед цих людей, цього злого покоління, не побачить того доброго краю, що присяг Я дати вашим батькам, **36** окрім Калева, Єфуннеєвого сина, — він побачить його, і йому Я дам той край, по якому ступав він, та синам його, через те, що він вповняв наказа Господнього. **37** Також на мене розгнівався був Господь через вас, говорячи: „І ти не ввійдеш туди! **38** Ісус, син Навінів, що стоїть перед тобою, він увійде туди; зміцни його, бо він зробить, що Ізраїль заволодіє ним. **39** А діти ваші, про яких ви сказали: „На здобич будуть вони“, та сини ваші, що сьогодні не знають ні добра, ані зла, — вони ввійдуть туди, і їм дам Я його, і вони заволодіють ним. **40** А ви йдіть, та й рушайте в пустиню дорогою Червоного моря“. **41** А ви відповіли та й сказали мені: „Згрішили ми Господеві! Ми вийдемо, і будемо воювати, цілком так, як наказав нам Господь, Бог наш“. І приперезали ви кожен військову зброю свою, і відважилися вийти на гору. **42** Але Господь до мене сказав: „Скажи їм: Не вийдете, і не будете ви воювати, — бо Я не серед вас, щоб не були ви побиті вашими ворогами“. **43** І промовляв я до вас, та ви не послухали, і були неслухняні наказам Господнім. І ви свавільно переступили наказа, і зійшли на гору. **44** І вийшов навперейми вас амореянин, що сидить на тій горі, і гнали вас, як роблять то бджоли, і говкли вас в Сеїрі аж до Горми. **45** І вернулися ви, і плакали перед Господнім лицем, — та не слухав Господь вашого

голосу, і не нахилив Свого вуха до вас. **46** І сиділи ви в Кадешу багато днів, — стільки днів, скільки там ви сиділи.

2 І обернулися ми та й рушили в пустиню дорогою до Червоного моря, як Господь промовляв був до мене. І кружляли ми навколо горі Сеїр багато днів. **2** І сказав Господь до мене, говорячи: **3** „Дбосить вам кружляти навколо цієї горі, — оберніться на північ! **4** А наро́дові наказуй, говорячи: Ви перехо́дите границі ваших братів, Ісавових синів, що мешкають у Сеїрі. І будуть вони бояться вас, та й да мильно стережіться! **5** Не дражніть їх, бо Я не дам вам з їхнього країю місця ані на столу́ ноги, бо го́ру Сеїр Я дав Ісавові, як спадщину. **6** І жу купите від них за срібло — і будете їсти, а також воду будете купувати за них за срібло — і будете пити. **7** Бо Господь, Бог твій, поблагословив тебе в кожному чині твоєї руки, знає Він ходу́ твою в цій великій пустині. Оце сорок літ Господь, Бог твій, з тобою, — не відчув ти недостачі ні в чо́му“. **8** І перейшли ми від наших братів, Ісавових синів, що сидять у Сеїрі, від дороги стéпу, від Елату, і від Еційн-Геверу. І обернулися ми, та й перейшли дорогою моавської пустині. **9** І сказав Господь мені: „Не ворогуй з Моавом, і не дратуй їх військово, бо Я не дам тобі з його країю спадщини, — бо Лотовим синам дав Я Ар на спадок“. **10** Перед тим сиділи в ньому еми, народ великий, і числénний, і високий, як вéлетні. **11** Рефаями вважалися ї вони, як вéлетні, а моавітяни кличуть їх: еми. **12** А в Сеїрі перед тим сиділи були горо́ї, а Ісавові сини заволоділи ними та вигубили їх перед собою, та й осіли замість них, як зробив Ізраїль краї́ві спадку свого, що дав їм Господь. **13** „Тепер устаньте, і перейдіть потік Зеред“. І перейшли ми потік Зеред. **14** А час, що ходили ми від Кадеш-Барнеа, аж перейшли потік Зеред, — тридцять і вісім літ, аж вимерло все те покоління військових із табору, як Господь присягнув був їм. **15** Також і Господня рука була на них, щоб вигубити їх із табору аж до решти. **16** І сталося, коли вигинули всі військові і вимерли з-посеред наро́ду, **17** то Господь промовляв до мене, говорячи: **18** „Ти сьогодні проходиш моавську границю — Ар. **19** І прийдеши близько до Аммонових синів, — не нена́видь їх і не дратуй їх, бо не дам тобі спадку з країю Аммонових синів, бо Лотовим синам Я дав його на спадщину“. **20** За край рефаї вважався також він, — рефаї сиділи в ньому перед тим, а аммонітяни кликали їх: замзуми, **21** наро́д великий, і числénний, і високий, як вéлетні. І вигубив їх Господь перед ними, і вигнали їх, і осіли замість них, **22** як зробив Він Ісавовим синам, що сидять у Сеїрі, що заволоділи хорейанами перед ними, — і вигнали їх, і осіли замість них, і сидять аж до сьогодні. **23** А аввеї, що сидять по оселях аж до Ази, вигубили їх кафтори, що вийшли з Кафтору, та й осіли замість них. **24** „Уставайте, рушайте, та й перейдіть потік Арнон! Ось — Я дав у твою руку Сигона, царя Хешбону, амореянина, а

край його зачни забирати, та й воюй з ним. **25** Того дня Я зачну наводити страх та жах перед тобою на наро́ди під усім небом, які, коли почують чутку про тебе, то затремтять, і жакнуться перед тобою“. **26** І послав я послів з пустині Кедемот до Сигона, царя хешбонського, з мирними словами, говорячи: **27** „Нехай же я перейду́ в твоїм краї́ в дорозі, — я підую дорогою, не збочу ні праворуч, ні ліворуч. **28** І жу за срібло продаю мені, — і я їстиму, і воду даси мені за срібло, — і я питиму. Нехай тільки перейду́ я ногами, **29** як зробили мені Ісавові сини, що сидять у Сеїрі, і моави, що сидять у в Арі, аж перейду́ я Йорда́н до того країю, що його нам дає Господь, Бог наш“. **30** Та не хотів Сигон, цар хешбонський, дати нам перейти через свою землю, бо Господь, Бог твій, зробив запеклим дух його, та ожорстóчив його серце, щоб дати його в руку твою, як сьогодні це відко. **31** І сказав Господь мені: „Ось, Я зачав давати перед тобою Сигона та його країю; зачни заволодіва́ти, щоб успа́дкува́ти його країю“. **32** І вийшов Сигон навпроти нас, він та весь народ його, на війну до Ягацу. **33** І дав його нам Господь, Бог наш, і ми побили його й синів його та весь його народ. **34** І того ча́су ми здобули всі його міста, і зробили закляттям кожне місто, чоловіків і жінок та дітей, нікого не позоставили за ма. **35** Тільки худобу забрали ми собі на здобич, та захо́плене в містах, що ми їх здобули. **36** Від Ароеру, що на березі арнонського пото́ку, і від міста, що в долині, і аж до Гілеаду не було міста, яке було б сильніше від нас, — усю віддав нам Господь, Бог наш. **37** Тільки до країю Аммонових синів не наблизився ти, до всього побережжя потоку Яббоку, і до міст гори, та до всього, про що наказав був Господь, Бог наш.

3 І обернулися ми, та й пішли дорогою до Батану. І вийшов навперейми нас Ог, цар башанський, він та весь його наро́д, на війну до Едреї. **2** І сказав Господь до мене: „Не бійся його, бо в твою руку Я дав його, і весь наро́д його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигонові, цареві амореян, що сидів у Хешбоні“. **3** І дав Господь, Бог наш, у нашу руку також Ога, царя башанського, та весь його народ, — і побили ми його, так що нікого не позосталося в нього. **4** І здобули ми всі міста його, і того ча́су не було міста, що не взяли б ми від них, — шістьдеся́т міст, усю арговську околицю, царство Ога в Башані. **5** Усі ці міста укріплені, — мур високий, ворóта й за́сув, окрім дуже багатьох відкритих міст. **6** І вчинили ми їх закляттям, як зробили були Сигонові, цареві хешбонському, — учинили закляттям усю місто, чоловіків, жінок та дітей. **7** А всю худобу й захо́плене з міст забрали ми собі на здобич. **8** І взяли ми того ча́су той край з руки обох царів амореянина, що по другому боці Йорда́ну, від Арнонського пото́ку аж до гори Гермон, — **9** сидію́няни кличуть на Гермон Сірйон, а амореяни кличуть на нього Сенір, — **10** усі міста́ на рівніні, і весь Гілеад, і весь Башан аж до Салхи й Едреї, міст

царства Ога в Башані. **11** Бо тільки Ог, цар башанський, позостав із решти рефаїв. Оце його ложе, ложе залізне; чи ж не воно в Раббі Аммонових синів, — дев'ять ліктів довжині його, і чотири лікті ширині його, на міру ліктем чоловіка. **12** А край той того часу посіли ми. Від Ароеру, що над Арнонським потоком, і половину гори Гілеад, і міста його я дав Рувимовим та Гадовим. **13** А решту Гілеаду та весь Башан, царство Ога, віддав я половині племін Манасїіного, усю околицю арговську, — на весь той Башан кличеться: край рефаїв. **14** Яір, син Манасїїн, узяв всю Аргову околицю аж до границі гешурів та маахатів, і він назвав їх своїм іменем: Башан, села Яіра, і так їх кличуть аж до цього дня. **15** А Махірові дав я Гілеад. **16** А Рувимовим та Гадовим дав я від Гілеаду й аж до Арнонського потоку, середину потоку та границю, і аж до потоку Яббоку, границі Аммонових синів, **17** і степ, і Йордан, і границю його від Кіннерету аж до моря степу, моря Солоного, у узбіччя Пісгі на схід. **18** І часу того наказав я вам, говорячи: „Господь, Бог ваш, дав вам цей край, щоб ви посіли його; узброєні перейдете перед вашими братами, Ізраїлевими синами, усі військові. **19** Тільки ваші жінки, і ваші діти та ваша худоба, — я знаю, що худоба ваша велика! — будуть сидіти на ваших містах, що я дав вам, **20** аж Господь дасть спочинок братам вашим, як вам, і посядуть також вони той край, що Господь, Бог ваш, дає вам по той бік Йордану, — і вернетесь кожен до спадку свого, що я дав вам“. **21** А Ісусові наказав я того часу, говорячи: „Ото твої очі бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, обом тим царям, — так зробить Господь усім царствам, куди ти переходиш. **22** Не будеш боятися їх, бо Господь, Бог ваш, Він Той, що воює для вас“. **23** І блага я того часу Господа, говорячи: **24** „Владико Господи, — Ти зачав показувати рабові Своему велич Свою та міцну Свою руку! Бо хто інший Бог на небі та на землі, що зробить, як чіни Твої, як великі діла Твої? **25** Нехай перейду ж я та побачу той хороший край, що по тім боці Йордану, ту гарну гірську землю та Ливан!“ **26** Та Господь розгнівався на мене через вас, і не послушав мене. І сказав Господь до мене: „Досить тобі, — не говори більше до Мене в цій справі! **27** Вийди на верхів'я Пісгі, і зведи свої очі на захід, і на північ, і на південь, і на схід, і побач своїми очима, — бо ти не перейдеш цього Йордану! **28** І напоумі Ісуса, і зміцни його, й укріпи його, бо він перейде перед цим народом, і він зробить, що вони посядуть той край, який ти побачиш“. **29** І осіли ми в долині навпроти Бет-Пеору.

4 А тепер, Ізраїлю, послухай постанов та законів, що я навчаю вас чинити, щоб жили ви, і ввійшли, й посіли цей край, що Господь, Бог батьків ваших, дає вам. **2** Не додавайте до того, що я вам наказую, і не зменшайте з того, щоб виконувати заповіді Господа, Бога вашого, що я наказав вам. **3** Очі ваші бачили те, що

Господь зробив був з Ваалом пеорським, бо кожного чоловіка, що пішов за пеорським Ваалом, вигубив його Господь, Бог твій, з-посеред тебе. **4** А ви, що лінули до Господа, Бога вашого, усі ви живі сьогодні. **5** Дивіться, — навчив я вас постанов та законів, як наказав мені Господь, Бог мій, чинити так серед того Краю, куди ви входите, щоб посісти його. **6** Бережіть, і виконуйте їх, бо це мудрість ваша та ваш розум на очах народів, що віслухають усіх постанов тих та й скажуть: Тільки він мудрий та розумний народ, цей великий люд! **7** Бо хто інший такий великий народ, що мав би богів, таких йому близьких, як Господь, Бог наш, кожного разу, як ми кличемо до Нього? **8** І хто інший такий великий народ, що має постанови й закони такі справедливі, як увесь той Закон, що я даю перед вами сьогодні? **9** Тільки стережися, і дуже пильнуй свою душу, щоб не забув ти тих речей, що бачили очі твої, і щоб вони не повиходили з серця твого по всі дні життя твого, а ти подаси їх до відома синам твоїм та синам твоїх синів, **10** про день, коли стояв ти перед лицем Господа, Бога твого, на Хоріві, як Господь говорив був до мене: „Збери Мені той народ, і вони слухатимуть слів Моїх, із яких навчатись боятися Мене по всі дні, скільки вони житимуть на землі, та й синів своїх понавчають“. **11** І поприходили ви, та й поставали під горою, а гора та горіла огнем аж до самих небес, а при тому була темрява, хмара та мряка. **12** І промовляв Господь до вас із середини огню, — голос слів ви чули, та виду ви не бачили, окрім голосу. **13** І Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — Десять Заповідей, і написав їх на двох камінних таблицях. **14** А мені Господь наказав того часу навчати вас постанов та законів, щоб виконували ви їх у краї, куди ви перейдете володіти ним. **15** І будете ви сильно стерегти свої души, бо не бачили ви того дня жодної постаті, коли говорив Господь до вас на Хоріві з середини огню, **16** щоб ви не зіпсулися, і не зробили собі ідола на подобу якогось боввіана, зображення самця чи самиці, **17** зображення всякої худобини, що на землі, зображення всякого крилатого птаха, що літає під небом, **18** зображення всякого плазуючого по землі, зображення всякої риби, що в воді під землею, **19** і щоб ти, звівши очі свої до неба, і побачивши сонце, і місяць, і зорі, — усе військо небесне, щоб не був ти звédений і не вклонявся їм, і не служив їм; бо Господь, Бог твій, приділив їх усім народам під усім небом. **20** А вас Господь узяв та й вивів вас із залізної гутнічої печі, — з Єгипту, щоб ви стали для Нього народом наділу, як сьогодні це видно. **21** А Господь був розгнівався на мене за ваші діла, і поклявся, що не перейду я Йордану, і не ввійду до того хорошого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадщину. **22** Бо я умру в цьому краї, я не перейду Йордану, а ви перейдете й посядете той хороший край. **23** Стережіться, щоб не забули ви заповіту Господа, вашого Бога, якого склав з вами, щоб не зробили ви

собі боввіана на подобу всього, як наказав тобі Господь, Бог твій. **24** Бо Господь, Бог твій, — Він палючий огонь, Бог зadržисний. **25** Коли ти породити синів, і синів твоїх синів, і постарієте ви в краї, і зіпсуєтеся, і зробите боввіана на подобу чогось, і зробите зло в очах Господа, Бога свого, та Його розгнівите, **26** то беру Я сьогодні за свідків проти вас небо й землю, що незабаром конче погинете в краї, на випадкування якого ви переходите туди Йордан. Не будуть довгі ваші дні в ньому, бо конче ви будете вигублені. **27** І розпоробить вас Господь посеред народів, і будете ви нечисленні поміж людьми, куди попровадить вас Господь. **28** І будете служити там богам, ділу рук людських, дереву та каменеві, які не бачать, і не чують, і не їдять, і не нюхають. **29** Та коли ви будете шукати звідти Господа, Бога свого, то знайдете, якщо будете шукати Його всім серцем своїм та всією душею своєю. **30** Як будеш у біді своїй, і коли спіткають тебе в кінці днів усі оці речі, то вернешся ти до Господа, Бога свого, і послухаш Його голосу. **31** Бо Господь, Бог твій — Бог милостивий: Він не залишить тебе й не знищить тебе, і не забуде заповіту батьків твоїх, яким їм присягнув був. **32** Бо питай но про перші дні, що були перше тебе, від того дня, коли Бог створив людину на землі, і від кінця неба й аж до кінця неба, — чи бувало щось таке, як ця велика річ, або чи чуло було щось таке, як вона: **33** чи чув народ бога Госпа, що говорив із середини огню, як чув ти і жив? **34** Або чи намагався який бог піти взяти собі народ з-посеред іншого народу пробами, ознаками, і чудами, і війною, і сильною рукою, і раменом витягненим, і страхами великими, як усе те, що зробив був вам Господь, Бог ваш, в Єгипті на очах твоїх? **35** Тобі було показане це, щоб ти пізнав, що Господь — Він Бог, і нема іншого, окрім Нього. **36** Він дав тобі з неба почути Його голос, щоб навчити тебе, а на землі показав тобі Свій великий огонь, і слова Його чув ти з середини огню. **37** І тому, що кохав Він батьків твоїх, то вибрав їхне насіння по них, і Сам Він вивів тебе Своєю великою силою з Єгипту, **38** щоб прогнати перед тобою народи, більші й сильніші за тебе, щоб ввести тебе, та дати тобі їхній край на спадок, як сьогодні це відко. **39** І пізнаеш сьогодні, і візьмеш до серця свого, що Господь — Він Бог на небі вгорі й на землі долі, — іншого нема. **40** І будеш пильнувати постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, і щоб ти продвжив дні на землі, що Господь, Бог твій, дає тобі на всі дні! **41** Тоді виділив Мойсей три місті по той бік Йордану на схід сонця, **42** щоб утікати туди убойник, що замордує свого ближнього ненароком, а він не був йому ворогом ні вчора, ані позавчора. І втече він до одного з цих міст, і буде жити: **43** Бецер у пустині, у краї рівнинній, Рувимовому, і Рамот у Гілеаді Гадовому, і Голан у Башані Манасіному. **44** І оце Закон, що Мойсей поклав перед Ізраїлевими синами, **45** оце свідцтва, і постанови, і закони, що

Мойсей говорив їх до Ізраїлевих синів при виході їх із Єгипту, **46** по той бік Йордану в долині навпроти Бет-Пеору в краї Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, якого побив Мойсей та Ізраїлеві сини при виході їх із Єгипту. **47** І вони оволоділи краєм його та краєм Ога, башанського царя, обох аморейських царів, що по той бік Йордану на схід сонця, **48** від Ароеру, що над берегом арнонського потоку, і аж до гори Сіон, цебто Гермон, **49** і весь степ по тім боці Йордану на схід і аж до моря стępu під узбіччям Пісгі.

5 І скликав Мойсей усього Ізраїля, та й сказав до нього: „Слухай, Ізраїлю, постанови й закони, які я говорю сьогодні в ваші уши, і навчіться їх, і будете пильнувати виконувати їх. **2** Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хориві. **3** Не з батьками нашими склав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі. **4** Обличчям в обличчя говорив Господь із вами на горі з середини огню. **5** Я того часу стояв між Господом та між вами, щоб передавати вам Господні слова, бо ви боялися огню, і ви не зійшли на гору, коли Він говорив: **6** „Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краї, з дому рабства. **7** Хай не буде тобі інших богів при Мені! **8** Не роби собі різьби й усякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. **9** Не вклоняйся їм, і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, що ненавидять Мене, **10** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто виконує Мої заповіді. **11** Не присягай Іменем Господа, Бога твого, надарёмно, бо не помилує Господь того, хто присягає Його Ім'ям надарёмно. **12** Пильнуй дня суботнього, щоб святити його, як наказав тобі Господь, Бог твій. **13** Шість день працюй, і роби всю працю свою, **14** а день сьомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій та дочка твоя, і раб твій та невольниця твоя, і віл твій, і осел твій, і всяка худоба твоя, і прихобдько твій, що в брамах твоїх, — щоб відпочив раб твій і невольниця твоя, як і ти. **15** І будеш пам'ятати, що був ти рабом в єгипетському краї, і вивів тебе Господь, Бог твій, звідти сильною рукою та витягненим раменом, тому наказав тобі Господь, Бог твій, святкувати суботній день. **16** Шануй свого батька та матір свою, як наказав був тобі Господь, Бог твій, щоб довгі були твої дні, і щоб було тобі добре на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **17** Не вбивай! **18** Не чини перелюбу! **19** Не краді! **20** Не свідчи неправдиво проти ближнього свого! **21** І не бажай жони ближнього свого, і не бажай дому ближнього свого, ані поля його, ані раба його, ані невольниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що є в ближнього твого! **22** Слова ці Господь промовляв до всього вашого зібрання, на горі з середини огню, хмари та мряки, сильним голосом. І більш не говорив, і написав їх на двох камінних

таблицях, і дав їх мені. **23** І сталося, коли ви слухали той голос з-посеред темряви, а гора горіла огнем, то прийшли до мене всі голови ваших племін та ваші старші, **24** та й сказали: „Тож Господь, Бог наш, показав нам славу Свою та велич Свою, і голос Його чули ми з середини огню. Цього дня ми бачили, що говорить Бог з людиною, — і вона жива! **25** А тепер нащо маємо вмирати? Бо спалить нас той великий огонь! Якщо ми будемо ще далі слухати голосу Господа Бога нашого, то померемо. **26** Бо чи є таке тіло, щоб чуло, як ми, голос Бога Живого, що промовляє з середини огню, і жило б? **27** Приступи сам, і слухай усе, щоб сказав Господь, Бог наш, і ти будеш говорити нам усе, що промовлятиме Господь, Бог наш, до тебе, а ми будемо слухати й виконаємо“. **28** І почув Господь голос ваших слів, коли ви промовляли до мене. І сказав до мене Господь: „Чув Я голос цього народу, що промовляли до тебе. Добре все, що вони промовляли. **29** О, коли б їхнє серце було їм на те, щоб боялись Мене й пильнували всіх Моїх заповідей по всі дні, щоб було добре їм та синам їхнім навіки! **30** Іди, скажи їм: Вертайтеся собі до наметів своїх! **31** А ти стій тут зо Мною, і Я буду промовляти до тебе кожну заповідь, і постанови, і закони, що будеш навчати їх, щоб вони виконували їх у краї, що Я даю їм на спадщину його“. **32** І будеш пильнувати виконувати їх, як наказав вам Господь, Бог ваш, — не збочите ні праворуч, ні ліворуч. **33** Усією тією дорогою, що наказав вам Господь, Бог ваш, будете ходити, щоб жили ви й було вам добре, і щоб довгі були ваші дні в краї, що ви оволодієте ним.

6 А оце заповідь, постанови та закони, що наказав Господь, Бог ваш, щоб навчити вас виконувати їх у краї, що ви переходите туди посісти його, **2** щоб ти боявся Господа, Бога свого, щоб пильнувати всіх постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі, ти й син твій, та син твоєї сина по всі дні життя твого, і щоб були довгі твої дні. **3** І слухай, Ізраїлю, і пильнуй виконувати це, щоб було добре тобі, і щоб ви сильно розмножились, як прирік був Господь, Бог батьків твоїх, дати край, що тече молоком та медом. **4** Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш — Господь один! **5** І любий Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю! **6** І будуть ці слова, що Я сьогодні наказую, на дерці твоїм. **7** І пильно навчись цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш удома, і як ходітимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш. **8** І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми. **9** І напишеш їх на бічних одвірках дому свого та на брамах своїх. **10** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до того краю, якого присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову, щоб дати тобі великі та гарні міста, яких ти не будував, **11** та доми, повні всякого добра, яких ти не наповнював, і тесані колодязі, яких ти не тесав, і виноградники та оливки, яких ти не садив, і ти будеш їсти й наситишся,

— **12** стережися тоді, щоб ти не забув Господа, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства! **13** Бійся Господа, Бога свого, і Йому будеш служити, і Йменням Його будеш присягати. **14** Не будеш ходити за іншими богами з богів тих народів, що в околицях ваших, **15** бо Господь, Бог твій — Бог ревнивий посеред тебе; щоб не запалився на тебе гнів Господа, Бога твого, і щоб Він не вигубив тебе з поверхні землі. **16** Не будете спокушати Господа, Бога вашого, як спокушали ви в Массі. **17** Будете кочне пильнувати заповідей Господа, Бога вашого, і свідцтва Його, і постанови Його, що наказав Він тобі. **18** І будеш робити справедливе та добре в Господніх очах, щоб було тобі добре, і щоб увійшов ти та посів той хороший Край, що Господь присягнув був батькам твоїм, **19** щоб вигнати всіх ворогів твоїх перед тобою, як говорив був Господь. **20** Коли запитає тебе син твій колись, говорячи: „Що це за свідцтва й постанови та закони, що вам наказав Господь, Бог наш?“ **21** то скажеш синові своєму: „Ми були раби фараонові в Єгипті, а Господь вивів нас із Єгипту сильною рукою. **22** І дав Господь ознаки та чуда великі та страшні на Єгипет, і на фараона та весь дім його на наших очах. **23** А нас вивів звідти, щоб увести нас та дати той край, що присягнув був Він нашим батькам. **24** І наказав нам Господь чинити всі ті постанови, щоб боялися Господа, Бога нашого, щоб було добре нам усі дні, щоб утримати нас при житті, як дня цього. **25** І буде нам праведність у тому, коли будемо пильнувати виконувати всі ці заповіді перед лицем Господа, Бога нашого, як Він наказав нам“.

7 Коли Господь, Бог твій, уведе і тебе до того краю, куди ти входиш, щоб заволодіти ним, то Він вижене численні поганські народи перед тобою: хіттеянина, і гіррашеянина, і аморейянина, і ханаанейянина, і періздеянина, і хіввейянина, і євусейянина, — сім народів, численніших та міцніших за тебе. **2** І коли дасть їх Господь, Бог твій, тобі, то ти їх понищиш: кочне учиниш їх закляттям, — не складеш із ними заповіту, і не будеш до них милосердний. **3** І не споріднюйся з ними: дочкі своєї не даси його синові, а його дочкі не візьмеш для сина свого, **4** бо він відверне сина твого від Мене, і вони служитимуть іншим богам, — і запалиться Господній гнів на вас, і Він скоро тебе вигубить. **5** Але тільки так будете їм робити: жертівники їхні порозбиваєте, а їхні стовпи поламаєте, святі їхні дерева постинаєте, а бовванів їхніх попалите в огні, **6** бо ти святий народ для Господа, Бога свого, — тебе вибрав Господь, Бог твій, щоб ти був Йому вибраним народом зо всіх народів, що на поверхні землі. **7** Не через численність вашу понад усі народи Господь уподобав вас та вибрав вас, бож ви найменші зо всіх народів, **8** але з Господньої любови до вас, і через додержання Його присяги, що присягнув був вашим батькам, — Господь вивів вас сильною рукою, і викупив тебе з дому рабства, з руки фараона, царя єгипетського. **9** І ти пізнаєш, що Господь, Бог твій, — Він той Бог, той

Бог вірний, що стереже заповіта та милість для тих, хто любить Його, та хто додержує Його заповіді на тисячу поколінь, **10** і що надолужить ненависникам Своїм, їм самим, щоб вигубити їх; не загається Він щодо Свого ненависника, — відплатить йому самому. **11** А ти будеш виконувати заповіді й постанови та закони, що Я сьогодні наказую виконувати їх. **12** І станеться, — за те, що ви будете слухатися цих законів, і будете додержувати, і будете виконувати їх, то й Господь, Бог твій, буде додержувати для тебе заповіт та милість, що був присягнув батькам твоїм. **13** І буде Він любити тебе, і поблагословить тебе, і розмножить тебе, і поблагословить плід твоєї утроби та плід твоєї землі, — збіжжя твоє, і сік твій виноградний, і сік твоїх оливок, порід биків твоїх і когіння отари твоєї на тій землі, яку присягнув батькам твоїм дати тобі. **14** Ти будеш благословенний поміж усіма народами, — не буде серед тебе безплідного та безплідної, також і між худобою твоєю. **15** І Господь відхилить від тебе всяку хворобу, і жодних лютих єгипетських недуг, які ти знаєш, не наведе їх на тебе, а дасть їх на всіх твоїх ворогів. **16** І ти винищиш всі ті народи, що Господь, Бог твій, дає тобі, — не змилюється око твоє над ними, і не будеш служити їхнім богам, бо то пастка для тебе. **17** Коли скажеш у серці своїм: „Ті люди численніші від мене, — як я зможу вигнати їх?“ — **18** не бійся їх! Пильно пам'ятай, що зробив був Господь, Бог твій, фараонові та всьому Єгиптові, — **19** ті великі випробовування, що бачили твої очі, і ознаки та чуда, і сильну руку та витягнене рамено, що ними вивів тебе Господь, Бог твій, — так Господь, Бог твій, учинить усім тим народам, що ти їх боїшся. **20** Також і шершнів пошле Господь, Бог твій, на нього, аж поки не вигинуть позосталі та ті, що поховалися перед тобою. **21** Не бійся їх, бо серед тебе Господь, Бог твій, Бог великий та страшний. **22** І викидатиме Господь, Бог твій, тих людей помалу з-перед тебе; не зможеш вигубити їх скоро, щоб не розмножилася над тобою польова звірина. **23** І дасть їх Господь, Бог твій, перед тобою, і побентежить їх великим бентеженням, аж поки не будуть вигублені. **24** І віддасть їхніх царів у руку твою, а ти вигубиш їхне ім'я з-під неба, — не встоїть ніхто перед тобою, аж поки ти не вигубиш їх. **25** Бовванів їхніх богів попалите в огні, — не будеш жадати срібла та золота, що на них, і не візьмеш його собі, щоб тим не впасти до пастки, бо то огида для Господа, Бога твого. **26** І не внесеш цієї огида до дому свого, і не станеш закляттям, як вона. Конче зогідиш її, і конче будеш брідитися нею, бо закляття вона.

8 Усі заповіді, що я сьогодні наказав тобі, будете пильнувати виконувати, щоб ви жили, і множилися, і ввійшли й посіли той край, що Господь присягнув вашим батькам. **2** І будеш пам'ятати всю ту доріжку, що Господь, Бог твій, вів тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокорити тебе, щоб випробувати

тебе, щоб пізнати те, що в серці твоїм, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні. **3** І впокорював Він тебе, і морив тебе голодом, і годував тебе манною, якої не знав ти й не знали батьки твої, щоб дати тобі знати, що не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина. **4** Одежа твоя не витиралася на тобі, а нога твоя не спухла от уже сорок літ. **5** І пізнаєш ти в серці своїм, що, як навчає чоловік сина свого, так навчає тебе Господь, Бог твій. **6** І будеш виконувати заповіді Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, та щоб боятися Його, **7** бо Господь, Бог твій, уводить тебе до краю хорошого, до краю водних потоків, джерел та безодень, що виходять у долині й на горі, **8** до краю пшениці, й ячмєню, і винограду, і фіги, і гранату, до краю оливкового дерева та меду, **9** до краю, де подостатком будеш їсти хліб, де не забракне нічого, до краю, що каміння його — залізо, а з його гір добуватимеш мідь. **10** І будеш ти їсти й наситишся, і поблагословиш Господа, Бога свого, у тім добрім краї, що дав Він тобі. **11** Стережися, щоб не забув ти Господа, Бога свого, щоб не пильнувати Його заповідей, і законів Його, і постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, **12** щоб, коли ти будеш їсти й наситишся, і добрі доми будуватимеш, і осядеш у них, **13** а худоба твоя велика та худоба твоя мала розмножиться, і срібло та золото розмножаться тобі, і все, що твоє, розмножиться, **14** то щоб не загорділося серце твоє, і щоб не забув ти Господа, Бога свого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства, **15** що веде тебе цією великою пустинею, яка збуджує страх, де вуж, сараф, і скорпіон, і висохла земля, де немає води; що Він випроваджує тобі воду з крем'яної скелі, **16** що в пустині годує тебе манною, якої не знали батьки твої, щоб упокорити тебе, і щоб випробувати тебе, щоб чинити тобі добро наостанку, **17** щоб ти не сказав у серці своїм: „Сила моя та міць моєї руки здобули мені цей добробут“. **18** І будеш ти пам'ятати Господа, Бога свого, бо Він Той, що дає тобі силу набути потугу, щоб виконати Свого заповіта, якого присягнув Він батькам твоїм, як дня цього. **19** І станеться, якщо справді забудеш ти Господа, Бога свого, і підеш за іншими богами, і будеш їм служити, і будеш вклонятися їм, то врочисто свідчу вам сьогодні, — ви конче погинете! **20** Як ті люди, що Господь вигубляє з-перед вас, так ви погинете за те, що не будете слухатися голосу Господа, Бога вашого!

9 Слухай, Ізраїлю: ти сьогодні переходиш Йордан, щоб увійти й заволодіти народами, більшими й міцнішими від тебе, містами великими й укріпленими аж до неба, **2** народом великим та високим, вєлетнями, яких ти знаєш, і про яких ти чув: „Хто стане перед вєлетнями?“ **3** І пізнаєш сьогодні, що Господь, Бог твій, Він Той, що переходить перед тобою, як огонь поїдаючий, — Він вигубить їх і Він понижуватиме їх перед тобою. І ти виженеш їх і вигубиш їх незабаром,

як Господь говорив був тобі. **4** Не скажи в серці своїм, коли Господь, Бог твій, буде їх виганяти з-перед тебе, говорячи: „Через праведність мою ввів мене Господь посісти цей Край, і через неправедність цих людей Господь виганяє їх з-перед мене“. **5** Не через праведність твою, і не через простоту твого серця ти входиш володіти їхнім Краєм, але через неправедність цих людей Господь, Бог твій, виганяє їх з-перед тебе, і щоб виконати те слово, що присягнув був Господь батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову. **6** І пізнаєш, що не через праведність твою Господь, Бог твій, дає тобі посісти цей хороший Край, бо ти народ твердоший. **7** Пам'ятай, не забудь, що ти гнівів Господа, Бога свого, — у пустині від дня, коли вийшов ти з єгипетського краю аж до приходу вашого до цього місця, неслухняні були ви проти Господа. **8** І на Хоріві розгнівіли були ви Господа, — і Господь був розгніваний на вас, щоб вигубити вас. **9** Коли я східив на гору взяти кам'яні таблиці заповіту, що Господь склав був із вами, то сидів я на горі сорок день і сорок ночей, хліба не їв, і води не пив. **10** І Господь дав мені обидві кам'яні таблиці, писані Божим пальцем, а на них усі ті слова, що Господь говорив був із вами на горі з середини огню в дні зборів. **11** І сталося, на кінці сорока день і сорока ночей дав мені Господь дві кам'яні таблиці, таблиці заповіту. **12** І сказав мені Господь: „Устань, швидко зійди звідси, бо зіпсувся народ твій, що ти вивів з Єгипту. Вони скоро збчили з дороги, яку Я наказав їм, — зробили собі литого боввіана“. **13** І сказав Господь до мене, говорячи: „Бачив Я той народ, — і ось він народ твердоший“. **14** Позостав Мене, і Я вигублю їх, і зітру їхнє ймення з-під неба, тебе зроблю народом міцнішим та численнішим від нього“. **15** І я обернувся, і зійшов із гори, а гора палає в огні, і обидві таблиці заповіту в обох руках моїх. **16** І побачив я, а ось ви згрішили проти Господа, Бога вашого, — зробили собі теля, литого боввіана, зійшли скоро з дороги, яку Господь наказав був вам! **17** І схопив я за обидві таблиці, та й кинув їх з обох своїх рук, — і розторощив їх на ваших очах!... **18** І впав я перед Господнім лицем, як перше, сорок день і сорок ночей хліба не їв і води не пив, за весь ваш гріх, що згрішили ви, як чинили зло в очах Господа, щоб Його розгнівити, **19** бо боявся я гніву та люті, якими розгнівався був на вас Господь, щоб вигубити вас, — та вислухав Господь мене й цього разу. **20** А на Аарона Господь дуже розгнівався був, щоб погубити його. І молився я того часу також за Аарона. **21** А гріх ваш, що чинили ви, теля те я взяв та й спалив його в огні, і розторощив його, добре змолов, аж стало воно дрібним, немов порох. І кинув я порох його до потіку, що сходить з гори. **22** І в Тав'єрі, і в Массі, і в Ківрот-Гаттааві гнівili ви Господа. **23** А коли Господь посилав вас з Кадеш-Барнеа, говорячи: „Увійдіть, та й посядьте той край, що Я дав вам“, то були ви неслухняні наказу Господа, Бога вашого, і не повірили Йому, і не послухалися Його голосу. **24**

Неслухняні були ви Господеві від дня, як я вас пізнав. **25** І впав я перед Господнім лицем на ті сорок день і сорок ночей, що я був упав, бо Господь сказав, що вигубить вас. **26** І молився я до Господа й говорив: „Владико Господи, не губи народу Свого та насліддя Свого, що Ти викупив Своєю величністю, що Ти вивів його з Єгипту сильною рукою! **27** Згадай Своїх рабів — Авраама, Ісака та Якова, не вважай на запеклість цього народу й на несправедливість та гріх його, **28** щоб не сказав той край, звідки вивів ти нас: Не міг Господь увести їх до того краю, що Ти говорив їм, та з Своєї ненависти до них Ти вивів їх, щоб побити їх у пустині. **29** А вони народ Твій та насліддя Твоє, що Ти вивів Своєю великою силою та Своїм витягненим раменом“.

10 Того часу сказав був до мене Господь: „Вітеші собі дві камінні таблиці, як перші, та й вийди до Мене на гору, і зроби собі дерев'яного ковчєга. **2** А Я напишу на тих таблицях слова, що були на перших таблицях, які ти побив, і покладеш їх у ковчєзі.“ **3** І зробив я ковчєга з акаційного дерева, і витесав я дві камінні таблиці, як перші, та й зійшов на гору, а обидві таблиці в руці моїй. **4** І Він написав на тих таблицях, як перше письмo, Десять Заповідей, що Господь говорив був до вас на горі з середини огню в день зборів. І Господь дав їх мені. **5** І обернувся я, та й зійшов із гори, і поклав ті таблиці, що зробив, до ковчєгу. І були вони там, як наказав був Господь. **6** А Ізраїлеві сини рушили з Беероту Яаканових синів до Мосери. Там помер Аарон, і був там похований, а священником став замість нього його син Елеазар. **7** А звідти рушили до Гудгоди, а з Гудгоди до Йотвати, до краю водних потоків. **8** Того часу Господь відділив був Левієве плем'я, щоб носило ковчєга Господнього заповіту, щоб стояло перед Господнім лицем, щоб служило Йому, і щоб благословляло Його Йменням аж до цього дня. **9** Тому не було Левієві частки та спадку з братами. Господь — Він спадщина його, як промовляв був Господь, Бог твій, йому. **10** А я стояв на горі, як за тих перших днів, сорок день і сорок ночей. І вислухав Господь мене також цього разу, — не захотів Господь погубити тебе. **11** І сказав був до мене Господь: „Устань, іди в похід перед народом. І ввійдуть вони, і посядуть той край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм“ **12** А тепер, Ізраїлю, чого жадає від тебе Господь, Бог твій? Тільки того, щоб боїтися Господа, Бога твого, ходити всіма Його дорóгами, і любити Його, і служити Господеві, Богу твоему, усім серцем своїм і всією душею своєю, **13** виконувати заповіді Господа та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було тобі добре. **14** Тож належить Господеві, Богу твоему, небо, і небо небес, земля й усе, що на ній. **15** Тільки батьків твоїх уподобав Господь, щоб любити їх, і вибрав вас, їхнє насіння по них, зo всіх народів, як бачиш цього дня. **16** І ви обріжете крайню плоть свого серця, а шиї своєї не зробите більше твердію, **17**

бо Господь, Бог ваш — Він Бог богів і Пан панів, Бог великий, сильний та страшний, що не подивиться на обличчя, і підкупу не візьме. **18** Він чинить суд сироті та вдові, і любить прихоська, щоб дати йому хліба й одержу. **19** І будете ви любити прихоська, бо прихоськами були ви самі в єгипетському краї. **20** Господа, Бога свого, будеш любити, Йому будеш служити, і до Нього будеш горнутись, а Йменням Його будеш присягати. **21** Він хвала твоя, і Він Бог твій, що з тобою зробив був великі та страшні діла, які бачили очі твої. **22** Сімдесятьма душами зійшли були твої батьки до Єгипту, а тепер, щодо численности, Господь, Бог твій, зробив тебе, як зорі на небі!

11 І будеш ти любити Господа, Бога свого, і будеш додержувати постанови Його, і звичаї Його, і закони Його, і заповіді Його по всі дні. **21** ви пізнаєте сьогодні, — бо я навчаю не синів ваших, які не пізнали й не бачили карання Господа, Бога вашого, — величність Його, руку Його сильну й рамено Його витягнене, **3** і ознаки Його, і чини Його, що зробив був серед Єгипту фараонові, єгипетському цареві та всьому його краї, **4** і що Він зробив був війську Єгипта, коням його та колесницям його, що пувив над ними воду Червоного моря, коли вони гнались за вами, і вигубив їх Господь, і так є аж до дня цього, **5** і що Він зробив був для вас у пустині аж до вашого приходу до цього місця, **6** і що Він зробив був Датанові й Авіронові, синам Еліява, Рувимового сина, що земля відкрила була свої уста й поглинула їх, і їхні домі, і їхні намети, і всю власність, що була з ними, посеред усього Ізраїля. **7** Бо очі ваші — то ті, що бачили всякий великий чин Господа, що Він зробив. **8** І будете ви виконувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую, щоб стали ви сильні, і ввійшли, і заволоділи тим краєм, куди переходите ви, щоб посісти його, **9** і щоб довго жили ви на тій землі, що Господь присягнув був вашим батькам дати їм та їхньому насінню край, що тече молоком та медом. **10** Бо цей край, куди входиш ти заволодіти ним, він не такий, як єгипетський край, звідки вийшли ви, де ти засієш було насіння своє й поливаєш працю ніг своїх, як горід варивний. **11** А цей край, куди ви переходите посісти його, то край гір та долин, — із небесного дощу він напюється. **12** край, що про нього дбає Господь, Бог твій, завжди на ньому очі Господа, Бога твого, від початку року аж до кінця року. **13** І станеться, як що справді ви будете слухати Моїх заповідей, що Я вам сьогодні наказую, — любити Господа, Бога вашого, і служити Йому всім вашим серцем і всією вашою душею, **14** то Я дам вам дощ вашого краю своєчасно, дощ ранній і дощ пізній, і збереш ти своє збіжжя, і свій сік виноградний, і оливу свою. **15** І дам Я траву на твоїм полі для твоєї худоби, і будеш ти їсти й наситишся. **16** Стережіться, щоб не було зведене ваше серце, і щоб ви не відступили, і не служили іншим богам, і не вклонялися їм. **17** А

то запалиться гнів Господній на вас, і замкне небо, і не буде дощу, а земля не дасть свого урожаю, і ви скоро погинете з тієї доброї землі, що Господь дає вам. **18** І покладете ви ці слова Мої на свої серця та на свої душі, і прив'яжете їх на знака на руці своїй, і вони будуть пов'язкою між вашими очима. **19** І будете навчати про них синів своїх, говорячи про них, коли ти сидітимеш у домі своїм, і коли ходитимеш дорогою, і коли лежатимеш, і коли вставатимеш. **20** І ти понаписуєш їх на бічних одвірках дому свого і на брамах своїх, **21** щоб дні ваші та дні синів ваших на землі, яку Господь присягнув був батькам вашим дати їм, були такі довгі, як дні неба над землею. **22** Бо якщо будете ви конче виконувати всі ті заповіді, що я наказав вам чинити їх, — щоб любити Господа, Бога свого, щоб ходити всіма дорогами Його, і щоб горнутись до Нього, — **23** то Господь вижене всі ті народи перед вами, і ви посядете народи більшій і міцнішій від вас. **24** Кожен місце, що на нього ступить ваша нога, буде ваше. Від пустині й Ливану, від Річки, річки Ефрату й аж до моря Останнього буде ваша границя. **25** Не встоїть ніхто перед вами, — ляк перед вами й страх перед вами дасть Господь, Бог ваш, на кожен той край, що ви ступите на нього, як Він говорив вам. **26** Ось, сьогодні я даю перед вами благословення й прокляття: **27** благословення, коли будете слухатися заповідей Господа, Бога вашого, які я наказую вам сьогодні, **28** і прокляття, якщо не будете слухатися заповідей Господа, Бога свого, і збчичте з дороги, яку я наказую вам сьогодні, щоб ходити за іншими богами, яких ви не знали. **29** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до краю, куди ти входиш посісти його, то даси благословення на горі Гарізім, а прокляття на горі Евал. **30** От вони на тму боці Йордану за дорогою заходу сонця, у краю ханаанейнина, що сидить у степу навпроти Гілгалу при діброві Морé. **31** Бо ви переходите Йордан, щоб увійти посісти той край, що дає вам Господь, Бог ваш. І посядете його, й осядете в ньому, **32** і будете додержувати, щоб виконувати всі постанови й закони Його, які я сьогодні даю вам.

12 Оце постанови та закони, які ви пильнуватимете виконувати в краї, що дав Господь, Бог батьків твоїх, на насліддя його всі дні, які житимете на цій землі. **2** Конче вінищите всі ті місця, що служили там люди, яких ви виганяєте, своїм богам на високих горах і на пагірках, та під кожним зеленим деревом. **3** І розвалите їхні жертівники, і поламаєте камінні стовпи для богів, і їхні святі дерева попалите в огні, а бовванів їхніх богів порубаєте, і вігубите їхне ймення з того місця. **4** Не робитимете так Господеві, вашому Богові, **5** бо тільки на місці, яке вибере Господь, Бог ваш, зо всіх ваших племін, щоб покласти там Ім'я Своє, на місці перебування Його будете шукати, і ти прийдеш туди. **6** І принесете туди свої цілопалення, і свої жертви, і свої десятини та приношення рук своїх,

і обітниці свої, і дари свої, і перворідних худоби своєї великої та худоби своєї дрібної. 7 І будете їсти там перед лицем Господа, Бога вашого, і будете тішитися всім, до чого доторкнеться ваша рука, ви та домі ваші, якими поблагословив тебе Господь, Бог твій. 8 Там ви не зробите так, як ми робимо сьогодні тут, — кожен усе, що йому здається справедливим в очах тільки його, 9 бо ви дотепер не ввійшли до місця відпочинку й до спадщини, що Господь, Бог твій, дає тобі. 10 А коли ви перейдете Йордан і осядете в краї, що Господь, Бог ваш, дає вам на спадщину, і Він заспокоїть вас від усіх ворогів ваших навколо, і ви сидітимете безпечно, 11 то станеться, на те місце, що його вибере Господь, Бог ваш, щоб Ім'я Його перебувало там, туди принесете все, що я вам наказую: свої цілопалення, і свої жертви, десятини свої та приношення рук своїх, і всі добірні жертви обітниць своїх, що обіцяєте Господеві. 12 І будете тішитися перед лицем Господа, Бога вашого, ви й сини ваші, і дочки ваші, і раби ваші, і невілниця ваші, і Левит, що в ваших брамах, бо нема йому частки й спадку з вами. 13 Стережися, щоб не приніс ти своїх цілопалень на кожному місці, яке побачиш, 14 бо тільки на тому місці, яке вибере Господь в одному з племен твоїх, там принесеш свої цілопалення, і там зробиш усе, що я наказую тобі. 15 Але скільки запрягне душа твоя, будеш різати й будеш їсти м'ясо, за благословенням Господа, Бога твого, що його дав тобі в усіх брамах твоїх; нечистий і чистий буде їсти його, як сарну й як оленя. 16 Тільки крові не їстимеш, — на землю виллеш її, як воду. 17 Не зможеш ти їсти в брамах своїх десятини збіжжя свого, і соку виноградного свого, і оливи своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, і всіх обітниць своїх, що будеш обіцяти, і добровільних дарів своїх, і приношення своєї руки, 18 бо тільки перед лицем Господа, Бога свого, будеш їсти його в місці, яке вибере Господь, Бог твій, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невілниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх. І будеш ти радіти перед лицем Господа, Бога свого, усім, до чого доторкнеться рука твоя. 19 Стережися, щоб не залишив ти Левита по всі дні на землі своїй. 20 Коли Господь, Бог твій, поширить границю твою, як Він говорив тобі, і ти скажеш: „Нехай я їм м'ясо“, бо буде жадати душа твоя їсти м'ясо, то за всім жаданням душі своєї будеш ти їсти м'ясо. 21 Коли буде далеко від тебе те місце, що вибере Господь, Бог твій, щоб перебувало там Ім'я Його, то заріжеш із худоби своєї великої та з худоби своєї дрібної, що дав Господь тобі, як наказав я тобі, і будеш їсти в брамах своїх усім жаданням своєї душі. 22 Тільки як їсться сарну й оленя, так будеш їсти його, — нечистий та чистий однаково можуть їсти його. 23 Тільки будь обережним, щоб не їсти крові, бо кров — вона душа, і ти не будеш їсти душі разом з м'ясом. 24 Не будеш їсти її, — на землю виллеш її, як воду. 25 Не будеш їсти її, щоб було добре тобі та синам твоїм

по тобі, коли робитимеш справедливе в Господніх очах. 26 Тільки святощі свої, що будуть у тебе, та обітниці свої понесеш, і прийдеш до місця, яке вибере Господь. 27 І принесеш своє цілопалення, м'ясо та кров, на жертовнику Господа, Бога свого, а кров твоїх інших жертов буде вилита на жертовнику Господа, Бога твого, а м'ясо будеш їсти. 28 Виконуй і слухай усі ті слова, що я наказую тобі, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі навіки, коли будеш робити добре та справедливе в очах Господа, Бога свого. 29 Коли Господь, Бог твій, вигубить народи, куди ти входив, щоб посісти їх перед собою, і посядеш їх, і осядеш у їхньому краї, 30 то стережися, щоб не впасти до пастки за ними, коли вони будуть вигублені перед тобою, і щоб не шукав ти їхніх богів, говорячи: Як служать ті люди богам своїм, то зроблю так і я. 31 Не зробиш так Господеві, Богу своєму; бо всяку гидоту, яку Господь зненавидів, робили вони богам своїм, бо навіть синів своїх та дочок своїх вони палять в огні для богів своїх. 32 Кожне слово, що я наказую його вам, будете додержувати виконувати, — не додаси до нього, і не відіймеш від нього.

13 Якщо повстане серед тебе пророк або сновідець, і дасть тобі ознаку або чудо, 2 і збудеться та ознака й те чудо, що сказав він тобі, до того говорячи: „Ходімо ж за іншими богами, яких ти не знав, і будемо їм служити“, 3 то не слухайся слів того пророка або того сновідця, бо цим Господь, Бог ваш, випробовує вас, щоб пізнати, чи ви любите Господа, Бога вашого, усім своїм серцем і всією своєю душею. 4 За Господом, Богом вашим, будете ходити, і Його будете боятися, і заповіді його будете виконувати, і голосу Його будете слухатися, і Йому будете служити, і до Нього будете лінути. 5 А пророк той або той сновідець нехай буде забитий, бо намовляв на відступство від Господа, Бога вашого, — що вивів вас із єгипетського краю й викупив вас з дому рабства, — щоб звести тебе з дороги, що наказав тобі Господь, Бог твій, ходити нею; і вигубиш зло з-посеред себе. 6 Коли намовить тебе брат твій, син твоєї матері, або син твій, або дочка твоя, або жінка твого лоня, або твій приятель, який тобі як душа твоя, таємно говорячи: „Ходімо ж і служім іншим богам“, яких не знав ти та батьки твої, 7 з богів тих народів, що навколо вас, близьких тобі або далеких від тебе, від кінця землі й аж до кінця землі, 8 то не будеш згоджуватися з ним і не будеш слухатися його, і не буде милосердитися око твоє над ним, і не милосердиться й не сховаєш його, 9 бо конче заб'єш ти його, рука твоя буде на ньому найперше, щоб забити його, рука всього народу — наостанку. 10 І закидаєш його камінням, і він помре, бо жадав відвернути тебе від Господа, Бога твого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. 11 А весь Ізраїль буде слухати і буде боятися, і більше не буде робити такої злої речі серед тебе. 12 Коли

почуєш про одне з своїх міст, яке Господь, Бог твій, дає тобі, щоб сидіти там, що про нього кажуть: **13** вийшли люди, сини велійялові, з-поміж тебе, і звелі з правдивої дороги мешканців свого міста, кажучи: „Ходімо ж, і служім іншим богам“, яких ви не знали, **14** то будеш допитуватися, і будеш досліджувати, і будеш добре питати, а ось — воно правда, дійсна та річ, була зроблена та гидота посеред тебе, **15** то конче вибий мешканців того міста вістрям меча, — віддай на закляття його й усе, що в ньому, та худобу його вибий вістрям меча. **16** А всю здобич його збереш до середини майдану його, і спалиш огнем те місто та всю здобич його цілковито для Господа, Бога твого. І стане воно купою руїн навіки, не буде вже воно відбудоване. **17** І нічого з закляття нехай не прилипне до руки твоєї, щоб відвернувся Господь від палючого гніву Свого й дав тобі милосердя, і змилосердився над тобою, і розмножив тебе, як присягнув був батькам твоїм, **18** коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати всі заповіді його, що я сьогодні наказую тобі, щоб виконувати те, що справедливе в очах Господа, Бога твого.

14 Ви сини Господа, Бога вашого, — не будете робити нарізів, і не вистригайте волосся над вашими очима за помёрлого, **2** бо ти святий народ для Господа, Бога твого, і Господь тебе вибрав, щоб був ти йому вибраним народом до всіх народів, що на поверхні землі. **3** Не будеш їсти жодної гидоти. **4** Оце та худоба, що ви будете їсти: віл, кожне з овець і кожне з кіз, **5** олень, і сарна, і буйвіл, і ланя, і зубр, і антилопа, і жирафа. **6** Кожну з худоби, що має розділені копита та що має копита, роздвоєні розривом, що жує жуйку між худобою, — те будете їсти. **7** Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуйку й що мають розділені копита, розціплені: верблюда, і зайця, і тушкánчика, бо вони жують жуйку, та копит не розділили, — нечисті вони для вас. **8** І свині, бо має розділені ратиці, а жуйки не жує, — нечиста вона для вас: їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього падла не доторкнётся. **9** Оце будете їсти зо всього, що в воді, — усе, що має плавці та луску, будете їсти. **10** А все, що не має плавців та луски, не будете їсти, — нечисте воно для вас. **11** Кожного чистого птаха будете їсти. **12** А оце, чого з них ви не будете їсти: орла, і грифа, і морського орла, **13** і коршака, і сокола за родом його, **14** і всякого крука за родом його, **15** і струся, і сови, і яструба за родом його, **16** пугача, й біса, і лéбеда, **17** і пелікана, і сича, і рибáлки, **18** і бусла, і чаплі за родом її, і óдуда, і кажанá. **19** І кожне плазуюче з птаства — нечисте воно для вас, не будете їсти. **20** Кожного чистого птаха будете їсти. **21** Не будете їсти жодного падла, — даси його прихóдькові, що в брамах твоїх, і він їстиме його, або продаси чужинцеві, бо ти народ святий для Господа, Бога свого. Не будеш варити ягняти в молоці матері його. **22** Конче даси десятину з усього врожаю

насиння твого, що рік-річно на полі зросте. **23** І будеш ти їсти перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке Він вибере, щоб ім'я його перебувало там, десятину збіжжя свого, виноградного соку свого, і оливки своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібно́ї, щоб навчився ти боятися Господа, Бога свого, по всі дні. **24** А коли дорога буде занадто довга для тебе, так що не зможеш понести того, бо буде занадто далеко від тебе місце, яке вибере Господь, Бог твій, щоб поклости ім'я Своє там, коли поблагодсловить тебе Господь, Бог твій, **25** то даси в сріблі, і зав'яжеш те срібло в руці своїй, і підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій. **26** І витратиш те срібло на все, чого буде жадати душа твоя, — на худобу велику й худобу дрібну, і на вино, і на п'янкій напій, і на все, чого зажадає від тебе душа твоя, і будеш ти їсти там перед лицем Господа, Бога свого, і будеш тишитися ти та дім твій. **27** А Левит, що живе бо брамах твоїх, — не кидай його, бо нема йому частки й спáдку з тобою. **28** На кінці трьох років відділиш усю десятину свого врожаю в тім році, і покладеш у брамах своїх. **29** І прийде Левит, бо нема йому частки й спáдку з тобою, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх, і будуть їсти й наситяться, щоб поблагодсловив тебе Господь, Бог твій, у кожному чині твоєї руки, що будеш робити.

15 У кінці семи літ зробиш відпущення. **2** А оце те відпущення: кожен позикодавець, що позичає своєму ближньому, не буде натискати на свого ближнього та на брата свого, бо оголошено відпущення ради Господа. **3** На чужинця будеш натискати, а що буде твоє в брата твого, те відпустиш йому рука твоя, **4** та тільки не буде серед тебе вбогого, бо конче поблагодсловить тебе Господь у краї, якого Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок, щоб ти посів його, **5** якщо тільки конче будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконувати кожну ту заповідь, що я наказую тобі сьогодні. **6** Бо Господь, Бог твій, поблагодсловив тебе, як говорив був тобі, і ти зробиш, що багато людей даватимуть тобі пóзичку, а ти не даватимеш пóзички. І будеш ти панувати над багатьма народами, а над тобою не будуть панувати. **7** Коли буде серед тебе вбогий, один із братів твоїх ув одній із брам твоїх у краї твоїм, що Господь, Бог твій, дає тобі, то не зробиш запéклим свого серця, і не замкнёш своєї руки від убогого брата свого, **8** бо конче відкриєш свою руку йому, і конче позичиш йому за його потребою, що буде бракувати йому. **9** Стережися, щоб у серці твоїм не зродилася зла думка, щоб ти не сказав: „Наблизився сьомий рік, рік відпущення“, і буде зле твоє око на вбогого брата твого, і не даси ти йому, то він буде клікати на тебе до Господа, і буде на тобі гріх. **10** Конче даси йому, і нехай не жаліє твоє серце, коли ти даватимеш йому, бо за ту річ поблагодсловить тебе Господь, Бог твій у кожному чині твоїм, і в усьому, до чого доторкнётся рука твоя. **11**

Бо не переведеться убогий з-посеред краю, тому я наказую тобі, говорячи: „Конче відкривай руку свою для брата свого, і вбогого свого, і для неможливого свого в краї своїм“. **12** Коли буде проданий тобі брат твій єврей або єврейка, то буде служити тобі шість літ, а сьомого року відпустиш його вільним від себе. **13** А коли відпустиш його вільним від себе, не відпустиш його порожньо, — **14** конче наділи його з худоби своєї дрібної, і з току свого, і з кадки чавила свого, — чим поблагословить тебе Господь, Бог твій, те даси йому. **15** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у єгипетським краї, та викупив тебе Господь, Бог твій, тому я наказую тобі про цю річ сьогодні. **16** І станеться, коли він скаже тобі: „Не виїду від тебе, бо полюбив я тебе та дім твій“, бо добре йому з тобою, **17** то візьмеш шило та й проколеш його вухо до дверей, — і стане він тобі вічним рабом; і не вільниці своїй зробиш так сам. **18** Нехай не буде тобі тяжким в очях твоїх те, що ти відпускаєш його вільним від себе, бо наємницьку платню він відробив тобі вдвоє за шість літ, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім, що ти робитимеш. **19** Кожного перворідного самця, що народиться в худобі твоїй великій та в худобі твоїй дрібній, посвятиш Господеві, Богові своєму. Не будеш працювати перворідним вола свого, і не будеш стригти перворідного отари своєї. **20** Перед лицем Господа, Бога свого, рік-річно будеш його їсти ти та дім твій у місці, яке вибере Господь. **21** А коли буде в нім вада, — кульгаве або сліпе, усяка зла вада, то не принесеш його в жертву для Господа, Бога свого, — **22** у брамах своїх будеш його їсти, нечистий і чистий разом, як сарну й як оленя. **23** Тільки крові його не будеш їсти, — на землю виллеш її, як воду.

16 Додержуй місяця авія, і справиш Пасху для Господа, Бога свого, бо в місяці авії вивів тебе Господь, Бог твій, з Єгипту вночі. **2** І заколи пасху для Господа, Бога свого, з худоби дрібної та з худоби великої в місці, яке вибере Господь, щоб там перебувало Ім'я Його. **3** Не будеш їсти при тому квашеного, сім день будеш їсти при тому опрісноки, хліб бідівання, — бо в поспіху вийшов ти з єгипетського краю, — щоб усі дні життя свого пам'ятати день свого виходу з єгипетського краю. **4** І не буде бачене в тебе квашене сім день у всім краї твоїм. А з м'яса, що заколеш у жертву ввечері першого дня, ніщо не буде ночувати до ранку. **5** Не будеш заколювати пасху в одному з тих твоїх міст, які Господь, Бог твій, дає тобі. **6** Але тільки на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його, заколеш пасху ввечері, при заході сонця, у час твого виходу з Єгипту. **7** І будеш варити, і будеш їсти на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій. А рано обернешся, і підеш до наметів своїх. **8** Шість день будеш їсти опрісноки, а сьомого дня — відданий свята для Господа, Бога твого, і будеш робити зайняття. **9** Сім тижнів відлічиш собі, — від початку праці серпа на дозрілому збіжжі

зачнеш лічити сім тижнів. **10** І справиш свято Тижнів для Господа, Бога свого, у міру добровільного дару своєї руки, що нею даси, як поблагословить тебе Господь, Бог твій. **11** І будеш радіти перед лицем Господа, Бога свого, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і не вільниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх, і прихосько, і сирота, і вдова, що серед тебе в місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його. **12** І будеш пам'ятати, що ти сам був рабом в Єгипті, і будеш додержувати це, і будеш виконувати ці постанови. **13** Свято Кучок будеш справляти собі сім день, коли збереш з току свого та з кадки чавила свого. **14** І будеш радіти в святі своїм ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і не вільниця твоя, і Левит, і прихосько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх. **15** Сім день будеш святкувати Господеві, Богові своєму, у місці, яке вибере Господь, бо поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім урожаї твоїм, і в усім чині рук твоїх, і ти будеш тільки радісний. **16** Три рази в році вся чоловіча стать буде з'являтися перед лице Господа, Бога твого, у місці, яке Він вибере: у свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок, і ніхто не буде бачений перед лицем Господнім упорожні, — **17** кожен принесе дар руки своєї, за благословенням Господа, Бога свого, що дав Він тобі. **18** Суддів та урядників настановиш дає в усіх містах своїх, які Господь, Бог твій, дає тобі по племенах твоїх, і вони будуть судити народ справедливим судом. **19** Не викривиш закону, — не будеш дивитися на особу, і не візьмеш підкупу, бо підкуп осліплює очі мудрих і викривлює слова справедливих. **20** За справедливістю, лише за справедливістю будеш гнатися, щоб жити й заволодіти краєм, що Господь, Бог твій, дає тобі. **21** Не посадиш собі святого дерева, усякого дерева при жертівнику Господа, Бога твого, що зробиш собі, **22** і не поставиш собі стовпа, що ненавидить Господь, Бог твій.

17 Не будеш приносити в жертву Господеві, Богові своєму вола або одне з дрібної худоби, що буде на ньому вада, усяка зла річ, бо це гідота для Господа, Бога твого. **2** Коли буде знайдений серед тебе в одному з міст твоїх, які Господь, Бог твій, дає тобі, чоловік або жінка, що зробить зле в очях Господа, Бога твого, щоб недотримати заповіді, **3** що пішов би й служив би іншим богам, і вклонявся б їм та сонцеві або місяцеві, або всім зорям небесним, чого я не наказав, **4** і буде розказано тобі, і ти почувеш, і будеш добре допитуватися, а ото — воно правда, дійсна та річ, була зрблена ота гідота серед Ізраїля, **5** то віпровадиш того чоловіка або ту жінку, що зробили ту злу річ, до брам своїх, того чоловіка або ту жінку, і вкаменуєш їх камінням, і вони погинуть. **6** На слова двох свідків або трьох свідків буде забитий обвинувачений, що має померти; на слова одного свідка не буде забитий. **7** Рука свідків буде на ньому найперше, щоб забити

його, а рука всього народу — наостанку. І вигубиш зло з-посеред себе. **8** Коли б у суді була тобі неясна справа між кров'ю та кров'ю, між суперечкою та суперечкою, і між раною та раною справи суперечки в брамах твоїх, то встанеш, і підеш до місця, яке вибере його Господь, Бог твій. **9** І прийдеш до священників-Левитів і до судді, що буде в тих днях, і допитаєшся, і вони дадуть тобі слово присуду. **10** І ти поступиш за тим словом, що подадуть тобі з того місця, яке вибере Господь, і будеш пильнувати робити все так, як навчать тебе. **11** Ти поступиш за законом, що навчать тебе, і за віроком, що скажуть тобі, — не відступиш ні праворуч ні ліворуч від слова, що подадуть тобі. **12** А коли хто через зухвалість не послухається священника, що стоїть там на слугенні Господеві, Богові твоєму, або судді, то помре той, і вигубиш те зло з Ізраїля. **13** А весь народ буде слухати та буде боятися, — і вже не буде поступати зухвало. **14** Коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, і посядеш його, і осядеш у ньому, та й скажеш: „Нехай я поставлю над собою царя, як усі народи, що в моїх околицях“, **15** то, ставлячи над собою царя, якого вибере Господь, Бог твій, — конче з-посеред братів своїх поставиш над собою царя, не зможеш поставити над собою чоловіка чужинця, що він не брат твій. **16** Тільки щоб він не примножував собі коней, і не вертав народу до Єгипту, щоб примножити коней, бож Господь сказав вам: „Не вертайтеся вже більше тією дорогою“. **17** І хай не примножить він собі жінók, щоб не відступило його серце, і сріблá та золота хай він не примножить собі дуже. **18** І станеться, як буде він сидіти на троні царства свого, то напише собі відписа цього Закону з книги, що перед лицем священників-Левитів. **19** І буде вона з ним, і буде він читати в ній усі дні свого життя, щоб учився боятися Господа, Бога свого, щоб додержувати всіх слів цього Закону та тих постанов, щоб виконувати їх, **20** щоб не гóрдувало серце його своїми братами, і щоб не збччував він ні праворуч, ні ліворуч від цієї заповіді, щоб продовжив дні на своїм царстві він та сини його серед Ізраїля.

18 Священникам-Левитам, усьому Левієвому племіні не буде частки та спáдку разом з Ізраїлем, — огняні жертви Господа та частки Його будуть їм. **2** А спáдку не буде йому серед братів його: Господь — Він спáдок його, як Він говорив був йому. **3** А оце буде належати священникам від народу, від тих, хто приносить жертву: коли це віл, коли це одне з дрібної худоби, то даси священникові плечé, і щóки, і шлúнок. **4** Початок від зби́жжя свого, від виноградного соку свого, і від оливки своєї, і початок стрі́ження отари своєї даси ти йому. **5** Бо його вибрав Господь, Бог твій, зо всіх племен твоїх, щоб ставав він служити в Господне Ім'я, він та сини його по всі дні. **6** А коли прийде Левит з одної з брам твоїх з усього Ізраїля, де він мешкає там, і прибуде за всім жаданням своєї душі

до місця, яке вибере Господь, **7** і буде він служити в Ім'я Господа, Бога свого, як усі його браття Левити, що стоять там перед Господнім лицем, **8** то по рівній частці будуть вони їсти, окріч маєтку, прóданого по батьках. **9** Коли будеш вхóдити до краї, що дає тобі Господь, Бог твій, то не навчися чинити такого, як гидóта цих народів. **10** Нехай не знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку свою через огонь, хто ворожить ворожбу́, хто ворожить по хмарах, і хто ворожить по птахax, і хто чарівник, **11** і хто чорнокнижник, і хто викликає духа померлого та духа віщого, і хто питає померлих. **12** Бо гидóта для Господа кожен, хто чинить таке, і через ті гидóти Господь, Бог твій, виганяє їх перед тобою. **13** Бездоганный будеш ти перед Господом, Богом своїм, **14** бо ці народи, що ти посядеш їх, слухають тих, хто ворожить по хмарах та ворожбитів, а ти — не таке дав тобі Господь, Бог твій. **15** Пророка з-посеред тебе, з братів твоїх, Такого, як я, поставиш тобі Господь, Бог твій, — Його будете слухати, **16** згідно з усім, чого жадав ти від Господа, Бога свого, на Хоріві в дні зборів, говорячи: „Щоб більше не чути мені голосу Господа, Бога свого, а цього великого огню вже не побачити й не померти“. **17** І сказав до мене Господь: „Добре сказали вони. **18** Поставлю Пророка для них з-поміж їхніх братів, Такого, як ти, і дам Я слова Свої в уста Його, і Він їм говоритиме все, що Я накажу. **19** І станеться, кожен, хто не слухатиме слів Моїх, що Той Пророк говоритиме Моїм Ім'ям, — Я покараю того. **20** А той пророк, що зухвало відважиться промовляти Моїм Ім'ям слова, яких Я не наказав був йому говорити, і що буде говорити ім'ям інших богів, хай помре той пророк“. **21** А коли ти скажеш у серці своєму: Як ми пізнаємо те слово, якого Господь не говорив? **22** Щó буде говорити той пророк Ім'ям Господа, і не станеться та річ, і не прийде, то це те слово, якого не сказав Господь. У зухвалості говорив його той пророк, і ти не будеш боятися його.

19 Коли Господь, Бог твій, повигублює народи, що Господь, Бог твій, дає тобі їхній край, і ти повиганяєш їх, і осядеш по їхніх містах та по їхніх домах, **2** то три місті відділиш собі в середині свого краю, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. **3** Приготуєш собі дорогу, і поділиш натрое землю твого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок, і це буде на втікання туди кожного убійника. **4** А оце справа убійника, що втече туди й буде жити: хто вб'є свого ближнього ненарóком, а він не був ворогом його від учора й позавчора; **5** або хто ввійде з своїм ближнім до лісу рубати дере́ва, і розмахнеться рука його з сокирою, щоб зрубати дере́во, а залізо спаде з топори́ща й попаде в його б́лижнього, і той помре, то він утече до одного з тих міст, і буде жити, **6** щоб не гнався месник за кров за убійником, коли розпалиться серце його, і щоб не догнав його, якщо буде довга та

дорога, і не вбив його, хоч він не підлягає смерті, бо не був він ворогом його від учора й позавчора. 7 Тому то я наказую тобі, говорячи: „Три міста відділиш собі“. 8 А якщо Господь, Бог твій, розширить границю твою, як присягнув був батькам твоїм, і дасть тобі всю оцю землю, що говорив був дати батькам твоїм, 9 коли ти будеш додѣржувати всі ці заповіді, щоб виконувати їх, що я наказую тобі сьогодні, — щоб любити Господа, Бога свого, і щоб ходити дорогами Його всі дні, — то додаси собі ще три міста понад ті три, 10 щоб не була пролита неповинна кров серед твоєї краї, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і не буде на тобі кров. 11 А коли хто буде ненавидіти свого ближнього, і буде чатувати на нього, і повстане на нього та й уб'є його, і той помре, і втече він до одного з тих міст, 12 то пошлють старші його міста, і візьмуть його звідти, і дадуть його в руку месника крові, і він помре. 13 Не змилюєш себе око твоє над ним, і ти усунеш кров неповинного з Ізраїля, і буде добре тобі. 14 Не пересунеш межі свого ближнього, яку розмежували предки в наділі твоїм, яке посядеш ти в краї, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. 15 Не стане один свідок на кого для всякої провини і для всякого гріха, — у кожнім гріху, що згрішить, на слова двох свідків або на слова трьох свідків відбудеться справа. 16 Коли стане на кого неправдивий свідок, щоб свідчити проти нього підступно, 17 то стануть двоє цих людей, що мають суперечку, перед лицем Господнім, перед священиками та суддями, що будуть у тих днях. 18 І судді добре дослідять, а ось свідок — неправдивий той свідок, неправду говорив на брата свого, 19 то зробіте йому так, як він замишляв був зробити своєму братові, — і вигубиш зло з-посеред себе. 20 А позостали будуть слухати, і будуть боятися, і більш вже не будуть робити серед себе такого, як та річ зла. 21 І не змилюєш себе око твоє: життя за життя, око за око, зуб за зуба, рука за руку, нога за ногу.

20 Коли ти вийдеш на війну проти свого ворога, та побачиш коні й вози, та народ, численніший від тебе, то не будеш боятися їх, бо з тобою Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю. 2 І станеться, коли ви приступите до бою, то підійде священик і буде промовляти до народу, 3 та й скаже до них: „Слухай, Ізраїлю, ви приступаєте сьогодні до бою проти ваших ворогів. Нехай не зм'якне серце ваше, — не бійтеся, і не страшіть, і не лякайтеся їх, 4 бо Господь, Бог ваш, Він Той, що йде з вами воювати для вас з вашими ворогами, щоб спасти вас!“ 5 А урядники будуть промовляти до народу, говорячи: „Хто є тут такий, що збудував новий дім, та не справив обряду понівин? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не справив на ньому обряду понівин. 6 І хто є тут такий, що засадив виноградника та не користався ним? Нехай

він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не скористався ним. 7 А хто є тут такий, що засватав жінку, та не взяв її? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не взяв її“. 8 І далі промовлятимуть урядники до народу та й скажуть: „Хто є тут такий, що лякливий та м'якосердий? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не розслабив він серця братів своїх, як є серце його“. 9 І станеться, коли урядники закінчать промовляти до народу, то призначать зверхників для військових відділів на чолі народу. 10 Коли ти приступиш до міста, щоб воювати з ним, то запропонує йому перше мир. 11 І станеться, якщо воно відповість тобі: „Мир“, і відчинить браму тобі, то весь той народ, що знаходиться в ньому, буде тобі на данину, і буде служити тобі. 12 А якщо воно не замірить з тобою, і буде провадити з тобою війну, то обложиш його. 13 І Господь, Бог твій, дасть його в руку твою, а ти повбиваєш усю чоловічу сталь його вістрям меча. 14 Тільки жінок, і дітей, і худобу, і все, що буде в тім місті, всю здобич його забереш собі, і будеш ти їсти здобич ворогів своїх, що дав тобі Господь, Бог твій. 15 Так ти зробиш усім містам, дуже далеким від тебе, що вони не з міст цих народів. 16 Тільки з міст тих народів, які Господь, Бог твій, дає тобі на володіння, не позоставиш при житті жодної душі, 17 бо конче вчиниш їх закляттям: Хіттеянина, і Амореянина, і Ханаанеянина, і Перізеянина, і Хіввеянина, і Євусеянина, як наказав був тобі Господь, Бог твій, 18 щоб вони не навчили вас робити такого, як усі їхні гидоти, що робили вони богам своїм, бо тоді згрішите ви перед Господом, Богом своїм. 19 Коли будеш облягати місто багато днів, щоб воювати з ним та щоб здобути його, то не знищиш його дѣрева, і не піднесеш сокири на нього, бо з нього ти їстимеш, і його не будеш стинати, бо чи ж пільне дѣрево — то чоловік, щоб увійти перед тобою до обложеного міста? 20 Тільки дѣрево, що про нього ти знаєш, що воно не дѣрево на їжу, його знищиш та зігнеш, і будеш будувати з нього речі облягання проти того міста, яке провадить з тобою війну, аж до упадку його.

21 Коли на землі, яку дає тобі Господь, Бог твій на володіння, буде знайдений забитий, що впав на полі, і не буде відомим, хто вбив його, 2 то повиходять старші твої та судді твої, та й виміряють до тих міст, що навколо забитого. 3 І станеться, коли довідаються про місто, найближче до забитого, то візьмуть старші того міста телицю з худоби великої, що нею не працювано, що вона не тягана в ярмі. 4 І старші того міста зведуть ту телицю до долини висихаючого потоку, що на ньому не орано, і що він не засіюваний, і там у долині висихаючого потоку переріжуть шию тій телиці. 5 І підійдуть священики, Левієві сини, — бо їх виврав Господь, Бог твій, щоб служили йому, і щоб благословляли Господнім Ім'ям,

і за їхніми словами буде рішатися всяка суперечка та всяка поразка. **6** І всі старші того міста, найближчі до забитого, умиють свої руки над телицею, що в долині висихаючого потоку їй перерізана шия. **7** І освідчать вони та й скажуть: „Руки наші не пролили цієї крові, а очі наші не бачили. **8** Прости наро́дові своєму, Ізраї́леві, якого Ти, Господи, викупив, і не дай неповинної крові посеред народу Свого, Ізраїля“, **1** буде прощена їм та кров. **9** А ти усунеш неповинну кров з-посеред себе, коли роби́тимеш справедливе в Господніх оча́х. **10** Коли ти вийдеш на війну на ворогів своїх, і Господь, Бог твій, дасть їх у твою руку, і ти поплони́ши із них полоні́них, **11** і побачиш серед полоні́них гарновиду жінку, і вподобаєш її собі, і візьмеш собі за жінку. **12** то впровадиш її до сере́дини свого дому, а вона ого́лить свою голову й обітне свої нігті. **13** І зди́ме вона з себе одіж полону́ свого, і осяде в твоєму домі, та й буде оплакувати батька свого та матір свою місяць ча́су, а по тому ти ввійдеш до неї й станеш їй чоловіком, і вона стане тобі за жінку. **14** І станеться, коли ти потім не полюбиш її, то відпустиш її за її волею, а продати — не продаси її за срібло, і не будеш поводитися з нею як з неві́льницею, бо ти жив із нею. **15** Коли хто матиме дві жінки, одна кохана, а одна знена́виджена, і вони вродять йому синів, та кохана й та знена́виджена, і буде перворідний син від знена́видженої, **16** то станеться того дня, коли він робитиме синів своїх спадкоємцями того, що́ буде його, то не зможе він зробити перворідним сина тієї коханої за життя того перворідного сина знена́видженої, **17** але за перворідного визнає сина знена́видженої, щоб дати йому подвійно з усього, що в нього зна́йдеться, бо він початок сили його, — його право перворідства. **18** Коли хто матиме неслухняного й непокірного сина, що не слухається голосу батька свого та голосу своєї матері, і докоря́тимуть йому, а він не буде їх слухатися, **19** то ба́тько його та мати його схоплять його, і приведуть його до старших його міста та до брами того місця. **20** І скажуть вони до старших міста його: „Оцей наш син неслухня́ний та непокі́рний, — він не слухає голосу нашого, ласу́н та п'яни́ця“. **21** І всі люди його міста закида́ють його ка́мінням, — і він помре. І вигубиш те зло з-посеред себе, а весь Ізраїль буде слухатися й буде боятися. **22** А коли буде на кому гріх смертного присуду, і буде він убитий, і ти повісиш його на дере́ві, **23** то труп його не буде ночувати на дере́ві, але конче поховаш його того дня, бо повішений — Боже прокля́ття, і ти не занечи́стиш своєї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок.

22 Коли побачиш вола свого брата або щось із о́тарі, що заблуді́ли, то ти не сховаєшся від них, а конче вернеш їх своєму братові. **2** А якщо брат твій не близький до тебе, чи ти не знаєш його, то забереш те до дому свого, і воно буде з тобою, аж поки брат твій не буде шукати його, — і по́вернеш його йому. **3**

І так зробиш ослові його, і так зробиш одежі його, і так зробиш усякий згу́бі брата свого, що згу́блена в нього, а ти зна́йдеш її, — не зможеш ховати її. **4** Коли побачиш осла свого брата або вола його, що впали на дорозі, то ти не сховаєшся від них, — конче підіймеш їх разом із ним. **5** Не буде чоловіча річ на жінці, а мужчи́на не зодягне́ жіночої одежі, бо кожен, хто чинить це, — огида він для Господа, Бога свого. **6** Коли спіткається на дорозі пташи́не кубло перед тобою на якумобудь дере́ві чи на землі з пташенятами або з яйцями, а мати сидить на пташенятах або на яйцях, то не візьмеш тієї матері з дітьми, — **7** конче відпустиш ту матір, а дітей візьмеш собі, щоб було добре тобі, і щоб ти продовжив свої дні. **8** Коли збудуєш новий дім, то зробиш поруччя для да́ху свого, і не напровадиш крові на дім свій, коли спаде з нього хтось. **9** Не будеш засівати свого виноградника подвійним насінням, щоб не зробити закля́тим усе насіння: і що засієш, і врожай виноградника. **10** Не будеш орати волон і ослом разом. **11** Не одягнеш одежі з двійно́го матеріалу, — з вовни й льону разом. **12** Пороби́ш собі кута́си на чотирьох кра́ях свого покриття, що ним покриваєшся. **13** Коли хто візьме жінку, і ввійде до неї, але потім знена́видить її, **14** і зводитиме на неї ганьбли́ві слова, і пустить про неї неславу та й скаже: „Жінку цю взяв я, і збли́зився з нею, та не знайшов у неї дівóцтва“, **15** то візьме ба́тько тієї дівчини та мати її, і віднесу́ть доказа́ дівóцтва тієї дівчини до старших міста, до брами. **16** І скаже ба́тько тієї дівчини до старших: „Я дав тому чоловікові дочку́ свою за жінку, та він знена́видів її. **17** І ось він зводить на неї ганьбли́ві слова, говорячи: „Я не знайшов у твоєї дочкі́ дівóцтва“, а оце знаки дівóцтва моєї дочкі“. І розтягну́ть одежу перед старшими міста. **18** А старші того міста візьму́ть того чоловіка, та й покараю́ть його, **19** і накладу́ть на нього пені́ю, сто шеклі́в срібла, — і даду́ть ба́тькові тієї дівчини, — бо він пустив неславу на Ізраї́леву дівчину, а вона буде йому за жінку, — він не зможе відпустити її по всі свої дні. **20** А якщо правдою бу́ло це слово, — не зна́йдене було дівóцтво в тієї дівчини, — **21** то приведу́ть ту дівчину до дверей дому ба́тька її, і вкаменую́ть її люди її міста ка́мінням, — і вона помре, бо зробила негідність між Ізраї́лем на спроне́вірення́ дому ба́тька свого, — і вигубиш зло з-посеред себе. **22** Коли буде зна́йдений хто, що лежить із замі́жною жінкою, то помру́ть вони обо́є, — той чоловік, що лежав із жінкою, і та жінка, і вигубиш зло з Ізраїля. **23** Коли дівчина буде зару́чена чоловікові, і спіткає її хто в місті, і ляже з нею, **24** то виведе́те їх обох до брами того міста, і вкамену́єте їх ка́мінням, і вони помру́ть, — ту дівчину за те, що не кричала в місті, а того чоловіка за те, що збезчестив жінку свого ближнього, і вигубиш зло серед себе. **25** А як хто на полі спітка́є зару́чену дівчину, і схопи́ть її та й ляже з нею, то помре той чоловік, що ліг із нею, він сам, **26** а тій дівчині не зробиш нічо́го, — нема тій дівчині смерте́льного гріха́, бо це таке, як повстане

хто на свого ближнього й уб'є його, така це річ. **27** Бо в полі він спіткав її, — кричала та зарúčена дівчина, та не було кому врятувати її. **28** Коли хто спіткає дівчину, що не була зарúčена, і схопить її, і ляже з нею, і застануть їх, **29** то той чоловік, що лежав із нею, дасть батьковій тієї дівчини п'ятдесят шеклів срібла, і вона стане йому за жінку, за те, що збезчестив її, — не зможе він відпустити її по всі свої дні. **30** Ніхто не візьме жінки свого батька, і не відкриє подólка одежі бáтька свогоб.

23 Не ввійде на збори Господні ранений розчáвленням я́тер та з відрізаним членом. **2** Неправоложний не ввійде на збори Господні, також десяте покоління його не ввійде на збори Господні. **3** Не ввійде на збори Господні аммонітянин та моавітянин, також десяте їхнє покоління не ввійде на збори Господні, аж навіки, **4** за те, що вони не вийшли назустріч вас із хлібом та водою в дорозі, коли ви виходили з Єгипту, і що найняли́ були на тебе Валаама, Беорового сина з Петору Араму двох річо́к, щоб прокля́ти тебе. **5** Та не хотів Господь, Бог твій, слухати Валаама, і перемінив тобі Господь, Бог твій, те прокля́ття на благослове́ння, бо любить тебе Господь, Бог твій. **6** Не будеш бажати для них миру й добра по всі свої дні навіки. **7** Не обри́диш собі Ідумянина, бо він твій брат; не обри́диш собі Єгиптянина, бо був ти прихóдьком у краї́ його. **8** Сини, що народяться їм, покоління́ третє ввійде з них на збори Господні. **9** Коли та́бір вийде на ворогів твоїх, то будеш стерегтися всякої злої речі. **10** Коли поміж тебе буде хто, що буде нечистий з нічної приго́ди, то він вийде поза та́бір, — до середини табору не ввійде. **11** А коли наступатиме вечір, обмиється в воді, а по за́ході сонця ввійде до середини табору. **12** А місце на потребу буде тобі поза табором, щоб виходити тобі туди назóвні. **13** А лопатка буде в тебе на пояс твоїм; і станеться, коли ти сидітимеш назóвні, то будеш копати нею, і зно́ву закриеш свою нечисті́сть, **14** бо Господь, Бог твій, ходить у середині табору твого, щоб тебе спасати, і видавати ворогів твоїх тобі. І буде та́бір твій святий, і Він не побачить у тебе соромі́тної речі, і не відвє́рнеться. **15** Не видавай панові раба його, який сховається до тебе від пана свого. **16** З тобою він сидітиме серед вас у місці, яке він вибере за добре собі в одній з твоїх брам, і ти не будеш гно́бити його. **17** Блудни́ця не буде з Ізраїлевих дочо́к, і блудоді́й не буде з Ізраїлевих синів. **18** Не принесеш дару розпу́сниці й ціни пса до дому Господа, Бога твого, ні за яку обі́тницю, бо тож вони обоє — гидо́та перед Господом, Богом твоїм. **19** Не будеш позичати братові своєму на відсо́ток срібла, на відсо́ток їжі та всякої речі, що позичається на відсо́ток. **20** Чужому позичиш на відсо́ток, а братові своєму не позичиш на відсо́ток, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій у всьому, до чо́го доторкнеться рука твоя на тій землі, куди ти

входиш на володі́ння її. **21** Коли ти складеш обі́тницю Господе́ві, Богові твоєму, не загаюйся виконати її, бо конче буде жадати Господь, Бог твій, від тебе, і буде на тобі гріх. **22** А коли ти не складав обі́тниці, не буде на тобі гріха. **23** Що вийшло з уст твоїх, будеш додержувати й будеш виконувати, як обі́цяв ти Господе́ві, Богові своєму, добровільну жертву, що промовляв ти своїми устами. **24** Коли ввійдеш до виноградника свого ближнього, то будеш їсти виноград, скільки схоче душа твоя, до свого насичення, а до посуду свого не візьмеш. **25** Коли ти ввійдеш на дозріле зби́жжя свого ближнього, то будеш рвати колоски рукою своєю, а серпом не будеш жати на дозрілі́м зби́жжі свого ближнього.

24 Як хто візьме жінку, і стане їй чоловіком, і коли вона не знайде ласки в очах його, бо знайшо́в у ній яку ганебну річ, то напише їй листа розводо́вого, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. **21** вийде вона з його дому, і пі́де, і вийде за іншого чоловіка, **3** і коли зне́навидить її той останній чоловік, то напише їй листа розводо́вого, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. Або коли помре той останній чоловік, що взяв був її собі за жінку, **4** не може перший її муж, що відпустив її, вернути й узяти її, щоб стала йому за жінку по тому, як була занечі́щена, бо це огида перед Господнім лицем, і ти не зробиш грішно́ю тієї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спа́док. **5** Коли хто недавно одружився, не пі́де він до війська, і ніяка справа не покладеться на нього, — вільний він буде один рік для свого дому, і пора́дує свою жінку, що взяв. **6** Ніхто не візьме в заста́ву до́лшнього каменя жо́рен або горі́шнього каменя жо́рен, бо він душу взяв би в заста́ву. **7** Коли буде хто зна́йдений, що вкрав кого з братів своїх, з Ізраїлевих синів, і буде пово́дитися з ним як із неві́льником, або й продасть його, то нехай помре той злоді́й, і ти вигубиш зло з-посеред себе. **8** Стережися в хворобі прока́зи, щоб дуже пильнувати, і робити все те, як навчав тебе священики-Левити; як наказав я їм, будете додержувати, щоб виконати те, **9** Пам'ятайте те, що зробив був Господь, Бог твій, Марі́ямі в дорозі, коли ви виходили з Єгипту. **10** Коли ти позичиш своєму ближньому по́зичку з чо́гось, не ввійдеш до дому його, щоб узяти заста́ву його, — **11** назóвні будеш стояти, а той чоловік, що ти позичив йому, винесе до тебе заста́ву назóвні. **12** А якщо він чоловік убогий, не ляжеш спати, маючи заста́ву його, — **13** конче вє́рнеш йому ту заста́ву при за́ході сонця, і буде він спати на одежі своїй, і буде благословляти тебе, а тобі буде це за праведність перед лицем Господа, Бога твого. **14** Не будеш утискати на́ймита, убогого й незмо́жного з братів своїх та з прихóдька свого, що в краї́ твоїм у брамах твоїх. **15** Того ж дня даси йому запла́ту, і не за́йде над нею незапла́ченою сонце, бо вбогий він, і до неї лине душа його. І не буде він кликати на тебе до Господа, і не

буде гріха на тобі. **16** Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, — кожен за гріх свій смертю покараний буде. **17** Не скривши суду на прихóдька, на сироту, і не будеш брати в застáву вдовиної одежі. **18** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у Єгипті, і викупив тебе Господь, Бог твій, звідти, тому я наказую тобі робити цю річ. **19** Коли будеш жати жніво своє на своїм полі, і забудеш на полі снопа, не вёрнешся взяти його, — він буде прихóдькові, сироті та вдові, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у всім чині твоїх рук. **20** Коли будеш оббивати оливку свою, не будеш переоббивати в галу́зках за собою: воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **21** Коли будеш збирати виноград свого виноградника, не будеш збирати полишеного за собою, — воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **22** І будеш пам'ятати, що рабом був ти в єгипетськiм краї, то́му я наказую тобі робити цю річ.

25 Коли буде суперéчка між людьмі, і вони прийдуть до сáду, то розсудять їх, — і оправдають справедливого, а несправедливого осудять. **2** І станеться, якщо вартий биття той несправедливий, то покладе його суддя, і буде його бити перед собою, — число ударів згідно з його несправедливістю. **3** Сорока ударами буде його бити, не більше; щоб не бити його більше над те великим биттям, і щоб не був злегковáжений брат твій на очах твоїх. **4** Не зав'яжеш рота воліві, коли він молотить. **5** Коли браття сидітимуть разом, і один із них помере, а сина в нього нема, то жінка померлого не вийде заміж назовні за чужого, — дівер її прийде до неї та й візьме її собі за жінку, і подіверує її. **6** І буде перворідний, що вона породить, — стане він ім'ям його брата, що помер, і не буде стерте ім'я його з Ізраїля. **7** А якщо той чоловік не схоче взяти своєї братової, то братова́ його вийде до брами до старших та й скаже: „Дівер мій відмовився відновити своєму братові ім'я в Ізраїлі, не хотів подіверувати мене“. **8** І покличуть його старші його міста, і промовлятимуть до нього, а він устане та й скаже: „Не хочу взяти її“, **9** то підійде його братова́ до нього на очах старших, і здійме йому чобота з ноги його, і плюне в обличчя його, і заговорить, і скаже: „Так робиться чоловікові, що не будує дому свого брата“. **10** І буде зване ім'я його в Ізраїлі: Дім роззутого. **11** Коли чоловіки будуть сваритися разом один з одним, і підійде жінка одного, щоб оберегти свого чоловіка від руки того, що б'є його, і простягне свою руку, і схопить за сором його, **12** то відрубаше руку її, — нехай не змило́сёрдиться око твоє! **13** Не буде в тебе в торбі твоїй подвійного ка́меня до ваги, великого й малóго, **14** не буде тобі в твоїм домі подвійної ефі, великої й малóї. **15** Камінь до ваги буде в тебе повний і справедливий, ефа́ буде в тебе повна й справедлива, щоб продовжилися дні твої на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **16** Бо огида перед Господом, Богом твоїм, кожен, хто чинить таке, хто чинить несправедливість.

17 Пам'ятайте, що зробив був тобі Амалік у дорозі, коли ви виходили з Єгипту, **18** що спіткав тебе в дорозі, і повбивав між тобою всіх задніх осла́блених, коли ти був змучений та стрóджений, а він не боявся Бога. **19** І станеться, коли Господь, Бог твій, дасть тобі мир від усіх ворогів твоїх навколо в краї, що Господь, Бог твій, дає тобі як спáдок, щоб посісти його, то зітреш пам'ять Амаліка з-під неба. Не забудь!

26 І станеться, коли ти ввійдеш до того кра́ю, що Господь, Бог твій, дає тобі як спáдок, і посядеш його, і осядеш у ньому, **2** то візьмеш із почáтків усякого плóду землі, що збереш із Кра́ю свого, що Господь, Бог твій, дає тобі, і покладеш їх у кіш, та й підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там пробувало́ ім'я́ Його. **3** І прийдеш ти до священика, що буде тими днями, та й скажеш йому: „Засвідчую це сьогодні Господе́ві, Богові твоєму, що я ввійшов до краю, що Господь заприсягнув був батькам нашим, щоб дати нам“. **4** І візьме священик того коша́ з твоєї руки, і покладе його перед жéртвником Господа, Бога твого. **5** А ти відповіси та й скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Мандрівний араме́янин був мій батько, і він зійшов до Єгипту, і часово замешкав там із небагатьма́ людьмі, та й став там народом великим, сильним та числénним. **6** І чинили нам зло єгиптяни, і гно́били нас, і давали нас на роботу тяжку́. **7** І голосили ми до Господа, Бога батьків наших. І почув Господь голос наш, і побачив нашу бідóу, і труд наш, і ўтиск наш. **8** І вивів нас Господь із Єгипту рукою сильною та раме́ном витягненим, і стра́хом великим, і ознаками та чудами. **9** І привів нас до цього місця, і дав нам цей край, край, що тече молоком та медом. **10** А тепер оце приніс я почáток плóду цієї землі, яку Ти дав мені, Господи“. І покладеш його перед лицем Господа, Бога свого, і поклóнишися перед лицем Господа, Бога свого. **11** І будеш радіти всім добром, що дав тобі Господь, Бог твій, тобі та дóмові твоєму, ти, і Левит, і прихóдько, що посеред тебе. **12** А коли ти скінчиш десятинити всю десятину врожаю свого року третього, року десятини, і даси Левиту, прихóдькові, сироті та вдові, і будуть вони їсти в брамах твоїх і наситяться, **13** то скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Забрав я присвячене з дому, та й дав його Левиту та прихóдькові, сироті та вдові, за всіма́ Твоїми заповідями, що Ти наказав був мені, — я не переступив котроїсь із заповідей Твоїх і не забув. **14** Не їв я з нього в жалобі своїй, і не брав з нього в нечистоті, і не дав з нього для померлого, — я слухався голосу Господа, Бога свого, чинив усе, як наказав Ти мені. **15** Споглянь же з святого мéшкання Свого, із небéс, і поблагослови наро́д Свій, Ізраїля, та землю, яку Ти дав нам, як присягнув був нашим батькам, Край, що тече молоком та медом“. **16** Цього дня Господь, Бог твій, наказує тобі виконувати ці постанови та закони, а ти будеш додержувати, та будеш виконувати їх усім серцем своїм та всією душею

своєю. 17 Ти сьогодні засвідчив Господеві, що Він буде тобі Богом, і що ти будеш ходити доробгами Його, і що будеш виконувати постанови Його, і заповіді Його, і закони Його, і що будеш слухатися голосу Його. 18 А Господь сьогодні засвідчив тобі, що ти будеш Йому народом вибраним, як Він наказав був тобі, і що ти виконуватимеш усі заповіді Його, 19 і що Він ставить тебе найвищим понад усі народи, яких Господь учинив, на хвалу, і на ім'я, і на славу, і що будеш ти для Господа, Бога свого, народом святим, як Він говорив вам.

27 І наказав Мойсей та Ізраїлеві старші народів, говорячи: „Додержуйте всіх заповідей, що я сьогодні наказую вам! 2 І станеться того дня, коли ви перейдете Йордан до того краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то поставиш собі велике каміння, і повাপниш їх вапном. 3 І напишеш на них усі слова цього Закону, коли перейдеш, щоб увійшов ти до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, край, що тече молоком та медом, як промовляв був Господь, Бог батьків твоїх, до тебе. 4 І станеться, коли ви перейдете Йордан, поставите те каміння, що я наказую вам сьогодні, на горі Евал, і повাপните їх вапном. 5 І збудуєш там жертовника для Господа, Бога свого, жертовника з каміння, — не піднесеш над ними заліза. 6 З нетесаного каміння збудуєш жертовника Господа, Бога свого, і принесеш на ньому цілопалення Господеві, Богові своєму. 7 І принесеш на жертву мирні жертви, і будеш там їсти, і будеш тішитися перед лицем Господа, Бога свого. 8 І напишеш на тих каміннях усі слова цього Закону дуже виразно“. 9 І промовляв Мойсей та всі священники-Левити, до всього Ізраїля, говорячи: „Уважай та слухай, Ізраїлю, — ти цього дня став народом Господа, Бога свого. 10 І будеш ти слухатися Господа, Бога свого, і будеш виконувати заповіді Його та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні“. 11 І наказав Мойсей того дня народів, говорячи: 12 „Оці стануть на горі Гарізім, щоб благословляти народ, коли ви перейдете Йордан: Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Йосип, і Веніамін. 13 А оці стануть для клятви на горі Евал: Рувім, Гад, і Асир, і Завулон, Дан і Нефтаїм. 14 І відповідять Левити, і скажуть до всіх Ізраїлевих мужів сильним голосом: 15 „Проклята людина, що зробить боввана різаного або литого, гідтоту для Господа, чин різьбярських рук, і поставити таємно! І відповість увесь народ, та й скаже: амінь! 16 Проклятий той, хто легковажить свого батька та свою матір! А весь народ скаже: амінь! 17 Проклятий, хто пересуває межі свого ближнього! А весь народ скаже: амінь! 18 Проклятий, хто робить блудячим сліпого в дорозі! А весь народ скаже: амінь! 19 Проклятий, хто перекручує право прихоська, сироти та вдови! А весь народ скаже: амінь! 20 Проклятий, хто лягає з жінкою батька свого, бо відкрив він подолка одержі свого батька! А весь народ скаже: амінь! 21 Проклятий,

хто лягає з усяким скотом! А весь народ скаже: амінь! 22 Проклятий, хто лягає з сестрою своєю, дочкою свого батька або з дочкою своєї матері! А весь народ скаже: амінь! 23 Проклятий, хто лягає з тещею своєю! А весь народ скаже: амінь! 24 Проклятий, хто вбиває свого ближнього потаємно! А весь народ скаже: амінь! 25 Проклятий, хто бере підкупа, щоб забити кого, пролляти кров неповинну! А весь народ скаже: амінь! 26 Проклятий, хто не дотримає слів цього Закону, щоб виконувати їх! А весь народ скаже: амінь!“

28 „І станеться, якщо дійсно будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей, що я наказую тобі сьогодні, то поставити тебе Господь, Бог твій, найвищим над усі народи землі. 2 І прийдуть на тебе всі оці благословення, і досягнуть тебе, коли ти слухатимешся голосу Господа, Бога свого. 3 Благословенний ти в місті, і благословенний ти на полі! 4 Благословенний плід утроби твоєї, і плід твоєї землі, і плід худоби твоєї, плід биків твоїх і котиння отари твоєї! 5 Благословенний твій кіш та діжа твоя! 6 Благословенний ти у вході своїм, і благословенний ти в виході своїм! 7 Господь учинить, що ворогі твої, які повстають на тебе, будуть побиті перед тобою, — вони однією дорогою вийдуть навперейми тебе, а сімомá дорогами втікатимуть перед тобою. 8 Господь накаже Своему благословенню бути з тобою в коморах твоїх, та в усьому, чого доторкнеться рука твоя, і благословлятиме тебе в краю, що Господь, Бог твій, дає тобі. 9 Господь поставити тебе Собі за святий народ, як присягнув був тобі, коли ти будеш додержуватися заповідей Господа, Бога твого, і підеш дорогами Його. 10 І побачать усі народи землі, що Господне ім'я кличеться на тобі, — і будуть боятися тебе. 11 І Господь дасть тобі добрий приріст у пліді утроби твоєї, і в пліді худоби твоєї, і в пліді поля твого на тій землі, що Господь запрягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі. 12 Господь відчинить для тебе свою добру скарбницю, небеса, щоб дати дощ для краю твого в часі його, і щоб поблагословити всякий чин твоєї руки. І ти позичатимеш багатьом народам, а сам не позичатимеш ні в кого. 13 І вчинить тебе Господь головою, а не хвостом, і ти будеш тільки верхом, а не будеш долом, коли будеш слухатися заповідей Господа, Бога свого, що я сьогодні наказую тобі, щоб додержувати й виконувати, 14 і не відступиш від усіх тих слів, що я сьогодні наказую вам, ані праворуч, ані ліворуч, щоб ходити за іншими богами й служити їм. 15 Та станеться, коли ти не будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей та постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, то прийдуть на тебе всі оці прокляття, і досягнуть тебе: 16 Проклятий ти в місті, і проклятий ти в полі! 17 Проклятий кіш твій та діжа твоя! 18 Проклятий плід утроби твоєї та плід твоєї землі, плід

биків твоїх та котіння отари твоєї! **19** Проклятий ти у вході своїм, і проклятий ти в виході своїм! **20** Пошле Господь на тебе прокляття, і замішання, і нещастя на всякий п'очин твоєї руки, що ти зробиш, аж поки ти не будеш вигублений, і аж поки ти скоро не загинеш через зло твоїх чинів, що опустив ти Мене. **21** Приліпить Господь до тебе моровицю, аж поки вона не вигубить тебе з-над землі, куди ти входиш посісти її. **22** Ударить Господь тебе сухотами, і проп'асницею, і запаленням, і гарячкою, і мечем, і посухою, і іржею, — і вони будуть гнати тебе, аж поки ти не загинеш. **23** І стане небо твоє, що над твоєю головою, міддю, а земля, що під тобою, залізом. **24** Дасть Господь замість дощу Краєві твоєму куряву, а порох із неба буде сходити на тебе, аж поки не будеш ти вигублений. **25** Віддасть тебе Господь на поразку твоїм ворогам. Однією дорогою ти вийдеш наперейми його, а сімома дорогами втікати будеш перед ним, і будеш розпорошений по всіх царствах землі. **26** І буде твій труп на їжу для всякого птаства небесного та для худоби земної, і не буде нікого, хто б їх пополошив. **27** Ударить тебе Господь єгипетським гнояком, г'удзами, лишаями, струпами такими, що не зможеш їх вілікувати. **28** Ударить тебе Господь божевільям, і сліпотю, і туподумством. **29** І будеш ти мацати в південь, як мацає сліпий у темряві, і не матимеш пов'одження в дорогах своїх, і будеш ти по всі дні тільки утіскуваний та грабований, та не буде кому боронити. **30** Одр'ужишся з жінкою, та хто інший лежатиме з нею. Хату збудуєш, та в ній не сидітимеш. Засадити виноградника, та не будеш користатися ним. **31** Заколений буде віл твій на оч'ах твоїх, та їсти не будеш із нього. Твій осел буде заграбований перед тобою, і не вернеться до тебе. От'ара твоя віддана буде ворогам твоїм, і не буде кому боронити тебе. **32** Сини твої та д'очки твої будуть віддані іншому народові, а очі твої будуть бачити й гинути за ними цілий день, а твоя рука не матиме сили. **33** Плід твоєї землі та весь труд твій поїсть народ, якого ти не знав, а ти будеш тільки утіскуваний та гноблений по всі дні. **34** І ти збожеволієш від того, що бачитимуть очі твої. **35** Ударить тебе Господь злим гнояком на колінах і на ст'гнах, від якого не зможеш вілікуватися, від стопи ніг твоїх і аж до ч'єрапа твого. **36** Відведе Господь тебе та царя твого, якого поставиш над собою, до народу, якого не знав ти та батькі твої, і ти будеш служити там іншим богам, — д'єреву та кам'єневі. **37** І станеш ти страхіттям, погов'ором та посміх'овищем серед усіх народів, куди відведе тебе Господь. **38** Багато насіння вінесеш на поле, та мало збереш, — бо пожерé його саран'а. **39** Посадажуєш виноградники й будеш обробляти, та не будеш пити вина й не будеш збирати, — бо пожере його черв'а. **40** Будуть у тебе оливки по всім краї твоїм, та оливою не будеш маститися, — бо поспадає оливка твоя. **41** Ти породиши синів і дочок, та не будуть для тебе вони, — бо п'ідуть у неволю. **42** Усяке твоє д'єрево та плід твоєї землі обсяде черв'а.

43 Приходько, що серед тебе, піднесеться понад тебе високо-високо, а ти з'йдеш низько-низько. **44** Він тобі позичатиме, а ти йому не позичатимеш, він стане головою, а ти станеш хвостом. **45** І прийдуть на тебе всі оці прокляття, і будуть гнати тебе, і доженуть тебе, аж поки ти будеш вигублений, бо не слухав ти голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати заповіді Його та постанови Його, що Він наказав був тобі. **46** І будуть вони на тобі на ознаку та на доказ, та на насінні твоєму аж нав'іки. **47** За те, що не служив ти Господеві, Богові своєму, у радості та в добрі серця, із рясн'оти всього, **48** то будеш служити в'орогові своєму, якого Господь пошле на тебе, у голоді, і в прагненні, і в наготі, і в недостатку всього, а він дасть залізне ярмо на твою шию, аж поки вигубить тебе. **49** Господь нанесе на тебе народ іздалека, з кінця землі, так, як летить орел, народ, що мови його ти не розумієш, **50** народ жорст'окий, що не зважатиме на стар'ого, а для юнака не буде милост'ивий. **51** І він буде жерти плід твоєї худоби та плід твоєї землі, аж поки вигубить тебе, і він не позоставить тобі збіжж'я, ані виноградного соку, ані оливи, ані пор'оду биків твоїх, ані котіння от'ари твоєї, аж поки вигубить тебе. **52** І він буде облягати тебе в усіх твоїх брамах, аж поки порозвалює по всім твоїм краї твої міцні і укріплені м'ури, на які ти над'явся, і буде гнобити тебе в усіх твоїх брамах по всім твоїм краї, що дав тобі Господь, Бог твій. **53** І будеш ти їсти плід утр'оби своєї, тіло синів своїх та дочок своїх, що дав тобі Господь, Бог твій, в обл'озі та в утіску, яким буде гнобити тебе твій ворог. **54** Кожен найлагідніший серед тебе й найбільше випещений, — буде око його лихе на брата свого, і на жінку л'оня свого, і на р'ешту синів своїх, що позоставить їх ворог, **55** щоб не дати ані одному з них тіла синів своїх, що буде він їсти, бо йому не позостанеться нічого в обл'озі та в утіскуві, яким буде утискати тебе твій ворог по всіх твоїх брамах. **56** Найлагідніша між тобою й найбільше випещена, що через п'єщення та ніжність не пр'обувала ставити на землю стопи своєї ноги, — але буде око її на мужа л'оня свого, і на сина свого, і на дочку свою, **57** і на послід, що виходить з-поміж ніг її при пор'оді, і на дітей своїх, що пор'одить, — бо поїсть їх таємно через недостаток усього в обл'озі та в утіску, яким буде гнобити тебе твій ворог у брамах твоїх. **58** Якщо ти не будеш дод'єржувати, щоб виконувати всі слова цього Зак'ону, написані в цій книзі, щоб боятися того славного й страшного Ймення Господа, Бога твого, **59** то Господь наведе надзвичайні порази на тебе, та порази на насіння твоє, порази великі та певні, і хвороби злі та постійні. **60** І наведе Він на тебе всякий єгипетський біль, якого боявся ти, а він пристане до тебе. **61** Також усяку хворобу та всяку поразу, що не написана в книзі цього Зак'ону, — наведе їх Господь на тебе, аж поки будеш ти вигублений. **62** І позостане вас мало, — замість того, що були ви, щодо числ'єнності, як з'орі небесні, — бо ти не слухався голосу Господа,

Бога свого. **63** І станеться, як Господь радів був вами, коли робив вам добро, і коли розмножував вас, так буде радіти Господь вами, коли вигублятиме вас та коли винищуватиме вас, — і ви будете вірвані з-над цієї землі, куди ти входиш посісти її. **64** І розпоробить тебе Господь серед усіх народів від кінця землі й аж до кінця землі, і ти служитимеш там іншим богам, яких не знав ані ти, ані батьки твої, — дереву та каменеві. **65** І поміж цими народами не будеш ти спокійний, і не буде місця спочінку для стопі твоїх ніг. І Господь дасть тобі там серце тремтятьче, і ослаблення очей, і омлівання душі. **66** І буде життя твоє вісити на волоску перед тобою і ти боятимешся вдень та вночі, і не будеш певний свого життя. **67** Уранці ти скажеш: „О, якби вечір!“, а ввечері скажеш: „О, якби ранок!“ зо страху серця свого, що будеш боятися, та з видіння очей своїх, що будеш бачити. **68** І верне тебе Господь до Єгипту на кораблях тією дорогою, про яку я казав тобі, що вже більше не побачиш її, і там ви продаватиметеся ворогам своїм за рабів та за невільниць, — та не буде покупця“.

29 Оце слова заповіту, що наказав був Господь Мойсеєві скласти з Ізраїлевими синами в моавському краї, окрім того заповіту, що склав був із ними на Хориві. **2** І скликав Мойсей усього Ізраїля та й сказав їм: „Ви бачили все, що зробив був Господь на ваших очах в єгипетським краї фараонові, і всім рабам його та всьому його країєві, — **3** ті великі випробування, що бачили очі твої, ті великі ознаки та чуда, **4** та не дав вам Господь серця, щоб пізнати, і очей, щоб бачити, і ушей, щоб слухати, аж до дня цього. **5** І провадив я вас сорок літ пустинею, — не зужилися одержі ваші на вас, а чобіт твій не зужився на твоїй нозі. **6** Не їли ви хліба, і вина та п'янокго напою не пили ви, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш. **7** А коли ви прийшли до цього місця, то вийшов був наперейми вас на війну Сигбн, цар хешбонський, та Ор, цар башанський, — і побили ми їх, **8** і забрали ми їхній край, та й дали його на спадок Рувимовим та Гадовим та половині племені Манасїного. **9** Додержуй же слів цього заповіту, і виконуй їх, щоб мали ви поводження в усьому, що будете робити. **10** Ви стоїте сьогодні всі перед лицем Господа, Бога вашого: голови ваші, племена ваші, старші ваші та урядники ваші, усякий Ізраїлів муж, **11** діти ваші, ваші жінки та твої прихóдько, що посеред табóрів твоїх від колія дров твоїх аж до черпача твоєї води, **12** щоб ти ввійшов у заповіт Господа, Бога свого, та в клятву Його, що Господь, Бог твій, сьогодні складає з тобою, **13** щоб поставити сьогодні тебе народом для Себе, а Він буде тобі Богом, як Він говорив був тобі, і як присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову. **14** І не з вами самими я складаю цього заповіта та цю клятву, **15** але теж і з тим, хто тут з нами сьогодні стоїть перед лицем Господа, Бога нашого, так і з тим, хто сьогодні не з нами тут. **16** Бо ви знаєте, що ми сиділи були в єгипетським краї, і що ми

проходили серед тих народів, які ви перейшли, **17** і ви бачили їхні огиди та їхніх боввнів, дерево та камінь, срібло та золото, що з ними. **18** Стережіться, щоб не був серед вас чоловік або жінка, або рід, або плем'я, що серце його сьогодні відвертається від Господа, Бога нашого, щоб піти служити богам цих народів, щоб не був серед вас корінь, що вирощує їд та полин, **19** щоб не було, що коли він почує слова цього прокляття, то поблагословиться в серці своїм, говорячи: Мир буде мені, хоч і ходитиму в сваволі свого серця. Тоді загине і напобений, і спраннений. **20** Не захоче Господь простити йому, бо тоді запалиться Господній гнів та лютість Його на цього чоловіка, і буде лежати на ньому все прокляття, написане в цій книзі, і Господь витре ім'я його з-під неба. **21** І відділить його Господь на зло від усіх Ізраїлевих племін, згідно з усіма прокляттями заповіту, написаного в цій книзі Закону. **22** І скаже останне покоління, ваші сини, що постануть за вами, і чужий, що прийде з далекої країни, і побачить поразу цього Краю та його хвороби, які пошле Господь на нього: **23** сірка та сіль, погорлище — уся земля його, не буде вона засіювана, і не пустить рослін, і не зйде на ній жодна трава, як по знищенні Содому та Гомóри, Адми та Цевоїму, що поруйнував був Господь у гніві Своїм та в люті Своїй. **24** І скажуть усі ті народи: „Для чого Господь зробив так цьому країєві? Що то за горіння цього великого гніву?“ **25** І скажуть: „За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога своїх батьків, якого Він склав був із ними, коли виводив їх з єгипетського краю. **26** І вони пішли, і служили іншим богам, і вклонялися їм, богам, що не знали їх, і що Він не приділив їм. **27** І запалився Господній гнів на цей край, щоб навести на нього все прокляття, написане в цій книзі. **28** І вирвав їх Господь з-над цієї землі в гніві, і в люті, і в великим обуренні, та й кинув їх до іншого краю, як цього дня. **29** Закрите те, що є Господа, Бога нашого, а відкрите — наше та наших синів аж навіки, щоб виконувати всі слова цього Закону“.

30 І станеться, коли прийдуть на тебе всі ці слова, благословення та прокляття, що я дав перед тобою, і ти візьмеш їх до свого серця серед усіх цих народів, куди закинув тебе Господь, Бог твій, **2** і ти навірнешся до Господа, Бога свого, і будеш слухатися Його голосу в усьому, що я сьогодні тобі наказую, ти та сини твої, усім своїм серцем та всією своєю душею, **3** то поверне з неволі Господь, Бог твій, тебе, і змилосердиться над тобою, і знову позбирає тебе зо всіх народів, куди розпоробив тебе Господь, Бог твій. **4** Якщо буде твій вигнанець на кінці неба, то й звідти позбирає тебе Господь, Бог твій, і звідти Він візьме тебе. **5** І введе тебе Господь, Бог твій, до краю, що посіли батьки твої, і ти посядеш його, і Він учинить добро тобі, і розмножить тебе більше за батьків твоїх. **6** І обріже Господь, Бог твій, серце твоє та серце насіння твого, щоб ти любив Господа, Бога свого, усім своїм

серцем та всією душею своєю, щоб жити тобі. 7 І дасть Господь, Бог твій, усі ці прокляття на ворогів твоїх, та на тих, хто ненавидить тебе, хто гнав тебе. 8 А ти вернешся, і будеш слухатися Господнього голосу, і будеш виконувати всі Його заповіді, які я сьогодні наказую тобі. 9 І зробить Господь, Бог твій, що будеш ти мати надмір у кожному чині своєї руки, у плоді утроби своєї, і в плоді худоби своєї, і в плоді своєї землі на добре, бо Господь знову буде радіти тобою на добро, як радів був твоїми батьками, 10 коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб дотримувати заповіді Його та постанови Його, написані в цій книзі Закону, коли навернешся до Господа, Бога свого, усім серцем своїм та всією душею своєю, 11 бо ця заповідь, що я сьогодні наказую тобі, не тяжка вона для тебе, і не даліка вона. 12 Не на небі вона, щоб сказати: Хто зійде на небо для нас, та нам її візьме і нам оголосить, а ми будемо виконувати її? 13 І не по тім боці моря вона, щоб сказати: Хто піде для нас на той бік моря, і візьме її нам, і оголосить її нам, а ми будемо виконувати її? 14 Бож дуже близька до тебе та річ, — вона в устах твоїх та в серці твоїм, щоб виконувати її. 15 Дивися: я сьогодні дав перед тобою життя та добро, і смерть та зло. 16 Бо я сьогодні наказую тобі любити Господа, Бога свого, ходити Його дорогами, та додержувати заповіді Його, і постанови Його, і закона Його, щоб ти жив, і розмножився, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у краї, куди ти входиш на насліддя. 17 А якщо серце твоє відвернеться, і не будеш ти слухатися, і даси себе звісти, і станеш вклонятися іншим богам, і будеш їм служити, 18 я сьогодні представив вам, що конче погинете ви, недовго житимете на цій землі, до якої ти переходиш Йордан, щоб увійти туди на оволодіння її. 19 Сьогодні взяв я за свідків проти вас небо й землю, — життя та смерть дав я перед вами, благословення та прокляття. І ти вибери життя, щоб жив ти та насіння твоє, 20 щоб любити Господа, Бога свого, щоб слухатися голосу Його та щоб линути до Нього, бож Він життя твоє, і довготу днів твоїх, щоб сидіти на цій землі, яку присягнув Господь батькам твоїм Авраамові, Ісакові та Якову, дати їм“.

31 І пішов Мойсей, і промовляв до всього Ізраїля оці слова, 2 та й сказав їм: „Я сьогодні віку ста й двадцяти літ. Не можу вже виходити та вхідити, і Господь сказав мені: Не перейдеш ти цього Йордану. 3 Господь, Бог твій, — Він піде перед тобою, Він вигубить ці народи перед тобою, і ти заволодієш ними. Ісус перейде перед тобою, як говорив був Господь. 4 І зробить їм Господь, як зробив був Сигонові та Огові, аморейським царям та їхньому краї, яких вигубив Він. 5 І дасть їх Господь перед вас, а ви зробите їм згідно з усією заповіддю, що я вам наказав був. 6 Будьте сильні та відважні, не бійтеся, не лякайтеся перед ними, бо Господь, Бог твій, Він Той, хто ходить з тобою, — не опустить Він тебе й не покине тебе“.

покликав Мойсей Ісуса, та й до нього сказав на очіх усього Ізраїля: „Будь сильний та відважний, бо ти ввійдеш з цим народом до того краю, якого Господь присягнув їхнім батькам, щоб їм дати, і ти даси їм його на спадок. 8 А Господь, Він Той, що піде перед тобою, — не опустить тебе й не покине тебе, — не бійся й не лякайся“. 9 І написав Мойсей цього Закону, та й дав його до священників, Левієвих синів, що носять ковчега Господнього заповіту, та до всіх Ізраїлевих старших. 10 І наказав їм Мойсей, говорячи: „У кінці семи літ, окресленого часу року відпущення, у свято Кучок, 11 коли прийде весь Ізраїль з'явитися перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке вибере Він, будеш читати цього Закону перед усім Ізраїлем до їхніх ушей. 12 Збери той народ, — чоловіків, і жінок, і дітей, і прихोдька свого, що в твоїх брамах, щоб вони чули й щоб навчалися, і боялися Господа, Бога вашого, і додержували виконувати всі слова цього Закону. 13 А їхні сини, що не знали, будуть чути та навчатися боятися Господа, Бога вашого, по всі дні, що ви житимете на цій землі, куди ви переходите Йордан, щоб посісти її“.

14 І сказав Господь до Мойсея: „Оце наблизилися дні твої до смерті. Поклич Ісуса, і станьте в скинії заповіту, а Я йому накажу“. І пішов Мойсей та Ісус, і стали в скинії заповіту. 15 І появився Господь у скинії в стовпі хмари, і став той стовп хмари біля скинійного входу. 16 І сказав Господь до Мойсея: „Ось ти спочинеш з батьками своїми, а цей народ устане та й буде блудодіяти з богами того чужого Краю, куди він увійде, щоб бути в середині його, і покине Мене, і зламає заповіта Мого, що склав був Я з ним. 17 І того дня запалиться Мій гнів на нього, і Я покину їх, і сховаю Своє лице від них, а він буде знищений, і знайдуть його численні нещастя та утиски. І скаже він того дня: „Хіба не через те, що нема в мене мого Бога, знайшли мене ці нещастя?“ 18 А Я того дня конче сховаю лице Своє через усе те зло, що зробив він, бо звернувся до інших богів. 19 А тепер запишіть собі оцю пісню, і навчі її Ізраїлевих синів. Вклади її в їхні уста, щоб була мені ця пісня за свідка на Ізраїлевих синів. 20 Коли Я введу його до тієї землі, яку присягнув його батькам, що тече молоком та медом, і він буде їсти й насититься, і поговстїє, і звернеться до інших богів, і будуть служити їм, а Мене кинуть з образою, і зламає він заповіта Мого, 21 то станеться, коли знайдуть його численні нещастя та утиски, що пісня ця стане проти нього за свідка, бо вона не забудеться з уст насіння його. Бо Я знаю наставлення серця його, що він чинить сьогодні, перше ніж введу його до того краю, що Я присягнув“. 22 І написав Мойсей ту пісню того дня, і навчив її Ізраїлевих синів. 23 І наказав він Ісусові, Навіновому синові, та й сказав: „Будь сильний та відважний, бо ти впровадиш Ізраїлевих синів до того краю, що Я присягнув їм, а Я буду з тобою“. 24 І сталося, як Мойсей скінчив писати слова цього Закону до книги аж до кінця їх, 25 то Мойсей наказав Левітам,

що носять ковче́га Господнього заповіту, говорячи: **26** „Візьміть книгу цього Закону, і покладіть її збоку ковче́га заповіту Господа, Бога вашого, і вона буде там на тебе за свідка. **27** Бо я знаю неслухняність твою та тверду твою шию. Бо ще сьогодні, коли я живу з вами, ви були неслухняні Господеві, а тим більш будете по смерті моїй! **28** Зберіть до мене всіх старших ваших племён та урядників ваших, а я буду промовляти до їхніх ушей ці слова, і покличу небо й землю на свідчення проти них. **29** Бо я знаю, що по смерті моїй, псуючися, зіпсуєтеся ви, і відхилитеся з тієї дороги, яку я наказав вам, і в кінці днів спіткає вас нещастя, коли будете робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його чином своїх рук“. **30** І промовляв Мойсей до ушей всієї Ізраїлевої громади слова цієї пісні аж до закінчення їх:

32 „Слухай, небо, а я говоритиму, і хай почує земля мову уст моїх! 2 Нехай ллється наука моя, мов той дощ, хай тече, як роса, моя мова, як краплі дощу на траву, та як злива на зелень. **3** Як буду я клікати Ймення Господнє, то славу віддайте ви нашому Богові! **4** Він Скеля, а діло Його досконале, всі бо дороги Його справедливі, — Бог вірний, і кривди немає в Ньому, справедливий і праведний Він. **5** Зіпсулись вони, — не Його то сині, покоління невірне й покручене. **6** Чи тим віддасте Господеві, народе нікчемний й немудрий? Чи ж не Він — Батько твій, твій Творець? Він тебе вчинив, і Він міцно поставив тебе. **7** Пам'ятай про дні давні, розважайте про роки усіх поколінь, — запитай свого батька, і покаже тобі твоїх тих старших, а вони тобі скажуть. **8** Як Всевишній народам спадок давав, коли Він розділяв синів людських, Він поставив границі народам за числом Ізраїлевих синів. **9** Бо частка Господня — народ Його, Яків — відміряний уділ спадщини Його. **10** Знайшов Він його на пустинній землі та в степу завивання пустельних гієн, та й його оточив, уважав Він за ним, зберігав Він його, як зиницю оту свого ока. **11** Як гніздо своє будить орел, як ширяє він понад своїми малятками, крила свої простягає, бере їх, та носить їх він на рамені крилатім своїм, — **12** так Господь Сам провадив його, а бога чужого при нім не було. **13** Він його садовив на висотах землі, і він їв польові врожаї, Він медом із скелі його годував, і оливою з скельного кременя, **14** маслом з худоби великої та молоком від худоби дрібної, разом із лоєм ягнят та баранів з Башану й козлів, разом з такою пшеницею, як лій на нирках, і кров виноградної ягоди пив ти вином. **15** І потовстів Ешурун та й брикатися став. І ти потовстів, погрубів, став гладкий. І покинув він Бога, що його створив, і Скелю спасіння свого злегковажив. **16** Чужими богами Його роздразнили, Його розгнівали своїми гидотами. **17** Вони демонам жертви складали, не Богу, складали богам, що не відали їх, новим, що недавно прийшли, — не лякалися їх батьки ваші! **18** Забуваеш ти Скелю, Яка

породила тебе, і забуваеш ти Бога, що тебе народив. **19** І побачив Господь, та й зненавидів їх, через гнів на синів Своїх і на дочок Своїх, **20** та й сказав: „Лице Я Своє заховаю від них, побачу, який їх кінець, бо вони покоління розбещене, діти, що в них нема віри. **21** Роздразнили Мене вони тим, хто не Бог, Мене розгнівали своїми марнотами, тому роздразню Я їх тим, хто не народ, — нерозумним народом розгніваю їх. **22** Бо був загорівся огонь Мого гніву, і палився він аж до шелу найглибшого, і він землю поїв та її врожай, і спалив був підвалини гір. (Sheol h7585) **23** Я на них нагромаджу нещастя, зживу Свої стріли на них. **24** Будуть віснажені вони голодом, і поїджені будуть огнем та заразою лютою, і зуба звірини нашлю Я на них, з отрутою плазунів по землі. **25** Надворі забиватиме меч, а в кімнатах — страхіття, як юнака, так і дівчину, грудні немовля з чоловіком посівилим. **26** Я сказав: Повирублюю їх, відірву від людей їхню пам'ять, **27** та це Я відклав з-за ворожого гніву, щоб противники їх не згорділися, щоб вони не сказали: Підніслася наша рука, і не Господь учинив усе це. **28** Бо вони — люд безрадний, і нема в них розумування. **29** Коли б були мудрі вони, зрозуміли б оце, розсудили б були про кінець свій. **30** Як може один гнати тисячу, а два — проганяти десять тисяч, коли то не те, що їх продала їхня Скеля, і Господь видав їх? **31** Не така бо їх скеля, як наша та Скеля, хай судять самі вороги. **32** Бо їх виноград — з винограду содомського та з піль тих гоморських, винні ягоди їхні — отруйні то ягоди, вони грона гіркоти для них. **33** вино їхне — зміна отрута і гадюча погібельна їдь! **34** Чи замкнене в Мене не це, у скарбницях Моїх запечатане? **35** Моя пімста й відплата на час, коли їхня нога посковзнетесь, бо близький день погібелі їх, поспішає майбутнє для них. **36** Бо розсудить Господь Свій народ, і змилосердиться Він над Своїми рабами, як побачить, що їхня рука ослабла, і нема ні невільного, ані вільного. **37** І Він скаже тоді: Де їх боги, де скеля, що в ній поховались вони, **38** що їли вони лій кривавих їх жертвов, пили вино жертвов їх литих? Нехай встануть і вам допоможуть, і хай будуть покровом для вас. **39** Побачте тепер, що Я — Я є Той, і Бога немає крім Мене. Побиваю й оживлюю Я, і не врятує ніхто від Моєї руки. **40** Бо до неба підношу Я руку Свою та й кажу: Я навіки Живий! **41** Поправді кажу вам: Я вістря Свого меча нагострю, і рука Моя схопиться суду, тоді відімщу Я Своім ворогам, і Своім ненависникам Я відплачу. **42** Я стріли Свої понапою кров'ю, — а Мій меч поїдатиме м'ясо, кров'ю забитого й бранця, головами кучматими ворога. **43** Радійте, погани, з народом Його, бо Він відімститься за кров Своїх всіх рабів, і пімсту поверне Своім ворогам, і викупить землю Свою, Свій народ“. **44** І прийшов Мойсей, і промовляв всі слова цієї пісні до ушей народу, він та Ісус, син Навинів. **45** А коли Мойсей скінчив промовляти всі ці слова до всього Ізраїля, **46** то сказав він до них: „Приложіть свої серця

до всіх тих слів, які я сьогодні чинив свідками проти вас, що ви накажете їх своїм синам, щоб додержували виконувати всі слова цього Закону. 47 Бо це для вас не слово порожнє, — воно життя ваше, і цим словом ви продобьжете дні на цій землі, куди ви переходите Йордан, щоб посісти її“. 48 І Господь промовляв до Мойсея того самого дня, говорячи: 49 „Вийди на ту гору Аварім, на гору Невó, що в моавському краї, що навпроти Єрихону, і побач ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам на володіння. 50 І вмири на горі, куди ти вийдеш, і долучися до своєї рідні, як помер був твій брат Аарон на Гор-горі, і долучився до своєї рідні, 51 за те, що ви спроневірилися були Мені серед Ізраїлевих синів при воді Меріви в Кадешу на пустині Цін, за те, що ви не освятили Мене серед Ізраїлевих синів. 52 Бо знавпроти побачиш ти той край, та не ввійдеш туди, до того краю, що Я даю Ізраїлевим синам“.

33 А оце благословення, яким поблагословив Ізраїлевих синів Мойсей, чоловік Божий, перед своєю смертю, 2 та й сказав: „Господь від Сінаю прибув, і зійшов від Сеїру до них, появився у світлі з Парану гори, і прийшов із Меріви Кадешу. По правіці Його — огонь Закону для них. 3 Теж народи Він любить. Всі святії його — у руці Твоїй, і вони припадають до ніг Твоїх, слухають мови Твоєї. 4 Дав Мойсей нам Закону, спадщину зборові Якова. 5 І був Він царем в Єшуруні, як народні голови разом збирались, племена Ізраїлеві. 6 Рувім хай живе, і нехай не помре, і число люду його нехай буде велике“. 7 А це про Юду. І він сказав: „Почуй, Господи, голосу Юди, і до народу його Ти впровадиш його. Йому воюватимуть руки його, а Ти будеш поміч йому на його ворогів“. 8 А про Левія сказав: „Твій туммім і твій урім — для чоловіка святого Твого, що його Ти був випробував у Масі, що суперечку з ним мав над водою Меріви, 9 що каже про батька свого та про матір свою: „Не бачив тебе“, що братів своїх не пізнає, і не знає синів своїх, — бо додержують слова Твого, і вони заповіту Твого стережуть. 10 Навчають вони про права Твої Якова, а про Закону Твогого — Ізраїля, приносять кадило Тобі та на жертьвник Твій цілопалення. 11 Поблагослови його силу, о Господи, а чин його рук уподобай Собі. Поламай стьгна тим, що стають проти нього, та ненависть мають на нього, — щоб більш не повстали вони!“ 12 Про Веніямина сказав: „Він Господній улюбленець, перебуває безпечно при Ньому, а Він окриває його цілий день і в раменах Його спочиває“. 13 А про Йосипа він сказав: „Благословенний від Господа край Його дарами з неба, з роси та з безодні, що доли лежить, 14 із дару врожаїв від сонця, і з дару рослини від місяців, 15 із верхів'я гір сходу, і з дару відвічних пагірків, 16 із дару землі та її повноті. А милість Того, що в терновім куці пробував, нехай прийде на голову Йосипа та на тім'я вірізненого між братами своїми. 17 Величність його — як воля його перворідного, а рого його — роги

буйвола, — ними буде колоти народи всі разом, аж до кінців землі, а вони — міріади Єфрёмові, а вони — Манасїні тисячі“. 18 А про Завулóна сказав: „Радій, Завулóне, як будеш виходити, і ти, Иссахаре, у наметах своїх! 19 Вони кличуть народи на гóри, приносять там праведні жертви, бо будуть вони споживати достáток морський та скарби, зариті в піску“. 20 А про Гада сказав: „Благословенний, хто Гада розширює! Він ліг, як левіця, і жере рам'я й чéреп. 21 Забезпечив він частку для себе, бо там частка прихована від Праводавця, і прийшов із головами народу, виконав правду Господню і Його постанови з Ізраїлем“. 22 А на Дана сказав: „Дан левів левчук, що з Башану вискакує“. 23 А на Нефталіма сказав: „Нефталім ситий милістю, і повен Господнього благословення, — захід та південь посядь!“ 24 А про Асира сказав: „Асір благословенний найбільше з синів, уподобаний серед братів своїх, і в оливу вмочає він нóгу свою. 25 Залізо та мідь — то запора твоя, а сила твоя — як усі твої дні. 26 Немає такого, як Бог, Єшуруне, що їде по небу на поміч тобі, а Своєю величністю їде на хмарах. 27 Покрòва твоя — Бог Предвічний і ти в вічних раменах Його. І вигнав Він ворога перед тобою, і сказав: Повинишуй його! 28 І перебуває Ізраїль безпечно, самотно, він Яковове джерелó в краї збіжжя й вина, а небо його силпє краплями рóсу. 29 Ти блаженний, Ізраїлю! Який інший народ, якого спасає Господь, як тебе? Він Щит допомоги твоєї, і Меч Він твоєї величності. І будуть твої вороги при тобі упокорюватись, а ти по висóтах їх будеш ступати“.

34 І вийшов Мойсей із моавських степів на гору Невó, на верхів'я Пісгі, що навпроти Єрихону, а Господь дав йому побачити весь край: Гілеад аж до Дáну, 2 і весь Нефталім, і край Єфрема та Манасїї, і весь край Юди аж до Остáнного моря, 3 і південь, і рівнину долини Єрихону, пальмового міста аж до Цоару. 4 І сказав Господь до нього: „Оце той край, що Я присягнув Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Насінню твоєму Я дам його. Я вчинив, що ти бачиш його власними очима, та туди не перейдеш“. 5 І впокоївся там Мойсей, Господній раб, у моавському краї на приказ Господа. 6 І похований він у долині в моавському краї навпроти Бет-Пеору, і ніхто не знає грóбу його аж до цього дня. 7 А Мойсей був віку ста й двадцять літ, коли він помер, та не затémнилась око його, і волóгість його не зменшилась. 8 І опілювали Мойсея Ізраїлеві сини в моавських степáх тридцять день, та й покінчилися дні оплакування жалóби за Мойсеєм. 9 А Ісус, син Навінів, був повний духа мудрости, бо Мойсей поклав свої руки на нього. І слухали його Ізраїлеві сини, і робили, як Господь наказав був Мойсеєві. 10 І не появився вже в Ізраїлі пророк, як Мойсей, що знав його Господь обличчя-в-обличчя, 11 щодо всіх ознак та чуд, що Господь послав його чинити в єгипетськóму краї фараонові й усім рабам його та всьому його краєві, 12 і щодо всієї

тієї сильної руки, і щодо всього того страху великого,
що Мойсей чинив на очах усього Ізраїля.

Ісус Навин

1 І сталося по смерті Мойсея, раба Божого, і сказав Господь до Ісуса, сина Навінового, Мойсеєвого слуги, говорячи: **2** „Мойсей, раб Мій, помер. А тепер устай, перейди цей Йордан ти та весь народ цей до того краї, що Я даю їм, Ізраїлевим синам. **3** Кожне місце, що стопá ноги вашої ступить на ньому, Я дав вам, як Я говорив був Мойсеєві. **4** Від пустині й цього Ливáну й аж до Великої Річки, річки Ефра́ту, увесь край хіттéян, і аж до Великого моря на за́хід буде ваша границя. **5** Не встоїть ніхто перед тобою по всі дні життя твого. Як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою, — не залишу тебе й не покину тебе. **6** Будь сильний та відважний, бо ти зробиш, що народ цей посяде той край, що Я присягнув був їхнім батька́м дати їм. **7** Тільки будь дуже сильний та відважний, щоб доде́ржувати чинити за всім тим Зако́ном, що наказав був тобі Мойсей, Мій раб, — не відхілишся від нього ні правору́ч, ні лівору́ч, щоб щастило тобі в усьому, де ти будеш ходити. **8** Нехай книга цього Зако́ну не відійде від твоїх уст, але будеш роздму́увати про неї вдень та вночі, щоб доде́ржувати чинити все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими дорóги свої, і тоді буде щастити тобі. **9** Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відважний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Госпо́дь, Бог твій, у всьому, де ти будеш ходити“. **10** І наказав Ісус урядникам наро́ду, говорячи: **11** „Перейдіть посеред табо́ру, і накажіть наро́дові, говорячи: Приготуйте собі поживу на дорогу, бо по трьох днях ви перехо́дите цей Йорда́н, щоб увійти посісти той край, що Господь, Бог ваш, дає вам його на спадщину“. **12** А Рувімовому й Га́довому та половині плéмени Манасі́йного Ісус сказав, говорячи: **13** „Пам'ятайте те слово, що вам наказав був Мойсей, раб Господній, говорячи: Господь, Бог ваш, що відпочінок дає вам, дав вам цей край. **14** Ваші жінки́, діти ваші та ваша худоба зоста́нуться в краї, що дав вам Мойсей по той бік Йорда́ну, а ви пере́йдете озбро́єні перед вашими братами, усі сильні військóві, і допоможете їм, **15** аж поки Господь не дасть відпочінку вашим братам, як вам, і посядуть і вони той край, що Господь, Бог ваш, дає їм. І ви вéрнетесь до краю вашого спа́дку, і посядете його, що дав вам Мойсей, раб Господній, по той бік Йорда́ну на схід сонця“. **16** А вони відповіли Ісусові, говорячи: „Усе, що накажеш нам, ми зробимо, і до всього, куди пошлеш нас, підемо. **17** Усе так, як слухалися ми Мойсея, так будемо слухатися тебе́, тільки нехай буде Господь, Бог твій, з тобою, як був Він із Мойсеєм. **18** Кожен, хто буде неслухня́ний на́казам твоїм, і не буде слухатися слів твоїх щодо всього, що накажеш йому, нехай буде вбитий. Тільки будь сильний та відважний!“

2 І послав Ісус, син Навінів, із Ситтіму двох таємних вивідувачів, говорячи: „Ідіть, розгляньте цей край

та Ерихóн“. І вони пішли, і ввійшли до дому однієї блудниці, а ім'я́ її Рахав. І переночували вони там. **2** І було донесено ерихóнському царéві, говорячи: „Ось цієї но́чі прийшли сюди якісь люди з Ізраїлевих синів, щоб вивідати цей край“. **3** І послав ерихóнський цар до Рахави, говорячи: „Виведи тих людей, що до тебе прийшли, що ввійшли до твого дому, бо вони прийшли, щоб вивідати весь цей край“. **4** А та жінка взяла́ двох тих людей, та й сховала їх. І сказала: „Так, прихóдили були до мене ті люди, та я не знала, звідки вони. **5** А коли замика́лася брама до смéрком, то ті люди вийшли. Не знаю, куди ті люди пішли. Швидко женіться за ними, то ви доженéте їх“. **6** А вона відвелá їх на дах, та й сховала їх у жмутáх льону, що були зложені в неї на даху́. **7** А ті люди погна́лися за ними йорда́нською дорогою аж до брóдів; а браму замкнули, як тільки вийшла погоня за ними. **8** І поки вони лягли спати, то вона ввійшла до них на дах, **9** і сказала до тих людей: „Я знаю, що Господь дав вам цей край, і що жах перед вами напав на нас, і що всі мéшканці цього краї́ умлівають зо страху перед вами. **10** Бо ми чули те, що Господь висушив воду Червоного моря перед вами, коли ви вихóдили з Єгипту, і що́ зробили ви обом аморейським царям, що по той бік Йорда́ну, Сигонові та Огові, яких ви вчинили заклéттям. **11** І чули ми це, і зомліло наше серце, і не стало вже духу в лю́дини зо стра́ху перед вами, бо Господь, Бог ваш, — Він Бог на небеса́х угорі́ й на землі́ доли! **12** А тепер присягніть мені́ Го́сподом, що як я вчинила з вами милі́сть, так зробіть й ви милі́сть з домом батька́ мого, і дасте мені́ правдивого знака. **13** І зоставите при житті ба́тька мого, і маті́р мою, і братів моїх, і сестер моїх, і все, що їхне, і вряту́єте наше життя від смерті“. **14** І сказали їй ті люди: „Душа наша за вас нехай віддана буде на смерть, якщо ви не відкри́єте цієї нашої справи. І буде, коли Господь переда́ватиме нам оцей край, то ми вчинимо тобі милі́сть та правду“. **15** І вона спустила їх шну́ром через вікно, бо дім її був у стіні міськóго му́ру, і в мурі вона жила́. **16** І сказала вона їм: „Ідіть на го́ру, щоб не спіткала вас погоня. І ховайтеся там три дні, аж поки не вéрнеться по́гна, а потóму пі́дете своєю дорогою“. **17** І сказали до неї ті люди: „Ми будемо чисті від цієї прися́ги тобі, що ти за́присягла́ нас, якщо ти не вчиниш так. **18** Оце, як ми будемо вхóдити до краю, то ти прив'яжеш шнурка́ з цієї нитки чéрвені в вікні, що ти ним нас спустила. А батька́ свого, і маті́р свою, і братів своїх, і весь дім свого батька́ збереш до себе до до́му. **19** І буде, — усі, хто вийде а дверей твого дому назóвні, кров його на голові його, а ми чисті. А всі, хто буде в домі з тобою, кров його на голові нашій, якщо наша рука буде на ньому. **20** А коли ти відкри́єш цю нашу справу, то ми будемо чисті від прися́ги тобі, якою ти за́присягла́ нас“. **21** А вона сказала: „Як ви сказали, нехай буде воно так“. І відпустила їх, а вони пішли. І вона прив'язала в вікні червоного су́каного шнурка́. **22**

І вони пішли, і вийшли на гору, та й сиділи там три дні, аж поки вернулася погобня. І шукала погоня по всій дорозі, та не знайшла їх. **23** І повернулися ті два мужі, і зійшли з гори, і перейшли Йордан, і прийшли до Ісуса, сина Навінового, та й розповіли йому все, що їх спіткало. **24** І сказали вони до Ісуса: „Справді Господь дав у нашу руку всю цю землю, а всі мешканці цього краю омліли зо страху перед нами“.

3 І встав Ісус рано вранці, і вони рушили з Ситтіму, та й прийшли аж до Йордану він та всі Ізраїлеві сини. І переночували вони там перше, ніж перейшли. **2** І сталося по трьох днях, і перейшли урядники між таббором, **3** і наказали наро́дowi, говорячи: „Коли ви побачите ковче́га заповіту Господа, Бога вашого, та священників-Левитів, що несуть його, то ви рушите з вашого місця, і підете за ним. **4** Тільки віддаль між вами та між ним буде мірою коло двох тисяч ліктів. Не наближайтеся до нього, щоб ви знали ту доробгу, якою підете, бо ви не ходили цією дорогою ані вчора, ані позавчора“. **5** І сказав Ісус до наро́ду: „Освятіться, бо Господь узавтра чинитиме чуда поміж вами“. **6** І сказав Ісус до священників, говорячи: „Понесіть ковче́га заповіту, і перейдіть Йордан перед народом“. І понесли вони ковче́га заповіту, і пішли перед народом. **7** І сказав Господь до Ісуса: „Цього дня розпічну́ Я звеличувати тебе на очах усього Ізраїля, який буде бачити, що як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою. **8** А ти накажеш священникам, що носять ковче́га заповіту, говорячи: Коли ви ввійдете до краю води Йордану, станете в Йордані“. **9** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Підійдіть сюди, і послушайте слів Господа, Бога вашого“. **10** І Ісус сказав: „По цьому пізнаєте, що Бог Живий поміж вами, і конче Він вижене перед вами ханаанянина, і хіттєянина, і хіввєянина, і перізьєянина, і іргашєянина, і євусєянина. **11** Оце ковчег заповіту Владики всієї землі переходить перед вами через Йордан. **12** А тепер візьміть собі дванадцять мужів з Ізраїлевих племєн, по одному́ мужеві на плем'я. **13** І станеться, коли спиняться стóпи ніг священників, що носять ковче́га Господа, Владики всієї землі, у воді Йордану, буде спінена вода, що тече звєрху, і стане одним валом“. **14** І сталося, коли рушив наро́д зо своїх наметів, щоб перейти Йордан, а священники, що несли ковче́га заповіту перед народом, **15** і коли носії ковчегу прийшли до Йордану, а ноги священників, що несли ковче́га, зану́рилися в во́ду скраю, а Йордан був повний по всі берегі свої всі дні жнив, **16** то спинілась вода, що звєрху текла, стала одним валом, дуже далєко від міста Адама, що збоку Цортану, а та, що текла до стєпу, до Солоного моря, стекла зóвсім, і була відділена, а народ перейшов навпроти Єрихону. **17** А священники, що несли ковче́га заповіту Господнього, стали міцно на сухому посередині Йордану, і весь Ізраїль переходив

по сухому, аж поки не скінчив переходити Йордан увесь народ.

4 І сталося, як увесь народ закінчив переходити Йордан, то сказав Господь до Ісуса, говорячи: **2** „Візьміть собі з народу дванадцять мужів, по одному́ мужеві з племєни. **3** І накажете їм, говорячи: Внесіть звідси, із середини Йордану, із місця, де міцно стояли ноги священників, дванадцять ка́менів, і перенесєте їх із собою, і покладете їх на нічлігу, що в ньому будете ночувати цієї ночі“. **4** І покликав Ісус тих дванадцятьох мужів, що настановив з Ізраїлевих синів, по одному́ мужеві з племєни, **5** та й сказав їм Ісус: „Підіть перед ковчєгом Господа, Бога вашого, до середини Йордану, і підійміть собі кожен на плечє своє одно́го ка́меня за числом племєн Ізраїлевих синів, **6** щоб то було знаком між вами, коли взавтра запитають ваші сини, говорячи: Що це в вас за ка́міння? **7** то скажете їм, що була відділена Йорданська вода перед ковчєгом Господнього заповіту, — коли він переходив в Йордані, була відділена йорданська вода. І будуть ті ка́міння за пам'ятку для Ізраїлевих синів аж навіки“. **8** І зробили Ізраїлеві сини так, як наказав Ісус, — і понесли вони дванадцять ка́менів із середини Йордану, як говорив Господь до Ісуса, за числом племєн Ізраїлевих синів. І перенесли їх із собою до нічлігу, та й поклали їх там. **9** А інших дванадцять ка́менів поставив Ісус в середині Йордану на місці, де стояли но́ги священників, що несли ковче́га заповіту, — і вони там аж до дня цього. **10** А священники, що несли ковче́га, стояли в середині Йордану аж до закінчення всього, що Господь наказав був Ісусові сказати наро́дowi, згідно з усім тим, що наказав був Мойсей Ісусові. А народ ква́пився і переходив. **11** І сталося, як увесь народ скінчив переходити, то перейшов Господній ковчег та священники перед наро́дом. **12** І перейшли Рувімові сини й сини Гадові та половина племєни Манасїного, озбрєні до бою, перед Ізраїлевими синами, як Мойсей говорив був до них. **13** Коло сорока тисяч озбрєних вояків перейшли перед Господнім лицем на війну до єрихонських степів. **14** Того дня звеличив Господь Ісуса на очах усього Ізраїля, і стали боятися його, як боялися Мойсея по всі дні його життя. **15** І сказав Господь до Ісуса, говорячи: **16** „Накажи священникам, що носять ковчє́га заповіту, і нехай вони вийдуть з Йордану“. **17** І наказав Ісус священникам, говорячи: „Вийдіть з Йордану!“ **18** І сталося, коли священники, що несли ковче́га Господнього заповіту, вийшли з середини Йордану, а стóпи ніг священників відірвалися від нього, щоб стати на сухому, то вода Йордану верну́лася на своє місце, і пішла, як учора-позавчора, по всіх його берегах. **19** А народ вийшов із Йордану десятого дня першого місяця, та й таборував у Гілгалі, на східньому боці Єрихону. **20** А дванадцять тих ка́менів, що взяв з Йордану, Ісус поставив у Гілгалі. **21** І сказав він до Ізраїлевих синів, говорячи: „Коли взавтра

запитають вас ваші сини своїх батьків, говорячи: Що це за каміння? **22** то познайомте ваших синів, говорячи: По сухому перейшов був Ізраїль цей Йордан, **23** бо Господь, Бог ваш, висушив воду Йордану перед вами, аж поки ви не перейшли, як зробив був Господь, Бог ваш, морю Червоному, яке Він висушив перед нами, аж поки ми не перейшли, **24** щоб усі народи землі пізнали руку Господню, що сильна вона, щоб боялися ви Господа, Бога вашого, по всі дні“.

5 І сталося, як усі аморейські царі, що по той бік Йордану на захід, і всі ханаанські царі, що над морем, почуви, що Господь висушив воду Йордану перед Ізраїлевими синами, аж поки вони перейшли, то зомліло їхнє серце, і не було вже в них духу зо страху перед Ізраїлевими синами. **2** Того часу сказав Господь до Ісуса: „Нароби собі камінних ножів, і пообрізуй Ізраїлевих синів знову, другий раз“. **3** І наробив собі Ісус камінних ножів, та й пообрізував Ізраїлевих синів при Гів'ат-Гааралоті. **4** А оце та причина, чому Ісус пообрізував: увесь народ, що вийшов був із Єгипту, чоловічі статі, усі вояки, повмирили в пустині в дорозі, коли вийшли з Єгипту. **5** Бо був обрізаний увесь народ, що виходив, а всього народу, що народився в пустині в дорозі по виході з Єгипту, не обрізували. **6** Бо сорок літ ходили Ізраїлеві сини в пустині, аж поки не вигинув увесь той народ, ті вояки, що вийшли були з Єгипту, що не слухалися Господнього голосу, що Господь запрягнув був їм не показати їм того краю, що Господь запрягнув був їхнім батькам дати їм край, який тече молоком та медом. **7** А їхніх синів поставив замість них. Їх пообрізував Ісус, бо вони були необрізані, бо їх не обрізували в дорозі. **8** І сталося, як увесь народ закінчив обрізуватися, то вони осіли в таборі на своїх місцях аж до відужання. **9** І сказав Господь до Ісуса: „Сьогодні Я зняв з вас єгипетську ганьбу“. І назвав те місце ім'ям: Гілгал, і так є аж до цього дня. **10** І таборували Ізраїлеві сини в Гілгалі, і справили Пасху ввечорі чотирнадцятого дня місяця на ерихонських степах. **11** А назавтра по Пасці їли вони того самого дня з урожаєм того краю, опрісноки та пражене. **12** І перестала падати мінна з другого дня, як вони їли з урожаєм того краю, і вже більш не було Ізраїлевим синам манни, — і їли вони того року з урожаєм ханаанського краю. **13** І сталося, коли Ісус був при Ерихоні, то звів очі свої та й побачив, аж ось стоїть навпроти нього чоловік, а витягнений його меч у руці його. І підійшов Ісус до нього, та й сказав йому: „Чи Ти наш, чи наших ворогів?“ **14** А Той відказав: „Ні, бо Я Вождь Господнього війська, тепер Я прийшов“. І впав Ісус на обличчя своє до землі, і вклонився, та й сказав йому: „Що говорить мій Пан своєму рабові?“ **15** І сказав Вождь Господнього війська до Ісуса: „Скинь взуття своє з своїх ніг, бо це місце, на якому стоїш ти, святе воно!“ І зробив Ісус так.

6 А Ерихон замкнувся, і був замкнений зо страху перед Ізраїлевими синами, — ніхто не виходив і не входив. **2** І сказав Господь до Ісуса: „Ось, Я дав у твою руку Ерихон та царя його, сильних вояків. **3** І обійдете навколо це місто, всі вояки, — обхід навколо міста один раз. Так зробиш шість день. **4** А сім священиків будуть нести сім сурем із баранячих рогів перед ковчезом. А сьомого дня обійдете навколо те місто сім раз, а священики засурмлять у роги. **5** І станеться, коли засурміть баранячий ріг, коли ви почуєте голос тієї сурми, а весь народ крикне гучним криком, то мур цього міста впаде на своєму місці, а народ увійде кожен перед себе“. **6** І покликав Ісус, син Навинів, священиків, та й сказав до них: „Несіть ковчеза заповіту, а сім священиків будуть нести сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчезом“. **7** А до народу сказав: „Підіть, обійдіть навколо це місто, а озброний піде перед Господнім ковчезом“. **8** І сталося, як Ісус сказав це народові, то сім священиків, що несли сім сурем із баранячих рогів, ішли та сурмили в ці сурми, а ковчег Господнього заповіту йшов за ними. **9** А озброні йшли перед священиками, що сурмили в роги, а військо задне йшло за ковчезом. І все сурмили в сурми. **10** А народові Ісус наказав, говорячи: „Не будете кричати, і не дасте почути вашого голосу, і не вийде слово з ваших уст аж до дня, коли я скажу вам: Закричіть! І ви крикнете“. **11** І Господній ковчег пішов навколо міста, — обійшов один раз. І ввійшли до табору, та й ночували в таборі. **12** І встав Ісус рано вранці, і понесли священики Господнього ковчеза. **13** А сім священиків, що несли сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчезом, ішли та все сурмили в сурми, а озброні йшли перед ними, а військо задне йшло за Господнім ковчезом. І все сурмили в сурми. **14** І обійшли навколо міста другого дня один раз, та й вернулися до табору. Так зробили шість день. **15** І сталося сьомого дня, і повставали вони рано вранці, як сходила рання зоря, і обійшли навколо міста за тим приписом сім раз. Тільки того дня обійшли місто навколо сім раз. **16** І сталося, коли сьомого разу засурмили священики в сурми, то Ісус сказав до народу: „Закричіть, бо Господь віддає вам це місто! **17** І станеться це місто закляттям, — воно та все, що в ньому, для Господа. Тільки блудниця Рахав буде жити, вона та всі, хто з нею в домі, бо вона сховала була послів, яких ми посилали. **18** Та тільки стережіться заклятого, щоб ви самі не стали закляттям, і не взяли з заклятого, і щоб тим не завелі Ізраїлевого табору під закляття, і не довели його до нещастя. **19** А все срібло та золото, і речі мідян та залізні, — це святість для Господа, воно ввійде до Господньої скарбниці“. **20** І закричав народ, і засурмили в сурми. І сталося, як народ почув голос сурми, і закричав народ гучним криком, то впав мур на своєму місці, а народ увійшов до міста, кожен перед себе. І здобули вони те місто. **21** І зробили вони закляттям усе, що в місті, — від чоловіка

й аж до жінки, від юнака й аж до старого, і аж до вола, і штуки дрібної худоби, і осла, — усе знищили вістря́м мечá. 22 А до двох тих людей, що вивідували край, Ісус сказав: „Увійдіть до дому тієї жінки блудниці, і виведіть звідти ту жінку та все, що її, як ви заприсягли були їй“. 23 І ввійшли юнакі, вивідувачі, і вивели Рахав, і батька її, і матір її, і братів її, і все, що її, і всі роди її вивели й умістили поза Ізраїлевим табором. 24 А місто та все, що в ньому, спалили огнем. Тільки срібло та золото, і речі мідяні та залізні дали до скарбниці Господнього дому. 25 А блудницю Рахав, і дім її батька, і все, що її, Ісус позоставив при житті. І осіла вона серед Ізраїля, і так є аж до цього дня, бо сховала була послів, яких послав був Ісус вивідати Єрихон. 26 І того часу заприсягнув Ісус, говорячи: „Проклятий перед Господнім лицем кожен, хто встане й відбудує це місто Єрихон, — на перворіднім своїм він заложить його, і на наймолодшій своїм поставить брами його“. 27 І був Господь з Ісусом, а слава його розійшлася по всім краї.

7 І спроневірилися Ізраїлеві сини в залятому, — Ахай, син Кармія, сина Завдієвого, сина Зерахового, Юдиного племені, узяв із залятого. І запалівся Господній гнів на Ізраїлевих синів. 2 І послав Ісус мужів з Єрихону в Ай, що при Бет-Евені, на схід від Бет-Елу, і сказав до них, говорячи: „Підіть, і вивідайте цей Край“. І пішли ті мужі, і вивідали той Ай. 3 І вернулися вони до Ісуса та й сказали до нього: „Нехай не йде весь народ, — коло двох тисяч люда або коло трьох тисяч люда нехай вийдуть, і поб'ють Ай. Не труди всього народу туди, бо ті вороги нечисленні“. 4 І пішли туди з народу коло трьох тисяч люда, — та вони повтікали перед айськими людьми. 5 І айські люди повибивали з них коло тридцяти й шости чоловіка, та й гнали їх з-перед брами аж до Шеварім, і розбили їх на узбіччі гори. І охляло серце народу, та й стало як вода. 6 І роздер Ісус одержу свою, та й упав на обличчя своє на землю перед Господнім ковчегом, і лежав аж до вечора він та Ізраїлеві старші, і посипали порохом свою голову. 7 І сказав Ісус: „Ах, Владико Господи, для чого Ти конче препровадив цей народ через Йордан, щоб дати нас у руку аморейнина, щоб вигубити нас? О, коли б ми були позосталися, і осіли по той бік Йордану! 8 О, Господи! Що я скажу по тому, як Ізраїль обернув потилицю перед своїми ворогами? 9 І почують ханаанейнин та всі мешканці цього краю, і зберуться навколо на нас, і знищать ім'я наше з землі. І щоб Ти зробиш Своему великому Йменню?“ 10 І сказав Господь до Ісуса: „Устань, — пощо то ти падаєш на обличчя своє? 11 Ізраїль згрішив, і вони переступили Мого заповіта, що Я наказав їм, і взяли з залятого, а також крали, і обманювали, і клали поміж свої речі. 12 І не зможуть Ізраїлеві сини встояти перед своїми ворогами, — вони обернуть спину перед ворогами своїми, бо стали залятцями. Не буду більше

з вами, якщо не вигубите залятого з-поміж себе! 13 Устань, освяти народ та й скажеш: Освятіться на завтра, бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Закляте серед тебе, Ізраїлю! Ти не зможеш устояти перед своїми ворогами, аж доки ви не викинете з-поміж себе того залятого. 14 І підходьте рано вранці за вашими племенами. І станеться, те плем'я, що його виявить Господь, нехай підходить за родами; а рід, що його виявить Господь, підходитиме за домами, а дім, що його виявить Господь, підходитиме за мужчинами. 15 І станеться, хто буде виявлений у залятім, той буде спалений в огні, — він та все, що його, бо переступив він заповіта Господнього, і вчинив безсоромне між Ізраїлем“. 16 І встав Ісус рано вранці, і привів Ізраїля за його племенами, — і було виявлене Юдине плем'я. 17 І привів він Юдині роди, і був виявлений рід Зархіїв. І привів він Зархіїв рід за родинами, і був виявлений Завдії. 18 І привів він його дім за мужчинами, і був виявлений Ахан, син Кармія, сина Завдія, сина Зераха з Юдиного племені. 19 І сказав Ісус до Ахана: „Сину мій, воздай же славу для Господа, Бога Ізраїля, і признайся Йому, і подай мені, щоб ти зробив? Не скажи неправди передо мною!“ 20 І відповів Ахан до Ісуса та й сказав: „Дійсно, згрішив я Господеві, Богові Ізраїля, і зробив так та так. 21 І побачив я в здбичі одного доброго шин'арського плаща, і дві сотні шеклів срібла, і одного золотого злівка, п'ятдесят шеклів вага його, — і забажав я їх, і взяв їх. І ось вони сховані в землі в середині намету мого, а срібло під ним“. 22 І послав Ісус посланців, і побігли вони до намету, аж ось сховане воно в наметі, а срібло під ним. 23 І забрали його з середини намету, і принесли його до Ісуса та до всіх Ізраїлевих синів, і поклали його перед Господнім лицем. 24 І взяв Ісус Ахана, Зерахового сина, і те срібло, і того плаща, і того золотого злівка, і синів його, і дочок його, і вола його, і осла його, і отару його, і намета його, і все, що його, а весь Ізраїль із ним, та й повиводили їх до долини Ахор. 25 І сказав Ісус: „Нащо ти навів нещастя на нас? Нехай на тебе наведе це нещастя Господь цього дня!“ І вкаменували його, увесь Ізраїль, камінням. І попалили їх в огні, і вкаменували їх камінням. 26 І поставили над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. І спинив Господь лють гніву Свого, тому назвав ім'я того місця: Ахор, аж до цього дня.

8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся й не лякайся, — візьми з собою весь військовий люд, та й устань, піди на Ай. Подивися: ось дав Я в руку твою айського царя, і народ його, і місто його, і край його. 2 І зробиш Аеві, і цареві його, як ти зробив Єрихоніві та цареві його, — тільки здбич його та худобу його забере́те собі. Постав собі засідку на місто позад нього“. 3 І встав Ісус та увесь військовий люд, щоб іти на Ай. І вибрав Ісус тридцять тисяч чоловіка сильних вояків, та й послав їх уночі. 4 І він наказав їм, говорячи: „Глядіть, чатуйте на Ай з-позад міста, — не віддаляйтеся дуже

від міста, і будьте всі готові. 5 А я та весь народ, що з мною, прийдемо до міста. І станеться, коли вийдуть навперейми нам, як перше, то ми втечемо перед ними. 6 І вийдуть вони за нами, а ми відтягнемо їх від міста, бо скажуть: Вони втікають перед нами, як перше. І ми втечемо перед ними. 7 А ви встанете з засідки, і здобудете те місто, і Господь, Бог ваш, дасть його вам у вашу руку. 8 І станеться, як ви візьмете місто, то підпалите місто огнем, — зробіте за Господнім словом. Глядіть, — я вам наказав“. 9 І послав їх Ісус, і пішли вони на засідку, та й засіли між Бет-Елом та між Аем, із заходу від Аю. А Ісус ночував тієї ночі серед народу. 10 І встав Ісус рано вранці, і переглянув народ, і пішов він та Ізраїлеві старші перед народом до Аю. 11 А всі воякі, що були з ним, пішли під гору, і підійшли, і прийшли навпроти того міста, і таборували з півночі Аю, а між ним та між Аем була долина. 12 І взяв він коло п'яти тисяч чоловіка, і поставив їх як засідку між Бет-Елом та між Аем з заходу міста. 13 І розклав народ, увесь табір, що з півночі міста, а задню частину його з заходу міста. І прийшов Ісус тієї ночі на середину долини. 14 І сталося, як побачив це айський цар, то люди того міста поспішили, і встали рано, і вийшли навперейми Ізраїля на бій, він та весь його народ, на означений час перед стеною. А він не знав, що є засідка на нього з-поза міста. 15 А Ісус та весь Ізраїль удавали, ніби побиті перед ними, і втікали дорогою на пустиню. 16 А ті кликали весь народ, що в місті, щоб гнатися за ними. І гналися вони за Ісусом, і віддалилися від міста. 17 І не полишився ніхто в Аї та в Бет-Елі, хто не погнався б за Ізраїлем. І позоставили вони місто відчиненим, та й гналися за Ізраїлем. 18 І сказав Господь до Ісуса: „Простягни списа, що в руці твоїй, до Аю, бо в руку твою його віддам“. І простягнув Ісус списа, що в руці його, до міста. 19 А засідка швидко встала со свого місця, та й побігли, як він простягнув свою руку. І ввійшли вони до міста, і здобули його, і поквипилися та й підпалили те місто огнем. 20 І обернулися айські люди позад себе, та й побачили, аж ось знявся дим міста до неба! І не було в них сили, щоб утікати ані сюди, ані туди... А народ, що втікав до пустині, обернувся на тих, хто гнався за ним. 21 А Ісус та весь Ізраїль, як побачили, що засідка здобула те місто, і що знявся дим із міста, то вернулися, та й повбивали айських людей. 22 А ті повиходили з міста навперейми них, і опинилися серед Ізраїля: ті з цього боку, а ті з того. І повбивали їх, так що не позосталося з них нікого, хто врятувався б чи втік. 23 А айського царя вони схопили живого, і привели його до Ісуса. 24 І сталося, як покінчив Ізраїль забивати всіх айських мешканців на полі, у пустині, що гнали їх по ній, і попадали вони від вістря меча аж до останнього, то вернувся весь Ізраїль до Аю, і перебили його вістря меча. 25 І було всіх, що впали того дня, від чоловіка й аж до жінки, дванадцять тисяч, усі айські мешканці. 26 А Ісус не

опускав своєї руки, що витягнув зо списом, аж поки не вчинив закліттям усіх айських мешканців. 27 Тільки худобу та здобич того міста позабирав собі Ізраїль за словом Господа, що наказав був Ісусові. 28 І спалив Ісус Ай, і поклав його вічною руїною, пустою, і так є аж до цього дня. 29 А айського царя повісив на дереві аж до вечірнього часу. А коли сонце заходило, Ісус наказав, і зняли його трупа з того дерева та й кинули його до входу брами міста. І накидали над ним велику камінну моголу, що стоїть аж до цього дня. 30 Тоді Ісус збудував жертівника для Господа, Бога Ізраїлевого, на горі Евал, 31 як наказав був Мойсей, раб Господній, Ізраїлевим синам, як написано в книзі Мойсеєвого Закону, — жертівника з цілого каміння, що над ними не підіймали заліза. І принесли на ньому цілопалення для Господа, і принесли мирні жертви. 32 І він написав там на тих каміннях відписи Мойсеєвого Закону, що той написав перед Ізраїлевими синами. 33 А весь Ізраїль, і старші його, і урядники, і судді його, стояли з цього й з того боку ковчегу навпроти священників-Левитів, що носять ковчег Господнього заповіту, як прихосько, так і тубілець, — половина його навпроти гори Гарізім, а половина його навпроти гори Евал, як наказав був Мойсей, раб Господній, благословляти Ізраїль народ найперше. 34 А потім він читав усі слова того Закону, благословення та прокляття, усе так, як написано в Законі. 35 Не було слова зо всього, що наказав був Мойсей, чого не читав би Ісус перед усіма зборами Ізраїля, і жінок, і дітей, і прихосько, що ходить серед них.

9 І сталося, коли це почули всі царі, що по той бік Йордану, на горі та на поділлі, та на всім березі Великого моря навпроти Ливану: хітєяннин, і аморєяннин, ханаанєяннин, перізєєяннин, хіввєяннин і євусєяннин, 2 то вони зібралися разом, щоб однодушно воювати проти Ісуса та проти Ізраїля. 3 А мешканці Гів'ону почули, що Ісус зробив Єрихонів та Аеві, 4 то зробили й вони хитрість. І пішли вони, і забезпечилися живністю на дорогу, — і взяли повитірані мішки для ослів своїх, і бурдюкі для вина повитірані, і потріскані, і пов'язані, 5 і взуття повитіране та полатане на їхніх ногах, і одежа на них поношена, а весь хліб їхньої поживи на дорогу був сухий, заплісній. 6 І пішли вони до Ісуса, до табору в Гігалі, та й сказали до нього та до мужів Ізраїлевих: „Ми прийшли з далекого краю, а ви тепер складіть з нами умову“. 7 І сказали Ізраїлеві мужі до хіввєян: „Може ви сидіте поблизу нас, то як ми складемо з вами умову?“ 8 І сказали вони до Ісуса: „Ми твої раби“. А Ісус сказав до них: „Хто ви та звідки приходите?“ 9 І вони сказали йому: „З дуже далекого краю прийшли твої раби до Ймєннєя Господа, Бога твого, бо ми чули чуку про Нього, і все, що Він зробив був в Єгипті, 10 і все, що Він зробив двом аморєйським царям, що по той бік Йордану, — Сигонові, цареві хешбонському, та Огові, цареві башанському, що в Аштароті. 11 І сказали

до нас наші старші та всі мешканці нашого країю, говорячи: Візьміть у свою руку поживу на дорогу, і йдїть навпроти них та й скажете їм: Ми ваші раби, а тепер складїть із нами умову. 12 Оце наш хлїб: теплим ми забезпечилися ним у поживу на дорогу з наших домів у день нашого вїходу, щоб їти до вас, а тепер ось він висох і став заплїснїлий. 13 А ці бурдюкі вина, що понапобвнювали ми нові, ось подєрлися! А ось одежа наша та взуття́ наше повитиралося від цієї дуже далекої дороги". 14 І взялі люди з їхньої поживи на дорогу, а Господніх уст не питали. 15 І вчинив їм Ісус мир, і склав з ними умову, щоб zostавити їх при житті, і присягнули їм начальники громади. 16 І сталося по трьох днях по тому, як склали з ними умову, то почули, що близькі вони до нього, і сидять вони поміж ними. 17 І рушили Ізраїлеві сини, і третього дня прибули до їхніх міст. А їхні міста: Гів'он, і Кефіра, і Беерот, і Кір'ят-Єарім. 18 І не повбивали їх Ізраїлеві сини, бо начальники громади присягли були їм Господом, Богом Ізраїля. І нарікала вся громада на начальників. 19 І сказали всі начальники до всієї громади: „Ми присягнули їм Господом, Богом Ізраїля, а тепер ми не можемо доторкнутися до них. 20 Оце зробимо їм, — позоставимо їх при житті, і не буде на нас гніву за присягу, що ми присягнули їм“. 21 І сказали до них начальники: „Нехай вони живуть“. І стали вони рубати дрова та носїти воду для всієї громади, як говорили їм начальники. 22 І покликав їх Ісус, і промовляв до них, говорячи: „Чому ви обманїли нас, говорячи: Ми дуже далекі від вас, а ви ось сидите серед нас? 23 А тепер ви прокляті, і не переведеться з-посеред вас раб, і рубачї дров, і носїї води для дому Бога мого“. 24 А вони відповіли Ісусові та й сказали: „Бо справді виявлено рабам твоїм, що Господь, Бог твоїй, наказав Мойсеєві, Своему рабові, дати вам увесь цей край, і вигубити всіх мешканців цієї землі перед вами. І ми дуже налякалися за своє життя зо страху перед вами, і зробили оцю річ. 25 А тепер ми оце в руці твоїй: як добре, і як справедливо в очах твоїх учинити нам, учини“. 26 І він зробив їм так, — і врятував їх від руки Ізраїлевих синів, і не повбивали їх. 27 І дав їм Ісус того дня за рубачїв дров та за носїїв води для громади й для Господнього жєртвника, і так є аж до цього дня, до місяця, яке він вибере.

10 І сталося, як почув єрусалимський цар Адонї-Цедек, що Ісус здобув Ай та вчинив його закляттям, і що як зробив Єрихоніві й цареві його, так зробив Аєві та цареві його, і що мешканці Гів'ону склали мир з Ізраїлем та були серед них, 2 то дуже налякалися, бо Гів'он місто велике, як одне з міст царських, і що він більший за Ай, а всі люди його лицарі. 3 І послав єрусалимський цар Адонї-Цедек до хевронського царя Гогама, і до ярмутського царя Пір'ама, і до лахиського царя Яфії, і до еглонського царя Дєвіра, говорячи: 4 „Прийдїть до мене, і допоможїть мені, і ми поб'ємо Гів'она, бо він замирів з Ісусом та

з Ізраїлевими синами“. 5 І вони зїбралися, і пішли п'ять аморейських царїв: цар єрусалимський, цар хевронський, цар ярмутський, цар лахиський, цар еглонський, вони та всі табори їхні, і розтаборувалися при Гів'оні, і воювали проти них. 6 І послали гів'онські люди до Ісуса та до табору в Гїлгал, говорячи: „Не стримуї своєї руки від своїх рабів! Прийди до нас скоро, і спаси нас та допоможи нам, бо зїбралися на нас усі аморейські царі, що замешкують гори“. 7 І рушив Ісус із Гїлгалу, він та з ним усі воякі й військові лицарі. 8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо Я віддав їх у твою руку, — ніхто з них не встоїть перед тобою“. 9 І прибув до них Ісус зненачька, — цілу ніч шов із Гїлгалу. 10 І Господь навів на них замїшання перед Ізраїлем, і побив їх великою поразкою в Гів'оні. І він гнав їх дорогою входу до Бет-Хорону, і бив їх аж до Азеки та аж до Маккеди. 11 І сталося, коли вони втїкали перед Ізраїлем і були на сходї від Бет-Хорону, то Господь кидав на них із неба велике каміння аж до Азеки, і вони вмирили. Тих, що повмирили від градового каміння, було більше від тих, що Ізраїлеві сини повбивали мечем. 12 Тоді Ісус говорив Господєві того дня, коли Господь дав аморєянина перед Ізраїлевих синів, та й сказав на очах Ізраїля: „Стань, сонце, в Гів'оні, а ти, місяцю, ув айялонській долині! 13 І сонце затрималося, а місяць спинився, аж поки народ відїмстився своїм ворогам“. Чи це не написане в книзі Праведного? І сонце стало на половині неба, і не поспїшалося заходити майже цілий день. 14 І не було такого, як день той, ані перед ним, ані по ньому, щоб Господь так слухав людського голосу, — бо Господь воював для Ізраїля. 15 І вернувся Ісус, а з ним увесь Ізраїль до табору в Гїлгал. 16 А ті п'ять царїв повтїкали, та й сховалися в печері в Маккеді. 17 І було донєсено Ісусові й сказано: „Знайдєні ті п'ять царїв, сховані в печері в Маккеді“. 18 А Ісус відказав: „Привалїть велике каміння на отвір печери, і призначте до неї людей, щоб їх стерєгти. 19 А ви не стїйте, — женїться за своїми ворогами, і пониште їхні задні стєжі, і не давайте їм входити до їхніх міст, бо Господь, Бог ваш, віддав їх у вашу руку“. 20 І сталося, як завдав їм Ісус та Ізраїлеві сини дуже велику поразку, так, що прийшов їм кїнець, а врятовані повтїкали від них, і повходили до твердїнних міст, 21 то увесь народ у спокбї вернувся до табору до Ісуса в Маккеді, і ніхто не поворушив язика свого проти кого з Ізраїлевих синів! 22 І сказав Ісус: „Відчинїть отвір печери, і приведїть до мене з печери тих п'ятьох царїв“. 23 І вони зробили так, і вивели до нього з печери тих п'ятьох царїв: царя єрусалимського, царя хевронського, царя ярмутського, царя лахиського, царя еглонського. 24 І сталося, як привелї тих царїв до Ісуса, то Ісус заклїкав усіх Ізраїлевих людей, і сказав військовим начальникам, що йшли з ним: „Підїйдїть, — поставте свої ноги на шії цих царїв“. І вони попідходили, і поставили свої

ноги на їхні шиї. **25** І сказав до них Ісус: „Не бійтеся й не лякайтеся, будьте сильні та відважні, бо Господь зробить так усім вашим ворогам, із якими ви воюєте“.

26 А по цьому Ісус бив їх, і повбивав їх, і повисив їх на п'ятьох деревах. І висіли вони на тих деревах аж до вечора. **27** Сталося на час заходу сонця, Ісус наказав, і поздймали їх із дерев, і повкидали їх до печери, де вони були поховалися, і понакладали велике каміння на отвір печери, де воно аж до цього дня. **28** А Маккеду Ісус здобув того дня, і побив вістрям меча її та царя її, учинив закляттям їх та кожну особу, хто був у ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він її цареві те саме, що зробив був цареві ерихонському.

29 А Ісус та весь Ізраїль із ним перейшов з Маккеди до Лівни, та й воював проти Лівни. **30** І дав Господь в Ізраїлеву руку також її та царя її, і він побив вістрям меча її та кожну особу, що в ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він цареві її, як зробив був цареві ерихонському. **31** І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним із Лівни до Лахішу, і таборував при ньому та воював проти нього. **32** І дав Господь в Ізраїлеву руку Лахіш, — і здобув він його другого дня, і побив вістрям меча його та кожну особу, що в ньому, — усе так, як зробив був Лівні. **33** Тоді прийшов гезерський цар Горам допомогти Лахішу, та Ісус побив його й народ його, так що не позоставив жодного в ньому. **34** І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним з Лахішу до Еглоу, і таборували при ньому та воювали з ним. **35** І здобули його того дня, і побили його вістрям меча, а кожну особу, що в ньому, того дня зробили закляттям, — усе так, як зробив був Лахішу. **36** І пішов Ісус та весь Ізраїль із ним з Еглоу до Хеврону, і воював із ним. **37** І здобув його, і побив вістрям меча його та царя його, і всі міста його, і кожну особу, що в ньому, — не позоставив жодного врятованого, усе так, як зробив був Еглонові. І зробив закляттям його та кожну особу, що в ньому була. **38** І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до Девіру, і воював із ним. **39** І він здобув його, і царя його, і всі міста його, і повбивали їх вістрям меча, та й зробив закляттям кожну душу, що в ньому, не позоставив жодного врятованого, — як зробив був Хевронові, так зробив Девірові та цареві його, і як зробив був Лівні та цареві її. **40** І побив Ісус увесь край: гору, і Негев і Шефелу, і узбіччя, і всіх їхніх царів, — не зоставив жодного врятованого, а кожну особу зробив закляттям, як наказав був Господь, Бог Ізраїлів. **41** І бив їх Ісус від Кадеш-Барнеа та аж до Аззи, і весь гошенський край, і аж до Гів'ону. **42** А всіх тих царів та їхній край Ісус здобув одним разом, бо Господь, Бог Ізраїлів, воював для Ізраїля. **43** І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до табору в Гілгал.

11 І сталося, як почув це хацорський цар Явін, то послав до мадонського царя Йовава, і до царя шімонського, і до царя ахшафського, **2** і до царів, що з півночі на горі та в степу на південь Кінроту, і в Шефелі, і на верхах Дори з заходу, — **3** ханаанейнин

зо сходу та з заходу, а аморейнин, і хиттеянин, і перізеянин, і евусейнин, а хіввейнин під Гермоном, у краї Міцпі. **4** І вийшли вони та всі їхні табори з ними, народ, численний кількістю, як пісок, що на березі моря, і коней та колесниць — дуже багато. **5** І змовилися всі ці царі, і прийшли й таборували разом при озері Мером, щоб воювати з Ізраїлем. **6** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо завтра коло цього часу Я покладу їх усіх трупами перед Ізраїлем; їхнім коням попідрізуеш жили ніг, а їхні колесниці попалиш в огні“.

7 І вийшов на них зненацька Ісус та всі воякі з ним при озері Мером, та й напали на них. **8** І дав їх Господь в Ізраїлеву руку, і вони повбивали їх, і гнали їх аж до Великого Сидону, і аж до Місрефот-Маїму, і аж до долини Міцпи на схід, і повбивали їх, так що не зоставили їм жодного врятованого. **9** І зробив їм Ісус, як сказав йому Господь: їхнім коням попідрізував жили, а їхні колесниці попалиш ув огні.

10 І вернувся Ісус того часу, і здобув Хацор, а його царя вбив мечем, бо Хацор перед тим був головою всіх тих царств. **11** І вони повбивали вістрям меча кожну особу, що в ньому, зробили їх закляттям, — не позосталася жодна душа, а Хацора спалив огнем. **12** А всі царські міста та всіх їхніх царів Ісус здобув, та й повбивав їх вістрям меча, зробив їх закляттям, як наказав був Мойсей, раб Господній. **13** Тільки всі міста, що стоять на згір'ях своїх, не спалив їх Ізраїль, крім Хацору, — одного його спалив Ісус. **14** А всю здобич тих міст та худобу Ізраїлеві сини забрали собі; тільки кожну людину побили вістрям меча, аж поки вони не вигубили їх, — не позоставили жодної душі. **15** Як Господь наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, так Мойсей наказав Ісусові, і так зробив Ісус, — не занехав ані слова зо всього, що Господь наказав був Мойсеєві.

16 І взяв Ісус увесь той край: гори Юди і весь Негев, і весь гошенський край, і Шефелу, і Араву, і гори Ізраїлеві, і їхню надморську низину, **17** від гори Халак, що тягнеться до Сеїру, і аж до Баал-Гаду в ливанській долині під горою Гермон. А всіх їхніх царів він забрав, і бив їх, і повбивав їх. **18** Довгий час провадив Ісус війну зо всіма тими царями. **19** Не було міста, що склало б мир з Ізраїлевими синами, окрім хіввейнина, гів'онських мешканців, — усе взяли війною. **20** Бо від Господа було, щоб зробити запеклим їхнє серце на війну проти Ізраїля, щоб учинити їх закляттям, щоб не було для них милости, але щоб вигубити їх, як Господь наказав був Мойсеєві. **21** І прийшов Ісус того часу, і вигубив вєлетнів із гори, з Хеврону, з Девіру, з Анаву, і з усіх Іудських гір, і з усіх Ізраїлевих гір, — разом з їхніми містами Ісус зробив їх закляттям. **22** Не позоставив вєлетня в краї Ізраїлевих синів, — вони позоставили тільки в Аззі, в Гаті та в Ашдоді. **23** І взяв Ісус увесь край, усе так, як говорив був Господь до Мойсея. І Ісус дав його Ізраїлеві на спадок, за їхнім поділом на їхні племена. А край заспокоївся від війни.

12 А оце царі того краю, яких побили Ізраїлеві сини, і посіли їхній край по тім боці Йордану на схід сонця, від арноньського потіку аж до гори Гермон, та весь степ на схід: **2** Сигон, цар аморейський, що сидів у Хешбоні, що панував від Ароеру, що над берегом арноньського потоку, і середина потоку, і половина Гілеаду, і аж до потоку Яббоку, границі синів Аммонових, **3** і степ аж до озера Кінроту на схід, і аж до степового моря, моря Солоного на схід, дорогою на Бет-Гаешімот, і від Теману під узбіччями Пісрі. **4** І границя Ога, царя башанського, із остатку рефаїв, що сидів в Аштароті, і в Едреї, **5** і що панував на горі Гермон, і на Салха, і на всім Башані аж до границі гешурейської та маахатейської, і половина Гілеаду, — границя Сигона, царя хешбонського. **6** Мойсей, раб Господній, та Ізраїлеві сини повбивали їх. І дав його Мойсей раб Господній, на спадок Рувимовому та Гадовому та половині племені Манасіного. **7** А оце царі того краю, що повбивав Ісус та Ізраїлеві сини по той бік Йордану на захід від Баал-Гаду в ливанській долині аж до гори Халак, що підіймається до Сеїру, і Ісус віддав її Ізраїлевим племенам на спадок за їхнім поділом, **8** на горі, і в Шефілі, і в Араві, і на узбіччі, і в пустині, і на півдні, — хіттеянина, амореянина, і ханаанейнина, періззеянина, хівейнина й евусейнина: **9** цар ерихонський один, цар гайський, що з боку Бет-Елу, один, **10** цар ерусалимський один, цар хевронський один, **11** цар ярмутський один, цар лахіський один, **12** цар еглонський один, цар гезерський один, **13** цар девірський один, цар гедерський один, **14** цар хоремський один, цар арадський один, **15** цар лівенський один, цар адулламський один, **16** цар македський один, цар бет-ельський один, **17** цар тапнуахський один, цар хеферський один, **18** цар афекський один, цар шаронський один, **19** цар мадонський один, цар хацорський один, **20** цар шіронський один, цар ахшафський один, **21** цар таанахський один, цар мегіддівський один, **22** цар кедеський один, цар йокнеамський при Кармелі один, **23** цар дорський при Нафат-Дорі один, цар гоїмський при Гілгалі один, **24** цар тірцький один. Усіх царів тридцять і один.

13 А Ісус постарівся й увійшов у дні. І сказав Господь до нього: „Ти постарівся та ввійшов у дні, а краю позостається ще дуже багато, щоб поісти його. **2** Оце позосталий край: усі округи филистимські, і весь Гешурей, **3** від Шіхору, що навпроти Єгипту, і аж до границі Екрону на північ, що до ханаанейнина залічений, п'ять филистимських князів: аззатський, ашдодський, ашкелонський, гаттійський і екронський, та аввеї. **4** Від півдня вся ханаанська земля та Меара, що сидонська, аж до Афеки, аж до аморейської границі, **5** і гівлейська земля, і весь Ливан на схід сонця від Баал-Гаду під горою Гермон аж до входу до Хамату. **6** Усіх мешканців гір від Ливану аж до Місрефот-Маїму, усіх сидонян, — Я повиганяю їх перед Ізраїлевими

синами. Тільки поділі її жеребком на спадок Ізраїлеві, як Я наказав був тобі. **7** А тепер поділи цей край на спадок дев'яти племенам та половині племені Манасіному“. **8** Разом із ним Рувимові та Гадові взяли свій спадок що дав їм Мойсей по той бік Йордану на схід, як дав їм Мойсей, раб Господній, **9** від Ароеру, що на березі арноньського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся медевська рівнина аж до Дівону, **10** і всі міста Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, аж до границі Аммонових синів, **11** і Гілеад, і границя гешурейська та маахейська, і вся гора Гермон, і весь Башан аж до Салхи, **12** усе царство Ога в Башані, що царював в Аштароті та в Едреї, — він позостався з останку рефаїв, а Мойсей повбивав їх та повиганяв їх. **13** І не вигнали Ізраїлеві сини гешурейянина, і маахатянина, — і сидів Гешур та Маахат серед Ізраїля, і так є аж до цього дня. **14** Тільки Левієвому племені не дав він спадку, — огняні жертви Господа, Бога Ізраїля, то спадок його, „як Я говорив був йому.“ **15** І дав Мойсей племені Рувимових синів спадок за їхніми родами. **16** І була їм границя від Ароеру, що на березі арноньського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся рівнина при Медеві, **17** Хешбон і всі міста його, що на рівнині, Дівон, і Бамот-Баал, і Бет-Баал-Меон, **18** і Ягца, і Кедемот, і Мефаат, **19** і Кір'ятаїм, і Сівма, і Церет-Гашшахар на горі Емеку, **20** і Бет-Пеор, і узбіччя Пісрі, і Бет-Гаешімот, **21** і всі міста рівнини, і все царство Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, що Мойсей убив його та мідіянських начальників: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, сигонових князів, мешканців того краю. **22** А Валаама, Беорового сина, чарівника, Ізраїлеві сини забили мечем серед інших, яких вони побили. **23** І була границя Рувимових синів: Йордан і границя. Це спадок Рувимових синів за їхніми родами, їхні міста та їхні оселі. **24** І дав Мойсей Гадовому племені, синам Гада за їхніми родами, **25** і була їм границя: Язер, і всі гілеадські міста, і половина краю аммонових синів аж до Ароеру, що навпроти Рабби, **26** А з Хешбону аж до Рамат Гамміці й Бетоніму, а від Маханаїму аж до границі Девіру, **27** і в долині Бет-Гараму, і Бет-Німра, і Суккот, і Цафон, останок царства Сигона, царя хешбонського, Йордан і границя аж до кінця озера Кіннерет по тім боці Йордану на схід. **28** Це спадок Гадових синів за їхніми родами, міста та їхні оселі. **29** І дав Мойсей половині племені Манасіного, і воно було половині племені Манасіних синів за їхніми родами. **30** І була їхня границя від Манахаїму, увесь Башан, усе царство Ога, царя башанського, і всі села Яіру, що в Башані, шістдесят міст. **31** А половина Гілеаду, і Аштарот, і Едрея, міста ОгОВОГО царства в Башані, — синам Махіра, Манасіного сина, половині синів Махіра за їхніми родами. **32** Оце те, що Мойсей дав на спадок в моавських степах по тім боці Йордану на схід. **33** А Левієвому племені Мойсей не дав спадку, — Господь, Бог Ізраїлів, Він їхній спадок, як говорив їм.

14 А оце те, що посіли Ізраїлеві сини в ханаанському краї, що дали їм на спадок священник Елеазар, і Ісус, син Навинів, та голови батьків племен Ізраїлевих синів. **2** Жеребком приділили їхній спадок, як наказав був Господь через Мойсея, дев'яти плем'ям і половині плем'яні. **3** Бо дав Мойсей насліддя двох плем'ям, та половини плем'яні по той бік Йордану, а Левитам спадку не дав серед них. **4** Бо Йосипових синів було двоє поколінь, Манасія та Єфрем, а Левитам не дали спадку в краї, а тільки міста на оселення та їхні пасовища для їхньої худоби та для їхнього маєтку. **5** Як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини, та й поділили край. **6** І підійшли Юдині сини до Ісуса в Гілгалі, та й сказав до нього Калев, син Єфуннеїв, кеназзєянин: „Ти знаєш те слово, що Господь говорив до Мойсея, Божого чоловіка, про мене та про тебе в Кадеш-Барнеа. **7** Я був віку сорока літ, коли Мойсей, раб Господній, послав мене з Кадеш-Барнеа вивідати той край. І я доклав йому справу, як було в серці моїм. **8** А мої браття, що ходили зо мною, знеслили були серце народу, а я обставав за Господом, Богом моїм. **9** І присягнув Мойсей того дня, говорячи: „Поправді кажу, — той край, що нога твоя ходила в ньому, буде на спадок тобі та синам твоїм аж навіки, бо ти обставав за Господом, Богом моїм. **10** А тепер оце Господь позоставив мене при житті, як говорив. Оце сорок і п'ять літ відтоді, як Господь говорив був це слово Мойсеєві, коли Ізраїль ходив у пустині. А тепер ось я віку восьмидесяти й п'яти літ. **11** Сьогодні я ще сильний, як того дня, коли Мойсей послав мене, — яка сила моя тоді, така сила моя й тепер, щоб воювати, і виходити, і приходити. **12** А тепер дай же мені цей гористий край, про який Господь говорив того дня, бо ти чув того дня, що там велетні та великі укріплені міста. Може Господь буде зо мною, і я повиганяю їх, як говорив був Господь“. **13** І поблагословив його Ісус, і дав Калевові, синові Єфуннеєвому, Хеврон за спадок. **14** Тому став Хеврон Калевові, синові Єфуннеєвому, кеназзєянинові, за спадок, і так є аж до цього дня, за те, що він обставав за Господом, Богом Ізраїля. **15** А ім'я Хеврону давніше було Кір'ят-Арба, що між велетнів був найбільший чоловік. А Край заспокоївся від війни.

15 І був жеребок для плем'яні Юдиних синів за їхніми родами: до едомської границі пустиня Цін, на південь від теманського краю. **2** І була їм південна границя від кінця Солоного моря, від затоки, зверненої на південь. **3** І йде вона на південь від Маале-Акраббиму, і переходить до Ціну, і підіймається з півдня, від Кадеш-Барнеа й переходить до Хецрону, і підіймається до Аддари й обертається до Кар до Каркаї. **4** І переходить вона до Адмону, і йде до єгипетського потоку, і границя закінчується на захід. Це буде для вас південна границя. **5** А границя на схід — Солоне море аж до кінця Йордану. А границя у

бік півночі: від морської затоки з кінця Йордану, **6** і підіймається границя до Бет-Хогли й переходить на північ від Бет-Гаарови; і підіймається та границя до Евен-Боган-Бен-Рувена. **7** І підіймається та границя від ахорської долини, а на півночі звертається до Гілгалу, що навпроти Маале-Адумміму, що на південь від потоку. І переходить та границя до Ме-Ен-Шемешу, і закінчується при Ен-Рогелі. **8** І підіймається та границя до Ге-Бен-Гінному побіч евусеянина з півдня, — це Єрусалим. І підіймається та границя до верхів'я гори, що навпроти Ге-Гінному та на захід, що в кінці Емек-Рефаїму на північ. **9** І біжить та границя від верхів'я гори до джерелі Ме-Нефтоаху, і йде до міст гори Ефрон; і біжить та границя до Баали, — це Кір'ят-Єарім. **10** І обертається та границя з Баали на захід до гори Сеїр, і переходить до плечі гори Єарім з півночі, — це Кесалон; і сходить до Бет-Шемешу й переходить до Тіми. **11** І йде та границя по край Екрону на північ, і біжить та границя до Шікрану, і переходить до гори Баали, і йде до Явнеїлу. І границя закінчується при заході. **12** А західна границя — до Великого моря. А границя ця — границя Юдиних синів навколо за їхніми родами. **13** А Калеву, синові Єфуннеєвому, він дав частку серед Юдиних синів, за Господнім наказом до Ісуса, Кір'ят-Арби, батька велетнів, воно — Хеврон. **14** І Калев повиганяв звідти трьох велетнів: Шешая, і Ахімана, і Талмаа, уроджених велетнів. **15** І пішов він звідти до девірських мешканців, а ім'я Девіра давніше — Кір'ят-Сефер. **16** І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому дочку мою Ахсу за жінку“. **17** І здобув його Отніїл, син Кеназів, брат Калевів. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. **18** І сталося, коли вона відходила, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“ **19** І вона сказала: „Дай мені дар благословення! Бо ти дав мені землю суху, то даси мені це й водні джерела“. І він дав їй Гуллот горішній та Гуллот долішній. **20** Оце спадок плем'яні Юдиних синів за їхніми родами. **21** І були ті міста від краю плем'яні Юдиних синів до едомської границі на півдні: Кавцеїл, і Едер, і Ягур, **22** і Кіна, і Дімона, і Ад'ада, (questioned) **23** і Кедеш, і Хацор, і Їтнан, **24** Зіф, і Телем, і Беалот, **25** і Хацор-Хадатта, і Керійот-Хецрон, це Хацор, **26** Амам, і Шема, і Молада, **27** і Хацор-Гадда, і Хешмон, і Бет-Пелет, **28** і Хацар-Шуал, і Беер-Шева, і Бізйотей, **29** Баала, і Іїїм, і Ецем, **30** і Елтолад, і Хесїл, і Хорма, **31** і Ціклаг, і Мадманна, і Сансанна, **32** і Леваот, і Шїлхім, і Аїн, і Ріммон. Усіх міст двадцять і дев'ять та їхні оселі. **33** На Шефалі: Ештаол, і Цор'а, і Ашна, **34** і Заноах, і Ен-Ганнім, Таппуах і Гаена, **35** Ярмут, і Адуллам, Сохо й Азека, **36** і Шаараїм, і Адїтаїм, і Гедера, і Гедеротаїм, — чотирнадцять мість та їхні оселі. **37** Ценан, і Хадаша, і Мігдал-Гад, **38** і Дїл'ан, і Міцпе, і Йоктеїл, **39** Лакіш, і Боцкат, і Еглол, **40** і Каббон, і Лакмас, і Кїтліш, **41** і Гедерот, Бет-Дагон, і Наама, і Маккеда, — шістнадцять міст та їхні оселі. **42** Лівна, і Етер, і Ашан, **43** і Ївтах, і

Ашна, і Неців, **44** і Кеїла, і Ахзів, і Мареша, — дев'ять міст та їхні оселі. **45** Екрон і підлеглі міста його та оселі його. **46** Від Екрону й до моря усе, що при Ашдоді та їхні оселі. **47** Ашдод, підлеглі міста його та оселі його; Азза, підлеглі міста її та оселі її до єгипетського потоку, і море Велике, і границя. **48** І на горах: Шамір, і Яттір, і Сохо, **49** і Данна, і Кір'ят-Санна, він Девір, **50** і Анав, і Ештемо, і Анім, **51** і Гошен, і Холон, і Гіло, — одинадцять міст та їхні оселі. **52** Арав, і Дума, і Еш'ан, **53** і Янім, і Бет-Таппуах, і Афека, **54** і Хумта, і Кір'ят-Арба, це Хеврон, і Ціор, — дев'ять міст та їхні оселі. **55** Маон, Кармел, і Зіф, і Юта, **56** Їзреїл, і Йокдеам, і Заноах, **57** Каїн, Гів'а, і Тімна, — десять міст та їхні оселі. **58** Халхул, Бет-Цур, і Гедор, **59** і Маарат, і Бет-Анот, і Елтекон, — шість міст та їхні оселі. **60** Кір'ят-Баал, він Кір'ят-Єарім, і Рабба, — двоє міст та їхні оселі. **61** На пустині: Бет-Гаарав, Міддін, і Сехаха, **62** і Нівнан, і Ір-Гаммеллах, і Ен-Геді, — шість міст та їхні оселі. **63** А євусеян, мешканців Єрусалиму, Юдини сини не могли їх вигнати, — і осів Євусеянин із Юдиними синами в Єрусалимі, і так є аж до цього дня,

16 І вийшов жеребок для Йосипових синів: від ерихонського Йордану до ерихонської води на схід пустиня, що тягнеться від Єрихону по горі до Бет-Елу. **2** І виходить вона з Бет-Елу до Луз, і переходить до границі Арки до Атароту, **3** і сходить на захід до границі яфлетської, аж до границі Бет-Хорону долішнього, і аж до Гезеру, і закінчується при морі. **4** І посіли це Йосипові сини, Манасія та Єфрем. **5** І була границя Єфремових синів за їхніми родами, а границя їхнього спадку на схід була: Атрот-Аддар аж до горішнього Бет-Хорону. **6** І виходить та границя до Міхметату з півночі, і повертається границя на схід до Таанат-Шіло, та й переходить його зо сходу до Яноаху. **7** І сходить вона з Яноаху до Атароту та до Наари, і дотикає Єрихону, і виходить до Йордану. **8** А з Таппуаху границя йде на захід до потоку Кана, та й закінчується при морі. Це спадок племені Єфремових синів за їхніми родами. **9** І міста, відділені для Єфремових синів, були серед спадку Манасіїних синів, усі ті міста та їхні оселі. **10** Та не вигнали вони ханаанеянина, що сидів у Гезері. І сидів ханаанеянин посеред Єфрема і так є аж до цього дня, і давав данину працюю.

17 І вийшов жеребок для Манасіїного племені, бо він первенець Йосипів, Махірові, Манасіїному первенцеві, Гілеадовому батькові, бо він був воєк, то був йому Гілеад та Башан. **2** І було для позostalих Манасіїних синів за їхніми родами: синам Авіезера, і синам Хелека, і синам Азріїла, і синам Шехема, і синам Хефера, і синам Шеміда. Оце сини Манасії, Йосипового сина, мужі, за їхніми родами. **3** А в Целофахада, сина Хефера, сина Гілеада, сина Махіра, сина Манасіїного, не було в нього синів, а тільки дочки. А оце іменá його дочок: Махла, і Ноа, і Хогла, Мілка та Тірца. **4** І прийшли вони до священника Елеазара, і до Ісуса, Навиного

сина, та перед начальників, говорячи: „Господь наказав був Мойсееві дати нам спадок серед наших братів“. І дав їм на Господній наказ спадок серед братів їхнього батька. **5** І випало для Манасії десять наділів, окрім землі Гілеаду та Башану, що по той бік Йордану, **6** бо Манасіїні дочки посіли спадок серед синів його, а гілеадський край був для позostalих Манасіїних синів. **7** І була Манасіїна границя від Ашер-Гамміхметату, що навпроти Сигему, і йде та границя на південь до мешканців Ен-Таппуаху. **8** Для Манасії був край Таппуах, а місто Таппуах при Манасіїній границі — для Єфремових синів. **9** І сходить та границя до потоку Кана, на південь від потоку. Ці міста Єфремові серед Манасіїних міст. А границя Манасії від півночі до потоку, а кінчалася при морі. **10** На південь — Єфремове, а на північ — Манасіїне, а границею того було море. А в Асірі вони стикалися з півночі, а в Іссахарі зо сходу. **11** І було для Манасії в Іссахарі та в Асірі: Бет-Шеан та його залежні міста, і Ївлеам та його залежні міста, і мешканці Доару та його залежні міста, і мешканці Таанаху та його залежні міста, і мешканці Мерідо та його залежні міста, три верховини. **12** Та Манасіїні сини не могли повигнати мешканців цих міст, і ханаанеянин продовжував сидіти в тому краї. **13** І сталося, коли Ізраїлеві сини стали сильні, то дали ханаанеянина на данину, а вигнати — не вигнали його. **14** І говорили Йосипові сини з Ісусом, кажучи: „Чому ти дав мені на спадок один жеребок та наділ один, а я ж народ численний, бо до цього часу благословив мене Господь“. **15** І сказав до них Ісус: „Якщо ти народ численний, то піди до лісу, та й повикорчовуєш собі там у краї перізєянина та рефаїв, бо Єфремова гора стала тісна для тебе“. **16** І сказали Йосипові сини: „Не вістачить тебе тієї гори, та й залізна колесниця в кожного ханаанеянина, що сидить у долині, як у того, що в Бет-Шеані та в його залежних містах, так і в того, що в долині Ізреельській“. **17** І сказав Ісус до Йосипового дому, до Єфрема та до Манасії, говорячи: „Ти численний народ, і в тебе сила велика, — не буде тобі один жеребок, **18** але буде тобі гористий край; а що там ліс, то викорчуй його, і будуть тобі й його кінці. Бо ти виженеш ханаанеянина, хоч у нього колесниці залізні, хоч він сильний“.

18 І була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло, і вони помістили там скинію заповіту, а перед ними був здобутий край. **2** І позostalалося серед Ізраїлевих синів сім племін, що не поділили ще спадку свого. **3** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Аж доки ви будете лінуватися піти посісти той край, що дав вам Господь, Бог ваших батьків? **4** Дайте від себе по три мужі на плем'я, і я пошлю їх. І вони встануть, і будуть ходити по краю, і опишуть його за їхнім спадком, та й прийдуть до мене. **5** І вони поділять його собі на сім частин. Юда стане на своїй границі з півдня, а Йосипів дім стане на своїй границі з півночі.

6 А ви опишете той край, сім частин, і принесете́ опис мені сюди, а я кину вам жеребкá тут перед лицем Господа, Бога нашого. 7 А Левитам нема частки поміж вами, бо священнодіяння Господнє — спадщина його. А Гад, і Рувім, та половина Манасі́йного племени взяли́ свій спадок по той бік Йорда́ну на схід, що дав їм Мойсей, раб Господній“. 8 І встали ті му́жі й пішли. А Ісус наказав тим, що пішли описувати край, говорячи: „Ідіть і походіть по кра́ю, і опишіть його, та й вертайте́ся до мене. А я кину вам жеребкá тут перед Господнім лицем у Шіло́“. 9 І пішли ті му́жі, і перейшли по кра́ю, та й описали його за міста́ми на сім частин у книжці. І прийшли вони до Ісуса до табору в Шіло́. 10 І кинув їм Ісус жеребкá в Шіло́ перед Господнім лицем. І поділив там Ісус край для Ізраїлевих синів за їхніми поділами. 11 І вийшов жеребкóк для племени Венія́минових синів за їхніми родами, і вийшла границя їхнього жеребка між синами Юдиними та між синами Йóсиповими. 12 І була́ їм границя на північну стóрону від Йорда́ну. І підіймається та границя до кра́ю Єрихóну з півночі, і підіймається на гóру на захід, і закінчується при пустині Бет-Евен. 13 А звідти переходить та границя до Лузу, до кра́ю Лузу на південь, це — Бет-Ел. І сходить та границя до Атрот-Аддару на гóру, що з півдня до долішнього Бет-Хорону. 14 І тягнеться та границя, і повертається на західній бік, на південь від гори, що навпроти Бет-Хорону на південь, і закінчується при Кір'ят-Баалі, це — Кір'ят-Єарім, місті Юдиних синів. Це західня сторона́. 15 А південна сторона — від кінця Кір'ят-Єаріму. І виходить та границя на захід, і виходить до джерелá Ме-Нефтоаху. 16 І сходить та границя до кінця гори, що навпроти Ге-Бен-Гіннома, що в долині Рефаїм на північ. І сходить Ге-Гінном побіч євусеянина на південь, і сходить до Ен-Рогелу, 17 і тягнеться вона з півночі, і виходить до Ен-Шемешу, і виходить до Гелілоту, що навпроти Маале-Адуммім. І сходить вона до Евен-Боган-Бен-Реувену. 18 І переходить побіч навпроти Арави на північ, та й сходить до Арави. 19 І переходить та границя побіч Бет-Хогли на північ, і закінчується границя при затóці Солоного моря на північ, до кінця Йорда́ну з півдня. Це границя південна. 20 А Йорда́н граничить його зо східньої сторони. Це спадок Венія́минових синів за границями його навко́ло, за родами його. 21 І були міста для племени Венія́минових синів за їхніми родами: Єрихон, і Бет-Хогла, і Емек-Кеціц, 22 і Бет-Гаарава, і Цемараїм, і Бет-Ел, 23 і Аввім, і Пара, і Офра, 24 і Кефар-Гааммоні, і Офні, і Гева, — дванадцять міст та їхні оселі. 25 Гів'он, і Рама, і Беерот, 26 і Міцпе, і Кефіра, і Моца, 27 і Рекем, і ірпеїл, і Пар'ала, 28 і Цела, Елеф, і Євусі, воно Єрусалим, Гів'ат, Кір'ят-Єарім, — чотирна́дцять міст та їхні оселі. Це спадок Венія́минових синів за їхніми родами.

19 А другий жеребкóк вийшов Симеонові, племені Симеонових синів за їхніми родами. І був їхній

спадок серед спадку́ Юдиних синів. 2 І був їм у спадку́: Беер-Шева, і Молода, 3 і Хацар-Шуал, і Бала, і Ецем, 4 і Елтолад, і Бетул, і Хорма, 5 і Ціклаг, і Бет-Гаммаркавот, і Хацар-Суса, 6 і Бет-Леваот, і Шарухен, — тринадцять міст та їхні оселі. 7 Аїн, Ріммон, і Етер, і Ашан, — чотири місті та їхні оселі. 8 А всі оселі, що навколо тих міст аж до Баалат-Беер-Рамат-Негеву, це спадок племені Симеонових синів за їхніми родами. 9 З наділу Юдиних синів — спадок синів Симеонових, бо наділ Юдиних синів був численніший від них. І послали Симеонові сини в середині їхнього спадку́. 10 А третій жеребкóк вийшов Завуло́новим синам за їхніми родами, і була́ границя їхнього спадку аж до Саріду. 11 І підіймається їхня границя до Яму та Мар'али, і стикається з Даббешетом, і стикається з потоком, що навпроти Йокнеаму, 12 і вертається з Саріду на схід, до сходу сонця, на границю Кіслот-Фавору, і виходить до Доврату, і підіймається до Яфія. 13 А звідти переходить на схід, на схід до Гат-Хеферу, Ет-Каціну, до Ріммон-Гамметоару, до Неї. 14 І повертається його границя з півночі Ханнатону, і закінчується при Ге-Їфтах-Елі. 15 І Каттат, і Нагалал, і Шімрон, і Їд'ала, і Віфлеєм, дванадцять міст та їхні оселі. 16 Це спадок Завуло́нових синів за їхніми родами, оце міста́ та їхні оселі. 17 Четвертий жеребкóк вийшов Іссаха́рові, — Іссаха́ровим синам за їхніми родами. 18 І була́ їхня границя: ізраел, і Кесуллот, і Шунем, 19 і Хафараїм, і Шіон, і Анахарат, 20 і Раббіт, і Кішіон, і Евес, 21 і Ремет, і Ен-Ганнім, і Ен-Хадда, і Бет-Паццец. 22 І дотикається та границя до Фавору, і Шахаціми, і Бет-Шемету, і їхня границя закінчується при Йорда́ні, — шістнадцять міст та їхні оселі. 23 Оце спадок племені Іссаха́рових синів за їхніми родами, — міста́ та їхні оселі. 24 А п'ятий жеребкóк вийшов племені Асирових синів за їхніми родами. 25 І була́ їхня границя: Хелкат, і Халі, і Бетен, і Ахшат, 26 і Алламелех, і Ам'ад, і Міш'ал, і дотикається Кармелю на захід та Шіхор-Лівнату, (questioned) 27 і вертається на схід сонця до Бет-Дагону, і дотикається Завуло́на та Ге-Їфтах-Елу, на північ Бет-Гаемеку та Ніелу, і виходить до Кавулу зліва. 28 І Еврон, і Рехов, і Хаммон, і Кана аж до Сидону Великого. 29 І вертається та границя до Рамі та аж до міста́ Мівцар-Цору, і вертається границя до Хоси, і закінчується при за́ході від околиці Ахзіву, 30 і Умма, і Афек, і Рехов, — двадцять і двоє міст та їхні оселі. 31 Оце саддок племени Асирових синів за їхніми родами, ті міста́ та їхні оселі. 32 Синам Нефталимовим вийшов шостий жеребкóк, — для синів Нефталимових за їхніми родами. 33 І була́ їхня границя: від Хелефу, від Елону при Цаананнімі, і Адамі — Ганнекев, і Явнеїл аж до Лаккуму, і кінчалася вона при Йорда́ні. 34 І повертається та границя на захід до Ашнот-Фавору, і виходить звідти до Хуккоку та дотикається Завуло́на з полудня, а Асира дотикається з за́ходу, а Юди при Йорда́ні на схід сонця. 35 А міста́ твердинні: Ціддім, Цер, і Хаммат, Раккат і Кіннерет, 36 і

Адама, і Рама, і Хацор, 37 і Кедеш, і Едреї, і Ен-Хасор, 38 і Ір'он, і Мігдал-Ел, Хорем, і Бет-Анат, і Бет-Шамеш, — дев'ятнадцять міст та їхні оселі. 39 Оце спадок племені синів Нефталімових за їхніми родами, містá та їхні оселі. 40 А племени Дáнових синів за їхніми родами вийшов сьомий жеребок. 41 І була границя їхнього насліддя: Цор'а, і Ештаол, і Ір-Шемеш, 42 і Шаалаббін, і Айялон, і Їтла, 43 і Елон, і Тімната, і Екрон, 44 і Елтеке, і Гіббетон, і Баалат, 45 і Єгуд, і Бене-Берак, і Гат-Ріммон, 46 і Ме-Яркон, і Раккон із границею навпроти Яфи. 47 І вийшла границя Данових синів від них. А Дáнові сини пішли й воювали з Лешемом, і здобули його, і побили вістря́м меча, і посіли його, та й осілися в ньому. І вони назвали Лешему ім'я: Дан, як ім'я їхнього батька Дана. 48 Оце спадок племені Дáнових синів за їхніми родами, ті містá та їхні оселі. 49 І скінчили вони посідати край згідно з його границями. І дали Ізраїлеві сини спадок Ісусові, синові Навиновому, посеред себе. 50 На Господній наказ дали йому те місто, яке він жадав: Тімнат-Серах на Єфремовій горі. І збудував він місто, та й осівся в ньому. 51 Оце той спадок, що священник Елеазар і Ісус, син Навинів, та голови домів батьків давали племінам Ізраїлевих синів жеребком у Шіло́ перед Господнім лицем при вході до скинії заповіду. І покінчили вони ділити край.

20 І Господь промовляв до Ісуса, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Дайте собі міста на сховища, про які Я говорив вам через Мойсея, 3 щоб утікав туди убійник, що заб'є кого ненаро́ком невмисне, і вони будуть для вас на місце сховища від мєсника за кров. 4 І втече він до одного з тих міст, і стане при вході мисько́ї брами, та й буде голосно говорити старші́м того міста про свою справу. І вони візьмуть його до міста до себе, і дадуть йому місце, і він осяде з ними. 5 А коли буде гнатися за ним мєсник, то не видадуть убійника в руку його, бо він невмисне забив свого ближнього, і не був йому ворогом ані вчора, ані позавчора. 6 І буде він сидіти в тому місті, аж поки не стане перед громадою на суд, аж до смерти найвищого священника, що буде в тих днях. Тоді повернеться убійник, та й уві́йде до свого міста та до свого дому, до того міста, звідки він утік“. 7 І посвятили вони Кедеш в Галілі на Нефталімовій горі, і Сихем на Єфремовій горі та Кір'ят-Арбу, воно Ефрон, на горі Юдиній. 8 А по той бік ерихонського Йорда́ну на схід вони дали: Бецер на пустині, на рівнині, із Рувимового племені, і Рамот у Гілеаді з Гадового племені, і Галан у Башані з Манасі́ного племені. 9 Оце були міста призначення для всіх Ізраїлевих синів та для приходо́к, що мешкає чужинцем серед них, на сховище туди кожному, хто вб'є кого ненаро́ком. І не помре він від руки мєсника за кров, аж поки не стане перед громадою.

21 І підійшли голови домів батьків Левієвих до священника Елеазара й до Ісуса, сина Навинового,

та до голів домів батьків племен Ізраїлевих синів, 2 та й говорили до них у Шіло́ в ханаанському краї, кажучи: „Господь наказав був через Мойсея дати нам міста на сидіння, а їхні пасові́ська для нашої худоби“. 3 І дали Ізраїлеві сини Левитам зо свого наділу на наказ Господній ті міста та їхні пасові́ська. 4 І вийшов жеребок для родів кега́теянина. І були синам священника Аарона з Левитів від племені Юдиного, і від племені Симеонового, і від племені Веніамінового тринадцять міст. 5 А Кега́товим синам, що позосталися з родів племені Єфремового й з племені Данового та з половини племені Манасі́ного жеребко́м дісталос́я десять міст. 6 А для Гершо́нових синів від родів Іссаха́рового племені, і від Асі́рового племені, і від Нефталі́мового племені, і від половини Манасі́ного племені в Башані жеребко́м дісталос́я тринадцять міст. 7 Мерарі́євим синам за їхніми родами дісталос́я від племені Руві́мового, і від племені Га́дового, і від племені Завуло́нового — дванадцять міст. 8 І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасові́ська, як наказав був Господь через Мойсея, жеребко́м. 9 І дали вони з племені синів Юдиних та з племені синів Симео́нових ті міста, що будуть нижче названі йме́нням свої́м. 10 І було для Ааро́нових синів із родів кега́теянина, з Левієвих синів, бо ім був жеребок найперше. 11 І дали їм місто Кір'ят, батька вє́летнів Арби, воно Хевро́н, на Юдиних горах, та його пасові́ська навколо нього. 12 А мійське поле та оселі його дали Калеву, синові Єфуннеєвому, на власність його. 13 А синам священника Ааро́на дали місто сховища вбійника: Хевро́н та його пасові́ська, і Лівну та її пасові́ська, 14 і Яттїр та його пасові́ська, і Ештемоа та її пасові́ська, 15 і Холон та його пасові́ська, і Девїр та його пасові́ська, 16 і Аїн та його пасові́ська, і Югту та її пасові́ська, Бет-Шемеш та його пасові́ська, — дев'ять міст від двох тих племе́н. 17 А від Веніамі́нового племені: Гів'он та його пасові́ська, Геву та її пасові́ська, 18 Анатоль та його пасові́ська, і Алмон та його пасові́ська, — міст четверо. 19 Усіх міст Ааро́нових синів, священників, — тринадцять міст та їхні пасові́ська. 20 А ро́дам Кега́тових синів, Левитам, що позостали від Кега́тових синів, містá їхнього жеребка́ були́ від Єфремового племе́ні. 21 І дали їм місто сховища вбійника: Сихем та його пасові́ська, на Єфремовій горі, і Гезер та його пасові́ська. 22 І Ківцаї́м та його пасові́ська, і Бет-Хорон та його пасові́ська, міст четверо. 23 А від Данового племені: Елтеке та його пасові́ська, Гіббетон та його пасові́ська, 24 Айялон та його пасові́ська, Гат-Ріммон та його пасові́ська, — міст четверо. 25 А від половини Манасі́ного племені: Таа́нах та його пасові́ська, і Гат-Ріммон та його пасові́ська, — міст двоє. 26 Усіх міст — десять та їхні пасові́ська для родів позосталих Кега́тових синів. 27 А для Гершо́нових синів з Левієвих родів від половини Манасі́ного племені місто сховища вбійника: Голан у Башані

та його пасовиська, і Беештера та її пасовиська, — міст двоє. **28** А від Іссахарового племені: Кіш'Йон та його пасовиська, Доврат та його пасовиська, **29** Ярмут та його пасовиська, Ен-Ганнім та його пасовиська, міст четверо. **30** А від Асирового племені: Міш'ал та його пасовиська, Ардон та його пасовиська, **31** Хелкат та його пасовиська, Рехов та його пасовиська, — міст четверо. **32** А від Нефталімового племені місто сховища вбійника: Кедеш у Галілі та його пасовиська, і Хаммот-Дор та його пасовиська, і Картан та його пасовиська, — міст троє. **33** Усіх міст Гершбнових за їхніми родами — тринадцять міст та їхні пасовиська. **34** А для родів Мерарієвих синів, Левитів, позоставили від племені Завулонового: Йокнеам та його пасовиська, Карта та її пасовиська. **35** Дімна та її пасовиська, Нагалал та його пасовиська, — міст четверо. **36** А від Рувимового племені: Бецар та його пасовиська, і Ягца та її пасовиська, **37** Кедемот та його пасовиська, і Мефаат та його пасовиська, — міст четверо. **38** А від Гадового племені місто сховища вбійника: Рамот у Гілеаді та його пасовиська, і Маханаїм та його пасовиська, **39** Хешбон та його пасовиська, Язер та його пасовиська, — усіх міст четверо. **40** Усіх міст для Мерарієвих синів за їхніми родами, що позоставилися з Левієвих родів, було за їхнім жеребком дванадцять міст. **41** Усіх Левієвих міст серед власности Ізраїлевих синів — сорок і вісім міст та їхні пасовиська. **42** Будуть ті міста такі: кожне місто з пасовиськом його навколо нього, — так для всіх тих міст. **43** І дав Господь Ізраїлеві весь той край, що присягнув був дати його їхнім батькам, і вони посіли його та й осілися в ньому. **44** І Господь дав їм мир навколо, усе так, як присягнув був їхнім батькам. І ніхто зо всіх їхніх ворогів не встояв перед ними, — усіх їхніх ворогів Господь дав у їхню руку. **45** Нічого не було невиконаного з усього того доброго слова, що Господь говорив до Ізраїлевого дому, — усе збулося.

22 Тоді покликав Ісус плем'я Рувимове та Гадове, та половину Манасіїного племені, **2** та й сказав їм: „Ви виконували все, що вам наказав був раб Господній Мойсей, і ви слухалися голосу мого про все, що я вам наказував. **3** Ви оце не лишали братів своїх довгі дні аж до цього дня, і ви додержували виконання заповідей Господа, Бога вашого. **4** А тепер Господь, Бог ваш, дав мир вашим братам, як вам говорив був. І тепер поверніться, та й ідіть собі до наметів своїх, до краю вашої власности, що вам дав Мойсей, раб Господній, на тім боці Йордану. **5** Тільки дуже пильнуйте виконувати заповідь та Закону, що наказав був вам Мойсей, раб Господній: любити Господа, Бога вашого, і ходити всіма Його дорогами, і додержувати Його заповіді, і линути до Нього, і служити Йому всім вашим серцем та всією вашою душею“. **6** І поблагословив їх Ісус, та й послав їх, а вони пішли до наметів своїх. **7** А половині Манасіїного племені

Мойсей дав у Башані, а половині його дав Ісус з їхніми братами на цім боці Йордану на захід. **1** Також, коли Ісус відпустив їх до їхніх наметів, то поблагословив їх, **8** та й сказав до них, говорячи: „Верніться до своїх наметів із великими маєтками та з дуже численною худобою, зо сріблом, і з золотом, і з міддю, і з залізом, і з дуже багатьома одежами. Поділіть здобич від ваших ворогів із вашими братами“. **9** І вернулися, і пішли сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені від Ізраїлевих синів, із Шіло, що в ханаанському краї, щоб піти до краю Гілеад, до краю своєї власности, що посіли його на наказ Господній через Мойсея. **10** І прийшли до йорданських могил, що в ханаанському краї, і збудували там сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника над Йорданом, жертовника великого на вид. **11** І почули Ізраїлеві сини таке: „Оце збудували сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника навпроти ханаанського краю, при йорданських могилах, на боці Ізраїлевих синів. **12** І почули це Ізраїлеві сини, і була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло, щоб піти на них війною. **13** І послали Ізраїлеві сини до синів Рувимових і до синів Гадових та до половини Манасіїного племені гілеадського краю Пінхаса, сина священника Елеазара, **14** та з ним десять начальників, по одному начальникові для батькового дому з усіх Ізраїлевих племен; а кожен із них — голова дому їхніх батьків, вони для тисяч Ізраїлевих. **15** І прийшли вони до синів Рувимових й до синів Гадових та до половини Манасіїного племені до гілеадського краю, та й говорили з ними, кажучи: **16** „Так сказала вся Господня громада: Що́ це за переступ, що ви спроневірилися ним проти Ізраїлевого Бога, щоб відвернутись сьогодні від Господа? Бо ви збудували собі жертовника, щоб сьогодні збунтуватися проти Господа. **17** Чи нам мало Пеорового гріха, з якого ми не очистилися аж до цього дня, і була поразка в Господній громаді? **18** А ви відвертаєтесь сьогодні від Господа. І станеться, — ви збунтуєтесь сьогодні проти Господа, а Він узавтра розгнівається на всю Ізраїлеву громаду. **19** І справді, — якщо край вашої посілости нечистий, перейдіть собі до краю Господньої посілости, що там пробує ває Господня скинія, і візьміть посілість серед нас, а на Господа не бунтуйтеся, і не бунтуйтеся проти нас вашим збудуванням собі жертовника, окрім жертовника Господа, Бога нашого. **20** Чи ж не Ахан, син Зерахів, спроневірився був переступом у залятому, а гнів був на всю Ізраїлеву громаду? І він був єдиний чоловік, що не помер своєю смертю через свій гріх“. **21** І відповіли сини Рувимові, сини Гадові та половина Манасіїного племені, і говорили з головами тисяч Ізраїлевих: **22** „Бог богів Господь, Бог богів Господь, — Він знає, і Ізраїль — він буде знати. Не пощади нас цього дня, якщо бунтом і якщо переступом проти Господа ми це зробили, **23** якщо ми збудували собі жертовника на відвернення від Господа; а якщо ми будували на

принесення цілопалення та жертви хлібної, і якщо на спорядження на ньому мирних жертв, то Господь — Він відплатить, **24** і якщо ми не зробили цього з обавою про таку річ, говорячи: Завтра скажуть ваші сини до наших синів, говорячи: Що вам до Господа, Бога Ізраїлевого? **25** Бо Господь дав границю поміж нами та поміж вами, сини Рувимові та сини Гадові, Йордан, — нема вам наділу в Господі! І ваші сини відірвуть наших синів від брідні Господа. **26** Тож сказали ми: Зробім собі, збудуймо жертівника не на цілопалення й не на жертву, **27** але щоб він був свідком між нами та між вами, і між поколіннями нашими по нас, що ми служили служби Господні перед Його лицем нашими цілопаленнями, і нашими жертвами, і нашими жертвами мирними. І не скажуть ваші сини взавтра до наших синів: нема вам наділу в Господі! **28** І сказали ми: І станеться, коли так скажуть до нас та до наших поколінь узавтра, то ми скажемо: Подивіться на вигляд жертівника, що зробили були наші батьки не на цілопалення й не на жертву, але щоб був він свідком між нами та між вами. **29** Борони нас, Боже, бунтуватися нам проти Господа, і відвертатися сьогодні від Господа, щоб будувати жертівника на цілопалення, і на жертву хлібну, і на жертву, окрім жертівника Господа, Бога нашого, що перед скинією Його“. **30** І почув священник Пінхас та начальники громади й голови тисяч Ізраїлевих, що були з ним, ті слова, що казали сини Рувимові й сини Гадові та сини Манасіїні, і було це добре в їхніх очах. **31** І сказав Пінхас, син священника Елеазара, до синів Рувимових, і до синів Гадових та до синів Манасіїних: „Сьогодні ми пізнали, що Господь серед вас, що ви не спростувалися Господеві тим переступом, — тепер ви визволили Ізраїлевих синів від Господньої руки“. **32** І вернувся Пінхас, син священника Елеазара, та начальники від синів Рувимових, і від синів Гадових з гілеадського краю до Краю ханаанського до Ізраїлевих синів, і здалі їм звіт. **33** І була добра та річ в очах синів Ізраїлевих. І поблагословили Бога Ізраїлеві сини, і не сказали йти на них війною, щоб знищити край, що сини Рувимові та сини Гадові сидять у ньому. **34** І назвали сини Рувимові та сини Гадові ім'я жертівникові: Ед, бо він свідок між нами, що Господь — Він Бог.

23 І сталося по багатьох днях по тому, як Господь дав мир Ізраїлеві від усіх їхніх ворогів навколо, а Ісус постарів, увійшов у літа, **2** то покликав Ісус усього Ізраїля, його старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, та й сказав до них: „Я постарів, увійшов у літа. **3** А ви бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, усім цим людям для вас, бо Господь, Бог ваш, — Він Той воюючий для вас! **4** Дивіться, — ось я поділив вам жеребком цих позostalих людей на спадок для ваших племен від Йордану, і всі народи, що вигубив я, аж по море Велике, місце заходу сонця. **5** А Господь, Бог ваш, — Він пожене їх перед вами, і

вижене їх перед вами, і ви посядете їхній край, як говорив був Господь, Бог ваш, до вас. **6** І ви будете дуже сильні, щоб виконувати й чинити все, написане в книзі Закону Мойсеєвого, щоб не відхилятися від нього ані праворуч, ані ліворуч, **7** щоб ви не змішувалися з цими людьми, цими позostalими з вами, а ім'я їхніх богів ви не згадаєте, і не будете запрягати ними, і не будете служити їм, і не будете вклонятися їм, **8** бо ви будете горнутися тільки до Господа, Бога вашого, як робили ви аж до цього дня. **9** І вигнав Господь перед вами народи великі та сильні, а ви — не встояв ніхто перед вами аж до цього дня. **10** Один чоловік із вас сам жене тисячу, бо Господь, Бог ваш — Він той Воїн для вас, як говорив був Він вам. **11** І будете ви дуже пильнувати про свої душі, щоб любити Господа, Бога вашого. **12** Бо якщо справді будете ви відвертатися й приліпитеся до решти цих народів, цих позostalих із вами, і будете свататися з ними, і будете змішуватися з ними, а вони з вами, **13** то дійсно будете ви знати, що Господь, Бог ваш, більш не гнатиме ці народи перед вами, і вони стануть для вас сіткою й пасткою, та бато́гом на ваші б́оки, та тёрням на ваші очі, аж поки ви не вігинете з-над цієї доброї землі, яку дав вам Господь, Бог ваш. **14** А я оце сьогодні відходжу дорогою всієї землі. А ви будете знати всім своїм серцем та всією своєю душею, що не відпало ані одне слово з усіх тих добрих слів, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, — усе збулося вам, не відпало з нього ані одне слово. **15** І станеться, отак, як збулося вам усе те добре слово, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, так наведе́ Господь на вас усе те слово зле, аж поки Він вигубить вас з-над цієї доброї землі, яку вам дав Господь, Бог ваш. **16** Коли ви переступите заповіта Господа, Бога вашого, що Він наказав вам, і підете й будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, то запалиться гнів Господній на вас, і ви скоро погинете з того хорошого краю, що його́ Він вам дав“.

24 І зібрав Ісус усі Ізраїлеві племена до Сихему, і покликав Ізраїлевих старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, і поставали вони перед Божим лицем. **2** І сказав Ісус до всього народу: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: По тім боці Річки сиділи були ваші батьки від віків: Терах, батько Авраамів та батько Нахорів, і служили іншим богам. **3** І взяв Я вашого батька Авраама з того б́оку Річки, і водив його по всьому ханаанському краю, і розмножив насіння його, і дав йому Ісака. **4** І дав Я Ісакові Якова та Ісава, і дав Ісакові гору Сеїр, щоб її посів, а Яків та сини його зійшли до Єгипту. **5** І послав Я Мойсея та Аарона, та й ударив Єгипет, як зробив Я серед нього, а потому Я вивів вас. **6** І вивів Я ваших батьків із Єгипту, і ввійшли ви до моря, а Єгипет гнався за вашими батьками колесніцями та верхівцями до Червоного моря. **7** І клікали вони до Господа, і Він поклав тёмряву між вами та між Єгиптянином, і навів на нього море, і

воно покрито його, — і ваші очі бачили те, що зробив Я в Єгипті. І сиділи ви в пустині багато днів. **8** І ввів я вас до краю аморéяна, що сидять по тім боці Йордану, і вони воювали з вами, а Я дав їх у вашу руку. І ви посіли їхній край, і Я вигубив їх перед вами. **9** І встав був Балак, син Ціппорів, цар моавський, і воював з Ізраїлем. І він послав і покликав Валаама, Беорового сина, щоб проклясти вас. **10** Та не хотів Я слухати Валаама, і він, благословляючи, поблагословив вас, і Я врятував вас від його руки. **11** І перейшли ви Йордан, і прийшли до Єрихону. І воювали з вами господарі Єрихону: перізеяннин, і ханаанеяннин, і хіттеяннин, і гіргашеяннин, і хіввеяннин, і евусеяннин, а Я дав їх у вашу руку. **12** І послав Я перед вами шершня, і він вигнав їх перед вами, двох царів аморейських, — не мечем твоїм і не луком твоїм. **13** І дав Я вам край, що над ним ти не трудився, і міста, що їх ви не будували, і ви осілися в них; , виноградники та оливки, яких ви не садили, ви їли. **14** А тепер бійтеся Господа й служіть Йому в невинності та в правді, і повідкидайте богів, яким служили ваші батьки на тому боці Річки та в Єгипті, та й служіть Господеві. **15** А якщо зле в очах ваших служити Господеві, виберіть собі сьогодні, кому будете служити, — чи богам, яким служили ваші батьки, що по тому боці Річки, та чи богам аморейським, що ви сидите в їхньому краї. А я та дім мій будемо служити Господеві“. **16** І відповів народ та й сказав: „Борони, нас Боже, покинути Господа, щоб служити іншим богам! **17** Бо Господь, Бог наш, — Він Той, що вивів нас та наших батьків з єгипетського краю, з дому рабства, і що зробив на наших очах ті великі знамена, і стеріг нас на всій дорозі, що нею ми ходили, і по всіх народах, що ми перейшли серед них. **18** І повиганяв Господь усі народи та амореянина, мешканця цього краю, перед нами. І ми будемо служити Господеві, бо Він — Бог наш“. **19** І сказав Ісус до народу: „Ви не здолієте служити Господеві, бо Він — Бог святий, Бог ревнивий Він. Не прости́ть Він вашу провину та ваших гріхів. **20** Коли ви покинете Господа, і будете служити чужим богам, то Він вернеться, і зробить вам зло, і вигубить вас по тому, як робив був добро вам“. **21** І сказав народ до Ісуса: „Ні, такі Господеві будемо служити!“ **22** І сказав Ісус до народу: „Ви свідки на себе, що ви вибрали Господа служити Йому“. І сказали вони: „Свідки!“ **23** „А тепер покиньте чужих богів, що серед вас, і прихиліть своє серце до Господа, Бога Ізраїлевого“. **24** І сказав народ до Ісуса: „Господеві, Богові нашому, ми будемо служити, а голосу Його будемо слухатися!“ **25** І склав Ісус заповіта з народом того дня, і дав йому постанови та закони в Сихемі. **26** І написав Ісус ті слова в книзі Божого Закону, і взяв великого каменя, та й поставив його там під тим дубом, що в Господній святині. **27** І сказав Ісус до всього народу: „Ось оцей камінь буде на нас на свідчення, бо він чув усі Господні слова, що Він говорив з нами. І він буде на вас за свідка, щоб ви не віреклися

вашого Бога“. **28** І відпустив Ісус народ, кожного до спадку його. **29** І сталося по тих випадках, і вмер Ісус, син Навінів, раб Господній, віку ста й десяти літ. **30** І поховали його в границі спадку його, у Тімнат-Серахові, що в Єфремових горах, на північ від гори Гааш. **31** І служив Ізраїль Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, що продовжили дні свої по Ісусі, і що знали всякий чин Господній, що зробив Він Ізраїлеві. **32** А Йосипові кості, які Ізраїлеві сини вивезли були з Єгипту, поховали в Сихемі, на ділянці поля, що купив був Яків від синів Гамора, Сихемового батька, за сто кеситів. **33** І Елеазар, син Ааронів, умер, і поховали його на верхів'ї Пінхаса, його сина, яке було йому дане на Єфремовій горі.

Книга Суддів

1 І сталося по смерті Ісуса, і питалися Ізраїлеві сини Господа, говорячи: „Хто з нас вийде спереду на ханааніянина, щоб воювати з ним?“ **2** І сказав Господь: „Юда піде. Оце Я дав Край у його руку“. **3** І сказав Юда до Симеона, свого брата: „Іди з мною на мій жереб'ок, і будемо воювати з ханаанеянином, то піду й я з тобою на твій жереб'ок“. І пішов із ним Симеон. **4** І піднявся Юда, а Господь дав ханааніянина та перізеянина в їхню руку. І вони побили їх у Безеку, — десять тисяч чоловіка. **5** І знайшли вони в Безеку Адоні-Безека, і воювали з ним, і побили ханааніянина та перізеянина. **6** І втік Авдоні-Безек, а вони гналися за ним, і зловили його, і повідрубували великі пальці його рук та його ніг. **7** І сказав Адоні-Безек: „Сімдесят царів з відрубаними великими пальцями їхніх рук та їхніх ніг часто збирали поживу під столом моїм. Як робив я, так відплатив мені Бог!“ **8** І воювали Юдині сини з Єрусалимом, і здобули його, і побили його вістря меча, а місто пустили з огнем. **9** А потому Юдині сини зійшли воювати з ханааніянином, мешканцем гори, і Негеву, і Шефелі. **10** І пішов Юда до ханааніянина, що сидить у Хевроні, — а ім'я Хеврону було колись: Кір'ят-Арба, — і побили Шешая, й Ахімана та Талмая. **11** А звідти пішов він до мешканців Девіру, а ім'я Девіру колись: Кір'ят-Сефер. **12** І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому Ахсу, дочку мою, за жінку“. **13** І здобув його Отніїл, син Кенезів, брат Калевів, молодший від нього. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. **14** І сталося, коли вона прийшла, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“ **15** І вона сказала йому: „Дай мені дара благословення! Бо ти дав мені землю суху, то дай мені водні джерела“. І Калев дав їй Гуллот-горішній та Гуллот-добрішній. **16** А сини Кеная, Мойсеевого тестя, пішли з міста Пальм з Юдиними синами до Юдиної пустині, що на півдні Араду. І пішов він, і осівся з народом. **17** І пішов Юда з Симеоном, своїм братом, та й побили ханааніянина, мешканця Цефату, і вчинили його закляттям. І назвав ім'я того міста: Хорма. **18** І здобув Юда Аззу та границю її, й Ашкелон та границю його, і Екрон та границю його. **19** І був Господь з Юдою, і він повиганяв мешканців гори. Та не міг він повиганяти мешканців долини, бо вони мали залізні колесніці. **20** І дали Калевові Хеврон, як говорив був Мойсей, і він вигнав звідти трьох в'єлетнів. **21** А евусеянина, мешканця Єрусалиму, не вигнали Веніяминові сини, — і осів евусеянин із Веніяминівими синами в Єрусалимі, і сидять тут аж до цього дня. **22** І пішов також дім Йосипів до Бет-Елу, а Господь був з ними. **23** І вивідав Йосипів дім у Бет-Елі, а ім'я того міста колись було Луз. **24** І побачили сторожі чоловіка, що виходив із того міста, та й сказали до нього: „Покажи нам вхід до міста, а

ми вчинимо тобі м'ялості!“ **25** І він показав їм вхід до міста, і вони побили те місто вістря меча, а того чоловіка та ввесь його рід відпустили. **26** І пішов той чоловік до краю хітт'єян, і збудував місто, та й назвав ім'я йому: Луз, — воно ім'я його аж до цього дня. **27** А Манасія не повиганяв мешканців Бет-Шеану та його залежних міст, і Таанаху та його залежних міст, і мешканців Дору та його залежних міст, і мешканців Івлеаму та його залежних міст, і мешканців Мігіддо та його залежних міст, — і ханааніянин волів сидіти в тому краї. **28** І сталося, коли Ізраїль зміцнівся, то він наклав на ханааніянина данину, але вигнати — не вигнав його. **29** І Єфрем не вигнав ханааніянина, що мешкає в Гезері, — і осівся ханааніянин серед нього в Гезері. **30** Завул'он не повиганяв мешканців Кітрону та мешканців Нагалолу, — і осівся ханааніянин серед нього, і став за данину. **31** Асир не повиганяв мешканців Акко, і мешканців Сидону, і Ахлаву, і Ахзіву, і Хелби, і Афіку, і Рехову. **32** І осівся асірець серед ханааніянина, мешканця того краю, бо він не вигнав його. **33** Нефталім не повиганяв мешканців Бет-Шемешу, і мешканців Бет-Анату, — і він осівся серед ханааніянина, мешканця того краю, а мешканці Бет-Шемешу та Бет-Анату стали їм за данину. **34** І тиснув аморіянин Давних синів на гору, бо не давав йому сходити на долину. **35** І волів аморіянин сидіти на горі Херес в Аяялоні та в Шаалевімі, та стала сильною рука Йосипового дому, — він став за данину. **36** А границя аморейська — від Маале-Акрабб'ім, і від Сели та вище.

2 І прийшов Ангол Господній з Гілгалу до Бохіму, та й сказав: „Я вивів вас із Єгипту до того краю, що присягнув був вашим батькам. І сказав Я: не зламаю Свого заповіту з вами повіки! **2** А ви не складете заповіту з мешканцями цього краю, їхні жертовники порозбиваєте, — та не слухали ви Мого голосу. Що це ви зробили? **3** І Я теж сказав: Не прожену їх від вас, і вони стануть вам тертям у боки, а їхні боги стануть вам пасткою“. **4** І сталося, як Ангол Господній говорив ці слова до всіх Ізраїлевих синів, то народ підніс свій голос, та й заплакав. **5** І назвали ім'я того місця: Бохім, і принесли там жертви Господеві. **6** А Ісус відпустив народ, і Ізраїлеві сини розійшлися кожен до свого спадку, щоб посісти той край. **7** І служив народ Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, які продовжили дні свої по Ісусі, що бачили всякий великий чин Господа, якого зробив Він Ізраїлеві. **8** І вмер Ісус, син Навинів, раб Господній, віку ста й десяти літ. **9** І поховали його в межах спадщини його, у Тімнат-Хересі, в Єфремових горах, на північ від гори Гааш. **10** І також усе це покоління було прилучене до батьків своїх, а по них настало інше покоління, що не знало Господа, а також тих діл, які чинив Він Ізраїлеві. **11** І Ізраїлеві сини чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам. **12** І вони покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із єгипетського краю, та

й пішли за іншими богами, за богами тих народів, що були в їхніх околицях, і вклонялися їм, і гнівили Господа. **13** І покинули вони Господа, та й служили Ваалові та Астартам. **14** І запалав Господній гнів на Ізраїля, і Він дав їх у руку грабіжників, — і вони їх грабували. І Він передав їх у руку навкоблишніх їхніх ворогів, і вони не могли вже встояти перед своїми ворогами. **15** У всьому, де вони ходили, Господня рука була проти них на зло, як говорив був Господь, і як заприсягнув їм Господь. І Він дуже їх тиснув. **16** І поставив Господь суддів, і вони рятували їх від руки їхніх грабіжників. **17** Та вони не слухалися також своїх суддів, бо блудили за іншими богами, і вклонялися їм. Вони скоро відхилялися з тієї дороги, якою йшли їхні батьки, щоб слухатися Господніх наказів. Вони так не робили! **18** А коли Господь ставив їм суддів, то Господь був із суддею, і рятував їх із руки їхніх ворогів по всі дні того судді, бо Господь жалував їх через їхній стогін через тих, що їх переслідували та гнобили їх. **19** І бувало, як умирав той суддя, вони знову псувалися більше від своїх батьків, щоб іти за іншими богами, щоб їм служити та щоб їм вклонятися, і вони не кидали чинів своїх та своєї неслухняної дороги. **20** І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він сказав: „За те, що люд цей переступив Мого заповіта, що Я наказав був їхнім батькам, і не слухалися Мого голосу, **21** тож Я більше не виганятиму перед ними нікого з тих народів, що Ісус позоставив, умираючи, **22** щоб випробувати ними Ізраїля, — чи держатимуться вони Господньої дороги, щоб нею ходити, як держалися їхні батьки, чи ні. **23** І Господь позоставив тих людей, щоб їх скоро не виганяти, і не дав їх у руку Ісусову.

3 А оце ті народи, що Господь позоставив на випробування ними Ізраїля, — усі ті, що не знали всіх війн ханаанських, **2** тільки щоб пізнали покоління Ізраїлевих синів, щоб навчити їх війні, тільки таких, що перед тим не знали їх: **3** п'ять володарів филистимських, і всі ханааняни, і сидоняни, і хіввеяни, мешканці гори Ливану, від гори Баал-Гермон аж до виходу до Гамату. **4** І були вони залишені на випробування ними Ізраїля, щоб пізнати, чи будуть вони слухатися заповідей Господа, які Він наказав був їхнім батькам через Мойсея. **5** А Ізраїлеві сини сиділи серед ханаанянина, хіттеянина, і амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і евусеянина. **6** І вони брали їхніх дочок собі за жінок, а своїх дочок давали їхнім синам, та служили їхнім богам. **7** І Ізраїлеві сини робили зло в Господніх очах, і забули Господа, Бога свого, та й служили Ваалам та Астартам. **8** І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх у руку Кушан-Ріш'атаїма, царя Араму двох річок. І служили Ізраїлеві сини Кушан-Ріш'атаїмові вісім літ. **9** І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив для Ізраїлевих синів рятівника, і він врятував їх, — Отніїла, сина Кеназа, брата Калева, молодшого від нього. **10** І був на

ньому Дух Господній, і судив він Ізраїля. І вийшов він на війну, і Господь дав у його руку Кушан-Ріш'атаїма, царя арамського. І була сильна рука його над Кушан-Ріш'атаїмом. **11** І мав край мир сорок літ, і помер Отніїл, син Кеназа. **12** А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і Господь зміцнив Еглона, царя моавського, над Ізраїлем через те, що вони робили зло в Господніх очах. **13** І зібрав він до себе синів Аммонових та Амаликових, та й пішов і підвів Ізраїля. І вони послали Місто Пальм. **14** І служили Ізраїлеві сини Еглонові, цареві моавському, вісімнадцять літ. **15** І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив їм рятівника, — Егуда, сина Герового, сина емінеянина, чоловіка лівшу, з безладною правою рукою. І послали Ізраїлеві сини через нього дарунка Еглонові, цареві моавському. **16** І зробив собі Егуд меча, а в нього два вістря, гошед довжина його, — він прип'яв його під своїм убранням на стегні своєї правиці. **17** І приніс він того дарунка Еглонові, цареві моавському. А Еглон — чоловік дуже товстий. **18** І сталося, коли він скінчив підносити того дарунка, то відпустив тих, що несли того дарунка. **19** А він вернувся від бовванів, що при Гілгалі, та й сказав: „У мене таємна справа до тебе, о царю!“ А той сказав: „Тихо!“ І вийшли від нього всі, хто стояв при ньому. **20** І Егуд увійшов до нього, а він сидить у прохолодній горниці, що була для нього самого. І сказав Егуд: „Я маю Боже слово для тебе“. І той устав із стільця. **21** І простяг Егуд свою лівицю, і витяг меча з-над стегна своєї правиці, — та й загнав його йому в живіт. **22** І ввійшла також ручка за вістря, а сало закрило за вістря, бо він не витягнув меча з його живота. І ввійшло вістря до міжкрбчця. **23** І вийшов Егуд до синів, і зачинив за собою двері тієї горниці, та й замкнув. **24** І він вийшов. А царські раби ввійшли та й побачили, аж ось двері горниці замкнені. І вони сказали: „Певне він для потреби своєї в прохолодному покої“. **25** І чекали вони аж допізна, а ото він не відчиняє дверей горниці. І взяли вони ключа, і відчинили, — аж ось їхній пан лежить мертвий на землі! **26** А Егуд утік, поки вони зволікались. І він перейшов ті боввани, і сховався втечею до Сеїру. **27** І сталося, коли він прийшов, то засурмів у сурму на Єфремових горах. І Ізраїлеві сини зійшли з ним з горі, а він перед ними. **28** І сказав він до них: „Біжіть за мною, бо Господь дав у вашу руку ваших моавських ворогів!“ І зійшли вони за ним, і захопили йорданські переходи до Моаву, і не дали нікому перейти. **29** І побили вони Моаву того часу, — близько десяти тисяч чоловіка, — кожного кремезного і кожного сильного чоловіка, і ніхто не втік. **30** І був того дня приборканий Моав під Ізраїлеву руку, а Край мав мир вісімдесят літ. **31** А по ньому був Шамгар, син Аната. І побив він филистимлян шістсот чоловіка кием на худобу. І він теж урятував Ізраїля.

4 А Ізраїлеві сини ще більше чинили зло в Господніх очах, а Егуд умер. **2** І передав їх Господь у руку Явіна,

царя ханаанського, що царював у Гацорі. А зверхником його війська був Сісера, і він сидів у Харошет-Гаггоїмі. **3** І кликали Ізраїлеві сини до Господа, бо той мав дев'ятсот залізних колесниць, і він сильно утискав Ізраїлевих синів двадцять літ. **4** А Девора пророчиця, жінка Лапідота, — вона судила Ізраїля того часу. **5** І сиділа вона під Девориною Пальмою, між Рамою та між Бет-Елом в Єфремових горах, а Ізраїлеві сини приходили до неї на суд. **6** І вона послала її покликала Барака, Авіноамового сина, з Кедешу Нефталімового. І сказала до нього: „Ось наказав Господь, Бог Ізраїлів: Иди, зійдеш на гору Фавор, і візьмеш з собою десять тисяч чоловіка з синів Нефталімових та з синів Завулбових. **7** А я приведу до тебе, до Кішонської долини, Сісеру, начальника Явінового війська, і колесниці його, і натовп його, та й дам його в твою руку“. **8** І сказав до неї Барак: „Якщо ти підеш зо мною, то піду, а якщо не підеш зо мною, — не піду“. **9** А вона відказала: „Піти — піду з тобою, тільки не буде твоя слава на тій дорозі, якою ти підеш, бо в руку жінки Господь передасть Сісеру“. І встала Девора, і пішла з Баракком до Кедешу. **10** І скликав Барак Завулбона та Нефталіма до Кедешу, і пішло за ним десять тисяч чоловіка. І пішла з ним Девора. **11** А кенеянин Хевер відділився від Каїна, з Ховавових синів, Мойсеевого тестя, і розклав намета своєю аж до Елону в Цаананімі, що при Кедеші. **12** І донесли Сісері, що Барак, син Авіноамів, зійшов на гору Фавор. **13** І скликав Сісера всі свої колесниці, дев'ятсот залізних колесниць, та весь народ, що з ним, з Харошет-Гаггоїму до кішонської долини. **14** І сказала Девора до Барака: „Уставай, бо це той день, коли Господь дав Сісеру в твою руку. Ось Господь вийшов перед тобою“. І зійшов Барак з гори Фавор, а за ним десять тисяч чоловіка. **15** І Господь привів у замішання Сісеру, і всі колесниці та весь той табір вістрял мечом перед Баракком. І зійшов Сісера з колесниці, і побіг пішки. **16** А Барак гнався за колесницями та за таббором аж до Харошет-Гаггоїму. І впав увесь табір Сісерин від вістря меча, — не позосталось ані одного. **17** А Сісера втік пішки до намету Яїли, жінки кенеянина Хевера, бо був мир між Явіном, царем Гацору, та між домом кенеянина Хевера. **18** І вийшла Яїл навпроти Сісері, і сказала до нього: „Зайди, пане мій, зайди до мене, — не бійся!“ І він зійшов до неї до намету, і вона накрила його килимом. **19** І сказав він до неї: „Напій мене трохи водою, бо я спрагнений“. І відкрила вона молочного бурдюка, і напоїла його, та й накрила його. **20** І сказав він до неї: „Стань при вході намету. І якщо хто ввійде й питає тебе та скаже: Чи є тут хто? то ти відповиси: Нема“. **21** І взяла Яїл, жінка Хеверова, наметового кілкі, і взяла в свою руку молоткі, і підійшла тихо до нього, та й всадила того кілкі в його скроню, аж у землю. А він спав, змучений, — і він помер. **22** А ось Барак женеться за Сісерою. І вийшла Яїл навпроти нього й сказала йому: „Иди, і я покажу тобі того чоловіка, що ти шукаєш“. І вийшов він до неї,

а ось Сісера лежить мертвий, а кілок у скроні його! **23** Так приборкав Бог того дня Явіна, царя ханаанського, перед Ізраїлевими синами. **24** А рука Ізраїлевих синів була все тяжча над Явіном, царем ханаанським, аж поки вони вигубили Явіна, царя ханаанського.

5 І співала Девора й Барак, син Авіноамів, того дня, говорячи: **2** „Що в Ізраїлі закнязювали князі, що народ себе жертвувати став, — поблагословіте ви Господа! **3** Почуйте, царі, уші наставте, князі: я — Господеві я буду співати, виспівувати буду Господа, Бога Ізраїля! **4** Господи, — як Ти йшов із Сеїру, як виходив із поля едомського, то тремтіла земля, також капало небо, і хмари дощили водою. **5** Перед Господнім лицем розпливалися гори, — цей Сінай перед Господом, Богом Ізраїля. **6** За днів Шамгара, сина Анатового, спорожніли дорogi, подорожні ж ходили крутими дорogами. **7** Нестало селянства в Ізраїлі, не стало, аж поки я не повстала, Девора, аж поки я не повстала, мати в Ізраїлі. **8** Коли вибрав нових він богів, тоді в брамах війна зачалась. Поправді кажу вам, — небачений щит був і спис в сорок тисяч Ізраїля! **9** Серце моє до Ізраїлевих тих начальників, що жертвуються для народу, — поблагословіте ви Господа! **10** Ти, хто їздить на білих ослицях, хто сидить на килимах та дорогою ходить, — оповідайте! **11** Через крик при ділннї здобичі між місцями, де воду беруть, — там виспівують правди Господні, правди селянства Його у Ізраїлі. Тоді то зійшов був до брам Господній народ. **12** Збудися, збудися, Деворо! Збудися, збудися, — і пісню співай! Устань, Баракку, і візьми до неволі своїх полонених, сину Авіноамів! **13** Тоді позосталий зійшов до потужних народу, проти хоробрих Господь був до мене зійшов. **14** Від Єфрема прийшли були ті, що в Амаліку їх корень; Веніамин за тобою, серед народів твоїх; від Махіра зійшли були провідники; а від Завулбона оті, хто веде пером писаря. **15** І князі Іссахарові разом з Деворою, і Іссахар, як Барак, був відпущений пішки в долину. Великі вивідуння у Рувимових відділах! **16** Чого ти усівсь між кошарами, щоб слухати мекання стад? Великі вивідуння у Рувимових відділах! **17** Пробуває Гілеад на тім боці Йордану, а Дан — чому на кораблях буде мекати він? На березі моря осівся Асір, і при потоках своїх пробуває. **18** Завулбон — це народ, що прирік свою душу на смерть, а Нефталім — на полівих висотах. **19** Царі прибули, воювали, тоді воювали царі ханаанські в Таанах при воді Мегіда, та здобичі срібла не взяли. **20** Із неба войовано, — зорі з доріг своїх битих воювали з Сісерою. **21** Кішонський потік позмітав їх, потік стародавній, Кішонський потік. З силою будеш ступати, о душе моя! **22** Тоді стукотіли копита коня від бігу швидкого, від бігу його скакунів! **23** „Прокляніть Мероза“, каже Ангол Господній, „проклясті — прокляніть його меканців, бо вони не прийшли Господеві на поміч, Господеві на

поміч з хоробрими!“ 24 Нехай буде благословенна між жінками Яїл, жінка кенаеянина Хевера, — нехай буде благословенна вона між жінками в наметі. 25 Воді він просив — подала молока, у царській чаші принісла п'янке молоко. 26 Ліву руку свою до кілкі простягає, а правіцю свою — до молотка робітничого. І вгатила Сісеру, і розбила вона йому гóлову, і скрòню розбила й пробила йому. 27 Між нóги її він схилився, упав і лежав, між нóги її він схилився, упав, — де схилився, там забитий упав. 28 Через вікно виглядала та голосила Сісерина мати крізь ґрати: „Чому колéсниця його припізнілась вернутись? Чому припізнилися колéса запряжок його?“ 29 Мудрі княгині її дають відповідь їй, та й вона сама відповідає собі: 30 „Ось здóбич знаходять та ділять вони, — брánка, дві брánці на кожного мýжа! А здóбич із шат кольорóвих — Сісері, здобич із шат кольорóвих, різнобарвна тканина, на два боки гаптована, — жінці на шию“. 31 Нехай отак згинуть усі вороги Твої, Господи! А хто любить Його, той як сонце, що сходить у силі своїй!“ І Край мав мир сорок літ.

6 А Ізраїлеві сини чинили зло в очах Господніх, і Господь дав їх у руку мідіянітян на сім літ. 2 І зміцніла Мідіянова рука над Ізраїлем. Ізраїлеві сини поробили собі зо страху перед мідіянітянами проходи, що в горáх, і печери, і твердіні. 3 І бувало, якщо посіяв Ізраїль, то підіймався Мідія́н і Амалі́к та сини Кедему, і йшли на нього. 4 І вони таборувáли в них, і нищили врожа́й землі аж до підходу до Га́зи. І не лишали вони в Ізраїлі ані поживи, ані штуки дрібної худоби, ані вола, ані осла, 5 бо вони й їхня худоба та їхні намети ходили, і приходили в такій кількості, як саранá, а їм та їхнім верблúдам не було числа. І вони приходили до кра́ю, щоб пустóшити його. 6 І через Мідія́на Ізраїль дуже зубóжів, і Ізраїлеві сини кликали до Господа. 7 І сталося, коли Ізраїлеві сини кликали до Господа через Мідія́на, 8 то Господь послав до Ізраїлевих синів мýжа пророка, а він сказав їм: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів вас із Єгипту, і випровадив вас із дому ра́бства. 9 І Я спас вас з руки Єгипту, і з руки всіх, хто вас тїснув. І Я повиганяв їх перед вами, а їхній край віддав вам. 10 І сказав Я до вас: Я Господь, Бог ваш! Не будете боятися аморейських богів, що в їхньому краї сидіте ви. Та ви не послухалися Мого голосу!“ 11 І прийшов Ангол Господній, і всісв під дубом, що в Офрі, який належить аві-езріянину Йоашеві. А син його Гедеон молотив пшеницю в виноградному чавілі, щоб заховатися перед мідіянітянами. 12 І явився до нього Ангол Господній, і промовив йому: „Господь з тобою, хоробрий мýжу!“ 13 А Гедеон сказав до нього: „О, Пане мій, — якщо Господь з нами, то нащо прийшло на нас усе це? І де всі Його чúда, про які оповідали нам наш батькі, говорячи: Ось з Єгипту вивів нас Господь? А тепер Господь покинув нас, і віддав нас у руку Мідія́на“. 14 І обернувся до нього Господь і сказав: „Иди з цією своєю силою, і ти спасеш

Ізраїля з мідія́нської руки. Оце Я сплав тебе“. 15 І відказав йому Гедеон: „О, Господи мій, — чим я спасу Ізраїля? Ось моя тисяча найнужденніша в Манасії, а я наймолодший у домі бáтька свого“. 16 І сказав йому Господь: „Але Я бúду з тобою, і ти поб'єш мідіянітян, як одного чоловіка“. 17 А той до Нього сказав: „Якщо знайшов я милість в очах Твоїх, то зроби мені ознаку, що Ти говориш зо мною. 18 Не відходь же звідси, аж поки я не прийду́ до Тебе, і не принесу дарунка мого, і не покладу перед лицем Твоїм“. А Той відказав: „Я буду сидіти аж до твого повернення“. 19 І Гедеон увійшов до хати, і спорядив козеня́, і опрісноків з ефі муки, м'ясо поклав до кошá, а юшку влив до гóрщика. І приніс він до Нього під дуб, та й поставив перед Ним. 20 І сказав до нього Ангол Божий: „Візьми це м'ясо й ці опрісноки, та й поклади на оцю скéлю, а юшку вилий“. І той так зробив. 21 І витягнув Ангол Господній кінець пáлиці, що в руці Його, і доторкнувся до м'яса та до опрісноків, — і знявся зо скелі огонь, та й поїв те м'ясо та опрісноки, а Ангол Господній зник з його очей. 22 І побачив Гедеон, що це Ангол Господній. І сказав Гедеон: „Ах, Владико, Господи, бож я бачив Господнього Ангола обличчя в обличчя“. 23 І сказав йому Господь: „Мир тобі, — не бійся, не помреш!“ 24 І Гедеон збудував там жéртівника для Господа, і назвав ім'я йому: Єгова-Шалом. Він іще є аж до цього дня в Офрі Авіезеровій. 25 І сталося тієї ночі, і сказав йому Господь: „Візьми бичка з волів бáтька свого, і другого бичка семилітнього, і розбий Ваалового жéртівника бáтька свого, а святе дерево, що при ньому, зрубай. 26 І збудуєш жéртівника Господéві, Богові своєму, на верху цієї твердіні, у порядку. І візьмеш другого бичка, і принесеш цілопáлення дровами з святого дерева, яке зрубаєш“. 27 І взяв Гедеон десять людей зо своїх рабів, і зробив, як я говорив до нього Господь. І сталося, через те, що боявся дому бáтька свого та людей того міста, щоб робити вдень, то зробив уночі. 28 І встали люди того міста рано вранці, аж ось жéртівник Ваалів розбитий, а святе дерево, що при ньому, порубане, а другого бичка принéсено в жертву на збудованому жéртівнику. 29 І говорили вони один одному: „Хтó зробив оцю рíч?“ І вони вивідували й шукали, та й сказали: „Гедеон, син Йоáшів, зробив оцю рíч“. 30 І сказали люди того міста до Йоáша: „Виведи сина свого, і нехай він помре, бо розбив Ваалового жéртівника та порубав святе дерево, що при ньому“. 31 І сказав Йоáш до всіх, що стояли при ньому: „Чи ви будете обставати за Ваалом? Чи ви допоможете йому? Хто буде обставати за ним, той буде забитий до рáнку. Якщо він Бог, то нехай сам заступається за себе, коли той розбив його жéртівника“. 32 І він назвав ім'я йому того дня: Єруббаал, говорячи: „Нехай змагається з ним Ваал, бо він розбив його жéртівника“. 33 А всі мідіяніти й амалікітяни та сини Кедему були зібрані рáзом, і перейшли Йорда́н, і таборувáли в долині Ізреел. 34 А Дух Господній зійшов на Гедеона, і він засурми́в у

сурму́, і був скликаний Авіезер за ним. **35** І він послав послів по всьому Манасїї, і був скликаний за ним і він. І послав він послів до Асіра, і до Завулónа, і до Нефталіма, — і вони вийшли навперейми них. **36** І сказав Гедеон до Бога: „Якщо Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив, — **37** то ось я розстелю на то́ці вóвняне рунó; якщо росá буде на самім руні́, а на всій землі сухо, то я буду знати, що Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив!“ **38** І сталося так. І встав він рано ввзавтра, і розстелів рунó, і вичавив росу́ з рунá, — повне горня́ води. **39** І сказав Гедеон до Бога: „Нехай не запáлиться гнів Твій на мене, нехай я скаж́у тільки цей раз, нехай но я спробу́ю рунóм тільки цей раз: нехай буде сухо на самім руні́, а на всій землі нехай буде росá“. **40** І Бог зробив так тієї ночі, — і було сухо на самім руні́, а на всій землі була росá.

7 І встав рано вранці Єруббаал, — це Гедеон, — та весь народ, що з ним, і таборува́ли над Ен-Хародом. А мідія́нтя́нський та́бір був із півночі від Г'ів'ат-Гамморев долині. **2** І сказав Господь до Гедеона: „Числє́нний той народ, що з тобою, щоб Я дав мідія́нтя́н в його руку, — щоб не запи́шáвся на́до Мною Ізраїль, говорячи: Рука моя спасла мене. **3** А тепер поклич до ушей лю́ду, говорячи: Хто бої́ться й тремти́ть, нехай вє́рне́ться й відйде від гори Гілеа́д“. І верну́лося з народу двадцять і дві тисячі, а десять тисяч позоста́лось. **4** І сказав Господь до Гедеона: „Ще числє́нний цей народ. Зведи їх до води, і Я там переберу́ його тобі. І буде, як Я скаж́у тобі: Цей пі́де з тобою, — той пі́де з тобою, а кожен, що скаж́у тобі: Цей не пі́де з тобою, той не пі́де“. **5** І привів він народ до води. І сказав Господь до Гедеона: „Кожен, хто буде хлє́пгати воду язиком свої́м, як хлє́пче пес, постави́ш його окре́мо. А кожен, хто припаде́ на колі́на свої́, щоб пити, — постави́ш його окре́мо“. **6** І було число тих, що хлє́пали, носячи рукою своєю до уст свої́х, три сотні чоловіка, а вся решта народу припали на колі́на свої́, щоб пити во́ду. **7** І сказав Господь до Гедеона: „Трьома́ сотнями мужі́в, що хлє́пали, спасу тебе, і дам мідія́нтя́н у твою руку, а весь наро́д пі́де кожен на своє місце“. **8** І взяли вони в свою руку по́живу народу та свої́ сурми, а всіх інших ізраї́льтя́н він відпустив, кожного до на́мету свого́, а три сотні мужа затримав. А мідія́нтя́нський та́бір був під ним у долині. **9** І сталося тієї ночі, і сказав до нього Господь: „Устань, зйди́ до та́бору, бо Я дав його в руку твою. **10** А якщо ти бої́шся зйти́, зйди́ ти та Пура, твій слуга, до та́бору. **11** І почувеш, що́ вони говорять, а потім зми́цня́ться твої́ ру́ки, і ти зйде́ш до та́бору“. І зйшов він та Пура, слуга його, до кра́ю озброєних у та́борі. **12** А мідія́нтя́ни й амаликі́тяни та всі сини Ке́дему лежали в долині, як сарана́, що́до числє́нності. А верблю́дам їх нема́ числа, — як пісок на бе́резі моря, що́до числє́нності. **13** І прийшов Гедеон, аж ось один оповідає́ другові́ своєму сон. І він ка́зав: „Оце снівсь мені́ сон, а ото бухане́ць ячмі́нного хлі́ба ко́титься в

мідія́нтя́нському та́борі. І докоти́вся він аж до на́мету, та й ударив його, а той упав, і переверну́в його догори́, і намет той б́ухнув“. **14** І відповів його́ друг та й ка́зав: „Це ніщо́ інше, як меч Гедеона, Йоашового сина, мужа Ізраї́льського, — Бог дав у його́ руку мідія́нтя́н та весь та́бір“. **15** І сталося, як Гедеон почув оповіда́ння про той сон та розга́дку його́, то вклонився, і верну́вся до Ізраї́левого та́бору та й ка́зав: „Уставайте, бо Господь дав у вашу руку мідія́нтя́нський та́бір!“ **16** І поділив він три сотні тих мужі́в на три відді́ли, і дав у руку їх усі́х сурми, і порожні́ глє́ки, та смолоскі́пи до се́редини тих глє́ків. **17** І сказав він до них: „Що́ будете бачити від мене, то й ви так зробите. А ось я пі́ду до кра́ю та́бору, і буде, — як я зроблю́, так зробите й ви. **18** І засурму́ в сурму́ я та всі, що зо мною, то засурмитє́ в сурми́ й ви навколо всього́ та́бору, та й скажете: меч за Господа́ та за Гедеона!“ **19** І прийшов Гедеон та сотня́ мужі́в, що з ним, до кра́ю та́бору, на початку се́редньої сторо́жі, коли тільки́но поставили сторо́жу. І засурми́ли вони в сурми, і побили́ глє́ки, що в їхніх руках. **20** І засурми́ли три відді́ли в сурми, і поторо́жили глє́ки, і тримали рукою своє́ї ліві́ці смолоскі́па, а рукою своє́ї прави́ці — сурми, щоб сурми́ти. І кричали вони: „Меч за Господа́ та за Гедеона!“ **21** І стояли кожен на свої́м місці́ навколо та́бору, а весь та́бір бі́гав, і вони кричали й утікали. **22** І засурми́ли три сотні сурем, а Господь обернув меча́ одного на о́дного та на весь та́бір. І та́бір побі́г аж до Бет-Гашші́тта до Церери, аж до Сефат-Авел-Мехоли при Та́ббаті. **23** І були склика́ні ізраї́льтя́ни з Нефталі́му, і з Аси́ру, і з усього́ Манасї́ї, — і вони гнали́ся за мідія́нтя́нами. **24** А по всіх Є́фремових гора́х Гедеон послав послів, говорячи: „Зйди́ть навперейми́ мідія́нтя́н, і заступі́ть їм во́ду аж до Бет-Бари́ та Йо́рдáн“. І скликали́ всіх Є́фремових лю́дей, та й заступили во́ду аж до Бет-Бари́ та Йо́рдáн. **25** І вони захопи́ли дво́х мідія́нтя́нських князі́в: Орева́ та Зе́ева, і вбили́ Орева́ в Цур-Оре́ві, а Зе́ева вбили́ в Екев-Зе́еві. І гнали́ся за мідія́нтя́нами, а го́лови Орева́ та Зе́ева перене́сли до Гедеона на той бі́к Йо́рдáну.

8 І сказали йому́ мужі́ Є́фремові: „Що́ це за рі́ч зробив ти́ нам, що не поклика́в нас, коли йшов воювати́ з Мідія́ном?“ І вони сильно́ сперечáлися з ним. **2** І сказав він до них: „Що́ я зробив тепер таке, як ви? Чи не лі́пше пі́зні виногради́ни Є́фремові́ від авіезеро́вого винобра́ння? **3** У вашу руку́ Бог дав мідія́нтя́нських князі́в, — Орева́ та Зе́ева, — і що́ мі́г я зробити́, як ви?“ Тоді́ заспоко́ївся їхній дух проти́ нього, як він ка́зав оце сло́во. **4** І прийшов Гедеон до Йо́рдáну, і перейшов він та три сотні́ мужі́в, що з ним, зму́чені в погони́. **5** І сказав він до лю́дей Сукко́ту: „Да́йте но буханці́в хлі́ба наро́дові, що за мною́, бо вони зму́чені, а я жену́ся за Зе́вахом та Цалмунною́, царями́ мідія́нтя́нськими“. **6** І сказали суккотські́ князі́: „Чи́ рука Зе́ваха та Цалмунна́ вже в тво́й руці́, щоб давати́

хліб твоєму війську?“ 7 І сказав Гедеон: „Тому то, коли Господь дасть у мою руку Зеваха та Цалмунну, то я буду молотити ваше тіло пустинними тернями та колючками!“ 8 І пішов він звідти до Пенуїлу, і говорив до них те саме. А люди Пенуїлу відповіли йому, як відповіли люди Суккоту. 9 І він сказав також до людей Пенуїлу, говорячи: „Коли я вертатимусь у мірі, — розіб'ю оцю вѣжу“. 10 А Зевах та Цалмунна були в Каркорі, і з ними їхні табори, близько п'ятнадцяти тисяч, — усі позостали з усього табору синів Кедему. А тих, що впали, — було сто й двадцять тисяч чоловіка, що витягали меча. 11 А Гедеон пішов дорогою Шехуне-Боголіму зо сходу до Коваху й Йогбеги. І розбив він табора, коли табір був безпечний. 12 І втікали Зевах та Цалмунна, а він гнався за ними. І він схопив обох мідіяніянських царів, Зеваха та Цалмунну, а на весь табір нагнав жаху. 13 І вернувся Гедеон, син Йоашів, із війни з Маале-Гахересу. 14 І захопив він юнака з людей Суккоту, та й запитався його. І той написав йому ймення князів Суккоту та старших його, — сімдесят і сім чоловіка. 15 І прийшов він до людей Суккоту та й сказав їм: „Ось Зевах та Цалмунна, що ви ображали мене, говорячи: Чи рука Зеваха та Цалмунни тепер у твоїй руці, що дам хліба твоїм змученим людям?“ 16 І схопив він старших того міста, і пустинне терня та колючки, і побив ними суккотських людей. 17 А пенуїльську вѣжу розбив, і позабивав людей того міста. 18 І сказав він до Зеваха та до Цалмунни: „Які ті люди, що ви повбивали на Фаворі?“ А ті сказали: „Як ти, так вони — одне, мають вигляд царських синів“. 19 А він сказав: „То брати мої, сини моєї матері. Як живий Господь, — коли б ви були позоставили їх при житті, не повбивав би я вас!“ 20 І сказав він до Етера, свого первенця: „Устань, — забий їх!“ Та той юнак не витяг свого меча, бо боявся, — бо він був ще малий. 21 І сказав Зевах та Цалмунна: „Устань ти, і кинься на нас, бо по чоловікові сила його“. І встав Гедеон, і вбив Зеваха та Цалмунну, і забрав оздобні місяці, що були на шиях їхніх верблюдів. 22 І сказали Ізраїлеві мужі до Гедеона: „Пануй над нами і ти, і син твій, і син твого сина, бо ти спас нас від руки Мідіяна“. 23 І сказав до них Гедеон: „Не буде панувати над вами я, і не буде панувати над вами син мій, — Господь пануватиме над вами“. 24 І сказав до них Гедеон: „Попрошу від вас прохання, — і дайте мені кожен носову сережку зо своєї здобичі“, — бо в них, мідіянітян, були золоті носові сережки, бо ізмаїльтяни вони. 25 І сказали вони: „Дати — дам“. І розтягнули одержу, і кидали туди кожен носову сережку зо своєї здобичі. 26 І була вага золотих носових сережок, що він просив, тисяча й сімсот шеклів золота, крім оздобних місяців, і сережок, і пурпурових шат, що були на мідіяніянських царях, і окрім нашійників, що на шиях їхніх верблюдів. 27 А Гедеон зробив із того ефода, і поставив його у своєму місті, в Офрі. І за ним чинив там перелюб увесь Ізраїль, і це стало па́сткою для Гедеона та для дому його. 28 І

був упокорений Мідіян перед Ізраїлевими синами, і він більш не підіймав своєї голови. І Край мав мир сорок літ за Гедеонових днів. 29 І пішов Єруббаал, син Йоашів, та й осівся в своїм домі. 30 А в Гедеона було сімдесят синів, що походили зо стегон його, бо він мав багато жінок. 31 А налѳжниця його, що в Сихемі, — породила йому сина й вона, а він назвав ім'я йому: Авімелех. 32 І помер Гедеон, син Йоашів, у добрій сивизні, і був похований у гробі Йоаша, батька свого, в Офрі авізеровій. 33 І сталося, як помер Гедеон, то Ізраїлеві сини знову чинили перелюб із Ваалами, і поставили собі Ваал-Берита за бога. 34 І Ізраїлеві сини не пам'ятали Господа, Бога свого, що спасав їх від руки всіх їхніх навкблишніх ворогів. 35 І не зробили вони милости з домом Єруббаала-Гедеона такої, як усе те добро, яке він зробив для Ізраїля.

9 І пішов Авімелех, син Єруббаалів, до Сихему, до братів своєї матері, і говорив до них та до всього роду батьківського дому своєї матері, кажучи: 2 „Говоріть гѳлосно до всіх сихемських госпѳдарів: Щѳ ліпше для вас: чи панування над вами семидесяти мужів, усіх Єруббаалових синів, чи панування над вами мужа одного? І пам'ятайте, що я кість ваша та тіло ваше“. 3 І говорили брати його матері про нього гѳлосно до сихемських госпѳдарів усі ті слова, — і їхнє серце схилилося до Авімелеха, бо вони сказали: „Він наш брат“. 4 І дали йому сімдесят шеклів срібла з дому Ваал-Берита, а Авімелех найняв за них пустих та легковажних людей, — і вони пішли за ним. 5 А він прийшов до дому свого батька в Офру, і повбивав своїх братів, синів Єруббаалових, сімдесят чоловіка на однім камені. І позостався тільки Йотама, син Єруббаалів, наймолодший, бо сховався. 6 І були зібрані всі сихемські госпѳдари та весь Бет-Мілло, і вони пішли та й настановили Авімелеха за царя при Елон-Муццаві, що в Сихемі. 7 І повідомили про це Йотама, і він пішов, і став на верхів'ї гори Гарізім, і підвищив свій гѳлос, і закликав та й сказав їм: „Почуйте мене, сихемські госпѳдари, і хай почує вас Бог! 8 Пішли були раз дерева, щоб помазати царя над собою, і сказали вони до олівки: Царюй ти над нами! 9 А олівка сказала до них: Чи я загубила свій товщ, що Бога й людей ним шанують, і сторожити піду над деревами? 10 І сказали дерева до фіги: Іди ти, та й над нами царюй! 11 І сказала їм фіга: Чи я загубила свої солодѳщі та свій добрий врожаї, і сторожити піду над деревами? 12 І дерева промовили до винограду: Іди ти, та й над нами царюй! 13 І промовив до них виноград: Чи я загубив свого сока, що Бога й людей веселити, і сторожити піду над деревами? 14 Тоді всі дерева сказали терніні: Іди ти, та й над нами царюй! 15 А терніна сказала деревам: якщо справді мене на царя над собою помазуєте, — підійдїть, поховайтєся в тїні моїй! А як ні, — то ось вийде огонь із терніни, та кедри ливанські поїсть! 16 А тепер, — якщо на правду й

у невинності зробили ви, що настановили Авімелеха царем, і якщо ви добре зробили з Єруббаалом та з домом його, і якщо ви зробили йому за заслугою рук його, **17** бо мій батько воював за вас, і кинув був життя своє на небезпéку, і врятував вас із руки Мідіяна, **18** а ви сьогодні повстали на дiм батька мого, та й повбивали синів його, сімдeсiят людa, на однóму каменi, і настановили царем Авімелеха, сина його невілннцi, над сихемськими гóсподарями, бо він брат ваш, **19** і якщо в правдi й невинностi зробили ви з Єруббаалом та з домом його цьогó дня, — то радiйте Авімелехом, і нехай і він радiє вами! **20** А як нi, — вийде огонь з Авімелеха, та й поiсть гóсподарiв Сихему й Бет-Мiлло, і вийде огонь iз гóсподарiв Сихему й з Бет-Мiлло, та й з'iсть Авімелеха“. **21** І втік Йотам і збiг, і пішов до Бееру, і сидiв там перед братом своiм. **22** І володiв Авiмелéх над Iзраeлем три роки. **23** І послав Господь злого духа мiж Авiмелехом та мiж сихемськими гóсподарями, — і зрадили сихемськi гóсподарi Авiмелеха, **24** щоб прийшла кривда семидесяти Єруббаалових синiв, а iхня кров спала на Авiмелеха, iхнього брата, що iх повбивав, та на сихемськiх гóсподарiв, що змiцнили його руки забити братiв своiх. **25** І сихемськi гóсподарi поставили на верхiв'ях гiр чатiвникiв на нього, і вони грабували все, що прихóдило до них на дорогi. І сказано про це Авiмелеху. **26** І прийшов Гаал, Еведiв син, та брати його, і вони прийшли до Сихему, — і довірилися йому сихемськi гóсподарi. **27** І вихóдили вони в поле, і збирали виноград свiй, і вичавлювали, і робили празник. І входили вони до дому свого бога, і iли й пили та проклали Авiмелеха. **28** І говорив Гаал, син Еведiв: „Хто Авiмелéх і хто Сихém, що будемо служити йому? Чи ж він не син Єруббаалiв, а Зевул начальник його? Служiть людям Гемора, батька Сихема, а чому ми будемо служити йому? **29** А хто дав би цьогó народа в мою руку, то я прогнав би Авiмелеха. І він скаже до Авiмелеха: Помнож своє вiйськo, та й вийди!“ **30** І почув Зевул, голова мiста, слова Гаала, сина Еведового, — і запалився його гнiв. **31** І послав він послiв до Авiмелеха з хитрiстю, говорючи: „Ось Гаал, син Еведiв, та брати його прихóдять до Сихему, і ось вони пiдбурюють мiсто проти тебе. **32** А тепер устань уночi ти та той нарóд, що з тобою, і чатуй на полi. **33** І буде, — встанеш рано вранцi, як схóдитиме сонце, і нападеш на мiсто. І ось, — він та народ той, що з ним, вийдуть до тебе, а ти зробиш йому, як знайде потрібним рука твоя“. **34** І встав уночi Авiмелéх та весь народ, що з ним, та й чатували над Сихемом чотири вiддiли. **35** І вийшов Гаал, син Еведiв, і став при входi мiськóї брами. І встав Авiмелéх та народ, що з ним, iз засiдки. **36** А Гаал побачив той народ, та й сказав до Зевула: „Ось народ схóдить iз верхiв гiр“. І сказав до нього Зевул: „Ти бачиш гiрську тiнь, немов людей!“ **37** А Гаал далi говорив та казав: „Ось народ сходить з верхiв'я, а один вiддiл приходить iз

дороги Елон-Меоненiму“. **38** І сказав до нього Зевул: „Де тодi уста твоi, що говорили: Хто Авiмелéх, що ми будемо служити йому? А оце той народ, що ти погóрджував ним. Виходь же тепер, та й воюй з ним!“ **39** І вийшов Гаал перед сихемськими гóсподарями, та й воював з Авiмелехом. **40** І Авiмелéх погнав його, і він побiг перед ним. І нападло багато трупiв аж до входу до брами. **41** І осiвся Авiмелéх в Арумi, а Зевул вигнав Гаал а та братiв його, щоб не сидiли в Сихемi. **42** І сталося другого дня, і вийшов нарóд на поле, а Авiмелеху донéсли про це. **43** І взяв він людей, і подiлив iх на три вiддiли, та й чатував на полi. І побачив він, аж ось народ вихóдить iз мiста, — і встав він на них, та й побив iх. **44** А Авiмелéх та вiддiли, що з ним, напали й стали при входi мiськóї брами, а два вiддiли напали на все, що в полi, та й повбивали iх. **45** І Авiмелéх воював iз мiстом цiлий той день, та й здобув мiсто, а народ, що був у ньому, позабивав. І зруйнував він те мiсто, та й обси́яв його сiллю. **46** І почув про це всi, хто був у сихемськiй баштi, і ввийшли до твердинi, до дому бога Берiта. **47** І було донéсено Авiмелеховi, що зiбралися всi гóсподарi сихемськóї башти. **48** І вийшов Авiмелéх на гóру Цалмон, він та весь народ, що з ним. І взяв Авiмелéх сокири в свою руку, та й насти́нав галуззя з дéрева, і познóсив його, і поклав на своє плече. І сказав він до народу, що з ним: „Що ви бачили, щó зробив я, — поспiшно зробіть, як я“. **49** І насти́нав також увесь народ кожен галуззя собi, і пiшли за Авiмелехом, і поскладали над печерою, та й пiдпалили над ними ту печеру огнем. І помирали всi люди сихемськóї вéжi, близькo тисячi чоловiкiв та жiнок. **50** І пішов Авiмелéх до Тевецу, і таборував при Тевецi, та й здобув його. **51** А в серéдинi мiста булa мiцнá башта, і повтiкали туди всi чоловiки й жiнки та всi гóсподарi мiста, і замкнули за собою, та й вийшли на дах тiєї башти. **52** І прийшов Авiмелéх аж до башти, та й воював iз нею. І пiдiйшов він аж до входу башти, щоб спалити її огнем. **53** Тодi одна жiнка кинула горiшнього кáменя вiд жóрен на Авiмелехову голову, — та й розторóжила йому чéрепа. **54** І він зараз кликнув до юнакá, свогó зброенóшi, та й сказав йому: „Витягни свого меча, та й забий мене, щоб не сказали про мене: Його жiнка забила!“ І його юна́к проколов його, — і він помер. **55** І побачили iзраiльтяни, що Авiмелéх помер, та й порозхóдилися кожен на своє мiсце. **56** І Бог вiддав Авiмелеховi зло, яке він зробив був своєму батьковi, що повбивав сімдeсiят братiв своiх. **57** А все зло сихемськiх людей Бог повернув на iхню гóлову, — і прийшло на них прокля́ття Йотамa, Єруббаалового сина.

10 І став по Авiмелеховi на спасiння Iзраiля Тола, син Пуi, сина Додового, муж Iссахарiв. І він сидiв у Шамiрi в Ефремових горáх. **2** І судив він Iзраiля двадцять i три роки, та й помер, і був похóваний в Шамiрi. **3** І став по ньому Яiр гiлеадeянин, і судив Iзраiля двадцять i два роки. **4** І було в ньогó тридцять

синів, що їздили на тридцяти молодих ослах, а в них тридцять міст, — їх кличуть аж до цього дня: Яірові села, що в гілеадському краї. 5 І помер Яір, і був похований в Камоні. 6 А Ізраїлеві сини й дали чинили зло в Господніх очах, і служили Ваа́лам та Аста́ртам, і богам ара́мським, і богам сидонським, і богам моавським, і богам аммонських синів, і богам филистимським. І покинули вони Господа, і не служили Йому. 7 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх в руку филистимлян та в руку синів Аммонових. 8 І вони били й мучили Ізраїлевих синів від того року, і гнобили вісімнадцять років усіх Ізраїлевих синів, що по той бік Йорда́ну в аморейському краї, що в Гілеа́ді. 9 І перейшли Аммонові сини Йорда́н, щоб воювати також з Юдою й з Веніяміном та з Єфремовим домом. І Ізраїлеві було дуже тісно! 10 І клікали Ізраїлеві сини до Господа, говорячи: „Згрішили ми Тобі, бо ми покинули свого Бога, і служили Ваа́лам“. 11 І сказав Господь до Ізраїлевих синів: „Чи ж не спас Я вас від Єгипту, і від амореянина, і від Аммонових синів, і від филистимлян? 12 А сидоняни, і Амалік, і Маон гнобили вас, і ви клікали до Мене, — і Я спас вас від їхньої руки. 13 А ви полишили Мене, і служили іншим богам, тому більше не спасітиму вас. 14 Ідіть, і кличте до тих богів, що ви вибрали їх, — вони спасуть вас у часі вашого ўтиску“. 15 І сказали Ізраїлеві сини до Господа: „Згрішили ми! Зроби Ти нам усе, як добре в очах Твоїх. Тільки спаси нас цього дня!“ 16 І повикидали вони з-поміж себе чужих богів, та й служили Господеві. І знетерпелівилась душа Його через Ізраїлеве страждання. 17 А Аммонові сини були склікані, та й таборували в Гілеа́ді. І були зібрані Ізраїлеві сини, та й таборували в Міцпі. 18 І сказали той народ та гілеадські князі, один до одного: „Хто той чоловік, що зачне воювати з Аммоновими синами? Він стане головою для всіх гілеадських мешканців“.

11 А гілеадянин Іфта́х був хоробрий во́як. А він був син блудливої жінки, і з нею Гілеа́д породив Іфта́ха. 2 І породила Гілеадова жінка йому синів. І повиростали сини тієї жінки, та й вигнали Іфтаха, і сказали йому: „Не будеш володіти в домі нашого батька, бо ти син іншої жінки!“ 3 І втік Іфта́х перед своїми братами, і осівся в краї Тов. І зібралися до Іфтаха гулящі люди, та й виходили з ним. 4 І сталося по часі, і воювали Аммонові сини з Ізраїлем. 5 І сталося, як воювали Аммонові сини з Ізраїлем, то пішли гілеадські старші, щоб забрати Іфтаха з країю Тов. 6 І сказали вони до Іфтаха: „Іди ж, і будеш нам провідником, і будемо воювати з Аммоновими синами“. 7 І сказав Іфтах до гілеадських старшій: „Чи ж не ви зненавидили мене, і вигнали мене з дому мого батька? І чого ви прийшли до мене тепер, коли ви в біді?“ 8 І сказали гілеадські старші до Іфтаха: „Зате ми тепер вернулися до тебе! І ти піди з нами,

і будемо воювати з Аммоновими синами, і станеш нам головою для всіх мешканців гілеадських“. 9 І сказав Іфтах до гілеадських старшій: „Якщо ви мене вернете воювати з Аммоновими синами, і Господь дасть їх, щоб були побиті передо мною, то чи я стану вам головою?“ 10 І сказали гілеадські старші до Іфтаха: „Нехай Господь буде свідком поміж нами, що так, як слово твоє, так зрóbимо“. 11 І пішов Іфтах з гілеадськими старшими, і народ настановив його собі за го́лово та провідника, а Іфтах промовляв усі свої слова́ перед Господнім лицем у Міцпі. 12 І послав Іфтах послів до царів Аммонових синів, говорячи: „Що тобі до мене, що ти прийшов до мене воювати з моїм краєм?“ 13 І сказав цар Аммонових синів до Іфтахових послів: „Бо Ізраїль забрав мій край, коли він виходив з Єгипту, від Арнону й аж до Яббоку та аж до Йорда́ну. А тепер верни ж їх у мирі“. 14 А Іфтах ще послав послів до царя Аммонових синів, 15 і сказав йому: „Так сказав Іфта́х: Не взяв Ізраїль країю Моавого та краю Аммонових синів, 16 бо коли йшли вони з Єгипту, то Ізраїль ішов по пустині аж до Червоного моря, і прийшов до Кадешу. 17 І послав Ізраїль послів до едо́мського царя, говорячи: Нехай я перейду твоїм краєм, — та не послушав едомський цар. І послав він також до царя моавського, — та й той не хотів. І осівся Ізраїль у Кадешу. 18 І пішов він пустинею, і обійшов край едо́мський та край моавський, і прийшов зо сходу сонця до моавського країю, та й таборували по тім боці Арно́ну, а в моавські границі не входили, бо Арнон — границя Моава. 19 І послав Ізраїль послів до Сихона, царя аморейського, царя хешбонського, і сказав йому Ізраїль: „Нехай ми пере́йдемо твоїм краєм аж до місця свого“. 20 І не вірив Сихон Ізраїлеві, щоб він мирно перейшов його границями. І зібрав Сихон увесь народ свій, та й таборували в Йохці, і воювали з Ізраїлем. 21 І дав Господь, Бог Ізраїля, Сихона та ввесь народ його в Ізраїлеву руку, — вони побили їх. І посів Ізраїль увесь край амореянина, мешканця того країю. 22 І вони послали всю аморейську країну від Арно́ну й аж до Яббо́ку, і від пустині та аж до Йорда́ну. 23 А тепер Госпо́дь, Бог Ізраїлів, вигнав Амореянина перед народом своїм, Ізраїлем, а ти посядеш його? 24 Отож, що дасть тобі на насліддя Кемош, бог твій, те ти посядеш, а все, де вигнав Господь, Бог наш, перед нами, те ми посядемо. 25 А тепер чи справді ти ліпший від Бала́ка, Ціппорового сина, царя моавського? Чи сваритися — сварився він з Ізраїлем? Чи воювати — воював із ними? 26 Коли Ізраїль сидів у Хешбоні та в підлеглих містах його, і в Ар'орі та в підлеглих містах його, і по всіх містах, що над Арноном, три сотні літ, то чому не відібрали ви їх за той час? 27 А тобі я не згрішив, а ти робиш зо мною зло, щоб воювати зо мною. Нехай розсудить Господь, що судить сьогодні між Ізраїлевими синами та між синами Аммоновими“. 28 Та цар Аммонових синів не послушався слів Іфтаха, що до нього посилав. 29 І Дух Господній перебував на

Їфтахові, і він перейшов Гілеад та Манасію, і перейшов гілеадську Міцпé, а з гілеадської Міцпе перейшов до Аммонових синів. **30** І обіцяв Їфтах обітницю Господéві й сказав: „Якщо справді даси Ти Аммонових синів у мою рúку, **31** то станеться, — виходячий, що вийде з дверей мого дому навпроти мене, коли я вертатимусь з мйром від Аммонових синів, то буде він для Господа, і я принесу його в цілопáлення“. **32** І прийшов Їфтах до Аммонових синів воювати з ними, а Господь дав їх у його руку. **33** І він побив їх дуже великою порáзкою від Ароеру й аж туди, де йти до Мінніту, двадцять міст, і аж до Авел-Кераміму. І покóрилися Аммонові сини перед синами Ізраїлевими. **34** І прийшов Їфтах до Міцпí до свого дому, аж ось виходить навпроти нього дочка його з бúbнами та з тáнцями! А вона була в нього тільки одна, — не було в нього, окрім неї, ані сина, ані дочкí. **35** І сталося, як він побачив її, то роздрé одежу свою та й сказав: „Ах, дóчка моя! Ти справді повалила мене, і ти стала однею з тих, що нещасливлять мене. Бо я дав Господéві обіта, і не мóжу відмовитися від нього“. **36** А вона відказала йому: „Бáтьку мій, ти дав обітницю Господéві, — зроби мені, як вийшло з твоїх уст, коли Господь зробив тобі пíмсту на твоїх ворогів, на Аммонових синів“. **37** І сказала вона до свого батька: „Нехай буде мені зрóблена оця рíч: відпусти мене на два місяці, і нехай я підú й зйду на гóру, і нехай оплачу дівуáння своє я та пріятельки мої“. **38** А він сказав: „Иди!“ І послав її на два місяці. І пішла вона та її пріятельки, і оплакувала дівуáння своє. **39** І сталося в кінці двох місяців, і вернулася вона до бáтька свого, а він учинив над нею свою обітницю, яку обіцяв був, і вона не пізнала мужа. І сталося це звичаєм в Ізраїлі: **40** рік-рiчно ходять Ізраїлеві дóчки плакати за дочкою гілеадянина Їфтаха, чотири дні в році.

12 І були скликані Ефрémові люди, і перейшли на північ та й сказали до Їфтаха: „Чомú перейшов ти Йордан, щóб воювати з Аммоновими синами, а нас не покликав піти з собою? Ми спáлимо огнем твоїй дiм із тобою. **2** І сказав їм Їфтах: „Велику боротьбу мав я та народ мій з Аммоновими синами. І кликав я вас, та ви не спасли мене з його руки. **3** І коли я побачив, що ви не спасéте, то поклав я дúшу свою на небезпéку, і перейшов Йордан до Аммонових синів, а Господь дав їх у мою руку. І чо́б прийшли ви до мене цього дня, щóб воювати зо мною?“ **4** І зібрав Їфтах усіх гілеадських людей, та й воював з Ефремом. І побили гілеадські люди Ефрема, бо ті сказали: „Ви Ефрémові втікачі, — Гілеад поміж Ефремом та поміж Манасією“. **5** І зайняв Гілеад Йордáнські переходи до Ефрема. І сталося, коли говорили Ефрémові втікачі: „Нехай я перейду“, то гілеадські люди йому говорили: „Чи ти ефрémівець?“ Той казав: „Нí“. **6** І казали йому: „Скажи но шiбóлет“. А той казав: „Сiбóлет“, бо не мiг вiмовити так. І хапáли його, і рiзали при йорданськiм

переході. І впало того часу в Ефрема сорок і дві тисячі. **7** І судив Їфтах Ізраїля шість років. І помер гілеадянин Їфтах, і був похований у місті Гілеаді. **8** А по ньому Ізраїля судив Івцан з Віфлеéму. **9** І було в нього тридцять синів, а тридцять дочóк він відпустив замiж назóвні, і тридцять дочóк впровадив для синів своїх з-назóвні. І судив він Ізраїля сім лiт. **10** І помер Івцан і був похований в Віфлеeмі. **11** А по ньому Ізраїля судив завулóновець Елон, і судив Ізраїля десять лiт. **12** І помер завулóновець Елон, і був похований в Айялоні, у Завулóновiм краї. **13** А по ньому Ізраїля судив Авдóн, син Гiллела, пiр'атонянин. **14** І було в нього сорок синів та тридцять ону́ків, що їздили на семидесяти молодих ослах. І судив він Ізраїля вісім лiт. **15** І помер Авдон, син Гiллела, пiр'атонянин, і був похований в Ефрeмовiм краї, на горі амалікеянина.

13 А Ізраїлеві сини й далі робили зло в Господніх очáх. І Господь віддав їх у руку филистiмлян на сорок лiт. **2** І був один чоловік з Цар'ї, дáнівець з роду, а ім'я йому — Манóах. А жiнка його була неплiдна, і не родила. **3** І явився Ангол Господній до тiєї жiнки, та й промовив до неї: „Ось ти неплiдна, і не роджала, але ти зачнеш, і породити сина. **4** А тепер стережись, і не пий вина та п'янкóго напóю, і не їж нічого нечистого, **5** бо ось ти зачнеш, і сина породити, і брiтва не торкнеться його голови, бо дитя те буде Божим назорéем від утрóби, — і він зачне спасáти Ізраїля з руки филистiмлян“. **6** І прийшла та жiнка, та й сказала до чоловіка свого, говорячи: „Божий чоловік прихóдив до мене, а вигляд його — як вигляд Божого Ангола, дуже грiзний. І я не питала його, звiдки він, а ймéння свого він мені не сказав. **7** І сказав він мені: Ось ти зачнéш, і порóдиш сина, а тепер не пий вина та п'янкóго напóю, і не їж жодної нечистоти, бо дитя те буде Божим назорéем від утрóби аж до дня смерти своєї“. **8** І благав Манóах Господа, та й сказав: „О Господи, — Божий чоловік, що його́ посилав Ти, нехай прійде ще до нас, і нехай нас навчiть, щó ми зробимо для дитини, що народиться“. **9** І вислухав Бог цей Маноахiв голос, і прийшов Божий Ангол ще до тiєї жiнки. А вона сиділа на полі, і Манóаха, чоловіка її, не було з нею. **10** І поспiшила та жiнка, і побiгла та й оповiлá чоловікові своєму, і сказала до нього: „Ось з'явився мені той чоловік, що прихóдив був того дня до мéне“. **11** І встав, і пішов Маноах за своєю жiнкою, і прийшов до того чоловіка, та й сказав йому: „Чи ти той чоловік, що говорив до цієї жiнки?“ А той сказав: „Я“. **12** І сказав Маноах: „Тепер нехай спóвнитись слово твоє. Та як нам вихóувати ту дитину, і що чинити з нею? **13** І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Усього, щó сказав я жiнці, нехай вона стережéться. **14** Усього, щó виходить із виноградного кушá, не буде вона їсти, а вина та напóю п'янкóго нехай не п'е, і нічого нечистого нехай не їсть. Нехай додержує всього, що я наказав“. **15** І сказав Маноах до Ангола Господнього: „Нехай

ми задержимо тебе, і приготуємо для тебе козля“.

16 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Якщо ти задержиш мене, я не буду їсти твого хліба. А якщо приготуєш цілопалення — для Господа принесеш його“. Бо Маноах не знав, що це Ангол Господній.

17 І сказав Маноах до Господнього Ангела: „Яке ім'я твоє? Коли сповниться твоє слово, то ми вшануємо тебе“.

18 І сказав йому Ангол Господній: „Чому ти питаєшся про моє ім'я? Воно дивне“.

19 І взяв Маноах козля та жертву хлібну, і на скелі приніс Господеві. І він учинив чудо, а Маноах та його жінка бачили те.

20 І сталося, коли полум'я підіймалося з-над жертівника до неба, то Ангол Господній вознісся в полум'я жертівника. А Маноах та жінка його бачили це, та й погадали обличчям своїм на землю.

21 І Ангол Господній більш уже не появлявся до Маноаха та до жінки його. Тоді Маноах пізнав, що це Ангол Господній.

22 І сказав Маноах до своєї жінки: „Ми справді помремо, бо ми бачили Бога“.

23 І сказала йому жінка його: „Коли б Господь хотів був повбивати нас, не взяв би з нашої руки цілопалення та хлібної жертви, і не дав би нам побачити всього цього, і не об'явив би нам цього часу речі, як це“.

24 І породила та жінка сина, і назвала ім'я йому: Самсон. І виростав той хлопчик, і Господь благословляв його.

25 А Дух Господній почав діяти в ньому в Дановім таборі між Цор'а та між Ештаолом.

14 І зійшов Самсон до Тімні, і побачив у Тімні жінку з филистимських дочок.

2 І пішов він, і розповів своєму батькові та своїй матері, та й сказав: „Я нагледів у Тімні жінку з филистимських дочок, а тепер візьміть її мені за жінку“.

3 І сказав йому батько його та мати його: „Чи ж нема жінки серед дочок братів твоїх та серед усього мого народу, що ти йдеш узяти жінку з необрізаних филистимлян?“

І сказав Самсон до свого батька: „Візьми її мені, бо вона люба очам моїм“.

4 А батько його та мати його не знали, що це від Господа, бо він шукав зачіпки з филистимлянами. А того часу филистимляни панували над Ізраїлем.

5 І зійшов Самсон і батько його та мати його до Тімні, і прийшли аж до тімненських виноградників, — аж ось навпроти нього ричить левчук.

6 І зійшов на нього Дух Господній, і він розірвав того левчука, як розривають ягня, а в руці його не було нічого. І він не сказав своєму батькові та своїй матері, що зробив.

7 І він зійшов, і говорив до тієї жінки, і вона стала улюблена в Самсонових очах.

8 А по часі він вертався забрати її, і звернув із дороги побачити падало лева, — аж ось рій бджіл у тілі того лева та мед.

9 І він вишкріб його на свою долоню, і пішов, і їв та й їв. І він пішов до батька свого й до матері своєї, та й дав їм, і вони їли. І він не сказав їм, що той мед він зішкріб із тіла лева.

10 І зійшов його батько до тієї жінки, а Самсон справив там прийняття, бо так роблять юнаки.

11 І сталося, коли вони побачили його, то взяли тридцятьо друзків, і були з ним.

12 І сказав

їм Самсон: „Нехай но я загадаю вам загадку. Якщо справді розгадаєте її мені за сім день прийняття, і відгадаєте, то я дам вам тридцять лляних сорочок та тридцять змін одержі. **13** А якщо не зможете розгадати мені, то ви мені дасте тридцять лляних сорочок та тридцять змін одержі“. І вони сказали йому: „Загадувай загадку свою, а ми послухаємо її“.

14 І він сказав їм: „З їдачого вийшло їстівне, а з сильного вийшло солодке“. І не могли вони розгадати за три дні.

15 І сталося сьомого дня, і сказали вони до Самсонової жінки: „Намов свого чоловіка, і нехай він розгадає нам ту загадку, щоб ми не спалили огнем тебе та дім твого батька. Чи ви нас покликали, щоб посісти маєток наш, чи ні?“

16 І плакала Самсонова жінка при ньому сім день і казала: „Ти певне ненавидиш мене й не любиш мене. Ти загадав загадку синам мого народу, а мені не розгадав“. А він їй сказав: „Таж батькові своєму та матері своїй не розгадав я, а розгадаю тобі?“

17 А вона плакала при ньому сім день, коли в них було прийняття. І сталося сьомого дня, і він розгадав їй, бо вона докучала йому. А вона розгадала ту загадку синам свого народу.

18 І сказали йому люди того міста сьомого дня, поки зайшло сонце: „Що солодке від меду, і що сильніше від лева?“

А він їм відказав: „Якби ви не орали моєю телицею, то ви загадки не відгадали б моєї“.

19 І зійшов на нього Дух Господній, і він пішов до Ашкелону, та й побив з них тридцятьо чоловіка, і пороздягав їх, і віддав ті зміни одержі тим, що розгадали загадку. І запалився гнів його, і він пішов до дому батька свого.

20 А Самсонова жінка досталася дружкові його, що приятелював із ним.

15 А по часі сталося в днях жнив пшениці, і відвідав Самсон з козлям свою жінку та й сказав: „Нехай увійду я до моєї жінки, до кімнати“. Та батько її не дав йому ввійти.

2 І сказав її батько: „Я дійсно подумав був, що ти справді зненавидів її, а тому я дав її твоєму дружкові. Чи молодша сестра її не ліпша від неї? Нехай же вона буде тобі замість неї“.

3 І сказав їм Самсон: „Цього разу я не буду винний перед филистимлянами, коли я зроблю їм зло“.

4 І пішов Самсон, та й зловив три сотні лисиць. І взяв він смолоскіпи, і обернув хвоста до хвоста, і прив'язав одного смолоскіпа всередині поміж два хвости.

5 І запалив він огонь у тих смолоскіпах, і пустив лисиць в филистимські житя. І попалив він стірти та житя, і олівкові саді.

6 І сказали филистимляни: „Хто це зробив?“

А їм відказали: „Самсон, зять тімненянина, бо він забрав його жінку й віддав її дружкові його“.

І пішли филистимляни, та й спалили огнем її та батька її.

7 І сказав їм Самсон: „Хоч ви й зробили так, як це, та проте я конче пімщуся на вас, і аж тоді перестану“.

8 І він сильно побив їх дошкульною поразкою. І пішов він, і осівся в щілині скелі Етам.

9 І посходили филистимляни, і таборували в Юди, і розтяглися до Лехі.

10 І сказали Юдині люди: „Чого ви

посходили проти нас? А ті відказали: „Ми прийшли зв'язати Самсона, щоб зробити йому, як нам він зробив“. 11 І пішли три тисячі люда від Юди до щілини скелі Етам. І сказали вони Самсонові: „Чи ти не знав, що над нами панують филистимляни? І що це ти нам учинив? А він їм сказав: „Як вони зробили мені, так я зробив їм“. 12 І сказали йому: „Ми зійшли зв'язати тебе, щоб віддати тебе в руку филистимлян“. І сказав їм Самсон: „Присягніть мені, що ви не заб'єте мене“. 13 А вони сказали йому, говорячи: „Ні, а тільки зв'яжемо тебе та дамó тебе в їхню руку, а забити — не заб'ємо тебе“. І зв'язали його двомá новими шнóрами, і звели його зо скелі. 14 Він прийшов аж до Лехі, а филистимляни зняли́ крик проти нього. І зійшов на нього Дух Господній, і стали ті сóкани шнóри, що на раме́нах його, як лляні, що перегоріли в огні, — і поспада́ли з його рук пу́та його. 15 І знайшов він свіжо ослячу щéлепу, і простяг свою руку й узав його. та й побив ним тисячу чоловіка. 16 І сказав Самсон: „Ослячою цією щéлепою дійсно поклав їх на кóпу, — ослячою цією щéлепою тисячу люда побив я“. 17 І сталося, як скінчив він це говорити, то кинув ту щéлепу зо своєї руки, і назвав ім'я́ тому місце: Рамат-Лехі. 18 І сильно він спрагнув, і клікнув до Господа та й сказав: „Ти дав у руку Свого раба це велике спасіння, а тепер я помру́ від пра́гнення, і впаду́ в руку необр́ізаних“. 19 І пробив Бог джерéло, що в Лехі, і вийшла з нього вода, — і він напився, і вернувся його дух, і він ожив. Тому назвав він ім'я́ йому́: Ен-Гаккорє, що в Лехі, і так воно зветься аж до цього дня. 20 І судив він Ізраїля за днів филистимлян двадцять літ.

16 І пішов Самсо́н до Га́зи, і побачив там жінку блудни́цю, і ввійшов до неї. 2 А азееянам донесли, говорячи: „Самсон прийшов сюди!“ І оточили вони, і чатували на нього всю ніч у міській брамі. І вони тихо поводитися всю ніч, говорячи: „ Будемо чатувати аж до ранішнього світу, — і заб'ємо його“. 3 І лежав Самсон аж до півночі. А опівночі встав, і схопив за двері міської брами та за обидва бічні одвірки, та й вирвав їх разóм із засувом, і поклав на свої плечі, і виніс їх на верхів'я гори, що навпроти Хевро́ну. 4 І сталося потому, і покохав він жінку в долині Сорек, а ім'я́ їй Делі́ла. 5 І прийшли до неї филистимські воло́дарі, та й сказали їй: „Намов його та й побач, — у чо́му його велика сила, і чим переможемо його та зв'яжемо його, щоб упокоріти його? А ми кожен дамó тобі тисячу й сто шеклів срібла“. 6 І сказала Делі́ла до Самсона: „Розкажи мені, у чо́му твоя велика сила, і чим можна зв'язати, щоб упокоріти тебе?“ 7 І сказав їй Самсон: „Якщо зв'яжуть мене сімомá мокрими шнóрами, що ще не висушені, то осла́бну та й стану, як кожен із людей“. 8 І принесли їй филистимські володарі сім мокрих шнóрів, що ще не були висушені, а вона зв'язала його ними. 9 А засі́дка сиділа в неї в іншій кімнаті. І вона сказала до нього:

„Филистимляни на тебе, Самсоне!“ І він розірва́в ті шнóри, як розривається нитка з клóбчя, коли понюхає огню. І не пізнана була його сила. 10 І сказала Делі́ла до Самсона: „Оце ти обмані́в мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені тепер, чим можна зв'язати тебе?“ 11 А він їй сказав: „Якщо справді зв'яжуть мене новими сóканими шнóрами, якими не робилася робота, то осла́бну й стану, як кожен із людей“. 12 І взяла Делі́ла нові шнóри, та й зв'язала його ними, і сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А засі́дка сиділа в іншій кімнаті. І він зірвав їх зо своїх плечей, немов нитку. 13 І сказала Делі́ла Самсонові: „Досі ти обманював мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені, чим можна зв'язати тебе?“ А він їй сказав: „Якщо утчеш сім кóчерів моєї голови з основою“. 14 І вона прибила їх ткацьким клинко́м, та й сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А він обудився зо сну свого, та й вирвав ткацького клинка́ тканини та осно́ву. 15 І сказала вона до нього: „Як ти говориш: кохаю тебе, а серце твоє не зо мною? Оце тричі обмані́в ти мене, і не розповів мені, у чо́му твоя велика сила“. 16 І сталося, коли вона докуча́ла йому своїми словами по всі дні, та напирала на нього, то знетерпелівилася душа його на смерть. 17 І виложив він їй усе серце своє, та й сказав їй: „Бритва не торкалася моєї голови, бо я Божий назорéй від утроби своєї матері. Якщо я буду ого́лений, то відступити від мене сила моя, і я осла́бну, та й стану, як кожна людина“. 18 І побачила Делі́ла, що він розповів їй усе своє серце, і послала й покликкала филистимських воло́дарів, говорячи: „Прийдіть і цим разóм, бо він розповів мені все своє серце“. І прийшли до неї филистимські воло́дарі, і знесли срібло в своїй руці. 19 А вона приспала його на колінах своїх, і покликкала чоловіка та й наказала оголіти сім кóчерів його голови. І став він сла́бнути, і відступила від нього сила його. 20 І сказала вона: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ І збудився він зо сну свого та й сказав: „Вийду я, як раз-у-раз, і стрясуся“. А він не знав, що Господь відступився від нього. 21 І взяли́ його филистимляни, та й вибрали очі йому́. І вони звели́ його до Га́зи, і зв'язали його мідяними ланцю́гами, і він моров у до́мі ув'язнених. 22 А волос голови його зачав рости по тому, як був він ого́лений. 23 А филистимські воло́дарі зібра́лися, щоб принести велику жертву Дагбóнові, своєму бо́гові, та повеселитися. І сказали вони: „Наш бог передав у нашу ру́ку Самсо́на, ворога нашого“. 24 І бачив його народ, і хвалили своїх богів, і говорили: „Наш бог передав у нашу руку нашого ворога та спустошителя́ нашого краю, який наші трупі намно́жив“. 25 І сталося, коли їхнє серце звеселилося, то сказали вони: „Покличте Самсона, і нехай він посмі́шить нас“. І покликкали Самсона з дому ув'язнених, і він витіва́в жарти перед ними, а вони поставили його поміж стовпа́ми. 26 І сказав Самсо́н юнако́ві, що держав його за руку: „Пусти мене, і дай доторкнутися мені, до тих стовпів, що на

них цей дім стоїть міцно, і нехай я обіпруся на них“. 27 А той дім був повен чоловіків та жінок, і туди зібралися всі филистимські володарі, а на даху було близько трьох тисяч чоловіків та жінок, що приглядалися до жартів Самсона. 28 І клікнув Самсон до Господа, та й сказав: „Владико Господи, згадай же про мене, та зміцни мене тільки цього разу, Боже, і нехай я пімщу филистимлянам одну пімсту за двоє очей своїх!“ 29 І обняв Самсон обидва серединні стовпи, що на них міцно стояв той дім, і облірся на них, — на одного правіцею своєю, а на одного лівицею своєю. 30 І сказав Самсон: „Нехай помру я разом із филистимлянами!“ І він з великою силою сперся на стовпи, — і впав той дім на володарів та на весь той народ, що в ньому. І були ті померлі, що він повбивав їх при своїй смерті, численніші за тих, що повбивав їх за свого життя. 31 І зійшли його брати та весь дім його батька, і понесли його, і ввінесли та й поховали його між Цор'а та між Ештаолом у гробі Манбаха, батька його. А він судив Ізраїля двадцять літ.

17 І був чоловік з Єфремових гір, а ім'я йому Миха. 2 І сказав він до своєї матері: „Тисяча й сто шеклів срібла, що в тебе взяті, а ти прокляла за них, і також сказала це, щоб і я чув, — ось те срібло зо мною, це я його взяв“. І сказала мати його: „Благословенний син мій у Господа!“ 3 І він вернув ту тисячу й сто шеклів срібла своїй матері. І сказала його мати: „Я справді посвятила те срібло Господеві з своєї руки за сина свого, щоб зробити боввана різьбленого та боввана літого. А тепер звертаю його тобі“. 4 Та він вернув те срібло своїй матері. І взяла його мати дві сотні шеклів срібла та й дала його золотареві, а він зробив із нього боввана різьбленого та боввана літого; і було це в домі Михи. 5 А цей чоловік Миха мав удома божницю. І зробив він ефода та терафи, і висвятив одного з синів своїх, і він був йому за священника. 6 Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що правдиве було в його очах. 7 І був юнак із Віфлеему Юдиного, з Юдиного роду, а він Левит, і він був там прихोцько. 8 І пішов той чоловік з того міста, із Віфлеему Юдиного, щоб часово пожити, де знайде. І прийшов він до Єфремових гір до дому Михи, щоб далі йти своєю дорогою. 9 І сказав йому Миха: „Звідкіля ти приходиш?“ А той йому відказав: „Я Левит із Віфлеему Юдейського, а я йду, щоб часово пожити, де знайду“. 10 І сказав йому Миха: „Зоставайся ж зо мною, і будь мені за отця та за священника, а я дам тобі десять шеклів срібла на рік і потрібну одягу та поживу твою“. І пішов той Левит до нього, 11 і погодився Левит сидіти з тим чоловіком. І був той юнак йому, як один із синів його. 12 І Миха висвятив того Левита, і був йому той юнак за священника, і був у Михиному домі. 13 І сказав Миха: „Тепер я знаю, що Господь зробить добро мені, бо цей Левит став мені за священника“.

18 Того часу не було царя в Ізраїлі, і того часу Данове плем'я шукало собі наділу на оселю, бо до того дня не випало йому жеребка на наділ серед Ізраїлевих племін. 2 І Данові сини послали зо свого роду п'ятеро люда з загалу людей військових, щоб вони вивідали Край та дослідили його. І сказали до них: „Ідіть, дослідіть цей Край“. І вони зійшли на Єфремові гори аж до Михиного дому, і переночували там. 3 Коли вони були біля Михиного дому, то вони пізнали голос того юнака Левита, та й зайшли туди й сказали йому: „Хто тебе привів сюди, і що ти тут робиш? І що ти тут маєш?“ 4 І сказав він до них: „Так і так зробив мені Миха, — і він найняв мене, і я став йому за священника“. 5 А вони сказали йому: „Запитай же Бога, і нехай ми пізнаємо, чи пощаститься наша дорога, якою ми йдемо“. 6 І сказав їм священник: „Ідіть із миром, — перед Господом ваша дорога, якою ви підете“. 7 І пішли ті п'ятеро людей, і прийшли в Лаїш та й побачили той народ, що в ньому, — він сидить безпечно, за звичаєм сидонян, спокійний та безпечний. І не було нікого, хто робив би їм щось зле в Краї, посів би владу над ними, і вони далеко від сидонян, і нема їм діла ні до кого. 8 І прийшли вони до братів своїх у Цор'у та в Ештаол. І сказали їм брати їх: „Що ви принесли?“ 9 А вони відказали: „Устаньте, і підемо на них, бо ми бачили той Край, і ось — дуже він добрий. А ви мовчите? Не лініться, щоб піти, щоб прийти та посісти той Край. 10 Як ви підете, то ввійдете до народу безпечного, а Край той широкий, — бо Бог дав його в вашу руку, — це місце, що там нема недостачі жодної речі, що на землі“. 11 І рушили звідти з Данового роду з Цор'и та з Ештаола шістьсот чоловіка, оперезаних зброєю. 12 І пішли вони й таборували в Кір'ят-Єарімі в Юді. Тому вони назвали ім'я тому місцю: Махане-Дан, і так воно зветься аж до цього дня, — оце за Кір'ят-Єарімом. 13 І перейшли вони звідти на Єфремові гори, і прийшли аж до Михиного дому. 14 І відповіли п'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край до Лаїшу, і сказали своїм братам: „Чи ви знаєте, що в цих домах є ефод та терафи, і бовван різьблений та бовван литий? А тепер знайте, що зробите“. 15 І вони зайшли туди до дому того юнака Левита, до Михиного дому, і запитали його про мир. 16 А шість сотень мужа, що з Данових синів, оперезаних своєю зброєю, стояли при вході до брами. 17 І пішли п'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край, увійшли туди, узяли різьбленого боввана, і ефода та терафи, і боввана литого. А при вході до брами стояв священник та шістьсот мужа, оперезаних зброєю. 18 І ті ввійшли до Михиного дому, і взяли різьбленого боввана, ефода й терафи та боввана литого. І сказав до них той священник: „Що ви робите?“ 19 А вони відказали йому: „Мовчи! Поклади свою руку на уста свої та й іди з нами, і стань нам за отця та за священника. Чи тобі ліпше бути священником дому одного чоловіка, чи бути тобі священником для племени та для роду

Ізраїлевого?“ 20 І стало добре на серці того священика, і він узяв ефода та терафіи й різьбленого боввана, і ввійшов поміж народ. 21 І повернулися вони та й пішли, а дітей, і худобу, і тягар пустили перед себе. 22 Коли вони віддалилися від Михиного дому, то люди, що в домáх, які разом із домом Михиним, були скликані, та й догнали Данових синів. 23 І кричали вони до Данових синів, а ті обернули обличчя свої та й сказали до Михи: „Що тобі, що ти кричиш?“ 24 І він сказав: „Ви забрали бога мого, що я зробив, та священика, та й пішли. І що мені ще? І що то ви говорите мені: що тобі?“ 25 І сказали до нього Данові сини: „Мовчи, щоб не чути нам твого голосу, а то наші люди із злости нападуть на вас, і ти долучиш душу свою до своєї рідні. 26 І Данові сини пішли на свою дорогу. І побачив Миха, що вони сильніші від нього, і обернувся, та й пішов до свого дому. 27 А вони взяли, що зробив був Миха, та священика, що був у нього, та й пішли на Лаїш, на народ спокійний та безпечний. І вони побили їх вістря́м меча, а місто спалили огнем. 28 А рятівників не було, бо далеко воно від Сидону, і не було в них діла ні з ким, і воно було в долині, що при Бет-Рехові. А вони збудували місто, та й осілися в ньому. 29 І вони назвали ім'я тому містові: Дан, іменем Дана, їхнього батька, що був уроджений Ізраїлеві, але напочатку ім'я його міста було Лаїш. 30 І поставили Данові сини того різьбленого боввана в себе, а Йонатан, син Гершома, Манасїного сина, він та сини його були священиками для Данового племені аж до дня виходу на вигнання того краю. 31 І покляли вони в себе Михиного різьбленого боввана, що зробив він, і він був у них по всі дні буття Божого дому в Шіло.

19 І сталося тими днями, — а царя в Ізраїлі не було — і був один Левит прихóдько на узбіччях Єфремових гір. І взяв він собі жінку наложницю з Юдиного Віфлеему. 2 А наложниця його чинила перелюб при ньому, та й пішла від нього до дому свого батька, до Віфлеему Юдиного, і була там чотири місяці часу. 3 І встав її муж та й пішов за нею, щоб поговорити до серця її, щоб вернути її, а з ним був слуга його та пара ослів. І вона ввелá його до дому батька свого. І побачив його бáтько тієї молодої жінки, та й радісно вийшов назустріч йому. 4 І тримав його тесть його, батько тієї молодої жінки, і сидів із ним три дні, — і їли й пили вони та ночували там. 5 І сталося четвертого дня, і повставали вони рано вранці, та й встали, щоб іти. І сказав батько тієї молодої жінки до зятя свого: „Підкріпи своє серце кавалком хліба, а потім підете“. 6 І сіли вони, і обоє разом їли та пили. А батько тієї молодої жінки сказав до того чоловіка: „Зволь же й переночуй, і нехай буде добре тобі на серці!“ 7 Але встав той чоловік, щоб іти, а тесть його сильно просив його. І вернувся він, і переночував там. 8 І встав він рано вранці п'ятого дня, щоб іти, а батько тієї молодої жінки сказав: „Підкріпи ж своє серце!“ І зволікали

вони аж до схілку дня, і їли обоє вони. 9 І встав той чоловік, щоб іти, він та наложниця його та слуга його. І сказав йому тесть його, батько тієї молодої жінки: „Ось день схилився на вечір, — переночуй же! Ось день кладеться, — ночуй тут, і нехай буде добре тобі на серці! І встанете взавтра рано, у дорóгу свою, та й підеш до намету свого“. 10 Та той чоловік не хотів ночувати. І встав він та й пішов, і прийшов навпроти Євусу, — це Єрусалим. А з ним пара нав'ючених ослів, і його наложниця з ним. 11 Вони були, при Євусі, а день дуже схилився. І сказав слуга до pana свого: „Ходім, і зайдімо до цього євусейського міста, та й переночуємо в ньому“. 12 І сказав до нього пан його: „Не заходьмо до міста чужинців, бо вони не з Ізраїлевих синів, а перейдімо до Гів'и“. 13 І сказав він до слуги свого: „Ходім, і прийдемо до одного з тих міст, і переночуємо в Гів'і або в Рамі“. 14 І перейшли вони та й пішли. А сонце зайшло їм при Гів'і, що була Веніяминова. 15 І зійшли вони туди, щоб увійти переночувати в Гів'і. І він увійшов та й сів на майдані того міста, та ніхто не брав їх до дому переночувати. 16 Аж ось старій чоловік іде ввечорі з поля з своєї роботи. А цей чоловік був з Єфремових гір, і він був прихóдько в Гів'і. А люди того місця — сині Веніяминові. 17 І звів він очі свої та й побачив того чоловіка мандрівника на миському майдані. І сказав той старій чоловік: „Куди ти ідеш та звідки приходиш?“ 18 А той до нього сказав: „Ми перехóдимо з Юдиного Віфлеему аж до узбіччя єфремових гір, — звідти я. І ходив я аж до Юдиного Віфлесму, і йду до Господнього дому, та нема нікого, хто взяв би мене до дому. 19 Є й солома, і паша для наших ослів, є хліб та вино мені й невольниці твої та слуги з твоїми рабами, — не бракує жодної речі“. 20 І сказав той старій чоловік: „Мир тобі, — нехай уся недостáча твоя на мені, тільки на майдані не ночуй!“ 21 І він увів його до свого дому, і дав осла́м ко́рму, а самі вони пообмивали ноги свої та й їли й пили. 22 Коли вони звеселили серце своє, аж ось люди того міста, люди розпусні, оточили той дім та сту́кали в двері. І казали вони тому старóму чоловікові, власникові того дому, говорючи: „Виведи чоловіка, що ввійшов до дому твого, — і ми пізнаєм його!“ 23 І вийшов до них той чоловік, власник того дому, та й сказав їм: „Ні, мої браття, не робіть же ви зла! По то́му, як увійшов цей чоловік до мого дому, не зробіть такої гидóти! 24 Ось дочка моя дівчина, та його наложниця, — я їх віведу, а ви візьміть їх, і зробіть їм, що вам до вподоби, а тому чоловікові ви не зробите цієї огидної речі!“ 25 Та ті люди не хотіли слухати його. І схопив той чоловік свою наложницю, і вивів до них назóвні. І вони познали її, і безчестили її цілу ніч аж до ранку, і відпустили її, як зійшла рáння зоря. 26 І прийшла та жінка, як ранок вертався, та й упала, і лежала при вході дому того чоловіка, що пан її був там, аж до світу. 27 А пан її встав рано, і відчинив двері дому та й вийшов, щоб іти своєю дорогою, —

аж ось та жінка, його наложниця, лежить при вході до дому, а руки її на порозі. 28 І сказав він до неї: „Уставай і підемо!“ Та вона не відповіла, бо вмерла. І взяв він її на осла. І встав той чоловік, і пішов до свого місця. 29 І ввійшов він до дому свого, і взяв ножа, і схопив свою наложницю та й порізав її за костями її на дванадцять кусків, і порозсилав по всій Ізраїлевій країні. 30 І сталося, кожен, хто це бачив, то говорив: „Не бувало й не бачено такого, як це, від дня виходу Ізраїлевих синів з египетського краю аж до цього дня! Зверніть увагу на це, радьте та говоріть!“

20 І повиходили всі Ізраїлеві сини, і була зібрана громада, як один чоловік, від Дану аж до Беер-Шеви, а гілеадський край до Господа в Міцпу. 2 І стали проводирі всього того народу, усі Ізраїлеві племена, на зборах Божого народу, — чотириста тисяч пішого люду, хто витягує меча. 3 І почули Веніяминові сини, що Ізраїлеві сини ввійшли до Міцпи. І сказали Ізраїлеві сини: „Скажіть, як сталося такé зло?“ 4 І відповів той чоловік Левит, чоловік тієї замордваної жінки, та й сказав: „До Гів'и, що Веніяминова, увійшов я та наложниця моя, щоб ночувати. 5 І встали на мене госпдарі Гів'и, і вночі оточили через мене той дім. Мене замишляли забити, а наложницю мою збезчестили, — і померла вона. 6 І схопив я наложницю, і порізав її, та й послав її по всьому полі Ізраїлевого володіння, бо вони вчинили розпúсту та гидóту серед Ізраїля. 7 Ось ви всі Ізраїлеві сини, — дайте собі тут слово та раду!“ 8 І встав увесь народ, як один муж, говорячи: „Не підемо ніхто до намету свого, і не зійдемо ніхто до дому свого! 9 А тепер оце та річ, що зробимо Гів'ї: підемо на неї за жеребкóм! 10 І візьмемо десятеро людей на сотню, щодо всіх Ізраїлевих племен, і сотню на тисячу, і тисячу на десять тисяч, щоб узяти поживи для народу, щоб вони прийшли зробити Гів'ї Веніямина, згідно з усією гидóтою, що він зробив Ізраїлеві“. 11 І був зібраний кожен ізраїльтянин до того міста разом, як один чоловік. 12 І послали Ізраїлеві племена людей по всіх Веніяминових рóдах, говорячи: „Щó це за зло, що сталось між вами? 13 А тепер давайте тих людей, розпусних синів, що в Гів'ї, — і ми повбиваємо їх, та й вигубимо зло з Ізраїля“. Та не хотіли Веніяминові сини слухати голосу своїх братів, Ізраїлевих синів. 14 І Веніяминові сини були зібрані з міст до Гів'ї, щоб піти на війну з Ізраїлевими синами. 15 І Веніяминові сини з міст були перелічені того дня, — двадцять і шість тисяч чоловіка, що витягують меча, окрім мешканців Гів'и, — із них були перелічені сім сотень вибраного чоловіка. 16 З усього того нарóду було сім сотень вибраного чоловіка, із нечинною рукою правіці своєї, лівші, — кожен той кидав каменем із пращі на волос, і не схйбував. 17 І були перелічені ізраїльтяни, окрім Веніямина, — чотириста тисяч чоловіка, що витягують меча, кожен вйськóвий. 18 І

встали вони, і ввійшли до Бет-Елу, і питалися Бога, та й сказали Ізраїлеві сини: „Хто піде нам спéреду на бій з Веніяминовими синами?“ І сказав Господь: „Юда спéреду“. 19 І встали Ізраїлеві сини рано вранці, і таборували при Гів'ї. 20 І вийшов Ізраїльтянин на війну з Веніямином, і сточили ізраїльтяни з ними бій при Гів'ї. 21 І вийшли Веніяминові сини з Гів'и, та й повалили між Ізраїлем того дня двадцять і дві тисячі чоловіка на землю. 22 І зміцнівся нарóд, Ізраїлеві мужи, і точили бій далі в тому місці, де точили бій першого дня. 23 І ввійшли Ізраїлеві сини до Бет-Елу, та й плакали перед Господнім лицем аж до вечора. І питалися вони Господа, говорячи: „Чи далі підú я на бій з синами Веніямина, мого брата?“ І сказав Господь: „Ідіть на нього!“ 24 І прийшли Ізраїлеві сини до Веніяминових синів дня другого. 25 А Веніямин вийшов із Гів'ї другого дня навпроти них, та й повалив між Ізраїлевими синами на землю ще вісімнадцять тисяч чоловіка, — усі ті, що витягають меча. 26 І прийшли всі Ізраїлеві сини та весь народ, і ввійшли до Бет-Елу, та й плакали, і сиділи там перед Господнім лицем, і постили того дня аж до вечора. І принесли вони цілопáлення та мирні жертви перед Господнім лицем. 27 І питалися Ізраїлеві сини Господа (а за тих днів ковчэг Божого заповіту був там. 28 А Пінхас, син Елеазара, Ааронового сина, стояв тими днями перед його лицем), говорячи: „Чи далі підú ще на бій з синами Веніямина, мого брата, чи спинюся?“ А Господь сказав: „Ідіть, бо взавтра Я дам його в твою руку“. 29 І поставив Ізраїль засідку навколо Гів'ї. 30 І пішли Ізраїлеві сини на синив Веніяминових третього дня, і сточили бій проти Гів'ї, як і раніш. 31 І вийшли Веніяминові сини навпроти народу, одірвалися від міста, і зачали класти трупи з народу, як раз-у-раз, на битих дорогах, що одна йде до Бет-Елу, а одна до Гів'ї, у полі, — коло тридцяти чоловіка між Ізраїлем. 32 І сказали Веніяминові сини: „Биті вони перед нами, як перше!“ А Ізраїлеві сини сказали: „Утікаймо, — і відірвемо їх від міста на дороги“. 33 І кожен муж Ізраїля повстав із свого місця, і сточили бій у Баал-Тамарі, а Ізраїлева засідка рушила з свого місця, з Мааре-Гева. 34 І прийшли перед Гів'у десять тисяч чоловіка, вибраного з усього Ізраїля, і бій став тяжкий. А вони не знали, що суне на них те зло. 35 І вдарив Господь Веніямина перед Ізраїлем, і Ізраїлеві сини повалили того дня між Веніямином двадцять і п'ять тисяч і сто чоловіка, — усі ті, що витягають меча. 36 І побачили Веніяминові сини, що побиті вони, а ізраїльтяни уступили місце Веніяминові, бо вірили засідці, яку поставили на Гів'у. 37 А засідка поспішилася, і напала на Гів'у. І засідка вступилася, і побила все місто вістря меча. 38 А Ізраїльтянин мав із засідкою умовленого знака, — щоб із міста підняла великий дим. 39 І відступили ізраїльтяни в бою, а Веніямин зачав класти трупи в Ізраїлі, близько тридцятého люда, бо казали вони: „Дійсно, справді побитий він перед нами, як

за першого бою!“ 40 А з міста став підійматися стовп диму. І обернувся Веніямин позад себе, — аж ось усе місто піднялося димом до неба! 41 І обернувся Ізраїльтянин, а Веніямінівець перестрашився, бо побачив, що досягло його те зло. 42 І обернулися вони перед Ізраїльтянином до дороги на пустиню, та бій досягав його, а ті, що з міст, валили його в середині йогоб. 43 Вони оточили Веніямина, гнали його до Менухи, топтали його аж до Гів'ї зо сходу сонця. 44 Полягло тоді з Веніямина вісімнадцять тисяч чоловіка, — усе це люди хоробрі. 45 І повернулися вони, і втікли в пустиню до Села-Ріммону. А ті побили поодиноких утікачів по дорогах, як дозбірюється останній виноград, п'ять тисяч люда. І гналися за ними аж до Гід'ому, і побили з нього дві тисячі люда. 46 І було всіх, що впали того дня з Веніямина, двадцять і п'ять тисяч чоловіка, що витягають меча, — усе це люди хоробрі. 47 І обернулися вони, і повтікали в пустиню до Села-Ріммону, — шістсот чоловіка. І сиділи вони в Села-Ріммоні чотири місяці. 48 А ізраїльтяни вернулися до Веніяминових синів, та й повбивали їх вістря меча, — мужчин із міста, і худобу, і все знайдене. А всі міста, що знаходились по дорозі, пустили з огнем.

21 І присягнув Ізраїльтянин в Міцпі, говорячи: „Жоден із нас не дасть своєї дочкі Веніяминові за жінку!“ 2 І посподівся народ до Бет-Елу, та й сидів там аж до вечора перед Божим лицем. І піднесли вони голос свій, та й плакали плачём великим. 3 І сказали вони: „Чому, Господи, Боже Ізраїлів, сталося це між Ізраїлем, щоб сьгодні бракувало з Ізраїля одне плём'я?“ 4 І сталося назавтра, і встав рано нарбд, та й збудували жёртвника, і принесли цілопáлення та мирні жертви. 5 І сказали Ізраїлеві сини: „Хто зо всіх Ізраїлевих племен не ввійшов до зборів до Господа? Бо та присяга була велика на того, хто не прийшов до Господа, до Міцпи, говорячи: „Такий буде конче забитий“. 6 І жалували Ізраїлеві сини за Веніямином, своїм братом, та й сказали: „Сьгодні відрубане з Ізраїля одне плём'я! 7 Щб ми зробимо їм, позосталим, щодо жінбк? А ми присягнули Господом, що не дамо їм із дочбк наших за жінбк“. 8 І сказали вони: „Якб одне з Ізраїлевих племен не прийшлб до Господа до Міцпи?“ Аж ось вїявилося, що з Явешу гілеадського ніхто не приходів до таббу на збори. 9 І був переглянений народ, а оце — не було там нікого з мёшканців Явешу гілеадського! 10 І послала громада туди дванадцять тисяч чоловіка хоробрих людей, і наказали їм, говорячи: „Ідїть, і повбиваєте мёшканців гілеадського Явешу вістря меча, — і жінбк і дїтей. 11 А це та річ, що ви зробите: Кожного чоловіка та кожну ланку, що пізнáла чоловіка, зробите закляттям“. 12 І знайшли вони з мёшканців гілеадського Явешу чотири сотні дівчат паннів, що не пізнáли чоловіка, і спровадили їх до таббу в Шїлб, що в ханаанському Краї. 13 І послала вся та громада, а ті говорили до

Веніяминових синів, що в Села-Ріммоні, та й кликнули їм: „Мир!“ 14 І вернувся Веніямин того часу, і дали їм тих жінбк, яких позоставили при житті, із жінбк гілеадського Явешу. Та не знайшли їм дбсить. 15 А народ той жалував за Веніямином, бо Господь зробив пролбма в Ізраїлевих племенах. 16 І сказали старші громади: „Щб ми зробимо позосталим щодо жінбк? Бо вигублена жінка з Веніямина“. 17 І сказали вони: „Останки насліддя — для Веніямина, і не буде витерте плём'я з Ізраїля. 18 А ми не можемо дати їм жінбк із наших дочбк, бо Ізраїлеві сини присяглі, говорячи: „Проклятий, хто дає жінку Веніяминові!“ 19 І сказали вони: „Ось буває рік-у-рік свято Господне в Шїлб, що на північ від Бет-Елу, на схід сонця від дороги, що провадить з Бет-Елу до Сихему, і з півдня від Левони“. 20 І наказали вони Веніяминовим синам, говорячи: „Ідїть, і будете чатувáти в виноградниках. 21 І побачите, аж ось дбчки Шїлá вийдуть танцювати тáнци, то ви вийдете з виноградників, та й схбпите собі кожен свою жінку з дочбк Шїлá, і пїдете в Веніяминів край. 22 І буде, коли їхні батьки або їхні брати прийдуть до нас сваритися, то ми скажемо їм: Змилуйтеса над ними, бо не взяли ми для кожного з них жінку на війні, і ви не дали їм, тому цього часу ви винні“. 23 І зробили так Веніяминові сини, і взяли жінбк за числом своїм із тих, що танцювали, що їх вони викрали. І пішли вони, і вернулися до надїлу свого, і побудували містá, та й осілися в них. 24 І порозхбдилися звїдти Ізраїлеві сини того часу кожен до племенн свого та до роду свого, і пішли звїдти кожен до спáдку свого. 25 Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що здавалося правдивим в його очáх!

Рут

1 І сталося за часу, коли судді судили, то був голод у Краю. І пішов був чоловік з Юдиного Віфлеему мешкати в моавських полях, він і жінка та двоє синів його. **2** А ім'я йому Елімелех, а ім'я жінці його Ноомі; і ім'я двох синів його — Махлон і Кілійон, ефратяни з Віфлеему Юдиного. І прийшли вони на моавські поля, та й залишилися. **3** І помер Елімелех, муж Ноомі, і зосталася вона та два їхні сини. **4** І взяли вони собі за жінок моавітянок, — ім'я одній Орпа, а ім'я другій Рут. І сиділи вони там близько десяти літ. **5** І помиралі й вони обоє, Махлон та Кілійон. І позосталася та жінка по двох дітях своїх та по чоловікові своєму. **6** І встала вона та невістки її, і вернулися з моавських піль, бо почувала на моавському полі, що Господь згадав про народ свій, даючи їм хліба. **7** І вийшла вона з того місця, де була там, та обидві невістки з нею, та й пішли дорогою, щоб вернутися до Юдиного краю. **8** І сказала Ноомі до двох своїх невісток: „Ідіть, верніться кожна до дому своєї матері. І нехай Господь зробіть із вами милість, як ви зробили з померлими та зо мною. **9** Нехай Господь дасть вам, — і ви знайдете відпочинок кожна в домі свого мужа!“ І вона поцілувала їх, а вони підняли свій голос та плакали. **10** І вони сказали до неї: „Ні, — з тобою ми вернемося до народу твого!“ **11** А Ноомі сказала: „Вертайтеся, дочки мої, — чого ви підете зо мною? Чи я маю ще в утробі своїй синів, а вони стануть вам за чоловіків? **12** Верніться, дочки мої, ідіть, бо я занадто стара, щоб бути для мужа. А коли б я й сказала: Маю надію, і коли б цієї ночі була з мужем, і також породила синів, — **13** чи ж ви чекали б їх, аж поки повиростають? Чи ж ви зв'язалися б з ними, щоб не бути замужем? Ні, дочки мої, бо мені значно гірше, як вам, — бо Господня рука знайшла мене“. **14** І підняли вони голос свій, і заплакали ще. І поцілувала Орпа свою свекруху, а Рут пригорнулася до неї. **15** І сказала Ноомі: „Ось зовіця твоя вернулася до народу свого та до богів своїх, — вернися й ти за зовіцею своєю!“ **16** А Рут відказала: „Не силуї мене, щоб я покинула тебе, щоб я вернулася від тебе, бо куди підеш ти, туди піду й я, а де житимеш ти, там житиму й я. Народ твій буде мій народ, а Бог твій — мій Бог. **17** Де помреш ти, там помру й я, і там буду похована. Нехай Господь зробіть мені так, і так нехай додасть, і тільки смерть розлучить мене з тобою“. **18** І побачила Ноомі, що вона настоює йти за нею, і перестала вговорювати її. **19** І пішли вони вдвох, аж прийшли до Віфлеему. І сталося, коли вони входили до Віфлеему, то зашуміло все місто про них, і говорили: „Чи це Ноомі?“ **20** А вона сказала їм: „Не кличте мене: Ноомі, — кличте мене: Маря, бо велику гіркоту зробив мені Всемогутній. **21** Я заможно пішла була, та порожньою вернув мене Господь. Чого кличете мене: Ноомі, коли Господь

свідчив проти мене, а Всемогутній послав мені горе?“ **22** І вернулася Ноомі та з нею моавітянка Рут, невістка її, що верталася з моавських піль. І прийшли вони до Віфлеему на початку жнив ячмєню.

2 А Ноомі мала родича свого чоловіка, мужа багатого, з Елімелехового роду, а ім'я йому Бобаз. **2** І сказала моавітянка Рут до Ноомі: „Піду но я на поле, і назбираю колосся за тим, у кого в очах знайду милість“. А та їй сказала: „Іди, моя дóчко!“ **3** І пішла вона, і прийшла та й збирала за женцями. А припадок навів її на ділянку поля Бобаз, що з Елімелєхового роду. **4** Аж ось прийшов із Віфлеему Бобаз, та й сказав до женців: „Господь з вами!“ А вони відказали йому: „Нехай поблагословіть тебе Господь!“ **5** І сказав Бобаз до слуги свого, поставленого над женцями: „Чия це дівчина?“ **6** І відповів той слуга, поставлений над женцями, і сказав: „Дівчина — моавітянка вона, що вернулася з Ноомі з моавських піль. **7** А вона сказала: Нехай я збиратиму, та назбираю між снопами за женцями! І прийшла вона, і стала від самого ранку й аж дотепер; а вдома вона була мало“. **8** І сказав Бобаз до Рут: „Ото чуеш, дóчко моя, — не ходи збирати на іншому полі, і не йди звідси, і так пристань до моїх дівчат. **9** Доглядай цього поля, де будуть жати, і ти підеш за ними. Ось я наказав слугам не займати тебе. А як спрагнеш, то підеш до на́чинь, та й нап'єшся з того, що поначерпують слуги!“ **10** І впала вона на обличчя своє, та й вклонилася до землі, і сказала йому: „Чому знайшла я милість в очах твоїх, що ти прихилився до мене, хоч я чужа?“ **11** І відповів Бобаз і сказав їй: „Докладно розповіджено мені все, що зробила ти з своєю свекрухою по смерті твого чоловіка, — і ти кинула ба́тька свого й матір свою та край свого народження, і пішла до народу, якого не знала вчора-позавчора. **12** Нехай Господь заплатить за чин твій, і нехай буде нагорода твоя повна від Господа, Бога Ізраїлевого, що ти прийшла схватися під крильми Його!“ **13** А вона сказала: „Нехай я знайду милість в очах твоїх, пане мій, бо ти потішив мене, і говорив до серця своєї невільниці. А я не є навіть як одна з твоїх невільниць!“ **14** І сказав їй Бобаз у час їди: „Підійди сюди, та з'їж хліба й замочи у квасі шматок свій“. І сіла вона збоку женців, а він подав їй праженого зєрна. І їла вона й наситилася, і ще й позоставила. **15** І встала вона збирати. А Бобаз наказав слугам своїм, говорячи: „І між снопами нехай збирає, і не кривдьте її. **16** І також конче киньте їй зо снопів, і позоставте, і буде вона збирати, а ви не лайте її“. **17** І збирала вона на полі аж до вечора, і вїмолотила те, що назбирала, і було близько ефі ячмєню. **18** І понесла вона, і ввійшла до міста, і її свекруха побачила, що вона назбирала. А вона виїняла, і дала їй, що позоставила по своїй їжі. **19** І сказала їй свекруха її: „Дє ти збирала сьогодні, і дє ти робила? Нехай буде благословєнний, хто прийняв тебе!“ І вона розповіла своїй свекрусі, у кого працювала, та й сказала: „Ім'я того чоловіка, що я

сьогодні робила в нього, Ббаз“. 20 І сказала Ноомі до невістки своєї: „Благословенний він у Господа, що не позбавив милости своєї ані живих, ані померлих“. І сказала їй Ноомі: „Близький нам той чоловік, — він із наших рідичів“. 21 І сказала моавітянка Рут: „Він також сказав мені: Пристань до моїх слуг, аж поки не скінчять моїх жнив“. 22 І сказала Ноомі до своєї невістки Рут: „Добре, дбчко моя, що ти вийдеш з його служницями, щоб не чіпали тебе на іншому полі“. 23 І вона пристала до Боазових служниць, щоб збирати аж до закінчення жнив ячмёну та жнив пшениці. І вона жила з своєю свекрухою.

3 І сказала їй свекруха її Ноомі: „Дбчко моя, ось я пошукаю для тебе місця спочінку, що буде добре тобі. 2 А тепер ось Ббаз, наш рідич, що була ти з його служницями, ось він цієї ночі буде віяти ячмёнь на току. 3 А ти вмийся, і намастїся, і надягни на себе крашу одержу свою, та й зійди на тік. Але не показуйся на очі тому чоловікові, аж поки він не скінчить їсти та пити. 4 І станеться, коли він ляже, то ти зауваж те місце, де він лежить. І ти прийдеш, і відкриеш принїжжя його та й ляжеш, а він скаже тобі, що маєш робити“. 5 А та відказала до неї: „Усе, що ти кажеш мені, я зроблю“. 6 І зійшла вона на тік, і зробила все, як наказала їй свекруха її. 7 А Ббаз з'їв та випив, та й стало вёсело йому на серці, і прийшов він покластися біля копїці. А вона тихо прийшла, і відкрила його принїжжя та й лягла. 8 І сталося опівночі, і затремтів той чоловік, та й звівся, — аж ось жінка лежить у принїжжі його! 9 І він сказав: „Хто ти?“ А вона відказала: „Я невільниця твоя Рут. Простягни ж крило над своєю невільницею, бо ти мій рідич“. 10 А він сказав: „Благословенна ти в Господа, дбчко моя! Твоя остання ласка до мене лїпша від першої, — що не пішла ти за юнаками, чи вони бідні, чи вони багаті. 11 А тепер, дбчко моя, не бійся! Усе, що скажеш, я зроблю тобі, — бо все місто народу мого знає, що ти жінка чеснотна! 12 А тепер справді, що я рідич, — та є рідич ще, ближчий від мене. 13 Ночуй цю ніч, а ранком, — якщо він викупить тебе — добре, нехай викупить. А якщо він не схоче викупити тебе, то викуплю тебе я, — як живий Господь! Лежи тут аж до ранку“. 14 І лежала вона у принїжжі його аж до ранку, і встала, перше ніж можна розпізнати один ёдного. А він сказав: „Нехай не пізнають, що жінка приходила на тік“. 15 І він сказав: „Дай хустку, що на тобі, і подерж її“. І держала вона її, а він відміряв шість мір ячмёну, і поклав на неї, та й пішов до міста. 16 А вона прийшла до своєї свекрухи. А та сказала: „Як справа, дбчко моя?“ А вона розповіла їй усе, що зробив їй той чоловік. 17 І сказала: „Ці шість мір ячмёну він дав мені, бо сказав: Не приходь порожньо до своєї свекрухи“. 18 А та сказала: „Почекай, моя дбчко, аж поки довідаешся, як вїпаде справа, бо той чоловік не заспокоїться, доки не викінчить цієї справи сьгодні“.

4 А Ббаз прийшов до брами, та й сів там. Аж ось проходить рідич, про якого говорив був Боаз. І він сказав йому: „Зайди сюди, послухай, і сядь отут!“ І той зайшов і сів. 2 А Боаз узяв десять мужа зо старших того міста та й сказав: „Сїдайте тут!“ І вони посїдали. 3 І сказав він до рідича: „Дїлянку поля, що нашого брата Елімелёха, продавá Ноомі, яка вернулася з моавського поля. 4 А я постановив: Подам тобі до ушей твоїх, говорячи: Купи при тих, що сидять тут, та при старших мого народу. Якщо викупити — викупи, а якщо не викупиш — скажи мені, і нехай я знаю, бо окрім тебе нема кому викупити, а я за тобою“. А той сказав: „Я викуплю“. 5 І сказав Ббаз: „Того дня, коли набудеш поле з руки Ноомі, то набудеш також моавітянку Рут, жінку померлого, — щоб поставити ім'я померлого на надїлі його“. 6 А рідич сказав: „Не могу я викупити собі, щоб не понищити свого надїлу. Викупи собі мого вїкупа, бо я не могу викупити“. 7 А оце було колись серед Ізраїля на вїкуп, і на заміну, і на ствердження кожної справи: чоловік здїймав сандáлу свою, і давав своєму ближньому, і це було свідóцтвом серед Ізраїля. 8 І сказав рідич до Боаза: „Купи собі!“ І зняв свою сандáлу. 9 І сказав Боаз до старших та до всього народу: „Ви свідки сьгодні, що я набув усе, що Елімелёхове, і все, що Кїліонове та Махлонове з руки Ноомі. 10 А також моавітянку Рут, Махлонову жінку, набув я собі за жінку, щоб поставити ім'я померлому на спáдковї його, — і не буде знищене ім'я померлого між братами його та з брами його місця. Ви сьгодні свідки на це!“ 11 І сказав увесь народ, що були в брамі, та старші, свідки: „Нехай дасть Господь цю жінку, що входить до дому твого, як Рахїль та як Лїу, що вони обїдві збудували Ізраїлів дїм. І розбагатї в Ефратї, і здобуть собі славне ім'я в Вїфлеемі. 12 А з насїння, що Господь дасть тобі від цієї молодої жінки, нехай стане дїм твій, як дїм Переца, що Тамар породила була Юді“. 13 І взяв Ббаз Рут, і вона стала йому за жінку. І він увїйшов до неї, а Господь дав їй вагїтність, — і вона породила сина. 14 І сказали жінкі до Ноомі: „Благословенний Господь, що не позбавив тебе сьгодні рідича! І буде славним ім'я його серед Ізраїля. 15 І він буде тобі потїшителем души та на вижївлення твоєї сивинї, бо породила його твоя невістка, що любить тебе, що лїпша тобі за сімóх синів“. 16 І взяла Ноомі ту дитину, і поклала її на колїна свої, і була їй за няньку. 17 А сусїдки назвали ім'я йому, говорячи: „Народився син для Ноомі!“ І назвали ім'я йому: Овёд. А він — батько Ессёя, Давїдового батька. 18 А оце Перецовї нащадки: Перец породив Гецрона, 19 а Гецрон породив Рама, а Рам породив Аммінадава, 20 а Аммінадав породив Нахшона, а Нахшон породив Салмона; 21 а Салмон породив Ббазу, а Ббаз породив Овёда; 22 а Овёд породив Ессёя, а Ессей породив Давїда.

1 Самуїлова

1 І був один чоловік із Раматаїм-Цофіму, з Єфремових гір, а ім'я йому Елкана, син Єрохама, сина Ілія, сина Тоху, сина Цуфа, єфремлянин. **2** А він мав дві жінки, — ім'я одній Анна, а ім'я другій Пеніна. І були в Пеніні діти, а в Анні дітей не було. **3** А той чоловік рік-у-рік ходив із свого міста до Шіло, щоб вклонятися та приносити жертви Господу Саваоту. А там два Ілєві сини, — Гофні та Пінхас, були священниками для Господа. **4** І як бував той день, і Елкана приносить жертви, то він давав своїй жінці Пеніні й усім синам її та дочкам її частини, **5** а Анні давав частину подвійну, бо любив її. Та Господь замкнув її утробу. **6** А її суперниця розпалювала її гнів, щоб докучати їй, бо Господь замкнув її утробу. **7** І так робив він рік-у-рік, коли вона входила до Господнього дому, а та так гнівїла її. І вона плакала й не їла. **8** І сказав їй чоловік її Елкана: „Анно, чого ти плачеш і чому не їси? І чого сумне твоє серце? Чи ж я не ліпший тобі за десятьох синів?“ **9** І встала Анна по їді та по питті в Шіло, а священник Ілій сидів на стільці при бічному одвірку Господнього храму. **10** А вона була скорбна духом, і молилася до Господа та плакала гірко. **11** І склала вона обітницю, та й сказала: „Господи Саваоте, якщо дійсно споглянеш на біду Твоїї невільниці, і згадаєш мене, і не забудеш Своєї невільниці, і даси Своїй невільниці нащадка чоловічої статі, то я дам його Господеві на всі дні життя його, а бритва не торкнеться його голови“. **12** І сталося, коли вона довго молилася перед Господнім лицем, то Ілій пильнував за її устами. **13** А Анна — вона говорила в серці своїм: тільки губи її порушувалися, а голос її не був чутий. І вважав її Ілій за п'яну. **14** І сказав до неї Ілій: „Аж доки ти будеш п'яною? Вітверезись зо свого вина!“ **15** А Анна відповіла та й сказала: „Ні, пане мій, — я жінка скорбна духом, а вина та п'янокго напію не піла я. І я вилила душу свою перед Господнім лицем. **16** Не вважай своєї невільниці за негідницю, бо я говорила аж доти з великої своєї скорботи та з туги своєї“. **17** І відповів Ілій та й сказав: „Іди з миром! А Бог Ізраїлів дасть тобі бажання твоє, яке ти від Нього жадала“. **18** А вона сказала: „Нехай невільниця твоя знайде милість в очах твоїх!“ І пішла та жінка своєю дорогою, та й їла, а обличчя її не було вже сумне. **19** І встала вона рано вранці, і вклонилася перед Господнім лицем. І вернулися вони, і ввійшли до свого дому до Рами. І Елкана пізнав свою жінку Анну, а Господь згадав про неї. **20** І сталося по році, і завагітніла Анна, та й сина породила. І назвала вона ім'я йому: Самуїл, бо від Господа жадала його. **21** І пішов той чоловік Елкана та весь дім його вчинити для Господа річну жертву та обітницю свої. **22** А Анна не пішла, бо сказала до чоловіка свого: „Аж коли буде відлучений цей хлопчик, то відведу його, — і він з'явиться перед

Господнім лицем, і назавжди позостанеться там!“ **23** І сказав їй чоловік її Елкана: „Роби те, що добре в очах твоїх! Залишайся, аж поки відлучиш його, тільки нехай виконає Господь Своє слово“. І залишалась та жінка, і годувала свого сина, аж поки вона відлучила його. **24** А коли відлучила, то повела його з собою та з трьома бичками й одною ефію муки, і бурдюком вина, і привелла його до Господнього дому до Шіло. А той хлопчик був ще малий. **25** І зарізали бичка, а привели того хлопчика до Ілія. **26** І вона сказала: „О, пане мій, як жива душа твоя, мій пане, — я та жінка, що стояла з тобою отут, щоб молитися Господеві. **27** Я молилася за дитину цю, — і Господь дав мені жадання моє, що я просила від Нього. **28** А тепер я віддаю його Господеві на всі дні, скільки він жаданий для Господа“. І вклонилася там Господеві.

2 І молилася Анна та й проказала: „Звеселілося Господом серце моє, мій ріг став високим у Господі! Розкрилися уста мої на моїх ворогів, бо радію з спасіння Твого! **2** Немає святого, подібного Господу, немає нікого, крім Тібе, і скелі немає, як Бог наш! **3** Більше не говорять зарозуміло, нехай з ваших уст не виходить зухвальство, бо Господь — Бог знання, і Він уплянує вчинки! **4** Лук сильних поламаний, а немічні оперезалися силою! **5** Наймаються ситі за хліб, а голодні відпочивають, аж неплідна сім'я породила, а багаті — знесіли. **6** Господь побиває й оживлює, до шеблу знижає й підносить до неба. (Sheol h7585) **7** Господь зубожує та збагачує, понижує Він та звеличує. **8** Підіймає нужденного з пороку, підносить убогого зо смітників, щоб посадити з вельможами й престол слави їм дати на спадщину, бо Господні основи землі, і на них Він поставив вселенну. **9** Він ноги святих Своїх стереже, нечестиві ж погинуть у темряві, бо сильним не з сили стає чоловік. **10** Господь — хай поламані будуть Його супротивники! У небі Господь загримить, і розсудить Він кінці землі! І Він подасть силу Своему цареві, і рога повищить Свого помазання!“ **11** І пішов Елкана до Рами, до дому свого. А той отрок служив Господеві при священникові Ілії. **12** А сини Ілія були люди негідні, — вони не знали Господа, **13** ані звичаю священничого з народом. Коли хто приносив жертву, то, як варилося м'ясо, приходив священник слуга, а в його руці — тризубе видельце. **14** І він із грюкотом стремляв до мідниці, або до кітла, або до горшка, або до горняти, — і все, що витягне видельце, священник собі брав. Так вони робили всьому Ізраїлеві, що приходив туди до Шіло. **15** Також поки палили лій, то приходив священник слуга, та й говорив до чоловіка, що приносив жертву: „Дай м'яса на печеню для священника, бо він не візьме від тебе м'яса вареного, а тільки сире!“ **16** А як той чоловік відповідав йому: „Нехай перше сплять і той лій, а ти потім візьми собі, скільки буде жадати душа твоя!“ А той говорив: „Ні, таки зараз давай! А коли ні, візьму

силою!“ 17 І був гріх тих юнаків дуже великий перед Господнім лицем, бо ті люди безчестили Господню жертву 18 А Самуїл служив перед Господнім лицем. Отрок був оперезаний лляним ефодом. 19 А малу верхню одежину робила йому його мати, і приносила йому з року на рік, коли приходила з своїм мужем принести річну жертву. 20 А Ілій поблагословив Елкану й його жінку та й сказав: „Нехай Господь дасть тобі нащадків від цієї жінки, за відданого, що Господь узяв“. І пішли вони на місце своє. 21 І Господь згадав про Анну, і вона завагітніла, та й породила трьох синів та дві дочки. А отрок Самуїл ріс із Господом. 22 А Ілій був дуже старий. І почув він усе, що сини його роблять усюмо Ізраїлеві, і що вони злягаються з жінками, які відбувають службу при вході скинії заповіді. 23 І він сказав їм: „Нащо ви робите такі речі, про які я чую? Про ваші злі вчинки я чую від усього цього народу. 24 Ні, сини мої, — недобра та чутка, що я чую, — ви відкиляете Господній народ від Закону! 25 Якщо хто згрішить супроти людини, то помобляться за неї перед Богом. А якщо людина згрішить супроти Господа, — хто заступиться за неї?“ Та вони не слухали голосу батька свого, бо Господь постановив погубити їх. 26 А отрок Самуїл усе ріс, та здобував ласку як у Господа, так і в людей. 27 І прийшов Божий чоловік до Ілія, та й сказав йому: „Так сказав Господь: Чи ж Я справді не об'явився домові твого батька, як були вони в Єгипті, у фараоновім домі? 28 Я вибрав його Собі зо всіх Ізраїлевих племен за священика, щоб він входив до Мого жертівника, щоб кадив кадило, щоб носив ефода перед Моїм лицем. І дав Я домові твого батька всі жертви Ізраїлевих синів. 29 Чого ж ви берете під ноги Мою жертву та Мою жертву хлібну, що Я заповів для скинії? І ти вшанував синів своїх більш, як Мене, щоб ви потовстіли від найкращих частин усякого Ізраїлевого дару перед лицем Моїм. 30 Тому то слово Господа, Бога Ізраїлевого, таке: Говорячи, сказав Я: Дім твій та дім батька твого будуть ходити перед Моїм лицем аж навіки. А тепер слово Господнє: Не буде в Мене такого, бо Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть зневажені! 31 Ось приходять дні, і Я відітну раменю твоє та раменю дому батька твого, щоб не було старого в домі твоєму. 32 І побачиш біду Мого мешкання, хоч у всьому Я добре чинив Ізраїлеві, і не буде старого в домі твоїм по всі дні. 33 Я не витну в тебе всіх від Мого жертівника, щоб вибрати очі твої, і щоб зробити біль душі твоєї, — та весь доріст твого дому повмирає в силі віку. 34 А оце тобі ознака, що прийде на обох синів твоїх, на Хофні та Пінхаса, — обидва вони помруть одного дня. 35 А Я поставлю Собі священика вірного, — він буде робити згідно з серцем Моїм та з Моею душею. І Я збудую йому тривалий дім, і він буде ходити перед Моїм помазанцем по всі дні. 36 І станеться, — кожен, хто полишиться в домі твоїм, прийде вклонитися йому за

агору срібла та за буханець хліба, і скаже: Долучи мене до одного з священицтв, щоб їсти кавалок хліба“.

3 А отрок Самуїл служив Господеві при Ілії. А Господнє слово було рідке за тих днів, видіння не було часте. 2 І сталося того дня, коли Ілій лежав на своєму місці, а очі його стали затемнитися, він не міг бачити, 3 І поки Божий стівильник ще не погас, а Самуїл лежав у Господньому храмі, там, де Божий ковчег, 4 то покликав Господь до Самуїла: „Самуїле, Самуїле!“ А він відказав: „Ось я!“ 5 І побіг він до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Я не кликав. Вернися, лягай“. І він пішов у ліг. 6 А Господь далі покликав: „Самуїле, Самуїле!“ І встав Самуїл, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Не кликав я, сину мій. Вернися, лягай“. 7 А Самуїл ще не пізнав голосу Господа, і ще не відкрилося йому Господнє слово. 8 А Господь далі покликав Самуїла третій раз. І він устав, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. І зрозумів Ілій, що то Господь кличе отрока. 9 І сказав Ілій до Самуїла: „Іди, лягай. І якщо знову покличе тебе, то скажеш: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає Тебе!“ І пішов Самуїл, та й ліг на своє місце. 10 І ввійшов Господь, і став, і покликав, як перед тим: „Самуїле, Самуїле!“ А Самуїл відказав: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає!“ 11 І сказав Господь до Самуїла: „Ось Я зроблю таку річ серед Ізраїля, що в кожного, хто почує про неї, задзвенить в обох вухах його. 12 Того дня Я виконаю над Ілєм все, що Я говорив про дім його, від початку й до кінця. 13 І розповім йому, що Я суджу дім його навіки за гріх, про який він знав, що сини його богозневажають, та не спиняв їх. 14 Тому присягнув Я домом Ілія, що не очиститься гріх Ілєвого дому жертвою та жертвою хлібною навіки“. 15 І лежав Самуїл аж до ранку, і відчинив двері Господнього дому. А Самуїл боявся розповісти Ілєві про те видіння. 16 І покликав Ілій Самуїла, та й сказав: „Самуїле, сину мій!“ А той сказав: „Ось я!“ 17 І сказав він: „Що то за річ, про яку Він говорив до тебе? Не крий правди передо мною. Нехай Господь зробить тобі так, і нехай додасть, якщо ти скажеш неправду передо мною про щось зо всього того, що говорив Він до тебе!“ 18 І розповів йому Самуїл усе те, і не сказав неправди перед ним. А той сказав: „Він — Господь, нехай зробить те, що добре в очах Його!“ 19 І виростав Самуїл, а Господь був із ним, і не опустив ані жодного зо всіх Його слів. 20 І ввесь Ізраїль, від Дана аж до Беер-Шеви, пізнав, що Самуїл вірний, як пророк Господній. 21 А Господь далі показувався в Шіло, бо Господь явився був у Шіло Самуїлові в слові Господньому.

4 І було Самуїлове слово для всього Ізраїля. І вийшов Ізраїль на війну проти филистимлян, та й таборував при Евен-Гаезері, а филистимляни таборували в Афеку. 2 І вишикувались филистимляни навпроти Ізраїля, а коли бій став тяжкий, то Ізраїль був побитий перед

филистімлянами. І вони побили в боєвому шикові на полі близько чотирьох тисяч чоловіка. 3 І прийшов народ до табору, а Ізраїлеві старші сказали: „Чому вдарив нас Господь сьогодні перед филистімлянами? Візьмімо собі з Шіло ковчега Господнього заповіту, і нехай ввійде поміж нас, і нехай спасе нас із рук наших ворогів“. 4 І послав народ до Шіло, і понесли звідти ковчега заповіту Господа Саваота, що сидить на херувимах. А там були двоє Ілєвіх синів, Хофні та Пінхас, із ковчегом Божого заповіту. 5 І сталося, як ковчег заповіту Господнього прибув до табору, то весь Ізраїль скрикнув великим окриком, — аж застогнала земля! 6 А филистімляни почули голос окрику, та й сказали: „Що це за голос цього великого окрику в єврейському таборі?“ І довідалися вони, що Господній ковчег прибув до табору. 7 І полякалися филистімляни, і говорили: „Бог прибув до табору!“ І сказали вони: „Біда нам, бо такою, як це, не булб ще ніколи! 8 Біда нам! Хто нас уяртує від руки цих потужних богів? Оце вони, ті боги, що вдарили були Єгипет усякою поразою у пустині! 9 Зміцніться та будьте мужні, филистімляни, щоб ви не служили євреям, як вони служили вам. І будьте мужні, — і воюйте!“ 10 І воювали филистімляни. І був побитий Ізраїль, і кожен утік від свого намету. І та поразка була дуже велика. І впало з Ізраїля тридцять тисяч піхоти. 11 А Божий ковчег був узятий, і два Ілєві сини, Хофні та Пінхас, полягли. 12 І побіг один веніамінівець із бою, і прибув того дня до Шіло; а одежа його була подерта, і порох на голові його. 13 І прибув він, — аж ось Ілїй сидить на стільці при дорозі й виглядає, бо серце йому тремтіло за Божого ковчега. А той чоловік прийшов, і розповів у місті, — і закричало все місто! 14 А Ілїй почув голос того крику та й сказав: „Що це за голос того натовпу?“ А той чоловік поспішив і прийшов, та й розповів Ілєві. 15 А Ілїй був віку дев'ятидесяти й восьми літ, а очі його помёркли, і він не міг бачити. 16 І сказав той чоловік до Ілїя: „Я той, що прибіг із бою, і я втік сьогодні з бойових лав“. І сказав Ілїй: „Що то сталося, мій сину?“ 17 І відповів вісник і сказав: „Ізраїль побіг перед филистімлянами, і сталась велика поразка в народі. І обидва сини твої, Хофні та Пінхас, полягли. А ковчег Божий узятий!“ 18 І сталося, як згадав він про Божого ковчєга, то впав Ілїй зо стільця нáвзпак при брамі, — зламався карк йому, і він помер, бо той муж був старий та тяжкий. А він судив Ізраїля сорок літ. 19 А невістка його, Пінхасова жінка, була важка, близька до родів. І як зачула вона ту звістку, що взятий Божий ковчег і помер тесть її та чоловік її, то впала на коліна, та й породила, бо прийшли на неї породільні болі її. 20 А як настав час смерті її, то казали ті, що стояли при ній: „Не бійся, бо ти породила сина!“ Та вона не відповіла, і не взяла цього до серця свого. 21 І вона назвала ім'я йому хлопцеві: Іхавод, кажучи: „Відійшла Ізраїлева слава!“ Бо почула про взяття Божого ковчєгу,

і про тестя свого та про мужа свого, 22 та й сказала: „Відійшла слава від Ізраїля, бо взятий Божий ковчєг“.

5 А филистімляни взяли Божого ковчега, і принесли його з Евен-Гаезеру до Ашдоду. 2 І взяли филистімляни Божого ковчєга, і принесли його до Дагонового дому, і поставили його біля Даго́на. 3 А другого дня вранці повставали ашдодяни, аж ось Даго́н лежить ницьма́ на землі перед Господнім ковчєгом! І взяли вони Даго́на, і поставили його на його місце. 4 А наступного дня повставали вони рано, — аж ось Даго́н лежить ницьма́ на землі перед Господнім ковчєгом! А Дагонова голова та обидві долони рук його лежать відтяти на порозі, — тільки тулуб Даго́нів позостав при ньому. 5 Тому, не ступають на Даго́нів поріг у Ашдоді аж до цього дня. 6 І стала тяжка́ Господня рука на ашдодян, — і Він їх пустощив та бив їх болячками, Ашдод та довкїлля його. 7 І побачили ашдодяни, що так, та й сказали: Нехай не зостається з нами ковчег Ізраїлевого Бога, бо стала тяжкою́ Його рука на нас та на Даго́на, бога нашого!“ 8 І послали вони, і зїбрали до себе всіх филистімських володарів, та й сказали: „Що ми зробимо з ковчєгом Ізраїлевого Бога?“ А ті відказали: „Нехай ковчег Ізраїлевого Бога переїде до Гату“. І вони перенесли ковчег Ізраїлевого Бога. 9 І сталося по тому, як вони перенесли його, то Господня рука була проти міста, — сталося дуже велике замішання. І вдарив Він людей того міста від малогó й аж до великого, — і появилися на них болячки. 10 І вони вислали Божого ковчєга до Екрону. І сталося, як Божий ковчег прибув до Екрону, то екроняни стали кричати, говорячи: „Перенесли до нас ковчєга Ізраїлевого Бога, щоб вигубив нас та народ наш!“ 11 І послали вони, і зїбрали всіх филистімських володарів, та й говорили: „Відшліть ковчєга Ізраїлевого Бога, нехай вернеться на місце своє, і нехай не поб'є нас та наро́да нашого“, бо було смертельне замішання в усьому місті. І Божя рука стала там дуже тяжка́. 12 А ті люди, хто не помирáв, були вдарені болячками, — і зойк міста піднявся до неба!

6 І був Божий ковчєг у филистімській землі сім місяців. 2 І покликали филистімляни жерців та ворожбитів, говорячи: „Що робити з Господнім ковчєгом? Скажіть нам, як відслати його на його місце?“ 3 А ті сказали: „Якщо ви відсилаєте ковчєга Ізраїлевого Бога, то не відсилайте його порожньо, але конче принесіть йому жертву за провину, — тоді будете ви́лікувані, і ви пізнаєте, чому не відступає Його рука від вас“. 4 І ті спитали: „Яка ж та жертва за провину, що ми принесемо́ йому?“ А ті відказали: „За числом филистімських володарів — п'ять золотих болячок та п'ять золотих мишей. Бо одна порáза для всіх вас та для ваших володарів. 5 І зробіть подоби ваших болячок та подоби ваших мише́й, що вигублюють землю, і воздайте славу Ізраїлевому Богові, — може

Він полегчить Свою руку з-над вас і з-над ваших богів та з-над вашого країю. **6** І чогб ви будете робити запеклими свої серця, як робили запеклим серце своє Єгипет та фараон? Чи ж не тоді, як Він чинив дивні речі з ними, не відпустили їх, і вони пішли? **7** А тепер візьміть, і зробіть одного нового воза, і візьміть дві дійні корови, що на них не накладалося ярма, і запряжіть ті корови до воза, а їхні телята відведете від них додому. **8** І візьмете Господнього ковчега, та й поставите його на воза, а золоті речі, що ви принесете Йому жертвою за провину, покладете в скрині збóку її. І відпустите його, і він піде. **9** І побачите: Якщо він увійде до Бет-Шемешу дорогою до своєї границі, — він зробив нам це велике зло. А якщо ні, то пізнаємо, що не його рука доторкнулася нас, — випадок то був нам“. **10** І зробили ті люди так. І взяли вони дві дійні корови, і запрягли їх до воза, а їхніх телят замкнули вдома. **11** І поставили вони Господнього ковчега на воза, і скриню, і золоті миші, і подобо їхніх болячок. **12** І корови пішли просто дорогою до Бет-Шемешу. Ішли вони однією бітою дорогою та все ревлі, і не відхиллялися ні правóруч, ні лівóруч. А филистимські володарі йшли за ними аж до границі Бет-Шемешу. **13** А люди Бет-Шемешу жали пшеницю в долині. І звелі вони очі свої та й побачили ковчега, — і зраділи, що побачили! **14** А віз увійшов на поле бет-шешеманина Ісуса, та й став там, а там був великий камінь. І вони накололи дров із воза, а корів принесли цілопáленням для Господа. **15** А Левити зняли Господнього ковчега та скриню, що булá з ним, що в нím були золоті речі, та й поставили при великому кáмені. А люди Бет-Шемешу принесли цілопáлення, і принесли того дня жертви для Господа. **16** А п'ять филистимських володарів бачили це, і вернулися того дня до Екрону. **17** А оце ті золоті болячки, що филистимляни звернули Господéві жертвою за провину: одна за Ашдóд, одна за Гáзу, одна за Ашкелон, одна за Гат, одна за Екрон. **18** А золоті миші були за числом усіх филистимських міст п'ятьох володарів, від міста твердінного й аж до безмурного села, і аж до великого кáменя, що на ньому поставили Господнього ковчега, і він знаходиться аж до цього дня на полі бет-шешеманина Ісуса. **19** І вдарив Господь людей Бет-Шемешу, бо вони заглядали в Господній ковчег. І вибив Він між наро́дом п'ятдесят тисяч чоловіка та сімдесят чоловіка. І був народ у жалобі, бо Господь ударив народ великою порáзкою. **20** І сказали люди Бет-Шемешу: „Хто зможе стати перед лицем Господа, Того Бога Святого? І до кого Він піде від нас?“ **21** І вони послали послів до мешканців Кір'ят-Єаріму, говорячи: „Филистимляни вернули Господнього ковчега. Зійдіть, знесіть його до себе“.

7 І поприходили люди Кір'ят-Єаріму, та й підняли Господнього ковчега, і внесли його до Авінадаваго дому на узгір'ї в Гів'ї, а сина його Елеазара посвятили стерегті Господнього ковчега. **2** І сталося, від дня, коли ковчег полишився у Кір'ят-Єарімі, минуло багато часу,

а було його двадцять літ. А весь Ізраїлів дím плакав за Господом. **3** І сказав Самуїл до всього Ізраїлевого дому, говорячи: „Якщо ви цілим вашим серцем вертáтеся до Господа, повикидайте з-поміж себе чужих богів та Астáрт, і міцно прихиліть свої серця до Господа, і служіть Самому Йому, — і Він спасé вас із руки филистимлян“. **4** І повикидали Ізраїлеві сини Ваáлів та Астáрт, та й служили Господéві, Самому Йому. **5** І сказав Самуїл: „Зберіть усього Ізраїля до Міцпí, а я буду молитися за вас до Господа!“ **6** І зібралися до Міцпí, і чéрпали воду та дили перед Господнім лицем, і пóстили того дня, та й казали там: „Ми згрішили перед Господом!“ І судив Самуїл Ізраїлевих синів у Міцпí. **7** І почули филистимляни, що Ізраїлеві сини зібралися до Міцпí, — і піднялися филистимські володарі на Ізраїля. І почули про це Ізраїлеві сини, та й злякалися филистимлян. **8** І сказали Ізраїлеві сини до Самуїла: „Не переставай клікати за нас до Господа, нашого Бога, і нехай Він спасé нас від руки филистимлян“. **9** І взяв Самуїл одне молóчне ягня, і приніс його повним цілопáленням для Господа. І клікав Самуїл до Господа за Ізраїля, а Господь відповів йому. **10** І принóсив Самуїл цілопáлення, а филистимляни приступили до бóю проти Ізраїля. І заgrimів Господь того дня сильним громом на филистимлян, та й привів їх у замíшання, — і були вони побиті перед Ізраїлем. **11** І повиходили Ізраїлеві люди з Міцпí, та й гнали филистимлян, і били їх аж під Бет-Кар. **12** І взяв Самуїл одного кáменя, і поклав між Міцпою та між Шенам, та й назвав ім'я йому: Евен-Єзер. І він сказав: „Аж доти допоміг нам Господь“. **13** І були филистимляни перемóжені, і далі вже не входили в Ізраїлеві границі. І була Господня рука на филистимлянах за всі дні Самуїлові. **14** І вернулися до Ізраїля ті містá, що филистимляни забрали були від Ізраїля, від Екрону й аж до Гáту, а їхню границу Ізраїль урятував від руки филистимлян. І був мир між Ізраїлем та між Аморéянином. **15** І судив Самуїл Ізраїля всі дні життя свого. **16** І ходив він рік-річно, і обходив Бет-Ел, і Гілгал, і Міцпу, — і судив Ізраїля по всіх тих місцáх. **17** І вертався до Рамі, бо там був дím його, і там судив Ізраїля. І він збудував там жéртівника для Господа.

8 І сталося, як Самуїл постáрівся, то поставив синів своїх за суддів для Ізраїля. **2** І було ім'я перворідного сина його Йоїл, а ім'я другого його — Авія, судді в Беер-Шеві. **3** А сини його не йшли його дорогою, — і вхиліялись до зіску, і брали підкупа, і ламали Закóна. **4** І зібралися всі Ізраїлеві старші, і прийшли до Самуїла до Рамі, **5** та й сказали до нього: „Ось ти постáрівся, а сини твої не йдуть доро́гами твоїми. Тепер настанові нам царя, щоб судив нас, як у всіх наро́дів“. **6** І була та річ зла в Самуїлових очáх, як вони сказали: „Настанові нам царя, щоб судив нас“. І молився Самуїл до Господа. **7** І сказав Господь до Самуїла: „Послухай голосу того

народу щодо всього, про що він сказав тобі, бо не тобою вони погб́рдували, але Мною погб́рдували, щоб Я не царюва́в над ними. 8 Як усі ті діла, що вони чинили від дня, коли Я вивів їх з Єгипту, і аж до цього дня, і як вони ќидали Мене й служили іншим богам, так вони чинять і тобі. 9 А тепер послухай їхнього голосу, тільки конче остережеш їх, і розповіси їм пра́во того царя, що буде царюва́ти над ними“. 10 І переказав Самуїл всі Господні слова до народу, що жадав від нього царя, 11 і сказав: „Оце буде пра́во царя, що царюва́тиме над вами: він візьме синів ваших і поставить собі в колесни́ці свої та серед їздців своїх, і вони бу́дуть бігати перед колесни́цею його; 12 і щоб поставити собі тисячників та п'ятдесятників, і щоб орати ору́ку його, і щоб жати жни́во його, і щоб робити збро́ю військову його та колесни́чні прила́ддя його. 13 А дочок ваших забере за мирова́рниць, і за куха́рок, і за пе́карок. 14 І він позабирає поля ваші, і виноградники ваші, та кращі ваші олі́вки, — і пороздає своїм слугам. 15 А з вашого по́сіву та з ваших виноградників братиме десятину, і даватиме своїм євнухам та своїм слугам. 16 І він забере рабів ваших, і ваших неві́льниць, і найліпших ваших юна́ків, і ваших ослів, — і буде вживати їх на роботу свою. 17 Він братиме десятину з вашої ота́ри, а ви станете йому за рабів. 18 І ви будете клікати того дня проти вашого царя, якого собі ви́брали, — та не відповість вам Господь того дня!“ 19 Та народ відмовився слухати Самуїлового голосу, та й сказав: „Ні, — нехай тільки цар буде над нами! 20 І бу́демо ми, як усі люди, і буде нас судити наш цар. І він ходи́тиме перед нами, і прова́дитиме наші війни“. 21 І вислухав Самуїл усі слова народу, і переказав їх го́лосно Господе́ві. 22 А Господь сказав до Самуїла: „Послухайся їхнього голосу, і постав їм царя!“ І сказав Самуїл до Ізраїлевих людей: „Іди́ть кожен до міста свого!“

9 І був чоловік із Венія́минового племені, а ім'я йому Кіш, син Авіїла, сина Церорового, сина Бехоратового, сина Афіяхового, венія́мінівець, людина заможна. 2 І був у нього син, а ім'я йому Саул, молодий та гарний. І з Ізраїлевих синів не було нікого вродливішого за нього, — цілою головою він був вищий від кожного з усього народу. 3 І пропа́ли були Кішові, Сауловому ба́тькові, осли́ці. І сказав Кіш до свого сина Саула: „Візьми з собою одного із слуг, і встань, — іди, пошукай осли́ці!“ 4 І він перейшов Єфре́мові го́ри, і перейшов край Шаліша, — та не знайшли. І перейшли вони край Шеаліму, — та нема. І перейшов він край Венія́минів, та не знайшли. 5 Увійшли вони до кра́ю Цуф, і Саул сказав до свого слуги, що з ним: „Давай верні́мося, щоб не занеха́в ба́тько осли́ць, та не став журитися за нами!“ 6 А той відказав йому: „Ось у цьому місті є чоловік Божий, а той чоловік шанований. Усе, що він говорить, конче спра́вджується. Тепер сході́мо туди, — може він покаже нам нашу дорогу, що нею ми пішли б“. 7 І сказав Саул до свого слуги: „Ось ми

підемо, — та що ми принесемо́ цьому чоловікові? Бо хліб вийшов із наших торб, а подару́нка нема, щоб принести́ Божому чоловікові. Що́ ми маємо?“ 8 А той слуга далі відповідав Саулові та й сказав: „Ось у руці моїй знахо́диться чверть ше́кля срібла, і я дам Божому чоловікові, а він розповість нам про нашу дорогу“. 9 Колись в Ізраїлі, коли хто ходив пита́тися Бога, то так говорив: „Давайте підемо до прові́дця“. Бо що сьогодні, „проро́к“, колись звалось „прові́дець“. 10 І сказав Саул до свого слуги: „Добре твоє слово. Давай підемо!“ І пішли вони до того міста, де був чоловік Божий. 11 Коли вони підіймалися по узбіччях до міста, то знайшли дівчат, що вийшли були набрати води. І сказали вони до них: „Чи є тут прові́дець?“ 12 А ті відповіли їм та й сказали: „Є, — ось перед тобою! Поспіши тепер, бо сьогодні він прийшов до міста, — бо сьогодні в народі жертва на па́гірку. 13 Як увійдете до міста, так зна́йдете його, поки він не вийде на па́гірок їсти, — бо народ не їсть аж до його приходу, бо він благословляє жертву, потім їдять поклі́кани. А тепер увійди́ть, бо зараз ви зна́йдете його“. 14 І підня́лися вони до міста. Як вони входи́ли до се́редини того міста, аж ось Самуїл виходить навпро́ти них, щоб іти на па́гірок. 15 А Господь, за день перед Сауловим приходом, виявив був Самуїлові, говорячи: 16 „Цього ча́су завтра пошлю до тебе чоловіка з Венія́минового кра́ю, і ти пома́жеш його на володаря над Моїм Ізраїлевим народом, і він спасе наро́д Мій від руки филисти́млян. Я бо зглянувся на народ Мій, бо голо́сіння його дійшло́ до Мене!“ 17 А коли Самуїл побачив Саула, то Господь сказав йому: „Оце той чоловік, що Я казав тобі, — він володі́тиме наро́дом Моїм“. 18 І підійшов Саул до Самуїла в се́редині брами та й сказав: „Скажи мені, де́ тут дім прові́дця?“ 19 І відповів Самуїл Саулові та й сказав: „Я той прові́дець. Вийди перед мене на па́гірок, і ви бу́дете їсти зо мною сьогодні. А рано я відпущу́ тебе, і про все, що в серці твоїм, я розповім тобі. 20 А щодо осли́ць, що пропа́ли тобі, — сьогодні вже три дні, — не журися за них, бо знайшлися вони. Та для кого все жо́кадане в Ізраїлі? Хіба ж не для тебе та для всього дому ба́тька твого?“ 21 І відповів Саул та й сказав: „Чи ж я не венія́мінівець, із найменших Ізраїлевих племен? А рід мій найменший з усіх родів Венія́минового племени. І чого ти говориш мені отаке слово?“ 22 І взяв Самуїл Саула та слугу його, і ввів їх до кімнати, і дав їм місце на чолі поклі́каних, а тих було близько тридцять чоловіка. 23 І сказав Самуїл до кúхаря: „Дай же ту ча́стку, що дав я тобі, що про не́ я сказав тобі: Відклади її в себе!“ 24 І подав кúхар стегно́ та те, що на ньому, і поклав перед Саулом. А Самуїл сказав: „Оце позоста́влене! Поклади перед собою та їж, бо воно схова́не для тебе на умо́вленний час, коли я сказав: Поклика́в я наро́д“. І Саул їв із Самуїлом того дня. 25 І зійшли вони з па́гірка до міста, і він розмовляв із Саулом на даху́ свого дому. 26 І повставали вони

рано вранці. І сталося, як зійшла рання зоря, то Самуїл кликнув до Саула на дах, говорячи: „Уставай же, і я відпущу тебе!“ І встав Саул, і вони вийшли об'є, він та Саул, на вулицю. 27 Коли вони підходили на край міста, то Самуїл сказав до Саула: „Скажи тому слугі, і нехай він іде перед нами“. І той пішов. „А ти зараз спиніся, — я оголошу тобі Боже слово!“

10 І взяв Самуїл посудинку оливи, та й вилляв на його голову, і поцілував його та й сказав: „Чи це не помазав тебе Господь над спадком Своїм на володаря? (І будеш ти царювати над народом Господнім, і ти візволиш його від руки ворогів його навколо. І ось тобі ознака, що Господь помазав тебе над спадком Своїм на володаря.) 2 Як підеш ти сьогодні від мене, то при Рахїліній гробі, у Веніямініній країні в Целцаху, знайдеш двох людей, і вони скажуть тобі: Знайдені ті ослиці, яких ти шукати ходив. А оце батько твій занехав справи тих ослиць, та й зажурився за вас, говорячи: Що я зроблю для свого сина? 3 І перейдеш ти звідти й далі, і підеш аж до діброби Фаворської, а там знайдуть тебе три чоловіки, що йдуть до Бога до Бет-Елу, — один несе трьох ягнят, а один несе три буханці хліба, а один несе бурдюк вина. 4 І запитають вони тебе про мир, та дадуть тобі два хліби, і ти візьмеш із їхньої руки. 5 Потому вийдеш ти на Божий горбок, де намісники филистимські. І станеться, як ти ввійдеш там до міста, то стрінеш громаду пророків, що сходять з пагірка, а перед ними арфа, та бубон, та сопілка, та цїтра, і вони пророкують. 6 І злине на тебе Дух Господній, і ти будеш з ними пророкувати, і станеш іншою людиною. 7 І станеться, коли збудуться тобі ці ознаки, — роби собі, що знайде рука твоя, бо Бог з тобою. 8 І зійдеш ти передо мною до Гїлгалу, а я зійду до тебе, щоб принести цілопалення, щоб принести мирні жертви. Сім день будеш чекати, аж поки прийду я до тебе, і завідомлю тебе, що будеш робити“. 9 І сталося, як повернувся він, щоб іти від Самуїла, то Бог змінив йому серце на інше, а всі ті ознаки прийшли того дня. 10 І прийшли вони туди до Гів'ї, аж ось громада пророків назустріч йому. І злинув на нього Дух Божий, — і він пророкував серед них. 11 І сталося, — кожен, хто знав його віддавна, а тепер побачили, — ось він пророкує разом із пророками, то казали один до одного: „Що то сталося Кішовому синові? Чи й Саул між пророками?“ 12 І відповів чоловік звідти й сказав: „А хто їхній батько?“ Тому то сталося за приказку: „Чи й Саул між пророками?“ 13 І перестав він пророкувати, і прийшов на пагірок. 14 І сказав Саулів дядько до нього та до слуги його: „Куди ви ходили?“ А той відказав: „Шукати ослиць. І побачили ми, що нема, і прийшли до Самуїла“. 15 А дядько Саулів сказав: „Скажи ж мені, що сказав вам Самуїл?“ 16 І сказав Саул до дядька свого: „Справді розповів нам, що знайдені ті ослиці“. А про справу царства, що говорив Самуїл, не розповів йому. 17 І скликав Самуїл народ до Господа, до Міцпі,

18 та й сказав до Ізраїлевих синів: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів Ізраїля з Єгипту, і спас вас із руки Єгипту та з руки всіх царств, що гнобили вас. 19 А ви сьогодні погбурдували своїм Богом, що Він спасає вас з усіх нещастя ваших та утисків ваших. І ви сказали йому: „Ні, таки царя постав над нами. А тепер ставайте перед Господнім лицем за вашими плем'янами та за вашими тисячами“. 20 І привів Самуїл усі Ізраїлеві плем'я, і було виявлене Веніямінінове плем'я. 21 І привів він Веніямінінове плем'я за родами його, і був виявлений рід Матріїв. І привів він рід Матріїв за їхніми мужчинами, і був виявлений Саул, син Кішів. І шукали його, та не знаходили. 22 І питалися Господа ще: „Чи прийде він ще сюди?“ А Господь відповів: „Он він заховався між речами!“ 23 І вони побігли, і взяли його звідти. І він став серед народу, — і був вищий його від усього народу на цілу голову. 24 І сказав Самуїл до всього народу: „Чи бачите, кого вибрав Господь? Бо нема такого, як він, серед усього народу“. І весь народ ізняв крик та й сказав: „Хай живе цар!“ 25 А Самуїл промовляв до народу про права царства, і записав те до книги, та й поклав перед Господнім лицем. І відпустив Самуїл увесь народ, кожного до дому свого. 26 І також Саул пішов до дому свого до Гів'ї, а з ним пішли ті вояки, що Господь діткнувся їхніх сердець. 27 А негідні сини говорили: „Що, нас спасе отакі?“ І гордували ним, і не принесли йому дара. Та він мовчав.

11 І вийшов аммонїтянин Нахаш, і таборував при гїлеадському Явешу. І сказали всі явеські люди до Нахаша: „Склади з нами умову, — і ми будемо служити тобі!“ 2 І сказав до них аммонїтянин Нахаш: „Про це складу з вами умову, — щоб кожному з вас вибрати праве око, і я вчиню це на ганьбу для всього Ізраїля“. 3 І сказали до нього явеські старші: „Зачекай нам сім день, і нехай ми пошлемо послів у всі Ізраїлеві краї. І якщо нема нам порятунку, то вийдемо до тебе“. 4 І прийшли ті послі до Саулової Гів'ї, і говорили ті слова до ушей народу. І весь народ підніс свій голос, та й заплакав. 5 Аж ось Саул іде за худобою з поля. І сказав Саул: „Що народові, що плачуть?“ І розповілі йому слова явеських людей. 6 І злинув Божий Дух на Саула, як слухав він ті слова, і дуже запалав його гнів! 7 І взяв він пару худобин, і порізав її, і порозсилав по всім Ізраїлевим Краї через послів, говорячи: „Хто не вийде за Саулом та за Самуїлом, — отак буде зроблено худобі його!“ І великий страх спав на людей, і вони повиходили, як один чоловік. 8 І він перелічив їх у Безеку, — і було Ізраїлевих синів триста тисяч, а Юдиних людей — тридцять тисяч. 9 І сказали вони до послів, що прийшли: „Так скажете мешканцям гїлеадського Явешу: Узавтра, як пригріє сонце, буде вам порятунок“. І прийшли ті послі, і розповілі явеським людям, — і вони зраділи. 10 І сказали явеські люди: „Узавтра ми вийдемо до вас,

а ви зробите нам усе, що добре в очах ваших“. 11 І сталося назавтра, і склав Саул із народу три відділи, і вони пройшли в середину табору за ранньої сторожі, та й били Аммона аж до спекоти дня. І сталося, — позостали розбіглися, і не позосталося між ними двох разом. 12 І сказав народ до Самуїла: „Хтб той, що запитував: Саул буде царювати над нами? Дайте тих людей, а ми їх повбиваємо!“ 13 Та Саул сказав: „Ніхто не буде забитий цього дня, бо Господь сьогодні зробив спасіння серед Ізраїля“. 14 А Самуїл сказав до народу: Ходіть, і підємо в Гілгал, та й відновимо там царство!“ 15 І пішов увесь народ до Гілгалу, і настановили царем там Саула перед Господнім лицем у Гілгалі, і принесли мирні жертви перед Господнім лицем. І дуже радів там Саул та всі Ізраїлеві мўжі!

12 І сказав Самуїл до всього Ізраїля: „Ось я послухався вашого голосу в усьому, що ви говорили мені, — і поставив над вами царя. 2 А тепер той цар ось ходить перед вами. А я постарів та посивів, а сини мої — ось вони з вами. І я ходив перед вами від своєї молодости аж до цього дня. 3 Ось я! Свідкуйте проти мене перед Господом та перед Його помазанцем: чийбо вола я взяв, чи осла чийбо взяв я? А кого я гнобив, кому чинив насильство? І з чиєї руки взяв я підкупа, і відвернув свої очі від нього? І все це я поверну вам“. 4 А вони сказали: „Не гнобив ти нас, і не чинив нам насильства, і ні від кого нічого не брав“. 5 І він сказав: „Господь свідок на вас, і свідок Його помазанець цього дня, що ви нічого не знайшли в моїй руці“. А народ сказав: „Свідок!“ 6 І сказав Самуїл до народу: „ Свідок Господь, що поставив Мойсея та Аарона, і що вивів наших батьків із єгипетського краю. 7 А тепер станьте, і я буду судитися з вами перед Господнім лицем про всі добродійства Господні, які Він учинив із вами та з вашими батьками. 8 Як Яків прийшов був до Єгипту, і батькі ваші клікали до Господа, то Господь послав Мойсея та Аарона, і вони вивели ваших батьків із Єгипту, і осадили їх у цьому місці. 9 Та вони забули Господа, Бога свого, і Він передав їх у руку Сісєри, начальника хацорського війська, і в руку филистимлян та в руку моавського царя, — і вони воювали проти них. 10 І клікали вони до Господа та говорили: „Згрішили ми, бо покинули Господа та й служили Ваалам та Астартам. А тепер урятуй нас із руки наших ворогів, і ми будемо служити Тобі. 11 І послав Господь Єруббаала, і Бедаана, і Іфтаха, і Самуїла, — і врятував вас із руки довколишніх ваших ворогів, і ви сиділи безпечно. 12 А коли ви побачили, що Нахаш, цар аммонських синів, прийшов на вас, то сказали мені: Ні, — нехай царює над нами цар! А Цар ваш — Господь, Бог ваш. 13 А тепер ось той цар, якого ви вибрали, якого ждали, і ось дав Господь над вами царя. 14 Якщо ви будете боятися Господа, і будете служити Йому, і будете слухатися Його голосу, і не будете непокірні до Господніх заповідей, то будете й ви, і цар, що царює над вами, ходити за Господом,

Богом вашим. 15 А якщо ви не будете слухатися Господнього голосу, і будете непокірні до Господніх заповідей, то Господня рука буде проти вас та проти ваших батьків! 16 І ось тепер станьте, і побачте ту велику річ, що Господь зробить на ваших очах. 17 Чи ж сьогодні не живі на пшеницю? Я покличу до Господа, і Він пошле грім та дощ, а ви пізнаєте й побачите, що велике ваше зло, яке ви зробили в Господніх очах жаданням для себе царя“. 18 І клікнув Самуїл до Господа, а Господь послав того дня грім та дощ. І весь народ сильно злякався Господа та Самуїла! 19 І сказав увесь народ до Самуїла: „Помолися за своїх рабів до Господа, Бога твого, щоб нам не померти, бо понад усі наші гріхи додали ми ще й оце зло, що жадали для себе царя“. 20 І сказав Самуїл до народу: „Не бійтеся! Ви зробили все те зло, тільки не відступіть від Господа, і служіть Господеві всім серцем своїм! 21 І не відступайте, і не йдіть за марнотами, які не допоможуть і які не врятують, бо марнота вони. 22 Бо Господь не полишить народу Свого ради Свого великого Ймення, бо зволив Господь зробити вас народом своїм. 23 Також я, — не дай мені, Боже, грішити проти Господа, щоб перестав я молитися за вас! І я буду наставляти вас на дорогу добру та просту. 24 Тільки бійтеся Господа, і служіть Йому правдиво всім вашим серцем, бо ви бачили, які великі діла учинив Він із вами! 25 А якщо справді будете чинити зло, — погинете й ви, і цар ваш!“

13 Рік був, як Саул зацарював, і два роки царював над Ізраїлем. 2 І вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїля, — дві тисячі були з Саулом у Міхмаші та на горі Бет-Елу, а тисяча були з Йонатаном у Веняминівій Гів'ї. А решту народу відпустив він кожного до наметів своїх. 3 І побив Йонатан филистимського намісника, що в Геві. І почули це филистимляни, а Саул засурмів у сурму по всьому Краю, говорячи: „Нехай почують євреї!“ 4 А весь Ізраїль чув, говорячи: „Саул побив филистимського намісника, і тим Ізраїль став ненависним серед филистимлян“. І скликаний був народ за Саулом до Гілгалу. 5 А филистимляни були зібрані воювати з Ізраїлем, — тридцять тисяч возів і шість тисяч верхівців, а народу, щодо численности, як піску на морському березі. І вишли вони, і таборували в Міхмаші, на схід Бет-Авену. 6 А Ізраїльтянин побачив, що скрутно йому, що народ був пригноблений, — і народ ховався по печерах, і по щілинах, і по скелях, і по льохах та по ямах. 7 А інші євреї перейшли Йордан до краю Гада та до Гілеаду. А Саул був ще у Гілгалі, а весь народ із тривогою поспішав за ним. 8 І чекав він сім день умовленого часу, що призначив Самуїл, та Самуїл не прийшов до Гілгалу, — і народ став розбігатися від нього. 9 І сказав Саул: „Приведіть до мене призначене на цілопалення та мирні жертви“. І він приніс цілопалення. 10 І сталося, як скінчив він приносити цілопалення, то ось приходить Самуїл. І

вийшов Саул, щоб зустріти його, щоб привітати його. **11** І сказав Самуїл: „Що ти зробив?“ А Саул відказав: „Бо я бачив, що народ розбігається від мене, а ти не прийшов на умовлений час тих днів. А филистимляни зібралися в Міхмаші. **12** І я сказав: Тепер филистимляни зійдуть до мене до Гілгалу, а Господнього лиця я ще не вблагав. І я вирішив, і приніс цілопалення!“ **13** І сказав Самуїл до Саула: „Ти зробив нерозумне! Не послухав ти наказів Господа, Бога свого, що наказав був тобі, бо тепер Господь міцно поставив би аж навіки твоє царство над Ізраїлем. **14** А тепер царство твоє не буде стояти, — Господь пошукав Собі мужа за серцем Своїм, і Господь наказав йому бути володарем над народом Своїм, бо ти не виконав, що наказав був тобі Господь“. **15** І встав Самуїл, і зійшов із Гілгалу до Веніяминової Гів'ї. А Саул перелічив народ, що знаходився з ним, — близько шости сотень чоловіка. **16** І Саул і син його Йонатан та народ, що знаходився з ним, сиділи в Веніяминовій Геви, филистимляни ж таборува́ли в Міхмаші. **17** І вийшли руйніки з филистимського табору трьома відділами: один відділ звертається на офрійську дорогу до краю Шуал, **18** і один відділ звертається на дорогу до Бет-Хорону, а один відділ звертається на дорогу до границі, що провадить від Ге-Цевойму до пустині. **19** А коваля не було по всім Ізраїлевім Краї, бо филистимляни сказали: „Щоб не робили євреї мечá чи списа!“ **20** І сходив увесь Ізраїль до филистимлян гострити кожен свого плуга, і заступа свого, і сокиру свою, і серпá свого, **21** коли тупілися вістря плугів, і заступів, і вил, і сокир, і мусіли сходити, щоб направити вістря рожнá. **22** І сталося за днів війни, — і не знайшлося ані меча, ані списá в руці всього народу, що був з Саулом та з Йонатаном, та був знайдений тільки для Саула та для сина його Йонатана. **23** І вийшла филистимська залóга до переходу Міхмашу.

14 Однóго дня сказав Йонатан, син Саулів, до слуги, свого зброєно́ші: „Ходім, і перейдімо до филистимської залóги, що з того бо́ку“. А батькові своєму він цього не розповів. **2** А Саул сидів на кінці згір'я під гранátовим дéровом, що в Мігроні. А народу, що з ним, було близько шости сотень чоловіка. **3** А Ахійя, син Ахитува, брата Іхавода, сина Пінхаса, сина Ілія, священника в Шіло, носив е́фода. А народ не знав, що пішов Йонатан. **4** А м'я тими переходами, що Йонатан хотів перейти до филистимської залоги, була зубча́ста скеля з цього боку переходу й зубча́ста скеля з того боку переходу. А ім'я одній Боцец, а ім'я другій Сенне. **5** Один зуб — скеля — стовп із півночі, навпроти Міхмашу, а один із півдня, навпроти Геви. **6** І сказав Йонатан до слуги, свого зброєно́ші: „Ходім, і перейдімо до сторо́жі тих необри́заних, може Господь зробить поміч для нас, — бо Госиодéві нема перешкоди спасати через багáтьох чи через небагáтьох“. **7** І сказав йому його зброєно́ша: „Роби все, що на серці твоїм! Звертай собі, — ось я з тобою, куди хоче серце твоє“. **8**

І сказав Йонатан: „Ось ми приходимо до тих людей, і покажемо́сь їм. **9** Якщо вони скажуть до нас так: Стійте тихо, аж ми прийдемо до вас, — то ми станемо на своєму місці, і не підіймемо́ся до них. **10** А якщо вони скажуть так: Підіймі́ться до нас, — то підіймемо́ся, бо Господь дав їх у нашу руку. Це для нас буде зна́ком“. **11** І вони обидва показали́ся филистимській сторо́жі. І сказали филистимляни: „Ось виходять із щілин євре́й, що поховалися там“. **12** І люди залóги відповіли Йонатанові та його зброєно́ші та й сказали: „Підіймися до нас, — і ми вам щось скажемо!“ І сказав Йонатан зброєно́ші своєму: „Підіймайся за мною, бо Господь дав їх у Ізраїлеву руку!“ **13** І піднявся Йонатан на руках своїх та на ногах своїх, а за ним його зброєно́ша. І падали филистимляни перед Йонатаном, а його зброєно́ша добивав за ним. **14** І бу́ла перша порáзка, що вдарив Йонатан та його зброєно́ша, близько двадцяти чоловіка, на половині скиби оброблюваного парюю волів поля на день. **15** І стався сполóх у таборі, на полі, та в усьому народі. Залóга та нищителі — затремтіли й вони. І задрижала земля, і знявся великий сполóх! **16** І побачили Саулові вартівники в Веніяминовій Гів'ї, аж ось нáтовп розливається, і біжить сюди та туди. **17** І сказав Саул до народу, що був з ним: „Перегляньте й побачте, хтó пішов від нас?“ І переглянули, аж ось нема Йонатана та його зброєно́ші. **18** І сказав Саул до Ахійї: „Принеси Божого ковчегá!“ Бо Божий ковчег був того дня з Ізраїлевими синами. **19** І сталося, коли Саул говорив до священника, то замішання в филистимському таборі все більшало та шірилось. І сказав Саул до священника: „Спини свою руку!“ **20** І зібралися Саул та увесь народ, що був із ним, і вони пішли аж до місця бо́ю, — аж ось мез кожного на його ближнього, замішання дуже велике! **21** А між филистимлянами, як і давніш, були євре́й, що поприходили з ними з табором, — і вони теж перейшли, щоб бути з Ізраїлем, що був із Саулом та Йонатаном. **22** А всі ізраїльтяни, що ховалися в Ефремових горáх, почули, що филистимляни втікають, і погналися за ними й вони до бо́ю. **23** І спас Господь Ізраїля того дня. А бій перейшов аж за Бет-Евен. **24** Та ізраїльтянин був пригноблений того дня. А Саул наклав кля́тву на наро́д, говорячи: „Прокля́тий той чоловік, що буде їсти хліб до вечора, поки я пімщу́ся на своїх ворогах.“ І увесь той народ не їв хліба. **25** І увесь народ пішов до лісу, а там був мед на гáлявині. **26** І ввійшов народ до то́го лісу, аж ось струмо́к меду! Та ніхто не простяг своєї руки до уст своїх, бо народ боявся прися́ги. **27** А Йонатан не чув, коли батько його заприсягну́в був наро́д. І простягнув він кінець кия, що був у руці його, і вмочив його в стільник меду, та й підніс руку свою до уст своїх. І роз'яснілися очі йому! **28** А на це один із народу промовив і сказав: „Заприсягаючи, запряси́г тво́й батько наро́д, говорячи: Прокля́тий той чоловік, що буде їсти хліб сьогодні! І змучився від цього народ“. **29** І сказав Йонатан:

„Знешасливив мій батько цю землю! Подивіться но, як роз'яснилися очі мої, коли я скуштував трохи цього меду. 30 А що, коли б народ сьогодні справді був їв зо здобичі своїх ворогів, що знайшов? Чи тепер не збільшилася б поразка филистимлян?“ 31 І били вони того дня між филистимлянами від Міхмашу аж до Аїялону. А народ дуже змучився. 32 І кинувся народ на здобич, і позабирали худобу дрібну й худобу велику та телят, та й різали на землю. І їв народ із кров'ю! 33 І розповівлі Саулові, кажучи: „Ось народ грішити проти Господа, — їсть із кров'ю!“ А той відказав: „Зрадили ви! Прикотить до мене сьогодні великого каменя“. 34 І сказав Саул: „Розійд'ться між людьми, та й скажіть їм: Приведіть до нас кожен вола свого, і кожен штуку дрібної худобини, і заріжте тут. І будете їсти, і не згрішите проти Господа, якщо не будете їсти з кров'ю. І поприводив увесь народ тієї ночі кожен вола свого своєю рукою, і порізали там. 35 І збудував Саул жертовника для Господа; його першого зачав він будувати, як жертовника для Господа. 36 І сказав Саул: „Зійдімо вночі за филистимлянами, та й винищуймо їх аж до ранкового світла, — і не полишімо між ними нікого“. А вони сказали: „Роби все, що добре в очах твоїх“. А священик сказав: „Преступімо тут до Бога!“ 37 І запитався Саул Бога: „Чи зійти за филистимлянами? Чи даси їх в Ізраїлеву руку?“ Та Він не відповів йому того дня. 38 І сказав Саул: „Зійдіться сюди всі видатні народу, і пізнайте та побачте, у чому стався той гріх сьогодні. 39 Бо як живий Господь, що допоміг Ізраїлеві, — якщо він був хоча б на сині моїм Йонатані, то конче помре він!“ Та ніхто не відповів йому з усього народу. 40 І сказав він до всього Ізраїля: „Ви станете на один бік, а я та син мій Йонатан на другий бік“. І сказав той народ до Саула: „Зроби, що добре в очах твоїх!“ 41 І сказав Саул до Господа, Бога Ізраїля: „Дай же тумім!“ І був виявлений жеребком Йонатан та Саул, а народ повиходив оправданим. 42 І сказав Саул: „Киньте поміж мною та поміж сином моїм Йонатаном“. І був виявлений Йонатан. 43 І сказав Саул до Йонатана: „Розкажи мені, що ти зробив?“ І розповів йому Йонатан і сказав: „Я справді скуштував кінцем кия, що був у руці моїй, трохи меду. Ось я помру за це!“ 44 І сказав Саул: „Так нехай зробить Бог, і так нехай додасть, що конче помреш, Йонатане!“ 45 А народ сказав до Саула: „Чи помирати Йонатанові, що зробив оце велике спасіння в Ізраїлі? Борони Боже! Як живий Господь, — не спадє волосіна з голови його на землю, бо з Богом робив він цього дня!“ І визволив народ Йонатана, і він не помер. 46 І відійшов Саул від филистимлян, а филистимляни пішли на своє місце. 47 І здобув Саул царювання над Ізраїлем, і воював навколо зо всіма своїми ворогами: з Моавом, і з синами Аммона, і з Едомом, і з царями Цови, і з филистимлянами. І скрізь, проти кого він обертався, мав успіх. 48 І склав він військо, та й побив Амалика, і врятував Ізраїля з руки грабіжника. 49 І були в Саула сини: Йонатан, і

Ішві, і Малкішуя; а ім'я двох дочок його: ім'я старшої Мерав, а ім'я молодшої Мелхола. 50 А ім'я Саулової жінки: Ахіноам, дочка Ахімааца. А ім'я провідника його війська: Авнер, син Нера, Саулового дядька. 51 А Кіш — батько Саулів, а Нер — батько Авнера, син Авїїлів. 52 І була сильна війна на филистимлян за всіх Саулових днів. І коли Саул бачив якого чоловіка хороброго та якого сильного, то брав його до себе.

15 І сказав Самуїл до Саула: „Господь послав був мене помазати тебе на царя над народом Його, над Ізраїлем. А тепер послухайся голосу Господніх слів. 2 Так сказав Господь Саваот: Я згадаю, що зробив був Амалик Ізраїлеві, що клав йому перешкоду на дорозі, коли він виходив із Єгипту. 3 Тепер іди, і поб'еш Амалика, і вчиниш закляттям усе, що його, і не змилюєш над ним. І позабиваєш усе, від чоловіка аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, від вола й аж до штуки дрібної худобини, від верблюда й аж до осла“. 4 І Саул оповістив народ, і перелічив їх у Телаїмі, — двісті тисяч піхоти та десять тисяч мужа Юди. 5 І прийшов Саул аж до Амалікового міста, та й засів у долині. 6 І сказав Саул кенейнам: „Діть, відокремтеся, вийдіть з-поміж Амалікітянина, щоб я не долучив вас до них, бо ви зробили були милість усім ізраїльтянам, коли вони виходили з Єгипту“. І відокремився Кенейнин з-поміж Амаліка. 7 А Саул побив Амалика від Хавілі аж до місця, де йдеш до Шуру, що навпроти Єгипту. 8 І зловив він Агага, амалікського царя, живого, а весь народ зробив закляттям, та й побив вістрям меча. 9 Та змилюєшся Саул і народ над Агагом, і над найліпшим з його худоби дрібної й з худоби його великої та з товару вгодованого, і над вівцями, та над усім добром, і не хотіли зробити їх закляттям. А все маловарте й худе — його зробили закляттям. 10 І було Господнє слово до Самуїла й казало: 11 „Жалкую, що Я настановив Саула за царя, бо він відвернувся від Мене, а слів Моїх не виконав“. І запалився гнів Самуїлів, і він клікав до Господа цілу ніч. 12 А рано вранці Самуїл устав, і пішов назустріч Саулові. І Самуїлові донесли, говорячи: „Саул прийшов до Кармелу, і ось ставить собі пам'ятника, а потому повернувся й пішов, і зійшов до Гілгалу“. 13 І прийшов Самуїл до Саула, а Саул сказав йому: „Благословенний ти в Господа! Я виконав слово Господнє“. 14 А Самуїл сказав: „А що це за мекання цієї отари в ушах моїх, та рик великої худоби, що я чую?“ 15 І сказав Саул: „Від Амалікітянина привелі їх, бо народ змилюєшся над найліпшим із худоби дрібної та з худоби великої, щоб зарізати в жертву для Господа, Бога твого, а позостале вчинили закляттям“. 16 А Самуїл сказав до Саула: „Покійнь, а я розповім тобі, що Господь говорив мені цієї ночі“. А той сказав йому: „Говори“. 17 І сказав Самуїл: „Хоч ти малий був в очах своїх, — чи ж ти не голова Ізраїлевих племен? Чи ж не помазав тебе Господь на царя над Ізраїлем? 18 І послав тебе

Господь дорогою, і сказав: Іди, і вчиниш закляттям нечестивих амалікїян, і будеш воювати з ними, аж поки ти не вігубиш їх. **19** І чому ти не послухався Господнього голосу, але кинувся на здобич, і зробив оце зло в Господніх очах?“ **20** І сказав Саул до Самуїла: „Та я послухався Господнього голосу, і пішов дорогою, якою послав був мене Господь, — і привів я Агага, царя амалікського, а Амаліка зробив закляттям. **21** А народ узяв зо здобичі худобу дрібну та худобу велику, як початок закляття, щоб принісати в жертву Господеві, Богові твоєму, в Гілгалі“. **22** І сказав Самуїл: „Чи жадання Господа цілопалень та жертв таке, як послух Господньому голосу? Таж послух ліпший від жертви, покірливість — краща від баранячого люю! **23** Бо непокірливість — як гріх ворожбїства, а свавільство — як провина та служба бовванам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем“. **24** І сказав Саул до Самуїла: „Прогрішився я, бо переступив накази Господні та слова твої, — бо я боявся народу, та послухався його голосу. **25** А тепер прости ж мій гріх, і вернися зо мною, — і я поклонюсь Господеві“. **26** Та Самуїл сказав до Саула: „Не вернися з тобою, бо ти погордив Господнім словом, а Господь погордив тобою, щоб не був ти царем над Ізраїлем“. **27** І повернувся Самуїл, щоб піти, а Саул схопив по́лу плаща його, та й відірвав. **28** І сказав до нього Самуїл: „Господь відірвав сьогодні від тебе Ізраїлеве царство, та й передав його твоєму ближньому, ліпшому від тебе! **29** І також Ізраїлева Слава не скаже неправди та не буде каятися, бо Він не людина, щоб каятися“. **30** А Саул сказав: „Прогрішився я! Але вшануй мене перед старшими мого народу та перед Ізраїлем, і вернися зо мною, а я поклонюся Господеві, Богові твоєму“. **31** І вернувся Самуїл за Саулом, і Саул поклонився Господеві. **32** І сказав Самуїл: „Підведіть до мене Агага, царя амалікського“. І пішов до нього Агаг весело. І сказав Агаг: „Справді, — відступилася гіркота смерті!“ **33** А Самуїл сказав: „Як твій меч позбавляв жінок дітей, так позбавиться дітей твоя мати між жінками“. І посік Самуїл Агага перед Господнім лицем у Гілгалі. **34** І пішов Самуїл до Рамі, а Саул зійшов до дому свого, до Саулової Гів'ї. **35** І більше не бачив Самуїл Саула аж до дня його смерті, та Самуїл сумував за Саулом. А Господь жалкував, що настановив був Саула царем над Ізраїлем.

16 І сказав Господь до Самуїла: „Аж доки ти сумуватимеш за Саулом? Таж Я відкинув його, щоб не царював над Ізраїлем. Наповни рога свого оливою, та й іди, — пошлю тебе до віфлеємлянина Ессея, бо Я наглянув Собі царя між синами його“. **2** І сказав Самуїл: „Як я піду? А почує Саул, то вб'є мене“. А Господь сказав: „Візьми в свою руку теля з великої худоби, та й скажеш: Я прийшов, щоб приністи жертву для Господа. **3** І закличеш Ессєя на жертву, а Я тобі дам знати, що маеш робити, і помажеш Мені того, кого скажу тобі“. **4** І зробив Самуїл, що Господь говорив.

І прийшов він до Віфлеему, а старші міста виийшли йому назустріч із тремтінням. І сказали вони: „Чи твій прихід — то мир?“ **5** А він відказав: „Мир! Я прийшов, щоб приністи жертву Господеві. Освятїться, і прийдете зо мною до жертви“. І освятив він Ессєя та синів його, і покликав їх на жертву. **6** І сталося, як вони поприходили, то побачив він Еліява, та й сказав: „Справді — перед Господом помазанець Його!“ **7** Та Господь сказав Самуїлові: „Не дивись на обличчя його та на високість зросту його, бо Я відкинув його Собі! Бо Бог бачить не те, що бачить людина: чоловік бо дивиться на лице, а Господь дивиться на серце“. **8** І покликав Ессєй Авінадава, і привів його перед Самуїла, та той сказав: „Також цього не вибрав Господь!“ **9** І привів Ессєй Шамму, та Самуїл сказав: „Також цього не вибрав Господь“. **10** І привів Ессєй сімох своїх синів перед Самуїла. І сказав Самуїл до Ессея: „Цих не вибрав Господь“. **11** І сказав Самуїл до Ессея: „Чи то всі твої діти?“ А той відказав: „Ще позостався найменший, — він пасе отару“. І сказав Самуїл до Ессея: „Пошли ж привести його, бо не сядемо за стіл, аж поки він не прийде сюди“. **12** І послав він, і привів його, а він — рум'яний, із гарними очима та хорошого стану. А Господь сказав Самуїлові: „Устань, помаж його, — бо це він!“ **13** І взяв Самуїл рога оливи, та й помазав його серед братів його. І Дух Господній злину на Давида, і був на ньому від того дня й далі. А Самуїл устав, і пішов до Рамі. **14** І Дух Господній відступився від Саула, а напав його дух злий, посланий від Господа. **15** І сказали раби Саула до нього: „Оце злий дух від Бога нападає на тебе. **16** Нехай скаже пан наш, — раби твої пошукають тобі кого, хто вміє грати на гуслах. І станеться, коли буде на тебе злий дух від Бога, то заграє той рукою своєю, — і буде тобі добре“. **17** І сказав Саул до рабів своїх: „Нагляньте мені кого, хто добре грає, і приведіть до мене“. **18** І відповів один із слуг, і сказав: „Ось бачив я сина віфлеємлянина Ессєя, що вміє грати, — лицар та воєка, і розуміється на речах, і чоловік хорошої поста́ви. І Господь із ним“. **19** І послав Саул послів до Ессєя й сказав: „Пошли до мене Давида, сина свого, що при отарі“. **20** І взяв Ессєй осла, наладованого хлібом, та бурдюка вина, та одне козля, і послав через сина свого Давида до Саула. **21** І прийшов Давид до Саула, та й став перед ним. І той сильно полюбив його, і він став йому зброєношею. **22** І послав Саул до Ессея, говорячи: „Нехай остаеться Давид при мені, бо він знайшов ласку в очах моїх“. **23** І бувало, коли злий дух від Бога нападав на Саула, то Давід брав гусла, та й грав своєю рукою. І легшало Саулові, і ставало йому добре, і відступав від нього той злий дух.

17 І зібрали филистїмляни свої війська на війну. І зібралися вони до Сохо, що Юдине, і таборували між Сохо та між Азекною в Ефес-Даммімі. **2** І зібралися Саул та ізраїльтяни, і таборували в долині Елі, і вставилися до бою проти филистїмлян. **3** І стояли

филистімляни на горі з того боку, а Ізраїль стояв на горі з цього боку, а поміж ними долина. 41 вийшов із филистимських таборів одноборець, ім'я йому Голіят із Гату. Високий був — шість ліктів і п'ядь. 5 А на голові його — мідяний шолом, і він одягнений був у панцера з луски; а вага того панцера — п'ять тисяч шеклів міді. 6 А на ногах його — мідяні наголінники, а за плечима його — мідяний спис. 7 А держак списа його — як ткацький вал, а вістря спису його — шістьсот шеклів заліза. А перед ним ходив щитовоша. 8 І став він, і кликнув до Ізраїлевих полків, та й сказав до них: „Чого ви вийшли ставати до бою? Чи ж я не филистімлянин, а ви не раби Саулові? Оберіть собі кого, і нехай він зійде до мене. 9 Якщо він зможе воювати зо мною, і вб'є мене, то ми станемо вам за рабів. А якщо я переможу його, і вб'ю його, то ви станете нам за рабів, і будете служити нам“. 10 І сказав филистімлянин: „Я цього дня зневажив Ізраїлеві полкі. Дайте мені чоловіка, і будемо битися вдвох“. 11 І чув Саул та весь Ізраїль ці слова филистімлянина, — і вони перестрашилися та сильно налякалися. 12 А Давид — син того мужа ефратянина, з Юдиного Віфлеему, а ім'я йому Ессей, що мав восьмеро синів. І цей чоловік за Саулових днів був старій, увійшов у літа. 13 І пішли троє найстарших Ессеевих синів, пішли за Саулом на війну. А іменів трьох синів його, що пішли на війну: перворідний Еліяв, а другий його — Авінадав, а третій — Шамма. 14 А Давид — він найменший, а три найстарші пішли за Саулом. 15 А Давид ходив до Саула, та вертався пасти отару свого батька в Віфлеемі. 16 А той филистімлянин підходив ранком та ввечері, і виступав сорок день. 17 І сказав Ессей до сина свого Давида: „Візьми но для братів своїх ефу цього праженого зёрна, і десять цих хлібів, та й віднеси скоренько до табору до своїх братів. 18 А цих десять кусків сиру віднесеш для тисячника, і розізнаеш про повбдження братів своїх, і вивідай про їхні потреби.“ 19 А Саул і вони, та всі ізраїльтяни були в долині Елі, — воювали з филистімлянами. 20 І встав Давид рано вранці, і полишив отару свою на сторожа; і взяв та й пішов, як наказав йому Ессей. І ввійшов він до об'озу, а військо виходило до бойового строю, і підняли вони окрик у бою. 21 І вишикувалися Ізраїль та Филистімлянин лава проти лави. 22 І Давид позоставив свою ношу в сторожа речей, та й побіг до полку. І ввійшов він, і запитав своїх братів про повбдження. 23 А коли він розмовляв із ними, аж ось виходить із филистимських полків одноборець, филистімлянин Голіят ім'я йому, із Гату. І промовляв він ті самі слова, а Давид почув. 24 А всі ізраїльтяни, коли бачили того чоловіка, то втікали перед ним та дуже лякалися. 25 І говорив Ізраїльтянин: „Чи бачите ви цього чоловіка, що виходить? А виходить він, щоб зневажати Ізраїля. І буде, — того чоловіка, що вб'є його, збагатить його цар великим багатством, і дочку свою віддасть йому, а дім його батька зробить вільним

в Ізраїлі“. 26 І спитався Давид тих людей, хто стояв з ним, говорячи: „Що буде зроблене тому, хто вб'є цього филистімлянина й здіме образу з Ізраїля? Бо хто цей необрізаний филистімлянин, що так зневажає полкі Живого Бога?“ 27 А народ сказав йому те саме слово, говорячи: „Отак буде зроблено чоловікові, хто вб'є його“. 28 І почув Еліяв, його найстарший брат, як він говорив до людей. І запалився Еліявів гнів на Давида, і він сказав: „Чого то зійшов ти? І на кого ти позоставив трохи тієї отари в пустині? Я знаю зарозумілість твою та порожнечу твого серця, бо ти зійшов, щоб подивитися на війну!“ 29 А Давид відказав: „Та що я зробив тепер? Чи не на наказ батька?“ 30 І він відвернувся від нього до іншого, і запитував про те саме. А народ відповів йому те саме, як перше. 31 І були почуті слова ті, що говорив Давид, і донесли їх Саулові, і він покликав його. 32 І сказав Давид до Саула: „Хай не лякається ніче серце через нього. Раб твій піде, і буде битися з отим филистімлянином“. 33 І сказав Саул до Давида: „Ти не можеш піти на того филистимлянина битися з ним, бо ти малій, а він воják від своєї млодости“. 34 І сказав Давид до Саула: „Твій раб був пастухом свого батька при отарі, і приходив лев, а також — ведмідь, та й тягнув штуку дрібної худоби зо стада, 35 а я виходив за ним, і побивав його, і виривав те з пащі його. А як він ставав на мене, то я хапав його за його гріву, та й побивав його. 36 І лева, і ведмеда побивав твій раб. І цей необрізаний филистімлянин буде, як один із них, бо він зневажив полкі Живого Бога!“ 37 І сказав Давид: „Господь, що врятував мене з лапи лева та з лапи ведмеда, Він урятує мене з руки цього филистімлянина“. І сказав Саул: „Іди, і нехай Господь буде з тобою!“ 38 І зодягнув Саул Давида в свою одж, і дав мідяного шолома на його голову, і надів на нього панцера. 39 І прип'яв Давид меча його на одержу свою, та й силкувавсь йти, бо він не звик був до того. І сказав Давид до Саула: „Не можу в цьому ходити, бо я не звик!“ І поскидав Давид їх із себе. 40 І взяв він кия свого в свою руку, і вибрав собі п'ять вигладжених камінців із потоку, і поклав їх у пастушу торбу, яку мав, та в торбину, а його праща — у руці його. І він пішов до филистімлянина. 41 А филистімлянин підходив усе ближче до Давида, і чоловік ніс щита перед ним. 42 І подивився филистімлянин, та й побачив Давида, — і злегковажив його, бо той був ще хлопець, рум'яний юнак стрункої постави. 43 І сказав филистімлянин до Давида: „Чн я пес, що ти вийшов на мене з кієм?“ І филистімлянин прокляв Давида своїми богами. 44 І сказав филистімлянин до Давида: „Ходи ж до мене, а я твоє тіло віддам птаству небесному та звірині польовій“. 45 І сказав Давид до филистімлянина: „Ти йдеш на мене з мечем і списом та ратищем, а я йду на тебе в Ім'я Господа Саваота, Бога військ Ізраїлевих, які ти зневажив. 46 Сьогодні віддасть тебе Господь у мою руку, — і я поб'ю тебе, і відітну голову твою з

тебе, і дня чого я дам па́дло филистимського табору птаству небесному та земній звірині. І пізнає вся земля, що є Бог Ізраїлів! 47 І пізнає вся громада те, що Господь спасає не мечём та списом, — бо це війна Господа, і Він віддасть вас у нашу руку“. 48 І сталося, коли филистимлянин устав і пішов, і зблизився до Давида, то Давид поспішив і побіг до ла́ви навпроти филистимлянина. 49 І простяг Давид руку свою до торби, і взяв звідти ка́меня, та й кинув із пращі, — і вдарив филистимлянина в чолó його. І той ка́мінь втявся йому в чолó, — і він упав на обличчя своє на землю. 50 І отак переміг Давид филистимлянина пращею та ка́менем, — і вдарив він филистимлянина, та й убив його, а мечá не було в Давидовій руці. 51 І підбіг Давид, і став на филистимлянина, і віхопив його мечá, і витяг його з його піхви, — та й убив його, і відтяв ним йому го́лову! І побачили филистимляни, що помер їх силáч, — і стали віткати! 52 А люди Ізраїлеві та Юдині схопи́лися, і зняли́ крик, та й погна́ли филистимлян аж доти, де йдеться до Га́ю, і аж до брами Екрóну. І падали трупи филистимлян по дорозі аж до Шаара́йму, і аж до Га́ту, і аж до Екрону. 53 І верну́лися Ізраїлеві сини з погони́ за филистимлянами, та й розграбува́ли їхні табори. 54 А Давид узяв го́лову того филистимлянина, і приніс її до Єрусалиму, а збро́ю його склав у своєму на́меті. 55 А як Саул побачив Давида, що вихо́див на́проти филистимлянина, то сказав до Авне́ра, провідника́ війська: „Чий син оцей хлóпець, Авне́ре?“ А Авне́р відказав: „Присягаю життям твоїм, о ца́рю, що не знаю!“ 56 І сказав цар: „Запита́й, чий син цей юна́к?“ 57 А коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то Авне́р узяв його й привів його перед Саула, а го́лова́ филистимлянина — у руці його. 58 І сказав до нього Саул: „Чий ти син, хлóпче?“ А Давид відказав: „Я син раба твого віфлеємлянина Ессéя“.

18 І сталося, як скінчи́в він говорити до Саула, то Йо́натáнова душа зв'язалася з душею Давидовою, — і полюбив його Йо́натан, як душу свою. 2 І того дня взяв його Са́ул, і не пусти́в його вернутися до дому його ба́тька. 3 І склав Йо́натан із Давидом умову, бо полюбив його, як душу свою. 4 І зняв Йо́натан із себе плаща́, що був на ньому, та й дав його Давидові, і вбрання́ своє, і все аж до меча свого, і аж до лу́ка свого, і аж до пояса свого. 5 І ходив Давид скрізь, куди посилав його Саул, і він подобався усьому наро́дові, а також Сауловим рабам. 6 І сталося, як вони йшли, коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то повихо́дили жінки́ зо всіх Ізраїлевих міст, — щоб співати та танцюва́ти назустріч царя Саула, із бубнами, із радістю, та з цимба́лами. 7 І викрикували ті жінки́, що грали, та й казали: „Саул повбива́в свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ 8 І дуже запалився Саулів гнів, і та річ була непри́ємна йому, і він сказав: „Давидові дали́ десятки тисяч, а мені дали́ тисячі, —

йому бракує ще тільки царюва́ння!“ 9 І від того дня й далі Саул дивився за́здри́ним оком на Давида. 10 І сталося другого дня, і напав злий дух від Бога на Саула, і він став несамові́тий в себе вдома, а Давид грав своєю рукою, як щоденно, а в Сауловій руці був спис. 11 І кинув Саул списа, кажучи про себе: „Уда́рю в Давида, і приб'ю́ його до стіни́! Та Давид два ра́зи ухили́вся від нього. 12 І боявся Саул Давида, бо з ним був Госпо́дь, а від Саула Він відступі́в. 13 І відда́лив його Саул від себе, і настанові́в його собі́ тисячником, і він вихо́див на війни, і верта́вся перед наро́дом. 14 І мав Давид пово́дження в усіх дорогах своїх, і з ним був Госпо́дь. 15 І побачив Саул, що той ма́є велике пово́дження, і налякався його. 16 А весь Ізраїль та Юда любили Давида, бо він вихо́див на війни, і верта́вся перед ними. 17 І сказав Саул до Давида: „Ось моя найстарша дочка́ Мерав, — її я дам тобі за жінку. Тільки́ будь мені хоро́рим та вою́й Госпо́дні війни!“ А про себе Саул сказав: „Нехай не буде на ньому моя рука, — а нехай буде на ньому рука филистимлян!“ 18 А Давид сказав до Саула: „Хто я, і яке життя́ моє та рід мого ба́тька в Ізраїлі, що я стану зя́тем цареви́?“ 19 І сталося, коли настав час дати Давидові Мерав, Саулову дочку́, то вона була ви́дана за жінку мехолатитянинові Адрі́їлові, 20 а Давида покохала Мелхо́ла, друга Саулова дочка́. І розпові́лі про це Саулові, і ця річ була слу́шна в оча́х його. 21 І сказав Саул про себе: Дам я її йому, і нехай вона стане йому за па́стку, — і нехай буде на ньому рука филистимлян!“ А до Давида Саул сказав удруге: „Посво́ячи́ся сього́дні зо мною“. 22 І наказав Саул своїм рабам: „Промовля́йте до Давида поті́ху, говорячи: Ось цар уподо́бав тебе собі́, а всі його раби полюбили тебе, а тепер ти посво́ячи́ся з царем“. 23 І Саулові раби говори́ли ці слова до Давидових ушей. А Давид сказав: „Чи то легко в ваших оча́х посво́ячитися з царем? Таж я лю́дина вбога та малова́жна!“ 24 І розпові́лі це раби Саула йому, говорячи: „Отак говорив Давид“. 25 І сказав Саул: „Так скажете Давидові: Не бажа́є цар заплати́ за молоду́, а бажа́є тільки сто крайни́х плоті́в филистимських, щоб пі́мститися на не́приятелях царя“. А Саул ду́мав тим зроби́ти, щоб Давид попав до руки филистимлян. 26 І його раби переказали ці слова Давидові, і ця річ була мила в Давидових оча́х, щоб посво́ячитися з царем. І в недовгому ча́сі 27 встав Давид, та й пішов він та його люди, і забив серед филистимлян двісті чоловіка. І Давид приніс їхні крайні́ плоті́, і дав їх у повному числі́ цареви́, щоб посво́ячитися з царем. І Саул дав йому за жінку дочку́ свою Мелхо́лу. 28 І побачив Саул, і пізнав, що Госпо́дь із Давидом, а Мелхо́ла, Саулова дочка́, полюбила його. 29 А Саул ще й далі боявся Давида. І Саул нена́видів Давида по всі дні. 30 І вихо́дили воювати филистимські провідники́, і бувало — скі́льки вони вихо́дили, то Давид мав найбільше пово́дження від усіх Саулових рабів. І стало ім'я́ його дуже шановане.

19 І говорив Саул до свого сина Йонатана та до всіх своїх рабів, щоб убити Давида. Та Йонатан, син Саулів, дуже кохав Давида. **21** розповів Йонатан Давидові, говорячи: „Батько мій Саул хоче вбити тебе. А тепер уранці стережися, — сиди в укритті, і сховайся. **3** А я вийду, і стану при своєму батькові на полі, де ти будеш, і я буду говорити про тебе до свого батька. І щоб побачу, те розповім тобі“. **4** І говорив Йонатан своєму батькові Саулові добре про Давида, і сказав йому: „Нехай не згрішить цар проти раба свого, проти Давида, бо не згрішив він проти тебе, а вчинки його дуже добрі для тебе. **5** І наражав він на небезпéку життя своє, і вбив филистимлянина, — і Господь учинив велике спасіння для всього Ізраїля. Ти це бачив та радів. І для чого згрішиш ти проти невинної крóви, бажаючи вбити Давида безпричинно?“ **6** І послухався Саул Йонатанового голосу. І Саул присягнув: „Як живий Господь, — не буде той убитий!“ **7** І покликав Йонатан Давида, і переказав йому Йонатан усі ті слова. І привів Йонатан Давида до Саула, і він був перед ним, як давніше. **8** А війна була далі. І вийшов Давид, і воював з филистимлянами, та й завдав їм велику порáзку, — і вони повтікали перед ним. **9** А злий дух від Господа був на Саулі, і він сидів у своїм домі, і спис його — в руці його, а Давид грав рукою. **10** А Саул хотів ударити списом у Давида, прибити його до стіни, та відхилився той перед Саулом, і він увігнав списа в стіну, а Давид утік, і був урятований тієї ночі. **11** І послав Саул посланців до Давидового дому, щоб стерегли його й щоб убили його вранці. І розповіла Давидові його жінка Мелхола, говорячи: „Якщо ти не врятуєш свого життя цієї ночі, то взавтра ти будеш забитий“. **12** І Мелхола спустила Давида через вікно, і він пішов і втік, і врятувався. **13** І взяла Мелхола домашнього божка, і поклала до ліжка, а подушку з кóзячого вóлосу поклала в головáх його, та й прикрила плащém. **14** І послав Саул посланців, щоб узяти Давида, а вона сказала: „Він хворий!“ **15** І послав Саул тих посланців побачити Давида, говорячи: „Принесить його в ліжку до мене, щоб забити його!“ **16** І ввійшли ті посланці, аж ось у ліжку домашній божок, а в головáх його — подушка з кóзячого вóлосу! **17** І сказав Саул до Мелхоли: „Нащо ти так обманіла мене, і відпустила мого ворога, і він урятувався?“ А Мелхола відказала Саулові: „Він сказав мені: Відпусти мене, бо інакше вб'ю тебе!“ **18** А Давид утік і врятувався. І прийшов він до Самуїла до Рамі, і розповів йому все, що зробив йому Саул. І пішов він та Самуїл, та й осілися в Найоті. **19** І розповіджено Саулові, говорячи: „Ось Давид у Найоті в Рамі“. **20** І послав Саул посланців, щоб узяти Давида. І вони побачили громаду пророків, що пророкувала, а Самуїл стояв над ними. І на Саулових посланців злинув Дух Божий, і пророкували й вони. **21** І розповіли про це Саулові. І послав він інших посланців, та пророкували також і вони. А Саул послав посланців ще третіх, та пророкували й вони. **22** І пішов

і він до Рамі, і прийшов аж до великої ями, що в Сеху, і запитав, і сказав: „Де Самуїл та Давид?“ А запитаний відказав: „Ось у Найоті в Рамі“. **23** І пішов він туди до Найоту в Рамі. І злінув Божий Дух також на нього, — і він усе пророкував, аж поки не прийшов у Найот у Рамі. **24** І зняв і він одєжу свою, і пророкував і він перед Самуїлом, і лежав нагій цілий той день та цілу ніч. Тому то й говорять: „Чи й Саул між пророками?“

20 І втік Давид з Найоту в Рамі, і прийшов та й сказав перед Йонатаном: „Щó я зробив, яка провина моя й який мій гріх перед батьком твоїм, що він шукає моєї душі?“ **2** А той відказав: „Борони Боже, — ти не помреш! Таж бáтько мій не робить жодної справи, великої чи справи малої, коли не відкриває на вухо мені, то чому мій батько заховає від мене цю справу? Цього не бóде!“ **3** А Давид іще присягнув та й сказав: „Добре пізнав твій батько, що я знайшов милість в очáх твоїх. І сказав він: Нехай не довідається про те Йонатан, щоб не був він засмúчений. Але як живий Господь і як жива душа твоя, — між мною та смертю не бiльше крóку!“ **4** І сказав Йонатан до Давида: „Щó підкаже душа твоя, те зроблю тобі!“ **5** І сказав Давид до Йонатана: „Ось узавтра новомісяччя, коли звичайно сиджу я з царем, щоб їсти з ним. Але ти відпусти мене, а я сховаюся в полі аж до третього вечора. **6** Якщо дійсно згадає про мене твій батько, то скажеш, що конче жадав від мене Давид, щоб йому забігти до свого міста Віфлеему, бо там річна жертва для всього роду його. **7** Якщо він скаже так: „Добре!“ то мир твоєму рабові. А якщо дійсно запалає йому гнів, то знай, що постановлене те зло від нього. **8** І зробиш милість своєму рабові, бо ти ввів свого раба в Господній заповіт із собою. А якщо є на мені провина, — убий мене ти, а до батька твого пощо мене вéсти?“ **9** І відказав Йонатан: „Борони тебе, Боже! Бо якщо справді пізнаю, що в мого батька постановлене зло, щоб прийшло на тебе, чи ж того я не розкажу тобі?“ **10** І сказав Давид до Йонатана: „Хто повідóмить мене, якщо батько твій відповість тобі жорстóке?“ **11** А Йонатан сказав до Давида: „Ходи ж, і вийдемо на поле“. І вийшли вони обидва на поле. **12** І сказав Йонатан до Давида: „Свідок Господь, Бог Ізраїлів, що післязавтра цього часу вівідаю я батька свого. Нехай скарає мене Бог, якщо тоді не пошлю до тебе, і не сповішу тебе, — **13** так нехай зробить Господь Йонатану, і так нехай додасть! А якщо моему бáтькові вгодно зробити зло тобі, то сповішу тебе, і відішлю тебе, і ти підеш у мирі, а Господь буде з тобою, як Він був із моїм бáтьком. **14** І ти, якщо я бóду ще живий, хіба не зробиш зо мною Господньої милости? Коли ж я помру, **15** то не відбирай своєї милости від дому мого навки, а навіть тоді, як Господь понищить усіх Давидових ворогів із поверхні землі. **16** І нехай пошукає Господь душі від Давидових ворогів!“ І сказав Йонатан умову з Давидовим домом. **17** І Йонатан далі присягнувся Давидові в своїй любові до нього,

бо він покохав його, як свою душу. **18** І сказав йому Йонатан: „Узавтра новомісяччя, і ти будеш згаданий, бо буде порожнє твоє місце. **19** А третього дня скоро зійдеш, і прийдеш до місця, де ти ховався у день твого чину, і сядеш при камені Азёл. **20** А я пушú три стрілі набік, ніби стріляючи собі до мети. **21** І ось пошлю я слугу: „Іди, знайди ті стріли!“ Якщо, говорячи, скажу́ я до хлопця: „Он ті стріли тут перед тобою, візьми їх“, то прихóдь, бо мир тобі, і нема нічого злого, як живий Господь!“ **22** А якщо я скажу́ до того юнака так: „Он ті стріли за тобою далі“, то втікай, бо Господь відпускає тебе. **23** А та річ, що про неї говорили ми, я та ти, — ось Господь буде свідком між мною та між тобою аж навіки!“ **24** І сховався Давид у полі. І було новомісяччя, а цар засів до їжі. **25** І сів цар на стільці своїм, як раз-у-раз, на стільці при стіні. І встав Йонатан, а Авнерів син збóку Саула, а Давидове місце було порожнє. **26** Та Саул нічого не говорив того дня, бо сказав собі: „Це випадок, Давид не чистий, бо не очистився“. **27** І сталося другого дня, на другий день новомісяччя, — було порожнє Давидове місце. І сказав Саул до сина свого Йонатана: „Чому́ не прийшов на хліб Ессеїв син і вчора, і сьогодні?“ **28** І відповів Йонатан Саулові: „Дійсно просився Давид у мене до Віфлеєму. **29** І він говорив: Пусти мене, бо в тому місті для нас родова жертва, і запросив мене брат мій. А тепер, якщо знайшов я милість в очах твоїх, нехай я побіжу́ та побачу братів моїх. Тому́ не прийшов він до царськóго столу“. **30** І запалав Саулів гнів на Йонатана, і він сказав йому: „Негідний і неслухняний сину! Чи ж не знаю я, що ти вибрав Есеевого сина на свій сором та на сором і неславу своєї матері? **31** Бо всі дні, поки Ессеїв син живий на землі, не будеш міцно стояти ані ти, ані царство твоє. А тепер пошли, і приведи́ його до мене, бо він призначений на смерть“. **32** І відповів Йонатан своєму батькові Саулові та й сказав йому: „Чому́ він буде забитий? Щó він зробив?“ **33** Тоді Саул кинув списа на нього, щоб убити його. І пізнав Йонатан, що то постановлене від батька, щоб убити Давида. **34** І встав Йонатан від столу, розпалений гнівом, і не їв хліба і другóго дня новомісяччя, бо був засмучений за Давида, бо його обр́авив його батько. **35** І сталося вранці, і вийшов Йонатан на поле, на умóвлений з Давидом час, а з ним був малий хлопець. **36** І сказав він до хлопця свого: „Побіжи, знайди ті стріли, що я вистріляю“. Хлопець побіг, а він пустив стрілу поза нього. **37** І прийшов хлопець до місця стріли, що пустив Йонатан, а Йонатан кликнув за хлопцем і сказав: „Он та стріла за тобою далі!“ **38** І кликнув Йонатан за хлопцем: „Скоро, поспіши, не ставай!“ І зібрав Йонатанів хлопець стріли, та й прийшов до свого пана. **39** А той хлопець нічого не знав, — тільки Йонатан та Давид знали ту справу. **40** І віддав Йонатан свою зброю юнакові, якого мав, та й сказав йому: „Іди, занеси це до міста!“ **41** Той юнак пішов, а Давид устав із південного бóку, і впав на обличчя своє на

землю, та й поклонився три рази. І поцілували вони один óдного, і оплакували один óдного, а Давид гірко плакав. **42** І сказав Йонатан до Давида: „Іди з миром! А що присягнули ми двоє в Господнє Ім'я, говорячи: Господь нехай буде свідком між мною та між тобою, і між насінням моїм та насінням твоїм, — нехай буде аж навіки!“ І встав Давид і пішов, а Йонатан пішов до міста.

21 І прийшов Давид до Нóва, до священика Ахімелéха. А Ахімелéх із тремтінням стрів Давида й сказав йому: „Чому́ ти сам, і нікого́ немає з тобою?“ **2** І сказав Давид до священика Ахімелéха: „Цар наказав мені справу, і до мене сказав: Нехай ніхто не знає цього, тієї справи, за якою я посилаю тебе, і яку наказав тобі. А слуг я умовив на означене місце. **3** А тепер, щó є в тебе під рукою? П'ять хлїбів дай у мою руку, або щó знайдеться“. **4** А священик відповів Давидові та й сказав: „Нема в мене звичайного хлїба під рукою, а є тільки хлїб святий, якщо твої слуги здéржалися від жінки“. **5** І відповів Давид священикові, та й сказав йому: „Так, бо жінók не було при нас як учора, так і позавчора, відкóли я вийшов, і тіла слуг були чисті. А то хлїб звичайний, особливо коли сьогодні́ замість цього́ інший хлїб у посóдині стане святим“. **6** І дав йому священик святе, бо не було там іншого хлїба, крім хлїбів показних, що були зняті з-перед Господнього лица, щоб покл́асти теплий хлїб того дня, коли його забирають. **7** А там того дня знахóдився один із Саулових рабів перед Господнім лицем, а ім'я йому Доег, ідумéянин, провідник пастухів, яких мав Саул. **8** І сказав Давид до Ахімелéха: „Чи нема тут у тебе під рукою списа або мечá? Бо я не взяв до своєї руки ані меча свого, ані іншої збрóї своєї, бо царська справа була на́гла“. **9** А священик сказав: „Є меч филистїмлянина Голїята, що ти вбив його в долині Ела, — ось він за ефóдом, загóрнений одежею. Якщо візьмеш його собі, — візьми, бо тут нема іншого, окрім нього“. І сказав Давид: „Нема іншого такого, як він, — дай його мені!“ **10** І встав Давид, і втікав того дня перед Саулом, і прибув до Ахіша, царя гáтського. **11** І сказали до нього Ахішеві раби: „Чи ж не цей Давид цар Краю? Хіба ж не про нього співають у т́анцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч своїх“. **12** І заховав Давид ті слова́ в своєму серці, і сильно боявся Ахіша, царя гáтського. **13** І змінив він свій рóзум на їхніх очах, і шалів при них, і бив по двéрях брами, і пускав сліну свою на свою бóроду. **14** І сказав Ахіш до своїх рабів: „Ось бачите чоловіка, що схóдить із розуму. Нащо привели́ його до мене? **15** Чи мені бракує безумних, що ви привели́ його, щоб схóдив із розуму передо мною? Чи такий може вхóдити до мого дому?“

22 І пішов Давид звідти, і втік до печери Адуллám. А брати його та весь дїм батька його почули про це, та й посхóдилися до нього туди. **2** І позбиралися

до нього кожен пригноблений, і кожен, хто був задвожений, і кожен огрченений в душі, — і він став над ними провідником. І було їх із ним близько чотирьох сотень люда. 3 І пішов Давид ізвідти до Моавської Міцпи, та й сказав до моавського царя: „Нехай прийде батько мій та мати моя, і будуть із вами, аж поки я буду знати, що зробить мені Бог“. 4 І він привів їх до моавського царя, і вони осілися з ним на всі дні Давидового перебування в твердині. 5 А пророк Гад сказав до Давида: „Ти не будеш сидіти в твердині, — іди, і перейдеш собі до Юдиного країю!“ І пішов Давид, і прийшов до лісу Херет. 6 І почув Саул, що пізнаний Давид та люди, хто з ним. А Саул сидів у Гів'ї під тамариском на узгір'ї, а спис його був у руці його, і всі його раби стояли при ньому. 7 І сказав Саул до слуг своїх, що стояли при ньому: „Послухайте, вениамінівці! Чи вже ж Ессєїв син дасть усім вам поля та виноградники? Чи вже ж настановить усіх вас тисячниками та сотниками, 8 що всі ви змовилися на мене, і не донесли до вуха мого, що син мій склав умову з Ессєєвим сином, і ніхто з вас не змилосердився надо мною, і не відкрив мені, що син мій поставив мого раба чатувати на мене, і те діється і цього дня?“ 9 І відповів ідумєянин Доег, — а він стояв при Саулових слугах, — і сказав: „Я бачив Ессєєвого сина, що приходив до Нова, до Ахімелєха, Ахітувового сина, 10 і він питав для нього Господа, і дав йому поживи на дорогу, і дав йому меча філістимлянина Голяїта“. 11 І послав цар покликати священника Ахімелєха, сина Ахітувового, та весь дім його батька, священників, що в Нові. І всі вони прибули до царя. 12 А Саул сказав: „Слухай но, сину Ахітувів!“ А той відказав: „Ось я, мій пане!“ 13 І сказав до нього Саул: „Нащо ви змовилися на мене, ти та Ессєїв син, коли ти дав йому хліба та меча, і питав для нього Бога, щоб повстав він на мене й чигав, як цього дня?“ 14 І відповів Ахімелєх цареві та й сказав: „А хто серед усіх рабів твоїх вірний, як Давид, царів зять, і має прїступ до тайної ради, і шанований у твоєму домі? 15 Хіба сьогодні зачав я питати для нього Бога? Борони мене Боже! Нехай цар не кладе закиду на раба свого та на весь дім батька мого, бо в усьому тому твій раб не знає нічого, — ані малбго, ані великого“. 16 А цар сказав: „Конче помреш, Ахімелеху, ти та весь дім батька твого!“ 17 І сказав цар слугам, що стояли при ньому: „Підійдіть, і побивайте Господніх священників, бо й їхня рука разом із Давидом, бо вони знали, що втікає він, та не донесли до вуха мого“. Та не хотіли цареві раби простягнути своєї руки, щоб дїткнулися до Господніх священників. 18 Тоді цар сказав до Доега: „Підійди ти, і вдар священників!“ І підійшов ідумєянин Доег, та й ударив священників, — і вбив того дня вісімдесят і п'ять чоловіка, що носять льяного ефода. 19 А Нов, священиче місто, цар побив вістряем меча все, — від чоловіка й аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, і вола, і осла, і дрібну худобину, — усе побив вістряем меча. 20 Та втік один син Ахімелєха,

Ахітувового сина, а ім'я йому: Евїятар. І втік він до Давида. 21 І Евїятар доніс Давидові, що Саул повбивав Господніх священників. 22 А Давид сказав до Евїятара: „Я знав того дня, що там ідумєянин Доег, який конче розповість Саулові. Я став причиною загибелі всіх душ дому твого батька! 23 Зостанься ж зо мною, не бійся, бо той, хто шукатиме моєї душі, шукатиме й душі твоєї, та ти будеш стерезений у мене“.

23 І донесли Давидові, говорячи: „Ось філістимляни облягли Кеїлу, і грабують клїни“. 2 І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи підю й переможу тих філістимлян?“ А Господь сказав до Давида: „Іди, — і поб'єш філістимлян та спасеш Кеїлу“. 3 А Давидові люди сказали до нього: „Ось ми боїмося тут у Юді, а що ж буде, коли підемо в Кеїлу, проти філістимських лав?“ 4 А Давид ще далі питався Господа, і Господь відповів та сказав йому: „Устань, зійди до Кеїли, бо Я даю філістимлян у твою руку“. 5 І пішов Давид та люди його до Кеїли, та й воював із філістимлянами, і зайняв їхню худобу, і наніс їм велику поразку. І спас Давид мешканців Кеїли. 6 І сталося, коли втік Евїятар, син Ахімелєха, до Давида в Кеїлу, то ефод був у його руці. 7 А Саулові донесено, що Давид увійшов у Кеїлу. І сказав Саул: „Бог віддав його в мою руку, бо він замкнув себе, коли ввійшов до міста з воротами та засувом“. 8 І скликав Саул увесь народ на війну, щоб зійти до Кеїли облягти Давида та людей його. 9 І дізнався Давид, що Саул задумєє лихо на нього, і сказав до священника Евїятара: „Принеси ефода!“ 10 І Давид сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Дослухуючися, чув Твій раб, що Саул хоче ввійти до Кеїли, щоб вигубити місто через мене. 11 Чи видадуть мене громадяни Кеїли в його руку? Чи зійде Саул, як чув твій раб? Господи, Боже Ізраїлів, розповіж же Своєму рабові!“ І сказав Господь: „Зійде“. 12 І запитався Давид: „Чи видадуть громадяни Кеїли мене та людей моїх у Саулову руку?“ А Господь сказав: „Видадуть“. 13 І встав Давид та його люди, близько шости сотень чоловіка, та й вийшли з Кеїли, і ходили, де можна було ходити. А Саулові донесено, що Давид утік із Кеїли, і він занехаяв похід. 14 І осівся Давид у пустині в твердинях, і осівся на горі в пустині Зіф. А Саул шукав його повсякденно, та Бог не дав його в руку йому. 15 І побачив Давид, що Саул вийшов шукати душі його, а Давид пробував у пустині Зіф у Хореші. 16 І встав Йонатан, Саулін син, і пішов до Давида до Хорешу, і зміцнив його на дусі в Бозі, 17 та й сказав до нього: „Не бійся, бо не знайде тебе рука мого батька Саула! І ти будеш царювати над Ізраїлем, а я буду тобі заступником. І це знає й батько мій Саул“. 18 І вони обидва склали умову перед Господнім лицем. І осівся Давид у Хорешу, а Йонатан пішов до свого дому. 19 А зіфєяни прийшли до Саула до Гів'ї, говорячи: „Ось Давид ховається в нас у твердинях у Хорешу, на взгір'ї Хахіла, що з півдня від Ешішону. 20

А тепер, за всім жаданням своєї душі, о царю, конче зійди, а нам — хіба видати його в цареву руку“. 21 І сказав Саул: „Благословенні ви в Господа, бо змилосо́рдилися надо мною! 22 Ідіть же, приготуйте ще, і розпізнайте, і побачте місце його, де буде нога його, хто його там бачив, бо казали мені: сильно хитрує він! 23 І подивіться, і розізнайте всі схованки, де він ховається, і вернетесь до мене з певною звісткою, — і я піду з вами. І буде, якщо він є в Краю, то пошукаю його по всіх Юдиних тисячах“. 24 І встали вони, і пішли в Зіф перед Саулом. А Давид та його люди були в Маонській пустині в Араві, на південь від Ешімону. 25 А Саул та його люди пішли шукати. І донесли про це Давидові, і він зійшов до Сели, і спинився в Маонській пустині. А Саул прочув, та й гнався за Давидом до Маонської пустині. 26 І пішов Саул з цього боку гори, а Давид та його люди — з того боку гори. І поспішав Давид відійти перед Саулом, а Саул та люди його оточували Давида та людей його, щоб схопити їх. 27 І прийшов посланець до Саула, говорячи: „Іди поспішно, бо филистимляни кинулися на Край!“ 28 І вернувся Саул з погоні за Давидом, і пішов навперейми филистимлян. Тому то назвали ім'я тому місцю: Села-Гаммахлектот. 29 А Давид вийшов звідти, і осівся в твердінях Ен-Геді.

24 І сталося, як вернувся Саул із погоні за филистимлянами, то донесли йому, говорячи: „Ось Давид у пустині Ен-Геді“. 2 І взяв Саул три тисячі війська, вибраних з усього Ізраїля, і пішов шукати Давида та людей його на поверхні газельських скель. 3 І прийшов він до кошар на отари при дорозі, а там печера. І Саул увійшов туди для потреби, а по боках печери сиділи Давид та люди його. 4 І сказали люди Давида до нього: „Оце той день, що Господь говорив до тебе: Ось Я даю ворога твого в твою руку, і ти зробиш йому, як буде добре в твоїх очах“. А Давид устав, і тихо відтяв по́лу Саулового плаща. 5 І сталося потім, і серце Давидове все докоряло йому, що він відтяв по́лу Саулового плаща. 6 І сказав він до своїх людей: „Борони мене, Господи, щоб зробити ту річ моему панові, Господньому помазанцеві, щоб простягнути руку свою на нього, бо він — помазанець Господній!“ 7 І Давид стримав цими словами людей своїх, і не дав їм повстати на Саула. А Саул устав із печери, і пішов дорогою. 8 А потому Давид устав, і вийшов із печери, та й закричав за Саулом, говорячи: „Пане мій, о царю!“ А Саул озирнувся назад, а Давид схилився обличчям до землі та й поклонився. 9 І сказав Давид до Саула: „Нащо ти слухаєш слів того, хто каже: Давид хоче тобі зла? 10 Ось цього дня очі твої бачать те, що Господь дав був тебе сьогодні в мою руку в печері. І радили мені забити тебе, та я змилосо́рдився над тобою й сказав: Не простягну своєї руки на свого пана, бо він — помазанець Господній! 11 І подивися, батьку мій, і поглянь на по́лу плаща свого в моїй руці, бо

коли я відрізував цю по́лу плаща твого, то я не забув тебе. Пізнай та побач, що в моїй руці нема зла та гріха, і не згрішив я проти тебе, а ти чига́еш на душу мою, щоб забрати її! 12 Нехай розсудить Господь між мною та між тобою, і нехай пімститься Господь тобі за мене, а моя рука не буде на тобі! 13 Як говорить стародавня приказка: Від безбожних виходить безбожність, а моя рука не буде на тобі! 14 За ким вийшов Ізраїлів цар? За ким ти ганяєшся? За мертвим псом, за однією клюмою? 15 І нехай буде Господь за суддю, і нехай Він розсудить між мною та між тобою. І побачить Він, і заступиться за мою справу, і висудить мене з твоєї руки“. 16 І сталося, як Давид скінчив говорити ці слова до Саула, то Саул сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давиде?“ І підняв Саул голос свій, та й заплакав. 17 І сказав він до Давида: „Справедливіший ти від мене, бо ти робиш мені добро, а я робив тобі лихо. 18 Бо ти сьогодні засвідчив, що зробив зо мною добро тим, що Господь видав мене в твою руку, а ти не вбив. 19 Як чоловік знайде свого ворога, то хіба відпускає його доброю дорогою? І Господь відплатить тобі добром за те, що ти зробив мені цього дня. 20 А тепер я ось пізнав, що дійсно будеш ти царювати, і стане в руці твоїй Ізраїлеве царство. 21 А тепер присягни мені Господом, що не вигубиш насіння мого по мені, і що не вигубиш імені мого з дому батька мого“. 22 І Давид заприсягнув Саулові. І пішов Саул до дому свого, а Давид та люди його ввійшли до твердіни.

25 І вмер Самуїл, і зібрався увесь Ізраїль, та й оплакував його, і поховали його в його домі в Рамі. А Давид устав, і пішов у пустину Паран. 2 І був чоловік у Ма́бні, а оселя його на Кармелі, і цей чоловік був дуже багатий, і мав три тисячі дрібної худоби та тисячу кіз. І був він на Кармелі, коли стригли отару його. 3 А ім'я тому чоловікові Навал, а ім'я жінці його Авігаїл. А жінка та була доброго розуму та вродлива, чоловік же той був жорсткий та злочинний, із роду Калева. 4 А Давид почув у пустині, що Навал стриже свою отару. 5 І послав Давид десять хлопців. І сказав Давид до тих хлопців: „Вийдіть на Кармел, і прийдете до Навала й запитаете його в моєму йменні про мир, 6 та й скажете так братові моему: І тобі мир, і дому твоему мир, і, всьому, що твое, мир! 7 А тепер почув я, що в тебе стрижуть. Пастухи твої були з нами, — ми не кривдили їх, і нічого не пропало їм по всі дні перебування їх на Кармелі. 8 Запитай своїх слуг, і вони розповідать тобі. І нехай знайдуть в очах твоїх милість мої хлопці, що доброго дня ми прийшли. Дай же рабам своїм та синові своєму Давидові, що знайде рука твоя!“ 9 І прийшли Давидові хлопці, і промовили до Навала, в імені Давида, усі ці слова. І спинилися. 10 І відповів Навал Давидовим рабам, і сказав: „Хто такий Давид та хто Єссеїв син? Сьогодні намно́жилося рабів, що виривають кожен від пана свого! 11 І я візьму хліб свій і воду свою та зарізане, що нарізав я для

своїх стриживів, та й дам лю́дям, яких не знаю, звідки то вони?" **12** І Давидові хлопці пішли назад на свою дорогу, і вернулися, і прийшли, і розповіли йому всі ці слова. **13** А Давид сказав до людей своїх: „Приперезіть кожен меча свого!“ І приперезали кожен меча свого, і приперезав і Давид свого меча. І вийшло за Давидом близько чотирьох сотень чоловіка, а дві сотні осталися при речáх. **14** А один хлопець із Навалових слуг доніс Авігаїл, Навалові жінці, говорячи: „Ось Давид послав був із пустині посланців, щоб привітати нашого пана, а він кинувся на них. **15** А ті люди дуже добрі для нас, і не були ми покривджені, і нічого нам не пропало за всі дні, коли ми ходили з ними, як були ми на полі. **16** Муром були вони над нами і вночі, і вдень повсякчас, коли ми були з ними, як ми пасли отари. **17** А тепер пізнай та побач, що зробиш, бо дозріло зло на нашого пана та на весь дім його. А він негідний, із ним не можна говорити“. **18** Тоді Авігаїл поспішно взяла двісті хлібів, і два бурдюки вина, і п'ятеро приготовлених з отари, і п'ять сеїв пряженого зёрна, а сто — родзінок, та двісті — сущених фіг. І склала це на ослів. **19** І сказала вона до своїх слуг: „Ідіть передо мною, а я ось піду за вами“. **20** І сталося, як вона їхала на ослі й спускалася в гірськóму укритті, аж ось Давид та люди його сходять навперейми їй. І вона стрінула їх. **21** А Давид, сказав: „Надармо же пильнував я все, що належить тому чоловікові в пустині, і зо всього його нічого не пропало. Та він вернув мені і зло за добро! **22** Так нехай зробить Бог Давидовим ворогам, і так нехай додасть, якщо я позооставлю до ранку зо всього належного йому бодай те, що мочиться до стіни!“ **23** А Авігаїл побачила Давида, і поспішно зійшла з осла, і впала перед Давидом на обличчя своє, та й вклонилася до землі. **24** І впала вона до ніг його та й сказала: „На мені самій, пане мій, ця провина! І дозволь говорити твоїй невільниці до ушей твоїх, а ти послухай слів своєї невільниці. **25** Нехай же пан мій не кладе свого серця на цього негідного чоловіка, на Нава́ла, бо яке ім'я його, такий він: Нава́л ім'я йому́, і глупо́га з ним! А я, невільниця твоя, не бачила хлопців мого пана, що ти послав. **26** А тепер, мій пане, — як живий Господь і як жива душа твоя! — Господь стримає тебе, щоб ти не ввійшов до пролиття́ крові, і щоб рука твоя не допомогла в цьому тобі! А тепер нехай стануть, як Нава́л, вороги твої та ті, що шукають зла на пана мого! **27** А оце дарунок, якого принісла твоя невільниця своєму панові, буде да́ний хлопцям, що служать моєму панові. **28** Прости ж провину невільниці своєї, бо конче зробить Господь моему панові вірний дім, бо пан мій прова́дить війни Господні, і зло не буде знайдене в тобі за твоїх днів. **29** І хоч повстане хто гнати тебе, і шукати твоєї душі, то буде душа мого пана зв'язана у в'язці живих із Господом, Богом твоїм, а душу ворогів твоїх — нехай Він її кине, як із пра́щі! **30** І станеться, коли Господь зробить моему панові все добре, що говорив про тебе, і настановить тебе володарем над Ізраїлем,

31 то це не буде тобі на спотика́ння та на споку́су серця мого пана, як коли б пролив ти надармо кров, і пан мій пімстився сам. А коли Господь зробить добро моему панові, то ти згадаєш про свою невільницю!“ **32** І сказав Давид до Авігаїл: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що послав тебе на це навпроти мене! **33** І благословенний розум твій, і благословенна ти, що стримала мене цього дня, щоб я не пішов на пролиття́ крові, і щоб рука моя не відімстила за мене. **34** Але — живий Господь, Бог Ізраїлів, що стримав мене зроби́ти тобі зло, бо коли б ти була не поспішила, і не прийшла назустріч мені, то до світла ранку Навалові не zostавлено б навіть те, що мочиться до стіни!“ **35** І взяв Давид із руки її те, що вона принісла йому, а їй сказав: „Іди з миром до свого дому! Бачиш, — я послухався голосу твого, і простив тобі!“ **36** І прийшла Авігаїл до Нава́ла, аж ось у нього прийняття́ в його домі, немов прийняття́ царське! А Навалове серце було веселе в ньому, і він був дуже п'яний. І вона не розповіла йому нічого, — ані малого, ані великого аж до світла ранку. **37** І сталося, вранці, коли Нава́л витверезився, то жінка його розповіла йому про цю справу. І завмерло йому серце в його середині, і він став, як камінь. **38** І сталося днів через десять, і вразив Господь Нава́ла, і той помер. **39** І почув Давид, що Нава́л помер, і сказав: „Благословенний Господь, що розсудив справу обра́зи моєї від Нава́ла, а раба Свого стримав від зла, — зло Нава́ла звернув Господь на його го́лову!“ І Давид послав, і говорив про Авігаїл, щоб узяти її собі за жінку. **40** І прийшли Давидові раби до Авігаїл на Карме́л, і промовляли до неї, говорячи: „Давид послав нас до тебе, щоб узяти тебе йому за жінку“. **41** А вона встала, і вклонилася лицем до землі, та й сказала: „Ось твоя служниця готова стати невільницею, щоб мити но́ги рабів пана мого!“ **42** І Авігаїл поспішно встала, і сіла на осла, а п'ятеро служанок її йшли при но́гах її. І пішла вона за Давидовими посланцями, та й стала йому за жінку. **43** А Ахіноам узяв Давид з Ізреелу, і вони обидві стали йому за жінок. **44** А Саул віддав дочку́ свою Мелхóлу, Давидову жінку, Палтієві, Лаїшевому синові, що з Галліму.

26 І прийшли зіфе́яни до Саула до Гів'ї, говорячи: „Он Давид ховається на взгір'ях Гахіли навпроти Ешімону!“ **2** І встав Саул, і зійшов у пустиню Зіф, а з ним три тисячі чоловіка, ви́браних із Ізраїля, щоб шукати Давида в пустині Зіф. **3** І таборував Саул на згір'ї Гахіли, що навпроти Ешімону, на дорозі. А Давид пробува́в у пустині, і побачив, що Саул вийшов за ним до пустині. **4** І послав Давид підглядачів, і довідався, що Саул дійсно прийшов. **5** А Давид устав, і прийшов до місця, де таборува́в Саул. І Давид побачив те місце, де лежав Саул та Авне́р, син Нерів, керівнік його війська. А Саул лежав у та́борі, а наро́д таборува́в навколо нього. **6** І звернувся Давид, і сказав до хіттєянина Ахімеле́ха та до Авша́я, Церуевого сина, Йоавого брата,

говорячи: „Хто зійде зо мною до Саула до табору?“ І сказав Авішай: „Я зійду з тобою!“ 7 І прийшов Давид та Авішай до Саулового народу вночі, аж ось Саул лежить, — спить у таборі, а спис його встромлений у землю в приголів'ї його, а Авнер та народ лежать навколо нього. 8 І сказав Авішай до Давида: „Сьогодні Бог видав твого ворога в руку твою, а тепер проколюй я його списом аж до землі одним ударом, і не повторю йому!“ 9 І сказав Давид до Авішай: „Не губи його, бо хто простягає руку свою на Господнього помазанця, і був невинний?“ 10 І сказав Давид: „Як живий Господь, — тільки Господь уразить його: або прийде день його — і він помре, або він піде на війну і загине. 11 Борони мене, Господи, простягнути свою руку на Господнього помазанця! А тепер візьми цього списа, що в приголів'ї його, та горня води, і ходімо собі!“ 12 І взяв Давид списа та горня води з Саулового приголів'я, та й пішли собі. І ніхто не бачив, і не знав, і не збудився, бо всі вони спали, бо на них упав сон від Господа. 13 І перейшов Давид на той бік, і став здалека на верховині гори, а між ними — велика прросторинь. 14 І крикнув Давид до народу та до Авнера, Нерового сина, говорячи: „Чи ж не відповіси, Авнере?“ А Авнер відповів та сказав: „Хто ти, що кликав до царя?“ 15 І сказав Давид до Авнера: „Чи ти не муж? І хто рівний тобі в Ізраїлі? І чому не пильнував ти свого пана, царя? Бо приходив один із народу, щоб погубити царя, твого пана. 16 Не добра це річ, що ти зробив! Як живий Господь, — ви повинні померти, бо не пильнували ви пана свого, Господнього помазанця! А тепер побач, де царів спис, та де горня води, що були в приголів'ї його?“ 17 І пізнав Саул Давидів голос, та й сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давіде?“ А Давид сказав: „Мій голос, пане мій, царю!“ 18 І далі сказав: „Нащо то пан мій ганяється за своїм рабом? Бо що я зробив, і яке зло в моїй руці? 19 А тепер нехай пан мій, цар, послухає слів свого раба. Якщо Господь намовив тебе проти мене, то нехай це станеться запашною жертвою, а якщо людські сини, — прокляті вони перед Господнім лицем, бо вони відігнали мене сьогодні, щоб я не належав до Господнього спадку, говорячи: „Ди, служи іншим богам!“ 20 А тепер нехай не проллється моя кров на землю перед Господнім лицем, бо вийшов Ізраїлів цар шукати однієї блохи, як женуть куропатву в горах!“ 21 І сказав Саул: „Прогрішив я! Вернися, сину мій, Давіде, бо не вчиню вже тобі зла за те, що дорогє було мое життя в очах твоїх цього дня. Оце був я нерозумний, і дуже багато помилявся“. 22 А Давид відповів та й сказав: „Ось царів спис, — і нехай прийде один із слуг, і нехай його візьме. 23 А Господь відплатить кожному за його справедливість та правду його, — що Господь дав тебе сьогодні в руку мою, та я не хотів підіймати своєї руки на Господнього помазанця. 24 І ось, — яке велике було життя твоє цього дня в очах моїх, таке велике нехай буде мое життя в очах Господа, і нехай він урятує мене від усякого ўтиску!“ 25 І сказав Саул

до Давида: „Благословенний ти, сину мій Давіде! І ти дійсно зробиш, і дійсно зможеш ти!“ І пішов Давид на свою дорбгу, а Саул вернувся на своє місце.

27 І сказав Давид у серці своїм: „Колись я попадуся в Саулову руку. Нема мені ліпшого, як, утікаючи, утечу до филистимського краю, — і відмовиться від мене Саул, щоб шукати мене вже по всій Ізраїлевій країні, і я втечу від руки його“. 2 І встав Давид, і перейшов він та шість сотень чоловіка, що з ним, до Ахіша, Маохового сина, гатського царя. 3 І осівся Давид з Ахішем у Гаті, він та люди його, кожен із домом своїм, Давид та дві жінки його: ізреелітка Ахінбан та Авігаїл, колишня жінка Навалола, кармелітка. 4 І донесено Саулові, що Давид утік до Гату, і він більш уже не шукав його. 5 А Давид сказав до Ахіша: „Якщо я знайшов милість в очах твоїх, нехай дадуть мені місце в одному з міст цієї землі, і нехай я осяду там. І чого сидітиме раб твій у місті твого царства разом із тобою?“ 6 І дав йому Ахіш того дня Ціклаг, чому належить Ціклаг Юдиним царям аж до цього дня. 7 А число днів, що Давид сидів на филистимській землі, було рік та чотири місяці. 8 І сходів Давид та люди його, і нападали на Гешуреянина, і на Гірзеянина, і на Амаликитянина, бо вони мешканці цього краю відвіку, аж доти, як іти до Шуру, і аж до єгипетського краю. 9 І побивав Давид той край, і не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, і забирав худобу дрібну та худобу велику, і осли, і верблюди, і одежу, — і вертався, і приходив до Ахіша. 10 І питався Ахіш: „На кого нападали ви сьогодні?“ А Давид казав: „На південь Юдин, і на південь Єрахмеелеянина, і на південь Кенеянина“. 11 А Давид не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, щоб привести до Гату, говорячи: „Щоб не донесли на нас, кажучи: Так зробив Давид, і такий його звичай по всі дні, коли сидів на филистимській землі“. 12 І вірив Ахіш Давидові, говорячи: „Справді обріднув він своєму народові в Ізраїлі, і буде мені за вічного раба!“

28 І сталося тими днями, і зібрали филистимляни свої військові табори, щоб воювати з Ізраїлем. І сказав Ахіш до Давида: „Щоб ти певно знав, що вийдеш зо мною в таборі, ти та люди твої“. 2 І сказав Давид до Ахіша: „Тому тепер ти пізнаєш, що зробить твій раб“. А Ахіш сказав до Давида: „Тому то зроблю тебе сторожем моєї голови по всі дні“. 3 А Самуїл тоді помер, і оплакував його весь Ізраїль, і поховали його в Рамі, у його місті. А Саул повиганяв із Краю ворожбитів та віщунів. 4 І зібралися филистимляни, і прийшли, і таборували в Шунемі. А Саул зібрав усього Ізраїля, і таборували в Гілбоа. 5 І побачив Саул филистимський табір та й злякався, і сильно затремтіло йому серце. 6 І питався Саул Господа, та не відповів йому Господь ані в снах, ані урїмом, ані пророками. 7 І сказав Саул до своїх рабів: „Пошукайте мені жінку ворожку, і я підду до неї, і запитаю її“. І відповіли йому раби його: „Ось жінка ворожка, в

Ен-Дорі“. 8 І перебрався Саул, і надів іншу одежу, і пішов він та двоє людей з ним, і прийшли до тієї жінки вночі. А він сказав: „Поворожи мені, і виклич мені тогб, кого скажу тобі“. 9 А та жінка відповіла йому: „Ти ж знаєш, що зробив Саул, — що в Краю він вигубив ворожитів та віщунів. І нащо ти важиш на мою душу, щоб забити її?“ 10 І Саул присягнув їй Господом, говорячи: „Як живий Господь, — не спіткає тебе вина за цю річ!“ 11 І сказала та жінка: „Кого я викличу тобі?“ А він відказав: „Самуїла виклич мені“. 12 І побачила та жінка Самуїла, та й крикнула сильним голосом! І сказала та жінка до Саула, говорячи: „Нащо ти обманив мене, — таж ти Саул!“ 13 І сказав їй цар; „Не бійся! Але що ти бачиш?“ А та жінка відказала Саулові: „Я бачу ніби богів, що виходять із землі!“ 14 І він їй сказав: „Який його вид?“ А та відказала: „Виходить старий чоловік, зодягнений у довгу одежу“. І Саул пізнав, що то Самуїл, і схилив своє обличчя до землі, та й уклонився. 15 І сказав Самуїл до Саула: „Нащо ти непокоїш мене, мене викликаючи?“ А Саул сказав: „Дуже тяжко мені, — филистимляни воюють зо мною, а Бог відступився від мене, і не відповідає мені вже ані через пророків, ані в снах. І покликав я тебе, щоб ти навчив мене, щоб я маю робити“. 16 І сказав Самуїл: „І нащо ти питаєш мене, коли Господь відступився від тебе, і став із твоїм ворогом? 17 І Господь зробив йому, як говорив був через мене, — Господь узяв царство з твоєї руки, і дав його твоєму ближньому, — Давидові. 18 Як ти не слухався Господнього голосу, і не виконав полум'яного гніву Його на Амаліка, тому Господь зробив тобі цю річ цього дня. 19 І Господь віддав із тобою також Ізраїля до руки филистимлян. А взавтра ти та сини твої будете разом зо мною; також Ізраїлевого табору віддасть Господь до руки филистимлян“. 20 І Саул відразу повалився на землю всім своїм зростом, — сильно він злякався Самуїлових слів, та й сили не було в ньому, бо не їв він хліба цілий той день та цілу ту ніч. 21 І підійшла та жінка до Саула й побачила, що він дуже пригнічений. І сказала до нього: „Ось невілниця твоя послухалася твого голосу, — і наразіла життя своє на небезпеку, бо я послухалася слів твоїх, що ти говорив мені. 22 А тепер ти послухай також голосу своєї невілници, — я покладу перед тобою шматок хліба, а ти з'їж і буде в тобі сила, коли підеш дорогою“. 23 А він відмовився й сказав: „Не буду їсти!“ Та сильно просили його слуги його та тая жінка, — і він послухався їхнього голосу. І звівся він із землі, і всівся на ліжку. 24 А та жінка мала в домі годіване теля, — і поспішно зарізала його. І взяла вона муки й замісила, і спекла з того пріснє. 25 І принісла те перед Саула та перед слуг його, — і вони їли. Потім устали й пішли тієї ночі.

29 І зібрали филистимляни всі свої війська до Афеку, а Ізраїль таборував в Аїні, що в Їзреелі. 2 А филистимські князі переходили за сотнями та за

тисячами, Давид же та люди його йшли накінці разом з Ахішем. 3 І казали филистимські князі: „Що це за євреї?“ А Ахіш відказав филистимським князям: „Таж це Давид, раб Саула, Ізраїлевого царя, що був зо мною певний час, чи то роки, а я не знайшов у ньому нічого злого від дня його приходу аж до дня цього.“ 4 І гнівалися на нього филистимські князі. І сказали йому филистимські князі: „Заверни тогб чоловіка, і нехай він вернеться до свого місця, де ти призначив йому, і нехай він не йде з нами на війну, і не стане нам противником на війні. І чим він може подібатися своєму панові? Хіба головами цих людей? 5 Чи ж це не той Давид, що про нього співали в танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ 6 І покликав Ахіш Давида, і сказав до нього: „Як живий Господь, — ти правдивий, і в моїх очах добрий твій вихід та вхід твій зо мною в таборі, бо я не знайшов у тобі зла від дня приходу твого до мене аж до цього дня. Та в очах князів ти не добрий. 7 А тепер вернися та йди в мирі, і не зробиш зла в очах филистимських князів“. 8 А Давид сказав до Ахіша: „Що ж зробив я? І що ти знайшов у своєму рабові від дня, коли став я перед твоїм обличчям, аж до цього дня, що я не вйду й не буду воювати з ворогами мого пана, царя?“ 9 І відповів Ахіш і сказав до Давида: „Знаю я, що ти добрий в очах моїх, немов Ангол Божий. Та филистимські князі сказали: Нехай не йде він із нами на війну! 10 А тепер устань рано вранці ти та раби пана твого, що прийшли з тобою. І повставайте рано вранці, і як вам розсвіне, ідіть!“ 11 І встав рано вранці Давид та люди його, щоб піти ранком і вернутися до филистимського краю. А филистимляни пішли до Ізраїля.

30 І сталося, коли Давид та люди його йшли до Ціклагу, третього дня, то амалікітяни вдерлися до півдня та до Ціклагу, — і побили Ціклаг та спалили його огнем. 2 І позабирали вони до неволі жінок, що були в ньому, від малюго аж до великого, нікого не забили, але забрали, та й пішли своєю дорогою. 3 І прийшов Давид та його люди до того міста, а воно спалене огнем! А їхні жінки, та сини їхні, та їхні дочки — забрані в неволю. 4 І підніс Давид та народ, що з ним, свій голос, та й плакали, аж поки не стало їм сили плакати. 5 І були взяті до неволі обидві Давидові жінки: ізреелітка Ахіноам та Авігаїл, колишня жінка кармелітянина Навала. 6 І було Давидові дуже гірко, бо народ говорив, щоб його вкаменувати, бо засмутилася душа всього народу, — кожен обурився за синів своїх та за дочок своїх. Та Давид зміцнівся Господом, Богом, своїм. 7 І сказав Давид до священника Евіятара, Ахімелéхового сина: „Принеси до мене ефода!“ І Евіятар приніс ефода до Давида. 8 І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи мені гнатися за тією ордою, чи дожену її?“ А він відказав йому: „Женися, бо конче доженеш, і конче визволиш“. 9 І пішов Давид, він та шість сотень люда,

що з ним, і вони прийшли аж до потоку Бесор; а відсталі спинилися. **10** І гнався Давид, він та чотири сотні чоловіка. А двісті люда спинилися, бо були слабкі, щоб перейти потоку Бесор. **11** І знайшли вони в полі єгиптянина, і привели його до Давида, і дали йому хліба, а він їв, і напоїли його водою. **12** І дав йому половину грудки сушених фіг та дві в'язки родзійнок. І він з'їв, і вернувся дух його до нього, бо він не їв хліба та не пив води три дні та три ночі. **13** І запитав його Давид: „Чий ти та звідкіля ти?“ А той відказав: „Я єгипетський юнак, раб амаликитянина. Та покинув мене пан мій, бо я захворів три дні тому. **14** Ми були вдерлися на південь керетеїв, і на той, що Юдин, та на південь Калева. А Ціклаг ми спалили огнем“. **15** І сказав йому Давид: „Чи не заведеш мене до тієї орди?“ А той відповів: „Присягни мені Богом, що не вб'єш мене, і що не відаси мене в руку мого пана, то спроваджу тебе до тієї орди“. **16** І він спровадив його, аж ось — вони розпоршені по поверхні всієї тієї землі, їдять та п'ють та святкують з приводу всієї тієї великої здобичі, що вони набрали з филистимського краю та з Краю Юдиного. **17** І бив їх Давид від ранку аж до вечора наступного дня, і не втік із них ніхто, крім чотирьохсот чоловіка хлопців, що повсідали на верблюдів, і повтікали. **18** І врятував Давид усе, що побирав був Амалик. І обидві свої жінки Давид урятував. **19** І не пропало їм нічого: усе, від мало́го й аж до великого, і аж до синів та дочок, і від здобичі, і аж до всього, що ті взяли були собі, — усе вернув Давид! **20** І взяв Давид усю худобу дрібну та худобу велику, а ті, що йшли перед тією чередою, говорили: „Це Давидова здобич!“ **21** Потому прийшов Давид до тих двохсот людей, що були слабкі, щоб іти за Давидом, і що їх він лишив був при потоці Бесор, а вони повиходили назустріч Давидові та назустріч народові, що з ним. І підійшов Давид до народу, і запитався їх про мир. **22** І стали говорити всі люди злі та негідні з тих людей, що ходили з Давидом, та й сказали: „Вони не ходили з нами, тому не дамо їм зо здобичі, що ми відняли, бо кожному дамо тільки жінок його та синів його, нехай відведуть, і нехай ідуть!“ **23** А Давид сказав: „Не робіть так, браття мої, з тим, що дав нам Господь, і пильнував нас, і дав орду, що йшла на нас, у нашу руку. **24** А хто послухає вас у такій речі? Бо яка частина того, хто ходив до бою, то така частина й того, хто сидів при речах, — рівно поділять“. **25** І сталося від цього дня й далі, і зробив він це за постанову та за звичай для Ізраїля, і він існує аж до цього дня. **26** І прийшов Давид до Ціклагу, і послав зо здобичі Юдиним старшим, приятелям своїм, говорячи: „Оце вам подарок зо здобичі Господніх ворогів“, — **27** тим, що в Бет-Елі, і тим, що в Рамоті південнім, і тим, що в Яттері, **28** і тим, що в Ароері, і тим, що в Сіфмоті, і тим, що в Ештемоа, **29** і тим, що в Рахалі, і тим, що в містах Єрахмелеянина, і тим, що в містах Кеніянина, **30** і тим, що в Хормі, і тим, що в Бор-Ашані, і тим, що в

Атаху, **31** і тим, що в Хевроні, і до всіх тих місць, куди ходив Давид, він та люди його.

31 А филистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед филистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. **2** І догнали филистимляни Саула та його синів. І повбивали филистимляни Йонатана й Авінадава та Малкі-Шуя, Саулових синів. **3** І став бій тяжкий для Саула, і його знайшли лучники, — він був дуже поранений тими лучниками. **4** І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меч свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не пробили мене, і не знущалися надо мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меч, — та й упав на нього! **5** І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на свого меча, та й помер із ним. **6** І помер того дня Саул і троє синів його та зброєноша, також усі люди разом. **7** А ізраїльтяни, що мешкали на тім боці долини й на тім боці Йордану, коли побачили, що повтікали ізраїльтяни, і що померли Саул та сини його, покидали ті міста й повтікали, а филистимляни поприходили й осілися в них. **8** І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та трьох синів його, що лежали на горі Гілбоа. **9** І вони стяли йому голову, і поздирали зброю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в домях їхніх божків та народові. **10** І вони поклали зброю його в домі Астарті, а тіло його прибили на мурі Бет-Шану. **11** І почули мешканці Гілеадського Явешу про те, що филистимляни зробили Саулові, **12** і встали всі хоробрі, і йшли всю ніч, і взяли Саулове тіло та тіла синів його з муру Бет-Шану, і прийшли до Явешу, та й спалили їх там. **13** І взяли вони їхні кості, і поховали під тамаріском в Явешу, та й постили сім день.

2 Самуїлова

1 І сталося по Сауловій смерті, коли Давид вернувся, розбивши Амаліка, то він сидів у Ціклагу два дні. **2** І сталося третього дня, аж ось прийшов чоловік із табору від Саула, — а одежа його роздерта, і пірох на його голові. І сталося, як прийшов він до Давида, то впав на землю й поклонився. **3** І сказав йому Давид: „Звідки це ти приходиш?“ А той відказав: „Я втік з Ізраїлевого табору“. **4** І сказав до нього Давид: „Що це сталося, — розкажи но мені!“ А той відказав: Народ утік із бою, а також багато з народу попадало й помирало, і теж Саул та син його Йонатан померли“. **5** А Давид сказав юнакові, що розповідав йому: „Як ти пізнав, що помер Саул та син його Йонатан?“ **6** І сказав той юнак, що розповідав йому: Припадком натрапив я на горі Гілбоа, — аж ось Саул, настроблений на списа свого, а колесниці та їзди доганяють його. **7** І він обернувся до мене, і побачив мене, та й покликав мене. А я відповів: Ось я! **8** І сказав він до мене: Хто ти? А я відказав йому: Я амалікітянин. **9** І сказав він до мене: Стань надо мною, та й убий мене, бо схопив мене корч, а вся душа ще в мені! **10** І став я при ньому, та й убив його, бо я знав, що він не буде живий по упадку своїм. І взяв я вінця, що на голові його, та наплічника, що на плечі його, і приніс сюди до пана свого“. **11** І схопився Давид за одежі свої, та й роздёр їх, і теж усі люди, що були з ним. **12** І голосили вони й плакали, та постили аж до вечора за Саулом та за сином його Йонатаном, і за народом Господнім та за Ізраїлевим домом, що попадали від меча. **13** І сказав Давид юнакові, що розповідав йому: „Звідки ти?“ А той відказав: „Я син одного прихоська, амалікітянина“. **14** І сказав йому Давид: „Як ти не побоявся простягти руку свою, щоб убити Господнього помазанця?“ **15** І покликав Давид одного з слуг своїх і сказав: „Підійди, — убий його!“ І той ударив його, і він помер. **16** І сказав до нього Давид: „Кров твоя на голові твоїй, бо уста твої посвідчили проти тебе, говорючи: Я вбив Господнього помазанця“. **17** І Давид заголосів за Саулом та за його сином Йонатаном такою жалобною пісню, **18** та й сказав навчити Юдиних синів пісні про лука. Ось вона написана в книзі Праведного: **19** „О пишнота Ізраїлева, побита із лука на згір'ях своїх, ой попадали лицарі! **20** Не розкажіть в Гаті про це, не сповіщайте на вулицях Ашкалону, щоб не тішилися филистимлянські дочки, щоб не раділи дочки необривих! **21** Гілбоавські гори, — щоб на вас не було ні роси, ні дощу, ані поля для жертви принесення! Бо сплямлений там щит хоробрих, щит Саулів, як ніби оливою він не помазаний! **22** Від крові забитих, від лою хоробрих не відривався був лук Йонатанів, і не вертався меч Саулів напорожно! **23** Саул та Йонатан, як улюблені й милі за свого життя, — і в смерті своїй нерозлучні, прудкіші були від орлів та сильніші від левів! **24** Дочки Ізраїлеві,

— за Саулом заплічте, що вас зодягав у багрянцю з прикрáсами, що оздоблював золотом вашу одéжу! **25** Ой, попадали лицарі посеред бою! Йонатан на пагірках твоїх ось забитий! **26** Скорблю по тобі, Йонатане, мій брате! Ти для мене був вельми улюблений, — кохання твоє розкішніше для мене було від кохання жіночого! **27** Ой, попадали лицарі, і загинула збрóя військóва!“

2 І сталося потóму, і запитáвся Давид Господа, говорючи: „Чи йти мені в одне з Юдиних міст?“ А Господь відказав йому: „Іди!“ І сказав Давид: „Куди я підú?“ А він відказав: „У Хеврон!“ **2** І ввійшов туди Давид, а також дві жінки його: ізреелітка Ахінбам та Авігаїл, колишня жінка кармеліянина Навála. **3** І людей своїх, що були з ним, привів Давид кожного до дім його, і вони ослили за хевронських містáх. **4** І посхóдилися Юдині мýжі, і помázали там Давида царем над Юдиним домом. А Давидові розповіли, кажучи: „Люди гілеадського Явешу поховáli Саула“. **5** І послав Давид людей до гілеадського Явешу, і сказав до них: „Благословенні ви для Господа, що зробили цю милість із своїм паном, із Саулом, та поховáli його! **6** А тепер нехай Господь зробить вам милість та правду, і я теж зроблю вам те добро за те, що ви зробили цю річ. **7** А тепер нехай зміцніться ваші руки, і будьте мужні, бо помер пан ваш Саул, а також Юдин дім помázав мене царем над собою“. **8** А Авнер, Нерів син, провідник Саулового війська, узяв Іш-Бóшета, Саулового сина, та й привів його до Маханаїму. **9** І він настановів його царем над Гілеадом, і над Ашурейянином, і над Ізреелем, і над Ефремом, і над Веніянином, і над усім Ізраїлем. **10** Іш-Бóшет, Саулів син, був віку сорокá літ, коли зацарював над Ізраїлем, і царював два роки, — тільки дім Юди був за Давидом. **11** А число днів, що Давид був царем у Хевроні над Юдиним домом, — сім літ і шість місяців. **12** І вийшов Авнер, Нерів син, та слуги Іш-Бóшета, Саулового сина, з Маханаїму до Гів'ону. **13** А Йоав, син Церуї, та Давидові слуги вийшли й зустріли їх різом при гів'онському стáві. І засіли вони — ті з того бóку стáву, а ті з цього боку стáву. **14** І сказав Авнер до Йоава: „Нехай встануть ці юнакі, і побáвляться перед нами!“ І сказав Йоав: „Нехай встануть“. **15** І встали, і перейшли в числі дванадцяті для Веніямина та для Іш-Бóшета, Саулового сина, та дванадцять із Давидових слуг. **16** І схопили один óдного за гóлову, та й всадили свого мечá до бóку óдного, — і попадали різом. І назвали ім'я тому місцю: Хелкац-Гаццурім, що в Гів'оні. **17** І знявся того дня дуже жорстóкий бій, і був побитий Авнер та Ізраїлеві люди Давидовими слугами. **18** І були там три сини Церуї: Йоав, і Авішай, і Асаїл. А Асаїл був легкий в ногах своїх, як польовá та газеля. **19** І гнався Асаїл за Авнером, і не збочував, ані правóруч, ані лівóруч із погоні за Авнером. **20** І обернувся Авнер позад себе й сказав: „Чи це ти, Асаїле?“ А той відказав: „Я“. **21** І сказав

йому Авнер: „Збоч собі на правицю свою чи на лівицю свою, і схопі собі одного із слуг, і візьми собі зброю його“. Та не хотів Асаїл спинити погони за ним. **22** А Авнер знов говорив до Асаїла: „Спинися в гонитві за мною! Нášо я вб'ю тебе? І як зведу я обличчя своє до брата твого Йоава?“ **23** А той відмовився спинитися. І вдарив його Авнер заднім кінцим списа в живіт, — і спис вийшов іззáду його! І впав він там, і помер на місці. І сталося, — кожен, хто прихóдив до того місця, де впав Асаїл та помер, то спинявся. **24** І гналися Йоав та Авішай за Авнером. І сонце зайшло, а вони прийшли до згр'я Амма, що навпроти Гіаху, на дорозі до Гів'онської пустині. **25** І зібралися Веніямінові сини при Авнері, і склали один відділ, та й спинилися на верхів'ї одного взгр'я. **26** І кликнув Авнер до Йоава й сказав: „Чи зáвжди меч буде жерти? Чи ти не знаєш, що гіркóта буде наостáнку? І аж доки ти не скажеш наро́дові спинитися в гонитві за своїми брата́ми?“ **27** А Йоав відказав: „Як живий Бог, — коли б ти не сказав був іншого, то ще від рáнку наро́д був би перестав гнатися за братом своїм“. **28** І засурми́в Йоав у сурму́, і спинився весь наро́д, і не гналися вже за Ізраїлем, і більше вже не воюва́ли. **29** А Авне́р та люди його йшли стéпом усю ту ніч, і перейшли Йо́рдáн, і пройшли весь Бітрон, і прийшли до Маханáйму. **30** І Йоав вернувся за погони за Авнером, і зібрав увесь наро́д, і забра́кло з Давидових слуг дев'ятна́дцять чоловіка та Асаїла. **31** А Давидові слуги побили з Веніямина та з людей Авнера, — три сотні й ші́стдесят чоловіка, що померли. **32** І вінесли Асаїла, і поховали його в грóбі батька його́, що в Віфлеємі. І йшли цілу ніч Йоав та люди його, а розсвіло їм у Хевроні.

3 І була довга та війна́ між домом Сауловим та між домом Давидовим. А Давид усе зміцнювався, а Саулів дім усе сла́бнув. **2** І в Хевроні народі́лися Давидові сини, — і був його пёрвісток Амно́н, від і́зреелітки Ахіно́ам; **3** а другий син його — Кіла́в від Авігаї́л, колишньої жінки кармеля́нина Навала; а третій Авесало́м, син Маахи, дочки Талмая, царя гешурського; **4** а четвертий — Адоні́я, син Хаггі́т, а п'ятий — Шефатія, син Авітал, **5** а шостий — Їтреам, від Егли, Давидової жінки, — оці народі́лися Давидові в Хевроні. **6** І сталося, коли була́ війна́ між домом Сауловим та домом Давидовим, то Авне́р тримався Саулового до́му. **7** І мав Саул налóжницю, а ім'я́ їй Ріцпа, дочка Аї́ї. І сказав Іш-Бошет до Авнера: „Чого ти прийшов до налóжниці́ батька мого?“ **8** І дуже запалився Авне́рові гнів на слова Іш-Бошетові, і він сказав: „Чи я псяча юдська голова́? Сього́дні я роблю́ ласку домові твого батька Саула, його́ брата́м та його́ прия́телям, і не відда́в тебе в Даві́дову руку, а ти сього́дні згадав на мені́ гріх цієї жінки? **9** Нехай так зроби́ть Бог Авне́рові, і нехай ще до́дасть йому, якщо́ я не зроблю́ Давидові́ так, як Госпо́дь присягну́в був йому, **10** щоб перене́сти ца́рство від Саулового до́му,

і щоб поставити Давидів трон над Ізраїлем та над Юдою від Дану й аж до Беер-Шеви“. **11** І той не міг уже відпові́дати Авнерові ані сло́ва, бо боявся його. **12** І послав Авне́р замість себе послів до Дави́да сказати: „Чия це земля?“ І ще сказати: „Склади́ ж свою умову зо мною, і ось рука моя́ буде з тобою, щоб приверну́ти до тебе всього́ Ізраїля“. **13** А Давид відказав: „Добре, я складу́ з тобою умову! Тільки одні́ речі́ я жадаю́ від тебе, а саме: ти не побачиш обличчя мого, якщо́ ти не приведе́ш Мелхі́, Саулової́ дочкі́, коли ти прийде́ш побачити мене“. **14** І послав Давид послів до Іш-Бошета, Саулового сина, говорячи: „Віддай жінку мою́ Мелху́, яку я заручи́в був собі́ за сотню́ крайні́х плоті́в филисти́мських“. **15** І послав Іш-Бошет, і взяв її́ від її́ чоловіка, від Палтіїла, сина Лаїша. **16** І пішов з нею́ чоловік її́, і все плакав за нею́ аж до Бахурі́му. І сказав до нього́ Авнер: „Иди, вернися!“ І той вернувся. **17** А Авне́рове сло́во з Ізраїлевими́ старшими́ було́ таке: „Ви вже давно́ бажа́єте мати Дави́да ца́рем над собою. **18** А тепер зроби́ть це, бо Госпо́дь сказав був до Дави́да, говорячи: „Рукою́ Мого раба Дави́да Я спасу́ наро́д Мій, Ізраїля, від руки́ филисти́млян та від руки́ всі́х ворогі́в його“. **19** І говорив Авне́р також до ушей Венія́минових. І також пішов Авнер говорити до ушей Давидових у Хевроні, — усе, що добре в о́чах Ізраїля́ та в о́чах усього́ дому Венія́минового. **20** І прийшов Авнер до Дави́да до Хевро́ну, а з ним два́дцятьо́ люда. І Давид зроби́в при́йняття́ Авне́рові та лю́дям, що з ним. **21** І сказав Авнер до Дави́да: „Нехай я встану́ й піду́, і приведу́ до пана, царя мого, усього́ Ізраїля, а вони́ складу́ть із тобою умову, і ти будеш царова́ти над усі́м, чого́ бу́де жа́дати душа́ твоя“. І відпустив Давид Авне́ра, і він пішов із миром. **22** Аж ось прийшли́ слуги́ Давидові́ та Йоав із похóду, і прине́сли з собою велику́ здóбич. А Авнера не було з Давидом у Хевроні, бо він відпустив його, і той пішов із миром. **23** А Йоав та все військó, що було з ним, прийшли. І розпові́ли Йоаву, говорячи: „Прихóдив Авнер, син Нері́в, до царя, а він відпустив його, — і той пішов із миром“. **24** І прийшов Йоав до царя та й сказав: „Щó ти зроби́в? Ось прихóдив до тебе Авнер, — нášо ти відпустив його, і він віді́йшов? **25** Ти знаєш Авнера, Нерового сина, — він прихóдив, щоб намовити тебе та щоб виві́дати твій вихід та вхід твій, і щоб виві́дати все, щó ти роби́ш“. **26** І вийшов Йоав від Дави́да, і послав посланці́в за Авнером, і вони́ заверну́ли його́ з Бор-Гассі́ри, а Давид про те не знав. **27** І вернувся Авнер до Хевро́ну, а Йоав відві́в його́ в се́редину брами, щоб поговорити з ним таємно, та й ударив його́ там у живіт, — і той помер за кров брата́ його́ Асаїла. **28** А пóтім почув про це Давид і сказав: „Невинний я та ца́рство моє́ перед Го́сподом аж навіки в крові́ Авнера, Нерового сина. **29** Нехай вона́ спаде́ на го́лову Йоава та на весь дім його́ батька! І нехай не перестає́ в Йоавовому́ домі́ течі́вий, і прока́жений, і той, хто опирається́ на кия, і хто падає́ від меча, і хто не має́ хлі́ба!“ **30** А Йоав та брат його́ Авішай убили

Авнэра за те, що він забив їхнього брата Асаїла в Гів'оні в бою. **31** І сказав Давид до Йоава та до всього народу, що був з ним: „Роздеріть вашу одягу, і оперезіться веретischem, та й голосіть за Авнером!“ А цар Давид ішов за ма́рами. **32** І поховали Авнера в Хевроні, а цар підніс свій голос та й плакав над Авнеровим гробом, і плакав увесь наро́д. **33** І заспівав цар жалобну пісню над Авнером та й сказав: „Чи Авне́р мав загинути смертю негідного? **34** Твої́ руки були не пов'язані, не забиті були твої́ ноги в кайдани, — ти вправ, як від непра́ведних па́дають!“ І увесь народ ще більше плакав над ним. **35** І прийшов увесь народ, щоб намовити Давида покріпитися хлібом ще того дня, та присягну́в Давид, говорячи: „Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо я перед за́ходом сонця скушту́ю хліба або чо́гобу́дь!“ **36** А увесь наро́д довідався про це, і це було добре в їхніх оча́х, як і все, що робив цар, було добре в оча́х усього наро́ду. **37** І того дня довідалися увесь народ та увесь Ізраї́ль, що то не було від царя, щоб забити Авнера, сина Нерового. **38** І сказав цар своїм слугам: „Ото ж знайте, що вождь та великий муж упав цього дня! **39** А я сьогодні слабій, хоч помазаний цар, а ті люди, сини Церуї, сильніші від мене. Нехай відплатить Господь злочинцеві за його зло!“

4 І почув Саулів син, що помер Авне́р у Хевроні, — і опустилися руки його, а увесь Ізраї́ль збенте́жився. **2** А Саулів син мав двох му́жів, керівників відділів, — ім'я́ одному́ Баана, а ім'я́ дру́гому Рехав, сини бееротянина Ріммона, з Веніяминових синів, бо й Беерот залічений був на Венямина. **3** Та повтікали бееротяни до Гіттаїму, і мешкали там приходо́чками, і так є аж до цього дня. **4** А Йонатан, Саулів син, мав кульга́вого сина; він був віку п'яти літ, коли прийшла звістка про Саула та Йонатана з Ізреелу. А нянька його не́сла його й утікала; і сталося, коли вона поспішно втікала, то він упав й окривів. А ім'я́ його Мефівбошет. **5** І пішли сини бееротянина Ріммона, Рехав та Баана, і ввійшли, як була денна спеко́та, до Іш-Бошетового дому, — а він лежав у півдённому спочинку. **6** І ото ввійшли вони аж до середини дому, ніби взяти пшениці, та й ударили його в живіт. І Рехав та брат його Баана втекли. **7** Отож, увійшли вони до дому, а він лежить на ліжку своїм у своїй спа́льні, — і вони вдарили його, і вбили його, і зняли його голову. І взяли вони його голову, і йшли степовою дорогою всю ніч. **8** І принесли вони Іш-Бошетову голову до Давида в Хеврон, та й сказали цареві: „Оце голова́ Іш-Бошета, Саулового сина, твого ворога, що шукав був твоєї́ душі. І дав Господь цього дня панові моєму́, цареві, пімсту над Саулом та над насінням його“. **9** І відповів Давид Рехавові та братові його Баані, синам бееротянина Ріммона, і сказав їм: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого утиску, **10** коли того, хто розповів мені, кажучи: Ось помер Саул, — а він був в оча́х своїх, як приємний вісник, — я схопив його, і вбив його в Ціклагу, замість

дати йому нагоро́ду за звістку, **11** тим більше, коли люди несправедливі вбили справедливого чоловіка в домі його́ на постелі його́! А тепер чи я не пошукую́ його́ кро́ви з вашої́ руки, і не вігублю вас із Краю?“ **12** І Давид наказав слугам, — і вони вбили їх, і відрубали їхні́ руки та їхні́ ноги, та й повісили над ста́вом у Хевроні. А Іш-Бошетову го́лову взяли й поховали в Авнеровім гробі в Хевроні.

5 І посхóдилися всі Ізраї́леві племена́ до Давида в Хеврон та й сказали йому: „Оце ми кість тво́я та тіло твоє́ ми! **2** І давніш, коли Саул був царем над нами, ти водив Ізраї́ля на війну і приво́див назад. І Господь тобі сказав: Ти будеш пасти́ наро́да Мо́го, Ізраї́ля, і ти будеш володарем над Ізраї́лем“. **3** І прийшли всі Ізраї́леві старші́ в Хеврон, а цар Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. І помазали вони Давида царем над Ізраї́лем. **4** Давид був віку тридцяти літ, коли став царюва́ти, і сорок літ царюва́в він. **5** У Хевроні царював він над Юдою сім літ і шість місяців, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки над усім Ізраї́лем та Юдою. **6** І пішов цар та люди його́ до Єрусалиму на Євусеянина, мешканця́ того Краю. А той сказав Давидові, говорячи: „Ти не ввійдеш сюди, хіба́ повиганя́єш сліпих та кривих!“ А це значить: Давид ніко́ли не ввійде сюди! **7** Та Давид здобу́в тверди́ню Сіон, — він став Давидовим Мі́стом. **8** І сказав Давид того дня: „Кожен, хто заб'є євусеянина, нехай скине до кана́лу, а з ним і кривих та сліпих“, зненавiджених для Давидової душі. Тому говорять: „Сліпий та кривий не ввійде до дому!“ **9** І осівся Давид у тверди́ні, і назвав ім'я́ їй: Давидове Мі́сто. І будува́в Давид навколо́ від Мілло́ й усере́дині. **10** І Давид ставав усе більшим, а Господь, Бог Саваот, був із ним. **11** І послав Хіра́м, цар тирський, послів до Давида, та ке́дрового де́рева, і теслів, і каменя́рів для стiн, і вони збудували дім для Давида. **12** І пересвідчився Давид, що Господь поставив його́ міцно царем над Ізраї́лем, і що Він підніс царство його́ ради наро́ду Сво́го Ізраї́ля. **13** А Давид узав ще нало́жниць та жіно́к з Єрусалиму по віході його́ з Хеврону, — і народи́лися Давидові ще сини та до́чки. **14** А оце іменá народжених йому́ в Єрусалимі: Шаммуа, і Шовав, і Натан, і Соломон, **15** і Ївхар, і Елішуа, і Нафег, і Яфіа, **16** і Елішама, і Еліяда, і Еліфалет. **17** І почули филисти́мляни, що Давида помазали́ царем над Ізраї́лем, і вийшли всі филисти́мляни, щоб шукати Давида. І Давид почув про це, і зійшов до тверди́ні. **18** А филисти́мляни прийшли та розташували́ся в долині Рефаї́м. **19** А Давид запитався Господа, говорячи: „Чи виходити мені проти филисти́млян? Чи да́си́ їх у мою́ руку?“ І Господь відказав до Давида: „Виходь, бо справді́ дам филисти́млян у руку твою́!“ **20** І прийшов Давид до Баал-Пераці́му. І побив їх там Давид та й сказав: „Господь розірва́в ворогiв мої́х передо мною, як розрива́ють во́ди“. Тому він назвав ім'я́ тому місцю: Баал-Пераці́м. **21** І вони поли́шили там своїх божків, а

їх забрав Давид та люди його. **22** А филистимляни знову прийшли та розташувалися в долині Рефаїм. **23** І запитався Давид Господа, а Він сказав: „Не виходь, — оточи їх з-позаду, і прийди до них від бальзámового ліска́. **24** І станеться, коли ти почуєш шелест кро́ку на верховіття́х бальзámового ліска́, тоді поспіши́ся, бо то тоді вийшов Господь перед тобою, щоб побити филистимський та́бір“. **25** І Давид зробив так, як наказав йому Господь, — і він побив филистимлян від Геві аж туди, кудюю йти до Гезера.

6 А Давид знову зібрав вибране військо в Ізраїлі, тридцять тисяч. **21** встав та й пішов Давид та весь наро́д, що був з ним з Юдиного Баалу, щоб вінести звідти Божого ковче́га, що над ним клічеться Ім'я́, — Ім'я́ Господа Савао́та, що замешкує на херуві́мах. **3** І вони поставіли Божого ковчега на новóго вóза, і винесли його з Авінадавового дому, що в Гів'ї. А Узза та Ахїо, сини Авінадаво́ві, прова́дили того новóго вóза. **4** І несли його з Авінадавового дому, що в Гів'ї, і йшли з ковчегом Божим, а Ахїо йшов перед ковчегом. **5** А Давид та весь Ізраїлів дїм грали перед Божим лицем усією силою та піснями́, і на цїтрах, і на а́рфах, і на бубнах, на гóслах, і на цимба́лах. **6** І прийшли вони аж до Горен-Нахону, а Узза простяг руку до Божого ковчегу, і схопів його́, бо зноворівлась бу́ла худóба. **7** І запали́вся Господній гнів на Уззу, — і Бог ура́зив його́ там за цю провину. І він помер там при Божому ковчезі. **8** І запали́вся Давидів гнів за те, що Господь покарав Уззу, і він назвав ім'я́ тому місцю: Пере́ц-Узза, і так воно зветься аж до цього дня. **9** І Давид злякався Господа́ того дня та й сказав: „Як уві́йде до мене́ Господній ковчег?“ **10** І не хотів Давид переносити Господнього ковчеза до себе, до Давидового Міста, а скерува́в його́ Давид до дому гатянина Овед-Едома. **11** І пробува́в Господній ковчег у домі гатянина Овед-Едома три місяці, і Господь поблагослові́в Овед-Едома та весь його́ дїм. **12** І донéсно цареві Давидові, говорячи: „Господь поблагослові́в дїм Овед-Едома та все, що його́, ради ковчезу Божого“. І пішов Давид, і виніс Божого ковчеза з дому Овед-Едома до Давидового Міста з радістю. **13** І сталося, коли ті, хто ніс Господнього ковчеза, ступали шість кроків, то він принóсив у жертву вола та відгодóвану штуку худоби. **14** А Давид танцював перед Господнім лицем зо всієї сили. І Давид був оперéзаний лляним ефóдом. **15** І Давид та весь Ізраїлів дїм несли́ Господнього ковчеза з óкриком та з сурмлення́м сурми. **16** І сталося, коли Господній ковчег уві́йшов до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочка, виглядала через ві́кно, і побачила царя Давида, що танцюва́в та скакав перед Господнім лицем. І вона погорди́ла ним у серці своєму. **17** І принéсли Господнього ковчеза, і поставили його́ на місці його́ серед намету, що для нього́ поставів Давид. І приніс Давид цілопáлення перед Господнім лицем та жертву миру. **18** А коли Давид скінчив принéсити

цілопáлення та мирні жертви, то він поблагослові́в народ Іменем Господа Савао́та. **19** І він роздав для всього наро́ду, для всього Ізраїлевого на́товпу, від чоловіка й аж до жінки, для кожного по одно́му буханце́ві хліба, по одному кавáлкові печéного м'яса та по одному виноградному калаче́ві. І пішов увесь наро́д кожен до дому сво́го. **20** І вернувся Давид, щоб поблагословити свій дїм. І вийшла Мелхóла, Саулова дочка, навпроти Давида й сказала: „Який славний був сьогодні́ Ізраїлів цар, що обначáвся сьогодні́ на оча́х неві́льниць своїх рабів, як обначується який з пустуні́в!“ **21** І сказав Давид до Мелхóли: „Перед лицем Господа, що вибрав мене над твого батька та над увесь дїм його́, і наказав мені́ бути володарем над Господнім наро́дом, над Ізраїлем, — буду веселі́тися перед Господнім лицем! **22** І коли я буду погóрджений ще більш від того, і буду низький у своїх оча́х, то при неві́льницях, що ти говори́ла, — і при них я буду шанований!“ **23** І в Мелхóли, Саулово́ї дочкі́, — по цьо́му не було́ їй дитини аж до дня смерті́ її.

7 І сталося, коли цар осів у своєму домі, а Господь дав йому́ відпочину́ти від усіх ворогів його́ навколо, **2** то цар сказав до пророка Натáна: „Подивися, — я сиджу́ в кéдровому домі, а Божий ковчег знаході́ться під завісою!“ **3** І сказав Натáн до царя: „Усе, що в серці твої́м, іди й зроби, бо Господь з тобою“. **4** І сталося тієї ночі, і було́ Господне слово до Натáна, кажучи: **5** „Иди й скажеш до раба Мого, до Давида: Так сказав Господь: Чи ти збудуєш Мені́ дїм на Моє пробува́ння? **6** Бо Я не пробува́в у домі від дня виведення Мого Ізраїлевих синів з Єгипту й аж до цього дня, але ходив у наметі та в шатрі. **7** Скрізь, де ходив Я поміж Ізраїлевими синáми, чи промовив Я хоч слово з яким із Ізраїлевих племéн, якому наказав Я пасти́ наро́да Мого, Ізраїля, говорячи: Чому не збудува́ли ви Мені́ кéдрового дому? **8** А тепер так скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь Саваот: Я взяв тебе з пасові́ська, як ходив ти за отарою, щоб ти став володарем над народом Мої́м, над Ізраїлем. **9** І був Я з тобою в усьому, де ти ходив, і вигубив Я всіх ворогів твої́х з-перед тебе, і зробив тобі велике ім'я́, як ім'я́ великих на землі. **10** І встановив Я місце́ для наро́ду Мого, для Ізраїля, і він пробува́тиме на своєму місці, і не буде вже́ непоко́єний, і кривдники не будуть більше́ гно́бити його́, як перед тим. **11** А від того́ дня, як Я настанові́в судді́в над народом Мої́м, Ізраїлем, то Я дав тобі́ мир від усіх ворогів твої́х. І Господь об'явля́є тобі́, що Господь побуду́є тобі́ дїм. **12** Коли ві́повняться твої́ дні, і ти ляжеш із свої́ми батьками, то Я поставлю́ по тобі́ насіння́ твоє, що вийде з утрóби твоєї́, і зміцню́ його́ царство. **13** Він збуду́є дїм для Імéння Мого́, а Я зміцню́ престо́ла його́ царства навіки. **14** Я буду́ йому́ за Батька, а він буде́ Мені́ за сина. Коли він скривіть доро́гу свою, то Я покараю́ його́ людською па́лицею та порáзами людських синів. **15** Та млі́сть Моя не відхилі́ться від

нього, як відкинув Я її від Саула, якого Я відкинув перед Тобою. 16 І буде певним твій дім та царство твоє аж навіки перед тобою. Престол твій буде міцно стояти аж навіки!“ 17 Як усі ці слова, як усе це видіння, — так говорив Натан до Давида. 18 Тоді прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й сказав: „Хто я, Господи Боже, і що мій дім, що Ти привів мене аж сюди? 19 Та й це це було мале в очах Твоїх, Господи Боже, і Ти говорив також про Свого раба в будучині. А це за законом людським, Господи Боже! 20 І що це більше говоритиме Давид Тобі? Та Ти знаєш Свого раба, Господи Боже! 21 Ради слова Свого та за серцем Своім Ти зробив усю цю величність, звіщаючи це Своему рабові. 22 Тому Ти великий, Господи Боже, бо немає такого, як Ти, і немає Бога, окрім Тебе, згідно з усім, що ми чули своїми ушима. 23 А який є ще один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за народ, і щоб установити йому Своє Ім'я, — і щоб учинити вам цю величність, — та страшні речі для Свого Краю ради народу Свого, якого викупив Собі з Єгипту, від людей та від богів його? 24 І Ти зміцнив Собі народ Свій, Ізраїля, — Собі за народ аж навіки, і Ти, Господи, став для них за Бога. 25 А тепер, Господи Боже, затверди аж навіки те слово, що Ти говорив про Свого раба та про дім його, і вчини, як Ти говорив! 26 Нехай буде великим Ім'я Твоє аж навіки, щоб говорити: Господь Саваот — Бог над Ізраїлем! А дім Твого раба Давида буде міцно стояти перед лицем Твоїм! 27 Бо Ти, Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, об'явив Своему рабові, говорячи: Збудую тобі дім, тому раб Твій здобується на відвагу помолитися до Тебе цією молитвою! 28 А тепер, Господи Боже, Ти — Той Бог, а слова Твої будуть правдою, і Ти говорив Своему рабові це добро. 29 А тепер зволь поблагословити дім Свого раба, щоб був навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи Боже, говорив це, і від Твого благословення буде поблагословлений навіки дім раба Твого!“

8 І сталося по тому, і побив Давид филистимлян, і поконав їх. І взяв Давид керму влади з рук филистимлян. 2 І побив він Моава, і перемиряв їх шнуром, поклав їх на землю, — і відміряв два шнурі на побиття, а повен шнур — на позоставлення при житті. І стали моавитяни Давидовими рабами, які принесли йому данину. 3 І побив Давид Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови, коли той ішов був відновити владу свою при річці Ефраті. 4 І здобув Давид від нього тисячу й сім сотень іздців та двадцять тисяч чоловіка пішого. А коням усіх тих колесниць Давид попідрізував жили, і позоставив із того сто колесниць. 5 І прийшов Арам дамаський, щоб допомогти Гадад'езерові, цареві Цови, та Давид побив в Арамі двадцять і дві тисячі чоловіка. 6 І настановив Давид залogi в дамаському Арамі, — і став Арам для Давида за рабів, що приносили данину йому, а Господь допомагав Давидові в усьому, де він ходив. 7 І забрав Давид золоті щити, що були в рабів

Гадад'езера, і приніс їх до Єрусалиму. 8 А з Бетаху та з Беротаю, міст Гадад'езерових, цар Давид узяв дуже багато міді. 9 А коли почув Тої, цар Хамоту, що Давид побив усе військо Гадад'езера, 10 то Тої послав свого сина Йорам до царя Давида, щоб повітати його, та щоб поблагословити його за те, що він завжди воював з Гадад'езером та побив його, бо Тої воював проти Гадад'езера. А в руці його були речі золоті, і речі срібні, і речі мідяні. 11 Також їх присвятив цар Давид Господеві разом з сріблом та золотом, що він присвятив був із забраного в усіх народів, яких він здобув: 12 з Араму, і з Моаву, і з синів Аммона, і з филистимлян, і з Амаліка, і з здобичі Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови. 13 І здобув Давид собі ім'я, коли він вернувся з побиття вісімнадцяти тисяч Араму в Беґе-Мелах. 14 І він поставив залogi в Едoмі, — в усьому Едомі поставив залogi. І став увесь Едом за рабів для Давида. І допомагав Господь Давидові в усьому, де він ходив. 15 І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив Давид суд та справедливість для всього народу свого. 16 А Йоав, син Церуї, був над військом, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером. 17 А Садок, син Ахітува, та Ахімелех, син Евіятара, були священники, Серая був писарем. 18 А Беная, син Еґояди, був над Керетянином та над Пелетянином. А Давидові сини були начальниками царського двору.

9 І сказав Давид: „Чи є ще хто, хто позостався з Саулового дому? Я зроблю йому ласку ради Йонатана“. 2 А при Сауловім домі був раб, а ім'я йому — Ціва. І покликали його до Давида, а цар сказав йому: „Чи ти Ціва?“ А той відказав: „Раб твій!“ 3 І сказав цар: „Чи нема вже кого з Саулового дому, щоб я зробив йому Божу ласку?“. І сказав Ціва до царя: „Є ще син Йонатанів, кривий на ноги“. 4 І сказав йому цар: „Де він?“ А Ціва відказав цареві: „Ось він у домі Махіра, Аммілового сина, в Ло-Деварі.“ 5 І цар Давид послав, і взяв його з дому Махіра, Аммілового сина, із Ло-Девару. 6 І прийшов Мефівошет, син Йонатана, Саулового сина, до Давида, і впав на обличчя своє й поклонився. І Давид сказав: „Мефівошете!“ А той відказав: „Ось твій раб!“ 7 І сказав йому Давид: „Не бійся, бо справді зроблю тобі ласку ради батька твого Йонатана, і зверну тобі все поле твого батька Саула. А ти будеш завжди їсти хліб при моєму столі“. 8 А той уклонився й сказав: „Що твій раб, що ти звернувся до такого мертвого пса, як я?“ 9 А цар кликнув до Ціви, Саулового слуги, і до нього сказав: „Усе, що було Саулове та всього його дому, я дав синові твого пана. 10 І будеш працювати йому на землі ти й сини твої та раби твої. І будеш приносити з урожаю, і буде хліб для сина твого пана, і він буде його їсти. А Мефівошет, син пана твого, буде завжди їсти хліб при моєму столі“. А Ціва мав п'ятнадцять синів та двадцять рабів. 11 І сказав Ціва до царя: „Усе, як накаже мій пан цар своєму рабові, так зробить твій раб“. „А Мефівошет —

сказав цар — буде їсти при моєму столі, як один із царських синів“. 12 А Мефівошет мав малого сина, а ім'я йому — Міха. І всі, хто мешкав у домі Цівн, були раби для Мефівошета. 13 А Мефівошет сидів в Єрусалимі, бо він завжди їв при царському столі. І він був кривий на обидві свої ноги.

10 І сталося по тому, і помер цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ганун. 2 І сказав Давид: „Зроблю я ласку Ганунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був ласку мені“. І послав Давид, щоб його порадувати, щодо батька його, через своїх рабів. І прибули Давидові раби до аммонітського краю. 3 А аммонітські князі сказали до пана свого Гануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителів? Чи ж Давид послав до тебе своїх слуг не на те, щоб оглянули місто та щоб його вивідати, а потім знищити його?“ 4 І взяв Ганун Давидових слуг, та й оголив половину їхньої бороди, та обрізав їхню одягу на половину, аж до сидіння їх, та й відпустив їх. 5 І донесли про це Давидові, а він послав назустріч їм, бо ті мужі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“. 6 І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І аммонітяни послали й найняли Арам -Бет-Рехову й Арам-Цови, двадцять тисяч піхотинців, та царя Маахи, тисячу чоловіка, і тов'ян дванадцять тисяч чоловіка. 7 А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все лицарське військо. 8 І виходили аммонітяни, і встановилися до бою при вході до брами. А Арам-Цова, і Рехов, і Тов'янин, і Мааха, — вони самі були на полі. 9 І побачив Йоав, що бойовий фронт звернений на нього спереду та позаду, то вибрав Ізраїлевих вибраних, та й установив їх навпроти Арама. 10 А решту народу дав під руку свого брата Авшая, і встановив навпроти аммонітян, 11 і сказав: „Якщо Арам буде сильніший від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то я підду допомагати тобі. 12 Будь мужній, і станьмо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“ 13 А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшли на бій з Арамом, то ті повтікали перед ним. 14 А аммонітяни побачили, що втік Арам, то й вони повтікали перед Авшаєм, і ввійшли до міста. І вернувся Йоав від аммонітян і ввійшов до Єрусалиму. 15 А коли побачив Арам, що він побитий Ізраїлем, то вони позбиралися разом. 16 І послав Гадад'езер, і вивів Арама, що з другого боку Річки, і ввійшли вони до Геламу. А Шовах, провідник Гадад'езероного війська, був перед ними. 17 І було донесено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан, та прийшов до Геламу. А Арам установився навпроти Давида, і воював із ним. 18 І побіг Арам перед Ізраїлем, а Давид повбивав з Араму сім сотень колесниць та сорок тисяч верхівців. І бив він Шоваха, зверхника війська його, і той там помер. 19 А коли всі царі, підлеглі

Гадад'езера, побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирилися з Ізраїлем, і служили йому. І Арам уже боявся допомагати аммонітянам.

11 І сталося по року, у час виходу царів на війну, то послав Давид Йоава й своїх слуг із ним, та всього Ізраїля, і вони вігубили аммонітян й облягли Раббу. А Давид сидів в Єрусалимі. 2 І сталося надвечір, і встав Давид із ложа свого, і проходжувався на даху царського дому. І побачив він із даху жінку, що купалася. А та жінка була дуже вродлива. 3 І послав Давид, і запитався про ту жінку. А посланий сказав: „Таж то Вірсавія, Еліямова дочка, жінка хіттєянина Урії!“ 4 І послав Давид посланців, і взяв її. І вона прийшла до нього, і він поклався з нею. А вона очистилася з нечистоти своєї, і вернулася до свого дому. 5 І завагітніла та жінка. І послала вона, і донесла Давидові й сказала: „Я завагітніла!“ 6 А Давид послав до Йоава: „Пошли мені хіттєянина Урію“. І Йоав послав Урію до Давида. 7 І прийшов Урія до нього, а Давид запитався про стан Йоава, і про стан народу, і про стан війни. 8 І сказав Давид до Урії: „Іди до свого дому та обмий свої ноги“. І вийшов Урія з царського дому, а за ним понесли гостинця царського. 9 Та Урія спав при вході до царського дому з усіма слугами пана свого, а до свого дому не пішов. 10 І донесли Давидові, говорячи: „Урія не пішов до дому свого“. І сказав Давид до Урії: „Чи ж не з дороги ти приходиш? Чому ти не пішов до свого дому?“ 11 І сказав Урія до Давида: „Ковчег і Ізраїль та Юда сидять у шатрах, а пан мій Йоав та раби мого пана таборують на голому полі. А я підду до свого дому, щоб їсти й пити та лежати зо своєю жінкою? Клянуся життям твоїм та життям душі твоєї, що не зроблю я такої речі!“ 12 І сказав Давид до Урії: „Позостанься тут і сьогодні, а завтра я відпущу тебе“. І позоставався Урія в Єрусалимі того дня та дня другого. 13 І покликав його Давид, і той їв та пив перед ним, а він підпов його. І вийшов він увечері, щоб поклістися на ложі своїм разом зо слугами пана свого, а до дому свого не пішов. 14 І сталося ранком, і написав Давид листа до Йоава, і послав через Урію. 15 А в листі тому він написав так: „Поставте Урію напереді найтяжчого бою, і відступіте від нього, щоб він був ударений, і помер“. 16 І сталося, коли Йоав обложував місто, то поставив Урію на те місце, про яке знав, що там хоробрі мужі. 17 І вийшли люди того міста, і воювали з Йоавом, — і впали дехто з народу, із Давидових слуг, і повмирили, також хіттєянин Урія. 18 І послав Йоав, і доніс Давидові про всі справи того бою. 19 І наказав він послові, говорячи: „Як покінчиш ти оповідати цареві про всі справи того бою, 20 і буде, якщо ти розгніваєш царя, і він скаже тобі: „Чого ви так близько підійшли до міста воювати? Чи ви не знали, що будуть кидати на вас з-над муру?“ 21 Хто забив був Авімелеха, Єрубешетого сина? Чи не жінка кінула на нього горішнього каменя від жорен з муру, і він помер у Тевеці? Чого ви близько підійшли до

муру?" "То ти скажеш: Помер також хіттєянин Урія".
22 І пішов посол і прийшов, і доніс Давидові все, що послав був Йоав. 23 І сказав посол Давидові: „Вони стали сильніші за нас, і вийшли проти нас на поле, та ми були переможцями над ними аж до входу в браму. 24 А стрільці стріляли на твоїх рабів з муру, і померли дехто з царєвих рабів, а також помер твій раб хіттєянин Урія“. 25 І сказав Давид до посла: „Так скажеш до Йоава: Нехай не буде злою в очах твоїх ця річ, бо меч пожирає то цього, то того. Підсилю війну свою проти міста, та й розвали його! І підбадьор його, Йоава!“ 26 І почувла Урієва жінка, що помер її чоловік Урія, і голосила за своїм чоловіком. 27 А як минула жалоба, то Давид послав, і забрав її до свого дому, і вона стала йому за жінку, і породила йому сина. Та в Господніх очах була злою та річ, що оце зробив був Давид.

12 І послав Господь Натана до Давида, а він прийшов до нього та й сказав йому: „Два чоловіки були в одному місті, — один заможний, а один убогий. 2 У заможного було дуже багато худоби дрібної та худоби великої. 3 А вбогий нічого не мав, окрім однієї малі овечки, яку він набув та утримував при житті. І росла вона з ним та з синами його разом, — із кавалка хліба його їла й з келіха його пила, та на лоні його лежала, і була йому як дочка. 4 І прийшов до багатого чоловіка подорожній, та той жалував узяти з худоби своєї дрібної чи з худоби своєї великої, щоб спорядити їжу для подорожного, що до нього прийшов, — і він узав овечку того вбогого чоловіка, і спорядив її для чоловіка, що до нього прийшов“. 5 І сильно запалав Давидів гнів на того чоловіка, і він сказав до Натана: „Як живий Господь, — вартий смерті той чоловік, що чинить такє. 6 А овечку він оплатить чотирикратно, за те, що зробив таку річ, і за те, що не змілосердився“. 7 І сказав Натан до Давида: „Ті той чоловік! Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я помазав тебе над Ізраїлем, і Я спас тебе з Саулової руки. 8 І дав тобі дім твого пана, та жінок пана твого на лоно твоє, і дав тобі дім Ізраїля та Юди, а якщо цього мало, то додаю тобі ще цього та того. 9 І чому ти зневажив Господне слово, і вчинив це зло в очах Його? Хіттєянина Урію вбив ти мечем, а його дружину взяв собі за жінку. А його вбив мечем Аммонових синів. 10 А тепер не відступить меч від твого дому аж навика за те, що зневажив ти Мене, і взяв дружину хіттєяника Урії, щоб була тобі за жінку. 11 Так сказав Господь: Ось Я наведу на тебе зло з твого дому, і заберу жінок твоїх на очах твоїх, і дам ближньому твоему, а він покладеться з жінками твоїми при світлі цього сонця. 12 Хоч ти вчинив потаємно, а Я зроблю цю річ перед усім Ізраїлем та перед сонцем“. 13 І сказав Давид до Натана: „Згрішив я перед Господом!“ А Натан сказав до Давида: „І Господь зняв твій гріх, — не помреш! 14 Та що ти спонукав зневаження Господа цієї річчю,

то син твій, народжений тобі, кинь помре“. 15 І пішов Натан до свого дому, а Господь уразив дитя, що Давидові породила Урієва жінка, і воно захворіло. 16 А Давид молив Бога за дитинку, і поствив Давид, і входив до кімнати, і ночував, поклавшись на землю. 17 І прийшли старші його дому до нього, щоб підняти його з землі, та він не хотів, і не підкріпився з ними хлібом. 18 І сталося сьомого дня, — і померло те дитя, а Давидові слуги боялися донести йому, що померло те дитя, бо казали: „Ось як була та дитина живою, говорили ми до нього, та не слухав він нашого голосу; а як ми скажемо до нього: „Померло це дитя“, то ще вчинить щось лихе“. 19 А Давид побачив, що слуги його шепчуться поміж собою, — і зрозумів Давид, що померло те дитя. І сказав Давид до своїх слуг: „Чи не померло те дитя?“ А ті відказали: „Померло“. 20 І звівся Давид із землі, і помився, і намастився, і змінив свою одягу, і ввійшов до Господнього дому та й поклонився. Потому ввійшов до свого дому, і захотів їсти, — і поклали йому хліба, і він їв. 21 І сказали йому слуги його: „Що це за річ, яку ти вчинив? Коли те дитя жило, ти поствив та плакав; а як померло те дитя, ти встав та й їв хліб?“ 22 А він відказав: „Коли те дитя ще жило, я поствив та плакав, бо казав: Хто знає, може Господь учинить мені милість, і буде жити дитя те? 23 А тепер, — померло воно. Навщо то я б поствив? Чи зможу ще повернути його? Я піду до нього, а воно не вернеться до мене“. 24 І потішив Давид жінку свою Вірсавію, і прийшов до неї, і ліг із нею. І вона вродила сина, а він назвав ім'я йому: Соломон. І Господь полюбив його, 25 і послав пророка Натана, і той назвав ім'я йому: Едід'я, ради Господа. 26 А Йоав воював з Раббою аммонітян, і здобув царське місто. 27 І послав Йоав послів до Давида, і сказав: „Воював я з Раббою, і здобув я місто води. 28 А тепер збері решту народу, і таборуй біля міста, та здобудь його, щоб не здобув те місто я, і щоб не було воно назване моїм ім'ям“. 29 І зібрав Давид увесь народ, і пішов до Рабби, і воював із нею, та й здобув її. 30 І взяв він корону з голови їхнього царя, а вага її — талант золота, та дорогий камінь, і Давид поклав її на свою голову. І він виніс дуже багато здобичі з того міста. 31 А народ, що був у ньому, він повиводив, і поклав їх під пилку, і під залізни долота та під залізни сокири, і позаганяв їх до цегельняної печі. І так робив він усім аммонітським містам. І вернувся Давид та весь народ до Єрусалиму.

13 І сталося по тому, — мав Авесалом, син Давидів, уродливу сестру, а ім'я їй Тамара. І покохав її Амнон, син Давидів. 2 І вболівав Амнон так, що він аж захворів через свою сестру Тамару, бо вона була дівчина, і Амнонові здавалося трудно щось їй зробити. 3 А Амнон мав товариша, а ім'я йому Йонадав, син Шім'ї, Давидового брата. І Йонадав був чоловік дуже хитрий. 4 І він сказав йому: „Чого ти, царевичу, такий марний соранку? Чи ж не розповіси мені?“ І сказав

йому Амнон: „Я кохаю Тамару, сестру брата свого Авесалома“. 5 І сказав йому Йонадав: „Ляж на ложі своєму, і вдавай хворого. А коли прийде твій батько, щоб побачити тебе, то скажи йому: Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай підкріпить мене хлібом, і нехай зробить на моїх очах ту їжу, щоб я бачив та їв із руки її“. 6 І поклався Амнон, і вдавав хворого, а цар прийшов побачити його. І сказав Амнон до царя: „Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай спече на моїх очах два млинці, і я попоїм з її руки“. 7 І послав Давид до Тамари, до дому, говорячи: „Иди до дому твого брата Амнона, і приготів йому їжу“. 8 І прийшла Тамара до дому свого брата Амнона, а він лежить. І взяла вона тіста, і замісила, і приготівила на очах його, та й спекла млинці. 9 І взяла вона сковорідку, і виложила перед ним, та він відмовився їсти. І сказав Амнон: „Випровадь від мене всіх людей“. І повиходили від нього всі люди. 10 І сказав Амнон: „Принеси їжу до кімнати, і я з'їм із твоєї руки“. І взяла Тамара млинці, що приготівила, та й принесла своєму братові Амнонові до кімнати. 11 І вона принесла до нього, щоб їв, а він схопив її, та й сказав до неї: „Ходи, ляж зо мною, моя сестро!“ 12 А вона йому відказала: „Ні, брате мій, не безчесь мене, бо не робиться так в Ізраїлі! Не роби цієї гідоти 13 І куди я понесу свою ганьбу? А ти станеш, як один із мерзотників в Ізраїлі. Ти переговори з царем, — і він не відмовить віддати мене тобі“. 14 Та він не хотів слухати її голосу. І був він сильніший від неї, — і збезчестив її, і лежав із нею... 15 І по цьому дуже зненавидів її Амнон великою ненавистю, бо ця ненависть, якою він зненавидів її, була більша від любови, якою любив її. І сказав до неї Амнон: „Уставай, — іди собі!“ 16 А вона відказав йому: „Через це велике зло, по тому, що зробив ти зо мною, хочеш ще вигнати мене?“ Та він не хотів її слухати. 17 І покликав він юнака свого, слугу свого, та й сказав: „Вийженіть оцю від мене геть, і замкні за нею двері“. 18 А на ній була квітчаста туніка, бо так завжди вбиралися царські дочки, панні. І його слуга випровадив її назобні, і замкнув за нею двері. 19 А Тамара посіпала попелом свою голову, а квітчасту туніку, що була на ній, роздерла, і поклала руку свою на голову свою, і все ходила та голосіла... 20 І сказав до неї брат її Авесалом: „Чи брат твій Амнон був із тобою? А тепер, сестро моя, мовчи, — брат же твій він! Не бери цієї речі до серця свого“... І осіла Тамара, знівечена, у домі брата свого Авесалома. 21 А цар Давид почув про це все, — і сильно розгнівався! 22 І не говорив Авесалом з Амноном ні про добре, ні про зло, бо Авесалом зненавидів Амнона за те, що той збезчестив сестру його Тамару. 23 І сталося по двох роках, і мав Авесалом стріження овців у Баал-Хацорі, що при Єфремі, — і Авесалом закликав усіх царських синів. 24 І прийшов Авесалом до царя та й сказав: „Ось у раба твого стріження, — нехай піде цар та раби його з твоїм рабом“. 25 І сказав цар до Авесалома:

„Ні, сину мій, не підемо ж ми всі, щоб не бути тобі на тяготу“. І той сильно просив його, та він не хотів піти, але поблагословив його. 26 І сказав Авесалом: „А як ні, нехай піде з нами брат мій Амнон!“ І сказав йому цар: „Чого вій піде з тобою?“ 27 Та Авесалом сильно просив його, і він послав з ним Амнона та всіх царських синів. 28 А Авесалом загадав юнакам своїм, говорячи: „Дивіться, як Амнон звеселіє на серці від вина, то скажу вам: Ударте Амнона! — і ви вб'єте його. Не бійтеся, — чи ж не я загадав вам? Будьте міцні та відважні!“ 29 І зробили Авесаломові юнаки Амнонові, як загадав був Авесалом. А царські сини повставали, і сіли вёрхи кожен на мула свого, та й повтікали. 30 І сталося, були вони ще в дорозі, а вістка прийшла до Давида така: „Авесалом повбивав усіх царських синів, і не позосталося з них ні одного“. 31 І цар устав, і роздёр шати свої, та й упав на землю, і всі слуги його стояли при ньому з роздёртими шатами. 32 І відповів Йонадав, син Шім'ї, Давидового брата, та й сказав: „Нехай не каже мій пан: Усіх юнаків, царських синів, повбивали, бо помер тільки сам Амнон. Бо на наказ Авесалома це було вирішене від дня, як той збезчестив сестру його Тамару. 33 А тепер нехай мій пан цар не кладе на своє серце такого, говорячи: Усі царські сини помиралі, — бо помер тільки сам Амнон“. 34 І Авесалом утік. А юнак вартівник звів свої очі й побачив, аж ось численний народ іде дорогою, що була за ним, від боку гори. 35 І сказав Йонадав до царя: „Ось прийшли царські сини, — як слово раба твого, так сталося“. 36 І сталося, як скінчив він говорити, аж ось поприходили царські сини, і піднесли свій голос та й плакали. А також цар та всі слуги його плакали вельми рівним плачем... 37 А Авесалом утік, і пішов до Талмая, Амміхурового сина, царя гешурського. А Давид був у жалобі за сином своїм усі ті дні. 38 А Авесалом утік, і пішов до Гешуру, і пробув там три роки. 39 І перестав цар Давид гніватися на Авесалома, бо він був зчасом потішений за Амнона, що помер.

14 А Йоав, син Церуї, пізнав, що цареве серце прихилилося до Авесалома. 2 І послав Йоав до Текої, і взяв звідти мудру жінку, та й сказав до неї: „Удавай жалобу, і вберись у жалобні шати, і не намащуйся оливою, і будеш, як та жінка, що багато днів у жалобі за померлим. 3 І прийде ти до царя, та й скажеш до нього таке то слово“. І Йоав поклав ці слова в її уста. 4 І говорила та текоїтанка до царя, і впала на обличчя своє на землю, і вклонилася та й сказала: „Поможи, царю!“ 5 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Та я жінка вдова, а чоловік мій помер. 6 А в невільниці твоєї двоє синів. І посварилися вони обидва в полі, а рятівника між ними не було, — і вдарив один одного, та й убив його. 7 А ось увесь рід устав на невільницю твою та й кажуть: Видай убійника свого брата, і ми вв'ємо його за душу його брата, якого він убив, і вигубимо також спадкоємця. І погасять

вони останню іскру мою, яка позосталася, щоб не лишити моєму чоловікові ані йм'єння, ані нащадків на поверхні землі". 8 І сказав цар до тієї жінки: „Йди до свого дому, а я накажу про тебе“. 9 І сказала та текоїтянка до царя: „На мене, пане мій царю, той гріх, та на дім мого батька, а цар та трон його невинні“. 10 І сказав цар: „Того, хто буде говорити на тебе, приведеш його до мене, і він більш уже не займе тебе“. 11 Та вона відказала: „Нехай згадає цар Господа, Бога свого, щоб не помножити на згубу мєсника за кров та щоб вони не погубили мого сина“. А він відказав: „Як живий Господь, — не впадє на землю й волосїна сина твогò!“ 12 І сказала та жінка: „Нехай но невільниця твоя скаже слово до свого пана царя!“ А він відказав: „Говори!“ 13 І сказала та жінка: „А чому ти так думаєш проти Божого народу? Бо цар, коли сказав таке слово, сам себе обвинуватив, бо цар не вертає своєю вигнанця. 14 Бо ми конче помремо, і ми як та вода, вилита на землю, що її не зібрати. Та Бог не знищить душі, і Він задумав не відвернути від Сєбе відігнутого. 15 І оце тепер прийшла я сказати панові моєму цареві оцю справу, бо той нарòд настраїшив мене. І сказала твоя невільниця: Нехай скажу я цареві, — може виконає цар слово своєї невільниці. 16 Бо цар вислухає, щоб урятувати свою невільницю з руки того чоловіка, що хоче вигубити мене та мого сина разòм із Божого спадку. 17 І сказала твоя невільниця: Нехай станеться слово мого пана царя на втіху мені, бо мій пан цар як Ангол Божий, і розуміє добре та зле. А Господь, Бог твій, буде з тобою!“ 18 А цар відповів та й сказав до тієї жінки: „Не заховай передо мною нічого, про щò я питаю тебе“. І сказала та жінка: „Нехай же говорить пан мій цар!“ 19 І цар сказав: „Чи не Йоавова рука з тобою в усьому цьому?“ І відповіла та жінка та й сказала: „Як жива душа моя, пане мій царю, — не можна відхилитися ані правòруч, ані лївòруч від усього, щò говорив мій пан цар, бо твій раб Йоав — він наказав мені це, і він уклав в уста твоєї невільниці всі ці слова. 20 Щоб змінити вигляд тієї справи, раб твій Йоав зробив оцю річ. А пан мій мудрий, як мудрий Божий Ангол, щоб знати про все, що на землі“. 21 І сказав цар до Йоава: „Ось зробив ти цю річ, тож піди, поверні того юнака, Авесалòма!“ 22 І впав Йоав на обличчя своє на землю, і поклонився, та й поблагословив царя. І сказав Йоав: „Сьогòдні раб твій пізнав, що знайшов ласку в очах твоїх, пане мій царю, бо цар виконав прохання свогò раба“. 23 І встав Йоав і пішов до Гєшуру, і привів Авесалòма до Єрусалиму. 24 А цар сказав: „Нехай він вернеться до свого дому, алє обличчя мого не побачить“. І вернувся Авесалом до дому свого, та царськòго обличчя не бачив. 25 А такого вродливого мужа, як Авесалом, не було в усьому Ізраїлі, щоб був так дуже хвалений, — від стопи ноги його й аж до вєрху голови його не було в ньòму вади. 26 А коли він голив свою голову, — а голив він щороку, бо тяжкє було волосся на ньому, тому голив його — то ва́жив

волòсся голови своєї на двісті шеклів царськòї ваги. 27 І народилися Авесаломові троє синів та одна дочкà, а ім'я її Тамàра. Вона була жінка вродлива з ви́гляду. 28 І сидів Авесалòм в Єрусалимі два роки чàсу, а царськòго обличчя не бачив. 29 І послав Авесалòм до Йоава, щоб послати його до царя, та він не хотів прийти до нього. І послав він ще другий раз, та той не хотів прийти. 30 І сказав він до своїх слуг: „Погляньте на Йоавову ділянку поля, щò поруч мого, а в ньòго там ячмїнь, — ідіть і підпалїть його огнем“. І Авесаломові слуги підпалили ту ділянку поля огнем. 31 Тодї Йоав встав і прийшов до Авесалòма до дому, та й сказав йому: „Нащо слуги твої підпалили огнем ту мою ділянку поля?“ 32 І сказав Авесалом до Йоава: „Я ж послав до тебе, говорячи: Прийди сюди, і нехай я пошлю тебе до царя сказати: Чого я прийшов із Гєшуру? Добре було б мені ще лишатися там. А тепер нехай я побачу царськє обличчя, а якщо є на мені гріх, то нехай уб'є мене“. 33 І прийшов Йоав до царя, і розповів йому те. І покликав він Авесалòма, а той прийшов до царя та й поклонився йому обличчям своїм до землі. А цар поцілував Авесалòма...

15 І сталося по тòму, і завів собі Авесалом пòвоза та коні, та п'ятдесят чоловіка, що бігали перед ним. 2 І вставав Авесалом рано, та й ставав при дорозі до брами. І, бувало, кожного чоловіка, що мав суперєчку та йшов до царя на суд, то Авесалом кликав його та й питає: „З якого ти мїста?“ І той говорив: „З однòго з Ізраїлевих племен твій раб“. 3 І говорив до нього Авесалом: „Дивися, слова твої добрі та слухні, та в царя нема кому тебе вислухати“. 4 І говорив Авесалом: „Коли б мене настановлено суддею в Краї, то до мене приходив би кожен чоловік, що мав би суперєчку чи судòву справу, а я виправдував би його“. 5 І, бувало, коли хто підхòдив поклонитися йому, то він простягав свою руку, і хапав його́ та цілував його́. 6 І робив Авесалòм, як ось це, усьому Ізраїлеві, хто приходив на суд до царя. І крав Авесалом серця Ізраїлевих людей! 7 І сталося в кінці сорока лїт, і сказав Авесалòм до царя: „Піду я та вїповню обїтницю мою, що я обїцяв був Господєві в Хеврòні. 8 Бо раб твій, коли осїв був у Гєшурі в Арамї, склав обїтницю, говорячи: Якщо Господь справді поверне мене до Єрусалиму, то я буду служити Господєві“. 9 І сказав йому цар: „Йди з миром!“ І той устав та й пішов до Хеврону. 10 І порозсилав Авесалом вивїдувачів по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Коли ви почуєте сурмлення сурми, то скажете: Зацарював Авесалòм у Хеврòні!“ 11 А з Авесаломом пішли двісті чоловіка з Єрусалиму, що були покликані; а йшли вони в простоті своїй, і нічòго не знали. 12 І послав Авесалом покликати гїлонянина Ахїтòфєла, Давидового дорàдника, з його мїста з Гїло, як він мав принòсити жертви. І був то сильний бунт, і народ все змножувався з Авесалòмом. 13 І прийшов вісник до Давида, говорячи: „Серце ізраїльтян стало за

Авесаломом“. 14 І сказав Давид до всіх своїх слуг, що були з ним в Єрусалимі: „Уставайте і втікаймо, а то не зможемо втекти перед Авесаломом. Поспішіть відійти, щоб він не поспішив і не догнав нас, і щоб не було нам від нього лиха, і не побив цього міста вістря меча“. 15 І сказали цареві царські раби: „Усе, що вибере наш пан цар, то при тому твої раби!“ 16 І вийшов цар та весь його дім пішки, а цар позоставив десять жінок наложниць, щоб стерегли дім. 17 І вийшов цар та весь народ пішки, і стали вони в Бет-Гамерхаку. 18 А всі його слуги йшли перед ним, а також усі керетяни й усі пелетяни та всі гатяни, — шість сотень чоловіка, що прийшли були пішки з Гату, йшли перед царем. 19 А цар сказав до гатянина Іттáя: „Чого підеш і ти з нами? Вернися, і сиди з тим царем, бо ти чужий та й вигнанець зо свого місця. 20 Учора прийшов ти, а сьогодні я зав би турбувати тебе йти з нами? А я йду, куди піду, — куди доведеться. Вернися, і заברי братів своїх із собою. А Господь учинить тобі милість та правду!“ 21 І відповів Іттáй до царя та й сказав: „ Як живий Господь і живий мій пан цар, — тільки в тому місці, в якому буде мій пан цар, — чи то на смерть, чи то на життя, — то там буде твій раб!“ 22 І сказав Давид до Іттáя: „Йди й перейди!“ І перейшов гатянин Іттáй та всі його люди, та всі діти, що були з ним. 23 А весь той Край плакав ревним голосом, і весь народ переходив. А цар переходив потік Кедрон, і весь народ переходив дорогою до пустині. 24 А ось йшли й Садок та всі Левити з ним, що несли ковчега Божого заповіту. І вони поставили Божого ковчега, а Евия́тар приніс сив цілопалення, аж поки весь народ не вийшов із міста. 25 І сказав цар до Садока: „Поверни Божого ковчега до міста. Якщо я знайду милість у Господніх очах, і Він поверне мене, то я побачу Його та мешкання Його. 26 А якщо Він скаже так: Не бажаю тебе, — ось я: нехай зробить мені, як добре в очах Його“. 27 І сказав цар до священника Садо́ка: „Чи ти бачиш це все? Вернися з миром до міста, а син твій Ахіма́ац та син Евия́тарів Йонатáн, обидва ваші сини будуть із вами. 28 Глядіть, я буду проволікати в степах цієї пустині, аж поки не прийде від вас слово, щоб повідомити мене“. 29 І повернув Садок та Евия́тар Божого ковчега до Єрусалиму, та й осілися там. 30 А Давид сходив узбіччям на гору Оливну, та все плакав. А голова його була покрита, і він ішов босий. А весь народ, що був із ним, усі позакривали голову свою, і все йшли та плакали... 31 А Давидові донесли, говорячи: „Ахіто́фел серед зрадників з Авесаломом“. І Давид сказав: „Господи, учини ж нерозумною Ахітофелову раду!“ 32 І сталося, коли вийшов Давид на верхів'я, де вклоняються Богові, аж ось навпроти нього аркеянин Хуша́й у роздертій ту́ніці, а порох на його голові. 33 І сказав йому Давид: „Якщо ти підеш зо мною, то будеш мені тягарем. 34 А якщо вернешся до міста й скажеш Авесаломові: „Я буду раб твій, о ца́рю! Я був віддавна рабом батька твого, а тепер я твій раб“, то зламаєш

мені Ахіто́фелову раду. 35 І чи ж не будуть там із тобою священники Садо́к та Евия́тар? І станеться, — усяку річ, яку ти почувеш із царёвого дому, розповіси священникам Садо́кові та Евия́тарові. 36 Ось там із ними двоє їхніх синів: Ахіма́ац у Садока та Йонатан у Евия́тара — і ви пошлете через них до мене кожне слово, яке почувете“. 37 І ввійшов Хуша́й, Давидів друг, до міста. А Авесало́м також увійшов до Єрусалиму.

16 А коли Давид пройшов трохи з верхів'я, аж ось Ціва́, Мефівошетів слуга назустріч йому, та пара в'ючених ослів, а на них двісті хлібів, і сто в'язок родзійнок, і сто літніх плодів, та бурдюк вина. 2 І сказав цар до Ціви: „Що це тобі?“ А Ціва́ відказав: „Ці осли для царського дому на їзду, а хліб та літні плоди — на їду юнакам, а вино — на пиття змученому в пустині“. 3 І сказав цар: „А де син твого пана?“ А Ціва́ відказав цареві: „Он він сидить в Єрусалимі, бо сказав: Сьогодні Ізраїлів дім поверне мені царство мого батька“. 4 І сказав цар до Ціви: „Ось тобі все, що в Мефівошета“. А Ціва́ відказав, уклонившись: „Нехай я знайду ласку в очах твоїх, пане мій ца́рю“. 5 І прийшов цар Давид до Баху́рїму, аж ось виходить ізвідти чоловік з роду Саулового дому, а ім'я йому Шім'ї, син Герин. Він ішов і все проклинав. 6 І він кидав камінням на Давида та на всіх рабів царя Давида, хоч увесь народ та всі лицарі були на правіці його та на лівіці його. 7 І отак говорив Шім'ї в прокльоні своїм: „Йди, йди геть, кривавий переступнику та чоловіче негідний! 8 Господь обернув на тебе всю кров Саулового дому, що зацарював ти замість нього. І віддав Господь царство в руку сина твого Авесалома, а ти ось у своєму злі, бо ти кривавий переступник!“ 9 І сказав до царя Авіша́й, син Церу́ї: „Нащо проклинає цей мертвий пес мого пана царя? Підуй я, і зітну йому голову!“ 10 А цар відказав: „Що обходить це мене та вас, сини Церу́їні? Що він проклинає, то це Господь йому сказав: Прокляни Давида! А хто скаже: Нащо ти так зробиш?“ 11 І сказав Давид до Авіша́я та до всіх своїх слуг: „Ось син мій, що вийшов з утроби моєї, шукає моєї душі, а що вже говорити про цього веніямінівця! Дайте йому спокій, і нехай проклинає, бо так наказав йому зробити Господь! 12 Може зглянеться Господь над моєю бідою, і поверне мені цього дня добром замість його прокляття“. 13 І йшов Давид та люди його дорогою, а Шім'ї йшов узбіччям гори навпроти нього. І він ішов та все проклинав, і кидав камінням на нього, та порівив порохом. 14 І прийшов цар та весь народ, що був із ним, змучені, і відіхну́ли там. 15 А Авесало́м та весь ізраїльський народ увійшли до Єрусалиму, а з ними Ахіто́фел. 16 І сталося, як прийшов аркеянин Хуша́й, Давидів товариш, до Авесалома, то сказав Хуша́й до Авесалома: „Нехай живе цар, нехай живе цар!“ 17 І сказав Авесало́м до Хуша́я: „Це така ласка твоя з приятелем твоїм? Чому не пішов ти з своїм приятелем?“ 18 І сказав Хуша́й до Авесалома: „Ні, бо

кого вибрав Господь та цей народ, та кожен Ізраїлів муж, то я буду його, і з ним позостануся. 19 А подруге, кому я буду служити? Чи ж не синові його? Як служив я батькові твоєму, так буду й тобі“. 20 І сказав Авесалом до Ахітофела: „Дайте пораду, що маємо робити“. 21 І сказав Ахітофел до Авесалома: „Прийди до наложниць свого батька, яких він позоставив стеретти дім. І коли почує весь Ізраїль, що став ти зненавиджений у свого батька, то зміцняться руки всім, хто з тобою“. 22 І розтягли Авесаломові намета на даху, і Авесалом прийшов до наложниць батька свого на очах усього Ізраїля. 23 А Ахітофелова порада, яку він радив тими днями, була така певна, як питати про Боже слово, — така була Ахітофелова порада і для Давида, і для Авесалома!

17 І сказав Ахітофел до Авесалома: „Виберу я дванадцять тисяч чоловіка, і встану, і поженуся цієї ночі за Давидом. 2 І нападуть на нього, а він змучений та слабосилий, і він затремтить, — і повтікає весь народ, що з ним, а я вб'ю й самого царя. 3 І наверну́ я весь народ до тебе; як не буде чоловіка, якого душі ти шукаєш, то весь народ буде мати мир“. 4 І була люба ця річ в очах Авесалома та в очах усіх Ізраїлевих старших. 5 І сказав Авесалом: „Поклич теж аркеяннина Хушая, та нехай послухаємо, що в устах його, — нехай скаже також він“. 6 І прийшов Хушай до Авесалома, а Авесалом сказав до нього, говорячи: „Отак говорив Ахітофел. Чи виконаємо слова його? Якщо ні, говори ти“. 7 І сказав Хушай до Авесалома: „Не добра та рада, яку цього разу радив Ахітофел“. 8 І сказав Хушай: „Ти знаєш батька свого та людей його, що вони лицарі, та розлюблені вони, як медведиця, позбавлена на полі дітей. А батько твій воєк, і не буде ночувати з народом. 9 Ось тепер він ховається в одній з ям, або в іншому місці. І коли б сталося, що хтось упаде серед них, нападаючих, напочатку, а хтобудь почує та скаже: Сталася поразка в народі, який за Авесаломом, 10 а хоча б він і хоробрій, якого серце — як серце лев'яче, то справді ослабне, бо весь Ізраїль знає, що батько твій лицар і хоробрі ті, що з ним. 11 Тому раджу я: нехай конче збереться до тебе весь Ізраїль від Дана й аж до Беер-Шеви, многото́ю як пісок, що над морем, і ти сам підеш до бою. 12 І прийдемо ми проти нього в одне з місць, та й нападемо на нього, як падає роса на землю, і не позоставимо ані при нім, ані між усіма людьми, що з ним, ані одного. 13 А якщо він збереться до якого міста, то весь Ізраїль занесе на те місто шнурі, та й потягнемо його аж до потоку, так, що не залишиться там ані камінчика“. 14 І сказав Авесалом та всі Ізраїлеві мужі: „Ліпша рада аркеяннина Хушая від ради Ахітофелової!“ „Бо це Господь наказав зламати добру Ахітофелову раду, щоб Господь приніс зло на Авесалома. 15 І сказав Хушай до священників Садбока та Евіятара: „Так і так радив Ахітофел Авесаломові та Ізраїлевим старшим, а я радив так і так. 16 А тепер швидко пошліть і донесіть Давидові, говорячи: Не

ночуй цієї ночі в степах пустині, але конче перейди на той бік, щоб не був поглинутий цар та весь народ, що з ним“. 17 А Йонатан та Ахімаац стояли в Ен-Рогелі. І пішла невільниця й розповіла їм, а вони пішли й донесли цареві Давидові, бо не могли ані показатися, ані ввійти до міста. 18 Та їх побачив один юна́к та й доніс Авесаломові. І вони обидвоє швидко пішли, та й увійшли до дому чоловіка в Бахурімі, що мав колодязя на своїм подвір'ї, і спустилися туди. 19 А жінка тая взяла й розтягла заслону на верху колодязя, і розложила на ньому зёрна, — і нічого не було пізнано. 20 І прийшли Авесаломові раби до тієї жінки до дому та й сказали: „Де Ахімаац та Йонатан?“ А жінка та їм сказала: „Перейшли через воду“. І ті шукали й не знайшли, та й вернулися до Єрусалиму. 21 І сталося по їхньому відході, вони вийшли з колодязя, і пішли та донесли Давидові. І сказави вони до Давида: „Уставайте, і переходьте швидко воду, бо отак радив на вас Ахітофел“. 22 І повставали Давид та весь народ, що з ним, та до ранішнього світла перейшли Йордан, і не позосталося ані одного, що не перейшов би Йордану. 23 А коли Ахітофел побачив, що порада його не виконана, то осідлав осла, і встав та й пішов до свого дому, до свого міста. І він зарядив про дім свій, та й повісився, і помер, і був похований у гробі свого батька... 24 А Давид прийшов до Маханаїму, а Авесалом перейшов Йордан, він та всі Ізраїлеві мужі із ним. 25 І Авесалом настановив над військом Амасу замість Йоава. А Амаса був син чоловіка, що ім'я йому Ітра, ізрееліт, який увійшов був до Авігаїл, дочкі Нахашової, сестри Церуї, Йоавиної матері. 26 І таборував Ізраїль та Авесалом у гілеадському краї. 27 І сталося, коли Давид прийшов до Маханаїму, то Шові, Нахашів син з аммонітської Рабби, і Махір, Амміелів син з Ло-Девару, і гілеадянин Барзіллай з Рогеліму 28 поприносили постелі, і чаші, і ганчарський посуд, і пшениці, і ячменю, і муки, і праженого зёрна, 29 і меду, і масла, і худобу дрібну, і товщу з худоби великої, — для Давида та для народу, що з ним, щоб їли, бо сказали: „Цей народ голодний і змучений та спрагнений у пустині“.

18 А Давид переглянув народ, що з ним, і настановив над ними тисячників та сотників. 2 І послав Давид народ, — третину під рукою Йоава, і третину під рукою Авіаша, сина Церуї, Йоавового брата, а третину під рукою гатянина Іттаї. І сказав цар до народу: „Конче підуть також і я з вами!“ 3 Та народ сказав: „Ти не підеш! Бо якщо ми справді втечемо, вони не звернуть на нас уваги. І якщо половина нас повмирає, вони не звернуть на нас уваги, бо ти — як нас десять тисяч. А тепер буде ліпше, як будеш допомагати нам із міста“. 4 І сказав до них цар: „Що́ буде добре в очах ваших, зроблю“. І став цар при брасі, а весь народ повиходив за сотнями та за тисячами. 5 А цар наказав Йоавові й Авішаєві та Іттаєві, говорячи:

„Обережно будьте мені з моїм юнаком Авесаломом!“ А весь народ чув, як цар наказав усім провідникам про Авесалома. 6 І вийшов народ на поле навперейми Ізраїля, і був бій в Єфремовому лісі. 7 І був побитий там Ізраїлів народ Давидовими рабами. І була там того дня велика поразка, — полягло двадцять тисяч! 8 І поширився там бій по всій тій землі, і того дня більш народу пожер ліс, ніж поїв меч. 9 І спітківся Авесалом із Давидовими рабами, а Авесалом їхав на мулі. І підбіг мул під гушавину великого дуба, а його волбсься заплуталося в дубі, і він опинився між небом та між землею, а мул, що під ним, перебіг. 10 І побачив це один чоловік, і доніс Йоаву та й сказав: „Ось я бачив Авесалома, що вісить на дубі“. 11 І сказав Йоав до чоловіка, що доніс йому: „Ось ти бачив, а чому ти не вразив його там на землі, а я дав би був тобі десять шкелів срібла та одного пояса“. 12 І сказав той чоловік до Йоава: „А коли б я важив на руді своїй навіть тисячу шкелів срібла, — не простягну своєї руки на царського сина, бо ми чули на власні вуха, що цар наказав тобі й Авішаеві та Іттаєві, говорячи: Збережіть мені мого юнака Авесалома! 13 Або коли б я допустився в душі своїй неправди, — а всяка річ не затіється перед царем! — то й ти став би проти мене“. 14 І сказав Йоав: „Не буду отак зволікати з тобою!“ І він узяв три стріли в руку свою, і вбив їх у серце Авесалома, що ще живий вісів на середині дуба. 15 І оточили його десять юнаків, Йоавові зброєноші, і вдарили Авесалома, та й убили його. 16 І засурмив Йоав у сурму, а народ повернувся з погоні за Ізраїлем, бо Йоав стримав народ. 17 І взяли вони Авесалома, та й кинули його в лісі до великої ями, і накидали над ним дуже велику могилу з каміння, а весь Ізраїль повтікав кожен до намету свого. 18 А Авесалом узяв був і поставив собі ще за життя свого пам'ятника, що в царській долині, бо він казав: „Нема в мене сина, щоб згадувати про ім'я моє“. І він назвав пам'ятникові ім'я на своє ім'я. І звалось його: Яд-Авесалом, і так зветься він аж до цього дня. 19 А Ахімаац, Садоков син, сказав: „Побіжу я й сповіщу цареві, що Господь візволив його від руки його ворогів“. 20 І сказав йому Йоав: „Не ти вісник цього дня, а сповістий іншого дня. А цього дня не сповістий тому, що це ж царський син помер“. 21 І сказав Йоав до кушита: „Иди, донеси цареві, що ти бачив“. А кушит уклонився Йоавові, та й побіг. 22 А Ахімаац, син Садока, знову сказав до Йоава: „А нехай буде, що буде! Побіжу я й за кушитом!“ Йоав же відказав: „Пощо ти побіжиш, мій сину, коли нема доброї вістки?“ 23 „А нехай буде, що буде, — побіжу!“ І той сказав йому: „Біжи!“ І побіг Ахімаац дорогою рівнини, і випередив кушита. 24 А Давид сидів між двома брамами. А вартівник пішов на дах брами на мур, і звів свої очі та й побачив, — аж ось біжить самотний чоловік. 25 І кликнув вартівник, і доніс цареві. А цар сказав: „Якщо він сам, — вістка в устах його!“ А чоловік усе йшов та зближався. 26 І

побачив вартівник іншого чоловіка, що біг. І кликнув вартівник до сторожа брами й сказав: „Ось біжить самотний чоловік“. А цар сказав: „Цей зо звісткою!“ 27 І сказав вартівник: „Я бачу біг першого, як біг Ахімааца, Садокового сина“. А цар сказав: „То чоловік добрий, і приходить з доброю звісткою“. 28 І кликнув Ахімаац, і сказав до царя: „Мир!“ І поклонився він цареві своїм обличчям до землі та й сказав: „Благословенний Господь, Бог твій, що видав людей, які піднесли руку свою проти мого пана царя!“ 29 А цар сказав: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ І сказав Ахімаац: „Я бачив велике замішання, коли Йоав посилав царського раба та мене, твого раба, та я не знаю, що то“. 30 І сказав цар: „Відійди набік, стань отут“. І той відійшов набік та й став. 31 Аж ось приходить кушит. І сказав кушит: „Нехай прийме звістку мій пан цар, бо сьогодні визволив тебе Господь від руки всіх повстаючих на тебе“. 32 І сказав цар до кушита: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ І сказав кушит: „Нехай станеться, як тому юнакові, ворогам мого пана царя та всім, що повстали на тебе на зло!“ 33 І затремтів цар, і вийшов на горішній півверх брами, та й заплакав. А коли йшов, то так говорив: „Сину мій, Авесаломе, сину мій! Сину мій, Авесаломе! О, якби я був помер замість тебе, Авесаломе! Сину мій, сину мій!“

19 А Йоаву донесено: „Ось цар плаче, і зачав жалобу по Авесаломові“. 2 І того дня ця перембга обернулася на жалобу для всього народу, бо того дня народ почув, що казали: „Засмутився цар за своїм сином!“ 3 І прокрадався народ того дня, щоб увійти до міста, як прокрадається народ, засоромлений своєю втечею з бою. 4 А цар закрив своє обличчя. І голосив цар сильним голосом: „Сину мій, Авесаломе! Авесаломе, сину мій! Сину мій!“ 5 І прийшов Йоав до дому царя, та й сказав: „Сьогодні ти засоромив обличчя всіх своїх рабів, які сьогодні врятували життя твоє, і життя синів твоїх та дочок твоїх, і життя жінок твоїх, і життя наложниць твоїх, 6 через те, що ти любиш тих, хто тебе ненавидить, і ненавидиш тих, хто тебе любить, бож сьогодні ти виявив, що нема в тебе вождів ані слуг. Бо сьогодні я знаю, що коли б Авесалом був живий, а ми всі сьогодні були мертві, то тоді це було б любе в очах твоїх... 7 А тепер устань, і говори до серця своїх рабів. Бо присягаю Господом, якщо ти не вийдеш, то цієї ночі ніхто не буде ночувати з тобою, і це буде тобі гірше за всяке зло, що приходило на тебе від молодости твоєї аж дотепер!“ 8 І цар устав та й засів у брамі, а всьому народові донесли, говорячи: „Ось цар сидить у брамі!“ І посхобдився весь народ перед царське обличчя, а Ізраїль повтікав кожен до своїх наметів. 9 І сперечався весь народ по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Цар урятував нас від руки всіх наших ворогів, він же врятував нас із руки филистимлян, а тепер утік із країю перед Авесаломом. 10 А Авесалом, якого ми

помазали були над собою, помер на війні. А тепер чого ви зволікаєте щоб вернути царя?“ **11** І цар Давид послав до священників, до Садока та до Евіятаря, говорячи: „Говорить так до Юдиних старших: Чого ви будете останніми, щоб вернути царя до його дому? А слово всього Ізраїля прийшло вже до царя, до його дому. **12** Ви браття мої, ви кість моя та тіло моє! І чого ви будете останніми, щоб вернути царя? **13** А Амасі скажете: Чи ж ти не кість моя та не тіло моє? Нехай так зробить мені Бог, і нехай же подасть, якщо ти не будеш у мене вождём війська по всі дні замість Йоава“. **14** І прихилив він серце всіх Юдиних мужів, як одно́го чоловіка. І послали вони до царя: „Вернися ти та всі твої слуги!“ **15** І вернувся цар, і прийшов аж до Йордану, а Юда прийшов до Гілгалу назустріч цареві, щоб перепровадити царя через Йордан. **16** А Шім'ї, Герин син, Веніяминівець, що з Бахуріму, послішив, і зійшов з Юдиними мужами на зустріч царя Давида. **17** І з ним було тисяча чоловіка з Веняміна, та Ціва, слуга Саулового дому, і п'ятнадцятеро синів його та двадцятеро його рабів із ним. І вони перейшли Йордан перед царем. **18** І перейшов поробн, щоб перепровадити царський дім та зробити, що було добре в очах його. А Шім'ї, Герин син, упав перед царем, як той переходив Йордан, **19** та й цареві сказав: „Нехай пан не порухає мені переступу, і не пам'ятай, що раб твій провинився був того дня, коли мій пан цар вийшов був з Єрусалиму, — щоб цар не поклав це до серця свого! **20** Бо раб твій знає, що згрішив він, і ось я прийшов сьогодні з усього Йісипового дому перший, щоб вийти зустріти мого пана царя“. **21** А Авшай, син Церуїн, відповів та й сказав: „Чи ж не буде забитий Шім'ї за те, що проклинав Господнього помазанця?“ **22** А Давид відказав: „Щоб вам до мене, сини Церуні, що ви сьогодні стаєте мені за сатану? Чи сьогодні буде забитий хто в Ізраїлі? Хіба ж я не знаю, що сьогодні я цар над Ізраїлем?“ **23** А до Шім'ї цар сказав: „Не помреш!“ І заприсягнув йому цар. **24** І зійшов спіткати царя й Мефівошет, онук Саулів. А він не оправляв ніг своїх і не оправляв вуса свого, і не оправляв своєї одержі від дня, як цар вийшов, аж до дня, коли він вернувся з миром. **25** І сталося, коли прийшов він до Єрусалиму зустріти царя, то сказав йому цар: „Чому ти не пішов зо мною, Мефівошете?“ **26** А той відказав: „Пане мій царю, — раб мій обманів мене! Бо я, раб твій, сказав: осідлаю собі осла, і сяду на нього, та й поїду з царем, бо раб твій кульгавий. **27** Та він очернів раба твого перед паном моїм царем. А мій пан цар, — немов Божий Ангел, тому зроби, щоб добре в очах твоїх! **28** Бож хіба весь дім батька мого не був вартий смерті перед моїм паном царем? Та ти вмістив раба свого серед їдців свого стóлу. І яке ж я маю право ска́ржитися перед царем?“ **29** І сказав йому цар: „По́що ти говориш іще оці свої слова? Я сказав: ти та Ціва поділите поле“. **30** І сказав Мефівошет до царя: „Нехай він візьме навіть усе по тому, коли мій пан, цар прийшов із миром

до дому свого!“ **31** А Гілеадянин Барзіллай зійшов з Рогеліму, і перейшов з царем Йордан, щоб провести його за Йордан. **32** А Барзіллай був дуже старий, віку восьмидесяти літ. І він годував царя, як той сидів був у Маханаїмі, бо він був дуже заможна людина. **33** І сказав цар до Барзіллая: „Перейди зо мною, і я буду годувати тебе при собі в Єрусалимі“. **34** І сказав Барзіллай до царя: „Скільки ще часу життя мого, що я піду з царем до Єрусалиму?“ **35** Я сьогодні віку восьмидесяти літ. Чи можу я розпізнавати між добрим та злим? Чи розкуштує твій раб, щоб буду їсти та щоб буду пити? Чи послухаю я ще голосу співаків та співачок? І по́що буде ще раб твій тягарем для свого пана царя? **36** Трохи перейде твій раб із царем за Йордан. І чого́ цар висвідчує мені оце? **37** Нехай раб твій вернеться, і нехай помре у своєму місті при гробі батька свого та своєї матері. А ось раб твій, син мій Кімган перейде з паном моїм, із царем, а ти зроби йому, щоб добре в очах твоїх“. **38** І сказав цар: „Кімган перейде зо мною, а я зроблю йому, щоб миле в очах твоїх. І все, що вибереш у мене, я зроблю тобі!“ **39** І весь народ перейшов Йордан, перейшов і цар. І цар поцілував Барзіллая, та й поблагословив його, і той вернувся на своє місце. **40** І перейшов цар до Гілгалу, а з ним перейшов Кімган та весь Юдин народ, і вони перепровадили царя, а також перейшла половина Ізраїлевого народу. **41** Аж ось усі ізраїльтяни прийшли до царя. І сказали вони цареві: „Чому вкрали тебе наші браття, люди Юдині, і перепровадили царя та його дім через Йордан, та всіх Давидових людей з ним? **42** І відповіли всі Юдині люди Ізраїлеві: „Бо близький цар до нас! І чого то запалився тобі гнів на цю річ? Чи справді з'їли ми що в царя? Чи теж справді він роздав нам які дарунки?“ **43** І відповіли ізраїльтяни юдеям та й сказали: „Нас десять частин у царя, а також і в Давида ми ліпші від вас. Чому ж ви злегковажили нас? Хіба ж не нам було перше слово, щоб вернути царя?“ Але слово юдеїв було гостріше від слова ізраїльтян.

20 І трапився там негідний чоловік, а ім'я йому Ше́ва, син Біхрі, веніяминівець. І засурмів він у сурму та й сказав: „Немає нам частки в Давиді, і нема нам спадщини у сина Ессеевого! Ізраїлю, — усі до наметів своїх!“ **2** І пішов кожен ізраїльтянин від Давида за Шевою, сином Біхрі, а юдеянин позостався при своєму цареві від Йордану й аж до Єрусалиму. **3** І прийшов Давид до свого дому в Єрусалим. І взяв цар десять жінок наложниць, яких настановив був пильнувати дім, та й віддав їх до до́му сторбжі; і він їх годував, але до них не приходив. І були вони ув'язнені аж до дня своєї смерті, — удівство за життя чоловіка. **4** І сказав цар до Амасі: „Склик мені юдеян у три дні, а ти стань отут!“ **5** І пішов Амаса, щоб скликати Юду, та спізнився від означеного часу, про який він умовився. **6** І сказав Давид до Авшая: „Тепер Ше́ва, син Біхрі, зробіть нам зод більше від Авсалома. Візьмі ти слуг

свого пана, та й поженися за ним, щоб він не знайшов собі твердинних міст, і не щез із наших очей“. 7 І вийшли за ним Йовові люди, і керетянин, і пелетянин та всі лицарі, і повиходили вони з Єрусалиму, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. 8 Вони були при великому камені, що в Гів'оні, а Амася вийшов проти них. А Йовав був зодягнений в шату свою, а на ній пояс із мечем, прип'ятим на стегні його в піхві, з якої легко виходив і входив. 9 І сказав Йовав до Амасі: „Чи гаразд тобі, брате мій?“ І Йовав узяв правую рукою Амасу за бороду, щоб поцілувати його. 10 А Амася не остерігся меча, що був у Йовавовій руці. І той ударив його ним у живіт, і вилив нутрo його на землю, і не повторив йому, а той помер... І Йовав та брат його Авішай гналися за Шевою, сином Біхрі. 11 А один з Йовавових слуг став над ним та й говорив: „Хто жадає Йовава, і хто за Давида, — за Йовавом!“ 12 А Амасу валявся в крові на середині битої дороги. І побачив той чоловік, що весь народ став, то стягнув Амасу з битої дороги на поле, і накинув на нього одєжину, бо бачив, що кожен приходив до нього та ставав. 13 Як був він стягнений з битої дороги, пішов кожен чоловік за Йовавом, щоб гнатися за Шéвою, сином Біхрі. 14 А той перейшов серед усіх Ізраїлевих племён до Авелу та до Бет-Маахи, і серед усіх береянь, — і були вони зібрані, і теж пішли за ним. 15 А Йовавові люди прийшли й облягли його в Авелі Бет-Маахи, і насіпали при місті вала, що стояв на передмур'ї. А весь нарoд, що був з Йовавом, заходився завалити мура. 16 І покликкала мудра жінка з міста: „Слухайте, слухайте, — скажіть но Йовавові: Підійди сюди, й я буду говорити до тебе!“ 17 І він підійшов до неї, а та жінка сказала: „Чи ти Йовав?“ А він відказав: „Я“. І вона сказала йому: „Послухай слів своєї невілници!“ А він відказав: „Я слухаю“. 18 І сказала вона, говорячи: „Колісь треба було переговорювати, а саме, — конче запитатися в Авелі, і так закінчили б справу. 19 Я із спокійних та вірних міст Ізраїля, ти ж шукаєш погубити місто та матерів серед Ізраїля. Пощо ти нищиш спадщину Господню?“ 20 А Йовав відповів та й сказав: „Борони Боже, борони мене, Боже! Присягаю, що не знищу й не вігублю!“ 21 Це не так, бо чоловік з Єфремових гір, Шéва, син Біхрі, ім'я йому, підніс свою руку на царя на Давида. Дайте його самoго, й я піду від міста“. І сказала та жінка до Йовава: „Ось гoлову його кинуть тобі через мур!“ 22 І пішла та жінка до всього народу в своїй мудрості, — і відрубали голову Шéви, сина Біхрі, та й кинули до Йовава. А той засурмів у сурму, — і розійшлися від міста кожен до наметів своїх. А Йоав вернувся в Єрусалим до царя. 23 І став Йоав над усім Ізраїлевим військом, а Беная, син Єгоядин, над керетянином та над пелетянином; 24 а Адорам — над даниною, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером; 25 а Сева — писарем, а Садок та Евятар — священиками. 26 А також ярянин Іра був священиком у Давида.

21 І був голод за днів Давида три роки, рік за роком. І шукав Давид Господнього лица, а Господь сказав: „Кров на Саула та на його дiм за те, що повбивав він гів'онітян“. 2 І покликав цар гів'онітян та й сказав їм про це. А гів'онітяни, — вони не з Ізраїлевих синів, а з останку аморєянина, а Ізраїлеві сини були присягнули їм. Та Саул шукав, щоб повбивати їх через свою горливість для синів Ізраїля та Юди. 3 І сказав Давид до гів'онітян: „Що я зроблю вам і чим надолужу, щоб ви поблагословили Господню спадщину?“ 4 І сказали йому гів'онітяни: „Не треба нам ані срібла, ані золота від Саула та від дому його, і не треба нам забивати чоловіка в Ізраїлі“. А він сказав: „Що ви скажете, зроблю вам“. 5 І сказали вони до царя: „Чоловік той, що вигубив нас, і що замишляв на нас, щоб нас винищити, щоб ми не стали в усій Ізраїлевій границі, — 6 нехай буде нам дано семеро мужа з синів його, і ми повішаємо їх для Господа в Гів'аті Саула, Господнього вибранця“. А цар сказав: „Я дам“. 7 Та змилисёрдився цар над Мефівошетом, сином Йонатана, Саулового сина, через Господню присягу, що була поміж ними, — між Давидом та між Йонатаном, Сауловим сином. 8 І взяв цар двох синів Ріцпи, дочкї Айї, яких вона породила Саулові, Армонія та Мефівошета, і п'ятьох синів Мелхоли, Саулової дочкї, що вона породила Адріїлові, синові мехололянина Барзілава, 9 та й дав їх у руку гів'онітян, — і вони повішали їх на горі перед Господнім лицем. І впали семеро разом, а були вони побиті в перших днях жнив, коли початок жнив ячмєню. 10 А Ріцпа, дочка Айїна, взяла веретіще, і простягла його собі на скелі, і була там від початку жнив аж поки не зійшли на них вoди з неба, і не дала вона зпочити на них птаство небесному вдень, а польові звірині вночі. 11 І було донєсено Давидові, що зробила Ріцпа, Айїна дочка, Саулова наложниця. 12 А Давид пішов, і взяв кості Саула та кості сина його Йонатана від госпoдарів гілеадського Явешу, що викрали були їх із майдану Бет-Шану що їх повісили там филистїмляни того дня, коли филистїмляни побили Саула в Гілбоа. 13 І виніс він звідти кості Саула та кості сина його Йонатана, і зібрали кості повішаних. 14 І поховали кості Саула та сина його Йонатана в Веніяминовому краї, в Целі, в гробі батька його Кіша. І зробили все, що наказав був цар, — і потoму Бог був ублаганий Краєм. 15 І була ще війна филистїмлян з Ізраїлем. І зійшов Давид та з ним слуги його, і воювали з филистїмлянами. І змучився Давид. 16 І був Ішбі в Нові, що з нащадків Рафи, а вага його списа три сотні шеклів міді, і оперезаний він був новю зброєю. І він сказав, щоб забити Давида. 17 Та поміг йому Авішай, син Церуїн, — і він ударив филистїмлянина, та й забив його. Тоді Давидові люди присягли йому, говорячи: „Ти не вийдеш уже з нами на війну, — і не погасиш Ізраїлевого світильника!“ 18 І сталося потім, і була ще війна в Нові з филистїмлянами. Тоді хушанин Сіббехай побив Сафа, що з нащадків

Рафі. 19 І була ще війна в Нові з филистимлянами, і віфлеємець Елханан, син Яаре, побив ґатянина Голята, — а держак списа його був, як ткацький вал. 20 І була ще війна в Гаті. А там чоловік великого зросту, що мав на руках та на ногах по шість пальців, числом двадцять і чотири. Також і він був народжений тому Рафі. 21 І зневажав він Ізраїля, — та вбив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата! 22 Четверо тих були народжені тому Рафі в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

22 І промовив Давид до Господа слова оцієї пісні того дня, як Господь урятував був його з руки всіх його ворогів та з долоні Саулової, 2 та й сказав: „Господь моя скеля й твердиня моя, і для мене Спаситель Він мій! 3 Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній, Він щит мій і ріг Він спасіння мого, Він башта моя та моє пристановище! Спасителю мій, — Ти врятуєш мене від насилля! 4 Я клічу: Преславний Господь, і я виволений від своїх ворогів! 5 Бо хвилі смертельні мене оточили, потоки веліяла лякають мене. 6 Тенета шеола мене оточили, а пастки смертельні мене опередили! (Sheol h7585) 7 В ти́сноті своїй кличу до Господа, і до Бога свого я волаю, — І Він почує мій голос із храму Свого, і в ушах Його — зойк мій. 8 Захиталась земля й затремтіла, затряслися й хитались небесні підвалини, — бо Він запалився від гніву! 9 Із нїздер Його бұхнув дим, з Його ж уст — пожирущий огонь, запалився жар від Нього! 10 Він небо простяг — і спустився, а хмара густа під ногами Його. 11 Усівся Він на херувїма — й летів, і явився на вітряних крилах. 12 А навколо Себе поклав темряву, мов курїні, збір води, густі хмари високі. 13 Від блиску, що був перед Ним, запалилось вугілля горюче. 14 Господь загримів у небесах, і Свій голос Всевишній подав. 15 Він послав Свої стріли та їх розпорбшив, послав блискавку й їх побентєжив. 16 І показалися річища водні, і відкрились основи вселєнної, — від свару Твоїого, о Господи, від подиху вітру із нїздер Його. 17 Він послав із високости, узяв Він мене, витяг мене з вод великих. 18 Він мене врятував від могого потужного ворога, від моїх ненавїсників, — бо сильніші від мене вони. 19 Напали на мене вони в день нещастя мого, — та Господь був моїм опертям. 20 І на місце широке Він вивів мене, Він мене врятував, — бо вподбав мене! 21 Нехай Господь зробить мені по моїй справедливості, хай заплатить мені згідно з чїстїстю рук моїх! 22 Бо беріг я дорогї Господні, і від Бога свого я не відступїв, 23 бо всі Його прїсуди передо мною, постанови ж Його, — не вступлюся від них! 24 І був я Йому непорочним, і стерїгся своєї провини. 25 І Господь заплатив був мені по моїй справедливості, за чистотою моєю перед очима Його. 26 З справедливым Ти справедливо поводишся, із чесним — по-чєсному, 27 із чистим — поводишся чисто, а з лукавим — за лукавством його! 28 І народ із бїди Ти спасаєш, а очі Твої — на зухвалїх, яких

Ти принижуєш. 29 Бо світильник Ти, Господи, мій, і освітить Господь мою темряву! 30 Бо з Тобою поб'ю я ворожого відділа, із Богом своїм проберуся через мур! 31 Бог — непорочна дорога Його, слово Господне очищене, щит Він для всіх, хто вдається до Нього! 32 Бо хто Бог, окрім Господа? І хто скеля, крім нашого Бога? 33 Бог — сильне моє пристановище, і дорогу мою Непорочний вивідував. 34 Він чинить ноги мої, як оленячі, і ставить мене на висотах моїх, 35 Мої руки навчає до б'ю, і на рамена мої лука мїдяного напинає. 36 І дав Ти мені щит спасіння Свого, і чинить великим мене Твоя поміч! 37 Ти чиниш широким мій крок підо мною, — і стопи мої не спїткнуться. 38 Жену я своїх ворогів, і повигублюю їх, і не вернуся, аж поки не вінищу їх! 39 Я їх повигублюю й їх потрошу, — і не встануть вони, і повпадають під ноги мої. 40 Ти ж для б'ю мене підперїзуєш силою, валиш під мене моїх ворохобників. 41 Повернўв Ти плечима до мене моїх ворогів, моїх ненавїсників, — й я їх понїшу! 42 Озирались вони — та немає спасителя, кликали до Господа — і не відповїв їм! 43 І я їх зїтру, як той порох землі, як болото на вулицях — їх розїтру й розтопчу їх! 44 Ти ж від бунту народу могого мене бережеш, на голову лїду мене стережєш, мені будуть служити народи, яких я й не знав! 45 Передо мною чужинці підлєщуются, на вістку про мене — слухняні мені. 46 В'януть чужинці, і тремтять у твердинях своїх. 47 Живий Господь, — і благословенна будь, Скеле моя, і нехай піднесеться Бог скелї спасіння мого! 48 Бог, що помсти за мене дає, і що народи під мене познижував, 49 що рятує мене від моїх ворогів, — Ти звелїчив мене над повстанців на мене, спасаєш мене від насильника! 50 Тому то хвалю Тебе, Господи, серед народів, Імєнню Твоїому співаю! 51 Ти башта спасіння Свогого царя, і милість вчиняєш Своему помазанцеві, — Давиду й насінню його аж навіки!“

23 А оце останні Давидові слова: „Слово Давида, сина Єссєєвого, і слово мұжа високопоставленого, помазаного Богом Якововим, і солодкого піснотворця Ізраїлевого. 2 Дух Господній говорить в мені, а слово Його — на моїм язикї! 3 Сказав Бог Ізраїлів, Скеля Ізраїлева говорила мені: пануючий серед людей, — справедливий панує у Божім страхї! 4 І він буде, як світло поранку безхмарного, коли сонце виходить уранці, і як з блиску трава виростає з землі по дощї! 5 Чи мій дїм не такий перед Богом? Вічного бо заповіта в усьому мені там укладєно — і він стережеться, бо він усе спасіння моє й усе жадання! Хїба Він не дасть, щоб він вирїс? 6 А нечестивий, як терєн, відкинений, і вони всі, бо рукою його не беруть. 7 А хто хоче до них доторкнутись, нехай запасеться залїзом чи дєржаком списа, і на місцї своїм огнем будуть попалєні!“ 8 А оце імена Давидових лицарїв: Йошев-Башшевет, тахкемонєч, голова гвардїї, — він вимахував своїм держаком одним разом на вісім сотєнь побитих. 9 По ньому Елеазар, син Додо, сина Ахохї, був серед трьох

лицарів з Давидом. Коли филистимляни зневажали ізраїльтян, що зібралися там на війну, і повтікали всі ізраїльтяни, **10** він устав, та й ударив на филистимлян, аж змучилася рука його, і приліпилася рука його до меча. І зробив Господь велике спасіння того дня, а народ вертався за ним тільки на грабування. **11** А по ньому Шамма, син Аге, гарарянин. І зібралися филистимляни до Лехи, а там була ділянка поля, повна сочевиці, а народ повтікав перед филистимлянами. **12** І став він посередіні тієї ділянки та й врятував її, а филистимлян побив. І зробив Господь велике спасіння. **13** І зійшли троє з тридцяти напочатку, і прийшли в жнив'я до Давида, до твердині Адуллам. А громада филистимлян таборувала в долині Рефаїм. **14** Давид же тоді був у твердині, а залага филистимська була тоді в Віфлеємі. **15** І спр'ягнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з криниці, що в брамі?“ **16** І продерлися ці три лицарі до филистимського табору, і зачерпнули води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вінесли, і принесли до Давида, та він не схотів її пити, — і вилив її для Господа, **17** та й сказав: „Борони мене, Господи, чинити так! Чи я буду пити кров тих мужів, що ходили, наражаючи життям своїм? І не хотів він пити її... Оце зробили три ці лицарі. **18** А Авішай, брат Йоава, Церуїного сина, — він голова цих тридцяти. І він вимагував своїм списом над трьома троями, що побив. І він мав славу серед тих трьох. **19** Із тих тридцятьох він був найбільше поважаний, і став він їм за провідника. А до тих трьох не належав. **20** А Беная, син Єгоядин, син хороброго мужа, багаточинний, з Кавцеїлу, побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов, і забив лева в середині ями сніжного дня. **21** Також побив він одного єгиптянина, мужа поставного, а в руці цього єгиптянина був спис. І зійшов він до нього з кием, і видер списа з руки того єгиптянина, — та й убив його списом його. **22** Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його слава була серед тих трьох лицарів. **23** З тих тридцяти він був поважніший, а до тих трьох не належав. І Давид призначив його до своєї таємної ради. **24** Асаїл, Йоавів брат, серед тих тридцяти; Елханан, син Додів, із Віфлеему; **25** Шамма хародянин, Еліка хародянин, **26** Хелец палтянин; Іра, син Іквешів, текоїтянин; **27** Авіезер аннетотянин, Мевуннай хушатянин, **28** Цалмон ахоянин, Магарай нетофатянин, **29** Хелев, син Баанин, нетофатянин; Іттай, син Ріваїв, міг'гів'атянин, сини Веняминові; **30** Беная пір'ягонянин, Гіддай з Нахале-Гаашу, **31** Аві-Алвон арватянин, Азмавет бархум'янин, **32** Ел'яхба шаалвонянин, сини Яшемові, Йонатан, **33** Шамма гарарянин; Ахіам, син Шарарів, арарянин; **34** Еліфелет, син Ахасбаїв, сина маахатянина; Еліям, син Ахітофелів, гіллонянин; **35** Хецрав кармелянин, Паарай арб'янин, **36** Їг'ал, син Натанів, з Цови; Бані гадянин, **37** Целек аммонезянин; Нахарай бееротянин, зброноша Йоава, сина Церуїного; **38** Іра ітрянин, Гарев ітрянин, **39** Урія хіттянин, — усіх тридцять і сім.

24 І знову запалився Господній гнів на Ізраїля, і намовив сатан'а Давида проти них, говорячи: „Іди, перелічи Ізраїля та Юду!“ **2** І сказав цар до Йоава, вождя війська, що з ним: „Перемандруй серед усіх Ізраїлевих плем'єн від Дану аж до Беер-Шеви, і перелічи народ, — і я пізнаю число цього народу“. **3** І сказав Йоав до царя: „Нехай же Господь, Бог твій, додасть до народу в сто раз стільки, скільки є, а очі мого пана, царя, бачать. Та нащо пан мій, цар, уподобав собі таку річ?“ **4** Та цареве слово до Йоава та на військових провідників перемогло. І вийшов Йоав та військові провідники від царя, щоб перелічити Ізраїлів народ. **5** І перейшли вони Йордан, і таборували в Ароері, з правого боку міста, що лежить в середині долини Гаду та при Язері. **6** І прийшли вони до Гілеаду та до краю Тахтім-Ходші. І прийшли до Дан-Яану, і навколо до Сидону. **7** І прийшли вони до твердині Цор й до всіх міст хіввеянина та ханаанезянина, і вийшли до Юдиного Негеву, до Беер-Шеви. **8** І мандрували вони по цілому краю, і прийшли в кінці дев'яти місяців та двадцяти днів до Єрусалиму. **9** І дав Йоав цареві число переліку народу. І було Ізраїля вісімсот тисяч сильних мужів, що витягають меча, а Юдиного мужа — п'ятьсот тисяч чоловіка. **10** І збентежилося Давидове серце, як перелічив він народ. І сказав Давид до Господа: „Я дуже згрішив, що зробив це! А тепер, Господи, відсунь же провину Свого раба, бо я дуже немудро вчинив!“ **11** І встав Давид рано вранці, а Господнє слово було до пророка Гада, Давидового прозорливіця, говорячи: **12** „Іди, та й скажеш Давидові: Так сказав Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю її тобі“. **13** І прийшов Гад до Давида, і розповів йому та й до нього сказав: „Чи прийдуть тобі сім літ голоду в твоїм краї, чи теж три місяці твоєї втікання перед ворогами твоїми, а вони тебе гн'атимуть, чи теж буде три дні моровиця в твоїм Краї? Подумай тепер та й ріши, яке слово верну я Тому, Хто послав мене“. **14** І сказав Давид до Гада: „Сильно скорблю я! Нехай же впадемо ми до Господньої руки, „бо велике Його милосердя“, а в руку людську нехай я не впаду!“ **15** І дав Господь моровицю в Ізраїлі від ранку й аж до часу умовлення, — і померло з народу від Дану й аж до Беер-Шеви сімдесят тисяч чоловіка... **16** І простяг той Ангол свою руку на Єрусалима, щоб вігубити його, та Господь пожалував щодо того зла. І сказав Він до Ангола, що вигубляв серед народу: Забагато тепер, попусти свою руку!“ А Ангол Господній був при тоці евусіянина Аравни. **17** І сказав Давид до Господа, коли побачив того Ангола, що побивав серед народу, і проказав: „Я ось згрішив, і пішов проти Закону. А ці вівці, — що зробили вони? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого!“ **18** І прийшов того дня Гад до Давида, та й сказав йому: „Устань, постав Господеві жертвіника на току евусіянина Аравни“. **19** І пішов Давид за словами Гадовими, як наказав був Господь. **20** І виглянув Аравна, і побачив царя та його

слуг, що йдуть до нього. І вийшов Аравна, і вклонився цареві обличчям своїм до землі. **21** І сказав Аравна: „Чого прийшов пан мій, цар, до свого раба?“ А Давид відказав: „Купити від тебе цього то́ка, щоб збудувати жéртівника для Господа, — і буде стримана зараза від наро́ду“. **22** І сказав Аравна до Давида: „Нехай пан мій, цар, візьме, і нехай принесé жертву, щó добре в очáх його. Дивися, — ось худоба на цілопáлення, а молотілки та я́рма — на дрóва. **23** Усе віддаé Аравна, о ца́рю, цареві“. І сказав Аравна до царя: „Господь, Бог твій, нехай уподóбає Собі тебе!“ **24** І сказав цар до Аравни: „Ні, — бо тільки куплю від тебе за ці́ну, і не принесу́ дармо цілопáлень Господéві, Богові моему“. І купив Давид то́ка й худобу за срібло п'ятидесяти шéклів. **25** І Давид збудува́в там жéртівника для Господа, і приніс цілопáлення та мирні жертви. І Господь був убла́ганий для Краю, — і була стрімана зараза від Ізраїля.

1 царів

1 А Давид постарів, увійшов у літа. І покривали його одежами, та не було йому тепло. **2** І сказали йому його раби: „Нехай пошукають для пана царя молоду дівчину, — і стане вона перед царем, і буде йому за доглядачку. І буде вона лежати при лоні твоїм, — і буде тепло панові цареві!“ **3** І шукали дівчину вродливу по всій Ізраїлевій границі, та й знайшли шунаммітку Авішаг, і привели її до царя. **4** А та дівчина була дуже вродлива. І була вона цареві доглядачкою, і прислугувала йому, та цар не пізнав її. **5** А Адонія, син Хаггїтин, бундючився та говорив: „Я буду царювати!“ І справив він собі півоза та верхівців, та п'ятдесят чоловіка бігунів перед собою. **6** А батько його ніколи його не засмучував, щоб сказати: „Чому ти так робиш?“ А він також був дуже вродливий, і мати народила його по Авесаломі. **7** І мав він змову з Йоавом, сином Церуї, та з священником Евиятаром, — і вони помагали Адонії. **8** А священник Садок, і Беная, син Егоядин, і пророк Натан, і Шімї, і Реї та Давидові лицарі не були з Адонією. **9** І приніс Адонія в жертву худоби дрібної та худоби великої, та худоби ситої при Евен-Газзохелеті, що при Ен-Роґелі, і закликав усіх братів своїх, царських синів, та всіх Юдиних мужів, царських слуг. **10** А пророка Натана, і Бенаю, і лицарів та брата свого Соломона він не покликав. **11** І сказав Натан до Вірсавії, Соломонової матері, говорячи: „Чи ти не чула, що зацарював Адонія, син Хаггїтин, а пан наш Давид не знає про те? **12** А тепер іди, я тобі пораджу, — і рятуй життя своє та життя сина свого Соломона! **13** Іди, і ввійдеш до царя Давида та й скажеш до нього: Чи ж не ти, пане мій царю, присягнув був своїй невільниці, говорячи: Син твій Соломон буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм. Чому ж зацарював Адонія? **14** Ото, ти ще будеш говорити там із царем, а я ввійду за тобою, і потверджу слова твої“. **15** І ввійшла Вірсавія до царя в кімнату, — а цар був дуже старій, і шунаммітка Авішаг послугувала цареві. **16** І похилилася Вірсавія, і вклонилася цареві до землі. А цар сказав: „Що тобі?“ **17** І вона сказала йому: „Пане мій, ти присягнув був своїй невільниці Господом, Богом своїм: Соломон, син твій, буде царювати по мені, і він сидітиме на троні моїм. **18** А тепер ось зацарював Адонія, а ти, пане мій царю, не знаєш про те. **19** І приніс він у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної, і покликав усіх царських синів, і священника Евиятара та Йоава, вождя війська, а раба твого Соломона не покликав. **20** А ти, пане мій царю, — очі всього Ізраїля на тобі, щоб ти сказав їм, хто буде сидіти на троні пана мого царя по ньому. **21** Інакше станеться, як спочине пан мій цар з батьками своїми, то буду я та син мій Соломон винними“. **22** І ось, ще вона говорила з царем, а прийшов пророк Натан. **23** І донесли цареві, говорячи: „Ось пророк Натан!“ І

увійшов він перед цареве обличчя, і впав перед царем обличчям своїм до землі. **24** І сказав Натан: „Пане мій царю! Чи ти сказав: Адонія буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм? **25** Бо зійшов він сьогодні, і приніс у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної. І він покликав усіх царських синів, і провідників війська, і священника Евиятара, і ось вони їдять та п'ють перед ним, і говорять: Нехай живе цар Адонія! **26** А мене — я раб твій! — і священника Садока, і Бенаю, сина Егоядиного, та раба твого Соломона не покликав. **27** Чи ця річ була від пана мого царя, а ти не повідомив раба свого, хто буде сидіти на троні мого пана царя по ньому?“ **28** А цар Давид відповів та й сказав: „Покличте мені Вірсавію!“ І прийшла вона перед царське обличчя, і стала перед царем. **29** І присягнув цар та й сказав: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого лиха, — **30** як присягнув я тобі Господом, Богом Ізраїля, говорячи: Син твій Соломон буде царювати по мені, і він буде сидіти на моєму троні замість мене, — так я й зроблю цього дня!“ **31** І вклонилася Вірсавія обличчям своїм до землі, і впала перед царем та й сказала: „Нехай живе пан мій, цар Давид, навіки!“ **32** І сказав цар Давид: „Покличте мені священника Садока, і пророка Натана та Бенаю, сина Егоядиного“. І поприходили вони перед цареве обличчя. **33** І сказав цар до них: Візьміть із собою слуг вашого пана, і посадить мого сина Соломона на мою мулицю, і зведіть його до Гіхону. **34** А там помаже його священник Садок та пророк Натан на царя над Ізраїлем. І засурміть у сурму та й скрикнете: Нехай живе цар Соломон! **35** Потім підете за ним, а він увійде та й сяде на моєму троні, і він буде царювати замість мене, і йому наказав я бути володарем над Ізраїлем та над Юдою“. **36** І відповів Бенаю, син Егоядин, та й сказав: „Аміні. Так нехай скаже Господь, Бог пана мого царя! **37** Як був Господь із паном моїм царем, так нехай буде з Соломоном, і нехай Він звелічить трон його над трона пана мого царя Давида!“ **38** І пішов священник Садок та пророк Натан, і Беная, син Егоядин, і керетянин, і пелетянин, і посадили Соломона на мулицю царя Давида, та й повели його до Гіхону. **39** І взяв священник Садок рога оливи із скинії, та й помазав Соломона. І засурмили в сурму, та й кричав увесь народ: „Нехай живе цар Соломон!“ **40** І піднявся за ним увесь народ. А народ грав на сопілках та радів великою радістю, аж земля розпадалася від їхнього голосу! **41** І почув це Адонія та всі покликани, що були з ним, а вони тількищо скінчили їсти. І почув Йоав голос сурми та й сказав: „Що це за крик та гамір у місті?“ **42** Ще він говорив, аж ось приходить Йоанатан, син священника Евиятара. А Адонія сказав: „Увійди, бо ти муж гідний, і звісти нам щось добре!“ **43** І відповів Йоанатан та й сказав до Адонії: „Таж пан наш цар Давид настановив на царя Соломона! **44** І послав із ним цар священника Садока та пророка Натана, і Бенаю, Егоядиного сина, і керетянина, і пелетянина, і вони

посадили його на царську м'улицю. **45** І помазали його в Гіхоні священник Садок та пророк Натан на царя. І повиходили вони звідти веселі, і зашуміло місто. Це той голос, що ви чули. **46** І Соломон уже засів на троні царства. **47** І також посходилися царські слуги, щоб поблагословити нашого пана царя Давида, говорячи: Нехай Бог твій учинить Соломонове ім'я славнішим від твого імени, і нехай звеличить його трон над трона твого! І вклонився цар на ложі своїм. **48** І сказав цар так: Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що сьогодні дав сидячого на моїм троні, а мої очі те бачать!“ **49** І затремтіли, і повставали всі покликани, що були з Адонією, і пішли кожен на доробгу свою... **50** А Адонія боявся Соломона. І встав він, і пішов, і схопився за роги жертьвіника. **51** І донесено Соломонові, кажучи: „Ось Адонія злякався царя Соломона, й ось він схопився за роги жертьвіника, кажучи: Нехай цар Соломон зараз присягне мені, що не вб'є свого раба мечем!“ **52** І сказав Соломон: „Якщо він буде м'ужем ч'есним, ані волосіна його не впаде на землю! А якщо знайдеться в ньому зло, то помре“. **53** І послав цар Соломон, і відвели його від жертьвіника. І прийшов він, і впав перед царем Соломоном, а Соломон йому сказав: „Іди до свого дому!“

2 І наблизилися Давидові дні до смерти, і він наказав своєму синові Соломонові, говорячи: **2** „Ось я йду дорогою всієї землі, а ти будеш міцний та станеш м'ужем. **3** І будеш ти стерегти накази Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, щоб стерегти постанови Його, заповіді Його, та устави Його й свідчення Його, як писано в Мойсеевім Законі, щоб тобі щастило в усьому, що будеш робити, і скрізь, куди звернешся, **4** щоб виповнив Господь слово Своє, яке говорив мені, кажучи: Якщо сини твої будуть стерегти дороги свої, щоб ходити перед лицем Моїм у правді всім своїм серцем та всією душею своєю, то сказав: Не буде переводу нікому від тебе на троні Ізраїлевім! **5** А також ти знаєш, що зробив мені Йоав, син Церуїн, що зробив він двом провідникам Ізраїлевих військ, — Авнерові, Неровому синові, та Амасі, синові Єтеровому. Він повбивав їх, і пролив воєнну кров у час миру, і попл'ямив воєнною кров'ю свого пояса, що на ст'єгнах його, та санд'али свої, що на ногах його. **6** І ти зробиш за своєю мудрістю, і не даси знизитися сивині його мирно до шеб'лу. (Sheol h7585) **7** А синам гілеадяннина Барзіллая зробиш ласку, і нехай вони будуть серед тих, що їдять за твоїм столом, бо вони отак прийшли до мене, коли я втікав перед Авесаломом, твоїм братом. **8** А ось з тобою Шім'ї, Герин син, веніяминівець із Бахуріму. А він прокляв був мене гострим прокляттям того дня, коли я йшов до Маханаїму. Та він прийшов до Йордану стр'янути мене, і я присягнув йому Господом, говорячи: Не заб'ю тебе мечем!“ **9** А тепер не прощай йому, бо ти м'уж мудрий, і знатимеш, що зробити йому, — і ти сивині його звед'еш у крові до шеб'лу“. (Sheol h7585) **10** І спочив Давид з батьками своїми, і

був похований у Давидовім Місті. **11** А дні, що Давид царював над Ізраїлем, сорок літ: у Хевроні царював він сім літ, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки. **12** І сів Соломон на троні Давида, батька свого, і його царювання було дуже міцне. **13** І прийшов Адонія, син Гаг'їттин, до Вірсавії, Соломонової матері, а вона сказала: „Чи прихід твій — з миром?“ І він відказав: „З миром“. **14** І сказав: „Справа в мене до тебе“. А вона відказала: „Говори!“ **15** І він сказав: „Ти знаєш, що моє було це царство, і на мене звернув Ізраїль своє обличчя, щоб мені царювати. Та відійшло царство, і досталося моєму братові, бо від Господа це сталось йому. **16** А тепер одне бажання жадаю я від тебе: Не відмовляй мені!“ А вона сказала йому: „Говори!“ **17** І він сказав: „Скажи цареві Соломонові, — бо він не відмовить тобі, — щоб він дав мені шунаммітку Авішаг за жінку“. **18** І сказала Вірсавія: „Добре, — я скажу про тебе цареві“. **19** І прийшла Вірсавія до царя Соломона, щоб сказати йому про Адонія. А цар устав назустріч їй, і вклонився їй, та й сів на своєму троні. І поставив він трона й для царевої матері, і вона сіла по правіці його. **20** І сказала вона: „Одне мале жадання бажаю я від тебе, — не відмов мені“. І сказав їй цар: „Жадай, мати моя, бо я не відмовлю тобі“. **21** І сказала вона: „Нехай шунаммітка Авішаг буде дана братові твоєму Адонії за жінку“. **22** І відповів цар Соломон та й сказав своїй матері: „І нащо ти пр'осиш шунаммітку Авішаг для Адонії? Та попроси для нього й царства, бо він брат мій, старший від мене, і для нього, і для священника Евятара, і для Йоава, Церуїного сина!“ **23** І присягнув цар Соломон Господом, говорячи: „Так нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, коли не на душу свою говорив Адонія це слово... **24** А тепер, — як живий Господь, що міцно поставив мене й посадовив мене на троні мого батька Давида, і що зробив мені д'ім, як говорив був, — сьогодні буде вбитий Адонія!“ **25** І послав цар Соломон через Бенаю, Єгоядиноного сина, — і він урадив його, і той помер... **26** А священникові Евятарові цар сказав: „Іди до Анаготу на поля свої, бо ти чоловік смерти, а цього дня не вб'ю тебе, бо носив ти ковчеза Владики Господа перед обличчям батька мого Давида, і що терпів ти в усьому, в чому терпів мій батько“. **27** І вигнав Соломон Евятара, щоб не був священником для Господа, щоб виповнилось слово Господнє, яке говорив у Шіло на д'ім Ілїів. **28** А звістка про це прийшла аж до Йоава, бо Йоав схилився до Адонії, а до Авесалома не схилився. І втік Йоав до Господньої скинії, і схопився за роги жертьвіника... **29** І донесено цареві Соломонові, що Йоав утік до скинії Господньої, і ось він при жертьвінику. І послав Соломон Бенаю, Єгоядиноного сина, говорячи: „Іди, — уради його!“ **30** І ввійшов Бенаю до Господньої скинії, та й сказав до нього: „Так сказав цар: Вийди!“ А той відказав: „Ні, я тут помру!“ і передав Бенаю цареві це слово, говорячи: „Так сказав Йоав, і так відповів мені“. **31** І сказав йому цар: „Зроби, як я говорив, і вразі його. І поховаєш

його, і здіймеш невинну кров, що Йоав пролив був, з мене та з дому мого батька. 32 І нехай оберне Господь його кров на його голову, що він уразив був двох мужів справедливих та ліпших від нього, і повбивав їх мечем, а батько мій Давид того не знав: Авнера, Нериного сина, провідника Ізраїлевого війська, та Амасу, сина Єстеревого, провідника Юдиного війська. 33 І нехай звернеться їхня кров на голову Йоава та на голову насіння його навіки. А Давидові й насінню його та дому його й трону його нехай буде мир від Господа аж навіки“. 34 І пішов Беная, Єгоядин син, і вразив його, та й убив його. І був він похований у своїм домі в пустині. 35 А цар, замість нього, настановив над військом Бенаю, Єгоядиного сина, а священника Садока цар настановив замість Евіягара. 36 І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав йому: „Збудуй собі дім в Єрусалимі, й осядеш там, і не вийдеш звідти ані сюди, ані туди. 37 І буде того дня, як ти вийдеш і перейдеш поток Кедрон, то щоб ти добре знав, що конче помреш. Кров твоя буде на голові твоїй!“ 38 І сказав Шім'ї до царя: „Добра це річ. Як наказав пан мій цар, так зробить раб твій.“ І сидів Шім'ї в Єрусалимі багато днів. 39 І сталося в кінці трьох років, і втекли двоє рабів Шім'ї до Ахіша, Маахіного сина, гатського царя. І донесли Шім'ї, говорючи: „Ось рабі твої в Гаті!“ 40 І встав Шім'ї, й осіддав осла свого та й подався до Ахіша, щоб пошукати своїх рабів. І пішов Шім'ї, і привів своїх рабів з Гату. 41 А Соломонові донесено, що Шім'ї пішов з Єрусалиму в Гат і вернувся. 42 І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав до нього: „Чи ж я не заприсяг тебе Господом, і не взяв свідка проти тебе, говорючи: Того дня, коли ти вийдеш і підеш туди чи сюди, щоб ти добре знав, що конче помреш? І ти сказав мені: Добра це річ, що я чув. 43 І чому ти не додержувався Господньої присяги та наказу, що я наказав був тобі?“ 44 І сказав цар до Шім'ї: „Ти знаєш усе те зло, і знало твоє серце, що зробив ти Давидові, батькові моєму. І поверне Господь твоє зло на твою голову. 45 А цар Соломон — благословенний, а Давидів трон буде стояти міцно перед Господнім лицем аж навіки“. 46 І цар наказав Бенаї, Єгоядиному синові, і той вийшов і вразив його, — і він номер. І царство зміцніло в Соломоновій руці.

3 І посвоячився Соломон із фараоном, єгипетським царем, і взяв фараонову дочку, і ввів її до Давидового Міста, ще доки він не закінчив будувати своєю дому й храму Господнього, та муру навколо Єрусалиму. 2 Та народ приніс жертви на пагірках, бо не був ще збудований дім для Господнього Імени аж до тих днів. 3 І полюбив Соломон Господа, щоб ходити постановами свого батька Давида, тільки й він приніс жертви та кадив на пагірках. 4 І пішов був цар до Гів'ону, щоб принісати там жертви, бо то найбільший пагірок. Тисячу цілопалень приніс Соломон на тому жертівникові. 5 У Гів'оні з'явився

Господь до Соломона в нічному сні. І Бог сказав: „Проси, що Я маю дати тобі!“ 6 А Соломон відказав: „Ти зробив був велику милість із рабом Своїм Давидом, батьком моїм, як він ходив перед лицем Твоїм правдою та праведністю, та простотою серця з Тобою. І зберіг Ти йому ту велику милість, і дав йому сина, що сидить на його троні, як є й цього дня. 7 А тепер, Господи, Боже, Ти вчинив Свого раба царем замість батька мого Давида, — а я недоросток, не знаю виходу та входу. 8 А раб Твій серед народу Твого, якого Ти вибрав, — він народ численний, що його не можна ані злічити, ані зрахувати через многоту. 9 Дай же Своему рабові серце розумне, щоб судити народ Твій, щоб розрізнити добре від злого, бо хто потрапить керувати цим великим народом Твоїм?“ 10 І була та річ приємна в Господніх очах, що Соломон попросив оцю річ. 11 І сказав Бог до нього: „За те, що просив ти цю річ, а не просив для себе днів довгих та багатства, і не просив души ворогів своїх, а просив собі розуму, щоб уміти судити, 12 то ось зроблю Я за словом твоїм, — ось Я даю тобі серце мудре та розумне, так що такого, як ти, не було перед тобою й не встане такий, як ти, по тобі. 13 А також те, чого не просив ти, Я даю тобі: і багатство, і славу таку, що такого, як ти, не було перед тобою й не буде нікого серед царів усе життя твоє. 14 А якщо ти ходитимеш Моїми дорогами, щоб дотримувати постанови Мої та заповіді Мої, як ходив був батько твій Давид, то продовжу дні твої!“ 15 І прокинувся Соломон, аж ось — це був сон. І ввійшов він до Єрусалиму, та й став перед ковчегом Господнього заповіту, і приніс цілопалення та вчинив жертви мирні. І зробив він гостину для всіх своїх слуг. 16 І прийшли до царя дві жінки блудниці, та й стали перед обличчям його. 17 І сказала одна жінка: „Прошу, пане мій, — я та ця жінка сидімь в одному домі. І породила я при ній у цьому домі. 18 І сталося третього дня по породі моїм, і породила теж оця жінка. А ми були разом, нікого чужого в домі з нами не було, тільки двоє нас було в домі. 19 А вночі помер син цієї жінки, бо вона налягла на нього. 20 І встала вона серед ночі, і взяла мого сина від мене, — а невілница твоя спала, — і поклала його при своєму лоні, а свого померлого сина поклала при лоні моїм. 21 І встала я рано, щоб погодувати сина свого, аж ось — помер він! Придивилася я до нього рано, а ото — не був це син мій, що я породила“ ... 22 А інша жінка відказала: „Ні, то мій син — живий, а твій син — мертвий!“ А та говорила: „Ні, то твій син — мертвий, а мій син — живий!“ І так сперечались вони перед царем. 23 І сказав цар: „Ця говорить: Це мій син живий, а син твій — мертвий, а та говорить: Ні, то син твій — мертвий, а мій син — живий“. 24 І сказав цар: „Подайте мені меч!“ І принесли меча перед царево обличчя. 25 І сказав цар: „Розітніть це живе дитя надвоє, і дайте половину одній, а половину другій!“ 26 І сказала до царя жінка, що син її — той живий, бо запалилася любов її до сина свого, — і

сказала вона: „Прошу́, пане мій, дайте їй немовлятку живим, а забити — не забувайте його!“ А та каже: „Хай не буде ні мені, ні тобі, — розтинайте!“ 27 А цар відповів та й сказав: „Дайте їй це живе немовлятко, а вбивати — не вбивайте його. Вона його мати!“ 28 І почув увесь Єрусалим про той суд, що цар розсудив, і стали боятися царя, бо бачили, що в ньому Божа мудрість, щоб чинити суд.

4 І був цар Соломон царем над усім Ізраїлем. 2 А оце його провідники: Азарія, Садоків син, священник. 3 Еліхорек та Ахійя, сини Шіші, писарі. Йосафат, син Ахілудів, канцлер. 4 А Беная, Єгоядин син, — над військом, а Садок та Евятар — священники. 5 А Азарія, Натанів син, — над намісниками, а Завуд, син Натанів — священник, товариш царів. 6 А Ахішар — над домом, а Адонірам, Авдин син — над даниною. 7 А в Соломона було дванадцять намісників над усім Ізраїлем, і вони годували царя та дім його, — місяць на рік був на одного на годування. 8 А оце їхні імена: Бен-Гур — в Єфремових горах, 9 Бен-Декер — у Макаці, і в Шаалевімі, і в Бет-Шемеші, і в Елоні Бет-Ганану. 10 Бен-Гесед — в Арубботі, йому належали: Сохо та весь край Хеферу. 11 Бен-Авінадав — уся околиця Дору; Тафат, Соломонова дочка, була йому за жінку. 12 Баана, Ахілудів син — Таанак і Мегіддо та весь Бет-Шеан, що при Цартані, нижче Ізреелу, від Бет-Шеану аж до Авел-Мехола, аж до того боку Йокмеау. 13 Бен-Гевер — у гілеадському Рамоті, йому належали: оселі Яїра, сина Манасії, що в Гілеаді, йому околиця Аргову, що в Башані, — шістдесят міст великих, із муром та з мід'яним засувом. 14 Ахінадав, син Іддо — в Маханаїмі. 15 Ахімаац — в Нефталімі; також він узяв Босмат, Соломонову дочку, за жінку. 16 Баана, Хушаїв син, в Асирі та в Бе-Алоті. 17 Йосафат, Парухів син, в Іссахарі. 18 Шім'ї, Елин син, — у Веніяміні. 19 Гевер, — син Уріїв, — у гілеадському краї, у краї Сигона, царя аморейського, та Ога, царя башанського. А один намісник, що в усьому Краї. 20 Юда та Ізраїль були численні, як пісок, що над морем, щодо многоті. Вони їли й пили та тішилися! 21 А Соломон панував над усіма царствами від Річки аж до филистимського краю та аж до границі Єгипту. Вони приносили дари та служили Соломонові по всі дні його життя. 22 І була Соломонова пожива на один день: тридцять корів пшеничної муки, а шістдесят корів іншої муки. 23 Десятеро з великої ситої худоби, і двадцяттеро з худоби великої з паші та сотня худоби дрібної, окрім бляня, і сарни, і антилопи та ситих гусок. 24 Бо він панував по всій цій стороні Річки від Тіфсаху та аж до Азії над усіма царями по цей бік Річки. І був у нього мир зо всіх сторін його навколо. 25 І безпечно сидів Юда та Ізраїль, кожен під своїм виноградником та під своєю фігою від Дану й аж до Беер-Шеви всі дні Соломона. 26 І було в Соломона сорок тисяч стійлів для коней колесниць його та дванадцять тисяч верхівців. 27 І

годували ці намісники царя Соломона та кожного, хто приходив до столу царя Соломона, кожен свій місяць, і не було недостачі ні в чому. 28 А ячменю та соломи для коней та для румаків спроваджували до місця, де хто був, кожен за постановою для нього. 29 І дав Бог Соломонові дуже багато мудрости та розуму, а широкість серця — як пісок, що на березі моря. 30 І збільшилася Соломонова мудрість над мудрість усіх синів сходу та над усю мудрість Єгипту. 31 І був він мудріший від усякого чоловіка, — від Етана езрахїтського, і Гемана, і Калкола та Дарди, Махолових синів. А ім'я його було славне серед усіх людей навколо. 32 І він проказав три тисячі приказок, а пісень його було — тисяча й п'ять. 33 І говорив він про дерева, від кедру, що на Ливані, й аж до ісопу, що росте на стіні. І говорив про худобу, і про птаства, і про плазуюче та про рибу. 34 І приходили від усіх народів, щоб послухати Соломонову мудрість, від усіх царів краю, що чули про мудрість його.

5 І послав Хірам, цар Тиру, своїх слуг до Соломона, бо почув, що його помазали на царя на місце батька його, бо Хірам був приятелем Давидовим по всі дні. 2 І послав Соломон до Хірама, говорячи: 3 „Ти знаєш мого батька Давида, що не міг він збудувати дому для Імени Господа, Бога свого, через війни, що оточували його, аж поки Господь не віддав їх, ворогів, під стіпи ніг його. 4 А тепер Господь, Бог мій, дав мені відпочинок навколо, — нема противника, і нема злого випадку. 5 І ото я маю на думці збудувати дім Імени Господа, Бога мого, як Господь говорив був моему батькові Давидові, кажучи: Син твій, якого дам замість тебе на трон твій, він збудує той дім для Ймення Мого. 6 А тепер накажи, і нехай зітнуть мені кедрі з Ливану, а раби мої будуть із рабами твоїми, а в нагороду за твоїх рабів я дам тобі все, що скажеш, бо ти знаєш, що серед нас немає нікого, хто вмів би стинати дерева, як сидоняни“. 7 І сталося, як почув Хірам Соломонові слова, то дуже зрадів та й сказав: „Благословенний Господь сьогодні, що дав Давидові мудрого сина над цим великим народом!“ 8 І послав Хірам до Соломона, говорячи: „Почув я про те, про що посилав ти до мене. Я виконаю все бажання твоє, щодо дерева кедрового та дерева кипарисового. 9 Мої раби спустять із Ливану до моря, а я їх покладатим у плоті, і відправлю морем аж до місця, про яке пошлеш мені звістку, і порозбиваю їх там, і ти забере́ш. А ти виконаєш моє бажання, — дати хліба для мого дому“. 10 І давав Хірам Соломонові дерева кедрові та дерева кипарисові, — усе за бажанням його. 11 А Соломон давав Хірамові двадцять тисяч корів пшениці, — живність для дому його, та двадцять тисяч корів товченої оливи. Так давав Соломон Хірамові рік-у-рік. 12 А Господь дав Соломонові мудрість, як обіцяв був йому. І був мир між Хірамом та між Соломоном, і обидва вони склали умову. 13 А Соломон зібрав даніну робітників зо всього Ізраїля, і була та

данина — тридцять тисяч чоловіка. **14** І він посилав їх до Ливану, по десять тисяч на місяць, напереміну: місяць були вони на Ливані, два місяці — у домі своїм; а Адонірам доглядав над робітниками. **15** І було в Соломона сімдесят тисяч тягарбових носіїв та вісімдесят тисяч ламачів у горах, **16** окрім трьох тисяч і трьох сотень керівників, що настановив Соломон над працею, — вони правили над народом, що робили працю. **17** І цар наказав, і вони ламали велике каміння, каміння дороге, щоб закласти сім із тésаного каміння. **18** І їх отéсували будівничі Соломонові й будівничі Хірамові та гівляни, і наготóвили дéрева та каміння на збудування храму.

6 І сталося, року чотирисотого й вісімдесятого по виході Ізраїлевих синів з єгипетського країю, четвертого року Соломонового царювання над Ізраїлем, місяця зiва, почав він будувати той храм для Господа. **2** А той храм, що цар Соломон збудував для Господа, — шістдесят ліктів довжинá його, а двадцять — ширинá його, а тридцять ліктів — вишинá його. **3** А притвор перед храмом цього дому — двадцять ліктів довжина його, відповідно ширóкості храму, десять ліктів ширина його перед храмом. **4** І зробив він для храму прозорі вікна, широкі знадвору й вузькі всередині. **5** А до стiни храму збудував він прибудівку навколо, зо стiнами дому навколо храму та найсвятiшого, і поробив бiчні кiмнати навколо. **6** Дóлiшня прибудiвка — ширина її п'ять ліктів, а середня — шість ліктів ширина її, а третя — сiм ліктів ширина її, бо він дав навколо храму знадвору виступи, щоб не тримати їх у стiнах храму. **7** А храм, коли був будований, будувався з ви́кинченого ка́меня з каменоло́мні, а молотки́ та сокира, всяке залiзне знаряддя́ не було чу́те в храмі, коли його будували. **8** Вхiд до середньої бiчної кiмнати́ був з правого боку храму, а кру́ченими сходами вхiдили до середньої, а з середньої — до третьої. **9** І збудував він той храм та й покiнчив його. **1** І покритв він храм дошка́ми та бру́ска́ми кéдрових дерéв. **10** І збудував він прибудiвку на весь храм, — п'ять ліктів вишина її, і вона трималася храму кéдровими деревiнами. **11** І бу́ло Господне слово до Соломона, говорячи: **12** „Цей храм, що ти будуеш, — якщо ти ходiтимеш Моїми уставами й постанови Мої будеш виконувати, і будеш дотрiмувати всі Мої за́повіді, щоб ними ходити, то Я виповню на тобі Своє слово, яке Я говорив був ба́тькові твоєму Давидові. **13** І пробува́тиму посеред Ізраїлевих синів, і не покину Свого Ізраїлевого народу“. **14** І збудував Соломон той храм та й скiнчив його. **15** І побудував він стiни храму зсередині з кéдрових дощóк, від підлоги храму аж до стiн стрóпу покритв усередині дéровом, а підлогу храму покритв кипарісовими дошка́ми. **16** І збудував тих двадцять ліктів стiні з-заду храму з кéдрових дощóк, від підлоги аж до стiн стрóпу, і це збудував йому зсередині за девiра, за Святее Святих. **17** А той

храм був на сорок ліктів, він — той, що перед девiром. **18** А на кедри́ні всередині храму була різьба́ огиркiв та відкритих квітів. Усе — кедри́на, камiнь був невидний. **19** А найсвятiше він приготóвив усередині храму, щоб дати туди ковче́га Господнього заповіту. **20** А середина найсвятiшого двадцять ліктів довжинá, і двадцять ліктів ширинá, і двадцять ліктів вишинá його, і він покритв його шiрим золотом, і також покритв кéдрового жéртвника. **21** І Соломон покритв той храм зсередині ширим золотом, а перед найсвятiшим перетягнув золотими ланцюга́ми, та покритв його золотом. **22** І весь храм він покритв золотом аж до кiнця всього храму і всього жéртвника, що при найсвятiшому, покритв золотом. **23** І зробив у найсвятiшому двох херувiмiв з оливкового дерева, — десять ліктів вишинá його. **24** І п'ять ліктiв одне крило херувiма, і п'ять ліктiв друге крило херувiма; десять ліктiв від кiнця одного його крила і аж до кiнця другого його крила. **25** І десять ліктiв був і другий херувим, — одна мiра й один вид обом херувiмам. **26** Височинá одного херувiма — десять ліктiв, і так і другого херувiма. **27** І дав він тих херувiмiв усередині внутрiшнього храму. І херувiми простяга́ли свої крила, і торка́лося крило́ одного однеї стiни, а крило́ другого херувiма торка́лося другої стiни. А їхні внутрiшні кри́ла дотика́лися крило́ до крила́. **28** І він покритв херувiмiв золотом. **29** А всі стiни храму навколо приоздóбив ритими різьба́ми херувiмiв і пальм та розкритих квітів, зсередині та від зóвнiшньої частини. **30** А підлогу храму він покритв золотом для внутрiшньої та для зóвнiшньої частини. **31** А на вхiд до найсвятiшого зробив двері з оливкового дéрева; стовп, бiчні одвiрки — п'ятику́тні. **32** І двоє дверей́ були з оливкового дéрева, і на них були пороблені різьби херувiмiв і пальм та розкритих квітів, і покритв золотом; і обклав золотом тих херувiмiв та ті пáльми. **33** І так поробив і одвiрки для входу до храму, з оливкового дерева, одвiрки чотирикúтні. **34** А двоє дверей́ були з кипарісового дéрева. Дві частині одних дверей та дві частині других дверей були рухомі. **35** І повирiзував на них херувiмiв і пальми та розкриті квіти, і покритв золотом, вику́тим по різьбi. **36** І збудував він унутрiшній двiр, — три ряди тésаного каменя та ряд стiятого кéдрового бру́сся. **37** Року четвертого був залóжений храм Господній, у місяці зiв, **38** а року одина́дцятого, у місяці бул, — він місяць вóсьмий — був закiнчений той храм зо всіма́ речами його та за всіма́ планами його. І він будував його сiм рокiв.

7 А свiй дiм Соломон будував тринадцять рокiв, та й скiнчив увесь свiй дiм. **2** І збудував він дiм Ливанського Лiсу, — сто ліктiв довжина його, і п'ятдесят ліктiв ширина його, і тридцять ліктiв вишина його, на чотирьох рядáх кéдрових стовпiв, а кéдрові бру́сся — на стовпáх. **3** І покритий він був кедри́ною звэрху на бiчних кiмнатах, що на сорока й п'яти стовпáх, по п'ятнадцять на ряд. **4** А лúткив

було три ряди, вікно до вікна три рази. 5 А всі двері та бічні одвірки — чотирикутні, з поробами, а навпроти — вікно до вікна три рази. 6 І зробив він сіни зо стовпів, — п'ятдесят ліктів довжина їх та тридцять ліктів ширина їх, і інші сіни перед ними, і стовпи, і причілок даху. 7 І зробив він троніву залю, де судив, залю судову, і покритв кедріною від підлоги до стелі. 8 А його дім, де жив, на іншому дворі, зсередини сіней, був такий, як та робота. І зробив він дім для фараонової дочкї, яку взяв Соломон, — як ті сіни. 9 Усе це з дорогого каміння, тесаного за мірою, обрізаного пїлкою зсередини та іззівні, і від основи аж до стелі, а іззівні аж до великого двора. 10 А заснований він був на дорогих каміннях, каміннях великих, — каміння десяти ліктів та каміння восьми ліктів, 11 А згори — дорогі каміння, тесані за мірою, та кедріна. 12 А навколо — великий двір, три ряди тесаного каміння та ряд стїятого кедрового брусса; те саме й для внутрішнього двору Господнього храму та для сіней храму. 13 І послав цар Соломон, і взяв із Тиру Хірама, — 14 це син однієї вдови, з племени Нефталімового, а батько його — тирянин, що робив на міді. І був він наповнений мудрістю й розумом, та вмінням робити всяку роботу на міді. І прийшов він до царя Соломона, і зробив усю його роботу. 15 І він відлив два мідяні стовпї, — вісімнадцять ліктів височина одного стовпа, а шнур дванадцяти ліктів оточив би його; такий і стовп другий. 16 І зробив він дві маковиці, щоб дати на верхї тих стовпів, відлив їх із міді; п'ять ліктів височина однієї маковиці, і п'ять ліктів височина маковиці другої. 17 А на тих маковицях, що були на верхїх стовпів, було мерєживо плетеної роботи та шнуркї роботою ланцюжкїв, — сім на маковиці одній і сім на маковиці другій. 18 І поробив він ті стовпї так, що два рядї гранатових яблук були навколо на одному мерєживі, щоб покрити маковиці, що на верху; і так зробив і маковиці другій. 19 А маковиці, що на верху тих стовпів, були зроблені як лілїї, на чотири лікті, у притворі. 20 І маковиці на обох стовпах також звєрху, навпроти випуклини, що з боку мерєжива. А тих гранатових яблук — двісті, рядами навколо на маковиці другій. 21 І поставив він ті стовпи до притвору храму. І поставив він правого стовпа, і назвав ім'я йому: Яхін; і поставив стовпа лівого, і назвав ім'я йому: Боаз. 22 А на верху стовпів — зроблено як лілїї. І була скінчена робота стовпів. 23 І зробив він літе море, десять ліктів від краю його аж до краю його, навколо круглясте, і п'ять ліктів височина його. А шнур на тридцять ліктів оточив би його навколо. 24 А здолу на краях його оточували його подоби огірків, по десять у лікті, — вони оточували море навколо. Було два ряди тих огірків, вилитих при литті його. 25 Воно стояло на дванадцятьох волах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звєрху, а весь зад їх — до нутра. 26 А грубїна

його — долина, а краї його подібні до краю кєлиха, як квіткї лілїї. Містило воно дві тисячі батів. 27 І зробив він десять мідяних підстав, — чотири лікті довжина однієї підстави, і чотири лікті ширина її, а три лікті вишина її. 28 А оце робота підстави: у них лиштви, а ті лиштви поміж прутами. 29 А на лиштвах, що між прутами, левї, воли та херувими. А на прутах — звєрху підніжки, а під левами та волами — кїтиці, зроблені розлужистими. 30 І чотири мідяні кола для однієї підстави та мідяні осї. А на чотирьох рогах — їхні рамена, під мідницею — рамена литі, з кожного боку кїтиці. 31 А гірло його — з нутра маковиці й вище лікоть; а гірло круглясте, роботи підніжка, лікоть і півліктя; і також на гирлі його різбїї, а рамено їх квадратове, не круглясте. 32 І чотири ті кола були під лиштвами, а осї колєс — у підстави. А вишина одного кола — лікоть і півліктя. 33 А робота тих кїл — як робота кола возового; їхні осї, і їхні обїддя, і їхні шпїїці, і їхні маточини — усе лите. 34 І чотири рамена на чотирьох рогах однієї підстави; з підстави виходили рамена її. 35 А на верху підстави було округле навкїлля, півліктя вишини; а на верху підстави рўчки її та лиштви її з неї. 36 І він повірїзував на таблицях рўчок її та на лиштвах її херувимів левів та пальм, а на кожнім вільнім місці, та кїтиці навколо. 37 Як це, він зробив десять підстав, — лиття одне, міра одна, одна робота для них усіх. 38 І зробив він десять мідяних умивальниць, — сорок батів мала кожна вмивальниця; чотири лікті кожна вмивальниця; одна вмивальниця на одній підставі, так для десяти підстав. 39 І дав ті підстави — п'ять на боці храму з правиці, і п'ять на боці храму з лївиці його, а море дав на правому боці храму, наперед, навпроти полудна. 40 І поробив Хірам умивальницї й лопатки та кропильницї. І покінчив Хірам робити всю ту роботу, що зробив цареві Соломонові для храму Господнього: 41 два стовпи та дві голівки маковиць, що на верху стовпів, і два мерєжива на покриття двох голївок маковиць, що на верху стовпів; 42 і чотири сотні гранатових яблук для двох мерєжив, — два рядї гранатових яблук для одного мерєжива, на покриття обох голївок маковиць, що на верху стовпів; 43 і підстави — десять, і вмивальницї — десять; 44 і одне море, і воли — дванадцять під морем; 45 і гїрнята, і лопатки, і кропильницї та всі ті речі, що Хірам поробив цареві Соломонові в Господньому домі, — усе виполїрувана мїдь. 46 На Йорданській рівнині повідливав їх цар у глибокій землі між Суккотом та між Царетаном. 47 І порозставляв Соломон усі ці речі; через дуже велику многоту їх не була справджена вага міді. 48 І поробив Соломон усі речі, що в Господньому храмі: золотого жєртвннка, і золотого столїа, що на ньому хлїб показний, 49 і свїчники, — п'ять з правиці та п'ять з лївиці, перед найсвятїшим, зо широго золота; і квіткї, і лямпїди, і щїпчкї, — з золота; 50 і мискї, і нїжиці, і кропильницї, і ложки, і лопаткї, — золото

щире; і чопі для дверей внутрішнього храму, для Святого Святих, для дверей дому для храму — золото. 51 І була покінчена вся ця праця, яку цар Соломон зробив в Господньому храмі. І Соломон повніс освячені речі свого батька Давида; срібло й золото та речі дав у скарбниці Господнього храму.

8 Тоді Соломон зібрав усіх Ізраїлевих старших та голів племін, керівників батьківських домів Ізраїлевих синів, до царя Соломона до Єрусалиму, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. 21 Були зібрані до царя Соломона всі ізраїльтяни в свято в місяці етанім, він — місяць сьомий. 3 І поприходили всі Ізраїлеві старші, а священники понесли ковчега. 4 І понесли вони Господнього ковчега, і скиню заповіту та всі святі речі, що в ковчезі; і понесли їх священники та Левити. 5 А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралися при ньому, були з ним перед ковчегом, і принесли в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через многість не була вона ані записувана, ані лічена. 6 І вніесли священники ковчега Господнього заповіту до девіру храму, до Святого Святих, під крила херувимів. 7 Бо херувими простягали крила над місцем ковчегу, і затінювали херувими над ковчегом та над його держакіми зверху. 8 А ті держакі були довгі, і голівки тих держаків були видні з святині перед найсвятішим, а зназовні не були видні. І вони там аж до цього дня. 9 У ковчезі не було нічого, тільки дві камінні таблиці, що поклав туди Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході їх з єгипетського краю. 10 І сталося, як священники виходили з святині, то хмара наповнила Господній храм. 11 І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила Господній храм! 12 Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. 13 Будуючи, я збудував оцей храм, на оселю Тобі, місце Свого пробування навіки!“ 14 І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. 15 І він сказав: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і рукою Своєю тепер виконав, говорячи: 16 Від того дня, коли Я вивів Свій народ, Ізраїля, з Єгипту, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племін, щоб збудувати храм на пробування Мого Ймення там. І вибрав Я Давида, щоб був над Моїм Ізраїлевим народом. 17 І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїля. 18 Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі це на серці. 19 Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що вийде із стéгон твоїх, — він збудує цей дім для Ймення Мого! 20 І виконав Господь Своє слово, що Він говорив. І став Я на місце батька мого Давида, та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення

Господа, Бога Ізраїлевого. 21 І встановив я там місце для ковчега, де Господній заповіт, якого Він склав із нашими батьками, коли виводив їх з єгипетського краю.“ 22 І став Соломон перед Господнім жéртвником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг рúки свої до неба та й сказав: 23 „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небесах угорі та на землі долі. Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. 24 Ти додержав Своєму рабові, Давидові, батькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виконав, як цього дня. 25 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, додерж для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив був йому, кажучи: Не буде в тебе перевóду з-перед лица Мого нікому з тих, що сидітимуть на Ізраїлевім троні, якщо тільки сини твої будуть держатися своїх доріг, щоб ходити перед Моїм лицем, як ти ходив перед лицем Моїм. 26 А тепер, Боже Ізраїлів, нехай буде запéвнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові, моєму батькові. 27 Бо чи ж справді Бог сидить на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм той, що я збудував? 28 Та Ти зглянешся на молитву Свого раба та на його благання, Господи, Боже мій, щоб почути спів та молитву, якою раб твій мо́литися перед лицем Твоїм сьогодні, 29 щоб очі Твої були відкриті на цей храм уночі та вдень, на те місце, про яке Ти сказав: Нехай буде Ймення Моє там, щоб почути молитву, якою буде мо́литися Твій раб на цьому місці! 30 І Ти будеш прислухатися до благання Свого раба, та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. А Ти почувеш на місці Свого пробування, на небесах, — і почувеш, і прóстиш. 31 Як згрішить людина проти свого ближнього, і вимагатимуть від нього клятви, щоб він поклявся, і для клятви прийду́ть перед Твій жéртвник у цьому храмі, 32 то Ти почувеш із небес, і зробиш, і розсúдиш Своїх рабів, — осúдиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, і всправедливи́ш праведного, щоб віддати йому за його справедливостю. 33 Коли Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом за те, що прогрішив Тобі, і коли вони звéрнуться до Тебе, і будуть славити Ім'я Твоє, і будуть мо́литися, і будуть благати Тебе в цьому храмі, 34 то Ти почувеш із небес, і прóстиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вéрнеш їх до землі, яку дав Ти їхнім батькам. 35 Коли замкне́ться небо й не буде дощó, бо прогріша́ться Тобі, то коли знову вони помóляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і від гріха́ свого відвэ́рнуться, бо Ти будеш їх впокоря́ти, — 36 то Ти почувеш на небесах, і прóстиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони пі́дуть, і Ти даси́ дощ на край Свій, якого Ти дав Своєму народові на спáдщину. 37 Голод коли бу́де в краю, морови́ця коли буде, посу́ха, жовта́чка, сарана́, черва́ коли бу́де, коли його ворог стане тіснити його́ в краю́ міст його́, коли буде яка порáза, яка

хвороба, — 38 усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людини чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен почує рану свого серця, і простягне руки свої до цього храму, 39 то Ти почуєш із небес, із місця постійного пробування Свого, — і простиш, і зробиш, і даси кожному за всіма Його дорогами, бо Ти Сам знаєш серце всіх людських синів, 40 щоб вони боялися Тебе по всі дні, доки вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим. 41 Також і чужинця, що він не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ймення Твого, — 42 бо почують і вони про велике Ім'я Твоє, і про сильну руку Твою та про витягнене рамено Твоє, — і прийде він і помолиться в цьому храмі, 43 Ти почуєш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде клікати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'ям Твоїм названо цей храм, що я збудував. 44 Коли народ Твій вийде на війну на свого ворога, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Господа в напрямі до міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ймення Твого, 45 то почуєш Ти з неба їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! 46 Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і віддаси їх ворогові, а їхні полонителі відведуть їх у неволю до ворожого краю далекого чи близького, 47 і коли вони прийдуть до розуму в краю, куди взяті в неволю, і навернуться, і будуть благодати Тебе в краю полонителів своїх, говорячи: Ми згрішили, і безбожне чинили, були ми винні; 48 і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в краю ворогів своїх, що їх поневоблили, і помоляться до Тебе в напрямі до свого краю, що Ти дав їхнім батькам, у напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Імени Твого, 49 то Ти почуєш на небесах, постійному місті пробування Свого, їхню молитву та їхнє благання, і зробиш їм суд, 50 і пробачиш Своєму народові, що вони згрішили Тобі, і всі їхні провини, що завинили проти Тебе, і нахилиш до любови полонителів їхніх, і вони змилюсередяться над ними, 51 бо вони — народ Твій та наділ Твій, яке Ти вивів з Єгипту, з середини залізної гутнічої печі, — 52 щоб очі Твої були відкриті на благання Твого раба та на благання народу Твого, Ізраїля, щоб прислухуватися до них, коли вони клікатимуть до Тебе. 53 Бо Ти виділив їх зо всіх народів Собі на наділ, як говорив був через Мойсея, Свого раба, коли Ти виводив наших батьків із Єгипту, Владико мій, Господи!“ 54 І сталося, як Соломон скінчив що молитву й благання до Господа, то він устав від Господнього жертовника, де він стояв на колінах своїх, а руки його були простягнені до неба. 55 І встав він, і поблагословив усі Ізраїлеві збори, говорячи сильним голосом: 56 „Благословенний Господь, що дав мир Своєму народові, Ізраїлеві, усе, як обіцяв був, — не відпало ані одне слово зо всіх

Його добрих слів, які Він говорив був через раба Свого Мойсея. 57 Нехай буде Господь, Бог наш, з нами, як був Він із нашими батьками, нехай Він не опустить нас, нехай Він не покине нас, 58 щоб прихилити наше серце до Себе, щоб ми ходили всіма Його дорогами, щоб ми дотримувалися наказів Його, і уставів Його та постанов Його, як і Він наказав був нашим батькам. 59 І нехай будуть оці слова мої, якими я благав перед Господнім лицем, близькі до Господа вдень та вночі, щоб чинити суд для раба Свого та суд для Свого народу, Ізраїля, день-у-день, 60 щоб знали всі народи землі, що Господь — Він Бог, і нема вже іншого! 61 І нехай буде все серце ваше з Господом, Богом нашим, щоб ходити постановами Його та щоб перестерігати заповіді Його, як цього дня!“ 62 А цар та весь Ізраїль з ним принесли жертву перед Господнім лицем. 63 І приніс Соломон жертву для мирних жертв, що принісив для Господа: двадцять і дві тисячі худоби великої, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали освячення Господнього храму цар та всі Ізраїлеві сини. 64 Того дня цар освятив середину двору, що перед храмом Господнім, бо приготував там цілопалення й хлібну жертву та лій мирних жертв, бо мідяний жертовник, що перед Господнім лицем, був малий для прийняття цілопалення й хлібної жертви та лою мирних жертв. 65 І вчинив Соломон того часу свято, і з ним увесь Ізраїль, збір великий, що зійшовся звідти, де йдеться до Гамату аж до єгипетського потоку, перед лицем Господа, нашого Бога, сім день і сім день, — чотирнадцять день. 66 Восьмого дня він відпустив народ, а вони поблагословили царя та й пішли до наметів своїх, радісні та веселосерді через усе те добро, що Господь учинив Своєму рабові Давидові та Своєму народові Ізраїлеві.

9 І сталося, як Соломон покінчив будувати храм Господній та дім царський, та все, що було бажанням Соломона, що прагнув він зробити, 2 то Господь явився Соломонові другий раз, як явився йому в Гів'оні. 3 І сказав Господь до нього: „Вислухав Я молитви твої та благання твої, якими благав ти перед лицем Моїм, — Я освятив той храм, що ти збудував, щоб покласти Ім'я Моє там аж навіки. І будуть там Мої очі та серце Моє по всі дні. 4 А ти, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, у чистості серця та в правоті, щоб зробити все, що наказав Я тобі, якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та постанов Моїх, 5 то трона царства твого над Ізраїлем Я поставлю навіки, як Я говорив був батькові твоему Давидові, кажучи: Не буде переводу нікому з нащадків твоїх на Ізраїлевім троні. 6 Якщо ж справді відвернетеся ви та ваші сини від Мене, і не будете дотримувати заповідей Моїх та уставів Моїх, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, 7 то Я вінищу Ізраїля з поверхні землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лица

Свого. І стане Ізраїль за приповідку та за посміховище серед усіх народів! 8 І храм цей найвищий, — кожен, хто прохідтиме біля нього, скам'яніє та свисне від здивування. І скажуть: За що Господь зробив так цьому Краєві та храмові цьому? 9 І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога свого, Який вивів їхніх батьків з єгипетського країю, і держалися міцно інших богів, і вклонилися їм, і служили їм, — тому Господь навів на них усе оце лихо!“ 10 І сталося по двадцяти роках, коли Соломон збудував ті два дома, храм Господній та дім царський, 11 а Хірам, цар тірський, доставав Соломонові кедрові дерева й дерева кипарисові, та золото на кожне бажання його, тоді цар Соломон дав Хірамові двадцять міст у краї Галілі. 12 І вийшов Хірам із Тиру, щоб побачити ті міста, які дав йому Соломон, — і не вподобались йому вони. 13 І він сказав: „Що це за міста, які ти дав мені, мій брате?“ І він назвав ім'я їм: Край Явулу, і так вони зветься аж до цього дня. 14 І послав Хірам цареві сто й двадцять талантів золота. 15 А оце наказ тих поборів, які брав цар Соломон на збудування храму Господнього та дому свого, і Мілло, і муру єрусалимського, і Хацору, і Мегіддо, і Гезеру. 16 Фараон, єгипетський цар, прийшов і здобув Гезер, та й спалив його огнем, а ханааніянина, що сидів у місті, убив, і віддав його як віно для своєї дочки, Соломонової жінки. 17 І вбудував Соломон Гезера, і Бет-Горона Дольшого, 18 і Баалата, і Тамара в пустині того країю, 19 і всі міста на запаси, що були Соломонові, і міста на колесниці, і міста на верхівці, і інші бажання Соломонові, що бажав збудувати в Єрусалимі та на Ливані, та в усьому Краї панування його. 20 Увесь народ, що позостався з аморейан, хіттеян та перізієан, хіввієан та євусєан, що вони не з Ізраїлевих синів, 21 їхні сини, що були позоставлені по них у Країю, яких Ізраїлеві сини не могли вигубити, — то взяв їх Соломон за поборових працівників, і так є аж до цього дня. 22 А з Ізраїлевих синів Соломон не дав раба, бо вони — воякі, і його раби, і провідники його, і старші над трьомá, і провідники над його колесницями та його верхівці. 23 Оце приставлені провідники, що були над Соломоновою роботою, п'ятдесят і п'ять сотень, що правили наро́дом, який робив на праці. 24 Тільки фараонова дочка вийшла з Давидового Міста до свого дому, якого збудував їй; тоді збудував він Мілло. 25 І приніс Соломон три рази річно цілопалення та мирні жертви на жертівнику, що збудував Господєві, і кадив на тому, що перед Господнім лицем. І викінчив він той дім. 26 І цар Соломон наробив кораблів в Ейцон-Гевєрі, що при Елоті на березі Червоного моря в едомському краї. 27 І послав Хірам кораблями своїх рабів, моряків, що знають море, з рабами Соломоновими. 28 І прийшли вони до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й двадцять талантів золота, та й привезли до царя Соломона.

10 А цариця Шєви, коли почула була про славу Соломона, щодо Господнього Імени, то прийшла

випробувати його загадками. 2 І прийшла вона до Єрусалиму з дуже великим багатством, — з верблюдами, що несли пахощі, і з дуже численним золотом, і з дорогим камінням. І прийшла вона до Соломона, і говорила йому все, що було на серці її. 3 І Соломон віяснив їй усі її слова, — не було речі, незнаної цареві, якої не порішив би він їй. 4 І побачила цариця Шєви всю Соломонову мудрість, та дім, що він збудував, 5 і їжу стóлу його, і мешкання рабів його, і постая слуг його та їхні одежі, і напії його, і цілопалення, що він приніс у Господньому домі, — і не могла вона з дива вийти! 6 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої діла та про твою мудрість. 7 І не повірила я тим словам, аж поки не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була представлена мені й половина: ти перевищив мудрість та добро тієї слави, про яку я чула! 8 Щасливі люди твої, щасливі оці твої слуги, як оці! 9 Щасливі люди твої, щасливі оці твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм, що слухають твою мудрість! 9 Нехай буде благословенний Господь, Бог твій, що вподобав тебе, щоб посадити тебе на Ізраїлів трон, через Господню любов до Ізраїля навки. І Він настановив тебе царем, щоб чинити право та справедливість.“ 10 І дала вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пахощів та дорогого каміння. Більш уже ніколи не приходило так багато, як оці пахощі, що цариця Шєви дала цареві Соломонові! 11 І також Хірамові кораблі, що довозили золото з Офіру, спроваджували з Офіру багато алмугового дерева та дороге каміння. 12 І поробив цар з алмугового дерева поруччя для Господнього храму та для дому царського, і гусла, і арфи для співаків. Ніколи не приходило так багато алмугового дерева, і не бачено аж до цього дня! 13 А цар Соломон дав цариці Шєви на жадання її все, чого вона бажала, окрім того, що дав їй як царський дарунок Соломонів. І обернулася вона, та й пішла до свого країю, вона та слуги її. 14 І була вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень шістдесят і шість талантів золота, 15 окрім того, що приходило від купців та з торгівлі ходячих, та від усіх царів Арабії та краєвих намісників. 16 І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кúтого золота, — шість сотень шеклів золота йшло на одного щита, 17 та три сотні щитів менших із кúтого золота, — три міні золота йшло на одного щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. 18 І зробив цар великого трона зо слонівої кóсти, і покрити його щирим золотом. 19 У трона було шість ступенів; а голова в трона кругляста позад його та поруччя з того й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях. 20 І дванадцять лєвів стояли там на шости ступенях із того й з того боку. По всіх царствах не було так зрбленого! 21 І весь посуд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — щире золото, нічо́го із срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 22 Бо цар мав на морі таршійські кораблі

разом із кораблями Хірамовими. Раз на три роки приходили таршські кораблі, що довбували золотого, і срібло, і слоніву кість, і мавп, і пав. **23** І став цар Соломон найбільшим від усіх зёмних царів, щодо багатства та щодо мудрости. **24** І вся земля хотіла бачити Соломона, щоб послухати його мудрости, що Бог дав у його серце. **25** І вони принесли кожен свого дара, — речі срібні та речі золоті, й одержу, і зброю, і пахощі, коні та мули, — із року в рік. **26** І назбирав Соломон колесниць та верхівців, і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та з царем в Єрусалимі. **27** І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, як каміння, а кедрів наскладав, щодо численности, як сикомбри, що в Шефелі! **28** А коней, що були в Соломона, приводили з Єгипту та з Кеве; царські купці брали їх із Кеве за встановлені гроші. **29** І входила й виходила колесниць з Єгипту за шість сотень шеклів срібла, а кінь — за сто й п'ятдесят. І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хіттійських та царям сирійським.

11 А цар Соломон покохав багато чужинних жінок: і дочку фараонову, моавітянок, аммонітянок, едомітянок, сидонянок, хіттіянок, **2** із тих народів, що про них Господь сказав був Ізраїлевим синам: „Не ввійдете між них, і вони не ввійдуть між вас, бо вони справді нахилять ваші серця до своїх богів“. До них прихилився Соломон коханням. **3** І було в нього жінок-княгинь сім сотень, а наложниць — три сотні. І жінки його прихилили його серце. **4** І сталося на час Соломонової старости, жінки його прихилили його серце до інших богів; і серце його не було все з Господом, Богом, як серце його батька Давида. **5** І пішов Соломон за Астартою, богинею сидонською, та за Мілкомом, гідотою аммонітською. **6** І робив Соломон зле в очах Господніх, і не йшов певно за Господом, як його батько Давид. **7** Тоді Соломон збудував жертовника для Кемоша, моавської гідоти, на горі, що навпроти Єрусалиму, та для Молоха, гідоти аммонських синів. **8** І так він зробив для всіх своїх чужинних жінок, що кадили та принесли жертви для своїх богів. **9** І розгнівався Господь на Соломона, бо його серце відхилилося від Господа, Бога Ізраїлевого, що два рази йому являвся, **10** і наказував йому про що річ, — щоб не ходити за іншими богами. Та не виконував він того, що наказав був Господь. **11** І сказав Господь до Соломона: „Тому, що було це з тобою, і не виконував ти Мого заповіту та постанов Моїх, що Я наказав був тобі, Я конче відберу царство твоє, та й дам його твоєму рабові. **12** Тільки за твоїх днів не зроблю того ради батька твого Давида, — з руки сина твого відберу його! **13** Та всього царства Я не відберу, — одне плем'я Я дам синові твоєму ради раба Мого Давида та ради Єрусалиму, якого Я вибрав“. **14** І поставив Господь Соломонові за противника едомлянина Гадада, — він із царського насіння в Едомі. **15** І сталося, коли Давид

був з Едомом, коли Йоав, начальник війська, пішов поховати трупи, то він повбивав кожного чоловічої статі в Едомі. **16** Бо шість місяців сидів там Йоав та весь Ізраїль, аж поки він не вигубив кожного чоловічої статі в Едомі. **17** І втік Гадад, він та з ним мужі едомські, зо слуг його батька, щоб піти до Єгипту; а Гадад був тоді малим хлопцем. **18** І встали вони з Мідіяну й пішли до Парану; і набрали вони з собою людей з Парану, та й прийшли до Єгипту, до фараона, царя єгипетського, а той дав йому дім та призначив йому утримання, і дав йому зм'яло. **19** І знайшов Гадад велику милість у фараонових очах, і він дав йому за жінку сестру своєї жінки, сестру цариці Тахпенеси. **20** І породила йому сестра Тахпенеси сина його Генувата, а Тахпенеса виговала його в фараоновому домі. І був Генуват у фараоновому домі серед фараонових синів. **21** І почув Гадад в Єгипті, що Давид спочив із своїми батьками, та що помер Йоав, начальник війська. І сказав Гадад до фараона: „Відпусти мене, й я піду до свого Краю!“ **22** А фараон йому відказав: „Чого тобі бракує при мені, що ти оце хочеш іти до свого краю?“ Та той сказав: „Ні, таки конче відпусти мене!“ **23** І поставив Бог йому, Соломонові, за противника ще й Резона, сина Ел'яди, що втік від Гадад'езера, царя Цови, свого пана. **24** І зібрав він при собі людей, та й став провідником банди, коли Давид розбивав їх. І пішли вони до Дамаску, й осілися в ньому, і панували в Дамаску. **25** І був він противником для Ізраїля за всіх Соломонових днів, а це окрім того лиха, що чинив Гадад. І брідив він Ізраїлем, і запанував над Сирією. **26** А Єровоам, син Неватів, єфр'емівець, із Цереди, а ім'я його матері — Церуа, жінка вдова, — був раб Соломонів. І підняв він руку на царя. **27** А оце та причина, що він підняв руку на царя: Соломон будував Мілло, і поправив пролім у Місті Давида, свого батька. **28** А той муж Єровоам був відважний. І побачив Соломон цього юнака, що він роботящий, і призначив його над усіма носіями Йсипового дому. **29** І сталося того часу, і вийшов Єровоам з Єрусалиму. І знайшов його на дорозі шілонянин Ахія, пророк. Він був одягнений в нову одіж, й обидва вони були самі на полі. **30** І схопив Ахія за ту нову одержу, що була на ньому, та й подер її на дванадцять кусків. **31** І сказав він до Єровоама „Візьми собі десять кусків, бо так сказав Господь, Бог Ізраїля: Оце Я віддираю царство з Соломонової руки, і дам тобі десять плем'я. **32** А одне плем'я буде йому ради Мого раба Давида та ради Єрусалиму, міста, що Я вибрав його зо всіх Ізраїлевих плем'я. **33** Це тому, що вони покинули Мене і вклонялися Астарті, сидонській богині, і Кемошеві, богові моавському, та Мілкомові, богові аммонітському, і не пішли Моїми дорогами, щоб виконувати добре в Моїх очах, і постанови Мої та заповіді Мої, як батько його Давид. **34** Та не візьму Я всього царства з руки його, бо оставлю його володарем по всі дні життя його ради раба Мого Давида, що Я вибрав його, який додержував заповітів Моїх та

постанов Моїх. **35** І візьму Я царство з руки його сина, та й дам його тобі, оті десять племен. **36** А синові його дам одне племéно, щоб позоставався світильник рабові Моєму Давидові, по всі дні перед лицем Моїм в Єрусалимі, місці, що Я вибрав Собі, щоб там перебувало Моє Ймéння. **37** А тебе Я візьму, і ти будеш царювати над усім, чого пожадає душа твоя, і ти будеш царем над Ізраїлем. **38** І станеться, коли ти слухатимешся всього, що Я накажу тобі, і підеш Моїми дорогами, і робитимеш добре в очах Моїх, щоб виконувати постанови Мої та заповіді Мої, як робив раб Мій Давид, то Я буду з тобою, і побудую тобі міцний дім, як Я збудував був Давидові, і дам тобі Ізраїля. **39** І буду впокоряти Давидове насіння ради того, тільки не по всі дні“. **40** І шукав Соломон, щоб забити Єровоама. І встав Єровоам, і втік до Єгипту, до Шішака, єгипетського царя. І пробував він в Єгипті аж до Соломонової смерті. **41** А рещта Соломонових діл, і все, що він зробив був, та мудрість його, — ото вони написані в книзі „Соломонові діла“. **42** А днів, коли Соломон царював в Єрусалимі над усім Ізраїлем, було сорок літ. **43** І спочив Соломон зо своїми батьками, і був похований у Місті Давида, батька свого, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

12 І пішов Рехав'ам до Сихéму, бо до Сихему зійшовся увесь Ізраїль, щоб настановити його царем. **2** І сталося, що це почув Єровоам, Неватів син, коли був іще в Єгипті, куди втік від царя Соломона. І осівся Єровоам ув Єгипті. **3** І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та всі Ізраїлеві збори, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: **4** „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти тепер полегший жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“. **5** А він відказав їм: „Ідїть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ. **6** І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли був він живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому наро́дові?“ **7** І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти сьогодні будеш рабом цьому наро́дові, і будеш служити їм, і відповіси їм, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. **8** Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що вирости разом із ним, що стояли перед ним. **9** І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповім цьому наро́дові, який говорив мені, кажучи: Полегший ярмо, що твій батько наклав був на нас“. **10** І говорили до нього ті молодики, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому наро́дові, що промовляв до тебе, говорячи: Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полегшу нам. Отак скажеш до них: Мій мізінець грубший за стéгна мого батька! **11** А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я додам до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я каратиму вас скорпіонами!“ **12** І прийшов Єровоам та увесь народ до Рехав'ама

третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. **13** І цар жорстоко відповів народові, і відкинув пораду старших, що радили йому. **14** І він говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я додам до вашого ярма. Батько мій карав вас бичами, а я каратиму вас скорпіонами!“ **15** І не послухався цар народу, бо причина була від Господа, — щоб справдилося слово його, яке говорив був Господь через шілонянина Ахїю до Єровоама, Неватового сина. **16** І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам частина в Давиді? І спадщини нема нам у сині Ессéя! До наметів своїх, о Ізраїлю! Познай тепер дім свій, Давиде!“ І пішов Ізраїль до наметів своїх. **17** А Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — тільки над ними зацарював Рехав'ам. **18** І послав цар Рехав'ам Адонірама, що був над даноною, та увесь Ізраїль закидав його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. **19** І збунтувався Ізраїль проти Давидового дому, і від нього відпав, і так є аж до цього дня. **20** І сталося, як увесь Ізраїль почув, що вернувся Єровоам, то послали й покликали його на збори, та й настановили його царем над усім Ізраїлем. За домом Давида не було нікого, окрім одного Юдиного племéни. **21** І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав увесь Юдин дім та Веніяминово племéно, сто й вісімдесят тисяч вибраних військових, щоб воювати з Ізраїлевим домом, щоб вернути царство Рехав'амові, Соломоновому синові. **22** І було Боже слово до Шемáї, чоловіка Божого, говорячи: **23** „Скажи Рехав'амові, Соломоновому синові, цареві Юдиному, та всьому домові Юдиному й Веніяминовому, і рещті народу, говорячи: **24** Так говорити Господь: Не йдїть і не воюйте з своїми братами, Ізраїлевими синами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послушалися Господнього слова, і вернулися, щоб піти за Господнім словом. **25** І збудував Єровоам Сихема в Єфремових горах, та й осівся в ньому. І вийшов він звідти, і збудував Пенуїла. **26** І сказав Єровоам у своєму серці: „Тепер вернеться царство до Давидового дому! **27** Якщо наро́д цей буде ходити до Єрусалиму, щоб принести жертви в Господньому домі, то вернеться серце цього народу до їхнього пана, до Рехав'ама, царя Юдиного. І вони заб'ють мене, та й вернуться до Рехав'ама, царя Юдиного“. **28** І порадився цар, і зробив два золоті тельці, і сказав до народу: „Добіть вам ходити до Єрусалиму! Оце, Ізраїлю, бóги твої, що вивели тебе з єгипетського кра́ю“. **29** І поставив він одного в Бет-Елі, а одного в Дані. **30** І була та річ на гріх, бо народ ходив до одного з них аж до Дану. **31** І зробив він жертівне місце на пагірку, і настановив священників з усього народу, що не були з Левієвих синів. **32** І встановив Єровоам свято в восьмому місяці, п'ятнадцятого дня місяця, подібне до свята, що в Юді, — і приніс жертву на жертівнику. Так зробив він

у Бет-Елі, щоб принісати в жертву тельцям, які він зробив. І настановив він у Бет-Елі священників пагірків, що поробив. **33** І принісав він жертви на жертівнику, що зробив у Бет-Елі, п'ятнадцятого дня восьмого місяця, якого вимислив з свого серця. І вчинив він свято для Ізраїлевих синів, і підійшов до жертовника, щоб покадити.

13 А ось чоловік Божий прийшов за Господнім словом із Юди до Бет-Елу. А Єровоам стояв при жертовнику, щоб кадити. **2** І кликнув чоловік Божий при жертовнику за словом Господнім і сказав: „Жертовнику, жертовнику, — так сказав Господь: Ось у Давидовому домі народиться син, Йосія ім'я йому, і він на тобі принесе в жертву священників пагірків, що на тобі кадять, і кості людські спаляться на тобі. **3** І дасть він того дня чудо, говірячи: Оце те чудо, про яке говорив Господь: Ось цей жертовник розпадеться, і висиплеться попіл, що на ньому!“ **4** І сталося, як цар почув слова цього Божого чоловіка, що кликав до жертовника в Бет-Елі, то Єровоам простяг руку свою від жертовника, говірячи: „Схопіть його!“ І всохла рука йому, яку він простяг до нього, і він не міг вернути її до себе. **5** А жертовник розпався, і попіл висипався з жертовника, за тим чудом, що дав Божий чоловік за словом Господнім... **6** А цар відповів і сказав до Божого чоловіка: „Умилостив лице Господа, Бога твого, і помолися за мене, і нехай вернеться рука моя до мене!“ І чоловік Божий умилостивив Господне лице, і царська рука вернулася до нього, і була, як перед тим... **7** І сказав цар до Божого чоловіка: „Ввійди зо мною до дому й попоїж, і я дам тобі дара!“ **8** А чоловік Божий сказав до царя: „Якщо ти даси мені пів дому свого, — не ввійду я з тобою, і не їстиму хліба, і не питиму води в цьому місці! **9** Бо так наказано мені за словом Господнім, говірячи: Ти не їстимеш хліба, і не питимеш води, і не вернешся дорогою, якою пішов!“ **10** І пішов він іншою дорогою, і не вернувся тією дорогою, що нею прийшов був до Бет-Елу. **11** А один старий пророк сидів у Бет-Елі. І прийшли його сини, і розповілі йому про весь чин, що зробив Божий чоловік сьогодні в Бет-Елі, про ті слова, що він говорив до царя, — і оповілі їх своєму батькові. **12** І промовив до них їхній батько: „Ді ж та дорога, якою він пішов?“ А його сини бачили ту дорогу, якою пішов Божий чоловік, що прийшов був з Юди. **13** І сказав він до синів своїх: „Осідлайте мене осла!“ І вони осіддали йому осла, і він сів на нього. **14** І поїхав він за Божим чоловіком, і знайшов його, як сидів під дубом. І сказав він до нього: „Чи ти той Божий чоловік, що прийшов із Юди?“ А той відказав: „Я“. **15** І сказав він до нього: „Іди зо мною до дому та з'їж хліба!“ **16** А той відказав: „Не можу вернутися з тобою та ввійти з тобою, і не їстиму хліба, і не питиму води з тобою в цьому місці! **17** Бо було мені сказано за словом Господнім: Не їстимеш хліба й не питимеш там води, і не вернешся тією

дорогою, якою ти йшов!“ **18** А той відказав йому: „І я пророк, як ти! А Ангол говорив мені за Господнім словом, кажучи: Заверни його з собою до дому свого, і нехай він їсть хліб і нехай п'є воду“. Він же говорив йому неправду! **19** І він вернувся з ним, і їв хліб у його домі та пив воду. **20** І сталося, як сиділи вони при столі, то було Господне слово до пророка, що вернув його. **21** І він кликнув до Божого чоловіка, що прийшов із Юди, говірячи: „Так сказав Господь: Тому, що був ти неслухняний Господнім наказам, і не додержував тієї заповіді, що наказав тобі Господь, Бог твій, **22** і ти вернувся, і їв хліб та пив воду в місці, про яке Він говорив тобі: Не їж хліба й не пий води, — то не ввійде твій, труп до гробу батьків твоїх!“ **23** І сталося, як той поїв хліба та напився, то він осіддав йому осла, тому пророкові, що він вернув його. **24** І той подався, та спіткав його на дорозі лев, та й забив його. І був кінений труп його на дорозі, а осел стояв при ньому, а той лев стояв при трупі. **25** Аж ось приходять люди, і побачили того трупа, кіненого на дорозі, та лева, що стояв при трупі. І вони прийшли й говорили в тім місті, де сидів старий пророк. **26** І почув про це той пророк, що вернув його з дороги, та й сказав: „Це той Божий чоловік, що був неслухняний Господнім наказам, і Господь дав його левові, і він роздер його та вбив його за Господнім словом, що говорив йому“. **27** І сказав він до синів своїх, говірячи: „Осідлайте мені осла!“ І осіддали. **28** І поїхав він, і знайшов його трупа, кіненого на дорозі, й осла та лева, що стояли при трупі, — не з'їв той лев трупа й не роздер осла. **29** І підняв той пророк трупа Божого чоловіка, і поклав його на осла, та й вернув його. І ввійшов старий пророк до міста, щоб оплакати та поховати того. **30** І поклав він його в своїм гробі, і плакали над ним: „Ой, брате мій!“ **31** І сталося по його похороні, і сказав він до синів своїх, говірячи: „Коли я помру, то поховаєте мене в гробі, що в ньому похований цей Божий чоловік. При костях його покладіть мої кості! **32** Бо конче збудеться те слово, що він кликнув був за Господнім словом над тим жертовником, що в Бет-Елі, та над усіма жертовниками місцями на пагірках, що в містах самарійських.“ **33** По цій пригоді Єровоам не зійшов зо своєї злої дороги, і настановляв священників пагірків з усього народу, — хто хотів, той призначався, і ставав священником пагірків. **34** І стала та річ гріхом для Єровоамового дому, і на вигублення, і на винищення з-над поверхні землі.

14 Того часу заслаб Авія, Єровоамів син **2** І сказав Єровоам до своєї жінки: „Устань та переберися, і не пізнають, що ти Єровоамова жінка. І підеш до Шіло, — ото там пророк Ахія, який говорив про мене, що я буду царем над цим народом. **3** І візьми в свою руку десять хлібів і калачі та дзбанок меду, і ввійдеш до нього. Він скаже тобі, що буде хлопцеві“. **4** І зробила так Єровоамова жінка. І встала вона, та й пішла до Шіло, і ввійшла до Ахійєвого дому. А Ахія не міг бачити,

бо очі йому стемніли через його старість. 5 І Господь сказав до Ахійї: „Ось приходить Єровоамова жінка, щоб запитати від тебе слово про сина свого, бо він слабій. Отак і так будеш їй говорити. І станеться, коли вона ввійде, то вдаватиме чужу“. 6 І сталося, як Ахійя почув шарудіння ніг її, як вона входила до входу, то сказав: „Увійди, Єровоамова жінко! Чому то ти вдасеш чужу? А я посланий до тебе з твердою звісткою. 7 Іди, скажи Єровоамові: Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Тому, що Я підніс тебе з-посеред народу, і дав тебе за князя над Моїм наро́дом, Ізраїлем, 8 і відіравав царство від Давидового дому й дав його тобі, та ти не був, як Мій раб Давид, що додержував за́повідей Моїх, і що ходив за Мною всім серцем своїм, щоб робити тільки добре в очах Моїх, 9 і робив ти гірше за всіх, хто був перед тобою, і ти пішов і наробив собі інших богів та литих боввнів, щоб гнівити Мене, а Мене ти відкинув гіть, 10 тому ось Я наводжу лихо на Єровоамів дім, і вигублю в Єровоама навіть те, що мочить на стіну, невільника й вільного в Ізраїлі, і вімету позостале по Єровоамовім домі, як вимітається сміття, аж не зостанеться нічого. 11 Померлого в Єровоама в місті поїдять пси, а померлого на полі поїсть птаство небесне. Так сказав Господь. 12 А ти встань, іди до свого дому. Як ноги твої входитьимуть до міста, то помре той хлопець. 13 І буде його оплакувати весь Ізраїль, і поховають його, бо він — один в Єровоама ввійде до гробу, бо тільки в ньому в Єровоамовім домі була знайдена добра річ для Господа, Бога Ізраїлевого. 14 А Господь поставить Собі царя над Ізраїлем, який вигубить Єровоамів дім того дня. Та що станеться тепер? 15 І поб'є Господь Ізраїля, і він захитається, як хитається очерет на воді! І вирве Він Ізраїля з-над цієї хорошої землі, яку дав їхнім батькам, і порозкидає їх по той бік Річки за те, що вони поробили собі Астарті, що гнівають Господа. 16 І Він видасть Ізраїля через гріх Єровоама, що грішив сам, і що ввів у гріх Ізраїля“. 17 І встала Єровоамова жінка, і пішла, і прийшла до Тірці. Як вона входила до порога дому, то той хлопець помер. 18 І поховали його, й оплакував його весь Ізраїль за словом Господа, що говорив через раба Свого пророка Ахійю. 19 А решта Єровоамових діл, як він воював та як він царював, ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 20 А час, який царював Єровоам, — двадцять і два роки. І спочив він із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Надав. 21 А Рехав'ам, син Соломонів, царював у Юді. Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, а царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь за всіх Ізраїлевих племін, щоб покласти там Своє Ім'єння. А ім'я його матері: аммонітка Наама. 22 А Юда робив зло в Господніх очах, і вони гнівили його більш від усього того, що чинили їхні батьки своїм гріхом, яким грішили. 23 І також вони будували собі жертовники на пагірках, і стовпі, і Астарті на кожному високому взгір'ї та під кожним зеленим

деревом. 24 І також були блудодії в тому краї, — вони чинили всю гидоту тих людей, що Господь прогнав їх від Ізраїлевого обличчя. 25 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шушак, єгипетський цар, на Єрусалим. 26 І позабирав він скарбі Господнього дому та скарби дому царёвого, — і все забрав. І забрав він усі золоті щити, що Соломон поробив був. 27 А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і віддав їх на руки провідників бігунів, що стерегли вхід до царського дому. 28 І бувало, як тільки цар швів до Господнього дому, бігуні носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. 29 А решта Рехав'амових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 30 А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні. 31 І спочив Рехав'ам за своїми батьками, і був він похований за своїми батьками в Давидовому Місті. А ім'я його матері — аммонітка Наама. А замість нього зацарював його син Авійям.

15 А вісімнадцятого року царя Єровоама, Неватового сина, над Юдою зацарював Авійям. 2 Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. 3 І він ходив в усіх гріхах свого батька, як той робив перед ним, і серце його не було все з Господом, Богом своїм, як серце його батька Давида. 4 Бо Господь, Бог його, ради Давида дав йому світильника в Єрусалимі, щоб поставити сина його по ньому та укріпити Єрусалим. 5 Бо Давид робив добре в Господніх очах, і не відступав від усього що Він наказав був йому, по всі дні життя свого, окрім справи хітт'янина Урїї. 6 А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні життя його. 7 А решта Авійямових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. І війна точилася між Авійямом та між Єровоамом. 8 І спочив Авійям за своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. 9 А року двадцятого Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Аса, цар Юдин. 10 І він царював в Єрусалимі сорок і один рік. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. 11 І робив Аса добре в Господніх очах, як батько його Давид. 12 І вигнав він блудодіїв із краю, і повикидав усіх божків, яких поробили були їхні батькі. 13 І навіть матір свою Мааху, — і її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила була ідола для Астарті. І Аса порубав ідола її, та й спалив у долині Кедрон. 14 А пагірки не минулися; тільки Асине серце було все з Господом по всі його дні. 15 І вніс він до Господнього дому присвячені речі свого батька та присвячені речі свої, — срібло, і золото, і посуд. 16 А війна точилася між Асою та між Башою по всі їхні дні. 17 І пішов Баша, цар Ізраїлів, на Юду, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходити та вхідити. 18 І взяв Аса все срібло та золото, позостале в скарбниці храму Господнього та дому царёвого, та й дав його до

руки своїх слуг. І послав їх цар Аса до Бен-Гадада, сина Тавримонна, сина Хезіонового, сирийського царя, що сидів у Дамаску, говорячи: **19** „Є умова між мною та між тобою, між батьком моїм та між батьком твоїм. Ось послав я тобі дара, срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“. **20** І послухався Бен-Гаддад царя Аси, і послав провідників свого війська на Ізраїлеві міста, та й побив Ійїона, і Дана, і Авела, Бат-Мааху, і всього Кінерота та всю землю Нефталімову. **21** І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, й осівся в Тірці. **22** А цар Аса закликав до послуху всього Юду, нікого не виключаючи, і вони повинесли каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша. І цар Аса збудував з того Веніяминову Геву. **23** А решта діл Аси та вся лицарськість його, і все, що він зробив був, і міста, які побудував, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів; тільки на час старости своєї він заслаб був на свої ноги. **24** І спочив Аса з батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька. А замість нього зацарював його син Йосафат. **25** А над Ізраїлем зацарював Надав, Єровоамів син, у другому році Асі, царя Юдиного, та й царював над Ізраїлем два роки. **26** І робив він зле в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого та в гріху його, що вводив теж у гріх Ізраїля. **27** І змовився на нього Баша, син Ахійї, з Іссахарового дому, та й побив його Баша в Гіббетоні филистимському. А Надав та весь Ізраїль облягали Гіббетон. **28** І вбив його Баша в третьому році Асі, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. **29** І сталося, як зацарював він, то побив увесь Єровоамів дім, — не позоставив Єровоамові жодної душі, аж поки не вигубив його, за словом Господа, що говорив через Свого раба шілонянина Ахійю, **30** за гріх Єровоама, що грішив сам і що вводив у гріх Ізраїля, через свій гнів, яким гнівів Господа, Бога Ізраїлевого. **31** А решта діл Надава та все, що він був зробив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** А війна точилася між Асою та між Башею, Ізраїлевим царем, по всі дні їх. **33** Третього року Асі, царя Юдиного, зацарював Баша, син Ахійїн, над усім Ізраїлем у Тірці, на двадцять і чотири роки. **34** І робив він зло в Господніх очах, і ходив дорогою Єровоама та в гріху його, що вводив у гріх Ізраїля.

16 І було Господнє слово до Єгү, Хананієвого сина, про Башу, говорячи: **2** „Тому, що Я підніс тебе з пороку, і настановив тебе володарем над Моїм народом, Ізраїлем, а ти пішов Єровоамовою дорогою та вводив у гріх народ Мій, Ізраїля, щоб гнівити Мене гріхами їх, **3** то ось Я вигублю по Баші та по домі його, — зроблю твій дім, як дім Єровоама, Неватового сина. **4** Померлого в Баші в місті з'їдять пси, а померлого йому на полі, — поїсть птаство небесне“. **5** А решта діл Баші, і що він зробив був, і лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **6** І спочив Баша з своїми батьками, і був похований в

Тірці, а замість нього зацарював син його Ела. **7** І було слово Господнє через пророка Єгу, сина Хананієвого, до Баші та до дому його, а то через усе те зло, що коїв він у Господніх очах, щоб гнівити його чином своїх рук, щоб бути, як Єровоамів дім, що Він побив його. **8** Двадцять і шостого року Аси, царя Юдиного, зацарював Ела, Башин син, над Ізраїлем у Тірці, на два роки. **9** І змовився на нього його раб Зімір, провідник половини колесниць. І коли він, п'яний, пив у домі Арци, що був над його домом у Тірці, **10** то прийшов Зімір й убив його, і вбив його в двадцятому й сьомому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. **11** І сталося, як він зацарював та сів на його троні, то він вибив увесь Башин дім, — не позоставив навіть того, що мочить на стіну, ані рідних йогоб, ані друзів йогоб. **12** І вигубив Зімір увесь Башин дім, за словом Господа, що промовляв був до Баші через пророка Єгу, **13** за всі гріхи Баші та гріхи Елі, його сина, що грішили самі, і що вводили в гріх Ізраїля, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїлевого, своїми гидотами. **14** А решта діл Елі та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **15** У році двадцятому й сьомому Аси, царя Юдиного, зацарював Зімір в Тірці на сім день, коли народ облягав филистимський Гіббетон. **16** І прочув народ, що облягав, таке: „Змовився Зімір та й убив царя!“ І увесь Ізраїль настановив царем над Ізраїлем Омрі, провідника війська, того дня в таборі. **17** І піднялися Омрі та весь Ізраїль із ним із Гіббетону, і облягли Тірцу. **18** І сталося, як побачив Зімір, що місто здобує, то ввійшов до палацу царєвого дому, та й спалив над собою царський дім огнем, і помер **19** за гріх свій, що грішив ним, щоб робити зло в Господніх очах, щоб ходити дорогою Єровоама та в гріху його, який він чинив, щоб вводити в гріх Ізраїля. **20** А решта діл Зімір та змова його, що вчинив був, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **21** Тоді Ізраїлів народ поділився пополюні: половина народу була за Тівні, Гінатового сина, щоб настановити його царем, а половина — за Омрі. **22** Та був сильніший народ, що стояв за Омрі, від народу, що був за Тівні, Гінатового сина. І помер Тівні, а зацарював Омрі. **23** У році тридцятому й першому Аси, царя Юдиного, над Ізраїлем зацарював на дванадцять літ Омрі. У Тірці царював він шість років. **24** І купив він від Шемера гору Шомерон за два таланти срібла, і збудував гору, і назвав ім'я міста, яке збудував, іменем пана тієї гори: Шомерон. **25** І робив Омрі зло в Господніх очах, і чинив зло більше від усіх, хто був перед ним. **26** І ходив він усією дорогою Єровоама, сина Неватового, та в гріхах його, якими вводив у гріх Ізраїля, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїля, гидотами своїми. **27** А решта діл Омрі, що робив він, та лицарськість його, яку він чинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **28** І спочив Омрі з своїми батьками, і був похований у Самарії. А замість нього зацарював його син Ахав. **29** Ахав, син Омрі, зацарював над Ізраїлем у році

тридцятому й восьмому Аси, царя Юдиного. І царював Ахав, син Омрі, над Ізраїлем у Самарії двадцять і два роки. **30** І робив Ахав, син Омрі, зло в Господніх очах більше від усіх, хто був перед ним. **31** І було йому мало ходити в гріхах Єровоама, Неватового сина, — і він узяв за жінку Єзавель, дочку Етбаала, сидонського царя. І він пішов, і служив Ваалові, і вклонявся йому. **32** І він поставив жертьвіника для Ваала в Вааловому домі, якого збудував у Шомероні. **33** І зробив Ахав Астару. І Ахав далі чинив, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїлевого, більше від усіх Ізраїлевих царів, що були перед ним. **34** За його днів Хііл з Бет-Елу відбудував Єрихона, — на перворіднім своїм Авірамові він заклав його фундаменти, а на наймолодшім своїм Сегівові повставляв брами його, за словом Господа, що говорив через Ісуса, Навінового сина.

17 І сказав тішб'янин Ілля, з гілеадських мешканців, до Ахава: „Як живий Господь, Бог Ізраїлів, що перед лицем Його я стою, — цими роками не буде роси та дощу, але тільки за моїм словом!“ **2** І було до нього слово Господнє, говорячи: **3** „Іди звідси, й обернешся собі на схід, і сховаєшся при потоці Керіті, що навпроти Йордану. **4** І станеться, — будеш ти пити з потоку, а крукам наказав Я годувати тебе там“. **5** І він пішов, і зробив за Господнім словом: і пішов, й осівся при потоці Керіті, що навпроти Йордану. **6** А круки приносили йому хліба та м'яса вранці, і хліба та м'яса ввечері, а з потоку він пив. **7** І сталося на кінці днів, і вісох потік, бо в краю не було дощу. **8** І було Господнє слово до нього, говорячи: **9** „Устань, іди до Сарепти сидонської, й осядеш там. Ось наказав Я там одній вдові, щоб годувала тебе“. **10** І він устав та й пішов до Сарепти. І прибув він до входу міста, аж ось там збирає дрова одна вдова. І він кликнув до неї й сказав: Візьми мені трохи води до посудини, й я нап'юся“. **11** І пішла вона взяти. А він кликнув до неї й сказав: „Візьми мені й шматок хліба в свою руку!“ **12** А та відказала: „Як живий Господь, Бог твій, — не маю я калача, а тільки повну пригорщу борошна в дзбанку та трохи олії в горняті. А оце я назбираю дві полінці дров, і піду, і приготівлю це собі та синові своєму. І з'їмо ми, — та й помремо“... **13** І сказав до неї Ілля: „Не бійся! Піди, зроби за своїм словом. Тільки спочатку зроби мені з того малого калача, і вінесеш мені, а для себе та для сина свого зробиш потім. **14** Бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Дзбанок муки не скінчиться, і не забракне в горняті олії аж до дня, як Господь дасть дощу на поверхню землі“. **15** І пішла вона, і зробила за словом Іллі, і їла вона й він та її дім довгі дні, — **16** „дзбанок муки не скінчився, і не забракло в горняті олії“, за словом Господа, що говорив через Іллі. **17** І сталося по тих пригодах, — ослаб був син тієї жінки, господині того дому. І була його хвороба дуже тяжка, аж духу не позосталося в ньому. **18** І сказала вона до Іллі: „Що тобі до мене, чоловіче Божий? Прийшов ти

до мене, щоб згадувати мій гріх та щоб убити мого сина!“ **19** І сказав він до неї: „Дай мені сина свого!“ І він узяв його з лоня її, і виніс його в гóрницю, де він сидів, і поклав його на своєму ліжку. **20** І клікнув він до Господа й сказав: „Господи, Боже мій, чи й цій удові, що я в неї мешкаю, учиниш зло, щоб убити її сина?“ **21** І витягся він тричі над дитиною, і клікав до Господа та казав: „Господи, Боже мій, нехай вернеться душа цієї дитини в неї!“ **22** І вислухав Господь голоса Іллі, і вернула душа дитини в неї, — і вона ожила... **23** І взяв Ілля дитину, і зніс її з гóрниці додолу, і віддав її матері її. І сказав Ілля: „Дивися, — твій син живий!“ **24** І сказала та жінка до Іллі: „Тепер то я знаю, що ти Божий чоловік, а Господнє слово в устах твоїх — правда!“

18 І минуло багато днів, і було Господнє слово до Іллі третього року, говорячи: „Іди, покажися до Ахава, а Я дам дощ на поверхню землі“. **2** І пішов Ілля показатися до Ахава. А в Асирії був сильний голод. **3** І покликав Ахав Овдія, що був над домом, а Овдій був дуже богобійний. **4** І сталося, коли Єзавель вигублювала Господніх пророків, то Овдій узяв сотню пророків, та й сховав їх по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою. **5** І сказав Ахав до Овдія: „Іди по краю до всіх вóдних джерел та до всіх потоків, — може знайдемо трави, і позоставимо при житті коня та мула, і не вигубимо худоби“... **6** І поділили вони собі Край, щоб перейти по ньому, — Ахав пішов однією дорогою сам, Овдій пішов сам другою дорогою. **7** І був Овдій у дорозі, аж ось Ілля назустріч йому. І пізнав він його, і впав на обличчя своє та й сказав: „Чи то ти, пане мій Іллє?“ **8** А той відказав йому: „Я. Іди, скажи панові своєму: Ось тут Ілля!“ **9** А він сказав: „Чим я прогрішив, що ти віддаєш свого раба в Ахавову руку, щоб він убив мене? **10** Як живий Господь, Бог твій, — немає народу та царства, що туди не посилав би пан мій шукати тебе. А коли говорили: Нема його, то він заприсягав те царство та той народ, що знайдуть тебе. **11** А тепер ти говориш: Іди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля! **12** І станеться, я піду від тебе, а Дух Господній понесе тебе на те місце, якого не знаю. І прийду я, щоб донести Ахаву, а коли він не знайде тебе, то вб'є мене. А раб твій боїться Господа від своєї молодости. **13** Чи ж не було сказано панові моему те, що зроби я, коли Єзавель побивала Господніх пророків, а я сховав був із Господніх пророків сотню чоловіка, по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою? **14** А тепер ти кажеш: Іди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля, — і він мене вб'є!“ **15** Та Ілля відказав: „Як живий Господь Саваот, що я стою перед Його лицем, — сьогодні я покажуся йому!“ **16** І пішов Овдій назустріч Ахаву, та й доніс йому те. І пішов Ахав навпроти Іллі. **17** І сталося, коли Ахав побачив Іллі, то Ахав сказав до нього: „Чи це ти, що непокоїш Ізраїля?“ **18** А той відказав: „Не я внещасливив Ізраїля, а тільки ти та дім твого батька

через ваше недотримання Господніх заповідей, та й ти пішов за Ваалами. **19** А тепер пошли, збери до мене на гору Кармел усього Ізраїля та чотири сотні й п'ятдесят Ваалових пророків, та чотири сотні пророків Астарті, що їдять зо столу Єзавелі". **20** І послав Ахав по всіх Ізраїлевих синах, і зібрав пророків на гору Кармел. **21** І підійшов Ілля до всього народу й сказав: „Чи довго ви будете скакати на двох галузках? Якщо Господь — Бог, йдіть за Ним, а якщо Ваал — ідіть за ним!“ Та не відповів йому народ ані слова. **22** І сказав Ілля до народу: „Я сам позоставіс Господній пророк, а пророків Ваалових — чотири сотні й п'ятдесят чоловіка. **23** І нехай дадуть нам двох бичків, і нехай вони виберуть собі одного бичка, і нехай заріжуть його, і нехай покладуть на дрова, а огню не покладуть. І я приготую одного бичка, і дам на дрова, а огню не покладу. **24** І ви покличете ім'я бога вашого, а я покличу Ім'я Господа. І станеться, той Бог, що відповість огнем, — Він Бог!“ І відповів той народ та й сказав: „Це добре слово!“ **25** І сказав Ілля до Ваалових пророків: „Виберіть собі одного бичка, і приготуйте перші, бо ви численніші, і покличте ім'я свого бога, а огню не покладете“. **26** І взяли вони того бичка, що він дав їм, і вони приготували й кликали Ваалове ім'я від ранку й аж до полудня, говорячи: „Ваале, почуй нас!“ Та не було ані голосу, ані відповіді. І скакали вони біля жертовника, що зробили. **27** І сталося опівдні, і сміявся з них Ілля й говорив: „Кличте голосом сильнішим, бо він бог! Може він роздумє, або відлучівся, або в дорозі! Може він спить, то прокинеться!“ **28** І стали вони кликати голосом сильнішим, і кололися, за своїм звичаєм, мечами та ратищами, аж лилася з них кров. **29** І сталося, як минувся південь, то вони пророкували аж до часу принесення хлібної жертви, — та не було ані голосу, ані відповіді, ані слуху... **30** І сказав Ілля до всього народу: „Підійдіть до мене!“ І підійшов увесь народ до нього, а він поправив розбитого Господнього жертовника. **31** І взяв Ілля дванадцятєро каміння, за числом племєн синів Якова, до якого було слово Господне, говорячи: „Ізраїль буде ім'я твоє!“ **32** і збудував із того каміння жертовника в Ім'я Господне, і зробив рова, площею на дві сати насіння, навколо жертовника. **33** І наклав дров, і зарівав бичка та й поклав на дровах. **34** І він сказав: „Наповніть чотири відрі води, і нехай виллють на цілопалення та на дрова“. І сказав: „Повторіть!“ І повторили. І сказав: „Зробіть утрєте!“ І зробили втрєте. **35** І потекла вода навколо жертовника, а також рів наповнився водою. **36** І сталося в час принесення хлібної жертви, що підійшов пророк Ілля та й сказав: „Господи, Боже Авраамів, Ісаків та Ізраїлів! Сьогодні пізнають, що Ти Ізраїлів Бог, а я Твій раб, і що все оце я зробив Твоїм словом. **37** Вислухай мене, Господи, вислухай мене, і нехай пізнає цей народ, що Ти — Господь, Бог, і Ти обернеш їхнє серце назад!“ **38** І спав Господній огонь, та й пожєр цілопалення, і дрова, і каміння, і порох, і вилизав воду, що в рові. **39** І

побачили це всі люди, та й попáдали на обличчя свої й говорили: „Господь, — Він Бог, Господь, — Він Бог!“ **40** І сказав до них Ілля: „Схопїть Ваалових пророків! Нехай ніхто не втечє з них!“ І похапáли їх, а Ілля звів їх до потоку Кішон, та й порізав їх... **41** І сказав Ілля до Ахава: „Увійди, їж і пий, бо ось чути шум дощú“. **42** І пішов Ахав, щоб їсти та нити, а Ілля зійшов на верхів'я Кармелу, і нахилився до землі, і поклав обличчя своє між свої коліна. **43** І сказав він до свого хлопця: „Вийди, подивися в náпрямї моря!“ І той вийшов і подивився та й сказав: „Нема нічого“. Та він відказав: „Вернися сім раз!“ **44** І сталося сьомого разу, і він сказав: „Ось мала хмара, немов долоня людська, підіймається з моря“. А він сказав: „Піди, скажи Ахавові: Запрягай і зійди, і не затримає тебе дощ“. **45** І сталося по недовгому часі, і потємніло небо від хмар, і зірвався вітер, — і пішов великий дощ. А Ахав сів на воза, та й відправився в їзреел. **46** А Господня рука була на Іллі. І він оперезав свої стєгна, та й побіг перед Ахавом аж до самого їзреелу.

19 А Ахав доніс Єзавелі все, що зробив був Ілля, і все те, що він повбивав усіх пророків мечєм. **2** І послала Єзавелє посланця до Іллі, говорячи: „Отак нехай зроблять мені бóги, і так нехай додадуть, якщо цього часу взавтра я не зроблю душі твоєї, як зроблено душі кожного з них!“ **3** І побачив він це, і встав та й пішов, боячись за душу свою. І прийшов він до Юдиної Беєр-Шеви, і позоставив там свого хлопця. **4** А сам пішов пустинею, дорогою одного дня, і сів під одним ялівцєм, і зажадав собі смерти, і сказав: „Досить тепер, Господи! Візьми душу мою, бо я не ліпший від батьків своїх!“ **5** І поклався він, і заснув під одним ялівцєм. Аж ось Ангол дїткнувся його та й сказав йому: „Устань та попоїж!“ **6** І глянув він, аж ось у його головах кáлáч, спечений на вугіллі, та дзбáнок води. І він їв та пив, і зноу поклався. **7** І вернувся Ангол Господній удругє, і дїткнувся його та й сказав: „Устань, попоїж, бо дорога тяжка перед тобою“. **8** І він устав, і попоїв та написався. І він ішов, підкріплений тїєю їжею, сорок день та сорок ночей аж до Божої гори Хорів. **9** І прибув він туди до печери, і переночував там, аж ось Господне слово до нього. І сказав Він йому: „Чогó ти тут, Іллє?“ **10** А той відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Саваота, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивáли жертовники Твої, а пророків Твоїх повбивали мечєм, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“. **11** А Він відказав: „Вийди, і станеш на горі перед Господнім лицєм. Аж ось перехóдитимє Господь, а перед Господнім лицєм вітер великий та міцний, що зриває гóри та скелі ламáє. Та не в вітрі Господь. А по вітрі — трус землі, та не в трусі Господь. **12** А по трусі огонь, — і не в огні Господь. А по огні — тихий лáгідний голос“. **13** І сказав, як почув це Ілля, що закрив свое обличчя плащєм своїм, та й вийшов, і став у входа печери.

Аж ось до нього Голос, що говорив: „Чогб ти тут, Ілле?“ **14** А він відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Савабта, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жертовники твої, а пророків Твоїх повбивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“. **15** І сказав до нього Господь: „Йди, вернися на свою доробгу на Дамаську пустиню. І прийдеши, і помажеш Хазайла на царя над Сирією. **16** А Егу, Німшієвого сина, помажеш на царя над Ізраїлем, а Єлісея, Шафатового сина з Авел-Мехоли, помажеш на пророка замість себе. **17** І станеться, — хто втече від Хазайлового меча, того вб'є Егу, а хто втече від меча Егу, того вб'є Єлісея. **18** А в Ізраїлі Я позоставив сім тисяч, — усі коліна, що не схилилися перед Ваалом, та всі уста, що не цілували його“. **19** І пішов він ізвідти, і знайшов Єлісея, Шафатового сина, а він орє. Дванадцять запрягів перед ним, а він при дванадцятю. **20** І підійшов до нього Ілля та й кинув йому свого плаща. **21** І позоставив той волів, та й побіг за Іллею й сказав: „Нехай поцілую я батька свого та свою матір, — та й піду за тобою!“ А той відказав йому: „Йди, але вернися, бо щб я зробив тобі?“ **21** І вернувся він від нього, і взяв запряга волів та й приніс його в жертву, а йрмами волів зварив його м'ясо, і дав народові, а ті їли. І він устав, і пішов за Іллею, та й служив йому.

20 А Бен-Гадад, цар сирійський, зібрав усе своє військо та тридцять і два царі з ним, і коні, і колесніці. І пішов він, і обліг Самарію та й воював проти неї. **2** І послав він послів до Ахава, царя Ізраїлевого, до міста, **3** та й сказав йому: „Так сказав Бен-Гадад: Срібло твоє та золото твоє — моє воно, а жінкі твої та сини твої, ці найліпші, — мої вони!“ **4** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Буде за словом твоїм, пане мій царю! Твій я та все, що моє!“ **5** І знову вернулися ті послы та й сказали: „Так сказав Бен-Гадад, говорячи: Я посилав до тебе, говорячи: Ти даси мені срібло своє, і золото своє, і жінкб своїх, і синів своїх. **6** А ввাত্রа цього часу пошлю я своїх рабів до тебе, і вони перешукать дим твій та доми твоїх рабів. І станеться, — на все, що сподобається їм, вони накладуть свої руки, та й заберуть“. **7** І скликав Ізраїлів цар усіх старших Краю та й сказав: „Довідайтеся й побачите, що він шукає зла, бо послав до мене по жінкб моїх, і по синів моїх, і по срібло моє, і по золото моє, — і я йому не відмовив“. **8** І сказали до нього всі старші та весь народ: „Не слухай, і не погбдужай!“ **9** І сказав він до послів Бен-Гадада: „Скажіть моему панові цареві: Усе, про щб посилав ти до свого раба напочатку, я зроблю, а цієї речі зробити не мбжу“. І пішли послы, і віднесли йому відповідь. **10** І послав до нього Бен-Гадад та й сказав: „Нехай так зрблять мені ббги, і нехай так додадуть, якщо самарійського похроу вистачить по жмені всьому народові, що стоїть при мені!“ **11** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Кажіть: Хай не хвалиться той, хто меча

припинає, а той, хто розв'язує!“ **12** І сталося, як почув він цю відповідь, — а він пив, він та царі в шатрах, — то сказав до своїх рабів: „Пустіть тарані!“ І вони пустили тарані, на місто. **13** Аж ось один пророк підійшов до Ахава, Ізраїлевого царя, та й сказав: „Так сказав Господь: Чи бачив ти весь оцей великий натовп? Ось Я даю його сьогодні в руку твою, і ти пізнаєш, що Я — Господь!“ **14** І сказав Ахав: „Ким?“ А той відказав: „Так сказав Господь: Слугама начальників округ“. І сказав: „Хто розпичне війну?“ А той відказав: „Ти“. **15** І перелічив він слуг начальників судбвчих округ, і було дві сотні й тридцять два. А по них перелічив увесь нарбд, усіх Ізраїлевих синів, — сім тисяч. **16** І вийшли вони опвдні, а Бен-Гадад пив п'яний у шатрах, він та царі, — тридцять і два царі, що допомагали йому. **17** І вийшли напочатку слугы начальників округ. І послав Бен-Гадад, і донесли йому, кажучи: „Ось повиходили люди з Самарії.“ **18** А він відказав: „Якщо на мир вийшли вони, — схопїть їх живих, а якщо на війну повиходили, — теж живими схопїть їх у неволю!“ **19** А то вийшли з міста слугы начальників округ та військо, що йшло за ними. **20** І побивали вони один бдного, і побігли сиріяни, а Ізраїль їх гнав. Та втік Бен-Гадад, сирійський цар, на коні та з верхівцями. **21** І вийшов Ізраїлів цар, та й побив коні та колесніці, і завдав в Сирії великої поразки. **22** І підійшов пророк до Ізраїлевого царя та й сказав йому: „Йди, тримайся мужньо, і пізнай та побач, щб ти зробиш, бо, як мине рік, сирійський цар знову піде на тебе“. **23** А слугы сирійського царя сказали йому: „Бог гїр — їхній Бог, томб вони були сильніші від нас. Але воюймо з ними на рівніні, — присягаємо, що будемо сильніші від них! **24** І зроби цю річ: Поскидай тих царів, кожного з його місця, і понаставляй намїсників замість них. **25** А ти збереш собі військо, як те, що відпало від тебе, і кбней, скільки було кбней, і колесниць, скільки було колесниць, і будемо воювати з ними на рівніні. Присягаємо, що ми будемо сильніші від них!“ І він послухався їхнього голосу, і зробив так. **26** І сталося по році, і Бен-Гадад переглянув Сирію, і пішов до Афеку на війну з Ізраїлем. **27** А Ізраїлеві сини були переглянені й забезпечені живністю, та й вийшли навпроти них. І таборували Ізраїлеві сини навпроти них, як дві отарі кїз, а сиріяни наповнили Край. **28** І підійшов Божий чоловік, і говорив до Ізраїлевого царя та й сказав: „Так сказав Господь: Томб, що сказали сиріяни: Господь — Бог гїр, а не Бог долин Він, то дам увесь цей великий натовп у твою руку, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“ **29** І таборували ті навпроти них сім день. І сталося сьмого дня, і розпалився бїй, — і побило Ізраїлеві сини Сирію, сто тисяч піхоти, бдного дня. **30** А позостали повтїкали до Афеку, до міста, та впав мур на двадцять і сім тисяч позосталих чоловіка. А Бен-Гадад утік і ввійшов до міста, до внутрїшньої кімнати. **31** І сказали до нього його слугы: „Ось ми чули, що царі Ізраїлевого дому — вони царі милостїві. Покладїм веретича на

стѣгна свої, а шнури — на свої голови, і вийдiм до Ізраїлевого царя, — може він пощадить твою душу“. 32 І підперезали вони веретичами стѣгна свої, а шнури — на свої голови, і прийшли до Ізраїлевого царя та й сказали: „Твій раб Бен-Гадад сказав: Нехай живе душа моя!“ А той відказав: „Чи він ще живий? Він мій брат!“ 33 А ті люди взяли це за натяка, і поспішили скористатися з того й сказали: „Брат твій Бен-Гадад!“ І той відказав: „Підіть, приведіть його!“ І вийшов до нього Бен-Гадад, а той посадив його на колесницю. 34 І сказав до нього Бен-Гадад: „Ті міста, що батько мій був забрав від твого батька, я поверну. І ти урядиш собі в Дамаску вулиці, як мій батько урядив був у Самарі“. „А я — сказав Ахав — по умові відпущу тебе“. І він склав з ним умову, та й відпустив його. 35 Тоді один чоловік із пророчих синів сказав до свого ближнього та Господнім словом: „Удар мене!“ Та відмовився той чоловік ударити його. 36 І сказав він йому: „За те, що ти не послухався Господнього голосу, то ось ти підеш від мене — і вб'є тебе лев!“ І пішов той від нього, і спіткав його лев та й забив. 37 І знайшов він іншого чоловіка та й сказав: „Удар мене!“ І той чоловік ударив його, — ударив та й зранив. 38 І пішов той пророк, і став цареві на дорозі, і перебрався, і закрив хусткою очі свої. 39 І сталося, цар проходив, а він кричав до царя й говорив: „Раб твій ввійшов у середину бою. Аж ось один чоловік відійшов, і підвів до мене мужа й сказав: Пильнуй цього мужа! Якщо його не стане, то буде твоє життя замість його життя, або відважиш таланта срібла. 40 І сталося, раб твій робив тут та тут, а він зник“. І сказав до нього Ізраїлів цар: „Такий твій присуд, — ти сам проказав“. 41 А той спішно зняв хустку з-над очей своїх, — і пізнав його Ізраїлів цар, що він із пророків. 42 А той йому сказав: „Так сказав Господь: Тому, що ти випустив із руки чоловіка, Мені призначеного, то буде життя твоє за його життя, а народ твій — за його народ!“ 43 І пішов Ізраїлів цар до свого дому незадоволений та гнівний, і прибув у Самарію.

21 І сталося по цих пригодах таке. У ізраеліянина Навота, що в Ізреелі, був виноградник при палаті Ахава, самарійського царя. 2 І говорив Ахав до Навота, кажучи: „Дай мені свого виноградника, і він буде мені за яринного горіда, бо він близький до мого дому. А я дам тобі замість нього виноградника ліпшого від нього. Якщо це добре в очах твоїх, я дам тобі срібла, ціну його“. 3 І сказав Навот до Ахава: „Заборонено мені від Господа, щоб я дав тобі спадщину моїх батьків“. 4 І ввійшов Ахав до дому свого незадоволений та гнівний через те слово, яке говорив йому ізраеліянин Навот, бо той сказав: „Не дам тобі спадщини батьків моїх!“ І лів він на ліжку своїм, і відвернув своє обличчя, і не їв хліба. 5 І прийшла до нього жінка його Єзавель та й сказала йому: „Чогось твої дух сумний, і ти не їси хліба?“ 6 І сказав він до неї: „Бо я говорив до ізраеліянина Навота. І сказав я йому: Дай мені

свого виноградника за срібло, або, якщо ти хочеш, дам тобі замість нього виноградника ліпшого. Та він відказав: Не дам тобі свого виноградника!“ 7 І сказала до нього його жінка Єзавель: „Отепер ти зробишся царем над Ізраїлем. Устань, поїж хліба, і нехай буде веселе твоє серце. А виноградника ізраеліянина Навота дам тобі я“. 8 І понаписувала вона листи в імені Ахава, і запечатувала їх його печаткою, та й порозсилала ті листи до старших та до вельможних, що були в його місті, що сиділи з Навотом. 9 А в тих листах вона понаписувала так: „Оголосьте піст, і посадіть Навота на чолі народу. 10 І посадіть двох негідних людей навпроти нього, — нехай свідчать на нього, кажучи: Ти зневажив Бога й царя. І введіть його, і вкаменуйте його, — і нехай він помер“. 11 І зробили мужі його міста, старші та вельможні, що сиділи в його місті, так, як послала до них Єзавель, як було написано в листах, які вона порозсилала до них. 12 Оголосьти вони піст, і посадили Навота на чолі народу. 13 І прийшли два чоловіки негідні, і сили навпроти нього. І ті негідні люди свідчили на нього, на Навота, перед народом, говорячи: „Навот зневажив Бога й царя!“ І вивели його поза місто, та й укаменували його камінням, — і він помер. 14 І послали вони до Єзавелі, говорячи: „Навот укаменований і помер“. 15 І сталося, як почув Єзавель, що Навот укаменований і помер, то сказала Єзавель до Ахава: „Устань, посадь виноградника ізраеліянина Навота, що відмовив дати його тобі за срібло, бо Навот не живий, а помер“. 16 І сталося, як почув Ахав, що Навот помер, то Ахав устав, щоб зійти до виноградника ізраеліянина Навота, щоб посісти його. 17 І було Господне слово до тішб'янина Іллі, говорячи: 18 „Устань, зійди назустріч Ахава, Ізраїлевого царя, що в Самарі, ось він у Навотовому винограднику, куди зійшов, щоб посісти його. 19 І будеш говорити до нього, кажучи: Так сказав Господь: Ти вбив, а тепер хочеш посісти? І говоритимеш до нього, кажучи: Так сказав Господь: На тому місці, де пси лизали Навотову кров, пси лизатимуть і твою власну кров!“ 20 І сказав Ахав до Іллі: „Ось ти знайшов мене, віроже мій!“ А той відказав: „Знайшов, бо ти запродався чинити зло в Господніх очах. 21 Ось я спроваджую на тебе лихо, і вигублю все за тобою, і вигублю Ахавові навіть те, що мочить на стіну, і невільного та вільного в Ізраїлі! 22 І зроблю з твоїм домом, як із домом Єровоама, Наватового сина, й як із домом Баші, Ахієвого сина, за той гнів, яким розгнівив ти Мене та ввів у гріх Ізраїля“. 23 І також до Єзавелі говорив Господь, кажучи: „Пси з'їдять Єзавель на передмур'ї Ізреелу. 24 Померлого в Ахава в місті поїдять пси, а померлого на полі — поїсть птаство небесне. 25 Бо ще не було такого, як Ахав, що запродався чинити зло в Господніх очах, що його намовила жінка його Єзавель. 26 І він чинив дуже гидке, ідучи за ідолами, усе так, як робили аморейяни, що їх Господь повиганяв перед Ізраїлевими синями“. 27 І сталося, як Ахав почув ці слова, то роздёр він шати

свої, і зодягнув на тіло своє веретиче, і п'остів, і лежав у веретичі, і ходив сумовито... 281 було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: 29 „Чи ти спостеріг, що Ахав упокорівся перед лицем Моїм? За те, що він упокорівся перед Моїм лицем, не наведу Я лиха за його днів, — за днів його сина наведу Я те лихо на його дім“.

22 І прожили вони три роки, і не було війни між Сирією та між Ізраїлем. 2 І сталося третього року, і зійшов Йосафат, цар Юдин, до Ізраїлевого царя. 3 І сказав Ізраїлів цар до своїх слуг: „Чи ви знаєте, що гїлеадський Рамот — наш? А ми мовчимб, замість того, щоб забрати його з руки сирійського царя“. 4 І сказав він до Йосафата: „Чи ти підеш зо мною на війну до гїлеадського Рамоту?“ А Йосафат відказав: „Я — як ти, народ мій — як народ твій, мої коні — як твої коні!“ 5 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вивідай зараз слово Господнє!“ 6 І зібрав Ізраїлів цар пророків, близько чотирьох сотень чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти мені на війну на гїлеадський Рамот, чи занехати?“ А ті відказали: „Іди, а Господь дасть його в цареву руку“. 7 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і вивідаємо від нього“. 8 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб від нього вивідати Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а тільки зле. Це Міхей, син Імлин“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить так!“ 9 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха, і сказав: „Приведи скоріш Міхея, Імлиного сина!“ 10 І цар Ізраїлів та цар Юдин сиділи кожен на троні своїм, повбирані в шати при вході до брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. 11 А Седекія, Кенаанин син, зробив собі залізні рогі й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш побивати сиріян аж до вигублення їх!“ 12 І всі пророки пророкували так, говорячи: Виходь до гїлеадського Рамоту, і пощастить тобі, — і Господь дасть його в цареву руку“. 13 А той посланець, що пішов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусто звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє, як слово кожного з них, і ти говори́тимеш добре“. 14 І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже мені Господь, я те говоритиму!“ 15 І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхейю, — чи підемо на війну до гїлеадського Рамоту, чи занехаємо?“ А той відказав йому: „Вийди, і пощастить тобі, — і Господь дасть у цареву руку“. 16 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говори́тимеш мені нічого, тільки правду в Ім'я Господа?“ 17 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорошеного по горях, немов овець, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вернуться з миром кожен до дому свого“. 18 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихє?“ 19 А Міхей відказав:

„Тому послухай Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своїм, а все небесне військо стояло при Ньому з правіці Його та з лівіці Його. 20 І сказав Господь: Хтб намовить Ахава, і він вийде й упаде в гїлеадському Рамоті? І говорив той так, а той говорив так. 21 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намовлю його! І сказав йому Господь: Чим? 22 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! 23 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста всіх оцих пророків, а Господь говорив на тебе лихє... 24 І підійшов Седекія, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудю це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ 25 А Міхей сказав: „Ось ти побачиш це, коли вбжиш до найдалшої кімнати, щоб схватіся“. 26 І сказав Ізраїлів цар: „Візьми Міхея, і відведи до Амона, начальника міста, та до Йоаша, царевого сина, 27 та й скажеш: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язничного дому, і давайте йому їсти скупю хліба й скупю води, аж поки я не верну́ся з миром“. 28 А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене!“ І до того сказав: „Слухайте це, всі народи!“ 29 І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гїлеадського Рамоту. 30 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберу́ся, і підю на бій, а ти вбери свої царські шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішов на бій. 31 А сирійський цар наказав керівникам своїх колесниць, тридцятьом і двом, говорячи: „Не будете воювати з малим та з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем“. 32 І сталося, як керівники колесниць побачили Йосафата, то вони сказали: „Це дійсно Ізраїлів цар!“ І зайшли на нього, щоб воювати, а Йосафат закричав. 33 І сталося, як керівники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то поверну́ли від нього. 34 А один чоловік знэхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав своєму візникові: „Поверни назад, і виведи мене з табору, бо я ранений... 35 І знявся бій того дня, а цар був поставлений на колесниці проти Сирії, і помер увечері. І кров із рани текла в колесницю. 36 А як сонце заходило, нісся крик у таборі такий: „Кожен — до міста свого, і кожен — до краю свого!“ 37 І помер цар, і був привезений до Самарії. І поховали царя в Самарії. 38 І полоска́ли колесницю над ставом у Самарії, і пси лизали його кров, а блудниці мили своє тіло, за словом Господнім, що Він говорив. 39 А решта Ахавових діл, і все, що він зробив був, і дім зо слонвої кости, що він збудував, і всі міста, які він побудував, — отож вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 40 І спочив Ахав із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Ахазія. 41 А Йосафат, Асин син, зацарював над Юдою в четвертому році Ахава, царя Ізраїлевого. 42 Йосафат був віку тридцяти й п'яти літ, коли він

зацарював, і двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азува, дочка Шілхи. 43 І ходив він усією дорогою батька свого Аси, і не збóчував із неї, щоб чинити добре в Господніх очах. Тільки пагірки не були понищені, — народ іще принóсив жертви й кадив на пагірках. 44 І Йосафат замирив з Ізраїлевим царем. 45 А решта Йосафатових діл та лицарськість його, що він чинив був та як воював, — отож вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 46 А решту блудодіїв, що позоставáлися за днів його батька Аси, він вигубив із Краю. 47 А царя не було в Едомі, — був намісник царів. 48 А Йосафат наробив був таршіських кораблів, щоб піти до Офіру по золото, та не пішов, бо порозбивáлися кораблі при Еційон-Гевері. 49 Тоді сказав Ахазія, син Ахавів, до Йосафата: „Нехай підуть на кораблях мої раби з рабами твоїми“. Та Йосафат не захотів. 50 І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похóваний в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Єгорам. 51 Ахазія, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, в сімнадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював над Ізраїлем два роки. 52 І робив він лихé в Господніх очах, і ходив дорогою ба́тька свого й дорогою своєї матері, та дорогою Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 53 І служив він Ваалові, і вклоня́вся йому, та й гнівів Гóспода, Бога Ізраїлевого, — усе так, як робив його ба́тько.

2 царів

1 А по смерті Ахава збунтувався Моав на Ізраїля. **2** А Ахазія випав через ґрати в своїй ґорниці, що в Самарії, та й захворів. І послав він послів, і сказав до них: „Ідіть, запитайте Ваал-Зевува, екронського бога, чи відужаю я з своєї цієї хвороби?“ **3** А Ангол Господній говорив до тішб'янина Ілли: „Устань, вийди назустріч послів самарійського царя та й скажи їм: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ви йдете питатися Ваал-Зевува, екронського бога? **4** Тому так сказав Господь: Із того ліжка, що на нього ти ліг, не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ **1** пішов Ілля. **5** І вернулися послі до царя, а він сказав до них: „Що це ви вернулися?“ **6** А вони відказали йому: „Назустріч нам вийшов один чоловік, і сказав нам: Ідіть, верніться до царя, що послав вас, і скажіть йому: Так сказав Господь: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ти посилаєш вивідати Ваал-Зевува, екронського бога? Тому те лóже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш...“ **7** А він їм сказав: „Якого вигляду той чоловік, що вийшов назустріч вас, і говорив вам оці слова?“ **8** Вони ж відказали: „Де чоловік волохатий, а шкур'яний пояс оперезаний на стéгнах його“. А він сказав: „Це тішб'янин Ілля!“ **9** І послав він до нього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов він до нього, аж ось він сидить на верхів'ї гори. І сказав він до нього: „Чоловіче Божий, цар сказав: Зійди ж ізвідти!“ **10** А Ілля відповів і говорив до того п'ятдесятника: „А якщо я Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожерé тебе та п'ятдесятку твою!“ І зійшов із неба огонь, і пожерé його та його п'ятдесятку... **11** І цар знову послав до нього іншого п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І він відповів і сказав до нього: „Чоловіче Божий, отак сказав цар: Зійди ж скоро!“ **12** І відповів Ілля та й сказав до нього: „Якщо я Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожерé тебе та твою п'ятдесятку!“ І зійшов із неба Божий огонь, і пожерé його та його п'ятдесятку... **13** І знову послав він третього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов, і прийшов третій п'ятдесятник, та й упав на коліна свої перед Іллею, і благав його та до нього говорив: „Чоловіче Божий, нехай же буде дорогá душа моя та душа твоїх рабів, тих п'ятидесяти, в очáх твоїх! **14** Ось зійшов був огонь із неба, та й пожерé тих двох перших п'ятдесятників та їхні п'ятдесятки; а тепер нехай буде дорогá душа моя в очáх твоїх!“ **15** А Ангол Господній сказав до Ілли: „Зійди з ним, не бійся його!“ І він устав, і зійшов з ним до царя, **16** Та й сказав до нього: „Так сказав Господь: Тому, що ти послав послів, щоб вивідати від Ваал-Зевува, екронського бога, — ніби в Ізраїлі нема Бога, щоб вивідати слова його, — тому те лóже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ **17** І той помер, за словом Господа, що говорив до Ілли, а замість нього зацарював Єгорам,

другого року Єгорам, сина Йосафáта, Юдиного царя, бо не було в нього сина. **18** А решта діл Ахазії, що він зробив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

2 І сталося, коли Господь мав узяти Іллею на небо, то йшов Ілля та Єлисей із Гілгалу. **2** І сказав Ілля до Єлисея: „Сиди тут, бо Господь послав мене аж до Бет-Елу“. Та Єлисей відказав: „Як живий Господь і живá душа твоя, — я не залишу тебе!“ І зійшли вони до Бет-Елу. **3** І повиходили бет-ельські пророчі сини до Єлисея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **4** І сказав йому Ілля: „Єлисею, сиди тут, бо Господь послав менé до Єрихону“. Та той відказав: „Як живий Господь і живá душа твоя, — я не залишу тебе!“ І прийшли вони до Єрихону. **5** І підійшли ерихонські пророчі сини до Єлисея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **6** І сказав йому Ілля: „Сиди тут, бо Господь послав менé до Йордану!“ Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І пішли вони оббé. **7** І п'ятдесят чоловіка пророчих синів також пішли, і стали навпрóти здалека, а вони обидва стали над Йорданом. **8** І взяв Ілля плаща свого, і згорнув, і вдарив по воді, — і вона розділилась пополювині туди та сюди... **9** І сталося, як вони перейшли, то Ілля сказав до Єлисея: „Проси, що маю зробити тобі, поки я бóду взятий від тебе!“ І сказав Єлисей: „Нехай же буде на мені подвійний твій дух!“ **10** А той відказав: „Тяжкóго зажадав ти! Якщо ти побачиш мене, що буду взятий від тебе, — буде тобі так, а якщо ні — не бóде“. **11** І сталося, як вони все йшли та говорили, аж ось появилсь огняний віз та огняні коні, і розлучили їх одного від óдного. І вознісся Ілля в віхрі на небо... **12** А Єлисей це бачив, і він закричав: „Бáтьку мій, бáтьку мій, вóзе Ізраїлів та верхівці його!“ Та вже не побачив його... І схопився він сильно за одежу свою та й роздер її на дві частини. **13** І підняв він Іллéвого плащá, що спав із нього, і вернувся, і став на бéрезі Йордану. **14** І взяв він Іллéвого плащá, що спав із нього, і вдарив по воді та сказав: „Де Господь, Бог Ілли?“ І також він ударив по воді, — і вона розділилась пополювині туди та сюди... **15** І побачили його знавпрóти ерихонські пророчі сини, та й сказали: „На Єлисеї спочив дух Ілли!“ І пішли вони назустріч йому, і попадали перед ним до землі, **16** та й сказали до нього: „Ось із твоїми рабами є п'ятдесят чоловіка хоробрих, — нехай вони пїдуть та пошукають твого пана, — а ну ж забрáв його Дух Господній, і кинув його на одну з гір або в одну з долин!“ А той відказав: „Не посылайте!“ **17** Та вони сильно благали його, аж докóчили йому, то він сказав: „Посилайте!“ І послали вони п'ятдесят чоловіка, і шукали три дні, та не знайшли його. **18** І

вони вернулись до нього (а він мешкав в Єрихоні). І сказав він до них: „Чи ж не казав я вам: Не йдіть“? 19 І сказали люди того міста Єлисеєві: „Ось полбження цього міста хороше, як пан бачить, та вода нехороша, а земля неплоднa“. 20 А він сказав: „Подайте мені новобго дзбанка, і покладіть туди солі“. І вони подали йому. 21 І він вийшов до джерелa води, і кинув туди солі й сказав: „Так сказав Господь: Уздоровив Я цю воду, — не буде вже звідти смерти, ані неплоднa!“ 22 І була вілїкувана та вода, і так є аж до цього дня, за словом Єлисея, яке він говорив. 23 І відійшов він звідти до Бет-Елу. А коли він ішов дорогою, то малі хлопці виходили з того міста й насміхалися з нього, і казали йому: „Ходи, лисий! Ходи, лисий!“ 24 І він обернувся назад і побачив їх, та й прокляв їх Іменем Господнім. І вийшли дві ведмедіці з лісу, і розірвали з них сорок і двоє дітей. 25 А він пішов звідти до гори Кармел, а звідти вернувся до Самарії.

3 А Єгорам, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, у вісімнадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював дванадцять років. 2 І чинив він лихо в Господніх очах, тільки не так, як батько його та мати його, — він викинув Ваалового боввана, що зробив був батько його. 3 Проте грїхів Єровоама, Неватового сина, що ввбодив у грїх Ізраїля, він тримався, і не відставав від них. 4 А Меша, цар моавський, розвбодив дрібнї худобу, і давав Ізраїлевому цареві сто тисяч ягнят та сто тисяч рунних баранів. 5 І сталося, як помер Ахав, то збунтувався моавський цар проти Ізраїлевого царя. 6 І вийшов того дня цар Єгорам із Самарії, і перелїчив усього Ізраїля. 7 І пішов він, і послав до Йосафата, царя Юдиного, говорячи: „Збунтувався проти мене цар моавський. Чи підеш зо мною на війну до Моаву?“ А той відказав: „Вїйду. Я — як ти, мій народ — як твій народ, мої коні — як твої коні!“ 8 І сказав: „Котрбю дорогою підемо?“ А той відказав: „Дорогою едомської пустинї“. 9 І поїхав цар Ізраїлів, і цар Юдин, і цар едомський, і йшли обхїданбю дорбюю сім день. І не було води табброві та худобі, що була при них. 10 І сказав Ізраїлів цар: „Ах, Господь викликав трьох оцих царів, щоб віддати їх у руку Моава“. 11 І сказав Йосафат: „Чи нема тут Господнього пророка, щоб через нього вивідати слово Господа?“ І вїдповів один із слуг Ізраїлевого царя й сказав: „Тут є Єлисей, Шафатів син, що служив Іллі“. 12 І сказав Йосафат: „Слово Господнє з ним!“ І зїйшли до нього цар Ізраїлів, і Йосафат, і цар едомський. 13 І сказав Єлисей до Ізраїлевого царя: „Щбб тобї до мене? Іди до пророків батька свого та до пророків своєї матерї!“ А Ізраїлів цар вїдказав йому: „Нї, бо Господь покликав трьох цих царів, щоб віддати їх у руку Моава“. 14 І сказав Єлисей: „Як живий Господь Савабт, що я стою перед лицем його, — коли б я не зважав на Йосафата, Юдиного царя, не споглянув би на тебе, і не побачив би я тебе. 15 А тепер приведїть менї гуслярa“. І сталося, коли грав гусляр, то на Єлисеї була Господня рука, 16 і

він сказав: „Так сказав Господь: Накопайте на цїй долині яму за ямою! 17 Бо так сказав Господь: Не побачите вїтру, і не побачите дощу, а потїк цей ббде наповнений водою. І будете пити ви, та чєреди ваші, та ваша худбба. 18 Та буде цього мало в Господніх очах, — і Він видасть і Моава в вашу руку. 19 І ви поб'єте всяке укрїплене мїсто та всяке мїсто вїбране, і всяке добре дерево повалите, і всі водні джерєла загатїте, і всяку добру полеву дїлянку завалите камінням“. 20 І сталося ранком, коли принбсїться хлїбна жертва, аж ось полилaся вода з едомської дороги. І наповнилася земля водою. 21 А ввесь Моав почув, що ті царї вийшли воювати з ними. І вони склїкали всіх, хто нбсїть пбйса й старше, і поставали на границї. 22 І повставали вони рано вранці, і сонце засвітїло над водою. І побачили моавляни навпроти воду, червону, як кров. 23 І казали вони: „Це кров, — рубаючися, порубалися царї мечамї, і позабївали один бдного. А тепер на здббич, Моаве!“ 24 І прийшли вони до Ізраїлевого таббру. І встав Ізраїль та й побив моавлян, і ті повтїкали перед ними. І вони ввїйшли до них, і били моавлян, 25 а мїста руйнували, і на всяку добру польову дїлянку — усї кїдали свого камєня й закидали її, і всяке джерелб води загачували, і валили всяке добре дерево, й аж тільки в Кїр-Харешетї позоставили каміння його. І оточили таранї, та й били його. 26 І побачив моавський цар, що бїй перемагєе його, і взяв він сім сотень чоловіка, що орудують мечем, щоб продєртися до едомського царя, та не змїг. 27 І він узав свого перворїдного сина, що мав царювати замїсть нього, і принїс його цїлопалєнням на мурі. І повстав великий гнїв на Ізраїля, — і вони вїдступїли вїд нього, і вернулись до свого крабу.

4 А одна з жїнок пророчих синів клїкала до Єлисей, говорячи: „Помер раб твій, мїй чоловік! А ти знаєш, що раб твій боявся Господа. А позичальник прийшов ось, щоб забрати собі двоє дїтей моїх за рабів“. 2 І сказав до неї Єлисей: „Щбб я зроблю тобї? Розкажи менї, щб є в тебе в домї“. А та вїдказала: „Нїчого нема в домї твоєї невїльницї, — є тільки горня оливи“. 3 А він сказав: „Іди, позич собі насторонї посуд вїд усїх сусїдок твоїх, посуд порожнїй. Не бери мало! 4 І ввїйдеш, і замкнєш дверї за собою та за синами своїми, і поналиваєш у всі ті посудини, а повнї повїдставляй“. 5 І пішла вона вїд нього, і замкнїла дверї за собою та за синами своїми. Вони подавали їй посуд, а вона наливалa. 6 І сталося, коли наповнювано посуд, то сказала вона до сина свого: „Подай менї ще посуду!“ А він вїдказав їй: „Нема вже посуду“. І спїнілася олива. 7 І вона прийшла, і донєсла Божому чоловіковї. І він сказав: „Іди, продай ту оливу, та й заплати своєму позичальниковї. А ти та синї твої будете жити на позостале“. 8 І сталося певного дня, і прийшов Єлисей до Шунаму, а там була багата жїнка, — і вона скїльню просила його до себе поїсти хлїба. І бувало, скїльню разів приходив він, заходив туди їсти хлїб. 9 І сказала

вона до чоловіка свого: „Ось я познала, що Божий чоловік, який завжди приходить до нас, він святий. 10 Зробім же малу муровану гóрницю, і поставимо йому там ліжко, і стола, і стільця, і свічника. І коли він приходить до нас, то заходить туди“. 11 Одного разу прийшов він туди, і зайшов до горниці та й ліг там. 12 І сказав він до свого слуги Гехазі: „Поклич оцю шунамітянку!“ І той покликав її, і вона стала перед ним. 13 І сказав він до нього: „Скажи їй: Ось ти старанно піклувалася про всі наші потреби. Щó зробити тобі за це! Чи є що, щоб сказати про тебе цареві або начальникові війська?“ А вона відказала: „ Ні, — я сиджу серед народу свого!“ 14 І сказав він: „Щó ж зробити їй?“ А Гехазі відказав: „Та вона не має сина, а чоловік її старий“. 15 А він сказав: „Поклич її“. І він покликав її, і вона стала при вході. 16 І він сказав: „На цей означений час, коли саме цей час вёрнеться, ти обійматимеш сина!“ А вона відказала: „Ні, пане, чоловіче Божий, не говори неправди своїй невірниці!“ 17 Та зачала та жінка, і породила сина на той означений час, того саме часу, про який говорив до неї Елисей. 18 І росло те дитя. А одного разу вишло воно до свого бáтька до женців. 19 І сказало воно до свого батька: „Голова моя, голова моя!“ А той сказав слугі: „Занесі його до його матері!“ 20 І той поніс його, і приніс його до його матері. І сиділо воно на її колінах аж до полудня, та й померло... 21 І ввійшла вона, і поклала його на ліжко Божого чоловіка, і замкнула за ним двері та й вийшла. 22 І покликкала вона свого чоловіка та й сказала: „Пришли мені одного із слуг та одну з ослиць, і я поїду до Божого чоловіка й вернуся“. 23 А він сказав: „Чому ти їдеш до нього? Сьогодні не новомісяччя й не субота“. А вона відказала: „Добре!“ 24 І осідлала вона ослицу, і сказала до свого слуги: „Поганяй та йди. Не затримуй мені в їзді, аж поки не скажу тобі“. 25 І поїхала вона, і приїхала до Божого чоловіка, до гори Кармел. І сталося, як Божий чоловік побачив її здалека, то сказав до слуги свого Гехазі: „Ось та шунамітянка! 26 Побіжи ж назустріч їй та й скажи їй: Чи все гаразд тобі, чи гаразд чоловікові твоєму, чи гаразд дитині?“ А та відказала: „Усе гаразді“. 27 І прийшла вона до Божого чоловіка на гóру, і сильно схопіла за нóги його. А Гехазі підійшов, щоб відпхнути її, та Божий чоловік сказав: „Позостав її, бо затурбована душа її, а Господь затаїв це передо мною й не сказав мені“. 28 А вона сказала: „Чи я жадала сина від пана? Чи я не говорила: Не впроваджуй мене в обману?“ 29 І він сказав до Гехазі: „Опережи стéгна свої, і візьми мою палицю в руку свою та й йди. Коли спіткáеш кого, не повитáеш його, а коли хто повітає тебе, не відповіси йому. І покладеш мою палицю на хлóпцеве обличчя“. 30 А мати того хлопця сказала: „ Як живий Господь і жива душа твоя, — я не полишу тебе!“ І він устав і пішов за нею. 31 А Гехазі пішов перед ними, і поклав ту палицю на хлопцеве обличчя, та не було ані голосу, ані чуття.

І вернувся він навпроти нього, і доніс йому, говорячи: „Не збудівся той хлопець!“ 32 І ввійшов Елисей у дім, аж ось той хлопець лежить мертвий на ліжку його! 33 І ввійшов він, і замкнув двері за ними обомá, та й молився до Господа. 34 І ввійшов він, і ліг на того хлóпця, і поклав уста свої на уста його, а очі свої на очі його, і долоні свої на долоні його. І схилився над ним, і стало тепле тіло тієї дитини!... 35 І він знову ходив по дому раз суді, а раз туді. І ввійшов він, і знову схилився над ним, — і чхнув той хлопець аж до семи раз. І розплющив той хлопець очі свої. 36 І покликав він Гехазі та й сказав: „Поклич ту шунамітянку!“ І той покликав її. І прийшла вона до нього, і він сказав: „Забери свого сина!“ 37 І ввійшла вона, і впала до його ніг, і вклонілася до землі. І взяла вона сина свого та й вийшла... 38 І вернувся Елисей до Гілгалу. А в Краю був голод, і пророчі сини сиділи перед ним. І сказав він до свого хлопця: „Пристав великого горшка, і звари їжу для пророчих синів“. 39 І вийшов один на поле, щоб назбирати ярині, і знайшов там витку рослину, і назбирав із неї повну свою одержу диких огірків. І він прийшов, і накривив до горшка їжі, бо вони не знали того. 40 І поналивали вони лóдям їжі. І сталося, як вони їли ту їжу, то закричали й сказали: „Смерть у горшку, чоловіче Божий!“ І не могли вони їсти... 41 А він сказав: „Дайте мукі!“ І він всипав її до горшка і сказав: „Наливай наро́дові, і нехай їдять!“ І вже не було нічого злого в горшку. 42 І прийшов один чоловік із Баал-Шалішу, і приніс Богому чоловікові хлб первоплоду, — двадцять ячмінних хлбців та зёрна в колоскáх у своїй торбі. І сказав Елисей: „Дай наро́дові, і нехай вони їдять!“ 43 А слуга його сказав: „Що оце покладу я перед сотнею чоловіка?“ Та він відказав: „Дай наро́дові, і нехай їдять, бо так сказав Господь: їжте й позоставте!“ 44 І він поклав перед ними, і вони їли й позоставили, за словом Господнім.

5 А Наамán, начальник війська сирійського царя, був муж великий перед своїм паном, вельмиповажаний, бо через нього Господь дав перемогу Сирії. І був це муж дуже хоробрий, але прокажений. 2 А сирійці вийшли були́ ордами, і взяли до неволі з Ізраїлевого краю малу дівчину, і вона usługовувала жінці Наамана. 3 І сказала вона до своєї пані: „Ох, коли б пан мій побував у того пророка, що в Самарії, то він вилікував би його від прокази його!“ 4 А Нааман прийшов, і доніс своєму панові, говорячи: „Отак і отак говорила та дівчина, що з Ізраїлевого краю“. 5 І сказав сирійський цар: „Тож піди, а я пошлю свого листа до Ізраїлевого царя“. І той пішов, і взяв із собою десять талантів срібла та шість тисяч шеклів золота, і десять змін одéжі. 6 І він приніс до Ізраїлевого царя такого листа: „Ось тепер, як прийде оцей лист до тебе, то знай: ото послав я до тебе свого раба Наамана, а ти вилікуєш його від прокази його.“ 7 І сталося, як Ізраїлів цар перечитав цього листа, то роздер свої шáти й сказав: „Чи я Бог, щоб убивати чи лишати при житті, що той посилає до

мене, щоб я вілікував чоловіка від прокази його? Тож знайте й дивіться — це він шукає проти мене зачіпки“.

8 І сталося, як почув Єлисей, Божий чоловік, що Ізраїлів цар роздер шати свої, то послав до царя, говорячи: „Нащо роздёр ти шати свої? Нехай той прийде до мене, і пізнає, що є пророк ув Ізраїлі!“

9 І прибув Нааман зо своїми кіньми та з колесницею своєю, і став при вході Єлисеєвого дому.

10 І послав Єлисей до нього посла, говорячи: „Ди, і вимиєшся сім раз у Йордані, і вигоїться тіло твоє тобі, — й очистишся“.

11 І розгнівався Нааман, і пішов і сказав: „Ось я подумав був: він вийде до мене, і стане, і закличе Ім'я Господа, Бога свого, і покладє свою руку на те місце, і вілікує прокаженого...“

12 Чи ж не ліпші Авана та Парпар, дамаські річки, від усіх Ізраїлевих вод? Чи не міг я вимитися в них, і стати чистим?“

І повернувся він, і пішов у гніві.

13 І підійшли його раби, і говорили до нього, і сказали: „Батьку мій, коли б велику річ говорив тобі той пророк, чи ж ти не зробив би? А що ж, коли він сказав тобі тільки: Умийся — і будеш чистий!“

14 І зійшов він, і занурився в Йордані сім раз, за словом Божого чоловіка. І сталося тіло його, як тіло малюго хлопця, — і став він чистий!...

15 І вернувся до Божого чоловіка він та весь табір його. І прийшов він, і став перед ним та й сказав: „Оце пізнав я, що на всій землі нема Бога, а тільки в Ізраїлі! А тепер візьмі дарунка від свого раба“.

16 Та Єлисей відказав: „Як живий Господь, що стою перед лицем його, — я не візьму!“

А той сильно просив його взяти, та він відмовився.

17 І сказав Нааман: „А як ні, то нехай буде дано твоєму рабові землі, скільки понесуть два мули, бо твій раб не буде вже приносити цілопалення та жертву іншим богам, а тільки Господеві!“

18 Тільки оцю річ нехай прбстить Господь твоєму рабові: коли мій пан прийде до Ріммонного дому, щоб там поклоняться, і опира́тиметься на мою руку, то й я схилю́ся в Ріммоннім домі. Коли я кланятимуся в Ріммоннім домі, то нехай прбстить Господь твоєму рабові цю річ!“

19 А той відказав: „Іди з миром!“

І відійшов від нього на невелику відстань.

20 І сказав Гехазі, слуга Єлисея, чоловіка Божого: „Ось мій пан стримає цього сиріянина Наамана, щоб нічого не взяти з руки його, що він приніс. „Як живий Господь, — побіжу за ним і візьму щось від нього!“

21 І погнався Гехазі за Нааманом. І побачив Нааман бігуна за собою, і зіскочив із воза навпроти нього й сказав: „Чи все гаразд?“

22 А той відказав: „Гаразд! Пан мій послав мене, говорячи: Ось тепер прийшли до мене з Єфремових гір двоє юнаків, пророчі сини. Дай їм талант срібла та дві зміни одежі!“

23 А Нааман відказав: „Будь ласкав, — візьми два таланти!“

І він упрощував його. І зав'язав він два таланти срібла в дві торби, та дві зміни одежі, і дав своїм слугам, а вони понесли перед ним.

24 І прийшов він до згр'я, і взяв з їхньої руки, і вмістив у домі, а тих людей відпустив, і вони пішли.

25 А він прийшов та й став перед паном своїм. І сказав до нього Єлисей:

„Звідки ти, Гехазі?“

А той відказав: „ Нікуди не ходив твій раб, — ані туди, ані сюди“...

26 І сказав Єлисей до нього: „ Чи моє серце не ходило з тобою, коли обернувся той муж зо свого воза назустріч тобі? Чи час брати срібло та брати одежі, і оливки, і виноградинка, і худобу дрібну та худобу велику, і рабів, і невільниць? ”

27 Тож Нааманова проказа нехай приліпиться до тебе та до насіння твого навіки!“

І той вийшов від нього прокажений, побілівши, як сніг!

6 І сказали пророчі сини до Єлисея: „Ось те місце, де ми сидимо перед тобою, затисне для нас. 2 Ходім аж до Йордану, і візьмімо звідти кожен по одній деревині, і зробимо собі місце, щоб сидіти там“.

А він сказав: „Ідть“.

3 І сказав один: „Будь же ласкавий, і ходи зо своїми рабами!“

А він сказав: „Я підю“.

4 І пішов він із ними, і вони прийшли до Йордану, і рубали дерево.

5 І сталося, коли один валив деревину, то впала сокира до води. А той скрикнув і сказав: „Ох, пане мій, таж вона позічена!“

6 І сказав Божий чоловік: „Куди вона впала?“

А той показав йому те місце. І він відрубав кусок дерева й кинув туди, — і виплила сокира!

7 І він сказав: „Витягни собі!“

А той простяг свою руку і взяв.

8 Сирійський цар воював з Ізраїлем. І радився він зо слугами своїми, говорячи: „На такому то й такому то місці буде моє таборування“.

9 А Божий чоловік послав до Ізраїлевого царя, говорячи: „Стережися переходити оце місце, бо там сходяться сиріяни!“

10 І послав Ізраїлів цар до того місця, про яке говорив йому Божий чоловік та остерігав його; і він стерігся там не раз і не два.

11 І сильно занепокілося серце сирійського царя про ту річ, і він покликав своїх слуг та й сказав до них: „Чи не розповісте мені, хто з наших зраджує перед Ізраїльським царем?“

12 І сказав один з його слуг: „Ні, пане мій царю, це не наш, а це Єлисей, той пророк, що в Ізраїлі, доносить Ізраїлевою цареві ті слова, що ти говориш у спальні своїй!“...

13 А він відказав: „Ідть, і подивіться, де він, — і я пошлю й візьму його!“

І донесено йому, кажучи: „Ось він у Дотані!“

14 І послав він туди коні, і колесниці та військо. І прийшли вони вночі й оточили те місто.

15 А слуга Божого чоловіка встав рано і вийшов, аж ось військо оточує місто, і коні, і колесниці! І сказав його слуга до нього: „Ох, пане мій, що будемо робити?“

16 А той відказав: „Не бійся, бо ті, що з нами, численніші від тих, що з ними“.

17 І молився Єлисей і говорив: „Господи, розкрий йому очі, і нехай він побачить!“

І відкрив Господь очі того слуги, і він побачив, аж ось гора повна коней та огняних колесниць навколо Єлисея!...

18 І зійшли сирійці до нього, а Єлисей помолвився до Господа й сказав: „Удар цей люд сліпотюю!“

І Він ударив їх сліпотюю за Єлисеєвим словом...

19 І сказав до них Єлисей: „Це не та дороба й не те місто. Ідть за мною, й я проведу вас до того чоловіка, якого ви шукаєте“.

І він завів їх у Самарію.

20 І сталося, як прийшли вони до Самарії, то Єлисей сказав: „Господи, відкрий оці очі, і нехай вони побачать!“

І Господь відкрив їхні очі, і

вони побачили, — аж ось вони в середині Самарії!... 21 І сказав Ізраїлів цар до Єлисея, коли побачив їх: „Чи побити їх, чи побити, мій батьку?“ 22 А той відказав: „Не вбивай! Чи ти повбиваєш тих, кого ти взяв до неволі своїм мечем та своїм списом? Поклади хліб та воду перед ними, і нехай вони їдять та п'ють, і нехай ідуть до свого пана“. 23 І справив цар для них велику гостину, і вони їли й пили; і він відпустив їх, і вони пішли до свого пана. І сирійські орди вже більш не входили до Ізраїлевого Краю. 24 І сталося по тому, і зібрав Бен-Гадад, сирійський цар, увесь свій табір, і він зійшов і обліг Самарію. 25 І був великий голод у Самарії. І ось ті облягали їх, а осляча голова коштувала вісімдесят шеклів срібла, а чвертка каву голубиною помету п'ять шеклів срібла. 26 І сталося, проходив Ізраїлів цар по мурі, а одна жінка крикнула до нього, говорячи: „Поможи, пане царю!“ 27 А він відказав: „Як тобі не поможе Господь, звідки я поможу тобі? Чи з тьому, або з чавіла?“ 28 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Оця жінка сказала мені: Дай свого сина, і ми з'їмо його сьогодні, а мого сина з'їмо ввечеря. 29 І зварили ми мого сина та й з'їли його... І сказала я до неї другого дня: Дай сина свого, і ми з'їмо його, та вона сховала свого сина“. 30 І сталося, як цар почув слова цієї жінки, то роздер шати свої, і він ходив по мурі. І народ побачив, — аж ось веретище на тілі його з споду! 31 І він сказав: „Отак нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, якщо позостанеться голова Єлисея, Шафатового сина, на ньому сьогодні!“ 32 А Єлисей сидів у своєму домі, а з ним сиділи старші. І послав цар чоловіка від себе. Поки прийшов посол до нього, то він сказав до старших: „Чи ви бачите, що цей син убивника послав знати мою голову? Глядіть, як прийде цей посол, то змякніть двері, — і притиснете його в дверях. Ось і шарудіння ніг пана його за ним“. 33 Ще він говорив із ними, аж ось приходить до нього посланець. І він сказав: „Отакє зло від Господа! Чого ще чекати від Господа?“

7 І сказав Єлисей: „Послухайте слово Господне: Так сказав Господь: Цього часу ввечеря буде сея пшеничної муки — за шекля, і дві сеї ячмєну — за шекля в брамі Самарії“. 2 І відповів Божому чоловікові вельможа царя, що він на його руку спирався, і сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очима, — та їсти звідти не будеш“. 3 І були при вході до брами чотири прокажені чоловіки. І сказали вони один до одного: „Чого ми сидимо тут, аж поки не помрем? 4 Якщо ми скажемо: Увійдемо до міста, а в місті голод, то помрем там; а якщо сидитимемо тут, то теж помрем. Отож, ходіть, і перейдемо до сирійського табору, — якщо там позоставлять нас при житті, будемо жити, а якщо заб'ють нас, то помрем“. 5 І встали вони на́двечір, щоб іти до сирійського табору. І прибули вони до краю сирійського табору, аж ось — нема там

нікого! 6 Бо Господь учинив, що сирійський табір почув стукотгняву колесниць і іржання коней, та галас великого війська. І сказали вони один до одного: „Ось Ізраїлів цар найняв на нас хіттейських царів та царів єгипетських, щоб пішли на нас!“ 7 І встали вони, і повтікали на́двечір, і полишили свої намети, й осли свої, і табір, як він був, та й повтікали, спасаючи життя своє! 8 І прийшли ті прокажені аж до краю табору, і ввійшли до одного намету, — і їли й пили, і повинесли звідти срібло й золото та вбрання, і пішли й заховали. І вони знову ввійшли до іншого намету, і повинесли звідти, і пішли та й сховали. 9 І сказали вони один до одного: „Неслушно ми робимо. Цей день — він день доброї звістки, а ми мовчимо. Як ми будемо чекати аж до ранішнього світла, то впаде на нас провина. А тепер ходімо, і ввійдемо й донесімо царевому дому!“ 10 І прийшли вони, і покликали міських воротарів, та й донесли їм, говорячи: „Увійшли ми до сирійського табору, а там нема ані людині, ані людського голосу, а тільки поприв'язувані коні та поприв'язувані осли, та намети, як вони були!“ 11 І воротарі покликали, і донесли про це до самого царського дому. 12 І встав цар уночі й сказав своїм слугам: „Розкажіть я вам, що нам зробили сирійці. Вони знають, що ми голодні, і повиходили з табору, щоб сховатися на полі, говорячи: „Коли ти повиходять із міста, то ми схопимо їх живих, та й увійдемо до міста!“ 13 І відповів один із його слуг і сказав: „Нехай візьмуть п'ятеро позоставилих коней, що лишилися в ньому, у місті. Ось вони, — (із усього війська Ізраїлевого тільки й лишилися, із усього війська Ізраїля, що згинуло), — і пошлемо, і побачимо“. 14 І взяли вони дві колесниці з кіннями, і цар послав їх услід за сирійським табором, говорячи: „Ідіть і подивіться“. 15 І пішли вони за ними аж до Йордану, аж ось уся дорога повна вбрання та речей, що покидали сирійці, як поспішали! І вернулися ці послі, і донесли цареві. 16 І вийшов народ, і розграбували сирійський табір. І коштувала сея пшеничної муки по шеклю, і дві сеї ячмєну по шеклю за словом Господнім! 17 І цар призна́чив того вельможу, що на його руку він опирався, доглядати над брамою. Та затоптав його народ у брамі, і він помер, як казав був Божий чоловік, який говорив, коли прихóдив до нього цар. 18 І сталося, коли Божий чоловік говорив до царя, кажучи: „Дві сеї ячменю по шеклю, і сея пшеничної муки по шеклю буде того часу ввечеря в брамі Самарії, 19 то цей вельможа відповів Божому чоловікові й сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очима, — та їсти звідти не будеш“. 20 І сталося йому так, і затоптав його народ у брамі, і він помер.

8 А Єлисей говорив до жінки, що її сина він воскресив, кажучи: „Устань та й іди ти та дім твій, і мешкай дебудь, бо Господь прикликав голод, і він прийшов до краю на сім літ“. 2 І встала та жінка, і зробила за словом Божого чоловіка. І пішла вона та її дім,

і замешкала в филистимському краї сім літ. 3 І сталося наприкінці семи років, вернулася та жінка з филистимського краю, і пішла до царя благати за свій дім та за своє поле. 4 А цар говорив до Гехазі, слуги Божого чоловіка, кажучи: „Розкажи мені про все те велике, що зробив Єлисей“. 5 І сталося, як він оповідав цареві, що той воскресив померлого, аж ось та жінка, що він воскресив сина її, благає царя за свій дім та за своє поле. 6 І сказав Гехазі: „Пане мій царю, оце та жінка, і це той син її, що воскресив Єлисей!“ 7 І прийшов Єлисей до Дамаску, а Бен-Гадад, сирійський цар, хворий. І донесено йому, кажучи: „Божий чоловік прийшов аж сюди!“ 8 І сказав цар до Газаїла: „Візьми в свою руку подарунка, та й іди зустріти чоловіка Божого. І запитайся Господа через нього, кажучи: „Чи видужаю я від цієї хвороби?“ 9 І пішов Газаїл спіткати його, і взяв подарунка в руку своєю, та зо всього добра Дамаску тягару на сорок верблюдів. І прийшов, і став перед ним та й сказав: „Син твій Бен-Гадад, цар сирійський, послав мене до тебе, питаючи: Чи видужаю я з цієї хвороби?“ 10 І сказав до нього Єлисей: „Йди, скажи йому: Жити — житимеш, та Господь показав мені, що напевно помре він“. 11 І наставив він обличчя своє на нього, і довго вдивлявся, аж той збентежився. І заплакав Божий чоловік. 12 А Газаїл сказав: „Чого плаче мій пан?“ А той відказав: „Бо знаю, що ти зробиш лихо Ізраїлевим синам: їхні твердіни пустиш з огнем, і їхніх вояків позабиваєш мечем, і дітей їхніх порозбиваєш, а їхне вагітне — посічеш“. 13 А Газаїл сказав: „Та що таке твій раб, цей пес, що зробить таку велику річ?“ І сказав Єлисей: „Господь показав мені тебе царем над Сирією!“ 14 І пішов він від Єлисея, і прийшов до свого пана. А той сказав йому: „Що говорив тобі Єлисей?“ І він сказав: „Говорив мені: жити — житимеш!“ 15 І сталося другого дня, і взяв він покривало, і намочив у воді, і поклав на його обличчя, — і той помер. І зацарював Газаїл замість нього. 16 А п'ятого року Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, за Йосафата, Юдиного царя, зацарював Єгорам, син Йосафатов, цар Юдин. 17 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. 18 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дід, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. 19 Та не хотів Господь погубити Юду ради раба Свого Давида, як обіцяв був йому дати світильника йому та синам його по всі дні. 20 За його днів збунтувався був Едом, — вийшли з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя. 21 І пішов Йорам до Цаїру, а з ним усі колесніці. І сталося, коли він уночі встав і побив Едома, що оточив був його, і керівників колесніць, то народ повтікав до наметів своїх. 22 І збунтувався Едом, і вийшов з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу збунтувалася й Лівна. 23 А решта діл Йорама, та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 24 І спочив Йорам із батьками своїми,

і був похований із батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахазія. 25 У дванадцятomu році Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. 26 Ахазія був віку двадцяти й двох літ, коли він зацарював, і царював він один рік в Єрусалимі. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрі, Ізраїлевого царя. 27 І ходив він дорогою Ахавого дому, і робив зло в Господніх очах, як і Ахавів дід, бо він був зять Ахавого дому. 28 І пішов він з Йорамом, Ахавовим сином, на війну з Газаїлом, сирійським царем, до гілеадського Рамоту, та побили сиріяни Йорама. 29 І вернувся цар Йорам лікуватися в Ізреелі від тих ран, що вчинили йому сиріяни в Рамі, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. А Ахазія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Йорама, Ахавового сина, в Ізреелі, бо той був слабій.

9 А пророк Єлисей покликав одного з пророчих синів і сказав йому: „Підпережи свої стегна, і візьми це горня оливи в свою руку, і йди до гілеадського Рамоту. 2 І прийдеш туди, і побач там Єгу, сина Йосафата, Німшієвого сина. І ти ввійдеш, і візьмеш його з-між братів його, і введеш його до внутрішньої кімнати. 3 І візьмеш горня цієї оливи, і виллеш на його голову та й скажеш: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем! А по тому відчиниш двері й утечеш, і не будеш чекати“. 4 І пішов той слуга, слуга пророка, до гілеадського Рамоту. 5 І прийшов він, аж ось сидять керівники війська. І він сказав: „Слово мені до тебе, о керівнику!“ А Єгу відказав: „До кого з усіх нас?“ І той сказав: „До тебе, о керівнику!“ 6 І він устав, і вийшов до дому, а той вилив оливу на його голову. І сказав він йому: „Так сказав Господь, Бог Ізраїля: Помазую тебе на царя над народом Господнім, над Ізраїлем! 7 І ти поб'єш дім Ахава, пана свого, і помстиш за кров Моїх рабів пророків, і за кров усіх Господніх рабів від руки Єзавелі. 8 І згине весь Ахавів дід, і вигублю Ахавові навіть те, що мочиться на стіну, і невіЛЬНОГО та вільного в Ізраїлі! 9 І зроблю Ахавів дід, як дід Єровоама, Неватового сина, і як дід Баші, сина Ахійїного. 10 А Єзавелю з'їдять пси в Ізреелівій ділянці, і не буде, хто б її поховав“. І відчинив він двері та й утік... 11 А Єгу вийшов до слуг свого пана, і вони сказали йому: „Чи все гаразд? Чого приходив той несамовітій до тебе?“ А він відказав: „Ви знаєте того чоловіка та його мову“. 12 А вони відказали: „Неправда! Розкажи ж нам!“ І той сказав: „Отак і так сказав він до мене, говорячи: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем!“ 13 А ті поспішно взяли кожен шати свої, і постелили під ним на верху сходів. І засурмили вони в сурму, і сказали: „Зацарював Єгу!“ 14 І змовився Єгу, син Йосафата, Німшієвого сина, проти Йорама. А Йорам стеріг гілеадського Рамота, він та весь Ізраїль перед Газаїлом, сирійським царем. 15 І вернувся цар Єгорам лікуватися в Ізреелі від ран, що вчинили йому сиріяни, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. І

сказав Єгу: „Якщо згода ваша на те, нехай не виїде жоден утікач із міста, щоб піти донести в Ізреелі“. **16** І сів вёрхи Єгу, і поїхав до Ізреелу, бо Йорам лежав там. А Ахазія, цар Юдин, зійшов побачити Йорама. **17** А на башті в Ізреелі стояв вартовий. І побачив він натовп Єгуй, як він шов, і сказав: „Я бачу натовп!“ А Єгорам відказав: Візьми верхівця, і пошли назустріч їм, і нехай він скаже: Чи все гаразд?“ **18** І відправився верхівець назустріч йому, і сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?“ А Єгу відказав: „Що тобі до того? Повертай за мною!“ І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов той посёл аж до них, та не вернувся“. **19** І послав він другого верхівця, і він прийшов до них та й сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?“ А Єгу відказав: „Що тобі до гаразду? Повертай за мною!“ **20** І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов він аж до них, та не вернувся. А кінна їзда, як їзда Єгу, Німшієвого сина, бо їде несамовито“. **21** І сказав Єгорам: „Запрягай!“ І запряг його колесницю. І відправився Єгорам, Ізраїлів цар, та Ахазія, Юдин цар, кожен своєю колесницею, щоб зустріти Єгу, — і спіткали його в ділянці Ізреелянина Навота. **22** І сталося, як Єгорам побачив Єгу, то сказав: „Чи все гаразд, Єгу?“ А той відказав: „Який гаразд при перелюбі твоєї матері Єзавелі та її багатьох чарів?“ **23** І обернув Єгорам руки свої та й утік. І сказав він Ахазії: „Зрада, Ахазіє!“ **24** А Єгу взяв лука в руку свою, і вдарив Єгорама між його раменами, — і пробіла стріла його серце, і він похилився на колесниці своїй... **25** І сказав Єгу до Бідкара, вельможі свого: „Візьми, кинь його на ділянці поля Ізреелянина Навота. Бо пам'ятай, — я й ти їхали вдвох за Ахавом, батьком його, а Господь прорік на нього оце пророцтво: **26** Поправді кажу, що бачив Я вчора кров Навота та кров синів його, говорить Господь, і відплачу тобі на цій же ділянці, говорить Господь. А тепер кинь його на цій ділянці за словом Господнім“. **27** А Ахазія, Юдин цар, побачив це, і втікав дорогою на Бет-Гагган, а Єгу погнався за ним і сказав: „Убийте й його на колесниці!“ І поранили його в Маале-Гурі, що при Івлеамі, а він утік до Мегіддо та й помер там. **28** А раби його відвезли його вёрхи до Єрусалиму, та й поховали його в його гробі з батьками його в Давидовому Місті. **29** А в одинадцятому році Йорама, Ахавового сина, над Юдою зацарював Ахазія. **30** І прийшов Єгу до Ізрееля, а Єзавель почувла про це, і нафарбувала очі свої, і прикрасила голову свою, та й виглянула через вікно. **31** А Єгу входить до брами. І сказала вона: „Чи все гаразд, Зімірі, убивце пана свого?“ **32** І підняв він обличчя своє до вікна та й сказав: „Хто зо мною, хто?“ І виглянули до нього дватри ёвнухи. **33** А він сказав: „Скиньте її!“ І викинули її, — і бризнула кров її на стіну та на коні. І він топтав її... **34** І він увійшов, і їв та пив, та й сказав: „Підійть до тієї проклятої, і поховайте її, бо все ж таки вона царева дочка!“ **35** І пішли поховати її, та не знайшли з неї нічого, а тільки чéрепа, та ноги, та долони рук. **36** І вони вернулися, і донесли йому про це. А він

відказав: „Це слово Господа, що казав був через раба Свого тішб'янина Іллу, говорячи: В Ізреелевій ділянці пси з'їдять Єзавеліне тіло! **37** І буде Єзавеліна труп, як погній на повёрхні поля в Ізреелевій ділянці, так що не скажуть: Це Єзавель“.

10 А Ахав мав сімдесят синів у Самарії. І понаписував Єгу листи, і порозсилав до Самарії, до провідників Ізреелу, до старших і до виховників Ахавових синів, говорячи: **2** „Як тільки прийде лист цей до вас, — а з вами сини вашого пана, і з вами колесниці, і коні, і твердіні, і збрóя, — **3** то виберіть найліпшого та найвідповіднішого з синів вашого пана, і посадіть його на трон вашого батька, та й воюйте за дім вашого пана!“ **4** А вони дуже-дуже налякалися й сказали: „Ось два царі не встояли перед ним, якже встоїмо ми?“ **5** І послали ті, що були над домом та над тим містом, і старші, і виховники до Єгу, говорячи: „Ми раби твої, і зробимо все, що ти нам скажеш. Та ми не настанóвимо царем нікого, — що добре в очáх твоїх, те роби!“ **6** А він написав до них другого листа, пишучи: „Якщо ви мої, і слухніні моему гóлосові, візьміть гóлови мужів, синів вашого пана, і придійть до мене цього часу взавтра до Ізреелу“ (а царських синів було сімдесят чоловіка, при міських вельможах, що виховали їх). **7** І сталося, як прийшов той лист до них, то побрали вони царських синів, та й позабивали сімдесят чоловіка. І покладали вони їхні гóлови в кошики, та й послали до нього в Ізреел. **8** І прибув посёл, і доніс йому, кажучи: „Принесли гóлови царських синів!“ А він сказав: „Покладіть їх на дві купі при вході до брами до рáнку“. **9** І сталося вранці, і він вийшов і став, і сказав до всього народу: „Ви невинні. Я вчинив змову на свого пана й убив його. А хто повбивав усіх цих? **10** Знайте ж тепер, що з Господнього слова не проминеться нічого, щó Господь говорив на Ахавів дім, і Господь зробив те, що говорив був через раба Свого Іллу“. **11** І Єгу повбивав усіх позоставих з Ахавового дому в Ізреелі, і всіх вельмож його, і знайомих його, і священників його, так, що не позоставив йому і врятованого! **12** І встав він і відійшов, і пішов до Самарії. А коли він був на дорозі при Бет-Екед-Гароїмі, **13** то спіткав братів Ахазії, Юдиного царя, і сказав: „Хто ви?“ А ті відказали: „Ми Ахазієві брати, а йдемо запитати про гаразд царёвих синів та синів цариці!“ **14** А він сказав: „Схопіть їх живих!“ І схопили їх живих, і позабивали їх до ями Бет-Екеду, сорок і два чоловіка, — і він не позоставив ані одного з них! **15** І пішов він ізвідті, і спіткав Єгонадава, Рехавового сина, що йшов навпроти нього, і привітав його та й сказав до нього: „Чи твоє серце щире до мене, як моє серце до тебе?“ А Єгонадав відказав: „Так! Дай же свою рúку!“ І той дав руку свою, і підняв його до себе до колесниці, **16** і сказав: „Іди ж зо мною, і приглянься до моєї запобáдливості для Господа!“ І посадили його в колесницю його. **17** І прибув він до Самарії, і повбивав усіх позоставих в Ахаві в Самарії, і вибів аж до кінця

його, за словом Господа, що говорив був до Іллі. **18** І зібрав Єгу весь народ і сказав до них: „Ахав мало служив Ваалові, — Єгу служитиме йому більше! **19** А тепер покличте до мене всіх пророків Ваала, усіх, хто служить йому, та всіх священників. Нехай нікого не бракуватиме, бо в мене велика жертва для Ваала. Кожен, хто буде відсутній, не буде живий!“ А Єгу зробив це підступом, щоб вигубити тих, хто служить Ваалові. **20** І сказав Єгу: „Оголосити святочні збори для Ваала!“ І вони оголошили. **21** І послав Єгу по всьому Ізраїлю. І посходилися всі, хто служить Ваалові, і не позостався ніхто, хто не прийшов би. І прибули вони до Ваалового дому, — і перепóвннися Ваалів дім від входу до входу. **22** І сказав він тому, хто над царською шатнею: „Винеси одяжу для всіх тих, хто служить Ваалові“. І той виніс їм ту одяжу. **23** І ввійшов Єгу та Єгонадав, Рехавів син, до Ваалового дому, і сказав до Ваалових служивців: „Пошукайте й подивіться, щоб не був тут із вами ніхто з Господніх слуг, а тільки самі ті, хто служить Ваалові“. **24** І ввійшли вони, щоб принести жертви та цілопáлення. А Єгу поставив собі назóвні вісімдесят чоловіка й сказав: „Кожен, у кого втече хто з тих людей, що я ввів на ваші руки, — життя його буде за життя тогó!“ **25** І сталося, як скінчив він прирýджувати цілопáлення, то Єгу сказав до бігунів та до старшин: „Увійдіть, повбивайте їх, — нехай ніхто не виjde!“ І повбивали їх вістря́м мечá, і поскидали їх ті бігуни та старшини. Потому пішли до міста Ваалового дому. **26** І повинóсили вони бовванів Ваалового дому, і попалили те. **27** І розбили вони Ваалового боввана, і розбили Ваалів дім, та й зробили з нього нечисте місце, і так є аж до сьогодні. **28** І вигубив Єгу Ваала з Ізраїля. **29** Тільки не відступив він від гріхів Єровоама, зробив Ахавовому домові все, що було на серці Моєму, — сидітимуть сини твої на Ізраїлевому троні аж до четвертого покоління“. **31** Та Єгу не пильнував ходити за Зако́ном Господа, Бога Ізраїля, усім своїм серцем, не відступив від гріхів Єровоама, що вводить у гріх Ізраїля. **32** За тих днів розпочав Господь відрúбувати від Ізраїля частини, — і побив їх Газаїл в усій Ізраїлевій країні, **33** від Йорда́ну на схід сонця, увесь край Гілеаду, Га́дів, Рувимів та Манасїїн, від Ароеру, що над потоком Арнон, і Гілеад та Башан. **34** А решта діл Єгу, і все, що він зробив, і вся лицáрськість його́, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **35** І спочив Єгу зо своїми батька́ми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Єгоахаз. **36** А дні, що царював Єгу над Ізраїлем у Самарії, були двадцять і вісім літ.

11 А коли Аталія, мати Ахазїї, побачила, що помер її син, то встала та й вигубила все цареве насіння. **2** А Єгошева, дочка́ царя Йорама, сестра Ахазїї, взяла

Йоаша, сина Ахазїї, та й викрала його з-поміж вбіваних царських синів, його та няньку його, і сховала в спальній кімнаті. І сховáли його від Аталії, і він не був забитий. **3** І ховався він із нею в Господньому домі шість років, а Аталія царювала над краєм. **4** А сьомого року послав Єго́йда, і взяв сотників із карійців та бігунів, і привів їх до себе до Господнього дому, і склав із ними умову, і заприсягнув їх у Господньому домі, і показав їм царського сина. **5** І він наказав їм, говорячи: „Оце та річ, яку зробите. Третина з вас, що приходите в суботу, будете виконувати сторо́жу царського дому. **6** А третина буде в брамі Сур, а третина — у брамі за бігуна́ми, — і будете виконувати сторо́жу дому на зміну. **7** А дві частини з вас, усі, що відходять у суботу, будуть виконувати сторо́жу Господнього дому при цареві. **8** І оточите царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй, а хто ввійшов би до рядів, нехай буде забитий. І будете ви з царем при виході його та при вході його“. **9** І зробили сотники все, що наказав священник Єгояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та виходять у суботу, і прийшли до священника Єгояди. **10** І дав священник сотникам списи́ та щити́, що належали цареві Давидові, що були в Господньому домі. **11** І поставáли бігуни́, кожен зо зброєю своєю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жéртвнику та при домі, навколо біля царя. **12** А він вивів царéвого сина, і поклав на нього корону та нарамéнники. І зробили вони його царем, і помáзали його, і вдарили в долоні та й крикнули: „Нехай живе цар!“ **13** І почув Аталія голос бігунів та народу, і прийшла до народу до Господнього дому. **14** І побачила вона, аж ось цар стоїть за звичаєм на помóсті, а при царі зверхники та сурми, а весь народ кра́ю ти́шиться та сурмить у сурми. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Зрада, зрада!“ **15** А священник Єгояда наказав сотникам, поставленим над вї́йськом, і сказав до них: „Віпровадьте її поза ряди́, а хто пде за нею, тогó забийте мечем!“ Бо священник сказав: „Нехай вона не буде забита в Господньому домі!“ **16** І зробили їй прóхід, і вона прийшла Кінським входом до царського дому, і там бу́ла забита. **17** І склав Єгояда заповіта між Господом та між царем і між народом, щоб був народом Господнім, і між царем та між народом. **18** І ввійшов увесь народ Кра́ю до Ваалового дому, та й прозбивáли його та жéртвники його, і бовва́нів його зовсі́м полама́ли, а Маттана, Ваалового священника, убили перед жéртвниками. А при Господньому домі священник поставив ва́рти. **19** І взяв він сотників і карійців, і бігунів та весь народ кра́ю, і вівели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через браму бігунів до царського дому, і той сів на царськóму троні. **20** І ти́шився увесь народ кра́ю, а місто заспоко́илось. А Аталію вбили мечем у царськóму домі. **21** Єгоаш був віку семи років, коли зацарював.

12 Сьомого року Єгу зацарював Єгоаш, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я́ його матері —

Ців'я, з Беер-Шеви. 2 І робив Єгоаш угодне в Господніх очах по всі дні, коли вказував йому священник Єгояда. 3 Тільки пагірки не були понижені, — народ же приніс жертви та кадив на пагірках. 4 І сказав Єгоаш до священника: „Усе посвячене срібло, що буде внісене до Господнього дому, срібло перелічених людей, срібло за душі за вартістю їх, усе срібло, скільки людині спаде на серце принести до Господнього дому, 5 візьмуть собі священники, кожен від знайомого свого, і вони зробилять напіву Господнього дому в усьому, що буде знайдене там на напіву. 6 І сталося двадцятого й третього року царя Єгоаша, священники не направили ушкодження храму. 7 І покликав цар Єгоаш священника Єгояду й священників, та й сказав їм: „Чому ви не направляєте ушкодження храму? А тепер не беріть срібла від ваших знайомих, а на напіву ушкодження храму віддасте його“. 8 І погодилися священники не брати срібла від народу, і не направляти ушкодження храму. 9 І взяв священник Єгояда одну скриньку, і продовбав дірку на віку її, і поставив її при жертовнику праворуч, як входить до Господнього дому. І давали туди священники, що стерегли порога, усе срібло, що приніслося до Господнього дому. 10 І бувало, як вони бачили, що намножилося те срібло в скрині, то приходив царський писар та великий священник, і вони в'язали в мішки та рахували срібло, знайдене в Господньому домі. 11 І давали те перелічене срібло на руки робітникам праці, поставленим до Господнього дому, а вони давали його теслям та будівничим, що робили в Господньому домі. 12 І мулярам, і каменярам, і на закуп дєрева та тєсаного каменя, та на напіву ушкодження Господнього дому, та на все, що йшло на храм для направи. 13 Тільки не робилися для Господнього дому срібні чаші, ножиці, кропильниці, сурми, усяка річ золота та річ срібна з того срібла, що приніслося до Господнього дому, 14 бо його давали робітникам праці та направляли ним дїм Господній. 15 І не облічували тих людей, яким давали те срібло до їхніх рук, щоб вони давали робітникам праці, бо ті робили чесно. 16 Срібло ж жертви за провину та жертв за гріх не вніслося до Господнього дому, — воно було для священників. 17 Вийшов тоді Газаїл, сирійський цар, та й воював з Гатом, — і здобув його. І намірився Газаїл іти на Єрусалим. 18 І взяв Єгоаш, Юдин цар, усі святі речі, що присвятили були Йосафат, і Єгорам, і Ахазія, батькі його, царі Юдині, та святі речі свої, і все золото, що знайшлося в скарбницях Господнього дому та дому царського, та й послав Газаїлові, цареві сирійському, — і той відійшов від Єрусалиму... 19 А решта дїл Йоаша, і все, що він зробив, — он вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 20 І встали його слуги, і вчинили змову, та й забили Йоаша в Бет-Мілло, де йдеться до Сіллі. 21 Йозахар, Шім'атів син, та Єгозавад, Шомерів син, його слуги, забили його, і він помер. І поховали його з батьками

його в Давидовім Місті, а замість нього зацарював син його Амація.

13 Двадцятого й третього року Йоаша, сина Ахазії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Єгоахаз, син Єгу, на сімнадцять літ. 2 І робив він зло в Господніх очах, і ходив у гріхах Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і не відхилявся від того. 3 І запалився гнів Господа на Ізраїля, і Він дав їх у руку Газаїла, царя сирійського, та в руку Бен-Гадада, Газаїлового сина, на всі ті дні. 4 Та вблагав Єгоахаз лице Господне, — і Господь його вислухав, бо бачив Він горе Ізраїля, бо тиснув їх сирійський цар. 5 І дав Господь Ізраїлеві спасителя, і вони вийшли з-під руки Сирії. І сиділи Ізраїлеві сини в своїх наметах, як давніш. 6 Тільки не відійшли вони з гріхів дому Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля, і сам у тому ходив, і Астарта стояла в Самарії. 7 А Сирія не позоставила Єгоахазові народу, як тільки п'ятдесят верхівців та десять возів, та десять тисяч піхоти, бо їх вигубив сирійський цар, і зробив їх порохом на топтання. 8 А решта дїл Єгоахаза, і все, що він робив, та його лицарськість, он вони написані в Книзі Ізраїлевих царів. 9 І спочив Єгоахаз з батьками своїми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Йоаш. 10 Тридцятого й сьомого року Йоаша, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Йоаш, Єгоахазів син, на шістнадцять літ. 11 І робив він зло в Господніх очах, і не відходив від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і в тому ходив. 12 А решта дїл Йоаша, і все, що він робив, і лицарськість його, як він воював з Амацією, Юдиним царем, — он вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 13 І спочив Йоаш з батьками своїми, а Єровоам сів на троні його. І був похований Йоаш у Самарії, з Ізраїлевими царями. 14 А Єлисей заслаб на недугу, що з неї й помер. І зійшов до нього Йоаш, Ізраїлів цар, і плакав над ним і говорив: „Батьку мій, батьку мій, колесниче Ізраїлева та верхівці його!“ 15 І сказав йому Єлисей: „Візьми лука та стріли“. І приніс той до нього лука та стріли. 16 А він сказав Ізраїлеву цареві: „Поклади свою руку на лука!“ І той поклав свою руку. А Єлисей поклав свої руки на руки цареві. 17 І він сказав: „Відчини вікно на схід!“ І той відчинив. І сказав Єлисей: „Стрільай!“ І той вистрелив, а він сказав: „Стрільа спасіння Господнього, і стріла спасіння проти Сирії. І поб'єш ти Сирію в Афеку аж до кінця!“ 18 І він сказав: „Візьми стріли!“ І той узяв, а він сказав до Ізраїлевого царя: „Удар по землі!“ І він ударив три рази та й став. 19 І розгнівався на нього Божий чоловік і сказав: „Щоб ти був ударив п'ять або шість раз, тоді побив би Сирію аж до кінця! А тепер тільки три рази поб'єш ти Сирію“. 20 І спочів Єлисей, і поховали його. А моавські брди прийшли до Краю наступного року. 21 І сталося, як ховали одного чоловіка, то погребальники побачили ті брди, та й кинули того чоловіка до Єлисеєвого гробу. А коли впав

і доторкнувся той чоловік до Єлисеєвих костей, то воскрес, і встав на ноги свої... 22 А Газаїл, сирійський цар, тиснув Ізраїля всі дні Єгоахаза. 23 Та Господь був милостивий до них, і змилювався над ними, і звернувся до них ради заповіта Свого з Авраамом, Ісаком та Яковом, і не хотів вигубити їх, і не відкинув їх від Свого лица аж дотепер. 24 І спочів Газаїл, сирійський цар, а замість нього зацарював син його Бен-Гадад. 25 І Йоаш, Єгоахазів син, узяв назад ті міста з руки Бен-Гадада, Газаїлового сина, що взяв був із руки Єгоахаза, свого батька, у війні. Три рази побив його Йоаш, і вернув Ізраїлеві міста.

14 Другого року Йоаша, Йоахазового сина, Ізраїлевого царя, зацарював Амація, Йоашів син, цар Юдин. 2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять років. А ім'я його матері Єгоаддан, з Єрусалиму. 3 І робив він угодне в Господніх очах, тільки не так, як його батько Давид, — він робив усе, що робив його батько Йоаш. 4 Тільки пагірки не були знищені, — народ принісив жертву та кадів на пагірках. 5 І сталося, як зміцнілося царство в руці його, то він повбивав своїх слуг, що забили його батька царя. 6 А синів убійників він не позабивав, як написано в Книзі Мойсеевого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, а тільки кожен за гріх свій буде забитий“. 7 Він побив Едома в Солянній долині, десять тисяч, і взяв у війні Селу, і назвав ім'я її: Йоктеїл, і так вона зветься аж до цього дня. 8 Тоді Амація послав послів до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди ж, поміряємось!“ 9 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терен, що на Ливані, послав до кедрині, що на Ливані, кажучи: Дай же дочку свою моєму синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і вітоптала той терен. 10 Побити — побив ти Едома, і піднісло тебе твоє серце. Пишайся собі та сиди в своїм домі! І пощо будеш ти дрочитися зо злом, бо впадеш ти та Юда з тобою?“ 11 Та не послухався Амація. І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і помірялися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. 12 І був розбитий Юда Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. 13 А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Ахазії, у Бет-Шемеші, і прибув до Єрусалиму, і зруйнував єрусалимський мур від Єфремової брами аж до брами наріжної, чотири сотні ліктів. 14 І забрав він усе золото й срібло, та весь посуд, що знаходився в Господньому домі та в скарбниціх дому царів, та запоручників, і вернувся в Самарію. 15 А решта діл Йоаша, що зробив він, та лицарськість його, і як воював з Амацією, Юдиним царем, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 16 І спочив Йоаш зо своїми батьками, і був похований у Самарії з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Єровоам. 17 І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин,

по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. 18 А решта діл Амації, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 19 І вчинили на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. 20 І повезли його на конях, і він був похований з батьками своїми в Давидовому Місті. 21 І взяв весь Юдин народ Азарію, — а він був віку шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. 22 Він збудував Елат, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. 23 П'ятнадцятого року Амації, сина Йоаша, Юдиного царя, зацарював Єровоам, син Йоаша, Ізраїлевого царя, у Самарії, на сорок і один рік. 24 І робив він зло в Господніх очах, не відступався від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 25 Він вернув Ізраїлеву границю відти, де йдеться до Гамату, аж до степового моря, за словом Господа, Бога Ізраїля, що говорив через раба Свого Йону, сина пророка Амміттая, що з Гат-Гахеферу, 26 бо Господь побачив Ізраїлеву біду, дуже гірку, і не було вже невільного та вільного, і не було помічника Ізраїлеві. 27 Та не говорив Господь знищити Ізраїлеве ім'я з-під неба, і споміг їх рукою Єровоама, Йоашового сина. 28 А решта діл Єровоама та лицарськість його, як воював, і як вернув Юді Дамаск та Хамат в Ізраїлі, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 29 І спочив Єровоам із батьками своїми та з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Захарій.

15 Двадцятого й сьомого року Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Азарія, син Амації, Юдиного царя. 2 Він був віку шістнадцяти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і два роки. А ім'я його матері — Єхолья, з Єрусалиму. 3 І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив його батько Амація. 4 Тільки пагірки не були знищені, — народ ще принісив жертву та кадів на пагірках. 5 І вдарив Господь царя, і він був прокажений аж до дня своєї смерти, і сидів у осібному домі. А над домом був Йотам, царів син, — він судив народ Краю. 6 А решта діл Азарії та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 7 І спочив Азарія з своїми батьками, і його поховали з його батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Йотам. 8 Тридцятого й восьмого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Захарій, син Єровоама, на шість місяців. 9 І робив він зле в Господніх очах, як робили батьки його, — не відступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 10 І вчинив змову на нього Шаллум, Яवेशів син, і бив його перед народом і вбив його, і зацарював замість нього. 11 А решта діл Захарія, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 12 Оце Господнє слово, що Він промовляв до Єгу, говорячи: „Сини чотирьох поколінь будуть сидіти тобі на Ізраїлевому троні“. І сталося так. 13 Шаллум, Яवेशів син, зацарював тридцятого й

дев'ятого року Уззійї, Юдиного царя, і царював місяць часу в Самарії. **14** І пішов Менахем, Гадїїв син, з Тірци, і прибув у Самарію, та й побив Шаллума, Явешового сина, в Самарії, і вбив його, і зацарював замість нього. **15** А решта днів Шаллума та змова його, яку він учинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **16** Тоді побив Менахем місто Тіфсах та все, що в ньому, і границі його від Тірци, бо не відчинило воно брами. І він вибив його, а все вагітні повитинав. **17** Тридцятого й дев'ятого року Азарїї, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Менахем, Гадїїв син, на десять літ. **18** І робив він зле в Господніх очах, не вступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. За його днів **19** прийшов Пул, асирійський цар, на край. І дав Менахем Пулові тисячу талантів срібла, щоб його руки були з ним, щоб зміцнити царство в його руці. **20** А Менахем розслав це срібло на Ізраїля, на всіх вояків, щоб дати асирійському цареві, по п'ятдесят шеклів срібла від кожного чоловіка. І вернувся асирійський цар, і не стояв там у Краю. **21** А решта діл Менахема та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **22** І спочив Менахем з батьками своїми, а замість нього зацарював син його Пекахія. **23** П'ятдесятого року Азарїї, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Пекахія, син Менахемів, на два роки. **24** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **25** І вчинив на нього змову Пекхас, син Ремалії, старшина його, і забив його в палаті царського дому, з Арговом та з Ар'ем, а з ним було п'ятдесят чоловіка з гілеадян. І він убив його, і зацарював замість нього. **26** А решта діл Пекахії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **27** П'ятдесятого й другого року Азарїї, Юдиного царя, зацарював у Самарії над Ізраїлем Пекахас, син Ремалії, на двадцять років. **28** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **29** За днів Пекахаса, Ізраїлевого царя, прийшов Тіглат-Піл'есер, цар асирійський, і взяв Ійона, і Авел-Бет-Мааху, і Йіноаха, і Кедеша, і Хацора, і Гілеада, і Галіла, увесь край Нефталімов, та й вигнав їх до Асирії. **30** А Осїя, син Елин, склав змову на Пекахаса, сина Ремалії, і вдарив його та й убив його, і зацарював замість нього двадцятого року Йотама, Уззійїного сина. **31** А решта діл Пекахаса та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** Другого року Пекахаса, сина Ремалії, Ізраїлевого царя, зацарював Йотам, син Уззійї, Юдиного царя. **33** Він був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. **34** І робив він угодне в Господніх очах, — усе, що робив був його батько Уззійя, робив він. **35** Тільки пагірки не були знищені, — народ іще приніс жертви та кадив на пагірках. Він збудував горішню браму Господнього дому. **36** А

решта діл Йотама та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **37** За тих днів зачав Господь посылати на Юду Реціна, сирійського царя, та Пекахаса, сина Ремалії. **38** І спочив Йотам із своїми батьками, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Ахаз.

16 Сімнадцятого року Пекахаса, сина Ремалії, зацарював Ахаз, син Йотама, Юдиного царя. **2** Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі шістнадцять років, і не робив угодного в очах Господа, Бога свого, як батько його Давид. **3** І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, і навіть сина свого провів через огонь для Молоха, за гидотою тих народів, що Господь вигнав їх перед Ізраїлевими синами. **4** І приніс він жертву та кадив на пагірках, і на згир'ях, та під усяким зеленим деревом. **5** Тоді прийшов Рецін, сирійський цар, та Пекахас, син Ремалії, Ізраїлів цар, на війну до Єрусалиму. І облягли вони Ахаза, та не змогли звоювати. **6** Того часу Рецін, сирійський цар, вернув Едомові Елата, і вигнав юдеїв з Елоту. І едómляни прибули до Елату, й осілисі там, і живуть тут аж до цього дня. **7** І послав Ахаз послів до Тіглат-Пелесера, асирійського царя, говорячи: „Я твій раб та син твій, — вийди й спаси мене з руки сирійського царя та з руки царя Ізраїлевого, що повстають на мене“. **8** І взяв Ахаз срібло та золотого, знайдене в Господньому домі та в скарбницях дому царевого, і послав дарунка до асирійського царя. **9** І послушав його асирійський цар. І пішов асирійський цар на Дамаск і взяв його, а його мешканців вигнав до Кіру, а Реціна вбив. **10** І пішов цар Ахаз назустріч Тіглат-Піл'есера, асирійського царя, до Дамаску, і побачив дамаського жертовника. І послав цар Ахаз до священника Урії подобу жертовника та взір його всієї його будови. **11** І збудував священник Урія жертовника, — як усе, що послав був цар Ахаз із Дамаску, так зробив священник Урія до приходу царя Ахаза з Дамаску. **12** І прибув цар із Дамаску, і побачив цар того жертовника, і приступив цар до жертовника, і приніс на ньому жертву. **13** І спалив він своє цілопалення та свою жертву хлібну, і вилив свою ливну жертву, і покропив кров'ю своїх мирних жертв того жертовника. **14** А мідяного жертовника, що перед Господнім лицем, він переставив із переднього боку храму, з-поміж жертовника та з-поміж Господнього дому, і поставив його на бік жертовника на північ. **15** І наказав цар Ахаз священникові Урії, говорячи: „На великому жертовнику пали ранішні цілопалення та вечірню хлібну жертву, і цілопалення цареве та хлібну його жертву, і цілопалення всього народу Краю та хлібну їхню жертву, і їхні ливні жертви. І всю кров цілопалення та всю кров жертви покропиш на нього. А щодо мідяного жертовника, то я розважу“. **16** І зробив священник Урія все так, як наказав був цар Ахаз. **17** А цар Ахаз повідрубав рами підстав, і відсунув із

них умивальницю, і зняв море з мідяних волів, що під ним, і поставив його на камінну підлогу. 18 І закритий суботній перехід, що збудували при храмі, і зовнішній царський вхід він обернув до Господнього дому задля асирійського царя. 19 А решта діл Ахаза, що він зробив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 20 І спочив Ахаз із батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Хізкійя.

17 Дванадцятого року Ахаза, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Осія, син Елин, на дев'ять років. 2 І робив він зле в Господніх очах, тільки не так, як ті Ізраїлеві царі, що були перед ним. 3 На нього вийшов Салманасар, цар асирійський, і Осія став йому за раба, і давав йому даніну. 4 Та асирійський цар знайшов в Осії змову, що він посилав послів до Со, єгипетського царя, та не приніс асирійському цареві данини, як рік-у-рік те робив був. І замкнув його асирійський цар, і зв'язав його в в'язничому домі. 5 І вийшов асирійський цар на весь Край, і прийшов до Самарії, й облягав її три роки. 6 Дев'ятого року Осії асирійський цар здобув Самарію, та й вигнав Ізраїля до Асирії, і осадив їх у Халаху, і в Хаворі над річкою Гозан, і в містах Мідії. 7 І сталося, коли Ізраїлеві сини грішили проти Господа, Бога свого, що вівпровадив їх з єгипетського країу з руки фараона, єгипетського царя, і боялися інших богів, 8 і ходили уставами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами, та Ізраїлевих царів, які вони встановили, 9 а Ізраїлеві сини вимисляли на Господа, Бога свого, слова, що не були слушні, і будували собі пагірки по всіх своїх містах, від вартової башти аж до твердинного міста, 10 і ставили собі стовпи для богів та Астарту на кожному високому взгір'ї та під усяким зеленим деревом, 11 і кадили там на всіх пагірках, як ті люди, що Господь повиганяв перед ними, і робили злі речі, що щоб гнівити Господа, 12 і служили боввіанам, про яких Господь говорив їм: „Не будете робити цієї речі“, 13 то Господь засвідчив в Ізраїлі та в Юді через усіх Своїх пророків та всіх прозорливців, говорячи: „Верніться з ваших злих доріг, і додержуйте Моїх заповідей, уставів Моїх, згідно зо всім Законом, якого Я наказав був вашим батькам, і якого послав до вас через Моїх рабів пророків“. 14 Та не слухали вони, і робили твердою свою шию, як шия їхніх батьків, що не вірили в Господа, Бога свого. 15 І нехтували вони постанови Його, і заповіта Його, що склав з їхніми батьками, і свідцтва Його, що засвідчив на них, і пішли за гидотою й марнотами, та за народами, що були навколо них, про яких Господь наказав був їм не робити, як вони. 16 І полишили вони всі заповіді Господа, Бога свого, і зробили собі литого боввіана, двох телят, і зробили Астарту, і вклонялися всьому небесному військовій та служили Ваалові. 17 І вони переводили через огонь своїх синів та дочок своїх, і чарували чарами, і ворожили, і віддавалися

робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його. 18 І сильно розгнівався Господь на Ізраїля, і відкинув їх від Свого лиця, — не позостало нікого, тільки саме Юдине плем'я. 19 Та й Юда не додержував заповідей Господа, Бога свого, — і ходили вони Ізраїлевими постановами, які вони встановили. 20 І відвернувся Господь від усього Ізраїлевого насіння, і впокоряв їх, і давав їх у руку грабіжників, аж поки не кинув їх від лица Свого, 21 бо Ізраїль розірвав з Давидовим домом, і вони зробили царем Єровоама, Неватового сина, а Єровоам відвернув Ізраїля від Господа, і вводив їх у великий гріх. 22 І ходили Ізраїлеві сини в усіх Єровоамових гріхах, які він робив, не відступалися з того, 23 аж поки Господь не відкинув Ізраїля від лица Свого, як говорив був через усіх Своїх рабів пророків. І пішов Ізраїль на вигнання з своєї землі до Асирії, і він там аж до цього дня. 24 І спровадив асирійський цар людей з Вавилону, і з Кути, і з Авви, і з Гамату, і з Сефарваїму, й оселив по містах Самарії замість Ізраїлевих синів. І посіли вони Самарію, й осілися по містах її. 25 І сталося, на початку пробування їх там не боялися вони Господа, — і Господь послав на них левів, і вони нищили їх. 26 І сказали вони до асирійського царя, говорячи: „Ті люди, яких ти вигнав та оселив по містах Самарії, не знають прав Бога цього Краю, і Він послав на них оцих левів, і ось вони нищать їх, бо вони не знають права Бога цього Краю“. 27 І наказав асирійський цар, говорячи: „Відведіть туди одного зо священників, яких вигнали звідти, і підуть, і осядуть там, і він навчатиме їх права Бога цього країу“. 28 І прибув один із священників, яких вигнали з Самарії, й осівся в Бет-Елі, і він навчав їх, як мають боятися Господа. 29 Та крім того кожен народ робив свого бога, і ставили їх у пагірковому місці, що робили попередні самаряни, кожен народ по своїх містах, де вони сиділи. 30 А вавилоняни зробили Суккот-Бенота, а кутяни зробили Нереґала, а гаматяни зробили Ашіму, 31 а авв'яни зробили Нівхаза та Тартака, а мешканці Сефарваїму палили синів своїх у огні Адраммелехові й Анаммелехові, сефарваїмським богам. 32 І при тому вони боялися Господа, і встановили собі з-серед себе священників пагірків, і вони принесли їм жертви в пагірковому місці. 33 Вони боялися Господа, і богам своїм служили за правом тих народів, звідки повиганяли їх. 34 Аж до цього дня вони роблять за колишнім правом, — вони не бояться Господа, і не роблять за уставами своїми та за правом своїм, ані за Законом, ані за заповіддю, як наказав був Господь синам Якова, якому дав ім'я Ізраїля. 35 І склав Господь із ними заповіта, і наказав їм, говорячи: „Не будете боятися інших богів, і не будете вклонятися їм, і не будете служити їм, і не будете принісати жертв їм, 36 а тільки Господа, що вивів вас із єгипетського країу великою силою та витягненим раменом, Його будете боятися, і Йому будете вклонятися, і Йому будете принісати жертви.

37 І устави, і права́, і Зако́на, і заповідь, які написав вам, будете додѣржувати, щоб виконувати по всі дні, а богів інших не будете боятися. 38 А заповіта, що Я склав із вами, не забудете, і не будете боятися інших богів, 39 а тільки Господа, Бога вашого, будете боятися, і Він вирятє вас із руки всіх ваших ворогів“. 40 Та не послухали вони, бо все робили за своїм попереднім звичаєм. 41 І ті народи все боялися Господа, але служили бовва́нам своїм. Так само сини їхні та сини їхніх синів, — як робили батьки їхні, так роблять вони аж до цього дня.

18 І сталося третього року Осії, сина Елиного, Ізраїлевого царя, зацарював Єзекія, син Ахазів, цар Юдин. 2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять літ. А ім'я його матері — Аві, дочка́ Захарія. 3 І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив був його батько Давид. 4 Він понищив па́гірки, і поламав стовпи для богів, і стяв Астарту, і розбив мідяного змія, якого зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все кадили йому й кликали його: Нехушта́н. 5 Він надіявся на Господа, Бога Ізраїля, і такого, як він, не було між усіма́ царями Юдиними, ані між тими, що були перед ним. 6 І міцно тримався він Господа, не відступався від Нього, і додержував заповіді Його, що наказав був Господь Мойсеєві. 7 І був Господь із ним, — у всьому, куди він ходив, він мав повѣдження. І збунтувався він на асирійського царя, і не служив йому. 8 Він побив филистимлян аж до Аззі та границі її від вартові́ башти аж до твердинного міста. 9 І сталося четвертого року царя Єзекії, — це сьомий рік Осії, Елиного сина, Ізраїлевого царя, — пішов Салманасар, цар асирійський, на Самарію, та й обліг її. 10 І здобув він її по трьох роках: шостого року Єзекії, — це дев'ятий рік Осії, Ізраїлевого царя, — була здобута Самарія. 11 І вигнав асирійський цар Ізраїля до Асирії, і попровадив їх у Халах, і в Хавор, над річку Газан, та до мідійських міст. 12 Це за те, що не слухалися вони голосу Господа, Бога свого, і переступали заповіта Його; усього, що наказав був Мойсей, раб Господній, вони ані не слухали, ані не робили. 13 А чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста́, та й захопив їх. 14 І послав Єзекія, цар Юдин, до царя асирійського, до Лахішу, говорячи: „Згрішив я! Відійди від мене, а що наклада́ш на мене, понесу“. І наклав асирійський цар на Єзекію, Юдиного царя, три сотні талантів срібла та тридцять талантів золота. 15 І віддав Єзекія все срібло, зна́йдене в Господньому домі та в царєвих скарбни́цях. 16 Того часу Єзекія відрубав золото з дверей Господнього дому та зо стовпів, що покрив був Єзекія, Юдин цар, золотом, і дав його́ асирійському цареві. 17 А асирійський цар послав із Лахішу до царя Єзекії головного команду́вача, і великого євнуха та великого ча́шника з великим

військом до Єрусалиму. І пішли вони, і прийшли та й стали над водотя́гом горішнього ставу, що на битій дорозі до поля Валю́шників. 18 І клікнули вони до царя, і до них вийшов Еліаким, син Хілкїї, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. 19 І сказав до них великий ча́шник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що́ це за надія, на яку ти надіє́шся? 20 Чи думаєш ти, що слово уст, то вже рада та сила до війни? На ко́го тепер надіє́шся, що збунтувався проти мене? 21 Тепер оце ти надіє́шся собі опѣртися на оту полема́ну очеретїну, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоню йому й продірявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього. 22 А коли ви скажете мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не Той, що Єзекія понищив па́гірки Його та жертьвічники Його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед очим тільки жертьвічників будете вклонятися в Єрусалимі? 23 А тепер піди в за́клад із моїм паном, асирійським царем, і я дам тобі дві тисячі ко́ней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. 24 І як же ти проженеш хоч одно́го намісника з найменших слуг мого пана? А ти собі надіє́шся на Єгипет ради колесниць та верхівців! 25 Тепер же, чи без Господа прийшов я на це місце, щоб знищити його? Господь сказав був мені: Піди на той край та знищ його!“ 26 І сказав Еліаким, син Хілкїї, і Шевна та Йоах до великого ча́шника: „Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори з нами по-юдейському в слух тих людей, що на мурі“. 27 І сказав до них великий ча́шник: „Чи пан мій послав мене говорити ці слова́ до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти вїй кал та пити свою сечу?“ 28 І став великий ча́шник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і говорив і сказав: „Послухайте слово великого царя, царя асирійського: 29 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятува́ти вас від руки його! 30 І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде да́но цього міста в руку царя асирійського. 31 Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: Примиріться зо мно́го, та й вийдіть до мене, та й їжте ко́жен свій виноград та ко́жен фі́гу свою, і пийте ко́жен воду зо своєї ко́панки, 32 аж поки я не прийду́ й не візьму вас до краю такого ж, як ваш Край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників, до краю оливки, оливного соку та меду, — щоб ви жили й не вмирили! І не слухайте Єзекії, коли він намовляє вас, говорячи: Господь порятує нас! 33 Чи справді врятували боги тих народів, ко́жен свій край від руки асирійського царя? 34 Де боги Гамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму, Гени та Івви? Чи врятува́ли вони Самарію від моєї руки? 35 Котрий з-поміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то неже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ 36 І мовчав

той народ, і не відповів йому ані слова, бо це був наказ царя, що сказав: „Не відповідайте йому!“ 37 І прийшов Еліяким, син Хілкїї, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, із роздертими шатами, до Єзекїї, і донесли йому слова великого чашника.

19 І сталося, як почув це цар Єзекїя, то роздёр свої шати та накритися верётю, і ввійшов до Господнього дому. 2 І послав він Еліякіма, начальника палати, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих верётями, до пророка Ісаї, Амосового сина. 3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекїя: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроби, та немає сили породити! 4 Може почує Господь, Бог твій, всі слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образі Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за рештку, що ще знаходиться“. 5 І прийшли раби царя Єзекїї до Ісаї. 6 І сказав їм Ісаї: „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя! 7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, — і вёрнеться до свого краю. І Я вражу його мечём у його краї“. 8 І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лакішу. 9 А коли він почув про Тіграку, царя етіопського, таке: „Ось він вийшов воювати з тобою!“ то вернувся, і послав послів до Єзекїї, говорячи: 10 „Так скажете до Єзекїї, Юдиного царя, говорячи: „Нехай не зводить тебе Бог твій, що ти надігнеш на Нього, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. 11 Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім країям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований? 12 Чи врятували їх боги тих народів, яких понижили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? 13 Де він, цар Гамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івви?“ 14 І взяв Єзекїя ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекїя розгорнув одного листа перед Господнім лицем. 15 І Єзекїя молився перед Господнім лицем і сказав: „Господи, Боже Ізраїлів, що сидиш на херувїмах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю! 16 Нахили, Господи, ухо Своє та й почув! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почув слова Санхерива, що прислав ображати Живого Бога! 17 Справді, Господи, асирійські царі попустили ті народи та їхній край. 18 І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понижили їх. 19 А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ 20 І послав Ісаїя, Амосів син, до Єзекїї, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхерива, царя асирійського. 21 Ось те слово, яке Господь говорить про нього: Гордусь

тобою, сміється із тебе дівця, сїонська дочка, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! 22 Кого ляяв ти та ображав, і на кого повїщив ти голос та вгору підніс свої очі? — На Святого Ізраїлевого! 23 Через послів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць я вийшов на гори високі, на боки Ливану, і позрубую кедри високі його, добірні його кипариси, і вийду аж на вершок його на нічліг, — у гущину його саду. 24 Я копаю та п'ю чужу воду, і стопою своєї ноги повисуюю я всі єгипетські ріки! 25 Хіба ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створив? Тепер же спровадив Я це, що ти нищиш міста поукріплені, на купу румовищ обертаєш їх... 26 А мешканці їхні безсилі, настрашені та побентежені. Вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахах, як попалене збіжжя, яке не допіло... 27 І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення. 28 За твоє проти Мене обурення, що гордіня твоя надійшла до ушей Моїх, то на нїздрі твої Я серезжку привішу, а вудило Моє — в твої уста, і тебе поверну Я тією дорогою, якою прийшов ти! 29 А оце тобі знак: їжте цього року збіжжя самосїйне, а другого року — саморóсле, а третього року — сїйте та жніть, і садїть виноградники, та й їжте їх плід. 30 А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пустить коріння додуле, і свого плодá дасть угóру. 31 Бо з Єрусалиму виїде позостале, а рештки — від гори Сїону. Ревність Господа Саваота зробить це! 32 Тому так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста оцього, і туди він не кине стріли, і щитом її не попередить, і вала на нього не вїсипле! 33 Якою дорогою прийде, то нею повернеться, у місто ж оце він не ввійде, говорить Господь! 34 І це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мойого раба!“ 35 І сталося тієї ночі, і вийшов Ангел Господній, і забив в асирійському таборі сто й вісімдесят і п'ять тисяч. І повставали вони рано вранці, аж ось — усі мертві трупи! 36 А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся й осівся в Нїневії. 37 І сталося, коли він молився в домі Нісроха, свого бога, то Адраммелех та Шар'ецер убили його мечём, а самі втекли до краю Арабат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

20 Тими днями смертельно захворів був Єзекїя. І прийшов до нього Ісаїя, Амóсів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своїм домом, бо ти вмереш, а не відужаєш“. 2 А той відвернув обличчя своє до стіни, і помолився до Господа, говорячи: 3 „О, Господи, згадай же, що я ходив перед лицем Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очáх Твоїх“. І заплакав Єзекїя ревним плачём. 4 І сталося, Ісаїя не вийшов ще з середини міста, а до нього було Господнє слово, говорячи: 5 „Вернися, і скажеш до Єзекїї, володаря Мого народу: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву

твою, побачив Я сльозу твою! Ось Я виликую тебе, — третього дня зійдеш ти до Господнього дому! 6 І до днів твоїх Я додам п'ятнадцять літ, і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто ради Себе та ради раба Свого Давида“. 7 А Ісаї сказав: „Візьміть грудку фір“. І взяли й поклали на того гнояка, — і він відужав... 8 І сказав Єзекія до Ісаї: „Який знак, що Господь мене виликує, і що я третього дня зійду до Господнього дому?“ 9 І сказав Ісаї: „Ось тобі знак той від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: Чого хочеш, — щоб пішла тінь уперед на десять ступенів, чи щоб вернулася на десять ступенів?“ 10 І сказав Єзекія: „Легко тіні похилитися вперед на десять ступенів; ні, — а нехай тінь вернеться назад на десять ступенів!“ 11 І клікнув пророк Ісаї до Господа, і Він завернув тінь на ступенях, де вона спускалася на ступені Ахазові, на десять ступенів... 12 Того часу послав Беродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листá та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що Єзекія захворів. 13 І вислухав їх Єзекія, і показав їм усю скарбницю свою, — і срібло, і золото, і пáхощі, і добру оливу, і всю збройню свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм. 14 І прийшов пророк Ісаїя до царя Єзекії та й сказав до нього: „Щó говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли з далекого країу, з Вавилону“. 15 І той сказав: „Щó вони бачили в домі твоїм?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх“, 16 І сказав Ісаїя до Єзекії: „Послухай Господнього слова: 17 Ось приходять дні, і все, щó в домі твоєму, і що були зібрали батьки твої аж до цього дня, буде вичесене до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорить Господь! 18 А з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти породиш, декого заберуть, — і вони будуть євнухами в палатах вавилонського царя!“ 19 І сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“ 20 А решта діл Єзекії та вся лицарськість його, і як він зробив стáва та водотяга, і впровадив воду до міста, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 21 І спочив Єзекія зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Манасія.

21 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. А ім'я його матері — Хевці-Ваг. 2 І робив він зло в Господніх очах, за гидотою тих народів, яких Господь повиганяв з-перед обличчя Ізраїлевих синів. 3 І він знову побудував пагірки, що їх винищив був його батько Єзекія, і понаставляв жéртвників Ваалові, і зробив Астарту, як зробив був Ахав, Ізраїлів цар, і вклонявся всім небесним світілам та служив їм. 4 І побудував він жéртвники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі покладу Я Ім'я Своє!“ 5 І побудував він жéртвники для всіх

небесних світил на обох подвір'ях Господнього дому. 6 І він перепровадив свого сина через огонь, і гадав, і ворожив, і настановів викликувачів духів померлих та духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щóб гнівити Його. 7 І поставив він бовváна Астарті, якого зробив, у домі, про якого Господь сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навіки! 8 І більше не мандруватиме Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав їхнім батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, та ввесь Закóн, що наказав їм Мій раб Мойсей“. 9 Та не послухалися вони. І Манасія звів їх до того, щóб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед обличчя Ізраїлевих синів. 10 І говорив Господь через Своїх рабів пророків, кажучи: 11 „За те, що Манасія, цар Юдин, зробив ці гидоти, учинив гірше від усього, щó робили були аморéяни, що були перед ним, і ввів у гріх також Юду божка́ми своїми, 12 тому так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я наводжу таке зло на Єрусалим та на Юду, що в кожного, хто почує про це, задзвенить в обох вухах! 13 І протягну́ Я на Єрусалим мірку Самарії, та вагу Ахавового дому, і вітру Єрусалим, як витирають миску: витер і перевернув її догорі дном! 14 І Я покину останок наділу Мого, і дам їх у руку їхнім ворогам, і вони будуть на грабжі та на здобич для всіх їхніх ворогів, 15 тому, що вони робили зло в Моїх очах, і все гнівили Мене він дня, коли вийшли їхні батьки з Єгипту, й аж до дня цього!“... 16 А також Манасія пролив дуже багато невинної крóви, аж наповнив нею Єрусалим від входу до входу, окрім свого грíха, що ввів у гріх Юду, щóб чинити зле в Господніх очах. 17 А решта діл Манасії, та все, щó він зробив, і гріх його, яким він грішив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 18 І спочив Манасія з батьками своїми, і був похований в садку свого дому, в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Амóн. 19 Амóн був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. А ім'я його матері — Мешуллетет, дочка́ Харуца з Йотви. 20 І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. 21 І ходив він усією тією дорогою, якою ходив його бáтько, і служив тим бовváнам, яким служив батько його, і вклонявся їм. 22 І покинув він Господа, Бога батьків своїх, і не ходив Господньою дорогою. 23 І вчинили змову слуги Амона на нього, і вбили царя в його домі. 24 Та нарóд Краю перебив усіх змóвників на царя Амона. І народ настановив царем Краю замість нього сина його Йо́сію. 25 А решта діл Амона, усе, щó робив він, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 26 І поховали його в його гробі в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Йо́сія.

22 Йо́сія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. А ім'я його матері Єдида, дочка́ Адаї з Боккату. 2 І

робив він угодне в Господніх очах, і ходив усією дорогою свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. **3** І сталося вісімнадцятого року царя Йосії, послав цар Шафана, сина Ацалії, Мешулламового сина, писаря, до Господнього дому, говорячи: **4** „Піди до Хілкїї, первосвященника, і нехай перелічить те срібло, що знесене до Господнього дому, що зібрали від народу сторожі поро́га. **5** І нехай дадуть його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому домі, а ті нехай дадуть його тим, хто працює в Господньому домі, щоб направляти ушко́дження хра́му, — **6** тесляра́м, і будівничим, і муляра́м, щоб купувати дерево та тэсане ка́міння на напра́ву хра́му. **7** Тільки нехай не облїчуютьс́я з ними про те срібло, що да́не на їхню руку, бо чесно вони роблять“. **8** І сказав Хілкїя, первосвященик, до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі Книгу Зако́ну!“ І дав Хілкїя ту Книгу Шафанові, і той перечитав її. **9** І ввійшов писар Шафан до царя, і приніс цареві вістку, і сказав: „Раби твої віспали те срібло, що зна́йдене в домі, і дали його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому домі“. **10** І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священик Хілкїя дав мені книгу“. І Шафан перечитав її перед царем. **11** І сталося, як цар почув слова Книги Зако́ну, то роздер свої шати... **12** І наказав цар священникові Хілкїї, і Ахікамові, Шафановому синові, і Ахборові, Міхаїному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому слугі, говорячи: **13** „Ідіть, звернітьс́я до Господа про мене й про народ, та про всього Юду, про слова цієї зна́йденої книги. Великий бо гнів Господній, що запалився на нас за те, що батьки наші не слухалис́я слів цієї книги, щоб робити все, що написано про нас“. **14** І пішов священик Хілкїя, і Ахікам, і Ахбор, і Шафан, і Ася до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Тікви, сина Хархасового, стóброжа шат, — вона сиділа в Єрусалимі, на Новому Місті, — і говорили до неї. **15** А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: **16** Так говорить Господь: Ось Я наведу́ лихо на оце місце та на мешканців його, усі слова́ тієї книги, що читав Юдин цар, **17** за те, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, щоб гнівїти Мене всім ділом своїх рук. І розпаливс́я Мій гнів на це місце, — і він не погасне! **18** А Юдиному цареві, що послав вас звернутис́я до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — ті слова́, які ти чув: **19** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорївс́я перед Господнім лицем, коли почув, що Я говорив про це місце та про мешканців його, що вони стануть спусто́шенням та прокля́ттям, і що ти роздер шати свої та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **20** Тому́ то Я прилучу́ тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у мирі, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наводжу на оце місце“. І вони принесли́ цю вістку цареві.

23 А цар послав, і зібрали до нього всіх старшїх Юди та Єрусалиму. **2** І ввійшов до Господнього дому цар та кожен муж Юди, а з ним усі мешканці Єрусалиму, і священники, і пророки, і весь народ від малóго й аж до великого, і він прочитав до їхніх ушей усі слова́ Книги Заповіту, зна́йденої в Господньому домі. **3** І став цар на підвищенні, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додérжувати заповіді Його, і свідчення Його, і постанови Його всім серцем та всією душею, щоб виконати слова́ того заповіту, що написані в тій книзі. І весь народ пристав до заповіту. **4** І наказав цар Хілкїї, великому священникові, й іншим священникам та сторожа́м поро́га, щоб повинóсили з Господнього храму всі речі, зрблені для Ваала та для Астарті, та для всіх небесних світил. І він попалїв їх поза Єрусалимом на кедрóнських поля́х, а їхній поро́х відніс до Бет-Елу. **5** І він поскидав жерці́в, що їх понаставля́ли були Юдині царі, і що вони кадили на па́гірках по Юдиних містах та в око́лицях Єрусалиму, і кадили для Ваала, і для сонця, і для місяця, і для планет, і для всіх небесних світил. **6** І він виніс Астарту з Господнього дому поза Єрусалим до кедрóнської долини, та й спалив її в кедрóнській долині, і стер на поро́х, а її поро́х кинув на гробї звичайних людей. **7** І він порозбивав́ дома культу звододїйників, що були при Господньому домі, де жінкі ткали завісу для Астарті. **8** І він ви́провадив усіх священників з Юдиних міст, і опогáнив па́гірки, де священники кадили, від Гевї аж до Беер-Шевї, і порозбивав па́гірки брам, що були при вході брами Ісуса, зверхника міста, що лїворуч тому́, хто вхóдив до брами міста. **9** Але священники па́гірків не вхóдили до Господнього жертьвічника в Єрусалимі, а тільки їли прїсне серед своїх братів. **10** І він опогáнив місце стáвлення на огні, що в долині Гінномового сина, щоб ніхто не переводив через огонь сина свого та дочку свою для Молоха. **11** І він повідставляв коні, яких давали Юдині царі для сонця, від входу до Господнього дому, при кімнаті євнуха Нетан-Мелеха, що був у Парварімі, а колесніці сонця попалїв ув огні. **12** А жертьвічники, що були на даху́ Ахазової гóрниць, що поробили Юдині царі, та жертьвічники, що поробїв Манасія на двох подвїр'ях Господнього дому, цар порозбивав́. І він звїдти побїг, і кинув їхній поро́х до кедрóнського потóку. **13** А па́гірки, що навпроти Єрусалиму, правóруч гори Згуби, які побудував́ був Соломон, Ізраїлів цар, для Астарті, гидóти сидóнської, і для Кемота, гидóти моавської, і для Мілкома, гидóти Аммонових синів, цар поопогáновав. **14** І він порозбивав стовпи для богів, і постинав посвя́чені дере́ва, а їхнє місце напóвнив людськими кістка́ми. **15** А також жертьвічника, що в Бет-Елі, па́гірка, що зробив був Єровоам, син Неватів, що ввів у грїх Ізраїля, також жертьвічника цього та цього па́гірка він розбив, і спалив того па́гірка та стер на поро́х, і Астарту спалив. **16** І оберну́вся Йосїя, та й

побачив гробі, що були там на горі. І послав він, і позабирав кості з гробів, і попалив на жертівнику, — і опоганив його, за словом Господнім, яке кликав був Божий чоловік, що прорікав оці речі. 17 І сказав цар: „Що це за надгробок, що я бачу?“ А люди того міста сказали йому: „Це надгробок Божого чоловіка, що прийшов з Юдеї й прорік оці речі, які зробив ти на жертівнику в Бет-Елі“. 18 А він сказав: „Дайте йому спокій, — нехай ніхто не рухає костей його“. І зберегли його кості, кості того пророка, що прийшов був із Самарії. 19 А також усі домі пагірків, що по самарійських містах, що поробили були Ізраїлеві царі, щоб гнівити Господа, Йосія понищив, і зробив з ними те саме, що зробив у Бет-Елі. 20 І порізав він усіх священників пагірків, що були там, на жертівниках, і попалив на них людські кості, та й вернувся до Єрусалиму. 21 І наказав цар усьому народові, говорячи: „Справте Пасху для Господа, вашого Бога, як написано в оцій Книзі Заповіту“. 22 Бо не справлялася ця Пасха від днів суддів, що судили Ізраїля, по всі дні царів Ізраїлевих та царів Юдиних. 23 І тільки вісімнадцятого року царя Йосія справлялася Пасха для Господа в Єрусалимі. 24 А також викликачів духів померлих, і духів віщих, і домових божків, і бовванів, і всякі гидоти, що появилися в Юдинім краї та в Єрусалимі, повідніщував Йосія, щоб поставити слова Закбну, написані в книзі, що знайшов священник Хілкійя в Господньому домі. 25 А такого царя, як він, не було перед ним, що навернувся б до Господа всім своїм серцем, і всією душею своєю, і всією силою своєю, за всім Мойсеєвим Законом, і по ньому не повставав такий, як він. 26 Тільки не спинився Господь від ревності Свого великого гніву, яким запалився Його гнів на Юду за всі огрчення, якими гнівів Його Манасія. 27 І сказав Господь: „Також Юду відкину Я від лица Свого, як відкинув Я Ізраїля, і відкину це місто, яке вибрав, Єрусалим, та цей храм, про який Я сказав: Ім'я Моє буде там!“ 28 А решта діл Йосії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 29 За його днів пішов фараон Нехо, єгипетський цар, на асирійського царя, на річку Єфрат. І вийшов цар Йосія навпроти нього, та той убив його в Мегіддо, коли він побачив його... 30 І його раби повезли його мертвого з Мегіддо, і привезли його до Єрусалиму, і поховали його в гробівці його. А народ краю взяв Єгоахаза, сина Йосії, і помазали його, та й настановили його царем замість його батька. 31 Єгоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Еремії, з Лівні. 32 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили його батьки. 33 І фараон Нехо зв'язав його в Рівлі, в гаматському краї, щоб він не царював в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. 34 А царем настановив фараон Нехо Ел'якіма, сина Йосії, замість батька його Йосії, і змінив ім'я його на Єгояким. А

Єгоахаза він узяв, і той прибув до Єгипту та й помер там. 35 І Єгояким давав фараонові срібла та золота; тільки розклав це на край, щоб давати те срібло на фараонів наказ, — він стягав те срібло та золото з народу краю за оцінкою землі кожного, щоб віддати фараонові Нехо. 36 Єгояким був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Зевуда, дочка Педаї, з Руми. 37 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили батькі його.

24 За його днів прийшов Навуходонсор, цар вавилонський, а Єгояким був йому три роки невілляком, та потому збунтувався на нього. 2 А Господь послав на нього орди халдів, і орди сирійські, і орди моавські, та орди синів Аммона. І він послав їх на Юду, щоб вігубити їх за словом Господа, що Він говорив через рабів Своїх пророків. 3 Тільки на наказ Господа сталося це на Юду, щоб відкинути його від лица Його за гріхи Манасії, за все, що він робив, 4 а також за неповинну кров, яку він пролив, і наповнив Єрусалим неповинною кров'ю; і не хотів Господь простити. 5 А решта Єгоякімових діл, та все, що він робив, — ото вони описані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 6 І спочив Єгояким зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Єгояхін. 7 І більше вже не виходив єгипетський цар зо свого краю, бо вавилонський цар забрав усе від Єгипетського потоку аж до річки Єфрату, усе, що належало єгипетському цареві. 8 Єгояхін був віку вісімнадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Нехушта, дочка Елнатана, з Єрусалиму. 9 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив його батько. 10 Того часу прийшли до Єрусалиму раби Навуходонсора, царя вавилонського, і місто попало в облогу. 11 І прийшов Навуходонсор, вавилонський цар, на місто, а його раби облягали його. 12 І вийшов Єгояхін, цар Юдин, до вавилонського царя, він та мати його, і слуги його, і князі його, і євнухи його, — і вавилонський цар узяв його восьмого року свого царювання. 13 І позабирав він звідти всі скарби Господнього дому та скарби дому царєвого, і повідрубував всі золоті речі, які поробив був Соломон, цар Ізраїлів, у Господньому храмі, як говорив Господь. 14 І повиводив він увесь Єрусалим, і всіх князів, і всіх лицарів військових, — десять тисяч пішло до неволі, — і всіх тєслів та ковалів. Не позоставив нікого, окрім нужденного народу Краю... 15 І він вивів до Вавилону Єгояхіна та царєву матір, і царських жінок, і його євнухів, і видатних у краї, — усіх випровадив у неволю з Єрусалиму до Вавилону. 16 І всіх військових, сім тисяч, і тєслів та ковалів тисячу, усіх лицарів, що займалися війною, — вивів їх вавилонський цар у неволю до Вавилону. 17 А царем настановив вавилонський цар Маттанію, дядька Єгояхіна, замість нього, і переімнів ім'я його на Седекію. 18 Седекія був віку двадцяти

й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії з Лівні. 19 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояким. 20 Бо за Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, і Він відкинув їх від Свого лица. І Седекія збунтувався проти вавилонського царя.

25 І сталося дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця, прийшов Навуходонсор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборився проти нього, і побудували проти нього вала навколо. 2 І було місто в облозі аж до одинадцятого року царя Седекії. 3 Дев'ятого дня місяця настав сильний голод у місті, і не було хліба для народу краї. 4 І пробитий був пролім у му́рі міста, і всі воякі повтікали вночі дорогою брами між двома мурами, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. А цар утік дорогою в степ. 5 А халдейське військо погналося за царем, та й догнали його в ерихонських степах, а все його військо розпоробилося від нього. 6 І схопили царя, і відвели його до вавилонського царя до Рівли, і там його той засудив. 7 А синів Седекії зарізали на його очах, а очі Седекії він вибрав, і скував його двома мідяними кайданами, та й відвів його до Вавилону... 8 А п'ятого місяця, сьомого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходонсора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, слуга вавилонського царя. 9 І він спалив дім Господній та дім царевий, і всі домів в Єрусалимі, і кожен великий дім спалив огнем. 10 І мури навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі. 11 А решту народу, що позостався в місті, і тих, що перебігли до вавилонського царя, і решту простого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі. 12 А з бідноті Краю начальник царської сторожі позоставив декого за винарів та за рільників. 13 А мідяні стовпів, що в Господньому домі, і підстави, і мідяне море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і віднесли їхню мідь до Вави лону. 14 І гóрнята, і лопатки, і ножі, і ложки, і весь мідяний посуд, що вживається при службі, позабирали. 15 І кадильниці, і чаші, усе, що було золоте — забрав золото, а що було срібне — срібло взяв начальник царської сторожі. 16 Два стовпів, одне море та ті підстави, що Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для всіх цих речей! 17 Вісімнадцять ліктів високість одного стовпа й одна мідяна маковиця, а високість маковиці — три лікті, та мережка, і гранатові яблука на маковиці навколо, усе мідь. І для другого стовпа з мережкою — так само. 18 І начальник царської сторожі взяв Сераю, первосвященника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів порóга. 19 А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над

військовими, та п'ять чоловіка з тих, що бачать цареве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військових відділів, що записував народ краю до військових відділів, і шістдесят чоловіка з народу краї, що знаходилися в місті. 20 І позабирав їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівли. 21 І вдарив їх вавилонський цар, і повбивав їх у Рівлі, у гаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі. 22 А народ, що позостався в Юдиному краї, якого позоставив Навуходонсор, вавилонський цар, то настановив над ним Гедалію, сина Ахікама, Шафанового сина. 23 І почули всі військові зверхники, вони та люди, що вавилонський цар настановив Гедалію, то поприходили до Гедалії до Міцпи і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, син Кареахів, і Серая, син нетофатянина Танхумета, і Язанія, син маахатянина, вони та їхні люди. 24 І присягнув Гедалія їм та їхнім лю́дям, і сказав їм: „Не бійтеся бути підданими халдейцям, осядьте в Краї та служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре!“ 25 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, Елішамового сина, з царського насіння, та десять мужів із ним, і вдарили вони Гедалію, — і він помер, і юдеїв, і халдеїв, що були з ними в Міцпі. 26 І знявся весь наро́д, від малóго й аж до великого, та зверхники військ, і пішов до Єгипту, бо боявся халдеїв. 27 І сталося тридцятого й сьомого року неволі Єгояхіна, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцять сьомого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого запарювання, змилиувався над Єгояхіном, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. 28 І він говорив із ним ласкаво, і поставив трóна його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. 29 І змінив в'язничну одужу його, і він завжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. 30 А їжа його, їжа стала, видавалася йому від царя, щоденне щоденно, по всі дні його життя.

1 хроніки

1 Адам, Сиф, Енош, **2** Кенан, Магалал'їл, Яред, **3** Енох, Метушelah, Ламех, **4** Ной, Сим, Хам та Яфет. **5** Сини Яфетові: Гомер, і Маґог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тїрас. **6** А сини Гомерові: Ашкеназ і Дїфат, і Тоґарма. **7** А сини Яванові: Еліша й Таршіша, кіттяни й роданяни. **8** Сини Хамові: Куш і Міцраїм, Пут і Ханаан. **9** А сини Кушеві: Шева, і Хавїла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Рамині: Шева й Дедан. **10** А Куш породїв Німрода, — він зачав бути вѣлетом на землі. **11** А Міцраїм породив лудян, і анам'ян, і легав'ян, і нафтух'ян, **12** і патрусян, і каслух'ян, що вийшли звідти филистїмляни, і кафторян. **13** А Ханаан породив Сидона, свого первородженого, і Хета, **14** і євусеянина, і амореянина, і гїргашеянина, **15** і хїввееянина, і аркеянина, і сінеянина, **16** і арвадянина, і цемарянина, і хаматянина. **17** Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. Сини Арамові: і Уц, і Хул, і Гетер, і Мешех. **18** А Арпахшад породив Шалаха, а Шалах породив Евера. **19** А Еверові народилося двоє синів, — ім'я одному Пелеґ, бо за його днів була поділена земля, а ім'я брата його — Йоктан. **20** А Йоктан породїв Алмодада, і Шелефа, і Хацармавета, і Єраха, **21** і Гадорама, і Узала, і Дїклу, **22** і Евала, і Авїмаїла, і Шеву, **23** і Офіра, і Хавїлу, і Йовава, — усі вони сини Йоктанові. **24** Сим, Арпахшад, Шелах, **25** Пелеґ, Реу, **26** Серуг, Нахор, Терах, **27** Аврам, він же Авраам. **28** Сини Авраамові: Ісак та Ізмаїл. **29** Оце їхні нащадки: первороджений Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбеїл, і Мівсам, **30** Мішма, і Дума, Масса, Хадад, і Тема, **31** Єтур, Нафіш, і Кедема, — оце вони сини Ізмаїлові. **32** А сини Кетури, Авраамової наложниці: вона породила Зїмрана, і Йокшана, і Медана, і Мідїяна, і Ішбака, і Шуаха. А Йокшанові сини: Шева й Дедан. **33** А Мідїянові сини: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авїда, і Елдаа, — ці всі сини Кетури. **34** А Авраам породив Ісака. Ісакові сини: Ісав і Ізраїль. **35** Ісавові сини: Еліфаз, Реуїл, і Єуш, і Йялам, і Кора. **36** Сини Еліфазові: Теман і Омар, Цефі й Гатам, Кеназ і Тїмна, і Амалїк. **37** Сини Реуїлові: Нахат, Зерах, Шамма й Мізза. **38** А сини Сеїрові: Лотан, і Шовал, і Цїв'он, і Ана, і Дїшон, і Єцер, і Дїшан. **39** А сини Лотанові: Хорї, і Гомам, і Ахот, Лотан, Тїмна. **40** Сини Шовалові: Ал'ян, і Манахат, і Евал, Шефі, і Онам. А сини Цїв'онові: Аїя й Ана. **41** А сини Анїні: Дїшон. А сини Дїшонові: Хамран, і Ешбан, і Їтран, і Керан. **42** Сини Єцерові: Білган, і Зааван, Яакан. Сини Дїшонові: Уц та Аран. **43** А оце царі, що царювали в Едóмовому краї перед зацарюванням царя в Ізраїлевих синів: Бела, Беорів син, а ім'я його міста — Дїнгава. **44** І помер Бела, а замість нього зацарював Йовав, Зерахів син з Боцри. **45** І помер Йовав, а замість нього зацарював Хушам із краю теманянина. **46** І помер Хушам, а замість нього зацарював Гадад, Бедадів син, що побив був Мідїяна на Моавському полі, а ім'я

місту його Авїт. **47** І помер Гадад, а замість нього зацарював Самла з Масреки. **48** І помер Самла, а замість нього зацарював Саул з Рехевот-Ганнагару. **49** І помер Саул, а замість нього зацарював Баал-Ханан, син Ахборів. **50** І помер Баал-Ханан, а замість нього зацарював Гадад, а ім'я його міста — Раї, а ім'я жінки його — Меґетав'їл, дочка Матреда, дочкі Ме-Заґавової. **51** І помер Гадад. І були потому провідники Едому: провідник Тїмна, провідник Ал'я, провідник Єтет, **52** провідник Оґолївама, провідник Ела, провідник Пінон, **53** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **54** провідник Маґдїїл, провідник Ірам, — оце провідники Едому.

2 Оце Ізраїлеві сини: Рувїм, Симеон, Левїї, і Юда, Іссахар, і Завулон, **2** Дан, Йосип, Венїямїн, Нефталїм, Гад і Асїр. **3** Юдині сини: Ер, і Онан, і Шела, — троє народилися йому від ханаанїянки Бат-Шуї. І був Ер, Юдин перворóджений, нечестивий в очах Господа, — і Він забив його. **4** А Тамар, невістка його, породила йому Пѣреца та Зѣваха, — усіх Юдиних синів п'ятеро. **5** Сини Перецові: Хецрон та Хамул. **6** А сини Зерахові: Зїмрі, і Етан, і Геман, і Калкол, і Дера, — усіх їх п'ятеро. **7** А Кармїеві сини: Ахар, що напровадив бїду на Ізраїля, що спроневірився в заклїтті. **8** А сини Етанові: Азарїя. **9** А сини Хецронові, що народилися йому: Єрахмеїл, і Рам, і Келувай. **10** А Рам породїв Амїнадава, а Амїнадав породив Нахшона, начальника синів Юдиних. **11** А Нахшон породив Салму, а Салма породив Боаза, **12** а Боаз породив Оведа, а Овед породив Ессїя. **13** А Ессїї породив свого перворóдженого Елава, і Авїнадава другого, і Шїм'у третього, **14** Натанїїла четвертого, Раддая п'ятого, **15** Оцема шостого, Давїда сьомого. **16** А їхні сестри: Церуя й Авїдаїл. А Церуїні сини: Авшай, і Йоав, і Аса-Ел, — усіх троє. **17** А Авїгаїл породила Амасу, а батько Амасин — ішмеєлянин Єтер. **18** А Калев, Хецронів син, породив зо своєю жінкою Азувою та з Ерїот дїтей. А оце сини її: Єшер, і Шовав, і Ардон. **19** І померла Азува, а Калев узав собі Ефрату, і вона породила йому Хура. **20** А Хур породив Урі, а Урі породив Бецалїїла. **21** А потому прийшов Хецрон до дочкі Махіра, Гїлеадового батька, і він узав її, — а він був віку шостидесяти років, — і вона породила йому Сегува. **22** А Сегув породив Яїра, і він мав двадцять і три місті в гїлеадському краї. **23** Але Гешур та Арам забрали від них Яїрові оселї, Кенат та залежні від нього міста, шїстдесят міст. Усе це сини Махіра, Гїлеадового батька. **24** А по Хецроновї смерті прийшов Калев до Єфраті, і Хецронова жінка Авїя породила йому Ашхура, батька Текої. **25** А сини Єрахмеїла, Хецронового перворóдженого, були: перворóджений Рам, і Буна, і Орен, і Оцем, Ахїя. **26** І булї в Єрахмеїла інша жінка, а ім'я її Атара, — вона мати Онама. **27** А сини Рама, Єрахмеїлового перворóдженого, були: Маац, і Ямін, і Екер. **28** А сини Онамові були: Шаммай,

і Яда. А сини Шаммая: Надав та Авішур. **29** А ім'я Авішуровій жінці — Авіаїл, і вона породила йому Ахбана та Моліда. **30** А сини Надавові: Селед та Аппаїм, а Селед помер без дітей. **31** А сини Аппаїмові: Їш'ї, А сини Їш'ї: Шешан. А сини Шешанові: Ахлай. **32** А сини Яди, Шаммаєвого брата: Єтер і Йонатан. І помер Єтер без дітей. **33** А Йонатанові сини: Пелет, і Заза, — оце були сини Єрахмеїлові. **34** А в Шешана не було синів, а тільки дочки. Був у Шешана раб єгиптянин, а ім'я йому Ярха. **35** І дав Шешан рабові своєму Ярсі свою дочку за жінку, і вона породила йому Аттая. **36** А Аттай породив Натана, а Натан породив Завада, **37** А Завад породив Ефлала, а Ефлал породив Оведа. **38** А Овед породив Єгу, а Єгу породив Азарію, **39** а Азарія породив Хелеца, а Хелец породив Ел'асу. **40** А Ел'аса породив Сісмая, а Сісмая породив Шаллума. **41** А Шаллум породив Єкамію, а Єкамія породив Елішаму. **42** А сини Калева, Єрахмеїлового брата: Меша, його первороджений, він батько Зіфа. І сини Мареші, Хевронового батька. **43** А Хевронові сини: Корах, і Таппуах, і Рекем, і Шама. **44** А Шама породив Рахама, Єракеамового батька, а Рекем породив Шаммая. **45** А сини Шаммаєві: Маон, а Маон був основник Бет-Цуру. **46** А Ефа, налбжниця Калева, породила Харана, і Моцу, і Газеза. А Харан породив Газеза. **47** А сини Єгдаєві: Реґем, і Йотам, і Ґешан, і Фелет, і Ефа, і Шааф. **48** Калєвова налбжниця Мааха породила Шевера та Тірхату. **49** І породила вона Шаафа, батька Мадманни, Шеву, батька Махбени, та батька Гів'и. А дочка Калєвова — Ахса. **50** Оце були сини Калева, сина Гура, первородженого Ефраги: Шовал, батько Кір'ят-Єаріму, **51** Салма, батько Вифлєема, Гарєф, батько Бет-ґадєру. **52** У Шовала, батька Кір'ят-Єаріму, були сини: Гарое, Хаці-ґамменухот. **53** А роди Кір'ят-Єаріма: Їтрянї, путяни, шуматяни, мішраяни, — від них пішли цор'ятяни та ештауляни. **54** Сини Салміні: Бет-Лехем, і нетофаляни, Атрот, Бет-Іоав, і хаці-ґаммонахтяни, цоряни. **55** А роди писарів, мешканців Ябецу, тір'ятяни, шім'ятяни, сухатяни, — вони кіняни, що походять від Хамата, батька Бет-Рєхавового.

3 А оце були Давидові сини, що народилися йому в Хевроні: первороджений — Амнон, від ізреел'тянки Ахіноам; другий — Даниїл, від кармелітянки Авігаїл; 2 третій — Авесалом, син Маахи, дочки Талмая, царя ґешурського; четвертий — Адонія, син Хаґгіт; 3 п'ятий — Шефатія, від Авітал; шостий — Їтреам, від жінки його Еглі; 4 шестеро народжено йому в Хевроні. І царював він там сім років і шість місяців, а тридцять і три роки царював в Єрусалимі. **5** А оці народилися йому в Єрусалимі: Шім'а, і Шовав, і Натан, і Соломон, — четверо від Вірсавії, Амміїлової дочки, **6** і Ївхар, і Елішама, і Еліфалет, **7** і Ноґаг, і Нефєг, і Яфія, **8** і Елішама, і Еліяда, і Еліфелет, — дєв'ятеро. **9** Усе це Давидові сини, окрім синів налбжниць та сестри їх Тамари. **10** А син Соломонів — Рєхав'ам, його син

Авія, його син — Аса, його син — Йосафат, **11** його син — Йорам, його син — Ахазія, його син — Йоаш, **12** його син — Амація, його син — Азарія, його син — Йотам, **13** його син — Ахаз, його син — Хізкія, його син Манасія, **14** його син — Амон, його син — Йосія. **15** А сини Йосії: перворбджений — Йоханан, другий — Єґояким, третій — Седекія, четвертий — Шаллум. **16** А сини Єґоякимові: Єхонія — син його, та син його Седекія. **17** А сини Єхонії: Ассір, Шеал'тіїл, син його, **18** і Малкірам, і Педая, і Шен'аццар, Єкам'я, Гошама, і Недав'я. **19** А сини Педаї: Зоровавель і Шім'ї. А сини Зоровавеля: Мешуллам, і Хананія, і сестра їхня Шеломіт, **20** і Хашува, і Оґел, і Верех'я, і Хасад'я, Юшав-Хесед, п'ятеро. **21** А син і Хананії: Пелатія та Ешая, сини Рефаї, сини Арнонові, сини Овадії, сини Шеханії. **22** А сині Шеханії: Шема. А сині Шемаї: Хаттиш, і Їґ'ал, і Баріах, і Неарія, і Шафат, — шєстеро. **23** А син і Неарії: Ел'йоенаї, і Хізкія, і Азрікам, — троє. **24** А сини Ел'йоенаєві: Годав'я, і Ел'яшів, і Пелая, і Аккув, і Йоханан, і Делая, і Анані, — сємеро.

4 Сини Юдіні: Перец, Хецрон, і Кармі, і Хур, і Шовал. **2** А Реая, син Шовалів, породив Яхата, а Яхат породив Ахуман та Лахада, — оце роди цор'ятяни. **3** А оці Аві-Етамові: Їзреел, і Їшма, і Їдбаш, а ім'я їхній сестрі — Гаццеллпоні. **4** А Пєнуїл — батько Ґедора, а Езер — батько Хуші. Оце сини Хура, Єфремового перворбдженого, батька Вифлєему. **5** А в Ашхура, батька Текої, були дві жінки: Хел'а та Наара. **6** І породила йому Наара Ахуззама, і Хефера, і Темені, і Ахаштарі, — оце сині Наарині. **7** А сини Хел'ині: Церет, і Цохар, і Етнан. **8** А Коц породив Анува, і Гаццовєву, і роди Ахархела, сина Гарумового. **9** А Ябец був поважаний більше від своїх братів, і мати його назвала йому ім'я Ябец, говорючи: Я породила його в болісті. **10** І кликнув Ябец до Бога Ізраїлевого, говорючи: „Жоли б Ти, благословляючи, поблагословив мене, і побільшив границю мою, і рука Твоя була зо мною, і зробив охорону від лиха, щоб не засмучувати мене!“ І Бог послав, чоґо він просив. **11** А Кєлув, брат Шухи, породив Мєхіра, — він батько Ештона. **12** А Ештон породив Бет-Рафу, і Пасєаха, і Техінну, батька міста Нахаша. Це люди Рєхи. **13** А сини Кєназа: Огніїл та Сєрая. А сини Огніїлові: Хатат. **14** А Меонотай породив Офру, а Сєрая породив Ява, батька Ремісничої Долини, бо вони були ремісники. **15** А сини Калева, Єфуннеєвого сина: Іру, Ела та Наам. А Елин син — Кєназ. **16** А сини Єґаллел'їлові: Зіф і Зіфа, Тір'я й Асар'їл. **17** А сини Езри: Єтер, і Мєред, і Ефєр, і Ялон. А оце сини Біґ'ї, фараонової дочки, що взяв Мєред; і вона зачала й породила Мір'яма, і Шаммая, і Їшбаха, батька Ештемої. **18** А жінка його юдєянка породила Єреда, батька Ґедору, і Хєвера, батька Сохо, і Єкутіїла, батька Заноаха. **19** А сини жінки Ґодії, сестри Нахама, батька ґарм'янина Кеїли та маахатянина Ештемоа, **20** а сини Симеонові: Амнон, і Рінна, Бен-Ханан, і Тїлон. А сини

Іш'ї: Зохет та Бен-Зохет. 21 Сини Шели, Юдиного сина: Ер, батько Лехи, і Лада, батько Мареші, і роди дому робітників віссону, з дому Ашбеа. 22 І Йокін, і люди Козеви, і Йоаш, і Сараф, що володіли Моавом, і Яшуві-Лехем. Та це справи стародавні. 23 Вони були ганчарі, і замешкували садкі та городи; вони жили там у царя для його роботи. 24 Сини Симеонові: Немуїл, і Ямім, Ярів, Зерах, Саул, 25 його син — Шаллум, його син — Мівсам, його син — Мішма. 26 А сини Мішми: Хаммуїл — син його, його син — Заккур, його син — Шім'ї. 27 А в Шім'ї було шістнадцять синів та шість дочок, а брати його не мали багатьох синів, і не помножили ввесь свій рід так, як сини Юдині. 28 І осілися вони в Беер-Шеві, і в Моладі, і в Хацар-Шуалі, 29 і в Білзі, і в Ецемі, і в Толаді, 30 і в Бетуїлі, і в Хормі, і в Ціклагу, 31 і в Бет-Маркавоті, і в Хацар-Сусімі, і в Бет-Бір'ї, і в Шаараїмі, — оце їхні міста аж до запарювання Давидового. 32 А їхні осаді: Етам, і Аїн, Ріммон, і Тохен, і Ашан, — п'ятеро міст. 33 А всі їхні осаді, що навколо тих міст, аж до Баалу; це місця їх оселення та родоводи їх про них. 34 А Мешовав, і Ямлех, і Йоша, син Амації, 35 і Йоїл, і Егу, син Йошів'ї, сина Сераї, сина Асілового, 36 і Еліюенай, і Якова, і Шохая, і Асяя, і Адїїл, і Есіміїл, і Беная, 37 і Зіза, син Шіфі'ї, сина Аллона, сина Єдаї, сина Шім'ї, сина Шемаї. 38 Це ті, що входять в іменá князів у свої роди, а дім своїх батьків сильно розмножили. 39 І пішли вони до Мево-Гедору, аж до східнього боку долини, щоб пошукати пасовиська для своїх отар. 40 І знайшли вони пасовисько сите та добре, а той край був просторий, і тихий та спокійний, бо від Хама походили ті, що сиділи там колись. 41 І пішли ці, записані іменами за днів Єзекії, царя Юдиного, і розбіли їхні намети там, і побили меїнітів, що були знайдені там, що їх учинили закляттям аж до цього дня, й осілися замість них, бо там пасовисько для їхньої дрібної худоби. 42 А з них, з Симеонових синів, пішли на гору Сеїр п'ять сотень чоловіка, а Пелатія, і Неарія, і Рефая, і Уззіїл, сини Іш'ї, були на чолі їх. 43 І вони побили остáнок урятованих Амаліка, й осілися там аж до цього дня.

5 А сини Рувіма, Ізраїлевого первородженого, — бо він первороджений, та за збезчещення ним ложа свого батька перворідство було дане сином Йосипа, сина Ізраїлевого, та вони не могли приписатися до перворідства. 2 Бо Юда став найсильнішим серед братів своїх, і князем, сильнішим від нього, а перворідство досталося Йосипові. 3 Сини Рувіма, Ізраїлевого первородженого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі. 4 Йоїлові сини: Шемая — син його, його син Гог, син його — Шім'ї, 5 син його Міха, син його — Реая, син його — Баал, 6 син його Беера, якого вигнав Тіллегат-Пілнеесер, цар асирійський. Він був начальником Рувімівців. 7 А браті його, за його родами, у приписувані за потómством їх, були: голова Єїл, і Захарій, 8 і Бела, син Азаза, сина Шеми, Йоїлового

сина, — він сидів в Ароері й аж по Нево та Баал-Меон. 9 А на схід він сидів аж до виходу на пустиню від річки Ефрат, бо їхні чéреди в гілеадському краї стали числєнні. 10 А за Саулових днів вони провадили війну з агарянами, і ті впали в їхні руки, а вони сиділи в їхніх намєтах на всім просторі на схід від Гілеаду. 11 А Гадові сини сиділи навпроти них у башáнському краї аж до Салхи. 12 Йоїл — голова, а Шафам — другий, і Янай, і Шафат у Башані. 13 А їхні брáтты за домáми своїх батьків: Михаїл, і Мешуллам, і Шева, і Йоїрай, і Якан, і Зія, і Евер, — семеро. 14 Оце сини Авіхаїла, сина Хурі, сина Яроаха, сина Гілеада, сина Михаїла, сина Єшішая, сина Єхдо, сина Буза. 15 Ахі, син Авдіїла, сина Гуніевого, голові дому батьків їх. 16 І сиділи вони в Гілеаді, в Башані та в залежних від нього містах, та в усіх пасовиськах Шарону, на місця виходу їх. 17 Усі вони були переписані в днях Йоама, Юдиного царя, та в днях Єровоама, царя Ізраїлевого. 18 Синів Рувима, і гадян, і половини Манасїїного племені, людей військових, що носять щита й меча та натягують лука, та віпрактикуваних у війні — було сорок і чотири тисячі і сім сотень і шістдесят, що виходили з військом. 19 І провадили вони війну з агарянами, і з Ітуром, і з Нафішем, і з Нодавом. 20 І данá була їм поміч на них, і віддани були в їхню руку ті агаряни та всі, що з ними, бо вони кликали до Бога в бою, і Він був ублаганий, бо вони надїялися на Нього. 21 І вони зайняли їхні чéреди: їхніх верблюдів п'ятдесят тисяч, і дрібної худоби двісті й п'ятдесят тисяч, і ослів дві тисячі, а людських душ — сто тисяч. 22 Бо трупів попадало багато, бо від Бога була ця війна. І сиділи вони на своєму місці аж до неволі. 23 А сини половини Манасїїного племені сиділи в краю від Башану аж до Баал-Хермону й Сеніру та горі Гермону. Вони розмножилися. 24 А оце гóлови домів їхніх батьків: і Ефер, і Іш'ї, і Еліїл, і Азріїл, і Їрмея, і Годавія, і Яхдіїл, — мужі відважні, мужі славні, гóлови домів їхніх батьків. 25 Та спроневірилися вони Богові своїх батьків, і блудили за богами народів Краю, яких Бог вигубив перед ними. 26 І Бог Ізраїлів збудив духа Пула, царя асирійського, і духа Тілленат-Піл'несера, царя асирійського, і він виселив їх, Рувімівців і Гадівців та половину Манасїїного племені, і запровадив їх у Халах, і Хавор, і Хару, та до річки Гозан, і вони там аж до цього дня.

6 Левієві сини: Гершон, Кегат і Мерарі. 2 А сини Кегатові: Амрам, Їцхар, Хеврон, і Уззіїл. 3 А сині Амрамові: Аарон, і Мойсєй, і Міріям. А сини Ааронові: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. 4 Елеазар породив Пінхаса, Пінхас породив Авішую, 5 а Авішуя породив Буккі, а Буккі породив Уззі. 6 А Уззі породив Зерахію, а Зерахія породив Мерайота. 7 Мерайот породив Амарію, а Амарія породив Ахітува. 8 А Ахітуд породив Садока, а Садок породив Ахімааца. 9 А Ахімаац породив Азарію, а Азарія породив Йоханана. 10 А Йоханан породив Азарію, — це той, що був священником у Господньому

домі, якого вибудував Соломбн в Єрусалимі. 11 І Азарія породив Амарію, а Амарія породив Ахітува. 12 А Ахітув породив Садока, а Садок породив Шаллума. 13 А Шаллум породив Хілкійю, а Хілкійя породив Азарію. 14 А Азарія породив Сераю, а Серая породив Єгоцадака. 15 А Єгоцадак пішов до неволі, коли Господь вивів Юду та Єрусалим через Навуходно́сора. 16 Сини Левієві: Гершом, Кегат та Мерарі. 17 А оце ймення Гершомових синів: Лівні та Шім'ї. 18 А сини Кегатові: Амрам, і Їцхар, і Хеврон, і Уззіл. 19 Сини Мерарієві: Махлі та Муші. А оце Левієві рбди за їхніми батьками: 20 у Гершома: Лівні його син, син його Яхат, його син — Зімма, 21 його син — Йоах, його син — Іддо, його син — Зерах, його син — Сатрай. 22 Сини Кегатові: Аммінадав — син його, його син — Корах, син його — Ассір, 23 син його — Елкана, син його — Ев'ясаф, син його — Ассір, 24 син його — Тахат, син його — Уріїл, син його Уззія та Саул — син його. 25 А сини Елкани: Амасай та Ахімот. 26 Елкана — його син, Цофай — син його, і Нахат — син його, 27 Еліяв — син його, Єрохам — син його, Елкана — син його. 28 А Самуїлові сини: перворбджений Йоїл, а другій Авійя. 29 Сини Мерарієві: Махлі, його син — Лівні, його син — Шім'ї, його син Узза, 30 син його — Шім'а, син його — Хаг'їя, син його — Асая. 31 А оце ті, яких Давид поставив для співання в Господньому домі, від часу миру ковчега. 32 І вони служили перед скинією, скинією заповіту, піснею, аж поки Соломон не збудував Господнього дому в Єрусалимі. І вони ставали, за уставом своїм, на свою службу. 33 А оце ті, що стояли, та їхні сини: співак Геман, син Йоїла, сина Самуїла, 34 сина Елкани, сина Єрохама, сина Еліїла, сина Тоаха, 35 сина Цуфа, сина Елкани, сина Махата, сина Амасая, 36 сина Алкани, сина Йоїла, сина Азарії, сина Цефанії, 37 сина Тахата, сина Ассіра, сина Ев'ясафа, сина Кораха, 38 сина Їцхара, сина Кегата, сина Леві, сина Ізраїля. 39 А брат його Асаф, що стояв на правиці його: Асаф був сином Берехії, сина Шім'ї, 40 сина Михаїла, сина Баасеї, сина Малкійї, 41 сина Етні, сина Зераха, сина Адаї, 42 сина Етана, сина Зіммі, сина Шім'ї, 43 сина Йахата, сина Гершома, сина Леві. 44 А сини Мерарі, брати їхні на лівиці: Етам, син Кіші, сина Авді, сина Маллуха, 45 сина Хашав'ї, сина Амації, сина Хілкійї, 46 сина Амці, сина Бані, сина Шамері 47 сина Махті, сина Муші, сина Мерарі, сина Леві. 48 А брати їх Левити дані на всяку роботу скинії Божого дому. 49 А Аарбн та сини його палили на жертвнику цілопалення та на кадильному жертвнику, і були на всяку роботу Святого Святих, та на очіщення Ізраїля, згідно зо всім тим, що наказав був Мойсей, раб Божий. 50 А оце Аарбнів сини: Елеазар — син його, його син — Пінхас, його син — Авішуя, 51 його син — Буккі, його син — Уззі, його син — Зерахія, 52 його син — Мерайот, його син — Амарія, його син — Ахітув, 53 його син — Садбк, його син — Ахімаац. 54 А оце місце їхнього сидіння за їхніми осадами, в їхніх границях, синам Аарбнбвм, з роду Кегатівців, бо для них був такий жереббк.

55 І дали їм Хеврбн в Юдиному краї, та пасовійська його навколо нього. 56 А міське поле та осадн його дали Калеву, синові Ефунне. 57 А Ааронбвм синам дали міста схбвища: Хеврбн, і Лівну та її пасовійська, і Яттїр, і Ештемоа та пасовійська його, 58 і Хїлен та пасовійська йогоб, Девїр та пасовійська йогоб, 59 і Ашон та пасовійська його, і Бет-Шемеш та пасовійська його. 60 А з племенн Веніяминогого: Геву та пасовійська її, і Алетет та пасовійська його, і Анатот та пасовійська його, — усіх їхніх міст в їхніх родах — тринадцять міст. 61 А Кегатовим синам, позосталим із роду племенн, дано з половинн племенн, племенн Манасїїного, жереббкм десять міст. 62 А Гершомбвм синам, за їхніми рбдами, з племенн Іссахарового, і з племенн Асірового, і з племенн Нефталїмового, і з племенн Манасїїного в Башанї дано тринадцять міст. 63 Синам Мерарієвм за рбдами їх із племенн Рувїмового, і з племенн Гадового, і з племенн Завулоногого дано за жереббкм дванадцять міст. 64 І дали Ізраїлевї сини Левитам ті міста та їхні пасовійська. 65 Вони дали жереббкм із племенн Юдиних синів, і з племенн Симеонбвм синів, і з племенн Веніяминових синів ті міста, що їх вони назвали іменами. 66 А щодо тих, що з родів Кегатових синів, то міста границь їх були від Ефремового племенн. 67 І дали їм міста схбвища: Сихем та пасовійська його, в Ефремових горах, і Гезер та пасовійська його, 68 і Йокмеам та пасовійська його, і Бет-Хорон та пасовійська його, 69 і Аїялон та пасовійська його, і Гат-Рїммон та пасовійська його. 70 А з половинн Манасїїного племенн: Анер та пасовійська його, і Біл'ам та пасовійська його, за рбдами позосталих Кегатових синів. 71 Гершомбвм синам із роду половинн Манасїїного племенн: Голан у Башанї та пасовійська його, і Аштарот та пасовійська йогоб. 72 А з Іссахарового племенн: Кедеш та пасовійська йогоб, і Доврат та пасовійська йогоб, 73 і Рамот та пасовійська йогоб, і Анем та пасовійська йогоб. 74 А з Асірового племенн: Машал та пасовійська його, і Авдон та пасовійська його, 75 і Хукок та пасовійська його, і Рехов та пасовійська йогоб. 76 А з племенн Нефталїмового: Кедеш у Галїлі та пасовійська його, і Хаммон та пасовійська його, і Кїр'ятаїм та пасовійська його. 77 А позосталим Мерарієвм синам із Завулоногого племенн: Рїммон та пасовійська його, Фавор та пасовійська його. 78 А з другого боку Йордану при Ерихбні, на схід від Йордану, з Рувїмового племенн: Бецер на пустинї та пасовійська його, і Ягца та пасовійська її, 79 і Кедемот та пасовійська його, і Мефаат та пасовійська його. 80 А з Гадового племенн: Рамот у Гїлеадї та пасовійська його, і Маханаїм та пасовійська його, 81 і Хешбон та пасовійська його, і Язїр та пасовійська його,

7 А Іссахаровї сини: Тола, і Пуа, Яшув і Шїмрон, — четверо. 2 А Толїні сини: Уззі, і Рефая, і Еріїл, і Яхмай, і Ївсам, і Самуїл, — голови їхніх батьківських

домів Толя, хоробрі воякі своїх родів. Число їх за Давидових днів — двадцять і дві тисячі і шість сотень. **3** А сини Уззі: Ізрахія. А сини Ізрахії: Михаїл, і Овадія, і Йойл, Ішшійя, — п'ятеро, вони всі голови. **4** А в них, за їхніми нащадками, за домом їхніх батьків, були бойові військові ватаги, тридцять і шість тисяч, бо вони мали багато жінок та синів. **5** А їхніх братів по всіх Іссахарових родах, хоробрих вояків, було вісімдесят і сім тисяч, — усі вони переписані. **6** Веніямін: Бела, і Бекер, і Едіяїл, — троє. **7** А сини Белині: Ецфон, і Уззі, і Уззіїл, і Єрімот, і Ірі, — п'ятеро голів батьківських домів, хоробрі воякі. А в родоводах їх — двадцять і дві тисячі тридцять і чотири. **8** А сини Бехерові: Земира, і Йоаш, і Еліезер, і Еліоенай, і Омрі, і Єремот, і Авійя, і Анатот, і Алемет, — усе це Бехерові сини. **9** А в родоводах їх, за їхніми нащадками, головами дому їхніх батьків, хоробрих вояків, — двадцять тисяч і двісті. **10** А сини Едіяїлові: Білган. А сини Білганові: Єуш, і Веніямин, і Егуд, і Кенаана, і Зетан, і Таршіш, і Ахішахар. **11** Усіх цих Едіяїлових синів, за головами дому батьків, хоробрих вояків, було сімнадцять тисяч і двісті, що виходили з військовим відділом на війну. **12** І Шуппім, і Хуппім, сини Іра, Хушім — син Ахера. **13** Сини Нефталимові: Яхціїл, і Гуні, і Єцер, і Шаллум, — сини Білги. **14** Сини Манасіїні: Асріїл, якого породила його наложниця арамітка; вона породила й Махіра, Гілеадового батька. **15** А Махір узяв жінку для Хуппіма та Шуппіма, а ім'я його сестрі Мааха, а ім'я другому — Целофхад. А в Целофхада були тільки дочки. **16** І породила Мааха, Махірова жінка, сина, і назвала ім'я йому Переш, а ім'я братові його — Шареш. А його сини — Улам і Рекем. **17** А Уламові сини: Бедан. Оце сини Гілеада, сина Махіра, сина Манасіїного. **18** А сестра його Молахет породила Ішгода, і Авіезера, і Махлу. **19** А сини Шеміди були: Ахія, і Шехем, і Ліхкі, і Аніям. **20** А сини Єфремові: Шутелах, і Веред, син його, і син його Тахат, і син його Ел'ада, і син його Тахат, **21** і син його Завад, і син його Шутелах, і Езер, і Ел'ад. І повбивали їх люди Гату, народжені в Краю, бо вони зійшли були забрати їхні чєреди. **(questioned)** **22** І був у жалобі їх батько Єфрем численні дні, а брати його приходили розважати його. **23** І ввійшов він до жінки своєї, і зачала вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Берія, бо зло було в домі його. **24** А дочка його — Шеера. І вона збудувала Бет-Хорон долішній і горішній та Уззен-Шееру. **25** І син його Рефак, і Решеф, і син його Телах, і син його Тахан, **26** син його Ладан, син його Аммігуд, син його Елішама, **27** син його Нон, син його Ісус. **28** А їхня послість та місця їхнього осєлення — Бет-Ел та належні йому міста, а на схід — Нааран, а на захід — Гезер та належні йому міста, і Сихем та належні йому міста, аж до Айї та належних йому міст. **29** А на руки Манасіїних синів: Бет-Шеан та належні йому міста, Танах та належні йому міста, Меріддо та належні йому міста, Дор та належні йому міста, — у них сиділи сини Йосипа, Ізраїлевого сина. **30** Сини

Асирові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Берія, та сестра їх Серах. **31** А сини Беріїні: Хевер і Малкіїл, — він батько Бірзаїта. **32** А Хевер породив Яфлета, і Шомера, і Хотаму, і сестру їх Шую. **33** А сини Яфлетові: Пасах, і Бімхал, і Ашват, — оце сини Яфлетові. **34** А сини Шемерові: Ахі і Рогат'га, Яхебба та Арам. **35** А сини Гелема, його брата: Цофак, і Їмна, і Шелеш, і Амал. **36** Сини Цофахові: Суах, і Харнефер, і Шуал, і Бері, і Їмра, **37** Бецер, і Год, і Шамма, і Шілша, і Їтран, і Беера. **38** А сини Єтерові: Ефунне, і Піспа, і Ара. **39** А сини Улли: Арах, і Ханніїл, і Ріція. **40** Усе це Асирові сини, голови батьківських домів, вибрані лицарі воякі, голови начальників. А в родовідних книгах військових записано, число їхніх людей було — двадцять і шість тисяч.

8 А Веніямин породив первородженого свого Белу, другого — Ашбелу, і третього — Ахраха, 2 четвертого — Наху, і п'ятого — Рафу. **3** А в Бели були сини: Аддар, і Гера, і Авігуд, **4** і Авішуя, і Нааман, і Ахоах, **5** і Гера, і Шефуфан, і Хурам. **6** А оце сині Ехудові, — вони були голови дому батьків, мешканців Гєви, та переселено їх до Манахату: **7** і Нааман, і Ахійя, і Гера, — він їх переселив, і породив Уззу та Ахіхуда. **8** А Шахараїм породив дітей на моавському полі по тому, як він відіслав своїх жінок Хушім та Баару. **9** І породив він від Ходеш, своєї жінки: Йовава, і Цівію, і Мешу, і Малкам, **10** і Єуц, і Сохію, і Мірму, — це сини його, голови батьківських домів. **11** А від Хушім він породив Авітува та Елпаала. **12** А сини Елпаалові: Евер, і Міш'ам, і Шемер, — він збудував Оно й Лод та належні йому міста. **13** А Берія та Шема — вони голови дому батьків, мешканців Аїялону; вони вигнали мешканців Гату. **14** А Ахїю, Шашак і Єремот, **15** і Зевадія, і Арад, і Адер, **16** і Михаїл, і Їшна, і Йоха — сини Берії. **17** А Зевадія, і Мешуллам, і Хізкі, і Хевер, **18** і Їшмерай, і Їзлія, і Йовав, — сини Елпаалові. **19** А Яким, і Зіхрі, і Завді, **20** і Еліенай, і Ціллетай, і Еліїл, **21** і Адая, і Бєрая, і Шімрат, — сини Шімеїєві. **22** А Їшпан, і Евер, і Еліїл, **23** і Авдон, і Зіхрі, і Ханан, **24** і Хананія, і Елам, і Антоїя, **25** і Їфдея, і Пенуїл, — сини Шашакові. **26** А Шамшерай, і Шехарія, і Аталія, **27** і Яарешія, і Елійя, і Зіхрі, — сині Єрохамові. **28** Оце голови дому батьків за їхніми нащадками, голови, що вони сиділи в Єрусалимі. **29** А в Гів'оні сиділи: батько Гів'ону, а ім'я його жінці — Мааха, **30** і первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Надав, **31** і Гедор, і Ахїю, і Зєхер. **32** А Міклот породив Шім'у. І вони теж сиділи в Єрусалимі, при братах своїх, зо своїми братами. **33** А Нєр породив Кіша. А Кіш породив Саула, а Саул породив Йонатана, і Малкі-Шуя, і Авінадава, і Ешбаала. **34** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **35** А сини Міхи: Пігон, і Мєлєх, і Тареа, і Ахаз. **36** А Ахаз породив Єгоадду, а Єгоадда породив Алемєта, і Азмавета, і Зімрі; а Зімрі породив Моцу. **37** А Моца породив Бін'ю, його син — Рафа, його син — Ел'аса, його син — Ацєл. **38** А в Ацєла було шєстєро синів, а оце їхні іменя:

Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — усі вони сини Ацелові. **39** А сини Ешека, брата його: первороджений його Улам, другий — Єуш, третій — Еліфелет. **40** А Уламові сини були мужі хоробрі воякі, що натягували лука й що мали багато синів та онуків, — сотню й п'ятдесят. Усі вони з Веніяминових синів.

9 А ввесь Ізраїль був переписаний, й ось вони були записані в книзі Ізраїлевих царів. А Юда був переселений до Вавилону за своє спроневір'я. **2** А перші мешканці, що сиділи в своїй посілости, по своїх містах, були: Ізраїль, священники, Левити та слуги храму. **3** А в Єрусалимі сиділи з Юдиних синів, і з Веніяминових синів, і з синів Єфремових та Манасієвих: **4** Утай, син Аммігуда, сина Омрі, сина Імрі, сина Бані, з синів Переца, Юдиного сина. **5** А з шілонян: первороджений Асая та сині його. **6** А з синів Зерахових: Єуїл та брати їх, — шість сотень і дев'ятдесят. **7** А з синів Веніяминових: Саллу, син Мешуллама, сина Годавії, сина Сенуї, **8** і Ївнея, син Єрохамів; і Ела, син Уззі, сина Міхрі, і Мешуллам, син Шефатії, сина Реуїла, сина Ївнійї, **9** і брати їхні за їхніми нащадками, — дев'ять сотень і п'ятдесят і шість. Усі ці мужі — голови батьків, дому батьків своїх. **10** А із священників: Єдая, і Єгоярів, і Яхін. **11** А Азарія, син Хілкійї, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітава, — управитель Божого дому; **12** і Адая, син Єрохама, сина Нашхура, сина Малкійї; і Масай, син Адїїла, сина Яхзери, сина Мешуллама, сина Мешіллеміта, сина Іммера; **13** і брати їх, голови дому своїх батьків — тисяча й сім сотень і шістдесят, дуже добрі мужі на працю в ділі Божого дому. **14** А з Левитів: Шемай, син Хассува, сина Азрікама, сина Хашав'ї, з синів Мерарі; **15** і Бакбаккар, Хереш, і Балал, і Маттанія, син Міхи, сина Зіхрі, сина Асафа; **16** і Авадія, син Шемаї, сина Галала, сина Єдугуна; і Берехія, син Аси, сина Елкана, що сидів в осадах нетоф'ян. **17** А придвѣрні: Шаллум, і Аккув, і Талмон, і Ахіман, і брати їхні; Шаллум був голова. **18** І аж дотепѣр вони в царській брамі на схід, вони придвѣрні табѣрів Левієвих синів. **19** А Шаллум, син Коре, сина Ев'ясафа, сина Кораха, і брати його з дому його батька, кораківці, на праці служби, стерегли пороги скинії, а їхні батьки були над Господнім табѣром, стерегли вхід. **20** І Пінхас, син Елеазарів, був над ними колись звѣрхником, і Господь був із ним. **21** Захарій, син Мешелемії, був придвѣрний при вході скинії заповіту. **22** Усіх їх, вибраних на придвѣрних при порѣгах, було двісті й дванадцять. Вони переписані по своїх осадах. Їх поставив Давид та прозорлівець Самуїл за їх вірність. **23** І вони та їхні сини були при брамах Господнього дому, дому скинії, за вѣртами. **24** На чотири боки були придвѣрні: на схід, на захід, на північ, на південь. **25** А брати їхні були по сѣлах, мусіли приходити на сім день, від часу до часу, щоб бути з ними на службі, **26** бо в службі були чотири перші придвѣрні, вони Левити; вони ж доглядали помѣшкань та скарбів

Божого дому. **27** І вони всю ніч перебували навколо Божого дому, бо на них був обов'язок вѣрти, і вони щоранку відмикали двері. **28** І з них були дехто коло службѣвого посуду, бо за числом його принесли, і за числом його винесли. **29** І з них дехто були призначені до посуду та до всяких святих речей: і над пшеничною мукою, і над вином, і над оливою, і над ладаном, і над пахощами. **30** А з священничих синів були ті, що мішали запашне на каділо. **31** А Маттіїа з Левитів, — він первороджений кораківця Шаллума, — був у службі над справою сковорід. **32** А з синів кегатівців, з їхніх братів, були над хлібом показнім, щоб приготувати щосуботи. **33** А оце співакі, голови батьківських домів Левитів, по кімнатах, були вільні від іншої праці, бо вдень та вночі були вони при своїй роботі. **34** Оце голови батьківських домів Левитів за їхніми нащадками, голови, що сиділи в Єрусалимі. **35** А в Гів'оні сиділи: батько Гів'ону Єїл, а ім'я його жінці Мааха, **36** і первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Нер, і Надав, **37** і Гедор, і Ахіо, і Захарій, і Міклот. **38** А Міклот породив Шім'ама. І вони теж сиділи в Єрусалимі при братах своїх, зо своїми братами. **39** А Нер породив Кіша, а Кіш породив Саула, а Саул породив Йонатана, і Малкі-Шуя, і Авінадава, і Ешбаала. **40** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **41** А сини Міхи: Пігон, і Мелех, і Тахрея. **42** А Ахаз породив Яру, а Яра, породив Алмета, і Азмавета, і Зімрі. А Зімрі породив Моцу. **43** А Моца породив Бін'ю, його син — Рефая, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **44** А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні імена: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — оце сини Ацелові.

10 А филистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед филистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. **2** І гналися филистимляни за Саулом та за його синами. І повбивали филистимляни Йонатана, і Авінадава, і Малкі-Шуя, Саулових синів. **3** І став бій тяжкий для Саула, і лучники кинулися на нього, — і він злякався тих лучників. **4** І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не знущалися на до мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меч — та й упав на нього. **5** І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на меча, та й помер... **6** І помер Саул і троє синів його, та ввесь його дім померлі різом. **7** І побачили всі ізраїльтяни, що мешкали в долині, що всі втікають, та що помер Саул та сини його, то покидали свої міста й повтікали, а филистимляни поприходили, й осліся в них... **8** І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та синів його, що лежали на горі Гілбоа. **9** І вони пообдирали його, і понесли голову його та збрѳю його, і послали в филистимській краї навколо, щоб сповістити в домах своїх божків та народѳві. **10** І вони поклали збрѳю

його в домі свого бога, а голову його прибили в домі Дагона. **11** І почув увесь гілеадський Явеш про все, що филистимляни зробили Саулові, **12** і встали всі хоробрі, і понесли Саулове тіло та тіла синів його, і принесли до Явешу, та й поховали їхні кістки під дубом в Явеші, і постили сім день. **13** І помер Саул за своє беззаконня, що він ним спроневірився проти Господа через Господнє слово, якого не тримався, а також через те, що питався вішого духа, щоб вивідати, **14** а не вивідував від Господа. І Він убив його, а царство його передав Давидові, Ессеевому синові.

11 І зібрався увесь Ізраїль до Давида в Хеврон, говорячи: „Оце ми кість твоя та тіло твоє! **2** І давніш, коли Саул був царем, ти водив та привівдси Ізраїля на війну. І сказав Господь, Бог твій, тобі: Ти будеш пасти наро́да Мого, Ізраїля, і ти будеш князём над наро́дом Моїм, Ізраїлем“. **3** І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. І помазали вони Давида царем над Ізраїлем, за Господнім словом через Самуїла. **4** І пішов Давид та увесь Ізраїль до Єрусалиму, — він Євус, і там були євусеяни, мешканці того краю. **5** І сказали мешканці Євусу до Давида: „Ти не ввійдеш сюди!“ Та здобув Давид твердиню Сіон, — він Місто Давида. **6** І сказав Давид: „Кожен, хто найперше поб'є євусеянина, той стане за голову та за звёрхника“. І ввійшов найперше Йоав, син Церуїн, і став за голову. **7** І осівся Давид у твердині, тому назвав ім'я її: Давидове Місто. **8** І він збудував місто навколо, від Мілло й аж навколо, а Йоав відновив решту міста. **9** І Давид став усе більшим, а Господь Саваот був із ним. **10** А оце голови Давидових лицарів, що хоробро трудилися з ним у його царстві, з усім Ізраїлем, щоб настановити його царем, за Господнім словом, над Ізраїлем. **11** А оце число Давидових лицарів: Яшов'ам, син Гахмоні, голова тридцяти, — він махнув своїм списом — і побив за один раз три сотні! **12** А за ним Елеазар, син Додо, ахох'янин, — він один із трьох лицарів. **13** Він був із Давидом у Пас-Дамімі, а филистимляни збиралися там на бій. І була там ділянка поля, повна ячмёну, а наро́д утікав перед филистимлянами. **14** Та вони стали посеред ділянки, і врятували її та й побили филистимлян. І Господь подав велику перемогу! **15** І зійшли троє з тих тридцяти на переді на скелю до Давида, до печери Адуллам. А филистимський та́бір таборував у долині Рефаїм. **16** Давид же був тоді в твердині, а филистимська залю́га була тоді в Віфлеємі. **17** І спрагнув Давид та й сказав: „Хто напо́ть мене водою з віфлеємської криниці, що в брамі?“ **18** І продёрлися ці троє до филистимського та́бору, і зачерпнули води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вінесли й принесли до Давида, та Давид не схотів її пити, — і вилив її для Господа, **19** та й сказав: „Борони мене, Боже мій, чинити така! Чи я буду пити кров цих мужів, що ходили, наражаючи

життя своє? Бо життям своїм вони принесли її!“ І не хотів він пити її. Оце зробили троє цих лицарів. **20** А Авшай, Йоавів брат, — він голова тих трьох. І він махнув своїм списом — і побив три сотні! І він мав найславніше ім'я серед трьох. **21** З тих трьох серед двох він був найшановніший, і став їм за провідника. А до тих трьох не досяг. **22** Беная, син Егоядин, син хороброго мужа, великий у ділах, з Кавцеїлу, — він побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов і забив лева в середині ями сніжного дня. **23** І він побив одного єгиптянина, мужа поставного, на п'ять ліктів, а в руці єгиптянина був спис, як ткацький вал. І зійшов він до нього з кием, і вирвав списа з руки того єгиптянина, — та й його забив його списом. **24** Оце зробив Беная, син Егоядин, і його ім'я було серед тих трьох хоробрих. **25** З тих тридцяти він був найповажніший, а до тих трьох не досяг. І Давид призначив його до своєї прибічної сторожі. **26** А хоробрі мужі були ці: Асаїл, Йоавів брат, Елханан, син Додо, із Віфлеєму, **27** гарор'янин Шаммот, пелонянин Хелес, **28** Іра, син Іккешів, текоюнин, антоянин Авіезер, **29** хушатянин Сіббехай, ахох'янин Ілай, **30** нетофатянин Магарай, Хелед, син Баанин, нетофатянин, **31** Ітай, син Ріваїв, з Гів'ї Веніяминової, піратонянин Беная, **32** Хурай з Нахале-Гаашу, арв'янин Авіїл, **33** бахарум'янин Азмавет, шаалвонынин Ел'яхба, **34** сини гізонянина Гашема, Йонатан, син Шагє, гарар'янин, **35** Ахійям, син Сахарів, гарар'янин, Еліфал, син Урів, **36** мехар'янин Хефер, пелонянин Ахійя, **37** кармелянин Хіцро, Наарай, син Езлаїв, **38** Йоїл, брат Натанів, Мівхар, син Гагрі, **39** аммонітянин Целек, беротянин Нахрай, зброєноша Йоава, Церуїного сина, **40** ітрянин Іра, ітрянин Гарєв, **41** хуттеянин Урійя, Завад, син Ахлая, **42** Адіна, син Шізин, Рувімівець, голова Рувімівців і над тридцятьма, **43** Ханан, син Маахин, і мітнянин Йосафат, **44** аштерянин Уззійя, Шама, і Еуїл, сини ароерянина Хотама, **45** Єдіаїл, син Шімрі, і Йоха, його брат, тіцянин, **46** махав'янин Еліїл, і Єривай, і Йошав'я, сини Ел'наамові, і моавітянин Ітма, **47** Етіїл, і Овед, і Яасїїл із Цови.

12 А це ті, що поприходили до Давида в Ціклаг, коли він ще ховався перед Саулом, сином Кішевим, і вони були серед лицарів, що допомагали в війні, **2** що були озбрóні лу́ком, що кидали правицею та лівницею каміння та стріли з лука, з Саулових братів, від Веніямина: **3** голова Ахіезер та Йоаш, сини гів'янина Шемаї, і Єзіїл та Пелет, Азмаветові сини, і Бєраха, і аннетотянин Егу, **4** і гів'онянин Ішмаєя, лицар серед тридцятьох та старший над тридцятьма, і Їрмея, і Яхазїїл, і Йоханан, і федерянин Йозавад, **5** Ел'узаї, і Єрімот, і Беал'я, і Шемарія, і гаріф'янин Шефатія, **6** Елкана, і Ішшійя, і Азарєїл, і Йоезер, і Яхов'ам, хорх'яни, **7** і Йоїла та Зєвадія, сини Єрохамові, з Гедору. **8** А з гадян відділилися до Давида до твердині в пустиню лицарі воякі, мужі відважні, на війні, озбрóні великим щитом та списом. А їхні обличчя — то обличчя лєв'ячі, а щодо швидкості — вони були,

як сárни на горáх. 9 Голова — Езер, другий — Овадія, третій — Еліав, 10 четвертий — Мішманна, п'ятий — Їрмея, 11 шóстий — Аттай, сьóбий — Еліїл, 12 вóсьмий — Йоханан, дев'ятий — Елзавад, 13 десятий — Єремія, одинадцятий — Махбанай. 14 Оці були з Гадових синів, голови військових відділів, малий — один на сотню, а великий — на тисячу. 15 Це ті, що перейшли Йордан першого місяця, коли він був перепóвнений понад усі береги свої, і порозганяї всіх мéшканців долин на схід та на захід. 16 І прийшли до синів Веніяминових та Юдиних аж до твердині до Давида. 17 А Давид вийшов перед них, і, відповідаючи, сказав їм: „Якщо ви прийшли до мене з миром, щоб допомагати мені, буде моє серце з вами за одне, а якщо зрадите мене супроти ворогів моїх, коли нема обмани в руках моїх, то побачить це Бог наших батьків, і покарає!“ 18 І зійшов Дух на Амася, голову тридцяти, і він проказав: „Мир, Давиде, тобі, і з тобою, о сину Ессéїві! Мир тобі, і мир тóму, хто тобі помагає, бо тобі помагає твій Бог!“ І прийняв їх Давид, і поставив на чолі війська. 19 І з Манасії перебігли до Давида, коли він ішов із филистїмлянами проти Саула на війну, — а він не поміг їм, бо филистимські князі, порадившись, відіслали його, говорячи: „За ціну наших голів він хоче перейти до свого пана Саула!“ 20 Коли він ішов до Ціклягу, збігли до нього з Манасії: Аднах, і Йозавад, і Єдіаїл, і Михаїл, і Йозавад, і Елігу, і Ціллетаї, — гóлови Манасіїних тисячок. 21 І вони допомагали Давидові проти юрбї, бо вони всі — хоробрі воякі, і поставали провідниками військових відділів. 22 Бо день-у-день приходили вони до Давида помагати йому, аж став тáбір великий, як тáбір Божий. 23 А оце число головних озбрóбених військових відділів, — вони прийшли до Давида в Хеврón, щоб передати Саулове царство йому, за Господнім словом: 24 Юдиних синів, що носили великого щитá та списá, — шість тисяч і вісім сотень озбрóбеного війська. 25 З Симеонових синів хоробрих вояків військового відділу — сім тисяч і сто. 26 З Левéєвих синів — чотири тисячі й шість сотень. 27 І Єгояда, провідір синів Ааронових, а з ним три тисячі й сім сотень. 28 І юнак Садóк, хоробрий вояк, та дїм його батька, — зверхників двадцять і два. 29 А з Веніяминових синів, Саулових братів, — три тисячі, а більша частина їх аж дотепér трималися Саулового дому. 30 А з Єфремових синів — двадцять тисяч і вісім сотень хоробрих вояків, мужів славних дому їхніх батьків. 31 А з половини Манасіїного племені — вісімнадцять тисяч, що були докладно зазначені за їменем, щоб прийти настановити Давида царем. 32 А з Іссахарових синів, що мали розуміння часу, щоб знати, що буде робити Ізраїль, їх голів було двісті, а всі їхні братї робили за їхнім наказом. 33 Із Завулона тих, що виходять на війну, що ставляться в бойовому порядку зо всякими військовими речами, — п'ятдесят тисяч, щоб допомагати з цілим серцем. 34 А з Нефталіму — тисяча зверхників, а при них зо

щитом та списом — тридцять і сім тисяч. 35 А з Даняних, що ставляться в бойовому порядку — двадцять і вісім тисяч і шість сотень. 36 А з Асіра тих, що виходять на війну, щоб ставитися в бойовім порядку, — сорок тисяч. 37 А з того бóку Йордану з Рувимівців, і Гадівців, і з половини Манасії, зо всякими військовими знаряддями для бою — сто й двадцять тисяч. 38 Усі ці люди — військові, що ставилися в бойовому порядку, цілим серцем поприходили до Хеврону, щоб настановити Давида царем над усім Ізраїлем. Та й решта Ізраїля були односерді, щоб настановити Давида царем. 39 І були вони там із Давидом три дні, їли та пили, бо їхні братї наготóвили їм. 40 А також ті, що були близькі до них, аж до Іссахара, і Завулóна, і Нефталіма, спровáджували хлїб ослами, і верблюдáми, і мулами, і худобою великою, їжу мучну, спресóвані фігі, і родзинки, і вино, і оливу, і худобу велику, і худобу дрібну, дуже багато, бо радість була в Ізраїлі.

13 І rádився Давид із тисячниками та з сотниками, зо всіма значніми. 2 І сказав Давид до всієї Ізраїлевої громади: „Якщо вам це добре, а від Господа, Бога нашого вподóбане, пошлімо до наших братів, позосталих по всіх Ізраїлевих краях, а з ними до священників та Левитів, по містах та по їхніх пасовиськах, і нехай зберуться до нас. 3 І вернімо ковчега нашого Бога до нас, бо не звертáлися ми до нього за Саулових днів“. 4 І сказала вся громада, щоб зробити так, бо слўшна була та річ в очáх усього народу. 5 І зібрав Давид усього Ізраїля від єгипетського Шіхору й аж туди, де йдётся до Хамату, щоб спровáдити Божого ковчега з Кір'ят-Єаріму. 6 І пішов Давид та весь Ізраїль у Баалу, в Юдин Кір'ят-Єарім, щоб вінести звідти ковчега Бога, Господа, що сидить на херувимах, що ім'я Його прикликається. 7 І повéзли Божого ковчега на новóму возі з Авінадавового дому, а Узза та Ахїо провáдили того воза. 8 А Давид та весь Ізраїль грали перед Божим лицем з усієї сили, — із піснями, і на цїтрах, і на арфах, і на бубнах, і на цимбáлах, і на сўрмах. 9 І прийшли вони аж до Кідонового тóку, і простяг Узза свою руку, щоб підхопіти ковчега, бо воли нахилили його. 10 І запалився на Уззу гнів Господній, і Він убив його за те, що простяг руку свою до ковчега. І помер він там перед Господнім лицем... 11 І зажурився Давид тим, що Господь убив Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Перец-Узза, і так воно зветься аж до цього дня. 12 І того дня Давид злякався Бога, говорячи: „Як я внесу до себе Божого ковчега?“ 13 І не повіз Давид ковчега до себе, до Давидового Міста, а напράвив його до дому гатянина Овед-Едома. 14 І пробував Божий ковчег із домом Овед-Едома в його домі три місяці. А Господь поблагословів дїм Овед-Едома, та все, що було його.

14 А Хірám, цар тирський, послав до Давида послів, і кéдрового дерева, каменярів та теслярів, щоб

збудувати йому дім. 2 І пізнав Давид, що Господь міцно поставив його царем над Ізраїлем, бо царство його було піднесене високо ради народу його, Ізраїля. 3 І взяв Давид ще жінок в Єрусалимі, — і Давид породив ще синів та дочок. 4 А оце імена народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа і Шовав, Натан і Соломон, 5 і Ївхар, і Елішуа, і Елпелет, 6 і Ногах, і Нефег, і Яфія, 7 і Елішама, і Ел'яда, і Еліфелет. 8 І почули филистимляни, що Давид був помазаний на царя над усім Ізраїлем, — і піднялися всі филистимляни, щоб шукати Давида. А Давид почув про це, і вийшов проти них. 9 А филистимляни прийшли й стали таборами в долині Рефаїм. 10 І питався Давид у Бога, говорячи: „Чи виходити на филистимлян, і чи даси Ти їх в руку мою?“ І відказав йому Господь: „Вийди, — і Я дам їх у руку твою“. 11 І зійшли вони до Баал-Пераціму, — і Давид побив їх там. І сказав Давид: „Розбив Бог ворогів моїх рукою моею, як прорій води!“ Тому назвали ім'я того місця: Баал-Перацім! 12 А вони позоставили там богів своїх, і Давид наказав, — і вони були спалені в огні. 13 А филистимляни ще отаборилися в долині. 14 А Давид ще питався Бога, і Бог йому сказав: „Не підеш за ними, а поверні від них, і прибудеш до них з-напроти бальзámового ліска. 15 І станеться, як ти почуєш шелест ніби кроків на верховіттях бальзámових дерев, тоді вийдеш на бій, бо то вийшов Бог перед тебе, щоб побити филистимський табір“. 16 І зробив Давид так, як наказав йому Бог, і вони побити филистимський табір від Гів'ону аж до Гезеру. 17 І нєслося Давїдове ім'я по всіх краях, а Господь дав, що всі народи боялись його.

15 І поробив він собі домї в Давидовому Місті, і приготівив місце на Божого ковчега, і розтягнув для нього скїнію. 2 Тодї Давид сказав, щоб ніхто не носив Божого ковчега, окрім Левитів, бо їх вибрав Господь носити ковчега Господа та служити йому аж навїки. 3 І Давид зібрав усього Ізраїля до Єрусалиму, щоб вїнести Господнього ковчега на його місце, яке приготівив йому він. 4 І зібрав Давид Ааронових синів та Левитів. 5 Від Кегатових синів: зверхник Уріїл, а братів його — сотня й двадцять. 6 Від синів Мерарі: зверхник Асая, а братів його — двїсті й двадцять. 7 Від Гершомових синів: зверхник Йоїл, а братів його — сотня й тридцять. 8 Від Еліцафанових синів: зверхник Шемяя, а братів його — двїсті. 9 Від Хевронових синів: зверхник Еліїл, а братів його — вісімдесят. 10 Від Узїїлових синів: зверхник Аммінадав, а братів його — сотня й дванадцять. 11 І покликав Давид священників Садóка та Евїятара, та Левитів: Уріїла, Асаю, і Йоїла, Шемаю і Еліїла, і Аммінадава 12 та й сказав до них: „Ви гóлови родів Левитів. Освятїться ви та ваші брати, і перенесете ковчега Господа, Бога Ізраїлевого, до місця, яке приготівив я йому. 13 Бо через те, що спочатку не ви це робили, то вдарив нас Господь, Бог наш, бо ми не шукали Його так, як належало“. 14

І освятилися священники та Левити, щоб перенести ковчега Господа, Бога Ізраїлевого. 15 І понєсли сини Левитів Божого ковчега, як наказав був Мойсей за Господнім словом, на плéчах своїх, на держакáх, на собі. 16 І сказав Давид зверхникам Левитів, щоб поставили своїх братів співаків на прилédдях пісні, на цїтрах, áрфах, та тих, що грають на цимбáлах, щоб піднєсти голос на радість. 17 І поставили Левити Гемана, Йоїлового сина, а з братів його — Асафа, сина Берехїї, а з синів Мерарі, їхніх братів — Етана, сина Кушаї. 18 А з ними їхніх братів других: Захарія, і Язїїла, і Шемірамота, і Єхіїла, і Унні, Еліава, і Бенаю, і Маасею, і Маттітію, і Еліфлея, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, — придвєрних. 19 А співаків: Гемана, Асафа та Етана — грати на мідяних цимбáлах. 20 А Захарія, і Азїїла, і Шемірамота, і Єхіїла, і Унні, і Еліава, і Маасею, і Бенаю — на цїтрах, на алатом. 21 А Маттітію, і Еліфелегу, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, і Азасю — на áрфах, на октáві, щоб починати гру. 22 А Кенанію, зверхника Левитів, — над нóшенням; він навчав носити, бо вмів того. 23 А Берехія та Елкана — придвєрні при ковчезї. 24 А Шеванія, І Йосафат, і Натанаїл, і Амасай, і Захарій, і Беная, і Еліезер, священники, — сурмили в сурми перед Божим ковчезом, а Овед-Едом та Єхія — придвєрні для ковчега. 25 І пішов Давид і Ізраїлеві старші та тисячники, щоб перенєсти ковчега Господнього заповіту з Овед-Едомового дому з радістю. 26 І сталося, коли Бог допомагав Левитам, що нєсли ковчега Господнього заповіту, то вони принєсли в жертву сім биків та сім баранів. 27 А Давид був зодїгнений в одєжу з вісóну, як і всі Левити, що нєсли ковчега, і співакі, і Кенанія, зверхник нóшення і співаків, а на Давидї був ще й льняний ефóд. 28 І ввєсь Ізраїль нїс ковчега Господнього заповіту з радісним криком, і з звуком рога, і з сурмами, і з цимбáлами, граючи на цїтрах та на áрфах. 29 І сталося, коли ковчег Господнього заповіту прийшов аж до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочка, виглядала через вікно. І побачила вона царя Давида, що танцював та грав, і зневажила його в своєму серці.

16 І принєсли вони Божого ковчега, і поставили його в серéдинї скїнії, що розтягнўв для нього Давид, і принєсли цілопáлення та мирні жертви перед Божим лицем. 2 І покінчїв Давид принєсити цілопáлення та мирні жєртви, та й поблагословїв нарóд ім'ям Господнім. 3 І він подїлив для всякого Ізраїлевого мўжа, від чоловіка й аж до жінки, кожному по буханцєві хлїба, і по кавáлковї м'яса та по виноградному калачєві. 4 І він попризначував перед Господнім ковчезом із Левитів слўжачих, щоб вони визнавали, і прославляли, і хвалили Господа, Бога Ізраїлевого: 5 Асаф був головою, а другий по ньому — Захарій, Єїл, і Шемірамот, і Хїїл, і Маттітія, і Еляв, і Беная, і Овед-Едом, і Єїл — на знаряддях цитр та на арфах, а Асаф голосно грав на цимбáлах. 6 А священники Беная та Яхазїїл — на сурмах,

завжди перед ковчегом Божого заповіту. 7 Того дня, тоді Давид дав уперше псалма на подяку Господеві через Асафа та братів його: 8 „Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед народів звіщайте про вчинки Його! 9 Співайте Йому, грайте Йому, говоріть про всі чуда Його! 10 Хваліться свягим Його Ім'енням, хай тішитися серце шукаючих Господа! 11 Пошукуйте Господа й силу Його, лице Його завжди шукайте! 12 Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про присуди уст Його 13 ви, насіння Ізраїля, раба Його, сини Яковові, вибранці Його! 14 Він — Господь, Бог наш, по цілій землі Його присуди! 15 Пам'ятайте навіки Його заповіта, слово, яке наказав Він на тисячу родів, 16 що склав Він Його з Авраамом, і присягу Його — для Ісака. 17 І Він поставив його за Закону для Якова, Ізраїлеві — заповітом навіки, 18 говорячи: „Дам тобі край ханаанський, як наділ спадщини для вас!“ 19 Тоді їх було невелике число, нечисленні були та прихो́дьки на іншій землі, 20 і від народу ходили вони до народу, і від царства до іншого люду. 21 Не дозволив нікому Він кривдити їх, і за них Він царям докоряв: 22 „Не доторкуйтеся до Моїх помазанців, а пророкам Моїм не робіте лихого!“ 23 Господеві співайте, вся земле, з дня-на-день сповіщайте спасіння Його! 24 Розповідайте про славу Його між поганями, про чуда Його — між усіма народами. 25 Бо великий Господь і прославлений вельми, і Він найгрізніший над богів усіх! 26 Бо всі боги народів — божки, а Господь небесá сотворив! 27 Слава та велич — перед лицем Його, сила та радість — на місці Його. 28 Дайте Господу, роди народів, дайте Господу славу та силу, 29 дайте Господу славу Ім'ення Його, приносьте дарунка й прихो́дьте перед лице Його! Кланяйтеся Господеві в величчі святою! 30 Перед лицем Його затремті, уся земле, — бо міцно поставлений всесвіт, щоб не захитався! 31 Хай небо радіє, і хай веселиться земля, і хай серед народів говорять: „Царює Господь!“ 32 Нехай гримить море й його повнота, нехай поле радіє та все, що на ньому! 33 Тоді перед Господнім лицем дере́ва лісні заспівають, бо землю судити йде Він. 34 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! 35 І промовте: Спаси нас, о Боже спасіння нашого, і збери нас, і нас урятуй від народів, щоб дякувати Ім'енню святому Твоєму, щоб Твоєю хвалитися славою! 36 Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й навіки!“ А народ увесь сказав: „Амінь“ і „Хвала Господеві!“ 37 І Давид позоставив там перед ковчегом Господнього заповіту Асафа та братів його, щоб завжди служили перед ковчегом, що в якій день треба було, 38 і Овед-Едома та братів його, шістьдесять і вісьмox; а Овед-Едома, Едутового сина, та Хоса — за придвєрних; 39 а священника Садока та братів його священників — перед Господнім наметом на пагірку, що в Гів'оні, 40 щоб приносити цілопалення для Господа на жєртівнику цілопалення, завжди ранком та вєчєри, та на все інше, що написано в Законі Господа, що наказав був Ізраїлеві.

41 А з ними Геман та Едутун, та решта вибраних, що були докладно зазначені поіменно, щоб „Дякувати Господеві, бо навіки Його милосердя!“ 42 А з ними сурми та цимбали для тих, що грають, та знаряддя для Божої пісні. А сини Едутунові — сторожі до брами. 43 І порозходився увесь народ, кожен до дому свого. А Давид вернувся, щоб поблагословити свій дїм.

17 І сталося, як Давид сидів був у домі своїм, то сказав Давид до пророка Натана: „Ось я сиджу в кєдровому домі, а ковчег Господнього заповіту — під занавісами!“ 2 І сказав Натан до Давида: „Зроби все, що в серці твоему, бо Бог із тобою!“ 3 І сталося тієї ночі, і було Боже слово до Натана, говорячи: 4 „Іди, і скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь: Не ти збудуєш Мені цього храма на перебування. 5 Бо Я не сидів у храмі від дня, коли вивів Ізраїля, аж до дня цього, і ходив від шатра до шатра, і від намету до намету. 6 Скрізь, де тільки ходив Я між усім Ізраїлем, чи сказав Я хоч слово котрєму з Ізраїлевих суддів, яким наказав Я пасти народа Мого: Чому ви не збудували Мені кєдрового храма? 7 А тепер так скажеш рабові Моєму Давидові: Так сказав Господь Саваот: Я взяв тебе з пасовіська від отари, щоб став ти володарем над Моїм народом, Ізраїлем. 8 І був Я з тобою скрізь, де ти ходив, і вінищив Я всіх ворогів Твоїх перед тобою, і зробив Я тобі ім'я, як ім'я тих великих, що на землі. 9 І дав Я місце Моєму народові Ізраїлеві, і посадив його так, що він перебуватиме на тому самому місці. І він уже не тремтітиме, а кривдники не будуть нищити його, як перше. 10 А від днів, коли Я настановив суддів над Своїм народом, Ізраїлем, то понизив усіх ворогів твоїх. І звіщаю тобі, що Господь збудує тобі дїм. 11 І станеться, коли виповняться твої дні, щоб піти до батьків своїх, то Я поставлю по тобі твое насіння, що буде з синів твоїх, і поставлю міцно його царство. 12 Він збудує Мені храм, а Я поставлю його тропа міцно аж навіки. 13 Я буду йому за батька, а він буде Мені за сина, а милости Своєї Я не відійму від нього, як відняв Я від того, що був перед тобою. 14 І поставлю його в храмі Своїм та в царстві Своїм аж навіки, і трон його буде міцно стояти навіки“. 15 За всіма цими словами, за всім цим видінням, — так говорив Натан до Давида. 16 І прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й промовив: „Хтє я, Господи, Боже, і що́ таке дїм мій, що Ти довів мене аж сюди? 17 Та й це було мале в очах Твоїх, Боже, і Ти говорив про дїм Свого раба на майбутнє, і Ти показав мені покоління людське, і підніс мене, Господи Боже! 18 Що́ Давид додасть ще до Твого на вшанування Твого раба? А Ти Свого раба знаєш! 19 Господи, ради Свого раба та за серцем Своїм зробив Ти все це велике, щоб завідомити про всі ті великі речі. 20 Господи, нема Такого, як Ти, і нема Бога, окрім Тебе, за всім тим, що ми чули своїми ушима. 21 І який є ще один люда на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі

за наро́да, і щоб установити Собі ймення великих та страшних речей, щоб вигнати наро́ди перед наро́дом Своїм, якого Ти віку́пив із Єгипту? **22** І зробив Ти наро́д Свій, Ізраїля, Собі за наро́да аж навіки, і Ти, Господи, став йому́ за Бога! **23** А тепер, Господи, нехай стане певним аж навіки те слово, яке говорив Ти про Свого раба, і зроби, як говорив! **24** А Твоє Ім'я нехай буде міцне, і нехай буде велике аж навіки, щоб казали: Господь Савао́т, Бог Ізраїлів — Бог для Ізраїля, а дім Твого раба Давида поставлений міцно перед лицем Твоїм. **25** Бо Ти, Боже мій, об'явив Своєму рабові, що Ти збудуєш йому́ дім, тому раб Твій знайшов потребу молитися перед лицем Твоїм. **26** А тепер, Господи, Ти Той Бог, і сказав про Свого раба оце добре. **27** А тепер був Ти ласка́вий поблагословити дім Свого раба, щоб бути навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи, поблагословив, — і він поблагословлений навіки!“

18 І сталося по то́му, і побив Давид филисти́млян та поконав їх; і взяв він Га́т та належні йому́ міста з руки филисти́млян. **2** І побив він Моава, — і стали моавітяни Давидовими рабами, що принесли да́ри. **3** І побив Давид Гадад'езера, царя цовського, в Хаматі, коли той ішов, щоб поставити владу свою на річці Ефра́ті. **4** І здобув Давид від нього тисячі колесниць і сім тисяч верхівців та двадцять тисяч пішого лю́ду. І попідрізував Давид жили коням усіх колесниць, і позоставив із них тільки сотню для колесниць. **5** І прийшов Арам із Дамаску на поміч Гадад'езерові, цареві цовському, та Давид вибив серед сиріян двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** І поставив Давид у Сирії Дамаській зало́гу, і сиріяни стали для Давида рабами, що принесли да́ри. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **7** І позабирав Давид золоті щити́, що були на Гадад'езерових раба́х, і позно́сив їх до Єрусалиму. **8** А з Тівхату та з Куну, Гадад'езерових міст, позабирав Давид дуже багато міді, — з неї поробив Соломо́н мідяне море й стовпі́, та мідяні речі. **9** І прочув Тоу, цар хамотський, що Давид побив усе військо Гадад'езера, царя цовського. **10** І послав він сина свого Гадорама до царя Давида, щоб привітати його, та щоб поблагословити його за те, що воював із Гадад'езером та й побив його, — бо Гадад'езер прова́див війну з Тоу, — а з ним послав всякі речі золоті, і срібні, і мідяні. **11** І Давид присвятив їх Господе́ві ра́зом із тим сріблом та золотом, що повинні́с від усіх наро́дів з Едому, і з Моаву, і від Аммонових синів та від Амаліка. **12** А Авшай, син Церуї́н, побив Едома в Солянній долині, вісімнадцять тисяч. **13** І поставив він в Едомі зало́гу, і став увесь Едом Давидовими раба́ми. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **14** І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив суд та справедливість усьо́му своєму наро́дові. **15** А Йоав, син Церуї́н, був над військом, а Йосафа́т, син Ахілудів, — канцлер. **16** А Садок, син Ахігу́вів, та Авімелех, син Ев'ятарів, були священники,

а Шавша — писар. **17** А Бена́я, син Єгоя́дин, був над керетянином та над пелетянином, а Давидові сини — перші при цареві́й руці.

19 І сталося по то́му, і помер Нахаш, цар аммоні́тський, а замість нього зацарював син його Ханун. **2** І сказав Давид: „Зроблю́ я мільсть Хануно́ві, Нахашевому синові, як ба́тько його зробив був мільсть мені“. І Давид послав послів, щоб потішити його за його ба́тька. І прибу́ли Давидові раби до аммоні́тського кра́ю, до Хануна, щоб потішити його́. **3** А начальники аммоні́тян сказали до Хануна: „Чи Давид ша́нує ба́тька твого в оча́х твоїх тим, що послав тобі потішитель? Чи ж раби його́ прийшли до тебе не на те, щоб ві́відати, і щоб зніщити, і щоб ви́шпигувати край?“ **4** І взяв Ханун Давидових рабів та й оголив їх, й обрі́зав їхню одя́жу в половині аж до сидіння, та й відпустив їх... **5** І пішли й донесли́ Давидові про тих мужів, а він послав навпро́ти них, бо ті мужі були дуже осоро́блені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте́ вам борода, потім поверне́тесь“. **6** І побачили аммоні́тяни, що вони знева́ріджені в Давида. І послав Ханун та аммоні́тяни тисячу таланті́в срібла, щоб ви́найняти собі колесни́ці та верхівців з Араму двох річок і з Араму Маахи та з Цови. **7** І найняли вони собі тридцять і дві тисячі колесниць, і царя Мааих та наро́д його, — і прийшли й таборува́ли перед Медевою. Також аммоні́тяни зібра́лися зо своїх міст і прийшли до бо́ю. **8** А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все військо́ лицарів. **9** І виходи́ли аммоні́тяни, і вставилися до бо́ю при вході до міста. А царі, що прийшли, — вони самі були на полі. **10** І побачив Йоа́в, що бойовий фронт став на нього спе́реду та поза́ду, то ви́брав зо всього ви́браного в Ізраїлі, та й установи́в їх навпроти сиріян. **11** А решту наро́ду дав під ру́ку свого брата Ав'шая, й їх установи́ли навпроти аммоні́тян, **12** і сказав: „Якщо сиріяни бу́дуть сильні́ші від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммоні́тяни бу́дуть сильні́ші від тебе, то допомо́жу́ тобі. **13** Будь мужні́й, і стіймо міцно за наро́д наш та за міста́ нашого Бога, а Господь нехай зробить, що́ добре в оча́х Йо́го!“ **14** А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшов перед сиріян до бо́ю, то ті повтікали перед ним. **15** А аммоні́тяни побачили, що повтікали сиріяни, то й вони повтікали перед братом його́ Ав'шаем, і ввійшли до міста, а Йоа́в прибув до Єрусалиму. **16** А коли побачили сиріяни, що вони побиті Ізраїлем, то послали послів, і привелі́ сиріян, що з другого боку Річки, а Шофа́х, зверхник Гадад'езерового війська, був перед ними. **17** І було донесе́но Давидові, і він зібрав усього́ Ізраїля, і перейшов Йо́рдан та прийшов до них, і вста́вився проти них. І встанови́вся Давид на бій проти сиріян, і вони воювали з ним. **18** І побігли сиріяни перед Ізраїлем, а Давид повбивав із сиріян сім тисяч колесниць та сорок тисяч пішого лю́ду. І вбив він Шофа́ха, зверхника війська... **19** А коли Гадад'езерові раби побачили, що вони побиті Ізраїлем,

то замирилися з Давидом і служили йому. І сиріяни вже не хотіли допомагати аммонітянам.

20 І сталося по році, того часу, як царі виходили на війну, то Йоав повів військову силу, та й нищив аммонітський край. І прийшов він і обліг Раббу, а Давид сидів в Єрусалимі. І пішов Йоав Раббу, і зруйнував її. **2** І зняв Давид корону їхнього царя з голови його, і знайшов, що вага її талант золота, а на ній каміння дорогоцінне, — і була покладена вона на голову Давидову! І він виніс дуже багато здобичі з того міста. **3** А народ, що був у ньому, повиводив, і перетинав їх пілками, і забивав залізними долотами та сокирами... І так робив Давид усім аммонітським містам. І вернувся Давид та весь народ до Єрусалиму. **4** І сталося по тому, і була війна в Гезері з филистимлянами. Тоді хушанін Сіббехай убив Сіппая, з Рефаєвих нащадків, і вони були покóнані. **5** І була ще війна з филистимлянами, і Елханан, син Яїрів, побив Лакмі, брата гатянина Голята, — а держак списа його був, як ткацький вал! **6** І була ще війна в Гаті. А там був чоловік великого зросту, що мав по шість пальців, — усього двадцять і чотири. І він також був із нащадків Рефая. **7** І зневажав він Ізраїля, — та забив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата. **8** Ці також походили від Рефая в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

21 І повстав сатана на Ізраїля, і намóвив Давида перелічити Ізраїля. **2** І сказав Давид до Йоава та до начальників народу: „Ідіть, перелічіть Ізраїля від Беер-Шеви й аж до Дану, і донесіть мені, — і я знатиму число їх!“ **3** І сказав Йоав: „Нехай Господь додасть до народу Свого в сто раз стільки, скільки є! Чи не всі вони, пане мій царю, раби мого пана? Нащо буде шукати цього пан мій, нащо це буде за провину для Ізраїля?“ **4** Та цареве слово перемогло Йоава. І вийшов Йоав, і ходив по всьому Ізраїлі, і вернувся до Єрусалиму. **5** І дав Йоав Давидові число переліку народу. І було всього Ізраїля тисяча тисяч і сто тисяч чоловіка, що витягають меча, а Юди — чотири сотні й сімдесят тисяч чоловіка, що витягають меча. **6** А Левія та Веніямина він не перерахував серед них, бо царське слово було огидою для Йоава... **7** І було зло в Божих очах на ту річ, — і Він ударив Ізраїля! **8** І сказав Давид до Бога: „Я дуже згрішив, що зробив оцю річ! А тепер прости ж гріх Свого раба, бо я зробив дуже нерозумно!“... **9** І сказав Господь до Гада, Давидового прозорливіця, говорячи: **10** „Іди, і будеш говорити Давидові, кажучи: Так говорить Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю тобі“. **11** І прийшов Гад до Давида та й сказав йому: „Так сказав Господь: Ві бери собі: **12** чи три роки голоду, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а меч ворогів твоїх доганятиме тебе, чи три дні Господнього меча та моровиці в Краю, і Ангол Господній буде нищити по всій Ізраїлевій

границі. А тепер розваж, яке слово верну Я Тому, Хто послав мене“... **13** І сказав Давид до Гада: „Тяжко мені дуже! Нехай же впаду я в руку Господа, бо дуже велике Його милосердя, а в руку людську нехай я не впаду!“ **14** І дав Господь моровицю в Ізраїлі, — і впало з Ізраїля сімдесят тисяч чоловіка! **15** І послав Бог Ангола до Єрусалиму, щоб знищити його. А коли він нищив, Господь побачив і пожалував про це лихо. І сказав Він до Ангола, що вигублював: „Забагато тепер! Пустити свою руку!“ А Ангол Господній стояв при тоці євусеяннина Орнана. **16** І підняв Давид очі свої та й побачив Господнього Ангола, що стояв між землею та між небом, а в руці його був витягнений меч, скербований на Єрусалим. І впав Давид та ті старші, покриті веретами, на обличчя свої. **17** І сказав Давид до Бога: „Чи ж не я сказав рахувати в народі? І я той, хто згрішив, і вчинити зло — я вчинив зло, а ці вівці — що зробили вони, Господи, Боже мій? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого, а не на народі Твоєму, щоб погубити його“. **18** А Ангол Господній говорив до Гада, — сказати Давидові, щоб Давид пішов поставити жертовника для Господа на току євусеяннина Орнана. **19** І пішов Давид за словом Гада, що говорив в Господньому Імені. **20** І обернувся Орнан, і побачив Ангола, а чотири сини його, що були з ним, поховалися. А Орнан молотів пшеницю. **21** І прийшов Давид до Орнана. І виглянув Орнан, і побачив Давида, — і вийшов із току, і поклонився Давидові обличчям до землі. **22** І сказав Давид до Орнана: „Дай же мені місце цього току, й я збудую на ньому жертовника для Господа. Дай мені його за срібло повної ваги, — і буде стримана моровиця від народу“. **23** І сказав Орнан до Давида: „Візьми собі, і нехай зробить мій пан цар, що добре в очах його. Дивися, — я даю цю худобу на цілопалення, а молотарки — на дрóва, а пшеницю на хлібну жертву. Усе я даю!“ **24** І сказав цар Давид до Орнана: „Ні, бо купуючи, куплю за срібло повної ваги, бо не піднесу твого в жертві для Господа, і не спалю цілопалення дармо!“ **25** І дав Давид Орнанові за місце золота вагою шість сотень шеклів. **26** І збудував там Давид жертовника для Господа, і принцип цілопалення та мирні жертви. І кликнув він до Господа, і Він відповів йому огнем із небес на жертовник цілопалення. **27** І сказав Господь до Ангола, і він уклав меча свого до піхов його. **28** Того часу, як Давид побачив, що Господь відповів йому на току євусеяннина Орнана, то приніс там жертву. **29** А Господня скинія, яку зробив був Мойсей у пустині, та жертовник цілопалення були того часу на пагірку в Гів'оні. **30** Та не міг Давид піти перед нього, щоб запитатися в Бога, бо настрашився меча Господнього Ангола.

22 І Давид сказав: „Це той дім Господа Бога, і це жертовник на цілопалення для Ізраїля!“ **2** І сказав Давид, щоб зібрати прихóдьків, що були в Ізраїлевому

Краї, і поставив каменярів тесати брили каміння, щоб збудувати Божого дома. 3 І заготовив Давид силу заліза на цвяхи для брамних дверей та на клямри, і таку силу міді, що їй не було ваги, 4 і кедрового дерева без числа, бо сидоняни та тиряни спровадили Давидові силу кедрового дерева. 5 І сказав Давид: „Мій син Соломон ще юнак та тендітний, — приготую ж йому все на цей храм на збудування для Господа, щоб піднести його високо на славу та на велич для всіх країв. Приготую ж я все для нього!“ І Давид заготовив безліч усього перед своєю смертю. 6 І він покликав сина свого Соломона, і наказав йому збудувати храм для Господа, Бога Ізраїля. 7 І сказав Давид до Соломона: „Сину мій, я мав на своєму серці збудувати храм для Ймення Господа, Бога мого. 8 Та було про мене Господнє слово, кажучи: Безліч крові пролив ти та війни великі провадив. Не збудуєш ти храма для Мого Ймення, бо багато крові пролив ти на землю перед лицем Моїм! 9 Ось народитись тобі син, — він буде муж мирний, і Я дам йому мир від усіх ворогів його навколо, бо Соломон буде ім'я йому, і Я дам на Ізраїля за його днів мир та тишу. 10 Він збудує храм для Мого Ймення, і він буде Мені за сина, а Я йому за Батька, і Я міцно поставлю трона царства його над Ізраїлем аж навіки! 11 Тепер, сину мій, нехай Господь буде з тобою, і буде щастіти тобі, і збудуєш ти дім для Гóспода, Бога свого, як говорив Він про тебе. 12 Тільки нехай дасть тобі Господь розум та розважність, і нехай поставить тебе над Ізраїлем, і ти будеш стерегти Закон Господа, Бога свого. 13 Тоді буде щастіти тобі, якщо будеш додержувати, щоб чинити устави та права, які наказав був Господь Мойсеєві про Ізраїля. Будь сильний та міцний, не бійся й не страхайся! 14 І ось я в скудоті своїй заготовив для Господнього дому сто тисяч талантів золота та тисячу тисяч талантів срібла, а для міді та для заліза — нема ваги, бо безліч того; і дєрева, і каміння заготовив я, а ти до них додаси. 15 А в тебе безліч робітників для праці, — тєслярів і каменярів та дереворубів, та всяких здібних на всяку роботу. 16 Зóлоту, сріблу, і міді та залізу — нема числа. Стань і зроби, і нехай Господь буде з тобою!“ 17 І наказав Давид усім Ізраїлевим князям, щоб допомагали синові його Соломону: 18 „Чи Господь, Бог ваш, не з вами? І Він дав вам мир навколо, бо дав у мою руку мешканців цієї землі, — і була здобута ця земля перед лицем Господа та перед народом його. 19 Тепер прихилить серце ваше та душу вашу, щоб шукати Господа, Бога вашого. І встаньте, і збудуйте святиню Господа Бога, щоб перенести ковчєга Господнього заповіту та святі Божі речі до храму, збудованого для Господнього Ймення“.

23 А коли Давид постарів і наситився днями, то він поставив царем над Ізраїлем сина свого Соломона. 2 І зібрав він усіх Ізраїлевих князів, і священників та Левитів. 3 І були перелічені Левити від віку тридцяти років і вище, і було число їх, за їхніми

гóловами, за мужчинами — тридцять і вісім тисяч. 4 Із них для керування над роботою Господнього дому — двадцять і чотири тисячі, а урядників та суддів — шість тисяч, 5 і чотири тисячі придвєрних, і чотири тисячі тих, що славлять Господа на музичних знаряддах, „які я зробив на славлення“. 6 І поділив їх Давид на черги за синами Левія, — для Герсона, Кєгата та Мерарі. 7 3 Гершонівців — Ладан і Шім'ї. 8 Ладанові сини: голова Єгіїл, і Зетам, і Йоїл, трое. 9 Сини Шім'ї: Шеломїт, і Хазаїл, і Гаран, трое, вони гóлови батьківських домів Ладана. 10 А сини Шім'ї: Яхат, Зїза, і Єуш, і Берія, — оце сини Шім'ї, четверо. 11 І був Яхат головою, а Зїза другий, а Єуш та Берія не мали багато синів, і стали за один батьківський дім при переліченні. 12 Кєгатові сини: Амрам, Іцгар, Хєврон та Уззіл, четверо. 13 Амрамові сини: Аарон та Мойсей. І був відділений Аарон, щоб посвятити його до Святого Святих, його та синів його аж навіки, щоб кадити перед лицем Господа, щоб служити йому та щоб благословляти ім'ям його аж навіки. 14 А Мойсей — Божий чоловік, сини його полчені до Левієвого племені. 15 Сини Мойсеєві: Гершом та Елієзер. 16 Сини Гершомові: Шєвуїл, голова. 17 А сини Елієзерові були: Рєхавія, голова; і не було в Елієзера інших синів, а сини Рєхавії сильно помножились. 18 Сини Іцгарові: Шеломїт, голова. 19 Сини Хєвронів: Єрійя — голова, Амарія — другий, Яхазїїл — третій, і Єкам'ам — четвертий. 20 Сини Уззіїлові: Міхал — голова, а Ішшїя — другий. 21 Сини Мерарієві: Махлі й Муші. Сини Махлі: Елеазар і Кїш. 22 І помер Елеазар, і не було в нього синів, бо тільки дóчки, і їх побрали собі Кїшові сини, їхні браті. 23 Сині Мушієві: Махлі, і Едер, і Єремот, — трое. 24 Оце сині Левієві за домом батьків їх, голови дому батьків за перегляненням їхнім, числом імєн за особами їх, що чинили роботу для будови Господнього дому, від віку двадцяти років і вище. 25 Бо Давид сказав: Господь, Бог Ізраїля, дав мир Своему народові, і він осівся в Єрусалимі аж навіки. 26 І також Левитам не треба носити скинії та всіх речей її для служби їй“, 27 бо за останніми наказами Давида вони становлять число Левієвих синів від віку двадцяти літ і вище. 28 Бо їхнє становище — при руці Ааронових синів для служби Господнього дому над подвїр'ями, і над кімнатами, і над чистістю усіх святощів та роботи служби Господнього дому, 29 і при хлібі виставнім, і при пшеничній муці на хлібну жертву та на прїсні коржі, і при скóвородах, і при пражєнні, і при всякій мірі ваги та мірі довжини. 30 І щоб ставати щоранку на подяку та на хвалу Господа, і так і на вечір. 31 І при всякому спáленні цілопáлень для Господа на суботи, на молодикі, і на свята в числі за правом на них, зáвжди перед лицем Господнім. 32 І чинили вони охорону скинії заповіту, і сторóжу святині, і охорону Ааронових синів, своїх братів, при службі Господнього дому.

24 А в Ааронових синів такі їхні чєрги: Ааронові сини: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. 2 Та повмирали Надав та Авігу за життя їхнього батька, і не мали вони синів, тому священнодіяли Елеазар та Ітамар. 3 І поділив їх Давид і Садок, з Елеазарових синів, та Ахімєлєх, з Ітамарових синів, за їхнім урядом в їхній службі. 4 І були знайдені Елеазарові сини численнішими, щодо голів чоловіків, від синів Ітамарових. І вони поділили їх: для Елеазарових синів голів дому батьків було шістнадцять, а для Ітамарових синів для дому батьків їх — вісім. 5 І поділили їх жеребками, тих з тими, бо головними в святині та головними перед Богом були з синів Елеазарових та серед синів Ітамарових. 6 І записав їх Шемя, син Натанаїлів, писар із Левитів, перед царем, і головними, і священником Садок, і Ахімєлєхом, сином Евїатаровим, і головами дому батьків священників та Левитів. Один батьківський дім був узятий для Елеазара, а один був узятий для Ітамара. 7 І вийшов перший жеребок для Егоярїва, другий — для Єдаї, 8 третій — для Харїма, четвертий — для Сеорїма, 9 п'ятий — для Малкїї, шостий — для Мїямїна, 10 сьомий для Гаккоца, восьмий — для Авїї, 11 дев'ятий — для Єшуї, десятий — для Шеханїї, 12 одинадцятий — для Ел'яшїва, дванадцятий — для Якіма, 13 тринадцятий — для Хуппї, чотирнадцятий — для Єшев'ава, 14 п'ятнадцятий — для Білгї, шістнадцятий — для Іммера, 15 сімнадцятий — для Хезїра, вісімнадцятий — для Гаппїцєца, 16 дев'ятнадцятий — для Пєтах'ї, двадцятий — для Єхєзкєла, 17 двадцять і перший — для Яхіна, двадцять і другий — для Гамула, 18 двадцять і третій — для Дєлаї, двадцять і четвертий — для Маазїї. 19 Оце порядок їхньої служби, щоб приходити до Господнього дому за їхньою постановою через Аарона, їхнього батька, як йому наказав був Господь, Бог Ізраїлів. 20 А від позосталих Левїєвих синів: від Амравових синів — Шуваїл, від синів Шуваїлових — Єхєдія. 21 Від Рєхавїї, від синів Рєхавїї: голова Ішшїя. 22 Від Іцгарівцїв: Шєломот, від Шєломотових синів: Яхат. 23 А сини Хєвроновї: Єрїя, другий — Амарїя, третій — Яхазїїл, четвертий — Єкам'ам. 24 Сини Узїїловї: Міха, сини Міхїні: Шамїр. 25 Брат Міхи — Ішшїя, сини Ішшїїні — Захарїї. 26 Сини Мерарїєвї: Махлі та Муші, сини Язїїї — Бєно. 27 Сини Мерарїєвї, від Язїїї: Бєно, і Шогам, і Заккур, і Іврї. 28 У Махлі: Елеазар, у нього не було синів. 29 Від Кїша, сини Кїшовї: Єрахмєл. 30 А сини Мушієвї: Махлі, і Едєр, і Єрїмот. Оце сини Левитів, за домом їхніх батьків. 31 І кидали жеребкі і вони відповідно до братів своїх, Ааронових синів, перед царем Давидом, і Садок, і Ахімєлєхом, і головами дому батьків священників та Левитів, голови родин нарівні зо своїм меншим братом.

25 І відділів Давид та зверхники війська на службу синів Асафа, і Гємана, і Єдутуна, що провіщували на цїтрах, і на арфах, і на цимбалах. А число їх, людей

праці до служби, було таке: 2 від Асафових синів: Заккур, і Йосип, і Нетанїя, і Асар'їла, Асафові сини, при Асафі, що пророкував при царї. 3 Від Єдутуна, Єдутуніві сини: Гєдалїя, і Церї, і Ісая, Хашавїя, і Маттїтія, — шєстєро при своєму батьковї Єдутунї, що пророкував на цїтрі на дяку та на хвалу Господєві. 4 Від Гємана, Гємановї сини: Буккїя, Маттанїя, Узїїл, Шєвуїл, і Єрїмот, Хананїя, Хананї, Еліата, Гїддалтї, і Ромамтї, Езер, Йошбєкаша, Маллотї, Готїр, Махазїот. 5 Усі ці — синї Гємана, царського прозорлївця в Божих словах, щоб підвищувати силу. І дав Бог Гємановї чотирнадцять синів та три дочкї. 6 Усі вони були при своєму батьковї, на співї Господнього дому, на цимбалах, на арфах та цїтрах для служби в Божому домї; при царї — Асаф, Єдутун та Гєман. 7 І було їхнє число з їхніми братами, вївченими співу для Господа, усіх розумючих, — двїсті вісімдєсєт і вісім. 8 І кинули вони жеребкі, чергá відповідно чергá, як малїй, так і великий, учитель з учнем. 9 І вийшов перший жеребок від Асафа для Йобсипа, другий — Гєдалїя, він і братї його та синї його, дванадцять. 10 Третїй Заккур, сини його та брати його, дванадцять. 11 Четвертїй — для Іцрї, сини його та брати його, дванадцять. 12 П'ятїй — Нетанїя, сини його та брати його, дванадцять. 13 Шостїй — Буккїя, сини його та брати його, дванадцять. 14 Сьомїй — Єсар'їла, сини його та брати його, дванадцять. 15 Восьмїй — Ісая, сини його та брати його, дванадцять. 16 Дев'ятїй — Маттанїя, сини його та брати його, дванадцять. 17 Дєс'ятїй — Шїм'ї, сини його та брати його, дванадцять. 18 Одинадцятїй — Азарїїл, сини його та брати його, дванадцять. 19 Дванадцятїй — для Хашав'ї, сини його та брати його, дванадцять. 20 Тринадцятїй — для Шуваїла, сини його та брати його, дванадцять. 21 Чотирнадцятїй — для Маттїтії, сини його та брати його, дванадцять. 22 П'ятнадцятїй — для Єрємота, сини його та брати його, дванадцять. 23 Шістнадцятїй — для Хананїї, сини його брати його, дванадцять. 24 Сїмнадцятїй — для Йошбєкашї, сини його та брати його, дванадцять. 25 Вісімнадцятїй — для Хананї, сини його та брати його, дванадцять. 26 Дев'ятнадцятїй — для Маллотї, сини його та брати його, дванадцять. 27 Двадцятїй — для Елїяїти, сини його та брати його, дванадцять. 28 Двадцять і першїй — для Готїра, сини його та брати його, дванадцять. 29 Двадцять і другїй — для Гїддалтї, сини його та брати його, дванадцять. 30 Двадцять і третїй — для Махазїюта, сини його та брати його, дванадцять. 31 Двадцять і четвертїй — для Ромамтї-Езера, сини його та брати його, дванадцять.

26 Чєрги придвєрних, від Корáхївцїв: Мєшєлємія, син Корє, з Асафових синів. 2 А в Мєшєлємії сини: пєрвороджєний — Захарїй, другий — Єдіаїл, третїй — Зєвадія, четвертїй — Ятнїїл, 3 п'ятїй — Елам, шостїй — Єгоханан, сьомїй — Ел'єгоєнай. 4 А в Овєд-Едомі сини: пєрвороджєний — Шемя, другий — Єгозавад,

третій — Йоах, четвертий — Сахар, і п'ятий — Натанайл, 5 шостий — Амміл, сьомий — Іссахар, восьмий — Пеуллетай, бо поблагословив його Бог. 6 У сина його Шемаї народилися сини, що панували над домом їхнього батька, бо вони — хоробрі вояки. 7 Сини Шемаї: Отні, і Рефайл, і Овед, Елзавад; його брати, мужі хоробрі, — Елігу та Шемахія. 8 Усі ці — з Оведових синів; вони й сини та брати їхні — кожен хоробрий муж у силі до праці, шістдесят і два брати Овед-Едома. 9 А в Мешелемії було синів та братів, мужів хоробрих, вісімнадцять. 10 А в Хоси, з синів Мерарі, сини: голова — Шімрі, бо хоч не був він первороджений, та батько його настановив його за голову: 11 другий — Хілкійя, третій — Тевалія, четвертий Захарій; усіх синів та братів у Хоси — тринадцять. 12 У цих були чєрги придвєрних, за головами мужчин, чєрги відповідно до їхніх братів на слўженнє в Господньому домі. 13 І кинули вони жеребкі, як малий, так і великий, за домом їхніх батьків, для кожної брами. 14 І впав жеребк на схід для Шелемії. І кинули жеребкі для сина його Захарія, мудрого дорадника, і вийшов жеребок його на північ, 15 для Овед-Едома, — на південь, а для синів його — комбори. 16 Для Шуппіма та для Хоси — на захід, разом із брамою Шаллехет, де підіймається битий шлях, вєрта навпроти вєрти. 17 На схід — шість Левитів, на північ — четверо на день, на південь — четверо на день, а для комори — по двоє. 18 Для Парбару на захід — четверо для битого шляху, двоє для Парбару. 19 Оце чєрги придвєрних із синів Корахівців та з синів Мерарі. 20 А Левити: Ахійя був над скарбами Божого дому та до скарбів святині. 21 Сини Ладана, сини Гершонівців, від Ладана, голови дому батьків, від Ладана Гершонівця: Єхилі. 22 Сини Єхіїлі: Зетам та Йоїл, брат його, над скарбами Господнього дому. 23 Для Амравівців, для Іцгарівців, для Хевронівців, для Аззілівців: 24 Шевуїл, син Гершома, сина Мойсея, — володар над скарбами. 25 А брати його від Еліезера: його син — Рехавія, і його син Ісая, і його син — Йорам, і його син — Зіхрі, і його син — Шеломіт. 26 Цей Шеломіт та брати його були над усіма скарбами святині, які посвятив цар Давид та голови дому батьків, і тисячники, і сотники та зверхники війська, — 27 з вєн та зо здобичі вони присвячували на підтримання Господнього дому, — 28 і все, що посвятив прозорливець Самуїл, і Саул, син Кішів, і Авнер, син Нерів, і Йоав, син Церуїн, — усе посвячене було в руці Шеломіта та братів його. 29 Від Іцгарівців: Кенанія та сини його — на зовнішню роботу над Ізраїлем, на писарів та на сўддів. 30 Від Хевронівців: Хашавія та брати його, мужі хоробрі, тисяча й сім сотень, — над переглядом Ізраїля з другого боку Йордану на захід, для вської Господньої праці та для роботи царської. 31 Від Хевронівців: Єрійя — голова для Хевронівця, для його нащадків, за домом батьків. У сороковому році Давидового царювання вони були досліджені, і серед них знайдено хоробрих мужів в гілеадському Язері. 32 А брати його — мужі

хоробрі, дві тисячі й сім сотень, гóлови дому батьків. І цар Давид настановив їх над Рувїмівцями і над Гадівцями та над половиною племені Манасїїного для вської Божої справи та справи царської.

27 А Ізраїлеві сини, за їхнім числóm, гóлови батьківських родів і тисячники, і сотники та їхні урядники служили царєві щодо вської справи відділів, що приходив та відходив місяць у місяць для всїх місяців року; один відділ мав двадцять і чотири тисячі. 2 Над першим відділом, на перший місяць — Яшов'ам, син Завдіїл, а на відділ його — двадцять і чотири тисячі. 3 Він був з Перевових синів, голова всїх військових зверхників на перший місяць. 4 А над відділом другого місяця — Ахохівець Додай, а володар його відділу — Міклот; а на його відділ ішло двадцять і чотири тисячі. 5 Третій зверхник війська на третій місяць — священник Беная, голова, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 6 Цей Беная — лицар із тридцяти й над тридцятьма; а над його відділом був син його Аммізавад. 7 Четвертий на місяць четвертий — Асаїл, брат Йоавів, а по ньóму син його Зевадія; а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 8 П'ятий на місяць п'ятий — зверхник ізра'янин Шамут, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 9 Шóстий на місяць шостий — Іра, син текоянина Іккеша, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 10 Сьомий на місяць сьомий — пелонянин Хелец з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 11 Восьмий на місяць восьмий — хушанин Сїббехай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 12 Дев'ятий на місяць дев'ятий — анатонянин Авіезер з Венїямїнівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 13 Десятий на місяць десятий — нетоф'янин Магарай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 14 Одинадцятий на одинадцятий місяць — пїр'антонянин Беная з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 15 Дванадцятий на дванадцятий місяць — нетоф'янин Хелдай з Отніїла, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 16 А над Ізраїлевими племєнами були: для Рувїмівців — володар Еліезер, син Зіхрі; для Симеонівців — Шефатія, син Маахи. 17 Для Левія — Хашавія, син Кемуїла, для Аарóна — Садок. 18 Для Юди — Елігу, з Давидових братів, для Іссахара — Омрі, син Михаїлів. 19 Для Завулóна — Ішмая, син Овадії, для Нефталіма — Єрімот син Азріїлів. 20 Для Єфремових синів — Осїя, син Азазїї, для половини Манасїїного племені — Йоїл, син Педаї. 21 Для половини Манасїї в Гїлеаді — Іддо, син Захарія, для Венїяміна — Ясіїл, син Авнерів. 22 Для Дана — Азарїїл, син Єрохамів. Оце звєрхникн Ізраїлевих племен. 23 А Давид не перелїчїв їхнього числа від віку двадцяти лїт і нижче, бо Господь сказав був, що розмножить Ізраїля, як зорї небесні. 24 Йоав, син Церуїн, зачав був лїчити, та не скїнчив. І був за те гнів на Ізраїля, і не ввійшло те число в число хронїки

царя Давида. 25 А над скарбами царськими — Азмавет, Аділів син, а над скарбами на полі, у містах, і в сєлах та в баштах — Егонатан, син Уззіїї. 26 А над тими, що робили польову роботу, для праці, на землі — Езрі, син Келувів. 27 А над виноградниками — рам'янин Шім'ї, а над тим, що в виноградниках для запасів вина — шефам'янин Завді. 28 А над оливками та над сикоморами, що в Шефелі, — гедеряни Баал-Ханан; а над скарбами оливи — Йоаш. 29 А над великою худобою, що пасеться в Шароні, — шаронянин Шітрай, а над великою худобою в долинах — Шафат, син Адлаїв. 30 А над верблюдами — їзмаїльтянин Овіл, а над ослицями — меронотянин Єхдея. 31 А над дрібною худобою — гагрянин Язіз. Усі оці — зверхники мастку, що мав цар Давид. 32 А Йонатан, Давидів дядько, був радник, він чоловік розумний та писар. А Єхіїл, син Нахмонів, був із царських синами. 33 А Ахітофель — радник цареві, а арк'янин Хушай — приятель царів. 34 А по Ахітофелю — Єгояда, син Бенаї, та Евїатар, а звєрхник царськóго війська — Йоав.

28 І зібрав Давид усіх Ізраїлевих князів, зверхників племєн, і зверхників відділів, що служать цареві, і тисячників, і сотників, і зверхників усякого мастку та добутку царя та синів його разом з євнухами та лицарями, та всякого хороброго вояка до Єрусалиму. 2 І встав цар Давид на ноги свої та й сказав: „Послухайте мене, брати мої та народе мій! Я серцем своїм був за те, щоб збудувати храм миру для ковчєга Господнього заповіту та на підніжок ніг нашого Бога, й я приготóвив потрібне на збудування. 3 А Бог сказав мені: Ти не збудуєш храма для Мого Ймєннєя, бо ти муж вóен і кров проливав. 4 Та вибрав Господь, Бог Ізраїлів, мене з усього дому батька мого, щоб бути царем над Ізраїлем навіки, бо Юду вибрав Він на володаря, а серед Юдиного дому — дїм батька мого, а серед синів мого батька — мене уподóбав Собі, щоб настановіти царем над усім Ізраїлем. 5 А зо всіх моїх синів, — бо багатóх синів дав мені Господь — то Він вибрав сина мого Соломона, щоб сидів на троні Господнього царства над Ізраїлем. 6 І Він сказав мені: Соломон, син твій, — він збудує храма Мого та дворї Мої, бо його Я вибрав Собі за сина, а Я буду йому за Отця. 7 І міцно поставлю Я царство його аж навіки, якщо він буде сильний, щоб викóнувати заповіді Мої та постанові Мої, як цього дня. 8 А тепер на очáх усього Ізраїля, Господнього збору, та в ушах нашого Бога говорю́ вам: Додержуйте й досліджуйте всі заповіді Господа, Бога вашого, щоб ви посіли цей добрий Край і віддали його в спáдщину по собі синам вашим аж навіки. 9 А тепер, сину мій Соломóне, знай Бога, Отця твого, і служи йому всім серцем та всією душею, бо Господь вивідує всі серця та знає всякий витвір думóк. Якщо будеш шукати його, то ти знайдєш його, а якщо залишиш його, Він залишить тебе назáвжди. 10 Тепер дивися, що Господь вибрав тебе збудувати дїм на святиню.

Будь міцний та роби!“ 11 І Давид дав своєму синові Соломóнові звори Господнього дому: притвóру, і домів його, і скарбниць його, і гóрниць його, і кїмнат його внутрішніх, і дому для ковчєгу, 12 і взір усього, що було в дусі його́ для подвір'я Господнього дому, і для всіх кїмнат навкóло, для скарбів Божого дому та для скарбів святині, 13 і для відділів священників та Левитів, і для всякої праці служби Господнього дому, і для всяких речей для служби Господнього дому. 14 І дав він золота — вагою для золота, для всіх речей кожної служби; і срібла для всіх срібних речей — вагою, для всіх речей кожної служби; 15 і вагу для золотих свічників та золотих їхніх лямпадок, — вагою кожного свічника та лямпадок його, і для срібних свічників, — вагою для свічника́ та лямпадок його, за роботою кожного свічника́. 16 І дав золота вагою для столів хлїбів показних, для кожного стóлу і срібла для срібних столів, 17 і видельця, і кропильниці, і чаркі — чисте золото, і для золотих кєліхів — вагою для кожного кєліха, і для кєліхів срібних, — вагою для кожного кєліха. 18 А для кадильного жертівника — дав очищеного золота вагою, і на подобу воза, для золотих херувимів, що простягають крила свої й покривають над ковчєгом Господнього заповіту. 19 Усе це він зрозумів із письма з Господньої руки, що була над ним, усі роботи звору. 20 І сказав Давид до сина свого Соломона: „Будь сильний і будь відважний, і роби, не бійся та не лякайся, бо Господь Бог, Бог мій, з тобою, — Він не покине тебе й не позостáвить тебе аж до закінчення всієї праці роботи Господнього дому... 21 А оце чєрги священників та Левитів для всякої служби Божого дому. І будуть з тобою в усякій праці рєвні люди, здбні на всяку службу, а начальники та весьє народ, — на всі наказы твої“.

29 І сказав цар Давид до всього збору: „Син мій Соломон, що його одного Бог вибрав, ще молодий та тендітний, а ця праця — велика, бо не для людїни ця будова, а для Господа Бога. 2 А я всією своєю силою приготóвив для храму свого Бога золото на золоті речі, і срібло — на срібні, і мідь — на мідяні, і залізо — на залізні, і дерево — на дерев'яні, каміння шогámське та до оправ, каміння нофєхське та кольóрве, і всякий дорогий камінь та бєзлїч мармурового каміння. 3 І ще, через моє замїлування до дому Бога мого, є в мене скарб власного золота та срібла, — і його я віддав для дому свого Бога, понад усе, що я заготовив для святого храму: 4 три тисячі талантів золота, офїрського золота, і сім тисяч очїщеного срібла на покриття́ стїн тих домів; 5 на кожду золоту рїч та на кожду срібну, і на всяку працю рукою майстрів. І хто ще жєртвує, щоб сьогóдні напóвнити свою рúку пожєртвою для Господа?“ 6 І стали жєртвувати начальники бáтьківських рóдів та начальники Ізраїлевих племєн, і тисячники та сотники, і начальники праці для царя. 7 І дали вони на роботу Божого дому золота п'ять тисяч

талантів та десять тисяч дарейків, і срібла десять тисяч талантів, і міді десять тисяч і вісім тисяч талантів, а заліза сто тисяч талантів. **8** А в кого знайшлося при ньому дорогоцінне каміння, ті дали його до скарбниці Господнього дому, до руки Гершонівця Єхіїла. **9** І радів народ за їхню жертву, бо вони жертували Господеві з цілого серця, а також цар Давид радів великою радістю. **10** І поблагословив Давид Господа на очах усього збору. І сказав Давид: „Благословенний Ти, Господи, Боже Ізраїля, нашого батька, від віку й аж до віку! **11** Твоя, Господи, могутність і сила, і велич, і вічність, і слава, і все на небесах та на землі! Твої, Господи, царства, і Ти піднесений над усім за Голову! **12** І багатство та слава — від Тебе, і Ти пануєш над усім, і в руці Твоїй сила та хоробрість, і в руці Твоїй — побільшити та зміцнити все. **13** А тепер, Боже наш, ми дякуємо Тобі, і славимо Ім'я Твоєї величі. **14** І хто бо я, і хто народ мій, що маємо силу так жертувати, як це? Бо все це — від Тебе, і з Твоєї руки дали ми Тобі. **15** Бо ми приходьки перед лицем Твоїм та чужинці, як усі наші батькі! Наші дні на землі — мов та тінь, і немає тривалого! **16** Господи, Боже наш, уся ця безліч, яку ми наготували на збудування Тобі храму для Ймення Твоєї святости, — із Твоєї руки вона, і все це — Твоє! **17** І я знаю, Боже мій, що Ти вивідуєш серце й любиш щирість. У щирості серця свого я пожертвував це все, а тепер бачу я з радістю народ Твій, який знаходиться тут, що жертвує себе Тобі. **18** Господи, Боже Авраама, Ісака та Якова, наших батьків, — збережи ж навіки цей напрямок думок серця народу Твого, і міцно скеруй їхнє серце до Себе! **19** А моєму синові Соломонові дай серце ціле, щоб виконувати заповіді Твої, свідцтва Твої та устави Твої, і щоб чинити все, і щоб збудувати цю твердиню, яку я приготував!“ **20** І сказав Давид до всього збору: „Поблагословіть же Господа, вашого Бога!“ І весь збір поблагословив Господа, Бога своїх батьків, — і нахилилися, і вклонилися всі до землі Господеві й цареві! **21** І принесли вони для Господа жертви, і спалили цілопалення для Господа другого дня від того дня, — тисячу бичків, тисячу баранів, тисячу овечок, і ливні їхні жертви, і безліч жертв за всього Ізраїля. **22** І вони їли й пили перед Господом того дня з великою радістю, і вдруге настановили Соломона, Давидового сина, і помазали його Господеві на володаря, а Садба на священника. **23** І сів Соломон на Господньому троні за царя на місці свого батька Давида, і щастило йому, і його слухався весь Ізраїль. **24** І всі князі та лицарі, а також усі сини царя Давида піддалися під Соломона. **25** І Господь високо звелічив Соломона на очах усього Ізраїля, і дав на нього величність царства, якої не було перед ним ані на жодному цареві над Ізраїлем. **26** І Давид, син Ессейв, царював над усім Ізраїлем. **27** А дні, що він царював над Ізраїлем, були сорок літ: у Хевроні царював він сім років, а в Єрусалимі царював тридцять і три. **28** І помёр він у добрій сивині, ситий днями, багатством та славою, а замість нього зацарював син

його Соломон. **29** А діла царя Давида, перші й останні, ось вони описані в історії провідця Самуїла, і в історії пророка Натана, і в історії прозорливця Гада, **30** разом з усім царством його, і лицарськістю його та часами, що перейшли над ним і над Ізраїлем, та над усіма царствами тих країв.

2 хроніки

1 І зміцнився Соломон, син Давидів, над царством своїм, а Господь, Бог його, був із ним та високо звеличив його. **2** І сказав Соломон до всього Ізраїля, до тисячників, та сотників, і до суддів, і до всіх начальників, до всього Ізраїля, до голів батьківських родів. **3** І пішли Соломон та увесь збір із ним до пагірка, що в Гів'оні, бо там була скинія Божого заповіту, яку зробив Мойсей, раб Господній, у пустині. **4** Але Божого ковчега Давид переніс із Кір'ят-Єсаріму туди, де приготівив в Єрусалимі. **5** А мідяного жертовника, що зробив був Веселіл, син Урії, сина Хурового, він поставив перед скинією Господньою. І звертався до нього Соломон та збір. **6** І зійшов Соломон туди перед Господнє лице на мідяний жертовник, що належав до скинії заповіту, і приніс на ньому тисячу цілопалень. **7** Тієї ночі явився Бог Соломонові та й сказав йому: „Зажадай, чого дати тобі!“ **8** І сказав Соломон до Бога: „Ти зробив був велику милість з батьком моїм Давидом, і настановив царем мене замість нього. **9** Тепер, Господи, Боже, нехай буде віповнене слово Твоє до батька мого Давида, бо Ти настановив мене царем над народом численним, як порох землі. **10** Дай тепер мені мудрість та знання, щоб умів я виходити й входити перед цим народом, бо хто зможе судити цей великий Твій нарід?“ **11** І сказав Бог до Соломона: „За те, що оце було на серці твоїм, і ти не жадав багатства, маєтків та слави, ані душі ворогів своїх, а також довгих днів не жадав ти, а жадав для себе мудрости та знання, щоб судити народ Мій, над яким Я настановив тебе царем, **12** то дасться тобі мудрість та знання, а багатство, і маєтки та славу Я дам тобі такі, яких не було між царями перед тобою, і по тобі не буде таких!“ **13** І прийшов Соломон із пагірка, що в Гів'оні, до Єрусалиму, від скинії заповіту, і зацарював над Ізраїлем. **14** І зібрав Соломон колесниць та верхівців, — і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі. **15** І цар зібрав в Єрусалимі срібла та золота, мов каміння, а кедрів зібрав, що до численности, як сикомір, що в Шефелі. **16** А коней, що були в Соломона, приводили з Єгипту та з Кеве; царські купці купували їх з Кеве. **17** І ходили вони, і вивозили з Єгипту колесницю за шість сотень срібла, а коня — за сотню й п'ятдесят. І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хітійських та царів сирійських.

2 І Соломон наказав будувати дім для Господнього Ймення та дім царський для себе. **2** І відлічив Соломон сімдесят тисяч чоловіка носіїв та вісімдесят тисяч чоловіка каменотесів у горах, а керівників над ними — три тисячі й шість сотень. **3** І послав Соломон до Хірама, царя тирського, говорячи: „Як зробив ти у

батьком моїм Давидом, і послав був йому кедри на будову дому його, щоб сидіти в ньому, так зроби й мені. **4** Ось я будую храм для Ймення Господа, Бога мого, щоб присвятити Йому, щоб кадити перед Його лицем запашне кадило, і для постійного покладення хліба та для цілопалення на ранок і на вечір, на суботи й на молодикі та на свята Господа, Бога нашого. Навіки це над Ізраїлем! **5** А храм, якого я будую, великий, бо Бог наш більший від усіх богів! **6** А хто має силу збудувати Йому храма, коли небо й небеса небес не обіймають Його? І хто я, що збудую Йому храма? Хіба тільки на кадіння перед лицем Його! **7** А тепер пошли мені чоловіка, здібного до роботи в золоті, і в сріблі, і в міді, і в залізі, і в пурпурі, і в червені, і в блакиті, і що вміє вирізувати різьби, разом із тими мистцями, що зо мною в Юді та в Єрусалимі, яких приготівив батько мій Давид. **8** І пошли мені з Ливану дерева кедрового, кипарисового та сандялового, бо я знаю, що твої раби вміють рубати дерева ливанські. І оце мої раби будуть рабами твоїми, **9** щоб наготівити мені бєзліч дерева, бо цей храм, що я будую, буде великий та пишний! **10** А ось дереворубам, що стинають дерева, рабам твоїм, дав я пшениці, як поживи, двадцять тисяч корів, та ячменю двадцять тисяч корів, і вина двадцять тисяч батів, і оливи двадцять тисяч батів“. **11** І сказав Хірам, цар тирський, листом і послав до Соломона: „Через любов Господа до народу Свого поставив Він тебе над ними за царя“. **12** І сказав Хірам: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що вчинив небеса та землю, що дав цареві Давидові сина мудрого, який має розум та багатий на знання, що збудує дім Господній та дім царський для себе! **13** А тепер я посилаю мудрого чоловіка, що має знання, Хурам-Аві, **14** сина жінки з Данових дочок, — а батько його тирянин, — що вміє робити в золоті та в сріблі, в міді, в залізі, в каміннях та в деревах, у пурпурі й у блакиті, і в віссоні, і в червені, і різати всяку різьбу, і виконувати всяку думку, що буде дана йому з мистцями твоїми та з мистцями пана мого Давида, батька твого. **15** А тепер пшеницю й ячмінь, оливу та вино, про які казав мій пан, нехай посилає своїм рабам. **16** А ми нарубаємо дерев із Ливану за всякою твоєю потребою, і спровадимо їх тобі плотами морем до Яфи, а ти спровадиш їх до Єрусалиму“. **17** І перелічив Соломон усіх людей приходьків, що в Ізраїлевому Краї, за переліком, що перелічив був їх його батько Давид, і було знайдено їх сто й п'ятдесят тисяч і три тисячі й шість сотень. **18** І він зробив із них сімдесят тисяч носіїв та вісімдесят тисяч каменотесів у горах, та три тисячі й шість сотень керівників, що спонукували той нарід до праці.

3 І зачав Соломон будувати Господній дім в Єрусалимі на горі Морійя, що вказана була батькові його Давидові, на місці, яке приготівив Давид на тоці евсейянина Орнана. **2** І зачав він будувати другого місяця, другого дня, четвертого року свого царювання. **3** А це основа будови Божого дому: довжиня — шістдесят

ліктів старою мірою, а ширина — двадцять ліктів. 4 А притвор, щодо довжини, був за шириною храму, двадцять ліктів, а вишина — сто й двадцять. І покрив він його зсередини чистим золотом. 5 А великий храм він покрив кипарисовим деревом, і покрив його добрим золотом, і наробив на ньому палм та ланцюгів. 6 І покрив він той храм дорогим каменем на оздобу, а золото — золото було з Парваїму. 7 І покрив він золотом храм, балки, пороги, і стіни його та його двері, а на стінах повирізував херувимів. 8 І зробив дім Святого Святих: довжина його за шириною храму — двадцять ліктів, і ширина його — двадцять ліктів. І покрив він його добрим золотом, на таланти — шість сотень. 9 А вага цвяхів на шекл золота — п'ятдесят; і гóрниць покрив золотом. 10 І зробив він у домі Святого Святих двох херувимів різьб'яною роботою, і покрив їх золотом. 11 А крила херувимів: довжина їх — двадцять ліктів, крило одного — на п'ять ліктів, дотикалося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, дотикалося крила другого херувима. 12 А крило другого херувима — п'ять ліктів, дотикалося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, прилягало до крила іншого херувима. 13 Розтягнені крила цих херувимів — двадцять ліктів; і вони стояли на ногах своїх, а їхні обличчя — до храму. 14 І зробив він завісу, — блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і наробив на ній херувимів. 15 І зробив він перед храмом два стовпі, тридцять і п'ять ліктів завдовжки, а маковиці, що на верху його, п'ять ліктів. 16 І поробив ланцюгів, як у девірі, і дав їх на верхі тих стовпів. І зробив сотню гранатових яблук, і дав на ланцюгів. 17 І поставив стовпі перед храмом, — один з правіці, а один з лівиці. І назвав ім'я правому: Яхін, а ім'я лівому — Боаз.

4 І зробив мідяного жéртвника, двадцять ліктів довжинá йому і двадцять ліктів ширинá йому, і десять ліктів височинá йому. 2 І зробив він лите море, десять на міру ліктем від краю його до краю його, навколо круглясте, і п'ять на міру ліктем височинá йому. А шнур — тридцять на міру ліктем — отóчував його навколо. 3 А під ним — постать волів, що зо всіх сторін отóчують його, на десять ліктів на міру ліктем оточують море навколо; два ряди волів відлиті при відливанні його. 4 Воно стояло на дванадцятьох волáх, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звéрху, а всі зади їх — до нутрá. 5 А грубинá його — долоня, а край його — як робота краю кéліха, квітки лілéї. Містило воно три тисячі батів. 6 І зробив десять умивáльниць, і поставив п'ять з правіці, а п'ять з лівиці, щоб мити в них, — приготóвлене на цілопáлення полóщуть у них, а море — для священників, щоб митися в ньому. 7 І зробив десять золотих свічників, як налéжалос'я, і поставив їх у храмі п'ять з правіці, а п'ять з лівиці. 8 І зробив десять столів, і поставив у храмі, — п'ять з правіці, а п'ять з лівиці. І зробив сто золотих кропíльниць. 9 І зробив священиче

подвiр'я та подвiр'я велике, і двері до подвiр'я, і їхні двері покрив мiддю. 10 А море поставив з правого боку на південний схід. 11 І поробив Хурам гóрнята, і лопáтки, і кропильниці. І покiнчiв Хурам робити працю, яку зробив для царя Соломона в Божому домі: 12 два стовпi, і кулі, і двi мáковицi на верху тих стовпiв, і двi мерéжки на покриттi обiдвох куль мáковиць, що на верхáх стовпiв, 13 і чотири сотні гранáтових яблук для обох мерéжок, два ряди гранáтових яблук для однiєї мережки, щоб покрити обiдвi кулі мáковиць, що на пéредi тих стовпiв. 14 І поробив пiдстáви, і поробив умивáльниці на тих пiдстáвах, 15 одне море, і дванадцять волiв пiд ним, 16 і гóрнята, і лопáтки, і видéльця, і всi їхнi речi поробив Хурам-Авив царевi Соломоновi для Господнього дому з ви́полiруваноi мiдi. 17 На Йордáнській рiвнинi повiдливáв їх цар у глинистий землі між Суккотом та між Цередою. 18 І наробив Соломон усiх цих речей дуже багато, бо не дослiджена була вага мiдi. 19 І поробив Соломон усi речi, що в Божому домі, та золотого жéртвника й столи, а на них — хлiб показний, 20 і свiчники, і їхнi лямпáдки, щоб запалювати їх за постановою перед девiром, — зо широго золота. 21 А квітки, і лямпáдки, і щiпчики — із золота, з досконáлого золота. 22 А нóжицi, і кропильниці, і лóжки, і кадильниці — зо широго золота; а вхiд до дому, його внутрiшнi дверi до Святого Святих та дверi дому до храму — із золота.

5 І була закінчена вся праця, яку зробив Соломон для Господнього дому. І Соломон повнóсiв освяченi речi свого батька Давида, і срiблó, і золото, і всi ці речi дав до скарбниці Божого дому. 2 Тодi Соломон зiбрав до Єрусалиму Iзраїлевих старшiх, і всiх голiв племéн, начальників бáтьківських родiв Iзраїлевих синiв, щоб перенéсти ковчега Господнього заповiту з Давидового Мiста, воно — Сiбн. 3 І були зiбранi до царя всi iзраїльтяни в свято, воно — сьомого мiсяця. 4 І поприходiли всi Iзраїлеви старшi, і Левити понéсли ковчега. 5 І понéсли ковчега та скинiю заповiту, і всi святi речi, що в скинiї, — нéсли їх священники та Левити. 6 А цар Соломон та вся Iзраїлева громада, що зiбралася при ньому перед ковчегом, принéсли в жертву худобу дрiбну́ та худобу велику, що через многоту́ не була ані записувана, ані лічена! 7 І священники внесли ковчега Господнього заповiту до його мiсця, до девiру дому, до Святого Святих, пiд крила херувимiв. 8 А херувими простягáли крила над мiсцем ковчега, і затiнювали херувими над ковчегом та над його держакáми звéрху. 9 А ті держакi були довгi, і головки тих держакiв були виднi з ковчегу, що перед девiром, а назóвнi не були виднi. І були вони там аж до цього дня. 10 У ковчезi не було нiчого, тiльки двi таблицi, що поклав Мойсей на Хорiвi, коли Господь склав був заповiта з Iзраїлевими синами при виходi їх iз Єгипту. 11 І сталос'я, як священники виходили iз святини, — а всi священники, що були там, освятилися, без додéржання черг, — 12 а Левитн співакi, — усi вони, аж до Асафа,

Гемана, Едутуна, і синів їхніх та братів їхніх, — убрані в віссон, з цимбалами, із арфами та з цитрами, стояли на схід від жертовника, а з ними сто й двадцять священників, що сурмили на сурмах, **13** і було воно для сурмачів та співаків як одне, щоб подати один голос на хвалу та дяку Господеві, і як заgrimів голос на сурмах, і на цимбалах, і на музичних знаряддях, і як хвалили Господа: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя“, — то дім, дім Господній наповниться хмарою! **14** І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила дім Божий!

6 Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. **2** А я збудував храм оселі Твоєї, і місце Твоє пробування навіки!“ **3** І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив увесь Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. **4** А він сказав: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і руками Своїми виконав, кажучи: **5** Від того дня, коли Я вивів Свій народ з єгипетського краю, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племін, щоб збудувати храм на пробування Мого Імени там. І не вибрав Я нікого, щоб був володарем над народом Моїм, Ізраїлем. **6** Та вибрав Я Єрусалим на пробування Мого Імени там, і вибрав Я Давида, щоб був над народом Моїм, Ізраїлем. **7** І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **8** Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі на серці. **9** Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що виїде із стегон твоїх, — він збудує цей храм для Ймення Мого! **10** І сповнив Господь Своє слово, що Він говорив. І став я замість батька свого Давида та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **11** І поставив я там ковчег, що в ньому Господній заповіт, якого Він склав з Ізраїлевими синами“. **12** І став він перед Господнім жертовником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки. **13** А Соломон зробив був мідяне стояло, і поставив його на середину подвір'я, — п'ять ліктів довжина йому, і п'ять ліктів ширина йому, а три лікті вишина йому. І став він на ньому, і став на коліна свої навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки до неба, **14** та й сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небі та на землі! Ти стережеш заповіта та мистів для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. **15** Ти сповнив Своєму рабові Давидові, батькові моему, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виповнив, як цього дня. **16** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, сповни для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив Ти йому, кажучи: Не переведеться з-перед лиця Мого ніхто з тих, що мають сидіти на Ізраїлевому троні,

якщо тільки сини твої будуть додержувати своїх доріг, щоб ходити в Законі Моїм, як ти ходив перед лицем Моїм. **17** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові. **18** Бо чи ж справді Бог сидить з людиною на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм цей, що я збудував? **19** І Ти звернешся до молитви Свого раба та до його благання, Господи, Боже мій, щоб почути поклик та молитву, якою раб Твій моли́ться перед лицем Твоїм, **20** щоб очі Твої були відкриті на цей храм удень та вночі, на те місце, про яке Ти сказав, що покладеш Ім'я Своє там, щоб почути молитву, якою буде моли́тися Твій раб на цьому місці. **21** І Ти будеш прислухатися до благань Свого раба та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. І Ти почувеш із місця Свого пробування, із небес — і почувеш, і пробачиш. **22** Якщо згрішить людина проти свого ближнього, і буде примушена принести клятву, щоб присягнути, і клятва прийде перед Твоїм жертовником у цьому храмі, **23** то Ти почувеш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — обвинуватиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його гóлову, й усправедливиш справедливого, щоб дати йому за його справедливістю. **24** А якщо Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом, бо прогрішив Тобі, і коли вони звернуться, і будуть хвалити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благодіяти Тебе в цьому храмі, **25** то Ти почувеш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вернеш їх до землі, яку дав Ти їм та їхнім батькам! **26** Коли затримається небо, і не буде дощу, бо прогріша́ться Тобі, то вони помоляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і з гріха́ свого навернуться, бо Ти будеш їх впокоряти, — **27** то Ти почувеш на небеса́х, і пробачиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти даси дощ на Край Свій, якого Ти дав Своєму народові на спадщину! **28** Голод коли буде в Краю, морови́ця коли буде, посу́ха, жовта́чка, сарана́, черва́ коли буде, коли його вороги гнобитимуть його́ в Краї міст його, коли буде яка порáза, яка хвороба, — **29** усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людини чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен буде знати порáзу свою та горе своє, і простягне руки свої до цього храму, **30** то Ти почувеш із небес, із місця постійного пробування Свого́, — і пробачиш, і даси тому чоловікові за всіма його дорогами, бо Ти знаєш серце його, бо Ти один знаєш серце людських синів, **31** щоб вони боялися Тебе, і ходили Твоїми дорогами по всі дні, які вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим! **32** Також і чужинця, який не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ймення Твого́ великого, і руки Твоїє Сильної та рамена Твого витягнутого, і прийде, і помоліться в цьому храмі, **33** то Ти почувеш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде кликати до Тебе той чужинець, щоб

усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, та щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'я Твоє покликане над оцім храмом, що я збудував! **34** Коли народ Твій вийде на війну на своїх ворогів, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Тебе в напрямі до цього міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **35** то почувеш Ти з небес їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! **36** Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і даси їх ворогові, а їхні поневільники візьмуть їх до неволі до краю далекого чи близького, **37** і коли вони прийдуть до розуму в краю, куди взяті до неволі, і навернуться, і будуть благодіяти Тебе в краю своєї неволі, говорячи: Ми згрішили, скривили дорогу свою, і були ми несправедливі, **38** і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в краю своєї неволі, куди їх поневілили, і помоляться в напрямі до свого Краю, що Ти дав їхнім батькам, і в напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **39** то Ти почувеш із небес, із постійного місця пробування Свого, їхню молитву та їхні благання, і вчиниш їм суд, і пробстих Своєму народові, що вони згрішили Тобі! **40** Тепер, Боже мій, благаю, нехай будуть очі Твої відкриті, а уші Твої наставлені на слухання молитви цього місяця! **41** А тепер, — Устань же, о Господи, Боже, на Свій відпочинок, Ти й ковчег сили Твоєї! Священики Твої, о Господи Боже, нехай у спасіння зодягнуться, а побожні Твої хай добром веселяться! **42** Господи Боже, не відвертай лица від Свого помазанця, згадай же про милість Своєму рабові Давиду!“

7 А коли Соломон закінчив молитися, то зійшов огонь із небес, поїв цілопалення та жертви, а слава Господня наповнила храм той! **2** І священики не могли ввійти до Господнього дому, бо слава Господня наповнила дім Господній! **3** А всі Ізраїлеві сини бачили, як сходив огонь та Господня слава на храм той, і вони попадали обліччям до землі на підлогу з камінних плит, і вклонілися до землі, і дякували Господеві: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“ **4** А цар та весь народ принесли жертву перед Господнім лицем. **5** І приніс цар Соломон на жертву худоби великої двадцять і дві тисячі, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали обряд освячення Божого дому цар та весь народ. **6** А священики стояли на вратах своїх, а Левити — зо зняттями Господньої пісні, що поробив цар Давид на подяку Господеві, „Бо навіки Його милосердя“, коли Давид хвалив ними; і священики сурмили навпроти них, а весь Ізраїль стояв. **7** І посвятив Соломон середину подвір'я, що перед Господнім домом, бо приніс там цілопалення та лій мирних жертв, бо мідяний жертовник, якого зробив Соломон, не міг умити цілопалення й хлібної жертви та лою. **8** І справив Соломон того

часу те свято на сім день, а весь Ізраїль був з ним, дуже великий збір, що зійшовся звідти, де йдеться до Хамату, аж до єгипетського потоку. **9** А восьмого дня справили віддання свята, бо обряд освячення жертовника справляли сім день, і свято сім день. **10** А дня двадцятого й третього сьомого місяця відпустив він народ до їхніх наметів, радісних та веселосердих через усе те добро, що Господь учинив Давидові й Соломонові, та народові Своєму Ізраїлеві. **11** І закінчив Соломон дім Господній та дім царський, та все, що приходило Соломонові на серце, щоб зробити в Господньому домі та в домі своєму, пощастило йому. **12** І явився Господь Соломонові вночі та й сказав йому: „Вислухав Я молитви твої, та вибрав оце місце для Себе на храм жертви. **13** Якщо Я замкну небеса, і не буде дощу, і якщо накажу сарані поїсти землю, і якщо нашлю моровицю на народ Мій, **14** і впокоряться люди Мої, що над ними кличуться Ім'я Моє, і помоляться, і будуть шукати Ім'я Мого, і повернуть зо злих своїх доріг, то Я вислухаю з небес, і прошу їхній гріх, та й вилікую їхній Край! **15** Тепер очі Мої будуть відкриті, а уші Мої наставлені на слухання молитви цього місяця. **16** І тепер Я вибрав, і освятив цей храм, щоб Ім'я Моє було там аж навіки, Мої ж очі та серце Моє будуть там по всі дні. **17** А тепер, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, щоб зробити все, що наказав Я тобі, і якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та прав Моїх, **18** то поставлю певно трона царства твого, як склав Я заповіта з батьком твоїм Давидом, говорячи: Не буде в тебе переводу нікому з пануючих в Ізраїлі! **19** А якщо ви відвернетеся та покинете устами Мої й заповіді Мої, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, **20** то Я повіриваю їх з Моєї землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лица Свого, і дам його за приповістку та за посміховище серед усіх народів! **21** А храм цей, що був найвищий, — кожен, хто проходитьиме біля нього, скам'яніє та й скаже: За що Господь зробив так цьому Краєві та храму цьому?... **22** І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога батьків своїх, Який вивів їх з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Він навіч на них усе оце ліхо!“

8 І сталося по двадцятьох роках, коли Соломон будував дім Господній та свій дім, **2** то міста, які дав Хурам Соломонові, Соломон розбудував їх, і осадив там Ізраїлевих синів. **3** І пішов Соломон до Хават-Цови, і переміг її. **4** І збудував він Тадмора в пустині, та всі міста для запасів, що побудував у Хаматі. **5** І побудував він Бет-Хорон горішній та Бет-Хорон долішній, твердинні міста, — мури, двері та засуви, **6** і Баалат, і всі міста для запасів, що були в Соломона, і всі міста для колесниць, і міста для верхівців, і всяке пожадання Соломона, що жадав він збудувати в Єрусалимі й на Ливані, та в усьому

Краї його панування. 7 Увесь нарід, позосталий з хіттєян, і з аморєян, і з періздєян, і з хіввєян, і з еусєян, що вони не з Ізраїля, 8 з їхніх синів, що зосталися по них у Краї, що їх не повигублювали Ізраїлеві сини, то їх Соломон узяв на данїну, і це позосталося аж до цього дня. 9 А Ізраїлевих синів Соломон не робив рабами для своєї праці, алє вони були військові, і звєрхники сторжі його, і звєрхники колесниць його та його верхівців. 10 І оце вони були звєрхники намісники царя Соломона, — двісті і п'ятдесят, що панували над нарідом. 11 А фараонову дочку перевів Соломон із Давидового Міста до дому, що збудував для неї, як сказав: „Не буде сидіти мені жінка в домі Давида, Ізраїлевого царя, бо святий він, бо Господній ковчег увійшов у нього“. 12 Тоді Соломон приніс цілопалення для Господа на Господньому жертівнику, якого він збудував перед притвором, 13 щоб за потребою кожного дня принєсати жертву за Мойсєєвим наказом, на суботи, і на молодикі, і на свята три рази в році: в свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок. 14 І поставив він, за розпорядком Давида, батька свого, чєрги священників на їхню службу, і Левитів на їхніх вєртах на хвалу та на службу відповідно до священників за потребою кожного дня, і придвєрних в їхніх чергах для кожної брами, бо такий був наказ Давида, Божого чоловіка. 15 І не відступали вони від наказів царя про священників та Левитів, щодо всякої речі й щодо скєрбів. 16 І була зрблена вся Соломонова праця аж до цього дня, від залбження Господнього дому й аж до закінчення його, коли був закінчений дїм Господній. 17 Тоді пішов Соломон до Еційон-Геверу та до Елоту над мєрським берегом в едємському краї. 18 І прислав йому Хурєм через своїх рабів кораблі та рабів, що знали море. І прийшли вони з Соломоновими рабами до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й п'ятдесят талантів золота, і привєзли до царя Соломона.

9 А цариця Шеви почула булє про славу Соломонову, і прийшла випробувати Соломона загадками в Єрусалимі. Прийшла вона з дуже великим багатством, — із верблюдами, що нєсли пєхощі та бєзліч золота й дорогого каміння. І прийшла вона до Соломона, і говорила з ним про все, що булє на серці її. 2 І Соломон вияснив їй усі її запити, і не було запиту, незнаного Соломонові, якого не порішив би він їй. 3 І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість та дїм, що він збудував, 4 і їжу стбу його, і мєшкання рабів його, і поставу слуг його та їхні одежі, і чєшників його, та їхні одежі, і вхїд його, яким він ухєдить до Господнього дому, — і не могла вона з дива вийти! 5 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої дїла та про твою мудрість. 6 І не повірила я їхнім слєвєм, аж поки самє не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не булє представлена мені й половина великості твоєї мудрості: ти перевїщив славу, про

яку я чула! 7 Щасливі люди твої, і щасливі оці твої слуги, що зєвжди стоять перед обличчям твоїм та слухають твою мудрість! 8 Нехай буде благословєнний Госпєд, Бог твій, що впєдбав тебе, щоб посадити тебе на Свого трєна за царя у Гєспєда, Бога твого, через любов Бога твого до Ізраїля, щоб утвєрдити його навєки. І Він настановив тебе над ними царем, щоб чинити право та справедливість!“ 9 І далє вона царєві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пєхощів та дорогє каміння. І бєльш уже не було таких пєхощів, як ті, що цариця Шеви далє царєві Соломонові! 10 І також Хурємові раби та раби Соломонові, що довєзли золото з Офіру, спровєджували алмугєвоє дерево та дорогє каміння. 11 І поробив цар з алмугєвого дєрева схєди для Господнього дому та для дому царськєго, і гусла, і єрфи для спєваків. І такі речі, як вони, не бєчені перед тим в юдейському Краї! 12 А цар Соломон дав цариці Шеви все бєжаннє її, чєго вона бєжалє, окрім такого, що вона привєзла до царя. І пішла вона назад до свого краї, вона та слуги її. 13 І була вага того золота, що приходило для Соломона в однєму році, шість сотєнь і шістдєсєт і шість талантів золота, 14 окрім того, що приходило від купців та з торгєвлї хєдєчих. І всі царі арабськє та намісники Краю довєзли золото й сєрбло Соломонові. 15 І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутого золота, — шість сотєнь шєклів кутого золота йшло на однєго щита, 16 та три сотні щитів менших із кутого золота, — три сотні шєклів золота йшло на однєго щита. І цар вїддав їх до дому Ливанського Лісу. 17 І зробив цар великого трєна зо слонєвої кости, і покритв його чистим золотом. 18 У трєна було шість схїдців та пїднїжжє з золота позад трону, та поруччє з цього й з того боку при мїсці сидіннєя, та два лєви, що стояли при поруччєх. 19 І дванадцять лєвів стояли там на шєсти ступєнєх з того й з того боку. По всіх царствєх не було так зрбленого! 20 І вєсь пєсуд на питтє царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — ширє золото, нїчого з сєрбла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щєсь. 21 Бо царєві кораблі ходили до Таршїшу з Хурамовими рабами. Раз на три роки приходили таршєскє кораблі, що довєзли золото та сєрбло, слонєву кїсть, і мєвп та пєв. 22 І став цар Соломон найбільшим від усіх зємних царів, щодо багатства та щодо мудрості. 23 І всі зємні царі хотїли бачити Соломона, щоб послухати його мудрості, що Бог дав у його серце. 24 І вони принєсили кожен свого дєра, — речі сєрбні та речі золоті, й одежу, збрєо та пєхощі, коні та мули, — щєб на рік припадєло. 25 І було в Соломона чотири тисячє кїнських жєлобів та колєсниць, і дванадцять тисячє верхівців, і він порозмїщував їх по колєсничних мїстах та при царі в Єрусалимі. 26 І він панував над усіма царями від Рїчки й аж до краї фїлїстїмлян, і аж до єгїпєтськєї границі. 27 І Соломон наскладєв в Єрусалимі сєрбла, мєв того каміння, а кєдрів наскладєв,

щодо численности, як сиком'ори, що в Шефелі! **28** А к'оней приводили Соломонові з Єгипту та з усіх країв. **29** А решта Соломонових діл, перших та останніх, — ото вони описані в історії пророка Натана, і в пророцтві шілонянина Ахійї, і в видіннях прозорливіця Єді на Єровоама, Неватового сина. **30** І царював Соломон в Єрусалимі над усім Ізраїлем сорок літ. **31** І спочив Соломон зо своїми батька́ми, і поховали його в Місті Давида, батька його, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

10 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся весь Ізраїль, щоб настановити його царем. **2** І сталося, як почув це Єровоам, Неватів син, — він був в Єгипті, куди втік від царя Соломона, — то вернувся Єровоам з Єгипту. **3** І послали й покликати його. І прийшов Єровоам та весь Ізраїль, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: **4** „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти полегшій жорсто́ку роботу батька свого та тяжке́ його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“. **5** А він відказав їм: „Ідть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той наро́д. **6** І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли він був живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому наро́дові?“ **7** І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти будеш добрим для цього наро́ду, і зробиш за волею їх, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі раба́ми по всі дні“. **8** Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодика́ми, що виросли разом із ним, що стояли перед ним. **9** І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповім цьому наро́дові, який говорив мені, кажучи: Полегшій ярмо, яке твій ба́тько наклав був на нас“. **10** І говорили з ним ті молодики, що виросли з ним, кажучи: „Так скажеш тому наро́дові, що промовляв до тебе, говорячи: „Твій ба́тько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полегшу́ нам.“ Отак скажеш до них: Мій мізінець грубілий за ст'єгна мого батька! **11** А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке́ ярмо, а я доба́влю до вашого ярма! Батько мій карав вас бича́ми, а я битиму скорпіона́ми“. **12** І прийшов Єровоам та весь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. **13** І цар жорсто́ко відповів їм. І відкинув цар Рехав'ам пораду старших, **14** і говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я доба́влю до нього! Батько мій карав вас бича́ми, а я — скорпіона́ми!“ **15** І не послухався цар наро́ду, бо це спричинене було від Бога, — щоб справдити Господе́ві слово Своє, яке Він говорив був через шілонянина Ахійю, Неватового сина. **16** І побачив весь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам части́на в Давиді? І спадщини нема нам у сині Ессєя! Усі до наметів своїх, о Ізраїлю! Позна́й тепер дім свій, Давиде!“ І пішов весь Ізраїль до наметів своїх... **17** А Ізраїлеві сини, що сиділи в

Юдиних містах, — то над ними зацарюва́в Рехав'ам. **18** І послав цар Рехав'ам Гадорама, що був над даніною, та Ізраїлеві сини закидали його ка́мінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесни́цю та втекти до Єрусалиму. **19** І відпав Ізраїль від Давидового дому, і так є аж до цього дня.

11 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав дім Юдин та Веніяминів, сто й вісімдесят тисяч ви́браних військ'ових, щоб воювати з Ізраїлем, щоб вернути царство Рехав'амові. **2** І було Господнє слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи: **3** „Скажи Рехав'амові, Соломонову синові, цареві Юдиному, та всьому Ізраїлеві в Юді та в Веніяміні, говорячи: **4** Так сказав Господь: Не йдть і не воюйте з своїми брата́ми! Верніться кожен до дому свого́, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послу́халися Господніх слів, і вернулися з походу на Єровоама. **5** І осівся Рехав'ам в Єрусалимі, і побудував тверди́нні міста в Юді. **6** І збудував він Віфлеєма, і Етама, і Текою, **7** і Бет-Цура, і Сохо, і Адуллама, **8** і Га́та, і Марешу, і Зіфа, **9** і Адораїма, і Лахіша, і Азеку, **10** і Цор'у, і Аяйлона, і Хеврона, що в Юді та в Веніяміні, міста тверди́нні. **11** І зміцнив він ті тверди́ні, і дав у них начальників, і запаси, і оливи, і вина, **12** а до кожного окремого міста — великі щити́ та ра́тища, і дуже сильно їх позміцнював. І був його Юда та Веніямин. **13** А священники та Левити, що були в усьому Ізраїлі, зібралися до нього з усієї їхньої границі. **14** Бо Левити кидали пасови́ська свої́ та власність свою, і приходили до Юди та до Єрусалиму, бо Єровоам та сини його усунули їх від священничого служіння Господе́ві, **15** і понаставля́ли собі священників для па́гірків та демонів, та для тельців, що він понароблював. **16** А за ними, зо всіх Ізраїлевих пле́мен ті, що віддавали своє серце шукати Господа, Бога Ізраїля, приходили до Єрусалиму принісати жертви Господе́ві, Богові батьків своїх. **17** І зміцніли вони Юдине царство, і підси́лили Рехав'ама, Соломонового сина, на три роки, бо вони ходили три роки дорогою Давида та Соломона. **18** І взяв собі Рехав'ам жінку Махалат, дочку Єрімота, Давидового сина, та Авіаїл, дочку Еліава, Ісаєвого сина. **19** І вона породила йому синів: Єуша, і Шемарію, Загама. **20** А по ній він узяв Мааху, дочку Авесаломову, і вона породила йому Авійю, і Аттая, і Зізу, і Шеломіта. **21** І покохав Рехав'ам Мааху, Авесаломову дочку, над усіх жіно́к своїх та наложниць своїх, бо він узяв вісімнадцять жіно́к та ші́стдесят наложниць, і породив двадцять і вісім синів та ші́стдесят дочо́к. **22** А за го́лову Рехав'ам поставив Авійю, Маахиного сина, за володаря серед братів його, бо він хотів настановити його царем. **23** І мудро він чинив, і порозилав усіх синів своїх до всіх країв Юди й Веніямина, до всіх тверди́нних міст, і дав їм ба́гате утримання, і підшукав їм ба́гато жіно́к.

12 І сталося, як зміцніло Рехав'амове царство й став він сильний, то покинув він, і весь Ізраїль із

ним, Господнього Закону. 2 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалим, — бо вони спроневірилися Господеві, — 3 з тисячею й двомастами колесниць та з шістдесятма тисячами верхівців: і не було числа для народу, що прийшов із ним з Єгипту, — ливіянам, суккійянам та кушанам. 4 І здобув він твердинні міста, що в Юді, і прийшов аж до Єрусалиму. 5 А пророк Шемяя прийшов до Рехав'ама та Юдиних зверхників, що зібралися до Єрусалиму, утікаючи перед Шішаком, та й сказав до них: „Так сказав Господь: Ви залишили Мене, а тому Я залишив вас і видав у Шішакову руку!“ 6 І впокорилися Ізраїлеві зверхники та цар і сказали: „Справедливий Господь!“ 7 А коли Господь побачив, що вони впокорилися, то було Господнє слово до Шемаї, говорячи: „Упокорилися вони, — не нищитиму їх, але дам їм трохи людей на порятунок, і не виллється гнів Мій на Єрусалим через Шішака. 8 Бо вони стануть йому за рабів, та й пізнають тоді службу Мені та службу царствам зємним“. 9 І вийшов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалим, і забрав скарби Господнього дому та скарби дому царевого, — і все позабирав. І забрав він золоті щити, що Соломон поробив був. 10 А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і склав їх на руки зверхника сторожів, що стерегли вхід до царського дому. 11 І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, приходили бігуні, та й носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. 12 А коли він впокорився, то відвернувся від нього Господній гнів, і не знищив його аж до вигублення. Та й у Юдеї були ще справи добрі. 13 І зміцнився цар Рехав'ам в Єрусалимі й царював. А Рехав'ам був віку сорок і одного року, коли зацарював, і царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племін, щоб покласти там Своє Ймення. А ім'я його матері — аммонітка Наама. 14 І робив він лихє, бо не схиляв свого серця, щоб звертатися до Господа. 15 А Рехав'амові діла, перші й останні, ото вони описані в історії пророка Шемаї та прозорливця Іддо: „Родословні книги“. І точилися війни поміж Рехав'амом та Єровоамом по всі дні. 16 І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований у Давидовому Місті, а замість нього зацарював його син Авійя.

13 Вісімнадцятого року царя Єровоама та зацарював Авійя над Юдою. 2 Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Міхая, дочка Уріїла з Гів'ї. І війна точилася між Авійєю та між Єровоамом. 3 І зачав Авійя війну з військом хоробрих вояків, — чотири сотні тисяч вібраних мужів, а Єровоам приготувався до війни з ним з вісьмомá сотнями тисяч вібраних мужів, хоробрих вояків. 4 І встав Авійя з-над гори Цемараїм, що в Єфремових горах, та й сказав: „Послухайте мене, Єровоаме, та весь Ізраїлю! 5 Чи ж не вам знати, що Господь, Бог Ізраїлів, дав Давидові царство над Ізраїлем навіки, йому та синам

його, соляною умовою? 6 Та встав Єровоам, Неватів син, раб Соломона, Давидового сина, і збунтувався на пана свого. 7 І зібралися до нього люди пусті, нікчемні, і стали міцніші від Рехав'ама, Соломонового сина. А Рехав'ам був юнак та м'якосердий, — і не був сильним проти них. 8 А тепер ви говорите, щоб бути сильними проти Господнього царства в руці Давидових синів, а вас велика кількість, і з вами золоті тельці, яких Єровоам понароблював вам за богів. 9 Чи ж ви не повиганяли Господніх священників, Ааронових синів, та Левитів? І понаствяляли ви собі священників, як ставлять народи цих країв, — кожен, хто прийде, щоб посвятитися молодим бичком та сімомá баранами, то стає священником для того, що не є Богом. 10 А ми, Бог наш — Господь, і ми не полишили Його, а наші священники, що служать Господеві, це Ааронові сини, а Левити — при службі. 11 І ми приносимо Господеві цілопалення кожного ранку та кожного вечора, і запашне кадило, і укладання хліба на чистому столі, і золотий свічник та лямпади його, щоб запалювати кожного вечора, бо ми стережемо службу Господа, нашого Бога, а ви полишили Його! 12 І ось з нами на чолі Бог, і священники Його, і голосні сурми, щоб сурмити на вас. Ізраїлеві сини, — не воюйте з Господом, Богом вашим, бо вам не поведеться!“ 13 А Єровоам вирядив засідку, щоб пішла позад них, — і були вони перед Юдою, а засідка — позад них. 14 І обернулися юдеї, аж ось у них бій спереду та ззаду! І клікали вони до Господа, а священники сурмили в сурми... 15 І закричали юдеї. І сталося, як юдеї закричали, то Бог ударив Єровоама та всього Ізраїля перед Авійєю та перед Юдою. 16 І повтікали ізраїльтяни перед Юдою, і Бог дав їх в їхню руку. 17 І вдарили в них Авійя та народ його великою порозою, і попадали трупи з Ізраїля, — п'ять сотень тисяч вібраних мужів! 18 І впокорилися Ізраїлеві сини того часу, а Юдині сини зміцнили, — бо опиралися на Господа, Бога їхніх батьків. 19 І гнався Авійя за Єровоамом, і здобув від нього міста: Бет-Ел та залежні його міста, і Ешану та залежні її міста, і Ефрон та залежні його міста. 20 І Єровоам не затримав сили вже за днів Авійї. І вдарив його Господь, і він помер. 21 І зміцнився Авійя, і взяв собі чотирнадцять жінок, і породив двадцять і двоє синів та шістнадцятеро дочок. 22 А решта Авійєвих діл, і дороги його та слова його описані в історії пророка Іддо.

14 І спочив Авійя зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. За його днів заспокоївся Край на десять літ. 2 І робив Аса добре та вгодне в очах Господа, Бога свого. 3 І повсував він жертівники чужих богів та пагірки, і порозбивав камінні стовпи для божків, і постинав святі дерева. 4 І наказав він Юді звертатися до Господа, Бога батьків своїх, і виконувати Його Закону та заповідь. 5 І повсував він зо всіх Юдиних міст пагірки та подоби сонця. І заспокоїлося царство при ньому. 6 І побудував він твердинні міста в Юді,

бо заспокоївся край, і не було на нього війни за тих років, бо Господь дав йому мир. 7 І сказав він до Юди: „Побудуймо ці міста, й оточимо муром та баштами, ворітьми та засувами. Іще він, цей край, наш, бо зверталися ми до Господа, нашого Бога. Зверталися ми, і Він дав нам мир навколо“. І побудували, і їм щастило. 8 І було в Аси військо: носіїв великих щитів та ратищ з Юди — три сотні тисяч, а з Веніямина таких, що носять мало́го щита́, та лучників — двісті й вісімдесят тисяч. Усі вони — хоробрі вояки. 9 І вийшов на них кушеяннин Зерах із військом у тисячу тисяч та з трьома сотнями колесниць, і прибув аж до Мареші. 10 І вийшов Аса проти нього, і вони вставилися до бою в долині Цефат при Мареші. 11 І кликнув Аса до Господа, Бога свого, та й сказав: „Господи, нема кому, крім Тебе, допомогти численному або безсилому. Допоможи нам, Господи, Боже наш, бо ми на Тебе опираємося, і в ім'я Твоє ми прийшли на цю бєзліч. Господи, Ти Бог наш, нехай людина не має сили проти Тебе!“ 12 І побив Господь кушеян перед Асою та перед Юдою, — і кушеяни повтікали. 13 І гнав їх Аса та народ, що був з ним, аж до Герару. І попада́ло з кушеян багато, так що ніхто з них не залишився живий, бо вони були поторошені перед Господнім лицем та перед табором Його. І понесли вони дуже багато здобичі. 14 І побили вони всі міста навколо Герару, бо Господній страх був на них. І пограбували вони всі ті міста, бо в них було багато здобичі. 15 Порозбивали вони також намети чередників, і зайняли дуже багато дрібної худоби та верблюдів, та й вернулися до Єрусалиму.

15 А Азарія, син Оведів, — злинув на нього Дух Божий. 2 І вийшов він перед Асу та й сказав йому: „Послухайте мене, Асо та весь Юдо й Веніяmine! Господь з вами, якщо будете з Ним, і якщо будете Його шукати, дасть вам знайти Себе. А якщо ви полишите Його, — полишить Він вас! 3 У Ізраїля було багато днів, коли був він без правдивого Бога, і без священника-читателя та без Закону. 4 І вернувся він в утиску своєму до Господа, Бога Ізраїлевого, і вони шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. 5 А тими часами не було спокію ані тому, хто виходить, ані тому, хто входить, бо були великі неспоко́ї в усіх мешканців країю. 6 І воював народ проти народу та місто проти міста, бо Бог побентежив їх усяким лихом. 7 А ви будьте міцні, і нехай не слабнуть ваші рўки, бо є нагорода для вашої чинності!“ 8 А коли Аса почув оці слова та пророцтво, яке говорив пророк Азарія, син Оведів, то зміцнівся, і повикидав поганські гідоти зо всього країю Юдиного та Веніяминового, та з міст, які він здобув з Єфремових гір, і відновив Господнього жєртвника, що перед Господнім притвором. 9 І зібрав він усього Юду й Веніямина та тих, що мєшкали часо́во з ними з Єфрему, і з Манасії, і з Симеона, бо дуже багато поперебігали до нього з Ізраїля, коли побачили, що з ним Господь, його Бог. 10 І вони зібралися до Єрусалиму третього місяця, п'ятнадцятого року

царюва́ння Аси. 11 І принесли вони того дня в жертву для Господа зо здобичі, яку поприводили: худоби великої — сім сотень, а худоби дрібної — сім тисяч. 12 І ввійшли вони в умову, щоб звертатися до Господа, Бога їхніх батьків, усім своїм серцем та всією своєю душею. 13 А кожен, хто не буде звертатися до Господа, Бога Ізраїля, буде забитий від мало́го й аж до великого, від чоловіка й аж до жінки. 14 І заприсяглися вони Господеві голосом сильним, і окликом, і сурмами, і рога́ми. 15 І тішився весь Юда тією присягою, бо вони заприсяглися всім серцем своїм, і всією своєю волею шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. І Господь дав їм мир навколо. 16 І навіть Мааху, матір царя Аси, й її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила була ідола Астарті. І Аса порував бовва́на її, і розтер, і спалив у долині Кедрон. 17 Та пагірки не минулися в Ізраїля, але Асине серце було все з Господом по всі його дні. 18 І вніс він до Божого дому святі речі свого батька та святі речі свої, — срібло, і золото, і посуд. 19 А війни не було аж до тридцять й п'ятого року царюва́ння Аси.

16 Тридцятого й шостого року царюва́ння Аси пішов Баша, Ізраїлів цар, проти Юди, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходити та входити. 2 І виніс Аса срібло та золото із скарбниць Господнього дому та дому царєвого, і послав до Бен-Гадада, царя сирійського, що сидів у Дамаску, говорячи: 3 „Є умова між мною та між тобою, і між батьком моїм та батьком твоїм. Ось послав я тобі срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“. 4 І послухався Бен-Гадад царя Аси, і послав зверхників свого війська на Ізраїлеві міста, і вони поруйнували Іййона, і Дана, і Авел-Маїма та всі запаси міст Нефталімових. 5 І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, і спинив свою працю. 6 А цар Аса взяв усього Юду, і вони повинесли каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша, і побудува́в з того Гєву та Міцпу. 7 А того часу прийшов прозорливець Ханані до Аси, Юдиного царя, та й сказав до нього: „Через те, що ти спирався на сирійського царя, а не сперся на Господа, Бога свого, тому втекло з твоєї руки військо сирійського царя. 8 Чи ж не були кушеяни та ливіяни військом дуже великим, колесницями й верхівцями дуже численними? Та коли ти сперся на Господа, Він дав їх у твою руку. 9 Бо очі Господні дивляться по всій землі, щоб зміцнити тих, у кого все їхнє серце до Нього. Тому зробив ти нерозумно, бо відтепер будуть у тебе війни!“ 10 І розгнівався Аса на прозорливця, і дав його до в'язниці, бо був у гніві на нього за це. І Аса тиснув декого з народу того часу. 11 І оце Асині діла, перші та останні, — ось вони описані в книзі Юдиних та Ізраїлевих царів. 12 І занедужав Аса тридцятого й дев'ятого року свого царюва́ння на свої нєги, і хвороба його була тяжка. Та й у хворобі своїй не звертався він до Господа, але до лікарів. 13 І спочив Аса з своїми

батьками, і помер сорокового й першого року свого царювання. 14 І поховали його в його гробниціях, які він викопав собі в Давидовому Місті. І поклали його на ложі, що він наповнив пахощами та різними, помістечкому зробленими, мастями. І спалили йому дуже велике паління.

17 А замість нього зацарював син його Йосафат, та зміцнів над Ізраїлем. 2 І поставив він військо по всіх укріплених Юдиних містах, і дав заліги в Юдиному краї та в Єфремових містах, які був здобув його батько Аса. 3 І був Господь з Йосафатом, бо він ходив першими дорогами батька свого Давида, і не шукав Ваалів. 4 Бо він звертався до Бога свого батька, і ходив за його заповідями, а не за чином Ізраїля. 5 І Господь зміцнив його царство в руці його, і вся Юдея давала дарунка Йосафатові, і було в нього багато багатства та слави. 6 І підвищилось серце його на Господніх дорогах, і він ще повсовував пагірки та Астарті з Юди. 7 А третього року свого царювання послав він до своїх зверхників, до Бен-Хаїла, і до Овадії, і до Захарія, і до Натанаїла, і до Міхаї, щоб вони навчали в Юдиних містах. 8 А з ними були Левити: Шема, і Натанія, і Зевадія, і Асаїл, і Шемірамот, і Єгонатан, і Адонія, і Товія, і Тов-Адонія, Левити, а з ними Елшама та Єгорам, священники. 9 І навчали вони в Юдеї, а з ними була книга Закону Господнього. І ходили вони довкола по всіх Юдиних містах, і навчали серед народу. 10 І був страх Господній на всіх царствах царю, що навколо Юди, і вони не воювали з Йосафатом. 11 А від филистимлян приносили Йосафатові дари та срібло данини; також араби приводили йому дрібну худобу: сім тисяч і сім сотень баранів та сім тисяч і сім сотень козлів. 12 І Йосафат усе зростав угору. І побудував він в Юді твердині та міста на запаси. 13 І мав він багато добра по Юдиних містах, і мужів військових, хоробрих вояків в Єрусалимі. 14 А оце їхній перегляд, за домами їхніх батьків. Від Юди тисячники: зверхник Адна, а з ним три сотні тисяч хоробрих вояків. 15 А при ньому зверхник Єгоханан, а з ним — двісті й вісімдесят тисяч. 16 А при ньому Амасія, син Зіхрі, що присвятив себе Господеві, а з ним двісті тисяч хоробрих вояків. 17 А від Веніямина: хоробрий вояк Ел'яда, а з ним двісті тисяч узброних луком та щитом. 18 А при ньому Єгозавад, а з ним сто й вісімдесят тисяч узброненого війська. 19 Оці служили цареві, опріч тих, яких цар умістив по твердинних містах по всьому Юді.

18 І було в Йосафата багато багатства та слави, і він посвоївчився з Ахавом. 2 А по кількох роках пішов він до Ахава до Самарії. І Ахав нарізав багато худоби дрібної та худоби великої йому та народові, що з ним, і намовив його піти на гілеадський Рамот. 3 І сказав Ахав, цар Ізраїлів, до Йосафата, царя Юдиного: „Чи підеш зо мною до гілеадського Рамоту?“ А той відказав йому: „Я — як ти, народ мій — як твій народ, і буду з

тобою на війні“. 4 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вивідай зараз слово Господне!“ 5 І зібрав Ізраїлів цар пророків, чотири сотні чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти нам на війну на гілеадський Рамот, чи занехати?“ А ті сказали: „Іди, і Бог дасть його в цареву руку!“ 6 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і звернімося до нього“. 7 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб через нього звернутися до Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а по всі дні свої тільки лихе. Це Міхей, син Імлин“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить таке!“ 8 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха й сказав: „Приведи скоріше Міхея, Імлиного сина!“ 9 А цар Ізраїлів та Йосафат, цар Юдин, сиділи кожен на троні своїм, повбйрані в шати; а сиділи вони при вході брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. 10 А Цідкійя, Кенаанин син, зробив собі залізіні роги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим буде бодати сиріян аж до вигублення їх!“ 11 І всі пророки пророкували так, говорячи: „Виходь до гілеадського Рамоту, і май успіх, — і Господь дасть його в цареву руку!“ 12 А той посланець, що пішов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноюсно звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє таке, як кожного з них, — і ти говоритимеш добре“. 13 І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже Господь, тільки те говоритиму!“ 14 І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхею, чи йти на війну до гілеадського Рамоту, чи занехати?“ А той відказав: „Вийдїть, і будете мати успіх, — і вони будуть дані в вашу руку“. 15 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені нічого, тільки правду в Ім'я Господа?“ 16 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорошеного по горах, немов вівці, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вернуться з миром кожен до дому свого!“ 17 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихе?“ 18 А Міхей відказав: „Тому послушайте Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своїм, а все небесне військо стояло по правиці його та по лівиці його. 19 І сказав Господь: Хто намовить Ахава, Ізраїлевого царя, і він вийде й упаде в гілеадському Рамоті? І говорили: той говорив так, а той говорив так. 20 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намовлю його! І сказав йому Господь: Чим? 21 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! 22 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста оцих твоїх пророків, і Господь дав говорив на тебе недобре“. 23 І підійшов Цідкійя, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудою це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ 24 А Міхей відказав: „Ось ти побачиш це того дня, коли

ввійдеш до внутрішньої кімнати, щоб сховатися“. 25 І сказав Ізраїлів цар: „Візьміть Міхєя, і відведіть його до Амона, зверхника міста, та до Йоаша, царевого сина, 26 та й скажете: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язничного дому, і давайте йому їсти скупю хліба й скупю води, аж поки я не верну́ся з миром“. 27 А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене“. І до того сказав: „Слухайте це, усі люди!“ 28 І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. 29 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберуся й підю на бій, а ти вбери свої шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішли на бій. 30 А сирійський цар наказав зверхникам своїх колесниць, говорячи: „Не воюйте ні з малим, ні з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем!“ 31 І сталося, як зверхники колесниць побачили Йонатана, то вони сказали: „Це Ізраїлів цар!“ І вони оточили його, щоб воювати. І кричав Йосафат, і Господь допоміг йому, і Бог звабив їх від нього. 32 І сталося, як зверхники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього. 33 А один чоловік знэхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав візникові: „Заверни назад, і випровадь мене від війська, бо я ранений!“... 34 І збільшився бій того дня, а Ізраїлів цар був поставлений на колесниці проти сир'ян аж до вечора. І помер він під час заходу сонця...

19 І вернувся Йосафат, цар Юдин, із миром до дому свогдо до Єрусалиму. 2 І вийшов перед нього прозорливець Егу, син Ханані, та й сказав до царя Йосафата: „Чи будеш допомагати несправедливому, а тих, хто ненавидить Господа, будеш любити? І за це на тобі гнів від Господнього лица. 3 Але й добрі речі знайшлися при тобі, бо ти повигублював Астарті з Краю, і нахилив своє серце, щоб шукати Господа“. 4 І осівся Йосафат в Єрусалимі, і він знову виходив між народ від Беер-Шеви аж до Єфремових гір, і наvertsав їх до Господа, Бога їхніх батьків. 5 І понаставляв він суддів у Краю, по всіх укріплених Юдиних містах, для кожного міста. 6 І сказав він до суддів: „Дивіться, що ви робите, бо не для людини ви судите, але для Господа, і Він з вами в справі суду. 7 А тепер нехай буде Господній страх на вас. Стережіться й робіть, бо нема в Господа, Бога нашого, кривди, ані огляду на особу, ані брання дарунка“. 8 А також в Єрусалимі понаставляв Йосафат з Левитів і з священників та з голів батьківських домів Ізраїля для Господнього суду та для суперечок. І вернулися вони до Єрусалиму. 9 І він наказав їм, говорячи: „Отак чиніть у страху Господньому, вірністю та цілим серцем. 10 А щодо всякої суперечки, що прийде до вас від ваших братів, що сидять по містах своїх, де треба розсудити чи то за кров, чи то за Закон, чи то за заповідь, устави, чи за праву, то остережете їх, і вони не згрішать Господеві, і не буде гніву на вас та на ваших братів. Так робіть, і не згрішите! 11 А ось священник Амарія — голова над вами

до всяких Господніх речей, а Завадія, син Ізмаїлів, володар Юдиного дому, — до всякої царевої речі, і писарі Левити — перед вами. Будьте міцні й зробіть, — і нехай буде Господь з добрим!“

20 І сталося по тому, пішли моавітяни та аммонітяни, а з ними деякі з меунян, проти Йосафата на війну. 2 І прийшли, і донесли Йосафатові, говорячи: „Прийшла на тебе сила сильна з того боку моря, з Сирії, і ось вони в Хацон-Тамарі, воно — Ен-Геді“. 3 І злякався Йосафат, і постановив звернутися до Господа. І він проголосив піст на всю Юдею. 4 І зібралися юдеяни просити допомоги від Господа, також поприходили зо всіх Юдиних міст просити Господа. 5 І став Йосафат у зборі Юдиному та ерусалимському в Господньому домі, перед новім подвір'ям, 6 та й сказав: „Господи, Боже батьків наших! Чи ж не Ти Бог на небесах? І Ти пануєш над усіма царствами народів, і в руці Твоїй — сила та міць, і немає такого, хто б став проти Тебе! 7 Чи ж не Ти, Боже наш, повиганяв мешканців цього Краю перед народом Твоім, Ізраїлем, і дав його Авраамовому насінню, Твоєму приятелеві навіки? 8 І вони осілися в ньому, і збудували Тобі в ньому святиню для Ймення Твого, говорячи: 9 Якщо прийде на нас зло, — меч укарання, чи моровиця, чи голод, то ми станемо перед цим храмом та перед лицем Твоім, бо Ім'я Твоє в цьому храмі, і будемо клікати до Тебе з нашого утиску, — і Ти почувеш, і спасеш. 10 А тепер ось сини Аммонові й Моавові та мешканці горі Сеїр, що через них Ти не дав ізраїльтянам іти, коли вони виходили були з египетського краю, і вони минули їх, і не вигубили їх, 11 і оце вони відплачують нам нава́лою, щоб вигнати нас із спадку Твого, який Ти віддав нам. 12 Боже наш, чи ж Ти не осудиш їх? Нема бо в нас сили перед цією силою сильною, що приходить на нас, і ми не знаємо, що зробимо, бо наші очі — на Тебе!“ 13 А всі юдеяни стояли перед Господнім лицем, також діти їхні, жінки їхні та їхні сини. 14 А Яхазїїл, син Захарія, сина Бенаї, Єїла, сина Маттанїї, Левит із Асафових синів, — був на ньому Дух Господній серед збору, 15 і він сказав: „Послухайте, весь Юдо й мешканці Єрусалиму та царю Йосафате! Так говорить до вас Господь: Не бійтеся та не жахайтеся перед цією сильною силою, бо не ваша ця війна, але Божа! 16 Узавтра зійдіть на них, — ось вони входять збіччям Ціцу, і ви їх знайдете на кінці долини, навпроти пустині Єруїл. 17 Не вам воювати в цьому, — поставтеся й станьте, і побачите, що Господне спасіння з вами, Юдо й Єрусалиме! Не бійтеся й не жахайтеся, — узавтра виходьте перед них, а Господь буде з вами!“ 18 І вклонився Йосафат обличчям до землі, а весь Юда та мешканці Єрусалиму попадали перед Господнім лицем, щоб уклонитися Господеві. 19 І встали Левити з синів Кегатівців та з синів Корахівців, щоб хвалити Господа, Бога Ізраїлевого сильним голосом, високим. 20 І повставали вони рано вранці, і вийшли до пустині

Текоя. А як вони виходили, став Йосафат та й сказав: „Послухайте мене, Юдо та мешканці Єрусалиму! Віруйте в Господа, вашого Бога, і будете запевнені, — вірте пророкам Його, і пощаститься вам!“ 21 І радився він з наро́дом, і поставив співаків для Господа, і вони хвалили величність святости, коли йшли перед озбрóненими, і говорили: „Дякуйте Господу, бо навіки Його милосердя!“ 22 А того часу, коли зачали вони співати та хвалити, дав Господь засідку на синів Аммонових і Моавових та на мешканців гори Сеїр, що прийшли були проти Юди, — і були вони побиті, 23 бо повстали аммонітяни та моавітяни на мешканців гори Сеїр, щоб учинити їх закляттям, і щоб вигубити. А коли вони покінчили це з мешканцями Сеїру, стали помагати один проти óдного, щоб вигубити себе. 24 І коли Юда прийшов на вартівню до пустині, і поглянули вони на натовп, аж ось тру́пи, що попада́ли на землю, і не було урятованого! 25 І прийшов Йосафат та наро́д його́, щоб пограбувати їхню здобич, і знайшли серед них душе багато і маєтку, і одежі, і коштовностей, і понабира́ли собі стільки, що не могли не́сти. І вони три дні все грабували ту здобич, бо численна була вона! 26 А четвертого дня зібралися вони до долини Бераха, бо там благословляли Господа; тому назвали ім'я́ тому місцю: долина Бераха, і так воно зветься аж до сьогодні. 27 І вернулися всі юде́яни та ерусалимляни, а Йосафат на чолі їх, щоб вернутися до Єрусалиму з радістю, бо звеселив їх Господь спасінням від їхніх ворогів. 28 І прибу́ли вони до Єрусалиму з а́рфами й з цїтрами та сурма́ми до Господнього дому. 29 І був Божий страх на всі царства країв, коли вони почули, що Господь воював з Ізраїлевими ворогами. 30 І заспоко́илося Йосафатове царство, і дав йому його Бог мир навколо. 31 І царював Йосафат над Юдою. Він був віку тридцяти й п'яти років, коли зацарював, а двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я́ його матері — Азука, дочка́ Шїлхи. 32 І ходив він дорогою свого батька Аси, і не уступався з неї, щоб робити вгодне в Господніх оча́х. 33 Тільки па́гірки не минулися, і народ іще не вчинив свого серця міцнім для Бога своїх батьків. 34 А решта Йосафатових діл, перші й останні, — ото вони описані в записку Єгу, сина Ханані, що внесене до книги Ізраїлевих царів. 35 А по то́му поєднався Йосафат, цар Юдин, з Ахазією, Ізраїлевим царем, що робив несправедливо. 36 І поєднався він із ним, щоб поробити кораблі, щоб ходити до Таршішу. І поробили вони кораблі в Ейфон-Ґевері. 37 Та Еліезер, син Додави, з Мареші, пророкував на Йосафата, говорячи: „За те, що ти поєднався з Ахазією, поруйнував Господь чини твої!“ І порозбивалися ті кораблі, і не могли йти до Таршішу.

21 І спочив Йосафат із своїми батька́ми. І був він похований із своїми батька́ми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Єгорам. 2 І були в нього брати, Йосафатові сини: Азарія, і Єхіл, і Захарій, і Азарія, і Михаїл, і Шефатія, — усі вони сини

Йосафата, Ізраїлевого царя. 3 І дав їм їхній батько великі подару́нки срібла, і золота, і коштовності з твердинними містами в Юді, а царство дав Єгорамові, бо він перворо́джений. 4 І став Єгорам на царстві батька. І зміцнівся він, і позабивав усіх братів своїх мече́м, а також декого з Ізраїлевих зверхників. 5 Єгорам був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, і царював вісім літ в Єрусалимі. 6 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дїм, бо Ахавова дочка́ була йому за жінку. І робив він зло в Господніх оча́х. 7 Та не хотів Господь погубити Давидів дїм ради заповіту, що склав був із Давидом, і як говорив дати світильника йому та синам його по всі дні. 8 За його днів відпав був Едом з-під Юдиної руки, і настановіли над собою царя. 9 І пішов Єгорам зо своїми зверхниками, і всі колесни́ці з ним. І сталося, що він устав уночі та й побив Едома, що оточив був його, та зверхників колесни́ць. 10 І відпав Едом з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу відпала й Лівна з-під руки його, бо він покїнув Господа, Бога своїх батьків. 11 Також він наробив па́гірків по Юдиних містах, і вчинив перелю́бами ерусалимських мешканців, а Юду звів. 12 І прийшов до нього лист від пророка Іллі такого змісту: „Так говорить Господь, Бог Давида, твого батька: За те, що не ходив ти дорогами Йосафата, свого батька, і дорогами Аси, Юдиного царя, 13 а ходив дорогою Ізраїлевого царя, і вчинив перелю́бниками Юду та мешканців Єрусалиму, як чинив перелю́бниками дїм Ахавів, а також братів своїх, дїм свого батька, ліпших від тебе, ти позабивав, 14 то ось ударить Господь великою поразо́ю в народі твоїм, і в синах твоїх, і в жінках твоїх, і в усьому маєтку твоєму. 15 А ти будеш у великих хворобах, у хворобі нутра́ свого, аж виїдуть нутро́ці твої через довгочасну хворобу“. 16 І збудив Господь на Єгорама духа филистїмлян та арабів, що при етіо́пах. 17 І вийшли вони на Юду, і ввірвалися до нього, і позабирали весь маєток, що знаходився в царсько́му домі, а також синів його та жіно́к його. І не позосталося в нього сина, окрім Єгоахаза, наймолодшого з синів його. 18 А по всьому тому вдарив його Господь у нутро́щак його невиду́жною хворобою. 19 І сталося по певному часі, коли надійшов кінець двох років, вийшли його нутро́ці від хвороби його, і він помер у тяжких бо́лях. А народ його не зробив для нього спáлення па́хощів, як робили спáлення батькам його. 20 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. І відійшов він, і ніхто за ним не жа́лував; і поховали його в Давидовому Місті, та не в царськїх гроба́х.

22 А мешканці Єрусалиму настановіли царем замість нього Ахазію, його найменшого сина, бо всіх перших позаби́рала та вата́га, що приходила з арабами на та́бір. І зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. 2 Ахазія був віку сорока й двох літ, коли зацарював, і царював він в Єрусалимі один рік. А

ім'я його матері — Аталія, дочка Омрієва. 3 Також він ходив дорогою Ахавого дому, бо його мати була йому дорядниця, щоб чинити беззаконня. 4 І чинив він зло в Господніх очах, як Ахавів дід, бо вони були йому дорадниками по смерті його батька, на погібиль йому. 5 Також за їхньою порадою він ходив. І пішов він з Егорамом, сином Ахава, Ізраїлевого царя, на війну на Хазайі, сирійського царя, в гілеадський Рамот. І побили сиріяни Йорама. 6 І вернувся він лікуватися в Ізреелі від тих ран, що завдалі йому в Рамі, як він воював із Хазайі, сирійським царем. А Азарія, Егорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Егорама, Ахавого сина, в Ізреелі, бо він був слабій. 7 І від Бога було на погібиль Ахазії, щоб прийти до Егорама, бо як прийшов, вийшов з Егорамом на Егу, сина Німші, що Господь помазав його вигубити Ахавів дід. 8 І сталося, коли Егу чинив суд над Ахавовим домом, то знайшов він Юдиних зверхників та синів Ахазієвих братів, що служили Ахазієві, і позабивав їх. 9 І відшукав він Ахазію, і схопили його, а він ховався в Самарії. І привели його до Егу та й забили його; і поховали його, бо сказали: „Він син Йосафата, що всім серцем своїм звертався до Господа“. І не було в домі Ахазії нікого, хто мав би силу царювати. 10 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала й вигубила все цареве насіння Юдиного дому... 11 А Егосав'ат, дочка царя, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбиваних царських синів, і дала його та няньку його до спальної кімнати. І сховала його Егосав'ат, дочка царя Егорама, жінка священника Егояди, — бо вона була сестра Ахазії, — перед Аталією, і та не забила його. 12 І він був з ними в Божому домі, ховаючися шість років, а Аталія царювала над краєм.

23 А сьомого року зміцнився Егояда й прийняв сотників: Азарію, Ерохамового сина, і Ізмаїла, сина Егоханового, і Азарію, сина Оведового, і Маасею, сина Адаї, і Елісафата, сина Зіхрієвого, — в умову з собою. 2 І обійшли вони Юду, і зібрали зо всіх Юдиних міст Левитів та голів Ізраїлевих домів, і прийшли до Єрусалиму. 3 І весь збір склав у Божому домі умову з царем. І сказав їм Егояда: „Оце царський син буде царювати, як говорив Господь про Давидових синів. 4 Оце та річ, яку зробите: третина з вас, що приходите в суботу, із священників та з Левитів, будете за придвірних біля порогів. 5 А третина — при царському домі, а третина — при брамі Есод, а весь народ — у подвір'ях Господнього дому. 6 І нехай не входить до Господнього дому ніхто, окрім священників та тих, хто прислугує із Левитів, — вони ввійдуть, бо освячені вони, а весь народ буде пильнувати Господньої сторожі. 7 І оточать Левити царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто чужий ввійшов би до дому, нехай буде забитий! І будете ви з царем при вході його та при виході його“. 8 І зробили Левити та весь Юда все, що наказав священник Егояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та

відходять у суботу, бо священник Егояда не звільнив черг. 9 І дав священник Егояда сотникам ратища, і малі щити, і інші щити, що належали цареві Давидові, що були в Божому домі. 10 І поставив він увесь народ, а кожен мав свою зброю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жертовнику та при домі, навколо біля царя. 11 І вивели вони царського сина, і поклали на нього корону та звої Закону. І зробили вони його царем, і помазали його Егояда та сини його, та й крикнули: „Нехай живе цар!“ 12 І почула Аталія голос народу, що бігав та славив царя, і прийшла до народу до Господнього дому. 13 І побачила вона, аж ось цар стоїть на помості своїм при вході, а при царі зверхники та сурми, а весь народ краю радіє та сурмить у сурми, а співаки — з музичними знаряддями, що подавали до відома знакі на хвалу. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Змова, змова!“ 14 А священник Егояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Виведіть її поміж шерégi, а хто інший піде за нею, — нехай буде забитий мечем!“ Бо священник сказав: „Не заб'єте її в Господньому домі!“ 15 І зробили їй прорід, і вона вийшла входом Кінської брами до царського дому, і там забили її. 16 І склав Егояда умову між собою й між усім народом та між царем, щоб бути народом Господнім. 17 І ввійшов увесь народ до Ваалового дому, та й порозбивали його та жертовники його, і бовванів його зовсім поламали, а Маттана, Ваалового священника, убили перед жертовниками. 18 А в Господньому домі Егояда віддав уряди на руку священників та Левитів, яких поділив Давид над Господнім домом, щоб принести Господні цілопалення, як написано в Мойсеєвім Законі, з радістю та зо співом, за уставом Давидовим. 19 А при брамах Господнього дому поставив він придвірних, щоб не ввійшов хто будь-чим нечистий. 20 І взяв він сотників, і вельмож, і тих, що старшинують над народом, та весь народ краю, і відвели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через горішню браму до царського дому, і посадили царя на троні царства. 21 І радів увесь народ краю, а місто заспокоїлося. А Аталію вбили мечем.

24 Йоаш був віку семи років, коли зацарював, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Цівва, з Беер-Шеви. 2 І робив Йоаш вгодне в Господніх очах по всі дні священника Егояди. 3 І взяв йому Егояда дві жінки, а той породив синів та дочок. 4 І сталося по тому, було в Йоашевому серці відновити Господній дід. 5 І зібрав він священників та Левитів, і сказав до них: „Підіть по Юдиних містах, і збирайте з усього Ізраїля срібло на напругу храму вашого Бога рік-річно, і ви будете спішити в цій справі!“ Та не спійшлися Левити. 6 І покликав цар Егояда, голову священників, і сказав до нього: „Чому ти не жадеш від Левитів, щоб принесли з Юди та з Єрусалиму дарунки, за постановою Мойсея, раба Господнього,

та Ізраїлевого збору — на скинію свідцтва? 7 Бо сини нечестивої Аталії вломілися були до Божого дому, і всі святощі Господнього дому вжили для Ваалів“. 8 І сказав цар, і зробили одну скриньку, і поставили її в брамі Господнього дому назбвні. 9 І проголосіли в Юді та в Єрусалимі принісати для Господа дáток, що його встановив на Ізраїля в пустині Мойсей, Божий раб. 10 І раділи всі звérхники та весь нарód, і принісали й кїдали до скриньки, аж поки вона напóвнилася. 11 І було того часу, коли Левити принісали скриньку на царський перегляд, і як вони бачили, що числénне те срібло, то приходив царський писар та призначений від священника-голови, і вони випорóжнювали скриньку. Потім відносіли її, і повертали її на її місце. Так робили вони день-у-день, і збирали дуже багато срібла. 12 А цар та Єгояда давали його тим, що робили працю роботи Господнього дому, і все наймали каменярів та тéслів, щоб відновлювати дїм Господній, а також тим, що обробляли залізо та мідь на зміцнення Господнього дому. 13 І працювали робітничі, і чинилася направа працюю їхньої руки. І поставили вони Божий дїм на міру його, і зміцнили його. 14 А коли покінчили, вони принесли перед царя та Єгояду решту срібла. І поробили вони з нього речі для Господнього дому, речі для служби та для жертвопринісання, і ложки, і пóсуд золотий та срібний. І принісали цлопáлення в Господньому домі зáвжди, по всі дні Єгояди. 15 І постарів Єгояда, і наситився днями й помер. Він був віку ста й тридцяті літ, коли помер. 16 І поховали його в Давидовому Місті з царями, бо робив він добро в Ізраїлі і для Бога, і для Його храму. 17 А по Єгоядиній смерті прийшли князі Юдині, і поклонилися цареві. Тоді цар їх послухав. 18 І покинули вони дїм Господа, Бога своїх батьків, та й служили Астáртам та божкám. І був Божий гнів на Юду та Єрусалим за цю їхню провину. 19 І послав Він між них пророків, щоб приверну́ти їх до Господа, і вони свідчили проти них, та ті не слóхались. 20 А Дух Господній огорну́в Захарія, сина священника Єгояди, і він став перед наро́дом та й сказав до них: „Так сказав Бог: Чому ви переступаєте Господні заповіді? Ви не мáтимете успіху, бо ви покинули Господа, то й Він покинув вас!“ 21 І змóвилися вони на нього, і закидали його камінням з царського наказу в подвір'ї Господнього дому. 22 І не пам'ята́в цар Йоаш тієї мїлости, яку зробив був із ним батько того Єгояда, але вбив сина його. А як той умирав, то сказав: „Нехай побачить Господь, і нехай покарає!“ 23 І сталося наприкінці року, прийшло на нього сирійське військо, і прибули до Юди та до Єрусалиму, і позабивали всіх звérхників народу, а всю здóбич із них послали цареві в Дамáск. 24 Хоч з малою кількістю людей прийшло сирійське військо, проте Господь дав в їхню руку дуже велику силу, бо ті покинули Господа, Бога батьків своїх. А над Йоашем вони виконали присуд. 25 А коли вони відійшли від нього, позоставивши його в тяжких

хворобах, змóвилися на нього його раби за кров синів священника Єгояди, — і забили його на ліжку його, і він помер. І поховали його в Давидовому Місті, та не поховали його в гробáх царських. 26 А оце змовники на нього: Завад, син аммонітянки Шім'ат, і Єгозавад, син моавітянки Шімрїт. 27 А сини його, і великість тягару, покладеного на нього, і відбудова Божого дому, — ото вони описані в викладі Книги Царів. А замість нього зацарював син його Амація.

25 У віці двадцяти й п'яти літ зацарював Амація, і двадцять і п'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єгоаддан, з Єрусалиму. 2 І робив він угодне в Господніх очáх, тільки не з цїлим серцем. 3 І сталося, як зміцнілося царство за ним, то він повбивав своїх рабів, що забили царя свого, його батька. 4 А синів їх він не позабивав, як написано в книзі Мойсеєвого Закóну, що наказав був Господь, говорячи: „Не помруть батьки за синів, а сини не помруть за батьків, бо кожен за гріх свій помре“. 5 І зібрав Амація Юду, і поставив їх за домом їхніх батьків, за тїмчинами та за сотниками для всього Юди та Веніямина; і він перелічив їх від віку двадцяті років і вище, і знайшов їх три сотні тисяч вибраного, здатного до війська, хто тримає рáтище та великого щитá. 6 І найняв він із Ізраїля сотню тисяч хоробрих вояків за сотню талантів срібла. 7 І прийшов до нього Божий чоловік, говорячи: „О царю, нехай не виходить з тобою Ізраїлеве військо, бо Господь не з Ізраїлем, ні з жодним із синів Єфрема. 8 Але йди тільки ти, роби, будь відважний на війні! Інакше вчинить Бог, що ти спіткнєшся перед ворогом, бо в Бога є сила допомагати, або робити, щоб спіткнутися“. 9 І сказав Амація до Божого чоловіка: „А щó робити з тїєю сотнею талантів, що я дав Ізраїлевому війську?“ А Божий чоловік відказав: „Господь може дати тобі більше від цього!“ 10 І відділив Амація їх, те військо, що прийшло з краю Єфремового, щоб іти на своє місце. І дуже запалився їхній гнів на Юду, і вони вернулися на своє місце в запáленому гніві. 11 А Амація зміцнівся, і попровадив свій нарód, і пішов до Соляної долини, і побив десять тисяч Сеїрових синів, 12 а десять тисяч живих узялі Юдині сини до неволі. І привелі їх на верхів'я скелі, і поскидали їх з верхів'я тієї скелі, — і всі вони позабивалися. 13 А люди того війська, що Амація вернув, щоб не йшли з ним на війну, розсіпалися по Юдиних мїстах від Самарії й аж до Бет-Хорону, і повбивали з них три тисячі, і пограбували велику здóбич. 14 І сталося по тóму, як прийшов Амація, побивши едмóлян, то він приніс богів Сеїрових синів, і поставив їх собі за богів, і перед ними вклонявся, і їм кадив. 15 І запалився Господній гнів на Амацію, і Він послав до нього пророка, а той сказав йому: „Нáщо ти звертався до богів цього народу, богів, що не врятували народу свого від твоєї руки?“ 16 І сталося, як він говорив це до нього, сказав йому цар: „Чи я поставив тебе за царєвого дорáдника? Перестань собі,

нащо вбивати тебе?“ І перестав той пророк, але сказав: „Я знаю, що Бог постановив погубити тебе, бо зробив ти це, і не слухав моєї поради“. 17 І радився Амація, цар Юдин, і послав до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди но, поміряємось!“ 18 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терніна, що на Ливані, послала до кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай но дочку своєю моему синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і витоптала ту терніну. 19 Ти сказав: Ось побив ти Едома, і піднісло тебе серце твоє, щоб пишатися. Тепер сиди ж у своєму домі. Навщо будеш дрочитися зо злом, і впадеш ти та Юда з тобою?“ 20 Та не послухався Амація, бо від Бога було це, щоб віддати їх у руку ворога, бо зверталися вони до едомських богів. 21 І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і зустрілися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. 22 І був побитий Юда перед Ізраїлем, і повтікали кожен до намету своєї. 23 А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Єгоахаза, у Бет-Шемеші, і привів його до Єрусалиму, і зробив пролім в єрусалиському мурі, від Єфремової брами аж до брами Наріжної, чотири сотні ліктів. 24 І забрав він усе золото й срібло, та весь посуд, що знаходився в Божому домі в Овед-Едома, та скарби царевого дому, та закладників, і вернувся в Самарію. 25 І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. 26 А решта діл Амації, перші та останні, ото вони написані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. 27 А від часу, коли Амація відступив від Господа, то склали на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. 28 І повезли його на конях, і поховали його з батьками його в Давидовому Місті.

26 І взяв увесь Юдин народ Уззійю, — а він був шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. 2 Він збудував Елота, і вернув його Юді, як цар спочив з своїми батьками. 3 Уззійя був віку шістнадцяти літ, коли він зацарював, а п'ятдесят і два роки царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Ехोलія, з Єрусалиму. 4 І робив він угодне в Господніх очах, усе, що робив батько його Амація. 5 І став він звертатися до Бога за днів Захарія, що розумів Божі видіння. А за днів, коли він звертався до Господа, Бог давав йому успіх. 6 І він вийшов, і воював із филистимлянами, і поруйнував мур міста Гату, і мур Явне, і мур Асдоду, і побудував місто в Асдоді та в филистимлян. 7 І допоміг йому Бог над филистимлянами, і над арабами, що живуть у Гур-Баалі, та над мецнітами. 8 І давали аммонітяни даніну для Уззійї, а ім'я його пронеслося аж туди, де йдеться до Єгипту, бо він сильно зміцнівся. 9 І збудував Уззійя башту в Єрусалимі над брамою Пінна, і над брамою Гай, і над Мікцою, і позміцнював їх. 10 І побудував він башти в пустині, і повисікував багато ям

для води, бо мав великі чєреди і на долині, і на рівнині, рільників, і виноградарів у горах, і садки, бо він любив хліборобство. 11 І було в Уззійї військо, що провадило війну, яке виходило на війну відділом за числом їхнього переліку через писаря Єїла та урядника Маасею, під рукою Хананії з царєвих зверхників. 12 Усе число голів батьківських родів, хоробрих вояків, дві тисячі й шість сотень. 13 А при них війська, — три сотні тисяч і сім тисяч і п'ять сотень тих, що провадять війну великою силою, щоб допомагати царєві на ворога. 14 І наготівив для них Уззійя для всього війська щити малі й ратища, і шоломи, і панцери, і луки, і пращного каміння. 15 І наробив він в Єрусалимі військових машин, майстерно придуманих, щоб були вони на баштах і на рогах на стрільня стрілами та великим камінням. І пронєслося ім'я його аж надто далєко, бо він дивно зробив, щоб допомогти собі, так що став сильним. 16 А як він зміцнів, запишалося його серце аж до зіпсуття, і він спроневірився Господєві, Богові своєму. І ввійшов він до храму Господнього, щоб кадити на кадильному жєртівнику. 17 А за ним пішов священник Азарія, а з ним Господні священники, вісімдєсят хоробрих мужів. 18 І стали вони проти царя Уззійї та й сказали йому: „Не тобі, Уззійє, кадити для Господа, а священикам, синам Аароновим, посвяченим на кадіння... Вийди зо святині, бо ти спроневірився, і не за честь це бєде тобі від Господа Бога!“ 19 І розгнівався Уззійя, — а в руці його була кадильниця на кадіння. А коли він розгнівався на священників, то на чолі його показалася проказа, перед священниками в Господньому домі, при кадильному жєртівнику... 20 І глянув на нього первосвященик Азарія та всі священники, аж ось він прокажєний на чолі своїм! І вони поспішно вигнали його зєвдти, та й сам він поспішив вийти, бо вразив його Господь! 21 І був цар Уззійя прокажєний аж до дня своєї смерти, і сидів в осібному домі прокажєний, бо був вилучений від Господнього дому. А над царським домом був син його Йотам, — він судив народ Краю. 22 А решту діл Уззійї, перші й останні, описав пророк Ісая, син Амосів. 23 І спочив Уззійя з своїми батьками, і поховали його з батьками його на погребовому царському полі, бо сказали: „Він прокажєний“. А замість нього зацарював син його Йотам.

27 Йотам був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. 2 І робив він угодне в Господніх очах, усе, що робив був його батько Уззійя. Тільки він не вхєдив до Господнього храму, та народ іще грішив. 3 Він збудував горішню браму Господнього дому, і багато побудував на мурі Офел. 4 І побудував він місто в Юдиних горах, а в лісах побудував твердіни та башти. 5 І він воював з царем аммонітян, і був сильніший від них. І далі йому аммонітяни того року сотню талантів срібла, і дєсять тисяч корів пшениці та дєсять тисяч ячмєну. Це

давали йому аммонітяни й року другого та третього. **6** І став сильний Йотам, бо поправив дороги свої перед лицем Господа, Бога свого. **7** А решта Йотамових діл, і всі війни його та дорóги його, — ось вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. **8** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **9** І спочив Йотам із своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахаз.

28 Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **2** І ходив він дорóгами Ізраїлевих царів, а також робив литих бовванів Ваалів. **3** І він кадив у долині Бен-Гіннома, і палив своїх синів огнем за гідóтами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами. **4** І він приніс їм жертви та кадив на пагірках і на висóтах, та під кожним зеленим деревом. **5** І дав його Господь, Бог його, в руку сирійського царя, і вони повбивали з його війська та взяли до неволі від нього багатьох полонених, і спровадили до Дамаску. Крім то́го, він був віданий і в руку Ізраїлевого царя, і той уразив його великою поразою. **6** І побив Пеках, син Ремалії, в Юді сто й двадцять тисяч одного дня, все мужів хорóбрих, за те, що залишили вони Господа, Бога їхніх батьків. **7** А Зіхрі, лицар Єфремів, забив Маасею, царського сина, й Азрікама, володаря дому, й Елкану, другого по царі. **8** І Ізраїлеві сини взяли до неволі зо своїх братів двісті тисяч жінóк, синів та дочóк, а також пограбували від них велику здóбич, і спровадили ту здóбич до Самарії. **9** А там був Господній пророк, Овед ім'я йому. І він вийшов перед військо, що входило до Самарії, та й сказав їм: „Ось Господь, Бог ваших батьків, у гніві на Юду, віддав їх у вашу руку, а ви повбивали між ними з лютістю, яка досягла аж до небес. **10** А тепер ви задумуєте здобути собі за рабів та за невілниць дітей Юди та Єрусалиму. Чи ж за вами самими нема провин проти Господа, Бога вашого? **11** Отож, послухайте мене тепер, і верніть тих полонених, яких взяли ви до неволі з ваших братів, бо на вас ревно́сть Господнього гніву!“ **12** І встали дехто з голів Єфремових синів: Азарія, син Єгоханана, Берехія, син Мешіллемотів, і Єхізкійя, син Шаллумів, і Амаса, син Хадлаїв, проти тих, що приходили з війська, **13** та й сказали до них: „Не приво́дьте цих полонених сюди, бо на провину нам проти Господа ви задумуєте додати це до наших гріхів та до нашої провини. Бо велика наша провина та жар гніву Господнього на Ізраїля!“ **14** І озброєні покинули тих полонених та ту здóбич перед зверхниками та всім збором. **15** І встали ті мужі, що були означені іменами, і взяли полонених, і всіх їхніх нагіх позодягали зо здóбичі, і зодягну́ли їх, і обу́ли їх, і нагодува́ли їх, і напо́ли їх, і намасти́ли їх, і кожного слабо́го з них повезли на ослах. І припрова́дили їх до Єрихóну, міста палым, до їхніх братів, а самі вернулися до Самарії. **16** Того часу послав цар Ахаз до асирійських царів, щоб допомогли йому. **17** Прийшли

ще й едо́мляни, і побили багатьох між Юдою, і взяли до неволі полонених. **18** А филистимляни розсіпалися по містах Шефелі та Юдиного Негеву, і здобули Бет-Шемеш, і Аїялон, і Гедерот, і Сохо та залéжні міста його, і Тімну та залежні міста її, і Гімзо та залежні міста його, й ослили там. **19** Бо Господь принизив Юду через Ахаза, Ізраїлевого царя, бо завільно поступав він щодо Юди, і спроне́вірився великим гріхом проти Господа. **20** І прийшов на нього Тіглад Пілнеесер, цар асирійський, й утискав його, і не допоміг йому. **21** Бо Ахаз пограбував був Господній дім, і дім царів, і зверхників, і дав це асирійському цареві, та не було це на поміч йому. **22** А в часі утиску його́, то продовжував спроне́вирюватися Господеві він, той цар Ахаз. **23** І приніс він жертви дамаським богам, що його побили, і говорив: „Через те, що боги сирійських царів допомагають їм, то буду принісати їм жертви, і вони будуть допомагати мені!“ А вони були йому на те, щоб спотикався він та весь Ізраїль! **24** І Ахаз зібрав посуд Божого дому, і порубав посуд Божого дому. І позамикав він двері Господнього дому, і поробив собі жéртвники в кожному ку́ті в Єрусалимі... **25** І в кожному місті Юдиному поробив він пагірки, щоб кадити іншим богам, — і розгнівав Господа, Бога батьків своїх. **26** А решта його діл та всі дорóги його, перші й останні, ото вони описані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **27** І спочив Ахаз зо своїми батьками, і поховали його в місті, в Єрусалимі, бо не внесли його до гробів Ізраїлевих царів, а замість нього зацарював син його Єзекія.

29 Єзекія зацарював у віці двадцяти й п'яти літ, а двадцять і дев'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Авія, дочка Захарії. **2** І робив він угодне в Господніх очах, як усе, що робив був його батько Давид. **3** Він першого року свого царювання, місяця першого відчинив двері Господнього дому, і поправив їх. **4** І привів він священників та Левитів, і зібрав їх на східну плóщу, **5** та й сказав їм: „Послухайте мене, Левити! Освятіться тепер, і освятіть дім Господа, Бога ваших батьків, і вінесіть нечисть із святині. **6** Бо наші батьки сироне́вірилися, і робили лихе́ в очах Господа, Бога нашого, і залишили Його, і відвернули своє обличчя від Господньої скинії, й обернулися спіною до неї. **7** Також замкну́ли вони двері притвору, і погасили лампа́дки, а кадила не кадили, і цілопа́лення не принісали в святині для Ізраїлевого Бога. **8** І був Господній гнів на Юду та на Єрусалим, і Він дав їх на ганьбу, і на спустошення, і на посміхóвище, як ви бачите своїми очима. **9** І ось попада́ли наші батьки від меча, а наші сини, і наші дочкі, і жінки наші в неволі за це! **10** Тепер на моєму серці лежить скла́сти заповіта з Господом, Ізраїлевим Богом, — і нехай Він відверне від нас жар гніву Свого. **11** Сини мої, не будьте недбалі тепер, бо вас Господь вибрав ставати перед лицем Його на службу йому́, та щоб служити йому́ й кадити йому́!“ **12** І встали Левити: Махат,

син Амасаїв, і Йоїл, син Азарії, від синів Кегатових; а від синів Мерарієвих: Кіш, син Авдїїв, і Азарія, син Єгаллел'їлів; а від Гершонівців: Йоах, син Зіммин, і Еден, син Йоахав; 13 а від синів Еліцафанових: Шімрі, і Єїл; а від синів Асафових: Захарій та Маттанія. 14 А від Геманових синів: Єхїїл, і Шім'ї; а від синів Єдунунових: Шемяя та Уззіїл. 15 І зібрали вони братів своїх, і освятилися, і пішли за наказом царським у справах Господніх, щоб очистити Господній дім. 16 І повходили священники до середини Господнього дому на очищення. І повинсили вони всю нечистість, яку знайшли в Господньому храмі, до подвір'я Господнього дому, а Левити взяли це, щоб винести назовні до долини Кедрон. 17 І зачали вони першого дня першого місяця освящати, а восьмого дня того місяця ввійшли до Господнього притвору. І освятили вони Господній дім за вісім день, а шістнадцятого дня першого місяця закінчили. 18 І ввійшли вони в середину дому до царя Єзекїя та й сказали: „Очистили ми весь Господній дім, і жертовника цілопалення, та всі його речі, і стіл укладання хлібів та всі його речі. 19 А всі ті речі, які цар Ахаз занехав був за свого царювання, коли спроневірився, ми приготували та освятили, і ось вони перед Господнім жертовником“. 20 І встав рано цар Єзекія, і зібрав зверхників міста та й увійшов до Господнього дому. 21 І привели вони сім биків, і сім баранів, і сім овечок, і сім козлів на жертву за гріх: за царство, і за святиню, і за Юду, а він звелів Аароновим синам, священникам, принести це в жертву на Господньому жертовнику. 22 І порізали ту велику худобу, а священники прийняли кров і покропили на жертовника; і порізали баранів, і покропили ту кров на жертовника; і порізали овечок, і покропили ту кров на жертовника. 23 І привели козлів жертви за гріх перед царя та збори, і вони поклали свої руки на них. 24 І зарізали їх священники, а їхньою кров'ю очістили жертовника, щоб очистити всього Ізраїля, бо за всього Ізраїля звелів цар принести це цілопалення та цю жертву за гріх. 25 І поставив він Левитів Господнього дому з цимбалами, з арфами та з цїтрами, за наказом Давида та Гада, царєвого прозорливця, та пророка Натана, бо в руці Господа наказ, що йде через пророків Його. 26 І поставали Левити з Давидовим знаряддям, а священники — із сурмами. 27 І сказав Єзекія принести цілопалення на жертовника. А коли розпочали цілопалення, зачався спів Господєві та звуки сурем і музичного знаряддя Давида, Ізраїлевого царя. 28 І весь збір вклонився, і співаки співали, а сурми сурмили, — це все аж до кінця цілопалення! 29 А як скінчили приносити жертву, попадали навколішки цар та всі, що були з ним, і вклонїлися. 30 І сказав цар Єзекія та зверхники до Левитів, щоб вони хвалили Господа словами Давида та прозорливця Асафа, — і вони хвалили з великою радістю, і схилилися, і вклонїлися до землі. 31 І відповів Єзекія й сказав: „Тепер ви освячені для

Господа. Підійдіть, і приведіть жертви та приноси вдячні для Господнього дому“. І привів збір жертви та приноси вдячні, і кожен, хто мав жертвєнне серце, — приносив цілопалення. 32 І було число цілопалення, що спровадив збір: худоби великої — сімдесять, баранів — сотня, овечок — двісті, для цілопалення Господєві все це. 33 А для святости: худоби великої — шість сотень, а худоби дрібної — три тисячі. 34 Тільки священників було мало, і не могли вони обдирати шкур зо всіх цілопалень; і допомагали їм їхні брати Левити аж до скінчення праці, і поки освятилися священники, бо Левити були простосердїші на освячення, аніж священники. 35 І також було багато палень серед мирних жертв і серед жертв литих до цілопалення. І так була відновлена служба Господнього дому. 36 І радів Єзекія та весь народ тим, що Бог приготував для народу, бо та річ сталася несподівано!

30 І послав Єзекія по всьому Ізраїлю та по Юдеї, а також написав листї до країв Єфрема та Манасїї, щоб прийшли до Господнього дому в Єрусалимі, щоб справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога. 2 І радився цар і зверхники його та весь збір в Єрусалимі, щоб справити Пасху другого місяця. 3 Бо не могли справити її того часу, бо священники не освятилися в потрібному числі, а народ не зібрався до Єрусалиму. 4 І була вгодна та річ в очах царевих та в очах усього збору. 5 І вони постановили оголосити по всьому Ізраїлю від Беер-Шеви й аж до Дана, щоб приходили справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога, в Єрусалим, бо не часто робили її так, як написано. 6 І пішли бігунї з листами від царя та його зверхників по всьому Ізраїлі та Юдеї, та за наказом царя говорили: „Ізраїлеві сини, верніться до Господа, Бога Авраамового, Ісакового та Ізраїлевого, — і Він повернеться до останку, позосталого вам із руки асирійських царів. 7 І не будьте такі, як ваші батьки та як ваші брати, що спроневірїлися Господєві, Богові їхніх батьків, — і Він дав їх на спустошення, як ви бачите. 8 Тепер не будьте твердошїї, як ваші батьки. Покорїться Господєві, і ввійдіть до святині Його, яку Він освятив навіки, і служіть Господєві, Богові вашому, і Він відверне від вас жар гнїву Свого. 9 Бо як ви навернетесь до Господа, то братї ваші та ваші сини знайдуть милосердя в своїх поневільників, і зможуть вернутися до цього Краю, — бо милостивїї і милосердний Господь, Бог ваш, і Він не відверне лиця від вас, якщо ви навернетесь до Нього“. 10 І сторожі все переходили з міста до міста по краю Єфремовому та Манасїїному й аж до Завулона. Та люди глузували з них, і висміювали їх. 11 Тільки люди з Асира, і Манасїї та з Завулона впокорїлися, і поприходили до Єрусалиму. 12 Також в Юдеї була Божа рука, щоб дати їм одне серце для виконання наказу царя та зверхників за Господнім словом. 13 І зібрався до Єрусалиму числєнний народ, щоб справити свято

Опрісноків другого місяця, збір дуже численний. 14 І встали вони, і повикидали їдольські жертовники, що були в Єрусалимі, і повикидали всі кадилниці, та й повкидали до долини Кедрон. 15 І зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня другого місяця, а священники та Левити засоромилися й освятилися, і принесли цілопалення до Господнього дому. 16 І поставали вони на своєму місці за їхнім правом, за Законом Мойсея, чоловіка Божого. Священики кропили кров, беручи з руки Левитів. 17 Багато бо було в зборі, що не освятилися, тому Левити були для різання пасхальних ягнят за кожного нечистого, щоб посвятити для Господа. 18 Бо безліч народу, багато з Єфрема та Манасії, Іссахара та Завулону не очистилися, але їли Пасху, не так, як написано. Та Єзекія молився за них, говорячи: „Добрий Господь пробстить кожному, 19 хто все своє серце міцно встановив, щоб звертатися до Бога, Господа, Бога батьків своїх, хоч не зробив він за правилами чистоти святині“. 20 І послухав Господь Єзекію, і простив народ. 21 І справляли Ізраїлеві сини, що знаходилися в Єрусалимі, свято Опрісноків сім день з великою радістю, а Левити та священники день-у-день славили Господа всією силою. 22 І промовляв Єзекія до серця всіх Левитів, що мали добре розуміння для Господа. І їли святкову жертву сім день, і принесли мирні жертви, і сповідалися Господеві, Богові батьків своїх. 23 І весь збір нарадився справити свято ще другі сім день, — і справляли сім день в радості. 24 Бо Єзекія, цар Юдин, дав для збору тисячу биків і сім тисяч худоби дрібної, а зверхники дали для збору тисячу биків і десять тисяч худоби дрібної. І освятилося багато священників. 25 І радів увесь Юдин збір, і священники та Левити, і весь збір, що прийшов з Ізраїля, і прихоськи, що поприходили з Ізраїлевого Краю, та ті, що сиділи в Юдеї. 26 І була велика радість в Єрусалимі, бо від днів Соломона, Давидового сина, Ізраїлевого царя, не було такого, як оце в Єрусалимі! 27 І встали священники та Левити, і поблагословили народ. І почутий був їхній голос, а їхня молитва дійшла до оселі святости Його, — до небес!

31 А коли це все скінчилося, вийшов увесь Ізраїль, що знаходився там, до Юдиних міст, і поламали стовпи для божків, і постинали посвячені дерева, і порозбивали пагірки та жертовники в усьому Юді й Венямині, і в Єфремі та Манасії аж до кінця. Потому вернулися всі Ізраїлеві сини, кожен до своєї посілоти, до своїх міст. 2 І Єзекія поставив чєрги священників та Левитів за їхніми відділами, кожного за його служенням, зо священників та з Левитів, на цілопалення, і на мирні жертви, — на служення й на подяку, і на хвалу в брамах Господніх таборів. 3 А царева частка зо здобутку його приділена була на цілопалення: на цілопалення ранішні та вечірні, і на цілопалення на суботи й на молодикі та на свята, як написано в Законі Господньому. 4 І наказав він народові, мешканцям

Єрусалиму, давати частку священичу та левитську, щоб вони були ревними в Законі Господньому. 5 А як поширився той наказ, поназносили Ізраїлеві сини багато первоплідів збіжжя, виноградного соку, і нової оливи, і меду, і всякого полевого врожаю; і як десятину того всього багато поназносили. 6 А Ізраїлеві та Юдині сини, що сиділи по Юдиних містах, також вони попринесли десятину худоби великої та худоби дрібної, і десятину святих речей, посвячених Господеві, їхньому Богові, і подавали того багато куп. 7 Третього місяця зачали складати ті купи, а місяця сьомого закінчили. 8 І прийшли Єзекія та зверхники, і побачили ті купи, — і поблагословили Господа та народ Його, Ізраїля. 9 І вивідував Єзекія священників та Левитів про ті купи. 10 І говорив до нього священник Азарія, голова Садового дому, і сказав: „Відколи зачали приносити приношення до Господнього дому, ми їли й були ситі, і багато позосталося, бо Господь поблагословив народ Свій. А з останків складено оцю многоту. 11 Тоді Єзекія наказав приготувати комори в Господньому домі, — і приготували. 12 І вірно перенесли туди приношення, і десятину, і святощі, а над ними володарем був Левит Конанія, а брат його Шім'ї — другим. 13 А Єхіл, і Азая, і Нахат, і Асагел, і Єрімот, і Йозавад, і Еліїл, і Їсмахія, і Махат, і Беная були урядовцями під рукою Конанії та брата його Шім'ї, призначені царем та Азарієм, володарем при Божому домі. 14 А Коре, син Їмни, Левит, придверний зо східного боку, був над добровільними жертвами Богові, щоб видавати Господні приношення та речі найсвятіші. 15 А при ньому були: Еден, і Мін'ямін, і Єшуа, і Шемяа, Амарія, і Шеханія по священничих містах, щоб вірно роздавати їхнім братам за чєргами, як великому, так і малому, 16 окрім їхніх позаписуваних: для мужчин від віку трьох літ і вище, для кожного, хто приходив до Господнього дому на щоденне діло, на їхнє служення, за їхніми сторожами та за їхніми чєргами, 17 і приписаним священникам до дому їхніх батьків, та Левитам — від віку двадцяти літ і вище, у сторожах їхніх та в чєргах їхніх, 18 і їхнім приписаним з усіма їхніми дїтьми, їхніми жінками, і їхніми синами, і їхніми дїтками, для всього збору, бо вони в вірності своїй посвящаються на святість. 19 А синам священника Аарона, на полях пасовійська їхніх міст, у кожному місті поставлені були мужі, що зазначені поімєнно, щоб давати частки кожному мужчині серед священників та всякому приписаному серед Левитів. 20 І зробив Єзекія так, як це, по всій Юдеї. І робив він добре й угодне та справедливе перед лицем Господа, Бога свого. 21 І в усьому ділі, яке він зачинав, — у роботі Божого дому, і в Законі, і в заповіді, щоб звертатися до Бога свого, робив він усім своїм серцем, і мав успіх.

32 По цих справах та по цій вірності прийшов Санхерів, цар асирійський, і ввійшов в Юдею, і розклався табіром проти укріплених міст, і думав

здобути їх собі. 2 І побачив Єзекія, що прийшов Санхерів, і що він задумує війну на Єрусалим, 3 то він нарядився зо своїми зверхниками та своїми лицарями позатика́ти джерельні води, що назовні міста. І вони допомогли йому. 4 І було зібрано багато народу, і вони позатика́ли всі джерела й потік, що плив у Краю, говорячи: „Нащо б мали так багато води асирійські царі, коли прийдуть?“ 5 І він підбадьорився, і забудував увесь віломаний мур, і поставив на нього башту, а поза тим муром — інший мур, і зміцнів Мілло в Давидовому Місті, і наробив багато ратищ та щитів. 6 І понаставляв він над народом військових зверхників, і зібрав їх до себе, на майдан біля міської брами, і промовляв до їхнього серця, говорячи: 7 „Будьте міцні та будьте мужні, не бійтеся й не жахайтеся перед асирійським царем та перед усім тим натовпом, що з ним, бо з нами більше, ніж із ним. 8 З ним рамено тілесне, а з нами Господь, Бог наш, щоб допомагати нам та вововати наші війни!“ І оперся народ на слова Єзекії, Юдиного царя. 9 По цьому послав Санхерів, асирійський цар, своїх рабів до Єрусалиму, — а він сам таборував проти Лахішу, і вся сила його була з ним, — до Єзекії, Юдиного царя, і до всього Юди, що в Єрусалимі, сказати: 10 „Так говорить Санхерів, цар асирійський: На що ви сподіваєтесь і сидите в облозі в Єрусалимі? 11 Оце Єзекія намовляє вас, щоб дати вас на смерть від голоду та від спра́ги, кажучи: Господь, Бог наш, урятує нас від руки асирійського царя. 12 Чи ж не він, Єзекія, поруйнував пагірки його та жертівники його, і сказав до Юди та до Єрусалиму, говорячи: Перед одним жертовником будете вклонятися й на ньому будете кадити? 13 Чи ж ви не знаєте, що зробив я та батьки мої всім народам земель? Чи справді могли боги народів тих країв урятувати свій край від моєї руки? 14 Хто з-поміж усіх богів цих народів, яких мої батьки вчинили закляттям, міг урятувати свій народ від моєї руки? Як зможе Бог ваш урятувати вас від моєї руки? 15 А тепер нехай не обманує вас Єзекія, і нехай не зводить вас, як оце. І не вірте йому, бо не зміг жоден бог жодного народу та царства врятувати свого народу від моєї руки та від руки батьків моїх, то тим більше ваші боги не врятують вас від моєї руки!“ 16 І ще говорили його раби на Господа, Бога, та на його раба Єзекію. 17 І писав він листи з лайкою на Господа, Ізраїлевого Бога, і говорив на Нього так: „Як боги народів тих країв не спасли свого народу від моєї руки, так не спасе Єзекіян Бог народу Свого від моєї руки!“ 18 І кликали вони сильним голосом по-юдейському до єрусалимського народу, що був на мурі, щоб настрашити їх та налякати їх, щоб здобути місто. 19 І говорили вони на Бога єрусалимського, як на богів землі, чин людських рук. 20 І молився цар Єзекія та пророк Ісая, син Амосів, про це, і кликали до неба. 21 послав Господь Ангола, і він вигубив кожного хороброго вояка, і володаря, і зверхника в таборі царя асирійського, і той вернувся з соромом обличчя до

краю свого. А коли він прийшов до дому бога свого, то дехто з тих, що вийшли з нутра його, вбили його там мечем. 22 І спас Господь Єзекію та єрусалимських мешканців від руки Санхеріва, царя асирійського, та від руки всякого, і дав їм мир навколо. 23 І багато хто принесли дара для Господа до Єрусалиму та дорогоцінні речі для Єзекії, Юдиного царя. І він по цьому піднісся в очах усіх народів! 24 Тими днями занедужав Єзекія смертельно. І він молився до Господа, — і Він відповів йому, і дав йому знака. 25 Та Єзекія не віддав так, як було зроблено йому, бо запишилося серце його. І був гнів Божий на нього, і на Юдею, та на Єрусалим. 26 Але впокорився Єзекія в пишноті серця свого, він та мешканці Єрусалиму, — і не прийшов на них Господній гнів за днів Єзекії. 27 І було в Єзекії дуже багато багатства та слави, і він поробив собі скарбниці на срібло й на золото, та на камінь дорогий, і на пахощі, і на щити, і на всякі дорогі речі, 28 і клуні на врожай збіжжя, і виноградного соку, і свіжої оливи, і жолобі для всякої худоби, і жолобі для черід. 29 І побудував він собі міста, і мав великий набуток худоби дрібної та худоби великої, бо Бог дав йому дуже великий маєток. 30 І він, Єзекія, заткнув вихід води горішнього Гіхону, і вивів її в долину на захід від Давидового Міста. І мав Єзекія успіх в усіх своїх ділах. 31 Тільки при посліх вавилонських зверхників, посланих до нього, щоб вивідати про чудо, що було в Краю, залишив був його Бог, щоб випробувати його, щоб пізнати все в його серці. 32 А решта діл Єзекії та його чесноти, — ото вони описані в видіннях пророка Ісаї, Амосового сина, у Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. 33 І спочив Єзекія з батьками своїми, і поховали його на узбіччя гробів Давидових синів, і віддали йому честь по смерті його, — уся Юдея та мешканці Єрусалиму. А замість нього зацарював син його Манасія.

33 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. 2 І робив він лихе в Господніх очах, за поганською гидотою тих народів, яких вигнав Господь з-перед Ізраїлевих синів. 3 І він знову побудував пагірки, які порозбивав був його батько Єзекія, і понаставляв жертовники для Ваалів, і поробив Астарті, і вклонявся всім небесним силам, і служив їм. 4 І побудував він жертовники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі буде Ім'я Моє навіки!“ 5 І побудував він жертовники для всіх небесних сил на обох підв'рях Господнього дому. 6 І він перепроваджував своїх синів через огонь у долині Гінномового сина, і гадав, і ворожив, і чарував, і настановляв викликувачів духів померлих і духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити його. 7 І поставив він різаного боввана, якого зробив, у Божому домі, про якого Бог сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх міст Ізраїлевих племен,

покладу Я Ім'я Своє навкі! 8 І більше не виступить Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав вашим батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, увесь Закон, і устами, і постанови, дані через Мойсея". 9 Та Манасія робив блудливими Юдею та мешканців Єрусалиму, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед Ізраїлевих синів. 10 І говорив Господь до Манасії та до народу його, та не слухались вони. 11 І Господь навів на них звержників війська асирійського царя, а вони схопили Манасію на повід, і скували його мідяними кайданами та й повелі його до Вавилону. 12 А як був він утіскуваний, благав він лице Господа, Бога свого, і дуже впокорився перед лицем Бога своїх батьків. 13 І молився він до Нього, і Він був ублаганий, і вислухав благання його, і вернув його до Єрусалиму, до царства його. І пізнав Манасія, що Господь — Він Бог! 14 По цьому збудував він збівний мур для Давидового Міста на захід від Гіхону, в долині, до входу в Рибну браму, й оточив Офела й дуже високо підняв його. І понаставляв він військових звержників по всіх укріплених містах Юдеї. 15 І повикидав він чужих богів та подобу боввана з Господнього дому, і всі жертовники, що він побудував був на горі Господнього дому та в Єрусалимі, і викинув те поза місто. 16 І збудував він Господнього жертовника, і приніс на ньому жертви приносів мирних та вдячних, і звелів юдеям служити Господеві, Богові Ізраїлевому. 17 Але народ приносив жертви ще на пагірках, тільки вже Господеві, Богові своєму. 18 А решта діл Манасії, і його молитва до Бога його, і слова прозорливців, що говорили до нього Ім'ям Господа, Бога Ізраїлевого, — ото вони описані в історії Ізраїлевих царів. 19 А молитва його, і як Він був ублаганий, і увесь його гріх та його спроневерення, і місця, що побудував на них пагірки й поставив Астарті та боввани перед своїм упокоренням, — ось вони описані в словах його прозорливців. 20 І спочив Манасія з батьками своїми, і поховали його в домі його, а замість нього зацарював син його Амон. 21 Амон був віку двадцяті й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. 22 І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. А всім бовванам, яких наробив його батько Манасія, Амон приносив жертви та служив їм. 23 І не впокорився він перед Господнім лицем, як упокорився був його батько Манасія, і він, Амон, побільшив провину. 24 І змобилися раби його на нього, і забили його в його домі. 25 Та народ Краю перебив усіх змобників на царя Амона. І настановив народ Краю царем замість нього сина його Йосію.

34 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. 2 І робив він угодне в Господніх очах, і ходив дорогами свого батька Давида, і не вступався ні праворуч, ні ліворуч. 3 І восьмого року царювання свого, будши ще юнаком, розпочав він звертатися до Бога батька свого

Давида, а дванадцятого року розпочав очищати Юду та Єрусалим від пагірків, і Астарті, і бовванів різаних та литих. 4 І порозбивали перед ним Ваалові жертовники, а стовпі сонця, що були на них, він повирібував, а Астарті, і боввани різані та литі поламав і розтер, і розкидав на гробі тих, хто приносив їм жертви. 5 А кості жерців попалив на їхніх жертовниках, і очистив Юдею та Єрусалим. 6 А по містах Манасії, і Єфрема, і Симеона, і аж до Нефталима по їхніх руїнах навколо 7 порозбивав жертовники та Астарті, і потовк боввани на порох, а всі ідоли сонця повирібував в усьому Ізраїлевому краї, і вернувся до Єрусалиму. 8 А вісімнадцятого року царювання його, по очищенні Краю та Божого дому, послав він Шафана, сина Ацалії, і Маасею, звержника міста, та Йоаха, та канцлера Йоаха, сина Йохазового, щоб направити дім Господа, Бога його. 9 І прийшли вони до первосвященника Хілкїї, і дали срібло, що було знесене до Господнього дому, яке зібрали Левити, що стерегли порога, з руки Манасії й Єфрема, та з усієї решти Ізраїля, і з усього Юди й Веніямина та мешканців Єрусалиму. 10 І дали на руку робітників праці, приставлених до Господнього дому, а робітники тієї праці, що робили в Господньому домі, віддали на відбудову та на праву Божого дому. 11 І дали вони тєслям, і будівничим, щоб купувати тєсане каміння та дєрева на зв'язування та на покриття́ домів, що їх понищили Юдині царі. 12 А ті люди чесно виконували працю, а над ними були поставлені Яхат та Овадія, Левити з синів Мерарїєвих, і Захарій та Мешуллам із синів Кегатівців для керування. А всі ті Левіти, що розумілися на музичних знаряддах, 13 були над носіями, і керували всіма робітниками на кожну роботу; а з Левитів були писарі й урядники та придверні. 14 А коли вони виймали срібло, принесене до Господнього дому, священник Хілкїя знайшов книгу Господнього Закону, даного через Мойсея. 15 І відповів Хілкїя й сказав до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі книгу Закону!“ І дав Хілкїя ту книгу Діафанові. 16 І приніс Шафан ту книгу до царя, і приніс цареві ще відповідь, говорячи: „Усе, що дано через твоїх рабів, вони роблять. 17 І вони висипали те срібло, що знайдене в Господньому домі, і дали його на руку приставлених та на руку робітників праці“. 18 І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священик Хілкїя дав мені книгу“. І Шафан перечитав з неї перед царем. 19 І сталося, як цар почув слова книги Закону, то роздєр свої шати... 20 І наказав цар Хілкїї, і Ахікамові, Шафановому синові, і Авдонові, Міхиному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому рабові, говорячи: 21 „Ідїть, зверніться до Господа по мене та про позоставих в Ізраїлі та в Юдеї, про слова цієї книги, що знайдена. Великий бо гнів Господній, що вилився на нас за те, що батьки наші не дотримували Господнього слова, щоб робити все, як написано в цій книзі“. 22 І пішов Хілкїя та ті, кому звелів цар, до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Токегата, сина

Хасрино, стóрожа шат, а вона сиділа в Єрусалимі на Новóму Місті, — і говорили до неї про це. **23** А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: **24** Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мешканців його, усі ті прокляття, що написані в книзі, яку читали перед Юдиним царем, **25** за те, що вони покинули Мене й кадили іншим богам, щоб гнівити Мене всіма ділами своїх рук. І вилився гнів Мій на це місце, — і він не погасне. **26** А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — про ті слова, які ти чув: **27** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорився перед лицем Бога свого, коли ти почув слова Його на це місце та на мешканців його, і ти впокорився перед лицем Моїм, і роздер свої шати та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **28** Ось Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у спокої, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наведу на оце місце та на мешканців його!“ І вони принесли відповідь цареві. **29** А цар послав, і зібрав усіх старших Юдеї та Єрусалиму. **30** І ввійшов до Господнього дому цар, і кожен муж Юдеї, і мешканці Єрусалиму, і священники, і Левити, і весь народ від великого й аж до малого, і він прочитав угòлос слова книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **31** І став цар на своєму місці, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і устами Його всім серцем своїм та всім життям своїм, щоб виконувати слова того заповіту, що написані в тій книзі. **32** І наставив він кожного, хто знаходився в Єрусалимі та в Веніяміні, до того. І мешканці Єрусалиму робили за заповітом Бога, Бога своїх батьків.

35 І справив Йосія в Єрусалимі Пасху для Господа, і зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня першого місяця. **2** І поставив він священників на їхні становища, і підбадьорував їх на службу Господнього дому. **3** І сказав він Левитам, наставникам усього Ізраїля, посвяченим для Господа: „Дайте святого ковчега до храму, що його збудував Соломон, син Давидів, цар Ізраїлів. Нема пощо вам носити його на раменах, — служіть тепер Господеві, вашому Богові, та Його народові, Ізраїлеві. **4** І приготуйтеся за родом ваших батьків, за вашими чérгами, за писанням Давида, Ізраїлевого царя, та за писанням його сина Соломона. **5** І станьте в святині за відділами батьківських родів ваших братів, синів народу, — а поділ за батьківськими домами в Левитів. **6** І заріжете пасхальне ягня, й освятяться, і приготуйте для ваших братів, щоб робити за Господнім словом, даним через

Мойсея“. **7** І дав Йосія для людських синів худоби дрібної, овечок та молодих кіз, це все на пасхальне ягня для кожного, хто знаходився в Єрусалимі, числом тридцять тисяч, а худоби великої — три тисячі. Це з набутку царєвого. **8** А його зверхники дали на жертву для народу, для священників та для Левитів: Хілкїя, і Захарій, і Єхіл, старші в Божому домі, дали священникам на пасхальні жертви дві тисячі й шість сотень худоби дрібної, а худоби великої — три тисячі. **9** А Конанія, і Шемая, і брат його Натанїл, і Хашавїя, і Єїл, і Йозавад, зверхники Левитів, дали для Левитів на пасхальні жертви п'ять тисяч худоби дрібної, а худоби великої — п'ять сотень. **10** І була міцно встановлена служба, — і стали священники на своїх становищах, а Левити — при своїх чérгах, за наказом царя. **11** І різали пасхальне ягня, а священники кропили кров'ю, беручи з їхньої руки, а Левити здирали шкуру. **12** І відділили, що було на цілопалення, щоб дати їх за відділами, по батьківських домах синам народу на приношення Господеві, як написано в Мойсєєвій книзі. І так зробили й з худобою великою. **13** І пекли пасхальне ягня на огні, за постановою, а святі жертви варили в горшках, і в котлах, і в горнях, і швидко нєсли всім синам народу. **14** А потім наварили собі та священникам, бо священники, Ааронові сини, були зайняті приношенням цілопалення та лóю аж до ночі, то Левити наготували їжі собі та священникам, Аароновим синам. **15** А співакі, Асафові сини, були на своїх місцях за наказом Давида, і Асафа, і Гемана, і Єдутуна, царєвого прозорливця, а придверні були при кожній брамі, — їм не треба було відходити від своїх робіт, бо їхні брати Левити наготували їм. **16** І була міцно встановлена вся Господня служба того дня, щоб справити Пасху й принести цілопалення на Господньому жертовнику, за наказом царя Йосїї. **17** І Ізраїлеві сини, що знаходилися там, справляли того часу Пасху та свято Опрісноків сім день. **18** І не справлялася Пасха, як ця, в Ізраїлі від днів пророка Самуїла, а всі Ізраїлеві царі не справляли такої, як ця Пасха, що справив Йосія, і священники, і Левити, і весь Юда та Ізраїль, що знаходився там, та мешканці Єрусалиму. **19** Вісімнадцятого року царювання Йосїї справлялася ця Пасха. **20** По всьому цьому, коли Йосія приготів дїм Божий, прийшов Нехó, цар єгипетський, щоб воювати в Каркеміші над Ефратом, а Йосія вийшов навпроти нього. **21** І послав той до нього послів, говорячи: „Щó мені до тебе, царю Юдин? Не проти тебе приходжу я сьогодні, але проти дому, що воює зо мною. А Бог наказав мені спішити. Не протився Богові, що зо мною, і нехай Він не знищить тебе!“ **22** Та Йосія не відвернувся від нього, але перебрався, щоб воювати з ним, і не послухався слів Нехо, що були з Божого наказу, і прийшов воювати в долині Мегїддо. **23** І вистрілили стрільці на царя Йосїю. І сказав цар до своїх рабів: „Відведїть мене, бо я сильно ранений!“ **24** І перевелі його його раби з військової колесниці

на його другий півіз, і відвезли його до Єрусалиму. І помер він, і був похований у гробіах своїх батьків, а вся Юдея та Єрусалим були в жалобі по Йосії. 25 І Єремія співав жалобну пісню по Йосії. А всі співакі та співачки оповідали в жалобних своїх піснях про Йосію, і так є аж до сьогодні, і дали їх за уставу для Ізраїля, і ось вони написані в „Жалобних Піснях“. 26 А решта діл Йосії та його чесноти, за написаним у Господнім Зако́ні, 27 і дії його перші та останні, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних.

36 А наро́д країу взяв Йоаха́за, сина Йосії, і настановив його царем в Єрусалимі замість ба́тька його. 2 Йоаха́з був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. 3 І скинув його єгипетський цар в Єрусалимі, і наклав ка́ру на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. 4 І єгипетський цар настановив царем над Юдеєю та Єрусалимом брата його Ел'якіма, і змінив ім'я йому на Єгояким. А брата його Йоахаза узяв Нехо й відвів його до Єгипту. 5 Єгоякім був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одина́дцять років царював в Єрусалимі. І робив він зло в оча́х Господа, Бога свого. 6 На нього пішов Навуходонóсор, цар вавилонський, і він закував його в мідяні кайдани, щоб відвести його до Вавилону. 7 А дещо з посу́ду Господнього дому Навуходонóсор відправив до Вавилону, і дав його до храму свого в Вавилоні. 8 А решта Єгоякимових діл та гидоти його, які він робив, і що знайдено проти нього, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. А замість нього зацарював син його Єгояхін. 9 Єгояхін був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці й десять день. І робив він лихе́ в Господніх оча́х. 10 А по році послав цар Навуходонóсор, і привів його до Вавилону з дорогим посу́дом Господнього дому, а царем над Юдеєю та Єрусалимом настановив брата його Седекію. 11 Седекія́ був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одина́дцять років. 12 І робив він зло в оча́х Господа, Бога свого, — не впокорився перед пророком Єремією, що говорив із наказу Господнього. 13 І він також відкинувся від царя Навуходонóсора, що був заприсягнув його Господом, — і вчинив твердію свою шию, і став запékлим, щоб не наvertsáтися до Господа, Бога Ізраїлевого. 14 Також усі звёрхники священників та наро́ду ще більше грішили, шануючи гидоти поган, і вони занечисти́ли Господній дім, якого Він освятив в Єрусалимі. 15 А Господь, Бог їхніх батьків, усе посилав до них через Своїх послів слова остороги, бо Він зми́лосёрдився над народом Своїм та над оселею Своєю. 16 Та вони сорóмили Божих послів, і погóрджували їхніми слова́ми, і насміха́лися з Його пророків, аж поки не піднісся гнів Господа на народ Його так, що не було вже ліку. 17 І Він навів на них халдейського царя, і той позабивав

мечём їхніх ви́браних у домі їхньої святині, і не зми́лосёрдився ані над юнако́м, ані над дівчиною, ані над старім, ані над старезним, — усе дав в його руку... 18 І всі речі Божого дому, великі та малі, і ска́рби дому Господнього та дому царя й його звёрхників, — усе переніс до Вавилону. 19 І спалили вони Божий дім, і порозбива́ли мур Єрусалиму, і всі пала́ти його попали́ли огнем, а всі дорогі речі його пони́щили... 20 І пішло́ на вигна́ння до Вавилону позоста́ле від мечá, і стали йому та синам його за рабів аж до зацарювання перського царства, 21 щоб вiповнилося Господне слово, прорéчене Єремійними устами, аж поки вподоба́є собі земля свої суботи, — по всі дні її спусто́шення святкува́ла вона суботи, щоб спóвнилися сімдеся́т літ. 22 А першого року Кіра, царя перського, коли спóвнилось слово Господне, прорéчене устами Єремійними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: 23 „Так говорить Кір, цар перський: Усі зéмні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наклав на мене збудувати йому хра́ма в Єрусалимі, що в Юдеї. Хто між вами з усьбо́го Його наро́ду, — нехай буде Господь, Бог його, з ним, і нехай він іде до Єрусалиму!“

Ездра

1 А першого року Кіра, царя перського, щоб сповнилося слово Господнє, проречене устами Єремїїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: **2**, „Так говорить Кір, цар перський: Усі земні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наказав мені збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. **3** Хто між вами з усього Його народу, — нехай буде Бог його з ним, і нехай він іде до Єрусалиму, що в Юдеї, і нехай буде дім Господа, Бога Ізраїлевого. Це той Бог, що в Єрусалимі. **4** А кожному позосталому по всіх тих містах, хто мешкає там, нехай допоможуть йому люди його місця сріблом, і золотом, і маетком, і худобою, з добровільною жертвою для дому Божого, що в Єрусалимі“. **5** І повставали голови батьківських родів Юди та Веніямина, і священники, і Левити, аж до всякого, що Бог збудив духа його, щоб піти будувати дім Господа, що в Єрусалимі. **6** А все їхнє довкілля зміцнило їм рукою речами срібними та золотими, маетком, і худобою, і коштовностями, окрім того, що хто пожертвував був добровільно. **7** А цар Кір повинів сив речі Господнього дому, які забрав був Навуходонсор з Єрусалиму, і дав їх до дому бога свого, — **8** і повинів їх Кір, цар перський, рукою скарбника Мітредата, а той відрахував їх Шешбаццарові, Юдиному начальникові. **9** І оце їхнє число: мисок золотих — тридцять, мисок срібних тисяча, ножів — двадцять і дев'ять, **10** келіхів золотих — тридцять, келіхів срібних подвійних — чотири сотні й десять, посуду іншого — тисяча. **11** Усього золотого й срібного посуду — п'ять тисяч і чотири сотні. Усе це завів Шешбаццар, коли вигнанці вертілися з Вавилону до Єрусалиму.

2 А оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходонсор, цар вавилонський, до Вавилону, і вони повернулися до Єрусалиму та Юдеї, кожен до міста свого, **2** ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неемією, Сераєю, Реелаєю, Мордехаєм, Білшаном, Міспаром, Бігваєм, Рехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: **3** синів Пар'ошових — дві тисячі сто сімдесят і два, **4** синів Шефатїїних — три сотні сімдесят і два, **5** синів Арахових — сім сотень сімдесят і п'ять, **6** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі вісім сотень і дванадцять, **7** синів Еламових — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **8** синів Заттуєвих — дев'ять сотень і сорок і п'ять, **9** синів Заккеєвих — сім сотень і шістьдесят, **10** синів Банієвих — шість сотень сорок і два, **11** синів Беаєвих — шість сотень двадцять і три, **12** синів Азгадових — тисяча двісті двадцять і два, **13** синів Адонікамових — шість сотень шістьдесят і шість, **14** синів Бігваєвих — дві тисячі п'ятдесят і шість, **15** синів Адїнових — чотири сотні п'ятдесят і чотири, **16** синів Атерових, від Езекії — дев'ятдесят і вісім, **17**

синів Беаєєвих — три сотні двадцять і три, **18** синів Йориних — сто й дванадцять, **19** синів Хашумових — двісті двадцять і три, **20** синів Гїббарових — дев'ятдесят і п'ять, **21** виходьків з Віфлеєму — сто двадцять і три, **22** людей з Нетофи — п'ятдесят і шість, **23** людей з Анатоту — сто двадцять і вісім, **24** виходьків з Азмавету — сорок і два, **25** виходьків з Кір'ят-Арім, Кефіри та Беероту — сім сотень і сорок і три, **26** виходьків з Рами та Гевї: шість сотень двадцять і один, **27** людей з Міхмасу — сто двадцять і два, **28** людей з Бет-Елу та Аю — двісті двадцять і три, **29** виходьків з Нево — п'ятдесят і два, **30** виходьків з Магбішу — сто п'ятдесят і шість, **31** виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **32** виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, **33** виходьків з Лоду, Хадїду та Оно — сім сотень двадцять і п'ять, **34** виходьків з Сєрихону — три сотні сорок і п'ять, **35** виходьків з Сенаї — три тисячі і шість сотень і тридцять. **36** Священиків: синів Єдаєєвих з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, **37** синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, **38** синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, **39** синів Харімових — тисяча й сімнадцять. **40** Левитів: синів Ісусових і Кадміїлових, з синів Гадавїї — сімдесят і чотири. **41** Спїваків: синів Асафових — сто двадцять і вісім. **42** Синів придверних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатїтїних, синів Шоваєєвих, — усіх сто тридцять і дев'ять. **43** Храмових піддїанців: синів Цїхїних, синів Хасуфїних, синів Табаатових, **44** синів Керосових, синів Сїагїних, синів Падонових, **45** синів Леванїних, синів Хагавїних, синів Аккувових, **46** синів Хагавових, синів Самлаєєвих, синів Хананових, **47** синів Гїдделових, синів Гахарових, синів Реанїних, **48** синів Рецїнових, синів Некодїних, синів Газзамових, **49** синів Уззїних, синів Пасаєєєвих, синів Бесаєєєвих, **50** синів Аснїних, синів Меунїмових, синів Нефусїмових, **51** синів Бакбукових, синів Хакуфїних, синів Хархурових, **52** синів Бацлутових, синів Мехїдїних, синів Харшїних, **53** синів Баркосових, синів Сїсрїних, синів Темахових, **54** синів Незїхових, синів Хатїфїних, **55** синів Соломонових рабів: синів Сотаєєєвих, синів Соферетових, синів Терудїних, **56** Синів Яалїних, синів Дарконоєєвих, синів Гїдделових, **57** синів Шефатїїних, синів Хаттїлових, синів Похерет-Гаццеваїмових, синів Амїєєєєвих, — **58** усього цих храмових піддїанців та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. **59** А оце ті, що прийшли з Тел-Мелажу, з Тел-Харші, Керув-Аддану та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: **60** синів Делайїних, синів Товїїїних, синів Некодїних — шість сотень п'ятдесят і два. **61** І з синів священничих: сини Ховаїїні, сини Коцовї, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок гїлеадянина Барзіллая, і звався їхнім ім'ям. **62** Вони шукали свого запису родоводу, та не знайшли, і були вони вилучені з священства, **63** а намїсник сказав їм, щоб вони не

їли зо Святого Святих, аж поки не стане священник до урїму та тумміму. **64** Усього збору разом сорок дві тисячі три сотні шістдесят, **65** окрім їхніх рабів та невільниць, — цих було сім тисяч три сотні тридцять і сім; а їхніх співаків та співачок — двісті. **66** Їхніх коней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, **67** їхніх верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч сім сотень і двадцять. **68** А з голів батьківських родів, коли вони прийшли до Господнього дому, що в Єрусалимі, то вони жёртвували до Божого дому, щоб поставити його на його становищі. **69** За своєю спроможністю вони дали до скарбу на працю: золота шістдесят одну тисячу дарейків, а срібла — п'ять тисяч мін, а священничих убрень — сто. **70** І осілися священники й Левити, та з народу, і співаки, і придверні, і храмові підданці по своїх містах, і весь Ізраїль по своїх містах.

3 А коли настав сьомий місяць, і Ізраїлеві сини були по містах, то зібрався народ, як один чоловік, до Єрусалиму. **2** І встав Ісус, син Йоцадаків, та брати його священники, і Зоровавель, син Шеалтіїлів, та брати його, і збудували жёртвника Бога Ізраїля, щоб принісити на ньому цілопалення, як написано в Законі Мойсея, Божого чоловіка. **3** І поставили міцно жёртвника на його основі, бо були вони в страху від народів країв, і принісали на ньому цілопалення для Господа, цілопалення на ранок та на вечір. **4** І справили свято Кучок, як написано, і щоденні цілопалення в кількості за постановою щодо жертв на кожен день, **5** а по то́му — цілопалення стале, і на молодикі, і на всі присвячені Господеві свята, і для кожного, хто жертвує добровільну жертву для Господа. **6** Від першого дня сьомого місяця зачали принісити цілопалення для Господа. А під Господній храм не були ще покладені основи. **7** І дали срібла каменярам та тєслям, і їжі, і питв́а та оливи, сидонянам та тирянам, щоб достачали кєдрові дєрєва з Ливану до Яфського моря за дєзволом їм Кіра, царя перського. **8** А другого року по своєму приході до Божого дому до Єрусалиму, другіого місяця, почали робити Зоровавель, син Шеалтіїлів, і Ісус, син Йоцадаків, і решта їхніх братів, священники та Левити, і всі, хто поприходив з неволі в Єрусалим, а Левитів від віку двадцяти років і вище поставили керувати над працею Господнього дому. **9** І став Ісус, сини його та брати його, Кадміїл та сини його, сини Юдині, як один чоловік, на дєгляд над робітниками праці в Божому домі, сини Хенададові, сини їх та їхні брати, Левити. **10** А коли клали оснóву Господнього храму, то поставили облачєнних священників із сурмами, а Левитів, Асафових синів, із цимбалами, щоб славити Господа за уставом Давида, Ізраїлевого царя. **11** І відповіли вони хвалю́ю та подякою Господеві, — „Добрий бо Він, бо навєки Його милосердя“ на Ізраїля. А весь народ викликував гучним по́кликом, славлєчи Господа за оснóву Господнього дому! **12** А багато-хто

зо священників і Левитів та з голів батьківських родів, старші, що бачили перший храм, при заснуванні його, того храму, своїми очима, плакали рєвним голосом, а багато-хто покликували піднесеним голосом у радості. **13** І не міг народ розпізнати голосу по́кликлу радості від голосу плачу́ народу, бо народ сильно викликував, а голос був чутий аж далеко.

4 І почули Юдині та Веняминові ворогі, що вигнанці будують храма Господеві, Богові Ізраїля. **2** І прийшли вони до Зоровавеля та до голів батьківських родів, та й сказали їм: І ми будемо будувати з вами, бо ми звертаємось, як ви, до вашого Бога, і ми принісимо Йому жертви від днів Есар-Хаддона, царя асирійського, що привів нас сюди“. **3** І сказав їм Зоровавель і Ісус, та решта голів батьківських родів Ізраїлевих: „Не вам і нам разом будувати храм для Бога! Самі бо ми будемо будувати для Господа, Бога Ізраїлевого, як наказав нам цар Кір, цар перський“. **4** І став народ тієї землі ослаблювати руки Юдиного народу та страхати їх при будуванні. **5** І підкўплювали вони проти них дорядників царських, щоб заламати їхній задум, по всі дні Кіра, царя перського, й аж до царювання Дарія, царя перського. **6** А за царя Ахашверша, на початку його царювання, написали вони оскарження на мешканців Юдеї та Єрусалиму. **7** А за днів Артаксеркса написав Бішлам, Мітредат, Товейл та решта товаришів його до Артаксеркса, царя перського. А лист був написаний по-арамейськи, а перекладений по-перськи. **8** Начальник Рехум та писар Шімай написали одного листа проти Єрусалиму до царя Артаксеркса отак. **9** Тоді начальник Рехум та писар Шімшай та решта товаришів його, судді й урядники, писарчуки, писарі, аркев'яни, вавилоняни, шушаняни, цебто еламїти, **10** та решта народів, яких повиганяв Аснаппар, великий та славний, й осадив їх у місті Самарії та в решті Заріччя. **11** Оце відпис листа, що послали до нього: „До царя Артаксеркса твої раби, люди Заріччя. І ось **12** щоб було відоме цареві, що Юдеї, які вийшли від тебе до нас, прибули до Єрусалиму. Вони будують місто бунтівниче та шкідливе, і вдосконалюють мури, а підвалини поліпшили. **13** А тепер щоб було відоме цареві, що коли тільки це місто буде збудоване, а мури закінчатся, вони не будуть давати ані данїни, ані податку, ані мита, а це буде шкодити царському прибуткові. **14** І ото, беручи на увагу, що сіль царського палацу — сіль наша, а царський сором не випаде нам бачити, тому ми посилаємо й завідомляємо царя, **15** щоб пошукати в книзі споминів батьків твоїх, і ти знайдеш у книзі споминів, і знатимеш, що місто це — місто бунтівниче та шкідливе царям та округам, і що в ньому підіймали бунт від правіку, чому́ місто це було зруйноване. **16** Ми сповіщаємо царя, що коли тільки місто це буде дубудоване, а мури закінчатся, то через те не буде тобі частки в Заріччі“. **17** Цар послав відповідь: „Начальникові Рехумові, і писареві

Шімшаеві, та решті їхніх товаришів, що сидять у Самарії, і решта Заріччя: Мир вам! А тепер, — 18 лист, якого ви послали до нас, виразно прочитаний передо мною. 19 І був віданий від мене наказ, і шукали та й знайшли, що місто це з давніх-давен підіймалося на царів, і повстання та бунт робилися в ньому. 20 І могутні царі були над Єрусалимом, і панували в усьому Заріччі, а даніна, податок та мито давалися їм. 21 А тепер видайте наказ, щоб спинилися ці люди, а місто це не будувалося, поки від мене не буде віданий новий наказ. 22 І будьте бережні, щоб через це не зробити помилки. Наско ростиме зло на шкоду царям?“ 23 Тоді, як тільки був прочитаний відпис листа царя Артаксеркса перед Рехумом і писарем Шімшаєм та їхніми товаришами, пішли вони поспішно до Єрусалиму, і спинили роботу їх зброєю та насиллям! 24 Тим спинилася робота Божого дому, що в Єрусалимі, і спинилася вона аж до другого року царювання Дарія, царя перського...

5 І пророкував пророк Огій та Захарій, син Іддо, пророки, на юдеїв, що в Юдеї та в Єрусалимі, в Ім'я Бога Ізраїля, що над ними. 2 Тоді встали Зоровавель, син Шеалтіїлів, та Ісус, син Йоцадаків, і зачали будувати Божий дім, що в Єрусалимі, а з ними Божі пророки, що допомагали їм. 3 Того часу прийшов до них Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай та їхні товариші, і сказали їм так: „Хто видав вам наказ будувати цей храм і кінчати цю будову?“ 4 Тоді ми сказали їм іменá тих мужів, що будують цього будинка. 5 Та око їхнього Бога було на юдейських старших, і вони не спинили їх, аж поки не піде донесення до Дарія, і тоді дадуть писемну відповідь про це. 6 Ось відпис листа, що послав Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай, та товариство його, і перси, що в Заріччі, до царя Дарія, — 7 вони послали йому донесення, а в ньому писано так: „Цареві Дареві — усякого миру! 8 Щоб було відоме цареві, що ми ходили до Юдейської округи, до дому великого Бога, а він будується з великого каменя, і дерево кладеться в стіни. А робота та робиться докладно, і успіх у їхній руці. 9 Тоді ми питалися тих старших, і сказали їм так: Хто видав вам наказ будувати цей храм і кінчати цю святиню? 10 А також питалися ми їх про їхні іменá, щоб повідомити тебе, що запишемо ім'я тих мужів, які за голову в них. 11 А вони так відповіли нам та сказали: Ми — то раби Бога небес та землі, і будемо храма, що був збудований за багато літ перед цим, а збудував його й докінчив його великий Ізраїлів цар. 12 Але згодом, коли наші батьки розгнівали були Бога небес, Він віддав їх у руку Навуходоносора, царя вавилонського, халдея, а храм той — він зруйнував його, а народ вигнав до Вавилону. 13 Але першого року Кіра, царя вавилонського, цар Кір видав наказ будувати цей дім Божий. 14 А також посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоносор був

виніс із єрусалимського храму й заніс його до храму вавилонського, виніс його цар Кір із вавилонського храму й дав мужеві, ім'я його Шешбаццар, якого він настановив намісником. 15 І сказав він йому: Візьми цей посуд, іди, віднеси його до храму, що в Єрусалимі, а дім Божий нехай будеється на своєму місці. 16 Тоді той Шешбаццар прийшов, заклад підвалини Божого дому в Єрусалимі, і відтоді й аж до цього часу він будеється, і не скінчений. 17 І ось, якщо це цареві добре, нехай пошукаться в домі царських скарбів там, у Вавилоні, чи справді від царя Кіра віданий був наказ будувати цей Божий дім в Єрусалимі, а царську волю про це нехай пошлють до нас“.

6 Тоді цар Дарій видав наказ, і шукали в домі, де складають скарби книжок у Вавилоні. 2 І був знайдений один звій в замку Ахметі, що в мідійській округі, а в ньому написано так: „На пам'ять. 3 Першого року царя Кіра цар Кір видав наказа: Дім Божий в Єрусалимі — дім той нехай будеється на місці, де приносять жертви, а його підвалини заложені. Вишина його — шістдесят ліктів, ширина його — шістдесят ліктів. 4 Три ряди з великого каменю, й один ряд з дерева, а видатки будуть дані з царського дому. 5 А посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоносор виніс був із храму, що в Єрусалимі, і переніс до Вавилону, нехай повернуть, і нехай він піде до храму, що в Єрусалимі, на своє місце, і покладеш те в Божому домі“. 6 „Тепер же ти, Таттенаю, наміснику Заріччя, ти, Шетар-Бозенаю з товаришами своїми, перси, що в Заріччі, — віддаліться звідти! 7 Позоставте працю цього Божого дому, — юдейський намісник та юдейські старші збудують той Божий дім на його місці. 8 А від мене даний наказ про те, що ви будете робити з тими юдейськими старшими, щоб збудувати цей Божий дім, а з царського добра, з данини Заріччя, нехай докладно дається видаток тим людям, щоб не спиняти роботи. 9 А що буде потрібне, чи телят, чи баранів, чи овець на принесення Небесному Богові, пшеницю, сіль, вино та оливу, що скажуть священники, які в Єрусалимі, щоб без омáni видавалося їм день-удень, 10 щоб вони завжди приносили пахощі в жертву Небесному Богові та молилися за життя царя та синів його. 11 А від мене віданий наказ, що коли який чоловік змінить це моє слово, то буде вірване дерево з дому його, і буде поставлене, а він буде прибитий на ньому, а дім його буде обернений за це в руїну! 12 А Бог, що вчинив, щоб там пробувало Ім'я Його, знищить кожного царя та народ, що простягне свою руку, щоб змінити це, щоб ушкодити той Божий дім, що в Єрусалимі! Я, Дарій, видав цього наказу, — нехай він докладно буде виконаний!“ 13 Тоді Таттенай, намісник Заріччя, Шетар-Бозенай та їхні товариші докладно зробили згідно з тим, як послав цар Дарій. 14 А юдейські старші будували, і щастило їм за пророчством пророка Огія та Захарія, сина Іддо. І

вони збудували й закінчили з наказу Бога Ізраїлевого та з наказу Кіра, і Дарія, і Артаксеркса, царя перського. 15 І закінчений був цей храм до третього місяця адара, що він місяць дванадцятий, шостого року царювання царя Дарія. 16 І справили Ізраїлеві сини, священники й Левити та решта вигнанців свято відновлення того Божого дому а радістю. 17 І принесли в жертву на свято відновлення того Божого дому: волів — сотню, баранів — двісті, ягнят — чотири сотні, а козлят у жертву за гріх за всього Ізраїля — дванадцять, за числом Ізраїлевих племін. 18 І поставили священників за їхніми частинами, а Левитів — за чérгами їхніми на службу Божого дому, що в Єрусалимі, як написано в книзі Мойсея. 19 А поверненці справили Пáсху чотирнадцятого дня першого місяця, 20 бо очістилися священники та Левити, як один, — усі вони чисті. І вони зарізали пасхальне ягня для всіх поверненців, для своїх братів священників та для себе. 21 І їли Ізраїлеві сини, що вернулися з вигнання, і також усі, хто відділився до них від нечистоти народів землі, щоб звертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. 22 І справляли вони свято Опрісноків сім день у радості, бо Господь їх потішив і обернув до них серце асирійського царя, щоб зміцнити їхні руки при праці дому Бога, Бога Ізраїлевого.

7 А по цих пригодах, за царювання Артаксеркса, царя перського, Ездра, син Азарії, сина Хійлкійї, 2 сина Шаллуна, сина Садока, сина Ахітуви, 3 сина Амарії, сина Азарії, сина Мерайота, 4 сина Захарія, сина Уззі, сина Буккі, 5 сина Авішуї, сина Пінхаса, сина Елеазара, сина Аарона, первосвященника, — 6 цей Ездра вийшов із Вавилону, а він був учитель, знавець Мойсеєвого Закону, що його дав Господь, Бог Ізраїлів. І дав йому цар згідно з тим, як була на ньому рука Господа, Бога його, всяке його пожадання. 7 І пішли з ним дехто з Ізраїлевих синів, і з священників, і Левитів, і співаків, і придверних, і храмових підданців до Єрусалиму сьомого року царя Артаксеркса. 8 І прибув він до Єрусалиму п'ятого місяця, а то сьомий рік царювання. 9 Бо першого дня місяця першого був початок виходу з Вавилону, а першого дня п'ятого місяця він прийшов до Єрусалиму, бо рука його Бога була добра на ньому. 10 Бо Ездра приготівив своє серце досліджувати Господнього Закону, і виконувати його, і навчати в Ізраїлі устава та права. 11 А оце відпис писання, що цар Артаксеркс дав священникові Ездри, учителю, що пише слова заповідей Господа та його уставу над Ізраїлем: 12 „Артаксеркс, цар над царями, до священника Ездри, досконалого вчителя Закону Бога Небесного, і так далі. 13 А ось віданий від мене наказ, щоб кожен, хто в моїм царстві з Ізраїлевого народу, і їхніх священників, і Левитів з доброї волі бажає йти до Єрусалиму з тобою, нехай іде, 14 через те, що ти посланий від царя та семи його дорадників, щоб дослідити про Юдею та про Єрусалим

за правом твого Бога, правом, що в руці твоїй, 15 і щоб відправити срібло та золото, що цар та дорадники його пожертвували для Бога Ізраїлевого, Якого місце перебування в Єрусалимі, 16 і все срібло та золото, яке ти знайдеш у всій вавилонській окрузі разом із жертвами народу та священників, які жертвують для дому їхнього Бога, що в Єрусалимі. 17 Тому ти невідкладно купиш за це срібло биків, баранів, овечок, і їх жертви хлібні та їх жертви ливні, і принесеш їх на жертівнику дому вашого Бога, що в Єрусалимі. 18 А що тобі та браттям твоїм буде добре вчинити з рештою срібла та золота, те зробіть за вподобанням вашого Бога. 19 А посуд, що даний тобі на служення дому твого Бога, віддай у цілості перед Богом Єрусалиму. 20 А решта потрібного для дому Бога твого, що випаде тобі дати, буде дана з дому царських скарбів. 21 А від мене — я цар Артаксеркс — виданий наказ для всіх скарбників, що в Заріччі, що все, чого зажадає від вас священник Ездра, учитель Закону Бога Небесного, нехай буде докладно зроблене: 22 срібла — аж до сотні талантів, і пшениці аж до сотні корів, і вина аж до сотні батів, і оливи аж до сотні батів, а соли — без запису. 23 Усе, що з наказу Небесного Бога, нехай буде горливо зроблене для дому Небесного Бога, бо нащо був би гнів на царство царя та на синів його? 24 І вас завідомляємо, що всі священники та Левити, співакі, придверні, храмові підданці та працівники того Божого дому вільні, — даніни, податку, чи мита не належить накладати на них! 25 А ти, Ездра, за мудрістю Бога твого, яка в руці твоїй, попризначай суддів та виконавців Закону, щоб судили для всього народу, що в Заріччі, для всіх, хто знає закони твого Бога, а хто не знає, тих навчите. 26 А кожен, хто не буде виконувати Закону твого Бога та закона царського докладно, щоб чинився над ним суд: чи то на смерть, чи то на вигнання, чи то на кару маеткову, чи то на ув'язнення“. 27 Благословенний Господь, Бог наших батьків, що вклав у цареве серце, щоб оздобити дім Господній, що в Єрусалимі, 28 а на мене нахилив милість перед царем та його дорадниками, та всіма хоробрими царевими зверхниками! А я зміцнівся, бо рука Господа, Бога, була надо мною, і я зібрав провідних людей з Ізраїля, щоб вони пішли зо мною.

8 А оце голови їхніх батьків та їх родовід, що пішли зо мною, за царювання царя Артаксеркса, з Вавилону: 2 з Пінхасових синів: Гершом, з Ітамарових синів: Данїїл, з Давидових синів: Хаттуш. 3 З Шеханїїних синів, з Пар'ошових синів: Захарій, а з ним за родоводом — сто й п'ятдесят мужчин. 4 З Пахат-Моавових синів: Ел'егонай, син Зерахїїн, а з ним двісті мужчин. 5 З синів Затту: Шеханія, син Яхазїїл, а з ним три сотні мужчин. 6 А з Адїнових синів: Евед, син Йонатанів, а з ним п'ятдесят мужчин. 7 А з Еламових синів: Єшай, син Аталїїн, а з ним сімдесят мужчин. 8 А з Шефатїїних синів: Зевадія, син Михаїлів, а з ним

вісімдесят мужчин. **9** З Йоавових синів: Овадія, син Єгілїв, а з ним двісті й вісімнадцять мужчин. **10** А з синів Банї: Шеломїт, син Йосїфїн, а з ним сотня й шістьдесят мужчин. **11** А з Беваєвих синів: Захарїй, син Беваїв, а з ним двадцять і вісім мужчин. **12** А з Азгадових синів: Йоханан, син Катанів, а з ним сотня й десять мужчин. **13** А з Адонїкамових синів — останні, а оце їхні іменá: Еліфелет, Єїл, і Шема, а з ними шістьдесят мужчин. **14** А з Бігваєвих синів: Утай і Заввуд, а з ними сімдесят мужчин. **15** І зібрав я їх до річки, що впадає до Агави, і ми таборували там три дні. І переглянув я народ та священників, і не знайшов там нікого з Левієвих синів. **16** І послав я по Еліезера, по Аріїла, по Шемаю, по Елнатана, і по Яріва, і по Елнатана, і по Натана, і по Захарїя, і по Мешуллама, голів, і по Йойарїва, і по Елнатана, учителів. **17** І відправив я їх до Іддо, голови в місцевості Касїф'я, і вклав в їхні уста слова, щоб говорити до Іддо та братів його, підданих у місцевості Касїф'я, щоб вони привели нам служителів для дому нашого Бога. **18** І привели вони нам, — бо рука нашого Бога була добра до нас, — чоловіка розумного з синів Махлї, сина Левїя, Ізраїлевого сина, та Шеревею й синів його та братів його, — вісімнадцять, **19** та Хашавїю, а з ним Єшаю, з синів Мерарїєвих, братів його та синів його — двадцять, **20** а з підданих храму, яких дав Давид та зверхники на роботу Левитам, — двісті й двадцять підданих: усі вони були означені поімєнно. **21** І проголосив я там піст, над річкою Агавою, щоб упокорїтися нам перед лицєм нашого Бога, щоб просити від Нього щасливої дороги для нас і для дітей наших та для всього нашого маєтку, **22** бо я соромився просити від царя війська та верхівців, щоб помагали нам у дорозі проти ворога, бо сказали ми цареві, говорячи: „Рука нашого Бога на добро для всіх, хто шукає Його, а сила Його та гнів Його — на всіх, хто кидає Його!“ **23** І постили ми, і просили нашого Бога про це, і Він дав нам убагáти Себе. **24** І відділив із священничих зверхників дванадцять до Шеревеї, Хашавїї, і до десятибóх їхніх братів з ними. **25** І відважив я їм срібло й золото та посуд принєсення нашого Божого дому, що принєсли цар, і його дорадники, і його зверхники та весь Ізраїль, що знаходився там. **26** І відважив я на їхню руку шість сотень і п'ятдесят талántів срібла, а срібних речей — сто талántів, золота — сто талántів, **27** а золотих чаш — двадцять на тисячу дарьїків, а посудин з золóченої й доброї мідї — дві, дорогі, як золото. **28** І сказав я до них: „Ви святість для Господа, і цей посуд — святість, а те срібло та золото — добровільна жертва для Господа, Бога ваших батьків. **29** Пильнуйте й бережіть це, аж поки не відважите його перед зверхниками священників і Левитів та зверхниками бáтьківських родів Ізраїлевих в Єрусалимі до кімнат Господнього дому“. **30** І прийняли священники та Левити вагу того срібла та золота та того посуду, щоб віднести до Єрусалиму, до дому нашого Бога. **31** І

рушили ми з річки Агави двадцятого дня першого місяця, щоб іти до Єрусалиму. А рука нашого Бога була над нами, і Він урятував нас з руки ворога та чатівника на дорозі. **32** І прийшли ми до Єрусалиму, і сиділи там три дні. **33** А четвертого дня відважили ми те срібло й золото та той посуд у домі нашого Бога на руку священника Меремота, сина Урїїного, а з ним був Елеазар, син Пінхасів, а з ними Йозавад, син Єшуїн, та Ноадїя, син Бїнуїв, Левити, — **34** за числом, за вагою на все. І того часу була записана вся та вага. **35** Ті, що прийшли з полóну, сини вигнання, принєсли цілопáлення для Бога Ізраїля: дванадцять биків за всього Ізраїля, дев'ятдесят і шість баранів, сімдесят і сім овець, дванадцять козлів на жертву за гріх, — це все цілопáлення для Господа. **36** І віддали цареві накази царським сатрапам та намїсникам Зарїччя, а ті підтримували нарóд та Божий дїм.

9 А як скінчилося це, підійшли до мене зверхники, говорячи: „Цей народ, Ізраїль, і священники та Левити не відділилися від народів цих країв з їхніми гидóтами, від хананєян, перїзєян, євусєян, аммонєян, моавїтян, єгїптян та аморєян, **2** бо обрали з їхніх дочок собі та своїм синám, змішалось святе насіння з народами цих країв, а рука зверхників та представників була перша в цьому спроневрєнні“. **3** А коли я почув це слово, то роздєр я одєжу свою та плащá свого, і рвав волóсся з голови своєї та з бороди своєї, і сидїв остовпїлий... **4** І зібралися до мене всі тремтáчі перед словами Бога Ізраїлевого за спроневрєння повєрненців, а я сидїв остовпїлий аж до жертви вечірньої. **5** А за вечірньої жертви встав я з упокорєння свого, і роздерши шату свою та плащá свого, упав я на колїна свої, і простягнув рúки свої до Господа, Бога мого... **6** І сказав я: „Боже мій, сорóблюся я та стїдаюся піднести, Боже мій, обличчя своє до Тебе, бо беззакóння нашї помножилися понад голову, а наша провина виросла аж до неба! **7** Від днів наших батьків ми в великій провинї аж до дня цього, а за нашї беззакóння були відданї ми, нашї царї, нашї священники в руку царїв цих країв на мечá, на полóн, і на грабїж, і на посорóмлення обличчя, як цього дня. **8** А тепер на малу хвилю стáлася нам милість від Господа, Бога нашого, щоб позостáвити нам остáнок, і дати нам затвердитися на мїсці святинї Його, щоб освїтити очї нашї, Боже наш, і дати нам трохи ожити в нашїй неволї! **9** Бо раби ми, та в нашїй неволї не покинув нас Бог наш, і прихилив до нас милість перед пєрськими царями, щоб дати нам ожити, щоб піднести дїм нашого Бога й щоб відбудувáти руїни його, та щоб дати нам зáхист в Юдеї та в Єрусалимі. **10** А тепер що скажемо, Боже наш, по цьóму? Бо ми покинули заповідї Твої, **11** якї Ти наказáv через Своїх рабїв пророків, говорячи: Цей Край, що ви йдете посїсти, він край нечистий через нечистість нарóду цих країв, через їхнї гидóти, що наповнили його від краю до краю своєю нечїстїстю. **12** А тепер дочок своїх не

давайте їхнім синам, а їхніх дочок не беріть для своїх синів, і не питайте їх про мир та про добро їх аж навіки, щоб ви стали сильні, та споживали добро цієї землі, і віддали на спадок вашим синам аж навіки. **13** А по тому всьому, що прийшло на нас за наші злі чини та за нашу велику провину, — бо Ти, Боже наш, стримав кару більше від гріха нашого, і дав нам таку рештку, — **14** чи знову ми ламатимемо заповіді Твої, і будемо посвоячуватися з оцими мерзотними народами? Чи ж Ти не розгніваєшся на нас аж до вигублення нас, так що ніхто не позоста́ви б і не врятува́вся? **15** Господи, Боже Ізраїлів, Ти праведний, бо ми позоста́лися останком, як цього дня. Ось ми в провині своїй перед лицем Твоїм, бо не встояти нам за це перед лицем Твоїм!“

10 А коли Ездра молився та сповіда́вся, плакав та припада́в перед Божим домом, зібрався до нього з Ізраїля дуже великий збір, — чоловіки, і жінки та діти, бо народ плакав ре́вним плаче́м... **2** І відповів Шеханія, Єхіїлів син, з Еламових синів, та й сказав до Ездри: „Ми спроневірилися нашому Богові, бо взяли до нас чужинок із народів цього кра́ю за жінок. Але є ще надія для Ізраїля в цьому! **3** А тепер складімо заповіта нашому Богові, що випровадимо від себе всіх жінок та народжене від них, за радою пана нашого, та тих, хто тремтіть перед заповіддю нашого Бога, і буде зроблене за Зако́ном. **4** Устань, бо на тоби ця річ, а ми з тобою. Будь му́жній і дій!“ **5** І встав Ездра, і заприсяг зверхників, священників і Левитів та всього Ізраїля, щоб робити за цим словом. І вони заприсягли. **6** І Ездра встав з-перед Божого дому й пішов до кімнати Єгохонана, Ел'яшового сина, і ночував там. Хліба він не їв і води не пив, бо був у жалобі за спроневірення поверненців. **7** І оголосили в Юдеї та в Єрусалимі до всіх поверненців, щоб зібратися до Єрусалиму. **8** А кожен, хто не прийде до трьох день, за породою зверхників та старших, — увесь маєток того буде зроблений закляттям, а він буде вилучений із громади поверненців. **9** І зібралися всі люди Юди та Веніямина до Єрусалиму до трьох день, — це був дев'ятий місяць, двадцятого дня місяця. І сидів увесь народ на площі Божого дому, тремтячі від цієї справи та від дощу. **10** І встав священник Ездра та й сказав до них: „Ви спроневірилися, і взяли чужинних жінок, щоб побільшити Ізраїлеву провину. **11** А тепер повиніться Господе́ві, Богові ваших батьків, і чиніть Його волю! І віддаліться від народів цього кра́ю та від тих чужих жінок!“ **12** І відповіла вся громада, і сказали гучним голосом: „Так, за словом твоїм, ми повинні зробити!“ **13** Але народ численний, і час дощів, і нема сили стояти на вулиці. Та й праці не на один день і не на два, бо ми багато нагрішили в цій справі. **14** Нехай же стануть наші зверхники за весь збір, а кожен, хто є в наших містах, хто взяв чужинних жінок, нехай прийде на означені часі, а з ними старші кожного міста та судді його, аж поки не відвернеться від нас

жар гніву нашого Бога за цю річ“. **15** Особливо стали над цим Йонатан, син Асагелів, та Яхзея, син Тіквин, а Мешуллам та Левит Шеббетай допомагали їм. **16** І зробили так поверненні. І відділив собі священник Ездра людей, голів батьків за родом їхніх батьків, і всі вони поімєнно. І сіли вони першого дня десятого місяця, щоб дослідити цю справу. **17** І скінчили до першого дня першого місяця справи про всіх тих людей, що взяли були чужинних жінок. **18** І знайшлися поміж священничими синами, що взяли чужинних жінок, із синів Єшуї, сина Йоадакавого, та братів його: Моасея, і Еліезер, і Ярів, і Гедалія. **19** І дали вони руку свою, що повипроваджують жінок своїх, а винні принесли в жертву баранів з отари за провину свою. **20** А з синів Іммерових: Ханані та Зевадія. **21** І з синів Харімових: Массея, і Елія, і Шемая, і Єхіїл, і Уззія. **22** Із синів Пашхурових: Ел'йоенай, Маасея, Ізмаїл, Натанаїл, Йозавад та Ел'аса. **23** А з Левитів: Йозавад, і Шім'ї, і Келяя, він Келїта, Петахія, Юда та Еліезер. **24** А з співаків: Ел'яшів. А з придверних: Шаллум, і Телем, та Урі. **25** А з Ізраїля, з синів Пар'ошових: Рам'я, і Іззія, і Малкійя, і Мійямін, і Елеазар, і Малкійя та Беная. **26** А з синів Еламових: Маттанія, Захарій, і Єхіїл, і Авді, і Єремот, і Елія, **27** І з синів Затту: Ел'йоенай, Ел'яшів, Маттанія, і Єремот, і Завад та Азіза. **28** А з синів Беваєвих: Єгоханан, Хананія, Заббай, Атлай. **29** І з синів Банієвих: Мешуллам, Маллук, і Адая, Яшув, і Шеал та Рамот. **30** І з синів Пахатових: Моав, Адна, і Хелал, Беная, Маасея, Маттанія, Веселїл, і Бінуй та Манасія. **31** І з синів Харімових: Еліезер, Ішшія, Малкійя, Шемая, Шімон, **32** Веніямин, Маллук, Шемарія. **33** З синів Хашумових: Маттенай, Маттата, Завад, Еліфелет, Єремай, Манасія, Шім'ї. **34** З синів Банаєвих: Маадай, Амрам, і Уїл, **35** Беная, Бедея, Келугу, **36** Ванія, Меремот, Ел'ятів, **37** Маттанія, Маттенай, і Ясасай, **38** і Бані, і Бійуй, Шім'ї, **39** і Шелемія, і Натан, і Адая, **40** Махнадвай, Шашай, Шарай, **41** Азарїїл, і Шелемія, Шемарія, **42** Шаллум, Амарія, Йосип. **43** А з синів Нево: Сїїл, Маттітія, Завад, Зевїна, Яддай, і Йоїл, Беная. **44** Усі оці взяли були чужинних жінок, а деякі з цих жінок і дітей породили.

Неемія

1 Слова Неемії, Гахалііного сина: „І сталося в місяці кіслеві двадцятого року, і був я в замку Шушан. 2 І прийшов Ханан, один із братів моїх, він та люди з Юдеї. І запитався я їх про юдеїв, що врятувалися, що позостали від полону, та про Єрусалим. 3 А вони сказали мені: „Позостали, що лишилися з полону, там в окрузі, живуть у великій біді та в ганьбі, а мур Єрусалиму поруйнований, а брами його попалені огнем“... 4 І сталося, як почув я ці слова, сів я та й плакав, і був у жалобі кілька днів, і постив, і молився перед лицем Небесного Бога. 5 І сказав я: „Молю Тебе, Господи, Боже Небесний, Боже великий та грізний, що дотримуєш заповіта та милість для тих, хто любить Тебе та дотримуєш заповіді Свої, — 6 нехай же буде ухо Твоє чутке, а очі Твої відкриті, щоб прислухуватися до молитви раба Твого, якою я молюся сьогодні перед Твоїм лицем день та ніч за Ізраїлевих синів, Твоїх рабів, і сповідаюся в гріхах Ізраїлевих синів, якими грішили ми проти Тебе, — і я і дім батька мого грішили! 7 Ми сильно провинилися перед Тобою, і не дотримували заповідей, і уставів, і прав, які наказав Ти Мойсеєві, рабові Своєму. 8 Пам'ятай же те слово, що Ти наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, говорячи: як ви спроневіритесь, — Я розпорощу вас поміж народами! 9 Та коли навёрнетесь до Мене, і будете дотримувати заповіді Мої й виконувати їх, то якщо будуть ваші вигнанці на краю небес, — то й звідти позбираю їх, і приведу до того місця, яке Я вибрав, щоб там перебувало Ім'я Мое! 10 А вони — раби Твої та народ Твій, якого Ти викупив Своєю великою силою та міцною Своєю рукою. 11 Молю Тебе, Господи, нехай же буде ухо Твоє чутке до молитви Твогого раба та до молитви Твоїх рабів, що прагнуть боятися Ймення Твого! І дай же сьогодні успіху Своєму рабові, і дай знайти милосердя перед оцим мужем!“ А я був чашником царевим.

2 І сталося в місяці нісані, двадцятого року царя Артаксеркса, було раз вино перед ним. І взяв я те вино й дав цареві. І я, здавалося, не був сумний перед ним. 2 Та сказав мені цар: „Чому обличчя твое сумне, — чи ти не хворий? Це не інше що, як тільки сум серця“. І я вельми сильно злякався! 3 І сказав я до царя: „Нехай цар живе навіки! Чому не буде сумне обличчя мое, коли місто дому гробів батьків моїх поруйноване, а брами його попалені огнем!“ 4 І сказав мені цар: „Чого ж ти просиш?“ І я помолвився до Небесного Бога, 5 і сказав цареві: Якщо це цареві вгодне, і якщо раб твій уподобаний перед обличчям твоїм, то пошли мене до Юдеї, до міста гробів батьків моїх, — і я відбудую його!“ 6 І сказав мені цар (а цариця сиділа при ньому): „Скільки часу буде дорога твоя, і коли ти повёрнешся?“ І сподобалось це цареві, і він послав мене, а я призначив йому час. 7 І сказав

я цареві: „Якщо це цареві вгодне, нехай дадуть мені листи до намісників Заріччя, щоб провадили мене, аж поки не прийду до Юдеї, 8 і листа до Асафа, дозбрця царевого лісу, щоб дав мені дєрева на бруссы для замкових брам, що належать до Божого дому, і для міського муру, і для дому, що до нього ввійду“. І дав мені цар в міру того, як добра була Божя рука надо мною. 9 І прибув я до намісників Заріччя, і дав їм цареві листи. А цар послав зо мною зверхників війська та верхівців. 10 І почув про це хоронянин Санваллат та раб аммонітянин Товія, і було їм прикро, дуже прикро, що прийшов чоловік клопотатися про добро для Ізраїлевих синів. 11 І прийшов я до Єрусалиму, і був там три дні. 12 І встав я вночі, я та трохи людей зо мною, і не розповів я нікому, що Бог мій дав до мого серця зробити для Єрусалиму. А худоби не було зо мною, окрім тієї худоби, що я нею їздив. 13 І вийшов я Долинною брамою вночі, і пішов до джерел Таннін, і до брами Смітнікової. І я докладно оглянув мури Єрусалиму, що були поруйновані, а брами його були попалені огнем. 14 І перейшов я до Джерельної брами та до царського ставу, та там не було місця для перехо́ду худоби, що була підо мною. 15 І йшов я долиною вночі, і докладно оглядав мура. Потім я вернувся, і ввійшов Долинною брамою, і вернувся. 16 А заступники не знали, куди я пішов та що я роблю, а юдеям, і священникам, і шляхті, і заступникам, і решті тих, що робили працю, я доти нічого не розповідав. 17 І сказав я до них: „Ви бачите бідү, що ми в ній, що Єрусалим зруйнований, а брами його попалені огнем. Ідїть, і збудуйте мура Єрусалиму, і вже не будемо ми ганьбою!“ 18 І розповів я їм про руку Бога мого, що вона добра до мене, а також слова царя, які сказав він мені. І сказали вони: „Станемо й збудуємо!“ І зміщили вони руки свої на добре діло. 19 І почув це хоронянин Санваллат та аммонітянин раб Товія, і араб Гешем, і сміялися з нас, і погбрджували нами й говорили: „Що це за річ, яку ви робите? Чи проти царя ви бунтуєтесь?“ 20 А я їм відповів і сказав до них: „Небесний Бог — Він дасть нам успіх, а ми, Його раби, станемо й збудуємо! А вам нема ані частки, ані права, ані пам'ятки в Єрусалимі!“

3 І встав Еліяшів, первосвященик, та брати його священники, і збудували Овечу браму. Вони освятили її, і повставляли її двері, і аж до башти Меа освятили її, аж до башти Ханан'їла. 2 А поруч нього будували ерихоняни, а поруч них будував Заккур, син Імріїв. 3 А браму Рибну збудували сини Сенаїні, і вони покрили її бруссами, і повставляли двері її, замки її та засуви її. 4 А поруч них направляв Меремот, син Урії, Коцового сина, а поруч них направляв Мешуллам, син Берехії, Мешав'їлового сина, а поруч них направляв Садок, Баанин син. 5 А поруч них направляли текоюни, алє їхні вельможі не схиляли своєї шиї в службу свого Господа. 6 А браму Стару направляли Йояда, син Пасаехів, та Мешуллам, син Бесодеїн, — вони покривали бруссами,

і вставляли двері її, і замки її та засуви її. 7 А поруч них направляв гів'онейнин Мелатія та меронотейнин Ядон, люди Гів'ону та Міцпи, що належали до володіння намісника Заріччя. 8 Поруч нього направляв Уззіїл, син Хархаїн, з золотарів, а поруч нього направляв Хананія, син Раккахімів, — і вони відновили Єрусалима аж до Широкого муру. 9 А поруч нього направляв Рефая, син Хурів, зверхник половини єрусалимської округи. 10 А поруч нього направляв Єдая, син Харумафів, а то навпроти дому свого, а при його руці направляв Хаттуш, син Хашавнеїн. 11 Другу міру направляв Малкійя, син Харімів, та Хашшув, син Пахат-Моавів, та башту Печей. 12 А поруч нього направляв Шаллум, син Лохеша, зверхник половини єрусалимської округи, він та дочка його. 13 Браму Долину направляв Ханун та мешканці Заноаху, — вони збудували її, і повставляли двері її, замки її та засуви її, і тисячу ліктів у мурі аж до Смітнікової брами. 14 А Смітнікову браму направив Малкійя, син Рехавів, зверхник бет-керемської округи, — він збудував її, і повставляв її двері, замки її та засуви її. 15 А Джерельну браму направив Шаллум, син Кол-Хезеїв, зверхник округи Міцпи, — він збудував її, і покрив її, і повставляв її двері, замки її та засуви її, і направив мура ставу Шелах до царського садка, і аж до ступенів, що спускаються з Давидового Міста. 16 За ним направляв Неемія, син Азбуків, зверхник половини бетцурської округи аж до місця навпроти Давидових гробів і аж до зробленого стау, і аж до дому Лицарів. 17 За ним направляли Левити: Рехум, син Баніїв, поруч нього направляв зверхник половини округи Кеїла, для своєї округи. 18 За ним направляли їхні брати: Баввай, син Хенададів, зверхник половини округи Кеїла. 19 І направляв поруч нього Езер, син Ешуїн, зверхник округи, міру другу, від місця навпроти виходу до зброярні наріжника. 20 За ним ревно направляв Барух, Заббаїв син, міру другу, від наріжника аж до входу до дому первосвященника Еліяшіва. 21 За ним направляв Меремот, син Урійї, сина Коцового, міру другу, від входу до Еліяшівового дому й аж до кінця Еліяшівового дому. 22 А за ним направляли священники, люди йорданської округи. 23 За ним направляв Веніямин, син Хашшувів, навпроти свого дому; за ним направляв Азарія, син Маасеї, сина Ананїного, при своєму домі. 24 За ним направляв Біннуй, син Хенададів, міру другу, від Азарїїного дому аж до наріжника й аж до рогу. 25 Палал, син Узаїв, — від місця навпроти наріжника та в горішній башті, що виходить із царського дому, що при в'язничному підвір'ї. За ним Педая, син Пар'ошів. 26 А підданці храму сиділи в Офелі аж до місця навпроти Водної брами на схід та навпроти виступаючої башти. 27 За ним направляли техояни, міру другу, від місця навпроти великої виступаючої башти й аж до офельського муру. 28 З-над Кінської брами направляли священники, кожен навпроти дому свого. 29 За ним і направляв Садок, син Іммерів, навпроти свого дому, а за ним направляв Шемяя, син

Шеханїн, сторож Східної брами. 30 За ним направляв Хананія, син Шелеміїн, та Ханун, шбстий син Цалафів, міру другу; за ним направляв Мешуллам, син Берехїїн, навпроти своєї кімнати. 31 За ним направляв Малкійя, син золотаря, аж до дому храмових підданців та крамарів, навпроти брами Міфкад і аж до наріжної гóрниці. 32 А між наріжною гóрницею до Овечої брами направляли золотарі та крамарі.

4 І сталося, як почув Санваллат, що ми будемо того мура, то він запалився гнівом, і дуже розгнівався, і сміявся з юдеїв. 2 І говорив він перед своїми братами та самарійським військом і сказав: „Що це роблять ці мізерні юдеї? Чи їм це позоставлять? Чи будуть вони приносити жертву? Чи закінчать цього дня? Чи оживлять вони ці каміння з куп пороху, а вони ж — попáлені?“ 3 А аммонїтнин Товїя був при ньому й сказав: „Та й що вони будують? Якщо вийде лисиця, то вона зробить дірку в їхній камінній стіні!“ 4 „Почуй, Боже наш, що ми стали погóрдою, і поверни їхню гáнбу на голову їхню, і дай їм на здóбич у край полóну! 5 І не закрий їхньої провини, а їхній гріх нехай не буде стертий з-перед лиця Твого, бо вони образили будівничих!“ 6 І збудувáли ми того мура, і був пов'язаний увесь той мур аж до половини його. А серце народу було, щоб дáлі робити! 7 І сталося, як почув Санваллáт, і Товїя, і араби, і аммонїтняни, і ашдодяни, що направляється єрусалимський мур, що віломи в стіні стали затарасóвуватися, то дуже запáлилися гнівом. 8 І змóвилися вони всі рáзом, щоб їти воювати з Єрусалимом, та щоб учинити йому замїшання. 9 І ми молилися до нашого Бога, і поставили проти них сторожу вдень та вночі, перед ними. 10 І сказав Юда: „Ослабла сила носія, а звáлищ багато, — і ми не зможемо дáлі будувати мура!“ 11 А наші ненáвисники говорили: „Вони не знатимуть і не побачать, як ми прїйдемо до серéдини їх, і позабивáємо їх, та її спїнимо працю!“ 12 І сталося, як прихóдили ті юдеїяни, що сиділи при них, то говорили нам про це разів десять, до всіх місць, де вони пробувáли. 13 Тоді поставив я сторожу здóлу того місця за муром у печéрах. І поставив я народ за їхніми рóдами, з їхніми мечáми, їхніми рáтищами та їхніми лóками. 14 І розглянув я це, і встав і сказав я до шляхётних, і до заступників, і до решти народу: „Не бійтеся перед ними! Згадайте Господа великого та грїзного, і воюйте за ваших братів, ваших синів, дочок ваших, жінóк ваших та за домї вашї!“ 15 І сталося, як почули наші ворогї, що нам те відóме, то Господь зламав їхній задум, і всі ми верну́лися до муру, кожен до праці своєї. 16 І булó від того дня, що половина моїх юнаків робили працю, а половина їх мїцно тримала списи, щитї, і луки та пáнцерї, а зверхники стояли позад Юдиного дому. 17 Будівнїчі працювали на мурї, а носїї наладо́вували тягáр, — вони однією рукою робили працю, а однією мїцно тримали списа. 18 А в

кожного будівничого його меч був прив'язаний на стéгнах його, і так вони будували, а біля мене був сурмáч. 19 І сказав я до шляхétних, до заступників та до решти наро́ду: „Праця велика й простóра, а ми повіддiлюванi на мури, далéко один від óдного. 20 Тому то в місце, де почуєте голос сурми, туди негайно збирайтеся до нас. Бог наш буде воювати для нас!“ 21 І так ми робили працю, і половина їх міцно тримала списи від сходу ранньої зорi аж до появлення зiр. 22 Також того чáсу сказав я до наро́ду: „Схожен з юнакóм своїм нехай ночують у серéдинi Єрусалиму, і бóдуть вони для нас уночі — сторóжею, а вдень — на працю“. 23 І ні я, ані брати мої, ані юнакі мої, ані сторожі, що були за мною, ми не здiймали своєї одéжі, — кожен мав свою зброю при сво́му стегні.

5 І був великий крик наро́ду та їхніх жiнок на своїх братів юдеїв. 21 були такі, що говорили: „Ми даéмо в застáву синiв своїх та дочóк своїх, і беремо́ збiжжя, і їмо й живемо!“ 3 І були такі, що говорили: „Ми заставля́ємо поля свої, і виноградники свої, і доми свої, і беремо́ збiжжя в цьому голоді!“ 4 І були такі, що говорили: „Ми позичаемо срібло на податок царський за наші поля та наші виноградники. 5 А наше ж тіло таке, як тіло наших братів, наші сини — як їхні сини. А ось ми тiснено наших синiв та наших дочóк за рабiв, і є з наших дочóк утiскуванi. Ми не в силi робити, а поля наші та виноградники наші належать iншим“. 6 І сильно запалáв у менi гнiв, коли я почув їхній крик та ці слова! 7 А моє серце далó менi раду, і я сперечáвся з шляхétними та з заступниками та й сказав їм: „Ви застáвою тiснете один óдного!“ І скликав я на них великі збори. 8 І сказав я до них: „Ми викуповуемо своїх братів юдеїв, прóданих погáнам, за нашою спромогою, а ви бóдете продавати своїх братів, і вони продаються нам!“ І мовчали вони, і не знахóдили слова... 9 І сказав я: „Не добра це рiч, що ви робите! Чи ж не в бóязні нашого Бога ви маєте ходити, через гáнбу від тих поганiв, наших ворогiв? 10 Також і я, брати мої та юнакі мої були позикода́вцями срібла та збiжжя. Опустiмо ж ми оцей борг! 11 Верніть їм зараз їхні поля, їхні виноградники, їхні олівки, й їхні доми та відсóток срібла, і збiжжя, виноградний сiк та нову оливу, що ви дали їм у застáву за них!“ 12 І вони сказали: „Повéрнемо, і не бóдемо жадати від них! Зробимо так, як ти говориш!“ І покликав я священників, і заприсягнув їх зробити за цим словом. 13 Витрусив я й свою пáзуху та й сказав: „Нехай отак витрусить Бог кожного чоловіка, хто не спóвнить цього слова, з дому його та з труду його, і нехай бóде такий витрушений та порóжній!“ І сказали всі збори: „Амiни!“ І слáвили вони Господа, і наро́д зробив за цим словом. 14 Також від дня, коли цар наказав менi бути їхнім намісником в Юдиному краї від року двадцятого й аж до року тридцят'я другого царя Артаксérкса, — дванадцять лiт не їв намісничого хлiба ані я, ані брати мої. 15 А намісники попередні, що були передо мною, чинили

тяжké над наро́дом, і брали від них хлiбom та вином óдного дня сорок шеклiв срібла; також їхні слóгви панували над наро́дом. А я не робив так через страх Божий. 16 А також у працi того муру я підтримував, і пóля не купували ми, а всі мої слóгви були збрані там над працею. 17 А за столом моїм були юдеї та заступники, — сто й п'ятдесят чоловіка, та й ті, хто приходив до нас із народiв, що навколо нас. 18 А що готóвлюся на один день, було: вiл один, худоби дрібно́ї — шестеро вибраних, і птиця готувáлася в мене, а за десять день вихóдило багато всякого вина. А при тóму я не жадав намісничого хлiба, бо та робота направи мури́в була тяжká на тому народi. 19 Запам'ятай же менi, Боже мiй, на добре все те, щó я робив для цього народу!

6 І сталося, коли почув Санваллат, і Товiйя, і араб Гешем та решта наших ворогiв, що я збудував мура, і що не позостáлося в ньому вiлoму, — але до цього чáсу дверей у брамах я не повставля́в, — 2 то послав Санваллат та Гешем до мене, говорячи: „Приходь, і вмовимся рáзом у Кефiрiмi в долини Оно!“ А вони замишляли зробити менi зло. 3 І послав я до них послiв, говорячи: „Я роблю велику працю, і не мóжу прийти. Нáщо буде перервана ця праця, як кину її та пiду до вас?“ 4 І посилали до мене так само чотири рáзи, а я вiдповiдав їм так само. 5 І так само Санваллат п'ятий раз прислав до мéне слóгу свогó, а в руцi його був відкритий лист. 6 А в ньому написано: „Чується серед народiв, і Гашму говорять: Ти та юдеї замишляли вiддiлитися, тóму то ти будеш того мура, і хочеш бути їм за царя, за тими слóвами. 7 Та й пророкiв ти понаставля́в, щоб викри́кували про тебе в Єрусалимi, говорячи: Цар в Юдi! А тепер цар почує оцi речi. Отож, — приходь, і порáдьмося рáзом!“ 8 І послав я до ньогó, говорячи: „Не булó таких речей, про які ти говориш, бо з серця свого ти їх повимисля́в!“ 9 Бо всі вони лякали нас, говорячи: „Нехай осла́бнуть їхні руки з цієї працi, — і не буде вона зрóблена!“ Та тепер, о Боже, змiцні мої рúки! 10 І я ввійшов до дому Шемаї, сина Делаї, Мегетав'логового сина, а він був задéржаний. І він сказав: „Умовмося пiти до Божого дому, до серéдини храму, і замкнемо храмові дверi, бо прійдуть забити тебе, — власне вночі прійдуть забити тебе“. 11 Та я вiдказав: „Чи такий чоловік, як я, має втiкати? І хтó є такий, як я, що ввійде до храму й буде жити? Не ввійду!“ 12 І пiзнав я, що то не Бог послав його, коли він говорив на мене те пророцтво, а то Товiйя та Санваллат підкупили його... 13 Бо він був підкуплений, щоб я боявся, — і зробив так, і згрiшив. Це було для них на злий поговiр, щоб обрáзити мене. 14 Запам'ятай же, Боже мiй, Товiйї та Санваллатовi за цими вчинками його, а також пророчи́ї Ноадїї та рештi пророкiв, що страхáли мене! 15 І був закiнчений мур двадцятого й п'ятого дня мiсяця елула, за п'ятдесят і два днi. 16 І сталося, як почуву про це всі наші вороги, та побачили всі народи,

що були навколо нас, то вони впали в очі своїх та й пізнали, що ця праця була зроблена від нашого Бога! 17 Тими днями також шляхетні юдеї писали багато своїх листів, що йшли до Товійї, а Товійїні приходили до них. 18 Бо багато-хто в Юдеї були заприсяженими приятелями йому, бо він був зять Шеханії, Арахового сина, а син його Єгоханан узяв дочку Мешуллама, Берехїїного сина. 19 І говорили передо мною добре про нього, а слова мої передавали йому. Товійя посилав листи, щоб настрахати мені.

7 І сталося, як був збудований мур, то повставляв я двері, і були понаставлювані придвєрні, співакі та Левити. 2 І призначив я над Єрусалимом свого брата Ханані та зверхника твердіні Хананію, бо він був чоловік правдивий, і Бога боявся більше від багатьох інших. 3 І сказав я до них: „Нехай не відчиняються єрусалимські брами аж до спеки сонця. І поки вони самі стоять, нехай позамикають двері, і так тримайте. І поставити варти з єрусалимських мешканців, кожного на його сторожі, і кожного навпроти його дому!“ 4 А місто було широко-просторе й велике, та народу в ньому мало, і доми не були побудовані. 5 І поклав мені Бог мій на серце моє зібрати шляхетних, і заступників та народ, щоб переписати. І знайшов я книжку перепису тих, хто прийшов перше, а в ній я знайшов написане так: 6 Оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходнобсор, цар вавилонський, і вони повернулися до Єрусалиму та до Юдеї, кожен до міста свого, 7 ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неемією, Азарією, Раамією, Нахаманієм, Мордехаєм, Білшаном, Місперетом, Бігваєм, Нехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: 8 синів Пар'ошових — дві тисячі сто й сімдесят і два, 9 синів Шеватїїних — три сотні і сімдесят і два, 10 синів Арахових — шість сотень п'ятдесят і два, 11 синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі й вісім сотень вісімнадцять, 12 синів Еламових — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, 13 синів Заттуєвих — вісім сотень сорок і п'ять, 14 синів Закаєєвих — сім сотень і шістдесят, 15 синів Біннуєвих — шість сотень сорок і вісім, 16 синів Беваєєвих — шість сотень двадцять і вісім, 17 синів Азгаєєвих — дві тисячі три сотні двадцять і два, 18 синів Адонікаєєвих — шість сотень шістдесят і сім, 19 синів Бігваєєвих — дві тисячі шістдесят і сім, 20 синів Адїєєвих — шість сотень п'ятдесят і п'ять, 21 синів Атерових, — з синів Хізкіїїних — дев'ятдесят і вісім, 22 синів Хашумових — три сотні двадцять і вісім, 23 синів Бецаєєвих — три сотні двадцять і чотири, 24 синів Харієєвих — сто дванадцять, 25 синів Гів'онових — дев'ятдесят і п'ять, 26 людей з Віфлеему та Нетофи — сто вісімдесят і вісім, 27 людей з Анототу — сто двадцять і вісім, 28 людей з Бет-Азмавету — сорок і два, 29 людей з Кір'ят-Єсаріму, Кефіри та Беероту — сім сотень сорок і три, 30 людей з Рами та Гави —

шість сотень двадцять і один, 31 людей з Міхмасу — сто двадцять і два, 32 людей з Бет-Елу та Аю — сто двадцять і три, 33 людей з Нево Другого — п'ятдесят і два, 34 виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, 35 виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, 36 виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, 37 виходьків з Лоду, Хадїду й Оно — сім сотень і двадцять і один, 38 виходьків з Сенаї — три тисячі дев'ять сотень і тридцять. 39 Священиків: синів Єдаїних з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, 40 синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, 41 синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, 42 синів Харієєвих — тисяча сімнадцять. 43 Левитів: синів Ісусових з Кадміїлового дому, з Годєєєвих синів — сімдесят і чотири. 44 Співаків: синів Асаєєвих — сто сорок і вісім. 45 Придвєрних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмоєєвих, синів Аккуєєвих, синів Хатїєєвих, синів Шоваєєвих — сто тридцять і вісім, 46 Храмових піддданців: сини Цїхїні, сини Хасуфїні, сини Таббаєєві, 47 сини Керосєєві, сини Сїїні, сини Падоєєві, 48 сини Леванїні, сини Хагавїні, сини Салмаєєві, 49 сини Хананєєві, сини Гїдделєєві, сини Гахарєєві, 50 сини Реаїні, сини Рецїєєві, сини Некодинї, 51 сини Газзамєєві, сини Уззїні, сини Пасаєєві, 52 сини Бесаєєві, сини Меунїєєві, сини Нефїшесїєві, 53 сини Бакбуєєві, сини Хакуфїні, сини Хархурєєві, 54 сини Бацлїєєві, сини Мехїєєві, сини Харшїні, 55 сини Баркосєєві, сини Сїєєві, сини Темаєєві, 56 сини Нецїєєві, сини Хатїєєві, сини Похерет-Гацєєві, сини Амоєєві, — 60 усього цих храмових піддданців та синів Соломоєєвих рабів — три сотні дев'ятдесят і два. 61 А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харшї, Керув-Аддону та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: 62 синів Делайєєвих, синів Товїєєвих, синів Некодинєєвих — шість сотень сорок і два. 63 А з священиків: сини Хоавїєєві, сини Коцєєві, сини Барзієєві, що взяв жінку з дочок гїлеадянина Барзієєві, і став зватися їм ім'ям. 64 Вони шукали запису свого родоводу, але він не знайшовся, — і були вони вілучені зо священства, 65 а намїєєві сказав їм, щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане священник до урїму та туммїму. 66 Усього збору разом — сорок дві тисячі триста й шістдесят, 67 окрім їхніх рабів та їхніх невільниць, — цих було сім тисяч триста тридцять і сім; а в них співаків та співачок — двісті й сорок і п'ять. 68 Їхніх коней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, 69 верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч і сім сотень і двадцять. 70 А частина голів батьківських рідів дали на працю: намїєєві дав до скарбниці: золота тисячу дарєєєві, кропїєєві — п'ятдесят, священних шат — п'ятсот і тридцять. 71 А з голів батьківських рідів

дали до скарбниці на працю: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі й двісті мін. 72 А що далі рѣшта наро́ду: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі мін, а священних шат — шістдесят і сім. 73 І осілися священники, і Левити, і придвѣрні, і співаки, і дехто з наро́ду, і храмові піддѣнці, і весь Ізраїль по своїх міста́х. Як настав сьомий місяць, то Ізраїлеві сини були по своїх містах.

8 І зібрався весь наро́д, як один чоловік, на майдан, що перед Водною брамою, і сказали учителєві Ездри принѣсти книги Мойсеевого Закону, що наказав був Господь Ізраїлеві. 2 І приніс священник Езра Закона перед збори з чоловіків та аж до жінок, і всіх, хто розумів чуте, першого дня сьомого місяця. 3 І читав він у нім на майдані, що перед Водною брамою, від світанку аж до полудня, перед чоловіками й жінками та тими, хто розуміє, а уші всього народу були звернені до книги Закону. 4 І стояв учитель Езра на дерев'яному підвищенні, що зробили для цієї справи, а при ньому стояв Маттітїя, і Шема, і Аная, і Урійя, і Хілкїя, і Маасея на правіці його, а на лівіці його: Педая, і Мішаїл, і Малкїя, і Хашум, і Хашбадана, Захарїй, Мешуллам. 5 І розгорнув Езра цю книгу на оча́х усього народу, бо він був вище від усього народу, а коли він розгорнув, увесь наро́д устав. 6 І поблагословив Езра Господа, Бога великого, а весь народ відповів: „Амінь, Амінь!“ з піднесенням своїх рук. І всі схилилися, і вклонялися Господѣві обличчям до землі! 7 А Ісус, і Бані, і Шеревея, Ямін, Аккув, Шаббетай, Годїя, Маасея, Келїта, Азарїя, Йозавад, Ханан, Пеляя та Левити пояснювали наро́дові Закона, а народ був на своєму місці. 8 І читали в книзі, у Божому Законі виразно, і вияснювали значення, і робили зрозумілим читане. 9 І сказав намісник Неемїя, і священник учитель Езра й Левити, що вияснювали наро́дові, до всього наро́ду: „День цей — святий він для Господа, Бога вашого, — не будьте в жалобі й не плачте!“ Бо плакав увесь наро́д, як почув слова Закону. 10 І сказав він до них: „Ідіть, їжте сите та пийте солодке, і посилайте частки тому́, в кого нема наготівленого. Бо святий цей день для нашого Господа, і не сумуйте, бо радість у Господі — це ваша сила!“ 11 І Левити потішали весь наро́д, говорячи: „Мовчіть, бо цей день святий, — і не сумуйте!“ 12 І пішов увесь наро́д їсти та пити, і посилає частки та чинити велику радість, бо розумів ті слова, що розповів їйому. 13 А другого дня зібралися гóлови ба́тьківських родів усього народу, священники та Левити, до вчителя Ездри, щоб він вияснїяв їм слова́ Закону. 14 І знайшли написане в Законі, що наказав був Господь через Мойсея, щоб Ізраїлеві сини сиділи в кучках у свято сьомого місяця, 15 і щоб розголосо́или й оголосили по всіх своїх міста́х та в Єрусалимі, говорячи: „Вийдіть на гóру, і понаносьте галу́ззя олівкового, і галу́ззя дерева олівкового, і галу́ззя мїртового, і галу́ззя пальмового,

і галу́ззя густолїстого дерева, щоб поробити кучки, як написано“. 16 І вийшов народ, і поназбóшували, і поробили собі кучки кожен на даху своїм, і в подвїр'ях своїх, і в подвїр'ях Божого дому, і на майдані Водної брами, і на майдані брами Єфремової. 17 І поробила кучки вся громада, що вернулася з полбну, і сиділа в кучках, бо не робили так Ізраїлеві сини від днів Ісуса, Навїнового сина, аж до дня цього. І була дуже велика радість! 18 І читал і в книзі Божого Закону шоденно, від першого дня аж до дня останнього. І справля́ли свято сім день; а восьмого дня — відд́ання, за уставом.

9 А двадцятого й четвертого дня того місяця зібра́лися Ізраїлеві сини в по́сті та в веретїщах, а на них — по́рох. 2 А Ізраїлеве насіння відді́люєся від усіх чужїнців, і поставали й визнавали грїхи свої та провини своїх ба́тьків. 3 І стали на місті своїм, і чверть дня читали з книги Закону Господа, Бога свого, а чверть сповїдалися і вклонялися Господѣві, Богові своєму. 4 І стали на левїтському підвищенні Ісус, і Бані, Кадміїл, Шеванїя, Бунні, Шеревея, Бані, Кенані, і клікали сильним голосом до Господа, Бога свого. 5 І сказали Левити: Ісус, і Кадміїл, Бані, Хашавнея, Шеревея, Годїя, Шеванїя, Петахїя: „Устаньте, поблагословіть Господа, Бога свого, від віку аж до віку! І нехай благословляють Ім'я слави Твоєї, і нехай воно буде звеличене над усяке благословення та славу! 6 Ти Господь єдиний! Ти вчинив небо, небеса небес, і все їхнє вїйсько, землю та все, що на нїй, моря та все, що в них, і Ти оживляєш їх усіх, а небесне вїйсько Тобі вклоняється! 7 Ти — то Господь, Бог, що вибрав Авра́ма, і вивів його́ з халдейського Уру, і дав їйому ім'я́ Авра́ам. 8 І Ти знайшов серце його́ вірним перед лицем Своїм, і склав був із ним заповіта, щоб дати край хананеян, хїттеян, амореян, перїззеян, євусеян, гїргасеян, щоб дати насінню його́. І Ти вїконав слова́ Свої, бо Ти праведний! 9 І побачив Ти бїду наших ба́тьків ув Єгїпті, а їхній зойк Ти почув над Червоним морем. 10 І дав Ти знакі та чу́да на фараоні та на всіх його́ раба́х, і на всім наро́ді краю його́, бо пізнав Ти, що вони гордо повóдилися з ними, і зробив Ти Собі Ім'я́, як видно цього́ дня. 11 І море Ти розсік перед ними, і вони перейшли серед моря по суходóлу, а тих, хто гнався за ними, Ти кинув до глибїн, як ка́мінь до бурхливївої води. 12 І Ти прова́див їх стовпо́м хмари вдень, а стовпо́м огню́ вночі, щоб освїтлювати їм ту́ дорогу, якою мали йти. 13 І Ти зїйшов був на гóру Сїнаї, і говорив з ними з небес, і дав їм справедливі права́ та правдиві закони, устави та заповідї добрі. 14 І святу Свою суботу Ти вказав їм, а заповідї, й устави та право наказав Ти їм через раба Свого Мойсея. 15 І хлїб із небес дав Ти був їм на їхню спра́гу. І Ти сказав їм, щоб ішли посїсти край, який Ти присягну́в дати їм. 16 Та вони й наші ба́тькі були вперті, і робили твердо́ю свою шию, і не слухали Твоїх за́повідей. 17 І відмовля́лися

вони слухати, і не пам'ятали чуд Твоїх, які Ти чинив був із ними, і стали твердошії, і настановили собі голову, щоб вернутися до своєї неволі в непокслуху. Та Ти Бог, що прощаєш, Ти ласкавий та милосердний, довготерпеливий та багатомилостивий, — і Ти не покинув їх! **18** Хоч вони зробили були собі літого тельця та сказали: Оце бог твій, що вів тебе з Єгипту, і робили великі образи, **19** та Ти в великім Своім милосерді не залишив їх у пустині, — стовп хмари не відходив від них удень, щоб вести їх дорогою, а стовп огню вночі, щоб освітлювати їм дорогу, якою мали йти. **20** І Духа Свого доброго Ти давав, щоб зробити їх мудрими, і мánни Своєї не стримував від їхніх уст, і воду Ти їм давав на їхнє пра́гнення. **21** І сорок літ живив Ти їх у пустині. Не було недостатку ні в чо́му, — одежі їхні не дёрлися, а но́ги їхні не пухли. **22** І дав Ти їм царства та наро́ди, які призна́чив на по́діл, — і вони посіли край Сигбна, і край царя хешбонського, і край Ога, царя башанського. **23** А їхніх синів Ти помно́жив, як зóри небесні, і ввів їх до кра́ю, що про нього казав Ти їхнім батька́м, щоб ішли посісти. **24** І ввійшли сини, і посіли той край, і Ти впокорив перед ними мешканців того кра́ю ханаане́ян, і дав у їхню руку їх та царів їхніх, та наро́ди того кра́ю, щоб чинити з ними за своєю волею. **25** І поздобували вони міста укріплені, та землю ситу, і посіли дома, повні всякого добра́, повитесувані в скéлях дозобóри, виноградники, і оливки, і багато овочéвих дере́в. І вони їли й наситилися, і поставали товсті, і насоло́джувалися Твоїм великим добрóм. **26** І стали вони неслухня́ні, і побунтува́лися проти Тебе, і кинули Зако́на Твого геть за свою спіну, і позабивали пророків Твоїх, що свідчили між ними, щоб повернути їх до Те́бе. І чинили вони великі образи. **27** І дав Ти їх у руку їхніх ворогів, а ті утиска́ли їх. А в часі горя свого вони клікали до Тебе, а Ти з неба чув, і за Своім великим милосер́дям давав їм спасітелів, і вони спасали їх з рук їхніх ворогів. **28** Та коли був їм мир, вони зно́ву чинили зло перед лицем Твоїм, і Ти давав їх у ру́ку їхніх ворогів, і ті панували над ними. І вони зно́ву клікали до Тебе, а Ти з неба їх вислу́ховував, і спаса́в їх за милосер́дям Своім довгий час. **29** І свідчив Ти проти них, щоб поверну́ти їх до Зако́ну Твого, та вони чинили лихе́, і не слухалися за́повідей Твоїх, і грішили проти Твоїх прав, — які коли б люди́на чинила, то жила́ б ними, — і ставало раме́но їх неслухня́не, а шию свою робили твердо́ю, і не слухалися. **30** І зволіка́в Ти їм довгі ро́ки, і свідчив проти них Своім Духом через Своїх пророків, та вони не слухали того, і Ти дав їх у ру́ку наро́дів цих краі́в. **31** І через велике Своє милосер́дя Ти не ви́губив і не покинув їх, бо Ти Бог ласка́вий та милосердний! **32** А тепер, Боже наш, Боже великий, сильний та страшний, що бережеш заповіта та милість, — нехай не буде малю́ю перед лицем Твоїм уся та му́ка, що спіткала нас, наших царів, наших зверхників, і священників наших, і пророків наших, і батьків наших, і весь Твій

наро́д від днів асирійських царів аж до цього дня! **33** А ти справедливий у всьóму, що приходить на нас, бо Ти правду робив, а ми були несправедливі. **34** А наші царі, наші зверхники, наші священники та наші батькі не виконували Зако́на Твого, і не слухалися за́повідей Твоїх та свідóцтв Твоїх, що Ти свідчив проти них. **35** І вони в царстві своїм та в великім добрі Твоїм, яке Ти їм давав, і в то́му простóрому та сітому кра́ї, що Ти дав перед ними, не служили Тобі, і не відверну́лися від своїх злих чинів. **36** Ось ми сього́дні раби, а цей Край, що Ти дав його́ нашим батькам, щоб їсти плід його́ та добро́ його́, — ось ми раби в ньому! **37** І він мно́жить свій урожа́й для царів, яких Ти дав над нами за наші гріхи, і вони панують над нашими тіла́ми та над нашою худобою за своїм уподобання́м, і ми в великому у́тискові!“ **38** Через те все ми складаємо певну умову, і підписуємо, а печатки кладуть наші зверхники, наші Левити, наші священники.

10 А між тих, що поклали печатки, були: намісник Неемія, син Хахалі́ін, і Цідкíйя, **2** Серая, Азарія, Еремія, **3** Пашхур, Амарія, Малкі́йя, **4** Хаттуш, Шеванія, Маллух, **5** Харім, Меремот, Овадія, **6** Дани́іл, Гіннетон, Барух, **7** Мешуллам, Авíйя, Мíйямін, **8** Маазія, Білгай, Шема́я, — оце священники. **9** А Левіти: Ісус, син Азани́ін, Бінну́й, з Хенададових синів, Кадмі́л. **10** А їхні брати: Шеванія, Годíйя, Келіта, Пелая, Ханан, **11** Міха, Рехов, Хашавія, **12** Заккур, Шеревія, Шеванія, **13** Годíйя, Бані, Беніну. **14** Голови наро́ду: Пар'ош, Пахат-Моав, Елам, Затту, Бані, **15** Бунні, Аз'дад, Бевай, **16** Адоні́йя, Бігвай, А́дін, **17** Атер, Хі́зкі́йя, Аззур, **18** Годíйя, Хашум, Бецай, **19** Харі́ф, Анатот, Невай, **20** Магпі́аш, Мешуллам, Хезі́р, **21** Мешезав'їл, Садо́к, Ядду́я, **22** Пелатія, Ханан, Ана́я, **23** Осі́я, Хананія, Хашшув, **24** Галлохеш, Пілха, Шовек, **25** Рехум, Хашавна, Маасе́я, **26** і Ахі́йя, Ханан, Анан, **27** Маллух, Харім, Баана. **28** І решта наро́ду, священники, Левити, придвёрні, співа́кі, храмові підданці, і кожен, відділений від наро́дів кра́ю до Божого Зако́ну, їхні жінкі, їхні сини, та їхні дочкі, кожен зна́ючий та розуміючий, **29** зміцня́ють прися́гу при браттях своїх, при своїх шляхетних, і вступили в клятву та прися́гу, щоб ходити в Божому Зако́ні, що був да́ний через Мойсе́я, Божого раба, і щоб дотримува́тися, і щоб виконувати всі заповіді Господа, нашого Бога, і права Його́, і постанови Його́, **30** і що не да́мо наших синів наро́дам кра́ю, а їхніх дочок не візьмемо для наших синів. **31** А від наро́дів цього Кра́ю, що спрова́джують товари́ та всяке збі́жжя в день субо́тній на про́даж, не візьмемо від них у суботу та в святі дні, і сьóмого року понеха́ємо землю та всякого роду борги́. **32** І поставили ми собі за обов'язок, щоб давати нам третину шекля в рік на службу дому нашого Бога, **33** на хлі́б показний, і на постійний дар, і на постійне цілопа́лення, на суботи, на молодикі, на свята, і на освячені речі, і на жёртви за гріх на оку́плення за Ізраї́ля, і на всяку працю́ дому нашого Бога. **34** І кинули ми жере́бки про пожертву дров, священники, Левити та наро́д, щоб принести до

дому нашого Бога, за домом наших батьків, на означені часі рік-річно, щоб палити на жертовнику Господа, нашого Бога, як написано в Законі, **35** і щоб принести первоплоди нашої землі та первоплоди всякого плоду зо всякого дерева рік-річно до Господнього дому, **36** і первороджених синів наших та нашої худоби, як написано в Законі, і первороджених худоби нашої великої та худоби нашої дрібної, щоб принести до дому нашого Бога до священників, що служать у домі нашого Бога, **37** і первопочаток наших діж, і наші принішення, і плід усякого дерева, молодé вино та оливу спровадимо священникам до кімнат дому нашого Бога, а десятину нашої землі — Левитам. А вони, Левити, будуть збирати десятину по всіх містах нашої роботи. **38** І буде священник, син Ааронів, із Левитами, коли Левити будуть збирати десятину, і Левити віднесуть десятину від десятини до дому нашого Бога до комір, до скарбниці. **39** Бо до комір будуть зносити сини Ізраїлеві та сини Левитів принішення збіжжя, молодого вина та оливи, і там є речі святині, служачі священники, і придверні, і співакі. І ми не опустимо дому нашого Бога!

11 І сиділи зверхники народу в Єрусалимі, а решта народу кинули жеребки, щоб привести одного з десяти сидіти в Єрусалимі, місті святому, а дев'ять частин застаються по інших містах. **2** І поблагословив народ усіх тих людей, що пожертвувалися сидіти в Єрусалимі. **3** А оце голови округи, що сиділи в Єрусалимі, а по Юдиних містах сиділи, кожен у своїй послисті, по своїх містах, Ізраїль, священники, і Левити, і храмові підданці, і сини Соломонових рабів. **4** А в Єрусалимі сиділи оці з синів Юдиних та з синів Веняминових. Із синів Юдиних: Атая, син Уззій, сина Захарія, сина Амарії, сина Шефатії, сина Магаліїла, із синів Перецових. **5** І Маасея, син Баруха, сина Кол-Хозе, сина Хазаї, сина Адаї, сина Йоярїва, сина Захарія, сина Шілоні. **6** Усіх синів Перецових, що сиділи в Єрусалимі, було чотири сотні шістдесят і вісім хоробрих людей. **7** А оце Веняминові сини: Саллу, син Мешуллама, сина Йоеда, сина Педаї, сина Кадаї, сина Маасеї, сина Ітїїла, сина Ісаї. **8** А по ньому: Габбай, Саллай, — дев'ять сотень двадцять і вісім. **9** А Йоїл, син Зіхрі, був провідником над ними, а Юда, син Сенуїн, другий над містом. **10** Із священників: Єдая, син Йоярїв, Яхін, **11** Серая, син Хілкїї, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітува, начальник у Божому домі. **12** А їхніх братів, що робили службу для Божого дому, — вісім сотень і двадцять і два. І Адая, син Єрохама, сина Пелалїї, сина Амці, сина Захарія, сина Пашхура, сина Малкїї, **13** а їхніх братів, голів батьківських родів у двісті сорок і два. І Амашай, син Азарїїла, сина Ахезая, сина Мешіллемота, сина Іммера, **14** а їхніх братів, хоробрих вояків, сто двадцять і вісім, а провідник над ними — Завдіїл, син Гедолїма. **15** А з Левитів: Шемая, син Хашшува, сина Азрікама, сина

Хашавїї, сина Бунні. **16** А Шаббетай та Йозавад були над зовнішньою службою для Божого дому, з голів Левитів. **17** А Матанія, син Міхи, сина Завді, сина Асафового, був головою, що починав славословити при молитві, і Бакбукія, другий з братів його, і Авда, син Шаммуї, сина Галала, сина Єдутунового. **18** Усіх Левитів у святому місті було двісті вісімдесят і чотири. **19** А придверні: Аккув, Талмон та їхні брати, що сторожили при брамах, — сто сімдесят і два. **20** А решта Ізраїля, священники, Левити були по всіх Юдиних містах, кожен у надїлі своїм. **21** А храмові підданці сиділи в Офелї, а Цїха та Гїшпа були над підданцями. **22** А провідником Левитів в Єрусалимі був Уззі, син Банї, сина Хашавїї, сина Маттанїї, сина Міхи, з Асафових синів, співаків при службі Божого дому, **23** бо був царів наказ про них та певна оплата на співаків про кожен день. **24** А Петахїя, син Мешезав'їла, із синів Зераха, сина Юдиноого, був при руці царя для всіх справ народу. **25** А по дворах на полях своїх з Юдиних синів сиділи: в Кір'ят-Арбі та залежних її містах, і в Дівонї та залежних його містах, і в Єкавцеїлі та залежних його містах, **26** і в Єшуї, і в Молоді, і в Бет-Пелетї, **27** і в Хасар-Шуалї, і в Беер-Шевї та залежних його містах, **28** і в Цїклагу, і в Мехонї та в залежних її містах, **29** і в Ен-Ріммонї, і в Цор'ї, і в Ярмутї, **30** Заноаху, Адулламі та дворах її, в Лахішу та полях його, в Азці та залежних її містах. І таборували вони від Беер-Шеви аж до долини Гінном. **31** А Веняминові сини, починаючи від Геви, заселили оці міста: Міхмаш, і Аїя, і Бет-Ел та залежні його міста, **32** Анатот, Нов, Ананія, **33** Хацор, Рама, Гїттаїм, **34** Хадїд, Цевоїм, Неваллат, **35** Лод і Оно, долина Харашїм. **36** А з Левитів Юдинї відділи жили в краю Венямина.

12 А оце священники та Левити, що прийшли з Зоровавелем, сином Шеалтїїловим, та з Ісусом: Серая, Їрмея, Езра, **2** Амарія, Маллук, Хаттуш, **3** Шеханія, Рехум, Меремот, **4** Іддо, Гіннетой, Авїя, **5** Мїямїн, Маадїя, Білга, **6** Шемая, і Йоярїв, Єдая, **7** Саллу, Амок, Хілкїя, Єдая. Це голови священників та братї їхні за днів Ісуса. **8** А Левити: Ісус, Біннуй, Кадміїл, Шеревея, Юда, Матанія, головний над славослов'ям він та братї його. **9** І Бакбукія та Унні, їхні брати, були навпроти них на сторожі. **10** А Ісус породив Йоякіма, а Йоякім породив Ел'яшїва, а Ел'яшїв породив Йояду, **11** а Йояда породив Йонатана, а Йонатан породив Яддуя. **12** А за Йоякімових днів були священники, голови батьківських родів: з роду Сераїного — Мерая, з Їрмеїного — Хананія, **13** з Ездриного — Мешуллам, з Амарїїного — Єгоханан, **14** з Мелїхового — Йонатан, з Шеванїїного — Йібсип, **15** з Харїмового — Адна, з Мерайотого — Хелкаї, **16** з Іддового — Захарїй, з Гіннетоного — Мешуллам, **17** з Авїїїного — Зіхрі, з Мін'ямінового та з Моадїїного — Пїлтай, **18** з Білгїного — Шаммуя, з Шемаїного — Йонатан, **19** а з Йоярївового — Маттеная, з Єдаїного — Уззі, **20** з Саллаєвого — Каллай, з Амокового — Евер, **21** з

Хілкїйного — Хашавія, з Єдаїного — Натанаїл. 22 Левити, голови ба́тьківських ро́дів, були записані за днів Ел'яшвіа, Йояди, і Йоханана, і Яддуя, а священники — за царюва́ння Дарія перського. 23 Сини Левїя, голови ба́тьківських ро́дів, записані в Книгу Хронік, і аж до днів Йоханана, сина Ел'яшвіового. 24 А голови Левитів: Хашавія, Шеревія, і Ісус, син Кадміїлів, та браті́ їхні були навпроти них, щоб хвалити та сла́вити за на́казом Давида, Божого чоловіка, черга́ за черго́ю. 25 Матанія, і Бакво́кія, Овадія, Мешуллам, Талмон, Аккув, придве́рні, сторо́жа в бра́мних скла́дах. 26 Вони були за днів Йоякіма, сина Ісуса, сина Йоадакового, та за днів намісника Неемії та священника вчителя Ездри. 27 А в свято освя́чення ерусалимського муру шукали Левитів по всі́х їхніх місця́х, щоб привести́ їх до Єрусалиму спра́вити свято освя́чення та радости́ з похвала́ми, і з пі́сню, цимба́лами, а́рфами та з ці́трами. 28 І позу́биралися сині́ співа́ки та з о́кружі́ навко́ло Єрусалиму та з осель нетофатя́н, 29 і з Бет-Гаггілгала, і з піль Геви та Азмавету, бо співа́кі побудува́ли собі дво́рі навко́ло Єрусалиму. 30 І очісти́лися священники та Левити, і вони очісти́ли народ, і брами та мур. 31 І повво́див я Юдиних зверхників на мур, і поставив два великі збори славосло́вників та похóди, з них один пішов правóруч по муру до Смітнікóвої брами. 32 А за ними йшов Го́ша та половина Юдиних зверхників, 33 і Азарія, Езра, і Мешуллам, 34 Юда, і Веня́мин, Шема́я, і Ірме́я. 35 А з священни́чих сині́в із сурма́ми: Захарі́й, син Йонатана, сина Шемаї́, сина Маттані́, сина Міхаї́, сина Закура, сина Асафового, 36 а брати́ його: Шема́я, і Азарі́їл, Міла́й, Гіла́лай, Маа́й, Натанаї́л, і Юда, Ханані́ з музични́ми зна́ряддя́ми Давида, Божого чоловіка, а вчитель Езра — перед ними. 37 А при Джерельній бра́мі, навпроти них, вони йшли ступе́нямі Давидового Міста, входом на стіну́ над Давидовим домо́м і аж до Водної брами на схід. 38 А другий збір славосло́вників ішов ліво́руч, а за ним я та половина наро́ду, зvéрху по муру вище башти Печей та аж до Широкого муру, 39 і від Єфремово́ї брами та до брами Старо́ї, і до брами Рибної́, і башти Ханан'їла, і башти Меа, і аж до брами Овечо́ї, і спині́лися біля брами Ув'я́знення. 40 І стали обі́два збо́ри славосло́вників біля Божого дому, і я, і половина заступників зо мно́ю, 41 і священники: Ел'я́ким, Маасе́я, Мін'я́мин, Міха́я, Елїоена́й, Захарі́й, Ханані́я з сурма́ми. 42 і Маасе́я, і Шема́я, і Елеазар, і Уззі́, і Єгоханан, і Малкі́я, і Елам, і Езер. І співа́кі співа́ли, а Їзра́хія був провідни́ком. 43 І вони принóсили того́ дня великі́ жертви та раділі, бо Бог порадува́в їх вели́кою раді́стю. І раділі́ також жі́нкі та ді́ти, і аж далéко чу́та була раді́сть Єрусалиму! 44 І того́ дня були попризна́чувані люди́ над комо́рами для ска́рбів, для принóшень, для перво́плодів та для десяти́н, щоб знóсити в них з міські́х піль зако́нні ча́стки священника́м та Левита́м, бо раді́сть Юде́ї була — дивитися на священни́ків та на Левитів, що стояли!

45 І вони стере́гли постано́ви свого́ Бога, і постано́ви про очи́щення, і були співа́ками та придве́рними за на́казом Давида та сина його́ Соломона. 46 Бо відда́вна, за днів Давида та Асафа, були го́лови співа́ків та пі́сні хвали́ й збори славосло́вників для Бога. 47 І весь Ізраї́ль за днів Зоровавеля́ та за днів Неемі́ї дава́в ча́стки співа́цькі та придве́рничі́, щодня нале́жне, і освячува́в це Левита́м, а Левити освячува́ли Аарóновим сина́м.

13 Того́ дня читане́ було з Мойсе́євої кни́ги вгосло́ наро́ду, і було зна́йдене написане в ній, що Аммоні́тянин та Моаві́тянин не ввійде́ до Божо́ї громади, і так бу́де аж на́віки, 2 бо вони не стрі́ли були Ізраї́левих сині́в хлі́бом та водо́ю, і найня́лі були на нього́ Валаа́ма прокля́сти його́, та Бог наш оберну́в те прокля́ття на благосло́вє́ння. 3 І стало́ся, як почувли́ вони Зако́н, то відді́лили від Ізраї́ля все чу́же. 4 А перед тим священник Ел'я́шів, прина́чений до комо́ри домо́ нашого́ Бога, близькі́й Тові́їн, 5 то зробив йому́ вели́ку комо́ру, а туди давали́ колись́ жертву хлі́бну, ла́дан, і по́суд, і десяти́ну збі́жжя, мо́лоде вино та оли́ву, прина́чений за́повіддю́ для Левитів, і співа́ків, і придве́рних, і священни́ч принéсє́ння. 6 А за весь цей час не був я в Єрусали́мі, бо в тридцять́ другому ро́ці Артаксе́рка, ца́ря вавило́нського, я прийшо́в був до ца́ря, та по певно́му ча́сі ви́просився я від ца́ря. 7 І прийшо́в я до Єрусали́му, і розгляну́вся в тому́ злі, що зробив Ел'я́шів Тові́ї, робля́чи йому́ комо́ру на подві́р'ях Божого́ дому. 8 І було́ мені́ дуже́ эле, й я всі́ домашні́ Тові́їні́ речі́ повикида́в ге́ть із комо́ри. 9 І я сказа́в, і очісти́ли комо́ри, а я верну́в туди́ по́суд Божого́ дому, хлі́бну жертву́ та ла́дан. 10 І дові́дався я, що левитські́ ча́стки не давали́ся, а вони́ повті́кали ко́жен на поле́ своє́, ті Левити́ та співа́кі, що робили́ свою́ пра́цю. 11 І докоря́в я заступника́м та й сказа́в: „Чого́ опу́щений ді́м Божий?“ І зібрав я їх, і поставив їх на їхні́х місця́х. 12 І вся́ Юде́я принóсила десяти́ну збі́жжя, і мо́лодого вина, і оли́ви до ска́рбні́ць. 13 І настанові́в я над ска́рбні́цями́ священника́ Шелемі́ю й кни́жника Са́дока та Пе́даю з Левитів, а на їхню́ руку — Ханана́, сина Закура, сина Маттані́їного, бо вони́ були ува́жані за ві́рних. І на них покла́дено — ді́лити ча́стки для́ їхніх браті́в. 14 Пам'ята́й же мене́, Боже, за це, і не зі́три мої́х добро́дійств, які́ я зробив у Божому́ домі́ та в сторо́жах! 15 Тими́ дня́ми бачив я в Юде́ї таких, що топта́ли в суботу́ ча́вила, і носі́ли сно́пі, і нав'ю́чували на осли́в вино, виногра́д, і фі́гі, і всіля́кий тяга́р, і вéзли до Єрусали́му суботнього́ дня. І я при свідка́х остере́г їх того́ дня, коли́ вони́ продавали́ живні́сть. 16 А тиря́ни ме́шкали в ньому́, і поста́чали́ рибу́ й усе́ на про́даж, і продавали́ в суботу́ Юдиним сина́м та в Єрусали́мі. 17 І докоря́в я Юдиним шляхетни́м та й сказа́в їм: „Що́ це за рі́ч, яку́ ви робите́, і безчестите́ суботній́ день? 18 Чи́ ж не так робили́ ваші́ ба́тьки, а наш Бог спрова́див усе́ це зло́ на нас та на це́ місто? А ви побі́льшуете́ жар гні́ву на Ізраї́ля знева́жа́нням

суботи“.

19 І бувало, як падала вечерова тінь на єрусалимські брами перед суботою, то я наказував, — і були замикувані брами. І звелів я, щоб не відчиняли їх, а тільки аж по суботі. А біля брам я поставив слуг своїх, — щоб тягár не входив суботнього дня!

20 І ночували крамарі та продавці всього продажного раз і два поза Єрусалимом.

21 І остеріг я їх при свідках та й сказав їм: „Чого ви ночуєте навпроти муру? Якщо ви повторите це, я простягну́ руку на вас!“ Від того часу вони не приходили в суботу.

22 І сказав я Левитам, щоб вони очістилися й приходили стерегти брами, щоб освятити суботній день. Також це запам'ятай мені, Боже мій, і змилуйся надо мною за великістю милости Твоєї!

23 Тими днями бачив я також юдеїв, що брали собі за жінók ашдóднянок, аммонітянок, моавітянок.

24 А їхні сини говорили наполовину по-ашдóдському, і не вмiли говорити по-юдейському, а говорили мовою того чи того народу.

25 І докоряв я їм, і проклинав їх, і бив декого з них, і рвав їм волосся, і заприсягав їх Богом, кáжучи: „Не давайте ваших дочók їхнім синам, і не беріть їхніх дочók для ваших синів та для вас.

26 Чи ж не цим згрішив був Соломон, Ізраїлів цар, — а між багатьма народами не було такого царя, як він, і був уподобаний Богові своєму, і Бог настановів його царем над усім Ізраїлем, — і його ввели в гріх ті чужі жінкі? **27** І тому чи ж чу́те бу́ло таке, щоб чинити все це велике лихо на спроневірення проти нашого Бога, щоб брати чужих жінók?“

28 А один із синів Йояди, сина Ел'яшіва, великого священика, був зятем хоронянина Санваллата, — і я вигнав його від себе!

29 Запам'ятай же їм, Боже мій, за спліявлення свящєнства та заповіту свящєничого та левітського!

30 І очистив я їх від усього чужого, і встановив чєрги для священиків та для Левитів, кожного в службі їх, **31** і для пожертви дров в означених часах, і для первоплódів. Запам'ятай же мене, Боже мій, на добрó!“

Естер

1 І сталося за днів Ахашвероша, це той Ахашверош, що царював від Індії аж до Етіопії, сто й двадцять і сім округ, — **2** за тих днів, коли цар Ахашверош засів на троні свого царства, на замку Сүзи. **3** Третього року свого царювання справив він гостину для всіх своїх князів та для своїх слуг війська перського та мідійського, старших та правителів округ, **4** показуючи багатство слави царства свого й пишну славу своєї величності довгі дні, сто й вісімдесят день. **5** А по скінченні цих днів справив цар для всього народу, що знаходився в замку Сүзи, від великого й аж до малого, гостину на сім день на садковому подвір'ї царського палацу. **6** Біла, зелена та блакитна тканина, трімана віссновими та пурпуровими шнүрами, вісіла на срібних стовпцях та мармурових колонах. Золоті та срібні лїжа стояли на підлозі з плиток з зеленого, білого, жовтого й чорного мармуру. **7** А напої подавали в золотому посуді, в посуді все різному, і царського вина було вельми щедро, за великою спроможністю царя. **8** А пиття було за встановленим порядком, — ніхто не примушував, бо цар так установив усім значним свого дому, щоб чинили за вподобою кожного. **9** Також цариця Вáштї справила гостину для жінок в царському домі царя Ахашвероша. **10** Сьомого дня, коли цареві стало вєсело на серці від вина, він сказав Мегуманові, Біззеті, Харвоні, Бігті, і Авагті, Зетарові та Каркасові, сімом євнухам, які служили перед обличчям царя Ахашвероша, **11** привести царицю Ваштї перед цареве обличчя в короні царській, щоб показати народам та зверхникам її красу, бо була вона вродливого вигляду. **12** Та цариця Вáштї відмовилася прийти за царським словом, що було передане їй через євнухів. І сильно загнівався цар, і в ньому горіла його лютість! **13** І сказав цар до мудреців, що знають часі (бо так царська справа йшла перед усіма, що знали закїна та право, **14** а близькими до нього були: Каршена, Шетар, Адмата, Паршіш, Мерес, Марсена, Мемухан, сім князів перських та мідійських, які бачать цареве обличчя й сидять перші в царстві): **15** „Як велить закїн, щоб зробити з царицею Ваштї за те, що не виконала слїва царя Ахашвероша, переданого їй через євнухів?“ **16** І сказав Мемухан перед царем та князїми: „Не перед самим царем провинїлася цариця Ваштї, але й перед усіма князїми та перед усіма народами, що по всіх округах царя Ахашвероша. **17** Бо царицин учїнок дїйде до всіх жінок, і спричинїться до погїрдження їхніх чоловіків в їхніх очáх, бо будуть говорити: Цар Ахашверош сказав був привести царицю перед обличчя своє, та вона не прийшлá! **18** І цього дня казатимуть те саме княгині перські та мідійські, що почують про царицин учїнок, до всіх царських князїв, — і бїде багато погїрди та гнїву! **19** Якщо цареві це добре, нехай вїйде царський наказ від нього й нехай

буде записане в закїнах Персії та Мідії, і нехай не поминеться, щоб Ваштї бїльш не приходїла перед обличчя царя Ахашвероша, а її царювання цар дасть їнший, лїпший від неї. **20** А коли почується царський наказ, який цар зробить відомим у всім своїм царстві, хоч яке велике воно, то всі жінкі віддадуть честь своїм чоловікам, від великого й аж до малогó“. **21** І була приємна ця рада в очáх царя та князїв, і цар зробив за Мемухановим словом. **22** І порозилáв він листи до всіх царських округ, до кожної округи — письмом її, і до кожного народу — мовою йогоб, щоб кожен чоловік був паном у домі своєму, і говорив про це мовою свого народу.

2 По цих подїях, коли затихла лютість царя Ахашвероша, згадав він про Вáштї, і щї вона зробила, і щї було зарїджене про неї. **2** І сказали царські óтроки, його слўги: „Нехай пошукають для царя дївчат, уродливих на вигляд паннів, **3** і нехай цар призначить урядників по всіх округах свого царства, і нехай вони зберуть усіх дївчат, паннів уродливого вигляду, до замку Сузи, до дому жінок під руку Гега́я, царського євнуха, стїрожа жінок, і дати їм потрібне для їхнього причепурення. **4** А та дївчина, що бїде найкраща в царських очáх, буде царювати замість Вáштї“. І була приємна ця рада у царевих очáх, — і він зробив так. **5** А в замку Сүзи був один юдєянин, а ім'я йому Мордехáй, син Яїра, сина Шім'ї, сина Кїшового, муж Веніямїновець, **6** що був узятий з Єрусалиму з тим полоном, який був узятий рáзом з Єхонїєю, царем Юдиним, якого вивз був Навуходонсор, цар вавилонський. **7** І він вихїдував Гадасу, вона ж Естєр, дочку свого дядька, бо не мала вона ні батька, ні матерї. А ця дївчина була хорошої постáви та вродливого вигляду, а коли помер її бáтько та мати її, Мордехáй узав її собі за дочку. **8** І сталося, коли був оголошений царський наказ та закїн йогоб, і коли збирали багато дївчат до замку Сүзи під руку Гега́я, то взята булá й Естєр до царського дому під руку Гега́я, стїрожа жінок. **9** І булá та дївчина хороша в його очáх, і мала ласку перед ним, і він приспїшив видати їй потрібне для її причепурення й її частки, та дати їй сімох відповідних дївчат із царського дому. І він перемїстив її та дївчат її до найкращого мїсця в домі жінок. **10** Естєр не вїявила ні про народ свій, ні про мїсце свого народження, бо Мордехáй наказáв їй, щоб цього вона не виявляла. **11** А кожного дня Мордехáй ходив до подвір'я дому жінок, щоб довідатись, як мається Естєр та щї вона робить. **12** А коли приходїла чергá для кожної дївчини вхїдити до царя Ахашвероша, коли кїнчáлися дванадцять мїсяцїв установленого поря́дку для жінок, — бо так виповнїлися дні їхнього причепурювання: шість мїсяцїв — мирровою оливою, а шість мїсяцїв пáхощами та їншим потрібним для причепурювання жінок, — **13** то з тим дївчина приходїла до царя: давалося їй усе, що вона скаже, щоб воно йшло з

нею з дому жінок до дому царського. 14 Ввечері вона приходила, а ранком вона верталася до другого дому жінок під руку Шаазгаза, царського євнуха, сторожа наложниць. Вона вже не входила до царя, хіба б що цар пожадав її, і вона була покликана за ім'ям. 15 А коли настала черга для Естєри, — дочкї Авїхая, Мордехяєвого дядька, що взяв її собі за дочку, — щоб іти до царя, вона нічого не жадала, як тільки того, що казав Гегаї, царський євнуч, сторож жінок. І Естер мала ласку в очах усіх, хто її бачив! 16 І була взята Естєр до царя Ахашвероша, до царського дому його, десятого місяця, він місяць тевет, сьомого року царювання його. 17 І цар покохав Естер понад усіх жінок, і вона мала прихильність та ласку перед його обличчям понад усіх дівчат, — і він поклав царську корону на її голову, і зробив її царицею замість Вашті. 18 І справив цар велику гостину для всіх своїх князів та своїх слуг, гостину для Естєри, і зробив полєгшення для округ, і дав дарунка за царською спроможністю. 19 А коли збирали дівчат другий раз, то Мордехай сидів при царській брамі. 20 Естєр же не виявляла місця свого народження та народу свого, як наказав був їй Мордехай, бо Естєр виконувала Мордехяєве слово так, як коли була в нього на вихованні. 21 Тими днями, коли Мордехай сидів у царській брамі, розгнівалися Бігтан та Тереш, два царські євнухи зо сторожів порогів, — і задумували простягнути руку на царя Ахашвероша. 22 І стала відома ця річ Мордехяєві, і він доніс про це цариці Естєр, а Естєр переказала цареві в імені Мордехая. 23 І була розвідана ця справа, і знайдено так, і ті обоє були повішені на шибениці. І було записане це в хроніці перед обличчям царським.

3 По цих подіях цар Ахашверош звеличив Гамана, сина Гаммедатого, агаг'янина, і підвищив його, і поставив його крісло понад усіх князів, що були з ним. 2 А всі цареві раби, що були в царській брамі, падали на коліна та вклонялися Гаманові, бо так про нього наказав цар. А Мордехай не падав на коліна й не вклонявся. 3 І сказали царські раби, що були в царській брамі, до Мордехая: „Чого ти переступаєш царєвого наказа?“ 4 І сталося, як вони говорили до нього день-у-день, а він не слухався їх, то вони донесли Гаманові, щоб побачити, чи втримається Мордехай у своїм слові, бо він виявив їм, що він юдеянин. 5 І побачив Гаман, що Мордехай не падає на коліна й не вклоняється йому, — і Гаман переповнився лютістю... 6 І погорджував він у своїх очах простягнути руку свою не тільки на Мордехая, самого його, бо донесли йому про Мордехайів народ, і Гаман шукав випадку вигубити всіх юдеян, що були в усьому Ахашверошевому царстві, народ Мордехайів. 7 Першого місяця, він місяць нісан, дванадцятого року царя Ахашвероша, кїдано пўра, цебто жеребка, перед Гаманом із дня на день та з місяця на місяць, і жереб упав на дванадцятий місяць, він місяць адар. 8 І

казав Гаман до царя Ахашвероша: „Є один народ, розпорошений та поділений між народами в усіх округах твого царства, а закони їх різняться від законів усіх народів і законів царських вони не виконують, — і цареві не варто позоставляти їх. 9 Якщо це цареві вгодне, нехай буде написано вигубити їх, а я відважу десять тисяч талантів срібла на руки робітників, щоб унесли до царських скарбниць!“ 10 І зняв цар пєрсня своєю за своєї руки, і дав його Гаманові, синові Гаммедатогому, агаг'янинові, ненависникові юдеїв. 11 І сказав цар до Гамана: „Це срібло віддаю тобі, і дається тобі й той народ, щоб робити з ним, як угодно в очах твоїх!“ 12 І були покликані царські писарі першого місяця тринадцятого дня в ньому, і було написано все так, як наказав Гаман до царських сатрапів та до намісників, що були над кожною округою, і до князів кожного народу, до кожної округи письмом його, і до кожного народу мовою його; в імені царя Ахашвероша було написано, і припечатано було царським пєрснем. 13 І були послані листи через гінців до всіх царських округ, щоб були повигублювані, побиті та понижені всі юдеї від хлопця й аж до старого, діти та жінки одного тринадцятого дня місяця дванадцятого, він місяць адар, а здебич по них пограбувати. 14 Відпис із цього листа щоб був виданий як закон, у кожній округі, і оголошений для всіх народів, щоб були готові на цей день. 15 Гінці вийшли, пїгнані царєвим словом. А закон був виданий в замку Сузи. А цар та Гаман сіли до пиття, а місто Сузи було в замшанні.

4 А Мордехай довідався про все, що було зроблено. І роздєр Мордехай одєжу свою, і зодягнув верєтище та посипався попелом, і вийшов на середину міста, та й кричав криком сильним та гірким! 2 І прийшов він аж під царську браму, бо не можна було входити в царську браму в верєтищному убранні. 3 А в кожній округі та місці, куди доходило слово царя та його закон, були для юдеїв велика жалоба, і піст, і плач, і голосіння, а верєтище та попєл були лємєм для багатьох... 4 І прийшли дівчата Естєрині й євнухи її, та й донесли їй про це. І дуже затремтіла цариця, і послала одєжу зодягнути Мордехая та зняти з нього його верєтище, та він не прийняв. 5 І покликала Естєр Гатаха, одного з євнухів царя, якого він приставив до неї, і наказала йому довідатися про Мордехая, що то з ним, і чого то жалоба? 6 І вийшов Гатах на міську площу, що перед царською брамою. 7 І виявив йому Мордехай усе, що спїткало його, і про суму срібла, яку Гаман сказав відважити до царської скарбниці за юдеїв, щоб вигубити їх. 8 І він дав йому відписа листа закону, що був виданий у Сузах на вигублення їх, щоб показав Естєрі, та щоб доніс їй, і щоб наказав їй піти до царя благати його та просити перед його обличчям за її народ. 9 І прийшов Гатах, і доніс Естєрі Мордехяєві слова. 10 І сказала Естєр до Гатаха, і наказала йому переказати Мордехяєві: 11 „Усі царські

раби та народ царських округ знають, що кожен чоловік та жінка, що прийде до царя до внутрішнього подвір'я непокликаний, один йому закон, — убити його, окрім того, кому цар простягне золоте бєрло, — і буде він жити. А мене не кличуть вхóдити до царя от уже тридцять день". 12 І переказали Мордехеєві Естеріні слова. 13 І сказав Мордехей відповісти Естері: „Не думай в душі своїй, що втєчеш до царського дому одна з усіх юдеїв... 14 Бо якщо справді будеш ти мовчати цього часу, то полєгшення та врятування прийде для юдеїв з іншого місця, а ти та дїм твого батька погинете. А хто знає, чи не на час, як оцей, досягла ти царства!" 15 І сказала Естер відповісти Мордехеєві: 16 „Іди, збери всіх юдеїв, що знаходяться в Сузах, і постїть за мене, і не їжте й не пийте три дні, ніч та день. Також я та дівчата мої будемо постити так, і так прийду до царя, хоч це не буде за законом. А якщо я загину, то загину". 17 І пішов Мордехай, і зробив усе, як звелїла йому Естер.

5 І сталося третього дня, і вбрала Естер царські шати, та й стала на внутрішньому подвір'ї царського дому, навпроти царського дому. А цар сидїв на тронї свого царства в царському домі навпроти входу до дому. 2 І сталося, як цар побачив царицю Естер, що стоїть у брамі, то знайшла вона ласку в очах його. І цар простягнув Естері золоте бєрло, що в руцї його, а Естер підійшла й доторкнулася до кінця бєрла. 3 І сказав до неї цар: „Щó тобі, царице Естер? І яке прохання твоє? Якщо побажєш аж до половини царства, то буде дане тобі!" 4 А Естер відказала: „Якщо це царєві вгодне, нехай прийде цар та Гаман сьогодні на гостину, яку я вчиню йому!" 5 І сказав цар: „Скорїше поклїчте Гамана, щоб виконати Естеріні слова!" І прийшов цар та Гаман у гостину, що вчинила Естер. 6 І сказав цар до Естєри при питті вина: „Яке жадання твоє? І буде тобі дане. І яке прохання твоє? Якщо побажєш аж до половини царства, то буде зроблене!" 7 І відповіла Естер та й сказала: „Моє жадання та моє прохання таке: 8 Якщо знайшла я ласку в царєвих очах, і якщо це царєві вгодне, щоб ввóлити жадання моє й щоб виконати прохання моє, — нехай прийде цар та Гаман на гостину, що зроблю їм, і звавтра я зроблю за царєвим словом". 9 І вийшов Гаман того дня радїсний та добросєрдий. Та коли Гаман побачив Мордехея в царській брамі, і він не встав і не затремтів перед ним, то Гаман перепóвнився лютїстю на Мордехея. 10 Та стримався Гаман, і прийшов до свого дому. І послав він поклїкати своїх прїятелїв та жінку свою Зереш. 11 І розповїв їм Гаман про славу свого багатства, та про числєнність синїв своїх, та про все, як звеличив його цар, і як підняв його понад князїв та слуг царєвих. 12 І сказав Гаман: „А цариця Естер не привелá з царем на гостину, яку зробила, нікого, крім мене. І також назавтра я поклїканий до неї з царем! 13 Та все це нічого не вартє мені цього часу, доки я бачу того юдея

Мордехея, що сидить у царській брамі!" 14 І сказала до нього жінка його Зєреш та всі його прїятелї: „Нехай приготують шїбеницю, високу на п'ятдесят лїктїв, а рáнком скажи царєві, і нехай повїсять на нїй Мордехея, і підеш з царем радїсний на гостину"! І була приємна та рада для Гамана, і зробив він ту шїбеницю.

6 Тїєї ночі втїк був сон від царя, і він сказав принєсти Книгу пам'яток, Хронїки, — і вони читалися перед обличчям царським. 2 І знайдєне було написанє, що Мордехей донїс на Бїгдана та Тереша, двох царських євнухів, зо сторóжїв порóга, що задумували були простягнути руку на царя Ахашверóша. 3 І сказав цар: „Яка честь та гідність зроблена Мордехеєві за це?" І сказали царєві óтроки, що прислугóвували йому: „Нїчóго йому не зроблено"... 4 І спитав цар: „Хтó на подвір'ї?" А Гаман прийшов на зóвнішне подвір'я царського дому, щоб сказати царєві повїсити Мордехея на тїй шїбеницї, яку приготóвив для нього. 5 І сказали óтроки царя до нього: „Ось Гаман стоїть на подвір'ї". І сказав цар: „Нехай увїйде!" 6 І Гаман увїйшов, а цар йому сказав: „Щó зробити з чоловіком, якому цар хоче честї?" І подумав Гаман у серцї своїм: „Кому ж цар жадає вчинити честь бїльше, як менї?" 7 І відповїв Гаман царєві: „Тому чоловікові, якому цар жадає честї, 8 нехай принесуть царєву одєжу, яку цар зодягав, та коня, що цар їздив на ньому, і щоб була дана царськá корона на його гóлову. 9 І дати цю одєжу та цього коня на руку котрóсь із старших князїв царєвих. І нехай зодягнуть того чоловіка, якому цар жадає честї, і нехай вóзять його на конї на мїській площї, і нехай кличуть перед ним: „Так рóбиться мўжеві, якому цар жадає честї!" 10 І сказав цар до Гамана: „Поспїши, вїзьмї одєжу та коня, як казав ти, і зроби так юдеєві Мордехеєві, що сидить у царській брамі. Не пропусти нїчого зо всього, щó ти говорив!" 11 І взяв Гаман одєжу та коня, і зодягнув Мордехея, і взовїв його на мїській площї, і кричав перед ним: „Так рóбиться мўжеві, якому цар жадає честї!" 12 І вернувся Мордехай до царськóї брами, а Гаман поспїшив до дому свого сумний та закривши гóлову. 13 І розповїв Гаман жінцї своїй Зерешї та всім прїятєлям своїм усе, що спїткало його. І сказали йому мудрецї його та жінка його Зєреш: „Якщо з юдейського насіння Мордехей, перед яким зачав ти падати, то не переможеш його, бо дїйсно впадєш перед ним!" 14 Щє вони говорили з ним, а євнухи царськї прибулї й поспїшили вїдвєсти Гамана на гостину, яку зробила Естер.

7 І прийшов цар та Гаман на гостину царицї Естер. 2 І сказав цар до Естєри також другого дня при питті вина: „Яке жадання твоє? І буде тобі дане. І яке прохання твоє? Якщо побажєш аж до половини царства, то буде зроблено!" 3 І відповіла цариця Естер та й сказала: „Якщо знайшла я ласку в очах твоїх, о царю, і якщо це царєві вгодне, нехай буде дане менї життя моє на жадання моє, а нарóд мїй — на

прохання моє! 4 Бо прѣдани ми, я та нарѣд мій, на вигублення, на забій та на погібиль... Та коли б ми були прѣдани на рабів та на невільниць, мовчала б я, бо цей ўтисок був би не вартий царѣвого занепокѣння“. 5 Тоді сказав цар Ахашверѣш, і повів до цариці Естѣри: „Хтѣ то він, і де тѣй, що його серце наповнило його відвагою чинити так?“ 6 І сказала Естѣр: „Ненáвисник та ворог — це злий Гаман!“ І Гаман перелякався перед обличчям царя та цариці. 7 А цар у своїй лютості устав від гостини, і вийшов до палацового сáду. А Гáман став просити царицю Естер за життя своє, бо побачив, що загрожує йому лихо від царя... 8 І цар вернувся з палацового сáду до дому пиття вина, а Гаман припав до лїжка, що на ньому була Естѣр. І цар сказав: „Чи хочеш також збезчѣстити царицю в мене в домі?“ Як тільки це слово вийшло з царевих уст, то закрили Гаманове обличчя... 9 І сказав Харвона, один з ѣвнухів перед царевим обличчям: „Та ось шибениця, яку зробив Гáман для Мордехая, що говорив добре на царя, яка стоїть у Гамановому домі, висока на п'ятдесят ліктів“. І сказав цар: „Повісьте його на ній!“ 10 І повісили Гáмана на шибениці, яку він приготѣвив був для Мордехая, а лютість царѣва втихла.

8 Того дня цар Ахашверѣш віддав цариці Естѣрі дїм Гáмана, ненáвисника юдеїв, а Мордехáй став перед цареве обличчя, бо Естѣр виявила, хтѣ він для неї. 2 І зняв цар свого пѣрсня, що забрав від Гáмана, та й дав його Мордехáеві, а Естѣр настановила Мордехая над Гамановим домом. 3 І Естѣр далі говорила перед обличчям царя. І впала вона перед його ногами, і плакала та благáла його відвернути лихо агаг'янина Гамана та зádуми його, які задумував був на юдеїв. 4 І простягнув цар до Естѣри золоте бѣрло, а Естѣр устала й стала перед царѣвим обличчям, 5 та й сказала: „Якщо це цареві вгѣдне, й якщо знайшла я ласку перед обличчям його, і вгодна ця рїч перед царевим обличчям та вгодна я в очáх його, нехай буде написано, щоб були повернені ті листї зádумів агаг'янина Гамана, Гаммедатового сина, що написав був повигублювати юдеїв, які є в царевих окрúгах. 6 Бо як я могла б дивитися на лихо, що спїткає нарѣд мій, і як я могла б дивитися на загібиль рѣду свого?“ 7 І сказав цар Ахашверѣш до цариці Естѣри та до юдеянина Мордехáя: „Ось я дав Естѣрі дїм Гамана, а його повісили на шибениці за те, що простяг був руку свою на юдеїв. 8 А ви пишїть до юдеїв, як добре в ваших очáх, в імені царя, і припечáтайте царським пѣрснем, бо листá, що був написаний в імені царя та був припечáтаний царським пѣрснем, не можна відмінити“. 9 І були покликáні царськї писарї того чáсу, місяця третього, — він місяць сиван, двадцять і третього дня в ньому, і було написано все, як наказав був Мордехáй, до юдеїв, і до сатрапів, і намїсників, і зверхників округ, що від Году й аж до Кушу, — сто й двадцять і сїм окрúг, і до кожної окрúги письмѣм її,

і до кожного народу мовою його, та до юдеїв їхнім письмѣм та їхньою мовою. 10 І понаписував він листї в імені царя Ахашверѣша, і поприпечáтував пѣрснем царським, і послав через гінцїв на кѣнях, які їздять на держáвних кѣнях, кѣнях баскїх, 11 що цар дав право юдеям, які живуть у кожному місті, зібратися й стати за своє життя, вигубити, забити та погубити всяке вїйсько нарѣду та окрúги, що ненáвидять їх, дїтей та жїнок, а здѣбич по них — розграбувáти, 12 одного дня по всїх окрúгах царя Ахашверѣша, — тринадцятого дня дванадцятого місяця, — він місяць адáр. 13 Відпис цього листá щоб був віданий, як закѣн, у кожній окрúзі, пѣсланий був відкритий для всїх нарѣдів, і щоб юдеї були гѣтові на той день помститися на своїх ворогах. 14 Гінцї, що поїхали вѣрхи на швидкїх кѣнях, вийшли, приспїшені та пїгнані царським словом. А цей наказ був дáний у зáмку Сўзи. 15 А Мордехáй вийшов з-перед царѣвого обличчя в царськїй одежї, блакитній та бїлій, а на ньому велика золота корона та віссѣнний і пурпúровий завїй. І місто Сўзи радїло та тїшилося! 16 Юдеям було тоді свїтло, і радїсть, і веселїсть, і чѣсть! 17 І в кожній окрúзі та в кожному місті, куди досягáє слово царя та закѣн його, була юдеям радїсть та веселїсть, бѣнкет та свята! І багато-хто з нарѣдів крáю стали юдеями, бо на них напав страх перед юдеями.

9 А дванадцятого місяця, — він місяць адáр, — тринадцятого дня в ньому, коли наказ царя та закѣн його мали бути вїконані, дня, коли ворогї юдеїв спѣдівалися запанувáти над ними, повернулося те так, що вони, юдеї, запанувáли над ненáвисниками своїми, 2 зібрáлися юдеї в своїх мїстáх по всїх окрúгах царя Ахашверѣша, щоб простягнути руку на тих, що задумували їм лихо, та нїхтѣ не став перед ними, бо страх перед ними напав на всї нарѣди. 3 А всї зверхники округ, і сатрапи, і намїсники, і вїконáвцї царськѣй праці пїдтрїмували юдеїв, бо напав на них страх перед Мордехáем. 4 Бо Мордехáй став великим у царськѣму домі, а вїстка про нього покотїлась по всїх окрúгах, бо той чоловік, Мордехáй, усе рїс. 5 І били юдеї всїх своїх ворогїв, побивáючи мечѣм, і забиваючи та вигублюючи їх, і робили з своїми ворогами за своєю волею. 6 А в зáмку Сўзи юдеї позабивали та повигублювали п'ять сотень чоловіка, 7 і Паршандату, і Далфона, і Аспату, 8 і Пората, і Адалїю, і Арїдата, 9 і Пармашту, і Арїсая, і Арїдая, і Вайзата, 10 десятѣх синїв Гáмана, Гаммедатового сина, ненáвисника юдеїв, забили, а на грабунок не простягли своєї руки. 11 Того дня число забитих у зáмку Сўзи прийшло перед цареве обличчя. 12 І сказав цар до цариці Естѣри: „У зáмку Сўзи юдеї позабивáли та повигублювали п'ять сотень чоловіка та десятѣх Гаманових синїв. Що вони зробили в рештї царевих окрúг? І яке жадáння твое? І бѣде тобі ввѣлене. І яке ще прохáння твое? І бѣде зрѣблене“. 13 І відповіла Естѣр: „Якщо це цареві

вгодне, нехай буде дане юдеям, що в Сузах, також узавтра вчинити за законом цього дня, а десятюх Гаманових синів нехай повісять на шибениці“. 14 І сказав цар, щоб було зроблено так, — і був даний закон у Сузах, а десятюх Гаманових синів повісили. 15 І зібралися юдеї, що в Сузах, також чотирнадцятого дня місяця адар, і вибили в Сузах три сотні чоловіка, а на грабунок не простигли своєї руки. 16 А решта юдеїв, що жили по царських округах, зібралися та й стали до бою за своє життя, і відпочили від ворогів своїх. І позабавали вони між своїми ненависниками сімдесят і п'ять тисяч, а на грабунок не простягли своєї руки. 17 Це було тринадцятого дня місяця адара, а чотирнадцятого в ньому настав мир, — і зробили його днем гостини та радості. 18 А юдеї, що в Сузах, збиралися тринадцятого дня в ньому та чотирнадцятого в ньому, а мир мали п'ятнадцятого дня в ньому, — і зробили його днем гостини та радості. 19 Тому то юдеї неогорджених селищ, що сидять по неогорджених містах, роблять чотирнадцятий день місяця адара днем радості й гостини та свята, та днем посилання дарунків один одному. 20 А Мордехай описав ці події, і порозсилав листи до всіх юдеїв, що по всіх округах царя Ахашвероша, до близьких та далеких, 21 щоб вони постановили святкувати чотирнадцятий день місяця адара та п'ятнадцятий день у ньому кожного року, 22 як ті дні, коли юдеї відпочили від ворогів своїх, і як той місяць, коли їм сум обернувся на радість, жалоба — на свято, щоб зробити їх днями гостини та радості, і посилання дарунків один одному та дарунків убогим. 23 І прийняли юдеї це, що зачали робити, і про що написав їм Мордехай, 24 що агаг'янин Гаман, син Гаммедатів, ненависник усіх юдеїв, замишляв був на юдеїв, щоб вигубити їх, і кидав пур, цебто жеребка, на збентеження їх та на згубу їхню. 25 Та коли прийшла вона, Естер, перед обличчя царя він наказав листом: „Нехай обернеться його злий задум, якого він задумав був на юдеїв, на його голову!“ І повісили його та синів його на шибениці. 26 Тому то й назвали ці дні: Пурім, від імени „пур“. Тому то згідно зо всіма словами цього листа, і що вони бачили про це й що трапилося з ними, 27 юдеї постановили й прийняли на себе й на нащадків своїх, та на всіх, хто поєднається з ними, і не відступлять, але щоб святкувати два ті дні кожного року згідно з написаним про них та згідно з їхнім часом. 28 А дні ці мають споминатися та святкуватися в кожному поколінні, у кожному роді, у кожній окрузі, у кожному місті. А ці дні, Пурім, не минуться між юдеями, а пам'ять про них не скінчиться з їхнього насіння. 29 І написала цариця Естер, дочка Авіхаїлова, та юдеянин Мордехай з сильним домаганням другий раз про те, щоб виконувати цього листа про Пурім. 30 І порозсилав він листи до всіх юдеїв, до ста й двадцяти й семи округ Ахашвершового царства, зо словами миру та правди, 31 щоб вони виконували ті дні Пурім

у їх означених часах, як постановив про них юдеянин Мордехай та цариця Естер, і як вони самі постановили на себе та на нащадків своїх приписи постів та їхнього голосіння. 32 А Естерин наказ ствердив ці приписи про Пурім, і було це записане в книгу.

10 І наклав цар Ахашверш данину на землю та на морські острови. 2 А весь чин його сили та його лицарських діл, і виразний опис величності Мордехая, що звеличив його цар, — ось вони описані в Книзі Хронік царів мідійських та перських. 3 Бо юдеянин Мордехай був другий по царі Ахашверші, і великий для юдеїв, і милий для багатьох братів своїх, який шукав добра для народу свого й говорив „мир!“ для всіх нащадків своїх.

Йов

1 Був чоловік у країні Уц, на ім'я Йому Йов. І був чоловік цей невинний та праведний, і він Бога боявся, а від злого втікав. **2** І народилися йому сімєро синів та три дочки. **3** А маєток його був: сім тисяч худоби дрібної, і три тисячі верблюдів, і п'ять сотень пар худоби великої, і п'ять сотень ослиць та дуже багато рабів. І був цей чоловік більший від усіх синів сходу. **4** А сини його ходили один до одного, і справляли гостину в домі того, чий був день. І посилали вони, і кликали трьох своїх сестёр, щоб їсти та пити із ними. **5** І бувало, як миналося коло бенкетних днів, то Йов посилав за дівчатами й освячував їх, — і вставав він рано вранці, і приносив цілопалення за числом їх усіх, бо Йов казав: „Може згрішили сини мої, і зневажили Бога в серці своєму“. Так робив Йов по всі дні. **6** І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати при Господі. І прийшов поміж ними й сатана. **7** І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатана відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **8** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, що Бога боїться, а від злого втікає“. **9** І відповів сатана Господеві й сказав: „Чи ж Йов дармо боїться Бога? **10** Чи ж Ти не забезпечив його, і дім його, і все, що його? Чин його рук Ти поблагословив, а маєток його поширився по краю. **11** Але простягни тільки руку Свою, і доторкніш до всього, що його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **12** І сказав Господь до сатани: „Ось усе, що його, — у твоїй руці, тільки на нього самого не простягай своєї руки!“ І пішов сатана від лица Господнього. **13** І сталося одного дня, коли сини його та дочки його їли та вино пили в домі свого первородженого брата, **14** то прибіг до Йова посланець та й сказав: „Худоба велика орала, а ослици паслися при них. **15** Аж тут напали сабей й позабирали їх, а слуг повбивали вістрям меча. І втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **16** Він ще говорив, аж прибігає інший та й каже: „З неба спав Божий огонь, і спалив отару та слуг, та й пожер їх. А втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **17** Він ще говорив, аж біжить ще інший та й каже: „Халдеї поділилися на три відділи, і напали на верблюдів, та й позабирали їх, а слуг повбивали вістрям меча. І втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **18** Поки він говорив, аж надбігає ще інший та й каже: „Сини твої та дочки твої їли та вино пили в домі свого первородженого брата. **19** Аж раптово надійшов великий вітер з боку пустині, та й ударив на чотири роги дому, — і він упав на юнаків, і вони помирали. І втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **20** І встав Йов, і роздрів плащ свого, й обстриг свою голову, та й упав на землю, і поклонився, **21** та й сказав: „Я вийшов нагий із утроби матері своєї, і нагий повернусь туди,

в землю! Господь дав, — і Господь узяв. Нехай буде благословенне Господне ім'я!“ **22** При всьому цьому Йов не згрішив, і не сказав на Бога нічого безумного!

2 І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати перед Господом; і прийшов також сатана поміж ними, щоб стати перед Господом. **2** І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатана відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **3** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, який Бога боїться, а від злого втікає. І він ще тримається міцно в своїй невинності, а ти намовляв був Мене на нього, щоб без приводу його зруйнувати“. **4** І відповів сатана Господеві й сказав: „Шкіра за шкіру, і все, що хто має, віддасть він за душу свою. **5** Але простягни но Ти руку Свою, і доторкніш до костей його та до тіла його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **6** І сказав Господь до сатани: „Ось він у руці твоїй, — тільки душу його бережи!“ **7** І вийшов сатана від лица Господнього, та й ударив Йова злим гнояком від стопи ноги його аж до його черепа. **8** А той узяв собі черепка, щоб шкрібти себе. І він сидів серед попелу. **9** І сказала йому його жінка: „Ти ще міцно тримаєшся в невинності своїй? Прокляни Бога — і помреш!“ **10** А він до неї відказав: „Ти говориш отак, як говориться яка з божевільних! Чи ж ми будемо приймати від Бога добре, а злого не приймемо?“ При всьому тому Йов не згрішив своїми устами. **11** І почувли троє приятелів Йовових про все те нещастя, що прийшло на нього, і поприходили кожен з місця свого: теманянин Еліфаз, шух'янин Біддад та нааматянин Цофар. І вмовилися вони прийти разом, щоб похитати головою над ним та потішити його. **12** І звели вони здалека очі свої, — і не пізнали його. І піднесли вони голос свій, та й заголосили, і роздріли кожен одягу свою, і кидали бірх над своїми головами аж до неба. **13** І сиділи вони з ним на землі сім день та сім ночей, і ніхто не промовив до нього ні слова, бо вони бачили, що біль його вельми великий

3 По цьому відкрив Йов уста свої та й прокляв був свій день народження. **2** І Йов заговорив та й сказав: **3** „Хай загине той день, що я в ньому родився, і та ніч, що сказала: „Зачавсь чоловік!“ **4** Нехай стане цей день темнотою, нехай Бог з висоти не згадає його, і нехай не являється світло над ним! **5** Бодай темрява й мрок його заступіли, бодай хмара над ним пробувала, бодай темноти денні лякали його! **6** Оця ніч — бодай темність її обгорнула, нехай у днях року не буде названа вона, хай не ввійде вона в число місяців! **7** Тож ця ніч нехай буде самотна, хай не прийде до неї співання! **8** Бодай її ті проклинали, що день проклинають, що левіятана готові збудити! **9** Хай потемніють зорі поранку її, нехай має надію на світло — й не буде його, і хай вона не побачить тремтлячих

повік зорі ранньої, — 10 бо вона не замкнула дверей нутра матеріального, і не сховала страждання з очей моїх! 11 Чому я не згинув в утробі? Як вийшов, із нутра то чому я не вмер? 12 Чого прийняли ті коліна мене? І нащо ті перса, які я був ссав? 13 Бо тепер я лежав би спокійно, я спав би, та був би мені відпочінок 14 з царями та з земними радниками, що гробниці будують собі, 15 або із князями, що золото мали, що домі своїм сріблом наповнювали. 16 Або чом я не ставсь недоноском прихованим, немов ті немовлята, що світла не бачили? 17 Там же безбожники перестають докучати, і спочивають там змученосілі, 18 разом з тим мають спокій ув'язнені, — вони не почують вже крику гнобителя! 19 Малий та великий — там рівні, а раб вільний від пана свого... 20 І нащо Він струдженому дає світло, і життя — гіркодухим, 21 що вичікують смерті — ї немає її, що її відкопали б, як скарби захопані, 22 тим, що радісно тішилися б, веселились, коли б знайшли гроба, 23 мужичні, якому дороба закрита, що Бог тінню закрив перед ним? 24 Бо зідхання моє випереджує хліб мій, а зойки мої полились, як вода, 25 бо страх, що його я жахався, — до мене прибув, і чого я боявся — прийшло те мені. 26 Не знав я спокію й не був втихомирений, і я не відпочів, — та нещастя прийшло!“

4 І відповів теманянин Еліфаз та й сказав: 2 „Коли спробувать слово до тебе, — чи мука не буде ще більша? Та хто стримати зможе слова? 3 Таж ті багатьох був навчав, а руки ослаблі зміцняв, 4 того, хто спотикався, підіймали слова твої, а коліна тремткі ти зміцняв! 5 А тепер, як нещастя на тебе найшло, то ти змучився, тебе досягло воно — і ти налякався. 6 Хіба не була боги бійність твоя за надію твою, за твоє сподівання — невинність доріг твоїх? 7 Пригадай но, чи гинув невинний, і де праведні вигублені? 8 Як я бачив таких, що орали були беззаконня, та сіяли кривду, то й жали ї: 9 вони гинуть від подиху Божого, і від духу гнівного його погибають! 10 Левіне ричання й рик лютого лева минає, і левчукам вилуцаються зуби. 11 Гине лев, як немає здобичі, і левенята левіці втікають. 12 І закрадається слово до мене, і моє ухо почуло ось дещо від нього. 13 У роздумуваннях над нічними видіннями, коли міцний сон обіймає людей, 14 спиткав мене жах та тремтіння, і багато костей моїх він струсонув, — 15 і дух перейшов по обличчі моїм, стало дуба волосся на тілі моїм. 16 Він стояв, але я не пізнав його вигляду, — образ навпроти очей моїх був, і тихий голос почув я: 17 „Хіба праведніша людина за Бога, хіба чоловік за свого Творця є чистіший? 18 Таж рабам Своїм Він не йме віри, і накладає вину й на Своїх Анголів! 19 Що ж тоді мешканці глиняних хат, що в поросі їхня основа? — Як міль, вион будуть розчавлені! 20 Вони товчені зранку до вечора, — і без помічі гинуть назавжди. 21 Слава їхня минається з ними, — вони помирають не в мудрості!

5 Ану клич, — чи є хто, щоб тобі відповів? І до кого з святих ти вдасіся? 2 Бо гнів побиває безглузлого, а заздорці смерть завдають нерозумному! 3 Я бачив безумного, як він розсівся, — та зараз оселя його спорохнівела. 4 Від спасіння далекі сини його, вони без рятунку почавлені будуть у брамі! 5 Його жниво голодний поїсть, і з-між терну його забере, — і спрагнені ось поковтвають масток його! 6 Бо нещастя виходить не з пороху, а горе росте не з землі, — 7 бо людина народжується на страждання, як іскри, щоб угору летіти. 8 А я б удавався до Бога, і на Бога б поклав свою справу, — 9 Він чинить велике та недослідиме, предивне, якому немає числа, 10 бо Він дає дощ на поверхню землі, і на поля посилає Він воду, 11 щоб поставити низьких на високе, і зміцнити спасіння засмучених. 12 Він розвіє задуми хитрих, і не виконують плану їх руки, 13 Він мудрих лукавством їх ловить, і рада крутійська марною стає, — 14 вдень знаходять вони темноту, а в полудень мацають, мов уночі! 15 І Він від меча урятовує бідного, а з міцної руки — бідаря, 16 і стається надія нужденному, і замкнула уста свої кривда! 17 Тож блаженна людина, яку Бог картает, і ти не цурайсь Всемогутнього кари: 18 Бо Він рану завдасть — і перев'яже, Він ламає — й вигобують руки його! 19 В шістьох лихах спасає тебе, а в сімох не діткне тебе зло: 20 Викупляє тебе Він від смерті за голоду, а в бою — з рук меча. 21 Як бич зякіка запанує, сховаєшся ти, і не будеш боятись руїни, як прийде вона. 22 З насилля та з голоду будеш сміятись, а земної звірини не бійся. 23 Бо з камінням на полі є в тебе умова, і звір польовий примірівився з тобою. 24 І довідаєшся, що намет твій спокійний, і переглянеш домівку свою, — і не знайдеш у ній недостатку. 25 І довідаєшся, що численне насіння твоє, а нащадки твої — як трава на землі! 26 І в дозрілому віці до гробу ти зійдеш, як збіжжя доспіле виходить до клуні за часу свого! 27 Отож, досліділи ми це — й воно так, послухай цього, — й зрозумій собі все!“

6 А Йов відповів та й сказав: 2 „Коли б сміток мій вірно був зважений, а з ним разом нещастя моє підняли на вазі, 3 то тепер воно тяжче було б від морського піску, тому нерозважне слова мої кажуть! 4 Бо в мені Всемогутнього стріли, і їхня отрута п'є духа мого, страхи Божі шикуються в бій проти мене... 5 Чи дикий осел над травою реве? Хіба реве вил, коли ясла повні? 6 Чи без соли ідять несмачні, чи є смак у білкові яйця? 7 Чого не хотіла торкнутись душа моя, все те стало мені за поживу в хворобі. 8 О, коли б же збулось прохання моє, а моє сподівання дав Бог! 9 О, коли б зволив Бог розчавити мене, простягнув Свою руку — й мене поламав, — 10 то була б ще потіха мені, і скавав би я в немилосердному болю, бо я не зрікався слів Святого! 11 Яка сила моя, що надію я матиму? І який мій кінець, щоб продовжити життя моє це? 12 Чи сила камінна — то сила моя? Чи тіло моє мідяне? 13 Чи не поміч для

мене в мені, чи спасіння від мене відсунене? **14** Для того, хто гине, товариш — то ласка, хоча б опустив того страх Всемогутнього. **15** Браті мої зраджують, мов той потік, мов річище потоків, минають вони, **16** темніші від льоду вони, в них ховається сніг. **17** Коли сонце їх гріє, вони висихають, у теплі — гинуть з місця свого. **18** Каравани дорогу свою відхиляють, уходять в пустиню — й зезають. **19** Каравани з Темі поглядають, походи з Шеві покладають надії на них. **20** І засоромілися, що вони сподівались; до нього прийшли — та й збентежились. **21** Так і ви тепер стали ніщо, побачили страх — і злякались! **22** Чи я говорив коли: „Дайте мені, а з маєтку свого дайте підкуп за мене, **23** і врятуйте мене з руки ворога, і з рук гнобителевих мене викупіть?“ **24** Навчїть ви мене — і я буду мовчати, а в чім я невмісне згрішив — розтлумачте мені. **25** Які гострі слова справедливі, та що то доводять догана від вас? **26** Чи ви думаете докоряти словами? Бо на вітер слова одчайдушного, **27** і на сироту нападаєте ви, і копаєте яму для друга свого! **28** Та звольте поглянути на мене тепер, а я не скажў перед вами неправди. **29** Верніться ж, хай кривди не буде, і верніться, — ще в тім моя правда! **30** Хіба в мене на язиці є неправда? чи ж не маю смаку, щоб розпізнати нещастя?

7 Хіба чоловік на землі — не на службі військовій? І його дні — як дні наймита! **2** Як раб, спрагнений тині, і як наймит чекає заплати за працю свою, **3** так місяці марності дано в спадок мені, та ночі терпіння мені відлічили. **4** Коли я кладуся, то кажў: „Коли встану?“ І тягнеться вечір, і перевертання із боку на бік їм до ранку. **5** Зодяглось моє тіло червою та струпами в поросі, шкіра моя затверділа й бридка. **6** А дні мої стали швидчіші за ткацького човника, і в марнотній надії минають вони. **7** Пам'ятай, що життя моє — вітер, моє око вже більш не побачить добра. **8** Не побачить мене око того, хто бачив мене, Твої очі поглянуть на мене — та немає мене. **9** Як хмара зникає й проходить, так хто сходить в шебл, не виходить, (Sheel h7585) **10** не вертається вже той до дому свого, та й його не пізнає вже місце його. **11** Тож не стримаю я своїх уст, говоритиму в ўтиску духа свого, нарікати я буду в гіркоті своєї душі: **12** Чи я море чи мёрська потвора, що Ти надо мною сторожу поставив? **13** Коли я кажў: „Нехай постіль потішить мене, хай думки мої ложе моє забере“, **14** то Ти снами лякаєш мене, і видіннями страшиш мене **15** І душа моя прагне задўшення, смерти хочуть мої кості. **16** Я обрїдив життям. Не повіки ж я житиму! Відпусти ж Ти мене, бо марнота оці мої дні! **17** Що таке чоловік, що його Ти підносиш, що серце Своє прикладаєш до нього? **18** Ти щоранку за ним назираєш, щохвилі його Ти досліджуєш. **19** Як довго від мене ще Ти не відвернешся, не пустиш мене проковтнути хоч слїну свою? **20** Я згрішив. Що ж я маю робити, о Стороже людський? Чомў Ти поклав

мене ціллю для Себе, — і я стався собі тятарём? **21** І чомў Ти не простиш мого гріха, і не відкинеш провини моєї? А тепер я до пороку ляжу, і Ти будеш шукати мене, — та немає мене“.

8 І заговорив шух'янин Білдад та й сказав: **2** „Аж доки ти будеш таке теревенити? І доки слова твоїх уст будуть вітром бурхливим? **3** Чи Бог скривлює суд, і хіба Всемогутній викривлює правду? **4** Якщо твої діти згрішили Йому, то Він їх віддав в руку їх беззаконня! **5** Якщо ти звертатися будеш до Бога, і будеш благати Всемогутнього, **6** якщо чистий ти та безневинний, — то тепер Він тобі Свою милість пробудить, і наповнить оселю твою справедливістю, **7** і хоч твій початок нуждений, але твій кінець буде вельми великий! **8** Поспитай в покоління давнього, і міцно збагні батьків їхніх, — **9** бо ми ж учораšní, й нічого не знаєм, бо тїнь — наші дні на землі, — **10** отож вони навчать тебе, тобі скажуть, і з серця свого слова подадуть: **11** Чи папірус росте без болота? Чи росте очерет без води? **12** Він іще в доспіванні своїм, не зривається, але сохне раніш за всїляку траву: **13** отакі то дорогі всіх тих, хто забуває про Бога! І згине надія безбожного, **14** бо його сподівання — як те павутїння, і як дїм павуків — його певність **15** На свій дїм опирається, та не встоїть, тримається міцно за нього, — й не вдержиться він. **16** Він зеленіє на сонці, й галузки його випинаються понад садка його, — **17** на купі каміння сплелось коріння його, воно між каміння вросло: **18** Якщо вирвуть його з його місця, то зречеться його: тебе я не бачило! **19** Така радість дороги його, а з пороку інші ростуть. **20** Тож невинного Бог не цурається, і не буде тримати за руку злочинців, **21** аж наповнить уста твої смїхом, а губи твої — криком радости... **22** Твої ненавїсники в сором зодягнуться, і намету безбожних не буде!“

9 А Йов відповів та й сказав: **2** Справді пізнав я, що так. Та як оправдатись людині земній перед Богом? **3** Якщо вона схоче на прю стати з Ним, — Він відповіді їй не дасть ні на одне із тисячі скаржень. **4** Він мудрого серця й могутньої сили; хто був проти Нього упертий — і щїлим зостався? **5** Він гори зриває, й не знають вони, що в гнїві Своїм Він їх перевернув. **6** Він землю трясє з її місця, і стовпї її трусяться. **7** Він сонцеві скаже, — й не сходить воно, і Він запечатує зорї. **8** Розтягне небо Він Сам, і ходить по морських висотах, **9** Він Во́за створив, Оріона та Волосожа́ра, та зорї південні. **10** Він чинить велике та недослідїме, предивне, якому немає числа! **11** Ось Він надо мною проходить, та я не побачу, і Він перейде, а я не приглянусь до Нього **12** Ось Він схопить кого, — хто заверне Його, хто скаже Йому: що́ Ти робиш? **13** Бог гнїву Свогого не спїнить, під Ним гнуться Рага́вові помічники, — **14** що ж тоді відповім я Йому? Які я слова підберу проти Нього, **15** я, який коли б був справедливий, то не відповідав би, я, що благаю свого Суддю? **16** Коли б я ззивав, а Він

мені відповідь дав, — не повірю, що вчув би мій голос, 17 Він, що бурю може розтерти мене та помножити рани мої безневинно. 18 Не дає Він мені й звістки духа мого, бо мене насичає гіркотою. 19 Коли ходить про силу, то Він Всемогутній, коли ж ходить про суд, — хто посвідчить мені? 20 Якщо б справедливим я був, то осудять мене мої уста, якщо я безневинний, то вчинять мене винуватим. 21 Я невинний, проте своєї душі я не знаю, і не радій життям своїм я. 22 Це одне, а тому я кажу: невинного як і лукавого Він вигубляє. 23 Якщо нагло бич смерть заповідює, — Він з проби невинних сміється. 24 У руку безбожного дана земля, та Він лица суддів її закриває. Як не Він, тоді хто? 25 А дні мої стали швидкіші, як той скорохід, повтікали, не бачили доброго, 26 проминули, немов ті човні очеретяні, мов орел, що несеться на здобич. 27 Якщо я скажу: Хай забуду своє нарікання, хай зміню я обличчя своє й піддабрюся, 28 то боюся всіх смутків своїх, і я знаю, що Ти не очистиш мене. 29 Все одно буду я винуватий, то нащо надармо я мучитися буду? 30 Коли б я умився сніговою водою, і почистив би лугом долоні свої, 31 то й тоді Ти до гробу опустити мене, і учинить бридким мене одіж моя. 32 Бо Він не людина, як я, й Йому відповіді я не дам, і не підемо разом на суд, 33 поміж нами нема посередника, що поклав би на нас на об'ох свою руку. 34 Нехай забере Він від мене Свойого бича, Його ж страх хай мене не жахає, 35 тоді буду казати, й не буду боятись Його, бо я не такий сам з собою!

10 Життя моє стало бридкє для моєї душі... Нехай нарікання своє я на себе пушу, нехай говорю я в гіркоті своєї душі! 2 Скажу Богові я: Не осуджуй мене! Повідом же мене, чого став Ти зо мною на прю? 3 Чи це добре Тобі, що Ти гнобиш мене, що погорджуєш творивом рук Своїх, а раду безбожних освітлюєш? 4 Хіба маєш Ти очі тілесні? Чи Ти бачиш так само, як бачить людина людину? 5 Хіба Твої дні — як дні людські, чи літа Твої — як дні мужа, 6 що шукаєш провини моєї й вивідуєш гріх мій, 7 хоч відаєш Ти, що я не беззаконник, та нема, хто б мене врятував від Твоєї руки? 8 Твої руки створили мене і вчинили мене, потім Ти обернувся — і губиш мене. 9 Пам'ятай, що мов глину мене обробив Ти, — і в порох мене обертаєш. 10 Чи не ллєш мене, мов молоко, і не згустив Ти мене, мов на сир? 11 Ти шкірою й тілом мене зодягаєш, і сплів Ти мене із костей та із жил. 12 Життя й милість подав Ти мені, а опіка Твоя стергла мого духа. 13 А оце заховав Ти у серці Своєму, — я знаю, що є воно в Тебе: 14 якщо я грішу, Ти мене стережєш, та з провини моєї мене не очищуєш. 15 Якщо я провинюся, то горе мені! А якщо я невинний, не смію підняти свою голову, ситий стидом та напобений горем своїм! 16 А коли піднесеться вона, то Ти ловиш мене, як той лев, і знову предивно зо мною поводитися: 17 поновлюєш свідків Своїх проти мене, помножуєш гнів Свій на

мене, військом за військом на мене Ти шлєш. 18 І нащо з утроби Ти вивів мене? Я був би помер, — і жоднісіньке око мене не побачило б, 19 як нібито не існував був би я, перейшов би з утроби до гробу. 20 Отож, дні мої нечисленні, — перестань же, й від мене вступись, і нехай не турбуюся я бодай тріхи, 21 поки я не підю — й не вернуса! — до краю темноти та смертної тіні, 22 до темного краю, як морок, до тьмяного краю, в якому порядків нема, і де світло, як темрява“.

11 І заговорив нааматянин Цофар та й сказав: 2 „Чи має зостатись без відповіді безліч слів? І хіба язиката людина невинною буде? 3 Чи мужи замовчат твої теревені, й не буде кому засоробити тебе? 4 Ось говориш ти: „Чисте мое міркування, і я чистий в очах Твоїх, Боже!“ 5 О, коли б говорити став Бог, і відкрив Свої уста до тебе, 6 і представив тобі таємниці премудрости, бо вони — як ті чуда роздумування! І знай, — вимагає Бог менше від тебе, ніж провини твої того варті! 7 Чи ти Божу глибіню дослідиш, чи знаєш ти аж до кінця Всемогутнього? 8 Вона вища від неба, — що зможеш зробити? І глибша вона за шеєл, — як пізнаєш її? (Sheol h7585) 9 її міра — довша за землю, і ширша за море вона! 10 Якщо Він перейде й замкне щось, і згромадить, — то хто заборонить Йому? 11 Бо Він знає нікчємності людські та бачить насилля, — і Він не догляє? 12 Тож людина порожня мудрішає, хоч народжується, як те дике осля! 13 Якщо ти зміцниш своє серце, і свої руки до Нього простягнеш, — 14 якщо є беззаконня в руці твоїй, то прожені ти його, і кривда в наметах твоїх нехай не пробуває, — 15 тож тоді ти підіймеш обличчя невинне своє, і будеш міцний, і не будеш боятись! 16 Бо забудеш страждання, — про них будеш згадувати, як про воду, яка пропливла. 17 Від півдня повстане життя, а темрява буде, як ранок. 18 І будеш ти певний, бо маєш надію, і викопаєш собі яму та й будеш безпечно лежати, — 19 і будеш лежати, й ніхто не сполщить, і багато-хто будуть підлєчуватися до обличчя твого. 20 А очі безбожних минуться, і згине притулок у них, а їхня надія — то стогін душі!“

12 А Йов відповів та й сказав: 2 „Справді, — то ж ві тільки люди, і мудрість із вами помре! 3 Таж і я маю розум, як ви, — я не нижчий від вас! І в кого немає такого, як це? 4 Посміховищем став я для друга свого, я, що кликав до Бога, і Він мені відповідав, — посміховищем став справедливий, невинний. 5 Нещасливцю погорда, — на думку спокійного, — приготвлена для спотикання ноги! 6 Спокійні намети грабників, і безпечно у тих, хто Бога гнівить, у того, хто ніби то Бога провадить рукою своєю. 7 Але запитай хоч худбу — і навчить тебе, і птаство небесне — й тобі розповість. 8 Або говори до землі — й вона вивчить тебе, і розкажуть тобі риби морські. 9 Хто б із цього всього не пізнав, що Господня рука це вчинила? 10 Що в Нього в руці душа всього живого й дух кожного людського тіла? 11 Чи ж не ухо слова

розбирає, піднебіння ж смакує для себе поживу? **12** Мудрість — у старших, бо довгість днів — розум. **13** Мудрість та сила — у Нього, Його рада та розум. **14** Ось Він зруйнує — й не буде воно відбудоване, замкне чоловіка — й не буде він випущений. **15** Ось Він стримає води — і висохнуть, Він їх пустить — то землю вони перевернуть. **16** В Нього сила та задум, у Нього заблуджений і той, хто призводить до блуду. **17** Він уводить у помилку радників, і обезумлює суддів, **18** Він розв'язує пута царів і приперізує пояса на їхні стігна. **19** Він провадить священників босо, і потужних повалює, **20** Він надійним уста відіймає й забирає від старших розумність. **21** На достойників лле Він погорду, а пояса можним ослаблює. **22** Відкриває Він речі глибокі із темряви, а темне провадить на світло. **23** Він робить народи потужними — й знову їх нищить, Він народи поширює, й потім виводить в неволю. **24** Відіймає Він розум в народніх голів на землі та блукати їх змушує по бездорожній пустелі, — **25** вони ходять навпомацки в темряві темній, і Він упроваджує їх в блуканіну, мов п'яного!

13 Ось усе оце бачило око моє, чуло ухо моє, — та й усе зауважило. **2** Як знаєте ви — знаю й я, я не нижчий від вас, **3** і я говорітиму до Всемогутнього, і переконувати хочу Бога! **4** Та неправду куєте тут ви, лікарі непутячі ви всі! **5** О, коли б ви насправді мовчали, то вам це за мудрість було б! **6** Послухайте по переконань моїх: і вислухайте заперечення уст моїх. **7** Чи будете ви говорити неправду про Бога, чи будете ви говорити оману про Нього? **8** Чи будете ви уважати на Нього? Чи за Бога на прю постаєте? **9** Чи добре, що вас Він дослідить? Чи як з люди́ни сміються, так будете ви насміхатися з Нього? **10** Насправді Він вас покарає, якщо будете ви потурати таємно особі! **11** Чи ж велич Його не настрашує вас, і не нападає на вас Його страх? **12** Ваші нагадування — це прислів'я із попелу, ваші башти — це глиняні башти! **13** Мовчіть передо мною, — а я говорітиму, і нехай щобудь прийде на мене! **14** Нашо дертиму я своє тіло зубами своїми, а душу свою покладу в свою руку? **15** Ось Він мене вб'є, і я надії не матиму, — але перед обличчям Його про дороги свої сперечатися буду! **16** І це мені буде спасінням, бо перед обличчя Його не підійде безбожний. **17** Направду послухайте слова мого, а моє це освідчення — в ваших ушах нехай буде. **18** Ось я суд спорядив, — бо я справедливий, те знаю! **19** Хто той, що буде зо мною провадити прю? Бо тепер я замовк би й помер би. **20** Тільки двох цих речей не роби Ти зо мною, тоді від обличчя Твого я не буду ховатись: **21** віддали Свою руку від мене, а Твій страх хай мене не жахає! **22** Тоді клич, а я відповідатиму, або я говорітиму, Ти ж мені відповідь дай! **23** Скільки в мене провин та гріхів? Покажи Ти мені мій переступ та гріх мій! **24** Чому Ти ховаєш обличчя Своє і вважаєш мене Собі ворогом? **25** Чи Ти будеш страхати завіяний вітром листок? Чи Ти соломіну суху будеш гнати? **26** Бо Ти пишеш на

мене гіркоти й провини мого молодечого віку даєш на спадок мені, **27** і в кайдани заковуєш ноги мої, і всі дороги мої стерієш, назірці ходиш за мною, **28** і він розпадається, мов та трухлявина, немов та одежа, що міль її з'їла!

14 Людина, що від жінки народжена, короткодінна та повна печальями: **2** вона виходить, як квітка — й зів'яне, і втікає, мов тінь, — і не зостається. **3** І на такого Ти очі Свої відкриваєш, і водиш на суд із Собою його! **4** Хто чистого вивести може з нечистого? Ані один! **5** Якщо визначені його дні, число його місяців — в Тебе, якщо Ти призначив для нього мету, що її не переїде, — **6** відвернися від нього — і він заспокоїться, і буде він тішитися своїм днем, як той наймит. **7** Бо дерево має надію: якщо буде стяте, то силу отримає знову, і парост його не загине; **8** якщо постаріє в землі його корінь і в поросі вмре його пеня, **9** то від водного запаху знов зацвіте, і пустить галюззя, немов саджанець! **10** А помре чоловік — і зникає, а сконає людина — то де ж вона є? **11** Як вода витікає із озера, а річка спадає та сохне, **12** так і та людина покладеться — й не встане, — аж до закінчення неба не збудяться люди та не прокинуться зо сну свого. **13** О, якби Ти в шеблі мене заховав, коли б Ти мене приховав, аж поки минеться Твій гнів, коли б час Ти призначив мені, — та й про мене згадав! **(Sheol h7585)** **14** Як помре чоловік, то чи він оживе? Буду мати надію по всі дні свого життя, аж поки не прийде заміна для мене! **15** Кликав би Ти, — то я відповів би Тобі, за чин Своїх рук сумував би, **16** бо кроки мої рахував би тепер, а могого гріха не стеріг би, — **17** провинна моя була б запечатана в вузлику, і Ти закрив би моє беззаконня. **18** Але гора справді впаде, а скеля зсувається з місця свого, **19** каміння стирає вода, її зліва споліщує порох землі, — так надію того Ти губиш. **20** Ти силою схопиш назавжди його, — і відходить, Ти міняєш обличчя його — й відсилаєш його. **21** Чи сині його славні, того він не знає, чи в прикрому стані — того він не відає. **22** Боліє він тільки тоді, коли тіло на ньому, коли в ньому душа — тоді тужить“.

15 І відповів теманянин Еліфаз та й сказав: **2** „Чи відповідатиме мудра людина знанням вітряним, і східнім вітром наповнить утробу свою? **3** Бude виправдуватися тим словом, що не надається, чи тими речами, що пожитку немає від них? **4** Ти страх Божий руйнуєш також, і пустошиш молитву до Бога, **5** бо навчає провинна твоя — твої уста, і ти вибираєш собі язика хитрунів. **6** Оскаржають тебе твої уста, не я, й твої губи свідкують на тебе: **7** Чи ти народився людиною першою, чи раніше, ніж зг'р'я, ти створений? **8** Чи ти слухав у Божій таємній нараді, та мудрості для себе забрав? **9** Що ти знаєш, чого б ми не знали? Що ти зрозумів, — і не з нами воно? **10** Поміж нами і сивий, отой і старий, старший днями від батька твого. **11** Чи мало для тебе — потішення Божі та слово, яке Він

сховав у тобі? **12** Чого то підносить тебе твоє серце, й які то знакі твої очі дають, **13** що на Бога звертаєш ти духа свого, і з своїх уст випускаєш подібні слова? **14** Що таке чоловік, щоб оправданим бути, і щоб був справедливим від жінки народжений? **15** Таж Він навіть святим своїм не довіряє, і не оправдани в очах Його небеса, — **16** що ж тоді чоловік той бридкий та зіпсутий, що п'є кривду, як воду? **17** Я тобі розповім, — ти послухай мене, а що бачив, то те розкажу, **18** про що мудрі донесли та від батьків своїх не затаїли того, — **19** їм самим була дана земля, і не приходив чужий поміж них. **20** Безбожний тремтить по всі дні, а насильникові мало років заховано. **21** Вереск жахів — у нього в ушах, серед миру приходить на нього грабіжник. **22** Він не вірить, що вернеться від темноти, й він вичікується для мечá. **23** Він мандрує за хлібом, — та де він? Знає він, що для нього встановлений день темноти. **24** Страшáть його угиск та гнблення, хапають його, немов цар, що готовий до бою, **25** бо руку свою простягав він на Бога, і повставав на Всемогутнього, **26** проти Нього твердою він шиєю бігав, товстими хребтами щитів своїх. **27** Бо закрив він обличчя своє своїм салом, і боки обклав своїм жиром, **28** і сидів у містах поруйнованих, у домах тих, що в них не сидять, що на купи каміння призначені. **29** Він не буде багатий, і не встоїться сила його, і по землі не поширяться їхні макти. **30** Не вступиться з темноти він, полум'я висушить парост його, й духом уст Його буде він схоплений. **31** Хай не вірить в марноту заблуканий, бо марнотою буде заплата йому, — **32** вона виповниться не за днів його, а його верховіття не буде зелене! **33** Поскидає насиллям, немов виноград, незорізілля свою, поронить він квіття своє, як оливка, — **34** бо збори безбожних спустошені будуть, а огонь пожере дім хабарника: **35** він злом вагітніє, й породить марноту, й омáну готує утрóба його”.

16 А Йов відповів та й сказав: **2** „Чув я такого багато, — даремні розра́дники всі ви! **3** Чи настане кінець вітряним цим словам? Або що зміцніло тебе, що так відповідаєш? **4** І я говорив би, як ви, якби ви на місці моєму були, — я додав би словами на вас, і головою своєю кивав би на вас, **5** устами своїми зміцняв би я вас, і не стримав би рух своїх губ на розраду! **6** Якщо я говоритиму, біль мій не стримається, а якщо перестану, що відійде від мене? **7** Та тепер ось Він змучив мене: Всю громаду мою Ти спустошив, **8** і поморщив мене, і це стало за свідчення, і змарнілість моя проти мене повстала, — і очевидки мені докоряє! **9** Його гнів мене шарпає та ненавидить мене, скрегоче на мене зубами своїми, мій ворог вигобструє очі свої проти мене... **10** Вони па́ці свої роззявляють на мене, б'ють ганебно по щóках мене, збираються разом на мене: **11** Бог злочинцеві видав мене, і кинув у руки безбожних менé. **12** Спокійний я був, — та тремтячим мене Він зробив. І за шию вхопив Він мене — й розторбщив мене, та й поставив мене Собі ціллю:

13 Його стрільці мене оточили, розриває нирки мої Він не жалівши, мою жовч виливає на землю. **14** Він робить пролім на проломі в мені, Він на мене біжить, як силáч. **15** Верéту пошив я на шкіру свою та під поро́х низив свою голову. **16** Зашарілось обличчя моє від плачу, й на повіках моїх залягла смертна тінь, **17** хоч насильства немає в долóнях моїх, і чиста молитва моя! **18** Не прикрій, земле, крові моєї, і хай місця не буде для зóйку мо́го, — **19** бо тепер ось на небі мій Свідок, Самови́дець мій на висоті. **20** Глузливіці мої, мої друзі, — моє око до Бога сльозіть, **21** і нехай Він дозволить людині змагання із Богом, як між сином людським і ближнім його, — **22** бо почіслені роки минуть, і підуть я дорогою, та й не вернусь.

17 Мій дух залама́вся, мої дні погаса́ють, — зосталися мені самі гроби! **2** Дійсно, насмішки зо мною, й моє око в розгірченні їхнім но́чує. **3** Поклади, дай заста́ву за мене Ти Сам, — хто ж то той, що умову зо мною заб'є по руках? **4** Бо від розуміння закрив Ти їх серце тому не звеличуєш їх. **5** Він призна́чує ближніх на по́діл, а очі синів його те́мніють, **6** Він поставив мене за присл'я в наро́дів, і став я таким, на якого плюють. **7** З безталáння потéмніло око моє, а всі члени мої — як та тінь... **8** Праведники остовпíють на це, і невинний встає на безбожного. **9** І праведний буде держáтися дороги своєї, а хто чистору́кий — побі́льшиться в силі. **10** Але всі ви повернетесь, — і приходьте, та я не знаходжу між вами розумного. **11** Мої дні проминули, порвалися думи мої, моє серця маєток, — **12** вони мені ніч обертають на день, наближують світло при те́мряві! **13** Якщо сподіваю́сь, то тільки ше́блу, як дому свого, в темноті постелю своє ло́же. (Sheol h7585) **14** До грóбу я кличу: „О батьку ти мій!“ До черві: „Моя мамо та сéстро моя!“ **15** Де ж тоді та надія моя? А надія моя, — хто побачить її? **16** До ше́блових за́сувів зійде вона, коли зійдемо разом до поро́ху“. (Sheol h7585)

18 І заговорив шух'янин Білда́д та й сказав: **2** „Як довго ви будете па́стками класти слова? Розміркуйте, а потім собі поговóримо! **3** Чому пораховані ми, як худоба? Чому в ваших очáх ми безумні? **4** О ти, що розшáрпує душу свою в своїм гніві, — чи для тебе земля опустіє, а скеля осуне́ться з місця свого? **5** Таж світи́льник безбожних погáсне, і не буде світі́тися і́скра огню його: **6** Його світло стемніє в наметі, і згасне на ньому світи́льник його, **7** стануть тісні кроки сили його́, і вдарить його власна рада! **8** Бо він кінений в па́стку ногами своїми, і на ґраті він буде ходити: **9** па́стка схопить за сто́пу його́, зміцниться сітка на ньому, — **10** на нього захований шнур на землі, а па́стка на нього — на стéжці. **11** Страхіття жахають його звідусіль, і женуться за ним по сліда́х. **12** Його сила голодною буде, а нещастя при боці його приготóвлене. **13** Його шкіра поїджена буде хворобою, поїсть члени його перворо́джений смерти.

14 Відірвана буде безпека його від намету його, а Ти до царя жаків його приведеш... 15 Він перебуває в наметі своєму, який не його, на мешкання його буде кінена сірка. 16 Здолю посóхнуть коріння його, а згорі — його віття зів'яне. 17 Його пам'ять загине з землі, а на вулиці ймення не буде йому. 18 Заженуть його з світла до темряви, і весь світ проганяє його. 19 У нього немає в народі нащадка, ні внука, і немає остáнку в місцях його мешкання. 20 На згадку про день його остовпівáли останні, за волóсся ж хапáлись давніші... 21 Ось такі то мешкання несправедного, і це місце того, хто Бога не знає!“

19 А Йов відповів та й сказав: 2 „Аж доки смутити ви будете душу мою, та душити словами мене? 3 Десять раз це мене ви сорóбите, гнобити мене не стидáється! 4 Якщо справді зблудів я, то мій гріх при мені позостáне. 5 Чи ви величáєтеся справді над мною, і виказуєте мою ганьбу на мене? 6 Знайте тоді, що Бог скривдив мене, і тенета Свої розточів надо мною! 7 Ось „гвалт!“ я кричу, та не відповідає ніхто, голошу, — та немає суду! 8 Він дорогою мою оточив — і я не перейду, Він поклав на стежки мої темряву! 9 Він стягнув з мене славу мою і вінця зняв мені з голови! 10 Звідусіль Він ламає мене, — і я йду, надію мою, як те дерево, вивернув Він. 11 І на мене Свій гнів запалив, і зарахував Він мене до Своїх ворогів: 12 полкі Його рáзом приходять, і торують на мене доро́гу свою, і таборують навколо намету мого. 13 Віддалив Він від мене братів моїх, а знайóмі мої почужли для мене, 14 мої ближні відстáли, і забули про мене знайóмі мої. 15 Мешканці дому мого, і служниці мої за чужого вважають мене, — чужакóм я став в їхніх очáх. 16 Я кличу свого раба — і він відповіді не дає, хоч своїми устами благаю його. 17 Мій дух став бридкий для моєї дружини, а мій záпах — синам моєї утроби. 18 Навіть діти малі зневажають мене, — коли я встаю, то глузують із мене. 19 Мої всі повірники брідяться мною, а кого я кохав — оберну́лись на мене. 20 До шкіри моєї й до тіла мого приліпилися кості мої, ще біля зубів лиш зосталася шкіра моя. 21 Змилюйтеся надо мною, о, змилюйтеся надо мною ви, ближні мої, бо Божа рука доторкну́лась мене! 22 Чо́го ви мене переслiдуєте, немов Бог, і не насичуєтесь моїм тілом? 23 О, коли б записати слова мої, о, коли б були в книжці вони позазнáчувані, 24 коли б рильцем залізним та óливом в скелі навкіи вони були вiтесані! 25 Та я знаю, що мій Викупитель живий, і останнього дня Він підійме із пороху 26 цю шкіру мою, яка розпадається, і з тіла свого я Бога побачу, 27 сам я побачу Його, й мої очі побачать, а не очі чужі. Тануть нiрки мої в моїм нiтру! 28 Коли скажете ви: „Нáщо будемо гнати його, коли́ корень справи знаходиться в ньому!“ 29 то побийтесь меча собі ви, бо гнів за провину — то меч, щоб ви знали, що є ще Суддя!“

20 І відповів нааматянин Цофáр та й сказав: 2 „Тому́ то думки мої відповідають мене навертáють, і тому́ то в мені цей мій пóспіх! 3 Соромливу нагану собі я почув, та дух з мого розуму відповідає мені. 4 Чи знаєш ти те, що від вiчности, відко́ли людина на землі була постáвлена, — 5 то спів несправедливих короткий, а радість безбожного — тільки на хвилину? 6 Якщо піднесеться величність його аж до неба, а його голова аж до хмари досáгне, 7 протé він загине навкіи, немов його гній, хто бачив його, запитає: де він? 8 Немов сон улетить — і не знайдуть його, мов видiння нічне, він сполóшений буде: 9 його бачило око, та бачити більше не бóде, і вже не побачить його його місце... 10 Сини його запобiгáтимуть лáски в нуждiнних, а рiuki його позвертáють маєток його. 11 Повні кості його молодéчости, — та до пóроху з ним вона ляже! 12 Якщо в устах його зло солодке, — його він таїть під своїм язиком, 13 над ним милосéрдиться та не пускає його, і тримає його в своїх устах, — 14 то цей хлiб в його нiтросцáх змiниться, — стане він жóвчю змiною в нутрi його! 15 Він маєток чужóго ковтав, алé його виблює: Бог виганяє його із утроби його. 16 Отрyту змiну він сáтимає, гадiючий язик його вб'є! 17 Він рiчкóвих джерéл не побачить, струмків меду та молока. 18 Позвертáє він працю чужу, і її не ковтнé, як і маєток, набутий з вимини своєї, жувати не буде. 19 Бо він переслiдував, кидав убогих, він дiм грабував, хоч не ставив його! 20 Бо спокóю не знав він у нутрi своїм, і свого наймилiшого не збереже. 21 Немає остáнку з обжiрства його, тому нетривáле добро його все: 22 за пóвні достатку його буде тiсно йому́, рука кожного скривдженного прийде на нього! 23 Хай напóвнена буде утрóба його, та пошле Він на нього жар гнiву Свого, і бóде дощити на нього недóгами його. 24 Він бóде втiкати від зброї залiзної, — та пронiже його мiдний лук. 25 Він стане мечá витягати, і вийде він із тіла, та держáк його вийде із жóвчi його, і перéстрах на нього впадé! 26 При скáрбах його всі нещастя захóвані, його буде жéрти огонь не роздмухуваний, позостале в наметi його буде знищене. 27 Небо відкриє його беззаконня, а земля проти нього повстане, — 28 урожай його дому втече, розпливеться в день гнiву Його. 29 Оце доля від Бога людинi безбожнiй, і спáдщина, обiцяна Богом для неї!“

21 А Йов відповів та й сказав: 2 „Уважно послушайте слово моє, і нехай бóде мені це розрáдою вашою! 3 Перетéрпiть мені, а я промовлiтиму, — по промові ж моїй насмiхáтися будеш. 4 Хiба до людини моє нарiкання? Чи не мав би чо́го стати нетерпеливим мій дух? 5 Обернiться до мене — й жахнiться, та руку на уста свої покладiть. 6 І якщо я згадаю про це, то жахáюся, і морозом проймається тіло моє. 7 Чого несправедливі живуть, доживають до вiку, й багатством змiцняються? 8 Насiння їх мiцно стоїть перед ними, при них, а їхні нащадки — на їхніх очáх.

9 Доми їхні — то спокій від страху, і над ними нема бича Божого. 10 Спинається бик його, і не дарёмно, — зачинає корова його, й не скидає. 11 Вони випускають своїх молодят, як отару, а їх діти вибрикують. 12 Вони голос здіймають при бубні та цитрі, і веселяться при звуку сопілки. 13 Проводять в добрі свої дні, і сходять в спокій в шеёл. (Sheol h7585) 14 А до Бога говорять вони: „Уступіся від нас, — ми ж доріг Твоїх знати не хочем! 15 Що таке Всемогутній, що будем служити Йому? І що скористаєм, як будем благати Його?“ 16 Та не в їхній руці добро їхнє, — далєка від мене порада безбожних... 17 Як часто світільник безбожним згасає, і приходить на них їх нещастя? — Він приділює в гніві своїм на них пástки! 18 Вони будуть, немов та солома на вітрі, і немов та полова, що буря схопила її! 19 „Бог ховає синам його кривду свою“ — та нехай надолужить самому йому, і він знáтме! 20 Нехай його очі побачать нещастя його, й бодня сам він пив гнів Всемогутнього! 21 Яке бо старання його про родину по ньому, як для нього число його місяців вже перелічене? 22 Чи буде хто Бога навчати знання, Його, що й небесних судитиме? 23 Оцей в повній силі своїй помирає, — увесь він спокійний та мірний, 24 діжки його повні були молока, а мізок костей його свіжий. 25 А цей помирає з душею огірченою, і доброго не споживав він, 26 та порохом будуть лежати оббе вони, і червá їх покриє. 27 Тож я знаю думки ваші й задуми, що хочете кривдити ними мене. 28 Бож питаєте ви: Дє князів дім, і де намет пробування безбожних? 29 Тож спитайтеся тих, що дорогою йдуть, а їхніх ознак не загають: 30 що буває врятований злий в день загибелі, на день гніву відводиться в захіст! 31 Хто йому розповість у лице про дорогу його? А коли наробив, хто йому надолужить? 32 І на кладовище буде проваджений він, і про могилу подбають. 33 Скіби долини солодкі йому, і тягнеться кожна людина за ним, а тим, хто попереду нього, — немає числа. 34 І як ви мене потішаєте марністю, коли з ваших відповідей застається сама тільки фальш?“

22 І заговорив теманянин Еліфáz та й сказав: 2 „Чи для Бога людина корисна? Бо мудрий корисний самому собі! 3 Хіба Всемогутній бажає, щоб ти ніби праведним був? І що за корість Йому, як дороги свої ти вважаєш невинними сам? 4 Чи Він буде карати, тебе боцяєш, і чи піде з тобою на суд? 5 Хіба твоє зло не велике? Таж твоїм беззаконням немає кінця! 6 Таж з братів своїх брав ти заставу даремно, а з набого одєжу стягав! 7 Не поїв ти водою знемóженого, і від голодного стримував хліб. 8 А сильна людина — то їй оцей край, і почєсний у ньому сидітиме. 9 Ти напóрожно вдів відсилав, і сирітські рамена гнобились, — 10 тому пástки тебе оточили, і жахає тебе наглий страх, 11 твоє світло стемніло, нічого не бачиш, і велика вода закриває тебе. 12 Чи ж Бог не високий, як небо? Та на зóрі угóру поглянь, які стали високі вони! 13 А ти кажеш: „Що відає Бог? Чи судитиме

Він через млу? 14 Мhari — завіса Йому, й Він не бачить, і ходить по крузі небесному“. 15 Чи ти будеш триматись дороги відвічної, що нею ступали безбожні, 16 що невчасно були вони згублені, що річка розлита, підвалина їх, 17 що до Бога казали вони: „Відступися від нас!“та: „Щоб зробить для нас Всемогутній?“ 18 А Він дома їхні напóвнив добром! Але віддалилась від мене порада безбожних! 19 Справедливі це бачать та тїшатсья, і насміхається з нього невинний: 20 „Справді вигублений наш противник, а останок їх вижер оґоны!“ 21 Заприязніся із Ним, та й май спокій, — цим прийде на тебе добрò. 22 Закóна візьми з Його уст, а слова Його в серце своє поклади. 23 Якщо вєрнешся до Всемогутнього, — будеш збудований, і віддалиш беззаконня з наметів своїх. 24 І викинь до пороку золото, і мов камінь з потоку офірське те золото, — 25 і буде тобі Всемогутній за золото та за срібло блискуче тобі! 26 Бо тоді Всемогутнього ти покохаєш і до Бога підймеш обличчя своє, — 27 будеш благати Його — й Він почує тебе, і ти обітници свої надолужиш. 28 А щò постановиш, то вїповниться те тобі, й на дорогах твоїх буде сяяти світло. 29 Бо знижує Він спину пишного, хто ж смиренний, тому помагає. 30 Рятує Він і небезвінного, і той чистотою твоїх рук урятований буде“.

23 А Йов відповів та й сказав: 2 „Моя мова й сьогдні гірка, — тяжче страждання моє за стогнання мої. 3 О, якби то я знав, де Його я знайду, то прийшов би до місця Його пробування! 4 Я б перед обличчям Його свою справу поклав, а уста свої я напóвнив би дóводами, — 5 розвінав би слова, щò мені відповість, і я зрозумів би, щò скаже мені. 6 Чи зо мною на прю Він з великою силою стане? О ні, — тільки б увагу звернув Він на мене! 7 Справедливий судився б там з Ним, я ж назáвжди б звільнився від свого Судді. 8 Та підү я на схід — і немає Його, а на захід удамся — Його не побачу, 9 на півночі шукаю Його — й не вхоплю, збóчу на південь — і не добачаю. 10 А Він знає дорогу, яка при мені, — хай би вїпробував Він мене, — мов те золото, вийду! 11 Трималась нога моя коло стопі Його, дорóги Його я держався й не збóчив. 12 Я не відступався від заповідей Його губ, над устáву свою я ховав слова уст Його. 13 Але Він при одному, — й хто завєрне Його? Як чого зажадає душа Його, — те Він учинить: 14 бо Він вїконає, щò про мене призначив, і в Нього багато такого, як це! 15 Тому перед обличчям Його я тремчу, розважаю — й жахаюсь Його. 16 А Бог пом'якшив моє серце, і Всемогутній мене настрашив, 17 бо не знищений я від темнóти, ані від обличчя свого, що темність закрила його!

24 Для чóго часі не заховані від Всемогутнього? Ті ж, що знають Його, Його днів не побачать! 2 Пересóвують мєжі безбожні, стадо грабують вони та пасуть, 3 займають осла в сиротіни, беруть у заставу вола від удовиць. 4 вони бідних з дороги спихають,

разом мусять ховатися збіджені країю. 5 Тож вони, бідарі, немов дикі осли на пустині, виходять на працю свою, здобичі шукаючи, — степ йому хліба дає для дітей. 6 На полі вночі вони жнуть, і збирають собі виноград у безбожного, 7 наго ночують вони, без одежі, і не мають вкриття собі в холоді, 8 мокнуть від зливи гірської, а заслони не маючи, скелю вони обіймають. 9 Сироту відривають від перс, і в заставу беруть від убогого. 10 Ходять наго вони, без вбрання, і голодними носять снопи. 11 Хоч між мурами їхніми рблять оливу, топчуть чавіла, — та прагнуть вони! 12 Стогнуть люди із міста, і кричить душа вбіваних, а Бог на це зло не звертає уваги. 13 Вони проти світла бунтують, не знають доріг Його, і на стéжках Його не сидять. 14 На світанку встає душогу́б, замордо́вuje бідного та злидаря, а ніч він провóдить, як злодій. 15 А перелю́бника око чекає смеркáння, говорячи: „Не побачить мене жодне око!“ і заслону кладе на обличчя. 16 Підко́пуються під домі в темноті, замика́ються вдень, світла не знають вони, 17 бо ráнок для них усіх разом — то тёмрява, і знають вони жахи тёмряви. 18 Такий легкий він на повёрхні води, на землі їхня частка прокля́та, — не вернеться він на дорогу садів-виноградів. 19 Як посу́ха та спéка їдять сніжну во́ду, так ше́л поїсть грішників! (Sheol h7585) 20 Забуде його лоно матери, буде жерти черв́а його, мов солодо́ці, більше не буде він зга́дуваний, — і безбожник поламаній буде, мов дерево! 21 Чинить зло для бездітної він, щоб вона не родила, і вдовиці не зробить добра. 22 А міццю своєю він тягне могутніх, — коли він встає, то ніхто вже не певний своїого життя! 23 Бог дає йому все на безпе́ку, і на те він спира́ється, та очі Його бачать їхні доро́ги: 24 підіймуться трохи — й не має вже їх, бо понижені. Як усе, вони гинуть, — і зрізуються, немов та колоско́ва голівка. 25 Якщо ж ні, то хто зробить мене неправдомовцем, а слово моє на марно́ту оберне?“

25 І заговорив шух'янин Білда́д та й сказав: 2 „Панува́ння та острах — у Нього, Який на висóтах Своїх чинить мир. 3 Чи війську Його є число? І над ким Його світло не сходи́ть? 4 І як може людина́ бути праведною перед Богом, і як може бути чистим, від жінки народжений? 5 Таж Йому навіть місяць не світить, і в очах Його й зóрі не ясні! 6 Що ж тоді людина́ ота́, — черв́як, чи син людський — хроба́к?“

26 А Йов відповів та й сказав: 2 „Як безси́лому ти допоміг, як раме́но підпер ти немо́жному? 3 Що ти радив немудрому, й яку раду подав багатьом? 4 Ко́му ти слова́ говорив, і чий дух вийшов з тебе? 5 Рефаїми тремтять під водою й всі її мешканці. 6 Голий ше́л перед Ним, і нема покриття́ Аваддо́ну. (Sheol h7585) 7 Він над порожне́чу північ протяг, на нічо́му Він землю повисив. 8 Він зав'я́зує воду в Своїх облака́х, і не розбива́ється хмара під ними. 9 Він поставив престóла Свого, розтягнув над ним хмару Свою. 10 На поверхні

води Він зазна́чив межу́ аж до границі між світлом та тёмрявою. 11 Стови́ли неба тремтять та страша́ться від гніву Його. 12 Він міццю Своєю вспло́кує море, і Своїм розумом нищить Рага́ва. 13 Своїм Духом Він небо прикра́сив, рука Його в ньому створила втікаю́чого Скорпіо́на. 14 Таж це все — самі кінці доро́ги Його, — бо ми тільки слабке́ шепотіння чува́ли про Нього, грім поту́ги ж Його — хто Його зрозумі́є?“

27 І Йов далі вів мову свою та й казав: 2 „ Як живий Бог, — відкинув Він право моє, і душу мою засмутив Всемо́гутній, 3 і як довго в мені ще душа моя, і дух Божий у нїздрях моїх, — 4 неправди уста́ мої не говорітимуть, а язик мій не скаже ома́ни! 5 Борони мене, Боже, призна́ти вас за справедливих! Доки я не помру́, своєї невинности я не відкину від себе, — 6 за свою справедливість тримаю́ся міцно, — й її не пу́щу, моє серце не буде ганьби́ти ні одного з днів моїх, — 7 нехай буде мій ворог — немов той безбожник, а хто повстає проти мене — як кривдник! 8 Яка ж бо надія лукавому, коли відірве́, коли візьме Бог душу його? 9 Чи Бог віслухає його крик, коли при́йде на нього нещастя? 10 Чи буде втіша́тися він Всемо́гутнім? Буде кликати Бога за кожного ча́су? 11 Я вас буду навчати про Божу́ руку, що є у Всемо́гутнього — я не сховаю, — 12 таж самі ви це бачили всі, то чо́го ж нісенітниці плéщете? 13 Така доля людині безбожної, це спадщина насильників, що отримую́ть від Всемо́гутнього: 14 Як розмно́жаться діти його — то хіба для меча, а нашадки його не насита́ться хлібом! 15 Позосталих по нім морови́ця сховає, і вдовиці його не заплачуть... 16 Якщо́ накопичи́ть він срібла, немóв того поро́ху, і наготу́є одежі, як глини, 17 то він наготу́є, а праведний вдягне, а срібло невинний поділить. 18 Він будує свій дім, як та міль, й як той сторож, що ставить собі куреня́, 19 він лягає багатим, та більше не зробить того: свої́ очі відкриє — й немає його. 20 Страхи́ття дося́гнуть його, мов вода, вночі бу́ря укра́де його, 21 східній вітер його понесе́ — і мине́ться, і бу́рею схопи́ть його з його місця... 22 Оце же Він кине на нього, — і не змило́сэрдиться, і від руки Його муси́ть той спішно втікати! 23 Своїми доло́нями сплесе́ над ним, і сві́сне над ним з свого місця.

28 Отож, має срібло́ своє джерело́, і є місце́ для золота, де його чи́стять, 2 залізо бере́ться із поро́ху, з ка́меня мідь виплавля́ється. 3 Людина́ кладе для темно́ти кінця́, і докра́ю досліджує все, і шукає ка́міння у тёмряві та в смертній ти́ні: 4 ламає в копа́льні далеко від мешканця; забу́ти ногою людині, ви́сять міся́я, відда́лені від чоловіка. 5 Земля — хліб із неї походи́ть, а під нею пори́то, немов він огнем, 6 місце са́пфіру — ка́міння її, й порох золота в ній. 7 Стежка туди — не знає її хижий птах, її око орли́не не бачило, 8 не ступала по ній молода звиріна́, не ходив нею лев. 9 Чоловік свою́ руку по кре́мінь витя́гує, гори від кореня переверта́є, 10 пробива́є у скелях канали,

і все дороге бачить око його! **11** Він загачує ріки від виливу, а заховані речі виводить на світло. **12** Та де мудрість знаходиться, і де місце розуму? **13** Людина не знає ціни їй, і вона у країні живих не знаходиться. **14** Безодня говорить: „Вона не в мені!“ і море звіщає: „Вона не зо мною!“ **15** Щирого золота дати за неї не можна, і не ва́житься срібло ціною за неї. **16** Не ва́жеться за неї офі́рського золота, ні дорогого оніксу й сапіру. **17** Золото й скло — не рівняються в ва́ртісті їй, і її не змінїти на псу́д із щирого золота. **18** Коралі й кришта́ль і не зга́дуються, а набу́ток премудро́сти — ліпший за перлі! **19** Не рівняється їй етіопський топа́з, і не ва́житься золото щире за неї. **20** А мудрість ізвідки приходить, і де місце розуму? **21** Бо вона від очей усьбо́го живо́го захована, і від птаства небесного скрита вона. **22** Аваддо́н той і смерть промовляють: Уши́ма свої́ми ми чули про неї лиш чутку! **23** Тільки Бог розуміє дорогу її, й тільки Він знає місце її! **24** Бо Він аж на кінці землі придивляється, ба́чить під небом усім. **25** Коли Він чинив вагу вітрові, а воду утво́рював мірою, **26** коли Він уста́ву складав для дощу та дороги для бли́скавки грому, **27** тоді Він побачив її та про неї повів, міцно поставив її та її дослідив! **28** І сказав Він людині тоді: „Таж страх Господній — це мудрість, а відступ від злого — це розум!“

29 І Йов далі вів мову свою та й сказав: **2** „О, коли б я був той, як за місяців давніх, як за днів тих, коли боронів мене Бог, **3** коли над головою моєю світився світильник Його, і при світлі його я ходив в темно́ті, **4** як був я за днів тих своєї погожо́ї о́сени, коли Божа милість була над наметом моїм, **5** коли Всемо́гутній зо мною ще був, а навколо мене — мої діти, **6** коли мої кро́ки купалися в маслі, а скеля олівні струмкі біля мене лилá! **7** Коли я виходив до брами при місті, і ставив на площі сидіння своє, **8** як тільки вбачали мене юнакі — то ховались, а ста́рші вставáли й стояли, **9** звёрхники стримували свою мову та клали долоню на уста свої, — **10** ховався тоді голос володарів, а їхній язик приліпáв їм був до піднебіння, **11** Бо яке ухо чуло про мене, то звало блаже́нним мене, і яке око бачило, то свідувало за мене, — **12** бо я рятував біда́ря, що про поміч кричав, і сироту́ та безпо́мічного. **13** Благослове́ння гинучого на мене приходило, а серце вдови́ці чинив я співа́ючим! **14** Зодягався я у праведність, і вона зодягала мене, немов пла́щ та завй́ було право моє. **15** Очима я був для сліпо́го, а кривому — ногами я був. **16** Біда́рям я був батьком, суперечку́ ж, якої не знав, я дослідував. **17** Й я торóщив злочинцеві щелепи, і виривав із зубів його схóплене. **18** І я говорив: Умру я в своєму гнізді, і свої дні я помно́жу, немов той пісок: **19** для води був відкритий мій корень, а роса зоставалась на вітці моїй. **20** Моя слава була при мені все нова́, і в руці моїй лук мій відно́влював силу. **21** Мене слухалися й дожида́ли, і мовчали на раду мою. **22** По слові моїм

уже не говорили, і падала мова моя на них кра́плями. **23** І чекали мене, як дощу, і уста свої відкривали, немов на весінній той дощик. **24** Коли я, бувало, сміявся до них, то не вірили, та світла обличчя мого не гасіли. **25** Вибирав я дорогу для них і сидів на чолі, і пробува́в, немов цар той у війську, коли тішить засму́чених він!

30 А тепер насміхаються з мене молодші від мене літа́ми, ті, що їхніх батьків я бри́дився б покласти із псами отари моєї. **2** Та й сила рук їхніх для чо́го бувáла мені? Повня сил їх мину́лась! **3** Самотні були в недоста́тку та голоді, ссали вони суху землю, зруйновану та опустілу! **4** рвали вони лободу́ на кущах, ялівце́ве ж коріння було їхнім хлібом. **5** Вони були ви́гнані з-поміж людей, кричали на них, немов на злоді́їв, **6** так що вони пробува́ли в я́ругах долин, по я́мах під земних та скелях, **7** ревіли вони між кущами, збирались під те́рням, — **8** сини нерозумного й діти неславного, вони були ви́гнані з кра́ю! **9** А тепер я став піснюю їм, і зробився для них поговоро́м. **10** Вони обри́дили мене, віддали́лись від мене, і від могого обличчя не стримали слини, **11** бо Він розв'язав мого пояса й мучить мене, то й вони ось вуздечку́ із себе відкинули перед обличчям моїм. **12** По праві́ці встають жовтодзю́бі, но́ги мені підставляють, і то́пчуть на мене дороги нещастя свого. **13** Поріли вони мою сте́жку, хочуть мати ко́ристь із могого життя, немає кому́ їх затримати, — **14** немов через вілі́м широкий приходять, валяються попід румови́щем. **15** Оберну́лось страхи́ття на мене, моя слава пронеслась, як вітер, і, як хмара, мину́лось щастя моє. **16** А тепер розливається в мене душа́ моя, хапають мене дні нещастя! **17** Вночі мої ко́сті від мене віддо́вбуються, а жи́ли мої не вспоко́юються. **18** З велико́ї Божо́ї сили зміни́лося тіло моє, і недуга́ мене оперізує, мов той хіто́н. **19** Він укинув мене до болота, і став я поді́бний до поро́ху й по́пелу. **20** Я клічу до Тебе, та Ти мені відпові́ди не даєш, я перед Тобою стою́, Ти ж на мене лише придивля́єшся. **21** Ти зміни́вся мені на жорстокого, мене Ти женеш силою Своєї руки. **22** На вітер підняв Ти мене, на нього мене посадив, і робиш, щоб я розто́пивсь на спусто́шення! **23** Знаю я: Ти до смерти прова́диш мене, і до дому зібрання, яко́го призна́чив для всього живо́го. **24** Хіба не простяга́є руки́ потопе́льник, чи він у неща́сті свої́м не кричить? **25** Чи ж не плакав я за біда́рем? Чи за вбогим душа́ моя не сумувала? **26** Бо чекав я добра́, але лихо прийшло, сподівався я світла, та темно́та прийшла. **27** Киплять мої ну́трощі й не замовка́ють, зустріли мене дні нещастя, **28** ходжу́ почорнілий без сонця, на зборі встаю та кричу́. **29** Я став братом шака́лам, а стру́сятам — това́ришем, **30** моя шкіра зчорніла та й лупи́ться з мене, від спеко́ти спали́лися ко́сті мої. **31** І стала жалобо́ю а́рфа моя, а сопілка моя — зойком плачли́вим.

31 Умову я склав був з очима своїми, то як буду дивитись на дівчину? 2 І звѣруху яка доля від Бога, чи спадщина від Всемогутнього із висот? 3 Хіба не загібиль для кривдника, і хіба не нещастя злочінцям? 4 Хіба ж Він не бачить дорѳги мої, і не лічить усі мої кроки? 5 Якщо я ходив у марнѳті, і на оману спішила нога моя, — 6 то нехай на ваї справедливости звѳжить мене, — і невинність мою Бог пізнає! 7 Якщо збѳчує крок мій з дороги, і за очима моїми пішло мое серце, і до рук моїх нечистість приліпла, — 8 то нехай сію я, а їсть інший, а рослинисть моя нехай вірвана буде з корінням! 9 Якщо моє серце зваблялось до жінки чужої, і причѳювався я при двѳрях мойого товѳриша, 10 то хай мѳле для іншого жінка моя, і над нею нехай нахилѳються інші! 11 Бо гидѳта оце, й це провина підсѳдна, 12 бо огонь це, який буде жерти аж до Авадѳону, і вірве з корінням увесь урожай мій! 13 Якщо я понѳхтував правом swojego раба чи своєї невільниці в їх суперѳчі з мною, 14 то що я зроблю, як підійметься Бог? А коли Він пригльѳнеться, щѳ Йому відповім? 15 Чи ж не Той, Хто мене учинив у нутрі, учинив і його, і Один утворів нас в утрѳбі? 16 Чи бажѳння убогих я стримував, а очі вдовицѳм засмѳчував? 17 Чи я сам поїдав свій шматѳк, і з нього не їв сиротѳ? 18 Таж від днів молодѳчих матері вистѳвѳ він у мене, як в батька, і від утрѳби матері моєї я проваїдив його! 19 Якщо бачив я гинѳчого без одежі, і вбраннѳ не було в сіромѳахи, — 20 чи ж не благословляли мене його стѳгна, і рѳном овечок моїх він не грівся? 21 Якщо на сироту я порушувѳв руку свою, коли бачив у брамі собі допомогу, — 22 хай рамѳно моє відпаде від swojego плеча, а рука моя від суглѳбу свого нехай буде відлѳмана! 23 Бо ѳстрах на мене — нещастя від Бога, а перед величѳчѳм Його я не можу встоѳяти. 24 Чи я золотѳ клѳв за надію собі, чи до щирого золотѳа я говорив: „Ти, безпеко моя“? 25 Чи тїшився я, що велике багатство моє, й що рука моя стїльки надбала? 26 Коли бачив я сонце, як сяє воно, а мїсяць велично пливѳ, 27 то коли б потаємно повѳбилось серце моє, і цїлѳнки рукою я їм посилав, — 28 це так само провина підсѳдна була б, бо відрікс б я Бога Всевишнього! 29 Чи я тїшивсь упѳдком swojego ненѳвисника, чи порушувѳвсь я, коли зло спотикало його? 30 Таки ні, — не давав я на грїх піднебїння свого, щѳб прокльѳттям жадати душі його. 31 Хіба люди намѳту мого не казали: „Хто покаже такого, хто з м'яса його не насїтився?“ 32 Чужїнець на вулицї не ночувѳв, — я двері свої відчинѳв подорѳжньому. 33 Чи ховав свої прогріхи я, як людина, щѳб у своѳму нутрі затаїти провину свою? 34 Бо тоді я боявся б великого нѳтовпу, і сором від рѳдів жахав би мене, я мовчав би, й з дверей не вихѳдив. 35 О, якби мене вислухав хто! Оце підпис моєї руки: Нехай Всемогѳтній мені відповість, а ось звїй, зо скаргѳю, що його написав мій прѳтївник. 36 Чи ж я не носив би його на своѳму плечі, не обвинувѳв б ним, як вінкѳми? 37 Число кроків

своїх я представлю йому; мов до князя, наблизьку до нього. 38 Якщо прѳти мене голѳсїть земля моя, й її борозни плачуть із нею, 39 якщо без грошѳй я їв плѳди її, а її власникѳ я стогнѳти примушувѳв, — 40 то зѳмїсть пшениці хай віросте тѳрен, а зѳмїсть ячмѳно — кукїль!“ Слова Йова скінчїлися.

32 І перестѳли ті трѳє мужів відповідати Йову, бо він був справедливий в очѳх своїх. 2 І запалився гнѳв Елїгу, сина Барѳх'їлового, бузянина, з роду Рамового, — на Йова запалився гнѳв його за те, що той уважав душу свою справедливїшою за Бога. 3 Також на трѳох прїятелїв його запалився його гнѳв за те, що не знайшли вони відповіді, а зробили тїльки Йова винним. 4 А Елїгу вичѳкував Йова та їх із словами, бо вони були стѳрші віком за нього. 5 І побачив Елїгу, що нема належної відповіді в устах тих трѳох людей, — і запалився його гнѳв! 6 І відповів бузянин Елїгу, син Барѳх'їлів, та й сказав: „Молодий я лїтѳми, ви ж стѳрші, томѳ то я стрїмувався та боявся знѳннѳ своє висловити вам 7 Я подѳмав: Хай вік промовлѳє, і хай розуму вчить многолїття! 8 Справдї, дух — він у людині, та Всемогѳтнього пѳдїх їх мудримі чинить. 9 Многолїтні не зѳвжди розумні, і не все розуміються в праві старі. 10 Томѳ я кажу: Послухай мене, — хай знѳннѳ своє висловлю ї я! 11 Тож слів ваших вичѳкував я, наставляв свої уші до вашої мудрости, поки справу ви дослїдитѳ. 12 І я пригльѳдався до вас, й ось немає мїж вами, хто б Йову довів, хто б відповідь дав на словѳ його! 13 Щѳб ви не сказали: „Ми мудрїсть знайшли: не людина, а Бог перемѳже його!“ 14 Не на мене словѳ він скерѳовувѳв, і я не відповім йому мовою вашою. 15 Полякались вони, вже не відповїдають, не мають вже слів, 16 Я чекав, що не будуть вони говорити, що спинїлись, не відповїдають уже. 17 Відповім також я свою чѳстку, і висловлю ї я свою дѳмку. 18 Бо я повний словѳми, — дух мойого нутрѳ докучѳє мені. 19 Ось утрѳба моя, мов вино невідкрїте, — вона трїскається, як нові бурдюкї! 20 Нехай я скажу — й буде легше мені, нехай ўста відкрїю свої — й відповім! 21 На особу не буду уваги звертати, не буду підлѳчуватись до людини, 22 бо не вмїю підлѳчуватись! Коли ж ні, — нехай зараз візьме мене мій Творѳць!

33 Але слухай но, Йѳве, промови мої, і візьмї до ушей всі словѳ мої. 2 Ось я уста свої відкрїваю, в моїх устах говорить язик мій. 3 Простѳтѳ мого серця — словѳ мої, і висловлять ясно знѳннѳ мойї уста. 4 Дух Божий мене учинив, й оживляє мене Всемогѳтнього пѳдїх. 5 Якщо можеш, то дай мені відповідь, вишїкуйсь передо мною, постѳвсь! 6 Тож Божий і я, як і ти, — з глини вітиснений теж і я! 7 Ото страх мій тебе не настрѳшить, і не буде тяжкѳю рука моя на тобі. 8 Отож, говорив до моїх ушей ти, і я чув голос слів: 9 „Чистий я, без грїха, я невинний, і немає провини в мені! 10 Оце Сам Він причини на мене знахѳдить, уважає мене Собі ворогом. 11 У

кайдани закув мої ноги, усі стежки мої Він стереже“. **12** Ось у цьому ти не справедливий! Відповідь я тобі, бо більший же Бог за людину! **13** Чого Ти із Ним сперечаєшся, що про всі Свої справи Він відповіді не дає? **14** Бо Бог промовляє і раз, і два рази, та людина не бачить тогò: **15** у сні, у видінні нічному, коли міцний сой на людей нападає, в дрімóтах на ложі, — **16** тоді відкриває Він ухо людей, і настрашує їх осторогою, **17** щоб відвести людину від чину її, і Він гордість від мужа ховає, **18** щоб від грóбу повстримати душу його, а живая його щоб не впала на ратище. **19** І карається хворістю він на постелі своїй, а в костях його свάρка міцна. **20** І жива його брідиться хлібом, а душа його — стравою влюбленою. **21** Гине тіло його, аж не видно його, і вистають його кості, що перше не видні були. **22** І до грóбу душа його зближується, а живая його — до померлих іде. **23** Якщо ж Ангол-заступник при нím, один з тисячі, щоб представити людині її правоту, **24** то Він буде йому милосердний та й скаже: „Звільни ти його, щоб до грóбу не йшов він, — Я викуп знайшов“. **25** Тоді відмолодиться тіло його, поверне до днів його юности. **26** Він благатиме Бога, й його Собі Він уподобає, і обличчя його буде бачити з окликом радости, і чоловікові верне його справедливість. **27** Він дивитиметься на людей й говориме: „Я грішив був і правду кривив, та мені не відплачено. **28** Він викупив душу мою, щоб до грóбу не йшла, і буде бачити світло живая моя“. **29** Бог робить це все двічі-тричі з людиною, **30** щоб душу її відвернути від грóбу, щоб він був освітлений світлом живих. **31** Уважай, Йове, слухай мене, мовчи, а я промовлятиму! **32** Коли маєш слова, то дай мені відповідь, говори, бо бажаю твого оправданья. **33** Якщо ні — ти послухай мене; помовчи, й я навчу тебе мудрости!“

34 І говорив Елгу та й сказав: **2** „Слухайте, мудрі, слова ці мої, ви ж, розважні, почувте мене! **3** Бо ухо слова випробує, а піднебіння їжу куштує. **4** Виберім право собі, між собою пізнаймо, що добре. **5** Бо Йов говорив: „Я був справедливий, та відкинув Бог право моє. **6** Чи буду неправду казати за право своє? Без вини небезпечна стріла моя“. **7** Чи є такий муж, як цей Йов, що п'є глузування, як воду, **8** і товаришує з злочинцями, і ходить з людьми беззаконними? **9** Бо він каже: „Нема людині користі, коли її Бог уподобає“. **10** Тож вислухайте, ви розумні, мене: Бог далекий від несправедливости, і Всемогутній від кривди! **11** Бо за чином людини Він їй надолужить, і згідно з своєю дорогою знайде людина заплату! **12** Тож поправді, не чинить Бог несправедливого, і Всемогутній не скривлює права. **13** Хто землю довірив Йому, і хто на Нього вселенну поклав? **14** Коли б Він до Себе забрав Своє серце, Свій дух, і Свій по́дих до Себе забрав, — **15** всяке тіло погинуло б вмиць, а людина повернулася б на по́рох! **16** Коли маєш ти розум, послухай же це, почувй голос оцих моїх слів: **17** Хіба

стрімувати може ненáвисник право? І хіба осудити ти зможеш Всеправедного? **18** Хіба можна сказати царéві: „Негідний“, а вельможним: „Безбожний“? **19** Таж Він не звертає уваги на звérхників, і не вирізноє мóжного перед убогим, бо всі вони — чин Його рук, **20** за хвилину вони помирають, опівночі. Доторкнётся Він мóжних — і гинуть вони, сильний усунений буде рукою не людською. **21** Бо очі Його на дорогах людини, і Він бачить всі кро́чки її, — **22** немає темнóти, немає і темряви, де б злочинці сховались. **23** Бо людини Він не признає, де б означений час, щоб ходила до Бога на суд. **24** Він сильних ламає без до́сліду, і ставить на місце їх інших. **25** Бож знає Він їхні діла, — оберне вночі — і почáвлені будуть! **26** Як несправедливих уразить Він їх, на видному місці, **27** за те, що вони відступили від Нього, і не розуміли доріг Його всіх, **28** щоб зойк сіромáхи спровадити до Нього, бо Він чує благáних пригнічених. **29** Коли Він заспоко́ить, то хто винувáтити буде? Коли Він закрие лице, хто побачить Його? А це робиться і над наро́дом, і над людиною разом, **30** щоб не панував чоловік нечестивий із тих, що правлять за пáстку народóві. **31** Бо Богові треба отак говорити: „Несу я заслужене, — злого робити не буду! **32** Чого я не бачу, навчи Ти мене; коли кривду зробив я, то більше не б́ду чинити!“ **33** Чи на думку твою надолужить Він це, бо відкинув ти те? Бо вибереш ти, а не я, а що знаєш, кажи! **34** Мені скажуть розумні та муж мудрий, який мене слухає: **35** „Йов говорить немудро, а слова́ його без розуміння. **36** О, коли б Йов дослédжений був аж навки за відповіді, як злі люди, **37** бо він додає до свого гріха́ ще провину, — між нами він плéще в долоні та мнóжить на Бога промови свої“.

35 І говорив Елгу та й сказав: **2** „Чи це полічив ти за право, як кажеш: „Моя праведність більша за Божу“? **3** Бо ти говорив: „Щò pomoже тобі? Яку ко́ристь із цього я матиму більшу, аніж від свого гріха́?“ **4** Я тобі відповім, а з тобою і ближнім твоїм. **5** Подивися на небо й побач, і на хмари споглянь, — вони вищі за тебе. **6** Як ти будеш грішити, щò зробиш Йому? А стануть числénні провини твої, щò ти чиниш Йому? **7** Коли праведним станеш, щò даси ти Йому? Або щò Він візьме з твоєї руки? **8** Для людини, як ти, беззаконня твоє, і для людського сина твоя справедливість! **9** Від бéзлічі гнóблення стогнуть вони, кричать від твердо́го плеча багатьох. **10** Та не скаже ніхто: Де ж той Бог, щò мене Він створив, щò вночі дає співи, **11** щò нас над худобу земну́ Він навчає, і над паство́ небозне вчиняє нас мудрими? **12** Вони там кричать, але через бундю́чність злочинців Він відповіді не дає. **13** Тільки марнóти не слухає Бог, і Всемогутній не бачить її. **14** Що ж тоді, коли кажеш: „Не бачив Його!“ Та є суд перед Ним, — і чекай ти його! **15** А тепер, коли гнів Його не покарав, і не дуже пізнав про глупóту, **16** то на́марно Йов уста свої відкриває та мнóжить слова́ без знання́“.

36 І далі Елігу казав: **2** „Почекай мені трóхи, й тобі покажý, бо щé є про Бога слова. **3** Значнý викладати я здалека, і Творцéві своєму віддам справедливість. **4** Бо справдi слова моi не неправдивi, — я з тобою безвáдний в знаннi. **5** Таж Бог сильний, і не відкидає нікого, Він міцний в силi серця. **6** Не лишає безбожного Він прижиттi, але право для бiдних дає. **7** Від праведного Він очей Своiх не відвертає, але їх садóвить з царями на тронi назавáгом, — і вони пiдвищаються. **8** А як тільки вони ланцюгами пов'язанi, і тримаються в пúтах бiди, **9** то Він їм предствяляє їх вчинок та їхнi провини, що багато їх стало. **10** Відкриває Він ухо їх для осторóги, та велить, щоб вернулися від беззакóннiя. **11** Якщо тільки послухаються, та стануть служити Йому, покiнчать вони свої днi у добрi, а рóки свої у приємнощах. **12** Коли ж не послухаються, то наскочать на рáтище, і покiнчать життiя без знаннi. **13** А злосердi кладуть гнiв на себе, не кричать, коли в'яже Він їх. **14** У мóлодостi помирає душа їх, а їхня живая — помiж блудникáми. **15** Він визволяє убогого з горя його, а в переслiдуваннi відкриває їм ухо. **16** Також і тебе Він би вибавив був із тiсноти на ширóкiсть, що в нiй нема úтиску, а те, що на стiл твiй поклялося б, повне тóвшу було б. **17** Та правом безбожного ти перепóвнений, право ж та суд пiдпирають людину. **18** Отож лютисть нехай не намóвить тебе до плескáння в долонi, а óкуп великий нехай не заверне з дороги тебе. **19** Чи в бiдi допоможе твiй зойк та всі змiцнення сили? **20** Не квапся до ночi тiєї, коли вирванi будуть народи із мiсця свогó. **21** Стережись, не звертайся до зла, яке зáмiсть бiди ти обрав. **22** Отож, Бог найвищий у силi Своiй, — хто навчає, як Він? **23** Хто дорогу Його Йому вказувати бóде? І хто скаже: „Ти кривду зробив?“ **24** Пам'ятай, щоб звеличувати Його вчинок, про якого виспiвають люди, **25** що його бачить всяка людина, чоловік приглядається здалека. **26** Отож, Бог великий та недовiдомий, і недослiдiме число Його лiт! **27** Бо стягає Він краплi води, і дощém вони падають з хмари Його, **28** що хмари спускають його, і спадають дощем на багато людей. **29** Також хто зрозумiє розтягнення хмари, грiм намету Його? **30** Отож, розтягає Він світло Своє над Собою і морську глибiнь закриває, **31** бо ними Він судить нарóди, багато поживи дає. **32** Він тримає в руках Своiх блискавку, і керує її проти цiлi. **33** Її гуркiт звiщає про неї, і прiхiд її відчуває й худóба.

37 Отож, і від цього тремтить моє серце і зрушилось з мiсця свогó. **2** Уважливо слухайте гук Його голосу, і грiм, що несеться із уст Його, — **3** його Він пускає попiд усiм небом, а світло Своє — аж на кiнцi землi. **4** За Ним грiм ричить левом, гримить гúком своєї величності, і його Він не стримує, почувється голос Його. **5** Бог предивно гримить Своiм голосом, вчиняє великi дiлá, яких не розумiємо ми. **6** До снiгу говорить Він: „Падай на землю!“ а дощéви та зливi: „Будьте сильнi!“ **7** Він руку печáтає кóжнiй людинi, щоб пiзнали всі люди про дiло Його. **8** І звiр входить

у схóвище, і живе в своїх лiгвищах. **9** Із кiмнати пiвденної буря приходить, а з вiтру пiвнiчного — хóлод. **10** Від Божого пóдиху лiд повстає, і водна широкiсть тужавiє. **11** Також Він обтяжує вiльгiстю тóчу, і світло своє розпорóшує хмара, **12** і вона по околицях ходить та блукає за Його прóводом, щоб чинити все те, що накаже Він їй на поверхнi вселéнної, — **13** він навóдить її чи на кару для краю Свого, чи на милість. **14** Бери, Йове, оце до ушей, устави! і розваж Божi чóда! **15** Чи ти знаєш, щó Бог накладе на них, і зайясне світло із хмари Своєї? **16** Чи ти знаєш, як нóситься хмара в повітрі, про чóда Того, Який має безвáдне знаннi, **17** ти, що шáти твої стають теплi, як стiшується земля з пóлуднi? **18** Чи ти розтягав із Ним хмару, мицнý, немов дзéркало лите? **19** Навчи нас, щó скажем Йому? Через темнiсть ми не впорядкуємо слова. **20** Чи Йому оповiсться, щó буду казати? Чи змиг хто сказати, щó Він знищений буде? **21** І тепер ми не бачимо свiтла, щóб свiтило у хмарах, та вiтер перéйде — і вицистить їх. **22** Із пiвнóчi приходить воно, немов золото те, та над Богом величність страшна. **23** Всемогутний, — Його не знайшли ми, Він могутний у силi, але Він не мучить нікого судом та великою правдою. **24** Тому нехай люди бояться Його, бо на всіх мудросердих не дивиться Він“.

38 Тодi вiдповiв Господь Йову із бурi й казав: **2** „Хтó то такий, щó затéмнює раду словами без розуму? **3** Пiдпережи но ти стéгна свої, як мужчiна, а Я буду питати тебе, — ти ж Менi поясни! **4** Дé ти був, коли землю оснóвував Я? Розкажи, якщо маєш знаннi! **5** Хто оснóви її положив, чи ти знаєш? Або хтó розтягнув по нiй шнура? **6** У що пiдстави її позапúщувани, або хтó поклав камiнь нарiжний її, **7** коли рáзом спiвали всі зóри порáннi та радiсний óкрик здiймали всі Божi сини? **8** І хто море ворóтами загородив, як воно виступáло, немов би з утробби вихóдило, **9** коли хмари поклав Я за одiж йому, а iмлý — за його пелюшкi, **10** і призначив йому Я границю Свою та поставив засува й ворóта, **11** і сказав: „Аж досi ти дiйдеш, не далi, і тут ось межá твоiх хвил гордовитих?“ **12** Чи за своїх днiв ти наказував рáнковi? Чи досвiтнiй зорi показав її мiсце, **13** щóб хопáлась за кiнцi землi та посiпались з неї безбожнi? **14** Земля змiнюється, мов та глина печáтки, і стають, немов óдiж, вони! **15** І нехай від безбожних їх світло вiдiйметься, а високе рамéно зламáється! **16** Чи ти схóдив коли аж до морських джерéл, і чи ти перехóджувався дном безоднi? **17** Чи для тебе вiдкритi були брами смертi, і чи бачив ти брами смертельної тiнi? **18** Чи широкiсть землi ти оглянув? Розкажи, якщо знаєш це все! **19** Дé та дорóга, щó світло на нiй пробуває? А тёмрява — де її мiсце, **20** щóб узяти її до границi її, і щóб знати стежкi її дому? **21** Знаєш ти, бо тодi народився ж ти був, і велике число твоiх днiв! **22** Чи дохóдив коли ти до схóванок снiгу, і схóванки граду ти бачив, **23** якi Я тримаю на час лихолiття,

на день б'юю й війни? **24** Якою дорогою ділиться вітер, розпорошується по землі вітерець? **25** Хто для зливи потоку провів, а для громовиці — дорогу, **26** щоб дощити на землю безлюдну, на пустиню, в якій чоловіка нема, **27** щоб пустиню та пушу насичувати, і щоб забезпечити вихід трави? **28** Чи є батько в доща, чи хто крaплі роси породив? **29** Із чиєї утроби лід вишов, а іній небесний — хто його породив? **30** Як камінь, тужавіють води, а поверхня безодні ховається. **31** Чи зв'яжеш ти зав'язки Волосожару, чи розв'яжеш віжки в Оріона? **32** Чи виведеш часу свого Зодіяка, чи В'оза з синами його попров'ядиш? **33** Чи ти знаєш уста́ви небес? Чи ти поклада́ш на землі їхню владу? **34** Чи підіймеш свій голос до хмар, — і багато води тебе вкриє? **35** Чи блискавки ти посилаєш, і підуть вони, й тобі скажуть „Ось ми“? **36** Хто мудрість вкладає людині в нутро́? Або — хто дає серце́ві розум? **37** Хто мудро́стю хмари зрахеу, і хто може затримати небесні посу́ди, **38** коли по́рох зливається в зливки, а кавалки злипаються? **39** Чи здобич левиці ти зловиш, і заспоко́їш життя левчуків, **40** як вони по лег'овищах туля́ться, на ча́тах сидять по куща́х? **41** Хто готує для кру́ка поживу його, як до Бога кричать його діти, як без їжі блукають вони?

39 Хіба́ ти пізнав час наро́дження скельних козиць? Хіба́ ти пильнував час мук по́роду лані? **2** Чи на місяці́ лічиш, що сп'овнитись мусять, і відаєш час їх наро́дження, **3** коли приклякають вони, випускають дітей своїх, і звільняються від болів по́роду? **4** Набираються сил їхні діти, на полі зростають, відходять і більше до них не вертаються. **5** Хто пустив осла дикого вільним, і хто розв'язав осла дикому пу́та, **6** якому призначив Я степ його домом, а місцем його пробува́ння — солону пустиню? **7** Він сміється із гaласу міста, не чує він крику пог'бнича. **8** Що знаходить по го́рах, то па́ша його, і шукає він усього зеленого. **9** Чи захоче служити тобі однора́н? Чи при я́слах твоїх ночуватиме він? **10** Чи ти однора́га прив'яжеш до його борозні поворо́ззям? Чи буде він боронувати за тобою долини? **11** Чи повіриш йому через те, що має він силу велику, — і свою пра́цю на нього попустиш? **12** Чи повіриш йому, що він ве́рне насіння твоє, і збере тобі тік? **13** Крило стру́сєве радісно б'ється, чи ж крило це й пір'їна лелє́ки? **14** Бо яйця свої він на землю кладє́ та в поросі їх вигриває, **15** і забува́, що нога може їх розчавити, а звір польовий може їх розтопта́ти. **16** Він жорстокий відно́сно дітей своїх, ніби вони не його, а що пра́ця його може бути надаре́мна, того не боїться, **17** бо Бог учинив, щоб забув він про мудрість, і не наділив його розумом. **18** А за часу́ надхо́ду стрільців ударяє він крильми повітря, — і сміється з коня та з його верхів'я! **19** Чи ти силу коне́ві даси, чи шийю його ти зодя́гнеш? **20** Чи ти зробиш, що буде скакати він, мов сарана́? Величєне іржа́ння його страшелє́зне! **21** Б'є ногою в долині та тїшиться силою, іде він наспроти зброї, **22** — сміється з страху́ й не жахається,

і не вертається з-перед меча, **23** хоч дзвонить над ним сагайда́к, вістря списо́ве та рати́ще! **24** Він із шалєністю та лю́тістю землю ковтає, і не вірить, що чути гук рогу. **25** При кожному розі кричить він: „І-га!“ і винюхеу зда́лека бій, грім гетьма́нів та крик. **26** Чи я́струб літає твоєю премудрістю, на південь простягає крила свої? **27** Чи з твоего́ на́казу орел підймається, і мо́стить кубло́ своє на висоті? **28** На скелі замє́шкує він та ночеу, на скельній верху́шці та твердіні, — **29** ізвідти ви́зрює їжу, да́леко вдивляються очі його, **30** а його пташеня́та п'ють кров. Де ж забиті, там він”.

40 І говорив Господь Йову й сказав: **2** „Чи буде ставати на прю з Всемогутнім огу́дник? Хто спєречається з Богом, хай на це відповість!“ **3** І Йов відповів Господє́ві й сказав: **4** „Оце я зникчє́мнів, — що ж маю Тобі відповісти? Я кладу́ свою руку на уста свої. **5** Я раз говорив був, і вже не скажу, а вдруге — і більш не додам!“ **6** І відповів Господь Йову із бурі й сказав: **7** „Підпережі́ но ти стє́гна свої, як мужчи́на: Я буду питати тебе, — ти ж поя́сною Мені! **8** Чи ти хочеш пору́шити право Моє, винувати́ти Мене, щоб оправданим бути? **9** Коли маєш раме́но, як Бог, і голосом ти зарими́ш, немов Він, **10** то окрась Ти себе пишното́ю й величні́стю, зодягні́ся у славу й красу́! **11** Розпоро́ш лю́тість гніву свого́, і поглянь на все горде — й прини́зь ти його́! **12** Поглянь на все горде — й його́ впокорі́, поспиха́й нечестивих на їхньому́ місці, **13** похова́й їх у поро́сі ра́зом, а їхні обличчя обвий в укритті́. **14** Тоді й Я тебе сла́вити́ буду, як прави́ця твоя допоможе тобі! **15** А ось беге́мот, що його Я створив, як тебе, — траву, як худоба́ велика, він їсть. **16** Ото сила його в його стє́гнах, його ж ми́цність — у м'я́зах його живото́а. **17** Випрост'овує він, немов ке́дра, свого́ хвоста́, жили стє́гон його поспліта́лись. **18** Його́ кості — немов мідяні́ оті ру́ри, костюма́хи його — як ті пруття́ залі́ні. **19** Голова о́це Божих до́риг; і тільки Творець його може збли́зити до нього меча. **20** Бо гори прино́сять поживу йому, і там грається́ вся звірина́ польова́. **21** Під лотосами́ він вилє́жується, в укритті́ очерету́ й болота. **22** Лотоси́ тінню своєю вкривають його, тополі́ поточні́ його обгорта́ють. **23** Ось підймається́ річка, та він не боїться її, він безпечний, хоча б сам Йорда́н йому в па́шу впливав! **24** Хто може схо́пити його в його б'а́х, гака́ми ніздрю́ подіра́вити? ”

41 Чи лєвія́тана потя́гнеш гачко́м, і йому́ языка́ стягнеш шну́ром? **2** Чи очеретину́ вклада́ш йому в ніздря́, чи терніно́ю що́ку йому подіра́виш? **3** Чи він бу́де багато блага́ти тебе, чи бу́де тобі говорити ла́гідне? **4** Чи складе́ він умову́ з тобою, і ти візьмє́ш його за раба собі́ вічного? **5** Чи ним ба́витись будєш, як пта́хом, і прив'яжє́ш його для дівча́ток своїх? **6** Чи ним спі́льники́ торгува́тимуть, чи поділя́ть його між купців -ханане́їв? **7** Чи шпилька́ми проко́лиш ти шкіру його́, а остро́гою ри́б'ячою — його́ голо́ву? **8** Поклади́ ж

свою руку на нього, й згадай про війну, — і більше того не чини! **9** Тож надія твоя неправдива, — на сам вигляд його упаде́ш. **10** Нема смільчакá, щоб його він збудив, — а хто ж перед обличчям Моїм зможе стати? **11** Хто вийде навпроти Менé — й буде цілий? Що під небом усім — це Моє! **12** Не буду мовчати про члéни його, про стан його сили й красу́ його складу. **13** Хто відкриє поверхню одежі його? Хто підійде коли до двійни́х його щéлепів? **14** Двері обличчя його хто відчинить? Навколо зубів його жах! **15** Його спіна — канали щитів, по́єднання їх — крем'яна́я печать. **16** Одне до одно́го доходить, а вітер між ними не прóйде. **17** Одне до одно́го притверджені, сполучені, і не відд́ляться. **18** Його чхáння засвічує світло, а очі його — як пов́ки зорі світово́ї! **19** Б́ухає по́лум'я з па́ці його, виринаютьс́я іскри огнéнні! **20** Із н́издер його валить дим, немов з то́го горшка, що кипить та б́жить. **21** Його по́дих розпáлює вугі́ль, і б́ухає по́лум'я з па́ці його. **22** Сила но́чує на ши́й його, а страх перед ним уті́кає. **23** М'ясо нутра́ його мі́цно тримається, — воно в ньому тверде́, не хитається. **24** Його серце, мов з каменя вилите, і тверде́, як те до́лішне жо́рно! **25** Як підводиться він, перелякуютьс́я силачі́, та й ховаютьс́я з жа́ху. **26** Той меч, що дося́гне його, не всто́ить, ані спис, ані ра́тище й па́нцер. **27** За солому залізо вважає, а мідь — за гнилу́ деревину́! **28** Син лука, стрі́ла, не приму́сит увті́кати його, ка́міння із пра́ці для нього зміня́ється в сіно. **29** Булаву́ вважає він за соломі́нку, і сміється із по́свисту ра́тища. **30** Під ним гостре чере́п'я, — лягає на го́стре, немов у болото. **31** Чинить він, що кипить глибочі́нь, мов горня́, і обертає море в о́кріп. **32** Стежка сві́тить за ним, а безо́дня здається йому́ сивіно́ю. **33** Немає подоби йому́ на землі, він безстра́шним створений, **34** він бачить усе, що висо́ке, він цар над усі́м пишним зві́р'ям!“

42 А Йов відпові́в Господе́ві й сказав: **2** „Я знаю, що можеш Ти все, і не спиня́ється за́дум у Тебе! **3** Хтó ж то такий, що ховає порáду немудру? Тому я говорив, але не розумі́в. Це чудні́ше від мене, й не знаю його: **4** „Слухай же ти, а Я буду казати, запитаю тебе, — ти ж Мені поясні́“. **5** Тільки по́слухом уха я чув був про Тебе, а тепер моє око ось бачить Тебе. **6** Тому́ я зрі́каюсь гово́реного, і каю́сь у по́росі й по́пелі!“ **7** І сталося по то́му, як Госпо́дь промовив ці слова́ до Йова, сказав Госпо́дь теманя́нину Елі́фазові: „Запаливс́я Мій гні́в на тебе та на двох твої́х прі́ятелів, бо ви не говорили слу́шного про Мене, як раб Мій Йов. **8** А тепер візьмі́ть собі сі́м бичків та сі́м барані́в, і йді́ть до Мого раба Йова, і принесі́те цілопа́лення за себе, а Мій раб Йов помоблі́ться за вас, бо тільки з ним Я буду рахувáтися, щоб не вчинити вам зло́ї речі, — бо ви не говорили слу́шного про Мене, як раб Мій Йов“. **9** І пішли теманя́нин Елі́фаз, і шух'я́нин Білда́д, та нааматя́нин Цофа́р, і зробили, як говорив ї́м Госпо́дь. І спогля́нув Госпо́дь на Йова. **10** І Госпо́дь приверну́в

Йова до першого ста́ну, коли він помоливс́я за свої́х прі́ятелів. І помно́жив Госпо́дь усе, що Йов мав, удвоє. **11** І поприхо́дили до нього всі́ брати його, і всі́ сестри його та всі́ попередні знайо́мі його, і ї́ли з ним хлі́б у його до́мі. І вони голово́ю хита́ли над ним, та поті́шали його за все зле, що Госпо́дь був спрова́див на нього. І дали вони йому́ ко́жен по одній кесі́ті, і ко́жен по одній золоті́й обру́чці. **12** А Госпо́дь поблагослови́в останок днів Йова більше від почáтку його, і було́ в нього чотирна́дцять тисяч дрі́бно́ї худоби, і шість тисяч верблю́дів, тисяча пар худоби велико́ї та тисяча осли́ць. **13** І було́ в нього се́меро синів та три дочкі́. **14** І назвав він ім'я́ перші́й: Е́міма, і ім'я́ другі́й: Ке́ція, а ім'я́ треті́й: Керен-Га́ппух. **15** І таких вродли́вих жіно́к, як Йовові до́чки, не знайшло́ся по всі́й землі. І дав ї́м їх батько спа́дщину помі́ж їхні́ми брата́ми. **16** А Йов жив по то́му сотню́ й сорок ро́ків, і побачив синів своїх та синів синів своїх, чотири поколі́нні. **17** І впоко́ївся Йов старим та насичени́м днями.

Псалми

1 Блажен муж, що за радою несправедливих не ходить, і не стоїть на дорозі грішних, і не сидить на сидінні злоріків, **2** та в Законі Господнім його насолода, і про Закон Його вдень та вночі він роздумує! **3** І він буде, як дерево, над в'одним потоком посажене, що р'одить свій плід своєдчасно, і що листя не в'яне його, — і все, що він чинить, — щаститься йому! **4** Не так ті безбожні, — вони як полова, що вітер її розвіває! **5** Ось тому то не встоять безбожні на суді, ані грішники у зборі праведних, — **6** дорогу бо праведних знає Господь, а дорога безбожних загине!

2 Чого то плем'ена бунтують, а нар'оди задумують марне? **2** З'емні царі повстають, і князі нараджуються разом на Господа та на Його Помазанця: **3** „Позриваймо ми їхні кайдани, і покидаймо із себе їхні п'ута! **4** Але Той, Хто на небесах пробуває — посміється, Владика їх висміє! **5** Він тоді в Своім гніві промовить до них, і настрашить їх Він у Своім пересерді: **6** „Я ж помазав Свого Царя на Сіон, святу гору Свою. **7** Я хочу звістити постанову: Промовив до Мене Господь: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив. **8** Жадай Ти від Мене, — і дам Я нар'оди Тобі, як спадщину Твою, володіння ж Твоє — аж по кінці землі! **9** Ти їх повбиваєш залізним жеолом, потовчеш їх, як п'осуд ганчарський“. **10** А тепер — помудрійте, царі, навчіться ви, судді землі: **11** Служіть Господеві зо страхом, і радійте з тремтінням! **12** Шануйте Сина, щоб Він не розгнівався, і щоб вам не загинути в дорозі, бо гнів Його незабаром запалиться. Блаженні усі, хто на Нього надіється!

3 Псалом Давидів, як він утік був перед Авесаломом, своїм сином. Господи, — як багато моїх ворогів, як багато стають проти мене! **2** Багато-хто кажуть про душу мою: „Йому в Бозі спасіння нема!“ С'ела. **3** Але, Господи, — щит Ти для мене та слава моя, і мою голову Ти підіймаєш! **4** Своім голосом кличу до Господа, — і Він озветься зо свят'ої Своєї гори. (С'ела) **5** Я лягаю і сплю, і пробуджуюся, бо Господь підпирає мене, — **6** і я не побоююся десяти тисяч люду, які проти мене навколо от'аборились! **7** Устань же, о Господи! Спаси мене, Боже мій, бо Ти різшиш усіх ворогів моїх в щ'оку, зуби грішникам крушиш! **8** Спасіння від Господа, і над нар'одом Твоїм — Твоє благослов'ення! (С'ела)

4 Для дириг'ента хору. На струнних знар'яддах. Псалом Давидів. Коли кличу, — озвися до мене, Боже правди моєї, Ти пр'обстір для мене робив у тисноті ... Помилуй мене, і почуй молитву мою! **2** Людські сини, — доки слава моя буде ганьбитись? Доки будете марне любити, шукати неправди? (С'ела) **3** І знайте, що святого для Себе Господь відділив, почує Господь, як я кликати буду до Нього! **4** Гнівайтеся, та не грішіть; на ложах своїх розмишляйте у ваших серц'ях, та й мовчіть! (С'ела) **5** Жертви правди прин'осьте, і надійтесь

на Господа. **6** Багато-хто кажуть: „Хто нам покаже добр'о?“ Підійми ж на нас, Господи, світло Свого лица! **7** Ти даєш більшу радість у серці моїм, ніж у них, як помножилося їхнє зб'їжжя та їхнє вино молоде. **8** У спок'ої я ляжу, і засну, бо Ти, Господи, єдиний даєш мені жити безп'ечно!

5 Для дириг'ента хору. До флейти. Псалом Давидів. Почуй, Господи, мову мою, стогнання моє зрозумій **2** Прислухайсь до голосу з'їрку мого, о мій Царю та Боже Ти мій, як до Тебе молитися буду! **3** Ти слухаєш, Господи, ранком мій голос, — ранком молитися буду до Тебе та буду чекати, **4** бо Бог Ти не той, що несправедливості хоче, — зло не буде в Тобі пробувати! **5** Перед очима Твоїми не втримаються гультаї, всіх злочинців ненавидиш Ти. **6** Погубиш Ти неправдомовців, кровож'ерну й підступну людину обрідить Господь. **7** А я в ласці великій Твоїй до дому Твого ввійду, до Храму святого Твого вклонюся в страху Твоєм. **8** Провадь мене, Господи, в правді Своїй задля моїх ворогів, і вірнівай передо мною дорогу Свою, — **9** бо в їхніх устах нема правди, нутро їхнє прин'осить нещастя, гр'іб відкритий — їхнє горло, свій язик вони роблять гладеньким! **10** Признай їх за винних, о Боже, через свої з'аміри хай упадуть, за їхні великі злочинства відкинь їх від Себе, бо вони проти Тебе бунтують! **11** А всі, хто надію на Тебе складають, хай тішаться, — будуть вічно співати вони, і Ти їх охорониш, і будуть радіти Тобою, хто любить Ім'я Твоє! **12** Бо Ти, Господи, благослов'ятимеш праведного, милістю вкриєш його, як щитом!

6 Для дириг'ента хору. На струнних знар'яддах. На октаву. Псалом Давидів. Не карай мене, Господи, в гніві Своєм, не завдавай мені кари в Своєм пересерді! **2** Помилуй мене, Господи, я ж бо слабій, уздорів мене, Господи, бо тремтять мої кості, **3** і душа моя сильно стривожена, а ти, Господи, доки? **4** Вернися, о Господи, в'їзволь душу мою, ради ласки Своєї спаси Ти мене! **5** Бож у смерті нема пам'ятання про Тебе, у шеблі ж хто буде хвалити Тебе? (Sheol h7585) **6** Змучився я від стогнання свого, зночі постелю свою обмиваю слізьми, сл'язами своїми окроплюю ложе своє! **7** Мое око зів'яло з печалі, постаріло через усіх ворогів моїх. **8** Відступіться від мене, усі беззаконники, бо почув Господь голос мого плачу! **9** Благання моє Господь в'їслухає, молитву мою Господь прийме, — **10** усі мої вороги посоромлені будуть, і будуть настрашені дуже: хай вернуться, — і будуть вони посоромлені з'араз!

7 Жалобна пісня Давидова, яку він співав Господеві в справі в'еніямінівця К'уша. Господи, Боже мій, — я до Тебе вдаюся: спаси Ти мене від усіх моїх напасників, і визволь мене, **2** щоб ворог моєї душі не розшарпав, як лев, що кості ламає, й ніхто не рятує! **3** Господи, Боже мій, коли я таке учинив, коли є беззаконня в долон'ях моїх, **4** коли я доброчинцеві злом відплатив, і без причини ограбував свого противника, — **5** в'орог

нехай переслідує душу мою, і нехай дожене́, і нехай до землі він потопче життя моє, — і хай мою славу оберне на порох! (Села) **6** Устань же, о Господи, в гніві Своім, понесіся на лютьсть моїх ворогів, і до мене скеруй постанову Свою, яку Ти заповів! **7** І громада народів оточить Тебе, і над нею верніся на висоту! **8** Господь судить людей, — суди ж мене, Господи, за моєю правотою й за моєю невинністю. **9** Нехай злба безбожних скінчиться, а Ти зміцни праведного, бо вивідеш Ти серця й нирки, о праведний Боже! **10** Щит мій у Бозі, Який чистих серцем спасає. **11** Бог Суддя справедливий, і щоденно на злого Бог гнівається, **12** коли хто не навірнеться, — буде гострити меча Свого Він, Свого лука натягне й наставить його, **13** і йому приготівив смертельні знаряддя, — Він зробить огнистими стріли Свої. **14** Ото, беззаконня зачне нечестивий, і завагітніє безправ'ям, — і породить неправду. **15** Він рова копав, і його викопав, і впав сам до ями, яку приготівив, — **16** обернеться зло його на його голову, і на маківку зійде його беззаконня! **17** Я ж Господа буду хвалити за його правдою, і буду виспівувати Ймення Всевишнього Господа!

8 Для диригента хору. На інструменті гатійським. Псалом Давидів. Господи, Владико наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймення, — Слава Твоя понад небесами! **2** З уст дітей й немовлят учинив Ти хвалу ради Своїх ворогів, щоб знищити противника й мсника. **3** Коли бачу Твої небеса — діло пальців Твоїх, місяця й зорі, що Ти встановив, — **4** то що є людина, що Ти пам'ятаєш про неї, і син людський, про якого Ти згадуєш? **5** А однак учинив Ти його мало меншим від Бога, і славою й веліччю Ти коронуєш його! **6** Учинив Ти його володарем творива рук Своїх, все під ноги йому вмістив: **7** худобу дрібну та биків, їх усіх, а також степових звірів диких, **8** птаство небесне та риби морські, і все, що морськими дорогами ходить! **9** Господи, Боже наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймення!

9 Для диригента хору. На спів: „На смерть сина“. Псалом Давидів. Хвалитиму Господа усім серцем своїм, розповім про всі чуда Твої! **2** Я буду радіти, і тішитись буду Тобою, і буду виспівувати Ймення Твоє, о Всевишній! **3** Як будуть назад відступати мої вороги, то спіткнуться і вигинуть перед обличчям Твоїм! **4** Бо суд мій і справу мою розсудив Ти, Ти на троні суддівім сидів, Судде праведний! **5** Докорів Ти народам, безбожного знищив, ім'я їхне Ти витер навічні вікі! **6** О вброже мій, руйнування твої закінчились на вічність, — ти й міста повалив був, і згинула з ними їхня пам'ять! **7** Та буде Господь пробувати навіки, Він для суду поставив престола Свого, **8** і вселенну Він буде судити по правді, справедливості буде судити народи. **9** І твердінею буде Господь для пригніченого, в час неволі — притулком. **10** І на Тебе надіятись будуть усі, що ім'я Твоє знають, бо не кинув Ти, Господи, тих,

хто шукає Тебе! **11** Співайте Господеві, що сидить на Сіоні, між народами розповідайте про чини його, **12** бо карає Він чинки криваві, про них пам'ятає, і не забуває Він зойку убогих! **13** Помилуй мене, Господи, поглянь на страждання моє від моїх ненавісників, Ти, що мене підіймаєш із брам смерти, **14** щоб я розповідав про всю славу Твою, у брамах Сіонської дони я буду радіти спасінням Твоїм! **15** Народи попадали в яму, яку самі викопали, до пастки, яку заховали, нога їхня схоплена. **16** Господь знаний, Він суд учинив, — спіткнуться нечестивий у вчинку своєї руки! Гра на струнах. (Села) **17** Попрямують безбожні в шеол, всі народи, що Бога забули, (Sheol h7585) **18** бож не навіки забудеться бідний, надія убогих не згине назавжди! **19** Устань же, о Господи, — хай людина не перемагає, нехай перед лицем Твоїм засуджені будуть народи! **20** Накинь, Господи, пострах на них, — нехай знають народи, що вони тільки люди! (Села)

10 Для чо́го стоїш Ти, о Господи, здалека, в час неволі ховаєшся? **2** Безбожний в своїм гордуванні женеться за вбогим, — хай схоплені будуть у підступах, які замишляли вони! **3** Бо жаданням своєї душі нечестивий пишається, а ласун проклинає, зневажає він Господа. **4** У гордошах каже безбожний, що „Він не слідкує“, бо „Бога нема“, — оце всі його помисли! **5** Сильні дороги його повсякчасно, від нього суди Твої високо, — тим то віддмухе він ворогів своїх. **6** Сказав він у серці своєму: „Я не захिताюся, бо ліха навіки не буде мені“. **7** Уста його повні прокляття й обмани та зради, під його язиком — злочинство й переступ. **8** Причаївшись, сидить на подвір'ях, мордує невинного, його очі слідкують за вбогим. **9** В укритті він чатує, як лев той у зарості, чатує схопити убогого, хапає убогого й тягне його в свою сітку. **10** Припадає, знижається він, — і попадають убогі в його міцні кігті ... **11** Безбожний говорить у серці своїм: „Бог забув, заховав Він обличчя Своє, не побачить ніколи“. **12** Устань же, о Господи Боже, руку Свою підйми, не забудь про убогих! **13** Чому нечестивий ображує Бога і говорить у серці своїм, що Ти не слідкуєш? **14** Але Ти все бачиш, бо спостерігаєш злочинство та ўтиск, щоб віддати Своєю рукою! На Тебе слабій опирається, Ти сироті помічник. **15** Зламай же рамено безбожному, і злого скарай за неправду його, — аж більше не знайдеш його! **16** Господь — Цар на вічні вікі, із землі його згинуть погани! **17** Бажання понижених чуєш Ти, Господи, серця їх зміцняєш, їх вислуховує ухо Твоє, **18** щоб дати суд сироті та пригніченому, щоб більш не страшив чоловік із землі!

11 Для диригента хору. Давидів. Я надіюся на Господа, — як же кажете ви до моєї душі: „Відлітай ти на гору свою, немов птах?“ **2** Бо ось нечестиві натягують лука, міцно ставлять стрілу свою на тятиву, щоб у темряві до простосердих стріляти. **3** Як основи зруйновано, — що́ тоді праведний зробить? **4** Господь

у святім Своїм храмі, Господь — престол Його на небесах, бачать очі Його, повіки Його випробовують людських синів! **5** Господь випробує праведного, а безбожного й того, хто любить насилья, — ненавидить душа Його! **6** Він спу́стить дощем на безбожних горюче вугілля, огонь, і сірку, і вітер гарячий, — це частка їхньої чаші. **7** Бо Господь справедливий, кохає Він правду, — праведний бачить обличчя Його!

12 Для диригента хору. На окта́ву. Псалом Давидів. Спаси мене, Господи, бо нема вже побожного, з-поміж людських синів позникáli вже вірні! **2** Марно́ту говорять один до одно́го, їхні уста облєсні, і серцем подвійним говорять. **3** Нехай підітне Господь уста облєсливі та язика чванькува́того **4** тим, хто говорить: „Своїм язиком будем сильні, наші уста при нас, — хто ж буде нам пан?“ **5** Через утиск убогих, ради сто́гону бідних тепер Я повстану, — говорить Господь, — поставлю в безпеці того, на ко́го розтя́гують сітку! **6** Господні слова — слова чисті, як срібло, очищене в глинянім го́рні, сім раз перето́плене! **7** Ти, Господи, їх пильнува́тимеш, і будеш навіки нас стерегти́ перед родом оцим! **8** Безбожні кружляють навкóло, бо нікче́мність між людських синів підійма́ється.

13 Для диригента хору. Псалом Давидів. Доки, Господи, будеш мене забувати назавжди, доки будеш ховати від мене обличчя Своє? **2** Як довго я буду складати в душі своїй бо́лі, у серці своїм — щодня сму́ток? Як довго мій ворог підно́ситись буде над мене? **3** Зглянься, озвися до мене, о Господи, Боже мій! Просвітли мої очі, щоб на смерть не заснув я! **4** Щоб мій неприя́тель не сказав: „Я його пере́мі!“ Щоб мої вороги не раділи, як я захита́юсь! **5** Я надію на милість Твою покладаю, моє серце радіє спасінням Твоїм! **6** Я буду співати́ Господе́ві, бо Він доброді́йство для мене вчинив.

14 Для диригента хору. Давидів. **2** Господь дивиться з неба на людських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. **3** Усе повідступало, разом стали бридкіми вони, нема доброді́йця, нема ні одно́го! **4** Чи ж не розуміють всі ті, хто чинить безпра́в'я, хто мій люд поїдає? Вони хліб Господній їдять, та не кличуть Його, **5** Тоді настра́шилися стра́хом вони, бо Бог в праведні́м роді. **6** Раду вбогого га́нбите ви, та Госпо́дь охорона йому. **7** Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Своему наро́ду поверне Господь, то радітиме Яків, втішатися буде Ізраїль!

15 Псалом Давидів. **2** Той, хто в невинності ходить, і праведність чинить, і правду говорить у серці своїм, **3** хто не обмовляє своїм язиком, і злого не чинить для друга свого, і свого ближнього не зневажає! **4** Обридливий погорджений в очах його, і він богобійних шанує, присягає, для себе хоча б і на зло, — і дотримує; **5** не дає свого срібла на ліхву, і не

бере на невинного підкупу. Хто чинить таке, — ніколи той не захита́ється!

16 Золота пісня Давідова. **2** Я сказав Господе́ві: „Ти Бог мій і — добро моє тільки в Тобі!“ **3** До святих, які на землі, що шляхетні вони, — до них все жа́дання моє! **4** Нехай мно́жаться сму́тки для тих, хто набув собі інших богів, — я не буду прино́сити їм лівної жертви із крові, і їхніх іме́н не носитиму в устах своїх! **5** Господь — то частина спа́дку мого та чаші моєї, Ти долю мою підпира́єш! **6** Ча́стки припали для мене в хороших місцях, і гарна для мене спа́дщина моя! **7** Благословляю я Господа, що радить мені, наві́ть но́чами навчають мене мої нірки. **8** Уявляю я Господа перед собою постійно, бо Він по прави́ці мой, — й я не буду захитаний! **9** Через те моє серце радіє та дух веселі́ться, — і тіло моє спочиває безпечно! **10** Бо Ти не опу́стиш моєї душі до ше́блу, не попу́стиш Своему святому побачити тлі́ння! (Sheol h7585) **11** Дорогу життя Ти покажеш мені: радість велика з Тобою, за́вжди блаженство в прави́ці Твоїй!

17 Молитва Давідова. **2** Від Твого лица нехай вирок мій вийде, а очі Твої нехай бачать мою правоту́! **3** Ти випробував моє серце, наві́стив уночі, перетопів Ти мене, — й не знайшов чогось злого. **4** роздму́вав я, щоб лихе з моїх уст не вихо́дило, **4** а в людських діла́х, за словом уст Твоїх, я стері́вся до́ріг гнобителя. **5** Зміцняй сто́пи мої на до́рогах Твоїх, щоб кро́ки мої не хита́лися! **6** Я клічу до Тебе, бо відпові́си мені, Боже, — нахили Своє ухо до мене, вислухай мову мою, **7** покажи дивну милість Свою, Спасителю тих, хто вда́ється до Тебе від заколо́тників проти прави́ці Твоїї. **8** Хорони Ти мене, як зіницю Свою, дочку ока, у тіні своїх крил захи́вай Ти мене **9** від безбожних, що гублять мене, — смертельні мої вороги оточили мене! **10** То́вщем замкнули вони своє серце, уста їхні говорять бундо́чно. **11** Вороги оточили тепер наші кро́ки, наставили очі свої, щоб мене повалити на землю. **12** Із них кожен поді́бний до лева, що ша́рпати прагне, й як левчук, що сидить в укритті. **13** Устань же, о Господи, — його́ попереду́, кинь його на коліна! Мечем Своім душу мою збережи від безбожного, **14** від людей рукою Своею, Господи, від людей цього світу, що частка їхня в цьому житті, що Ти скарбом Своїм наповня́єш їхне чере́во! Ситі їхні сини, останок же свій для дітей вони лиша́ть. **15** А я в правді побачу обличчя Твоє, і, збудившись, насичу́сь Твоею подбо́ю!

18 Для диригента хору. Раба Господнього Давида, коли він промовив до Господа слова́ цієї пісні того дня, як Господь урятував його з руки всіх його ворогів та від руки Саула, то він проказав: Полюблю́ Тебе, Господи, сило моя, **2** Господь моя скеля́ й тверді́ня моя, і Він мій Спаситель! Мій Бог — моя скеля́, сховаю́сь я в ній, Він щит мій, і ріг Він спасіння мого, Він башта моя! **3** Я клічу: Преславний Госпо́дь, і я візволений від своїх ворогів! **4** Тенета смертельні

мене оточили, і потіки велійяла лякають мене! **5** Тенета шеблу мене оточили, і пástки смертельні мене попере́дили. (Sheol h7585) **6** В тiснотi сво́й кличу до Господа, і до Бога свого я звиваю, — Він почує мій голос із храму Свого, і доходить мій зойк до лица Його в уші Йому! **7** Захиталась земля й затремтіла, і затряслись і хитались підв́алини гір, — бо Він запалився від гніву: **8** із нiздер Його бухнув дим, з Його ж уст — пожиру́щий огонь, і жар запалився від Нього! **9** Він небо простяг — і спустився, а хмара гу́ста під ногами Його. **10** Усівся Він на херувима й летів, і на вітрових кри́лах понісся. **11** Поклав те́мряву Він — як засло́ну Свою, доквілля Його — то те́мрява вод, а мешка́ння Його — гу́сті хмари! **12** Від блиску, що був перед Ним, град і жар огня́ний пройшли хмари Його. **13** І Госпо́дь загримів у небеса́х, і Всеви́шній Свій голос подав, град і жар огня́ний! **14** Він послав Сво́ї стріли, — та їх розпорóшив, і стрілив Він бли́скавками, — та їх побенте́жив. **15** Показалися рі́чища водні, і відкри́лись осно́ви вселéнної, — від сварі́ння Твого, о Господи, від по́диху вітру із нiздер Твої́х. **16** Він простя́г з висоти Свою руку, узяв Він мене, витяг мене з вод великих, — **17** він мене врятував від мого потужного ворога, і від моїх ненавісників, — бо сильні́ші від мене вони! **18** Напали на мене вони в день нещастя мо́го, — та Госпо́дь був моїм опертя́м, — **19** і на місце розло́ге Він вивів мене, Він мене врятував, — бо вподóбав мене! **20** Нехай Госпо́дь зроби́ть мені за мою́ справедли́вістю, хай заплати́ть мені згідно з чисті́стю рук мої́х, **21** бо бері́г я дороги Господні, і від Бога свого я не відступив, **22** бо всі Його прі́суди передо мною, і не відкидав я від себе Його постаново́в! **23** І був я із Ним непорочний, і стері́гся сво́єї провини, **24** і Госпо́дь заплатив був мені за мою́ справедли́вістю, згідно з чисті́стю рук мої́х перед очима Його. **25** Із справедли́вим пово́дишся Ти справедливо, із че́сним — по-че́сному, **26** із чистим — пово́дишся чисто, а з лукавим — за лукавством його, **27** бо наро́д із біди Ти спасаєш, а очі зухва́лі принижуєш, **28** бо Ти світи́ш мого світи́льника, Госпо́дь — Бог мій, освітлює Він мою те́мряву! **29** Бо з Тобою поб'ю́ я ворожого відділа, і з Богом сво́ім проберу́сь через море. **30** Бог — непорочна дорога Його, слово Господне очи́шене, щит Він для всіх, хто вдае́ється до Нього! **31** Бо хто Бог, окрім Господа? і хто ске́ля, крім нашого Бога? **32** Цей Бог мене силою опереза́в, і дорогу мою учинив непорочною, **33** Він зробив мої но́ги, мов у ла́ні, і стави́ть мене на висота́х мої́х, **34** мої руки навчає до бою, і на раме́на мої лука мідяного напина́є. **35** І дав Ти мені щит спасі́ння Свого, а прави́ця Твоя підпирає мене, і чини́ть великим мене Твоя помі́ч. **36** Ти чини́ш широ́ким мій кро́к підо мною, — і сто́пи мої не спіткну́ться. **37** Жену́ся я за ворогами сво́їми, — і їх дожену́, і не верну́ся, аж поки не віни́щу їх, — **38** я їх потро́щу, — й вони встати не зможу́ть, повпадаю́ть під ноги мої! **39** Ти ж для бою мене підперізуєш силою, ва́лиш під мене мої́х ворохо́бників. **40** Повернув Ти до

мене плечима моїх ворогів, — і пони́щу ненавісників я сво́їх! **41** Кричали вони, — та немає спасителя, звивали до Господа, — і не відповів їм. **42** І я їх зі́тру, як той по́рох на ві́трі, як боло́го на вулиця́х, їх пото́пчу! **43** Ти від бунту наро́ду мене бере́жеш, Ти роби́ш мене головою пле́менам, мені бу́дуть служи́ти наро́ди, яких я не знав! **44** На ві́стку про мене — слухя́нні мені, до мене чужинці підлещу́ються, **45** в'яну́ть чужинці і тремта́ть у тверди́нях сво́їх. **46** Живи́й Госпо́дь, — і благослове́нна бу́дь, ске́ле моя, і нехай Бог спасі́ння моего́ звели́читься, **47** Бог, що помсти́ за мене дає, і що наро́ди під мене підбив, **48** що рятує мене від моїх ворогів, — Ти звели́чив мене над повста́нців на мене, спасає́ш мене від насильника! **49** Тому́ то хвалю́ Тебе, Господи, серед наро́дів, і йме́нню Тво́єму співаю! **50** Ти Сво́єму цареві спасі́ння побі́льшуєш, і милість вчини́єш Сво́єму помазанцеві Давиду́ й насінню його́ аж наві́ки.

19 Для диригента хору. Псалом Давидів. Небо звіщає про Божу славу, а про чин Його рук розказує небозвід. **2** Опові́щує день днєві́ слово, а ніч но́чі показує думку, — **3** без мови й без слів, не чу́тний їхній голос, **4** та по ці́лій землі пішов відголос їхній, і до кра́ю вселéнної їхні́ слова! Для сонця наме́та поставив у них, — **5** а воно, немов той молодий, що вихо́дить із-під балдахі́ну свого, — воно ті́шитьсь, мов той герой, щоб пробі́гти доро́гу! **6** Вихід його́ з краю неба, а обі́г його́ — аж на кі́нці його, і від спеки його́ ніщо не захова́ється. **7** Господні́ Зако́н доскона́лий, — він змі́цнює душу. Сві́дчення Господа певне, — воно недосві́дченого умудряє. **8** Справедли́ві Господні́ накази, бо серце вони звеселя́ють. Запові́дь Господа чиста, — вона очі просвітлює. **9** Страх Господа чистий, — він наві́ки сто́ить. Прі́суди Господа — правда, вони справедли́ві всі разо́м, **10** доро́жчі вони понад золото і понад безлі́ч широ́гого золота, і солодші за мед і за сік щі́льниковий, — **11** і раб Твій у них бере́жкий, а в до́триманні їх — нагоро́да велика. **12** А по́милки хто зрозумі́є? Від тає́мних очи́сть Ти мене, **13** і від сваві́льців Свого раба захова́й, нехай не паную́ть вони надо мною, тоді́ непорочним я бу́ду, і від провини велико́ї бу́ду очи́щений. **14** Нехай бу́дуть із волі Тво́єї слова́ мої́х уст, а думкі́ мого серця — перед лицем Тво́ім, Господи, ске́ле моя́ й мій Спасителю́!

20 Для диригента хору. Псалом Давидів. В день недо́лі озве́ться до тебе Госпо́дь, Ім'я́ Бога Якового зроби́ть си́льним тебе! **2** Він по́шле тобі по́міч із святи́ни, і з Сіону тебе піді́прє! **3** Усі́ жертви тво́ї пам'ята́ти Він бу́де, і бу́де вважати твоє цілопáлення ситим. (Сє́ла) **4** Він дасть тобі, як твоє серце бажає, і ви́повнить ці́лий твій за́дум! **5** Ми бу́демо раді́ти спасі́нням Тво́ім, і піді́ймемо пра́пор в Ім'я́ Бога нашого, — нехай Госпо́дь вико́нає всі проха́ння твої! **6** Тепер я пізнав, що спасає́ Госпо́дь помазанця Свого́, дає йому́ відпові́дь з неба свя́того Свого́ мо́гутніми

чінами помічної правіці Своєї. 7 Одні колесніцями хв́аляться, а інші ќнґьми, а ми буд́ем хвалитись Ім'ям Господа, нашого Бога: 8 вони похилились і впали, а ми стоїмо́ та ростемо́ на силах! 9 Господи, спаси! Хай озв́ється нам Цар у день нашого клікання!

21 Для диригента хору. Псалом Давидів. Господи, силою Твоею веселіться цар, і спасінням Твоїм — як він сильно радіє! 2 Ти йому дав бажання серця його, і прохання уст його не відмовив. (С́ела) 3 Бо Ти його випередив благословеннями добра́, на голову йому поклав корону зо щирого золота. 4 Життя він у Тебе просив, — і дав Ти йому довголіття на вічні вікі! 5 Слава велика його при Твоїй допомозі, хвалу́ та величність кладеш Ти на нього, 6 бо Ти вчиниш його благословенням вічним, звеселиш його радістю, як буде він разом з Тобою! 7 Цар має надію на Господа, у ласці Всеви́шнього не захитається він. 8 Зна́йде рука Твоя всіх ворогів Твоїх, зна́йде правіця Твоя Твоїх ненависників. 9 На час гніву Свого Ти їх учиниш огненно́ю піччу, Господь гнівом Своім їх понизить, і огонь пожерé їх. 10 Ти ви́гибиш плід їхній із землі, а їхне насіння з-поміж синів людських. 11 Бо нещастя на Тебе вони протягли, замишляли злу думку, яко́ї здійснити не зможуть, 12 бо Ти їх обернеш плечі́ма до нас, на тятів́ах Своїх міцно стріли поставиш на них. 13 Піднесі́ся ж, о Господи, в силі Сво́й, а ми буд́ем співати й хвалити могутність Твою!

22 Для диригента хору. На спів: „Ланя зорі́ досвітної“. Псалом Давидів. Боже мій, Боже мій, — нащо мене Ти покинув? Далекі слова́ мого зойку від спасіння мого! 2 Мій Боже, взиваю я вдень, — та Ти не озв́ешся, і клічу вночі, — і спокію́ немає мені! 3 Та Ти — Святий, пробува́еш на х́валах Ізраїлевих! 4 На Тебе надіялись наші батькі́, надіялися — і Ти визволив їх. 5 До Тебе звивали́ вони — і спасені́ були, на Тебе надіялися — і не посоромились. 6 А я — черв'як, а не чоловік, посміхóвище людське й погорда в народі. 7 Всі, хто бачить мене, — насміхаються з мене, розкривають роті́, головою хитають! 8 „Поклада́вся на Господа він, — хай же рятуе його́, нехай Той його́ визволить, — він бо Його уподóбав!“ 9 Бо з утробі Ти вивів мене, Ти безпечним мене учинив був на пє́рсах матері моє́ї! 10 На Тебе з утробі я зданий, від утробі матері моє́ї — Ти мій Бог! 11 Не віддаля́йся від мене, бо горе близьке́, бо нема мені помічника́! 12 Багато биків оточили́ мене, баша́нські буга́ї обступили мене, 13 на мене розкрили вони свої́ па́ці, як лев, що шмату́є й ричить! 14 Я розлитий, немов та вода, і всі кості мо́ї поділились, стало серце моє́, немов віск, розтопілось в моє́му нутрі. 15 Висохла сила моя, як лупи́ння, і прилип мій язик до мого підне́біння, і в поро́х смерте́льний поклав Ти мене. 16 Бо пси оточили мене, обліг мене на́товп злочинців, проколóли вони мо́ї руки та но́ги мо́ї. 17 Я висох, рахую́ всі кості свої́, а вони придивля́ються й бачать нещастя в мені! 18 Вони

діля́ть для се́бе одежу мою́, а про ша́ту мою жеребќа вони кидають. 19 А Ти, Господи, не віддаля́йся, — Допомо́го моя, поспіши ж мені на оборо́ну! 20 Від меча збережи мою́ душу, одина́чку мою́ з руки пса! 21 Спаси мене від па́ці лє́в'ячої, а вбогу мою́ — від рогів буйво́лів. 22 Я звіщатиму́ Ймення Твоє́ своїм б́раттям, буду хвалити Тебе́ серед збо́ру! 23 Хто бо́їться Господа, прославля́йте Його́, увесь Яковів роде́ — шануйте́ Його́, страхайтесь Його́, все насіння́ Ізраїлеве, 24 бо Він не погóрдував і не знева́жив страждання́ убогого, і від нього́ обличчя Свого́ не сховав, а почув, як він кликав до Ньóго! 25 Від Тебе повста́не хвала́ моя в зборі́ великі́м, — принесу́ свої́ жертви в присутності́ тих, хто бо́їться Його́, — 26 будуть їсти́ покі́рні — і ситими ста́нуть, хвалитимуть Господа́ ті, хто шука́є Його́, буде жить серце́ ваше́ навіки! 27 Усі́ кінці́ землі́ спам'ята́ють, і до Господа верну́ться, і вклóняться́ перед обличчям Його́ всі́ племена́ народів, 28 бо царство́ Господнє́, — і Він Пан над наро́дами! 29 Будуть їсти́ й покло́няться всі́ багачі́ на землі́, перед обличчям Його́ на колі́на попада́ють всі, хто до поро́ху сходи́ть і не може себе́ оживіти! 30 Бóде потóмство́ служити́ Йому́, — й залі́чене́ буде́ навіки у Господа. 31 При́йдуть і будуть звіщати́ Його́ правду́ наро́дові, який́ буде́ наро́джений, що́ Він це́ вчинив!

23 Псалом Давидів. 2 на пасові́ських зелені́х оселить мене́, на тиху́ю воду мене́ запрова́дить! 3 Він душу мою́ відживля́є, прова́дить мене́ ради́ Ймення Свого́ по стежќах справедливості. 4 Коли́ я піду́ хоча́ б навіть доли́ною смертно́ї те́мряви, то не буду́ боятись злого́, бо Ти при мені́, — Твоє́ жє́зло й Твій по́сох — вони мене́ втішат! 5 Ти передо мно́ю трапéзу зготóвив при мої́х ворогах, мою́ гóлову Ти намастíв був оли́вою, моя́ чаша — то на́дмір пиття́! 6 Тільки́ добро́ й милосердя́ мене́ супровóдити́ будуть по всі́ дні мого́ життя́, а я пробува́тиму в до́мі Господньому́ довгі́ часи́!

24 Псалом Давидів. 2 бо заклав Він її́ на моря́х, і на річка́х її́ встанові́в. 3 Хто зйде́ на гóру Господню́, і хто́ буде́ стояти́ на місці́ святому́ Його́? — 4 У когó чисті́ руки́ та щире́ серце́, і хто́ не нахили́в на марно́ту своє́ї душі́, і хто́ не присяга́в на обмáну, 5 нехай но́сити́ він благословє́ння від Господа, а праведність — від Бога́ спасіння́ свого́! 6 Таке́ поколі́ння усі́х, хто шука́є Його́, хто пра́гне обличчя́ Твого́, Боже́ Яковів! (С́ела) 7 Піднесі́те верхі́ свої́, брами, і будьте́ відчине́ні, входи́ відві́чні, — і ввійде́ Цар слави! 8 Хто́ ж то́ Цар слави? — Господь си́льний й мого́тний, Господь, що́ потужний в бо́ю! 9 Піднесі́те верхі́ свої́, брами, і піднесі́те, входи́ відві́чні, — і ввійде́ Цар слави! 10 Хто́ ж то́ Він, той Цар слави? Господь Савао́т — Він Цар слави! (С́ела)

25 Давидів. 2 Боже́ мій, я на Тебе́ надіюсь, — нехай же́ я не засорóмлюсь, нехай не радіють мо́ї вороги́ ради́ мене! 3 Не будуть́ також посорóмлені́ всі́, хто

на Тебе надіється, та нехай посоромляться ті, хто на Тебе встає надарёмно! **4** Дорóги Твої дай пізнати мені, Гóсподи, стежкáми Своїми мене попровáдь, **5** провадь мене в правді Своїй і навчи Ти мене, бо Ти Бог спасіння мого, кожен день я на Тебе надіюсь! **6** Пам'ятай милосердя Своє, о мій Господи, і ласки Свої, бо відвічні вони! **7** Гріхи молодéчого віку мого та провини мої не прига́дуй, — пам'ятай мене, Господи, в ласці Своїй через добрість Свою! **8** Господь добрий та праведний, тому грішних навчає в дорозі, — **9** Він прова́дить покірних у правді, і лагідних навчає дороги Своєї! **10** Всі Господні стежкí — милосердя та правда для тих, хто Його заповіта й свідoctва додёржує. **11** Ради Ймення Свого, о Господи, прости мені прóгріх, великий бо він! **12** Хто тóй чоловік, що боїться він Господа? — Він наставить його на дорóгу, котру має вибрати: **13** душа його житиме в щасті, і насіння його вспа́дкує землю! **14** Приязнь Господня до тих, хто боїться Його, і Свй заповіт Він звістíть їм. **15** Мої очі постійно до Господа, бо Він з пáстки витягує нóги мої. **16** Обернiся до мене й помилуй мене, — я ж бо самітний та бідний! **17** Муки серця мого поширились, — визволь мене з моїх ўтисків! **18** Подивися на горе моє та на мýку мою, — і прости всі гріхí мої! **19** Подивись на моїх ворогів, — як їх стало багато, вони лютою ненавистю ненавидять мене! **20** Пильнуй же моєї душі та мене хороні, — щоб не бути мені засорóмленим, бо надіюсь на Тебе! **21** Невинність та правда нехай оточáють мене, бо надіюсь на Тебе! **22** Визволи, Боже, Ізраїля від усіх його ўтисків!

26 Давидів. **2** Перевір мене, Господи, і випробуй мене, перетопі мої нiрки та серце моє, **3** бо перед очима моїми Твоє милосердя, і в правді Твоїй я ходив. **4** Не сидів я з людьми неправдивими, і не бóду ходити з лукавими, **5** я громаду злочинців знена́видів, і з грішниками я сидіти не бóду. **6** Умю в невинності руки свої, й обйду́ Твого, Господи, жéртівника, **7** щоб хвалу́ Тобі гóлосно віголосити, та звістíти про всі чóда Твої. **8** Господи, — полюбив я оселю́ дому Твого, і місце перебування слави Твоєї. **9** Не губи Ти моєї душі з нечестивими, та мого життя з кровожéрами, **10** що в руках їх злодiйство, що їхня праві́ця напóвнена підкупом. **11** А я бóду ходити в своїй непорóчності, — визволь мене та помилуй мене! **12** Нога моя стала на рівному місці, — на збóрах я благословля́тиму Господа!

27 Давидів. **2** Коли будуть зближáтись до мене злочинці, щоб жерти їм тіло моє, мої напасники та мої вороги, — вони спотикну́ться й попада́ють! **3** коли проти мене розлóжиться тáбір, то серце моє не злякається, коли проти мене повста́не війна, — я надiятись бóду на те, — на пóмч Його! **4** О́дного прошу́ я від Господа, бóду жадати тогó, — щоб я міг пробува́ти в Господньому домі по всі дні свого життя, щоб я міг оглядати Господню приємність і в храмі

Його пробува́ти! **5** бо Він заховає мене дня нещастя в Своїй скіні́, сховає мене потаёмно в Своему наметі, на скелю мене проведé! **6** А тепер піднесéться моя голова понад ворогами моїми навкóло мене, і я в Його скіні́ бóду принóсити жертви при відзвукáх сурм, і я бóду співати та грати Господéві! **7** Почуй, Господи, голос мій, коли клічу, і помилуй мене, і озві́ся до мене! **8** За Тебе промовило серце моє: „Шукайте Мого лица!“тому, Господи, бóду шукати обличчя Твого: **9** не ховай же від мене обличчя Свого, у гніві Свого раба не відкинь! Ти був мені пóмч, — не кидай мене, і не лишай мене, Боже спасіння мого, **10** бо мій батько та мати моя мене кинули, — та Господь приймé мене! **11** Дорогу Свою покажи мені, Господи, і провадь мене стéжкою рівною, ради моїх ворогів! **12** Не видай мене на свавóлю моїх ворогів, бо повстали на мене ті свідки облóдні та неправдомóвці, **13** немов би не вірував я, що в країні життя я побачу Господне добрó! **14** Надiйся на Господа, будь сiльний, і хай буде міцне твоє серце, і надiйся на Господа!

28 Давидів. **2** Почуй голос благáння мого, як я клічу до Тебе, коли руки свої я підношу до храму святаго Твого! **3** Не хапай мене з грішними й тими, хто чинить безпáвство, хто плетé своїм ближнім про мир, — але зло в їхнім серці! **4** Віддай їм за їхнім учинком, і за злом їхніх учинків, згiдно з ділом їхніх рук Ти їм дай, верни їм заслúжене ними, **5** бо вони не вдвiляються в чинність Господню й дiлá Його рук, — нехай їх поруйнує, й нехай не бóдує Він їх! **6** Благословенний Господь, — бо Він почув голос благáння мого! **7** Господь моя сила та щит мій, на нього надiялось серце моє, — й Він мені допомiг, і втiшилося моє серце, і співом своїм я прославлю Його! **8** Господь сила наро́ду Свого, і захист спасіння Свого помáзанця! **9** Спаси Свй наро́д, і поблагослови спадщину Свою, і паси їх, і піднось їх навiки!

29 Псалом Давидів. **2** Дайте Господу славу Імення Його, у препiшній святині впадiть перед Господом! **3** Голос Господній над вóдами, Бог слави гримить, Господь над великими вóдами! **4** Голос Господній із силою, голос Господній з велiчністю. **5** Голос Господній ламає кедрiни, голос Господній торщiть кедрiни ливáнські. **6** Він примусить скакати Ливán як теля́, та Сiрiон, мов молоду антилóпу. **7** Голос Господній викрешує пóлум'я огняне, **8** голос Господній пустиню тремтiти примусує, Господь чинить пустелю Кадéша тремтячою. **9** Голос Господній примусує лáні тремтiти, й лiсі обнажає, а в храмі Його все належне Йому виголóшує: „Слава!“ **10** Господь пробува́в в час потóпу, і бóде Господь пробува́ти повiк віку Царем! **11** Господь подасть силу наро́ду Своёму, Господь поблагословить миром наро́д Свй!

30 Псалом Давидів. Пісня освячення дому. Бóду Тебе величати, о Господи, бо Ти з глибини мене

вітяг, і не потішив моїх ворогів ради мене! 2 Господи, Боже мій, я кликав до Тебе, — і мене вздоровів Ти. 3 Господи, вивів Ти душу мою із шеблу, — Ти мене оживів, щоб в могилу не сходити мені! (Sheol h7585) 4 Співайте Господеві, святіі Його, й славте пам'ять святині Його! 5 Бо хвилю триває Він у гніві Своім, все життя — в Своїй ласці: буває увечорі плач, а радість на ранок! 6 А я говорив був у мірі своєму: „Я не захитаюся навіки!“ 7 Господи, в ласці Своїй Ти поставив мене на горі моїх сил. Як лице Своє Ти захова́в, то збентежився я. 8 До Тебе я кличу, о Господи, і благаю я Господа: 9 „Яка користь із крoви моєї, коли я до грoбу зйду? Чи хвалити Тебе буде по́рох? Чи він віявить правду Твою? 10 Почуй, Господи, і помилуй мене, Господи, будь мені помічником!“ 11 Ти перемінив мені плач мій на радість, жалобу мою розв'язав, і підперезав мене радістю, 12 щоб славу співала людина Тобі й не замoккла! Господи, Боже мій, — повік славити буду Тебе!

31 Для диригента хору. Псалом Давидів. На Тебе надіюся я, Господи, хай не буду повік засоромлений, визволь мене в Своїй правді! 2 Нахили Своє ухо до мене, скоро мене порятуй, стань для мене могутньою скелею, домою твердінь, щоб спас Ти мене! 3 Бо ти скеля моя та твердіня моя, і ради Ймення Свого Ти будеш провадити мене й керувати мені! 4 Ти витягнеш з пастки мене, що на мене таємно поставили, — бо Ти сила моя! 5 У руку Твою доручаю я духа свого, — і Ти мене визволиш, Господи, Боже правди! 6 Я зненавидив всіх, хто шанує бовванів марніх, я ж надіюся на Господа. 7 Я буду радіти та тішитися в Твоїй милості, що побачив Ти горе моє, що приглянувся Ти до скорботи моєї душі, 8 і мене не віддав в руку ворога, на місці розлбгім поставив Ти ноги мої! 9 Помилуй мене, Господи, бо тісно мені, — від горя вже віснажилось моє око, душа моя й нутро моє, 10 бо скінчилось життя моє в смутку, а роки мої — у квилінні, моя сила спіткнулася через мій гріх, і віснажились мої кості! 11 Я в усіх ворогів своїх став посміховищем, надто сусідам своїм, і страхіттям — знайомим моїм, хто бачить надворі мене — утікають від мене! 12 Я забутий у серці, немов той небжчик, став я немов та розбита посудина. 13 Бо чую багато шептання, страхання навколо, як змовляються разом на мене, — вони замишляють забрати мою душу, 14 а я покладаю надію на Тебе, о Господи, я кажу: „Ти мій Бог!“ 15 В Твою руку кладу свою долю, — Ти ж визволь мене від руки ворогів моїх і моїх переслідників! 16 Хай засяє обличчя Твоє на Твого раба, та спаси мене в ласці Своїй, 17 Господи, щоб не бути мені посоромленим, що кличу до Тебе! Нехай посоромлені будуть безбожні, хай замовкнуть та йдуть до шеблу, (Sheol h7585) 18 нехай заніміють облудні уста, що гидоту говорять на праведного із пихою й погородою! 19 Яка величезна Твоя доброта, яку

заховав Ти для тих, хто боїться Тебе, яку приготівив для тих, хто на Тебе надіється перед людськими синами! 20 Ти їх у заслoні обличчя Свого заховаєш від людських тенет, Ти їх від лихих язиків у наметі сховаєш! 21 Благословенний Господь, що вчинив мені милість чудoвну Свою в оборoнному місті! 22 А я говорив у своїм побентеженні: „Я відрізаний з-перед очей Твоїх!“ Та дійсно Ти вислухав голос благання мого, коли я до Тебе звивав. 23 Любіть Господа, усі святіі Його, — стережіть Господь вірних, а гордому злишком відплачує. 24 Будьте сильні, і хай буде міцне ваше серце, усі, хто надію покладає на Господа!

32 Давидів. Пісня навчальна. 2 блаженна людина, що Господь їй гріха не залічить, що нема в її душі лукавства! 3 Коли я мовчав, спорохнївали кості мої в цілоденному зoйку моему, 4 бо рука Твоя вдень та вночі надо мною тяжить, і волога моя обернулася на літно посуху! (Сєла) 5 Я відкрив Тобі гріх свій, і не сховав був провини своєї. Я сказав був: „Признаюся в проступках своїх перед Господом!“ і провину мого гріха Ти прости. (Сєла) 6 Тому кожен побожний відповідного часу молитися буде до Тебе, і навіть велика навала води не досягне до нього! 7 Ти покroва моя, Ти від утиску будеш мене стерегти, Ти обгoрнеш мене радістю спасіння! (Сєла) 8 „Я зроблю тебе мудрим, і буду навчати тебе у дорoзі, якою ти будеш ходити, Я дам тобі раду, Моє око вважає на тебе! 9 Не будьте, як кинь, як той мул нерозумні, що їх треба приборкати оздобою їхньою — вудилом і вуздечкою, як до тебе вони не зближаються“. 10 Багато хворіб — на безбожного, хто ж надію свою покладає на Господа — того милість отoчує! 11 Веселіться у Господі, і тіштеся, праведні, і співайте із радістю, всі щиросєрді!

33 Співайте із радістю, праведні в Господі, — бо щірим лицoє хвалá! 2 Хваліть Господа гóслами, співайте Йому з десятиструнною а́рфою, 3 заспівайте Йому нову пісню, гарно заграйте Йому з гуком сурем, 4 бо щире Господнее слово, і кожен чин Його вірний! 5 Правду та суд Він кохає, і Господньої милости повна земля! 6 Словом Господнім учинене небо, а подихом уст Його все його військо. 7 Воду морську збирає Він, мов би до міху, безoдні складає в комoрах. 8 Буде боятися Господа ціла земля, всі мешканці всєсвіту будуть лякатись Його, 9 бо сказав Він — і сталося, наказав — і з'явилось. 10 Господь ráду поганів поніщить, понівечить мислі наро́дів, 11 а за́дум Господній навіки стоятиме, думки Його серця — на вічні вікі! 12 Блаженний той люд, що Богом у нього Господь, блаженний наро́д, що Він вибрав його на спáдок Собі! 13 Господь споглядає з небєс, і бачить усіх синів людських, 14 приглядається з місця оселі Своєї до всіх, хто замешкує землю: 15 Хто створив серце кожного з них, наглядає всі їхні діла! 16 Немає царя, що його многість війська спасає, не врятується вєлетень великістю сили, 17 для спасіння той кинь

ненадійний, і великістю сили своєї він не збереже, — 18 ось око Господнє на тих, хто боїться Його, хто надію на милість Його покладає, 19 щоб рятувати життя їхнє від смерті, і щоб за час голоду їх оживляти! 20 Душа наша надію складає на Господа, — Він наша поміч і щит наш, 21 бо Ним радується наше серце, бо на Ймення святее Його ми надію кладемо! 22 Нехай Твоя милість, о Господи, буде на нас, коли покладаємо надію на Тебе!

34 Давидів, коли він удавав був причинного перед Авимелехом, що вигнав його, і той пішов. Я благословлятиму Господа кожного часу, хвала Йому завсіди в устах моїх! 2 Душа моя буде хвалитися Господом, — хай це почують слухняні, і нехай звеселяться! 3 Зо мною звеличуйте Господа, і підносьте Ім'я Його різом! 4 Шукав я був Господа, — і Він озвався до мене, і від усіх небезпек мене визволив. 5 Приглядайтесь до Нього — й засяєте, і не посоромляться ваші обличчя! 6 Цей убогий взивав, — і Господь його віслухав, і від усіх його бід його визволив. 7 Ангол Господній табором стає кругом тих, хто боїться його, — і визволяє їх. 8 Скуштуйте й побачте, який добрий Господь, блаженна людина, що надію на Нього кладє! 9 Бійтеся Господа, всі святії Його, бо ті, що бояться Його, недостатку не мають! 10 Левчуки бідні й голодні, а ті, хто пошукує Господа, недостатку не чують в усьому добрі. 11 Ходіть, діти, послухайте мене, — страху Господнього я вас навчу! 12 Хто та людина, що хоче життя, що любить дні довгі, щоб бачити добро? 13 Свого язика бережи від лихого, а уста свої — від говорений підступу. 14 Відступися від злого і добре чини, миру шукай і женися за ним! 15 Очі Господні на праведних, уші ж Його — на їхній зойк, 16 Господнє лице — на злочинців, щоб вінищити їхню пам'ять з землі. 17 Коли праведні клічуть, то їх чує Господь, і з усіх утисків їхніх визволяє їх. 18 Господь зламаносердним близький, і впокібреных духом спасає. 19 Багато лихого для праведного, та його визволяє Господь з них усіх: 20 Він пильнує всі кості його, — із них жодна не зламається! 21 Зло безбожному смерть заподіє, і винними будуть усі, хто ненавидить праведного. 22 Господь визволить душу рабів Своїх, і винні не будуть усі, хто вдається до Нього!

35 Давидів. 2 Візьми малюго й великого щитá, — і встань мені на допомогу! 3 Дістань списа, і дорогу замкни моїм напасникам, скажи до моєї душі: „Я — спасіння твоє!“ 4 Нехай засоромляться й будуть поганьблені ті, хто чатує на душу мою; хай відступлять назад і нехай посоромляться ті, хто лихо мені замишляє. 5 Бодай вони стали, немов та полóва на вітрі, і Ангол Господній нехай їх жене; 6 нехай буде дорóга їхня тёмна й сковзька, і Ангол Господній нехай їх жене, — 7 бо вони безпричинно тенёта свої розставляють на мене, яму копають безвинно на душу мою! 8 Нехай на́гла загибіть, якої не знає, на нього

спаде, і сітка його, яку він наставив, хай зловить його у на́гле нещастя, — бодай він до нього упав! 9 А душа моя в Господі буде радіти, звеселиться Його допомогою! 10 Скажуть усі мої кості: „Господи, хто подібний до Тебе?“ Ти рятуєш убогого від сильнішого над нього, покірного та бідаря — від його дерія. 11 Свідки встануть неправдиві, чого я не знав — питають мене, 12 віддають мені злом за добро, осирóчують душу мою! 13 А я, як вони хворували були, зодягався в верёту, душу своєю мучив по́стом, молитва ж моя поверталася на лоно моє. 14 Як пріяте́ль, б́уцім то брат він для мене, — так я ходив, ніби був я в жалобі по матері, був я засм́учений, схілений. 15 А вони, як упав я, радіють та сход́яться, напасники проти мене збираються, я ж не знаю про те; кричать, і не вмовкають, 16 з дармоїдами та пересмішниками скрегóчуть на мене своїми зубами. 17 Господи, — чи довго Ти будеш дивитися до це? Відверни мою душу від їхніх зубів, від отих левчуків одина́чку мою! 18 Я буду Тебе прославляти на збóрах великих, буду Тебе вихваляти в числénнім наро́ді! 19 Нехай з мене не т́шається ті, хто ворогує на мене безвінно, нехай ті не моргають очима, хто мене без причини ненавидить, 20 бо говорять вони не про мир, але на спокійних у краї облудні слова вимишляють, 21 свої уста на мене вони розкривають, говорять: „Ага, ага! Наші очі це бачили!“ 22 Ти бачив це, Господи, — не помовчи ж, Господи, — не віддаляйся від мене! 23 Устань, і збудися на суд мій, Боже мій і Господи мій, на суперечку мою, 24 розсуди Ти мене по Своїй справедливості, Господи, Боже мій, і нехай через мене не т́шається, 25 нехай не говорять у серці своїм: „Ага, — його маємо ми“, хай не кажуть вони: „Ми його проковтну́ли“. 26 Нехай посоромляться та застидаються різом, хто з мого нещастя радіє, бодай вбралися у сором та в ганьбу, хто рота свого розкриває на мене! 27 Хай співають та звеселяються ті, хто бажає мені правоті, і нехай кажуть з́авжди: „Хай буде великий Господь, що миру бажає Своему рабові!“ 28 А язик мій звіщатиме правду Твою, славу Твою кожен день!

36 Для диригента хору. Раба Господнього Давида. Грішне слово безбожного в серці моїм: „Нема страху Божого перед очима його“, 2 бо в очах своїх він до себе підлещується, щоб б́уцім то гріх свій знайти, щоб зненавидіти. 3 Слова його уст — то марнóта й обманá, перестав він бути мудрим, щоб чинити добро. 4 Беззакóнство задумує він на постелі своїй, стає на дорозі недобро́й, не цурається злого. 5 Господи, — аж до небес милосердя Твоє, аж до хмар Твоя вірність, 6 Твоя справедливість — немов гори Божі, Твої суди — безд́ня велика, людину й худóбу спасаєш Ти, Господи! 7 Яка дорóга Твоя милість, о Боже, і ховаються людські сини в тині Твоїх крил: 8 вони з ситости дому Твого на́поюються, і Ти їх напува́єш з пото́ка Своїх солодо́щів, 9 бо в Тебе джерело життя, в Тво́ім світлі побачимо

світло! **10** Продовж Свою милість на тих, хто знає Тебе, а правду Свою — на людей щиросердих! **11** Нога пишних нехай не наступить на мене, і безбожна рука нехай не викидає мене! **12** Попадали там беззаконники, повалено їх — і встати не зможуть.

37 Давидів. **2** бо вони, як трава, будуть скоро покóшені, і мов та зелена билина — пов'януть! **3** Надійся на Господа й добре чини, землю замéшкой та правди дотримуй! **4** Хай Господь буде розкіш твоя, — і Він спóвнить тобі твого серця бажання! **5** На Господа здай дорóгу свою, і на Нього надію клади, і Він зробить, **6** і Він випровадить, немов світло, твою справедливість, а правду твою — немов південь. **7** Жди Господа мóвчки й на Нього надійся, не розпалюйся гнівом на того, хто щасливою чинить дорогу свою, на людину, що виконує задуми злі. **8** Повстрíмайся від гніву й покинь пересéрдя, не розпáлюйся лютістю, щоб чинити лиш зло, **9** бо вiтяти будуть злочинці, а ті, хто вповає на Господа — землю впадкúють! **10** А ще трóхи — й не буде безбожного, і будеш дивитись на місце його — і не буде його, **11** а покiрні впадкúють землю, — і зарозкошúють мiром великим! **12** Лихе замишляє безбожний на праведного, і скрегóче на нього своїми зубами, **13** та Господь посмиється із нього, — бачить бо Він, що наближується його день! **14** Безбожні меча добувають та лука свого натягають, щоб звалити нуждénного й бiдного, щоб порізати людей простої дороги, — **15** та ввійде їхній меч до їхнього власного серця, і полáмані будуть їхні лóки! **16** Краще мале справедливого, ніж велике багатство безбожних, і то багатьох, **17** бо зламáні будуть раméна безбожних, а справедливих Господь підпирає! **18** Знає Господь дні невинних, а їхня спадщина пробуде навiки, **19** за лихолiття не будуть вони посорóблені, і за днів голоду ситими бúдуть. **20** Бо загинуть безбожні, і Господні вороги, як овечий той лiй, занiкнуть, у димi заникнуть вони! **21** Позичає безбожний — і не вiдає, а праведний милість висвiдчує та роздає, **22** бо благословенні від Нього впадкúють землю, а прокляті від Нього — понiжені будуть! **23** Від Господа кроки людини побожної ставляться мiцно, і Він любить дорогу її; **24** коли ж упаде, то не буде покiнена, бо руку її підпирає Господь. **25** Я був молодий і постáрiвся, та не бачив я праведного, щоб опущений був, ні нащадків його, щоб хлiба просили. **26** Кожен день виявляє він милість та позичає, і над потóбством його благословення. **27** Ухилився від злого та добре чини, та й навiки живи! **28** Бо любить Господь справедливість, і Він богобiйних Своiх не покине, — вони будуть навiки берéжені, а насiння безбожних загине! **29** Упадкúють праведні землю, і повiк будуть жити на нiй. **30** Уста праведного кажуть мудрiсть, язик же його промовляє про право, **31** Закон Бога його — в його серці, кроки його не спiткнуться. **32** А безбожний чатúє на праведного, і пильнує забити його, **33** та Господь не зоставить його

в руках того, і несправедливим не вчiнить його, коли буде судити його. **34** Надійся на Господа, та держися дороги Його, — і пiднесе Він тебе, щоб успадкувати землю, ти бачитимеш, як понiжені будуть безбожні. **35** Я бачив безбожного, що збуджував пóстрах, що розкоренився, немов саморосле зелене те дерево, **36** та він промиnúв, — й ось немає його, і шукав я його, — й не знайшов! **37** Бережи неповiнного та дивися на праведного, бо людинi спóкою належить майбúтність, **38** переступники ж рáзом понижені будуть, — майбúтність безбожних загине! **39** А спасiння праведних — від Господа, Він їхня твердiня за час лихолiття, **40** і Господь їм pomoже та їх порятує, визволить їх від безбожних і їх збереже, — бо вдавались до Нього вони!

38 Псалом Давидів. На пám'ятку. Господи, не карай мене в гнiві Своiм, і не завдавай менi кари в Своiм пересéрді, **2** бо прошили мене Твої стрiли, і рука Твоя тяжко спустилась на мене, **3** Від гніву Твого нема цiлого мiсця на тiлі моiм, немає спóкою в костiях моiх через мiй грiх, **4** бо провини мої переросли мою голову, як великий тягáр, вони тяжчі над сили мої, **5** смердять та гниють мої рани з глупóти моєї. **6** Скóрчений я, і над мiру похилений, цiлий день я тиняюсь сумний, **7** бо нутрó моє повне запáлення, і в тiлі моiм нема цiлого мiсця. **8** Обезси́лений я й перемучений тяжко, ридáю від сто́гону серця свого. **9** Господи, всі бажання мої — перед Тобою, зiдхання ж моє не сховалося від Тебе. **10** Сильно трiпóчеться серце моє, опустила мене моя сила, навiть ясність очей моiх — і вона не зо мною. **11** Друзi мої й мої прiятелi поставали здаля від моєї бiди, а ближні мої поставали опóдаль. **12** Тенéта розставили ті, хто чатує на душу мою, а ті, хто бажає нещастя менi, говорять прокляття, і ввесь день вимишляють зрадливe! **13** А я, мов глухий, вже не чую, і мов той нiмий, який уст своїх не вiдкриває. **14** І я став, мов людина, що нiчого не чує і в úстах своїх оправданнiя не має, **15** бо на Тебе надiюся я, Господи, Ти вiдповiси, Господи, Боже мiй! **16** Бо сказав я: „Нехай не потiшатся з мене, нехай не несуться вони понад мене, коли послизнéться нога моя!“ **17** Бо я до упадку готовий, і передо мною постiйно недуга моя, **18** бо провину свою визнаю, журюся грiхом своїм я! **19** А мої вороги проживають, мiцнiють, і без причини помножилися мої недруги. **20** Тi ж, хто вiдплачує злом за добро, обчóрнують мене, бо женусь за добром. **21** Не покинь мене, Господи, Боже мiй, не вiддаляйся від мене, **22** поспiши менi на допомогу, Господи, — Ти спасiння моє!

39 Для диригента хору. Єдугúна. Псалом Давидів. Я сказав: „Пильнувати я буду дорóги свої, щоб своїм язиком не грiшити, накладу я вуздéчку на уста свої, поки передо мною безбожний. **2** Занiмiв я в мовчáнні, замовк про добро, а мiй бiль був подра́жнений. **3** Розпалилося серце моє у моєму нутрi, палає огонь від

мого роздумування. Я став говорити своїм язиком: **4** „Повідомі мене, Господи, про кінець мій та про днів моїх міру, яка то вона, — нехай знаю, коли я помру!“ **5** Ось відміряв долонею Ти мої дні, а мій вік — як ніщо проти Тебе, і тільки марнота сама — кожна людина жива! (Села) **6** У темноті лиш ходить людина, клопочеться тільки про марне: громадить вона, — та не знає, хто звозити буде оте! **7** А тепер на що маю надіятись, Господи? Надія моя — на Тебе вона! **8** Від усіх моїх проріхів визволи мене, не чини мене посміхом для нерозумного! **9** Занімів я та уст своїх не відкриваю, бо Ти те вчинив, — **10** забори Ти від мене Свій доторк, від порази Твоїї руки я кінчаюсь. **11** Ти караєш людину докорами за беззаконня, Ти знищив, як міль, прива́бність її, — кожна людина — на правду марнота! (Села) **12** Вислухай, Господи, молитву мою, і почуй благання моє, не будь мовчазний до моєї сльози, бо прихосько я в Тебе, мандрівник, як батькі мої всі! **13** Відверни гнів від мене — і я підкріплюсь, перше ніж відійду, — і не буде мене!

40 Для диригента хору. Псалом Давидів. Непохитно надіюсь на Господа, і Він прихилився до мене, і благання моє Він почув. **2** Витя мене Він із згубної ями, із багна́ болотістого, і поставив на скелі ноги мої, і зміцнив мої стіпи, **3** і дав пісню нову в мої уста, для нашого Бога хвалу, — нехай бачать багатогто й пострах хай мають, і хай вони мають надію на Господа! **4** Блаженна людина, що Бога вчинила своєю твердінею, і не звертáлась до пішних та тих, що вони до неправди схиляються! **5** Багато вчинив Ти, о Господи, Боже мій, Твої чуда й думки Твої — тільки про нас, нема Тобі рівного! Я хотів би все це показати й про це розказати, та воно численніше, щоб можна його розповісти. **6** Жертви й приношення Ти не схотів, Ти розкрив мені уши, цілопáлення й жертви покутної Ти не жадав. **7** Тоді я сказав: „Ось я прийшов із звѐм книжки, про мене написано!“ **8** Твою волю чинити, мій Боже, я хочу, і Закѐн Твій — у мене в серці. **9** Я проповідував правду в великому зборі, — ото, своїх уст не ув'язнюю я, Господи, знаєш Ти, — **10** справедливість Твою не ховав я в серєдині серця свого, про вірність Твою та спасіння Твоє я звіщав, не таїв я про милість Твою та про правду Твою на великім зібранні. **11** Тому, Господи, не ув'язні милосердя Свого від мене, а милість та правда Твоя нехай зàвжди мене стережуть, **12** бо нещастя без ліку мене оточили, беззаконня мої досягли вже мене, так що й бачити не мѐжу, — вони численнішими стали за волѐсся на моїй голові, і серце моє опустило мене. **13** Зволь спасти мене, Господи, Господи, поспіши ж бо на поміч мені, — **14** нехай посорѐмлени будуть, і хай згáньблені будуть усі, хто шукає моєї душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посорѐмлени будуть, хто бажає для мене лихого! **15** Бодай скам'яніли від сѐрому ті, хто говорить до мене: „Ага! Ага!“ **16** Нехай тішається

та веселяться Тобою всі ті, хто шукає Тебе та хто любить спасіння Твоє, нехай зàвжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **17** А я вбогий та бідний, — за мене подбає Господь: моя поміч і мій оборѐнець — то Ти, Боже мій, — не спізнáйся!

41 Для диригента хору. Псалом Давидів. Блаженний, хто дбає про вбогого, — в день нещастя Господь порятує його! **2** Господь берегтíме його та його оживлѐтиме, буде блаженний такий на землі, і Він не видасть його на потáлу його ворогам! **3** На ложі недуги подасть йому сили Господь, — усе ложе йому перемінить в недугі його. **4** Я промовив був: „Господи, май же Ти милість до мене, ви́лікуй душу мою, бо я перед Тобою згрішив! **5** Вороги мої кажуть на мене лихѐ: „Коли вмре та загине імєння його?“ **6** А коли хто прихѐдить відвідати, — мовить марнѐ: його серце збирає для себе лихѐ, і як ви́йде надвѐр, то говорить про те. **7** Всі мої вороги між собою шепѐчуться рáзом на мене, на мѐне лихѐ замишлѐють: **8** „Негідна рíч тисне його, а щѐ він поклався — то більше не встане!“ **9** Навѐть приятѐль мій, на якого надѐявся я, що мій хлѐб споживав, — підняв проти мене п'яту! **10** Але, Господи, помилуй мене, і мене підійми, — і я їм відплачу, — **11** із тѐго довідаюся, що Ти любиш мене, коли надо мною сурмити не буде мій ворог. **12** А я — через невинність мою Ти підси́лиш мене, і перед обличчям Своїм ти постáвиш навіки менѐ! **13** Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й до віку! Амíнь і амíнь!

42 Для диригента хору. Псалѐм навчáльний, синів Корѐєвих. Як лине той блєнь до водних потоків, так лине до Тебе, о Боже, душа моя, **2** душа моя спрáгнена Бога, Бога Живого! Коли я прийду й появлѐсь перед Божим лицем? **3** Сльѐза моя стала для мене поживою вдєнь та вночі, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **4** Як про це пригадаю, то душу свою виливаю, як я в многолѐдді ходив, і водив їх до Божого дому, із голосом спѐву й подяки святкѐвого нáтовпу. **5** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чѐго ти в мені непокѐїша? Май надію на Бога, бо я йому бѐду ще дякувати за спасіння його! **6** Мій Боже, душа моя тѐжить в мені, бо я пам'ятáю про Тебе з країни Йордáну й Гермѐону, із гори із Миц'áр. **7** Прикибає безѐдня безѐдно на гуркіт Твоїх водоспа́дів, усі вали Твої й хвилі Твої перейшли надо мною. **8** Удєнь виявляє Господь Свою милість, вночі ж його пісня зо мною, молитва до Бога мого життя! **9** Повім я до Бога: „Ти Скеле моя, чѐму Ти про мене забув? Чого я блукаю сумний через ўтиск ворожий? **10** Ніби кості ламають мені, коли вороги мої лають мене, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **11** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чѐго ти в мені непокѐїша? Май надію на Бога, бо я йому бѐду ще дякувати за спасіння його, мого Бога!

43 Розсуді мене, Боже, й справуйся за справу мою із людьми небогобійними, визволь мене від людїни обмани та кривди! **2** Бож Бог Ти моєї твердині, чого ж Ти покинув мене? Чого я блукаю сумний через ўтиск ворожий? **3** Пошли Своє світло та правду Свою, — вони мене будуть прова́дити, вони запрова́дять мене до Твоєї святої гори та до місць пробува́ння Твого. **4** І нехай я дістануся до Божого жёртвннка, до Бога розради п потіхи моєї, — і буду на а́рфі хвалити Тебе, Боже, Боже Ти мій! **5** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непоко́бішся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

44 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом навчальний. Боже, своїми ушима ми чули, наші батьки нам оповідали: велике Ти діло вчинив за їхніх днів, за днів стародавніх: **2** Ти вигнав поганів Своєю рукою, а їх осадив, понищив народи, а їх Ти поширив! **3** Не мечем бо своїм вони землю посіли, і їхнє рамено їм не допомгло, — а правиця Твоя та рамено Твоє, та Світло обличчя Твого, бо Ти їх уподобав! **4** Ти Сам — Цар мій, о Боже, звели ж про спасіння для Якова: **5** Тобою поб'ємо своїх ворогів, Ім'ям Твоїм будемо топтати повсталих на нас, **6** бо я буду надіятися не на лука свого, і мій меч не допоможе мені, **7** але Ти нас спасеш від противників наших, і наших ненавсників засоробиш! **8** Ми хвалімося Богом щодня, і повіки Ім'я Твоє славімо, (Села) **9** та однак Ти покинув і нас засоробив, і вже не виходиш із нашими військами: **10** Ти вчинив, що від ворога ми обернулись назад, а наші ненавсники грабували собі наш маєток. **11** Ти віддав нас на поїд, немов тих овечок, і нас розпоробив посеред народів, **12** Ти за безцін продав Свій народ, і ціни йому не побільшив! **13** Ти нас нашим сусідам віддав на зневагу, на наругу та по́сміх для наших окблиць, **14** Ти нас учинив за прислів'я поганам, і головою хитають народи на нас. **15** Передо мною щоденно безчестя моє, і сором викриває обличчя моє, — **16** через голос того, хто лає мене й проклинає, через ворога й мєсника. **17** Прийшло було все це на нас, та ми не забули про Тебе, й заповіту Твого не порушили, **18** не вступилось назад наше серце, і не відхилився наш крок від Твоєї дорogi! **19** Хоч у місце шакалів Ти випхнув був нас, і прикрив був нас смёртною тінню, — **20** чи й тоді ми забули Ім'я Бога нашого, і руки своі простягнули до Бога чужого? **21** Таж про те Бог довідається, бо Він знає таємності серця, — **22** що нас побивають за Тебе щоденно, пораховано нас, як овечок жёртовних. **23** Прокинься ж, — для чо́го Ти, Господи, спиш? Пробудися, — не кидай назавжди! **24** Для чо́го обличчя Своє Ти ховаєш, забуваєш про нашу долю та нашу тісноту? **25** Бо душа наша знизилася аж до поро́ху, а живіт наш приліг до землі. **26** Устань же, о Пóмоче наша, і вікупи нас через милість Свою!

45 Для диригента хору. На „Лілеї“. Синів Кореевих. Псалом навчальний. Пісня любови. Моє серце

бринить добрим словом, проказую я: Для Царя мої творі, мій язик — мов перо скоропісця! **2** Ти краший від людських синів, в Твоїх устах розлита краса́ та добро́, тому благословів Бог навіки Тебе. **3** Прив'яжи до стегна́ Свого, Сильний, Свого меча, красу́ Свою́ та величність Свою́, **4** і в величності Своїй сідай, та й вєрхи помчися за справи правди, і ла́гідности та справедливости, — і навчить Тебе страшних чинів правиця Твоя! **5** Твої стріли на́гострені, — а від них під Тобою народи попадають, — у серце Царських ворогів. **6** Престол Твій, о Боже, на вічні віки, берло правди — берло Царства Твого. **7** Ти полюбив справедливість, а беззаконня зненавидів, тому намастів Тебе Бог, Твій Бог, оливою радости понад друзів Твоїх. **8** Міро, албе й касія — всі ша́ти Твої, а з палат із слонóвої кости — струни Тебе звеселили. **9** Серед скáрбів Твоїх — царські дóчки, по правиці Твоїй стала цариця в офірському щирому золоті. **10** Слухай, дóчко, й побач, і нахили своє ухо, — і забудь свій народ і дiм батька свого! **11** А Цар буде жадати твоєї краси́, бо Він — твій Господь, а ти до землі Йому кланяйся. **12** А Тирська дочка́ прийде з дáром, будуть благи́ти тебе найбагатші з народу. **13** Вся оздóба царської дочкi — усере́дині, шата ж її погаптóвана золотом. **14** У ша́ти гаптóвані вбрану прова́дять її до Царя, за нею дівчата, подру́ги її, до Тебе прова́джені. **15** Провадять їх з радо́щами та потіхою, — у палату царську вони вйдуть. **16** Замість батьків Твоїх будуть сині Твої, — їх по цілій землі Ти поставиш воло́дарями. **17** Я буду Ім'я Твоє зга́дувати по всіх поколіннях, тому́ то народи по вічні віки Тебе славити будуть!

46 Для диригента хору. Синів Кореевих. На спів „Аламот“. Пісня. Бог для нас — охорона та сила, допомога в недолях, що часто трапляються, **2** тому́ не лякаємось ми, як трясється земля, і коли гóри зсуваються в серце морів! **3** Шумлять і киплять Його вóди, через вєлич Його тремтять гóри. (Села) **4** Річка, — відноги її веселять місто Боже, найсвятіше із місць пробува́ння Всевишнього. **5** Бог серед нього, — нехай не хитається, Бог допоможе йому́, коли ра́нок настане. **6** Шуміли народи, хиталися ца́рства, а Він голос подав Свій — і земля розпливлася. **7** З нами Господь Сава́т, наша твердиня — Бог Яковів. (Села) **8** Ідiть, оглядайте Господні діла, — які руйнува́ння вчинив на землі! **9** Аж до краю́ землі припиняє Він війни, ламає Він лука й торочить списа, палить огнем колесни́ці! **10** „Вгамуйтеся та знайте, що Бог Я, піднесу́сь між наро́дами, піднесу́сь на землі!“ **11** З нами Господь Сава́т, наша твердиня — Бог Яковів! (Села)

47 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом. Всі народи, — плещіть у долоні, покликуйте Богові голосом радо́сти, **2** грізний бо Всевишній Господь, Цар великий всієї землі! **3** Він народи під нас підбиває, а поган — нам під нóги, **4** Він нашу спáдщину для нас вибирає, величність для Якова, що його полюбив.

(Сéла) **5** Бог виступає при радісних окриках, Господь — при голосі рóга. **6** Співайте Богові нашому, співайте, співайте Царéві нашому, співайте, **7** бо Бог — Цар усéї землі, співайте навчáльний псалóм! **8** Бог зацарюва́в над наро́дами, Бог сів на святому Своєму престóлі! **9** Зібрались владіки народів, народ Бога Авраамового, як Божі щити́ на землі, — між ними Він сильно звеличений!

48 Пíсня. Псалом синів Корéєвих. Великий Господь і просла́влений вéлми в місті нашого Бога, на святій Сво́й горі! **2** Препи́шна країна, розра́да всéї землі, — то Сіонська гора, на північних око́лицях, місто Царя можновла́дного! **3** Бог у хра́мах Сво́их, за твердиню Він зна́ний. **4** Бо царі ось зібрались, ішли вони ра́зом, **5** але, як побачили, то здивува́лись, полякалися та й розпорóшились. **6** Обгорнув їх там страх, немов біль породі́ллю; **7** Ти східнім вітром розбив кораблі ті Тарші́ські. **8** Як ми чули, так бачили в місті Господа Сава́ба, у місті нашого Бога, — Бог міцно поставити наві́ки йо́го! (Сéла) **9** Розмишля́ли ми, Боже, про милі́сть Твою серед храму Твогó. **10** Як Ім'я́ Твоє, Боже, так слава Твоя — аж по кінці землі, справедливости повна прави́ця Твоя! **11** Нехай веселі́ться Сіонська гора, Ю́дині дóчки хай тіша́ться через Тво́ї правосúддя. **12** Оточі́те Сіон й обступі́те йо́го, полічі́ть його ба́шти, **13** зверні́те увагу на ва́ла його, високі́сть палати його пообмі́рюйте, щоб розпові́сті поколі́нню настúпному, **14** бо Цей Бог — то наш Бог на вічні ві́ки, Він буде прова́дити нас аж до смерті!

49 Для дири́гента хору. Синів Корéєвих. Псалом. Слухайте це, всі наро́ди, візьмі́ть до ушей, усі мешканці всéсвіту, **2** і лю́дські сини й сини мұ́жів, ра́зом багатий та вбогий, **3** — мої уста казатимуть мудрі́сть, думка ж сер́ця мого — розумні́сть, **4** нахилі́ своє ухо до пріказки, розв'яжу́ свою за́гадку лірою! **5** Чому маю боя́тись у день лихолі́ття, як стане круг мене неправда мо́їх ошукáнців, **6** які на багáтство своє покладають наді́ю, і своїми достáтками хва́ляться? **7** Але жодна лю́дина не ви́купить брата, не дасть його ви́купу Богові, — **8** бо ви́куп їхніх душ дорогий, і не перестане наві́ки, — **9** щоб міг він ще жити наві́ки й не бачити грóбу! **10** Та люди побача́ть, що мудрі вмирають так само, як гинуть неві́глас та не́ук, і лишáють для інших багатство своє. **11** Вони дұ́мають, ніби домі́ їхні наві́ки, місця́ їхнього замéшкання — з роду до роду, іменáми своїми звуть землі, **12** та не застає́ться в пошані лю́дина, — поді́бна худобі, що гине! **13** Така їхня доро́га — глупо́та для них, та за ними йду́ть ті, хто кохає їхню думку. (Сéла) **14** Вони зійду́ть в шеол, — і смерть їх пасе, немов вівці, а праведники запану́ють над ними від ра́нняя, подоба їхня знищити́ся, шеол буде мешканням для них. (Sheol h7585) **15** Та визволити́ Бог мою́ душу із влади ше́олу, бо Він мене ві́зьме! (Сéла) (Sheol h7585) **16** Не ляка́йся, коли багаті́ лю́дина, коли збі́льшується слава́ дому́ її, — **17** бо, вмираючи,

не забере вона всьóго, її слава не пі́де за нею! **18** Хоч вона свою́ душу за життя свого хва́лить, і славля́ть тебе, як для себе ти чини́ш добро, — **19** вона прійде до роду батьків своїх, що світла вони не побача́ть наві́ки! **20** Лю́дина в пошані, але нерозумна, — поді́бна худобі, що гине!

50 Псалом Асафів. **2** Із Сіону, корони краси́, Бог явився в промі́нні! **3** Прихо́дить наш Бог, — і не буде мовчати: палю́чий огонь перед Ним, а круг Нього все бұ́риться сильно! **4** Він покличе згорі́ небеса́, і землю — наро́д Св́й судити: **5** „Позбирайте для Мене побожних Мо́їх, що над жертвою склали запові́та зо Мною“. **6** І небеса́ звістять правду Його, що Бог — Він суддя. (Сéла) **7** „Слухай же ти, Мій наро́де, бо буду ось Я говорити, Ізраї́леві, і буду свідчить на тебе: Бог, Бог тво́й Я! **8** Я бұ́ду картáти тебе не за жертви тво́ї, — бо все передо Мною тво́ї цілопáлення, **9** не візьму́ Я бичка з твого́ дому, ні козлів із коша́р тво́їх, **10** бо належить Мені́ вся лісна́ звіри́на та худоба із тисячі́ гір, **11** Я знаю́ все пта́ство гірське́, і звір польовий при Мені́! **12** Якби був Я голодний, тобі́ б не сказа́в, — бо Моя́ вся вселéнна й усе, що на ній! **13** Чи Я м'ясо́ бичків споживáю, і чи п'ю́ кров козлів? **14** Прино́сь Богові́ в жертву подя́ку, і виконуй сво́ї обі́тниці́ Всеви́шньому, **15** і до Мене поклич в день недо́лі, — Я тебе порятую́, ти ж просла́виш Мене!“ **16** А до грішника Бог промовляє: „Чо́го́ про уста́ви Мо́ї розповідаєш, і чо́го́ запові́та Мого на уста́х своїх но́сиш? **17** Ти ж нау́ку зне́навидів, і поза себе слова́ Мо́ї ви́кинув. **18** Як ти злодія́ бачив, то бігав із ним, і з перелю́бниками наклада́в. **19** Сво́ї уста пускаєш на зло, і язик тво́й омáну плетé. **20** Ти сиди́ш, проти брата свого́ наговóрюєш, поголо́ски пускаєш про сина сво́єї матері́. **21** Оце ти робив, Я ж мовчав, і ти дұ́мав, що Я такий са́мий, як ти. Тому́ буду картати тебе, і ви́ложу все перед очі́ тво́ї! **22** Зрозумі́йте же це ви, що забуваєте Бога, щоб Я не схопі́в, — бо не буде кому́ рятува́ти! **23** Хто жертву подя́ки прино́сить, той шану́є Мене; а хто на доро́гу Свою́ уважа́є, Боже спасі́ння йому́ покажу́!“

51 Для дири́гента хору. Псалом Давидів, коли до нього́ пришо́в пророк Натáн, як Давид увійшо́в був до Вірсаві́ї Помилуй мене, Боже, з велико́ї милости Тво́єї, і з великого́ милосердя́ Сво́го загла́дь беззакóння мо́ї! **2** Обми́й мене зóвсім з мого́ беззакóння, й очисти мене від мого́ гріха́, **3** бо сво́ї беззакóння я знаю́, а мій гріх передо мною́ пості́йно. **4** Тобі́, одному́ Тобі́ я згрішив, і перед очима́ Тво́їми лука́ве вчинив, то́му справедливий Ти будеш у мові́ Сво́й, бездога́нний у суді́ Сво́ім. **5** Отож я в беззакóнні наро́дження́, і в гріху́ зачала́ мене мати́ моя. **6** Ото, полю́бив еси́ правду в гли́бинах, і в таємних речáх виявля́єш премудрі́сть мені́. **7** Очисти́ ісо́пом мене, — і буду́ я чистий, обми́й Ти мене — і я стану́ білі́ший від сні́гу. **8** Дай почу́ти мені́ втіху́ й раді́сть, — і раді́тимуть кі́стки, що Ти покру́шив. **9** Обличчя́ Своє́ заховай від грі́хів мо́їх, і всі

беззаконня мої позагляджуй. **10** Серце чисте створи мені, Боже, і тривало́го духа в моєму нутрі віднові. **11** Не відкинь мене від Свого лиця, й не бери Свого Духа Святого від мене. **12** Верни мені радість спасіння Твого́, і злаго́дним духом підтримай мене. **13** Я буду навчати беззаконців доріг Твоїх, — і навернуться грішні до Тебе. **14** Визволь мене від переступу крoвного, Боже, Боже спасіння мого, мій язик нехай сла́вить Твою справедливість! **15** Господи, відкрий мої уста, і язик мій звістить Тобі хвалу, **16** бо Ти жертви не пра́гнеш, а дам цілопа́лення, — то не любе воно Тобі буде. **17** Жертва Бо́гові — зламаний Дух; серцем зламаним та упоко́реним Ти не погордуєш, Боже! **18** Ущасли́в Своїм благово́лнням Сіон, збудуй му́ри для Єрусалиму, — **19** тоді Ти полюбиш Собі жертви правди, цілопа́лення та прино́шення, тоді покладуть на Твій ві́втар тельців!

52 Для диригента хору. Псалом навча́льний Давидів, як прийшов був ідуме́янин Доег та й Саулові був оповів, і до нього сказав: „Давид увійшов до дому Ахіме́леха“. Чого хва́лилися злом, о мо́гутній? Цілий де́нь Божа милість зо мною. **2** Замишляє лукавство язик твій, як та бритва наго́стрена ти, що чиниш обману! **3** Ти зло полюбив над добро, а неправду — більш, як правду казати, (Сéла) **4** ти любиш усякі шкідливі слова́, ти язїку обманний! **5** Отож, Бог зруйнує наза́вжди тебе, тебе викине й вирве з намету тебе, й тебе викоренить із країни життя. (Сéла) **6** І побачать це пра́ведні, й будуть боятись, і будуть сміятися з нього: **7** „Ось муж, що Бога не чинить своєю тверди́ною, та на великість багатства свого покладає надію, втікає до злого свого“. **8** А я — як зелена олівка у Божому домі, надіюся на Божю милість на вічні вікі! **9** Буду сла́вити вічно Тебе, що вчинив Ти оце, і про йме́ння Твое буду звіщати побожним Твоїм, що добре воно!

53 Для диригента хору. На „Махалат“. Навча́льний псалoм. Давидів. Безумний говорить у серці своїм: „Нема Бога!“ Зіпсу́лись вони, і несправедливість обри́дливу чинять, нема доброчинця! **2** Бог зорить із неба на лю́дських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. **3** Усі повідступали, разом стали огидними, нема доброчинця, нема ні одного! **4** Чи ж не розуміють оті, що беззаконня вчиняє, що мій люд поїдають? Вони споживають хліб Божий, та не кличуть Його! **5** Тоді настра́шилися страхом вони, хоч страху не було, бо розсипав Бог кості того, хто тебе оточив був, — ти їх посорoбив, від ними погoрдував Бог! **6** Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Свого народу поверне Господь, то радітиме Яків, утішатися буде Ізраїль!

54 Для диригента хору. На негінах. Псалoм навча́льний Давидів, як зіфе́яни прийшли були та сказали Саулові: „Ось Давид поміж нами ховається!“ Спаси мене, Боже, Іме́нням Своїм, і міццю

Своею мене оправда́й! **2** Вислухай, Боже, молитву мою, нахили Своє ухо до слів моїх уст, **3** бо чужинці повстали на мене, розбиша́ки ж шукають моєї душі, — вони Бога не ставили перед собою. (Сéла) **4** Ось Бог помагає мені, Господь серед тих, хто підтримує душу мою. **5** Хай повернеться зло на моїх ворогів, Своею правдою вінищи їх. **6** В добровільному да́рі я жертву Тобі принесу́, Ім'я Твое, Господи, сла́вити буду, що добре воно, **7** бо мене воно визволило від усяких нещастя, і я бачу занепа́д моїх ворогів!

55 Для диригента хору. На негінах. Навча́льний Давидів псалoм. Вислухай, Боже, молитву мою й від благання мого не хова́йся! **2** Прислу́хайсь до мене й подай мені відповідь, — я блукаю у смутку своїм і стoгну́, — **3** від крику воро́жого, від у́тисків грішного, бо гріх накида́ють на мене вони, і в гніві мене переслі́дують. **4** Тремтить моє серце в мені, і стра́хи смерте́льні напали на мене, **5** страх та тремті́ння на мене найшли, і тривога мене обгорну́ла. **6** І сказав я: „Коли б я мав крила, немов та голубка, то я полетів би й спочив!“ **7** Отож, помандру́ю да́леко, пробува́тиму я на пустині. (Сéла) **8** Поспішу́ собі, щоб утекти́ перед вітром бурхли́вим та бурею. **9** Вигуби, Господи, та погуби язика́ їхнього, бо в місті я бачив насильство та сва́рку, — **10** вони ходять удень та вночі коло нього на му́рах його, а гріх та неправда всере́дині в ньому, **11** нещастя всере́дині в ньому, а з вулиць його не вихо́дять насилля й обма́на, **12** бож не ворог злорі́чить на мене, — це я переніс би, — і не нена́висник мій побільши́вся надо мною, я сховався б від нього, — **13** але ти, — чоловік мені рівня, мій приятель близький і знайо́мий мені, **14** з яким соло́дко щирю розмову прова́димо, і ходимо до Божого дому серед бурхли́вого на́товпу. **15** Нехай же впаде на них смерть, нехай зї́йдуть вони до шеoлу живими, — бо зло в їхнім ме́шканні, у їхній сере́дині! (Sheol h7585) **16** Я кличу до Бога, і Господь урятує мене: **17** увече́рі, вранці й опі́вдні я скажусь й зідхаю, — і Він віслухає мого го́лосу! **18** У мирі Він викупить душу мою, щоб до мене вони не зближа́лись, бо багато було їх на мене! **19** Бог віслухає, і їм Той відповість, Хто відвіку сидить на престoлі, (Сéла) бо немає у них пере́мін, і Бога вони не боя́ться, — **20** вoрог вітягнув ру́ки свої проти тих, що в споко́ї жили́ з ним, він зганьби́в заповіта свого́, **21** його уста гладя́нки, як масло, — та сва́рка у серці його, від оливи м'які́ші слова́ його, та вони — як мечі ті ого́лені! **22** Свого тяга́ра поклади ти на Господа, — і тебе Він підтри́має, Він ніко́ли не дасть захита́тися праведному! **23** А Ти їх, Боже мій, поскида́єш до ями погі́белі! Люди чині́в кривавих й обмани, — бода́й своїх днів вони не дожили наві́ть до половини, а я покладаю́ надію на Тебе!

56 Для диригента хору. На „Німа голубка вдалечині“. Золотий Давидів псалoм, коли филисти́мляни захопи́ли були його в Га́ті. Помилуй мене, Боже, бо

то́пче мене чоловік, — цілий день він воює та тісне мене! **2** Чатують мої вороги цілий день, бо багато таких, що воюють завзято на мене! **3** Того дня, коли страх обгортає мене, я надію на Тебе кладу, — **4** я в Бозі хвалитиму слово Його, на Бога надію кладу, й не боюся, — що тіло учинить мені? **5** Цілий день біль приносять слова мої, усі їхні думки проти мене на зло: **6** слідкують, ховаються, пильнують вони мої стіпи... Як чатують на душу мою, 7 так Ти через гріх віджені їх, пониж, Боже, людей в Своім гніві! **8** Полічив Ти тиняння моє, помісти ж мої сльози перед Собою, чи ж вони не записані в книзі Твоїй? **9** Тоді то мої вороги повтікають назад, того дня, як я клікати буду. Те я знаю, що Бог при мені, **10** і в Бозі я справу свою докінчу, докінчу я в Господі справу! **11** На Бога надію кладу й не боюся, — що людина учинить мені? **12** На мене застаються, о Боже, присяги Тобі, та для Тебе я виповню жертви хвалі. **13** Як Ти спас мою душу від смерти, то хіба ж не спасеш моїх ніг від падіння, щоб у світлі життя я ходив перед Богом?

57 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли він утікав від Саула в печеру. Помилуй мене, Боже, помилуй мене, бо до Тебе вдається душа моя, і в тіні Твоїх крил я сховаюсь, аж поки нещастя мине! **2** Я кличу до Бога Всевишнього, до Бога, що чинить для мене добро. **3** Він пошле з небес — і врятує мене, Він поганьбить того, хто чатує на мене. (Сéла) Бог пошле Свою милість та правду Своєю **4** на душу мою. Знаходжуся я серед левів, що людських синів пожирають, їхні зуби — як спис той та стріли, а їхній язик — гострий меч. **5** Піднесіся ж, о Боже, над небо, — а слава Твоя над всією землею! **6** Вороги приготували пастку для стіп моїх, душу мою нахилили, вони викопали вовчу яму для мене, — і попадали в неї самі! (Сéла) **7** Мое серце зміцнілося, Боже, зміцнілося серце моє, — я буду співати та славити Тебе! **8** Збудися ж ти, хвало моя, пробудися ж ти, а́рфо та цýтро, — я буду будити досвітню зорю! **9** Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед народів, я буду співати Тобі між племенами, **10** бо Твоє милосердя велике — воно аж до неба, а правда Твоя — аж до змар! **11** Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над всією землею!

58 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів. Чи ж то справді ви, можливі, говорите правду, чи людських синів слушно судите? **2** Отже, у серці ви чините кривди, дорогу насильства рук ваших торуєте ви на землі. **3** Від лоня ще матернього — вже віддалені несправедливі, з утроби ще матерньої заблудилися неправдомовці, — **4** їхня отрута така, як отрута зміїна, як отрута глухої гадуки, що ухо своє затуляє, **5** що не слухає голосу закліначів, чарівника, в чарах вправного! **6** Поруйнуй, Боже, зуби їхні в їхніх устах, левчукам розбий, Господи, щéлепи, — **7** нехай розпливуться, немов та вода, що собі розтікається, хай

пов'януть вони, як трава по дорозі, **8** бодай стали, немов той слимак, що в своїй слизоті розпускається, щоб сонця не бачили, як мертвий отой плід у жінки! **9** Поки почують тернину запалену ваші горшки, — нехай буря її рознесе, чи свіжу, чи спалену! **10** А праведний тішитись буде, бо помсту побачить, у крові безбожного стіпи свої він обміє! **11** І скаже людина: „Поправді є плід справедливому, справді є Бог, — суддя на землі!“

59 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли послав був Саул, і стерглі його дім, щоб убити його. Візволь мене від моїх ворогів, о мій Боже, від напасників моїх охороні Ти мене! **2** Візволь мене від злочинців, і спаси мене від кророжérних, **3** бо ось причаїлись на душу мою, на мене збираються сильні, — не моя в тім провина, о Господи, і не мій гріх! **4** Без моєї провини вони он збігаються та готуються, — устань же назустріч мені та побач! **5** І Ти, Господи, Боже Саваоте, Боже Ізраїлів, збудися, щоб покарати всіх поган, — і не помилуй нікого із зрадників злих! (Сéла) **6** Нáдвечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту, **7** й ось слова вивергають устами своїми, мечі в їхніх губах, — та хто це почує. **8** Але посмієшся з них, Господи, і всіх поган засорбмиш! **9** Твердіне моя, я Тебе пильнуватиму, — бо Бог оборона моя! **10** Мій Бог, — Його милість мене попередила, Бог учинить мені, що побачу падіння своїх ворогів! **11** Не вбивай їх, щоб наро́д мій цього не забув, — міццю Своєю розвій їх і зниз їх, о щите наш, Господи! **12** Гріх їхніх уст — слово губ їхніх, і нехай вони схблені будуть своєю пихою, і за клятву й брехню, яку кажуть! **13** У гніві їх знищ, знищ — і хай їх не буде, і хай знають вони, що царює Бог в Якові, аж до кінців землі! (Сéла) **14** А на́двечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту. **15** Вони вéштатись будуть, щоб їсти, коли ж не наїдяться, то ска́ржитись будуть. **16** А я буду співати про силу Твою, буду радівно вранці хвалити Твою милість, бо для мене Ти був в день недолі моєї твердінею й захистом! **17** Твердіне моя, — до Тебе співати я буду, бо Бог оборона моя, милостивий мій Боже!

60 Для диригента хору. На спів: „Лілея свідчення“. Золотий псалом Давидів для навчання, коли він підпалив був Ара́м двох річок і Ара́м Цові́, і коли вернувся Йоав і побив Е́дма в Солянній долині, дванадцять тисяч. Боже, покинув Ти нас, розпоршив Ти нас, Ти нагнався був, — поверніся ж до нас! **2** Ти землею затряс, і її розірвав, — уздоров же уламки її, бо вона захиталась! **3** Ти вчинив, що наро́д Твій побачив тяжкé, напоїв нас отру́тним вином. **4** Ти дав пра́пора тим, хто боїться Тебе, щоб збирались вони перед правдою. (Сéла) **5** Щоб любі Твої були визволені, Своєю правцею допоможи, й обізви́ся до нас! **6** У святині Своїй Бог промовив: „Нехай розвеселі́сь, — розділю́ Я Сихéм і долину Сукко́тську поміряю! **7** Належить Мені

Гілеад, Мені Манасія, а Єфрем — охорона Моїй голові, Юда — берло Моє. 8 Моав — то мідниця Мого миття, на Едом узуттям Своїм кину, филистєу, — вигукуй для Мене із радістю!“ 9 Хто мене запровадить до міста твердинного, хто до Едому мене попровадить? 10 Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? 11 Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марно! 12 Ми мужність вивимо в Бозі, — і Він потопче противників наших!

61 Для диригента хору. На струнним інструменті. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, благання моє, почуй же молитву мою, — 2 Я клічу до Тебе від краю землі, коли серце моє омлівает! На скєлю, що вища від мене, мене попроваді, 3 бо для мене Ти став пристановищем, баштою сильною супроти ворога! 4 Хай я оселюся навіки в наметі Твоїм, в укритті Твоїх крил заховаюся, (Сєла) 5 бо Ти, Боже, почув обітницю мої, Ти дав спадщину тим, хто Ймення Твого боїться! 6 Царєві примнож дні до днів, продовж роки йому — немов вічні вікі, 7 нехай він перед Божим лицем пробуває навіки, хай милість та правда Його стережуть! 8 Отак буду співати я завжди про Ймення Твоє, виконувати буду щоденно обіти свої!

62 Для диригента хору. Для Єдутуна. Псалом Давидів. Тільки від Бога чекай у мовчанні, о душе моя, від Нього спасіння моє! 2 Тільки Він моя скєля й спасіння моє, Він твердиня моя, — тому не захитаюся дуже! 3 Доки будете ви нападати на людину? Усі хочете ви розтрощити її, немов мур той похилений, мов би паркн той валючий! 4 Вони тільки й думают, як би зіпхнути її з висоти, вони полюбили неправду: благословляють своїми устами, в своєму ж нутрі проклинають! (Сєла) 5 Тільки від Бога чекай у мовчанні, о душе моя, бо від Нього надія моя! 6 Тільки Він моя скєля й спасіння моє, Він твердиня моя, — тому не захитаюся! 7 У Бозі спасіння моє й моя слава, скєля сили моєї, моє пристановище в Бозі! 8 Мій народе, — кожного часу надійтесь на Нього, серце своє перед Ним виливайте, Бог для нас — пристановище! (Сєла) 9 Справді, людські сині — як та пара, синій й вищих мужів — обмана: як узяти на вагу — вони легші від пари всі разом! 10 Не надійтесь на ўтиск, і не пишайтеся грабунком; як багатство росте, — не прикладайте свого серця до нього! 11 Один раз Бог сказав, а двічі я чув, — що сила — у Бога! 12 І в Тебе, о Господи, милість, бо відплачуєш кожному згідно з ділами його!

63 Псалом Давидів, коли був він у пустині юдейській. Боже — Ти Бог мій, я шукаю від рання Тебе, душа моя прагне до Тебе, тужить тіло моє за Тобою в країні пустельній і вимученій без води. 2 Я так приглядався до Тебе в святині, щоб бачити силу Твою й Твою славу, — 3 ліпша бо милість Твоя над життя, й мої уста Тебе прославляють! 4 Так я буду в житті своїм благословляти Тебе, ради Ймення Твого буду руки

свої підймати! 5 Насичується, ніби лоем і товщем, душа моя, а уста мої хвалять губами співними. 6 Як згадаю Тебе на постєлі своїй, розмишляю про Тебе в сторожках нічних: 7 що став Ти на поміч для мене, в тіні ж Твоїх крил я співатиму! 8 Пригорнулася до Тебе душа моя, правіця Твоя підпирає мене. 9 Вороги ж мою душу шукають для згуби, — нехай западуться до споду землі, 10 нехай помордівані будуть мечем, бодай стали шакалам поживою! 11 А цар звеселиться у Бозі, буде хвалений кожен, хто йому присягає, будуть бо замкнені уста лжемовцям!

64 Для диригента хору. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, мій голос, як скаржуся я, від страху ворожого душу мою хорони! 2 Захочай мене від потаємного збору злочинців, від крику свавільців, 3 які нагострили свого язика, як меча, натягнули стрілу свою словом гірким, 4 щоб таємно стріляти в невинного, — вони нагло стрілятимуть в нього, і не будуть боятись! 5 У злій справі зміцняють себе, змовляються пастки таємно розставити, кажуть: „Хто буде їх бачити?“ 6 Вони кривди ховають. Загинемо, як задум їхній сповниться, бо нутро чоловіка та серце — глибоке! 7 Але вчинить Бог, що стріла на них стрілить, — і нагло поранені будуть, 8 і вчинить, що їхній язик допадеться до них, — і будуть хитати головою усі, хто спогляне на них! 9 І всі люди боятись будуть, і будуть розказувати про чин Бога, і діло Його зрозуміють! 10 І праведний Господом буде радіти, і буде вдаватися до Нього, і будуть похвалені всі простосєрді!

65 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня. Тобі, Боже, належить слава в Сіоні, і Тобі має відданий бути обіт! 2 Ти, що молятви вислухуєш, всяке тіло до Тебе приходять! 3 Справи грішні зробились сильніші від нас, — Ти наші гріхи пробачаєш! 4 Блаженний, кого вибираєш Ти та наближаєш, — в осєлях Твоїх спочивати той буде! наситимось ми добром дому Твого, найсвятішим із храму Твого! 5 Грізні рєчі Ти відповідаєш нам правдою, Боже, Спасителю наш, надіє всіх кінців землі та сущих далеко на морі, 6 що гори ставиш Своєю силою, підперезаний міццю, 7 що втихомирюєш гуркіт морів, їхніх хвиль та галас народів. 8 І будуть боятись ознак Твоїх мешканці кінців землі. Ти розвеселяєш країну, де вихід поранку й де вечір. 9 Ти відвідуєш землю та поїш її, Ти збагачуєш щедро її, — півний води потік Божий, Ти збіжжя готуєш її, — бо Ти так приготівив її! 10 Ти ріллю її насичуєш вогкістю, вирівнюєш груддя її, розпускаєш дощами її, Ти благословляєш рослинність її! 11 Ти добром Своїм рік вкоронуєш, і стежки Твої краплями тівшу течуть! 12 Пасовіська пустині спливають краплями, і радістю підперезались узгір'я! 13 Луги зодягнулись отарами, а долини покрились збіжжям, — гукують вони та співають!

66 Для диригента хору. Пісня. Псалом. 2 виспівуйте честь Його Йменню, честь для слави Його

покладіть! **3** Скажіть Богу: „Які Твої вчинки грізні! Через силу велику Твою — Твої вороги піддадуться Тобі, **4** вся земля буде падати до ніг Твоїх, і співати Тобі буде, оспівувати Ймення Твое!“ **Сéла.** **5** Ідїть і погляньте на Божі діла, — Він грізний у ділах проти людських синів! **6** Він на суходіл змінив море, — й переходили річку ногою, — там раділи ми в Ньому! **7** Він царює навіки Своєю могутністю, очі Його між народами зорять, — нехай не несуться відступники! (Сéла) **8** Благословляйте, народи, нашого Бога, і голос слави Його розголósуйте, **9** що зберіг при житті нашу душу, і не дав носі нашій спіткнутись, **10** бо Ти, Боже, нас випробóвував, Ти нас перетопів, як сріблó перетóплюється. **11** Ти нас до в'язниці впровадив, Ти пута поклав нам на стéгна, **12** Ти їздити дав був людині по гóловах наших, ми ввійшли до огню й до води, — але на широкі місця Ти нас вивів! **13** Увійду́ я до дому Твого з цілопáленнями, обіти сво́ї Тобі виплачу ти, **14** що їх вимовили мої губи й сказали були мої уста в тиснóті моїй! **15** Цілопáлення ситих тельців піднесу́ Тобі з димом кадильним барáнчым, приготую биків із козла́ми. (Сéла) **16** Ідїть, і послушайте, всі богобійні, а я розкажу́, що́ Він учинив для моєї душі: **17** До Нього я клікав уста́ми своїми, і хва́ли Йому — під моїм язиком! **18** Коли б беззаконна́ я бачив у серці своїм, то Господь не почув би мене, **19** алé Бог почув, — і вислухав голос моєї молитви! **20** Благословенний Бог, Який не відкинув моєї молитви й Свого милосердя від мене!

67 Для диригента хору. На струнних знаряддях.

Псалом. Пісня. Нехай Бог помилує нас, і хай поблагослóвить, хай засяє над нами обличчям Своїм, (Сéла) **2** щоб пізнати дорогу Твою на землі, посеред наро́дів усіх — спасіння Твое! **3** Хай Тебе вихваляють наро́ди, о Боже, хай сла́влять Тебе всі наро́ди! **4** Нехай веселяться і співають пле́мена, бо Ти правдою судиш наро́ди й пле́мена ведеш на землі! (Сéла) **5** Хай Тебе вихваляють наро́ди, о Боже, хай сла́влять Тебе всі наро́ди! **6** Земля врожай свій дала́, — Бог поблагословив нас, наш Бог! **7** Нехай благословля́є нас Бог, і всі кінці землі хай бояться Його!

68 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня. Нехай воскресне Бог, — і розпорóшаться ворогі Його, і нехай від лица Його повтікають Його ненавісники! **2** Як дим розвіва́ється, так їх розвій, як тóпиться віск від огню́, отак несправедливі загинуть перед Божим лицём! **3** А праведні будуть радіти, і будуть т́шитися перед Богом, і веселитися в радості будуть! **4** Співайте Богові, виспівуйте Йменню Його, рівняйте дорогу Тому́, Хто їде на хмарах, — Господь Йому Йме́нна, — та перед Ним веселіться! **5** Сиротам батько й вдовіцям суддя́, — то Бог у святому мешка́нні Своїм! **6** Бог самітних уводить до дому, витягає в'язнів з кайдáнів, — тільки відступники мешкати будуть у спáленій сонцем землі! **7** Боже, коли перед наро́дом Своїм

Ти виходив, коли йшов Ти пустинею, (Сéла) **8** то трясла́ся земля, також ка́пало небо було перед Богом, Сина́й затремт́в перед Богом, Богом Ізраїля! **9** Дощ добродійний спускаєш Ти кра́плями, Боже, на спа́док Свій перемучений — міцно поставив його́. **10** У ньому сиділо Твоє многоло́ддя, у Сво́й доброті́ все готуєш Ти бідному, Боже! **11** Господь дає слово; провісниця велика много́та: **12** „Царі військ утікають, утікають, па́ні ж до́му розділює здо́бич“. **13** Коли ви спочиваєте між обійстя́ми — то кри́ла голубки покриті сріблом, а пе́ра її — зеленка́вістю золота. **14** Коли Всемого́тний царів розпорóшував в Кра́ї, то сніг Ти спускав на Цалмо́ні. **15** Гора Божа — Баша́нська гора, гора верхогі́р'я — гора та Баша́нська. **16** Верхогі́р'я, — чого за́здри́сно дивитися на ту го́ру, що Бог зажа́дав на мешка́ння Своє, і Господь буде ме́шкати там за́вжди? **17** Колесниця́ Божих дві десяти́тисячки, тисячі багатокра́тні, — Господь із Сина́ю прибув до святині. **18** Ти піднявся був на висоту́, полонéних набрав, узяв дари ради лю́дини, — і відступники ме́шкати будуть у Господа Бога також. **19** Благословенний Господь, — тяга́р! Він щоденно нам носить, Бог — наше спасіння! (Сéла) **20** Бог для нас — Бог спасіння, і в Господа Владики виходи́ смерті! **21** Але розторóжить Бог го́лову Своїх ворогів, ма́ківку, вкриту волоссям, того, хто в грі́хах своїх ходи́ть. **22** Промовив Господь: „Я спрова́джу з Баша́ну тебе́, з глибин моря спрова́джу, **23** щоб ти но́гу свою мив у кро́ві, щоб язик твоїх псів мав частину свою в ворогі́в!“ **24** Походи́ Твої, Боже, ба́чено, походи́ Бога мого у святині мого Царя: **25** Попереду́ йшли співа́кі, пото́му грачі́, посеред дівчат, що бряжча́ли на бубна́х: **26** „Благословляйте на зборах Бога, Господа, ви, хто від джерел Ізраїля!“ **27** Там Веніамі́н молодий, їхній воло́дар, князі Юди, їхні полкі́, князі Завуло́на, князі Нефталі́ма. **28** Твій Бог наказав тобі силу, — будь силою, Боже, того́, кого нам учинив! **29** Із храму Твого на Єрусали́мі царі привезуть Тобі дара. **30** Погрози́ звірині́ в очерéті, череді волів разо́м з теля́тами людськими, пони́ц тих, хто кавáлками срі́бла мїлується, розпорóш ті наро́ди, що воен бажають! **31** Прийдуть з Єгипту послі, і руки свої́ Кущ простягне до Бога. **32** Царства землі́, — співайте Богові, виспівуйте Господа, (Сéла) **33** що їздить в відвічному не́бі небес. Ось Він загримить Своїм голосом, голосом сильним. **34** Візниця́ Богові силу, величність Його над Ізраї́лем, а в хмарах поту́га Його! **35** Бог грізний у святи́нях Своїх, Бог Ізраї́лів Він, що наро́дові дає силу й ми́ць, Бог благословéнний!

69 Для диригента хору. На спів „Лелі́“. Давидів.

Спаси мене, Боже, бо во́ди вже аж до душі підійшли! **2** Я загруз у глибо́кім ба́гні, і нема на чім стати, ввійшов я до водних глиби́н, — і мене зали́ла течія́! **3** Я змучився в крику своїм, ви́сохло го́рло моє, очі мої затаму́нилися від вигляда́ння надії́ від Бога мого! **4** Тих, хто мене без причи́ни нена́видить, стало більш, як волóсса на мо́й голо́ві, набра́лися сили мої вороги, що безві́нно мене переслі́дують,

— чого не грабував, те вертаю! **5** Боже, Ти знаєш глупоту мою, а гріхі мої перед Тобою не сховані! **6** Нехай через мене не матимуть стиду оті, хто на Тебе надіється, Господи, Господи Саваоте; нехай через мене не матимуть сорути ті, хто шукає Тебе, Боже Ізраїлів, — **7** бо я ради Тебе зневагу ношув, ганьба покрила обличчя моє! **8** Для братів своїх став я відчужений, і чужий для синів своєї матері, **9** бо ревність до дому Твоїого з'їдає мене, і зневаги Твоїх зневажальників спадають на мене, **10** і поستم я виплакав душу свою, а це сталося мені на зневагу. **11** За одержу надів я верету, — і за приказку став я для них: **12** про мене балакають ті, хто в брамі сидить, і пісні тих, хто п'янке попиває. **13** А я — молитва моя до Тебе, Господи, в часі Твоїєї зичливости; в многоті милосердя Твоїого подай мені відповідь про певність спасіння Твого, **14** визволь з болота мене, щоб я не втопився, щоб я урятований був від своїх ненавісників та від глибокости вод! **15** Хай мене не заллє водяна течія, і хай глибінь мене не проковтне, і нехай своїх уст не замкне надо мною безодня! **16** Обізвись до мене, о Господи, в міру доброї ласки Своєї, в міру великоти Свого милосердя звернись до мене, **17** і обличчя Свого не ховай від Свого раба, бо тісно мені, — озвись ж небаром до мене, **18** наблизись до моєї душі, порятує ж її, ради моїх ворогів відкупи Ти мене! **19** Ти знаєш наругу мою, і мій сором та ганьбу мою, — перед Тобою всі мої вороги! **20** Моє серце зламала наруга, і невігійний мій сором: я чекав співчуття — та немає його, і потішителів — та не знайшов! **21** І жовчі поклали у мій хліб потішення, а в спрзі моїй оцгом мене напували. **22** Бодай пасткою стала їм їхня трапеза, а їхні учти — тенетами, **23** бодай їхні очі потемніли, щоб їм не бачити, а їхні клуби хай завжди хитаються! **24** Вилий на них Свою ревність, а полум'я гніву Твого нехай їх доганяє! **25** Нехай їхнє село опустошене буде, хай мешканця в їхніх наметах не буде! **26** Бо кого Ти був збив, — вони щє переслідують, і побільшують муки раненим Тобою. **27** Додай же гріха на їхній гріх, щоб вони не ввійшли в справедливість Твою, **28** нехай скреслені будуть із книги життя, і хай не будуть записані з праведними! **29** А я бідний та хворий, але, Боже, — спасіння Твое мене чинить могутнім, **30** і я пісню буду хвалити Ім'я Боже, співом вдячним Його величатиму! **31** І буде для Господа краща вона від волів, від бика, що роги він має, що копита роздвоєні має. **32** Побачать слухняні, — і будуть радіти, хто ж Бога шукає — нехай оживє ваше серце, **33** бо до вбогих Господь прислухається, і в'язніям Своїми не гордує Він! **34** Нехай хвалять Його небеса та земля, море й усе, що в них рухається, **35** бо спасє Бог Сібна, і збудує для Юди міста, — і замешкають там, і вспадають його, **36** і нащадки рабів Його посядуть його, й ті, хто любить Ім'я Його, житимуть в нім!

70 Для диригента хору. Давидів. На пам'ятку.
Поквапся спасти мене, Боже, Господи, поспішиш

ж на поміч мені! **2** Нехай посоромлені будуть, і хай застидіються ті, хто шукає моєї душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посоромлені будуть усі, хто бажає для мене лихого! **3** Бодай повернулись з соромом ті, хто говорить на мене: „Ага! Ага!“ **4** Нехай тішатся та веселяться Тобою усі, хто шукає Тебе, та хто любить спасіння Твое, і хай завжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **5** А я вбогий та бідний, — поспіши ж Ти до Мене, о Боже: моя поміч і мій оборонець — то Ти, Боже мій, — не спізнійся!

71 До Тебе вдаюся я. Господи, — хай же не буду повік засоромлений! — **2** візьволь мене через правду Свою, і звільни мене, нахили Своє ухо до мене, й спаси мене, **3** стань для мене за скелю мешкальну, куди міг би я завжди ховатись! Ти наказав рятувати мене, бо Ти скеля моя та твердина моя! **4** Боже мій, визволь мене від руки беззаконного, від руки того, хто кривдить та гнобить мене, **5** Ти бо, Владико, надія моя, Господи, Ти охорона моя від юнацького віку мого! **6** На Тебе оперся я був від народження, від утроби моєї матері — Ти охорона моя, в Тобі моя слава постійно! **7** Я став багатом, як дивовище, — та Ти сильна моя охорона! **8** Уста мої повні Твоїї хвалі, увесь день — Твоїєї величності! **9** Не кидай мене на час старости, коли зменшиться сила моя, не лиши Ти мене, **10** бо мої вороги проти мене змовляються, а ті, що чатують на душу мою — нараджаються разом, **11** говорючи: „Бог покинув його, — доганяйте й хапайте його, бо нема, хто б його врятував!“ **12** Не віддалюйся, Боже, від мене, Боже мій — поспішиш ж на поміч мені! **13** Нехай посоромляться, хай позникають усі, хто ненавидить душу мою, бодай зодяглися в наругу та в сором усі, хто прагне для мене лихого! **14** А я буду постійно надіятись, і славу Твою над усе я помножу! **15** Уста мої оповідають правду Твою, про спасіння Твое — увесь день, бо числа їх не знаю, — **16** буду славити вчинки великі всевладного Господа, згадаю про правду Твою, єдино Твою! **17** Боже, навчав Ти мене від юнацтва мого, — і аж дотепер я звіщаю про чуда Твої. **18** А Ти, Боже, не кидай мене аж до старости та синині, поки я не звичу про рамено Твое покоління, і кожному, хто тільки прийде — про чини великі Твої! **19** Бо Твоя справедливість, о Боже, сягає аж до високости, Боже, що речі великі вчинів, — хто рівний Тобі? **20** Ти мені показав був великі та люті нещастя, та знов Ти оживиш мене, і з безоднь землі мене знову Ти витягнеш, **21** Ти збільшиш величність мою, і знову потішиш мене! **22** А я буду на арфі хвалити Тебе, Твою правду, мій Боже, із гуслами буду співати Тобі, Святий Ти Ізраїлів! **23** Нехай співом радіють уста мої, бо буду співати Тобі я та душа моя, яку Ти врятував! **24** Шепоче про правду Твою мій язик цілий день, бо посоромлені, бо поганьблені всі, хто шукає лихого для мене!

72 Соломонів. **2** хай він правдою судить народа Твого, а вбогих Твоїх — справедливістю! **3** Нехай

гори приносять народів мир, а пагірки — правду. 4 Він судитиме вбогих народу, помагатиме бідним, і тиснути буде гнобітеля! 5 Будуть боятись Тебе, поки сонця, і поки місяця, — з роду до роду! 6 Він зійде, як дощ на покис, немов краплі, що зршують землю! 7 Праведний буде цвісти в його дні, а спокій великий — аж поки світитиме місяць, — 8 і він запанує від моря до моря, і від Ріки аж до кінців землі! 9 Мешканці пустинь на коліна попадають перед обличчям його, а його вороги будуть порох лизати. 10 Царі Таршішу та островів дадуть дари, принесуть царі Шéви та Сéви дарунки! 11 І впадуть перед ним усі царі, і будуть служити йому всі народи, 12 бо визволить він бідаря, що голóсить, та вбогого, що немає собі допомоги! 13 Він змилюється над убогим та бідним, і спасé душу бідних, 14 від кривди й насілля врятує їхню душу, їхня кров дорого́ буде в óчах його! 15 І буде він жити, і дасть йому з золота Шéви, і завжди молитися буде за нього, буде благословляти його кожен день! 16 На землі буде збіжжя багато, на гірськóму верху зашумить, як Ливáн, його плід, і народ зацвіте по містах, як трава на землі! 17 Хай ім'я його буде навіки, хай росте, поки сонця, наймéння його, нехай благословляються ним, — будуть хвалити його всі народи! 18 Благословен Госпóдь Бог, Бог Ізраїлів, єдиний, що чóда вчиняє, 19 і благословенне навіки Ім'я Його слави, і хай Його слава всю землю наповнить! Амíнь і амíнь! 20 Скінчілись молитви Давида, сина Ессéя.

73 Псалом Аса́фів. 2 А я, — мало не послизну́лися но́ги мої, мало не покоскзну́лися сто́пи мої, 3 бо лихим я завидував, бачивши спóкій безбожних, — 4 бо не мають страждáння до смерти своєї, і здорове їхне тіло, 5 на людськóй роботі нема́ їх, і разом із іншими лю́дьми не зазнають вони вдáрів. 6 Тому́ то пиха їхню шию оздóблює, зодяга́є їх ша́та насілля, 7 вилазять їм очі від жи́ру, бажáння їхнього серця збу́лися, 8 сміються й злосли́во говорять про ўти́ск, говорять бундю́чно: 9 сво́ї уста до неба підно́сять, — а їхній язик по землі походжа́є! 10 Тому́ то туди Його люди зверта́ються, і щедро беруть собі воду 11 та й кажуть: „Хіба́ Бог те знає, і чи має Всеви́шний відомі́сть, 12 як он ті безбожні й безпечні на світі збільшили багáтство своє?“ 13 Направду, надáрмо очістив я серце своє, і в неві́нності вимив ру́ки свої, 14 і весь день я побитий, і щорáнку пока́раний. 15 Коли б я сказав: „Буду так говорі́ть, як вони“, то спроневі́рився б я поколі́нню синів Твої́х. 16 І роздóмував я, щоб пізна́ти оте, — та трудне́ воно в óчах моїх, 17 аж прийшов я в Божу святи́ню, — і кінець їхній побачив: 18 направду, — Ти їх на сли́зькóму поставив, на спусто́шення кинув Ти їх! 19 Як вони в одній хвилі спусто́шені, згинули, пощезáли від стра́хів! 20 Немов сном по обудженні, Господи, óбразом їхнім погóрдиш, мов сном по обудженні! 21 Бо болить моє серце, і в нутрі моїм коле, 22 а я немов бидло й не знаю, — я перед Тобою худбо́ю став! 23 Та

я завжди з Тобою, — Ти дёржиш мене за прави́цю, 24 Ти Своєю порадо́ю во́диш мене, і потóму до слави Ти візьмеш мене! 25 Хто є мені на небеса́х, окрім Тебе? А я при Тобі на землі не бажаю нічо́го! 26 Гине тіло моє й моє серце, та Бог — скеля серця мого й моя доля навіки, 27 бо погинуть о́сь ті, хто боку́є від Тебе, пони́щиш Ти кожного, хто відсту́пить від Тебе! 28 А я, — бли́зький Бога для мене до́брó, — на Влади́ку, на Господа сво́ю певни́сть складаю, щоб звіща́ти про всі Твої́ чини!

74 Псалом навча́льний, Аса́фів. 2 Спогада́й про громаду Свою, яку Ти відда́вна набув, про племе́но спа́дку Свого, що його Ти був викупив, про ту го́ру Сіон, що на ній осели́вся, — 3 підійми ж Сво́ї сто́пи до вічних ру́їн, бо ворог усе зруйнува́в у святи́ні! 4 Ревіли Твої́ вороги́ у святи́ні Твої́, умісти́ли зна́ки за озна́ки свої, — 5 виглядало то так, якби хто догори́ підійма́в був соки́ри в гу́щавині де́рева. 6 А тепер її різби́ ура́з розбиваю́ть вони молотко́м та соки́рами, 7 Святи́ню Твою на огонь відда́ли, осе́лю Твого́ Їмне́ня аж доце́нту збезчести́ли. 8 Сказали вони в свої́м серці: „Зруйну́ймо їх разом!“ і спали́ли в краю́ всі́ міся́ Божих зборі́в... 9 Наших озна́к ми не бачимо, нема́ вже пророка, і між нами нема́є такого, хто знає, аж доки це буде ... 10 Аж доки, о Боже, гнобі́тель зну́щáтися буде, зневажа́тиме ворог навіки Ім'я Твоє? 11 Для чо́го притри́муєш руку Свою та прави́цю Свою? З се́редини ло́ня Свого́ їх пони́щ! 12 А Ти, Боже, відда́вна мій Цар, Ти чини́ш спасі́ння посéред землі! 13 Розді́лив Ти був море Своєю́ потóгу́ю, побив го́лови змія́м на во́дах, 14 Ти леві́ята́нови го́лову був поторо́щив, його Ти віддав був на їжу наро́дові пу́стині, 15 Ти був розді́лив джерелó та поті́к, Ти ви́сушив рі́ки великі! 16 Твій день, а також Твоя ніч, пригото́вив Ти сві́тло та сонце, 17 всі́ грани́ці землі Ти поставив, Ти лі́то та зиму створи́в! 18 Пам'ята́й же про це: ворог зну́щáється з Господа, а наро́д нерозумний знева́жує Їмне́ня Твоє!“ 19 Не відда́й звірині́ душі́ Своєї́ го́рлиці, живо́ї Твої́х бідарі́в не забудь же наза́вжди! 20 Спогля́нь же на Свій запові́т, бо темно́ті землі́ повні́ мешкань насілля! 21 Нехай не відхо́дить пригно́блений посоро́мленим, бідний та вбогий нехай просла́вляють Іме́ння Твоє! 22 Встань же, о Боже, суди́ся за справу Свою, пам'ята́й про щодéнну на́ругу Свою від безумно́го! 23 Не забудь же про ве́реск Свої́х ворогі́в, про га́лас бунтівни́ків проти Тебе, що завжди́ зроста́є!

75 Для диригента хору. „Не вигуби!“ Псалом Аса́фів. Пі́сня. Просла́вляємо, Боже, Тебе, просла́вляємо, бо бли́зьке Твоє́ Іме́ння! Оповіда́ють про чу́ду Твої́. 2 „Коли при́йде година озна́чена, то Я буду суди́ти справедли́во. 3 Розто́пілась земля, і всі́ її мешканці, та стовпі́ її змі́цню́ю Я. (Сéла) 4 Я сказав до лихих: Не шалі́йте, а безбожним: Не підійма́йте ви ро́га! 5 Не підійма́йте ви ро́га сво́го догори́, не говорі́ть твердоши́но, 6 бо не від сходу, і не від за́ходу, і не від

пустині надійде повищення, 7 але судить Бог: того Він понижує, а того повищує, — 8 бо чаша в Господній руці, а шумливе вино повне мішаного, — і наливає Він з нього, усі ж беззаконні землі виссуть та вип'ють лиш дріжджі її! 9 А я буду звіщати навіки, співатиму Богові Якова, 10 відрубав всі роги безбожних, — роги праведного піднесуться!

76 Для диригента хору. На негінах. Псалом Асафів. Пісня. Бог знаний у Юді, Його Ім'ення велике в Ізраїлі! 2 У Салимі намет Його, а мешкання Його на Сіоні, — 3 Він там поламав стріли луку, щитá та меча, та війну! (Сéла) 4 Ти осейний, потужніший за гóри відвічні. 5 Обдерто людей сильносёрдих, задрімáли вони своїм сном, — і не знайшли своїх рук усі мужи військові. 6 Від сваріння Твого, Боже Яковів, оглушується колесниця та кінь: 7 Ти — Ти грізний, і хто перед обличчям Твоїм устоїть часу гніву Твого? 8 Як звіщаєш Ти суд із небес, то боїться й стихає земля, 9 як встає Бог на суд, щоб спасти всіх покóрних землі! (Сéла) 10 Бо й гнів людський Тебе вихваляє, решту ж гніву Ти по́ясом в'яжеш. 11 Присягайте й виконуйте Господу, Богові вашому, усі, хто Його оточає, хай принóсять дарунка Грізно́му: 12 Він духа вельмож впокоряє, страшний Він для зéмних царів!

77 Для диригента хору. Для Єдута́на. Псалом Асафів. Мій голос до Бога, — й я клікати буду, мій голос до Бога, — й почує мене! 2 В день недолі моєї шукаю я Господа, до Нього рука моя витягнена вночі і не зомліє, не хоче душа моя бути потішена: 3 згадаю про Бога й зідхаю, розважаю — й мій дух омлівá! (Сéла) 4 Ти дёржиш повіки очей моїх, я побитий і не говорю. 5 Пригадаю я про дні давні, про роки відвічні, 6 своєю пісню вночі я пригадаю, говорю з своїм серцем, а мій дух розважає: 7 Чи навіки покине Господь, і вже більш не вподобає? 8 Чи навіки спинилася милість Його? Чи скінчи́лося слово Його в рід і рід? 9 Чи Бог мілувати позабу́в? Чи гнівом замкнув Він Своє милосёрдя? (Сéла) 10 І промовив був я: „То страждання моє — пере́міна праві́ці Всевишнього“. 11 Пригадаю я вчинки Господні, як чудо Твоє я згадаю віддавна, 12 і буду я думати про кожен Твій чин, і про вчинки Твої опові́м! 13 Боже, — святая доро́га Твоя, котрий бог великий, як Бог наш? 14 Ти Той Бог, що чу́да вчиняє, Ти виявив силу Свою між наро́дами, 15 Ти вівзволів люд Свій раме́ном, — синів Якова й Йóсипа! (Сéла) 16 Тебе бачили води, о Боже, Тебе бачили во́ди — й тремтіли, затряслися й безодні. 17 Лилáся струмко́м вода з хмар, тучі ви́дали грім, також там і сям Твої стріли літали. 18 Гуркі́т грому Твого на небесному колі, й блискавкі освітіли вселенну, тремтіла й трясла́ся земля! 19 Через море доро́га Твоя, а стéжка Твоя — через во́ди великі, і не видно бу́ло Твоїх стіп. 20 Ти прова́див наро́д Свій, немов ту ота́ру, рукою Мойсея та Аарóна.

78 Пісня навчальна Асафова. 2 нехай я відкрию уста́ свої прі́казкою, нехай стародавні прислів'я я вїслю́лю! 3 Щó ми чули й пізнали, і щó розповідали батькі́ наші́ нам, — 4 того не сховаємо від їхніх синів, будемо розповідáти про славу Господню аж до покоління остáнного, і про силу Його та про чу́да Його, які Він учинив! 5 Він поставив засвідчення в Якові, а Закóна поклав у Ізраїлі, про які наказав був Він нашим батька́м завідо́мити про них синів їхніх, 6 щоб знало про це покоління майбóтнє, сини, що наро́джені будуть, — устануть і будуть розповідати своїм дітям. 7 І положать на Бога надію свою, і не забудуть діл Божих, Його ж заповіді бере́гтиму́ть. 8 І не стануть вони, немов їхні батькі́, поколінням непокірливим та бунтівні́чим, поколінням, що серця сво́го не поста́вило мі́цно, і що дух його́ Богу невірний. 9 Сини Єфрема, озбрóнені лóучники, повернулися взад у день бо́ю: 10 вони не бере́гли заповіді Божого, а ходити в Закóні Його відреклись, 11 і забули вони Його чі́ни та чу́да Його, які їм показав. 12 Він чудо вчинив був для їхніх батьків ув египетськíм кра́ї, на полі Цоáнськíм: 13 Він море розсік, і їх перепрова́див, а воду поставив, як вал; 14 і прова́див їх хмарою вдень, а сáйвом огню́ цілу́ ніч; 15 на пустині́ Він скелі́ розсік, і щедро усіх напо́їв, як з безодні. 16 Він витягнув із скелі́ потóки, і во́ди текли, немов рі́ки. 17 Та грі́шили вони проти Нього ще да́лі, і в пусті́ші гніві́ли Всевишнього, 18 і Бога вони випробóвували в свої́м серці́, для душ своїх ї́жа бажáючи. 19 І вони говорили насупроти Бога й казали: „Чи Бог змо́же в пустині́ трапéзу зготóвити?“ 20 Тож ударив у скелю́ — і во́ди лину́ли, і полили́ся потóки! „Чи Він змо́же також дати хлі́ба? Чи Він наго́тує м'я́сива наро́дові Сво́му?“ 21 Тому́ то почув це Господь та й розгні́вався, — і огонь запалав проти Якова, і проти Ізраї́ля теж знявся гнів, 22 бо не вірували вони в Бога, і на спасіння Його не наді́ялись. 23 А Він хмара́м згори наказав, — і відчинив двері́ неба, 24 і спустив, немов дощ, на них ма́нну для ї́жі, — і збї́жжя небесне ї́м дав: 25 Хлі́б а́нгольський ї́ла лю́дина, Він послав ї́м поживи до ситости! 26 Крім цього́, Він сіднього ві́тра пору́шив на небі́, і мі́ццю Своєю́ привив полудне́ного ві́тра, — 27 і дощем на них м'я́со пустив, немов по́рох, а птаство крила́те, як мо́рський пісо́к, 28 і спустив його́ серед табо́ру його́, коло наметів його́. 29 І їли вони та й наситили́ся дуже, — Він ї́м їхне бажáння прині́с! 30 Та ще не вдово́льнили жада́ння сво́го, ще їхня ї́жа була в їхніх уста́х, 31 а гнів Божий підня́вся на них, та й побив їхніх ситих, і ви́бранців Ізраї́левих повали́в. 32 Протé же ї́ далі грі́шили вони та не вірили в чу́да Його, 33 — і Він докінчи́в у марно́ті їхні дні, а їхні літа́ — у страху. 34 Як Він їх побивáв, то бажали Його, — і верта́лися, й Бога шукали, 35 і пригада́вали, що Бог — їхня скеля́, і Бог Всеви́шний — то їхній Викупі́тель. 36 І свої́ми уста́ми влэ́щували Його, а свої́м язикóм лжу спліта́ли Йому́, 37 бо їхнє серце не мі́цно стояло

при Нім, і не були вони вірні в Його заповіді. **38** Та він, Милосердний, гріх прощав і їх не губив, і часто відвертав Свій гнів, і не будив усю Свою лють, **39** і Він пам'ятав, що вони тільки тіло, вітер, який переходить і не повертається! **40** Скільки вони прогнівлили Його на пустині, зневажали Його на степу! **41** І все знову та знов випробували вони Бога, і зневажали Святого Ізраїлевого, — **42** вони не пам'ятали руки Його з дня, як Він вибавив їх із неволі, **43** як в Єгипті чинив Він знаменна Свої, а на полі Цоанському чудна Свої, **44** і в кров обернув річки їхні та їхні потоки, щоб вони не пили. **45** Він послав був на них рої мух, — і їх жерли вони, і жаб — і вони їх губили. **46** А врожай їхній віддав був Він гусені, а їхню працю — сарані. **47** Виноград їхній Він градом побив, а приморозком — їхні шовковіці. **48** І Він градові віддав їхній скот, а блискавкам — череди їхні. **49** Він послав був на них Свій гнів запальний, і лють, і обурення, й утиск, наслідна злих анголів. **50** Він дорогу зрівняв був для гніву Свого, їхні душі не стримав від смерті, життя ж їхнє віддав моровиці. **51** І побив Він усіх перворідних в Єгипті, першків сили в наметах Хамових. **52** І повів Він, немов ту отару, народ Свій, і їх попровів, як стадо, в пустині. **53** І провадив безпечно Він їх, і вони не боялись, а море накрило було ворогів їхніх. **54** І Він їх привів до границі святині Своєї, до тієї гори, що правіця Його набула. **55** І народи Він повиганяв перед їхнім обличчям, і кинув для них жеребка про спадок, — і в їхніх наметах племена Ізраїлеві оселив. **56** Та й далі вони випробували та гнівили Всевишнього Бога, і Його постанов не додержували, **57** і відступали та зраджували, немов їхні батьки відвернулися, як обманливий лук. **58** І жертовниками своїми гнівили Його, і дробили Його світлими фігурами. **59** Бог почув усе це — і розгнівався, і сильно обридлив Ізраїлем, **60** і покинув оселю в Шіло, шкіну ту, що вмістив був посеред людей, **61** і віддав до неволі Він силу Свою, а величність Свою — в руку ворога. **62** І віддав для меча Свій народ, і розгнівався був на спадщину Свою: **63** його юнаків огонь пожирав, а дівчатам його не співали весільних пісень, **64** його священники від меча полягли, — і не плакали вдови його. **65** Та небавом збудився Господь, немов з сну, як той вельет, що ніби вином був підкошений, **66** і вдарив Своїх ворогів по озадку, — вічну ганьбу їм дав! **67** Та Він погордив намет Йосипів, і племена Єфремового не обрав, **68** а вибрав Собі плем'я Юдине, гору Сіон, що її полюбив! **69** І святиню Свою збудував Він, як місце високе, як землю, що навіки її вгрунтував. **70** І вибрав Давида, Свого раба, і від кошар його взяв, **71** від кітних овечок його Він привів, щоб Якова пас він, народа Свого, та Ізраїля, спадок Свій, — **72** і він пас їх у ширості серця свого, і провадив їх мудрістю рук своїх!

79 Псалом Асафів. 2 Рабів Твоїх трупи вони віддали на поживу для птаства небесного, тіло Твоїх богобійних — звірині земній. 3 Вони розливали їхню

кров, немов воду, в околицях Єрусалиму, — і не було погребальників! 4 Ми стали за ганьбу для наших сусідів, за наругу та посміх для наших околиць. 5 Аж доки, о Господи, гніватись будеш назажди, доки буде палати Твій гнів, як огонь? 6 Вилий Свій гнів на людей, що Тебе не пізнали, і на царства, що Ймення Твого не кличуть, 7 бо вони з'їли Якова, а мешкання його опустошили! 8 Не пам'ятай гріхів предківських нам, — нехай попередить нас скоро Твоє милосердя, бо ми зовсім ослабли! 9 Поможі нам, Боже нашого спасіння, ради слави Ймення Твого, і збережи нас, і прости наші гріхи ради Ймення Свого! 10 Чого будуть казати погани: „Де їхній Бог?“ Нехай в наших очах між народами стане відомою помста за пролиту кров Твоїх рабів, 11 нехай перед лице Твоє дійде стогін в'язня! За великістю сили рамена Твого збережи на смерть прирочованих! 12 А нашим сусідам верни семікратно на лоно їхнє їхню наругу, якою Тебе зневажали, о Господи! 13 А ми, Твій народ і отара Твого пасовища, будем дякувати Тобі вічно, будем оповідати про славу Твою з роду в рід!

80 Для диригента хору. На „Лілеї“. Свідцтво. Псалом Асафів. Пастирю Ізраїлів, — послухай же, Ти, що провадиш, немов ту отару, Йосипа, що на Херувимах сидиш, — появися 2 перед обличчям Єфрема, і Веняміна, і Манасії! Пробуди Свою силу, і прийди, щоб спасти нас! 3 Боже, приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — й ми спасемось! 4 Господи, Боже Саваоте, — доки будеш Ти гніватися на молитву народу Свого? 5 Ти вчинив був, що їли вони слізний хліб, і їх напоїв Ти сльозами великої міри. 6 Ти нас положив суперечкою нашим сусідам, і насміхаються з нас неприятели наші. 7 Боже Саваоте, — приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — й ми спасемось! 8 Виноградину Ти переніс із Єгипту, Ти вигнав народи — й її посадив, 9 Ти випорожнив перед нею, — і закоренила коріння своє, й переповнила край, 10 гори покрилися гінною її, а віття її — Божі кедри, 11 аж до моря галузки її посилалеш, а п'яності її — до ріки! 12 Але нащо вилім зробив Ти в горжі її, — і всі нищать її, хто проходить дорогою? 13 Гризе її ведр лісовий, і звірина польова виїдає її! 14 Боже Саваоте, — вернися ж, споглянь із небес і побач, і відвідай цього виноградника, 15 і охорони його, якого насадила правіця Твоя, і галузку, яку Ти для Себе зміцнив! 16 В огні винограда спалена, відтята, гинуть від св'яру обличчя Твого, — 17 нехай буде рука Твоя над мужем Твоєї правіці, на людському сині, якого зміцнив Ти Собі! 18 А ми не відступимо від Тебе, Ти нас оживиш, і ми будемо Ім'я Твоє кликати! 19 Господи, Боже Саваоте, приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — й ми спасемось!

81 Для диригента хору. На гітійським знарядді. Асафів. Співайте Богові, нашій твердині, покликуйте Богові Якова, 2 заспівайте пісню, і заграйте на бубні, на цитрі приємній із гуслами, 3 засурміть у

сурму в новомісяччя, на півні в день нашого свята, 4 бо це право Ізраїлеві, Закон Бога Якова! 5 На свідчення в Йісипі Він учинив його, як пішов був на землю єгипетську. Почув був там мову, якої не знав: 6 „Рамéна його Я звільнив з тягару, від кошá його рúки звільнились. 7 Ти був кликав у недолю, — й я вíдер тебе, Я відповідаю тобі в укритті громовім, Я випробував був тебе над водою Мерíви. (Сéла) 8 Слухай же ти, Мій народе, і хай Я засвídчу тобі, о Ізраїлю, — коли б ти послухав Мене: 9 нехай бога чужого у тебе не буде, і не кланяйся богу сторонньому! 10 Я — Господь, Бог твій, що з краю єгипетського тебе вивів, відчини свої уста — і Я їх напóвно! 11 Алé Мій народ не послухався був Мого голосу, не згодився зо Мною Ізраїль, — 12 і Я їх пустив ради впертості їхнього серця, — нехай вони йдуть за своїми порáдами! 13 Коли б Мій нарóд був послухав Мене, коли б був Ізраїль ходив по дорóгах Моїх, 14 ще мало — і Я похилив би був їхніх ворогів, і руку Свою повернув би був Я на протівників їхніх! 15 Ненавísники Господа йому б покорíлись, — і був би навéки їхній час, 16 і Я жіром пшениці його годува́в би, і медом із скелі тебе б насища́в!“

82 Псалом Аса́фів. 2 „Аж доки ви будете несправедливо судити, і доки б́удете ви підіймати обличчя безбожних? (Сéла) 3 Розсудіте нужде́нного та сироту́, оправдайте убогого та бідаря́, 4 порятуйте нужде́нного та бідакá, збережіть з руки несправедливих!“ 5 Не пізнали та не зрозуміли, у те́мряві ходять вони. Всі основи землі захитáлись. 6 Я сказав був: „Ви — боги, і сини ви Всевишнього всі, 7 та однак помирáєте ви, як людина́, и попада́єте, як кожен із вельмо́ж“. 8 Устань же, о Боже, та землю суди, бо у владі Твоїй всі наро́ди!

83 Пісня. Псалом Аса́фів. Боже, не будь мовчазним, не мовчи, і не будь Ти спокійним, о Боже, — 2 бо ось зашуміли Твої воро́ги, а Твої ненавísники го́лови попідійма́ли! 3 Вони проти народу Твого хитрий за́дум видумують, і на́раджуються проти тих, кого Ти бережеш! 4 Вони кажуть: „Ходіть но, та знищимо їх з-між наро́дів, - і згадуватись більш не буде іме́ння Ізраїля!“ 5 Бо вони одноду́шно на́радилися, проти Тебе умови складаю́ть, — 6 намети Едо́ма й ізмаїльтя́н, Моав та агаря́ни, 7 Гева́л і Аммо́н, і Амалик, Филістея́ з мешка́нцями Ти́ру. 8 Е́вал Ашшу́р поєднався був з ними, — вони синам Ло́товим стали раме́ном. (Сéла) 9 Зроби їм, як Мідія́нові, як Сисе́рі, як Явіно́ві в долині Кішо́н, — 10 при Ен-Дорі́ вони були знищені, стали погно́ем землі! 11 Поклади їх та їхніх вельмо́ж, як Оре́ва, й як Зе́ева, й як Зе́ваха, й як Цалму́нну, усіх їхніх князів, 12 що казали бу́ли: „Візьмімо на спа́док для себе поме́шкання Боже!“ 13 Боже мій, — бодай стали вони, немов по́рох у вихрі, як солома́ на вітрі! 14 Як огонь па́лить ліс, й як запалює полум'я го́ри, 15 так Ти їх пожени Своїм ви́хром, і настра́ш Своєю бурею! 16 Напóвни обличчя їхне со́ромом, і хай шукають вони Твоє Йме́ння, о

Господи! 17 Нехай будуть вони засорóблені, й за́вжди хай будуть настра́шені, і хай застида́ються, й хай вони згíнуть! 18 І нехай вони знають, що Ти, — Твоє Йме́ння Госпо́дь, Сам Ти, Всевишній, на ці́лій землі!

84 Для диригента хору. На гітійським зряядді. Синів Корéєвих. Псалом. Які любі оселі Твої, Господи Саваоте! 2 Затúжена та омліва́є душа моя за подві́р'ями Господа, моє серце та тіло моє лину́ть до Бога Живо́го! 3 І пташка знахо́дить домі́вку, і кубло́ собі ла́стівка, де кладе пташеня́та свої, при жертівниках Твоїх, Господи Саваоте, Ца́рю мій і Боже мій! 4 Блаже́нні, хто ме́шкає в до́мі Твоім, — вони будуть пові́ки хваліти Тебе́! (Сéла) 5 Блаже́нна люди́на, що в Тобі має силу сво́ю, блаженні, що в їхньому серці дороги до Тебе, 6 ті, що через долину Плачу́ переходя́ть, чиня́ть її джерело́м, — і дощ ранній дає благосло́вєння! 7 Вони ходять від сили до сили, і показую́ться перед Богом у Сіоні. 8 Господи, Боже Саваоте, — послухай молитву мою, почуй, Боже Яковів! (Сéла) 9 Щите наш, — поглянь же, о Боже, і придиві́сь до обличчя Свого помаза́нця! 10 Ліпший бо день на подві́р'ях Твоїх, ані́ж тисяча в іншому місці́, — я б вибрав сиді́ти при порозі дому Бога мого, ані́ж жити в наме́тах безбожності! 11 Бо сонце та щит — Господь, Бог! Господь дає милі́сть та славу, добра не відмовля́є усім, хто в невинно́сті ходи́ть. 12 Господи Саваоте, — блаже́нна люди́на, що на Тебе наді́ється!

85 Для диригента хору. Синів Корéєвих. Псалом. Ти вподо́бав Собі Свою землю, о Го́споди, до́лю Якову Ти поверну́в, 2 Ти провину наро́ду Свого прости́в, увесь гріх їхній покрíв! (Сéла) 3 Ти гнів Свій увесь занеха́в, Ти повстри́мав Свій гнів від палючо́ї лю́тості! 4 Поверни нас до Себе, о Боже нашого спáсіння, а Свій гнів проти нас поторóш! 5 Чи навéки Ти гніватись будеш на нас, і протя́гнеш Свій гнів з роду в рід? 6 Отож, Ти оживи́ш нас зно́ву, — і буде раді́ти наро́д Твій Тобою! 7 Покажи нам, о Господи, милі́сть Свою, і подай нам спа́сіння Своє, 8 нехай я почую, що каже Бог, Господь, бо говорить Він „Мир!“ наро́дові Своєму й Своїм святи́м, і нехай до безу́мства вони не верта́ються! 9 Справді, спа́сіння Його близьке́ тим, хто бої́ться Його, щоб слава Йо́го була в нашій землі. 10 Милі́сть та правда спіткаю́ться, справедли́вість та мир поцілю́ться, 11 правда з землі вироста́є, а справедли́вість із небес визира́є. 12 І Господь дасть добро, а земля наша дасть урожай свій. 13 Справди́вість ходитиме перед обличчям Йо́го, і кро́ки свої на дорогу постави́ть.

86 Молитва Давидова. 2 Бережи мою душу, бо я богобійний, спаси Ти, мій Боже, Свого раба, що на Тебе надію кладе́! 3 Змило́сєрдсь до мене, о Господи, бо я кличу до Тебе весь день, 4 потіш душу Свого раба, бо до Тебе підно́шу я, Господи, душу мою, 5 бо Ти, Господи, добрий і вибачли́вий, і многомилості́вий для всіх, хто кли́че до Тебе! 6 Почуй же, о Господи, молитву

мою, і вислухай голос благання мого, — 7 в день недолі своєї я кличу до Тебе, бо Ти обізнаний до мене! 8 Нема, Господи, поміж богами такого, як Ти, і чинів нема, як чини Твої! 9 Всі народи, яких Ти створив, поприходять і попадають перед лицем Твоїм, Господи, та Ім'я Твоє славити будуть, 10 великий бо Ти, та чуда вчиняєш, Ти — Бог єдиний! 11 Дорогу Свою покажи мені, Господи, і я буду ходити у правді Твоїй, приєднай моє серце боятися Ймення Твого! 12 Я буду всім серцем своїм вихвалити Тебе, Господи, Боже Ти мій, і славити буду повіки Ім'я Твоє, 13 велика бо милість Твоя надо мною, і вирвав Ти душу мою від шеблу глибокого! (Sheol h7585) 14 Боже, злочинці повстали на мене, а натовп гнобителів прагне моєї душі, і перед собою не ставлять Тебе. 15 А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпеливий і многомилостивий, і справедливий, — 16 зглянься на мене, й помилуй мене, подай же Своєму рабові Свою силу, і спаси сына Своєї невільниці! 17 Учини мені знака на добре, — і нехай це побачать мої ненавісники, і хай засоромлені будуть, бо Ти, Господи, мені допоміг та мене звеселів!

87 Синів Кореевих. Псалом, Пісня. 2 Господь любить брами Сіону понад усі селища Яковові. 3 Славне розповідають про тебе, місто Боже! (Села) 4 „Тим, хто знає мене, нагадаю про Рагав та про Вавилон; ось Филистія та Тир з Кішом кажуть: Отой народився був там“. 5 І про Сіон говоритимуть: „Той і той народився був у ньому, й Сам Всевишній зміцняє його!“ 6 Господь буде лічити у книзі народів: „Оцей народився був там!“ (Села) 7 І співають, і грають вони: „У Тобі — всі джерела мої!“

88 Пісня. Псалом. Синів Кореевих. Для диригента хору. На „Махалат леаннот“. Пісня навчальна Гемана езрахєянина. Господи, Боже спасіння мого, вдень я клічу й вночі Я перед Тобою: 2 хай молитва моя дійде перед обличчя Твоє, нахили Своє ухо до зойку мого, 3 душа бо моя наситилась нещастями, а життя моє зблизилось до шеблу! (Sheol h7585) 4 Я до тих прирахований став, що в могилу відходять, я став, немов муж той безсилий. 5 Я кинений серед померлих, немов оті трупи, що в гробі лежать, що про них Ти не згадуєш більш, і потягні вони від Твоєї руки. 6 Умістив Ти мене в глибочезну могилу, до пітьми в глибинах. 7 На мене лягла Твоя лють, і Ти всіма Своїми ламаннями мучив мене. (Села) 8 Віддалив Ти від мене знайомих моїх, учинив Ти мене за огиду для них, Я замкнений і не виходжу, 9 стемніло з біді моє око. Я кожного дня Тебе кличу, о Господи, простягаю до Тебе руки свої! 10 Чи Ти чудо вчиниш померлим? Чи трупи встануть і будуть хвалити Тебе? (Села) 11 Хіба милість Твоя буде в гробі звичатись, а вірність Твоя в аввадоні? 12 Чи познається в темряві чудо Твоє, а в краю забуття — справедливість Твоя? 13 Та я кличу до Тебе, о Господи, і вранці молитва моя Тебе випереджує. 14 Для чого, о Господи, кидаєш душу мою, ховаєш від мене обличчя

Своє? 15 Нужднений я та помираю відмалку, перенішу страхіття Твої, я ослаблений став. 16 Перейшли надо мною Твої пересердя, страхіття Твої зруйнували мене, — 17 вони оточають мене, як вода, увесь день, вони разом мене облягають. 18 друга й приятеля віддалив Ти від мене, знайомі мої — як та темрява!

89 Навчальна пісня Етана езрахєянина. Про милості Господа буду співати повіки, я буду звичати устами своїми про вірність Твою з роду в рід! 2 Бо я був сказав: „Буде навіки збудована милість, а небо — Ти вірність Свою встановляєш на нім“. 3 „Я склав заповіта з вибранцем Своім, присягнув Я Давидові, Моєму рабові: 4 Встановлю Я навіки насіння твоє, а твій трон Я збудую на вічні віки!“ (Села) 5 І небо хвалитиме, Господи, чудо Твоє, також вірність Твою на зібранні святих, 6 бо хто в небі подібний до Господа? Хто подібний до Господа серед Божих синів? 7 Бог дуже страшний у зібранні святих, і грізний Він на ціле довкілля Своє! 8 Господи, Боже Саваоте, — хто сильний, як Ти, Господи? А вірність Твоя — на довкіллі Твоїм! 9 Ти пануєш над силою моря, коли підіймаються хвилі, Ти їх втихоміркуюєш. 10 Ти стиснув Рагава, як трупа, і сильним раменом Своім розпорішив Своїх ворогів. 11 Твої небеса, Твоя теж земля, вселенна і все, що на ній, — Ти їх заложив! 12 Північ та південе — Ти їх створив, Фавор та Хермон співають про Ймення Твоє. 13 Могутнє рамено Твоє, рука Твоя сильна, висока правіця Твоя! 14 Справедливість та право — підстава престолу Твого, милість та правда — обличчя Твоє випереджують! 15 Блажєнний народ, що знає він поклик святковий, — Господи, вони ходять у світлі обличчя Твого! 16 Радіють вони цілий день Твоїм Іменням, і підвищуються Твоєю справедливістю, 17 бо окраса їхньої сили — то Ти, а Твоєю зичливістю риг наш підноситься, 18 бо щит наш — Господній, а цар наш — від Святого Ізраїлевого! 19 Тоді богобійним Своім про мовляв Ти в об'явленні та говорив: „Я поклав допомогу на сильного, Я вибранця підніс із народу: 20 знайшов Я Давида, Свого раба, — Я його намастив Своєю святою оливою, 21 щоб із ним була сильна рука Моя, а рамено Моє зміцнило його! 22 Ворог на нього не нападе, а син беззаконня не буде його переслідувати, 23 — його ворогів поб'ює перед обличчям його, і вдарю його ненавісників! 24 Із ним Моє вірність та милість Моя, а Йменням Моїм його риг піднесеться, — 25 і Я покладу його руку на море, і на ріки — правіцю його. 26 Він Мене буде звати: „Отець Ти мій, Бог мій, і скеля спасіння мого!“ 27 Я вчиню його теж перворідним, найвищим над зємних царів. 28 Свою милість для нього навіки сховаю, і Мій заповіт йому вірний, 29 і насіння його покладу Я навіки, а трона його — як дні неба! 30 Коли ж його діти покинуть Закона Мого, і не будуть держатись наказів Моїх, 31 коли ізневажають Мої постанови, і не будуть держатись наказів Моїх, 32 тоді палицею навішу їхню провину, та поразами — їхнє беззаконня! 33 А ласки Своєї від нього Я не заберу,

і не зраджу його в Своїй вірності, **34** не збезчещу Свого заповіту, а щоб було з уст Моїх вийшло, того не зміню! **35** Одне в Своїй святості Я присягнув, — не повім Я неправди Давидові: **36** повік буде насіння його, а престол його передо Мною — як сонце, **37** як місяць, він буде стояти повіки, і Свідок на хмарі — правдивий“. (Села) **38** А Ти опустив та обридив, розгнівався Ти на Свого помазанця, — **39** Ти неважливим зробив заповіта Свого раба, Ти скинув на землю корону його, **40** всю горбю його поламав, твердині його обернув на руїну! **41** Всі грабують його, хто проходить дорогою, — він став для сусідів своїх посміховищем. **42** Підніс Ти правицю його переслідувачів, усіх його ворогів Ти потішив, **43** і Ти відвернув вістря шаблі його, у війні ж не підтримав його. **44** Ти слави позбавив його, а трона його повалив був на землю, **45** скоротив Ти був дні його молодости, розтягнув над ним сором! (Села) **46** Доки, Господи, будеш ховатись назавжди, доки буде палати Твій гнів, як огонь? **47** Пам'ятай же про мене, — яка довготá життя людського? Для чого створив Ти всіх людських синів на ніщо? **48** Котрий чоловік буде жити, а смерті не бачитиме, збереже свою душу від сили шеблу? (Села) (Sheol h7585) **49** Де Твої перші милості, Господи, що їх присягав Ти Давидові у Своїй вірності? **50** Згадай, Господи, про ганьбу рабів Своїх, яку я ношу в своїм лоні від усіх великих народів, **51** якою Твої вороги зневажають, о Господи, і кроки Твогó помазанця безславлять! **52** Благословенний навіки Господь! Амїнь і амїнь!

90 Молитва Мойсея, чоловіка Божого. 2 Перше ніж гóри народжені, і поки Ти витворив землю та світ, то від віку й до віку — Ти Бог! **3** Ти людину вертаєш до пороку, і кажеш: „Верніться, людські сини!“ **4** Бо в очах Твоїх тисяча літ, — немов день той вчорашній, який проминув, й як сторожа нічна. **5** Пустив Ти на них течію, вони стали, як сон, вони, як трава, що минáє: **6** уранці вона розцвітає й росте, — а на вечір зів'яне та сохне! **7** Бо від гніву Твого ми гинемо, і пересердям Твоїм перестрашені, — **8** Ти наших провини поклав перед Себе, гріхи ж нашої молодости — на світло Свого лица! **9** Бо всі наші дні промайну́ли у гніві Твоїм, скінчили́ літа́ ми свої, як зідхання. **10** Дні літ наших — у них сімдесят літ, а при силах — вісімдесят літ, і гóрдощі їхні — страждання́ й марно́та, бо все швидко минає, і ми відлітаємо. **11** Хто відає силу гніву Твогó? А Твоє пересердя — як страх перед Тобою! **12** Навчи нас лічити отак наші дні, щоб ми набу́ли́ серце мудре! **13** Привернися ж, о Господи, — доки терпітимемо? — і пожалій Своїх рабів! **14** Насити́ нас уранці Своїм милосердям, і ми будемо співати й радіти по всі наші дні! **15** Порадуй же нас за ті дні, коли Ти впокоря́в нас, за ті ро́ки, що в них ми зазнали лихого! **16** Нехай ви́явиться Твоє діло рабам Твоїм, а величність Твоя — їхнім синáм, **17** і хай буде над нами благово́лння

Господа, Бога нашого, і діло рук наших утверді нам, і діло рук наших — утверді його!

91 Хто живе під покровом Всевишнього, хто в тіні Всемогутнього мешкає, **2** той скаже до Господа: „Охоро́но моя та тверди́не моя, Боже мій“, — я надіюсь на Нього! **3** Бо Він тебе вивре з тенéт птахоло́ва, з морови́ці згубно́ї, **4** Він перо́м Своїм вкриє тебе, і під крильми Його захи́ваєшся ти! Щит та лук — Його правда. **5** Не будеш боя́тися стра́ху нічно́го, ані стріли, що вдень пролітає, **6** ані зарази, що в те́мряві ходить, ані морови́ці, що ни́щить опі́вдні, — **7** впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч правору́ч від тебе, до тебе ж не дйде! **8** Тільки своїми очима подивися, — і запла́ту безбо́жним по́побачиш, **9** бо Господь, охоро́ну мою, Всевишнього ти учини́в за своє приста́новище! **10** Тебе зло не спітка́є, і до на́мету твого вдар не наблизиться, **11** бо Своїм Ангола́м Він накаже про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх, — **12** на руках вони будуть носити тебе, щоб не вдарив об ка́мінь своєї но́гі! **13** На лева й ву́жа ти наступиш, левчука́ й крокодила ти будеш топта́ти! **14** „Що бажав він Мене, то його збережу́, зроблю́ його сильним, — бо знає Ім'я́ Моє він; **15** як він Мене клі́катиме, то йому відповім, Я з ним буду в недо́лі, вряту́ю його та просла́влю́ його, **16** і довгі́стю днів Я насичу́ його, і він бачити́ буде спасі́ння Моє!“

92 Псалом. Пісня на день суботній. То добре, щоб дякувати Господе́ві й виспівувати Йме́ння Твоє, о Всевишній, **2** вранці розповідати про милість Твою, а ночами — про правду Твою — **3** на десятистру́нній й на а́рфі, на лю́тні та гу́слах, **4** бо потішив мене Ти, о Господи, вчинком Своїм, — про діла́ Твоїх рук я співаю! **5** Як то вели́чнї діла́ Твої, Господи, дуже гли́бокі думки́ Твої, **6** — нерозумна лю́дина не знає, а недóумок не зрозуміє тогó! **7** Коли несправедли́ві ростуть, як трава, і цві́туть всі злочі́нці, то на те, щоб наві́ки були вони знищені, — **8** а Ти, Господи, на висоті́ повік-віку! **9** Бо ось вороги Твої, Господи, бо ось вороги Твої́ згинуть, розпорóшаться всі беззако́нники! **10** І ти ро́га мого підні́с немов в однору́жця, мене нама́стив Ти оли́вою свіжою. **11** І дивилося око моє на занепа́д моїх ворогів, тих злочі́нців, що на мене встають, — почуву́ть про це мої уші! **12** Зацвіте́ справедливий, як па́льма, і ви́женеться, немов кедр на Лива́ні, — **13** поса́джені в до́мі Господні́м цві́туть на подві́р'ях нашого Бога, **14** іще в сивині́ вони будуть цві́сті, будуть ситі́ та свіжі, **15** щоб розповідати, що щирий Госпо́дь, моя скеля, і в Ньому́ неправди́ нема!

93 Цари́бе Госпо́дь, — зодягну́вся у вели́ч, зодягну́вся Госпо́дь, опереза́вся Він силою, — і мі́цно поставлений всесві́т, щоб не захитався! **2** Престол Твій поста́влений мі́цно спра́дávна, від ві́чності Ти! **3** Ріки піднесли, о Господи, ріки піднесли свій гуркі́т, ріки́ будуть підносити шум від уда́ру їхніх хвиль, — **4**

та над гуркіт великих тих вод, над морські потужні хвилі, — могутніший Господь у висоті! 5 Свідцтва Твої дуже певні, а дому Твоєму належить святість, о Господи, на довгі дні!

94 Бог помсти — Господь, Бог помсти з'явився, — 2 піднесіся, о Судде землі, бундючним заплату віддай! 3 Аж доки безбожні, о Господи, аж доки безбожні втішатися будуть? 4 Доки будуть верзті, говорити бундючно, доки будуть пишатися злочинці? 5 Вони тиснуть народ Твій, о Господи, а спадок Твій вони мучать. 6 Вдову та чужинця вбивають вони, і мордують сиріт 7 та й говорять: „Не бачить Господь, і не завважить Бог Яковів“. 8 Зрозумійте це ви, нерозумні в народі, а ви, убогі на розум, коли наберетеся глзду? 9 Хіба Той, що ухо щепів, — чи Він не почує? Хіба Той, що око створив, — чи Він не побачить? 10 Хіба Той, що карає народи, — чи Він не скартає, Він, що навчає людину знання? 11 Господь знає всі людські думки, що марно́та вони! 12 Блаженний той муж, що його Ти караєш, о Господи, і з Закону Свого навчаєш його, 13 щоб його заспокоїти від лиходення, аж поки не викопана буде яма безбожному, 14 бо Господь не опустить народу Свого, а спадку Свого не полишить, 15 бо до праведности суд повернеться, а за ним — всі невинного серця! 16 Хто встане зо мною навпроти злостівих, хто встане зо мною навпроти злочинців? 17 Коли б не Господь мені в поміч, то душа моя трохи була б не лягла в царство смерті! 18 Коли я кажу: „Похитнулася нога моя“, то, Господи, милість Тvoja підпирає мене! 19 Коли мої думки болючі в нутрі моїм мно́жастся, то розради Твої веселять мою душу! 20 Чи престол беззаконія з Тобою з'єднається, той, що гріх учиняє над право? 21 Збираються проти душі справедливого, і чисту кров винуватять. 22 І Господь став для мене твердінею, і мій Бог став за скелю притулку мого, 23 і Він їхню силу на них повернув, і злом їхнім їх нищить, їх нищить Господь, Бог наш!

95 Ходіть, заспіваймо Господеві, покличуємо радісно скелі спасіння нашого, 2 хвалою обличчя Його випереджуємо, співаймо для Нього пісні, 3 бо Господь — Бог великий, і великий Він Цар над богами всіма, 4 що в Нього в руці глибини землі, і Його верхогір'я гірські, 5 що море Його, і вчинив Він його, і руки Його суходіл уформували! 6 Прийдіть, поклонімося, і припадім, на коліна впадім перед Господом, що нас учинив! 7 Він наш Бог, а ми люди Його пасовійська й отара руки Його. Сьогодні, коли Його голос почуєте, 8 „не робіте твердим серця вашого, мов при Меріві, немов на пустині в день спроби, 9 коли ваші батькі Мене брали на спробу, Мене випробувували, також бачили діло Моє. 10 Сорок літ був огідним мені оцей рід, й Я сказав: Цей народ — блудосерді вони, й не пізнали доріг Моїх, 11 тому запрясягся Я в гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони!“

96 Співайте для Господа пісню нову, уся зéмле, — співайте для Господа! 2 Співайте для Господа, благословляйте Ім'я Його, з дня на день сповіщайте спасіння Його! 3 Розповідайте про славу Його між поганами, про чуда Його — між усіма народами, 4 бо великий Господь і прославлений вельми, Він грізний понад богів усіх! 5 Бо всі боги народів — божки, а Господь створив небеса, — 6 перед лицем Його слава та велич, сила й краса — у святині Його! 7 Дайте Господу, роди народів, дайте Господу славу та силу, 8 дайте Господу славу ймення Його, жертви приносьте і входьте в подвір'я Його! 9 Додолю впадіть ув оздобі святих перед Господом, тремтять перед обличчям Його, уся зéмле, 10 сповістять між народами: „Царює Господь! Він вселенну зміцнів, щоб не захиталась, Він буде судити людей справедливо!“ 11 Хай небо радіє, і хай веселиться земля, нехай гримить море й усе, що у нím, 12 нехай поле радіє та все, що на ньому! Нехай заспівають тоді всі дерева лісні, — 13 перед Господнім лицем, бо грядє Він, бо зéмлю судити грядє, é — Він за справедливістю буде судити вселенну, і народи — по правді Своїй!

97 Царює Господь: хай радіє земля, нехай веселяться численні острові! 2 Хмара та мóрок круг Нього, справедливість та право — підстава престолу Його. 3 Огонь іде перед лицем Його, і ворогів Його палить навкóло. 4 Освітили вселенну Його блискавиці, — те бачить земля та тремтять! 5 Гори, як віск, розтопилися перед обличчям Господнім, перед обличчям Господа всієї землі. 6 Небо розповідає про правду Його, й бачать славу Його всі народи. 7 Нехай посоромлені будуть усі, хто ідолам служить, хто божками вихваляється! Додóлу впадіть перед Ним, усі бóги! 8 Почув і звеселився Сіон, і потішилися Юдині дóчки через Твої присуди, Господи, 9 бо над усією землею Найвищий Ти, Господи, над богами всіма Ти піднесений сильно! 10 Хто Господа любить, — ненáвидьте зло! Хто рятує душі святих Своїх, Той визволить їх із руки несправедливих. 11 Світло сéться для справедливого, а для простосердих — розрада. 12 Радійте, праведні, Господом, і славте Його святу пам'ять!

98 Псалом. 2 Спасіння Своє Господь виявив, перед очима народів відкрив Свою правду. 3 Пам'ятає Він Якову милість Свою, й Свою вірність для дому Ізраїля. Бачать всі кінці землі те спасіння, що чинить наш Бог. 4 Уся зéмле, викличуйте Господу, покличуйте радісно, і співайте та грайте! 5 Грайте Господеві на гóслах, на гóслах і піснопінням, 6 на сурмах і голосом рогу викличуйте перед обличчям Царя Цього й Господа! 7 Нехай шумить море й усе, що у ньому, вселенна й мешканці її, 8 ріки хай плещуть в долоні, різом радють хай гóри 9 перед обличчям Господнім, бо Він зéмлю судити грядє: Він за справедливістю буде судити вселенну, і народи по правді!

99 Царює Господь, — і народи тремтять, сидить на Херувимах, і трясється земля! **2** Великий Господь над Сіоні, і піднесений Він над усіма народами! **3** Хай Ім'я Твоє славлять, — велике й грізне воно! **4** А сила Царя любить право, справедливість Ти міцно поставив, Ти Якову право та правду вчинив! **5** Звеличайте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь підніжкові ніг Його, — Він бо Святий! **6** Мойсей й Аарон — серед священників Його, а Самуїл серед тих, що кличуть Ім'ення Його. Вони кликали до Господа, — і Він вислухав їх, **7** у стовпї хмари до них говорив. Вони зберігали свідочтва Його й постанови, що Він дав був для них. **8** Господи, Боже наш, — Ти вислуховував їх, Ти був для них Богом вибачливим, але мстився за їхні діла. **9** Звеличайте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь перед горою святою Його, — бо Святий Господь, Бог наш!

100 Вдячний псалом. **2** Служить Господеві із радістю, перед обличчя Його підійдіте зо співом! **3** Знайте, що Господь — Бог Він, Він нас учинив, і Його ми, — Його ми народ та отара Його пасовійська. **4** Увійдіть в Його брами з подякуванням, на подвір'я Його з похвалою! Виславляйте Його, Ім'я Його благословляйте, **5** бо добрий Господь, Його милість навіки, а вірність Його — з роду в рід!

101 Псалом Давидів. **2** Придивлятимуся до дороги невинного. Коли прийдеш до мене? Я буду ходити в невинності серця свого серед дому мого, **3** не поставлю я перед очима своїми речі нікчемної, діло відступства ненавиду, — не приляже до мене воно, **4** перекірливе серце відходить від мене, лихого не знаю! **5** Хто таємно обчорнює ближнього свого, — я знищу тогo, високоокого й гордосердного, — його не стерплю! **6** Мої очі — на вірних землі, щоб сиділи зо мною. Хто ходить дорогою невинного, той буде служити мені. **7** Обманець не сяде в середині дому мого, і міцно не стане навпроти очей моїх неправдомовець! **8** Всіх безбожних землі буду нищити кожного ранку, щоб з міста Господнього вигубити всіх злочинців!

102 Молитва вбогого, коли він слабне та перед Господнім лицем виливає мову свою. Господи, вислухай молитву мою, і благання моє нехай дійде до Тебе! **2** Не ховай від мене обличчя Свого, в день недолі моєї — схили Своє ухо до мене, в день благання озвися небавом до мене! **3** Бо минають, як дим, мої дні, а кості мої — немов висохла в огнищі. **4** Як трава та — побіте та висохло серце моє, так що я забував їсти хліб свій. **5** Від зойку стогнання мого приліпли до тіла мого мої кості. **6** Уподобився я пеликанові пустині, я став, як той пугач руїн! **7** Я безсонний, і став, немов пташка самотня на дасі. **8** Увесь день ображають мене ворогії мої, ті, хто з мене кепкує, заприсяглись проти мене! **9** І попіл я їм, немов хліб, а напої свої із плачем перемішую, — **10** через гнів Твій та лють Твою, бо підняв був мене

Ти та й кинув мене. **11** Мої дні — як похилена тінь, а я сохну, немов та трава! **12** А Ти, Господи, будеш повік пробувати, а пам'ять Твоя — з роду в рід. **13** Ти встанеш та змилуєшся над Сібною, бо час учинити йому милосердя, бо прийшов реченіць, **14** бо раби Твої покохали й каміння його, і порох його полюбили! **15** І будуть боятись народи Господнього Ім'ення, а всі земні царі — слави Твоєї. **16** Бо Господь побудує Сіона, появиться в славі Своїй. **17** До молитви забудих звернеться Він, і молитви їхньої не осоромить. **18** Запишеться це поколінню майбутньому, і народ, який створений буде, хвалитиме Господа, **19** бо споглянув Він із високости святої Своєї, Господь зорив на землю з небес, **20** щоб почути зідхання ув'язненого, щоб на смерть прирочованих виволити, **21** щоб розповідати про Ім'ення Господнє в Сіоні, а в Єрусалимі — про славу Його, **22** коли разом зберуться народи й держави служити Господеві. **23** Мою силу в дорогі Він віснавив, дні мої скоротив. **24** Я кажу: „Боже мій, — не бери Ти мене в половині днів моїх! Твої роки — на вічні віки. **25** Колись землю Ти був заклів, а небо — то чин Твоїх рук, — **26** позникають вони, а Ти будеш стояти. І всі вони, як одіжа, загинуть, Ти їх зміниш, немов те вбрання, — і минуться вони. **27** Ти ж — Той Самий, а роки Твої не закінчатся! **28** Сини Твоїх рабів будуть жити, а їхнє насіння стоятиме міцно перед обличчям Твоїм!“

103 Давидів. **2** Благослови, душе моя, Господа, і не забувай за всі добродійства Його! **3** Всі провини Твої Він прощає, всі недуги твої вздоровляє. **4** Від могили життя твоє Він визволяє, Він милістю та милосердям тебе коронує. **5** Він бажання твоє насичає добром, — відновиться, мов той орел, твоя юність! **6** Господь чинить правду та суд для всіх переслідуваних. **7** Він дороги Своєї об'явив був Мойсееві, діла Свої — дітям Ізраїлевим. **8** Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий і многомилостивий. **9** Не завжди на нас ворогує, і не навіки заховає гнів. **10** Не за нашими прогріхами Він поводиться з нами, і відплачує нам не за провинами нашими. **11** Бо як високо небо стоїть над землею, — велика така Його милість до тих, хто боїться Його, **12** як далекий від заходу схід, так Він віддалив від нас наші провини! **13** Як жалує батько дітей, так Господь пожалівся над тими, хто боїться Його, **14** бо знає Він створення наше, пам'ятає, що ми — порох: **15** чоловік — як трава дні його, немов цвіт польовий — так цвіте він, **16** та вітер перейде над ним — і немає його, і вже місце його не пізнає його. **17** А милість Господня від віку й до віку на тих, хто боїться Його, і правда Його — над синами синів, **18** що Його заповіта додержують, і що пам'ятають накази Його, щоб виконувати їх! **19** Господь міцно поставив на Небі престόла Свого, а Царство Його над усім володіє. **20** Благословіть Господа, Його Анголі, вельетні сильні, що виконують Його слово, щоб слухати голосу слів Його! **21** Благословіть Господа, усі сили небесні Його,

слуги Його, що чините волю Його! 22 Благословіть Господа, всі діла Його, на всіх місцях царювання Його! Благослови, душе моя, Господа!

104 Благослови, душе моя, Господа! Господи, Боже мій, Ти вельми великий, зодягнувся Ти в велич та в славу! 2 Зодягає Він світло, як шати, небеса простягає, немов би завісу. 3 Він ставить на водах палати Свої, хмари кладе за Свої колесниці, ходить на крилах вітрівих! 4 Він чинить вітри за Своїх посланців, палючий огонь — за Своїх слуг. 5 Землю Ти вгунтував на оснóвах її, щоб на вічні віки вона не захиталася, 6 безоднею вкрив Ти її, немов шатою. Стала вода над гóрами, — 7 від погрози Твоєї вона втекла, від гуркоту грому Твого побігла вона, — 8 виходить на гóри та сходить в долини, на місце, що Ти встановив був для неї. 9 Ти границю поклав, щоб її вона не перейшла, щоб вона не вернулася землю покрити. 10 Він джерела пускає в потоки, що пливають між гóрами, 11 напувають вони всю пільну звірину, ними дикі осли гасять спрагу свою. 12 Птаство небесне над ними живе, видає воно голос з-посеред галузок. 13 Він напоєє горн з палаців Своїх, із плоду чинів Твоєї земля сититься. 14 Траву для худоби вирощує, та зеленіну для праці людині, щоб хліб добувати з землі, 15 і вино, що серце людині воно звеселяє, щоб більш від оливи блищало обличчя, і хліб, що серце людині зміцняє. 16 Насичуються Господні дерева, ті кедри ливанські, що Ти насадив, 17 що там кубляться птахи, бузько, — кипариси мешкання його. 18 Гóри високі — для диких козиць, скелі — сховище скельним звіринам. 19 і місяця Він учинив для означення часу, сонце знає свій захід. 20 Темноту Ти наводиш — і ніч настає, в ній порушується вся звірина лісна, — 21 ричать левчуки за здобичею та шукають від Бога своєї поживи. 22 Сонце ж засвітить — вони повтікають, та й кладуться по норах своїх. 23 Людина виходить на працю свою, й на роботу свою аж до вечора. 24 Які то численні діла Твої, Господи, — Ти мудро вчинив їх усіх, Твого творба повна земля! 25 Ось море велике й розлого-широке, — там повзюче, й числа їм немає, звірина малá та велика! 26 Ходять там кораблі, там той левіятан, якого створив Ти, щоб бавитися йому в морі. 27 Вони всі чекають Тебе, — щоб Ти часу свого поживу їм дав. 28 Даєш їм — збирають вони, руку Свою розкриваєш — добром насичаються. 29 Ховаєш обличчя Своє — то вони перелякани, забираєш їм духа — вмирають вони, та й вертаються до свого пороку. 30 Посилаєш Ти духа Свого — вони творяться, і Ти відновляєш обличчя землі. 31 Нехай буде слава Господня навіки, хай ділами Своїми радіє Господь! 32 Він погляне на землю — й вона затремтить, доторкнеться до гір — і дим'юти вони! 33 Я буду співати Господеві в своєму житті, буду грати для Бога мого, аж поки живу! 34 Буде приемле йому моя мова, — я Господом буду радіти! 35 Нехай згинуть грішні з землі, а безбожні — немає вже їх! Благослови, душе моя, Господа! Алілуя!

105 Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед народів звіщайте про чини Його! 2 Співайте йому, грайте йому, говоріть про всі чуда Його! 3 Хваліться святим Його Ім'енням, хай тішиться серце шукаючих Господа! 4 Пошукуйте Господа й силу Його, лице Його завжди шукайте! 5 Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про присуди уст Його, 6 ви, насіння Авраама, раба Його, сини Яковові, вибранці Його! 7 Він — Господь, Бог наш, по цілій землі Його присуди! 8 Він пам'ятає навки Свого заповіта, те слово, яке наказав був на тисячу родів, 9 що склав Він його з Авраамом, і присягу Свою — для Ісака. 10 Він поставив її за Закона для Якова, Ізраїлеві — заповітом навіки, 11 говорячи: „Я дам тобі Край ханаанський, частину спадщини для вас!“ 12 Тоді їх було невелике число, нечисленні були та приходьки на ній, 13 і ходили вони від народу до народу, від царства до іншого люду. 14 Не дозволів нікому Він кривдити їх, і за них Він царям докоряв: 15 „Не доторкуйтеся до Моїх помазанців, а пророкам Моїм не робіте лихого!“ 16 І покликав Він голод на землю, всяке хлібне стебло поламав. 17 Перед їхнім обличчям Він мужа послав, — за раба Йосип проданий був. 18 Кайданами мучили ноги його, залізо пройшло в його тіло, 19 аж до часу виповнення слова Його, — слово Господнє його було виявило. 20 Цар послав — і його розв'язав, володар народів — і його був звільнив. 21 Він настановив його паном над домом своїм, і володарем над усім маєтком своїм, 22 щоб в'язнів він його можновладців по волі своїй, а старших його умудряв. 23 Ізраїль прибув до Єгипту, і Яків замешкав у Хамовім краї. 24 А народ Свій Він сильно розмножив, і зробив був ряснішим його від його ворогів. 25 Він переминів їхнє серце, щоб народа Його ненавиділи, щоб брались на хитрощі проти рабів Його. 26 Він послав був Мойсея, Свого раба, Аарона, що вибрав його, 27 — вони положили були серед них Його речі знаменні, та чуда у Хамовім краї. 28 Він темноту наслав — і потемніло, і вони не протівились слову Його. 29 Він переминів їхню воду на кров, і вморив їхню рибу. 30 Іхній край заройвся був жабами, навіть в окоях царів їхніх. 31 Він сказав — й прибули рої мух, воші в цілому обширі їхньому. 32 Він градом зробив їхній дощ, палючий огонь — на їхню землю. 33 І Він повибивав виноград їхній та фігове дерево їхнє, і деревину на обширі їхньому повилóмлював. 34 Він сказав — і найшла сарана та гусінь без ліку, — 35 усю ярину в їхнім краї пожерла, і плід землі їхньої з'їла. 36 І Він повбивав усіх пєрвістків в їхньому краї, початок усякої їхньої сили. 37 І Він випровадив їх у сріблі та в золоті, і серед їхніх племєн не було, хто б спіткнувся. 38 Єгипет радів, коли вийшли вони, бо страх перед ними напав був на них. 39 Він хмару простяг на заслону, а огонь — на освітлення ночі. 40 Зажадав був Ізраїль — і Він перепелиці наслав, і хлібом небесним Він їх годував. 41 Відчинив був Він скелю —

й лину́ла вода, потеклі́ були ріки в пустинях, **42** бо Він пам'ятав за святе Своє слово, за Авраама, Свого раба. **43** І Він з радістю вивів наро́д Свій, зо співом — вибранців Своїх, **44** І їм землю наро́дів роздав, і посли́ли вони працю лю́дів, **45** щоб викону́вали Його за́повіді, та зако́ни Його берегли! Алілу́я!

106 Алілу́я! **2** Хто розка́же про ве́лич Господню, розпо́вість усю славу Йо́го? **3** Блаженні, хто дє́ржиться права, хто чинить правду кожного ча́су! **4** Згадай мене, Господи, в ласці Сво́й до наро́ду Сво́го, відвідай мене спасінням Сво́ім, **5** щоб побачити добре вибранців Твоїх, щоб я ті́шився radoшами Твого наро́ду, і хвалився зо спáдком Тво́ім! **6** Ми згрішили́ з батька́ми свої́ми, скриві́ли, неправди́ве чинили. **7** Не зважа́ли на чу́да Твої́ батьки наші́ в Єгипті, многоті́ Твоїх ласк не прига́дували й бунтува́лись над морем, над морем Черво́ним. **8** Та Він ради́ Ймення Сво́го ї́х спас, щоб виявити́ Свою́ силу. **9** Він клі́кнув на море Червоне — і висло́, і Він ї́х повів́ через мо́рські глибини́, немов по пустині́! **10** І Він спас ї́х з руки непри́ятеля, визволив ї́х з руки ворога, — **11** і закрила́ вода супроти́вників ї́хніх, жо́ден з них не зоста́вся! **12** Тоді́ то в слова́ Йо́го вві́рували, виспівували́ Йо́му славу. **13** Та скоро забули́ вони Йо́го чин, не чекали́ пора́ди Йо́го, **14** і па́дали в пустині́ жада́нням, і Бога в пустині́ ізнов випробовували́, **15** і Він ї́хне жада́ння ї́м дав, але худі́сть посла́в в ї́хню душу. **16** Та Мойсею́ поза́дрили в та́борі, й Ааронові́, свято́му Господньому́. **17** Розкри́лась земля́ — і Дата́на погли́нула, Авіро́нову збори́ накрила, **18** і о́гнь запала́в на ї́хніх збора́х, — і по́лум'я те попалі́ло безбожних. **19** Зробили́ тельця́ на Хорі́ві, і били́ поклони́ бовва́нові́ ви́лито́му, — **20** і змінили́ вони́ свою́ славу на образ вола́, що траву́ пожирає, **21** забули́ про Бога, свого́ Спасителя́, що велике́ в Єгипті́ вчинив, **22** у землі́ Ха́мовій чу́да, стра́шні ре́чі над морем Черво́ним. **23** І сказав́ Він пони́жити ї́х, коли́ б не Мойсей, ви́бранець Йо́го, що став́ був у ви́ломи́ перед обличчя́м Йо́го — відверну́ти Йо́го гнів, щоб не шко́див! **24** Погорди́ли землею́ жада́ною, не повірили́ сло́ву Йо́го, **25** і ре́мствували́ по наме́тах свої́х, неслухня́ні були́ до Господнього́ голосу. **26** І Він підійня́в Свою́ ру́ку на них, щоб ї́х повалі́ти в пустині́, **27** і щоб повалити́ ї́хне пото́мство посеред наро́дів, та щоб розпорши́ти ї́х по краї́нах! **28** І служи́ли Ваа́лові пе́орсько́му, й ї́ли вони́ жертви́ мертвих, **29** і діла́ми свої́ми розгні́вали́ Бога, — тому́ вдерлась́ зара́за між них! **30** І встав́ тоді́ Пінхас та й розсуді́в, — і зара́за затрима́лась, **31** і Йо́му порахо́вано в праведни́сть це, з роду́ в рід аж наві́ки. **32** І розгні́вали́ Бога вони́ над водою́ Мері́ви, і через́ них стало́ зле́ для́ Мойсея́, **33** бо духа́ Йо́го засму́тили, і він говори́в нерозва́жно уста́ми свої́ми. **34** Вони́ не позни́щували́ тих наро́дів, що Госпо́дь говори́в ї́м про них, — **35** і поміша́лись з пога́нами, та ї́хніх учинки́ навчи́лись. **36** І божи́щам ї́хнім служи́ли, а ті́ па́сткою́ стали́ для́ них. **37** І прино́сили в жертву́ синів свої́х, а

дочо́к свої́х — де́монам, **38** — і кров́ чисту́ лили́, кров́ синів свої́х і дочо́к свої́х, що ї́х у жертву́ прино́сили́ божи́щам хана́анським. І через́ кривави́й пе́реступ́ земля́ поскверни́лась, **39** і стали́ нечисти́ вони́ через́ учинки́ свої́, і пе́релю́б чинили́ діла́ми свої́ми. **40** І проти́ наро́ду Сво́го запала́в гнів́ Госпо́дній, і спа́док Йо́го Йо́му став́ оги́дним, **41** і віддав́ ї́х у руку́ наро́дів, — і ї́хні нена́висники́ панували́ над ними, **42** і ї́хні вороги́ ї́х гно́били, і вони́ впокорі́лись під ї́хню руку. **43** Багато́ разі́в Він визво́лював ї́х, але вони́ вперті́ були́ свої́м за́думом, — і пригно́блено́ ї́х через́ ї́хню про́вину! **44** Та побáчив́ Він ї́хню ті́сно́ту, коли́ почув́ ї́хні блага́ння, **45** і Він пригада́в ї́м Сво́го запові́та, і пожа́лував́ був за Своєю́ великою́ милі́стю, **46** і збудив́ милосердя́ до них між́ усі́ма, що ї́х полони́ли! **47** Спасі́ нас, о Господи́, Боже́ наш, і нас позбирай́ з-між́ наро́дів, щоб́ дякувати́ Йме́нному́ свято́му Твоє́му, щоб́ Твоєю́ хвали́тись́ славою́! **48** Благословенний́ Госпо́дь, Бог Ізраї́лів зві́ку й наві́ки! І весь́ наро́д нехай́ скаже́: Амі́нь! Алілу́я!

107 „Дякуйте́ Госпо́ду, добрий́ бо Він, бо наві́ки Йо́го милосердя́!“ **2** хай́ так скажу́ть ті́ всі́, що Госпо́дь урятува́в ї́х, що́ визволив́ ї́х з руки́ ворога, **3** і з краі́в ї́х зібрав́, — від́ сходу́ й за́ходу, від́ півночі́ й моря́! **4** Блудили́ вони́ по пустині́ доро́гою́ голою́, о́сілого́ міста́ не знахо́дили, **5** голо́дні та спра́гнені́, і в них ї́хня́ душа́ омлі́вала. **6** І в недо́лі́ свої́й вони́ Го́спода́ клі́кали, і Він визво́ляв ї́х від́ у́тисків́ ї́хніх! **7** І Він ї́х попровáдив́ доро́гою́ прсто́ю, щоб́ до міста́ о́сілого́ йшли. **8** Нехай́ же подя́ку складу́ть Госпо́деві́ за милі́сть Йо́го, та за чу́да Йо́го синам́ лю́дським, **9** бо на́сїтив́ Він спра́гнену́ Душу́, а душу́ голо́дну́ наповни́в добро́м! **10** Ті́, хто пере́бував́ був у те́мряві́ та в сме́ртній́ ті́ні, то в'язні́ біди́ та залі́за, **11** бо вони́ спротивля́лись́ Божим́ сло́вам, і відкі́нули́ раду́ Всеви́шнього́. **12** Та Він упокори́в ї́хне́ серце́ терпінням, спі́ткну́лись́ вони́ — і ніхто́ не поміг, **13** і в недо́лі́ свої́й вони́ Госпо́да клі́кали, і Він визво́ляв ї́х від́ у́тисків́ ї́хніх! **14** І Він виві́в ї́х з те́мряви́ й мо́року, ї́хні́ ж кайда́ни́ сторо́щив. **15** Нехай́ же подя́ку складу́ть Госпо́деві́ за милі́сть Йо́го, та за чу́да Йо́го синам́ лю́дським, **16** бо Він полама́в мідні́ двері́, і засу́ви залі́зні́ зрубав́! **17** Нерозумні́ стражда́ли за грі́шну́ доро́гу свою́́ й за свої́ беззаконня́. **18** Душа́ ї́хня́ від́ усякої́ ї́жі́ відве́рталася́, — і дійшли́ вони́ аж́ до бра́м сме́рти, **19** і в недо́лі́ свої́й вони́ Госпо́да клі́кали, і Він визво́ляв ї́х від́ у́тисків́ ї́хніх, — **20** Він посла́в Своє́ сло́во та ї́х уздо́ровив, і ї́х урятува́в з ї́хньої́ хвороби́! **21** Нехай́ же подя́ку складу́ть Госпо́деві́ за милі́сть Йо́го та за чу́да Йо́го синам́ лю́дським, **22** і хай́ жертви́ подя́ки прино́сять, і хай́ розпо́відаю́ть зо співом́ про́ чини́ Йо́го! **23** Ті́, хто́ по морю́ пливе́ кора́блями́, хто́ чинить́ зайня́ття́ своє́ на вели́кій́ воді́, — **24** вони́ бачили́ чини́ Госпо́дні́ та чу́да Йо́го в гли́бині́! **25** Він скаже́ — і бу́ря зрива́ється́, і підно́сяться́ хвилі́ Йо́го, **26** же́до́ неба́ вони́

підіймаються, до безодні спадають, — у небезпечі душа їхня хвилюється! 27 Вони крутяться й ходять вперед та назад, як п'яний, і вся їхня мудрість бентежиться! 28 Та в недолі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від утисків їхніх! 29 Він змінює бурю на тишу, — і стихають їхні хвилі, 30 і раділи, що втіли вони, і Він їх привів до бажаної пристані. 31 Нехай же подяку складуть Господеві за милість, та за чуда Його синам людським! 32 Нехай величають Його на народньому зборі, і нехай вихваляють Його на засіданні старших! 33 Він обертає річки в пустиню, а водні джерела — на суходіл, 34 плодючу землю — на солончак через злобу мешканців її. 35 Він пустиню обертає в водне болото, а землю суху — в джерело, 36 і голодних садовить Він там, а вони ставлять місто на мешкання, 37 і поля засівають, і виноградники садять, — і отримують плід урожаю! 38 І благословляє Він їх, — і сильно розмножуються, і одержують плід урожаю! 39 Та змаліли вони й похилилися з утиску злого та з смутку. 40 Виливає Він ганьбу на можних, — і блудять вони без дороги в пустині, 41 а вбогого Він підіймає з убогства, і розмножує роди, немов ту отару. 42 Це бачать правдиві й радіють, і закриває уста свої всяке безправ'я. 43 Хто мудрий, той все це завважить, — і пізнають вони милосердя Господнє!

108 Псалом Давидів. Моє серце зміцнілося, Боже, — я буду співати та славити разом з своєю хвалою! 2 Збудися ж ти, арфо та цитро, — я буду будити досвітню зорю! 3 Я буду Тебе вихвалити, о Господи, серед народів, і буду співати Тобі між племенами, 4 бо більше від неба Твоє милосердя, а правда Твоя — аж до хмар! 5 Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над усією землею! 6 Щоб любі Твої були визволені, своєю правцею допоможи й обізвися до нас! 7 У святині Своїй Бог промовив: „Нехай Я звеселюся, — розділю Я Сихем, і долину Суккотську поміряю. 8 Належить Мені Гілеад, і Мені Манасія, а Ефрем — охорона Моєї голови, Юда — берло Моє. 9 Моав — то мідниця Мого миття, на Едом узуттям Своїм кину, над Филістеєю буду погукувати!“ 10 Хто мене запровадить до міста твердинного, хто до Едому мене приведе? 11 Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? 12 Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марнота! 13 Ми мужність покажемо в Бозі, — і Він потопче противників наших!

109 Для диригента хору. Псалом Давидів. 2 бо мої ворогі порозкривали на мене уста нечестиві та пельки лукаві, язиком неправдивим говорять зо мною! 3 І вони оточили мене словами ненависти, і без причини на мене воюють, 4 обмовляють мене за любов мою, а я — молюся за них, 5 вони віддають мені злом за добро, і ненавистю — за любов мою! 6 Постав же над ним нечестивого, і по правіці його сатана нехай стане! 7 Як буде судитись — нехай

вийде винним, молитва ж його бодай стала гріхом! 8 Нехай дні його будуть короткі, хай інший маєток його забере! 9 Бодай діти його стали сиротами, а жінка його — удовою! 10 І хай діти його все мандрують та жebraють, і нехай вони просять у тих, хто їх руйнував! 11 Бодай їм тенета розставив лихвар на все, що його, і нехай розграбують чужі його працю! 12 Щоб до нього ніхто милосердя не виявив, і бодай не було його сиротам милости! 13 Щоб на знищення стали нащадки його, бодай було скрєслене в другому роді ім'я їхнє! 14 Беззаконня батьків його хай пам'ятається в Господа, і хай не стирається гріх його матері! 15 Нехай будуть вони перед Господом завжди, а Він нехай вирве з землі їхню пам'ять, — 16 вброд бо не пам'ятав милосердя чинити, і напастував був людину убогу та бідну, та серцем засмучену, щоб убивати її! 17 Полюбив він прокляття, бодай же на нього воно надійшло! — і не хотів благословення, — щоб воно віддалилось від нього! 18 Зодягнув він прокляття, немов свою одіж, просякло воно, як вода, в його нутро, та в кості його, мов олива! 19 Бодай воно стало йому за одіж, в яку зодягнеться, і за пояс, що завжди він ним підперезється! 20 Це заплата від Господа тим, хто мене обмовляє, на душу мою наговорює зло! 21 А Ти Господи, Владико, зо мною зроби ради Ймення Свого, що добре Твоє милосердя, — мене порятуй, 22 бо я вбогий та бідний, і зране серце моє в моїм нутрі! 23 Я ходжу, мов та тінь, коли хилиться день, немов сарана — я відкинений! 24 Коліна мої знесілилися з посту, і вихудло тіло моє з недостачі оливи, 25 і я став для них за посміховище, коли бачать мене, — головою своєю хитають. 26 Поможи мені, Господи, Боже мій, за Своїм милосердям спаси Ти мене! 27 І нехай вони знають, що Твоя це рука, що Ти, Господи, все це вчинив! 28 Нехай проклинають вони, Ти ж поблагослови! Вони повстають, та нехай засоромлені будуть, а раб Твій радитиме! 29 Хай зодягнуться ганьбою ті, хто мене обмовляє, і хай вони сором свій вдягнуть, як шату! 30 Я устами своїми хвалитиму голосно Господа, і між багатьма Його славити буду, 31 бо стоїть на правіці убогого Він для спасіння від тих, хто осуджує душу його!

110 Псалом Давидів. 2 Господь із Сіону пошле берло сили Своєї, — пануй Ти поміж ворогами Своїми! 3 Народ Твій готовий у день військовбого побору Твого, — в оздобах святині із лоня зірниць прилине для Тебе, немов та роса, Твоя молодість. 4 Поклявся Господь, — і не буде жаліти: „Ти священник навіки за чином Мелхиседековим“. 5 По правіці Твоїй розторочить Владика царів у день гніву Свого, 6 Він буде судити між народами, землю виповнить трупами, розторочить Він голову в краї великім. 7 Буде пити з струмка на дорозі, тому то підійме Він голову!“

111 Алілуя! 2 Великі Господні діла, — вони пожадані для всіх, хто їх любить! 3 Його діло — краса

та величність, а правда Його пробуває навіки! 4 Він пам'ятку чудам Своїм учинив, — милостивий та щедрий Господь! 5 Поживу дає Він для тих, хто боїться Його, заповіді Свого пам'ятає повік! 6 Силу чинів Своїх об'явив Він народеві Своєму, щоб спадщину народів їм дати. 7 Діла рук Його — правда та право, всі накази Його справедливі, — 8 вони кріпкі на вічні віки, вони зроблені вірністю і правотою! 9 Послав Він Своєму народеві визволення, заповіді Свого поставив навіки, святе та грізне Його Ім'ення! 10 Початок премудрости — страх перед Господом, — добрий розум у тих, хто виконує це, Його слава навіки стоїть!

112 Алілуя! 2 Буде сильним насіння його на землі, буде поблагословлений рід безневинних! 3 Багатство й достаток у домі його, а правда його пробуває навіки! 4 Світло сходить у темряві для справедливих, — Він ласкавий, і милостивий, і праведний! 5 Добрий муж милостивий та позичає, удержує справи свої справедливостю, 6 і навіки він не захитається, — у вічній пам'яті праведний буде! 7 Не боїться він звістки лихого, його серце міцне, надію складає на Господа! 8 Уміцнене серце його не боїться, бо він бачить нещастя поміж ворогами своїми! 9 Він щедро убогим дає, його правда навіки стоїть, його риг підіймається в славі! 10 Це бачить безбожний та гнівається, скрегоче зубами своїми та тানে. Бажання безбожних загине!

113 Алілуя! 2 Нехай буде благословенне Господне Ім'я відтепер і навіки! 3 Від сходу сонця аж до заходу його — прославляйте Господне Ім'я! 4 Господь підіймається над усі народи, Його слава понад небеса! 5 Хто подібний до Господа, нашого Бога, що мешкає на висоті, 6 та знижується, щоб побачити те, що на небесах і на землі? 7 Бідаря Він підводить із пороку, зо сміття підіймає нужденного, 8 щоб його посадити з вельможними, з вельможними люду Його! 9 Він неплідну в домі садовить за радісну матір дітей! Алілуя!

114 Як виходив Ізраїль з Єгипту, від народу чужого дім Яковів, — 2 Юда став за святиню Йому, а Ізраїль — Його пануванням! 3 Побачило море все це — і побігло, Йордан повернувся назад! 4 Гіри скакали, немов баранці, а пагірки — немов ті ягнята! 5 Що тобі, море, що ти викаеш? Йордане, що ти повернувся назад? 6 Чого скачете, гори, немов баранці, а пагірки — мов ті ягнята? 7 Тремти, земле, перед Господнім лицем, перед лицем Бога Якова, 8 що скелю обертає в озеро водне, а кремінь — на водне джерело!

115 Не нам, Господи, не нам, але Йменню Своєму дай славу за милість Твою, за правду Твою! 2 Пощо мають казати народи: „Де ж то їхній Бог?“ 3 А Бог наш на небі, — усе, що хотів, учинив 4 Їхні божки — срібло й золото, діло рук людських: 5 вони мають уста — й не говорять, очі мають вони — і не

бачать, 6 мають уши — й не чують, мають носа — й без нюху, 7 мають руки — та не дотикаються, мають ноги — й не ходять, своїм горлом вони не говорять! 8 Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає! 9 Ізраїлю, — надію складай лиш на Господа: Він їм поміч та щит їм! 10 Аароновий доме, — надійтесь на Господа: Він їм поміч та щит їм! 11 Ті, що Господа боїтєся, — надійтесь на Господа: Він їм поміч та щит їм! 12 Господь пам'ятає про нас, — нехай поблагословить! Нехай поблагословить Ізраїлів дім, нехай поблагословить Він дім Ааронів! 13 Нехай поблагословить Він тих, хто має до Господа страх, малих та великих! 14 Нехай вас розмножить Господь, — вас і ваших дітей! 15 Благословенні ви в Господа, що вчинив небо й землю! 16 Небо, — небо для Господа, а землю віддав синам людським! 17 Не мертві хвалитимуть Господа, ані ті всі, хто сходить у місце мовчання, — 18 а ми благословлятимемо Господа — відтепер і аж навіки! Алілуя!

116 2 бо Він нахилив Своє ухо до мене, і я клікатиму в свої дні! 3 Болі смерти мене оточили і знайшли мене мuki шебу, нещастя та смуток знайшов я! (Sheel h7585) 4 А я в Ім'я Господа кличу: „О Господи, визволи ж душу мою!“ 5 Господь милостивий та справедливий, і наш Бог милосердний! 6 Пильнує Господь недосвідчених, — став я нужденний, та Він допоможе мені! 7 Вернися, о душе моя, до свого відпочинку, бо Господь робить добре тобі, 8 бо від смерти Ти визволив душу мою, від сльози — мое око, ногу мою від спотикання. 9 Я ходитиму перед обличчям Господнім на землях живих! 10 Я вірив, коли говорив: „Я сильно пригнічений!“ 11 Я сказав був у поспіху: Кожна людина говорить неправду!“ 12 Чим я відплачу Господеві за всі добродіства Його на мені? 13 Я чашу спасіння прийму, і прикличу Господне Ім'я! 14 Присяги свої Господеві я виконаю перед усім народом Його! 15 Дорога в очах Господа смерть богобійних Його! 16 О Господи, я бо Твій раб, я Твій раб, син Твоєї невольниці, — Ти кайдани мої розв'язав! 17 Я жертву подяки Тобі принесу, і Господнім Ім'ям буду клікати! 18 Присяги свої Господеві я виконаю перед усім народом Його, 19 на подвір'ях Господнього Дому, посеред тебе, о Єрусалиме! Алілуя!

117 Хвалить Господа, всі племена, прославляйте Його, всі народи, 2 бо зміцнілось Його милосердя над нами, а правда Господня навіки! Алілуя!

118 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! 2 Нехай скаже Ізраїль, бо навіки Його милосердя! 3 Нехай скаже дім Ааронів, бо навіки Його милосердя! 4 Нехай скажуть ті, хто боїться Господа, бо навіки Його милосердя! 5 У ти́сноті я клікав до Господа, — і простором озвався до мене Господь! 6 Зо мною Господь — не боюся нікого, що

зробить людина мені? 7 Господь серед тих, що мені помагають, — і побачу загибель своїх ненавсників. 8 Краще вдаватися до Господа, ніж надіятися на людину, 9 краще вдаватися до Господа, ніж надіятися на вельможних! 10 Всі народи мене оточили, — я ж Господнім Ім'ям їх понищив! 11 Оточили мене й обступили мене, — я ж Господнім Ім'ям їх понищив! 12 Оточили мене немов бджоли, та погасли вони, як терновий огонь, — я бо Господнім Ім'ям їх понищив! 13 Дошкульно попхнув ти мене на падіння, — та Господь спас мене! 14 Господь моя сила та пісня, і став Він спасінням мені! 15 Голос співу й спасіння в наметах між праведників: „Господня правиця виконує чуда! 16 Правиця Господня підноситься, правиця Господня виконує чуда!“ 17 Не помру, але житиму, і буду звіщати про чини Господні! 18 Покарати мене — покарав був Господь, та смерти мені не завдав. 19 Відчиніте мені брами правди, — я ними ввійду, буду славити Господа! 20 „Це брама Господня, — праведники в неї входять“. 21 Я буду хвалити Тебе, бо озвався до мене, і став Ти спасінням мені! 22 Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем, — 23 від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших! 24 Це день, що його створив Господь, — радіймо та тішмося в нім! 25 Прόсимо, Господи, — спаси! Прόсимо, Господи, — пощасті! 26 Благословен, хто грядє у Господне Ім'я! Благословляємо вас із Господнього дому! 27 Господь — Бог, і засіяв Він нам. Прив'яжіте святкову жертву шнурами аж до наріжників жертовника! 28 Ти мій Бог, і я буду Тебе прославляти, мій Боже, я буду Тебе величати! 29 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!

119 Блаженні непорочні в дорозі, що ходять Законом Господнім! 2 Блаженні, хто держить свідощтва Його, хто шукає Його всім серцем, 3 і хто кривди не робить, хто ходить путями Його! 4 Ти видав накази Свої, щоб виконувати пильно. 5 Коли б же дороги мої були певні, щоб держатися Твоїх постанов, — 6 не буду тоді засоромлений я, як буду дивитися на всі Твої заповіді! 7 Щирим серцем я буду Тебе прославляти, як навчуся законів Твоїх справедливих. 8 Я буду держатися Твоїх постанов, — не кидай же зовсім мене! 9 Чим додержить юнак у чистоті свою стєжку? — Як держатиметься Твоїх слів! 10 Цілим серцем своїм я шукаю Тебе, — не дай же мені заблудитися від Твоїх заповідей! 11 Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе. 12 Благословен еси, Господи, навчи мене постановів Своїх! 13 Устами своїми я розповідаю про всі присуди уст Твоїх. 14 З дороги свідощтв Твоїх радію я, як маєтком великим. 15 Про накази Твої розмовлятиму я, і на стежкі Твої буду дивитись. 16 Я буду радіти Твоїми постановами, слóва Твого не забуду! 17 Своєму рабові пощасті, щоб я жив, — і я буду держатися слóва Твого! 18 Відкрій мої очі, і хай чуда Закону Твого я побачу! 19 На землі я

приходько, — Своїх заповідей не ховай Ти від мене! 20 Омліває душа моя з туги за Твоїми законами кожного часу. 21 Насварив Ти проклятих отих гордунів, що вхильються від Твоїх заповідей. 22 Відверні Ти від мене зневагу та сором, бо держуся свідощтв Твоїх я! 23 Теж вельможі сидять та на мене змовляються, та Твій раб про постанови Твої розмовляє, 24 і свідощтва Твої — то потіха моя, то для мене дорадники! 25 Душа моя гнеться до пороку, — за словом Своім оживи Ти мене! 26 Про дороги свої я казав, і почув Ти мене, — навчи Ти мене постановів Своїх! 27 Дай мені розуміти дорогу наказів Твоїх, — і про чуда Твої я звіщатиму. 28 Розпливає со смутку душа моя, постав мене згідно со словом Своім! 29 Дорогу неправди від мене відсунь, і дай мені з ласки Своєї Закóна! 30 Я вибрав путь правди, закони Твої біля себе поставив. 31 До свідощтв Твоїх я приєднався, — Господи, не посором же мене! 32 Буду бігти шляхом Твоїх заповідей, бо пошириш Ти серце моє. 33 Путь Своїх постановів покажи мені, Господи, — і я буду держатися її до кінця! 34 Дай мені зрозуміти, і нехай я держуся Закону Твого, і всім серцем я буду триматися його! 35 Провадь мене стєжкою Твоїх заповідей, бо в ній я знайшов уподобу. 36 Серце моє прихили до свідощтв Твоїх, а не до користі. 37 Відверни мої очі, щоб марноти не бачили, — на дорозі Своєї оживи Ти мене! 38 Для Свого раба сповни слово Своє, що на страх Твій воно. 39 Відверни Ти від мене зневагу, якої боюся, бо добрі закони Твої. 40 Ось я прагну наказів Твоїх, — оживи мене правдою Своєю! 41 І хай зійде на мене, о Господи, милість Твоя, спасіння Твоє, згідно з словом Твоїм, 42 і нехай відповім я тому, хто словом ганьбить мене, бо надіюсь на слово Твоє! 43 І не відіймай з моїх уст слова правди ніколи, бо я жду Твоїх присудів! 44 А я буду держатися завжди Закону Твого, на вічні віки! 45 І буду ходити в ширóкості, бо наказів Твоїх я шукаю. 46 І буду я перед царями звіщати про свідощтва Твої, — й не зазнаю я сóрому! 47 І буду я розкошувати Твоїми заповідями, бо їх полюбив, 48 і я руки свої простягну до Твоїх заповідей, бо їх полюбив, і буду роздумувати про Твої постанови! 49 Пам'ятай про те слово Своєму рабові, що його наказав Ти чекати мені. 50 Це розрада моя в моїм горі, як слово Твоє оживляє мене. 51 Гордуні насміхалися з мене занáдто, та я не відступив від Закону Твого! 52 Твої присуди я пам'ятаю відвіку, о Господи, — і радію! 53 Буря мене обгорнула через нечестивих, що Закóна Твого опускають! 54 Піви для мене — Твої постанови у домі моєї мандрівки. 55 Я вночі пам'ятаю Ім'я Твоє, Господи, і держуся Закóну Твого! 56 Оце сталося мені, бо наказів Твоїх я держуся. 57 Я сказав: „Моя доля, о Господи, щоб держатися мені Твоїх слів“. 58 Я благаю Тебе цілим серцем: Учини мені милість за словом Своім! 59 Я розважив дороги свої, й до свідощтв Твоїх ноги свої зверну́в. 60 Я спішу й не барьуся виконувати Твої заповіді. 61 Тенета безбожних мене оточили, та я не забув про

Закона Твого. **62** Опівночі встаю я, щоб скласти подяку Тобі за присуди правди Твоєї. **63** Я приятель всім, хто боїться Тебе, й хто накази Твої береже! **64** Милосердя Твого, о Господи, повна земля, — навчи Ти мене Своїх постанов! **65** Ти з рабом Своїм добре зробив, Господи, за словом Своїм. **66** Навчи мене доброго розуму та пізнавання, бо в заповіді Твої вірую я! **67** Доки я не страждав, блудив був, та тепер я держусь Твого слова. **68** Ти добрий, і чиниш добро, — навчи Ти мене Своїх постанов! **69** Гордуні вимішляють на мене неправду, — а я цілим серцем держусь наказів Твоїх. **70** Зробилось нечуле, як лій, їхнє серце, — а я розкошую з Закону Твого. **71** Добре мені, що я змучений був, — щоб навчитися Твоїх постанов! **72** Ліпший для мене Закон Твоїх уст, аніж тисячі золота й срібла. **73** Руки Твої створили мене й збудували мене, — подай мені розуму, й хай я навчусь Твоїх заповідей! **74** Хто боїться Тебе, ті побачать мене та й зрадують, бо я Твого слова чекаю! **75** Знаю я, Господи, що справедливі були Твої присуди, і справедливо мене понижав Ти. **76** Нехай буде милість Твоя на розраду мені, — за словом Твоїм до Свого раба. **77** Нехай зійде на мене Твоє милосердя, — й я житиму, бо Закон Твій — розрада моя. **78** Нехай гордуні посоромлені будуть, бо робили нечесно, а я буду роздумувати про накази Твої. **79** До мене повернуться ті, хто боїться Тебе, — і пізнають свідчення Твої. **80** Нехай серце моє буде чисте в Твоїх постановвах, щоб я не посоромився! **81** Душа моя слабне від туги за спасінням Твоїм, — чекаю я слова Твого! **82** За словом Твоїм гаснуть очі мої та питають: „Коли Ти потішиш мене?“ **83** Хоч я став, як той міх у димі, та Твоїх постанов не забув. **84** Скільки днів для Твого раба? Коли присуда зробиш моїм переслідником? **85** Гордуні покопали біли мені ями, що не за Законом Твоїм. **86** Усі Твої заповіді справедливі; неправдиво мене переслідують, — допоможі Ти мені! **87** Мало що не погубили мене на землі, — та я не покинув наказів Твоїх! **88** Оживи Ти мене за Своїм милосердям, — і я буду триматися свідчення уст Твоїх! **89** Навіки, о Господи, слово Твоє в небесах пробуває. **90** З роду в рід Твоя правда; Ти землю поставив — і стала вона, — **91** усі за Твоїми судами сьогодні стоять, бо раби Твої всі. **92** Коли б не Закон Твій, розрада моя, то я був би загинув в недолі своїй! **93** Я повік не забуду наказів Твоїх, бо Ти ними мене оживляєш. **94** Твій я, спаси Ти мене, бо наказів Твоїх я шукаю! **95** Чекають безбожні забити мене, а я про свідчення Твої розважаю. **96** Я бачив кінець усього досконалого, але Твоя заповідь вельми широка! **97** Як я кохаю Закону Твого, цілий день він — розмова моя! **98** Твоя заповідь робить мудрішим мене від моїх ворогів, — вона бо навіки моя! **99** Я став розумніший за всіх своїх учителів, — бо свідчення Твої — то розмова моя! **100** Став я мудріший за старших, — бо держусь наказів Твоїх! **101** Я від кожної злої дороги повстримаю ноги свої, щоб держатися слова Твого. **102** Я не ухиляюся від Твоїх

присудів, Ти бо навчаеш мене. **103** Яке то солодке слово Твоє для мого піднебіння, солодке від меду воно моїм устам! **104** Від наказів Твоїх я мудріший стаю, тому то ненавиджу всяку дорогу неправди! **105** Для моєї ноги Твоє слово світильник, то світло для стезьки моєї. **106** Я присяг — і дотримаю, що буду держатися присудів правди Твоєї. **107** Перемучений я аж занадто, — за словом Своїм оживи мене, Господи! **108** Хай же будуть приємні Тобі жертви уст моїх, Господи, і навчи Ти мене Своїх присудів! **109** У небезпеці душа моя завжди, але я Закону Твого не забув. **110** Безбожні поставили пастку на мене, та я не зблудив від наказів Твоїх. **111** Я навіки свідчення Твої впадкував, бо вони — радість серця мого. **112** Я серце своє нахилив, щоб чинити Твої постанови, — повік, до кінця. **113** Сумнівне ненавиджу я, а Закону Твого покохав. **114** Ти моя охорона та щит мій, — чекаю я слова Твого. **115** Відступіть від мене, злочинці, і я буду держатися заповідей мого Бога! **116** За словом Своїм підпрі Ти мене, і я житиму, і в надії моїй не завдай мені сорому! **117** Підкріпи Ти мене — і спасуся, і я буду дивитися завжди в Твої постанови! **118** Ти погорджуеш усіма, хто від Твоїх постанов відступає, бо хитрощі їхні — неправда. **119** Всіх безбожних землі відкидаєш, як жувель, тому покохав я свідчення Твої. **120** Зо страху Твого моє тіло тремтить, й я боюсь Твоїх присудів! **121** Я право та правду чиню, щоб мене не віддав Ти моїм переслідникам. **122** Поручі Ти на добре Свого раба, щоб мене гордуні не гнобили. **123** Гаснуть очі мої за спасінням Твоїм та за словом правди Твоєї. **124** Учини ж Ти Своему рабові за Своїм милосердям, і навчи Ти мене Своїх постанов! **125** Я раб Твій, і зроби мене мудрим, — і свідчення Твої буду знати! **126** Це для Господа час, щоб діяти: Закону Твого уневажнили. **127** Тому я люблю Твої заповіді більш від золота й щірого золота. **128** Тому всі накази Твої уважаю за слушні, а кожну доріжку неправди ненавиджу! **129** Чудові свідчення Твої, тому то душа моя держиться їх. **130** Вхід у слова Твої світло дає, недосвідчених мудрими робить. **131** Я уста свої розкриваю й повітря ковтаю, бо чую жадобу до Твоїх заповідей. **132** Оберніся до мене та будь милостивий мені, Як чиниш Ти тим, хто кохає Ім'ення Твоє. **133** Своїм словом зміцни мої кроки, — і не дай панувати надо мною ніякому прогріхові. **134** Від людського утиску визволь мене, — і нехай я держусь наказів Твоїх! **135** Хай засяє лице Твоє на Твого раба, і навчи Ти мене уставів Своїх! **136** Пливають водні потоки з очей моїх, бо Твого Закону не додержують. **137** Ти праведний, Господи, і прямі Твої присуди, **138** бо Ти наказав справедливі свідчення Своєї й щиро правду! **139** Нищить мене моя рівність, бо мої ворогі позабували слова Твої. **140** Вельми очищене слово Твоє, і Твій раб його любить. **141** Я малий і погорджений, та не забуваю наказів Твоїх. **142** Праведність Твоя — праведність вічна, а Закон Твій — то правда. **143** Недоля та утиск мене обгорнули, — але Твої заповіді — моя різкість! **144** Правда свідчень Твоїх вічна, — подай мені розуму,

й буду я жити! **145** Цілим серцем я кличу: почуй мене, Господи, і я буду держатись уст'яв Твоїх! **146** Я кличу до Тебе, — спаси Ти мене, і я буду держатись свідощв Твоїх! **147** Світанок я випередив та й вже кличу, Твого слова чекаю. **148** Мої очі сторожі нічні випереджують, щоб про слово Твоє розмовляти. **149** Почуй же мій голос з Свого милосердя, о Господи, оживи Ти менé з Свого присуду! **150** Наближаться ті, що за чином ганéбним ганяють, від Закону Твого далекі, **151** та близький Ти, о Господи, а всі Твої заповіді — справедливост! **152** Віддана я знаю свідощва Твої, бо навки Ти їх заклáв! **153** Подивись на недолю мою та мене порятуй, бо я не забуваю Закону Твого! **154** Вступи́ся за справу мою й мене в'зволи, за словом Своім оживи Ти мене! **155** Від безбожних спасіння далéке, бо вони не шукають Твоїх постанов. **156** Велике Твоє милосердя, о Господи, оживи́ Ти мене з Свого присуду! **157** Багато моїх переслédників та ворогів моїх, — але від свідощв Твоїх не відхиляюсь! **158** Бачив я зрадників й брідився ними, бо не дёржать вони Твого слова. **159** Подивися: люблю я накази Твої, — за милосердям Своім оживи́ мене, Господи! **160** Правда — пiдвáлина слова Твого, а присуди правди Твоїé — навки. **161** Безневiнно вельмóжі мене переслédують, та серце моє Твого слова боїться. **162** Радю я словом Твоім, нiби здобич велику знайшов. **163** Я неправду ненавiджу й брiджуся нею, — покохав я Закóна Твого! **164** Сiм раз денно я слáвлю Тебе через присуди правди Твоїé. **165** Мир великий для тих, хто кохає Закóна Твого, — i не мають вони спотикáння. **166** На спасiння Твоє я надiюся, Господи, i Твої заповідi викóную. **167** Душа моя дёржить свiдощва Твої, i я сильно люблю їх. **168** Я держу́ся наказiв Твоїх та свiдощв Твоїх, бо перед Тобою мої всі дорóги! **169** Благáння моє хай наблизиться перед лице Твоє, Господи, за словом Своім подай менi розуму! **170** Нехай прiйде молитва моя перед лице Твоє, — за словом Своім мене вiзволь! **171** Нехай úста мої вимовляють хвалу, бо уст'яв Своїх Ти навчаєш мене. **172** Хай язик мiй звiщáтиме слово Твоє, бо всі Твої заповідi — справедливост. **173** Нехай буде рука Твоя в помiч менi, бо я вибрав накази Твої. **174** Я прагну спасiння Твого, о Господи, а Закóн Твiй — то рóзкiш моя! **175** Хай душа моя буде живá, i хай слáвить Тебе, а Твiй присуд нехай допоможе менi! **176** Я блукаю, немов та овечка загублена, — пошукай же Свого раба, бо я не забув Твоїх заповiдей!

120 Пiсня прочáн. **2** Господи, вiзволь же душу мою від губи неправдiвоi, від язика зрадливого! **3** Щó Тобi дасть, або щó для Тебе додáсть лукавий язик? — **4** Загóстренi стрiли потужного iз яливцéвим вугл'ям! **5** Горé менi, що замéшкую в Мéшеху, що живу́ iз шатра́ми Кедáру! **6** Довго душа моя перебувала собі разом з тими, хто ненавiдить мир: **7** я — за мир, та коли говорю, то вони — за вiйну!

121 Пiсня прочáн. **2** менi допомóга від Господа, що вчинив небо й зéмлю! **3** Вiн не дасть захитáтись но́зi тво́й, не здрiмає тво́й Стóрож: **4** оце не дрiмає й не спить Стóрож Iзраiлiв! **5** Госпóдь — то тво́й Стóрож, Госпóдь — твоя тiнь при правiцi тво́й, — **6** удень сонце не вдáрить тебе, ані мiсяць вночi! **7** Госпóдь стерегáтиме тебе від усякого зла, стерегáтиме Вiн душу твою, — **8** Госпóдь стерегáтиме тво́й вихiд та вхiд вiдтепér аж навки!

122 Пiсня прочáн. Давидова. **2** Ноги наші стояли в ворóтях Твоїх, Єрусали́ме. **3** Єрусали́ме, збудований ти як те мiсто, що злучене рáзом, **4** куди сходять племена, племена Господнi, — щоб свiдчити Iзраiлeвi, щоб Iменню Господньому дякувати! **5** Бо то там на престóлах для суду сидять, на престóлах дому Давидового. **6** Миру бажайте для Єрусалиму: „Нехай бóдуть безпéчнi, хто любить тебе!“ **7** Нехай буде мир у твоїх передмóр'ях, безпéка в пала́тах твоїх! **8** Ради брáтти моєi та друзiв моїх я буду казáти: „Мир тобі!“ **9** Ради дому Господа, нашого Бога, я буду шукати для тебе добрá!

123 Пiсня прочáн. **2** Ото бо, як очi рабiв до рукi їх панiв, як очi невiльницi — до рукi її панi, отак наші очi до Гóспода, нашого Бога, аж поки не зми́лується Вiн над нами! **3** Помилуй нас, Господи, помилуй нас, бо погóрди ми дóсить насiтились! **4** Душа наша насiтилась дóсить собі: від безпéчних — нарóги, від пiшних — погóрди!

124 Пiсня прочáн. Давидова. **3** то нас поковтáли б живцéм, коли розпáлився на нас їхнiй гнiв, **4** то нас позаливала б вода, душу нашу потiк перейшов би. **5** душу нашу тодi перейшла б та бурхлива вода! **6** Благословéнний Госпóдь, що не дав нас на здбич для їхнiх зубiв! **7** Душа наша, як птах, урятавала́сь iз сiльцi птахолóвiв, — сiльцé розiрвало́сь, а ми врятували́сь! **8** Наша помiч — ув Iменi Господа, що вчинив небо й зéмлю!

125 Пiсня прочáн. **2** Єрусали́м, — гóри круг нóбо, а Госпóдь круг наро́ду Свого вiдтепér й аж навки! **3** Не спочине бо бёрло нечестивих на долi прáведних, щоб прáведнi не простягли своїх рук до неправди. **4** Зроби ж, Господи, дóбре для добрих, та для простосёрдих! **5** Тих же, що збóчують на свої манiвцi, — нехай їх провáдить Госпóдь разом iз беззакóнцями! Мир на Iзраiля!

126 **2** Нашi úста тодi були повнi весéлощiв, а язик наш — спiвáння! Казали тодi мiж наро́дами: Велике вчинiв Госпóдь з ними!“ **3** Велике вчинiв Госпóдь з нами, — були рáдiснi ми! **4** Вернися ж iз нашим полóном, о Господи, немóв ти джерéла, на пiвдень! **5** Хто сiє з слiзьми, зо спiвом то́й же: **6** все хóдить та плаче, хто нóсить торбiну насiння на пiсiв, — та вёрнеться з спiвом, хто нóсить снопи́ свої!

127 Пісня прочан. Соломонова. 2 Даремно вам рано вставати, допізна сидіти, їсти хліб загорьбований, — Він і в спанні подасть другові Своєму! 3 Діти — спадщина Господне, плід утроби — нагорода! 4 Як стріли в руках того вєлетня, так і сини молоді: 5 блаженний той муж, що сагайдака свого ними наповнив, — не будуть такі посоромлені, коли в брамі вони говорітимуть із ворогами!

128 Пісня прочан. 2 Коли труд своїх рук будеш їсти, — блажен ти, і добре тобі! 3 Твоя жінка в кутях твого дому — як та виноградина плідна, твої діти навколо твого стола — немов саджанці ті оливкові! 4 Оце так буде поблагословлений муж, що боїться він Господа! 5 Нехай поблагословіть тебе Господь із Сіону, — і побачиш добрі Єрусалиму по всі дні свого життя, 6 і побачиш онуків своїх! Мир на Ізраїля!

129 Пісня прочан. 2 Багато гнобили мене від юнацтва мого, та мене не подужали! 3 Оралі були на хребті моїм плугатарі, поклали вони довгі борозни, 4 та Господь справедливий, — Він шнури безбожних порвав! 5 Нехай посоромлені будуть, і хай повідступують назад усі ті, хто Сіона ненавидить! 6 Бодай стали вони, як трава на дахах, що всихає вона, поки віросте, 7 що нею жмені своєї жнець не наповнить, ані оберемка свого в'язальник, 8 і не скаже прохожий до них: „Благословення Господне на вас, благословляємо вас Ім'ям Господа!“

130 Пісня прочан. 2 Господи, ночуй же мій голос! Нехай уші Твої будуть чулі на голос благання мого! 3 Якщо, Господи, будеш зважати на беззаконня, — хто встоїть, Владико? 4 Бо в Тебе пробачення, щоб боятись Тебе. 5 Я надіюся на Господа, має надію душа моя, і на слово Його я вповаю. 6 Виглядає душа моя Господа більш, ніж поранку сторожа, що до ранку вона стережє. 7 Хай надію складає Ізраїль на Господа, бо з Господом милість, і велике визволення з Ним, 8 і Ізраїля визволить Він від усіх його проргріхів!

131 Пісня прочан. Давидова. 2 Таж я втихомірював і заспокоював душу свою, як дитя, від персами своєї відлучене, як дитина відлучена в мене душа моя! 3 Хай надію складає Ізраїль на Господа відтепер аж навкі!

132 Пісня прочан. 2 що клявсь Господєві, присягавсь був Сильному Якова: 3 „Не ввійду я в намет свого дому, не зйду я на ложе постелі своєї, 4 не дам сну своїм очам, дрімання повікам своїм, 5 аж поки не знайду я для Господа місця перебування для Сильного Якова!“ 6 Ось ми чули про нього в Ефрафі, на Яярських полях ми знайшли Його. 7 Увійдїм же в мешкання Його, поклонїмось підніжкові ніг Його! 8 Встань же Господи, йди до Свого відпочинку, Ти й ковчег сили Твоєї! 9 Священики Твої хай зодягнуться в правду, і будуть співати Твої богобійні! 10 Ради Давида,

Свого раба, не відвертай лиця від Свого помазанця. 11 Господь присягнув був Давидові правду, і не відступить від неї: „Від плóду утроби твоєї Я посаджó на престолі твоїм! 12 Якщо будуть синóве твої пильнувати Мого заповіта й свідóцтва Мого, що його Я навчати́му їх, то й сини їхні на вічні вікі будуть сидіти на троні твоїм!“ 13 Бо вибрав Сіона Господь, уподóбав його на осєлу Собі: 14 „То місце Мого відпочинку на вічні вікі, пробуватиму тут, бо його уподóбав, — 15 поживу його щедро благословлю́, і хлібом убогих його нагодую! 16 Священиків його зодягну́ у спасіння, а його богобійні співатимуть радісно. 17 Я там вірощу рога Давидового, для Свого помазанця вготую світільника, — 18 воровів його sóромом позодягаю, а на ньому корона його буде сята!“

133 Пісня прочан. Давидова. 2 Воно — як та добра олива на гóлову, що спливає на бóроду, Аарóнову бóроду, що спливає на кінці одежі його! 3 Воно — як хермо́нська роса, що спадає на гóри Сіону, бо там наказав Господь благословєння, повіквічне життя!

134 Пісня прочан. 2 Ваші руки здійміть до святині, і Господа благословіть! 3 Нехай поблагословіть тебе із Сіону Господь, що вчинів небо й землю!

135 Алілу́я! 2 що стоїте в домі Господньому, на подвір'ях дому нашого Бога! 3 Хваліть Господа, — бо добрий Господь, співайте Імєнню Його, — бо приємне воно, 4 бо вибрав Господь собі Якова, Ізраїля — на власність Свою! 5 Знаю бо я, що Господь і Владика наш більший від богів усіх! 6 Все, що хоче Господь, те Він чинить на небі та на землі, на морях та по всяких глибинах! 7 Підіймає Він хмари від краю землі, блискавиці вчинив для дощу, випровáджує вітер з запáсів Своїх. 8 Він позабивав первородніи Єгипту, від людини аж до скотини. 9 Він послав між Єгипет озна́ки та чу́да, — на фараона і на рабів всіх його. 10 Він ура́зив багато наро́дів, і потужних царів повбивав: 11 Сигóна, царя аморе́ян, і Ога, Башáну царя, та всіх хана́нських царів. 12 І Він дав їхню землю спадщиною, на спáдок Ізраїлеві, Своему наро́дові. 13 Господи, Імєння Твое віковічне, Господи, — пам'ять Твоя з роду в рід! 14 Бо буде судити Господь Свій наро́д, та змилюсєрдиться Він над Своїми раба́ми. 15 Божки лю́дів — то сребло та золото, діло рук лю́дських: 16 вони мають уста — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, 17 мають уші — й не чують, в їхніх устах нема віддиху! 18 Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає! 19 Доме Ізраїлів, — благословіть Господа! Аарóновий доме, — благословіть Господа! 20 Доме Леві́їв, — благословіть Господа! Хто боїться Господа, — благословіть Господа! 21 Благословєнний Господь від Сіону, що мешкає в Єрусалимі! Алілу́я!

136 Дякуйте Господу, — добрий бо Він, бо навкі Його милосєрдя! 2 Дякуйте Богу богів, бо

навіки Його милосердя! 3 Дякуйте Владіці владік, бо навіки Його милосердя! 4 Тому, хто чуда великі Єдиний вчиняє, бо навіки Його милосердя! 5 Хто розумом небо вчинив, бо навіки Його милосердя! 6 Хто землю простяг над водою, бо навіки Його милосердя! 7 Хто світила великі вчинив, бо навіки Його милосердя! 8 сонце, щоб вдень панувало воно, бо навіки Його милосердя! 9 місяця й зорі, щоб вони панували вночі, бо навіки Його милосердя! 10 Хто Єгипет побив був у їхніх перворідних, бо навіки Його милосердя! 11 і Ізраїля вивів з-між них, бо навіки Його милосердя! 12 рукою міцною й раменом простягненим, бо навіки Його милосердя! 13 Хто море Червоне розтяв на частини, бо навіки Його милосердя! 14 і серед нього Ізраїля препровадив, бо навіки Його милосердя! 15 і фараона та військо його кинув у море Червоне, бо навіки Його милосердя! 16 Хто провадив народ Свій в пустині, бо навіки Його милосердя! 17 Хто великих царів повбивав, бо навіки Його милосердя! 18 і потужних царів перебив, бо навіки Його милосердя! 19 Сигона, царя аморейан, бо навіки Його милосердя! 20 і Ога, Башану царя, бо навіки Його милосердя! 21 і Хто землю їхню дав на спадщину, бо навіки Його милосердя! 22 на спадок Ізраїлеві, Своему рабові, бо навіки Його милосердя! 23 Хто про нас пам'ятав у понижених наших, бо навіки Його милосердя! 24 і від ворогів наших визволив нас, бо навіки Його милосердя! 25 Хто кожному тілові хліба дає, бо навіки Його милосердя! 26 Дякуйте Богу небесному, бо навіки Його милосердя!

137 Над річками Вавилонськими, — там ми сиділи та й плакали, коли згадували про Сіона! 2 На вербах у ньому повисили ми свої арфи, 3 співу бо пісні від нас там жадали були поневольовачі наші, а веселощів — наші мучителі: „Заспівайте но нам із Сіонських пісень!“ 4 Як же зможемо ми заспівати Господню пісню в землі чужинці? 5 Якщо я забуду за тебе, о Єрусалиме, — хай забуде за мене правниця моя! 6 Нехай мій язик до мого піднебіння приліпне, якщо я не буду тебе пам'ятати, якщо не поставлю я Єрусалима над радість найвищу свою! 7 Пам'ятай же, о Господи, едомським синам про день Єрусалиму, як кричали вони: „Руйнуйте, руйнуйте аж до підвалан його!“ 8 Вавилонська дочко, що маєш і ти ограбована бути, — блажен, хто заплатить тобі за твій чин, що ти нам заподіяла! 9 Блажен, хто ухопить та порозбиває об скелю і твої немовлята!

138 Давидів. 2 Вклоняюся до храму святого Твого, і славлю Імення Твоє за Твоє милосердя й за правду Твою, бо звеличив Ти був над усе Своє Імення та слово Своє! 3 Удень, як взиваю, почувеш мене, підбадьорюєш силою душу мою! 4 Усі земні царі прославлять Тебе, Господи, будуть, бо почують вони слово уст Твоїх, 5 і будуть співати про Господні дороги, бо слава Господня велика, 6 бо високий Господь, — але

бачить низького, а гордого Він пізнає іздалека! 7 Якщо серед тісноти піду, — Ти оживиш мене, на лютість моїх ворогів пошлеш руку Свою, і правниця Твоя допоможе мені, — 8 для мене Господь оце виконає! Твоя милість, о Господи, вічна, — чинів Своєї руки не полиш!

139 Для диригента хору. Псалом Давидів. 2 Ти знаєш сидіння моє та вставання моє, думку мою розумієш здалека. 3 Дорогу мою та лежання моє виміряєш, і Ти всі путі мої знаєш, — 4 бо ще слова нема на моїм язичі, а вже, Господи, знаєш те все! 5 Оточив Ти мене ззаду й спереду, і руку Свою надо мною поклав. 6 Дивне знання над моє розуміння, високе воно, — я його не подолаю! 7 Куди я від Духа Твого піду, і куди я втечу від Твого лица? 8 Якщо я на небо зйду, — то Ти там, або постелюся в шеблі — ось Ти! (Sheol h7585) 9 Понесуся на крилах зірніці, спочину я на кінці моря, 10 — то рука Твоя й там попровадить мене, і мене буде тримати правниця Твоя! 11 Коли б я сказав: „Тільки темрява вкриє мене, і ніч — світло для мене“, 12 то мене не закриє від Тебе і темрява, і ніч буде світити, як день, і темнота — як світло! 13 Бо Ти вчинив нирики мої, Ти виткав мене в утробі матері моєї, — 14 Прославляю Тебе, що я дивно утворений! Дивні діла Твої, і душа моя відає вельми про це! 15 І кості мої не сховались від Тебе, бо я вчинений був в укритті, я витканий був у глибинах землі! 16 Мого зародка бачили очі Твої, і до книги Твоєї записані всі мої члени та дні, що в них були вчинені, коли жодного з них не було... 17 Які дорогі мені стали думки Твої, Боже, як побільшилося їх число, — 18 перелічую їх, — численніші вони від піску! Як пробуджуюся, — то я ще з Тобою. 19 Якби, Боже, вразив Ти безбожника, а ви, кровожерці, відступіть від мене! 20 Вони називають підступно Тебе, Твої вороги на марноту пускаються! 21 Отож, ненавиджу Твоїх ненавісників, Господи, і Твоїх заколотників бріджусь: 22 повною ненавистю я ненавиджу їх, вони стали мені ворогами! 23 Віпробуй, Боже, мене, — і пізнай моє серце, досліді Ти мене, — і пізнай мої задуми, 24 і побач, чи не йду я дорогою злою, і на вічну дорогу мене попровадь!

140 Для диригента хору. Псалом Давидів. Визволь мене від людини лихобі, о Господи, бережи мене від насильника, 2 що в серці своїм замишляють злі речі, що війни щодня викликають! 3 Вони гострять свого язика, як той вуж, отрута гадюча під їхніми устами! (Села) 4 Пильнуй мене, Господи, від рук нечестивого, бережи мене від насильника, що задумали стіпи мої захитати» 5 Чванливі сховали на мене тенета та шнурі, розтягли свою сітку при стійці, сільця розмістили на мене! (Села) 6 Я сказав Господеві: „Ти Бог мій, — почуй же, о Господи, голос благання мого!“ 7 Господи, Владико мій, силою мого спасіння, що в день бою покрив мою голову, — 8 не виконай, Господи, бажань безбожного, не здійсни його задуму! (Села) 9 Бодай голови не піднесли всі ті, хто мене оточив,

бодай зло їхніх уст їх покрито! **10** Хай прісок на них упаде, нехай кине Він їх до огню, до провалля, щоб не встали вони! **11** Злозязічна людина — щоб міцною вона не була на землі, людина насильства — бодай лихо спіймало її, щоб попхнути на погібіль! **12** Я знаю, що зробить Господь правосуддя убогому, присуд правдивий для бідних, — **13** тільки праведні дякувати будуть Іменню Твоєму, невинні сидітимуть перед обличчям Твоїм!

141 Псалом Давидів. **2** Нехай стане молитва моя як каділо перед лицем Твоїм, підношення рук моїх — як жертва вечірня! **3** Поклади, Господи, сторбжу на уста мої, стережі двері губ моїх! **4** Не дай нахилитися серцю моему до речі лихої, — щоб учінки робити безбожністю, із людьми, що чинять переступ, і щоб не ласувався я їхніми присмаками! **5** Як праведний вразить мене, — то це милість, а докорить мені, — це оліва на голову, її не відкине моя голова, бо ще і молитва моя проти їхнього зла. **6** Їхні судді по скелі розкидані, та слова мої вчують, бо приємні вони. **7** Як дроба рубають й розкблюють їх на землі, так розкидані наші кістки над отвором шеблі. (Sheol h7585) **8** Бо до Тебе, о Господи, Владико, мої очі, на Тебе надіюсь — не зруйновуй мого життя! **9** Бережи Ти від пастки мене, що на мене поставили, та від тенет переступників! **10** Хай безбожні попадають разом до сітки своєї, а я промину!

142 Псалом навчальний, Давида, коли він був у печері. Молитва. Мій голос до Господа, — я кличу, мій голос до Господа, — я благаю! **2** Перед обличчям Його виливаю я мову свою, про недолу свою я розкаэую перед обличчям Його, **3** коли омліває мій дух у мені. А Ти знаєш дорогу мою: на дорозі, якою ходжу, пастку для мене сховали! **4** Праворуч поглянь і побач: немає нікого знайомого, загинув притулок від мене, ніхто не питає за душу мою. **5** Я кличу до Тебе, о Господи, я кажу: „Ти моє пристановище, доля моя у країні живих!“ **6** Прислухайся ж Ти до благання мого, бо зробився я зовсім нужденний! Визволь мене від моїх переслідників, бо стали сильніші від мене вони! **7** Виведи душу мою із в'язниці, щоб славити Ймення Твое! Праведні оточать мене, як учиниш добро надо мною!

143 Псалом Давидів. **21** на суд не вступай із рабом своїм, — бо жоден живий перед обличчям Твоїм справедливим не буде! **3** Бо неприятель переслідує душу мою, топче живу мою до землі. Посадив мене в темряву, як мерців цього світу! **4** Омліває мій дух у мені, кам'яніє в нутрі моєму серце моє. **5** Я згадую дні стародавні, над усіма Твоїми чинами роздумую, говорю про діла Твоїх рук. **6** Я руки свої простягаю до Тебе, душа моя прагне Тебе, як пересохла земля! (Села) **7** Поспіши мене вилухати, Господи, — дух мій кінчається! Не ховай Ти від мене обличчя Свого, і нехай я не буду подібний до тих, хто сходить до

гробу! **8** Об'яві мені вранці Своє милосердя, бо на Тебе надіюсь, повідом Ти мене про дорогу, якою я маю ходити, бо до Тебе підношу я душу свою! **9** Урятуй мене, Господи, від моїх ворогів, бо до Тебе вдаюся! **10** Навчи мене волю чинити Твою, бо Ти Бог мій, — добрий Дух Твій нехай попровадить мене по рівній землі! **11** Ради Ймення Свого, о Господи, оживи мене, Своєю правдою виведи душу мою від недоли! **12** А в Своім милосерді понищ моїх ворогів, і вигуби всіх, хто ненавидить душу мою, бо я — раб Твій!

144 Давидів. **2** Він моє милосердя й твердіня моя, фортеця моя та моя охорона мені, Він мій щит, і я до Нього вдаюся, Він мій народ підбиває під мене! **3** Господи, що то людина, що знаєш її, що то син людський, що зважаєш на нього? **4** Людина стала до пари подібна, її дні — як та тень проминуша! **5** Господи, нахили Своє небо, — й зійди, доторкніся до гір, — і вони задимують! **6** Заблищі блискавицею, й їх розпорощ, пошли Свої стріли, і їх побентеж! **7** Пошли з висоти Свою руку, й мене порятуї, і визволь мене з вод великих, від руки чужинців, **8** що їхні уста промовляють неправду, а їхня правиця — правиця зрадлива! **9** Боже, я пісню нову заспіваю Тобі, на арфі десятиструнній заграю Тобі, **10** що Ти перемогу царям подаєш, що рятуєш Давида, Свого раба, від лихого меча! **11** Порятуй же мене й збережи Ти мене від руки чужинців, що їхні уста промовляють марноту, а їхня правиця — правиця зрадлива, **12** щоб були сини наші, немов саджанці, виплекані в їхній молодості, наші дочки — немов ті наріжні стовпи, витесані на окрасу палати! **13** Повні наші комбри, — вони видають найрізніше, кóтяться тиссячами наші вівці та кози, десятками тисяч по наших подвір'ях розплóджуються! **14** Ситі наші бики, немає пригóд і немає хвороби, і на вулицях наших нема нарікань! **15** Блаженний народ, що йому так ведеться, блаженний народ, що Господь — йому Бог!

145 Хвала Давидова. **2** Я кожного дня Тебе благословлятиму, і хвалитиму Ймення Твое повік-віку! **3** Великий Господь і прославлений вельми, і недослідиме веліччя Його! **4** Рід родові буде хвалити діла Івої, і будуть могутність Твою виявляти! **5** Про пишну славу веліччя Твого, про справи чудовні Твої розповім! **6** Будуть казати про силу грізних Твоїх чинів, а про веліч Твою — розповім я про неї. **7** Пам'ять про добрість велику Твою сповіщатимуть, і будуть співати про правду Твою! **8** Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий й многомилостивий, **9** Господь добрий до всіх, а Його милосердя — на всі Його творива! **10** Тебе, Господи, славити будуть усі Твої творива, а святі Твої Тебе благословлятимуть, **11** про славу Царства Твого звіщатимуть, про могутність Твою говоритимуть, **12** щоб людським синам об'явити про могутність Його та про славу веліччя Царства Його! **13** Царство Твое — царство всіх віків, а влада

Твоя — по всі роди! **14** Господь підпирає всіх падаючих, усіх зігнутих Він випростовує! **15** Очі всіх уповають на Тебе, і Ти їм поживу даєш своєчасно, **16** Ти руку Свою відкриваєш, — і все, що живе, Ти зичливо годуєш! **17** Господь справедливий на кожній дорозі Своїй, і милостивий у всіх Своїх учінках, **18** Господь близький всім, хто взиває до Нього, хто правдою кличе Його! **19** Волю тих, хто боїться Його, Він сповняє, і благання їх чує та їм помагає, — **20** Господь береже тих усіх, хто любить Його, а безбожних усіх Він понищить! **21** Славу Господню уста мої будуть звіщати, і благословлятиме кожне тіло святе Його Ймення на віки віків!

146 Алілуя! **2** хвалитиму Господа, поки живу, співатиму Богу моєму, аж поки існую! **3** Не надійтесь на князів, на людського сина, бо в ньому спасіння нема: **4** вийде дух його — і він до своєї землі повертається, — того дня його задуми гинуть! **5** Блаженний, кому його поміч — Бог Яковів, що надія його — на Господа, Бога його, **6** що небо та землю вчинив, море й усе, що є в них, що правди пильнує навіки, **7** правосуддя вчиняє покривджем, що хліба голодним дає! Господь в'язнів розв'язує, **8** Господь очі сліпим відкриває, Господь випростовує зігнутих, Господь милує праведних! **9** Господь обороняє прихोдьків, сироту та вдовіцю підтримує, а дорогу безбожних викривлює! **10** Хай царіє навіки Господь, Бог твій, Сіоне, із роду у рід! Алілуя!

147 Хваліть Господа, — добрий бо Він, виспівуйте нашому Богу, — приемний бо Він, — Йому подобає хвалі! **2** Господь Єрусалима буде, збирає вигнанців Ізраїлевих. **3** Він зламаносердих лікує, і їхні рани болючі обв'язує, **4** вираховує Він число зорям, і кожній із них дає ймення. **5** Великий Господь наш, та дужий на силі, Його мудрости міри нема! **6** Господь підіймає слухняних, безбожних понижує аж до землі. **7** Дайте відповідь Господу нашому вдячною піснею, заграйте для нашого Бога на гуслах: **8** Він хмарами небо вкриває, приготвлює дощ для землі, оброщує гори травою, **9** худобі дає ї ї корм, вороньтам — чого вони кличуть! **10** Не в силі коня уподоба Його, і не в членах людини Його закохання, — **11** Господь любить тих, хто боїться Його, хто надію складає на милість Його! **12** Хвали Господа, Єрусалиме, прославляй Свого Бога, Сіоне, **13** бо зміцняє Він засуви брам твоїх, синів твоїх благословляє в тобі, **14** чинить мир у границі твоїй, годує тебе пшеницею щирою, **15** посилає на землю наказу Свого, — дуже швидко летить Його Слово! **16** Дає сніг, немов вбвну, розпоршує паморозь, буцім то порох, **17** Він кидає лід Свій, немов ті кришки, — і перед морозом Його хто устоїть? **18** Та Він пошлє Своє слово, — та й розтопить його, Своім вітром повіє, — вода потече! **19** Своє слово звіщає Він Якову, постанови Свої та Свої правосуддя — Ізраїлю: **20** для жодного люду Він так не зробив, — той не знають вони правосуддя Його! Алілуя!

148 Алілуя! **2** Хваліте Його, всі Його Анголі, хваліте Його, усі війська Його: **3** Хваліте Його, сонце й місяць, хваліте Його, усі зорі ясні! **4** Хваліте Його, небеса із небес, та води, що над небесами! **5** Нехай Господа хвалять вони, бо Він наказав, — і створились вони, **6** Він їх поставив на вічні віки, дав наказ, — і не переступлять його! **7** Хваліть Господа також з землі: риби великі й безодні усі, **8** огонь та град, сніг та туман, вітер бурхливий, що виконує слово Його, **9** гори та пагірки всі, плідне дерево та всі кедрини, **10** звірина й вся худоба, все плазуюче та птаство крилате, **11** земні царі й всі народи, князі та всі судді землі, **12** юнакі та дівиці, старі разом із дітьми, — **13** нехай усі хвалять Господне ім'я, бо Його тільки Ймення звеличилось, величність Його на землі й небесах! **14** Він рога народу Своєму підніс! Слава всім богобійним Його, дітям Ізраїлевим, народови, що до Нього близький! Алілуя!

149 Алілуя! **2** Хай Ізраїль радіє Творцем своїм, хай Царем своїм тішаться діти Сіону! **3** Нехай славлять ім'я Його танцем, нехай виграваяють для Нього на бубні та гуслах, **4** бо знаходить Господь уподобу в народі Своім, прикрашає покірних спасінням! **5** Хай радіють у славі святі, хай співають на ложках своїх, **6** прославлення Бога — на їхніх устах, а меч обоічний — ув їхніх руках, **7** щоб чинити між племенами помсту, між народами — кари, **8** щоб їхніх царів пов'язати кайданами, а їхніх вельмож — ланцюгами, **9** щоб між ними чинити суд написаний! Він — величність для всіх богобійних! Алілуя!

150 Алілуя! Хваліте Бога в святині Його, хваліте Його на могутнім Його небозводі! **2** Хваліте Його за чини могутні Його, хваліте Його за могутню величність Його! **3** Хваліте Його звуком трубним, хваліте Його на арфі та гуслах! **4** Хваліте Його на бубні та танцем, хваліте Його на струнах та флейті! **5** Хваліте Його на цимбалах дзвінких, хваліте Його на цимбалах гучних! **6** Все, що дихає, — хай Господа хвалить! Алілуя!

Приповісті

1 Приповісті Соломона, сина Давидового, царя Ізраїлевого, — **2** щоб пізнати премудрість і карність, щоб зрозуміти розсудні слова, **3** щоб прийняти напоумлення мудрости, праведности, і права й простоти, **4** щоб мудрости дати простодушним, юнакові — пізнання й розважність. **5** Хай послухає мудрий — і примножить науку, а розумний здобуде хай мудрих думок, **6** щоб пізнати ту приповідь та загадкове говорення, слова мудреців та їхні загадки. **7** Страх Господній — початок премудрости, — нерозумні погорджують мудрістю та напучуванням. **8** Послухай, мій сину, напучення батька свого, і не відкидай науки матері своєї, — **9** вони бо хороший вінок для твоєї голови, і прикраса на шию твою. **10** Мій сину, як грішники будуть тебе намовляти, — то з ними не згоджуйся ти! **11** Якщо скажуть вони: „Ходи з нами, чатуймо на кров, безпричинно засядьмо на неповинного, **12** живих поковтаймо ми їх, як шеол, та здорових, як тих, які сходять до гробу! (Sheol h7585) **13** Ми знайдемо всіляке багатство цінне, переповнимо здобиччю наші хати. **14** Жеребок свій ти кинеш із нами, — буде саква одна для всіх нас“, — **15** сину мій, — не ходи ти дорогою з ними, спини ногу свою від їхньої стьжки, **16** бо біжать їхні ноги на зло, і поспішають, щоб кров проливати! **17** Бож надармо поставлена сітка на очах усього крилатого: **18** то вони на кров власну чатують, засідають на душу свою! **19** Такі то дороги усіх, хто заздрий чужого добра: воно бере душу свого власника! **20** Кличе мудрість на вулиці, на плóщах свій голос дає, **21** на шумливих місцях проповідує, у місті при входах до брам вона каже слова свої: **22** „Доки ви, нерозумні, глупоту любитимете? Аж доки насмішники будуть кохатись собі в глузуванні, а безглузді ненавидіти будуть знаній? **23** Зверніться но ви до картання мого, — ось я виллю вам духа свого, сповіщу вам слова свої! **24** Бо кликала я, та відмовились ви, простягла була руку свою, та ніхто не прислухувався! **25** І всю раду мою ви відкинули, картання ж мого не схотіли! **26** Тож у вашім нещасті сміятися буду і я, насміхатися буду, як прийде ваш страх. **27** Коли прийде ваш страх, немов вихор, і привалиться ваше нещастя, мов буря, як прийде недоля та ўтиск на вас, **28** тоді кликати будуть мене, але не відповім, будуть шукати мене, та не знайдуть мене, — **29** за те, що науку зневажили, і не вибрали страху Господнього, **30** не хотіли поради моєї, погорджували всіма моїми докорами! **31** І тому хай їдять вони з плóду дороги своєї, а з порад своїх хай насичаються, — **32** бо відступство безумних заб'є їх, і безпечність безтямних їх вигубить! **33** А хто мене слухає, той буде жити безпечно, і буде спокійний від страху перед злом!“

2 Сину мій, якщо приймеш слова мої ти, а накази мої при собі заховаєш, **2** щоб слухало мудрости вухо твоє, своє серце прихилиш до розуму, **3** якщо до розсудку ти кликати будеш, до розуму кликатимеш своїм голосом, **4** якщо будеш шукати його, немов срібла, і будеш його ти пошукувати, як тих схованих скарбів, — **5** тоді зрозумієш страх Господній, і знайдеш ти Богопізнання, — **6** бо Господь дає мудрість, з його уст — знання й розум! **7** Він спасіння ховає для ширих, мов щит той для тих, хто в невинності ходить, **8** щоб справедливих стежок стерегти, і береже Він дорогу своїх богобійних! **9** Тоді ти збагнеш справедливість та право, і простоту, всіляку дорогу добра, **10** бо мудрість увійде до серця твого, і буде приємне знання для твоєї душі! **11** розважність тоді тебе пильнуватиме, розум тебе стерегтиме, **12** щоб тебе врятувати від злої дороги, від людини, що каже лукаве, **13** від тих, хто стежки простоти покидає, щоб ходити дорóгами тёмряви, **14** що тішається, роблячи зло, що радіють крутістьми злого, **15** що стежки їхні круті, і відходять своїми путями, — **16** щоб тебе врятувати від блудниці, від чужинки, що мовить м'якенькі слова, **17** що покинула друга юнацтва свого, а про заповіт свого Бога забула, — **18** вона бо із домом своїм западеться у смерть, а стежки її — до померлих, **19** ніхто, хто входить до неї, не вернеться, і стежки життя не досягне, — **20** щоб ходив ти дорогою добрих, і стежки справедливих беріг! **21** Бо замешкають праведні землю, і невинні зостануться в ній, **22** а безбожні з землі будуть вигублені, і повириваються з неї невірні!

3 Сину мій, не забудь ти моєї науки, і нехай мої заповіді стережуть твоє серце, **2** бо примножать для тебе вони довготу твоїх днів, і років життя та спокію! **3** Милість та правда нехай не залишать тебе, — прив'язи їх до шиї своєї, напиши їх на таблиці серця свого, — **4** і знайдеш ти ласку та добру премудрість в очах Бога й людини! **5** Надійся на Господа всім своїм серцем, а на розум свій не покладайся! **6** Пізнавай ти його на всіх дорóгах своїх, і він випростує твої стежки. **7** Не будь мудрий у власних очах, — бійся Господа та ухилийся від злого! **8** Це буде ліком для тіла твого, напóем для кісток твоїх. **9** Шануй Господа із маєтку свого, і з початку всіх плóдів своїх, — **10** і будуть комори твої переповнені ситістю, а чавила твої будуть переливатись вином молодім! **11** Мій сину, карання Господнього не відкидай, і картання його не вважай тягарём, — **12** бо когò Господь любить, картáє того, і кохає, немов батько сина! **13** Блаженна людина, що мудрість знайшла, і людина, що розум одержала, **14** бо ліпше надбання її від надбання срібла, і від щирого золота ліпший прибуток її, **15** дорожча за перли вона, і всіляке жадання твоє не зрівняється з нею. **16** Довгість днів — у правіці її, багатство та слава — в лівіці її. **17** Дорóги її — то дороги приємности, всі стежки її — мир. **18** Вона дерево життя для тих, хто тримається міцно її, і блаженний, хто держить її! **19**

Господь мудрістю землю заклав, небо розумом міцно поставив. **20** Знанням Його порозкривались безодні, і кроплять росою ті хмари. **21** Мій сину, нехай від очей твоїх це не відходить, стережи добрий розум і розважність, **22** і вони будуть життям для твоєї душі, і прикрасою ший твоєї, — **23** Тоді підеш безпечно своєю дорогою, а нога твоя не спотикнеться! **24** Якщо покладешся — не будеш боятись, а ляжеш, то буде приємний твій сон. **25** Не будеш боятись наглого страху, ні бурі безбожних, як прийде, — **26** бо твоєю надією буде Господь, і Він пильнуватиме ногу твою, щоб вона не зловилась у пастку! **27** Не стримуй добра потребуючому, коли в силі твоєї руки це вчинити, **28** не кажи своїм ближнім: „Иди, і знову прийди, а завтра я дам“, коли маєш з собою. **29** Не вибрюй лихого на свого ближнього, коли він безпечно з тобою сидить. **30** Не сварися з людиною дармо, якщо злого вона не вчинила тобі. **31** Не задрри насильників, і ні однієї з доріг його не вибирай, **32** бо брідить Господь крутіями, а з праведними в Нього дружба. **33** Прокляття Господне на домі безбожного, а мешкання праведних Він благословить, — **34** з насмішників Він насміхається, а покірливим милість дає. **35** Мудрі славу випадковують, а нерозумні носитимуть сором.

4 Послухайте, діти, напучення батькового, і прислухайтеся, щоб навчитися розуму, **2** бо даю я вам добру науку: законна мого не кидайте, **3** бо сином у батька свого я був, пешений й єдиний у неньки свої. **4** І навчав він мене, і мені говорив: Нехай держиться серце твоє моїх слів, стережі мої заповіді та й живи! **5** Здобудь мудрість, здобудь собі розум, не забудь, і не цурайся слів моїх уст, — **6** не кидай її — й вона буде тебе стергати! кохай ти її — й вона буде тебе пильнувати! **7** Початок премудрости — мудрість здобудь, а за весь свій маєток здобудь собі розуму! **8** Тримай її високо — і підійме тебе, ушанує тебе, як її ти пригорнеш: **9** вона дасть голові твоїй гарний вінок, пишну корону тобі подарує! **10** Послухай, мій сину, й бери ти слова мої, і помножаться роки твого життя, — **11** дороги премудрости вчу я тебе, стежками прямими проваджу тебе: **12** коли підеш, то крок твій не буде тісний, а коли побіжиш — не спіткнешся! **13** Міцно тримайся напучування, не лишай, його стережі, — воно бо життя твоє! **14** На стезьку безбожних не йди, і не ходи на дорогу лихих, — **15** покинь ти її, не йди нею, усунься від неї й мини, — **16** бо вони не заснуть, якщо злого не вчинять, відійметься сон їм, як не зроблять кому, щоб спіткнувся! **17** Бо вони хліб безбожжя їдять, і вино грабежу попивають. **18** А путь праведних — ніби те світло ясне, що світить все більше та більш аж до півного дня! **19** Дорога ж безбожних — як темність: не знають, об що спотикнуться. **20** Мій сину, прислухайся до моїх слів, до речей моїх уху своє нахили! **21** Нехай не відійдуть вони від очей твоїх, бережи їх в середині серця свого! **22** Бо життя вони тим, хто їх знайде, а для тіла усього його лікування. **23** Над усе, що лише

стережіться, серце своє стережі, бо з нього походить життя. **24** Відкинь ти від себе лукавство уст, віддали ти від себе крутість губ. **25** Нехай дивляться очі твої уперед, а повіки твої нехай перед тобою простують. **26** Стежку ніг своїх вирівняй, і стануть міцні всі дороги твої: **27** не вступавай ні вправо, ні вліво, — усунь свою ногу від зла!

5 Мій сину, на мудрість мою уважай, нахили своє уху до мого розуму, **2** щоб розважність ти міг стергати, а пізнання — хай уста твої стережуть! **3** Бо крапають солодоц губи блудниці, а уста її від оливи масніші, **4** та гіркий їй кінець, мов полінь, гострий, як меч обосічний, — **5** її ноги до смерти спускаються, шею тримаються кроки її! (Sheol h7585) **6** Вона путь життя не урівнює, її стежки непевні, і цього не знає вона. **7** Тож тепер, мої діти, мене ви послухайте, не відходьте від слів моїх уст: **8** віддали ти від неї дорогу свою, і не зближайсь до дверей її дому, **9** щоб слави своєї ти іншим не дав, а роки свої — для жорстокого, **10** щоб чужі не наситились сили твоєї й маєтку твого в чужім домі! **11** І будеш стогнати при своєму кінці, як знеможеться тіло твоє й твої сили, **12** і скажеш: „Як ненавидів я те напучування, а картання те серце моє відкидало! **13** І не слухав я голосу своїх учителів, і уха свого не схилив до наставників. **14** Трощи не був я при кожному злому, в середині збору й громади!“ **15** Пий воду з криниці своєї, і текуче з свого колодязя: **16** чи ж мають на вулицю вилити бути джерела твої, а на площі — потоки твоєї води? — **17** Нехай вони будуть для тебе, для тебе самого, а не для чужих із тобою! **18** Хай твоє джерело буде благословенне, і радий через жінку твоїх юних літ, — **19** вона ланя любовна та сёрна прекрасна, її перса напоять тебе кожночасно, — впивайся ж назавжди коханням її! **20** І нащо, мій сину, ти маєш впиватись блудницею, і нащо ти будеш пригортати груди чужинки? **21** Бож перед очима Господніми всі дороги людини, і стежки її всі Він рівняє: **22** власні провини безбожного схоплять його, і поворобзям свого гріха буде зв'язаний він, **23** помиратиме він без напучування, і буде блукати в великій глупоті своїй!

6 Мій сину, якщо поручився ти за свого ближнього, дав руку свою за чужого, — **2** ти попався до пастки з-за слів своїх уст, схоплений ти із-за слів своїх уст! **3** Учিনি тоді це, сину мій, та рятуйсь, бо впади ти до рук свого ближнього: іди, впади в порох, і на ближніх своїх напірай, **4** не дай сну своїм очам, і дрімання повікам своїм, **5** рятуйся, як сёрна, з рук, і як птах із руки птахолова! **6** Іди до мурашки, ліноху, поглянь на дороги її — й помудрій: **7** нема в неї володаря, ані урядника, ані правителя; **8** вона заготовлює літом свій хліб, збирає в жнив'я свою їжу. **9** Аж доки, ліноху, ти будеш вилежуватись, коли ти зо сну свого встанеш? **10** Ще трохи поспати, подрімати ще трохи, руки трохи зложити, щоб полéжати, — **11** і

прійде, немов волоцюга, твоя незаможність, і злідні твої, як озбробений муж! 12 Людина нікчемна, чоловік злочинний, він ходить з лукавими устами, 13 він моргає очима своїми, шургає своїми ногами, знакі подає пальцями своїми, 14 в його серці лукавство вибрює зло кожночасно, сваркі розсіває, — 15 тому нагло приходить погибель його, буде раптом побитий — і ліку нема! 16 Оцих шість ненавидить Господь, а ці сім — то гидота души його: 17 очі пишни, брехливий язик, і руки, що кров неповинну лють, 18 серце, що плікає злочинні думки, ноги, що сквапно біжать на лихе, 19 свідок брехливий, що брехні роздмухує, і хто розсіває сваркі між братів! 20 Стережи, сину мій, заповідь батька свого, і не відкидай науки матері своєї! 21 Прив'яжи їх на серці своєму назавжди, повсь їх на шиї своїй! 22 Вона буде провадити тебе у ході, стерегтме тебе, коли будеш лежати, а пробудити ся — мовити буде до тебе! 23 Бо заповідь Божа — світільник, а наука — то світло, дорога ж життя — то навчальні картання, 24 щоб тебе стерегті від злослівої жінки, від облєсливого язика чужинки. 25 Не жадай її вроди у серці своїм, і тебе хай не візьме своїми повіками, — 26 Бо вартість розпусної жінки — то бхчанец хліба, а жінка заміжна вловлює душу цінну... 27 Чи візьме людина огонь на лono своє, — і одіж її не згорить? 28 Чи буде людина ходити по вугіллю розпаленому, і не попаляться ноги її? 29 Так і той, хто вчащає до жінки свого ближнього: не буде некараним кожен, хто доторкнеться до неї! 30 Не погорджують злодієм, якщо він украде, щоб рятувати життя своє, коли він голодує, 31 та як буде він знайдений, — всємеро він відшкодує, віддасть все майно свого дому! 32 Хто чинить перєлюб, не має той розуму, — він знищує душу свою, — 33 побої та сором він знайде, а ганьба його не зітрєється, 34 бо аздзроці — лютість мужчини, і не змилоєрдиться він у день помсти: 35 він не зверне уваги на жоден твій закуп, і не схоче, коли ти гостінця прибілшиш!

7 Сину мій, бережи ти слова мої, мої ж заповіді заховай при собі, 2 бережи мої заповіді — та й живи, а наука моя — немов в бчач твоїх та зиніця, 3 прив'яжи їх на пальцях своїх, напиши на таблиці тій серця свого! 4 На мудрість скажи: „Ти сестра моя!“ а розум назви: „Мій довірений!“ 5 щоб тебе стерегті від блудниці, від чужинки, що мовить м'якєнки слова. 6 Бо я визирав був в вікно свого дому, через ґрати мого вікна, 7 і приглядався до невіж, розглядався між млододю. І юнак ось, позбавлений розуму, 8 прохòдив по ринку при розі його, і ступив по дорозі до дому її, 9 коли вітерєць повівав був увечорі дня, у тємряві ночі та мòроку. 10 Аж ось жінка в убранні блудниці назустріч йому, із серцем підступним, 11 галасліва та непогамована, її нòги у домі своїм не бувають: 12 раз на вулиці, раз на майданах, і при кожному розі чатує вона. 13 І захопила вона його міцно та й поцілувала його, безсорòмним зробила обличчя своє та й сказала

йому: 14 „У мене тепер мирні жертви, — виповнила я сьогодні обти свої! 15 Тому то я вийшла назустріч тобі, пошукати обличчя твого, — і знайшла я тебе! 16 Килимами я вистелила своє лóже, — тканинами різних кольорів з єгипетського полотна, 17 постєлю свою я посіпала миррою, албєм та цинамоном. 18 Ходи ж, аж до ранку впиватися будем коханням, любов'ю натїшимось ми! 19 Бо вдома нема чоловіка, — пішов у далеку дорогу: 20 вузлик сріблї він узяв в свою руку, — хібá на день повні поверне до дому свого“. 21 Прихилила його вєлємòвством своїм, облєсливістю своїх губ його звáбила, — 22 він раптом за нею пішов, немов вїл, до зарізу проваджений, і немов пес, що ведуть його на ланцюгу до ув'язнення, 23 як той птах, поспішає до сітки, і не знає, що це на життя його пáстка ... 24 А тепер, мої діти, мене ви послухайте, і на слова моїх уст уважайте: 25 Хай не збòчує серце твоє на дороги її, не блукай ти стежками її, 26 бо вона багатьох уже трупамі кинула, і числєнні всі, нею забиті! 27 Її дїм — до шеблу дорòги, що провадять до смертних кїмнат. (Sheol h7585)

8 Чи ж мудрість не кличе, і не подає свого голосу розум? 2 На верхів'ях холмів, при дорозі та на перехрєстях стоїть он вона! 3 При брамах, при вході до міста, де вхòдиться в двері, там голосно кличе вона: 4 „До вас, мужі, я кличу, а мій голос до людських синів: 5 Зрозумійте но, нєуки, мудрість, зрозумійте ви розум, безглузді! 6 Послухайте, я бо шляхєтне кажу, і відкриття моїх губ — то простòта. 7 Бо правду говорять уста мої, а лукавство — гидòта для губ моїх. 8 Всі слова моїх уст справедливі, нема в них крутїства й лукавства. 9 Усі вони прòсті, хто їх розуміє, і щирі для тих, хто знахòдить знання. 10 Візьміть ви картання моє, а не срібло, і знання, добірніше від щирого золота: 11 лїпша бо мудрість за пєрли, і не рївняються їй всі клеїноди! 12 Я, мудрість, живу разом з розумом, і знахòджу пїзнання розважєне. 13 Страх Господній — лихе все ненавідіти: я ненавіджу пїху та гордїсть, і дорогу лиху та лукаві уста! 14 В мене рада й оглядність, я розум, і сила у мене. 15 Мною царіюють царі, а законодавці правá справедливі встанòвлюють. 16 Мною правлять владики й вєлємòжні, всі праведні сòдді. 17 Я кохаю всіх тих, хто кохає мене, хто ж шукає мене — мене знайде! 18 Зо мною багатство та слава, тривáлий маєток та правда: 19 лїпший плїд мій від щирого золота й золота чистого, а прибуток мій лїпший за срібло добірне! 20 Пуття праведною я ходжу, поміж правних стежòк, 21 щоб дати багатство в спáдщину для тих, хто кохає мене, — і я понапòвною їхні скарбниці! 22 Господь мене мав на почáтку Своєї дороги, перше чїнів Своїх, спервовїку, — 23 відвіку була я встанòвлена, від почáтку, від правїку землі. 24 Нарòджена я, як безòдєнь ще не було, коли не було ще джерєл, водою обтáжєних. 25 Нарòджена я, поки гòри поставлені ще не були, давніше за пагірки, 26 коли ще землі не вчинив Він, ні піль, ні початкòвого

пороху всесвіту. 27 Коли приправляв небеса — я була там, коли круга вставляв на поверхні безодні, 28 коли хмари уміцнював Він нагорі, як джерела безодні зміцняв, 29 коли клав Він для моря устава його, щоб його берегів вода не переходила, коли ставив основи землі, — 30 то я майстром у Нього була, і була я веселощами день-у-день, радіючи перед обличчям Його кожночасно, 31 радіючи на земнім крузі Його, а забáva моя — із синами людськими! 32 Тепер же, послухайте, діти, мене, і блаженні, хто буде дороги мої стерегті! 33 Навчання послушайте й мудрими станьте, і не відступайте від нього! 34 Блаженна людина, яка мене слухає, щоб пильнувати при двірях моїх день-у-день, щоб одвірки мої берегті! 35 Хто бо знаходить мене, той знаходить життя, і одержує милість від Господа. 36 А хто проти мене грішить, ограбює душу свою; всі, хто мене ненавидить, ті смерть покохали!“

9 Мудрість свій дім збудувала, сім стовпів своїх витесала. 2 Зарізала те, що було на заріз, змішала вино своє, і трапезу свою приготувала. 3 Дівчат своїх вислала, і кличе вона на висотах міських: 4 „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, говорить йому: 5 „Ходить, споживайте із хліба мого, та пийте з вина, що його я змішала! 6 Покиньте глупоту — і будете жити, і ходіте дорогою розуму!“ 7 Хто картає насмішника, той собі ганьбу бере, хто ж безбожникові виговорює, сором собі набуває. 8 Не дорікай пересмішникові, щоб тебе не зненавидів він, вікартай мудрого — й він покохає тебе. 9 Дай мудрому — й він помудріє ще, навчи праведного — і приблизить він мудрости! 10 Страх Господній — початок премудрости, а пізнання Святого — це розум, — 11 бо мною помножаться дні твої, і додадуть тобі років життя. 12 Якщо ти змудрів — то для себе змудрів, а як станеш насмішником, сам понесеш! 13 Жінка безглузда криклива, нерозумна, і нічого не знає! 14 Сідає вона на сидінні при вході до дому свого, на високостях міста, 15 щоб кликати тих, хто дорогою йде, хто путтю своєю простує: 16 „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, то каже йому: 17 „Вода крадена — солодка, і приємний прихований хліб“. 18 І не відає він, що самі там мерці, у глибинах шеблу — запрошені нею! (Sheel h7585)

10 Син мудрий — потіха для батька, а син нерозумний — то смуток для ньки його. 2 Не допоможуть неправедні скарби, а справедливість від смерти визволює. 3 Не допустить Господь голодувати душу праведного, а набуток безбожників згине. 4 Ледача рука до обізтва веде, рука ж роботяща збагачує. 5 Хто літом збирає — син мудрий, хто ж дримає в живні — син безпутній. 6 Благословенства на голову праведного, а уста безбожним прикриє насильство. 7 Пам'ять про праведного — на благословення, а ймення безбожних загине. 8 Заповіді мудросердий приймає, але дурногубий впаде. 9 Хто в невинності ходить,

той ходить безпечно, а хто кривить дороги свої, буде виявлений. 10 Хто оком моргає, той смуток дає, але дурногубий впаде. 11 Уста праведного — то джерело життя, а уста безбожним прикриє насильство. 12 Ненависть побуджує сварки, а любов покриває всі віни. 13 В устах розумного мудрість знаходиться, а різка — на спину безтямного. 14 Приховують мудрі знання, а уста нерозумного — близькі до загибелі. 15 Маєток багатого — місто твердинне його, погібіль убогих — їхні злидні. 16 Дорібок праведного — на життя, прибуток безбожного — в гріх. 17 Хто напучування стереже — той на стезці життя, а хто нехтує картання, той блудить. 18 Хто ненависть ховає, в того губи брехливі, а хто наклепи ширить, той дурновірхий. 19 Не бракує гріха в багатомовності, а хто стримує губи свої, той розумний. 20 Язик праведного — то добірне сріблo, а розум безбожних — мізерний. 21 Пасуть багатьох губи праведного, безглузді ж умирають з нерозуму. 22 Благословення Господне — воно збагачає, і смутку воно не приносьить з собою. 23 Нешляхетне робити — забáva невігласа, а мудрість — людині розумній. 24 Чого нечестивий боїться, те прийде на нього, а прагнення праведних сповняться. 25 Як буря, яка пронесеться, то й гине безбожний, а праведний має довичну основу. 26 Як оцет зубам, і як дим для очей, так лівиний для тих, хто його посилає. 27 Страх Господній примножує днів, а роки безбожних вкоротяться. 28 Сподівання для праведних — радість, а надія безбожних загине. 29 Дорога Господня — твердиня невинним, а загібіль — злочинцям. 30 Повік праведний не захитаеться, а безбожники не поживуть на землі. 31 Уста праведного дають мудрість, а лукавий язик буде втятий. 32 Уста праведного уподобання знають, а уста безбожних — лукавство.

11 Обманливі шальки — огіда для Господа, а повна вага — це Його уподоба. 2 Прийде пишність, та прийде і ганьба, а з сумірними — мудрість. 3 Невинність простосердих веде їх, а лукавство зрадливих — їх вигубить. 4 Не pomoже багатство в день гніву, а справедливість від смерти визволює. 5 Справедливість невинного дорого йому випростовує, безбожний же падає через безбожність свою. 6 Справедливість прямих їх рятує, а зрадливі захоплені будуть своєю захланністю. 7 При смерті людини безбожної гине надія, зникає чекання людини нікчемної. 8 Виринається праведний з утіску, і замість нього безбожний іде. 9 Свого ближнього нищить лукавий устами, а знанням визволяються праведні. 10 Добром праведних місто радіє, а як гинуть безбожні — співає. 11 Благословенням чесних підноситься місто, а устами безбожних руйнується. 12 Хто погорджує ближнім своїм, той позбавлений розуму, а розумна людина мовчить. 13 Виявляє обмовник таємне, вірнодушний же справу ховає. 14 Народ падає з браку розумного прбводу, при численності ж радників

спасіння буває. **15** Зле робить, як хто за чужого поручеється, хто ж поруку ненавидить, той безпечний. **16** Жінка чеснотна осягає слави, і пильні багатства здобудуть. **17** Людіна ласкава душі своїй чинить добро, а жорстока замуче тіло своє. **18** Чинить діло безвартне безбожний, хто ж праведність сіє — заплачу правдиву одержує. **19** Отак праведність є на життя, хто ж женється за злом, той до смерти зближається. **20** Серцем лукаві — огида для Господа, а хто в неповинності ходить — Його уподоба. **21** Ручаюся: не буде невинним лихий, а нащадок правдивих захований буде. **22** Золотая сережка в свині на ніздрі — це жінка гарна, позбавлена розуму. **23** Жадання у праведних — тільки добро, надія безбожних — то гнів. **24** Дехто щедро дає, та ще додається йому, а дехто ховає над міру, та тільки бідніє. **25** Душа, яка благословляє, насичена буде, а хто поїть інших, — напоєний буде і він. **26** Хто задержує збіжжя, того проклинає народ, хто ж поживу випродає, тому благословення на голову. **27** Хто прагне добра, той шукає вподобання, хто ж лихого жадає, то й прийде на нього воно. **28** Хто надію кладе на багатство своє, той впаде, а праведники зеленіють, як листя. **29** Хто неряд уносить до дому свого, той вітер посяде, а дурноголові розумному стане рабом. **30** Плід праведного — дерево життя, і мудрий життя набуває. **31** Коли праведний ось надолужується на землі, то тим більше безбожний та грішний!

12 Хто любить навчання, той любить пізнання, а хто докір ненавидить, той нерозумний. **2** Добрий від Господа має вподобання, а людину злих замірів осудить Господь. **3** Не зміцніться людина безбожністю, корінь же праведних не захитається. **4** Жінка чеснотна — корона для чоловіка свого, а засорбляюча — мов та гниль в його кістках. **5** Думки праведних — право, підступні заміри безбожних — омана. **6** Безбожних слова — чатування на кров, а уста невинних урятовують їх. **7** Перевернути безбожних — і вже їх нема, а дім праведних буде стояти. **8** Хвалять людину за розум її, а кривосердий стає на погорду. **9** Ліпше простиий, але роботящий на себе, від того, хто поважним себе видає, та хліба позбавлений. **10** Піклується праведний життям худоби своєї, а серце безбожних жорстоке. **11** Хто оброблює землю свою, той хлібом насичується, хто ж за марницею гониться, той позбавлений розуму. **12** Безбожний жадає ловити у сітку лихих, а в праведних корень приносить плоді. **13** Пастка злого — в гріху його уст, а праведний з утиску вийде. **14** Людина насичується добром з плоду уст, і зроблене рук чоловіка до нього впаде. **15** Дорога безумця прямá в його óчах, а мудрий послухає ради. **16** Нерозумного гнів пізнається відрáзу, розумний же мовчки ховає зневагу. **17** Хто правду говорить, той виявлює праведність, а свідок брехливий — оману. **18** Дехто говорить, мов коле мечем, язик же премудрих — то ліки. **19** Уста правдиві стоятимуть вічно, а брехливий язик — лиш на хвилю. **20** В серці тих,

хто зло óре, — омана, а радість у тих, хто дораджує мир. **21** Жодна кривда не трапиться праведному, а безбожні наповняються лихом. **22** Уста брехливі — огида у Господа, а чинячі правду — Його уподоба. **23** Приховує мудра людина знання, а серце безумних глупоту викликає. **24** Роботяща рука пануватиме, а лінива даніною стане. **25** Туга на серці людини чавить її, добре ж слово її веселить. **26** Праведний вивідає свою путь, а дорога безбожних зведе їх самих. **27** Не буде ледáчий пекти свого плову, а людина трудяща набуде маєток цінний. **28** В путі праведности є життя, і на стежці її нема смерти.

13 Син мудрий приймає картання від батька, а насмішний докóру не слухає. **23** Плоду уст чоловік споживає добро, а жадóба зрадливих — насильство. **3** Хто уста свої стереже, той душу свою береже, а хто губи свої розпускає, — на того погібиль. **4** Пожадає душа ліноха, та дарémно, душа ж роботящих насититься. **5** Ненавидить праведний слово брехливе, безбожний же чинить лихе, і себе засорблює. **6** Праведність оберігає невинного на дорозі його, а безбожність погублює грішника. **7** Дехто вдає багачá, хоч нічо́го не має, а дехто вдає бідакá, хоч маєток великий у нього. **8** Випукає за душу людини — багатство її, а вбогий й докóру не чує. **9** Світло праведних вéсело світить, а світильник безбожних погасне. **10** Тільки сварка пихо́ю зчиняється, а мудрість із тими, хто ра́диться. **11** Багатство, заскóро здобує, — помéншується, хто ж збирає помáлу — примножує. **12** Задовга надія — недóга для серця, а бажáння, що спóвнюється, — це дерево життя. **13** Хто погóрджує словом Господнім, той шкодить собі, хто ж страх має до заповіді, тому надолужиться. **14** Наука премудрого — криниця життя, щоб віддалитися від пасток смéрти. **15** Добрий розум приносить приємність, а дорога зрадливих — погуба для них. **16** Кожен розумний за мудрістю робить, а безумний глупоту показує. **17** Безбожний посóл у нещастя впаде, а вірний посóл — немов лік. **18** Хто ламає по́уку — убозтво та гáньба тому, а хто береже осторóгу — шанований він. **19** Виконане побажáння приємне душі, а вступитись від зла — то огида безумним. **20** Хто з мудрими ходить, той мудрим стає, а хто товаришує з безумним, той лиха набу́де. **21** Грішників зло доганяє, а праведним Бог надолужить добром. **22** Добрий лишає спáдок і онукам, маєток же грішника схóваний буде для праведного. **23** Убогому буде багато поживи і з поля невинного, та деякі гинуть з безпáв'я. **24** Хто стримує різку свою, той ненавидить сина свого, хто ж кохає його, той шукає для нього картання. **25** Праведний їсть, скільки схоче душа, живіт же безбожників зáвсиди брак відчуває.

14 Мудра жінка будує свій дім, а безумна своєю рукою руйнує його. **2** Хто ходить в простóті своєї, боїться той Господа, а в ко́го до́роги криві,

той погорджує Ним. 3 На устах безумця галузка пихі, а губи премудрих їх стережуть. 4 Де немає биків, там ясла порожні, а щедрість врожаю — у силі волі. 5 Свідок правдивий не лже, а свідок брехливий говорить неправду. 6 Насмішник шукає премудрости, — та надарёмно, пізнання легкє для розумного. 7 Ходи зда́лека від люди́ни безумно́ї, і від того, в когó мудрих уст ти не бачив. 8 Мудрість розумного — то розуміння дороги своєї, а глупо́та дурних — то ома́на. 9 Нерозумні сміються з гріха́, а між праведними — уподобання. 10 Серце знає гіркоту своєї душі, і в радість його не втручається інший. 11 Буде вігублений дім безбожних, а намет безневінних розквітне. 12 Буває, дорба́ люди́ні здається простою, та кінець її — стежка до смерті. 13 Також іноді і від сміху болить серце, і закінчення радості — смуток. 14 Хто підступного серця, насититься той із доріг своїх, а добра́ люди́на — із чинів своїх. 15 Вірить безглу́здий в кожнісіньке слово, а мудрий зважає на кро́ки свої. 16 Мудрий боїться й від злого вступає, нерозумний же гнівається та сміливий. 17 Скорий на гнів учиняє глупо́ту, а люди́на лукава знена́виджена. 18 Нерозумні глупо́ту впадкóвують, а мудрі знання́м коронуються. 19 Покло́няться злі перед добрими, а безбожники — при брамах праведного. 20 Убогий знена́виджений навіть ближнім своїм, а в багатого друзі численні. 21 Хто погорджує ближнім своїм, той грішить, а ласка́вий до вбогих — блаже́нний. 22 Чи ж не блу́дять, хто оре лихе? А милість та правда для тих, хто оре добрò. 23 Кожна праця прино́сить достáток, але праця уст в недоста́ток веде́. 24 Корона премудрих — їхня му́дрість, а вінець нерозумних — глупо́та. 25 Свідок правдивий визво́лює душі, а свідок обма́нливий — брє́хні торочить. 26 У Господньому стра́хові сильна надія, і Він пристанови́ще дітям Своїм. 27 Страх Господній — крини́ця життя, щоб віддаля́тися від пасток смерті. 28 У численно́сті люду вели́чність царя, а в бра́ку народу — погибі́ль воло́даря. 29 Терпели́вий у гніві — багаторозумний, а гнівли́вий вчиняє глупо́ту. 30 Ла́гідне серце — життя то для тіла, а за́здрість — гнилізна ко́стей. 31 Хто тисне нужде́нного, той ображає свого Творця́, а хто милості́вий до вбогого, той поважає Його. 32 Безбожний у зло своє падає, а праведний повний надії й при смерті своїй. 33 Мудрість має спочи́нок у серці розумного, а що в нутрі безумних, те виявиться. 34 Праведність люд підійма́є, а беззако́ння — то сором наро́дів. 35 Ласка ца́ре́ва — рабо́ві розумному, гнів же його — проти того, хто соромить його.

15 Ла́гідна відпові́дь гнів відверта́є, а слово вразливе гнів підійма́є. 2 Язык мудрих — то добре знання́, а уста́ нерозумних глупо́ту висло́влюють. 3 Очі Господні на кожному місці, — позира́ють на злих та на добрих. 4 Язык ла́гідний — то дере́во життя, а лука́вство його — залама́ння на дусі. 5 Зневажає безумний напучення

ба́тькове, а хто береже осто́ро́гу, стає розумні́ший. 6 Дім праведного — скарб великий, а в пло́ді безбожного — безлад. 7 Уста мудрих знання́ розсівають, а серце безглу́зди́х не так. 8 Жертва безбожних — оги́да для Господа, а молитва невинних — Його уподо́ба. 9 Господе́ві оги́да — доро́га безбожного, а того, хто женеться за праведністю, Він кохає. 10 Люта кара на того, хто путь оставляє, а хто осто́ро́гу нена́видить, той умирає. 11 Ше́ол й Авадд́л перед Госпо́дом, — тим більше серця́ сині́в лю́дських! (Sheol h7585) 12 Насмішник не любить карта́ння собі, — він до мудрих не піде. 13 Ра́дісне серце лице́ веселить, а при сму́тку серде́чному дух приголо́мшений. 14 Серце розумне шукає знання́, а уста безумних глупо́ту пасу́ть. 15 Нужде́нному всі дні лихі, кому ж добре на серці, у того гості́на постійно. 16 Ліпше мале у Господньому стра́ху, ані ж скарб великий, та триво́га при то́му. 17 Ліпша пожива яри́нна, і при тому́ любов, аніж тучний віл, та ненавість при то́му. 18 Гнівли́ва люди́на роздра́жнює сварку, терпели́ва ж у гніві в споко́ює за́колот. 19 Доро́га ліни́вого — то тернові́ння, а путь щирих — доро́га гладка́. 20 Мудрий син тішить ба́тька свого́, а люди́на безумна погорджує маті́рю своєю́. 21 Глупо́та — то радість для нерозумного, а люди́на розумна доро́гою про́стою ходить. 22 Ламаю́ться за́думи з бра́ку пора́ди, при численно́сті ж ра́дників сповня́ться. 23 Ра́дість люди́ні — у відпові́ді його́ уст, а слово на ча́сі своєму — яке воно добре! 24 Путь життя для премудрого — убо́ру, щоб відда́люватись від ше́о́лу внизу́. (Sheol h7585) 25 Дім пишних руйнує Госпо́дь, але ста́вить межу́ для вдови. 26 Думки злого — оги́да для Господа, але чисті́ для Нього прие́мні слова́. 27 Заже́рливий робить нещасним свій дім, хто ж дарунок нена́видить, той буде жити. 28 Серце праведного розмі́ркує про відпові́дь, а уста́ безбожних вибри́зкують зло. 29 Далекий Госпо́дь від безбожних, але справедли́вих молитву́ Він чує. 30 Сві́тло оче́й тішить серце, добра́ звістка підкрі́плює ко́сті. 31 Ухо, що навча́ння життя вислу́ховує, буде перебува́ти між мудрими. 32 Хто напучування не приймає, той не дбає про душу́ свою, а хто слухається осто́ро́ги, здобуде той розум. 33 Страх Господній — навча́ння премудрости, а перед славою — скромність іде́.

16 За́мири серця́ належать люди́ні, та від Господа — відпові́дь языка́. 2 Всі доро́ги люди́ни чисті́ в очах її, та зважає душі́ Госпо́дь. 3 Поклади свої́ чини на Господа, і будуть поста́влені мі́цно думки твої́. 4 Все Госпо́дь учинив ради́ цілей Своїх, — і безбожного на днину́ зла. 5 Оги́да для Господа всякий бунді́ючий, — ручу́ся: не буде такий без вини! 6 Провина вику́плюється через милість та правду, і страх Господній відво́дить від злого. 7 Як доро́ги люди́ни Госпо́дь уподо́бає, то й її ворогі́в Він замі́рює з нею. 8 Ліпше мале справедли́ве, аніж великі́ прибу́тки з безпра́в'я. 9 Розум люди́ни обдумує́ путь її, але кро́ки

її наставляє Господь. 10 Вишальне слово в царя на губах, тому в суді уста його не спроневіряться. 11 Вага й шальки правдиві — від Господа, все каміння вагів в торбінці — то діло його. 12 Чинити безбожне — огіда царям, бо трон зміцнюється справедливістю. 13 Уподоба царям — губи праведности, і він любить того, хто правдиве говорить. 14 Гнів царя — вісник смерти, та мудра людина злагодить його. 15 У світлі царського обличчя — життя, а його уподоба — мовчара дощєва весною. 16 Набування премудрости — як же це ліпше від золота, набування ж розуму — добірніше від срібла! 17 Путь справедливих — ухилитись від зла; хто дорогу свою береже, той душу свою охоронює. 18 Перед загибллю гордість буває, а перед упадком — бундючність. 19 Ліпше бути покірливим із лагідними, ніж здбич ділити з бундючними. 20 Хто вважає на слово, той знайде добро, хто ж надію складає на Господа — буде блаженний. 21 Мудросердою кличуть „розумний“, а солодош уст прибавляє науки. 22 Розум — джерело життя власникові його, а картання безумних — глупота. 23 Серце мудрого чинить розумними уста його, і на уста його прибавляє навчання. 24 Приємні слова — щільниковий то мед, солодкий душі й лік на кості. 25 Буває, дорога людині здається простою, та кінець її — стежка до смерти. 26 Людина трудяща працює для себе, бо до того примушує рот її. 27 Нікчемна людина копає лихе, а на устах її — як палючий огонь. 28 Лукава людина сварки розсіває, а обмівник розділює друзів. 29 Насильник підмоблює друга свого, і провадить його по недобрій дорозі. 30 Хто прижмурує очі свої, той крутїйства видумує, хто губами знаки подає, той виконує зло. 31 Сивїзна — то пишна корона, знаходять її на дорозі праведности. 32 Ліпший від силача, хто не скорий до гніву, хто ж панує над собою самим, ліпший від завойовника міста. 33 За пазуху жереб вкладається, та весь його вірок — від Господа.

17 Ліпший черствий кусок зо спокбєм, ніж дїм, повний ўчи м'ясної зо сваркою. 2 Раб розумний панує над сином безпутнім, і серед братів він поділить спадок. 3 Для срібла — топільна посудина, а горно — для золота, Господь же серця випробує. 4 Лиходїй слухається уст безбожних, слухає неправдомів языка лиходїйного. 5 Хто сміється з убогого, той ображає свого Творця, хто радіє з нещастя, — не буде такий без вини. 6 Корона для старших — онуки, а пишнота дітей — їхні батькі. 7 Не пристойна безумному мова поважна, а тим більше шляхетному — мова брєхлива. 8 Хабар в очах його власникá — самоцвіт: до всього, до чого повёрнеться, буде щастїти йому. 9 Хто шукає любови — провину ховає, хто ж про неї повторює, розгонює друзів. 10 На розумного більше впливає одне остерєження, як на глупакá сто ударів. 11 Злий шукає лише неслухняности, та вісник жорстокий на нього пошлеться. 12 Ліпше спїткати обездїтнену ведмедїцю,

що кидается на людину, аніж нерозумного в глупоті його. 13 Хто відплачує злом за добро, — не відступить лихе з його дому. 14 Почин сварки — то трбїрив води, тому перед вибухом сварки покинь ти її! 15 Хто оправдує несправедливого, і хто засуджує праведного, — обїдва вони Господєві огїдні. 16 Нашо ті гроші в руці нерозумного, щоб мудрість купити, як мбзку нема? 17 Правдивий друг любить за всякого чáсу, в недоли ж він робиться братом. 18 Людина, позбавлена розуму, рўчиться, — порўку дає за друга свого. 19 Хто сварку кохає, той любить грїх; хто ж підвищує уста свої, той шукає нещастя. 20 Людина лукавого серця не знайде добра, хто ж лукавить своїм язиком, упаде в зло. 21 Хто родить безумного, родить на смуток собі, і не потїшиться батько безглуздого. 22 Серце радісне добре лікує, а пригноблений дух сушить кості. 23 Безбожний таємно бере хабарá, щоб зігнути путі прасуддя. 24 З обличчям розумного — мудрість, а очі глупці — аж на кінці землі. 25 Нерозумний син — смуток для батька, для своєї ж родительки — гїркість. 26 Не добре карати справедливого, бити шляхетних за щирість! 27 Хто слова свої стримує, той знає пізнання, і холоднокрівний — розумна людина. 28 І глупак, як мовчить, уважається мудрим, а як уста свої закриває — розумним.

18 Примхливий шукає сваволі, стає проти всього розумного. 2 Нерозумний не хоче навчатися, а тїльки свій ум показати. 3 З приходом безбожного й гånьба приходить, а з легковáженням — сором. 4 Слова уст людини — глибока вода, джерело премудрости — бризкотливий потїк. 5 Не добре вважати на обличчя безбожного, щоб праведного повалити на суді. 6 Уста нерозумного тãгнуть до сварки, а слова його кличуть бїйкі. 7 Язик нерозумного — загибїль для нього, а уста його — то тенєта на душу його. 8 Слова обмівника — мов ті присмаки, і вони сходять у нутро утроби. 9 Теж недбалїй у праці своїй — то брат марнотратнику. 10 Господне Ім'я — сильна башта: до неї втече справедливий і буде безпечний. 11 Маєток багатому — місто твердїнне його, і немов міцний мур ув уяві його. 12 Перед загибллю серце людини високо несеться, перед славою ж — скромність. 13 Хто відповідає на слово, ще поки почув, — то глупота та сором йому! 14 Дух дійсного мужа виносить терпіння своє, а духа прибитого хто піднесе? 15 Серце розумне знання набуває, і вухо премудрих шукає знання. 16 Дарунок людини виводить із ўтиску, і провадить її до великих людей. 17 Перший у сварці своїй уважає себе справедливим, але прїйде противник його та й дослїдить його. 18 Жереб перериває сварки, та відділює сильних один від одного. 19 Розлучений брат протиставиться більше за місто твердїнне, а сварки, — немов засуви замку. 20 Із плоду уст людини насичується її шлунок, вона насичується плодом уст своїх. 21 Смерть та життя — у владі языка, хто ж кохає

його, його плід поїдає. 22 Хто жінку чеснотну знайшов, знайшов той добрі, і милість отримав від Господа. 23 Убогий говорить благально, багатий же відповідає зухвало. 24 Є товариші на розбиття, та є й приятель, більше від брата прив'язаний.

19 Ліпший убогий, що ходить в своїй неповинності, ніж лукавий устами та нерозумний. 2 Теж не добра душа без знання, а хто наглить ногами, спіткнеться. 3 Глупота людини дорогу її викривляє, і на Господа гнівається її серце. 4 Маєток примножує друзів численних, а від бідака відпадає й товариш його. 5 Свідок брехливий не буде без кари, а хто брехні говорить, не буде врятований. 6 Багато-хто годять тому, хто гостинця дає, і кожен товариш людини, яка не скупиться на дари. 7 Бідаря ненавидять всі братя його, а тимбільш його приятелі відпадають від нього; а коли за словами поради женеться, — нема їх! 8 Хто ума набуває, кохає той душу свою, а хто розум стереже, той знаходить добрі. 9 Свідок брехливий не буде без кари, хто ж неправду говорить, загине. 10 Не лицює пишнота безумному, тим більше рабові панувати над зверхником. 11 Розум людини припинює гнів її, а величність її — перейти над провиную. 12 Гнів царя — немов рик левчука, а ласкавість його — як роса на траву. 13 Син безумний — погибіль для батька свого, а жінка сварлива — як річка, що з неї вода тече завжди. 14 Хата й маєток — спадщина батьків, а жінка розумна — від Господа. 15 Лінощі сон накидають, і лінива душа — голодує. 16 Хто заповідь охороняє, той душу свою стереже; хто дороги свої легковажить, — помре. 17 Хто милостивий до вбогого, той позичає для Господа, і чин його Він надолужить йому. 18 Картай свого сина, коли є надія навчити, та забити його — не піднось свою душу. 19 Людина великого гніву хай кару несе, бо якщо ти врятуєш її, то вчиниш ще гірше. 20 Слухай ради й картання приймай, щоб мудрим ти став при своєму кінці. 21 У серці людини багато думок, але виповниться тільки задум Господній. 22 Здобуток людині — то милість її, але ліпший бідар за людину брехливу. 23 Страх Господній веде до життя, і хто його має, той ситим ночує, і зло не досягне його. 24 У миску стромляє лінок свою руку, до уст же своїх не підйме її. 25 Як битимеш нерозважного, то помудріє й немудрий, а будеш розумного остерігати, то він зрозуміє поку. 26 Хто батька грабує, хто матір жене? — Це син, що застиджує та осорблює, — 27 перестань же, мій сину, навчатися від нерозумних, щоб відступитися від слів знання! 28 Свідок нікчемний висміює суд, а уста безбожних вибризкують кривду. 29 На насмішників кари готові постійно, і вдари на спіну безумним.

20 Вино — то насмішник, напій п'янкий — галасун, і кожен, хто блудить у ньому, немудрий. 2 Страх царя — як рик лева; хто до гніву доводить його, — проти свого життя прогірає. 3 Слава людині, що гнів

покидає, а кожен глупак вибухає. 4 Лінивий не оре із босни, а захоче в жнива — і нічого нема. 5 Рада в серці людини — глибока вода, і розумна людина її повичерпує. 6 Багато людей себе звуть милосердними, та вірну людину хто знайде? 7 У своїй неповинності праведний ходить, — блаженні по ньому сини його! 8 Цар сидить на суддівім престолі, всяке зло розганяє своїми очима. 9 Хто скаже: „Очистив я серце своє, очистився я від свого гріха?“ 10 Вага неоднакова, неоднакова міра, — оббє вони — то огида для Господа. 11 Навіть юнак буде пізнаний з чинів своїх, — чи чин його чистий й чи простиий. 12 Ухо, що слухає, й око, що бачить, — Господь учинив їх оббє. 13 Не кохайся в спанні, щоб не збідніти; розплющ свої очі — та хлібом насіться! 14 „Зле, зле!“ каже той, хто купує, а як піде собі, тоді хвалиться купном. 15 Є золото й перел багато, та розумні уста — найцінніший то по́суд. 16 Візми його одіж, бо він поручивсь за чужого, і за чужинку візьми його за́став. 17 Хліб з неправди солодкий людині, та піскóм потім будуть наповнені уста її. 18 Тримаються за́мири радою, і війну прова́д мудрими ра́дами. 19 Виявляє обмóвник таємне, а ти не втручайся до того, лéгко хто розту́лює уста свої. 20 Хто кляне свого батька та матір свою, — погасне світільник йому серед темряви! 21 Спа́док спóчатку заскоро набу́тий, — не буде кінця його поблагослóвлений! 22 Не кажи: „Надолóжу я зло!“ — май надію на Господа, і Він допоможе тобі. 23 Вага неоднакова — то огида для Господа, а омáнливі ша́льки не добрі. 24 Від Господа — кроки людини, а людина — як вона зрозуміє дорогу свою? 25 Тенéта людині казати „святé“ нерозважно, а згóдом свої обітніці досліджувати. 26 Мудрий цар розпóрошить безбожних, і зéрне на них своє коло для мук. 27 Дух людини — світільник Господній, що все ну́тро обшукує. 28 Милість та правда царя стережуть, і трона свого він підтримує милістю. 29 Окраса юна́цтва — їхня сила, а пишність старіх — сивина. 30 Синякі від побóв — то масть лікува́льна на злого, та вдари нутру́ живота.

21 Водні пото́ки — царéве це серце в Господній руці: куди тільки захоче, його Він скербує. 2 Всяка дорога людини пряма в її б́огах, та керує серцями Господь. 3 Справедливість та правду чинити — для Господа це добі́рніше за жертву. 4 Муж гордого ока та серця надутого — несправедливий, а світільник безбожних — це гріх. 5 Думки пильного лиш на достаток ведуть, а всякий квапливий — на збиток. 6 Набува́ння майна язикóм неправдивим — це скоромину́ща марно́та шукаючих смерті. 7 Насильство безбожних прямує на них, бо пра́ва чинити не хóчуть. 8 Дорога злочинця крута, а чистий — прямий його чин. 9 Ліпше жити в ку́ті на даху́, ніж за сварливою жінкою в спільному домі. 10 Лихого жадає душа нечестивного, і в б́огах його ближній його не отримає милости. 11 Як карають глумли́вця мудріє безумний, а як мудрого вчать, — знання набуває. 12 До

дому свого приглядається праведний, а безбожний доводить до зла. 13 Хто вухо своє затикає від зойку убогого, то й він буде кликати, та не отримає відповіді. 14 Таємний дарунок погашує гнів, а неявний гостинець — лють сильну. 15 Радість праведному — правосуддя чинити, а злочинцеві — страх. 16 Людина, що зблуджує від путі розуму, у зборі померлих спочине. 17 Хто любить веселоці, той немаючий, хто любить вино та оливу, той не збагатіє. 18 Безбожний — то викуп за праведного, а лукавий — за щирого. 19 Ліпше сидіти в пустинній країні, ніж за сварливою та сердитою жінкою. 20 Скарб цінний та олива в мешканні премудрого, та нищить безумна людина його. 21 Хто женється за праведністю та за милістю, той знаходить життя, справедливість та славу. 22 До міста хоробрих увійде премудрий, і твердію надії його поруйнує. 23 Хто стереже свої уста й свого язика, той душу свою зберігає від лиха. 24 Надутий пихою — насмішник ім'я йому, він робить усе із бундючним зухвальством. 25 Пожадання лінивого вб'є його, бо руки його відмовляють робити, — 26 він кожного дня пожадливо жадає, а справедливий дає та не жалує. 27 Жертва безбожних — огида, а надто тоді, як за діло безчесне приноситься. 28 Свідок брехливий загине, а людина, що слухає Боже, говоритиме завжди. 29 Безбожна людина жорстока обличчям своїм, а невинний зміцняє дорогу свою. 30 Нема мудрости, ані розуму, ані ради насупроти Господа. 31 Приготовлений кінь на день бою, але перемога від Господа!

22 Ліпше добре ім'я за багатство велике, і ліпша милість за срібло та золото. 2 Багатий та вбогий стрічаються, — Господь їх обох створив. 3 Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть і караються. 4 Заплата покори і страху Господнього, — це багатство, і слава, й життя. 5 Тернина й пастки на дорозі лукавого, а хто стережє свою душу, відійде далеко від них. 6 Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї. 7 Багатий панує над бідними, а боржник — раб позичальника. 8 Хто сіє кривду, той жатиме лихо, а бич гніву його покінчиться. 9 Хто доброго ока, той поблагословлений буде, бо дає він убогому з хліба свого. 10 Глумливого вижени, — й вийде з ним сварка, і суперечка та ганьба припиняться. 11 Хто чистість серця кохає, той має хороше на устах, і другом йому буде цар. 12 Очі Господа оберігають знання, а лукаві слова Він відкине. 13 Лінивий говорить: „На вулиці лев, — серед майдану я буду забитий!“ 14 Уста коханки — яма глибока: на кого Господь має гнів, той впадає туди. 15 До юнакового серця глупота прив'язана, та різка картання віддалить від нього її. 16 Хто тисне убогого, щоб собі збагатитись, і хто багачеві дає, — той певно збідніє. 17 Нахили своє вухо, і послухай гнів мудрих, і серце зверни до мого знання, 18 бо жарне воно, коли будеш ти їх у своєму нутрі стеретті, — хай стануть

на устах твоїх вони різом! 19 Щоб надія твоя була в Господі, я й сьогодні навчаю тебе. 20 Хіба ж не писав тобі трічі з порадами та із знанням, 21 щоб тобі завітати правду, правдиві слова, щоб ти істину міг відповісти тому, хто тебе запитає. 22 Не грабуй незаможного, бо він незаможний, і не тисни убогого в брамі, 23 бо Господь за їхню справу судитиметься, і грабіжникам їхнім ограбує Він душу. 24 Не дружись із чоловіком гнівливим, і не ходи із людиною лютою, 25 щоб доріг її ти не навчився, і тенета не взяв для своєї душі. 26 Не будь серед тих, хто поруку дає, серед тих, хто поручується за борги: 27 коли ти не матимеш чим заплатити, — нащо візьмуть з-під тебе постілю твою? 28 Не пересувай вікової границі, яку встановили батькі твої. 29 Ти бачив людину, мотору в занятті своїм? Вона перед царями спокійно стоятиме, та не встоїть вона перед простими.

23 Коли сядеш хліб їсти з володарем, то пильно вважай, щоб перед тобою, — 2 і поклади собі в горло ножа, якщо ти ненажера: 3 не жадай його ласощів, бо вони — хліб обманливий! 4 Не мордуйся, щоб мати багатство, — відступися від думки своєї про це, — 5 свої очі ти звернеш на нього, — й нема вже його: бо конче змайструє воно собі крила, і полетить, мов орел той, до неба. 6 не їж хліба в злоокого, і не пожадай лакомінок його, 7 бо як у душі своїй він обраховує, такий є. Він скаже тобі: „їж та пий!“, але серце його не з тобою, — 8 той кавалок, якого ти з'їв, із себе викинеш, і свої гарні слова надаремно потратиш! 9 Не кажи до ушей нерозумному, бо погордить він мудрістю слів твоїх. 10 Не пересувай вікової границі, і не входи на сирітські поля, 11 бо їхній Визволитель міцний, — Він за справу їхню буде судитись з тобою! 12 Своє серце зверни до навчання, а уші свої — до розумних речей. 13 Не стримуй напучування юнака, — коли різкою виб'єш його, не помре: 14 ти різкою виб'єш його, — і душу його від шельму врятуєш. (Sheol h7585) 15 Мій сину, якщо твое серце змудріло, то буде радіти також мое серце, 16 і нутрo мое буде тішитись, коли уста твої говоритимуть слішне. 17 Нехай серце твое не завидує грішним, і повсякчас пильнуй тільки страху Господнього, 18 бо існує майбутнє, і надія твоя не загине. 19 Послухай, мій сину, та й помудрій, і нехай твое серце ступає дорогою рівною. 20 Не будь поміж тими, що жлуктять вино, поміж тими, що м'ясо собі пожирають, 21 бо п'яниця й жерух збідніють, а сонливий одягне лахміття. 22 Слухай батька свого, — він тебе породив, і не гордуй, як постаріла мати твоя. 23 Купи собі й не продавай правду, мудрість, і картання та розум. 24 Буде вельми радіти батько праведного, і родитель премудрого втішиться ним. 25 Хай радіє твій батько та мати твоя, хай потішиться та, що тебе породила. 26 Дай мені, сину мій, своє серце, і очі твої хай кохають дорogi мої. 27 Бо блудниця — то яма глибока, а криниця тісна — чужа жінка. 28 І вона,

мов грабіжник, чатує, і примножує зрадників поміж людьми. 29 В кого „ой“, в кого „ай“, в кого сварки, в кого клопіт, в кого рани даремні, в кого бчі червоні? — 30 У тих, хто запізнюється над вином, у тих, хто приходить попробувати вина змішаного. 31 Не дивись на вино, як воно рум'яніє, як вибліскує в келіху й рівненько ллється, — 32 кінець його буде кусати, як гад, і вжальить, немов та гадюка, — 33 пантруватимуть очі твої на чужі жінки, і серце твоє говоритиме дурощі... 34 І ти будеш, як той, хто лежить у середині моря, й як той, хто лежить на щоглівім верху. 35 І скажеш: „Побили мене, та мені не боліло, мене штурхали, я же не почув, — коли я прокинусь, шукатиму далі того ж“.

24 Не завідуй злим людям, не бажай бути з ними, 2 бо їхнє серце говорить про здірство, а уста їхні мовлять про зло. 3 Дім будується мудрістю, і розумом ставиться міцно. 4 А через пізнання кімнати наповнюються усіяким маєтком цінним та приємним. 5 Мудрий сильніший від сильного, а людина розумна — від повносилоого. 6 Тому то провадь війну мудрими радами, бо спасіння — в численності радників. 7 Для безумного мудрість за надто висока, — своїх уст не розкриє при брамі. 8 Хто чинити лихе заміряє, тогб зовуть лукавим. 9 Замір глупоти — то гріх, а насмішник — огида людині. 10 Якщо ти в день недолі знесилився, то малá твоя сила. 11 Рятуй узятих на смерть, також тих, хто на страчання хилиться, — хіба не підтримаєш їх? 12 Якщо скажеш: „Цього ми не знали!“ — чи ж Той, хто серця випроббує, знати не буде? Він Сторож твоєї душі, і Він знає про це, і поверне людині за чином її. 13 Їж, сину мій, мед, бо він добрий, а мед щільніковий — солодкий він на піднебінні твоїм, — 14 отак мудрість пізнай для своєї душі: якщо знайдеш її, то ти маєш майбутність, і надія твоя не поніщиться! 15 Не чатуй на помешкання праведного, ти безбожнику, не оgrabлюй мешкання його, 16 бо праведний сім раз впаде — та зведеться, а безбожний в погибіль впаде! 17 Не тішся, як ворог твій падає, а коли він спіткнється, — хай серце твоє не радіє, 18 щоб Господь не побачив, і це не було в Його очах лихим, і щоб Він не звернув Свого гніву від нього на тебе! 19 Не пались на злочинців, не заздри безбожним, 20 бо злomu не буде майбутности, світильник безбожних погасне. 21 Війся, сину мій, Господа та царя, не водися з непевними, 22 бо погибіль їхня нагло постане, а біду від обох тих хто знає? 23 І оце ось походить від мудрих: Звертати увагу в суді на обличчя — не добре. 24 Хто буде казати безбожному: „Праведний ти!“ того проклина́тимуть люди, і гніватись будуть на того народи. 25 А тим, хто картає його, буде миле оцє, і прийде на них благословєння добра! 26 Мов у губи цілує, хто відповідає правдиве. 27 Приготуй свою працю надворі, й оброби собі поле, а потім збудуєш свій дім. 28 Не будь ложним свідком на свого ближнього, і не підговоро́й устами своїми. 29 Не кажи: „Як зробив

він мені, так зроблю́ я йому, — верну́ людині за чином її!“ 30 Я прохóдив край поля людини лінивої, та край виноградника недоумкуватого, — 31 і ось все воно позарóстало терням, будяка́ми покрита поверхня його, камінний же мур його був пору́йнований. 32 І бачив я те, і увагу звернув, і взяв я поу́ку собі: 33 „Ще трóхи поспáти, подрíмати ще трóхи, руки трóхи зложíти, щоб полéжати, — 34 і прихóдить, немов мандрівник, незамóжність твоя, і нýжда твоя, як озбрóнений муж!“

25 І оце Соломо́нові при́повіді, що зіб́рали люди Езе́кії, Юдиного царя. 2 Слава Божа — щоб справу сховáти, а слава царів — щоб розвídати справу. 3 Небо висóкiстю, і земля глибино́ю, і серце царів — недослídимі. 4 Як відкинути жу́жель від срібла, то золотареві виходить посúдина, — 5 коли віддалити безбожного з-перед обличчя царєвого, то справедливiстю міцно поставиться трон його. 6 Перед царем не пиша́йся, а на місці великих не стій, 7 бо лiпше, як скажуть тобі: „Ходи вище сюди!“ аніж тебе знизити перед шляхєтним, що бачили очі твої. 8 Не спiшiйся ставати до позову, бо щó будеш робити в кінці його, як тебе засорóбит твій ближній? 9 Судися за сварку свою з своїм ближнім, але не виявляй таємниці іншого, 10 щоб тебе не образив, хто слухати буде, і щоб не вернулась на тебе обмóва твоя. 11 Золоті яблука на срібнім тарелі — це слово, проказане часу свогó. 12 Золотая серєжка й оздоба зо щiрого золота — це мудрий картáч для уважного уха. 13 Немов снiговá прохóлода в день живив — посол вiрний для тих, хто його посилає, і він душу пана свого оживляє. 14 Хмари та вiтер, а немає дощу це людина, що чванiться даром, та його не дає. 15 Волóдар зм'якшується терпеливiстю, а м'якєнкий язик ломить кiстку. 16 Якщо мед ти знайшов, то спожий, скiльки дóсить тобі, щоб ним не пересiтитися та не звернути. 17 Здержуй нóгу свою від дому твого товариша, щоб тобою він не пересiтивсь, і не зненавiдiв тебе. 18 Молот, і меч, і гостра стрiла — людина, що говорить на ближнього свого, як свiдок брехливий. 19 Гнилий зуб та кульгáва нога — це надiя на зрадливого радника в день твого утиску. 20 Щó здiймати одєжу холодного дня, що лити óцет на соду, — це — спiвати пiснi серцю засмученому. 21 Якщо голодує твій ворог — нагоду́й його хлiбом, а як спрагнений він — водою напiй ти його, 22 бо цим пригортаєш ти жар на його голову, і Господь надолужить тебе! 23 Вiтер пiвнiчний народжує дощу, а таємний язик — сердите обличчя. 24 Лiпше жити в ку́тi на даху, ніж з сварливою жiнкою в спiльному домі. 25 Добра звiстка з далекого краю — це холодна водиця на спрагнену душу. 26 Джерелó скаламúчене чи зiпсутий потiк — це праведний, що схиляється перед безбожним. 27 Їсти меду багато — не добре, так досліджувати власну славу — не слава. 28 Людина, що стрiму немає для духу свого, — це зруйноване мiсто без муру.

26 Як літом той сніг, і як дощ у жнива́, — та́к не лицю́бє глупцєві пошана. **2** Як пташка літає, як ла́стівка лине, так невинне прокля́ття не сповніться. **3** Бати́г на коня, обро́ть на осла, а різка на спіну глупцїв. **4** Нерозумному відповіди́ не дава́й за нерозум його́, щоб і ти не став рівний йому́. **5** Нерозумному відповіди́ дай за безумством його́, щоб він в о́чах своїх не став мудрим. **6** Хто через глупця́ послає слова́, той ноги свої́ обтинає, отру́ту він п'є. **7** Як волоча́ться но́ги в кубля́гового, так у безумних уста́х приповістка. **8** Як прив'язува́ти ками́нь коштовний до пра́ці, так глупцєві пошану дава́ти. **9** Як те́рен, що влізе у руку, отак приповістка в уста́х нерозумного. **10** Як стрілець, що все ра́нить, так і той, хто наймає глупця́, і наймає усяких прохóжих. **11** Як вертає́ться пєс до своєї́ блюво́тини, так глупо́ту свою́ повторяє глупа́к. **12** Чи ти бачив лю́дину, що мудра в очах своїх? Більша на́дя глупцєві, ніж їй. **13** Лінивий говори́ть: „Лев на до́розі! Лев на майдáні!“ **14** Двері́ обєртаються на своєму́ чопі, а лінивий — на ліжку́ свої́м. **15** Свою́ руку лінивий стромля́є до миски, — та підне́сти до рота́ її́ йому́ тяжко. **16** Лінивий мудрі́ший ув очах своїх за сі́мох, що відповіда́ють розумно. **17** Пса за вўха хапає, хто, йдучи́, устрява́є до сварки чужої́. **18** Як той, хто вдає́ божеві́льного, кидає́ іскри, стрі́ли та смерть, **19** так і лю́дина, що обманює́ друга свого́ та каже: „Таж це́ я жартую!“ **20** **3** браку́ дров о́гонь гасне, а без пліткаря́ мовкне сварка. **21** Вугі́лля для жару, а дрóва о́гневі, а лю́дина сварли́ва — щоб сварку́ розпáлювати. **22** Слова́ обмо́вника — мов ті́ присма́ки, й у нутро́ живота вони́ схóдять. **23** Як срі́бло з жу́велицею, на горшкові́ накладє́не, так полў́м'яні уста, а серце́ лихе, — **24** устами́ свої́ми маскує́ться ворог, і ховає́ оману в своє́му нутрі́: **25** коли́ він говори́ть ла́гідно — не вір ти йому́, бо в серці́ його́ сі́м огі́д! **26** Як нена́висть прикрита́ ома́ною, — її́ зло відкриває́ться в зборі́. **27** Хто яму́ копа́є, той в неї́ впаде́, а хто ко́тить ка́міння — на нього́ воно́ поверта́ється. **28** Брехли́вий язик нена́видить своїх уті́скуваних, і уста́ гладє́нки до згуби прова́дять.

27 Не вихва́люйся за́втрашнім днем, бо не знає́ш, що де́нь той поро́дить. **2** Нехай інши́й тебе вихваля́є, а не уста́ твої́, чужий, а не губи́ твої́. **3** Ка́міння — тяга́р, і пісок — важка́ річ, та гнів нерозумного́ тяжчий від них від обо́х. **4** Лю́тість — жорстокість, а гнів — то за́топлення, та хто перед задрі́стною всто́бть? **5** Ліпше відкритє́ картáння, ніж таємна́ любов. **6** Побо́ї коханого́ вірність показую́ть, а в нена́висника поці́лунки числє́нні. **7** Сита́ душа́ топче́ й мед щільнико́вий, а голодні́й душі́ все гірке́ — то солодке. **8** Як птах, що гні́здо своє́ кинув, так і лю́дина, що з місця́ свого́ мандрує́. **9** Олива́ й кади́ло поті́шують серце́, і солодкий́ нам друг за душевну́ пораду. **10** Друга́ свого́ й друга́ ба́тька свого́ не кидай, а в ді́м брата́ свого́ не прихóдь в де́нь нещастя́ свого́, —

ліпши́й сусі́да близьки́й за далеко́го брата! **11** Будь мудри́й, мій си́ну, й поті́ш моє́ серце́, і я ма́тиму що відпові́сти, як мені́ докору́йтемо хто. **12** Мудри́й бачи́ть лихе́ — і ховає́ться, а безумні́ йдуть — і караю́ться. **13** Візьми́ його́ оді́ж, бо він поручи́вся за чужого́, і за чужинку́ заста́ву візьми. **14** Хто си́льним голо́сом благословля́є із ра́нного́ ранку́ свого́ товари́ша, — за прокля́ття залічує́ться це́ йому́. **15** Ринва́, постійно́ текуча́ слотли́вого́ дня́ та жінка́ сварли́ва — одна́кове: **16** хто́ хоче схова́ти її́ — той ві́тра ховає́, чи оли́ву пахучу́ прави́ці своєї́, що вида́сть себе. **17** Як гостри́ть залі́зо залі́зо, так гостри́ть лю́дина́ лице́ свого́ друга. **18** Сторо́ж фі́гво́ниці́ пло́ди її́ споживає́, а хто́ пана́ свого́ стере́же, той шанова́ний. **19** Як лице́ до лица́ у во́ді, так серце́ лю́дини до серця́ лю́дини. **20** Шео́л й Аваддо́н не насита́ються, — не насита́ються́ й о́чі лю́дини. (Sheol h7585) **21** Що́ для срі́бла топи́льна посу́дина, і го́рно — для зо́лата, те́ для лю́дини уста́, які́ хваля́ть її́. **22** Хоч нерозумного́ будеш то́вти́ товка́чем помі́ж зє́рнами́ в сту́пі, — не віді́йде від нього́ глупо́та його́! **23** До́бре знай ви́гляд своєї́ отари́, поклада́й своє́ серце́ на че́реди, **24** бо ба́гатство́ твоє́ не наві́ки, і чи́ корона́ твоя́ з роду́ в рід? **25** Появилася́ зе́лень, і тра́ва показа́лась, і збирає́ться сі́но із гір, — **26** будуть вівці́ то́бі на вбрана́я, і козлі́ — ці́на поля́, **27** і мо́лока твої́х кіз́ буде до́сити на ї́жу то́бі, на ї́ду твого́ дому́, і на життя́ для служни́ць твої́х.

28 Безбо́жний вті́кають, коли́ й не жену́ться за ними́, а справедли́вий безпечни́й, немов той лєвчу́к. **2** Коли́ край провину́ється, то ма́є ба́гато воло́дарів, коли́ ж є́ лю́дина розумна́ й знаю́ча, то де́ржиться до́вго. **3** Лю́дина убо́га, що гно́бить нужде́нних, це́ злива́ рвучка́, що хлі́ба по ній не буває́. **4** Ті́, хто Зако́н залиша́є, хваля́ть безбо́жних, а ті́, хто Зако́н бере́же, на них бу́ряться. **5** Лю́ди лихі́ правосуддя́ не розумію́ть, а шукаю́чі Господа́ все розумію́ть. **6** Ліпше́ убогий, що ходи́ть в свої́й неповинно́сті, ніж криводоро́гий, хоч він і ба́гач. **7** Хто Зако́н бере́же, розумни́й той син, а хто во́диться із гультя́ями, засоро́млює́ ба́тька свого́. **8** Хто мно́жить лихва́рським відсо́тком ба́гатство́ своє́, той для то́го грома́дить його́, хто ласка́вий для бі́дних. **9** Хто відхи́лює ву́хо своє́, щоб не слухати́ Зако́на, то́ буде о́гідна́ й мо́литва то́го. **10** Хто про́стих доводи́ть блудити́ дорогою́ зла, сам до ями́ своєї́ впаде́, а невинні́ посяду́ть добро. **11** Ба́гата лю́дина в о́чах своїх́ мудра, та розумни́й убогий́ розслі́дить її́. **12** Вели́ка пи́шнота́, як ті́шаються́ праведні́, коли́ ж несправедли́ві зростаю́ть, то́ треба шука́ти лю́дину. **13** Хто ховає́ провини́ свої́, то́му́ не веде́ться, а хто признає́ться та кидає́ їх, той́ буде поми́луваний. **14** Блаженна́ лю́дина, що завжди́ обáчна, а хто ожорсто́чує серце́ своє́, той впадає́ в лихе. **15** Лев ричу́чий й ведмі́дь ненажерли́вий — це́ безбо́жний воло́дар над лю́дом убогим. **16** Волода́р, позбавле́ний розуму́, тисне́ дошку́льно, а ненаві́сник зажерли́вості́ буде́ мати́ дні́ до́вгі. **17** Лю́дина, обтя́жена за́ душо́губство́, вті́кає до грóбу, —

нехай її не підпирають! **18** Хто ходить невинний, той буде спасений, а криводорігий впаде на одній із доріг. **19** Хто землю свою обробляє, той насититься хлібом, а хто за марнотним женеться, насититься вбогістю. **20** Вірна людина багата на благословення, а хто спішно збагачується, непокараним той не залишиться. **21** Увагу звертати на особу — не добре, бо й за кус хліба людина згрішить. **22** Завидюча людина спішить до багатства, і не знає, що прийде на неї нужда. **23** Хто напоумляє людину, той знаходить вкінці більшу ласку, ніж той, хто лестить язиком. **24** Хто батька свого й свою матір грабує і каже: „Це не гріх“, той розбійнику друг. **25** Захланний викликає сварку, хто ж має надію на Господа, буде насичений. **26** Хто надію кладе на свій розум, то він нерозумний, а хто мудрістю ходить, той буде врятований. **27** Хто дає немаючому, той недостатку не знає, хто ж свої очі ховає від нього, той зазнає багато прокляття. **28** Коли підіймаються люди безбожні, людина ховається, а як гинуть вони, то множаться праведні.

29 Чоловік остережуваний, та твердоший, буде зламаний нагло, і ліку не буде йому. **2** Коли множаться праведні, радіє народ, як панує ж безбожний — то стогне народ. **3** Людина, що мудрість кохає, потішує батька свого, а хто попасає блудницю, той губить маєток. **4** Цар утримує край правосуддям, а людина хабарна руйнує його. **5** Людина, що другові своєму підлещує, на стóпах його пástку ставить. **6** У провину людини лихо знаходиться пástка, а справедливий радіє та тішитися. **7** Праведний знає про право вбогих, безбожний же не розуміє пізнання про це. **8** Люди глузливі підбурюють місто, а мудрі утишують гнів. **9** Мудра людина, що правується із нерозумним, то чи гнівається, чи сміється, — спокію не знає. **10** Кровожерці ненавидять праведного, справедливі ж шукають спасти його душу. **11** Глупак ує свій гнів увивляє, а мудрий назад його стримує. **12** Володар, що слухає слова брехливого, — безбожні всі слуги його! **13** Убогий й гнобитель стрічаються, — їм обом Господь очі освітлює. **14** Як цар правдою судить убогих, стоятиме трон його завжди. **15** Різка й поўка премудрість дають, а дитина, залишена тільки собі, засоромлює матір свою. **16** Як множаться несправедливі — провина розмножується, але праведні бачитимуть їхній упадок. **17** Карай сина свого — й він тебе заспокоїть, і приємнощі дасть для твоєї душі. **18** Без пророчих видінь люд розбещений, коли ж стереже він Закóна — блаженний. **19** Раб словами не буде покараний, — хоч він розуміє, але не послухає. **20** Чи бачив людину, квапливу в словах своїх? — Більша надія глупцеві, ніж їй! **21** Хто розпещує змáлку свого раба, то кінець його буде невдячний. **22** Гнівлива людина викликає сварку, а лютий вчиняє багато провин. **23** Гордіня людини її понижає, а чести набуває покірливий духом. **24** Хто ділиться з злóдєм, той

ненавидить душу свою, — він чує прокляття, та не виявляє. **25** Страх перед людиною пástку дає, хто ж надію складає на Господа, буде безпечний. **26** Багато шукають для себе обличчя володаря, та від Господа суд для людини. **27** Насильник — огида для праведних, а простодорігий — огида безбожному.

30 Слова Агу́ра, Якéевого сина, массéянина: „Слово мужчини: Трудився я, Боже, трудився я, Боже, — і змучився я! **2** Бо думаю, що немудріший за кожного я, і не маю я людського розуму, **3** і не навчився я мудрости, і не знаю пізнання святих.... **4** Хто на небо ввійшов — і зійшов? Хто у жмені Свої зібрав вітер? Хто воду в одежу зв'язав? Хто поставив усі кінці землі? Яке Ймення Його, і яке Ймення Сина Його, коли знаєш? **5** Кожне Боже слово очищене, щит Він для тих, хто в Нім пристановище має. **6** До слів Його не додавай, щоб тебе не скартав Він, і щоб неправдомовцем не став ти. **7** Двох речей я від Тебе просив, — не відмов мені, поки помру: **8** віддали Ти від мене марноту та слово брехливе, убóзтва й багатства мені не давай! Годуй мене хлібом, для мене призначеним, **9** щоб я не переситився та й не відрікся, і не сказав: „Хто Господь?“ і щоб я не збіднів і не крав, і не зневажив Ім'я мого Бога. **10** Раба не обмовляй перед паном його, щоб тебе не прокляв він, і ти винуватим не став. **11** Оце покоління, що батька свого проклинає, і неньки своєї не благословляє, **12** покоління, що чисте в очах своїх, та від бруду свого не обмите, **13** покоління, — які гордісні очі його, а повіки його як підніслися! **14** Покоління, що в нього мечі — його зуби, а гострі ножі — його щелепи, щоб пожерти убогих із краю й нужденних з землі! **15** Дві дочкі в кровожерця: „Дай, дай!“ Оці три не наситяться, чотири не скажуть „дóсить“: **16** ше́л та утроба неплідна, водою земля не насититься, і не скаже „дóсить“ оґоні! (Sheol h7585) **17** Око, що з батька сміється й погорджу послухом матері, — нехай видзьобують його трупи потбчнi, і нехай орлята його пожеруть! **18** Три речі оці дивовіжні для мене, і чотири, яких я не знаю: **19** дорога орліна в повітрі, дорога зміїна на скелі, корабельна дорога в середині моря, і дорога мужчини при дівчині! **20** Така ось дорога блудливої жінки: наїлась та витерла уста свої й повіла: „Не вчинила злого!“ **21** Трясється земля під трьома, і під чотирма, яких знеіти не може вона: **22** під рабом, коли він зацарює, і під нерозумним, як хліба наїється, **23** під розпұстницею, коли взята за жінку, і невльницею, коли вижене пані своєю! **24** Оці ось чотири малі на землі, та вони вельми мудрі: **25** мурашки, — не сильний народ, та поживу свою заготовлюють літом; **26** борсуки, — люд не сильний, та в скелі свій дiм вони ставлять; **27** немає царя в сарані, — але вся вона в стрóї бойовім виходить; **28** павук тільки лапками пнеться, та він і в палáтах царських! **29** Добре ступають ці трое, і добре ходять чотири: **30** лев, найсильніший поміж звірино́ю, який не вступається ні перед ким, **31** осдланий кінь, і козел, та той цар,

що з ним військо! 32 Якщо ти допустівся глупоти пихою, й якщо замірєш лихе, — то руку на уста! 33 Бо збивання молока дає масло, і дає кров вдар по носі, тиск же на гнів дає сварку“.

31 Слова Лемуїла, царя Массі, що ними навчала його його мати: 2 „Що, сину мій, і що, сину утроби моєї, і що, сину обітниць моїх? 3 Не давай жінкам сили своєї, ні доріг своїх для руйнувальниць царів! 4 Не царям, Лемуїле, вино, не царям, і напій той п'янкій не князям, 5 щоб не впився він та не забув про Закона, і щоб не змінив для всіх гноблених права! 6 Дайте напою п'янокіго тому, хто гине, а вина — гіркодухим: 7 він вип'є й забуде за бідність свою, і мuki своєї вже не пам'ятатиме! 8 Відкривай свої уста немові, для суду всім нещасним. 9 Відкривай свої уста, й суди справедливо, і правосуддя зроби для убогого та для нужденного. 10 Хто жінку чеснотну знайде? а ціна її більша від перел: 11 довірєє їй серце її чоловіка, і йому не забракне прибутку! 12 Вона чинить для нього добро, а не зло, по всі дні свого життя. 13 Шукає вона вовни й льону, і робить охоче своїми руками. 14 Вона, немов кораблі ті купецькі, здалека спроваджує хліб свій. 15 І встане вона ще вночі, і видасть для дому свого поживу, а порядок служницям своїм. 16 Про поле вона намишляла, і його набула, із плоду долоней своїх засадила вона виноградина. 17 Вона підперізує силою стєгна свої та зміцняє рамена свої. 18 Вона розуміє, що добра робота її, і світильник її не погасне вночі. 19 Вона руки свої простягає до прядки, а долоні її веретено тримають. 20 Долоню свою відкриває для вбогого, а руки свої простягає до бідного. 21 Холоду в домі своїм не боїться вона, бо подвійно одягнений весь її дім. 22 Килимі поробила собі, віссон та кармазін — убрання її. 23 Чоловік її знаний при брамах, як сидить він із старшими краю. 24 Тонку туніку робить вона й продає, і купцеві дає пояси. 25 Сила та пишність — одежа її, і сміється вона до прийдєщнього дня. 26 Свої уста вона відкриває на мудрість, і милостива наука їй на язиці. 27 Доглядає вона ходи дому свого, і хліба з лїнівства не їсть. 28 Устають її діти, і хвалять її, чоловік її — й він похвалєє її: 29 „Багато було тих чеснотних дочок, та ти їх усіх перевищила!“ 30 Краса — то омана, а врода — марнота, жінка ж богобоязна — вона буде хвалена! 31 Дайте їй з плоду рук її, і нехай її вчинки її вихваляють при брамах!“

Екклезіяст

1 Книга Проповідника, сина Давидового, царя в Єрусалимі. **2** Наймарніша марнота, сказав Проповідник, наймарніша марнота, — марнота усе! **3** Яка корість людині в усім її труді, який вона робить під сонцем? **4** Покоління відходять, й покоління приходять, а земля віковечно стоїть! **5** І сонечко сходить, і сонце заходить, і поспішає до місця свого, де сходить воно. **6** Віє вітер на південь, і на північ вертається, крутиться, крутиться він та й іде, і на круг свій вертається вітер. **7** Всі потоки до моря пливуть, але море — воно не наповнюється: до місця, звідки пливуть, ті потоки вони повертаються, щоб знову плисти! **8** Повні труду всі річі, — людина сказати всього не потрапить! Не насититься баченням око, і не наповниться слуханням ухо. **9** Що було, воно й буде, і що робилося, буде робитись воно, — і немає нічого нового під сонцем! **10** Буває таке, що про нього говорять: „Дивись, — це нове!“ Та воно вже було від віків, що були перед нами! **11** Нема згадки про перше, а також про наступне, що буде, — про них згадки не буде між тими, що будуть потім. **12** Я, Проповідник, був царем над Ізраїлем в Єрусалимі. **13** І поклав я на серце своє, щоб шукати й досліджувати мудрістю все, що робилось під небом. Це праця тяжка, яку дав Бог для людських синів, щоб мозолитись нею. **14** Я бачив усі справи, що чинились під сонцем: й ось усе це — марнота та лівлення вітру! **15** Покривленого не направиш, а неіснуючого не полчиш! **16** Говорив я був з серцем своїм та казав: Ось я велику премудрість набув, Найбільшу за всіх, що до мене над Єрусалимом були. І бачило серце моє всяку мудрість і знання. **17** І поклав я на серце своє, щоб пізнати премудрість, і пізнати безумство й глупоту, — і збагнув я, що й це все — то лівлення вітру! **18** Бо при мно́гості мудрости мно́житьься й кло́піт, хто ж пізнання побільшує, той побільшує й біль!

2 Сказав був я в серці своєму: Иди но, хай випробую тебе радістю, і придивись до добра, — та й воно ось марнота. **2** На сміх я сказав: „Нерозумний“, а на радість: „Що робить вона?“ **3** Задунав я в серці своєму вином оживляти своє тіло, і прова́дити мудрістю серце своє, і що буду держатись глупоти, аж поки побачу, що ж добре для людських синів, що робили б під небом за короткого часу свого життя. **4** Поробив я великі діла: поставив для себе домі, задля себе садив виноградники, **5** запрова́див для себе садки та гаї, і понаса́джував в них усля́хки дерев овочевих. **6** Наробив я для себе ставі, щоб полива́ти із них ліс дере́в, що виростали. **7** Набував я для себе рабів та невільниць, були в мене й домівники. А худоби великої та худоби дрібно́ї було в мене більше, ніж у всіх, що в Єрусалимі до мене були! **8** Назбирав я собі також срібла та золота, і ска́рбів царів та провінцій,

завів я собі співаків та співа́чок, і всякі приємнощі лю́дських синів, жінок — наложниць. **9** І звеличувався я усе більше та більше, над усіх, що в Єрусалимі до мене були, моя мудрість стояла також при мені. **10** І всього, чого очі мої пожада́ли, я їм не відмовлював: я не стримував серця свого від жодної втіхи, бо тішилось серце моє від усякого тру́ду мо́го, — і це була частка моя від усякого тру́ду свого! **11** Та коли я зверну́вся до всіх своїх чинів, що їх поробили були мої ру́ки, і до тру́ду, що я потруди́вся був, роблячи, — й ось усе це марнота та лівлення вітру, і немає під сонцем нічого корисного! **12** І звернувся я, щоб бачити мудрість, і безум, і ду́рощі. Бо що зробить людина, що прийде вона по царі? Тільки те, що вона вже зробила! **13** І я побачив, що є перева́га у мудрости над глупото́ю, як є перева́га у світла над те́мрявою: **14** у мудрого очі його в голові його, а безглу́дзий у те́мряві ходи́ть; та теж я пізнав, що доля одна всім їм тра́питься! **15** І промовив я в серці своєму: Коли доля, яка нерозумному тра́питься, тра́питься також мені, то на́що тоді я мудрішим ставав? І я говорив був у серці своїм, що марнота й оце. **16** Не лишається пам'яті про мудрого, як і про нерозумного, на вічні вікі, — в днях наступних зовсім все забудеться, і мудрий вмирає так са́мо, як і нерозумний. **17** І життя я зненавидів, бо протівний мені кожен чин, що під сонцем він чиниться, — бо все це марнота та лівлення вітру! **18** І зненавидів я весь свій труд, що під сонцем трудився я був, — бо його позоставлю людині, що буде вона по мені, **19** а хто знає, чи мудрий той буде чи нерозумний, хто запанує над цілим трудом моїм, над яким я трудився й змудрів був під сонцем? Це марнота також. **20** І я обернувся чинити, щоб серце моє прийшло в розпач від усього тру́да, що чинив я під сонцем. **21** Бо буває людина, що тру́диться з мудрістю, зо знання́м та із хістом, та все полишає на долю людині, яка не трудилася в то́му: Марнота й оце й зло велике! **22** Та й що має людина зо всього свого́го тру́да та із кло́поту серця свого, що під сонцем працює вона? **23** Бо всі дні її — муки, а смуток — робота її, і навіть вночі її серце споко́ю не знає, — теж марнота й оце! **24** Нема́ ліпшого земній людині над те, щоб їсти та пити, і щоб душа її бачила добре із тру́ду свого́го. Та й оце все, я бачив, воно з руки Бога! **25** Бо хто буде їсти, і хто спожива́ти спроможе без Нього? **26** Бо людині, що перед лицем Його добра, дає Він премудрість, і пізнання, і радість; а грішникові Він роботу дає, щоб збирати й грома́дити, — щоб пізніше віддати то́му, хто добрий перед Божим лицем. Марнота і це все та лівлення вітру!

3 Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом: **2** час родитись і час помирати, час садити і час виривати поса́джене, **3** час бивати і час лікувати, час руйнувати і час будувати, **4** час плакати й час регота́ти, час ридати і час танцювати, **5** час розкида́ти ка́міння і час ка́міння грома́дити,

час обіймати і час ухилитись обіймів, 6 час шукати і час розгубити, час збирати і час розкидати, 7 час дерти і час зашивати, час мовчати і час говорити, 8 час кохати і час ненавидіти, час війні і час миру! 9 Яка користь трудящому в тім, над чим трудиться він? 10 Я бачив роботу, що Бог був дав людським синам, щоб трудились над нею, 11 — усе Він прегарним зробив свого часу, і вічність поклав їм у серце, хоч не розуміє людина тих діл, що Бог учинив, від початку та аж до кінця. 12 Я знаю, немає нічого в них кращого, як тільки радіти й робити добро у своєму житті. 13 І отож, як котрий чоловік їсть та п'є і в усім своїм труді радіє добром, — це дар Божий! 14 Я знаю, що все, що Бог робить, воно зостається навіки, — до того не можна нічого додати, — і з того не можна нічого відняти, і Бог так зробив, щоб боялись Його! 15 Що є, то було вже воно, і що статися має — було вже, бо минуле відновлює Бог! 16 І я бачив під сонцем іще: місце суду, — а в нім беззаконня, і місце правди, — у ньому ж неправда. 17 Я сказав був у серці своєму: Судитиме Бог справедливого й несправедливого, бо для кожної справи є час, і на всяке там діло. 18 Я сказав був у серці своєму: Це для людських синів, щоб Бог випробовував їх, і щоб бачити їм, що вони як ті звірі, 19 бо доля для людських синів і доля звірин — однакова доля для них: як оці помирають, так само вмирають і ті, і для всіх один підхід, і нема над тваринною вищості людям, — марнота бо все! 20 Все до місця одного йде: все постало із пороху, і вернеться все знов до пороху. 21 Хто те знає, чи дух людських синів підіймається вгору, і чи спускається вділ до землі дух скотини? 22 І я бачив, — нема чоловікові кращого, як ділами своїми радіти, бо це доля його! Бо хто поведе його глянути, щоб буде по ньому?

4 І знов я побачив всі утиски, що чинились під сонцем, — і сльоза ось утискуваних, та немає для них потішителя, і насилля з руки, що їх гнблять, і немає для них потішителя. 2 І я похвалив тих померлих, що давно помирарили, більш від живих, що живуть дотепер. 3 А краще від них від обох тій людині, що досі іще не була, що не бачила чину лихого, що робився під сонцем! 4 І я бачив весь труд та весь успіх учинку, викликає заздрість одного до одного, — і це все марнота та лівлення вітру! 5 Нерозумний сидить, склавши руки свої, та жере своє тіло, — 6 краща повна долоня спокою за повні дві жмені клопоту та за лівлення вітру! 7 І знову я бачив марноту під сонцем: 8 Буває самотній, і не має нікого він іншого, сина чи брата у нього нема, та немає кінця всьому зусиллю його, і не насититься око багатством його, і він не повість: „Та для кого дбаю і позбавляю добра свою душу?“ Марнота й оце, і даремна робота воно. 9 Краще двом, як одному, бо мають хорошу заплату за труд свій, 10 і якби вони впали, підійме одне свого друга! Та горе одному, як він упаде, й нема другого,

щоб підвести його. 11 Також коли вдвох покладуться, то тепло їм буде, а як же зогрітись одному? 12 А коли б хто напав на одного, то вдвох вони стануть на нього, — і нитка потрійна не скоро піврветься! 13 Ліпший убогий та мудрий юнак, аніж цар старий та нерозумний, що вже осторбг не приймає, 14 бо виходить юнак і з в'язниці, щоб зацарювати, хоч у царстві своїм народивсь він убогим! 15 Я бачив усіх живих, що ходять під сонцем, на боці цього юнака, — цього другого, що став він на місце його. 16 Немає кінця всьому людові, всьому, що був перед ним, та й наступні не втішаться ним, — бо й це теж марнота та лівлення вітру!

5 Пильнуй за ногою своєю, як до Божого дому йдеш, бо прийти, щоб послухати, — це краще за жертву безглузких, бо не знають нічого вони, окрім чинення зла! 2 Не квапся своїми устами, і серце твоє нехай не поспішає казати слова перед Божим лицем, — Бог бо на небі, а ти на землі, тому то нехай нечисленними будуть слова твої! 3 Бо як сон настає через велику роботу, так багато слів має і голос безглузого. 4 Коли зробиш обітницю Богові, то не зволькай її виповнити, бо в Нього нема уподобання до нерозумних, а що ти обітуеш, сповни! 5 Краще не дати обіту, ніж дати обіт — і не сповни! 6 Не давай своїм устам впроваджувати своє тіло у гріх, і не говори перед Анголом Божим: „Це помилка!“ Пощо Бог буде гнватися на твій голос, і діла твоїх рук буде нищити? 7 Бо марнота в численності снів, як і в многості слів, але ти бійся Бога! 8 Якщо ти побачиш у краї якому утіскування бідаря та порушення права та правди, не дивуйся тій речі, бо високий пильнує згорі над високим, а над ними Всевишній. 9 І пожіток землі є для всіх, бо поле й сам цар обробляє. 10 Хто срібло кохає, той не насититься сріблом, хто ж кохає багатство з прибутком, це марнота також! 11 Як маєток примножується, то множаться й ті, що його поїдають, і яка користь його власникові, як тільки, щоб бачили очі його? 12 Сон солодкий в трудящого, чи багато, чи мало він їсть, а ситість багатого спати йому не дає. 13 Є лихо болюче, я бачив під сонцем його: багатство, яке бережеться його власникові на лихо йому, — 14 і гине багатство таке в нещасливім випадку, а родиться син — і немає нічого у нього в руці: 15 як він вийшов нагий із утроби матері своєї, так відходить ізнов, як прийшов, і нічого не винеє він з свого труду, що можна б узяти своєю рукою! 16 І це теж зло болюче: так само, як він був прийшов, так відійде, — і яка йому користь, що трудився на вітер? 17 А до того всі дні свої їв у темноті, і багато мав смутку, й хвороби та люті. 18 Оце, що я бачив, як добре та гарне: щоб їла людина й пила, і щоб бачила добре в усьому своєму труді, що під сонцем ним трудиться в час нечисленних тих днів свого віку, які Бог їй дав, — бо це доля її! 19 Також кожна людина, що Бог дав їй багатство й маєтки, і

владу їй дав споживати із того, та брати свою частку та тишитися своїм трудом, — то це Божий дарунок! 20 Бо вона днів свого життя небагато на пам'яті матиме, — то Бог в її серце шле радість!

6 Є ще зло, що я бачив під сонцем, і багато його між людьми: 2 Ось людина, що Бог їй багатство дає, і маєтки та славу, і недостатку ні в чому, чого зажадає, не чує вона для своєї душі, але Бог не дав влади їй те споживати, — бо чужа людина те поїсть: Це марнота й недуга тяжка! 3 Якби сотню дітей наплотив чоловік, і прожив пречисленні літа, і дні віку його були довгі, але не наситилась добрим душа його, а до того не мав би й належного похорону, то кажу: недоноскові краще від нього! 4 Бо в марноті прийшов він, і в темряву йде, і в темряві сховане буде ім'я його, — 5 ані сонця не бачив він, ані пізнав: йому спокійніше від того! 6 А коли б він жив двічі по тисячі літ, та не бачив добра, — то хіба не до місця одного все йде? 7 Увесь труд людини — для рота її, і пожадання її не виповнюються. 8 Бо що більшого має мудрець, ніж безглуздий, що має убогий над те, що перед живими уміє ходити? 9 Краще бачити очима, аніж мандрувати жаданнями, — і також це марнота та ловлення вітру... 10 Що було, тому ім'я його вже надане давно, і відоме, що він чоловік, і він не може правуватися з сильнішим від нього, 11 бо багато речей, що марноту примножують, але яка користь від них для людини? 12 Бо хто знає, що добре людині в житті, за небагатьох днів марного життя її, які пробуває вона, немов тінь? Та й що хто розкаже людині, що буде під сонцем по ній?

7 Краще добре ім'я від оливи хорошої, а день смерті людини — від дня її вродження! 2 Краще ходити до дому жалоби, ніж ходити до дому бенкету, бо то — кінець кожній людині, і живий те до серця свого бере! 3 Кращий смуток від сміху, бо при обличчі сумнів добре серце! 4 Серце мудрих — у домі жалоби, а серце безглуздих — у домі веселощів. 5 Краще слухати докір розумного, аніж слухати пісні безумних, 6 бо як тріскот тернини під горщиком, такий сміх нерозумного. Теж марнота й оце! 7 Коли мудрий кого утискає, то й сам нерозумним стає, а хабар губить серце. 8 Кінець діла ліпший від початку його; ліпший терпеливий від чванюватого! 9 Не спіши в своїм дусі, щоб гніватися, бо гнів спочиває у надрах глупців. 10 Не кажи: „Що це сталося, що перші дні були кращі за ці?“, бо не з мудрости ти запитався про це. 11 Добра мудрість з багатством, а прибуток для тих, хто ще сонечко бачить, 12 бо в тіні мудрости — як у тіні срібла, та користь пізнання у тому, що мудрий життя зберігає тому, хто має її. 13 Розваж Божий учинок, — бо хто може те випростати, що Він покотив? 14 За доброго дня користай із добра, за злого ж — розважай: Одне й друге вчинив Бог на те, щоб людина нічого по собі не знайшла! 15 В днях марноти своєї я всього набачивсь: буває справедливий, що гине в своїй

справедливості, буває й безбожний, що довго живе в своїм злі. 16 Не будь справедливим занадто, і не роби себе мудрим над міру: пощо нищити маєш себе? 17 Не будь несправедливим занадто, і немудрим не будь: пощо маєш померти в нечасі своїм? 18 Добре, щоб ти ухопився за це, але й з того своєї руки не спускай, бо богобоязний втече від усього того. 19 Мудрість робить мудрого сильнішим за десяткох володарів, що в місті. 20 Немає людини праведної на землі, що робила б добро й не грішила, 21 тому не клади свого серця на всякі слова, що говорять, щоб не чути свого раба, коли він лихословить тебе, 22 знає бо серце твоє, що багато разів також ти лихословив на інших! 23 Усе це я в мудрості випробував, і сказав: „Стану мудрим!“ Та далі від мене вона! 24 Даліке оте, що було, і глибоке, глибоке, — хто знайде його? 25 Звернувся я серцем своїм, щоб пізнати й розвідати, та шукати премудрості і розум, та щоб пізнати, що безбожність — глупота, а нерозум — безумство! 26 І знайшов я річ гіршу від смерті — то жінку, бо пастка вона, її ж серце — тенета, а руки її — то кайдани! Хто добрий у Бога — врятований буде від неї, а грішного схопить вона! 27 Подивися, оце я знайшов, сказав Проповідник: рівняймо одне до одного, щоб знайти зрозуміння! 28 Чого ще шукала душа моя, та не знайшла: я людину знайшов одну з тисячі, але жінки між ними всіма не знайшов! 29 Крім того, поглянь, що знайшов я: що праведною вчинив Бог людину, та вігадок усяких шукають вони!

8 Хто, як той мудрий, і знання речі хто знає? Розсвітлює мудрість людини обличчя її, і суворість лица її змінюється. 2 Я раджу: Наказа царського виконуй, і то ради присяги перед Богом. 3 Не вкпася від нього відходити, не стій при злій справі, бо все, що захоче, він зробить, 4 бо слово цареве — то влада, і хто йому скаже: „Що робиш?“ 5 Хто виконує заповідь, той не пізнає нічого лихого, серце ж мудрого знає час і право. 6 Бо для кожної речі час і право своє, бо лихо людини численне на ній, 7 бо не знає, що буде, і як саме буде, хто їй розповідь? 8 Немає людини, яка панувала б над вітром, щоб стримати вітер, і влади нема над днем смерті, і на війні нема звільнення, і пана свого не врятує безбожність. 9 Усе це я бачив, і серце своє прикладав я до кожного чину, що відбувався під сонцем. І був час, коли запанувала людина над людиною на лихо для неї. 10 І я бачив безбожних похованих, і до їхнього гробу приходили, а ті, що чинили добро, повикідані з місця святого, і в місті забуті. Марнота й о це! 11 Що скоро не чиниться присуд за вчинок лихий, тому серце людських синів повне ними, щоб чинити лихє. 12 Хоч сто раз чинить грішний лихє, а Бог суд відкладає йому, однак я знаю, що тім буде добре, хто Бога боїться, хто перед обличчям його має страх! 13 А безбожному добре не буде, і мов тінь, довгих днів він не матиме, бо він перед Божим лицем страху не має! 14 Є марнота, яка

на землі діється, — що є справедливі, що лихо спадає на них, мов за вчинок безбожних, а є безбожні, що добро спадає на них, мов за чин справедливих! Я сказав, що марнота й оце! **15** І радість я похваляв: що немає людині під сонцем добра, хіба тільки щоб їсти, та пити та тішитися, і оце супроводить її в її праці за часу життя її, що під сонцем Бог дав був їй. **16** Коли я поклав своє серце, щоб мудрість пізнати, і побачити чин, що діється він на землі, бо ні вдень ні вночі сну не бачить людина своїми очима, **17** і коли я побачив усякий чин Бога, тоді я пізнав, що не може людина збагнути чину, під сонцем учиненого! Тому скільки людина не трудиться, щоб дошукатись цього, то не знайде, і коли й мудрий скаже, що знає, — не зможе знайти!

9 Ото ж бо все це я до серця свого взяв, і бачило серце моє все оце, що праведні й мудрі та їхні учинки — у Божій руці, так само любов чи ненависть: Людина не знає нічого, що є перед нею! **2** Однакове всім випадає: праведному і безбожному, доброму й чистому та нечистому, і тому, хто жертву приносить, і тому, хто жертви не приносить, як доброму, так і грішникові, тому, хто клянеться, як і тому, хто клятви боїться! **3** Оце зле у всім, що під сонцем тим діється, — що однакове всім випадає, і серце людських синів повне зла, і за життя їхнього безумство в їхньому серці, а по тому до мертвих відходять. **4** Хто знаходиться поміж живих, той має надію, бо краще собаці живому, ніж лівові мертвому! **5** Бо знають живі, що померуть, а померлі нічого не знають, і заплати немає вже їм, — бо забута і пам'ять про них, **6** і їхнє кохання, і їхня ненависть, та заздощі їхні загинули вже, і нема вже їм частки навки ні в чому, що під сонцем тим діється! **7** Тож іди, їж із радістю хліб свій, та з серцем веселим вино своє пий, коли Бог уподобав Собі твої вчинки! **8** Нехай кожного часу одежа твоя буде біла, і нехай на твоїй голові не бракує оливи! **9** Заживай життя з жінкою, яку ти кохаш, по всі дні марноти твоєї, що Бог дав для тебе під сонцем на всі дні марноти твоєї, — бо оце твоя доля в житті та в твоєму труді, що під сонцем ним трудишся ти! **10** Все, що всилі чинити рука твоя, теє роби, бо немає в шеблі, куди ти йдеш, ні роботи, ні роздуму, ані знання, ані мудрости! **(Sheol h7585)** **11** Знову я бачив під сонцем, що біг не у скірних, і бій не в хоробрих, а хліб не в премудрих, і не в розумних багатство, ні ласка — у знавців, — а від часу й нагоди залежні вони! **12** Бо часу свого людина не знає, мов риби, полівлені в пагубну сітку, і мов птахи, захоплені в сітьце, — так хапаються людські сини за час лиха, коли воно нагло спадає, на них! **13** Також оцю мудрість я бачив під сонцем, і велика для мене здавалась вона: **14** Було мале місто, і було в ньому мало людей. І раз прийшов цар великий до нього, й його оточив, і побудував проти нього велику облогу. **15** Але в ньому знайшлася людина убога, та мудра, і вона врятувала те місто своєю премудрістю, — та пізніше ніхто не згадав

про цю вбогу людину! **16** І я говорив: Краща мудрість за силу; однако погорджується мудрість бідного, і не слухаються його слів! **17** Слова мудрих, почуті в спокій, кращі від крику володаря поміж безглуздими. **18** Мудрість краща від зброї військової, але один грішник погубить багато добра.

10 Мертві мухи псують та зашумовують оливу мироварника, — так трохи глупоти псує мудрість та славу. **2** Серце мудрого тягне праворуч, а серце безумного — ліворуч. **3** Коли нерозумний і прямою дорогою йде, йому серця бракує, і всім він говорить, що він нерозумний. **4** Коли гнів володаря стане на тебе, не лишай свого місця, — бо лагідність доводить до прощення навіть великих провин. **5** Є зло, що я бачив під сонцем, мов помилка, що повстає від володаря: **6** на великих висотах глупота буває поставлена, а багаті сидять у низині! **7** Я бачив на конях рабів, князі ж пішки ходили, немов ті раби. **8** Хто яму копає, той в неї впаде, а хто валить мура, того гадина вкусить. **9** Хто зносить каміння, пораниться ним; хто дроба рубає, зароблений ними. **10** Як залізо ступіє, й хтось леза не вигострить, той мусить напружити свою силу, — та мудрість зарадить йому! **11** Коли вкусить гадюка перед закляттям, тоді ворожбит не потрібний. **12** Слова з уст премудрого — милість, а губи безумного нищать його: **13** початок слів його уст — глупота, а кінець його уст — зле шаленство. **14** Нерозумний говорить багато, що не знає людина, що буде; а що буде по ньому, та скаже йому? **15** Втомляє безумного праця його, бо не знає й дороги до міста. **16** Горе, краю, тобі, коли цар твої — хлопчина, а владки твої спозаранку їдять! **17** Щасливий ти, краю, коли син шляхетних у тебе царем, а владки твої своєчасно їдять, як ті мужі, а не як п'яниці! **18** Від лінощів вальється стеля, а з опущення рук тече дах. **19** Гостіну справляють для радощів, і вином веселиться життя, а за срібло все це можна мати. **20** Навіть у думці своїй не злослов на царя, і в спальні своїй не кляни багача, — небесний бо птах віднесе твою мову, а крилатий розкаже про слово твоє.

11 Хліб свій пускай по воді, бо по багатьох днях знов знайдеш його. **2** Давай частку на сім чи й на вісім, бо не знаєш, яке буде зло на землі. **3** Коли переповняться хмари дощем, то виллють на землю його. А коли деревина на південь впаде чи на північ, залишитьсяяна місці, куди деревина впаде. **4** Хто вважає на вітер, не буде той сіяти, а хто споглядає на хмари, не буде той зжати. **5** Як не відаєш ти, яка то путь вітру, як кості зростають в утробі вагітної, так не відаєш ти чину Бога, що робить усе. **6** Сій ранком насіння своє, та й під вечір хай не спочиває рука твоя, не знаєш бо ти, котре вийде на краще тобі, — оце чи оте, чи обое однаково добрі. **7** І світло солодке, і добре очам сонце бачити, **8** і коли б людина жила й довгі роки, хай за всіх їх вона тішиться, і хай пам'ятає

дні темряви, бо їх буде багато, — усе, що надійде, марнота! **9** Тішся, юначе, своїм молодіцтвом, а серце твоє нехай буде веселе за днів молодощів твоїх! І ходи ти доробами серця свого й видінням очей своїх, але знай, що за все це впровадить тебе Бог до суду! **10** Тому жени смуток від серця свого, і віддаляй зле від тіла твого, бо й дитинство, і рання життєва зоря — то марнота!

12 І пам'ятай в днях юнацтва свого про свого Творця, аж поки не прийдуть злі дні, й не наступлять літа, про які говорити ти будеш: „Для мене вони неприємні!“ **2** аж поки не стемніє сонце, і світло, і місяць, і зорі, і не вернуться хмари густі за дощем, **3** у день, коли затремтять ті, хто дім стереже, і зігнуться мужні, і спінять роботу свою млинарі, бо їх стане мало, і потемніють ті, хто в вікно визирає, **4** і двері подвійні на вулицю замкнені будуть, як зменшиться гуркіт млина, і голос пташини замовкне, і затихнуть всі дочки співучі, **5** і будуть боятись високого місця, і жахи в дорозі їм будуть, і мигдаль зацвіте, й обтяжє кобїлка, і загине бажання, бо людина відходить до вічного дому свого, а по вулиці будуть ходити довкола голосїльники, **6** аж поки не пїрветься срібний шнурок, і не зломиться кругла посудина з золота, і при джерелі не розіб'ється глек, і не зламається коло, й не руне в криницю... **7** І вернеться порох у землю, як був, а дух вернеться знову до Бога, що дав був його! **8** Наймарнїша марнота, — сказав Проповідник, — марнота — усе! **9** Крім того, що Проповідник був мудрий, він навчав ще народ знання. Він важив та досліджував, склав багато приповістей. **10** Проповідник пильнував знаходити потрібні слова, і вірно писав правдиві слова. **11** Слова мудрих — немов оті лєза в гірлізі, і мов позабівані цвяхи, складачі ж таких слів, — вони дані від одного Пастиря. **12** А понад те, сину мій, будь обережний: складати багато книжок — не буде кінця, а багато навчатися — мука для тіла! **13** Підсумок усього почутого: Бога бійся, й чини Його заповіді, бо належить це кожній людині! **14** Бо Бог приведе кожну справу на суд, і все потаємне, — чи добре воно, чи лихе!

Пісня над піснями

1 Соломонова Пісня над піснями. **2** „Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, — бо ліпші кохання твої від вина! **3** На запах оливи твої запаши, твоє ймення — неначе олива розлита, тому діви кохають тебе! **4** Потягни ти мене за собою, біжим! Цар впровадив мене у палати свої, — ми радіти та тішитись будемо тобою, згадаємо кохання твої, від вина приємніші, — поправді кохають тебе! **5** Дочки ерусалимські, — я чорна та гарна, немов ті намети кедрівські, мов занавіси Соломонові! **6** Не дивіться на те, що смуглявенька я, бож сонце мене опалило, — сини неньки моєї на мене розгнівалися, настановили мене сторожій виноградники, — та свого виноградника власного не встерегла я!“ **7** „Скажи ж мені ти, кого покохала душа моя: Ді ти пасеш? Де даєш ти спочити у спеку отарі? Пощо біля стад твоїх друзів я буду, немов та причінна?“ **8** „Якщо ти не знаєш цього, вродливіша посеред жінок, то вийди собі за слідами отари, і випасуй при шатрах пастушких козлятка свої“. **9** „Я тебе приривняю до лошиці в возах фараонових, о моя ти подруженько! **10** Гарні щічки твої поміж шнурями перел, а шийка твоя — між разками намиста! **11** Ланцюжки золоті ми поробимо тобі разом із срібними кульками!“ **12** „Доки цар при своєму столі, то мій нард видає свої пахощі. **13** Мій коханий для мене — мов кітиця мірри: спочиває між персами в мене! **14** Мій коханий для мене — мов кіпрове гроно в енгедських садах-виноградах!“ **15** „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хороша! Твої очі немов голубині!“ **16** „Який ти прекрасний, о мій ти коханий, який ти приємний! а ложе нам — зелень! **17** Бруси наших домів — то кедрини, стелі в нас — кипариси!“

2 „Я — саронська троянда, я долинна лілея! **2** Як лілея між тереном, так подруга моя поміж дівами!“ **3** „Як та яблуня між лісовими деревами, так мій коханий поміж юнаками, — його тіні жадала й сиділа я в ній, і його плід для мого піднебіння солодкий! **4** Він впровадив мене до винарні, а прапор його надмною — любов! **5** Підкріпите мене виноградним п'єнчом, освіжіть мене яблуками, — бо я хвора з любови! **6** Ліва рука його — під головою моєю, правіця ж його — пригортає мене!. **7** Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, газелями чи польовими оленями, — щоб ви не споліхали, й щоб не збудили любови, аж доки йому до вподоби!“ **8** „Голос мого коханого! Ось він іде, ось він скаче горами, по пагірках вистрибує. **9** Мій коханий подібний до сарни чи до молодого оленя. Он стоїть він у нас за стіною, зазирає у вікна, заглядає у ґрати. **10** Мій коханий озвався й промовив до мене: „Уставай же, подруго моя, моя красна, й до мене ходи! **11** Бо оце проминула пора дощова, дощ ущух, перейшов собі він. **12** Показались квіткі на землі, пора соловейка настала, і голос горлиці

в нашому краї луніє! **13** Фіга випустила свої ранні плоди, і розцвілі виноградні пахощі віддали. Уставай же, подруго моя, моя красна, й до мене ходи!“ **14** „Голубко моя у розцілинах скельних, у бескіднім схівку, — дай побачити мені твоє личко, дай почути мені голосок твій, бо голос твій милий, а личко твоє уродливе!“ **15** „Ловіть нам лисиці, лисинята маленькі, що ушкоджують нам виноградники, виноградники ж наші — у цвіті! **16** Мій коханий — він мій, я ж його, він пасе між лілеями! **17** Поки день прохолоду навіє, а тіні втечуть, — вернись, мій коханий, стань подібний до сарни чи до молодого оленя в пахучих горах!“

3 „По нощах на ложі своїм я шукала того, когось полюбила душа моя. Шукала його, — та його не знайшла. **2** Хай устану й нехай я пройдуся по місті, хай на вулицях та на майданах того пошукаю, кого полюбила душа моя! Шукала його, — та його не знайшла. **3** Співкалі мене сторожі, що по місті проходять. „Чи не бачили часом того, кого полюбила душа моя?“ **4** Небачило пройшла я від них, — та й знайшла я того, когось полюбила душа моя: схопила його, — й не пустила його, аж поки його не ввелі до дім неньки своєї, та в кімнату тієї, що в утробі носила мене! **5** Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, газелями чи польовими оленями, щоб ви не споліхали, щоб не збудили любови, аж доки йому до вподоби!“ **6** „Хто вона, що виходить із пустині, немов стовпи диму, окурена міррою й ладаном, всілякими пахощами продавця?“ **7** „Ось ложе його, Соломонове, — шістдесят лицарів навколо нього, із лицарів славних Ізраїлевих! **8** Усі вони мають меча, усі вправні в бою, кожен має свого меча при своєму стегні проти страху нічного. **9** Нощі зробив собі цар Соломон із ливанських дерев: **10** стовпці їхні зробив він із срібла, а їхне опертя — золоте, пурпурове сидіння, їхня середина вистелена коханням дочок ерусалимських! **11** Підіть і побачте, о дочки сіонські, царя Соломона в вінку, що ним мати його увінчала його в день весілля його та в день радости серця його!“

4 „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хороша! Твої оченятка, немов ті голубки, глядять з-за серпанку твого! Твої кіси — немов стадо кіз, що хвільми сходять з гори Гілеадської! **2** Твої зубки — немов та отара овець пообстриганих, що з купелю вийшли, що котять близнята, і між ними немає неплідної, **3** Твої губки — немов кармазінова нитка, твої ўстонька красні, мов частина гранатного яблука — скроня твоя за серпанком твоім! **4** Твоя шия — немов та Давидова башта, на зброю збудована: тисяча щитів повішена в ній, усе щити лицарів! **5** Два перса твої — мов ті двоє близнят молодих у газелі, що випасуються між лілеями. **6** Поки день прохолоду навіє, а тіні втечуть, підіть собі на ту міррину гору й на пагірок ладану“. **7** „Уся ти прекрасна, моя ти подруженько, і плями нема на тобі! **8** Зо мною з Лівану, моя наречена,

зо мною з Лівану ти підеш! Споглянеш з вершини Амáни, з вершини Сеніру й Гермóну, з леги́вища левів, з леопáрдових гір. 9 Забрáла ти серце мені, моя сéстро, моя наречéна, забрáла ти серце мені самим óчком своїм, разóчком однéньким наміста свого! 10 Яке любе кохáння твоє, о сестрице моя, наречéна! Скільки лiпша любов твоя за вино, а запáшність олив твоїх — за всі пáхощі!“ 11 Уста твої крáпають мед щiльниковий, моя наречена, мед і молоко — під твоїм язичкóм, а пáхощ одежі твоєї — як лівáнські ті пáхощі!“ 12 „Замкнéний садок — то сестрица моя, наречена моя — замкнéний садок, джерелó запечáтане. 13 Лоно твоє — сад гранáтових яблук з плодóм досконáлим, кипри із нáрдами, 14 нард і шафрán, пахуча тростiна й кориця з усiма деревами лáдану, мiрра й албе зо всіма найзапáшнішими пáхощами, 15 ти джерелó садковé, криниця живóї води, та тiєї, що плiне з Ливáну!“ 16 „Прокинься, о вiтре з пiвнóчі, і прилинь, вiтре з полудня, — повiй на садок мiй: нехай потечуть його пáхощі! Хай кохáний мiй прийде до сáду свого, і нехай споживé плiд найкращий його!“

5 „Прийшов я до сáду свого, о сéстро моя, наречена! Збираю я мирру свою із бальзámом своїм, споживáю свого стiльника́ разом із медом своїм, п'ю вино я своє зо своїм молоком! Споживайте, спiвдрузі, — пийте до схóчу, кохані!“ 2 „Я сплю, — моє ж серце чувáє. Ось голос мого коханого! Стукає. „Вiдчини мені, сéстро моя, о моя ти подружéнько, голубко моя, моє чиста, — бо росою покрилася вся моя голова, мої кúчері — крáплями ночi!“ 3 „Зняла я одежу свою, — як зно́ву її надягну́? Помила я нiжки свої, — як же їх занечiшу?“ 4 Мiй коханий простяг свою руку крiзь óтвір, — і нутро моє схвилювáлось вiд нього! 5 Стала я вiдчинити своїму коханому, — а з рук моїх кáпала мiрра, і мирра теклá на засúвки замкá з моїх пальцiв. 6 Вiдчинила своїму коханому, — а коханий мiй зник, вiдiшов! Душi не ставáло в мені, як він говорив. Я шукала його, та його не знайшлá. Я гукáла його, та він не вiдзiвáвся до мене. 7 Стрiли мене сторожi, що ходять по мiстi, — набили мене, завдали мені рáни. Здерли з мене моє покривáло, сторожi мiських мурiв!“ 8 „Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, — як мого коханого стрiнете ви, що йому повiстé? — Що я хвора з кохáння!“ 9 „Чим коханий твiй кращий вiд iнших коханих, вродли́вша з жiнок? Чим коханий твiй кращий вiд iнших коханих, що так заклинáеш ти нас?“ 10 „Коханий мiй бiлий й рум'яний, визначнiший він вiд десяти тисяч iнших. 11 Голова його — щирéе золото, його кúчері — пáльмове вiття, чорні, як вóрон. 12 Його очi — немов голубкi над джерéлами вóдними, у молоцi повимiванi, що над повним струмкóм посiдали! 13 Його лiчка — як грáдка бальзáму, немов квітникi запáшнi! Його губи — лiлiє, з яких кáпає мiрра текучá. 14 Його руки — стовпцi золотi, повисáдженi хризолiтом, а лóно його — тiвр мистецький з слонóвi кóсти, покритий сапфiрами! 15 Його стéгна — стовпи мармурóвi, постáвленi на золотi

пiдстáви! Його вигляд — немов той Ливáн, він юнáк — як тi кéдри! 16 Уста його — солодóци, і він увесь — жокадáння. Оце мiй коханий, й оце мiй дружóк, дочки ерусалимські!“

6 „Куди твiй коханий пiшов, о найвродли́вша з жiнок? Куди спрямувáв твiй коханий? Бо ми пошукаемо його із тобою“. 2 „Мiй коханий пiшов до садóчка свого, в квітникi запáшнi, щоб пáсти в садкáх і збирати лiлiє. 3 Я належу своїму коханому, а мені — мiй коханий, що пасе мiж лiлiями!“ 4 „Ти прекрасна, моя ти подружéнько, мов та Тiрцá, ти хороша, як Ерусалим, ти грiзнá, як вiйськá з прапорáми! 5 Вiдверни ти свої оченя́та вiд мене, бо вони непокóять мене! Твої коси — немов стадо кiз, що хви́лями сходять з тогó Гiлеáду! 6 Твої зуби — немов та отара овечé, що з кúпелю вишшли, що кóтьят близня́та, і мiж ними немає неплiдної! 7 Мов частина гранáтного яблука — скрóня твоя за серпáнком твоїм! 8 Шiстдесят є цариць, і вiсiмдесят є наложницé, а дiвчатам немає числа, — 9 та єдина вона — ця голубка моя, моя чиста! У неньки своєї вона одинáчка, обрána вона у своєї родiтельки! Як бачили дóчки Сиону її, то щасливо звали її, царицi й наложницi — то вихвалiли її: 10 Хто це така, що вона виглядає, немов та досвiтня зоря, прекрасна, як мiсяць, як сонце — яснá, як полкi з прапорáми — грiзнá?“ 11 „Зiйшла я в орiховий сад, щоб поглянути на пуп'яночки при потóцi, щоб побачити там, чи зацвiв виноград, чи гранáтовi яблунi порозцвiтали? 12 І не чу́лася я, як мене посадила душа моя мiж колесницi моєї дружини бояр“. 13 „Вернiсь, вернiсь, Суламiтку! Вернiсь, вернiсь, — нехай ми на тебе надiвимось!“ „Чого вам дивитися на Суламiтку, немов би на тáнець вiйськóвий?“

7 „Хорошi якi стали ноги твої в черевичках, князiвно моя! Заокругленнi стéгон твоїх — мов намісто, руками мистецькими вiточене! 2 Твоє лоно — немов круглотóчена чаша, в якiй не забрáкне вина запáшногo! Твiй живiт — снiп пшеницi, отóчений тими лiлiями! 3 Два пёрса твої — немов двоє сарня́ток близня́т! 4 Твоя шия — як бáшта із кóсти слонóвi, твої очi — озёрця в Хешбóни при бра́мi того Бат-Рабiму, в тебе нiс — немов башта ливáнська, що дивиться все в бiк Дамáску! 5 Голiвка твоя на тобi — мов Кармéл, а косá на голiвцi твоїй — немов пúрпур, — полóнений цар тими кúчерями! 6 Яка ти прекрасна й приємна яка, о любов в розкóшах! 7 Став подiбний до пáльми твiй стан, твої ж пёрса — до грон виногрáдних! 8 Я подумав: виберуся на цю пáльму, схоплiюся за вiття її, — і нехай стануть пёрса твої, немов виногрáднi тi грона, а пáхощ дихáння твого — як яблука!“ 9 „А уста твої — як найлiпше вино: простує воно до мого коханого, чинить промóвистими й уста сплячих! 10 Я належу своїму коханому, а його жокадáння — до мене! 11 Ходи ж, мiй коханий, та вийдемо в поле, переночу́ємо в сéлах! 12 Устанемо рано, й ходiм у

сади - виногради, подівимося, чи зацвів виноград, чи квіткі розцвілись, чи гранатові яблуні порозцвітали? Там любов свою тобі дам! 13 Видадуть пах мандрагори, при наших же входах — всілякі коштовні плоди, нові та старі, що я їх заховала для тебе, коханий ти мій!“

8 „О, коли б ти мені був за брата, що перса ссав в нені моєї, коли б стріла тебе я на вулиці, цілувала б тебе, — і ніхто мені не докоряв би! 2 Повелá б я тебе й привелá б у дím нені своєї: ти навчав би мене, я б тебе напоїла вином запашним, соком гранатових яблук своїх! 3 Ліва рука його — під головою моєю, правіця ж його — пригортає мене! 4 Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, — нащо б сполóхали, й нащо б збудили любови, аж доки йому до вподоби!“ 5 „Хто вона, що вихóдить із пустині, спираючися на свого коханого? Під яблунею я збудила тебе, — там повилá тебе мати твоя, там тебе повилá твоя породителька!“ 6 „Поклади ти мене, як печатку на серце своє, як печать на раméно своє, бо сильна любов, як смерть, заздросці неперемóжні, немов той шеóл, — його жар — жар огню, воно полум'я Господа! (Sheol h7585) 7 Вóди великі не зможуть згасіти кохáння, ані ріки його не заллють! Коли б хто давав за любов масток увесь свого дому, то ним погордили б зовсім!“ 8 „Є сестра в нас мала, й перс у неї нема ще. Що зробимо нашій сестричці в той день, коли свáтати бóдуть її? — 9 Якщо вона мур, — заборóло із срібла збудуємо на ній, а якщо вона двері — обкладемо кедрóвою дóшкою їх“. 10 „Я мур, мої ж перса — як бáшти, — тоді я булá в його óчах мов та, яка спóкій провáдити“. 11 „Виноградинка мав Соломон у Баал-Гамóні, виноградника він віддава́в сторожа́м, — щоб кожен принóсив за плід його тисячу срібла. 12 Але мій виноградник, що маю його, при мені! Тобі, Соломóне, хай буде та тисяча, а сторожа́м його плóду — дві сотні! 13 О ти, що сидиш у садка́х, — друзі твої прислухаються до твого голосу: дай почути його і мені!“ 14 „Утікай, мій кохáний, і станься подібний до сáрни собі, чи до молодого оленя у бальза́мових гóрах!“

Ісая

1 Видіння Ісаї, Амбсового сина, яке він був бачив про Юдею та про Єрусалим за днів Уззії, Йотама, Ахаза та Езекиї, Юдиних царів. **2** Послухайте ви, небеса, і ти, зємле, почуй, бо говорить Господь: Синів Собі виховав й викохав Я, а вони зняли бунт проти Мене! **3** Віл знає свого власника, а осел — ясла пана свого, — а Ізраїль не знає Менé, не звертає уваги нарід Мій на Мене. **4** О люду ти грішний, нарде тяжкої провини, лиходійське насіння, сини-шкідники, — ви покинули Господа, ви Святого Ізраїлевого понéхтували, — обернулись назад! **5** У що будете бити ще, коли неслухняними далі ви будете? Хвора ваша вся голова, і все серце немé більше. **6** Від підшови ноги й аж до голови нема цілого місця на ньому: рани й гудзі, та свіжі порáзи невічавлені, і не позав'язувані, а оливою не порозм'якшувані. **7** Земля ваша спустошена, огнем спáлені ваші міста, поле ваше, — на ваших очáх поїдають чужинці його, — з того всього пустина, немов з руйнування чужинців! **8** І позостáлась Сіонська дочка, мов курінь в винограднику, мов шатрò на ночліг в огірковому полі, як місто обложене. **9** Коли б був Господь Савабт не лишив нам останку малòго, ми були б як Содóm, до Гомóрри ми стали б подібні. **10** Послухайте слóва Господнього, содóмські князі, почувите Закóн Бога нашого, нарде гомóрський, — **11** náщо Мені многотá ваших жéртв? говорить Господь. Наситився Я цілопáленнями баранів і жиром ситих телят, а крові биків та овець і козлів не жадаю! **12** Як приходите ви, щоб явитися перед обличчям Моїм, хто жадає того з руки вашої, щоб топтали подв'ір'я Мої? **13** Не приносьте ви більше марнóтного дáру, ваше кадило — огида для Мене воно; новомісяччя та ті суботи і скликання зборів, — не можу знести Я марнóти цієї! **14** Новомісяччя ваші й усі ваші свята — ненавидить душа Моя їх: вони стали Мені тягарём, — Я змучений зносити їх. **15** Коли ж руки свої простягаєте, Я мружу від вас Свої очі! Навіть коли ви молитву примножуєте, Я не слухаю вас, — ваші руки наповнені крòв'ю. **16** Умийтесь, очистьте себе! Відкиньте зло ваших учінків із-перед очей Моїх, перестаньте чинити лихé! **17** Навчіться чинити добро, правосуддя жадайте, карайте грабжника, дайте суд сироті, за вдову заступáйтесь! **18** Прийдіть, і будемо правувáтися, — говорить Господь: коли ваші гріхи будуть як кармазин, — стануть білі, мов сніг; якщо будуть червоні, немов багряниця, — то стануть мов вовна вони! **19** Як захочете ви та послухаєтесь, то будете дóбра землі споживáти. **20** А коли ви відмóвитесь й неслухняними будете, — меч пожерé вас, бо уста Господні сказали оце! **21** Як стало розпóсницею вірне місто: було повне воно правосуддя, справедливість у нím пробувала, тепер же — розбійники! **22** Срібло ваше стало жўжелицею, своє питво водою розпушено. **23** Князі твої впéрті і друзі людям вони, хабарá вони люблять усі та

женуться за дáчкою, не судять вони сироті, удóвина справа до них не доходить. **24** Тому то говорить Господь, Господь Савабт, Сильний Ізраїлів: О, буду Я тішитися над Своїми супротивниками, і помщўсь на Своїх ворогах! **25** І на тебе Я руку Свою оберну́, і твою жўжелицю немов лўгом витоплю, і все твоє óливо повідкидаю! **26** І верну́ твоїх суддів, як перше булò, і твоїх радників, як напочáтку. По цьому тебе будуть звати: місто справедливого, місто вірне! **27** Правосуддям Сіон буде викаплений, а той, хто навéрнеться в нím, — справедливостю. **28** А знищення грішників та винуватців відбудеться рáзом, і ті, що покинули Гóспода, будуть понищені. **29** І будете ви посорóмлені за ті дуби, що їх пожадали, і застидаєтеся за садки, які вибрали ви. **30** Бо станете ви, як той дуб, що листя всихає йому, і як сад, що не має води. **31** І станеться сильний кострицею, його ж дїло — за їскру, і вони обоє попáляться рáзом, — і не буде нікого, хто б те погасів!

2 Слово, що його бачив Ісая, син Амóсів, про Юдею та про Єрусалим: **2** І станеться на кінці днів, мцно поставлена буде горá дому Господнього на шпилі гір, і піднята буде вона понад згір'я, — і полинуть до неї всі люди. **3** І підуть числєнні нарóди та й скажуть: „Ходіть та зберімо́сь на гóру Господню, до дому Бога Якового, і доріг Своїх Він нас навчїть, і ми підемо стежками Його! Бо вийде з Сіону Закóн, і слово Господне — з Єрусалиму“! **4** І він буде судити між лўдьми, і буде числєнні нарóди розсуджувати. І мечі свої перекують вони на лемеші, а списи свої — на серпі. Не підійме меча народ проти народу, і більше не будуть навчáтись війні! **5** Доме Яковів, — ідіть, і попростуємо в світлі Господньому! **6** Бо Ти був покинув нарóда Свого, дїм Яковів, — бо пóвні безлáддя зо схóду вони, та ворожбитів, немов филистїмляни, і накладають із дїтьми чужинців. **7** І наповнився край його сріблом та золотом, — і немає кінця його скáрбам. І наповнився край його кіньми, — і немає кінця колесницям його. **8** І наповнився край його їдолами, — він клáняється дїлу рук своїх, тому, що зробили були Його пáльці, — **9** і поклонилась лўдина, і чоловік упокорився. А Ти їм не даруй! **10** Іди в скелю, і сховайся у поро́х від стрáху Господнього, і від пишноті Його вéличі! **11** Горді очі лўдини поникнуть, і буде обнижена лўдська високість, — і буде високим Сам тільки Господь того дня! **12** Бо настане день Господа Савабта на все горде й високе, і на все висунене, — і понижене буде воно, **13** і на всі кедри ливáнські, високі та висунені, і на вслякі башáнські дуби, **14** і на всі гóри високі, і на всі згір'я піднесені, **15** і на всі бáшти високі, і на всі мури стрімкі, **16** і на всі кораблі із Таршішу, і на все, на що дівимося пожадливо! **17** І понизиться гордість лўдини, й обнижена буде високість лўдей, — і буде високим Сам тільки Господь того дня, **18** а бóжища зóвсім мінуться! **19** І вони підуть до скéльних печер та

до пороку в ями від страху Господнього і від пишноти Його величі, коли прийде Він острах збудити на землі! **20** Покине людина того дня божків своїх срібних і божків своїх золотих, що собі наробила була, щоб вклоняться кротам і кажанам, **21** щоб піти у печери й розцілини скельні від страху Господнього і від слави величчя Його, коли прийде Він острах збудити на землі! **22** Відкинись ж собі від людини, що віддих у носі її, бо защо її поважати?

3 Бо Господь ось, Господь Саваот візьме з Єрусалиму й з Юдеї підпору й опору: усяку підпору від хліба, і всяку підпору води, **2** лицаря та вояка, суддю та пророка, і чарівника та старбого, **3** п'ятдесятника та родовитого, і радника, і в мистецтві премудрого, і в закляттях умілого, — **4** і за правителів дам юнаків, і дівчаків запанують над ними! **5** І буде чавити народ один одного, і кожен свого ближнього! Повстане хлопчак на старого, а легковажений на поважаного. **6** Бо схопить брат брата свого в домі батька свого та й скаже: „Ти маєш одіжку, то будь нашим правителем, і під рукою твоєю хай буде руїна оця!“ **7** Того дня він підійме свій голос та й скаже: „Не буду я рани обв'язувати вам, бо в домі моему немає ні хліба, ні одягу, — не настановляйте мене за правителя люду!“ **8** Бо рухнув Єрусалим, і впала Юдея, бо їхній язик та їхній чин — проти Господа, щоб упертими бути очам Його слави. **9** Проти них свідчить вираз лица їхнього, а гріх свій вони виявляють, немов той Содом, не перечеать. Горе їхній душі, бо вчинили вони собі зло! **10** Скажіте про праведного: Буде добре йому, бо вони споживуть плід учинків своїх. **11** Та горе безбожному, зле, бо йому буде зрблений чин його рук! **12** Народ Мій, — дітиська його утискають, а жінки мають гору над ним... Народе ти Мій, — твої провідники вчинили блудячим тебе, і дорогу стежок твоїх сплутали! **13** Господь став на прю, і стоїть, щоб судити народи. **14** Господь їде на суд, щоб судитись з старшими народу Свого та з вождями його: „Ви виноградника знищили, грабунок з убогого — в ваших домах! **15** Що це сталося вам, що народ Мій ви гнобите та утискаєте вбогих?“ Так говорить Господь, Бог Саваот. **16** І промовив Господь: Зате, що дочки Сіонські загорділи, і ходять витягненошії, і моргають очима, і все ходять дрібними крочками, і дзвонять спрjжками на ногах своїх, **17** тому вчинить Господь тім'я Сіонських дочок паршивим, і їхній сором обнажить Господь! **18** Того дня покидає Господь окрасу спрjжок на їхніх ногах, і чільця, і місяці, **19** сережки, нарамінники, і серпанки, **20** і завобі, і ланцюжки на ногах, і пояскі, і пляшечки з пахощами, і чарівничі привіски, **21** персні, і сережки носові, **22** чудові убрання, і окриття, і намітки та торби, **23** дзеркала й льянні хитони та турбани, і прозобрі покривала. **24** І станеться, замість бальзому — сморбід буде, і замість пояса — шнур, а замість мистецько укладених кучерів — лїсина, і замість хитона цінного — верета з паском, а замість красі — спаленїна! **25**

Попадають мўжі твої від меча, а лицарство твоє — на війні, — **26** і будуть стогнати та плакати ворота її, і буде спустошена, й саде на землю Сіонська дочка.

4 І того дня сім жінок схоплять мужа одного, говорячи: „Ми будемо їсти свій хліб, і зодягатимем одіж свою, — тільки йменням твоїм хай нас кличуть, — заברי ти наш сором!“ **2** Того дня буде парость Господня красою та славою, плід же зємний — величністю та пишнотою для вратованих із Ізраїля. **3** І буде зосталий в Сіоні й полишений в Єрусалимі, — святим буде зватися він, кожен, хто жити записаний в Єрусалимі, **4** коли нечистоту Господь змие з сіонських дочок, а кров Єрусалиму сполоще з-посеред його духом права та духом очищення. **5** І створить Господь над усяким житлом на Сіонській горі та над місцем зібрання — удень хмару, вночі ж дим і блиск огню полум'яного, бо над всякою славою буде покрова. **6** І буде шатрб удень тінню від спеки, і захистом та укриттям від негоди й дощу!

5 Заспіваю ж я вам про Свого Улюбленого пісню любовну про Його виноградника! На плодїчому версі гори виноградника мав був Мій Приятель. **2** І обкопав Він його, й від каміння очистив його, і виноградом добірним його засадив, і башту поставив посеред його, і витесау у ньому чавило, і чекав, що родитиме він виноград, — та він уродив дикі ягоди! **3** Тепер же ти, ерусалимський мешканче та мужу юдейський, розсудїть но між Мною й Моїм виноградником: **4** що ще можна вчинити було для Мого виноградника, але Я не зробив того в ньому? Чому Я чекав, що родитиме він виноград, а він уродив дикі ягоди? **5** А тепер завідомлю Я вас, що зроблю для Свого виноградника: живопліт його викину, і він буде на знищення, горбжу його розвалю, і він на потобтаннїа бїде, **6** зроблю Я загубу йому, — він не буде обтїнаний ані підсапуваний, — і виросте терня й будяччя на ньому, а хмарам звелю, щоб дощу не давали на нього! **7** Бо виноградник Господа Саваота — то Ізраїлів дїм, а муж Юди — коханий Його саджанець. Сподївався правосуддїя, та ось кроволїття, сподївався справедливости Він, та ось зойк. **8** Горе тим, що долїчують дїма до дїму, а поле до поля притїчують, аж місця бракуе для інших, так нїби самі сидїтї серед краї! **9** В мої уші сказав був Господь Саваот: Направду, — багато домів попустошенї будуть, великі та добрі, і не буде мешканця для них. **10** Бо десять загбнїв землі виноградника бата одного врїдять, а насїння одного хомера породить ефу. **11** Горе тим, що встають рано вранці і женуть за напоєм п'янким, і тривають при нїм аж до вїчора, щоб вином розпалїтись! **12** І стїлася цїтра та арфа, бїбон та сопїлка й вино — за їхню гїлянку, а на дїло Господнє не дивляться, не вбачають Його чину рук. **13** Тому пїде народ Мій на вигнання непередбачено, і вельмїжі його голодуватимуть, а натовп його — вїсохне з прагнення. **14** Тому то

розширив шебл пожадливість свою і безмірно розкрив свою пашу, і зйде до нього його пишнота, і його натовп, і гуркіт його, й ті, що тішаться в ньому. (Sheol h7585) 15 І людина понижиться, і упокориться муж, а очі високих поникнуть, 16 а Господь Саваот возвелічиться в суді, і Бог Святий вийвить святість Свою в справедливості! 17 І пастися будуть овечки, немов би на луці своїй, а зоставлене з ситих чужі пойдять. 18 Горе тим, що вину притягають до себе шнурами марноти, а гріх — як мотуззям від воза, 19 та кажуть: „Хай квіапитесь Він, хай принагльить Свій чин, щоб ми бачили, а постанова Святого Ізраїлевого хай наблизиться і нехай прийде — і пізнаємо ми!“ 20 Горе тим, що зло називають добром, а добро — злом, що ставлять темноту за світло, а світло — за темряву, що ставлять гірке за солодке, а солодке — за гірке! 21 Горе мудрим у власних очах та розумним перед собою самім! 22 Горе тим, що хоробрі винці попівати, і силачі на мішання п'янокго напобу, 23 що несправедливого чинять в суді за хабар справедливим, а праведність праведного усувають від нього. 24 Тому, як огнєнний язик пожирає стерню, а від полум'я нікне трава, — отак спорохнявіє корінь у них, і рознесеться їхній цвіт, немов курява, бо від себе відкинули Закон Господа Саваота, і знехтували вони слово Святого Ізраїлевого! 25 Тому запалився гнів Господа на народ Його, і на нього Він витягнув руку Свою, — та й уразив його: і захиталися гори, і сталось їхнього трупу, як сміття серед вулиць! При цьому всьому не відвернувся Його гнів, і витягнена ще рука Його! 26 І підійме прапора народу здалека, і засвіще йому з кінця краї, і прийде він хутко та легко, — 27 немає між ними утомленого та такого, який би спіткнувся! Не дрімает ніхто і не спить, а пояз із стєгон його не здіймається та не зривається шнур при взутті його. 28 Його стріли погострені, і всі луки його понатягунані. Копита у коней його немов крємінь вважаються, а колеса його — немов вихор. 29 Його рик — як левіці, і він заричить, немов ті левчуки, і він загарчить, і здебич ухопить, й її понесє, — і ніхто не врятує! 30 І на нього ревітиме він того дня, як те море реве. І погляне на землю, а там густа темрява, і світло померкло у змарах її.

6 Року смерти царя Озії бачив я Господа, що сидів на високому та піднесеному престолі, а кінці одежі його переповнювали храм. 2 Серафіми стояли зверху Його, по шість крил у кожного: двома закривав обличчя своє, і двома закривав ноги свої, а двома літав. 3 І кликав один до одного й говорив: „Свят, свят, свят Господь Саваот, уся земля повна слави Його!“ 4 І захиталися чопі порогів від голосу того, хто кликав, а храм переповнився димом! 5 Тоді я сказав: „Горе мені, бо я занашащений! Бо я чоловік нечистоустий, і сиджу посеред народу нечистозустого, а очі мої бачили Царя, Господа Саваота!“ 6 І прилетів до мене один з Серафімів, а в руці його вугіль розпалений, якого він узяв щипцями з-над жєртвника. 7 І він доторкнувся

до уст моїх та й сказав: „Ось доторкнулося це твоїх уст, і відійшло беззаконня твоє, і гріх твій окуплений“. 8 І почув я голос Господа, що говорив: „Кого Я пошлю, і хто піде для Нас?“ А я відказав: „Ось я, — пошли Ти мене!“ 9 А Він проказав: „Иди, і скажеш народові цьому: Ви будете чути постійно, та не зрозумієте, і будете бачити завжди, але не пізнаєте. 10 Учині затужавілим серце народу цього, і тяжкими зроби його уші, а очі йому позаклеюй, щоб не бачив очима своїми, й ушима своїми не чув, і щоб не зрозумів своїм серцем, і не навернувся, і не був уздоровлений він!“ 11 І сказав я: „Аж доки, о Господи?“ А Він відказав: „Аж доки міста спустіють без мешканця, і домї без людей, а земля спустошена буде зовсім“. 12 І віддальить людину Господь, і буде велике опущення серед землі. 13 І коли позостанеться в ній ще десята частина, вона знову спустошена буде. Але мов з терєбінту й мов з дубу, зостануться в них пень по зрубї, насіння бо святости — пень їхній!

7 І сталося за днів Ахаза, сина Йотама, Уззїїного сина, царя Юди, вийшов Рецін, цар сирійський, і Пєках, син Ремалїін, цар Ізраїлів, до Єрусалиму на війну на нього, та не міг звоувати його. 2 І сповщено Давидів дїм, і сказано: „Став таббором Арам у землі Єфремовій“. І захиталося серце його й серце народу його, як хитаються лісові дерева від вітру! 3 І сказав Господь до Ісаї: „Вийди навпроти Ахаза, ти та твій син Шеар-Яшув, до кінця водоводу горішнього ставу, на биту дорогу Пбля-Валюшників. 4 І скажеш до нього: Стережися й будь спокійний, не бійся, а серце твоє нехай не мякне через два залишки тих димлячих головешок, від полум'я гнїву Реціна й Арама та сина Ремалїїного, 5 за те, що Арам, Єфрем та син Ремалїїн радили проти тебе лихе, говорячи: 6 Ходім на Юдею та її налякаємо, і здобудемо для себе, і настанівимо царем серед нього Тавєїлового сина. 7 Так сказав Господь Бог: Цього не станеться й не буде! 8 Бо голова Араму — Дамаск, а голова Дамаску — Рецін, та ще шїстдесят і п'ять літ, — і буде зламаний Єфрем, так що перестане бути народом! 9 А голова Єфрему — Самарія, а голова Самарії — син Ремалїїн. Якщо ви не повірите, то не встоїтє“. 10 І Господь далі говорив до Ахаза й казав: 11 „Зажадай собі знака від Господа, Бога твого, і зійди глибоко до шеблу, або зійди високо догорї!“ (Sheol h7585) 12 А Ахаз відказав: „Не пожадаю я, і не буду спокуювати Господа“. 13 І він сказав: „Послухайте, доме Давидів, — чи мало вам трудити людей, що трудите також Бога того? 14 Тому Господь Сам дасть вам знака: Ось Дїва в утробі зачне, і Сина породить, і назвєш ім'я Йому: Еммануїл. 15 Масло та мед буде Він споживати, аж поки не пізнає того, як зло відкидати та добро вибирати. 16 Бо поки пізнає Та Дитина, як зло відкидати та добро вибирати, буде покинена та земля, що ти лякаєшся перед двома царями її.“ 17 Справдить Господь на тебе, і на народ твій, і на дїм батька твого

дні, які не приходили від дня відступлення Єфрема від Юди, — спровадить царя асирійського. **18** І станеться в день той, прива́бить Господь муху, що в кінці рік Єгипту, та бджолу, що в асирійському краї, **19** і вони прилетять, та усядуться всі по прова́ллях стрімких та по щілинах скельних, і в усіх терновіннях, та на луках усіх. **20** Дня того огóлить Господь немов бритвою, найнятою по тім боці ріки, — царем асирійським, гóлову та волóсся ніг, забере також бороду. **21** І буде дня того, що хто прогодує корівку та дві штуки худоби дрібно́ї, **22** то станеться, що від многоті молока, що надóбть, спожива́тима масло, бо масло та мед буде їсти всякий, хто зоста́неться серед землі. **23** І буде дня того: кожне місце, що в нім буде тисяча лоз винограду на тисячу срібла, стане терниною та будяко́м! **24** Зо стрілами й з луком він буде ходити туди, бо стане терниною та будяко́м уся земля. **25** А на всі гóри, що за́ступом копано їх, ти не зйде́ш туди, бо будеш бо́ятися тернини й будя́ччя, — і стануться місцем вони, куди волів посилати́муть, і топтати́муть ві́вці його́.

8 І промовив до мене Господь: „Візьми собі велику таблицю, і напиши на ній людським письмом: „Ква́питься здобич, скорий грабіж“. **2** І взяв я за свідків собі свідків вірних, — священника Урію та Захарія, Єверехііного сина. **3** І зблизився я до пророциці, і вона зачала, і породила сина. Господь же до мене промовив: Назви ім'я́ йому: Ква́питься здобич, скорий грабіж. **4** Бо поки юна́к той умі́тима кликати „Ба́тьку мій“, та: „Мамо моя“, понесе́ться багатство Дамаску та здобич Самарі́ї перед обличчя царя асирійського“. **5** І Господь ще далі говорив до мене й казав: **6** „За те, що наро́д цей знéхтував воду Сілоа́мську, яка тихо пливе, і має радість з Реціном і з сином Ремалііним, **7** то тому́ ось Господь піднесе́ до них воду ріки, сильну́ й велику, — царя асирійського та всю славу його́. І підійме́ться вона понад усі свої річища, і пі́де понад усі береги́ свої. **8** І пере́йде по Юді вона, залле́ та затопи́ть, аж до ши́ї дося́гне, і розтя́гне вона свої крі́ла на всю широчі́нь твого краї́ю, о Емману́ле! **9** Озлобля́йтеся наро́ди, й збенте́жені бу́дете, почув, уся зéмле далéка! Озбро́йтеся, і збенте́жені бу́дете, озбро́йтеся, і збенте́жені бу́дете! **10** Ра́дьте раду — і буде вона поруйно́вана, слово ка́жить — і не збу́деться, бо з нами Бог!“ **11** Бо так говорив був до мене Господь у силі Своє́ї руки надо мною, й остері́гав мене, щоб не ходити дорогою цього́ народу, і казав: **12** „Не ка́жить „змова́“ на все, на що ка́же „змова́“ цей наро́д, і не бійте́ся то́го, чо́го він бо́їться, і не ляка́йтеся! **13** Господа Савао́та — Його́ свято шануйте, і Його́ вам бо́ятися, Його́ вам ляка́тись! **14** І буде Він за свя́тиню, і за ка́мінь спотика́ння, і за скелю́ спокуси для двох до́мів Ізраї́ля, за сітку́ й за па́стку для ме́шканця Єрусалиму. **15** І спі́ткнуться об них багато́-хто, і попада́ють, і будуть пола́мани, і заплу́таються, і будуть схóплені. **16** Зв'яжи́ свідóцтво, запечата́й Зако́на між Мої́ми у́чнями“. **17** І

я буду чекати Господа, що хова́є лице Своє́ від Якового до́му, і буду наді́ятись на Нього. **18** Ось я та ті ді́ти, що дав мені Господь, вони на зна́ки та на чу́да в Ізраї́лі від Господа Савао́та, що пробува́є на гóрі Сіон. **19** А коли вам ска́жуть: „За́питу́йте д́ухів померлих та чароді́їв, що цві́рінькаю́ть та му́ркаю́ть“, то відпові́сте: „Чи ж наро́д не зверта́ється до свого́ Бога? За живих пита́тись мертви́х?“ **20** До Зако́ну й свідóцтва! Як вони не так ка́жуть, як це, то нема́є для них зорі́ ра́нньої! **21** І буде блукати́ уті́скуваний та голодний. І станеться, коли він зголо́дніє, то за́піниться, і прокля́не царя свого́ та Бога свого́, і погля́не догори́, **22** і поді́виться він на землю, аж ось тут горе́ та темнота, те́мрява у́тиску, — і він буде пхну́тий у те́мність.

9 Бо не буде темноти для того, хто уті́скуваний. Перша́ пора злегкова́жила була край За́вуло́нів та край Нефта́лімі́в, а остання́ просла́вить доро́гу приморську́, другий бі́к Йо́рдану, о́кру́гу погани́в. **2** Наро́д, який в те́мряві ходи́ть, Сві́тло велике побачи́ть, і над тими, хто сиди́ть у краю́ тіні сме́рти, Сві́тло зася́є над ними! **3** Ти помно́жиши наро́д цей, Ти збільши́ш йому́ раді́сть. Вони́ перед лицем Тво́їм будуть раді́ти, як раді́ють в жни́в'я, як ті́шаються в час, коли діля́ть здобич! **4** Бо злама́в Ти я́рмо тяга́ру його́, і кі́я з раме́на його́, жезло́ його́ пригно́бителя, як за днів Ма́діяма. **5** Усякий бо́ чобі́т військóвий, що гу́пає гу́чно, та одéжа, попля́млена кров'ю́, — стане все це поже́жею, за ї́жу огню́! **6** Бо Дитя́ народи́лося нам, да́ний нам Син, і вла́да на раме́нах його́, і кликну́ть ім'я́́ Йому́: Ді́вний Пора́дник, Бог сильни́й, Отець ві́чності, Кня́зь миру. **7** Без кінця́ буде мно́житися панува́ння та мир на троні́ Дави́да й у ца́рстві його́, щоб поставити́ мі́цно його́ й щоб підпе́рти його́ правосу́ддям та правдо́ю відтепе́р й аж наві́ки, — ре́вність Господа Савао́та це зроби́ть! **8** Проти Якова́ слово посла́в був Господь, а впало воно́ на Ізраї́ля, **9** і пізна́є наро́д, увесь він, Єфре́м та мешкане́ць Самарі́ї, що говорять з пихо́ю й наду́тістю се́рця: **10** „Попа́дали цегли, а ми побуду́ємо з ка́меня те́саного, сі́комóри позру́бувано, — та замі́нимо їх ке́драми!“ **11** Та над ним Господь зми́цнів противни́ків Ре́ціна, а його́ вороги́в нацькува́в: **12** Арама́ попе́реду, а филисти́млян поза́ду, і поже́рли Ізраї́ля ці́лою па́щею. При цьо́му всьому́ не відверну́всь Його́ гні́в, і витя́гнена ще рука́ Його́! **13** Та наро́д не зверну́вся до Того́, Хто врази́в його́, і не шукали́ Господа Савао́та. **14** Тому́ то́ Господь віді́ск від Ізраї́ля гóлову й хві́ст, пальму́ й очерети́ну за одного́ дня. **15** Ста́рий та поважа́ний — це та гóлова, а проро́к, що навча́є неправди, це хві́ст. **16** І стало́ся, що повода́тарі цього́ наро́ду зроби́лися звідника́ми, і гинуть прова́джені ними. **17** Тому́ то́ його́ юна́ками ра́діти не буде Господь, а до сирі́т його́ й його́ вді́в милосе́рдя не матиме́, бо ко́жен безбо́жний й зло́чинце́, і зло́бне всі уста́ говорять. При цьо́му всьому́ не відверну́всь Його́ гні́в, і витя́гнена ще рука́ Його́! **18** Бо зло́ба горить, як о́гонь, пожирáє

тернину й будяччя, і палає по záпустах лісу, і кру́тяться вверх стовпи диму. **19** Від лютости Господа Саваота земля загорі́ться, і стане наро́д, як пожи́ва огню, і не пощади́ть жоден брата свого! **20** І різати буде правору́ч, та бу́де голодний, і жéртиме зліва, але не насити́ться, кожен жéртиме тіло раме́на свого: **21** Мана́сія — Ефре́ма, а Ефре́м — Мана́сію, ра́зом обоє на Юду. При цьому́ всьому не відверну́всь Йо́го гнів, і ви́тягнена ще рука Йо́го!

10 Горе законода́вцям несправедли́вим, та писаря́м, які пишуть на лихо, **2** щоб від правосу́ддя усуну́ти бідних, і щоб відня́ти пра́вді від убогих наро́ду Мо́го, щоб стали вдови́ці здоби́чею їм, і пограбува́ти си́рїт. **3** А що́ ви чини́тимете в день наві́щення, і на́глої згу́би, що при́йде здале́ка, — до ко́го втече́те за по́миччу, і де́ позоста́вите славу́ свою? **4** Нічо́го не ли́шиться — тільки́ зігну́тись між полонéними, і попа́дати між позаб́иваними. При цьому́ всьому не відверну́всь Йо́го гнів, і ви́тягнена ще рука Йо́го! **5** Біда асирі́йцеві, же́злові гніву́ Мо́го, а кий у руках йо́го — це пересéрдя Моє! **6** На люд нечестивий пошлю́ Я йо́го, про наро́д Мо́го гніву́ йому́ накажу́, щоб набра́ти здоби́чї й вчинити грабу́нок, і щоб потопта́ти йо́го, як боло́то на ву́лицях. **7** Та не так він собі́ розумі́є, а серце йо́го не так мисли́ть, бо в серці́ йо́го — щоб немало наро́дів пони́щити та погуби́ти! **8** Бо говори́ть: Хіба мої провідни́ки ра́зом усі́ не ца́рі? **9** Чи ж Кално́ не такий, як Кархе́міш? Чи ж Хама́т не такий, як Арпа́д? Хіба ж не така Самарі́я, як Дамаск? **10** Тому́ що́ рука моя́ ца́рства божкі́в дося́гла, а в них більші́ бовва́ни, як в Єрусали́мі та в Самарі́ї, **11** то хіба не зроблю́ я так само́ для Єрусали́му й бовва́нів йо́го, як зробив я був для Самарі́ї й божкі́в її? **12** І стане́ться, як докона́є весьє́ чин Свій Госпо́дь на Сіонській го́рі та в Єрусали́мі, то скаже́: Нави́шу я плоди́ гордовито́сти серця́ ца́ря асирі́йського та пи́шноту чванли́вих оче́й йо́го! **13** Бо він ка́же: Вчинив я це́ міццю́ своєї́ руки́ й свої́м розумом, я бо розумний, — і відміня́ю границі́ наро́дів, а їхній ма́еток грабу́ю, й як сильний, скида́ю паню́ючих! **14** І дося́гла, мов кубло́ те, ба́гатства наро́дів рука́ моя, й як збирають по́кінені́ яйця́, я всю зе́млю зібрав, — і ніхто́ не поруши́в крило́м, і дзю́бка не відкрив, і не зацвіри́нкав. **15** Чи бу́де соки́ра пи́шатися́ понад гордо́го рубча́ча? Чи понад сво́го пилува́льника бу́де своді́тись пи́лка? Ніби же́зло пови́щує тих, хто йо́го підійма́є, ніби підно́сить кий того́, хто не є́ дере́во! **16** Зате Госпо́дь, Бог Савао́т пошле́ сухорля́вість на ситих йо́го, і під йо́го славою́ — по́лум'я́ бу́де пала́ти, немов би по́жар! **17** І Сві́тло Ізраї́ля ста́не огнем, а Свя́тий Йо́го — по́лум'ям, і запáлить воно́, й поже́ре́ йо́го те́рня й будя́ччя йо́го в один день! **18** І славу́ лісу́ йо́го й йо́го са́ду ви́губить Він від душі́ й аж до тіла, і бу́де, що зни́діє він, мов той хворий, — **19** і бу́де оста́нок дере́в йо́го лісу́ такий нечисле́нний, що й хло́печ ї́х спи́ше! **20** І стане́ться в день той, оста́нок Ізраї́ля і врято́вані́ дому́ Якова́ не бу́дуть вже́ більш

опира́тись на то́го, хто б'є́ їх, — і обі́пру́ться у правді́ на Господа́, Свя́того Ізраї́левого. **21** Оста́нок на́вернеться́, оста́нок Якова́, до Сильного́ Бога. **22** Бо коли́ б був наро́д твій, Ізраї́ль, як мо́рський пісок, тільки́ оста́нок із нього́ на́вернеться́! Загі́бель при́значає́на є́, щоб ви́повнилась́ справедли́вість, **23** бо ви́конає́ Госпо́дь, Бог Савао́т постано́влену́ згу́бу посеред́ всієї́ землі́. **24** Тому́ так промовля́є Госпо́дь, Бог Савао́т: Мій наро́де, мешка́нче Сіону́, не бойсь асирі́йця! Він па́лицею тебе́ вдарить, і кия́ свого́ піді́ймає на тебе́, як коли́сь на доро́зі египетській. **25** Бо мало́ ще, трохи́ побу́де, — та й скі́нчиться́ лють, і зве́рнеться́ гнів Мій на зни́щення́ їх! **26** І збу́дить на нього́ бича́ Госпо́дь Савао́т, як ура́зив був Він Ма́діяма́ при скелі́ Орéв, і кий Йо́го бу́де на мо́рі, і йо́го Він простя́гне, як коли́сь на Єгипет! **27** І стане́ться в день той, з твого́ рамена́ тяга́р йо́го зди́меться́, а з-над ши́ї твоєї́ я́рмо йо́го, і через ситі́ть я́рмо бу́де зни́щене! **28** Він при́йде навпроти́ Аїя́ту, пере́йде в Мігрóн, свої́ речі́ складе́ до Міхма́шу. **29** Пере́йдуть прова́лля, Ге́ва — но́чліг нам, затремті́ла Рама́, утекла́ Саулова́ Гі́в'а. **30** Заго́лоси́ ти, о до́чку́ Галлі́му, послу́хай, Ла́іше, о бідний Ана́тоте! **31** Ма́дме́на розбі́глась, мешка́нці́ Ге́виму́ вті́кають. **32** Ще́ сього́дні́ зоста́неться́ він у Но́ві; своєю́ рукою́ грози́ть го́рі дочкі́ Сіону́, па́ірку́ Єрусали́му. **33** Ось Госпо́дь, Бог Савао́т відти́нає́ галу́зки́ застра́шальною́ силою́, — і найви́щі́ поста́ю́ть бу́дуть пості́нані́, а висо́кі́ бу́дуть пони́жені́. **34** І бу́де обтя́та́ навколо́ залі́зом гу́щавина́ лісу́, і Лівáн упаде́ від Мо́гутнього́!

11 І вийде́ Пагінчиќ із пня́ Єссе́евого, і Галу́зка дасть́ плід́ із коріння́ йо́го. **2** І спочи́не на Ні́м Дух Госпо́дній, — дух мудрости́ й розуму́, дух поради́ й лицарства́, дух пізнáння́ та стра́ху Госпо́днього́. **3** Йо́го уподо́бання́ — в стра́ху Госпо́дньому́, і Він не на по́гляд оче́й своїх́ бу́де судити́, і не на по́слух уше́й Свої́х бу́де рішати́, **4** але бу́де судити́ убогих́ за правдо́ю, і правосу́ддя чини́тиме́ слушно́ сумі́рним землі́. І вдарить́ Він землю́ же́злом Свої́х уст, а відди́хом губ Свої́х сме́рть заподі́є безбо́жному. **5** І ста́неться́ поя́сом клу́бів Йо́го справедли́вість, ві́рність же́ — поя́сом сте́гон Йо́го! **6** І замéшкає́ вовќ із вівце́ю, і бу́де лежати́ панте́ра з ко́зля́м, і бу́дуть ра́зом теля́тко й левчу́к, та теля́ відго́доване́, а дитина́ мала́ їх води́тиме! **7** А коро́ва й ведми́дь бу́дуть па́стися́ ра́зом, разом бу́дуть лежати́ їхні́ діти́, і лев бу́де ї́сти со́лому, немов та худо́ба! **8** І бу́де ба́витися́ немовля́тко над ді́ркою га́да, і відня́те від перс дитинча́ простя́гне́ свою́ руку́ над но́ру га́дюки, — **9** не вчиня́ть лихого́ та шко́ди не зроби́лять на всі́й свя́тій Мої́й го́рі, бо земля́ бу́де повна́ пізнáння́ Госпо́днього́ так, як море́ вода́ покрива́є! **10** І стане́ться в день той: до Кореня́ Єссе́евого, — що́ ста́не пра́пором наро́дам, — погани́ зверта́тись бу́дуть до Нього́, і бу́де славою́ місце́ спочи́нку Йо́го! **11** І стане́ться в день той, і зно́ву по́друге́ простя́гне́ Госпо́дь Свою́ руку́, щоб набу́ти оста́нок наро́ду Сво́го,

що полишитесь з Ашшуру й з Єгипту, і з Патросу та з Етіопії, і з Еламу й з Шін'ару, і з Хамату, та з морських островів. **12** І поганам підійме Він прапора, і згромадить вигнанців Ізраїля, і розпорощення Юди збере з чотирьох країв світу! **13** І спиниться зздристь Єфрема, і витяті будуть супротивники Юди, — не буде вже зздрити Юді Єфрём, а Юда не буде гнобити Єфрема. **14** І вони полетять на плече филистимляна до моря, пограбують гуртом синів сходу, на Едбома й Моава вони накладуть свою руку, і діти Аммо́на їх слухати будуть. **15** І вчинить заклїттям Господь за́тку моря Єгипетського, і руку Свою простягне на ріку в сильнім вітрі Своім, і на сім потоків розділить її, й буде можна її у взутті переходити. **16** І буде широ́ка доро́га для решти наро́ду Його, що з Ашшу́ру зоста́неться, як була для Ізраїля в день, коли він виходив із краю єгипетського.

12 І ти скажеш дня того: Хвалю́ Тебе, Господи, бо Ти гнівався на мене, та гнів Твій вщухає, й мене Ти пора́дуєш, **2** оце, — Бог спасіння мое! Безпечний я, і не боюся, бо Господь, — Господь сила моя та мій спів, і спасінням для мене Він став! **3** І ви в радості будете че́пати воду з спасе́них джерел! **4** І скажете ви того дня: „Дякуйте Господу, кличте Іме́ння Його́, сповістїть між наро́дів про вчинки Його, пригадайте, що Іме́ння Його́ превеличне! **5** Співайте для Господа, Він бо вели́чне вчинив, і хай це́ буде зна́не по ці́лій землі! **6** Радїй та співай, ти мешка́нко Сїону, бо серед тебе Великий, — Святий Ізраїлів!

13 Пророцтво про Вавило́н, що бачив Іса́я, син Амосів. **2** Підіймі́те прапора на лису́ю го́ру, кличте їх голосніш, помаха́йте рукою, щоб ішли у ворота! **3** Я звелїв був Своім посвя́ченим, теж покликав лицарство Своє на Мій гнів, що зухва́ло радїють. **4** Чути га́мір у гора́х, як наро́ду числе́нного, чути гомін згрома́джених тут царств наро́дів: це переглядає Господь Савао́т бойове́ Своє військo! **5** Прихо́дять з далекого краю́, із кінців небес, Господь і зна́ряддя гніву Його́, щоб усю́ землю пони́щити! **6** Голосіть, бо близький день Господній, — він від Всемогу́тного прийде, немов зруйнува́ння. **7** Тому́ то ослабнуть всі́ ру́ки, і кожне серце лю́дини зневі́риться. **8** І вони наляка́ються, бо́лі та муки їх схоплять, немов породї́ла та, будуть тремтіти. Остові́пють один перед одним, полум'я́ні обличчя — то їхні обличчя. **9** Оце день Господній прихо́дить, суворий, і лю́тьсть, і по́лум'я гніву, щоб зе́млю зробити спусто́шенням, а грішних її повигублювати з неї! **10** Бо зорі́ небесні та їхні сузір'я не дадуть свого світла, сонце затьми́ється при сході своєму́, а місяць не буде вже ся́яти світлом своїм. **11** „І Я пока́раю всесві́т за зло, а безбожних за їхню провину, бундо́чність злочинця спиню́, а гордість насильників зни́жу! **12** Я зроблю́ лю́дину доро́жкою від щирого золота, і смертну лю́дину — від офі́рського золота“. **13** Тому́ небеса́ захитаю́, і рухне́ться земля́ з свого місця́

від лю́тости Господа Савао́та, у День, як пала́тимо гнів Його. **14** І буде наро́д, як та са́рна споло́шена чи як отара, якої зібрати немає ко́му. До наро́ду свого кожен зве́рнеться, і кожен до краю́ свого втікатиме. **15** Кожен зна́йдений буде зако́леним, і кожен узя́тий впаде́ від меча. **16** А їхні діти на їхніх оча́х порозбивані будуть, їхні до́ми пограбо́вані будуть, а їхніх жінок побезче́стять! **17** Оце Я збуджу́ на них мідя́н, що срі́бла не лічать, а золото — не чу́ють бажан́ня до нього, — **18** і будуть вбивати́ юнаків їхні́ лүки, і над пло́дом утроби вони милосердя́ не ма́тимуть, їхне око́ над дітьми не ма́тиме милости. **19** І стане тоді́ Вавило́н, краса царств, пишно́та халде́йської гордо́сти, таким, як Бог зруйнува́в був Содо́м та Гомо́рру! **20** Не буде наза́вжди засе́лений він, ні замешка́лий з роду в рід, і араб там не стане на́метом, і там пастухі́ не спочинуть з своєю ота́рою. **21** Але́ будуть барло́жити там зві́рі пусти́ні, і будуть до́ми їхні́ со́вами по́вні, і там пробу́ватимуть стру́сі, і волохаті́ де́мони там танцюва́тимуть. **22** І заві́ють шака́ли в порожні́х хороба́х його́, а гієни в веселих пала́цах! І близьке́ вже наста́влення ча́су його́, і не забара́ться ці́ його́ дні!

14 Бо Господь змило́сэрдиться над Яковом, і вибере зно́ву Ізраїля, і на їхній землі́ їх посе́лить. І чужине́ць долучений́ буде до них, і прие́днані будуть до дому Якового. **2** І наро́ди їх візьму́ть, і їх попровадя́ть до їхнього місця́, а Ізраїлів дім на Господній землі́ за рабів та за неві́льниць їх прийме́ собі на спа́дщину. І візьму́ть вони до нево́лі тих, хто їх понево́лив, і вони над свої́ми гно́бителями запаную́ть! **3** І буде в той день, як Господь дасть то́бі відпочино́к із терпіння твого́ та з неспоко́ю твого́, та з праці́ тяжко́ї, яку ти був мусів робити, **4** то ти заспіва́єш оцю́ пісню́ глумли́ву про царя Вавилону та й скажеш: Як гно́битель мину́вся, — мину́лося гно́блення! **5** Господь зламав кия́ безбожних і же́зла паную́чих, **6** що наро́ди постійним ударом у лю́тості бив, що в гніві́ гно́бив був лю́дей переслідува́нням безу́пінним. **7** Спочіла бу́ла, заспоко́їлася вся земля́, і виспіве́у го́лосно. **8** Кипаріси́ та ке́дри лива́нські тобою́ втішаються́ й кажу́ть: „Відко́ли ти ліг, не прихо́дить на нас дровору́б!“ **9** Завору́шивсь тобою́ іздо́лу ше́л назу́стріч твоєму́ прихо́ду; померлих то́бі побудив, усі́х проводи́рів на землі́, і підняв з їхніх тронів́ всіх лю́дських царів. (Sheol h7585) **10** Вони всі́ зачну́ть говори́ти та й скажу́ть то́бі: „І ти осла́вив, як і ми, став поді́бний до нас!“ **11** Зіпхну́та в ше́л твоя́ го́рдість та гра твої́х арф; вистелено́ під тобою́ черво́ю, і черва́к накриває́ тебе. (Sheol h7585) **12** Як спав ти з небес, о сину́ зірні́ці досві́тньої, я́сна зоре́, ти розбився́ об землю́, погро́мнику лю́дів! **13** Ти ж сказа́в був у серці́ своєму́: „Зйду́ я на небо, пови́ще зір Божих поста́влю престо́ла свого́, сяду́ я на го́рі збору́ богів, на кінцях півні́чних, **14** підійму́ся понад го́ри хмар, уподі́бнюсь Всеви́шньому! **15** Та скінений́ ти до ше́лу, до найгли́бшого гробу́! (Sheol h7585) **16** Ти,

що на тебе дивитися будуть, приглядатися будуть до тебе, звернути увагу на тебе: „Чи то той чоловік, що змушував землю тремтіти, що зневолював царства труситись, 17 що він обертав у пустиню вселенну, а міста її б'ював, що в'язнів своїх не пускав він додому? 18 Усі царі лю́дів, вони всі у славі лягли, кожен у своїй усипальні, 19 ти ж від гробу свого відкінений геть, мов галу́зка бридка, оточений вбитими та мечем перешитими, що до гробу між камінь пускаються, як потоптаний труп. 20 Ти не будеш поєднаний з ними у гробі, бо землю свою зруйнував, свій наро́д повбивав. Насіння злочинців повік не згадається! 21 Його дітям зготуйте різню за вину їхніх батьків, щоб вони не повстали, і землі не впадкували, і не наповнили світу містами. 22 І на них Я повста́ну, — говорить Господь Саваот, — і вітну ім'я Вавило́ну й о́станок його, і нащадка й ону́ка, говорить Господь! 23 І вчиню Я його їжакі́ві оселею та во́дним багно́м, і мітло́во вигублення позамітаю його́, говорить Господь Саваот! 24 Присягав був Господь Саваот та казав: Поправді́, — як міслив собі Я, так ста́неться, й як Я був врадив — те спо́вниться, 25 щоб стовќті асирі́йця в краї́ні Мої́, і на го́рах Мої́х розтопчу́ Я його́! І я́рмо його́ зди́меться з них, і тяга́р його́ скине́ться з їхніх раме́н! 26 Це та рада, яка про всю землю ура́джена, і це та рука, що простя́гнена на всі наро́ди. 27 Бо врадив Госпо́дь Савао́т, і хто Йо́го раду відмі́нить? А рука Йо́го вітя́гнена, — й хто відве́рне її? 28 У році смерті́ царя Аха́за було́ таке пророцтво: 29 Не ті́шся, уся филисти́мська зе́мле, що зла́мане же́зло, яке тебе вдарило, бо з гадю́чого ко́рения ви́повзе люта змія́, і огні́стий летю́чий драко́н буде пло́дом її! 30 І па́стися будуть перво́рідні бідних, і вбогі́ безпечно лежатимуть, а твій ко́рень Я голодом ви́морю, і рештки твої́ він до́б'є! 31 Плач же, брамо, ти ж місто, кричи, — розпли́лася ти, вся филисти́мська зе́мле, бо прихо́дить із півночі́ дим, і не буде ніко́го, хто відстав би з його́ во́яків! 32 І що́ відпові́стья наро́днім посла́м? — Що́ Сіона́ Госпо́дь заложив, і схова́ються в ньому́ убогі́ з наро́ду Йо́го!

15 Пророцтво про Моава. Справді́ вночі́ Ар-Моа́в пограбо́ваний був та пони́щений, справді́ вночі́ Кір-Моав пограбований був та пони́щений. 2 Він пішов до святи́ні, а Диво́н на верхів'я, щоб плакати; на Нево́ й на Медеву́ голо́сить Моав. На всіх голова́х його́ лісина, обстри́жена кожна його́ борода́, 3 на всіх його́ вулиця́х підпереза́лись вере́тою, на да́хах його́ та на площа́х його́ всі голо́сять, з плачу́ розпли́ваються. 4 І кричали́ Ешбон та Ел'але, аж до Яга́цу був чу́тий їхній го́лос, то́му то голо́сять во́яки Моава, і душа́ його́ в ньому́ тремтить. 5 Моє́ серце кри́чить про Моа́ва, вті́качі його́ — аж до Цоару, до Еглат-Шелі́шій, бо з плаче́м ходять збі́ччям Лухі́ту, бо на Хорона́ймській доро́зі встає́ крик загі́белі, 6 бо вда́и Німриму́ спусто́шенням бу́дуть, бо посо́хла трава, мурава́ позника́ла, немає́ нічо́го зелено́го. 7 То́му то набу́тий о́станок і має́ток вони́ віднесу́ть за пото́к степови́й. 8 Бо краї́ну Моава той

крик оточи́в, по Егла́ім його́ голо́сіння, і по Беер-Елі́м голо́сіння його́. 9 Бо наповні́лась кров'ю́ димонська вода, бо Я поклада́ на Димо́н додатко́ве: лева́ для вті́качів із Моава, і на о́станок землі́.

16 Овечки́ пошліть власни́кові землі́, із Сели́ на пустиню́, на го́ру Сіонської́ дочкі́. 2 І ста́неться, мов те споло́шене па́ство, з кубла́ повиго́нене, будуть до́чки Моавські́ при бробо́дах Арно́ну: 3 „Подай раду, зроби́ прі́суд, учини́ нічну́ тінь сво́ю повного́ полудня́, сховай́ вигнани́х, бі́женця не видавай. 4 Нехай ме́шкають в тебе́ вигна́нці Моаву́, ста́нь їм за́хистом перед грабі́жником, бо не стало́ насі́льника, скінчи́вся грабу́нок, загинув то́п'яч із землі́. 5 І буде́ утве́рджений милі́стю трон, і сяде́ на ньому́ у правді́ в наметі́ Дави́да суддя́, що дба́тиме за правосуддя́ та буде́ в справедли́вості́ вправни́й. 6 Ми чу́ли про горді́сть Моава, що горди́й він дуже́, про свабо́лю його́ й його́ горді́сть, про лю́тість його́, про неслухні́ його́ нісені́тницю“. 7 Буде́ то́му голо́сити́ Моав над Моавом, увесь́ голо́сити́ він буде́! За пала́ннями́ з грон Кір-Харесету́ плакати́ будуть насправді́ побиті́, 8 бо посо́хли хешбо́нські́ поля́, і виногра́дник Сівми; волода́ри наро́дів пони́чили гробна́ до́брні, які́ до Язеру́ сяга́ли й зникали́ в пустині́; галу́зки ж його́ розтяга́лися, і море́ вони́ перейшли́. 9 То́му то язє́рським плаче́м буду́ плакати́ за виногра́дину Сівми. Сльозо́ю своєю́ тебе́ орошу́, о Хешбо́не й Ел'але́, бо крик бо́ю напав на твої́ збір та на жи́во твоє́. 10 І буде́ за́брана раді́сть та вті́ха із са́ду, а по виногра́дниках пі́сні не бу́де й не зди́меться окрик. Вина́ по ча́вилах не буде́ топ'я́ти ча́вильник, — окрик радості́ Я припини́в! 11 То́му то в жало́бі́ звучать про Моав мої́ ну́троші́, мов би́ та арфа, а ну́тро моє́ — про Кір-Херес. 12 І буде́, як ви́явиться́, що змучи́вся на взгі́р'ї Моав, і вві́йде моли́тись у святи́ню сво́ю, та він не ося́гне нічо́го. 13 Оце́ слово́, яке говорив був відда́вна Госпо́дь про Моава. 14 А тепе́р Госпо́дь ка́же, говорячи́: За три ро́ки, одна́кові́ з лі́тами на́ймита, буде́ знева́жена слава́ Моава з усі́м велелю́ддям його́, а позоста́лись — мала́ та дрі́бна, невелика́!

17 Пророцтво про Дамаск. Ось Дамаск ви́лучається́ з міст, і стається́, як купа́ руї́н. 2 Покі́нені́ будуть міста́ Ароеру́, для че́ри́д вони́ будуть, і ті́ будуть лежати́, і не буде́ ко́му їх споло́шити. 3 Зани́кне тве́рдина́ з Єфре́ма, і царство́ з Дамаску́, і решта́ Ара́му — будуть, як слава́ сині́в Ізраї́ля, говорить́ Госпо́дь Савао́т! 4 І ста́неться́ в де́нь той, слава́ Якова́ зни́діє, і ви́худне́ товщ його́ ті́ла. 5 І буде́, немов би́ жнець збирає́ збі́жжя, а раме́но його́ жне́ колосся́; і буде́, немов би́ збирають́ колосся́ в доли́ні Рефаї́м. 6 І на ньому́ зоста́нуться за́лишки з пло́дів, як при оббива́нні оли́вки: дві́-три я́гідки на верхові́тті, чотири-п'ять на галу́зках плі́дної дере́вини, говорить́ Госпо́дь, Бог Ізраї́лів. 7 Того́ дня́ зве́рне лю́дина зі́р до сво́го Творця́, а очі́ її́ на Свято́го Ізраї́левого́ дивитися́ будуть. 8 І не буде́ зве́ртатись

люди́на до жéртвників, чину рук своїх, і не буде дивитись на те, щó зробили були її пальці, ні на аше́ри, ані на стовпи на честь сонця. 9 Того дня її сильні міста будуть, мов ті опустілі місця лісу та верхів'я гір, що їх позоставлено перед синами Ізраїля, і руїною станеться те. 10 Бо забула ти, дочко Ізраїля, Бога спасіння свого, і не пам'ятала про Скелю сили своєї. Тому́ то садиш розсадника приємного, і пересаджуєш туди чужу виноградину. 11 Того дня, як садила, ти обгородила його, і про посів свій подбала, щоб рано зацвіло́. Але живно́ минулося в день слабости та неvigойного болю! 12 Біда, рев численних наро́дів, — гуркочуть, як гуркіт морів, і галас племéна, — вони галасують, як гуркіт міцної води. 13 Галасують племéна, як гуркіт міцної води, та Він їм погро́зить, і кожен далéко втече, і буде гнаний, немов та полóва на гóрах за вітром, і мов перед вихром перекотипóле. 14 Як вечір насуне — то й жак ось, поки ра́нок настане — не буде його. Це талан наших грабівників, і це доля дерілюдів наших!

18 Горе тобі, дзвінокрiлий ти кра́ю, що з дру́гого бо́ку річо́к еті́опських, 2 що морем послів посилаєш на човнах папі́русових по поверхні води! Іди́ть, скороходні послы, до наро́ду високого́ й блискучезбро́йного, до наро́ду страшно́го відда́вна й аж досі, до лю́ду пресильного, що топче усе, що річки його землю попере́тина́ли. 3 Усі мéшканці всéсвіту, що на землі пробува́єте, — диві́ться, коли піднесеться прапор на гора́х, слухайте, чи не затру́блять у ріг. 4 Бо Госпо́дь так промовив до мене: Я буду спокійний, і буду дивитися з місця Свого пробува́ння, — як тепло́ те при світлі ясному́, як та хмара роси в спéку жнив! 5 Бо перед живи́вами, як скінчиться цвіт, незозріле ж усе стане зрілими грóзнами, то Він зріже серпа́ми галу́ззя м'які, а галу́зки, що стéляться, повідкидає, повідру́бує Він. 6 Будуть вони позоста́влені разом для хижого птаха гірсько́го й звіри́ни земно́ї, — і літо над ним проведе́ хижий птах, і вся зéмна звіри́на над ним перези́мує. 7 Того ча́су принéсений буде дару́нок для Господа Саваота від наро́ду високого́ й блискучезбро́йного, і від наро́ду страшно́го відда́вна й аж досі, від лю́ду пресильного, що топче усе, що річки його землю попере́тина́ли, до місця йме́ння Господа Саваота па Сіонськiй горi.

19 Пророцтво про Єгипет. Ось на хмарi легéнькiй несеться Госпо́дь і прибу́де в Єгипет, — і затремтять перед лицем Його бовва́ни Єгипту, і серце Єгипту розта́не посеред нього. 2 І підбурю́ єгiптянина на єгiптянина, і будуть то́чити війну кожен з братом своїм, і кожен із ближнім своїм, місто з містом, а царство із царством. 3 І Єгипет на ду́сі поникне в сво́єму нутрі, а раду́ його Я поплу́таю, і вони будуть питати бовва́нів своїх, і заклиначiв духiв та духiв померлих і своїх ворожбiтiв. 4 І віддам Я Єгипет у руку жорсто́кого пана, і цар лютий над ним запанує, говорить Госпо́дь, Госпо́дь Саваот! 5 І зникне із Моря

вода, і висохне Річка, та й стане суха. 6 І засмердяться річки́ та нужде́нними стануть, і повисиха́ють прито́ки Єгипту, пов'я́не коми́ш та очерéт. 7 Луги над рікою, над берегом річки, і все, що при рі́чці посія́не, повисиха́є, розвіється все, і не буде його. 8 І заплачуть риба́лки, і будуть ридати всі ті, що гачка́ закида́ють до річки, а ті, що розтя́гують не́від на воду, стра́тять надію. 9 А ті, що працюють при че́санім льонi та тчуть полотно́, засоромля́ться. 10 І будуть осно́ви Єгипту розбиті, всі ж працюю́чі за плату на ду́сі впадуть. 11 Дійсно, вельмо́жі Цоа́ну безумні, і нерозумно́ю стала рада мудрих фараонових ра́дників. І як фараонові скажете: Я син мудре́ців, я син давніх царiв? 12 Де ж вони, де твої мудре́ці? І хай розка́жуть тобі й хай пізна́ють, що пора́див Госпо́дь Саваот на Єгипет. 13 Стали немудрі вельмо́жі Цоа́ну, вельмо́жі Мемфісу обманéні, учинили блудя́чим Єгипет головно́ші з племéн його. 14 Госпо́дь влив у нього дух бóдуру, і вони вчинили блудя́чим Єгипет в усякому́ чинi його, як блудить п'яни́ця в блюво́ті своїй. 15 І Єгипет не матиме діла, що вмiли б вчинити його голова́ або хвіст, пальмо́ва галу́зка чи очерети́на. 16 Того дня стане Єгипет, немов ті жiнкi, і тремтiтиме, і буде лякати́сь по́маху руки Господа Саваота, що Він нею над ним помаха́є. 17 І стане юдейська земля́ для Єгипту за по́стра: кожен, кому́ пригадають про не́ї, злякається перед за́думом Господа Саваота, якого повзяв Він на нього. 18 Того дня буде п'ять мiст в єгипетськiм кра́ї, що говоритимуть ханаанською мовою́ й присягатимуть Госпо́дом Саваотом. Одне буде зватися Ір-Гахерес. 19 Того дня серед кра́ю єгипетсько́го буде жéртвник Госпо́ду, і стовп при грани́ці його Госпо́деві. 20 І він буде в єгипетськiм кра́ї ознакою́ й свiдком для Господа Саваота, — коли будуть зивати до Господа перед гно́бителями, то пошле їм спасителя́ та оборо́нця, який їх спасе. 21 І стане знаний Госпо́дь для Єгипту, і того дня позна́ють єгiптяни Господа, і будуть служити жертвою́ й жертвою́ хлiбною, і присягну́ть обтiницю Госпо́деві, і виповнять. 22 І вразить єгiптян Госпо́дь, буде бити їх та лікувати, і до Господа зверну́ться, і Він дасться їм убагати́ Себе, і їх ви́ликує. 23 Того дня буде бита доро́га з Єгипту в Асирію, і прийду́ть асирійці до єгiптян, а єгiптяни до асирійцiв, і будуть служити єгiптяни з асирійцями Госпо́деві. 24 Того дня буде Ізраїль третiм краем побiч Єгипту й Асирiї, благословéнням серед землі, 25 бо Госпо́дь Саваот його поблагослови́в та й сказав: Благословенний наро́д мій Єгипет, і Ашшу́р, чин Моїх рук, та Ізраїль, спáдщина Моя!

20 Того року, коли Тартан прийшов до Ашдоду, як його послав був Саргон, цар асирійський, і він воював був з Ашдодом і здобув його, 2 того ча́су казав був Госпо́дь через Ісаю, Амосового сина, говорячи: „Іди, і розв'яжеш верету́ з-над стéгон своїх, і здіймеш взуття́ зо своєї ноги!“ І він зробив так, —

ходив нагий та босий. 3 І Господь говорив: „Як ходив Мій раб Ісая нагий та босий три роки, — це ознака та чудо про Єгипет та про Етіопію, — 4 так поведє цар асирійський полонєних Єгипту й вигнєнцїв Етіопії, юнаків та старїх, нагих та босих, навїть з озадкою відкритим. Сором Єгипту! 5 І будуть збентеженї та засорбленї за Етіопію, куди звєрнений зір їхній, та за Єгипет, їхню пишноту. 6 І скаже того дня мешканець того побережжя: Оце таке місце, куди звєрнений зір наш, куди ми втікали за поміччю, щоб урятуватися перед асирійським царем. І як ми втечемо?“

21 Пророцтво про пустиню надмóрську. Як носяться бурї на пївдні, так ворог їде їз пустинї, їз краю страшнóго. 2 Видїння грізнє менї явлене: Грабує грабїжник, пустошник пустошить. Прийди, о Еламе, Мадай обложи, — усяким зїдхєнням зробив Я кїнець“. 3 Тому то наповнїлися мої стєгна тремтїнням, і болї схопили мене, немов породїльні ті болї. Я скривився від того, що чув, я від баченого перестрашївсь. 4 Забилося серце моє, тремтїння напало мене несподївано; вечір розкоши моєї змїнився менї на страхїття. 5 Поставлений стїл, килимїма накрито, їсться та п'ється. Уставайте, правїтелї, щїті намастїть! 6 Бо до мене сказав Господь так: „Іди, вартовóго постав, — щó побачить, нехай донесє“. 7 І коли він похóда побачив, по парї їздцїв, поїзд ослїв, поїзд верблїдїв, — і прислїхується він з увагою, їз увагою пильною. 8 І він крикнув, як лев: „Я звїжди стою вдень на вартї, о Господи, і стою на сторожі своєї усї нóчі!“ 9 Аж ось їще похїд мужїв, по двоє їздцїв. І він вїдповїв та сказав: „Упав, упав Вавилон, а всї статуї бóгїв його порозбїванї об землю!“ 10 О мїй помолóчений ти, сину тóку мого! Я звїстив вам, що чув був від Господа Саваота, Бога Ізраїлевого. 11 Пророцтво про Думу. До мене кричить їз Сеїру: „Стóроже, яка пора нóчі? Стóроже, яка пора нóчі?“ 12 А сторож сказав: „Настав рáнок, а все ж їще нїч. Якщо ви питáтимете, та питаєте та знову прийдїть!“ 13 Пророцтво про Арабію. У лїсі в степу ночувáти, ви будете каравáни деданїв. 14 Мешканцї Теманського краю, винесїть воду назустрїч для спрãгненого, втікачá зустрїчайте їз хлїбом! 15 Бо втеклї вони перед мечáми, перед голим мечём, і перед натягненим луком, і перед тяготóю вїйни. 16 Бо до мене Господь сказав так: Ще за рік, як рік нáймита, і вся слава Кедару покїнчиться. 17 А понадто полишїться невелике число лўчників з лїцарїв кедáрських синїв, бо Господь, Бог Ізраїлїв, це говорив.

22 Пророцтво про долину Видїння. Що це сталося тобї, що ти висипав увесь на дахї? 2 Місто спóвнене гáласом, місто гучнє, місто веселе! Побитї твої — не побитї мечём, і не повмирили в вїйни. 3 Усї рáзом утекли твої проводирї, без вїстрилу луку пов'язанї; усї, хто з тобою знайшовся, пов'язанї рáзом, — хоч вони повтікали далєко. 4 Тому я сказав: Відвернїться від мене, я їррко заплачу! Не

силуйтеся потїшати мене, що нарóду мого дочкá поруїнóвана, — 5 бо це день збентеження, ї стоптання, ї зáколоту, день Господа, Бога Саваота, у долині Видїння, день розвáлення муру та зóйку на гóрах! 6 А Елам узяв сагайдакá, у походї мужїв з верхївцями, Кїр же витяг щїтá. 7 І сталося, найкращї долини твої понаповнювалися колесницями, а при брамі їздцї понаставленї. 8 І відкрив він заслону їз Юди, і ти поглянув того дня на збрóю дому лїсу. 9 І побачили в Мїсті Давидовїм щїлини, що багато їх стало, ї зїбрали води з ставу дóлїшнього; 10 ї порахувáли дома в Єрусалимі, ї порозбївали домї ті на змїцнення муру; 11 ї зробили ви мїж двома мўрами збір для старого ставкá, але ви не дивилися на Того, Хтó це зробив, Хто це вїддавна створив, ви не бачили. 12 І Господь, Бог Саваот того дня був покликáв на плач, ї на голосїння, ї на обстригання волóсся, ї щоб перезáтїть вертею. 13 Та ось радїсть ї втїха: забивають худобу велику та рїжуть худобу дрїбну, їдять м'ясо ї вино попивáють, викрикуючи: „Будем їсти та пити, бо взавтра помрём! 14 І відкрив Господь Саваот в мої ушї: Напевно не прóстїться вам беззаконство оце, аж поки ви не помретє, промовив Господь, Бог Саваот. 15 Так промовив Господь, Бог Саваот: Іди, увїйди до того управителя, до Шевни, що над домом, та ї скажеш: 16 „Щó ти тут маєш, ї хтó тут у тебе, що грóба для себе тут вїдповбав?““Тї вїрубав на висотї свого грóба, тї вїдповбав в скелї оселю собі, 17 та Господь тебе з силою вїкине, лїцарю, ї хапáючи, схопить тебе, 18 звивáючи, звїне тебе на клубок, ї кине, як кўлю, у землю простóру, ї там ти помрєш, ї пїдуть туди ї вози славнї твої, о гáньбо ти дому свого госпóдаря! 19 І попхну тебе з стану твогó, ї скину тебе з того мїсця, на якумо стоїш. 20 І станеться в день той, ї покличу Свого раба Елїякіма, сина Хїлкїїного, 21 ї на нього хїтна твогó одягну, ї підперезу Я його твоїм пóясом, панувáння твоє дам у руку його, ї стане він бáтьком для мешканця Єрусалиму та для Юдиного дому! 22 І дам ключá дому Давидового на рамєно його, — ї коли він вїдчїнить, не буде кому замикáти, коли ж він замкнє, то не буде кому вїдчїняти. 23 І його Я збáю, мов кїлкá, в певне мїсце, ї стане він дóмовї бáтька свого тронем слави. 24 І повїсять на ньому всю славу отцївського дому його, нашáдки та дикї вїдрóбки, увесь пóсуд малий вїд мисок ї аж до всякого пóсуду глиняного! 25 Того дня, — говорить Господь Саваот, — похитнєтьсá кїлок, що був в певне мїсце забитий, ї буде вїдрубаний та ї упадє, — ї знищений буде тягáр, що на ньому, бо так каже Господь!

23 Пророцтво про Тир. Голосїть, кораблї Таршїшу, бо Тир поруїнóваний: без домїв ї без входу з кїттейського краю. Так було їм вїдкрито. 2 Замовчїте, мешканцї надмóр'я! Сидонські купцї, якї морем пливуть, тебе перепóвнили. 3 І насїння Шїхору у вóдах великих, жнїво Рїки то набуток його, ї нарóдам він

став за торгівцю. **4** Соромся, Сидоне, сказало бо море, морська твердіня, говорячи: я не терпіла з породу та не породила, і не виховала юнаків, і дівчат я не викохала. **5** Коли до Єгипту ця звістка прибуде, вони затремтять, як на звістку про Тир. **6** Перейдіть до Таршішу, ридайте, мешканці надмор'я! **7** Чи це ваше місто веселе, що початок його з давен-давна? Його ноги несуть його в далечину оселитися. **8** Хто це постановив був про Тир, що корони давав, що князьями бували купці його, а його торговці на землі були в шані? **9** Господь Саваот це призначив, щоб збезчестити пиху всякій славі, щоб усіх славних землі злегковажити. **10** Перейди ти свій край, мов Ріка, дочко Таршішу, — вже нема перепони — **11** Свою руку простяг Він на море, і царства затряс! Господь про Ханаан наказав, щоб твердіню його зруйнувати, **12** і сказав: Не будеш ти більше радіти, збезчещена дівчино, дочко Сидону! Уставай, перейди до Кіттіму, але й там ти спочинку не матимеш. **13** Це земля ханаанська; на ніщо обернувся цей народ, — Ашшур для пустинних звірів влаштував був її. Вони збудували тут башти вартові, і палаци її повалили, у руїну її обернули. **14** Голосіть, кораблі Таршішу, бо спустошена ваша твердіня! **15** І станеться в день той, Тир буде забутий на сімдесят літ, як дні панування одного царя. По семидесяти літах станеться Тирові, як у тій пісні блудниці: **16** „Візьми гусла, і пройди́ся по місті, забута блуднице! Приємно заграй, багато пісень заспівай, щоб тебе пригадали!“ **17** І буде, як сімдесят літ покінчиться, згадає про Тира Господь, і знову він братиме плату за блудодійство, і чинитиме блуд з усіма царствами світу на поверхні землі. **18** І стане набутком його та прибуток його із торгівлі Господеві присвяченим. Не буде збиратися він і не буде ховатися, не набутком його буде тим, хто сидітиме перед обличчям Господнім, щоб їсти досіта та мати розкішну одужу.

24 Ось Господь нищить землю й спустошить її, й обертася поверхню її, а мешканців її розпороще. **2** І стане священик як і народ, а пан — немов раб, пані, — як невільниця її, продавець — немов той покупець, боргувальник — немов винуватець, віритель — як довжнік. **3** Земля буде дощенту зруйнована та пограбована вся, бо це слово Господь проказав, — **4** засумує, зів'яне земля, ослабіє й зів'яне вселенна, ослабують вельможі народу землі. **5** Йі осквернилась земля під своїми мешканцями, бо переступили закони, постанову порушили, зламали вони заповіта відвічного. **6** Тому землю прокляття поїло, й одержали кару мешканці її, тому то згоріли мешканці землі, і небагато людей позосталося. **7** Сумує вино молоде, виноградина в'яне, усі радісносерді зідхають, **8** спинилися радіщі бубнів, галас веселунів перестав, ставила потіха від гусел! **9** При пісні вина вже не п'ють, став гірким п'янким напій для тих, хто його попиває. **10** Зруйноване місто спустошене, всі домі позамікани, щоб не ввійти. **11** На вулицях крик за вином, усяка

радість помёркла, веселість землі на вигнання пішла, — **12** позосталося в місті спустошення, і розбита на звалище брама. **13** Бо так буде посеред землі, посеред народів, як при оббиванні оливки, немов при визбіруванні, коли збір винограду скінчився. **14** Свій голос підіймуть і будуть радіти, через величність Господню викрикувати голосно будуть від моря. **15** Тому Господа славе на сході, на морських островах Ім'я Господа, Бога Ізраїлевого! **16** Ми чуємо співи від краю землі: „Слава Праведному!“ Але я сказав: Гину, гину, ой горе мені! Грабіжники граблять, і грабуючи, граблять грабіжно! **17** Страх і яма та пастка на тебе, мешканче землі! **18** І станеться, той, хто втікатиме від крику жаху, до ями впаде, хто ж із ями виходить, буде схоплений в пастку, бо відкриті розтвори згорі, а підстави землі затремтіли. **19** Земля поруйнована зовсім, земля поторощена, вся земля захиталась. **20** Захиталась земля, немов п'яний, і рухається, мов нічліжний курінь, і вчинився над нею тяжким її гріх, і впала вона, й більше не встане! **21** І станеться в день той, Господь навістить військо висоти на висоті, і зёмних царів на землі, — **22** і будуть зібрані разом, мов в'язні до ями, й у в'язниці вони будуть замкнені, а по днях багатьох будуть навіщені! **23** Місяць тоді засоромиться та застидається сонце, бо Господь Саваот зацарював на Сіонській горі та в Єрусалимі, а перед старішими слава Його!

25 Господи, — Ти мій Бог! Я буду Тебе величати, хвалитиму Ім'ення Твоє, бо Ти чудо вчинив, виконав давні приречення, певную правду! **2** Бо Ти купою каменя місто вчинив, укріплене місто — руїною, чужинецький палац перестав бути містом, навіки не буде воно відбудоване! **3** Тому буде хвалити Тебе народ сильний, місто людів насильників буде боятись Тебе, **4** бо твердиною став Ти нуждному, твердиною став для убогого в час його утіску, охороною від хуртовини, тінню від спеки, — і дух тих насильників був немов хуртовина на стіну! **5** Як спекоту в пустині, Ти крики чужинців приборкав; як тінню від хмари спекоту, спів насильників так Він приглушить. **6** І вчинить Господь Саваот на горі цій гостину з страв ситих, гостину із вин молодих, із шпикового товщу, із очищених вин молодих. **7** І Він на горі цій поніщить заслоно, заслоно над усіма народами, та покриття, що розтягнене над усіма людами. **8** Смерть знищена буде назавжди, і витре слюзу Господь Бог із обличчя усякого, і ганьбу народу Свого він усуне з усієї землі, бо Господь це сказав. **9** І скажуть в той день: Це наш Бог, що на Нього ми мали надію — і Він спас нас! Це Господь, що на Нього ми мали надію, — тішмося ж ми та радіймо спасінням Його! **10** Бо Господня рука на горі цій спочине, Моав же на місці своєму потоптаний буде, як солома витоптується у гнобці, **11** і простягне він руки свої серед неї, немов той пливак простягає, щоб плівати, і принизить пиху його Він разом з підступами його рук. **12** А високу твердиню

цих мурів твоїх Він розв'алить, понизить, на землю їх кине, у поро́х!

26 Того дня заспівають у Юдинім краї пісню таку: У нас сильне місто! Він чинить спасіння за мури й примурки. **2** Відчиняйте ворота, і хай ввійде люд праведний, хто вірність хоронить! **3** Думку, оперту на Тебе, збережеш Ти у повнім спокобі, бо на Тебе надію вона поклидає. **4** Надійтєся завжди на Господа, бо в Господі, в Господі вічна твердіня! **5** Бо знизив Він тих, хто замешкує на висоті, неприступне те місто — понизив його, Він понизив його до землі, повалив аж у поро́х його! **6** Його топче нога, — ноги вбогого, стопи нуждєнних. **7** Проста дорога для праведного, путь праведного Ти вирівнюєш. **8** І на дорозі судів Твоїх, Господи, маємо надію на Тебе: За Ймення Твое та за пам'ять Твою пожаданія моєї душі, — **9** за Тобою душа моя тужить вночі, також дух мій в мені спозаранку шукає Тебе, бо коли на землі Твої суди, то мешканці світу навчаються правди! **10** Хоч буде безбожний помилуваний, то протє справедливости він не навчиться: у краї правоті він чинитиме лихо, а величности Господа він не побачить! **11** Господи, піднялася рука Твоя високо, та не бачать вони! Нехай же побачать горлівість Твою до наро́ду, і нехай посоромляться, хай огонь пожерє ворогів твоїх! **12** Ти, Господи, вчиниш нам мир, бо й усі чини наші нам Ти докона́в! **13** Господи, Боже наш, панували над нами пани окрім Тебе, та тільки Тобою ми згадуємо Ймення Твое. **14** Померлі вони не оживуть, мертві не встануть вони, тому́ Ти навідав та вігубив їх, і затєр всяку зга́дку про них. **15** Розмножив Ти, Господи, люд, розмножив Ти люд, і прославив Себе, всі границі землі Ти далєко посу́нув. **16** Господи, в горі шукали Тебє, шепіт прохання лилі, коли Ти їх картав. **17** Як жінка вагітна до поро́ду зближуєтєся, в своїх болях тремтіть та кричить, — так ми стали, о Господи, перед обличчям Твоїм: **18** ми були вагітніми та корчилися з болю, немов би родили ми вітер, ми спасіння землі не вчинили, і мешканці всєсвіту не народились. **19** Померлі твої оживуть, воскресне й мое мертве тіло. тому́ пробудітєся й співайте, ви мешканці поро́ху, бо роса Твоя — це роса зцілень, і земля викине мертвих! **20** Иди, мій наро́де, ввійди до покобів своїх, і свої двері замкни за собою, сховайся на хвилю малу, поки лютість перєйде! **21** Бо Господь ось виходить із місця Свого, навідати провини мешканців землі, кожного з них, — і відкриє земля своєю кров, і вже не закрие забитих своїх!

27 У той день навідає Господь Своім твердім, і думим та сильним мечєм левіятана, змія прудкого, і левіятана, змія звивкого, і дракбна, що в морі, заб'є. **2** У той день заспівайте про нього, про виноградник принадний: **3** Я Господь, його́ Сторож, щохвилі його́ Я напою; щоб хто не навідав його, стережу́ його́ вдень та вночі, **4** Я гніву не маю. Хто

Мені дасть тернину й будяччя, — на бій Я піді проти них, і спалю́ їх усіх! **5** Хіба буде держатися міцно Мого він захисту, щоб мир учинити зо Мною, зо Мною щоб мир учинити! **6** Яків у майбутньому пу́стить коріння, розцвітєтєся Ізраїль і пуп'янки пу́стять, і поверхню вселенної пло́дом наповнятє. **7** Чи Він ура́зив його́, як ура́зив того, хто бив був його́? Чи він був забитий, як забиті були його́ вбійники? **8** Ти вигнав його́, відіслав його́ й судишиш з ним, вигнав його́ Своім по́дувом сильним у день східного вітру. **9** Тому вина Якова буде оку́плена цим, а це плід увєсь: усунення з нього гріха́, коли він учинить каміння все жєртівника побитим, немов грудки крейди, і не стоятимуть більше Астарті, і стовпи на честь сонця. **10** Бо місто укріплене буде самотнє, мешканія покинене та позоставлене, мов би пустиня, — там па́стися буде теля, і там буде лежати воно, та понижіть галу́зки його́. **11** Коли висохнуть віття його́, то поламане буде, — жінки прийдуть і сплять його́. А що це нерозумний наро́д, тому милосердя до нього Творець його́ мати не буде, і не буде ласка́вий до нього Створітєсь його́. **12** І станетєся в день той, плоді помолотити Господь від бігу ріки до потоку єгипетського, а ви по одніму позбірані будете, синове Ізраїля! **13** І станетєся в день той, і буде засурмлено в велику сурму́, і прийдуть, хто гинув у краї асирійському, і вигнанці до краї єгипетського, і будуть вони на святій горі в Єрусалимі вклонятися Господєві.

28 Горе тобі, Самарії, короні пишноти Єфрємлян п'яних, квітці зів'ялій красі його́ гєрдости, що лежить на верхів'ї долини врожайної, від вина поп'янілих! **2** Ось потужний та сильний у Господа, — мов злива із градом, мов буря руїнна, мов повідь сильна́, заливна́, його́ кине на землю із силою! **3** Ногами потоптана буде корона пишноти Єфрємлян п'яних, **4** і станетєся квітка зів'яла красі його́ гєрдости, що на верхів'ї долини врожайної, немов передчасно дозріла та смоква, що її як побачить людина, ковтає її, як вона ще в долоні його́! **5** Стане Господь Саваот того дня за прекрасну корону, і за пишний вінок для останку наро́ду його́, **6** і духом права тому́, хто сидить у суді, і хоробрістю тим, хто до брами повертає бій! **7** І ось ці від вина позбивались з дороги, і від п'янокго напою хитаються: священник і пророк позбивались з дороги напоєм п'янкім, від вина збаламу́тились, від напою п'янокго хитаються, блудять вони у видіннях, у постановах своїх спотикаються. **8** Бо всі столи повні блювотою калу, аж місця нема! **9** „Кого буде навчати пізнання, і кому́ вияснити об'явлення буде? Відставлених від молока чи від перс повідлчуванних? **10** Бо на заповідь заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там“. **11** Тому незрозумілими устами й іншою мовою буде казати наро́дові цьому́ **12** Отой, Хто до них говорив: „Це спочинок! Дайте змученому відпочити,

— і це відпочинок“, — та вони не хотіли послухати. **13** І станеться їм слово Господа: заповідь на заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там, щоб пішли та попадали навізнак, і щоб були зламані й впали до пастки й зловилися! **14** Тому то послухайте слова Господнього, ганьбітелі, що пануєте над тим народом, що в Єрусалимі! **15** Бо кажете ви: „Заповіта ми склали до смертю і з шеолом зробили умову. Як перейде той бич, мов вода заливна, а ваша умова до нас, бо брехніч ми зробили притулком своїм, і в брехніч ми сховалися!“ (**Sheol h7585**) **16** Тому Господь Бог сказав так: Оце поклав каменя Я на Сіоні, каменя випробуваного, наріжного, дорогого, міцно закладеного. Хто вірує в нього, не буде той засоромлений! **17** І право за мірило Я покладу, а справедливість — вагою; і притулок брехніч град понизить, а сховище води заллють. **18** І заповіт ваш із смертю поламаний буде, а ваша умова з шеолом не втримається: як перейде нищівна кара, то вас вона стоще! (**Sheol h7585**) **19** Коли тільки перейде вона, вона вас забере, бо щоранку вона переходити буде, удень та вночі, — і станеться, — тільки з тремтінням ви будете слухати звістку про це. **20** Бо буде постеля коротка, щоб на ній розтягнутись, а покривало вузьке, щоб накрітись ним, **21** Бо повстане Господь, немов на горі Перацім; затремтить Він у гніві, немов у долині в Гів'оні, щоб Свй чин учинити, предивний Свй чин, щоб зробити роботу Свою, незвичайну роботу Свою! **22** Тож не насміхайтесь тепер, щоб не стали міцнішими ваші кайдани, бо призначене знищення чув я від Господа, Бога Саваота, про всю землю. **23** Візьміть це до ушей і почувте мій голос, послухайте пильно й почувте мій голос! **24** Чи кожного дня оре ратаї на псів, ралить землю свою й боронює? **25** Чи ж, як рівню зробити поверхню її, він не сіє чорнуху й не кидає кмин, не розсівє пшеницю та просо й ячмїнь на означенім місці, а жито в мєжах її? **26** І за правом напуть його, його Бог його вивчив цього: **27** Бож не бороню чорнуха молотиться, і коло возве не ходить по кмині, а палицею б'ють чорнуху та києм — той кмин. **28** Розтирається збіжжя? Ні, бо його не назавжди молотиться кінчє, і підганяють коло возве та коні на нього, а не розтирають його. **29** І це вийшло від Господа Саваота, — чудова порада Його, і велика премудрість Його!

29 Горе Аріїлу, Аріїлу, місту, що Давид у нїм таборував! Рїк до року додайте, хай свята закінчать свій круг! **2** І притїсну Аріїла, і станеться лємент та плач, і він стане на мене, як огнище Боже. **3** І отаборює проти тебе навколо, і сторожею стїсну тебе, і башти поставлю на тебе. **4** І ти будеш понижений, і будеш з землі говорити, і приглушено буде звучати твоє слово. **1** Станє твій голос з землі, мов померлого дух, і шепотїтимє з пороху слово твоє. **5** І буде юрба ворогів твоїх, мов тонкий пил, юрба ж насильників — мов поло̀ва зникліва, і це станеться нагло, рапто̀вно.

6 Господь Саваот тебе громом та трусом навідає, і шумом великим, вихром та бурею, та огняним їдким по̀лум'ям. **7** І буде, як сон, як видіння нічне та юрба всіх народів, що на Аріїла воюють, і всі, хто воює на нього, і проти твердіни його, і хто йому докучає. **8** І буде, мов бачить голодний у сні, ніби їсть, а прокинеться він — і порожня душа його, і мов спрагнений бачить у сні, ніби п'є, а прокинеться він — і ось змучений, а душа його спрагнена! Так буде на́товпові всіх народів, що їдуть війною на гору Сїон. **9** Оудубїтьє й дивуйтесь, заліпїть собі очі й ослїпнїть! Вони повпивалися, та не вином, захитались, та не від п'янокго напою, **10** бо вилив Господь на вас духа глибокого сну та закрив ваші очі, затьмарив пророків і ваших голів та провіддїв! **11** І буде вам кожне видіння, немов би слова запечатаної книжки, що дають її тому, хто вмїє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Не мџу, — вона ж запечатана“. **12** І дають оту книжку тому, хто не вмїє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Я не вмїю читати“. **13** І промовив Господь: За те, що наро̀д цей устами своїми наближується, і губами своїми шанує Мене, але серце своє віддалив він від Мене, а страх їхній до Мене — заучена заповідь людська, **14** тому Я ось ізнову предивне вчинїю з цим наро̀дом, вчиню чудо й диво, і загине мудрість премудрих його, а розум розумних його заховається. **15** Горе тим, що глибоко за́дум ховають від Господа, і чиняться в тємряві їхні діла, і що говорять вони: „Хто нас бачить, і хто про нас знає?“ **16** О, ваша фальшивостє! Чи ганчар уважається рівним до глини? Чи зробленє скаже про майстра свого: „Він мене не зробив“, а твір про свого творця говоритимє: „Він не розумїє цього“? **17** Хїба за короткого часу Лїван на садка не обернеться, а садок поракџований буде за лїс? **18** І в той день слова книжки почувють глухі, а очі слїпих із темнџти та з тємряви бачити будуть, **19** і сумірні побільшать у Господї радїсть свою, а люди убогі в Святому Ізраїля тїшитись будуть! **20** Бо скінчївся насильник, і минувся насмїшний, і понижєні всі ті, хто дбає про кривду, **21** хто судить людину за слово одне, до того ж, хто судить у брамї, вони ставлять пастку, і праведного випихають обманю. **22** Тому то Господь, що викупив Авраама, сказав домовї Якова так: Не буде тепер засоромлений Якїв, й обличчя його не поблїдне тепер, **23** бо як він серед себе побачить дїтєй своїх, чин Моїх рук, вони будуть святїти Моє Ймення, і посвящать Святого Якового, і будуть боятись Бога Ізраїля! **24** Тодї то хто блудить у дусі, ті розум пізнають, а хто рємствує, ті поуки навчаться!

30 Горе сїнам неслухняним, говорить Господь, що чинять наради, які не від Мене, і складають умови, — та без Духа Мого, щоб додати грїх на грїх, **2** що їдуть, щоб зїйти до Єгїпту, але Моїх уст не питали, щоб захїсту у фараона шукати, і щоб сховатись в тїні Єгїпту! **3** І стане вам соромом захїст отой фараонів,

а ховання у тіні Єгипту — за гånбу, 4 бо в Цоані були його провідники, і його посланці до Ханесу прийшли. 5 Вони посорблені будуть усі за нарòд, що не буде корисний для них, що не буде на поміч і не на пожиток, а на сором та гånбу. 6 Пророцтво про Бегемота півдня. В краю утиску та переслїдування, звїдки левиця та лев, гадюка й огнистий летїючий дракòн, носять багатство своє на хребті молодих осликув, і скарби свої на верблòжїм горбї до нарòду, який не pomoже. 7 А Єгипет, — його поміч марна та пуста, тому то я кликнув на теє: Рагав, сидїти спокївно! 8 Тепер увїди, напиши на таблицї для них, і в книжцї спиши це, і нехай на пїзнїшї часї воно буде і свїдком навїки. 9 Бо це неслухняний нарòд, це брехливї синї, синї, що не хочуть послухати науки Господньої, 10 що говорять провідцям: „Не бачте!“ а пророкам: „Не пророкуйте правдивого нам, говорїть нам гладьòке, передбачте омånливе, 11 уступїться з дороги, збòчте з пугї, заберїть 3-перед нас Святого Ізраїлевого!“ 12 Тому промовляє Святий Ізраїлів так: За те, що ви нєхтуєте оцим словом, і надїю кладєте на тиск та крутїйство, і на це опираєтесь, 13 тому буде для вас ця провїна, як вїлїм, що має впасти, що зїє на мурї високїм, що нагло, раптòвно приходить руїна його! 14 І Він поруїнє його, як руїнєтесь в осуд ганчårський, розбиваючи без милосердя його, і в ланках його не знайдється ані черепка, щоб із óгнища взяти огнїю чи води зачерпнути з кринички. 15 Бо так промовляє Господь, Бог, Святий Ізраїлів: Коли ви навєрнетесь та спочїнете, то врятòванї будете, сила вам буде в утишеннї та в сподіваннї. Та ви не хотїли, 16 і казали: „О нї, бо на кòнях втечемо“, тому то втїкати ви будете, „На баскїх ми поїдемо“, тому стануть баскїми погòбничї вашї! 17 Від крику одного — полїне одна тисяча, від крику п'ятьох — дременєте ви всї, аж зостанєтесь, немов щòгла ота на вершєчку гори, і немов прапор на взгїр'ї! 18 І проте Господь буде чекати, щоб помилувати вас, і тому Він пїдїмється, щоб милосердя вчинити над вами. Бо Господи — то Бог правосуддя: блаженнї всї ті, хто надїю на Нього кладє! 19 Бо ти, о нарòде в Сїонї, що в Єрусалимї сидиш, плакати — не будеш ти плакати: милостївим поправдї Він буде до тебе на голос благання твого, і як почує його, вїдповїсть Він тобі. 20 І дасть вам Господь хлїба в утиску і воду в гнобїтельствї, та твої вчителї вже не бóдуть ховатїсь, і очї твої вчителїв твоїх бачити бóдуть. 21 А коли ви вїдхїлїтесь правòрч, чи пїдете лївòрч, то вуха твої будуть чути те слово, яке позад тебе казатиме: „Це та дорога, — простуйте ви нею!“ 22 І нечистим учините ви золòтого боввånїв своїх із сїрлїблї й покриття на божкã вологого свого, розпорòшиш ти їх, як нечисте, і „геть“ скажеш йому. 23 І Він пошле дощ на насїння твое, яким бóдеш обсїювати землю, та хлїб урожаю землї, — і поживний та ситий він буде. Того дня на широкїм пасòвїську пãстися буде твоя чередã, 24 а воли й вїслукї, що обрòблюють

землю, будуть мїшанку їсти солону, лопãтою й вїялкою перещїщену. 25 І на кожній високїй горї та на кожному взгїр'ї високому бóдуть струмкї та потòки води в день великого бòю, коли бãшти попãдають. 26 І свїтло мїсяця стане, немов свїтло сонця, свїтло ж сонця усємеро буде яснїше, як сїмох днїв, у той день, як Господь перев'яже зламання народу Свого та загòбїть поранєння вдару Свого! 27 Ось Імєння Господне прихòдить здалєка, палахкотїть Його гнїв, і здїймаєтья тяжко: Його уста обурєння повнї, язик же Його, як жерущий огонь, 28 Його ж подих, як потòп заливний, що до шїї сягãє, щоб просїяти люди на ситї погибелї. І буде на щєлепах людїв вуздєчка, що тїгне до блóду. 29 Буде пїсня для вас, як за нòчї освячення свята, і радїсть сердечна, мов у тóго, хто ходить з соплїкою, щоб вийти на гору Господню до Скелї Ізраїля. 30 І Господь дасть почути величї голосу Свого, опускання ж рамена Свого покаже у гнївї бурхливому та в огнямю жерущому полум'ї, у бурї й дощї, та в камїнному градї! 31 Бо від голосу Господа буде лякатїсь Ашшур, що жезлом буде битий. 32 І станєтья, кожне ударєння кия карання Його, що на нього Господь покладе, буде з бубнами й арфою, і Він рухом Своєї руки воюватиме з ним у боїх. 33 Бо давно приготòвлений Тòфет, — приготòвлений він і для царя, глибоким, широким учїнений; на багаттї огню його й дров багатєнно, — запалить його подих Господній, немов би потòка сїрчаного!

31 Горє тим, що в Єгипет по поміч їдуть, що на кòней спираютьсь, і на колесницї надїю свою покладають, — вони бо числєнні! та на верхївцїв, — бо вони дуже сильнї! але на Святого Ізраїлевого не дивлятьсь, і до Господа не звертаютьсь! 2 Та мудрий і Він, і спровãдить лихе, і Своїх слїв не вїдмїнить, і пїдїмєтья Він проти дому безбожних, і проти помочї несправедливих. 3 А Єгипет — не Бог, а людина, а конї їхнї — тїло, не дух: як простягне Господь свою руку, то спїткнєтьсь помãгач, впадє і пїдпомãганий, — і рãзом вони всї погинуть! 4 Бо до мене Господь сказав так: Як муркає лев чи левчук над своєю здобїччю, хоч покликана буде на нього юрбã пастухїв, він голосу їхнього не лякаєтьсь, та не боїтьсь їхнього крику, — так зїйде Господь Саваот воювати на Сїонській горї та на взгїр'ї її! 5 Як птãхи летїючї пшãшãт, так Єрусалима Господь Саваот охорòнить, охорòнить лїтãючи, та збережє, пощадить та врятує! 6 Вернїтьсь до Того, від Кого далеко вїдпãли, синòве Ізраїлеві! 7 Бо дня того обрїдить собї чоловїк божкїв сїрбних своїх та боввånїв своїх золòтих, що вам нарòбили на грїх руки вашї. 8 І Ашшур упадє від меча не чоловїка, і його пожерє меч не людини; і він побожить не перед мечем, і стануть його юнакї крїпакãми. 9 А скєля його проминєтьсь від стрãху, і владики його затривòжãтьсь перед прапором. Так говорить Господь, що має огонь на Сїонї, а в Єрусалимї у Нього горнїло.

32 Тож за праведністю царюватиме цар, а князі володітимуть за правосуддям. **2** І станеться кожен, як захист від вітру, і немов та заслона від зливи, як потоки води на пустині, як тінь скелі тяжкої на спраглий землі. **3** І не будуть запліщені очі видіющих, і слухатимуть вуха тих, які слухають! **4** І знання розумітиме серце нерозважних, а язик недорікуватих поспішить говорити виразно. **5** Не будуть вже кликати достойним глупці, а на обманця не скажуть шляхетний, **6** бо глупоту говорить безумний, а серце його беззаконня вчиняє, щоб робити лукавство, та щоб говорити до Господа слово облудне, щоб душу голодного випорожнити й напою позбавити спрагло! **7** А лукавий — лихй його чини: він лихе замишляє, щоб нищити скромних словами брехливими, як убогий говорить про право, **8** а шляхетний міркує шляхетне, і стоїть при шляхетному. **9** Устаньте, безжурні жінки, почуйте мій голос, дочки безтурботні, послушайте слова мого! **10** Днів багато на рік ви, безтурботні, тремтітимете, бо збір винограду скінчився, а згромадження плоду не прийде! **11** Тремтіть, ви безжурні, дрижіть, безтурботні, роздягніться, себе обнажіть, опережіться по стéгнах! **12** За принадні поля будуть битися в груди, за виноградник урожайний. **13** На землі цій народу мого зйде терен й будячча, по всіх домах радості спаленіна, на місті веселому. **14** Бо палац опущений буде, міський гомін замóвкне, Офел та башта навік стануть ямами, радістю диких ослів, пасовиськом черід, **15** аж Дух з височини проллється на нас, а пустиня в садок обернеться, а садок порахований буде за ліс! **16** Тоді пробуватиме право в пустині, на ниві ж родючій сидітиме правда. **17** І буде роботою істини — мир, а працею правди — спокійність й безпека навіки. **18** І осяде народ мій у мешканні спокійнім, і в безпечних місцях, і в спокійних місцях відпочинку. **19** І буде падати град на повалений ліс, і знизиться місто в долину. **20** Блаженні ви, сівачі понад всякими водами, що відпускаєте ногу воліві й ослові на волю!

33 Горі тобі, що пустобиш, хоч сам не спустошений, тобі, що грабуєш, хоч тебе й не грабовано! Коли ти спустошити скінчиш, — опустошений будеш, коли грабувати скінчиш, тебе пограбують. **2** Господи, змилиуйсь над нами, — на Тебе надіємось ми! Будь їхнім раменем щоранку та в час ўтиску нашим спасінням! **3** Від сильного голосу Твого народи втікатимуть, від Твого вивіщення розпорюшаться люди. **4** І ваша здобич збереться, як збирають тих коників, як літає ота саранá, — так кидатись будуть на неї. **5** Величний Господь, бо на височині пробуває; Він наповнив Сіон правосуддям та правдою. **6** І буде безпека за часу твого, щедрота спасіння, мудрости та пізнання. Страх Господній — буде він скáрбом його́. **7** Тож по вулицях їхніх хоробрі кричать, гірко плачуть провісники миру. **8** Біті дороги порожніми стали, нема мандрівця на дорозі! Він зламав заповіта, зневажив міста́, злегковажив

людину. **9** Сумує та слабне земля, засорóбився й в'яне Ливáн, став Сарóн немов пуща, Башáн та Кармél своє листя зроніли. **10** Нині воскресну, говорить Господь, нині прославлюсь, нині буду вознесений! **11** Заваготієте сіном, стерню ви породите; дух ваш — огонь, який вас пожерé. **12** І стануть народи за місце паління вапна́, за тернину потя́ту, і будуть огнем вони спáлені. **13** Почуйте, далекі, що Я був зробив, і пізнайте, близькі, Мою силу! **14** Затривожились грішні в Сіоні, і трéпет безбожних обняв. „Хто з нас мешкатиме при жерущім огні? Хто з нас мешкати буде при вічному огнищі?“ **15** Хто хóдить у правді й говорить правдиве, хто брідиться зísком насилля, хто долоні свої випорóжнює, щоб хабарá не тримати, хто ухо своє затикає, щоб не чути про кровопроліття, і зажмурює очі свої, щоб не бачити зла, — **16** той перебуватиме на високістях, скéльні твердині — його недоступна оселя, його хлїб буде да́ний йому, вода йому за́вжди запéвнена! **17** Твої очі побачать Царя в Його пишній красі, будуть бачити землю далеку. **18** Твоє серце роздумувати буде про страх: Де Той, Хто рахує? Де Той, Хто все важить? Де Той, Хто обчислює бáшти? **19** Уже не побачиш наро́ду зухвалого, народу глибокомóвного, якого не можна було б розібрати, незрозумілоязікого, якого не можна було б зрозуміти. **20** Подивись на Сіон, на місто наших святкових зібрань, — очі твої вглядять Єрусалим, мешкання спокійне, скинію ту незрушиму, — кілля її не порушаться ввік, а всі шнури її не порвуться. **21** Бо величний Господь для нас тільки отáм, — місце потоків й простóрих річо́к, — не ходить по ньому веслóвий байда́к, і міцний корабель не пере́йде його. **22** Бо Господь — наш суддя, Господь законодавець для нас, Господь то наш цар, і Він нас спасé! **23** Опустилися шнури твої, не змицняють підва́лини щóгли своєї, вітрил не натягнуть. Тоді будуть ділити нагробóвану здóбич, і навіть криві грабуватимуть. **24** І не скаже мешканець „Я хворий!“ І про́щені будуть провини наро́ду, що в ньому живе.

34 Наблізьтеся, люди, щоб чути, народи ж, послушайте! Хай почує земля та все те, що на ній, вселенна й нащáдки її! **2** Господній бо гнів на всі люди, а лютисть на все їхнє військо: Він їх учинив за заклáття, віддав їх на різь! **3** І їхні побиті розкидані будуть, а з трупів їхніх здійметься смóрид, розтóпляться гóри від їхньої крóви. **4** І небесні світила усі позникають, а небо, як звій книжковий, буде звинене, і всі його зóрі попадають, як спадає оте виноградо́ве листя, й як спадає з фігóвниці плід незóрлий! **5** Бо на небі напóнений меч Мій, — оце він на Едома спускається та на заклáтий народ Мій на суд; **6** меч Господній наповнився кров'ю, став ситий від лою, від крові теля́т та козлів, від лою барáнячих нíрок, бо Господу жертва в Боцрі й різанина велика в едо́мській землі. **7** І буйволи зйду́ть із ними, і телиці з біка́ми, і напóються кров'ю їхній край і наситяться ту́ком їхній порох, —

8 бо це буде день помсти Господньої, рік заплати за за́колот проти Сіону! 9 І переміня́ться в см́лоу пото́ки його, його ж порох — у сірку, і смо́лою палю́чою стане їхній край, 10 Не погасне вночі ані вдень, дим його підійма́тися буде повік, з роду в рід опусто́шений буде, на віки віків не пере́йде по ньому ніхто. 11 І пося́де його пелі́кан та іжа́к, і перебува́тимуть в ньому сова́ та ворона, і над ним Він розтя́гне міри́льного шну́ра спусто́шення та виска зни́щення. 12 Не буде шляхётних у ньому, щоб царство там прогосло́сити, і стану́ть нічим усі князі його. 13 І буде терни́на рости по пала́тах його, кропи́ва й будя́ччя в тверди́нях його, і він стане мешка́нням шака́лів, подві́р'ям для стру́сів. 14 І будуть стрі́чатися там ди́кі звірі пустинні з гіенами, а польови́к буде кликати дру́га свого́; Лілі́т тільки там заспоко́їться і зна́йде собі відпочи́нок! 15 Там кублі́тись буде скакуча гаду́ка й склада́тиме яйця, і висиджу́вати буде та вигрива́тиме яйця свої́. Там теж я́струби будуть збирати́ся один до одно́го. 16 Пошука́йте у книзі Господній й чита́йте: Із них не забракне ні о́дного, не будуть шука́ти один о́дного, бо уста́ Його — то вони наказали, а Дух Його — Він їх зібрав! 17 І Він кинув для них жеребка́, а рука́ Його шнуром міри́льним його поділи́ла для них, і пося́дуть його аж повік, з роду в рід будуть в нім пробува́ти!

35 Звеселі́ться пустиня та пу́ща, і раді́тиме степ, і зацвіте́, мов троя́нда, — 2 розцвіта́ючи, буде цвісти́ та радіти, буде вті́ха також та співа́ння, бо да́на йому́ буде слава́ Лівану, пишно́та Карме́лу й Саро́ну, — вони бачитимуть славу́ Господа, велич нашо́го Бога! 3 Змі́цніть руки охля́лі, і підкрі́піть спотикли́ві ко́ліна! 4 Скажі́ть тим, що вони боязлі́вого серця́: „Будьте ми́цні, не ляка́йтесь! Ось ваш Бог, помста при́йде, як Божа відплата, — Він при́йде й спасе вас! 5 Тоді́ то розплю́щатся очі́ сліпим і відчи́няться в́уха глухи́м, 6 тоді́́ буде скакати кривий, немов о́лень, і буде співа́ти безмо́вний язик, бо во́ди в пустині заб'ю́ть джерело́м, і потоки в степу́! 7 І місце́ сухе стане ста́вом, а спра́гнений край — збі́рником вод джерельних; легови́ще шака́лів, в я́кім спочивали, стане місце́м трости́ни й папі́русу. 8 І буде там бита доро́га та путь, і будуть її́ називати́: доро́га свята, — не ходитиме нею́ нечисти́й, і вона́ буде належати́ наро́дові його; не заблу́дить також нерозумний, як буде тією́ доро́гою йти. 9 Не буде там лева, і дика звіри́на не пі́де на не́ї, не зна́йдеться там, а будуть ходити лиш ви́куплені. 10 І Господні́ ви́купленні ве́рнуться та до Сіону зо спі́вом уві́дуть, і раді́сть дові́чна на їхній голо́ві! Веселі́сть та раді́сть ося́гнуть вони, а журба́ та зі́дхання втечу́ть!

36 І стало́ся, чоти́рнадця́того року́ царя́ Єзекі́ї пришо́в Санхері́в, цар аси́рійський, на всі укрі́плені Ю́дині міста́, та й захопив їх. 2 І посла́в аси́рійський цар вели́кого ча́шника з Лакі́шу до Єрусали́му, до царя́ Єзекі́ї, з вели́ким військом, і він

став при водо́воді горі́шнього ста́ву, на битий доро́зі поля́ Валю́шників. 3 І вийшо́в до нього́ Елі́яким, син Хі́лкії́н, нача́льник пала́ти, і писар Шевна, та Йоах, син Аса́фів, канцлер. 4 І сказа́в їм вели́кий ча́шник: „Скажі́ть Єзекі́ї: Отак сказа́в вели́кий цар, цар аси́рійський: Що́ це за на́дія, на яку ти на́дїєшся? 5 Чи ду́маєш ти, що́ слово́ уст, то вже́ рада та сила́ до війни́? На ко́го тепер на́дїєшся, що́ збунту́вався проти мене́? 6 Ось ти на́дїявся о́пертися на оту́ по́ламану очерети́ну, на Єгипет, що́ коли хто опира́ється на не́ї, то вона́ входить у до́лону йому́, і проди́рляює її́. Отакий́ фараон, цар египетський, для́ всіх, хто на́дїється на нього́! 7 А коли́ ти скажеш мені́: Ми на́дїємось на Господа́, Бога нашо́го, то чи́ ж Він не той, що́ Єзекі́я повсо́бував па́гірки його́ та же́ртвники його́, і сказа́в Ю́ді́ та Єрусали́мові: перед оци́м тільки́ же́ртвником бу́дете вклоня́тися? 8 А тепер уві́йди́ш в союз з мо́їм паном, аси́рійським царем, і я дам тобі́ дві́ тисячі ко́ней, якщо́ ти зможеш собі́ да́ти на них верхі́вців. 9 І як же́ ти прожене́ш хоч о́дного намі́сника з найменши́х раби́в мого́ пана? А ти собі́ на́дїявся на Єгипет ради́ колесни́ць та верхі́вців! 10 Тепер же́, чи́ без во́лі Господа́ прийшо́в я на цей край, щоб зни́щити його́? Господь сказа́в був мені́: „Піди́ на той край́ та й зни́щ його́!“ 11 І сказа́в Елі́яким, і Шевна́ та Йоах до вели́кого ча́шника: „Говори́ до своїх раби́в по-ара́ме́йському, бо ми́ розумі́ємо, і не говори́ до нас но-юде́йському в го́лос при тих лю́дях, що́ на му́рі“. 12 І сказа́в вели́кий ча́шник: „Чи́ пан мій посла́в мене́ говори́ти: ці́ слова́ до тво́го пана́ та до тебе́? Хі́ба не до цих лю́дей, що́ сидять на му́рі, щоб із вами́ їсти́ свій кал́ та пити́ свою́ се́чу?“ 13 І став вели́кий ча́шник, і кликну́в гучним го́лосом по-юде́йському, і сказа́в: „Послу́хайте́ слів вели́кого́ царя́, царя́ аси́рійського! 14 Так сказа́в цар: Нехай не ду́рить вас Єзекі́я, бо він не змо́же врятува́ти вас! 15 І нехай не запевня́є вас Єзекі́я Госпо́дом, говорячи́: Ряту́ючи, врятує́ вас Господь, і не бу́де да́но цьо́го міста́ в руку́ царя́ аси́рійського. 16 Не слуха́йте Єзекі́ї, бо так сказа́в цар аси́рійський: „Прими́ряться зо мною́, та й ви́йдіть до мене́, та й ї́жте ко́жен свій виногра́д та ко́жен фі́гу своєю́, і пийте́ ко́жен воду́ зо своєї́ ко́панки, 17 аж поки́ я не при́йду́ й не візьму́ вас до кра́ю тако́го ж, як ваш край, до кра́ю збі́жжя́ та виногра́дного со́ку, до кра́ю хлі́ба та виногра́дників. 18 Щоб не намови́в вас Єзекі́я, говорячи́: Господь порятує́ нас! Чи́ врятували́ бо́ги тих наро́дів, ко́жен свій край́ від руки́ аси́рійського́ царя́? 19 Де бо́ги Ха́мату та Арпа́ду? Де бо́ги Се́фарваї́му? І чи́ врятували́ вони́ Самарі́ю від моєї́ руки́? 20 Котри́й з-помі́ж усі́х бо́гів цих кра́їв урятува́в свій край́ від моєї́ руки́, — то не́вже ж Господь урятує́ Єрусали́м від моєї́ руки́?“ 21 І мовчали́ вони, і не відпові́ли ані́ слова́, бо це́ був нака́з царя́, що́ сказа́в „Не відпові́дайте йому́!“ 22 І пришо́в Елі́яким, син Хі́лкії́н, нача́льник пала́ти, і писар Шевна, і Йоах, Аса́фів син, канцлер, з

роздёртими шатами, до Єзекиї, і донесли йому слова великого чашника.

37 І сталося, як почув це цар Єзекія, то роздёр свої шати та накрився веретою, і ввійшов до Господнього дому, 2 І послав він Еліякіма, керівника палати, і писаря Шевну, та старійшів із священників, покритих веретами, до пророка Ісаї, Амосового сина. 3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроби, та немає сили породити! 4 Може почує Господь, Бог твій, слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образу Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за решту, що ще знаходиться“. 5 І прийшли раби царя Єзекиї до Ісаї. 6 І сказав їм Ісаїя „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя. 7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, і вернеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї!“ 8 І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лакішу. 9 І він почув про Тіраку, царя етіопського, таке: „Він вийшов воювати з тобою!“ І почув вій, і послав послів до Єзекиї, говорячи: 10 „Так скажете до Єзекиї, Юдиного царя, говорячи: Нехай не зводить тебе Бог твій, на Якого ти надієшся, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. 11 Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім країям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований? 12 Чи їх урятували боги тих народів, яких понижили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? 13 Де він, цар Хамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івви?“ 14 І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекія розгорнув одного листа перед Господнім лицем. 15 І Єзекія молився перед Господнім лицем, говорячи: 16 „Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, що сидиш на Херувимах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю! 17 Нахили, Господи, ухо Своє та й почув! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почув всі слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога. 18 Справді, Господи, асирійські царі попустошили всі народи та їхні краї. 19 І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понижили їх. 20 А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ 21 І послав Ісаїя, Амосів син, до Єзекиї, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. 22 Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордує тобою, сміється із тебе дівця, сїонська дочка, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! 23 Кого лаяв ти та ображав, і на кого повіщив ти голос та

вгору підніс свої очі? На Святого Ізраїлевого! 24 Через рабів своїх Господа ти ображав та казав: Із безлічю своїх колесниць я вийшов на гори високі, на боки Лівану, і позрубую кедри високі його, добірні його кипариси, і зберусь на вершок його височини, — в гущину його саду, 25 я копаю та п'ю чужу воду, і стопою своєї ноги повисішую я всі єгипетські ріки! 26 Хіба ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створив? Тепер же спровадив Я це, що ти нищиш міста поукріплені, на купу румовищ обертаєш їх. 27 А мешканці їхні — безсили, настрашені та побентежені, вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахах, як попалене збіжжя, яке не допіло. 28 І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення. 29 За твоє проти Мене обурення, що гордіня твоя надійшла до вух Моїх, то на ніздрі твої Я серезку привішу, а видило Моє — в твої уста, і тебе поверну Я тією дорогою, якою прийшов ти! 30 А оце тобі знак: їжте цього року збіжжя самосійне, а другого року саморосле, а третього року — сійте та жніть, і садіть виноградники, та й їжте їхній плід. 31 А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пусить коріння додбу, і свого плода дасть угбру. 32 Бо з Єрусалиму вийде позоставле, а рештки — з гори Сїон. Ревність Господа Саваота зробить це. 33 Тому так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста цього, і туди він не кине стріли, і щитом її не попередить, і вала на нього не вісипле. 34 Якою дорогою прийде, то нею й повернеться, у місто ж оце він не ввійде, — говорить Господь! 35 І це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мого раба!“ 36 І вийшов Ангол Господній, і забив в асирійському таборі стої й вісімдесят і п'ять тисяч. І вставали рано вранці, аж ось — усі тіла мертві. 37 А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся, й осівся в Ніневії. 38 І сталося, коли він молився в домі Нісхора, свого бога, то сини його Адраммелех та Шар'ецер убили його мечем, а самі втекли до краю Арарат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

38 Тими днями смертельно захворів був Єзекія. І прийшов до нього Ісаїя, Амосів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своєму домові, бо ти вмираєш і не будеш жити“. 2 І відвернув Єзекія обличчя своє до стіни, і помолвився до Господа, 3 та й сказав: „О, Господи, згадай же, що я ходив перед обличчям Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очах Твоїх!“ І заплакав Єзекія ревним плачем! 4 І було Господнє слово до Ісаї, говорячи: 5 „Іди й скажеш до Єзекиї: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я сльозу твою! Ось Я додаю до днів твоїх п'ятнадцять літ, 6 і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто. 7 І оце тобі знак від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: 8 ось я

вертаю тінь ступеня́, що від сонця зійшла на ступе́ні Ахазові, назад на десять ступені́в“. І вернулося сонце на десять ступені́в тими ступе́нями, якими зійшло було. **9** Ось писання́ Єзекі́ї, Юдиного царя, коли він був захво́рів та видужав з своєї хвороби: **10** „Я сказав був: Опі́вдні дні́в своїх віді́йду́ до ше́блових бра́м, решти ро́ків своїх я не ма́тиму. (Sheol h7585) **11** Я сказав: Не побачу я Господа, Господа в краї́ живих, уже між мешка́нцями царства померлих не побачу люди́ни. **12** Домі́вка моя вже розі́брана, і від мене віді́брана, немов той пасту́ший наме́т; я життя́ своє зві́нув, мов ткач, — від осно́ви мене Він віді́рве, покінчи́ть мене з дня до ночі. **13** Я кричав аж до ра́нку... Він, як лев, поторо́щить всі ко́сти мої́, з дня до ночі покінчи́ть зо мною... **14** Пи́щу я, мов ла́стівка чи жураве́ль, ворко́чу, мов той голуб; зані́діли очі́ мої́, визи́раючи до високо́сти. Господи, прича́вленийи́й я, — поручи́ся за мене! **15** Що маю казати́? А що́ Він сказав був мені́, те й вчинив. Тихо замандру́ю всі лі́та свої́ через гі́ркість моєї́ душі́! **16** Господи, на них, на слова́х Твої́х, жи́тимуть люди́, і в усьо́му цьо́му житт́я моєї́ душі́, — уздорі́в же мене й оживи́ Ти мене! **17** Ось терпі́ння це ви́йшло мені́ на добро, Ти стрима́в від гробо́у гни́ття мою́ душу, бо Ти кинув за спі́ну Свою́ всі грі́хи мої́, **18** бо не буде ж ше́ол просла́вляти Тебе, сме́рть не буде Тебе вихва́ляти. Не маю́ть наді́ї на правду Твою́ ті, хто сходи́ть до гробо́у. (Sheol h7585) **19** Живи́й, тільки живи́й — Тебе сла́вити́ буде, як я ось сього́дні, батько́ сина́м розго́лосить про правду Твою́! **20** Госпо́дь на спа́сіння мені́, і ми будемо́ спі́вати пі́сноспі́ви свої́ у до́мі Госпо́днім по всі́ дні́ мого́ житт́я!“ **21** А Іса́я сказав: „Нехай ві́змуть грудку́ фі́г, і нехай розі́тру́ть на тому́ гно́яку́, — і видужае́! **22** А Єзекі́я промовив: „Який зна́к, що я вві́йду́ до Господнього́ дому́?“

39 Того ча́су посла́в Меродах-Бал'адан, син Бал'адані́в, вавилонський цар, листи́ та дару́нка до Єзекі́ї, бо почув був, що той захво́рів та видужав. **2** І ра́дів ними́ Єзекі́я, і показав ї́м скарбни́цю свою́, — срі́бло, і золото, і па́хоші, і добру олі́ву, і всю збро́йну свою́, і все, що знахо́дилося в його́ скарбни́цях. Не було́ речі́, яко́ї не показав би ї́м Єзекі́я в до́мі свої́м та в усі́м володі́нні свої́м. **3** І прийшов проро́к Іса́я до царя́ Єзекі́ї та й сказав до нього́: „Що́ говори́ли ці́ люди́? І звідки́ вони́ прийшли́ до тебе́?“ А Єзекі́я сказав: „Вони́ прийшли́ до мене з дале́кого кра́ю, з Вавилону“. **4** І той сказав: „Що́ вони́ бачили́ в до́мі твої́м?“ І Єзекі́я сказав: „Усе, що́ в до́мі мої́м, вони́ бачили́, — не було́ речі́, яко́ї не показав би я ї́м у скарбни́цях своїх.“ **5** І сказав Іса́я до Єзекі́ї: „Послу́хай же сло́ва Го́спода Сава́ота: **6** Ось прихо́дять дні́, і все, що́ в до́мі твоє́му, і що́ були́ зібрали́ батьки́ твої́ аж до цьо́го дня, буде́ ві́несене аж до Вавилону. Нічо́го не позоста́неться, говори́ть Госпо́дь... **7** А з сині́в твої́х, що́ вийду́ть із тебе́, яких ти поро́диш, заберуть, — і вони́ будуть є́внухами́ в пала́тах вавилонського́ царя́!“ **8** І сказав Єзекі́я до Іса́ї:

„Добре Госпо́дне сло́во, яке ти сказа́в!“ І поду́мав собі́: „Так, мир та безпе́ка буде́ за мої́х днів!“

40 Уті́шайте, вті́шайте наро́да Мо́го, говори́ть ваш Бо́г! **2** Промовля́йте до серця́ Єрусалиму́, і заклі́чте до нього́, що́ вивопни́лася його́ доля́ тяжка́, що́ вина́ йому́ ви́бачена, що́ він за свої́ всі́ грі́хи вдво́е взяв з руки́ Господа́! **3** Голос́ клі́че: На пу́стині́ вгто́уйте́ доро́гу Госпо́дню, в сте́пу ві́рівняйте́ битий шля́х Бо́гу нашому́! **4** Хай піді́меться́ вся́ка доли́на, і хай зні́зиться́ вся́ка го́ра та підгі́рок, і хай ста́не круте́ за рівни́ну, а па́сма гі́рські́ — за доли́ну! **5** І з'я́виться́ сла́ва Госпо́дня, і разом побачи́ть її́ ко́жне ті́ло, бо у́ста Госпо́дні́ оце́ проре́кли! **6** Голос́ клі́че: „Зві́щайі́!“ Я ж пита́в: „Про що́ буду́ зві́щати́? Вся́ке ті́ло — тра́ва, вся́ка ж сла́ва — як цві́т польови́й: **7** тра́ва засихае́, а кві́тка зів'я́не, як по́дих Госпо́дній пові́е на неї́! Справді́, наро́д — то тра́ва: **8** Тра́ва засихае́, а кві́тка зів'я́не, Сло́во ж нашого́ Бо́га пові́ки сто́ятиме! **9** На го́ру висо́ку збери́ся собі́, благові́снику́ Сіону́, свого́ голо́са си́льно підви́щ, благові́снику́ Єрусалиму́! Підви́щ, не ляка́йся, скажи́ мі́стам Юди́: Ось Бо́г ваш! **10** Ось при́йде Госпо́дь, Бо́г, як си́льний, і буде́ раме́но́ його́ панува́ти для́ Нього́! Ось із Ним нагоро́да його́, а перед обличчя́м його́ — відпла́та його́. **11** Він ота́ру Свою́ буде́ па́сти, як Па́стир, раме́ном Свої́м позби́рае́ ягня́та, і на лоні́ Своє́му носи́тиме́ їх, ді́йняків же прова́дити́ буде́! **12** Хто во́ди помі́ряв своєю́ долоне́ю, а п'я́дею ві́міряв небо́, і трети́ною мі́ри обня́в пил зе́млі, і гори́ ті́ звя́жух ваго́ю, а взгі́р'я — шалька́ми? **13** Хто Госпо́дного́ Ду́ха збагну́в, і де́ та лю́дина, що́ ради́ свої́ подава́ла́ йому́? **14** З ким ра́дився́ Він, і той напо́умив його́, та навчав пу́ті пра́ва, і пізна́ння навчив був його́, і його́ напо́умив доро́ги розумно́ї? **15** Та́ж наро́ди — як кра́пля з ві́дра, а важать — як поро́х на шалька́х! Та́ж Він остро́ви́ підймае́, немов ту́ пи́лінку! **16** І Ливана́ не ві́стачи́ть на запалі́ння жертво́вне, не ста́не й зві́р'я́ його́ на ці́лопа́лення! **17** Насу́проти́ Нього́ всі́ люди́ — немов би́ ніщо́, порахо́вані́ в Нього́ марно́то́ та поро́жнече́ю. **18** І до ко́го впо́добите́ Бо́га, і подобу́ яку́ ви поста́вите́ поруч́ із Ним? **19** Ма́йстер божка́ відлива́є, золотáр же його́ крие́ золотом, та вили́ває́ йому́ срі́бляні́ ланцю́жки. **20** Убо́гий на да́ра тако́го бере́ собі́ дере́во, що́ не гни́є, розшу́куе́ впра́вного ма́йстра, щоб поста́вив божка́, який не захи́тається́. **21** Хі́ба ви не зна́єте, чи ви не чу́ли, чи вам не спові́щено зда́вна бу́ло, чи ви не зро́зумі́ли підва́лин зе́млі? **22** Він Той, Хто сиди́ть понад кру́гом зе́млі, а мешка́нці́ її́ — немов та сара́на. Він небо́ простя́г, мов тка́нину тонку́, і розтя́гнув Він його́, мов наме́та на ме́шкання́. **23** Він Той, Хто князі́в оберта́є в ніщо́, робить су́дді́в зе́млі за марно́ту: **24** вони́ не були́ ще поса́джені́, і не були́ ще पो́сяні́, і пеня́ їхній в зе́млі́ ще не закорі́нівся, та як тільки́ на них Він дму́хну́в, вони́ повсиха́ли, і бу́ря по́несла́ їх, мов ту́ соло́му! **25** І до ко́го Мене́ прирі́вня́єте, і йому́ буду́ рівни́й? Говори́ть

Святий. 26 Підійміть у височину ваші очі й побачте, хто те все створив? Той, Хто зорі виводить за їхнім числом та кличе ім'ям їх усіх! І ніхто не загубиться через всесильність та всемогутність Його. 27 Пóщо говориш ти, Якове, і кажеш, Ізраїлю: „Закрита дорóга моя перед Господом, і від Бога мого відійшло моє право“. 28 Хіба ж ти не знаєш, або ти не чув: Бог відвічний — Господь, що кінці землі Він створив? Він не змучується та не вто́млюється, і не збагнєнний розум Його. 29 Він змученому дає силу, а безсілому — міць. 30 І помучаться хлопці і потóмляться, і юнакі спотикнуться — спіткнуться, 31 а ті, хто надію складає на Господа, силу відновлять, крила піднімуть, немов ті орлі, будуть бігати — і не потóмляться, будуть ходити — і не помучаться!

41 Послу́хайте мовчки Мене, острові, а наро́ди, чекайте навча́ння Мого! Хай підійдуть і скажуть: Приступімо всі разом на суд! 2 Хто зо сходу того пробудив, що його супроводить в ході перемога? Він наро́ди дає перед ним та царів на топта́ння, їхнього меча обертає на порох, його лука — в солому розвіяну. 3 Він жене їх, спокійно дорóгою йде, якою він не переходив нога́ми своїми. 4 Хто вчинив та зробив це? Той, хто роди покликав віддавна: Я, Господь, перший, і з останніми Я той же Самий! 5 Бачили це острові та жахалися, кінці землі трипотіли, наближувались та приходили. 6 Один óдному допомагає і говорить до брата свого: „Будь міцний!“ 7 І підбадьорує майстер золотаря, а той, хто молотом гладить, того, хто б'є на кова́длі, і каже про спóбнення: Добре воно! і його зміцнює цвяхами, щоб не хита́лось. 8 Та ти, о Ізраїлю, рабе Мій, Якове, що Я тебе ви́брав, насіння Авраама, друга Мого, 9 ти, якого Я взяв був із кінців землі та покликав тебе із окра́ін її, і сказав був до тебе: Ти раб Мій, Я ви́брав тебе й не відкінув тебе, 10 не бійся, з тобою бо Я, і не озирайся, бо Я Бог твій! Зміцню Я тебе, і тобі поможу́, і правіцею правди Своєї тебе Я підтримаю. 11 Отож, засорóмляться та зникують усі проти тебе запáлені, стануть нічим та погинуть твої супротивники. 12 Шукатимеш їх, але їх ти не знайдеш, своїх супротивників; стануть нічим та марно́тою ті, хто прова́дить війну проти тебе. 13 Бо Я — Господь, Бог твій, що де́ржить тебе за правіцю й говорить до тебе: Не бійся, — Я тобі поможу́! 14 Не бійся, ти Яковів че́рве, ти жменько́ Ізраїлева: Я тобі поможу́, говорить Господь, і твій Викупітель — Святий Ізраїлів! 15 Ось зроблю Я тебе молотаркою го́строю, ново́ю, зубча́стою, — помолóтиш ти го́ри та їх поторóбиш, а підгірки по́ловою вчиниш! 16 Перевієш їх ти, й вітер їх рознесе́, і буря їх розпорóшить, і ти будеш утішатися Господом, будеш хвалітись Святим Ізраїлевим. 17 Убогі та бідні шукають води, та нема, язик їхній від пра́гнення вихо́, — Я, Господь, і їх віслухаю, Бог Ізраїлів, не лишу їх! 18 Я ріки відкрив на лисих го́рах, а джерела — посере́д долин, оберну́ Я пустиню на о́зеро во́дне, а землю су́ху — на джерела́! 19 На пустиню дам ке́дра, ака́цію,

мірта й масліну, поставлю Я разом в степу́ кипари́са та явора й бука, 20 щоб разом побачили й знали, і пересвідчилися та зрозуміли, що Господня рука це зробила, і створив це Святий Ізраїлів! 21 Принесіть свою справу, говорить Господь, припровáдьте Мені свої до́кази, каже Цар Яковів. 22 Хай підійдуть і хай нам розкажуть, що тра́питься! Віясніть справи минулі, щоб вони є, а ми серце наше на те покладе́мо й пізна́ємо їхній кінець, або сповістять про майбут́не. 23 Розкажіть наперéд про майбут́не, і пізна́ємо ми, що ви бо́ги. Отож, учиніть ви добро́ чи зробіть що лихе́, щоб ми здивува́лись і разом побачили. 24 Та ви менш від нічо́го, і менший ваш чин від марно́ти, — гидо́та, хто вас вибирає! 25 Я з півночі мужа збудив — і прийшов він, зо схи́д со́нця в Ім'я Моє кличе, — і він буде ча́вити князів, мов ту грязю́ку, й як ганча́р глину то́пче! 26 Хто сказав це відда́вна, щоб знали те ми, і щоб наперéд ми сказали: „Це правда?“ Та ніхто не сказав, і ніхто не повів, і ніхто не почув ваших слів. 27 Я перший сказав до Сіону: Оце, то вони! А Єрусалимові дам благові́сника. 28 І Я дивлюсь, та ніко́го нема, і немає між ними порáдника, щоб відпові́ли, коли їх запитаю́. 29 Тож ніщо́ всі вони, їхні чини — марно́та, вітер та порожне́ча — їхні ідоли!

42 Оце Слуга Мій, що Я підпіраю́ Його, Мій Обра́нець, що Його полюбила душа Моя. Я злив Свого Духа на Ньóго, і Він правосуддя наро́дам пода́сть. 2 Він не буде кричати, і клікати не буде, і на ву́лицях чути не дасть Свого го́лосу. 3 Він очеретіни надло́мленої не до́лбмить, і гно́та тліючого не пога́сить, буде суд видавати за правдо́ю. 4 Не вто́миться Він, і не знемо́жеться, поки прісуду не покладе на землі, і будуть чекати Зако́на Його острові. 5 Говорить отак Бог, Господь, що створив небеса́ і їх розтягну́в, що землю простя́г та все те, що із неї вихо́дить, що наро́дові на ній Він ди́хання дає, і духа всім тим, хто ходить по ній. 6 Я, Господь, покликав Тебе в справедли́вості, і буду міцно трима́ти за ру́ки Тебе, і Тебе берегти́му, і дам Я Тебе заповітом наро́дові, за Сві́тло по́ганам, 7 щоб очі відкрити незрячим, щоб вивести в'язня з в'язниці, а з темниці — тих ме́шканців те́мряви! 8 Я Господь, — оце Йме́ння Моє, і іншому слави Своєї не дам, ні хва́ли Своєї бо́жкам. 9 Речі давні прийшли ось, нові ж Я пові́м, дам почу́ти вам про них, поки віросту́ть. 10 Заспівайте для Господа пі́сню но́ву, від кра́ю землі Йому хва́лу! Нехай шумить море, і все, що є в ньóму, острові та їхні ме́шканці! 11 Хай голосно кличуть пустиня й міста́ її, осе́лі, що в них проживав Кеда́р! Хай виспівують ме́шканці скелі, хай кричать із вершини гірсько́ї! 12 Нехай Го́споду честь віддаду́ть, і на острова́х Його славу звіща́ють! 13 Господь ви́йде, як лицар, розбудить завзя́ття Своє, як во́як, піді́йме Він окрик та буде кричати, — переможе Своі́х ворогі́в! 14 Я відвіку мовчав, мовчазний був та стрімувався, а тепер Я крича́тиму, мов породі́лля! буду тя́жко зі́дхати й хапа́ти пові́тря! 15 Спусто́шу Я го́ри й підгірки, і всі

їхні зілля посушуть, і річки обернуть в острові, і стави повисують! 16 І Я попроваджу незрячих дорогою, якої не знають, стежками незнаними їх поведуть, обернуть перед ними темноту на світло, а нерівне — в рівнину. Оце речі, які Я зроблю, і їх не покину! 17 Відступлять назад, посоромляться соромом ті, хто надію складав на божку, хто бовванам казав: Ви наші боги! 18 Почуйте, глухі, а незрячі, прозріте, щоб бачити! 19 Хто сліпий, як не раб Мій, а глухий, як посол Мій, що Я посилаю його? 20 Сліпий, як довірений, і сліпий, як раб Господа? 20 Ти бачив багато, але не зберіг, мав вуха відкриті, але не почув. 21 Господь захотів був того ради правди Своєї, збільшив та прославив Закона. 22 Але він народ попустошений та поплондрований: усі вони по печерах пов'язані та по в'язницях поховані; стали вони за грабіж, і немає визвольника, за здобич, і немає того, хто б сказав: Поверні! 23 Хто з вас візьме оце до вух, на майбутнє почує й послухає? 24 Хто Якова дав на здобич, а Ізраїля грабничкам? Хіба ж не Господь, що ми проти Нього грішили були і не хотіли ходити путями Його, а Закона Його ми не слухали? 25 І Він вилив на нього жар гніву Свого та насилля війни, що палахкотіло навколо його, — та він не пізнав, і в ньому горіло воно, — та не брав він до серця цього!

43 А тепер отак каже Господь, що створив тебе, Якове, і тебе вформував, о Ізраїлю: Не бійся, бо Я тебе викупив, Я покликав ім'я твоє. Мій ти! 2 Коли переходи́тимеш через води, Я буду з тобою, а через річки — не затоплять тебе, коли будеш огонь перехідити, — не попечешся, і не буде палити тебе його полум'я. 3 Бо Я — Господь, Бог твій, Святий Ізраїлів, твій Спаситель! Дав Я на викуп за тебе Єгипта, Єгипцію й Севу замість тебе. 4 Через те, що ти став дорого́й в Моїх очах, шанований став, й Я тебе покохав, та людей замість тебе віддам, а народи — за душу твою. 5 Не бійся, бо Я ж із тобою! Зо сходо згромаджу насіння твоє, і з заходу тебе позбираю. 6 Скажу півночі: Дай, а до півдня: Не стріму! Поприводь ти синів моїх здалека, а дочки мої — від окраїн землі, 7 і кожного, хто тільки зветься Ім'ямом Моїм, і кого Я на славу Свою був створив, кого вформував та кого Я вчинив. 8 Приведи ти народ сліпого, хоч очі він має, і глухих, хоч вуха в них є! 9 Нехай разом зберуться всі люди і народи згромадяться: хто поміж ними розкаже про це, і хто розповідь про минуле? Нехай дадуть свідків своїх — і оправдані будуть, і хай вони чують та скажуть: Це правда! 10 Ви свідки Мої, говорить Господь, та раб Мій, якого Я вибрав, щоб пізнали й Мені ви повірили, та зрозуміли, що це Я. До Мене не зроблено Бога, і не буде цього по Мені! 11 Я, Я Господь, і крім Мене немає Спасителя! 12 Я розказав, і споміг, і звістив, і Бога чужого немає між вами, ви ж свідки Мої, — говорить Господь, — а Я Бог! 13 І Я здавна Той Самий, і ніхто не врятує з Моєї руки, - як що Я вчиню, то хто це пере́мінить? 14 Так говорить Господь, ваш Відкупитель, Святий Ізраїлів: Ради вас Я послав у

Вавилон, і зганяю усіх втікачів, а халдів — кораблі їх утіхи. 15 Я Господь, ваш Святий, Творець Ізраїля, Цар ваш! 16 Так говорить Господь, що дорогу на морі дає, а стежку — в могутній воді, 17 що випровадив колесницю й коня, військо та силу, що разом лягли і не встали, зотліли, як льон, — та погасли. 18 Не згадуйте вже про минуле, і про давнє не думайте! 19 Ось зроблю Я нове, тепер віросте. Чи ж про це ви не знаєте? Теж зроблю Я дорогу в степу, а в пустині — річки. 20 Буде славити Мене польова звірина, шакали та струсі, бо воду Я дам на степу, а в пустині річки, щоб напувати народ Мій, вибранця Мого. 21 Цей народ Я Собі вформував, — він буде звіщати про славу Мою. 22 Та Мене ти не кликав, о Якове, не змагався за Мене, Ізраїлю. 23 Ти Мені не приводив ягнят цілопалень своїх, і своїми жертвами не шанував ти Мене... Я тебе не сілував, щоб приносити жертву хлібну, і каділом не мучив тебе. 24 Очерету западного не купував ти за срібло Мені, і не напував ти Мене лоем жертв своїх, — тільки своїми гріхами Мене ти турбував та своїми провинами мучив Мене! 25 Я, Я є Той, Хто стирає провини твої ради Себе, а гріхів твоїх не пам'ятає! 26 Пригадай ти Мені — і судімося разом, розкажи ти Мені, щоб тобі оправдатися! 27 Твій батько був перший згрішив, і відпав від Мене твої посередники, 28 тому Я позбавив священства зв'язників, і Якова дав на прокляття, і на зневагу — Ізраїля!

44 А тепер ось послухай, о Якове, рабе Мій, та Ізраїлю, якого Я вибрав. 2 Так говорить Господь, що тебе учинив і тебе вформував від утроби, і тобі помагає: Не бійся, рабе Мій, Якове, і Єшуруне, якого Я вибрав! 3 Бо виллю Я воду на спрагнене, а текучі потоки на суходіл, — виллю Духа Свого на насіння твоє, а благословення Мое на нащадків твоїх, 4 і будуть вони виростати, немов між травою, немов ті тополі при водних потоках! 5 Цей буде казати: Я Господній, а той зватиметься ім'ямом Якова, інший напише своєю рукою: для Господа я, і буде зватися ім'ямом Ізраїля. 6 Так говорить Господь, Цар Ізраїлів та Викупитель його, Господь Саваот: Я перший, і Я останній, і Бога нема, окрім Мене! 7 І хто зветься, як Я? Хай розкаже про те, й хай звістить те Мені з того часу, коли Я заклав у давнині народ, і хай нам розкаже майбутнє й прийде́шне. 8 Не бійтєся та не лякайтєся! Хіба здавна Я не розповів був тобі й не звістив? А ви свідки Мої! Чи є Бог, окрім Мене? І Скелі немає, не знаю ні жодної! 9 Всі, що роблять бовванів, — марнота вони, і їхні улюбленці не помагають, а свідками того самі: не бачать вони та не знають, щоб застидатися! 10 Хто бога зробив та ідола вилив, що він не помагає? 11 Тож друзі його посоромлені будуть усі, майстри ж — вони тільки з людей. Хай вони всі зберуться та стануть: вони полякаються та посоромляться разом! 12 Коваль тне з заліза сокиру, і в горючій вугіллі працює, і формує божку молотками та робить його своїм сильним раме́ном, а при тім той голодний й безсилий,

не п'є води й мучиться. **13** А тєсла витягує шнура, визначає штифтом його, того ідола, гємблями робить його та окреслює цїркулем це, і робить його на подьбу людини, як розкішний зразок чоловіка, щоб у домі поставити. **14** Настинає кедрїн він собі, і візьме граба й дуба, і міцнє собі вікохає між лісними деревами, ясен посадить, а дощик вирощує. **15** І стане людині оце все на паливо, — і візьме частину із того й зогріється, теж підпалить в печі й спече хліб. Також виробить бога й йому поклоняється, ідолом зробить його, — і перед ним на коліна впадає. **16** Половину його він попалить в огні, на половині його варить м'ясо та їсть, печеню пече й насичається, також гріється та приговорює: „Як добре, — нагрівся, відчув я огонь“. **17** А останок його він за бога вчинив, за боввана свого, перед ним на коліна впадає та кланяється, йому молиться й каже: „Рятує же мене, бо ти бог мій!“ **18** Не знають і не розуміють вони, бо їхні очі зажмурені, щоб не побачити, і стверділи їхні серця, щоб не розуміти! **19** І не покладє він до серця свого, і немає знання ані розуму, щоб проказати: „Половину його попалів я в огні, і на вугллі його я пік хліб, смажив м'ясо та їв. А решту його за огіду вчиню, — буду кланятися дерев'яній колоді?“ **20** Він годується попелом! Звелó його серце обманене, — і він не врятує своєї душі, та не скаже: „Хіба не брехня у правіці моїй?“ **21** Пам'ятай про це, Якове та Ізраїлю, бо ти раб Мій! Я тебе вформував був для Себе рабом, Мій Ізраїлю, — ти не будеш забутий у Мене! **22** Провини твої постирав Я, мов хмáру, і немов мряку — гріхи твої, — наvernіся ж до Мене, тебе бо Я викупив! **23** Радійте, небесá, бо Господь це зробив; виклікуйте радісно, глибини землі; втїшайтеся співом, о гóри та лісе, та в нїм всяке дерево, бо Господь викупив Якова, і прославивсь в Ізраїлі! **24** Так говорить Господь, твій Відкупитель, та Той, що тебе вформував від утрóби: Я, Господь, Той, Хто чинить усе: Розтягнув Я Сам небо та землю втвердив, — хто при тїм був зо Мною? **25** Хто ознаки ламає брехливим, і робить безглуздими чарівників, Хто з нічим мудреців відсилає, і їхні знання обертає в нерóзум, **26** Хто спóвнє слово Свого раба, і виконує раду Своїх посланців, Хто Єрусалимові каже: „Ти будеш заселений!“ а юдейським містам: „Забудовані будете ви, а руїни його відбудуюю“ **27** Хто глибині проказує: „Вїсохни, а річки твої Я повисушую“, **28** Хто до Кіра говорить: „Мій пáстирю“, і всяке Моє пожадання він виконає та Єрусалимові скаже: „Збудований будеш!“ а храмові: „Будеш закладений!“

45 Так говорить Господь до Свого помáзанця Кіра: Я міцно тримаю тебе за правіцю, щоб перед обличчям твоїм повалити нарóди, і з стéгон царів розв'язу поясї, щоб відчинити двері перед тобою, а брами не будуть зами́кані. **2** Я перед тобою піду й повирівную висунене, двері мідні зламаю і порозбиваю залізні засуви. **3** І дам тобі скáрби, що в тёмряві, та багатства захóвані, щоб пізнав ти, що Я — то Господь,

Який кличе тебе за ймєнням твоїм, Бог Ізраїлів, **4** ради раба Мого Якова й ради вибранця Мого Ізраїля, і кличу тебе твоїм імєнням, тебе називаю, хоч ти не знаєш Мене. **5** Я — Господь, і нема вже нікого, нема іншого Бога, крім Мєне. Я тебе підперізую, хоч ти не знаєш Мене, **6** щоб дізналися зо сходу сонця й з заходу, що крім Мене немає нічого; Я — Господь, і нема вже нікого, **7** Я, що світло формую та тёмність творю, чиню мир і недолю творю, Я — Господь, Який робить це все! **8** Спустить рóсу згорі, небесá, а із хмар хай спливє справедливість! Хай земля відкривається, і хай порóдить спасіння та правду, хай рáзом ростуть! Я, Господь, це вчинив! **9** Горє тому, хто з Творцєм своїм свáриться, черепóк із земних черепків! Чи глина повість ганчареві своєму: „Що робиш?“ а діло його: „Ти без рук!“ **10** Горє тому, хто патякає бáтькові: „Пощо ти плóдиш?“ а жінці: „Пощо ти родиш?“ **11** Так говорить Господь, Святий Ізраїлів, і Той, Хто його вформував: „Питаєте Мене про майбутнє, а діло синів Моїх й чин Моїх рук позостáвте Мені!“ **12** Я землю вчинив і створив людину на ній, небесá Я руками Своїми простяг і про їхні зорі звелів. **13** Я збудив його в правді, і зрівняю йому всі дорóги. Він місто Моє побудує і відпустить вигнáнців Моїх не за викуп і не за дару́нка, — говорить Господь Саваот. **14** Так говорить Господь: Праця Єгипту й торгівля Етіопії та високі севаїтjани перейдуть до тебе та будуть твої. Підуть вони за тобою, у кайдáнах перейдуть, і будуть вклоня́тись тобі та благáти тебе: „Тільки в тебе є Бог, і нема більш, нема іншого Бога!“ **15** Справді Ти Бог таємничий, Бог Ізраїлів, Спаситель! **16** Всі вони засорóмляться й зніжковіють, майстри ідолів підуть у соромі рáзом, **17** Ізраїль же буде спасєний від Господа вічним спасінням: не будете ви засорóмлені ані знеслáвлені аж на вічні вікі! **18** Бо так промовляє Господь, Творець неба. Він той Бог, що землю вформував та її вчинив, і міцно поставив її; не як порожнечу її створив, — на проживáння на ній Він її вформував. Я — Господь, і нема більше іншого Бога! **19** Я не говорив в укритті, на темному місці землі. Я не говорив до насіння Якова: Шукаєте дармо Мене! Я — Господь, — говорю справедливість, звїщаю правде! **20** Зберіться й прийдіть, наблизьтеся рáзом, урятовані всі із поганів! Не знає нічого, хто дерево носить, боввана свого, та що молиться богóви, який не поможе. **21** Розкажіть та наблизьте, і хай рáзом наráдяться: Хто розповів це віддáвна, із давніх часів це звїстів? Чи ж не Я, ваш Господь? Бож немає вже Бога, крім Мєне, окрім Мене нема Бога праведного та Спасителя! **22** Зверніться до Мене й спасєтесь, всі кінці землі, бо Я — Бог, і нема більше іншого Бога! **23** Я Собою Самим присягáв, справедливість із уст Моїх вийшла, те слово, яке не повёрнеться: усяке коліно вклоня́тись буде Мені, усякий язик присягне **24** й Мені скаже: Тільки в Господі правда та сила! Прийдуть до Нього та засорóмляться всі, що на Нього запáлюються. **25** Через

Господа усправедливляться, і буде прославлене всяке насіння Ізраїля!

46 Бел упав на коліна, зігнувся Невó, — стали їдоли їхні для звірини й худоби. Те, що колись ви носили, накладене, мов той тягар на худобу помучену. **2** Зігнулися й разом упали вони на коліна; не могли врятувати тягара, і самі до по́лобу пішли. **3** Почуйте Мене, доме Яковів, та ввесь залишку дому Ізраїлевого, яких від живота Я підняв, носив від утроби, **4** і Я буду Той Самий до старости вашої, і до сивини вас носитиму, Я вчинив, і Я буду носити, й Я двігатиму й поряту́ю! **5** До ко́го Мене ви вподобите та прирівняєте, до кого подібним Менé ви учините, щоб схожому бути? **6** Ті, що золото сиплють з кісї, срібло ж важать вагою, винаймлюють золотаря, щоб із того їм бога зробив, і перед ним вони падають та поклоняються, **7** носять його на плечі, підймають його, і ставлять його на місці його. І стоїть, і з місця свого він не рухається; коли ж хто до нього кричить, то він не відповість, і не врятує його від неволі. **8** Пам'ятайте про це та змужнійте, візьміть це на розум, провинники! **9** Пам'ятайте про давнє, відвічне, бо Я Бог, і немає більш Бога, й нікого, як Я, **10** що звіщаю кінець від початку, і наперёд — що не сталося ще, і що говорю: „Мій замір відбудеться, і всяке жадання Своє Я вчиню“, **11** що хижого птаха зо схóду прикликую, з кра́ю далекого мужа Своєї поради! Так, Я сказав — те й спроваджу, що Я задумав був — теє зроблю! **12** Почуйте Мене, твердосерді, далекі від справедливости! **13** Я Свою справедливість наблизив, — вона недалéко, а спасіння Моє не припізнється, і дам на Сіоні спасіння, дам Ізраїлеві Свою вéлич!

47 Зійди й сядь у поро́х, о діво, дочко Вавилону! Сядь на землю, без трону, о дочко халдеїв! Бо кликати більше не будуть на тебе: тендітна та випечена! **2** Візьми жорна — й мукі намелі, намітку свою відхили, закачай но подóлка та стéгна відкрий, і бреді через ріки, — **3** і буде твій сором відкритий, і стид твій покажеться! Я помсту вчиню, і не буду щадіти лю́дини! **4** Наш Відкупитель, Господь Саваóт Йому Ймен́ня, Святий Ізраїлів. **5** Сиди мóвчки й ввійди до темнóти, о дочко халдеїв, бо кликати більше не будуть тебе: Пані царств! **6** Розлю́тився Я на наро́д Свій, безчестив спадщину Своєю, та й віддав ї́х у руку твою. Ти не виявила милосердя до них: ти над старцем учинила ярмо́ своє дуже тяжкі́м, **7** та й сказала: „Навіки я па́нею бóду!“ І до серця собі не взяла́ тих речéй, не подумала про свій кінець. **8** А тепер це послухай, розпéчна, що безпéчно сидиш, що говориш у серці своїм: „Я, — і більше ніхто! Не буду сидіти вдовою, і не знатиму страти дітей!“ **9** Та прийдуть на тебе несподівано те й те в один день, страта дітей та вдівство, вони в повній мірі на тебе спадуть при усій мно́готі твоїх чарів, при силі великій твоїх заклинань! **10** Ти ж бо надію складала на злóбу свою, говорила:

„Ніхто не побачить мене!“ Звелá тебе мудрість твоя та знання твоє, і сказала ти в серці своїм: „Я, — і більше ніхто!“ **11** І прийде на тебе лихе, що відворожитьи його ти не зможеш, і на тебе нещастя впадé, що не зможеш його окупити, і прийде на тебе рапто́вно спусто́шення, про яке ти не знаєш. **12** Ставай же з своїми заклéттями та з бéзліччю чарів своїх, якими ти мучилася від юна́цтва свого, — може зможеш ти допомогти, може ти настраха́єш! **13** Змучилася ти від великої кількості рад своїх, — хай же стануть і хай допомóжуть тобі ті, хто небо розрізує, хто до зір придивляється, хто провіщує кожного місяця, що має на тебе прийти! **14** Ось стали вони, мов солома: огонь їх попáлить, — не врятують своєї душі з руки пóлум'я, — це не жар, щоб погріти себе, ані пóлум'я, щоб сидіти біля нього. **15** Такими тобі стануть ті, що співпрацювала ти з ними, ворожити твої від юна́цтва твого, — кожен буде блудити на свій бік, немає нікого, хто б тебе врятував!

48 Послухайте це, доме Яковів, що звéтєсь імен́ням Ізраїлевім, і що вийшли із Юдиних вод, що кланéтєся Ймен́ням Господнім та Бога Ізраїля згадуєте, хоч не в правді та не в справедливості! **2** Бо від міста святого вони прозиваються та на Бога Ізраїлевого спираються, — Йому Ймен́ня Господь Саваóт! **3** Я віддавна звіщав про минуле, — із уст Моїх вийшло воно й розповів Я про нього, рапто́вно зробив, — і прийшло. **4** Тому́, що Я знав, що впéртий ти є, твоя ж шия — то м'язи залізни, а чо́ло твоє — мідяне, **5** то звіщав Я віддавна тобі, іще поки прийшло, розповів Я тобі, щоб ти не говорив: „Мій бо́жок це зробив, а про це наказав мій бовв́ан та мій їдо́л“. **6** Ти чув, — переглянь усе це; і ви хіба не визна́єте цього? Тепер розповів Я тобі новини́ й таємни́ці, яких ти не знав. **7** Тепéр вони створені, а не віддавна, а пéред цим днем ти не чув був про них, щоб не сказати: „Оце я їх знав“. **8** Та не чув ти й не знав, і віддавна ти не відкривав свого вуха, бо Я знав, що напéвно ти зради́ш, і звáно тебе від утроби: перевертень. **9** Ради Ймен́ня Свогó Я спія́ню Свій гнів, і ради слави Своєї Я стрі́муюся проти тебе, щоб не зніщити тебе. **10** Оце перетопів Я тебе, але не як те срібло, у горні неволі тебе дослédив. **11** Ради Себе, ради Себе роблю́, бо як буде безчэ́щенє Ймен́ня Моє? А іншому слави Своєї не дам. **12** Почуй Мене, Якове та Ізраїлю, Мій покликáний: Це Я, Я перший, також Я останній! **13** Теж рука Моя землю заклáла, і небо напну́ла праві́ця Моя, — Я закличу до них — і вони стануть разом. **14** Зберіться ви всі та й послухайте: Хтó серед вас розповів був про те? Кого Господь любить, вчї́нить волю Його в Вавилоні, ра́мено ж Його на халде́ях. **15** Я, Я говорив і покликав його, спрова́див його, і він на дорозі своїй буде мати повóдження. **16** Наблизьтесь до Мене, послухайте це: Споконвіку Я не говорив пота́ємно; від ча́су, як діялось це, Я був там. А тепер послав Мене Господь Бог та Його Дух. **17** Гак

говорить Господь, твій Відкупитель, Святий Ізраїлів: Я — Господь, Бог твій, що навчає тебе про корисне, що провадить тебе по дорозі, якою ти маєш ходити. **18** О, коли б ти прислухувався до Моїх заповідей, то був би твій спокій, як річка, а твоя справедливість, немов морські хвилі! **19** А насіння твого було б, як піску, а нащадків твого живота — немов зérнят йогó, і витяте й вигублене не було б твоє ймєння із-перед обличчя Могó! **20** Вірушіть із Вавилону, втечіть від халдéїв, радісним співом звістіть, оце розголося, аж до краю землі рознесіть це, скажіть: Господь викупив раба Свого Якова! **21** І спрáги не знали вони на пустинях, якими провáдив Він їх: воду з скелі пустив їм, — Він скелю розбив — і вода потекла! **22** Для безбожних спокóю немає, говорить Господь.

49 Почуйте Мене, острові, і народи здалéка, і вважайте: Господь із утроби покликав Мене, Моє Ймєння згадав з нутра нéньки Моєї. **2** І Мої ўста вчинив Він, як той гострий меч, заховав Мене в тині Своєї руки, і Мене вчинив за добірну стрілу, в Своїм сагайдаці заховав Він Мене. **3** І до Мене прорік: Ти раб Мій, Ізраїлю, Яким Я прослáвлюсь! **4** І Я відповів: Надарéмно трудивсь Я, на порожнéчу й марнóту зужив Свою силу: Справді ж з Господом право Мое, і нагорóда Моя з Моїм Богом. **5** Тепер же промовив Господь, що Мене вформувáв Собі від живота́ за раба́, щоб наверну́ти Собі Якова, і щоб Ізраїль для Нього був зібраний. І був Я шанóваний в óчах Господніх, а Мій Бог стався мїццю Моєю. **6** І Він сказав: Того мало, щоб був Ти Мені за раба́, щоб відновіти племéна Якова, щоб вернути врятованих Ізраїля, алé Я вчиню́ Тебе світлом народів, щоб був Ти спасінням Моїм аж до краю землі! **7** Так говорить Господь, Відкупитель Ізраїлів, Святий його, до погóрдженого на душі, до обрїдженого від людей, до раба тих володарів: Побачать царі, і князі встають, — і поклоня́ться ради Господа, що вірний, ради Святого Ізраїлевого, що ви́брав Тебе. **8** Так говорить Господь: За чáсу вподобáння Я відповів Тобі, в день спасіння Тобі допоміг, і стерегтїму Тебе, і дам Я Тебе заповітом народóв, щоб край обнови́ти, щоб поділити спáдки спустóшені, **9** щоб в'я́зням сказати: „Виходьте“, а тим, хто в темнóті: „З'яв'ється!“ При дорогах вони будуть пáстися, і по всіх лісах горбóвинах їхні пасовіська. **10** Не будуть голодні вони, ані спра́гнені, і не вдарить їх слéка, ні сонце, — бо Той, Хто їх милує, їх попровáдить і до водних джерéл поведé їх. **11** І вчиню Я всі гóри Свої за дорóгу, і підіймуться биті шляхі Мої. **12** Ось ці здалéка прийдуть, а ці ось із півночі й з за́ходу, а ці з краю Сінім. **13** Радїйте, небесá, звесели́ся ти, земле, ви ж, гóри, втїшáйтеся співом, бо Госпóдь звеселив Свій нарóд, і змиливають над Своїми убогими! **14** І сказав був Сїон: Господь кинув менé, і Господь мій про мéне забув. **15** Чи ж жінка забуде своє немовля́, щоб не пожаліти їй сина утроби своєї? Та коли б вони позабувáли, то Я не забуду про тебе! **16** Отож на долонях Своїх тебе вірїзб'ив Я, твої мури позáвсіди

передо Мною. **17** Синóве твої поспїшáться до тебе, а ті, хто руйнує тебе й ті, хто нищить тебе, повідходьтá від тебе. **18** Здійми свої очі навкóло й побач: всі вони позбиралися й йдуть ось до тéбе! Як живий Я, говорить Господь: усіх їх, як оздобу, зодя́гнеш, та підв'яжешся ними, немов наречéна. **19** Бо руїни твої та пустині твої, і зруйнований край твій тепер справді стануть тїсними для мéшканців, і будуть віддáлені ті, хто тебе руйнував. **20** Іще до вух твоїх скажуть синóве сирїтства твого: Тїснé мені місце оце, по́сунься для мене, й я сяду! **21** І ти скажеш у серці своїм: Хто мені їх зродив, як була осирóчена я та самітна, була вигнана та заблудїла? І хто вїховав їх? Я зостáлась сама, а ці, — звідки вони? **22** Так сказав Господь Бог: Ось Я підійму Свою руку до лóдів, і піднесу́ до народів прапора Свогó, — і позно́сять синів твоїх в пáзусі, а дóчок твоїх попринóсять на плéчах. **23** І будуть царі за твоїх виховáтелів, а їхні цариці — за ня́нок твоїх. Лицем до землі вони будуть вклоня́ться тобі та лїзатїмуть пил твоїх нїг, і ти пізнáеш, що Я — то Господь, що не посорóмлятьсá ті, хто на Мене надїється! **24** Чи ж від сильного буде відня́та здобич, і чи нагрáбоване гвалтвїником урятоване буде? **25** Бо Господь каже так: Полонені відбрані будуть від сильного, і врятована буде здобич насильника, і Я стану на прю із твоїми суперéчниками, синів же твоїх Я спасу́. **26** І Я зму́шу твоїх гнобїтелів їсти тїло своє, і вони повпивáються власною кров'ю, немов би вином молодім. І пізнає тоді кожне тїло, що Я — то Госпóдь, твій Спаситель та твій Відкупитель, Потужний Яковів!

50 Так говорить Господь: Де вашої матері лист розводóвий, з яким Я її відпустїв? Або хто є з Моїх боргувáльників, якому Я вас був продав? Тож за ваші провїни ви прóдані, і за ваші грїхі́ ваша мати відпущена. **2** Чому́ то нікого немає, коли Я приходжу, і не відповідає ніхто, коли клічу? Чи рука Моя справді короткою стала, щоб викупля́ти, і хїба рятувати нема в Мені сили? Таж докором Своїм Я вису́шую море, обертаю ріки в пустиню, їхня риба гниє без води й умирає із прáгнення! **3** Небесá зодягаю Я в тёмряву, і покриття́м їхнім верéту чиню́. **4** Господь Бог Мені дав мову впрáвну, щоб уміти зміцнити словом змученого, Він щоранку пробуджує, збуджує вухó Мені, щоб слухати, мов учні. **5** Господь Бог відкрив вухó Мені, й Я не став неслухня́ним, назад не відступїв. **6** Підставив Я спіну Свою тим, хто б'є, а щóки Свої — щипачáм, обличчя Свого не схова́в від гáньби й пловáння. **7** Але Господь Бог допоможе Мені, тому́ не соромлюся Я, тому Я зробив був обличчя Своє, немов крémінь, і знаю, що не буду застїджений Я. **8** Близько Той, Хто Мене всправедлілює, — хто ж стане зо Мною на прю? Станьмо рáзом, — хто Мій супротївник? Хай до Мене підїйде! **9** Отож, Господь Бог допоможе Мені, — хто ж отой, що признає Мене винувáтим? Вони всі розпадуться, немов та одежа, — їх міль пожерé! **10** Хто між вами лякається Господа і голос Його Слуги

слухає? Хто ходить у темряві, світла ж немає йому́, — хай надіється він на Господне Ім'я, і хай на Бога свого опирається! **11** Тож усі, що огонь ви запалюєте, що огненними стрілами ви поузброювані, — ходіть у жарі свого огню та в стрілах огнених, які розпалили! З Моєї руки оце станеться вам, — і ви будете в муках лежати!

51 Почуйте Мене, хто женється за праведністю, хто пошукує Господа! Погляньте на скелю, з якої ви витесані, і на каменоломню, з якої ви відовбані. **2** Гляньте на Авраама, батька свого, та на Сарру, що вас породила, бо тільки одного його Я покликав, але благословив був його та розмножив його. **3** Бо Сіона Господь потішає, всі руїни його потішає, й обертає пустині його на Еден, його ж степ — на Господній садок! Пробуватимуть в ньому утіха та радість, хвалá й піснопіви. **4** Послухай Мене, Мій народе, і візьми до вух, ти племéно Моє, бо вийде від Мене Закóн, а Своє правосуддя поставлю за світло народам! **5** Близька правда Моя: вийде спасіння Моє, а раменá Мої будуть суд видавати народам. Острові будуть мати надію на Мене і сподівання свої покладуть на раменó Моє. **6** Здійм'ть свої очі до неба, і погляньте на землю додóлу! Бо небо, як дим, продерється, а земля розпадеться, мов одіж, мешканці ж її, як та воша, погинуть, — спасіння ж Моє буде вічне, а правда Моя не зламється! **7** Почуйте Мене, знавці правди, народе, що в серці його Мій Закóн: Не бійтеся людської гáньби та їхніх образ не лякайтесь, **8** бо потóчить їх міль, мов одержу, й як вóвня, червá їх зжерé, а правда Моя буде вічна, і спасіння моє з роду в рід! **9** Збудися, збудися, зодягнійся у силу, раменó Господне! Збудися, як у давнину, як за покоління віків! Хіба це не ти Рагава зрубáло, крокодила здіравило? **10** Хіба це не ти море висушило, вóди безодні великої, що морську глибину вчинило дорóгою, щоб викуплені перейшли? **11** Отак визволéнці Господні повернуться та до Сіону з співом увійдуть, — і на їхній голові буде радість відвічна, веселість та втіху осягнуть вони, а журба та зідхання втечуть! **12** Я, — Я ваш Той Утішитель! Хто ж то ти, що боїшся людини смертельної й людського сина, що до трави він подібний? **13** І ти забуваєш про Господа, що вчинив був тебе, що напну́в небеса́ Він та землю заклав, і завжди щоденно лякаєшся гніву гнобителя, що готовий тебе погубити. Але де той гнобителів гнів? **14** Закутий в кайдани неба́вом розв'язаний буде, і не помре він у ямі, і не забракне йому його хлiба. **15** Бо Я — Господь, Бог твій, що збу́рює море, — й ревуть його хвилі, Господь Саваот Йому́ Імéння! **16** І кладу Я слова́ Свої в уста твої та ховаю тебе в тіні рук Своїх, щоб небо напну́ти та зéмлю закла́сти, і сказати Сіонові: Ти Мій наро́д! **17** Збудися, збудися, устань, дочко Єрусалиму, що з руки із Господньої випила ти келіх гніву Йо́го, чашу-келіха óдуру випила, ви́цділа. **18** Зо всіх тих синів, що вона породила, нікого нема, хто б прова́див

її; зо всіх тих синів, яких виховала, нікого нема, хто б підтримав її. **19** Ці дві речі спітка́ли тебе, — але хто пожаліє тебе? Руїна й недоля, і голод та меч, — хто розва́жить тебе? **20** Синóве твої повмліва́ли, лежали на рóзі всіх вулиць, мов олену в тенéтах, повні гніву Господнього, крику Бога твого. **21** Тому́ то послухай оцього, убога й сп'яніла, але не з вина: **22** Так говорить Господь твій, Господь і твій Бог, що на прю́ за наро́д Свїй стає: Ось келіха óдуру Я забираю з твоєї руки, чашу-келіха гніву Мо́го, — більше пити його вже не будеш! **23** І дам Я його́ в руку тих, що гнобили тебе, що вони до твоєї душі говорили: „Схились, і по тобі ми перейдемо!“ І поклала ти спіну свою, немов землю, й як вулицю для перехожих.

52 Збудися, збудись, зодягнійся, Сіоне, у силу свою, зодягнійся у шати пишнóти своєї, о Єрусалиме, о місто святе, бо вже необрiзаний та занечищений більше не ввійде до тебе! **2** Обтруси́ з себе порох, устань та сідáй, Єрусалиме! Розв'яжи пута ши́ї своєї, о бранко, о дочко Сіону! **3** Бо Господь каже так: Задáрмо були ви попродані, тому́ будете викуплені не за срібло. **4** Бо так Господь Бог промовляє: До Єгипту зійшов був наро́д Мій впочáтку, щоб мéшкати там, а Ашшур за ніщо́ його́ тiснув. **5** А тепер що Мені тут, — говорить Господь, — коли взятий дарéмно наро́д Мій? Шаліють володарі їхні, — говорить Господь, — і постійно весь день Моє Імéння знева́жене. **6** Тому́ Моє Імéння пізнає наро́д Мій, тому́ того дня він пізнає, що Я — то Отой, що говорить: Ось Я! **7** Які гарні на гóрах ноги благовісника, що звіщає про мир, що добро провіщає, що спасіння звіщає, що говорить Сіонові: „Царю́е твій Бог!“ **8** Слухай, — твої сторожі зняли голос, укупі співають, бо бачать вони око-в-óко, коли до Сіону Господь повертається. **9** Радійте, співайте сумісно, о ерусалимські руїни, бо наро́да Свого Господь звеселів, — викупив Єрусалима! **10** Господь обнажив на очáх усіх наро́дів святе раменó Своє, — і спасіння від нашого Бога побачать всі кінці землі! **11** Уступіться, вступіться та вийдіть ізвіди, нечистого не доторкайтесь, вийдіть з середини його́, очистьтесь ви, що но́сите пóсуд Господній! **12** Бо не в пóспіху вийдете і не навтеки ви підете, бо піде Господь перед вами, за вами ж — Ізраїлів Бог. **13** Ось стане розумне робити Мій Слуга, підійметься й буде повищений, і височéнним він стане! **14** Як багато-хто́ ним дивувáлись, — такий то був змінений образ Йо́го, що й не був людиною, а ви́гляд Йо́го, що й не був сином людським! **15** Отак він здивує числéнних наро́дів, царі свої́ уста замкнуть перед ним, бо побачать, про що не говорéно їм, і зрозуміють, чо́го не чу́вали вони!

53 Хто нашій спасéнній тій звістці повірив, і над ким відкривáлось раменó Господне? **2** Бо він виріс перед ним, мов галúзка, і мов корінь з сухої землі, — не мав він прина́ди й не мав пишнóти; і ми Йо́го бачили, та красі́ не було, щоб Йо́го пожа́дати! **3**

Він погорджений був, Його люди покинули, страдник, знайомий з хоробами, і від Якого обличчя ховали, погорджений, і ми не цінували Його. **4** Направду ж Він немочі наші узяв і наші болі поніс, а ми уважали Його за пораненого, ніби Бог Його вдарив поразами й мучив. **5** А Він був ранений за наші гріхи, за наші провини Він мучений був, — кара на Ньому була за наш мир, Його ж ранами нас уздоровлено! **6** Усі ми блудили, немов ті овечки, розпоршились кожен на власну дорогу, — і на Нього Господь поклав гріх усіх нас! **7** Він гноблений був та понижуваний, але уст Своїх не відкривав. Як ягня був проваджений Він на заклінення, й як овечка перед стрижіями своїми мовчить, так і Він не відкривав Своїх уст. **8** Від утиску й суду Він забраний був, і хто збагне Його рід? Бо з краю живих Він відірваний був, за провини Мого народу на смерть Його дано. **9** Із злочинцями визначили Йому гроба Його, та Його поховали в багатого, хоч провини Він не учинив, і не було в Його устах омані. **10** Та зволів Господь, щоб побити Його, щоб муки завдано Йому. Якщо ж душу Свою покладє Він як жертву за гріх, то побачить насіння, і житиме довгі дні, і замір Господній рукою Його буде мати поводження! **11** Він через муки Своєї душі буде бачити плід, та й насититься. Справедливий, Мій Слуга, оправдає пізнанням Своім багатьох, і їхні гріхи понесє. **12** Тому то дам уділ Йому між великими, і з потужними буде ділити здобич за те, що на смерть віддав душу Свою, і з злочинцями був порохований, хоч гріх багатьох Сам носів і заступавсь за злочинців!

54 Веселися ж, неплодна, яка не родила, співанням утїшайся й радій, що мук породільних не мала, бо в покиненої буде більше синів від синів заміжньої, говорить Господь! **2** Пошир місце намету свого, а завіси наметні помешкань твоїх повитягай, не затримуй! Свої шнури продвж, а кілочки свої позміцняй! **3** Бо правбруч і лівбруч поширишся ти, а насіння твоє одідичать народи, і заселять міста опустошені. **4** Не бійся, бо сорому ти не знанаеш, і не соромся, бо не будеш застїджена, бо про сором свого юнацтва забудеш, а ганьби удївства свого ти не будеш уже пам'ятати! **5** Бо Муж твій, Творець твій, — Господь Саваот Йому Ймення, а твій Викупитель — Святий Ізраїль, — Він Богом усієї землі буде званий! **6** Бо Господь був покликав тебе, як покинуту жінку й засмучену духом, й як жінку юнацтва Свого, як була ти відкинена, каже твій Бог. **7** На хвилику малу Я тебе був покинув, але з милосердям великим тебе позбираю. **8** У запалі гніву Я сховав був обличчя Своє на хвилину від тебе, та вічною милістю змилююся над тобою, каже твій Викупитель, Господь. **9** Бо для Мене оце — мов ті Невєі води: як Я присягнув був, що Невєі води не прийдуть уже над землею, так Я присягнув, щоб на тебе не гніватися й не картати тебе! **10** Бо зрушаться гори й холми захитаються, та милість Моя не відїде від тебе, і заповіт Мого миру

не захитається, каже твій милістьвець, Господь. **11** Моя дочко убога та бурєю гнана, невтішна, — ось каміння твої покладу в малахїті, основи ж твої закладу із сапфірів! **12** І пороблю із рубїну карнізи твої, твої ж брами — з каміння карбункула, а всю горюжу твою — з дорогого каміння. **13** Всі сини твої стануть за учнів Господніх, і спокій глибокий настане синам твоїм! **14** Будеш міцно поставлена праведністю, стань далєко від утиску, бо не боїтимешся, і від страху, бо до тебе не зблизиться він. **15** Коли хто чіпляється буде до тебе, то це не від Мене, хто чіпляється буде до тебе, той перед тобою впадє. **16** Отож, Я створив коваля, який дме на огонь із вугілля, і вироблює зброю свого ремесла; і вигубника теж Я створив, який нищить ту зброю. **17** Жодна зброя, що зроблена буде на тебе, не матиме успіху, і кожніснього язика, який стане з тобою до суду, осудиш. Це спадщина Господніх рабів, а їхнє оправдання від Мене, говорить Господь!

55 О, всі спрагнені, — йдїть до води, а ви, що не маєте срібла, — ідїть, купїть живности — й їжте! І йдїть, без срібла купїть живности, і без платні вина й молока! **2** Нажо будете важити срібло за те, що не хлїб, і працю вашу за те, що не сїтить? Послухайте пильно Мене, й споживайте добрє, — і нехай розкошє у наситї ваша душа! **3** Нахилїть своє вухο, й до Мене прийдїть, послушайте, й житиме ваша душа! І Я з вами складу заповіта навїки на незмінні Давидовї милостї. **4** Отож, Його дав Я за свїдка народам, за провідиря та владїку народам. **5** Тож покличеш народ, що не знає його, і той люд, що не знає тебе, і вони поспїшаються до тебе, ради Господа, Бога твого, і ради Святого Ізраїлевого, що прославив тебе. **6** Шукайте Господа, доки можна знайти Його, кличте Його, як Він близько! **7** Хай безбожний покине дорогу свою, а крутїй — свої задуми, і хай до Господа звернеться, — і його Він помилує, і до нашого Бога, бо Він пробаєча багато! **8** Бо вашї думкї — не Мої це думкї, а дорбги Мої — то не вашї дорбги, говорить Господь. **9** Бо наскїльки небо вище за землю, настїльки вищї дорбги Мої за вашї дорбги, а думкї Мої — за вашї думкї. **10** Бо як дощ чи то снїг сходить з неба й туди не вертається, аж поки землі не напїють і родїчою вчинить її, і насіння дає сївачєві, а хлїб їдунєві, — **11** так буде і Слово Мое, що виходить із уст Моїх: порожнім до Мене воно не вертається, але зробить, що Я пожадав, і буде мати поводження в тому, на що Я його послав! **12** Бо з радїстю вийдете ви, і з мїром провадженї будете. Гори й холмї будуть тїшитися перед вами співанням, і всі польовї дерева будуть плєскати в долонї. **13** На місце терніни зростє кипарїс, а замість кропїви — появиться мирт. І стане усе Господєві на славу, на вічну ознаку, яка не понїщиться!

56 Так говорить Господь: Бережїть правосуддя й чинїть справедливість, незабаром бо прийде спасіння Мое, і появиться праведність Моя. **2** Блаженна

людина, що робить такé, і син людський, що міцно тримається цього, що хоронить субóту, щоб її не безчéстити, та бережé свою рúку, щоб жодного зла не вчинити! 3 І нехай не повість чужинéць, який прилучився до Господа, кажучи: „Насправді мене віддiлив від народу Свого Господь“, і скопéць хай не скаже: „Таж я сухе дерево!“ 4 Бо так каже Господь про скопцiв, що суботи Мої бережуть, і вибирають завгóдне Мені, і що тримаються міцно Мого заповіту: 5 Я їм дам у Своїм домі та в мiраx Своїх мiсце і ймéння, що краще воно за синiв та дочóк, — Я дам йому вiчне ім'я, яке не понiщиться! 6 А тих чужинцiв, що пристали до Господа, щоб служити Йому та любити Господне ім'я, щоб бути Йому за рабiв, усiх, хто хоронить суботу, щоб її не безчéстити, і тих, що тримаються міцно Мого заповіту, — 7 їх спроваджу на гóру святую Мою та потiшу їх в домі молитви Моєї! Цiлопáлення їхні та їхні жертви будуть Мені до вподоби на Моїм жéртвнику, бо Мій дiм буде нáзваний домом молитви для всiх нарóдiв! 8 Слово Господа Бога, що збирає вигнáнцiв Iзраiля: Я ще позбираю до нього, до його збраних! 9 Польовá вся звiрино, прибудьте спожити, також лiсовá вся звiрино! 10 Його вартiвники всi слiпi, не знають нiчого, всi вони пси нiмi, якi гáвкати не можуть, мрiйники, лéжнi, що люблять дрiмáти! 11 Це пси ненажерi, що не знають насiщення, і це пáстирi тi, що не вмиють уважати: усi вони ходять своєю дорогою, кожен з свого кiнця до своєї здобичi. 12 „Прийдiть но, говорять, вiзьму я вина, та напю п'яного нажлúктимось, — і буде і цей день, і зáвтрiшний день далéко щедрiший!“

57 Праведний умирає, і немає нікого, хто б узяв це до серця, і мiжi побожнi беруться зо свiту, і немає такого, хто б те зрозумiв, — що від зла забирається праведний з свiту! 2 Він вiдходить iз мiром; на лóжах своїх спочивають, хто ходить прямою дорогою. 3 Та наблизьтесь сюди, ви сини чарiвницi, насiння чужолóжникове та блудницi, — 4 над ким розкошóуете ви, над ким розкриваєте рóта, висувете язикá? Хiба ви не дiти перéступу, насiння брехнi, 5 ви, що пáлитесь прiстрастю серед дубiв, під деревом кожним зеленим, що дiтéй над потоками рiжете, під скéльними щiлинами? 6 У гладéньких камiннiях потоку твiй úдiл, — вони, вони доля твоя! І їм ти лилá жертву лiту, хлiбну жертву принóсила! Чи цим Я заспокобiний буду? 7 На горi на високiй та висуенiй ти поставила ложе своє, і туди ти приходиш принóсити жертви. 8 І ти за дверiма й одвiрком кладеш свого пám'ятника культовóго, бо ти вiдступила від Мене, обнажáєшся й входиш, поширюєш ложе своє, і складаєш умову собі з одним з тих, що з ними ти любиш лежати, де мiсце наглéдиш. 9 І ти до Молóха з оливою ходиш, і намóжуєш мастi своi; і посилаєш далéко своїх посланцiв, і знижáєшся аж до шебу. (Sheol h7585) 10 Ти змучувалась на числéнних дорóгах своїх,

але не казала: „Зрiкаюсь!“ Знайшла ти оживлення сили своєї, тому не ослабла. 11 І за ким побивáлася ти та лякалась, що невiрною стала й Мене не згадала, не клала на серцi своєму? Хiба не тому, що мовчав Я від вiку, то ти не боiшся Мене? 12 Я вiявлю про справедливiсть твою та про вчiнки твої, — та вони не допоможуть тобі! 13 Як ти будеш кричати, нехай порятóє тебе твоя згрáя божкiв. Але вiтер усiх їх розвiє, схопить пóдих; хто ж на Мене надiється, землю вспадуке ї гóру святую Мою одiдiчить! 14 І Він каже: Будуйте дорогу, будуйте дорогу, почистьте дорогу, заберiть перешкóди з дороги нарóду Мого! 15 Бо так промовляє Високий і Пiднéсений, повiки Живущий, і Святий Його ймéння: Пробуваю Я на височинi та в святiнi, і з злámаним та з упокóреним, щоб оживлiяти духа скрómних, і щоб оживлiяти серця згнóблених! 16 Бож не вiчно Я буду судитись, і не зáвжди Я гнiватись буду, бо дух з-вiд обличчя Мого зомлiчає би, та й дúшi, якi Я вчинив. 17 Я гнiвався був за грiх користюлóбства його, та й урázив його, заховав Я обличчя Своє й лютував, та пішов він, вiдступний, дорогою серця свогó. 18 Я бачив дорóги його, і вздорóвлю його, і його поведó й дам потiху для нього й для тих, що сумóють iз ним. 19 Створю Я плiд уст: „Спокiй, спокiй далекому та близькóму!“ говорить Господь, і вздорóвлю його. 20 А ти несправедливи — як море розбóрхане, коли бути спокiйним не може воно, і коли вóди його багно й мул викидають. 21 Для безбожних поклою немає, говорить Господь!

58 Кричи на все горло, не стрiмуйсь, свiй голос повиш, мов у сурму, й об'яви ти нарóдовi Моєму про їхнiй перéступ, а дóмовi Якова — їхнi грiхi! 2 Вони бо щоденно шукають Мене та жадають пiзнати дорóги Мої, мов нарóд той, що праведне чинить, і правá свого Бога не кидає. Питаються в Мене вони про правá справедливостi, жадають наблiження Бога: 3 „Нáщо ми пóстимо, коли Ти не бачиш, мучимо душу свою, Ти ж не знаєш тогó?“ Отак, — у день пóсту свого ви чините волю свою, і всiх ваших робiтників тiснете! 4 Тож на свáрку та зáколот пóстите ви, та щоб кулакóм бити нахáбно. Тепер ви не пóстите так, щоб ваш голос почúтий був на височинi! 5 Хiба ж оце пiст, що Я вибрав його, — той день, коли мóрить людина душу свою, свою голову гне, як та очеретiна, і стéлить верéту та пóпил? Чи ж оце називаєш ти пóстом та днем уподóби для Господа? 6 Чи ж ось це не той пiст, що Я вибрав його: розв'язати кайдáни безбожностi, пóта ярмá розв'язати й пустити на волю утiснених, і всяке ярмó розрiвáти? 7 Чи ж не це, — щоб влámати голодному хлiба свогó, а вбогих бурлáкiв до дому впровáдити? Що як побачиш нагóго, — щоб вкрiти його, і не сховáтися від свого рiдного? 8 Засяє тодi, мов досвiтна зоря, твоє свiтло, і хутко шкiрою рана твоя заростé, і твоя справедливiсть ходiтиме перед тобою, а слава Господня сторóжею зáдною! 9 Тодi кликати будеш — і Господь вiдповiсть, будеш кликати

— і Він скаже: Ось Я! Якщо віддалиш з-поміж себе ярмо, не будеш підносити пальця й казати лихого, **10** і будеш давати голодному хліб свій, і знедблену душу наситиш, — тоді то засвітить у темряві світло твоє, і твоя темрява ніби як полудень стане, **11** і буде Господь тебе завжди провадити, і душу твою нагодіє в посуху, кістки твої позмицняє, і ти станеш, немов той напобений сад, і мов джерело те, що води його не висихають! **12** І руїни відвічні сини твої позабудують, поставивши основи довічні, і будуть тебе називати: „Замурівник пролому, напранник шляхів для поселення!“ **13** Якщо ради суботи ти стримаєш ногу свою, щоб не чинити своїх забаганок у день Мій святий, і будеш звати суботу приємністю, днем Господнім святим та шанованим, і її пошануєш, — не підеш своїми дорогами, діла свого не шукатимеш та не будеш казати даремні слова, — **14** тоді в Господі розкошуваті ти будеш, і Він посадить тебе на висотах землі, та зробить, що будеш ти споживати спадщину Якова, батька твого, — бо уста Господні сказали оце!

59 Ото ж бо, Господня рука не скоротшала, щоб не помагати, і Його вухо не стало тяжким, щоб не чути, **2** бо то тільки переступи ваші відділювали вас від вашого Бога, і ваші провіни ховали обличчя Його від вас, щоб Він не почув, — **3** бо ваші долони заплямлені кров'ю, ваші ж пальці — беззаконням, уста ваші говорять неправду, язик ваш белькоче лихе! **4** Немає нікого, хто б кликав на суд, і нікого нема, хто судився б по правді, — кожен надію кладе на марноту й говорить неправду, вагітніе бідою й поробжує злочин! **5** Висиджують яйця гадючі та тчуть павутіння: хто з'їсть з їхніх яєць, помирає, а з розбитого — гадина вийде. **6** Нитки їхні не стануть одежею, і виробами своїми вони не покривуться: їхні діла — діла кривди, і в їхніх руках — чин насильства. **7** Їхні ноги біжать на лихе, і спішать проливати невинну кров, їхні думки — думки кривдні, руїна й погібіль на їхніх дорогах! **8** Дороги спокою не знають, і правосуддя немає на їхніх стежках, — вони покрутили собі свої стéжки, і кожен, хто нею ступає, не знає спокою. **9** Тому віддалилося право від нас, і не сягає до нас справедливість! чекаємо світла, — та ось темнота, чекаємо сйива — та й у темнощах ходимо! **10** Ми мацаємо, мов невидючі, за стіну, навпóмацки ходимо, мов ті безокі; спотикаємося ми опівдні, немов би смерком, між здоровими ми, як померлі! **11** Усі ми ревемо, як ведмеді, і мов голубі ті постійно воркочемо, чекаємо права — й немає, спасіння — й від нас віддалилось воно. **12** Бо помножились наші переступи перед Тобою, і свідкують на нас гріхи наші, бо з нами переступи наші, а наші провіни — ми знаємо їх! **13** Ми зраджували й говорили неправду на Господа, і повідступали від нашого Бога, казали про утіск та відступ, вагітніли й видуьмували з свого серця слова неправдиві. **14** І правосуддя назад відступилося, а справедливість здалека стоїть, бо на

майдáні спіткнулася правда, праведність ж не може прийти, — **15** і правда зникла, а той, хто від злого відходить, грабований. І це бачить Господь, — і лихе в Його очах, що права нема! **16** І Він бачив, що немає нікого, і дивувáвся, що немає заступника. Та рамено Його Йому допомогло, і Його праведність підпёрла Його, — **17** і Він зодягнув праведність, як панцер, а шолома спасіння — на Свою голову, і зодягнув шати помсти, як одяг, і покрився горливістю, мов би плащём! **18** Надолужить Він гнівом Своім ворогам згідно з учинками їхніми. Своім супротивним — заплáтою, островáм надолужить заплáту. **19** І будуть боятися Ймення Господнього з заходу, а слави Його — зо схід сонця, бо прийде, як річка рвучка, — вітер Господній її пожене, — **20** і прийде Викупитель Сіонові й тим, хто вернувся із прогріху в Якові, каже Господь. **21** А Я — ось із ними умова Моя, говорить Господь: Мій Дух, який на тобі, та слова Мої, що поклав Я до уст твоїх, не уступлять вони з твоїх уст, і з уст нащадків твоїх, і з уст нащадків потómства твого, говорить Господь, відтепер й аж навіки!

60 У ставай, світися, Єрусалиме, бо прийшло твоє світло, а слава Господня над тобою засяла! **2** Бо темрява землю вкриває, а мóрок — народи, та сяє Господь над тобою, і слава Його над тобою з'являється! **3** І підуть народи за світлом твоім, а царі — за ясністю сйива твого. **4** Здійми свої очі навколо й побач: усі вони зібрані, і до тебе ідуть; сини твої йдуть іздалека, а дочок твоїх на руках он несуть! **5** Побачиш тоді — і роз'ясниш ти, сполохнёться й поширшає серце твоє, бо звернёться мóрське багатство до тебе, і прийде до тебе багатство народів! **6** Безліч верблюдів закриє тебе, молоді ті верблюди з Мідіяну й Ефі, — усі вони придуть із Шéви, носитимуть золото й лáдан та хва́ли Господні звичáтимуть. **7** Всі отари кеда́рські зберуться до тебе, барані невайотські послужать тобі, — вони підуть усі на Мій Вістар, як жертва приємна, і Я прославлю дím слави Своєї! **8** Хто вони, що летять, як та хмара, і немов голуби до своїх голубників? **9** Бо до Мене збираються мореплáвці, і найперше пливуть кораблі із Таршішу, щоб привести синів твоїх здалека, з ними їхнє сріблó та їхнє золото для Імені Господа, Бога твого, і для Святого Ізраїля, Він бо прославив тебе. **10** І мури твої побудують чужинці, а їхні царі тобі будуть служити, і в за́палі гніву Свогó Я був уразив тебе, а в Своім уподобанні змилююся над тобою! **11** І будуть постійно відкритими брами твої, — ані вдень, ні вночі не замкнуться вони, щоб принести до тебе багатство народів, і їхні царі щоб були припровáджені. **12** Бо погинуть народ та те царство, що не схочуть служити тобі, — і ці народи поніщені будуть зовсім! **13** Слава лівáнська прибу́де до тебе, кипаріс, сосна й бук будуть ráзом, щоб приоздобити місце святини Моєї, і місце ніг Своїх Я пошаную. **14** І зігнуті придуть до тебе сини твоїх кривдників, і клáнятись будуть до стіп твоїх ніг усі ненависники, і тебе будуть кликати: Місто

Господне, Сіон Святого Ізраїлевого! **15** За те, що була ти покинута та осоружна, о дочко Сіону, і через тебе ніхто не ходив, то вчиню тебе славою вічною, радістю з роду в рід! **16** І будеш ти ссати молоко із народів, і груди царів будеш ссати, і пізнаєш, що Я — то Господь, твій Спаситель, а твій Викупитель — Потужний Яковів! **17** Замість міді впроваджу Я золото, і замість заліза впроваджу сріблo, і замість дерева — мідь, а замість каміння — залізо, і дозбором твоїм зроблю мир, твоїми ж начальниками — справедливості! **18** В твоїм краї не буде вже чути насилля, руїна й спустошення в межах твоїх, і назвеш свої мурі спасінням, а брами свої — похвалою! **19** Удень сонце не буде тобі вже за світло, і не буде світити тобі місяць за сьйво, бо буде тобі вічним світлом Господь, а твій Бог — за окрасу твою! **20** Не зійде вже сонце твоє, і місяць твій вже не сховатється, бо буде тобі вічним світлом Господь, і дні жалоби твоєї покінчаться! **21** А народ твій — усі справедливі вони, землю впадкують навки, парость Моїх саджанців, чин Моїх рук на прославлення! **22** Цей малий стане тисячею, і наймолодший — народом міцнім! Я, Господь, цього часу оце приспішу!

61 Дух Господа Бога на мені, бо Господь помазав Мене благовістити сумірним, послав Мене перев'язати зламаних серцем, полоненим звичати свободу, а в'язням — відчинити в'язницю, **2** щоб проголосити рік уподобання Господу, та день помсти для нашого Бога, щоб потішити всіх, хто в жалобі, **3** щоб радість вчинити сіонським жалобникам, щоб замість попелу дати їм оздобу, оливу радости замість жалоби, одержу хвали замість темного духа! І будуть їх звати дубами праведности, саджанцями Господніми, щоб прославивсь Господь! **4** І вони забудуть руїни відвічні, відбудують спустошення давні і відновлять міста поруйновані, з роду в рід попустошені. **5** І встануть чужинці та й пастимуть ваші отари, і сині чужинця будуть вам рільниками та вам винарями! **6** І будуть вас кликати: Господні, священіки будуть казати на вас: слуги нашого Бога! Ви будете їсти багатство народів, і їхньою славою будете славитись. **7** За ваш сором подвійний і за ганьбу та смуток, ваш уділ, — тому то посядуть вони в своїм краї подвійне, радість вічна їм буде! **8** Бо Господь Я, і правосуддя кохаю, і ненавиджу розбій та кривду, і дам їм заплату за чин їхній поправді, і з ними складу заповіта довічного! **9** І буде насіння їхнє знане між людьми, і між народами їхні нащадки, — усі, хто бачити їх буде, пізнають їх, що вони — те насіння, яке благословив був Господь! **10** Я радісно буду втішатися Господом, нехай звеселиться душа моя Богом моїм, бо Він зодягнув мене в шату спасіння, і в одержу праведности мене вбрав, немов молодому, поклав Він на мене вінця, і мов молоду, приоздобив красою мене! **11** Бо так як земля та виводить рослинність свою, й як насіння своє родить

сад, так Господь Бог учинить, що віросте праведність, й хвала перед усіма народами!

62 Не буду мовчати я ради Сіону, і ради Єрусалиму не буду спокійний, аж поки не вийде, як сьйво, його праведність, а спасіння його — як горючий світільник! **2** І побачать народи твою праведність, а славу твою — всі царі, і йменням новім будуть звати тебе, що уста Господні докладно означають його. **3** І ти станеш короною слави в Господній руці й діядемоу царства в долоні Бога свого! **4** Вже не скажуть на тебе „покинута“, а на край твій не будуть казати вже „пустиня“, бо тебе будуть кликати „в ній моя втіха“, а край твій „заміжня“, бо Господь пожадає тебе, і твій край буде взятий за жінку! **5** Як юнак бере панну за жінку, так з тобою одружаться Сам Будівничий, і як тішиться той молодий нареченою, так радітиме Бог твій тобою! **6** На мурях твоїх, Єрусалиме, Я поставив сторожу, — ніколи не буде мовчати вона цілий день та всю ніч. Ви, хто пригадає Господа, не замовкніть, — **7** і перед Ним не вмовкайте, аж поки не зміцните, і аж поки не вчинить Він Єрусалима за славу Свою на землі! **8** Господь присягнув був Своєю правіцею й потужним раменем Своїм: Направду, не дам уже збіжжя твого ворогам твоїм, і пити не будуть чужинці твого виноградного соку, що ти працював біля нього! **9** Бо ті, хто збирає його, будуть їсти його та й хвалитимуть Господа, і ті, хто громадить його, будуть пити його на подвір'ях святині Моєї! **10** Проходьте, проходьте ви брамами, чистьте доріжку народів! Будуйте доріжку, будуйте доріжку, доріжку ту бити, очістьте від каменя, підійміть над народами прапора! **11** Ось звичає Господь аж до краю землі: Розкажіте сіонській дочці: Ось приходить Спасіння твоє, ось із Ним нагорба Його, і заплата Його перед Ним! **12** І будуть їх звати народом святим, викупленнями Господа, а на тебе закличуть „жадана“, незалишене місто!

63 Хто це грядє із Едому, у шатах червоних із Боцрї? Хто Той пішний в убранні Своїм, що в величі сили Своєї врочисто грядє? — Це Я, що говорить у праведности, що владний спасати! **2** Чого то червона одежа Твоя, а шати Твої як у того, хто топче в чавилі? **3** „Сам один Я чавило топтав, і не було із народів зо Мною нікого! І Я топтав їх у гніві Своїм, і чавив їх у люті Своїй, — і бризкав їх сік на одержу Мою, і Я поплямив всі шати Свої. **4** Бо день помсти — у серці Моїм, і надійшов рік Мого викуплення! **5** Я дививсь, але помічника не було, і дивувавсь, бо підбори Мені бракувало, та рамено Моє Мені допомогло, а Мій гнів — він підтримав Мене! **6** І топтав Я народи у гніві Своїм, і ламав їх у люті Своїй, і вилив на землю їхню кров!“ **7** Буду згадувати ласки Господні, Господні хвали за все те, що вчинив нам Господь, за велике добро те для дому Ізраїля, що вчинив Він для них у Своїм милосерді, і в ласці великій Своїй! **8** І сказав: „Вони справді

народ Мій, сини, що неправди не кажуть, — і став Він для них за Спасителя. **9** В усякому ўтиску їхньому тісно бу́ло і Йому, і Ангол обличчя Його їх спаса́в. Любов'ю Своєю й Своїм милосердям Він викупив їх, і їх підніс і носив їх усі дні в давнину. **10** Та стали вони неслухняними й Духа Святого Його засмутили, — і Він оберну́вся на ворога їм, Він Сам воював проти них. **11** Тоді то народ Його згадає дні да́вні, Мойсея: Де Той, що їх вивів із моря із па́стирем отари Своєї? Де Той, що в нього поклав Свого Духа Святого? **12** Що Він по правіці Мойсея прова́див раме́но величчя Свого, що Він перед ними розділював во́ду, щоб зроби́ти Собі вічне Ім'я? **13** Що прова́див безоднями їх, як коня́ на пустині, — і вони не спіткну́лись? **14** Як сходи́ть у долину худба́, так їх Дух Господній водив до спочи́нку, так і Ти вів наро́д Свій, щоб зроби́ти Собі славне Ім'я! **15** Поглянь із небес і побач із мешка́ння святині Своєї та слави Своєї: Де горли́вість Твоя та Твої мо́гутні чини? Де велике число милосердя Твого та ла́ски Твоєї, що су́проти ме́не затри́малися? **16** Тільки Ти — наш Отець, бо Авраам нас не знає, а Ізраїль нас не пізна́є! Ти, Господи, Отець наш, від віку Ім'я́ Твоє: наш Викупі́тель! **17** Нащо, Господи, Ти попусти́в, що ми блу́димо з до́риг Твоїх, нащо робиш тверди́м наше серце, щоб ми не боя́лись Тебе? Вернися ради рабів Своїх, ради пле́мен спа́дку Свого! **18** Спа́дщину займав час короткий святий Твій наро́д, — проти́вники наші святиню Твою потопта́ли! **19** Ми стали такими, немов би відві́ку Ти не панува́в був над нами, немов би не кля́калося Твоє Іме́ння над нами!

64 О, коли б небеса́ Ти розде́р і зійшов, — перед обличчям Твоїм розтопи́лися б го́ри, **2** як хво́рост горить від огню, як кипить та вода на огні, отак щоб Ім'я́ Твоє стало відоме Твоїм ворога́м, щоб перед обличчям Твоїм затремті́ли наро́ди! **3** Коли Ти чинив стра́шні ре́чі, ми їх не чекали, — коли б Ти зійшов, то перед обличчям Твоїм розтопи́лися б го́ри! **4** І відві́ку не чули, до ушей не доходи́ло, око не бачило Бога, крім Те́бе, Який би зробив так тому́, хто надію на Нього кладе́! **5** Ти стри́чаєш того, хто радіє та праведни́сть чинить, отих, що вони на дорогах Твоїх пам'ята́ють про Тебе. Та розгніва́вся Ти, бо ми в то́му згрішили наві́ки та несправедливими стали! **6** І стали всі ми, як нечистий, а вся праведни́сть на́ша — немов попля́мована місячним о́джі, і в'янемо всі ми, мов листа́, а наша провина, як вітер, несе нас. **7** І немає ніко́го, хто кликав би Іме́ння Твоє, хто збудився б тримати́ся міцно за Те́бе, бо від нас заховав Ти обличчя Своє й через нашу вину Ти покинув нас ніди́ти. **8** Тепер же, о Господи, Ти — наш Отець, ми глина, а Ти наш ганча́р, і ми всі — чин Твоєї руки! **9** Не гнівайся, Господи, сильно, і не пам'ята́й повсякда́сно прові́ни! Тож споглянь, — ми наро́д Твій усі! **10** Святі міста́ Твої стали пустинею, Сіон став пустелею, сте́пом став — Єрусали́м. **11** Дім свято́щі нашої́ й нашої́ слави, в я́кім батьки наші хвали́ли Тебе́, погорі́лищем став,

а все наше лю́бе руїною стало. **12** Чи й на це ще Себе будеш стрі́мувати, Го́споди? Будеш мовчати, й за́надто карати нас будеш?

65 Я прихили́вся до тих, що Мене не пита́ли, Я зна́йдений тими, що Мене не шукали. Я казав: „Оце Я, оце Я!“ до наро́ду, що Іме́нням Моїм не був зва́ний. **2** Я весь день простяга́в Свої руки до люду запеклого, що він, за своїми думка́ми, добро́го ходить недобро́ю, **3** до наро́ду, що в очі Мене прогнівля́є пості́ино, що жертви прино́сить в садка́х та що па́лить кадило на це́глах, **4** що сидить у гроба́х та ночує по я́мах, їсть свинину́, і в їхньому посу́ді — їшка нечиста, **5** що говорить: „Спини́сь, не зближа́йся до ме́не, бо святий я для тебе!“ Оце дим в Моїй ніздрі, огонь, що палає весь день! **6** Ось напи́сане перед обличчям Моїм: Я не буду мовча́ти, але відплачу́, і надолу́жу на їхньому ло́ні! **7** Укупі́ переступи ваші й переступи ваших батьки́в, — говорить Го́сподь, — що кади́ли на го́рах і на взгі́р'ях Мене зневажа́ли, — і запла́ту їм виміряю Я найпе́рше до їхнього ло́ня! **8** Так говорить Го́сподь: Коли в грóні знахо́диться сік виногра́дний, і хтось ска́же: „Не псу́й ти його, бо благослове́ння у ньому́“, — отак Я зроблю́ ради рабів Своїх, щоб усього не ни́щити! **9** І насіння Я введу́ з Якова, а з Юди — спа́дкоємця гір Моїх, і ви́бранці Мої одди́чатъ її, і раби Мої жи́тимуть там. **10** І стане Шаро́н пасови́ськом ота́ри, а долина Ахо́р за ліжницю худба́би велико́ї, для наро́ду Мого, що шукали Мене. **11** А ви, що Господа кида́єте, забува́єте го́ру святу Мою, що ставите Гаду трапе́зу, а для Ме́ні виповню́єте жертву литу, **12** то вас відрахо́вую Я для меча́, й на ко́ліна впаде́те ви всі на зарі́з, бо кликав Я вас, та ви відпові́ді не дали́, говорив був, але́ ви не чули й робили лихе́ в Моїх о́чах, і чо́го не хотів, вибира́ли собі! **13** Тому Го́сподь Бог каже так: Ось будуть раби Мої їсти, а ви бу́дете голодува́ти, ось будуть раби Мої пити, а ви бу́дете спра́гнені, ось будуть раби Мої раді́ти, а ви посоромле́ні бу́дете. **14** Ось раби Мої будуть співа́ти від радости́ серця свого, ви ж крича́тимете від серде́чного бо́лю, і від скруше́ння духа заво́дити бу́дете. **15** І ви своє іме́ння дасте́ на прокля́ття ви́бранцям Моїм, — і Го́сподь Бог тебе́ вбе́, а рабам Своїм дасть інше іме́ння, **16** так що хто на землі́ благосло́влений бу́де, бу́де поблагосло́влений в вірнім Богом, а хто на землі́ присяга́є, вірним Богом прися́гне, бо забу́дуться ўтиски да́вні і захо́вані будуть вони від оче́й Моїх! **17** Бо ось Я створю́ нове небо та зе́млю нову́, і не згада́ються ре́чі коли́шні, і не при́йдуть на серце! **18** Тож наві́ки раді́йте та тіште́ся тим, що творю́ Я, бо ось Я створю́ Єрусали́ма на раді́сть, а наро́да його́ — на весе́лість! **19** І буду́ Я Єрусали́мом раді́ти, і втіша́тися буду́ наро́дом Своїм, — і не почу́ється в ньому́ вже голос плачу́ й голос зойку! **20** З цього́ часу́ не буде́ вже ю́ного днями́ й старо́го, який своїх днів не поповни́ть, бо сторо́кий помре́ як юна́к, а грі́шник і в віці ста літ бу́де прокля́тий! **21** І домі́ побуду́ють, і мешка́ти будуть, і заса́дять вони

виноградники, і будуть їхній плід споживати. **22** Не будуть вони будувати, щоб інший сидів, не будуть садити, щоб інший спожив, дні бо наро́ду Мого — як дні дере́ва, і ви́бранці Мої зужива́тимуть чин Своїх рук! **23** Не будуть вони працювати на́дармо, і не будуть родити на страх, вони бо насіння, благосло́влене Господом, і наща́дки їхні з ними. **24** І ста́неться, поки поклічу́ть, то Я відповім, — вони будуть ще говорити, а Я вже почую́! **25** Вовк та вівця́ будуть па́стися разо́м, і лев буде їсти солому, немов та худоба, а га́дові хлібом його́ буде по́рох! Вони не чини́тимуть зла й вигубля́ти не будуть на всі́й свята́й Мої́й горі, говорить Госпо́дь.

66 Так говорить Госпо́дь: Небеса́ — Мій престо́л, а земля́ — то підні́жок для ніг Моїх: який же то храм, що для Мене збуду́єте ви, і яке ото місце його́ відпочи́нку? **2** Таж усе це створи́ла рука Моя, і так все це ста́лось, говорить Госпо́дь! І при тому дивлю́сь Я на вбо́гого та на розби́того духом, і на тремтя́чого над Моїм сло́вом. **3** Іна́кше хто ри́же вола — одно́часно вбиває люди́ну, прино́сить у жертву я́гня — перело́млює шию собаці, да́рунка прино́сить — вживає свинячо́ї крові, складає з кади́ла частину прига́дувальну, — одно́часно божка́ благосло́вить. Отак як доро́ги свої́ вони повибира́ли, і до гидо́т тих своїх уподо́бання чує душа́ їхня, **4** так ви́беру й Я їх на звéдення, і предмета́ їхнього стра́ху на них наведу́, за те, що Я кликав — і ніхто́ відповіди́ не давав, говорив Я — й не чули вони, та чинили лихе в Моїх о́чях, і ви́брали те, чо́го Я не жада́в! **5** Послухайте сло́ва Господнього́ ті, що на сло́во його́ тремти́те: Кажуть ваші́ брати, що нена́видять вас, що ва́с ради́ йме́ння Мого виганяю́ть: „Хай просла́влений буде Госпо́дь, і ми вашу́ раді́сть побачимо!“ Та будуть вони посоро́млені! **6** Голос го́мону з міста́, голос із храму, — це голос Господа́, що запла́ту дає для Своїх вороги́в! **7** Поки зазна́ла дрижа́ння поро́ду, вона породила, і поки прии́шов ї́ї біль, то сина́ леге́нько вона привела́. **8** Хто таке́ коли́ чув, і хто бачив таке́? Чи зро́джена́ буде земля́ в один день, чи наро́джений буде наро́д за одним разо́м? Бо як тільки́ зазна́ла Сио́нська дочка́ породі́ві дрижа́ння, то сині́в своїх вже породила. **9** Чи Я допрова́джу до по́роду, — і не вчиню́, щоб вона породила? говорить Госпо́дь. Чи Я, що чиню́, щоб роди́ла, — і стримаю́? каже твій Бог. **10** Ради́те із Єрусали́мом і тішге́ся всі́м ним, хто його́ покоха́в! Втішайте́сь ним раді́стю всі́, що з-за нього́ в жалобі́ були́! **11** Щоб ви сса́ли й насі́тилися з перс поті́хи його́, щоб ви ссали́ та розкошува́ли із перс його́ слави! **12** Бо Госпо́дь каже так: Ось керу́ю до нього́ Я мир, немов річку, і славу наро́дів, немов той поті́к заливний: і ви бу́дете ссати, і на руках вас носі́тимуть, і ба́витимуть на колі́нах! **13** Як ко́гось його́ не́нька втіша́є, так вас Я поті́шу, і ви втіше́ні бу́дете Єрусали́мом. **14** І побачите це, й серце́ ваше раді́тиме, й як трава́ молода, розцвіту́ть ваші́ ко́сті! І в раба́х його́ пізнана́ буде Господня́ рука, і буде Він гні́ватися на Своїх вороги́в. **15**

Бо ось при́йде Госпо́дь у вогні́, а його́ колесни́ці — мов бу́ря, щоб відплати́ти жаром гні́ву Свого́, а погро́зи Свої́ — полум'я́ним огнем! **16** Бо огнем та мечем Свої́м буде суди́тись Госпо́дь з кожним ті́лом, і буде багато́ побитих від Го́спода. **17** А ті, хто освячу́ється й очища́є себе у пога́нських садка́х, один по одно́му, всере́дині, і́дять м'ясо́ свиня́че й гидо́ти та мишу, — вони разо́м загинуть, говорить Госпо́дь! **18** І Я знаю́ їхні вчи́нки та їхні думки́, і прии́ду, щоб зібрати́ всі́ наро́ди й я́зики, — і прии́дуть вони́ й Мою́ славу побача́ть! **19** І зна́ка на них покла́ду, і пошлю́ урято́ваних з них до наро́дів, у Тарші́ш, Пул, і Лул, в Мешех і Кос, у Тувал та Яван, в остро́ві предале́кі, що зві́стки про Мене́ не чули́ й не бачили слави́ Моє́ї, — і зві́стять мою́ славу вони́ між наро́дами! **20** І вони́ приведу́ть усі́х ваших брати́в із наро́дів усі́х у да́рунок для Господа́ на ко́нях та на колесни́цях, і на фура́х та мулах, та на верблю́дах, на го́ру свята́ Мою́, до Єрусали́му, говорить Госпо́дь, як прино́сять сині́ве Ізраї́леві да́рунка в посу́дині чисті́й до дому Господнього́. **21** І візьму́ Я із них за священни́ків та за Левити́в, говорить Госпо́дь. **22** Бо як небо́ нове́ та нова́ та земля́, що вчиню́, стану́ть перед обличчя́м Мої́м, говорить Госпо́дь, так стоя́тимуть ваші́ наща́дки та ваше́ ім'я́! **23** І ста́неться, кожного́ новомі́сяччя в ча́сі його́, і щосуботи́ за ча́су її́ кожне ті́ло прихóдитиме, щоб вкло́ня́тися перед обличчя́м Мої́м, говорить Госпо́дь. **24** І ви́йду́ть вони́ та й побача́ть ті́ трупи́ людей, що відпа́ли від Мене́, бо їхня́ черва́ не помре́ й не пога́сне о́гнь їхній, — і стану́ть вони́ за гідоту́ для кожного́ ті́ла!

Єремія

1 Слова Єремії, сина Хілкійіного, з священників, що в Анатоті, у Веняминовому краї, **2** що було до нього Господнє слово за днів Йосії, Амоного сина, Юдиного царя, тринадцятого року його царювання. **3** І було воно й за днів Єгоякіма, сина Йосііного, Юдиного царя, аж до кінця одинадцятого року Седекії, сина Йосііного, Юдиного царя, аж до виходу Єрусалиму на вигнання в п'ятому місяці. **4** „І прийшло мені слово Господнє, говорячи: **5** Ще поки тебе вформував в утробі матерній, Я пізнав був тебе, і ще поки ти вийшов із нутра, тебе посвятив, дав тебе за пророка народам! **6** А я відповів: О, Господи, Боже, таж я промовляти не вмію, бо я ще юнак! **7** Господь же мені відказав: „Не кажи: „Я юнак“, бо ти підеш до всіх, куди тільки пошлю Я тебе, і скажеш усе, що тобі накажу. **8** Не лякайся перед ними, бо Я буду з тобою, щоб тебе рятувати, говорить Господь! **9** простяг Господь руку Свою, і доторкнётся моїх уст та й до мене сказав: Ось Я дав в твої уста слова Мої! **10** Дивись, — Я сьогодні призначив тебе над народами й царствами, щоб виривати та бурити, і щоб губити та руйнувати, щоб будувати й насаджувати! **11** І було мені слово Господнє, говорячи: Що ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Я бачу мигдалеву галузку. **12** І сказав мені Господь: Ти добре бачиш, бо Я пильную Свого слова, щоб справдилось воно. **13** І було мені слово Господнє подруге таке: Що ти бачиш? А я відказав: Я бачу кипляче горня, а перед його звёрнений зі півночі на південь. **14** І сказав мені Господь: З півночі відкриється зло на всіх мешканців землі. **15** Бо ось Я покличу всі родини царств на півночі, — говорить Господь, — і вони поприходять, і поставлять кожен свого трона при вході до єрусалимських брам, і навколо при всіх мурах його та при всіх юдиних містах. **16** І буду судитися з ними за всю їхню безбожність, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, і вклонялись чинам своїх рук. **17** А ти підпéрежеш стéгна свої та й устанеш, і будеш говорити їм усе, що Я накажу тобі; не бійся перед ними, щоб Я не злякав тебе перед ними! **18** Бо Я ось сьогодні поставив тебе містом твердинним, і залізним стовпом, і мідяними мурами проти всієї цієї землі, проти царів Юди, проти його князів, проти його священників та проти народу цієї землі. **19** І будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе, бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб тебе рятувати!“

2 І було мені слово Господнє, говорячи: **2** „Иди, і проголоси до вух дочки Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Я загадав тобі ласку юнацтва твого, ту любов, коли ти наречена була та за Мною ходила в пустині, в землі нечасяній. **3** Ізраїль — то святість для Господа, почáток врожáю Його. Всі, що їли його, завинили, — зло прийде на них, говорить Господь. **4** Послухайте слова Господнього, доме Яковів та всі роди дому Ізраїля! **5** Так говорить Господь: яку кривду

знайшли батьки ваші в Мені, що вони віддалились від Мене й пішли за марно́тою, і стали марніми? **6** І не спитали вони: де Господь, що нас вивів із краю єгипетського, що провадив Він нас по пустині, по землі степовій, повній ям, по краю сухому та темному, по краю, що в ньому ніхто не ходив, і що там не ослась людина? **7** І впровадив Я вас до родючого Краю, щоб їсти плоди його й добра його. І ви прибули й занечистили землю Мою, і зробили гидотою спадщину Мою. **8** Священники не повіли: де Господь? А ти, хто тримає Закона, Мене не пізнали, і па́стирі повідпадали від Мене, а пророки Ваалом пророкували, та за тими пішли, хто вам не допоможе, **9** Тому то судитися буду ще з вами, — говорить Господь, — і з синами синів ваших буду судитися! **10** Бо перейдiть острови хиттєян, і побачте, і до Кедáру пошлiть, та пригльнеться добре й побачте, чи було там таке, як оце? **11** Чи змінив люд богів, хоч не Бог вони? А народ Мій змінив свою славу на те, що не помагає! **12** Здивуйтеся цим, небеса, і затремтiть, і злякайтесь над мiру, говорить Господь! **13** Бо двi речi лихi Мiй народ учинив: покинули Мене, джерело живої води, щоб собі подовбати водозбiри, водозбiри полáманi, що води не тримають. **14** Чи Ізраїль Мій раб? Чи він теж крiпак, народжений вдóма? Чому ж здобиччю він? **15** На нього реву́ть левчуки, видають голос свiй, і його Край оберну́ли в пустиню, спалили мiста́ його, так що немає мешкáнця. **16** Також сини Мемфiса й Тахпенеса на чéрепi пáслися в тебе. **17** Чи ж зробило тобі це не те, що покинув ти Господа, Бога свогó, що провадив тебе по дорозі? **18** І тепер щó тобі до дороги в Єгипет? Щоб пити воду з Сiхóру? І що тобі до дороги в Ашшúр? Щоб пити воду з Рiкi? **19** Хай карає тебе твоє зло, і відступства твої хай картáють тебе, і пiзнай та побач, що лихе та гiркé це, що кинув ти Господа, Бога свогó, і стрáху Могó над тобою нема, говорить Господь, Бог Саваот. **20** Бо віддавна зламала ти, дóчка Сiону, ярмо своє, пiрвала свої поворóзки й сказала: Не буду служити! Бо на кожному взгiр'ї високому, і під кожним зеленим деревом ти клáлась блудни́цею. **21** А Я ж посадив був тебе виноградом добiрним, увéсь він — насiння правди́ве! І як ти змінила́ Мені на вiродка винограду чужого? **22** Тому то хоч би ти й поми́лася лúгом, і мiла багато собі зажилá б, проте плáмою буде вина твоя перед обличчям Моїм, говорить Господь Бог! **23** Як ти зможеш сказати: „Я не стала нечистою, за Ваалами я не ходила?“ Подивись на дорогу свою, у долині, чо́го ти нароби́ла, пустотли́ва верблúдко, що крутиш дороги свої! **24** Ти — як дика осли́ца, яка до пустини привикла, що вiтер втягає в жадáнні своєї ду́шi, — хто заведе її в час її похотли́востi? Усі, хто шукає її, не помучаться, — знайдуть її в її мiсяці! **25** Стримуй нóгу свою, щоб не бути її бóсою, і від пра́гнення горло своє. А ти кажеш: „Пропало, вже ні, бо я покохала чужих — і за ними пiду“. **26** Як для злóдiя сором, коли буде злóвлений, так себе осорóмив Ізраї́лів дiм, вони та царі їхні, їхні

звѣрхники, й їхні священники, й їхні пророки, **27** що говорять до дерева: „Ти батько мій“, а до каменя: „Ти мене породив“. Бо до Мене вони повернулись плечима, а не обличчям, а за час свого лиха говорять: „Устань та спаси нас!“ **28** А де ж твої б́оги, яких наробив ти собі? Хай устануть вони, якщо можуть спасти тебе в час твого лиха, бож в тебе богів, скільки міст твоїх, Юдо! **29** Чого вам за Мною змагáтися? Усі ви відпáли від Мене, говорить Господь. **30** Надáромо Я бив синів ваших, — науки вони не взяли, а ваших пророків ваш меч поз'їдав, немов лев той винищувач! **31** О ви, поколiння, — почуйте це слово Господне: Чи пустинею був для Ізраїля Я? Чи може землю великої тѣмряви? Чому ж каже нарóд Мій: „Ми вільно бу́ємо, — вже не прийдемо до Тебе?“ **32** Чи панна забуде оздбу свою, наречѣна — про стрічки свої? А нарóд Мій про Мене забув незчислѣнні вже дні! **33** Як ти вправно дорогу свою повела, щоб шукати кохання! Тому то дороги свої привичаїла ти до злочинства, **34** і навіть на пóлах одежі твоєї знаходиться кров душ убогих невинних, яких не зловила на вчинку гарячому, але понад усім тим **35** ти кажеш: „Невинна я, — Його гнів відвернувся від мене на правду“. Ось Я буду змагáтися з тобою за те, що ти кажеш: „Я не прогрїшила!“ **36** Нáщо тиняєшся ти, і міняєш дорогу свою? Таж ти посорóблена будеш Єгиптом, як ти посорóблена від Асирії! **37** І звідти ти вийдеш, залáмуючи свої руки на своїй голові, бо повідкидав Господь тих, на кого ти надїялася, і не будеш ти мати в них úспіху“.

3 І було мені слово Господне, говорючи: „Як відпустить хто жінку свою, й вона піде від нього, та стане за жінку для іншого чоловіка, — чи вѣрнеться ще він до неї? Чи ж не стане зовсім обезчѣщеною оця жінка? Ти ж перѣлюб чинила з кохáнцями багатьомá, і тобі повертáтися до Мене? говорить Господь. **2** Зведі свої очі на гóри порожні й дивися, — де перѣлюбу ти не чинила? Ти для них по дорóгах сиділа, немов той араб на пустині, — і збезчѣстився край твоїм блóдом та лихом твоїм! **3** І дощі були стрімувані, і не було дощу пiзнього, проте мала ти чóло блудниці, і стратила сором, **4** Чи ж клікати відніні не будеш до Мене: „Отче мій, Ти юнáцтва мого Провідник! **5** Чи Він пам'ятáтиме вiчно про гнів, чи назáвжди його стерегтiме?“ Таке ти говориш, і безмѣжно зло чиниш. **6** І сказав до мене Господь за днів царя Йосії: „Чи ти бачив, що зробила невiрна дочкá Ізраїлева? Вона ходила на кожну високу гóру, і під кожне зелене дерево, — і блудодїяла там. **7** Я думав: Як зробить вона все оце, то до Мене повѣрнеться; та вона не вернулася, і бачила це сестра її зрáдниця, Юдея. **8** І побачила Юдея, що за все те, що перѣлюб чинила невiрна дочка Ізраїлева, відпустив Я її, і дав їй листа розводóвого. Та зрадлива сестра її, дочка Юдина, не побоялася й пішла, і блудливою стала й вона. **9** І сталося від рóзголосу про перѣлюб її, збезчѣстила вона землю, і

перѣлюб чинила з камінням та з деревом. **10** І також при всьому цьому не вернулася до Мене зрадлива сестра її, дочка Юди, усім своім серцем, а тільки вдавала, говорить Господь“. **11** І промовив до мене Господь: „Невiрна дочкá Ізраїлева вправедливила душу свою бiльш від зрадливої дочки Юди. **12** Піди, і проголóсиш слова ці на пiвніч та й скажеш: Вернися, відступна дочко Ізраїлева! говорить Господь. Не верну́ Я Свого обличчя у гніві на вас, бо Я милостивий, — говорить Господь, і не бóду повiк стеретгi Свого гніву. **13** Тільки пiзнай же провину свою, бо ти проти Господа, Бога свого повстала, і грїшила з чужими під деревом кожним зеленим, і Мого голосу ви не почули, говорить Господь. **14** Вернiться, діти невiрні, говорить Господь, бо Я вам Господáр, та візьму вас по óдному з міста, а з роду по два, і вас поведу до Сіону! **15** І дам пáстирів вам згiдно з серцем Своїм, і вони будуть пáсти в вас умiнням та рóзумом. **16** І буде, коли ви розмножитесь та розплóдiться на землі за цих днів, — говорить Господь, — не скажуть уже: „ковчѣг заповіту Господнього“, і він вже не прийде на серце, і його пам'ятати не будуть, і бiльше не буде він зрóблений. **17** Того чáсу назвуть Єрусалима: Господній престóл, і до нього, до Єрусалиму згромаджені будуть нарóди усі ради Ймення Господнього, і бiльше не пiдуть вони за впертiстю серця лихого свого, **18** Тими днями дiм Юдин iз домою Ізраїля пiдуть і рáзом прибóдуть з пiвнічного крáю до крáю, що вашим батькам на спáдок Я дав. **19** І Я був подóумав: як поставлю тебе Я посѣред синів і дам тобі край пожаданий, найкращу спáдщину народів? І Я думав: ви будете звати Мене: „Мій Отче“, і не відвѣрнетесь ви від Мене. **20** Справді, як зраджує жінка свого чоловіка, так ви Мене зрадили, доме Ізраїлів каже Господь. **21** Чути голос на лісних гóрах, плач благáльний синів Ізраїлевих, вони бо скривили дорóгу свою, забули про Господа, Бога свого: **22** „Вернiться, невiрні сини, усі ваші відступства Я вилікую!“ „Ось прийшли ми до Тебе, бо Ти Господь, Бог наш! **23** Справді, неправда ті пáгiрки, той гóмін на гóрах, — справді, в Господі, Богові нашiм, спасіння Ізраїлеве! **24** А той сором пожебу працю наших батьків від нашої мóлодости, iхню худобу дрібну й iхню худобу велику, синів iхніх та iхніх дочок. **25** Лежимó ми у сóромi нашому, і нас покриває ця наша неслава, бо ми прогрїшилися Господу, Богові нашому, ми й батьки наші, від нашої мóлодости й до сьогóдні, і не слухали голосу Господа, нашого Бога!“

4 Якщó ти, Ізраїлю, вѣрнешся, — каже Господь, — до Мѣне ти вѣрнешся, і якщó ти відкинеш iз-перед обличчя Мого гидóти свої, то не будеш тиня́тися! **2** І якщó ти присягнеш „Як живий Господь“ правдою й правом та справедливiстю, то бóдуть Ним благословля́тися нарóди, і хвалитись Ним бóдуть. **3** Бо так каже Господь мужам Юди та Єрусалиму: Орiть собі на цiлині, і не сiйте в тернину! **4** Обрiзуйтеся Господѣви, й усуньте iз ваших сердець

крайні плоти, юдеї та мешканці Єрусалиму, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя лютість, — і буде палати вона, і не буде кому погасити через злі ваші вчинки! **5** Оповідітьте в Юдеї та в Єрусалимі звістіть та й скажіть: Засурмітьте в сурму у краю! Кричіть гучним голосом та говоріть: Зберіться та підемо до міст до твердинних! **6** Підіймітьте прапор до Сіону, поспішайте, не станьте, бо з півночі зло приведу, і велике нещастя. **7** Лев виходить із своєї гушавини, і той, хто нищить народи, вирушає із місця свого, щоб твій край обернути на руїну, і спустошені будуть міста твої, так що забракне і мешканця! **8** Отож, опережіться веретами, плачте та голосіть, бо лютість Господнього гніву від нас не відвернеться! **9** І станеться в день той, — говорить Господь, — згине розум царя і розум князів, і остовпять священники, а пророки здивуються **10** й скажуть: О Господи, Боже, справді обманений сильно народ цей та Єрусалим, коли казано: „Буде вам мир“, а меч доторкнувся ось аж до душі! **11** Того часу народові цьому та Єрусалимові сказане буде: Ось вітер палкий з лисих гір на пустині, на дорозі дочкі Мого люду, — не на віяння й не на очищення він! **12** Та вітер сильніший від цього прибуде Мені, — і над ними Я суд покажу. **13** Ось він прийде, як хмари, й як буря — його колесниці, від орлів швидші коні його: Горе нам, бо спустошені будемо ми! **14** Обмий серце своє від лихого, о Єрусалиме, щоб був ти врятований! Аж доки в тобі пробуватимуть думки марноти твоєї? **15** Бо голос доносить із Дáну й звіщає погібіль з Єфрёмових гір. **16** Пригадайте народам оце, сповістіть ось про Єрусалим: Приходять з далекого краю його облягати, і здійсмають свій крик на юдейські міста! **17** Як сторожа полів, навколо оточать його, бо він Мені був неслужняний, говорить Господь! **18** Дорога твоя й твої вчинки тобі це зробили, це лихо твоє: бо гірké, бо торкнуло воно аж до серця твого. **19** Ой, утробо моя, ти утробо моя, — я тремчу! Біль серце стискає мені, і трепоче мені моє серце! Не можу мовчати, бо вчула душа моя голос сурми, гук війни! **20** Біда на біду прикликається, вся бо земля поруйнована буде, спустошені будуть зненáчка намети мої, вмиє — завіси мої. **21** Аж доки я бачити прапора буду, буду чути голос сурми? **22** Тому, що народ мій безглуздий, він не знає Мене: вони нерозумні сини й нерозважні вони, — мудрі вони, щоб чинити лихе, та не вміють чинити добра! **23** Дивлюся на землю, аж ось порожнеча та пуста, і на небо — й нема його світла! **24** Дивлюся на гóри, аж ось вони трусяться, і всі згір'я хитаються! **25** Дивлюся, аж ось вже немає людини, і порозліталось все птаство небесне. **26** Дивлюся, аж ось край родючий пустиню став, а міста його знищені всі від обличчя Господнього, від по́лум'я гніву Його. **27** Бо Господь так прорік: Спустошенням стане весь край, та кінця йому ще не вчиню! **28** І буде в жалобі земля через це, і затьмариться небо вгорі, бо Я говорив, що задумав, — і не пожалую, і не відступлюся від того. **29** Від гуркотнєчі

іздця та стрільця побіжить усе місто, повтікають в гушавини й злізуть на скелі. Всі міста покинуті, і немає нікого, хто мешкав би в них. **30** А ти, поруйнована, дочко Сіону, що будеш робити? Хоч ти зодягаєш себе в кармазін, хоч прикрашуєшся золотою оздобою, хоч очі свої підмалюєш фарбою, — та надарємно прикрашуєшся: обридїли тобою коханці твої, — на життя твоє ва́жать вони! **31** Бо чую Я крик, немов породїллі, чую стóгн, мов пєрвїстки, голос Сїонської дочки, — вона стогне, залóмлює руки свої та голосить: „Ой, горе мені, бо попало життя моє вбївникам!“

5 Помандруйте по вулицях Єрусалиму, і розгляньтесь та розпізнайте, і на майдáнах його пошукайте: чи не знайдете там людини, чи нема там такого, що чинить за правом, що правди шукає, — то Я їм пробáчу! **2** Коли ж вони кажуть: „Як живий Господь“, то справді клянуться неправдою. **3** Хіба ж очі Твої не для правди, о Господи? Ура́зив Ти їх, але їм не болять, понищив Ти їх, та відмовились узяти по́uku вони, обличчя свої поробили від скелі твердішими, відмовилися навернутись! **4** А Я думав: Це прости лиш люди, безглузді, — вони бо не знають дороги Господньої, права Бога свого. **5** Піду на собі до вельмóжних і з ними помóвлю, — бо знають дорóгу Господню вони, право Бога свого, — та й вони усі рáзом зламали ярмо, а шлєї пірвáли! **6** Тому лев лісовий їх поб'є, погубить їх вовк степовий, пантєра чигає на їхні міста: кожен, хто вийде із них, пошматований буде, бо помножились їхні грїхи, їхні відступства численними стали! **7** Хіба через це Я пробáчу тобі: твої діти Мене полишили, і присягаються тим, хто не Бог. Я їх нагодував, а вони чужолóжать і нáтовпом ходять до дому блудниці, **8** волóчаться, мов жеребці відгодóвані: кожен іржє до жони свого б́лижнього. **9** Чи ж оцього Я не покараю? говорить Господь. **1** хіба над народом, як цей, не помститься душа Моя? **10** Зберіться на мури його та й пониште, алє не вчиняйте кінця їм! Усуньте підпóри його, бо вони не для Господа, **11** бо зрáджуючи, Мене зра́див Ізраїлів дїм та дїм Юдин, говорить Господь. **12** Вони відцура́лися Господа та говорили: „Немає Його, й зло не прийде на нас, — ні меча, ані голоду ми не побачимо!“ **13** А пророки поробляться вітром, і немає в них слова Господнього, — отак їм порóблено буде! **14** Тому вирикає отак Господь Бог Саваот: За те, що говорите слово такє, ось Я в уста твої вкладу слово Своє за огонь, а народ цей — то дрóва, — і він пожерє їх! **15** Ось Я приведу іздалєка наро́да на вас, о доме Ізраїлів, каже Господь, — це сильний наро́д, стародавній це люд, люд, що мови його ти не знаєш, і не зрозумієш, що він говоритиме. **16** Його сагайдак, як відчїнений грїб, усі хорóбрї вони. **17** І він пожерє твоє жніво та хліб твій, поїсть він синів твоїх та дочок твоїх, худобу дрібну та худобу велику твою пожерє, з'їсть твою виноградника й фігу твою, понищить мечєм твердинні міста твої, на які ти надїєшся. **18**

Та й за тих днів, — говорить Господь, — не зроблю Я із вами кінці! **19** І буде, як скажуть: За що Господь, Бог наш зробив нам усе це? то ти скажеш до них: Як Мене ви покинули, і служите в вашому краї богам чужоземним, так чужинцям служити ви будете в краї не вашому! **20** Сповідіть в домі Якова це, та оголовіть це в Юдеї, говорить Господь. **21** Почуй же оце, ти народе безумний й безсердий, який має очі — й не бачить, має вуха — й не чує! **22** Чи Мене ви боїтесь не будете, — каже Господь, чи тремтіти не будете перед лицем Моїм? Мене, що пісок поклав за границю для моря, за вічну межу, якої воно не перейде: хоч повстануть, та не переможуть, і шумітимуть хвилі його, але не переступлять її! **23** А серце в народа цього неслухняне та непокірне, відпали вони та й пішли. **24** І не сказали вони в своїм серці: Біймося ж Господа, нашого Бога, який дає дощ, дощ ранній та пізній часу його, стереже нам усталені тижні для живих. **25** Ваші провину оце відхилили, а ваші гріхи від вас стримали оце доброто. **26** Бо в народі Моєму безбожники є, — чигають вони, немов той птахолів, вони сітки розставили, хапають людей. **27** Як клітка, наповнена птахами, так домі їхні повні омані, — тому повіростали та збагатілися вони! **28** Потовстіли вони та поглядшали, переступають також міру злого, справедливо вони не судили сирітського суду, — і мають поводження! — і не помагають убогим у їхній справі. **29** Чи ж оцього Я не покараю? говорить Господь. І хіба над народом, як цей, не помститься душа Моя? **30** Чудне та страшне стало в краї: **31** пророки віщують неправду, при помочі їхній панують священники, і народ Мій оце так кохає! І що зробите ви, як кінець тому прийде?

6 Утікайте, сини Веніяміна, з середини Єрусалиму, і засурміте в сурму у Текої, і знак підійміть на Бет-Гаккерем, бо з півночі грізно підніситься зло та велике нещастя! **2** І виїхорену Я Сіонську дочку, вродливу та вищепену. **3** Пастухи поприходять до неї з своїми стадами, понапинають намети навколо при ній, кожен місце своє випасатиме. **4** Приготуйте війну проти неї, вставайте та вдармо опівдні! Горю нам, бо минає вже день, бо вже тягнуться тіні вечірні! **5** Уставайте та підємо вночі і поніщмо палати її! **6** Бо так промовляє Господь Саваот: Постинайте дерева та вала насипте при Єрусалимі! Він те місто, що має зруйноване бути, в ньому повно насильства: **7** як випріскує воду свою джерелом, так випріскує він своє зло. Насилля й грабіж чуті в ньому, перед обличчям Моїм безперестань хвороба та рана. **8** Будь навчений, Єрусалиме, щоб душа Моя не відвернула від тебе, щоб тебе не вчинив Я спустошенням, незаселеним краєм! **9** Так говорить Господь Саваот: Позбирають дорешти останки Ізраїля, мов виноградові рештки, — простягні свою руку, немов виноградар по грона! **10** До кого я буду казати та свідчити буду, — і слухатимуть? Необрізане ось їхнє вухо — і слухати уважно не можуть вони, ось

слово Господнє для них стало по́сміхом — вони не жадать його! **11** І гніву Господнього повен я став, змучився я, його стримуючи, — на вулиці виллю його на дітей та на збір юнаків одночасно, бо схоплені будуть чоловік із жінкою, старий із віджилим літат, **12** і дістануться іншим домі їхні, теж поля та жінки. Бо Я руку Свою простягну на мешканців цієї землі, говорить Господь. **13** Бо вони від малого свого й до великого, — усі пожадливі на зиски, і від пророка та аж до священника роблять неправду. **14** І рани народу Мо́го легковажно лікують, говорячи: „Мир, мир“, а миру нема! **15** Чи вони засоромилися, що гидоту робили? не засоромилися ані трішки вони й застидатись не вміють. Тому то впадуть між упалими в часі, — коли їх навіщу Я, спіткнуться, говорить Господь. **16** Так говорить Господь: На дорогах спиняться та глянуть, і спитайте про давні стежки, де то добра дорога, — то нею ідіть, і знайдете мир для своєї душі! Та вони відказали: „Не підємо!“ **17** І Я сторожів був поставив над вами, говорячи: Прислухайтесь до голосу сурми! Та вони відказали: „Не будем прислухуватись! **18** Тому слухайте, люди, і пізнай, ти громадо, що станеться з ними. **19** Послухай, ти земле: Ось Я веду на народ цей лихе, плід їхніх думок, бо до слів Моїх не прислухались вони, а Законом Моїм погордили! **20** Навіщо Мені те кадило, що з Шеви приходять, запашний очерет із далекого краю? Цілопалення ваші не любі Мені, ваші ж жертви Мені не приемні! **21** Тому то Господь каже так: Ось Я дам спотикання оцьому народові, і спіткнуться об них разом ваші батьки та сини, сусід та приятель його, — і загинуть! **22** Так говорить Господь: Ось приходять народ із північного краю, і збуджується люд великий із кінців землі. **23** Лука та ратище міцно тримають, жорстокі вони й милосердя не мають, їхній голос, як море реве, і гарцюють на конях вони. Ушикований, мов чоловік той до ббю, на тебе, о дочко Сіону! **24** Як почули ми звістку про нього, омліли нам руки, обняла нас тривога та біль, немов в породіллі. **25** Не виходьте на поле й не йдіте дорогою, бо в ворога меч та страхіття навколо! **26** Дбчко народу Мо́го, — веретою підпережись та качайся у по́пелі! Справ жалобу собі, немов над однородженням, голосіння гірке, — бо прийде зеначька руїник на нас! **27** Я дав був тебе випробувачем у народі Моїм, за твердиню, щоб ти знав і випробував їхню дорігу. **28** Вони всі відступники над відступниками, чинять наклепи, усі вони мідь та залізо, вони згубники! **29** Спалілося дұхало, від огню зникло оливо, — надармо старанно розтпльовано, бо злих не відділено. **30** Сріблом відкініним названо їх, бо Господь їх відкінув“.

7 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Стань у брамі Господнього дому, і прокажеш там слово оце та промовиш: Послухайте слово Господнє, весь Юдо, що ходите брамами цими вклоняться Господу. **3** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Поправте дороги свої й свої вчинки, й Я зроблю,

що ви житимете на цім місці! **4** Не надійтесь собі на слова неправдиві, щоб казати: Храм Господній, храм Господній, храм Господній отут! **5** Бо якщо ви насправді поправите ваші дорogi та ваші діла, якщо один одному будете справді чинити справедливо, **6** не будете тиснути чужинця, сироту та вдову, не будете лити невинної крові на місці цьому, і за іншими богами вслід не підете собі на біду, — **7** то зроблю, що ви пробуватимете на цім місці, у краю, що його дав Я вашим батькам відвіку навіки! **8** Ось собі ви надієтеся на слова неправдиві, які не допоможуть: **9** Чи ви будете красти, вбивати й перелюб чинити, і присягати фальшиво, й кадити Ваалові, і ходити за іншими богами, яких ви не знаєте, — **10** а потім ви прийдете й станете перед обличчям Моїм у цім домі, що зветься Ім'ям Моїм, і скажете: „Урятовані ми“, щоб чинити гидоти всі ці? **11** Чи вертепом розбійників став оцей дім, що Ім'я Моє кличється в ньому, на ваших очах? І Я оце бачу, говорить Господь. **12** Бо підіть но до місця Мого, що в Шіло, де Я спочатку вчинив був перебування для Ймення Свого, і побачите, що вчинив Я йому через лукавство Мого народу Ізраїлевого. **13** Тепер же за те, що ви робите всі оці вчинки, — говорить Господь, — і що Я говорив був до вас, промовляючи пильно, але ви не слухали, і кликав Я вас, та ви не відказали, — **14** то зроблю цьому домові, що кликалось в ньому Ім'я Моє, що на нього надієтеся ви, і місце цьому, що Я дав його вам та вашим батькам, так само, як Я був зробив для Шіло, — **15** і відкину Я вас від обличчя Свого, як відкинув усіх ваших братів, усе насіння Єфремове! **16** А ти не молись за народ цей, і благання й молитви за них не здійсмай, і Мене не проси, — бо не віслухаю Я тебе! **17** Хіба ти не бачиш, що роблять вони в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму: **18** Діти дроба збирають, а батькі розкладають огонь, жінкі ж місять тісто, щоб спекті калачів тих жертвних „небесній цариці“, і лють литі жертви для інших богів, на досаду Мені. **19** Та хіба ображають Мене, говорить Господь? Хіба не себе самих, щоб сором покрив їхні обличчя? **20** Тому Господь Бог промовляє отак: Ось летється Мій гнів і Моя лютя на це місце, на людину й худобу, і на польові дерева та на земні плоди, — і палатиме він, і не згасне! **21** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Додайте свої цілопалення до жертв ваших, і їжте м'ясо, **22** бо Я не говорив батькам вашим, і не наказував їм того дня, як виводив їх із краю єгипетського, про справи цілопалення й жертви. **23** Бо лиш справу оцю Я звелів їм, говорячи: Слухайтеся Мого голосу, і Я буду вам Богом, а ви будете народом Моїм, і ходіть усією дорогою, про яку наказував вам, щоб вам було добре. **24** Та не слухали й не нахилили вони свого вуха, а ходили за радами та за упертістю серця лихого свого, і стали до Мене плечима, а не обличчям. **25** Від того дня, коли ваші батьки вийшли з краю єгипетського, аж до дня цього, послав Я до вас усіх Своїх рабів пророків, послав

щодня пильно. **26** Та вони не слухалися Мене, і вуха свого не схилили, і показали себе твердошійними, зло чинили ще більш від батьків своїх, **27** і ти будеш казати їм ці всі слова, та не будуть вони тебе слухати, і будеш ти клікати до них, та вони тобі відповіді не дадуть. **28** І скажеш до них: Оце той народ, що не слухався голосу Господа, Бога свого, і поуки не брав, — загинула правда, і зникла з їхніх уст. **29** Обстрижі ти волосся своє та й відкинь, на лісах горіах здійми жалісний спів, бо відкинув Господь і покинув плем'я Свого гніву! **30** Бо Юдині сини чинять зло в Моїх очах, — говорить Господь, — поклали гидоти свої в тому домі, що в нім кликалося Моє Ймення, щоб збезчестити його. **31** І побудували ті жертвні пагірки Тóфета, що в долині Бен-Гіннома, щоб палити синів своїх та дóчок своїх на огні, чого Я не наказував, і що на серце Мені не прихóдило. **32** Тому то приходять ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже кликатися „Тóфет“місце це чи „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина вбивства“, і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на погреб. **33** І стане труп цього народу за стérво небесному птаству та земній звірині, і не буде, хто б їх відстрашів! **34** І спиню в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму голос радісний і голос веселий, голос молодого та голос молодої, — бо руїною стане цей край!

8 Того часу, — говорить Господь, — повитягують кості царів Юди та кості його князів, і кості священників, і кості пророків, і кості мешканців Єрусалиму з їхніх гробів, **2** і порозкладають їх перед сонцем і перед місяцем, та перед усіма небесними світилами, яких вони кохали та служили їм, і що йшли за ними, і що зверталися до них, і що вклонялися їм. Не будуть вони зібрані й не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! **3** І смерть буде ліпша від життя для всієї решти позосталих зо злого цього роду, по всіх цих місцях позосталих, куди Я їх повиганяв, говорить Господь Саваот. **4** І скажеш до них: Так говорить Господь: Хіба падають — і не встають? Хіба хто відступить, то вже не вертається? **5** Чому відступили оцей єрусалимський народ усевічним відступленням? Міцно схопились вони за оману, не хочуть навернутись. **6** Прислухався Я й слухав: неправду говорять, немає нікого, хто б каювся у своєму лукавстві, говорячи: Що я зробив? Кожен з них обертáється до свого бігу, мов той кінь, що женеться у бій. **7** І відає бусел у повітрі умóвлений час свій, а гóрлиця й лáстівка та журавель стережуть час прилєту свого, — а народ Мій не знає Господнього права! **8** Як ви скажете: Ми мудреці, і з нами Господній Закóн? Ось справді брехню вчинило його брехливе писарське писальне! **9** Засорóблені ці мудреці, збентéжилися й були схóплені. Ось вони слово Господнє відкинули, — що ж за мудрість ще мають вони? **10** Тому їхніх жінóк віддам іншим, а їхні поля — здобувцям, бо вони від малóго та аж до великого — усі віддались

користоліобству, від пророка та аж до священника чинять неправду! **11** легенько лікують нещастя народу Мого, говорячи: „Мир, мир“, — а миру нема! **12** Чи вони засоромилися, що гидоту робили? Ні тріхи вони не засоромилися, і застидатись не вміють, — тому то впадуть між упалими в часі навіщення їх, спіткнуться, говорить Господь. **13** Зберу їх дощенту, говорить Господь: не буде ягід у них на винограді, і не буде на фіговім дереві фіг, а їхнє листя пов'яне, і пошлю їм така, що їх подіять. **14** „Пощо ми сидимо? Збирайтесь та підемо в твердинні міста та й погінемо там, бо Господь, Бог наш, учинив, що ми згінемо, і напоїв нас водою трійливою, бо ми Господеві згрішили“. **15** Ми миру чекали, — й немає добра, часу вілікування — й ось жаж! **16** Чути фіркання коней його аж від Дану, від гуку іржання його жеребців уся земля затремтіла! І прийдуть вони, й пожеруть усю землю та півно її, місто й тих, хто замешкує в ньому. **17** Бо ось Я пошлю проти вас тих вужів та гадюк, що немає закляття на них, і вони вас кусатимуть, каже Господь! **18** Яка моя втіха у смутку? Болить мені серце моє. **19** Ось голосіння дочкі Мого народу з далекого краю: „Чи Господь не в Сіоні? Чи не в нім його Цар?“ Нашо Мене розгнівали своїми бовванами, тими чужими марнотами? **20** „Минули жнив'я, покінчилося літо, а ми не спасені“. **21** Через нещастя дочкі народу моєго знещасливлений я, і міцно страхиття мене обняло. **22** Чи немає бальз'аму в Гілеаді? Чи ж немає там лікаря? Чому нема вілікування для доньки народу Мого?

9 Ой, коли б голова моя стала водою, а око моє — за джерело сльозі, то я плакав би вдень та вночі над побитими доньки народу моєго! **2** Ой, коли б на пустині нічліг подорожніх я мав, тоді б я покинув народа свого, і пішов би від них, бо вони перелюбники всі, збори зрадників! **3** Вони напинають свого язика, немов лука свого, для неправди, міцніють вони на землі не для правди, бо від злого до злого ідуть і не знають Мене, говорить Господь! **4** Один одного остерігайтесь, і не покладайтеся на жодного брата, — кожен бо брат обманіти — обманить, і приятель кожен — обмовник! **5** Один одного зводять, і правди не кажуть, привчили свого язика говорити неправду, помучилися, лихо чинячи! **6** Серед ом'яни твоє проживання, через ом'яну не хочуть пізнати Мене, говорить Господь. **7** Тому так промовляв Господь Саваот: Ось Я їх перетоплю та випробую їх, бо що маю вчинити Я ради дочкі Свого народу? **8** Їхній язик — смертоносна стріла, він ом'яну говорить: устами своїми говорить із ближнім про мир, а вnutрі своєму кладе свою засідку. **9** Чи ж за це Я їх не покараю? говорить Господь. Хіба ж над народом, як цей, непомститься душа Моя? **10** Я плач та ридання здійму над оцими горами, і спів жалобний — понад степовими лугами, вони бо попалені так, що ними не ходить ніхто, і р'єву худоби не чути: від птаства небесного й аж до худоби розбіглося все, відійшло! **11**

І Я Єрусалим на руїни віддам, на мешкання шакалів, а юдські міста на спустошення дам, — і не буде мешканця у них! **12** Хто муж мудрий, який зрозумів би оце, і до кого Господні уста промовляли, щоб вияснить те, за що згинув цей край, за що спалений він, як пустиня, і що нею не ходить ніхто? **13** А Господь відказав: За те, що вони покинули Закона Мого, що Я дав перед ними, і не слухалися Мого голосу, і не ходили за ним, за Законом, **14** а ходили за впертістю серця свого й за Ва'алами, що навчили про них їхні батькі. **15** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я їх, цей народ, полином нагодую й водою отруйною їх напою! **16** І розпорощу Я їх серед народів, яких ні вони, ні батьки їхні не знали, і пошлю Я за ними меч'а, аж поки не вигублю їх! **17** Так говорить Господь Саваот: Розгляньтесь та голосільниці покличте, і нехай вони прийдуть, і пошліте до мудрих жінок, — і вони поприходять! **18** І хай поспішають, і хай спів жалоби над ними підіймуть, — і хай наші очі зайдуться сльоз'ю, а з наших повків вода хай теч'є! **19** Бо почувється голос жалобного співу з Сіону: „Як ми попустошені, як посоромлені дуже! Бо ми покинули свій край, бо покинули місце свого пробування“. **20** Тож почуйте, жінкі, слово Господа, і хай ваше ухо візьм'є слово уст його, і навч'їть дочок ваших жалобного співу, й одна одну — жалобної пісні! **21** Бо смерть увійшла в наші вікна, до наших палат увійшла, щоб вірізати дітей з вулиці, із площ — юнаків. **22** Кажі так: Говорить Господь: І нападає людського трупа, мов гн'юю на полі, і мов тих снопів за женц'єм, і не буде кому позбирати! **23** Так говорить Господь: Хай не хвалиться мудрий своєю премудрістю, і хай не хвалиться лицар своєю хоробрістю, багатий багатством своїм хай не хвалиться! **24** Бо хто буде хвалитись, хай хвалиться тільки оцим: що він розуміє та знає Мене, що Я — то Господь, Який на землі чинить милість, правосуддя та правду, бо в цьому Моє уподобання, каже Господь! **25** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і Я навіщу всіх обрізаних та необрізаних, **26** Єгипет та Юду, й Едома та Аммонових синів, і Моава та всіх, хто волосься довкола стриж'є, хто сидить на пустині, бо всі оці люди — пообрізані, а ввесь д'їм Ізраїлів — необрізанос'єрдий!

10 Послухайте слова тог'о, що вам каже Господь, о доме Ізраїлів! **2** Так говорить Господь: Не навчайтесь доріг цих народів, і небесних ознак не лякайтесь, — бо тільки погані лякаються їх! **3** Бо устави народів — марнота вони, божок бо — це дерево, з лісу вірубане, і це діло рук майстра сокирою! **4** Сріблом та зл'отом його прикрашають, цв'яхами та молотками прикріплюють їх, і він не захитається. **5** Вони, як опудало на огірковім городі, й безмовні, і конче їх носять, бо не ходять вони. Не бійтесь їх, бо не вчинять лихого, і також учинити добро — це не в їхній силі! **6** Такого, як Ти, нема, Господи: Ти великий й велике Ім'я Твоє могутністю! **7** Хто не буде боятись Тебе, Ц'арю народів? Бо Тобі це належить, бо між

усіма мудреціма народів і в усьому їхньому царстві немає такого, як Ти! 8 Вони стали всі разом безумні й безглузді, — наука марна — оце дерево! 9 Срібна бляха з Таршішу привезена, золото ж з Офіру, праця майстра й руки золотарської, блакить та пурпура — їхня одіж, усі вони — праця мистців. 10 А Господь — Бог правдивий, Він — Бог Живий та Цар вічний! Від гніву Його затрясється земля, і не знесуть Його гніву народи. 11 Отак їм скажіть: боги, що неба й землі не вчинили, погинуть з землі та з-під неба цього! 12 Своєю силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенну, і небо напнів Своїм розумом. 13 Як голос Його забринить, — у небесах шумлять води, а коли підіймає Він хмари із краю землі, коли блискавки чинить дощем та вітер виводить з криївок Своїх, 14 тоді кожна людина дуріє в своєму знанні, усяк золотар посоромлений через бовбана, бо відліва його — це неправда, і немає в них духа! 15 Марнота вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! 16 Не така, як оці, частка Яковава, бо Він все вформував, а Ізраїль — племено спадку Його, Господь Саваот — Його ймення! 17 Забери із землі свій товár, ти, що сидиш ув облóзі! 18 Бо Господь каже так: Ось цим разом Я кину мешканців цієї землі, мов із прáщі, і притисну їх так, щоб пізнання знайшли. 19 Ой, горе мені з-за нещастя мо́го, моя рана боліча! А я говорив: це хвороба моя, і знесу я її. 20 Намета мо́го попусто́щено і зірвані всі мої шнури. Розійшлись мої діти від мене й нема їх, нема вже ко́му розтягнути намета мо́го та повісити завіси мої. 21 Бо па́стирі стали безглузді, і вони не зверта́лись до Господа, — то́му не щастілося їм, і розпорóшене все їхнє ста́до. 22 Голос звістки: Іде ось, і гуркіт великий з північного краю, щоб ю́дські міста обернути в спусто́щення, на мешка́ння шака́лів. 23 Знаю, Господи, я, що не в волі людини дорóги її, не в силі людини, коли вона ходить, кермува́ти своїм кро́ком. 24 Карай мене, Господи, тільки ж за судо́м, не гнівом Своїм, щоб не знищити мене! 25 Вилий лóбтість Свою на наро́ди, що не знають Тебе, та на ро́ди, що ймення Твого не кликали, що Якова з'їли й пожéрли його, і погубили його, а мешка́ння його опусто́шили!“

11 Слово, що було до Єремії від Господа, кажучи: 2 „Послухайте слів заповіту оцьо́го, і будете їх говорити юдеям і мешканцям Єрусалиму, 3 і скажеш ти їм: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Прóклята та людина, що не слухає слів заповіту цього, 4 що його наказав був Я вашим батька́м того дня, коли їх виводив із краю єгипетського, із залізного го́рна, говорячи: Слухайтеся Мого голосу, і робіть усе те, що Я накажу́ вам, — і будете ви народом Моїм, а Я буду́ вам Богом, 5 щоб Я виповнив прі́сягу ту, якою Я вашим батька́м присяга́в дати їм Край, що тече молоком, як сьогодні! А я відповів та сказав: Амíнь, Господи! 6 І промовив до мене Госпо́дь: Виголо́шуй оці всі слова́ по юдейських міста́х та на вулиця́х Єрусалиму, говорячи: Слухайтеся

слів заповіту цього́, і викóнуйте їх! 7 Бо напrawdę засві́дчив Я вашим батька́м того дня, як виводив їх з краю єгипетського, і до сьогодні́ Я пильно засві́дчую, кажучи: Слу́хайтеся Мого голосу! 8 Та не слухали й не прихилили вони свого вуха, і кожен ходив за упéртістю злісного серця свого. І Я спровадив на них усі слова заповіту цього́, що Я наказав був робити, вони ж не робили. 9 І промовив до мене Господь: Зна́йдений бунт між юдеями та між мешка́нцями Єрусалиму! 10 Повернулись вони до гріхів своїх давніх батьків, що слухатися Моїх слів не хотіли, і пішли за бога́ми чужими, щоб їм служити. Дім Ізраїлів і дім Юдин зламали Мого заповіта, якого Я склав з їхніми батька́ми. 11 Тому так промовляє Госпо́дь: Ось Я лихо на них наведу́, що вийти із нього не змо́жуть, і клікати бу́дуть до Мене, але не почую́ Я їх! 12 І пі́дуть юдейські міста́ та єрусали́мські мешканці, і бу́дуть кричати до богів, що їм ка́дять вони, але ті допомогти́ — не помóжуть їм за ча́су їхнього лиха! 13 Бо богів твоїх — за числом твоїх міст, Юдо, і за числом вулиць Єрусалиму наста́влено жéртвників для Моло́ха, жéртвників, щоб ка́дити Ваалові. 14 А ти не моли́ся за цього́ наро́да, і блага́ння й молитви за них не зди́май, бо Я не почую́ за ча́су того́, коли клікати бу́дуть до Мене з-за лиха свого! 15 По́що Моєму коханому в до́мі Моєму чинити злі за́міри? Чи то́всті куски́ і м'ясо́ посвя́тне відверну́ть від тебе нещастя твоє? Тоді б ти ра́дів! 16 „Олі́вка зелена, гарна пло́дом хороши́м“, — так кликнув Господь твоє йме́ння. Але з шумом великого вітру огонь запали́вся круг неї, і галу́зки її полама́ються! 17 А Господь Саваот, що тебе посадив, говорив був на тебе лихе за зло дому Ізраїля та дому Юди, що робили собі, щоб гнівити Мене, щоб ка́дити Ва́ллові. 18 А Господь дав пізна́ти мені — й я пізнав, і тоді Ти вчинив, що побачив я їхні діла́. 19 А я був, мов лагі́дна вівця́, що прова́дять її на заклéння, і не знав, що на мене вони вимишля́ли за́тїї: „Пони́щмо це дерево з пло́дом його, і з краю живих його вітні́м, і йме́ння його не згадається́ більше!“ 20 Але, Господи Саваоте, Ти Суддя справедливий, що дослі́джуєш нірки та серце, — хай над ними побачу́ я по́мсту Твою, бо справу свою́ я дові́рив Тобі! 21 Тому так промовляє Господь на люде́й Анато́ту, що пошу́кують душу твою́ та говорять: „Не пророку́й Ім'ям Господа, щоб не померти то́бі від рук наших!“ 22 Тому так промовляє Господь Саваот: Ось Я навіщу́ їх: від меча юна́кі повмирають, а сини́ їхні та їхні до́чки від голоду́ вмруть! 23 І о́станку не буде по них, бо спрова́джу́ Я зло на люде́й Анато́ту у ро́ці навіщення́ їх!

12 Справедливий Ти, Господи, будеш, коли б я судився з Тобою, проте правува́тися буду́ з Тобою: чо́му то доро́га безбо́жним щасті́я, чо́му то спо́кійні всі зра́дники? 2 Ти їх посади́в — і вони вкорені́лись, ростуть і прино́сять пло́ди. Ти близький в устах їхніх, та далекий від їхніх серде́ць. 3 А Ти, Господи, знаєш

мене, Ти бачив мене й дослідив моє серце, що з Тобою воно. Відлучи їх, немов на заріз ту отару, і признач їх на день побиття! 4 Аж доки в жалобі земля пробуватиме, і сохнути буде трава всього поля за зло її мешканців? Гине худоба та птаство, бо сказали вони: кінця нашого Він не побачить! 5 Як ти з пшимами бігав, і вони тебе змучили, то як будеш змагатися з кіньми? Ти в спокійному краї безпечний, та що будеш робити в повідді Йордану? 6 Бо також твої браття та дім твого батька — і вони тебе зраджують, і криком кричать за тобою, — не вір їм, коли й добре тобі говоритимуть! 7 Покинув Я Свій дім, залишив спадок Свій; миле Моєї душі Я віддав у долоню її ворогів. 8 Спадок Мій Мені став, мов лев той у лісі, — свій голос дав проти Мене, тому то його Я зненавидив. 9 Чи для Мене спадок Мій, — хижий птах різнобарвний, що хижі птахи позлітали круг нього? Ідьте, позбирайте усю польову звірину, спровадьте, щоб жёрли! 10 Численні пастирі попусували Мого виноградника, потоптали Мій уділ, Мій улюблений уділ вони обернули на голу пустиню! 11 Обернули його на спустошення, він при Мені у жалобі, спустошений, увесь Край опустілий, — бо нікого нема, хто б поклав це на серце собі! 12 Поприходять на всі лисі гори в пустині руїники, бо меч Господа все позжиріє від краю землі й аж до краю землі, миру не буде для всякого тіла! 13 Пшеницю посіяли, терня ж пожали, намучилися, та не мали користи. І буде вам сором за ваші плоди через лють Господнього гніву! 14 Так говорить Господь про лихих усіх сусідів моїх, що вони дотикаються того спа́дку, що Я дав на спа́дщину наро́ду Моєму Ізраїлеві: Ось Я повириваю їх з їхньої землі, і вирву дім Юдин з середни́ їхньої. 15 І станеться, як Я їх повириваю, то верну́ся й помилую їх, і кожного з них приверну́ до спа́дщини його, і кожного до краю його. 16 І буде, якщо вони справді навчаться доріг наро́ду Мого, щоб присягатися йменням Моїм: „Як живий Господь“, — як вони присягати навчили наро́д Мій Ваалом, то збудуються серед наро́ду Мого! 17 А якщо не послухають, то вирву наро́д цей, вириваючи та вигубляючи, каже Господь!“

13 Так промовив до мене Господь: „Іди й купи собі льняного пояса, і підпережи ним свої стегна, але в воду не кладй його“. 2 І купив я того пояса за Господнім словом, та й підперезав свої стегна. 3 І було мені слово Господнє удруге, говорячи: 4 „Візьми того пояса, якого купив, що на стегнах твоїх, і встань, іди до Ефрату, та й сховай його там у розщілині скелі“. 5 І пішов я, і сховав його в Ефраті, як Господь наказав був мені. 6 І сталося по багатьох днях, і сказав мені Господь: „Устань, іди до Ефрату, і візьми звідти того пояса, що Я наказав був тобі сховати його там“. 7 І пішов я до Ефрату, і викопав, і взяв того пояса з місця, де я сховав був його, — аж ось той пояс нездатний! 8 І було мені слово Господнє, говорячи: 9 „Так говорить

Господь: Отак знищу Я Юдину гордість та гордість велику Єрусалиму, 10 цього злого наро́да, що не хоче він слухатися Моїх слів, що ходить за впертістю серця свого! І пішов він в сліди інших богів, щоб служити їм та поклонятися їм. І станеться він, як цей пояс, — до нічого нездатний! 11 Бо як прилягає цей пояс до стегон чоловіка, так притвердів Я до себе весь Ізраїлів дім та весь Юдин дім, — говорить Господь, — щоб стали наро́дом Мені і йменням, і хвалою та пишнотою, — та вони не послухались! 12 І скажеш до них оце слово: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: усякий бурдюк вином наповняється. І відкажуть тобі: „Чи ми справді не знаєм, що всякий бурдюк вином наповняється?“ 13 І скажеш до них: Так говорить Господь: Ось наповню Я п'янством усіх мешканців краю цього, і царів, що сидять на Давидовім троні, і священників, і пророків, і всіх мешканців Єрусалиму. 14 І розіб'ю їх одного об одного, різом батьків та синів, говорить Господь, — Не змілюся, і не змілосерджуся, і не пожалю, щоб їх не понижити! 15 Послухайте ви та візьміть до ушей, — не вивішуйтеся, бо Господь це сказав! 16 Дайте Господу, Богові вашому, славу, поки не зробить Він темно, і поки на темних горах не спіткнуться вам ноги! І будете ви сподіватися світла, а Він зробить це темрявою та вчинить імлою. 17 А коли ви цього не послухаєте, буде плакати таємно душа моя з вашої гордості, і око моє проливатиме сльози, і зайдеться сльозою, бо стадо Господнє займуть у полон! 18 Скажіть до царя й до царевої матері: Сідайте додолу, бо з голів ваших спала корона вашої слави! 19 Південні міста позамікани будуть, і не буде, хто б їх відчинів, — вигнаний буде весь Юда, вигнаний буде цілком! 20 Зведіть ваші очі, й побачте отих, що приходять із півночі: де черада та, що дана тобі, отара пишноти твоєї? 21 Що ти скажеш, о дочко Сіону, як Він над тобою панами поставить отих, яких ти навчила була за довірених бути, — чи ж мuki не схоплять тебе, немов ту породілля? 22 коли ж скажеш у серці своєму: „Чому такі речі спіткали мене?“ — за численні провини твої відкриті подолки твої, огорені ноги твої силоміць! 23 Чи му́рин відмінить коли свою шкіру, а пантєра — ті плями свої? Тоді зможете й ви чинити добре, навчені чинити лихє! 24 Тому розпорбшу їх, мов ту полобу, що з вітром з пустини летить: 25 Оце жеребок твій, це уділ, який Я відміряв тобі, — говорить Господь, — бо забула Мене та надіялася на неправду! 26 І зачочу теж подолки твої над обличчя твое, — і покажеться ганьба твоя: 27 твої перелюбства й іржання твої, сором блуду твого на полі на пагірках, — Я бачив гидоти твої. Горе тобі, Єрусалиме, що не очистишся! Доки ж іще?“

14 Слово Господнє до Єремії, що було в справі посухи. 2 „Упала в жалобу Юдея, а брами її ослабили, насупилися на землі, і знявся крик Єрусалиму. 3 А вельможі її своїх слуг посилають по воду, — вони йдуть до криниці — й води не знаходять, їхній псуд порожній вертається. Засоромляться та зашаріють

вони, і свої голови понакривають. 4 Тому, що земля стала спрагла, бо дощ не було на землі, засоромилися рілники, свої голови понакривали. 5 Навіть ланя на полі породить сарнятко та й кине, бо немає трави. 6 Навіть дикі осли поставали на голих горах, вітер втягують, мов ті шакали, і мёркнуть їм очі, бо немає трави. 7 Якщо проти нас свідчать наші провини, о Господи, то зроби ради Ймення Свого, бо намножились наші відступники, ми Тобі нагрішили! 8 О наші Ізраїлева, о Спасителю в часі недолі, — нащо будеш Ти в Краї, як той чужаниця, й як той подоробній, що намета лише на ночліг розтягає? 9 Нащо будеш Ти, мов людина остовпїла, немов той силáč, що не може спасти? Таж Ти в нашій середині, Господи, Ймення ж Твое на нас клічеться, — не залишай нас! 10 Так говорить Господь до народу цього: Так люблять вони влочатись, а не стримувати своїх ніг, тому то не має Господь уподобання в них, — Він тепер їхню провину згадає, і їхній гріх покарає! 11 І промовив до мене Господь: Не молись за народ цей на добре йому: 12 Як вони будуть постити, Я не послухаю їхніх благань, а коли принесуть цілопалення й дар, Я їх не прийму, — бо Я повигублюю всіх їх мечем, і голодом, і моровицею! 13 А я відказав: О Господи, Боже! Ось пророки говорять до них: „Ви не будете бачити мечá, і не буде вам голоду, правдивий бо мир в цьому місці вам дам!“ 14 Та промовив до мене Господь: Ці пророки неправду Іменням Моїм пророкують: Я їх не послав, і не наказував їм, і їм не говорив! Вони вам пророкують невірні видіння та чари, нікчемність й оману свого сёрця. 15 Тому так промовляє Господь на пророків, які пророкують Іменням Моїм, хоч Я не послав їх, та що кажуть вони: „Меч та голод не буде в цім краї“: від мечá та від голоду згинуть пророки такі! 16 А народ, що таке пророкують йому, розкиданий буде по вулицях Єрусалиму від голоду та від мечá, і не буде кому поховати його, — вони й їхні жінки, й їхні сини та їхні дочки, і вилю на них їхне зло! 17 І ти скажеш до них оце слово: Хай заходять удень та вночі мої очі слізми, і нехай не затіхнуть, бо дівчина, доня народу мого, буде побита великим нещастям, дуже болючим ударом! 18 Якщо вийду на поле — ось побиті мечем, й якщо вийду до міста — ось помлілі із голоду, і навіть пророк та священник шмигляють по краю, якого не знають. 19 Чи насправді покинув Ти Юду? Чи й Сіоном гидує душа Твоя? Чому врзвив Ти нас — і немає нам ліку? Ми чекаємо миру — й немає добра, і часу вздорівлення — та ось тільки жах! 20 Знаємо, Господи, нашу безбожність, вину наших батьків, бо ми проти Тебе згрішили, — 21 та не відкидай нас ради Ймення Свого, не безчесь трону слави Своєї, пам'ятай, не зламай заповіту Свого із нами! 22 Хіба є між марними божками поганів такі, що спускають дощі? І чи небо саме дає зливу? Чи ж не Ти — Господь Бог наш? Тому то на Тебе надіємось ми, бо Ти це все чиниш!

15 І промовив до мене Господь: Якщо став би Мойсей й Самуїл перед лицем Моїм, — то душа Моя до народу цього не звернулася б! Віджени їх із-перед Мого лица, і нехай повиходять! 2 І буде, як скажуть до тебе вони: „Куди підемо?“ то скажеш до них: Так говорить Господь: Хто на смерть — ті на смерть, і хто на мечá — на мечá, і хто на голод — на голод, а хто до полону — в полон. 3 І Я навіщу їх чотирьомá способáми, говорить Господь: мечем, щоб побити, і псами, щоб їх влочатити, і птаством небесним, і земно́ю звїрино́ю, щоб жёрли та ніщили. 4 І Я дам їх на пострах усім царствам землі за Манасію, Єзекиїного сина, царя Юдиного, за те, що зробив був він в Єрусалимі. 5 Бо хто змилюється над тобою, о Єрусалиме? І хто співчуття тобі вівявить? І хто зверне з путі, щоб тебе запитати про поводження? 6 Ти покинув Мене, — промовляє Господь, — відступився назад, тому Я простягнув Свою руку на тебе, і знищив тебе, — утомився Я жалувати! 7 І віячкою їх розвіяв по брамах землі, позбавив дітей, і погубив Свій народ, бо вони не вернулись з доріг неправдивих своїх, 8 — у Мене більше було його вдів, як морського піску! А на матір юна́цтва, — спровадив опівдні грабіжника їм, нагло кинув на неї страхіття та жах, — 9 зомліла вона, що сімох породила, видихнула свою душу, зайшло сонце її, коли був ще день, засоромилася та збентежилася. А решту їх Я дам під мечá перед їхніми ворогами, говорить Господь. 10 Горе мені, моя мати, що ти породила такого менé, чоловіка сварливого та чоловіка сутяжного для всієї землі! Нікому я не позичав, і ніхто мені не боргував, та всі проклинають менé. 11 Промовив Господь: Я справді підси́лю на добре тебе, Я справді вчиню, що просітиму ворог тебе за час зла й за час утиску! 12 Чи можна зламати залізом залізо із півночі й мідь? 13 Багатство твоє й твої скáрби на здобич віддам, і не за ціну, алé за гріхи твої всі, у всіх границях твоїх. 14 І вчиню, що ти будеш служити своїм ворогам у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запалав в Моїм гніві, і над вами палатиме він! 15 Ти, Господи, знаєш усе, — згадай же менé й заступи́ся за мене, і помстись над тими, що гонять мене! На до́вгу Свою терпеливість до них мене не бери, знай, що сором носив я за Тебе! 16 Як тільки слова Твої знаходилися, то я їх поїдав, і було слово Твое мені радістю і втіхою сёрця мого, бо клікалось Ймення Твое надо мною, о Господи, Боже Саваоте! 17 Не сидів я на зборі весéлому та не радів, — через руку Твою я самітний сидів, бо Ти гнівом наповнив мене. 18 Чому биль мій став вічний, а рана моя неvigйна, що не хоче загоїтись? Чи справді Ти станеш мені як обманний потік, що вóди його висихають? 19 Тому́ Господь так відказав: Якщо ти навёрнешся, то тебе́ приверну́, і перед лицем Моїм станеш, а як здобудеш дорогоцінне з нікчемного, будеш як уста Мої: до тебе самі вони звернуться, а не ти до них звернешся! 20 І дам Я тебе для оцього народу за му́ра міцного із міді, і будуть вони воювати з тобою, та не переможуть

тебе: бо Я буду з тобою, щоб спасати тебе й щоб тебе рятувати, говорить Господь! 21 І врятую тебе з руки злих, і з рук насильників тих тебе візволю!

16 І було слово Господнє до мене, промовляючи: 2 „Не бери собі жінки, і хай у тебе не буде синів, ні дочок у цьому місці. 3 Бо так промовляє Господь про синів і про дочок, що народжені в місці цьому, і про їхніх матерів, що народжують їх, і про їхніх батьків, що їх рдять у Краї цьому: 4 Від жакливих хворіб повмирають вони, не будуть оплакувані, і не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі. Від мечя та від голоду згинуть вони, і стане їхній труп стервом птаству небесному й земній звірині. 5 Бо так промовляє Господь: Не заходь у дім смутку, і не ходи голосіти, і не співчувай їм, бо від цього народу забрав Я Свій мир, — говорить Господь, — ласку та милість. 6 І повмиряють великі й малі в цьому Краї, не будуть поховані, і голосіти не будуть за ними, і не будуть робити нарізів, і не будуть робити собі лісини. 7 І не будуть ламати їм хліба в жалобі, щоб потішити їх над померлим, і не напбять їх келіхом втіх над батьком його й його матір'ю. 8 І до дому бенкету не входить, щоб сидіти із ними, щоб їсти й щоб пити. 9 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я припиню в цьому місці на ваших очах і в днях ваших голос радісний й голос веселий, голос молодого та голос молоді! 10 І буде, коли перекажеш народіві цьому ці слова, то скажуть тобі: „Зá що Господь говорив проти нас все велике це лихо? І яка вина наша, й який то наш гріх, яким ми прогрішилися Господу, Богові нашому?“ 11 І відкажеш до них: За те, що Мене батьки ваші покинули, — каже Господь, — і пішли за іншими богами і служили їм та поклонялися їм, а Мене полишили й Закóна Мого не викóнували! 12 А ви робите гірше від ваших батьків, і кожен із вас ось їде за упёртстю лютого серця свого, щоб Мені не служити, 13 Тому викину вас з цього Краю до краю, якого не знали ні ви, ані ваші батькі. І будете там богам іншим служити удень та вночі, бо не дам Я вам милости. 14 Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю єгипетського“, 15 а тільки: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із північного краю, і зо всіх тих країв, куди був розігнав їх“. Та Я їх верну на їхню зéмлю, яку Я був дав батькам їхнім. 16 Оце Я пошлю по числénних рибáлок, — говорить Господь, — і виловлять їх, немов рибу, а потóму пошлю по числénних мислívцв, і повилóвляють їх з усіх гір, і з усякого взг'р'я, і зо скéльних розщíлин. 17 Бо очі Мої — на всі їхні дорóги: вони не сховалися з-перед Мого лица, і з-перед ока Мого не закрилася їхня провина. 18 І найперше Я їм надолóжу подвіино за їхню провину й за гріх їхній, за теє, що трупом обриджень своїх збезчéстили Край Мій, а їхні гідóти спáдок Мій перепóвнили. 19 О Господи, сило моя та твердíне моя, і зáхисте мій в день недолі! Поприходять до тебе

народи від кінців землі та й промóвлять: Одідичили наші батьки лиш неправду й марнóту, пожитку ж від них не було. 20 Чи зробить людина для себе богів, а вони не боги? 21 Тому то ось Я учиню, що пізнають цим разом вони, учиню, що пізнають вони Мою руку та силу Мою, і пізнають, що Ймення Моє — це Господь!

17 Гріх Юдин написаний рíльцем залізним, діямáнтовим вістрям він віритий на таблиці їхнього серця, і на рóгах жертóвників їхніх. 2 Як про синів своїх, так пам'ятають про жертóвники свої та своїх Ашер при зеленому дéреві, на високо підгíрках, 3 про гóру на полі. Багатство твоє й твої скáрби на здóбич віддам, пагірки жертóвні твої — за гріх по всіяхких границях твоїх. 4 І опустись ти руку свою спáдку свого, що Я дав був тобі. І вчиню, що ти будеш служити своїм ворогам у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запалили ви в гніві Моїм, й аж навки палáтимо він! 5 Так говорить Господь: Проклáтий той муж, що надію кладé на людину, і робить раменом своїм слабу плоть, а від Господа серце його відступає! 6 І він бóде, як голий той кущ у степу, і не побачить, щоб добре прийшло, і він пробуватиме в краї сухому в пустині, у краї солоному та незамéшканому. 7 Благословénний той муж, що покладається на Господа, що Господь — то надія його! 8 І він бóде, як дерево те, над водою поса́жене, що над потóком пускає коріння своє, і не боїться, як прийде спекóта, — і його листя зелене, і в році посухи не буде журитись, і не перестане принóсити плóду! 9 Людське серце найлукавіше над все та невивóйне, хто пізнає його? 10 Я Господь, що досліджує серце, що випробóвує нírки, щоб кожному дати згідно з пúттю його, за плóдом учíнків його. 11 Куропáтва висіджує яйця, яких не принéсла, — це той, хто багатство набув, та неправдою: він покине його в половині днів своїх, і стане безúмним при своєму кінці. 12 Трон слави, високий від віку, — це місце нашої святині! 13 Надіє Ізраїлева, Господи, — посорóблені будуть усі, хто Тебе залишає! Ті, що Мене покидають, на піску будуть списані, бо вони покинули Господа, джерело живої води. 14 Уздоров мене, Господи, і буду вздорóвлений я, спаси Ти мене, і я буду спасénий, — бо Ти слава моя! 15 Ось вони мені кажуть: „Де слово Господнє? Нехай воно прийде!“ 16 А я не відтягавсь бути пáстирем в Тебе, не жадáв злого дня, Ти це знаєш, — що виходило з уст моїх, те перед лицем Твоїм явне було. 17 Не будь Ти для мене страхіттям, — на день зла Ти моє пристанóвище! 18 Бодай посорóбились ті, хто мене переслúдує, а я щоб не був посорóблений, нехай побентéжені бóдуть вони, а я хай не буду збентéжений, день злого на них наведі та зламай їх подвіїним зламáнням! 19 Так промовив до мене Господь: Іди, і станеш у брамі синів наро́ду, що юдські царі входять нею та нею виходять, та по всіх брамах Єрусалиму. 20 І скажеш до них: Послухайте слова Господнього, царі юдські й уся Юдеє, та всі мéшканці Єрусалиму, що входите брамами тими. 21 Так говорить

Господь: Стережіться за душі свої, і не носіть тягару за суботнього дня, і не носіть його брамами Єрусалиму. **22** І не носіть тягару з домів ваших суботнього дня, і жодної праці робити не будете, і день суботній освятите, як Я вашим батькам наказав був! **23** Та вони не послушали, й вуха свого не схилили, і вчинили себе тугошіями, щоб не слухатися та не брати навчання. **24** І буде, якщо Мене справді ви будете слухатись, — каже Господь, — щоб тягару не носити в брами міста цього за суботнього дня, і щоб освятити день суботній, і щоб жодної праці в цей день не робити, — **25** то ходитимуть брамами міста цього царі та князі, що будуть сидіти на троні Давидовім, що їздити будуть колесницями й кіньми, вони й їхні правителі, юдеї та мешканці Єрусалиму, і це місто стоятиме вічно! **26** І будуть приходити з Юдиних міст та з околиць Єрусалиму, і з краю Веняминового, і з рівнини, і з гір, і з півдня, і цілопалення й жертви принесити будуть, та жертву хлібну, і ладан, і будуть приносити жертву подяки до дому Господнього. **27** А якщо ви Мене не послухаєтесь, щоб святити день суботній і щоб тягару не носити, і щоб брамами Єрусалиму суботнього дня не ходити, то огонь підпалю в їхніх брамах, і він поїсть єрусалимські палаці, — і не погасне!

18 Оце слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Устань, і зійди до дому ганчарів, і там почувеш слова Мої“. **3** І зійшов я до дому ганчарів, аж ось він робить працю на кружалі. **4** І в руках ганчарів почувлась посудина, яку він із глини робив. І він знову зробив з неї іншу посудину, як сподобалося ганчареві зробити. **5** І було мені слово Господнє, говорячи: **6** „Чи не міг би зробити й Я вам, як ганчар цей, о доме Ізраїлів? каже Господь. Ось як глина в руці ганчарів, так в руці Моїй, доме Ізраїля, й ви! **7** Я часом кажу про народ та про царство, щоб вірвати його, і щоб розбити та вигубити, **8** та коли цей народ, що про нього казав Я, повернеться від свого зла, то пожалую Я щодо того зла, яке думав чинити йому. **9** А часом кажу про народ та про царство, щоб його збудувати та щоб посадити, **10** та як він зробить зле в Моїх очах, щоб не слухатися Мого голосу, то пожалую щодо того добра, про яке говорив, що вчиню Я його. **11** А тепер скажи до юдея й до мешканців Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Ось готую лихе проти вас, і задумую зідум на вас, — верніться ж ви кожен з дороги своєї лихобі, і поліпшіть доробги свої й свої вчинки! **12** Та вони відказали: „Пропало! бо ми будемо ходити за своїми думками, і кожен робитиме згідно з упертістю серця свого.“ **13** Тому так промовляє Господь: Поспитайте но ви між народами, — чи хто чув, як оце? Страшну річ учинила та діва Ізраїлева! **14** Хіба сніг Лівану зійде зо скелі на полі? Чи висохнуть води чужі та холодні, текучі? **15** Бо про Мене забув Мій народ: вони кідать марноті, а та робить їм так, що вони на дорогах своїх спотикаються, на давніх путях, щоб ходити стежками, по дорозі невбитій, **16**

щоб свій Край учинити страхіттям, посміхвищем вічним. Кожен, хто буде проходити ним, остовпіє та буде хитати головою своєю. **17** Мов вітер зо сходу, розвію Я їх перед ворогом; потилицю, а не обличчя Я їм покажу у день їхнього гора!“ **18** І сказали вони: „Ходіть, і обміркуюємо заміри на Єремію, бо не згинув Закон у священника, і рада в премудрого, а слово в пророка. Ходіть, і удармо його язиком його власним, і не зважимо на жодні слова його!“ **19** Послухай мене, о мій Господи, і почув глос моїх супротивників! **20** Хіба замість доброго злим надолужено буде? Бо яму копають вони для моєї душі. Згадай же, що перед обличчям Твоїм я стояв, щоб добре про них говорити, щоб гнів Твій від них відвернути! **21** Тому їхніх синів віддай голодові, і міццю мечів викинь їх з Краю, і бодай жінки їхні дітей погубили та вдовами стали, а їхні чоловіки хай смертю повбивані будуть, юнаки їхні хай будуть побиті мечем на війні! **22** Нехай чується крик з їхніх домів, — бо орду Ти зненацька спровадиш на них, — бо яму копали вони, щоб схопити мене, і для ніг моїх пастки поставили. **23** А Ти, Господи, знаєш увесь їхній замір на мене на смерть, — не прости їм провин, а гріхів їхнього із-перед обличчя Свого не зітри, і хай перед Тобою спіткнуться вони, — зроби поміж ними оце під час гніву Свого!

19 Господь сказав так: „Иди, і купиш баньку в ганчарів, і візьми собі з старших народів та з старших священників. **2** І вийдеш до долини Бен-Гіннома, що при вході до Череп'яної брами, і будеш там оголошувати ті слова, що до тебе Я їх говоритиму. **3** І скажеш: Послушайте слова Господнього, царі Юди та мешканці Єрусалиму! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зло наведу на це місце, так що всякому, хто почує про нього, задзвенить в його вухах! **4** Це за те, що вони залишили Мене, і вчинили чужим оце місце, і кадїли у ньому для інших богів, що не знали їх ані вони, ні батьки їхні, ані юдейські царі, і кров'ю невинних наповнили місце оце, **5** і пагірки побудували Ваалові, щоб палити дітей своїх на огні цілопалення для Ваала, чого не велів Я і не говорив, і що на серце Мені не приходило! **6** Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже зв'ятися місце це „Тобет“ і „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина Убивства“. **7** І зніщу на місці цьому раду Юдину та Єрусалиму, і впадуть від мечів перед їхніми ворогами та від руки тих, хто шукає їхньої душі, і дам падло їхне на стерво для птаства небесного та для земної звірини. **8** І вчиню оце місце страхіттям і посміхом, — кожен, хто буде проходити ним, остовпіє й засвище, побачивши всі його врази. **9** І вчиню, що вони будуть їсти тіло синів своїх й тіло дочок своїх, і тіло один одного їсти вони будуть в облозі та в утискові, яким будуть тиснути їх вороги їхні та ті, хто буде шукати їхню душу. **10** І розбі'єш баньку на очах тих людей, що ходять з тобою, **11** та й скажеш до них: Так говорить

Господь Саваот: Отак розбі'ю Я нарід цей та місто оце, як розбивається посуд ганчарський, що не може вже бути направленим, — і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на погреб. **12** Так зроблю цьому місцю, говорить Господь, та мешканцям його, щоб зробити це місто, як Тóфет. **13** І стануть домї Єрусалиму та домї царів Юди, як місце те Тóфет, — нечисті усі ті домї, що кадили на їхніх дахах усім небесним світілам, та лили жертви литі для інших богів! **14** І прийшов Єремїя з Тóфету, куди послав його Господь пророкувати, і став у дворї Господнього дому, і сказав до всього народу: **15** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось спроваджу до міста цього та до всіх його міст усе те лихо, що Я говорив був на нього, бо вчинили вони свою шию твердою, щоб не слухатися Моїх слів!

20 І почув Пашхур, — Іммерів син, священник, що був старшим наглядачем, начальник Господнього дому, — Єремїю, що пророкував ці слова. **21** Пашхур набив пророка Єремїю, і посадив його у в'язницю, що була в горішній брамі Веніяминовій, що в Господньому домі. **3** І сталося наступного дня, і вивів Пашхур Єремїю з в'язниці, а Єремїя промовив до нього: Не Пашхур Господь дав ім'я тобі, а тільки Магор-Миссавів. **4** Бо так промовляє Господь: Ось Я зроблю тебе жакхом для тебе самого та для всіх твоїх приятелів, і вони попадають від меча ворогів своїх, а очі твої будуть бачити це. А всього Юду віддам у руку царя вавилонського, і він нажене їх до Вавилону, і позабиває їх мечем. **5** І дам увесь скарб цього міста та увесь його здобуток, і всю коштовність його, та всі скарби юдських царів, — усе це дам у руку їхніх ворогів, і вони пограбують їх, і візьмуть їх та й відведуть їх до Вавилону. **6** А ти, Пашхуре, та всі мешканці дому твого підете до полону. І прийдеш ти до Вавилону, і помреш там, і будеш похований ти та всі твої приятелі, яким ти неправдиво пророкував. **7** Намовляв мене, Господи, — і був я намоблений, Ти взяв міцно мене — й переміг! Я став цілий день посміхавищем, кожен глузує із мене. **8** Бо коли тільки я говорю, то кричу, кличу: „Гвалт!“ та „Грабїж!“ і так сталося слово Господне мені цілий день за ганьбу й посміхавище. **9** І я був сказав: Не буду його споминати, і не буду вже йменням його говорити! І стало це в серці моїм, як огонь той палючий, замкнений у ко́стях моїх, — і я змучивсь тримати його й більш не мажу! **10** Бо чув я обмову числєнних, — ось острах навколо: Розкажіть, — донесемо на нього! Кожен муж, який в мирі зо мною, чатує мого упадку та каже: „Може буде обманений — і переможемо його, і помстимося над ним!“ **11** Та зо мною Господь, як потужний силáč, тому ті, хто женеться за мною, спіткнуться та не переможуть! Будуть сильно вони посоромлені, бо робили без розуму, — вічний сором їм буде, який не забудеться! **12** А Господь Саваот випробує праведного, бачить нирки та серце. Хай над ними побачу я помсту Твою, бо Тобі я відкрив свою справу! **13** Співайте пісні Господеві, усі хваліть

Господа, бо спасає Він душу убогого від руки лиходіїв! **14** Проклятий той день, коли я народився, день, коли породила мене моя мати, хай благословенний не буде! **15** Проклятий той муж, який сповістив мого батька, говораючи: „Народилось тобі дитя-хлбпець“, а тим справді потішив його! **16** І бодай стався муж той, немов ті міста, що Господь зруйнував й не пожалував їх, і нехай чує крик він уранці, а лément військовий у часі полудня, **17** за те, що в утробі мене не забив, — і тоді була б стала мені моя мати за грїб мій, а утробка її вагітною навіки була б! **18** Чого то з утроби я вийшов, щоб бачити клопіт й скорботу, і нащо кінчаються в соромі ці мої дні?

21 Слово, що було до Єремїї від Господа, коли цар Седекїя послав був до нього Пашхура, сина Малкіїного, та священника Цефанію, сина Маасеїного, говорячи: **2** „Звернися за нас до Господа, бо Навуходонсор, цар вавилонський, воює проти нас. Може Господь зробить з нами за всіма Своїми чудами, і той відійде від нас!“ **3** І сказав Єремїя до них: „Так скажіть до Седекїї: **4** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я назад оберну військові знаряддя, що в вашій руці, що ви воюєте ними поза муром з вавилонським царем та з халдеями, які облягають вас, і позбираю їх до середини цього міста. **5** І буду Я воювати з вами рукою витягнуною та сильним раменом, і в гніві, і в люті, і в великому пересерді! **6** І вражу мешканців цього міста, і чоловіка, і худобу, — від великої моровиці повмирають вони! **7** А потому — говорить Господь — Я віддам Седекїю, Юдиного царя, і його рабів, і нарід, і врятованих у цьому місті від моровиці, від меча та від голоду в руку Навуходонсора, царя вавилонського, та в руку ворогів їхніх, що шукають їхньої душі, і він ударить їх вістря меча, — не змилюється над ними й не змилосердиться, і не матиме любови! **8** А цьому народові скажеш: Так говорить Господь: Ось Я даю перед вами дорогу життя й дорогу смерти. **9** Хто сидітиме в цьому місті, той помре від меча, і від голоду та від моровиці; а той, хто перейде і прийде до халдеїв, що вас облягають, буде жити, і стане йому душа його за здобич. **10** Бо Я оберну лице Своє на це місто на зло, а не на добре, — говорить Господь, — воно буде дане в руку царя вавилонського, а він спалить його огнем! **11** А домові царя Юди скажи так: Послухайте слова Господнього: **12** Доме Давидів, отак промовляє Господь: Судить вранці суд і рятуйте граббаного від руки переслідника, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя лють, — і вона запалє за зло ваших учинків, і не буде кому погасити! **13** Ось Я проти тебе, мешканко долини, о скеле рівнини, — говорить Господь, — на вас, що говорите: „Хто прийде на нас і хто ввійде в помешкання наші?“ **14** Бо Я покараю вас згідно із плідом ваших учинків, — говорить Господь, — і огонь запалю в його лісі, і він пожере всі довкілля його!

22 Так говорить Господь: Зійди в дім Юдиного царя, і будеш казати там оце слово, 2 та й промовиш: Послухай Господнього слова, о царю юдейський, що сидиш на Давидовім троні, ти й раби твої та народ твій, що входите в брами оці. 3 Так говорить Господь: Чинить правосуддя та правду, і рятуйте грабованого від руки гнобителя, чужинця ж, сироту та вдову не гнобїть, не грабуйте, і крови невинної не проливайте на місці цьому! 4 Бо коли оце слово насправді ви виконаєте, то ходитимуть брамами дому оцього царі, що будуть сидіти на троні Давида, що їздити будуть колесніцями й кінями, він і раб його та народ його. 5 А якщо не послухаетесь оцих слів, то клянуся Собою — говорить Господь: руйною станеться дім цей! 6 Бо так промовляє Господь про дім царя Юди: Ти для Мене Гілеад, щит Лівану, та поправді кажу Я, — тебе оберну на пустиню, на міста незаселені! 7 І приготую на тебе отих, що руйнують людину та зброю її, і вони твої кедри добріні зітнуть і їх повкидають в огонь! 8 І люди численні ходитимуть містом оцим і будуть казати один до одного: Зашчо Господь зробив так цьому місту великому? 9 І відкажуть: За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога Свого, і вклонялися іншим богам, і служили їм. 10 Не плачте за вмерлим, і не жалкуйте за ним, — але плакати — плачте за тим, хто відходить в полон, бо вже не повернеться, і не побачить землі, де він народився. 11 Бо так промовляє Господь до Шаллума, сина Йосїїного, царя Юдиного, що царював замість Йосїї, свого батька, що вийшов із місця цього: Він сюди вже не вернеться! 12 Бо помре він у місці, куди його полонїли, Краю ж цього не побачить уже. 13 Горе тому, хто несправедливістю дім свій буде, а верхні кімнати — безправ'ям, хто каже своєму ближньому промовати даремно, і платні його йому не дає, 14 що говорить: Збудую собі дім великий, і верхні кімнати широкі!“ І вікна собі повирубує, й криє кедрїною, і малює червоною фарбою. 15 Чи ти зацарюєш тому, що в кедрах ти мешкаєш? Чи ж твій батько не їв та не пив? І коли правосуддя та правду чинив він, тоді було добре йому, — 16 він розсуджував справу нужденного й бідного, й тоді добре було! Чи не це — Мене знати? говорить Господь. 17 Хїба твої очі та серце твоє не обернені тільки на користь свою, та щоб проливати кров невинну, і щоб гніт та насилля чинити? 18 Тому так промовляє Господь про Єгоякіма, Йосїїного сина, царя Юдиного: Не будуть за ним голосити: „О мій брате!“ й „О сестро!“ Не будуть за ним голосити: „О пане“ й „О величносте його!“ 19 Поховають його, немов того осла, волочачи та вихидаючи геть за брами Єрусалима. 20 Зійди на Ліван та й кричи, і в Башанї свій голос подай, і кричи з Аварїму, бо понищені всі твої друзі. 21 Говорив Я тобі в час гаразду твого, але ти казала: „Не слухатиму!“ Це дороба твоя від юнацтва твого, бо не слухалась ти Мого голосу. 22 Усіх твоїх пастирів буря розкидає, а коханці твої підуть до полону, — справді, тоді посоромлена

та побентежена будеш за все своє зло! 23 О ти, що сидиш на Лівані, що кублишся в кедрах, — як ти будеш стогнати, як болї й дрижання на тебе спадуть, мов на ту породїллу! 24 Як живий Я, — говорить Господь, — коли б був Конїя, син Єгоякимів, цар Юдин, печаткоюперснем на правїй руці Моїй, — справді Я й звідти тебе зірву! 25 І дам Я тебе в руку тих, хто шукає твоєї душі, і в руку тих, що боїшся ти їх, і в руку Навуходноносора, царя вавилонського, і в руку халдеїв. 26 І кину тебе й твою матір, яка породила тебе, до іншого краю, де ви не зродїлись, — і там — ви помираете! 27 А до Краю, куди вони прагнуть душею своєю вернутись, — туди не повернеться! 28 Чи муж цей, Конїя, — це глиняний псуд, погорджений та розпорошений? Хїба він посудина та непотрїбна? Чом відкинені він та насіння його, та й закинені в землю, якої не знають? 29 О Краю, мій Краю, о Краю, — послухай Господнього слова: 30 Так говорить Господь: Запишіть людину оцю саїтноту, мужем, якому не буде щастїсть у днях його, бо нікому з насіння його не пощастїться сидіти на троні Давидовім та панувати ще в Юді!

23 Горе пастирям тим, що розгублюють та розганяють отару Мого пасовїська, говорить Господь! 2 Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про пастирів тих, що пасуть Мій народ: Ви отару Мою розпорошили й їх розїгнали, та не наглядали за ними. Ось тому покараю Я вас за лихі ваші вчинки, говорить Господь! 3 А Я позбираю останок отари Своєї зо всіх тих країв, куди Я їх повиганяв був, і їх поверну на пасовїська їхні, і вони порозплоджуються та розмножаться. 4 І над ними поставлю Я пастирів тих, які пастинуть їх, і не будуть боятися вже й не злякаються, і не будуть загублені, каже Господь! 5 Ось дні наступають, — говорить Господь, — і поставлю Давидові праведну Парость, і Цар зацарює, і буде Він мудрий, — і правосуддя та правду в Краю запровадити. 6 За днів Його Юда спасеться, Ізраїль же буде безпечний. А це Його Імєння, яким Його кликати будуть: „Господь — праведність наша“. 7 Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю єгипетського“, 8 а тільки: „Як живий Господь, що вивів і вїпровадив насіння дому Ізраїлевого з північного краю, і зо всіх тих країв, куди їх був повиганяв!“ І осядуть вони на своїй землі. 9 Про пророків. Розривається серце моє в моїм нутрі, тріпючуть всі кости мої, я став, як п'яний, як той муж, що по ньому вино перейшло, через Господа й ради святих Його слів, 10 Бо земля перелюбниками стала повна, бо через прокляття потрапила в жалобу земля, повисихали в степах пасовїська, бо стався лихим їхній біг, їхня сила — це кривда. 11 Бо й пророк та священник грїшать, — їхнє зло Я знайшов теж у домі Своїм, говорить Господь. 12 Тому буде для них їхня дороба, мов сківзанка в тємряві, вони будуть попхнені й впадуть через неї, бо зло Я спроваджу на них року навіщення їх, говорить

Господь. **13** А в тих самарійських про років Я бачив безгльздя, — вони пророкували Ваалом собі, і вчинили блудячим народ Мій, Ізраїля! **14** А в єрусалимських пророків Я бачив гідоту: перелюбство й ходіння в неправді, і руки злочинців зміцніли вони, щоб ніхто з свого зла не вернувся. Всі вони Мені стали, немов той Содом, а мешканці його, як Гомбра. **15** Тому так промовляє Господь Саваот про пророків очих: Ось Я їх полиню нагодую, і водою отруйною їх напою, бо від єрусалимських пророків безбожність пішла для всієї землі! **16** Так говорить Господь Саваот: Не слухайте слів цих пророків, що вам пророкують, — вони роблять безгльздими вас, висловлюють привиди серця свого, а не слово з уст Господніх. **17** Вони справді говорять до тих, що Мене ображають: „Господь говорив: Мир вам буде!“ А кожному, хто ходить в упертості серця свого, говорять вони: „Зло не прийде на вас!“ **18** А хто ж то стояв на таємній Господній нараді, і бачив та чув Його слово? Хто до слова Його прислухався й почув? **19** Ось буря Господня, як лють, виходить, а вихор крутливий на голову несправедливих впаде. **20** Гнів Господній не вернеться, поки не зробить, і поки не виконає Він замірів серця Свого; наприкінці днів зрозумієте добре все це! **21** Цих пророків Я не посилав, — вони побігли самі, Я їм не говорив, — та вони пророкують. **22** А якби в Моїй раді таємній стояли вони, то вони об'являли б народові Моєму слова Мої, і їх відвертали б від їхньої злої дороги, та від зла їхніх учинків. **23** Чи Я Бог тільки зблизька, — говорить Господь, — а не Бог і здалека? **24** Якщо захирається хто у криївках, то Я не побачу його? говорить Господь. Чи Я неба й землі не наповнюю? каже Господь. **25** Я чув, що говорять пророки, що Йменням Моїм пророкують неправду й говорять: „Мені снилося, снилося мені!“ **26** Як довго це буде у серці пророків, які пророкують неправду, та пророкують оману свого серця? **27** Вони замишляють зробити, щоб народ Мій забув Моє Ймення, їхніми снами, які один одному розповідають, як через Ваала забули були їхні батькі Моє Ймення. **28** Той пророк, що йому снився сон, нехай розповідає про сон, а з яким Моє слово, хай каже про слово правдиве Моє, — що солomé до збіжжя? говорить Господь. **29** Хіба слово Моє не таке, як огонь, — говорить Господь, — і як молот, що скелю розлупує? **30** Тому то ось Я на пророків, — говорить Господь, — що слова Мої крадуть один від одного. **31** Ось Я на пророків, — говорить Господь, — що вживають свого язика, але кажуть: Це мова Господня! **32** Оце Я на тих, що сни неправдиві звіщають, — говорить Господь, — вони розповідають про них та впроваджують в блуд Мій народ своєю неправдою й глумом своїм, хоч Я не посилав їх і їм не наказував, і вони помогті — не поможуть народові цьому, говорить Господь. **33** А коли запитає тебе цей народ, чи пророк, чи священник, говорячи: „Яке то Господне пророцтво?“ то скажеш до них: „Ви тягар, — і Я вас поскидаю“, говорить Господь. **34** А пророка

й священника та той народ, який скаже: „Господній тягар“, — то Я мужа того й його дім покараю! **35** Отак скажете ви один одному й кожен до брата свого: „Що Господь відповів“, й „що Господь говорив?“ **36** А про „Господній тягар“ не згадуйте більш, бо кожному слово його стане за тягара, і ви перекрутили б слова Бога Живого, Господа Саваота, нашого Бога. **37** Так пророкові скажеш: „Щоб Господь тобі відповів“, і „Щоб Господь говорив?“ **38** Якщо ж будете ви говорити: „Господній тягар“, тому так промовляє Господь: За те, що ви кажете слово оце: „Господній тягар“, хоч Я посилав до вас, кажучи: Не говоріте „Господній тягар“, **39** тому конче Я вас підйму, немов тягара, та й викину вас і те місто, що дав був Я вам та вашим батькам, від Свого лица. **40** І дам Я на вас сором вічний та вічну ганьбу, що не буде забута!

24 Господь показав мені, і ось два коші фіг стояли перед храмом Господнім, потому, як Навуходонсор, цар вавилонський, вигнав Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юдиного, та правителів Юдських, і майстра, і слюсаря з Єрусалиму, та й привів їх до Вавилону. **2** Один кіш — фіги дуже добрі, як фіги першого врожаю, а один кіш — фіги дуже злі, яких не їдять через їхню непридатність. **3** І промовив до мене Господь: Що ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Фіги. Фіги добрі — дуже добрі, а злі — дуже злі, яких не їдять через їхню непридатність. **4** І було мені слово Господне, говорячи: **5** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Як фіги ці добрі, так оберну Я на добре вигнанців Юдиних, яких Я послав із цього місця до краю халдейського. **6** І зверну Я Своє око на них на добро, і поверну їх до цього краю, і збудую їх, а не розіб'ю, і засаджу їх, а не вірву. **7** І дам Я їм серце пізнати Мене, що Я — Господь. І вони Мені будуть народом, а Я буду їм Богом, бо вони навёрнуться до Мене всім серцем своїм! **8** А як фіги ті злі, яких не їдять через їхню непридатність, то так говорить Господь: За такого Я дам Седекію, царя Юдиного, і його правителів та решту Єрусалиму, що залишилися в цьому краї та що сидять у краї єгипетському. **9** І дам їх за острах, на зло для всіх царств землі, на ганьбу та за притчу, на глум та на прокляття в усіх тих місцях, куди вижену їх. **10** І пошлю на них меча, і голод та моровицю, аж поки не вигублені будуть на землі, яку Я був дав їм та їхнім батькам!“

25 Слово, що було до Єремії про весь народ Юдин за четвертого року Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юдиного — це перший рік Навуходонсора, царя вавилонського, **2** що його сказав пророк Єремія про весь Юдин народ та до всіх мешканців Єрусалиму, говорячи: **3** „Від тринадцятого року Йосії, Амоного сина, царя Юдиного, і аж до цього дня, це вже двадцять і три роки, було слово Господне до мене. І говорив я до вас, говорячи пильно, та не слухали ви. **4** І посилав Господь до вас усіх Своїх рабів пророків, рано та

пізно, та не слухали ви, і не нахилили свого уха, щоб послухати. **5** А вони говорили: Верніться кожен зо своєї злої дороги та зо зла ваших учінків, і сидіть на тій землі, яку Господь дав вам та вашим батькам відвіку й аж навіки. **6** І не ходіть за іншими богами, щоб служити їм та щоб вклоняться їм, і не гнівїть Мене роботою ваших рук, — і Я не вчиню вам лихого. **7** Та ви не прислухалися до Мене, — говорить Господь, — щоб не гнівїти Мене чином рук своїх, на зло собі. **8** Тому так промовляє Господь Саваот: За те, що ви не слухалися слів Моїх, **9** ось Я пошлю й позбираю всі північні роди, — говорить Господь, — пошлю до Навуходнобсора, царя вавилонського, Мого раба, і наведу їх на край цей, і на мешканців його та на всіх цих народів навколо, і вчиню їх закляттям, і оберну їх на страхіття, і на посміховище, і на вічні руїни. **10** І Я вігублю в них голос радісний та голос веселий, голос молодого та голос молодої, гуркіт жорен та світло світильника... **11** І стане цей край руїною, спустошенням, а ці народи будуть служити вавилонському цареві сімдесят літ! **12** І станеться, як сповниться сімдесят літ, покараю Я вавилонського царя та цей люд, — говорить Господь, — за їхню провину, та халдейський край, — й оберну його на вічне спустошення. **13** І спрваджу на цей край всі Мої слова, що Я говорив був проти нього, усе, що написано в цій книзі, що пророкував Єремія про всі народи. **14** Бо їх поневолять численні народи та великі царі, і Я надолужу їм за їхнім чином та за ділом їхніх рук. **15** Бо так промовляє до мене Господь, Бог Ізраїлів: Візьми з Моєї руки келіха вина цього гніву, і напоїш ним усі народи, до яких посилаю тебе. **16** І будуть вони пити, і будуть хитатися, і стратять розум через меч, що Я посилаю між них...“ **17** І взяв я келіха з Господньої руки, і напоїв усі народи, до яких Господь вислав мене: **18** Єрусалим та міста Юди, і царів його та правителів його, щоб віддати їх на руїну, на страхіття, на посміховище та на прокляття, як цього дня, **19** фараона, царя єгипетського, і рабів його, і правителів його, та весь його народ, **20** і всю мішанину народів Єгипту, і всіх царів краю Уц, і всіх царів филистимського краю, і Ашкелон, і Аззу, і Екрон, і решту Ашдоду, **21** Едома й Моава та синів Аммона, **22** і всіх царів Тиру, і всіх царів Сидону, і всіх царів островів, що на тому боці моря, **23** і Дедана, і Тему, і Буза, і всіх, що волосья довкола стрижуть, **24** і всіх царів Арабії, і всіх царів мішаних народів, що пробувають у пустині, **25** і всіх царів Зімірі, і всіх царів Еламу, і всіх царів Мідії, **26** і всіх царів півночі, близьких та далеких один від одного, і всі царства землі, що на земній поверхні, а цар Шешаху буде пити по них. **27** І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Пийте й впивайтесь, і виметуйте, і падайте та не вставайте перед мечем, що Я посилаю між вас. **28** І буде, коли не захочуть вони взяти келіха з твоєї руки на пиття, то промовиш до них: Так говорить Господь Саваот: Конче будете пити! **29** Бо ось у місті, що там було

кликане Ймення Моє, зачинаю чинити лихе, а чи ви не покарані будете? Покарані будете, бо Я кличу меч на всіх мешканців краю, говорить Господь Саваот! **30** А ти пророкувати їм будеш усі ці слова, й до них скажеш: Господь заgrimить з височини, і з мешкання святого Свого Свій голос подасть! Заgrimить на оселю Свою, кликне Він, мов чавильники ті винограду, відповість усім мешканцям земним! **31** Дійде гомін до краю землі, бо в Господа прія із народами, — Він буде судити кожне тіло і несправедливих віддасть їхньому мечеві, — говорить Господь. **32** Так говорить Господь Саваот: Ось лихо виходить від люду до люду, і буря велика пробудиться з кінців землі, — **33** і будуть побиті від Господа в день той лежати від краю землі й аж до краю землі: не будуть оплакувані, і не будуть позбірані, і не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! **34** Ридайте, о пастирі, та голосьте, і валяйтесь у дпелі, проводирі ви отарі, бо виповнилися ваші дні для зарізу, і вас розпорощу, і впадете, немов дорогога та посудина! **35** І не матимуть пастирі захисту, а проводирі череді — утікання. **36** І чути крик пастирів, і лемент тих поводитирів череді, бо спустошить Господь їхню череду, **37** і спустошені мирні пасовиська через палання Господнього гніву... **38** Він покинув, як лев свою пущу, бо стався страхіттям їхній край через меча гнобителя, і через запал гніву Його“.

26 На початку царювання Єгоякіма, сина Йосііного, царя Юдиного, було оце слово від Господа, кажучи: **2** „Так говорить Господь: Стань на подвір'ї Господнього дому, і будеш говорити всім Юдиним містам, що приходять на поклін до Господнього дому, усі ті слова, що Я наказав був тобі, щоб до них говорити, — не вбав ані слова. **3** Може почують вони, і вернуться кожен зо своєї злої дороги, й Я пожалую щодо зла, яке думаю вчинити їм через злі їхні вчинки! **4** І скажеш до них: Так говорить Господь: Якщо ви не будете прислухуватися до Мене, щоб ходити за Законом Моїм, якого Я дав вам, **5** щоб прислухуватися до слів Моїх рабів пророків, яких Я посилаю до вас рано та пізно, та не слухали ви, **6** то вчиню з оцим домом, як з Шіло, а місто це дам на прокляття для всіх народів землі“. **7** І чули священники, і пророки, і весь народ Єремію, що говорив ці слова в Господньому домі. **8** І сталося, як Єремія закінчив говорити все, що наказав був Господь сказати до всього народу, то схопили його священники, і пророки, і весь народ, говорячи: „Ти конче помреш! **9** Навщо пророкував ти Господнім Ім'ям, кажучи: Як Шіло, буде дім цей, а місто це буде зруйноване, так що не буде в ньому мешканця?“ І зібрався весь народ проти Єремії в Господньому домі. **10** І почули ці слова Юдині князі, і відійшли з царського дому до дому Господнього, і сіли при вході до нової Господньої брами. **11** І сказали священники та пророки до князів та до всього народу, говорячи: „Присуд смерти цьому чоловікові, бо він пророкував проти цього міста, як ви

чули своїми вухами!“ 12 І сказав Єремія до всіх князів і до всього народу, говорячи: „Господь послав мене пророкувати проти цього дому, і проти цього міста всі ті слова, що ви чули. 13 А тепер поліпшіть ваші дорogi та ваші чiни, і слухайтеся голосу Господа, вашого Бога, то пожалує Господь щодо зла, яке говорив був на вас. 14 А я — ось я в вашiй руцi: робiть менi як добре, i як правдиве в ваших очах! 15 Тiльки справдi пiзнате ви, якщо ви вб'єте мене, що ви невинну кров спровадите на себе й на це мiсто та на мiшканцiв його, бо Господь справдi послав мене до вас говорити в вашi вуха всi цi слова.“ 16 І сказали князi та весь нарoд до свiщеникiв та до пророкiв: „Цей чоловiк не пiдлягає присуду смертi, бо вiн говорив до нас И'ям Господа, нашого Бога!“ 17 І встали люди зо старшiх краю, і сказали до всього збору народу, гoвoрiючи: 18 „Мiхей з Морашi пророкував за днiв Єзекiї, царя Юдиного, і сказав до всьогo юдейського народу, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Сион, як те поле, забраний буде, а Єрусалим за румбiвища стане, а гора цього храму — пiдгiрками лiсу. 19 Чи справдi забив його Єзекiя, цар Юдин, та весь Юда? Чи ж вiн не побоявся Господа, і не злiагодив Господнього лиця? І Господь пожалував щодо того зла, яке говорив був на них. А ми вчинимо таке велике зло на свої душi? 20 І також пророкував був Господнiм И'ям один чоловiк, Урiйя, син Шемаї, з Кiр'ят-Єарiму, і пророкував проти цього мiста та проти цього краю всi тi слова, як Єремія. 21 І почув був слова його цар Єгояким, і всi лицарi його та всi князi; і шукав цар способу забити його. І почув це Урiйя, і злякався, й утік, і прийшов до Єгипту. 22 І послав цар Єгояким людей до Єгипту, — Елнатана, Ахборового сина, і людей з ним до Єгипту. 23 І вони вивели Урiйю з Єгипту, і привели його до царя Єгоякима, а той ударив його мечем, а трупа його кинув до гробiв прoстих людей“. 24 Але рука Ахикама, Шаханового сина, була з Єремією, щоб не дати його в руку народу забити його.

27 На початку царювання Єгоякима, сина Йосiїного, царя Юди, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: 2 „Так сказав був до мене Господь: Зроби собі поворoзки та ярма, і надiнь їх на шию свою. 3 І пошлеш їх до царя Едому, і до царя Моаву, і до царя синiв Аммону, і до царя Тиру, і до царя Сидону через послiв, що приходять до Єрусалиму до Седекiї, царя Юдиного. 4 І накажеш їм, щоб до своїх володарiв говорили: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Так скажете вашим володарям: 5 Я вчинив землю й людину, і скотину, що на поверхні землі, Своєю силою великою та витягненим раменом Своїм, і дав їй тому, хто сподобався в очах Моїх. 6 А тепер Я віддав усi цi землi в руку Навуходонoсора, царя вавилонського, раба Мого, а також польову звiрину дав Я йому, щоб служила йому. 7 І будуть служити всi народи йому та синовi його, і синовi сина його, аж поки не прийде

час також його власному краевi, — і поневолять його численнi народи та великi царi. 8 І станеться, — той народ і те царство, що не будуть служити йому, Навуходоносоровi, царевi вавилонському, і того, хто не дасть шиї своєї в ярмо вавилонського царя, — покараю Я народ цей мечем, і голодом, і зарiзою, — говорить Господь, аж поки не зроблю їм кiнцiя рукою його! 9 А ви не прислухайтесь до ваших пророкiв, і до ваших ворожбiтiв, і до ваших сновiддiв, і до ваших знахарiв, і до ваших чарiвникiв, що говорять до вас, кажучи: „Не служiть вавилонському царевi!“ 10 Бо вони пророкують вам неправду, щоб вiддалити вас з вашої землi, — і Я вас вiжену, і ви погинете. 11 А нарoд, що вклав свою шию в ярмо вавилонського царя й буде служити йому, — то залишу його на його землi, — говорить Господь, — і вiн буде її обробляти, і буде сидiти на нiй. 12 І до Седекiї, царя Юдиного, говорив Я згiдно з усiма цими словами, кажучи: Вклавдiть вашi шиї в ярмо вавилонського царя, і служiть йому та його народам, і будете жити. 13 Пoщо помрете ти та нарoд твiй від меча, голоду та моровицi, як говорив був Господь про той люд, що не буде служити вавилонському царевi? 14 І не прислухуйтеся до слiв пророкiв, що кажуть до вас, говорячи: „Не будете служити вавилонському царевi“, бо неправду вони вам пророкують. 15 Бо Я не послав їх, — говорить Господь, — і вони пророкують неправду в И'я Моє, щоб Я вигнав вас, — і погинете ви та пророки, що вам те пророкують! 16 А до свiщеникiв та до всього цього народу говорив я, кажучи: Так говорить Господь: Не прислухуйтеся до слiв ваших пророкiв, що пророкують вам, кажучи: „Ось тепер незабаром вертається з Вавилону пoсуд Господнього дому“, бо лжу вони пророкують. 17 Не прислухуйтеся до них, служiть царевi вавилонському, то будете жити, — нащо буде це мiсто руїною? 18 А якщо вони пророки, і якщо слово Господнє з ними, нехай же просять вони Господа Саваота, щоб не перейшов пoсуд, позосталий в Господньому домі, і в домі царя Юди, і в Єрусалимі до Вавилону. 19 Бо так промовляє Господь Саваот про стовпи, і про море, і про пiдстави, і про решту пoсуду, позосталого в цьому мiстi, 20 що не забрав їх Навуходонoсор, цар вавилонський, коли виганяв був в неволю Єхонiю, Єгожимового сина, царя Юди, з Єрусалиму до Вавилону, та всiх шляхетних Юди та Єрусалиму. 21 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про пoсуд, позосталий в Господньому домі та в домі царя Юди та Єрусалиму: 22 До Вавилону буде вiн спровiджений, і там пробуватиме аж до дня Моїх вiдвiдин їх, — говорить Господь, — тодi вiпроваджу його, і верну його до цього мiсця“.

28 І сталося того року на початку царювання Седекiї, царя Юди, четвертого року, п'ятого мiсяця, сказав до мене Ананiя, син Аззури, пророк, що з Гiв'ону, у Господньому домі, на очах свiщеникiв та всього народу, говорячи: 2 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Зламаю ярмо царя вавилонського! 3

За два роки часу Я верну́ до цього місця ввесь по́суд Господнього дому, що забрав був Навуходонсор, цар вавилонський, з цього місця, і спрова́див його до Вавилону. **4** І Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, і всіх Юдиних вигна́нців, що прийшли до Вавилону, Я верну́ до цього місця, — говорить Господь, — бо зламаю ярмо́ царя вавилонського!“ **5** І говорив пророк Єремія до пророка Ананії на оча́х священників і на оча́х усього народу, що стояли в Господньому домі. **6** І сказав пророк Єремія: „Аміні! Нехай так зробить Господь, нехай віконає Господь слова́ твоєї, що ти пророкував про поворот по́суду Господнього дому та всього вигна́ння в неволю з Вавилону до цього місця. **7** Тільки послухай це слово, що я говорю в в́уха твої та в в́уха всього наро́ду: **8** Ті пророки, що від віків були передо мною і перед тобою, пророкували про численні кра́ї та про царства великі, про війни, і про голод та про морови́цю. **9** Пророк, що пророкує про мир, коли справдіться слово пророче, — буде пізнаний цей пророк, що його справді послав Господь“. **10** І взяв пророк Ананія ярмо́ з ший пророка Єремії, і поламав його. **11** І сказав Ананія на оча́х усього народу, говорячи: „Так говорить Господь: Отак поламаю ярмо́ Навуходонсора, царя вавилонського, за два роки часу, з ший всіх наро́дів!“ І пошов пророк Єремія своєю дорогою. **12** І було слово Господне до Єремії по то́му, як пророк Ананія поламав ярмо з ший пророка Єремії, говорячи: **13** „Іди, і скажеш до Ананії, говорячи: Так говорить Господь: Ти поламав дерев'яне ярмо, але Я зроблю́ замість нього ярмо залізне. **14** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Я дав на шию всіх цих наро́дів залізне ярмо, щоб вони служили Навуходонсорові, цареві вавилонському, — і вони будуть служити йому, і навіть польову звірину́ віддам Я йому!“ **15** І сказав пророк Єремія до пророка Ананії: „Послухай же, Ананіє: Не послав тебе Господь, але ти доводиш, що народ цей довіряє неправді. **16** Тому́ так промовляє Господь: Ось Я викидаю тебе з поверхні землі, — цього року ти помреш, бо про відступство від Господа говорив ти!“ **17** І помер пророк Ананія того року сьомого місяця.

29 А оце слова листа, якого пророк Єремія послав з Єрусалиму до зали́шку старших, і до священників, і до пророків, і до всього народу, що його вигнав Навуходонсор з Єрусалиму до Вавилону, в неволю, — **2** по виході царя Єхонії й матері́ царя та євнухів, князів Юди та Єрусалиму, і майстрів та слюсарів Єрусалиму, — **3** через Ел'асу, Шафанового сина, та Гемарію, сина Хілкійїного, яких послав Седекія, цар Юди, до Навуходонсора, царя вавилонського, до Вавилону, говорячи: **4** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, до всього вигна́ння в неволю, що Я вигнав з Єрусалиму до Вавилону: **5** Будуйте́ доми, — і ося́дьте, і засадіте садки, — і споживайте їхній плід! **6** Поберіть жінко́к, — і зродіть синів та дочо́к, і візьміть для ваших

синів жінко́к, а свої дочкі віддайте людям, і нехай вони породять синів та дочо́к, і помно́жтеся там, і не малійте! **7** І дбайте про спо́кій міста, куди Я вас вигнав, і моліться за нього до Господа, бо в спо́кої його буде і ваш спо́кій. **8** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нехай не зводять вас ваші пророки, що серед вас, та ваші чарівники, і не прислу́хуйтеся до ваших снів, що вам сня́ться. **9** Бо лжу вони вам пророкують Ім'ям Моїм, — Я їх не послав, говорить Господь. **10** Бо так промовляє Господь: По сплвненні семидесяти літ Вавилону Я до вас завітаю, і справджу Своє добре слово про вас, щоб вернути вас до цього місця. **11** Бо Я знаю ті думки, які ду́маю про вас, — говорить Господь, — думки спо́кою, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію. **12** І ви клікатимете до Мене, і підете, і будете молитися Мені, а Я буду прислу́ховуватися до вас. **13** І будете шукати Мене, і знайдете, коли шукатимете Мене всім своїм серцем. **14** І Я дам вам знайти Себе, — говорить Господь, — і верну́ вас, і зберу́ вас зо всіх наро́дів та зо всіх місць, куди Я вигнав був вас, — говорить Господь, — верну́ вас до того місця, звідки вас Я був вигнав. **15** Якщо ви кажете: Господь поставив нам пророків і в Вавилоні, **16** то так говорить Господь до царя, що сидить на Давидовому троні, та до всього наро́ду, що сидить у цьому місті, до ваших братів, що не вийшли з вами на вигна́ння: **17** Так говорить Господь Саваот: Ось Я пошлю на вас меча, голод та морови́цю, і дам їх, як обридливі фіги, яких не їдять через їхню непридатність. **18** І буду гнатися за ними мечем, голодом та морови́цею, і дам їх на по́страх для всіх зéмних царств, на прокля́ття, і на остовпіння, і на посміховище, і на га́ньбу серед усіх наро́дів, куди Я їх був повиганяв, **19** за те, що не слухалися слів Моїх, — говорить Господь, — що послав Я до них рабів Моїх пророків, рано та пізно, та не слухали ви, говорить Господь. **20** А ви, все вигна́ння, що послав Я з Єрусалиму до Вавилону, послухайте слова Господнього: **21** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про Ахава, сина Колаїного, і про Седекію, сина Маасеїного, що неправду пророкують вам Моїм Ім'ям: Ось Я віддам їх у руку Навуходонсора, царя вавилонського, і він побиває їх на ваших оча́х! **22** І візьметься від них прокля́ття для всього Юдиного вигна́ння, що в Вавилоні, говорячи: Нехай учинить тебе Господь, як Седекію та як Ахава, яких вавилонський цар пік на огні, **23** за те, що вони зробили огиду в Ізраїлі, і перéлюб чинили з жінка́ми своїх ближніх, і говорили ложне слово Ім'ям Моїм, чого Я не звелів їм, а Я відаю це, і Я свідок цьому, говорить Господь. **24** А до Шемаї нехеламітянина скажеш, говорячи: **25** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, ка́жучи: За те, що ти своїм ім'ям послав листи до всього наро́ду, що в Єрусалимі, і до священника Цефанії, Маасеїного сина, і до всіх священників, говорячи: **26** Господь тебе дав за священника замість священника Єгояди, щоб бути наглядачем у Господньому домі для кожного

чоловіка, що божевільний і що вдає пророка, і даси його до в'язниці, а на шию кайдани надінеш. 27 А тепер, чому ти не скартав Єремію з Анатоту, що вдає з себе пророка? 28 Бо він послав до нас, до Вавилону, говорячи: Довге воно, вигнання! Будуйте доми, — і осядьте, і засадіть садки, — і споживайте їхній плід! 29 І священник Цефанія прочитав цього листа вголос пророкови Єремії. 30 І було слово Господнє до Єремії, говорячи: 31 „Пошли всьому вигнанню, говорячи: Так говорить Господь про нехеламітянина Шемаю: За те, що вам пророкував Шемаю, хоч Я не посилав його, і зробив, щоб ви надіялись на неправду, 32 тому так промовляє Господь: Ось Я покараю нехеламітянина Шемаю та насіння його: не буде в нього нікого, хто сидів би серед цього народу, і не побачить він добра, яке Я зроблю для народу Свого, говорить Господь, бо про відступство від Господа говорив він!“

30 Слово, що було до Єремії від Господа, говорючи: 2 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, кажучи: Напиши собі всі ті слова, що тобі говорив Я, до книги. 3 Бо приходять ось дні, — говорить Господь, — і Я верну народ Мій Ізраїлів та Юдин, — каже Господь, — і верну їх до Краю, що їхнім батькам Я був дав, і вони посядуть його. 4 А оце ті слова, що Господь говорив про Ізраїля й Юду: 5 Бо так промовляє Господь: Почули ми голос страху, переляку, й немає спокію. 6 Запитайте й побачте, чи родить мужчіна? Чому ж це Я бачу, що в кожного мужа он руки його — на стегна його, немов у породіллі, і всяке обличчя поблідло? 7 Ой горе, бо це день великий, — немає такого, як він! А це час недолі для Якова, та з нього він буде врятований! 8 І буде в той день, — говорить Господь Савайт, — поламаю ярмо Я із шиї твоєї, а пуга твої розірву, — і не будуть чужі поневблювати більше його! 9 І будуть служити вони тільки Господеві, Богові своєму, і цареві своєму Давидові, якого поставлю Я ім. 10 А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — і не страшися, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе із далекого краю, і нащадків твоїх — з краю їхнього полону! І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив, 11 бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб спасати тебе! Бо зроблю Я кінець всім народам, між якими тебе розпорішив, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, бо не полишу тебе непокараним! 12 Бо так промовляє Господь: Невилічальна поразка твоя, рана твоя невігійна! 13 Немає того, хто б справу твою розсудив для твоєї болячки, нема в тебе ліків таких, щоб над раною м'ясо зросло! 14 Забули про тебе всі друзі твої, до тебе вони не звертаються, — бо ворожим ударом Я вразив тебе, жорстокою карою за численні провини твої, за те, що зміцнили гріхи твої. 15 Чого ти кричиш про поразку свою, про свій біль невігійний? За численні твої беззаконства, за те, що зміцнили гріхи твої, Я зробив тобі це. 16 Тому

всі, що тебе поїдають, поїджені будуть, а всі вороги твої — всі вони підуть в полон, і стануть здобиччю ті, хто тебе обдирає, а всіх, хто грабує тебе, на грабунку віддам! 17 Бо вірошу шкурку на рані тобі, і з пораз тебе вилікую, — говорить Господь, — бо „відкинута“ звано тебе, ти, Сіонська дочка, „якої ніхто не шукає“. 18 Так говорить Господь: Ось Я поверну з полону шатра Яковові, і змілюся над місцями його пробування, — і на пагірку своїм побудується місто, а палац осядеться на відповідному місці своїм. 19 І вийде подяка із них та голос радіючих, і Я їх помножу, — і не буде їх мало, і прославлю Я їх — і не будуть приніжені! 20 І сини його стануть, як перше, а збір його буде міцний перед лицем Моїм, і Я покараю всіх тих, хто його переслідує! 21 І буде із нього Потужний його, і постане Володар його з-поміж нього, й Я наближу Його, — й Він підійде до Мене! Бо хто є такий, що наразить життя своє на небезпечу, щоб до Мене наблизитись? каже Господь. 22 І станете ви народом Мені, а Я буду вам Богом! 23 Ось буря Господня, лютість виходить, а вихор крутливий на голову безбожних упаде. 24 Не спиняться полум 'я гніву Господнього, поки Свого не зробить, і поки не виконає замірів серця Свого, — ви наприкінці днів зрозумієте це!

31 Того часу, — говорить Господь, — для всіх рідів Ізраїля стану Я Богом, вони ж Мені стануть народом! 2 Так говорить Господь: Знайшов милість в пустині народ, від меча врятований, Ізраїль іде на свій спочин. 3 Здалека Господь з'явився мені та й промовив: Я вічним коханням тебе покохав, тому милість тобі виявляю! 4 Ще буду тебе будувати — й збудована будеш, о діво Ізраїлева! Ти знов приоздобишся в бубни свої, та й підеш у танок тих, хто бавиться, 5 на горах самарійських ще будеш садити виноградники, виноградари будуть садити й споживати законно собі! 6 Настане бо день, коли кликати буде сторбжа на Єфремових горах: Уставайте, та підємо ми на Сіон, до Господа, нашого Бога! 7 Бо так промовляє Господь: Співайте для Якова з радістю, та головою народів утішайтесь! Розголовіть, вихвалайте й скажіть: Спаси, Господи, народ Свій, останок Ізраїлів! 8 Ось Я їх приведу із північного краю, і зберу їх із кінців землі, з ними разом сліпий та кульгавий, важка й породілля, сюди повертаються збори великі. 9 Вони прийдуть з плачем, та Я їх попроваджу в утіхах. Я їх до потоків води попроваджу прямою дорогою, — не спіткнуться на ній, бо Ізраїлеві Я став Отцем, а Єфрем, — перворідний він Мій! 10 Народи, послухайте слова Господнього, і далеко звістять аж на островах та скажіть: Хто розсіяв Ізраїля, Той позбирає його, і стерегтїме його, як пастир отару свою! 11 Бо Господь викупив Якова, і визволив його від руки сильного від нього. 12 І вони поприходять, і будуть співати на вершині Сіону, і до добра до Господнього будуть горнутись, — до збіжжя, і до виноградного соку, і до оливи, і до молододї дрібної худоби та до товару

великого! І стане душа їхня, немов той напобений сад, і не відчують уже більше стомлення! **13** Тоді дівчина тішитись буде в танку, і разом юнацтво та старші, — бо Я оберну їхню жалобу на радість, і Я їх потішу, і їх звеселю в їхнім смутку! **14** І душу священників ситістю Я напою, а народ Мій добром Моїм буде насичений, каже Господь! **15** Так говорить Господь: Чути голос у Рамі, плач та ридання гіркé: Рахиль плаче за дітьми своїми, не хоче потішена бути за діти своєї, — бо нема їх. **16** Так говорить Господь: Стримай голос свій від голосіння, і від зльозі свої очі, бо є нагорода для чину твого, — говорить Господь, — і вони вернуться з краю ворожого! **17** І для твого майбутнього є сподівання, — говорить Господь, — і до границь твоїх вернуться діти твої! **18** Добре Я чую Єфрема, як він головою похитує, плачучи: „Покарав Ти мене — і покараний я, мов теля те ненавчене! Наверні Ти мене — і вернуса, бо Ти — Господь Бог мій! **19** Бо як я навернувся, то каявся, коли ж я пізнав, то вдарив по стéгнах своїх. Засоромився я та збентежений був, бо я гáнбу ношу молодóщів своїх. **20** Чи Єфрем не Мій син дорогий, чи не люба дитина Моя? То скільки Я не говорю проти нього, завжди сильно його пам'ятаю! Тому то за нього хвилюється нутро Моє, змилосéрджуся справді над ним, говорить Господь! **21** Постав собі дороговкази, стовпи собі порозставляй, зверни своє серце на бити дорогу, якою ти йшла, — і вернися, о діво Ізраїлева, вернися до цих своїх міст! **22** Аж доки тиняться будеш, о дóчка невірна? Господь бо новину створив на землі: жінка спасáтиме мужа! **23** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Оце слово прокажуть іще в краї Юдиному й по містах його, коли Я верну їх: Хай Господь благословить тебе, оселе ти правди, о гóро свята! **24** І осядуть на ній Юда та міста його рáзом усі, селяни та ті, хто ходить з отáрою. **25** Бо напою Я душу змúчену, і кожну душу скорбóтну насичую. **26** На це я збудився й побачив, — і був мені сон мій приємний. **27** Ось дні настають, — говорить Господь, — і засію Ізраїлів дím та дím Юдин насінням людини й насінням скотини. **28** І буде, як Я пильнував був над ними, щоб їх виривáти та бóрити, і щоб руйнувáти, і губити, і чинити лихе, та Я попилю́ню над ними, щоб їх будувати й садити, говорить Господь! **29** Тими днями не скажуть уже: „Батьки їли неспіле, а оско́ма в синів на зубáх!“ **30** бо кожен за власну провину помре, і кожній людині, що їсть недоспíле, оско́ма владé їй на зуби! **31** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і складу́ Я із домом Ізраїлевим і з Юдиним домом Новий Заповіт. **32** Не такий заповіт, що його з їхніми батьками Я склав був у той день, коли міцно за руку їх узяв, щоб їх вивести з країю єгипетського. Та вони поламали Мого заповіта, і Я їх відкинув, говорить Господь! **33** Бо це ось отой Заповіт, що його по цих днях складу́ з домом Ізраїля, — каже Господь: Дам Зако́на Свого в серéдину їхню, і на їхньому серці його напишу́, і Я стану їм Богом, вони ж Мені будуть наро́дом! **34** І більше не

будуть навчати вони один óдного, і брат свого брата, говорячи: „Пізнайте Господа!“ Бо всі будуть знати Мене, від малого їхнього й аж до великого їхнього, — каже Господь, — бо їхню провину прошу́, і не буду вже згадувати їм гріхá! **35** Так говорить Господь, що сонце дає вдень на світло, і порядок місяцеві й зоря́м на світло вночі, що пору́шує море — й шумля́ть його хвилі, Господь Саваот Їому Їмéння! **36** Як відйдуть устами ці з-перед обличчя Мого, — говорить Господь, то й насіння Ізраїлеве перестане наро́дом бути перед обличчям Моїм по всі дні. **37** Так говорить Господь: Так як небо вгорі незміри́ме, і не будуть дослédжені долі оснóви землі, то так не відкину́ і Я все насіння Ізраїлеве за все те, що зробили, говорить Господь! **38** Ось дні настають, — говорить Господь, — і збудується місто оце Господéві від башти Хананеїла аж до брами Наріжної. **39** І піде мирнічий шнурок той ще далі, прямо аж до Гарева, й обернеться він до Гої. **40** І долина вся трóпує та пóпелу, і всі поля аж до долини Кедрóну, аж до рогу Кінської брами на схід, — усе це буде святість для Господа, — не знищиться та не зруйнується ввіки вона!“

32 Слово, що було до Єремії від Господа за десятого року Седекі́ї, царя Юдиного, — це вісімнадцятий рік Навуходоно́сора. **2** А тоді військо вавилонського царя облягáло Єрусалим, а пророк Єремія був ув'язнений в подвір'ї в'язниці, що була при домі царя Юдиного, **3** що ув'язнів його Седекія, цар Юдин, говорячи: „Нащо ти пророкуєш отак: Так говорить Господь: Ось Я видам це місто в руку вавилонського царя, — і він здобúде його. **4** А Седекія, цар Юдин, не втечé від руки халдеїв, бо кóнче буде він даний в руку вавилонського царя, і будуть говорити уста його з його устами, а очі його будуть бачити очі його. **5** І заведé він Седекію до Вавилону, і він буде там, аж поки Я відвідаю його, говорить Господь. Коли ж будете воювати з халдеями, не пощаститься вам“. **6** А Єремія відказав: „Було мені слово Господне таке: **7** Ось Ганамеїл, син Шаллума, твого дядька, íде до тебе сказати: Купи собі моє поле, що в Анатоті, бо ти маєш викупне́ право купити. **8** І прийшов до мене Ганамеїл, син дядька мого, за Господнім словом, до подвір'я в'язниці, та й сказав мені: Купи моє поле, що в Анатоті, що в Веніяминовому краї, бо твое право спáдщини й твій викуп, — купи собі! І пізнав я, що це слово Господне. **9** І купив я це поле від Ганамеїла, сина дядька мого, що в Анатоті, і відважив йому десять і сім шéклів срібла. **10** І написав я кúпчу, і запечатав, і засвídчив свідками, та й зважив срібло вагою. **11** І взяв я кúпчого листа запечáтаного, за зако́ном та уста́вами, і відкритого. **12** І дав я кúпчого листа Барухові, синові Нерійї, Махсеїного сина, на очах сина дядька мого Ганамеїла та на очах свідків, що написані в купчому листі, на очах усіх юдеїв, що сиділи в подвір'ї в'язниці. **13** І наказав я Барухові на їхніх очах, говорячи: **14**

Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Візьми ці листи, цього кўпчого листа, — і запечáтаного, і того листа відкритого, — і даси його в гліняний пóсуд, щоб заховались на довгий час. **15** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ще будуть купуватися домі та поля й виноградники в цьому Краї! **16** І молився я до Господа потóму, як дав був кўпчого листа Барухові, Нерейїному синові, промовляючи: **17** О Господи, Боже! Ти небо та землю створив Своєю потўжною силою та Своїм витягненим раме́ном, — нічого́ Ти Тебе нема неможливого! **18** Милість Ти тисячам чїниш, і за провину батьків після них віддаєш в лоно їхніх синів, Боже великий та могутній, Господь Саваот Йому Ймєннї! **19** Великий в пораді й могутній у чїнах, що очі Твої відкриті на всі дорóги людських синів, щоб кожному дати згідно з його дорóгою та згідно з плодóм його чїнів, **20** що знаки та чўда чинив Ти в егїпетськїм краї, і чїниш їх аж по цей день, і між Ізраїлем, і між наро́дом, і зробив Собі Ймєннї, як цього дня! **21** І Ти вивів наро́д Свій Ізраїля з краї егїпетського зна́ками та чўдами, і рукою потўжною, і раме́ном витягненим та стра́хом великим. **22** І дав Ти їм край цей, який їхнім батька́м записяг був, щоб дати їм край цей, що тече молоко він та медом. **23** І прийшли, і посїли його, та не слухалися Твого голосу, і Зако́ном Твоїм не ходили; усього, що Ти наказав їм робити, вони не робили, і Ти вчинив, що спїтка́ло їх все оце лихо. **24** Ось дохóдять до міста валї, щоб здобути його, й місто віддане б́уде у руку халдеїв, що воюють із ним, через меч, і голод, і морови́цю. І що говорив Ти, стається, і ось Ти це бачиш. **25** А Ти ж був сказав мені, Господи Боже: Купи собі поле за срібло, і засвїдч купівлю свідками, ось місто віддане б́уде у руку халдеїв". **26** І було Господнє слово до Єремїї, говорячи: **27** „Ось Я — Господь, Бог кожного тіла: чи для Мене є щóсь неможливе? **28** Тому так промовляє Господь: Ось Я віддам оце місто у руку халдеїв і в руку Навуходо́нсора, царя вавилонського, — і він здобу́де його! **29** І прийду́ть халдеї, що воюють з цим містом, і підпáлять це місто огнем, та й спáлять його й ті домі, що принóсились жертви Ваалові на їхніх даха́х, і лилися литі жертви для інших богів, щоб Мене прогнївити. **30** Бо сини Ізраїлеві та сини Юдині тільки зло учиняли на óчах Моїх від юна́цтва свогó, сини бо Ізраїлеві лиш гнївили Мене чином рук своїх, ка́же Господь. **31** Бо місто це стало Мені на Мій гнів та на лóтїсть Мою з того дня, як його збуду́вали, та аж до дня цього, щоб відкинути його від Мого лица **32** за все те зло синів Ізраїлевих та синів Юдиних, яке учинили, щоб гнївити Мене, — вони, їхні царі, князі, їхні священики й їхні пророки, і юде́яни й мєшканці Єрусалиму. **33** І вони оберну́лись до Мене потїлицею, а не обличчям, хоч Я їх навчав рано й пізно, — та не слухалися, щоб прийняти науку. **34** І поклали гидóти свої в тому храмі, в якому Ім'я́ Моє клі́калося, щоб його занечїстити. **35** І побудували жертóвні пагірки

Ваалові, що в долині Бен-Гіннома, щоб через огонь переводити синів своїх та своїх дóчок Молохові, чо́го їм не наказував Я, й що не входило в серце Мені, щоб чинити ту гидóту, щоб уводити Юду у грїх. **36** Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, до міста цього, про яке ви говорите: Воно віддане буде у руку царя вавилонського мечéм, і голодом, і морови́цею: **37** Ось Я їх позбираю зо всіх тих країв, куди ви́гнав був їх Своїм гнївом та люттю Своєю й великим Своїм пересєрдям, і верну́ їх до місця цього́, і посаджу́ їх безпéчно, — **38** і вони Мені стану́ть наро́дом, а Я буду́ їм Богом! **39** І дам Я їм серце одне та дорогу одну, щоб боялись Мене по всі дні на добрó собі й синам їхнім по них. **40** І складу́ з ними вічного заповїта, що не відверну́ся від них, щоб їм не чинити Свого добра, і дам їм у серце Свій страх, щоб не відступали від Мене! **41** І буду́ Я тішитись ними, щоб чинити їм добро, і їх посаджу́ на землі цїй у правді усїм Своїм серцем та всією душею Своєю. **42** Бо так промовляє Господь: Як спрова́див був Я все велике це зло на наро́д цей, так спрова́джу на них все добро, яке провїщав Я про них! **43** І купуватимуть поле в цїм краї, про якого ви кажете: „Він — спустóшення, так що немає лю́дини й скотини, він відданий в руку халдеїв“. **44** І б́удуть вони купувати поля за срібло́, і писати про це у листи, й запечáтувати, і свідчити свідками, у краї Венїяминовому та в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних, і в містах гірських, і в містах до́лшніх, і в містах півдєнних, — бо верну́ їх із полóну, говорить Господь!“

33 І було Єремїї Господнє слово вдрўге, коли він ще за́мкнений був на подвір'ї в'язни́ці, говорячи: **2** „Так говорить Господь, що чинить оце, Господь, що вформóвує це, щоб поставити міцно оце, — Господь Його Ймєннї: **3** Поклікуй до Мене — і тобі відпові́м, і тобі розпові́м про велике та незрозумі́ле, чо́го ти не знаєш! **4** Бо так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про домі цього міста й про домі царів Юди, що їх поруйновано на оборóнні валї, — **5** прихóдять вони воювати з халдеями, щоб домі понапóвнювати людськими тру́пами, що врáзив Я гнївом Своїм та люттю Своєю, і сховав Я від міста оцього обличчя Своє за все їхнє зло: **6** Ось Я йому віро́щу шкуру на рані, й дам ліки, та їх уздорóвлю, і відкрию багатство спокóю та правди для них! **7** І Я поверну́ долю Юди, і долю Ізраїля, і їх розбудую, немов напочáтку. **8** І очищу Я їх з їхньої провини всіляко́ї, що нагрїшили Мені, і пробáчу всі їхні провини, якїми нагрїшили Мені, та відпáли від Мене. **9** І Єрусалим Мені стане за радїсне ймєннї, за хвалу́ та пишнóту всїм лю́дям землі, що почувуть про все те добрó, що зробив Я для них! І вони полякаю́ться та затремтять через все те добрó та ввесь спóкій, який Я для нього вчинив! **10** Так говорить Господь: Ще буде почутий на місці оцього́, — про яке ви говорите: „Воно поруйноване, так що немає лю́дини й немає скотини“, — у містах Юди й на вулицях

Єрусалиму, спустошених так, що немає людини, й немає мешканця, й немає скотини, — 11 радісний голос та голос веселий, голос молодого та голос молодої, голос тих, що говорять: „Хвалить Господа Саваота, бо добрий Господь, бо навіки Його милосердя!“ що жертву хвалі до Господнього дому приносять, бо Я поверну долю Краю цього, як було напочатку, говорить Господь! 12 Так говорить Господь Саваот: Ще буде на місці оцьому спустошеному, що немає нічого воно від людини та аж до скотини, та по містах його всіх — ще буде пасовисько для пастухів, куди приведуть вони череду на відпочинок! 13 У містах у горішніх, у містах долішніх, і в південних містах, і в Веніяминовому краї, і в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних ще прохідитиме череда через руки рахуючого, говорить Господь! 14 Ось дні настають, — говорить Господь, — і Я виповню добре те слово, що Я провіщав про Ізраїлів дим і про дім Юдин: 15 тими днями та часу тогò Я Давидові зрощу Пагінця справедливости, — Він буде чинити на землі правосуддя та правду! 16 Юда буде спасений в тих днях, а Єрусалим буде жити безпечно, і його будуть кликати так: „Господь — наша правда!“ 17 Бо так промовляє Господь: Нема перевòду Давидовим мужам, що мають сидіти на троні дому Ізраїлевого, 18 і нема перевòду в Левитів — священників перед обличчям Моїм тому мужеві, що буде приносити цілопáлення, і спалювати хлібну жертву, і принести жертву всі дні!“ 19 І було слово Господа до Єремїї таке: 20 „Так говорить Господь: Якщо знищите ви заповіта Мого щодо дня та Мого заповіта щодо ночі, щоб не було дня та ночі в їхньому часі, 21 то знищений буде також заповіт Мій з Давидом, рабом Моїм, щоб він сина не мав, який не царював би на троні його, і з Левитами-священниками, слугами Моїми! 22 І як незчислєнні ті зóри небесні, а морський пісок незмірєнний, так помножу насіння Давида, Мого раба, та Левитів, що служать Мені!“ 23 І було слово Господа до Єремїї таке: 24 „Хіба ж ти не завважив, як народ цей казав був, говорячи: „Обїдва ті рóди, яких Господь вибрав, відкинув Він їх?“ І народом Моїм вони нєхтують, наче б не був він уже перед ними народом. 25 Так говорить Господь: Якщо заповіта Мого щодо дня та щодо ночі нема, якщо Я уставів для неба й землі не поклав, 26 то відкіну й насіння Якова та раба Мого Давида, щоб не брати володарів із насіння його для насіння Авраама, Ісака та Якова. Та не буде того, — бо верну їхню долю, й помилую їх!“

34 Слово, що було Єремїї від Господа, коли Навуходно́сор, цар вавилонський, і все військо його, і всі царства землі, панування руки його, та всі народи воювали проти Єрусалиму та проти всіх міст його, кажучи: 2 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Іди, і скажеш до Седекїї, царя Юдиного, і звістиш йому: Так говорить Господь: Ось Я віддам оце місто в руку вавилонського царя, та й спалю його огнем. 3 А ти не втечеш із руки його, бо справді будеш схòплений

ти, і в руку його будеш відданий, і очі твої побачать очі вавилонського царя, і уста його говоритимуть з устами твоїми, і до Вавилону ти прійдеш. 4 Але послухай Господнього слова, Седекїє, царю Юдин: Так про тебе говорить Господь: Не помреш від мечá! 5 У мирі помреш ти; і як палили на погребі батькам твоїм, першим царям, що були перед тобою, так будуть палити й тобі, й „О пане“ будуть голосити тобі, бо Я говорив тобі слово, каже Господь“. 6 І говорив пророк Єремїя до Седекїї, царя Юдиного, всі оці слова в Єрусалимі. 7 А військо вавилонського царя воювало з Єрусалимом та зо всіма позostalими містами Юдиними, з Лакішем та з Азекєю, бо вони залишилися серед Юдиних міст містами твердинними. 8 Слово, що було до Єремїї від Господа по тому, як цар Седекїя склав був заповіта з усім народом, що в Єрусалимі, щоб оголосити їм волю, 9 щоб кожен відпустив раба свого, і кожен — свою невільницю, єврея та єврейку, вільними, щоб ніхто не поневолював свого брата юдея. 10 І послухалися всі князі та весь народ, що пристали до заповіту, щоб кожен відпустив свого раба, і кожен — свою невільницю, вільними, щоб більш не нево́лити їх. І вони послухалися, і повідпустили. 11 Але потòму вони зно́ву вернули тих рабів та тих невільниць, яких повідпустили були вільними, і примусили їх стати за рабів та невільниць. 12 І було слово Господне до Єремїї від Господа, кажучи: 13 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Я склав був заповіта з вашими батьками того дня, коли виводив їх із єгипетського краю, з дому рабства, кажучи: 14 „3 кінцем семи рóків відпустите кожен свого брата єврея, що буде прòданий тобі й послужить тобі шість рóків, і відпустиш його вільним від себе“. Та не слухалися Мене ваші батькі, і не прихилили свого уха до цьòго. 15 А сьòгодні вернулися ви та й зробили справедливе в очах Моїх, щоб оголосити волю кожен своєму ближньому, і склали заповіта перед лицем Моїм у тому домі, в якому кликалось Ім'я Моє. 16 Та ви зно́ву збечестили Ім'я Моє, і вернули кожен раба свого й кожен невільницю свою, яких відпустили були на волю, і примусили їх, щоб були вам рабами та невільницями. 17 Тому так промовляє Господь: Ви не послухалися Мене, щоб оголосити волю кожен для брата свого та кожен для свого ближнього, тому то ось Я — говорить Господь — оголошу́ вам волю до мечá, до моровиці й до голоду, і віддам вас на пострах для всіх царств землі! 18 І віддам цих людей, що переступають Мого заповіта, що не додержують слів заповіту, якого були склали перед лицем Моїм, що вони розрзали надво́є теля та перейшли між його кавалками, 19 також князів Юди та князів Єрусалиму, євнухів і священників, та весь народ Краю, що проходили поміж кавалками цьòго теляти, 20 то Я їх віддам у руку їхніх ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, і стане па́дло їхнє стервом для птаства небесного та для зємної звірини... 21 А Седекїю, царя Юдиного, та його князів віддам у

руку його ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, та в руку війська вавилонського царя, що відходить від вас. 22 Ось Я накажучу, — говорить Господь, — і верну їх до цього міста, і вони воюватимуть з ним, і здобудуть його та й сплять його огнем, а Юдині міста віддам на спустошення, — і не буде в них мешканця!“

35 Слово, що було до Єремії від Господа за днів Єгоякіма, сина Йосії, царя Юди, говорячи: 2 „Иди до дому Рехавітів, і будеш говорити з ними, і введеш їх до Господнього дому, до однієї з кімнат, і напійш їх вином“. 3 І взяв я Язанию, Єреміїного сина, сина Хаваціїного, і братів його, і всіх синів його та весь дім Рехавітів. 4 І ввів я їх до Господнього дому, до кімнати синів Ханана, сина Ігдаліїного, Божого чоловіка, що була при кімнаті князів, що над кімнатою Маасеї, Шаллумового сина, який пильнував порога. 5 І поставив я перед синами дому Рехавітів келіхи, повні вина, та чаші, та й сказав до них: „Пийте вино!“ 6 А вони відказали: „Не будемо пити вина, бо наш батько Йонадав, син Рехавіт, наказав нам, говорячи: Не пийте вина ані ви, ані ваші сини аж навкі! 7 І не будуйте дому, і не сійте, і не засаджуйте виноградника, і не майте їх, але сидіть у наметах по всі ваші дні, щоб жити довгі дні на поверхні землі, де ви мандруєте!“ 8 І послухалися ми голосу нашого батька Єгонадава, Рехавового сина, про все, що він наказав був нам, щоб не пили вина по всі наші дні ми, наші жінки, наші сини та дочки наші, 9 і щоб не будувати домів для нашого пробування, а виноградник і поле та насіння не будуть наші. 10 І осіли ми в наметах, і послухалися, та й зробили все, що наказав нам наш батько Йонадав. 11 І сталося, коли Навуходонсор, цар вавилонський, прийшов був на цей край, то ми сказали: Ходіть, і ввійдемо до Єрусалиму перед військом халдеїв та перед військом Араму. І осіли ми в Єрусалимі“. 12 І було слово Господа до Єремії таке: 13 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Иди, і скажеш до юдеянина та до мешканців Єрусалиму: Чи з цього не витягнете науки, щоб слухатися Моїх слів? говорить Господь. 14 Додержано слова Єгонадава, Рехавового сина, що наказав був синам своїм не пити вина, — і не пили вони аж до дня цього, бо послухалися наказу свого батька; а Я говорив до вас рано та пізно, — та не слухалися ви Мене! 15 І посилав Я до вас усіх Своїх рабів пророків рано та пізно, говорячи: Верніться на кожен зо своєї злої дороги, та виправте вчинки свої, і не ходіть за іншими богами, щоб служити їм, і сидіть на тій землі, що Я дав вам та вашим батькам! Та не схилили ви свого уха, і не послухались Мене. 16 Бо додержали сини Єгонадава, сина Рехавового, наказу свого батька, що наказав був їм, а народ цей не послушався Мене. 17 Тому так промовляє Господь Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я спроваджую на Юду та на всіх мешканців Єрусалиму все те зло, що Я провіщав був про них. Бо Я говорив до них, та вони не слухали, і кликав Я їх, та вони не відповідали“. 18 А до

дому Рехавітів Єремія сказав: „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: За те, що ви слухалися наказу вашого батька Єгонадава, та дёржитесь всіх наказів його, і зробили те все, що Я заповів вам, 19 тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нема переводу в Йонадава, Рехавового сина, мужеві, що стоятиме перед лицем Моїм по всі дні!“

36 І сталося четвертого року Єгоякіма, Йосіїного сина, царя Юдиного, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: 2 „Візьми собі книжкóвого звóя, і напиши на ньому всі ті слова, що Я говорив тобі про Ізраїля й про Юду, та про всі народи від дня, коли Я почав говорити тобі, від днів Йосії та аж до цього дня. 3 Може почує дím Юдин усе те зло, що Я думаю вчинити їм, щоб верну́лися кожен зо своєї злої дороги, а Я прошу їхню провини та їхній гріх“. 4 І покликав Єремія Бару́ха, Нерійїного сина, і Бару́х написав з уст Єремії всі Господні слова, що Він говорив йому, на книжкóвий звóй. 5 І наказав Єремія Барухові, кажучи: „Я задержаний, — не можó ввійти до Господнього дому. 6 Тому піди сам, прочитай зо звóю, що написав ти з моїх уст, Господні слова в вóха народу в Господньому домі в дні по́сту, а також в вóха всього Юди, що прихóдить зо своїх міст, відчитаеш їх. 7 Може впадé їхне благáння перед Господне лице, і вони верну́ться кожен зо своєї злої дороги, бо великий гнів та люти́сть, що Господь говорив проти наро́ду цього!“ 8 І зробив Бару́х, син Нерійїн, усе, що наказав був йому пророк Єремія, щоб прочитати з книги Господні слова в Господньому домі. 9 І сталося п'ятого року Єгоякіма, Йосіїного сина, царя Юдиного, дев'ятого місяця, оголосили піст перед Господнім лицем для всього наро́ду в Єрусалимі та для всього того наро́ду, що поприхóдив з Юдиних міст до Єрусалиму. 10 І прочитав Барух з книги Єреміїні слова в домі Господньому в кімнаті писаря Гемарії, Шафанового сина, на горішньому подвір'ї, при вході до нової брами Господнього дому, в вóха всього наро́ду. 11 І почув Михай, син Гемарії, Шафанового сина, всі Господні слова з книги, 12 і зійшов до царського дому, до кімнати писаря, аж ось там сидять усі зверхники: писар Елішама, і Делая, син Шемаїн, і Елнатан, син Ахборів, і Гемарія, син Шафанів, і Седекія, син Хананії, і всі зверхники. 13 І розповів їм Михай всі ті слова, які він почув був, коли Барух читав із книги в вóха наро́ду. 14 І всі зверхники послали до Баруха Єгудія, сина Нетанії, сина Шелемії, сина Кушіїного, говорячи: „Того звóя, що читав ти з нього в вóха народу, візьми його в свою руку та й прийді!“ І взяв Барух, син Нерійїн, звóя в свою руку та й прийшов до них. 15 А ті сказали до нього: „Сідай же, і прочитай його в наші вóха!“ І прочитав Барух в їхні вóха. 16 І сталося, коли вони почули всі ці слова, жажну́лися один перед óдним, та й сказали Барухові: „Конче перекажемо цареві всі ці слова!“ 17 І запитали вони Баруха, говорячи: „Розкажи нам, як ти писав усі ці слова з його уст?“ 18 І сказав їм

Барух: „Він проказував мені з своїх уст усі ці слова, а я писав у книзі чорнилом“. 19 І сказали зверхники до Баруха: „Іди, сховайся, ти та Єремія, і нехай ніхто не знає, де ви!“ 20 І прийшли вони до царя на подвір'я, а звб́я поклали в кімн́аті писаря Елішами, і розповіли в вуха царя всі ті слова. 21 І послав цар Єгудія взяти звб́я, і той узяв його з кімн́ати писаря Елішами. І Єгудій прочитав його в вуха царя та в вуха всіх зверхнпків, що стояли при царі. 22 А цар сидів у зимб́овому домі, дев'ятого місяця, і перед ним був розп́алений коминóк. 23 І сталося, коли Єгудій перечи́тував три чи чотири стовпці, то цар відрізував це писарським ножем та й ќидав до огню, що в коминку́, аж поки не згорів увесь зв́й на огні, що в коминку́. 24 Та не злякалися й не роздерли своїх шат цар та всі його раби, що слухали всі ці слова. 25 І хоч Елнатан, і Делая, і Гемарія просили царя не палити того звб́ю, та не послухався він їх. 26 І наказав цар Єрахме́лові, синові царéвому, і Сераї, синові Азрі́ловому, і Шелемії, синові Авді́ловому, взяти писаря Баруха й пророка Єремію, та Господь їх сховав. 27 І було Господнє слово до Єремії потóму, як цар спалив був звб́я та ті слова, що Барух написав з Єремі́йних уст, говорячи: 28 „Взьми собі зно́ву іншого звб́я, і напиши на ньому всі перші слова, що були на першому звб́ї, якого спалив Єгояким, цар Юдин. 29 А про Єгоякіма, царя Юдиного, скажеш: Так говорить Господь: Ти спалив цього звб́я, говорячи: Нащо написав ти на ньому таке: Конче прійде цар вавилонський і знищить оцей край, і вігубить в ньому людину й скотину. 30 Тому́ так говорить Господь про Єгоякіма, Юдиного царя: Не буде від нього сидячого на Давидовому троні, а його труп буде кінений та спекóту вдень та на холод вночі. 31 І нав́ищу його та насіння його, і його рабів за їхні провини, і спрова́джу на них та на мешканців Єрусалиму й на юде́янина все те зло, що Я говорив до них, та вони не послушали“. 32 І Єремія взяв іншого звб́я, і дав його писареві Барухові, синові Нері́йїному, і той написав на ньому з Єремі́йних уст усі слова тієї книги, яку спалив був Єгояким, цар Юдин, в огні, і до них було до́дано ще багато подібних слів.

37 І зацарював цар Седекія, син Йосі́йїн, замість Коні́ї, сина Єгоякімового, якого зробив царем Навуходно́сор, цар вавилонський, в Юдиному краї́. 2 Та не послухався ані він, ані його раби, ані наро́д краї́ слів Господа, які Він говорив через пророка Єремію. 3 І послав цар Седекія Єгухала, сина Шелемі́йного, і священника Цефанію, сина Маасе́йного, до пророка Єремії, говорячи: „Помолися за нас до Господа, Бога нашого!“ 4 А Єремія тоді ще вільно ходив серед наро́ду, бо не дали його ще до в'язни́ці. 5 А фараонове військó вийшло з Єгипту. І почули вістку про них халдеї́, що облягали Єрусалим, і відійшли від Єрусалиму. 6 І було слово Господнє до пророка Єремії́, говорячи: 7 „Так промовив Господь, Бог Ізраї́лів: Так скажете

до Юдиного царя, що послав вас до мене поспитати мене: Ось фараонове військó, що вийшло вам на поміч, вёрнеться до свого краї́, до Єгипту. 8 А халдеї́ зно́ву вёрнуться, і будуть воювати з цим містом, і здобудуть його, та й спалять його огнем. 9 Так говорить Господь: Не обманюйте своїх душ, говорячи: „Халдеї́ конче підуть від нас“, бо не підуть вони. 10 Бо якщо б ви побили все халдейське військó, що з вами воює, а з них залишилися б тільки ра́нені, то встане кожен із намету свого, і спалить це місто огнем“... 11 І сталося, коли халдейське військó відступіло від Єрусалиму перед фараоновим військом, 12 то вийшов Єремія з Єрусалиму, щоб піти до Веніяминового краї́, і щоб схватитися там серед наро́ду. 13 Та коли він був біля Веніяминової брами, то був там начальник сторо́жі, а ім'я́ йому́ Їрійя, син Шелеме́ї, сина Ханані́йного. І схопив він пророка Єремію, говорячи: „Ти переходи́ш до халдеї́в!“ 14 А Єремія відказав: „Неправда, — я не перехо́джу до халдеї́в!“ Та не послухав той його; і схопив Їрійя Єремію, і попровáдив його до зверхників. 15 І розгнівалися зверхники на Єремію, і побили його, та й віддали його до в'язни́ці в домі писаря Єгонатана, бо його зробили за в'язни́чний дім. 16 І зійшов Єремія до темні́чної ями та до підва́лу, і сидів там Єремія багато днів. 17 І послав цар Седекія, і взяв його. І спитав його цар у своїм домі таємно й сказав: „Чи є слово від Господа?“ І Єремія відказав: „Є“. І далі сказав: „Ти будеш відданий в руку вавилонського царя́“. 18 І сказав Єремія до царя Седекі́ї: „Щó я згрішив тобі́ й рабам твої́м та цьому наро́дові, що ви віддали мене до в'язни́ці? 19 І де́ ваші пророки, що вам пророкували, говорячи: „Цар вавилонський не прійде на вас та на Край цей?“ 20 А тепер послухай, пане мій ца́рю: хай упаде́ моє блага́ння перед обличчя твоє, і не вертай мене до дому писаря Єгонатана, щоб не помер я там!“ 21 І наказав цар Седекія, й Єремію вмістили в подвір'ї́ в'язни́ці, і давали йому́ бухане́ць хліба на день з вулиці пе́карів, аж поки не скінчи́вся весь хліб у місті. І сидів Єремія в подвір'ї́ в'язни́ці.

38 І почув Шефатія, син Маттанів, і Гедалія, син Пашхурів, і Юхал, син Шелеме́їн, і Пашхур, син Малкі́йїн, ті слова, що Єремія говорив до всьóго наро́ду, кажучи: 2 „Так говорить Господь: Хто сиді́те в цьому місті, той помре від меча, голоду та від морови́ці, а хто вийде́ до халдеї́в, той буде жити, і стане йому́ душа його́ за здоб́ич, — і він житиме! 3 Так говорить Господь: Напевно буде да́не це місто в руку військá вавилонського царя, — і він здобуде́ його!“ 4 І сказали зверхники до царя: „Нехай же уб'ю́ть цього чоловіка, бо він осла́блює руки во́яків, позосталих у цьому місті, та руки всьóго народу, говорячи їм слова, як оці. Бо цей чоловік не шукає́ для цього наро́ду добра, а тільки зла!“ 5 І сказав цар Седекія: „Ось він у ваших руках, бо цар нічо́го не вдіє супроти вас“. 6 І взяли Єремію та й кинули його́ до ями Малкі́йї, царéвого сина, що в подвір'ї́ в'язни́ці, і спустили Єремію шнóрами. А в

ямі була не вода, а тільки багно, — і загруз Єремія в багні! 7 І почув мурін Евед-Мелех, ёвнух, який був у царському домі, що Єремію кинули до ями, а цар сидів у Веніяминовій брамі. 8 І вийшов Евед-Мелех з царського дому, та й сказав цареві, говорячи: 9 „Пане мій царю, ці люди вчинили зло в усьому, що зробили пророкові Єремії, якого кинули до ями, — і помре він на своєму місці через голод, бо в місті нема вже хліба“. 10 І наказав цар мурінові Евед-Мелехові, говорячи: „Візьми з собою звідси троє люда, і витягнеш пророка Єремію з ями, поки він ще не вмер!“ 11 І взяв Евед-Мелех тих людей з собою, і прийшов до царського дому під скарбницею, і набрав ізвідти подертого шмаття та непотрібних ляхів, і спустив їх до Єремії до ями шнурями. 12 І сказав мурін Евед-Мелех до Єремії: „Поклади це подерте шмаття та лахи попід пахи своїх рук під шнури!“ І зробив Єремія так. 13 І потягнули Єремію шнурями, і витягли його з ями. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці. 14 І послав цар Седекія, і взяв пророка Єремію до себе, до третього входу, що в домі Господньому. І сказав цар до Єремії: „Запитаю я тебе про щось, — не заховуй від мене нічого!“ 15 І сказав Єремія до Седекії: „Коли я провіщу тобі, то чи справді не вб'єш ти мене? А коли пораджу тобі, то мене не послухаєш“. 16 І присягнув цар Седекія Єремії таємно, говорячи: „Як живий Господь, що створив нам цю душу: не вб'єш тебе, і не дам тебе в руку тих людей, що шукають твоєї душі!“ 17 І сказав Єремія до Седекії: „Так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо справді вийдеш ти до зверхників вавилонського царя, то житиме душа твоя, а місто це не буде спалене огнем, і будеш жити ти та дім твій. 18 А якщо ти не вийдеш до вавилонського царя, то це місто буде дане в руку халдеїв, і вони сплять його огнем, — і ти не втечеш з їхньої руки“. 19 І сказав цар Седекія до Єремії: „Я боюся юдеїв, що перейшли до халдеїв, — щоб не дали мені в їхню руку, і щоб не насміялися з мене“. 20 І сказав Єремія: „Не дадуть! Послухай Господнього голосу до того, що я говорю тобі, — і буде добре тобі, і буде жити душа твоя! 21 А якщо ти не хочеш вийти, то ось слово, що Господь мені виявив: 22 І ось усі жінки, що залишилися в домі Юдиного царя, будуть відведені до зверхників вавилонського царя, і вони скажуть: „Підмовили тебе й перемогли тебе твої приятелі; погрузили в багно твої ноги, та вони назад відійшли“. 23 А всі жінки твої та всі сини твої будуть відведені до халдеїв, і ти не втечеш з їхньої руки, бо рукою вавилонського царя будеш схоплений, а місто це буде спалене огнем“. 24 І сказав Седекія до Єремії: „Нехай ніхто не знає про ці слова, і ти не помреш. 25 Бо коли почують зверхники, що я говорив з тобою, то прийдуть до тебе та й скажуть тобі: „Розкажи нам, що говорив ти цареві! Не ховай перед нами, і не вб'ємо тебе. І щό ж говорив тобі цар?“ 26 то скажеш до них: „Я склав своє благання перед царське обличчя, щоб не вертали мене до Ёгонатанового дому, щоб там

не помёрти“. 27 І прийшли всі зверхники до Єремії й запиталися його, і він розказав їм згідно зо всіма тими словами, що звелів був цар. І вони мовчки відійшли від нього, бо не довідались про обговорену річ. 28 І сидів Єремія на подвір'ї в'язниці аж до дня, коли був здобутий Єрусалим. І сталося, як був здобутий Єрусалим:

39 Дев'ятого року Седекії, царя Юдиного, місяця десятого, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, та все його військо до Єрусалиму та й облягли його. 2 Одинадцятого року Седекії, місяця четвертого, дев'ятого дня місяця, був пробитий прблїм до міста. 3 І поприходили всі зверхники вавилонського царя, і посідали в Середущій брамі: Нергал-Сар'ецер, Самгар, Нево, Сарсехім, старший ёвнух, Нергал-Сар'ецер, старший маг, і вся решта зверхників вавилонського царя. 4 І сталося, як побачив їх Седекія, цар Юдин, та всі воякі, то вони повтікали, і повиходили вночі з міста дорогою царського садка, брамою між обомá мурами, і вийшли дорогою в степ. 5 І погналося халдейське військо за ними, і догнали Седекію в ерихонських степах. І взялі вони його, і завели його до Навуходоносора, царя вавилонського, до Рівли, в країю Хамат, і той засудив його. 6 І цар вавилонський порізав Седекіїних синів в Рівлі на очáх його; і всіх шляхётних Юдиних порізав вавилонський цар. 7 А очі Седекії він вибрав, і скував його мідяними кайданами, щоб відвести його до Вавилону. 8 А дім царя та дому нарбду халдеї попалили огнем, і порозбивали мури Єрусалиму. 9 А решту нарбду, позоставили у місті, та перебіжців, що попереходили до нього, і решту народу, що позосталися, вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, до Вавилону. 10 А з біднотї народу, що не мали нічого, Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив декого в Юдиному краї, і дав їм того дня виноградники та поля. 11 І наказав Навуходоносор, цар вавилонський, про Єремію, через начальника царської сторожі, говорячи: 12 „Візьми його, і зверни на нього свої очі, і не зроби йому нічого злого, і тільки як він скаже тобі, так з ним зроби!“ 13 І послав Невузар'адан, начальник царської сторожі, і Невушазбан, старший ёвнух, і Нергал-Сар'ецер, старший маг, та всі начальники вавилонського царя, 14 і послали вони, і взяли Єремію з подвір'я в'язниці, і дали його до Гедалїї, сина Ахікама, сина Шафанового, щоб вивести його до дому. І осівся він серед нарбду. 15 А до Єремії було Господнє слово, коли він був затриманий в подвір'ї в'язниці, таке: 16 „Дди, і скажеш до мурина Евед-Мелеха, говорячи: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я наводжу Свої слова на це місто на зло, а не на добро, і вони будуть діятися перед тобою цього дня. 17 Але тебе врятую цього дня, — говорить Господь, — і ти не будеш відданий в руку цих людей, яких ти боїшся. 18 Бо конче врятую тебе, і

від меча не впадеш ти, і буде тобі душа твоя за здобич, бо ти надіявся на Мене, говорив ти Господь“.

40 Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як Невузар'адан, начальник царської сторожі, відпустив його з Рамі, коли його він узяв, а він був закутий кайданами серед усього вигнання Єрусалиму та Юди, вигнаних до Вавилону. **2** І взяв начальник царської сторожі Єремію, та й сказав до нього: „Господь, Бог твій, говорив оце зло на це місце. **3** І навів, і зробив Господь, як говорив був, бо ви згрішили Господеві, і не слухалися Його голосу, — і сталася вам ця річ. **4** А тепер ось я сьогодні розквітую тебе з кайданів, що на твоїх руках. Якщо в очах твоїх добре піти зо мною до Вавилону, іди, і зверну я своє око на тебе. А якщо зле в твоїх очах піти зо мною до Вавилону, то залишись. Дивися, увесь край перед тобою: куди тобі видається за добре й за справедливе піти, — туди йди!“ **5** І коли той не на вертався на це, сказав далі: „То вернися до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, якого вчинив начальником вавилонський цар над Юдиними містами, і живи з ним серед народу; або куди тобі подобається, туди йди“. І дав йому начальник царської сторожі їжі на дорогу та дарунка, і відпустив його. **6** І прийшов Єремія до Гедалії, сина Ахікамового, до Міцпі, й осівся з ним серед народу, позосталого в краї. **7** А коли всі військові зверхники, що були в полі, вони та їхні люди, прочули, що цар вавилонський учинив начальником над краєм Гедалію, сина Ахікамового, і доручив йому мужчин і жінок та дітей, і тих з бідних краю, що не були вигнані до Вавилону, **8** то поприходили до Гедалії до Міцпи: і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, та Йонатан, сини Кареахові, і Серая, син Танхуметів, і сини нетофеянина Ефая, і Єзанія, син маахеянина, вони та їхні люди. **9** І Гедалія, син Ахікама, сина Шафанового, заприсягнувся їм та їхнім людям, говорячи: „Не бійтеся служити халдеям! Сидіть у краї й служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре!“ **10** А я ось сидітиму в Міцпі, щоб заступатися за вас перед халдеями, що прийдуть до нас. А ви збирайте вино й літні плідви та оливу, і складайте в ваш посуд, і сидіть у ваших містах, які ви зайняли! **11** І також усі юдеї, що в Моаві й серед Аммонових синів, і в Едомі, і що в усіх краях, чули, що цар вавилонський полишив частину в Юді, і що вчинив над ними начальником Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового. **12** І вернулися всі юдеї зо всіх тих місць, куди були порозігнані, і прийшли до Юдиного краю, до Гедалії до Міцпи, і зібрали вина та літніх плодів дуже багато. **13** А Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були на полі, прийшли до Гедалії до Міцпи, **14** та й сказали до нього: „Чи справді ти знаєш, що Бааліс, цар Аммонових синів, послав Ізмаїла, сина Нетаніїного, щоб убити тебе?“ Та не повірив їм Гедалія, син Ахікама. **15** А Йоханан, син Кареахів, сказав таємно до Гедалії в Міцпі, говорячи:

„Нехай я підую й убью Ізмаїла, сина Нетаніїного, і ніхто про це не довідається. Нášо мають забити тебе, і буде розпоршений увесь Юда, зібраний до тебе, і погине останок Юди?“ **16** І сказав Гедалія, син Ахікама, до Йоханана, сина Кареахового: „Не роби цієї речі, бо лжу ти говориш на Ізмаїла!“

41 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, сина Елішамового, з насіння царського, і вельможі царя, та десять люда з ним, до Гедалії, Ахікамового сина, до Міцпи, і їли там разом хліб у Міцпі. **2** І встав Ізмаїл, син Нетаніїн, і десять люда, що були з ним, та й ударили Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового, мечем! І вбив він того, кого вавилонський цар настановив був начальником над краєм. **3** І повбивав Ізмаїл усіх юдеїв, що були з ним, з Гедалією, у Міцпі, і халдеїв вояків, що знаходилися там. **4** І сталося другого дня по вбивстві Гедалії, — а ніхто про це не знав, — **5** і поприходили люди з Сихему, з Шіло та з Самарії, вісімдесят люда оголенобородих, і в подертій одежі та з нарізаними знаками на тілі, а в їхній руці хлібна жертва та ладан, як принесення для Господнього дому. **6** І вийшов Ізмаїл, син Нетаніїн, навпроти них з Міцпи, ідучи та плачучи. І сталося, коли він спіткав їх, то промовив до них: „Прийдіть до Гедалії, Ахікамового сина!“ **7** І сталося, як прийшли вони до середини міста, то їх порізав Ізмаїл, син Нетаніїн, і повкидав їх до середини ями, він та ті люди, що були з ним. **8** Та знайшлося між ними десять люда, і вони сказали до Ізмаїла: „Не вбивай нас, бо ми маємо заховані в полі скърби: пшеницю, і ячмінь, і оливу, і мед“. І той спинився, і не повбивав їх серед їхніх братів. **9** А та яма, куди повкидав Ізмаїл усі трупи тих людей, була яма велика, яку зробив був цар Аса проти Баеші, Ізраїльського царя, — її наповнив Ізмаїл, син Нетаніїн, трупами. **10** І Ізмаїл узяв у полон усю решту народу, що був у Міцпі, царських дочок та весь народ, що зостався в Міцпі, якого Невузар'адан, начальник царської сторожі, доручив був Гедалії, синові Ахікамовому. І забрав їх у полон Ізмаїл, син Нетаніїн, і пішов, щоб перейти до Аммонових синів. **11** І почув Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, про все те зло, що зробив Ізмаїл, син Нетаніїн. **12** І взялі вони всіх тих людей, і пішли йоговати з Ізмаїлом, сином Нетаніїним, і знайшли його при великій воді, що в Гів'оні. **13** І сталося, як увесь народ, що був з Ізмаїлом, побачив Йоханана, сина Кареахового, та всіх військових зверхників, що були з ним, то зрадив. **14** І відвернувся увесь народ, якого взяв був до полону Ізмаїл з Міцпи, і вернулися, і пішли до Йоханана, сина Кареахового. **15** А Ізмаїл, син Нетаніїн, утік з вісьмомá людьми від Йоханана, і пішов до Аммонових синів. **16** І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, усю решту народу, яку він вернув від Ізмаїла, сина Нетаніїного, з Міцпи, по тому, як той убив Гедалію, сина Ахікамового, мужів вояків, і жінок,

і дітей, і євнухів, що вернув з Гів'ону. 17 І пішли вони й стали на нічліг в Герут-Кімгамі, що при Віфлеємі, щоб піти й утікти до Єгипту 18 від халдеїв, бо вони боялися їх, бо Ізмаїл, син Нетаніїв, убив Гедалію, сина Ахікамового, якого вавилонський цар настановив був начальником над краєм.

42 І підійшли всі військові зверхники та Йоаханан, син Кареахів, і Єзанія, син Гошаїн, та весь народ від малого й аж до великого, 2 та й сказали до пророка Єремії: „Нехай упаде наше благання перед обличчя твоє, і молися за нас до Господа, Бога твого, за всю оцю решту, бо залишилося нас мало з багатьох, як бачать твої очі нас. 3 І нехай виявить нам Господь, Бог твій, ту дорогу, якою ми підемо, та те діло, яке ми зробимо“. 4 І промовив до них пророк Єремія: „Чую я! Ось я помолюся до Господа, вашого Бога, за вашими словами. І станеться, кожне слово, що Господь відповідь вам, звіщу вам, — нічого не затаю від вас“. 5 А вони сказали до Єремії: „Нехай буде Господь проти нас за свідка правдивого та вірного, якщо ми не зробимо так, як усе те, з чим пошле тебе до нас Господь, Бог твій. 6 Чи добре й чи зле, ми послухаємося голосу Господа, Бога нашого, що до Нього ми посилаємо тебе, щоб було нам добре, коли будемо слухатися голосу Господа, Бога нашого“. 7 І сталося з кінцем десятих днів, і було Господнє слово до Єремії. 8 І він покликав Йоханана, сина Кареахового, і всіх військових зверхників, що були з ним, та весь народ від малого й аж до великого, 9 та й сказав до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що ви послали мене до Нього скласти ваше благання перед Його лице: 10 Якщо ви будете сидіти в цьому краї, то збудую вас, а не розіб'ю, і засаджу вас, а не вирву, бо пожалував Я щодо того зла, що зробив був вам. 11 Не бійтеся вавилонського царя, якого ви боїтеся, не бійтеся його, — говорить Господь, — бо з вами Я, щоб вас спасати, і щоб вас рятувати від його руки! 12 І дам Я вам милість, і змилюся над вами, і він верне вас до вашої землі. 13 А якщо ви скажете: „Не будемо сидіти в цьому краї“, щоб не слухатися голосу Господа, Бога вашого, 14 кажучи: „Ні, ми підемо до єгипетського краю, де не побачимо війни, і не почуємо звуку сурми, і на хліб не будемо голодні, і там будемо сидіти“, 15 то тому послушайте тепер Господнього слова, решто Юдина! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо ви справді скеруєте своє обличчя, щоб іти до Єгипту, і ввійдете, щоб чужинцями замешкати там, 16 то станеться: той меч, що ви боїтеся його, досягне вас там, ув єгипетськім краї, а голод, якого ви лякаєтесь, пристане до вас в Єгипті, — і там ви повмираєте... 17 І станеться, всі люди, що звернули своє обличчя на мандрівку до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, повмирають від меча, від голоду та від моровиці, і жоден з них не позостанеться й не втече через те зло, що Я спроваджу на них. 18 Бо так каже Господь, Саваот, Бог Ізраїлів: Як вилився гнів Мій та лють

Моя на мешканців Єрусалиму, так вилється лють Моя на вас, коли ви прийдете до Єгипту, і будете там на клятбу, і на застрашення, і на прокляття, і на ганьбу, і ви вже не побачите цього місця. 19 Господь говорить до вас, Юдина решто: Не ходіть до Єгипту! Добре знайте, що сьогодні Я вас остеріг! 20 Бо ви збудилися в душах своїх, що послали мене до Господа, вашого Бога, говорячи: „Молися за нас до Господа, Бога нашого, і все, що скаже Господь, Бог наш, так перекажи нам, — і ми зробимо“. 21 І переказав я вам сьогодні, та не послухалися ви голосу Господа, Бога вашого, та всього того, з чим послав Він мене до вас. 22 А тепер знайте напевно, що повмираєте від меча, голоду та від зарази в тому місці, куди хочете йти, щоб жити там чужинцями“.

43 І сталося, як Єремія скінчив говорити до всього народу всі слова Господа, Бога їхнього, всі ті слова, з якими послав його до них Господь, Бог їхній, 2 то сказав Азарія, син Гошаїн, і Йоханан, син Кареахів, та всі бундючні люди, кажучи до Єремії: „Брехню ти говориш! Не послаб тебе Господь, Бог наш, сказати: Не входьте до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, — 3 то тебе намовив проти нас Барух, син Нерійїн, щоб віддати нас у руку халдеїв, щоб повбивати нас, і щоб вигнати нас до Вавилону“. 4 І не послухався Йоханан, син Кареахів, і всі військові зверхники та весь народ Господнього голосу, щоб сидіти в Юдиному краї. 5 І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники всю Юдину решту, що вернулися від усіх народів, куди були вигнані, щоб замешкати в Юдиному краї, 6 мужчин та жінок, і дітей та царських дочок, і всяку душу, що Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив був із Гедалією, сином Ахікама, сина Шафанового, і з пророком Єремією та з Барухом, сином Нерійїним, 7 і прийшли до єгипетського краю, бо не послухалися Господнього голосу, і прийшли до Тахпанхесу. 8 І було слово Господнє до Єремії в Тахпанхесі таке: 9 „Візьми в свою руку великі каміння, і сховай їх у глині на цегляному майдані, що при вході до фараонового дому в Тахпанхесі, на очах юдейських людей. 10 І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я пошлю й візьму Навуходоносора, царя вавилонського, Мого раба, і поставлю його трона над тими каміннями, що Я поховав, і він своє царське шатро розтляне над ними. 11 І він прийде, і вдарить єгипетський край: що призначене на смерть — піде на смерть, а що до полону — до полону, а що на меч — піде на меч. 12 І підпалю огонь у домах єгипетських богів, і він попалить їх, і забере їх у полон, і він очистить єгипетський край, як чистить пастух свою одіж, і вийде звідти в спокій. 13 І він поламає посвячені стовпи Бет-Шемеша, що в єгипетському краї, а доми єгипетських богів попалить огнем“.

44 Слово, що було до Єремії про всіх юдеїв, що сиділи в єгипетському краї, що сиділи в Мігдолі, і в Тахпанхесі, і в Нофі, і в краї Патрос, говорячи: 2 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ви бачили все те зло, що Я спровадив на Єрусалим та на всі Юдині міста, — і ось вони цього дня руїна, і немає в них мешканця. 3 Це через їхнє зло, яке вони зробили, щоб гнівити Мене, ходячи кадити, служити іншим богам, яких не знали ані вони, ані ви, ані ваші батькі. 4 І посилала Я до вас усіх Моїх рабів пророків, рано та пізно, кажучи: Не робіть цієї обридливої речі, яку Я зненавидив! 5 Та не слухали вони, і не нахилили уха свого, щоб відвернутися від свого зла, щоб не кадити іншим богам. 6 І вилилась лютість Моя та Мій гнів, і запалав він в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму, і стали вони руїною та пустіною, як бачите цього дня. 7 А тепер так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Навщо ви робите велике зло своїм думам, вигублюючи собі чоловіка та жінку, дитину й немовля з-серед Юди, щоб не залишилася вам решта? 8 Навщо ви робите, щоб гнівити Мене чинами рук своїх, щоб кадити іншим богам в єгипетському краї, куди ви прийшли чужинцями замешкати там, щоб погубити себе, і щоб стати прокляттям та ганьбою серед усіх людей землі? 9 Чи забули ви зло ваших батьків, та зло Юдиних царів, і зло жінок його, і зло ваше та зло ваших жінок, що наробили в Юдиному краї та на вулицях Єрусалиму? 10 Не були вони впокорені аж до цього дня, і не бояться, і не ходять Законом Моїм та Моїми уставами, що Я дав вам та вашим батькам. 11 Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зверну обличчя Своє на вас вам на зло, щоб викоренити всього Юду! 12 І візьму Я залишок Юди, що звернули обличчя своє на мандрівку в єгипетський край, щоб чужинцями замешкати там, і погинуть усі в єгипетському краї, — попадають від меча та від голоду, погинуть від малого й аж до великого, повмирають від меча та від голоду, і стануть клятьобою, застрашенням, і прокляттям та ганьбою. 13 І покараю замешкалих в єгипетському краї, як покарав Я Єрусалим, — мечем, голодом та моровіцею. 14 І не буде втікача та врятованих із решти Юди, що прийшли чужинцями замешкати там в єгипетському краї, щоб вернутися до Юдиного краю, куди вони бажають усією душею своєю вернутися й оселитися там. Але не вернуться вони, хіба тільки поодинокі втікачі!“ 15 І відповіли Єремії всі ті люди, що знали, що їхні жінки кадять іншим богам, і всі ті жінки, що стояли там у великий збір, і весь народ, що сидів в єгипетському краї в Патросі, говорячи: 16 „Щодо слова, що ти говориш до нас Господнім Ім'ям, ми не слухаємо тебе. 17 Бо напевно виконаємо кожне те слово, що виходить із наших уст, — щоб кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, як робили ми та батькі наші, царі наші та зверхники наші в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму. І насичувалися ми хлібом, і було нам добре, а зла ми не бачили. 18

А відколі перестали ми кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, брак нам усього, і ми гинемо від меча та голоду! 19 А коли ми кадиммо небесній цариці й приносимо їй литі жертви, то хіба без відома наших чоловіків ми робимо для неї жертвні калачі з її зображенням, і ллемо їй литі жертви?“ 20 І сказав Єремія до всього народу, до чоловіків та до жінок, та до всього народу, що відповідали йому таке, говорячи: 21 „Хіба не кадили, яке кадили в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму ви та ваші батьки, ваші царі та зверхники ваші й народ цього краю, — хіба не згадав це Господь, і не ввійшло воно до серця Його? 22 І не зміг Господь більше знести зла ваших чинів, та ті гидоти, що ви наробили, — тому став ваш край руїною, і застрашенням та прокляттям, так що немає мешканця, як бачите цього дня“. 23 За те, що кадили ви, і що грішили Господеві, і не слухалися Господнього голосу, і не ходили Законом Його й Його правом та свідощтвами Його, тому спітало вас оце зло, як бачите цього дня“. 24 І сказав Єремія до всього народу та до всіх жінок: Послухайте Господнього слова, весь Юдо, що в єгипетському краї! 25 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Ви та ваші жінки говорили своїми устами й своїми руками виконували, кажучи: „Конче виконаємо свої присяги, що ми присягали кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, “тому напевно здійсните ваші присяги, і конче виконайте обітницю вашу. 26 Тому то послухайте Господнього слова, весь Юдо, що сидиш в єгипетському краї: Ось Я присягнув великим Своїм Ім'ям, — говорить Господь, — що не буде вже Ім'я Моє кликатися устами жодного юдеянина, кажучи: „Живий Господь Бог!“ у всьому єгипетському краї. 27 Ось Я пильную вас на зло, а не на добро, і загине кожен юдеяннин, що в єгипетському краї, від меча та від голоду, аж до їх скону. 28 А врятовані від меча вернуться з єгипетського краю до краю Юдиного нечисленими. І пізнає весь останок Юди, що прийшли до єгипетського краю чужинцями замешкати там, чиє слово виконається: Моє чи їхнє? 29 А оце вам той знак, — говорить Господь, — що Я відвідаю вас у цьому місці, щоб ви пізнали, що конче справдяться Мої слова на вас на зло. 30 Так говорить Господь: Ось Я видам фараона Хофру, єгипетського царя, в руку його ворогів та в руку тих, що шукають душі його, як дав Я Седекію, Юдиного царя, у руку Навуходноссора, вавилонського царя, його ворога, що шукав душі його!“

45 Слово, що говорив пророк Єремія до Баруха, Нерійного сина, коли той писав ці слова в книзі з Єреміїних уст, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юдиного, кажучи: 2 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, про тебе, Баруху: 3 Ти сказав був: „Ой горе мені, бо додав Господь смутку до болю мого! Я змучився зідханням своїм, і не знайшов відпочинку!“ 4 Так скажеш йому: Так говорить Господь: Ось Я поруйную, що Я збудував, а що Я насадив, те Я вирву,

також усю землю Свою. 5 А ти ось шукаєш для себе великого. Не шукай, бо ось Я наведу зло на кожне тіло, — говорить Господь, — а тобі дам душу твою за здобич на всіх тих місцях, де ти будеш ходити!“

46 Слово Господнє, що було пророкові Єремії про народи. 2 На Єгипет. На військo фараона Нехo, єгипетського царя, що був над річкою Ефратом у Каркеміші, якого побив Навуходоносор, вавилонський цар, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосііного, царя Юдиного: 3 „Приготуйте щиткі та щитá, і приступіть до війни! 4 Запрягайте но коні й сідайте, верхівці, і поставайте в шоломах! Вичистіть рáтища та зодягніться в кольчуги! 5 Що то бачу: вони полякались й назад відступають? А лицарі їхні подóлані та втікають і не оглядаються. Страхіть навколо, говорить Господь! 6 Швидкий не втече, і не врятується лицар, — на півночі, при річці Ефраті спіткнуться вони та й попáдають! 7 Хто то такий підіймається, мов та Рікá, як річкі, його води хвилюються? 8 Єгипет, немов та Рікá, підіймається він, — мов річкі, його води хвилюються, — і каже: Підіймуся, покрию я землю, і вигублю місто й мешкáнців його! 9 Сідайте на коні й шалійте, колесніці! І хай лицарі вийдуть, Куш та Пут, що хапають щитá, та людійці, що хапають, натягують лúка! 10 А день цей — Господа, Бога Саваота, день помсти, щоб помститися над ворогами Своїми, і меч буде жéрти — й насититься, і дóсить нап'ється їхньої крóви, бо це буде жертва для Господа, Бога Саваота, в північному краї при річці Ефраті! 11 Піди до Гілеаду, й бальzáму візьми, дівчино, дочко Єгипту! Надармо звиваєш ти ліків багато, — своїх ран не загóш! 12 Почули народи про гáнбу твою, а крику твого стала повна земля, бо спіткнулися лицар об лицаря, рáзом упали обоє вони!“ 13 Слово, що говорив Господь пророкові Єремії про прихід Навуходоносора, царя вавилонського, щоб побити єгипетську землю: 14 „Розкажіте в Єгипті, і розголосіте в Мігдоли, і розголосіте в Нофі й Тахпанхесі! Скажіть: стань, і собі приготуйся, бо меч пожирáє круг тебе! 15 Чомó твої лицарі впали? Не втрималися, бо пхнув їх Господь! 16 Стало багато таких, що спіткнулися, навіть падають один на одного й говорять: Уставай, і до свого народу вернімось, і до краю народження нашого, перед згубним мечем! 17 Назвіте ім'я фараону, цареві єгипетському: Загібіль, — пропустив він устáлений час! 18 Як живий Я, — каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймєння, — він прийде, немов би Фавóр у горáх, й як при морі Кармєл! 19 Приготуй необхідне собі на мандрівки, мешкáнко, о дóчко Єгипту, бо стане спустóшенням Ноф, і він спáлений буде, — і в ньому не буде мешкáнця! 20 Єгипет — теля гарноóсте, та летить он із півночі гедзь! 21 Серед нього й його наймити, мов телята вгодóвані, та й вони повернулись назад, повтікали разом, не спинились, бо день їхнього нещастя прийшов ось на них, час навіщення їх. 22 Розлягається голос його, як гадóче сичáння, бо йдуть

вони з військом, і прийдуть до нього з сокирами, мов дроворуби. 23 Вони ліс його витнуть, — говорить Господь, — хоч він непрохідний, бо стануть вони більш числєнні, як та саранá, — і не буде числа їм. 24 Засоромлена буде єгипетська дóнька, — буде видана в руку наро́ду північного. 25 Говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю Амóна із Но, і фараона, і Єгипет, і богів його, і царів його, і фараона, і тих, хто на нього надіються. 26 І дам їх у руку всіх тих, хто шукає їхню душу, і в руку Навуходоносора, царя вавилонського, і в руку рабів його, а потóму він буде засєлений, як за днів давніх, говорить Господь! 27 А ти не лякайся, рабе Мій Якове, і не страши́ся, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе здалєка, а насіння твоє — з краю їхнього полóну! І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив! 28 А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — бо Я з тобою, бо зроблю Я кінець всім наро́дам, куди тебе вигнав, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, і тебе непока́раним не полишу!“

47 Слово Господнє, що було пророкові Єремії на филистимлян, перше як фараон побив Аззу. 2 „Так говорить Господь: Ось підіймаються вóди із півночі, і стануть вони за потік заливний, і заллють вони землю та все, що на ній, місто й замєшкалих в ньому, — і буде кричати людина, і кожен мешкáнець землі заголосить. 3 Через гук тупотіння копїт баских кóней його, через гуркіт його колесниць, через скрип його кіл не звернулись батькі до синів, бо зомліли їм руки, 4 бо настав це той день, щоб понижити всіх филистимлян, щоб Тіру й Сидóнови вигубити помічну всяку рештку. Бо понижить Господь филистимлян, рештку óстрова Кафтора, 5 шолудивою стане Аззá, згине Ашкелóн, решта долини їхньої. Як довго ти будеш нарíзи робити собі у жалóбі? 6 О мечу Господній, аж доки ти не заспоко́їшся? Вернися до пїхви своєї, заспоко́йся й замóвкни! 7 Але як заспоко́ється він, коли наказав йому це Сам Господь? До Ашкелону й до берегу моря, — туди Він призна́чив його!“

48 На Моава. Так каже Господь Саваот, Бог Ізраїлів: „Горе місту Нево, бо воно поруйнóване; Кір'ятаїм посорóмлений, здобутий; посорóмлений Зámok високий, заляканий. 2 Нема більше слави Моáву! У Хешбоні лихе вимисляють на нього: „Ходімо, і витнім його із наро́ду!“ Теж, Мадмене, замóвкнеш і ти: за тобою йде меч! 3 Чути крик із Горона́їму: Руїна й нещастя велике! 4 Моав поруйнóваний, крик підняли аж до Цоару, 5 бо ходом в Лухіт підуть догорі з великим плачєм, бо на збїччі Горона́їму чути крик боязкий про руїну. 6 Утікайте, рятуйте хоч душу свою, і станете, мов отой вєрес в пустині! 7 Бо за те, що надіявся ти на вчинки сво́ї та на скáрби сво́ї, ти також будеш узятий, і піде Кемош до полóну, а рáзом із ним його священники та його звєрхники. 8 І прийде руїна до кожного міста, і не буде врятоване жодне

із них, і загине долина, й погублена буде рівнина, бо так говорив був Господь! **9** Дайте крила Моаву, — і він відлетить, і міста його стануть спустошенням, так що не буде мешканця у них. **10** Проклятий, хто робить роботу Господню недбало, і проклятий, хто від крові меча свого стримує! **11** Спокійний Моав від юнацтва свого, і мирний на дріжджах своїх, і не лито із посуду в посуд його, і він на вигнання не йшов, тому в нім його смак позостався, а запахи його не змінився. **12** Тому то ось дні настають, — говорить Господь, — і пошлю Я на нього розливачів, — і його розиліють, і посуд його опорожнять, і дзбанки його порозбивають! **13** І за Кемоша Моав посоромлений буде, як Ізраїлів дім посоромлений був за Бет-Ел, за місце надії своєї. **14** Як говорите ви: „Ми хоробрі та сильні до бою?“ **15** Пустошений буде Моав, і до міст його ворог підійметься, — і підуть добірні його юнаки на заріз, каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймення. **16** Близький побід нещастя Моава, а лихо його дуже квіпиться. **17** Співчайте йому, всі довкілля його, і всі, хто ім'я його знає, скажіть: „Як зламалося сильне це берло, ця палиця пішна!“ **18** Спустися зо слави своєї, і всядься в пустині, о мешканко, дочко Дівону, бо спустошник Моава до тебе прийшов, і понищив твердині твої! **19** Стань на дорозі й чекай, мешканко Ароеру, питай втікача та врятовану, кажи: „Що це сталося?“ **20** Моав посоромлений, бо розтрощений він, ридайте та плачте, і звістіте в Арноні, що Моав спустошений! **21** І суд ось прийшов на рівнинний цей край, на Холон й на Ягцу, і на Мефаат, **22** і на Дівон, і на Нево, і на Бет-Дівдатаїм, **23** і на Кір'ятаїм, і на Бет-Гамул, і на Бет-Меон, **24** і на Керіййот, і на Боцру, і на всі міста моавського краю, далекі й близькі. **25** І відтятий Моавові ріг, і рамено його розтрощене, говорить Господь. **26** Упійте його, — бо пишавсь проти Господа він, — і він з пліскотом упаде до блювоти своєї, — і станеться й він посміховиськом! **27** І чи ж для тебе Ізраїль не був посміховиськом цим? Хіба серед злодіїв був знайдений він, що ти скільки говориш про нього, то все головою хитаєш? **28** Покиньте міста, й пробувайте на скелі, мешканці Моава, і будьте, немов та голубка, що над краєм безодні гніздиться! **29** Ми чули про гордість Моава, що чванливий він дуже, про надутість його і його гордування, про бундючність його та пиху його серця. **30** Я знаю, — говорить Господь, — про зухвальство його, і про його балачки безпідставні, — робили вони неслухняне! **31** Ридаю тому над Моавом, і кричу за Моавом усім, зідхаю над людьми Кір-Хересу. **32** Більш як за Язером Я плакав, Я плакатиму за тобою, винограднику Сівми! Галужки твої перейшли аж за море, досягли аж до моря Язера. Спустошник напав на осінній твій плід, і на винобрання твоє, — **33** і забрана буде потіха твоя та радість твоя з виноградника й з краю Моава, і вино із чавила спиню! Не буде топтати топтач, радісний крик при збиранні не буде вже радісним криком

збирання. **34** Від крику Хешбону аж до Ел'але, аж до Ягацу нестися буде їхній голос, від Цоару аж до Горонаїму, до Еглат-Шелішійї, бо й вода із Німриму пустинею стане. **35** І вигублю Я із Моава, — говорить Господь, — того, хто для жёртов виходить на пагірок, і бógові кáдить своєму. **36** Тому стогне серце Моє за Моавом, немов та сопілка, і стогне серце Моє, як сопілка, за людьми Кір-Хересу, бо погинули ті, хто багатство набув! **37** Тому кожна голова — облісила, і кожна борода — обстрижена, на руках у всіх — порізи жалоби, і на стéгнах — верéта. **38** На всіх дахах Моава й на площах його — самий лéмент, бо розбив Я Моава, мов посуд, якого не люблять, говорить Господь. **39** „Як він розтóщений“ плачуть, „як ганéбно Моав утікав, і як він посоромлений!“ І Моав став за посміх та пострах для всього довкілля його! **40** Бо так промовляє Господь: Ось він, як орел, прилетить, і крила свої над Моавом розгорне, — **41** міста будуть взяті, і твердині захоплені. І того дня стане серце лицарства Моава, як серце жони-породіллі! **42** Із народів Моав буде вигублений, бо пишавсь проти Господа він. **43** Страх, та безодня, та пáстка на тебе, мешканце Моава! говорить Господь. **44** Хто від страху втече, той в безодню впадé, хто ж з безодні підійметься, той буде схóплений в пáстку. Бо спроваджу на нього, на то́го Моава, рік їхньої кари, говорить Господь. **45** Втікачі знесилені будуть ставати у тіні Хешбону, бо вийде огонь із Хешбону, а бóлум'я з-поміж Сигóну, і поїсть край волóсся на скрónі Моаву та череп синів галасливих. **46** Горé, Моаве, тобі! Загинув Кемосів народ, бо сини твої взяті в полóн, твої ж дóчки — в неволю! **47** І верну́ Я Моавові долю наприкінці днів, говорить Господь. Аж досі — суд на Моава.

49 На Аммонових синів. „Так говорить Господь: Чи немає синів у Ізраїля? Чи немає спадкоємця в нього? Чому Гада Мілком одідичив й осівся народ його по містах його? **2** Тому настають ось дні, — говорить Господь, — і Я розголошу крик військовий на Раббу Аммонових синів, — і вона стане за купу руїн, а підлегли міста її спáлені будуть огнем, і знов одідичить Ізраїль спáдок свій, говорить Господь. **3** Ридай, о Хешбóне, бо місто зруйноване! Кричіть, дóчки Рабби, опережіться верéтою, лементуйте й блукайте по обійстьях, бо Мілком до полóну іде, його священники й його зверхники рáзом! **4** Чого ти долинами хвáлишся? Долина твоя розпливається кров'ю, о дочко невірна, що на скарби свої покладаєш надію та кажеш: „Хто прийде до мене?“ **5** Ось Я страх припровáджу на тебе, — говорить Господь, Бог Саваот, — із усього довкілля твого, і ви повтікаєте кожен наперед себе, — і не буде кому втікачів позбирати! **6** А потім верну́ Я долю Аммонових синів, говорить Господь“. **7** На Едома. „Так говорить Господь Саваот: Чи в Темані немає вже мудрости? Чи згинула рада розумних? Хіба зіпсувалась їхня мудрість? **8** Утікайте, оберніться плечима, сядьте глибше, мешканці Дедану, бо привів

Я нещастя Ісава на нього, — той час, коли покараю його! **9** Якщо прийдуть до тебе збирачі винограду, вони не полишать останків, якщо ж прийдуть злодії вночі, напсують, скільки схочуть. **10** Бо обнажив Я Ісава, повідкривав усі криївки його, і він схватись не зможе, — спустошене буде насіння його, й його браття, і сусіди його, — і не буде його! **11** Залиши свої сіроти, — Я утримаю їх при житті, а вдова твої хай надію на Мене кладуть! **12** Бо так промовляє Господь: Ось і ти, що не мали б пити чаші цієї, пити будуть напівне, а ти непокараним будеш? Не будеш без кари, бо справді ти питимеш чашу! **13** Бо Собою присяг Я, — говорить Господь, — що Боцра за спустошення стане, за ганьбу, пустиню й прокляття, і руїнами вічними стануть міста її всі! **14** Я звістку від Господа чув, і відправлений вісник між люди: Зберіться й прийдіть проти неї, і встаньте на бій, **15** бо тебе Я зробив ось малим між народами, погордженням серед людей! **16** Страхіття твоє обманило тебе й гордість серця твого, тебе, що в розцілинах скелі живеш, що високих підгірків тримаєшся. Та коли б ти кубло своє й високо звив, мов орел, то й ізвіди Я скину тебе, промовляє Господь. **17** І стане Едом за страхіття, — кожен, хто буде проходити ним, остовпіє й засвище, як поразі його всі побачить. **18** Як Содом та Гоморра й сусідів її поруїновано, каже Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський. **19** Ось підійметься він, немов лев, із темного лісу Йордану на водяні луки, і Я вмент зроблю, що він побіжить геть від них, а хто вибраний буде, того Я поставлю над ними. Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пастир такий, що перед обличчям Моїм устоїть? **20** Тому то послушайте задум Господній, що Він на Едома задумав, і думки Його ті, які Він на мешкánців Теману замислив: Направду, — найменших з отари потягнуть, і попустошать пасовисько їхне при них! **21** Від гуку упадку їхнього буде тремтіти земля, буде зойк, аж на морі Червоному чути їхній голос. **22** Ось підійметься він, як орел, і літатиме, й крила свої над Боцрою розгорне: і стане серце хоробрих едомлян в той день, немов серце жони-породіллі“. **23** На Дамаск. „Засоромивсь Хамаш та Арпал, бо злу звістку почувли; в неспокої тривожнім вони, як те море, що не може вспокотітись. **24** Дамаск сторопів, обернувся втікати, і страх його міцно охопив, біль та муки його обгорнули, немов породіллю. **25** Як спорожніло славне це місто, місто втіхи Моєї! **26** Тому юнаки його падати будуть на площях його, і всі військові погинуть того дня, говорить Господь Саваот. **27** І під муром Дамаску огонь запалю, і він пожере Бен-Гададські палаці!“ **28** На Кедар та на царства Хацору, що їх побив Навуходоносор, цар вавилонський. „Так говорить Господь: Уставайте, ідіть на Кедар, і нехай попустошать війська синів сходу! **29** Заберуть їхні намети та їхню отару, їхні покроби та всі їхні речі, та їхніх верблюдів собі заберуть, і над ними кричатимуть: Жах звідусіль!

30 Утікайте, мандруйте скоріш, схойтесь в глибоке, мешкánці Хацору, — говорить Господь, — бо раду нарадив на вас Навуходонсор, цар вавилонський, і задум задумав на вас! **31** Уставайте, ідіть на народ, що спокійно, безпечно живе, — промовляє Господь, — немає воріт, і нема в нього засувів, самітно живуть. **32** І стануть верблюди їхні здобиччю, а їхні чередá — грабежем, і на всі вітри розвію Я їх, хто волосься довкола стриже, і зо всіх їхніх сторін приправоджу на них їхню погібиль, говорить Господь. **33** І стане Хацор за мешкánня шакалів, за вічне спустошення, — не замешкає там людина, і син людський не спиниться в ньому!“ **34** Слово Господне, що було пророкові Єремії на Елам на початку царювання Седекії, Юдиного царя, таке: **35** „Так говорить Господь Саваот: Ось Я зламаю еламського лука, головну їхню силу! **36** І з чотирьох кінців неба спроводжу чотири вітри до Еламу, і їх розпоршу на всі ці вітри, і не буде такого народу, куди б не прийшли ці вигнанці з Еламу. **37** І настрашу Елам перед їхніми ворогами та перед всіма, хто їхню душу шукає, і лихо на них наведу, лютисть гніву Мого, говорить Господь, — і пошлю Я за ними меча, аж поки не вігублю їх! **38** І поставлю Престόла Свого в Еламі, і вігублю звідти царя й його зверхників, каже Господь. **39** Але буде наприкінці днів, поверну Я Еламові долю, говорить Господь“.

50 Слово, що Господь говорив на Вавилон, на землю халдеїв через пророка Єремію: **2** „Звістіть між народами й розголосіть, підійміте прапора та розголосіть, не зтайте, скажіть: Здобутий уже Вавилон, засоромлений Бел, зламаний Меродах, боввáni його посоромлені, порозбівані всі його бóжища! **3** Бо на нього із півночі вийшов народ, що оберне в спустошення землю його, і не буде мешкánця у нім: від людини та аж до скотини, усі помандрують та підуть! **4** За тих днів і того часу, — говорить Господь, — поприходять сини Ізраїлеві, разом вони й сини Юди, — усе плачучи, будуть ходити та Господа, Бога свого шукати. **5** Вони будуть питати про Сіона, куди їхні обличчя повернені, — щоб прийти й прилучитись до Господа вічним заповітом, який не забудеться! **6** Мій народ — це отара загинула: пастирі їхні вчинили блудячими їх, їх загнали на гóри, й ходили вони від гори до підгір'я, забули про ложе своє. **7** Усі, що знаходили їх, жерли їх, і противники їхні говорили: „Не завинимо за те, бо вони прогрішилися Господу, Пасовиську правди й надії батьків їхніх, — Господеві“. **8** Біжіть з Вавилону, і виходьте із краю халдеїв, і будьте, як козлята ті перед отарою! **9** Бо ось Я позбуджую, і на Вавилон наведу збір великих народів з північного краю, і вони проти нього шикуються, — звідти здобутий він буде! Його стріли, мов лицар, якому щастить, — не вертаються дармо, **10** і здобиччю стане Халдея, — наситяться всі, хто спустошить її, промовляє Господь. **11** Бо радієте ви, бо втішаєтесь ви, що спадщину Мою

розграбовуєте, бо ви скачете, мов те теля по траві, та іржієте, немов румаки. 12 Збентежилася ваша мати занадто, застидалася родителька ваша. Оце для народів кінець: пустиня, сухоземля й степ! 13 Від Господнього гніву вона незамішкана буде та стане спустошенням уся. Кожен, хто буде проходити повз Вавилон, остовпіє й засвище, як побачить усі ці поразі його! 14 Ушикуйтеся на Вавилон навкруги, всі, хто лука натягує! Стріляйте на нього, стріли не шкодуйте, бо він Господеві згривив! 15 Здійміть крик проти нього навколо! Він дав руку піддатись, стовпі його впали, зруйновані мури його, бо це помста Господня. Помститься над ним: як зробив він — зробіть так йому! 16 Повигублюйте і сівача з Вавилону, і того, хто хапає серпів в часі жнив! Через меч переслідника вернуться всі до народу свого, і кожен до краю свого втече. 17 Ізраїль — вівця розпорішена, що лєви погнали її: перший жер його цар асирійський, а останній — цей Навуходносор, цар вавилонський, розтрощив йому кості. 18 Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю царя вавилонського й землю його, як Я покарав був царя асирійського. 19 І верну Я Ізраїля на пасовисько його, і він пасться буде на Кармелі й Башані, і на горі на Єфремовій та на Гілеаді душа його сітою буде. 20 За тих днів й того часу — говорить Господь — будуть шукати провини Ізраїлеву, та не буде її, і проріхи Юди, однак не знайдени будуть вони, бо пробачу тому, кого Я позоставлю! 21 На край „Чварів подвійних“, — на нього піди й на мешканців „Покарання“! Поруйнуй і прокляттям вчини все за ними, — говорить Господь, — і зроби так усе, як тобі наказав! 22 Гуркіт бою в краю та велике спустошення! 23 Як побитий й поламаний мблот всієї землі! Яким жажом зробивсь Вавилон для народів! 24 Я пастку поставив на тебе, і схоплений ти, Вавилоне, хоча ти й не знав! Ти знайдений й схоплений був, бо ставав ти на прою проти Господа! 25 Господь відчинив Своє сховище, і виинняв ізвідти знаряддя гніву Свого, це бо зайняття для Господа, Бога Саваота в халдейському краї. 26 Ідіть ви на нього із краю землі, відчиніть його клуні, порозкладайте його, як снопи, і вчиніте закляттям його, — хай не буде йому позостало! 27 Його всіх волів повбивайте, — хай підуть вони на зарізі! Горє їм, бо настав їхній день, час навіщення їх! 28 Голос тих, що втікають і рятуються із вавилонського краю, щоб звістити на Сіоні про помсту Господа, нашого Бога, про помсту за храма Його. 29 Скличте на Вавилон стрільців, усіх, хто лука натягує, табором станьте при ньому навколо, — нехай йому втечі не буде! Відплатіте йому згідно з чином його, як зробив він — зробіть так йому, бо гордим він став проти Господа, проти Святого Ізраїлевого! 30 Тому то його юнаки всі поляжуть на площях його, а військові його того дня всі погинуть, говорить Господь. 31 Ось Я проти тебе, о піхо, — говорить Господь, Бог Саваот, — бо день твій прийшов, час тебе покарати! 32 І спіткнеться

піха й упаде, і не буде того, хто б підніс її. І огонь по містах його Я запалю, — і він пожере всі довкілля його. 33 Так говорить Господь Саваот: Сини Ізраїлеві й сини Юдині — разом утіскувані, і всі, що в полон їх забрали, тримають їх міцно, не хочуть їх випустити. 34 Але Викупитель їх сильний, Господь Саваот — Йому ймення! Він конче розсудить їхню справу, щоб землю успокоїти, а вавилонських мешканців стривожити. 35 Меч на халдеїв, — говорить Господь, — і на мешканців Вавилону, і на князів його, і на його мудреців! 36 Меч на ворожбитів — і безглуздими стануть, меч на лицарство його — і вони полякаються! 37 Меч на коні його й на його колесниці, та на всю мішанину народів, яка серед нього, — і стануть вони як жінки! Меч на скарби його — й пограбовані будуть! 38 Посуха на воді його, — й вони повисихають, бо це край божків, і шаліють вони від бовбанів. 39 Тому звірі пустинні там будуть сидіти з шакалами, і струсі будуть у ньому сидіти, і не буде заселений він вже навкі, і не буде замішканий він з роду в рід. 40 Як Содом та Гоморру й сусідів її Бог був поруйнував, — говорить Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський! 41 Ось із півночі прийде народ, і люд великий, і численні царі, — вони збуджені будуть із кінців землі: 42 Лук та ратище міцно тримають, жорстокі вони й милосердя не мають, — їхній голос, як море реве, вони ідуть на конях, — на тебе вони вшикувались, як муж на війну, вавилонська дочко! 43 Почув цар вавилонський відомість про них, — й опустілися руки йому, обхопив його страх і тремтіння, немов породіллю! 44 Ось підіймається він, немов лев, із темного лісу Йордану на водяні луки, і хто вмент зроблю, що він побіжить геть від них, а хто ввibrаний буде, того Я поставлю над ними! Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пастир такий, що перед обличчям Моїм він устобить? 45 Тому то послушайте задум Господній, що на Вавилон Він задумав, і думки Його ті, що на землю халдейську замислив: Поправді кажу вам, — найменших з отари потягнуть, і попустошать пасовисько їхнє при них! 46 Від розголосу про взяття Вавилону земля задрижить, і почується крик між народами!

51 Так говорить Господь: Ось Я бурю збуджу на отой Вавилон та на мешканців „серця повстанців на Мене“. 2 І на Вавилон Я пошлю вівчів, і розвіють його, і випорожнять його край, бо оточать його у день зла. 3 Нехай лука свого напинає стрілець проти того, хто й собі напинає, проти того, хто своїм панцерем чваниться! І не змилюйтеся над його юнаками, закляттям учинить усе військо його! 4 І попадають вбиті в халдейському краї, і попробівані на його вулицях. 5 Бо Ізраїль та Юда — не вдівець він по Бозі своєму, по Господу Саваоту, та наповнівся край їхній гріхом проти Святого Ізраїлевого. 6 Утікайте з-серед Вавилону, і кожен урятовуйте душу свою! За провину його не погиньте, бо це Господеві час

пóмсти, — Він дасть відповідну заплату йому! 7 Вавилон у Господній руці — золота це чаша, що всю землю напóбувала: нарóди впивались вином тим його, тому пошаліли нарóди! 8 Несподівано впав Вавилон і зруйнований він! Візьміте бальзáму для бóлю його, — може буде загоєний він! 9 Вавилон лікували, та він не був вілікуваний, — покиньте його, і підемо кожен до краю свого, бо присуд його досягнув до небес, і дійшов аж до хмар! 10 Вивів Господь справедливості наші, — прийдіть, і розповімо на Сіоні про чин оцей Господа, нашого Бога! 11 Вігостріть стріли, візьміте щити! Збудив Господь духа мідійських царів, бо на Вавилон його задум, — понищити його, бо це пóмста Господня, пóмста за храма його! 12 Проти мурів Вавилону підійміте прапора, сторожу зміцніть, сторожів порозставляйте, і чати поставте, бо Господь і задумав, і зробив, що Він говорив був на мешканців Вавилону. 13 О ти, що живеш над великими водами, що маєш скарбів багатéнно, — кінець твій прийшов, міра твоєї захлáнності! 14 Господь Саваот присягав був душею Своєю: наповню людьми тебе, мов саранóю, і на тебе вони крик військóвий підіймуть! 15 Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселéнну, і небо розтяг Своім розумом. 16 Як голос його забриніть, у небесах шумлять вóди, а коли підіймає Він хмари із краю землі, коли із дощем чинить блискавки та випровáджує вітер зо схóвищ Своїх, 17 тоді кожна людина в знанні туманіє, усяк золотáр посорóмлений через боввáна, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! 18 Марнóта вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! 19 Не така, як оці, частка Яковава, бо все це Він створів, і Ізраїль — племéно спáдщини його, Господь Саваот йому Імéння! 20 Ти Мій мóлот, знаряддя військóве, — тобою поб'ю Я нарóди, і тобою Я вігублю цáрства! 21 І тобою поб'ю Я коня й верхівця, і тобою поб'ю колесни́цю й її визника́! 22 І тобою поб'ю чоловіка та жінку, старóго та хлопця тобою поб'ю, і тобою поб'ю юнака́ та дівчи́ну! 23 І тобою поб'ю пастухá й його ста́до, і тобою поб'ю селяни́на та за́пряг його, і тобою поб'ю Я намісників та їхніх застúпників! 24 І Я відплачу́ Вавилонові і всім мешканцям халдéв усе їхнє зло, що зробили в Сіоні на ваших очáх, промовляє Господь! 25 Оце Я на тебе, о гóро ти згубна, — говорить Господь, — що всю зéмлю ти гóбиш! І руку Свою простягну́ над тобою, і зо скель тебе скину, і зроблю́ горою горючою! 26 І не братимуть з тебе наріжного ка́меня, ані ка́меня на підвáлини, бо спустóшенням вічним ти станеш, говорить Господь. 27 Підійміте прапор на землі, засурміть у сурму́ між нарóдами, приготуйте́ нарóди на бій проти ньóго, покличте на ньóго цáрства Арарату, Мінні та Ашкеназу, призначте гетьмáна над ними, кóней спровадьте, немов ту шорсткú сарану́! 28 Приготуйте на бій проти ньóго нарóди, царів Мідії, намісників її та всіх її застúпників, та весь край панувáння її! 29 І затряслáся

земля, і кóрчитись стала від бóлю, бо здійсни́лися за́думи Господа на Вавилóн, щоб край вавилонський вчинити жahlівим спустóшенням та без мешканця. 30 Силачі вавилонські воювати перестали, — у твердінях осілись, загинула вся їхня сила, зробились, неначе жінки, осéли його попідпáлювані, його за́суви зламáні. 31 Бігун бігунóві назустріч бижить, а пóсол назустріч пóслóві, щоб звістити царю вавилонськóму, що з кінця до кінця вьзятé місто його, 32 і брóди захоплéні, і фортéці огнем попáлили, вояки перестра́шені. 33 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Дочка́ вавилонська — мов тiк в час топтáння його: іще трохи — й настане для неї час жнив! 34 Пожéр мене й стер мене Навуходóнсор, цар вавилонський, поставив мене, як той пóсуд порóжній, ковтну́в він мене, немов змій, моїми розкóшами спóвнив свого живота, випхнув мене... 35 Насилля моє й моє тіло — на Вавилóн, говорить мешканця Сіону, кров же моя — на мешканців халдéв, говорить Єрусали́м! 36 Тому так промовляє Господь: Оце Я змагáюсь за справу твою, і помщу́ твою пóмсту, і вісушу море його, і джерелó його вісушу. 37 І стане руїною цей Вавилóн, мешканцям шакáлів, страхíттям та пóсмíхом, — і в ньому мешканця не буде! 38 Заревуть вони рáзом, немов левчу́ки, загарчáть, немов тi левеня́та. 39 Як вони порозпáлюються, то зроблю́ їм бенкéта та їх упою́, щоб раділи й заснули сном вічним, — і вже не пробудя́ться, каже Господь! 40 Поспускаю́ Я їх, мов овець до зарізу, немов баранів із козлáми. 41 Як здобутий Шешáх, і як схóплена слава всієї землі! Яким ось зробивсь Вавилóн посéред нарóдів! 42 На Вавилон вийшло море, і вкрився він бéзлiчно хвиль тих його. 43 Міста його стануть спустóшенням, краєм пустини та стéпу, тим краєм, що в ньому сидіти не буде ніяка людина, і не буде ходити по ньому син людський! 44 І Я навішу́ Бела в Вавилóні, і вітягну́ з уст його те, що він був ковтну́в, і вже нарóди до ньóго не будуть пливсти́, немов ріки, і мур вавилонський впадé! 45 Мій нарóде, виходьте із ньóго й рятуйте від лютости гнiву Господнього душу свою! 46 І щоб серце ваше не слáбло, а ви не злякáлися вістки, почóтуї в краї, бо прийдé цього рóку ця звістка, а потім того рóку та звістка, і буде насiлля в краю, і повстане пануючий проти пануючого. 47 Тому то ось дні настають, і навішу́ Я божкiв Вавилону, і весь його край посорóмлений буде, і всі його вбиті попáдають в ньóму! 48 І над Вавилоном співáтимуть небо й земля, і все, що є в них, бо на ньóго приходять спустóшники з півночі, каже Господь. 49 Вавилон мусить упáсти за вбитих Ізраїлевих, як за Вавилон впали вбиті всієї землі. 50 Хто втік від мечá, — ідіть, не ставайте! Пам'ятайте й здалéка про Господа, а Єрусалим нехай буде на вашому серці! 51 Застидалися ми, як почули цю гáньбу, сором покрит нам обличчя, бо чужинці прийшли у святиню Господнього дому. 52 Тому то ось дні настають, — говорить Господь, — і боввáнів його навішу́, і буде

стогна́ти поранений по всім краї́ його! **53** Коли б Вавилон аж до неба підні́сся, і коли б умі́цнів свою силу він на височині́, то все таки́ при́йдуть від Мене до нього спусто́шники, каже Госпо́дь! **54** Чується крик з Вавилону, і велике пони́щення з краю халдеї́в, **55** бо спусто́шить Госпо́дь Вавило́на і галас великий приглу́шує в ньому, і шумля́ть їхні хвилі́, як во́ди великі́, і розляга́ється гу́ркіт їхнього голосу. **56** Бо при́йде спусто́шник на нього, на Вавилон, і схопле́не буде лицарство́ його, їхній лук полама́ється, бож Бог відпла́ти — Госпо́дь, Він напевно запла́тить! **57** І впо́ю його звѣрхників та мудреці́в його, намі́сників його та заступників його, і його лицарі́в, — і сном ві́чним заснуть, і не збудя́ться, каже Цар, Госпо́дь Саваот Йо́му Йо́мєннє. **58** Так говорить Госпо́дь Саваот: Товстий му́р вавилонський аж до основ буде зни́щений, і брами висо́кі його огнем будуть спа́лені, — і мучили́сь да́рмо наро́ди, і для огню́ мorduва́лись пле́мєна!“ **59** Слово, яке пророк Єре́мія наказав був Сераї́, сину Не́рійї, сина Махсе́їного, коли він ішов з Седекі́єю, Ю́диним царем, до Вавилону, за четвертого року царюва́ння його. А Сера́я був головним царськи́м постельником. **60** І написав Єре́мія все те лихо, що при́йде на Вавилон, до одні́єї кни́ги, усі́ ті слова́, що написані на Вавилон. **61** І сказав Єре́мія до Сераї́: „Як при́йдеш ти до Вавилону, то гляди́, прочитай усі́ ці слова́. **62** І скажи: Господи́, Ти провіща́в на це місце́, щоб вигубити його́ так, що не буде в ньому́ мешканця́ від лю́дини й аж до скоти́ни, бо буде воно́ спусто́шенням ві́чним. **63** І станеться, як ти скінчи́ш читати цю́ кни́гу, прив'яжеш до неї́ каменя́, і кинеш її́ до се́редини Ефрату, **64** та й скажеш: Так потоне Вавилон, і не встане́ через те лихо, що Я на нього́ наведу́, — і вони́ попому́чатся!“ Аж до́сі — слова́ Єре́мієні.

52 Седекі́я був ві́ку два́дцяти й одного́ року, коли зацарюва́в. А царюва́в він в Єрусали́мі одина́дцять роки́в; ім'я́ ж його́ матері́ — Хамутал, дочка́ Єре́мії з Лівни. **2** І робив він зло в Господні́х очах, усе́ так, як робив був Єго́яким. **3** Бо через Господні́й гнів стало́ся це на Єрусали́м та на Ю́ду, аж поки́ Він не відкинув їх від Сво́го обличчя́. А Седекі́я відпав від вавилонського́ царя́. **4** І стало́ся за дев'ятого́ року його́ царюва́ння, десятого́ міся́ця, десятого́ дня міся́ця при́йшов Навуходоно́сор, цар вавилонський, він та все ві́йсько його́, на Єрусали́м, і розта́борилися проти́ нього́, і побудува́ли проти́ нього́ ва́ла навко́ло. **5** І ввійшло́ місто́ в облогу́ аж до одина́дцятого́ року́ царя́ Седекі́ї. **6** Четвертого́ міся́ця, дев'ятого́ дня міся́ця настав вели́кий голо́д у місті́, і не було́ хліба́ для наро́ду краї́ю. **7** І пробитий був про́лім у сті́ні міста́, і всі́ воякі́ повті́кали, і повихо́дили з міста́ вночі́ доро́гою брами́ між двома́ му́рами, що при́ царсько́му садку́, бо халдеї́ були́ при́ місті́ навко́ло. І пішли́ вони́ доро́гою в степ. **8** А халдейське́ ві́йсько погна́лося за царем, та й догна́ли Седекі́ю в ерихонських степа́х, а

все його́ ві́йсько розпоро́шилося від нього́. **9** І схопи́ли царя́, і відвєлі́ його́ до царя́ вавилонського́ до Рівли́ в краю́ Хамата, і там його́ той засудив. **10** І цар вавилонський порі́зав Седекі́їних сині́в на оча́х його́, а також Ю́диних звѣрхників він порі́зав у Рівлі́. **11** А очі́ Седекі́ї він ви́брав, і зв'язав його́ ланцю́гами. І відвів його́ вавилонський цар до Вавилону, і посадив його́ до в'язни́ці аж до дня його́ смерті́. **12** А п'ятого́ міся́ця, десятого́ дня міся́ця, — це дев'ятна́дцятий рік царя́ Навуходоно́сора, вавилонського́ царя́, — при́йшов до Єрусали́му Невузар'адан, начальник царсько́ї сторожі́, що ставав перед обличчя́м вавилонського́ царя́. **13** І він спали́в Господнього́ дома́ та дома́ царєво́го, і всі́ домі́ в Єрусали́мі, і спали́в кожного́ великого́ дома́ огнем. **14** І мури́ навко́ло Єрусали́му порозбива́ло все халдейське́ ві́йсько, що було́ з начальником царсько́ї сторожі́. **15** А з бідно́ти наро́ду та решту́ наро́ду, що позостався в місті́, і перебі́жників, що перебі́гли до вавилонського́ царя́, і решту́ про́стого лю́ду повиганя́в Невузар'адан, начальник царсько́ї сторожі́. **16** А з бідно́ти краї́ю начальник царсько́ї сторожі́ позоставив де́кого за вина́рів та за рі́льніків. **17** А мідяні́ стовпі́, що в Господньому́ домі́, і підстави́, і мідяне́ море, що в Господньому́ домі́, халдеї́ полама́ли, і понєсли́ всю́ їхню́ мідь до Вавилону. **18** І го́рнята, і лопаткі́, і но́жиці, і кропильни́ці, і ложкі́, і ввєсь мідяний по́суд, що ним служать, позабира́ли. **19** І миски́, і кади́льніци, і кропильни́ці, і го́рнята, і сві́чники, і ложкі́, і жертво́вні миски́, і що́ було́ золоте́ — забрав золото́, а що́ срі́бне — срі́бло взяв начальник царсько́ї сторожі́. **20** Два́ стовпі́, одне́ море, два́дцять мідяни́х волі́в, що під підста́вами, що цар Соломон поробив був для́ Господнього́ дому́, — не було́ й ва́ги для́ міді́ всі́х цих речей! **21** А стовпі́ — ві́сімна́дцять лі́ктів високі́сть одного́ стовпа́, і шнуро́к на два́дцять лі́ктів оточува́в його́, а гру́бинá його́ — чо́тири пальці́, всере́дині поро́бжявий. **22** І ма́ковиця на ньому́ — мідяна́, а високі́сть одні́єї ма́ковиці́ — п'ять лі́ктів та мере́жка, і гра́натові́ я́блука на ма́ковиці́ навко́ло, усе́ мідь. І для́ друго́го стовпа́ — так само́, і гра́натові́ я́блука. **23** І було́ гра́натових я́блук дев'ятде́сят і шість на ко́жну сто́рону, усі́х гра́натових я́блук на мере́жці́ навко́ло — сто. **24** І начальник царсько́ї сторожі́ взяв Сера́ю, головного́ священика́, і Цефані́ю, друго́го священика́, та трьох сторожі́в поро́га. **25** А з міста́ взяв він одного́ є́внуха, що́ був начальником над ві́йськовими́, та се́меро чолові́ка з тих, що́ бачать царє́ве обличчя́, що́ були́ зна́йдені в місті́, і писаря́, звѣрхника́ ві́йськово́го відді́лу, що́ записува́в наро́д кро́ду до ві́йськово́го відді́лу, і шістьде́сят чолові́ка з наро́ду краї́ю, що́ знахо́дилися в місті́. **26** І позабира́в їх Невузар'адан, начальник царсько́ї сторожі́, і відвів їх до вавилонського́ царя́, до Рівли́. **27** І вдарив їх вавилонський цар, і позабива́в їх у Рівлі́, у хаматовому́ краї́. І пішов Ю́да на вигна́ння з своє́ї землі́! **28** Оце́ той наро́д, що́ вигнав Навуходоно́сор: у́ сьомому́ році́ —

три тисячі й двадцять і три юдеї. **29** У вісімнадцятому році Навуходоносора вигнав він з Єрусалиму вісім сотень тридцять і дві душі. **30** У році двадцятому й третьому вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, сім сотень сорок і п'ять душ юдеїв. Усіх душ — чотири тисячі й шість сотень. **31** І сталося за тридцятого й сьомого року вигнання Єгоякіма, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцятого й п'ятого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого зацарювання, змілювався над Єгоякімом, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. **32** І він говорив з ним добре, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. **33** І змінив в'язничну одягу його, і він завжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. **34** А їжа його, їжа стала, видавалася йому від вавилонського царя, щоденне кожного дня, аж до дня його смерти, по всі дні його життя.

Плач Єремії

1 Як са́мітно сидить колись велелю́дне це місто, немов удовá воно стало! Могутнє посéред наро́дів, княгиня посеред країн — воно стало данни́цею! **2** Гірко плаче по но́чах вона, і сльóзи гарячі на щóках у неї. Нема поті́шителя в неї зо всіх, що кохали її, — її зрадили всі її друзі, вони ворогами їй стали! **3** Юдея пішла на вигна́ння з біди та з роботи тяжко́ї, вона оселилася поміж погáнами, спочі́нку собі не знайшла! Догнали її всі її переслі́дники серед ті́снóт. **4** Доро́ги сіонської до́ньки сумні, бо немає на свято прочáн! Усі брами її попусти́ли, зідхає свя́щенство її, посумні́ли дівчата її, а вона — гірко їй! **5** Її грабівники́ взяли го́ру над нею, і добре ведётся їй ворогам, бо їй завдав смутку Господь за числénність у неї гріхів: Немовлята її до полóну пішли перед ворогом. **6** І відійшла від сіонської до́ньки вся вели́чність її. Її князі стали, немов óлені ті, що па́ші собі не знаходять, — і йдуть у безсі́ллі перед переслі́дником. **7** У дні лиха свого та страждáння свого́ дочка ерусали́мська спогáдує всі сво́ї скарби, — що були від днів давніх, як наро́д її впав був у руку ворожу, і не було, хто б їй поміч подав. Вороги спогля́дали на неї, і сміялись з руїни її. **8** Дочка ерусали́мська гріхом прогрі́шилась, тому́ то нечистою стала, усі, що її шанували, погóрджують нею, наготу́ бо її вони бачили! І зідхає вона, й відверта́ється взад. **9** Нечисті́сть її на подóлках у неї. Вона не згадала свого́ кінця, та й упала преді́вно, і нікого́ нема, хто б поті́шив її. „Побач, Господи, горе моє, бо звели́чився ворог!“ **10** Гно́битель простяг свою́ руку на всі її скарби, і бачить вона, що в свя́тиню її увіходять погáни, про яких наказав Ти: „Не ввійдуть вони в тво́ї збо́ри!“ **11** Увесь наро́д її сто́гне, шукаючи хлі́ба, свої́ скарби коштóвні за їжу дають, аби́ тільки душу свою́ прожिवіти. „Зглянься, Господи, і подивися, яка стала погóрджена я!“ **12** Не вам ка́жучи, гляньте й побачте, усі, хто дорогою йде: чи є такий бі́ль, як мій бі́ль, що завда́ний мені, що Господь засму́тив ним мене у день лю́того гніву Свого́? **13** Із височини́ Він послав в мо́ї кості́ огонь, і над ними він запанува́в! Розтяг сі́тку на но́ги мо́ї, повернув мене взад, учинив Він мене́ спустоші́лою, увесь день боля́щою. **14** Ярмо́ моїх про́грівів зв'язане мі́цно рукою́ Його, плетуться вони та приходять на шию́ мою! Він зробив, що спіткну́лася сила моя, Господь передав мене в руки тако́го, що й зведётся не мо́жу. **15** Усіх моїх си́льних Господь посиді́дав серед мене, мов на свято зібра́ння, Він скликав на мене, щоб моїх юнаків поторóбшити, як у чаві́лі, стоптав Господь дівчину, Юдину до́ньку. **16** За оцим плачу я, око моє, — моє око слі́зми́ заплива́є! бо далéко від мене вті́шитель, що душу́ мою́ оживив би; мо́ї діти понéхтувані, бо поси́лився ворог! **17** Сіонська дочка́ простягла сво́ї руки, — немає розра́дника їй: Господь наказав проти Якова́ довкола нóбого його́ ворогам,

донька ерусали́мська нечистою стала між ними. **18** „Справедливий Господь, а я слову́ Його́ неслухня́на була́. Послухайте но, всі наро́ди, і побачте мій бі́ль: дівчата мо́ї та мо́ї юнакі́ у неволю́ пішли́! **19** Взивала до друзі́в своїх, та вони обману́ли мене! Свя́щенство моє́ й мо́ї ста́рші́ вмирають у мі́сті, шукаючи ї́жі собі, щоб душу́ свою́ поживіти. **20** Зглянься, Господи, — тісно мені! Моє́ нутро бентéжитьсь, переверта́ється серце моє́ у мене́, бо була́ зовсі́м неслухня́на. На вулиці́ меч осирóчував, а в до́мі — смерть. **21** Почули, що я ось стогну́, й немає мені́ поті́шителя, вчули про лихо моє́ всі мо́ї ворогі́, — та й зраділи, що Ти це зроби́в. Спровадив Ти день, що його́ запові́в, — бодай ста́лося їм, як мені́! **22** Бодай перед обличчя́ Твое́ прийшло́ все їхнє лихо, — і вчини́ їм, як Ти учинив ось мені́ за гріхи мо́ї всі, — бо числénні стогна́ння мо́ї, моє́ ж серце боля́ще“.

2 Як захма́рив Господь в Сво́їм гніві́ сіонську́ дочку́! Він кинув із неба на зе́млю пишно́ту Ізраї́ля, і не згадав у день гніву́ Свого́ про підні́жка но́гам Сво́їм, — **2** понищив Господь, не поми́лував житла́ всі Яковові́. Він позбу́рював у гніві́ Сво́їм у дочкі́ Юди́ тверді́ні, на землю́ звали́в, збездéствив Він ца́рство й князі́в усіх його́. **3** В лю́ті гніву́ відтяв увесь Ізраї́лів рі́г, праві́цю Свою́ відверну́в Він від во́рога, та й запала́в проти Якова́, мов той палю́чий огонь, що навколо́ жерé! **4** Він нап'я́в Свого́ лу́ка, як ворог, проті́вником стала праві́ця Його́, і Він вибив усе, що для́ ока́ було́ пожада́не, у скіні́ї до́ньки сіонської́ вилив запéклість Свою́, як огонь. **5** Господь став, як той во́рог, понищив Ізраї́ля Він, всі пала́ти його́ зруйнува́в, тверді́ні його́ попусти́шив, — і Юдині́й до́ньці́ примно́жив зідха́ння та сто́гін! **6** Понищив горóжу Свою́, немов у садка́, місце́ зборі́в Свої́х попусти́шив, Господь учинив, що забу́ли в Сіоні́ про свято́ й суботу́, і відкі́нув ца́ря та священика́ в лю́тості́ гніву́ Свого́. **7** Покинув Господь Свого́ жéртвника́, допусти́в побездéстити́ свя́тиню Свою́, передав в руку́ во́рога му́ри пала́ців її, — ворогі́ зашумі́ли в Господньому́ до́мі, немов би свя́ткóвого́ дня! **8** Задума́в Господь зруйнува́ти мур сіонської́ до́ньки, Він ві́тягнув шну́ра, Своє́ї руки́ не вернув, щоб не ни́щити, сумні́ми вчинив передму́р'я та мур, — вони́ ра́зом осла́бли, **9** її́ брами запáли́сь в зе́млю, понищив Він та полама́в її́ за́суви. Ї́ цар і князі́ її́ серед погані́в. Немає навча́ння Зако́ну, і пророки́ її́ не знаходять виді́ння від Господа. **10** Сидять на землі́ та мовчать ста́рші́ до́ньки сіонської́, по́рох поси́пали на свою́ голову́, підпереза́лись верéтами, аж до землі́ свою́ го́лову ерусали́мські́ дівчата схили́ли. **11** Повипли́вали від слі́з мо́ї очі́, моє́ нутро́ клекóче, на землю́ печі́нка моя́ вилива́ється через занéпад дочкі́ мого́ лю́ду, коли́ немовля́ й сосунéць умлі́вають голо́дні на плóщах мі́ських. **12** Вони́ кві́лять сво́їми́ матеря́м: „Де пожива́ й вино́?“ І ску́люються, як ранéний, на плóщах мі́ських, коли́ ду́ші́ сво́ї випускають на лоні́ сво́їх матері́в. **13** Що

засвідчу тобі, що вподоблю до тебе, о єрусалимська дівчко? Що вчиню тобі рівним, щоб тебе звеселити, о діво, о дівчко сіонська? Бо велика, як море, руїна твоя, — хто тебе полікує? **14** Пророки твої провіщали для тебе марноту й фальшіве, і не відкривали твого гріха, щоб долю твою відвернути, — для тебе вбачали пророцтва марноти й вигнання. **15** Усі, що проходять дорогою, плещуть у долоні на тебе, і посвістують та головою своєю хитають над донькою Єрусалиму та кажуть: „Хіба це те місто, що про нього казали: Корона пишнина, розрада всієї землі?“ **16** Усі вороги твої пащу на тебе роззявлюють, свіщуть й зубами скрегочуть та кажуть: „Ми пожерли її. Оце справді той день, що чекали його, — знайшли ми і бачимо його!“ **17** Учинив Господь те, що задумав, Він виповнив слово Своє, що його наказав від днів давніх: усе зруйнував, і милосердя не мав, і ворога втішив тобою, Він рога підійняв супротивних твоїх. **18** Іхнє серце до Господа крик підіймає, о муре, о дівчко Сіону! Проловай, як потік, сльози вдень та вночі, не давай відпочинку собі, нехай не спочіне зіниця твоєї! **19** Уставай, голоси уночі на початку сторожі! Виливай своє серце, мов воду, навпроти обличчя Господнього! Підійми ти до Нього долоні свої за душу своїх немовлят, що від голоду мліють на розі всіх вулиць! **20** Споглянь, Господи, і подивися, кому Ти зробив отаке? Чи конечним було, щоб жінки іли плід свій, своїх немовлят, яких виплекали? Щоб був у святині Господній забитий священник і пророк? **21** Лежать на землі на вулицях рядом юнак та старий. Попадали діви мої та мої парубкі від мечя, — Ти побив їх в день гніву Свого, порізав, не мав милосердя. **22** Ти викликував, мов на день свята, жажоти мої із доквілля, — і врятованого не було, і позостальця в день гніву Господнього, — повигублював ворог мій твій, кого виплекала та зростила була.

3 Я той муж, який бачив бідү від жезла Його гніву, — **2** Він провадив мене й допровадив до темряви, а не до світла. **3** Лиш на мене все знову обертає руку Свою цілий день. **4** Він віснажив тіло моє й мою шкіру, мої кості сторощив, **5** обгородив Він мене, і мене оточив гіркотю та мұкою, **6** у темноті мене посадив, мов померлих давнó. **7** Обгородив Він мене — і не вийду, тяжкими вчинив Він кайдани мої. **8** І коли я кричу й голошу, затикає Він вуха Свої на молитву мою, **9** Камінням обтєсаним обгородив Він дорóги мої, повикривлював стежки мої. **10** Він для мене ведмєдем чатујучим став, немов лев той у сховищі! **11** Поплутав дорóги мої та розшарпав менє, учинив Він мене опустóшеним! **12** Натягнув Свого лука й поставив мене, наче ціль для стріли, — **13** пустив стріли до нїрок моїх з Свого сагайдака **14** Для всього наро́ду свого я став посміховиськом, глумливою піснею їхньою цілий день. **15** Наситив мене гіркотю, мене напоїв полинóм. **16** І стер мені зуби жорствою, до попелу кинув мене, **17** і душа моя спóкій згубила, забув я добрó. **18** І сказав

я: Загублена сила моя, та моє сподівання на Господа. **19** Згадай про бідү мою й мұку мою, про полян та отруту, — **20** душа моя згадає безперестанку про це, і гнеться в мені. **21** Оце я нагадую серцеві своєму, тому то я маю надію: **22** Це милість Господня, що ми не погинули, бо не окінчилось Його милосердя, — **23** новє воно кожного ранку, велика бо вірність Твоя! **24** Господь — це мій ўдїл, — говорить душа моя, — тому я надію на Нього складаю! **25** Господь добрий для тих, хто надію на Нього кладє, для души, що шукає Його! **26** Добре, коли людина в мовчання надію кладє на спасіння Господне. **27** Добре для мужа, як носить ярмо в своїй мóлодості, — **28** нехай він самітно сидить і мовчить, як поклав Він на нього його; **29** хай закрие він по́рохом ўста свої, може є ще надія; **30** хай щóку тому підставляє, хто його б'є, своєю ганьбою насичується. **31** Бо Господь не навiки ж покине! **32** Бо хоч Він і засмітує кого, проте змилюється за Своєю великою милістю, — **33** бо не мучить Він з серця Свого, і не засмучує людських синів. **34** Щоб топтати під своїми ногами всіх в'язнів землі, **35** щоб перед обличчям Всевишнього право людини зігнути, **36** щоб гнобити людину у справі судовій його, — оцього не має на оці Господь! **37** Хто то скаже — і станеться це, як Господь того не наказав? **38** Хіба не виходить усе з уст Всевишнього, — зле та добре? **39** Чого ж нарікає людина жива? Нехай скáржитьсь кожен на гріх свій. **40** Пошукаймо доріг своїх та дослідімо, і вернімось до Господа! **41** підіймімо своє серце та руки до Бога на небі! **42** Спроневірились ми й неслухняними стали, тому не пробачив Ти нам, **43** закрився Ти гнівом і гнав нас, убивав, не помилював, **44** закрив Себе хмарою, щоб до Тебе молитва моя не дійшла. **45** Сміттјам та огидою нас Ти вчинив між наро́дами, **46** наші всі ворогі пороззявляли на нас слово рота, **47** страх та яма на нас поприходили, руїна й погибель. **48** Мое око спливає потóками вóдними через нещастя дочкї мого люду. **49** Виливається око мое безупінно, нема бо перєрви, **50** аж поки не зглянеться та не побачить Господь із небєс, — **51** мое око вчиняє журбу для моєї души через дóчок усіх моего міста. **52** Лóвлячи, лóвлять мене, немов птаха, мої вороги безпричинно, **53** життя мое в яму замкнули вони, і каміннями кинули в мене. **54** Пливають мені вóди на голову, я говорю: „Вже погублений я!“ **55** Кликав я, Господи, Ймєння Твоє із найглибшої ями, **56** Ти чуєш мій голос, — не захóвуй же вўха Свого від зóйку мого, від благання мого! **57** Ти близький того дня, коли кличу Тебе, Ти говориш: „Не бійся!“ **58** За душу мою Ти змагався, о Господи, життя мое викупив Ти. **59** Ти бачиш, о Господи, кривду мою, — розсуди ж Ти мій суд! **60** Усю їхню помсту ти бачиш, всі задуми їхні на мене, **61** Ти чуєш, о Господи, їхні наруги, всі задуми їхні на мене, **62** мову повстанців на мене та їхнє буркотіння на мене весь день. **63** Побач їхнє сидіння та їхнє вставання, — як завжди глумлива їхня пісня! **64** Заплати їм, о Господи, згідно з чином

їхніх рук! **65** Подай їм темноту на серце, прокляття Твоє нехай буде на них! **66** Своїм гнівом жени їх, і вигуби їх з-під Господніх небес!

4 Як потемніло золото, як відмінилося щире те золото добре, як на різі всіх вулиць каміння святе порозкидане! **2** Коштовні сіонські сини, щирим золотом важені, як тепер ось за глиняний п'осуд полічені, за чин рук ганчарських! **3** Навіть шакали витягують п'єрса, годують своїх молодят, а дбня народу мого жорстока, мов струсі в пустині: **4** язик сосунця до його піднебіння від спраги прилип. Хліба жадають собі немовлята, — й немає нікого, хто б їм відломив. **5** Ті, що їли присмаки, — на вулицях з голоду мліють; ті, що виплекані на пурпурі, — тепер смітників обіймають. **6** І більшою стала вина доньки люду мого за прогріх Содому, що був перевернений вмить, — і не торкалися руки до нього. **7** Її можновладці чистіші від снігу були, біліші від молока, їхнє тіло червоне, мов перли, їхній вигляд — сапфір, — **8** а тепер їхній вигляд чорніший за сажу, не розпізнають їх на вулицях, їхня шкіра стягнулась на їхній кісті, зробилась сухою, як дерево. **9** Забитим мечем стало ліпше, ніж повбиваним голодом, що гинуть прок'олені, за браком плодів польових. **10** Руки жінок милосердних варили своїх діточок, які стали поживою їм під час руйнування дочкї мого люду. **11** Закінчив Господь лютість Свою, вилив жар Свого гніву, — і запалив на Сіоні огонь, і пожёр він основи його! **12** Не вірили земні царі та всі мешканці цілого світу, що ввійде противник та ворог до брам Єрусалиму. **13** Усе сталось це за провини пророків його, за неправду священства його, що кров праведників серед нього лили. **14** По вулицях бродять, немов ті сліпці, поплямовані кров'ю, так що люди не можуть дїткнутись до одягу їхнього. **15** „Уступіться, нечисти!“ кричали до них, „уступіться, зб'очуйте, не доторкуйтеся!“ І повтікали вони й мандрували, і казали між людьми: „Мешкати в нас більш не будуть!“ **16** Господнє лице розпор'ошило їх, не дивиться більше на них, — бо вони не звертали уваги на обличчя священників, до старіх вони ласки не мали. **17** Уже проглядили ми очі свої, даремно чекавши на поміч собі, — на варті своїй ми чекали народу, який нас не спас. **18** Чатують вони наші кроки, щоб ходити не могли ми по площах своїх. Кінець наш наблизився, сповнилися наші дні, бо прийшов нам кінець. **19** Гнобителі наші скоріші були за орлів піднебесних, — вони уганялись за нами по горах, на нас чатували в пустині. **20** Попав в ями живущий наш Дух, Господній помазанець, що ми говорили про нього: „Ми будемо жити в тіні його серед народів“. **21** Веселися та тішся, о д'очко Едому, що сидиш в краю Уц, — також над тобою перейде злий келіх, уп'єшся й ог'блишся й ти! **22** Скінчилася кара твоя, д'очко Сіону, — не буде Він більше тебе виганяти, — та твоє безаконня скарає Він, д'очко Едому, відкриє провини твої!

5 Згадай, Господи, що з нами сталося, — зглянься й побач нашу г'аньбу, — **2** наша спадщина дісталась чужим, доми наші — чужинцям! **3** Поставали ми сиротами: нема батька, а матінки наші — неначе ті вд'ови! **4** Свою воду за срібло ми п'ємо, наші др'ова за гроші одержуємо. **5** У потилицю нас поганяють, помучені ми, і спокою не маємо! **6** До Єгипту й Асирії руку витягуємо, — щоб насититись хлібом! **7** Батьки наші грішили, але їх нема, — а ми двигаємо їхні провини! **8** Раби запанували над нами, і немає нікого, хто б вір'ятував з їхньої руки. **9** Нар'ажуючи свою душу на меч у пустині, достаємо свій хліб. **10** Шкіра наша, мов піч, — попалилась з пекучого голоду, **11** Жінок на Сіоні безчестили, дівчат — по Юдейських містах. **12** Князі їхньою рукою повішені, лица старіх не пошановані. **13** Юнакі носять камінь млин'овий, а хлопці під ношею дров спотикаються. **14** Перестали сидіти старші в брамі, юнакі — свою пісню співати, **15** втіха нашого серця спинилась, наш т'анець змінивсь на жалобу. **16** Сп'ала корона у нас з голови, о горе, бо ми прогрішилися, — **17** тому наше серце боляще, тому наші очі потемніли, **18** через гору Сіон, що спустошена, бродять лисиці по ній. **19** Пробуваєш Ти, Господи, вічно, Твій прест'ол з роду в рід: **20** Нащо ж нас забуваєш навик, покидаєш на довгі дні нас? **21** Приверні нас до Себе, о Господи, — і в'єрнемось ми, віднові наші дні, як давніше було! **22** Хіба Ти цілком нас відкинув, прогнівавсь занадто на нас?

Езекіїль

1 І сталося тридцятого року, четвертого місяця, п'ятого дня місяця, коли я був серед полонених над річкою Кевар, відкрілося небо, і побачив я Божі видіння. **2** П'ятого дня місяця, — це п'ятий рік полону царя Єгоякіма, — **3** сталося Господнє слово до Езекіїля, сина Бузі, священника, у халдейському краї над річкою Кевар, і була там над ним Господня рука. **4** І побачив я, аж ось бурхливий вітер насував із півночі, велика хмара та палючий огонь; а навколо неї — сяйво, а з середини його — ніби блискуча мідь, з-посеред огню. **5** А з середини його — мала чотирьох живих істот, а оце їхній вид: вони мали подобу людини. **6** І кожна мала чотири обличчі, і кожна з них мала чотири крилі. **7** А їхня нога — нога проста, а стопа їхньої ноги — як стопа телячої ноги, і вони сяяли, як ніби блискуча мідь. **8** А під їхніми крилами були людські руки на чотирьох сторонах їхніх, і вони четверо мали свої обличчя та свої крила. **9** Їхні крила прилягали одне до одного, не оберталися в ході своїй, — кожне ходило просто наперед себе. **10** А подоба їхнього обличчя — обличчя людини та обличчя лева мали вони четверо з правіці, а обличчя вола мали вони четверо з лівіці, і обличчя орла мали вони четверо. **11** А їхні обличчя та їхні крила були розділені вгорі; у кожного двоє крил злучувалися одне з одним, і двоє закривали їхнє тіло. **12** І кожна ходила просто перед себе. Туди, куди бажав дух ходити, вони йшли, не оберталися в ході своїй. **13** А подоба тих істот була на вид вугілля з огню, вони палали на вигляд смолоскіпів; той огонь проходжувався поміж істотами. І огонь мав сяйво, і з огню виходила блискавка. **14** І ті живі істоти бігали й верталися, немов блискавка. **15** І придивився я до тих істот, аж ось по одному колесі на землі при тих живих істотах, при чотирьох їхніх обличчях. **16** Вид тих колес та їхній віріб — як вигляд хризоліту, й одна подоба їм чотирьом, а їхній вид та їхній віріб — ніби колесо в колесі. **17** Вони ходили в ході своїй на чотири бочки, не оберталися в ході своїй. **18** А їхні обіддя були високі та страшні; і їхнє обіддя довкола в чотирьох їх було повне очей. **19** І коли ходили ті живі істоти, ходили й ті колеса при них; а коли ті істоти підіймалися з-над землі, підіймалися й ті колеса. **20** Куди бажав дух ходити, ішли, куди мав той дух іти; і ті колеса підіймалися з ними, бо в колесах був дух істот. **21** Коли ті йшли, ходили й вони; а коли ті стояли — стояли й вони; а коли ті підіймалися з-над землі, підіймалися з ними й ті колеса, бо був дух істот у тих колесах. **22** А на головах тих живих істот була подоба небозводу, ніби грізний кришталь, розтягнений над їхніми головами згори. **23** А під цим небозводом були їхні прости крила, звернені одне до одного. У кожній було по двоє крил, що закривали їм їхні тіла. **24** А коли вони йшли, чув я шум їхніх крил,

як шум великої води, як голос Всемогутнього, звук гамору, як табору. А коли вони ставали, опадали їхні крила. **25** І розлягався голос з-над небозводу, що над їхньою головою. І коли вони ставали, опадали їхні крила. **26** А згори небозводу, що над їхньою головою, була подоба трону на вигляд каменя сапфіру; а на подобі трону була подоба на вигляд людини, на ньому згори. **27** І бачив я ніби блискучу мідь, на вид огню в середині його навколо, від виду стегон його й вище, а від виду стегон його й до долу бачив я ніби огонь та сяйво навколо нього. **28** Як вигляд веселки, що буває в хмарі в дощовий день, такий був вигляд сяйва навколо. Це був вигляд подоби Господньої слави! І коли я це побачив, я впав на обличчя своє, і почув голос, що говорить.

2 І сказав Він до мене: „Сину людський, зведіся на ноги свої, — і Я буду говорити з тобою!“ **2** І ввійшов в мене дух, коли Він говорив до мене, і звів мене на мої ноги, і я чув Того, Хто говорив до мене. **3** І сказав Він до мене: „Сину людський, Я посилаю тебе до Ізраїлевих синів, до людей бунтівників, що бунтуються проти Мене. Вони та їхні батькі відпали від Мене аж до цього дня! **4** А ці сини, що Я посилаю тебе до них, зухвалого обличчя та твердого серця. І ти скажеш до них: Так говорить Господь Бог! **5** А вони чи послухаються, чи занехають, — бо вони дім ворохобний, — то пізнають, що пророк був серед них. **6** А ти, сину людський, не бійся їх, і не бійся їхніх слів, хоч вони для тебе будячча та терніна, і ти сидиш між скорпіонами. Слів їхніх не бійся, а їхнього вигляду не лякайся, бо вони дім ворохобний. **7** І будеш говорити до них Мої слова, — чи вони послухаються, чи занехають, бо вони ворохобні. **8** А ти, сину людський, послухай, що кажуть Я тобі: Не будь ворохобний, як цей дім ворохобности, — відкрив свої уста та з'їж, що Я тобі дам“. **9** І побачив я, аж ось до мене простягнена рука, а в ній звій книжковий. **10** І він розгорнув його перед моїм обличчям, — а він пописаний спереду та ззаду. **1** Було на ньому написано пісні плачу, стогін та горе.

3 І сказав Він до мене: „Сину людський, з'їж, що знайдеш! З'їж цього звоя, і йди, говори до Ізраїлевого дому!“ **2** І відкрив я свої уста, і Він дав мені з'їсти цього звоя. **3** І сказав Він до мене: „Сину людський, нагодуй свого живота, і набовни своє нутрощі тим звоєм, що даю Я тобі!“ І я з'їв. І був він в устах моїх солодкий, як мед. **4** І сказав Він до мене: „Сину людський, іди, ввійди до Ізраїлевого дому, і говори до них Моїми словами. **5** Бо ти посланий не до народу чужої мови та тяжкого язика, але до Ізраїлевого дому, **6** не до численних народів чужої мови та тяжкого язика, що ти не розумієш їхніх слів. Та коли б і до них послав тебе, вони будуть слухати тебе! **7** Але Ізраїль дім не захоче слухатися тебе, бо вони не хочуть слухатися Мене, бо весь Ізраїль дім — твердолобі та жорстокосерді вони! **8** Ось Я зробив твоє обличчя твердим проти їхнього

обличчя, і чолó твоє твердим проти лóба їхнього. 9 Як той діямáнт, твердшим від скелі, зробив Я чолó твоє, — не бійся їх, і не лякайся перед ними, бо вони дím ворохóбности!“ 10 І сказав Він до мене: „Сину людський, усі Мої слова, які говорю Я до тебе, візьми в своє серце та слухай вухами своїми. 11 І йди, піди до вигнáнців, до синів твого нарóду, і будеш говорити до них і скажеш їм: Так говорить Господь Бог, — а вони чи послухаються, чи занехáють“. 12 І підійняв мене Дух, і я почув за собою гуркіт громового голосу: „Благословéнна слава Господня!“ із свого місця, 13 і шум крил живих істот, що дотикались одне об óдне, і цóкiт колiс рiвночасно з ними, і гуркіт громового голосу! 14 І Дух підійняв мене, і взяв мене, і йшов я оґірчений в лóбості духа свого, а Господня рука була надо мною сильна! 15 І прийшов я до вигнáнців в Тел-Авіві, що сидять при річці Кевáр, і там, де вони сидять, сидів і я там серед них сім день остовпiлий. 16 І сталося в кінці семи день, і було слово Господне до мене таке: 17 „Сину людський, Я настановив тебе вартовим для Ізраїлевого дому, — і як почувеш ти слово з уст Моїх, то остережй їх від Мене. 18 Коли Я скажy безбожному: „Конче помреш“, а ти не остережеш його й не будеш говорити, щоб остерегти несправедливого від його несправедливої дороги, щоб він жив, то цей безбожник помре за свою провину, а його кров Я зажадаю з твоєї руки! 19 Але ти, коли остережеш несправедливого, а він не вёрнеться від своєї несправедливости та від своєї несправедливої дороги, він помре за свою провину, а ти душу свою врятував. 20 А коли праведний відвернеться від своєї справедливости та зробить кривду, то я покладу спотикáння перед ним, — і він помре, бо ти не остеріг його. Він за гріх свій помре, і не загадується його праведні вчинки, які він робив, і кров його з твоєї руки Я буду жадати! 21 А ти, коли остережеш справедливого, щоб справедливий не грішив, і він не зґрiшив, то жити — буде він жити, бо був остережений, а ти душу свою врятував“. 22 І булá там надо мною Господня рука, і сказав Він до мене: „Устань, вийди до долини, і там Я буду говорити з тобою“. 23 І встав я, і вийшов до долини, аж ось там стояла слава Господня, як та слава, яку я бачив над річкою Кевáр. І влав я на обличчя своє. 24 Та ввійшов у мене Дух, і звів мене на нóги мої. І Він говорив зо мною й сказав мені: „Увійди, замкнiйся в середині свого дому! 25 А ти, сину людський, — ось дадуть на тебе шнурi, і зв'яжуть тебе ними, і ти не вийдеш з-поміж них! 26 А язик твій приліплю до твого піднебіння, і ти занімієш, і не будеш їм більш докоряти, бо вони — дím ворохóбний. 27 А коли Я говоритиму з тобою, то відкрию твої уста, і ти скажеш до них: „Так говорить Господь Бог“. Хто хоче слухати — нехай слухає, а хто хоче занехáти — нехай занехáє, бо вони дím ворохóбний!

4 А ти, сину людський, візьми собі цеглину, і поклади її перед собою, і накреслиш на ній місто Єрусалим.

2 І постав проти нього обло́гу, і збудуй проти нього бáшту, і вiсип вáла навколо нього, і постав проти нього табори війська, і постав проти нього муроло́ми. 3 І візьми собі залізну скóвороду, і постав її ніби залізною стіною поміж собою та між тим містом, і зверни своє обличчя до нього, і буде воно в облóзі, і ти обляжеш його. Це ознака для Ізраїлевого дому! 4 А ти лягай на лівий свій бiк, і поклади на нього провину Ізраїлевого дому. За числом днів, що будеш лежати на ньому, ти будеш носити їхню провину. 5 І Я призначив тобі роки їхньої провини за числом днів, — три сотні й дев'ятдесят днів, і ти будеш носити провину Ізраїлевого дому. 6 А коли ти це скінчиш, то ляжеш удру́ге, на правий свій бiк, і будеш носити провину Юдиного дому сорок день, — один день за один рік Я тобі призначив. 7 І на обло́гу Єрусалиму зверни своє обличчя та відкрите раменó своє, і будеш пророкувати на нього. 8 І ось Я накладу на тебе шнурi, і ти не повернешся з боку одного на інший бiк, аж поки ти не закінчиш днів своєї облоги. 9 А ти візьми собі пшениці та ячмéну, і бобів та сочеви́ці, і проса та ви́ки, і даси їх до одного пóсуду, і зробиш із них собі хлiб, за кількістю днів, що лежатимеш на боці своєму, — три сотні й дев'ятдесят день будеш те їсти. 10 А їжа твоя, яку будеш ти їсти, буде вагою двадцять шéклів на день, час від часу будеш це їсти. 11 І воду будеш пити мірою, шоста частина гiна, час від часу будеш пити. 12 І їстимеш це, як ячмінного калачá, і будеш пекти це на кавáлках людського калу, перед їхніми очима“. 13 І сказав Господь: „Так будуть їсти Ізраїлеві сини свій нечистий хлiб серед тих нарóдів, куди Я їх ви́жену“. 14 А я відказав: „О Господи, Боже, ось душа моя не зане́чищена, і па́дла та розшматованого звiрями я не їв від мóлодости своєї й аж дотепер, і м'ясо нечисте не входило в мої уста“. 15 І сказав Він до мене: „Дивися, Я дав тобі товáрячий гнiй замість людського калу, — і ти зроби на ньому свій хлiб!“ 16 І сказав Він до мене: „Сину людський, ось Я поламаю підпóру хлiба в Єрусалимі, і будуть їсти хлiб за вагою та в страху́, а воду будуть пити за мірою та зо смúтком, 17 щоб відчули вони брак хлiба та води, і жáхнулися один з óдним, і вони знiдiють за свій гріх!

5 А ти, сину людський, візьми собі гóстро́го меча, як бритву стри́жiв; візьми його собі, і проведи ним по голові своїй та по бороді своїй. І візьми собі вагові шáльки, і поділи те волóсся. 2 Третину спали в огні посеред міста, коли вiповняться дні облóги; і візьми другу третину, і посiчи мечем навколо нього, а третину розпороши на вітер, і Я витягну меча за ними. 3 І візьми звiдти мале число волóсся, і зав'яжи його в своїх пóлах. 4 І візьми із нього ще, і кинь його до середини огню, і спали його в огні, — з нього вийде огонь на весь Ізраїлів дiм“. 5 Так говорить Господь Бог: „Цей Єрусалим — Я поставив його в середині народів, а довкiлля його — країни. 6 Та він став проти постанов Моїх більше від погáнів, а проти устав Моїх

— більше від тих країн, що навколо нього, бо права Мої вони відкинули, а устами Мої — не ходили вони ними. 7 Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви ворохобилися більше від тих поган, що навколо вас, й уставами Моїми не ходили, і постанов Моїх не виконували, а робили за постановами тих поган, що навколо вас, 8 тому так говорить Господь Бог: Ось Я проти тебе, Сам Я, і зроблю серед тебе суди перед очима тих поган! 9 І зроблю на тобі те, чого Я не робив, і нічого подібного вже не зроблю, за гідоти твої. 10 Тому серед тебе батьки будуть їсти синів, а сини будуть їсти батьків своїх, і виконаю над тобою присуди, і розпоршу весь останок твій на всі вітри! 11 Тому, як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що ти занечистив святиню Мою всіма гідотами своїми та всіма обридженнями своїми, то теж Я відкину тебе, й око Моє не матиме милосердя, і Сам Я не змілюсь до тебе! 12 Третина твоя помре від моровиці й загине від голоду серед тебе, а третина попадає від меча в твоїх околицях, а третину розпоршу на всі вітри, і витягну за ними меча! 13 І докінчиться гнів Мій, і Я заспокою Свою лютість проти них, і задовольнюся. І пізнають вони, що Я, Господь, говорив у горливості Своїй, коли доконаю Свою лютість на них! 14 І зроблю тебе руїною та ганьбою серед людей, що навколо тебе, перед очима кожного, хто буде проходити. 15 І стане ш ганьбою та посміховиськом, осторогою та оствіпінням для народів, що навколо тебе, коли буду виконувати на тобі присуди гнівом та люттю, та лютими картаннями. Я, Господь, оце говорив! 16 Коли Я пошлю на них злі стріли голоду, що будуть нищівними, що пошлю їх понизити вас та примножу голод на вас, то Я зламаю вам підпору хліба, — 17 і пошлю на вас голод та злу звірину, і позбавлю тебе дітей, і моровиця та кров переїде серед тебе, і спроваджу на тебе меча. Я, Господь, оце говорив!“

6 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверни своє обличчя до Ізраїлевих гір, і пророкуй на них, 3 та й скажеш: Гори Ізраїлеві, послухайте слова Господа Бога! Так говорить Господь Бог горам та підгіркам, і річищам та долинам: Ось Я спроваджу на вас меча, і вігублю ваші пагірки, — 4 і будуть опустошені ваші жертовники, і будуть розбиті ваші фігури сонця, і кину Я ваших побитих перед вашими божками! 5 І дам трупи Ізраїлевих синів перед їхніми божками, і розпоршу ваші кості навколо ваших жертовників. 6 По всіх місцях вашого перебування міста будуть поруйновані, а пагірки попустошені, щоб ваші жертовники були поруйновані та безбезчечені, і щоб були розтрощені й перестали існувати ваші божки, і були розбиті ваші фігури сонця, і були стерті ваші діла, 7 І впаде забитий між вами, і ви пізнаєте, що Я — Господь! 8 А Я позоставлю з вас решту, бо будете мати врятованих від меча серед народів, коли ви будете розпоршені серед країн. 9 І ваші врятовані згадають про Мене серед народів, куди будуть забрані

до полону, коли Я зламаю їхнє блуднє серце, що відпало від Мене, та їхні очі, що перелюб чинили з своїми божками, і вони самі будуть бридитися тих злих речей, що робили, щодо всіх їхніх гідот. 10 І пізнають вони, що Я — Господь, і що Я не надармо говорив, що вчиню їм оцю злу річ! 11 Так говорить Господь Бог: Удар своєю долонею й тупни ногою своєю, і скажи: Горе за всі злі вчинки Ізраїлевого дому, за які вони попадають від меча, голоду та моровиці! 12 Той, хто далекий, помре від моровиці, а хто близький — впаде від меча, а хто позостане та буде врятований — помре від голоду. І так Я вікінчу Свою лютість на них! 13 І пізнаєте ви, що Я — Господь, коли їхні забиті будуть лежати серед їхніх божків навколо їхніх жертовників на всякім високім підгір'ї, на всіх щитах гір, і під усяким зеленим деревом, і під усяким густим дубом, на місці, де вони приносили приємні пахощі для всіх своїх божків. 14 І Я витягну руку Свою на них, і зроблю цей Край спустошенням та пустою, від пустині аж до Рівлі, по всіх місцях їхнього сидіння... І пізнають вони, що Я — Господь!“

7 І було мені слово Господнє таке: 2 „А ти, сину людський, послухай: Отак Господь Бог промовляє до краю Ізраїлевого: Кінець, надійшов той кінець на чотири крайки землі! 3 На тебе тепер цей кінець, і пошлю Я на тебе Свій гнів, і тебе розсуджу за твоїми дорігами, і на тебе складу всі гідоти твої. 4 І око Моє над тобою не змілюється, і милосердя не буду Я мати, бо доріги твої Я на тебе складу, а гідоти твої серед тебе зостануть, і пізнаєте ви, що Я — то Господь!“ 5 Отак Господь Бог промовляє: „Ось приходить біда на біді! 6 Приходить кінець, приходить кінець, — він збудився на тебе, приходить ось він! 7 Надійшла твоя доля для тебе, о мешканче краю, приходить цей час, близький той день заколоту, нема на горах крику радості. 8 Тепер лютість Свою незабаром Я вилию на тебе, і Свій гнів докінчу проти тебе, і тебе осуджу за твоїми дорігами, і на тебе складу всі гідоти твої! 9 І око Моє над тобою не змілюється, і милосердя не буду Я мати, бо доріги твої Я на тебе складу, а гідоти твої серед тебе залишаться, — і пізнаєте ви, що Я — Господь, що карає! 10 Ось той день, ось приходить, доля виходить, виростає кий, розцвітає пиха, 11 розвилось насильство для кия безбожності! Нічого із них не залишиться: ані з численности їхньої, ані з їхнього заворушення, ані з їхньої пишноти. 12 Надходить той час, наближається день. Хто купує, нехай не радіє, а хто продає, хай не буде в жалобі, — бо сунеться лютість на все многолюддя його! 13 Бо до проданого не повернеться вже продавець, хоча б залишився при житті між живими, бо пророцтво про все многолюддя їхнє не відміниться, і ніхто беззаконням своїм не зміцнить свого життя. 14 Засурмять у сурму та все приготують, — та не піде ніхто на війну, бо на все многолюддя його Моя лютість! 15 На вулиці — меч, моровиця ж та голод — у домі, хто на полі — помре

від меча, а хто в місті — жерé того голод та мор. 16 І врятовані з них повтіають, і бóдуть на гóрах, немов голуби́ із долин, — всі бóдуть стогнáти, кожен за гріх свій. 17 Усі рóки осла́бнуть, затремтáть, як вода, всі коліна, 18 і верéтами попідперізуються, і покріе їх страх, і на кожнім лиці буде сором, а на всіх головáх їхніх — жалóбна та лисина. 19 Вони повикида́ють на вулицю срібло своє, і за ніщó їхнє золото стане, — їхнє срібло та золото їхнє не буде могті врятувати їх удень гніву Господнього, ним не наситáть своєї душі й свого нóтра вони не наповнáть, бо їхня провинá була перешкодою! 20 А гордість вчинили за славну оздóбу свою, у ній наробили боввáнів гідóти своєї й обриджень своїх, тому їм оберну́ Я ї́ на нечистість, — 21 і віддам ї́ в руку чужих на грабунок, а нечестивим землі — на здобич. 22 І обличчя Своє відверну́ Я від них, і вони побезчестáть Мій скарб, і ввійдуть до нього насильники та й побезчестáть його. 23 Зроби ланцюгá, бо земля перепóвнилась правом кривáвим, а місто насильством наповнилось. 24 І наведу́ Я найзліших із нарóдів, — і посáдять вони доми їхні, і гордість вельмóжних спинó, — і свáтощі їхні побезчещені бóдуть! 25 Загибиль іде, й вони бóдуть шукати спокóю — та не буде його. 26 Прийде бiда до бiди, й буде звiстка до звiстки, і бóдуть шукати прорóцтва в пророка, та згине Закóн у свáщенників і рада — у стáрших. 27 Цар буде в жалóбі, і стрáхом зодягнеться князь, а рóки нарóду землі затремтáть. За дорóгами їхніми їм учиню́, і судитиму їх — їхніми судáми, і пiзнаю́ть, що Я — то Господь!“

8 І сталося за шостого року, шостого місяця, п'ятого дня місяця сидів я в своєму домі, а Юдині старші сиділи передо мною, — то впала там на мене рука Господа Бога. 2 І побачив я, аж ось подóба, на вигляд чоловіка: від виду стéгон його й дололу — огонь, а від стéгон його й догори — на вигляд сáйва, ніби палаюча мiдь. 3 І витягнув Він подóбу руки, і взяв мене за волосся моєї голови, а Дух підійняв мене між землею та між небом, і впровадив мене до Єрусалиму в Божих видіннях, до входу внóтришньої брами, звéрненої на північ, де місце перебування ідола, що викликує заздрість. 4 І ось була там слава Ізраїлевого Бога, як той вид, що я бачив у долині! 5 І сказав Він до мене: „Сину людський, зведи очі свої в напрямі на північ!“ І звів я очі свої в напрямі на північ, аж ось з півночі, від брами жéртвника, був той ідол заздрости при вході. 6 І сказав Він до мене: „Сину людський, чи ти бачиш, щó вони рóблять! Це великі гідóти, що Ізраїлів дiм робить тут, щóб віддалитися від Моєї святині! Та ти зновó побачиш ще бiльшi гiдóти“. 7 І привів мене до входу подвiр'я, і побачив я, — аж ось дiрка в стiнi! 8 І сказав Він мені: „Сину людський, прокопáй дiрку в стiнi!“ І прокопав я в стiнi, — аж ось вхiд! 9 І сказав Він до мене: „Увiйди, і побач тi злi гiдóти, якi вони рóблять отут!“ 10 І ввійшов я й побачив, аж ось усякий вид плазуна́ та огидливо́ звiрини́, і всяки

божкі Ізраїлевого дому, накрéслені на стiнi навколо кругом. 11 А сiмдесят чоловіка зо старших Ізраїлевого дому та Язанія, Шафанів син, що стояв посеред них, стояли перед ними, і кожен мав у своїй руці свою кадильницю, і підіймалися пáхощі з мари кадiла. 12 І сказав Він до мене: „Чи бачив ти, сину людський, щó рóблять Ізраїлеві старші в темнóтi, кожен у кiмнáтах своїх iдолiв? Бо говорять вони: Господь нас не бачить, Господь покинув цей край“. 13 І сказав Він до мене: „Ти зновó побачиш ще бiльшi гiдóти, якi вони рóблять“. 14 І Він запровадив мене до входу до брами Господнього дому що на пiвночi, — аж ось там сидять жiнкi, що оплакували Таммуза. 15 І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Ти зновó побачиш гiдóти ще бiльшi від цих!“ 16 І Він запровадив мене до внóтришнього подвiр'я Господнього дому. Аж ось при вхóдi до Господнього храму, між притвóром та між жéртвником, було бiля двадцятi й п'яти чоловіка: спiни їхнi — до Господнього храму, а їхнi обличчя — на схiд, і вони клáнялися до сходу, до сонця. 17 І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Чи легко Юдиному дому, щóб не робити тих гидот, якi вони рóблять отут? Бо вони наповнили Край насильством, і зновó гнiвають Мене, й ось вони держать зеленi галóзки при нóсi своїм. 18 Тому то й Я зроблю́ з лютiстю: око Моє не змилюється, і милосердя не буду Я мати. І вони бóдуть кликати сильним голосом в вóха Мої, та Я їх не почую!“

9 І кликнув Він в уші мої сильним голосом, кажучи: „Наблiзьте карáтельні мiста, і кожен нехай має в своїй руці свої нiщiвнi знарáддя“. 2 І ось прийшли шість чоловіка з дороги горішньої брами, що звéрнена на пiвнiч, і кожен мав у своїй руці свої знарáддя розбивáння, а серед них один чоловік був одягнений в льянe, а писарський каламáр був при стéгнах його. І вони прийшли, і стали при мiдяному жéртвнику. 3 А слава Ізраїлевого Бога піднялася з-над Херувiма, що була над ним, до порога дому. І закликав Він чоловіка, одягненого в льянe, що писарський каламáр був при стéгнах його. 4 І сказав Господь до нього: „Перејди серéдиною мiста, серéдиною Єрусалиму, і зроби знáка на чóлах людей, що зiдхають та стогнуть над усiмá тими гiдóтами, що рóбляться в його серéдинi“. 5 А до інших Він сказав при мені: „Ходiть за ним у мiстi, і вбивайте; нехай ваше око не має милосердя, і ви не змiлуйтеся! 6 Старóго, юнака, і дiвчину, і дiтей та жiнок позабивáйте дощóнту, а до кожної лóдини, що на нiй цей знак, не пiйдiдете; а зачнeте від Моєї святинi“. І зачали вони від тих старих людей, що були перед домом. 7 І сказав Він до них: „Занечистiть цей дiм, і наповнiть подвiр'я трупáми, і вийдiть!“ І вони психóдили, і вбивали в мiстi. 8 І сталося, коли вони вбивали, то я позостався, і впав на своє обличчя, і кликав та казав: „О Господи, Боже, чи Ти вигубиш увесь останок Ізраїлів, виливаючи гнiв Свiй

на Єрусалим?“ 9 І сказав Він до мене: „Провина дому Ізраїля й Юди дуже-дуже велика, і земля наповнена душогубствами, а місто повне кривди. Бо вони кажуть: Господь покинув цей Край, і Господь не бачить. 10 І також Я, — не змилюється око Моє, і не змилююся Я, їхню добру Я дам на їхню голову!“ 11 І ось чоловік, одягнений в льняне, що каламар був при стегнах його, приніс відповідь, кажучи: „Я зробив, як мені наказав Ти!“

10 І побачив я, аж ось на небозводі, що на голові Херувимів, було щось, як камінь сапфір, на вигляд подоба трону бачилося на них. 2 І Він промовив до того чоловіка, одягненого в льняне, та й сказав: „Увійди поміж колеса під Херувимом, і наповни свої жмені вуглінами огню з-поміж Херувимів, і кинь на місто!“ І він увійшов перед моїми очима. 3 А Херувими стояли з правого боку дому, коли входив чоловік, і мара наповнила внутрішнє подвір'я. 4 І піднялася слава Господня з-над Херувима на поріг дому, і наповнився дим хмарою, а подвір'я наповнилося сльивою Господньої слави. 5 А шум крил Херувимів був чутий аж до зовнішнього подвір'я, як голос Бога Всемогутнього, коли Він говорить. 6 І сталося, коли Він наказав чоловікові, одягненому в льняне, кажучи: „Візьми огонь поміж колесами з-під Херувимів“, то той прийшов і став при колесі. 7 І Херувим простягнув свою руку з-поміж Херувимів до огню, що поміж Херувимами, і взяв, і дав до жмені одягненого в льняне, а той узяв і вийшов. 8 І показалася в Херувимів подоба людської руки під їхніми крилами. 9 І я побачив, аж ось чотири колесі при Херувимах, по одному колесі при кожному Херувимі, а вид тих колес, ніби вигляд каменя хризоліта. 10 А їхній вигляд — подоба одна чотирьом їм, як коли б колесо було в колесі. 11 В ході своїй вони йшли на чотири свої боки, не оберталися в ході своїй, бо до того місця, куди обернеться голова, за нею йшли вони, не оберталися в ході своїй. 12 А все їхнє тіло, і їхня спіна, і їхні руки, і їхні крила, і ті колеса були повні очей навколо, всі чотири мали колеса. 13 А ці колеса були кликані при мені „Галгал“. 14 А в кожного чотири обличчі: обличчя одного — обличчя Херувима, обличчя другого — обличчя людини, а третій — обличчя лева, а четвертий — обличчя орла. 15 І піднялися ті Херувими. Це та жива істота, яку я бачив на річці Кевар. 16 А коли йшли ті Херувими, то йшли й ті колеса при них, а коли ті Херувими підіймають свої крила, щоб знятися із землі, не відвертаються також ті колеса від них. 17 Коли ті ставали, ставали й вони, а коли ті підіймалися, підіймалися й вони, бо в них був дух живої істоти. 18 І вийшла слава Господня і з-над порога дому, і стала над Херувимами. 19 І підняли Херувими свої крила, і знялися з землі на моїх очах, коли вони йшли, а ті колеса побіч них, і стали при вході до східної брами Господнього дому, а слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. 20 Це та жива істота, яку я бачив

під Богом Ізраїлевим над річкою Кевар. І я пізнав, що це Херувими. 21 У кожного було по чотири обличчі, у кожного — чотири крилі, а під їхніми крилами — подоба людських рук. 22 А подоба їхнього обличчя — це ті обличчя, які я бачив над річкою Кевар, їхній вигляд та вони самі. Кожен ішов просто вперед.

11 І підійняв мене Дух, і привів мене до східної брами Господнього дому, що обернена на схід. І ось при вході до брам двадцять і п'ять чоловіка, а серед них бачив я Язанию, сина Аззурового, та Пелатію, сина Венаїного, князів народу. 2 І сказав Він до мене: „Сину людський, оце ті люди, що задумують кривду, і радять злу раду в цьому місті, 3 що говорять: „Не скоро будувати домі. Воно — казан, а ми — м'ясо“. 4 Тому пророкуй на них, пророкуй, сину людський!“ 5 І зійшов на мене Дух Господній, та й до мене сказав: „Скажи: Так говорить Господь: Отак кажете, доме Ізраїлів, і заміри вашого духа — Я знаю їх. 6 Ви намножили своїх забитих у цьому місті, і наповнили його вулиці трупами. 7 Тому так говорить Господь Бог: Ваші забиті, що ви їх поклали серед нього, вони те м'ясо, а воно — той казан. Та Я випроваджу вас із нього! 8 Ви боїтеся меча — і меча наведу Я на вас, говорить Господь Бог. 9 І випроваджу вас із нього, і дам вас у руку чужих, і зроблю між вами присуди! 10 Від меча ви попадаєте; на границі Ізраїля розсуджу вас, і ви пізнаєте, що Я — то Господь! 11 Воно не буде вам казаном, і ви не станете в ньому м'ясом. При границі Ізраїля розсуджу вас! 12 І пізнаєте ви, що Я — Господь, бо за уставами Його ви не ходили, а постановів Моїх не виконували, але виконували за постановами тих народів, що навколо вас“. 13 І сталося, коли я пророкував, то Пелатія, син Бенаніїн, помер. І впав я на своє обличчя, і закричав сильним голосом та й сказав: „О Господи Боже, Ти робиш кінець з Ізраїлевим останком!“ 14 І було мені слово Господнє таке: 15 „Сину людський, брати твої, брати твої — мужі рідні тобі, а всі Ізраїлів дім — увесь той, що до них говорили мешканці Єрусалиму: Віддаліться від Господа, нам даний цей край на володіння, 16 тому скажи: Так говорить Господь Бог: Хоч Я віддалив їх поміж народи, і хоч розпорів їх по краях, проте буду для них хоч малою святинею в тих краях, куди вони ввійшли. 17 Тому скажи: Так говорить Господь Бог: І позбираю Я вас із народів, зберу з тих країв, серед яких ви розпорішені, і дам вам Ізраїлеву землю. 18 І вони ввійдуть туди, і викинуть з неї усі мерзоти її та всі гидоти її. 19 І дам їм одне серце, і нового духа дам у вас, і вийму з їхнього тіла серце камінне, і дам їм серце із м'яса, 20 щоб вони ходили за уставами Моїми, і додержували Мої постанови та виконували їх. І вони стануть Мені народом, а Я буду над Богом! 21 А щодо тих, що їхнє серце ходить за гидотами своїми та мерзотами своїми, то поверну їхню дорогу на їхню голову, говорить Господь Бог“. 22 І оподіймали Херувими крила свої, а колеса при них, і слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. 23 І

піднялася слава Господня з-над середини міста, і стала на гори, що зо сходу міста. **24** І дух підніс мене, і ввів мене в Халдею до полон'ян у видінні, Духом Божим. І підійнялося від мене те видіння, яке я бачив. **25** І я говорив до полон'ян усі Господні слова, які Він наказав був мені.

12 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, ти живеш серед дому ворохобного, — вони мають очі, щоб бачити, та не бачать, мають вуха, щоб слухати, та не чують, бо вони дім ворохобний. **3** А ти, сину людський, пороби собі речі для мандрівки, і йди на вигнання вдень на їхніх очах, і підеш на вигнання з свого місця до іншого місця на їхніх очах, може побачать вони, що вони дім ворохобности. **4** І повинісиш свої речі, як речі для мандрівки, удень на їхніх очах, а ти вийдеш увечорі на їхніх очах, як виходять вигнанці. **5** На їхніх очах пробий собі дірку в стіні, і повинісиш нею. **6** На їхніх очах на рамені повинісиш, винесеш потёмки, закриєш обличчя своє, і не побачиш землі, бо Я поставив тебе знаком для Ізраїлевого дому“. **7** І зробив я так, як наказано мені: речі свої я повинісив удень, а увечорі пробив собі рукою дірку в стіні, потёмки повиносив, — на рамені носив на їхніх очах. **8** А ранком було мені слово Господнє таке: **9** „Сину людський, чи ж не сказав до тебе дім Ізраїлів, дім ворохобности: Що ти робиш? **10** Скажи до них: Так сказав Господь Бог: Це пророцтво про начальника Єрусалиму та весь Ізраїлів дім, що в ньому вони. **11** Скажи: Я ваш знак. Як зробив Я, так буде зроблено їм, — підуть на вигнання в полон! **12** А той начальник, що серед них, на рамені буде нести потёмки й вийде; у стіні проб'ють дірку, щоб вивести його; обличчя своє він закриє, щоб не бачити землі очима. **13** І розтягну на нього сітку Свою, і він буде схоплений в п'ястку Мою, і відведу його до Вавилону, до халдейського краю, та його він не побачить, і там покре. **14** А все, що навколо нього, його помічники та всі війська його, розпорбшу на всі вітри, і витягну за ними меча. **15** І пізнають вони, що Я — Господь, коли розвію їх поміж народами та розпорбшу їх по країнах! **16** А нечислених з них людей збережу від меча, від голоду та від зарази, щоб вони оповідали про свої гидоти серед народів, куди поприходять. І вони пізнають, що Я — Господь!“ **17** І було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, їж свій хліб у дрижання, а воду свою пий у тремтінні та в журбі. **19** І скажеш до народу цього Краю: Так говорить Господь Бог на мешканців Єрусалиму, на Ізраїлеву землю: Вони хліб свій в журбі будуть їсти, а воду свою будуть пити в остовпінні, бо спустошив їхній край від своєї півні за насилля всіх, що мешкають у ньому. **20** І поруйнуються населені міста, а край стане спустошенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **21** І було мені слово Господнє таке: **22** „Сину людський, що це в вас за приповідка така в Ізраїлевій землі: „Продовжаться дні, — і зникне всіляке видіння“? **23** Тому скажи їм: Так говорить Господь

Бог: Припинію Я ця приповідку, і більше не будуть її приповідкувати в Ізраїлі, але говори їм: „Наблизилися оті дні й слово всякого видіння“. **24** Бо не буде вже жодного марного видіння та підлєсливого чарування в Ізраїлевій домі. **25** Бо Я, Господь, буду говорити, а яке слово говоритиму, то буде воно здійснене, не відтягнеться вже, бо за ваших днів, доме ворохобности, буду говорити слово, і його виконаю, говорить Господь Бог“. **26** І було мені слово Господнє таке: **27** „Сину людський, ось говорить Ізраїлів дім: Те видіння, яке він бачить, воно про далекі дні, і про далекі часи він пророкує. **28** Тому їм скажи: Так говорить Господь Бог: Не відтягнуться вже всі слова Мої, — яке слово говоритиму, те буде виконане, говорить Господь Бог!“

13 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, — пророкуй на Ізраїлевих пророків, що пророкують, і скажи пророкам, що провіщають із власного серця: Послухайте Господнього слова! **3** Так говорить Господь Бог: Горе на пророків безумних, що ходять за своїм духом та за тим, чого не бачили! **4** Твої пророки, Ізраїлю, як ті лисиці в руїнах! **5** Не ввійшли ви в проломи, і не загородили загорбди над Ізраїлевій домом, щоб стати на бій Господнього дня. **6** Вони бачать марноту та фальшиве чарування, говорячи: „Говорить Господь“, а Господь не посилав їх, та вони мають надію, що сповніться слово. **7** Хіба ж не марне видіння ви бачили, і не фальшиве чарування ви говорили? А ви кажете: „Говорить Господь“, а Я не говорив! **8** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви говорите марноту, і бачите лжу, тому ось Я проти вас, говорить Господь Бог. **9** І буде рука Моя проти пророків, що бачать марноту й чарують ілжею. Вони не будуть на раді народу Мого, і в перепису Ізраїлевого дому не будуть записані, і до землі Ізраїлевої не ввійдуть. І пізнаєте ви, що Я — Господь Бог! **10** Саме за те, що вони впровадили народ Мій у помилку, говорячи „мир“, а миру нема. І він буде мура, а вони тинкують його будьяким тінком. **11** Скажи до тих, що тинкують будьяким тінком, що мур упаде. Буде дощ zalivний, і ви, каміння великого граду, впадете, і вітер бурхливий розвалить мура. **12** І ось стіна впаде. Чи ж не скажуть вам: Де той тинк, яким ви тинкували? **13** Тому так говорить Господь Бог: Я вчиню, що бурхливий вітер валитиме в лютої Моїй, і буде дощ zalivний в Моїм гніві, і каміння великого граду в лютої на вигублення. **14** І розіб'ю Я ту стіну, яку ви обтинкували будьяким тінком, і повалю її до землі, й оголється підвалина її, і впаде, і ви загинете в середині його, Єрусалима, і пізнаєте, що Я — Господь! **15** І докінчу Я лютисть Свою на стіні та на тих, що тинкують її якимбудь тінком, і скажу вам: Немає стіни та її тинкувальників, **16** Ізраїлевих пророків, що пророкували на Єрусалим і бачили для нього видіння миру, та немає миру, говорить Господь! **17** А ти, сину людський, зверни своє обличчя до дочок свого

на́рoду, що пророку́ють з власного серця, і пророку́й на них, **18** та й скажи: Так говорить Господь Бог: Горе тим, що шиють чародійні обв'язки на суглоби рук, і роблять хустки на голову всякого зросту, щоб ловити душі. Невже, лóвлячи душі Мого на́рoду, ви свої душі спасете? **19** І ви безчестите Мене в Мого на́рoду за жмені ячмєну та за кришкi хлiба, забиваючи душі, що не повинні б умирати, та лишаючи при життi душі, що не повинні б жити, своїми обманами Моєму на́рoдовi, що слухають лжу. **20** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я проти ваших чародійних обв'язок, ув якi ви ловите душі. І позриваю їх із ваших рамен, і випускаю́ ті душі, ті душі, що ви ловите, щоб були вільні, як птахи. **21** І позриваю вашi хустки, і врятую на́рoд Свiй з вашoї руки, і не будуть вони вже в вашiй руцi за здóбич, і пiзнаєте ви, що Я — Господь. **22** За те, що ви лежу заповдiяли бiль серцю праведного, хоч Я не зробив йому бóлю, і за те, що ви змiцнюєте руки безбожного, щоб він не відвернувся від своєї злої дороги, щоб спасти його при життi, **23** тому́ бiльш не будете бачити марно́ти та не будете вищува́ти, і Я врятую на́рoд Свiй з вашoї руки, і ви пiзнаєте, що Я — Господь!“

14 І прийшли до мене мiжчi з Израїлевих старших, і посiдали передо мною. **2** І було́ менi слово Господнє таке: **3** „Сину лóдський, цi мiжчi допустили своїх божкiв у своє серце, а спотикання провини своєї поклали перед обличчям своїм. Чи ж можуть вони запитувати Мене? **4** Тому́ говори з ними, та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Кожен чоловік з Израїлевого дому, що допустить своїх божкiв у своє серце, а спотикання провини своєї покладє перед обличчям своїм, і прийде до пророка, тому Я, Господь, відповім, згiдно з цим, згiдно з многотою його божкiв, **5** щоб схопити тих з Израїлевого дому за їхнє серце, бо всі вони віддалилися від Мене через своїх божкiв! **6** Тому́ скажи до Израїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Наверніться, і відступіть від ваших божкiв, і від усіх ваших гидот відверніть свої обличчя! **7** Бо кожен чоловік із Израїлевого дому або з чужинцiв, що мешкають серед Израїля, коли відступить від Мене, і допустить своїх божкiв у своє серце, і покладє спотикання своєї провини перед обличчям своїм, і прийде до пророка, щоб запитати Мене, тому Я, Господь, відповім від Себе. **8** І зверну Я лице Своє проти цього чоловіка, і вчиню його за знака та за приповістку, і вигублю його з-посеред Свого на́рoду, і пiзнаєте ви, що Я — Господь! **9** А пророк, коли б був звєдений, і говорив би слово, — Я, Господь, звезу́ цього пророка, і простягну руку Свою на нього, і вигублю його з-посеред Свого на́рoду Израїлевого! **10** І понесуть вони свою провину, — яка провина того, хто питається, така буде провина пророка, **11** щоб не блудiв уже Израїлiв дiм від Мене, і не стане занечищувався вже всіма своїми грiхами. І будуть вони Менi на́рoдом, а Я буду

iм Богом, говорить Господь Бог!“ **12** І було́ менi слово Господнє таке: **13** „Сину лóдський, коли згрiшить проти Мене земля, спроневiрюючи, то Я простягну́ Свою руку на неї, і зламаю́ їй хлiбну пiдпору, і пошлю на неї голод, і вигублю з неї людину й скотину. **14** А коли б серед неї були три мiжчi: Ной, Даниїл та Йов, вони в своїй справедливостi врятували б лише свою власну душу, говорить Господь Бог. **15** Коли б Я перепровадив по землi люту звiрину́, й обезлюднила б вона, і стала б вона спустошенням, так що нiхто не прохóдби би нею через ту звiрину́, **16** то й цi три мiжчi серед неї, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — не врятують вони нi синiв, нi дочок! Самi вони будуть врятованi, а край стане спустошенням. **17** Або коли б Я спровадив на цю землю меча, та й мечєви сказав: „Пройди по краю, і вигуби з нього людину й скотину“, **18** то цi три мiжчi серед нього, як живий Я! — говорить Господь Бог, — не врятують синiв, нi дочок, бо врятуються самi тiльки вони! **19** Або коли б Я моровiцю послав до цієї землi, і вилив би на неї свою лютисть у кровi, щоб вигубити з неї людину й скотину, **20** а Ной, Даниїл та Йов були б серед неї, — як живий Я! — говорить Господь Бог, — ані сина, ані дочкi не врятували б вони! Вони в своїй справедливостi врятують тiльки свою власну душу. **21** Бо так говорить Господь Бог: Хоч послав би Я на Єрусалим чотири Свої лихi прiсуди: меча, і голод, і люту звiрину́ та моровiцю, щоб вигубити з нього людину та скотину, **22** то все таки залишаться в ньому рештки, що будуть випровадженi, сини та дочкi. Ось вони вийдуть до вас, і ви побачите їхню дорогу та їхнi вчинки, і будете потiшенi за те лихо, що Я навів на Єрусалим, за все, що Я навів був на нього. **23** І потiшатъ вони вас, коли ви побачите їхню дорогу та їхнi вчинки, і пiзнаєте, що не надармо зробив Я все, що зробив серед нього, говорить Господь Бог“.

15 І було́ менi слово Господнє таке: **2** „Сину лóдський, чим краще виноградове дерево від усякого дерева, та виноградна галúзка, що була́ серед дерев лiсових? **3** Чи вiзьметься з нього кусок дерева, щоб зробити яку роботу? Чи вiзьмуть із нього кiлка́, щоб повисити на ньому всяку рiч? **4** Ось воно дане огнєви на пожертя. Обидва кiнцi його пожєр огонь, а середина його надгорiла, — чи надається воно до роботи? **5** Як було воно непорóшним воно не надавалося на роботу, що́ ж тепер, коли огонь пожєр його, і воно надгорiло, то ще буде надаватися на роботу? **6** Тому так говорить Господь Бог: Як виноградове дерево між лiсними деревами, що Я дав його огнєви на пожертя, так дам Я мешканцiв Єрусалиму! **7** І оберну́ Я лице Своє проти них, — з однóго огню вони вийшли, та пожере їх другий огонь. І пiзнаєте, ви, що Я — Господь, коли зверну́ Своє лице проти них! **8** І віддам цей Край на спустошення, за те, що вони спроневiрилися, говорить Господь Бог“.

16 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, повідом Єрусалим про його гідоти, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог до дочкі Єрусалиму: Походження твоє й народження твоє — з краю ханаанського, твій батько — аморець, а мати твоя — хітєянка. **4** При твоєму народженні, того дня, як ти народилася, не був обрізаний пупок твій, і водою не була ти обмита на очищення, ані не була ти послана, ані не була ти сповіта. **5** Не змилувалося над тобою жодне око, щоб зробити тобі одну з цих речей з милосердя над тобою, алє була ти викинена на відкрите поле, — так мало цінвано душу твою в день твого народження! **6** І проходив Я повз тебе, і бачив тебе, як ти валялася в своїй крові, і сказав Я до тебе: Живи в своїй крові! Так, Я сказав тобі: Живи в своїй крові! **7** Рости ж, — зробив Я тебе, як польову рослину, і ти зросла та стала велика, і дійшла ти до найвродливішої вроди: перса випросталися, волос твій виріс, а ти була зовсім нага! **8** І проходив Я повз тебе, і побачив тебе, аж ось час твій наспів, — час кохання. І простягнув Я полу Свою над тобою, і закрив твою наготу, і присягнув тобі, і ввійшов з тобою в заповіт, — говорить Господь Бог, — і стала ти Моєю. **9** І обмив Я тебе водою, і сполоскав Я кров твою з тебе, і натер тебе оливою. **10** І зодягнув тебе різнокольоровим, взув тебе в тахаш, і сповів тебе в віссон, і покрив тебе шовком. **11** І приоздобив тебе оздобою, і дав нарамінники на руки твої, а ланцюга — на шию твою. **12** І дав Я носову серезжку до носа твого, і серезжки на вуха твої, а пишну корону на твою голову. **13** І приоздобилась ти золотом та сріблом, а одіж твоя — віссон та шовк, і різнокольорове; булку й мед та оливу ти їла, і стала ти гарна-прегарна, і вдалося тобі досягти царської гідности! **14** І розійшлося ім'я твоє поміж народами за твою красу, бо досконала вона, через пишноту Мою, яку Я на тебе поклав, — говорить Господь Бог! **15** І покладалася ти на красу свою, і стала розпусною через славу свою, і виливала ти розпусту свою на кожного перехожого, — його ти була. **16** І брала ти з шат своїх, і робила собі різнокольорові пагірки, і чинила розпусту на них, як не бувало й не буде. **17** І брала ти речі з пишноти своєї, з Мого золота та зо срібла Мого, що дав тобі Я, і наробила собі подоб чоловічої статі, — і чинила розпусту із ними. **18** І брала ти свою різнокольорову одіж, і покривала їх, а оливу Мою та Моє кадило клала перед ними. **19** А Мій хліб, що давав Я тобі, булку й оливу та мед, що ними годував Я тебе, то віддавала ти те перед їхнє обличчя на любі пахощі. І сталося це, говорить Господь Бог. **20** І брала ти синів своїх та дочок своїх, що породила Мені, і принесила їх на їжу їм. Чи мало було розпусти твоєї, **21** що ти різала дітей Моїх і давала їм, перепроваджуючи через огонь для них? **22** І при всіх гидотах твоїх та розпустах твоїх ти не пам'ятала про дні своєї млодости, коли була нагою-пренагою, коли валялася в крові своїй. **23** І сталося по всьому тому твоєму злі, — горе, горе тобі!

говорить Господь Бог, — **24** і побудувала ти собі місця розпусту, і поробила собі підвищення на кожному майдані. **25** На кожному роздоріжжі побудувала ти свої підвищення, і знеславила красу свою, і розхляла ноги свої для кожного перехожого, і побільшувала свою розпусту. **26** І чинила ти розпусту з синами Єгипту, з своїми сусідами великотелесими, і побільшувала свою розпусту, щоб гнівити Мене. **27** І ось простягнув Я Свою руку на тебе, і відняв належну частину твою, — і дав тебе на волю твоїх ненавистних, філістимських дочок, засоромлених твоєю нечистою дорогою. **28** Бо чинила ти розпусту з синами Ашшуровими, і не могла насититись, і блудила з ними, і теж не наситилась. **29** І побільшила ти свою розпусту до купецького краю халдеїв, та теж цим не наситилася. **30** Як змучилося серце твоє, — говорить Господь Бог, — коли ти робила всі оці вчинки свавільної розпусної жінки! **31** Коли ти будувала місця своєї розпусту на кожному роздоріжжі, а підвищення своє робила на кожному майдані, то не була ти, як блудниця, щоб збирати заплату за розпусту, **32** але як перелюбна жінка, що замість свого чоловіка бере собі чужих. **33** Усім блудницям дають дарунка, а ти сама давала дарунки свої всім коханням своїм, і підкуповувала їх, щоб приходили до тебе звідусіль на розпусту з тобою. **34** І було тобі при твоїй розпусті навпаки від інших жінок, бо не волочились за тобою, а через те, що ти давала заплату за розпусту, і заплата за розпусту не давалась тобі, то сталося тобі навпаки. **35** Тому то, розпуснице, послухай Господнього слова: **36** Так говорить Господь Бог: За те, що виливалась твоя розпуста, і відкривалась твоя нагота в блудодійстві твоім з твоїми коханнями та зо всіма божками гидоти твоєї, і за кров синів твоїх, яких ти давала їм, **37** тому ось Я позираю всіх кохання твоїх, яким була ти приємна, і всіх, кого ти кохала, разом з тими, кого ти зненавиділа, і зберу їх коло тебе знавкола, і відкрию їм наготу твою, і вони побачать увесь твій сором! **38** І засуджу тебе присудом на перелюбницю та тих, що кров проливають, і дам тебе на кров лютости та заздности. **39** І віддам тебе в їхню руку, і вони зруйнують твоє місце розпусту, і порозвалюють підвищення твої, і постягають з тебе шати твої, і позабирають пишні вбрання твої, і покладуть тебе зовсім нагою. **40** І зберуть проти тебе збори, і закидають тебе камінням, і порубають тебе своїми мечами. **41** І попалють домі твої огнем, і зроблять на тебе присуди на очах багатьох жінок. І зроблю Я кінець, щоб не була ти розпусницею, і ти вже не будеш давати дарунка за розпусту! **42** І заспокоїться Моя лютість на тебе, і відійде від тебе Моя заздність, і Я заспокоюся, і не буду вже гніватися. **43** За те, що ти не пам'ятала про дні своєї млодости, і гнівила Мене всім тим, то й Я ось поверну дорогу твою на твою голову, — говорить Господь Бог, — щоб не чинила ти розпусту після всіх гидот твоїх! **44** Ось кожен приповістник говоритиме про тебе приповістку, кажучи: „Яка мати — така її

дóнька!“ **45** Ти дочка своєї матері, що покинула свого чоловіка та своїх синів, і ти сестра своїх сестёр, що покидали своїх чоловіків та своїх синів. Мати ваша хіттєйка, а ваш батько — амореець! **46** А старша сестра твоя — Самарія та дóчки її, що сидять по лівійці твоїй, а сестра твоя, менша від тебе, що сидить по правійці твоїй — це Содóма та дóчки її. **47** А ти хіба не ходила їхніми дорóгами й не робила за їхніми гидóтами? Мало бракувало, — і зіпсулася б ти більше від них на всіх своїх дорогах! **48** Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не зробила Содóма, сестра твоя, вона та дóчки її, як зробила ти та твої дóчки! **49** Ось оце була провина твоєї сестри Содóми: пиха́, ситість їжі та преспокійний спóкій були в неї та в її дочок, а руки вбогого та бідного вона не зміцніла. **50** І запишáлись вони, і робили гидóти перед Моїм обличчям. І Я їх відкинув, як побачив оце. **51** А Самарія не нагрішила й половини гріхів твоїх, та ти побільшила гидóти свої більш від них, і оправдала сестёр своїх усіма своїми гидóтами, які ти зробила. **52** Тож носи свою гáньбу ти, що чинила її для своїх сестёр, через твої гріхи, якими гидоти чинила ти більше за них, вони будуть справедливіші за тебе! І також посоромся, і носи свій сором за твое всправедливлення своїх сестёр! **53** І поверну́ Я їхню долю, долю Содóми та дочок її, і Самарію та дочок її, і поверну́ долю твою серед них, **54** щоб носила ти свій сором, і сорóмилася всього того, що ти наробила, потішаючи їх. **55** А твої сестри, Содóма та дóчки її, вёрнуться до свого попереднього стáну, і Самарія та дóчки її вёрнуться до свого попереднього стану, і ти та дóчки твої вёрнетесь до свого попереднього стáну. **56** І не була сестра твоя Содóма згадувана в устах твоїх за днів твоїх гóрдощів, **57** поки не відкрилося зло твое, коли ганьбили тебе дóчки Сирії та всіх околиць його, і дóчки филистїмські погóрджували тебе звідусіль. **58** Свою розпусту та гидóти свої, — ти їх понесеш, говорить Господь. **59** Бо так говорить Господь Бог: І зроблю́ Я з тобою, як робила ти, що погорділа присягою, щоб зламати заповіта. **60** І згадаю Я Свого заповіта з тобою за днів твоєї мóлодости, і поставлю тобі заповіта вічного. **61** І ти згадаеш про свої дороги й засорóмишся, коли ти візьмеш сестёр своїх, старших від тебе, рáзом з меншими від тебе, і дам їх тобі за дочóк, алé не з твого заповіту. **62** І відновлю́ Я Свого заповіта з тобою, і ти пізнаеш, що Я — Господь, **63** щоб згадала ти й засорóмилася, і не могла більше відкривати уста перед гáньбою своєю, коли прошу́ тобі все, що ти наробила, говорить Господь Бог“.

17 І булó мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, загадай загáдку, і склади прїтчу Ізраїлевому домові, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог: Великий орел великокрилий, з широко розгóрненими крилами, повний різнокольорового пір'я, прилетів до Ливану, і взяв верховїття кедру. **4** Чубка гáлузок його обірвав, і приніс його до купецького краю, у місті гандлярів поклав його. **5** І взяв він з

насиння тієї землі, і посіяв його до насіннєвого поля, узяв і засадїв його над великими вóдами, немóв ту вербу. **6** І воно виросло, і стало гїллястим виноградом, низькорóслим, що обертав свої гáлузки до нього, а його коріння були під ним. І стало воно виноградом, і вигнало вїття, і пустило гáлузки. **7** Та був ще один великий орел, великокрилий та густоперий. І ось той виноград витягнув пожадливе своє коріння на нього, і свої гáлузки пустив до нього, щоб він напоїв його з грядок свого засáдження. **8** Він був посаджений на доброму полі при великих вóдах, щоб пустив гáлузки та приніс плід, щоб став пишним виноградом. **9** Скажи: Так говорить Господь Бог: Чи поведеться йому? Чи не вирвуть коріння його, і не позривають плóду його, так що він засóхне? Усе зелене гáлуззя його посóхне, і не треба великого раméна та числénного нарóду, щоб вирвати його з його коріння. **10** І ось хоч він засáджений, — чи поведеться йому? Чи всихáючи, не всóхне він, як тільки доторкнётся його східній вїтер? Він усóхне на грядкáх, де посаджений“. **11** І було мені слово Господнє таке: **12** „Скажи ж домові ворохóбному: чи ви не пізнали, щó це? Скажи: Ось прийшов вавилонський цар до Єрусалиму, і взяв його царя та його князів, і відвів їх до себе до Вавилону. **13** І взяв із царськóго насіння, і склав з ним умову, і ввів його в присягу, і забрав потужних землі, **14** щоб це було царство низькє, щоб воно не підймалося, щоб дотримувало його умову, і було їй вірним. **15** Але той збунтувався проти нього, послав своїх послів до Єгипту, щоб дали йому кóней та багато нарóду. Чи йому поведеться? Чи втечє той, хто робить таке? А коли зламає умову, то чи врятується він? **16** Як живий Я, говорить Господь Бог, — у місці царя, який поставив його царем, той, що погордив його присягою та зламав свою умову з ним, помре в нього в Вавилоні! **17** І фараон не поможе йому на війні великим військом та числénним нарóдом, коли насїплють вала та збудують башту, щоб вигубити багато душ. **18** І погордив він присягою, щоб зламати умову, хоч дав був свою руку, і все те зробив, тому він не врятується. **19** Тому так говорить Господь Бог: Як живий Я, — присягу Мою, якою він погордив, та умову Мою, яку він зламав, — дам це на його голову! **20** І розтягну́ над ним Свою сітку, і буде він схóплений в пástку Мою, і спроваджу́ його до Вавилону, і розсуджу́ся з ним там за його спроневернення, яке він спроневерив проти Мене. **21** І всі втікачі його з усіх його полків попадають від меча, а позостали будуть розпорóшені на всі вїтрі. І пізнаєте ви, що Я, Господь, говорив! **22** Так говорить Господь Бог: І візьму́ Я з верховїття високого кедру, і дам до землі. З чубка гáлузок його вирву тендітну, і Сам посаджу́ на високій та стрімкій горі. **23** На високій горі Ізраїлевій посаджу́ її, і вона випустить гáлузку й принесе плід, і стане сильною кедрїною. І буде пробувати́ під ним усяке птаство, усяке крилате буде перебувати в тіні його гáлузок. **24** І пізнають усі

польові дерева, що Я, Господь, понизив високе дерево, повищив дерево низьке, висушив дерево зелене, і дав розцвістися дереву сухому. Я, Господь, говорив — і чинив!“

18 І було мені слово Господнє таке: **2** „Що це вам, що ви складаєте приповідку на Ізраїлеву землю, говорячи: „Батьки їли неспіле, а оскома в синів на зубях!“ **3** Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не будете вже складати тієї приповідки в Ізраїлі! **4** Тож усі душі Мої: як душа батькова, так і душа синова — Мої вони! Душа, що грішить, — вона помре. **5** А чоловік, коли він справедливий, і робить право та справедливість, **6** на горах жертвеного не їсть, і очей своїх не зводить до божків Ізраїлевого дому, і жінки свого ближнього не занечищує, а до жінки в часі її нечистоти не наближується, **7** і нікого не тисне, боржникові заставу його конче звертає, грабунку не чинить, хліб свій дає голодному, а голого покриває одежею, **8** на ліхву не дає, а відсотків не бере, від кривди відвертає руку свою, чинить правдивий суд поміж чоловіком та чоловіком, **9** устáвами Моїми ходить, а прав Моїх дотримує, щоб чинити правду, — справедливий такий конче буде жити, говорить Господь Бог! **10** А як породить він сина насильника, що кров проливає, і робить хоч тільки одне з того, **11** чого він усього того не робив, а також на горах жертвеного, і жінку свого ближнього занечищував, **12** убогого й бідаря утискав, грабунки чинив, застави боржників не звертав, і до божків зводив свої очі, гидоту робив, **13** на ліхву давав, і відсоток брав, — то чи буде він жити? Не буде він жити! Він усі ті гидоти чинив, — він мусить конче померти, кров його буде на ньому! **14** А ось породив він сина, і той побачив усі гріхи свого батька, які той робив, і хоч бачив, та не робив, як той: **15** на горах жертвеного не їв, і очей своїх до божків Ізраїлевого дому не зводив, жінки свого ближнього не занечищував, **16** і нікого не утискав, застави у застав не брав, і грабунку не чинив, хліб свій голодному давав, а голого одежею покривав, **17** від кривди свою руку відвертав, ліхви та відсотків не брав, правá Мої чинив, устáвами Моїми ходив, — такий не помре за провину свого батька, — він конче буде жити! **18** Батько ж його, за те, що утиском тиснув, грабунком грабував брата, і що недобре чинив серед народу свого, то ось він помре за провину свою! **19** А скажете ви: „Чому той син не поніс провину за батька?“ Але ж син той чинив право та справедливість, дотримував усі устави Мої й виконував їх, — він конче буде жити! **20** Та душа, що грішить, вона помре. Син не понесе кари за батькову провину, а батько не понесе за провину синову, — справедливість справедливого буде на ньому, а несправедливість несправедливого на тому буде. **21** А коли б несправедливий відвернувся від усіх гріхів своїх, яких наробив, і виконував усі устави Мої, і робив право та справедливість, — буде конче

він жити, не помре! **22** Усі його гріхи, які наробив він, не згадаються йому, — він буде жити в своїй справедливості, яку чинив! **23** Чи Я маю влодбання в смерті несправедливого? — говорить Господь Бог, — чи ж не в тому, щоб він повернувся з доріг своїх та й жив? **24** А коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й став робити кривду, — усі ті гидоти, які робить несправедливий, то чи такий буде жити? Усі справедливості його, які він робив, не згадаються, — за своє спроневір'я, що він спроневірив, і за гріх свій, що згрішив, за них він помре! **25** А ви кажете: „Неправа Господня дорога!“ Послухайте но, доме Ізраїлів, чи ж дорога Моя неправа? Чи не ваші дороги неправи? **26** Коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й чинив кривду, і за те помер, то він помре за кривду свою, яку він чинив. **27** А коли б несправедливий відвернувся від своєї несправедливості, яку він чинив, і чинив би право та справедливість, він душу свою при житті збереже. **28** І коли б він побачив, і відвернувся від усіх своїх гріхів, які він чинив, то конче буде він жити, не помре! **29** А Ізраїлів дім каже: „Неправа Господня дорога!“ Чи ж Мої дороги неправи, доме Ізраїлів? Чи ж то не ваші дороги неправи? **30** Тому буду судити вас, доме Ізраїлів, кожного за дорогами його, говорить Господь Бог. Покайтеся, і відверніться від усіх ваших гріхів, і не буде вам провина на спотикання! **31** Поскидайте з себе всі ваші гріхи, якими ви грішили, і створіть собі нове серце та нового духа! І нащо маєте померти, Ізраїлів доме? **32** Бо не жадаю Я смерті помираючого, говорить Господь Бог, але покайтеся та й живіть!

19 А ти пісню жалобну здійми про князів Ізраїлевих, **2** та й скажи: Яка твоя мати левіця: Лягла поміж левів, серед левчуків вона вікохала левенят! **3** І одне із своїх левенят вона вигодувала, левчуком воно стало, і здобич ловити навчився, людину він жер! **4** І пòхід розголосили народи на нього, в їхню яму він схóплений був, і його в ланцюгах до краю єгипетського відвелі. **5** Як левіця побачила, що надарéмно чекає, що пропала надія її, то взяла вона знову одне із своїх левенят, і вчинила його левчуком. **6** І ходив він між лéвами й став левчуком, і здобич ловити навчився, людину він жер! **7** Він розбивав їхні палати, і руйнував їхні міста, і від голосу рику його остовпéла земля й що на ній! **8** Та пастку на нього поставили люди знавкóла з округ, і свою сітку на нього розкинули, — і він схóплений був в їхню яму! **9** І кинули в клітку його в ланцюгах, і його відвелі до царя вавилонського, і в твердиню його запротóрили, щоб голос його вже не чувся на гóрах Ізраїлевих. **10** Твоя мати, як той виноград у винограднику, посадженому над водою, плодóча й гілляста булá через вóди великі. **11** І вирости пруття міцні, й надавались на бérла волóдарів, і височів між гушáвинами його зрíst, — і він показався в своїй висоті, у числénних галу́зках своїх! **12** Та була

вона вірвана в лютості, об землю кінена, і вітер зо сходу зсушив її плід, — поламáлися й повисихáли вони, а її міцний прут — огонь його зжер. **13** А тепер посадили її на пустині, у краї сухому й безвідному, — **14** і вийшов огонь із прута її вітки та й пожер її плід, і немає у неї міцного прута, бérла на панування. Це пісня жалобна, і буде за пісню жалоби вона“.

20 І сталося за сьомого року, в п'ятому місяці, у десятому дні місяця, поприхóдили люди з Ізраїлевих старших, щоб запитатися в Господа, і посідали передо мною. **21** Було мені слово Господнє таке: **3** „Сину людський, говори з Ізраїлевими старшими та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Чи ви прийшли, щоб запитатися в Мене? Як живий Я, — не відповім вам, говорить Господь Бог! **4** Чи ти розсудиш їх, чи ти їх розсудиш, сину людський? Завідом їх про гидóти їхніх батьків, **5** та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я був вибрав Ізраїля, і підніс Свою руку до насіння Якового дому, і відкрився їм в єгипетському краї, і підніс Свою руку до них, говорячи: „Я Господь, Бог ваш“, **6** того дня Я підніс Свою руку до них, щоб вивести їх з єгипетського країю до Краю, що Я вислідив для них, що тече молоком та медом, що він окрása для всіх країв. **7** І сказав Я до них: Відкидайте кожен гидóти від очей своїх, і не занечишуйтесь божкáми Єгипту. Я — Господь, Бог ваш! **8** Та були вони ворохобні проти Мене, і не хотіли слухатися Мене, не відкидали кожен гидót від очей своїх, і не покинули єгипетських божків. І подумав Я, що виллю на них Свою Лютість, що докінчу на них Свій гнів посеред єгипетського країю. **9** І зробив Я ради Свого Ймення, щоб воно не безчестилося на очáх тих нарóдів, що вони серед них, що Я відкрився їм на їхніх очáх, щоб вивести їх з єгипетського країю. **10** І вивів Я їх з єгипетського країю, і спровадив їх до пустині. **11** І дав їм постанови Свої, і познайóмив їх з постановáми Моїми, які коли чинитиме людина, то житиме ними. **12** І також дав Я їм Свої суботи, щоб були вони знаком поміж Мною та між ними, щоб пізнáти, що Я Господь, що освячує їх. **13** Та став ворохобним проти мене Ізраїлів дiм на пустині, — уставами Моїми не ходили вони, і повідкидáли Мої постанови, які коли чинить людина, то житиме ними, а суботи Мої дуже зневажáли. Тому Я сказав був, що виллю лютість Свою на них на пустині, щоб ви́губити їх. **14** Та зробив Я ради Ймення Свого, щоб воно не зневажалось на очáх тих народів, що на їхніх очáх Я вивів їх. **15** Але й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, що не впроваджу їх до країю, якого Я дав, що тече молоком та медом, що окрása він для всіх країв, **16** за те, що постанови Мої вони відкинули, а устави Мої — не ходили вони ними, і суботи Мої зневажали, бо за своїми божкáми ходило їхнє серце. **17** І змйлувалось Моє око над ними, щоб не нищити їх, і не зробив Я з ними кінця на пустині. **18**

І сказав Я їхнім синам на пустині: Уставами ваших батьків не ходіть, і постанов їхніх не перестерігайте, і божкáми їхніми не занечишуйтесь! **19** Я — Господь, Бог ваш, уставами Моїми ходіть, і постанови Мої перестерігайте й виконуйте їх. **20** І святіть суботи Мої, і вони стануть знаком поміж Мною та між вами, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш! **21** Та стали ворохобні ті сини проти Мене, — уставами Моїми не ходили, а постанов Моїх не перестерігали, щоб виконувати їх, які коли робить людина, то житиме ними, і суботи Мої зневажали. І подумав Я був, що виллю лютість Свою на них, щоб заспокоїти гнів Мій на них на пустині. **22** І відвернув Я Свою руку, і зробив ради Ймення Свого, щоб не зневажати його на очáх тих нарóдів, що на їхніх очáх Я їх вивів. **23** Та й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, щоб розпорóшити їх серед нарóдів і порозсіпати їх по краях, **24** за те, що постанов Моїх не чинили, і устави Мої відкинули, а суботи Мої зневажали, і до божків своїх батьків були їхні очі. **25** І тому Я дав їм мати устави недобрі, і постанови, що не будуть вони жити ними. **26** І занечистив Я їх їхніми дарунками, перепровáдженням через огонь кожного, хто відкриває утрóбу, щоб спустóшити їх, щоб пізнали вони, що Я — Господь! **27** Тому говори до Ізраїлевого дому, сину людський, і скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ще очим зневажали Мене батьки ваші, коли спроневірилися проти Мене: **28** коли Я ввів їх до країю, що про нього, прирікаючи, підносив Я Свою руку дати його їм, то коли вони бачили всякий високий пагірок і всяке густе дерево, то принесли там свої жертви, і давали там свої дари, що гнівiли Мене, і склали там свої любі пахощi, і принесли там свої литі жертви. **29** І сказав Я до них: Щó це за висота, що ви ходите туди? І зветься вона Бамá аж до цього дня. **30** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Чи ви будете занечишуватися дорогою своїх батьків і будете ходити в розпусті за гидóтами їхніми? **31** А принóшення ваших дáрів, перепровáдженням ваших синів через огонь ви занечишуетесь при всіх ваших божкáх аж до сьогóдні. А ви хочете питати Мене, Ізраїлів доме? Як живий Я, говорить Господь Бог, — не дам Я вам відповіді! **32** А що входить вам на серце, зóвсім не станеться те, що ви говорите: „Будемо, як інші нарóди, як племéна країю, служити дереву та каменю“. **33** Як живий Я, говорить Господь Бог, — рукою потужною й витягненим раменом та виліваною лютістю буду царювáти над вами! **34** І виведу вас із тих нарóдів, і позбираю вас із тих країв, де ви розпорóшені рукою потужною й витягненим раменом та виліваною лютістю. **35** І заведу вас до пустині народів, і буду там судитися з вами лицем до лица, — **36** як судився Я з вашими батьками на пустині єгипетського країю, так буду судитися з вами, говорить Господь Бог! **37** І проведу вас під пáлицю, і введу вас у зв'язок заповіту. **38** І повибираю з вас бунтівників та тих, що грішать проти Мене,

повипроваджую їх з краю їхнього пробування, і до Ізраїлевої землі вже не ввійдуть вони! І пізнаєте ви, що Я — Господь! **39** А ви, Ізраїлів доме, так говорить Господь Бог: Кожен ідіть, служіть своїм божкам! Але потім ви напевно будете слухатися Мене, і святого Ймення Мого ви вже не зневажаєте своїми дарунками та своїми божками. **40** Бо на Моїй святій горі, на високій Ізраїлевій горі, — говорить Господь Бог, — там буде служити Мені весь Ізраїлів дім, увесь він, що в краю, там Я їх уподобаю Собі, і там зажадаю ваших приношень і первоплідів ваших приношень у всіх ваших святощах! **41** Любими пахощами вподобаю Собі вас, коли вас виведу з народів, і зберу вас із тих країв, де ви розпорошені, і буду Я святитися між вами на очах усіх поган. **42** І пізнаєте ви, що Я — Господь, коли впроваджу вас до Ізраїлевої землі, до того краю, що про нього, прирікаючи, підніс Я Свою руку дати його вашим батькам. **43** І згадаєте там свої дороги, і всі свої вчинки, якими ви занечісталися, і почувете огідження перед самими собою за всі ваші ліха, які наробили. **44** І пізнаєте, що Я — Господь, коли Я чинитиму з вами ради Ймення Свого, а не за вашими злими дорогами та за вашими зіпсутими вчинками, доме Ізраїлів, говорить Господь Бог“. **45** І було мені слово Господнє таке: **46** „Сину людський, зверни обличчя своє в напрямі на південь, і крапай словами на полудень, і пророкуй на лів південного поля. **47** І скажи до південного лісу: Послухай Господнього слова: Так говорить Господь Бог: Ось у тобі запалю Я огонь, і поїсть він у тебе кожне дерево зелене, і кожне дерево сухе; полум'яний огонь не погасне, і будуть попалені ним всі простори від півдня до півночі. **48** І побачить кожне тіло, що Я, Господь, розпалив його, і він не погасне!“ **49** І сказав я: „О Господи, Боже, вони мені кажуть: Чи він не говорить самі тільки притчі?“

21 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни ти обличчя своє до Єрусалиму, і крапай словами на святині, і пророкуй на землю Ізраїлеву. **3** І скажи Ізраїлевій землі: Так говорить Господь: Ото Я проти тебе, і меча Свого витягну з піхви його, і витну з тебе справедливого й несправедливого. **4** Через те, що Я витну з тебе справедливого й несправедливого, тому вийде Мій меч проти кожного тіла від півдня на північ. **5** І кожне тіло пізнає, що Я, Господь, витяг меча Свого з піхви його, — уже не вёрнеється він! **6** А ти, сину людський, стогні, ніби мав би ти зламани стёгна, і гірко стогні на їхніх очах! **7** І буде, коли тобі скажуть: „Чого то ти стогнеш?“ то скажеш: На звістку, що йде, — і кожне серце розтане, і всякі руки ослабнуть, і погасне всякий дух, і всі коліна зайдуться водою! Оце прийде та станеться, каже Господь Бог“. **8** І було мені слово Господнє таке: **9** „Сину людський, пророкуй і кажи: Так говорить Господь: Скажи: Меч, меч, — нагострений він та блискучий! **10** Щоб принісати жертву — нагострений він, щоб

блищати — він був полірований. Хіба будемо радіти? Хіба жезло сина Мого легковажить усяке дерево? **11** І дал і його виполірувати, щоб узяти в долоню. Це нагострений меч, і він полірований, щоб дати його в руку вбивця. **12** Кричи та реви, сину людський, бо він проти народу Мого, він проти всіх князів Ізраїлевих, — їх віддано мечеві з народом Моїм, тому вдарся по стёгнах! **13** Та він уже випробований. Та що ж тепер, коли йому жезло обридло? Він не встоїть, каже Господь Бог. **14** А ти, сину людський, пророкуй, і вдар долонею об долоню, і нехай меч подвоїться та потроїться! Це меч побитих, великий меч забитого, що кружляє довкола них. **15** Щоб стопилося серце й полягло якнайбільше при всіх їхніх брамах, Я дам різаніну меча. О горе, — він справді зроблений блискучим, виполіруваним на різаніну! **16** Об'єднайся, праворуч іди, зверни ліворуч, іди, куди тільки звернене буде вістря твоє. **17** І Я вдарю долоню Свою об долоню Свою, і Свою лють заспокою. Я, Господь, це прорік!“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „А ти, сину людський, признач собі дві дорозі, якими прибуде меч вавилонського царя. Вони вийдуть обидві із краю одного, а ти вистругай дороговказну руку, на початку дороги до міста її вистругай. **20** Признач дорогу, якою прибуде меч до Рабби Аммонових синів та до Юди в укріпленій Єрусалим. **21** Бо цар вавилонський став на роздоріжжі, на початку двох доріг. Щоб ворожити чарами, трясє він стрілами, питає домашніх божків, розглядає печінку. **22** У правиці його був чар „на Єрусалим“, щоб поставити муrolóми, щоб відкрити уста на крик, щоб підняти голос óкриком, щоб поставити муrolóми на брами, щоб насипати вала, щоб збудувати башту. **23** Але буде це їм в їхніх очах, як чарування марнóтне, буде для них заприсяження присягами, та він згадає провину, щоб були вони схóплені. **24** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви згадуєте свої провини, що відкриваєте ваші гріхи, щоб бачені були ваші гріхи ваших учинків, за те, що ви пригадуєте, — у ворожі руки схóплені будете! **25** А ти, недостойний, несправедливий князю Ізраїлів, що надійшов його день у час провини кінцевої, **26** так говорить Господь Бог: Зняти завбóя й скинути корону! Це не зостанеться так, — піднесётся низькє, а високе понизиться! **27** Руїною, руїною, руїною покладу його! Та цього не станеться, аж поки не прийде Той, Хто має право, — і Я йому дам! **28** А ти, сину людський, пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог на Аммонових синів та про їхню гáнбу: І скажеш: Меч, меч відкритий на різаніну, блискучий, щоб блищав, як та бліскавка, — **29** для тебе бачили обманні видіння, пророкували для тебе неправду, — щоб посадити його на шию недостойних злочинців, яких день прийде в час кари кінцевої. **30** Верни ж меча до піхви його! У місці, де створений ти, у краю походження твого осуджу Я тебе! **31** І вилло на тебе Свій гнів, в огні пересёрдя Свого на тебе дмухну, і дам тебе в руку людей зухвáлих, які знищення замишляють! **32** Ти

станеш огнєві на їжу, твоя кров буде серед землі, не згадають про тебе, бо Я, Господь, говорив це!

22 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, чи будеш судити, чи судитимеш ти місто криви? І завідомь його про всі гідоти його, **3** та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Місто проливає кров у своїй середині, щоб прийшов його час, і робить божків собі, щоб занечішуватися! **4** Кров'ю, що ти проливала, о дочко Єрусалиму, грішила ти, а божками, яких ти робила, занечістилася, і наблизила свої дні, і прийшла аж до своїх років. Тому дам тебе народам на ганьбу, і на посміховисько для всіх країв! **5** Близькі та далекі від тебе насміхаються за тебе, нечистоїмєнна, багатозаколотна! **6** Ось Ізраїлеві князі, кожен за раменєм своїм, були в тебе, щоб кров проливати. **7** Батька та матір у тебе легковажать, чужинцеві роблять утиск серед тебе, сироту та вдову пригночують у тебе. **8** Моїми святощами ти погорджуєш, а суботи Мої зневажаєш. **9** У тебе є наклєпники, щоб кров проливати, і на пагірках їдять у тебе, розпусту чинять серед тебе. **10** Наготу батька в тебе відкривають, жінку, у часі її місячної нечистоти, безчестять у тебе. **11** І один робить гідоту з жінкою свого ближнього, а той занечищує розпустою невістку свою, а той безчестить у тебе сестру свою, дочку батька свого. **12** Підкуп беруть у тебе, щоб кров проливати, лихву та відсotka береш ти й ошукуєш утиском ближніх своїх. А Мене ти забуваєш, говорить Господь Бог. **13** І ось сплеснув Я руками Своїми за твою кривду, яку ти робила, та за кровопролиття твої, що були в тебе. **14** Чи встоїть твоє серце, чи будуть міцні твої руки на ті дні, що Я буду з тобою чинити? Я, Господь, говорив це й зробив! **15** І розпорощу тебе серед народів, і розсіплю тебе по краях, і викину твою нечистість із тебе. **16** І станеш ти збезчєщеною через себе на очах народів, і пізнаєш, що Я — Господь!“ **17** І було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, дїм Ізраїлів став мені за жўжелицю; усі вони мідь, і цїна, і залїзо, і оливо в середині гўрна, жўжелицею срібла сталися. **19** Тому так говорить Господь Бог: За те, що всі ви стали жўжелицею, тому ось Я позбираю вас до середини Єрусалиму. **20** Як збирають срібло, і мідь, і залїзо, і оливо, і цину до середини гўрна, щоб дмухати на нього огнем, щоб розтопити, — так зберу у Своїм гнїві та в лютї Своїй, і покладу, і розтоплю вас! **21** І позбираю вас, і дмухну на вас огнем Свого гнїву, і ви будете розтоплені в середині його. **22** Як розтоплюється срібло в середині гўрна, так будете розтоплені ви в середині його, і пізнаєте, що Я, Господь, вилив гнїв Свій на вас!“ **23** І було мені слово Господнє таке: **24** „Сину людський, скажи до неї: Ти земля неочищена, у дні гнїву дощєм не політїя! **25** Змўва її пророків серед нього, як ревўчий лев, що здобич шматує: жеруть душу, маєток та багатство забирають, приблишують удїв її в середині її. **26** Священики її ламають Закїна Мого, і зневажають Мої

святощі, не розрізняють між святим та несвятим, і не оголошують різниці між нечистим та чистим, і від субїт Моїх закривають свої очі. І був Я зневажений серед них. **27** Князі її в середині її, немов ті вовки, що здобич шматують, щоб розливати кров, щоб губити душі ради користи. **28** А пророки її все замазують болотом, бачать марноту, і чарують собі неправдою, вони кажуть: „Так говорить Господь Бог“, а Господь не говорить. **29** Народи Краю тиснуть утиском та грабують грабунком, а вбогого та бїдака гнїблять, а чужинця тиснуть у безправ'ї. **30** І шукав Я між ними чоловіка, що поставив би загорїду, і став би в вїломи перед Моїм обличчям за цей Край, щоб Я не знищив його, — та Я не знайшов! **31** І Я вилив на них Свій гнїв, огнем пересєрдя Свого повигўблював їх, їхню дорогу Я дав на їхню гїлову, каже Господь Бог“.

23 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, були собі дві жінки, дїчки однії матері. **3** І чинили вони в Єгїпті розпусту, у своїй мїлодості чинили розпусту, — там почавлені їхні груді, там замїцїнені їхні пєрса дївочі. **4** А їхні імєна: Огїла — старша та Огїліва — сестра її. І стали вони Мої, і породили синів та дочок. А їхні імєна: Самарїя — Огїла, а Єрусалим — Огїліва. **5** І стала розпустою Огїла, бувши Моєю, і кохалася з своїми кохїнцями, з асирїянами, хто був їй близький, **6** що їхне убрання — блакїть, намїсники та заступники вони, усі вони — юнакі вродливї, вєршники, що гарцюють на кїнях. **7** І дала вона свою розпусту їм, що всі вони добїрні Ашшўрові сини, і всїма, яких кохала, і всїма своїми божками була вона занечищена. **8** Та не відкидала вона своєї розпусти й від єгїптян, бо вони лежали з нею в її мїлодості, і вони стискали дївочі її пєрса, і виливали свою розпусту на неї. **9** Тому й дав Я її в руку її кохїнкїв, у руку Ашшўрових синїв, що з ними кохалася вона. **10** Вони відкрили її наготу, позабирали синїв її та дочок її, а її забили мечем, і стала вона неславним ім'ям для жїнок, і прїсудили зробили на нїй. **11** А сестра її Огїліва бачила це, але вчинила любов своєю гїршою від неї, а розпусту свою — бїльшою від розпусти своєї сестри. **12** Вона кохалася з синами Ашшуровими, з близькими їй намїсниками та заступниками, досконало зодїгненими, з верхївцями, що гарцюють на кїнях, усі вони — юнакі вродливї. **13** І побачив Я, що вона обезчєщена, що дорїга одна їм обїм. **14** Та вона ще додала до розпусти своєї, бо коли побачила мўжїв, вїрїзвблених на стїні, зображення халдеїв, креслених і запущених червонїлом, **15** підперезаних поясом по стєгнах своїх, вони з опадаючим завбєм на голові їхній, усі вони на вигляд вїськїві старшини, подоба синїв вавилонських, Халдея — край нарїдження їхнього, **16** то пожадала вона їх через сам погляд очей своїх, і послала посланцїв по них, до Халдеї. **17** І прийшли до неї сини Вавилону на ложе любовне, і занечїстїли

її своєю розпущою, і вона занечістилася ними, — і відвернулася душа її від них. 18 І відкрила вона розпусту свою, і відкрила свою наготу, тому відвернулася душа Моя від неї, як відвернулася душа Моя від її сестри. 19 І побільшила вона розпусту свою на згадку днів своєї млодости, коли чинила розпусту в єгипетському краї. 20 І жадала вона собі на коханців тих, що їхня плоть — плоть ослина, а їхня похіть — похіть жеребця. 21 І згадала ти розпусту своєї млодости, коли єгиптяни стискали груди твоєї ради перс твоєї млодости. 22 Тому, Оголиво, так говорить Господь Бог: Ось Я збуджу коханців твоїх на тебе, що від них відвернулася душа твоя, і спроваджу їх на тебе з докльля, — 23 синів Вавилону, і всіх халдеїв, Пекод, і Шоа, і Коа, і всіх синів Ашшурових з ними, уродливі то юнакі, усі вони — начальники та заступники, військові старшини та славні, усі вони гартують на конях. 24 І прийдуть на тебе з півночі, з колесніцями та з колéсами, та зо збором народів; щитá великого й щитá малóго та шолóми покладуть проти тебе навкóло. І дам їм право, і вони засудять тебе за своїми правами. 25 І зверну Я люгість Свою на тебе, і вони зроблять з тобою в гніві: пообтинають носа твогó та вóха твої, а що полишиться в тебе, від меча упаде. Вони позабирають синів твоїх та дочóк твоїх, а що залишиться в тебе, буде пожере огнем. 26 І постягають із тебе шати твої, і позабирають речі пишнóти твоєї. 27 І спиню Я розпусту твою в тебе, і розпусту твою з єгипетського краю, і ти не зведеш очей своїх на них, а про Єгипта вже не згадаєш. 28 Бо так говорить Господь Бог: Ось Я даю тебе в руку того, кого ти зненавїдила, у руку тих, що від них відвернулася душа твоя. 29 І зроблять з тобою в ненависті, і візьмуть здобóток твій, і поставлять тебе наготу та голою, і буде відкрита наготá перелюбу твогo, і розпуста твоя та твій блуд. 30 Будуть робити це тобі за твоє ходіння в розпусті з народами, за те, що ти збезчестилась їхніми божками. 31 Дорогою своєї сестри ти ходила, тому дам її кéліха в твою Руку. 32 Так говорить Господь Бог: Кéліха своєї сестри ти вип'єш, глибокого та широкого; станеш за жарт та за посміховисько, — це багатомісткий кéліх. 33 П'янством та смутком будеш наповнена, — буде це кéліх спустóшення й рóзруху, кéліх твоєї сестри Самарії. 34 І ти вип'єш його, і витягнеш усе, а черép'я його порозбиваєш, і пéрса свої порозриваєш, бо це Я говорив, каже Господь Бог. 35 Тому так говорить Господь Бог: Через те, що ти забула Мене, і кинула Мене за спїну свою, то й ти носи розпусту свою та свій блуд! 36 І сказав Господь до мене: „Сину людський, чи будеш судити Оголу та Оголиву? То покажи їм їхні гудіти! 37 Бо вони перелюбу чинили, і кров на їхніх руках, і з божками своїми перелюбу чинили, і також синів своїх, яких породили Мені, перепроваджували через огонь для них на їжу. 38 Ще оце чинили Мені: Занечістили святиню Мою того дня, і суботи Мої зневажили. 39 А коли вони різали синів своїх для своїх

божків, то приходили до Моєї святині того дня, щоб збезчестити її, і оце так робили вони в середині Мого дому. 40 А що бiльше, — посилали до мужів, що здалека приходять, що до них був посланий посланець, і ось поприходили ті, що для них ти вмилася, нафарбувала блакітом очі свої й оздобою приоздбилася. 41 І сіла ти на дорогоцінному ліжку, а перед ним накритий стіл, і поклала на ньому кадило Моє та оливу Мою. 42 І голос заспокоєної товпи лунав при ньому, і до мужів тієї товпи спроваджували ще п'яних з пустині, і давали нарамéнники на їхні руки та пишні корони на їхні гóлови. 43 І сказав Я до тієї, що в'янула від перелюбу: Буде тепер вона ще далі чинити розпусту? 44 І прийшли до неї, як приходять до блудниці, так приходили до Оголи та Оголиви, розпущених жінóк. 45 А люди справедливі — вони розсудять їх правом про тих, що чинять перелюбу, та правом про тих, що кров проливають, бо вони чинять перелюбу, і кров на їхніх руках. 46 Бо так говорить Господь Бог: Склікати б на них збори, і дати їх на страх та на здóбич! 47 І збори закидають їх камінням, і порозсікають їх своїми мечами, синів їхніх та їхніх дочóк повбивають, а їхні доми попáлять огнем. 48 І спиню Я розпусту в Краї, і буде наука всім жінкам, і вони не будуть робити такого, як ваша розпуста! 49 І покладуть вони вашу розпусту на вас, і ви будете носити гріхи ваших божків. І ви пізнаєте, що Я — Господь Бог!“

24 А за дев'ятого року, десятого місяця, десятого дня місяця було слово Господнє таке: 2 „Сину людський, напиши собі ім'я цього дня, цього самого дня, бо вавилонський цар саме цього дня наступив на Єрусалим. 3 І розкажи прїтччу на дїм ворохóбности, та й скажеш їм: Так говорить Господь Бог: Пристав ти котлá, пристав та й налий води в нього. 4 Повкладай його кúсні до нього, усякий добрий кусóк, стегно та лопáтку, напóвни кїстками добірними. 5 Візьми добірніше з отари, розклади під ним дрóва, звари його кúсні, і зобу у ньому зварилися кості його. 6 Тому так Господь Бог промовляє: Горé місту цьому душогубному, котлові, що іржá його в ньому, і що його іржа не сходить із нього! Кусок за куском повитягуй це з нього; на нього нехай не впадé жеребóк! 7 Кров бо його серед нього, — він на голу скелю її помістив, не вилив на землю її, щоб порохом вкрити її. 8 Щоб люгість підїняти, щоб помститися, Я дам його кров на голу скелю, щоб вона непокрита булá. 9 Тому так Господь Бог промовляє: Горé місту цьому душогубному, — збільшу óгнище й Я! 10 Підкладї дров, розпали цей огонь, доварї м'ясо, і вилий росїл, а кості хай спáлені будуть. 11 І постав його порожнім на вуглля його, щоб він розігрівся, і щоб мідь його розпалїлась, і щоб розтопїлась у ньому нечистість його, щоб іржа його зникла. 12 Увесь труд надáрмо пішов, і не зїйшла з нього його велика іржá, — в огонь його з його іржею! 13 У твоїй нечистоті є розпуста. За те, що Я чистив тебе, алé чистим не став ти, ти з

своєї нечистоти вже не відчистишся, аж поки Я не заспокою Своєю лютістю на тобі. **14** Я, Господь, це казав, — і надійде воно! І зроблю, не звільню, і не змилюся, — за твоїми доробами та за твоїми ділами засудять тебе, — це Господь Бог промовляє!“ **15** І було мені слово Господнє таке: **16** „Сину людський, ось Я візьму від тебе несподіваним ударом утіху очей твоїх, а ти не голоси й не плач, і нехай не виступить сльоза твоя. **17** Стогні собі тихо, жалоби по померлих не роби, прикрась голову своєю обвий на себе, а взуття своє взуй на ноги свої, і не закривай вусів, і не їж жалобного хліба“. **18** І говорив я до народу рано, а ввечері помёрла мені жінка... І зробив я рано, як наказано мені. **19** І сказав мені той народ: Чи не розповіси нам, що це нам таке, що ти робиш? **20** І я їм сказав: Було мені слово Господнє таке: **21** Скажи Ізраїлевому дому: Так говорить Господь Бог: Ось Я збезечу святиню Мою, опору вашої сили, утіху ваших очей та любе вашій душі. А ваші сини та ваші дочки, що ви покинули їх, попадають від меча. **22** І ви зробите, як зробив я: вусів не закриєте, і хліба жалобного не будете їсти. **23** А прикраси ваші будуть на ваших головах, і взуття ваше — на ваших ногах, не будете голосити, і не будете плакати, а будете сохнути через свої гріхи, і будете стогнати один до одного. **24** І стане Езекиїл вам за знак: усе, що робив він, будете робити і ви. І коли те прийде, то пізнаєте ви, що Я — Господь Бог. **25** А ти, сину людський, — того дня, коли візьму від них їхню силу, радість пишноти їхньої, утіху очей їхніх, прагнення їхньої душі, їхніх синів та дочок їхніх, — **26** того дня прийде до тебе врятований, щоб сповістити про це в твої вуха. **27** Цього дня відкриються твої уста разом з цим урятованим, і будеш говорити, і не будеш уже німий, і станеш для них знаком. І пізнають, що Я — Господь!“

25 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до Аммонових синів, і пророкуй на них. **3** І скажеш Аммоновим синам: Послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог: За те, що ти говориш „Ага!“ про Мою святиню, бо вона збезечена, і про Ізраїлеву землю, бо спустошена, і про Юдин дім, бо пішов у полон, **4** тому ось Я дам тебе синам сходу на спадок, і поставлять вони в тебе шатра свої, і зроблять у тебе місця свого пробування. Вони будуть їсти твій плід, і вони будуть пити твоє молоко. **5** І дам я Раббу на стаїно для верблюдів, а Аммонових синів на лігво отари, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **6** Бо так Господь Бог промовляє: За твоє пліскання рукою, і твоє тупотіння ногою, і що в душі тїшишся ти всією своєю погордою до Ізраїлевої землі, **7** тому ось Я витягну Свою руку на тебе, і дам тебе на здобич для народів, і витну тебе з народів, і вигублю тебе з країв, знищу тебе, і пізнаеш, що Я — Господь! **8** Так сказав Господь Бог: За те, що Моав та Сеїр говорять: „Ось Юдин дім — як усі народи“, **9**

тому ось Я відкрию Моавове узбіччя від міст, від його міст, від його кінця, пишноту землі: Бен-Гаешімот, Баал-Меон аж до Кір'ятаїму. **10** Я дам його на спадок для синів сходу разом з синами Аммоновими, щоб не згадувались Аммонові сини серед народів. **11** А над Моавом зроблю присуди, і пізнають вони, що Я — Господь! **12** Так говорить Господь Бог: За те, що Едом мстився мстою над Юдиним домом, і тяжко грішіли, через те, що мстились над ними, **13** тому так говорить Господь Бог: Я витягну Я руку Свою на Едома, і витну з нього людину й скотину, і вчиню його руїною, — від Теману й аж до Дедану вони попадають від меча! **14** І дам Я Свою помсту над Едомом у руку Мого народу Ізраїля, і вчиню в Едомі за гнівом своїм, за лютістю Своєю, і зазнають вони Моєї помсти, говорить Господь Бог! **15** Так говорить Господь Бог: За те, що филистимляни чинили в помсті, і мстились мстою через погорди в душі, щоб нищити в вічній ненависті, **16** тому так говорить Господь Бог: Ось Я витягну Свою руку на филистимлян, і витну керетян, і вигублю останок морського берега, **17** і вчиню над ними жорстокі помсти лютими карами. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я вчиню Свою помсту серед них!“

26 І сталося одинадцятого року, першого дня місяця, було слово Господнє до мене таке: **2** „Сину людський, за те, що Тир говорить на Єрусалим: „Ага! зламалися це двері народів, він звертається до мене, і я насичуся, бо він знищений“, **3** тому так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Тире, і підійму на тебе багато народів, як море підіймає свої хвилі. **4** І понищать вони мури Тиру, і повалять башти його, і вимету з нього порох його, і оберну його на голу скелю. **5** Він буде серед моря місцем розтягнення неводу, бо Я сказав це, — говорить Господь Бог, — і стане він за здобич для народів, **6** а його дочки, що на полі, будуть побиті мечем, і пізнають вони, що Я — Господь! **7** Бо так говорить Господь Бог: Ось Я спроваджу до Тиру Навуходно́сора, вавилонського царя, з півночі, царя над царями, з конем і колесницею та з верхівцями, і з ними натовп, і численний народ. **8** Він позабиває на полі дочок твоїх мечем, і зробить на тебе башту, і насипле на тебе вала, і поставить проти тебе щит. **9** І дасть муролоба на мури твої, і порозбиває мечами своїми він башти твої! **10** Від надміру коней його закриє тебе їхня курья, від цокоту вершника, колеса та колесниці затремтять твої мури, як буде він вхідити в брами твої, як входять до міста з розламаним муром. **11** Копитами коней своїх він потопче усі твої вулиці, позабиває мечем твій народ, і на землю попадають пам'ятники твоєї могутності. **12** І вони розграбують багатство твоє, і пограбують товари твої, і порозв'яжуть мури твої, і порозбивають домів твої пишні, а каміння твоє, і дерева твої, і навіть твій порошок вони поскидають у воду! **13** І Я припиню розлягання пісень твоїх, і брєнькіт гусел твоїх більше чутий не

буде. **14** І зроблю тебе голою скелею, станеш місцем розтягнення сітки, і більше не будеш збудований, бо я, Господь, це сказав, Господь Бог промовляє! **15** Отак Господь Бог промовляє до Тиру: Чи ж від шуму падіння твоєго, коли будуть стогнати ранені, коли забиватимуть посеред тебе, не затремтять острові? **16** І всі князі моря посходять із тронів своїх, і поздймають вони свої мантиї, і постягають свої кольорові одержі, — і зодягнуться страхом, посідають на землю, і будуть тремтіти щохвилі, і стовплі поостають над тобою. **17** І пісню жалобну про тебе вони заспівують, і скажуть тобі: Як загинуло ти, як одірване ти від морів, славне місто, що сильним на морі було, воно й його мешканці, що навбдили страх свій на всіх його мешканців! **18** Тепер затремтять острові в дні упадку твоєго, і жажнуть всі ті острові, що на морі, твоєю загубою. **19** Бо так Господь Бог промовляє: Коли Я тебе оберну на спустошене місто, немов ті міста, що вони не замешкані, коли підійму Я безодню на тебе, і велика вода тебе вкриє, **20** то знизю тебе разом з тими, що сходять в могилу, до предавнього люду, і в підземній землі осаджу я тебе, як руїни відвічні, із тими, що сходять в могилу, щоб ізнову ти не заселився, і в країні живих більш не жив! **21** За пострах тебе учиню, — і не буде тебе, і будуть шукати тебе, — та вже більше не знайдуть навіки, говорить оцє Господь Бог!“

27 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, здійми пісню жалобну про Тир! **3** І скажеш до Тиру: Ти, що при входах морських пробувавеш, що торгуеш з народами на численних островах: Так говорить Господь Бог: Тире, ти сказав: я — то корона красі! **4** У серці морів границі твої; будівничі твої довершили твою красу! **5** З кипарису з Сеніру вони збудували для тебе всі дошки подвійні, взяли кедра з Ливану, щоб щоглу зробити на тобі. **6** З башанських дубів твої весла зробили, твій поклад зробили із кости слонової, із смереки з островів тих Кітійських. **7** Сорокати́й з Єгипту віссон був вітрилом твоїм, щоб за прапора бути тобі; блакить та пурпура з островів Еліші стали твоїм покриттям. **8** Мешканці Сидону й Арваду були веслярами тобі, мудреці твої, Тире, у тебе були, вони — морепла́вці твої. **9** Старші із Гевалу́ й його мудреці були в тебе за тих, що латали проломи твої. Всі морські кораблі й морепла́вці їхні в тебе були, щоб міняти крам твої. **10** Перс, і Луд, і Пут були в війську твоїм воюка́ми твоїми, вшали в тебе читá та шолба, — вони то давали тобі пишноту. **11** Синове Арваду та військо твоє — навколо на мурах твоїх, а Гаммадеї на баштах твоїх пробували, чити́ свої вшали навколо на мурах твоїх, — вони довершили окрасу твою. **12** Таршіш був для тебе купцем через многоту багатства усякого; сріблом, залізом, циною й оливом платили вони за крам твої. **13** Яван, Тувал та Мешех — це купці твої, — людську душу та мідяні речі давали вони за за́мінний крам твої. **14** З дому Тогарми

давали коні, і верхівці, і мулів за крам твої. **15** Синове Дедану — твої покупці; численні острові — торгували з тобою, — рога́ми слонової кости й гебановим деревом звертали данину твою. **16** Арам — твій купець через многість виробів твоїх; рубін, пурпуру, і квітчасту тканину, і віссон, і коралі та дорогоцінний камінь давали тобі за крам твої. **17** Юда й Ізраїлів Край — це купці твої; пшеницю з Мінніту, солодощі, і мед, і оливу й бальзам давали вони за за́мінний крам твої. **18** Дамаск — твій купець через многість виробів твоїх, через многість багатства усякого, вином із Хелбону та білою вовною. **19** Ведан та Яван із Уззалу давали тобі за крам залізо обрблене, бальзам та очерет, — було це за́мінним крамом твоїм. **20** Дедан — твій купець килимками до сідел при їдженні. **21** Арабія та всі кедарські князі — покупці це твоєї руки; ягніятами, і баранами, і козлами, — ними торгівля твоя. **22** Купці Шеви й Рами — покупці це твої, — коштовним бальзамом, і дорогим усля́йкам камінням та золотом давали вони за товáр твої. **23** Харан, і Ханне, і Еден, купці Шеви, Ашшур та Кілмад — це твої покупці. **24** Це твої покупці коштовним убранням: покривалами блакитними, і квітчастими, і багатокольоровими ткáними виробами, міцними шнурáми пов'язаними за крам твої. **25** Кораблі із Таршішу — твої каравани, для краму твого за́мінного, — і став ти багатим, і став дуже славним у серці морів. **26** На воду велику тебе завелі твої веслярі, і в серці морів східній вітер розіб'є тебе. **27** Багатство твоє та крам твої, і вироби твої за́мінні, морепла́вці твої і твої щоглярі, ті, що латають пробі твої, і ті, що міняють за́мінний крам твої, і всі твої воюкі, які в тебе, і всі збори твої, що серед тебе, — попадають в серці морів в дні упа́дку твоєго! **28** На лемент твоїх щоглярів затремтять вали морські, **29** і посходять з своїх кораблів усі веслярі, морепла́вці, всі морські щоглярі, — на землі постають. **30** І заголосять за тебе вони тужним голосом, і кричатимуть гірко, і свої голови поро́хом пообсипають, у по́пелі будуть качатись! **31** І зроблять собі ради тебе жалобну́ю лісину, і себе опере́жуть веретами, і плакатимуть за тобою в гиркоті душ гиркім голосінням. **32** І пісню жалоби сини їхні здіймуть про тебе, і над тобою співатимуть жалібно: „Хто інший, як Тир, — посереді́ні моря зруйнований? **33** Коли припливали вироби твої із морів, насичав ти численні наро́ди; многото́ю багатства твого та виробів за́мінних твоїх ти збага́чував земських царів! **34** Тепер же, коли ти розбитий на морі, у водних глибинах, то за́мінний ви́рб твої і всі збори твої серед тебе попада́ли. **35** Над тобою стовпліють усі остров'яни, а їхні царі затремтіли від жа́ху, засльозілися їхні обличчя! **36** Купці серед наро́дів глузли́во свистя́ть над тобою, — ти пострахом став, і не буде навіки тебе!“

28 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, скажи князеві Тиру: Так говорить Господь Бог: за те, що пови́щилось серце твоє й ти

сказав: „Я Бог, сиджу на Божому престолі в серці морів“, а ти тільки людина, а не Бог, хоч ставив своє серце нарівні з серцем Божим. **3** Ось ти мудріший від Даниїла, — кожен мудрець не прилучиться до тебе. **4** Своєю мудрістю та своїм розумом набув ти собі багатство, і назгромдив золота та срібла в скарбниціях своїх. **5** Великою своєю мудрістю та торгівлею своєю помножив ти багатство своє, і підвищилось твоє серце багатством своїм! **6** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ти ставиш своє серце нарівні з серцем Божим, **7** тому ось Я спроваджу на тебе чужих, насильників поміж народами, і вони повитягають мечі свої на красу твоєї мудрости, і зневажають красу твою. **8** Вони скинуть тебе в могилу, і помреш ти смертю пробитого в серці морів. **9** Чи справді ти скажеш: „Я бог!“ перед убивником своїм, а ти ж тільки людина, а не Бог, у руці тих, що зневажають тебе? **10** Ти помреш смертю необрізанців, від руки чужих, бо Я це сказав, говорить Господь Бог!“ **11** І було мені слово Господне таке: **12** „Сину людський, здійми жалобну пісню на тирського царя, та й скажеш йому: Так говорить Господь Бог: Ти печать досконалости, повен мудрости, і корона краси. **13** Ти пробував ув Едені, садку Божому: усякий дорогий камінь — на одязі твоїй: карнеоль, топáz і яспіс, хризоліт, согам, і бнікс, сапфір, рубін і смарагд, і золото; знаряддя бубнів твоїх та сопілок твоїх були в тебе ще дня, коли був ти створений, були вони наготовлені. **14** Ти помазаний Херувим хоронитель, і Я дав тебе на святу гору Божу, ти ходив посеред огністого каміння. **15** Ти був бездоганний у своїх дорогах від дня твого створення, аж поки не знайшлася на тобі несправедливість. **16** Через велику торгівлю твоєю твоє внутрі переповнилось насиллям, і ти прогрішив. Тому Я зневажив тебе, щоб не був ти на Божій горі, і погубив тебе, хоронителю Херувіме, з середини огністого каміння. **17** Стало високим твоє серце через красу твою, ти занапастив свою мудрість через свою красу. Кинув Я тебе на землю, дав тебе перед царями, щоб дивились на тебе. **18** Многотою провин своїх, через кривду торгівлі своєї зневажив ти святині свої. І вивів Я огонь з твоєї середини, і він пожёр тебе, і Я зробив тебе попелом на землі на очах усіх, хто бачить тебе. **19** Усі, хто знає тебе серед народів, остовпіють над тобою; ти пострахом станеш, і не буде тебе аж навіки!“ **20** І було мені слово Господне таке: **21** „Сину людський, зверни своє обличчя до Сидону, і пророкуй на нього, **22** та й скажеш: так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Сидоне, і буду шанований серед тебе, і пізнають, що Я — Господь, коли побитим на нього присуди, і коли покажу Свою святість серед нього. **23** І пошлю на нього моровицю та кров на його вулиці, і впаде серед нього пробитий, що прийде на нього знавко́ла, і пізнають, що Я — Господь. **24** І не буде вже для Ізраїлевого дому колючої тернини та будяччя, що принісуть біль зо всіх їхніх окліць, що погёрджують ними, і пізнають вони, що

Я — Господь Бог. **25** Так говорить Господь Бог: Коли Я позбираю Ізраїлів дім із народів, між якими вони розпоробшені, то Я покажу на ньому Свою святість на очах народів, і вони осядуть на землі своїй, яку Я дав Своему рабові Якову. **26** І осядуть вони на ній безпечно, і будуватимуть домі та садитимуть виноградники, і будуть сидіти безпечно, коли Я чинитиму присуди на всіх тих, що погёрджують ними з їхнього докльля. І пізнають вони, що Я — Господь, їхній Бог!“

29 За десятого року, десятого місяця, дванадцятого дня місяця, було мені слово Господне таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до фараона, єгипетського царя, і пророкуй на нього та на весь Єгипет. **3** Говори та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, фараоне, царю єгипетський, крокоділе великий, що лежиш серед своїх рік, що говориш: „Моя річка — моя, і я утворив її для себе!“ **4** І вкладу гачки в щелепи твої, і поприліплюю рибу твоїх річок до твоєї луски, і підійму тебе з середини твоїх річок, і всі риби твоїх річок поприліплюються до твоєї луски! **5** І вирву тебе й кину в пустину, тебе та всі риби річок твоїх; ти впаде́ш на поверхні поля, не будеш згромджений і не будеш позбираний, — для зёмної звірини та для птаства небесного дам Я на їжу тебе. **6** І пізнають усі мешканці Єгипту, що Я — Господь, бо вони були для Ізраїлевого дому очеретяною палицею. **7** Коли вони хапались за тебе долонею, ти ламався й роздирав їм усе рамено; а коли вони опирались на тебе, ти ламався й чинив, що їм тряслися всі стегна. **8** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я наведу на тебе меча, і витну з-між тебе людину й скотину. **9** І стане єгипетський край спустошенням та руїною, і пізнають вони, що Я — Господь, за те, що він говорив: „Річка — моя, і то я її утворив!“ **10** Тому ось Я проти тебе та проти річок твоїх, і оберну єгипетський край на поруйновані руїни, на спустошення від Мігдолу аж до Севене, і аж до границі Етіопії, — **11** не переїде по ньому нога людська, і нога звірини не переїде по ньому, і не буде він замешканий сорок років. **12** І оберну Я єгипетський край на спустошення серед спустошених країв, а його міста серед поруйнованих міст будуть спустошенням сорок років, і розпоробшу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. **13** Бо так говорить Господь Бог: Наприкінці сорока років позбираю Єгипет з-між народів, де вони були розпоробшені. **14** І верну долю Єгипту, і верну їх до краю Патрос, до краю їхнього походження, і вони будуть там царством слабим. **15** З-поміж царств воно буде найнижче, і не підійметься вже понад народами, і поменшу їх, щоб не панували над народами. **16** І не буде вже воно для Ізраїлевого дому надією, яка пригадувала б незаконня, коли вони, зверталися до нього. І пізнають вони що Я — Господь Бог!“ **17** І сталося за двадцятого й сьомого року, першого місяця, першого дня місяця, було мені слово Господне таке: **18** „Сину людський, — Навуходно́сор, цар вавилонський,

змусив своє військо робити велику працю проти Тиру. Кожна голова вилісіла, і всяке рамено витерте, та нема нагорбди ані йому, ані війську його від Тиру за ту працю, яку він робив проти нього. **19** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я дам Навуходоносорові, цареві вавилонському, єгипетську землю, і він забере багатство її, і ограбує грабунком її, і забере її здобиччю, і вона стане нагородою для війська його. **20** За працю його, яку він робив у ній, Я дам йому єгипетську землю, бо вони це зробили Мені, говорить Господь Бог. **21** Того дня вірошу рога Ізраїлевому домові, а тобі відкрию уста серед них. І вони пізнають, що Я — Господь“.

30 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, пророкуй, і скажеш: Так говорить Господь Бог: Голосить „Ой!“ цього дня! **3** Бо близький день, і близький день Господній, день хмарний, настає час народів! **4** І прийде меч на Єгипет, і буде тремтіння в Етіопії, коли будуть падати забиті в Єгипті, і заберуть багатство його, і будуть розбиті основи його. **5** Куш, і Пут, і Луд, і весь помішаний народ, і Кув, і сини землі заповіту попадають з ними від меча. **6** Так говорить Господь: І попадають підпори Єгипту, і так упаде гординя сили його, від Мігдолу аж до Севене, від меча попадають у ньому, говорить Господь Бог. **7** І буде він спустошений серед спустошених країв, а міста його будуть серед міст поруйнованих. **8** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам огонь на Єгипет, і будуть поторбчені всі, хто йому помагає. **9** Того дня повиходять посланці з-перед Мого лица на кораблях, щоб налякати безпечу Етіопію, і буде через них жах, як у день Єгипту, бо це ось надходить! **10** Так говорить Господь Бог: І Я зроблю кінець єгипетському многолюдству рукою Навуходоносора, вавилонського царя. **11** Він та народ його з ним, насильники людей, будуть спроваджені зніщити землю, і вони повитягують мечі свої на Єгипет, — і напівнять край побитими! **12** І оберну Я річки на суходіл, і передам землю в руку злочинців, і спустошу край та все, що в ньому, рукою чужих. Я, Господь, це сказав! **13** Так говорить Господь Бог: І повигублю божків, і зроблю кінець бовванам з Нофу, і не буде вже князів в єгипетському краї, і дам пострах на єгипетську землю. **14** І Пятрос спустошу, і дам огонь у Цоан, і буду виконувати присуди в Но. **15** І виллю Я гнів Свій на Сіна, твердиню єгипетську, і витну многоліття Но. **16** І пошлю Я огонь на Єгипет, сильно буде корчитися Сін, а Но буде проламаний, а на Ноф нападуть вороги вдені. **17** Юнакі Авену та Пі-Весету попадають від меча, а інші підуть у полон. **18** А в Тахпанхесі потемніє день, коли Я ламатиму там єгипетські ярма, і скінчиться в ньому пиха сили його. Самого його хмара закріє, а його дочки підуть у полон... **19** І буду виконувати присуди над Єгиптом, і вони пізнають, що Я — Господь!“ **20** І сталося, за

одинадцятого року, першого місяця, сьомого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **21** „Сину людський, Я зламав рамено фараона, єгипетського царя, і ось воно не буде перев'язане, щоб дати ліки, щоб покласти пов'язку, щоб обвинути його, і щоб зміцнити його вхопитися за меч. **22** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я на фараона, єгипетського царя, і поламаю рамена його, те дуже та те зламане, і викину меч з його руки. **23** І розпоршу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. **24** І зміцню рамена вавилонського царя, і дам меч Свого в його руку, — і зламаю Я фараонові рамена, і він буде стогнати стогоном прокленого перед ним. **25** І зміцню Я рамена вавилонського царя, а фараонові рамена опадуть. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам Свого меча в руку вавилонського царя, і простягну його на єгипетську землю. **26** І розпоршу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. І пізнають вони, що Я — Господь!“

31 І сталося за одинадцятого року, третього місяця, першого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, скажи фараонові, цареві єгипетському, та до його многоліття: До кого ти вподоблюєшся в своїй величі? **3** Ось Ашшур, кедр на Ливані, з прекрасними галузками, з тиністою гушавиною, і високорослий, і аж між хмарами буде верховіття його. **4** Води його виховали, безодня його викохала, — він річки свої попровадив навколо свого насадження, а канали свої посилав до всіх дерев польових. **5** Тому його зріст став вищий від усіх польових дерев, і помножилися галузкі його, і від великої води його віття повідобжувалося, коли вигнався він. **6** В його віттях кублилося все птаство небесне, а під його галузками родила ся всяка польова звірина, а в його тіні сиділи всі численні народи. **7** І був він уродливий висотою свого зросту, довготою галузок своїх, бо його корінь був при великих водах. **8** Кедри в Божому садку не були рівні йому, кипариси не були подібні до галузок його, а платани не були, як його віття. Жодне дерево в Божому садку не було подібне до нього красою своєю! **9** Я оздобив його ряснотою галузок його, і йому заздрили всі еденські дерева, що в Божому садку. **10** Тому так сказав Господь Бог: За те, що ти повищився зростом, і дав верховіття своє аж між хмари, і повищилося серце його, коли він став високим, **11** то дай його в руку сильного з народів, — він конче зробить йому за його беззаконня, за це Я вигнав його! **12** І витяли його чужі, насильники народів, і повідкидали його. На гори й на всі долини попадали галузкі його, і було поламане віття його по всіх потоках землі, а всі народи землі повиходили з тіні його й покинули його. **13** Над його руїнами пробувало все небесне птаство, а при галузках його була всяка польова звірина, **14** щоб не повищувалися своїм зростом усі дерева при воді, і не давали свого

верховіття поміж хмари, і не ставали у своїй величї сильні між ними, що п'ють воду, бо всі вони віддані смерті до підземного країю серед людських синів, до тих, хто сходить до могили. **15** Так говорить Господь Бог: Того дня, коли він зійшов до шеблу, учинив Я жалобу, закрив над ними безодню, затримав його річки, і була стримана велика вода, і затемнив над ним Лівана, а всі польові дерева помліли над ним. **(Sheol h7585)** **16** Від гуку упадку його Я вчинив тремтjчими народї, коли Я знізив його до шеблу з тими, що сходять до гробу. І потїшилися в підземному краї всі еденські дерева, добірне та добре Ліванське, всі, що п'ють воду. **(Sheol h7585)** **17** Також вони зійшли з ними до шеблу, до побитих мечем, що сиділи, як його помічники, в його тіні серед народів. **(Sheol h7585)** **18** До кого став ти так подібний у славі та в великості серед еденських дерев? І будеш ти знижений з еденськими деревами до підземного країю, посеред необрїзанців будеш лежати з пробитими мечем. Це фараон та все многолюдство його, говорить Господь Бог“.

32 І сталося за дванадцятого року, дванадцятого місяця, третього дня місяця, було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, здьйми пісню жалобнуну на фараона, єгипетського царя, та й скажеш йому: Левчуків з народів подібний ти був, а тепер ти мов морська потвора, — випрїскуеш воду по ріках своїх, і скаламучуеш воду ногами своїми, болотиш ти їхні річки! **3** Отак Господь Бог промовляє: Але сітку Свою розтягну́ Я на тебе через збори численних народів, — і тебе Своїм неводом витягну́! **4** І викину зразу на землю тебе, і кину тебе Я на поле широке, і над тобою спочїне всяке птаство небесне, і тобою насїчу звірїну всієї землі. **5** І дам твоє м'ясо на гори, а трупом твоїм Я долини наповню. **6** І землю, де пливаєш ти, аж до гір напою́ її кров'ю твоєю, тобою наповняться річища. **7** А коли Я тебе погашу́, то небо закрию, а зорї його позатемнюю, сонце — хмарою вкрию його, а місяць не буде світїти свого світла. **8** Всі світїла, що світять на небі, — позатемнюю їх над тобою, і дам темноту понад краєм твоїм, говорить Господь Бог! **9** І занепокю́ Я серце численних народів, коли вість рознесу́ про руїну твою між народами аж до країв, яких ти не знав. **10** І остовпїють численні народи з-за тебе, а їхні царі затремтять через тебе в страху́, як буду махати мечем Своїм Я перед їхнім обличчям, і тремтїтиме кожнє сохвилі за душу свою в дні упадку твого. **11** Бо так Господь Бог промовляє: Меч царя вавилонського прїйде на тебе! **12** Мечами хоробрих Я порозкидаю́ твоє многолюдство. Усі вони — насїльники народів, і гордість Єгипту понищать вони, і все многолюдство його буде вігублене. **13** І вігублю весь його скот при водах великих, і не буде вже їх каламутити людська нога, і копита скотини не буде вже їх каламутити. **14** Тодї їхні води очїщу, а їхні річки попроваджу, неначе оливу, говорить Господь Бог. **15**

Коли оберну́ Я єгипетський край на спустошення, і край опустошений буде від усього, що в нїм, коли Я поб'ю́ всіх тих, що замешкують в ньому, то пїзнають вони, що Я — то Господь! **16** Оце пісня жалобна, і будуть жалобно співати її, дочки народів будуть співати жалобно її, про Єгипет та про все многолюдство його будуть жалобно співати її, говорить Господь Бог“.

17 І сталося за дванадцятого року, п'ятнадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, — жалобно заголови про многолюдство Єгипту, і скинь його, його та дочок потужних народів до підземного країю із тими, хто сходить в могилу! **19** Від кого ти став приємніший? Зїйди й покладїсь з необрїзанцями! **20** Попадуть серед пробитих мечем, — меч даний на те, із ним ляжуть його всі народи. **21** Будуть йому говорити сильніші з хоробрих з-посеред шеблу із помічниками: Посходили, полягали ці необрїзанці, побиті мечем: **(Sheol h7585)** **22** Там Ашшур і всі збори його, навколо нього — гроби його, всі побиті вони, від меча всі попадали, **23** що були його гроби найглибше в могили, і був його полк біля гробу його, — всі побиті вони, від меча всі попадали, що шїрили жах по країю живих. **24** Там Елам та весь натовп його коло гробу його, — всі побиті вони, від меча всі попадали, що зїйшли необрїзанцями до підземного країю, що шїрили жах свій по країю живих, і понесли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу. **25** Далї йому ложе посеред побитих зо всім многолюдством його, гроби його коло нього, всі вони необрїзанці, побиті мечем, бо шїрили жах свій по країю живих і понесли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу, посеред побитих покладений він. **26** Там Мешех, Тувал та все многолюдство його, гроби його коло нього, всі вони необрїзанці, побиті мечем, бо шїрили жах свій по краю живих. **27** І не будуть лежати із лицарями, що попадали із необрїзанців, що зїйшли до шеблу з військовим зняряддям своїм, і поклали свої мечі під свої голови, і їхня провина — на їхніх костях, бо жах перед лицарями був у краї живих, **(Sheol h7585)** **28** а ти розпорошений між необрїзанцями, і поляжеш із тими, хто побитий мечем. **29** Там Едом, і царї його, і князі всі його, що при всїй своїй силі були зложені з побитими мечами, — вони ляжуть з необрїзанцями та з тими, хто сходить в могилу **30** Там північні князі, всі вони й всі сидонїани, що посходили разом з побитими, хоч був жах від їхньої, мїці, були посоромлені, і полягали вони, необрїзанці, з побитими мечем, і свою ганьбу понесли із тими, хто сходить в могилу. **31** Фараон їх побачить, і потїшиться всім многолюдством своїм, мечем побитий фараон та все його військо, говорить Господь Бог! **32** Бо пошїрю Я жах Свій на землю живих, і буде покладений серед необрїзанців з побитими мечем фараон та усе многолюдство його, говорить Господь Бог“!

33 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, говори синам свого народу, та й

скажеш до них: Коли б Я спровадив на який край меча, і взяв би нарід цього краю одного чоловіка з-поміж себе, і поставив би його собі вартовім, 3 і коли б він побачив меча, що йде на цей край, і засурмів би в сурму, й остеріг народ, 4 і почув би хто голос сурми, та не був би обережний, і прийшов би меч та й захопив би його, то кров його на голові його буде! 5 Голос сурми він чув, та не був обережний, — кров його буде на ньому, а він, коли б був обережний, урятував би свою душу. 6 А той вартовий, коли б побачив меча, що йде, і не засурмів би в сурму, а народ не був би обережний, і прийшов би меч, і захопив би одного з них, то він був би узятий за гріх свій, а його кров Я зажадаю з руки вартового. 7 А ти, сину людський, — Я дав тебе вартовім для Ізраїлевого дому, і ти почуєш з уст Моїх слово, й остережеш їх від Мене. 8 Коли б Я сказав до безбожного: „Безбожнику, ти конче помреш!“, а ти не говорив би, щоб остерегти безбожного від дороги його, то він, несправедливий, помре за свій гріх, а його кров Я вимагатиму з твоєї руки. 9 А ти, коли остережеш несправедливого від дороги його, щоб вернувся з неї, і він не вернеться з своєї дороги, він помре за гріх свій, а ти душу свою врятував. 10 А ти, сину людський, скажи до Ізраїлевого дому: „Ви кажете так, говорячи: Коли наші провини та наші гріхи на нас, і через них ми гінемо, то як будемо жити?“ 11 Скажи їм Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не прагну смерти несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги його, і буде він жити! Наверніться, наверніться з ваших злих доріг, і нащо вам умирати, доме Ізраїлів? 12 А ти, сину людський, скажи до синів свого народу: Справедливість несправедливого — не врятує його в дні гріха його, а справедливість несправедливого — не спіткнеться він об неї в дні навернення від своєї несправедливости, а справедливий не зможе жити в ній в дні свого гріха. 13 Коли Я скажу справедливому: Буде конче він жити, а він надіявся б на свою справедливість, та робив би кривду, то вся його справедливість не буде згадана, і за кривду свою, що зробив, він помре! 14 А коли Я скажу до несправедливого: Конче помреш ти, а він навернеться від свого гріха, і робитиме право та справедливість: 15 заставу поверне несправедливий, грабунок відшкодує, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди, то конче буде він жити, не помре! 16 Усі гріхи його, які він нагрішив, не будуть йому згдані, — право та справедливість робив він, конче буде він жити! 17 І кажуть сини твого народу: „Несправедлива Господня дорога!“ тоді як несправедлива їхня власна дорога. 18 Коли справедливий відвернеться від своєї справедливости, і робитиме кривду, то помре він за те! 19 А коли несправедливий відвернеться від своєї несправедливости, і чинитиме право та справедливість, то на них він буде жити! 20 А ви кажете: Несправедлива Господня дорога! Кожного з вас Я буду судити, Ізраїлів доме, за його доробами!“ 21 І

сталося за дванадцятого року, десятого місяця, п'ятого дня місяця від нашого вигнання, прийшов був до мене втікач з Єрусалиму, говорячи: „Побите це місто!“ 22 А Господня рука була прийшла до мене ввечері перед приходом цього втікача, і Він відкрив мої уста, поки прийшов той до мене вранці. І були відкриті мої уста, і не був уже я більше німий! 23 І було мені слово Господнє таке: 24 „Сину людський, мешканці цих руїн на Ізраїлевій землі говорять так: Авраам був один, та протє посів цей край, а нас багато, — нам даний цей край на спадщину! 25 Тому скажи їм: Так сказав Господь Бог: Ви на крові їсте, а свої очі зводите до бовванів своїх, і кров проливаєте, — і цей край посядете ви? 26 Ви спираєтесь на свого меча, робите гидоту, і кожен безчестить жінку свого ближнього, — і цей край посядете ви? 27 Так скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Як живий Я, — ті, хто в руїнах, попадають від меча, а той, хто на широкім полі, того віддам звірині, щоб пожерла його, а ті, хто в твердіннях та в печерах, помруть від моровиці! 28 І оберну Я цей край на спустошення та на сплюндрування, і скінчиться пиха сили його, і опустошіють Ізраїлеві гори, так що не буде й перехожого. 29 І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я оберну цей край на спустошення та на сплюндрування за всі їхні гидоти, що зробили вони. 30 А ти, сину людський, — сини твого народу умовляються про тебе при стінах і в двірях домів, і говорять один з одним, кожен зо своїм братом, кажучи: Увійдіть та послухайте, що це за слово, що виходить від Господа? 31 І прийдуть до тебе, як приходять народ, і сядуть перед тобою як Мій народ, і послухають твоїх слів, але їх не виконають, бо що приємне в устах їхніх, те вони зроблять, а серце їхнє ходить за захланністю їхньою. 32 І ось ти для них, як пісня кохання, красногослий і добрий грач, і вони слухають слова твої, але їх не виконують! 33 А коли оце прийде, — ось воно вже приходить! — то пізнають вони, що серед них був пророк“.

34 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, пророкуй на Ізраїлевих пастирів, пророкуй та й скажеш до них, до тих пастирів: Так говорить Господь Бог: Горе Ізраїлевим пастирям, які пасуть самих себе! Хіба ж не отару повинні пасти пастирі? 3 Жир ви їсте, та вовну вдягаєте, ситу вівцю рижете, але отари не пасете! 4 Слабих не змицняєте, а хворої не лікуєте, і пораненої не перев'язуєте, сполорошеної не вертаєте, і загинулої не шукаєте, але пануєте над ними силою та жорстокістю! 5 І порозпоробувалися вони з браку пастиря, і стали за їжу для всякої польової звірини, і порозбігалися. 6 Блукає отара Моя по всіх горах та по всіх високих згір'ях, і по всій широкій землі розпоробшена отара Моя, і немає нікого, хто турбувався б про них, і немає нікого, хто б їх шукав! 7 Тому, пастирі, послушайте слова Господнього: 8 Як живий Я, говорить Господь

Бог, — за те, що отара Моя полишена на здобич, і стала отара Моя за їжу для всякої польової звірини через брак пастиря, і пастирі Мої не шукають Моєї отари, а себе самих пасуть пастирі Мої, а отари Моєї не пасуть, **9** тому, пастирі, послухайте слова Господнього: **10** Так говорить Господь Бог: Ось Я на тих пастирів, і зажадаю з їхньої руки отари Моєї, і відірву їх від пасіння отари, і ті пастирі не будуть уже пасти самих себе, й Я врятую Свою отару з їхніх уст, і вони не будуть їм за їжу. **11** Бо так Господь Бог промовляє: Ось Я Сам, і зажадаю отару Мою, і перегляну їх. **12** Як пастух переглядає своє стадо того дня, коли він серед своєї розпорощеної отари, так Я перегляну отару Свою, і врятую їх зо всіх тих місць, куди вони були розпорощені за хмарного та імлістого дня. **13** І випроваджу їх від народів, і позбираю їх із країв, і приведу їх до їхньої землі, і буду їх пасти на Ізраїлевих горах, при річищах та по всіх оселях краю. **14** На пасовищі доброму пастиму їх, і на високих Ізраїлевих горах буде їхній випас, — там вони будуть лежати на випасі доброму, і випасатимуть сите пасовище на Ізраїлевих горах! **15** Я буду пасти отару Свою, і Я їх покладу на спочінок, говорить Господь Бог. **16** Загинулу вівцю відшукаю, а сполошену поверну, а поранену перев'яжу, а хвору зміцню, а ситу та сильну погублю, — буду пасти її правосуддя! **17** А ви, отара Моя, так говорить Господь Бог: Ось Я буду судити між вівцею й вівцею, між бараном і козлами. **18** Чи мало вам того, що ви спасуєте хороше пасовище, а решту ваших пасовищ ви топчете своїми ногами? І воду чисту ви п'єте, а позосталу ногами своїми каламутите? **19** І отара Моя мусить випасати потоптане вашими ногами, і пити скаламучене вашими ногами! **20** Тому так Господь Бог промовляє до них: Ось Я Сам і розсуджу між вівцею ситою й між вівцею худю. **21** За те, що ви боком і раменем попихаєте, і рогами вашими колете всіх слабих, аж поки не порозпорощуєте їх геть, **22** то Я спасу отару Свою, і вона не буде вже за здобич, і Я розсуджу між вівцею та вівцею! **23** І поставлю над ними одного пастиря, і він буде їх пасти, — раба Мого Давида, він їх буде пасти, і він їм буде за пастиря! **24** А Я, Господь, буду їм Богом, а раб Мій Давид — князем серед них. Я, Господь, це сказав! **25** І складу Я з ними заповіта миру, і прикінчу на землі злу звірину, і вони пробуватимуть в пустині безпечно, і будуть спати по лісах. **26** І вчиню їх та докільля Мого взгир'я благословенням, і спущу дощ в його часі, — будуть це дощі благословенні. **27** І польовé дерево видасть свій плід, а земля видасть свій урожай, і будуть вони безпечно на своїй землі, і пізнають, що Я — Господь, коли зламаю занози їхнього ярма, і врятую їх від руки тих, хто їх поневолив. **28** І не будуть уже вони за здобич для народів, і звірина зёмна не жертиме їх, і будуть вони сидіти безпечно, і не буде нікого, хто б їх настрашив. **29** І викохаю їм саджанця на славу, і не будуть вони вже забрані голодом із землі, і не понесуть уже ганьби народів. **30** І пізнають вони, що

Я — Господь, Бог їхній, з ними, а вони — народ Мій, дім Ізраїлів, говорить Господь Бог. **31** А ви — отара Моя, отара Мого пасовиська, ви — люди, а Я — Бог ваш, говорить Господь Бог“.

35 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до гори Сеїр, і пророкуй на неї **3** та й скажеш їй: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, горю Сеїре, і витягну руку Свою на тебе, й оберну тебе на спустошення та на сплюндрування. **4** Міста твої оберну на руїну, а ти будеш спустошенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **5** За те, що ти маеш вічну ворожнечу, і валила Ізраїлевих синів через меч в часі їхнього нещастя, в часі загибелі кінцевої, **6** тому — як живий Я, — говорить Господь Бог, — на кров оберну тебе, і кров буде гнати тебе. Отож кров ти зненавиділа, то кров буде гнати тебе! **7** Оберну Я гору Сеїр на спустошення та на сплюндрування, і витну з неї того, хто йде та вертається. **8** І наповню його гори трупами його! Згир'я твої й долини твої та всі твої річища, — побиті мечем попадають у них! **9** На вічні руїни оберну Я тебе, а міста твої не заселяться, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **10** За те, що ти кажеш: „Два ці народи, і два ці краї будуть мої, і ми посядемо те, де Господь був“, **11** тому, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — зроблю Я за гнівом твоїм та за заздрістю твоєю, які ти робив із своєї ненависти до них, і вони пізнають Мене, коли буду судити тебе. **12** І пізнаеш ти, що Я — Господь, чув усі образи твої, які ти казав на Ізраїлеві гори, говорячи: „Вони опустошили, дані нам на їжу!“ **13** І ви величалися проти Мене своїми устами, і збільшували проти Мене слова свої, — Я це чув! **14** Так говорить Господь Бог: Коли буде радіти вся земля, тоді вчиню її тобі спустошенням! **15** Як радієш ти зо спадку Ізраїлевого дому через те, що опустошило воно, так зроблю Я й тобі. Спустошенням станеш, гору Сеїре, та весь Едом, увесь він, і пізнають вони, що Я — Господь!“

36 А ти, сину людський, пророкуй на Ізраїлеві гори, та й скажеш: Ізраїлеві гори, послухайте слова Господнього! **2** Так говорить Господь Бог: За те, що ворог говорить на вас „Ага!“ і вічні пагірки стали вам за спадщину, **3** тому пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог: За те, що пустошено й топтано вас знавкола, щоб були ви спадком для останку народів, і були ви взяті на кінчик язика й на балаканину народу, **4** тому, Ізраїлеві гори, послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог до гір та до згир'їв, до річищ та до долин, і до спустошлих руїн, і до опущених міст, що стали за здобич та за посміховисько для решти тих народів, що навколо. **5** Так говорить Господь Бог: Поправді кажу, що огнем Своєї ревности говорив Я на решту тих народів та на весь Едом, що взяли собі Мій Край за спадок у радості всього серця, у погорді душі, щоб вигнати його на здобич. **6** Тому пророкуй на Ізраїлеву землю, та й скажеш до гір, до згир'їв, до

річищ та до долин: Так говорить Господь Бог: Ось Я говорив у ревності Своєї та в гніві Своім за те, що ви носили ганьбу народів. 7 Тому так говорить Господь Бог: Прирікаючи, Я підняв Свою руку, що ті люди, які навколо вас, — вони понесуть свою ганьбу! 8 А ви, Ізраїлеві гори, розпустіть ваше віття, і будете принімати плід свій для Мого народу Ізраїля, бо вони зблизилися, щоб прийти. 9 Бо ось Я прийду до вас, і звернуся до вас, — і ви будете оброблені та обсіяні. 10 І розмножу на вас людину, увесь Ізраїлів дім, усього його, — і будуть заселені ці міста, а руїни будуть забудовані. 11 І розмножу на вас людину та скотину, і вони помножаться та розплодяться, і посаселюю вас, як за вашої давнини, і буду чинити вам краще, як за ваших початків, і ви пізнаєте, що Я — Господь! 12 І попроваджу на вас людину, мій народ Ізраїлів, і вони посядуть тебе, і станеш ти їм на спадок, і не будеш уже більше позбавляти їх дітей. 13 Так говорить Господь Бог: За те, що говорять про вас: Ти їси людину, і позбавляеш народ свій дітей, 14 тому ти не будеш уже їсти людини, і більше не позбавиш свій народ дітей, говорить Господь Бог! 15 І не почуєш уже ти більше ганьби від поган, і наруги народів не будеш більше носити, і не вчиниш більше, щоб народ твій спотикався, говорить Господь Бог!“ 16 І було мені слово Господнє таке: 17 „Сину людський, Ізраїлів дім — вони жили на землі своїй, та й занечистили її своєю дорогою та своїми вчинками, — як нечистість жінки в час нечистоти її стала їхня дорога перед Моїм лицем! 18 І вилив Я гнів Свій на них за ту кров, яку вилили вони на землю, та бовіванами своїми занечистили її. 19 І розсіяв Я їх серед народів, і вони були розпорішені по країнах. За їхньою дорогою та за їхніми вчинками розсудив Я їх. 20 І коли прийшли вони до тих народів, куди поприходили, то зневажили святе Моє Ймення, коли стали до них говорити: „Вони — народ Господа, та з землі Його повиходили!“ 21 І змілювався Я над Своїм святим Ім'ям, що його зневажив Ізраїлів дім серед народів, куди вони поприходили. 22 Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Не для вас Я роблю це, Ізраїлів доме, а тільки для святого Свого Ймення, яке ви зневажили серед народів, куди ви поприходили. 23 І освячу Я велике Ім'я Своє, зневажене серед народів, що ви зневажили серед них, і пізнають ті люди, що Я — Господь, — говорить Господь Бог, — коли Я покажу Свою святість серед вас на їхніх очах. 24 І візьму вас із тих народів, і позбираю вас зо всіх країв, і приведу вас до вашої землі. 25 І покроплю вас чистою водою, — і станете чисті; зо всіх ваших нечистот і зо всіх ваших бовіванів очіщу вас. 26 І дам вам нове серце, і нового духа дам у ваше нутро, і викину камінне серце з вашого тіла, і дам вам серце із плоті. 27 І духа Свого дам Я до вашого нутра, і зроблю Я те, що уставами Моїми будете ходити, а постанови Мої будете стерегти та виконувати. 28 І ви будете сидіти в краї, якого Я дав вашим батькам, і будете Мені народом, а Я буду вам

Богом! 29 І спасу вас від усіх ваших нечистот, і покличу збіжжя, і помножу його, і не дам на вас голоду. 30 І намножу плід дерева та врожай поля, щоб ви більше не набиралися сорому через голод між народами. 31 І згадаєте ви про ваші дороги лихі та про ваші вчинки, що не добрі, і будете брідитися самих себе за свої провини та за гідоти свої. 32 Не для вас Я це робитиму, — говорить Господь Бог, — нехай буде це вам відоме! Зашарїйтеся та посоромтеся ваших доріг, Ізраїлів діме! 33 Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я очіщу вас зо всіх ваших провин, то посаселюю ці міста, і будуть забудовані руїни. 34 А спустошена земля буде оброблювана за те, що була спустошенням на очах кожного перехожого. 35 І скажуть: Цей опустошений край став як той едєнський садок, а ці міста, повалені й опустошені та поруйновані, тепер укріплені та замешкані! 36 І пізнають народи, які зостануться навколо вас, що Я, Господь, забудував поруйноване, засадив спустошене. Я, Господь, говорив це — і зробив! 37 Так говорить Господь Бог: Ще на це прихилюся до Ізраїлевого дому, щоб зробити їм: помножу їх, як людську отару! 38 Як освячена отара, як отара Єрусалиму в його свята, такі будуть ці поруйновані міста, повні отари людської, — і пізнають вони, що Я — Господь!“

37 Була надо мною Господня рука, і Дух Господній випровадив мене, і сплинув мене серед долини, а вона — повна кісток! 2 І Він обвів мене біля них навколо, аж ось їх дуже багато на поверхні долини, і ось вони стали дуже сухі! 3 І сказав Він мені: „Сину людський, чи живуть оці кістки?“ А я відказав: „Господи Боже, — Ти знаєш!“ 4 І сказав Він мені: „Пророкуй про ці кістки, та й скажеш до них: Сухі кістки, послухайте слова Господнього! 5 Так говорить Господь Бог до цих кісток: Ось Я введу у вас духа — і ви оживете! 6 І дам на вас жили, і виросте на вас тіло, і простягну на вас шкіру, і дам у вас духа, — і ви оживете. І пізнаєте ви, що Я — Господь!“ 7 І пророкував я, як наказано. І знявся шум, коли я пророкував, і ось гуркіт, а кістки зближались, кістка до кістки своєї. 8 І побачив я, аж ось на них жили, і виросло тіло, і була натягнена на них шкіра звєрху, та духа не було в них. 9 І сказав Він мені: „Пророкуй до духа, пророкуй, сину людський, та й скажеш до духа: Так говорить Господь Бог: Прилинь, духу, з чотирьох вітрів, і дихни на цих забитих, — і нехай оживуть!“ 10 І я пророкував, як Він наказав був мені, — і ввійшов у них дух, і вони ожили, і поставили на ноги свої, — війшов у них духе-дуже велике! 11 І сказав Він мені: „Сину людський, ці кістки — вони увесь Ізраїлів дім. Ось вони кажуть: Повисихали наші кістки, і загинула наша надія, нам кінець! 12 Тому пророкуй та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я повідчиняю ваші гроби, і повіджу вас із ваших гробів, мій народ, і введу вас до Ізраїлевої землі! 13 І пізнаєте ви, що Я Господь, коли Я повідчиняю ваші гроби, і

коли повзвѣджу вас із ваших гробів, Мій народе! **14** І дам Я в вас Свого Духа, — і ви оживѣте, і вміщу вас на вашій землі, і пізнаѣте ви, що Я, Господь, сказав це й зробив, говорить Господь!“ **15** І було мені слово Господнє таке: **16** „А ти, сину людський, візьми собі один кусок дѣрева, і напиши на ньому: „Юді та синам Ізраїля, його друзям“. І візьми ще один кусок дѣрева, і напиши на ньому: „Йісипові дерево Єфрема та всьому домові Ізраїля, друзям його“. **17** І зблизь їх собі одне до одного на один кусок дѣрева, — і вони стануть за одне в твоїй руці! **18** І як скажуть до тебе сини твого народу, говорячи: Чи не оголѣсиш нам, що це в тебе таке? **19** то скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму дерево Йісипа, що в Єфремовій руці, та племена Ізраїлеві, його друзів, і дам на нього дерево Юди, і вчиню їх за одне дерево, — і стануть вони одним у Моїй руці! **20** І будуть ці дѣрева, що напишеш на них, у руці твоїй на їхніх очах. **21** І скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму Ізраїлевих синів з-посеред народів, куди вони пішли, і позбираю їх знавкѣла, і введу їх до їхньої землі. **22** І зроблю їх за один народ у краї на Ізраїлевих горах, і буде для всіх них один цар за царя, і не будуть уже двомá народами, і не будуть уже більш поділені на двоє царств. **23** І більш не будуть вони занечишуватися своїми бовна́нами й гідѣтами своїми та всіма своїми переступами, спасу їх зо всіх їхніх осель, де вони грішили, й очішу їх. І будуть вони мені народом, а Я буду їм Богом! **24** А раб Мій Давид буде царем над ними, і один па́стир буде для всіх них, і постановами Моїми вони будуть ходити, а устави Мої будуть стергті й викѣнувати їх. **25** І осядуть вони на тій землі, яку Я дав був Моєму рабові Яковові, що сиділи на ній їхні батькі, і осядуть на ній вони та їхні сини, та сини синів їхніх аж навіки, а Мій раб Давид буде їм князем навіки! **26** І складу з ними заповіта миру, — це буде вічний заповіт із ними. І зміцню їх, і намножу їх, і дам Свою святиню серед них на віки! **27** І буде місце Мого пробування над ними, і Я буду їм Богом, а вони Мені будуть народом. **28** І пізнають ці народи, що Я — Господь, що освятив Ізраїля, коли буде Моя святиня серед них навіки!“

38 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до Гога, краї Магога, князя Рошу, Мешеху та Тувалу, і пророкуй на нього **3** та й скажеш: Так сказав Господь: Ось Я проти тебе, Гогу, княже Рошу, Мешеху та Тувалу! **4** І заверну тебе, і вкяду гачкі в щѣлепи твої, і введу тебе та все військо твоє, коней та верхівців, усі вони досконало озбрѣні, велике зборище, зо щитами та щитка́ми, усі озбрѣні мечами. **5** Парас, Куш і Пут із ними, усі вони зо щитѣм та з шѣломом. **6** Гомер і всі ѳрди його, дім Тогарми, кінці північні та всі відділи його, числѣнні народи з тобою. **7** Приготуйся, і приготуй собі ти та все зборище твоє, зібрані при тобі, і будеш для них сторожею. **8** По багатьох днях

ти будеш потрібний, у кінці ро́ків прийде́ш до Краю, що повернений від меча, що зібраний від числѣнних народів, на Ізраїлеві гѣри, що завжди були руїною, а він був виведений від народів, і всі вони сидять безпечно. **9** І вийдеш, прийде́ш як буря, будеш як хмара, щоб покрити землю, ти та всі відділи твої, та числѣнні народи з тобою. **10** Так говорить Господь Бог: І станеться того дня, увійдуть слова на твоє серце, і ти будеш думати злу думку, **11** та й скажеш: Піду на неукріпленій край, знайдѣ спокійних, що безпечно сидять, усі вони сидять в осадах без муру, і нема в них засува та воріт, **12** щоб набрати здѣбичі, і чинити грабунок, щоб повернути свою руку на заселені руїни, і на народ, зібраний з народів, що набувають добуток та маєток, що сидять посеред землі. **13** Шева та Дедан, і купці Таршішу, і всі левчуки його скажуть тобі: Чи ти прийшов набрати здѣбичі, чи ти зібрав своє зборище, щоб чинити грабунок, щоб вністи срібло та золото, щоб набрати добу́тку та маєтку, щоб набрати великої здѣбичі? **14** Тому пророкуй, сину людський, та й скажеш до Гога: Так говорить Господь Бог: Чи того дня, коли народ Мій сидітиме безпечно, ти не довідаєшся про це? **15** І прийде́ш із свого місця, із північних кінців, ти та числѣнні народи з тобою, — всі вони гарцюють на конях, зборище велике й військо числѣнне! **16** І здіймешся на народ Мій Ізраїлів, як хмара, щоб покрити землю. Буде це на кінці днів, і введу тебе на Мій Край, щоб народи пізнали Мене, коли Я покажу Свою святість тобі, Гогу, на їхніх очах. **17** Так говорить Господь Бог: Чи ти той, що про нього говорив Я за давніх днів через Моїх рабів, Ізраїлевих пророків, що пророкували за тих днів про роки, щоб привѣсти тебе на них? **18** І станеться того дня, у дні приходу Гога на Ізраїлеву землю, говорить Господь Бог, — увіде ревність Моя в нїздрі Мої. **19** І в ревності своїй, в огні Свого гніву Я сказав: цього дня буде великий трус на Ізраїлевій землі. **20** І затремтять перед Моїм лицем морські риби та птаство небесне, і польова звірина, всяке гаддя, що плазує по землі, і всяка людина, що на поверхні землі, і будуть поруїновані гѣри, і поваляться ўрвища, і всякий мур на землю впаде́. **21** І покличу проти нього меча на всіх гѣрах Моїх, — говорить Господь Бог, — меч кожного буде на брата його! **22** І буду судитися з ними моровицею та кров'ю, і пущу zalивний дощ та камінний град, огонь та сірку на нього та на відділи його, та на числѣнні народи, що з ним. **23** І звелічуся, і покажу Свою святість, і буду пізнаний на очах числѣнних народів, і вони пізнають, що Я — Господь!

39 А ти, сину людський, пророкуй на Гога та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ого Я на тебе, княже Рошу, Мешеху та Тувалу! **2** І верну тебе, і попроваджу тебе, і підійму тебе з північних кінців, і впроваджу тебе на Ізраїлеві гѣри. **3** І виб'ю лука твого з твоєї лівіци, а твої стріли кину з твоєї правіци.

4 Упадеш на Ізраїлевих горах ти й усі відділи твої та народи, що з тобою; віддам тебе на з'їдження хижому птаству, усякому крилатому та польовій звірині. 5 На відкритому полі впадеш ти, бо це Я говорив, говорить Господь Бог! 6 І пошлю Я огонь на Магога та на тих, що безпечно замешкують острови, і пізнають вони, що Я — Господь! 7 А Своє святе Ім'я розголошу посеред Мого народу Ізраїля, і більше не дам зневажити святе Мое Ім'ення, і народи пізнають, що Я — Господь, Святий Ізраїлів! 8 Ось прийде і станеться, — говорить Господь Бог, — це той день, що Я говорив. 9 І повиходять мешканці Ізраїлевих міст, і накладуть огонь, і палитимуть зброю та щитка й щита, лука та стріли, і ручно́го кия та ратище, і будуть ними палити огонь сім років. 10 І не будуть носити дров з поля, і не будуть рубати з лісів, бо зброею будуть палити огонь, і візьмуть здобич із тих, хто брав здобич із них, і пограбують тих, хто їх грабував, говорить Господь Бог. 11 І станеться того дня, дам Я там Гогові місце гробу в Ізраїлі, Долину Перехожих, на схід від моря, і що замикає дорогу перехожим. І поховують там Гога й усе його многолюдство, та й назвуть: Долина Многолюдства Гога. 12 І буде ховати їх Ізраїлів дім, щоб очістити землю, сім місяців. 13 І буде ховати весь народ краї, і він стане для них за пам'ятку, того дня, коли Я прослаблю Себе, говорить Господь Бог. 14 І відділять людей, які без перерви ходитимуть по краї й ховатимуть з перехожими позоставших ще на поверхні землі, щоб її очістити. По семи місяцях вони ще будуть вишукувати. 15 І перейдуть ті обхідники по краї, і коли хто побачить людську кістку, то поставити при ній знака, аж поки не поховають її похоронники в Долині Многолюдства Гога. 16 А ім'я міста — Гамона. І очистять землю. 17 А ти, сину людський, так говорить Господь Бог: Скажи птахові, усякому крилатому, та всій польовій звірині: Згромадьтеся й прийдіть, зберіться навколо над жертвою, що Я принесу для вас, велика жертва на Ізраїлевих горах, і ви будете їсти м'ясо, і будете пити кров. 18 Ви будете їсти тіло лицарів, а кров князів землі буде пити, — барані, і вівці, і козли, бики, — ситі башанські бики всі вони. 19 І будете їсти лій аж до ситости, і будете пити кров аж до впобення з Моєї жертви, яку Я приніс для вас, — 20 і насититесь при Моєму столі кіньми та верхівцями, лицарями та всякими вояками, говорить Господь Бог! 21 І дам Свою славу між народами, і побачать усі народи Мій суд, що зроблю Я, та Мою руку, що на них покладу. 22 І пізнає Ізраїлів дім, що Я — Господь, їхній Бог, від цього дня й далі. 23 І пізнають народи, що Ізраїлів дім пішов на вигнання за провини свої, за те, що спроневірилися Мені, а Я сховав був від них лице Своє, і віддав їх у руку їхніх неприятели, і всі вони попадали від меча. 24 За їхньою нечистістю та за їхнє беззаконня зробив Я це з ними, і сховав від них лице Своє. 25 Тому так говорить Господь Бог: Тепер поверну долю Якова, і

змилюся над усім Ізраїлевим домом, і буду ревний за Своє святе Ім'ення. 26 І відчують вони свою ганьбу та все своє спроневірення, якім спроневірилися Мені, коли сядуть безпечно на своїй землі, і не буде вже нікого, хто б їх страшив, 27 коли поверну їх з народів, і позбираю їх із країв їхніх ворогів, і покажу Свою святість у них на очах численних народів. 28 І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, коли віжену їх у полон до народів, а потому позбираю їх на їхню землю, і більш не позоставлю там нікого з них. 29 І не сховаю вже від них Свого лица, бо виллю Духа Свого на Ізраїлів дім, говорить Господь Бог!"

40 Двадцятого й п'ятого року нашого вигнання, на початку року, десятого дня місяця, чотирнадцятого року по тому, як було зруйноване місто, того самого дня була на мені Господня рука, і Він упровадив мене туди. 2 У Божих видіннях упровадив Він мене до Ізраїлевого краю, і дав спочити мені на дуже високій горі, а на ній була ніби будова міста, з полудня. 3 І привів мене туди, і ось чоловік, що його вид, ніби вид блискучої міді, а в його руці — льняна нитка та мірніча палиця, і він стояв у брамі. 4 І сказав мені цей чоловік: „Сину людський, дивися своїми очима й слухай своїми вухами, і зверни своє серце на все, що я покажу тобі, бо ти приведений сюди, щоб показати тобі. Усе, що ти побачиш, об'яви Ізраїлевому дімові“. 5 І ось мур назовні храму навколо, а в руці того чоловіка мірніча палиця на шість ліктів, на міру ліктем та долонею. І зміряв він ширину тієї будівлі — одна палиця, і заввишки — одна палиця. 6 І прийшов він до брами, що її перед у напрямі до сходу, і ввійшов її сходами, і зміряв порога тієї брами — одна палиця завширшки, і другий поріг — одна палиця завширшки. 7 А вартівня — одна палиця завдовжки й одна палиця завширшки, а поміж вартівнями — п'ять ліктів; а поріг брами з боку сіночек тієї брами, зсередини — одна палиця. 8 І зміряв він сінні тієї брами зсередини — одна палиця. 9 І зміряв сінні брами — вісім ліктів, а стовпі її — два лікті, а сінні брами — зсередини. 10 А брамні вартівні в напрямі на схід — три звідси й три звідти, і міра одна ім трьом, і міра одна стовпам звідси та звідти. 11 І зміряв він ширину входу до брами — десять ліктів, довжина брами — тринадцять ліктів. 12 А розмежування перед вартівнями — один лікоть, і один лікоть звідти, а вартівні — шість ліктів звідси й шість ліктів звідти. 13 І зміряв браму з даху вартівні до даху її, завширшки — двадцять і п'ять ліктів, двері навпроти дверей. 14 І поробив стовпі, шістдесят ліктів, і до стовпів підходить подвір'я, навколо брами. 15 А від переду брамного входу аж до переду сінєй внутрішньої брами — п'ятдесят ліктів. 16 І були вікна, широкі знадвору й вузькі в середині, до вартівень та до їхніх стовпів у середині брами навколо, і так до сінєй, і вікна навколо до середини, а на стовпах вірізьблені пальми. 17 І він впровадив мене до зовнішнього подвір'я. І ось комори та підлога, викладена з каміння, зроблена для

подвір'я навколо, тридцять комір на підлозі. 18 А ця підлога була позад брам, по довжині брам, долішня підлога. 19 І зміряв він ширину від переду долішньої брами до переду внутрішнього подвір'я назовні, — сто ліктів, на схід та на північ. 20 А та брама, що перед її в напрямі на північ до зовнішнього подвір'я, він зміряв довжину її та ширину її. 21 І вартівні її три звідси й три звідти, і стовпі її, і сїни її були за мірою першої брами, п'ятдесят ліктів довжина її, а ширина — двадцять і п'ять на міру ліктем. 22 А вікна її, і сїни її та вірізьблені пальми її — за мірою брами, що перед її в напрямі на схід, а сімом'я східцями входять у неї, а її сїни перед ними. 23 І брама внутрішнього подвір'я навпроти брами на північ та на схід. І зміряв він від брами до брами — сто ліктів. 24 І він попров'адив мене в напрямі на південь, аж ось брама в напрямі на південь. І він зміряв стовпі її та сїни її за тими мірами. 25 А в неї вікна та сїни її навколо, як ті вікна, п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 26 А семеро східців — вхід до неї, і сїни її перед ними, а вірізьблені пальми її одна звідси, а одна звідти при стовпах її. 27 А брама внутрішнього подвір'я — у напрямі на південь, і він зміряв від брами до брами в напрямі на південь — сто ліктів. 28 І впровадив мене до внутрішнього подвір'я південною брамою, і зміряв південну браму за тими мірами. 29 І вартівні її, і стовпі її, і сїни її за тими мірами, і вікна її, і в сїнях її навколо — п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 30 А сїни її навколо — завдовжки двадцять і п'ять ліктів, а завширшки п'ять ліктів. 31 І сїни її при зовнішньому подвір'ї, і пальми при стовпах її, а вісім сходів — її вхід. 32 І він упров'адив мене до внутрішнього подвір'я в напрямі на схід, і зміряв брами за тими мірами. 33 І вартівні її, і стовпі її, і сїни її за тими мірами, а в неї вікна та в її сїнях навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 34 А її сїни були до зовнішнього подвір'я, а пальми її при її стовпах звідси й звідти, а вісім східців — її вхід. 35 І впровадив мене до північної брами, і зміряв тими мірами. 36 Вартівні її, стовпі її, і її сїни та вікна в неї навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 37 А стовпі її — до зовнішнього подвір'я, а пальми — при стовпах її з цього й з того боку, а вісім сходів — її вхід. 38 І комбра, і її вхід — у стовпах брам, там полошуть цілопалення. 39 А в сїнях брами — два столи звідси й два столи звідти, щоб різати на них цілопалення й жертви за гріх та жертви за провину. 40 А при зовнішньому боці, що підіймається до входу північної брами, два столи, і при боці іншому, що при сїнях брами, два столи. 41 Чотири столи звідси й чотири столи звідти при боці брами, вісім столів, що на них ріжуть. 42 І чотири столи на цілопалення, каміння т'єсане, завдовжки — лікоть один і пів, а заввишки — один лікоть; на них кладуть знаряддя, що ними

ріжуть цілопалення та жертву. 43 І гаки, на одну долоню, були приготовлені в домі навколо, а на столах — жертівне м'ясо. 44 А назовні внутрішньої брами були дві кімнати у внутрішньому подвір'ї, що при північному боці брами, а їхній перед — у напрямі на південь, одна при боці східньої брами, перед її — у напрямі на північ. 45 І сказав він до мене: „Ця кімната, що перед її в напрямі на південь, для священників, що стережуть сторожу храму. 46 А та кімната, що перед її в напрямі на північ, для священників, що виконують сторожу жертівника. Це Садокові сїни, що з Левієвих синів наближуються до Господа, щоб служити Йому. 47 І зміряв подвір'я — завдовжки сто ліктів, і завширшки сто ліктів, чотирикутне, а жертівник був перед храмом. 48 І впровадив мене до сїней храму, і зміряв стовпа сїней, — п'ять ліктів звідси, і п'ять ліктів звідти, а ширина брами — три лікті звідси й три лікті звідти. 49 Довжина сїней двадцять ліктів, а завширшки — одинадцять ліктів, а десятима сходами ходять до нього; а стовпі при стовпах, один звідси, а один звідти.

41 І впровадив мене до храму, і він зміряв стовпи, — шість ліктів завширшки звідси, і шість ліктів завширшки звідти, ширина скинії. 2 А ширина входу — десять ліктів, а боки входу — п'ять ліктів звідси й п'ять ліктів звідти; і зміряв довжину його — сорок ліктів, а завширшки двадцять ліктів. 3 І ввійшов він до середини, і зміряв входового стовпа — два лікті, а вхід — шість ліктів, а ширина входу — сім ліктів. 4 І зміряв довжину його — двадцять ліктів, а завширшки — двадцять ліктів на переді храму. І сказав він мені: „Це Святеє Святих!“ 5 І зміряв він стіну храму — шість ліктів, а ширина бічної кімнати — чотири лікті кругом навколо храму. 6 А кімнати бічні, кімната при кімнаті, тридцять в трьох поверхах, і входили в стіну, що храм мав для бічних кімнат навколо кругом, щоб держалися, і не держалися в стіні того храму. 7 І він ставав ширший, і обертався все більше вгору до бічних кімнат, бо той храм був обернений більше вгору, кругом навколо храму, тому храм був ширший вгору, і так долішній поверх входить на горішній через середній. 8 І бачив я вишину храму навколо, підвалини бічних кімнат — повна палиця, шість ліктів. 9 Ширина стіни, що в бічній кімнаті назовні, п'ять ліктів, а вільне місце між бічними кімнатами, що належить до храму. 10 І поміж коморами — завширшки двадцять ліктів кругом навколо храму. 11 А вхід з бічної кімнати до вільного місця — вхід один у напрямі на північ, і вхід один на південь, а ширина вільного місця — п'ять ліктів кругом навколо. 12 А будівля, що перед відгородженим майданом у напрямі на захід, завширшки сімдесят ліктів, а стіна будівлі п'ять ліктів, ширина кругом навколо, а довжина її — дев'ятдесят ліктів. 13 І він зміряв той храм, завдовжки — сто ліктів, а відгороджений майдан і будівля та стіни її, завдовжки — сто ліктів. 14 А ширина передньої

частини храму та відгородженого майдану на схід — сто ліктів. 15 І зміряв він довжину будівлі до переду відгородженого майдану, що позад неї, галерія звідси й звідти, сто ліктів, і так внутрішній храм і сімечки подвір'я. 16 Пороги та вікна, широкі знадвору, і вузькі всередині, галерія навколо них трьох, навпроти порогу дерев'яний обклад навколо й земля до вікон, а вікна зачинені. 17 Усе понад входом і аж до внутрішнього храму, і назовні при кожній стіні кругом навколо, у внутрішньому й у зовнішньому, вирізьблене, 18 і було зроблене херувимами та пальмами, і пальма була між херувимом та херувимом, два обличчя в херувима. 19 І людське обличчя — мали пальми звідси, а обличчя левчуків — мали пальми звідти, пороблені при всьому домі навколо. 20 Від землі аж понад вхід — пороблені херувими та пальми на стіні храму. 21 Храм мав чотирикутні одвірки, а перед святині мав такий самий вигляд. 22 Жертовник був із дерева, — три лікті високий, а довжина його — два лікті, а в нього його кути й підніжка його та стіни його — дерево. І сказав він мені: „Це той стіл, що перед Господнім лицем!“ 23 А в храмі та в святині було двоє дверей. 24 І в тих дверях було по дві дошки, обидві дошки оберталися, дві в одних дверях, і дві в інших дверях. 25 І були зроблені на них, на дверях храму, херувими та пальми, як пороблені були в стінах, а дерев'яний ганок при переді сіней назовні. 26 І вікна, широкі знадвору й вузькі всередині, і пальми звідси та звідти при боках сіней, і такі бічні кімнати храму та стріхи.

42 І він вивів мене до зовнішнього подвір'я дорогою в напрямі на північ, і ввів мене до кімнат, що навпроти відгородженої площі, і що навпроти будівлі на північ. 2 Навпроти завдовжки — сто ліктів, вхід північний, а завширшки — п'ятдесят ліктів. 3 Навпроти — двадцять ліктів, що у внутрішньому подвір'ї, і навпроти викладеної підлоги, що в зовнішньому подвір'ї, галерія до переду галерії на три поверхи. 4 А перед кімнатами був хід на десять ліктів ширини до внутрішнього подвір'я, дорогою ста ліктів, а виходи їхні — на північ. 5 А горішні кімнати були коротші, бо галерії забирали від них більше місця, ніж з долішніх та з середніх тієї будівлі. 6 Бо вони були триповерхові, і не було в них стовпів, як стовпи подвір'я, тому вони були вужчі від долішніх та від середніх на землі. 7 А мур, що назовні навпроти кімнат, у напрямі зовнішнього подвір'я, до переду кімнат — довжині його п'ятдесят ліктів. 8 Бо довжина тих кімнат, що в зовнішнього подвір'я, п'ятдесят ліктів, і ось на переді храму сто ліктів. 9 А під тими кімнатами — хід від сходу, коли вхідити до них з зовнішнього подвір'я. 10 По ширині муру подвір'я в напрямі на схід до переду вільного місця й до переду будівлі — кімнати. 11 А дорога перед ними — як вид кімнат, що в напрямі на північ; яка довжині, така ширині їхня, а всі виходи були за їхніми способами та за їхніми виходами. 12

І як входи кімнат, що в напрямі півдня, такий був вхід на початку дороги, дороги перед відповідним муrom у напрямі на схід, коли йти до них. 13 І сказав він мені: Кімнати північні і кімнати південні, що на переді вільного місця, це кімнати священні, де йдять священники, що наближуються до Господа, найсвятіше, — там складають найсвятіше, і жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, бо це місце святе. 14 Коли священники ввійдуть, то не сміють виходити до святині до зовнішнього подвір'я, і мають там складати свої шати, в яких служать, бо вони святощі. І зодягнуть вони інші шати, і тоді тільки можуть зближатися до того, що належить народові“. 15 І скінчив він вимірювання внутрішнього храму, і випровадив мене в напрямі брами, що перед її в напрямі на схід, і зміряв те кругом навколо. 16 Він зміряв мірничою палицею східній бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо. 17 Зміряв північний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо. 18 Зміряв південний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею. 19 Обернувся до західного боку, — наміряв п'ять сотень палиць мірничою палицею. 20 На чотири сторони відміряв те. Мало воно мур кругом навколо, завдовжки — п'ять сотень, і завширшки п'ять сотень, щоб відділити між святам та звичайним.

43 І попровів мене до брами, до брами, що звернена в напрямі сходу. 2 І ось слава Ізраїлевого Бога йшла в напрямі від сходу, а голос Його був, як шум великої води, а земля засвітілася від слави Його! 3 І вид був такий же, як я бачив: як те видиво, що я бачив, коли я приходив руйнувати місто, і види були, як той вид, що я бачив при річці Кевар. І впав я на обличчя своє! 4 І слава Господня ввійшла в храм у напрямі брами, що перед її в напрямі сходу! 5 І підняв мене Дух, і впровадив мене до внутрішнього подвір'я, і ось слава Господня наповнила храм! 6 І почув я Промовляючого до мене з храму, а той муж стояв при мені. 7 І сказав Він мені: „Сину людський, це місце престолу Мого, і місце стіп Моїх ніг, де Я буду перебувати навіки посеред Ізраїлевих синів, — не занечистять уже Ізраїлів дім святе Ім'я Моє, вони та їхні царі розпустою своєю та трупами їхніх царів при їхньому вмиранні! 8 Вони ставили свого порога при Моему порозі, і свої одвірки при одвірках Моїх, так що тільки стіна була між Мною та між ними, і вони занечистили святе Ім'я Моє своїми гідботами, яких наробили, і Я вигубив їх у Своім гніві... 9 Тепер нехай вони віддалять від Мене розпусту свою та трупи своїх царів, і Я буду пробувати між ними навіки. 10 Ти, сину людський, об'яві Ізраїлеві домові про цей храм, і вони посоромляться від своїх провин, і зміряють міру. 11 А якщо вони засоромляться від усього, чого наробили, то віясни їм вигляд храму, і план його, і виходи його та його входи, і всі устами його, і всі начерки його, і всі закони його, і напиши

це на очах їх, і нехай вони стережуть усякий náчерк його, і всі устави його, і нехай вони роблять їх!" 12 Оце закón храму: на вершині гори вся границя його кругóm навколо має бути Святеє Святих. Ось це закón храму. 13 А оце міри жéртвника ліктями, лікоть — це лікоть та долоня. І основа жéртвника — лікоть, і лікоть — завши́ршки, а його границя до його кра́ю навколо — одна п'ядь, і це задня сторона жéртвника. 14 А від основи на землі аж до до́лшнього об́кладу жéртвника — два лікті, а завши́ршки — один лікоть, а від малого відступу жéртвника аж до великого — чотири лікті, а завши́ршки — лікоть. 15 А жéртвник — чотири лікті високий, а від жéртвника й вище — чотири роги. 16 А óгнище — дванадцять ліктів завдо́вжки на дванадцять завши́ршки, чотирикúтне при чотирьох своїх бо́ках. 17 А до́лшній об́клад — чотирна́дцять ліктів завдо́вжки на чотирна́дцять завши́ршки при чотирьох бо́ках її, а границя навколо нього півлікті, а основа його — лікоть навколо, а сходи його звéрнені на схід. 18 І сказав Він мені: „Сину лю́дський, так говорить Госпо́дь Бог: Оце устави жéртвника на день, коли він буде зрб́лений, щоб прино́сити на ньому цілопáлення, і кро́пити на нього кров. 19 І даси священикам-Левитам, що вони з Садокового насіння, що набли́жуються до Мене, — говорить Госпо́дь Бог, — щоб служили Мені, молодого бика з великої худоби на жертву за гріх. 20 І візьмеш з його крові, і покропи на чотири його ро́ги й до чотирьох ку́тів оправи та до границі навколо, — і очисти́ його та освяти́ його́. 21 І візьмеш бика тієї жертви за гріх, і спалятъ його на означеному місці храму назб́вні святині. 22 А другого дня принесеш у жертву козла безва́дного на жертву за гріх, і очистятъ жéртвника, як очисти́ли биком. 23 А коли покінчи́ш очищати, принесеш у жертву молодого бика з великої худоби, безва́дного, і безва́дного барана́ з отари. 24 І приведи́ їх перед Госпо́дне лице, і кинутьъ священики на них сіль, і принесутьъ їх цілопáленням для Господа. 25 Сім день будеш приготóвляти козла жертви за гріх на кожен день, і молодого бика з великої худоби, і барана з отари, безва́дних приготóвлять. 26 Сім день будуть очищати того жéртвника, і очисти́ятъ його, і освятятъ його. 27 І скінча́тъ ся ті дні, і станеться, восьмого дня й далі приготóвлятъ священики на жéртвнику ваші цілопáлення та ваші жертви мирні, — і вподбаю Собі вас, говорить Госпо́дь Бог!"

44 І вернув мене в напрямі брами зовнішньої святині, що обернена на схід, а вона за́мкнена. 2 І сказав мені Госпо́дь: „Брама ця буде за́мкнена, не буде відчи́нена, і ніхто не ввійде в неї, бо в неї ввійшов Госпо́дь, Бог Ізраїлів, і вона буде за́мкнена. 3 Князь, сам князь буде сидіти в ній, щоб їсти хліб перед Госпо́днім лицем; сіньми брами він увійде, і сіньми вийде“. 4 І випровадив мене в напрямі північної брами до пéреду храму, і побачив я, аж ось слава Господня напóвнила Господні́й дім! І впав я на обличчя своє. 5 І сказав мені Госпо́дь: „Сину лю́дський, зверни́

своє серце, і побач своїми очима, а своїми вухами послухай усе, що́ Я говоритиму з тобою щодо всіх постанов Госпо́днього дому, і щодо всяких закóнів його, і звéрнеш своє серце до входу того храму в усіх виходах святині. 6 І скажеш до ворохóбників, до Ізраїлевого дому: Так говорить Госпо́дь Бог: Дб́ситъ вам усіх ваших гидот, Ізраїлів доме, 7 що́ ви ввóдили чужинців, необри́заносéрдих та необри́заноті́лих, щоб були в Мої́й святині, щоб знева́жити його, Мій храм, коли принóсили Мій хліб, лій та кров, і, крім усіх ваших гидот, зламали Мого запові́та. 8 І ви не несли сторо́жі святощів Моїх, але поставили́ їх собі за сторо́жів Моєї́ ва́рти в Мої́й святині. 9 Так говорить Госпо́дь Бог: Кожен чужинець, необри́заносéрдий та необри́заноті́лий, не ввійде до Моєї́ святині; це і про всякого чужинця, що́ живé серед Ізраїлевих синів. 10 І наві́ть Левити, що́ були віддали́лися від Мене, коли блукав Ізраїль, що́ були зблудили́ від Мене за своїми бо́жками, і вони понесутьъ кару за свою вину, — 11 і будуть вони в святині Мої́й служити сторо́жами при брамах храму, і обслуговувати храм, вони будуть прино́сити цілопáлення й жертву наро́дові, і вони будуть ставати перед ними, щоб служити їм. 12 За те, що́ вони служили їм перед їхніми бо́вванами, і стали для Ізраїлевого дому за спотикання на провіну, тому підняв Я свою руку на них, — говорить Госпо́дь Бог, — і вони понесутьъ провіну свою! 13 І вони не підйдуть до Мене, щоб бути священиками Мені, і щоб підходити до всіх святощів Моїх, до Святого Святих, і будуть носити ганьбу свою та гидóти свої, які наробили. 14 І дам Я їх сторо́жами ва́рти храму щодо всієї його́ праці, і щодо всього, що́ робиться в ньому. 15 А священики-Левити, Садокові сини, що́ несли сторо́жу Моєї́ святині, коли Ізраїлеві сини зблудили́ були від Мене, вони набли́зяться до Мене на службу Мені, і будуть стояти перед Мої́м лицем, щоб прино́сити Мені лій та кров, говорить Госпо́дь Бог. 16 Вони ввійдуть до Моєї́ святині, і вони набли́зяться до Мого сто́лу на службу Мені, і будуть нести Мої́ сторо́жі. 17 І станеться, коли вони вхóдитимуть до брами внутрішнього подві́р'я, то зодяга́тимуть льняну́ оді́ж, і не ввійде на них вовна, коли вони служитимуть у брамах внутрішнього подві́р'я та назб́вні. 18 Льняні заво́ї будуть на їхній голові, а льняна́ спідня оде́жа буде на їхніх стéгнах; не будуть оперізуватися тим, що́ виклика́є піт. 19 А коли вони будуть вихóдити до зовнішнього подві́р'я, до наро́ду, здійма́тимуть ша́ти свої, в яких служили, і поскладають їх у священних кімна́тах, і зодягнуть іншу оде́жу, щоб своїми священними ша́тами не торкатися наро́ду. 20 А голові́ своєї вони не будуть го́лити, і волóсся не за́пущатъ, — кóнче будуть стрі́гти волóсся своє. 21 І вина не будуть пити кожен із священиків, коли ма́ють вхóдити до внутрішнього подві́р'я. 22 А вдів та рóзвідок не братимуть собі за жінок, а братимуть тільки́ дівчат із насіння Ізраїлевого дому, та вдову, що́ буде вдовою по священикові. 23 А наро́д

Мій будуть вони навчати розрізняти між святим та звичайним, і зроблять їх знаючими різницю між нечистим та чистим. **24** А в суперечці вони стануть, щоб судити, — правосуддям Моїм розсудять її, і будуть стергті Закони Мої, і устави Мої при всіх святах Моїх, і суботи Мої будуть святити! **25** І до мертвої людини не підйдуть, щоб не зане́чистити себе, а тільки ради батька й матері, і ради сина, і дочкі, і ради брата й сестри, що не належала чоловікові, зане́чистяться. **26** А по його очіщенні прираховують йому ще сім день. **27** А того дня, коли він входить до святині, до внутрішнього подвір'я, щоб служити в святині, він принесе свою жертву за гріх, говорить Господь Бог. **28** І оце буде їм за спадщину: Я їхня спадщина, а володіння не дасте їм в Ізраїлі, — Я їхнє володіння! **29** Жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, — оце будуть вони їсти, і все закла́те в Ізраїлі буде їхнє. **30** І перше з усяких первона́роджених зо всього, і всякі прино́шення всього зо всіх ваших прино́шень буде священникам, і початок ваших діж дасте священникові, щоб він поклав благосло́вєння на вашому домі. **31** Усякого па́дла та пошматованого з птаства та скотіни священники не будуть їсти.

45 А коли ви будете кидати жеребка́ про землю в спадщину, то дасте прино́шення Господєві, святе із землі, — двадцять і п'ять тисяч ліктів завдо́вжки, а десять тисяч завши́ршки йому. Це буде святе в усій його границі навко́ло. **3** А з цієї міри відміряєш двадцять і п'ять тисяч ліктів завдо́вж та десять тисяч завши́р, і в цьому буде святиня, Святеє Святі́х. **4** Це святість із землі; вона буде для священників, що служать святині, для тих, що набли́жуються, щоб служити Господєві, і буде їм місцем для домі́в і святим місцем. **5** А двадцять і п'ять тисяч ліктів завдо́вж і десять тисяч завши́р буде для Левитів, що служать храмові, їм на володіння, міста на сидіння. **6** А на володіння місту дасте п'ять тисяч завши́р і двадцять і п'ять тисяч завдо́вж, навпроти святого прино́шення; воно буде для всього Ізраїлевого дому. **7** А для кня́зя буде з того й з того боку святого прино́шення й володіння міста, навпроти святого прино́шення й на пе́реді володіння міста від за́хіднього краю на захід, і від східнього краю на схід, а завдо́вж відпові́дно одній частині пле́мена від за́хідньої границі до границі східньої **8** землі; це буде йому за володіння в Ізраїлі, і Мої кня́зі не будуть уже тиснути наро́ду Мого, а Край дадуть Ізраїлевому домові, їхнім пле́менам. **9** Так говорить Господь Бог: Досить вам, Ізраїлеві кня́зі! Наси́льство та у́тиски відсуньте, а робіть правосуддя та правду, перестаньте випиха́ти наро́д Мій з його землі, говорить Господь Бог! **10** Майте справедливу ва́гу, і справедливу ефу́ та справедливого ба́та. **11** Ефа́ й бат буде однакова міра, щоб бат вино́сив десяту частину хо́меру, а десята частина хо́меру — ефа́; згідно з хо́мером буде міра його. **12** А ше́кель — двадцять ге́рів; двадцять ше́клів,

двадцять і п'ять ше́клів, та п'ятнадцять ше́клів буде вам міна. **13** Оце те прино́шення, що ви принесете́: шоста частина ефі́ з хо́меру пше́ниці й шоста частина ефі́ з хо́меру ячме́ну. **14** А поста́нова про оливу з ба́та оливи: десята частина ба́та з ко́ру, десять батів — хо́мер, бо десять батів — хо́мер. **15** І одна штука з отари з двохсот штук з добро́го пасови́ська Ізраїлевого на жертву хлі́бну, і на цілопа́лення, і на жертви мирні, щоб очи́стити їх, говорить Господь Бог. **16** Увесь наро́д цього Краю повинен давати прино́шення для кня́зя в Ізраїлі. **17** А на обов'язку кня́зя буде: цілопа́лення, і жертва хлі́бна та жертва лита в свята, і в новомісяччя та в суботи, в усі свята Ізраїлевого дому, — він приготу́є жертву за гріх, і жертву хлі́бну, і цілопа́лення, і жертви мирні на очи́щення за Ізраїлів дім. **18** Так говорить Господь Бог: У першому місяці, першого дня місяця візьмеш молодого бика́ з великої худоби́, безва́дного, й очи́стиш святиню. **19** І візьме священник з крови жертви за гріх, і покропі́ти на одвірок храму та на чо́тири ку́ти відступу же́ртвіника, і на одвірок брами вну́трішнього подвір'я. **20** І так зроби́ш сьомого дня першого місяця за кожного, хто прогрі́шиться через по́милку або з глупо́ти, і очистите храма. **21** У першому місяці, чо́тирна́дцятого дня місяця буде вам Па́сха, свято семиде́нне; буде їсти опрісно́ки. **22** І приготу́є того дня кня́зь за себе та за весь наро́д краю бика на жертву за гріх. **23** І сім день свята буде він пригото́влювати цілопа́лення для Господа, сім биків і сім баранів безва́дних на день, сім день, і жертву за гріх, — ко́зла на день. **24** І пригото́вить жертву хлі́бну, ефу́ на бика й ефу́ на барана́, а оливи — гін на ефу́. **25** Сьомого місяця, п'ятнадцятого дня місяця в свято буде він пригото́влювати те саме, сім день, як жертву за гріх, як цілопа́лення, так і жертву хлі́бну, так і оливу.

46 Так говорить Господь Бог: Брама вну́трішнього подвір'я, що зве́рнена на схід, буде за́мкнена шість день праці, а субо́тного дня буде відчи́нена, і в день новомісяччя буде відчи́нена. **2** І ввійде кня́зь ходом си́ней брами ззо́вні, і стане при одвірку брами, а священники приготу́ють його цілопа́лення та його мирну жертву, і він покло́ниться на порозі брами. А брама не буде за́мкнена аж до вечора. **3** І буде вклоня́тися наро́д краю при вході цієї брами в суботи та в новомісяччя перед Госпо́днім лицє́м. **4** А те цілопа́лення, що кня́зь принесе́ Господєві субо́тного дня, це шість безва́дних овець та безва́дний баран. **5** А жертва мучна́ — ефа́ на барана́, а на овець жертва хлі́бна, — скільки дасть рука ного, а оливи — гін на ефу́. **6** А в день новомісяччя — молодий бик з великої худоби́, безва́дний, і ше́стеро овець та баран будуть безва́дні. **7** І ефу на бика, і ефу на барана приготу́є він хлі́бну жертву, а на овець — як сягне́ рука його, а оливи — гін на ефу́. **8** А коли прихо́дитиме кня́зь, то він увійде ходом си́ней брами, і тим же ходом сво́ім вийде. **9** А коли наро́д краю буде прихо́дити перед Госпо́дне

лице в свята, то хто входить ходом північної брами, щоб поклонитися, вийде ходом брами південної, а хто входить ходом брами південної, вийде ходом брами північної, — не вернеться ходом тієї брами, яким увійшов, але вийде протилéглою йому. 10 А князь буде серед них: при вході їх ввійде, і при виході їх вийде. 11 А в свята та в урочисті дні буде хлібна жертва, — ефа́ на бика й ефа́ на баранá, а на вівці — скільки дасть рука його, а оливи — гін на ефу. 12 А коли князь приготує добровільного дара, цілопáлення або мирні жертви, дар для Господа, то відчиня́ть йому браму, що звернена на схід, і приготує своє цілопáлення та свої мирні жертви, як готує за суботи, і вийде, і замкне́ть браму по його виході. 13 А вівцю однорічну, безва́дну, приготуви́ш на цілопáлення кожен день для Господа, щорáнку приготуви́ш його. 14 А жертву хлібну приготуви́ш до нього щорáнку, шосту частину ефи, а оливи — третину гіна, що й покропи́ти пшеничну муку, — це хлібна жертва для Господа, постанови вічні назáвжди. 15 І приготують вівцю й жертву хлібну та оливу щорáнку на стале цілопáлення. 16 Так говорить Господь Бог: Коли князь дасть ко́му з своїх синів да́ра з спáдку свого, це буде належати його синам, як їхне володіння в спáдщині. 17 А коли він дасть да́ра з свого спáдку одному з своїх рабів, то це буде належати йому аж до року волі його, та й вернеться князеві, бо це його спáдок, тільки синам його він належатиме. 18 А князь не візьме з спáдку наро́ду, витискаючи їх з їхнього володіння, — із свого володіння дасть своїм синáм спáдок, щоб ніхто з наро́ду Мого не розпорóбився з свого володіння. 19 І впрова́див мене входом, що при боці брами, до священних кімна́т для священників, що звернені на північ; і ось там є місце на їхньому за́дньому боці на захід. 20 І сказав він мені: Оце місце, де священники бу́дуть варити жертву за провину та жертву за гріх, де будуть пекти́ жертву хлібну, щоб не вино́сити до зовнішнього подві́р'я, і не посвятити народа. 21 І він вивів мене до зовнішнього подві́р'я, і провів мене по чотирьох ро́гах подві́р'я, — і ось ще подві́р'я на кожному розі подві́р'я. 22 На чотирьох ро́гах подві́р'я були малі подві́р'я, — сорок ліктів завдовж і тридцять завши́р, міра одна для них чотирьох, простоку́тні. 23 І був ряд ка́міння навколо них, навколо них чотирьох, і порóблені кúхні під горожею навколо. 24 І сказав він мені: Оце дім кухарів, що там ва́рять слуги храму жертву наро́дові.

47 І він вернув мене до дверей храму, аж ось виходить вода з-під порога храму на схід, бо перед того храму на схід. А вода сходила здолу, з правого боку храму, з півдня від жéртвника. 2 І він випровадив мене в напрямі брами на північ, і провів мене навколо зовнішньою дорогою до зовнішньої брами, дорогою, звёрненою на схід; і ось вода випри́скувала з правого боку. 3 І вийшов цей чоловік на схід, а шнур був у його руці, і він відміряв тисячу ліктів, і перепрова́див

мене водою, водою по кістки. 4 І відміряв ще тисячу, і перепрова́див мене водою, водою по коліна; і відміряв ще тисячу, і перепрова́див мене водою по стéгна. 5 І відміряв він ще тисячу, і був поті́к, якого я не міг перейти́, бо стала великою та вода на пливання, поті́к, що був неперехідний. 6 І сказав він мені: „Чи ти бачив це, сину лю́дський?“ І повів мене, і вернув мене на берег цього пото́ку. 7 А коли я вернувся, то ось на березі пото́ку дуже багато дерев з цього й з того бо́ку. 8 І сказав він до мене: „Ця вода виходить до східньої округи, і сходить на степ, і сходить до моря, до води солóної, — і вздоровіться вода. 9 І станеться, всяка жива душа, що рої́ться скрізь, куди приходить той поті́к, буде жити, і буде дуже багато риби, бо ввійшла туди та вода, і буде вздоровлена, і буде жити все, куди про́йде той поті́к. 10 І станеться, стану́ть при ньому рибаки від Ен-Ге́ді й аж до Ен-Егла́йму; вода буде місцем розтя́гнення не́воду, їхня риба буде за родом своїм, як риба Великого моря, дуже численна. 11 Його ж ба́гна та калю́жі його не будуть уздоровлені, — на сіль вони да́ні. 12 А над пото́ком виросте на його бе́резі з цього й з того боку всяке де́рево їстинне́; не опадé його листя, і не перестáне плід його, — кожного місяця буде давати первоплóди, бо вода його — вона з святині виходить, і буде плід його на їжу, а його листя на лі́к. 13 Так говорить Господь Бог: Оце границя, що ви пося́дете собі цю землю для двана́дцяти Ізраїлевих пле́мєн; Йóсип матиме два ўділи. 14 І пося́дете її як один, так і другий, бо, прирі́каючи, підняв Я був руку Свою дати її вашим батька́м, і припадé цей край вам у спáдщину. 15 А оце границя кра́ю: на північному кінці від Великого моря напрямéць до Хетлону, як іти до Цедаду, 16 Хамат, Берота, Сівраїм, що між границею Дамаску та між границею Хамату, середу́щий Хацар, що при границі Хавра́ну. 17 І бу́де границя від моря: Хацар-Енон, границя Дамаску на північ, і границя Хамату. Це північний кінéць. 18 А східній кінéць, з-між Хавра́ну та з-між Дамаску, і з-між Гілеаду та з-між Ізраїлевого кра́ю — Йорда́н; від границі аж до східнього моря відміря́єте. Це східній кінéць. 19 А південний кінéць, на південь: від Тамару аж до води Мерівот-Кадешу, пото́ку, до Великого моря. Це південний кінéць, на південь. 20 А західній кінéць — Велике море, від границі аж навпроти того, де йти на Хамат. Це західній кінéць. 21 І поділите цю зéмлю собі, Ізраїлевим пле́мєнам. 22 І станеться, поділите її жере́бком на спáдок собі та чужинцям, що ме́шкають серед вас, що породили синів серед вас, і стану́ть вам, як туби́льці між синами Ізраїлевими; з вами вони кинуть жере́бка про спáдок серед Ізраїлевих пле́мєн. 23 І станеться, у тому плéмені, де ме́шкатиме з ним той чужине́ць, там дастé його спáдок, говорить Господь Бог.

48 А оце іме́на пле́мєн: Від північного кінця по боці дороги до Хетлону, де йти до Хамату, Хацар-Енан, на границі Дамаску на північ, по боці Хамату, і

будуть вони йому від східного кінця аж до моря, — один уділ Дáнові. 2 А при границі Дана від східного кінця й аж до кінця західного, — один уділ Ассíрові. 3 А при границі Ассíра від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Нефталімові. 4 А при границі Нефталіма від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Манасії. 5 А при границі Манасії від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Ефре́мові. 6 А при границі Ефрема від східного кінця й аж до кінця західного, — один уділ Руві́мові. 7 А при границі Рувима від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Юді. 8 А при границі Юди від східного кінця аж до кінця західного буде те прино́шення, що ви принесете́, ділянка на двадцять і п'ять тисяч завші́р, а завдо́жж — як одна з частин племен зо східного кінця аж до кінця західного, і буде в ній святи́ня. 9 Те прино́шення, що принесете́ Господе́ві, ділянка буде завдо́жж двадцять і п'ять тисяч, а завші́р — двадцять тисяч. 10 А святи́ня прино́шення буде для оцих: ділянка священикам на північ двадцять і п'ять тисяч, а на захід завші́р десять тисяч, а на схід завші́р десять тисяч, а на південь завдо́жж двадцять і п'ять тисяч, і Господня святи́ня буде серед того. 11 Священикам, посвя́ченим із синів Садока, що виконували Мою сторожу, що не блукали блуканіюю Ізраїлевих синів, як блукали Левити, 12 то буде їм прино́шення з прино́шення цієї землі, найсвяті́ша святі́сть, при границі Левитів. 13 А Левити відпові́дно границі священиків, ділянка їм на двадцять і п'ять тисяч завдо́жж, а завші́р — десять тисяч, уся довжинá — двадцять і п'ять тисяч, а шири́на — десять тисяч. 14 І вони не продаду́ть із цього, і не вимі́няють, і первоплі́д землі ні до кого не пере́йде, бо це святі́сть для Господа. 15 А ділянка на п'ять тисяч завші́ршки й на двадцять і п'ять тисяч завдо́жжки призна́чається на оселення й на пасові́ська, а самé те місто́ буде всере́дині. 16 А оце розмі́ри його́: півні́чний край — чотири тисячі й п'ять соте́нь, і півде́нний край — чотири тисячі й п'ять соте́нь, і від східного кра́ю — чотири тисячі й п'ять соте́нь, а західні́й край — чотири тисячі й п'ять соте́нь. 17 І буде пасові́сько для міста́, — на північ двісті й п'ятдеся́т, і на південь двісті й п'ятдеся́т, і на схід двісті й п'ятдеся́т, і на захід двісті й п'ятдеся́т. 18 А позоста́ле на довжину́ навпроти святого прино́шення — десять тисяч на схід і десять тисяч на захід, і бу́де воно навпроти святого прино́шення, і буде плі́д його́ на хлі́б робі́тникам міста́. 19 А робі́тники міста́ — будуть оброблюва́ти його́ зо всіх Ізраїлевих племе́н. 20 Усе прино́шення — ділянка на двадцять і п'ять тисяч завдо́жж і на двадцять і п'ять тисяч завші́р, чотирику́тне, піднесе́не святи́ня прино́шення понад володі́ння міста́. 21 А позоста́ле — для кня́зя, з цього й з того бо́ку святого прино́шення та володі́ння міста́ перед тими двадцятьма́ й п'ятьма́ тисячами прино́шення аж до границі на схід та на захід, навпроти тих двадцяти́ й п'яти́ тисяч аж до

границі на захід, навпроти частин племе́н, — це кня́зеві, і буде святи́ня прино́шення, а святи́ня дому́ — серед них. 22 А з володі́ння Левитів і з володі́ння міста́ серед того, що бу́де кня́зеві, між границею́ Юди й між границею́ Веня́міна, буде це кня́зеві. 23 А решта племе́н від східного кінця аж до кінця західного, — один уді́л Веня́мінові. 24 А при границі Веня́міна від східного кінця аж до кінця західного, — один уді́л Симео́нові. 25 А при границі Симеона від східного кінця аж до кінця західного, — один уді́л Іссаха́рові. 26 А при границі Іссахара від східного кінця аж до кінця західного, — один уді́л Завуло́нові. 27 А при границі Завулона від східного кінця аж до кінця західного, — один уді́л Га́дові. 28 А при границі Гада до границі півде́нної, на півні, то́ буде границя від Тамару до води Меріва́т-Кадешу, пото́ку, до Велико́го моря. 29 Оце Кра́й, що поді́лите жеребко́м у спадо́к Ізраїлевим племенáм, і це їхні́ уді́ли, говорить Госпо́дь Бог. 30 А оце ві́ходи міста́: з півні́чного кінця́ — чотири тисячі й п'ять соте́нь мі́ри. 31 А міські́ брами́ — на іменá Ізраїлевих племе́н, три бра́ми на півні́ч: одна бра́ма Руві́мова, одна бра́ма Юдина, одна бра́ма Леві́єва. 32 А при східному́ кінці́ — чотири тисячі й п'ять соте́нь, а бра́м тро́є: одна бра́ма Йо́сипова, одна бра́ма Веня́мінова, одна бра́ма Дáнова. 33 І півде́нний край — чотири тисячі й п'ять соте́нь мі́ри, а бра́м тро́є: одна бра́ма Симео́нова, одна бра́ма Іссаха́рова, одна бра́ма Завуло́нова. 34 Західні́й кі́нець — чотири тисячі й п'ятьсо́т, три їхні́ бра́ми: одна бра́ма Га́дова, одна бра́ма Ассі́рова, одна бра́ма Нефталі́мова. 35 Навко́ло — ві́сімнадцять тисяч. А і́м'я міста́ з того́ дня: „Тут Госпо́дь“.

Даниїл

1 За третього року царювання Йоякіма, Юдиного царя, прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, до Єрусалиму, та й обліг його́. **2** І дав Господь в його руку Йоякіма, Юдиного царя, та частину по́суду Божого дому, і він відправив їх до країю вавилонського, до дому свого бога, а по́суд відправив до скарбни́чного дому свого бога. **3** І сказав цар до Ашпеназа, начальника його́ ёвнухів, щоб привести з Ізраїлевих синів, і з царсько́го, і з шляхётського роду, **4** юнаків, що нема в них жодної ва́ди, і вони вродливого ви́гляду та розумні в усякій мудрості, і здібні до знання́, і розуміють науку, і щоб у них була́ мото́рність служити в царсько́му пала́ці, і щоб навчати їх книг та мови халдеїв. **5** І призна́чив їм цар щоденну по́живу, з царсько́ї їжі та з вина, що сам його́ пив, а на їхнє вихова́ння — три роки, а по закінченні їх стануть вони перед царські́м обличчям. **6** І були́ серед них з Юдиних синів Даниїл, Ананія, Мисаїл та Аза́рія. **7** А нача́льник ёвнухів дав їм інші імена́, і дав Даниїлові ім'я́ Валтаса́р, а Анані́ — Шадра́х, а Мисаїлові — Меша́х, а Аза́рії — Авед-Не́го. **8** І поклав Даниїл собі на серце, що він не оскверни́ться їжею царя та питво́м, що той сам його́ пив, і просив від нача́льника ёвнухів, щоб не оскверни́тися. **9** І дав Бог Даниїлові ласку та милість перед нача́льником ёвнухів. **10** І сказав нача́льник ёвнухів до Даниїла: „Бою́ся я свого пана царя, бо він ви́значив вашу їжу та ваше питво́. Бо коли б він побачив ваше обличчя худі́шим, ніж у тих юнаків, що вашого віку, то ви зробите мою голову винуватою перед царем“. **11** І сказав Даниїл до старшо́го, якого нача́льник ёвнухів призна́чив над Даниїлом, Ананією, Мисаїлом та Аза́рією: **12** „Випробуй но своїх рабів десять день, і нехай дають нам із ярини́, — і ми будемо їсти, та воду — і будемо пити. **13** І нехай з'явля́ться перед тобою наші обличчя та обличчя тих юнаків, що їдять царську їжу, — і згідно з тим, що побачиш, зроби зо свої́ми рабами“. **14** І той послу́хався їх у цьому, і випробо́вував їх десять день. **15** А по десяти днях їхній ви́гляд виявився кра́щим, і вони були здорові́ші на тілі, аніж усі ті юнакі́, що їли царську їжу. **16** І цей старший відно́сив їхню їжу та вино їхнього пиття́, а давав їм ярину́. **17** А ці че́тверо юнаків, — дав їм Бог пізна́ння та розумі́ння в кожній кни́жці та мудрості, а Даниїл розумі́вся на всякому виді́нні та снах. **18** А на кінець тих днів, коли цар сказав привести́ їх, то нача́льник ёвнухів привів їх перед обличчя Навуходонóсорове. **19** І цар розмовляв з ними, і зо всіх них жоден не був зна́йдений таким, як Даниїл, Ананія, Мисаїл та Аза́рія. І вони ставали перед царські́м обличчям. **20** А всяку справу мудрости та розуму, що шукав від них цар, то він знайшов їх удеса́теро мудрі́шими від усіх чарівникі́в та заклиначі́в, що були́ в усьому його́

царстві. **21** І був Даниїл там аж до першого року царя́ Кіра.

2 А за другого року Навуходонóсорове царюва́ння присни́лися Навуходонóсорові сні. І занепокі́вся дух його́, і сон його́ утік від нього. **2** І сказав цар покликати чарівникі́в та заклиначі́в, і чаклу́нів та халдеї́в, щоб розпо́віли цареві його́ сні. І вони поприхо́дили, і поставали перед царські́м обличчям. **3** І сказав до них цар: „Снився мені сон, і занепокі́вся дух мій, щоб пізнати той сон.“ **4** А халдеї́ говорили цареві по-араме́йському: „Ца́рю, живи навікі! Розкажи перше сон свої́м рабам, а ми об'явимо розв'язку“. **5** Цар відповів та й сказав до халдеї́в: „Моє слово невідкличне: якщо ви не розпо́вісте мені сна та його́ розв'язку, будете по́четверто́вані, а ваші доми оберну́ться в руїни. **6** А якщо ви розпо́вісте сон та його́ розв'язку, одержите від мене да́ри й нагоро́ду та велику честь; тому об'явіть мені сон та його́ розв'язку“. **7** Вони відпові́ли вдруге та й сказали: „Цар перше розкаже сон свої́м рабам, а ми об'явимо розв'язку“. **8** Цар відповів та й сказав: „Я знаю напевно, що ви хочете виграти час, бо бачите, що слово моє невідкличне. **9** Якщо ви не розкажете мені сна, то один у вас за́дум, бо ви змовилися говорити передо мною лож та неправду, аж по́ки зміни́ться час. Тому́ розкажіть мені сон, і я пізнаю, що́ ви об'явите мені, і його́ розв'язку“. **10** Халдеї́ відпові́ли перед царем та й сказали: „Нема на суходо́лі лю́дини, що могла б об'явити цареву справу, бо жоден великий та пані́вний цар не питався тако́ї речі від жодного чарівника́ й заклинача́ та халдея́. **11** А справа, про яку питається цар, тяжка́, і немає таких, що об'явили б її́ перед царем, окрім бо́гів, що не мають своїх ме́шкань разо́м із тілом“. **12** За це цар розгні́вався, та сильно розпі́нився, і наказав вигубити всіх вавилонських мудреці́в. **13** І вийшов наказ, і вбивали мудреці́в, і шукано Даниїла та його́ товариші́в, щоб повбива́ти. **14** Того ча́су Даниїл розпо́в розважно та розумно А́рйохові, нача́льником царсько́ї сторожі, що вийшов був побива́ти вавилонських мудреці́в. **15** Він заговорив та й сказав А́рйохові, царсько́му влади́ці: „Чому́ такий жорстокий наказ від царя?“ Тоді А́рйох розпо́в Даниїлові справу. **16** І Даниїл увійшов, і просив просити від царя, щоб дав йому́ ча́су, і він об'явить цареві розв'язку сна. **17** Тоді Даниїл пішов до свого дому, і завідо́мив про справу товариші́в своїх, Ананію, Мисаїла та Аза́рію, **18** щоб просили милости від Небесного Бога на цю тае́мни́цю, щоб не вигубили Даниїла та товариші́в його́ разо́м з рештою вавилонських мудреці́в. **19** Тоді Даниїлові відкрита була тае́мни́ця в ні́чному виді́нні, і Даниїл просла́вив Небесного Бога. **20** Даниїл заговорив та й сказав: „Нехай буде благосло́вене Боже Ім'я́ від віку й аж до віку, бо його́ мудрі́сть та сила. **21** І Він зміняє ча́си та по́ри року, скидає ца́рів і настановляє ца́рів, дає мудрі́сть мудрим, і пізна́ння розумним. **22** Він

відкриває глибоке та сховане, знає те, що в темряві, а світло спочиває з Ним. **23** Тобі, Боже батьків моїх, я дякую та славлю Тебе, що Ти дав мені мудрість та силу, а тепер відкрив мені, що я від Тебе просив, — бо Ти відкрив нам справу царіву“. **24** Потому Даниїл пішов до Аріоха, якого цар призначив вигубити вавилонських мудреців. Пішов він та й так йому сказав: „Не губи вавилонських мудреців! Заведи мене перед царя, — і я об'явлю цареві розв'язку сна “. **25** Тоді Аріох негайно привів Даниїла перед царя, та й сказав йому так: „Знайшов я мужа з синів Юдиного вигнання, що об'явить цареві розв'язку сна “. **26** Цар заговорив та й сказав Даниїлові, що йому було ймення Валтасар: „Чи ти можеш об'явити мені сон, якого я бачив, та його розв'язку?“ **27** Даниїл відповів перед царем та й сказав: „Таємниці, про яку питається цар, не можуть об'явити цареві ані мудреці, ані заклиначі, ані чарівники, ані віщуні. **28** Але є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і Він завідомий царя Навуходоносора про те, що буде в кінці днів. Твій сон та видіння твоєї голови на ложі твоїм — оце вони: **29** Тобі, царю, приходили на ложе твоє думки твої про те, що буде потім, а Той, Хто відкриває таємницю, показав тобі те, що буде. **30** А мені ця таємниця відкрита не через мудрість, що була б у мені більша від мудрости всіх живих, а тільки на те, щоб об'явити цареві розв'язку, і ти пізнаєш думки свого серця. **31** Ти, царю, бачив, аж ось один великий бовв'ан, — бовван цей величезний, а блиск його дуже сильний; він стояв перед тобою, а вигляд його був страшний. **32** Цей бовв'ан такий: голова його — з чистого золота, груди його та рамена його — з срібла, нутро його та стегно його — з міді, **33** голінки його — з заліза, ноги його — частинно з заліза, а частинно з глини. **34** Ти бачив, аж ось одірвався камінь сам, не через руки, і вдарив бовв'ана по ногах його, що з заліза та з глини, — і розторощив їх. **35** Того часу розторощилося, як одне, — залізо, глина, мідь, срібло та золото, і вони стали, немов та полова з току жнив, а вітер їх розвіяв, і не знайшлося по них жодного сліду; а камінь, що вдарив того бовв'ана, став великою горою, і наповнив усю землю. **36** Оце той сон, а його розв'язку зараз скажемо перед царем. **37** Ти, царю, цар над царями, якому Небесний Бог дав царство, владу й міць та славу. **38** І скрізь, де мешкають людські сини, польова звірині та птаство небесне, Він дав їх у твою руку, та вчинив тебе пануючим над усіма ними. Ти — голова, що з золота. **39** А по тобі постане інше царство, нижче від тебе, і царство третє, інше, що з міді, яке буде панувати над усією землею. **40** А царство четверте буде сильне, як залізо, бо залізо товче й розбиває все, так і воно стовче й розіб'є, як залізо, що все розбиває. **41** А що ти бачив ноги та пальці частинно з ганчарської глини, частинно з заліза, то це буде поділене царство, і в ньому буде трохи залізної міці, бо ти бачив залізо, змішане з глейкою глиною. **42** А пальці ніг частинно з заліза, а частинно з глини,

то й частина царства буде сильна, а частина буде ламлива. **43** А що бачив ти залізо, змішане з глейкою глиною, то вони змішані будуть людським насінням, а не будуть прилягати одне до одного, як залізо не змішується з глиною. **44** А за днів тих царів Небесний Бог поставив царство, що навки не зруйнується, і те царство не буде віддане іншому народові. Воно потовче й покінчить усі ті царства, а само буде стояти навки. **45** Бо ти бачив, що з гори відірвався камінь сам, не руками, і потовк залізо, мідь, глину, срібло та золото. Великий Бог об'явив цареві те, що станеться потім. А сон цей певний, і певна його розв'язка!“ **46** Тоді цар Навуходоносор упав на своє обличчя й поклонився Даниїлові, і наказав принести йому хлібну жертву та любі пахощі! **47** Цар відповів Даниїлові та й сказав: „Направду, що ваш Бог — це Бог над богами та Пан над царями, і Він відкриває таємниці, коли міг ти відкрити оцю таємницю!“ **48** Тоді цар звелічив Даниїла, і дав йому численні дарунки, і вчинив його паном над усім вавилонським краєм, і великим провідником над усіма вавилонськими мудрецями. **49** А Даниїл просив від царя, і він призначив над справами вавилонського краю Шадраха, Мешаха та Авед-Него, а Даниїл був при царському дворі.

3 Цар Навуходоносор зробив був золотого бовв'ана, — заввишки йому шістдесят ліктів, завширшки йому шість ліктів. Він поставив його в долині Дура в вавилонській окрузі. **2** І цар Навуходоносор послав зібрати сатрапів, заступників, підсатрапів, радників, суддів, вищих урядників та всіх округових володарів, щоб прийшли на посвячення бовв'ана, якого поставив цар Навуходоносор. **3** Того часу зібралися сатрапи, заступники, підсатрапи, радники, скарбники, судді, вищі урядники та всі округові володарі, щоб посвятити бовв'ана, якого поставив цар Навуходоносор, і поставали навпроти бовв'ана, якого поставив Навуходоносор. **4** А оповісник закликав лунким голосом: „До вас говориться, народи, люди та язика! **5** Того часу, коли ви почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря, флейти та всіякого роду музику, падайте й поклоніться золотому бовв'анові, якого поставив цар Навуходоносор. **6** А той, хто не впаде й не поклониться, тієї хвили буде вкинений до середини палахкотючої огненної печі. **7** Тому того часу, як усі народи почують голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря та всіякого роду музику, попадають всі народи, люди та язика, і поклоняться золотому бовв'анові, якого поставив цар Навуходоносор“. **8** А цього часу наблизилися халдейські мужі, і доносили на юдеїв. **9** Вони заговорили та й сказали цареві Навуходоносорові: „Царю, живи навки! **10** Ти, царю, видав накази, щоб кожен чоловік, хто почує голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всіякої музики, упав і поклонився золотому бовв'анові. **11** А той, хто не впаде й не поклониться, буде вкинений до середини палахкотючої огненної печі. **12** Є юдейські

мужі, яких ти призначив над справами вавилонської округи, Шадра́х, Меша́х та Авед-Не́го, — ці мужі не звернули на тебе, царю, уваги: бога́м твоїм не служать, і золотому бовва́нові, якого ти поставив, не вклоняються“. 13 Тоді Навуходонсор у гніві та в лю́тості наказав привести Шадраха, Мешаха та Авед-Него, і того часу цих людей привели перед царя. 14 Навуходонсор заговорив та й сказав їм: Шадраху, Мешаху та Авед-Него, — чи це правда, що ви моїм бога́м не служите, а золотому бовва́нові, якого я поставив, не вклоня́єтеся? 15 Тепер, якщо ви готові, щоб того часу, коли почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всіляких родів музику, попадали й кланялися бовва́нові, якого я зробив. А якщо ви не поклонитесь, тієї години будете вки́нені до середини палахкотючої огнє́нної пе́чі, і хто той Бог, що врятує вас від моїх рук?“ 16 Шадрах, Мешах та Авед-Него відповіли та й сказали цареві Навуходонсорові: „Ми не потребуємо відповідати тобі на це слово. 17 Якщо наш Бог, Якому ми служимо, може врятувати нас з палахкотючої огнє́нної пе́чі, то Він урятує й з твоєї руки, о царю! 18 А якщо ні, нехай буде тобі, о царю, зна́не, що бога́м твоїм ми не служимо, а золотому бовва́нові, якого ти поставив, не будемо вклоня́тися!“ 19 Тоді Навуходонсор переповнився лю́тістю, і вигляд його обличчя змінився проти Шадраха, Мешаха та Авед-Него. Він відповів, і наказав напалити піч усе́меро понад те, як повинно було напалити її. 20 І він наказав хоробрим військовим мужа́м, що були в його війську, зв'язати Шадраха, Мешаха та Авед-Него, щоб укинути до палахкотючої огнє́нної пе́чі. 21 Того часу ці мужі були пов'язані в своїх плаща́х, у своїх сорочках і в своїх ша́пках, і в своїх убра́ннях, і були повки́дані до середини палахкотючої огнє́нної пе́чі. 22 А це слово царя було го́стре, то піч напалена була надзвичайно сильно, так що тих мужа́в, що підіймали, щоб укинути Шадраха, Мешаха та Авед-Него, заби́ло їх огня́не по́лум'я. 23 А ці три мужі, Шадрах, Мешах та Авед-Него, упали до середини палахкотючої огнє́нної пе́чі пов'язані. 24 Тоді цар Навуходонсор здивувався, і поспішно встав, заговорив та й сказав до своїх радників: „Чи ж не трьох зв'язаних мужа́в ми кинули до середини огню́?“ Ті відповіли та й сказали цареві: „Певне, царю!“ 25 Він відповів та й сказав: „Таж я бачу чотирьох мужа́в непов'язаних, що ходять посеред огню́, і шкоди їм нема, а вигляд того четвертого подібний до Божого сина!“ 26 Тоді Навуходонсор наблизився до че́люстів палахкотючої огнє́нної пе́чі, заговорив та й сказав: „Шадраху, Мешаху та Авед-Него, раби Його, Бога Всевишнього, — вийдіть і прийдіть!“ Тоді Шадрах, Мешах та Авед-Него вийшли з середини огню́. 27 І зібралися сатра́пи, заступники, і підсатрапи, і цареві радники, та й побачили тих мужа́в, що огонь не мав сили над їхнім тілом, і не опалився во́лос їхньої голови, і їхні плаща́ не змінилися, і за́пах огню́ не ввійшов у них. 28 Навуходонсор заговорив та й сказав:

„Благословенний Бог Шадраха, Мешаха та Авед-Него, що послав Свого Ангола, і врятував Своїх рабів, які надіялися на Нього. І вони не послухалися царського слова, і дали свої тіла на огонь, аби не служити й не кланятися іншому бо́гові, крім Бога свого. 29 А тепер від мене видається наказ, що кожен з наро́ду, люду та язика, який скаже що згірдли́ве на Бога Шадраха, Мешаха та Авед-Него, буде по́четверто́ваний, а дім його обернений буде на смі́ття, бо немає іншого Бога, що міг би так урятувати, як оце“. 30 Того часу цар зробив, щоб добре велб́ся Шадрахові, Мешахові та Авед-Негові в вавилонській округі.

4 „Цар Навуходонсор, до всіх наро́дів, племен та язиків, що мешкають на всій землі: Нехай вам примно́житься мир! 2 Зна́ки та чу́да, які зробив зо мною Всевишній Бог, уважаю за відпові́дне об'явити. 3 Які великі Його зна́ки, й які потужні Його чу́да! Царство Його — царство ві́чне, а Його панува́ння — з поколі́ння в поколі́ння!“ 4 „Я, Навуходонсор, був спо́кійний в своєму до́мі, і щасливий у пала́ті своїй. 5 Я бачив сон, і він настра́шив мене, а думки на моєму ло́жі та виді́ння моєї голови налякали мене. 6 І був виданий від мене наказ привести перед мене всіх вавилонських мудре́ців, щоб вони об'явили мені ро́зв'язку сна. 7 Того часу поприхо́дили чарівники́, заклиначі, халде́ї та вішуні́, і я розповів перед ними сон, та вони не об'явили мені його ро́зв'язки. 8 І аж останній прийшов перед мене Даниї́л, якому ім'я́ Валтаса́р, як ім'я́ мого бога, і що в ньому дух Святого Бога. І я розповів йому сон та й сказав: 9 „Валтасаре, начальнику чарівників, я знаю, що в тобі дух Святого Бога, і всяка таємниця не тяжка́ тобі. Скажи виді́ння мого сну, що я бачив, та його ро́зв'язку. 10 А виді́ння моєї голови на моєму ло́жі такі. Я бачив, аж ось дерево серед землі, а вишина́ його велика. 11 Це дерево стало велике та си́льне, і вишина́ його сяга́ла до Неба, а його обві́д — до кінця всієї землі. 12 Ві́ття його гарне, плід його великий, а в ньому по́жива — для всіх. Під ним знахо́дила собі ти́нь польова зві́рина, а на його га́луззях мешкали пта́хи небесні, і з нього живило́ся кожне тіло. 13 Бачив я у виді́ннях своєї голови на моєму ло́жі, аж ось зійшов з неба Сторож Божий та Святий. 14 І він кликнув із силою, і так проказав: „Зрубайте це дерево, і пові́друбуйте га́луззя його, позривайте ві́ття його, і порозп'яйте його плід. Нехай рози́деться з-під нього зві́рина, а пта́хи — з га́луззя його! 15 Та позоставте в землі пня́ його ко́рени, але в пу́тах залі́зних та мідя́них, на зеленій польовій траві. І небесною росою нехай він зро́шується, а його ча́стка — зо зві́риню́ на польовій траві. 16 Його лю́дське серце зміня́ть, і буде да́не йому́ серце зві́рине, і сім часі́в пере́йдуть над ним. 17 Через постано́ву Сторо́жів Божих це слово, а пові́дженням Святих — ця річ, аж прийде до того, що пізна́ють живи́, що над лю́дським царством панує Всевишній, і кому́ схоче, дає його, і низько́го з людей стави́ть над ним“. 18 Оцей сон бачив я, цар

Навуходоносор, а ти, Валтасаре, скажи його розв'язку, бо всі мудреці мого царства не можуть сказати мені розв'язки, а ти можеш, бо в тобі Дух Святого Бога“.

19 Тоді Даниїл, що ім'я йому Валтасар, остовпів на одну годину, і думки його перестрашили його. Цар заговорив та й сказав: „Валтасаре, нехай не страшить тебе цей сон та його розв'язка!“ Валтасар відповів та й сказав: „Мій пане, на ворогів би твоїх цей сон, а його розв'язка — на твоїх би неприятели! **20** Дерево, яке ти бачив, що було велике та міцне, і вишина його сягала до неба, а обвід його — на всю землю, **21** а віття його гарне, і плід його великий, і в ньому пожива — для всіх, під ним мешкала польова звірина, а на його галуззях перебували птахи небесні, — **22** ти, царю, той, що став великий та потужний, і твоя великість побільшилася, і сягнула аж до небес, а панування твоє — до кінців землі. **23** А що цар бачив Божого Сторожа та Святого, який сходить із небес, і сказав: Зрубайте це дерево, і знищте його, та позоставте в землі пня його кореня, але в путях залізних та мідяних, на зеленій польовій траві; і небесною росію нехай він зрощується, а його частка — з польовою звіринею, аж поки перейдуть над ним сім часів, **24** то ось розв'язка, царю, і це постанова Всевишнього, що сягає на мого пана царя: **25** І тебе виженуть від людей, і з польовою звіринею буде пробування твоє, і дадуть тобі їсти траву, як волам, і з небесної роси тебе зрощать, і сім часів перейдуть над тобою, аж поки пізнаєш, що над людським царством панує Всевишній, і дає його тому, кому хоче. **26** А що сказали позоставити пня кореня дерева, — твоє царство позостанеться тобі, якщо ти пізнаєш, що панує небо. **27** Тому, царю, нехай буде до вподоби моя рада тобі, — зламай же свої гріхи справедливістю, а свої провини — милістю для вбогих, щоб твій мир був довготривалий“.

28 Усе це сталося над царем Навуходоносором. **29** На кінці дванадцяти місяців проходжувався він по царському палаці в Вавилоні. **30** Цар заговорив та й сказав: „Чи ж це не величний Вавилон, що я збудував його на дім царства міццю потуги своєї та на славу моєї пишноті?“ **31** Ще це слово було в устах царських, коли з неба пав голос: „Тобі говорять, царю Навуходоносор: Оце царство відходить від тебе! **32** І від людей тебе відлучать, і з польовою звіринею буде пробування твоє, тобі дадуть на їжу траву, як волам, і сім часів перейдуть над тобою, — аж поки не пізнаєш, що над людським царством панує Всевишній, і дає його тому, кому хоче.“ **33** Тієї хвилини виконалося це слово над Навуходоносором, і він був відлучений від людей, і їв траву, як воли, і його тіло зрощувалося з небесної роси, аж його вблос став великий, як пір'я орліне, а його пазурі — як у птахів. **34** „А на кінці тих днів я, Навуходоносор, звів свої очі до неба, і мій розум вернувся до мене, й я поблагословив Всевишнього, і вічно Живого хвалив я та славив, що Його панування — панування вічне, а царство Його — з покоління в покоління. **35** А всі

мешканці землі пороховані за ніщо, і Він чинить за Своєю Волею серед небесного війська та мешканців землі, і немає нікого, хто спротивився б Його руці та й сказав би Йому: Що Ти робиш? **36** Того часу вернувся мій розум до мене, і я вернувся до слави царства свого, і ясність моя вернулася на мене. І шукали мене мої радники та вельможі мої, і над царством своїм я був поставлений знову, і мені була додана дуже велика величність. **37** Тепер я, Навуходоносор, хвалю й звеличую та славію Небесного Царя, що всі чини Його — правда, а дорога Його — правосуддя, а тих, хто ходить у гордині, Він може понизити“.

5 Цар Валтасар справив велике прийняття для тисячі своїх вельмож, і на очах тієї тисячі пив вино. **2** Коли вино опанувало розум, Валтасар наказав принести золотий та срібний посуд, який виніс був його батько Навуходоносор із храму, що в Єрусалимі, щоб із нього пили цар та вельможі його, його жінки та його наложниці. **3** Тоді принесли золотий посуд, що винесли з храму божого дому, що в Єрусалимі, і пили з них цар та вельможі його, жінки його та його наложниці. **4** Пили вони вино й славили богів золотих та срібних, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних. **5** Аж ось тієї хвилини вийшли пальці людської руки, і писали навпроти свічників на вапні стіни царського палацу, і цар бачив зорис руки, що писала. **6** Тоді змінилася ясність царя, і думки його настрашили його, ослабли суглоби крижів його, і билися коліна його одне об одне. **7** Цар сильно закричав привести заклиначів, халдеїв та вішунів. Цар заговорив та й сказав вавилонським мудрецьям: „Кожен муж, що прочитає це писання й об'явить мені його розв'язку, той зодягне пурпуру й золотого ланцюга на свою шию, і буде панувати третім у царстві“.

8 Тоді поприходили всі царські мудреці, та не могли прочитати писання й об'явити цареві його розв'язку. **9** Тоді цар Валтасар сильно перестрашився, а його ясність змінилася на ньому, і його вельможі були безрадіні. **10** На слова царя та вельмож його ввійшла до дому прийняття цариця. Цариця заговорила та й сказала: „Царю, живи навкі! Нехай не страшать тебе думки твої, а ясність твоя нехай не миньється! **11** Є в твоєму царстві муж, що в ньому дух святих богів, а за днів твого батька в ньому знаходилася ясність і розум та мудрість, рівна мудрості богів. І цар Навуходоносор, твій батько, настановив його начальником чарівників, заклиначів, халдеїв, вішунів, батько твій цар, **12** бо в ньому, в Даниїлові, якому цар дав ім'я Валтасар, знаходився надмірний дух, і знання та розум розв'язувати сни, і висловлювати загадки та розплітувати вузли. Нехай буде покликаний тепер Даниїл, і нехай він оголосить розв'язку!“

13 Того часу Даниїл був приведений перед царя. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Чи ти той Даниїл, що з Юдиних синів вигнання, яких вивів цар, мій батько, з Юдеї? **14** І чув я про тебе, що в тобі дух богів, і що в тобі знаходиться ясність, і розум та

надмірна мудрість. 15 А тепер були приведені перед мене мудреці, закліначі, щоб прочитали оце писання, і розповіли мені його розв'язку, та не могли вони висловити розв'язки цієї речі. 16 А я чув про тебе, що ти можеш розв'язувати невідоме, і розплутувати вузли. Тож тепер, якщо можеш прочитати це писання, і розповісти мені його розв'язку, то зодягнеш пурпуру, а золотий ланцюг — на твою шию, і ти будеш панувати третім у царстві". 17 Тоді Даниїл відповів та й сказав перед царем: „Твої дари нехай будуть тобі, а дарунки свої давай іншим. Це писання я прочитаю цареві, і розповім тобі його розв'язку. 18 Ти, царю, — Всевишній Бог дав твоєму батькові Навуходоносорові царство, і вєлич, і славу та пишноту. 19 А через вєлич, яку Він дав був йому, всі народи, племена та язїки тремтіли та лякалися перед ним, бо кого він хотів — забивав, а кого хотів — лишав при житті, і кого хотів — підіймав, а кого хотів — понижував. 20 А коли загорділося його серце, а дух його ще більше запишнів, він був скінений з трону свого царства, і його слава була взята від нього. 21 І він був вигнаний з-поміж людських синів, і серце його було зрівняне зо звіриним, а пробування його було з дикими олами. Годували його травою, як волів, а небесною росою зрбувалося його тіло, аж поки він не пізнав, що в людському царстві панує Всевишній Бог, і Він ставить над ним того, кого хоче. 22 А ти, сину його Валтасаре, не смири́в свого серця, хоч усе це знав. 23 І ти піднісся понад Небесного Господа, і посуд храму його принесли перед тебе, а ти та вельможі твої, жінки твої та наложниці твої пили з них вино, і ти хвалив богів срібних та золотих, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних, що не бачать, і не чують та не знають, а Бога, що в руці його душа твоя й що його всі дороги твої, ти не прославляв. 24 Того часу від нього посланий за́рис руки, і написане оце писання. 25 А оце писання, що написане: Менє, менє, текєл упарсін. 26 Ось розв'язка цієї речі: „Менє“ — порахував Бог царство твоє, і покінчив його. 27 „Текєл“ — ти зважений на вазі, і знайдений легєньким. 28 „Перєс“ — поділене царство твоє, і віддане мідянам та персам“. 29 Тоді наказав Валтасар, і надягли на Даниїла пурпуру, а золотого ланцюга — на шию його, і розголосо́ли про нього, що він буде третім пануючим у царстві. 30 Тієї ж ночі був забитий Валтасар, цар халдейський. 31 А мідянин Дарій одержав царство в віці шостидесяті й двох років.

6 Сподобалося Дарєві, і він поставив над царством сто й двадцять сатрапів, щоб були над усім царством. 2 А вище від них — три найвищі урядники, що одним із них був Даниїл, яким ці сатрапи здавали звіт, а цар щоб не був пошкодований. 3 Тоді цей Даниїл блищав над найвищими урядниками та сатрапами, бо в ньому був високий дух, і цар задумував поставити його над усім царством. 4 Тоді найвищі урядники та сатрапи стали шукати причини оскáржити Даниїла в

справі царства, але жодної причини чи вади знайти не могли, бо той був вірний, і жодна помилка чи вада не була знайдена на нього. 5 Тоді ці люди сказали: „Ми не знайдемо на цього Даниїла жодної причини, якщо не знайдемо проти нього в законі його Бога“. 6 Тоді найвищі урядники та ті сатрапи поспішили до царя, і так йому говорили: „Царю Даріє, живи навіки! 7 Нарáдилися всі найвищі урядники царства, заступники та сатрапи, радники та підсатрапи встановити царську постанову та видати заборону, щоб аж до тридцяти день кожен, хто буде просити яке прохання від якогобудь бога чи людини, крім від тебе, о царю, був укинений до лєв'ячої ями. 8 Тепер, царю, затверди цю заборону, і напиши це писання, яке не могло б бути змінене за законом мідян та персів, що не міг би бути відмінений“. 9 Тому цар Дарій написав це писання та заборону. 10 А Даниїл, коли довідався, що було написане те писання, пішов до свого дому, — а вікна його в його горніці були відчинені навпроти Єрусалиму, і в три усталені порі на день він падав на свої коліна, і молився та слáвив свого Бога, бо робив так і перед тим. 11 Тоді ці мужі поспішили до нього, і знайшли Даниїла, що він просив та благав свого Бога. 12 Тоді вони підійшли й розповіли перед царем про царську заборону: „Чи ж не написав ти заборони, що кожна людина, яка буде просити аж до тридцяти день від якогобудь бога чи людини, окрім від тебе, царю, буде вкинена до лєв'ячої ями?“ Цар відповів та й сказав: „Це слово певне, як право мідян та персів, що не може бути відмінене“. 13 Тоді вони відповіли та й сказали перед царем: „Даниїл, що з вигнання Юдиних синів, не звернув уваги на тебе, о царю, та на заборону, яку написав ти, і в три усталені порі на день приносить свою молитву“. 14 Тоді цар, як почув це слово, сильно засмутився, і звернув свою думку на Даниїла, щоб його врятувати, і аж до заходу сонця силувався визволити його. 15 Того часу ці мужі поспішили до царя, і говорили цареві: „Знай, царю, що за правом мідян та персів усяка заборона та постанова, яку цар установить, не може бути змінена“. 16 Тоді цар звелів, і привелі Даниїла, та й кинули до лєв'ячої ями. Цар заговорив і сказав Даниїлові: „Твій Бог, що ти йому служиш, Він зáвжди врятує тебе!“ 17 І принесений був один камінь, і був покладений на óтвір ями, а цар запечáтав її своєю печаткою та печаткою своїх вельмóж, що не буде змінена Даниїлова справа. 18 Тоді цар пішов до свого палацу, і провів ніч у пóсті, і до нього не впроваджено наложниці, а сон його помандрував від нього. 19 Того часу цар устав за зірніці на світанку, і в пóспіху пішов до лєв'ячої ями. 20 А як цар наближався до ями, до Даниїла, то кликнув сумним голосом. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Даниїле, рабе Бога Живого, чи твій Бог, Якому ти зáвжди служиш, міг урятувати тебе від лєвів?“ 21 Тоді Даниїл заговорив із царем: „Царю, навіки живи! 22 Мій Бог послав Свого Ангола, і позамикав пáщі лєвів, і вони

не пошкодили мені, бо перед Ним знайдено було мене невинним, а також перед тобою, царю, я не зробив шкоди“. 23 Тоді цар сильно зрадів, і сказав вивести Даниїла з ями. І Даниїл був виведений з ями, і жодної шкоди не знайдено на ньому, бо він вірував у Бога свого. 24 І сказав цар, і привели тих мужів, що донесли на Даниїла, і повкидали до лів'ячої ями їх, їхніх дітей та їхніх жінок. І вони не сягнули ще до дна ями, як леви вже похапали їх, і поторобіли всі їхні кості. 25 Того часу цар Дарій написав до всіх народів, племен та язиків, що мешкали по всій землі: „Нехай мир вам примножиться! 26 Від мене виданий наказ, щоб у всьому пануванні мого царства тремтіли та боялися перед Даниїловим Богом, бо Він Бог Живий і існує повіки, і царство Його не буде зруйноване, а панування Його — аж до кінця. 27 Він рятує та визволяє, і чинить знаки та чуда на небі та на землі, Він урятував Даниїла від лів'ячої сили“. 28 І той Даниїл мав повбодження за царювання Дарія та за царювання Кира перського.

7 За першого року Валтасара, царя вавилонського, бачив Даниїл сон та пророцтво видіння голови своєї на своєму ложі. Того часу записав він сон, сказавши з нього головне. 2 Даниїл заговорив та й сказав: „Бачив я в своєму видінні вночі, аж ось чотири небесні вітри вдарили на Велике море. 3 І чотири великі звірі піднялися з моря, різні один від одного. 4 Передній був, як лев, а крила в нього орліні. Я бачив, аж ось були вірвані йому крила, і він був піднятий від землі, і поставлений на ноги, як людина, і серце людське було йому дане. 5 А ось звір інший, другий, подібний до ведмедя, і був поставлений на одному боці, і було три ребра в його пащі між зубами його. І йому сказали так: „Уставай, — їж багато м'яса!“ 6 Потому я бачив, аж ось звір інший, мов пантєра, а в нього на спині чотири пташині крила. Цей звір мав чотири голови, і була йому дана влада. 7 Потому я бачив у видіннях тієї ночі, аж ось четвертий звір, страшний і грізний, та надмірно міцний, і в нього великі залізні зуби. Він жер та торощив, а решту ногами своїми топтав, і він різнився від усіх звірів, що були перед ним, і мав десять рогів. 8 Я приглядався до тих рогів, аж ось поміж ними піднісся ріг інший, малий, а три з тих передніх рогів були вирвані з коренем перед ним. І ось у того рога очі, як очі людські, і уста, що говорили про великі речі. 9 Я бачив, аж ось поставили престоли, і всівся Старій днями. Одежа Його — біла, як сніг, а волосся голови Його — немов чиста вовна, а престол Його — огняне полум'я, колеса Його — палахкотючий огонь. 10 Огненна річка пливла й виходила з-перед Нього; тисяча тисяч служили Йому, і десять тисяч десятків тисяч стояли перед Ним; суд усівся, і розгорнулися книги. 11 Я бачив того часу, що від голосу великих слів, які цей ріг говорив, я бачив, аж ось був забитий той звір, і було погублене тіло його, і було віддане на спалення огню. 12 А решті тих звірів відняли їхне

панування, а довготá в житті була їм дана аж до усталеного часу та години. 13 Я бачив у видіннях ночі, аж ось разом з небесними хмарами йшов ніби Син Людський, і прийшов аж до Старого днями, і Його підвели перед Нього. 14 І Йому було дане панування й слава та царство, і всі народи, племена та язики будуть служити Йому. Панування Його — панування вічне, яке не спиниться, а царство Його не буде зруйноване. 15 Дух мій, Даниїлів, був засумований через це, і видіння голови моєї стурбували мене. 16 Я наблизився до одного з тих, що стояли, і поспитався від нього про істоту всього того. І він сказав мені, і познайомив мене з розв'язкою цих речей. 17 Ці великі звірі, що їх чотири, — це чотири царі встануть з землі. 18 І приймуть царство святі Всевишнього, і будуть міцно держати царювання аж навіки, і аж на віки віків. 19 Тоді хотів я знати певне про четвертого звіря, що різнився від їх усіх, — він страшний, надмірний, зуби його залізні, а пазурі його мідяні, він жер та торощив, а решту ногами своїми топтав, 20 і про десять рогів, що на його голові, і про іншого, що піднісся, а три через нього випали, і про цього рога, що мав очі, а уста говорили про великі речі, а вид його більший від його друзів. 21 Я бачив, що цей ріг учинив бій з святыми, — і переміг їх. 22 Аж ось прийшов Старій днями, і даний був суд святым Всевишнього, і надійшов умовлений час, — і царство взяли святі. 23 Він так сказав: „Четвертий звір — четверте царство буде на землі, яке буде різнитися від усіх царств, і пожерє всю землю, і вимолотить її та розторощить її. 24 А десять рогів визначають, що з того царства встане десять царів, а по них встане інший, що буде різнитися від попередніх, і скине трьох царів. 25 І він буде говорити слова проти Всевишнього, і пригнобити святих Всевишнього, і буде думати позмінювати свята та права, і вони віддані будуть у його руку аж до одного часу, і часів і половини часу. 26 Та засяде суд, і скинуть його панування, щоб його знищити та вигубити аж до кінця. 27 А царство, і панування, і велич царств під усім небом буде дане народові святих Всевишнього. Його царство буде царство вічне, а всі панування — Йому будуть служити й будуть слухняні“. 28 Аж по́ти кінець цього слова. Мене, Даниїла, сильно лякали думки мої, і змінилася ясність моя, але це слово я заховав у своїм серці.

8 За третього року царювання царя Валтасара з'явилося мені, Даниїлові, видіння по тому, що з'явилося мені перше. 2 І бачив я в видінні, — і сталося в моєму видінні, а я був у твердині Шушані, що в окрузі Еламі, і бачив я в видінні, ніби я був над потоком Улаї. 3 І звів я очі свої та й побачив, аж ось один баран стоїть перед потоком, і в нього два роги. А обидва ці роги високі, і один вищий від другого, а той вищий виріс наостанку. 4 Я бачив барана, що колов на захід, і на північ, і на південь, і жоден звір не міг стати проти нього, і не було нікого, хто б урятував від його руки. І

він робив за своїм уподобанням, і став величний. 5 І я придивлявся, аж ось козел з кіз приходить із заходу по поверхні всієї землі, і не дотикається до землі. А той козел мав подобу рога між своїми очима. 6 І прийшов він до того баранá, що мав ті два рóги, якого я бачив, що стояв перед потоком, і помчáв на нього в лютості своєї сили. 7 І я бачив його, що він добіг аж до баранá, і роз'ярівся на нього, та й ударив того баранá, і зламав йому ті два рóги, а в баранá не було сили стати проти нього. І той кинув його на землю, і потоптав його, і не було нікого, хто б вірятував баранá від його руки. 8 А козел з кіз став аж надто великий. А коли він зміцнівся, то був зламаний той великий рíг, а замість нього вирости чотири подоби рога на чотири вітри неба. 9 А з одного з них виїшов один малий рíг, і з малóго став дóже великий до півдня, і до схóду, і до Пишнóти. 10 І він побільшився аж до війська небесного, і скинув на землю декого з війська, із зір, і потоптáв їх. 11 І він побільшився аж до Вождя́ того війська, і від Нього булá віднята стала жертва, і покинене місце святині його. 12 І буде віддане йому військо враз із щоденною службою через грíхи, і він кине правду на землю, і зробить, і матиме úспіх. 13 І почув я одно́го святого, що говорив. А інший святий сказав до того, що говорив: „Аж дóки це видіння про сталу жертву та про нищівний грíх, дóки святиня й військо віддані на топтáння?“ 14 І відказав він мені: „Аж до двох тисяч і трьох сотень вечорі-вранків, — тоді буде визнана очищеною святиня“. 15 І сталося, коли я, Даниїл, бачив те видіння, і шукав значення його, ось став передо мною ніби муж. 16 І почув я поміж берегами Улаю людський голос, що кликнув і сказав: „Гавриїле, виясни йому це видіння!“ 17 І він прийшов туди, де я стояв, а коли він прийшов, я настра́шився й упав на обличчя своє. І сказав він мені: „Зрозумій, сину людський, бо на час кінця це видіння!“ 18 А коли він говорив зо мною, я зомлів, і припав своїм обличчям до землі, але він дíткнувся до мене, і поставив мене на моєму місці, 19 та й сказав: „Ось я об'являю тобі, щó буде в кінці гнóву, бо на кінець призначеного часу це видіння. 20 Той баран, якого ти бачив, що мав ті два рóги, — це царі мідян та персів. 21 А козел, той волохáтий, це цар Греції, а той великий рíг, що між очима його, це перший цар. 22 А той зламаний рíг, і що стали на його місці чотири, — це чотири царства постануть із цього наро́ду, але вже не в його силі. 23 А в кінці їхнього царства, коли покінчáть своє ті грíшники, постане цар наха́бний та вправний у відступах. 24 І зміцніє його сила, але не його власною силою, і дивно вінищить він, і буде мати úспіх, і дїятиме. І винищить він сильних і наро́д святих. 25 А через свою мудрість буде мати úспіх, омáна буде в його руці, і він звеличиться в сво́му серці. І в часі миру він понищить багáтьох, і повстане на Владіку над владиками, але без руки буде зламаний. 26 А видіння вечора та рáнку, про яке було сказано, це

правда, та ти сховай це видіння, бо воно відно́ситься на далекі часі. 27 А я, Даниїл, знемігся й заслаб на кілька днів. І встав я, і робив царéву працю, і остовпів з того видіння, але ніхто того не завва́жив.“

9 За першого року Дарія, Ахашверóшового сина, з насіння мідян, що зацарював над халдейським царством, 2 за першого року його царюва́ння я, Даниїл, бачив у книгах число тих рóків, про які булó Господне слово до пророка Еремїї, — що спóвнниться для руїн Єрусалиму сімдеся́т рóків. 3 І звернув я своє обличчя до Господа Бога, — прохáти з молитвою та з благáннями, у по́сті, у верéтищі та в по́пелі. 4 І молився я Господéві, Богові сво́му, і сповідáвся й казав: „О мій Господи, Боже великий і грíзний, що стережеш заповіта та милість для тих, хто кохає Тебе, та для тих, хто виконує Твої за́повіді! 5 Ми прогрішилися та чинили беззакóння, і були несправедливі, і бунтува́лися, і відверта́лися від Твоїх за́повідей та від постанов Твоїх. 6 І не прислухáлися ми до Твоїх рабів пророків, що говорили в Тво́ім Імені до наших царів, наших начальників та наших батьків, і до всього наро́ду землі. 7 Тобі, Господи, справедливість, а нам сором на обличчя, як цього дня для юдея, і для мешканців Єрусалиму, і для всього Ізраїля, близьких та далеких, по всіх тих кра́ях, куди Ти їх вигнав за їхнє спроне́вірення, що допустилися його перед Тобою. 8 Господи, сором на обличчя нам, нашим царям, князям нашим та нашим батькáм, що згрішили перед Тобою! 9 А Господéві, нашому Богові, — милість та про́щення, бо ми бунтува́лися проти Нього, 10 і не слухали голосу Господа, нашого Бога, щóб ходити за́конами Його, які Він дав нам через Своїх рабів пророків. 11 І ввесь Ізраїль переступив Зако́на Твого, і відвернулися, щóб не слухатися Твого голосу, і було вилите на нас те прокля́ття й та присяга, що написана в Зако́ні Мойсея, Божого раба, бо ми прогрішилися йому. 12 І Він спóвнив Своє слово, яке говорив на нас та на наших суддів, що судили нас, щóб спровáдити на нас велике зло, — такого не було вчїнено під цілим небом, яке булó вчинене в Єрусалимі! 13 Як написано в Мойсеевому Зако́ні, усе те лихо прийшло на нас, та ми не вблагали Господа, нашого Бога, щóб вернутися нам від свого грíхá, і щóб порозумнішати в Твоїй правді. 14 І Господь пильнував того лиха, і спровадив його на нас, бо справедливий Господь, Бог наш, у всіх Своїх чїнах, які Він зробив, та ми не слухали Його голосу. 15 А тепер, Господи, Боже наш, що вивів з єгипетського краю Свій наро́д потужною рукою, і зробив Собі славне Ім'я, як цього дня, — згрішили ми, стали несправедливі! 16 Господи, у міру всієї Твоєї справедливості нехай відвернеться гнів Твій та Твоя ревність від Твого міста Єрусалиму, Твоєї святої горі, бо через наші грíхи та через провини наших батьків Єрусалим та наро́д Твій віддáний на ганьбу для всіх наших околиць. 17 І нїні прислухайся,

Боже наш, до молитви Твого раба та до його благань, і нехай засвітиться Твоє лице над Твоею спустошеною святинею, ради Господа! **18** Нахили, Боже мій, вухо Своє та й послухай, відкрий Свої очі й побач наші спустошення та те місто, де клікалося Ім'я Твоє в ньому, бо ми кладемо свої благання перед Твоїм лицем не через свої справедливості, але через велику Твою милість. **19** Господи, вислухай! Господи, прости! Господи, прислухайся й зроби! Не опізнйся ради Себе, мій Боже, бо Ім'я Твоє клічеться над Твоїм містом і над Твоїм наро́дом!“ **20** А ще я говорив і молився, та ісповідував гріх свій та наро́ду мого Ізраїля, і клав свою молитву перед лице Господа, мого Бога, за святу гору мого Бога, **21** і ще я говорив на цій молитві, а той муж Гавриїл, якого я бачив у видінні напочатку, швидко прилетів, і доторкнувся до мене за часу вечірньої хлібно́ї жертви. **22** І він напучував мене, і говорив зо мною та й сказав: „Даниїле, я тепер вийшов, щоб умудрити тебе в розумінні. **23** На початку молитов твоїх вийшло слово, і я прийшов об'явити його тобі, бо ти улюблений, і приглянься до цього слова, і придивися до видіння. **24** Сімдесят років – ти́жнів призначено для твого наро́ду та для міста твоєї святині, аж поки переступ буде докінчений, і міра гріха́ буде повна, аж поки вина буде споквітвана, і вічна правда приведена, аж поки буде потвержені видіння й пророк, і щоб помазати Святе́е Святих. **25** Та знай і розумій: від виходу наказу, щоб вернути Ізраїля й збудувати Єрусалим, аж до Владики Месії сім ти́жнів та шістьдесят і два ти́жні. І вернеться наро́д, і відбудований буде майдан і вулиця, і то буде за тяжко́го часу. **26** І по тих шостидесятьох і двох ти́жнях буде погублений Месія, хоч не буде на Ньому вини. А це місто й святиню знищить наро́д во́лдаря, що прийде, а кінець його — у повідді. І аж до кінця буде війна, гострі спустошення. **27** І він зміцнить заповіта для багатьох на один ти́ждень, а на півти́жня припинить жертву та жертву хлібну. І на святиню прийде гидо́та спустошення, поки знищення й рішучий суд кари не виллється на спустошителя“.

10 За третього року Кіра, перського царя, було відкрите слово Даниїлові, що звався ім'ям Валтасар, а слово це — правда та великий труд; і він зрозумів те слово, і мав зрозуміння того видіння. **2** „Тими днями я, Даниїл, був у жалобі три ти́жні часу. **3** Любо́ї страви я не їв, а м'ясо й вино не вхідило до моїх уст, і нама́щуватися — не нама́щувався я аж до виповнення цих трьох ти́жнів часу. **4** А двадцятого й четвертого дня першого місяця та був я нри великій річці, — це Хідд́екел. **5** І звів я свої очі та й побачив, аж ось один чоловік, одя́гнений у льняну оді́ж, а ст́egna його оперезані золотом з Уфа́зу. **6** А тіло його — як топáз, а обличчя його — як вид блискавки, а очі його — як огня́не по́лум'я, а раме́на його та ноги його — ніби блискуча мідь, а звук слів його — як гук на́товпу.

7 А я, Даниїл, сам бачив це видіння, а люди, що були разом зо мною, не бачили цього видіння, але велике тремтіння спало на них, і вони повтікали в укриття. **8** А я зостався сам, і бачив це велике видіння, — і не зосталося в мені сили, а краса́ обличчя мого змінилася й знищилася, і я не задр́ержав у собі сили. **9** І почув я голос його слів. А як почув я голос його слів, то я зомлів, і припав своїм обличчям до землі. **10** І ось рука доторкнулася до мене, і звела́ мене на коліна мої та на долоні моїх рук. **11** І сказав він до мене: „Даниїле, мұжу любий, зрозумій ті слова, що я скажу́ тобі, і стань на своєму місці, бо тепер я по́сланий до тебе!“ А коли він говорив зо мною це слово, устав я й тремтів. **12** А він промовив до мене: „Не бійся, Даниїле, бо від першого дня, коли ти дав своє серце, щоб зрозуміти видіння, і щоб упокорі́тися перед лицем твого Бога, були почуті слова твої, і я прийшов ради твоїх слів. **13** Але князь перського царства стояв проти мене двадцять і один день, і ось Михаїл, один із перших начальників, прийшов допомогти мені, а я позоставив його там при начальниках перських царів. **14** І прийшов я, щоб ти зрозумів, що станеться твоему наро́дові в кінці днів, бо це видіння ще на наступні дні“. **15** А коли він говорив зо мною оці слова, я схилив своє обличчя до землі, і занімів. **16** І ось хтось, як подо́ба до лю́дських синів, доторкнувся до губ моїх, і я відкрив свої уста, і говорив та й сказав тому, хто стояв передо мною: „Мій пане, у цьому видінні оберну́лися на мене бо́лі мої, і я не задр́ержав сили в собі. **17** І як може цей раб мого пана говорити з оцим моїм паном, коли в мені тепер нема сили, і не залишилося й духу?“ **18** І знов доторкнувся до мене хтось, як вид людини, і зміцнів мене, **19** та й сказав: „Не бійся, любий мұжу, — мир тобі! Будь міцний і будь си́льний!“ А коли він говорив зо мною, я зміцнівся й сказав: „Нехай говорить мій пан, бо я зміцнівся!“ **20** І він сказав: „Чи ти знаєш, чо́го я до тебе прийшов? Та тепер я вертаю́сь, щоб воювати з перським кня́зем, а коли вийду, то ось прийде грецький князь. **21** Але́ об'являю тобі записане в книзі правди. І немає нікого, хто зміцняв би мене проти них, окрім вашого кня́зя Михаїла.

11 А я в першому році мідянина Дарія стояв, щоб зміцнити й поси́лити його. **2** А тепер об'явлю́ тобі правду. Ось іще три царі повстануть для Персії, а четвертий збагатиться багатством, більшим від усіх, а своєю силою в багатстві своїм підбурить усе проти грецького царства. **3** І повстане хоробрий цар, і запанує великим пануванням, і робитиме за своїм уподобанням. **4** Та коли він повстане, буде зруйноване його царство, і буде розділене на чо́тири небесні вітри, а не на його нащадків, і не за його пануванням, яким він панував, бо царство його буде вірване й да́не іншим, а не їм. **5** І зміцниться півд́енний цар, але один з його князів пересилить його й запанує, його панування — панування велике. **6** Але по ро́ках вони

поєднаються, і дочка південного царя прийде до царя північного, щоб зробити мир. Але не затримає він сили свого рамена, і не встане потомство його, але буде відана вона й ті, що вели її, і та, що її породила, і той, що міцно тримав її за тих часів. 7 І повстане один із галузки її кореня на його місці, і він вийде проти війська, і ввійде в твердиню північного царя, і буде діяти проти них, і опанує їх. 8 І їхніх богів з їхніми литими бовванами, разом з їхнім улюбленим посудом, золотом та сріблом поведе в неволю до Єгипту, і він роки стоятиме більше від північного царя. 9 І він увійде в царство південного царя, але вернеться до своєї землі. 10 А сини його озброються, і зберуть натовп численних войовників, і один із них конче піде, і все позаливає, і переїде край, і вернеться, і воюватиме аж до його твердині. 11 І розлютиться південний цар, і вийде та й воюватиме з ним, з царем північним, і виставить велике многолюдство, і цей натовп буде відданий у його руку. 12 І буде знищений той натовп, і повищиться його серце, і він кине десятитисячки, та не буде сильний. 13 І вернеться північний цар, і виставить натовп, більший від першого, а на кінець часів та років він конче прийде з великим військом та з численним маетком. 14 І за того часу багато-хто повстануть на південного царя, а сини насильників твого народу підіймуться, щоб справділось видіння, і вони спіткнуться. 15 І прийде північний цар, і насипле вала, і здобуде твердинне місто, і не встоять рамена півдня та його добірний народ, і не буде сили встояти. 16 І робитиме той, хто прийде на нього, за своєю впадобою, і не буде того, хто встояв би перед ним. І стане він у Пишному Краї, і буде погибель у його руці. 17 І зверне він своє обличчя, щоб прийти з потугою всього свого царства, і складе договора з ним. І дасть йому молоду дочку за жінку, щоб знищити землю, та це не вдасться, і не станеться йому. 18 І зверне він обличчя своє на острові, і здобуде багато. Але вождь спинить йому наругу його, всімрою заплатить йому за наруги його. 19 І зверне він своє обличчя до твердинь свого краю, і спіткнеться й упаде, і не буде знайдений. 20 А на його місці стане той, що скаже побірникові податків перейти пишноту царства, та за кілька днів він загине, але не від гніву й не від бою. 21 І стане на його місці погорджуваний, та не дадуть йому царської пошани, але він прийде непомітно, й опанує царство лестощами. 22 А війська, що затоплювали, він затопить і знищить, і навіть самого володаря, що з ним поєднався. 23 А від часу поєднання з ним він робитиме оману, і підійметься, і зміцніється малим народом. 24 Він увійде непомітно в ситу округу, і зробить те, чого не робили батьки його та батьки його батьків. Він порозкидає їм нагробоване, і здобич, і маеток, і на твердині буде замишляти свої задуми, але до часу. 25 І він збудить свою силу та своє серце на південного царя з великим військом. А південний цар підготується до війни з військом великим та дуже міцним, та не

встоїть, бо замишляють на нього задуми. 26 А ті, що їдять його поживу, поб'ють його, і його військо позаливає край, і погáдають численні забиті. 27 А серце обох цих царів буде на лихе, і при одному столі вони будуть говорити неправду, але не буде успіху, бо кінець буде ще відкладений на означений час. 28 І він вернеться до свого краю з великим маетком, а його серце буде проти святого заповіту; і він зробить, і вернеться до свого краю. 29 На умовлений час він повернеться, і прийде на південь, але останне не буде, як перше. 30 І прийдуть на нього кіттейські кораблі, і він налякається, і вернеться, і буде чинити опір святому заповітові, і зробить своє. І він вернеться, і погóдиться з тими, хто покінув святий заповіт. 31 І повстануть його війська та й зневажать святиню, твердиню, і спинять сталу жертву, і поставлять гидоту спустошення. 32 А тих, хто чинить несправедливе на заповіт, він прихилить через лестощі. А народ, що знає свого Бога, зміцніє та й діятиме. 33 А розумні з народу навчать багатьох, але спіткнуться об меча та полум'я, об полон та грабіж якийсь час. 34 А коли вони спіткнуться, будуть спомóжені малою помічю, хоч до них прилучаться багато-хто лестощами. 35 А дехто з тих розумних спіткнуться, щоб очистити себе, і щоб вибрати, і щоб вибілитися аж до кінцевого часу, бо ще час до умовленого часу. 36 І буде роботи той цар за своїм уподобанням, і підійметься, і повищиться понад усякого бога, і на Бога богів говоритиме дивні речі, і матиме успіх, аж поки не довершиться гнів, бо виконається те, що було вирішене. 37 І він не буде придивлятися до богів своїх батьків, і на побажання жінок, і на всякого бога не буде дивитися, бо він звеличить себе понад кожного. 38 Але він буде віддавати честь богів твердинь на його місці, та богів, якого не знали батьки його, віддаватиме честь золотом, і сріблом, і дорогоцінним камінням, і речами коштовними. 39 І він посадить у твердині народа чужого бога. Тому, хто пізнає його, примножить славу, і вчинить їх панамі над багатьма, і поділить землю на заплату. 40 А в кінці часу зудариться з ним південний цар. І кинеться на нього північний цар колесницями, і верхівцями, і численними кораблями, і прийде на край, і позаливає та переїде їх. 41 І він прийде до Пишного Краю, і багато-хто спіткнуться, та оці втечуть від його руки: Едом, і Моав, і останок Аммонових синів. 42 І він простягне свою руку на край, і не втече єгипетський край. 43 І він запанує над скáрбами золота й срібла, та над усіма коштовними речами Єгипту. А лівійці та етіопляни підуть за ним. 44 Але його налякають вістки зо сходу та з півночі, і він вийде з великою лютістю, щоб багатьох погубити та зробити закляттям. 45 І поставить намети свого палацу між морями та горою пишної святині. Та він прийде до свого кінця, але не буде йому помічника.

12 І повстане того часу Михаїл, великий той князь, що стоїть при синах твого народу, і буде час

Їтиску, якого не було від існування люду аж до цього часу. І того часу буде врятований із народу твого кожен, хто буде знайдений записаним у книзі. **2** І багато-хто з тих, що сплять у зёмному поросі, збудяться, одні на вічне життя, а одні на наруги, на вічну гидоту. **3** А розумні будуть сяяти, як світила небозводу, а ті, хто привів багатьох до праведности, немов зорі, навіки віків. **4** А ти, Даниїле, заховай ці слова, і запечатай цю книгу аж до часу кінця. Багато-хто дослідять її, і так розмножиться знання“. **5** І побачив я, Даниїл, аж ось стоять два інші анголі, — один тут при цьому березі річки, а один там при тому березі річки. **6** І сказав він до мужа, одягненого в льняну одіж, що був над водою річки: „Коли буде кінець цим дивним речам?“ **7** І почув я того мужа, одягненого в льняну одіж, що був над водою річки. І звів він до неба свою правицю та свою лівіцю, і присягнув вічно Живим: це буде за час, за часі і за пів часу, і коли скінчиться розбивання сили святого народу, все це сповниться. **8** А я це слухав і не розумів. І сказав я: „Мій пане, який цьому кінець?“ **9** І він сказав: „Иди, Даниїле, бо заховані й запечатані ці слова аж до часу кінця. **10** Багато-хто будуть очищені, і вибіляться, і будуть перетоплені; і будуть несправедливі несправедливими, і цього не зрозуміють усі несправедливі, а розумні — зрозуміють. **11** А від часу, коли буде припинена стала жертва, щоб була поставлена гидота спустошення, мине тисяча двісті й дев'ятдесят день. **12** Благословенний той, хто чекає, і досягне до тисячі трьох сотень тридцяти й п'яти день! **13** А ти йди до кінця, і відпочинеш, і встанеш на свою долю під кінець тих днів!“

Осія

1 Слово Господнє, що було до Осії, Беерового сина, за днів Уззій, Йотама, Ахаза, Езекії, Юдиних царів, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя. **2** Початок того, що Господь говорив через Осію. І сказав Господь до Осії: „Іди, візьми собі жінку блудливу, і вона породить дітей блуду, бо сильно блудодіє цей Край, відступивши від Господа.“ **3** І він пішов, і взяв Гомер, дочку Дівлаїма, і вона зачала, і породила йому сина. **4** І сказав Господь до нього: „Назви ім'я йому Ізреел, бо ще трохи, і покараю кров Ізреелу на домі Єгу, і вчиню кінець царству Ізраїлевого дому.“ **5** І станеться того дня, і Я зламаю Ізраїлевого лука в долині Ізреел“. **6** І зачала вона ще, і породила дочку. І сказав Він йому: „Назви ім'я їй Ло-Рухама, бо більше Я вже не змилююся над Ізраїлевим домом, бо вже більше не прошу Я їм.“ **7** А над Юдиним домом Я змилююся, і допоможу їм через Господа, їхнього Бога, але не допоможу їм ані луком, ані мечем, ані війною, кінями чи верхівцями“. **8** І відлучила вона Ло-Рухаму, і зачала знову, і породила сина. **9** А Він сказав: „Назви ім'я йому Ло-Аммі, бо ви не народі Мій, і Я не буду ваш!“ **10** І буде число Ізраїлевих синів, як морський пісок, що його не можна ані зміряти, ані злічити. І станеться, замість того, що говориться їм: „Ви не народі Мій“, буде їм сказано: „Ви сини Бога Живого“. **11** І будуть зібрані разом сини Юдині та сини Ізраїлеві, і настановлять собі одного голову, і повиходять з землі, бо великий день Ізреелу.

2 Скажіть своїм братам: „Народ Мій“, а своїм сестрам: „Помилована“. **2** Судіться з вашою матір'ю, судіться, бо вона не жінка Моя, а Я не її чоловік, і нехай вона відкине від себе свій блуд, і з-поміж своїх перс свій перелюб, **3** щоб Я не роздягнув її до нага, і не поставив її такою, як у день її народження, і щоб не зробив Я її пустинею, і не обернув її на суху землю, і не забив її спрагою. **4** Над синами ж її Я не змилююся, бо вони сини блуду, **5** бо їхня мати блудлива була, та, що ними була вагітна, сором чинила, бо казала вона: Я піду за своїми полюбовниками, що дають мені хліб мій та воду мою, мою вовну та льон мій, оливу мою та напої мої. **6** Тому то ось Я вкрию твою дорогу тернями, і обгороджу її огорожею, — і стежок своїх не знайде вона. **7** І буде вона гнатися за своїми полюбовниками, алє не доженє їх, і буде шукати їх, та не знайде. І скаже вона: Піду я, і вернуся до мого першого чоловіка, бо краще було мені тоді, як тепер. **8** А вона не знає, що то Я давав їй збіжжя, і виноградний сік, і свіжу оливу, і примножив їй срібло та золото, яке вони звернули на Ваала. **9** Тому то заберу назад Своє збіжжя в його часі, а Мій сік виноградний в його умовленому часі, і заберу Свою вовну та Свій льон, що був на покритті її наготі. **10** А тепер відкрию її наготу на очах її коханців, і ніхто не врятує її від Моєї руки. **11** І зроблю кінець усякій радості її, святу її, новомісяччю її, і

суботі її, та всякому святковому часові. **12** І спустошу її виноградника та її фігове дерево, про які вона говорила: „Це мені дар за блудодійство, що дали мені мої полюбовники“. А Я оберну їх на ліс, — і їх пожерє польова звірина! **13** І навішу її за дні Ваалів, коли вона кадила. І приоздблювалася ти своєю носовою сережкою та своїм нашіїником, і ходила за своїми полюбовниками, а Мене забувала, говорить Господь. **14** Тому то ось Я намовлю її, і попроваджу її до пустині, і буду говорити до серця її. **15** І дам їй виноградники звідти та долину Ахор за двері надії, і вона буде там співати, як за днів своєї молодости, як за дня виходу її з єгипетського краю. **16** І станеться, того дня — говорить Господь — ти кликатимеш: „Чоловіче мій“, і не будеш більше кликати Мене: „Мій ваале“. **17** І усуну імена Ваалів з її уст, і вони не будуть більше згадувані своїм іменем. **18** І складу їм заповіта того дня з польовою звіриною, і з птаством небесним, та з плазуючим з землі, і лука й меча та війну знішу з землі, і покладу їх безпечно. **19** І заручуся з тобою навіки, і заручуся з тобою справедливістю, і правосуддям, і милістю та любов'ю. **20** І заручуся з тобою вірністю, і ти пізнаєш Господа. **21** І станеться того дня, Я почую, — говорить Господь, — почую небо, а воно почує землю, **22** а земля задовольніть збіжжя, і виноградний сік, і оливу, а вони задовольнять Ізреела. **23** І обсію її Собі на землі, і змилююся над Ло-Рухамою, і скажу до Ло-Амі: Ти народ Мій, а він скаже: Мій Боже!“

3 І сказав Господь мені ще: „Іди, покохай жінку, кохану приятелем, алє перелюбно, подібно, як любить Господь Ізраїлевих синів, а вони звертаються до інших богів, і кохаються у виноградних коржиках“. **2** І я купив її собі за п'ятнадцять шеклів срібла й хомер ячменю та лєтех ячменю. **3** І сказав я до неї: „Сиди довгі дні в мене, не будь блудлива, і не будь нічия, також і я буду такий до тебе. **4** Бо Ізраїлеві сини будуть сидіти довгі дні без царя та без князя, і без жертви та без камінного стовпа, і без ефода та без домашніх божків. **5** Потому Ізраїлеві сини навірнуться, і будуть шукати Господа, Бога свого, та царя свого Давида, і за останніх днів з тремтінням обернуться до Господа та до Його добра.“

4 Послухайте слова Господнього, Ізраїлеві сини, бо Господь має прю із мешканцями зємними, бо нема на землі ані правди, ні милости, ані богопізнання. **2** Клянуть та неправду говорять, і вбивають та крадуть, і чинять перелюб, поставали насильниками, а кров доторкається крові. **3** Тому то в жалобу земля упаде, і стане нещасним усякий мешканець на ній з польовою звіриною й з птаством небесним, і також морські риби погинуть. **4** Та тільки ніхто хай не свариться, і хай не плямує ніхто! А народ Мій — як суперечник з священиком. **5** І спіткнєшся ти вдень, і спіткнєшся з тобою й пророк уночі, і знішу Я матір твою! **6** Погине народ Мій за те, що не має знання: тому, що знання

ти відкинув, відкину й тебе, щоб не був ти для Мене священиком. А тому, що забув ти Закбн свого Бога, забуду синів твоїх й Я! 7 Що більше розмножуються, то більше грішать проти Мене. Їхню славу зміню Я на гáньбу! 8 Вони жертву за прбгріх народу Мого їдять, і до провини його свою душу схиляють. 9 І буде священикові, як і народів, і дорбги його навщю Я на нїм, і йому відплачу згідно вчинків його. 10 І вони будуть їсти, але не наситяться, чинитимуть блуд, та не розмножаться, бо покинули дбати про Господа. 11 Блуд і вино та сїк виноградний володіють їхнім серцем. 12 Нарбд Мїй допитується в свого дєрева, і об'являє йому його пáлиця, бо дух блудодїйства заводить до блуду, і вони заблудили від Бога свого. 13 На верховїнах гїрських вони жертви приносять, і кадять на взгїр'ях під дубом, і тополею та теребїнтом, бо хороша їхня тїнь, — тому ваші дбчки блудливими стали, а ваші невістки вчиняють перелюб. 14 Та не покараю ще ваших дочбк, що вони блудодїють, та ваших невісток, що чинять перелюб, як відходять вони з блудодїйками і жертви приносять з розпўсницями. А нарбд без знання загибає! 15 Якщо ти блудливий, Ізраїлю, нехай Юда не буде провінний! І не ходїть до Гїлгалу, і не приходьте до Бет-Авену, і не присягайте: Як живий Господь! 16 Бо Ізраїль зробився упєртий, немов та упєрта корова. Та тепер Господь пáстиме їх, як вівцї на привїллі! 17 Прилучився до бовванів Єфрем, — покинь ти його! 18 Збір п'яниць звироднїлих учинився розпўсним, їхні провідники покохали нечїстїсть. 19 Вітер їх похапáє на крила свої, і вони посорбмляться жєртов своїх.

5 Послухайте цього, священики, і почуйте, Ізраїлів дбме, а ви, царський доме, візьміть до вух, бо вам буде суд, бо ви для Міцпї були пáсткою й сїткою, розтягнуено на Фавор. 2 І глибоко вгрюзли в розпустї вони, та Я поплямю всіх їх. 3 Я знаю Єфрема, а Ізраїль не схбваний передо Мною, бо тепер блудодїйним, Єфреме, ти став, занечїстився Ізраїль. 4 Не дають їхні вчинки вернутись до Бога, бо дух блудодїйства в серєдинї їхній, і не відають Господа. 5 І гордїсть Ізраїлева засвїдчиться перед обличчям його. А Ізраїль й Єфрем упадуть за провину свою, також Юда із ними впадє. 6 З своєю отарою та з своєю худобою вони Господа пїдуть шукати, алє не знайдуть, — Він від них віддалївся. 7 Вони зрадили Господа, бо породили стороннїх дїтєй, — тепер їх пожерє молодїк разом із частками їхнього поля. 8 Засурміте у рога в Гїв'ї, сурмбю в Рамї, закричїть у Бет-Авенї за тобою, Веняміне! 9 В день картáння Єфрем за спустбшення стане; помїж племенáми Ізраїля Я завїдомив про певне. 10 Стали зверхники Юди, мов тї, що межю перенбсять, — на них виллю, як воду, Свїй гнїв! 11 Єфрем став пригноблений, судом розбитий, бо він намагався ходїти за марнбтою. 12 І Я буду, як міль, для Єфрема, і мов та гнилизна для дому Юди. 13 І побачив

Єфрем свою хворїсть, а Юда — свого чирякá, і Єфрем вїдїшов до Ашшўра і послав до царя до великого. Та він вилїкувати вас не зможе, і не вигоїть вам чиряка! 14 Бо Я — немов лев для Єфрема, і немов той левчук дому Юди. Я, Я розшматую й пїду, — і нїхто не врятує! 15 Пїду, повернуся до мїсця Свого, аж поки провини своєї вони не признáють, і не стануть шукати Мого лиця. Та в утїску будуть шукати Мене!

6 Ходїть, і вернімось до Господа, бо Він пошматував — і нас вилїкує, ударив — і нас перев'яже! 2 Оживить він нас до двох день, а третього дня нас поставить, — і будемо жити ми перед обличчям Його. 3 І пїзнаймо, намагаймось пїзнати ми Господа! Міцно поставлений прихїд Його, мов зїрницї, і Він прїйде до нас, немов дощ, немов дощ весняний, що напоєє землю. 4 Що, Єфреме, зроблю Я тобі, що зроблю тобі, Юдо? І Бо ваша любов, немов хмара поранку, і мов та роса, що зникає уранцї, — 5 тому Я тесав їх пророками, позабивав їх прорєченням уст Своїх, і суд Мїй, як свїтло те, вийде. 6 Бо Я милости хочу, а не жертви, і Богопїзнáння — бїльше від цїлопалень. 7 Вони заповїта Мого порушили, мов той Адáм, вони там Мене зрадили. 8 Гїлеад, мїсто злочинцїв, повне кривавих слїдїв. 9 І як той розбишака чигáє, так ватага священиків на дорозї в Сихем — учиняють розбїй, бо злбчин учиняють вони. 10 У домї Ізраїля бачу жакхлїве, — там блуд у Єфрема, занечїстився Ізраїль. 11 Також, Юдо, для тебе жнивá приготбвленї, як Я долю нарбду Свого поверну!

7 Коли Я лїкую Ізраїля, то виявляю грїх Єфремів та зло Самарїї, бо роблять вони неправдиве, і злбдїй приходить, грабує на вулицї бáнда. 2 І не думают в серцї своєму, що Я пам'ятаю про все їхнє зло. тепер їхні вчинки ось їх оточили і перед обличчям Моїм поставали. 3 Вони злїстю своєю втїшають царя, а своїми обмáнами — звєрхників. 4 Усі вони чинять перелюб, мов пїч, яку пєкар розпáлює, що напáлювати перестає, як тїсто замїсить та вкисне воно. 5 У святкбвий день нашого царя похворїли князї від жáру вина, і він простяг до насмїшників руку свою. 6 Бо їхнє нўтро, як пїч, у них палáє їхнє серце: всю нїч спить їхній гнїв, а на рáнок горить, як палбючий огонь. 7 Вони всі гарячі, як пїч, і сўддїв своїх пожирáють. Усі царї їхні попáдали, мїж ними нїкого нема, хто б кликав до Мене. 8 Змїшався Єфрем із народами, Єфрем став млинцєм, що печеться неперевєрнений. 9 Його силу чужї пожирáють, та про те він не знає, вже й волбсся посивїло в нього, а тогб він не знає. 10 І гордїсть Ізраїля свїдчить на нього, і до Господа, Бога свого вони не вертáються, і не шукають Його у всїм цїм. 11 А Єфрем став, як голуб, — нерозумний, немудрий: закликають в Єгипет, а йдуть в Асирїю. 12 Як пїдуть вони, розтягнў Свою сїтку над ними, — стягну їх додолу, мов птаство небесне, — за злобою їхньою Я їх караю. 13 Горє їм, бо від Мене вони вїдїшли, погуба на них, бо повстали вони проти Мене! Хоч Я викупив

їх, та вони проти Мене говорять неправду. **14** І вони в своїх серці не кличуть до Мене, як виють на ложах своїх, точать сварку за хліб та вино, і відступають від Мене. **15** А Я їх картав, їхні рамена зміцняв, а вони зло на Мене задумують. **16** Вони навертаються, та не до Всевишнього, стали, немов той обманливий лук. Упадуть від меча їхні князі за гордість свого язика, — це їхня наруга в єгипетським краї!

8 Рога до уст своїх, та й засурмі: на дім Божий спадає неначе орел, бо переступили вони заповіта Мого, і на Закона Мого повстали. **2** До Мене зивають вони: „Мій Боже, познали Тебе ми, Ізраїлю!“ **3** Покинув Ізраїль добро, — ворог його пожене! **4** Вони ставлять царя, але не від Мене, вони князя ставлять, але Я не знаю! Вони з срібла свого та із золота свого божків наробили собі, щоб загинути, — **5** відкинув теля твоє Я, Самаріє! Мій гнів запалівся на них, — аж доки не можуть вони від провини очиститися? **6** Бо й воно від Ізраїля. Зробив його майстер, і воно — то не Бог, бо теля самарійське на кавалки обернеться. **7** А що вітер вони засивають, то бурю пожнуть, — в них не буде й колосся, а зерно не видасть мукі, коли ж видасть, чужі поквтають її. **8** Ізраїль проковтнений, — став між народами він як та річ, що до неї немає замілювання. **9** Бо вони відійшли до Ашшуру, як дикий осел, що самітний собі, а Єфрем за любов дає дари любовні. **10** І хоч вони здобувають прихильників серед поганів, Я їх позбираю тепер, і незабаром вони перестануть помазувати царя, і князів. **11** Бо жертовників був намножив Єфрем, щоб грішити, — на провини йому стали ці жертовники! **12** Я можу йому написати Закон Свій хоч тисячу разів, — як чуже пораківане буде! **13** Вони ж жертви кохають, — ріжуть м'ясо й їдять, та Господь не впадубе їх. Тепер Він згадає про їхню провину та їхні гріхи покарає, — вони до Єгипту повернуться! **14** Ізраїль забув про свого Творця та й буде палати, а Юда намножив твердинні міста, та пошлю Я огонь на його ці міста, — і пожерє він палати його!

9 Не тішся, Ізраїлю, радістю, як ті народи, бо ти чиниш блуд, відступаючи від свого Бога, дар блудодійний кохаєш на всіх токах збіжжєвих. **2** Годувати не буде їх тік та чавило, а сік виноградний зведе їх. **3** Не будуть сидіти в Господньому Краї вони, і Єфрем до Єгипту повернеться, і вони будуть їсти нечисте в Асирії. **4** Господеві вина вони лити не будуть, і жертви не будуть приємні йому; це буде для них, немов хліб похоронний, — усі, що будуть його споживати, занечистяться, бо їхній хліб — для насичення їх, — не для дому Господнього. **5** Що зробите ви на день урочистий та на день свята Господнього? **6** Бо йдуть ось вони до Асирії, їх збирає Єгипет, Мемфіс їх ховає, коштовність їхнього срібла посядє кропіва, будяччя по їхніх наметах. **7** Прийшли дні навіщення, прийшли дні заплаги, — Ізраїль пізнає оце: „Нерозумний пророк

цей, шалений муж духа“, — за численність провин твоїх і велике зненавидження! **8** Єфрем — сторож із Богом моїм, пророк — пастка птахолова на всіх дорігах його, ненависть у домі Бога його. **9** Глибоко зіпсулись вони, як за днів тих Гів'ї, Він згадає за їхні провини, Він їхні гріхи покарає! **10** Немов виноград на пустині, знайшов Я Ізраїля, як фігу поранню на фіговім дереві, Я бачив був ваших батьків на початку його, та вони до Баал-Пеору прийшли, і себе присвятили для Бóшета, і стали гидотою, як полюблене ними. **11** Єфремова слава, як птах, відлетить: не буде народження, ані зачаття, ані вагітності. **12** Бо якщо вони вікохають свої діти, то їх повбиваю, так що не буде людини, бо горе їм, як відступлю Я від них. **13** Єфрем, як Я бачу, — для вловів йому подали його власних дітей, і Єфрем поведе своїх власних дітей на заріз... **14** Дай їм, Господи, — що ж Ти даси? — дай їм утробу неплідну та висохла груди! **15** Усе їхнє зло у Гілгалі, бо там Я зненавидів їх; за зло їхніх учинків Я віжену їх з Свого дому. Не буду їх більше любити, — всі їхні князі ворохобники! **16** Побитий Єфрем, їхній корень посох, — він плоду не зрідить. А коли вони зрідять, то Я повбиваю улюблених їхнього лона. **17** Відкине їх Бог мій, бо вони неслухняні для Нього були, і будуть вони мандрувати між народами.

10 Ізраїль — буйний виноград, що родить подібне собі. Та за многістю плоду свого він намножує жертовники, за добрістю краю свого бовванські стовпі прикрашає. **2** Облудне їхнє серце, тому винні тепер вони будуть, Він їхні жертовники понищить поруйнує стовпі їхні. **3** Бо тепер вони кажуть: Нема в нас царя, бо ми не боялися Господа, а цар що нам зробить? **4** Говорять порожні слова, клянуться фальшиво, коли заповіта складають, і на грядках польових цвіте їхнє правосуддя, немов той полінь. **5** За телят Бет-Авену бояться мешканці Самарії, бо в жалобі опинився через нього народ його, а жерці будуть плакати над ним, за славу його, що пішла на вигнання від нього. **6** Запроваджений буде і він в Асирію цареві великому в дар. Прийме сором Єфрем, і посоромлений буде Ізраїль за раду свою. **7** Самарія загине; її цар — немов тріска ота на поверхні води! **8** І поруйновані будуть висоти Авена, Ізраїлів гріх, терніна й будяччя зросте на їхніх жертовниках, і до гір вони скажуть: „Накрийте ви нас!“ а до взгір'їв: „На нас упадіть!“ **9** Від днів Гів'ї грішив ти, Ізраїлю! Там вони полишилися були, — чи ж їх не досягне в Гів'ї війна проти синів беззаконних? **10** За жаданням Своїм покараю Я їх, і зберуться народи на них, і покáрані будуть вони за подвійні провини свої. **11** А Єфрем — це привчена телиця, що звикла вона молотити, Сам ярмо накладу на її товсту шию, запряжу Я Єфрема, Юда буде орати, Яків буде собі скородіти. **12** Сійте собі на справедливість, за милістю жніть, орїте собі переліг, бо час навернутись до Господа, ще поки Він прийде і правду ліне вам дощєм. **13** Ви

беззаконня орали, — пожали ви кривду, плід брехні споживали, бо надявся ти на дорогу свою, на многість лицарства свого. 14 І станеться шум по народах твоїх, і всі твердині твої поруйновані будуть, як Шалман зруйнував Бет-Арбел в час війни, — була мати з синами убита. 15 Отак вам учинить Бет-Ел за зло вашого зла, — конче згине Ізраїлів цар на світінку!

11 Як Ізраїль був хлопцем, Я його покохав, і з Єгипту покликав Я сина Свого. 2 Як часто їх кликав, так вони йшли від Мене, — приносили жертви Ваалам, і кадили бовванам. 3 Я ж Єфрема ходити навчав, Я їх брав на рамена Свої, та не знали вони, що Я їх лікував. 4 Я тягнув їх шнурками, що людям лицюють, шнурками любови, і був Я для них немов ті, що здійсмають ярмо з-над їхньої шиї, і Я їх годував. 5 До краю єгипетського він не вернеться, та Ашшур — він буде для нього царем, бо вони не хотіли вернутись до Мене. 6 А містами його грасуватиме меч, і засуви його повиламлює він та й пожерé їх за задуми їхні. 7 А народ Мій схильний відпадати від Мене, і хоч кличуть його догори, він не підіймається разом. 8 Як тебе Я, Єфреме, віддам, як видам тебе, о Ізраїлю? Як тебе Я віддам, як Адму, учиню тебе, мов Цевоїм? У Мені перевернулося серце Моє, розпалілася разом і жалість Моя! 9 Не вчиню жару гніву Свого, більше нищити Єфрема не буду, бо Бог Я, а не людина, серед тебе — Святий, і не прийду в люті гніву. 10 За Господом підуть вони, а Він заричить, немов лев, і Він заричить, і від заходу прийдуть в тремтінні сини. 11 Вони прийдуть в тремтінні, як птах із Єгипту, і як голуб із краю Ашшура, і Я посаджу їх по їхніх домах, говорить Господь. 12 Єфрém оточив Мене леєю, лукавством — Ізраїлів дим, а Юда держався ще з Богом і з святими був вірний.

12 Єфрем пасе вітра й женеться за вітром із сходу. Неправду й руїну розмножує він кожного дня, умову складають з Ашшуром, олива ж несеться в Єгипет. 2 Та в Господа з Юдою пря, і Якова Він навістить за путями його, за ділами його йому зверне. 3 Він в утробі тримає за п'яту свого брата, а в силі своїй він боровся із Богом, — 4 і боровся він з Анголом, — та й переміг. Плакав він, і благав він його, у Бет-Елі знайшов Він його, і там з нами говорить. 5 А Господь — Бог Саваот, його Ім'я — Господь. 6 А ти через Бога свого наворачнешся, стережи милість та суд, і завжди надійся на Бога свого! 7 Немов Ханаан, — у нього в руці неправдива вага, любить він кривду чинити. 8 І каже Єфрем: Справді я збагатівся, знайшов я маєток собі! У всіх моїх чинах не знайдуть провини мені, що гріхом би була. 9 А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, — ще в наметах тебе посаджу, немов за днів свята. 10 І Я говорив до пророків, і відіння розмножив, і через пророків Я притчі казав. 11 Хіба беззаконня лишив Гілеад, і марноткою стались лиш там? У Гілгалі приносили в жертву волів, а їхні жертвники — мов ті купи каміння на борознах

пільних. 12 І втік Яків на поле Арама, а Ізраїль за жінку робив, і за жінку отару стеріг. 13 І через пророка Господь із Єгипту Ізраїля вівів, і пророком стерезений був він. 14 Єфрém Господа гірко розгнівав, і тому його вчинки криваві Він лишить на ньому, і поверне йому його сором.

13 Як Єфрем говорив, то тремтіли, — він піднесений був ув Ізраїлі, та через Ваала згрішив і помер. 2 А тепер іще більше грішать, бо зробили собі вони відлива з срібла свого, божків за своєю подобою; робота майстрів усе те, розмовляють із ними вони; ті люди, що жертву приносять, цілують телят. 3 Тому вони стануть, як хмара поранку, і мов та роса, що зникає вранці, немов та полва, що з току виноситься бурєю, і наче із комина дим. 4 А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, і Бога, крім Мене, не будеш ти знати, і крім Мене немає Спасителя. 5 Я тебе на пустині пізнав, у пересохлому краї. 6 Мали добрі пасовиська й ситі були, наситилися — і загорділося їхнє серце, тому то забули про Мене вони! 7 І став Я для них, немов лев, на дорозі чигаю, немов та пантера. 8 Нападú Я на них, немов та ведмедіця, що дітей загубила, і те розірву, у що серце їхнє замкнене, і їх, як левчук, пожеру там, шматуватиме їх польова звірина. 9 Погубив ти себе, о Ізраїлю, бо ти був проти Мене, спасіння свого. 10 Де цар твій тоді? Нехай він поможе тобі по містах твоїх усіх! А де судді твої, що про них ти сказав: Дай нам царя та князів? 11 Я тобі дав царя в своїм гніві, і забрав у своїй рівності. 12 Провина Єфремова зв'язана, схований прогріх його. 13 Болі, немов породіллі, надійдуть на нього. Не мудрий він син, бо інакше не був би так довго у матернім нутрі. 14 З рук шеолу Я викуплю їх, від смерти їх вибавлю. Де, смерте, жало твоє? Де, шеоле, твоя перемога? Жаль сховається перед очима Моїми! (Sheol h7585) 15 Хоч він дає плід між братами, але приїде вітер з сходу, вітер Господній, що зійде з пустини, і всохне його джерело, і пересохне криничка його, — понищить він скарб всіх коштовних речей! 16 Завинить Самарія, бо стала уперта до Бога свого, — поляжуть вони від меча! Порозбівані будуть їхні діти, вагітні їхні розпороті будуть!

14 Вернися, Ізраїлю, до Господа, Бога свого, бо спіткнувся ти через провину свою! 2 Візьміть із собою слова, та й зверніться до Господа, до Нього промовте: „Прости нам усяку провину, та добре прийми, і ми принесемо у жертву плод своїх уст! 3 Ашшур не спасе нас, не будемо іздити ми на коні, і не скажемо вже чинови рук наших: боже наш, бо тільки Тобою помилуваний сирота“. 4 „Ворохобність їхню вилікую, добровільно любитиму їх, бо Мій гнів відвернувся від нього. 5 Я буду Ізраїлеві, як роса, розцвіте він, неначе лілея, і пустить коріння своє, мов Ліван. 6 Розійдуться його пагінци, і буде його пишнота, мов олівне те дерево, а пахоц його — мов Ліван. 7 Навернуться ті, що сиділи під тінню його, збіжжа

оживлять вони й зацвітуть, немов той виноград,
будуть згадки про нього, немов про ліванське вино. 8
Єфрем, — що йому до бовванів іще? Я вислухав вже та
побачив його, Я для нього немов кипарис той зелений:
з Мене знайдений буде твій плід“. 9 Хто мудрий, то
це зрозуміє, розумний — і пізнає, бо прости Господні
доріжки, і праведні ходять по них, а грішні спіткнуться
на них!

Йоїл

1 Слово Господнє, що було до Йоїла, Петуїлового сина. **2** „Послухайте це, ви старші, і візьміть до вух, усі мешканці землі: чи було такé за днів ваших, або за днів ваших батьків? **3** Оповідайте про це синам вашим, а ваші сини — своїм дітям, а їхні сини — покоління наступному. **4** „Що лишилося по гусені, — зжерла те все саранá, що ж зосталося по сарані — пожер коник, а решту по конику зжерла червá“. **5** Пробудіться, п'яниці, і плачте й ридайте за виноградним соком усі, хто вина напивається, бо віднятий він від уст ваших! **6** Бо на Край Мій прийшов люд міцний й незчислений, його зуби — як лів'ячі зуби, а пáща його — як в левіці. **7** Виноград Мій зробив він спустошенням, Мое ж фігове дерево геть поламав, дощенту його оголів та й покинув, галузки його побілили. **8** Голосі, як та дівчина, верéтою оперéзана, за нареченим юна́цтва свогó. **9** Жертва хлібна й жертва лита спинілася в домі Господньому, впали в жалобу священики, слуги Господні. **10** Опустошене поле, упала в жалобу земля, бо спустошене збіжжя, вино молоде пересохло, зів'яла олишка. **11** Засоромилися рільнікі, голосили були виноградари за пшеницю й ячмінь, бо вигинуло жниво поля. **12** Усох виноград, а фіга зів'яла, гранáтове дерево, й пáльма та яблуня, і повсихали всі пільні дерева, бо Він висушив радість від людських синів. **13** Оперезіться веретою, — і ридайте, священики, голосіть, слуги жéртвника, входьте, ночуйте в верéтах, служителі Бога могó, — бо хлібна жертва і жертва та лита затрímана бóде від дому вашого Бога! **14** Оголосіть святий піст, скличте збори, позбирайте старших, всіх мешканців землі до дому Господа, вашого Бога, і кличте до Господа. **15** Горе днєві тому! Бо близький день Господній, і прийде він від Всемогутнього, мов те спустошення! **16** Чи ж з-перед очей наших не відіймається їжа, з дому нашого Бога веселість та тіха? **17** Покóрчилися зёрна під своїми грудами, спорожніли комóри, поруйновані клу́ні, бо висохло збіжжя. **18** Як стогне товáр, поголомшені чéреди, — бо немає їм пáші, отáри спустошені! **19** До тебе я кличу, о Господи, пожер бо огонь пасовища пустині, а жар попалів усі дерева на полі. **20** Навіть пільна худóба пра́гне до Тебе, бо водні джерéла посóхли, огонь же пожер пасовища пустині!

2 Засурміть на Сіоні в сурму, здійміть крик на святий горі Мойї! Затремтіть, всі мешканці землі, бо прийшов день Господній, бо близько вже він, **2** день темнóти та тёмряви, день хмари й імлі! Як несеться досвітня зоря по горах, так народ цей великий й міцний. Такого, як він, не було відвіку, і по ньому не бóде вже бiльш аж до лiт з роду в рiд! **3** Перед ним пожирáе огонь, і палахкотить за ним пóлум'я! Земля перед ним, як едёнський садóк, а за ним — опустіла пустиня, і рятунку від нього нема! **4** Його

вигляд — ніби коні, гарцóють вони, наче ті верхівці! **5** Як гóркіт військóвих возів, вони скáчуть гiрськими верхiв'ями, як вéреск огни́стого пóлум'я, що солому жерé, наче потужний нарóд, що до бóю поставлений. **6** Нарóди тремтять перед ним, всі обличчя побiдди. **7** Як лицарі, мчаться вони, немов воякі вибiгають на мур, і кожен своєю дорóгою йдуть, і з стежók своїх не позбиваються, — **8** не пхають вони один óдного, ходять своєю дорóгою біто, а коли на списá упадуть, то не зрáняться. **9** По місті хурчáть, по мури бiжать, увiхóдять в домi, через вiкна пролáзять, як злóдiй. **10** Трясеться земля перед ним, тремтить небо, сонце та мiсяць темніють, а зорі загублюють сiяво своé. **11** І голос Свiй видасть Господь перед військом Своiм, бо тáбір Його величезний, бо міцний виконáвець слóва Його, бо великий день Господа й вельми страшний, і хто зможе його перенести? **12** Тому́ то тепер промовляе Господь: Верніться до Мене всім серцем своїм, і пóстом святим, і плачём та риданням! **13** І дерить своé серце, а не свою одiж, і наверніться до Господа, вашого Бога, бо ласкáвий Він та милосёрдний, довготерпеливий та многомилостивий, і жалкуе за злó! **14** Хто знае, чи Він не повернеться та не пожа́луе, і по Собi не залишить благословéння, жертву хлібну та жертву ту литу для Господа, вашого Бога. **15** Засурміть на Сіоні в сурму, оголосіть святий піст, скличте зiбрáння! **16** Зберіте нарóд, оголосіть святi збóри, стáрців згрóмадьте, позбирайте дiтей та грудних немовлят, нехай вийде з кiмнати своєї такóж молодий, молодá ж з-пiд свого накриття! **17** Мiж притвóром та жéртвником нехай плачуть священики, слуги Господні, хай мо́лять вони: Змилуйся, Господи, над нарóдом Своiм, і не видай на гáньбу спадку Свого, щоб над ним панували погáни. Нащо будуть казати мiж наро́дами: Дé їхній Бог? **18** І зздри́сим стане Господь за Свiй край, і зми́лується над нарóдом Своiм“. **19** І Господь вiдповiв і сказав до нарóду Свого: „Ось Я поси́лаю вам збiжжя й вино молоде та оливу, і насiтитесь нею, і бiльше не дам вас на нарóгу наро́дам. **20** А цього пiвнiчного ворога вiддалю Я вiд вас, і його в край сухий та спустóшений вйжену, — його пéред до схiдного моря, його ж край — до того́ моря зáднього. І вийде злий зáпах чинив. **21** Не бiйся ти, зéмле, а ти́ша й радiй, — бо велике Господь учинив! **22** Не бiйтеся, ти пiльна худóбо, бо пустинні пасóвиська зазеленіють, бо дерево видасть свiй плiд, фігiвниця та виноград свою силу дадуть. **23** А ви, сiонські сини, радiйте та ти́штесь Гóсподом, Богом своїм, бо вам їжi Він дасть на спасiння, і найперше зiшле вам дощу́, дощу рáнного й пiзнього. **24** І тóки наповняться збiжжям, чавильні ж кадкi будуть переливатись вином молодим та оливою. **25** І надолужу Я вам за ті роки, що пожерла була саранá, коник і червá та гусiнь, Мое військо велике, що Я посилав проти вас. **26** А їсти — ви будете їсти й насiчуватись, і хвалитимете Їм'я Господа, вашого

Бога, що з вами на по́див зробив, і посоромлений більше не буде наро́д Мій навіки! 27 І пізна́єте ви, що Я серед Ізраїля, і що Я — Господь, Бог ваш, і немає вже іншого, — і посоромлений більше не буде наро́д Мій навіки! 28 І буде́ потому, — ви́ллю Я Духа Свого на кожне тіло, і пророкува́тимуть ваші сині́ й ваші до́чки, а вашим старі́м будуть сні́тися сні, юнакі́ ваші бачити будуть ви́діння. 29 І також на рабів та неві́льниць за тих днів ви́ллю Духа Свого́. 30 І дам Я озна́ки на не́бі й землі, — кров та огонь, та стовпів диму. 31 Зами́ниться сонце на те́мність, а місяць — на кров перед прихо́дом Господнього дня, великого та страшно́го! 32 І стане́ться, — кожен, хто клі́кати буде Госпо́дне Ім'я, той спасе́ться, бо на Сіонській горі́ та в Єрусалимі́ буде спасі́ння, як Госпо́дь говорив, та для тих позоста́лих, що Госпо́дь їх покличе.

3 Бо ось тими днями та ча́су тогó, коли долю Юди́ та Єрусалиму́ верну́, 2 то зберу́ всі наро́ди, звезду́ їх у долину Йо́сафа́тову, і там буду́ суди́тися з ними за наро́д Мій й спадщину́ Мою, за Ізраїля, що його́ розпоро́шили помі́ж наро́дами, а Мій край поді́лили. 3 І за наро́д Мій вони́ кидали́ жере́ба, і юнака́ за блудни́цю давали, а дівчину́ — за вино́ продавали, і пили́. 4 І що́ вам до Мене, Ті́ре й Сидо́не, та всі філісти́мські до́вкілля? Чи сві́й чин на Мені́ надолу́жите? Може́ хочете щось учини́ти Мені́, то легко́ та скоро́ зверну́ Я ваш чин вам на го́лову, 5 що срі́бло Моє́ й Моє́ золото позаби́рали, а коштовні́ клейно́ди Мої́ в свої́ хра́ми повно́сили. 6 А сині́в Юди́ та Єрусалиму́ ви гре́цьким си́нам прода́ли, щоб їх відда́лити від їхніх границь. 7 Ось Я їх позбу́джу́ю з місця́ тогó, куди́ їх прода́ли, — ваш чин поверну́ вам на го́лову! 8 І попрóдаю́ ваших сині́в та ваших дочо́к в руку́ Юдських сині́в, а вони́ відда́дуть їх шев'я́нам, до лю́ду далекого́, бо Госпо́дь так сказа́в. 9 Кличте́ про це́ між наро́дами, оголо́сите́ святу́ю війну, збуді́те лицарство́, хай схóдяться, нехай підійма́ються всі воякі́. 10 Переку́йте свої́ лемеші́ на мечі́, а ваші́ серпі́ на списі́, хай наві́ть بسی́лий говори́ть: „Я лицар!“ 11 Поспі́шіть і прийді́ть, всі наро́ди з до́вкілля, й збері́ться, — туди́, Господи́, спу́стиш лицарство́ Своє́. 12 Нехай збу́дяться́ й зійду́ть наро́ди в долину Йо́сафа́тову, бо сяду́ Я там, щоб суди́ти всі наро́ди з до́вкілля. 13 Пошли́ть на роботу́ серпа́, бо жні́во дозрі́ло, приході́ть, зійді́ть, бо ча́вило наповне́не, кадкн перели́ваються, — бо зло́ їхне розмно́жилось! 14 На́товпи, натовпи у ви́ршальній доли́ні, бо близькі́й день Господній у ви́ршальній доли́ні. 15 Сонце́ та місяць́ стемні́ють, а зóрі́ загубля́ть свій бли́ск, 16 і Госпо́дь загри́мить із Сіо́ну, та з Єрусали́му Сві́й го́лос пода́сть, і небо́ й земля́ затремтя́ть, та Госпо́дь — охоро́на Своєму́ наро́дові, і тверди́ня си́нам Ізраї́левим! 17 І пізна́єте ви, що Я — Госпо́дь, Бог ваш, Який пробу́ває в Сіоні́, на святи́й Сво́й горі́. І стане́ться Єрусали́м за святи́ню, і чужі́ вже не бу́дуть ходи́ти по ньóму. 18 І стане́ться

в день той, гори́ будуть кро́пити виноградо́вий сі́к, а підгі́рки сто́ятимуть у моло́ці, і всі́ Юдські́ пото́ки водою́ заб'ю́ть, а з до́му Господнього́ ви́йде джерело́, і напо́ють доли́ну Ші́ттім. 19 Єгипет спу́сто́шенням стане́, і пусти́нею голою́ стане́ Едо́м за насильство́ си́нам Юди́, за те, що ли́ли кров неві́нну у їхньому́ краї́. 20 А Юде́я жити́ буде́ пові́ки, і Єрусали́м — з роду́ в рід, 21 і помщу́ за їхню́ кров, що за не́ї Я ще́ не помсти́в, і буде́ Госпо́дь пробу́вати на Сіоні́!“

АМОС

1 Слова Амóса, що був між вівчарями з Текої, які він бачив на Ізраїля за днів Уззїї, Юдиного царя, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя, за два роки перед землею трусом. **2** І він проказав: „Загриміть із Сїону Господь, і з Єрусалиму Свій голос подасть, і впадуть пасовища пастуші в жалобу та всохне вершина Кармелу! **3** Так говорить Господь: За три переступи Дамаску й за чотири цього не прошу: за те, що вони молотили Гїлеада ціпáми залізними. **4** І пошлю Я огонь на дїм Хазаїла, — і пожерé він палáти Вен-Гадада. **5** І зламаю засу́ва Дамаску, і мéшканця витну з долини Авен, і того, хто держáтиме бéрло з Бет-Едене, і ара́мський наро́д піде в Кір на вигна́ння, говорить Господь. **6** Так говорить Господь: За три переступи Аззи й за чотири цього не прошу: що всіх гнали в полóн, щоб віддати Едо́мові. **7** І пошлю Я огонь на мур Гази, — і поїсть він палáти її. **8** І мéшканця витну з Ашдóду, і берлодёржця з Ашкелону, і зверну́ Свою руку на Екрон, — і вигинуть рештки филистїмлян, говорить Господь. **9** Так говорить Господь: За три переступи Тиру й за чотири цього не прошу: за те, що він видав усіх на вигна́ння в Едо́м, і не пам'ятав заповіту братів. **10** І пошлю Я огонь на мур Тиру, — і пожерé він палáти його! **11** Так говорить Господь: За три переступи Едому й за чотири цього не прошу: за те, що мечéм він гнав брата свого, і знищив свое милосéрдя, свій гнів зáвжди стерéг, а лютисть свою пильнував повсякчáсно. **12** І пошлю Я огонь до Темáну і пожерé він палáти Боцрї! **13** Так говорить Господь: За три переступи Аммо́нових синів й за чотири цього не прошу: за те, що пороли гїлеа́дських вагїтних, щоб поши́рити границі свої! **14** І огонь запалóу Я на мурі Раббї, — і пожерé він палáти її, із криком в день бо́ю, із вїхром в день бурі. **15** І піде їхній цар на вигна́ння, він і князі його рáзом, говорить Господь.

2 Так говорить Господь: За три переступи Моáва й за чотири цього не прошу: за те, що спалив на вапно́ кості едо́мського царя! **2** І пошлю Я огонь на Моава, і пожерé він палáти Керїйїоту, і загине Моав серед гáласу, серед крїку, при голосі ро́га. **3** І витну судді з-серед нього, а з ним позабїваю князів його всіх, говорить Господь. **4** Так говорить Господь: За три про́гріхи Юди й за чотири цього не прошу: за те, що повідкида́ли Господній Зако́н, і постанов' його не стере́гли, і що на манівці їх звели їхні лжебо́ги, за якими пішли їхні батькі. **5** І пошлю Я на Юду огонь, — і пожерé він палáти Єрусалиму! **6** Так говорить Господь: За три переступи Ізраїлеві й за чотири цього не прошу: за те, що за срібло вони продають справедливого, а за чоботи — вбогого! **7** Вони то́пчуть у зéмному по́росі гóлову бідних, а доро́гу сумірних викрївлюють. А син й його батько вчащають до однієї блудниці, щоб святе Моє Йме́ння знева́жити. **8** І вони стелять одіж

застáвлену, щоб півлежати при кожному жéртвнику, і п'ють в до́мі Бога свого вино від покáраних. **9** І Я вигубив був з-перед них Аморéя, що його височїнь, як високий той кедр, і він міцний, як дуб. Та Я плід його знищив згорї, а здо́лу — коріння його. **10** А вас Я був вивів із кра́ю египетського, і сорок років прова́див пустинею вас, щоб ви край аморéйський успадкува́ли. **11** І пророків Я збуджував з ваших синів, а з ваших юнцїв назорéв. Хїба ж то не так, синове Ізраїлеві? говорить Господь. **12** А ви назорéв поїли вином, а пророкам наказували й говорили: „Не пророку́йте!“ **13** Отож Я потїсну на вас, як тисне снопа́ми наповнений віз, — **14** і згине й в мото́рного вте́ча, і поту́жний не втримає сили своєї, а лицар свого життя не врятує. **15** І не всто́їть із лука стрілець, і своїми ногами прудкий не втече, і верхівéць не врятує свого життя. **16** І найму́жніший з лицарства нагїм утече того дня, говорить Господь.

3 Послухайте слóва то́го, що Господь говорив проти вас, синове Ізраїлеві, на весь оцей рід, що його Я підніс був із кра́ю египетського, промовляючи: **2** Тільки вас Я пізнав зо всіх рóдів землі, тому вас навішу́ за всі ваші провини! **3** Чи йдуть двоє рáзом, якщо не умóвилися? **4** Чи реве́ в лісі лев, як нема йому здобичі? Чи левчук видає голос свій із своєї норї, якщо він не зловив? **5** Чи впаде́ на землі пташка в сітку, як немає сільця́? Чи підїметься сітка з землі, як нічого не зловить? **6** Чи в місті засурмля́ть у сурму́, а наро́д не тремтїтиме? Чи стане́сь в місті нещастя, що його́ не Господь допустїв? **7** Бо не чинить нічо́го Господь Бог, не вїявивши таємниці Своєї Своїм рабам пророкам. **8** Лев заревé, — хто то́го не злякається? Господь Бог заговорить, — хто пророкувати не бóде? **9** Розголосїть над пала́цами в Ашдо́ді, і над пала́тами в кра́ї египетському, та й скажїть: Позбирайтеся на гора́х Самарїї, і побачте велике збентéження в нїї, та утиск у нїї! **10** І правдиво не вмїють робити вони, — говорить Господь, — насїльство грома́дять та грабу́нок в пала́тах своїх. **11** Тому́ так Господь Бог промовляє: Ворог обля́же навколо цієї землі, і скине із тебе він силу твою́, і пограбовані бóдуть палáти твої. **12** Так говорить Господь: Як часом рятує пастух з пащі лéв'ячої дві колїні, або пїпку вуха, так будуть врято́вані діти Ізраїлеві, що сидять в Самарїї в заку́точку лїжка, та на ада́машку постелі. **13** Послухайте ви та й засвідчїть ув Якововім до́мі, говорить Господь Бог, Бог Савао́т. **14** Бо в той день, коли Я покараю Ізраїля за провини його, то Я покараю за жéртвники Бет-Елу, — і будуть відру́бані роги жéртвника, і на землю попада́ють. **15** І Я розіб'ю́ дїм зїмобїй разом з до́мом літнім, і загинуть до́ми із слонóвої кости, і не стане багато до́мів, говорить Господь.

4 Послухайте слóва оцього, корóви башáнські, які на горі самарїйській, що тиснете бідних, торóщите вбогих, що своїм ха́заям ви говорите: „Принеси, і ми

будемо пити!“ 2 Присягав Господь Бог Своєю святістю, що ось дні настають на вас, і будуть тягти вас гачками, а ваших нащадків — гачками для ловлення риби! 3 І ви повиходите віломами, кожна окремо собі, і кінетесь до Хермону, говорить Господь. 4 Прийдіть до Бет-Елу й грішіть, до Гілгалу — примно́жте грішити. І свої жертви приносьте щоранку, на три дні — ваші десятини. 5 І з димом пустіть жертву вдячну квасну́, і сповістіть добровільні дарунки, розголосіть, бо ви любите так, синове Ізраїлеві, говорить Господь Бог. 6 І тому Я вам дав чистоту зубів по всіх ваших містах, і брак хліба по всіх ваших місцях, та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. 7 І Я стримав вам дощ за три місяці перед жнивими, і дощ посилав на одне місто, а на друге місто не посилав; одна ділянка була побита дощем, а ділянка, на яку не пустив Я дощу, висихала. 8 І два-три міста рушали до міста одного напитись води, але не насичувались, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. 9 Я бив вас посухою та зеленячкою, саранá жерла безліч ваших садків й виноградників ваших, і ваших фігівниць та ваших олив, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. 10 Я на вас посилав моровицю, немов на Єгипет, мечем побивав ваших хлопців, полонячи разом і коней у вас, підіймав до ніздрів сморід ваших таборів, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. 11 Я винищив вас, як Содом та Гоморру Бог винищив, і ви стали, немов головешка, з по́жару врятована, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. 12 Тому́ то зроблю́ тобі так, о Ізраїлю, а що Я зроблю́ тобі це, приготуйся, Ізраїлю, до зустрічі Бога свого! 13 Бо це Той, що вформовує гори, і що створює вітра, що людині показує задум її, що робить зірницю темнотою, і ступає по згір'ях землі, — Господь Бог Саваот Йому́ Ймення!

5 Послухайте слова цього, що я ним голосіння підношу за вас, о доме Ізраїлів! 2 Упала, і більше не встане та дівка Ізраїлева! Вона кинена на свою землю, — немає, хто звів би її! 3 Бо так Господь Бог промовляє: Місто, що виходило тисячею, позоставить лиш сотню, а те, що виходило сотнею, позоставить десятку для дому Ізраїля. 4 Бо так промовляє Господь до дому Ізраїлевого: Наверніться до Мене її живіть! 5 І не звертайтеся до Бет-Елу, і до Гілгалу не приходьте, а через Беер-Шеву не переходьте, бо на вигнання Гілгал конче піде, і марно́тою стане Бет-Ел. 6 Наверніться до Господа, і будете жити, щоб Вій не ввійшов, як огонь до Йисипового дому, — і буде він жерти, та не буде кому погасити в Бет-Елі, — 7 вони змінюють суд на поліні, і кидають правду на землю. 8 Той, хто Волосожара й Оріона створив, Хто смертну темноту зміняє на ранок, а день затемняє на ніч, хто прикликає воду морську й виливає її на поверхню землі, — Господь Ймення Йому! 9 Він наводить погибель на сильного, — і прийде погибель твердині! 10 Вони ненавидять тогб, хто у брамі картáє, і обриджують

тим, хто говорить правдиве. 11 Тому́, що нужде́ного топчете ви, і дарунки збіжеві берете від нього, що ви набудували будинків із ка́меня те́саного, то сидіти не будете в них; понаса́джували винограду улюбленого, та не будете пити із нього вина! 12 Бо Я знаю про ваші численні провини і про ваші великі гріхи: ти́снете ви справедливого, берете ви підкупа та викривля́єте право убогих у брамі. 13 Тому́ то розумний мовчить цього́ часу, бо це час лихий. 14 Шукайте добра, а не зла, щоб вам жити, і буде із вами Господь, Бог Саваот, так, як кажете ви. 15 Ненавидьте зло і покохайте добро, і правосуддя поставте у брамі, — може змилюється Господь, Бог Саваот над ре́шткою Йосипа. 16 Тому́ так промовляє Господь, Бог Саваот, Вседержитель: На майданах усіх голосіння, на всіх вулицях крики: ой, ой! І покличуть хліборобів на жалобу, і голосільниць, що вміють плачливі пісні, 17 і стане ридання по всіх виноградниках, бо Я перейді́в серед тебе, говорить Господь! 18 Горе тим, що жадають Господнього дня, — на́що це вам день Господній? Він не світло, а те́мрява! 19 Це так, коли хто утікає від ле́ва, — і ведмідь спотикає його! І він убігає до дому, і оперся своєю рукою об стіну, — аж гадю́ка кусає його... 20 Чи ж не є день Господній темнота, а не світло, і хіба він не темний, і с́яйва немає у ньому? 21 Знена́видів Я, обридив Собі ваші свята, і не нюхаю жертов ваших зборів. 22 І коли принесете Мені цілопа́лення та хлібні жерти свої, Я Собі не впо́дбо́ю їх, а на мирні жертви ваші із ситих баранів — не погляну. 23 Усунь же від Мене пісень своїх гук, і не почую Я ро́коту гу́сел твоїх, 24 і хай течє правосуддя, немов та вода, а справедливість — як сильний потік! 25 Чи ж жертви та хлібні приніси за тих сорок літ на пустині Мені ви принісили, доме Ізраїлів? 26 Ви ж носили Саккута, swojego царя, та Кевана, свої виобра́ження, зорю ваших богів, що собі поробили. 27 Тому́ Я вас вижену геть за Дамáск, говорить Господь, що Бог Саваот Йому́ Ймення!

6 Горе безпечним на Сіоні, тим, хто надіється на самарійську гору, тим шляхетним „першого з народів“, до яких прибува́є Ізраїлів дім! 2 Перейдіть до Калне́ та й побачте, і звіди́ть підіть до Гамату великого, і зійдіть до Га́ту филистимлян! Чи ліпші вони від цих царств? Чи їхня границя більша за вашу границю? 3 День нещастя вважаєте ви за далекий, а час насильства зближа́єте! 4 Ви виле́жуетесь на ло́жах з слоно́вої кости і вива́люєтесь на постелях своїх, і їсте баранів із отари та ситих телят із обори. 5 Під гу́сла співаєте ви, мов Давид, ви музичні знаряддя собі видумля́єте. 6 Ви вино попива́єте ча́шами, і намащу́єтесь до́бірною оливою, і над спусто́шенням Йосипа не вболіва́єте. 7 Тому́ вони пду́ть тепер на вигна́ння на чо́лі полонених, і перестане крик віпещених. 8 Господь присягнув був Своєю душою, говорить Господь, Бог Саваот: Пишнотю Якова бриджу, і пала́ти його Я нена́виджу, і видам те місто та все, що є в ньому. 9 І буде, якщо деся́ть лю́да

зостануться в домі одному, то й вони повмирають. 10 І його візьме родич та й спалить його, щоб вінести кістки із дому, і скаже до того, хто буде в середині дому: „Чи ще є хто з тобою?“ А той відповість: „Вже немає нікого!“ і скаже той: „Тихше, бо не згадується Ім'я Господа!“ 11 Бо Господь ось накаже, — і ворог розіб'є великий той дім на відламки, а дім малий — на тріски. 12 Чи бігають коні по скелі? Чи хто виоре море худобою? Таж ви суд обернули на гіркість, а плід справедливости — на поляни! 13 Ви марнотою тішитесь та говорите: Хіба ж ми не власною силою набули собі роги? 14 Бо ось Я поставлю народ проти вас, доме Ізраїлів, — каже Господь, Бог Саваот, — і вони вас потиснуть ізвідти, де йдуть до Гамату, аж до степового потоку!

7 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Він утворив сарану, коли почала виростати отава, — і ось отава як по сінокосі царськóму! 2 І сталося, як вона вже пожёрла траву на землі, я сказав: Господи, Боже, прости! Як же Яків устояти може, бо такий він малий? 3 І Господь пожалів був про те. „Не станеться це“, промовив Господь. 4 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Господь Бог покликав судитись огнем, і пожёр той велику безодню, і частку пожер. 5 І сказав я: О, Господи, Боже, спини! Як же Яків устояти може, бо такий він малий? 6 І Господь пожалів був про те. „Не станеться й це!“ сказав Господь Бог! 7 І Він знов учинив, що я бачив таке: Ось на мурі стрімкóму стоїть Господь Бог, а в руці його висóк. 8 І промовив до мене Господь: „Що ти бачиш, Амóсе?“ А я відказав: „Вискá“. І промовив Господь: „Ось Я цього вискá покладу посеред народу Мого, Ізраїля, — уже більше йому не прощó! 9 І спустошіють жертóвні підгiрки Ісакові, і поруїновані будуть святині Ізраїлеві, і Я стану з мечем на дім Єровоамів“. 10 І послав Амація, священник Бет-Елу, до Єровоама, царя Ізраїлевого, кажучи: „Амóс змóвляється на тебе серед Ізраїлевого дому, — не може земля змстити всіх його слів! 11 Бо так говорить Амос: Єровоам помре від меча, а Ізраїль конче піде на вигнання з своєї землі!“ 12 І сказав Амація до Амоса: „Ясновідче, іди, утікай собі до Юдиного краю, і їж там хліб, і там пророкуй. 13 А в Бет-Елі вже більше не будеш пророкувати, бо він святиня царя та дім царства“. 14 І відповів Амос і сказав до Амації: „Я не пророк, і не син я пророків, — я пастух та оброблювач диких фігівниць. 15 І взяв мене Господь від отари, і промовив до мене Господь: Іди, пророкуй Моєму народові Ізраїлеві! 16 А тепер послухай Господнього слова: Ти кажеш: Не будеш пророкувати на Ізраїля, і не будеш проповідувати на Ісаків дім. 17 Тому так промовляє Господь: Твоя жінка в місті буде блудлива, і сини твої та дочки твої попадають від меча, а земля твоя буде поділена шнуром, і ти помреш на нечистій землі, а Ізраїль конче піде на вигнання з своєї землі!“

8 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось кіш доспілих плодів. 2 І сказав Він: „Щó бачиш, Амóсе?“ А я відказав: „Кіш доспілих плодів“. І промовив до мене Господь: „Доспів кінець Моєму народові Ізраїлеві, — уже більше йому не прощó! 3 І обернуться пісні в палáтах на зойк того дня, — говорить Господь Бог: буде трóпив багато, — бо ворог на кожному місці накідає їх! 4 Послухайте це, ви, що тóпчете бідного, і що прагнете винищити всіх убогих з землі, 5 кажучи: Коли то мине новомісяччя, — щоб нам збіжжя продáти? і субота, — щоб нам відчинити збіжéві комóри! Щоб зменшити ефóу, і щоб шéкля побільшити, і щоб викривляти обманну вагóу, 6 щоб купувáти за срібло нуждéнних, а вбогого за взуттá, і попрóдати пóслід збіжéвий? 7 Господь присягнув славою Якова: Не забуду ніколи усіх їхніх вчинків! 8 Чи не затрясётся від цього земля, і всі мешкáнци її не впадуть у жалобóу? Вся вона захвилюється, мов та Рікá, і бурхливо поплине й обнізиться знов, немов річка Єгипту. 9 І станеться в день той, — говорить Господь Бог, — і вчиню захід сонця опівдні, і для землі серед світлого дня воно стёмніє. 10 І оберну ваші свята в жалобóу, а всі ваші пісні — в голосіння, і на всі стéгна спровáджу верéту, а на всякую голову лисину, і вчиню це, немов та жалоба по одинакові, кінець же отого, — немов гіркий день! 11 Ось дні настають, — говорить Господь Бог, — і голод пошло Я на землю, — не голод на хліб, і не спрагу на вóду, але спрагу почути Господні словá! 12 І будуть ходити від моря до моря, і з півночі до сходу блукáтимуть, щоб знайти слово Господа, — та не знайдуть його! 13 Того дня будуть мліти від спраги вродливі дівчата та хлопці, 14 що клянóться гріхом самарійським та кажуть: Як живий твій Бог, Дане, і як жива дорога до Беер-Шеви! Та вони всі попадають, і більше не встануть

9 Я бачив Господа, що стояв над жéртвником, і Він сказав: Удар но по мáковиці цих воріт, щоб затряслися порogi, і порозбивай їх на всіх їхніх гóловах, а їхній останок заб'ю Я мечем. Не втече їм втікáч, і гонéць не врятується в них! 2 Якщо б закопáлись вони до шеóлу, то й звідти рука Моя їх забере, і якщо б піднялися на небо, то й звідти їх скіну! (Sheol h7585) 3 А якщо б поховáлись вони на верхівині Кармелу, — звідти вишукаю й заберу їх, а якщо на дні моря вони поховáються з-перед очей Моїх, то й там Я гадюци звелю, — і вона їх покусáє! 4 А якщо вони підуть в полóн перед своїми ворогами, то й там накажу Я мечéві — і він їх повбиває, і на них Я зверну Своє око на зле, а не на добре. 5 Бо коли Господь Бог Саваот доторкнётся землі, то розтáне вона, і в жалобóу впадóть всі мешкáнци її. І вся вона вийде, немов та Рікá, і мов річка Єгипту обнізиться. 6 Він буде на небі чертóги Свої, а Свій небозвід заклáv над землею, воду морську Він кличе, і виливає її на повёрхню землі, — Господь Йому Ім'яння! 7 Хіба ж

ви, Ізраїлеві сини, Мені не такі, як сини етіоплян? говорить Господь. Хіба ж не Ізраїля вивів Я з краю єгипетського, а филистимлян з Кафтору, а Арама із Кіру? **8** Ось очі Господа Бога на грішне це царство, — і з поверхні землі його вигублю, та вигублюючи, не погублю дому Якового, говорить Господь. **9** Бо ось Я звелів, і серед народів усіх пересію Ізраїлів дім, як пересівається рішетом, — і жодне зеренце на землю не випаде! **10** Упадуть усі грішні народу Мого від меча, що говорять: Не досягне до нас і не стріне оце нас нещастя! **11** Того дня Я поставлю упалу Давидову скінію і пролбми в ній загороджу, і поставлю руїни його, і відбудую його, як за днів стародавніх, **12** щоб решту Едому посіли вони, і всі ті народи, що в них кликалося Моє Ймення, говорить Господь, Який чинить оце. **13** Ось дні настають, говорить Господь, і орач із женцем зустрінеться, а топтáč винограду — із сіячем, і гóри закрапають виноградним соком, а всі взг'я добром потечуть. **14** І долю народу Свого, Ізраїля, Я поверну, і побудую міста попустошені, і осядуть вони, і засадять вони виноградники, й питимуть їхне вино, і порозвóдять садки, і будуть їсти їхній óвоч. **15** І Я посаджó їх на їхній землі, і не бóдуть їх бóльш виривати з своєї землі, яку Я їм дав, говорить Господь, Бог твій!“

Овдій

1 Видіння Овдія. Так сказав Господь Бог на Едóm: „Почули ми вістку від Господа, і по́сланий був між наро́дів посóл, щоб сказати: Уставайте, і станьмо на нього до бою! **2** Оце Я мали́м тебе дав між наро́ди, ти дуже погóрджений. **3** Гордість серця твого обманила тебе, який перебува́єш по щілинах скельних, у висо́кім сидінні свої́м, що говори́ш у серці сво́єму: Хто скине на землю мене́? **4** Якщо б ти підні́сся, немов той орел, і якщо б ти кубло́ свое склав помі́ж зóрями, — то й зві́дти Я скину тебе, промовля́є Госпо́дь! **5** Чи ж до тебе злоді́ї приходили, чи нічні ті грабі́жники, — такий ти пони́щений! — чи ж вони не накрáли б собі скі́льки треба? Якщо б до тебе прийшли збирачі винограду, чи ж вони не лишили б хоч ви́бірків? **6** Як Ісав перешу́каний, як кри́вки його перегля́нені! **7** Аж до границі прогнали тебе, обма́нять тебе твої́ всі сою́зники, переможуть тебе твої́ пріяте́лі! Ті, що хлі́б твій ї́дять, пастку розста́влять на тебе, — нема в тому розуму! **8** Чи ж не стане́ся це того́ дня, — промовля́є Господь, — і ви́гублю Я мудреці́в із Едо́му, а розум з гори Ісавово́ї? **9** І настра́шене буде лицáрство твое, о Темáне, щоб був ви́тятий кожен з Ісава уби́вством. **10** Через насилля на Якова на брата твого сором покрие тебе, і ти ви́тятий будеш наві́ки. **11** Того́ дня, коли став ти навпро́ти, того́ дня, як чужі полони́ли були його́ військo, і коли чужинці́ в його́ брами ввійшли і жéреба кидали про Єрусалим, то й ти був, як один з них! **12** І то́му не дивися на день свого́ брата, на день лиха його́, і не ті́шся з Юдиних синів у день їхньої́ згуби, і не розкривай своїх уст у день у́тиску. **13** І не входи́ ти до брами наро́ду Мого́ у день лиха його́, і не пригляда́йся до зла його́ й ти в день нещастя його́, і не простяга́йте сво́єї руки́ до багатства його́ в день нещастя його́! **14** І на роздорі́жжі не стій, щоб витина́ти його́ втікачів, і в день у́тиску не видавай його́ рéшток! **15** Бо близький день Госпо́дній над усі́ма наро́дами, — як зробив ти, то так і тобі́ буде зрóблено: вéрнеться на твою́ го́лову чин твій! **16** Бо як ви пи́ли на святій Мо́йй горі́, так народи́ усі́ за́вжди пи́тимуть! І будуть пити вони, і б́удуть хлепта́ти, і стануть вони, немов їх не було́. **17** А на Сіонській горі́ буде спасіння, і буде святою вона, і спа́дки сво́ї вже пося́де дім Яковів. **18** І дім Якова стане огнем, і дім Йо́сипа — по́лум'ям, а дім Ісава — соломою, — і будуть пала́ти вони проти них, і їх поже́руть, і останку не буде із дому Ісава, бо Госпо́дь це сказав. **19** І пося́дуть півде́нні Ісавову го́ру, а мешка́нці долин — филисти́млян, і пося́дуть Єфремове поле та поле самарі́йське, а Веніа́мін — Гілеа́д. **20** А полоне́ні війська́ Ізраїлевих синів заволоді́ють тим, що хананейське аж до Цорфа́ту, а єрусали́мські вигнанці́ в неволі́, що в Сефараді́, пося́дуть міста́ полудне́ві. **21** І спасі́телі́ прійдуть на го́ру Сіон, щоб го́ру Ісава судити, — і царство́ Госпо́дне настане!

Йона

1 І було слово Господнє до Йбни, Амїттаєвого сина, таке: **2** „Устань, іди до Ніневії, великого міста, і проповідуй проти нього, бо їхнє зло прийшло перед лице Моє“. **3** І встав Йбна, щоб утекти до Таршішу з-перед Господнього лица. І зійшов він до Яфи, і знайшов корабля, що йшов до Таршішу, і дав заплату його, і ввійшов у нього, щоб відплисти з ними до Таршішу з-перед Господнього лица. **4** А Господь кинув сильного вітра на море, — і знялася на морі велика буря, і вже думали, що корабель буде розбитий. **5** І налякалися морякі, і кликали кожен до своїх богів, і викидали ті речі, що були на кораблі, до моря, щоб полегшити себе. А Йбна зійшов до споду корабля, і ліг, і заснув. **6** І приступив до нього керівник корабля, та й сказав йому: „Чого ти спиш? Уставай, заклич до свого Бога, — може згадає цей Бог про нас, і ми не згинемо“. **7** І сказали вони один до одного: „Ідїть, і киньмо жерібкі, та й пізнаємо, через кого нам оце лихо“. І кинули вони жерібкі, — і впав жерібок на Йбну. **8** І сказали до нього: „Об'яви ж нам, через що́ нам це лихо? Яке твоє зайняття, і звідки ти йдеш? Який твій край, і з якого ти наро́ду?“ **9** І сказав він до них: „Я єврєй, і боюся я Гóспода, Небесного Бога, що вчинив море та суходіл“. **10** І налякалися ті люди великим страхом, і сказали до нього: „Що́ це ти наробив?“ „Бо ці люди довідалися, що він утікає з-перед Господнього лица, бо він це їм об'явив“. **11** І вони сказали до нього: „Що́ ми зробимо тобі, щоб утихомірилось море, щоб не зали́ало нас?“ „Бо море бушувало все більше. **12** І сказав він до них: „Візьміть мене, і киньте мене до моря, і втихоміриться море перед вами; бо я знаю, що через мене оця велика буря на вас“. **13** І міцно греблі ці люди, щоб дістатися до суходолу, та не могли, бо море бушувало все більш проти них. **14** І вони клікнули до Господа та й сказали: „О Господи, нехай же не згинемо ми за душу цього чоловіка, і не давай на нас неповинної крові, бо Ти, Господи, чиниш, як бажаєш!“ **15** І підняли вони Йону, і кинули його до моря, — і спинилося море від своєї лїтости. **16** І налякалися ці люди Господа великим страхом, і принесли Господєві жертви, і склали обітницї. **17** І призна́чив Господь велику рибу, щоб вона проковтнула Йону. І був Йона в середині цієї риби три дні та три ночі.

2 І молився Йона до Господа, Бога свого, з утроби тієї риби, **2** та й казав: „Я клікав з нещастя свого до Господа, — і відповідь дав Він мені, із нутра шеолу кричав я, — і почув Ти мій голос! (Sheol h7585) **3** І Ти кинув мене в глибочинь, у серце моря, і потїк оточив був мене. Усі хвилі Твої та бурюни Твої надно мною пройшли. **4** І сказав я: Я вігнаний з-перед очей Твоїх, протє ще побачу я храм Твій святий. **5** Вода аж по душу мене обгорнула, безодня мене оточила, очерет обвиває кругом мою глову! **6** Я зійшов аж до споду

гори, а земля — її засуви стали за мною навіки! Та підіймеш із ями життя моє, Господи, Боже Ти мій! **7** Як у мені омлівала душа моя, Господа я спогадав, — і молитва моя ця до Тебе долинула, до храму святого Твого! **8** Ті, що тримаються марних божків, — свого Милосердного кидають. **9** А я голосно́ю подякою принесу́ Тобі жертву, про що присягав я, те віконаю. Спасіння — у Господа!“ **10** І Господь звелів риби, — і вона викинула Йону на суходіл.

3 І було Господнє слово до Йони вдрўге таке: **2** „Устань, іди до Ніневії, великого міста, і проповідуй на нього те слово, що Я говорив був тобі!“ **3** І Йона встав, і пішов до Ніневії за Господнім словом. А Ніневія була місто велике-превелике, на три дні ході. **4** І зачав Йбна ходити по місті, — на один день ходи, — і проповідував і казав: „Ще сорок день, — і Ніневія буде зруйнована!“ **5** І ніневітяни вірували в Бога, і оголосили піст, і позодягали верєти, від найбільшого з них аж до найменшого. **6** І дійшло це слово до царя Ніневії, і він устав зо свого трону, і скинув плащ свого з себе, і покрився верєтою, та й сів на по́пелі. **7** І він звелів клікнути й сказати в Ніневії з на́казу царя та його вельмож, говорячи: „Нехай не покуштують нічо́го ані лю́дина, ані худоба, худоба велика чи худоба дрібна, нехай вони не пасуться, і нехай не п'ють води! **8** І нехай покриваються верєтами та лю́дина й та худоба, і нехай сильно клічуть до Бога, і нехай кожен зверне з своєї дороги та від насильства, що в їхніх руках. **9** Хто знає, може Бог обернеться й пожа́ле, і відвернеться з жару гніву Свого, — і ми не погинемо!“ **10** І побачив Бог їхні вчинки, що звернули зо своєї злої дороги, і пожалував Бог щодо того лиха, про яке говорив, що їм учинить, і не вчинив.

4 І було це для Йони на доса́ду, досаду велику, і він запалився. **2** І молився він до Господа та й казав: „О Господи, чи ж не це моє слово, поки я ще був на своїй землі? Тому́ я перед тим утік до Таршішу, бо я знав, що Ти Бог милостївий та милосердий, довготерпелївий та многомилостївий, і Ти жалкуєш за зло. **3** А тепер, Господи, візьми мою душу від мене, бо краще мені смерть від мого́ життя!“ **4** А Господь відказав: „Чи слушно ти запалився?“ **5** І вийшов Йона з міста, і сїв від сходу міста, і поставив собі там куреня́, і сїв під ним у тіні, аж поки побачить, що́ буде в місті. **6** І віростив Бог рици́нового куца, і він вигнався понад Йону, щоб бути тінню над його головою, щоб урятувати його від його́ досади. І втішився Йона від цього рици́нового куца великою радістю. **7** А при сході зірніці другого дня призна́чив Бог червяка́, і він підточив рици́нового куца́, і той усох. **8** І сталося, як сонце зійшло, то призна́чив Бог східнього гарячого вітра, — і вдарило сонце на Йбнину глову, — і він зомлів. І він жадав, щоб йому померти, і казав: „Краще мені смерть від мого́ життя!“ **9** І промовив Бог до Йони: „Чи слушно запалився ти за рици́новий куц?“ А

той відказав: „Дуже розлютився я, — аж на смерть!“
10 І сказав Господь: „Ти змилювався над рициновим кущем, над яким не трудився, і не плéкав його, який виріс за одну ніч, і за одну ніч згинув. **11** А Я не змилювався б над Ніневією, — цим великим містом, що в ньому більше дванадцяті десятисячок люда, які не вміють розрізняти правиці своєї від своєї лівіці, та численна худоба?“

Михей

1 Слово Господнє, що було до морешетського Михе́я за днів Йотама, Ахаза та Езекії, Юдиних царів, яке він бачив на Самарію та Єрусалим. **2** „Почуйте оце, всі народи, послухай, ти земле та все, що на ній! і хай буде за свідка на вас Господь Бог, Господь з храму святого Свого! **3** Бо Господь ось виходить із місця Свого, і Він сходить і ступає по висотах землі. **4** І топляться гори під Ним, і тануть долини, мов віск від огню, мов ті вди, що ллються з узбіччя. **5** Усе це за провіннення Якова, за гріхи дому Ізраїля. Хто провинення Якова, — чи ж не Самарія? А хто гріх дому Юдиного, — чи ж не Єрусалим? **6** І зроблю Самарію руїною в полі, за місце садіти виноград, і покидаю в долину каміння її, і відкрию основи її. **7** І потовчені будуть усі її ідоли, всі ж дарунки її за розпусту попалені будуть в огні, і всіх бовванів її Я віддам на спустошення. Бо збрала вона від дарунків за блуд, і на подарунки за блуд це повернеться. **8** Над оцим голоситиму я та ридатиму, ходитиму босий й нагий, заводити буду, немов ті шакалі, і буду тужити, як струсі! **9** Бо рани її невігійні, бо це аж до Юди прийшло, воно досягло аж до брами народу Мого, аж до Єрусалиму. **10** Цього не оголошуйте в Гаті, і плакати — не плачте, качайтесь по поросі в Бет-Леафрі. **11** Переходь собі ти, о мешканко Шафіру, нага, осоромлена, — вже бо не вийде мешканка Цаанану, голосіння Бет-Гаецелу не дасть вам спинитися в ньому. **12** Бо мешканка Мароту чекала добра, та до єрусалимської брами зійшло оце лихо від Господа. **13** Запряжи баскі коні до воза, мешканко Лахішу! Ти початок гріха для сіонської дбоньки, бо знайшлись серед тебе провини Ізраїлеві, **14** тому то даси розводів листи на Морешет-Гат. Доми Ахзіва — омана для Ізраїлевих царів. **15** Спроваджу тобі те спадкоємця Я, о мешканко Мареші, — Аж по Адуллам прийде слава Ізраїля. **16** Зроби собі лисину та острижися за синів своїх любих, пошир свою лисину, мов ув орла, бо пішли на вигнання від тебе вони!

2 Горе тим, що задумують кривду і на лбах своїх учиняють лихе! За світла поранку виконують це, бо їхня рука має силу. **2** Якщό піль жадають, то грабують вони, а домів — то чапають. І вони переслідують мужа та дома його, і чоловіка й спадки його. **3** Тому так промовляє Господь: Ось Я замишляю на цей рід лихє, що ший своїх з нього не визволите, і ходити не будете гордо, бо це час лихий. **4** Того дня проголосять на вас приповідку, і співатимуть пісню жалобну, говорячи: „Сталось! До пня опустошені ми, уділ народу мого змивився, — як це діткнуло мене! Наше поле поділене буде чужинцями, **5** тому в тебе не буде нікого, хто кидав би шнура мірничого, як жеребка на Господнім зібранні. **6** „Не проповідуйте, та вони проповідують! Хай нам не проповідують, — не досягне нас ганьба“. **7** О ти, що звешся „Яковів дім“, — чи

змалів Дух Господній? Чи ці чини Його? Хіба добре не роблять слова Мої тому, хто ходить правдиво? **8** Ще вчора були ви народом Моїм, тепер же стаєте за ворога, з одежі верхньої плаща ви стягаєте з тих, хто проходить безпечно, як здобич війни. **9** Жінок Мого народу — з приємного дому її виганяєте кожду, з дітей славу Мою ви берете навіки. **10** Устаньте й ідіть, бо тут не спочинок, — це за занечинення ваше, що загляду для вас принесє, вирішальну загляду. **11** Коли б чоловік, який ходить за вітром, і брехню набрехав, говорячи: Буду тобі проповідувати про вино та про напій п'янкий, то був би він любим пророком оцьому народові. **12** Невідмінно зберу тебе всього, о Якове, невідмінно згромаджу останок Ізраїлів, — разом поставлю його, як отару в Боцрі, як ту череду на пасовищі, — і будуть гомоніти вони від много людства! **13** Перед ними виламувач піде, вони продеруться та браму перейдуть і вийдуть із неї. І піде їхній цар перед ними, а Господь — на чолі їх!

3 А я відказав: Послухайте ж, голови Якова та начальники дому Ізраїля, — чи ж не вам знати право? **2** Добро ви ненавидите та кохаєте зло, шкіру їхню здираєте з них, а їхне тіло — з костей їхніх. **3** Ви останок народу Мого їсте та стягаєте з них їхню шкіру, а їхні кості ламаєте, і січете, немов до горняти, і мов м'ясо в котел. **4** Вони тоді клікати будуть до Господа, та Він відповіді їм не дасть, і заховає обличчя Своє того часу від них, коли будуть робити лихі свої вчинки. **5** Так говорить Господь на пророків, що вводять народ Мій у блуд, що зубами своїми гризуть та поклікують: „Мир!“ А на того, хто їм не дає що до рота, на нього святую війну оголошують. **6** Тому буде вам ніч, щоб не стало видіння, і стемніє вам, щоб не чарувати. І над тими пророками сонце закотиться, і над ними потемніє день. **7** І посоромлені будуть такі прозорливіці, і будуть застїджені чарівники, і всі вони свої уста закриють, бо не буде їм Божої відповіді. **8** А я повний сили й Господнього Духа, і правди й відваги, щоб представити Якову прогріх його, а Ізраїлеві — його гріх. **9** Почуйте ж це, голови дому Якового та начальники дому Ізраїля, які нехтують справедливість, а все прໍсте викривляють, **10** вони кров'ю будують Сіона, а кривдою — Єрусалима. **11** Його голови судять за хабарá, і навчають за плату його ті священники, і за срібло воробжать пророки його, хоч на Господа вони опираються, кажучи: „Хіба не Господь серед нас? Зло не прийде на нас!“ **12** О так, — через вас Сіон буде на поле забраний, а Єрусалим на руїни обернеться, а горá храмова стане взгїр'ями лісу.

4 Та бúde наприкінці днів, гора дому Господнього міцно поставлена буде вершиною гір, і піднесена буде вона понад узгїр'я, і будуть народи до неї пливсті. **2** І підуть численні народи та й скажуть: Ходімо, і вийдім на гору Господню та до дому Якового, і Він бúde навчати доріг Своїх нас, і ми бúdeмо ходити стежками

Його. Бо вийде Закон із Сіону, а слово Господне — із Єрусалиму. **3** І Він буде судити численні племена, і розсуджувати буде народи міцні аж у далечині. І вони перекують мечі свої на лемеші, а списи свої — на серпи. Не підійме меча народ на народ, і більше не будуть навчатись війни! **4** І буде кожен сидіти під своїм виноградником, і під своєю фігівницею, і не буде того, хто б страшив, бо уста Господа Саваота оцє прорекли. **5** Усі бо народи ходитимуть кожен ім'ям свого бога, а ми будемо ходити ім'ям Господа, нашого Бога, на віки віків! **6** Того дня — промовляє Господь — позбираю кульгаве й згромаджу розігнане, і те, що на нього навів коли лихо. **7** І зроблю Я кульгаве останком, а віддалене — потужним народом, і зацарює над ними Господь на Сіонській горі відтепер й аж навіки! **8** А ти, башто Черідна, підгірку Сіонської доньки, прийде до тебе і дійде старе панування, царювання для донечки Єрусалиму. **9** Тепер нащо здіймаеш ти брєк? Чи в тебе немає царя? Чи ж загинув твій радник, що ти корчишся, мов породілля? **10** Вийся та корчяся, о дщчко Сіону, немов породілля, бо тепер вийдеш із міста та перебуватимеш у полі, і прийдеш аж до Вавилону. Та будеш ти там урятована, там Господь тебе викупить з рук твоїх ворогів! **11** А зараз зібрались на тебе численні народи, говорячи: Нехай він зневажений буде, і нехай наше око побачить нещастя Сіону! **12** Та не знають вони Господніх думок, і не розуміють поради Його, бо Він їх позбирав, як до клуні снопі. **13** Ставай та молоти, дщчко Сіону, бо Я ріг твій залізом учиню, а копита твої вчиню міддю, і ти розпоробиши численні народи та вчиниш закляттям для Господа несправедливий їхній зиск, а їхнє багатство — Владиці всієї землі.

5 І згромаджуйсь тепер, дочко твџпищ! Облогу вчинили на нас, тростіною б'ють по щоці Ізраїлевого суддю... **2** А ти, Віфлеєме-Єфрате, хоч малий ти у тисячах Юди, — із тебе Мені вийде Той, що буде Владика в Ізраїлі, і віддавна постання Його, від днів віковичних. **3** Тому Він їх видасть до часу, аж поки ота не породить, що має родити, а останок братів Його вернеться до Ізраїлевих синів. **4** І стане, і буде Він пасти Господньою силою, величністю Ймення Господа Бога Свогџ. І осядуть вони, бо Він стане великий тепер аж до кінців землі! **5** І Він буде миром. Як прийде до нашого краю Ашшур, і буде топтатись по наших палахах, то поставимо на нього сім пастирів та восьмеро людських княжат. **6** І вони будуть пасти мечем край Ашшура, край же Німрода — у ворџтях його. Та Він від Ашшура врятує, як той прийде в наш край, і коли буде топтатись по наших границях. **7** І Яковів залишок буде посеред численних народів, як роса та від Господа, як той дощ на траві, і він надії не кластиме на чоловіка, і не буде надії складати на людських синів. **8** І Яковів залишок буде між людьми, серед численних народів, як лев між лісною худобою, як левчук між отарами овцџ, — що як він перехџдить,

то топче й шматує, і немає нікого, хто б зміг урятувати. **9** Хай зведеться рука твоя на твоїх ненавистників, і хай всі вороги твої витяті будуть! **10** І станеться в день той, говорить Господь, — і витну Я коні твої серед тебе, і колесниці твої повигуюлю. **11** І понижу міста твого краю, і всі твердині твої порозвалюю. **12** І повипџлюю чари з твоєї руки, і ворожбитів у тебе не буде. **13** І понижу боввані твої та жертџвні стовпи твої з-посеред тебе, і ти чинови рук своїх більше не будеш вклонятись. **14** І повитинаю дерева жертџвні твої з-серед тебе, і міста твої вигублю. **15** І в гнџві та в лютості помсту вчиню над народами, що Мене не послухались!

6 Послухайте, що промовляє Господь: Устань, сперечайсь перед гџрами, і хай узгџр'я почують твій голос! **2** Послухайте, гори, Господнього суду, і візьміть до вух, ви, основи землі, бо в Господа пря із народом Своїм, і з Ізраїлем буде судитися Він! **3** „Нарџде ти Мій, щџ тобі Я зробив і чим мучив тебе, — свџдчи на Мене! **4** Бо Я з краю єгипетського тебе вивів, і тебе викупив з дому рабів, і перед тобою послав Я Мойсея, Аарџна та Маріям. **5** Мій нарџде, згадай, що Балак, цар моавський, задумував був, і щџ йому відповџв Валаам, син Беџрів, від Шіттїму аж по Гілгал, щџб пізнати тобі справедливості Господа“. **6** „З чим підџ перед Господа, схилџсь перед Богом Високџсти? Чи підџ перед Ньџго з цџлопаленнями, з річними телятами? **7** Чи Господь упџдџбає тисячі баранів, десятитисячки потоків оливи? Чи дам за свій гџх свого перуенця, плід утроби моєї за гџх моєї душі?“ **8** „Було тобі виявлено, о людїно, щџ добре, і щџбџ пожадає від тебе Господь, — нічџго, а тџльки чинити правосуддя, і милосџрдя любити, і з твоїм Богом ходити сумірно“. **9** Голос Господній кліче до міста, — а хто мудрий, боїться той Ймення Твогџ: „Послухайте жџзла й Того, Хто призначив його: **10** Чи є ще у домі безбожного коштовності несправедливі, та неповна й неправа ефа? **11** Чи Я всправедливлю вагу неправдиву, і калїтку з важкџми обманними? **12** Щџ повні насильства його багачџ, мешканці ж його говорили неправду, а їхній язик в їхніх устах — омана, **13** то теж бити зачну Я тебе, спустџшити тебе за гџхї твої. **14** Будеш ти їсти, але не насїтишся, і буде голод у нџтрі твоїм, і станеш ховати, але не врятуєш, а щџ ти врятуєш — мечџві віддам. **15** Ти сїяти будеш, але не пожнџеш, ти будеш оливку топтати, та вина ти не питимеш! **16** Бо ще перехџвуються всі устави Омрі та всі вчинки дому Ахава, і за їхніми радами ходите ви, тому то Я видам тебе на спустџшення, і на посміх — мешканців його, і ви ганьбу народу Мого понесџте!

7 Горє мені, бо я став, мов недџбірки літні, як залишки по винобранні; нема грџна на їжу, немає доспілої фіги, якої жадає душа моя! **2** Згинув побожний з землі, і нема поміж людьми правдивого. Вони всі чатџють

на кров, один одного ловлять у сітку. **3** Наставлені руки на зло, щоб вправно чинити його, начальник жадає дарунків, суддя ж судить за плату, а великий говорить жадання своєї душі, і викривляють все. **4** Найліпший із них — як будяк, найправдивіший — гірший від терену. Настає день Твоїх сторожів, Твоїх відвідин, — тепер буде збентеження їхнє! **5** І друзі не довіряйте, не надійтесь на приятеля, від тієї, що при лоні твоєму лежить, пильнуй двері уст своїх! **6** Бо гордусь син батьком своїм, дочка повстає проти неньки своєї, невістка — проти свекрухи своєї, вороги чоловіку — домашні його! **7** А я виглядаю на Господа, надіюсь на Бога спасіння мого, — Бог мій почує мене! **8** Не тішся, моя супротивнице, з мене, — хоч я впала, Сіонська дочка, проте встану, хоч сиджу в темноті, та Господь мені світло! **9** Буду зносити я гнів Господній, бо згрішила Йому, аж поки не вирішить справи моєї, та суду не вчинить мені. Він на світло мене попровадить, — побачу Його справедливість! **10** І побачить оце все моя супротивниця, і сором покриє її, бо казала мені: „Де Він, Господь, Бог твій?“ Приглядатимуться мої очі до неї, — її тóпчуть тепер, як болото на вулицях. **11** Настане той день, щоб мури твої будувати, — тоді віддалиться границя твоя цього дня! **12** Це той день, коли прийдуть до тебе з Асирії та але до Єгипту, і від Єгипту та аж до Рікі, і від моря до моря, і від горі до горі. **13** І спустошенням стане земля на мешканців її, через плід їхніх учинків. **14** Паси Мій народ своїм берлом, отару спадку Твого; що пробуває в лісі самотньо, у середині саду, хай пасуться вони на Башані й Гілеаді, як за днів стародавніх. **15** Як за днів твого виходу з краю єгипетського, покажу йому чуда. **16** Народи побачать оце, і посоромлені будуть при всій своїй силі, руку покладуть на уста, їхні вуха оглухнуть. **17** Будуть порох лизати вони, як той гад, як плазюче землі, повилізять з дрижанням з укріплень своїх, вони будуть тремтіти перед Господом, Богом нашим, і будуть боятись Тебе! **18** Хто Бог інший, як Ти, що прощає провину і пробачує прогріх останку спадку Свого, Свого гніву не дёржить назавжди, бо кохається в милості? **19** Знов над нами Він змилюється, наші провини потóпче, — Ти кинеш у морську глибочінь усі наші гріхи. **20** Ти даси правду Яковові, Авраамові милість, яку присягнув Він для наших батьків від днів стародавніх“.

Нау́м

1 Пророцтво на Ніневію. Книга видіння елкошейця Наума. **2** „Палкий Бог, і мстивий Господь, Господь мстивий та лютий, — Господь мстивий до тих, хто Його ненавидить, і пам'ятає про кривду Своїх ворогів. **3** Господь довготерпеливий і великої потуги, та очистити винного — Він не очистить. Господь — у бурі та в віхрі дороба Його, а хмара — від стіп Його курява. **4** Як загнивається Він на море, то сушить його, і всі ріки висушує, в'яне Башан та Кармел, і в'яне та квітка Лівану. **5** Гори тремтять перед Ним, а підгірки топніють, перед обличчям Його трясеться земля та вселенна, та всі її мешканці. **6** Хто встоїть перед гнівом Його, і хто стане у полум'ї люті Його? Його шал виливається, мов той огонь, і розпадаються скелі від Нього! **7** Добрий Господь, пристановище Він у день útиску, і знає Він тих, хто на Нього надіється! **8** Але в зливі навалній Він зробить кінця між Його заколотниками, і ворогів зажене у темноту. **9** Що ви думаєте проти Господа? Бо Він зробить кінця, — не постане два рази насильство. **10** Бо вони переплутані, наче той терен, і повпивались, немов би вином, — вони будуть пожерті зовсім, мов солома суха! **11** **3** тебе вийшов задумуючий проти Господа лихо, радник нікчёмний. **12** Так говорить Господь: Хоч були б найсильніші і дуже численні, та постінані будуть вони, та й минуться! І хоч Я тебе мучив, та мучити більше тебе вже не буду! **13** А тепер Я зламаю ярмо його, яке на тобі, і густа твої позриваю. **14** І накаже на тебе, Ашшуре, Господь: Більш не буде вже сіятися з твого ймення! З дому бога твого Я боввана та їдола вітну, зроблю тобі гроба із них, бо ти став легковажений. **15** Ось на горах ногі благовісника, що звіщає про мир: Святкуй, Юдо, свята свої, виконуй присяги свої, бо більше не буде нікчёмний ходити по тобі, — він витятий ввесь!

2 На тебе йде розпоршувач, — твердіні свої стережі, виглядай на дорогу, зміцняй свої стегна, міцно скріпи свою потугу, **2** бо верне Господь велич Якова, як велич Ізраїля, що їхні спустошители поруйнували, і понижили їхні виноградні галузки. **3** Щит хоробрих його зачервонений, воякі в кармазіні; блищить сталь у день зброєння їхнього на колесницях, хвилюються ратища. **4** Колесниці шалено по вулицях мчать, по майданах гуркочуть, їхній вид — немов полум'я те смолоскіпів, літають вони, як ті блискавки. **5** Він згадає шляхётних своїх, та спіткнуться вони у ході своїй; вони поспіають на мурі її, і поставлена міцно будівля облоїти. **6** Брами річок відчиняються, а палата руйнується. **7** І постановлено: буде оглобена, відведеться в полон, а рабині її голоситимуть, мов ті голубки, що воркують на персах своїх. **8** І Ніневія — як саджавка водна, що води її відпливають. „Стійте, стійте!“ Та немає нікого, хто б їх завернув! **9**

Розграбуйте срібло, розграбуйте золото, — немає кінця наготовленому, багатству коштівних речей. **10** Знищення та зруйнування й спустошення буде. І серце розтопиться, і ноги дрижатимуть, і корчі по крижах усіх, а обличчя їх всіх на червоно розпаляться. **11** Де левбище левів, і для левчуків пасовище, що там ходив лев та левиця, та левеня, — і ніхто не ляжав? **12** Лев грабував для своїх молодят і душив для левиць своїх він, і печери свої переповнював здобиччю, а лігва свої — награбованим. **13** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Саваот, — і поपालю серед диму твої колесниці, а твоїх левчуків поїсть меч, і повитинаю з землі грабування твої, і вже не почувється голос твого посла.

3 Горе місту цьому кровожёрному, воно все неправда, воно повне насилля, грабіж не виходить із нього! **2** Чути свист батога, гуркіт ко́леса, і чвал ко́ней, і колеснічна гуркотнява, **3** і гін верхівця, і полум'я меча, і блиск ратища, і багато побитих, і мертвих велике число, і трупу немає кінця, і спотікатимуться об їхній труп, — **4** це за многоту блудодійства розпусниці, привабно ласкавої, вправної в чарах, що народи за блуд свій вона продавала, а роби — за чари свої. **5** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Саваот, — і подолка твого підйму на обличчя твоє, і покажу Я твій сором народам, а царствам — твій стид! **6** І кину на тебе огіди, і погёрдженою вчиню Я тебе, і зроблю Я тебе, мов позорище! **7** І станеться, — кожен, хто вгледить тебе, від тебе втече та й прокаже: „Пограбована Ніневія!“ Хто висловить їй співчуття? Звідки буду шукати тобі потішителів? **8** Чи краща ти від Но-Амона, що сидить серед рік, — вода коло нього, що вал його — море, від моря — його мур? **9** Етіопія — сила його, і Єгипет, і не має кінця. Пут та лівійці були тобі в поміч, — **10** та й він на вигнання пішов, у полон. А діти його порозбивані на роздоріжжі всіх вулиць, і кидали жереб про славних його, і всі вельможі його у кайдани закуті. **11** Уп'єшся і ти, будеш схована, твердіні від ворога будеш шукати і ти! **12** Всі фортеці твої, — мов ті фігі з доспілими овочами: коли затрясуться, то падають в уста того, хто їх їсть. **13** Ось народ твій — немов ті жінки серед тебе: вони повідчиняють твоїм ворогам брами краю твого, огонь пожерё твої засуви. **14** Воді на облогу собі набері, твердіні свої позміцняй, увійди до болота та в глини топчись, форму на цеглу візьми міцно в руку. **15** Там огонь тебе з'їсть, посіче тебе меч, пожеруть тебе, наче та гусінь. Стань численна, як гусінь, стань численна, немов саранá, — **16** понамножуй купців своїх більше від зірок небесних, — але гусінь та знищить тебе й полетить! **17** Вельможні твої — немов та саранá, гетьмани твої — мов мошва, що гніздиться по стінах в день холоду, але сонце засвітить — і вони помандрують, і не пізнане буде те місце, де вони пробували. **18** Твої пастирі, царю асирійський, поснулю, лежать вельможі твої,

твій нарід розпорóшивсь по гóрах, — і немає ко́му
позби́рати йогó. 19 Нема́ ліку для ли́ха тво́го, рана
твоя не́вигóйна! Всі, що зві́стку про тебе почують,
заплéщуть у долоні на тебе, — бо над ким твоє зло не
ходило по́стійно?“

Авакум

1 Пророцтво, яке бачив пророк Авакум. **2** Аж доки я, Господи, клікати буду, а Ти не почувеш? До тебе я клічу: „Насильство!“ та Ти не спасеш! **3** Для чого неправіть мені Ти показуєш та позираєш на м'яку? А передо мною грабіж та насильство, і суперечка стається, і ноється св'ярка. **4** Тому то Закон припиняється, і не виходить до чину назавсиди право, бо несправедливий вигублює праведного, тому правосуддя виходить покривленим. **5** Пригляньтесь ви до народів, і дивіться, і дуже здивуйтеся, бо вчинію Я за ваших днів діло, про яке не повірите ви, коли буде розказане. **6** Бо оце Я поставлю халдєїв, народ лютий та скорий, що грасує по широкій землі, щоб захопити оселі, які не його. **7** Страшний та грізний він, — від нього самого виходить і право його, і великість його. **8** І від пантєр його коні швидші, і від вовків вечерових лютіші. І розлетяться його верхівці, а їздці його здалека прийдуть, — вони будуть летіти, неначе орел, що на їжу поспішає. **9** Він приходить увесь на насильство, а ціль їх обличчя — вперед, і набере полонєних, як того піску. **10** І він глузує з царів, а князі — сміх для нього. Він сміється з твердіни усякої, бо на вал насилає землі, і її здобуває! **11** Тоді він несеться, як вітер, і перейде, і зрешить, бо зробить за бога свого оцю силу свою. **12** Хіба ж Ти не віддавна, о Господи? Боже Ти мій, мій Святий, — не помремо! Господи, Ти для суду поставив його, і, о Скле, призначив його на каранья! **13** Твої очі занадто пречисті, щоб міг Ти дивитись на зло, і на насильство дивитись не можеш. Чому ж дивишся Ти на грабіжників, мовчиш, коли несправедливий винищує справедливішого від себе? **14** Ти ж маєш людей, як у морі тих риб, немов ту черву, що пана над нею нема. **15** Усе це грабіжник витягує вудкою, своїм неводом тягне оце, та збирає оце в свою сітку, тому тішитесь він та радіє. **16** Тому жертву приносьте він неводою, — і кадіть для сітки своєї, бо від них ситий уділ його та добірна пожива його! **17** Чи на це випоробнює він свого невода, і завжди готів убивати народи без милости?

2 Нехай я стою на сторожі своїй, і нехай на облозі я стану, і хай виглядаю, щоб бачити, що він буде казати мені, і що відповідь на жалобу мою. **2** А Господь відповів та й сказав: Напиши це видіння і поясни на таблицях, щоб читач його легко читав. **3** Бо ще на умовлений час це видіння, і приспішає кінець, і не обмане. Якщо б протягнулось, чекай ти його, бо воно конче прийде, не спізниться. **4** Ось надута, не проста душа його в ньому, а праведний житиме вірою своєю. **5** І що ж, — як зрадливе вино, так горда людина спокію не знає: він роззявлює пащу свою, як шебл, і не насичується, як та смерть, і всіх людей він до себе збирає, і всі народи до себе згромаджує. (Sheol h7585) **6** Чи ж усі вони не складуть приповістки на нього та

загадки насмішливої йому не прокажуть: „Горе тому, хто для себе розмножує те, що не його! Аж доки це буде? Горе тому, хто чинить тяжкою заставу на себе!“ **7** Хіба нагло не встануть оті, хто тебе буде грізти, і збудяться ті, хто тебе попихає, і за здобич ти станеш для них? **8** За те, що ти грабував був багато народів, вся решта народів тебе пограбує за ту людську кров, і за насильство над краєм, над містом та над усіма, хто мешкає в ньому. **9** Горе тому, хто неправедний зиск побирає для дому свого, щоб покласти гніздó своє на висоті, і тим із рук злого врятованим бути! **10** Нарядив ти сором для дому свого, щоб кінець учинити численним народам, і ти прогрішився за душу свою. **11** Бо камінь з стіни буде клікати, і йому відповідь сволок із дерева. **12** Горе тому, хто кров'ю місто буде, хто беззаконням встановлює город! **13** Чи ж оце не від Господа Саваота, що народи трудяться для огню, і мучаться люди на марність? **14** Бо пізнанням Господньої слави наповнена буде земля, як море вода покриває. **15** Горе тому, хто свого ближнього напоєє з кєліху гніву свого, і поїть, щоб бачити сором його! **16** Ти наситишся ганьбою більше, як славою. Пий також ти, та показуй свій сором! На тебе обернеться кєліх правіці Господньої, ганьба ж на славу твою! **17** Бо насилля твоє над Ліваном на тебе спадє, а грабунок худоби зламає тебе за кров людську, та за насилля над краєм, над містом та над усіма, хто мешкає в ньому. **18** Який дасть пожиток бовван, що його віризьбив творець його, і відлив, і вчитель неправди, що творець його мав охоту чинити богів цих німих? **19** Горе тому, хто дереву каже: „Збудись“, мовчазливому каменю: „Зрусь!“ Чи він буде навчати? Ось він сріблом та золотом викладений, але жодного духу в ньому нема! **20** А Господь у Своїм храмі святим, — мовчи перед обличчям Його, уся зємле!“

3 Молитва пророка Авакума, для співу на струнному приладі: **2** „Господи, звістку Твою я почув та й злякався! Господи, оживи Своє діло в середині років, у середині літ об'яви, у гніві про милість згадай! **3** Бог іде від Теману, і Святий від Парану гори. (Сєла) Вєлич Його вкрила небо, і слави Його стала повна земля! **4** А с'яйво було, наче соняшне світло, проміння при боці у Нього, і там укриття Його потуگی. **5** Перед обличчям Його моровиця іде, а по стопах Його пнеться полум'я. **6** Став, — і землю Він змряв, поглянув — і народи затряс, — і попáдали гóри довічні, вікові похилились узг'ір'я. Путі Його вічні. **7** Я бачив намети Кушана під кривдою, тремтять покривала мідіянського краю. **8** Чи на ріки, о Господи, Ти запалав, чи на ріки Твій гнів? Чи Твоє пересєрдя на море, що їдшиш на конях Своїх, на спасєнних Своїх колєсницях? **9** Лук твій голий, нагій, наповнений стріл сагайдак. (Сєла) Ти річками землю розсік. **10** Тебе вгледівши, гóри дримали, водяна течія потєклá, бездóня свій голос дала, зняла високою руки свої. **11** Сонце й місяць спинились в мешканні

своєму при світлі Твоїх стріл, що літають при сьйві блискучого спіса Твогó. **12** У люті ступав Ти землю, у гніві людей молотів. **13** Ти вийшов спасти Свій нарóд, спасти Помазанця Свогó. Ти з дому безбожного гóлову збив, обнажив Ти основу по шию. (Сéла) **14** Ти пробив його спісами гóлову князя його, як вони піднялись, щоб мене розпорóшити; вони тїшилися, немов мали пожéрти таёмно убогого. **15** Ти кіньми Своїми по мóрю топтав, по вóдній великій громаді. **16** Я почув — і затремтіла утрóба моя, задзвеніли на голос цей губи мої, гнилізна ввійшла в мої кóсті, і тремчу я на місці своїм, бо маю чекати в спокóбі день úтиску, коли прійде нарóд, який має на вас наступати. **17** Коли б фігове дерево не зацвіло, і не було б урожаю в виноградниках, обманило зайняття оливкою, а поле їжі не вродило б, позникала отара з коша́ри і не стало б в обóрах худоби, — **18** то я Гóсподом тїшитись буду й тоді, радітиму Богом спасіння свогó! **19** Бог Гóспóдь — моя сила, і чинить Він нóги мої, як у лані, і вóдить мене по висóтах!“ Для диригента хору на моїх стру́нних зна́ряддах.

Софонія

1 Слово Господнє, що було до Софонії, сина Куші, сина Гедалії, сина Амарії, сина Єзекії, за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя. **2** „Забираючи, все заберу з-над повірхні землі, промовляє Господь. **3** Заберу Я людину й худобу, заберу птаство небесне і риби морські, і спокуси з безбожними, і витну людину з повірхні землі, промовляє Господь. **4** І руку Свою простягну Я на Юду і на всіх мешканців Єрусалиму, — і вигублю з місця оцього остáнок Ваáла, імєння жерців зо священниками, **5** і тих, хто вклоняється на дахах світилам небесним, і тих, хто вклоняється, хто присягає Господом, і хто присягає царем своїм, **6** і тих, хто відступає від Господа, і хто не шукає Господа, і не звертається до Нього. **7** Замовчі перед Гбсподом Богом, бо близький день Господній, бо жертву Господь приготóвив, посвятив Своїх покликаних. **8** І станеться в день Господньої жертви, і навіщу Я князів, і синів царя, і всіх, хто зодягає одєжу чужинну. **9** І навіщу Я кожного, хто перескакує через поріг того дня, тих, хто наповнює дім свого пана насиллям й оманю. **10** І буде в дні тóму, — говорить Господь, — голос крику із Рибної брами, і завивáння із Міста Новóго, і велика руїна із пáгирків. **11** Ридайте, мешканці Махтєшу, бо понищений буде весь купецький народ, будуть вигублені всі, хто важить сріблó. **12** І станеться часу того, і перешукаю Я з лямпами Єрусалим, і навіщу Я тих мójув, які задубіли на дрїжджах своїх, що говорять у серці своєму: „Господь не вчинить добра, і лиха не зробить.“ **13** І здóбиччу стане все їхне багатство, а їхні домї — за спустóшення, — І будуть вони будувати домї, але в них не сидїтимуть, і виноградники будуть садити, та вина їхнього не питимуть. **14** Близький день Господній великий, він близький й дуже швидко настане. Ось голос Господнього дня, — тоді гїрко кричатиме навіть хоробрий! **15** День гнїву цей день, день смутку й насилля, день збурєння та зруйнуванья, день темнóти та тємряви, день хмари й імлі, **16** день сурмлення й окрику проти укрїплених мїст та проти високих мїських заборóлів. **17** І буду чинити Я утиск людині, і будуть ходити вони, як слїпі, бо згрїшили вони проти Гбспода. І вилетється кров їхня, немов той пісок, а їхнє тїло, — як гнїй. **18** Спасити їх не зможе в день гнїву Господнього ні їхнє сріблó, ані золото їхнє, — і огнем Його заздросщів буде поїджена цїла землїя, бо скінчення тїльки прощїшене зробить зо всіми мешканцями краю цьогоб.

2 Посорóмтеся та застидáйтеся, народе без сорому, **2** поки народитися устанóвлене, — мине день, як полóва! — поки не прийде на вас люгїсть гнїву Господнього, поки не прийде на вас день Господнього гнїву! **3** Шукайте Господа, всі покїрні землі, хто викóнує право Його! Шукайте правди, шукайте смирення, — може будете схóвані ви в день Господнього гнїву!

4 Бо покїнута буде Аззá, а Ашкелóн онустóшенням стане, Ашдóд — опівдня його виженуть, а Екрóн буде вїрваний. **5** Горє мешканцям довкїлля морськóго, народеві критськóму! Слово Господнє на вас, хананєї, краю филистїмлян, — Я тебе вигублю так, що не буде мешканця! **6** І буде довкїлля морськє пасовищами, пóвними ям пастухів та кошár для отари, **7** і буде оцє поберєжжя останковї дому Юдиного, на них пасти бóдуть, у домáх Ашкелóну ввечорї бóдуть лягати, бо їх відвїдає Господь, їхній Бог, і Він їхню долю привєрне. **8** Чув Я гáнбу Моавову й образи Аммонових синів, які ображáли народ Мій і чванїлися над границєю їхньою. **9** Тому — як живий Я! — говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, — стане Моáв як Содóм, а Аммоновї сини — як Гомóрра: землею терніни, і солончакóм, і навїки спустóшенням! Пограбує їх решта народу Мого, а зáлишок людю Могó їх посяде. **10** Оцє їм за їхню пїху, бо вони ображали й чванїлися проти народу Господа Саваота. **11** Господь бóде грізний проти них, бо Він знищить всіх бóгів землі, і вклонїтися будуть Йому кожен з місця свóго, усї островї тих народів. **12** Також ви, етїопляни, побитї мечем Моїм будете. **13** І на пївніч простягне Він руку Свою, та й погубить Ашшúра, і Нїневію учинить спустóшенням, суходóлом, мов ту пустелю. **14** І будуть лежати серед неї стадá, усяка польовá звїрина, і пелїкан, і їжáк будуть ночувати на мистецьких прикрáсах її, сова бóде кричати в вікні, на порóзі ворóбна, бо віддєрто кедрїну йогоб. **15** Оцє оте радїсне мїсто, що безпечно живе, що говорить у серці своєму: „Я, — і немає вже бїльше нїкóго!“ Як стало воно опустóшенням, легóвищем для звїрини! Кожен, хто бóде проходить повз нього, засвїще, своєю рукою махне!

3 Горє мїсту тому ворохóбному та занечїщеному, мїсту — насїльникови! **2** Не слухається воно голосу, не приймає картáння, не складає надїї на Господа, до Бога свого не зближається. **3** Його звєрхники посеред нього — то лєви ревúчі, його сóддї — вечірні вовки, які не лишають до рáнку нїчóго. **4** Пророки його — чванькуватї, зрадливї, його священники зневажáють святиню, ламають Закóна. **5** Серед нього Господь справедливий, — Він кривди не чинить, щорáнку дає Своє право на сóняшне свїтло, не бракне його, але крївдник не вїдає сорóму. **6** Народи Я вигубив, попустóшенї їхні заборóла, Я вилуцї їхні зруйнував, — і нема перехóжого, їхні мїстá поруйнóванї, так що немає й людини, немає й мешканця! **7** Я йому говорив: „Тїльки бóдеш боятись Мене, тїльки приймеш картáння“, — і не вїтате бóде мешкання його, усе, що про нього Я постановїв, та вони ревно псули всі чїни свої! **8** Тому то чекайте Мене, — промовляє Господь, — на той день, коли встану, як свїдок, бо право Моє — позбирати народи, згромáдити царства, щоб вилити на них Свою лють, увесь жар Свого гнїву, бо огнем Моїх заздросщів бóде поглїнута цїла землїя! **9** Бо тоді уста чистї народам Я дам, щоб усї вони кликали Ймєння

Господне, щоб раме́ном одним послужити Йо́му. **10** З другого боку річо́к Еті́опії Моїх поклонників, Моїх розпоробшених дару́нком Мені принесу́ть. **11** Того дня ти не будеш соробмитись всіма́ своїми діла́ми, якими грішив проти Мене, бо тоді Я відкіну з твоєї сере́дини тих, хто радіє твоєю пишното́ю, і ти ви́соко більш не стоятимеш вже на святій Моїй горі. **12** І серед тебе зоста́влю убогий й нужде́нний наро́д, і бу́дуть шукати пристано́вища в Іме́нні Госпо́днім вони. **13** Останок Ізраї́лів кривди не буде робити, і не бу́дуть казати неправди, і облудний язик в їхніх у́стах не зна́йдеться, бо па́стися будуть вони та виле́жуватись, і не буде такого, хто б їх настра́шив. **14** Співай, до́чко Сіону! Втіша́йся, Ізраї́лю! Раді́й та втіша́йся всім серцем, дочко Єрусалиму! **15** Відкинув Госпо́дь твої́ прісуди, усунув у кут твого ворога! Серед тебе Госпо́дь, царь Ізраї́лів, — уже ти не будеш боятися зла! **16** Того дня буде сказане Єрусалимові: „Не бійся!“ Сіонові: „Нехай не опу́стяться руки твої!“ **17** Госпо́дь, Бог твій, серед тебе, — Ве́лет спасе́! Він у радості буде втіша́тись тобою, обно́вить любов Свою, зо співом втіша́тись буде тобою! **18** Тих, що сумують за святами, Я позбираю́, — від тебе вони, тягаре́м над ними був сором. **19** Ось Я вчиню́ зо всіма́ мучітелями твоїми кінець того ча́су, і спасу́ кульга́ве, і позбираю́ розі́гнане, і зроблю́ їх хвало́ю та йме́нням у цілому Кра́ї їхнього со́рому. **20** Того ча́су спрова́джу Я вас, і того ча́су Я вас позбираю́, бо на йме́ння й на славу віддам вас поміж усіх наро́дів землі, коли долю верну́ вам на ваших оча́х, промовляе Госпо́дь“.

Огій

1 Другого року царя Дарія, шостого місяця, першого дня місяця, було Господнє слово через пророка Огія до Зоровавеля, Шеалтіїлового сина, Юдиного намісника, та до Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика, кажучи: **2** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Народ цей говорить: Не прийшов тепер час дому Господнього, щоб бути збудованим!“ **3** І було Господнє слово через пророка Огія, говорячи: **4** „Чи час вам сидіти по ваших домáх, покритих кáфлями, хоч дім цей збурений? **5** А тепер отак промовляє Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **6** Багато ви сієте, та збираєте мало, їсте, — та не насичуєтеся, п'єте — та не напиваєтеся, зодягаєтеся — та не тепло вам, а той, хто заробляє, заробляє для дріявого гаманця. **7** Так говорить Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **8** Виходьте на гóру, і спровадьте дерево, і храм цей будуйте, — і в ньому знайдú Я впадóбу, та буду шанóваний, каже Господь. **9** Звертаєтесь до числénного, та виходить ось мало, і що принóсите в дím, то розвіюю те. Зашо? питає Господь Саваот. — За храм Мій, що збурений він, а ви кожен женете до дому свого. **10** Тому то над вами затрималось небо давати росú, а земля урожай свій задёржала. **11** І Я кликав посухó на край, і на гóри, і на збїжжя, і на сiк виноградний, і на молодú оливку, і на те, що земля видає, і на люди́ну, і на худобу, і на всю працю рук“. **12** І Зоровавель, син Шалтієлів, та Ісус, син Єгосадака, великого священика, та вся решта наро́ду послушалися голосу Господа, Бога свого, і слів пророка Огія, як послав його Господь, їхній Бог. І боявся наро́д лица Господнього. **13** І сказав Огій, посол Господній, від Господа посланий до наро́ду, говорячи: „Я з вами, говорить Господь!“ **14** І збудив Господь духа Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і духа Ісуса, сина Єгосадака, великого священика, і духа всієї решти наро́ду, і вони поприходили, і зробили роботу в домі Господа Саваота, їхнього Бога, **15** двадцятого й четвертого дня шостого місяця, другого року царя Дарія.

2 Сьомого місяця, двадцятого й першого дня місяця було слово Господнє через пророка Огія таке: **2** „Скажи но до Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і до Ісуса, сина Єгосадакового, великого священика, та до решти наро́ду, говорячи. **3** Хто серед вас позостався, що бачив цей дím у першій його славі? А яким ви бачите його тепер? Чи ж не є він супроти того, як ніщо в ваших очáх? **4** А тепер будь мужній, Зоровавелю, говорить Господь, і зміцнися, Ісусе, сину Єгосадаків, священику великий, і зміцнися, весь наро́де землі, говорить Господь, і робіть, бо Я з вами, говорить Господь Саваот. **5** Сло́ва, якими Я склав з вами заповіта, коли ви вихóдили з Єгипту, а дух Мій пробуває серед вас, не бійтеся! **6** Бо так промовляє

Господь Саваот: Ще раз, — а станеться це незабаром, — і Я затрясу́ небо та землю, і море та суходóл! **7** І затрясу́ всіма наро́дами, і прийдуть коштовності всіх наро́дів, і наповню цей дím славою, говорить Господь Саваот. **8** Моє срібло й Моє золото, говорить Господь Саваот. **9** Більша буде слава цього останнього дому від першого, говорить Господь Саваот, і на цьому місці Я дам мир, говорить Господь Саваот“. **10** Двадцятого й четвертого дня, дев'ятого місяця, другого року Дарія було слово Господнє через пророка Огія таке: **11** „Так говорить Господь Саваот: Запитай но священиків про Зако́на, говорячи: **12** Ось несе хтось освячене м'ясо в полі своєї одéжі, і доторкнётся поло́ю своєю до хлiба, чи до потрáви, чи до вина, чи до оливи, чи до якої поживи, — чи стане те освяченим? І священики відповіли та й сказали: „Ні!“ **13** Тоді Огій сказав: Якщо б нечистий через мертвого доторкнувся до всього цього, чи стане воно нечистим? І відповіли священики та й сказали: „Стане нечистим!“ **14** І відповів Огій та й сказав: „Отакий наро́д цей, і такий цей люд перед Моїм лицем, — говорить Господь, — і такий усякий чин їхніх рук, і що вони складають там, — нечисте воно! **15** А тепер зверніть но своє серце на час від цього дня й далі, ще по́ки не був покладений камінь до каменя в Господньому храмі. **16** Відко́ли то було, що приходив бувало до копiці набирати двадцять мір, а було тільки десять, приходив до чавiла набрати п'ятдесят мір, а було двадцять. **17** Бив Я вас посу́хою й зеленя́чкою та гра́дом, усi чiни ваших рук, та не кликали ви до Мене, говорить Господь. **18** Зверніть вашi серця на час від цього дня й далі, від дня двадцятого й четвертого, дев'ятого місяця, від того дня, коли був заснований Господній храм, зверніть ваше серце на це. **19** Чи є ще насiння в комóрі? Бо ще виноград, і фігове дерево, і дерево гранáтове, і дерево о́ливкове, — ніщо не принóсило плóду. Від цього дня Я поблагословлю́ їх“. **20** І було́ слово Господнє до Огія вдруге двадцятого й четвертого дня того ж місяця таке: **21** Скажи Зоровавелю, намісниковi Юдиному, говорячи: Я затрясу́ небо та землю, **22** і поперевертаю трóни царств, і пови́гублю силу поганських царств, і поперевертаю колесни́ці та тих, хто їздить у них, і попадають коні та їхні верхівці, один мечем óдного. **23** Того дня, — говорить Господь Саваот, — візьму́ Я тебе, Зоровавелю, сину Шеалтіїлів, Мій ра́бе, — говорить Господь, — і покладу́ тебе, немов ту печáтку, бо Я тебе вибрав, говорить Господь Саваот“.

Захарія

1 Восьмого місяця другого року Дарія було Господнє слово до пророка Захарія, сина Берехії, сина Іддового, таке: **2** „Розгнівався Господь на батьків ваших палючим гнівом. **3** І скажи їм: Так говорить Господь Саваот: Верніться до Мене, — говорить Господь Саваот, — і верніться до вас, говорить Господь Саваот. **4** Не будьте, як ваші батькі, що до них кликали стародавні пророки, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Верніться з доріг ваших злих і з чинів ваших лихих! Та не слухали ви й не прислухалися до Мене, говорить Господь. **5** Де вони, батьки ваші? А пророки — чи ж навкіи живуть? **6** Та слова Мої й останови Мої, що Я наказав рабам Моїм пророкам, чи ж не досягли вони до ваших батьків? І вернулись вони та й сказали: Як задумав Господь Саваот зробити нам за нашими дорогами й за нашими чинами, так зробив Він із нами“. **7** Двадцятого й четвертого дня, одинадцятого місяця, — це місяць шеват, — за другого року Дарія було слово Господнє до пророка Захарія, сина Берехії сина Іддового, таке: **8** „Бачив я цієї ночі, аж ось на червоному коні їде муж, і він стоїть між міртами, що в глибині, а за ним коні червоні, руді та білі. **9** І сказав я: „Що це, мій пане?“ І відказав мені той ангол, що говорив зо мною: „Я тобі покажу, що це таке“. **10** І відповів той муж, що стояв між міртами, та й сказав: „Це ті, що Господь їх послав обійти землю“. **11** І відповіли вони Господньому анголові, що стояв між міртами, та й сказали: „Перейшли ми землю, і ось уся земля сидить спокійно“. **12** І відповів ангол Господній та й сказав: „Господи Саваоте, аж доки Ти не змилосердишся над Єрусалимом та над Юдиними містами, на які Ти гніваєшся оце сімдесят літ?“ **13** І відповів Господь анголові, що говорив зо мною, слова добрі, слова втішливі. **14** І сказав до мене той ангол, що говорив зо мною: „Клич, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Піклуюся Я про Єрусалим та про Сіон великим піклуванням. **15** І гнівом великим Я гніваюся на ті спокійні народи, на яких Я мало гнівався, а вони допомогли злому. **16** Тому так промовляє Господь: Вернися Я до Єрусалиму з милосердям, храм Мій буде збудований у ньому, — говорить Господь Саваот, — а мірничий шнур буде розтягнений над Єрусалимом. **17** Ще клич та й скажи: Так говорить Господь Саваот: Знов добром переповняться міста Мої, і Господь ще потішить Сіона, і ще вибере Єрусалима!“ **18** І звів я очі свої, та й побачив, аж ось чотири роги. **19** І запитав я ангола, що говорив зо мною: „Що це?“ А він відказав мені: „Це ті роги, що розпорішили Юду й Ізраїля та Єрусалим“. **20** І Господь показав мені чотирьох майстрів. **21** І запитав я: „Що вони приходять зробити?“ А він відказав, говорячи: „Це ті роги, що розпорішили Юду, таж що ніхто не підвів голови. А ці прийшли настрашити їх, щоб скинути роги тих

народів, що підносять рога проти Юдиного краю, щоб його розпорішити“.

2 І звів я очі свої та й побачив, аж ось муж, а в його руці мірничий шнур. **2** І сказав я: „Куди ти йдеш?“ А він відказав мені: „Щоб зміряти Єрусалим, щоб побачити, яка ширина його та яка довжина його“. **3** Аж ось ангол, що говорив зо мною, виходить, а навпроти нього виходить Ангол інший. **4** І сказав він до нього: „Біжи, говори цьому юнакові, кажучи: Невкріплений буде Єрусалим через многість людей та худоби в середині його. **5** А Я стану для нього, — говорить Господь, — огняним муром навколо, і стану славою в середині його. **6** „Горе, горе, — втікайте з північного краю, — говорить Господь, — бо на чотири небесні вітри розпорішу Я вас, промовляє Господь. **7** Горе, — втікай до Сіону, мешканко дочкі Вавилону! **8** Бо так промовляє Господь Саваот: Для слави послав Він мене до народів, що вас грабували, бо хто вас доторкується, той доторкується до зірця Його ока. **9** Бо ось тільки махну Я своєю рукою на них, — і для їхніх рабів вони здобиччю стануть, і пізнаєте ви, що Господь Саваот мене вислав. **10** Співай же та тішся, о дочко Сіону, бо ось Я приходжу та перебуватиму досеред тебе, говорить Господь! **11** І дня того прилучаться люди численні до Господа, „і стануть народом Мені, а Я перебуватиму посеред тебе“, і довідаєшся, що Господь Саваот мене вислав до тебе. **12** І Юду, спадок Свій, посяде Господь на святій землі, і вибере Єрусалима Він ще! **13** Замовчи ж, всяке тіло, перед Господнім лицем, бо Він пробудився з мешкання святого Свого!“

3 І показав Він мені Ісуса, великого священика, що стояв перед лицем Господнього ангола, а сатана стояв по правіці його, щоб противитися йому. **2** І сказав Господь сатані: „Господь буде картати тебе, сатано, і буде картати тебе Господь, який вибрав Собі Єрусалима! Чи ж він не головешка, що вціліла від огню?“ **3** А Ісус одягнений був у брудну одягу, і стояв перед лицем ангола. **4** І він заговорив та й сказав до тих, що стояли перед його лицем, говорячи: „Здійміть з нього цю брудну одягу!“ І сказав він йому: „Я зняв з тебе провину твою, і зодягну тебе в шати коштовні“. **5** І він сказав: „Нехай покладуть чистого зав'яз на його голову!“ І поклали чистого зав'яз на його голову, і зодягли його в шати, а ангол Господній стояв. **6** І освідчив ангол Господній Ісусові, промовляючи: **7** Так говорить Господь Саваот: Якщо ти будеш ходити Моїми дорогами, і якщо стерегтимеш сторожу Мою, тоді й ти будеш судити Мій дім, і також будеш стерегти Мої подвір'я, і дам тобі ходити поміж тими, що стоять тут. **8** Послухай но, Ісусе, великий священику, ти та ближні твої, що сидять перед тобою, бо вони мужі знаменні, бо ось Я приведу Свого раба Пагінця. **9** Бо оце той камінь, що його Я поклав перед Ісусом. На одном камені сім очей. Ось Я віризблю на ньому різьбу його, — говорить Господь Саваот, — і відкину вину цієї

землі за один день. **10** Того дня, — говорить Господь Саваот, — ви будете кликати один одного під виноград і під фігове дерево“.

4 І вернувся той ангол, що говорив зо мною, і збудив мене, як чоловіка, якого будять зб сну його. **2** І сказав він до мене: „Що ти бачиш?“ А я відказав: „Бачу я, — ось світильник, увесь із золота, і чаша на верху його, і сім лямпад його на ньому, і по сім рурочок для лямпад, що на верху його. **3** І дві оливки на ньому, — одна з правіці чаші, а одна на лівіці її“. **4** І говорив я й сказав до ангола, що говорив зо мною, кажучи: „Що це, мій пане?“ **5** І відповів ангол, що говорив зо мною, та й сказав мені: „Чи ж ти не знаєш, що це таке?“ А я відказав: „Ні, пане!“ **6** І відповів він, і сказав мені, говорячи: „Оце таке Господнє слово до Зоровавеля: Не силою й не міццю, але тільки Моїм Духом, говорить Господь Саваот. **7** Хто ти, гóро велика? Перед Зоровавелем ти станеш рівниною. І він винесе наріжного каменя при криках: Милість, милість йому!“ **8** І було мені слово Господнє таке: **9** „Зоровавелеві руки заклали цей дим, і руки його викінчать, і ти пізнаєш, що Господь Саваот послав мене до вас. **10** Бо хто буде поборджувати днем малих речей? Але будуть тішитися, і будуть дивитись на теслярського виска в руці Зоровавеля ті семеро, — Господні очі, що ходять по всій землі“. **11** І заговорив я та й до нього сказав: „Що це за дві оливки праворуч свічника й ліворуч його?“ **12** І заговорив я вдруге, та й до нього сказав: „Що це за дві галузки оливок, що через дві золоті рурки виливають з себе золото? **13** І сказав він до мене, говорячи: „Хіба ти не знаєш, що це?“ А я відказав: „Ні, пане!“ **14** І він сказав: „Це два Помазанці, що стоять перед Господом всієї землі“.

5 І знову підніс я свої очі, та й побачив, аж ось летить звій. **2** І сказав він до мене: „Що ти бачиш?“ А я відказав: „Я бачу летючого звоя. Довжиня його — двадцять мірою ліктем, а шириня його — десять ліктів.“ **3** І сказав він мені: „Це те прокляття, що виходить на поверхню всієї землі. Бо кожен злодій буде знищений згідно з тим, що з цього боку звою написано, і кожен, хто присягає ложно, буде знищений згідно з тим, що з того боку звою написано. **4** І привів Я його, прокляття, — говорить Господь Саваот, — і прийде воно до дому злодія, і до дому того, хто ложно присягає Йменням Моїм, і воно міцно осідеться в середині дому його, і вигубить його, і дерева його та каміння його“. **5** І вийшов той ангол, що говорив зо мною, та й до мене сказав: „Зведи мо на свої очі й побач, що це виходить?“ **6** І сказав я: „Що це таке?“ А він відказав: „Це ефа, що виходить“. І ще він сказав: „Це їхня подоба в усьому краї“. **7** Аж ось піднялася олів'яна покришка, а це була одна жінка, що сиділа посеред ефі. **8** І він сказав: „Це та несправедливість“. І кинув її до середини ефі, і кинув олів'яного куска до її отвору. **9** І звів я очі свої та й побачив, аж ось дві жінки виходять, і вітер гудів

в їхніх крилах, а їхні крила — як крила чорногуза. І підняли вони ефу між землею та між небом. **10** І сказав я до ангола, що зо мною говорив: „Куди вони несуть цю ефу?“ **11** І сказав він до мене: „Щоб збудувати їй дим у краї Шин'ар. А коли він буде поставлений, то буде покладена там на місці своєму“.

6 І знову звів я очі свої та й побачив, аж ось чотири колесниці виходять з-між двох гір, а ті гори — гори з міді. **2** В колесниці першій — коні червоні, а в колесниці другій — коні чорні, **3** а в колесниці третій — коні білі, а в колесниці четвертій — коні пасасті, мідні. **4** І відповів я та й сказав до Ангола, що говорив зо мною: „Що це таке, мій пане?“ **5** І ангол відповів та й сказав до мене: „Це чотири небесні вітри, що виходять після стояння перед Господом усїєї землі. **6** У котрім коні чорні, ті виходять до північного краю, а ті білі вийшли за ними, а ті пасасті вийшли до південного краю, **7** а ті сильні вийшли й шукали ходи, щоб перейти по землі. І він сказав: „Ідіть, ходіть по землі!“ І ходили вони по землі. **8** І кликнув він до мене й казав мені, говорячи: „Побач, ті, що вийшли до північного краю, заспокоїли духа мого в північному краї“. **9** І було мені слово Господнє таке: **10** „Візьми від вигнання, від Хелдая, і від Товійї, і від Єдаї, і прийдеши ти того дня, і ввійдеш до дому Йошійї, Цефанієвого сина, що прийшли з Вавилону. **11** І візьмеш срібло та золото, і зробиш корони, і покладеш на голову Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика. **12** І скажеш до нього, говорячи: Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Оце муж, Пагонєць ім'я йому, і зо свого місця віросте він, і збудує храма Господнього. **13** І він збудує храма Господнього, і він буде носити величність, і сяде, і буде панувати на троні своєму, і він стане священиком на троні своєму, і рада миру буде поміж ними обомá. **14** А ті корони будуть Хелдаєві, і Товійї, і Єдаї, і Хенові, сину Цефанії, на пам'ятку в храмі Господньому. **15** І далекі прийдуть, і побудують у храмі Господньому, і ви пізнаєте, що Господь Саваот послав мене до вас. І це станеться, якщо ви конче будете слухати голосу Господа, вашого Бога!“

7 І сталося, у четвертому році царя Дарія було Господнє слово до Захарія четвертого дня дев'ятого місяця, кіслева. **2** І послав Бет-Ел Сар'ецера й Регем-Мелеха та людей його, щоб Господа вблагати, **3** щоб сказати священикам, які в домі Господа Саваота, та пророкам, говорячи: „Чи я маю плакати п'ятого місяця та постити, як я робив це багато років?“ **4** І було слово Господа Саваота таке: **5** „Говори до всього народу землі й до священників, кажучи: Якщо ви постили та лементували п'ятого й сьомого місяця, і то сімдесят років чи то ви постили для Мене? **6** А коли ви їсте та коли ви п'єте, чи ж то не собі ви їсте й не собі ви п'єте? **7** Чи ж це не ті слова, які Господь виголошував через давніх пророків, коли Єрусалим був населений та спокійний, і його містá навколо

нього, і південь, і рівнина були населені?“ **8** І було до Захарія слово Господнє таке: **9** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: „Судить суд по правді, і чинить один одному милосердя та милість. **10** А вдові й сироті, чужинця та вбогого не гнобять, і не думайте зла один одному в серці своєму!“ **11** Та вони не хотіли слухати, і відвернули своє рамено від Мене, а вуха свої вчинили тяжкими, щоб не слухати, **12** і серце своє зробили кременем, щоб не слухати Закону, та тих слів, що послав Господь Саваот Своїм Духом через давніх пророків. І був великий гнів від Господа Саваота. **13** „І сталося, як Я кликав, то вони не слухалися, так вони будуть кликати, та не буду Я слухати, каже Господь Саваот. **14** І розвіяв Я їх по всіх народах, які не знали їх, а край був спустошений по них, так що не було такого, хто б переходив чи вертався, і вони зробили улюблений край спустошенням“.

8 І було мені слово Господнє таке: **2** „Так говорить Господь Саваот: Заздрю Я за Сіон великою заздрістю, і великою ревністю Я заздрю за нього. **3** Так говорить Господь: Вернусь Я до Сіону, і буду пробувати в середині Єрусалиму, і буде зватися Єрусалим „Містом Правди“, а гора Господа Саваота — „горою святою“. **4** Так говорить Господь Саваот: Ще будуть сидіти на єрусалимських майданах діди та бабі, і кожен з палицею в своїй руці через довгий вік. **5** А міські майдани будуть переповнені хлібцями та дівчатами, що будуть бавитися на майданах його. **6** Так говорить Господь Саваот: Коли дивне це в очах останку народу цього за цих днів, чи ж воно буде дивне в очах Моїх? промовляє Господь Саваот. **7** Так говорить Господь Саваот: Ото Я спасу Свій народ із східного краю та з краю заходу сонця. **8** І спроваджу Я їх, і вони будуть пробувати в середині Єрусалиму, і стануть народом Моїм, а Я стану їм Богом у правді та в праведності. **9** Так говорить Господь Саваот: Нехай стануть сильними ваші руки, ви, що слухаєте цими днями слова ці з уст пророків, що були в день закладіння дому Господа Саваота, храму, щоб був побудований. **10** Бо перед цими днями не було нагороди для людини, ані нагороди для худоби, і для того, хто виходив, і для того, хто входив не було спокою від ворога, і пускав Я всіх людей одного проти одного. **11** Тому Я тепер для останку оцього народу не буду такий, як за тих давніх днів, промовляє Господь Саваот. **12** Бо буде насіння миру: виноград дасть свій плід, а земля урожай свій подасть, а небо дасть росу свою, і вчиню Я, що решта оцього народу це все посяде. **13** І станеться, як були ви прокляттям серед народів, доме Юдин та доме Ізраїлів, так Я вас спасу, і ви станете благословенням. Не бійтесь, — хай зміцніють ваші руки! **14** Бо так промовляє Господь Саваот: Як Я думав зробити вам зло, коли ваші батьки прогнівлили Мене, — промовляє Господь Саваот, — і не жалував Я, **15** так знову задумав Я днями очима вчинити

добро Єрусалимові та Юдиному домові. Не бійтесь! **16** Оце речі, які будете робити: Говоріть правду один одному, правду та суд миру судить у ваших брамах. **17** І не думайте зла в своїм серці один проти одного, і не любіть неправдивої присяги, бо це все оте, що зненавидив Я, промовляє Господь.“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „Так говорить Господь Саваот: Піст четвертого, і піст п'ятого, і піст сьомого, і піст десятого місяця стане для Юдиного дому на радість і на втіху, та на веселі свята, але правду та мир любіте! **20** Так говорить Господь Саваот: Ще прийдуть народи та мешканці численних міст. **21** І прийдуть мешканці одного міста до другого, кажучи: Ходімо, ходімо вблагати Господа, шукати Господа Саваота! Підуть також я. **22** І поприходять численні народи та сильні люди шукати Господа Саваота в Єрусалимі, і благаті Господа. **23** Так говорить Господь Саваот: І стануться тими днями, що схоплять десять мужів з усіх язиків тих народів, і схоплять за полу идея, говорячи: Ходімо з вами, бо ми чули: Бог з вами!“

9 „Пророцтво Господнього слова на землю Хадрах та Дамаск, місця спочинку його, бо око Господнє на Арам та на всі Ізраїлеві племена, **2** а також на Гамат, що межує із ним, на Тир та Сидон, бо він став дуже мудрий. **3** І Тир твердіно собі збудував, і срібля нагромадив, як піроху, а щірого золота — як багна на вулицях. **4** Ось Господь зробить бідним його, і на морі поб'є його поту́гу, і він сам буде пожертвий огнем. **5** Побачить це Ашкелон, та й злякається, і Азза, і дуже настрашиться, і Екрон, бо надія його засоромиться. І згине цар із Аззі, а Ашкелон не буде заселений. **6** І буде в Ашдоді сидіти байстриюк, і Я вигублю гордість филистимлян. **7** І викину кров його з його уст, а гидоту його з-між зубів його, і для нашого Бога достанеться й він, і він буде, як князь той у Юді, а Екрон — як євусей. **8** І стану табором біля Свого дому проти війська, проти того, хто переходить і хто вертається; і вже не переїде гнобитель повз них, бо тепер Я це бачив Своїми очима. **9** Радій вельми, о дочко Сіону, веселись, дочко Єрусалиму! Ось Цар твій до тебе гряде, справедливий і повний спасіння, покірний, і їде на ослі, і на молодім віслюкові, сині ослиці. **10** І вигублю Я колесниці з Єфрема, і коня з Єрусалиму, і військовий лук знищений буде. І народам Він мир сповістить, а Його панування — від моря до моря, і від Ріки аж до кінців землі. **11** Також ти, — за кров заповіту твого Я пустив твоїх в'язнів із ями, в якій немає води. **12** До твердині верніться, о в'язні надії! І сьогодні звіщаю: Подвійно тобі поверну! **13** Бо Юду собі натягну, немов лука, наповню Єфремом його, і збуджу твоїх синів, Сіоне, на синів твоїх, Яване, і вчиню Я тебе за мечя для лицарства. **14** А Господь з'явиться над ними, і стріла Його вийде, як блискавка, і Господь Бог засурмить у сурму, і підє південними бурями. **15** І Господь Саваот берегтєме всіх їх, і вони

поїдять та потопчуть каміння, що кїдається, і вони будуть пити та будуть шуміти, немов те вино, і будуть повні, як чáша жертóвна, неначе ті рóги жéртівника. 16 І спасе їх Господь, їхній Бог, того дня, Свїй нарóд, як отáру, бо вони, як каміння корони, засяють у Краї Його. 17 І щó за добро Його бóде, і щó за красá Його! Збїжжя помóже рости юнакáм, а дівчатам — вино молодé.

10 Просїть від Господа дощу чáсу веснянóго пїзнýго дощу, — Господь чинить блискáвки, і зливний дощ посилає їм, кожному траву на полі. 2 Бо говорять марнóту домóви божкї, і вїшунї бачать лжу, і розказують снї неправдивї, потїшають марнóтою. Тому вони бродять, немов та отáра, мандрують вони, бо без пáстиря. 3 На пáстирїв гнїв Мїй палáе, а козлїв навїшу, бо стáдо Своє, Юдин дїм покарає Господь Саваот, і вчинить Вїн їх, немов Своїм славним конём на вїйні. 4 З ньóго буде нарїжник, із ньóго кїлóк, з ньóго лук бойовїй, з ньóго вийдуть кермáничї рáзом усї, 5 І будуть, немов те лицáрство, що тóпче воно на вїйні, як болото на вулицях, і бóдуть вони воювати, бо з ними Господь, і кїнóтних їздцїв засорóмлять. 6 І вчинїю Я лицáрським дїм Юдин, а дїм Ййсипїв спасу, і верну їх, бо змиосéрдивсь над ними, і стануть вони, нїби Я їх не кидав, Бо Я — Господь Бог їхній, і буду Я їх вислóхóувати. 7 І стане лицáрським Єфрем, і звеселїе їхне серце, немов від вина, а їхні сини це побачать та бóдуть радїти, потїшиться серце їхне Гóсподом. 8 Я їм дам знáка та їх позбираю, бо Я викупив їх, і мнóжитись будуть, як мнóжились. 9 І розсію Я їх між нарóдами, і в далеких краях вони будуть Мене згáдувати, і жїтимуть з дїтьми своїми, і вёрнуться. 10 І верну їх із краю египетськóго, і позгромáджую їх із Ашшуру, і введу їх до краю Гїлеáду й Лївану, і мїсця не вистáчїть їм. 11 І прїйде по морї нещастя, і хвилї на морї ударить, і повисихáють усї глибїни Рїкї, — і буде понїжена гордїсть Ашшуру, і від Єгїпту відїметься бéрло. 12 І змїцнїю їх у Господї, і Йїмнєням Його вони будуть ходити, говорить Господь!

11 Лїванé, відкрїй свої дверї, — і огонь пожерé з твоїх кéдрів! 2 Голоси, кипарїсе, бо кéдр он упав, пограбóванї пишнї! Голосїте, башáнські дубї, бо лїс неприступний звалився! 3 Чути голос виття пастухїв, бо гóрдощї їхнї пограбóванї! Чути рик левчукїв, бо йордáнська красá попустóшена. 4 Так говорить Господь, мїй Бог: Паси ти отару, яка на зарїз, 5 що рїжуть їх їхнї купцї — і не виннї, а їхнї продавцї промовляють: Благословéнний Господь, що я збагатїв! А їхнї пастухи не помилюють їх! 6 Бо Я не помилю більше вже мéшканцїв цей землї, промовляє Господь. І ось передам Я людїну, однóго однóму до рук, та до рук царя їхнього, — і землю вони потовчóуть, і Я з їхнїх рук не врятую нїкóго! 7 І пас Я отару, яка на зарїз тим, хто торгує отарою. І взяв Я Собї два кїї, і однóго назвав: „Милїсть“, а однóго назвав: „Згóда“, і пас Я отару. 8 І

знищив Я трьох пастухїв за один мїсяць. І Я втратив терпїння до них, бо душа їхня обрїдила Мене. 9 Тому Я сказав: Не пáстиму вас! Та вївця, що має померти, нехай умре, а що має погублена бути — хай буде погублена, а позосталї хай тїло одна однїєї з'їдять! 10 І Я взяв Свого кия „Милїсть“, і його поламав, щóб зламати Свого заповїта, якого Я склав був зо всїма нарóдами. 11 І він зламаний був того дня, і пїзнали копуцнї отари, які на Мене вважають, щó це слово Господнє. 12 І сказав Я до них: Якщо добре це в ваших очáх, дайте платнїю Мою, а як нї, перестаньте! І вони Мою платнїю вдвáжили — тридцять срїбнякїв. 13 І промовив до мене Господь: Кинь її ганчарéві, ту славну цїну, що вони оцїнїли Мене! І Я взяв отї тридцять срїбнякїв, і те кинув до дому Господньóго, до ганчаря. 14 І зламав Я Свого кия другóго, „Згóду“, щóб зламати братérство між Юдою та між Ізраїлем. 15 І промовив до мене Господь: Ще вїзьми собї знаря́ддя пастуха нерозумнóго. 16 Бо ось Я настановлю пáстиря на землї, — він загублених не вїдвїдає, розпорóшеного не буде шукати, і зламаної не вилїкує, стоячої не годувáтиме, а м'ясо ситої їстиме, і рáтицї їхнї поламає. 17 Горе негїдному пáстиреві, який покидає отáру! Меч на рамéно його та в його праве око: конче восхне рамéно його, і конче стемнїє його праве око!“

12 Пророцтво Господньóго слова на Ізраїля. „Говорить Господь, що небо напнўв та землю заклав, і вформувáв дух людїнї у нўтрї її: 2 Ось Я Єрусалим учинїю за кéлиха оп'яніння всїм нарóдам навкóло, і на Юду також, коли буде в облóзі на Єрусалим. 3 І буде в той день, Я зроблю Єрусалима за камїнь тяжкий всїм нарóдам: усї, хто буде його порушáти, будуть конче порáненї, і зберóуться на ньóго всї нарóди землї. 4 Того дня, — промовляє Господь, — ударю всїх кóней сполóшенням, і шалéнством — його верхвїця, а над Юдиним домом відкрїю Я очї Свої, і всїх кóней нарóдів поб'ю слїпотóю. 5 І скажуть тодї князї Юдинї в серцї своёму: Моя потўга — то мéшканцї Єрусалиму у Господї Саваотї, їхньому Бóзї! 6 Того дня Я вчинїю князїв Юди, немов ту жарóвно з огнем між дровáми, і як палáючий смолоскїп між снопáми, і будуть вони пожирáти правóруч і лївóруч всї довкїльні нарóди. І знову ося́де на мїсцї своёму Єрусалим, — у Єрусалимї. 7 І Господь допоможе найперше Юдиним намéтам, щóб не збїльшилась слава Давидового дому та єрусалимськóго мéшканця понад Юду. 8 Того дня оборóнить Господь єрусалимськóго мéшканця, — і буде того дня той, хто спотика́ється серед них, як Давид, а дїм Давидїв — як Бог, як Ангол Господнїй перед ними. 9 І станеться в день той, і Я буду шукати, щóб понищити всї ті нарóди, що приходять на Єрусалим. 10 А на Давидїв дїм та на єрусалимськóго мéшканця Я виллю Духа милости та молитви. І бóдуть дивитись на Мéне, Кого проколóбли, і бóдуть за Ним голосїти, як голóситься за одинцём, і гїрко заплачуть за Ним, як

плачуть за пёрвенцем. **11** Того дня здійметься велике голосіння в Єрусалимі, як голосіння Гададріммо́на в Меґідо́нській долині. **12** І буде земля голосити, кожен рід окремо: окремо рід дому Давида, і окремо жінкі їх, окремо рід дому Натана, й окремо жінкі їх, **13** окремо рід дому Левія, і окремо жінкі їх, окремо рід Шімї, і окремо жінкі їх. **14** Усі роди, які позостали, — кожен рід окремо, і окремо жінкі їх.

13 Того дня відкриється джерелó для Давидового дому та для єрусалимських мешканців для жертви за гріх і за нечистоту́. **2** І станеться в день той, говорить Господь Саваот, повигублюю ймення бовванів з землі, і не будуть вони більше згадуватись, бо й пророків та духа нечистого виведу Я із землі! **3** І станеться, коли буде хто пророкувати ще, то скажуть йому його ба́тько та мати його, що його породили: Не будеш ти жити, бо лóжне говориш Господнім Ім'ям! І заклóють його його ба́тько та мати його, що його породили, за те, що неправду він пророкував. **4** І станеться в день той, посорóблені бóдути пророки оті, кожен видінням своїм, коли пророкував він, і волосяніці не будуть вони зодягати, щоб обманювати. **5** І скаже він: Я не пророк, — я людина, що порáє землю, бо земля — мій набу́ток з юна́цтва мого́. **6** А коли йому скаже хто: „Щó це за рани на твоїх рука́х?“ то відкаже: „Побито мене в домі тих, хто коха́є мене́“. **7** О мéчу, збудися на Мого па́стиря та на мужа, Мого товáриша, каже Господь Саваот! Удар па́стиря — і розпорóшаться вівці, і Я оберну́ на маліх Свою ру́ку. **8** І станеться в цілому краї, — говорить Господь, — дві частині в нім віяті будуть, помру́ть, а третя частина зоста́влена буде у ньому. **9** І цю третю частину введу́ на огонь, і очіщу́ їх, як очища́ється срібло, і їх випробую́, як випробóвуеться оте золото. Він кликати буде Ймення Мое, і Я йому́ відповім і скажу́: „Це наро́д Мій“, а він скаже: „Господь — то мій Бог!“

14 Ось день наста́є для Го́спода, і серед тебе́ поділена́ буде здобич. **2** І зберу́ всі народи до Єрусалиму на бій, і буде здобу́те це місто, і пограбо́вані бóдуть домі́, а жінкі побезчещені. І вийде півміста в полон на вигна́ння, а решта наро́ду не буде погублена́ з міста. **3** І вийде Господь, — і стане на про́у із наро́дами цими, як дня боротьби́ Його, за дня бо́у. **4** І того дня стануть ноги Його на Олівній горі́, що перед Єрусалимом зо сходу, а Олівна гора на свої половіни роздво́їться, на схід і на за́хід, на дуже велику долину. І на північ осу́неться половина гори, а половина її — на південь. **5** І втікати ви бóдете в долину Моїх гір, бо долина гірська́ сяга́тиме по Ацал. І втікати ви бóдете, як утікали перед землетру́сом за днів Уззій, царя Юдиного. І прийде Господь, Бог мій, і з Ним усі святі. **6** І станеться в день той, — світла не бóде, і буде холод та замерза́ння. **7** І бóде єдиний то день, Го́споду знаний, — то бóде не день, і не ніч, і буде, — на час вечора станеться світло. **8** І станеться в день той, вийде з Єрусалиму живая

вода, — половина її до східнього моря, а половина її до моря за́хіднього. Літом і зимою це буде. **9** І стане Господь за царя над землею всією, — Господь буде один того дня, і одне Ймення́ Його́. **10** Уся ця земля стане степом від Геви до Ріммону, на південь Єрусалиму, який стане високим, і пробува́тиме на місці сво́єму від брами Веніяміна аж до місця Першої брами, аж до брами Наріжинків, і від башти Хананеїла аж до царського чавіла. **11** І осядуть у ньому, і заклáття вже більше не бóде, і безпечно сидітиме Єрусалим. **12** А оце буде поразка, що нею поразіть Господь всі наро́ди, хто піде війною на Єрусали́м: згниє тіло його́, хоч він на нога́х своїх бóде стояти, і очі йому́ погнию́ть в своїх я́мках, і язик його́ погниє в своїх у́стах. **13** І станеться в день той, між ними настане велике збенте́ження, — і схопить один руку́ о́дного, і підійметься рука його́ понад руку свого́ ближнього. **14** І навіть Юда воюватиме в Єрусалимі, і буде згрома́джений масток всіх навкільних наро́дів, золото й срібло та о́діж, дуже багато. **15** І буде така са́ма поразка на коня́, мула, верблюда́ й осла́, та на всяку худобу́, що буде в табора́х у них, як поразка оця́. **16** І станеться, що позостали́ з усіх тих наро́дів, що приходили на Єрусалим, то бóдуть приходити з року на рік, щоб вклоня́тись Цареві, Го́споду Саваоту, і щоб святкува́ти свято Кúчок. **17** І станеться, хто від зёмних пле́мен до Єрусалиму не прийде, щоб вклоня́тись Цареві, Го́споду Саваоту, то не буде дощу́ в них. **18** А якщо́ не прийде пле́мено єгипетське, і не ввійде всере́дину, то буде на них та поразка, якою наро́ди ударить Господь, хто святкува́ти свято Кúчок не прийде. **19** Оце гріх Єгиптові́ бóде, і гріх всім наро́дам, хто святкува́ти свято Кúчок не прийде. **20** Буде того́ дня на кінських дзвінка́х: Святе Господеві́, і будуть горня́та в Господньому́ домі, немов ті кропі́льниці́ перед жертвником. **21** І буде усяке горня́ в Єрусалимі та в Юді́ святістю́ для Го́спода Саваота, і будуть приходити всі, хто жертву́ прино́сить, і будуть з них брати й варі́тимуть в них. І того́ дня не буде вже більше купця́ в домі Го́спода Саваота.

Малахії

1 Пророцтво Господнього слова до Ізраїля через Малахію. **2** „Я вас полюбив, — говорить Господь, — а ви кажете: „Як Ти нас полюбив?““Чи ж не брат Ісава Якову? каже Господь, а Я Якова був полюбив, **3** а Ісава зненавидів, і зробив його гори спустошенням, а спадок його — для шакалів пустині. **4** Коли скаже Едом: „Ми зруйновані, та знову збудуємо руїни“, то так промовляє Господь Саваот: Вони побудують, а Я розвалю! І звати їх будуть: Країна безбожности, і народ, на якого навки розгнівався Господь! **5** І ваші очі побачать оце, і ви скажете: Стане великий Господь понад границю Ізраїлеву! **6** Шанує син батька, а раб — свого пана; та якщо Я вам батько, де пошана Моя? А якщо Я вам пан, де страх передо Мною? говорить Господь Саваот вам, священники, що погорджуєте Моїм Ім'ям та й кажете: „Чим ми погордили Ім'ям Твоїм?“ **7** На жертовник Мій ви приносите хліб занечищений і кажете: „Чим Тебе ми зневажили?“Тим, що кажете ви: „Трапеза Господня — вона погорджена!“ **8** І коли ви приносите в жертву сліпі, це не зле? І як кульгаве та хворе принosite, чи ж це не зле? Принеси но подібне своєму намісникові, чи тебе він вподобає, чи підійме обличчя твоє? промовляє Господь Саваот. **9** А тепер ублажайте ви Боже лице, і хай стане для нас милостивим, з ваших рук це було, то хіба кому з вас Він обличчя підійме? говорить Господь Саваот. **10** Нехай хто серед вас замкне двері святині, і не буде надармо освічувати Мого жертовника! І не маю вподоби до вас, говорить Господь Саваот, і з ваших рук не вподобаю дару! **11** Бо від сходу сонця й аж по захід його звеличиться Ім'ення Моє між народами, і кáдяться в кожному місці для Ім'ення Мого дар чистий, бо звеличиться Ім'ення Моє між народами, каже Господь Саваот. **12** Ви ж його зневажаєте, кажучи: „Трапеза Господня — вона занечищена, й дохід її, обриджена страва її“. **13** І до того говорите: „Ось стільки праці!“і ним нехтує, — говорить Господь Саваот, — і приносите крадене, і кульгаве та хворе, і таку жертву хлібну приносите. Чи буде воно Мені миле з рук ваших? говорить Господь. **14** І проклятий обманець, що в стаді його є самець, а він обіцяє та в жертву дає Господеві зіпсуте, а Я Цар великий, — говорить Господь, — і серед народів грізнé Моє Ім'ення!

2 А тепер до вас заповідь ця, священники! **2** Якщо ви не послухаєтесь, і не покладете на серце собі, щоб Ім'енню Моєму давати хвалу, — говорить Господь Саваот, — то пошлю Я прокляття на вас, і прокляну благословення ваші, і вже проклинаю, бо ви не берете до серця цього! **3** Ось Я обітну вам рамено, і розпорощу нечистість на ваших обличчях, нечистість свят ваших, і до неї вас вінесуть. **4** І пізнаєте ви, що Я заповідь вам цю послав, щоб був заповіт Мій з Левієм, каже Господь

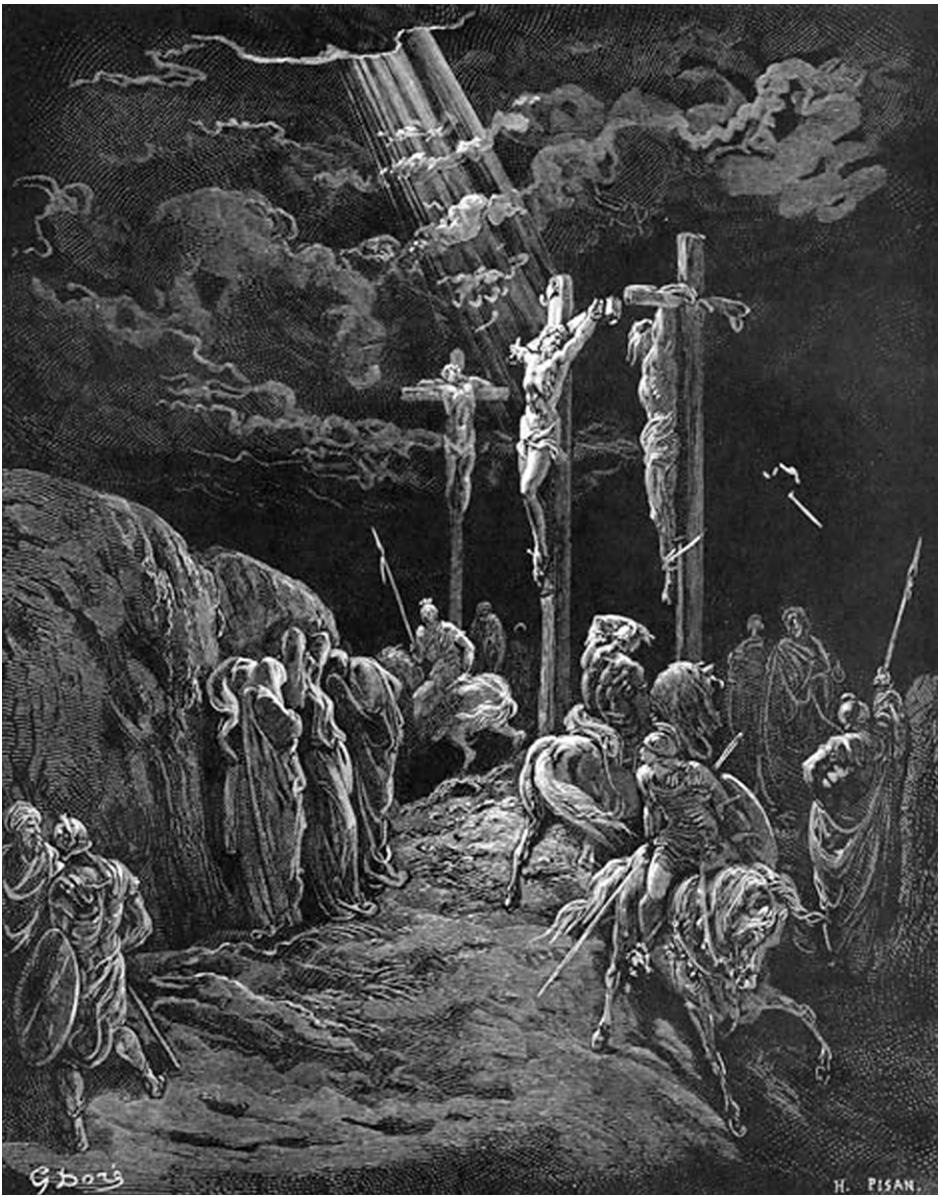
Саваот. **5** Заповіт Мій з ним був для життя та для миру, і Я дав йому страх, і він налякався Мене, та боївся перед Ім'ям Моїм. **6** Закон правди в устах його був, і не знайшлася на губах його кривда, — у мирі й простоті ходив він зо Мною, і багато-кого відвернув від вини. **7** Бо уста священникові знання стережуть та Закону шукають із уст його, бо він ангол Господа Саваота. **8** А ви відхилюлись з дороги, вчинили таке, що багато спіткнулись в Законі, Левієвого заповіта поніщили, говорить Господь Саваот. **9** Тому то і Я вас зробив погорджуваними й низькими для всього народу, бо не стережете доріг Моїх ви, та не безсторонні в Законі. **10** Чи Отець нам усім не один? Хіба Бог не один нас створив? Чому ж один одного зраджуємо ми, щоб нам зневажати заповіт батьків наших? **11** Зраджує Юда, і робиться нечисть серед Ізраїля та в Єрусалимі, — бо Юда зневажив святиню Господню, яку покочав був, і дочку бога чужого за жінку узяв. **12** Нехай Господь вигубить кожного, хто таке робить, того, хто чуває та відповідає з наметів Якова, і хто дар приносить Господу Саваоту. **13** І робите й друге таке: Господнього жертовника ви слізьми покриваєте, плачем та стогнанням, бо до дарів уже Він не звернеться більше, і милої жертви з рук ваших не візьме. **14** А ви ще й говорите: „Зачо?“ — За те, що засвідчив Господь між тобою й жоною юнацтва твого, якій ти невірність вчинив, а вона ж твоя подруга, і дружина умови твоєї! **15** Хіба Бог не один нас учинив? І залишок духу — його. А що цей один? Насіння від Бога шукав. Тому свого духа пильнуйте, і дружину юнацтва свого не зраджуйте! **16** Бо ненавиджу розвід, — говорить Господь, Бог Ізраїлів, — і того, хто вкриває насильством одежу свою, промовляє Господь Саваот. Тому свого духа пильнуйте, — і не зраджуйте! **17** Словами своїми ви мучите Господа, та й питаєте ще: „Чим ми мучимо?“ — Говоренням вашим: „Кожен, хто чинить ліхе, той добрий у Господніх очах, і Він у них уподобання має“, або: „Де Бог правосуддя?“

3 Ось Я посилаю Свого ангола, і він перед обличчям Моїм приготує дорігу. І нагло прибуде до храму Свого Господь, Якого шукаєте ви, і Ангол заповіту, Якого жадаете. Ось іде Він, говорить Господь Саваот! **2** І хто витерпить день його прибуття, і хто встоїть, коли Він з'явиться? Бо Він, як огонь той у золотаря, і як у пральників луг. **3** І Він сяде топтати та чистити срібло, і очистить синів Левія, і їх перечистить, як золоту й срібло, і будуть для Господа жертву приносити в правді. **4** Тоді буде дар Юди та Єрусалиму приємний для Господа, як за днів віковичних і за років стародавніх. **5** І прибуду до вас Я на суд, і буду свідком швидким проти чарівників, і на перелібників, і проти тих, хто присягу складає на лжу, і проти тих, хто заплаотою наймита тисне, вдову й сироту, хто відхилює право чужинця, Мене ж не боїться, говорить Господь Саваот. **6** Бо Я, Господь, не змінюся, тому ви, сини Яковові, не будете

знищені. 7 Від устів Моїх ви відступили з днів ваших батьків, і їх не стерегли. Верніться ж до Мене, і вернусь Я до вас! промовляє Господь Саваот. Та говорите ви: „У чому повернемося?“ 8 Чи Бога людина обманить? Мене ж ви обманюєте, ще й говорите: „Чім ми Тебе обманили?“— Десятиною та принісши! 9 Прокляттям ви прокляті, а Мене обманили, о люду ти весь! 10 Принесіть же ви всю десятину до дому скарбниці, щоб страва була в Моїм храмі, і тим Мене випробуйте, — промовляє Господь Саваот: чи небесних отворів вам не відчиню, та не виллю вам благословення аж надмір? 11 І ради вас насварю Я все те, що жерé, і воно не поніщить вам зéмного плóду, і не заб'є винограду вам на полі, говорить Господь Саваот. 12 І будуть всі люди вважати вас блаженними, бо будете ви любим крæем, говорить Господь Саваот. 13 Жорстокі ваші слова проти Мене, — говорить Господь, — а ви кажете: „Щó ми на Тебе сказали?“ 14 Ви кажете: „Мáрність служити для Бога! І що за кóристь, що ми стережемо Його службу, та ходимо в жалóбі перед лицем Господа Саваота? 15 А тепер ми вважаємо пишних щасливими, і ті, хто вчиняє безбожне, будуються та випробовують Бога, і втікають“. 16 Змовлялись тоді один з óдним і ті, хто страх перед Гóсподом має, — і прислухавсь Господь, і почув, і перед обличчям Його була писана пам'ятна книга про тих, хто страх перед Гóсподом має, і хто поважає Ймéння Його. 17 І будуть Мені вони влáсною, — каже Господь Саваот, — на той день, що вчиню, і змилосéрджусь над ними, як змилосéрджується чоловік над синами своїми, що служать йому. 18 І ви зно́ву побачите різницю між праведним та нечестивим, між тим, хто Бóгові служить, та тим, хто не служить Йому́.

4 Бо ось наступає той день, що палає, як піч, і стануть всі пишні та кожен, хто чинить безбожне, соломою, — і спалить їх день той, який наступає, говорить Господь Саваот, Який не позоставить їм кóрєня, ані галу́зки. 2 А для вас, хто Ймéння Мойóго боїться, зйде Сонце Праведности та лікува́ння в промінях Його, — і ви вийдете та поскака́єте, мов ті ситі теля́та! 3 І безбожних топтати ви будете, бо стануть за пóпіл вони під п'ята́ми ніг ваших у той день, що його Я вчиню, промовляє Господь Саваот. 4 Згадайте Зако́на Мойсея, Мого раба́, що йому́ наказав на Хоріві уста́ви й права́ щодо всьóго Ізраїля. 5 Ось Я пошлю́ вам пророка Іллю́, перше ніж день Господній наста́не, великий й страшний! 6 І приве́рне він серце батьків до синів, і серце синівське до їхніх батьків, щоб Я не прийшов, і не вразив цей край прокляттям!

НОВИЙ ЗАВІТ

*Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“
А як Його одіж ділили, то кидали жéреба.
Від Луки 23:34*

Від Матвія

1 Книга родово́ду Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового: **2** Авра́ам породив Ісака, а Ісак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його. **3** Юда ж породив Фареса та Зару від Тамари. Фарес же породив Есроба, а Есроб породив Арама. **4** А Арам породив Амінадава, Амінада́в же породив Наассона, а Наассо́н породив Салмона. **5** Салмо́н же породив Воо́за від Раха́ви, а Воо́з породив Йови́да від Рути, Йови́д же породив Ессе́я. **6** А Ессе́й породив царя Дави́да, Дави́д же породив Соломо́на від Урїевої. **7** Соломо́н же породив Ровоа́ма, а Ровоа́м породив Авію, а Авіа породив Асафа. **8** Аса́ф же породив Йосафа́та, а Йосафа́т породив Йо́рама, Йо́рам же породив Озію. **9** Озі́я ж породив Йоата́ма, а Йоата́м породив Аха́за, Аха́з же породив Езе́кію. **10** А Езе́кія породив Манасію, Манасі́я ж породив Амоса, а Амо́с породив Йо́сію. **11** Йо́сія ж породив Йо́якіма, Йо́якім породив Ехонію й братів його за вавилонського переселення. **12** А по вавилонськiм переселенні Ехонія породив Салатї́ля, а Салатї́ль породив Зорова́веля. **13** Зорова́вель же породив Авію́да, а Авію́д породив Еліякі́ма, а Еліякі́м породив Азора. **14** Азо́р же породив Садо́ка, а Садо́к породив Ахі́ма, а Ахі́м породив Елію́да. **15** Елію́д же породив Елеа́зара, а Елеа́зар породив Матта́на, а Матта́н породив Якова. **16** А Яків породив Йо́сипа, мужа Ма́рії, що з неї родився Ісус, зва́ний Хри́сто́с. **17** А всі́х поколінь від Авраа́ма аж до Дави́да — чоти́рна́дцять поколінь, і від Дави́да аж до вавилонського переселення — чоти́рна́дцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа — поколінь чоти́рна́дцять. **18** наро́дження ж Ісуса Христа сталося так. Коли Йо́го ма́тр Ма́рію заручено з Йо́сипом, то перш, ніж зійшлися вони, вия́вилось, що вона має в утробі́ від Духа Свято́го. **19** А Йо́сип, муж її́, бу́вши пра́ведний, і не бажавши ослáвити її́, хотів тайко́ма́ відпустити її́. **20** Коли ж він те поду́мав, ось з'явивсь йому́ а́нгол Господній у сні, промовляючи: „Йо́сипе, сину Дави́дів, не бійся прийняти Ма́рію, дру́жину свою, бо зача́те в ній — то від Духа Свято́го. **21** І вона вродить Сина, ти ж даси Йо́му йме́ння Ісус, бо спасе Він люде́й Свої́х від їхніх грі́хів. **22** А все оце сталося, щоб збуло́ся сказа́не проро́ком від Господа, який провіщає: **23** „Ось дї́ва в утробі́ зачне́, і Сина породить, і назову́т Йо́му йме́ння Еммануї́л“, що в перекла́ді є: З нами Бог“. **24** Як прокинувся ж Йо́сип з сну, то зробив, як звелів йому́ а́нгол Господній, — і прийняв він дру́жину свою. **25** І не знав він її́, аж Сина свого́ первородженого вона породила, а він дав Йо́му йме́ння Ісус.

2 Коли ж народився Ісус у Вифле́емі Юде́йськiм, за днів царя Ірода, то ось мудреці́ прибу́ли до Єрусали́му зо сходу, **2** і пита́ли: „Де наро́джений Цар Юде́йський? Бо на сході́ ми бачили зору́ Йо́го, і прибу́ли поклонитись Йо́му“. **3** І, як зачу́в це цар Ірод,

занепокі́вся, і з ним увесь Єрусали́м. **4** І, зібравши всі́х первосвященникі́в і книжникі́в лю́дських, він випитува́в у них, де́ має Хри́стос народитись? **5** Вони ж відказали Йо́му: „У Вифле́емі Юде́йськiм, бо в проро́ка написа́но так: **6** „І ти, Вифле́еме, земле́ Юдина, не менши́й нічим між оса́дами Юдиними, бо з тебе з'я́виться Вождь, що буде́ Він па́сти наро́д Мій ізраї́льський“. **7** Тоді́ Ірод поклика́в таємно́ отих мудреці́в, і докладно́ випитува́в їх про час, коли з'я́вилась зору́. **8** І він відісла́в їх до Вифле́ему, говорячи: „Ідіть, і пильно́ розвіда́йтеся про Дитя́тко; а як зна́йдете, спові́стіть мене, щоб і я міг пі́ти й поклонитись Йо́му“. **9** Вони ж царя́ вислу́хали й відійшли. І ось зору́, що на сході́ вони її́ бачили, ішла́ перед ними, аж прийшла́ й стала зверху́, де Дитя́тко бу́ло. **10** А бачивши зору́, вони надзвичайно́ зраді́ли. **11** І, ввійшовши́ до дому, зна́йшли там Дитя́тко з Ма́рією, Йо́го ма́тр'ю. І вони впали ни́цями, і вклонились Йо́му. І, відчинивши́ скарбни́ці свої́, підне́сли Йо́му свої́ да́ри: золото́, ладан та сми́рну. **12** А вві́ сні́ остереже́ні, щоб не верта́тись до Ірода, відійшли́ вони іншим шляхо́м до своєї́ землі́. **13** Як вони́ ж відійшли́, ось а́нгол Господній з'я́вивсь у сні́ Йо́сипові́ та й сказа́в: „Уста́вай, візьми́ Дитя́тко та ма́тр Йо́го, і вті́кай до Єгипту́, і там зоста́вайся, аж поки́ скажу́ тобі́, бо Дитя́тко шука́тиме Ірод, щоб Йо́го погуби́ти“. **14** І він уста́в, узя́в Дитя́тко та ма́тр Йо́го вночі́, та й пішо́в до Єгипту́. **15** І він там зоста́вався аж до смерті́ Іродово́ї, щоб збуло́ся сказа́не від Господа́ проро́ком, який провіщає: „Із Єгипту́ поклика́в Я Сина Свого́“. **16** Спосте́ріг тоді́ Ірод, що ті́ мудреці́ насмія́лися з нього́, та й розгні́вався дуже́, і посла́в повбивати́ в Вифле́емі́ й по всі́й тій околиці́ всі́х ді́тей від дво́х ро́ків і менше́, за часо́м, що Йо́го в мудреці́в він бу́в пита́в. **17** Тоді́ спра́вилось те, що сказа́в Єре́мія проро́к, промовляючи: **18** „Чути́ голос у Ра́мі, плач і рида́ння та голо́сіння вели́ке: Рахиль плаче́ за дітьми́ свої́ми, і не дається́ розважити́ себе́, бо нема́ їх“. **19** Коли́ ж Ірод умер, ось а́нгол Господній з'я́вився в Єгипті́ вві́ сні́ Йо́сипові́, та й промови́в: **20** „Уста́вай, візьми́ Дитя́тко та ма́тр Йо́го, та йди́ в земле́ Ізраї́леву, бо вимерли́ ті, хто шука́в ду́шу Дитини́“. **21** І він уста́в, узя́в Дитя́тко та ма́тр Йо́го, і прийшо́в у земле́ Ізраї́леву. **22** Та прочу́вши, що ца́рїбе́ в Юде́ї Архела́й, — замі́сть Ірода, ба́тька сво́го, — побо́явся пі́ти туди́ він. А вві́ сні́ остере́жений, відійшо́в до краі́в га́лілейських. **23** А прибу́вши, осели́вся у мі́сті, на ім'я́ Назаре́т, щоб збу́лося проро́ками сказа́не, що Він Назаря́нин бу́де зва́ний.

3 Тими́ ж днями́ прихо́дить Іван Хри́ститель, і пропові́дує в пу́стині́ юде́йській, **2** та й ка́же: „Пока́йтесь, бо набли́зилось Царство́ Небесне́!“ **3** Бо він той, що про нього́ сказа́в Іса́я проро́к, промовляючи: „Голо́с того́, хто кли́че: В пу́стині́ готу́йте доро́гу для́ Господа́, рівня́йте сте́жки Йо́му!“ **4** Сам же Іван мав оде́жу собі́ з верблю́жого во́лосу, і пояс ре́мнний на стéгнах свої́х; а пожива́в для́ нього́ бу́ла́ сара́на́ та ме́д польво́вий. **5** Тоді́ до нього́ вихо́див Єрусали́м,

і вся Юдея, і вся Йорданська околиця, 6 і в річці Йордані христились від нього, і визнавали гріхи свої. 7 Як побачив же він багатьох фарисеїв та саддукеїв що приходять на хрищення, то промовив до них: „Роде зміїний, — хто вас надуомів утікати від гніву майбутнього? 8 Отож, — учиніть гідний плід покайння! 9 І не думайте говорити в собі: „Ми маємо отця Авраама“. Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння! 10 Бо вже до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та й в огонь буде вкинене. 11 Я хрищу вас водою на покайння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він христитиме вас Святим Духом й огнем. 12 У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засків, а полуку попалить ув огні невагасимім“. 13 Тоді прибуває Ісус із Галілеї над Йордан до Івана, щоб христитись від нього. 14 Але перешкоджав він Йому й говорив: „Я повинен христитись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?“ 15 А Ісус відповів і сказав йому: „Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю праведність“. Тоді допустив він Його. 16 І охристинувшись, Ісус зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і сів на нього. 17 І ось голос почувся із неба: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“

4 Потому Ісус був поведений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушав. 2 І постив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. 3 І ось приступив до Нього спокусник, і сказав: „Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хлібами!“ 4 А Він відповів і промовив: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих“. 5 Тоді забирає диявол Його в святе місто, і ставить Його на наріжника храму, 6 та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо ж написано: „Він накаже про Тебе Своім Анголом, і вони на руках понесуть Тебе, щоб об камінь коли не спіткнув Ти Своєї ноги“. 7 Ісус відказав йому: „Ще написано: Не спокушуй Господа Бога свого!“ 8 Знов диявол бере Його на височезную гору, і покаже Йому всі царства на світі та їхню славу, 9 та й каже до Нього: „Це все Тобі дам, якщо впадеш і мені Ти поклонишся!“ 10 Тоді каже до нього Ісус: „Відійди, сатано! Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!“ 11 Тоді позоставив диявол Його. І ось ангולי приступили, і служили Йому. 12 Як довідався Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галілею. 13 І, покинувши Він Назарета, прийшов й оселився в Капернаумі приморським, на границі країн Завулонової й Нефталімової, 14 щоб справдилось те, що сказав Ісаія пророк, промовляючи: 15 „Завулонова земле, і Нефталімова земле, за Йорданом при морській дорозі, Галілеє поганська! 16 Нарід, що в темноті сидів, світло велике побачив, а тим, хто сидів у країні

смертельної тіні, засіяло світло“. 17 Із того часу Ісус розпочав проповідувати й промовляти: „Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне!“ 18 Як проходив же Він поблизу Галілейського моря, то побачив двох братів: Сімона, що зветься Петром, та Андрія, його брата, що невода в море закидали, — бо рибалки були. 19 І Він каже до них: „Ідїть за Мною, — Я зроблю вас ловцями людей!“ 20 І вони зараз покинули сіті, та й пішли вслід за Ним. 21 І, далі пішовши звідти, Він побачив двох інших братів, — Зеведеєвого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведеєм, їхнім батьком, що лагодили свого невода в чівні, — і покликав Він їх. 22 Вони зараз залишили чівна та батька свого, — та й пішли вслід за Ним. 23 І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синагогах навчаючи, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздорюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми. 24 А чутка про Нього пішла по всій Сирії. І ввели до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснுவатих, і сновид, і розслаблених, — і Він їх уздоровляв. 25 І багато людей ішло за Ним і з Галілеї, і з Десятимістя, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайорданія.

5 І, побачивши натовп, Він вийшов на гору. А як сів, підійшли Його учні до Нього. 2 І, відкривши уста Свої, Він навчати їх став, промовляючи: 3 „Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне. 4 Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені. 5 Блаженні лагідні, бо землю впадкуть вони. 6 Блаженні голодні та спрагнені праведности, бо вони нагородовані будуть. 7 Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть. 8 Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога. 9 Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть. 10 Блаженні вигнані за праведність, бо їхнє Царство Небесне. 11 Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. 12 Радійте та веселіться, — нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами. 13 Ви — сіль землі. Коли сіль ізвтрїє, то чим насолити її? Не придається вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми. 14 Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. 15 І не запалюють світла, щоб поставити його під посудину, але на світильник, — і світить воно всім у домі. 16 Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі. 17 Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не руйнувати прийшов, але виконати. 18 Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, — ані йота єдина, ані жоден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все. 19 Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім. 20 Кажу бо я вам: коли

праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне! **21** Ви чули, що було стародавнім наказане: „Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він с'удові“. **22** А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже с'удові. А хто скаже на брата свого: „рака́“, підпадає верховному с'удові, а хто скаже „дурний“, підпадає геєнні огнєнній. **(Geenna g1067)** **23** Тому, коли принесеш ти до ж'єртвіника свого д'ара, та тут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе, — **24** залиши отут д'ара свого перед ж'єртвником, і піди, примириш перше з братом своїм, — і тоді повертайся, і принось свого д'ара. **25** Зо своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротивник с'удді не віддав, а с'удд'я щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не вкинули. **26** Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси ти її останнього ш'єляга! **27** Ви чули, що сказано: „Не чини пер'єлюбу“. **28** А Я вам кажу, що кожен, хто на жінку подивиться із пожадливістю, той уже вчинив із нею пер'єлюб у серці своїм. **29** Коли праве око твоє спокушає тебе, — його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. **(Geenna g1067)** **30** І як правиця твоя спокушає тебе, — відітні її і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. **(Geenna g1067)** **31** Також сказано: „Хто дружину свою відпускає, нехай дасть їй листа розвод'ового“. **32** А Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпустити, той доводить її до пер'єлюбу. І хто з відпущеною побер'ється, той чинить пер'єлюб. **33** Ще ви чули, що було стародавнім наказане: „Не клянись неправдиво“, але „вик'онуй клятви свої перед Господом“. **34** А Я вам кажу не клястися зовсім: ані небом, бо воно престол Божий; **35** ні землею, бо підніжок для ніг Його це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого; **36** не клянись головою своєю, — бо навіть однієї волосінки ти не можеш учинити білою чи чорною. **37** Ваше ж слово хай б'уде: „так-так“, „ні-ні“. А що більше над це, то те від лукавого. **38** Ви чули, що сказано: „Око за око, і зуб за зуба“. **39** А Я вам кажу не протівитись злomu. І коли вдарить тебе хто у праву щ'оку твою, — підстав йому й другу. **40** А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, — віддай і плаща йому. **41** А хто силувати тебе б'уде відбути подорожнє на милу одну, — їди з ним навіть дві. **42** Хто просить у тебе — то дай, а хто хоче позичити в тебе — не відв'єртайся від нього. **43** Ви чули, що сказано: „Люби свого ближнього, і ненавидь свого ворога“. **44** А Я вам кажу: Любите ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас пересл'єдує, **45** щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує с'х'одити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. **46** Коли бо ви любите

тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й м'їтники роблять? **47** І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то щ'о ж особливого робите? Чи й погані не чинять отак? **48** Отож, б'удьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

6 Стережіться виставляти свою милостину перед люд'єм, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі. **2** Отож, коли чиниш ти милостину, не сурми перед себе, як то роблять оті лицеміри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **3** А як ти чиниш милостину, — хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правицю твою, **4** щоб таємна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **5** А як моліться, то не б'удьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехр'єстях, щоб їх бачили люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **6** А ти, коли м'єлишся, „увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися“ Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **7** А як моліться, не проказуйте з'айвого, як ті погани, — бо д'умують, ніби вони б'удуть в'єслухані за своє велем'євство. **8** Отож, не вподобляйтеся їм, бо знає Отець ваш, чоґо потребуєте, ще раніше за ваше прохання! **9** Ви ж моліться отак: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, **10** нехай прійде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. **11** Хліба нашого щоденного дай нам с'югодні. **12** І прости нам довг'ї наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. **13** І не введи нас у випроб'єввання, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава нав'єки. Амін “. **14** Бо як люд'ям ви пр'єстите пр'єгріхи їхні, то пр'єстить і вам ваш Небесний Отець. **15** А коли ви не б'удете люд'ям прощати, то й Отець ваш не пр'єстить вам пр'єгр'єхів ваших. **16** А як п'єстите, то не б'удьте сумні, як оті лицеміри: вони бо змінюють обличчя свої, щоб бачили люди, що п'єстять вони. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **17** А ти, коли п'єстиш, намасти свою голову, і лице своє вмий, **18** щоб ти п'єсту свого не виявив люд'ям, а Отцеві своєму, що в таїні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **19** Не складайте скарбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підк'опуються й викрадають. **20** Складайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підк'опуються та не крадуть. **21** Бо де скарб твій, — там б'уде й серце твоє! **22** Око — то св'єтільник для тіла. Тож як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде св'єтле. **23** А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, коли св'єтло, що в тобі, є т'ємрява, — то яка ж то велика та т'ємрява! **24** Ніхто двом панам служити не може, — бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде тримати є одного, а другого зн'єхтує. Не можете Богові служити й мам'єні.

25 Через те вам кажú: Не журиться про життя своє — щó будете їсти та щó будете пити, ні про тіло своє, — у щó зодягнётесь. Чи ж не більше від їжі життя, а від одягу тіло? 26 Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуни, та проте ваш Небесний Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші за них? 27 Хто ж із вас, коли жу́риться, зможе додати до зрóсту свого бодай ліктя одно́го? 28 І про одяг чого ви клопочетесь? Погляньте на польові ліле́ї, як зростають вони, — не працюють, ані не пряду́ть. 29 А Я вам кажú, що й сам Соломо́н у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них. 30 І коли польову́ ту траву, що сьогодні ось є, а взавтра до пе́чі викидається, Бог отак зодягає, — скільки ж краще зодягне Він вас, малові́рні! 31 Отож, не журиться, кажучи: Щó ми будемо їсти, чи: Щó будемо пити, або: У щó ми зодягнемось? 32 Бож усьбо́го то́го погани шука́ють; але знає Отець ваш Небесний, що всього то́го вам потрі́бно. 33 Шукайте ж найперш Царства Божого й праведности Йо́го, — а все це́ вам додасться. 34 Отож, не журиться про за́втрашний день, — бо завтра за себе само́ поклопочётесь. Кожний день має до́сить своєї турбо́ти!

7 Не судить, щоб і вас не судили; 2 бо яким судом судити будете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відміряють вам. 3 І чо́го в оці брата сво́го ти за́скалку бачиш, коло́ди ж у власному оці не чуєш? 4 Або як ти скажеш до брата сво́го: „Давай вийму я за́скалку з ока тво́го“, коли он колода у власному оці? 5 Лицеми́ре, — вийми перше коло́ду із власного ока, а по́тім побачиш, як вийняти за́скалку з ока брата тво́го. 6 Не давайте святого пса́м, і не розсипайте пе́рел своїх перед свиньми́, щоб вони не потопта́ли їх ногами своїми́, і, обернувшись, щоб не розшматува́ли й вас... 7 Проси́ть — і бу́де вам да́но, шукайте — і зна́йдете, стукайте — і відчиня́ть вам; 8 бо кожен, хто просить — оде́ржує, хто шукає — знахо́дить, а хто стукає — відчиня́ть йому́. 9 Чи ж то серед вас є люди́на, що подасть своєму си́нові ка́меня, коли хлі́ба проситиме він? 10 Або коли риби проситиме, то подасть йому́ га́дину? 11 Тож як ви, бувши злі, потра́пите добрі да́ри своїм дітям давати, — скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра́ тим, хто проситиме в Нього! 12 Тож усе, чо́го тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чини́ть їм і ви. Бо в цьому́ Зако́н і Пророки. 13 Уви́ходьте ти́сними ворітьми́, бо простору́ ворота́ й широка доро́га, що веде до погибелі́, — і нею́ багато-хто ходять. 14 Бо ти́сні ті ворота́, і вузька́ та доро́га, що веде до життя́, — і мало таких, що знахо́дять її! 15 Стережі́ться фальшиви́х пророків, що приходять до вас ув одежі́ овечій, а всере́дині — хижі́ вовкі́. 16 По їхніх пло́дах ви пізна́єте їх. Бо хі́ба ж виноград на терні́ні збирають, або фі́ги — із будяків? 17 Так ото родить добрі́ пло́ди кожне дере́во добре, а дере́во зле пло́ди родить ли́хі. 18 Не може роди́ть добре дере́во пло́ду лихого́, ані дере́во зле

пло́дів добрих родити. 19 Усяке ж дере́во, що добро́го пло́ду не родить, — зру́бується та в огонь укидається. 20 Ото ж бо, — по їхніх пло́дах ви пізна́єте їх! 21 Не кожен, хто каже до Ме́не: „Господи́, Господи́!“ уві́де в Царство Небесне, але той, хто виконує волю́ Мого Отця́, що на не́бі. 22 Багато-хто скажуть Мені́ того дня: „Господи́, Господи́, хі́ба ми не Ім'ям Тво́їм пророкува́ли, хі́ба не Ім'ям Тво́їм де́монів ми виганя́ли, або не Ім'ям Тво́їм чу́да великі́ творили?“ 23 І їм оголошу́ Я тоді́: „Я ніко́ли не знав вас. Віді́йдіть від Мене, хто чини́ть беззаконня́!“ 24 Отож, кожен, хто слухає цих Мої́х слів і виконує їх, поді́бний до чолові́ка розумного́, що свій ді́м збудував на ка́мені. 25 І ліну́ла злива́, і розли́лися рі́чки, і бу́ря зня́лася, і на ді́м отой кину́лась, — та не впав, бо на ка́мені був він засно́ваний. 26 А кожен, хто слухає цих Мої́х слів, та їх не виконує, — поді́бний до чолові́ка того́ необа́чного, що свій ді́м збудував на пі́ску. 27 І ліну́ла злива́, і розли́лися рі́чки, і бу́ря зня́лася й на ді́м отой кину́лась, — і він упав. І вели́ка була́ та руї́на його́!“ 28 І ото, як Ісус закінчи́в ці слова́, то наро́д дивува́вся з науки́ Йо́го. 29 Бо навчав Він їх, як можновла́дний, а не як ті книжники́ їхні́.

8 А коли Він зійшов із гори́, услід за Ним ішов на́товп великий. 2 І ось підійшов прока́жений, уклони́вся Йо́му та й сказав: „Коли, Господи́, хочеш, — Ти можеш очисти́ти мене!“ 3 А Ісус простяг руку́, і доторкну́вся до нього́, говорячи́: „Хочу́, — будь чисти́й!“ І тіе́ї хвилини очисти́вся той від своєї́ прока́зи. 4 І гово́рить до нього́ Ісус: „Гляди́, — не розповіда́й ніко́му. Але йди́, покажи́ся священи́кові́, та дар принеси́, якого́ Мойсе́й запові́в, їм на сви́дощтво“. 5 А коли Він до Каперна́уму ввійшов, то до Нього́ набли́звився сотник, та й благода́ти зачав Йо́го, 6 кажучи́: „Господи́, мій слуга ле́жить удома розсла́блений, і тяжко́ страждає“. 7 Він гово́рить Йо́му: „Я при́йду́ й уздоровлю́ його́“. 8 А сотник Йо́му відпові́в: „Недо́стойний я, Господи́, щоб зайшов Ти під стрі́ху мою́. Та промов тільки́ слово́, — і ви́дужає мій слуга! 9 Бо й я — люди́на підвля́дна, і воя́ків під собою́ я маю́; і одному́ кажу́: піди́ — то йде́ він, а тому́: при́йди́ — і приходи́ть, або рабо́в своєму́: зроби́ те — і він зроби́ть“. 10 Почувши́ таке, Ісус здивува́вся, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: „Поправді́ кажу́ вам: наві́ть серед Ізраї́ля Я не знайшо́в був такої́ велико́ї віри! 11 Кажу́ ж вам, що багато-хто при́йду́ть від сходу́ та за́ходу, і засяду́ть у Царстві́ Небесні́м із Авраа́мом, Іса́ком та Яковом. 12 Сини́ ж Царства́ — покви́дані бу́дуть до те́мряви зовні́шньої́ — буде́ там плач і скре́гіт зуби́в!“ 13 І сказав Ісус сотникові́: „Иди́, і як пові́рив ти, нехай так то́бі й стане́сь!“ І тіе́ї ж години́ одужав слуга́ його́. 14 Як при́шов же Ісус до Петро́вого до́му, то побачив тещу́ його́, що лежала́ в гаря́чці. 15 І Він доторкну́вся руки́ її́, — і гаря́чка покинула́ ту... І встала́ вона́, та й Йо́му прислуго́вувала! 16 А коли настав ве́чір, привели́ багато́х біснува́тих до Нього́, — і Він словом Сво́їм вигнав дү́хів, а недужих

усіх уздоровів, 17 щоб справділося, що сказав був Ісає пророк, промовляючи: „Він узяв наші немочі, і недуги поніс“. 18 А як угледів Ісус навколо Себе багато народу, наказав переплінути на той бік. 19 І приступив один книжник та й до Нього сказав: „Учителю, я піду за Тобою, хоч би куди ти пішов!“ 20 Промовляє до нього Ісус: „Мають нори лисиці, а гнізда небесні пташки, — Син же Людський не має де й голови прихилити“. 21 А інший із учнів промовив до Нього: „Дозволь мені, Господи, перше піти та батька свого поховати“. 22 А Ісус йому каже: „Иди за Мною, і зостав мертвим ховати мерців своїх!“ 23 І коли Він до човна вступив, за Ним увійшли Його учні. 24 І ось буря велика зірвалась на морі, аж човен зачав заливатися хвилями. А Він слав. 25 І кинулись учні, і збудили Його та й благали: Рятуй, Господи, — гинемо!“ 26 А Він відповів їм: „Чого полохливі ви, маловірні?“ Тоді встав, наказав бурі й морю, — і тиша велика настала. 27 А народ дивувався й казав: „Хто ж це такий, що вітри та море слухняні Йому?“ 28 І, як прибув Він на той бік, до землі Гадаринської, перестріли Його два біснувати, що вийшли з могильних печёр, дуже люті, так що ніхто не міг переходити тією дорогою. 29 І ось, вони стали кричати, говорячи: „Що Тобі, Сину Божий, до нас? Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити?“ 30 А оподаль від них пася гурт великий свиней. 31 І просилися дємони, кажучи: „Коли виженеш нас, то пошли нас у той гурт свиней“. 32 А Він відповів їм: „Ідїть“. І вийшли вони, і пішли в гурт свиней. І ось кинувся з кручі до моря весь гурт, — і потопівся в воді. 33 Пастухи ж повтікали; а коли прибули вони в місто, то про все розповіли, і про біснуватих. 34 І ось, усе місто вийшло назустріч Ісусові. Як Його ж угледіли, то стали благати, щоб пішов Собі з їхнього країю!

9 І, сівши до човна, Він переплінув, і до міста Свого прибув. 2 І ото, принісли до Нього розслабленого, що на ложі лежав. І, як побачив Ісус їхню віру, сказав розслабленому: „Будь бадьорій, сину! Прощаються тобі гріхи твої!“ 3 І ось, дехто із книжників стали казати про себе: „Він богозневажає“. 4 Ісус же думки їхні знав і сказав: „Чого думаете ви лукаве в серцях своїх?“ 5 Щоб легше, — сказати: „Прощаються тобі гріхи“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? 6 Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Людський, — тож каже Він розслабленому: „Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дїм!“ 7 Той устав і пішов у свій дїм. 8 А натовп, побачивши це, налякався, — і славив Бога, що людям Він дав таку владу! 9 А коли Ісус звідти проходив, побачив чоловіка, на ймєння Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: „Иди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. 10 І сталось, як Ісус сидів при столі у домі, ось зійшлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. 11 Як побачили же те фарисей, то сказали до

учнів Його: „Чому то Вчитель ваш їсть із мїтниками та із грішниками?“ 12 А Він це почув та й сказав: „Лікаря не потребують здорові, а слабї! 13 Ідїть же, і навчїться, щоб то є: „Милости хочу, а не жертви“. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покаїння“. 14 Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: „Чому по́стимо ми й фарисей, а учні Твої не по́стять?“ 15 Ісус же промовив до них: „Хїба можуть гості весільні сумувати, поки з ними ще є молодий? Але прїйдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й по́стити будуть вони. 16 До одежі ж старої ніхто не вставляє латки з сукна сирового, — бо збїжїться воно, і дірка стане ще гірша. 17 І не вливають вина молодого в старі бурдюкі, а то бурдюкі розірвуться, і вино розлілється, і бурдюкі пропадуть; а вливають вино молоде до нових бурдюків, — і одне й друге зберєжене буде“. 18 Коли Він говорив це до них, підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: „Дочка моя хвилі цієї померла. Та прїйди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе“. 19 І підвівся Ісус, і пішов услід за ним, також учні Його. 20 І ото одна жінка, що дванадцять літ хворюю на кровотєчу була, приступила ззаду, і доторкнулась до країю одежі Його. 21 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуса одежі Його, то одужаю“. 22 Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: „Будь бадьорою, дочко, — твоя віра спасла тебе!“ І одужала жінка з тієї години. 23 А Ісус, як прибув до господи старшого, і вздрів дударів та юрбу голосільників, 24 то сказав: „Відїдїть, бо не вмерло дівчя, але спить“. І насміхалися з Нього. 25 А коли народ випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, — і дівчина встала! 26 І вїстка про це розійшлася по всій тій країні. 27 Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за Ним два слїпці, що кричали й казали: „Змилуйсь над нами, Сину Давидів!“ 28 І коли Він додому прийшов, приступили до Нього слїпці. А Ісус до них каже: „Чи ж вірите ви, що Я можу вчинити оце?“ Говорять до Нього вони: „Так, Господи“. 29 Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: „Нехай станеться вам згідно з вашою вірою!“ 30 І очі відкрилися їм. А Ісус наказав їм суворо, говорячи: „Глядїть, — щоб ніхто не довідався про це!“ 31 А вони відїйшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні. 32 Коли ж ті виходили, то ось привелі до Нього чоловіка німого, що був біснуватий. 33 І як дємон був вигнаний, німий заговорив. І дивувався народ і казав: „Ніколи таке не траплялося серед Ізраїля!“ 34 Фарисей ж казали: „Виганє Він дємонів силою князя дємонів“. 35 І обходив Ісус всі містá та осели, навчаючи в їхніх синагогах, та Євãнгелїю Царства проповідуючи, і вздороблюючи всяку недугу та нєміч усяку. 36 А як бачив людей, змилосо́рджувався Він над ними, бо були вони змучені та розпорóшені, „як ті вівці, що не мають пастуха“. 37 Тоді Він казав Своїм учням: „Жнїво справді велике, та робїтників мало; 38 тож благайте Господаря жнїва, щоб на жнїво Своє Він робїтників вислав“.

10 І закликав Він дванадцятьох Своїх учнів, і владу їм дав над нечистими духами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровляти всіляку недугу та неміч всіляку. **2** А ймення апостолів дванадцятьох отакі: перший Сімон, що Петром прозивається, і Андрій, брат його; Яків, син Зеведів, та Іван, брат його; **3** Филип і Вартоломей, Хомй і митник Матвій; Яків, син Алфей, і Тадей; **4** Сімон Кананіт, та Юда Іскаріотський, що й видав його. **5** Цих Дванадцятьох Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: „На путь до поган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, **6** але йдіть радніш до овечок загинулих дому Ізраїлевого. **7** А ходячи, проповідуйте та говоріть, що наблизилось Царство Небесне. **8** Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокажених, виганяйте демонів. Ви дармо дістали, дармо й давайте. **9** Не беріть ані золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, **10** ані торба в дорогу, ані двоє одерж, ні сандаль, ані палиці. Бо вартий робітник своєї поживи. **11** А як зійдете в місто якесь чи в село, то розвідайте, хто там достойний, — і там перебувайте, аж поки не вийдете. **12** А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: „Мир дому цьому!“ **13** І коли буде достойний той дім, — нехай зійде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вернеться. **14** А як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, виходячи з дому чи з міста того, обтрусіть порох із ніг своїх. **15** Поправді кажу вам: легше буде країні содомській й гоморській дня судного, аніж місту тому! **16** Оце посилаю Я вас, як овець між вовків. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки. **17** Стережіться ж людей, бо вони на суді видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувати вас будуть. **18** І до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і поганам. **19** А коли видаватимуть вас, не журіться, як або що говорити: тієї години буде вам дане, що маєте ви говорити, **20** бо не ви промовлятимете, але Дух Отця вашого в вас промовлятиме. **21** І видасть на смерть брата брата, а батько — дитину. І „діти повстануть супроти батьків“, і їх повбивають. **22** І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений. **23** А коли будуть вас переслідувати в однім місті, утікайте до іншого. Поправді кажу вам, — не встигнете ви обійти міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський. **24** Учень не більший за вчителя, а раб — понад пана свого. **25** Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб — як господар його. Коли Вельзевулом назвали господаря дому, — скільки ж більше назвуть так домашніх його! **26** Але не лякайтеся їх. Немає нічого захованого, що воно не відкриється, ані потаємного, що не вийвється. **27** Що кажу Я вам потемки, — говоріть те при світлі, що ж на вухо ви чуєте — проповідуйте те на дахах. **28** І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занепасти в геєнні. (Geenna g1067) **29** Чи не два горобці продаються за

гріш? А на землю із них ні один не впаде без волі Отця вашого. **30** А вам і волосся все на голові пораховано. **31** Отож, не лякайтесь, — бо вартніші ви за багатьох горобців. **32** Отже, кожного, хто Мене визнає перед людьми, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я. **33** Хто ж Мене відцурається перед людьми, того й Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм. **34** Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принести, — Я не мир принісши прийшов, а меч. **35** Я ж прийшов „порізніти чоловіка з батьком його, дочку з її матір'ю, і невістку з свекрухою її“. **36** І: „ворогі чоловікові — домашні його!“ **37** Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний. **38** І хто не візьме свого хреста, і не піде за Мною слідом, той Мене недостойний. **39** Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мене погубить душу свою, — той знайде її. **40** Хто вас приймає — приймає Мене, хто ж приймає Мене, — приймає Того, Хто послав Мене. **41** Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагороду пророчу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагороду праведничу. **42** І хто напоїть, як учня, кого з малих цих бодай кўхлем водиці холодної, поправді кажу вам, — той не згубить нагороди своєї“.

11 І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати. **2** Прочувши ж Іван у в'язниці про дії Христові, послав через учнів своїх, **3** щоб його запитати: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Ідіть, і перекажіть Іванові, що ви чуєте й бачите: **5** „Сліпі прозріввають“, і криві ходять, стають чистими прокажені, і чувають глухі, і померлі встають, а „вбогим звіщається Добра Новина“. **6** І блаженний, хто через Мене спокўси не матиме!“ **7** Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити наро́дові: „На що ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гойдає його? **8** Та на що ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Адаж ті, хто носить м'яке, — по палатах царських. **9** По що ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, — навіть більш, як пророка. **10** Бо це ж той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **11** Поправді кажу вам: Між наро́дженими від жінок не було більшого над Івана Христителя! Та найменший у Царстві Небеснім — той більший від нього! **12** Від днів же Івана Христителя й досі Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто вживає зусилля, хапають його. **13** Усі бо Пророки й Закон до Івана провіщували. **14** Коли ж хочете знати, — то Ілля він, що має прийти. **15** Хто має вуха, — нехай слухає! **16** До кого ж цей рід прирівняю? — До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та вигукують іншим, **17** і кажуть: „Ми вам

грали, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви". 18 Бо прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони ж кажуть: „Він дѣмона має“. 19 Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: „Чоловік ось, ласун і п'яниця, Він приятель митників і грішників“. І виправдалася мудрість своїми ділами“. 20 Ісус тоді став докоряти містам, де відбулось найбільш Його чуд, що вони не покаюлись: 21 „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Вефсаїдо! Бо коли б то в Тірі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони каялися в воліянці та в пѳелі. 22 Але кажіть вам: Легше буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам! 23 А ти, Капернауме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш“. Бо коли б у Содомі були відбулися ті чуда, що в тобі вони сталися, то лишився б він був по сьогоднішній день. (Hadēs g86) 24 Але кажіть вам, що содомській землі буде легше дня судного, аніж тобі!“ 25 Того часу, навчаючи, промовив Ісус: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. 26 Так, Отче, — бо Тобі так було до впадоби! 27 Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити. 28 Прийдіть до Мене, усі струджені та обтяжені, — і Я вас заспокою! 29 Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і сердцем покривий, — і „знайдете спокій душам своїм“. 30 Бож ярмо Моє любе, а тягар Мій легкий!“

12 Того часу Ісус переходив ланами в суботу. А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. 2 Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: „Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу“. 3 А Він відповів їм: „Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? 4 Як він увійшов до Божого дому, і спожив хліб показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? 5 Або ви не читали в Законі що в суботу священики порушують суботу у храмі, — і невинні вони? 6 А Я вам кажіть, що тут Більший, як храм! 7 Коли б знали ви, що то є: „Милости хочу, а не жертви“, то ви не судили б невинних. 8 Бо Син Людський Господь і суботі!“ 9 І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги. 10 І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: „Чи вздоровляти годиться в суботу?“ 11 А Він їм сказав: „Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу? 12 А скільки ж людина вартніша за тую овечку! Тому можна чинити добро й у суботу!“ 13 І каже тоді чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той простяг, — і стала здорова вона, як і друга. 14 Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Нього, — як би Його погубити? 15 А Ісус, розізнавши, пішов Собі звідти. 16 А Він наказав їм суворо Його не виявляти, 17 щоб справдилось те,

що сказав був Ісая пророк, промовляючи: 18 „Ото Мій Слуга, що Я вибрав Його, Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя! Вкладу Свого Духа в Нього, — і Він суд проголосить поганам. 19 Він не буде змагатися, ані кричати, і на вулицях чути не буде ніхто Його голосу. 20 Він очеретини надломленої не доломить, і гноту догасаючого не погасить, поки не допровадить присуду до перемоги. 21 І погани надіяться будуть на Ймєнна Його!“ 22 Тоді привели до Нього німого сліпця, що був біснуватий, — і Він уздоровив його, так що німий став говорити та бачити. 23 І дивувались усі люди й казали: „Чи ж не Син це Давидів?“ 24 Фарисеї ж, почувши, сказали: „Він дѣмонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем дѣмонів“. 25 А Він знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, поділене супроти себе, запустіє. І кожне місто чи дїм, поділені супроти себе, не втримаються. 26 І коли сатану сатану виганяє, то ділитися супроти себе; як же втримається царство його? 27 І коли Вельзевулом виганяю Я дѣмонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам суддями. 28 А коли ж Духом Божим вигоню Я дѣмонів, то настало для вас Царство Боже. 29 Або як то хто може вдертися в дїм дужого, та пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він господа його пограбує. 30 Хто не зо Мною, той супроти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає. 31 Тому то кажіть вам: усякий гріх, навіть богозневага, прѳститься людям, але богозневага на Духа не прѳститься! 32 І як скаже хто слово на Людського Сина, то йому прѳститься те; а коли скаже проти Духа Святого, — не прѳститься того йому ані в цім віці, ані в майбутнім! (aiōn g165) 33 Або віростить дерево добре, то й плід його добрий, або віростить дерево зле, то й плід його злий. Пізнається же дерево з плоду! 34 Рѳде зміїний! Як ви можете мовити добре, будши злі? Бо чим серце наповнене, те говорять уста. 35 Добра людина з доброго скарбу добре виносить, а лукава людина зо скарбу лихого виносить лихє. 36 Кажіть ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відповідь судного дня! 37 Бо зо слів своїх будеш виправданий, і зо слів своїх будеш засуджений“. 38 Тоді дехто із книжників та фарисеїв озвались до Нього й казали: „Учителю, — хочемо побачити ознаку від Тѳбе“. 39 А Ісус відповів їм: „Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, — та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йѳни. 40 Як Йѳна перебув у середині китовій три дні і три ночі, так перебуде три дні та три ночі й Син Людський у серці землі. 41 Нїневїтяни стануть на суд із цим родом, — і осудять його, вони бо покаюлися через Йѳнину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йѳна! 42 Царця з півдня на суд стане з родом оцим, — і засудить його, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ото Більший, аніж Соломон! 43 А коли дух нечистий виходить із людини, то блукає місяцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не

знаходити. **44** Тоді він говорить: „Вернуся до дому свого, звідки вийшов“. А як вернеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. **45** Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть тут. І буде останнє людині тій гірше за перше... Так буде й лукавому родові цьому!“ **46** Коли Він ще промовляв до народу, аж ось мати й брати Його осторонь стали, бажаючи з Ним говорити. **47** І сказав хтось Йому: „Ото мати Твоя й Твої браться стоять онде осторонь, і говорити з Тобою бажають“. **48** А Він відповів тому, хто Йому говорив, і сказав: „Хто мати Моя? І хто браття Мої?“ **49** І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: „Ото Моя мати та браття Мої! **50** Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати!“

13 Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. **2** І безліч народу збиралась до Нього, так що Він увійшов був до човна та й сів, а весь натовп стояв понад берегом. **3** І багато навчав Він їх притчами, кажучи: **4** І як сів він зёрна, упали одні край дороги, — і пташкі налетіли, та їх повидзьобували. **5** Другі ж упали на ґрунт кам'янистий, де не мали багато землі, — і негайно посахдили, бо земля неглибока була; **6** а як сонце зійшло, — то зів'яли, і коріння не мавши, — посахли. **7** А інші попадали в терен, — і вигнався терен, і їх поглушив. **8** Інші ж упали на добру землю — і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втридцять. **9** Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!“ **10** І учні Його приступили й сказали до Нього: „Чому притчами Ти промовляєш до них?“ **11** А Він відповів і промовив: „Тому, що вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, — їм же не дано. **12** Бо хто має, то дасться йому та додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. **13** Я тому говорю до них притчами, що вони, дивлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють. **14** І над ними збувається пророцтво Ісаї, яке промовляє: „Почуєте слухом, — і не зрозумієте, дивитися будете оком, — і не побачите. **15** Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чують вухами вони, і зажмурили очі свої, щоб коли не побачити очима й не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздоровив!“ **16** Очі ж ваші блаженні, що бачать, і вуха ваші, що чують. **17** Бо поправді кажу вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, щоб бачите ви, — та не бачили, і почути, що чуєте ви, — і не чули. **18** Послухайте ж притчу про сіяча. **19** До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходять лукавий, і краде посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. **20** А посіяне на кам'янистому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; **21** але кореня в ньому нема, тому він непостійний; коли ж утиск або переслідування настають за слово, то він зараз спокушується. **22** А між терен посіяне, —

це той, хто слухає слово, але клопоти віку цього та омана багатства заглушують слово, — і воно зостається без плоду. (аїѠн г165) **23** А посіяне в добрій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і плід він приносить, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утридцять“. **24** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. **25** А коли люди спали, прийшов ворог його, і уколюло між пшеницю насіяв, та й пішов. **26** А як виросло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукіль. **27** І прийшли господареві раби, та й кажуть йому: „Пане, чи ж не добре насіння ти сів на полі своїм? Звідки ж узявся кукіль?“ **28** А він їм відказав: „Чоловік супротивник наків оце“. А раби відказали йому: „Отож, — чи не хочеш, щоб пішли ми і його повиплобували?“ **29** Але він відказав: „Ні, — щоб, виплонути той кукіль, ви не вирвали разом із ним і пшеницю. **30** Залишіть, — хай разом обоє ростуть аж до жнив; а в жниві накажу я жінцям: Зберіть перше кукіль і його пов'яжіть у снопки, щоб їх попалити; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї“. **31** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до зёрна гірчичного, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм. **32** Воно найдрібніше з усього насіння, але, коли виросте, більше воно за зілля, і стає деревом, так що птаство небесне злітається, і кубитись в віттях його“. **33** Іншу притчу Він їм розповів: „Царство Небесне подібне до рózчини, що її бере жінка, і кладе на три міри муки, аж поки все вкїсне“. **34** Це все в притчах Ісус говорив до людей, і без притчі нічого Він їм не казав, **35** щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: „Відкрию у притчах уста Свої, розповім таємниці від почину світу!“ **36** Тоді відпустив Він народ і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: „Поясни нам притчу про кукіль польовий“. **37** А Він відповів і промовив до них: „Хто добре насіння посіяв був, — це Син Людський, **38** а поле — це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а кукіль — сини лукавого; **39** а ворог, що всіяв його — це диявол, жнива — кінець віку, а жінці — анголі. (аїѠн г165) **40** І як збирають кукіль, і як палять в огні, так буде й наприкінці віку цього. (аїѠн г165) **41** Пошле Людський Син Своїх анголів, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззаконня, **42** і їх повкидають до печі огненної, — буде там плач і скрегіт зубів! **43** Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вуха, нехай слухає! **44** Царство Небесне подібне ще до захованого в полі скаргу, що людина, знайшовши, ховає його, і з радости з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. **45** Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошукує перел добрих, **46** а як знайде одну дорогоцінну перліну, то йде, і все продає, що має, і купує її. **47** Подібне ще Царство Небесне до невода, у море закіненого, що зібрав він усячину. **48** Коли він наповниться,

тягнути на берег його, і, сівши, вибирають до посуду добре, непотріб же геть викидають. **49** Так буде й наприкінці віку: анголі повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, (аїѠн g165) **50** і їх повкидають до печі огнєнної, — буде там плач і скрєгіт зубів! **51** Чи ви зрозуміли це все?“ — „Так!“ відказали Йому. **52** І Він їм сказав: „Тому кожен книжник, що навчєний про Царство Небєсне, подібний до того госпóдаря, що з скарбниці своєї вносить новє та старє“. **53** І сталось, як скінчїв Ісус притчї оцї, Він звїдти пішов. **54** І прийшов Він до Своєї бáтьківщини, і навчав їх у їхнїй синагобі, так що стали вони дивуватися й питати: „Звїдки в Нього ця мудрїсть та сили чудодїйні? **55** Чи ж Він не син тєсли? Чи ж мати Його не Марїєю зветься, а брати Його — Яків, і Йóсип, і Симон та Юда? **56** І чи ж сєстри Його не всі з нами? Звїдки ж Йому все оте?“ **57** І вони спокушáлися Ним. А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хїба тїльки в вїтчїзні своєї та в домї своїм!“ **58** І Він не вчинив тут чуд багатьóх через їхню невїру.

14 Того чáсу прочув Ірод чотиривлáсник чуткї про Ісуса, **2** і сказав своїм слóгам: „Цє Іван Христитель, — він із мертвих воскрес, і тому чуда твóряться ним“. **3** Бо Ірод схопїв був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродїяду, дружїну брата свого Пилипа. **4** Бо до нього Іван говорив: „Не годїться тобі її мати!“ **5** І хотїв Ірод смерть заподїяти йому, та боявся народу, бо того за пророка вважали. **6** А як був день нарóдження Ірода, танцювала посеред гостей дочка Іродїядина, та й Іродовї догодїла. **7** Тому під присягою він обцїявся їй дати, чого тїльки попросить вона. **8** А вона, за намовою матерї своєї: „Дай менї — проказала — отут на полумиску голову Івана Христителя!“ **9** І цар засмутився, алє через клятву та тих, хто сидїв при столї з ним, звелїв дати. **10** І послав стяти Івана в в'язницї. **11** І принєсли на полумисковї його голову, та й дали дївчинї, а та віднєсла її своїй матерї. **12** А учні його прибулї, взяли тїло, і поховали його, та прийшли й сповїстили Ісуса. **13** Як Ісус те почув, Він відплив звїдти чóвном у мїсце пустинне й самотнє. І, прочувши, нарóд із мїст пішов пїшки за Ним. **14** І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змилосєрдивсь над ними, і їхнїх слабїх уздоровїв. **15** А коли настав вечір, пїдїшли Його учні до Нього й сказали: „Тут мїсце пустинне, і година вже пїзня; відпусти народ, — хай по сїлах розїдуться, і куплять поживї собї“. **16** А Ісус їм сказав: „Непотрїбно відхóдити їм, — нагодуйте їх ви!“ **17** Вони ж кажуть Йому: „Не маємо чим тут, — тїльки п'ятеро хлїба й двї рибї“. **18** А Він відказав: „Принєсїть Менї їх сюди“. **19** І, звелївши нáтовповї посїдати на травї, Він узяв п'ятеро хлїба й двї рибї, споглãнув на небо, поблагословив й поламав тї хлїбї, і дав учням, а учні нарóдовї. **20** І всі їли й насїтитись, а з кусків позосталих назбирали дванáдцятєро повних кошїв. **21** Їдцїв же було муж

тисяч із п'ять, крім жінóк і дїтей. **22** І зараз звелїв Ісус учням до чóвна сїдати, і переплїсти на той бїк ранїше Його, аж поки нарóд Він відпустить. **23** Відпустївши ж народ, Він на гóру пішов помолитися насамотї; і як вечір настав, був там Сам. **24** А чóвен вже був на серєдинї моря, і кидали хвилї його, бо вїтер зїрвавсь супротївний. **25** А о четвєртїй сторóжї нїчнїй Ісус пїдїйшов до них, їдучи по морю. **26** Як побачили ж учні, що їде Він по морю, то настрáшилися та й казали: „Марá!“ І від стрáху вони закричали... **27** А Ісус до них зараз озвався й сказав: „Заспокойтесь, — цє Я, не лякайтесь!“ **28** Петро ж вїдповїв і сказав: „Коли, Господи, Тї цє, то звели, щоб прийшов я до Тебе по водї“. **29** А Він відказав йому: „Дї“. І, вилїши з чóвна, Петро став їти по водї, і пішов до Ісуса. **30** Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопáти, і скричав: „Рятуї мене, Господи!“ **31** І зараз Ісус простяг руку й схопїв його, і каже до нього: „Маловїрний, чого усумнївся?“ **32** Як до чóвна ж вони ввїйшли, буря вщóхнула. **33** А приявні в чóвні вклонились Йому та сказали: „Ти справдї Син Божий!“ **34** Перепливши ж вони, прибулї в землю Генїсарєтську. **35** А люди тїєї мїсцевости, пїзнавши Його, сповїстили по всїй тїй окóлицї, і до Нього принєсли всїх хворих. **36** І благали Його, щоб бодай доторкнутися краю одежї Його. А хто доторкався, — уздоровлений був.

15 Тодї до Ісуса прийшли фарисєї та книжники з Єрусалиму н сказали: **2** „Чого Твої учні ламають передáння старших? Бо не миють вони своїх рук, коли хлїб споживають“. **3** А Він вїдповїв і промовив до них: „А чого й ви порушуєте Божу заповїдь ради передáння вашого? **4** Бо Бог заповїв: „Шануй бáтька та матір“, та: „Хто злорїчить на бáтька чи матір, — хай смертю помре“. **5** А ви кажете: Коли скаже хто бáтьку чи матерї: „Те, чим би ви скористатись від мене хотїли, то дар Боговї“, **6** то може вже й не шанувати той бáтька свого або матерї свого. Так ви ради передáння вашого знївечили Боже Слово. **7** Лицємїри! Про вас добре Ісая пророкував, говорячи: **8** „Оцї люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далєко від Мене! **9** Та однак надарємне шанують Мене, бо навчають наук — лóдських заповїдей“. **10** І Він покликав нарóд, і промовив до нього: „Послухайте та зрозумїйте! **11** Не те, що вхóдить до уст, людину сквернїть, але те, що виходить із уст, те людину сквернїть“. **12** Тодї учні Його приступили й сказали Йому: „Чи Ти знаєш, що фарисєї, почувши цє слово, спокусїлися?“ **13** А Він вїдповїв і сказав: „Усяка рослїна, яку насадив не Отець Мїй Небєсний, буде вирвана з коренем. **14** Залишїть ви їх: цє слїпї поводáтарї для слїпих. А коли слїпий водить слїпого, — обòе до ями впадуть“. **15** А Петро вїдповїв і до Нього сказав: „Поясни нам цю прїтчю“. **16** А Він відказав: „Чи ж і ви розумїння не маєте? **17** Чи ж ви не розумїєте, що все те, що вхóдить до уст, вступає в живїт, та й назовні виходить? **18** Що ж виходить із

уст, те походить із серця, — і воно опоганює людину. **19** Бо з серця виходять лихі думки, душоубства, перелюби, розлуства, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневбаги. **20** Оце те, що людину опоганює. А їсти руками невмитими, — не опоганює це людини!“ **21** І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі тирські й сидонські. **22** І ось жінка одна хананейка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: „Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — дэмон тяжко дочку мою мучить!“ **23** А Він їй не казав ані слова. Тоді учні Його, підійшовши, благали Його та казали: „Відпусти її, бо кричить услід за нами!“ **24** А Він відповів і сказав: „Я посланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого“. **25** А вона, підійшовши, уклонилаь Йому та й сказала: „Господи, допоможи мені!“ **26** А Він відповів і сказав: „Не годиться взяти хліб у дітей, і кинути щенятам“. **27** Вона ж відказала: „Так, Господи! Але ж і щенята їдять ті кришки, що спадають зо столу їхніх панів“. **28** Тоді відповів і сказав їй Ісус: „О жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш!“ І тієї години дочка її відужала. **29** І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галілейського моря, і, зійшовши на гору, сів там. **30** І приступило до Нього багато народу, що мали з собою кривих, калік, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І Він уздороблював їх. **31** А народ не виходив із дива, бо бачив, що говорять німі, каліки стають здорові, криві ходять, і бачать сліпі, — і славив він Бога Ізраїлевого! **32** А Ісус Своїх учнів покликав і сказав: „Жаль Мені цих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, але їсти не мають чо́го; відпустити їх без їжі не хóчу, щоб вони не ослабли в дорозі“. **33** А учні Йому відказали: „Дэ нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки народу?“ **34** А Ісус запитав їх: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж відказали: „Семеро, та трохи рибок“. **35** І Він ізвелів на землі посідати народові. **36** І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своїм, а учні народові. **37** І всі їли й наситилися, а з позосталих кусків назбирали сім кошиків повних... **38** Їдців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. **39** І, відпустивши народ, усів Він до чóвна, і прибув до землі Магдалинської.

16 І підійшли фарисеї та саддукеї, і, випробовуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. **2** А Він відповів і промовив до них: „Ви звéчора кажете: „Буде погóда, — червоніє бо небо“. **3** А ранком: „Сьогодні негóда, — червоніє бо небо похму́ре“. Розпізна́ти небесне обличчя ви вмíєте, ознак ча́су ж не можете! **4** Рід лукавий і перелюбний шукає озна́ки, та ознаки йому не дадуть, окрім озна́ки пророка Йонин“. І, їх полишивши, Він відійшов. **5** А учні Його, перейшовши на той бiк, забули взяти хліба. **6** Ісус же промовив до них: „Стережіться уважливо фарисейської та саддукейської рóзчини!“ **7** Вони ж міркува́ли собі й говорили: „Ми ж хлібів не взяли“. **8** А Ісус, знавши те, запитав: „Чого між собою міркуєте ви, маловірни,

що хлібів не взяли? **9** Чи ж ви ще не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, — і скільки коши́в ви зібрали? **10** Ані про сім хлібів на чотири тисячі, — і скільки кошиків ви назбирали? **11** Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережіться но рóзчини фарисейської та саддукейської!“ **12** Тоді зрозуміли вони, що Він не казав стеретися їм рóзчини хлібно́ї, але фарисейської та саддукейської науки. **13** Прийшовши ж Ісус до землі Кесарії Пиліпово́ї, питав Своїх учнів і казав: „За ко́го наро́д уважає Мене, Сина Людського?“ **14** Вони ж відповіли: „Одні за Івана Христителя, одні за Іллію, інші ж за Єремію або за одного з пророків“. **15** Він каже до них: „А ви за ко́го Мене маєте?“ **16** А Сімон Петро відповів і сказав: „Ти — Христос, Син Бога Живого!“ **17** А Ісус відповів і до нього промовив: „Блаженний ти, Сімоне, сину Йóнин, бо не тіло і кров тобі оце виявили, але Мій Небесний Отець. **18** І кажу Я тобі, що Петро ти, і на скелі оцїй побудую Я Церкву Свою, — і сили а́дови не перекожають її. (Мадёс g86) **19** І ключі тобі дам від Царства Небесного, і що́ на землі ти зв'язеш, те зв'язане буде на небі, а що́ на землі ти розв'язеш, те розв'язане буде на небі!“ **20** Тоді наказав Своїм учням, щоб нікому не казали, що Він — Христос. **21** Із того ча́су Ісус став виказувати Своїм учням, що Він мусить їти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первосвященників, і книжників, і вбитому бути, — і воскреснути третього дня. **22** І, набiк відвівши Його, Петро став Йому докоря́ти й казати: „Змилуйся, Господи, — такого Тобі хай не бу́де!“ **23** А Він обернувся й промовив Петрові: „Відступи́ся від Мене, сатано́, — ти спокуса Мені, бо думаєш не про Боже, а про людське!“ **24** Промовив тоді Ісус учням Своїм: „Коли хоче хто йти вслiд за Мною, — хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста, та й iде вслiд за Мною. **25** Бо хто хоче спасти́ свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той зна́йде її. **26** Яка ж ко́ристь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапа́стить? Або що́ дасть людина вза́мін за душу свою? **27** Бо прійде Син Людський у славі Свого Отця з ангола́ми Своїми, і тоді „вiддасть кожному згідно з діла́ми його“. **28** Поправді кажу́ вам, що деякі з тут-о прийвних не скушту́ють смерти, аж поки не побачать Сина Людського, що йде в Царстві Своїм“.

17 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх о́сбно на гору високу. **2** І Він перед ними переобразився: обличчя Його, як те сонце, зася́ло, а одежа Його стала біла, як світло. **3** І ось з'явили́сь до них Мойсей та Іллі́я, і розмовляли із Ним. **4** І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Господи, дóбре бути нам тут! Коли хочеш, поставлю оту́т три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі́“. **5** Як він ще говорив, ось хмара ясна заслоні́ла їх, і ось голос із хмари почувсь, що казав: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав. Його слухайтеся!“ **6** А почувши, попадали

учні долілиць, і полякалися сильно. 7 А Ісус підійшов, доторкнувся до них і промовив: „Уставайте й не бійтеся!“ 8 Звівши ж очі свої, нікого вони не побачили, окрім Самого Ісуса. 9 А коли з гори сходили, заповів їм Ісус і сказав: „Не кажіть нікому про це видіння, аж поки Син Людський із мертвих воскресне“. 10 І запитали Його учні, говорячи: „Що це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“ 11 А Він відповів і сказав: „Іллі, правда, прийде, і все приготує. 12 Але я кажу вам, що Іллі вже прийшов був, — та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли. Так і Син Людський має страждати від них“. 13 Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Хрестителя. 14 І як вони до народу прийшли, то до Нього один чоловік приступив, і навколошки впав перед Ним, 15 і сказав: „Господи, змилуйсь над сином моїм, що біснується у новомісяччі, і мучиться тязко, бо почасту падає він ув огонь, і часту в воду. 16 Я його був привів до учнів Твоїх, — та вони не могли вздоровити його“. 17 А Ісус відповів і сказав: „О роде невірний і розбещений, доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене сюди його!“ 18 Потому Ісус погрозив йому, і демон вийшов із нього. І видужав хлопець тієї години! 19 Тоді підійшли учні насамоті до Ісуса й сказали: „Чому ми не могли його вигнати?“ 20 А Він їм відповів: „Через ваше невірство. Бо поправді кажу вам: коли будете ви мати віру, хоч як зёрно гірчичне, і гори оцій скажете: „Перейді звідси туди“, то й перейде вона, і нічого не матимете неможливого! 21 Цей же рід не виходить інакше, як тільки молитвою й постом“. 22 Коли пробували вони в Галілії, то сказав їм Ісус: „Людський Син буде віданий людям до рук, 23 і вони його вб'ють, але третього дня Він воскресне“. І тязко вони зажурились. 24 Як прийшли ж вони в Капернаум, до Петра підійшли збирачі дидра́хм на храм, та й сказали: „Чи не заплатить ваш Учитель дидра́хми?“ 25 Він відказує: „Так“. І як він увійшов до дому, то Ісус попередив його та сказав: „Як ти думав, Сімоне: царі зёмні з кого беруть мито або податки: від синів своїх, чи чужих?“ 26 А як той відказав: „Від чужих“, то промовив до нього Ісус: „Тож вільні сини! 27 Та щоб їх не спокусити, піди над море, та вудку закинь, і яку першу рибу ізловіш, візьми, і рота відкрий їй, — і знайдеш статіра; візьми ти його, — і віддай їм за Мене й за себе“.

18 Підійшли до Ісуса тоді Його учні, питаючи: „Хто найбільший у Царстві Небеснім?“ 2 Він же дитину покликав, і поставив її серед них, 3 та й сказав: „Поправді кажу вам: коли не навёрнетесь, і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне! 4 Отже, хто впоко́рється, як дитина оця, той найбільший у Царстві Небеснім. 5 І хто при́йме таку дитину одну в Моє Імення, той приймає Мене. 6 Хто ж спокусить одне з цих маліх, що вірують в Мене, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити, — і його потопити в морській глибині. 7

Від спокусу горе світові, — бо мусять спокуси прийти; надто горе людині, що від неї приходить спокус! 8 Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокусає тебе, — відітни її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одноногим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний. (аі́пніос g166) 9 І коли твоє око тебе спокусає — його вибери й кинь від себе: краще тобі однооком увійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної. (Geenna g1067) 10 Стережіться, щоб ви не погордували ані одним із маліх цих; кажу бо Я вам, що їхні Анголі повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі. 11 Син бо Людський прийшов, щоб спасти загинуле. 12 Як вам здається: коли має який чоловік сто овець, а одна з них заблудить, то чи він не покине дев'ятдесятьох і дев'ятьох у горах, і не піде шукати заблудлої? 13 І коли пощастить відшукати її, поправді кажу вам, що радіє за неї він більше, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох незаблудлих. 14 Так волі нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих маліх. 15 А коли прогріші́ться твій брат проти тебе, іди й йому вікажи поміж тобою та ним самим; як тебе він послухає, — ти придбав свого брата. 16 А коли не послухає він, то візьми з собою ще одного чи двох, щоб „справа всіляка стверділась устами двох чи трьох свідків.“ 17 А коли не послухає їх, — скажи Церкві; коли ж не послухає й Церкви, — хай буде тобі, як поганіні і митник! 18 Поправді кажу вам: Що тільки зв'яжете на землі, зв'язане буде на небі, і що тільки розв'яжете на землі, розв'язане буде на небі. 19 Ще поправді кажу вам, що коли б двоє з вас на землі погоділись про всяку річ, то коли вони будуть просити за неї, — станеться їм від Мого Отця, що на небі! 20 Бо де двоє чи троє в Ім'я Мое зібрані, — там Я серед них“. 21 Петро приступив тоді та запитався Його: „Господи, — скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?“ 22 Ісус промовляє до нього: „Не кажу тобі — до семи раз, але аж до семидесяти раз по семи! 23 Тим то Царство Небесне подібне одному цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами. 24 Коли ж він почав обраховувати, то йому привели одного, що винен був десять тисяч талантів. 25 А що він не мав із чо́го віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що він мав, — і заплатити. 26 Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: „Потерпи мені, — я віддам тобі все!“ 27 І змилюсёрдився пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг. 28 А як вийшов той раб, то спітвав він одного з своїх співтоваришів, що був винен йому сто динаріїв. І, захопивши його, він душив та казав: „Віддай, що ти винен!“ 29 А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: „Потерпи мені, — і я віддам тобі!“ 30 Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, — аж поки він боргу не верне. 31 Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутилися дуже, і прийшли й розповіли своєму

панові все, що було. 32 Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: „Рабе лукавий, — я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене. 33 Чи й тобі не налєжало зми́луватися над своїм співтовари́шем, як і я над тобою був зми́лувався?“ 34 І прогна́вся пан його, — і ката́м його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. 35 Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не про́стить своєму братові з серця свого їхніх про́гріхів“.

19 І сталося, як Ісус закінчив ці слова, то Він вірушив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. 2 А за ним ішла безліч народу, — і Він уздробив їх тут. 3 І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: „Чи дозволено дружині свою відпускати з причини всякої?“ 4 А Він відповів і сказав: „Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, „створив їх чоловіком і жінкою?“ 5 І сказав: „Покине тому́ чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і стануть об’є вони одним тілом“, 6 тому́ то немає вже двох, але́ одне тіло. Тож, що Бог спарува́в, — людина нехай не розлу́чує!“ 7 Вони кажуть Йому: „А чому́ ж Мойсей заповів дати листа розводо́вого, та й відпускати?“ 8 Він говорить до них: „То за ваше жорстокосе́рдя дозволив Мойсей відпускати дружин ваших, споча́тку ж так не було. 9 А Я вам кажу́: Хто дружині відпустить свою не з причини перелю́бу, і одру́житься з іншою, той чинить перелю́б. І хто одру́житься з розведеною, той чинить перелю́б“. 10 Учні говорять Йому: „Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одру́жуватись“. 11 А Він їм відказав: „Це слово вміщають не всі, але ті, кому́ да́но. 12 Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньо́ї народилися так; є й скопці, що їх люди оскопїли, і є скопці, що самі оскопїли себе ради Царства Небесного. Хто може вмстити, — нехай вмстить“. 13 Тоді привели Йому діток, щоб поклав на них руки, і за них помолвись, учні ж їм докоряли. 14 Ісус же сказав: „Пустїть діток, і не боронїть їм приходити до Мене, — бо Царство Небесне належить таким“. 15 І Він руки на них поклав, та й пішов звідтіля. 16 І підійшов ось один, і до Нього сказав: „Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“ (aiōnios g166) 17 Він же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповідї“. 18 Той питає Його: „Які саме!“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не чини перелю́бу, не краді, не свідкуй неправдиво. 19 Шануй батька та матір“, і: „Люби свого ближнього, як само́го себе“. 20 Говорить до Нього юна́к: „Це я виконав все. Чого́ ще бракує мені?“ 21 Ісус каже йому: „Коли хочеш бути досконалим, — піди, продай добра свої та й убогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі. Потому́ приходь та й їди вслід за Мною“. 22 Почувши ж юна́к таке слово, відійшов, зажурившись, — бо великі маетки він мав. 23 Ісус же сказав Своїм учням: Поправді кажу вам, що багатому

трудно ввійти в Царство Небесне. 24 Ще вам кажу́: Верблюдові легше пройти через го́лчине ву́шко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ 25 Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: „Хто ж тоді може спасти́ся?“ 26 А Ісус позирнув і сказав їм: „Неможливе це лю́дям, та можливе все Богови́“. 27 Тоді відізвався Петро та до Нього сказав: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом; що́ ж нам буде за це?“ 28 А Ісус відказав їм: „Поправді кажу́ вам, що коли, при відно́вленні світу, Син Лю́дський засяде на престолі слави Своєї, тоді сядет й ви, що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять пле́мён Израїлевих. 29 І кожен, хто за Йме́ння Моє кине дім, чи братів, чи сесте́р, або ба́тька, чи матір, чи діти, чи зе́млі, — той багатократно одержить і успадку́є вічне життя. (aiōnios g166) 30 І багато-хто з перших останніми стануть, а останні — першими.“

20 Бо Царство Небесне подібно́ одному господа́реві, що вдосвіта вийшов згодити робітників у свій виноградник. 2 Згодившись ж він із робітниками по дина́рію за день, послав їх до свого виноградника. 3 А вийшовши коло години десь третьо́ї, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, 4 та й каже до них: „Ідіть і ви до мого виноградника, і що́ буде належати, дам вам“. 5 Вони ж відійшли. І вийшов він знов о години десь шостїй й дев’я́тїй, і те саме зробив. 6 А вийшовши коло години одина́дцятї, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: „Чого тут стоїте цілий день безробітні?“ 7 Вони кажуть до нього: „Бо ніхто не найняв нас“. Відказує їм: „Ідіть і ви в виноградник“. 8 Коли ж ве́чір настав, то говорить тоді до свого управителя пан виноградника: „Поклич робітників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших“. 9 І прийшли ті, що з години одина́дцятї, і взяли по дина́рію. 10 Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та й вони по динару взяли. 11 А взявши, вони почали наріка́ти на господаря, 12 кажучи: „Ці останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпіли тягар дня та спеко́ту“. 13 А він відповів і сказав до одно́го із них: „Не кривджу я, друже, тебе, — хіба не за дина́рія згодився зо мною? 14 Візьми ти своє та й їди. Але я хочу дати й цьому́ ось останньому, як і тобі. 15 Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хочу, зробити? Хіба око твоє за́здере від того, що я добрий?“ 16 Отак будуть останні першими, а перші — останніми!“ 17 Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв собі́но Дванадцятьо́х, і на дорозі їм сповістив: 18 „Оце в Єрусалим ми йдемо́, — і первосвященикам і книжникам віданий буде Син Лю́дський, — і засудять на смерть Його. 19 І поганам Його вони видадуть — на на́ругу та на катува́ння, і на розп’яття́, — але третього́ дня Він воскресне!“ 20 Тоді приступила до Нього мати синів Зеведеєвих, і вклонилась, і просила від Нього чо́гось. 21 А Він їй сказав: „Чого хочеш?“ Вона каже Йому́: „Скажи, щоб

обидва сини мої ці сили в Царстві Твоїм — праворуч один, і ліворуч від Тебе один". 22 А Ісус відповів і сказав: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її питиму (або христітисся хрищенням, що я ним хрищу́ся)?“ „Вони кажуть Йому: „Можемо“. 23 Він говорить до них: „Ви питимете Мою чашу (і будете христитися хрищенням, що Я ним хрищуся). А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Моє це давати, а кому від Мого Отця те вготівано“. 24 Як почули це десьятеро, стали гніватися на обох тих братів. 25 А Ісус їх покликав і промовив: „Ви знаєте, що князі наро́дів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. 26 Не так буде між вами, але́ хто великим із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам. 27 А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде він вам за раба. 28 Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох! 29 Як вони ж з Єрихону виходили, за Ним ішов на́товп великий. 30 І ось двое сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ 31 Наро́д же сварився на них, щоб мовчали, вони ж ще більше кричали, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ 32 Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: „Що хочете, щоб Я вам зробив?“ 33 Вони Йому кажуть: „Господи, — нехай нам розкриються очі!“ 34 І змило́сєрдивсь Ісус, доторкнувся до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

21 А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфагі, до гори до Оливної, тоді Ісус вислав двох учнів, 2 до них, кажучи: „Ідіть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею осля; відв'яжіть, і Мені приведіть їх. 3 А як хто вам що скаже, відкажіть, що їх потребує Госпо́дь, — і він зараз пошле їх“. 4 А це сталося, щоб справділось те, що сказав був пророк, промовляючи: 5 „Скажіте Сіонській доньці: Ось до тебе йде Цар твій! Він покривив, і всів на осла, — на осла, під'ярёмної сина“. 6 А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус. 7 Вони привели до Ісуса ослицю й осля, і одержу покляли на них, — і Він сів на них. 8 І багато народу стелили одержу свою по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стелили дорогою. 9 А наро́д, що йшов перед Ним і поза́ду, викрикував, кажучи: „Осанна Сину Давидовому! Благословенний, хто йде у Госпо́де Ім'я! Осанна на висоті!“ 10 А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здвинулося ціле місто, питаючи: „Хто́ це такий?“ 11 А наро́д говорив: „Це Пророк, — Ісус із Назаре́ту Галілейського!“ 12 Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храм, і попереверта́в грошомінам столи, та ослони́ — продавцям голубів. 13 І сказав їм: „Написано: „Дім Мій — буде домом молитви, “а ви робите з нього „печеру розбійників“. 14 І приступили у храм до Нього сліпі та криві, — і Він їх уздоровив. 15 А

первосвященики й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храмі викрикували: „Осанна Сину Давидовому“, обурилися, 16 та й сказали Йому: „Чи ти чуєш, що кажуть вони?“ А Ісус відказав їм: „Так. Чи ж ви не читали ніколи: „Із уст немовлят, і тих, що ссуть, учинив Ти хвалу“? 17 І покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфанію, — і там ніч перебув. 18 А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів. 19 І побачив Він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листа са́мого, на нім не знайшов. І до нього Він каже: „Нехай пло́ду із тебе не буде ніко́ли повіки!“ І фігове дерево зараз усохло. (аїѳ g165) 20 А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: „Як швидко всохло це фігове дерево!“ 21 Ісус же промовив у відповідь їм: „Поправді́ кажу́ вам: Коли б мали ви віру, і не мали сума́нну, то вчинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цієї горі ви сказали: „Порухся та кинься до моря“, — то й станеться те! 22 І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите“. 23 А коли Він прийшов у храм і навчав, поприходили первосвященики й старші наро́ду до Нього й сказали: „Якою Ти вла́дою чиниш оце? І хто Тобі вла́ду цю дав?“ 24 Ісус же промовив у відповідь їм: „Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажу́, якою владою Я це чиню. 25 Іванове хрищення звідки було: із неба, чи від людей?“ Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „Із неба“, відкаже Він нам: „Чого ж ви йому не повірили?“ 26 А як скажемо: „Від людей“, — боїмося наро́ду, бо Івана вважають усі за пророка“. 27 І сказали Ісусові в відповідь: „Ми не знаємо“. Відказав їм і Він: „То й Я вам не скажу́, якою владою Я це чиню. 28 А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: „Піди но, дитино, сьогодні, працюю у винограднику!“ 29 А той відповів і сказав: „Готовий, панотче“, — і не пішов. 30 І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: „Я не хочу“. А потім покаявся, і пішов. 31 Котрий же з двох учинив волю батькову?“ Вони кажуть: „Останній“. Ісус промовляє до них: „Поправді́ кажу вам, що митники та блудодійки випереджують вас у Божє Царство. 32 Бо прийшов був до вас дорогою праведности Іван, та йому не повірили ви, а митники та блудодійки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покаялися й опісля, щоб повірити йому. 33 Послухайте іншої притчі. Був госпо́дар один. Насадив виноградника він, обгородив його муром, відовбав у ньому ча́вило, башту поставив, — і віддав його винаря́м, та й пішов. 34 Коли ж надійшов час пло́дів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняли пло́ди свої. 35 Винарі ж рабів його похапали, — і одного побили, а другого замордували, а того вкаменували. 36 Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й їм учинили те саме. 37 Нарешті послав до них сина свого́ і сказав: „Посоромля́ться сина мого“. 38 Але́ винарі, як побачили сина, міркувати собі стали: „Це

спадкоємця; ходім, замордуймо його, — і заберемо його спадщину!“ 39 І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили. 40 Отож, як прибуде той пан виноградника, що зробить він тим винар'ям?“ 41 Вони кажуть Йому: „Злочинців погубить жорстоко, виноградника ж віддасть іншим винар'ям, що будуть плоді віддавати йому своєчасно“. 42 Ісус промовляє до них: „Чи ви не читали ніколи в Писанні: Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем; від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших!“ 43 Тому кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дасться народові, що плоді його буде приносити. 44 І хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде — то розчавить його“. 45 А як первосвященики та фарисеї почули ці притчі Його, то вони зрозуміли, що про них Він говорить. 46 І намагались схопити Його, але побоялись людей, бо вважали Його за Пророка.

22 А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм притчами, кажучи: 2 „Царство Небесне подібне одному цареві, що весілля справляв був для сина свого. 3 І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весілля запрошений, — та ті не хотіли прийти. 4 Знову послав він інших рабів, наказуючи: „Скажіть запрошеним: Ось я приготував обід свій, закололи бики й відгодіване, — і все готове. Ідіть на весілля!“ 5 Та вони злегковажили та порозходились, — той на поле своє, а той на свій торг. 6 А останні, похапавши рабів його, знущалися, та й повбивали їх. 7 І розгнівався цар, і послав своє військо, — і вигубив тих убійників, а їхнє місто спалив. 8 Тоді каже рабам своїм: „Весілля готове, але недостойні були ті покликані. 9 Тож підіть на роздоріжжя, і кого тільки спіткає, — кличте їх на весілля“. 10 І вийшовши раби ті на роздоріжжя, зібрали всіх, кого тільки спіткали, — злих і добрих. І весільна кімната гістьми переповнилась. 11 Як прийшов же той цар на гостей подивитись, побачив там чоловіка, в одержу весільну не вбраного, 12 та й каже йому: „Як ти, друже, ввійшов сюди, не маючи одержу весільної?“ Той же мовчав. 13 Тоді цар сказав своїм слугам: „Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів“. 14 Бо багато покликаних, — та вибраних мало“. 15 Тоді фарисеї пішли й умовлялись, як зловити на слові Його. 16 І посилають до Нього своїх учнів із іродіяннами, і кажуть: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся Ти. 17 Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ 18 А Ісус, знаючи їхнє лукавство, сказав: „Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте? 19 Покажіть Мені гріш податковий“. І принесли динарія Йому. 20 А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ 21 Ті відказують: „Кесарів“. Тоді каже Він їм: „Тож віддайте кесареви — кесареви, а Богові — Боже“. 22 А почувши таке,

вони диву далися. І, лишивши Його, відійшли. 23 Того дня приступили до Нього саддук'ї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його, 24 та й сказали: „Учителю, Мойсей наказав: „Коли хто помре, не маючи дітей, то нехай його брат візьме вдову його, — і відновить насіння для брата свого“. 25 Було ж у нас сім братів. І перший, одружившись, умер, і, не маючи насіння, залишив дружину свою братові своєму. 26 Так само і другий, і третій, — аж до сьомого. 27 А по всіх умерла й жінка. 28 Отож, у воскресінні котрому з сімох вона дружиною буде? Бо всі мали її“. 29 Ісус же промовив у відповідь їм: „Помиляєтесь ви, не знаючи Писання, ні Божої сили. 30 Бо в воскресінні ні женяться, ані заміж виходять, але як Анголі ті на небі. 31 А про воскресіння померлих хіба не читали прореченого вам від Бога, що каже: 32 „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих“. 33 А народ, чувши це, дивувався науці Його. 34 Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддук'ям, зібрались разом. 35 І спитався один із них, учитель Закону, Його випробовуючи й кажучи: 36 „Учителю, котра заповідь найбільша в Законі?“ 37 Він же промовив йому: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою“. 38 Це найбільша й найперша заповідь. 39 А друга однакова з нею: „Люби свого ближнього, як самого себе“. 40 На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять“. 41 Коли ж фарисеї зібрались, Ісус їх запитав, 42 і сказав: „Що ви думаєте про Христа? Чий Він син?“ Вони Йому кажуть: „Давидів“. 43 Він до них промовляє: „Як же то силою Духа Давид Його Господом зве, коли каже: 44 „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“. 45 Тож, коли Давид зве Його Господом, — як же Він йому син?“ 46 І ніхто не спромігся відповісти Йому ані слова... І ніхто з того дня не наважувався більш питати Його.

23 Тоді промовив Ісус до народу й до учнів Своїх, 2 і сказав: „На сидінні Мойсеевим усілися книжники та фарисеї. 3 Тож усе, що вони скажуть вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони — та не роблять того! 4 Вони ж в'яжуть тяжкі тягарі, і кладуть їх на людські рамена, самі ж навіть пальцем своїм не хочуть їх порушити. 5 Усі ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і богомільла свої розширяють, і здовжують кітлиці. 6 І люблять вони передніші місця на бенкетях, і передніші лавкі в синагогах, 7 і привіти на ринках, і щоб звали їх люди: Учителю! 8 А ви вчителями не звіться, — бо один вам Учитель, а ви всі браті. 9 І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі. 10 І не звіться наставниками, — бо один вам Наставник, — Христос. 11 Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! 12 Хто бо підноситься, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесеться. 13

Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людсьмй зачинаєте Царство Небесне, — бо й самі ви не входите, ані тих, хто хоче ввійти, увійти не пускаєте! **14** (Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовіні хати поїдаєте, і напказ молитесь довго, — через те осуд тяжчий ви приймете!) **15** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця одного; а коли те стається, то робите його сином геєнни, вдвоє гіршим від вас! (Geenna g1067) **16** Горе вам, проводирі ви сліпі, що говорите: „Коли хто поклянеться храмом, то нічого; а хто поклянеться золотом храму, то той винуватий“. **17** Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? **18** І: „Коли хто поклянеться жертвником, — то нічого, а хто поклянеться жертвою, що на нім, то він винуватий“. **19** Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи жертва, чи той жертвник, що освячує жертву? **20** Отож, хто клянеться жертвником, — клянеться ним та всім, що на ньому. **21** І хто храмом клянеться, — клянеться ним та Тим, Хто живе в нім. **22** І хто небом клянеться, — клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить. **23** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яги, і ганусу й кмїну, але найважливіше в Законі покинули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кїдати. **24** Проводирі ви сліпі, що відїджуєте комаря, а верблюда ковтаєте! **25** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кїхля та миски, а всерїдині повні вони здирства й кривди! **26** Фарисею слїпий, — очисти перше серїдину кїхля, щоб чистий він був і назовні! **27** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подїбні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всерїдині повні трупних кїсток та всякої нечїстости! **28** Так і ви, — назовні здається людам за праведних, а всерїдині повні лицемїрства та беззаконня! **29** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, **30** та говорите: „Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б спільниками їхніми в кровї пророків“. **31** Тим самим на себе свїдуєте, що сини ви убивцїв пророків. **32** Доповніть і ви міру провини ваших батьків! **33** О змїї, о рїде гадїючий, — як ви втечете від засуду до геєнни? (Geenna g1067) **34** І ось томїу послаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжникїв; частину їх ви повбиваєте та розпїнете, а частину їх ви бичуватимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста. **35** Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від кровї Авеля праведного, аж до кровї Захарїя, Варахїїного сина, що ви замордували його між храмом і жертвником! **36** Поправді кажу вам: Оце все спаде на рїд цей! **37** Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скїльки разів Я хотїв зібрати дїти твої, як квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотїли! **38** Ось ваш дїм залишається порожній для вас! **39**

Говорїю бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете: „Благословенний, Хто йде у Господне їм'я!“

24 І вийшов Ісус і від храму пішов. І підїшли Його учні, щоб Йому показати будинки храмобї. **2** Він же промовив у відповідь їм: „Чи бачите ви все оце? Поправді кажїу вам: Не залишиться тут навіть камїнь на каменї, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидїв на Олівній горї, підїшли Його учні до Нього самотньо й спитали: „Скажи нам, — коли станеться це? І яка буде ознака приходу Твого й кїнця віку?“ (аїѠн g165) **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Стережіться, щоб вас хто не звїв! **5** Бо багато хто прийде в їм'я Моє, кажучи: „Я Христос“. І зведуть багатьох. **6** Ви ж про війни почувете, і про воєнні чуткї, — глядїть, не лякайтесь, бо „статись належить тому“. Але це не кїнець ще. **7** Бо „повстане народ на народ, і царство на царство“, і голод, мор та землетруси настануть місцїями. **8** А все це — початок терпїнь породїльних. **9** На муки тоді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненавідити всї народи за їмення Моє. **10** І багато-хто в той час спокуються, і видавати один одного будуть, і один одного будуть ненавідити. **11** Поставане багато фальшивих пророків, — і зведуть багатьох. **12** І через розрїст беззаконства любов багатьох охолоне. **13** А хто витерпить аж до кїнця, — той буде спасєний! **14** І проповідана буде ця Євангелїя Царства по цїлому свїтовї, на свїдоцтво народам усїм. І тоді прийде кїнець! **15** Тож, коли ви побачите ту „гидоту спустошення“, що про неї звїщав був пророк Даниїл, на місці святому, — хто читає, нехай розумїє, — **16** тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втїкають. **17** Хто на покрївлї, нехай той не сходить узяти речї з дому свого. **18** І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одєжу свою. **19** Горе ж вагїтним і тим, хто годує грудьмї, за днів тих! **20** Молїться ж, щоб ваша втеча не сталась зимою, ані в суботу. **21** Бо скорбїта велика настане тоді, „якої не було з первопочину свїту аж досї“ї не бїде. **22** І коли б не вкоротїлись ті дні, не спаслася б нїяка людина; але через вїбраних дні ті вкоротїться. **23** Тодї, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“ чи „Отам“, — не їмїть віри. **24** Бо поставнуть христї неправдивї, і неправдивї пророки, і будуть чинити великї ознаки та чуда, що звелї б, коли б можна, і вїбраних. **25** Оце Я наперед вам сказав. **26** А коли скажуть вам: „Ось Він у пустинї“ — не виходьте, „Ось Він у крївках“ — не вїрте! **27** Бо як блїскавка та вїбгає з сходу, і з'являється аж до заходу, так буде і прїхїд Сина Людського. **28** Бо де труп, — там зберуться орлі. **29** І зараз, по скорбїтї тих днів, „сонце затьмїється, і мїсць не дасть свого свїтла“, і зорї попадають з неба, і сили небесні порушаться. **30** І того часу на небї з'явиться знак Сина Людського, і тоді „заголосять всї зємні племена“, і побачать вони „Сина Людського, що їтиме на хмарах небесних“ із великою потїгою й славою. **31** І пошле анголїв Своїх Він із голосним сурмовїм гуком, і зберуть Його вїбраних —

„від вітрів чотирьох, від кінців неба аж до кінців його“.

32 Від дерева ж фігового навчіться прикладу: коли віття його вже розп'юкується, і кінеться листя, то ви знаєте, що близько вже літо. **33** Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, — під дверима! **34** Поправді кажіть вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться. **35** Небо й земля проминяться, але не минуться слова Мої! **36** А про день той й годину не знає ніхто: ані анголі небесні, ані Син, — лише Сам Отець. **37** Як було за днів Нобевих, так буде і прихід Сина Людського. **38** Бо так само, як за днів до потопу всі їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, „коли Ной увійшов до ковчегу“, **39** і не знали, аж поки потоп прийшов та й усіх забрав, — так буде і прихід Сина Людського. **40** Будуть двоє на полі тоді, — один візьметься, а другий полишить. **41** Дві будуть молоти на жорнах, — одна візьметься, а друга полишить. **42** Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня прийде Господь ваш. **43** Знайте ж це, що коли б знав господар, о котрій сторожі прийде злодій, то він пильнував би, і підкопати свого дому не дав би. **44** Тому будьте готові й ви, — бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не думаєте! **45** Хто ж вірний і мудрий раб, якого пан поставив над своїми челядниками давати своєчасно поживу для них? **46** Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! **47** Поправді кажіть вам, що над цілим маєтком своїм він поставив його. **48** А як той злий раб скаже у серці своїм: „Забаріться пан мій прийти“, **49** і зачне бити товаришів своїх, а їсти та пити з п'яницями, **50** то пан того раба прийде дня, якого він не сподівається, і о години, якої не знає. **51** І він пополовині розітне його, і визначить долю йому з лицемірами, — буде плач там і скрегіт зубів!

25 Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти дів, що побрали каганці свої, та й пішли зустрічати молодого. **2** П'ять же з них нерозумні були, а п'ять мудрі. **3** Нерозумні ж, узевши каганці, не взяли із собою оливи. **4** А мудрі набрали оливи в посудинки разом із своїми каганцями. **5** А коли забаривсь молодий, то всі задрімали й поснули. **6** А опівночі крик залунав: „Ось молодий, — виходьте назустріч!“ **7** Схопились тоді всі ті дівки, і каганці свої наготували. **8** Нерозумні ж сказали до мудрих: „Дайте нам із своєї оливи, бо наші каганці ось гаснуть“. **9** Мудрі ж відповіли та сказали: „Щоб, бува, нам і вам не забракло, — краще вдайтеся до продавців, і купіть собі“. **10** І як вони купувати пішли, то прибув молодий; і готові ввійшли на весілля з ним, — і замкнені двері були. **11** А потім прийшла й решта дів і казала: „Пане, пане, — відчини нам!“ **12** Він же в відповідь їм проказав: „Поправді кажу вам, — не знаю я вас!“ **13** Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Людський! **14** Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє. **15** І одному він дав п'ять талантів, а другому два, а тому один, — кожному за спроможністю його. І відійшов. **16** А той, що взяв п'ять

талантів, негайно пішов і орудував ними, — і набув він п'ять інших талантів. **17** Так само ж і той, що взяв два — і він ще два інших набув. **18** А той, що одного взяв, пішов та й закопав його в землю, — і сховав срібло пана свого. **19** По довгому ж часі вернувся пан тих рабів, та й від них зажадав обрахунку. **20** І прийшов той, що взяв п'ять талантів, — приніс іще п'ять талантів і сказав: „Пане мій, п'ять талантів мені передав ти, — ось я здобув інші п'ять талантів“. **21** Сказав же йому пан: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ **22** Підійшов же й той, що взяв два таланти, і сказав: „Два таланти мені передав ти, — ось іще два таланти здобув я“. **23** Сказав йому пан його: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ **24** Підійшов же і той, що одного таланта взяв, і сказав: „Я знав тебе, пане, що тверда ти людина, — ти жнеш, де не сів, і збираєш, де не розсіпав. **25** І я побоювався, — пішов і таланта твого сховав у землю. Ото маєш своє“. **26** І відповів йому пан і сказав йому: „Рабе лукавий і лінивий! Ти знав, що я жну, де не сів, і збираю, де не розсіпав? **27** Тож тобі було треба віддати гроші мої грошомінам, і, вернувшись, я взяв би з прибутком своє. **28** Візьміть же від нього таланта, і віддайте тому, що десять талантів він має. **29** Бо кожному, хто має, дасться йому та й додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. **30** А раба непотрібного вкиньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів! **31** Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй, і всі анголі з Ним, тоді Він засяде на престолі слави Своєї. **32** І перед Ним усі народи зберуться, і Він відділить одного від одного їх, як відділяє вівчар овець від козлів. **33** І поставить Він вівці праворуч Себе, а козлята — ліворуч. **34** Тоді скаже Цар тим, хто праворуч Його: „Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладин світу. **35** Бо Я голодував був — і ви нагодували Мене, прагнув — і ви напоїли Мене, мандрівником Я був — і Мене прийняли ви. **36** Був нагій — і Мене зодягли ви, слабував — і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був — і прийшли ви до Мене“. **37** Тоді відповідять Йому праведні й скажуть: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили — і нагодували, або спрагненого — і напоїли? **38** Коли то Тебе мандрівником ми бачили — і прийняли, чи нагим — і зодягли? **39** Коли то Тебе ми недужого бачили, чи в в'язниці — і до Тебе прийшли?“ **40** Цар відповідь і промовить до них: „Поправді кажіть вам: що тільки вчинили ви в одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені ви вчинили“. **41** Тоді скаже й тим, хто ліворуч: „Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволові та його посланцям приготований. (aiōnios g166) **42** Бо Я голодував був — і не нагодували Мене, прагнув — і ви не напоїли Мене, **43** мандрівником Я був — і не прийняли ви Мене, був нагій — і не зодягли ви

Мене, слабій і в'язниці — і Мене не відвідали ви“. 44 Тоді відповідять ї вони, промовляючи: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрівником, чи набого, чи недужого, чи в'язниці — і не послужили Тобі?“ 45 Тоді Він відповість їм і скаже: „Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви не вчинили, — Мені не вчинили!“ 46 І ці підуть на вічну муку, а праведники — на вічне життя“. (аїñnios g166)

26 І сталося, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням: 2 „Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, — і Людський Син буде виданий на розп'яття“. 3 Тоді первосвященники, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященника, званого Кайяфою, 4 і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити. 5 І вони говорили: „Та не в свято, щоб була колотнеча в народі не сталась“. 6 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сімона прокаженого, 7 підійшла одна жінка до Нього, маючи алябастрову пляшечку дорогоцінного міра, — і вилила на Його голову, як сидів при столі Він. 8 Як побачили ж учні це, то обурилися та й сказали: „Нащо таке марнотратство? 9 Бо дорого можна було б це продати, і віддати убогим“. 10 Зрозумівши Ісус, промовив до них: „Чого прикрість ви робите жінці? Вона ж добрий учинок зробила Мені. 11 Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте. 12 Бо, виливши миро оце на тіло Мое, вона те вчинила на похорон Мій. 13 Поправді кажу вам: де тільки оця Євangelія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане ї те, що зробила вона!“ 14 Тоді один із Дванадцятьох, званий Юдою Іскаріотським, подався до первосвященників, 15 і сказав: „Що хочете дати мені, — і я вам Його видам?“ І вони йому виплатили тридцять срібняків. 16 І він відтоді шукав слухного часу, щоб видати Його. 17 А першого дня Опріснокві учні підійшли до Ісуса й сказали Йому: „Дё хочеш, щоб ми приготували пасху спожити Тобі? 18 А Він відказав: „Ідїть до такого то в місто, і перекажіть йому: каже Вчитель: час Мій близький, — справлю Пасху з Своїми учнями в тебе“. 19 І учні зробили, як звелів їм Ісус, і зачали пасху готувати. 20 А коли настав вечір, Він із дванадцятьма учнями сів за стіл. 21 І, як вони споживали, Він сказав: „Поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене“. 22 А вони засмутилися тяжко, і кожен із них став питати Його: „Чи не я то, о Господи?“ 23 А Він відповів і промовив: „Хто руку свою вмочить у миску зо Мною, той видасть Мене. 24 Людський Син справді йде, як про Нього написано; але горе тому чоловікові, що видасть Людського Сина! Було б краще йому, коли б той чоловік не родився!“ 25 Юда ж, зрадник Його, відповів і сказав: „Чи не я то, Учителю?“ Відказав Він йому: „Ти сказав“. 26 Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і давав Своїм учням, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Мое“. 27 А взявши чашу, і подяку вчинивши, Він подав їм і сказав:

„Пийте з неї всі, 28 бо це — кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів! 29 Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від цього плоду виноградного аж до дня, коли з вами його новім питиму в Царстві Мого Отця“. 30 А коли відспівали вони, то на гору Оливну пішли. 31 Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви через Мене спокусіться ночі цієї. Бо написано: „Уражу Пастиря, — і розпорюються вівці отари“. 32 По воскресінні ж Своїм Я вас випереджу в Галілеї“. 33 А Петро відповів і сказав Йому: „Якби й усі спокусілись про Тебе, — я не спокуюся ніколи“. 34 Промовив до нього Ісус: „Поправді кажу тобі, що ночі цієї, перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. 35 Говорить до Нього Петро: „Коли б мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся від Тебе!“ Так сказали ї усі учні. 36 Тоді з ними приходить Ісус до місцевости, званої Гефсиманія, і промовляє до учнів: „Посидьте ви тут, аж поки піду й помолюся отам“. 37 І, взявши Петра й двох синів Зеведеєвих, зачав сумувати й тужити. 38 Тоді промовляє до них: „Обгорнена сумом смертельним душа Моя! Залишітьесь тут, і попильнуйте зо Мною“. 39 І, трохи далі пройшовши, упав Він долілиць, та молився й благав: „Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене. Та проте, — не як Я хочу, а як Ти“. 40 І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: „Отак, — не змогли ви й однієї години попильнувати зо Мною? 41 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти на спробу, — бадьорий бо дух, але немічне тіло“. 42 Відійшовши ще вдруге, Він молився й благав: „Отче Мій, як ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, — нехай станеться воля Твоя!“ 43 І, прийшовши, знову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. 44 І, залишивши їх, спав пішов, і помолвився втретє, те саме слово промовивши. 45 Потому приходить до учнів і їм промовляє: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Ось година наблизилась, — і до рук грішникам виданий буде Син Людський. 46 Уставайте, ходім, — ось наблизився Мій зрадник!“ 47 І коли Він іще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люду багато від первосвященників і старших народу з мечами та киями. 48 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого поцілує, то Він, — беріть Його“. 49 І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: Радій, Учителю!“ І поцілував Його. 50 Ісус же йому відказав: „Чого, друже, прийшов ти?“ Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, — і схопили Його. 51 А ось один із тих, що з Ісусом були, витягнув руку, і меча свого вихопив та й рубонув раба первосвященника, — і відтяв йому вуха. 52 Тоді промовляє до нього Ісус: „Схвой свого меча в його місце, бо всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть. 53 Чи ти думаєш, що не міжду тепер упросити Свого Отця, — і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти легіонів анголів? 54 Але як має збутись Писання, що так статися мусить?“ 55 Тієї години промовив Ісус до народу: „Немов на розбійника вийшли з мечами

та кіями, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидів і навчав, — і Мене не взяли ви. 56 Це ж сталося усе, щоб збулися писання пророків“. Усі учні тоді залишили Його й повтікали. 57 А вони схопили Ісуса, і повелі до первосвященника Кайяфи, де зібралися книжники й старші. 58 Петро ж здалека йшов услід за Ним аж до двору первосвященника, і, ввійшовши всередину, сів із службою, щоб бачити кінець. 59 А первосвященники та весь синедрион шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заповідати Йому, 60 і не знаходили, хоч кривосвідків багато підходило. Аж ось накінець з'явилися двоє, 61 і сказали: „Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його“. 62 Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: „Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчать супроти Тебе?“ 63 Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: „Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, — чи Христос Ти, Син Божий?“ 64 Промовляє до нього Ісус: „Ти сказав... А навіть повім вам: відтепер ви побачите Людського Сина, що сидітиме праворуч сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме!“ 65 Тоді первосвященик роздёр одержу свою та й сказав: „Він богозневажив! Нášо нам іще свідки потрібні? Ось ви чули тепер Його богозневагу! 66 Як вам здається?“ Вони ж відповіли та сказали: „Повинен умерти!“ 67 Тоді стали плювати на обличчя Йому, та бити по щоках Його, інші ж кіями били, 68 і казали: „Пророкуй нам, Христє, хтó то вдарив Тебе?“ 69 А Петро перед домом сидів на подвір'ї. І приступила до Нього служниця одна та й сказала: „І ти був з Ісусом Галілеянином!“ 70 А він перед всіма відрікся, сказавши: „Не відаю я, що ти кажеш“. 71 А коли до воріт він підходив, побачила інша його та й сказала привним там людям: „Оцей був з Ісусом Назарянином!“ 72 І він знову відрікся та став присягатись: „Не знаю Цього Чоловіка!“ 73 Підійшли ж трохи згодом присутні й сказали Петрові: „І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе“. 74 Тоді він став клястись та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка!“ І заспівав півень хвилі тієї. 75 І згадав Петро сказане слово Ісусове: „Перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. І, вийшовши звідти, він гірко заплакав.

27 А коли настав рáнок, усі первосвященики й старші наро́ду зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заповідати смерть. 2 І зв'язавши Його, повелі, та й Пóнтію Пилату намісникові віддали. 3 Тоді Юда, що відав Його, як побачив, що Його засудили, розкаювся, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, 4 та й сказав: „Я згрішив, невинну кров відавши“. Вони ж відказали: „А нам що до того? Дивись собі сам“. 5 І, кинувши в храм срібнякі, відійшов, а потому пішов, — та й повісився. 6 А первосвященики, як взяли срібнякі, то сказали: „Цього не годітья покласти до сховку церковного, —

це ж бо заплата за кров“. 7 А порадившись, купили на них поле ганчársьке, щоб мандрівників ховати, 8 чому й зветься те поле „полем крові“ аж до сьогодні. 9 Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи: „І взяли вони тридцять срібняків, заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві, 10 і дали їх за поле ганчársьке, як Господь наказав був мені“. 11 Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ Ісус же йому відказав: „Ти кажеш“. 12 Коли ж первосвященики й старші Його винуватили, Він нічого на те не відказував. 13 Тоді каже до Нього Пилát: „Чи не чуєш, — як багато на Тебе свідкують?“ 14 А Він ні на одне слово йому не відказував, так що намісник був дуже здивований. 15 Мав же намісник звичай відпускати на свято наро́дові в'язня одного, котрого хотіли вони. 16 Був тоді в'язень відомий, що звався Варавва. 17 І, як зібрались вони, то сказав їм Пилát: „Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву, чи Ісуса, що зветься Христос?“ 18 Бо він знав, що Його через заздрощі видали. 19 Коли ж він сидів на суддєвím сидінні, його дружина прислала сказати йому: „Нічого не май з тим Праведником, бо сьогодні вві сні я багато терпіла з-за Нього“. 20 А первосвященики й старші попідмовляли наро́д, щоб просити за Варавву, а Ісусові смерть заповідати. 21 Намісник тоді відповів і сказав їм: „Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив?“ Вони ж відказали: „Варавву“. 22 Пилát каже до них: „А що́ ж маю зробити з Ісусом, що зветься Христос?“ Усі закричали: „Нехай розп'ятий буде!“ 23 А намісник спитав: „Яке ж зло Він зробив?“ Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: „Нехай розп'ятий буде!“ 24 І, як побачив Пилát, що нічого не вдіє, а неспокій ще більший стається, набрав він води, та й перед наро́дом умив свої руки й сказав: „Я невинний у крові Його! Самі ви побачите“. 25 А весь наро́д відповів і сказав: „На нас Його кров і на наших дітей!“ 26 Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб розп'ятий був. 27 Тоді то намісникові воякі, до преторія взявши Ісуса, зібрали на Нього весь відділ. 28 І, роздягнувши Його, багрянничó наділи на Нього. 29 І, сплвіши з тернини вінка, поклáли Йому на голову, а тростину в правіцю Його. І, навкóлішки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: „Радій, Цáрю Юдейський!“ 30 І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били. 31 А коли назнучалися з Нього, зняли з Нього плащá, і зодягнули в одержу Його. І повелі Його на розп'яття. 32 А виходячи, стріли одного кіринянина, — Сімón на ймення, — його змусили нести для Нього хреста. 33 І, прибувши на місце, що зветься Голгóфа, цебто сказати „Черепóвище“, 34 дали Йому пити вина, із гіркóтою змішаного, — та, покуштувавши, Він пити не схотів. 35 А розп'явши Його, вони поділили одержу Його, кинувши жєреба. 36 І, посідавши, стерегли Його там. 37 І напис провини Його помістили над Його

головою: „Це Ісус, Цар Юдейський“. 38 Тоді розп'ято з Ним двох розбійників: одного праворуч, а одного ліворуч. 39 А хто побіч проходив, Його лихослєвили та головами своїми хитали, 40 і казали: „Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — спаси Самόго Себе! Коли Ти Божий Син, то зійди з хреста!“ 41 Так само ж і первосвященики з книжниками та старшими, насміхаючися, говорили: 42 „Він інших спасав, — а Самόго Себе не може спасти! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, — і ми повіримо Йому! 43 Покладав Він надію на Бога, — нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому. Бо Він говорив: „Я — Син Божий“. 44 Також насміхалися з Нього й розбійники, що з Ним були розп'яті. 45 А від години шостої аж до години дев'ятої — темрява сталася по цілій землі! 46 А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучним голосом, кажучи: „Елі, Елі, ламá сакхатáні?“цебто: „Боже Мій, Боже Мій, náщо Мене Ти покинув?“ 47 Дехто ж із тих, що стояли там, це почувли й казали, що Він кличе Ілліу. 48 А один із них зараз побіг і взяв губку та, оцтом її напóвнивши, настромив на тростину й давав Йому пити. 49 Інші казали: „Чекай но, побáчмо, — чи прійде Ілля визволити Його“. 50 А Ісус знову голосом гучним скрикнув, — і духа віддав. 51 І ось завіса у храмі роздерлась надвóе — від вєрху аж додолу, і земля потряслáся, і зачали розпадатися скелі, 52 і повідкривались гробі, і повставало багато тіл спочилих святих, 53 а з гробів повиходивши, по Його воскресінні, до міста святого ввійшли, і багатьом з'явилися. 54 А сотник та ті, що Ісуса з ним стерегли, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дуже й казали: „Він був справді Син Божий!“ 55 Було там багато й жінок, що дивилися здалєка, і що за Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому прислугóували. 56 Між ними булá Марія Магдалина, і Марія, мати Якова й Йóсипа, і мати синів Зеведєєвих. 57 А коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Ариматєї, на ім'я Йóсип, що й сам був навчався в Ісуса. 58 Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвелів тоді видати. 59 І взяв Йосип Ісусове тіло, обгорнув його в чисте полотнó, 60 і поклав його в гробі новóму своїм, що був висік у скелі. До дверей гробовіх привалив він великого каменя, та й відійшов. 61 Булá ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділи насупроти гробу. 62 А наступного дня, що за п'ятницею, до Пилата зібралися первосвященики та фарисєї, 63 і казали: „Пригадали ми, пане, собі, що обмáнець отой, як живий іще був, то сказав: „По трьох днях Я воскресну“. 64 Звели ж гріб стерегти аж до третього дня, щоб учні Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не казали наро́дові: Він із мертвих воскрес! І буде остання обмана гірша за першу“. 65 Відказав їм Пилат: „Сторóжу ви маєте, — ідіть, забезпечте, як знаєте“. 66 І вони відійшли, і, запечáтавши каменя, біля гробу сторожу поставили.

28 Як минула ж субота, на світанку дня першого в тижні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб. 2 І великий ось ставсь землетрус, бо зійшов із неба Ангол Господній, і, приступивши, відвалив від гробу ка́меня, та й сів на ньому. 3 Його ж постать булá, як та блискавка, а шати його були білі, як сніг. 4 І від стрáху перед ним затряслася сторóжа, та й стала, як мертва. 5 А ангол озвався й промовив жінкám: „Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте. 6 Нема Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знаходився Він. 7 Ідіть же хутко, і скажіть Його учням, що воскрес Він із мертвих, і ото випереджує вас в Галілеї, — там Його ви побачите. Ось, вам я звєстив!“ 8 І пішли вони хутко від гробу, зо стрáхом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. 9 Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: „Рáдійте!“Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонилися Йому до землі. 10 Промовляє тоді їм Ісус: „Не лякайтесь! Ідіть, повідóмте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!“ 11 Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященикам розповіли все, щó сталося. 12 І, зібравшись зо старшими, вони врадили раду, і далі сторожі чимало срібняків, 13 і казали: „Розповідайте: Його учні вночі прибулі, — і вкрали Його, як ми спали. 14 Як почує ж намісник про це, то його ми переконáємо, і від клопоту визволимо вас“. 15 І, взявши вони срібнякі, зробили, як на́вчено їх. І пронєслося слово оце між юдеями, і тримáється аж до сьогодні. 16 Одинáдцять же учнів пішли в Галілею на гóру, куди звелів їм Ісус. 17 І як вони Його вгледіли, поклонилися Йому до землі, а дехто вагався. 18 А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: „Дána Мені всяка влáда на небі й на землі. 19 Тож ідіть, і навчіть всі наро́ди, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, 20 навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебувáтиму з вами повсякдєнно аж до кінця віку“! Амíнь. (aіѳn 165)

Від Марка

1 Початок Євангелії Ісуса Христа, Сина Божого. **2** Як у пророка Ісаї написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує. **3** Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“— **4** виступив був так Іван, що в пустині христинив та проповідував хрищення на покаєння — для прощення гріхів. **5** І до нього приходила вся країна Юдейська та всі ерусалімляни, і в річці Йордані від нього христились вони, і визнавали гріхи свої. **6** А Іван зодягався в одягу з верблюжого вóлосу, і мав пояс ремінний на стегнах своїх, а іван сарану та мед польовий. **7** І він проповідував, кажучи: „Услід за мною йде Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати реміньця від узуття Його. **8** Я христинив вас водою, а Той вас христитиме Духом Святим“. **9** І сталося тими днями, — прийшов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана христинився в Йордані. **10** І зараз, коли Він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що східив на Нього. **11** І голос із неба почувся: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його!“ **12** І зараз повів Його Дух у пустиню. **13** І Він був сорок днів у пустині, випробовуваний від сатані, і перебував зо звірною. І служили Йому анголі. **14** А коли Іван віданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євангелію, **15** і говорив: „Збулися часи, — і Боже Царство наблизилось. Покайтеся, і віруйте в Євангелію!“ **16** А коли Він проходив біля Галілейського моря, то побачив Сімона та Андрія, брата Сімонового, що невода в море закидали, — бо рибалки були. **17** І сказав їм Ісус: „Ідіть услід за Мною, — і зроблю, що станете ви ловцями людей“. **18** І зараз вони свого невода кинули, — та й пішли вслід за Ним. **19** А коли недалеко прийшов, то побачив Він Якова Зеведєєвого та брата його Івана, що й вони в човні невода лагодили. **20** І зараз покликав Він їх. І вони залишили батька свого Зеведєя в човні з робітниками, — і пішли вслід за Ним. **21** І приходять вони в Капернаум. І негайно в суботу ввійшов Він у синагогу, і навчати зачав. **22** І дивувались науці Його, бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники. **23** І зараз у їхній синагозі знайшовся один чоловік, що мав духа нечистого, і він закричав, **24** і сказав: „Що Тобі да нас, Ісусе Назарянине? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. **25** Ісус же йому наказав: „Замовчи, і вийди з нього!“ **26** І затряс дух нечистий того, і, скрикнувши голосом гучним, вийшов із нього. **27** І жахнулися всі, — аж питали вони один одного, кажучи: „Що це таке? Нова наука із потугою! Навіть духам нечистим наказує Він, — і вони Його слухають“. **28** І чутка про Нього пішла хвилі тієї по всій Галілейській країні. **29** І вийшли вони із синагоги небавом, і прийшли з

Яковом та Іваном до дому Сімонового й Андрієвого. **30** А тітка Сімонова лежала в гарячці; і зараз сказали про неї Йому. **31** І Він підійшов і підвів її, узявши за руку, — і гарячка покинула ту, — і вона зачала прислужувати їм. **32** А як вечір настав, коли сонце зайшло, то стали принести до Нього недужих усіх та біснуватих. **33** І все місто зібралось перед дверима. **34** І Він уздоровив багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох дємонів повиганяв. А дємонам не дозволяв Він казати, що знають Його. **35** А над ранком, як дуже ще темно було, уставши, Він вийшов і пішов у місце самітне, і там молився. **36** А Сімон та ті, що були з ним, поспішили за Ним. **37** І, знайшовши Його, вони кажуть Йому: „Усі шукають Тебе“. **38** А Він промовляє до них: „Ходім в інше місце, до сіл та околишніх міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я прийшов“. **39** І пішов, і проповідував в їхніх синагогах по всій Галілеї. І дємонів Він виганяв. **40** І приходять до Нього прокажєний, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: „Коли хочеш, — Ти можеш очістити мене!“ **41** І змилоєрдився Він, — простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже йому: „Хочу, — будь чистий!“ **42** І проказа зійшла з нього хвилі тієї, — і чистим він став. **43** А Він, погрозивши йому, зараз вислав його, **44** і йому наказав: „Гляди, — не оповідай нічого нікому. Але йди, покажиє священникові, чи принеси за своє очіщення, що Мойсей заповів, їм на свідцтво“. **45** А він, вийшовши, став багато оповідати й говорити про подію, так що Він не міг явно ввійти вже до міста, але перебував віддалік по самітних місцях. І сходилися звідусюди до Нього.

2 Коли ж Він по кількох днях прийшов знов до Капернауму, то чутка пішла, що Він удома. **2** І зібралось багато, аж вони не вмщались навіть при двєрях. А Він їм виголошував слово. **3** І прийшли ось до Нього, несучи розслабленого, якого несли четверо. **4** А що через нарід до Нього наблизитися не могли, то стелю розкрили, де Він був, і пробравши, звелиси ложе, що на ньому лежав розслаблений. **5** А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслабленому: „Відпускаються, сину, гріхи тобі!“ **6** Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях своїх думали: **7** „„Чого Він говорить отак? Зневажає Він Бога. Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?““ **8** І зараз Ісус відчув Духом Своїм, що вони так міркують собі, і сказав їм: „Що таке ви в серцях своїх думаете? **9** Щоб легше: сказати розслабленому: „Гріхи відпускаються тобі“, чи сказати: „Уставай, візьми ложе своє та й ходи?““ **10** Але щоб ви знали, що Син Людський має владу прощати гріхи на землі, — каже розслабленому: **11** „Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **12** І той устав, і негайно взяв ложе, — і вийшов перед усіма, так що всі дивувались і славили Бога, й казали: „Нікільки такого не бачили ми!“ **13** І вийшов над море Він знов. А весьє натовп до Нього приходив, — і Він їх навчав. **14** А коли

Він проходив, то побачив Левія Алфієвого, що сидів на митниці, і каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. **15** Коли ж Він сидів при столі в його домі, то багато митників і грішників сиділи з Ісусом та з учнями Його; бо було їх багато, і вони ходили за Ним. **16** Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він їсть із грішниками та з митниками, то сказали до учнів Його: „Чому то Він їсть із митниками та з грішниками?“ **17** А Ісус, як почув, промовляє до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників (на покайння).“ **18** А учні Іванові та фарисейські по́стили. І приходять вони, та й говорять до Нього: „Чому учні Іванові та фарисейські по́стять, а учні Твої не по́стять?“ **19** Ісус же промовив до них: „Хіба по́стити можуть гості весільні, поки з ними ще є молодій? Доки мають вони молодого з собою, то по́стити не можуть. **20** Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — то й по́стити будуть вони за тих днів. **21** І не пришиває ніхто до старої одежі латки з сукна сирового, а як ні, то край латки нової одірветься там від старого, — і дірка стане ще гірша. **22** І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюки, а то попориває вино бурдюки, — і вино й бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до нових бурдюків“. **23** І сталося, як Він переходив ланами в суботу, Його учні дорогою йшли, та й стали колбосся зривати. **24** Фарисеї ж казали Йому: Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годиться?“ **25** А Він їм відказав: „Чи ж ви не читали ніколи, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним? **26** Як він увійшов був до Божого дому — за первосвященника Авія́тара, — і спожив хліби показні, яких їсти не можна було, — тільки священникам, — і дав він і тим, хто був із ним?“ **27** І сказав Він до них: „Субота постанала для чоловіка, а не чоловік для суботи, **28** а тому то Син Людський Господь і суботі“.

3 І Він знову до синагоги ввійшов. І був там один чоловік, який мав суху руку. **2** І, щоб обвинуватити Його, наглядали за Ним, чи Він у суботу того не вздорівить. **3** І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: „Стань посередіні!“ **4** А до них промовляє: „У суботу годиться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубити?“ Вони ж мовчали. **5** І споглянув Він із гнівом на них, засмучений закам'яністю їхніх серцець, і сказав чоловікові: „Протягни свою руку!“ І той простяг, — і рука йому стала здорова! **6** Фарисеї ж негайно пішли та з іродіянами раду зробили на Нього, — як Його погубити. **7** А Ісус із Своїми учнями вийшов над море. І на́товп великий ішов вслід за Ним із Галілеї й з Юдеї, **8** і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і з-за Йорданя, і з Тіру й Сидону. На́товп великий, прочувши, як багато чинив Він, зібрався до Нього. **9** І сказав Він до учнів Своїх наго́товити човна Йому, через на́товп, щоб до Нього не тіснулись. **10** Бо Він багатьох уздорівив, так що хто тільки не́мочі мав, то тіснулись до Нього, щоб Його доторкнутись. **11**

І ду́хи нечисті, як тільки вбачали Його, то падали ницьма перед Ним, і кричали й казали: „Ти Син Божий!“ **12** А Він їм суворо наказував, щоб вони Його не виявляли. **13** І Він вийшов на го́ру, і покликав, кого Сам хотів; вони ж приступили до Нього. **14** І визначив Дванадцятьох, щоб із Ним перебува́ли, і щоб послати на проповідь їх, **15** і щоб мали вони вла́ду вздорівляти недуги й вигонити де́монів. **16** І визначив Він оцих Дванадцятьох: Сімона, і дав йому ймення Петро, **17** і Якова Зеведе́вого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воанергес, це́бо „сини гробові“, **18** і Андрія, і Пилипа, і Вартоло́мія, і Матвія, і Хо́му, і Якова Алфієвого, і Тад́ея, і Сімона Канані́та **19** та Юду Іскаріотського, що й видав Його. **20** І приходять до дому вони. І знову зібралось наро́ду, що вони не могли навіть хліба з'їсти. **21** І коли Його ближчі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, ніби Він несамовитий. **22** А книжники, що поприходили з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзеву́ла, і виганяє де́монів силою князя де́монів. **23** І, закликавши їх, Він у прітчач до них промовляв: „Як може сатана́ сатану виганяти? **24** І коли царство поділиться супроти себе, — не може встояти те царство. **25** І коли дім поділиться супроти себе, — не може встояти той дім. **26** І коли б сатана сам на себе повстав і поділився, то не зможе встояти він, але згине. **27** Ніхто бо не може вдертись у дім дужого, та й пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого, і аж тоді пограбує господа його. **28** Поправді кажу вам, що простяється людським синам усі про́гріхи та богозневаги, хоч би як вони богозневажали. **29** Але, хто богознева́жить Духа Святого, — повіки йому не відпуститься, але́ гріху вічному він підпадає“. (**aiōn g165, aiōnios g166**) **30** Бож казали вони: „Він духа нечистого має“. **31** І поприходили мати Його та брати Його, і, осторонь ставши, послали до Нього і Його виклика́ли. **32** А наро́д кругом Нього сидів. І сказали Йому: „Ото мати Твоя, і брати Твої, і сестри Твої он про Тебе питаються осторонь“. **33** А Він їм відповів і сказав: „Хто Моя мати й брати?“ **34** І поглянув на тих, що круг Нього сиділи, і промовив: „Ось мати Моя та бра́ття Мої! **35** Бо хто Божу волю чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати“.

4 І знову почав Він навчати над морем. І зібралось до Нього багато наро́ду, так що Сам Він до човна на морі ввійшов і сидів, а наро́д увесь був на землі покрай моря. **2** І багато навчав Він їх прітчачами, і в науці Своїй їм казав: **3** „Слухайте, — вийшов сіяч ось, щоб сіяти. **4** І як сіяв, упало зерно одне край дороги, — і налетіли пташки, і його повидзьобували. **5** Друге ж упало на ґрунт кам'яністий, де не мало багато землі, — і негайно зійшло, бо земля неглибока була; **6** а як сонце зійшло — то зів'яло, і, коріння не мавши, усохло. **7** А інше впало між те́рен, і вигнався терен, і його поглушів, — і плоду воно не дало. **8** Інше ж упало на добрую землю, — і дало плід, що посходив і ріс; і видало втри́дцять, у шістьдеся́т і в сто раз“. **9** І

сказав: „Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 10 І, як остався Він насамоті, Його запитали найближчі з Дванадцятьма про цю притчу. 11 Він їм відповів: „Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а тим, що за вами, усе відбувається в притчах, 12 щоб „оком дивились вони — і не бачили, вухом слухали — і не зрозуміли, щоб коли вони не навернулися, і відпущені будуть гріхи їм!“ 13 І Він їх запитав: „Ви не розумієте притчі цієї? І як вам зрозуміти всі притчі! 14 Сіях сіє слово. 15 А котрі край дороги, де сіється слово, — це ті, що як тільки почують, то зараз приходять до них сатана, і забирає слово, посіяне в них. 16 Так само й посіяні на кам'янистому ґрунті, — вони, як почують те слово, то з радістю зараз приймають його, 17 та коріння не мають у собі й непокійності; а згодом, як утиск або переслідування настає за слово, вони спокушаються зараз. 18 А між терен посіяно, — це ті, що слухають слово, 19 але клюпоти цього світу й омана багатства та різні бажання виходять, та й заглушують слово, — і плоду воно не дає. (аїпн г165) 20 А посіяне в добру землю — це ті, що слухають слово й приймають, — і родять утридцять, у шістдесят і в сто раз“. 21 І сказав Він до них: „Чи світло приносять на те, щоб поставити його під посудину, чи може під ліжку? А не щоб поставити на світильнику? 22 Бо немає нічого захованого, що не виявиться, і немає таємного, що не вийде наяв. 23 Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 24 І сказав Він до них: „Уважайте, що чуєте: Якою мірою будете міряти, такою відміряють вам, і додадуть вам. 25 Бо хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має“. 26 І сказав Він: „Так і Боже Царство, як той чоловік, що кидає в землю насіння, 27 і чи спить, чи встає, хоч удень та вночі, а насіння пускає паростки та росте, хоч не знає він, як. 28 Бо родить земля сама з себе: перше вруна, потім кóлос, а тоді повне збіжжя на колосі. 29 А коли плід доспіє, зараз він „посилає серпа, бо настали жнива“. 30 І сказав Він: „До чого прирівняємо Царство Боже? Або в якій притчі представим його? 31 Воно — як те зерно гірчичне, яке, коли сіється в землю, найдрібніше за всі земні насіння. 32 Як посіяне ж буде, виростає, і стає над усі зілля більше, і віття пускає велике таке, що кублитися може в тіні його птаство небесне“. 33 І такими притчами багатьома Він їм слово звіщав, поскільки вони могли слухати. 34 І без притчі нічого Він їм не казав, а учням Своїм самотою вияснював усе. 35 І сказав Він до них того дня, коли вечір настав: „Переплиньмо на той бік“. 36 І, лишивши народ, узяли із собою Його, як у човні Він був; і інші човні були з Ним. 37 І знялася ось буря велика, а хвилі вливалися в човен, аж човен водою вже був переповнений! 38 А Він спав на кормі на подушці... І вони розбудили Його та й сказали йому: „Учителю, чи Тобі байдуже, що ми гинемо?“ 39 Тоді Він устав, і вітрові заборонив, і до моря сказав: „Мовчи, перестань!“ І стих вітер, — і тиша велика настала. 40 І

сказав Він до них: „Чогó ви такі полохливі? Чому віри не маєте?“ 41 А вони налякалися страхом великим, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітер і море слухняні йому?“

5 І на другий бік моря вони прибули, до землі Гадаринської. 2 І як вийшов Він із човна, то зараз Його перестрів чоловік із могильних печер, що мав духа нечистого. 3 Він мешкання мав у гробáх, і ніхто й ланцюгами зв'язати не міг його, 4 бо часто кайдáнами та ланцюгами в'язали його, але він розривав ланцюги та кайдáни торощив, — і ніхто не міг угамувати його. 5 І він повсякчас перебував день і ніч у гробáх та в горáх, — і кричав, і бився об каміння. 6 А коли він Ісуса побачив здалека, то прибіг, і вклонився йому, 7 і кричав гучним голосом, кажучи: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Богом Тебе закликаю, — не муч Ти мене!“ 8 Бо сказав Він йому: „Вийди, душе нечистий, із людини!“ 9 І запитав Він його: „Як тобі на ім'я?“ А той відповів: „Легион мені ймення — багато бо нас“. 10 І він Його дуже просив, щоб їх не висилав із цієї землі. 11 Пасся ж там на горі гурт великий свиней. 12 І просилися дэмоном, кажучи: „Пошли нас у свиней, щоб у них ми ввійшли“. 13 І дозволив Він їм. І повиходили духи нечисті, і в свиней увійшли. І гурт кинувся з кручі до моря, — а було зо дві тисячі їх — і вони потопилися в морі. 14 А їхні пастухи повтікали та в місті й по селах звістили. І повиходили люди побачити, що сталося. 15 І прийшли до Ісуса й побачили, що той біснுவатий, що мав легиона, убрáний сидів, і при умі, — і полякались вони. 16 Самовидці ж їм розповіли, що сталося з тим біснуватим, також про свиней. 17 І вони стали благодати Його, щоб пішов Собі з їхнього краю. 18 А як Він сів до човна, то біснуватий став просити Його, щоб залишитися з Ним. 19 Ісус же йому не дозволив, а промовив до нього: „Ди до дому свого, до своїх, і їм розповіж, які речі великі Господь учинив тобі, і як змилювався над тобою!“ 20 І пішов він та в Десятимісті зачав проповідувати, які речі великі Ісус учинив йому. І всі дивувались! 21 І коли переплив Ісус човном на той бік ізнов, то до Нього зібралось багато народу. І був Він над морем. 22 І приходять один із старших синагоги, на ймення Яір, і, як побачив Його, припадає до ніг йому, 23 і дуже благає Його та говорить: „Моя дочка кінчається. Прийди ж, поклади свої руки на неї, щоб видужала та жила!“ 24 І пішов Він із ним. За Ним натовп великий ішов, і тиснувся до Нього. 25 А жінка одна, що дванадцять років хворіла на кровотéчу була, 26 що чимало натерпилася від багатьох лікарів, і витратила все добро своє, та ніякої помочі з того не мала, а прийшла ще до гіршого, 27 як зачула вона про Ісуса, підійшла через натовп іззаду, і доторкнулась до одежі Його. 28 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуся до одежі Його, то одужаю“. 29 І висохло хвилі тієї джерелó кровотечі її, і тілом відчула вона, що видужала від недуги! 30 І в ту мить

Ісус вичув у Собі, що вийшла з Нього сила. І Він до на́рoду звернувся й спитав: „Хтo доторкнувся до Моєї одежі?“ 31 І відказали Йому Його учні: „Ти бачиш, що тисне на Тебе на́рoд, а питається: Хтo доторкнувся до Мене?“ 32 А Він навкругі поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце. 33 І жінка злякалась та затрусилась, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і впала ницьма перед Ним, — і всю правду Йому розповіла. 34 А Він їй сказав: „Твоя віра, о дóчко, спасла тебе; іди з міром, і здоровою будь від своєї недуги!“ 35 Як Він ще говорив, приходять ось від старшини синагоги та й кажуть: „Дочка твоя вмерла; чого ще турбуєш Учителя?“ 36 А Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшини синагоги: „Не лякайся, — тільки віруй! 37 І Він не дозволив іти за Собою нікому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова. 38 І приходять у дім старшини синагоги, і Він бачить метушню та людей, що плакали та голосіли. 39 А ввійшовши, сказав Він до них: „Чого ви мету́шитеся та плачете? Не вмерло дівча́, але спить!“ 40 І вони насміхалися з Нього. А Він усіх віпровадив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із Ним, і ввійшов, де лежало дівча. 41 І взяв Він за руку дівча та й промовив до нього: „Талі́та, кумі́“ що значить: „Дівча́тко, кажу́ тобі — встань!“ 42 І в ту мить підвелося й ходило дівча́; а ро́ків мало з дванадцять. І всі зараз жахнулися з дива великого! 43 А Він наказав їм суворо, щоб ніхто не довідався про це. І дати їй їсти звелів.

6 І, вийшовши звідти, Він прийшов до Своєї ба́тьківщини, а за Ним ішли учні Його. 2 Як настала ж субота, Він навчати почав у синагозі. І багато хто, чувши, дивуватися стали й питали: „Звідки в Нього оце? І що за мудрість, що да́на Йому? І що за чуда, що стаються руками Його? 3 Хіба ж Він не те́сля, син Марі́н, брат же Якову, і Йісипу, і Юді та Сімонові? А се́стри Його хіба тут не між нами?“ І вони спокуша́лися Ним. 4 А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй, та в родині своїй, та в домі своїм“. 5 І Він тут учинити не міг чуда жодного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровів. 6 І Він дивувався їм невірству. І ходив Він по се́лах навкруг та навчав. 7 І, закликавши Дванадцятьо́х, зачав їх по двох посилати, і владу їм дав над нечистими ду́хами. 8 І звелів їм нічого в дорогу не брати, крім па́лиці тільки самої: ні то́рби, ні хліба, ані мідяків у свій че́рес, 9 а ходити в санда́лях, „і́ двох убрань не носити“. 10 І промовив до них: „Коли ви де ввійдете в дім, залиша́йтеся там, аж поки не вийдете звідти. 11 А як місто яке вас не при́йме, і не послухають вас, то, виходячи звідти, обтрусіть порох, що в вас під ногами, на свідчення супроти них. Поправді кажу́ вам, — легше бу́де Содóму й Гомо́ррі дня судного, аніж місту тому!“ 12 І вийшли вони, і проповідували, щоб ка́ялися. 13 І багато виго́нили де́монів, і оливою хворих багато нама́щували — і

вздоровляли. 14 І прочув про Ісуса цар Ірод, — бо ім'я́ Його стало загально́ відоме, — і сказав, що то Іван Христитель із мертвих воскрес, і тому твóряться чу́да від нього. 15 Інші впевня́ли, що Ілля Він, а знов інші казали, що пророк, або як один із пророків. 16 А Ірод, прочувши, сказав: „Іван, якому я голову стяв був, — оце він воскрес!“ 17 Той бо Ірод, пославши, схопив був Івана, і в в'язниці закув його, через Іроді́яду, дружи́ну брата свого Пилипа, бо він одружився був із нею. 18 Бо Іван казав Іродові: „Не годі́ться тобі мати за дружину жінку брата свого!“ 19 А Іроді́яда лю́тилась на нього, і хотіла йому смерть заподіяти, та не могла. 20 Бо Ірод боявся Івана, знаючи, що він муж праведний і святий, і беріг його. І, його слухаючи, він дуже бенте́жився, але слухав його залюбки. 21 Та настав день догідний, коли дня на́рoдження Ірод справляв був бенке́та вельмо́жам своїм, і тисячникам, і галілейській старшині, 22 і коли прийшла дочка́ тієї Іроді́яди, і танцювала, і сподобалася Іродові та присутнім із ним при столі, — тоді цар промовив до дівчини: „Проси в мене, чого хочеш, — і дам я тобі!“ 23 І поклявся він їй: „Чого тільки від мене попросиш, то дам я тобі, — хоча б і півцарства мо́го!“ 24 Вона ж вийшла, і спиталася матері своєї: „Чого маю просити?“ А та відказала: „Голови Івана Христителя“. 25 І зараз квапливо вернулася вона до царя, і просила, говорячи: „Я хочу, щоб дав ти негайно мені на полуміску голову Івана Христителя!“ 26 І засмутився цар, але через клятву й з-за тих, що з ним були́ при столі, не схотів їй відмовити. 27 І цар зараз послав вояка́, і звелів принести Іванову голову. 28 І пішов він, і стяв у в'язниці Івана, і приніс його го́лову на полуміскові, і дівчати віддав, а дівча віддало її своїй матері. 29 А коли його учні зачули, то прийшли, і взяли його тіло, і до грóбу закопали його. 30 І посхóдилися до Ісуса апóстоли, і розповіли Йому все, — як багато зробили вони, і як багато навчили. 31 І сказав Він до них: „Ідіть осібно самі до безлюдного місця, та трохи спочиньте“. Бо багато народу приходило та відбувало, аж навіть не мали коли й пожитись. 32 І відпливли вони чо́вном окремо до місця безлюдного. 33 І побачили їх, коли плінули, і багато-хто їх розпізнали. І пішки побігли туди з усіх міст, та й їх віпередили. 34 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато на́рoду, — і змілювався над ними, бо були, „немов вівці, що не мають пастуха“. І зачав їх багато навчати. 35 І, як минуло вже ча́су доволі, підійшли Його учні до Нього та й кажуть: „Це місце безлюдне, а година вже пізня. 36 Відпусти їх, — нехай підуть в оса́ди та се́ла близькі, і куплять собі чого їсти“. 37 А Він відповів і сказав їм: „Дайте їсти їм ві́“. Вони ж відказали Йому: „Чи ми маємо піти та хліба купити на двісті дина́ріїв, і дати їм їсти?“ 38 А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба? Ідіть, побачте!“ І розізнавши, сказали: „П'ять хлібів та дві риби“. 39 І звелів їм усіх на зеленій траві посадити один біля о́дного. 40 І розсілись рядами вони, по сто

та по п'ятдесят. 41 І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хлібї, і дав учням, щоб клали перед ними, і дві риби в усіх поділив. 42 І всі їли й наїлися! 43 А з кусків позосталих та з риб назбирали дванадцять повних кошів. 44 А тих, хто хліб споживав, було тисяч із п'ять чоловіка! 45 І зараз звелів Своїм учням до човна сідати, і на той бік поплинути до Віфсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить народ. 46 І Він їх відпустив, та й пішов помолитись на гору. 47 А як вечір настав, човен був серед моря, а Він Сам один на землі. 48 Коли ж Він побачив, як вони веслуванням мордуються, — бо вітер їм був супротивний, — о четвертій сторобі вночі підійшов Він до них, по морю йдучи, і хотів їх минути. 49 А вони, як побачили, що йде Він по морю, подумали, що то мара, та й стали кричати, 50 бо Його всі побачили та налякались. А Він зараз до них обізвався й сказав їм: „Будьте смілі, — це Я, не лякайтесь!“ 51 І ввійшов Він у човен до них, і вітер затих. А вони здивувалися дуже в собі, 52 бо не зрозуміли чуда про хлібї, бо серце їхнє було затверділе. 53 Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаретську й причаїли. 54 І, як вони повиходили з човна, люди зараз пізнали Його, 55 і порозбігались по всій тій околиці, і стали на ложах недужих приносити, де тільки прочули були, що Він є. 56 І куди тільки Він прибував — до сіл, чи до міст, чи до осель, — клали недужих на майданах, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одежі Його. І хто тільки до Нього доторкувався, той був уздоровлений!

7 І зібрались до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибули із Єрусалиму, 2 і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками „нечистими“, цебто невмитими. 3 Бо фарисеї й усі юдеї, зберігаючи передання старших, не їдять, як старанно не виміють рук; 4 а вернувшись з ринку, вони не їдять, поки не вміються. Багато є й іншого, що вони прийняли, щоб додержувати: миття чаш, і глеків, і мідяного посуду. 5 І запитали Його фарисеї та книжники: „Чому учні Твої не живуть за переданням старших, але хліб споживають руками нечистими?“ 6 А Він їм відказав: „Добре пророкував про вас, лицемірів, Ісая, як написано: „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене. 7 Та однак надаремне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. 8 Занехаючи заповідь Божу, передаєш людських ви тримаєтесь: обмиваєте глеки та чаші, і багато такого подібного й іншого робите ви“. 9 І сказав Він до них: „Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання. 10 Бо Мойсей наказав: „Шануй батька свого та матір свою“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертю помре“. 11 А ви кажете: „Коли скаже хто батьку чи матері: Корван, чи дар Богові те, чим би ти скористатись від мене хотів, 12 то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері, 13 порушуючи Боже Слово вашим переданням, що

Його ви самі встановили. І багато такого ви іншого робите“. 14 І Він знову покликав народ і промовив до нього: „Послухайте Мене всі, і зрозумійте! 15 Немає нічого назовні людини, що, увиходячи в неї, могло б опоганити її; що ж із неї виходить, — те людину опоганює. 16 Коли має хто вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 17 А коли від народу ввійшов Він до дому, тоді учні Його запиталися в Нього про притчу. 18 І Він їм відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? Хіба ж не розумієте ви, що все те, що входить іззовні в людину, — не може опоганити її? 19 Бо не входить до серця йому, але до животі, і виходить назовні, очищуючи всяку їжу“. 20 А далі сказав Він: „Що з людини виходить, — те людину опоганює. 21 Бо зсерєдини, із людського серця виходять лихі думки, розпуста, крадіж, душогубства, 22 перелюби, здрірства, лукавства, підступ, безстидства, завидюще око, бозозневага, гординя, бєзум. 23 Усе зле це виходить зсерєдини, — і людину опоганює!“ 24 І встав Він, і звідти пішов у землю тирську й сидонську. І, ввійшовши до дому, Він хотів, щоб ніхто не довідався, та не міг утаїтись. 25 Негайно бо жінка одна, якої дочка мала духа нечистого, прочула про Нього, і прийшла, та й припала до ніг Йому. 26 А ця жінка грекїня була, родом сиропінікіянка. Вона стала благати Його, щоб із дочкі її дємона вигнав. 27 А Він їй сказав: „Дай, щоб перше наїлися діти, — не годиться бо хліб забирати в дітей, і кинути щенятам!“ 28 А вона йому в відповідь каже: „Так, Господи! Але навіть щенята їдять під столом від дитячих кришок“. 29 І Він їй сказав: „За слово оце йди собі, — дємон вийшов із твоєї дочкі!“ 30 А коли вона в дїм свій вернула, то знайшла, що дочка на постелі лежала, а демон вийшов із неї. 31 І вийшов Він знов із країв тирських і сидонських, і подався шляхом на Сидон над море Галілейське, через околиці Десятимїста. 32 І приводять до Нього глухого немову, і благають Його, щоб руку на нього поклав. 33 І взяв Він його від народу самого, і вклав пальці Свої йому в вуха, і, сплюнувши, доторкнувся його язика. 34 І, на небо споглянувши, Він зідхнув і промовив до нього: „Еффата“; цебто: „Відкрийся!“ 35 І відкрилися вуха йому, і путо його язика розв'язалося негайно, — і він став говорити виразно! 36 А Він їм звелів, щоб нікому цього не розповідати. Та що більше наказував їм, то ще більш розголбували. 37 І дуже всі дивувалися та говорили: „Він добре все робить: глухим дає чути, а німим — говорити!“

8 Тими днями, коли було знову багато народу, а їсти не мали чоґо, покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: 2 „Жаль мені тих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, та їсти не мають чоґо. 3 А коли відпущу їх голодних до їхніх домівок, то ослабнуть у дорозі, бо деякі з них поприходили здалека“. 4 І відказали йому Його учні: „Звідки зможе хто нагодувати їх хлібом отут у пустині? 5 А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж

повідомили: „Сéмеро“. 6 Тоді Він народу звелів на землі посідати. І, взявши сéмеро хліба, віддавши подяку, Він поламав і дав учням Своїм, щоб роздати. А вони роздавали наро́дові, 7 І мали вони трохи рибок; і Він їх поблагословив, і роздати звелів також їх. 8 І всі їли й наїлися, а з позосталих кусків сім кошів назбирали. 9 А їдців було тисяч з чотири! 10 І всіх Він негайно до човна з Своїми учнями, та й прибув до землі далманутської. 11 І вийшли фарисеї, і почали сперечатися з Ним, і, Його випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. 12 А Він тязько зідхнув у Своїм дусі й промовив: „Якої ознаки цей рід вимагає? Поправді кажіть вам, що родові цьому ознака не буде дана!“ 13 І покинув Він їх, усів знову до човна, і на той бік відбув. 14 І забули вони взяти хліба, і крім одного буханця, у човні не мали з собою нічого. 15 А Він їм наказував та говорив: „Стережіться уважливо фарисейської розцини й розцини Іродової!“ 16 Вони ж міркували й казали один до одного, що хліба не мають вони. 17 А Ісус, знавши те, промовляє до них: „Чого ви міркуєте, що хліба не маєте? Чи ви ще не знаєте й не розумієте? Чи ще маєте серце своє затверділим? 18 „Мавши очі — не бачите, і мавши вуха — не чуєте?“ І не пам'ятаєте, 19 коли п'ять хлібів Я ламав на п'ять тисяч, — скільки повних кошів із кусків ви зібрали?“ Вони кажуть до Нього: „Дванадцять“. 20 „А як сім на чотири тисячі, — скільки кошків повних з кусків ви зібрали?“ І відказують: „Сім“. 21 І сказав Він до них: „Ви ще не розумієте?“ 22 І приходять вони в Віфсаїду. І приводять до Нього сліпого, і благають Його, щоб доторкнувся до нього. 23 І взяв Він сліпого за руку, та й вивів його за село. І послінивши очі йому, поклав руки на нього, і питає його, чи що бачить. 24 І, зиркнувши, сказав той: „Я бачу людей, які ходять, немов би дерева“. 25 Потім знов Він поклав Свої руки на очі йому, — і прозрів той, і одужав, і виразно став бачити все! 26 І послав Він додому його й наказав: „До села й не заходь, і нікому в селі не розповідай!“ 27 Потому пішов Ісус й учні Його до сіл Кесарії Пилипової, а в дорозі питав Своїх учнів, говорячи їм: „За кого Мене люди вважають?“ 28 Вони ж відповіли Йому, кажучи: „За Івана Христителя, другі — за Ілля, а інші — за одного з пророків“. 29 І Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро Йому в відповідь каже: „Ти — Христос!“ 30 І Він заборонив їм, щоб нікому про Нього вони не казали! 31 І почав їх навчати, що Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященники, і книжники, і Він буде вбитий, — але третього дня Він воскресне. 32 І те слово казав Він відкрито. А Петро узав на́бик Його, і Йому став перечити. 33 А Він обернувся й поглянув на учнів Своїх, та й Петру докорів і сказав: „Відступись, сатано, від Мене, бо думаєш ти не про Боже, а про людське!“ 34 І Він покликав народ із Своїми учнями, та й промовив до них: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та

й за Мною йде! 35 Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Єв́ангелі́ї, той її збереже. 36 Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занепастить? 37 Або що назамін дасть людина за душу свою? 38 Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися в роді цім перелюбнім та грішнім, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з анголами святими“.

9 І сказав Він до них: „Поправді кажіть вам, що деякі з тут-о приявних не скуштують смерти, аж поки не бачитимуть Царства Божого, що прийшло воно в силі“. 2 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх осібно на гору високу самих. І Він переобразив перед ними. 3 І стала одежа Його осяйна, дуже біла, як сніг, якої білільник не зміг би так вибілити на землі! 4 І з'явився їм Ілля та Мойсей, і розмовляли з Ісусом. 5 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Учителю, добре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Ілли“. 6 Бо не знав, що казати, бо були перелякані. 7 Та хмара ось їх заслонила, і голос почувся із хмари: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтесь!“ 8 І зараз, звівши очі свої, вони вже нікого з собою не бачили, крім Самого Ісуса. 9 А коли з гори сходили, Він їм наказав, щоб нікому того не казали, щоб бачили, аж поки Син Людський із мертвих воскресне. 10 І вони заховали те слово в собі, сперечаючися, що́ то є: „воскреснути з мертвих“. 11 І вони запитали Його та сказали: „Що́ це книжники кажуть, ніби треба Ілли перш прийти?“ 12 А Він відказав їм: „Тож Ілля, коли прийде по́переду, усе приготує. Та як же про Людського Сина написано, що мусить багато Він вітерпіти, і буде зневажений? 13 Але вам кажіть, що й Ілля був прийшов, — та зробили йому, щоб тільки хотіли, як про нього написано“. 14 А коли повернулись до учнів, коло них вони вгледіли безліч народу та книжників, що сперечалися з ними. 15 І негайно ввесь на́товп, як побачив Його, сполохнувся із дива, і назустріч побіг, і став вітати Його. 16 І запитався Він їх: „Про що сперечаетесь з ними?“ 17 Йому відповів один із на́товпу: „Учителю, привів я до Тебе ось сина свого, що духа німого він має. 18 А як він де схопить його, то бб землю кидає ним, — і він піну пускає й зубами скрегоче та сохне. Я казав Твоїм учням, щоб прогнали його, — та вони не змогли“. 19 А Він їм у відповідь каже: „О, родо невірний, — доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене його!“ 20 І до Нього того привелі. І як тільки побачив Його, то дух зараз затряс ним. А той, повалившись на землю, став качатися та заливатися піною. 21 І Він запитав його батька: „Як давно йому сталося це?“ Той сказав: „Із дитинства. 22 І по́часту кидав він ним і в огонь, і до води, щоб його погубити. Але коли можеш що Ти, то змилиуйсь над нами, і нам поможи!“ 23 Ісус же йому відказав: „Щодо того твого „коли можеш“, — то тому,

хто вірує, все можливе!“ 24 Зараз батько хлоп'ятя з слизьмі закричав і сказав: „Вірую, Господи, — поможи недовірству моєму!“ 25 А Ісус, як побачив, що натовп збігається, то нечистому духові закавав, і сказав йому: „Душе німий і глухий, тобі Я наказую: вийди з нього, і більше у нього не входи!“ 26 І, закричавши та міцно затрясши, той вийшов. І він став, немов мертвий, — аж багато-хто стали казати, що помер він. 27 А Ісус узяв за руку його та й підвів його, — і той устав. 28 Коли ж він до дому прийшов, то учні питали його самотько: „Чому ми не могли його вигнати?“ 29 А Він їм сказав: „Цей рід не виходить інакше, як тільки від молитви та по́сту“. 30 І вони вийшли звідти, і проходили по Галілеї. А Він не хотів, щоб довідався хто. 31 Бо Він Своїх учнів навчав і казав їм: „Людський Син буде відданий людям до рук, і вони його вб'ють, але вбитий, — воскресне Він третього дня!“ 32 Вони ж не зрозуміли цього слова, та боялись його запитати. 33 І прибулі вони в Каперна́ум. А як був він у домі, то їх запитав: „Про що́ міркува́ли в дорозі?“ 34 І мовчали вони, — сперечалися бо проміж себе в дорозі, хто найбільший. 35 А як сів, то покликав Він Дванадцятьо́х, і промовив до них: „Коли хто бути першим бажає, — нехай буде найменшим із усіх і слуга всім!“ 36 І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них: 37 „Коли хто в Ім'я Моє прийме одне з дітей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене, — не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене!“ 38 Обізвався до нього Іван: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, який з нами не ходить, що виганяє Ім'ям Твоїм дємонів; і ми заборонили йому, бо він із нами не ходить“. 39 А Ісус відказав: „Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'ям Моїм чудо зроби́в би, і зміг би небаром лихословити Менє. 40 Хто бо не супроти нас, — той за нас! 41 І коли хто напо́ить вас кўхлем води в Ім'я Моє ради того, що ви Христові, поправді кажу́ вам: той не згубить своєї нагоро́ди! 42 Хто ж споку́сить одного з мали́х цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жорно млиноче́ на шию йому почепити, та й кинути в море! 43 І коли рука твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя однору́ким, ніж з обома руками ввійти до геєнни, до огню негасімого, (Geenna g1067) 44 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. 45 І коли нога твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя одноно́гим, ніж з обома ногами бути вкиненому до геєнни, [до огню негасімого], (Geenna g1067) 46 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. 47 І коли твоє око тебе спокушає, — вибери його: краще тобі одноо́ким ввійти в Царство Боже, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огнє́нної, (Geenna g1067) 48 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“! 49 Бо пособіться кожен огнем, і кожна жертва пособіться сіллю. 50 Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, — чим поправити її? Майте сіль у собі, майте й мир між собою!“

10 І, вийшовши звідти, Він приходить у землю Юде́йську, на той бік Йо́рдану. І знову зібралися ю́рби до Нього, і знов Він навчав їх, звича́ем Своїм. 2 І підійшли фарисеї й питали, Його випробовуючи: „Чи дозволено чоловікові дру́жину свою відпустити?“ 3 А Він відповів і сказав їм: „Що Мойсей заповів вам?“ 4 Вони ж відказали: „Мойсей заповів написати листа розводо́вого, та й відпустити“. 5 Ісус же промовив до них: „То за ваше жорстоко́сердя́ він вам написав оду заповідь. 6 Бог же з початку творіння „створив чоловіком і жінкою їх. 7 Покине то́рун чоловік свого ба́тька та ма́тір, 8 і стану́ть обє́ вони одним тілом“, — тим то немає вже двох, але одне тіло. 9 Тож, що Бог спарува́в, — лю́дина нехай не розлучує!“ 10 А вдома про це учні знов запитали Його. 11 Він їм відказав: „Хто дру́жину відпустить свою, та й одру́житьс́я з іншою, той чинить перє́люб із нею. 12 І коли дру́жина покине свого чоловіка, і вийде заміж за іншого, то чинить перє́люб вона“. 13 Тоді попринє́сили дїток до Нього, щоб Він доторкну́вся до них, учні ж їм докоря́ли. 14 А коли спостеріг це Ісус, то обурився, та й промовив до них: „Пустіть дїток до Мене прихóдити, і не бороніть їм, — бо таких Царство Боже! 15 Поправді кажу́ вам: Хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввійде“. 16 І Він їх пригорну́в, і поблагословив, на них руки поклавши. 17 І коли вирушав Він у путь, то швидко наблизивсь один, упав перед Ним на коліна, і спитався Його: „Учителю Добрий, — що робити мені, щоб вічне життя вспаду́вати?“ (aiōnios g166) 18 Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. 19 Знаєш заповіді: „Не вбивай, не чини перє́любу, не краді, не свідкуй неправдиво“, не кривди, „шануй свого ба́тька та ма́тір“. 20 А він відказав Йому: „Учителю, — це все викона́в я ще змáлку“. 21 Ісус же поглянув на нього з любов'ю, і промовив йому: „Одно́го бракує тобі: іди, розпрóдай, що маєш, та вбогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі! Потому прихóдь та й іди вслїд за Мною, узявши хреста“. 22 А він засмутився тим словом, і пішов, зажу́рившись, — бо великі маєтки він мав! 23 І поглянув довко́ла Ісус, та й сказав Своїм учням: „Як тяжко отим, хто має багáтство, увійти в Царство Боже!“ 24 І учні жажну́лись від слів Його. А Ісус знов у відповідь каже до них: „Мої діти, як тяжко отим, хто надію кладе на багáтство, увійти в Царство Боже! 25 Верблѹдо́ві легше пройти через го́лчине вўшко, ніж багáтому в Боже Царство ввійти!“ 26 А вони здивувалися дуже, і казали один до одного: „Хто ж тоді може спастися?“ 27 Ісус же поглянув на них і промовив: „Неможливе це лю́дяма, а не Богові. Бо „для Бога можливе все!“ 28 А Петро став казати Йому: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слѹдо́м“. 29 Ісус відказав: „Поправді кажу́ вам: Немає такого, щоб дїм полишив, чи брата́в, чи сестє́р, або ма́тір, чи ба́тька, або діти, чи поля́ ради Мене та ради Єва́нгелії, 30 і не одержав би в сто раз більше тепє́р, цього ча́су, серед

переслідувань, — домів, і братів, і сестёр, і матерів, і дітей, і піль, а в віці наступному — вічне життя. (аїѠн g165, аїѠніос g166) 31 І багато-хто з перших стануть останніми, а останні — першими“. 32 Були ж у дорозі вони, простуючи в Єрусалім. А Ісус ішов попереду них, — аж дуже вони дивувались, а ті, що йшли вслід за Ним, боялись. І, взявши знов Дванадцятьох, почав їм розповідати, щó з Ним статися має: 33 „Оце в Єрусалім ми йдемо, і первосвященникам і книжникам віданий буде Син Лјудський, і засудять на смерть Його, і поганам Його видадуть, 34 і насміхатися будуть із Нього, і будуть плювати на Нього, і будуть Його бичувати, і вб'ють, — але третього дня Він воскресне!“ 35 І підходять до Нього Яків та Іван, сини Зеведєєві, та й кажуть Йому: „Учителю, — ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що будемо просити Тебе“. 36 А Він їх поспитав: „Чого ж хочете, щоб Я вам зробив?“ 37 Вони ж відказали Йому: „Дай нам, щоб у славі Твоїй ми сиділи правóруч від Тебе один, і лівóруч один!“ 38 А Ісус відказав їм: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її п'ю, і христитися хрищенням, що Я ним хрищуся?“ 39 Вони відказали Йому: „Можемо“. А Ісус їм сказав: „Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрищенням, що Я ним хрищуся, ви охриститесь. 40 А сидіти правóруч Мене та лівóруч — не Моє це давати, а кому уготóвано“. 41 Як почули ж це Дєсятєро, то обурились на Якова та на Івана. 42 А Ісус їх покликав, і промовив до них: „Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. 43 Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу. 44 А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде всім за раба. 45 Бо Син Лјудський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Своєю дати на викуп за багатьох“. 46 І приходять вони в Єрихóн. А коли з Єрихóну вихóдив Він рáзом із Своїми учнями й з бєзліччу людóу, сидів і просив при дорозі сліпий Вартимєй, син Тимєїв. 47 І, прочувши, що то Ісус Назарянїн, почав кликати та говорити: „Сину Давидів, Ісусе, — змилуйся надо мною!“ 48 І сварились на нього багато-хто, щоб мовчав, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ 49 І спинився Ісус та й сказав: „Покличте його!“ І кличуть сліпого та й кажуть йому: „Будь бадьóрий, устань, — Він кличе тебе“. 50 А той скинув плаща свого, і скочив із місця, — і прибіг до Ісуса. 51 А Ісус відповів і сказав йому: „Щó ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ Сліпий же Йому відказав: „Учителю, — нехай я прозрjú!“ 52 Ісус же до нього промовив: „Іди, — твоя віра спасла тебе!“ І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

11 І коли вони наблізились до Єрусалиму, до Вітфаїї й Віфáнії, на Оливній горі, тоді Він посилає двох учнів Своїх, 2 і каже до них: „Ідіть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане осля, що на нього ніхто ще з людей не сівав. Відв'язіть його, і приведіть. 3 Коли ж скаже хто вам: „Щó це

ви робите?“ відкажіть: „Господь потребує його, — і відшле його сюди зараз“. 4 І вони відійшли, і знайшли те осля, що прив'язане коло воріт ізнадвóру було при дорозі, — і відв'язали його. 5 А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: „Щó ви робите? Пóщо осля ви відв'язуєте?“ 6 Вони ж їм відказали, як звелів їм Ісус, — і відпущено їх. 7 І вони привели до Ісуса осля, і поклали на нього плащі свої, а Він сів на нього. 8 Багато ж наро́ду стелили одєжу свою по дорозі, а інші стелили дорогою зєлень, натяту в полях. 9 А ті, що йшли перед Ним і позáду, викрикували: „Осáнна! Благословєнний, хто йде у Господнє Ім'я! 10 Благословенне Царство, що надходить, Отця нашого Давида! Осáнна на висоті!“ 11 Потому ввійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувши все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфáнію з Дванадцятьма. 12 А наавтра, коли вони вийшли з Віфáнії, Він зголоднів. 13 І, побачивши здалєка фігове дерево, вкрите листями, Він підійшов, чи не знайде на ньому чогó. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя самóго, — не пора бо на фіги булá. 14 І озвався Ісус і промовив до нього: „Щоб бїльше ніхто твого плóду не з'їв аж повіки!“ А учні Його все те чули. (аїѠн g165) 15 І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти столи продавцїв і покупцїв у храмі, і поперевертáв столи грошомїнам та ослїно — продавцям голубів. 16 І Він не дозволяв, щоб хто рїч яку носив через храм. 17 І Він їх навчав і казав їм: „Хїба не написано: „Дїм Мій — буде домом молитви в нарóдів усіх“, ви ж із нього зробили „печеру розбїйників!“ 18 І почули це первосвященники й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, — увесь бо нарóд дивувався науцї Його. 19 А як пізно стало, вони поза місто вихóдили. 20 А прохóдячи вранцї, побачили фігове дерево, усохле від кореня. 21 І, згадавши, Петро гóворить Йому: „Учителю, глянь — фігове дерево, що прокляв Ти, усохло!“ 22 А Ісус їм у відповідь каже: „Майте віру Божу! 23 Поправді кажу вам: Як хто скаже горі цїй: „Порушся та й кинься до моря“, і не матиме сумнїву в серцї своїм, але матиме віру, що станеться так, як гóворить, — то буде йому! 24 Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попросите, вірте, що одержите, і сповниться вам. 25 І коли стоїте на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам прóгрїхи ваші. 26 Коли ж не прощаєте ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам прóгрїхів ваших“. 27 І зно́ву прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі ходив, поприхóдили первосвященники й книжники, і старшини до Нього, 28 і сказали Йому: „Якою Ти влáдою все оце чиниш? І хто Тобі влáду цю дав, щоб Ти це робив? 29 А Ісус відказав їм: „Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажу вам, якою Я влáдою це все чиню. 30 Іванове хрищення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені!“ 31 Вони ж мїркували собі й говорили: Коли скажемо: „Із неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ 32 А

як скажемо: „Від людей“, — то боялись наро́ду, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк. **33** І сказали Ісусові в відповідь: „Не знаємо“. А Ісус їм відказує: „То й Я не скажу вам, якою Я владою це все чиню“.

12 І почав Він у притчах до них промовляти: „Насадив був один чоловік виноградника, муром обгородив, відовбав у ньому чавило, башту поставив, — і віддав його винаря́м, та й пішов. **2** А певного ча́су послав він раба до своїх винаря́в, щоб прийняти частину плоду з виноградника в тих винаря́в. **3** Та вони схопи́ли його та й побили, і відіслали ні з чим. **4** І зно́ву послав він до них раба іншого, — та й того вони зранили в голову та знева́жили. **5** Тоді вислав він іншого, — і того вони вбили. І багатьо́х іще інших, — набили одні́х, а одні́х повбивали. **6** І він мав ще одні́го, — сина улюбленого. Наостáнок послав і тогó він до них і сказав: „Посоромля́ться сина мо́го!“ **7** А ті винаря́ міркували собі: „Це спадкоємець; ходім, заморду́ймо його, — і нашою спáдщина буде!“ **8** І вони схопи́ли його та й убили, і викинули його за виноградник. **9** Отож, що́ пан виноградника зробіть? — Він прибу́де та й вигуби́ть тих винаря́в, і віддасть виноградника іншим. **10** Чи ви не читали в Писáнні: „Ка́мінь, що його будівни́чі відкинули, — той на́ржним став ка́менем! **11** Від Господа стало́ся це, — і дивне воно в о́чях наших“. **12** І шукали Йо́го, щоб схопи́ти, але побоялись наро́ду. Бо вони зрозуміли, що про них Він цю притчу сказав. І, лишивши Йо́го, відійшли. **13** І вони вислали деяких із фарисе́їв та іроді́янів до Ньо́го, щоб зловити на слові Йо́го. **14** Ті ж прийшли та й говорять Йо́му: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і не зважаєш зовсім ні на ко́го, бо на лю́дське обличчя не диви́шся, а наставляєш на Божу доро́гу правдиво. Чи годі́ться давати податок для кесаря, чи ні? Давати нам, чи не давати?“ **15** А Ісус, знаючи їх лицемі́рство, сказав їм: „Чого ви Мене випроббу́єте? Принесіть Мені гріш податковий, щоб бачити“. **16** І принесли вони. А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ Ті ж Йо́му відказали: „Кесарі́в“. **17** Ісус тоді каже в відповідь їм: „Віддайте кесаре́ве — кесаре́ві, а Бого́ві — Боже!“ І дивувалися з Ньо́го вони. **18** І прийшли до Ньо́го ті саддуке́ї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Йо́го та сказали: **19** „Учителю, Мойсе́й написав нам: „Як помре кому брат, і полиши́ть дру́жину, а дитини не лишить, то нехай його брат візьме дру́жину його́, та й відновить насіння для брата свого́“. **20** Було сі́м браті́в. І перший взяв дру́жину й умер, не лишивши ді́тей. **21** Другий теж її взяв та й помер, — і він не лиши́в ді́тей. Так само і третій. **22** І всі се́меро не полишили ді́тей. А по всіх вмерла й жінка. **23** А в воскресінні, як воскреснуть вони, то котро́му із них вона дру́жиною буде? Бо се́меро мали за дру́жину її““. **24** Ісус їм відказав: „Чи ви не тому помиляєте́ся, що не знаєте ані Писáння, ані Божо́ї сили? **25** Бо як із мертвих воскреснуть, то

не бу́дуть женитися, ані замі́ж виходити, але бу́дуть, немов а́нголі ті на не́бі. **26** Що ж до мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсе́євій кни́зі, як — при ку́щі — сказав Йо́му Бог, промовляючи: „Я Бог Авраа́мів, і Бог Іса́ків, і Бог Яко́вів“, **27** Бо Він є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляєте́ся дуже“. **28** А один із тих кни́жників, що чув, як вони сперечалися, та бачив, як добре Він відповідав їм, приступив та й спитався Йо́го: „Котра́ заповідь перша з усі́х?“ **29** Ісус відповів: Перша: „Слухай, Ізраї́лю: наш Госпо́дь Бог — Бог є́диний“. **30** І: „Люби Господа, Бога свого́, усі́м серцем свої́м, і всією ду́шею своєю́, і всі́м свої́м розумом, і з ці́лої сили своєї!“ (Це за́повідь перша!) **31** А друга (одна́кова з нею): „Люби свого́ ближнього́, як само́го себе!“ Нема́ іншої більшо́ї заповіді над о́ці!“ **32** І сказав Йо́му кни́жник: „Добре, Учителю! Ти поправді сказав, що „Один Він, і нема́ іншого, окрім Ньо́го“, **33** і що „Любити Йо́го всі́м серцем, і всі́м розумом, (і всією ду́шею), і з ці́лої сили“, і що „Любити свого́ ближнього́, як само́го себе“, — це важливіше за всі ці́лопа́лення й жертви!“ **34** Ісус же, побачивши, що розумно той відпові́дь дав, промовив до ньо́го: „Ти недалеко від Божого Царства!“ І ніхто не на́смлювався вже питати Йо́го. **35** Пото́му Ісус відповів і промовив, у хра́мі навчаючи: „Як то кни́жники кажу́ть, що ніби Христос — син Давиді́в? **36** Адже той Давид Святим Ду́хом сказав: „Промовив Госпо́дь Госпо́деві моєму: сядь право́руч Мене, доки не покладу́ Я Тво́їх ворогі́в підні́жком но́гам Тво́їм!“ **37** Сам Давид Йо́го Госпо́дом зве, — як же Він Йо́му син?“ **38** Він же ка́зав у нау́ці Сво́їй: „Стережі́ться тих кни́жників, що любля́ть у довгих оде́жах прохóджуватися, і приві́ти на ринках, **39** і перші лавкі́ в синаго́гах, і перші місця на прийня́ттях, **40** що вдові́ні хати по́дають, і моля́ться довго напо́каз, — вони тяжче осудже́ння прийма́ть!“ **41** І сів Він навпроти́ скарбни́ці, і дививсь, як наро́д мідякі́ до скарбни́ці вкидає. І багато́ заможних укида́ли багато́. **42** І підійшла одна́ вбо́га вдови́ця, і поклала дві́ лепти́, це́бто гріш. **43** І покликав Він учні́в Сво́їх та й промовив до них: „Поправді́ кажу́ вам, що ця вбо́га вдови́ця поклала найбільше́ за всі́х, хто́ клав у скарбни́цю. **44** Бо всі́ клали від ли́шка свого́, а вона́ покла́ла з убо́зтва свого́ все, що мала, — свій прожиток увесь“.

13 І коли Він виходив із хра́му, говорить Йо́му один із учні́в Йо́го: „Подивися, Учителю — якé то ка́міння та що́ за будівлі!“ **2** Ісус же до ньо́го сказав: „Чи ти бачи́ш великі́ будинки о́ці? — Не залиши́ться тут наві́ть ка́мінь на ка́мені, який не зру́йнується!“ **3** Коли ж Він сідів на Оливні́й го́рі, проти хра́му, питали Йо́го насамоті́ Петро, і Які́в, і Іва́н, і Андрі́й: **4** „Скажи́ нам, коли́ станеться це? І яка́ буде озна́ка, коли́ все те ві́конатися́ має?“ **5** Ісус же почав промовляти до них: „Стережі́ться, щоб вас хто́ не звів. **6** Бо багато́-хто́ прийдуть в Ім'я́ Моє́, кажучи: „Це́ Я“. І зведуть ба́гатьо́х. **7** І як про ві́йни́ почу́єте ви, і про воє́нні

чуткі, — не лякайтесь, бо статись належить тому“. Та це ще не кінець. **8** „Бо повстане народ на народ, і царство на царство“, будуть землетруси місцями, буде голод. Це початок терпіння породільних. **9** Пильнуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення їм. **10** Але перше Євangelія мусить бути народам усім проповідувана. **11** Коли ж видадуть вас і поведуть, — не турбуйтеся задалегідь, що вам говорити, — а що дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий. **12** І видасть на смерть брата брат, а батько — дитину. І „діти повстануть навпроти батьків“, — і їм смерть заподіють. **13** І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасеній! **14** Коли ж ви побачите ту „гидоту спустошення“, — що про неї звіщав пророк Даниїл, — що вона залягла, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. **15** І хто на покрівлі, нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого. **16** І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одержу свою. **17** Горю ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні! **18** Моліться ж, щоб не трапилось це зимою! **19** Будуть бо ті дні такою „скорботою, що її не було з первopочину світу“, що його Бог створив, „аж досі“, і не буде. **20** І коли б Господь не вкоротив тих днів, — не спаслася б ніяка людина; але ради вибраних, кого вибрав, укоротив Він ті дні. **21** Тоді ж, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“, „Ото там“, — не йміть віри. **22** Бо повстануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити ознаки та чуда, щоб спокусити, як можна, і вибраних. **23** Але ви стережіться! Я сказав вам усе наперед. **24** Але за тих днів, по скорботі отій, „сонце затьміється, і місяць не дасть свого світла. **25** і зорі спадатимуть з неба, і сили небесні порушаться. **26** І побачать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмарах“ із великою потугою й славою. **27** І тоді Він пошле Анголів і зберуть Його вибраних „від вітрів чотирьох, від краю землі до крайнеба“. **28** Від дерева ж фігового навчиться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кинеться листя, то знаєте, що близько літо. **29** Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, — під дверима. **30** Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться! **31** Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! **32** Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні анголі на небі, ні Син, — тільки Отець. **33** Уважайте, чувайте й моліться: бо не знаєте, коли час той настане! **34** Як той чоловік, що від'їхав, і залишив свій дім, і дав рабам своїм владу й кожному працю свою, а воротареві звелів пильнувати. **35** Тож пильнуйте, — не знаєте бо, коли прийде пан дому: увечері, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком. **36** Щоб вас не застав, що спите, коли вернеться він несподівано. **37** А що вам Я кажу, те всім Я кажу: Пильнуйте!“

14 За два ж дні була Пасха й Опрісноки. А первосвященники й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити. **2** Вони говорили: „Та не в свято, щоб бува колотнеча в народі не сталась“. **3** Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сімона, на проказу слабого, і сидів при столі, підійшла одна жінка, алябáстрову пляшечку маючи щирого нáрдового дуже цінного мира. І розбила вона алябáстрову пляшечку, і вилила миро на голову Йому! **4** А дехто обурювались між собою й казали: „Нáщо таке марнотра́ство на миро? **5** Бо можна було б це миро продати більше, як за три сотні динаріїв, і вбогим роздати“. І нарікали на неї. **6** Ісус же сказав: „Залишіть її! Чого прикрість їй робите? Вона добрий учинок зробила Мені. **7** Бо вбогих ви маєте зáвжди з собою, і коли схочете, можете їм робити добро, — Мене ж не постійно ви маєте. **8** Що могла, те зробила вона: задалегідь намастила Моє тіло на по́хорон. **9** Поправді кажу вам: де тільки ця Євangelія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ **10** Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьох, подався до первосвященників, щоб їм Його видати. **11** А вони, як почули, зраділи, і обіцяли йому срібняків за те дати. І він став вишукувати, як би слушного часу їм видати Його. **12** А першого дня Опрісноків, коли пасху приношено в жертву, сказали Йому Його учні: „Куди хочеш, щоб пішли й приготували ми Тобі пасху спожити?“ **13** І посилає Він двох із Своїх учнів, і каже до них: „Підіть до міста, і стріне вас чоловік, що нестиме в глєкові воду, — то йдіть за ним. **14** І там, куди він увійде, скажіть до госпóдаря дому: „Учитель питає: „Де кімнáта Моя, в якій Я споживу з моїми учнями пасху?“ **15** І він вам покаже велику горницю, вистелену та готову: там приготуйте для нас“. **16** І учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, — і зачали вони пасху готувати. **17** А коли настав вечір, Він приходить із Дванадцятьма. **18** І як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: „Поправді кажу вам, що один з-поміж вас, „який споживає за Мною“, видасть Менé“. **19** Вони зачали сумувати, і один по одному питати Його: „Чи не я?“ **20** А Він їм сказав: „Один із Дванадцятьох, що в миску мача́є за Мною. **21** Людський Син справді йде, як про Нього написано; та горе тому чоловікові, що видасть він Людського Сина! Було б краще тому чоловікові, коли б він не родився!“ **22** Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє!“ **23** І взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, — і пили з неї всі. **24** І промовив до них: „Це — кров Моя Новóго Заповіту, що за багатьох проливається. **25** Поправді кажу вам, що віднині не пítиму Я від плоду виноградного до того дня, як новім буду пити його в Царстві Божім!“ **26** А коли відспівали вони, на гóру Оливну пішли. **27** Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви спокуситесь ночі цієї, як написано: „Уражу Пáстиря, —

і розпоробяться вівці!“ 28 По воскресінні ж Своім Я вас випереджу в Галілеї“. 29 І відізвася до Нього Петро: „Хоч спокуються й усі, — та не я!“ 30 Ісус же йому відказав: „Поправді кажю тобі, що сьогодні, цієї ось ночі, перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти трічі від Мене!“ 31 А він ще сильніш запевняв: „Коли б мені й умерти з Тобою, — я не відречуся Тебе!“ Так же само сказали й усі. 32 І приходять вони до місцевости, на ім'я Гефсиманія, і каже Він учням Своім: „Посидьте ви тут, поки Я помолюся“. 33 І, взявши з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужити. 34 І сказав Він до них: „Обгорнена сумом смертєльним душа Моя! Залишіть тут і пильнуйте!“ 35 І Він відійшов трохи далі, припав до землі, та й благав, щоб, як можна, минула Його ця година. 36 І благав Він: „Авва -Отче, — Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу! А проте, — не чого хочу Я, але чого Ти“. 37 І вернувся, і знайшов їх, що спали, та й каже Петрові: „Симоне, спиши ти? Однієї години не зміг попилінувати? 38 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти в спокусу, — бадьорій бо дух, але нємічне тіло!“ 39 І знову пішов і молився, те саме промовивши слово. 40 А вернувшись, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. І не знали вони, щоб Йому відказати. 41 І вернувся Він утретє, та й каже до них: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Скінчоне, — надійшла та година: у руки грішника ось видається Син Людський!“ 42 Уставайте, ходім, — ось наблизивсь Мій зрадник“. 43 І зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один із Дванадцятїох, а з ним люди з мечами та кїями від первосвящеників, і книжників, і старших. 44 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого я поцілую, то Він, — беріть Його, і оберєжно ведіть“. 45 І, прийшовши, підійшов він негайно та й каже: „Учителю!“ І поцілував Його. 46 Вони ж руки свої наклїли на Нього, — і схопили Його. 47 А один із тих, що стояли навкїоло, меча вїхопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв йому вухо. 48 А Ісус їм промовив у відповідь: „Немов на розбїйника вийшли з мечами та кїями, щоб узяти Мене. 49 Я щодня був із вами у храмі, навчаючи, — і Мене не взяли ви. Але, щоб збулися Писання“. 50 Тоді всі полишили Його й повтїкали. 51 Один же юнак, по нагїму загорнений у покривало, ішов услід за Ним. І хапають його. 52 Але він, покривало покинувши, утік нагїй. 53 А Ісуса вони повелі до первосвященика. І зійшлися всі первосвященики й старші та книжники. 54 Петро ж здалєка йшов услід за Ним до середїни двїору первосвященика; і сидів він із службою, і грївсь при огні. 55 А первосвященики та весь синедріон шертали посвідчення на Ісуса, щоб Йому заповідати смерть, — і не знаходили. 56 Бо багато-хто свідчив фальшїво на Нього, алє не було згїдних свідчень. 57 Тоді деякі встали, і кривосвідчили супроти Нього й казали: 58 „Ми чули, як Він говорив: Я зруйную цей храм рукотворний, — і за три дні збудую інший, нерукотворний“. 59 Але й так не

було їхнє свідчення згїдне. 60 Тоді встав насередїні первосвященик, та й Ісуса спитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш, що свідчать вони проти Тебе?“ 61 Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізнову спитав Його, до Нього говорячи: „Чи Христос Ти, Син Благословєнного?“ 62 А Ісус відказав: „Я! І побачите ви Сина Людського, що сидїтиме по правїці сили Божї, і на хмарах небесних приходитиме!“ 63 Роздер тоді первосвященик одєжу свою та й каже: „На що нам ще свідки потрібні? 64 Ви чули що богозневагу. Як вам здається?“ Вони ж усі присудили, що Він умерти повинен. 65 Тоді деякі стали плювати на Нього, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: „Пророкуй!“ Служба теж Його била по шїках. 66 А коли Петро був на подвїр'ї надїолї, приходить одна із служниць первосвященика, 67 і як Петра вона вгледїла, що грївся, подивилась на нього та й каже: „І ти був із Ісусом Назарянином!“ 68 Він же відкрїся, говорячи: „Не відаю, і не розумію, що кажеш“. І вийшов назобні, на переддвїр'я. І заспівав тоді півень. 69 Служниця ж, коли його вгледїла, стала знов говорити приївним: „Цей із них!“ 70 І він знову відкрїся. Незабаром же знов говорили приївні Петрові: „Поправді, ти з них, — бо ти галїлеянин. Та й мїва твоя така сама“. 71 А він став клястїсь та божитїсь: „Не знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите ви!“ 72 І заспівав півень хвилї тїєї подруге. І згадав Петро слово, що Ісус був промовив йому: „Перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти трічі від Мене“. І кинувся він, та й плакати став.

15 А первосвященики з старшими й книжниками, та весь синедріон, зараз уранці, нараду вчинивши, зв'язали Ісуса, повелі та й Пилатові видали. 2 А Пилат запитався Його: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він йому в відповідь каже: „Сам ти кажеш“. 3 А первосвященики мїцно Його винуватїли. 4 Тоді Пилат знову Його запитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш? Дивись, — як багато проти Тебе свідкують!“ 5 А Ісус більш нічого не відповідав, так що Пилат дивувався. 6 На свято ж він їм відпускав був однїого із в'язнів, котрїого просили вони. 7 Був же один, що звався Варавва, ув'язнений разом із повстанцями, які за повстання вчинили були душогубство. 8 Коли ж натовп зібрався, він став просити Пилата зробити, як він завжди робив їм. 9 Пилат же сказав їм у відповідь: „Хочете, — відпущу вам Царя Юдейського?“ 10 Бо він знав, що Його через заздрощї видали первосвященики. 11 А первосвященики натовп підмовили, щоб краще пустив їм Варавву. 12 Пилат же промовив знов їм у відповідь: „А що ж я чинитиму з Тим, що Його ви Юдейським Царем називаєте?“ 13 Вони ж стали кричати знов: „Розпнїй Його!“ 14 Пилат же сказав їм: „Яке ж зло вчинив Він?“ А вони ще сильніше кричали: „Розпнїй Його!“ 15 Пилат же хотїв догодити народові, — і відпустив їм Варавву. І видав Ісуса, збичувавши, щоб рїзп'ятий був. 16 Воєки ж повелі Його до середїни

двору, цебто в преторій, і цілий відділ скликають. 17 І вони зодягли Його в багрянцю і, сплівши з терніни вінка, покладали на Нього. 18 І вітати Його зачали: „Радій, Царю Юдейський!“ 19 І тростіною по голові Його били, і плювали на Нього. І навколішки кидалися та вклонялись Йому. 20 І коли назнущалися з Нього, зняли з Нього багрянцю, і наділи на Нього одержу Його. І Його повелі, щоб розп'ясти Його. 21 І одного перехожого, що з поля вертався, Сімона Кірин'янина, батька Олександра та Руфа, змусили, щоб хреста Йому ніс. 22 І Його привелі на місце Голгофу, що значить „Череповище“. 23 І давали Йому пити вина, із міррою змішаного, але Він не прийняв. 24 І Його розп'яли, і „поділили одержу Його, кинувши жереб про неї“, хто що візьме. 25 Була ж третя година, як Його розп'яли. 26 І був написаний на́пис провини Його: „Цар Юдейський“. 27 Тоді рзп'ято з Ним двох розбійників, — одно́го праворуч, і одно́го ліворуч Його. 28 І збулося Писання, що каже: „До злочинців Його зараховано!“ 29 А хто побіч проходив, то Його лихословіли, „головіми своїми хитали“ й казали: „Отак! Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — 30 зійди із хреста, та спаси Самого Себе!“ 31 Теж і первосвященники з книжниками глузували й один до одного казали: „Він інших спасає, — а Самого Себе не може спасти!“ 32 Христос, Цар Ізраїлів, — нехай зійде тепер із хреста, щоб побачили ми та й увірували“. Навіть ті, що разом із Ним були рзп'яті, насміхалися з Нього. 33 А як шоста година настала, то аж до години дев'ятої темрява стала по цілій землі. 34 О годині ж дев'ятій Ісус скрикнув голосом гучнім та й мовив: „Елої, Елої, — ламá савахтані“, що в перекладі значить: „Боже Мій, Боже Мій, — нащо Мене Ти покинув?“ 35 Дехто ж із тих, що стояли навколо, те почули й казали: „Ось Він кличе Іллію!“ 36 А один із них побіг, намочив губку о́цтом, настромив на тростину, і давав Йому пити й казав: „Чекайте, побачим, — чи прийде Ілля Його зняти!“ 37 А Ісус скрикнув голосом гучнім, — і духа віддав! 38 І в храмі завіса роздёрлась надво́е, — від верху аж додо́лу. 39 А сотник, що насупроти Нього стояв, як побачив, що Він отак духа віддав, то промовив: „Чоловік Цей був справді Син Божий!“ 40 Були ж і жінки, що дивились здалека, між ними Марія Магдаліна, і Марія, мати Якова Молодшого та Йосії, і Саломія, 41 що вони, як Він був у Галілеї, ходили за Ним та Йому прислужували; і інших багато, що до Єрусалиму прийшли з Ним. 42 А коли настав вечір, — через те, що було Приготівлення, цебто перед суботою, — 43 прийшов Йосип із Ариматей, радник поважний, що сам сподівався Царства Божого, і сміливо ввійшов до Пилата, — і просив тіла Ісусового. 44 А Пилат здивувався, щоб Він міг уже вмрети. І, покликавши сотника, запитався його, чи давно вже Розп'ятий помер. 45 І, дізнавшись від сотника, він подарував тіло Йосипові. 46 А Йосип купив полотно, і, знявши Його, обгорнув полотном та й поклав Його в гробі, що в скелі був вісечений. І каменя привалив до

могільних дверей. 47 Марія ж Магдаліна й Марія, мати Йосієва, дивилися, де ховали Його.

16 Як минула ж субота, Марія Магдаліна, і Марія Яковова, і Саломія накупили па́хощів, щоб піти й намастити Його. 2 І на світанку дня першого в тижні, як сходило сонце, до гробу вони прибули, 3 і говорили одна о́дній: „Хто відвалить нам каменя від могільних дверей?“ 4 А зиркнўвши, побачили, що камінь відвалений; був же він дуже великий. 5 І, ввійшовши до гробу, побачили там юнака, що праворуч сидів, і був одя́гнений в білу одержу, — і жажнулись вони. 6 А він промовляє до них: „Не жахайтесь! Ви шукаєте Розп'ятого, Ісуса Назар'янина. Він воскрес, — нема Його тут! Ось місце, де Його поховали були. 7 Але йдіть, скажіть ў́нням Його та Петрові: Він іде в Галілею попереду вас, — там Його ви побачите, як Він вам говорив“. 8 А як вийшли вони, то побігли від гробу, до їх трéпет та страх обгорнув. І не сказали нікому нічо́го, — бо боялись. 9 (note: **The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.**) Як воскрес Він уранці дня першого в тижні, то з'явився найперше Марії Магдаліні, із якої був вигнав сім демонів. 10 Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали. 11 А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли тому віри. 12 По цьому з'явився Він двом із них у пóстаті іншій в дорозі, як ішли вони на село. 13 А вони, як вернулися, інших про те сповістили, але не повірено їм. 14 Нарéштi, Він з'явився Одинадцятьом, як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недові́рство їхне та твердосёрдя, що вони не йняли віри тим, хто воскреслого бачив Його. 15 І казав Він до них: „Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Єв́нгелію проповідуйте! 16 Хто увірує й охрїститься, — буде спасєний, а хто не ввірує — засуджений буде. 17 А тих, хто ввірує, супроводити будуть озна́ки такі: у Ім'я Моє дэмонів будуть вигонити, говоритимуть мовами новіми, 18 братимуть змії; а коли смертоді́не що вип'ють, — не буде їм шкóдити; кластимуть руки на хворих, — і добре їм буде!“ 19 Господь же Ісус, по розмові із ними, возні́сся на небо, — і сів по Божій правіці. 20 І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і ствёрджував слово ознаками, що його супроводили. Амїнь.

Від Луки

1 Через те, що багато-хто брались складати оповість про справи, які стались між нами, **2** як нам ті розповіли, хто спочатку були самовидцями й слугами Слова, **3** тому й я, все від першої хвили докладно розповідавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостойний Теобфіле, **4** щоб пізнав ти істоту науки, якої навчився. **5** За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захарій, з денної черги Авія, та дружина його із дочок Ааронових, а ім'я її Єлисавета. **6** І об'є вони були праведні перед Богом, бездоганно сповняючи заповіді й постанови Господні. **7** А дитини не мали вони, бо Єлисавета неплодна була, — та й віку старого об'є були. **8** І ось раз, як у порядку своєї черги він служив перед Богом, **9** за звичаєм священства, жеребком йому випало до Господнього храму ввійти й покадіти. **10** Під час же кадіння вся бєзліч народу молилась знадвору. **11** І з'явивсь йому ангол Господній, ставши праворуч кадильного жертівника. **12** І стривоживсь Захарій, побачивши, і острах на нього напав. **13** А ангол до нього промовив: „Не бійся, Захаріє, бо почута молитва твоя, і дружина твоя Єлисавета сина породить тобі, ти ж даси йому ймення Іван. **14** І він буде на радість та втіху тобі, і з його народження багато-хто втішаться. **15** Бо він буде великий у Господа, „ні вина, ні п'янокго нап'єю не питиме“, і нап'єниться Духом Святим ще з утроби своєї матері. **16** І багато синів із Ізраїля він навєрне до їхнього Господа Бога. **17** І він сам перед Ним буде йти в духу й силі Іллі, „щоб серця батьків привернути до дітей“, і неслухняних — до мудрости праведних, щоб готових людей спорядити для Господа“. **18** І промовив Захарій до Ангола: „Із чо́го пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похилого віку“. **19** А ангол прорік йому в відповідь: „Я Гавриїл, що стою перед Богом; мене по́слано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новину. **20** І замовкнеш ось ти, і говори ти не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться часу свого!“. **21** А люди чекали Захарія, та й дивувались, чо́го забаривсь він у храмі. **22** Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння він бачив у храмі. А він тільки знакі їм давав, — і залишивсь німий. **23** І як дні його служби скінчились, він вернувся до дому свого. **24** А після тих днів зачала його дружина Єлисавета, і таїлась п'ять місяців, кажучи: **25** „Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглянувся Він, щоб зняти наругу мою між людьми!“ **26** А шостого місяця від Бога був по́сланий ангол Гавриїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назарєт, **27** до діви, що заручена з мужем була, на ім'я йому Йосип, із дому Давидового, а ім'я діви — Марія. **28** І, ввійшовши до неї, промовив: „Радій, благодатна, Господь із тобою! Ти благословєнна між

жонами!“ **29** Вона ж затривожилась словом, та й стала роздумувати, щоб б то значило це привітання. **30** А ангол промовив до неї: „Не бійся, Маріє, — бо в Бога благодать ти знайшла! **31** І ось ти в утробі зачнеш, і Сина породити, і даси йому ймення Ісус. **32** Він же буде Великий, і Сином Всевишнього званий, і Господь Бог дасть йому престола його батька Давида. **33** І повік царюватиме він у домі Якова, і царюванню його не буде кінця“. (аїбн г165) **34** А Марія озвалась до ангола: „Як же станеться це, коли мужа не знаю?“ **35** І ангол промовив у відповідь їй: „Дух Святий зліне на тебе, і Всевишнього сила обгørне тебе, через те то й Святе, що народиться, буде Син Божий! **36** А ото твоя родичка Єлисавета — і вона зачала в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звать неплодною. **37** Бо „для Бога нема неможливої жодної речі!“ **38** А Марія промовила: „Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоїм!“ І відійшов ангол від неї. **39** Тими днями збиралась Марія й пішла, поспішаючи, у гірську околицю, у місто Юдине. **40** І ввійшла вона в дім Захарія, та й поздоровила Єлисавету. **41** Коли ж Єлисавета зачула Маріїн привіт, затріпотала дитина в утробі її. І Єлисавета нап'євилась Духом Святим, **42** і скрикнула голосом гучним, та й прорекла: „Благословєнна Ти між жонами, і благословєнний Плід утроби твоєї! **43** І звідкіля мені це, що до мене прийшла мати мого Господа? **44** Бо як тільки в вухах моїх голос привіту твого забринів, — від радошів затріпотала дитина в утробі моїй! **45** Блаженна ж та, що повірила, бо сп'єнилось проречєне їй від Господа!“ **46** А Марія промовила: „Величає душа моя Господа, **47** і радіє мій дух у Бозі, Спасі моїм, **48** що зглянувся Він на покору Своєї раби, бо ось від часу цього всі роди мене за блаженну вважатимуть, **49** бо велике вчинив мені Потужний! Його ж Імення святе, **50** і милість його з роду в рід на тих, хто боїться його! **51** Він показує міць Свого рамена, розпоршує тих, хто пишється думкою серця свого! **52** Він могутніх скидає з престолів, підймає покірливих, **53** удовольняє голодних добром, а багатих пускає ні з чім! **54** Пригорнув Він Ізраїля, Свого слугу, щоб милість згадати, **55** як прорік був Він нашим отцям, — Аврааму й насінню його аж повіки!“ (аїбн г165) **56** І залишалась у неї Марія щось місяців зó три, та й вернулась до дому свого. **57** А Єлисаветі настав час родити, — і сина вона породила. **58** І почувши сусіди й родина її, що Господь Своєю милість велику на неї послав, — та й утішались разом із нею. **59** І сталося в'осьмого дня, прийшли, щоб обрізати дитя, і хотіли назвати його йменням батька його — Захарій. **60** І озвалась мати його та й сказала: „Ні, — нехай названий буде Іван!“ **61** А до неї сказали: „Таж у родині твоїй нема жодного, який названий був тим ім'ям!“ **62** І кивали до батька його, — як хотів би назвати його? **63** Попросивши ж табличку, написав він слова: „Іван імення йому“. І всі дивувались. **64** І в тій хвилі уста та язик розв'язались йому, — і він став говорити,

благословляючи Бога! **65** І страх обгорнув усіх їхніх сусідів, і по всіх верховинах юдейських пронёслася чутка про це все. **66** А всі, що почули, розважали у серці своїм та казали: „Чим то буде дитина оця?“¹ Господня рука була з нею. **67** Його ж батько Захарій наповнився Духом Святим, та й став пророкувати й казати: **68** „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що зглянувся й визволив люд Свій! **69** Він рік спасіння підніс нам у домі Давида, Свого слуги, **70** як був заповів відвіку устами святих пророків Своїх, (аїѠп **q165**) **71** що від ворогів наших визволить нас, та з руки всіх наших ненависників, **72** що вчинить Він милість нашим отцям, і буде пригадувати Свій святий заповіт, **73** що дотримає й нам ту присягу, якою Він присягавсь Авраамові, отцю нашому, **74** щоб ми, визволившись із руки ворогів, служили безстрашно Йому **75** у святості й праведності перед Ним по всі дні життя нашого. **76** Ти ж, дитино, станеш пророком Всевішнього, бо будеш ходити перед Господом, щоб дорогу Йому приготувати, **77** щоб наро́ду Його дати пізнати спасіння у відпущенні їхніх гріхів, **78** через велике милосердя нашого Бога, що ним Схід із висоти нас відвідав, **79** щоб світити всім тим, хто перебуває в те́мряві й тіні смерте́льної, щоб спрямувати наші ноги на дорогу спокою!“ **80** А дитина росла, і скріплялась на дусі, і перебувала в пустинях до дня свого з'явлення перед Ізраїлем.

2 І трапилося тими днями, — вийшов наказ царя Августа переписати всю землю. **2** Цей перепис перший відбувся тоді, коли владу над Сирією мав Квірній. **3** І всі йшли записатися, кожен у місто своє. **4** Пішов теж і Йосип із Галілеї, із міста Назарету, до Юдеї, до міста Давидового, що зветься Вифле́єм, бо походив із дому та з роду Давидового, **5** щоб йому записатись із Марією, із ним зарученою, що була вагітна. **6** І сталося, як були вони там, то настав їй день породити. **7** І породила вона свого Пёрвенця Сина, і Його сповила, і до ясел поклала Його́, — бо в за́їзді місяця не стало для них. **8** А в тій стороні були пастухи, які пильнували на полі, і нічної пори вартували отару свою. **9** Аж ось а́нгол Господній з'явивсь коло них, і слава Господня осяяла їх. І вони перестрашились страхом великим, **10** Та а́нгол промовив до них: „Не лякайтесь, бо я ось благовіщу вам радість велику, що станеться лю́дям усім. **11** Бо сьогодні в Давидовім місті народився для вас Спаситель, Який є Христос Господь. **12** А ось вам ознака: Дитину сповиту ви знайдете, що в яслах лежатиме“. **13** І ось ра́птом з'явилася з а́нголом сила велика небесного війська, що Бога хвалили й казали: **14** „Слава Богу на висоті, і на землі спокій, у лю́дях добра воля!“ **15** І сталося, коли а́нголі відійшли від них у небо, пастухи зачали говорити один одному: „Ходім до Вифле́ему й побачмо, що сталося там, про що сповістив нас Господь“. **16** І прийшли, поспішаючи, і знайшли там Марію та Йосипа, та Дитинку, що в яслах лежала. **17** А побачивши, розповіли про все

те, що про Цю Дитину було їм звіщено. **18** І всі, хто почув, дивувались тому, що їм пастухи говорили. **19** А Марія оці всі слова зберігала, розважаючи, у серці своїм. **20** Пастухи ж повернулись, прославляючи й хвалячи Бога за все, що почули й побачили, так як їм було сказано. **21** Коли ж вїповнились вісім день, щоб обрізати Його, то Ісусом назвали Його, як був а́нгол назвав, перше ніж Він в утробі зачався. **22** А коли — за Зако́ном Мойсея — минулися дні їхнього очищення, то до Єрусалиму принесли Його, щоб поставити Його перед Господом, **23** як у Зако́ні Господнім написано: „Кожне дитя чоловічої ста́ті, що розкриває утробу, має бути посвя́чене Господу“, **24** і щоб жертву скла́сти, як у Зако́ні Господньому сказано, — „пару горлиця́т або двоє голубе́нят“. **25** І ото був в Єрусалимі один чоловік, йому ймення Семён, — лю́дина праведна та благочестіва, — що потіхи чекав для Ізраїля. І Святий Дух був на ньому. **26** І від Духа Святого йому було звіщено смерти не бачити, перше ніж побачить Христа Господнього. **27** І Дух у храм припрова́див його. І як внесли Дитину Ісуса батькі, щоб за Нього вчинити звича́ем зако́нним, **28** тоді взяв він на руки Його, хвалу Богу віддавав та й промовив: **29** „Нині відпускаєш раба Свого́, Владико, за словом Твоїм із миром, **30** бо побачили очі мої Спасіння Твоє, **31** яке Ти приготува́в перед всіма наро́дами, **32** Сві́тло на просвіту поганам і на славу наро́ду Твого Ізраїля!“ **33** І дивувалися ба́тько Його й мати тим, що про Нього було розповіджене. **34** А Семен їх поблагословив та й прорік до Марії, Його матері: „Ось призначений Цей багатьом на па́діння й устава́ння в Ізраїлі, і на знак спереча́ння, — **35** і меч душу проше́є са́мій же тобі, — щоб відкрились думкі сердець багатьох!“ **36** Була й Анна пророчица, дочка Фануїлова з племені Асирового, — вона дожила до глибокої старості, живши з мужем сім ро́ків від свого дівува́ння, **37** удова ро́ків вісімдесяти й чотирьох, що не відлучалась від храму, служачи Богові вдень і вночі поста́ми й молитвами. **38** І години тієї вона надійшла, Бога сла́вила та говорила про Нього всім, хто визво́лення Єрусалиму чекав. **39** А як виконали за Зако́ном Господнім усе, то вернулись вони в Галілею, до міста свого Назарету. **40** А Дитина росла та зміцнялася духом, набираючись мудрости. І благодать Божя на Ній пробувала. **41** А батькі Його щорічно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи. **42** І коли мав Він дванадцять ро́ків, вони за звича́ем на свято пішли. **43** Як дні ж свята скінчили́сь були, і вертались вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишівся, а Йосип та мати Його не знали того. **44** Вони думали, що Він із подорожніми йде; пройшли день дороги, та й стали шукати Його поміж ро́дичами та знайо́мими. **45** Але, не знайшовши, вернулись в Єрусалим, та й шукали Його. **46** І сталося, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх. **47** Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відповідям. **48** І як вони Його вгледіли, то здивувались,

а мати сказала до Нього: „Дитино, — чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбою шукали Тебе“. **49** А Він їм відказав: „Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моєму Отцеві?“ **50** Та не зрозуміли вони того слова, що Він їм говорив. **51** І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухняний. А мати Його зберігала оці всі слова в своїм серці. **52** А Ісус зростає мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

3 У п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли Понтій Пилат панував над Юдеєю, коли в Галілеї тетрархом був Ірод, а Пилип, його брат, був тетрархом Ітурей і землі Трахонітської, за тетрарха Лісання в Авіліні, **2** за первосвящеників Анни й Кайяфу було Боже слово в пустині Іванові, сину Захарія. **3** І він перейшов усю землю Йорданську, проповідуючи хрищення покаяння для прощення гріхів, **4** як написано в книзі пророцтва пророка Ісаї: „Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому! **5** Нехай кожна долина наповниться, гора ж кожна та пригорок знизиться, що нерівне, нехай випростовується, а дороги вибієсті стануть гладенькі, — **6** і кожна людина побачить Боже спасіння!“ **7** А Іван говорив до людей, хто приходив, христитися в нього: Ріде зміїний, — хто навчив вас тікати від гніву майбутнього? **8** Отож, учиніть гідний плід покаяння. І не починайте казати в собі: „Маємо батька Авраама“. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння. **9** Бо вже он до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та до огню буде вкинене“. **10** А люди питали його й говорили: „Що ж нам робити?“ **11** І сказав він у відповідь їм: „У кого дві сорочці, — нехай дасть немаючому; а хто має поживу, — нехай робить так само“. **12** І приходили й митники, щоб христитись від нього, і питали його: „Учителю, що ми маємо робити?“ **13** А він їм казав: „Не стягайте нічого над те, що вам звелено“. **14** Питали ж його й вояки й говорили: „А нам що робити?“ І він їм відповів: „Нікого не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, удовольняйтесь платнею своєю“. **15** Коли ж усі люди чекали, і в серцях своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос, **16** Іван відповідав усім, кажучи: „Я хрищу вас водою, але йде ось Потужніший за мене, що Йому розв'язати ремінь від Його взуття я негідний, — Він христитиме вас Святим Духом й огнем! **17** У руці Своїй має Він віячку, — і перечистить Свій тік: пшеницю збере до засіків Своїх, а полову попалить ув огні негасимім“. **18** Тож багато навчав він і іншого, звіщаючи Добру Новину народові. **19** А Ірод тетрарх, що Іван докоряв йому за Іродіяду, дружину брата свого, і за все зло, яке заподіяв був Ірод, **20** до всього додав іще й те, що Івана замкнув до в'язниці. **21** І сталося, як христилися усі люди, і як Ісус, охристівшись, молився, розкрилося небо, **22** і Дух Святий злінув на Нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба почувся,

що мовив: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе!“ **23** А Сам Ісус, розпочинаючи, мав років із тридцять, бувши, як думано, сином Йосіпа, Ілія, **24** сина Маттатового, сина Левіїного, сина Мелхіїного, сина Яннаєвого, сина Йосіпового, **25** сина Маттатієвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслієвого, сина Наггеевого, **26** сина Маатового, сина Маттатієвого, сина Семенієвого, сина Йосихового, сина Йодаєвого, **27** сина Йоананового, сина Рисаєвого, сина Зоровавелевого, сина Салатіїлового, сина Нірієвого, **28** сина Мелхієвого, сина Аддієвого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина Ірового, **29** сина Ісуєвого, сина Еліезерового, сина Йоримового, сина Маттатієвого, сина Левієвого, **30** сина Семенового, сина Юдиного, сина Йосіпового, сина Йонамового, сина Елякимового, **31** сина Мелеаєвого, сина Меннаєвого, сина Маттатаєвого, сина Натамового, сина Давидового, **32** сина Ессеєвого, сина Йовидового, сина Воозового, сина Салаєвого, сина Наасонового, **33** сина Амінадаєвого, сина Адмінієвого, сина Арнієвого, сина Есромового, сина Фаресового, сина Юдиного, **34** сина Яковлевого, сина Ісакового, сина Авраамового, сина Тариного, сина Нахорового, **35** сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Еверового, сина Салиного, **36** сина Каїнамового, сина Арфаксаєвого, сина Симового, сина Нобєвого, сина Ламехового, **37** сина Матусалєєвого, сина Енохового, сина Яретового, сина Малелєєєлого, сина Каїнамового, **38** сина Еносового, сина Ситового, сина Адамового, — Сином Божим.

4 А Ісус, повний Духа Святого, вернувся з-над Йордану, і Дух на пустиню Його попровів. **2** Сороч день там діявол Його спокушав, і за тих днів Він нічого не їв, а коли закінчилися вони, то вкінці зголоднів. **3** І діявол до Нього сказав: „Якщо Ти Син Божий, — скажи цьому каменеві, щоб хлібом він став!“ **4** А Ісус відповів йому: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим!“ **5** І він вивів Його на гору високу, і за хвилину часу показав йому всі царства на світі. **6** І діявол сказав йому: „Я дам Тобі всю оцю свіду та їхню славу, бо мені це передане, і я даю, кому хочу, її. **7** Тож коли Ти поклонишся передо мною, то все буде Твоє!“ **8** І промовив Ісус йому в відповідь: „Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!“ **9** І повів Його в Єрусалим, і на наріжнику храму поставив, та й каже йому: „Як Ти Син Божий, — кинься звідси додолу! **10** Бо написано: „Він накаже про Тебе Своім Англом, щоб Тебе берегли!“ **11** і: „Вони на руках понесуть Тебе, щоб коли не спіткнув Ти об камінь Своєї ноги!“ **12** А Ісус відказав йому в відповідь: „Сказано: Не спокушай Господа Бога свого!“ **13** І діявол, скінчивши все це спокушання, відійшов від Нього до часу. **14** А Ісус у силі Духа вернувся до Галілеї, і чутка про Нього розніслась по всій тій країні. **15** І Він їх навчав по їхніх синагогах, і всі Його славили. **16** І прибув Він до Назарету, де був вихований. І звичаєм Своім

Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати. 17 І подали йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж він книгу, знайшов місце, де було так написано: 18 „На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полоніним визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, 19 щоб проповідувати рік Господнього змишування“. 20 І, книгу згорнувши, віддав службі й сів. А очі всіх у синагозі звернулися на нього. 21 І почав він до них говорити: „Сьогодні збулося Писання, яке ви почували!“ 22 І всі йому стверджували й дивувались словам благодаті, що лінули з уст його. І казали вони: „Чи ж то він не син Йосипів?“ 23 Він же промовив до них: „Ви мені конче скажете приказку: „Лікарю, — уздоров самого себе! Учини те й тут, у вітчизні своїй, що сталося — чули ми — у Капернаумі“. 24 І сказав він: „Поправді кажу вам: Жоден пророк не буває прийнятний у вітчизні своїй. 25 Та правдиво кажу вам: Багато вдовиць перебувало за днів Іллі серед Ізраїля, коли на три роки й шість місяців небо було зачинилося, так що голод великий настав був по всій тій землі, 26 а Ілля не до жодної з них не був посланий, тільки в Сарепту Сидонську до овдовілої жінки. 27 І багато було прокажених за Єлісея пророка в Ізраїлі, але жоден із них не очистився, крім Неємана сиріянина“. 28 І всі в синагозі, почувши оце, переповнілись гнівом. 29 І, вставши, вони його вигнали за місто, і повелі аж до краю гори, на якій їхнє місто було побудоване, щоб скинути додолу його. 30 Але він перейшов серед них, і віддалився. 31 І прийшов він у Капернаум, галілейське місто, і там їх навчав по суботах. 32 І дивувались науці його, бо слово його було владне. 33 І був чоловік у синагозі, що мав духа нечистого демона, і він закривач гучним голосом: 34 „Ах, що нам до Тебе, Ісусе Назаряніне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. 35 А Ісус заборонив йому, кажучи: „Замовчи, і вийди з нього!“ І, кинувши демон того насередину, вийшов із нього, нічого йому не пошкодивши. 36 І всіх жах обгорнув, і питали вони один одного, кажучи: „Що то за наука, що духам нечистим наказує з владою й силою, — і виходять вони?“ 37 І неслася чутка про нього по всіх місцях краю. 38 А як вийшов він із синагоги, увійшов у дім Сімона. Теща ж Сімонова в великій гарячці лежала. І просили за неї його. 39 І, ставши над нею, він заборонив тій гарячці, — і вона полишила її. І, зараз уставши, теща їм прислужувала. 40 Коли ж сонце заходило, то всі, хто мав яких хворих на різні недуги, до нього приводили їх. Він же клав свої руки на кожного з них, — та їх уздоровляв. 41 Із багатьох же виходили й демони, кричачі та говорючи: „Ти Син Божий!“ Та він їм забороняв, і не давав говорити, що знали вони, що Христос він. 42 Коли ж настав день, він вийшов, і подався до самотнього місця. А люди шукали його. І прийшовши до нього, його затримували, щоб

від них не відходив. 43 Він же промовив до них: „І іншим містам Я повинен звіщати Добру Новину про Боже Царство, — бо на те Мене послано“. 44 І він проповідував по синагогах Галілеї.

5 І сталося, як тіснувся натовп до нього, щоб почути Слово Боже, він стояв біля озера Генісаретського. 2 І він побачив два човни, що стояли край озера. А рибалки, відійшовши від них, полюскали невода. 3 І він увійшов до одного з човнів, що був Сімонів, і просив, щоб він тріхи відплив від землі. І він сів, та й навчав народ із човна. 4 А коли перестав він навчати, промовив до Сімона: „Попливи на глибін, — і закиньте на півов свій невід“. 5 А Сімон сказав йому в відповідь: „Наставнику, — цілу ніч ми працювали, і не вловили нічого, — та за словом Твоїм укину невода“. 6 А зробивши оце, вони безліч риби набрали — і їхній невід почав прориватись... 7 І кивали вони до товаришів, що були в другім човні, щоб прийшли допомогти їм. Ті прийшли, та й наповнили обидва човні, — аж стали вони потопати. 8 А як Сімон Петро це побачив, то припав до колін Ісусових, кажучи: „Господи, — вийди від мене, бо я грішна людина“. 9 Бо від півову риби, що зловили вони, обгорнув жах його та й усіх, хто з ним був, 10 також Якова й Івана, синів Зеведеєвих, що були спільниками Сімона. І сказав Ісус Сімонові: „Не лякайся, — від цього часу ти будеш ловити людей!“ 11 І вони повитягали на землю човні, покинули все, — та й пішли вслід за ним. 12 А як він перебував в одному з міст, ось один чоловік, увесь укритий проказою, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав його, кажучи: „Господи, коли хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ 13 А він руку простяг, доторкнувся до нього й сказав: „Хочу, — будь чистий!“ І зараз із нього проказа зійшла. 14 І звелів він йому не казати нікому про це. „Але йди, покажися священникові, і принеси за своє очищення, як Мойсей наказав, на свідчення їм“. 15 А чутка про нього ще більше пішла, і багато народу приходило слухати та здоровлятися від нього з недугів своїх. 16 Він же відходив на місце самотнє й молився. 17 І сталося одного із днів, коли він навчав, і сиділи фарисеї й законотчителі, що посхобилися зо всіх сіл Галілеї й Юдеї та з Єрусалиму, а сила Господня готова була здоровляти їх, 18 і ось люди на ложі принесли чоловіка, що розслаблений був, і намагалися внести його, і перед ним покласти. 19 Не знайшовши ж кудю пронести його з-за народу, злізли на дім, і кризь стелю спустили із ложем його на середину перед Ісуса. 20 І, побачивши їхню віру, сказав він йому: „Чоловіче, прощаються тобі гріхи твої!“ 21 А книжники та фарисеї почали міркувати й казати: „Хто ж Оцей, що богозневагу говорить? Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ 22 Відчувши ж Ісус думки їхні, промовив у відповідь їм: „Що міркуєте ви в серцях ваших? 23 Щоб легше сказати: „Прощаються тобі гріхи твої“, чи

сказати: „Уставай та й ходи“? 24 Але щоб ви знали, що Син Людський має владу на землі прощати гріхи“, — тож каже Він розслабленому: „Кажу Я тобі: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ 25 І той зараз устав перед ними, узявши те, на чому лежав, і пішов у свій дім, прославляючи Бога. 26 І всіх жах обгорнув, — і славили Бога вони. І переповнилися страхом, говорячи: „Дивні речі сьогодні ми бачили!“ 27 Після цього ж Він вийшов, і побачив митника, на ймення Левія, що сидів на митниці, та й промовив йому: „Иди за Мною!“ 28 І, покинувши все, той устав, і пішов услід за Ним. 29 І справив Левій у своїм домі велику гостину для Нього. І був наготов великий митників й інших, що сиділи з Ним при столі. 30 Фарисеї ж та книжники їхні нарікали на Нього, та учням Його говорили: „Чому з митниками та із грішниками ви їсте та п'єте?“ 31 А Ісус відповів і промовив до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабкі. 32 Не прийшов Я, щоб праведних кликати до покайння, а грішних“. 33 Вони ж відказали до Нього: „Чому учні Іванові часто постять та моляться, також і фарисейські, а Твої споживають та п'ють?“ 34 Ісус же промовив до них: „Чи ж ви можете змусити, щоб постили гості весільні, поки з ними ще є молодий? 35 Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й пости будуть тих днів“. 36 Розповів же і приказку їм: „Ніхто латки з оджеї нової в одезу стару не вставляє, а то подерє й нову, а латка з нової старій не надасться. 37 І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попориває вино молоде бурдюкі, — і вино розіллється, і бурдюкі пропадуть. 38 Але треба вливати вино молоде до нових бурдюків. 39 І ніхто, старе пивши, молодого не схоче, бо каже: „Старе ліпше!“

6 І сталося, як Він переходив ланами, у суботу, Його учні зривали колосся та їли, розтерши руками. 2 А деякі з фарисеїв сказали: „Нашо робите те, чого не годиться робити в суботу?“ 3 І промовив Ісус їм у відповідь: „Хіба ви не читали того, що зробив був Давид, коли сам зголоднів, також ті, хто був із ним? 4 Як він увійшов був до Божого дому, і, взявши хліб показні, яких їсти не можна було, тільки самим священникам, споживав, і дав тим, хто був із ним?“ 5 І сказав Він до них: „Син Людський — Господь і суботі!“ 6 І сталося, як в іншу суботу зайшов Він до синагоги й навчав, знаходився там чоловік, що правіця йому була всохла. 7 А книжники та фарисеї вважали, чи в суботу того не вздоровить, щоб знайти проти Нього оскарження. 8 А Він знав думки їхні, і сказав чоловікові, що мав суху руку: „Підведися, і стань посередині!“ Той підвіся — і став. 9 Ісус же промовив до них: „Запитаю Я вас: Що годиться в суботу — робити добре, чи робити лихе, душу спасти, чи згубити?“ 10 І, позирнувши на всіх них, сказав чоловікові: „Протягни свою руку!“ Той зробив, — і рука його стала здорова! 11 А вони переповнилися лютістю, і один з одним змовляли, щоб робити з

Ісусом? 12 І сталося, що часу того Він вийшов на гору молитися, і перебув цілу ніч на молитві до Бога. 13 А коли настав день, покликав Він учнів Своїх, і обрав із них Дванадцятьох, яких і апостолами Він назвав: 14 Сімона, якого й Петром Він назвав, і Андрія, брата його, Якова й Івана, Пилипа й Варфоломія, 15 Матвія й Хому, Якова Алфієвого й Сімона, званого Зилотом, 16 Юду Якового, й Юду Іскаріотського, що й зрадником став. 17 Як зійшов Він із ними, то спинився на рівному місці, також наготов густий Його учнів, і безліч людей з усієї Юдеї та з Єрусалиму, і з приморського Тиру й Сидону, 18 що посподобалися, щоб послухати Його та вздоровитися із недугів своїх, також ті, хто від духів нечистих страждав, — і вони здоровлялися. 19 Увесь же народ намагався бодай доторкнутись до Нього, бо від Нього виходила сила, і всіх здоровляла. 20 А Він, звівши очі на учнів Своїх, говорив: „Блаженні убогі, — Царство Боже бо ваше. 21 Блаженні голодні тепер, бо ви нагородовані будете. Блаженні засмучені зараз, бо втішитесь ви. 22 Блаженні ви будете, коли люди зненавидять вас, і коли проженуть вас, і ганьбитимуть, і знеславлять, як зле, ім'я ваше за Людського Сина. 23 Радійте того дня й веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах. Бо так само чинили пророкам батькі їхні. 24 Горе ж вам, багатіям, бо втіху свою ви вже маєте. 25 Горе вам, тепер ситим, бо зазнаєте голоду ви. Горе вам, що тепер потішаєтеся, бо будете ви сумувати та плакати. 26 Горе вам, як усі люди про вас говоритимуть добре, бо так само чинили фальшивим пророкам батькі їхні! 27 А вам, хто слухає, Я кажу: „Любіть своїх ворогів, добро робіть тим, хто ненавидить вас. 28 Благословляйте тих, хто вас проклинає, і моліться за тих, хто кривду вам чинить. 29 Хто ударить тебе по щці, підстав йому й другу, а хто хоче плаща твого взяти, — не забороняй і сорочки. 30 І кожному, хто в тебе просить — подай, а від того, хто твоє забирає, — назад не жадай. 31 І як бажаєте, щоб вам люди чинили, так само чиніть їм і ви. 32 А коли любите тих, хто любить вас, — яка вам за те ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить. 33 І коли добре чините тим, хто добро чинить вам, — яка вам за те ласка? Бо те саме і грішники роблять. 34 А коли позичаєте тим, що й від них сподіваєтесь взяти, — яка вам за те ласка? Позичають бо й грішники грішникам, щоб одержати стільки ж. 35 Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого назад, — і ваша за це нагорода великою буде, і синами Всевішнього станете ви, — добрий бо Він до невдячних і злих! 36 Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний! 37 Також не судіть, щоб не суджено й вас; і не осуджуйте, щоб і вас не осуджено; прощайте, то простять і вам. 38 Давайте — і дадуть вам; мірою доброю, натоптанною, струснутою й переповненою вам у подболок дадуть. Бо якою ви мірою міряєте, такою відміряють вам“. 39 Розповів також приказку їм: „Чи ж може водити сліпого сліпий? Хіба не обидва в яму впадуть? 40

Учень не більший за вчителя; але, удосконалившись, кожен буде, як учитель його. **41** Чогó ж в оці брата свого ти заскалку бачиш, колóди ж у власному оці не чуєш? **42** Як ти можеш сказати до брата свого: Давай, брате, я заскалку вийму із ока твогó, сам колоди, що в оці твоїм, не вбачаючи? Лицеміре, — вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твогó! **43** Нема доброго дерева, що родило б злий плід, ані дерева злого, що родило б плід добрий. **44** Кожне ж дерево з плóду свогó пізнається. Не збирають бо фіг із терніни, винограду ж на глóду не рвуть. **45** Добра людина із доброї скарбниці серця добре виносить, а лиха із лихої виносить лихе. Бо чим серце наповнене, те говорять уста його! **46** Що зветé ви Мене: „Господи, Господи“, та не робите того, що Я говорю? **47** Скажу вам, до кóго подібний усякий, хто до Мене приходить та слів Моїх слухає, і виконує їх: **48** Той подібний тому чоловікові, що, будуючи дім, він глибоко вікопав, і основу на камінь поклав. Коли ж злива настала, вода кинулася на той дім, — та однак не змогла захитати його, бо збудований добре він був! **49** А хто слухає та не виконує, той подібний тому чоловікові, що свій дім збудував на землі без основи. І напёрла на нього ріка, — і зараз упав він, і велика була́ того дому руїна!“

7 А коли Він скінчив усі слова Свої до наро́ду, що слухав Його, то ввійшов у Каперна́ум. **2** У одного ж сотника тяжко раб занедужав, що був дорогий йому́, і вмирати вже мав. **3** А коли про Ісуса почув, то послав він до Нього юдейських старших, і благав Його, щоб прийшов, і вздорбвив раба його. **4** Вони ж прибули до Ісуса, та й ревно благали Його й говорили: „Він достойний, щоб Ти це зробив йому. **5** Бо він любить наро́д наш, та й для нас синагогу поставив“. **6** І пішов Ісус із ними. І коли недалéко від дому вже був, сотник друзів послав, щоб сказати йому: „Не турбу́йся, о Господи, бо я недостойний, щоб зайшов Ти під стріху мою. **7** Тому́ то й себе не вважав я за гідного, щоб до Тебе прийти. Та промов тільки слово, — і раб мій одужає. **8** Бо й я — людина́ підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди, — то йде він, а тому: прийди, — і приходить, а своєму рабóви: зроби теє — і зробить“. **9** Почувши ж таке, Ісус здивувався йому, і, звернувшись до натовпу, що йшов слéдом за Ним, промовив: „Кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри!“ **10** А коли посланці повернулись додому, то знайшли, що одужав той раб! **11** І сталось, — наступного дня Він відправивсь у місто, що зветься Наїн, а з Ним ішли учні Його та багато наро́ду. **12** І ось, як до брами міської наблизився Він, вино́сили вмерлого, одинака́ в своєї матері, що вдовою була. І з нею був натовп великий із міста. **13** Як Господь же побачив її, то змилосо́рдивсь над нею, і до неї промовив: „Не плач!“ **14** І Він підійшов, і доторкнувся до мар, носі́ ж зупинились. Тоді Він

сказав: „Юначе, кажу́ тобі: встань!“ **15** І мертвий устав, і почав говорити. І Його Він віддав Його матері. **16** А всіх óстрах пройняв, і Бога хвалили вони й говорили: „Великий Пророк з'явився між нами, і зглянувся Бог над наро́дом Своїм!“ **17** І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні. **18** Про все ж те сповістили Івана учні його. І покликав Іван двох із учнів своїх, **19** і послав їх до Господа з запитом: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **20** А мужі, прийшовши до Нього, сказали: „Іван Христитель послав нас до Тебе, питаючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **21** А саме тоді багатьох уздорбвив був Він від недугів і мук, і від духів злих, і сліпим багатьом вернув зір. **22** І промовив Ісус їм у відповідь: „Ідіть, і перекажіть Іванові, щоб ви бачили й чули: „Сліпі прозирають“, криві ходять, очищуються слабі на проказу, і чують глухі, воскресають померлі, „убогим звіщається Добра Новина“. **23** І блаженний, хто через Мене споку́си не матиме!“ **24** А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана наро́дові: „На що́ ви дивитись ходили в пустиню? Чи на очерет, що вітер гоїдає його? **25** Та на що́ ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджже ті, хто одягається славно, і розкішно живе, — по палатах царських. **26** На що́ ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, аніж на пророка. **27** Це той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця́, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **28** Кажу вам: Між наро́дженими від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві — той більший за нього“. **29** І всі люди, що слухали, і митники визнали Божу волю за слухну, — і охристились Івановим хрещенням. **30** А фарисеї й законники відкинули Божу волю про себе, — і не христились від нього. **31** І промовив Господь: „До кого ж уподоблю людей цього роду? І до кóго подібні вони? **32** Подібні вони до дітей, що на ринку сидять й один óдного кличуть та кажуть: „Ми вам грали були, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви“. **33** Бо прийшов Іван Христитель, що хліба не їсть і вина не п'є, а ви кажете: „Має він дэмона“. **34** Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, а ви кажете: „Чоловік Цей ласун і п'яниця, Він пріятель митників і грішників“. **35** І віправдалася мудрість усіма́ своїми ділами“. **36** А один із фарисеїв просив Його, щоб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сів при столі. **37** І ось жінка одна, що була в місті, грішниця, як дізналась, що, Він у фарисее́вм домі засів при столі, алябáстрову пляшечку мира принесла, **38** і, припавши до ніг Його зза́ду, плачучи, почала обливати слізьми́ йому ноги, і волóссям своїм витирала, но́ги йому цілувала та миром мастіла. **39** Побачивши це, фарисей, що покликав Його, міркував собі, ка́жучи: „Коли б був Він пророк, Він би знав, хто́ ото й яка жінка до Нього торкається, — бож то грішниця!“ **40** І озвався

Ісус та й говорить до нього: „Маю, Сімоне, дещо сказати тобі“. А той відказав: „Кажи, Учителю“. **41** І промовив Ісус: „Були два боржники в одного вірителя; один був винен п'ятсот динаріїв, а другий — п'ятдесят. **42** Як вони ж не могли заплатити, простив він обом. Скажи ж, котрій із них більше полюбить його?“ **43** Відповів Сімон, говорячи: „Думаю, — той, кому більше простив“. І сказав Він йому: „Розсудив ти правдиво“. **44** І, обернувшись до жінки, Він промовив до Сімона: „Чи ти бачиш цю жінку? Я прибув у твій дім, — ти на ноги Мої не подав і води, а вона окропила слізьми Мої ноги й обтерла волоссям своїм. **45** Поцілунку не дав ти Мені, — а вона, відколі ввійшов Я, Мої ноги цілує невпинно. **46** Голови ти Моєї оливою не намастив, — а вона миром ноги мої намастила. **47** Ось тому говорю Я тобі: „Численні гріхи її прощені, бо багато вона полюбила. Кому ж мало прощається, такий мало любить“. **48** А до неї промовив: „Прощається тобі гріхи!“ **49** А ті, що сиділи з Ним при столі, почали гомоніти про себе: „Хто ж це Такий, що прощає й гріхи?“ **50** А до жінки сказав Він: „Твоя віра спасла тебе, — іди з миром собі!“

8 І сталося, що Він після того проходив містами та селами, проповідуючи та звіщаючи Добру Новину про Боже Царство. Із ним Дванадцять були, **2** та дехто з жінок, що були вздоровлені від злих духів і хвороб: Марія, Магдалиною звана, що з неї сім демонів вийшло, **3** і Ів'анна, дружина Худзи, урядника Іродового, і Сусанна, і інших багато, що маєтком своїм їм служили. **4** І, як зібралось багато народу, і з міста до Нього поприходили, то Він промовляти став притчею. **5** „Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зерно своє. І, як сів, упало одне край дороги, — і було повитоптуване, а птахи небесні його повидзьббували. **6** Друге ж упало на ґрунт кам'янистий, — і, зійшовши, усохло, не мало бо вогкості. **7** А інше упало між терен, — і вигнався терен, і його поглушив. **8** Інше ж упало на добру землю, — і, зійшовши, уродило стокртно“. Це сказавши, закликав: „Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **9** Запитали ж Його Його учні, говорячи: „Що визначає ця притча?“ **10** А Він відказав: „Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а іншим у притчах, щоб „дивились вони — і не бачили, слухали — і не розуміли“. **11** Ось що означає ця притча: Зерно — це Боже Слово. **12** А котрі край дороги, — це ті, хто слухає, але потім приходять диявол, і забирає слово з їхнього серця, щоб не ввірували й не спаслися вони. **13** А що на кам'янистому ґрунті, — це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірують дочасно, — і за час випробування відпадають. **14** А що впало між терен, — це ті, хто слухає слово, але, ходячи, бувають придушені клопотоми, та багатством, та життєвими розкошами, — і плоду вони не дають. **15** А те, що на добрій землі, — це оті, хто як слово почує, береже його в широму й доброму серці,

— і плід приносять вони в терпеливості. **16** А світла засвіченого ніхто не покриває посудиною, і не ставить під ліжку, але ставить його на світильник, щоб бачили світло, хто входить. **17** Немає нічого захованого, що не виявиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде наяв. **18** Тож пильнуйте, як слухаєте! Бо хто має, то дається йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що, здається йому, ніби має“. **19** До Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через народ не могли дступитись до Нього. **20** І сповістили Йому: „Твоя мати й брати Твої он стоять осторонь, і бажають побачити Тебе“. **21** А Він відповів і промовив до них: „Моя мати й брати Мої — це ті, хто слухає Боже Слово, і виконує!“ **22** І сталося, одного з тих днів увійшов Він до човна, а з Ним Його учні. І сказав Він до них: „Переплиньмо на другий бік озера“. І відчалили. **23** А коли вони плівли, Він заснув. І знялася на озері буря велика, аж вода заливала їх стала, і були в небезпечі величезні. **24** І вони підійшли, і розбудили Його та й сказали: „Учителю, Учителю, гинемо!“ Він же встав, наказав бурі й хвилям, — і вони вщухнули, і тиша настала! **25** А до них Він сказав: „Де ж ваша віра?“ І дивувались вони, перестрашені, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітрам і воді Він наказує, а вони Його слухають?“ **26** І вони припливли до землі Гадаринської, що навпроти Галілеї. **27** І, як на землю Він вийшов, перестрів Його один чоловік із міста, що довгі роки мав він демонів, не вдягався в одягу, і мешкав не в домі, а в гробах. **28** А коли він Ісуса побачив, то закричав, повалився перед Ним, і голосом гучним закликав: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Благаю Тебе, — не муч мене!“ **29** Бо звелів Він нечистому духові вийти з людини. Довгий час він хапав був його, — і в'язали його ланцюгами й кайданами, і стерегли його, але він розривав ланцюги, — і демон гнав по пустині його. **30** А Ісус запитався його: „Як тобі на ім'я?“ І той відказав: „Легіон“, бо багато ввійшло в нього демонів. **31** І благали Його, щоб Він їм не звелів іти в безодню. (**Abyssos g12**) **32** Пасся ж там на горі гурт великий свиней. І просилися демони ті, щоб дозволив піти їм у них. І дозволив Він їм. **33** А як демони вийшли з того чоловіка, то в свиней увійшли. І череда кинулась із кручі до озера, — і потопилась. **34** Пастухи ж, як побачили тее, що сталося, повтікали, та в місті й по селах звістили. **35** І вийшли побачити, щоб сталося. І прийшли до Ісуса й знайшли, що той чоловік, що демони вийшли із нього, сидів при ногах Ісусових вдягнений та при умі, — і полякались. **36** Самовідці ж їм розповіли, як видужав той біснுவатий. **37** І весь народ Гадаринського краю став благи Його, щоб пішов Він від них, — великий бо страх обгорнув їх. Він же до човна ввійшов і вернувся. **38** А той чоловік, що демони вийшли із нього, став благи Його, щоб бути при Ньому. Та Він відпустив його, кажучи: **39** „Вернися до дому свого, і розповіж, які речі великі вчинив тобі Бог!“ І той пішов, і по

цілому місту звістив, які речі великі для нього Ісус учинив! **40** А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його. **41** Аж ось прийшов муж, Яір на ім'я, що був старшим синагоги. Він припав до Ісусових ніг, та й став благати Його завітати до дому його. **42** Бо він мав одиначку дочку, років десь із дванадцять, — і вмирала вона. А коли Він ішов, народ тиснув Його. **43** А жінка одна, що дванадцять років хворюю на кровоточі була, що ніхто вздоровити не міг її, **44** підійшовши ззаду, доторкнулась до краю одежі Його, — і хвилі тієї спинилася їй кровотеча. **45** А Ісус запитав: „Хто доторкнувся до Мене?“ Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: „Учителю, народ коло Тебе он тóвпиться й тисне“. **46** Ісус же промовив: „Доторкнувся хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене“. **47** А жінка, побачивши, що вона не втаїлась, трясучись, підійшла та й упала перед Ним, і призналася перед усіма людьми, чому доторкнулась до Нього, і як хвилі тієї одужала. **48** Він же промовив до неї: „Дбчко, твоя віра спасла тебе; іди з миром собі!“ **49** Як Він ще промовляв, приходить ось від старшини синагоги один та й говорить: „Дочка твоя вмерла, — не турбуй же Вчителя!“ **50** Ісус же, почувши, йому відповів: „Не лякайся, тільки віруй, — і буде спасена вона“. **51** Прийшовши же до дому, не пустив Він нікого з Собою ввійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчати, та матері. **52** А всі плакали та голосили за нею. Він же промовив: „Не плачте, — не вмерла вона, але спить!“ **53** І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона. **54** А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: „Дівчатко, вставай!“ **55** І вернувся їй дух, — і хвилі тієї вона ожилá. І звелів дати їй їсти. **56** І здивувалися батьки її. А Він наказав їм нікому не розповідати, що сталося.

9 І скликав Він Дванадцятьох, і дав їм силу та владу над усіма дэмонами, і вздоровляти недуги. **2** І послав їх проповідувати Царство Боже та вздоровляти недужих. **3** І промовив до них: „Не беріть нічого в дорогу: ані палиці, ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрáнь. **4** І в який дім увійдете, — зоставайтеся там, і звідти відходьте. **5** А як хто вас не прийме, то, виходячи з міста того, обтрусіть від ніг ваших поро́х на свідчення супроти них“. **6** І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новину та всюди вздоровляючи. **7** А Ірод тетрáрх почув усе, що сталося було, і вагався, бо дехто казали, що Іван це із мертвих устав, **8** а інші, що Ілля́ то з'явився, а знов інші, що ожив це один із стародавніх пророків. **9** Тоді Ірод сказав: „Іванові стяв я голову; хто ж Оцей, що я чую про Нього речі такі?“ І він намагався побачити Його. **10** А коли повернулись апóстоли, вони розповіли Йому, що зробили. І Він їх узяв, та й пішов самото́ю на місце безлюдне, біля міста, що зветься Віфса́йда. **11** А як люди довідалися, то пішли вслéd за Ним. І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Царство, та тих

уздоровляв, хто потребува́в уздоровлення. **12** А день став схилятися. І Дванадцятєро підійшли та й сказали Йому: „Відпусти вже людей, — нехай вони йдуть у довкóлишні села й оселі спочити й здобути поживи, бо ми тут у місці безлюдному!“ **13** А Він їм сказав: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали: „Немає в нас більше, як п'ятеро хліба й дві риби. Хіба підемо та купимо поживи для всього наро́ду цього“. **14** Бо було чоловіків десь тисяч із п'ять. І сказав Він до учнів Своїх: „Розсадіть їх рядами — по п'ятидесяти“. **15** І зробили отак, і всіх їх розсадили. **16** І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і поламав, і дав учням, щоб клали наро́дові. **17** І всі їли й наситились! А з кусків позоставали збрали дванадцять кошів. **18** І сталось, як насамоті Він молився, з Ним учні були. І спитав Він їх, кажучи: „За кого Мене люди вважають?“ **19** Вони ж відповіли та сказали: „За Івана Христе́ля, а ті за Ілля́, а інші, — що воскрес один із давніх пророків“. **20** А Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро ж відповів та сказав: „За Христа Божого!“ **21** Він же їм наказав, і звелів не казати нікому про це. **22** І сказав Він: „Сино́ві Лю́дському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященники, і книжники, і буде Він убитий, — але третього дня Він воскресне!“ **23** А до всіх Він промовив: „Коли хоче хто йти вслéd за Мною, хай зрече́ться само́го себе, і хай візьме щоденно сво́го хреста, та й за Мною йде. **24** Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою, той її збереже́. **25** Яка ж користь лю́дині, що здобуде весь світ, але занапа́стить чи згубить себе? **26** Бо хто буде Мене та Моєї науки сорóмитися, того посорóмиться також Син Лю́дський, як прийде у славі Сво́й, і Отчій, і святих анго́лів. **27** Правдиво ж кажу́ вам, що деякі з тут-о при́йвних не скушту́ють смерти, аж поки не побачать Царства Божого“. **28** І сталось після оцих слів днів за вісім, узяв Він Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитись на го́ру. **29** І коли Він молився, то вигляд лица Його переобразився, а одежа Його стала біла й блискуча. **30** І ось два му́жі з Ним розмовляли, — були то Мойсей та Ілля́, **31** що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусали́мі Він мав докінчи́ти. **32** А Петро та при́йвні з ним були змо́рені сном, але, пробудившись, бачили славу Його й обох му́жів, що стояли при Ньому. **33** І сталось, як із Ним розлучалися вони, то промовив Петро до Ісуса: „Учителю, добре нам бути отут! Поставмо ж отут три шатра: для Тебе одне, і Мойсею одне, і одне для Ілля́!“ Він не знав, що говорити... **34** А як він говорив це, насунула хмара та їх заслоніла. І вони полягались, як стали ті входи́ти в хмару. **35** І почувся ось голос із хмари, який промовляв: „Це Син Мій Уло́блений, — Його слухайтеся!“ **36** А коли оцей голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовча́ли, і нікому нічого тих днів не казали, що бачили. **37** А наступного дня, як спустились з гори, перестрів Його на́товп великий.

38 І закричав ось один чоловік із народу й сказав: Учителю, благаю Тебе, — зглянься над сином моїм, бо одинак він у мене! 39 А ото дух хапає його, і він нагло кричить, і трясє ним, аж той піну пускає. І, вимучивши він його, насилу відходить. 40 І учнів Твоїх я благав його вигнати, та вони не змогли“. 41 А Ісус відповів і промовив: „О, роде невірний й розбещений, — доки буду Я з вами, і терпітиму вас? Приведи свого сина сюди!“ 42 А як той ще йшов, демон кинув його та затряс. Та Ісус наказав тому духу нечистому, — і вздорівш дитину, і віддав її батькові її. 43 І всі дивувалися величчю Божій! 44 „Вкладіть до вух своїх ці ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук“. 45 Протє не зрозуміли вони цього слова, було бо закритє від них, щоб його не збгнули, та боялись його запитати про це слово. 46 І прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був? 47 А Ісус, думку серця їх знавши, узєв дитину, і поставив її біля Себе. 48 І промовив до них: „Як хто прийме дитину оцю в Ім'я Моє, Мене він приймає, а як хто Мене прийме, приймає Того, Хто послав Мене. Хто бо найменший між вами всіма, — той великий!“ 49 А Іван відповів і сказав: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, що Ім'ям Твоїм демонів виганяв, і ми заборонили йому, бо він з нами не ходить“. 50 Ісус же йому відказав: „Не забороняйте, — бо хто не проти вас, той за вас!“ 51 І сталося, коли дні вознесенія його наближались, Він постановив піти в Єрусалим. 52 І Він посланців вивслав перед Собою. І пішли вони, та й прибули до села самарянського, щоб ночівлю йому приготівити. 53 А ті не прийняли його, бо йшов він у напрямі Єрусалиму. 54 Як побачили ж те учні Яків й Іван, то сказали: „Господи, — хочеш, то ми скажемо, „щоб огонь зійшов з неба та винищить“ їх, як і Ілля був зробив“. 55 А Він обернувся до них, їм докорив та й сказав: „Ви не знаєте, якого ви духа. 56 Бо Син Людський прийшов не губить душі людські, а спасати!“ І пішли вони в інше село. 57 І сталося, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: „Я піду за Тобою, хоч би куди Ти пішов“. 58 Ісус же йому відказав: „Мають нори лисиці, а гнізда — небесні пташки, — Син же Людський не має ніде й голови прихилити!“ 59 І промовив до другого Він: „Іди за Мною“. А той відказав: „Дозволь мені перше піти, і батька свого поховати“. 60 Він же йому відказав: „Зостав мертвим ховати мерців своїх. А ти йди та звіщай Царство Боже“. 61 А інший сказав був: „Господи, я піду за Тобою, та дозволь мені перш попроситись із своїми домашніми“. 62 Ісус же промовив до нього: „Ніхто з тих, хто кладє свою руку на плуга та назад озирьється, не надається до Божого Царства!“

10 Після того призначив Господь і інших Сімдесят, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти. 2 І промовив до них: „Хоч жніво велике, та робітників мало; тож благайте Господаря жніва, щоб робітників вивслав на жніво Своє. 3 Ідіть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовків. 4

Не носіть ні калітки, ні торби, ні сандаль, і не вітайте в дорозі нікого. 5 Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажіть: „Мир дому цьому!“ 6 І коли син миру там буде, то спочіне на ньому ваш мир, коли ж ні — до вас вернеться. 7 Зоставайтеся ж у домі тим самим, споживайте та пийте, що є в них, — бо вартий робітник своєї заплати. Не ходіть з дому в дім. 8 А як прийдете в місто яке, і вас приймуть, — споживайте, що вам подадуть. 9 Уздорівлюйте хворих, що в нім, промовляйте до них: „Наблизилось Царство Боже до вас!“ 10 А як прийдете в місто яке, і вас не приймуть, то вийдіть на вулиці його та й кажіть: 11 „Ми обтрушуємо вам навіть порошок, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що наблизилось Царство Боже!“ 12 Кажу вам: того дня легше буде содомлянам, аніж місту тому!“ 13 „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б то у Тирі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони покаялися в волосяніччї та в попелі! 14 Але на суді відрадініш буде Тиру й Сидону, як вам. 15 А ти, Капернауме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш!“ (Hadēs g86) 16 Хто слухає вас — Мене слухає, хто ж погорджує вами — погорджує Мною, хто ж погорджує Мною — погорджує Тим, Хто послав Мене“. 17 А ті Сімдесят повернулися з радістю, кажучи: „Господи, — навіть демони коряться нам у Ім'я Твоє!“ 18 Він же промовив до них: „Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка. 19 Ось Я владу вам дав наступати на змії та скорпіонів, і на всю силу ворожу, — і ніщо вам не зашкодить. 20 Та не тіштеся тим, що вам коряться духи, але тіштєсь, що ваші ймення записані в небі!“ 21 Того часу Ісус звеселився був Духом Святим і промовив: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби! 22 Передав Мені все Мій Отець. І не знає ніхто, хто є Син, — тільки Отець, і хто Отець — тільки Син, та кому Син захоче відкрити“. 23 І, звернувшись до учнів, наодинці їм сказав: „Блаженні ті очі, що бачать, що бачите ви! 24 Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали побачити, що бачите ви — та й не бачили, і почути, що чуєте ви — і не чули!“ 25 І підвівсь ось законник один, і сказав, його випробовуючи: „Учителю, що робити мені, щоб вічне життя осягнути?“ (aiōnios g166) 26 Він же йому відказав: „Що в Законі написано, як ти читаєш?“ 27 А той відповів і сказав: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом“, і свого ближнього, як самого себе“. 28 Він же йому відказав: „Правильно ти відповів. Роби це, — і будеш жити“. 29 А той бажав сам себе виправдати, та й сказав до Ісуса: „А хто то мій ближній?“ 30 А Ісус відповів і промовив: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихону, і попався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та й утекли, покинувши ледве живого його. 31 Проходив випадком тією дорогою священник один, побачив його,

— і проминув. **32** Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, — і теж проминув. **33** Проходив же там якийсь самарянин, та й натрапив на нього, і, побачивши, змилисёрдився. **34** І він підійшов, і обв'язав йому рани, наливши оливи й вина. Потому його посадив на худобину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотався про нього. **35** А другого дня, від'їжджавши, вийняв він два динарії, та й дав їх господареві й проказав: „Запікуйся ним, а як більше що витратиш, — заплачу тобі, як верну́ся“. **36** Котрий же з цих трьох — на думку твою — був ближній тому, хто попався розбійникам?“ **37** А він відказав: „Гой, хто вчинив йому милість“. Ісус же сказав йому: „Іди, — і роби так і ти!“ **38** І сталось, коли вони йшли, Він прийшов до одного села. Одна ж жінка, Марта їй на ім'я, прийняла Його в дім свій. **39** Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ноги у Ісуса, та й слухала слова Його. **40** А Марта великою поспулюю клопоталась, а спинившись, сказала: „Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щоб мені допомогла“. **41** Господь же промовив у відповідь їй: „Марто, Марто, — турбуєшся й журишся ти про багато чого, **42** а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї“.

11 І сталось, як молився Він у місці одному, і коли перестав, озвався до Нього один із Його учнів: „Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів.“ **2** Він же промовив до них: „Коли молитесь, говоріть: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. **3** Хліба нашого щоденного дай нам на кожний день. **4** І прости нам наші гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржниківі нашому. І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого!“ **5** І сказав Він до них: „Хто з вас матиме приятеля, і піде до нього опівночі, і скаже йому: „Позич мені, друже, три хліби, **6** бо прийшов із дороги до мене мій приятель, я ж не маю, щоб дати йому“. **7** А той із середини в відповідь скаже: „Не роби мені клопоту, — уже за́мкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не можу я встати та дати тобі“. **8** Кажу вам: коли він не встане, і не дасть ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дасть йому, скільки той потребує. **9** І я вам кажу: просіть, — і буде вам дано, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам! **10** Бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а тому, хто стукає — відчинять. **11** І котрий з вас, батьків, як син хліба проситиме, подасть йому каменя? Або, як проситиме риби, замість риби подасть йому гадину? **12** Або, як яйця він проситиме, дасть йому скорпіона? **13** Отож, коли ви, бувши злі, потрапите добрі дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Небесний Отець подасть Духа Святого всім тим, хто проситиме в Нього?“ **14** Раз вигонив Він демона, який був німий. І коли демон вийшов, німий заговорив. А народ дивувався. **15** А

деякі з них гомоніли: „Виганяє Він демонів силою Вельзевула, князя демонів“. **16** А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. **17** Він же знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, само проти себе подлене, запустіє, і дім на дім упаде. **18** А коли й сатанá поділився сам супроти себе, — як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзевулом вигоню Я демонів. **19** Коли ж Вельзевулом вигоню Я демонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам суддями. **20** А коли пальцем Божим вигоню Я демонів, то справді прийшло до вас Боже Царство. **21** Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпеці маєток його. **22** Коли ж дужчий від нього його нападе й переможе, то всю зброю йому забере, на яку покладався був той, і роздасть свою здобич. **23** Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає! **24** Коли дух нечистий виходить з людини, то блукає місяцями безвідними, відпочинку шукаючи, але, не знаходячи, каже: „Верну́ся до хати своєї, звідки я вийшов“. **25** А як вернеться він, то хату знаходить заметену й прибрану. **26** Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть там. І буде останнє людині тій гірше за перше!“ **27** І сталось, як Він це говорив, одна жінка з народу свій голос піднесла і сказала до Нього: „Блаженна утроба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх!“ **28** А Він відказав: „Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його береже!“ **29** А як люди збиралися, Він почав промовляти: „Рід цей — рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки пророка Йіони. **30** Бо як Йіона ознакою був для ніневітян, так буде й Син Людський для роду цього. **31** Цариця південна на суд стане з мужами роду цього, — і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, аніж Соломон! **32** Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і засудять його, вони бо покаялися через Йонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Йона! **33** Засвіченого світла ніхто в схівок не ставить, ані під посудину, але на світільника, щоб бачили світло, хто входить. **34** Око твоє — то світільник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне було, то й усе тіло твоє буде темне. **35** Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося темрявою! **36** Бо коли твоє тіло все світле, і не має жадної темної частини, то все буде світле, неначе б світільник осяяв блиском тебе“. **37** Коли Він говорив, то один фарисей став благати Його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі. **38** Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився. **39** Господь же промовив до нього: „Гепер ви, фарисеї, он чистите зовнішність кўхля та миски, а ваше нутро повне здірства та кривди! **40** Нерозумні, — чи ж Той, Хто створив оте зовнішнє, не створив Він і внутрішнє? **41** Тож милостиню подавайте з внутрішнього, — і ось

все буде вам чисте. **42** Горе вам, фарисеям, — бо ви десятину даєте з м'яти та рути й усякого зілля, але обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і тогó не лишати! **43** Горе вам, фарисеям, що любите перші лавкі в синагогах та привіти на рінках! **44** Горе вам, — бо ви як гробі непомітні, — люди ж ходять по них і не знають тогó“. **45** Озвася ж один із законників, і каже йому: „Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш!“ **46** А Він відказав: „Горе й вам, законникам, бо ви на людей тягарі накладаете, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не дотóркуєтесь тягарів! **47** Горе вам, бо надгрóбки пророкам ви ставите, — ваші ж батькі були їх повбивали. **48** Так, — визнаєте ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви їм надгрóбки будете! **49** Через те й мудрість Божа сказала: „Я пошлю їм пророків й апóстолів, — вони ж деког з них повбивають, а деког виженуть, **50** щоб на роді оцім відомстилася кров усіх пророків, що пролила від ствóрення світу, **51** від крові Авеля аж до крові Захарія, що загинув між жéртвником і храмом!“ Так, кажу вам, — відомститься це все на цім роді! **52** Горе вам, законникам, бо взяли ви ключá розуміння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, боронили!“ **53** А коли Він вихóдив ізвідти, стали книжники та фарисеї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, — **54** вони чатували на Нього, щоб зловити що з уст Його (і щоб оскáржити Йогó).

12 Того чáсу, як зібралися десятитисячні нáтовпи наро́ду, — аж топтали вони один óдного, — Він почав промовляти перш до учнів Своїх: „Стережіться рóзчини фарисейської, що є лицемірство! **2** Бо немає нічого захóваного, що не відкриється, ні таємного, що не виявиться. **3** Тому все, що казали ви пóтемки, — при світлі почувється, що ж шептали на вухо в коморах, — на дахáх проповідане бóде. **4** Кажу ж вам, Своїм друзям: Не бійтесь тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! **5** Але вкажу вам, кого треба боятися: Бійтесь тогó, хто має владу, убивши, укинути в ге́нну. Так, кажу вам: Того бійтеся! (Geenna g1067) **6** Чи ж не п'ять горобців продають за два грóші? Та проте перед Богом із них ні один не забутий. **7** Але навіть волóсся вам на голові порахóване все. Не бійтесь: вартніші ви за багатьох горобців! **8** Кажу ж вам: Кожного, хто перед людьми Мене визнає, того визнає й Син Лю́дський перед Анго́лами Божими. **9** Хто ж Мене відцурається перед людьми, того відцураються перед анго́лами Божими. **10** І кожному, хто скаже слово на Лю́дського Сина, йому прóститься; а хто зневажа́тиме Духа Святого, — не прóститься. **11** А коли вас водитимуть до синагог, і до уря́дів, і до влад, — не турбуйтеся, як або що́ відповідати чи що́ говорити, — **12** Дух бо Святий вас навчить те́єї години, що́ потрібно казати!“ **13** І озвася до Нього один із наро́ду: „Учителю, скажи братові моему, щоб він спáдщиною поділився зо мною“. **14** А Він відказав йому: „Чоловіче, хто поставив над вами Мене за суддю або за подільника?“

15 І промовив до них: „Глядіть, остерігайтеся всякої заже́рливости, — бо життя чоловіка не залежить від достатку маєткy його“. **16** І Він розповів їм притчу, говорячи: „В одного багача го́йно нива вродила бу́ла. **17** І міркував він про себе й казав: „Що́ робити, що не маю куди зібрати плóдів своїх?“ **18** І сказав: „Оце я зроблю, — порозва́люю клу́ні свої, і просторніші поставлю, і позбираю туди пашню́ свою всю та свій достаток. **19** І скажу́ я душі своїй: „Душе, маєш багато добра, на багато ро́ків склáденого. Спочивай, їж та пий, і веселися!“ **20** Бо же до того дня прорік: „Нерозумний, — но́чі цієї ось душу твою зажадають від тебе, і кому позоста́неться те, що ти був наготовив?“ **21** Так буває і з тим, хто збирає для себе, та не багатіє в Бога“. **22** І промовив Він учням Своїм: „Через це кажу вам: Не журіться про життя, — що́ ви будете їсти, і ні про тіло, — у що́ ви зодя́гнетесь. **23** Бо більше від їжі життя, а тіло від одягу. **24** Погляньте на га́йвороння, що не сіють, не жнуть, нема в них комори, ні клуні, — проте Бог їх годує. Скільки ж більше за птахів ви варті! **25** Хто ж із вас, коли жу́ряться, додати зможе до зросту свого бодай лі́ктя одно́го? **26** Тож коли ви й найменшого не подола́єте, то чо́го ж ви про інше клопóчетесь? **27** Погляньте на ті он ліле́ї, як вони не пряду́ть, ані тчуть. Але́ говорю́ вас, що й сам Соломон у всі́й славі своїй не вдягався отак, як один з них! **28** І коли он траву, що сьогодні на полі, а зва́тра до пе́чі викидається, Бог так зодягає, скільки ж краще зодя́гне Він вас, маловірни! **29** І не шукайте, що́ будете їсти, чи що́ будете пити, і не клопочі́ться. **30** Бо всього цьогó й люди світу оцьогó шукають, Отець же ваш знає, що тогó вам потрібно. **31** Шукайте ото́ж Його Царства, а це вам дода́сться! **32** Не ляка́йся, чері́дко ма́ла, бо сподобалося Отцю вашому дати вам Царство. **33** Продавайте достатки свої та мило́стино подавайте. Робіть калі́тки собі не старіючі, — неві́черпний скарб той у не́бі, куди не закрадається злоді́й, і міль де не то́чить. **34** Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше! **35** Нехай підпереза́ні будуть вам стéгна, а світла ручні позасвічувані! **36** І будьте подібними до людей, що очікують пана свого, коли верне́ться він із весілля, щоб, як прийде й заста́кає, відчинити негайно йому́. **37** Блаженні раби ті, що пан, коли прийде, то зна́йде, що пильнують вони! Поправді́ кажу́ вам: підперезе́ться він і їх посадо́вить, і, підійшовши, буде їм послуго́вувати. **38** І коли прийде о́ другий чи прийде о́ третій сторо́жі, та зна́йде так само, — блаженні вони! **39** Знайте ж це, що коли б знав госпо́дар, о котро́й то години́ підкра́деться злоді́й, то він пильнував би, і свого б до́му не дав підкопати. **40** Тому будьте готові і ви, — бо прийде Син Лю́дський тієї години, коли ви не дума́єте!“ **41** Озвася ж Петро: „Господи, чи до нас кажеш прі́тчу оцю, чи до всіх?“ **42** А Господь відказав: „Хто ж тоді вірний і мудрий домопра́витель, що пан настанóвить його над своїми челя́дниками, щоб давати харч ви́значену своєчасно? **43** Блаженний той раб, що пан його́ прийде та зна́йде, що робить він

так! **44** Поправді кажі вам, що над всім маєтком своїм він поставив його. **45** А коли раб той скаже у серці своїм: „Забаріться пан мій прийти“, і зачне бити слуг та служниць, їсти та пити та напиватися, **46** то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає, — і розітне його пополювині, і визначить долю йому з невірними! **47** А раб той, що знав волю свого господаря, але не приготував, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий. **48** Хто ж не знав, а вчинив каригідне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому дано багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимуть. **49** Я прийшов огонь кинути на землю, — і як Я прагну, щоб він уже запалав! **50** Я ж маю христитися хрищенням, — і як Я мучуся, поки те сповниться! **51** Чи ви думаєте, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але поділ! **52** Віднині бо п'ятеро в домі одному поділені будуть: троє супроти дхото, і двоє супроти трьох. **53** Стане батько на сина, а син проти батька, мати проти дочкі, а дочка проти матері, свекруха навпроти невістки своєї, а невістка навпроти свекрухи!“ **54** Промовив же Він і до народу: „Як побачите хмару, що з заходу суне, то кажете зараз: Зближається дощ“, — і так і буває. **55** А коли віє вітер південний, то кажете: „Буде спекота“, — і буває. **56** Лицеміри, — лише неба й землі розпізнати ви вмієте, чому ж не розпізнаєте часу цього? **57** Чого ж і самі по собі ви не судите, що справедливе? **58** Бо коли до уряду ти йдеш зо своїм супротивником, попилнуй з ним залагодити по дорозі, щоб тебе до судді не потяг він, а суддя щоб прислужникові не віддав тебе, а прислужник щоб не посадив до в'язниці тебе. **59** Поправді кажі тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси й останнього шеляга!“

13 Того часу прийшли були дехто, та й розповіли йому про галілеян, що їхню кров Пилат змішав був із їхніми жертвами. **2** Ісус же сказав їм у відповідь: „Чи ви думаєте, що оці галілеяни, що так постраждали, грішніші були від усіх галілеян? **3** Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так! **4** Або ті вісімнадцять, що башта на них завалилась була в Сілоамі й побила їх, — чи думаєте, що ті винні були більш за всіх, що в Єрусалимі живуть? **5** Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так!“ **6** І Він розповів оцю притчу: „Один чоловік у своїм винограднику мав посажене фігове дерево. І прийшов він шукати на ньому плоду, але не знайшов. **7** І сказав винарєві: „Оце третій рік, відкоби приходжу шукати плоду на цім фіговім дереві, але не знаходжу; зрубай його, — нащо й землю марнує воно?“ **8** А той йому в відповідь каже: „Позостав його, пане, і на цей рік, аж поки його обкопаю довкбля, і обкладу його гноем, — **9** чи року наступного плбду не вродить воно. Коли ж ні, то зрубаш його“. **10** І навчав Він в одній з синагог у суботу. **11** І ось там була одна

жінка, що вісімнадцять років мала духа нємочі, і була скорчена, і не могла ніяк випростатись. **12** А Ісус, як побачив її, то покликав до Себе. І сказав їй: „Жінко, — звільнена ти від недуги своєї“. **13** І Він руки на неї поклав, — і вона зараз випросталась, — і стала слівити Бога! **14** Озвася ж старший синагоги, обурений, що Ісус уздоровив у суботу, і сказав до народу: „Є шість день, коли працювати належить, — приходьте тоді та вздоровлюйтеся, а не дня суботнього“. **15** А Господь відповів і промовив до нього: „Лицеміре, — хіба ж не відв'язує кожен із вас у суботу свого вола чи осла від ясел, і не веде напоїти? **16** Чи ж цю дочку Авраамову, яку сатана був зв'язав вісімнадцять ось років, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут?“ **17** А як Він говорив це, — засоромилися всі його супротивники. І тишився весь нарбд всіма славними вчинками, які Він чинив! **18** Він же промовив: „До чого подібне Царство Боже, і до чого його привіряно? **19** Подібне воно до гірчичного зєрна, що взяв чоловік і посіяв його в своїм саді. І воно виросло, і деревом стало, і „кублилось птаство небесне на віттях його“. **20** І знову сказав Він: „Із чим порівняю Я Боже Царство? **21** Подібне до рбзчини, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все вкїсне“. **22** І проходив містами та сєлами Він і навчав, до Єрусалиму простуючи. **23** І озвася до Нього один: „Господи, — хіба буде мало спасєних?“ А Він відказав їм: **24** „Силкуйтеся ввійти тїсними ворїтьми, бо кажу вам, — багато-хто будуть намагатися ввійти, — та не зможуть! **25** Як устане Господар та двері замкне, ви зачнете вистюювати ізнадвору, та стукати в двері й казати: „Господи, — відчини нам!“ А Він вам у відповідь скаже: „Не знаю Я вас, звідки ви!“ **26** Тоді станете ви говорити: „Ми їли й пили перед Тобою і на вулицях наших навчав Ти“. **27** А Він вам відкаже: „Говорю вам, — не знаю Я, звідки ви. „Відійдіть від Мене всі, хто чинить неправду!“ **28** Буде плач там і скрєгіт зубів, як побачите ви Авраама, та Ісака та Якова, та пророків усіх в Царстві Божім, себе ж — вигнаних геть. **29** І прийдуть інші від сходу й заходу, і півночі й півдня, і при столі в Царстві Божім засядуть! **30** І ось, є останні, що стануть за перших, і є перші, що стануть останніми!“ **31** Тїєї години підійшли дехто з фарисєв, і сказали йому: „Вийди собі, і пиди звідси, — хоче бо Ірод убити Тебе“. **32** А Він відказав їм: „Ідіть і скажіть тому лісові: Ось дємонів Я виганяю, і чиню вздоровлення, — сьгодні та зватра, а третього дня закінчу. **33** Однак, Мені треба ходити сьгодні та зватра, і часу найближчого, бо згинуті не може пророк поза Єрусалимом. **34** Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваш пророків та каменєш посланїх до тебе! Скільки раз Я хотів позбирати дїтей твоїх, як та квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотїли! **35** Ось „ваш дїм зостається порожній для вас!“ Говорю бо Я вам: Ви мене не побачите, аж поки не настанє, що скажете: „Благословєнний, Хто йде в Господнє Ім'я!“

14 І сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одного з фарисейських старшійн, щоб хліба спожити, а вони назирали за Ним. **2** І ото перед Ним був один чоловік, слабкий на вод'янку. **3** Ісус же озвався й сказав до законників та фарисейів: „Чи вздоровляти в суботу годиться чи ні?“ **4** Вони ж мовчали. А Він, доторкнувшись, уздоровив його та відпустив. **5** І сказав Він до них: „Коли осел або віл котрогось із вас упаде до криниці, то хіба він не витягне зараз його дня суботнього?“ **6** І вони не могли відповісти на це. **7** А як Він спостеріг, як вони собі перші місця вибирали, то сказав до запрошених притчу: **8** „Коли хто покличе тебе на весілля, не сідай на першому місці, щоб не трапився хто поважніший за тебе з покликаних, **9** і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: „Поступіся цьому місцем!“ І тоді ти із соромом станеш займати місце останнє. **10** Але як ти будеш запрошений, то приходить, і сідай на останньому місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: „Пріятелю, — сідай вище!“ Тоді буде честь тобі перед покликаними з тобою. **11** Хто бо підноситься — буде впокорений, а хто впокоряється — той піднесеться“. **12** А тому, хто Його був покликав, сказав Він: „Коли ти справляєш обід чи вечерю, не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх родичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде взаємна відплата тобі. **13** Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих та сліпих, **14** і будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, — віддасться ж тобі за воскресіння праведник!“ **15** Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: „Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві!“ **16** Він же промовив до нього: „Один чоловік спорядив був велику вечерю, і запросив багатьох. **17** І послав він свого раба часу вечері сказати запрошеним: „Ідіть, бо вже все наготовано“. **18** І зараз усі почали відмовлятися. Перший сказав йому: „Полі купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прошу тебе, — вибач мені!“ **19** А другий сказав: „Я купив собі п'ять пар волів, — і йду спробувати їх. Прошу тебе, — вибач мені!“ **20** І знов інший сказав: „Одружився ось я, і через те я не можу прийти“. **21** І вернувся той раб і панові своєму про все розповів. Розгнівався господар тоді, та й сказав до свого раба: „Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведи сюди вбогих, і калік, і сліпих, і кривих“. **22** І згодом раб повідомив: „Пане, сталося так, як звелів ти, та місця є ще“. **23** І сказав пан рабові: „Піди на дороги й на загорода, та й сілуй прийти, щоб наповнився дім мій. **24** Кажу бо я вам, що жоден із запрошених мужів тих не покуштує моєї вечері. Бо багато покликаних, та вибраних мало!“ **25** Ішло ж з Ним багато людей. І, звернувшись, сказав Він до них: **26** „Коли хто приходить до Мене, і не зненавидить свого батька та матері, і дружини й дітей, і братів і сестер, а до того й своєї душі, — той не може бути учнем Моїм! **27** І хто свого хреста не

несе, і не йде вслід за Мною, — той не може бути учнем Моїм! **28** Хто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видатків не віражує, — чи має потрібне на виконання, **29** щоб, коли покладе він основу, але докінчити не зможе, усі, хто побачить, не стали б сміятися з нього, **30** говорячи: „Чоловік цей почав будувати, але докінчити не міг“. **31** Або який цар, ідучи на війну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спроможне він із десятима тисячами стріти того, хто йде з двадцятьма тисячами проти нього? **32** Коли ж ні, то, як той ще даліко, шле посольство до нього та й просить про мир. **33** Так ото й кожен із вас, який не зречеться усього, що має, не може бути учнем Моїм. **34** Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, чим приправити її? **35** Ні на землю, ні на гній не потрібна вона, — її геть викидають. Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“

15 Наближались до Нього всі митники й грішники, щоб послухати Його. **2** Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: „Приймає Він грішників та з ними їсть“. **3** А Він їм розповів оцю притчу, говорячи: **4** „Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятидесяти й дев'яти, та й не піде шукати загинулої, аж поки не знайде її? **5** А знайшовши, кладе на рамена свої та радіє. **6** І, прийшовши додому, скликає він друзів і сусідів, та й каже до них: „Радійте зо мною, бо знайшов я віцю свою тую загублену“. **7** Говорю вам, що так само на небі радітимуть більш за одного грішника, що кається, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох праведників, що не потребують покаєння!... **8** Або яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує світла, і не мете хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде? **9** А знайшовши, кличе приятельок та сусідок та каже: „Радійте зо мною, бо знайшла я загублену драхму!“ **10** Так само, кажу вам, радість буває в Божих анголів за одного грішника, який кається“. **11** І Він оповів: „У чоловіка одного було два сини. **12** І молодший із них сказав батькові: „Дай мені, батьку, належну частину маєтку!“ І той поділив поміж ними маєток. **13** А по небагатьох днях зібрав син молодший усе, та й подався до далекого краю, і розтратив маєток свій там, живучи марнотратно. **14** А як він усе прожив, настав голод великий у тім краї, — і він став бідувати. **15** І пішов він тоді і пристав до одного з мешканців тієї землі, а той вислав його на поля свої пасти свиней. **16** І бажав він наповнити шлунка свого хоч стручками, що їли їх свині, та ніхто не давав їх йому. **17** Тоді він спам'ятався й сказав: „Скільки в батька мого наймитів мають хліба аж надмір, а я отут з голоду гину! **18** Устану, і піду я до батька свого, та й скажу йому: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе. **19** Недостойний я вже зватись сином твоїм; приими ж мене, як одного з своїх наймитів“. **20** І, вставши, пішов він до батька свого. А коли він далеко ще був,

його батько вгледів його, — і перепобнився жалем: і побіг він, і кинувсь на шию йому, і зачав цілувати його! 21 І озвався до нього той син: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоїм“. 22 А батько рабам своїм каже: „Принесіть негайно одяжу найкращу, і його зодягніть, і персня подайте на руку йому, а сандάλі на ноги. 23 Приведіть теля відгодіване та заколіть, — будемо їсти й радіти, 24 бо цей син мій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“ І почали веселитись вони. 25 А син старший його був на полі. І коли він ішов й наближався до дому, почув музики та танці. 26 І покликав одного зо слуг, та й спитав: „Що це таке?“ 27 А той каже йому: „То вернувся твій брат, і твій батько звелів заколоти теля відгодіване, — бож здоровим його він прийняв“. 28 І розгнівався той, — і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його. 29 А той відповів і до батька сказав: „Ото, стільки років служу я тобі, і ніколи наказу твого не порушив, — ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із приятелями своїми потішився я. 30 Коли ж син твій вернувся оцею, що проїв твій маєток із блудницями, — ти для нього звелів заколоти теля відгодіване“. 31 І сказав він йому: „Ти завжди зо мною, дитино, і все моє — то твоє! 32 Веселитись та тішитись треба було, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“

16 Оповів же Він й учням Своїм: „Один чоловік був багатий, і мав управителя, що оскаржений був перед ним, ніби він переводить маєток його. 2 І він покликав його, і до нього сказав: „Що це чую про тебе? Дай звіт про своє управітельство, бо більше не зможеш рядити“. 3 І управитель почав міркувати собі: „Що я маю робити, коли пан управітельство відійме від мене? Копати не можу, просити соромлюсь. 4 Знаю, що я зроблю, щоб мене прийняли до домів своїх, коли буду я скінений із управітельства“. 5 І закликав він нарізно кожного з боржників свого пана, та її питається першого: „Скільки винен ти панові моему?“ 6 А той відказав: „Сто кадок оливи“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою, швидко сідай та й пиши: п'ятдесят“. 7 А потім питається другого: „А ти скільки винен?“ І той відказав: „Сто кірців пшениці“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят“. 8 І пан похвалив управителя цього невірнього, що він мудро вчинив. Бо сини цього світу в своїм поколінні мудріші, аніж сини світла. (аіѠн g165) 9 І Я вам кажу: „Набувайте друзів собі від багатства неправедного, щоб, коли проминеться воно, прийняли вас до вічних осель. (аіѠnios g166) 10 Хто вірний в найменшому, — і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, — і в великому несправедливий. 11 Отож, коли в несправедливим багатстві ви не були вірні, — хто вам правдиве довірить? 12 І коли ви в чужому не були вірні, — хто ваше вам дасть? 13 Жаден раб не може служити двом панам, — бо або одного зненавидить, а

другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знехтує. Не можете Богові й мамоні служити!“ 14 Чули все це й фарисеї, що були сріблολюбці, та й стали сміятися з Нього. 15 Він же промовив до них: „Ви себе видаєте за праведних перед людми, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидота. 16 Закон і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благовістититься, і кожен силкується втиснутись в нього. 17 Легше небо й земля проминуться, аніж одна риса з Закону загине. 18 Кожен, хто дружину свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перелюб. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перелюб. 19 Один чоловік був багатий, і зодягався в порфіру й віссон, і щоденно розкішно бенкетував. 20 Був і вбогий один, на ім'я йому Лазар, що лежав у воріт його, струпами вкритий, 21 і бажав годуватися кришками, що со стóлу багатого падали; пси ж приходили й рани лизали йому. 22 Та ось сталося, що вбогий умер, — і на Авраамове лóно віднесли його анголі. Умер же й багатий, — і його поховали. 23 І, терплячи муки в аді, звів він очі свої, та й побачив здала Авраама та Лазаря на лоні його. (Hadēs g86) 24 І він закричав та сказав: „Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені Лазаря, — нехай умочить у воду кінець свого пальця, і мого язика прохолодить, бо я мучуся в полум'ї цім!“ 25 Авраам же промовив: „Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар так само — лихе; тепер він тут тішиться, а ти мучишся. 26 А крім того всього, поміж нами та вами велика безодня поставлена, так що ті, що хочуть, переходити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до нас“. 27 А він відказав: „Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім батька мого, 28 бо п'яток братів маю, — хай він їм засвідчить, щоб і вони не прийшли на це місце страждання!“ 29 Авраам же сказав: „Вони мають Мойсея й Пророків, — нехай слухають їх!“ 30 А він відказав: „Ні ж бо, отче Аврааме, — але коли прийде хто з мертвих до них, то покаються“. 31 Йому ж він відказав: „Як Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не йнятимуть віри!“

17 І сказав Він до учнів Своїх: „Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе тому, через кого приходять вони! 2 Краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити та й кинути в море, аніж щоб спокуси йому одного з малих цих! 3 Уважайте на себе! Коли провиниться твій брат, докорі йому, а коли він покається, то вибач йому. 4 І хоча б сім раз денно він провинивсь проти тебе, і сім раз звернувся до тебе, говорячи: „Каюся“, — вибач йому!“ 5 І сказали апостоли Господу: „Додай Ти нам віри!“ 6 А Господь відказав: „Коли б мали ви віру, хоч як зёрно гірчичне, і сказали шовківці цій: „Вірвися з коренем і посадиш до моря“, — то й послухала б вас! 7 Хто ж із вас, мавши раба, що оре чи пасе, скаже

йому, як він вернеться з поля: „Негаймо йди та сідай до столу“? **8** Але чи ж не скаже йому: „Приготуй що вечеряти, і підперезись, і мені прислужо́вуй, аж поки я їстиму й питиму, а потому ти сам будеш їсти та пити“? **9** Чи ж він дякує тому рабові, що наказане виконав? **10** Так і ви, коли зробите все вам наказане, то кажіть: „Ми — нікчемні раби, бо зробили лиш те, що повинні зробити були!“ **11** І сталося, коли Він ішов до Єрусалиму, то проходив поміж Самарією та Галілеєю. **12** І, коли вхóдив до одного села, перестріли Його десять мужів, слабих на проказу, що стали здалека. **13** І голос піднесли вони та й казали: „Ісусе, Наставнику, — змилуйсь над нами!“ **14** І, побачивши їх, Він промовив до них: „Підіть і покажітьс я священникам!“ І сталося, коли вони йшли, то очістились. **15** Один же з них, як побачив, що видужав, то вернувся, і почав гучнім голосом славити Бога. **16** І припав він обличчям до ніг Його, складаючи дяку Йому. А то самарянин був... **17** Ісус же промовив у відповідь: „Чи не десять очістилось, — а дев'ять же дє? **18** Чому не вернулись вони хвалу Богові віддати, крім цього чужинця?“ **19** І сказав Він йому: „Підведися й іди: твоя віра спасла тебе!“ **20** А як фарисеї спитали Його, коли Царство Боже прийде, то Він їм відповів і сказав: „Царство Боже не прийде помітно, **21** і не скажуть: „Ось тут“, або: „Там“. Бо Боже Царство всерєдині вас!“ **22** І сказав Він до учнів: „Прийдуть дні, коли побажаєте бачити один з днів Сина Людського, — та не побачите. **23** І скажуть до вас: „Ось тут“, чи: „Ось там“, — не йдіть, і за ним не біжіть! **24** Бо як блискавка, блиснувши, світить із óдного краю під небом до другого краю під небом, так буде Свого дня й Син Людський. **25** А перше належить багато страждати Йому, і відцурається рід цей від Нього. **26** І, як було за днів Нòевих, то буде так само й за днів Сина Людського: **27** іли, пили, женилися, заміж вихóдили, аж до того дня, коли „Ной увійшов до ковчєгу“; прийшов же потоп, — і всіх вигубив. **28** Так само, як було за днів Лóтових: іли, пили, купували, продавали, садили, будували; **29** того ж дня, як Лот вийшов із Содóму, — огонь із сїркою з неба линув, і всіх погубив. **30** Так буде й того дня, як Син Людський з'явиться! **31** Хто буде того дня на домі, а речі його будуть у домі, нехай їх забрати не злázить. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертáється, — **32** пам'ятайте про Лóтову дружину! **33** Хто дбáтиме зберегти свою душу, — той погубить її, а коли хто погубить, — той оживить її. **34** Кажу вам: удвох будуть ночі тиєї на одному ліжкові: один візьметься, а другий полишиться. **35** Дві молóтимуть рáзом, — одна візьметься, а друга полишиться. **36** Двоє будуть на полі, — один візьметься, а другий полишиться!“ **37** І казали вони Йому в відповідь: „Де, Господи?“ А Він відказав їм: „Де труп, там зберуться й орли“.

18 І Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися зáвжди, і не занепадáти духом, з

говорячи: „У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не сорóбився. **3** У тому ж місті вдова перебувáла, що до нього ходила й казала: „Оборони мене від мого супротивника!“ **4** Але він довгий час не хотів. А згóдом сказав сам до себе: „Хоч і Бога я не боюся, і людей не сорóблюся, **5** але через те, що вдовиця оця докучає мені, то візьму в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені“. **6** І промовив Господь: „Чи чуєте, щó говорить суддя цей неправедний? **7** А чи ж Бог в оборону не візьме обраних Своїх, що голосять до Нього день і ніч, хоч і бáряться Він щодо них? **8** Кажу вам, що Він їм незабáром подасть оборону! Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знайде віру?“ **9** А для деяких, що були себе певні, що вони ніби праведні, і за ніщó мали інших, Він притчу оцю розповів. **10** „Два чоловіки до храму ввійшли помолитись, — один фарисей, а другий був мїтник. **11** Фарисей, ставши, так молився про себе: „Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здірщики, неправедні, перелюбні, або як цей мїтник. **12** Я пощу два рáзи на тиждень, даю десятину з усьóго, що тільки надбáю!“ **13** А мїтник здалека стояв, та й очей навть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: „Боже, будь милостівий до мене грїшного!“ **14** Говорю вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданий, аніж той. Бо кожен, хто підноситься, — буде понижений, хто ж понижається, — той піднесється“. **15** До Нього ж принóсили й немовлят, щóб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли. **16** А Ісус їх покликав та й каже: „Пустіте дїтей, щóб до Мене приходили, і не забороняйте їм, — бо таких Царство Боже. **17** Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у нього не ввійде!“ **18** І запитався Його один із начáльников, говорячи: „Учителю Добрий, щó робити мені, щóб вспадкувати вічне життя?“ (*aiōnios g166*) **19** Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, — тільки Сам Бог! **20** Знаєш заповіді: „Не чини перелюбу, не вбивай, не краді, не свідкуй неправди, шануй свого батька та матір“. **21** А він відказав: „Усє це я виконав від юнáцтва свого!“ **22** Як почув це Ісус, то промовив до нього: Одного тобі ще бракує: Розпрóдай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, — і матимеш скарб свій на небі. Вертайся тоді, та й іди вслїд за Мною!“ **23** А він, коли почув це, то засумував, бо був вельми багатий. **24** Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: „Як тяжко багатим увійти в Царство Боже! **25** Бо верблóдові легше пройти через гóлчине вўшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти“. **26** Ті ж, що чули, спитали: „Хтó ж тоді може спастись?“ **27** А Він відповів: „Неможливе лóдям — можливе для Бога!“ **28** І промовив Петро: „От усе ми покинули, — та й пішли за Тобою слїдóм“. **29** А Ісус відказав їм: „Поправді кажу вам: Немає такого, щóб покинув свій дїм, або дружину, чи братів, чи батьків, чи дїтей ради Божого Царства, **30** і не одержав би

значно більш цього часу, а в віці наступнім — життя вічне“. (аїѠн g165, аїѠніос g166) 31 І, взявши Дванадцятьох, промовив до них: „Оце в Єрусалим ми йдемо, і все здійсниться, що писали Пророки про Людського Сина. 32 Бо Він відданий буде поганам, і буде осміяний, і покривджений, і опльований. 33 і, збичувавши, уб'ють Його, — але третього дня Він воскресне!“ 34 Та з цього нічого вони не збагнули, і ця річ перед ними закрита була, і сказаного вони не розуміли. 35 І сталося, як Він наближався був до Єрихону, один невидючий сидів при дорозі й просив. 36 А коли він прочув, що проходить народ, то спитався: „Що це таке?“ 37 А йому відказали, що проходить Ісус Назарянїн. 38 І став він кричати й казати: „Ісусе, Сину Давидів, — змилиуйся надо мною!“ 39 А ті, що попереду йшли, сварились на нього, щоб він замовк, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилиуйся надо мною!“ 40 І спинився Ісус, і привестися Його до Себе звелів. А коли той наблизивсь до Нього, то Він запитався його: 41 „Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ А той відповів: „Господи, — нехай стану видющим!“ 42 Ісус же до нього сказав: „Стань видючий! Твоя віра спасла тебе!“ 43 І зараз видючим той став, і пішов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богові.

19 І, увійшовши Ісус, переходив через Єрихон. 2 І ось чоловік, що звався Заххей, — він був старший над митниками, і був багатий, — 3 бажав бачити Ісуса, хто Він, але з-за народу не міг, — бо малий був на зріст. 4 І, забігши вперед, він виліз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього проходити. 5 А коли на це місце Ісус підійшов, то поглянув угору до нього й промовив: „Заххейу, — зійди зараз додолу, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоім!“ 6 І той зараз додолу ізліз, і прийняв Його з радістю. 7 А всі, як побачили це, почали нарікати, і казали: „Він до грішного мужа в гостину зайшов!“ 8 Став же Заххей та й промовив до Господа: „Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим, а коли кого скривдив був чим, — верну вчетверо“. 9 Ісус же промовив до нього: „Сьогодні на дім цей спасіння прийшло, бо й він син Авраамів. 10 Син бо Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що загинуло!“ 11 Коли ж вони слухали це, розповів Він іще одну притчу, бо Він був недалеко від Єрусалиму, вони ж думали, що об'являється Боже Царство тепер. 12 Отож Він сказав: „Один чоловік, роду славного, відправлявся в далеку країну, щоб царство прийняти й вернутись. 13 І покликав він десятьох своїх рабів, дав їм десять мін, і сказав їм: „Торгуйте, аж поки вернуся“. 14 Та його громадяни його ненавиділи, і послали посланців услід за ним, кажучи: „Не хочемо, щоб він був над нами царем“. 15 І сталося, коли він вернувся, як царство прийняв, то звелів покликати рабів, яким срібло роздав, щоб довідатися, хто що набув. 16 І перший прийшов і сказав: „Пане, міна твоя принесла десять мін“. 17 І відказав він йому: „Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, —

володів десятьма містами“. 18 І другий прийшов і сказав: „Пане, твоя міна п'ять мін принесла“. 19 Він же сказав і тому: „Будь і ти над п'ятьма містами“. 20 І ще інший прийшов і сказав: „Пане, ось міна твоя, що я мав її сховану в хустці. 21 Я бо боявся тебе, — ти ж бо людина жорстока: береш, чого не поклав, і жнеш, чого не посіяв“. 22 І відказав той йому: „Устами твоїми, злий рабе, суджу я тебе! Ти знав, що я — жорстока людина, беру, чого не поклав, і жну, чого не посіяв. 23 Чому ж не віддав ти мініяльникам срібла мого, — і я, повернувшись, узав би своє із прибутком?“ 24 І сказав він присутнім: „Візьміть міну від нього, та дайте тому, хто десять мін має“. 25 І відказали йому: „Пане, — він десять мін має“. 26 Говорю бо я вам: „Кожному, хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що він має. 27 А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіть сюди, — і на очах моїх їх повбивайте“. 28 А як це оповів, Він далі пішов, простуючи в Єрусалим. 29 І ото, як наблизився до Вітфагії й Віфанії, на горі, що Олівною зветься, Він двох учнів послав, 30 наказуючи: „Ідіть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, знайдете прив'язане осля, що на нього ніколи ніхто із людей не сівав. Відв'яжіть його, і приведіть. 31 Коли ж вас хто спитає: „Нащо відв'язуєте?“, відкажіть тому так: „Господь потребує його“. 32 Посланці ж відійшли, — і знайшли, як Він їм був сказав. 33 А коли осля стали відв'язувати, хазяї його їх запитали: „Нащо осля ви відв'язуєте?“ 34 Вони ж відказали: „Господь потребує його“. 35 І вони привели до Ісуса його, і, поклавши одягу свою на осля, посадили Ісуса. 36 Коли ж Він їхав, вони простилали одягу свою по дорозі. 37 А як Він наближався вже до сходу з гори Оливної, то весь натовп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чуда, що бачили, 38 кажучи: „Благословенний Цар, що йде у Господне Ім'я! Мир на небесах, і слава на висоті!“ 39 А деякі фарисеї з народу сказали до Нього: „Учителю, — заборони своїм учням!“ 40 А Він їм промовив у відповідь: „Кажу вам, що коли ці замовкнуть, то каміння кричатиме!“ 41 І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним, 42 і сказав: „О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сховане це. 43 Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе валом оточать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусюди. 44 І зрівняють з землею тебе, і поб'ють твої діти в тобі, і не позоставлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти часу відвідин твоїх“. 45 А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців, 46 до них кажучи: „Написано: „Дім Мій — дім молитви“, а ви з нього зробили „печеру розбійників“. 47 І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященики й книжники й найважливіші з народу шукали, щоб Його погубити, 48 але не знаходили, що вчинити Йому, бо весь народ горнувся до Нього та слухав Його.

20 І сталося одного з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новину звіщав, прийшли первосвященики й книжники з старшими, **2** та й до Нього промовили, кажучи: „Скажи нам, якою владою Ти чиниш оце? Або хто Тобі владу цю дав?“ **3** І промовив до них Він у відповідь: „Запитаю й Я вас одну річ, — і відповідайте Мені: **4** Іванове хрищення з неба було, чи від людей?“ **5** Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „З неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ **6** А як скажемо: „Від людей“, — то всі люди камінням поб'ють нас, бо були переконані, що Іван — то пророк“. **7** І вони відповіли, що не знають, ізвідки. **8** А Ісус відказав їм: „То й Я не скажу вам, якою владою Я це чиню“. **9** І Він розповідати почав людям притчу оцю. „Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винар'ям, та й відбув на час довший. **10** А певного часу послав він раба до своїх винар'ів, щоб дали йому частку з плодів виноградника. Та побігли його винарі, і відіслали ні з чим. **11** І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили й зневажили, — та й відіслали ні з чим. **12** І послав він ще третього, а вони й того зранили й вигнали. **13** Сказав тоді пан виноградника: „Щоб маю робити? Пошлю свого сина улюбленого, — може його посоромляться“. **14** Винар'і ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: „Це спадкоємець; ходім, замордуємо його, щоб спадщина наша була“. **15** І вони його вивели за виноградника, та й убили... Щоб ж зробить їм пан виноградника? **16** Він прийде та й вигубить цих винар'ів, виноградника ж іншим віддасть“. Слухачі ж повіли: „Нехай цього не станеться!“ **17** А Він глянув на них та й сказав: „Що ж оце, що написано: „Камінь, що його будівничі відкинули, той нар'іжним став каменем!“ **18** Кожен, хто впаде на цей камінь — розбі'ється, а на кого він сам упаде, — то розчавить його“. **19** А книжники й первосвященики руки на Нього хотіли накласти тієї години, але побоялись народу. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав. **20** І вони слідували за Ним, і підіслали підглядачів, які праведних із себе вдавали, щоб зловити на слові Його, і Його видати урядові й владі намісника. **21** І вони запитали Його та казали: „Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчаєш, і не дивись на обліччя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво. **22** Чи годітьс'я давати податок для кесаря, чи ні?“ **23** Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: „Чого ви Мене випробовуєте? **24** Покажіть динар'я Мені. Чий образ і напис він має?“ Вони відказали: „Кесарів“. **25** А Він їм відказав: „Тож віддайте кесареви — кесареві, а Богові — Боже!“ **26** І не могли вони перед людсьм'я зловити на слові Його. І дивувались вони з Його відповіді, та й замовкли. **27** І підійшли дехто із саддукеїв, що твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Його, **28** та казали: „Учителю, Мойсей написав нам: „Як умре кому брат, який має дружину, а помре бездітний, — то нехай його брат візьме дружину, і відновить насіння для

брата свого“. **29** Було ж сім братів. І перший, узявши дружину, бездітний умер. **30** І другий узяв був ту дружину, та й той умер бездітний. **31** І третій узяв був її, так само й усі семеро, — і вони дітей не позоставили, та й помиралі. **32** А по всіх умерла й жінка. **33** А в воскресінні котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“. **34** Ісус же промовив у відповідь їм: „Женяться й заміж виходять сини цього віку. (аїѠн г165) **35** А ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, — не будуть ні женитись, ні заміж виходити, (аїѠн г165) **36** ні вмерти вже не можуть, бо рівні вони анголам, і вони сини Божі, синами воскресіння будучи. **37** А що мертві встають, то й Мойсей показав — при куці, — коли він назвав Господа „Богом Авраамовим, і Богом Ісаковим, і Богом Якововим“. **38** Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть“. **39** Дехто ж із книжників відповіли та казали: „Учителю, — Ти добре сказав!“ **40** І вже не насмілювалися питати Його ні про щоб. **41** І сказав Він до них: „Як то кажуть, що Христос син Давидів? **42** Таж Давид сам говорить у книзі Псалмів: „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, **43** поки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **44** Отже, Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ **45** І, як увесь народ слухав, Він промовив до учнів Своїх: **46** „Стережіться книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять привіти на ринках, і перші лавкі в синагогах, і перші місця на бенкетях, **47** що вдовині хаті поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжче осудження приймуть!“

21 І поглянув Він угору, і побачив заможних, що кидали дари свої до скарбниці. **2** Побачив і вбогу вдовицю одну, що дві лепти туди вона вкинула. **3** І сказав Він: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх! **4** Бо всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклала з убозтва свого весь прожиток, що мала“. **5** Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік: **6** „Надійдуть ті дні, коли з того, щобачите, не зостанеться й каменя на камені, який не зруйнується“. **7** І запитали Його та казали: „Учителю, коли ж оце станеться? І, яка буде ознака, коли має початися це?“ **8** Він же промовив: „Стережіться, щоб вас хто не зв'яв. Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“, і „Час наблизився“. Та за ними не йдіть! **9** І, як про війни та розрухи почуєте ви, — не лякайтесь, бо перш „статись належить тому“. Але це не кінець ще“. **10** Тоді промовляв Він до них: „Повстане народ на народ, і царство на царство“. **11** І будуть землетруси великі та голод, та помір місцями, і страшні та великі ознаки на небі. **12** Але перед усім тим накладуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язниці, і поведуть вас до царів та правителів — через Ім'я Моє. **13** Але це стане вам на свідцтво. **14** Отож, покладіть у серця свої — наперед не гадати, щоб будете відповідати, **15** бо дам

Я вам мову та мудрість, що не зможуть противитись чи суперечити їй всі противники ваші. 16 І будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і друзі, а декому з вас заподіють і смерть. 17 І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. 18 Але й волосина вам із голови не загине! 19 Терпеливістю вашою душі свої ви здобудете. 20 А коли ви побачите Єрусалим, військом оточений, тоді знайте, що до нього наблизилося спустошення. 21 Тоді ті, хто в Юдеї, нехай у гори втікають; хто ж у середині міста, нехай вийдуть; хто ж в околицях, — хай не вертаються в нього! 22 Бо то будуть дні помсти, щоб виконалося все написане. 23 Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьми, у ті дні, бо буде велика нужда на землі та гнів над цим людом! 24 І поляжуть під гострим мечем, і заберуть до неволі поміж усі народи, і погани топтатимуть Єрусалим, аж поки не скінчиться час тих поган. 25 І будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога людей на землі, і збентеження від шуму моря та хвиль, 26 коли люди будуть мертвими від страху й чекання того, що йде на весь світ, бо сили небесні порушаться. 27 І побачать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмарах “із сілою й великою славою! 28 Коли ж стане збуватися це, то віпростуйтеся, і підійміть свої голови, — бо зближається ваше визволення!“ 29 І розповів Він їм притчу: „Погляньте на фігове дерево, і на всілякі дерева: 30 як вони вже розпуковуються, то, бачивши це, самі знаєє, що близько вже літо. 31 Так і ви, як побачите, що діється це, то знайте, що Боже Царство вже близько! 32 Поправді кажу вам: Не перейде цей рід, аж усе оце станеться. 33 Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! 34 Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтяжувалися ненажерством та п'янством, і життєвими клопотами, і щоб день той на вас не прийшов несподівано, 35 немов сітка; бо він прийде на всіх, що живуть на поверхні всієї землі. 36 Тож пильуйте, і кожного часу моліться, щоб змогли ви уникнути всього того, що має відбутись, та стати перед Сином Людським!“ 37 За дня ж Він у храмі навчав, а на ніч виходив та перебував на горі, що зветься Олівна. 38 А зранку всі люди до Нього приходили в храм, щоб послухати Його.

22 Наближалося ж свято Опрісноків, що Пасхою зветься. 2 А первосвященики й книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялись народу. 3 Сатана ж увійшов у Юду, званого Іскаріот, одного з Дванадцятьох. 4 І він пішов, і почав умовлятися з первосвящениками та начальниками, як він видасть Його. 5 Ті ж зраділи, і погодилися дати йому срібняків. 6 І він обіцяв, і шукав відповідного часу, щоб їм видати Його без народу. 7 І настав день Опрісноків, коли пасху принісати в жертву налєжало. 8 І послав Він Петра та Івана, говорячи: „Підіть, і приготуйте нам пасху, щоб її спожили ми“. 9 А вони запитали Його: „Дє Ти хочеш, щоб ми приготували?“. 10 А Він їм відказав: „Ось, як будете входити в місто, стріне вас чоловік, воду

несучи у глекові, — ідіть за ним аж до дому, куди він увійде. 11 І скажіть до госпóдаря дому: Учитель питає тебе: „Де кімнáта, в якій споживу зо Своїми учнями пасху?“ 12 І він вам покаже велику гóрницю вистелену: там приготуйте“. 13 І вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, — і зачали там готувати пасху. 14 А коли настав час, сів до стóлу, і апóстоли з Ним. 15 І промовив до них: „Я дуже бажав спожити цю пасху із вами, перш ніж муки прийму. 16 Бо кажú вам, що вже споживати не буду її, поки спóвниться в Божому Царстві вона“. 17 Узввши ж чашу, і вчинивши подяку, Він промовив: „Візьміть її, і поділіть між собою. 18 Кажú ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плóду виноградного, доки Боже Царство не прийде“. 19 Узввши ж хлїб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: „Це тіло Моє, що за вас віддається. Це чиніть на спóмин про Мене!“ 20 По вечері так само ж і чашу, говорячи: „Оця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається. 21 Та однак, — за столом ось зо Мною рука Мого зра́дника. 22 Бо Син Людський іде, як призначено; але горе тому чоловікові, хто Його видає!“ 23 А вони почали між собою питати, котрий з них мав би це вчинити? 24 І сталось між ними й змагання, котрий з них уважатися має за більшого. 25 Він же промовив до них: „Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, добродійцями зветься. 26 Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник — як слуга, 27 Бо хто більший: чи той, хто сидить при столі, чи хто прислугóвує? Чи не той, хто сидить при столі? А Я серед вас, як слуга. 28 Ви ж оті, що перетривали зо Мною в споку́сах Моїх, 29 і Я вам заповітую Царство, як Отець Мій Мені заповів, 30 щоб ви в Царстві Моїм споживали й пили за столом Моїм, і щоб ви на престолох засіли судити дванадцять племён Ізраїлевих“. 31 І промовив Господь: „Сімоне, Сімоне, — ось сатана жадав вас, щоб вас пересіяти, мов ту пшеницю. 32 Я ж молився за тебе, щоб не змі́ншилась віра твоя; ти ж колись, як навёрнешся, зміцни браттю свою!“ 33 А той відказав Йому: „Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть!“ 34 Він же прорік: „Говорю тобі, Петре, — півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене“... 35 І Він їм сказав: „Як Я вас послав без калітки, і без торби, і без сандáль, — чи вам бракувало чого?“ Вони ж відказали: „Нічо́го“. 36 „А тепер — каже їм — хто має калитку, нехай візьме, теж і торбу; хто ж не має, нехай продасть одіж свою та й купить меча. 37 Говорю бо Я вам, що виконатися на Мені має й це ось написане: „До злочинців Його зараховано“. Бо те, що про Мене, виконуеться“. 38 І сказали вони: „Господи, ось тут два мечі“. А Він їм відказав: „Дóсить!“ 39 І Він вийшов, і пішов за звичáєм на гóру Оливну. А за Ним пішли учні Його. 40 А прийшовши на місце, сказав їм: „Моліться, щоб не впасти в спокусу“. 41 А Він Сам, відійшовши від них, як докинути ка́менем, на коліна припав та й молився, 42 благаючи: „Отче, як

воліш, — пронеси мимо Мене цю чашу! Та проте — не Моя, а Твоя нехай станеться воля!“ 43 І Ангол із неба з'явився до Нього, — і додавав Йому сили. 44 А як був у смертельній тривозі, ще пильніш Він молився. І піт Його став, немов каплі крові, що спливали на землю. 45 І, підвівшись з молитви, Він до учнів прийшов, і знайшов їх, що спали з журби. 46 І промовив до них: „Чого ви спите? Уставайте й моліться, щоб не впасти в спокусу! 47 І, коли Він іще говорив, ось народ з'явився, і один із Дванадцятьох, що Юдою зветься, ішов перед ними. І він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його. [Бо він знака їм дав був: кого я поцілую, то Він!]. 48 Ісус же промовив до нього: „Чи оце поцілунком ти, Юдо, видаєш Сина Людського?“ 49 А ті, що були з Ним, як побачили, що має статись, сказали Йому: „Господи, — чи мечем нам не вдарити?“ 50 І, один із них рубонув раба первосвященникового, — та й відтяв праве вухо йому. 51 Та Ісус відізвався й сказав: „Лишіть, — уже досить!“ І, доторкнувшись до уха його, у здроровив його. 52 А до первосвящеників і влади сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: „Немов на розбійника вийшли з мечами та киями. 53 Як щоденно Я з вами у храмі бував, не піднесли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада темряви“. 54 А схопивши Його, повелі й привели у дім первосвященника. Петро ж здалека йшов слідком. 55 Як розклали ж огонь серед двору, і вкупі сиділи, сидів і Петро поміж ними. 56 А служниця одна його вгледіла, як сидів коло світла, і, придивившись до нього, сказала: „І цей був із Ним!“ 57 І відрікся від Нього він, твердячи: „Не знаю я, жінко, Його!“ 58 Незабаром же другий побачив його та й сказав: „І ти від отих“. А Петро відказав: „Ні, чоловіче!“ 59 І як часу минуло з годину, хтось інший твердив і казав: „Поправді, — і цей був із Ним, бо він галілеянин“. 60 А Петро відказав: „Чоловіче, — не відаю, про що ти говориш... І зараз, як іще говорив він, півень заспівав. 61 І Господь обернувся й подививсь на Петра. А Петро згадав слово Господнє, як сказав Він йому: „Перше, ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. 62 І, вийшовши звідти, він гірко заплакав! 63 А люди, які ув'язніли Ісуса, знущалися з Нього та били. 64 І, закривши Його, вони били Його по обличчі, і питали Його, приговорюючи: „Пророкуй, хто то вдарив Тебе?“ 65 І багато інших богозневбаг говорили на Нього вони... 66 А коли настав день, то зібралися старші народу, первосвященики й книжники, і повелі Його в синедріон свій, 67 і казали: „Коли Ти Христос, скажи нам“. А Він їм відповів: „Коли Я вам скажу, — не повірите ви. 68 А коли й спитаю вас Я, — не дасте Мені відповіді. 69 Незабаром Син Людський сидітиме по правіці сили Божої!“ 70 Тоді всі запитали: „То Ти Божий Син?“ А Він їм відповів: „Самі кажете ви, що то Я“. 71 А вони відказали: „Нащо потрібні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!“

23 І зняли всі їхні збори, і повели до Пилата Його. 2 І зачали оскаржати Його й говорити: „Ми ствердили, що Цей ворохобить народ наш, і забороняє податок давати кесареви, та й говорить, що Він, — Христос Цар“. 3 І Пилат запитав Його, кажучи: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він відказав йому в відповідь: „Сам ти кажеш“... 4 І Пилат сказав первосвященикам та до народу: „Я не знаходжу жодної провини в Цій Людині“. 5 А вони намагалися, говорячи: „Він бунтує народ, навчаючи в усій Юдеї, від Галілеї почавши аж посі“. 6 А Пилат, вчувши про Галілею, спитав: „Хіба Він галілеянин?“ 7 І, дізнавшись, що Він із влади Ірода, відіслав Його Іродові, бо той в Єрусалимі також перебував тими днями. 8 Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо він від давнього часу бажав Його бачити, — багато за Нього чував, і сподівався побачити чудо яке, що буває від Нього. 9 І багато питався Його, та нічого не відповідав Він йому. 10 І стояли тут первосвященики й книжники, та завзято Його оскаржували. 11 Тоді Ірод із військом своїм ізневажає Його й насміявся, зодягнувши Його в яснобілу одіж, і відіслав до Пилата Його. 12 І того дня стали Ірод із Пилатом за приятелів між собою, бо давніш ворожнеча між ними була. 13 А Пилат скликав первосвящеників, і старшин, і народ, 14 і промовив до них: „Привелі ви мені Чоловіка Цього, як того, що бунтує народ. А ось я перед вами розвідав, — і не знаходжу в Людині Оцій ані однієї провини такої, про що ви оскаржуєте. 15 Також Ірод, бо він відіслав Його нам. І ось нічого, що на смерть заслугувало б, Він не вчинив. 16 Отже я покараю Його й відпущу“. 17 Бо повинен був їм відпустити одного на свято. 18 А народ став кричати й казати: Візьми Цього, — відпусти ж нам Варавву!“ 19 А той за повстання одне, яке сталося в місті, і за вбивство посаджений був до в'язниці. 20 І знову сказав їм Пилат, хочачи відпустити Ісуса. 21 Та кричали вони й говорили: „Розпіни, розпіни Його!“ 22 Він же втретє промовив до них: „Яке ж зло вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслугувало б, на Ним не знайшов. Отже я покараю Його й відпущу“. 23 А вони сильним криком свого домагалися, та вимагали розп'ясти Його. І взяв гору крик їхній та первосвящеників. 24 І Пилат присудив, щоб було, як просили вони: 25 відпустив їм Варавву, посадженого за повстання та вбивство в в'язницю, за якого просили вони, а Ісуса віддав їхній волі... 26 І як Його повелі, то схопили якогось Сімона із Кіринії, що з поля вертався, і поклали на нього хреста, щоб він ніс за Ісусом! 27 А за Ним ішов натовп великий людей і жінок, які плакали та голосили за Ним. 28 А Ісус обернувся до них та й промовив: „Дочки єрусалимські, не ридайте за Мною, — за собою ридайте й за дітьми своїми! 29 Бо ось дні настають, коли скажуть: „Блаженні неплідні, та утроби, які не родили, і груди, що не годували“. 30 Тоді стануть казати горам: „Поспадайте на нас“, а узгір'ям: „Покрийте нас!“ 31 Бо коли таке роблять

зеленому дереву, то що́ буде сухому?“ 32 І велі з Ним також двох злочинників інших, щоб убити. 33 А коли прибули на те місце, що звуть „Череповище“, розп'яли тут Його та злочинників, — одного праворуч, а одного ліворуч. 34 Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“ А як Його одіж ділили, то кидали жéреба. 35 А люди стояли й дивились... Насміхалися з ними й старшини, говорячи: „Він інших спасав, — нехай Сам Себе визволи, коли Він Христос, Божий Обранець!“ 36 І воякі глумували з Нього: приступаючи, б́цет Йому подавали, 37 і казали: „Коли Цар Ти Юдейський, — спаси Себе Сам!“ 38 Був же й напис над Ним письмом грецьким, латинським і гебрéйським написаний: „Це — Цар Юдейський“. 39 А один із розп'ятих злочинників став зневажати Його й говорити: „Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!“ 40 Обізвався ж той другий, і докоряв йому, кажучи: „Чи не бо́jšа ти Бога, коли й сам на те саме засуджений? 41 Але ми справедливо зас́уджені, і належну заплату за вчинки свої беремó, — Цей же жодного зла не вчинив“. 42 І сказав до Ісуса: „Спогада́й мене, Господи, коли прийдеш у Царство Свое!“ 43 І промовив до нього Ісус: „По́правді кажу́ тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раю!“ 44 Наближалася шоста година, — і тёмрява стала по цілій землі аж до години дев'ято́ї. 45 І сонце затьмілось, і в храмі завіса роздерлась надво́е. 46 І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: „Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!“ І це прорікши, Він духа віддав. 47 Коли ж сотник побачив, що сталося, він Бога просла́вив, говорячи: „Ді́йсно праведний був Чоловік Цей!“ 48 І весь на́товп, який зійшовсь на видóвище це, як побачив, що сталося, — бив у груди себе та вертався. 49 Усі ж знайо́мі Його й ті жінкі, що прийшли були з Ним із Галіле́ї, здалека стояли й дивились на це. 50 І ось муж, на ім'я́ йому Йо́сип, що був радником синедріону, люди́на шановна і праведна, — 51 не пристав він до ради та чину їх, — із Аримате́ї, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства, — 52 цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити. 53 І Йо́сип, знявши Його, обгорнув у полотно, і в ньо́му ні́коли ніхто не лежав. 54 День той був Приготува́ння, і наставала субота. 55 А жінкі, що прийшли були з Ним із Галіле́ї, ішли слідо́м, і вони бачили грóба, і як покладене тіло Його. 56 Повернувшись, вони наготува́ли па́хощі́ і мира, а в суботу, за заповіддо, спочивали.

24 А дня першого в ти́жні прийшли вони рано вранці до грóбу, несучи нагото́вані па́хощі́, 2 та й застали, що ка́мінь від грóбу відва́лений був. 3 А ввійшовши, вони не знайшли ті́ла Господа Ісуса. 4 І сталося, як безра́дні були вони в ці́м, ось два мужі́ в одежах блискучих з'явилися при них. 5 А коли налякалися вони й похили́ли обличчя́ додолу, ті́ сказали до них: „Чого ви шукаєте Живого між мертвими? 6 Нема́ Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам

говорив, коли ще перебува́в в Галіле́ї. 7 Він казав: „Сину Лю́дському треба́ бути віданому до рук грішних людей, і розп'ятому́ бути, і воскреснути́ третьо́го дня“. 8 І згадали вони ті́ слова́ Його! 9 А вернувшись від грóбу, про все те спові́стили Одинадцятьох та всі́х інших. 10 То були́: Ма́рія Магдали́на, і Іванна, і Ма́рія, мати Якова́, і інші́ з ними, — і вони розповіли апо́столам це. 11 Та слова́ їхні́ здалися ї́м вигадко́ю, — і не пові́рили ї́м. 12 Петро ж у́став та до грóбу побі́г, і нахилившись, бачи́ть — лежа́ть самі́ тільки́ покривала. І верну́вся він до себе, і дивувався, що́ сталося. 13 І ото, двоє з них того́ ж дня йшли в село, на ім'я́́ Еммау́с, що від Єрусали́му лежало на стаді́й із ші́стдеся́т. 14 І розмовляли вони́ між собою́ про все те, що́ сталося. 15 І ото, як вони́ розмовляли, і розпитували́ один о́дного, підійшов Сам Ісус, — і пішов разом із ними. 16 Очі́ ж їхні́ були́ стрі́мани, щоб Його не пізнали. 17 І спитався Він їх: „Що́ за речі́ такі, що про них між собою́ в дорозі́ мірку́єте, і чого ви сумні́?“ 18 І озвався один, йому́ йме́ння Клео́па, та й промовив до Нього: „Ти хи́ба тут у Єрусали́мі єдиний захо́жий, що не знає, що́ сталося в ні́м цими́ днями?“ 19 І спитався Він їх: „Що́ таке?“ А вони́ розповіли Йо́му: „Про Ісуса Назаря́ніна, що Пророк був, могутній у ді́лі й у слові́ перед Богом і всі́м наро́дом. 20 Як первосвященни́кі й наша старши́на Йо́го відда́ли на суд смертний, — і Йо́го розп'яли. 21 А ми сподіва́лись бу́ли, що Це Той, що має́ Ізраї́ля визволити. І до того́, о́це третій день́ вже сьогодні, як усе́ оте́ сталося. 22 А дехто з наших жіно́к, що рано́ були́ коло грóбу, нас здиву́вали: 23 вони́ ті́ла Йо́го не знайшли, та й вернули́ся й опові́дали, що бачили́ й з'я́влення анго́лів, які́ кажуть, що́ живий він. 24 І пішли́ дехто з наших до грóбу, і знайшли́ так, як казали́ й жі́нкі; та Йо́го не побачи́ли“. 25 Тоді́ Він сказав ї́м: „О, безумні́ й запекло́го серця́, щоб пові́рити всьому́, про що́ спові́щали Пророки! 26 Чи́ ж Христові́ не це́ перетерпі́ти треба́ було, і ввійти́ в Свою́ славу?“ 27 І Він почав від Мойсе́я, і від Пророків усі́х, і вияснѳв ї́м зо всьо́го Пи́сання, що́ про Нього́ бу́ло. 28 І набли́зились вони́ до села, куди́ йшли. А Він удава́в, ні́би хоче́ йти́ далі́. 29 А вони́ не пуска́ли Йо́го й намовляли́: „Зоста́нься з нами́, бо́ вже́ вчеро́ї, і кінча́ється́ день“. І Він увійшов, щоб із ними́ побу́ти. 30 І ото, коли́ сів Він із ними́ до столу́, то взяв хлі́б, поблагослови́в, і, ламаючи́, ї́м подава́в. 31 Тоді́ о́чі́ відкрилися́ ї́м, — і пізнали́ Йо́го. Але Він став для́ них невиді́мий... 32 І говорили́ вони́ один о́дному: „Чи́ не пала́ло нам серце́ обом, коли́ промовля́в Він до нас по́ дорозі́, і коли́ вияснѳв нам Пи́сання?“ 33 І зараз устали́ вони, і повернули́сь до Єрусали́му, і знайшли́ там у зборі́ Одинадцятьо́х, і тих, що́ з ними́ бу́ли, 34 які́ розпові́дали, що́ Госпо́дь дійсно́ воскрес, і з'я́вився́ був Сі́монові́. 35 А вони́ розпові́ли, що́ сталося́ було́ на дорозі́, і як пізнали́ Йо́го в лама́нні хлі́ба. 36 І, як вони́ говорили́ о́це, Сам Ісус став між ними́, і промовив до них: „Ми́р вам!“ 37 А вони́ налякалися́ та

перестрашилися, і думали, що бачать духа. **38** Він же промовив до них: „Чого ви стривожились? І пощо ті думки до сердець ваших входять? **39** Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, — бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю“. **40** І, промовивши це, показав Він їм руки та ноги. **41** І, як ще не йняли вони віри з радощів та дивувались, Він сказав їм: „Чи не маєте тут чогось їсти?“ **42** Вони ж подали Йому кусника риби печеної та стільника медового. **43** І, взявши, Він їв перед ними. **44** І промовив до них: „Це слова, що казав Я до вас, коли був іще з вами: Потрібно, щоб виконалось усе, що про Мене в Законі Мойсеевім, та в Пророків, і в Псалмах написано“. **45** Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писання. **46** І сказав Він до них: „Так написано є, і так потрібно було постраждати Христові, і воскреснути з мертвих дня третього, **47** і щоб у Ймення Його проповідувалось покаяння, і прощення гріхів між народів усіх, від Єрусалиму почавши. **48** А ви свідки того. **49** І ось Я посилаю на вас обітницю Мого Отця; а ви позостаньтєся в місті, аж поки зодягнетєся силою з висоти“. **50** І Він вивів за місто їх аж до Віфанії; і, знявши руки Свої, поблагословив їх. **51** І сталось, як Він благословляв їх, то зачав відступати від них, і на небо возноситись. **52** А вони поклонились Йому, і повернулись до Єрусалиму з великою радістю. **53** І постійно вони перебували в храмі, переславляючи й хвалячи Бога. Амін.

Від Івана

1 На початку було Слово, а Слово в Бога бул**о**, і Бог було Слово. **2** Воно в Бога було на початку. **3** Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього. **4** І життя було в Нім, а життя було Світлом людей. **5** А Світло у т**е**мряві світить, і т**е**мрява не обгорн**у**ла його. **6** Був один чоловік, що від Бога був посланий, — йому ймен**н**я Іван. **7** Він прийшов на свід**о**цтво, щоб засв**і**дчити про Світло, щоб повірили всі через нього. **8** Він тим Світлом не був, але св**і**дчити мав він про Світло. **9** Світлом правдивим був Той, Хто просв**і**чує кожну людину, щоб приход**і**ти на світ. **10** Воно в св**і**ті було, і св**і**т через Нього повста**в**, але св**і**т не пізнав Його. **11** До свого Воно прибул**о**, — та свої відцу**р**ались Його. **12** А всім, що Його прийняли, їм вл**а**ду дал**о** д**і**тьми Божими стати, тим, що вір**я**ть у Ймен**н**я Його, **13** що не з кров**и**, ані з пожадливост**и** тіла, ані з пожадливост**и** мужа, але народились від Бога. **14** І Слово сталося тіл**о**м, і перебувал**о** між нами, повне благодат**и** та правди, і ми бачили славу Його, славу як Однор**о**дженного від Отця. **15** Іван св**і**дчить про Нього, і клика**в**, говорячи: „Це був Той, що про Нього казав я: Той, Хто прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я“. **16** А з Його повнот**и** ми од**е**ржали всі, — а то благод**а**ть на благод**а**ть. **17** Зак**о**н бо через Мойсея був д**а**ний, а благод**а**ть та правда з'явилися через Ісуса Христа. **18** Ніхто Бога нік**о**ли не бачив, — Однор**о**джений Син, що в л**о**ні Отця, Той Сам виявив був. **19** А це ось св**і**д**о**цтво Іванове, як юдеї послали були з Єрусалиму священник**ів** та Левит**ів**, щоб спитали його: „Хт**о** ти такий?“ **20** І він визнав, і не зр**і**кся, а визнав: „Я — не Христос“. **21** І запитали його: „А хто ж? Чи Ілля?“ І відка**з**ує: „Ні!“ „Чи пророк?“ І дав відповідь: „Ні!“ **22** Сказали ж йому: „Хт**о** ж ти такий, щоб дати відповідь тим, хто послав нас? Щ**о** ти кажеш про себе самого?“ **23** Відка**з**ав: „Я голос того, хто кличе: В пустині рівняйте дорогу Господню“, як Іса**я** пророк заповів“. **24** Посланці ж із фарисе**ів** були. **25** І вони запитали його та сказали йому: „Для ч**о**го ж ти христ**и**тиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк?“ **26** Відпов**і**в їм Іван, промовляючи: „Я водою хри**щ**у, а між вами сто**ї**ть, що Його ви не знаєте. **27** Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв'яз**а**ти ремін**ц**я від узутт**я** Його я нег**і**дний“. **28** Це в Віфан**і** діялося, на т**і**м бо**ц**і Йордану, де христив був Іван. **29** Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: „Оце Агнец**ь** Божий, що на С**е**бе гр**і**х св**і**ту бере! **30** Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж, що передо мною він був, бо був перше, ніж я. **31** І не знав я Йог**о**; та для того прийшов я, христивши водою, щоб Ізраїле**ві** він з'явився“. **32** І св**і**д**ч**ив Іван, промовляючи: „Бачив я Духа, що сходи**в**, як голуб, із неба, та зостався на Ньому. **33** І не знав я Його, але Той, Хто христити водою послав мене, мен**і** опов**і**с:

„Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на Ньому, — це Той, Хто христитиме Духом Св**я**тим“. **34** І я бачив, і засв**і**д**ч**ив, що Він — Божий Син!“ **35** Наступного дня стояв з**н**ову Іван та дво**є** з учнів його. **36** І, поглянувши на Ісуса, що проходив, він сказав: „Ото Агнец**ь** Божий!“ **37** І почули два уч**н**і, як він говорив, та й пішли за Ісусом. **38** А Ісус обернувся й побачив, що вони йшли за Ним, та й каже до них: „Ч**о**г**о** ви шукаєте?“ А вони відказали йому: „Рав**в**і — перекладає це визначає: „Учителю“, — де Ти живеш?“ **39** Він говорить до них: „Ход**і**ть і побачте!“**Т**і пішли та й побачили, д**е** Він жив, і в Нього той день перебул**і**. Було ж коло години десято**ї**. **40** А один із тих двох, що чули від Івана та йшли всл**і**д за Ним, був Андр**і**й, брат С**і**мона Петра. **41** Він знайшов перше С**і**мона, брата свого, та й говорить до нього: „Знайшли ми Мес**і**ю, що визначає: Христос“. **42** І привів він його до Ісуса. На нього ж спогл**я**нувши, промовив Ісус: „Ти — С**і**мон, син Й**о**нін; будеш званий ти К**і**фа, що визначає: кам**і**нь“. **43** Наступного дня захот**і**в Він піти в Галілею. І знайшов Він Пилипа та й каже йому: „Іди за Мною!“ **44** А Пилип із Віфса**ї**ди походив, із міста Андр**і**я й Петра. **45** Пилип Натан**а**їла знаход**і**ть та й каже йому: „Ми знайшли Того, що про Нього писав був Мойсей у Зак**о**ні й Пророки, — Ісуса, сина Йсипового, із Назар**е**ту“. **46** І сказав йому Натан**а**їл: „Та х**і**ба ж може бути з Назар**е**ту що добре?“ Пилип йому каже: „Прийди та побач“. **47** Ісус, угле**д**івши Натан**а**їла, що до Нього йде, говорить про нього: „Ото справд**і** ізраїльтянин, що немає в н**і**м підступу!“ **48** Говорить йому Натан**а**їл: „Зв**і**дки знаєш мене?“ Ісус відпов**і**в і до нього сказав: „Я бачив тебе ще давн**і**ш, ніж Пилип тебе клика**в**, як під фіговим деревом був ти“. **49** Відпов**і**в йому Натан**а**їл: „Учителю, Ти — Син Божий, Ти — Цар Ізраїл**і**в!“ **50** Ісус відпов**і**в і до нього сказав: „Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що під фіговим деревом бачив тебе? Більш від цього побачиш!“ **51** І він каже йому: „Поправд**і**, поправд**і** каж**у** вам: Відтеп**е**р ви побачите небо відкрите та ангол**і**в Божих, що на Л**ю**дського Сина підіймаються та спускаються“.

2 А третього дня вес**і**лля справляли в Кан**і** Галілейській, і була там Ісусова мати. **2** На вес**і**лля запрошений був теж Ісус та уч**н**і Його. **3** Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до Нього: „Не маю**т**ь вина!“ **4** Ісус же відка**з**ує ї**й**: „Щ**о** тобі, ж**о**но, до Мене? Не прийшла ще година Моя!“ **5** А мати Його до слуг каже: „Зроб**і**ть усе те, що Він вам скаже!“ **6** Було тут ш**і**сть кам**і**нних пос**у**д**і**н на воду, що стояли для оч**і**щення юдейського, що відер по дв**і** чи по три вм**і**щали. **7** Ісус каже до слуг: „Нап**о**вніть водою пос**у**дини“. І їх поналивали в**щ**е**р**ть. **8** І він каже до них: „Теп**е**р зачерп**і**ть, і занес**і**ть до вес**і**льного ст**а**рост**и**“. І занесли. **9** Як вес**і**льний же ст**а**роста скуштував воду, що стала**сь** вином, а він не знав, зв**і**дки воно, — знали ж сл**у**ги, що води наливали, — то староста кличе то**ді**

молодого 10 та й каже йому: „Кожна людина подає перше добре вино, а як понапиваються, тоді гірше; а ти добре вино аж на досі зберіг“. 11 Такий початок чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, — і виявив славу Своєю. І ввірували в Нього учні Його. 12 Після цього відправивсь Він Сам, і мати Його, і брати Його, і Його учні до Капернауму, і там перебули небагато днів. 13 А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус. 14 І знайшов Він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи мініяльники. 15 І, зробивши бича з мотузків, Він вигнав із храму всіх, — вівці й воли, а мініяльникам гроші розсіпав, і поперевертав їм столі. 16 І сказав продавцям голубів: „Заберіть оце звідси, і не робіть із дому Отця Мого дому торгового! 17 Тоді учні Його згадали, що написано: „Ревність до дому Твого з'їдає Мене!“ 18 І обізв'ялись юдеї й сказали йому: „Яке нам знамено покажеш, що Ти можеш робити таке?“ 19 Ісус відповів і промовив до них: „Зруйнують цей храм, — і за три дні Я поставлю його!“ 20 Відказали ж юдеї: „Сорок шість літ будувався цей храм, а Ти за три дні поставиш його?“ 21 А Він говорив про храм тіла Свого. 22 Коли ж Він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що Він говорив це, і ввірували в Писання та в слово, що сказав був Ісус. 23 А як в Єрусалимі Він був у свято Пасхи, то багато-хто ввірували в Його Ім'я, побачивши чуда Його, що чинив. 24 Але Сам Ісус їм не зв'язався, бо Сам знав усіх, 25 і потреби не мав, щоб хто свідчив йому про людину, — бо знав Сам, що в людині було.

3 Був один чоловік із фарисеїв Никодім на ім'я, начальник юдейський. 2 Він до Нього прийшов уночі, та й промовив йому: „Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде“. 3 Ісус відповів і до нього сказав: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не народиться згорі, то не може побачити Божого Царства“. 4 Никодім йому каже: „Як може людина родитися, будши старою? Хіба може вона ввійти до утроби своєї матері знову й родитись?“ 5 Ісус відповів: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не родиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство Боже. 6 Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є Дух. 7 Не дивуйся тому, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитись згорі. 8 Вітер віє, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіль він приходить, і куди він їде. Так буває і з кожним, хто від Духа народжений“. 9 Відповів Никодім і до Нього сказав: „Як це статися може?“ 10 Ісус відповів і до нього сказав: „Ти — учитель ізраїльський, — то чи ж цього не знаєш? 11 Поправді, поправді кажу Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо про те, що ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте. 12 Коли Я говорив вам про з'ємне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? 13 І не сходив на небо ніхто, тільки Той, Хто

з неба зійшов, — Людський Син, що на небі. 14 І, як Мойсей підніс змія в пустині, так мусить піднесений бути й Син Людський, 15 щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя. (aiðnios g166) 16 Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. (aiðnios g166) 17 Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудив, але щоб через Нього світ спасся. 18 Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого. 19 Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж темряву більш полюбили, як світло, — лихі бо були їхні вчинки! 20 Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходять до світла, щоб не зганено вчинків його. 21 А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони“. 22 По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та хрестив. 23 А Іван теж хрестив в Еноні поблизу Саліму, бо було там багато води; і приходили люди й хрестились, 24 бо Іван до в'язниці не був ще посаджений. 25 І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями — про очищення. 26 І прийшли до Івана вони та й сказали йому: „Учителю, Той, Хто був із тобою по той бік Йордану, про Якого ти свідчив, — ото хрестить і Він, і до Нього всі йдуть“. 27 Іван відповів і сказав: „Людина нічого приймати не може, як їй з неба не дасться. 28 Ви самі мені свідчите, що я говорив: я — не Христос, але посланий я перед Ним. 29 Хто має заручену, той молодий. А дружкó молодого, що стоїть і його слухає, дуже тішиться з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилась! 30 Він має рости, а ж — маліти. 31 Хто звérху приходить, — Той над усіма. Хто походить із землі, то той з'ємний, і говорить по-з'ємному. Хто приходять із неба, Той над усіма, 32 і що бачив і чув, те Він свідчить, — та свідóцтва Його не приймає ніхто. 33 Хто ж прийняв свідóцтво Його, той ствердів тим, що Бог правдивий. 34 Бо Кого Бог послав, Той Божі слова промовляє, — бо Духа дає Бог без міри. 35 Отець любить Сина, і дав усє в Його руку. 36 Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить — а гнів Божий на нім перебуває“. (aiðnios g166)

4 Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та хрестить, як Іван, 2 хоч Ісус не хрестив Сам, а учні Його, 3 Він покинув Юдею та знову пішов у Галілею. 4 І потрібно було Самарію йому перехóдити. 5 Отож, прибуває Він до самарійського міста, що зветься Сіхár, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йóсипові. 6 Там же була Яковова криниця. І Ісус, дорогою змóрений, сів отак край криниці. Було коло години десь шостої. 7 Надхóдить ось жінка одна з Самарії набрати води. Ісус каже до неї: „Дай напитись Мені!“ 8 Бо учні Його відійшли були в місто, щоб купити поживи. 9 Тоді каже йому

самарянка: „Як же Ти, юдеянин бувши, та просиш напитись від мене, самарянки?“ Бо юдеї не сходяться із самарянами. **10** Ісус відповів і промовив до неї: „Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: „Дай напитись Мені“, — ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води“. **11** Каже жінка до Нього: „І черпакá в Тебе, Пане, нема, а криниця глибока, — звідки ж маєш Ти воду живу? **12** Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба його?“ **13** Ісус відповів і сказав їй: „Кожен, хто воду цю п'є, буде прагнути знову. **14** А хто питиме воду, що Я йому дам, прагнути не буде повік, бо вода, що Я йому дам, стане в нím джерелом тієї води, що тече в життá вiчне“. (aіōn g165, aіōnios g166) **15** Каже жінка до Нього: „Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пити не хотіла, і сюди не приходила брати“. **16** Говорить до неї Ісус: „Іди, поклич чоловіка свого та й вертайся сюди“. **17** Жінка відповіла та й сказала: „Чоловіка не маю“. Відказав їй Ісус: „Ти добре сказала: Чоловіка не маю. **18** Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маєш тепер, — не муж він тобі. Це ти правду сказала“. **19** Каже жінка до Нього: „Бачу, Пане, що Пророк Ти. **20** Отці наші вклонялися Богу на цій ось горі, а ви твердите, що в Єрусалимі те місце, де потрібно вклонятись“. **21** Ісус промовляє до неї: „Повір, жінко, Мені, що надходить година, коли ні на горі цій, ані в Єрусалимі вклоняться Отцеві не будете ви. **22** Ви вклоняєтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоняємось тому, що знаємо, бо спасіння — від юдеїв. **23** Але настає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклоняться будуть Отцеві в душі та в правді, бо Отець Собі прагне таких богомільців. **24** Бог є Дух, і ті, що йому вклоняються, повинні в душі та в правді вклонятись“. **25** Відказує жінка йому: „Я знаю, що прийде Месія, що зветься Христос, — як він прийде, то все розповість нам“. **26** Промовляє до неї Ісус: „Це Я, що розмовляю з тобою“. **27** І тоді надійшли його учні, і дивувались, що з жінкою він розмовляв. Проте жоден із них не спитав: „Чого хочеш?“ або: „Про що з нею говориш?“ **28** Покинула жінка тоді водонóса свого, і побігла до міста, та й людям говорить: **29** „Ходіть но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, щó я вчинила. Чи він не Христос?“ **30** І вони повиходили з міста, і до Нього прийшли. **31** Тим часом же учні просили його та й казали: „Учителю, їж!“ **32** А він їм відказав: „Я маю поживу на їдженнá, якої не знаєте ви“. **33** Питали тоді один óдного учні: „Хіба хто приніс йому їсти?“ **34** Ісус каже до них: „Пожива Моя — чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу його довершити. **35** Чи не кажете ви: „Ще чотири от місяці, — і настануть жнива?“ А Я вам кажу: Підійміть свої очі, та гляньте на нiви, — як для жнив уже пополовіли вони! **36** А хто жне, той заплату бере, та збирає врожай в життá вiчне, щоб хто сіє й хто жне — разом раділи. (aіōnios g166) **37** Бо про це поговiрка правдива: „Хто інший сіє, а хто інший жне“. **38** Я вас жати послав, де

ви не працювали: працювали інші, ви ж до їхньої праці ввійшли“. **39** З того ж міста багато-хто із самарян в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: „Він сказав мені все, що я вчинила була!“ **40** А коли самаряни до Нього прийшли, то благали його, щоб у них позостався. І він перебув там два дні. **41** Значно ж більш вони ввірували через слово його. **42** А до жінки казали вони: „Не за слово твоє ми вже віруємо, — самі бо ми чули й пізнали, що справді Спаситель він світу!“ **43** Як минуло ж два дні, він ізвідти пішов в Галілею. **44** Сам бо свідчує Ісус, що не має пошани пророк у вітчизні своїй. **45** А коли він прийшов в Галілею, його прийняли галілеяни, побачивши все, що вчинив він в Єрусалимі на святі, бо ходили на свято й вони. **46** Тоді знову прийшов Ісус у Кану Галілейську, де перемінив був він воду на вино. І був там один царедвóрець, що син його хвóрів у Капернаумі. **47** Він, почувши, що Ісус із Юдеї прибув в Галілею, до Нього прийшов і благав його, щоб пішов і сина йому здороворив, бо мав той умерти. **48** Ісус же промовив до нього: „Як знамен тих та чуд не побачите, — не ввіруєте!“ **49** Царедвóрець говорить до Нього: „Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя!“ **50** Промовляє до нього Ісус: „Іди, — син твій живе!“ І повірив той слову, що до нього промовив Ісус, — і пішов. **51** А коли ще в дорозі він був, то рабi його перестріли його й сповістили, говорячи: „Син твій живе“. **52** А він їх запитав про годину, о котрій стало легше йому. Вони ж відказали до нього: „Учора о сьомій годині гарячка покинула його“. **53** Зрозумів тоді бáтько, що була то година, о котрій до нього промовив Ісус: „Син твій живе“. І ввірував сам і ввесь його дiм. **54** Це знов друге знаменó Ісус учинив, як вернувся до Галілеї з Юдеї.

5 Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов. **2** А в Єрусалимі, біля брами Овечої, є купальня, Віфесда по-єврейському зветься, що мала п'ять гáнкiв. **3** У них лежало багато слабих, сліпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду порушено. **4** Бо ангол Господній часами спускався до купальні, і порушував воду, і хто перший улазив, як воду порушено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворобу. **5** А був там один чоловік, що тридцять і вісім рóків був недужим. **6** Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він часу слабує, говорить до нього: „Хочеш бути здоровим?“ **7** Відповів йому хворий: „Пане, я не маю людини, щоб вона, як порушено воду, до купальні всадила мене. А коли я приходжу, то передо мною вже інший улазить“. **8** Говорить до нього Ісус: „Уставай, візьми ложе своє — та й ходи!“ **9** І зараз одужав оцей чоловік, і взяв ложе своє — та й ходив. Того ж дня субота була, **10** тому то казали юдеї вздорóвленому: „Є субота, і не годиться тобі брати ложа свого“. **11** А він відповів їм: „Хто мене вздорóвив, Той до мене сказав: Візьми ложе своє — та й ходи“. **12** А вони запитали його: „Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє — та й ходи?“ **13**

Та не знав уздоровлений. Хто то Він, бо Ісус ухилився від народу, що був на тім місці. 14 Після того Ісус стрів у храмі його, та й промовив до нього: „Ось відужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не сталося тобі чого гіршого!“ 15 Чоловік же пішов і юдеям звістив, що Той, Хто вздоровив його, то Ісус. 16 І тому зачали юдеї переслідувати Ісуса, що таке Він чинив у суботу. 17 А Ісус відповів їм: „Отець Мій працює аж досі, — працюю і Я“. 18 І тому то юдеї ще більш намагались вбити його, що не тільки суботу порушував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим рблячись Богові рівним. 19 Відповів же Ісус і сказав їм: „Поправді, поправді кажу вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що робить Отець; бо що робить Він, те так само й Син робить. 20 Бо Отець любить Сина, і показує все, що Сам робить, Йому. І покаже Йому діла більш від цих, щоб ви дивувались. 21 Бо як мертвих Отець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. 22 Бо Отець і не судить нікого, а весь суд віддав Синові, 23 щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, — не шанує Отця, що послав його. 24 Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слова Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, — життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерти в життя. (aіḡnios g166) 25 Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживуть. 26 Бо як має Отець життя Сам у Собі, так і Синові дав життя мати в Самому Собі. 27 І Він дав Йому силу чинити і суд, бо Він — Людський Син. 28 Не дивуйтесь цьому, бо надходить година, коли всі, хто в гробах, — його голос почують, 29 і повиходять ті, що чинили добро, на воскресення життя, а котрі зло чинили, на воскресення Суду. 30 Я нічого не можу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, — не шукаю бо волі Своєї, але волі Отця, що послав Мене. 31 Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідчення Моє неправдиве. 32 Є Інший, Хто свідчить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідчення, яким свідчить про Мене. 33 Ви послали були до Івана, і він свідчив про правду. 34 Та Я не від людини свідчення приймаю, але це говорю, щоб були ви спасені. 35 Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилю хотіли потішитись світлом його. 36 Але Я маю свідчення більше за Іванове, бо ті справи, що Отець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я їх чиню, самі свідчать про Мене, що Отець Мене послав! 37 Та й Отець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви ані голосу його не чули ніколи, ані виду його не бачили. 38 Навіть слова його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав. 39 Дослідіть но Писання, бо ви думаєте, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене! (aіḡnios g166) 40 Та до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя. 41 Від людей не приймаю Я слави, 42 але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не

маєте. 43 Я прийшов у Ймення Свого Отця, та Мене не приймаєте ви. Коли ж прийде інший у ймення своє, того приймете ви. 44 Як ви можете вірувати, коли славу один від одного приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не прагнете ви? 45 Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, — є, хто вас винуватити буде, — Мойсей, що на нього надітетесь ви! 46 Коли б ви Мойсеєві вірили, то й Мені б ви повірили, бо про Мене писав він. 47 Якщо писанням його ви не вірите, то як віри поймете словам Моїм?“

6 Після того Ісус перейшов на той бік Галілейського чи Тіверійського моря. 2 А за Ним ішла безліч народу, бо бачили чуда його, що чинив над недужими. 3 Ісус же на гору зійшов, і сидів там з Своїми учнями. 4 Наближалася ж Пасха, свято юдейське. 5 А Ісус, звівши очі Свої та побачивши, яка безліч народу до Нього йде, говорить Пилипові: „Ді ми купимо хліба, щоб вони поживілись?“ 6 Він же це говорив, його випробовуючи, бо знав Сам, що Він має робити. 7 Пилип Йому відповідь дав: „І за двісті динаріїв їм хліба не стане, щоб кожен із них бодай трішки дістав“. 8 Говорить до Нього Андрій, один з учнів його, брат Сімона Петра: 9 „Є тут хлопчина один, що має п'ять ячних хлібів та дві риби, але що то на безліч таку!“ 10 А Ісус відказав: „Скажіть людям сідати!“ А була на тім місці велика трава. І засіло чоловіка числом із п'ять тисяч. 11 А Ісус узяв хліби, і, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидів. Так само і з риб, скільки хотіли вони. 12 І, як наїлись вони, Він говорить до учнів Своїх: „Позбирайте куски позосталі, щоб ніщо не загинуло“. 13 І зібрали вони. І дванадцять повних кошів наклали кусків, що лишилися їдцям із п'яти ячних хлібів. 14 А люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомоніли: „Це Той справді Пророк, що повинен прибути на світ!“ 15 Спостерігши ж Ісус, що вони мають замір прийти та забрати його, щоб настановити царем, знов на гору пішов Сам один. 16 А як вечір настав, то зійшли його учні над море. 17 І, ввійшовши до човна, на другий бік моря вони попливли, до Капернауму. І темрява вже наступила була, а Ісус ще до них не приходив. 18 Від великого ж вітру, що віяв, хвилювалося море. 19 Як вони ж пропливли стадій із двадцять п'ять або з тридцять, то Ісуса побачили, що йде Він по морю, і до човна зближається, — і їх страх обгорнув. 20 Він же каже до них: „Це Я, — не лякайтесь!“ 21 І хотіли вони взяти до човна його; та човен зараз пристав до землі, до якої пливли. 22 А наступного дня той народ, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого човна, крім одного того, що до нього ввійшли були учні його, не було, і що до човна не входив Ісус із Своїми учнями, але відпливли самі учні. 23 А тим часом із Тіверіїди припливли човні інші близько до місця того, де вони їли хліб, як Господь учинив був подяку. 24 Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів його там нема, то в човні посідали самі й прибули до Капернауму, — і

шукали Ісуса. **25** І, на тім боці моря знайшовши Його, сказали Йому: „Коли Ти прибув сюди, Учителю?“ **26** Відповів їм Ісус і сказав: „Поправді, поправці кажү вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і наситились. **27** Пильнуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що застається на вічне життя, яку дасть вам Син Людський, бо запечатав Його Бог Отець“. (**aiōnios g166**) **28** Сказали ж до Нього вони: „Що ми маємо почати, щоб робіти діла Божї?“ **29** Ісус відповів і сказав їм: „Оце діло Боже, — щоб у Того ви вірували, Кого Він послав“. **30** А вони відказали Йому: „Яке ж знамено Ти чиниш, щоб побачили ми й понялі Тобі віри? Що Ти робиш?“ **31** Наші отці їли мánну в пустині, як написано: „Хліб із неба їм дав на поживу“. **32** А Ісус їм сказав: „Поправді, поправді кажү вам: Не Мойсей хліб із неба вам дав, — Мій Отець дає вам хліб правдивий із неба. **33** Бо хліб Божий є Той, Хто сходить із неба й дає життя світові“. **34** А вони відказали до Нього: „Давай, Господи, хліба такого нам зівжди!“ **35** Ісус же сказав їм: „Я — хліб життя. Хто до Мене приходить, — не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, — ніколи не прагнутиме. **36** Але Я вам сказав, що Мене хоч ви й бачили, та не віруєте. **37** Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижну геть. **38** Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене. **39** Оце ж воля Того, Хто послав Мене, — щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не стратив, але воскресів те останнього дня. **40** Оце ж воля Мого Отця, — щоб усякий, хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне життя, — і того воскресү Я останнього дня“. (**aiōnios g166**) **41** Тоді стали юдеї ремствувати на Нього, що сказав: „Я той хліб, що з неба зійшов“. **42** І казали вони: „Хіба Він не Ісус, син Йісипів, що ми знаємо батька та матір Його? Як же Він каже: що з неба зійшов?“ **43** А Ісус відповів і промовив до них: „Не ремствуйте ви між собою! **44** Ніхто бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його, — і того воскресү Я останнього дня. **45** У Пророків написано: „І всі будуть від Бога навчені.“ Кожен, хто від Бога почув і навчився, приходить до Мене. **46** Це не значить, щоб хтось Отця бачив, — тільки Той Отця бачив, Хто походить від Бога. **47** Поправді, поправді кажү Вам: Хто вірує в Мене, — життя вічне той має. (**aiōnios g166**) **48** Я — хліб життя! **49** Отці ваші в пустині їли манну, — і померли. **50** То є хліб, Який сходить із неба, — щоб не вмер, хто Його споживає. **51** Я — хліб живий, що з неба зійшов: коли хто споживатиме хліб цей, той повік буде жити. А хліб, що дам Я, то є тіло Мое, яке Я за життя світу дам“. (**aiōn g165**) **52** Тоді між собою змагалися стали юдеї, говорячи: „Як же Він може дати нам тіла спожити?“ **53** І сказав їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам: Якщо ви споживати не будете тіла Сина Людського й пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя. **54** Хто тіло Мое споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя, — і того воскресү Я останнього

дня. (**aiōnios g166**) **55** Бо тіло Мое — то правдиво пожива, Моя ж кров — то правдиво пиття. **56** Хто тіло Мое споживає та кров Мою п'є, той в Мені перебуває, а Я в ньому. **57** Як Живий Отець послав Мене, і живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає, і він житиме Мною. **58** То є хліб, що з неба зійшов. Не як ваші отці їли мánну й померли, — хто цей хліб споживає, той жити буде повік!“ (**aiōn g165**) **59** Оце Він говорив, коли в Капернаумі навчав у синагозі. **60** А багато-хто з учнів Його, як почули оце, гомоніли: „Жорстока це мова! Хтö слухати може її?“ **61** А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його на те ремствують, промовив до них: „Чи оце вас спокүше? **62** А що ж, як побачите Людського Сина, що сходить туди, де перше Він був? **63** То Дух, що оживлює, тіло ж не помагає нічого. Слова, що їх Я говорив вам, то дух і життя. **64** Але є дехто з вас, хто не вірує“. Бо Ісус знав спочатку, хто ті, хто не вірує, і хто видасть Його. **65** І сказав Він: „Я тому й говорив вам, що до Мене прибути не може ніхто, як не буде йому від Отця дане те“. **66** Із того часу відпали багато-хто з учнів Його, і не ходили вже з Ним. **67** І сказав Ісус Дванадцятьом: „Чи не хочете й ви відійти?“ **68** Відповів Йому Сїмон Петро: „До кого ми підемо, Господи? Ти маєш слова життя вічного. (**aiōnios g166**) **69** Ми ж увірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!“ **70** Відповів їм Ісус: „Чи не Дванадцятьо́х Я вас вибрав? Та один із вас диявол“. **71** Це сказав Він про Юду, сина Сїмонового, Іскарїота. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьо́х.

7 Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходіти по Юдеї, бо юдеї шукали нагöди, щоб убити Його. **2** А надхóдило свято юдейське — Күчки. **3** І сказали до Нього брати Його: „Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш. **4** Тайкомá бо не робить нічо́го ніхто, але сам прагне бути відомий. Коли Ти таке чиниш, то з'яві Себе світові“. **5** Бо не вірували в Нього навіть брати Його! **6** А Ісус промовляє до них: „Не настає ще Мій час, але зівжди готовий час ваш. **7** Вас ненавідіти світ не може, а Мене він ненавидить, бо Я свідчу про нього, що діла його злі. **8** Ідіть на це свято, Я ж іще не підү на це свято, бо не вїповнився ще Мій час“. **9** Це сказавши до них, Він зоставсь у Галілеї. **10** Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді й Сам Він пішов, — не відкрито, алé ніби пöтай. **11** А юдеї за свята шукали Його та питали: „Де Він?“ **12** І поголоска велика про Нього в народі була. Одні говорили: „Він добрий“, а інші казали: „Ні, — Він зводить з дороги народ“. **13** Та відкрито про Нього ніхто не казав, — бо боялись юдеїв. **14** У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав. **15** І дивувались юдеї й казали: „Як Він знає Писання, не вчившись?“ **16** Відповів їм Ісус і сказав: „Наука Моя — не Моя, а Того, Хто послав Мене. **17** Коли хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажү Я.

18 Хто говорить від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, — і в Ньому неправедности нема. **19** Чи ж Закóна вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Закóна того не виконує. Нащо хочете вбити Мене?“ **20** Нарóд відповів: „Чи Ти дёмона маєш? Хто Тебе хоче вбити?“ **21** Ісус відповів і сказав їм: „Одне діло зробив Я, — і всі ви дивуетесь. **22** Через це Мойсей дав обрїзання вам, — не тому, що воно від Мойсея, але від отців, — та ви й у суботу обрїзаете чоловіка. **23** Коли ж чоловік у суботу приймає обрїзання, щоб Закóну Мойсеєвого не порушити, чого ж рёмствуєте ви на Мене, що Я всю людину в суботу вздоровив? **24** Не судїть за обличчям, але суд справедливий чинїть!“ **25** Дехто ж з ерусалїмлян казали: „Хїба це не Той, що Його шукають убити? **26** Бо говорить відкрито ось Він, — і нічого не кажуть Йому. Чи то справді дїзналися старші, що Він дійсно Христос? **27** Та ми знаєм Цього, звїдки Він. Про Христа ж, коли приїде, ніхто знати не бóде, звїдки Він“. **28** І скликнув у храмі Ісус, навчаючи й кажучи: „І Мене знаєте ви, і знаєте, звїдки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте. **29** Я знаю Його, — Я бо від Нього, і послав Мене Він!“ **30** Тож шукали вони, щоб схопїти Його, та ніхто не наслав рук на Нього, — бо то ще не настала година Йогó. **31** А багато з нарóду в Нього ввїрували та казали: „Коли приїде Христос, чи ж Він чóда чинитиме бїльші, як чинить Оцей?“ **32** Фарисеї прочули такі поголóски про Нього в нарóді. Тодї первосвященники та фарисеї послали свою службу, щоб схопїти Його. **33** Ісус же сказав: „Ще недовго побóду Я з вами, та й до Того пїду, Хто послав Мене. **34** Ви бóдете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете“. **35** Тодї говорили юдеї між собою: „Куди це Він хоче йти, що не знаїдемо Його? Чи не хоче йти до виселєнцїв між греки, та й грекїв навчати? **36** Що за слово, яке Він сказав: „Ви бóдете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете?“ **37** А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай приїде до Мене та й п'є! **38** Хто вірує в Мене, як каже Писання, то рїки живої води потечуть із утрóби йогó“. **39** Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто ввїрував у Нього. Не було бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще прослávлений. **40** А багато з нарóду, почувши словá ті, казали: „Він справді пророк!“ **41** Інші казали: „Він Христос“. А ще інші казали: „Хїба приїде Христос із Галїлеї? **42** Чи ж не каже Писання, що Христос приїде з роду Давидового, і з села Вїфлєáму, звїдки́я був Давид?“ **43** Так повсталa незгода в нарóді з-за Нього. **44** А дєкотрі з них мали замір схопїти Йогó, — та ніхто не поклав рук на Нього. **45** І вернулася слóжба до первосвященникїв та фарисеїв, а ті їх запитали: „Чому не привелї ви Його?“ **46** Відказала та слóжба: „Чоловік же ніколи так не промовляв, як Оцей Чоловік“. **47** А їм

відповїли фарисеї: „Чи й вас із дороги не звéдено? **48** Хїба хто з старшїх або з фарисеїв увїрував у Нього? **49** Та прокля́тий народ, що не знає Закóну!“ **50** Говорить до них Никодїм, що приходив до Ньогó вночі, і що був один із них: **51** „Хїба судить Закóн наш людину, як перше її не вислухає, і не дїзнається, щó вона робить?“ **52** Йому відповїли та сказали вони: „Чи й ти не з Галїлеї? Дослїди та побач, що не приїде Пророк із Галїлеї“. **53** І до дому свогó пїшов кожен.

8 Ісус же на гору Олївну пїшов. **2** А над ранком прийшов знов у храм, — і всі люди збїгались до Нього. А Він сїв і навчав їх. **3** І ось книжники та фарисеї приводять до Нього в перелюбї схóплену жінку, і посередїні ставлять її, **4** та й говорять Йому: „Оцю жінку, Учителю, злóвлено на гарячому вчинку перелюбу. **5** Мойсей же в Закóні звелїв нам таких побивáти камінням. А Ти що говориш?“ **6** Це ж казали вони, Його спокóшуючи, та щоб мати на Нього оскáрження. А Ісус, нахилившись додóлу, по землї писав пальцем. **7** А коли ті не переставали питати Його, Він пїдвїсав ї промовив до них: „Хто з вас без грїхá, — нехай перший на неї той каменем кине!“ **8** І Він знов нахилився додóлу, і писав по землї. **9** А вони, це почувши й сумлїнням докóрєні, стали один по однóму вихóдити, почавши з найстаршїх та аж до останнїх. І зоставсь Сам Ісус і та жінка, що стояла всередїні. **10** І пїдвїсав Ісус, і нікóго, крїм жінки, не бачивши, промовив до неї: „Дé ж ті, жінко, що тебе оскáржали? Чи ніхто тебе не засудив?“ **11** А вона відказала: „Нїхто, Господи“. І сказав їй Ісус: „Не засуджую й Я тебе. Іди собі, але бїльш не грїши!“ **12** І знову Ісус промовляв до них, кажучи: „Я Свїтло для свїту. Хто йде вслїд за Мною, не бóде ходити у тёмряві той, алé матиме свїтло життя“. **13** Фарисеї ж Йому відказали: „Ти Сам свїдчиш про Себе, — тим свїдóцтво Твоє неправдиве“. **14** Відповів і сказав їм Ісус: „Хоч і свїдчу про Себе Я Сам, — та правдиве свїдóцтво Моє, бо Я знаю, звїдки́я Я прийшов і куди Я йду. Ви ж не вїдаєте, звїдки́я Я приходжу, і куди Я йду. **15** Ви за тїлом судите, — Я не суджу нікóго. **16** А коли Я суджу, то правдивий Мій суд, бо не Сам Я, а Я та Отець, що послав Він Мене! **17** Та й у вашїм Закóні написано, що свїдчення двох чоловікїв правдиве. **18** Я Сам свїдчу про Себе Самого, і свїдчить про Мене Отець, що послав Він Мене“. **19** І сказали до Нього вони: „Де Отець Твїй?“ Ісус відповів: „Не знаєте ви ні Мене, ні Мого Отця. Якби знали Мене, то й Отця Мого знали б“. **20** Цї словá Він казав при скарбнїці, у храмі навчаючи. І ніхто не схопив Його, бо то ще не настала година Його. **21** І сказав Він їм знову: „Я вїдхóджу, ви ж шукати Мене бóдете, і помрете в грїху своїм. Куди Я йду, туди ви прибути не можете“. **22** А юдеї казали: „Чи не вб'є Він Сам Себе, коли каже: Куди Я йду, туди ви прибути не можете?“ **23** І сказав Він до них: „Ви — від дóлу, Я — звисóка, і ви зо свїту цьогó, Я не з цьогó свїту. **24** Тóму Я сказав вам, що помрете в своїх грїхах. Бо коли

не віруєте, що то Я, то помре́те в своїх гріхах“. 25 А вони запитали Його: „Хто Ти такий?“ І Ісус відказав їм: „Той, Хто споча́тку, як і говорю́ Я до вас. 26 Я маю багато про вас говорити й судити; правдивий же Той, Хто послав Мене, і Я світові те говорю́, що від Нього почув“. 27 Але не зрозуміли вони, що то Він про Отця говорив їм. 28 Тож Ісус їм сказав: „Коли ви підіймете Лю́дського Сина, тоді зрозумієте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого не дію, але те говорю́, як Отець Мій мене був навчив. 29 А Той, Хто послав Мене, перебува́є зо Мною; Отець не зоставив Само́го Мене, бо Я за́вжди чиню́, що Йому до вподо́би“. 30 Коли Він говорив це, то багато-хто в Нього увірували. 31 Тож промовив Ісус до юдеїв, що в Нього ввірували: „Як у слові Моїм позоста́нетесь, тоді справді Моїми уч́нями бу́дете, 32 і пізна́єте правду, — а правда вас вільними зробить!“ 33 Вони відказали Йому: „Авраамів ми рід, і нічи́ми неві́льниками не були ми ніко́ли. То як же Ти кажеш: „Ви станете вільні?“ 34 Відповів їм Ісус: „Поправді, поправді кажу́ вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха. 35 І не зоста́ється раб у до́мі повік, але Син зоста́ється повік. (аіѠн g165) 36 Коли Син отже зробить вас вільними, то справді ви будете вільні. 37 Знаю Я, що ви рід Авраамів, але хочете смерть запода́яти Мені, бо наука Моя не вмща́ється в вас. 38 Я те говорю́, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в ба́тька свого́“. 39 Сказали вони Йому в відпові́дь: „Наш отець — Авраам“. Відказав їм Ісус: „Коли б ви Авраамові діти були, то чинили б діла́ Авраамові. 40 А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чолові́ка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив. 41 Ви робите діла́ ба́тька свого́“. Вони ж відказали Йому: „Не родились ми від перелю́ба, — одного ми ма́ем Отця — то́ Бога“. 42 А Ісус їм сказав: „Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе ж Само́го прийшов Я, а Мене Він послав. 43 Чому мови Мосе́ї ви не розумієте? Бо не можете чути ви слова́ Мого. 44 Ваш ба́тько — диявол, і пожадли́вості ба́тька свого́ ви виконувати хочете. Він був душо́губ споко́нвіку, і в правді не всто́яв, бо правди нема в нім. Як го́ворить неправду, то говорить зо свого́, — бо він неправдомове́ць і ба́тько неправді. 45 А Мені ви не вірите, бо Я правду кажу́. 46 Хто з вас може Мені докорі́ти за гріх? Коли ж правду кажу́, чом Мені ви не вірите? 47 Хто від Бога, той слуха́є Божі слова́; через те ви не слуха́єте, що ви не від Бога“. 48 Відізва́лись юдеї́ й сказали Йому́: „Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самаряні́н і де́мона ма́єш?“ 49 Ісус відповів: „Не маю́ Я де́мона, та шану́ю Свого Отця, ви ж Мене зневажа́єте. 50 Не шукаю́ ж Я власно́ї слави, — є Такий, Хто шукає та судить. 51 Поправді, поправді кажу́ вам: Хто слово Моє бере́гти́ме, не побачить той смерти повік! (аіѠн g165) 52 І сказали до Нього юдеї́: „Тепер ми дізна́лись, що де́мона ма́єш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Хто науку Мою бере́гти́ме, не скушту́є той смерти повік. (аіѠн g165) 53 Чи ж Ти більший, ані́ж отець наш

Авраам, що помер? Та повмирали й пророки. Ким Ти робиш Само́го Себе?“ 54 Ісус відповів: „Як Я сла́влю Само́го Себе, то ніщо́ Моя слава. Мене просла́вляє Отець Мій, про якого ви кажете, що Він Бог ваш. 55 І ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажу́, що не знаю Його, — буду неправдомове́ць, поді́бний до вас. Та Я знаю Його, — і слово Його зберігаю. 56 Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій, — і він бачив, і ті́шився“. 57 А юдеї́ ж до Нього сказали: „Ти й п'ятидеся́ть ро́ків не ма́єш ще, — і Авраам Ти бачив?“ 58 Ісус їм відказав: „Поправді, поправді кажу́ вам: Перш, ніж був Авраам, — Я є“. 59 І схопи́ли ка́міня вони, щоб кинути на Нього. Та схова́вся Ісус, і з храму пішов.

9 А коли Він прохóдив, побачив чолові́ка, що сліпим був з наро́дження. 2 І спитали Його учні́ Його, говорячи: „Учителю, хто згрішив: чи він сам, чи ба́тьки його́, що сліпим він родився?“ 3 Ісус відповів: „Не згрішив ані́ він, ні ба́тьки його́, а щоб діла́ Божі з'явили́сь на ньому. 4 Ми мусимо виконувати діла́ Того, Хто послав Мене, аж поки є́ день. Надхóдить он ніч, коли жо́ден нічо́го не змо́же виконувати. 5 Доки Я в світі, — Я Сві́тло для світу“. 6 Промовивши це, Він сплюнув на землю, і з сліни́ грязі́во зробив, і о́чі сліпо́му пома́зав грязі́вом, 7 і до нього промовив: „Піди, умийся в ставку́ Сіло́ам“(визнача́є це „Пóсланий“). Тож пішов той і вмився, — і верну́вся видю́щим. 8 А сусіди та ті, що бачили перше його́, як був він сліпий, говорили: „Чи ж не той же, що сидів та просив?“ 9 Говорили одні, що це він, а інші́ казали: „Ні, — поді́бний до нього“. А він відказав: „Це я!“ 10 І питали його́: „Як же о́чі відкри́лись тобі́?“ 11 А той опові́дав: „Чолові́к, що Його́ зветь Ісусом, грязі́во зробив, і о́чі пома́зав мені, і до мене сказав: „Піди в Сіло́ам та й умийся“. Я ж пішов та й умився, — і став бачити“. 12 І сказали до нього: „Де Він?“ Відказа́в той: „Я не знаю“. 13 Ведуть тоді до фарисеї́в того, що був перше незрячий. 14 А була то субота, як грязі́во Ісус учинив і відкрив йому́ о́чі. 15 І знов запитали його́ й фарисеї́, як видю́щим він став. А він розповів їм: „Грязі́во поклав Він на о́чі мені, а я вмився, — та й бачу“. 16 Тоді деякі́ з фарисеї́в казали: „Не від Бога Оцей Чолові́к, — бо суботи не де́ржить“. А інші́ казали: „Як же чу́да такі́ може грі́шна лю́дина чинити?“ І незго́да між ними була. 17 Тому зно́ву говорять сліпо́му: „Що́ ти кажеш про Нього, коли о́чі відкрив Він тобі́?“ А той відказав: „Він Пророк!“ 18 Юдеї́ протé йому́ не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано ба́тьків того́ прозрі́лого. 19 І запитали їх, кажучи: „Чи ваш оце син, про якого ви кажете, ніби родився сліпим? Як же він тепер бачить?“ 20 А ба́тьки його́ відпові́ли та казали: „Ми зна́єм, що цей — то наш син, і що він народився сліпим. 21 Але як тепер бачить, — не зна́ємо, або хто його́ о́чі відкрив, — ми не віда́ємо. Поспита́йте його́, — він дорослий, хай сам скаже про

себе“. 22 Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змовились, — як хто за Христа його визнає, щоб той був відлучений від синагоги. 23 Ось тому говорили батьки його: „Він дорослий, — його поспитайте“. 24 І покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: „Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік“. 25 Але він відповів: „Чи Він грішний — не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!“ 26 І спитали його: „Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі?“ 27 Відповів він до них: „Я вже вам говорив, — та не слухали ви. Щоб бажаєте знову почути? Може й ви його учнями хочете стати?“ 28 А вони його вилаяли та й сказали: „То ти його учень, а ми учні Мойсеєві. 29 Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсея, — звідки ж узвзя Оцей, ми не відаємо“. 30 Відповів чоловік і сказав їм: „Тобі ж воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, — а Він мені очі відкрив! 31 Та ми знаємо, що грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю його, — того слухає Він. 32 Відвіку не чувано, щоб хто очі відкрив був сліпому з народження. (aiōn g165) 33 Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити“. 34 Вони відповіли та й сказали йому: „Ти весь у гріхах народився, — і чи тобі нас учити?“ І геть його вигнали. 35 Дізнався Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: „Чи віруєш ти в Сина Божого?“ 36 Відповів той, говорячи: „Хто ж ти, Пана, Такий, щоб я вірував у нього?“ 37 Промовив до нього Ісус: „І ти бачив його, і Той, Хто говорить з тобою — то Він!“ 38 А він відказав: „Я вірую, Господи!“ І вклонився йому. 39 І промовив Ісус: „На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видіючі щоб стали незрячі“. 40 І почули це деякі з тих фарисеїв, що були з Ним, та й сказали йому: „Чи ж і ми невидіючі?“ 41 Відказав їм Ісус: „Якби ви невидіючі були, то не мали б гріха; а тепер ви говорите: „Бачимо“, — то й ваш гріх застається при вас!

10 Поправді, поправді кажіть вам: Хто не входить дверима в кошару, але перелазить деінде, — той злодій і розбійник. 2 А хто входить дверима, — той вівцям пастух. 3 Воротар відчиняє йому, і його голосу слухають вівці; і свої вівці він кличе по іменню, і випроваджує їх. 4 А як вижене всі свої вівці, він іде перед ними, і вівці слідом за ним ідуть, бо знають голос його. 5 За чужим же не підуть вони, а будуть утікає від нього, — бо не знають вони чужого голосу“. 6 Оцю притчу повів їм Ісус, але не зрозуміли вони, про що їм говорив. 7 І знову промовив Ісус: „Поправді, поправді кажіть вам, що Я — двері вівцям. 8 Усі, скільки їх перше Мене приходило, — то злодії й розбійники, але вівці не слухали їх. 9 Я — двері: коли через Мене хто ввійде, спасеться, і той ввійде та вийде, і пасовисько знайде. 10 Злодій тільки на те крадається, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостатком щоб

мали. 11 Я — Пастир Добрий! Пастир добрий кладє життя власне за вівці. 12 А наймит, і той, хто не вівчар, кому вівці не свої, коли бачить, що вовк наближається, то кїдає вівці й тікає, а вовк їх хапає й полóшить. 13 А наймит утікає тому, що він наймит, і не дбає про вівці. 14 Я — Пастир Добрий, і знаю Своїх, і Свої Мене знають. 15 Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівці кладу. 16 Також маю Я інших овець, які не з цієї кошари, — Я повинен і їх припровадити. 17 Мій голос почують вони, — і буде отара одна й Один Пастир! 17 Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб ізнову прийняти його. 18 Ніхто в Мене його не берє, але Я Сам від Себе кладу його. Маю владу віддати його, і маю владу прийняти його знову, — Я цю заповідь взяв від Свого Отця“. 19 За-за цих слів між юдеями знову негода знялася. 20 І багато-хто з них говорили: „Він дємона має, і несамовитий. Чого слухаєте ви його?“ 21 Інші казали: „Ці слова не того, хто демона має. Хїба дємон може очі сліпим відкривати?“ 22 Було тоді свято Відновлення в Єрусалимі. Стояла зима. 23 А Ісус у храмі ходив, у Соломоновім ганку. 24 Юдеї тоді обступили його та й казали йому: „Доки будеш тримати в непевності нас? Якщó Ти Христос, — то відкрито скажи нам!“ 25 Відповів їм Ісус: „Я вам був сказав, — та не вірите ви. Ті діла, що чиню їх у Імення Свого Отця, — вони свідчать про Мене. 26 Та не вірите ви, — не з Моїх бо овець ви. 27 Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слідком вони йдуть. 28 І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повік, і ніхто їх не вихопить із Моєї руки. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Мій Отець, що дав їх Мені, Він більший за всіх, — і вихопити ніхто їх не може Отцеві з руки. 30 Я й Отець — Ми одне!“ 31 Знов каміння схопили юдеї, щоб укаменувати його. 32 Відповів їм Ісус: „Від Отця показав Я вам добрих учинків багато, — за котрій же з тих учинків хочете Мене каменувати?“ 33 Юдеї йому відказали: „Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозневагу, — бо Ти, будши людиною, за Бога Себе видаєш“. 34 Відповів їм Ісус: „Хїба не написано в вашім Законі: „Я сказав: ви боги“? 35 Коли тих Він богами назвав, що до них слово Боже було, — а Писання не може порушене бути, 36 то Тому, що Отець освятив і послав його в світ, закидаєте ви: „Зневажаєш Ти Бога“, через те, що сказав Я: „Я — Син Божий“? 37 Коли Я не чиню діл Свого Отця, то не вірте Мені. 38 А коли Я чиню, то хоч ви Мені віри й не ймєте, повірте ділам, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я — ув Отці!“ 39 Тоді знову шукали вони, щоб схопити його, але вийшов із рук їхніх Він. 40 І Він знову на той бїк Йордану пішов, на те місце, де Іван найперше христив, та й там перебував. 41 І багато до нього приходили та говорили, що хоч жадного чуда Іван не вчинив, але все, що про нього Іван говорив, правдиве булò. 42 І багато-хто ввірували в нього там.

11 Був же хворий один, Лазар у Віфанїї, із села Марїї й сестри її Марти. 2 А Марія, що брат її Лазар

був хворий, була та, що помазала Господа миром, і волоссям своїм Йому ноги обтерла. 3 Тоді сестри послали до Нього, говорячи: „Ось нездужає, Господи, той, що любиш його!“ 4 Як почув же Ісус, то промовив: „Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, — щоб Син Божий прославився нею“. 5 А Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря. 6 А коли Він почув, що нездужає той, то зостався два дні на тім місці, де був. 7 Після ж того говорить до учнів: „Ходімо знову в Юдею“. 8 Йому учні сказали: „Учителю, таж допїру юдеї хотіли камінням побити Тебе, а Ти знов туди підеш?“ 9 Ісус відповів: „Хіба дня не дванадцять годин? Як хто ходить за дня, не спіткнеться, — цього світне бо світло він бачить. 10 А хто ходить нічної пори, той спіткнеться, — бо немає в нім світла“. 11 Оце Він сказав, а по тому говорить до них: „Друг наш Лазар заснув, — та підү розбудити його“. 12 А учні сказали Йому: „Як заснув, то він, Господи, відужає“. 13 Та про смерть його мовив Ісус, вони ж думали, що про сонний спочінок Він каже. 14 Тоді просто сказав їм Ісус: „Умер Лазар. 15 І Я тішусь за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. Та ходімо до нього“. 16 Сказав же Хома, називаний Близнюк, до співучнів: „Ходімо й ми, щоб із Ним повмирати“. 17 Як прибув же Ісус, то знайшов, що чотири вже дні той у гробі. 18 А Віфанія поблизу Єрусалиму була, яких стадій з п'ятнадцять. 19 І багато з юдеїв до Марти й Марії прийшли, щоб за брата розважити їх. 20 Тоді Марта, почувши, що надходить Ісус, побігла зустріти його, Марія ж удом сиділа. 21 І Марта сказала Ісусові: „Коли б, Господи, був Ти отут, — то не вмер би мій брат. 22 Та й тепер, — знаю я, — що чого тільки в Бога попросиш, то дасть Тобі Бог!“ 23 Промовляє до неї Ісус: „Воскресне твій брат!“ 24 Відказує Марта йому: „Знаю, що в воскресіння останнього дня він воскресне“. 25 Промовив до неї Ісус: „Я воскресіння й життя. Хто вірує в мене, — хоч і вмере, буде жити. 26 І кожен, хто живе та хто вірує в Мене, — повіки не вмере. Чи ти віруєш в це?“ (аїѳн г165) 27 Вона каже Йому: „Так, Господи! Я вірую, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ“. 28 І промовивши це, відійшла, та й покликана нишком Марію, сестру свою, кажучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе!“ 29 А та, як зачула, квапливо встала й до Нього пішла. 30 А Ісус не ввійшов був іще до села, а знаходивсь на місці, де Марта зустріла його. 31 Юдеї тоді, що були з нею в домі й її розважали, як побачили, що Марія квапливо встала й побігла, подались за нею, гадаючи, що до гробу пішла вона, — плакати там. 32 Як Марія ж прийшла туди, де був Ісус, і його вгледіла, то припала до ніг Йому та й говорила до Нього: „Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат!“ 33 А Ісус, як побачив, що плаче вона, і плачуть юдеї, що з нею прийшли, то в душі розжалобився та й зворушився Сам, 34 і сказав: „Де його ви поклали?“ Говорять Йому: „Іди, Господи, та подивися!“ 35 І заплакав Ісус. 36 А юдеї казали: „Дивись, як любив Він його!“ 37 А з

них дехто сказали: „Чи не міг же зробити Отой, Хто очі сліпому відкрив, щоб і цей не помер?“ 38 Ісус же розжалобивсь знову в Собі, і до гробу прийшов. Була ж то печера, і камінь на ній налягав. 39 Промовляє Ісус: „Відвалить цього каменя!“ Сестра вмерлого Марта говорить до Нього: „Уже, Господи, чути, — бо чотири вже дні він у гробі“. 40 Ісус каже до неї: „Чи тобі не казав Я, що як будеш ти вірувати, — славу Божу побачиш?“ 41 І знялі тоді каменя. А Ісус ізвів очі до неба й промовив: „Отче, дяку принішоу Тобі, що Мене Ти почув. 42 Та Я знаю, що Ти завжди почувеш Мене, але ради народу, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене“. 43 І, промовивши це, Він скричав гучним голосом: „Лазарю, — вийди суди!“ 44 І вийшов померлий, по руках і ногах обв'язаний п'асами, а обличчя у нього було перев'язане хусткою. Ісус каже до них: „Розв'яжіть його та й пустіть, щоб ходив“. 45 І багато з юдеїв, що посподілися до Марії, та бачили те, що Він учинив, у Нього вірували. 46 А деякі з них пішли до фарисеїв, і їм розповіли, що Ісус учинив. 47 Тоді первосвященники та фарисеї скликали раду й казали: „Що маємо робити, бо Цей Чоловік пребагато чуд чинить? 48 Якщо так позоставимо його, то всі в Нього вірують, — і прийдуть римляни, та й візьмуть нам і край, і народ!“ 49 А один із них, Кайяфа, що був первосвященником року тогю, промовив до них: „Ви нічого не знаєте, 50 і не поміркуєте, що краще для вас, щоб один чоловік прийняв смерть за людей, аніж щоб увесь народ мав загинути!“ 51 А того не сказав сам від себе, але, первосвященником будши в тім році, пророкував, що Ісус за народ мав умерти, 52 і не лише за народ, але й щоб сполучити в одне розпорюшених Божих дітей. 53 Отож, від того дня вони змовилися, щоб убити його. 54 І тому не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звідти вдавсь до околиць поближче пустині, до міста, що зветься Єфрём, — і тут залишавсь з Своїми учнями. 55 Наближалася ж Пасха юдейська, і багато-хто з країю вдались перед Пасхою в Єрусалим, щоб очістити себе. 56 І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомоніли один до одного: „А як вам здається? Хіба Він не прийде на свято?“ 57 А первосвященники та фарисеї наказали далі: як дізнається хто, де Він перебуватиме, нехай донесе, — щоб схопити його.

12 Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфанії, де жив Лазар, що його воскресив Ісус із мертвих. 2 І для Нього вечерю там справили, а Марта прислугувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли. 3 А Марія взяла літру мира, — з найдорожчого наряду пахучого, і намастила Ісусові ноги, і волоссям своїм Йому ноги обтерла. І пахощі мира наповнили дім! 4 І говорить один з його учнів, Юда Іскаріотський, що мав його видати: 5 „Чому мира оцього за триста динарів не продано, та й не роздано вбогим?“ 6 А це він сказав не тому, що про вбогих журився, а тому, що був злбдїй: він мав скриньку на

гроші, — і крав те, що вкидали. 7 І промовив Ісус: „Позостав її ти, — це вона на день похорону заховала Мені. 8 Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте!“ 9 А натовп великий юдеїв довідався, що Він там, та й поприходили не з-за Ісуса Самого, але щоб побачити й Лазаря, що його воскресив Він із мертвих. 10 А первосвященники змовилися, щоб і Лазареві смерть заподіяти, 11 бо багато з юдеїв з-за нього відходили, та в Ісуса вірували. 12 А другого дня, коли безліч народу, що зібрався на свято, прочула, що до Єрусалиму надходить Ісус, 13 то взяли вони пальмове віття, і вийшли назустріч Йому та й кричали: „Осанна! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! Цар Ізраїлів!“ 14 Ісус же, знайшовши осли, сів на нього, як написано: 15 „Не бійся, дбчко Сіонська! Ото Цар твій іде, сидячі на ослі молодому!“ 16 А учні Його спочатку того не зрозуміли були, але, як прославивсь Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що цеє вчинили Йому. 17 Тоді свідчив народ, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з гробу, і воскресив його з мертвих. 18 Через це й зустрів натовп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. 19 Фарисеї тоді між собою казали: „Ви бачите, що нічого не вдієте: ось пішов увесь світ услід за Ним!“ 20 А між тими, що в свято прийшли поклонитися, були й деякі геллени. 21 І вони підійшли до Пилипа, що з Віфсаїди Галілейської, і просили його та казали: „Ми хочемо, пане, побачити Ісуса“. 22 Іде Пилип та Андрієві каже; іде Андрій і Пилип та Ісусові розповідають. 23 Ісус же їм відповідає, говорячи: „Надійшла година, щоб Син Людський прославивсь. 24 Поправді, поправді кажуть вам: коли зерно пшеничне, як у землю впаде, не помре, то одне зостається; як умре ж, плід рясний принесе. 25 Хто кохає душу свою, той погубить її; хто ж ненавидить душу свою на цім світі, — збереже її в вічне життя. (aiōnios g166) 26 Як хто служить Мені, хай іде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мій. Як хто служить Мені, того пошанує Отець. 27 Затривожена зараз душа Моя. І що Я повім? Заступи Мене, Отче, від цієї години! Та на те Я й прийшов на годину оцю... 28 Прослав, Отче, Ім'я Своє!“ Залунав тоді голос із неба: „І прославив, — і знову прославлю!“ 29 А народ, що стояв і почув, говорив: „Загреміло!“ Інші казали: „Це ангол Йому говорив!“ 30 Ісус відповів і сказав: „Не для Мене цей голос лунав, а для вас. 31 Тепер суд цьому світові. Князь світу цього буде вигнаний звідси тепер. 32 І, як буду піднесений з землі, то до Себе Я всіх притягну“. 33 А Він це говорив, щоб зазначити, якою то смертю Він має померти. 34 А народ відповів Йому: „Ми чули з Закону, що Христос перебуває повік, то чого ж Ти говориш, що Людському Сину потрібно піднесеному бути? Хто такий Цей Син Людський?“ (aiōn g165) 35 І сказав їм Ісус: „Короткий ще час світло з вами. Ходіть, поки маєте світло, щоб вас темрява не обгорнула. А хто в темряві ходить, не знає, куди він іде. 36 Аж доки ви маєте світло, то віруйте в світло,

щоб синами світла ви стали“. Промовивши це, Ісус відійшов, і сховався від них. 37 І хоч Він стільки чуд перед ними вчинив був, та в Нього вони не вірували, 38 щоб справдилось слово пророка Ісаї, який провіщав: „Хто повірив тому, що ми, Господи, чули, а Господне рамено кому об'явилось?“ 39 Тому не могли вони вірити, що знову Ісає прорік: 40 „Засліпив їхні очі, і скам'янив їхнє серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зрозуміли, і не навернулись, щоб Я їх уздоровив!“ 41 Це Ісає сказав, коли бачив славу Його, і про Нього звіщав. 42 Протє багато-хто навіть із старших у Нього вірували, та не признавалися через фарисеїв, — щоб не вигнано їх із синагоги. 43 Бо любили вони славу людську більше, аніж славу Божу. 44 А Ісус підняв голос, та й промовляв: „Хто вірує в Мене, не в Мене він вірує, але в Того, Хто послав Мене. 45 А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене. 46 Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у темряві не зостався. 47 Коли б же хто слів Моїх слухав та не вірував, Я того не суджу, бо Я не прийшов світ судити, але щоб спасти світ. 48 Хто цурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддю: те слово, що Я говорив, — останнього дня воно буде судити його! 49 Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, — то Він Мені заповідь дав, що Я маю казати та що говорити. 50 І відаю Я, що Його ота заповідь — то вічне життя. Тож що Я говорю, то так говорю, як Отець Мені розповідав. (aiōnios g166)

13 Перед святом же Пасхи Ісус, знаюши, що настала година Йому перейти до Отця з цього світу, полюбивши Своїх, що на світі були, до кінця полюбив їх. 2 Під час же вечері, як диявол уже був укинув у серце синові Сімона — Юді Іскаріотському, щоб він видав Його, 3 то Ісус, знаюши те, що Отець віддав все Йому в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить, 4 устає від вечері, і здимає одержу, бере рушника й підперізується. 5 Потому налив Він води до вмивальниці, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушником, що ним був підперезаний. 6 І підходить до Сімона Петра, а той каже Йому: „Ти, Господи, митимеш ноги мені?“ 7 Ісус відказав і промовив йому: „Що Я роблю, ти не знаєш тепер, але опісля зрозумієш“. 8 Говорить до Нього Петро: „Ти повик мені ніг не обмиєш!“ Ісус відповів йому: „Коли Я не вмю тебе, — ти не матимеш частки зо Мною“. (aiōn g165) 9 До Нього проказує Сімон Петро: „Господи, — не самі мої ноги, а й руки та голво!“ 10 Ісус каже йому: „Хто обмитий, тільки ноги обмити потребує, бо він чистий увесь. І ви чисті, — та не всі“. 11 Бо Він знав Свого зрадника, тому то сказав: „Ви чисті не всі“. 12 Коли ж пообмивав їхні ноги, і одержу Свою Він надів, засів знову за стіл і промовив до них: „Чи знаєте ви, що Я зробив вам? 13 Ви Мене називаєте: Учитель і Господь, — і добре ви кажете, бо Я є. 14 А коли обмив ноги вам Я, Господь і Вчитель,

то повинні й ви один одному ноги вмивати. 15 Бо то Я вам приклада дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив. 16 Поправді, поправді кажú вам: Раб не більший за пана свого, посланець же не більший від того, хто вислав його. 17 Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке чините! 18 Не про всіх вас кажú. Знаю Я, кого вибрав, але щоб збулось Писання: „Хто хлїб споживає зо Мною, підняв той на Мене п'ятú свою!“ 19 Уже тепер вам кажú, перше ніж те настане, щоб як станеться, ви вірували, що то Я. 20 Поправді, поправді кажú вам: Хто приймає Мого посланця, той приймає Мене; хто ж приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене!“ 21 Промовивши це, затривожився духом Ісус, і освідчив, говорячи: „Поправді, поправді кажú вам, що один із вас видасть Мене!“ 22 І озиралися учні один на одного, непевними будши, про кого Він каже. 23 При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус. 24 От цьому кивнúв Сїмон Петро та й шепнúв: „Запитай, — хто б то був, що про нього Він каже?“ 25 І, пригорнувшись до лоня Ісусового, той говорить до Нього: „Хтó це, Господи?“ 26 Ісус же відкажує: „Це той, кому, умочивши, подам Я кускá“. І, вмочивши кускá, подав синові Сїмона, — Юді Іскарїотському! 27 За тим же куском тоді в нього ввійшов сатанá. А Ісус йому каже: „Щó ти робиш — роби швидше“. 28 Але жоден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чого сказав Він йому. 29 А тому, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус: „Купи, що потрібно на свято для нас“, або щоб убогим подав що. 30 А той, узявши кусок хлїба, зараз вийшов. Була ж ніч. 31 Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: „Тепер ось прослáвивсь Син Людський, і в Ньому прослáвився Бог. 32 Коли в Ньому прославився Бог, то і Його Бог прослáвить у Собі, і зараз прославить Його! 33 Мої дїтоньки, не довго вже бути Мені з вами! Ви шукати Мене будете, алé — як сказав Я юдеям: „Куди Я йду, туди ви прибути не можете“, — те й вам говорю Я тепер. 34 Новú заповідь Я вам даю: Любїть один одного! Як Я вас полюбив, так любїть один одного й ви! 35 По тóму пізнають усї, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою“. 36 А Симон Петро йому каже: „Куди, Господи, їдеш Ти?“ Ісус відповів: „Куди Я йду, туди ти тепер їти за Мною не можеш, алé потім ти підеш за Мною“. 37 Говорить до Нього Петро: „Чому, Господи, їти за Тобою тепер я не мóжу? За Тебе я душу свою покладú!“ 38 Ісус відповідає: За Мене покладеш ти душу свою? Поправді, поправді кажú Я тобі: Півень не заспїває, як ти тричі зречешся Менé.

14 Нехáй серце вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! 2 Багато оселé у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготувáти місце для вас? 3 А коли відїйду́ й приготóю вам місце, Я знову прийдú й заберú вас до Себе, щоб де Я — були й ви. 4 А куди Я йду — дорогу

ви знаєте“. 5 Говорить до Нього Хомá: „Ми не знаемо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу?“ 6 Промовляє до нього Ісус: „Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходить ніхто, якщо не через Мене. 7 Коли б то були ви пізнáли Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепер Його знаєте ви, і Його бачили“. 8 Говорить до Нього Пилип: „Господи, покажи нам Отця, — і вїстачить нам!“ 9 Промовляє до нього Ісус: „Стїльки часу Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“ 10 Чи не віруєш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Слова, що Я вам говорю, говорю не від Сéбе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить дїла ті. 11 Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж ні, то повірте за вчинки самі. 12 Поправді, поправді кажú вам: Хто вірує в Мене, той учинить дїла, які чиню Я, і ще більшé від них він учинить, бо Я йду до Отця. 13 І коли що просити ви будете в Імєння Моє, те вчиню, щоб у Сині прославивсь Отець. 14 Коли будете в Мене просити чого в Моє Імєння, то вчиню. 15 Якщо Ви Мене любите, — Мої заповіді зберїгайте! 16 І вблагаю Отця Я, — і Втїшителя іншого дасть вам, щоб із вами повік перебува́в, — (aioñ g165) 17 Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебува́є, і в вас буде Він. 18 Я не кину вас сїротою, — Я прибуду до вас! 19 Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, алé ви Мене бачити будете, бо живу Я — і ви жити будете! 20 Того дня пізна́єте ви, що в Своім Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас. 21 Хто заповіді Мої має та їх зберїгає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його Мій Отець, і Я полюблю́ Його, і об'явлюсь йому Сам“. 22 Запитує Юда, не Іскарїотський, Його: „Що то, Господи, що Ти нам об'явитися маєш, а не світові?“ 23 Ісус відповів і до нього сказав: „Як хто любить Мене, той слово Моє берегтїме, і Отець Мій полюбить його, і Ми приїдемо до нього, і оселю закладемо в нього. 24 Хто не любить Мене, той не бережé Моїх слів. А слово, що чуєте ви, не Моє, а Отця, що послав Мене. 25 Говорив це Я вам, будши з вами. 26 Утїшитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я Моє, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. 27 Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається! 28 Чули ви, що Я вам говорів: „Я відходжу, і вернуся до вас“. Якби ви любили Мене, то ви б тїшилися, що Я йду до Отця, — бо більший за Мене Отець. 29 І тепер Я сказав вам, переднїше, ніж сталося, щоб ви вірували, коли станеться. 30 Небагато вже Я говоритиму з вами, бо надходить князь світу цього, а в Мені він нічого не має, 31 та щоб світ зрозумів, що люблю́ Я Отця, і як Отець наказав Мені, так роблю́. Уставайте, — ходім звідси́ля!

15 Я правдива Виногра́дина, а Отець Мій — Виногра́дар. 2 Усяку галúзку в Мене, що плоду не принóсить, Він відтинáє, алé всяку, що плід родить,

обчищає її, щоб рясніше родила. 3 Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті. 4 Перебувайте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виноградині, так і ви, як в Мені перебувати не будете. 5 Я — Виноградина, ви — галуззя! Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви. 6 Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинаний геть, як галузка, і всохне. І громадять їх, і кладуть на огонь, — і згорять. 7 Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас, то просіть, чого хочете, — і станеться вам! 8 Отець Мій прославиться в тому, якщо рясно зародите й будете учні Мої. 9 Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Моїй! 10 Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його. 11 Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість! 12 Оце Моя заповідь, — щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив! 13 Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх. 14 Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую. 15 Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. 16 Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас, і вас настановив, щоб ішли ви й приносили плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в Імення Моє. 17 Це Я вам заповідую, — щоб любили один одного ви! 18 Коли вас світ ненавидить, знайте, що Мене він зненавидів перше, як вас. 19 Коли б ви зо світу були, то своє світ любив би. А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ вас ненавидить. 20 Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: „Раб не більший за пана свого“. Як Мене переслідували, — то й вас переслідувати будуть; як слово Моє зберігали, — берегти будуть і ваше. 21 Але все це робитимуть вам за Ім'я Моє, бо не знають Того, хто послав Мене. 22 Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б гріха, а тепер вимовки не мають вони за свій гріх. 23 Хто Мене ненавидить, — і Мого Отця той ненавидить. 24 Коли б Я серед них не вчинив був тих діл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б гріха. Та тепер вони бачили, — і зненавиділи і Мене, і Мого Отця. 25 Та щоб справдилось слово, що в їхнім Законі написано: „Мене безпідставно зненавиділи!“ 26 А коли Втійшитель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, — Той Дух правди, що походить від Отця, Він засвідчить про Мене. 27 Та засвідчте і ви, бо ви від початку зо Мною.

16 Оце Я сказав вам, щоб ви не спокусились. 2 Вас виженуть із синагог. Прийде навіть година, коли кожен, хто вам смерть западе, то думатиме, ніби службу приносить він Богові! 3 А це вам учинять, бо вони не пізнали Отця, ні Мене. 4 Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про що говорив був Я вам,

як настане година. Цього вам не казав Я спочатку, бо з вами Я був. 5 Тепер же до Того Я йду, Хто послав Мене, — і ніхто з вас Мене не питає: „Куди йдеш?“ 6 Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше наповнилось смутком. 7 Та Я правду кажу вам: Краще для вас, щоб пішов Я, бо як Я не підю, Утішитель не прийде до вас. А коли Я підю, то пошлю вам Його. 8 А як прийде, Він світові виявить про гріх, і про праведність і про суд: 9 тож про гріх, — що не вірують у Мене; 10 а про праведність, — що Я до Отця Свого йду, і Мене не побачите вже; 11 а про суд, — що засуджений князь цього світу. 12 Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. 13 А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас поведить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, — казатиме, і що має настати, — звістить вам. 14 Він прославить Мене, бо Він візьме з Мого та й вам сповістить. 15 Усе, що має Отець, то Моє; через те Я й сказав, що Він візьме з Мого та й вам сповістить. 16 Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите, бо Я йду до Отця“. 17 А деякі з учнів Його говорили один до одного: „Що таке, що сказав Він до нас: „Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите“, та: „Я йду до Отця?“ 18 Гомоніли також: „Що таке, що говорять: „Незабаром?“ Про що каже, не знаємо“. 19 Ісус же пізнав, що хочуть поспитати Його, і сказав їм: „Чи про це між собою міркуєте ви, що сказав Я: „Незабаром, — і вже Мене бачити не будете ви, і знов незабаром — і Мене ви побачите?“ 20 Поправді, поправді кажу вам, що ви будете плакати та голосити, а світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість! 21 Журиться жінка, що родить, — бо настала година її. Як дитинку ж породить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за радощів, що людина зродилась на світ. 22 Так сумуєте й ви ось тепер, та побачу вас знову, — і серце ваше радітиме, і ніхто радості вашої вам не відійме! 23 Ні про що ж того дня ви Мене не спитаєте. Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Моє Ім'ення, — Він дасть вам. 24 Не просили ви досі нічого в Ім'я Моє. Просіть — і отримаете, щоб повна була ваша радість. 25 Оце все Я в притчах до вас говорив. Настає година, коли притчами Я вже не буду до вас промовляти, але явно звичу про Отця вам. 26 Того дня ви проситимете в Моє Імення, і Я вам не кажу, що вблагаю Отця Я за вас, — 27 бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увірували, що Я вийшов від Бога. 28 Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й йду до Отця“. 29 Його учні відказували: „Ось тепер Ти говориш відкрито, і жодної притчі не кажеш. 30 Тепер відаємо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому віруємо, що Ти вийшов від Бога!“ 31 Ісус їм відповів: „Тепер віруєте? 32 Ото настає година, і вже настала, що ви розпорозітитеся кожен у власне своє, а Мене ви Самого покинете. Та не Сам Я,

бо за Мною Отець! **33** Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, — але будьте відважні: Я світ переміні!“

17 По мові оцій Ісус очі Свої звів до неба й промовив: „Прийшла, Отче, година, — прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе, **2** бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому. (аїѳніос g166) **3** Життя ж вічне — це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його. (аїѳніос g166) **4** Я прославив Тебе на землі, — довершив Я те діло, що Ти дав Мені виконати. **5** І тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав. **6** Я Ім'я Твоє виявив лю́дям, що Мені Ти із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово. **7** Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе походить, **8** бо слова, що дав Ти Мені, Я їм передав, — і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і ввірували, що послав Ти Мене. **9** Я благаю за них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, — Твої бо вони! **10** Усе бо Моє — то Твоє, а Твоє — то Моє, і прославивсь Я в них. **11** І не на світі вже Я, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе. Святий Отче, — заховай в Ім'я Своє їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були! **12** Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Ймення Твоє, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не згинув, крім призначеного на загибель, щоб збулось Писання. **13** Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою досконалу. **14** Я їм дав Твоє слово, але світ їх зненавидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу. **15** Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого. **16** Не від світу вони, як і Я не від світу. **17** Освятити Ти їх правдою! Твоє слово — то правда. **18** Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх. **19** А за них Я посвячую в жертву Само́го Себе, щоб освячені правдою стали й вони. **20** Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слова ввірують у Мене, **21** щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одно були в Нас і вони, — щоб увірував світ, що Мене Ти послав. **22** А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми. **23** Я — у них, а Ти — у Мені, щоб були досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив. **24** Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були, де знаходжуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, — бо Ти полюбив Мене перше закладіни світу. **25** Отче Праведний! Хоча не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. І пізнали вони, що послав Мене Ти. **26** Я ж Ім'я Твоє їм об'явив й об'являтиму, щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, була в них, а Я в них!“

18 Промовивши це, Ісус вийшов із учнями Своїми на той бік потоку Кедрону, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Його. **2** Але й Юда, що видав Його,

знав те місце, бо там часто збирались Ісус й Його учні. **3** Отож Юда, узявши відділ війська та службу від первосвящеників і фарисеїв, приходить туди із смолоскіпами, та з ліхтарями, та з зброєю. **4** А Ісус, усе відавши, що з Ним статися має, виходить та й каже до них: „Кого ви шукаєте?“ **5** Йому відповіли: „Ісуса Назаряніна“. Він говорить до них: „Це Я!“ А стояв із ними й Юда, що видав Його. **6** І як тільки сказав їм: „Це Я“, вони подалися назад, та й на землю попадали. **7** І Він знов запитав їх: „Кого ви шукаєте?“ Вони ж відказали: „Ісуса Назаряніна“. **8** Ісус відповів: „Я сказав вам, що це Я. Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти“, — **9** щоб збулося те слово, що Він був сказав: „Я не втрагив нікого із тих, кого дав Ти Мені“. **10** Тоді Сімон Петро, мечавши, його вихопив, і рубонув раба первосвященика, — і відт'яв правé вухо йому. А рабу на ім'я було Малх. **11** Та промовив Ісус до Петра: Всунь у піхви меча! Чи ж не мав би Я пити ту чашу, що Отець дав Мені?“ **12** Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопили Ісуса, і зв'язали Його, **13** і повели Його перше до Анни, бо тестем доводивсь Кайяфі, що первосвящеником був того року. **14** Це ж був той Кайяфа, що порадив юдеям, що ліпше померти людині одній за наро́д. **15** А Сімон Петро й інший учень ішли за Ісусом слідом. Той же учень відомий був первосвященикові, і ввійшов у двір первосвящеників із Ісусом. **16** А Петро за ворітьми стояв. Тоді вийшов той учень, що відомий був первосвященикові, і сказав воротарці, — і впровадив Петра. **17** І питає Петра воротарка служни́ця: „Ти хіба не з учнів Цього Чоловіка?“ Той відкажує: „Ні!“ **18** А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. І Петро стояв із ними та грівся. **19** А первосвященик спитав Ісуса про учнів Його, і про науку Його. **20** Ісус йому відповідь дав: „Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі й у храмі, куди всі юдеї збираються, а таємно нічого Я не говорив. **21** Чого ти питаєш Мене? Поспитайся тих, що чули, що Я їм говорив. Отже, знають вони, про що Я говорив“. **22** А як Він це сказав, то один із присутньої там служби вдарив Ісуса в щок, говорячи: „То так відповідаєш первосвященикові?“ **23** Ісус йому відповідь дав: „Якщо зле Я сказав, — покажи, що то зле; коли ж добре, — за що Мене б'єш?“ **24** І відіслав Його Анна зв'язаним первосвященикові Кайяфі. **25** А Сімон Петро стояв, гріючись. І сказали до нього: „Чи й ти не з учнів Його?“ Він відрікся й сказав: „Ні!“ **26** Говорить один із рабів первосвященика, родич тому, що йому Петро вухо відт'яв: „Чи тебе я не бачив у саду з Ним?“ **27** І знову відрікся Петро, — і заспівав півню хвилі тієї. **28** А Ісуса ведуть від Кайяфи в преторій. Був же ранок. Та вони не ввійшли до преторія, щоб не опоганитись, а щоб їсти пасху. **29** Тоді вийшов Пилат назбвні до них і сказав: „Яку скаргу приносите ви на Цього Чоловіка?“ **30** Вони відповіли та й сказали йому: „Коли б Цей злочинцем не був, ми б Його тобі

не видавали“. **31** А Пилат їм сказав: „Візьміть Його, та й за вашим Законом судіть Його“. Юдеї сказали йому: „Нам не вільно нікого вбивати“, — **32** щоб збулося Ісусове слово, що його Він прорік, зазначаючи, якою то смертю Він має померти. **33** Тоді знову Пилат увійшов у преторій, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ **34** Ісус відповів: „Чи від себе самого питаєш ти це, чи то інші тобі говорили про Мене?“ **35** Пилат відповів: „Чи ж юдеянин я? Твій народ та первосвященники мені Тебе видали. Що таке Ти чиниш?“ **36** Ісус відповів: „Мое Царство не із світу цього. Якби із цього світу було Мое Царство, то служба Моя воювала б, щоб не виданий був Я юдеям. Та тепер Мое Царство не звідси“. **37** Сказав же до Нього Пилат: „Так Ти Цар?“ Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос“. **38** Говорить до Нього Пилат: „Що є правда?“ І сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: „Не знаходжу Я в Ньому провини ніякої. **39** Та ви маєте звичай, щоб я випустив вам одного на Пасху. Чи хочете отже, — відпущу вам Царя Юдейського?“ **40** Та знову вони зняли крик, вимагаючи: „Не Його, а Варавву!“ А Варавва був злочинець.

19 От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збичувати Його. **2** Воякі ж, сплівши з терну вінка, Йому поклали на голову, та багрянцю наділи на Нього, **3** і приступали до Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!“ І били по щоках Його. **4** Тоді вийшов назобні і знову Пилат та й говорить до них: „Ось Його я виводжу назобні до вас, щоб ви переконались, що провини ніякої в Нім не знаходжу“. **5** І вийшов назобні Ісус, у терновім вінку та в багрянім плащі. А Пилат до них каже: „Оце Чоловік!“ **6** Як зобачили ж Його первосвященники й служба, то закричали, говорячи: „Розіпні, розіпні!“ Пилат каже до них: „То візьміть Його ви й розіпніть, — бо провини я в Нім не знаходжу!“ **7** Відказали юдеї йому: „Ми маємо Закона, а за Законом Він мусить умерти, — бо за Божого Сина Себе видавав!“ **8** Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш, **9** і вернувся в преторій і знову, і питає Ісуса: „Звідки Ти?“ Та Ісус йому відповіді не подав. **10** І каже до Нього Пилат: „Не говориш до мене? Хіба ж Ти не знаєш, що маю я владу розп'ясти Тебе, і маю владу Тебе відпустити?“ **11** Ісус відповів: „Надо Мною ти жодної влади не мав би, коли б тобі звєрху не дано було; тому більший гріх має той, хто Мене тобі видав“. **12** Після цього Пилат намагався пустити Його, та юдеї кричали, говорячи: „Якщо Його пустиш, то не кєсарєв прїятель ти! Усякий, хто себе за царя видає, противиться кєсарєві“. **13** Як зачув же Пилат оце слово, то вивів назобні Ісуса, і засів на суддєвє сидіння, на місці, що звється лігостротон, по-гебрейському ж гаввата. **14** Був то ж день Пригєтовлєння Пасхи, година була — близько шостої. І він каже юдеям: „Ось ваш Цар!“ **15** Та вони закричали: „Геть, геть

із Ним! Розіпні Його!“ Пилат каже до них: „Царя вашого маю розп'ясти?“ Первосвященники відповіли: „Ми не маєм царя, окрім кєсаря!“ **16** Ось тоді він їм видав Його, щоб розп'ясти. **17** І, нісши Свого хреста, Він вийшов на місце, Череповищем зване, по-гебрейському Голгофа. **18** Там Його розп'яли, а з Ним разом двох інших, з одного та з другого боку, а Ісуса всередині. **19** А Пилат написав і напіса, та й умістив на хресті. Було ж там написано: „Ісус Назарянин, Цар Юдейський“. **20** І багато з юдеїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп'ятий, було близько від міста. А було по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано. **21** Тож сказали Пилатові юдейські первосвященники: „Не пиши: Цар Юдейський, але що Він Сам говорив: Я — Цар Юдейський. **22** Пилат відповів: „Що я написав — написав!“ **23** Розп'явши ж Ісуса, воякі взяли одіж Його, та й поділили на чотири частини, по частині для кожного вояка, теж і хітона. А хітон був не шитий, а витканий цілий відвєрху. **24** Тож сказали один до одного: „Не будемо дерти його, але жєреба киньмо на нього, — кому припадє“. Щоб збулось Писання: „Поділили одєжу Мою між собою, і метнулі про шату Мою жеребка“. Вояки ж це й зробили. **25** Під хрестом же Ісуса стояли — Його мати, і сестра Його матерї, Марія Клеопова, і Марія Магдаліна. **26** Як побачив Ісус матер та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матерї: „Оце, жоно, твій син!“ **27** Потім каже до учня: „Оце мати твоя!“ І з тієї години той учень узяв її до себе. **28** Потім, знавши Ісус, що вже все довершилось, щоб збулось Писання, проказує: „Прагну!“ **29** Тут стояла посудина, повна оцту. Вояки ж, губку оцтом наповнивши, і на тростину її настромивши, піднесли до уст Його. **30** А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: „Звершилось!“ І, голову схиливши, віддав Свого духа. **31** Був же день Пригєтовлєння, тож юдеї, щоб тіла на хресті не zostалися в суботу, — був бо Великдень тієї суботи — просили Пилата зламати голінки розп'ятим, і зняти. **32** Тож прийшли воякі й поламали голінки першому й другому, що розп'ятий з Ним був. **33** Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голінок Йому не зламали, **34** та один з вояків списом бєка Йому проколов, — і зараз витекла звідти кров та вода. **35** І самовидець засвідчив, і правдиве свідєцтво його; і він знає, що правду говорить, щоб повірили й ви. **36** Бо це сталось тому, щоб збулось Писання: „Йому кості ламати не будуть!“ **37** І знов друге Писання говорить: „Дивитися будуть на Того, Когє прокололи“. **38** Потім Йосип із Ариматєї, що був учень Ісуса, але потайний, — бо боявся юдеїв, — став просити Пилата, щоб тіло Ісусове взяти. І дозволив Пилат. Тож прийшов він, і взяв тіло Ісусове. **39** Прибув також і Никодїм, — що давніше приходив вночі до Ісуса, — і смїрну принїс, із албєм помїшану, щєсь лїтрїв із сто. **40** Отож, узяли вони тіло Ісусове, та й обгорнули його у полотно із пїхощами, як є звичай ховати в юдеїв. **41** На тім місці,

де Він був розп'ятий, знаходився сад, а в саду новий гріб, що в ньому ніколи ніхто не лежав. 42 Тож отут, — з-за юдейського дня Приготівлення — вони покліли Ісуса, бо поблизу був гріб.

20 А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно було, прийшла Марія Магдаліна до гробу, та й бачить, що камінь від гробу відвалений. 2 Тож біжить вона та й прибуває до Сімона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: „Взялі Господа з гробу, і ми не знаємо, де покліли його!“ 3 Тоді вийшов Петро й другий учень, і до гробу пішли. 4 Вони ж бігли обидва укупі, але другий той учень попереду біг, хутчіш від Петра, і перший до гробу прибув. 5 І, нахилившись, бачить — лежить полотно... Але він не ввійшов. 6 Прибуває і Сімон Петро, що слідком за ним біг, і входить до гробу, і полотно оглядає, що лежало, 7 і хустка, що була на його голові, лежить не з плащаницею, але осторонь, згорнена, в іншому місці. 8 Тоді ж увійшов й інший учень, що перший до гробу прибув, і побачив, — і ввірував. 9 Бо ще не розуміли з Писання вони, що Він має воскреснути з мертвих. 10 І учні вернулись знову до себе. 11 А Марія стояла при гробі назбвні та й плакала. Плачучи, нахилилася до гробу. 12 І бачить два Анголі, що в білім сиділи, — один у головах, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло. 13 І говорять до неї вони: „Чого плачеш ти, жінко?“ Та відкаже їм: „Узялі мого Господа, і я не знаю, де його покліли. 14 І, сказавши оце, обернулася назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус. 15 Промовляє до неї Ісус: „Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш?“ Вона ж, думаючи, що то садівник, говорить до Нього: „Якщо, пане, узяв ти його, то скажи мені, де поклів ти його, — і його я візьму!“ 16 Ісус мовить до неї: „Маріє!“ А вона обернулася та поєврейському каже йому: „Рабуні!“ цебто: „Учителю мій!“ 17 Говорить до неї Ісус: „Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповіж: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!“ 18 Іде Марія Магдалина, та й учням звіщає, що бачила Господа, і Він це їй сказав. 19 Того ж дня — дня першого в тижні, — коли вечір настав, а двері, де учні зібрались були, були замкнені, — бо боялись юдеїв, — з'явився Ісус, і став посередіні, та й промовляє до них: „Мир вам!“ 20 І, сказавши оце, показав Він їм руки та бока. А учні зраділи, побачивши Господа. 21 Тоді знову сказав їм Ісус: „Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю!“ 22 Сказавши оце, Він дихнув, і говорить до них: „Прийміть Духа Святого! 23 Кому гріхи прбстите, — прбстяться їм, а кому затримаєте, — то затримаються!“ 24 А Хомá, один з Дванадцятьох, званий Близнюк, із ними не був, як приходив Ісус. 25 Інші ж учні сказали йому: „Ми бачили Господа!“ А він відказав їм: „Коли на руках його знаку віддв'яшного я не побачу, і пальця свого не

вкладу до віддв'яшної рани, і своєї руки не вкладу до боку його, — не ввірую!“ 26 За вісім же день знов удома були його учні, а з ними й Хомá. І, як замкнені двері були, прийшов Ісус, і став посередіні та й проказав: „Мир вам!“ 27 Потім каже Хомі: „Простягни свого пальця сюди, та на руки Мої подивись. Простягни й свою руку, і вклади до боку Мого. І не будь ти невірющий, але вірющий!“ 28 А Хома відповів і сказав йому: „Господь мій і Бог мій!“ 29 Промовляє до нього Ісус: „Тому ввірував ти, що побачив Мене? Блаженні, що не бачили й увірували!“ 30 Багато ж і інших ознак учинив був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі оцій не записані. 31 Це ж написано, щоб ви ввірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім'я його!

21 Після цього з'явився Ісус знов своїм учням над морем Тіверійдським. А з'явився отак. 2 Укупі були Сімон Петро, і Хомá, званий Близнюк, і Натанай, із Кані Галілейської, і обидва сини Зеведеєві, і двоє інших із учнів його. 3 Говорить їм Сімон Петро: „Піду риби вловити“. Вони кажуть до нього: „І ми підемо з тобою“. І пішли вони, і всіли до човна. Та ночі тієї нічого вони не вловили. 4 А як ранок настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що то був Ісус. 5 Ісус тоді каже до них: „Чи не маєте, діти, якоїсь поживи?“ — „Ні“, вони відказали. 6 А Він їм сказав: „Закиньте невода праворуч від човна, то й знайдете!“ Вони кинули, — і вже не могли його витягнути із-за безлічі риби. 7 Тоді учень, якого любив був Ісус, говорить Петрові: „Це ж Господь!“ А Сімон Петро, як почув, що Господь то, накинув на себе одєжину, — бо він був нагий, — та й кинувся в море. 8 Інші ж учні, що були недалеко від берега — якихось ліктів з двісті — припливли чбвником, тягнучи невода з рибою. 9 А коли вони вийшли на землю, то бачать розлбжений жар, а на нім рибу й хліб. 10 Ісус каже до них: „Принесіть тієї риби, що оце ви вловили!“ 11 Пішов Сімон Петро та й на землю витягнув невода, повного риби великої, — сто п'ятдесят три. І хоч стільки було її, — не продерся проте невід. 12 Ісус каже до учнів: „Ідіть, снідайте!“ А з учнів ніхто не наважився спитати його: „Хто Ти такий?“ Бо знали вони, що Господь то. 13 Тож підходить Ісус, бере хліб і дає їм, так само ж і рибу. 14 Це вже втретє з'явився Ісус своїм учням, як і мертвих воскрес. 15 Як вони вже поснідали, то Ісус промовляє до Сімона Петра: „Сімоне, сину Йонин, — чи ти любиш мене більше цих?“ Той каже йому: „Так, Гбсподи, — відаеш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси ягнята Мої!“ 16 І говорить йому Він удруге: „Сімоне, сину Йонин, — чи ти любиш мене?“ Той каже йому: „Так, Господи, — відаеш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси вівці Мої!“ 17 Утретє Він каже йому: „Сімоне, сину Йонин, — чи кохаеш мене?“ Засмутився Петро, що спитав його втретє: „Чи кохаеш мене?“ І він каже йому: „Ти все відаєш, Господи, — відаєш Ти,

що кохаю Тебе!“Промовляє до нього Ісус: „Паси вівці Мої! **18** Поправді, поправді кажú Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперізувався, і ходив, куди ти бажав. А коли постарієш, — свої руки простягнеш, і інший тебе підперéже, і поведé, куди не захочеш“. **19** А оце Він сказав, щоб зазначити, якою то смертю той Бога прослáвить. Сказавши таке, Він говорить йому: „Йди за Мною!“ **20** Обернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слідкомá йде той учень, якого любив Ісус, який на вечері до лóня Йому був схилився й спитав: „Хто, Господи, видасть Тебе?“ **21** Петро, як побачив того, говорить Ісусові: „Господи, — цей же що?“ **22** Промовляє до нього Ісус: „Якщо Я схотів, щоб він позостáвся, аж поки прийду́, — що до то́го тобі? Ти йди за Мною!“ **23** І це слово розне́слось було́ між брата́ми, що той учень не вмере. Протé Ісус не сказав йому, що не вмере, а: „Якщо Я схотів, щоб він позостáвся, аж поки прийду́, — що до то́го тобі?“ **24** Це той учень, що свідчить про це, що й оце написав. І знаємо ми, що правдиве свідóцтво його! **25** Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але дúмаю, що коли б написати про все те зокрéма про кожне, то й сам свít не вмiстив би написаних книг! Амiнь.

Дії

1 Першу книгу я був написав, о Теофіле, про все те, що Ісус від початку чинив та навчав, **2** аж до дня, коли через Духа Святого подав Він накази апостолам, щоб їх вибрав, і вознісся. **3** А по муці Своїй Він ставав перед ними живий із засвідченнями багатьма, і сорок день їм з'являвся та про Боже Царство казав. **4** А зібравшись з ними, Він звелів, щоб вони не відходили з Єрусалиму, а чекали обітницї Отчої, „що про неї — казав — ви чули від Мене. **5** Іван бо водою христин, — ви ж охрищені будете Духом Святим через кілька тих днів!“ **6** А вони, зійшовшись, питали Його й говорили: „Чи не часу цього відбудуєш Ти, Господи, царство Ізраїлеві?“ **7** А Він їм відказав: „То не ваша справа знати час та добу, що Отець поклав у владі Своїй. **8** Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі“. **9** І, прорікши оце, як дивились вони, Він угору вознісся став, а хмара забрала Його сперед їхніх очей. **10** А коли вони пильно дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них, **11** та й сказали: „Галілейські мужі, — чого стоїте й задивляєтесь на небо? Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!“ **12** Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною зветься, і що знаходиться поблизько Єрусалиму, на віддалі дороги суботнього дня. **13** А прийшовши, увійшли вони в гóрницю, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфєїв та Сїмон Зилот, та Юда Яковів. **14** Вони всі однодушно були на невпинній молитві, із жінками, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його. **15** Тими ж днями Петро став посеред братів — а наро́ду було поіменно до ста двадцяти — та й промовив: **16** „Мужі-браття! Налéжало збутись Писанню тому, що устами Давидовими Дух Святий був прорік про Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса схопив, **17** бо він був зарахований з нами, і жереб служіння оцього прийняв. **18** І він поле набув за заплату злочинства, а впавши сторчма, він тріснув надвоє, і все нутро́ Його вилилось. **19** І стало відоме це всім, хто замешкує в Єрусалимі, тому й поле те назване їхнього мовою Акелдама́, що є: Поле крові. **20** Бо написано в книзі Псалмів: „Нехай пустою стане мешканія Його, і нехай поживи́ця в нім не буде“, а також: „А служіння Його забере нехай інший“. **21** Отже треба, щоб один із тих мужів, що сходились з нами повсякчас, як Господь Ісус вхóдив і вихóдив між нами, **22** зачавши від хрищення Іванового аж до дня, коли Він вознісся від нас, щоб той разом із нами був свідком Його воскресіння“. **23** І поставили двох: Йо́сипа, що Варса́вою зветься, і що Юстом був названий, та Маттія. **24** А молившись, казали: „Ти, Господи, знавче всіх серде́ць, покажи з

двох одного, котрого Ти вибрав, **25** щоб він зайняв місце тієї служби й апостольства, що Юда від нього відпав, щоб іти в своє місце“. **26** І дали жеребкі їм, — і впав жеребок на Маттія, і він зарахований був до одинадцятьох апостолів.

2 Коли ж почався день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знаходились вкупі. **2** І на́гло зчинився шум із неба, ніби буря рапто́ва зірва́лася, і переповни́ла весь той дім, де сиділи вони. **3** І з'явилися їм язи́ки поділені, немов би огненні, та й на кожному з них по одному осів. **4** Усі ж вони спóвнили́сь Духом Святим, і почали говорити іншими мо́вами, як їм Дух промовляти давав. **5** Перебува́ли ж в Єрусалимі юдеї, люди побожні, від усього наро́ду під небом. **6** А коли оцей го́мін зчинився, зібралася безліч наро́ду, — та й диву далися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою! **7** Усі ж побентéжилися та дивувалися, та й казали один до одного: „Хіба ж не галіле́йні всі ці, що говорять? **8** Як же кожен із нас чує свою власну мову, що ми в ній народи́лись? **9** Парфя́ни та мідяни та ела́мти, також мешканці Месопота́мії, Юдеї та Каппадо́кії, Понту та Азії, **10** і Фрігі́ї та Памфілії, Єгипту й лівійських земель край Кіре́ні, і захожі римля́ни, **11** юдеї й новові́рці, крїтяни й араби, — усі чуємо ми, що говорять вони про великі діла Божі мовами нашими!“ **12** І всі не вихóдили з дива, і безра́дні були, і говорили один до одного: „Що ж то статися має?“ **13** А інші казали глузу́ючи: „Вони повпива́лись вином молодим!“ **14** Ставши ж Петро із Одинадцятьма́, свій голос підніс та й промовив до них: „Мужі юде́йські та мешканці Єрусалиму! Нехай вам оце стане відоме, і послушайте слів моїх! **15** Бо не п'яні вони, як ви думаєте, — бо третя година дня, **16** а це те, що пророк Йоїл передрік: **17** „І буде останніми днями, говорить Господь: Я виллю від Духа Свого на всяке тіло, — і будуть пророкува́ти сини ваші та ваші до́ньки, юна́кі ж ваші бачити будуть видіння, а старим вашим сні будуть снітисся. **18** І на рабів Моїх і на рабинь Моїх за тих днів Я також виллю від Духа Свого, — і пророкувати вони будуть! **19** І дам чуда на небі вгорі, а внизу на землі ці знаме́на: кров, і огонь, і ку́рjavу диму. **20** Перемініться сонце на те́мряву, а місяць на кров, перше ніж день Господній настане, великий та сла́вний! **21** І станеться, що кожен, хто покличе Господне Ім'я́, той спасеться“. **22** Мужі ізраїльські, послушайте ви оцих слів: Ісуса Назарянина, Мужа, що Його Бог прославив вам сілою, і чудами, і тими знаме́нами, що Бог через Нього вчинив серед вас, як самі ви те знаєте, **23** Того, що був віданий певною волею та передбаченням Божим, ви руками беззаконників розп'яли та забили. **24** Та Бог воскресив Його, пута смерти усунувши, — вона бо тримати Його не могла. **25** Бо каже про Нього Давид: „Мав я Господа за́свіді перед очима своїми, бо Він по правци́ моїй, щоб я не захитався. **26** Тому серце мое звеселилось, і

зрадів мій язик, і тіло моє відпочіне в надії. **27** Бо не позоставши Ти в аді моєї душі, і не даси Ти Своему Святому побачити тління! (Hadēs g86) **28** Ти дороги життя об'явив мені, Ти мене переповниш утіхою перед обличчям Своїм!“ **29** Мужі-браття! Нехай буде вільно мені сміло сказати вам про патріярха Давида, що помер і похований, і знаходиться гріб його в нас аж до цього дня. **30** А бувши ж пророком, та відаючи, що „Бог клятвою клявся йому посадити на престолі його від плоду його стéгон“, **31** у передбаченні він говорив про Христове воскресення, що „не буде zostавлений в аді“, ані тіло його „не зазнає зотління“. (Hadēs g86) **32** Бог Ісуса Цього воскресив, чого свідки всі ми! **33** А отож, як правцею Божою був Він вознесений, і обітницю Духа Святого прийняв від Отця, то й злив Він оте, що ви бачите й чуєте. **34** Не зійшов бо на небо Давид, але сам він говорить: „Промовив Господь Господеві моему: Сядь правбруч Мене, **35** доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **36** Ото ж, нехай весь Ізраїлів дім твердо знає, що і Господом, і Христом учинив Бог його, Того Ісуса, що його розп'яли ви!“ **37** Як почули ж оце, вони серцем розжалобилися, та й сказали Петрові та іншим апостолам: „Що ж ми маємо робити, мужі-браття?“ **38** А Петро до них каже: „Покайтеся, і нехай же охриститися кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара Духа Святого ви приймете!“ **39** Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що „далеко знаходяться, кого б тільки покликав Господь, Бог наш“. **40** І іншими багатьома словами він засвідчував та вмовляв їх, говорячи: „Рятуйтеся від цього лукавого роду!“ **41** Отож ті, хто прийняв його слово, охристилися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три! **42** І вони перебували в науці апостольській, та в спільноті братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах. **43** І був острах у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамен. **44** А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. **45** І вони продавали маєтки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було. **46** І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті, **47** вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися.

3 А Петро та Іван на дев'яту годину молитви йшли разом у храм. **2** І несено там чоловіка одного, що кривий був з утробі своєї матері. Його садовили щоденно в ворітх храму, що Красними звалися, просити милостині від тих, хто до храму йшов. **3** Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині. **4** Петро ж із Іваном поглянув на нього й сказав: „Подивися на нас!“ **5** І той подивився на них, сподіваючися щось дістати від них. **6** Та промовив Петро: „Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назарянина — устань та й ходи!“ **7** І, узявши його за

правцю, він підвів його. І хвилі тієї зміцнілися ноги й суглобці його! **8** І, зріввавшись, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалячи Бога! **9** Народ же весь бачив, як ходив він та Бога хвалив. **10** І пізнали його, що це той, що при Красних ворітх храму сидів ради милостині. І вони переповнились жахом та подивом із того, що сталося йому! **11** А тому, що тримався він Петра та Івана, увесь народ зачудований збігся до них на той ганок, який Силомоновим зветься. **12** І, побачивши це, промовив Петро до народу: „Мужі ізраїльські! Чого ви дивуетесь цим, та чого ви на нас позираєте так, ніби те, що він ходить, ми зробили своєю силою чи благочестям? **13** „Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив“, Ісуса, Якого ви видали, і відцуралися перед Пилатом, як він присудив був пустити його. **14** Але ви відцуралися Святого та Праведного, і домагалися видати вам душогубця. **15** Начальника ж життя ви забили, та його воскресив Бог із мертвих, чого свідками — ми! **16** І через віру в Ім'я його вздоровило Ім'я його того, кого бачите й знаєте. І віра, що від нього, принесла йому вздоровлення це перед вами всіма. **17** А тепер, браття, знаю, що вчинили ви це з невідомости, як і ваші начальники. **18** А Бог учинив так, як Він провіщав був устами своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові. **19** Покайтеся ж та наверніться, щоб і ви змилилися над вашими гріхами, **20** щоб часі відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав заповідженого вам Ісуса Христа, **21** що його небо мусить прийняти аж до часу відновлення всього, про що провіщав Бог від віку устами всіх святих пророків своїх! (aiōn g165) **22** Бо Мойсей провіщав: „Господь Бог вам Пророка підійме від ваших братів, як мене; у всім його слухайтесь, про що тільки Він вам говоритиме!“ **23** „І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, знищена буде з народом“. **24** Так само всі пророки від Самуїла й наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні. **25** Сини ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батькам заповів, промовляючи до Авраама: „І в насінні твоїм усі народи землі благословлені будуть!“ **26** Воскресивши Свого Слугу, Бог послав його перше до вас, щоб вас поблагословити, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учинків!“

4 А коли промовляли вони до народу оце, до них приступили священники, і влада сторожі храму й саддукеї, **2** обурюючись, що навчають народ та звіщають в Ісусі воскресіння з мертвих. **3** І руки наклали на них, і до в'язниці всадили до ранку, бо вже вечір настав був. **4** І багато-хто з тих, хто слухав слово, увірували; число ж мужів таких було тисяч із п'ять. **5** І сталося, що ранком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники, **6** і Анна первосвященик, і Кайяфа, і Іван, і Олександр, і скільки було їх із роду первосвященичого. **7** І, поставивши їх посередіні, запиталися: „Якою ви силою чи яким

ви ім'ям те робили?“ **8** Тоді Петро, переповнений Духом Святим, промовив до них: „Начальники люду та старшини Ізраїлеві! **9** Як сьогодні беруть нас на допит про те добродійство недужій людині, як вона вздоровлена, - **10** нехай буде відомо всім вам, і всім людям Ізраїлевим, що Ім'ям Ісуса Христа Назарянина, що Його розп'яли ви, та Його воскресив Бог із мертвих, — Ним поставлений він перед вами здоровий! **11** Він „камінь, що ви, будівничі, відкинули, але каменем став Він наріжжям!“ **12** І нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого Ймення, даного людям, що ним би спастись ми мали“. **13** А бачивши сміливість Петра та Івана, і спостерігши, що то люди обидва невчені та прости, дивувалися, і пізнали їх, що вони з Ісусом були. **14** Та бачивши, що вздоровлений чоловік стоїть з ними, нічого навпроти сказати не могли. **15** І, звелівши їм вийти із синаedrіону, зачали радитися між собою, **16** говорячи: „Щоб робити нам із цими людьми? Бож усім мешканцям Єрусалиму відомо, що вчинили вони явне чудо, і не можемо того заперечити. **17** Та щоб більш не поширювалось це в народі, то з погрозою заборонімо їм, щоб нікому з людей вони не говорили про Це Ім'я“. **18** І, закликавши їх, наказали їм не говорити, і взагалі не навчати про Ісусове Ймення. **19** І відповіли їм Петро та Іван, та й сказали: „Розсудіть, чи це справедливе було б перед Богом, щоб слухатись вас більш, як Бога? **20** Бо не можемо ми не казати про те, що ми бачили й чули!“ **21** А вони пригрозили їм ще, і відпустили їх, не знайшовши нічого, щоб їх покарати, через людей, бо всі славили Бога за те, що сталося. **22** Бо років більш сорока мав той чоловік, що на нім відбулося це чудо вздоровлення. **23** Коли ж їх відпустили, вони до своїх прибули й сповістили, про що первосвященики й старші до них говорили. **24** Вони ж, вислухавши, однодушно свій голос до Бога піднесли й промовили: „Владико, що небо, і землю, і море, і все, що в них є, Ти створив! **25** Ти устами Давида, Свого слуги, отця нашого, сказав Духом Святим: „Чого люди бунтуються, а народи задумують марне? **26** Повстають царі земні, і збираються старші до купи на Господа та на Христа Його“. **27** Бо справді зібралися в місці оцим проти Отрока Святого Твого Ісуса, що Його намаєш Ти, Ірод та Понтій Пилат із поганями та з народом Ізраїлевим, **28** учинити оте, що рука Твоя й воля Твоя наперед встановили були, щоб збулось. **29** І тепер споглянь, Господи, на їхні погрози, і дай Своім рабам із повною сміливістю слово Твое повідати, **30** коли руку Свою простягатимеш Ти на вздоровлення, і щоб знамена та чуда чинились Ім'ям Твого Святого Отрока Ісуса“. **31** Як вони ж помолитися, затряслася те місце, де зібралися були, і переповнилися всі Святим Духом, — і зачали говорити Слово Боже з сміливістю! **32** А люди, що ввірували, мали серце одне й одну душу, і жоден із них не вважав що з маєтку свого за своє, але в них усе спільним було. **33** І апостоли з великою силою свідчили про воскресіння Ісуса Господа, і благодать велика на

всіх них була! **34** Бо жоден із них не терпів недостачі: бо, хто мав поле чи дім, продавали, і заплату за продаж принесли, **35** та й клали в ногах у апостолів, — і роздавалось кожному, хто потребу в чім мав. **36** Так, Йосип, що Варнавою — що в перекладі є „син потіхи“ — був прбзваний від апостолів, Левит, родом кіпрянин, **37** мавши поле, продав, а гроші приніс, та й поклав у ногах у апостолів.

5 А один чоловік, на ймення Ананій, із своєю дружиною Сапфірою, продав маєток, **2** та й з відома дружини своєї присвоїв частину з заплати, а якусь там частину приніс та й поклав у ногах у апостолів. **3** І промовив Петро: „Ананію, чого сатана твоє серце напобвнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвоїв із заплати за землю? **4** Хіба те, що ти мав, не твоє все було, а продане не в твоїй владі було? Чого ж в серце своє ти цю справу поклав? Ти не людям неправду сказав, але Богові!“ **5** Як Ананій зачув ці слова, то впав та й умер. І обгорнув жах великий усіх, що це чули! **6** Юнакі ж повставали, обгорнули його, і винесли та й поховали. **7** І сталося, годин через три прийшла й дружина його, про випадок нічого не знаючи. **8** І промовив до неї Петро: „Скажи мені, чи за стільки ви землю оту продали?“ Вона ж відказала: „Так, за стільки“. **9** До неї ж Петро: „Чому це ви змобилися спокішувати Господнього Духа? Он ті входять у двері, що чоловіка твого поховали, — і тебе вони винесуть“. **10** І вона зараз упала до ніг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнакі, то знайшли її мертвою, і, винісши, біля мужа її поховали. **11** І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це. **12** А руками апостолів сталися знамена та чуда великі в народі. І були однодушно всі в Соломоновім ганку. **13** А з сторонніх ніхто приставати не важивсь до них, але люд прославляв їх. **14** І все збільшувалось тих, хто вірує в Господа, безліч чоловіків і жінок, **15** так що хворих стали виносити на вулиці, та й клали на ложа та ноші, щоб, як ітима Петро, то хоч тінь його впала б на кого із них. **16** І безліч люду збиралась до Єрусалиму з довколишніх міст, і несли недужих та хворих від дхів нечистих, — і були вони всі вздоровлювані! **17** А первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукейської ереси, переповнилися заздощами, **18** і руки наклали вони на апостолів, і до в'язниці громадської вкинули їх. **19** Але Ангол Господній вночі відчинив для них двері в'язниці, і, вивівши їх, проказав: **20** „Ідіть, і, ставши, говоріть до народу у храмі всі слова цього життя“. **21** Як це вчули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А первосвященик і ті, хто був із ним, прийшовши, скликали синаedrіон і всіх старших з Ізраїлевих синів. І послали в в'язницю, щоб їх привели. **22** А служба, прийшовши, не знайшла їх у в'язниці, а вернувшись, сповістила, **23** говорячи: „В'язницю знайшли ми з великою пильністю замкненою, і сторбжу, що при двєрях

стояла; а коли відчинили, то нікого всередині ми не знайшли!“ 24 Як почули слова ці начальник сторожі храму та первосвященники, не могли зрозуміти вони, що б то сталося. 25 Та прийшовши один, сповістив їх, говорячи: „Ось ті мужі, що ви їх до в'язниці всадили були, у храмі стоять та й навчають народ“. 26 Пішов тоді старший сторожі зо службою, та й привів їх без насильства, бо боялися народу, щоб їх не побили камінням. 27 Припровадивши ж їх, поставили перед синедріоном. І спитався їх первосвященик, говорячи: 28 „Чи ми не заборонили з погрозою вам, щоб про Те Ім'я не навчати? І ото, ви своєю наукою переповнили Єрусалим, і хочете кров Чоловіка Того припровадити на нас“. 29 Відповів же Петро та сказали апостоли: „Бога повинно слухатися більш, як людей! 30 Бог наших отців воскресив нам Ісуса, Якому ви смерть були заподіяли, повісивши на дереві. 31 Його Бог підвищив Своєю правдею — на Начальника й Спаси, щоб дати Ізраїлеві покаїння і прощення гріхів. 32 А тих справ Йому свідками ми й Святий Дух, що Його Бог дав тим, хто слухняний Йому“. 33 Як зачули ж оце, запалилися гнівом вони, та й раділися, як їм смерть заподіяти? 34 І встав у синедріоні один фарисей, Гамалііл на ймення, учитель Закону, поважаний від усього народу, та й звелів на часінку апостолів вивести. 35 І промовив до них: „Мужі ізраїльські! Поміркуйте собі про людей цих, що з ними робити ви маєте. 36 Бо перед цими днями повстав був Тévда та й казав, що великий він хтось, і до нього пристало з чотириста люда. Він забитий, а всі ті, хто слухав його, розпоробились та обернулись в ніщо. 37 Після нього повстав, під час перепису, Галілеянин Юда, та й багато людей потягнув за собою. Загинув і він, а всі ті, хто слухав його, розпоробились. 38 І тепер кажу вам: Відступіться від цих людей, і занехайте їх! Бо коли від людей оця рада чи справа ця буде, — розпадеться вона. 39 А коли те від Бога, то того зруйнувати не зможете, щоб випадком не стати і вам богоборцями!“ І послухались ради його. 40 І, покликавши знов апостолів, вибили їх, наказали їм не говорити про Ісусове ймення, та й їх відпустили. 41 А вони поверталися з синедріону, радіючи, що сподобились прийняти зневагу за ймення Господа Ісуса. 42 І щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Євaнгелію Ісуса Христа.

6 Тими ж днями, як учнів намножилося, зачали нарікати на євреїв огречені, що в щоденному служінні їхні вдовиці занедбані. 2 Тоді ті Дванадцять покликали багатьох учнів та й сказали: „Нам не лічить покинути Боже Слово, і служити при століх. 3 Отож, браття, виглядіть із-поміж себе сімох мужів доброї слави, повних Духа Святого та мудрости, — їх поставимо на службу оцю. 4 А ми перебуватимемо зaвжди в молитві та в служінні слову“. 5 І всім людям сподбалося оце слово, і обрали Степана, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Прохора та Никанора, і Тимона та Пармєна, і нововірця Миколу з Антіохії,

— 6 їх поставили перед апостолів, і, помолившись, вони руки поклали на них. 7 І росло Слово Боже, і дуже множилося число учнів у Єрусалимі, і дуже багато священників були слухняні вірі. 8 А Степан, повний віри та сили, чинив між народом великі знамена та чуда. 9 Тому дехто повстав із синагоги, що зветься лібертінська, і кірінейська, і олександрійська, та з тих, хто походить із Кілікії та з Азії, і зачали сперечатися із Степаном. 10 Але встобіти вони не могли проти мудрости й Духа, що він Ним говорив. 11 Тоді вони підмовили людей, що казали, ніби чули, як він богозневажні слова говорив на Мойсея та Бога. 12 І людей попідбурювали, і старших та книжників, і, напавши, схопили його, і припровадили в синедріон. 13 Також свідків фальшивих поставили, які говорили: „Чоловік оцей богозневажні слова безперестань говорить на це святе місце та проти Закону. 14 Бо ми чули, як він говорив, що Ісус Назарянин зруйнує це місце та змінить звичаї, які передав нам Мойсей“. 15 Коли всі, хто в синедріоні сидів, на нього споглянули, то бачили лице його, — як лице Ангола!

7 Запитав тоді первосвященик: „Чи це так?“ 2 Степан же промовив: „Послухайте, мужі-браття й отці! Бог слави з'явивсь Авраамові, отцеві нашому, як він у Месопотамії був, перше ніж оселився в Харані, 3 і промовив до нього: „Вийди із своєї землі та від роду свого, та й піди до землі, що тобі покажу“. 4 Тоді він вийшов із землі халдейської, та й оселився в Харані. А звідти, як умер йому батько, він переселив його в землю оцю, що на ній ви живіте тепер. 5 Та спадщини на ній він не дав йому навіть на кер, але обіцяв „дати її на володіння йому й його родові по нім“, хоч дитини не мав він. 6 І сказав Бог отак, що насіння його буде прихобком у краї чужому, і поневолять його, і будуть гнобити чотириста років. 7 „Але Я — сказав Бог — буду судити народ, що його поневолять. Опісля ж вони вийдуть, і будуть служити Мені на цім місці“. 8 І дав Він йому заповіта обрізання. І породив так Ісака, і восьмого дня він обрізав його. А Ісак породив Якова, а Яків — дванадцятьох патріархів. 9 А ті патріархи позаздрили Йосипові, і продали його до Єгипту. Але Бог був із ним, 10 і його визволив від усіх його утисків, і дав йому благодать та мудрість перед фараоном, царем єгипетським, а він настановив його за правителя над Єгиптом та всім своїм домом. 11 А як голод прийшов на всю землю єгипетську та ханаанську, та велика біда, то поживи тоді не знаходили наші батькі. 12 Коли ж Яків зачув, що в Єгипті є збіжжя, то послав батьків наших уперше. 13 А як удруге послав, то був пізнаний Йосип братами своїми, і фараонові знаний став Йосипів рід. 14 Тоді Йосип послав, щоб покликати Якова, батька свого, та всю родину свою — сімдесят і п'ять душ. 15 І подався Яків в Єгипет, та й умер там він сам та наші батьки. 16 І їх перенесли в Сихем, і

покліли до гробу, що Авраам був купив за ціну срібла від синів Еммора Сихемового. 17 А коли наближався час обітниці, що нею Бог клявся Авраамові, розрісся народ і намножився в Єгипті, 18 аж поки настав інший цар у Єгипті, що не знав уже Йосипа. 19 Він хитро наш люд обманив, і силою змушував наших отців викидати дітей своїх, щоб вони не лишались живі. 20 Того часу родився Мойсей, і гάρний він був перед Богом. Він годований був у домі батька своєюго три місяці. 21 А коли він був вікинений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його вихохла. 22 І Мойсей був навчєний всієї премудрости єгипетської, і був міцний у словах та в ділах своїх. 23 А коли йому сповнилося сорок років, йому спало на серце відвідати братів своїх, синів Ізраїлевих. 24 Як углєдів же він, що одному з них діється кривда, заступився, і відомстїв за окривдженого, убивши єгїптянина. 25 Він же думав, що брати розуміють, що рукою його Бог дає їм визволення, та не зрозуміли вони. 26 А наступного дня, як сварились вони, він з'явився ї хотїв погодити їх, кажучи: „Люди, ви — браття, чоґо один одного кривдите?“ 27 А той, що ближнього кривдив, його відпхнув та сказав: „Хто наставив над нами тебе за старшого й суддю? 28 Чи хочеш убити й мене, як учора вбив ти єгїптянина?“ 29 І втік Мойсей через слово оце, і стався приходьком у землі мадіямській, де зродив двох синів. 30 А коли сорок років проминуло, то з'явивсь йому Ангол Господній у полум'ї куцї огняного в пустині Синайської гори. 31 А Мойсей, як побачив, дивувався з видіння. А коли підійшов, щоб розглянути, був голос Господній до нього: 32 „Я Бог отців твоїх, — Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів!“ І затрусився Мойсей, і не відважився поглянути... 33 І промовив до нього Господь: „Скись вуття з своїх нїг, бо те місце, на якому стоїш, то свята земля! 34 Добре бачив Я ўтиск народу Свого, що в Єгипті, і стогін його Я почув, і зійшов, щоб їх визволити. Тепер ось їди, — Я пошлю до Єгипту тебе“. 35 Цього Мойсея, що його віддурались вони, сказавши: „Хто наставив тебе за старшого й суддю“, цього Бог через Ангола, якому з'явився в куцї, послав за старшого й визвољника. 36 Він їх вивів, чуда й знамена вчинивши в землі єгипетській, і на Червоному морі, і сорок років у пустині. 37 Це той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: „Господь Бог вам підїєме Пророка від ваших братів, як мене, — Його слухайте!“ 38 Це той, що в пустині на зборах був з Анголом, який промовляв йому на Синайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати; 39 що його не хотіли отці наші слухати, але відпхнули, і звернулись серцем своїм до Єгипту, 40 промовивши до Аарона: „Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із країю єгипетського“. 41 І зробили вони тими днями теля, — і бовванові жертви принєсили та веселилися з діл своїх рук. 42 Але Бог відвернувся від них, і попустив

їх вклонятися силі небесній, як написано в книзі Пророків: „Чи заколення й жертви Мені ви принєсили сорок років у пустині, о доме Ізраїлів? 43 Ви ж носили намета Молбохового, і зорю вашого бога Ромфана, зображення, що їх ви зробили, щоб вклонятися їм. Через те запроваджу вас аж за Вавилон!“ 44 У наших отців на пустині була скинія свідочтва, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив. 45 Її наші отці ї узяли, і внєсли з Ісусом у землю народів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до часу Давида. 46 Він у Бога знайшов благодать, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова. 47 І Соломон збудував йому дім. 48 Але не в рукотворнім Всевишній живе, як говорить пророк: 49 „Мені небо — престол, а земля — то підніжок ногам Моїм! Який Мені дім ви збудуєте, — говорить Господь, — або місце яке для Мого відпочинку? 50 Хіба не рука Моя все це створила?“ 51 О ви, твердості, люди серця й вух необрізаних! Ви завжди противитесь Духові Святому, як ваші батьки, так і ви! 52 Котрого з пророків батьки ваші не переслїдували? Вони ж тих повбивали, хто звїщав прихід Праведного, Якому тепер ви сталися зрадниками та убійниками, 53 ви, що Закона одєржали через зарядження Ангола, та не зберігали його!“ 54 Як зачули ж оце, вони запалилися гнівом у серцях своїх, і скреготали зубами на нього. 55 А Степан, повний Духа Святого, на небо споглянув, — і побачив Божу славу й Ісуса, що по Божій правиці стояв, 56 і промовив: „Ось я бачу відчїнене небо, і Сина Лїудського, що по Божій правиці стоїть!“ 57 Та вони гучним голосом стали кричати та вуха собі катуляти, та й кинулися однодушно на нього!... 58 І за місто вони його вївели, і зачали побивати камінням його. А свідки плацї свої склали в ногах юнака, який звався Савлом. 59 І побивали камінням Степана, що молився й казав: „Господи Ісусе, — прийми духа мого!“ 60 Упавши ж навкблїшки, скрикнув голосом гучним: „Не залічи їм, о Господи, цього грїха!“ І, промовивши це, він спочив.

8 А Савл похваляв його вбївство. І утиск великий постав того дня проти ерусалимської Церкви, і всі, крім апбстолів, розпоробилися по краях юдейських та самарійських. 2 І поховали Степана мўжі побожні, і плакали ревно за ним. 3 А Савл нищив Церкву, — вдирався в домі, витягав чоловіків і жїнок та давав до в'язниці. 4 Ходили тоді розпоробенцї, та Боже Слово благовїстїли. 5 Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповїдував їм про Христа. 6 А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили чўда, які він чинив. 7 Із багатьох бо, що мали їх, дўхи нечисті виходили з криком великим, і багато розслаблених та кривих уздоровїлися. 8 І радїсть велика в тїм місті була! 9 Був один чоловік, на ім'я йому Сїмон, що до того в цїм місті займавсь ворожбїтством та дурив самарійський народ, выдаючи себе за якогось великого. 10 Його слухали всі, — від

найменшого аж до найбільшого, кажучи: „Він — сила Божя, що зветься велика!“ **11** Його ж слухалися, бо він їх довгий час дивував ворожбитством. **12** Та коли йняли віри Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристілися. **13** Увірував навіть сам Сімон, і, охристившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знамена великі, він дуже дивувався. **14** Як зачули ж апостоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийняла Самарія, то послали до них Петра та Івана. **15** А вони, як прийшли, помолились за них, щоб Духа Святого вони прийняли, **16** бо ще ні на одного з них Він не сходив, а були вони тільки охрищені в Ім'я Господа Ісуса. **17** Тоді на них руки поклали, і прийняли вони Духа Святого! **18** Як побачив же Сімон, що через накладання апостольських рук Святий Дух подається, то приніс він їм гроші, **19** і сказав: „Дайте й мені таку владу, щоб той, на когь покладу свої руки, одержав би Духа Святого!“ **20** Та промовив до нього Петро: „Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти думав набути дар Божий за гроші! **21** У цім ділі нема тобі частки ні уділу, бо серце твоє перед Богом не слухне. **22** Тож покайся за це лихе діло своє, і проси Господа, — може прощений буде тобі замір серця твого! **23** Бо я бачу, що ти пробуваєш у жовчій гіркій та в п'ятах неправди“. **24** А Сімон озвався й сказав: „Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало нічого з того, про що ви говорили“. **25** А вони ж, засвідчивши, і Слово Господне звістивши, повернулись до Єрусалиму, і звіщали Єв'ангелію в багатьох самарійських оселях. **26** А ангол Господній промовив Пилипові, кажучи: „Устань та на південь іди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гази спускається, — порожня вона“. **27** І, вставши, пішов він. І ось муж етіопський, вельможа Кандакі, цариці етіопської, що був над усіма її ск'арбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись, **28** вертався, і, сидючи на пов'озі своїм, читав пророка Ісаю. **29** А Дух до Пилипа промовив: „Підійди, та й пристань до цього пов'озу“. **30** Пилип же підбіг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й спитав: „Чи розумієш, що ти читаєш?“ **31** А той відказав: „Як же міжу, як ніхто не нап'уть мене?“ І впросив він Пилипа піднятися та сісти з ним. **32** А слово Писання, що його він читав, було це: „Як вівцю на заріз Його ведено, і як ягня супроти стрижія безголове, так Він не відкрив Своїх уст! **33** У приниженні суд Йому віднятий був, а про рід Його хто розповість? Бо життя Його із землі забирається“. **34** Відізвався ж скоп'ець до Пилипа й сказав: „Благаю тебе, — це про когь говорить пророк? Чи про себе, чи про іншого когь?“ **35** А Пилип відкрив уста свої, і, зачавши від цього Писання, благовістив про Ісуса йому. **36** І, як шляхом вони їхали, прибули до якоїсь води. І озвався скоп'ець: „Ось вода. Що мені заважає христитись?“ **37** А Пилип відказав: „Якщо віруєш із повного серця свого, то можна“. А той відповів і сказав: „Я вірую, що Ісус Христос — то Син Божий!“ **38** І звелів, щоб повіз

спинився. І обидва — Пилип та скоп'ець — увійшли до води, і охристив він його. **39** А коли вони вийшли з води, Дух Господній Пилипа забрав, і скоп'ець уже більше не бачив його. І він їхав, радіючи, шляхом своїм. **40** А Пилип опинився в Азоті, і, переходячи, звіщав Єв'ангелію всім містам, аж поки прийшов у Кесарію.

9 А Савл, ще дишучи грізбою й убивством на учнів Господніх, приступивши до первосвященика, **2** попросив від нього листи у Дамаск синагогам, щоб, коли знайде яких чоловіків та жінок, що тієї дороги вони, то зв'язати й привести до Єрусалиму. **3** А коли він ішов й наближався до Дамаску, то ось нагло осяяло світло із неба його, **4** а він повалився на землю, і голос почув, що йому говорив: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуюєш?“ **5** А він запитав: „Хто Ти, Пане?“ А Той: „Я Ісус, що Його переслідуюєш ти. Трудно тобі бити ногою колючку!“ **6** А він, затрусившись та налякавшись, каже: „Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив?“ А до нього Господь: „Уставай, та до міста подайся, а там тобі скажуть, що маєш робити!“ **7** А люди, що йшли з ним, онімілі стояли, бо вони чули голос, та нікого не бачили. **8** Тоді Савл підвівся з землі, і хоч очі розплючені мав, нікого не бачив... І за руку його повелі й привелі до Дамаску. **9** І три дні невидючий він був, і не їв, і не пив. **10** А в Дамаску був учень один, на йм'ення Ананій. І Господь у видінні промовив до нього: „Ананію!“ А він відказав: „Ось я, Господи!“ **11** Господь же до нього: „Устань, і піди на вулицю, що Простою зветься, і пошукай в домі Юдовім Савла на йм'ення, тарсянина, ось бо він молиться, **12** і мужа в видінні він бачив, на йм'ення Ананія, що до нього прийшов і руку на нього поклав, щоб став він видючий“. **13** Відповів же Ананій: „Чув я, Господи, від багатьох про цього чоловіка, скільки зла він учинив в Єрусалимі свягим Твоїм! **14** І тут має владу від первосвящеників, щоб в'язати усіх, хто кліче Ім'я Твоє“. **15** І промовив до нього Господь: „Иди, бо для Мене — пос'удина вибрана він, щоб носити Ім'я Мое перед народами, і царями, і синами Ізраїля. **16** Бо Я покажу йому, скільки має він витерпіти за Ім'я Мое“. **17** І Ананій пішов, і до дому ввійшов, і руки поклавши на нього, промовив: „Савле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти ішов, послав ось мене, щоб став ти видючий, і наповнився Духа Святого!“ **18** І хвили тієї відпала з очей йому ніби луска, і зараз видючий він став... І, вставши, охристився, **19** і, прийнявши поживу, на силах зміцнів. **20** І він зараз зачав у синагогах звіщати про Ісуса, що Він — Божий Син, **21** і дивом усі дивувалися, хто чув, і говорили: „Хіба це не той, що переслідував в Єрусалимі визн'авців оцього Ім'я, та й сюди не на те він прибув, щоб отих пов'язати й привести до первосвящеників?“ **22** А Савл ще більше зміцнявся, і непокоїв юдеїв, що в Дамаску жили, удовіднюючи,

що Той — то Христос. **23** А як часу минуло доволі, юдеї змовилися його вбити, **24** та Савлові стала відома їхня змова. А вони день і ніч чагували в воротях, щоб убити його. **25** Тому учні забрали його вночі, та й із муру спустили в коші. **26** А коли він до Єрусалиму прибув, то силкувався пристати до учнів, та його всі лжкалися, не вірячи, що він учень. **27** Варнава тоді взяв його та й привів до апостолів, і їм розповів, як дорогою той бачив Господа, і як Він йому промовляв, і як сміливо навчав у Дамаску в Ісусове Ймення. **28** І він із ними входив і виходив до Єрусалиму, і відважно звіщав в Ім'я Господа. **29** Він також розмовляв й сперечався з огреченими, а вони намагалися вбити його. **30** Тому браття, довідавшися, відвели його до Кесарії, і до Тарсу його відіслали. **31** А Церква по всій Юдеї, і Галілеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в страсі Господньому, і сповнілася втіхою Духа Святого. **32** І сталося, як Петро всіх обходив, то прибув і до святих, що мешкали в Лідді. **33** Знайшов же він там чоловіка одного, на ймення Еней, що на ліжку лежав вісім років, — він розслаблений був. **34** І промовив до нього Петро: „Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос. Уставай, і постелі собі сам!“ І той зараз устав. **35** І його оглядали усі, хто мешкав у Лідді й Сароні, які навернулися до Господа. **36** А в Йоппії була одна увеченьця, на ймення Тавіта, що в перекладі Сърною зветься. Вона повна була добрих вчинків та милостині, що чинила. **37** І трапилося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили ж її й поклали в гърниці. **38** А що Лідда лежить недалеко Йоппії, то учні, прочувши, що в ній пробуває Петро, послали до нього двох мужів, що благали: „Не гайся прибути до нас!“ **39** І, вставши Петро, пішов із ними. А коли він прибув, то ввели його в гърницю. І обступили його всі вдовиці, плачучи та показуючи йому сукні й плащі, що їх Сарна робила, як із ними була. **40** Петро ж із кімнати всіх випровадив, і, ставши навкóлїшки, помолився, і, звернувшись до тіла, промовив: „Тавіто, вставай!“ А вона свої очі розплющила, і сіла, уздрівши Петра. **41** Він же руку подав їй, і підвів її, і закликав святих і вдовиць, та й поставив живою її. **42** А це стало відоме по цілій Йоппії, і багато-хто в Господа ввірували. **43** І сталося, що він багато днів пробув у Йоппії, в одного гарбарника Сїмона.

10 Проживав же один чоловік у Кесарії, на ймення Корнілій, сотник полку, що звався Італійським. **2** З усім домом своїм він побожний був та богобійний, подавав людям щедру милостину, і завжди Богові молився. **3** Явно він у видінні, десь коло години дев'ятої дня, бачив Ангола Божого, що до нього зійшов і промовив йому: „Корнілію!“ **4** Він поглянув на нього й жажнувся, і сказав: „Що, Господи?“ Той же йому відказав: „Молїтви твої й твоя милостиня перед Богом згадалися. **5** Тепер же пошли до Йоппії людей, та й приклич Сїмона, що зветься Петром. **6** Він гостює в одного гарбарника Сїмона, що дїм має при морі. Він

скаже тобі, що ти маєш робити“. **7** Коли ж Ангол, що йому говорив, відійшов, той закликав двох із своїх слуг домбвих, і вояка богобійного з тих, що служили при ньому, **8** і розповів їм усе та й послав їх в Йоппїю. **9** А наступного дня, як у дорозі були вони та наближались до міста, Петро вийшов на гърницю, щоб помолитись, о годині десь шостій. **10** І став він голодний, і їсти схотів. Як йому ж готували, захóплєння на нього найшло, **11** і бачить він небо відкрите, і якуюсь посудину, що схóдила, немов стріра́ло велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалась додолу. **12** У ній же знаходилися чотириногі всілякі, і зёмне гаддя, і небесні пташки. **13** І голос почувся до нього: „Устань, заколи, Петре, і їж!“ **14** А Петро відказав: „Жадним способом, Господи, — бо ніколи не їв я нічого огідного чи то нечистого!“ **15** І знов голос удруге до нього: „Що від Бога очіщене, не вважай за огідне тобї!“ **16** І це сталося тричі, і посудина знов була взята на небо. **17** Як Петро ж у собі бентежився, що б то значило те видіння, що бачив, то ось посланці від Корнілія, розпитавши про Сїмонів дїм, спинилися перед ворїтьми, **18** і спиталися, крикнувши: „Чи то тут сидить Сїмон, що зветься Петром?“ **19** Як Петро ж над видінням роздумував, Дух промовив до нього: „Онде три чоловіки шукають тебе. **20** Але встань і зйди, і піди з ними без жодного сўмнїву, бо то Я їх послав!“ **21** І зійшовши Петро до тих мужів, промовив: „Ось я той, що його ви шукаєте. З якої причини прийшли ви?“ **22** А вони відказали: „Сотник Корнілій, муж праведний та богобійний, слави доброї в усього людю єудейського, святим анголом був у видінні наставлений, щоб до дому свого покликати тебе та послухати слів твоїх“. **23** Тоді він покликав й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пішов; також дехто з братів із Йоппії пішли з ним. **24** І назавтра прийшли вони до Кесарії. А Корнілій чекав їх, рідну й близьких друзів покликавши. **25** А як увіходив Петро, Корнілій зустрїнув його, і до ніг йому впав і вклонився. **26** Та Петро його підвів, промовляючи: „Устань, бо й сам я людина!“ **27** І, розмовляючи з ним, увійшов, і знайшов багатьох, що зібралися, **28** і промовив до них: „Ви знаєте, що не вільно єудеєві приставати й приходити до чужаніці. Та відкрив мені Бог, щоб я жодну людину не мав за огидну чи то за нечисту. **29** Тому я без вагання прибув, як покликано. Тож питаю я вас: З якої причини ви слали по мене?“ **30** А Корнілій сказав: „Четвертого дня аж до цієї години я пóстив, а о дев'ятій годині молився я в домі своїм. І ото, перед мене став муж у блискучій одежі **31** й сказав: „Корнілію, почута молитва твоя, і твої милостині перед Богом згадалися. **32** Тож пошли до Йоппії, і приклич Сїмона, що зветься Петром. Він гостює в гарбарника Сїмона, у госпóді край моря, — він прийде й розповість тобі“. **33** Я зараз по тебе послав, — ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмó, щоб почути все те, що Господь наказав

був тобі“. **34** А Петро відкрив уста свої та й промовив: „Пізнаю я поправді, що „не дивиться Бог на обличчя“, **35** але в кожнім народі приємний Йому, хто боїться Його й чинить праведність. **36** Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім. **37** Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була й зачалась з Галілеї, після хрищення, що Іван проповідував, **38** Ісуса, що був із Назарету, як помазав Його Святим Духом і силою Бог. І ходив Він, добрав чинячи й усіх уздороблюючи, кого поневолив диявол, бо Бог був із Ним. **39** І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, — та вбили Його, на дереві повісивши. **40** Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, **41** не всьому народові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих. **42** І Він нам звелів, щоб народів ми проповідували та засвідчили, що то Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих. **43** Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить прощення гріхів Його Йменням“. **44** Як Петро говорив ще слова ці, злінув Святий Дух на всіх, хто слухав слова. **45** А обрізані віруючі, що з Петром прибули, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на погані! **46** Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звеличували... Петро тоді відповів: **47** „Чи хто може заборонити христитись водою оцим, що одержали Духа Святого, як і ми?“ **48** І звелів охриститись їм у Ймення Ісуса Христа. Тоді просили його позостатися в них кілька днів.

11 Почули ж апостоли й браття, що в Юдеї були, що й погани прийняли Слово Боже. **2** І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрізання, **3** кажучи: „Чого ти ходив до людей необрізаних та споживав із ними?“ **4** Петро ж розпочав і їм розповів за порядком, говорячи: **5** „Був я в місті йоппійським і молився, і бачив в захоплєнні видіння: якась посудина сходила, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене. **6** Зазирнувши до неї, я поглянув, і побачив там чотириногих землі, і звірів, і гаддя, і небесних пташок. **7** І голос почув я, що мені промовляв: „Устань, Петре, заколи та й їж!“ **8** А я відказав: „Жодним способом, Господи, — бо ніколи нічого огідного чи то нечистого в уста мої не входило!“ **9** І відповів мені голос із неба вдруге: „Що від Бога очищене, не вважай за огідне тобті!“ **10** І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо. **11** І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене, перед домом, де був я, спинилися зараз. **12** І сказав мені Дух їти з ними без жодного сумніву. Зо мною ж пішли й оці шестеро браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка. **13** І він нам розповів, як у домі своїм бачив ангола, який став і сказав: „Пошли до Йоппії, та приклик того Сїмона, що зветься Петром, **14** він слова тобі скаже, якими спасешся і ти, і весь дїм твій“. **15** А як я промовляв,

злінув на них Святий Дух, як спочатку й на нас. **16** І я загадав слово Господнє, як Він говорив: „Іван ось водою христин, ви ж охрищені будете Духом Святим“. **17** Отож, коли Бог дав однаковий дар їм, як і нам, що ввірували в Господа Ісуса Христа, то хто ж я такий, щоб міг заперечити Богові?“ **18** І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: „Отож, і поганам Бог дав покаєння в життя!“ **19** А ті, хто розпорішився від переслідування, що знялось було через Степана, перейшли навіть до Фінікії, і Кіпру, і Антіохії, не звіщаючи слова нікому, крім юдеїв. **20** А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кірінєї, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благовістячи про Господа Ісуса. **21** І Господня рука була з ними; і велике число їх увірувало, і навернулось до Господа! **22** І вістка про них досягла до вух єрусалимської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву. **23** А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселався, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа. **24** Бо він добрий був муж, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато народу до Господа! **25** Після того подався Варнава до Тарсу, щоб Савла шукати. **26** А знайшовши, привів в Антіохію. І збирались у Церкві вони цілий рік, і навчали багато народу, і в Антіохії найперш християнами названо учнів. **27** Прибули ж тими днями пророки від Єрусалиму до Антіохії. **28** І встав один з них, на ймення Агав, і Духом прорік, що голод великий у цілому світі настане, як за Клавдія був. **29** Тоді учні, усякий із своєї спроможности, постановили послати допомогу братам, що в Юдеї жили. **30** Що й зробили, через руки Варнави та Савла, пославши до старших.

12 А Цар Ірод тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гнобити. **2** І мечем він стяв Якова, брата Іванового. **3** А бачивши, що подібалося це юдеям, він задумав схопити й Петра. Були ж дні Опрісноків. **4** І, схопивши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чвіркам вояків, щоб його стерегли, бажачи вивести людям його по Пасці. **5** Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква рівно молилася Богові за нього. **6** А як Ірод хотів його вивести, Петро спав тієї ночі між двома вояками, закутий у два ланцюги, і сторожа пильнувала в'язницю при двєрях. **7** І ось ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяяло світло. І, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: „Мерщій вставай!“ І ланцюги йому з рук поспадали. **8** А ангол до нього промовив: „Підпережися, і взуй сандали свої“. І він так учинив. І каже йому: „Зодягнися в плаща свого, та й за мною йди“. **9** І, вийшовши, він ішов услід за ним, і не знав, чи то правда, що робилось від ангола, бо думав, що видіння він бачить. **10** Як сторожу минули вони першу й другу, то прийшли до залізної брами, що до міста веде, — і вона відчинилася сама їм. І, вийшовши, пройшли одну вулицю, — і відступив ангол зараз від нього. **11** Сказав же Петро, опритомнівши: „Тепер

знаю правдиво, що Господь послав Свого ангола, і видер мене із рук Іродових та від усього чекання народу юдейського“. 12 А зміркувавши, він прийшов до садиби Марії, матері Івана, званого Марком, де багато зібралося й молилося. 13 І як Петро в фіртку брами постукав, то вийшла послухати служниця, що звалася Рода, 14 та голос Петрів розпізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибігши, сказала, що Петро при воротах стоїть! 15 А вони їй сказали: „Чи ти навісна?“ Та вона запевняла своє, що є так. Вони ж говорили: „То ангол його!“ 16 А Петро й далі стукав. Коли ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувалися. 17 Махнувши ж рукою до них, щоб мовчали, він їм розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: „Словість про це Якова й браттв“. І, вийшовши, він до іншого місця пішов. 18 Коли ж настав день, поміж вояками зчинилася велика тривога, що то сталося з Петром. 19 А Ірод, пошукавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стратити. А сам із Юдеї відбув в Кесарію, і там перебував. 20 А Ірод розгніваний був на тирян та сидонян. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царського постельника Власта, та й миру просили, бо їхня земля годувалася з царської. 21 Дня ж призначеного Ірод убрався в одужу царську, і на підвищенні сів та й до них говорив. 22 А нагтовп кричав: „Голос Божий, а не людський!“ 23 І ангол Господній уразив зненацька його, бо він не віддав слави Богові. І черв'я його з'їла, і він умер. 24 Слово ж Боже росло та помножувалося. 25 А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узявши з собою Івана, що прозваний Марком.

13 А в Антіохії, у тамошній Церкві були ці пророки та вчителі: Варнава й Семен, званий Нігер, і кіринейнин Луцій, і Манаїл, що був вигодуваний із тетрархом Іродом, та ще Савл. 2 Як служили ж вони Господеві та постили, прорік Святий Дух: „Відділіть Варнаву та Савла для Мене на справу, до якої покликав Я їх!“ 3 Тоді, попівши та помоливши, вони руки поклали на них, і відпустили. 4 Вони ж, послані будши від Духа Святого, прийшли в Селевкію, а звідти до Кіпру відплинули. 5 Як були ж в Саламіні, то звіщали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до послуг же мали й Івана. 6 А коли перейшли аж до Пафа ввесь острів, то знайшли ворожбита одного, лжепророка юдейянина, йому на ім'я Варісу. 7 Він був при проконсулі Сергії Півлі, чоловіку розумнім. Той закликав Варнаву та Савла, і прагнув послухати Божого Слова. 8 Але їм опирався Еліма ворожбит той, — бо ім'я його перекладається так, — і намагавсь відвернути від віри проконсула. 9 Але Савл, що й Павло він, переповнився Духом Святим і на нього споглянувши, 10 і промовив: „О сину дияволів, повний всякого підступу та всілякої злоти, ти вірогу всякої правди! Чи не перестанеш ти плутати прбстих Господніх доріг? 11 І

тепер ось на тебе Господня рука, — ти станеш сліпий, і сонця бачити не будеш до часу!“ І миттю обняв того морок та темрява, і став він ходити навпозацки та шукати поводатора. 12 Тоді той проконсул, як побачив, що сталося, увірував, і дивувався науці Господній! 13 І, як від Пафа Павло й ті, хто з ним був, відпливли, то вони прибули в Памфілійську Пергію. А Іван, відлучившись від них, повернувся до Єрусалиму. 14 А вони, пішовши з Пергії, прийшли до Писидійської Антіохії, і дня суботнього до синагоги ввійшли й посідали. 15 А по відчитанні Закону й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: „Мужі-браття, якщо маєте слово потіхи для людю, промовте!“ 16 Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: „Послухайте, мужі ізраїльтяни, та ви, богобійні! 17 Бог цих Ізраїлевих людей вибрав Собі отців наших, і підвищив народ, як він перебував у єгипетськм краї, і рукою потужною вивів їх із нього, 18 і літ із сорок Рун їх годував у пустині, 19 а вигубивши сім народів в землі ханаанській, поділив жеребком їхню землю між ними, 20 майже що по чотириста й п'ятидесяти роках. Після того аж до Самуїла пророка Він їм суддів давав. 21 А потім забажали царя, і Бог дав їм Саула, сина Кісового, мужа з Веніямінового племені, на чотири десятки років. 22 А його віддаливши, поставив царем їм Давида, про якого й сказав, засвідчуючи: „Знайшов Я Давида, сина Ессеевого, чоловіка за серцем Своім, що всю волю Мою він виконувати буде“. 23 За обітницею, із його насіння підняв Бог Ісуса, як спасіння Ізраїлеві, 24 як Іван — перед самим приходом Його — усьому народові Ізраїлеву проповідував хрищення на покаяння. 25 А коли свою путь Іван виконав, то він промовляв: „Я не Той, за Когó ви мене вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати ремінь від узуття Його я недостойний“. 26 Мужі-браття, сини роду Авраамового, та хто богобоязний із вас! Для вас було послане слово спасіння цього. 27 Бо мешканці Єрусалиму та їхня старшина Його не пізнали, а пророчі слова — які жасуботи читаються — вони співнили присудом, 28 і хоч жадної провини смертельної в Ісусі вони не знайшли, все ж просили Пилата вбити Його. 29 Коли ж усе вівповнилось, що про Нього написане, то зняли Його з дерева, та й до гробу поклали. 30 Але Бог воскресив Його з мертвих! 31 Він з'являвся багато днів тим, що були поприходили з Ним із Галілеї до Єрусалиму, і що тепер вони свідки Його перед людсьми. 32 І ми благовістимо вам ту обітницю, що дана була нашим отцям, 33 що її нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши Ісуса, як написано в другім псалмі: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив!“ 34 А що Він воскресив Його з мертвих, щоб більш не вернувся в зотління, те так заповів: „Я дам вам ті милості, що обіцяні вірно Давиду були!“ 35 Тому то й деінде говорить: „Не даси Ти Своему Святому побачити тління!“ 36 Бо Давид, що часу свого послужив волі Божій, спочив, і злучився з отцями

своїми, і тління побачив. **37** Але Той, що Бог воскресив Його з мертвих, тління не побачив. **38** Отже, мужі-браття, хай відомо вам буде, що прощення гріхів через Нього звщається вам. **39** І в усім, у чому ви не могли виправдатись Законом Мойсеевим, через Нього виправдується кожен віруючий. **40** Отож, стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків провіщено: **41** „Дивіться, погордуючі, і дивуйтеся та пощезайте, бо Я діло роблю за днів ваших, те діло, що йому не повірите ви, якби хто розповів вам!“ **42** А як стали виходити вони, то їх прощено, щоб на другу суботу до них говорили ті самі слова. **43** А коли розійшлась синагога, то багато з юдеїв та й із нововірців побожних пішли за Павлом та Варнавою, а вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в благодаті Божій. **44** А в наступну суботу зібралось майже все місто послушати Божого Слова. **45** Як юдеї ж побачили натовп, то наповнилися заздрощів, і стали перечити мові Павла та богозневажати. **46** Тоді Павло та Варнава мужньо промовили: „До вас перших потрібно було говорить Слово Боже; та коли ви його відкидаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного життя, то ось до поган ми звертаємось. (aiōnios g166) **47** Бо так заповів нам Господь: „Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до краю землі!“ **48** А погани, почувши таке, раділи та Слово Господнє хвалили. І всі ті, хто призначений був в життя вічне, увірували. (aiōnios g166) **49** І ширилось Слово Господнє по цілій країні. **50** Юдеї ж підбили побожних впливових жінок та значніших у місті, і зняли переслідування на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із своєї землі. **51** Вони ж, обтрусивши із ніг своїх порох на них, подалися в Іконію. **52** А учні сповнілися радощів і Духа Святого.

14 І трапилось, що в Іконії вкупі ввійшли вони до синагоги юдейської, і промовили так, що безліч юдеїв й огречених увірували. **2** Невірні ж юдеї підбурили та роз'ятрили душі поган на братів. **3** Та протє довгий час пробули вони там, промовляючи мужньо про Господа, що свідѳцтво давав слову благодаті Своєї і робив, щоб знамена та чуда чинились їхніми руками. **4** А в місті народ поділився, — і пристали одні до юдеїв, а інші тримались апѳстолів. **5** Коли ж кинулися ті погани й юдеї з своїми старшими, щоб зневажити їх та камінням побити, **6** то, дізнавшись про це, вони повтікали до міст лікабнських, до Лістри та Дєрвії, та в околиці їхні, **7** і Євнґелію там звща́ли. **8** А в Лістрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утроби своєї матері, і ніколи ходити не міг. **9** Він слухав, як Павло говорив, який пильно на нього споглянув, і побачив, що має він віру вздоровленим бути, **10** то голосом гучним промовив: „Устань просто на ноги свої!“ А той скочив, і ходити почав. **11** А люди, побачивши, що Павло вчинив, піднесли свій голос, говорячи по-лікабнському: „Боги людям вподібнолись, та до нас ось зійшли!“ **12** І Варнаву вони звали Зєвсом, а Гермєсом Павла, бо він

провід мав у слові. **13** А жрець Зєвса, що святиня його перед містом була, припрѳвадив бики та вінки до воріт, та й з народом принѳсити жертву хотів. **14** Та коли про це почули апѳстоли Варнава й Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися між народ, кричачи **15** та говорячи: „Щѳ це робите, люди? Таж і ми такі самі смертєльні, подібні вам люди, і благовістимѳ вам, — від оцих ось марнѳт навернѳтись до Бога Живого, що створив небо й землю, і море, і все, що в них є. **16** За минулих родів попустив Він усім народам, щоб ходили стежками своїми, **17** алє не зоставив Себе Він без свідчення, добро чинячи: подавав нам із неба дощі та врожайні часї, та напѳвнював їжею й радощами серця нашї“. **18** І, говорячи це, залєдвє спинили народ не приносити їм жєртѳв. **19** А з Антіохії та з Іконії посхѳдились юдеї, і, підбуривши натовп, камінням побили Павла, та й за місто геть виволікли, мавши думку, що вмер він. **20** Коли ж учні його оточили, то він устав, та й вернувся до міста. А наступного дня він відбув із Варнавою в Дєрвію. **21** І, як звїстили Євнґелію тому містові, і учнів багато придбали, вони повернулися в Лістру, та в Іконію, та в Антіохію, **22** душі учнів зміцняючи, просячи перебувати в вірі, та навчаючи, що через великі ўтиски треба нам вхѳдити у Боже Царство. **23** І рукопоклїли їм пресвїтерів по Церквах, і помолилися з пѳстом та і їх передали Господєві, в Якого ввірували. **24** Як вони ж перейшли Пісїдію, прибули в Памфілію; **25** і, звїстивши Господнє Слово в Пергїї, вони в Атталію ввійшли, **26** а звїдти поплинули в Антіохію, звідки були благодаті Божїй віддані на діло, що його й закінчили. **27** А прибувши та скликавши Церкву, вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними, і що відкрив двері віри поганам. **28** І перебували вони немалій час із учнями.

15 А дехто, що з Юдеї прийшли, навчали братів: „Якщо ви не обржетеся за звичаєм Мойсеевим, то спастися не можете“. **2** Коли ж суперечка повсталa й чимале змагання в Павла та в Варнави з ними, то постановили, щоб Павло та Варнава, та дехто ще інший із них, пішли в справі цїй до апѳстолів й старших у Єрусалим. **3** Тож вони, відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію та Самарію, розповідаючи про поганське навернення, і радїсть велику чинили всім браттям. **4** Коли ж в Єрусалим прибули вони, були прийняті Церквою, та апѳстолами, та старшими, і вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними. **5** Але дехто, що ввірували з фарисейської партії, устали й сказали, що потрібно поганів обрїзувати й наказати, щоб Закѳна Мойсеевого берегли. **6** І зібрались апѳстоли й старші, щоб розглянути справу оцю. **7** Як велике ж змагання повстало, Петро встав і промовив до них: „Мужі-браття, ви знаєте, що з давнїшніх днів вибрав Бог поміж нами менє, щоб погани почули слово Євнґелії через ўста мої, та й увірували. **8** І засвїдчив їм Бог Серцєзнавець, давши їм Духа Святого, як і нам, **9** і між нами та ними

різниці Він жодної не вчинив, очистивши вірою їхні серця. **10** Отож, чого Бога тепер спокушуєте, щоб учням на шию покласти ярмо, якого ані наші отці, ані ми не здолали понести? **11** Та ми віруємо, що спасемося благодаттю Господа Ісуса так само, як і вони“. **12** І вся громада замовкла, і слухали пильно Варнаву й Павла, що розповідали, які то знамена та чуда вчинив через них Бог між поганями! **13** Як замовкли ж вони, то Яків озвався й промовив: „Мужі-браття, послушайте також мене. **14** Симон ось розповів, як зглянувся Бог від початку, щоб вибрати люд із поганів для Ймення Свого. **15** І пророчі слова з цим погоджуються, як написано: **16** „Потому вернуса, і відбудую Давидову скинію занепалу, і відбудую руїни її, і наново поставлю її, **17** щоб шукали Господа люди zostали та всі народи, над якими Ім'я Моє кликано, — говорить Господь, що чинить це все! **18** Господеві відвіку відомі всі вчинки Його“. (аїѠп g165) **19** Тому думаю я, щоб не турбувати поган, що до Бога навертаються, **20** але написати до них, щоб стримувались від занечіщення ідоляського, та від блуду, і задушеніни, і від крові. **21** Бо своїх проповідників має Мойсей по містах здавендівна, і щосуботи читають його в синагогах“. **22** Тоді постановили апостоли й старші з цілою Церквою вибрати мужів із них, і послати до Антіохії з Павлом та Варнавою Юду, що зветься Варсавва, і Силу, мужів проводирів між братами, **23** написавши своїми руками оцѐ: „Апостоли й старші брати до братів, що з поган в Антіохії, і Сирії, і Кілікії: Вітаємо вас! **24** Через те, що ми чули, що деякі з вас, яким ми того не доручували, стурбували наукою вас, і захитали вам душі, **25** то ми постановили однодушно, зібравшись, щоб обраних мужів послати до вас із коханими нашими — Варнавою та Павлом, **26** людьми тими, що душі свої віддали за Ім'я Господа нашого Ісуса Христа. **27** Тож ми Юду та Силу послали, що вияснять усно те саме. **28** Бо звоблилось Духові Святому і нам, — тягару вже ніякого не накладати на вас, окрім цього необхідного: **29** стримуватися від ідоляських жертв та крові, і задушеніни, та від блуду. Оберегаючися від того, ви зробите добре. Бувайте здорові!“ **30** Посланці ж прийшли в Антіохію, і, зібравши народ, доручили листа. **31** А перечитавши, раділи з потішення того. **32** А Юда та Сила, самі будши пророками, частим словом підбадьорували та зміцняли братів. **33** А як перебули вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав. **34** Але Сила схотів лишитися там, а Юда вернувся до Єрусалиму. **35** А Павло з Варнавою в Антіохії жили, навчаючи та благовістячи разом із іншими багатьом Слово Господне. **36** А по декількох днях промовив Павло до Варнави: „Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господне, — як вони пробувають“. **37** А Варнава хотів був узяти з собою Івана, що званий був Марком. **38** Та Павло вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфілії, та

з ними на працю не йшов. **39** І повстала незгода, і розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв Марка, і поплинув до Кіпру. **40** А Павло вибрав Силу й пішов, Божій благодаті братами доручений. **41** І проходив він Сирію та Кілікію, Церкви зміцнюючи.

16 І прибув він у Дєрвію й Лїстру. І ото був там один учень, на ім'я Тимофій, син навіреної однієї юдеянки, а батько був геллен. **2** Добре свідцтво про нього давали брати, що були в Лїстрі та в Іконії. **3** Павло захотів його взяти з собою, — і, взявши, обрізав його через юдеїв, що були в тих місцях, бо всі знали про батька його, що був геллен. **4** Як міста ж переходили, то їм передавали, щоб вони берегли оті постанови, які видали в Єрусалимі апостоли та старші. **5** А Церкві зміцнювались в вірі, і щоденно зростали кількість. **6** А що Дух Святий їм не звелів провіщати слово в Азії, то вони перейшли через Фрігію та через країну галатську. **7** Дійшовши ж до Мізії, хотіли піти до Вітнії, та їм не дозволив Дух Ісусів. **8** Обминувши ж Мізію, прибули до Троади. **9** І Павлові з'явилось видіння вночі: якийсь македонянин став перед ним і благав його, кажучи: „Прийди в Македонію, і нам поможи!“ **10** Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли піти в Македонію, зрозумівши, що Господь нас покликав звіщати їм Євангелію. **11** Тож відпливши з Троади, прибули ми навпрост у Самотракію, а другого дня до Неаполя, **12** звідтіля ж у Філіпи, що є перше місто-осада в тій частині Македонії. І пробули ми в цім місті днів кілька. **13** Дня ж суботнього вийшли ми з міста над річку, де, за звичаєм, було місце молитви, і, посідавши, розмовляли з жінками, що посподились. **14** Прислухалася й жінка одна, що звалася Лїдія, купчиха кармазіном з міста Тіятір, що Бога вона шанувала. Господь же їй серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив. **15** А коли охристілась вона й її дїм, то благала нас, кажучи: „Якщо ви признали, що вірна я Господеві, то прийдіть до господи моєї й живіть“. І змусила нас. **16** І сталося, як ми йшли на молитву, то нас перестріла служниця одна, що мала віщунського духа, яка ворожїтством давала великий прибуток панам своїм. **17** Вона йшла слідкомá за Павлом та за нами, і кричала, говорячи: „Оці люди — це раби Всеїшнього Бога, що вам провіщають дорогу спасіння!“ **18** І багато днів вона це робила. І обуривсь Павло, і, обернувшись, промовив до духа: „У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі — вийди з неї!“ І того часу той вийшов. **19** А пани її, бачивши, що пропала надія на їхній прибуток, схопили Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старших. **20** Коли ж їх привели до начальників, то сказали: „Ці люди, юдеї, наше місто бунтують, **21** і навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не годиться приймати, ані виконувати“. **22** І натовп піднявся на них. А начальники здерли одєжу із них, та звели їх різками сікти. **23** І, завдавши багато їм ран, посадили в в'язницю, наказавши в'язничному

дозорцєві, щоб їх пильно стеріг. **24** Одержавши такого наказа, той їх повкидав до внутрішньої в'язниці, а їхні нѳги забив у колоди. **25** А північної пори Павло й Сила молилися, і Богові співали, а ув'язнені слухали їх. **26** І ось нагло повстало велике трясіння землі, аж основи в'язничні були захиталися! І повідчинялися зараз усі двері, а кайдани з усіх поспадали. **27** Як прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити, мавши думку, що повтікали ув'язнені. **28** А Павло скрикнув голосом гучним, говорячи: „Не чини собі жодного зла, бо всі ми ось тут!“ **29** Жадавши ж той світла, ускочив, і тремтячий припав до Павла та до Сили. **30** І вивів їх звідти й спитав: „Доброді! Що треба робити мені, щоб спасіться?“ **31** А вони відказали: „Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасеній ти сам та твій дім“. **32** І Слово Господне звіщали йому та й усім, хто був у домі його. **33** І сторож забрав їх того ж часу вночі, їхні рани обмив. — і хрестився негайно він сам та його всі домашні. **34** І він їх запровадив до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім домом своїм, що ввірував у Бога. **35** А коли настав день, то прислали начальники слуг поліційних, наказуючи: „Відпусти тих людей!“ **36** І сказав той в'язничний дозорець слова ці Павлові: що прислали начальники, щоб вас відпустити. „Отож, вийдіть тепер та й з міром ідіть!“ **37** А Павло відказав їм: „Нас, римлян, незасуджених, різками сікли прилюдно, і до в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але ні! Хай вони самі прийдуть, та й виведуть нас!“ **38** Ці ж слова поліційні слуги донесли начальникам. А ті налякались, почувши, що римляни вони. **39** І прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб із міста пішли. **40** І, вийшовши з в'язниці, прибулі вони до Лдії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

17 Як вони перейшли Амфіпіль й Аполлонію, то прийшли до Солуна, де була синагога юдейська. **2** І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботи з Писання, **3** виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той — Ісус, про Якого „я вам проповідую“. **4** І ввірували дехто з них і до Павла та до Сили пристали, — безліч побожних із гелленів та немало з шляхетних жінок. **5** А невірні юдеї були запалилися заздрістю, і якихсь негідних людей назбирали на вулицях, училини збіговисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясонову, шукали апостолів, щоб до натовпу вивести їх. **6** А як їх не знайшли, потягли до начальників міста Ясо́на та декого з братті, кричачі: „Ті, що світ сколотили, — і сюди ось вони поприходили! **7** А Ясон їх до себе прийняв. Вони всі проти наказів кесаря чинять, говѳрячи, ніби інший є цар — Ісус“. **8** І вони зворохобили народ та начальник міста, що слухали це. **9** Але, узявши поруку з Ясо́на та з інших, вони їх відпустили. **10** А

брати відіслали негайно вночі Павла й Силу до Вѳрії. І, прибувши, вони пішли в синагогу юдейську. **11** Ці були шляхетніші за солунян, — і слова прийняли з повним запалом, і Писання досліджували день-у-день, чи так воно є. **12** Тож багато із них тоді ввірували, і з почесних гелленських жінок та немало із мужів. **13** Як солунські ж юдеї довідалися, що Павло проповідує Боже Слово й у Вѳрії, прибулі вони, і там баламутили та бунтували народ. **14** Тоді браття негайно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофій позосталися там. **15** А ті, що Павла відпроваджували, провели його аж до Атѳен, а прийнявши наказа про Силу та Тимофія, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбулі. **16** Як Павло ж їх чекав у в Атѳенах, у ньому кипів його дух, як бачив це місто, повне ідолів. **17** Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на ринку щоденно зі стрічними. **18** А дехто з філософів епікуреїв та стобіків сперечалися з ним. Одні говорили: „Щѳ то хоче сказати оцей пустомѳв?“ А інші: „Здається, він проповідник чужих богів“, бо він їм звіщав Євѳнгелію про Ісуса й воскресення. **19** І, взявши його, повели в ареопѳг та й казали: „Чи можемо знати, що́ то є ця наука нова, яку проповідуєш ти? **20** Бо чудне що́сь вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, що́ то значити має?“ **21** А всі атѳеняни та захожі чужинці нічим іншим радніш не займалися, як аби що́сь новѳе говорити чи слухати. **22** Тоді Павло став посѳредині ареопѳгу й промовив: „Мужі атѳенські! Із усього я бачу, що ви дуже побожні. **23** Бо, проходячи та оглядаючи святощі ваші, я знайшов також жѳртівника, що на ньому написано: „Незаному Богові“. Ось Того, Кого навманнѳя ви шануєте, Того я проповідую вам. **24** Бог, що створив світ і все, що в ньому, бувши Господом неба й землі, проживає не в храмах, рукою збудованих, **25** і Він не вимагає служіннѳя рук людських, ніби в чѳмусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. **26** І весь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і признѳчив окреслені дѳби й границі замѳшканнѳя їх, **27** щоб Бога шукали вони, чи Його не відчують і не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. **28** Бо ми в Нїм живемо, і рухаємось, і існуємо, як і деякі з ваших поетів казали: „Навіть рід ми Його!“ **29** Отож, бувши Божим тим родом, не повинні ми думати, що Божество подібне до золота, або срібла, чи до каменю, твору мистецтва чи людської вигадки. **30** Не зважаючи ж Бог на часи невідѳмості, ось тепер усім людям наказує, щоб скрізь кѳялися, **31** бо Він визначив день, коли хоче судити поправді весь світ через Мужа, що Його наперед Він поставив, і Він подав дѳказа всім, із мертвих Його воскресивши“. **32** Як почувли ж вони про воскресеннѳя мертвих, то одні насміхатися стали, а інші казали: „Про це будемо слухати тебе іншим разом“. **33** Так вийшов Павло з-поміж них. **34** А деякі мужі пристали до нього й ввірували, серед них і Діонісій Ареопѳгит, і жінка, Дамѳра ім'ям, та інші із ними.

18 Після цього він вийшов з Атен і прибув до Коринту. **2** І знайшов він одного юдея, на ім'я Акіла, родом із Понту, що недавно прибув із Італії, та Прискілла, його дружину, — бо Клавдій звелів усім юдеям, щоб покинули Рим. І до них він прийшов, **3** а що був він того ж ремесла, то в них позостався та працював; ремесло ж їхнє було — виробляти намети. **4** І він щосуботи розмову точив у синагозі, переконуючи юдеїв та гелленів. **5** А коли прибули Сила та Тимофій з Македонії, Павло слово віддався, і він свідчив юдеям, що Ісус — то Христос. **6** Як вони ж спротивлялися та богозневажали, то він обтрусив одержувану свою та промовив до них: „Ваша кров — на голову вашу! Я чистий. Відтепер я підуд до поган“. **7** І, вийшовши звідти, він прибув до господи одного, на ім'я Тита Юста, що був богобійний, його ж дім межував із синагогою. **8** А Крисп, старший синагоги, увірував в Господа з усім домом своїм; і багато з коринтян, почувши, увірували й охристилися. **9** Сказав же Павлові Господь у видінні вночі: „Не бійся, але говори й не мовчи, **10** бо з тобою ось Я, і на тебе ніхто не накинеться, щоб тобі заподіяти зло, — бо Я маю в цім місті багато людей“. **11** І позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Слвова Божого. **12** А коли Галліон був в Ахаї проконсулом, то проти Павла однодушно повстали юдеї, і на суд привели його, **13** кажучи: „Цей людей намовляє, щоб Богові честь віддавали незгідно з Законом!“ **14** Як Павло ж хотів уста відкрити, сказав Галліон до юдеїв: „О юдеї, якби сталася кривда яка, або злий учинок, то я б справедливо вас вислухав. **15** Та коли спір іде про слово та ім'я й Закон ваш, то самі доглядайте, — я суддую цього бути не хочуд“. **16** І прогнав їх від сиду. **17** Тоді всі схопили Состена, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсім не зважав. **18** А Павло, перебувши доволі ще днів, попрощався з братами, і поплинув у Сірію, і з ним Прискілла й Акіла; він у Кенхрєях обстриг собі голову, бо обітницю дав був. **19** І прибув він в Ефес, і там їх позоставив, а сам у синагогу ввійшов і розмовляв із юдеями. **20** Як просили ж його довший час позостатися в них, то він не згодився, **21** але попрощався й сказав: „Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа!“ І відплив із Ефесу. **22** І, побувши в Кесарії, він піднявся, і, привіт склавши Церкві, відбув в Антіохю. **23** І, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порядком проходючи через країну галатську та Фрігію, та всіх учнів зміцнюючи. **24** Один же юдей, на ім'я Аполлос, родом з Олександрії, красномовець та сильний в Писанні, прибув до Ефесу. **25** Він був навчений дороги Господньої, і, палаючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хрищення. **26** І він сміливо став промовляти в синагозі. Як Акіла й Прискілла почули його, то його прийняли, і докладніш розповіли йому про дорогу Господню. **27** А коли він схотів перейти до

Ахаї, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодатно, **28** бо він переконував пильно юдеїв, Писанням прилюдно доводячи, що Ісус — то Христос.

19 І сталося, що коли Аполлос перебував у Коринті, то Павло, перейшовши горішні країни, прибув до Ефесу, і деяких учнів знайшов, **2** та й спитав їх: „Чи ви Духа Святого одержали, як увірували?“ А вони відказали йому: „Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий!“ **3** І він запитав: „Тож у що ви христилися?“ Вони ж відказали: В Іванове хрищення“. **4** І промовив Павло: „Таж Іван христинням на покайння, говорячи людям, щоб вірили в Того, Хто прийде по ньому, цебто в Ісуса“. **5** Як почувли ж, то христилися вони в Ім'я Господа Ісуса. **6** А коли Павло руки на них поклав, то зійшов на них Дух Святий, — і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати! **7** А всіх їх було чоловіка з дванадцять. **8** А до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи. **9** А коли опиралися дехто й не вірували, і дорогу Господню лихослівбили перед народом, то він їх покинув і віділив учнів, і щодня проповідував у школі одного Тирана. **10** Це ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азії, юдеї та геллени, слухали слово про Господа. **11** І Бог чуда чинив надзвичайні руками Павловими, **12** так що навіть хустки й пояси з його тіла приносили хворим, — і хвороби їх кидали, і дүхи лукаві виходили з них. **13** Дехто ж із мандрівних ворожбитів юдейських зачали закликати Ім'я Господа Ісуса над тими, хто мав злих духів, проказуючи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павло проповідує!“ **14** Це ж робили яксь сім синів юдейського первосвященника Скєви. **15** Відповів же злий дух і сказав їм: „Я знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі?“ **16** І скочив на них чоловік, що в ньому злий дух був, і, перемигши обох, подужав їх так, що втекли вони з дому нагі та поранені. **17** І це стало відоме юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують, — і острах напав на всіх їх, і славилось Ім'я Господа Ісуса. **18** І багато-хто з тих, що ввірували, приходили, визнаваючи та відкриваючи вчинки свої. **19** І багато-хто з тих, що займалися чарами, позносили книги свої та й перед усіма попалили. І злічили цінуд їх, і вийшло на срібло п'ятдесят тисяч драхм. **20** Так могуче росло та зміцнялось Вожеє Слово! **21** А як сповнилось це, Павло в Дусі задумав перейти Македонію та Ахаю, та й удатись у Єрусалим, говорячи: „Як побуду я там, то треба мені й Рим побачити“. **22** Тож він послав у Македонію двох із тих, що служили йому, Тимофія й Ереста, а сам позостався якийсь час ув Азії. **23** І розрух чималий був стався там часу того за Господню дорогу. **24** Бо один золотар, Дмитро на ім'я, що робив срібляні Артемідині храмки, та ремісникам заробіток чималий давав, **25** згроммав

він їх і ще інших подібних робітників, та й промовив: „Ви знаєте, мужі, що з цього ремесла заробіток ми маємо. 26 І ви бачите й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азії — цей Павло збаламутив і відвернув багатенно наро́ду, говорячи, ніби то не боги, що руками пороблені. 27 І не тільки оце нам загрожує, що прийде зайняття в упадок, а й храм богині великої Артеміди в ніщо зарахується, і буде зруйнована й велич тієї, що шанує її ціла Азія та цілий світ“. 28 Велучи ж оце, вони переповнілись гнівом, та й стали кричати, говорячи: „Артеміда ефеська велика!“ 29 І місто наповнилось за́колотом. І кинулися однодушно до видо́вища, схопівши Павло́вих супу́тників — Гая та Ариста́рха, македо́нцян. 30 Як Павло ж хотів у наро́д увійти, то учні його не пустили. 31 Також дехто з азійських начальників, що були йому прия́тели, послали до нього й просили, щоб він не вдава́вся на видо́вище. 32 І кожен що інше кричав, бо збори бурхливі були, і багатенно з них навіть не знали, чого ради зібралися. 33 А з наро́ду взяли Олександра, бо юдеї його висували. І Олекса́ндр дав знака рукою, і хотів виправдатися перед наро́дом. 34 А коли розпізнали, що юде́янин він, то злилися всі в один голос, і годин зо дві гукали: „Артеміда ефеська велика!“ 35 А як писар міський заспоко́їв наро́д, то промовив: „Мужі ефеські, яка ж то людина не знає, що місто Ефес — то храмо́вий догля́дач Артеміди великої й її образу, упало́го з неба? 36 Коли ж цьому перечити не можна, то потрібно вам бути спо́кійними, і не робіти необачно нічо́го. 37 А ви ж привели цих людей, що ані святокрадці, ані вашої богині не знева́жили. 38 Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на ко́го, то суди є на ринку й проконсули, — один о́дного хай позивають. 39 А коли чо́гось іншого допомина́єтеся, то те вирішіть на зако́нним зібранні. 40 Бо ось є небезпека, що нас за сьогоднішній ро́зрух оскаржити можуть, і немає жа́дної причини, якою могли б виправдати це зборище“. 41 І, промовивши це, розпустив він громаду.

20 А як за́колот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попрощавшись із ними, вибрався йти в Македо́нію. 2 Перейшовши ж ті сто́рони та підбадьоривши їх довгим словом, прибув до Гелла́ди, 3 і прожив там три місяці. А як він захотів був відпли́нути в Си́рію, то змову на нього вчинили юдеї, тому він узяв думку вертатись через Македо́нію. 4 Ра́зом із ним пішов Сопатер Піррив із Верії, Аристарх та Секунд із Солу́ня, і Гай дерв'янін, і Тимофій, а з азійців — Тіхик та Трохим. 5 Вони відбули наперёд, і нас дожидали в Троаді. 6 А ми відпливли із Филипів по святах Опрісно́ків, і прибули днів за п'ять у Троа́ду до них, де сім день прожи́ли. 7 А дня першого в ти́жні, як учні зібралися на лама́ння хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбути, і затагнув своє слово до півночі. 8 А в го́рниці, де зібралися ми, було багато світел. 9 Юнак же один, Євтіх на

ім'я, сидів на вікні. Його обгорнув міцний сон, бо задовго Павло промовляв, і він сонний хитну́вся, і додолу упав із третього поверху, — і підняли його мертвого. 10 Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: „Заспокойтесь, бо душа його в ньому!“ 11 А вернувшись, він хліб переломив і спожив, і бесіду довго точив, — аж до до́світку, потім відбув. 12 А хлопця живим привели, — і зраділи немало. 13 А ми наперед пішли до корабля, та в Асс попливли, щоб звідти забрати Павла, — бо він так ізвелів, сам бажаючи пішки піти. 14 А коли він із нами зійшовся в Ассі, ми взяли його та прибули в Мітіле́ну. 15 І, відплинувши звідти, ми назавтра пристали навпроти Хіосу, а другого дня припливли до Самбсу, наступного ж ми прибули до Мілету. 16 Бо Павло захотів поминути Ефес, щоб йому не барітись в Азії, бо він ква́пився, коли буде можливе, бути в Єрусалимі на день П'ятдесятиці. 17 А з Мілету послав до Ефесу, і прикликав пресвіте́рів Церкви. 18 І, як до нього вони прибули, він промовив до них: „Ви знаєте, як із першого дня, відколи прибув в Азію, я з вами ввесь час перебува́в, 19 і служив Господе́ві з усією покорою, і з рясніми слізьми та напа́стями, що спіткали мене від юдейської змови, 20 як нічо́го корисного я не минув, щоб його вам звістити й навчити вас прилюдно і в дома́х. 21 І я свідчив юдеям та ге́лленам, щоб вони перед Богом покаляся, та ввірували в Господа нашого Ісуса Христа. 22 І ось тепер, побуджений Духом, подаю́сь я в Єрусалим, не відаючи, що там трапитись має мені, 23 тільки Дух Святий в кожному місті засвідує, кажучи, що кайдани та муки чекають мене. 24 Але я ні про що не турбуюсь, і свого життя не вважаю для себе цінним, аби но скінчити доро́гу своєю та служіння, яке я одержав від Господа Ісуса, — щоб засвідчити Єва́нгелію благода́ті Божої. 25 І ось я знаю тепер, що обличчя мо́го більш не будете бачити всі ви, між якими ходив я, проповідуючи Царство Боже. 26 Тому́ дня сьогоднішнього вам свідку́ю, що я чистий від крові всіх, 27 бо я не вхилився об'являти вам усю волю Бо́жу! 28 Пильнуйте себе та всієї ота́ри, в якій Святий Дух вас поставив єписко́пами, щоб па́сти Церкву Бо́жу, яку власною кров'ю набув Він. 29 Бо я знаю, що як я відійду́, то ввійдуть між вас вовки люті, що ота́ри щадити не б́удуть. 30 Із вас самих навіть мужі постануть, що будуть казати пере́кручене, аби тільки учнів тягну́ти за собою. 31 Тому́ то пильнуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і ніч безпереста́нь навчав зо слізьми ось три роки. 32 А тепер доручаю вас Бо́гові та слову благода́ті Його, Який має силу будувати та дати спа́дщину, серед усіх освячених. 33 Ні срібла, ані золота, ні одежі чиєїсь я не побажав. 34 Самі знаєте, що ці руки мої послужили потре́бам моїм та отих, хто був зо мною. 35 Я вам усе показав, що, працюючи так, треба поміч давати сла́бим, та пам'ятати слова́ Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: „Блаже́нніше давати, ніж брати!“ 36 Проказавши ж оце,

він навколошки впав, та й із ними всіма помолився. **37** І знявся між усіма плач великий, і вони припадали на Пáвлову шию, і його цілували. **38** А найтяжче вони сумували з-за слова, яке він прорік, що не ба́читимуть більш обличчя його́. І вони провели його́ до корабля.

21 А як ми розлучилися з ними й відпли́нули, то дорогою пр́остою в Кос прибу́ли, а другого дня до Родо́су, а звідти в Па́тару. **21** Знайшли корабля́, що плив у Фінікію, увійшли та й попли́нули. **3** А коли показався нам Кіпр, ми лишили лівору́ч його́ та й попливли в Сі́рію. І пристали ми в Тирі́, бо там корабель вантажа́ мав скласти. **4** І, учнів знайшовши, перебу́ли тут сім день. Вони через Духа казали Пáвлóви, щоб до Єрусалиму не йшов. **51**, як дні побуту скінчили́ся, то ми вийшли й пішли, а всі нас прова́дили з дружи́нами й дітьми́ аж за місто. І, ставши навколошки, помолились на бе́резі. **6** І, попрощавшись один із одним, ми ввійшли в корабель, а вони повернули́сь додому. **7** А ми, закінчи́вши від Тиру плавбу́, пристали до Птолема́ди, і, братів привітавши, один день перебу́ли в них. **8** А назавтра в дорогу ми ви́брались, і прийшли в Кесарі́ю. І ввійшли до госпа́ди благові́сника Пилипа, одно́го з семи, і позостали́ся в нього́. **9** Він мав чотири панні́ дочкі́, що пророкували. **10** І коли ми багато́ днів у них зоставали́ся, то прибув із Юде́ї якийсь пророк, Ага́в на ім'я́. **11** І прийшов він до нас, і взяв пояса Пáвлового, та й зв'язав свої́ руки та ноги́ й сказав: „Дух Святий так звіщає: Отак зв'яжуть в Єрусали́мі юде́ї того́ мужа, що цей пояс його́, і видадуть в руки́ поган“ ... **12** Як почули ж оце, то блага́ли ми та тамте́шні Пáвла, щоб до Єрусалиму не йшов. **13** А Пáвло відпові́в: „Що́ робите ви, плачу́чі та серце мені́ розрива́ючи? Бо за Ім'я́ Господа́ Ісуса я готовий не тільки́ зв'язаним бути́, а й померти в Єрусали́мі!“ **14** І не могли ми його́ вмо́вити, і замовкли, сказавши: „Нехай діється Божа воля!“ **15** А після́ оцих днів приготува́лись ми, та до Єрусалиму вірушили. **16** А з нами пішли́ й деякі́ учні́ із Кесарі́ї, ведучі́ якогось кіпрянина́ Мнасбна́, давнього́ учня, що ми в нього́ спинитися мали. **17** А коли ми прийшли в Єрусалим, то браті́ прийняли́ нас гостинно́. **18** А другого́ дня Пáвло з нами пода́вся до Якова́. І всі́ старші́ посхо́дили́ся. **19** Поздорбови́вши ж їх, розпові́в він докладно́, що́ Бог через служі́ння його́ вчинив між поганами. **20** Як вони́ ж це почули, то сла́вили́ Бога, а до нього́ промовили: „Бачи́ш, брате, скі́льки́ тисяч серед юде́їв увірувало, і всі́ вони́ — ревні́ оборонці́ Зако́ну! **21** Вони́ ж чули́ про тебе, ніби ти всі́х юде́їв, що живуть між поганами, навчає́ш відсту́плення від Мойсе́я, говорячи, щоб діте́й не обрізували́ й не тримали́ся звича́їв. **22** Що́ ж почати́? Люд збереться напевно́, бо почують, що́ прибув ти. **23** Отже, зроби́ це, що́ порадимо́ тобі́. Ми маємо́ чотирьох му́жів, що обі́тницю склали на себе. **24** Візьми́ їх, та й із ними очисти́ся, і вида́тки за них запла́ти, щоб постри́гли́ їм голови. І пізнають усі́, що неправда про тебе́ їм

сказане, та й що́ сам ти Зако́на пильнує́ш. **25** А про тих із поган, що́ ввірували, ми писали, розсудивши, щоб вони́ берегли́ся від ідо́льських жертв та крові́ й задуше́нні, та від блу́ду“. **26** Тоді́ взяв Пáвло мужі́в отих, і назавтра очи́стився з ними, і ввійшов у храм, і звістив про ви́конання́ днів очи́щення, так, аж за кожного́ з них бу́ла́ жертва́ прине́сена. **27** А коли́ ті сім де́нь закінчи́тися мали, то азі́йські́ юде́ї, як побачили в хра́мі його́, підбу́рили́ весь наро́д, та руки на нього́ наклали, **28** крича́чі: „Ізраї́льські́ мужі́, ряту́йте! Це лю́дина́ ота, що́ проти́ наро́ду й Зако́ну та місця́ цьо́го всі́х усюди навчає! А до того́ у храм упрова́див і ге́лленів, — і занечи́стив це місце́ святе!“ **29** Бо перед тим вони́ бачили в мі́сті з ним ра́зом Трохима́ ефе́снина, і гадали про нього́, що́ Пáвло то його́ ввів у храм. **30** І поруши́лося ціле́ місто, і повстало́ збіго́висько́ люду. І, схопи́вши Пáвла, потя́гли його́ поза храм, а двері́ нега́ймо зачинено́. **31** Як хоті́ли ж забити́ його́, то ві́стка́ достала́ся до полково́го́ тисяцьо́го, що́ весь Єрусалим збунтува́вся! **32** І він зара́з узяв во́яків та сотникі́в, і пода́вся до них. А вони, як угле́дили́ тисяцьо́го й во́яків, то бити́ Пáвла перестали. **33** Приступив тоді́ ти́сяцький, та й ухопі́в його́, і двома́ ланцюга́ми зв'язати́ звелі́в, і допитувати́ став: хто́ такий він і що́ він зроби́в? **34** Але́ кожен що́ інше́ викрикува́в у нато́пні. І, не мі́гши довіда́тися певного́ через за́колот, він звелі́в відпрова́дити його́ до форте́ці. **35** А коли́ він до сході́в прийшов, то трапи́лося, що́ му́сили не́сти його́ во́яки із-за на́товпу лю́дського, **36** бо бе́зліч наро́ду йшла́ слі́дкома́ та кричала́: „Геть із ним!“ **37** А коли́ Пáвло вхо́див до форте́ці, то тисяцьо́го поспита́вся: „Чи́ можна́ мені́ щось сказа́ти тобі́?“ А той відказа́в: „То ти вміє́ш по-грецько́му? **38** Чи не той ти егі́птянин, що́ перед цими́ днями́ при́звів був до бунту, і віпрова́див до пусти́ні чотири́ тисячі́ пото́ємних уби́вників?“ **39** А Пáвло відказа́в: „Я юде́янин із Та́рсу, громадя́нин відомо́го мі́ста в Кілікі́ї. Благаю́ тебе, — дозво́ль мені́ до наро́ду промовити!“ **40** А коли́ той дозво́лив, то Пáвло став на сходах, і дав знака́ рукою наро́дові. А як ти́ша велика́ настала, промовив єврейсько́ю мовою, ка́жучи:

22 „Мужі́-браття́ й батьки́! Послухайте́ ось тепер ви́правда́ння́ мого́ перед ва́ми!“ **2** Як зачули́ ж вони, що́ до них він говори́в єврейсько́ю мовою, то ти́ша ще́ більша́ настала. А він промовля́в: **3** „Я юде́янин, що́ родився в кілікі́йському Та́рсі, а ви́хований у ці́м мі́сті, у ні́г Гамалі́їла докладно́ навчений Зако́ну отці́в; горлі́вець я Божий, як і всі́ ви сьогодні́. **4** Переслі́дував я аж до смерти́ що́́ путь, і в'язав, і до в'язниці́ вкида́в чоловікі́в і жіно́к, **5** як засві́дчить про мене́ первосвяще́ник та вся́ старші́на. Я від них був узяв наві́ть листі́ на браті́в, і пішов до Дамас́ку, щоб тамте́шніх зв'язати́ й привести́ до Єрусалиму на кару. **6** І стало́ся, як у дорозі́ я був, і наближа́вся до Дамаску́ опі́вдня, то ось мене́ нагло́

осяло світло велике з неба! 7 І я повалився на землю, і голос почув, що мені говорив: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш?“ 8 А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він мені відказав: „Я Ісус Назарянин, що Його переслідуєш ти“. 9 А ті, що зо мною були, правда, бачили світло, але не почули вони того голосу, що мені говорив. 10 А я запитав: „Що я, Господи, маю робити?“ Господь же до мене промовив: „Уставай та й іди до Дамаску, а там тобі скажуть про все, що тобі призначено робити“. 11 А від ясности світла того невидючим я став. І присутні зо мною за руку мене повелі, і до Дамаску прибув я. 12 А один муж Ананій, у Законі побожний, що добре свідощтво про нього дають усі юдеї в Дамаску, 13 до мене прибув, і, ставши, промовив мені: „Савле брате, — стань видючий!“ І я хвилі тієї побачив його. 14 І озвався він до мене: „Бог отців наших вибрав тебе, щоб ти волю Його зрозумів, і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із уст Його. 15 Бо будеш ти свідком Йому перед усіма людсьми про те, що ти бачив та чув! 16 А тепер чого гаєшся? Уставай й хрестися, і обмиј гріхи свої, прикликавши Ймення Його!“ 17 І сталося, як вернувся я в Єрусалим, і молився у храмі, то в захоплення впав я, 18 і побачив Його, що до мене сказав: „Поспіши, і піди хутчіј в Єрусалиму, бо не приймуть свідощтва твого про Мене“. 19 А я відказав: „Самі вони, Господи, знають, що я до в'язниць садовів та бив по синагогах отих, хто вірував у Тебе. 20 А коли лилась кров Твого свідка Степана, то сам я стояв та вбивство його похваляв, і одержу вбивців його сторожив“. 21 Але Він до мене промовив: „Иди, бо пошлю Я далеко тебе, — до погані!“ 22 І аж до слова цього його слухали. Аж ось піднесли вони голос свій, гукаючи: „Геть такого з землі, бо жити йому не годяться!“ 23 І як вони верещали, і одержу шпурляли, і кидали порох у повітря, 24 то звелів тисяцький у фортецю його відвести, і звелів бичуванням його допитати, щоб довідатися, з якої причини на нього вони так кричали. 25 І як його розтягли для ремінних бичів, то Павло сказав сотникові, що стояв: „Хіба бичувати дозволено вам громадянина римського та ще й незасудженого?“ 26 Як же сотник це почув, то подався до тисяцького, і завідомив, говорячи: „Що хочеш робити? Бож римлянин цей чоловік!“ 27 Підійшов тоді тисяцький, та й поспитався його: „Скажи мені, чи ти римлянин?“ А він: „Так!“ відказав. 28 Відповів на те тисяцький: „За великі гроби громадянство оце я набув“. А Павло відказав: „А я в нім і родився!“ 29 І відступили негайно від нього оті, що хотіли допитувати його. І злякався тисяцький, довідавшись, що той римлянин, і що він ізв'язав був його. 30 А другого дня, бажавши довідатись правди, у чому юдеї його оскаржують, він звільнив його та звелів, щоб зібралися первосвященики та весь синедріон. І він вивів Павла, і поставив його перед ними.

23 І вп'явся очима Павло на той синедріон і промовив: „Мужі-браття, я аж по сьогоднішній

день жив для Бога всім добрим сумлінням!“ 2 Але первосвященик Ананій звелів тим, що стояли при ньому, щоб били його по устах. 3 Тоді промовив до нього Павло: „Тебе битиме Бог, ти стіно побілена... Ти ж сидиш, щоб судити мене за Законом, а наказуєш бити мене проти Закону?“ 4 А присутні сказали: „То ти Божому первосвященикові лихословіш?“ 5 І промовив Павло: „Не знав я, брати, що то первосвященик. Бо написано: На начальника люду твого не лихослів“. 6 І Павло, спостерігши, що частина одна — саддукеї, а друга — фарисеї, покликнув у синедріоні: „Мужі-браття, — я фарисей, і син фарисея. За надію на воскресіння мертвих мене судять!“ 7 Як же він це промовив, колотнеча постала поміж саддукеями та фарисеями, — і розділилась юрба. 8 Саддукеї бо твердять, що немає воскресіння, ані а́нгола, ані духа, фарисеї ж оце визнають. 9 І галас великий зчинився. А деякі книжники, із фарисейської групи, уставши, почали сперечатися, кажучи: „У чоловікові цьому ми жодного ліха не знаходимо! А коли промовляв Дух до нього, чи ангол, не противмося Богові“. 10 А коли колотнеча велика зчинилась, то тисяцький, боячись, щоб Павла не роздерли, звелів војакам увійти та забрати його з-поміж них, і відвести в фортецю. 11 А наступної ночі став Господь перед ним і промовив: „Будь бадьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі!“ 12 А коли настав день, то дехто з юдеїв зібрались, та клятву склали, говорячи, що ні їсти, ні пити не будуть, аж доки Павла не заб'ють! 13 А тих, що заклання таке поклали, було більш сорока. 14 І вони приступили до первосвящеників та старших і сказали: „Ми клятву склали нічого не їсти, аж поки заб'ємо Павла! 15 Отже разом із синедріоном передайте тисяцькому, щоб до вас він привів його, ніби хочете ви докладніш розізнати про нього. А ми, перше ніж він наблизиться, готові забити його“. 16 Як зачув же сестрінець Павлів про цю змову, то прибув, і ввійшов у фортецю, і Павла завідомив. 17 Павло ж зараз покликав одного з сотників, та й сказав: „Цього юнака запровадь до тисяцького, бо він має йому щось сказати“. 18 Той же взяв його, та й запровадив до тисяцького та сказав: „Павло в'язень покликав мене, і просив запровадити до тебе цього юнака, що має тобі щось сказати“. 19 І взяв тисяцький того за руку, і набік відвів і спитав: „Що ти маєш звістити мені?“ 20 А той розповів: „Змову склали юдеї, — просити тебе, щоб ти взавтра до синедріону Павла припровадив, ніби хочуть вони докладніш розпізнати про нього. 21 Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склали ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють. І тепер он готові вони, і чекають твого приречення“. 22 Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши йому — „не розповідати ані одному, що мені ти це віявив.“ 23 І він закликвав якихось двох із сотників, і наказав: „Пришикуйте на третю годину

вночі дві сотні вояків, щоб іти до Кесарії, і кіннотників сімдесят, та дві сотні стрільців. 24 Приготуйте також в'ючаків і Павла посадить, і здоровим його проведить до намісника Фелікса. 25 І листа написав він такого ось змісту: 26 „Клавдій Лісій намісникові вседостойному Феліксові — поздоровлення! 27 Цього мужа, що його юдеї схопили були та хотіли забити, урятував я, із вояками прийшовши, довідавшись, що він римлянин. 28 І хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржали, та й привів був його до їхнього синедріону. 29 Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Закону, і що провини не має він жадної, варті смерті або ланцюгів. 30 Як донесли ж мені про ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позивальникам, що перед тобою сказали, що мають на нього. Будь здоровий!“ 31 Отож вояки, як наказано їм, забрали Павла, і вночі поправили в Антипатриду. 32 А другого дня, полишивши кіннотників, щоб ішли з ним, у фортецю вони повернулись. 33 А ті прибули в Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили також Павла перед ним. 34 Намісник листа прочитав і спитав, із якого він країю. А довідавшись, що з Кілікії, промовив: 35 „Я тебе переслухаю, як прийдуть і твої позивальники“. І звелів стерегти його в Іродовому Преторії.

24 А по п'яти днях прибув первосвященик Ананій з якимись старшими, та з промовцем якимсь Тертілом, що перед намісником скаржилися на Павла. 2 Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: „Через тебе великий мир маємо ми, і для народу цього добрі речі впроваджено через дбайливість твою, — 3 це ми завжди і скрізь визнаємо з подякою щирою, вседостойний наш Феліксе! 4 Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас зо своєї ласкавости. 5 Ми переконалися, що цей чоловік — то зараза, і що він колотнечу викликає між усіма юдеями в цілому світі, і що він провідник Назорейської ереси. 6 Він відважився навіть безчестити храм, і його ми схопили були, і судити хотіли за нашим Законом. 7 Але тисяцький Лісій прибув, і з великим насильством видер його з наших рук, 8 а його винувальникам звелів йти до тебе. Ти сам зможеш від нього, розпитавши, дізнатись про все, у чому його ми винуємо“. 9 Юдеї також прилучилися до того, говорячи, що то так. 10 І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: „Я знаю, що від літ багатьох ти суддя для народу цього, — тому буду сміліш боронитись. 11 Ти можеш довідатися, що нема більш дванадцяти день, як прийшов я до Єрусалиму вклонитися. 12 І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здибали, щоб я з ким сперечався, або колотнечу в народі здіймав. 13 І не можуть вони довести тобі того, у чому тепер оскаржують мене. 14 Але признаюсь тобі, що в дорозі

оцій, яку звуть вони ерессю, я Богові отців служу так, що вірую всьому, що в Законі й у Пророків написано. 15 І маю надію я в Бозі, — чого й самі вони сподіваються, — що настане воскресіння праведних і неправедних. 16 І я пильно дбаю про те, щоб завсіди мати сумління невинне, щодо Бога й людей. 17 А по довгих роках я прибув, щоб подати моему народові милостину та приноси. 18 Ось при цьому знайшли мене дехто з юдеїв азійських очищеного в храмі, а не з натовпом чи з колотнечю. 19 Їм належало б ось перед тебе прийти й казати, коли мають вони що на мене. 20 Або самі ці нехай скажуть, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синедріоні стояв, 21 крім отого єдиного виразу, що я його крикнув, стоячі серед них: „За воскресіння мертвих приймаю від вас суд сьогодні!“ 22 Але Фелікс, дуже добре дорогу цю знавши, відрочив їм справу, говорячи: „Розсуджй вашу справу, коли тисяцький Лісій прибуде“. 23 І він сотникові наказав сторожити Павла, але мати полегшу, і не боронити нікому з близьких його, щоб служили йому. 24 А по декількох днях прийшов Фелікс із дружиною своєю Друзіллою, що була юдеянка, і покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса Христа. 25 І як розповідав він про праведність, і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікса страх обгорнув, і він відповів: „Тепер іди собі, відповідного ж часу покличу тебе!“ 26 Разом із тим і сподівався він, що дасть Павло грошей йому, тому й часто його прикликав і розмову з ним вів. 27 Як минуло ж два роки, то Фелікс одержав наступника, — Порція Феста. А Фелікс бажав догодити юдеям, — і в в'язниці Павла залишив.

25 А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відійшов із Кесарії до Єрусалиму. 2 І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і благали його, 3 і ніби милости просили для нього, щоб до Єрусалиму його припровадив, — вони змову вчинили, щоб смерть заподіяти йому по дорозі. 4 А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії, і він сам незабаром туди подається. 5 „Отже, — сказав він, — хто спроможен із вас, нехай ті вирушають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловікові цьому, нехай оскаржують його“. 6 І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він повернувся до Кесарії. А другого дня він засів на суддевім сидінні, і звелів, щоб привести Павла. 7 Як його ж привели, то стали навколо юдеї, що поприходили з Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжких винувачень, що їх не могли довести, 8 бо Павло боронився: „Я не провинився ні в чім ані проти Закону юдейського, ані проти храму, ані супроти кесаря“. 9 Тоді Фест, що бажав догодити юдеям, промовив Павлові на відповідь: „Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це?“ 10 Та Павло відказав: „Я стою перед судом кесаревим, де належить мені суд прийняти. Юдеїв нічим я не

скривдив, як і ти дуже добре те знаєш. **11** Бо коли допустився я кривди, або гідне смерті вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як нема ж нічого того, у чім вони винуватять мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюся до кесаря!“ **12** Тоді Фест, побалакавши з радою, відповідь дав: „Ти відкликався до кесаря, — до кесаря підеш!“ **13** Як минуло ж днів кілька, цар Агріппа й Верніка приїхали до Кесарії, щоб Феста вітати. **14** А що там багато днів вони пробули, то Фест виклав справу Павлово цареві й промовив: „Є один чоловік — від Фелікса лишений в'язень, **15** на якого, як в Єрусалимі я був, первосвященники й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його о́суду. **16** Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людину якусь видавати на згубу, поки пізваний перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можності для оборони від закидів. **17** І як зійшлися вони тут, то я, зволікання не роблячи жодного, сів наступного дня на сидіння судде́в, і звелів привести цього мужа. **18** І винувальники стали круг нього, протé не вказали вини ані жодної з тих, яких я сподівався. **19** Та мали вони проти нього якись суперечки про власне своє марнові́рство, і про якогось Ісуса померлого, про Якого Павло твердив, що живий Він. **20** І я був непевний у цьому змаганні й спитав, чи не хоче піти він до Єрусалиму, і там суд прийняти про це? **21** Через те ж, що Павло заявив, щоб за́лішений був він на кесарів рóзсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря“. **22** А Агріппа промовив до Феста: „Хотів би і я цього мужа послухати!“ „Узавтра — сказав той — почувеш його“. **23** А назавтра Агріппа й Верніка прийшли з превеликою пишнотою, і на залю судóву ввійшли разом з тисяцькими та значнішими мұжами міста. І як Фест наказав, то Павло був приведений. **24** І сказав до них Фест: „О царю Агріппо, та з нами присутні всі мұжі! Ви бачите того, що за нього ввесь люд юдейський мені докучав в Єрусалимі та тут, кричачі, що йому не повинно більш жити. **25** Я ж дізнався, що нічого, вартого смерті, він не вчинив; а що сам він відкликався до Августа, розсудив я послати його. **26** Нічого не маю я певного, що міг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, царю Агріппо, щоб після переслу́хання мав що писати. **27** Бо здається мені нерозва́жливим ув'язненого посилати, і не озна́чити обвинувачень на нього“.

26 А Агріппа сказав до Павла: „Дозволяємо тобі говорити про себе са́мого“. Павло тоді простягнув руку, і промовив у своїй обороні: **2** „О царю Агріппо! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усьо́го, у чім мене винуватять юдеї, **3** особливо ж тому, що ти знаєш усі юдейські звичаї та суперéчки. Тому я прошу́ мене вислухати терпля́че. **4** А життя моє змáлку, що спочáтку точилося в Єрусалимі серед наро́ду мого, знають усі юдеї, **5** які

відають зда́вна мене, аби тільки схотіли засві́дчити, — що я жив фарисе́ем за найдокладнішою секто́ю нашої віри. **6** І тепер я стою отут су́джений за надію обітницї, що Бог дав їй нашим отцям, **7** а її викона́ння чекають побачити наші дванадцять племен, служачи Богові безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о царю, мене винуватять юдеї! **8** Чому ви вважаєте за неймовірне, що Бог воскрешає померлих? **9** Правда, ду́мав був я, що мені нале́жить чинити багато ворожого проти ймення Ісуса Назарянина, **10** що я в Єрусалимі й робив, і багато кого з святих до в'язниць я замкнув, як отримав був владу від первосвященників; а як їх убивали, я голос давав проти них. **11** І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютуючи вельми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах. **12** Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо владою та припорученням первосвященників, **13** то опівдні, о царю, надорозі побачив я світло із неба, ясніше від світлості сонця, що ося́яло мене та тих, хто разом з мною йшов! **14** І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колю́чку!“ **15** А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він відказав: „Я Ісус, що Йо́го переслідуєш ти. **16** Але підведіся, і стань на ноги свої. Бо на те Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свідком того, що ти бачив та що Я відкрию тобі. **17** Визво́лю тебе від твого наро́ду та від поган, до яких Я тебе поси́лаю, — **18** відкрити їм очі, щоб вони на́верну́лись від те́мряви в світло та від сатаніно́ї вла́ди до Бога, щоб віро́ю в Мене отримати їм дарува́ння гріхів і наслі́ддя з освяченими“. **19** Через це я, о царю Агріппо, не був супротивний видінню небесному, **20** але мéшканцям перше Дамаску, потім Єрусалиму й усього країю юдейського та поганам я проповідував, щоб покáлися й на́верну́лись до Бога, і чинили діла, гідні пока́йння. **21** Через це юдеї в святині схопи́ли мене та й хотіли роздерти. **22** Але, поміч від Бога одержавши, я стою аж до дня сьогоднішнього та свідкую ма́лому й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали Пророки й Мойсей, що статися має, — **23** що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло наро́дові й поганам!“ **24** Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучні́м голосом: „Дурієш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму!“ **25** А Павло: „Не дурію — сказав, — о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та щирого розуму. **26** Цар бо знає про це, — до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь сховало́сь від нього, — бо не в за́кутку діялось це. **27** Чи віруєш, царю Агріппо, Пророкам? Я знаю, що віруєш“. **28** Агріппа ж Павлові: „Ти мало́що не намовляєш мене, щоб я став християни́ном“. **29** А Павло: „Благав би я Бога, щоб чи мало, чи багато, — не тільки́но ти, але й усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оцих ланцю́гів“. **30** І встав цар та намісник, і Верніка

та ті, хто з ними сидів. **31** І на́бік вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: „Нічого, ва́ртого смерти або ланцюгів, чоловік цей не робить!“ **32** Агріппа ж до Феста сказав: „Міг би бути відпущений цей чоловік, якби не відкликався був до кесаря“

27 А коли постановлено, щоб відплинули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотникові, Юлієві на ім'я, з полку Августа. **2** І посідали ми на корабля адрамітського, що плівті мав біля місць азійських, та й відчалили. Із нами був Аріста́рх македо́нець із Солу́ня. **3** А другого дня ми пристали в Сидо́ні. До Павла ж Юлії ставивсь по-людському, і дозволив до друзів піти, та їхньої опіки зазнали. **4** А вірушивши звідти, припливли ми до Кіпру, бо вітри супротивні були. **5** Коли ж переплинули море, що біля Кілікії й Памфілії, то ми прибулі до Лікійської Міри. **6** І там сотник знайшов корабля олександрійського, що плів в Італію, і всадив нас на нього. **7** І днів багато помалу пливлі ми, і насилу насупроти Кніду приплинули, а що вітер нас не допускав, попливли ми додолу на Кріт при Салмо́ні. **8** І коли ми насилу минули його, то припливли до одного місця, що зветься Доброю Пристанню, недалеко якого знаходиться місто Ласе́я. **9** А як часу минуло багато, і була вже плавба небезпечна, бо минув уже й піст, то зачав Павло радити, **10** говорячи їм: „О мужі! Я бачу, що буде плавба з перешкодами та з великим ущербом не лиш для вантажу й корабля, але й для наших душ“. **11** Та сотник довіряв більше стернічому та власникові корабля, ніж тому, що Павло говорив. **12** А що пристань була на зимівлю невигідна, то більшість давала пораду відплинути звідти, щоб, як можна, дістатись до Фініка, і перезимувати в пристані крітській, неприступній західнім вітра́м із півдня та з півночі. **13** А як вітер півде́нний повів, то подумали, що бажання вони досягли, тому витягли кітви й попливли покрай Кріту. **14** Але незаба́ром ударив на них рвучкий вітер, що зветься евроклідон. **15** А коли корабель був підхоплений, і не міг противитись вітрові, то йому віддались ми й понеслися. **16** І наїхали ми на один острівце́, що Кла́вдою зветься, і чо́вна насилу затримати змогли. **17** Коли ж його витягли, то за́собів допомі́чних добирали й корабля підв'язали. А боявшись, щоб не впасти на Сірт, попускали вітрила, і носились так. **18** А коли зачала́ буря міцно нас кидати, то другого дня стали ми розванта́жуватись, **19** а третього дня корабельне знаряддя ми повикидали власно́руч. **20** А коли довгі дні не з'являлось ні сонце, ні зорі, і буря чимала на нас напирала, то останню надію ми втратили, щоб нам урятуватись. **21** А як довго не їли вони, то Павло став тоді серед них і промовив: „О мужі, тож треба було мене слухатись та не відпливати від Кріту, — і обминули б були ці терпіння та шкоди. **22** А тепер вас благаю триматись на дусі, бо ні одна душа з вас не згине, окрім корабля. **23**

Бо ночі цієї з'явився мені Ангол Бога, Якому належу й Якому служу́, **24** та і прорік: „Не бійся, Па́вле, бо треба тобі перед кесарем стати, і ось Бог дарував тобі всіх, хто з тобою пливе“. **25** Тому́ то тримайтесь на дусі, о мужі, бо я вірую Богові, що станеться так, як було мені сказано. **26** І ми мусимо наткнутись на о́стрів якийсь“. **27** А коли надійшла чотирнадцята ніч, і ми носились по Адріатицькому морю, то десь коло півночі стали домісльоватись моряки, що наближуються до якоїсь землі. **28** І, запустивши олівніцю, двадцять сьятих знайшли. А від і́хавши трохи, запустити олівніцю знову, — і знайшли сьятих п'ятнадцять. **29** І боявшись, щоб не натрапити нам на скеля́сті місця́, ми закинули чотири кітви з корми, і благали, щоб настав день. **30** А коли моряки намага́лись утекти́ з корабля́, і чо́вна спускали до моря, вдаючи́, ніби кітви закинути з носа хочуть, **31** то сказав Павло сотникові й воякам: „Як вони в кораблі не зостануться, то спастись ви не зможете!“ **32** Тоді воякі перерізали мо́тузи в чо́вна, і дали йому впасти. **33** А коли розвиднятися стало, то благов Павло всіх, щоб поживу прийняти, і казав: „Чотирна́дцятий день ось сьогодні без і́хи ви перебуваєте, очікуючи та нічого не ївши. **34** Тому́ то благаю вас їжу прийняти, бо це на рятунок вам буде, — бо жодному з вас не спаде з голови й волосі́на!“ **35** А промовивши це, узяв хліб та подякував Богові перед усіма́, і, поламавши, став їсти. **36** Тоді всі підніслись на дусі, і, стали поживу приймати. **37** А всіх душ нас було в кораблі — двісті сімдесят шість. **38** І як наїлись вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збіжжя до моря. **39** А коли настав день, то вони не могли розпізнати землі, одначе зато́ку якусь там угледіли, що берега пла́ского мала, до якого й ві́ршили, як можна, приплисти́ з кораблем. **40** Підняли тоді кітви, і повикидали до моря, і порозв'язували поворо́зки в стерна́, і вітри́ло мале за вітром поставили, — та й покерува́ли до берега. **41** Та ось ми натра́пили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинивсь на мілко́му: ніс загруз й позоставсь нерухо́мий, а корма́ розбивалася силою хвиль. **42** Воякі ж були змовились повбивати в'язнів, щоб котрийсь не поплив і не втік. **43** Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній на́мір, і звелів усім тим, хто плівати вміє, щоб скакали та перші на берег виходили, **44** а інші — хто на до́шках, а хто на чімбудь з корабля. І таким чином сталось, що всі врятувались на землю!

28 А коли врятувались ми, то довідалися, що о́стрів той зветься Мелі́та. **2** Тубільці ж нам виявили надзвичайну людяність, бо вони запалили огонь, — ішов бо дощ і був холод, — і прийняли нас усіх. **3** Як Павло ж назбирав купу хмизу та й поклав на огонь, змія вискочила через жар, — і почепилась на руку йому. **4** Як тубільці ж угледіли, що змія почепилась на руку йому, зачали́ говорити один одному: „Либонь цей чоловік душо́губ, що йому, від

моря врятованому, Пóмста жити не дозволила!“ 5 Він струснув ту звірюку в огонь, — і ніякої шкоди не зазнав! 6 А вони сподівалися, що він спухне або впаде мертвий уміть. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог. 7 Навкруги ж того місця знаходились дóбра начальника óстрова, на ім'я Пóблїя, — він прийняв нас, і три дні ласкаво гостїв. 8 І сталося, що Пóблїїв бáтько лежав, слабий на пропáсницю та на червїнку. До нього Павло ввійшов і помолився, і, руки на нього поклавши, уздорóвив його. 9 Якже трапилось це, то й інші на óстрові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись. 10 Вони нас вшанували й великими пóчестями, а як ми від'їжджали, понакладáли, чого було треба. 11 А по трьох місяцях ми відпливли на олександрійському кораблі, що мав знака братів Дїоскóрів, і що на óстрові він перезїмував. 12 І, як ми допливли в Сїракúзи, пробули там три дні. 13 А звідти, пливучи понад берегом, прибули ми до Рéгїї, а що вітер південний повіяв за день, то другого дня прибули в Путеóблі, 14 де знайшли ми братів, вони ж нас ублагали сім день позостатися в них. І ось так прибули ми до Риму. 15 А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппїфóру та до Тритавéрни. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілішав. 16 А коли прибули ми до Риму, Павло́ві дозволено жити осóбно, ураз із воякóм, що його сторожїв. 17 І сталося, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: „Мужї-браття! Не вчинив я нічого проти люду чи звичáїв отцївських, та протé мене вїдано з Єрусалиму ув'язненого в руки римлян. 18 Вони мене вислухали та й хотїли пустити, бож провини смертельної ні однієї в мені не булó. 19 Та юдеї противилися, тому змушений був я відклїкатися на суд кéсарів, але не для того, щоб нарóд свїй у чóмусь оскаржити. 20 Тож із цієї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, — бо то за надїю Ізраїлеву я обку́тий цими кайдáнами“. 21 А вони відказали йому: „Не одéржали ми ні листів із Юдеї про тебе, ані жоден із братів не прийшов, і не звїстив, і не казав чого злого про тебе. 22 Але прагнемо ми, щоб почути від тебе, яку думку ти маєш, бо відóмо про секту цю нам, що їй скрїзь спротивляються“ 23 А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в госпóду. А він їм від рáнку до вечора розповїдав, та про Божее Царство свїдóцтва давав, і переконував їх про Ісуса Закóном Мойсея й Пророками. 24 І одні вїрили в те, про що він говорив, а інші не вїрили. 25 Вони мїж собою незгїдні булі й повихóдили, як промовив Павло одне слово, що добре прорїк Дух Святий отцям нашим через пророка Ісаю, 26 промовляючи: „Пїди до нарóду цього та й скажи: Ви вухом почуете, та розумїти не бóдете, дивитися бóдете оком, але не побачите! 27 Затовстїло бо серце людей цих, тяжко чують на вóха вони, і зажмурили

очі свої, щоб якось не побачити очима, і не почути вóхами, і не зрозумїти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздорóвив!“ 28 Тож нехай для вас буде відóме, що послано Боже спасіння оце до поган, — і почують вони!“ 29 Як промовив він це, розїйшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою. 30 І цїлих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усїх, хто приходив до нього, 31 і проповїдував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборóбно навчав про Господа Ісуса Христа!

До римлян

1 Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, **2** яку Він перед тим приобіцяв через Своїх пророків у святих Писаннях, **3** про Сина Свого, що тілом був із насіння Давидового, **4** і об'явився Сином Божим у силі, за Духом святости, через воскресіння з мертвих, про Ісуса Христа, Господа нашого, **5** що через Нього прийняли ми благодать і апостольство на послух віри через Ім'я Його між усіма народами, **6** між якими й ви, покликані Ісуса Христа, — **7** усім, хто знаходиться в Римі, улюбленим Божим, покликаним святим, — благодать вам та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **8** Отже, насамперед дякую Богові моему через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша звіщається по всьому світові. **9** Бо свідок мені Бог, Якому служу духом своїм у звіщанні Євангелії Його Сина, що я безперестанно згадую про вас, **10** і в молитвах своїх завжди молюся, щоб воля Божа щасливо попровідила мене коли прийти до вас. **11** Бо прагну вас бачити, щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас, **12** щобто потішитись разом між вами спільною вірою — і вашою, і моєю. **13** Не хочу ж, щоб ви не знали, браття, що багато разів мав я замір прийти до вас, але мені перешкоджувано аж досі, щоб мати який плід і в вас, як і в інших народів. **14** А гелленам і чужоземцям, розумним і немудрим — я боржник. **15** Отже, щодо мене, я готовий і вам, хто знаходиться в Римі, звіщати Євангелію. **16** Бо я не соромлюсь Євангелії, бож вона — сила Божа на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдеєві, а потім гелленові. **17** Праведність бо Божа з'являється в ній з віри в віру, як написано: „А праведний житиме вірою“. **18** Бо гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправду людей, що правду гамують неправдою, **19** тому, що те, що можна знати про Бога, явне для них, бо їм Бог об'явив. **20** Бо Його невидіме від створення світу, власне Його вічна сила й Божество, думанням про твори стає видіме. Так що нема їм виправдання, **(aídios g126)** **21** бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але зникчменіли своїми думками, і запаморочилось нерозумне їхнє серце. **22** Називаючи себе мудрими, вони потуманіли, **23** і славу нетлінного Бога змінили на подобу образа тлінної людини, і птахів, і чотириногих, і гадів. **24** Тому то й видав їх Бог у пожадливостях їхніх сердець на нечистість, щоб вони самі знеславляли тіла свої. **25** Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали, і служили створінню більш, як Творцеві, що благословенний навіки, амінь. **(aiōn g165)** **26** Через це Бог їх видав на пожадливість ганьбу, — бо їхні жінки замінили природне єднання на протиприродне. **27** Так само й чоловіки, позоставивши природне єднання з жіночою статтю, розпалилися

своєю пожадливістю один до одного, і чоловіки з чоловіками сором чинили. І вони прийняли в собі відплату, відповідну їхньому блудові. **28** А що вони не вважали за потрібне мати Бога в пізнанні, видав їх Бог на розум перевернений, — щоб чинили непристойне. **29** Вони повні всякої неправедности, лукавства, зажерливости, злоби, повні заздрости, убивства, суперечки, омани, лихих звичаїв, **30** обмовники, наклепники, богоненавидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухняні батькам, **31** нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостиві. **32** Вони знають присуд Божий, що ті, хто чинить таке, варті смерти, а проте не тільки самі чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

2 Ось тому без виправдання ти, кожний чоловіче, що судиш, бо в чому осуджуєш іншого, сам себе осуджуєш, бо чиниш те саме й ти, що судиш. **2** А ми знаємо, що суд Божий поправді на тих, хто чинить таке. **3** Чи ти думаєш, чоловіче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, — що ти втечеш від суду Божого? **4** Або погорджуєш багатством Його доброти, лагідности та довготерпіння, не знаючи, що Божа добрість провадить тебе до покаяння? **5** Та через жорстокість свою й нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву та об'явлення справедливого суду Бога, **6** що „кожному віддасть за його вчинками“: **7** тим, хто витривалістю в добрім ділі шукає слави, і чести, і нетління, — життя вічне, **(aiōnios g166)** **8** а сварливим та тим, хто противиться правді, але кориться неправді, — лютість та гнів. **9** Неодля та утиск на всяку душу людини, хто чинить зло, кодея ж перше та геллена, **10** а слава, і честь, і мир усякому, хто чинить добре, юдеєві ж перше та гелленові. **11** Бо не дивиться Бог на обличчя! **12** Котрі бо згрішили без Закону, без Закону й загинуть, а котрі згрішили в Законі, приймуть суд за Законом. **13** Бо не слухачі Закону справедливі перед Богом, але виконавці Закону виправдані будуть. **14** Бо коли погани, що не мають Закону, з природи чинять законне, вони, не мавши Закону, самі собі Закон, **15** що виявляють діло Закону, написане в серцях своїх, як свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то виправдують одна одну, **16** дня, коли Бог, згідно з своїм благостям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа. **17** Ось ти звешся юдеєм, і спиращешся на Закону, і хвалишся Богом, **18** і знаєш волю Його, і розумієш, що краще, навчившись із Закону, **19** і маєш певність, що ти провідник для сліпих, світло для тих, хто знаходиться в темряві, **20** виховник нерозумним, учитель дітям, що ти маєш зразок знання й правди в Законі. **21** Отож, ти, що іншого навчаєш, себе самого не вчи! Проповідуєш не красти, а сам крадеш! **22** Наказуючи не чинити перелюбу, чиниш перелюб! Гидуючи їдолами, чиниш святокрадство! **23** Ти, що хвалишся Законом, зневажаєш Бога переступом Закону! **24** Бо „через вас зневажається Боже Імення

в поган“, як написано. **25** Обрізання корисне, коли виконеш Закона; а коли ти переступник Закону, то обрізання твоє стало необрізанням. **26** Отож, коли необрізаний зберігає постанови Закону, то чи не порахується його необрізання за обрізання? **27** І необрізаний з природи, виконуючи Закона, чи не осудить тебе, переступника Закону з Писанням і обрізанням? **28** Бо не той юдей, що є ним назовні, і не то обрізання, що назовні на тілі, **29** але той, що є юдей потаємно, духово, і обрізання — серця духом, а не за буквою; і йому похвалі не від людей, а від Бога.

3 Отож, що має більшого юдей, або яка користь від обрізання? **2** Багато, на всякій спосіб, а насамперед, що їм довірені були Слова Божі. **3** Бо що ж, що не вірували деякі? Чи ж їхнє недовірство знищить вірність Божу? **4** Зовсім ні! Бож Бог правдивий, а кожна людина неправдива, як написано: „Щоб був Ти виправданий у словах Своїх, і переміг, коли будеш судитися“. **5** А коли наша неправедність виставляє праведність Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли гнів виявляє? Говорю по-людському. **6** Зовсім ні! Бож як Бог судитиме світ? **7** Бо коли Бож правда через мою неправду збільшилась на славу Йому, пощо судити ще й мене, як грішника? **8** І чи не так, як нас лають, і як деякі говорять, ніби ми кажемо: „Робімо зле, щоб вийшло добре?“ Справедливий осуд на таких! **9** То що ж? Маємо перевагу? Анітрохі! Бож ми перед тим довели, що юдеї й геллени — усі під гріхом, **10** як написано: „Нема праведного ані одного; **11** нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би, — **12** усі повідступали, разом стали непотрібні, нема добротинця, нема ні одного! **13** Грїб відкритий — їхнє горло, язиком своїм кажуть неправду, отрута зміїна на їхніх губах, **14** уста їхні повні прокляття й гиркоти! **15** Швидкі їхні ноги, щоб кров проливати, **16** руїна та злидні на їхніх дорогах, **17** а дороги миру вони не пізнали! **18** Нема страху Божого перед очима їхніми“. **19** А ми знаємо, що скільки говорить Закон, він говорить до тих, хто під Законом, щоб замкнути всякі уста, і щоб став увесь світ винний Богові. **20** Бо жодне тіло ділами Закону не виправдається перед Ним, — Законом бо гріх пізнається. **21** А тепер, без Закону, праведність Божя з'вилась, про яку свідчать Закон і Пророки. **22** А Бож праведність через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, **23** бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави, **24** але дарма виправдуються Його благодаттю, через відкуплення, що в Ісусі Христі, **25** що Його Бог дав у жертву примирення в крові Його через віру, щоб виявити Свою праведність через відпущення давніше вчинених гріхів, **26** за довготерпіння Божого, щоб виявити Свою праведність за теперішнього часу, щоб бути Йому праведним, і виправдувати того, хто вірує в Ісуса. **27** Тож де похвальба? Виключена. Яким законом? Законом діл? Ні, але законом віри. **28** Отож, ми

визнаємо, що людина виправдується вірою, — без діл Закону. **29** Хіба ж Бог тільки для юдеїв, а не й для поган? Так, і для поган, **30** бо є один тільки Бог, що виправдає обрізання з віри й необрізання через віру. **31** Тож чи не нищимо ми Закона вірою? Зовсім ні, — але зміцнюємо Закона.

4 Що ж, скажемо, знайшов Авраам, наш отець за тілом? **2** Бо коли Авраам виправдався ділами, то він має похвалу, та не в Бога. **3** Що бо Писання говорить? „Увірував Авраам Богові, і це йому залічено в праведність“. **4** А заплата виконавцеві не рахується з милости, але з обов'язку. **5** А тому, хто не виконує, але вірує в Того, Хто виправдує нечестивого, віра його порахується в праведність. **6** Як і Давид називає блаженною людину, якій рахує Бог праведність без діл: **7** „Блаженні, кому прощені беззаконня, і кому прикриті гріхи. **8** Блаженна людина, якій Господь не порахує гріхів!“ **9** Чи ж це блаженство з обрізання чи з необрізання? Бо говоримо, що „віра залічена Авраамові в праведність“. **10** Як же залічена? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні! **11** І прийняв він ознаку обрізання, — печать праведности через віру, що її в необрізанні мав, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність, **12** і отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні мав наш отець Авраам. **13** Бо обітницю Авраамові чи його насінню, що бути йому спадкоємцем світу, дано не Законом, але праведністю віри. **14** Бо коли спадкоємці ті, хто з Закону, то спорожніла віра й знівечилась обітниця. **15** Бо Закон чинить гнів; де ж немає Закону, немає й переступу. **16** Через це з віри, щоб було з милости, щоб обітниця певна була всім нащадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам, **17** як написано: „Отцем багатьох народів Я поставив тебе,“ — перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче. **18** Він — проти надії — увірував у надію, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: „Таке численне буде насіння твоє!“ **19** І не знеміг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже омертвіле, будши майже сторічним, ні утроби Сариної за змертвілу, **20** і не мав сумніву в обітницю Божу через недовірство, але зміцнівсь в вірі, і віддав славу Богові, **21** і був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяв. **22** Тому й „залічено це йому в праведність“. **23** Та не написано за нього одного, що залічено йому, **24** а за нас, — залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого, **25** що був виданий за наші гріхи, і воскрес для виправдання нашого.

5 Отож, виправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, **2** через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвалімось надією слави Божої. **3** І не тільки

нею, але й хвалимося в утисках, знаючи, що утиски приносять терпеливість, **4** а терпеливість — досвід, а досвід — надію, **5** а надія не засорбмить, бо любов Божа вилилася в наші серця Святим Духом, даним нам. **6** Бо Христос, коли ми були ще недужі, своєї пори помер за нечестивих. **7** Бо навряд чи помре хто за праведника, ще бо за доброго може хто й відважиться вмерти. **8** А Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. **9** Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер, коли кров'ю Його ми виправдані. **10** Бо коли ми, будши ворогами, примирилися з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившись, спасемося життям Його. **11** І не тільки це, але й хвалимося в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одержали ми тепер примирення. **12** Тому то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й смерть в усіх людей через те, що всі згрішили. **13** Гріх бо був у світі й до Закону, але гріх не ставиться в провину, коли немає Закону. **14** Та смерть панувала від Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив, подібно переступу Адама, який є образ майбутнього. **15** Але не такий дар благодаті, як переступ. Бо коли за переступ одного померло багато, то тим більше благодать Божа й дар через благодать однієї Людини, Ісуса Христа, щедро спливі на багатьох. **16** І дар не такий, як те, що сталося від одного, що згрішив; бо суд за один прогріх — на осуд, а дар благодаті — на виправдання від багатьох прогріхів. **17** Бо коли за переступ одного смерть панувала через одного, то тим більше ті, хто приймає рясноту благодаті й дар праведности, запанують у житті через одного Ісуса Христа. **18** Ось тому, як через переступ одного на всіх людей прийшов осуд, так і через праведність Одного прийшло виправдання для життя на всіх людей. **19** Бо як через непослух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Одного багато-хто стануть праведними. **20** Закон же прийшов, щоб збільшився переступ. А де збільшився гріх, там зарясніла благодать, **21** щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодать запанувала через праведність для життя вічного Ісусом Христом, Господом нашим. (aiōnios g166)

6 Що ж скажемо? Позостанемося в гріху, щоб благодать примножилась? Зовсім ні! **2** Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в нім? **3** Чи ви не знаєте, що ми всі, хто христився у Христа Ісуса, у смерть Його христився? **4** Отож, ми поховані з Ним хрищенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновиленні життя. **5** Бо коли ми з'єдналися подобою смерті Його, то з'єднаємось і подобою воскресення, **6** знаючи те, що наш давній чоловік розп'ятий із Ним, щоб знищилось тіло гріхівне, щоб не бути нам більше рабами гріха, **7** бо хто вмер, той звільнився від гріха! **8** А коли

ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо, **9** знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більш не вмирає, — смерть над Ним не панує вже більше! **10** Бо що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе. **11** Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі наших. **12** Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатись його пожадлиостей, **13** і не видавайте членів своїх гріхові за зняряддя неправедности, але віддайте себе Богові, як оживили із мертвих, а члени ваші — Богові за зняряддя праведности. **14** Бо хай гріх не панує над вами, — ви бо не під Законом, а під благодаттю. **15** Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що кому видаєте себе за рабів на послух, то ви й раби того, кого слухаетесь? — або гріха на смерть, або послуху на праведність? **17** Тож дяка Богові, що ви, будши рабами гріха, від серця послухалися того роду науки, якому ви себе віддали. **18** А звільнившись від гріха, стали рабами праведности. **19** Говорю я людському, через неміч вашого тіла. Бо як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистоти й беззаконню на беззаконня, так тепер віддайте члени ваші за рабів праведности на освячення. **20** Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведности. **21** Який же плід ви мали тоді? Такі речі, що ними соромитесь тепер, бо кінець їх — то смерть. **22** А тепер, звільнившись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець — життя вічне. (aiōnios g166) **23** Бо заплата за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашим! (aiōnios g166)

7 Чи ви не знаєте, браття, — бо говорю тим, хто знає Закона, — що Закон панує над людиною, поки вона живе? **2** Бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка. **3** Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницею, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницею, якщо стане за дружину іншому чоловікові. **4** Так, мої браття, і ви вмерли для Закону через тіло Христове, щоб належати вам іншому, Воскріслому з мертвих, щоб приносити плід Богові. **5** Бо коли ми жили за тілом, то пристрасті гріховні, що походять від Закону, діяли в наших членах, щоб приносити плід смерті. **6** А тепер ми звільнилися від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам обновиленням духа, а не старістю букви. **7** Що ж скажемо? Чи Закон — то гріх? Зовсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закон, бо я не знав би пожадливісти, коли б Закон не наказував: „Не пожадай“. **8** Але гріх, узявши привід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий. **9** А я колись жив без Закону, але, коли

прийшла заповідь, то гріх ожив, **10** а я вмер; і сталася мені та заповідь, що для життя, на смерть, **11** бо гріх, узавши причину від заповіді, звів мене, і нею вмертвів. **12** Тому то Закон святий, і заповідь свята, і праведна, і добра. **13** Тож чи добре стало мені смертю? Зовсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб гріх став міцно грішний через заповідь. **14** Бо ми знаємо, що Закон духовний, а я тілесний, проданий під гріх. **15** Бо щό я виконую, не розумію; я бо чиню не те, щό хочу, але щό ненавиджу, те я роблю. **16** А коли роблю те, чого я не хόчу, то згоджуюсь із Законом, що він добрий, **17** а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **18** Знаю бо, що не живе в мені, щєбто в тілі моїм, добре; бо бажання лежить у мені, але щоб виконати добре, того не знаходжу. **19** Бо не роблю я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню. **20** Коли ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **21** Тож знаходжу закона, коли хочу робити добро, — що зло лежить у мені. **22** Бо маю задоволення в Законі Божому за внутрішнім чоловіком, **23** та бачу інший закон у членах своїх, що воює проти закону мого розуму, і полонить мене законом гріховним, що знаходиться в членах моїх. **24** Нещасна я людина! Хто мене визволить від тіла цієї смерти? **25** Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому то я сам служу розумом Законові Божому, але тілом — закону гріховному.

8 Тож немає тепер жодного осуду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за Духом, **2** бо закон Духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закону гріха й смерти. **3** Бо що було неможливе для Закону, у чόму був він безсилий тілом, — Бог послав Сина Свого в подобі гріховного тіла, і за гріх осудив гріх у тілі, **4** щоб виконалось виправдання Закону на нас, що ходимо не за тілом, а за Духом. **5** Бо ті, хто ходить за тілом, думают про тілесне, а хто за Духом — про духовне. **6** Бо думка тілесна — то смерть, а думка духовна — життя та мир, **7** думка бо тілесна — ворожнєча на Бога, бо не кориться Законові Божому, та й не може. **8** І ті, хто хόдить за тілом, не можуть догодити Богові. **9** А ви не в тілі, але в Дусі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його. **10** А коли Христос у вас, то хоч тіло мертво через гріх, але дух живий через праведність. **11** А коли живе в вас Дух Того, Хто воскресив Ісуса з мертвих, то Той, хто підняв Христа з мертвих, оживить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас. **12** Тому то, браття, ми не боржники тіла, щоб жити за тілом; **13** бо коли живєте за тілом, то маєте вмерти, а коли Духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити. **14** Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі; **15** бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличемо: „Авва, Отче!“ **16** Сам Цей Дух свідчить разом із духом нашим, що ми — діти Божі. **17**

А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці ж Божі, а співспадкоємці Христові, коли тільки разом із Ним ми терпимό, щоб разом із Ним і прослávитись. **18** Бо я думую, що страждання тепєрішнього часу нічого не варті супроти тієї слави, що має з'явитися в нас. **19** Бо чєкання створіння очікує з'явлення синів Божих, **20** бо створіння покорилось марнóті не добровільно, але через того, хто скорив його, в надії, **21** що й саме створіння визволиться від неволі тлінна на волю слави синів Божих. **22** Бо знаємо, що все створіння разом зідхає й разом мучиться аж досі. **23** Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, і ми самі в собі зідхаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла. **24** Надією бо ми спаслісь. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто щό бачить, чому б того й надіявся? **25** А коли сподіваємось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю. **26** Так само ж і Дух допомагає нам у наших нємочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимóвними зідханнями. **27** А Той, Хто досліджує серця, знає, яка думка Духа, бо з волі Божої заступається за святих. **28** І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. **29** Бо кого Він передбачив, тих і призначив, щоб були подібні до образу Сина Його, щоб Він був перворідним поміж багатьма братами. **30** А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і виправдав, а кого виправдав, тих і прослávив. **31** Що ж скажем на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас? **32** Той же, Хто Сина Свого не пожалів, але видав Його за всіх нас, — як же не дав би Він нам із Ним і всього? **33** Хто оскáржувати буде Божих вибранців? Бог Той, що виправдує. **34** Хто ж той, що засуджує? Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, — Він правбóрч Бога, і Він і заступається за нас. **35** Хто нас розлучить від любови Христової? Чи недоля, чи утиск, чи переслédування, чи голод, чи наготá, чи небезпека, чи меч? **36** Як написано: „За Тебе нас цілий день умертвляють, нас уважають за овець, приречєних на закóлення“. **37** Але в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив. **38** Бо я пересвідчився, що ні смерть, ні життя, ні анголі, ні влáди, ні тепєрішне, ні майбóтнє, ні сили, **39** ні вишинá, ні глибинá, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любови Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!

9 Кажу правду в Христі, не обманюю, як свідчить мені моє сумління через Духа Святого, **2** що маю велику скорбóту й невпинну мóку для серця свого! **3** Бо я бажав би сам бути відлúчений від Христа замість братів моїх, рідних мені тілом; **4** вони ізрáльтяни, що їм належить синівство, і слава, і заповіді, і законодавство, і богослужба, і обітниця, **5** що їхні й отці, і від них же тілом Христос, що Він над усіма Бог, благословєнний, навáки, аминь. (аіѠн g165) **6** Не так, щоб Слово Боже не збулось. А не всі ті ізрáльтяни, хто від Ізраїля, **7** і не всі діти Авраамові, хто від насіння його, але: „в

Ісаку буде насіння тобі“. 8 Цебто, не тілесні діти — то діти Божі, але діти обітниць признаються за насіння. 9 А слово обітниць таке: „На той час прийду, і буде син у Сари“. 10 І не тільки це, але й Ревекка зачала дітей від одного ложа отця нашого Ісака, 11 бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, — щоб позосталась постанова Божа у вибранні 12 не від учинків, але від Того, Хто кличе, — сказано їй: „Більший служитиме меншому“, 13 як і написано: „Полобив Я Якова, а Ісава зненавидів“. 14 Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зовсім ні! 15 Бо Він каже Мойсеєві: „Помилую, кого хочу помилувати, і змилосерджуся, над ким хочу змилосердитись“. 16 Отож, не залежить це ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, але від Бога, що милує. 17 Бо Писання говорить фараонові: „Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звистілось по цілій землі Моє Ім'я“. 18 Отож, кого хоче — Він милує, і кого хоче — ожорсточе. 19 А ти скажеш мені: „Чого ж іще Він докоряє, бо хто може протівитись волі Його?“ 20 Отже, хто ти, чоловіче, що ти сперечаєшся з Богом? Чи скаже твориво творцєві: Пощо ти зробив мене так? 21 Чи ганчар не має влади над глиною, щоб із того самого місїва зробити одну посудину на честь, а одну на нечесть? 22 Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою, щадів із великим терпінням посудини гніву, що готові були на погибіль, 23 і щоб виявити багатство слави Своєї на посудинах милосердя, що їх приготував на славу, 24 на нас, що їх і покликав не тільки від юдеїв, але й від поган. 25 Як і в Осії Він говорить: „Назvu Своїм народом не людей Моїх, і не улюблену — улюбленою, 26 і на місці, де сказано їм: Ви не Мій народ, там названи будуть синами Бога Живого!“ 27 А Ісаїа звиває про Ізраїля: „Коли б число синів Ізраїлевих було, як морський пісок, то тільки останок спасеться, 28 бо вирок закінчений та скорочений у праведності учинить Господь на землі!“ 29 І як Ісаїа віщував: „Коли б Господь Саваот не лишив нам насіння, то ми стали б, як Содом, і подібні були б до Гоморри!“ 30 Що ж скажемо? Що погани, які не шукали праведности, досягли праведности, тієї праведности, що від віри, 31 а Ізраїль, що шукав Закона праведности, не досяг Закону праведности. 32 Чому? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Закону; вони бо спіткнулись об камінь спотикання, 33 як написано: „Ось Я кладу на Сіоні камінь спотикання та скелю спокуси, і кожен, хто вірує в Нього, не посоромиться!“

10 Браття, бажання мого серця й молитва до Бога за Ізраїля на спасіння. 2 Бо я свідчу їм, що вони мають рівність про Бога, але не за розумом. 3 Вони бо, не розуміючи праведности Божої, і силкуючись поставити власну праведність, не покорились праведності Божій. 4 Бо кінець Закону — Христос на праведність кожному, хто вірує. 5 Мойсей бо пише про праведність, що від Закону, що „людина,

яка його виконує, буде ним жити“. 6 А про праведність, що від віри, говорить так: „Не кажи в своїм серці: Хто вийде на небо?“ цебто звєсти додолу Христа, 7 або: „Хто зйде в безодню?“ цебто вивести з мертвих Христа. (Abyssos g12) 8 Але що каже ще? „Близько тебе слово, — в устах твоїх і в серці твоїм“, цебто слово віри, що його проповідуємо. 9 Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, та спасешся, 10 бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуємо для спасіння. 11 Каже бо Писання: „Кожен, хто вірує в Нього, не буде засоромлений“. 12 Бо нема різниці поміж юдеєм та гелленом, бо той же Господь є Господом усіх, багатий для всіх, хто кличе Його. 13 Бо „кожен, хто покличе Господне Ім'я, буде спасений“. 14 Але як покличуть Того, в Кого не ввірували? А як увірують у Того, що про Нього не чули? А як почують без проповідника? 15 І як будуть проповідувати, коли не будуть послані? Як написано: „Які гарні ноги благовісників миру, благовісників добра“. 16 Але не всі послухались Євangelії. Бо Ісаїа каже: „Господи, хто повірив тому, що почув був від нас?“ 17 Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христове. 18 Та кажу: Чи не чули вони? Отож: „По всій землі їхній голос пішов, і їхні слова в кінці світу!“ 19 Але кажу: Чи Ізраїль не знав? Перший Мойсей говорить: „Я викличу заздрість у вас ненародом, — роздражню вас нерозумним народом“. 20 А Ісаїа сміливо говорить: „Знайшли Мене ті, хто Мене не шукав, відкрився Я тим, хто не питався про Мене!“ 21 А про Ізраїля каже: „Я руки Свої цілий день простягав до людей неслухняних і суперечних!“

11 Отож я питаю: Чи ж Бог відкинув народа Свого? Зовсім ні! Бо й ізраїльтянин, із насіння Авраамового, Веніямінового племені. 2 Не відкинув Бог народа Свого, що його перше знав. Чи ви не знаєте, що говорить Писання „про Іллу“, як він скаржиться Богові на Ізраїля, кажучи: 3 „Господи, вони повбивали пророків Твоїх, і Твої жєртвники поруйнували, і лишився я сам, і шукають моєї душі“. 4 Та що каже йому Божа відповідь: „Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Ваалом колін не схилили“. 5 Також і тепєрїшнього часу залишився останок за вибором благодаті. 6 А коли за благодаттю, то не з учинків, інакше благодать не була б благодаттю. А коли з учинків, то це більше не благодать, інакше вчинок не є вже вчинок. 7 Що ж? Чого Ізраїль шукає, того не одержав, та одержали вибрані, а останні затверділи, 8 як написано: „Бог дав їм духа засипання, очі, щоб не бачили, і вуха, щоб не чули, аж до сьогоднішнього дня“. 9 А Давїд каже: „Нехай станеться стїл їхній за сітку й за пастку, і на спокуси, та їм на заплату; 10 нехай потемніють їхні очі, щоб не бачили, хай назавжди згїнеється хребєт їхній!“ 11 Тож питаю: Чи ж спіткнулись вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але з

їхнього занепаду — спасіння поганам, щоб викликати зздристь у них. **12** А коли їхній занепад — багатство для світу, а їхнє упокрєння — багатство поганам, — скільки ж більш повнотá їхня? **13** Кажу́ бо я вам, поганам: через те, що я апóстол поганів, я хвалю́ свою службу, **14** може як викличу зздристь у своїх за тілом, і спасу́ дєкого з них. **15** Коли ж відкінення їх — то примірення світу, то що їхнє прийняття, як не життя з мертвих? **16** А коли святий пєрвісток, то й тісто святе; а коли святий корінь, то й віття святе. **17** Коли ж деякі з галу́зків відломілися, а ти, бувши дике оливне дерево, прищепівся між них і став спільником товщу оливного корєня, **18** то не вихваляйся перед галу́зками; а коли вихваляєшся, то знай, що не ти носиш корєня, але корінь тебе. **19** Отже скажеш: „Галу́зки відломілися, щоб я прищепівся“. **20** Добре. Вони відломілись невірством, а ти тримаєшся вірою; не величайся, але бійся. **21** Бо коли Бог природних галу́зок не пожалував, то Він і тебе не пожалує! **22** Отже, бач добрість і суворість Богу, — на відпалих суворість, а на тебе добрість Божа, коли перебудеш у доброті, коли ж ні, то й ти будеш відтятий. **23** Та й вони, коли не зостануться в невірстві, прищєпляться, бо має Бог силу їх знов прищєпити. **24** Бо коли ти відтятий з оливи, дикої з природи, і проти природи защєплений до доброї оливи, то скільки ж більше ти, що природні, прищєпляться до своєї власної оливи? **25** Бо не хочу я, браття, щоб ви не знали цієї таємниці, — щоб не були ви високої думки про себе, що жорстокість сталась Ізраїлеві почáсти, аж поки не ввійде повне число поган, **26** і так увесь Ізраїль спасеться, як написано: „Приїде з Сіону Спаситель, і відверне безбожність від Якова, **27** і це заповіт їм від Мене, коли відійму́ гріхи їхні!“ **28** Тож вони за Євãнгєлією вороги ради вас, а за вибором — улюблені ради отців. **29** Бо дáри й покликания Божі невідмінні. **30** Бо як і ви були колись неслухняні Богові, а тепер помилувані через їхній непóслух, **31** так і вони тепер спротивились для помилування вас, щоб і самі були помилувані. **32** Бо замкнув Бог усіх у непóслух, щоб помилувати всіх. (e1ešš g1653) **33** О глибини багатства, і премудрости, і знання Божого! Які недовідомі присуди Його, і недослїжені дороги Його! **34** „Бо хто розум Господній пізнав? Або хто був дорадник Йому? **35** Або хто давнїш Йому дав, і йому́ буде віддано?“ **36** Бо все з Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки. Амїнь. (a1ŋn g165)

12 Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, — повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приемну Богові, як розумну службу вашу, **2** і не стосуйтеся до віку цього, але перемініться відновою вашого розуму, щоб пізнати вам, що́ то є воля Божа, — добро, приемність та досконалість. (a1ŋn g165) **3** Через дáну мені благодáть кажу́ кожному з вас не думати про себе більш, ніж належить думати, але думати скромно, у міру віри, як кожному Бог надїлів. **4**

Бо як в однім тілі маємо багато членів, а всі члени мають не однакове дїяння, **5** так багато нас є одне тіло в Христі, а зосібна ми один óдному члени. **6** І ми маємо різні дáри, згідно з благодáттю, дáною нам: коли пророцтво — то виконуй йогó в міру віри, **7** а коли служіння — будь на служіння, коли вчитель — на навчання, **8** коли втїшитель — на потїшання, хто подає — у простоті, хто головує — то з пильністю, хто милосєрдствує — то з привітністю! **9** Любов нехай буде нелицємїрна; ненáвидьте зло та тулїться до доброго! **10** Любїть один óдного братньою любов'ю; випереджайте один óдного пошаною! **11** У рєвності не лїнуйтеся, духом палайте, служїть Господєві, **12** тїштеся надїєю, утиски терпїть, перебувайте в молитві, **13** берїть удїл у потребах святих, будьте гостинні до чужїнців! **14** Благословляйте тих, хто вас переслїдує; благословляйте, а не проклинайте! **15** Тїштеся з тими, хто тїшиться, і плачте з отими, хто плаче! **16** Думайте між собою однаково; не величайтеся, алє наслїдуйте слухняних; „не вважайте за мудрих себе!“ **17** Не платїть нїкому́ злом за зло, дбайте про добре перед усіма́ людьми! **18** Коли можливо, якщо це залежить від вас — живїть у мирі зо всіма́ людьми! **19** Не мстїться самі, улюблені, але дайте місце гнїву Божому, бо написано: „Мені помста належить, Я відплачу́, говорить Господь“. **20** Отже, як твій ворог голодний, — нагодуй його; як він прáгне, — напїй його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпáлене вугїлля йому на голову. **21** Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

13 Нехай кожна людина корїться вищій влáді, бо немає влáди, як не від Бога, і влáди існуючі встановлені від Бога. **2** Тому той, хто противиться влáді, противиться Божій постанові; а ті, хто противиться, самі візьмуть óсуд на себе. **3** Бо володарі — пострах не на добрі дїла, а на злі. Хочеш не боятися влáди? Роби добро, і матимеш похвалу́ від неї, **4** бо володар — Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зло, то бійся, бо недáрмо він носить мечá, він бо Божий слуга, мєсник у гнїві злочїнцеві! **5** Тому треба корїтись не тільки ради стра́ху кари, але й ради сумлїння. **6** Через це ви й подáтки даєте, бо вони служїтелі Божї, саме тим зáвжди зайняті. **7** Тож віддайте належне усім: кому податок — податок, кому мїто — мито, кому страх — страх, кому честь — честь. **8** Не будьте винні нїкому́ нїчогó, крім того, щоб любити один óдного. Бо хто іншого любить, той виконав Закóна. **9** Бо заповіді: „Не чини перєлюбу“, „Не вбивай“, „Не кради“, „Не свідкуй неправдиво“, „Не пожадай“ й якї інші, вони мїстяться всі в цьому слові: „Люби свого бліжнього, як самого себе!“ **10** Любов не чинить зла бліжньому, тож любов — виконання Закóну. **11** І це тому́, що знає час, що́ пора нам уже пробудитись від сну. Бо тепер спасіння ближче до нас, аніж тоді, коли ми ввірували. **12** Нїч минула, а день наблизився, тож відкиньмо вчинки тємряви й зодягнїмось у зброю

світла. **13** Як удень, поступаймо доброчесно, не в гульні та п'янстві, не в перелюбі та розпусті, не в сварні та заздросках, **14** але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догодження тілу не обертайте на пожадливість!

14 Слабго в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди. **2** Один бо вірує, що можна їсти все, а німичний споживає ярину. **3** Хто їсть, нехай не погорджує тим, хто не їсть. А хто не їсть, нехай не осуджує того, хто їсть, — Бог бо прийняв його. **4** Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стоїть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його. **5** Один вирізняє день від дня, інший же про кожен день судить однаково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання. **6** Хто вважає на день, — для Господа вважає, а хто не вважає на день, — для Господа не вважає. Хто їсть, — для Господа їсть, бо дякує Богові. А хто не їсть, — для Господа не їсть, і дякує Богові. **7** Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе. **8** Бо коли живемо — для Господа живемо, і коли вмираємо — для Господа вмираємо. І чи живемо, чи вмираємо — ми Господні! **9** Бо Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими. **10** А ти нащо осуджуєш брата свого? Чи чого ти погорджуєш братом своїм? Бо всі станемо перед судним престолом Божим. **11** Бо написано: „Я живу, каже Господь, і схилиться кожне коліно передо Мною, і визнає Бога кожен язик!“ **12** Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові. **13** Отож, не будемо більше осуджувати один одного, але краще судить про те, щоб не давати братові спотикання та спокуси. **14** Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічого нечистого в самому собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, тому воно нечисте. **15** Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю повдишся ти, — не губи своєю поживою того, за кого Христос був умер. **16** Нехай ваше добре не зневажється. **17** Бо Царство Боже не пожива й питво, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святим. **18** Хто цим служить Христові, той Богові милий і шанований поміж людьми. **19** Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудування один одного! **20** Не руйнуй діла Божого ради поживи, — усе бо чисте, але зле людині, що їсть на спотикання. **21** Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твій гіршиться, або спокшується, або слабне. **22** Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробується! **23** А хто має сумнів, коли їсть, буде осуджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх.

15 Ми, сильні, повинні нести слабості безсилим, а не собі догоджати. **2** Кожен із нас нехай догоджає ближньому на добро для збудування. **3** Бо й Христос не Собі догоджав, але як написано: „Зневаги

тих, хто Тебе зневажає, упали на Мене“. **4** А все, що давніше написано, написано нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писання ми мали надію. **5** А Бог терпеливості й потіхи нехай дасть вам бути однодумними між собою за Христом Ісусом, **6** щоб ви однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. **7** Приймайте тому один одного, як і Христос прийняв нас до Божої слави. **8** Кажу ж, що Христос для обрізаних став за службу ради Божої правди, щоб отцям потвердити обітницю, **9** а для поган — щоб славили Бога за милосердя, як написано: „Тому я хвалитиму Тебе, Господи, серед поган, і Ім'я Твоє буду виспівувати!“ **10** І ще каже: „Тіштеся, погани, з народом Його!“ **11** І ще: „Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!“ **12** І ще каже Ісає: „Буде корінь Ессєїв, що постане, щоб панувати над поганями, — погани на нього надіяться будуть!“ **13** Бог же надії нехай вас наповнить усякою радістю й миром у вірі, щоб ви збагатились надією, силою Духа Святого! **14** І я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні доброти, наповнені всяким знанням, і можете й один одного навчати. **15** А писав я вам почасти трохи сміліше, якби вам нагадуючи благодаттю, що дана мені від Бога, **16** щоб був я слугою Христа Ісуса між поганями, і виконував святую службу Євангелії Божої, щоб принищення поган стало приємне й освячене Духом Святим. **17** Тож маю я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей, **18** бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос на послух поган, словом і чином, **19** силою ознак і чудес, силою Духа Божого, так що я поширив Євангелію Христову від Єрусалиму й околиць аж до Іллірії. **20** При тому пильнував я звіщати Євангелію не там, де Христове Ім'я було знане, щоб не будувати на основі чужій, **21** але як написано: „Кому не звіщалося про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють!“ **22** Тому часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас. **23** А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, **24** коли тільки піду до Іспанії, прибуду до вас. Бо маю надію, як буду проходити, побачити вас, і що ви проведете мене туди, коли перше почасти матиму я задоволення з вами побути. **25** А тепер я йду до Єрусалиму послужити святим, **26** бо Македонія й Ахія визнали за добре подати деяку поміч незаможним святим, що в Єрусалимі живуть. **27** Бо визнали за добре, та й боржники вони їмні. Бо коли погани стали спільниками в їх духовнім, то повинні й у тілеснім послужити їм. **28** Як це докінчу та достачу їм плід цей, тоді через ваше місто я піду до Іспанії. **29** І знаю, що коли прийду до вас, то прийду в повноті Христового благословення. **30** Благаю ж вас, браття, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа, — помагайте мені в молитвах за мене до Бога, **31** щоб мені визволитися від неслухняних в Юдеї, і щоб служба моя в Єрусалимі була приємна святим, **32** щоб

із волі Божої з радістю прийти до вас і відпочити з вами! **33** А Бог миру нехай буде зо всіма вами. Амінь.

16 Поручаю ж вам сестру нашу Фіву, службницю Церкви в Кенхрѣях, **2** щоб ви прийняли її в Господі, як личить святим, і допомагайте їй, у якій речі буде вона чого потребувати від вас, бо й вона опікунка була багатьом і самому мені. **3** Вітайте Прискіллу й Акілу, співробітників моїх у Христі Ісусі, — **4** що голови свої за душу мою клали, яким не я сам дякую, але й усі Церкви з поган, — і їхню домашню Церкву. **5** Вітайте улюбленого мого Епенета, — він первісток Азії для Христа. **6** Вітайте Марію, що працювалася багато для вас. **7** Вітайте Андроніка й Юнія, родичів моїх і співв'язнів моїх, що славні вони між апостолами, що й у Христі були перше мене. **8** Вітайте Амплія, мого улюбленого в Господі. **9** Вітайте Урбана, співробітника нашого в Христі, і улюбленого мого Стахія. **10** Вітайте Апеллеса, випробуваного в Христі. Вітайте Аристовулових. **11** Вітайте мого родича Іродіона. Вітайте Наркісових, що в Господі. **12** Вітайте Трифену й Трифосу, що працюють у Господі. Вітайте улюблену Персиду, що багато попрацювала в Господі. **13** Вітайте вибраного в Господі Руфа, і матір його та мою. **14** Вітайте Асинкрита, Флегонта, Єрма, Патрова, Ермія і братів, що з ними. **15** Вітайте Філолога та Юлію, Нирея й сестру його, і Олімпіяна, і всіх святих, що з ними. **16** Вітайте один одного святим поцілунком. Вітають вас усі Церкви Христові! **17** Благаю ж вас, браття, щоб ви остерегалися тих, хто чинить розділення й згіршення проти науки, якої ви навчилися, і уникайте їх, **18** бо такі не служать Господеві нашому Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами зводять серця простодушних. **19** Ваша ж слухняність дійшла до всіх. І я тішусь за вас, але хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прости в злому. **20** А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амінь. **21** Вітає вас мій співробітник Тимофій, і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі. **22** Вітаю вас у Господі й я, Тертій, що цього листа написав. **23** Вітає вас Гай, гостинний для мене й цілої Церкви. Вітає вас міський доморядник Ераст і брат Кварт. **25** А Тому, хто може поставити вас міцно згідно з моєю Євангелією й проповіддю Ісуса Христа, за об'явленням таємниці, що від вічних часів була замовчана, (aiōnios g166) **26** а тепер виявлена, і через пророцькі писання, з наказу вічного Бога, на послух вірі по всіх народах провіщена, — (aiōnios g166) **27** єдиному мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амінь. (aiōn g165)

1 до коринтян

1 Павло, волею Божою покликаний за апостола Ісуса Христа, і брат Состен, **2** Божій Церкві, що в Коринті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всіма, що на всякому місті прикликають Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого, — **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую моему Богові за вас, через Божу благодать, що була вам дана в Христі Ісусі, **5** бо ви всім збагатилися в Ньому, — словом усяким і всяким знанням, **6** бо свідцтво Христове між вами утвердилось, **7** так що не маєте недостачі в жоднім дарі благодаті ви, що очікуєте з'явлення Господа нашого Ісуса Христа. **8** Він вас утвердить до кінця неповинними бути дня Господа нашого Ісуса Христа! **9** Вірний Бог, що ви через Нього покликани до спільноті Сина Його Ісуса Христа, Господа нашого. **10** Тож благаю вас, браття, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами поділення, але щоб були ви поєднані в однім розумінні та в думці одній! **11** Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлб'юних, що між вами суперечки. **12** А кажіть я про те, що з вас кожен говорить: я ж Павлів, а я Аполлосів, а я Кіфін, а я Христів. **13** Чи ж Христос поділився? Чи ж Павло був розп'ятий за вас? Чи в Павлові ім'я ви християлись? **14** Дякую Богові, що я ані одного з вас не христив, окрім Кріспа та Гаїя, **15** щоб ніхто не сказав, ніби я охристив був у ймення своє. **16** Охристив же був я й дім Степанів; більш не знаю, чи христив когось іншого. **17** Бо Христос не послав мене, щоб христити, а звичати Євангелію, і то не в мудрості слова, щоб безсилим не став хрест Христа. **18** Божє слово про хреста тим, що гинуть, — то глупота, а для нас, що спасаємось, — Сила Божя! **19** Бо написано: „Я погублю мудрість премудрих, а розум розумних відкіну!“ **20** Де мудрий? Де книжник? Де дослідувач віку цього? Хіба Бог мудрості світу цього не змінив на глупоту? (аїѳн g165) **21** Через те ж, що світ мудрістю не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно було спасти віруючих через дурість проповіді. **22** Бо й юдеї жадають ознак, і греки пошукують мудрости, **23** а ми проповідуємо Христа розп'ятого, — для юдеїв згіршення, а для греків — безумство, **24** а для самих покликаних юдеїв та греків — Христа, Божу силу та Божу мудрість! **25** Бо Боже й немудре — розумніше воно від людей, а Боже німічне — сильніше воно від людей! **26** Дивіться бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто мудрі за тілом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхетні. **27** Але Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і німічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне, **28** і прбчости світу, і погорджених, і незначних вибрав Бог, щоб значне знівечити. **29** так щоб не хвалилося перед Богом жодне тіло. **30** А з Нього ви в Христі Ісусі,

що став нам мудрістю від Бога, — праведністю ж, і освяченням, і відкупленням, **31** щоб було, як написано: „Хто хвалиться, нехай хвалиться Господом!“

2 А я, як прийшов до вас, браття, не прийшов вам звичати про Боже свідцтво з добірною мовою або мудрістю, **2** бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого. **3** І я в вас був у немочі, і в страху, і в великім тремтінні. **4** І слово моє й моя проповідь — не в словах переконливих людської мудрости, але в доказі Духа та сили, **5** щоб була віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій! **6** А ми говоримо про мудрість між досконалими, але мудрість не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть, (аїѳн g165) **7** але ми говоримо Божу мудрість у таємниці, приховану, яку Бог перед віками призначив нам на славу, (аїѳн g165) **8** яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; коли б бо пізнали були, то не розп'яли б вони Господа слави! (аїѳн g165) **9** Але, як написано: „Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людині не впало, те Бог приготував був тим, хто любить Його!“ **10** А нам Бог відкрив це Своім Духом, — усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибини. **11** Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого. **12** А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога, щоб знати про речі, від Бога даровані нам, **13** що й говоримо не вивченими словами людської мудрости, але вивченими від Духа Святого, порівнюючи духовне до духовного. **14** А людина тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно. **15** Духовна ж людина судить усе, а її судити не може ніхто. **16** Бо „хто розум Господній пізнав, який би його міг навчати?“ А ми маємо розум Христів!

3 І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних, але як до тілесних, як до немовлят у Христі. **2** Я вас годував молоком, а не твердю їжею, бо ви не могли її їсти, та й тепер ще не можете, **3** бо ви ще тілесні. Бо коли заздрість та суперечки між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не по-людському робите? **4** Бо коли хто каже: „Я ж Павлів“, а інший: „Я Аполлосів“, то чи ж ви не тілесні? **5** Бо хто ж Аполлос? Або хто то Павло? Вони тільки служителі, що ви ввірували через них, і то скільки кому дав Господь. **6** Я посадив, Аполлос поливав, Бог же зростає, **7** тому ані той, хто садить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що рідить! **8** І хто садить, і хто поливає — одне, і кожен одержить свою нагороду за працею своєю! **9** Бо ми співробітники Божі, а ви — Боже поле, Божа будівля. **10** Я за благодаттю Божою, що дана мені, як мудрий будівничий, основу поклав, а інший буде на ній; але нехай кожен пильнує, як він буде на ній! **11** Ніхто бо не може покласти іншої основи, окрім покладеної, а вона — Ісус Христос. **12** А коли хто на цій основі буде з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева, сіна, соломи, **13** то

буде виявлене діло кожного, бо виявить день, тому що він огнем об'являється, і огонь діло кожного випробує, яке воно є. **14** І коли чие діло, яке збудував хто, устоб'їть, то той нагороду одержить; **15** коли ж діло згорить, той матиме шкоду, та сам він спасється, але так, як через огонь. **16** Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває? **17** Як хто нівечить Божого храму, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той — то ви! **18** Хай не зводить ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цім віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. **(аїфп г165)** **19** Цьогосвітня бо мудрість — у Бога глупота, бо написано: „Він ловить премудрих у хитрощах їхніх!“ **20** І знову: „Знає Господь думки мудрих, що марнотні вони!“ **21** Тож нехай ніхто не хвалиться людсьм, бо все ваше: **22** чи Павло, чи Аполлос, чи Кіфа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи теперішне, чи майбутнє — усе ваше, **23** ви ж Христові, а Христос — Божий!

4 Нехай кожен нас так уважає, якби служітелів Христових і доморядників Божих таємниць; **2** а що ще шукається в доморядниках, — щоб кожен був знайдений вірним. **3** А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд людський, бо я й сам не суджу себе. **4** Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не виправдуюсь; Той же, Хто судить мене, то Господь. **5** Тому не судіть передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й вісвітлить таємниці темряви та виявить задуми сердець, і тоді кожному буде похвала від Бога. **6** Оце ж усе, браття, приклав я до себе й Аполлоса ради вас, щоб від нас ви навчилися думати „не більш, як написано“, щоб ви не чванілись один за одним перед іншим. **7** Хто бо тебе вирізняє? Що ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв, чого чванішся, ніби не взяв? **8** Ви вже нагодовані, ви вже збагатілися, без нас ви царюєте. І коли б то ви стали царювати, щоб і ми царювали з вами! **9** Бо я думая, що Бог нас, апостолів, поставив за найостанніших, мов на смерть засуджених, бо ми стали дивовищем світові, — і анголам, і людям. **10** Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми слабі, ви ж міцні; ви славні, а ми безчесні! **11** Ми до цього часу і голодуємо, і прагнемо, і нагі ми, і катовані, і тиняємось, **12** і трудимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихословлять, ми благословляємо; як нас переслідують, ми терпимо; **13** як лають, ми молимося; ми стали, як сміття те для світу, аж досі ми всім, як ті викиди! **14** Не пишу це для того, щоб вас осоромити, але остерігаю, як своїх любіх дітей. **15** Бо хоч би ви мали десять тисяч наставників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євангелію. **16** Тож благаю я вас: будьте наслідувачами мене! **17** Для цього послав я до вас Тимофія, що для мене улюблений і вірний син у Господі, — він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкві. **18** Деякі згорділи, так немов би не мав я прийти до вас. **19** Та небавом прийду до вас, як захоче Господь, і пізнаю не слово

згорділих, але силу. **20** Бо Царство Боже не в слові, а в силі. **21** Чого хочете? Чи прийти до вас з києм, чи з любов'ю та з духом лагідности?

5 Всюди чути, що між вами перелюб, і то такий перелюб, який і між поганами незнаний, — що хтось має за дружину собі дружину батькову. **2** І ви завеличалися, а не засмутились радніш, щоб був вилучений з-поміж вас, хто цей учинок зробив. **3** Отож я, відсутній тілом, та присутній духом, уже розсудив, як присутній між вами: того, хто так учинив це, **4** у Ім'я Господа Ісуса, як зберетеся ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, — **5** віддати такого сатані на погибіть тіла, щоб дух спасся Господнього дня! **6** Величання ваше не добре. Хіба ви не знаєте, що мала різчина все тісто заквашує? **7** Отож, очистьте стару різчину, щоб стати вам новім тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за нас у жертву принесений. **8** Тому святкуймо не в давній різчині, ані в різчині злобі й лукавства, але в опрісноках чистоти та правди! **9** Я писав вам у листі не єднатися з перелюбниками, — **10** але не взагалі з цьогосвітніми перелюбниками, чи з користолюбцями, чи з хижакіми, чи з ідолянами, бо ви мусіли були б відійти від світу. **11** А тепер я писав вам не єднатися з тим, хто зветься братом, та є перелюбник, чи користолюбець, чи ідолянин, чи злоріка, чи п'яниця, чи хижак, — із такими навіть не їсти! **12** Бо що ж мені судити й чужих? Чи ви не судите своїх? **13** А чужих судить Бог. Тож вилучіть лукавого з-поміж себе саміх!

6 Чи посміє хто з вас, маючи справу до іншого, судитися в неправедних, а не в святих? **2** Хіба ви не знаєте, що святі світ судитимуть? Коли ж будете ви світ судити, то чи ж ви негідні судити незначні справи? **3** Хіба ви не знаєте, що ми будем судити анголів, а не тільки життєве? **4** А ви, коли маєте суд за життєве, то ставите суддями тих, хто нічого не значить у Церкві. **5** Я на сором це вам говорю. Чи ж між вами немає ні одного мудрого, щоб він міг розсудити між братами своїми? **6** Та брат судиться з братом, — і то перед невірними! **7** Тож уже для вас сором зовсім, що суді між собою ви маєте. Чому краще не терпите кривди? Чому краще не маєте шкоди? **8** Але ви самі кривду чините та обдираєте, та ще братів. **9** Хіба ви не знаєте, що неправедні не впадкують Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпусники, ні ідоляни, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужоложники, **10** ні злодії, ні користолюбці, ні п'яниці, ні злоріки, ні хижакі — Царства Божого не впадкують вони! **11** І такими були дехто з вас, але ви обмились, але освятились, але виправдалися Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога. **12** Усе мені можна, та не все на пожиток. Усе мені можна, але мною, ніщо володіти не повинно. **13** І жа для чєрева, і чєрево для їжі, але Бог одне й друге понищить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. **14** Бог же

й Господа воскресив, воскресить Він і нас Своєю силою! 15 Хіба ви не знаєте, що ваші тіла — то члени Христові? Отож, узявши члени Христові, зроблю їх членами розпусниці? Зовсім ні! 16 Хіба ви не знаєте, що той, хто злучується з розпусницею, стає одним тілом із нею? Бо каже: „Обидва ви будете тілом одним“. 17 А хто з Господом злучується, стає одним духом із Ним. 18 Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла. 19 Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, Якого від Бога ви маєте, і ви не свої? 20 Бо дорого куплені ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в душі своєю, що Божі вони!

7 А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки. 2 Але щоб уникнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка. 3 Нехай віддає чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові дружина. 4 Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина. 5 Не вхиляйтесь одне від одного, хібащо дочасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й сходитесь знову до купи, щоб вас сатана не спокішував вашим нестриманням. 6 А це говорю вам як раду, а не як наказу. 7 Бо хочу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, — один так, інший так. 8 Говорю ж неодруженим і вдівам: добре їм, як вони позостануться так, як і я. 9 Коли ж не втримаються, — нехай одружуються, бо краще женитися, ніж розпалітися. 10 А тим, що побрались, наказую не я, а Господь: Нехай не розлучається дружина з своїм чоловіком! 11 А коли ж і розлучиться, хай застається незаміжня, або з чоловіком своїм хай поміряться, — і не відпускати чоловікові дружини! 12 Іншим же я говорю, не Господь: коли який брат має дружину невіруючу, і згідна вона жити з ним, — нехай він не лишає її. 13 І жінка, як має чоловіка невіруючого, а той згоден жити з нею, — нехай не лишає його. 14 Чоловік бо невіруючий освячується в дружині, а дружина невіруюча освячується в чоловікові. А інакше нечисті були б ваші діти, тепер же святі. 15 А як хоче невіруючий розлучитися, хай розлучиться, — не невільється брат чи сестра в такому разі, бо покликав нас Бог до миру. 16 Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружини? 17 Нехай тільки так ходить кожен, як кому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквям я наказую. 18 Хто покликаний був в обрізанні, — нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необрізанні, — нехай не обрізується. 19 Обрізання ніщо, і ніщо необрізання, а важливе — дотримання Божих заповідей. 20 Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. 21 Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але

коли й можеш стати вільним, то використай краще це. 22 Бо покликаний в Господі раб — визволенець Господній; так само покликаний і визволенець — він раб Христа. 23 Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей! 24 Браття, кожен із вас, в якому стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається! 25 Про дівчат же не маю наказу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним. 26 Отож за сучасного утиску добрим вважаю я те, що чоловікові добре лишатися так. 27 Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання. Розв'язався від дружини? Не шукай дружини. 28 А коли ти й оженишся, то не згрішив; і як дівчина заміж піде, — вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть мати, а мені шкода вас. 29 А це, браття, кажу я, бо час позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають, 30 а хто плаче, — як ті, хто не плаче, а хто тішиться, — як ті, хто не тішиться; і хто купує, — як би не набулі, 31 а хто цьогосвітнім користується, — як би не користувались, бо минає стан світу цього. 32 А я хочу, щоб ви безклопінні були. Неодружений про речі Господні клопочеться, як догодити Господеві, 33 а одружений про речі життєві клопочеться, як догодити своїй дружині, 34 і він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про речі Господні клопочеться, щоб бути святою і тілом, і духом. А заміжня про речі життєві клопочеться, як догодити чоловікові. 35 А це я кажу вам самим на пожиток, а не щоб сильці вам накинути, але щоб пристойно й горливо держались ви Господа. 36 А як думає хто про дівчину свою, що соромно, як вона переросте, і так мала б лишатися, нехай робить, що хоче, — не згрішить: нехай заміж виходять. 37 А хто в серці своїм стоїть міцно, не має конечности, владу ж має над своєю волею, і це постановив він у серці своєму — берегти свою дівчину, той робить добре. 38 Тому й той, хто віддає свою дівчину заміж, добре робить, а хто не віддає — робить краще. 39 Дружина законом прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмере, вона вільна виходити заміж, за когось захоче, аби тільки в Господі. 40 Блаженніша вона, коли так позостанеться за моєю порадою, бо міркую, що й я маю Божого Духа.

8 А щодо ідолоських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знання. Знання ж надимає, любов же будує! 2 Коли хто думає, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинен. 3 Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним. 4 Тож про споживання ідолоських жертв ми знаємо, що ідол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одного. 5 Бо хоч і існують так звані „боги“чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів, 6 та для нас один Бог — Отець, що з Нього походить усе, ми ж для Нього, і один Господь — Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним. 7 Та не всі так мають знання, бо деякі мають призивання до ідола й досі, і їдять, як ідолоську жертву, — і їхнє сумління, будши недуже, споганюється. 8 Їжа ж нас

до Бога не зближує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуваєм нічого. **9** Але стережіться, щоб ця ваша воля не стала якось за спотикання слабим! **10** Коли бо хто бачить тебе, маючого знання, як ти в ідольській божниці сидиш за столом, чи ж сумління його, будши слабє, не буде спонукане їсти ідольські жертви? **11** І через знання твоє згине недужий твій брат, що за нього Христос був умер! **12** Грішачи так проти Христа в вражаючи їхне слабе сумління, ви проти Христа грішите. **13** Ось тому, коли їжа спокушує брата мого, то повік я не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого! (aiōn g165)

9 Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апостол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, — то не справа моя перед Господом? **2** Коли я не апостол для інших, то для вас я апостол, — ви бо печатє мого апостольства в Господі. **3** Оце оборона моя перед тими, хто судить мене. **4** Чи ми права не маємо їсти та пити? **5** Чи ми права не маємо водити з собою сестру, дружину, як і інші апостоли, і Господні брати, і Кіфа? **6** Хіба я один і Варнава не маємо права, щоб не працювати? **7** Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградника садить, — і не їсть з його плоду? Або хто отару пасе, — і не їсть молока від отарі? **8** Чи я тільки по-людському це говорю? Хіба ж і Закон не говорить цього? **9** Бо в Законі Мойсеевим писано: „Не в'яжи рота волів, що молотить“. Хіба за волів Бог турбується? **10** Чи говорить Він зовсім для нас? Для нас, бо написано, що з надією мусить орати орач, а молотник — молотити з надією мати частку в своїм сподіванні. **11** Коли ми сяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемо ми ваше тілесне? **12** Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вжили цього права, та все терпимо, аби перешкоди якої Христові Єв'ангелії ми не вчинили. **13** Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від святині годуються? Що ті, хто служить вівтареві, із вівтаря мають частку? **14** Так і Господь наказав проповідникам Єв'ангелії жити з Єв'ангелії. **15** Але з того нічого не живив я. А цього не писав я для того, щоб для мене так було. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто знівечив хвалу мою! **16** Бо коли я звіщаю Єв'ангелію, то нема чим хвалитись мені, — це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звіщаю Єв'ангелії! **17** Тож коли це роблю добровільно, я маю нагороду; коли ж недобровільно, то виконую службу доручену. **18** Яка ж нагорода мені? — Та, що, благовістячи, я безкорисливо проповідував Христову Єв'ангелію, не використовуючи особистих прав щодо благовістя. **19** Від усіх будши вільний, я зробився рабом для всіх, щоб найбільше придбати. **20** Для юдеїв я був, як юдей, щоб юдеїв придбати; для підзаконних — був, як підзаконний, хоч сам підзаконним не будши, щоб придбати підзаконних. **21** Для тих, хто без Закону, — я був беззаконний, не будши беззаконний Богові, а законний Христові, щоб придбати беззаконних. **22** Для слабих, — як слабій, щоб придбати слабих. Для всіх

я був усе, щоб спасти бодай деяких. **23** А це я роблю для Єв'ангелії, щоб стати її спільником. **24** Хіба ви не знаєте, що ті, хто на перегонах біжить, усі біжать, але нагороду приймає один? Біжить так, щоб одержали ви! **25** І кожен змагун від усього стримується; вони ж — щоб тлінний прийняти вінок, але ми — щоб нетлінний. **26** Тож біжу я не так, немов на непевне, борюся не так, немов би повітря б'ючі. **27** Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати самому негідним.

10 Не хочу я, браття, щоб ви не знали, що під хмарою всі отці наші були, — і всі перейшли через море, **2** і всі охристилися в хмарі та в морі в Мойсея, **3** і всі їли ту саму поживу духовну, **4** і пили всі той самий духовний напій, **5** бо пили від духовної скелі, що йшла вслід за ними, а та скеля — був Христос! **6** Але їх багатьох не вподобав був Бог, бо „понищив Він їх у пустині“. **7** А це були приклади нам, щоб ми пожадливі на зле не були, як були пожадливі й вони. **8** Не будьте також ідолянами, як деякі з них, як написано: „Люди сіли, щоб їсти та пити, і встали, щоб грати“. **9** Не станьмо чинити блуду, як деякі з них блудодіяли, — і поляго їх одного дня двадцять три тисячі. **10** Ані не випробовуймо Христа, як деякі з них випробовували, — та й від зміїв загинули. **11** Ані не нарікайте, як деякі з них нарікали, — і загинули від погубителя. **12** Усе це трапилось з ними, як приклади, а написане нам на науку, бо за нашого часу кінець віку прийшов. (aiōn g165) **13** Тому то, хто думає, ніби стоїть він, нехай стережеться, щоб не впасти! **14** Досягла вас спроба не інша, тільки людська; але вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, але при спробі й полєгшення дасть, щоб знєсти могли ви її. **15** Тому, мої любі, утікайте від служіння ідолам. **16** Кажу, як розумним; судїть самі, що кажу я. **17** Чаша благословєння, яку благословляємо, — чи не спільнота то крови Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільнота він тіла Христового? **18** Тому що один хліб, тіло одне — нас багато, бо ми всі спільники хліба одного. **19** Погляньмо на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спільники вівтаря? **20** Тож що я кажу? Що ідольська жертва є щось? Чи що ідол є щось? **21** Ні, але те, що в жертву приносять, „дємонам, а не Богові в жертву приносять“. Я ж не хочу, щоб ви спільниками для дємонів стали. **22** Бо не можете пити чаші Господньої та чаші дємонської; не можете бути спільниками Господнього столу й столу дємонського. **23** Чи ми дратуватимем Господа? Хіба ми потужніші за Нього? **24** Усе мені можна, — та не все на пожиток. Усе мені можна, — та будє не все! **25** Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для ближнього! **26** Їжте все, що на ятках м'ясних продається, за сумління зовсім не турбуючись, — **27** Бо „Господня земля, і все, що на ній“! **28** Як покличе вас хтось із невїруючих, і ви захочете піти, — їжте все,

що дадуть вам, за сумління зовсім не турбуючись. **28** Коли ж скаже вам хтось: „Це ідольська жертва“, — не їжте тоді через того, хто сказав, та через сумління! **29** Говорю ж не про власне сумління, але іншого, — чого б моя воля судилась сумлінням чужим? **30** Коли я стаю спілником їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за що дякую я? **31** Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть! **32** Не робіть спокуси ідеям та гелленам, та Церкві Божій, **33** як догódжую їй я всім у всьому, не шукаючи в тому пожитку свого, але пожитку для багатьох, щоб спасліся вони.

11 Будьте наслідувачами мене, як і я Христа! **2** Похваляю ж вас, браття, що ви все мое пам'ятаєте, і заховуєте так передання, як я вам передав. **3** Хóчу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова — Христос, а жінці голова — чоловік, голова ж Христові — Бог. **4** Кожен чоловік, що молиться чи пророкує з головою покритою, — осоромлює він свою гóлову. **5** І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою гóлову, бо це є те саме, як була б вона виголена. **6** Бо коли жінка не покривається, хай стрижеється вона; коли ж жінці сором стрігтися чи голитися, нехай покривається! **7** Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка — чоловікові слава. **8** Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка, **9** не створений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. **10** Тому жінка повинна мати на голові знака влади над нею, ради анголів. **11** Одначе в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка. **12** Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все — від Бога. **13** Поміркуйте самі між собою, чи пристóйне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? **14** Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волóсся, то безчестя для нього? **15** Коли ж жінка кóсу пускає, — це слава для неї, бо замість покривала дана косá їй. **16** Коли ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичаю не маємо, ані Церкви Божі. **17** Пропонуючи це вам, я не хвалю, що збираєтесь ви не на ліпше, а на гірше. **18** Бо найперше, я чую, що як схóдитесь ви на збóри, то між вами бувають поділення, у що почасти я й вірю. **19** Бо мусять між вами й поділи бути, щоб відкрились між вами й досвідчені. **20** А далі, коли ви збираєтесь разом, то не на те, щоб їсти Господню Вечерю. **21** Бо кожен спішить з'їсти власну вечерю, і один голодує, а другий впивається. **22** Хіба ж ви не маєте хат, щоб їсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немаючих? Що маю сказати вам? Чи за це похваляю вас? Не похваляю! **23** Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ночі тієї, як виданий був, узяв хліб, **24** подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Мое, що за вас ломáється. Це робіть на спомин про Мене!“ **25** Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: „Ця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть,

коли тільки бóдете пити, на спомин про Мене!“ **26** Бо кожного рáзу, як будете їсти цей хліб та чашу цю пити, — смерть Господню звіщаєте, аж доки Він прийде. **27** Тому то, хто їстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негідно, — буде винний супроти тіла та крові Господньої! **28** Нехай же людина випробóвує себе, і так нехай хліб їсть і з чаші хай п'є. **29** Бо хто їсть і п'є негідно, не розважаючи про тіло, той суд собі їсть і п'є! **30** Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто засну́ли. **31** Бо коли б ми самі судили себе, то засóджені ми не були б. **32** Та засóджені від Господа, караємося, щоб нас не засóджено з світом. **33** Ось то́му, мої браття, схóдяться на поживу, чекайте один óдного. **34** А коли хто голодний, нехай вдома він їсть, щоб не схóдилися ви на óсуд. А про інше, як прийду, заряджу.

12 А щодо духовних дáрів, то не хóчу я, браття, щоб не відали ви. **2** Знаєте, що коли ви поганями були, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас. **3** То́му то кажó вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: „Нехай а́нáтема буде на Ісуса“, і не може сказати ніхто: „Ісус — то Господь“, як тільки Духом Святим. **4** Є різниця між дáрами милости, Дух же той Самий. **5** Є й різниця між служіннями, та Господь той же Самий. **6** Є різниця й між дїями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. **7** І кожному дається виявлення Духа на кóристь. **8** Однóму бо Духом дається слово мудрости, а дрóгóму слово знáння тим же Духом, **9** а іншому віра тим же Духом, а іншому дáри vzdорóблення тим же Духом, **10** а іншому роблення чуд, а іншому пророкувáння, а іншому розпівнáвáння дóхв, а тому різні мови, а іншому ви́яснення мов. **11** А все оце чинить один і той Самий Дух, уділяючи кожному осóбно, як Він хоче. **12** Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члени тіла, хоч їх багато, то тіло одне, — так і Христос. **13** Бо ми всі одним Духом охрищені в тіло одне, — чи то юдеї, чи геллени, чи раби, чи то вільні, — і всі ми напóбені Духом одним. **14** Бо тіло не є один член, а багато. **15** Коли скаже нога, що я не від тіла, бо я не рука, — то хіба через це не від тіла вона? **16** І коли скаже вухо, що я не від тіла, бо я не око, — то хіба через це не від тіла воно? **17** Коли б оком було цїле тіло, то де був би слух? А коли б усе слух, то де був би нюх? **18** Та нині Бог розклáв члени в тілі, кожного з них, як хотів. **19** Якби всі одним члénom були, — то де тіло було б? **20** Отож, тепер члени́в багато, — та тіло одне. **21** Бо око не може сказати руці: „Ти мені непотрїбна“, або голова знов ногám: „Ви мені непотрїбні“. **22** Але члени́в тіла, що здаються слабші, значно бїльше потрїбні. **23** А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбїльшу приносимо, і бридкі наші члени отримують пристойність найбїльшу, **24** а нашим пристойним того не — потрїбно. Та Бог змішав тіло, і честь бїльшу дав нижчому членові, **25** щоб поділення в тілі не було, а

щоб члени однаково дбали один про одного. **26** І коли терпить один член, то всі члени з ним терплять; і коли один член пошанований, то всі члени з ним тішаються. **27** І ви — тіло Христове, а зосібна — ви члени! **28** А інших поставив Бог у Церкві поперше — апостолами, подруге — пророками, потрете — учителями, потім дав сили, також дари вздоровлення, допомоги, управління, різні мови. **29** Чи ж усі апостоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудодійні? **30** Чи ж усі мають дари вздоровлення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі вясняють? **31** Тож дбайте рівно про ліпші дари, а я вам покажу путь іще кращу!

13 Коли я говорю мовами людськими й ангольськими, та любови не маю, — то став я як мідь та дзвінка або бубон гудячий! **2** І коли маю дара пророкувати, і знаю всі таємниці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любови не маю, — то я ніщо! **3** І коли я роздам усі маетки свої, і коли я віддам своє тіло на спалення, та любови не маю, — то пожитку не матиму жадного! **4** Любов довготерпить, любов милосердствує, не аздрить, любов не величається, не надимається, **5** не поводиться нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, **6** не радіє з неправди, але тішиться правдою, **7** усе зносить, вірить у все, сподівається всього, усе терпить! **8** Ніколи любов не перестає! Хоч пророцтва й існують, — та припиняться, хоч мови існують, — замовкнуть, хоч існує знання, — та скасується. **9** Бо ми знаємо частинно, і пророкуємо частинно; **10** коли ж досконале настане, тоді зупиниться те, що частинне. **11** Коли я дитиною був, то я говорив, як дитина, як дитина я думав, розумів, як дитина. Коли ж мужем я став, то відкинув дитяче. **12** Отож, тепер бачимо ми ніби у дзеркалі, у загадці, але потім — обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а потім пізнаю, як і пізнаний я. **13** А тепер залишаються віра, надія, любов, — оці три. А найбільша між ними — любов!

14 Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше — щоб пророкувати. **2** Як говорять хто чужою мовою, той не людям говорить, а Богові, бо ніхто його не розуміє, і він духом говорить таємне. **3** А хто пророкує, той людям говорить на збудування, і на умовлений, і на розраду. **4** Як говорить хто чужою мовою, той буде тільки самого себе, а хто пророкує, той Церкву буде. **5** Я ж хочу, щоб мовами говорили всі, а ліпше — щоб пророкували: більший бо той, хто пророкує, аніж той, хто говорить мовами, хібащо пояснює, щоб будувалася Церква. **6** А тепер, як прийду я до вас, браття, і до вас говорити буду чужою мовою, то який вам пожиток зроблю, коли не поясню вам чи то відкриттям, чи знанням, чи пророцтвом, чи наукою? **7** Бо навіть і речі бездушні, що звук видають, як сопілка чи лютня, коли б не видавали вони різних звуків, — як пізнати б тоді, щ

бринить або грає? **8** Бо коли сурма звук невіра́зний дає, — хто до бою готівитись буде? **9** Так і ви, коли мовою не подасте зрозумілого слова, — як пізнати, щб кажете? Ви говоритимете на вітер! **10** Як багато, наприклад, різних мов є на світі, — і жадна з них не без значення! **11** І коли я не знатиму значення слів, то я буду чужинцем промовцеві, і промовець чужинцем мені. **12** Так і ви, що пильнуєте про духовні дари, — дбайте, щоб збагачуватись через них на збудування Церкви! **13** Ось тому, хто говорить чужою мовою, нехай молиться, щоб умів вясняти. **14** Бо коли я молюся чужою мовою, то молиться дух мій, а мій розум без плоду! **15** Ну, то що ж? Буду молитися духом, і буду молитися й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом. **16** Бо коли благословлятимеш духом, то як той, що займає місце простої людини, промовить „амінь“ на подяку твою? Не знає бо він, щб ти кажеш. **17** Ти дякуєш добре, але не будеється інший. **18** Дякую Богові моему, — розмовляю я мовами більше всіх вас. **19** Але в Церкві волю п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів чужою мовою! **20** Браття, не будьте дитьми своїм розумом, — будьте в лихому дитьми, а в розумі доскона́лими будьте! **21** У Законі написано: „Іншими мовами й іншими устами Я говоритиму людям оцим, та Мене вони й так не послухають“, каже Господь. **22** Отож, мови існують на знак не для віруючих, але для невіруючих, а пророцтво — для віруючих, а не для невіруючих. **23** А як зійдеться Церква вся разом, і всі говоритимуть чужими мовами, і ввійдуть туди й сторонні чи невіруючі, — чи ж не скажуть вони, що біснуєтесь ви? **24** Коли ж усі пророкують, а ввійде якийсь невіруючий чи сторонній, то всі докоряють його, усі судять його, **25** і так таємниці серця його виявляються, і так він падає ницьма і вклоняється Богові й каже: „Бог справді між вами!“ **26** То що ж, браття? Коли сходітесь ви, то кожен із вас псалом має, має науку, має мову, об'явлення має, має вяснення, — нехай буде все це на збудування! **27** Як говорить хто чужою мовою, говорять по двох, чи найбільше по трьох, і то за чергою, а один нехай перекладає! **28** А коли б не було перекладача, то нехай він у Церкві мовчить, а говорить нехай собі й Богові! **29** А пророки нехай промовляють по двох чи по трьох, а інші нехай розпізнають. **30** Коли ж відкриття буде іншому з тих, хто сидить, — нехай перший замовкне! **31** Бо можете пророкувати ви всі по одному, — щоб училися всі й усі тішилися! **32** І коряться духи пророчі пророкам, **33** бо Бог не є Богом безладу, але миру. **34** нехай у Церкві мовчати жінки ваші! Бо їм говорити не позволено, — тільки користись, як каже й Закон. **35** Коли ж вони хочуть навчитись чогось, нехай вдома питають своїх чоловіків, — непристойно бо жінці говорити в Церкві! **36** Хіба вийшло від вас Слово Боже? Чи прийшло воно тільки до вас? **37** Коли хто вважає себе за пророка або за духовного, нехай розуміє, щб я пишу вам, — бо

Господня це заповідь! **38** Коли б же хто не розумів, — нехай не розуміє! **39** Отож, браття мої, майте ревність пророкувати, та не бороніть говорити й мовами! **40** Але все нехай буде добропристойно і статечно!

15 Звіщаю ж вам, браття, Євангелію, яку я вам благовістив, і яку прийняли ви, в якій і стоїте. **2** Якою й спасаєтесь, коли пам'ятаєте, яким словом я благовістив вам, якщо тільки ви ввірували не наобліп. **3** Бо я передав вам найперш, що й прийняв, — що Христос був умер ради наших гріхів за Писанням, **4** і що Він був похований, і що третього дня Він воскрес за Писанням, **5** і що з'явився Він Кіфі, потім Дванадцятьом. **6** А потім з'явився нараз більше як п'ятисам браттям, що більшість із них живе й досі, а дехто й спочіли. **7** Потому з'явився Він Якову, опісля — усім апостолам. **8** А по всіх Він з'явився й мені, мов якому недобродкові. **9** Я бо найменший з апостолів, що негідний зватись апостолом, бо я переслідував був Божу Церкву. **10** Та благодаттю Божою я те, що є, і благодать Його, що в мені, не даремна була, але я працював більше всіх їх, правда — не я, але Божа благодать, що зо мною вона. **11** Тож чи я, чи вони, — ми так проповідуємо, і так ви ввірували. **12** Коли ж про Христа проповідується, що воскрес Він із мертвих, — як же дехто між вами говорять, що немає воскресіння мертвих? **13** Як немає ж воскресіння мертвих, то й Христос не воскрес! **14** Коли ж бо Христос не воскрес, то проповідь наша даремна, даремна також віра ваша! **15** Ми знайшлися б тоді неправдивими свідками Божими, бо про Бога ми свідчили, що воскресів Він Христа, Якого Він не воскресив, якщо не воскресавте померлі. **16** Бо як мертві не воскресають, то й Христос не воскрес! **17** Коли ж бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна, — ви в своїх ще гріхах, **18** тоді то загинули й ті, що в Христі упокоїлись! **19** Коли ми надіємося на Христа тільки в цьому житті, то ми найнещасніші від усіх людей! **20** Та нині Христос воскрес із мертвих, — первісток серед покійних. **21** Смерть бо через людину, і через Людину воскресіння мертвих. **22** Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживуть, **23** кожен у своєму порядку: первісток Христос, потім ті, що Христові, під час Його приходу. **24** А потому кінець, коли Він передасть царство Богів і Отцеві, коли Він зруйнує всякий уряд, і владу всяку та силу. **25** Бо належить Йому царювати, аж доки Він не „покладе остін Своїх ворогів під ногами Своїми!“ **26** Як ворог останній — смерть зніщиться, **27** бо „під ноги Його Він усе впокорив“. Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що все, окрім Того, Хто впокорив Йому все. **28** А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорив Йому, щоб Бог був у всьому все. **29** Бо що зроблять ті, хто христяться ради мертвих? Коли мертві не воскресають зовсім, то нащо вони ради мертвих і христяться? **30** Для чого й ми повсякчас наражаємось на небезпеки? **31** Я щодень

умираю. Так свідчу, браття, вашою хвалою, що маю її в Христі Ісусі, Господі нашім. **32** Коли я зо звірами борюся в Ефесі, яка мені по-людському користь, коли мертві не воскресають? „Будем їсти та пити, бо ми взавтра вмрем!“ **33** Не дайте себе звісти, — товариство лихе псує добрі звичаї! **34** Протверезіться правдиво, та й не грішіть, бо деякі Бога не знають, — говорю вам на сором! **35** Але дехто скаже: „Як мертві воскреснуть? І в яким тілі прийдуть?“ **36** Нерозумний, — що ти сієш, те не оживе, як не вмре. **37** І коли сієш, то сієш не тіло майбутнє, але голе зёрно, яке трапиться, — пшениці або чого іншого, **38** і Бог йому тіло дає, як захоче, і кожному зёрнати тіло його. **39** Не кожне тіло однакове тіло, але ж інше в людях, та інше тіло в скотини, та інше тіло в пташок, та інше у риб. **40** Є небесні тіла й тіла зёмні, але ж інша слава небесним, а інша зёмним. **41** Інша слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша слава для зір, — бо зоря від зорі відрізняється славою! **42** Так само й воскресіння мертвих: сіється в тління, — в нетління встає, **43** сіється в неславу, — у славі встає, сіється в немочі, — у силі встає, **44** сіється тіло звичайне, — встає тіло духовне. Є тіло звичайне, є й тіло духовне. **45** Так і написано: „Перша людина Адам став душею живою“, а останній Адам — то дух оживляющий. **46** Та не перше духовне, але звичайне, а потім духовне. **47** Перша людина — з землі, зёмна, друга Людина — із неба Господь. **48** Який зёмний, такий і зёмний, і Який небесний, такий і небесний. **49** І, як носили ми образ зёмного, так і образ небесного будемо носити. **50** І це скажу, браття, що тіло й кров посісти Божого Царства не можуть, ані тління нетління не посяде. **51** Ось кажу я вам таємницю: не всі ми заснемо, та всі перемінемось, — **52** раптом, як оком змигнути, при останній сурмі: бо засурмить вона — і мертві воскреснуть, а ми перемінемось! **53** Мусить бо тлінне оце зодягнутись в нетління, а смертне оце зодягтись в безсмертя. **54** А коли оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться слово написано: „Поглинута смерть перемога!“ **55** Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жалю? (**Hadēs 986**) **56** Жалю ж смерти — то гріх, а сила гріха — то Закон. **57** А Богові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом перемогу нам дав. **58** Отож, брати любі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтеся завжди в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця не марнотна у Господі!

16 А щодо складок на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатійських. **2** А першого дня в тижні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду. **3** А коли я прийду, тоді тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любови віднесли до Єрусалиму. **4** А коли ж і мені випадатиме йти, то зо мною підуть. **5** Я прибуду до вас, коли перейду Македонію, бо проходжу через

Македонію. **6** А в вас, коли трапиться, я поживу або й перезимую, щоб мене провели ви, куди я піду. **7** Не хочу я бачитись з вами тепер мимохідь, але сподіваюся деякий час перебути у вас, як дозволить Господь. **8** А в Ефесі пробуду я до П'ятдесятниці, **9** бо двері великі й широкі мені відчинилися, та багато противників. **10** Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильнуйте, щоб він був безпечний у вас, бо діло Господнє він робить, як і я. **11** Тому то нехай ним ніхто не погорджує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо чекаю його з братами. **12** А щодо брата Аполлоса, то я дуже благав був його, щоб прийшов до вас з братами, та охоти не мав він прибути тепер, але прийде, як матиме час відповідний. **13** Пильнуйте, стійте у вірі, будьте мужні, будьте міцні, **14** хай з любов'ю все робиться у вас! **15** Благаю ж вас, браття, — знаєте ви дім Степанів, що в Ахаї він первісток, і що службі святим присвятились вони, — **16** і ви підкоряйтесь таким, також кожному, хто помагає та працює. **17** Я тішусь з приходу Степана, і Фортуната, і Ахаїка, бо вашу відсутність вони заступили, **18** бо вони заспокоїли духа мого й вашого. Тож шануйте таких! **19** Вітають вас азійські Церкви; Акіла й Прискілла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають у Господі вас. **20** Вітають вас усі брати. Вітайте один одного святим поцілунком. **21** Привітання моєю рукою Павловою. **22** Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий! Марана та! **23** Благодать Господа нашого Ісуса нехай буде з вами! **24** Любов моя з вами всіма у Христі Ісусі, амінь!

2 до коринтян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усіма святими в цілій Ахії, — 2 благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! 3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої, 4 що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих. 5 Бо поскільки намножуються в нас терпіння Христові, — так через Христа й потішення наше намножується. 6 Бо як терпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаємось, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які терпимо й ми. 7 А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільники як у терпіннях, так само і в потісі. 8 Бо не хочемо, браття, щоб не віддали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру й над силу були ми обтяжені, так що ми не надіялися навіть жити. 9 Та самі ми в собі мали присуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що воскрешує мертвих, 10 що від смерті такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладаємося, що й ще визволить Він, 11 як pomoжете разом і ви молитвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складали за нас. 12 Бо це нам хвала, — свідчення нашого сумління, що в святості й чистоті Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у вас. 13 Бо іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаєте та розумієте, а сподіваюсь, що ви й до кінця зрозумієте, 14 як частинно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвала, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса. 15 І з певністю цією хотів я давніше прийти до вас, щоб мали ви благодать удруте, 16 і через вас перейти в Македонію, а з Македонії знову прийти до вас, а ви щоб в Юдею мене відпровідили. 17 Маючи задум такий, чи я чинив легковажно? Чи те, що задумую, за тілом задумую, щоб було в мене і „Так, так“, і „Ні, ні?“ 18 Але вірний Бог, що наше слово до вас не було „Так“ і „Ні“. 19 Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вам проповідували, я й Силуан, і Тимофій, не був „Так“ і „Ні“, але в Нім було „Так“. 20 Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому „Так“, і в Ньому „Амін“, — Богові на славу через нас. 21 А Той, Хто нас із вами в Христа утверджує, і Хто нас намастив, — то Бог, 22 Який і запечатав нас, і в наші серця дав завдаток Духа. 23 А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, щадячі вас, не прийшов у Коринт дотепер, 24 не тому, ніби ми беремо владу над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, — бо ви встояли вірою!

2 А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку. 2 Бо коли я засмучую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмучив? 3 І це саме

писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися налєжало, про всіх вас бувши певний, що радість моя — то радість усіх вас! 4 Бо з великого горя та з туги сердечної я написав вам з рясними слізьми не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас! 5 А як хто засмутив, не мене засмутив, а почасті — щоб не пригнітити — і всіх вас. 6 Досить такому карання того, що від багатьох, 7 через те навпаки, — краще простити й потішити, щоб смуток великий його не поже́р. 8 Через те вас благаю: зміцніть до нього любов! 9 Бо на це я й писав, щоб пізнати ваш досвід, чи в усім ви слухняні. 10 А кому ви прощаєте що, тому й я; бо й я, як простив що кому, то кому я простив, зробив те через вас від Особи Христа, 11 щоб нас сатана не перехитрував, — відомі бо нам його задуми! 12 А коли я прийшов до Троади звіщати Христову Євангелію, і були двері для мене відчинені в Господі, 13 не мав я спокій для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попрощавшись з ними, я пішов в Македонію. 14 А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запашність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці! 15 Ми бо для Бога Христова запашність серед тих, хто спасається, і тих, які гинуть, 16 для одних бо смертельна запашність на смерть, а для других запашність життя в житті. І хто здатен на це? 17 Бо ми не такі, як багато-хто, що Боже Слово фальшують, але ми провіщаємо, як із щирости, як від Бога, перед Богом, у Христі!

3 Чи нам знов зачинати доручувати самих себе? Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручальних до вас чи від вас? 2 Ви наш лист, написаний у наших серцях, якого всі люди знають і читають! 3 Виявляєте ви, що ви — лист Христов, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на таблицях камінних, але на тілесних таблицях серця. 4 Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа, 5 не тому, що ми здібні помислити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога. 6 І Він нас зробив бути здатними служителями Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а Дух оживляє. 7 Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитись на обличчя Мойсея, через славу минушу обличчя його, 8 скільки ж більш буде в славі те служіння Духа! 9 Бо як служіння осуду — слава, то служіння праведности тим більше багате на славу! 10 Не прославілося бо прославлене, у цій частині, ради слави, що вона переважає, 11 бо коли славне те, що минає, то багато більш у славі те, що триває! 12 Тож, мавши надію таку, ми вживаємо великої сміливости, 13 а не як Мойсей, що покривало клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що минає. 14 Але засліпилися їхні думки, бо те саме покривало аж до сьогодні лишилось незняте в читанні Старого Заповіту, бо зникає воно

Христом. **15** Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало, **16** „коли ж вони навірнуться до Господа, тоді покривало здіймається“. **17** Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля. **18** Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало, дивимось всі на славу Господню, і змінємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього.

4 Ось тому, мавши за милосердя Божим таке служіння, ми не тратимо відваги, **2** але ми відреклися тайного сорому, не ходячи в хитрості та не перекручуючи Божого Слова, але з'явленням правди доручуємо себе кожному сумлінно людському перед Богом. **3** Коли ж наша Євангелія й закрита, то закрита для тих, хто гине, — **4** для невірних, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засяяло світло Євангелії слави Христа, а Він — образ Божий. (aiōn g165) **5** Бо ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі — раби ваші ради Ісуса. **6** Бо Бог, що звелів був світлу засяяти з темряви, у серцях наших засяяв, щоб просвітити нам знання слави Божої — в Особі Христовій. **7** А ми маємо скарб цей у посудинах глиняних, щоб велич сили була Божа, а не від нас. **8** У всьому нас тиснуть, та не потіснені ми; ми в важких обставинах, але не впадаємо в рзпач. **9** Переслідують нас, але ми не полишені; ми повалені, та не погублені. **10** Ми завжди носимо в тілі мёртвiсть Ісусову, щоб з'явилося в нашому тілі й життя Ісусове. **11** Бо завжди нас, що живемо, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилося Ісусове в нашому смертельному тілі. **12** Тому то смерть діє в нас, а життя — у вас. **13** Та мавши того ж духа віри, за написаним: „Вірував я, через те говорив“, і ми віруємо, тому то й говоримо, **14** знавши, що Той, Хто воскресив Господа Ісуса, воскресить з Ісусом і нас, і поставить із вами. **15** Усе бо для вас, щоб благодать, розмножена через багатьох, збагатила подяку на Божу славу. **16** Через те ми відваги не тратимо, бо хоч нищиться зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній. **17** Бо теперішнє легке наше горе достачає для нас у безмірнім багатстві слави вічної ваги. (aiōnios g166) **18** коли ми не дивимось на видіме, а на невидіме. Бо видіме - дочасне, невидіме ж - вічне! (aiōnios g166)

5 Знаємо бо, коли зёмний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, — дiм нерукотворний та вічний. (aiōnios g166) **2** Тому то й зiдхаємо, бажаючи приодягтiся будiвлю нашою, що з неба, **3** коли б тільки й одягнені ми не знайшлися нагi! **4** Бо ми, знаходячися в цьому наметі, зiдхаємо під тягарём, бо не хочемо роздягтiся, але одягтiся, щоб смертне пожерлось життям. **5** А Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завдаток Духа. **6** Отож, бувши відважні постійно, та знаючи, що, мавши дiм у тілі, ми не перебуваємо в домі Господньому, **7** бо ходимо вірою, а не видінням, **8** ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дiм тіла

й мати дiм у Господа. **9** Тому ми й пильнуємо, - чи застаємося в домі тіла, чи виходимо з дому, - бути Йому любими. **10** Бо мусимо всі ми з'явитися перед судбiвим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згiдно з тим, що в тілі робив він, - чи добре, чи лихё. **11** Отже, видаючи страх Господній, ми людей переконуємо, а Богові явні; але маю надію, що й у ваших сумліннях ми явні. **12** Бо не знову себе ми доручуємо вам, але даємо вам привiд хвалитися нами, щоб мали ви що проти тих, що хваляться обличчям, а не серцем. **13** Коли бо ми з розуму сходимо, - то Богові, коли ж при здоровому розумі, - то для вас. **14** Бо Христова любов спонiкує нас, що дiмають так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли. **15** А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес. **16** Через те відтепер ми нікого не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже! **17** Тому то, коли хто в Христі, той створiння новё, - стародавнє минуло, ото сталось новё! **18** Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служiння примiрення, **19** бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим, не зважаючи на їхні провини, і поклав у нас слово примiрення. **20** Оце ми як послі замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: примириться з Богом! **21** Бо Того, Хто не видав гріха, Він учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою праведністю в Нiм!

6 А ми, як співробітники, благаємо, щоб ви Божої благодаті не брали надармо. **2** Бо каже: „Приємного часу почув Я тебе, - і помiг Я тобі в день спасiння!“ Ось тепер час приймний, ось тепер день спасiння! **3** Ні в чому ніякого спотикання не робимо, щоб служiння було бездоганне, **4** а в усьому себе виявляємо, як служителів Божих, у великім терпiнні, у скорбiтах, у бiдах, у тiснiтах, **5** у вдiрах, у в'язницях, у розрухах, у працях, у недосипаннях, у постiх, **6** у чiстості, у розумі, у лiгдiнності, у добрості, у Дусі Святiм, у нелицемiрній любові, **7** у слові правди, у силі Божій, зо зброєю праведности в правіці й лiвіці, **8** через славу й безчестя, через ганьбу й хвалу, як обманці, але ми правдиві; **9** як незнані, та познані, як умираючі, та ось ми живі; як кiрані, та не забиті; **10** як сумні, але завжди веселі; як убогі, але багатьох ми збагачуємо; як ті, що нічого не мають, але всім володiємо. **11** Уста наші відкрились до вас, корiнтяни, серце наше розширене! **12** У нас вам не тісно, але тiсно вам у ваших серцях! **13** Такою ж відплатою — говорiю, немов дiтям — розширені будьте й ви! **14** До чужого ярма не впрягайтесь з невірними; бо що спiльного між праведністю та беззаконням, або яка спiльність у світлі з темрявою? **15** Яка згода в Христа з белийяром? Або яка частка вiрного з невірним? **16** Або яка згода поміж Божим храмом та iдолами? Бо ви храм Бога Живого, як Бог прорiк: „Поселюсь серед них і ходитиму, і буду

їм Богом, — а вони будуть нарбодом Моїм! 17 Вийдіть тому з-поміж них та й відлучіться, — каже Господь, — і не торкайтесь нечистого, — і Я вас прийму, 18 і буду Я вам за Отця, а ви за синів і дочок Мені будете, — говорить Господь Вседержитель!“

7 Отож, мої любі, мавши ці обітниці, очистьмо себе від усякої нечисти тіла та духа, — і творімо святину у Божім страху! 2 Дайте місце для нас! Ми нікого не скривдили, нікого не зіпсували, нікого не ошукали! 3 Говорю не на о́суд, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити. 4 У мене велика сміливість до вас, велика мені похвала з вас, я повний потіхи, збагачаюся радістю при всякому нашому горі. 5 Бо коли ми прийшли в Македонію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуючи: назовні — бої, страхіття — всередині. 6 Але Бог, що тішить принижених, потішив нас приходом Тита, 7 і не тільки його прибуттям, а й потішенням, що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбу, про ваш смуток, про вашу горливість до мене, так що я більше тішився. 8 Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каюся був, бо бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово. 9 Я радію тепер не тому, що ви засмутились, а що ви засмутилися на пока́яння, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чому не мати втрати від нас. 10 Бо смуток для Бога чинить каяття на спасіння, а про нього не жалуємо, а смуток світський — чинить смерть. 11 Бо ось саме це, що ви засмутились для Бога, яку пильність велику воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажання, яку горливість, яку помсту! Ви в усім показали, що чисті ви в справі. 12 А коли я й писав вам, то не через того, хто кривдить, і не через покривдженого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом. 13 Тому то потіхою вашою втішилися ми, а ще більше зраділи ми радістю Тита, що ви всі заспокоїли духа його. 14 Бо коли я про вас йому чим похвалився, то не осоромився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвала перед Титом правдива була! 15 І серце його прихильніше до вас, коли згадає він про покору всіх вас, як його прийняли ви були зо страхом і тремтінням. 16 Отож, тішуся я, що можу покластись у всьому на вас!

8 Повідомляємо ж вас, браття, про Божу благодать, що дана Церквám македонським, 2 що серед великого досвіду горя вони мають радість рясну, і глибоке їхнє убозтво збагатилось багатством їхньої щирости; 3 бо вони добровільні в міру сил своїх, і над силу, засвідчую, — 4 із ревним благанням вони нас просили, щоб ми прийняли дар та спільним служінням святим. 5 І не так, як надіялись ми, але віддали себе перш Господеві та нам із волі Божої, 6 щоб ми блага́ли Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчив би в вас оце добре діло. 7 А ви, як у всім, збагачуетесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою

любов'ю до нас, — щоб збагачувались ви і в благодаті оцій. 8 Не кажу це, як наказав, але пильністю інших досвідчую щирість любови й вашої. 9 Бо ви знаєте благодать Господа нашого Ісуса Христа, Який, будши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатились Його убозтвом. 10 І раду даю вам про це, бо це вам на пожиток, що не тільки чинили, але перші ви стали й бажати з минулого року. 11 А тепер закінчіть роботу, щоб ви, як горливо бажали, так і виконали з'ю міру можности. 12 Бо коли є охота, то приємна вона згідно з тим, що хто має, а не з тим, чого хто не має. 13 Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх. 14 Чáсу теперішнього ваш достаток нехай нестаткові їхньому допоможе, щоб і їхній достаток був на ваш нестаток, щоб рівність була, 15 як написано: „Хто мав багато, той не мав зайвині, а хто мало, — не мав недостачі“. 16 Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Тітове серце, 17 бо благання прийняв він, але, будши горливий, удався до вас добровільно. 18 А з ним разом послали ми брата, якого по всіх Церквách хвалять за Євangelію, 19 і не тільки оце, але вибраний був від Церквóв бути товаришем нашим у дорозі для благодаті тієї, якій служимо ми на хвалу Самóго Господа, 20 остерігаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми, 21 дбаючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людсьмі. 22 А ми з ними послали були брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьох, який ще пильніший тепер — через велике довір'я до вас. 23 Щодо Тита, то він мій товариш, а ваш співробітник; щождо наших братів — вони посланці від Церквóв, вони слава Христова! 24 Отож, дайте їм доказа своєї любови й нашого хваління вас перед Церквáми!

9 А про службу святим мені зайво писати до вас, 2 бо відаю вашу охоту, і нею хвалюся за вас македоніям, що Ах'я готова з минулого року, а ваша рівність заохотила багатьох. 3 А я послав братів, щоб моя похвала, щодо вас, не даремна була в цім випадкові, але, як казав, щоб були ви приготóвані, 4 щоб, коли македоняни прийдуть зо мною та знайдуть, що ви неготові, щоб не осоромитись нам — не кажемо вам — у цій речі. 5 Отож, я надумався, що треба вблагати братів, щоб пішли перше до вас та приготували задалегідь оголошений ваш щедрий дар, щоб був він приготóваний, як щедрий дар, а не річ примусова. 6 А до цього кажу: Хто скупю сіє, — той скупю й жатиме, а хто сіє щедро, — той щедро й жатиме! 7 Нехай кожен дає, як серце йому призволяє, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає! 8 А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатити, щоб ви, мавши завжди в усьому всілякий достаток, збагачувались всяким добрим учинком, 9 як написано: „Розсіпав та вбогим роздав, — Його праведність триває навіки!“ (аїпн г165) 10 А Той, Хто насіння дає сіячеві та хліб на поживу, — нехай дасть і примножить ваше насіння, і нехай Він зростить плоди

праведности вашої, **11** щоб усім ви збагачувались на всіляку щирість, яка через нас чинить Богові дяку. **12** Бо діло служіння цього не тільки виповнює недостачі святих, але й багатіє багатьма подяками Богові. **13** Досвідченням цього служіння вони хвалять Бога за послух Христовій Євангелії, що ви визнаєте її, та за щирість учасництва з ними й усіма, **14** вони за вас моляться й тужать по вас із-за дуже великої Божої благодаті на вас. **15** Дяка Богові за невимовний дар Його!

10 А я сам, Павло, благодаю вас лагідністю й ласкавістю Христовою; я, коли присутній — слухняний між вами, а не бувши між вами — сміливий я супроти вас. **2** І благодаю, щоб я, прибувши, не осмілився надією, що нею я думую сміливім бути проти деяких, що про нас вони гадають, ніби ми поступаємо за тілом. **3** Бо хідячи в тілі, не за тілом воюємо ми, — **4** зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна Богом на зруйнування твердинь, — ми руйнуємо задуми, **5** і всяке вінесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові, **6** і покарати ми готові всякій непослух, коли здійсниться послух ваш. **7** Чи на обличчя ви дивитесь? Як хто певний про себе, що Христовий він, нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий, так само Христові й ми. **8** Бо коли б я ще більш став хвалитися нашою владою, яку дав нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не осоромлюсь. **9** Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати вас листами. **10** „Бо листи його — кажуть — важкі та міцні, але особисто присутній — слабкий, а мова його незначна“, **11** такий нехай знає оце, що які ми на слові в листах, неприсутніми бувши, такі ми й на ділі, присутніми бувши. **12** Бо не сміємо вважати себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалять, — вони нерозумно самі себе міряють собою, і рівняють з собою себе. **13** Ми ж не будем хвалитись над міру, а в міру мірила, що його Бог призначив на міру для нас, щоб і до нас досягти. **14** Бо ми не розтягуємося над міру, ніби не досягли ми до вас, бо ми досягли аж до вас із Євангелією Христовою. **15** Ми не хвалимось над міру у чужих працях, але маємо надію, що як буде рости ваша віра, то за нашим мірилом сильно звеличимось ми між вами, **16** щоб і в дальших за вами країнах звіщати Євангелію, а не хвалитись готовим, як це чужі твердять. **17** А „хто хвалиться, нехай хвалиться в Господі!“ **18** Бо достойний не той, хто сам себе хвалить, але кого хвалить Господь!

11 О, коли б потерпіли ви трохи безумство мое! Але й терпите ви мене. **2** Бо пильною про вас пильністю Божою, заручив бо я вас одному чоловікові, щоб Христові привести вас чистою дівою. **3** Та боюсь я, — як зміїв звів був Єву лукавством своїм, щоб так не попусувалися ваші думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі. **4** Коли бо хто

прийде й зачне проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Євангелію, якої ви не прийняли, — то радо терпіли б ви те! **5** Та думаю я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів. **6** Хоч і неук я словом, але не знанням, та всюди в усьому ми виявлені поміж вами. **7** Чи я гріх учинив, себе впокоряючи, щоб підвищити вас, бо я Божу Євангелію благовістив для вас дармо? **8** Оббирав я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів недостачу, то нікого я не обтяжив. **9** Бо мій нестаток попівнили брати, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарем, і збережу. **10** Як правда Христова в мені, так оця похвала не замовчана буде про мене в країнах Ахаї. **11** Для чого? Тому, що я вас не люблю? Відомо те Богові! **12** А що я роблю, те й робитиму, щоб відтяги причину для тих, хто шукає причини, щоб у тому, чим хваляться, показали такі, як і ми. **13** Такі бо фальшиві апостоли, лукаві робітники, що підроблюються на Христових апостолів. **14** І не дивно, бо сам сатана прикидається анголом світла! **15** Отож, не велика це річ, якщо й слуги його прикидаються слугами праведности. Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми! **16** Знову кажіть: хай ніхто не вважає мене за безумного! А як ні, то прийміть мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився! **17** А що я кажіть, не кажіть того в Господі, але ніби в безумстві — у цій частині хвалі. **18** Через те ж, що тілом багато-хто хваляться, то й я похвалюся. **19** Бо ви терпите радо безумних, самі мудрими бувши. **20** Бо ви терпите, коли вас хто неволить, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щόках вас б'є. **21** На безчестя кажіть, що ми ніби стратили сили. Коли хто відважиться чим, то — скажіть нерозумно — відважуюся й я. **22** Євреї вони? — То й я. Ізраїльтяни вони? — То й я. Насіння вони Авраамове? — То й я! **23** Слуги Христові вони? — Говорю нерозумне: більш я! Я був більш у працях, у ранах над міру, частіш у в'язницях, часто при смерті. **24** Від юдеїв п'ять раз я прийняв був по сорок ударів без одного, **25** тричі кіями бито мене, один раз мене каменували, тричі розбивсь корабель, ніч і день я пробув у глибині морській; **26** у мандрівках я часто бував, бував у небезпеках на річках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого народу, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими, **27** у виснажуванні та в праці, часто в недосипанні, у голоді й спразі, часто в пості, у холоді та в наготі. **28** Окрім зовнішнього, налягають на мене денні повинності й журба про всі Церкви. **29** Хто слабує, а я не слабую? Хто спокішується, а я не палюся? **30** Коли треба хвалитись, то немічю я похвалюся. **31** Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословенний навіки, — що я не

говорю неправди. (aiōn g165) **32** У Дамаску намісник царя Арєти стеріг місто Дамаск, щоб схопити мене. **33** алє по мурі мене спущено в кошї вікнцем, — і я з рук його втік!

12 Не корісно хвалитись мені, бо я прийду до видінь і об'явлень Господніх. **2** Я знаю чоловіка в Христї, що він чотирнадцять років тому — чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю, знає Бог — був узятий до третього неба. **3** І чоловіка я знаю такого, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог, — **4** що до раю був узятий, і чув він слова невимовні, що не можна людині їх висловити. **5** Отаким похвалюся, а собою хвалитись не буду, — хіба тільки своїми нємочами. **6** Бо коли я захочу хвалитись, то безумний не буду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто більш не подумав, ніж бачить у мені або чує від мене. **7** А щоб я через пребагато об'явлень не величався, то дано мені в тіло колочку, — посланця сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не величався. **8** Про нього три рази благав я Господа, щоб він відступився від мене. **9** І сказав Він мені: „Добсить тобі Моєї благодатї, — бо сила Моя здійснюється в немочі“. Отож, краще я буду хвалитись своїми нємочами, щоб сила Христова вселилася в мене. **10** Тому люблю мені перебувати в недугах, у прїкростях, у бідах, у переслідуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабій, тоді я сильній. **11** Хвалїячися, я став нерозумний, — до того мене ви примусили. Бо хвалити мене мали б ви, — бо ні в чому я не залишився позад від найперших апостолів, хоч я й ніщо. **12** А ознаки апостола виявилися між вами в усякім терпінні, у знаменах і чудах та в силах. **13** Що бо є, що ним ви понїзилися більше від інших Церков? Хіба те, що я сам тягарем вам не був? Даруйте мені цю провину! **14** Ось утрєте готовий прийти я до вас, і не буду для вас тягарем, — не шукаю бо вашого я, тільки вас. Не діти повинні збирати маєток батькам, але дітям батькі. **15** Я ж з охотою витрачуся й себе витрачу за душі ваші, хоч що більше люблю вас, то менше я люблений. **16** Та нехай буде так, — тягаря я на вас не поклав, але, бувши хитрий, я лукавством від вас брав. **17** Чи я використував вас через когось із тих, когдо до вас посилав? **18** Ублагав я був Тита, і з ним послав брата. Чи Тит використав вас чим? Хіба ми ходили не в одному дусї? Хіба не одніми стопами? **19** Чи ви знову не думаєте, що виправдуємось перед вами? Перед Богом, у Христї ми говоримо, а все, любї, на вашу будову! **20** Я ж боюся, щоб, прийшовши, не знайшов вас такими, якими не хочу, і щоб мене не знайшли ви таким, якого не хочете, — хай не будуть між вами суперечка, заздрість, гнїви, обмани, свари, нашепти, пихї, безладдя, **21** щоб знову, коли я прийду, не принїзив мене помїж вами мій Бог, і щоб мені не оплакувати багатьох, що перше згрішили були, і не покаялися в нечїстостї, і в перелюбі, і в розпустї, що кбїли їх.

13 Оце втрєте до вас я йду. „Кожна справа хай станеться віроком двох чи трьох свідків“. **2** Попереджувая я й попереджую, — як у вас був удруге, так тепер неприсутній, — отих, що згрішили перед тим, і всіх інших, що коли прийду знову, то я не помилюю, **3** через те, що шукаєте доказу, що в мені промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас. **4** Бо хоч Він був і розп'ятий в нємочі, та живий із сили Божої. Так і ми, — хоча нємічні в Нїм, та з Ним будемо жити з Божої сили у вас. **5** Випробовуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе. Хіба ви не знаєте самих себе, що Ісус Христос у вас? Хіба тільки, що ви не такі, якими мали б бути. **6** Але маю надїю, що пізнаєте ви, що ми такі, якими мали б бути. **7** І ми молимо Бога, щоб ви не чинили ніякого ліха, не для того, щоб виявились ми досвідченї, а щоб учинили ви добре, а ми будєм немов негідні. **8** Бо нічого не можемо ми проти правди, а за правду. **9** Ми тїшимося, коли ми слабї, а ви сильні. Про це й мблїмось — щоб були досконалыми ви! **10** Ось тому то, відсутній, пишу це, щоб прийшовши, не мав я вчинити суворо за владюю, якої Господь мені дав на будування, а не на руйнування. **11** А накінєць, браття, радїйте, удосконалюйтесь, тїштеся, будьте однодумні, майте мир, — і Бог любови та мїру буде з вами! **12** Вітайте один одного святим поцілунком! **13** Усі святї вас вітають! **14** Благодать Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога й Отця, і спільність Святого Духа нехай буде зо всіма вами! Амїнь.

До галатів

1 Апостол Павло, поставлений ні від людей, ані від чоловіка, але від Ісуса Христа й Бога Отця, що з мертвих Його воскресив, **2** і присутня зо мною вся братія, до Церкв галатійських: **3** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа, **4** що за наші гріхи дав Самого Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волю Бога й Отця нашого, — (аїѠн g165) **5** Йому слава на вікі вічні, амінь! (аїѠн g165) **6** Дивуюся я, що ви так скоро відхілюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Єв'ангелю, **7** що не інша вона, але деякі є, що вас непокоять, і хочуть перевернути Христову Єв'ангелю. **8** Але якби й ми або а́нгол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, — нехай буде проклятий! **9** Як ми перше казали, і тепер знов кажу: коли хто вам не те благовістить, що ви прийняли, — нехай буде проклятий! **10** Бо тепер чи я в людей шукаю признання чи в Бога? Чи лю́дя́м дбаю я догоджа́ти? Бо коли б догоджав я ще лю́дя́м, я не був би рабѠм Христовим. **11** Звіщаю ж вам, браття, що Єв'ангелія, яку я благовістив, — вона не від людей. **12** Бо я не прийняв, ні навчився її від людини, але обя́вленням Ісуса Христа. **13** Чули бо ви про моє поступовання перше в юдействі, що Бо́жу Церкву жорсто́ко я переслідував та руйнував її. **14** І я перевищував в юдействі багатьох своїх ровесників роду моєго, бувши запеклим прихильником моїх отцівських передань. **15** Коли ж Бог, що вибрав мене від утроби матері моєї і покликав благодаттю Своєю, уподобав **16** виявити мною Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганями, — я не радився зараз із тілом та кров'ю, **17** і не відправився в Єрусалим до апостолів, що передо мною були, а пішов я в Арабію, і знову вернувся в Дамаск. **18** По трьох роках потѠму пішов я в Єрусалим побачити Кіфу, і в нього пробув днів із п'ятнадцять. **19** А іншого з апостолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього. **20** А що вам пишу, ось кажу́ перед Богом, що я не обманюю! **21** ПотѠму пішов я до сірських та кілікійських країн. **22** Церкв'ам же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, — **23** тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її. **24** І славили Бога вони через мене!

2 ПотѠму, по чотирнадцяті роках, я знову ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши й Тита з собою. **2** А пішов я за обя́вленням. І подав їм Єв'ангелю, що її проповідую між поганями, особливо знатнішим, чи не дарма змагаюся я чи змагався. **3** Але й Тит, що з мною, бувши греком, не був до обрізання змушений. **4** А щодо прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядати нашу вільність, яку маємо в Христі Ісусі, щоб нас понево́лити, **5** то ми їх не послушали ані на хвилю, і не піддалися були, щоб

тривала в вас правда Єв'ангелії. **6** Що ж до тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то ні в чо́му різниці для мене нема, — не дивиться Бог на особу людини! Бо ті, що за щось уважають себе, нічого мені не додали, **7** але навпаки, — побачивши, що мені припоручена Єв'ангелія для необрізаних, як Петрові для обрізаних, — **8** бо Той, хто помагав Петрові в апостольстві між обрізаними, помагав і мені між поганями, — **9** і, пізнавши ту благодать, що да́на мені, Яків, і Кифа, і Іван, що стовпа́ми вважаються, подали мені та Варнаві праві́ці спільно́ти, щоб ми для поган працювали, вони ж — для обрізаних, **10** тільки щоб ми пам'ята́ли про вбогих, що я й пильнував був чинити таке. **11** Коли ж Кіфа прийшов був до Антіохії, то відкрито я виступив супроти нього, — заслугѠвував бо він на Ѡсуд. **12** Бо він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганями. А коли прибули, став ховатися та відлучатися, боячися обрізаних. **13** А з ним лицемірили й інші юдеї, так що навіть Варна́ва пристав був до їхнього лицемірства. **14** А коли я побачив, що не йдуть вони рівно за єв'ангельською правдою, то перед усіма сказав Кіфі: „Коли ти, бувши юдеєм, живеш по-поганському, а не по-юдейському, то на́що поган ти примушуєш жити по-юдейському?“ **15** Ми юдеї природою, а не грішники з поган... **16** А коли ми дізнались, що людина не може бути виправдана ділами Зако́ну, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не ділами Зако́ну. Бо жодна людина ділами Зако́ну не буде виправдана! **17** Коли ж, шукаючи виправданья в Христі, ми й самі показалися грішниками, то хіба Христос слуга гріху? Зовсім ні! **18** Бо коли я будую знов те, що був зруйнував, то самого себе роблю злочинцем. **19** Бо Зако́ном я вмер для Зако́ну, щоб жити для Бога. Я розп'ятий з Христом. **20** І живу вже не я, а Христос проживає в мені. А що я живу в тілі тепер, — живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Самого Себе. **21** Божої благодаті я не відкидаю. Бо коли набувається праведність Зако́ном, то Христос надармо умер!

3 О, ви нерозумні галати! Хто вас звів не корітисся правді, вас, яким перед очима Ісус Христос переднакреслений був, як ніби між вами розп'ятий? **2** Це одне хочу знати від вас: чи ви прийняли Духа ділами Зако́ну, чи із проповіді про віру? **3** Чи ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кінчите тепер тілом? **4** Чи ви так багато терпіли надармо? Коли б тільки надармо! **5** Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, — чи чинить ділами Зако́ну, чи із проповіді про віру? **6** Так як Авра́ам „був увірував в Бога, — і це залічено за праведність йому“. **7** Тож знайте, що ті, хто від віри, — то сини Авра́амові. **8** І Писання, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благовістило Авра́амові: „БлагослѠвляться в тобі всі наро́ди!“ **9** Тому́ ті, хто від віри, будуть

поблагословлені з вірним Авраамом. **10** А всі ті, хто на діла Закону покладається, — вони під прокляттям. Бо написано: „Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити оте!“ **11** А що перед Богом Законом ніхто не виправдується, то це ясно, бо „праведний житиме вірою“. **12** А Закон не від віри, але „хто чинитиме те, той житиме ним“. **13** Христос відкупив нас від прокляття Закону, ставши прокляттям за нас, бо написано: „Проклятий усякий, хто вісить на дереві“, **14** щоб Авраамове благословення в Ісусі Христі поширилося на поган, щоб обітницю Духа прийняти нам вірою. **15** Браття, кажіть я по-людському: навіть людського затвердженого заповіту ніхто не відкидає та до нього не додає. **16** А обітниця дані були Авраамові й насінню його. Не говориться: „і насінням“, як про багатьох, але як про одного: „і насінню твоєму“, яке є Христос. **17** А як кажіть це, що заповіту, від Бога затвердженого, Закон, що прийшов по чотириста тридцять роках, не відкидає, щоб обітницю він зруйнував. **18** Бо коли від Закону спадщина, то вже не з обітницю; Авраамові ж Бог дарував із обітницю. **19** Що ж Закон? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння, якому обітниця дана була; він учинений був анголами рукою посередника. **20** Але посередник не є для одного, Бог же один. **21** Отож, чи ж Закон проти Божих обітниць? Зовсім ні! Якби бо був даний Закон, щоб він міг оживляти, то праведність справді була б від Закону! **22** Та все зачинило Писання під гріх, щоб віруючим була дана обітниця з віри в Ісуса Христа. **23** Але поки прийшла віра, під Законом стерезено нас, замкнених до приходу віри, що мала об'явитись. **24** Тому то Закон виховником був до Христа, щоб нам виправдатись вірою. **25** А як віра прийшла, то вже ми не під виховником. **26** Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! **27** Бо ви всі, що в Христа охристилися, у Христа зодягнулися! **28** Нема юдея, ні грека, нема раба, ані вільного, нема чоловічої статі, ані жіночої, — бо всі ви один у Христі Ісусі! **29** А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці.

4 Тож кажіть я: поки спадкоємець дитина, — він нічим від раба не різниться, хоч він пан над усім, **2** але під опікунами та керівниками знаходиться він аж до часу, що визначив батько. **3** Так і ми, — поки дитями були, то були поневолені стихіями світу. **4** Як настало ж виповнення часу, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Законом, **5** щоб викупити підзаконних, щоб усинівлення ми прийняли. **6** А що ви сині, Бог послав у ваші серця Духа Сина Свого, що викликає: „Авва, Отче!“ **7** Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадкоємець Божий через Христа. **8** Та тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що з істоти богами вони не були. **9** А тепер, як пізнали ви Бога, чи краще — як Бог вас пізнав, — як вертаєтесь знов до слабих та вбогих стихій, яким хочете знов, як давніше,

служити? **10** Ви вважаєте пильно на дні та на місяці, і на пори та роки. **11** Я боюся за вас, чи не дармо я працював коло вас?. **12** Прощіть я вас, браття, — будьте, як я, бо й я такий самий, як ви. Нічим ви мене не покривдили! **13** І знаєте ви, що в неможі тіла я перше звивав вам Євангелію, **14** ви ж моєю спокуюсою в тілі моїм не погордували, і мене не відкинули, але, немов ангола Божого, ви прийняли мене, як Христа Ісуса! **15** Тож де ваше тодішне блаженство? Свідкую бо вам, що якби було можна, то ви вибрали б очі свої та мені віддали б! **16** Чи ж я став для вас ворогом, правду говорючи вам? **17** Недобре пильнують про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них. **18** То добре, — пильнувати про добре постійно, а не тільки тоді, як приходжу до вас. **19** Дітки мої, — я знову для вас терплю муки порόδ, поки образ Христа не відіб'ється в вас! **20** Я хотів би тепер бути в вас та змінити свій голос, бо маю я сумнів за вас. **21** Скажіть мені ви, що хочете бути під Законом: чи не слухаєтесь ви Закону? **22** Бо написано: „Мав Авраам двох синів, одного від рабині, а другого від вільної“. **23** Але той, хто був від рабині, народився за тілом, а хто був від вільної, — за обітницею. **24** Розуміти це треба інакше, бо це два заповіти: один від гори Синаї, що в рабство народжує, а він — то Агар. **25** Бо Агар — то гора Синаї в Арабії, а відповідає сучасному Єрусалимові, який у рабстві з своїми дитями. **26** А вишній Єрусалим — вільний, він мати всім нам! **27** Бо написано: „Звеселися, неплодна, ти, що не родиш! Гукай та викликуй ти, що в породі не мучилась, бо в полишеної значно більше дітей, ніж у тієї, що має вона чоловіка!“ **28** А ви, браття, діти обітницю за Ісаком! **29** Але як і тоді, — хто родився за тілом, переслідував тих, що родився за духом, так само й тепер. **30** Та що каже Писання? „Прожени рабину й сина її, бо не буде спадкувати син рабині разом із сином вільної“. **31** Тому, браття, не сині ми рабині, але вільної!

5 Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтесь знову в ярмо рабства! **2** Ось я, Павло, кажіть вам, що коли ви обрізуєтесь, — то нема вам тоді жодної користи від Христа. **3** І свідкую я знову всякому чоловікові, який обрізується, що повинен він виконати весь Закон. **4** Ви, що Законом виправдуєтесь, — полишилися без Христа, відпали від благодаті! **5** Бо ми в Дусі з віри чекаємо надії праведности. **6** Бо сили не має в Христі Ісусі ані обрізання, ані необрізання, — але віра, що чинна любов'ю. **7** Бігли ви добре. Хто заборонив вам користися правді? **8** Таке перекобнання не від Того, Хто вас покликав. **9** Трохи різчини квасить усе тісто! **10** Я в Господі маю надію на вас, що нічого іншого думати не будете ви. А хто вас непокоб'їть, осуджений буде, хоч би він хто був! **11** Чого ж, браття, мене ще переслідують, коли я обрізання ще проповідую? Тоді спокуса хреста в ніщо обертається! **12** О, коли б були навіть відсічені ті, хто підбурює вас!

13 Бо ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала приводом догоджати тілу, а любов'ю служіти один одному! **14** Бо весь Закон в однім слові міститься: „Люби свого ближнього, як самого себе!“ **15** Коли ж ви гризете та їсте один одного, то глядіть, щоб не знищили ви один одного! **16** І кажу: ходіть у Дусі, — і не вчиніте пожадлиivosti тіла, **17** бо тіло бажає протинного Духові, а Дух протинного тілу, і супротинні вони один одному, щоб ви чинили не те, чого хочете. **18** Коли ж Дух вас провадить, то ви не під Законом. **19** Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, розпуста, **20** ідолослуження, чари, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ереси, **21** завідки, п'янство, гулянки й подібне до цього. Я про це попереджую вас, як і попереджав був, що хто чинить таке, не випадкують вони Царства Божого! **22** А плід Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, лагідність, добрість, вірність, **23** тихість, здержливість: — Закону нема на таких! **24** А ті, що Христові Ісусові, розп'ялі вони тіло з пожадливостями та з похотями. **25** Коли Духом живемо, то й Духом ходімо! **26** Не будьмо чванливі, не дражнімо один одного, не завідуймо один одному!

6 Браття, як людина й упаде в якій проріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом лагідности, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти! **2** Носіть тягарі один одного, і так виконаєте закона Христового. **3** Коли бо хто думає, що він щось, будши ніщо, сам себе той обманює. **4** Нехай кожен досліджує діло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому! **5** Бо кожен нестиме свій власний тягар! **6** А хто слоба навчається, нехай ділиться всяким добром із навчаючим. **7** Не обманюйтеся, — Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посе, те саме й пожне! **8** Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для Духа, той від Духа пожне життя вічне. (aiōnios g166) **9** А роблячи добре, не зну́джуймося, бо часу свого пожнемо, коли не ослабнемо. **10** Тож тому, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш одновірним! **11** Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою! **12** Усі ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізуватись, щоб тільки вони не були переслідувані за хреста Христового. **13** Бо навіть і ті, хто обрізується, самі не зберігають Закону, а хочуть, щоб ви обрізувались, щоб хвалитися їм вашим тілом. **14** А щодо мене, то нехай нічим не хвалюся, хіба тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, що ним розп'ятий світ для мене, а я для світу. **15** Бо сили немає ані обрізання, ані необрізання, а створіння нове. **16** А всі ті, хто піде за цим правилом, — мир та милість на них, і на Ізраїля Божого! **17** Зрештою, хай ніхто не турбує мене, бо ношу я Ісусові рани на тілі своїм! **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з духом вашим, браття! Аміль.

До ефесян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святим, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, — **2** нехай буде вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усяким благословенням духовним у небесах, **4** так як вибрав у Ньому Він нас перше заложення світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові, **5** призначивши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за впадінням волі Своєї, **6** на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім, **7** що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його, **8** яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності, **9** об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своім уподобанням, яке постановив у Самому Собі, **10** для урядження виповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. **11** У Нім, що в Нім стали ми й спадкоємцями, бувши призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, **12** щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа. **13** У Ньому й ви, як почули були слово правди, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святим Духом обітниць, **14** Який є завдаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави! **15** Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, **16** не перестаю за вас дякувати, і в молитвах своїх за вас згадую, **17** щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудрости та об'явлення для пізнання Його, **18** просвітив очі вашого серця, щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих, **19** і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за виявленням потужної сили Його, **20** яку виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі праворуч Себе, **21** вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого ймення, що назване не тільки в цім віці, але й у майбутньому. (aiōn g165) **22** І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все — за Голову Церкви, **23** а вона — Його тіло, повня Того, що все всім наповняє!

2 І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, **2** в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухняних, (aiōn g165) **3** між якими й усі ми проживали колись у похадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дитямі гніву, як і інші, - **4** Бог же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив, **5** і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, - **6** і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних

місцях у Христі Ісусі, **7** щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в добрості до нас у Христі Ісусі. (aiōn g165) **8** Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, **9** не від діл, щоб ніхто не хвалився. **10** Бо ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували. **11** Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно „обрізани“ на тілі звуть „необрізаними“, **12** що в того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниць, не мавши надії й без Бога на світі. **13** А тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю. **14** Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував середінну перегороду, ворожнечу, Своім тілом, - **15** Він Своєю наукою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши, **16** і хрестом примирити із Богом обох в одним тілі, ворожнечу на ньому забувши. **17** І, прийшовши, „Він благовістив мир вам, далеким, і мир близьким“, **18** бо обоє Ним маємо пріступ у Дусі одним до Отця. **19** Отже, ви вже не чужі й не прихоськи, а співгорожани святим, і домашні для Бога, **20** збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос, **21** що на ньому вся будівля, улад побудована, росте в святий храм у Господі, **22** що на ньому і ви разом будетеся Духом на оселю Божу.

3 Через це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, — **2** якщо ви тільки чули про зарядження Божої благодаті, що для вас мені дана. **3** Бо мені об'явленням дано пізнати таємницю, як писав я вам коротко вище, **4** з чого можете ви, читаючи, пізнати моє розуміння таємниці Христової. **5** А вона за інших поколінь не була оголошена людським синам, як об'явилася тепер через Духа Його святим апостолам і пророкам, — **6** що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співучасники Його обітниць в Христі Ісусі через Євангелію, **7** якій служителем я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його. **8** Мені, найменшому від усіх святих, дана була оця благодать, — благовістити поганам недосліджене багатство Христове, **9** та висвітлити, що то є зарядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе, (aiōn g165) **10** щоб тепер через Церкву була оголошена початкам та владам на небі найрізніша мудрість Божа, **11** за відповідної постанови, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім, (aiōn g165) **12** в Якім маємо відвагу та доступ у надії через віру в Нього. **13** Тому то благаю я вас не занепадати духом через терпіння моє через вас, бо воно — ваша слава. **14** Для того схиляю коліна свої перед Отцем, **15** що від Нього має ймення кожен рід на небі й на землі, — **16** щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнитися через Духа Його в чоловікові внутрішнім, **17** щоб Христос через віру замешкав у ваших серцях, щоб ви, закорінені й основані в любові, **18** змогли

зрозуміти зо всіма святими, що́ то шири́на й довжи́на, і глиби́на й ви́шина, **19** і пізна́ти Христо́ву любов, яка переви́щує знанн́я, щоб були ви на́повнені всякою повното́ю Божою. **20** А Тому́, Хто може зробити значно більш над усе, чо́го просимо або ду́маємо, силою, що́ діє в нас, **21** Тому́ слава в Церкві́ та в Христі́ Ісусі́ на всі поколі́ння на ві́чні ві́ки. Амінь. (аіоґ **g165**)

4 Отож, благаю вас я, в'язень у Господі, щоб ви по́вділися гідно поклі́канн́я, що до нього покликано вас, **2** зо всякою по́корою та ла́гідністю, з довготерпінн́ям, у любові́ те́рплячи один одного, **3** пильнючи зберігати єдність Духа в союзі спокою. **4** Одне тіло, один Дух, як і були ви покликані в одній надії вашого поклі́канн́я. **5** Один Госпо́дь, одна віра, одне хрищення, **6** один Бог і Отець усіх, що́ Він над усіма́, і через усіх, і в усіх. **7** А кожному з нас да́на благода́ть у міру дару Христо́вого. **8** Тому́ й сказано: „Піднявшися на висоту́, Ти полоні́них набрав і лю́дям дав да́ри!“ **9** А те, що́ „піднявся був“, що́ то, як не те, що́ перше й зійшов був до найнижчих місць землі? **10** Хто зійшов був, Той саме й піднявся ви́соко над усі небеса́, щоб на́повнити все. **11** І Він, отож, настанови́в одних за апосто́лів, одних за пророків, а тих за благові́сників, а тих за па́стирів та вчителі́в, **12** щоб приготува́ти святих на діло служби́ для збудува́нн́я тіла Христо́вого, **13** аж поки ми всі не досягнемо з'єднанн́я віри́ й пізна́нн́я Сина Божого, Мужа доскона́лого, у міру зросту Христо́вої повноти́, **14** щоб більш не були ми малолі́тками, що́ хитаються й захоплюються від усякого вітру науки́ за лю́дською ома́ною та за лукавством до хитрого блу́ду, **15** щоб були ми правдомовні́ в любові́, і в усьому зростали в Нього, а Він — Голова, Христос. **16** А з Нього все тіло, скла́дене й зв'язане всяким допомі́чним сугло́бом, у міру чинности́ кожного окремого члена, чинить зрі́ст тіла на будува́нн́я самого себе любов'ю. **17** Отже, говорю́ я це й сви́дкую в Господі́, щоб ви більш не по́вділися, як по́вдіються погани в марно́ті свого розуму, — **18** вони запаморо́чені розумом, відчужене́ні від життя́ Божого за не́уцтво, що́ в них, за стверді́сть їхніх серде́ць, **19** вони отупі́ли й віддали́ся розпусті́, щоб чинити всяку не́чисть із заже́рливістю. **20** Але ви не так пізна́ли Христа, **21** якщо ви чу́ли про Нього, і навчили́ся в Нім, бо правда́ в Ісусі́, **22** щоб відкинути́, за першим поступова́нням, старо́го чолові́ка, який зотлі́ває в зва́бливих пожадли́востях, **23** та відновля́тися духом вашого розуму, **24** і зодягну́тися в ново́го чолові́ка, створено́го за Богом у праведно́сті́ й святості́ правди. **25** Тому́ то, неправду́ відкинувши, говорі́ть кожен правду́ до свого ближнього, бо ми члени́ один для одного. **26** Гніва́йтеся, та не грі́шіть, — сонце нехай не заходить у вашому́ гніві́, **27** і місця́ ди́яволі́ не давайте! **28** Хто крав, нехай більше́ не кра́де, а краще́ нехай працю́є та чини́ть руками́ свої́ми добро́, щоб мати подати́ нужде́нному. **29** Нехай жо́дне слово́ гни́ле

не виходи́ть із уст ваших, але тільки́ таке, що́ добре на потрі́бне збудува́нн́я, щоб воно́ подало́ благода́ть тим, хто чу́є. **30** І не засму́чуйте́ Духа Святого́ Божого, Яким ви запечатані́ на день ви́купу. **31** Уся́ке подратува́нн́я, і гні́в, і лю́тість, і кри́к, і лайка́ нехай буде́ взято́ від вас ра́зом із уся́кою зло́бою. **32** А ви один до одного́ бу́дьте ласка́ві, милості́ві, прощаю́чи один одному́, як і Бог через Христа́ вам простив!

5 Отже, бу́дьте наслі́дувачами́ Богові́, як улю́блені ді́ти, **2** і пово́дьтеся в любові́, як і Христос полю́бив вас, і видав за нас Само́го Себе́, як дар і жертву́ Богові́ на приємні па́хощі. **3** А розпу́ста та не́чисть уся́ка й заже́рливість нехай наві́ть не згаду́ються помі́ж вами, як лі́чить святи́м, **4** і гідно́та, і марно́словство́ або жа́рти, що́ непристо́йні́ вове́, але краще́ дя́куванн́я. **5** Зна́йте бо це, що́ жо́ден розпу́сник, чи нечистий, або заже́рливий, що́ він ідо́лянин, не має спа́дку в Христо́вому й Божому́ Царстві́! **6** Нехай вас не зво́дить ніхто́ слова́ми марно́тними, бо гні́в Божий приходи́ть за них на неслухня́них, — **7** тож не бу́дьте їм спі́льниками! **8** Ви бо були́ колись те́мрявою, тепер же ви сві́тло в Господі́, — пово́дьтеся, як ді́ти сві́тла, **9** бо плі́д сві́тла знахо́диться в кожній добрості́, і праведно́сті, і правді́. **10** Допевня́йтеся, що́ приємне для Господа́, **11** і не бері́ть участи́ в неплі́дних ді́лах те́мряви, а краще́ й докоря́йте. **12** Бо соромно́ наві́ть казати́ про те, що́ робля́ть вони́ пота́ємно! **13** Усе́ ж те, що́ сві́тлом докоря́ється, ста́є явне, бо все, що́ явне ста́є, то сві́тло. **14** Через це то́ й говори́ть: „Спля́чий, вставай, і воскресні́ із мертвих, — і Христос осві́тлить тебе́!“ **15** Отож, уважа́йте, щоб пово́дитися обере́жно, не як немудрі́, але як мудрі́, **16** використо́вуючи час, — дні́ бо лукаві́! **17** Через це не бу́дьте нерозумні́, але розумі́йте, що́ є во́ля Господня́. **18** І не впи́вайтеся ви́ном, в якому́ розпу́ста, але краще́ на́повню́йтеся Духом, **19** розмовля́ючи помі́ж собою́ псалма́ми, і гі́мнами, і пі́снями́ духовними́, спі́ваючи́ й граю́чи в серці́ своєму́ для Господа́, **20** дякую́чи за́вжди́ за все́ Богові́ й Отцеві́ в Ім'я́ Господа́ нашого́ Ісуса Христа́, **21** ко́ряться́ один одному́ у Христо́ві́м стра́ху. **22** Дру́жини, — ко́ряться́ свої́м чолові́кам, як Господе́ві, — **23** бо чолові́к — голова́ дру́жини, як і Христос — Голова́ Церкви́, Сам Спаси́тель ті́ла! **24** І як ко́ряться́ Церква́ Христо́ві, так і дру́жини свої́м чолові́кам у всьому́. **25** Чолові́ки, — любі́ть свої́х дру́жін, як і Христос полю́бив Церкву́, і віддав за не́й Себе́, **26** щоб її́ освяти́ти, очистивши́ водня́ним кúпелем у слові́, **27** щоб поставити́ її́ Со́бі славно́ю Церквою́, що́ не має пля́ми чи вади, чи чо́гось тако́го, але щоб була́ свята́ й непорочна́! **28** Чолові́ки повинні́ любити́ дру́жін свої́х так, як власні́ ті́ла, бо хто́ люби́ть дру́жину́ свою́, той люби́ть самого́ себе. **29** Бо ніко́ли ніхто́ не знепа́вдив в́ласного́ ті́ла, а го́дує та грі́є його́, як і Христос Церкву́, **30** бо ми — члени́ Ті́ла Його́ від ті́ла Його́ й від ко́стей Його́! **31** „Покине́ то́му́ чолові́к батька́ й ма́тір, і пристане́ до дру́жини своєї́,

— і будуть обоє вони одним тілом“. **32** Ця таємниця велика, — а я говорю про Христа та про Церкву! **33** Отже, нехай кожен зокрема із вас любить так свою дружину, як самого себе, а дружина нехай боїться свого чоловіка!

6 Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливо! **2** „Шануй свого батька та матір“ — це перша заповідь з обітницею, — **3** „щоб добре велось тобі, і щоб ти був на землі довголітній!“ **4** А батьки, — не драгуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напаминанні й остереженні Божому! **5** Раби, — слухайтеся тілесних панів зо страхом і тремтінням у простоті серця вашого, як Христа! **6** Не працюйте тільки про людське око, немов чоловіковгбдники, а як раби Христові, чиніть від душі волю Богу, **7** служіть із зичливістю, немов Господеві, а не людям! **8** Знайте, що кожен, коли зробить що добре, те саме одержить від Господа, чи то раб, чи то вільний. **9** А пани, — чиніть їм те саме, занехають погрози, знайте, що для вас і для них є на небі Господь, а Він на обличчя не дивиться! **10** Нарешті, мої брати, зміцняйтеся Господом та могутністю сили Його! **11** Зодягніться в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хитрощів диявольських. **12** Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злби. (аіѠп g165) **13** Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати опір дня злого, і, все виконавши, витримати. **14** Отже, стійте, підперезавши стегна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведности, **15** і взувши ноги в готовість Євангелії миру. **16** А найбільш над усе візьміть щит віри, яким зможете погасити всі огненні стріли лукавого. **17** Візьміть і шолома спасіння, і меча духовного, який є Слово Боже. **18** Усякою молитвою й благанням кожного часу моліться у Дусі, а для того пильуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих, **19** і за мене, щоб дане було мені слово відкрити уста свої, і зо сміливістю провіщати таємницю Євангелії, **20** для якої посол я в кайданах, щоб сміливо про неї звіщати, як належить мені. **21** А щоб знали і ви щось про мене, та що я роблю, то все вам розповість Тихік, улюблений брат і в Господі вірний служитель, **22** якого послав я до вас на це саме, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він потішив. **23** Мир братам і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **24** Благодать зо всіма, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амінь.

До филип'ян

1 Павло й Тимофій, раби Христа Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Філіпах, з єпископами та дияконами: **2** Благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Дякую Богові своєю при кожній згадці про вас, **4** і завжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиню я молитву з радіощами, — **5** за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер. **6** Я певний того, що той, хто в вас розпочав добре діло, виконає його аж до дня Христа Ісуса. **7** Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайданах моїх, і в обороні, і в утвєрджєнні Євангелії — спільника мої в благодаті. **8** Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всіма в сердечній любові Христа Ісуса. **9** І молюсь я про те, щоб ваша любов примножалась ще більше та більше в пізнанні й усякім дослідженні, **10** щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня, **11** наповнені плодів праведности через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Богу. **12** Бажаю ж я, браття, щоб віддали ви, що те, що сталося мені, вийшло більше на успіх Євангелії, **13** бо в усій преторії та всім іншим стали відомі кайдани мої за Христа. **14** А багато братів у Господі через кайдани мої посмілилі та ще більше відважилися Слово Боже звічати безстрашно. **15** Одні, правда, і через заздросці та колотнечу, другі ж із доброї волі Христа проповідують; **16** а інші з любови, знаючи, що я поставлений на оборону Євангелії; **17** а інші через підступ звіщають Христа неширо, думаючи, що додадуть тягару до кайданів моїх. **18** Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідується, а тим я радію та й буду радіти. **19** Бо знаю, що це буде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа, **20** через чекання й надію мою, що я ні в чому не буду посоромлений, але цілою сміливістю, як завжди, так і тепер Христос буде звеличений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю. **21** Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання. **22** А коли життя в тілі — то для мене плід діла, то не знаю, що вибрати. **23** Тягнуть мене одне й друге, хоч маю я бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. **24** А щоб полишатися в тілі, то це потрібніш ради вас. **25** І оце знаю певно, що залишусь я, і пробуватиму з вами всіма вам на користь та на радіощі в вірі, **26** щоб ваша хвала через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знову прийду я до вас. **27** Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, — чи прийду я й побачу вас, чи й не бувши — почув я про вас, що ви стоїте в одним дусі, борючись однодушно за віру євангельську, **28** і ні в чому не боячися противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А це від Бога! **29** Бо вчинено вам за Христа добродійство, — не тільки вірувати в Нього, але і

страждати за Нього, **30** маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуєте про мене.

2 Отож, коли є в Христі яка заохота, коли є яка потіха любови, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя, **2** то доповніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум! **3** Не робіть нічого підступом або з чванливости, але в покорі майте один одного за більшого від себе. **4** Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших. **5** Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! **6** Він, будши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, **7** але Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина, **8** Він упокорив Себе, будши слухняний аж до смерти, і то смерти хресної. **9** Тому й Бог повищив Його, та дав Йому ім'я, що вище над кожне ім'я, **10** щоб перед Ісусовим ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і зємних, і підзємних, **11** і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Господь, на славу Бога Отця! **12** Отож, мої любі, як ви завжди слухняні були не тільки в моїй присутності, але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо страхом і тремтінням виконуйте своє спасіння. **13** Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю. **14** Робіть усе без нарікання та сумніву, **15** щоб були ви бездоганні та щирі, „невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду“, що в ньому ви сяєте, як світла в світі, **16** додержуючи слово життя на похвалу мені в день Христа, що я біг не надармо, що я працював не надармо. **17** Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію та тішусь разом із вами всіма. **18** Тіштеся тим самим і ви, і тіштеся разом зо мною! **19** Надіюся в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розізнавши про вас. **20** Бо я однодумця не маю ні одного, щоб щиріше подбав він про вас. **21** Усі бо шукають свого, а не Христового Ісусового. **22** Та ви знаєте досвід його, бо він, немов батькові син, зо мною служив для Євангелії. **23** Отже, маю надію негайно послати цього, як тільки довідаюся, що буде зо мною. **24** Але в Господі маю надію, що й сам незабаром прибуду до вас. **25** Але я вважав за потрібне послати до вас брата Епафродіта, свого співробітника та співбойовника, вашого апостола й служителя в потребі моїй, **26** бо він побивався за вами всіма, і сумував через те, що ви чули, що він хворував. **27** Бо смертельно він був хворував. Але змілувався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб я смутку на смуток не мав. **28** Отож, тим швидше послав я його, щоб тішилися ви, його знову побачивши, і щоб без смутку я був. **29** Тож прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких, **30** бо за діло Христове наблизився був аж до смерти, наражаючи на небезпеку життя, щоб доповнити ваш нестаток служіння для мене.

3 Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те саме не прикро мені, а для вас це навчальне. **2** Стережіться собак, — стережіться працівників лихих, стережіться обрізання! **3** Бо обрізання — то ми, що служимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом, і не кладемо надії на тіло, **4** хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіється думає, то тим більше я, — **5** обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племені Веніяминового, єврей із євреїв, фарисей за Законом. **6** Через горливість я був переслідував Церкву, бувши невинний, щодо праведности в Законі. **7** Але те, що для мене було за надбання, те ради Христа я за втрату вважав. **8** Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познання Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа, **9** щоб знайтися в Нім не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, **10** щоб пізнати Його й силу Його воскресіння, та участь у мукх Його, уподоблюючись Його смерті, **11** аби досягнути якось воскресіння з мертвих. **12** Не тому, що я вже досягнув, або вже вдосконалився, але прагну, чи не досягну я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене. **13** Браття, я себе не вважаю, що я досягнув. Та тільки, забуваючи те, що позаду, і спішачи до того, що попереду, **14** я женусь до мети за нагородою високого поклику Божого в Христі Ісусі. **15** Тож усі, хто досконалий, думаймо це; коли ж думаєте ви щось інше, то Бог вам відкриє й це. **16** Та до чого дійшли ми, поступаймо в тім самім далі. **17** Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто поводитись так, як маєте ви за взір нас. **18** Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорю навіть плачучи, поводяться, як вороги хреста Христового. **19** Їхній кінець — то загибель, шлунок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони думають тільки про земне! **20** Життя ж наше на небі, звідки ждемо й Спасителя, Господа Ісуса Христа, **21** Який перемінить тіло нашого поніження, щоб стало подібне до славного тіла Його, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

4 Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, — так у Господі стійте, улюблені! **2** Благаю Евдію, благаю й Синтіхію — думати однаково в Господі. **3** Так, благаю й тебе, товаришу вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за Євнгелію помагали мені та Кліментові й іншим моїм співробітникам, яких імення записані в Книзі Життя. **4** Радійте в Господі завсіди, і знову кажі: радійте! **5** Ваша лагідність хай буде відома всім людям. Господь близько! **6** Ні про що не турбуйтеся, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й проханням з подякою. **7** І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думки у Христі Ісусі. **8** Наостанку, браття, що тільки правдиве, що тільки чесне, що тільки праведне, що

тільки чисте, що тільки любе, що тільки гідне хвали, коли яка чеснота, коли яка похвала, — думайте про це! **9** Чого ви від мене й навчилися, і прийняли, і чули та бачили, — робіть те! І Бог миру буде з вами! **10** Я вельми потішився в Господі, що справді ви вже нових сил набули піклуватись про мене; ви й давніш піклувались, та часу сприятливого ви не мали. **11** Не за нестатком кажі, бо навчився я бути задоволеним із того, що маю. **12** Умію я й бути в упокоренні, умію бути й у достатку. Я привчився до всього й у всім: насичатися й голод терпіти, мати достаток і бути в недостатці. **13** Я все міжу в Тім, Хто мене підкріплює, — в Ісусі Христі. **14** Тож ви добре зробили, що участь узяли в моім горі. **15** І знаєте й ви, филип'яни, що на початку благовістя, коли я з Македонії вийшов, не прилучилась була жодна Церква до справи давання й приймання для мене, самі тільки ви, **16** що і раз, і вдруге мене на потреби мої посилали й до Солуня. **17** Кажі це не тому, щоб шукав я давання, — я шукаю плоду, що примножується на річ вашу. **18** Та все я одержав, і маю достаток. Маю повно, прийнявши від Епафродита, що ви послали, як пахоші запашні, жертву приємну, Богові вгодну. **19** А мій Бог нехай виповнить вашу всяку потребу за Своім багатством у Славі, у Христі Ісусі. **20** А Богові й нашому Отцеві слава на віки віків. Амінь. (аіѠн g165) **21** Вітайте кожного святого у Христі Ісусі. Вітають вас браття, присутні зо мною. **22** Вітають вас усі святі, а найбільше ті, хто з кесаревого дому. **23** Благодать Господа Ісуса Христа зо всіма вами! Амінь.

До колоссян

1 Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій **2** до святих і вірних братів у Христі, що в Колоссах: **3** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого! **3** Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, **4** завжди за вас молячись, **4** прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих **5** через надію, приготівану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові правди Євангелії, **6** що до вас прибула, і на цілому світі плодонісна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді. **7** Отак ви і навчилися від Епафрота, улюбленого співробітника нашого, що за вас він вірний служитель Христа, **8** що й виявив нам про вашу духовну любов. **9** Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнання волі Його були ви наповнені всякою мудрістю й розумом духовним, **10** щоб ви повідалися належно щодо Господа в усякому догодженні, в усякому доброму ділі принісши плід і зростаючи в пізнанні Бога, **11** зміцнюючись усякою силою за могутністю слави Його для всякої витривалості й довготерпіння з радістю, **12** дякуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спадщині святих у світлі, **13** що визволив нас із влади темряви й переставив нас до Царства Свого улюбленого Сина, **14** в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів. **15** Він є образ невидімого Бога, ріджений перш усякого творива. **16** Бо то Ним створено все на небі й на землі, видіме й невидіме, чи то престоли, чи то господства, чи то влади, чи то начальства, — усе через Нього й для Нього створено! **17** А Він є перший від усього, і все в Нім стоїть. **18** І Він — Голова тіла, Церкви. Він початок, перворіджений з мертвих, щоб у всьому Він мав першенство. **19** Бо вгодно було, щоб у Нім перебувала вся повнота, **20** і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Його, через Нього, чи то зёмне, чи то небесне. **21** І вас, що були колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, **22** тепер же примири́в смертю в людськiм тілі Його, щоб учинити вас святими, і непорочними, і неповинними перед Собою, **23** якщо тільки пробу́єте в вірі тверді та сталі, і не відпадаєте від надії Євангелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створінню під небом, якій я, Павло, став служителем. **24** Тепер я радію в стражданнях своїх за вас, і доповнюю недостачу скорботи Христової і тілі своїм за тіло Його, що воно — Церква; **25** якій я став служителем за Божим зара́дженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, — **26** Таємницю, заховану від віків і поколінь, а тепер виявлену Його святим, (аїѠн 9165) **27** що їм Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганями, а вона — Христос у вас, надія слави! **28** Його ми проповідуємо, нагадуючи кожній

людині й навчаючи кожну людину всякої мудрости, щоб учинити кожну людину досконалою в Христі. **29** У то́му й працюю я, борючись силою Його, яка сильно діє в мені.

2 Я хóчу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикії, і за всіх, хто не бачив мого тілесного обличчя. **2** Хай потішасть їхні серця, у любові поєднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнання таємниці Бога, Христа, **3** в Якому всі скарби премудрости й пізнання заховані. **4** А це говорю́, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при супереччі. **5** Бо хоч тілом я й неприсутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа. **6** Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть, **7** бувши вкорінені й збудовані на Ньому, та зміцнені в вірі, як вас навчено, збагачуючись у ній з подякою. **8** Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною оманю за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом, **9** бо в Ньому тілесно живе вся повнота́ Божества́. **10** І ви маєте в Нім повноту́, а Він — Голова всякої влади й начальства. **11** Ви в Ньому були і обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши людське тіло гріхове в Христовім обрізанні. **12** Ви були з Ним поховані у хрищенні, у Ньому ви й разом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Його воскресив. **13** І вас, що мертві були в гріхах та в необрізанні вашого тіла, Він оживив разом із Ним, простивши усі гріхи, **14** знищивши рукописа́ння на нас, що на́казами було проти нас, — Він із середини взяв його та й прибив його на хресті, **15** роззброївши влади й начальства, сміливо їх вивів на посміховисько, — перемігши їх на хресті! **16** Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питво́, чи за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи, — **17** бо це — тінь майбутнього, а тіло — Христове. **18** Нехай вас не зводить ніхто удаваною покорюю та службою ангола́м, вдаючись до того, чого не бачив, нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом, **19** а не тримаючись Голови, від Якої все тіло, сугло́бами й зв'язями з'єднане й зміцнене, росте зростом Божим. **20** Отож, як ви вмерли з Христом для стихій світу, то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на постанови: **21** не дотикайся, ані їж, ані рухай, **22** бо то все зніщиться, як уживати його, — за при́казами та наукою людською. **23** Воно ж має вид мудрости в самовільній службі й покорі та в знесилюванні тіла, та не має якогось знáчення, хіба щодо насичення тіла.

3 Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правіці. **2** Ду́майте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. **3** Бож ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом. **4** Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явитеся з Ним у славі і ви. **5** Отож, умертвіть ваші земні члени: розпусту, не́чисть, прістрасть, лиху пожадливість

та зажерливість, що вона ідолослуження, **6** бо гнів Божий приходить за них на неслухняних. **7** І ви поміж ними ходили колись, як жили поміж ними. **8** Тепер же відкиньте і ви все оте: гнів, лють, злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст. **9** Не кажіть неправди один на одного, якщо скинули з себе людину стародавню з її вчинками, **10** та зодягнулися в нову, що відновлюється для пізнання за образом Створителя її, **11** де нема ані геллена, ані юдея, обрізання та необрізання, варвара, скита, раба, вільного, — але все та в усьому Христос! **12** Отож, зодягніться, як Божі вибранці, святі та улюблені, у щире милосердя, добротливість, покору, лагідність, довготерпіння. **13** Терпіть один одного, і прощайте собі, коли б мав хто на кого оскáрження. Як і Христос вам простив, робіть так і ви! **14** А над усім тим — зодягніться в любов, що вона — союз досконалости! **15** І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликані в одному тілі. І вдячними будьте! **16** Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумляйте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господеві псалмі, гімни, духовні пісні! **17** І все, що тільки робите словом чи ділом, — усе робіть у Ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві. **18** Дружини, — слухайтеся чоловіків своїх, як лицює то в Господі! **19** Чоловіки, — любіть дружин своїх, і не будьте суворі до них! **20** Діти, — будьте слухняні в усьому батькам, бо це Господеві приємне! **21** Батькі, — не дратуйте дітей своїх, щоб на душі не впали вони! **22** Раби, — слухайтеся в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про людське око, немов підлещуючись, але в простоті серця, боячися Бога! **23** І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господеві, а не людям! **24** Знайте, що від Господа приймете в нагороду спáдщину, бо служите ви Господеві Христові. **25** А хто кривдить, той одержить за свою кривду. Бо не дивиться Бог на особу!

4 Пани, — виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Господь! **2** Будьте тривалі в молитві, і пильуйте з подякою в ній! **3** Моліться разом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, — звіщати таємницю Христову, що за неї я й зв'язаний, **4** щоб звістив я її, як звіщати належить мені. **5** Поводьтеся мудро з чужими, використовуючи час. **6** Слово ваше нехай буде завжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати. **7** Щó зо мною, то все вам розповість Тихій, улюблений брат, і вірний служитель і співробітник у Господі. **8** Я саме на те його вислав до вас, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він потішив, **9** із Онісिमом, вірним та улюбленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідять, щó діється тут. **10** Поздоровлює вас Аристáрх, ув'язнений разом зо мною, і Мáрко, небіж Варнавін, — що про нього ви дістали накази; як прийде до вас, то прийміть його, — **11** теж Ісус,

на прізвище Юст, — вони із обрізаних. Для Божого Царства — єдині вони співробітники, що були мені втіхою. **12** Поздоровлює вас Епафрáс, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він завжди обстоє вас у молитвах, щоб ви досконали були та наповнені всякою Божою волею. **13** І я свідчу за нього, що він має велику горливість про вас та про тих, що знаходяться в Лаодикії та в Герáполі. **14** Вітає вас Лукá, улюблений лікар, та Димáс. **15** Привітайте братів, що в Лаодикії, і Німфáна, і Церкву домашню його. **16** І як буде прочитаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикії, прочитайте і ви. **17** Та скажіть Архіпові: „Доглядай того служіння, що прийняв його в Господі, щоб ти його виконав!“ **18** Привітання моєю рукою Павловою. Пам'ятайте про пúта мої! Благодать Божа нехай буде з вами! Амíнь.

1 до солунян

1 Павло й Силуан та Тимофій до Церкви Солунської в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: благодать вам і мир! **2** Ми дякуємо Богові завжди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах. **3** Ми згадуємо безперестанку про ваше діло віри, і про працю любови, і про терпіння надії на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим, **4** знаючи, Богом улюблені браття, про ваше обрання. **5** Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святім, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були поміж вами для вас. **6** І ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому улискові з радістю Духа Святого, **7** так що ви стали взірцем для всіх віруючих у Македонії та в Ахаї. **8** Бо пронеслося Слово Господне від вас не тільки в Македонії та в Ахаї, а й до кожного міста прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чогось. **9** Вони бо звіщають про нас, який був прихід наш до вас, і як ви навернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові, **10** і з неба очікувати Сина Його, що Його воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майбутнього гніву.

2 Самі бо ви знаєте, браття, прихід наш до вас, що не марний він був. **2** Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Філіппах, як знаєте, проте ми відважилися в нашім Бозі звіщати вам Божу Євангелію з великою боротьбою. **3** Бо покликання наше було не з обмани, ані з нечистоти, ані від лукавства, **4** але, як Бог визнав нас гідними, щоб нам доручити Євангелію, ми говоримо так, не людям догбджуючи, але Богові, що випробовує наші серця. **5** Ми слова підлєсливого не вживали ніколи, як знаєте, і не винні в зажерливості. Бог свідок тому! **6** Не шукаємо ми слави в людей, ані в вас, ані в інших. **7** Хоч могли ми потужними бути, як Христові апостоли, але ми серед вас були тихі, немов годувальниця та, яка доглядає дітей своїх. **8** Так будши ласкаві до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Євангелію, але й душі свої, бо були ви улюблені нам. **9** Бо ви пам'ятаєте, браття, наше струднення й утбму: день і ніч ми робили, щоб кожного з вас не обтяжити, і проповідували вам Божу Євангелію. **10** Ви свідки та Бог, як свято, і праведно, і бездоганно повділися ми між вами, віруючими! **11** Бож знаєте ви, як кожного з вас, немов батько дітей своїх власних, **12** просили ми вас, і намоблювали та показували, щоб ви гідно повділися перед Богом, що покликав вас у Своє Царство та в славу. **13** Тому то й ми дякуємо Богові безперестанку, що, прийнявши почуте від нас Слово Боже, прийняли ви не як слово людське, але — як правдиво то є — Слово Боже, що й діє в вас, віруючих. **14** Бо стали ви, браття, наслідувачами Церквам Божим, що в Юдеї в Христі Ісусі, бо те саме і ви були витерпіли від своїх земляків, як і ті від юдеїв,

15 що вбили вони й Господа Ісуса, і пророків Його, і вигнали нас, і Богові не догоджають, і супротивні всім людям. **16** Вони забороняють нам говорити поганам, щоб спаслися, щоб тим доповніти їм завжди провини свої. Але Божий гнів їх спіткає вкінці! **17** А ми, браття, на короткий часок розлучившись з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажанням силкувались побачити ваше лице. **18** Тим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатаня перешкодив був нам. **19** Бо хто нам надія, чи радість, чи вінок похвали? Хіба ж то й не ви перед Господом нашим Ісусом в Його приході? **20** Бо ви наша слава та радість!

3 Тому то, не стєрпівши більше, ми схотіли зостатися в Атепах самі, **2** і послали Тимофія, нашого брата й служителя Божого в Христовій Євангелії, щоб упевнити вас та потішити в вашій вірі, **3** щоб ані один не хитався в цім горі. Самі бо ви знаєте, що на те нас призначено. **4** Бо коли ми були в вас, то казали вам наперёд, що маємо страждати, як і сталось, і знаєте ви. **5** Тому й я, не стєрпівши більше, послав довідатися про вашу віру, щоб часом спокўсник вас не спокўсив, і труд наш не стався б даремний. **6** А тепер, як вернувся від вас Тимофій і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що завжди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас, **7** через те ми потішились, браття, за вас, у всякому горі та в нашій нўжді, ради вашої віри. **8** Бо тепер ми живемо, якщо в Господі ви стоїте! **9** Яку бо подяку ми можемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тішимосся ради вас перед нашим Богом? **10** Ми вдень та вночі ревно мўлимосся, щоб побачити ваше лице та доповнити те, чого не вистачає вашій вірі. **11** Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай віривняє нашу дорогу до вас! **12** А в вас хай примножить Господь, і нехай збагатить вашу любов один до одного, і до всіх, як і наша є до вас! **13** Нехай Він зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святими Його!

4 А далі, браття, просимо вас та благаємо в Господі Ісусі, щоб, як прийняли ви від нас, як належить поводитися вам та догбджувати Богові, — як ви й поводитесь, — щоб у тому ще більше зростали! **2** Бо ви знаєте, які вам накази дали ми Господом Ісусом. **3** Бо це воля Божа, — освячення ваше: щоб ви береглися від розпусти, **4** щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі, **5** а не в прїстрасній пóхоті, як і „погани, що Бога не знають“. **6** Щоб ніхто не кривдив і не визїскував брата свого в якійбудь справі, бо мєсник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили. **7** Бо покликав нас Бог не на нечїстїсть, але на освячення. **8** Отож, хто оце відкидає, зневажає не людину, а Бога, що нам також дав Свого Духа Святого. **9** А про братолюбство немає потреби писати до вас, бо самі ви від Бога навчені любити один одного, **10** бо чините те всім братам у всій Македонії.

Благаємо ж, браття, ми вас, щоб у цьому ще більш ви зростали, **11** і пильно дбали жити спокійно, займатися своїми справами та заробляти своїми руками, як ми вам наказували, **12** щоб ви перед чужими пристойно поводилися, і щоб ні від кого не залежали! **13** Не хочу ж я, браття, щоб не відали ви про покійних, щоб ви не сумували, як і інші, що надії не мають. **14** Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покійних через Ісуса приведе Бог із Ним. **15** Бо це ми вам кажемо словом Господнім, що ми, хто живе, хто полишений до приходу Господнього, — ми не попередимо покійних. **16** Сам бо Господь із наказом, при голосі архангола та при Божій сурмі зійде з неба, і перше воскреснуть умерлі в Христі, **17** потім ми, що живемо й зостались, будемо схоплені разом із ними на хмарах на зустріч Господню на повітрі, і так завжди будемо з Господом. **18** Отож, потішайте один одного цими словами!

5 А про часі та про пбри, брати, не потрібно писати до вас, **2** бо самі ви докладно те знаєте, що прийде день Господній так, як злодій вночі. **3** Бо коли говоритимуть: „Мир і безпечність“, тоді несподівано прийде загібіль на них, як мўка тієї, що носить в утробі, — і вони не втечуть! **4** А ви, браття, не в темряві, щоб той день захопив вас, як злодій. **5** Бо ви всі сини світла й сини дня. Не належимо ми ночі, ні темряві. **6** Тож не будемо спати, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі! **7** Ті бо, що сплять — сплять уночі, а ті, що напиваються — вночі напиваються. **8** А ми, що належимо дневі, будьмо тверезі, зодягнувшись в броню віри й любови, та в шолóm надії спасіння, **9** бо Бог нас не призначив на гнів, але щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом Христом, **10** що помер був за нас, щоб, чи пильнуємо ми чи спимó, укупі з Ним ми жили. **11** Утішайте томў один одного, і збудóуйте один одного, — як і чините ви! **12** Благаємо ж, брátтя, ми вас, — шануйте тих, що працюють між вами, і в вас старшинують у Господі, і навчають вас вони, **13** і в великій любові їх майте за їхню працю. Між собою заховуйте мир! **14** Благаємо ж, брátтя, ми вас: напоумляйте непорядних, потішайте малодушних, підтримуйте слабїх, усім довготерпіть! **15** Глядіть, щоб ніхто нікому не віддавав злом за зло, але завжди дбайте про добро один для одного й для всіх! **16** Завжди радійте! **17** Безперестанку моліться! **18** Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі. **19** Духа не вгашайте! **20** Не гордуйте пророцтвами! **21** Усе досліджуючи, тримайтеся доброго! **22** Стережіться лихого в усякому вігльді! **23** А Сам Бог миру нехай освятить вас цілком досконáло, а непорўшений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно зберёжені будуть на прихід Господа нашого Ісуса Христа! **24** Вірний Той, Хто вас кличе, — Він і вчинить оте! **25** Брátтя, моліться за нас! **26** Привітайте всю брátттю святим поцілунком! **27** Заклинаю вас Господом, — цього листа прочитати

перед усіма братами! **28** Благодáть Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами. Амїнь!

2 до солунян

1 Павло, і Силуан, і Тимофій до Солунської Церкви в нашім Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: **2** благодать вам і мир від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **3** Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, бр́аття, як і годіться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного. **4** Так що ми самі хва́лимося вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та в утисках, що їх переносите ви. **5** А це доказ праведного Божого суду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви! **6** Бо то справедливо в Бога — віддати утиском тим, хто вас утискає, **7** а вам, хто утиски терпить, відпочінок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з анголами сили Своєї, — **8** „в огні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає“ Євангелії Господа нашого Ісуса. **9** Вони кару приймуть, — вічну погібіль від лица Господнього та від слави потуги Його, (aiōnios g166) **10** як Він прийде того дня прославитися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами. **11** За це ми й молимося завжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними покликання, і міццю наповнив усю добру волю доброти й діло віри, **12** щоб прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодаттю Бога нашого й Господа Ісуса Христа.

2 Благаємо ж, бр́аття, ми вас, щодо приходу Господа нашого Ісуса Христа й нашого згромадження до Нього, **2** щоб ви не хвилювалися зараз умом та не жались ані через духа, ані через слово, ані через листа, що він ніби від нас, — ніби вже настав день Господній. **3** Хай ніхто жодним способом вас не зведе! Бо той день не настане, аж перше прийде відступлення, і виявиться беззаконник, призначений на погібіль, **4** що противиться та несеться над усе, зване Богом чи святощами, так що в Божому храмі він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме. **5** Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив? **6** І тепер ви знаєте, що саме не допускає з'явитись йому своєчасно. **7** Бо вже діється таємниця беззаконня; тільки Той, Хто тримає тепер, буде тримати, аж поки не буде усунений Він із середини. **8** І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Господь Ісус заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням приходу Свого. **9** Його прихід — за чином сатани — буде з усякою силою й знаками та з неправдивими ч́удами, **10** і з усякою обманою неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли, щоб їм спастися. **11** І за це Бог пошле їм дію обману, щоб у неправду повірили, **12** щоб стали засуджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив неправедність. **13** А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом бр́аття, що

Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду, **14** до чого покликав Він вас через нашу Євангелію, щоб отримати славу Господа нашого Ісуса Христа. **15** Отже, бр́аття, стійте й тримайтеся передань, яких ви навчилися чи то словом, чи нашим посланням. **16** Сам же Господь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодаті вічну потіху та добру надію, — (aiōnios g166) **17** нехай ваші серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

3 Наостанку, моліться, бр́аття, за нас, щоб шірилось Слово Господнє та славилось, як і в вас, **2** і щоб ми визволилися від злих та лукавих людей, бо віра — не в усіх. **3** І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого. **4** А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити будете те, що наказуємо вам. **5** Господь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпеливість Христову! **6** А ми вам наказуємо, бр́аття, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цура́лися кожного брата, що живе по-ледачому, а не за переданням, яке прийняли ви від нас. **7** Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Бо ми поміж вами не сидні справляли, **8** і хліба не їли ні в ко́го даремно, але в перевто́мі й напруженні день і ніч працювали, щоб не бути нікому із вас тягарем, **9** не тому, щоб ми вла́ди не мали, але щоб себе за взірця дати вам, щоб нас ви наслідували. **10** Бо коли ми в вас перебували, то це вам наказували, що як хто працювати не хоче, — нехай той не їсть! **11** Бо ми чуємо, що дехто між вами живуть по-ледачому, — нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять. **12** Таким ми наказуємо та благаємо Господом нашим Ісусом Христом, щоб мовчки вони працювали та власний хліб їли. **13** А ви, бр́аття, не вт́омлюйтеся, коли чините добре. **14** Коли ж хто не послухає нашого слова через цього листа, заува́жте того, і не майте з ним зносин, щоб він був посоромлений. **15** Та не майте його за неприятеля, а навчайте, як брата. **16** А Сам Господь миру нехай завжди дасть вам мир усяким способом. Господь з вами всіма! **17** Привіт вам моєю рукою Павловою, — це править за знака в усякім листі. Так пишу я. **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами всіма! Амінь.

1 Тимофію

1 Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого й Христа Ісуса, надії нашої, **2** до Тимофія, щирою сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Як я йшов у Македонію, я тебе вблагав був позостатися в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки, **4** і не звертати уваги на вігадки й на родоводи безкраї, що викликають більше сварки, ніж збудування Боже, що в вірі воно. **5** Ціль же наказу — любов від чистого серця, і доброго сумління, і нелукавої віри. **6** Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомовність, — **7** вони забажали бути вчителями Закону, — та не розуміли ні того, що говорять, ні про що запевняють. **8** А ми знаємо, що добрий Закон, коли хто законно вживає його, **9** та відає те, що Закон не покладений для праведного, але для беззаконних та для неслухняних, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневажників батька та зневажників матері, для душогубців, **10** розпусників, мужоложників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці, **11** за славною Євангелією блаженного Бога, яка мені звірена. **12** Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, — Христу Ісусу, Господу нашому, що мене за вірного визнав і поставив на службу, **13** мене, що давніше був богозневажник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетямучий у невірстві. **14** І багато збільшилась у мені благодать Господа нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі. **15** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасти грішних, із яких перший — то я. **16** Але я тому був помилуваний, щоб Ісус Христос на першім мені показав усе довготерпіння, для прикладу тим, що мають увірувати в Нього на вічне життя. (aiōnios g166) **17** А Цареві віків, нетлінному, невидимому, єдиному Богові честь і слава на вічні віки. Амін. (aiōn g165) **18** Цього наказу я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну, **19** маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися та й розбились в вірі. **20** Серед них Гіменей та Олександр, яких я передав сатані, щоб навчилися вони не зневажати Бога.

2 Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей, **2** за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми провадити тихе й мирне життя в усякій побожності та чистості. **3** Бо це добре й приємне Спасителєві нашому Богові, **4** що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди. **5** Один бо є Бог, і один Посередник між Богом та людсьм, — людина Христос Ісус, **6** що дав Самого Себе на викуп за всіх. Таке було свідцтво часу свого, **7** на що я поставлений був за проповідника та за

апостола, — правду кажучи, не обманюючи, — за вчителя поганів у вірі та в правді. **8** Отож, хочу я, щоб мужі чинили молитви на кожному місці, підіймаючи чисті руки без гніву та сумніву. **9** Так само й жінки, — у скромнім убранні, з соромливістю та невинністю, — нехай прикрашають себе не плетінням волосся, не коштовними шатами, **10** але добрими вчинками, як то лічить жінкам, що присвячуються на побожність. **11** Нехай жінка навчається мовчки в повній покорі. **12** А жінці навчати я не дозволяю, ані панувати над мужем, але бути в мовчанні. **13** Адам бо був створений перше, а Єва потому. **14** І Адам не був зведений, але, зведена будши, жінка попала в переступ. **15** Та спасеться вона дітородженням, якщо пробуватиме в вірі й любові, та в посвяті з розвагою.

3 Вірне це слово: коли хто єпископства хоче, — доброго діла він прагне. **2** А єпископ має бути бездоганний, муж однієї дружини, тверезий, невинний, чесний, гостинний до приходнів, здібний навчати, **3** не п'яниця, не заводіяка, але тихий, несварливий, не сріблюбонець, **4** щоб добре рядив власним домом, що має дітей у слухняності з повною чесністю, — **5** бо хто власним домом рядити не вміє, як він зможе пильнувати про Божу Церкву? — **6** не новонавернений, щоб він не запишався, і не впав у ворожий бсуд. **7** Треба, щоб мав він і добре засвідчення від чужинців, щоб не впасти в догану та в сітку диявольську. **8** Так само дияконі мають бути поважні, не двомовці, не багато віддані вину, не соромнозахланні, **9** такі, що мають таємницю віри при чистім сумлінні. **10** Отже, і вони нехай перш випробовуються, а потому хай служать, якщо будуть бездоганні. **11** Так само жінки нехай будуть поважні, не обмовливі, тверезі та вірні в усьому. **12** Дияконі мусять бути мужі однієї дружини, що добре рядять дїтьми й своїми домами. **13** Бо хто добре виконує службу, той добрий ступінь набуває собі та велику відвагу в вірі через Христа Ісуса. **14** Це пишу я тобі, і сподіваюсь до тебе прийти незабаром. **15** А коли я спізнаюся, то щоб знав ти, як треба поводитися в Божому домі, що ним є Церква Бога Живого, стовп і підвалина правди. **16** Безсумнівно, велика це таємниця благочестя: Хто в тілі з'явився, Той оправданий Духом, анголам показався, проповіданий був між народами, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісся!

4 А Дух ясно говорить, що від віри відступляться дехто в останні часі, ті, хто слухає духів підступних і наук дёмонів, **2** хто в лицемірстві говорить неправду, і спалив сумління своє, **3** хто одржуватиметься забороняє, наказує стрімуватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хто правду пізнав. **4** Кожне бо Боже твориво добре, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою, **5** воно бо освячується Божим! Словом і молитвою. **6** Як будеш оце подавати братам, то будеш ти добрий служитель Христа Ісуса, годований

словами віри та доброї науки, що за нею слідом ти пішов. 7 Цурайся нечистих та бабських байок, а вправляйся в благочесті. 8 Бо вправа тілесна мало корисна, а благочестя корисне на все, бо має обітницю життя теперішнього та майбутнього. 9 Вірне це слово, і гідне всякого прийняття! 10 Бо на це ми й працюємо і зносимо ганьбу, що надію кладемо на Бога Живого, Який усім людям Спаситель, найбільше ж для вірних. 11 Наказуй оце та навчай! 12 Нехай молодим твоїм віком ніхто не гордує, але будь зразком для вірних у слові, у житті, у любові, у душі, у вірі, у чистості! 13 Поки прийду я, пильнуй читання, нагадування та науки! 14 Не занедбай благодатного дара в собі, що був даний тобі за пророцтвом із покладенням рук пресвітерів. 15 Про це піклуйся, у цім пробувай, щоб успіх твій був явний для всіх! 16 Уважай на самого себе та на науку, тримайся цього. Бо чинячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хто тебе слухає!

5 Старшого не докоряй, але вмовляй, немов батька, а молодших — як братів, 2 старших жінок — немов матірків, молодших — як сестёр, зо всякою чистістю. 3 Шануй вдів, удів правдивих. 4 А як має вдовіця яка дітей чи внучат, нехай учаться перше побожно шанувати родину свою, і віддячуватися батькам, бо це Богові вгодно. 5 А вдовіця правдива й самотня надію складає на Бога, та перебуває день і ніч у молитвах і благаннях. 6 А котра у розкошах живе, — та живою померла. 7 І це наказуй, щоб були непорочні. 8 Коли ж хто про своїх, особливо ж про домашніх не дбає, той вирікся віри, і він гірший від невірного. 9 А вдову вносити до списку не менше, як шістдесятлітню, що була за дружину одному чоловікові, 10 засвідчену в добрих ділах, якщо дітей виховала, якщо подорожніх приймала, якщо ноги святим умивала, якщо помагала обездоленим, якщо всякий добрий учинок виконувала. 11 Але вдів молодих не приймай, бо вони, розпалівшись, хочуть, наперекір Христові, заміж виходити, 12 через що мають óсуд, бо від першої віри відкинулись. 13 А разом із тим неробітні вони, бо вчаться ходити по домах, і не тільки неробітні, але й лепетливі, і занадто цікаві, і говорять, чого не годиться. 14 Отож бо, я хочу, щоб молодші заміж виходили, родили дітей, домом рядили, не давали противникові ані жодного поводу для лихомовства. 15 Бо вже дехто пішли слідом за сатаною. 16 А коли має вдів який вірний, нехай їх утримує, а Церква нехай не обтяжується, щоб могла вона втримувати вдів правдивих. 17 А пресвітери, які добре пильнують діла, нехай будуть наділені подвійною честю, а надто ті, хто працює у слові й науці. 18 Бо каже Писання: „Не в'яжи рота воліві, що молотить“, та: „Вартий працівник своєї нагороди. 19 Не приймай скарги проти пресвітера, хібащо при двох чи трьох свідках. 20 А тих, хто грішить, картай перед усіма, щоб і інші страх мали. 21 Заклинаю тебе перед Богом й Ісусом Христом та вибраними ангелами, щоб

ти заховав це без лицемірства, нічого не роблячи з уперёдженням. 22 Не рукопокладай скоро нікого, і не приставай до чужих гріхів. Бережи себе чистим! 23 Води більше не пий, але трохи вина заживай ради шлунка твого та частих недугів твоїх. 24 У інших людей гріхи явні і йдуть перед ними на óсуд, а за іншими йдуть слідкомá. 25 Явні так само й добрі діла, а ті, що інші, схватись не можуть.

6 Усі раби, які під ярмом, нехай уважають панів своїх гідними всякої чести, щоб не зневажалися Боже Ім'я та наука. 2 А ті, хто має панів віруючих, не повинні недбати про них через те, що брátтя вони, але нехай служать їм тим більше, що вони віруючі та улюблені, що вони добродійства Божі приймають. Оцюго навчай та нагадуй! 3 А коли хто навчає інакше, і не приступає до здорових слів Господа нашого Ісуса Христа та до науки, що вона за правдивою вірою, — 4 той згордів, нічого не знає, але захворів на суперечки й змагання, що від них повстають заздрість, сварки, богозневаги, лукаві здогади, 5 постійні сварні між людьми зіпсутого розуму й позбавлених правди, які думають, ніби благочестя — то зиск. Цурайся таких! 6 Великий же зиск — то благочестя із задоволенням. 7 Бо ми не принесли в світ нічого, то нічого не можемо й винести. 8 А як маєм поживу та одяг, то ми задоволені будьмо з того. 9 А ті, хто хоче багатіти, упадають у спокуси та в сітку, та в численні нерозумні й шкідливі пожадливі, що втручають людей на загладу й загибель. 10 Бо корень усього лихого — то грошолюбство, якому віддавшись, дехто відбились від віри й поклали на себе великі страждання. 11 Але ти, о Божа людино, утікай від такого, а женися за праведністю, благочестям, вірою, любов'ю, терпеливістю, лагідністю! 12 Змагай добрим змагом віри, ухопися за вічне життя, до якого й покликаний ти, і визнавай добре визнання перед свідками багатьма. (aiónios g166) 13 Наказую перед Богом, щоб оживлює все, і перед Христом Ісусом, Який добре визнання засвідчив за Понтія Пилáта, 14 щоб додержав ти заповідь чистою та бездоганною аж до з'явлення Господа нашого Ісуса Христа, 15 щоб його свого часу покаже блаженний і єдиний міцний, Цар над царями та Пан над панами, 16 Єдиний, що має безсмертя, і живе в неприступному світлі, Якого не бачив ніхто із людей, ані бачити не може. Честь Йому й вічна влада, амінь! (aiónios g166) 17 Наказуй багатим за віку теперішнього, щоб не нєслися високо, і щоб надії не клали на багатство непевне, а на Бога Живого, що щедро дає нам усе на спожіток, (aión g165) 18 щоб робили добро, багатілися в добрих ділах, були щедрі та пильні, 19 щоб збирали собі скарб, як добру основу в майбутньому, щоб прийняти правдиве життя. 20 О Тимофію, бережи передання, стережися марного базікання та суперечок знання, неправдиво названого так. 21 Дехто віддався йому, та й від віри відпав. Благодать з тобою. Амінь.

2 Тимофію

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі, **2** до Тимофія, сина улюбленого: благодать, милість, мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч. **4** Я бажаю побачити тебе, пам'ятаючи сльози твої, щоб наповнитись радістю. **5** Я привожу на пам'ять собі твою нелицемірну віру, що перше була оселилася в бабі твоїй Лоїді та в твоїй матері Євнії; певен же я, що й у тобі вона оселилась. **6** З цієї причини я нагадую тобі, щоб ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх. **7** Бо не дав нам Бог духа страху, але сили, і любови, і здорового розуму. **8** Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога, **9** що нас спас і покликав святим покликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі попереду вічних часів. **(aiōnios g166)** **10** А тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетління Євангелією. **11** що для неї я був настановлений за проповідника, апостола й учителя. **12** З цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я вірував та впевнився, що має Він силу заховати на той день заставу мою. **13** Май же за взір здорових слів ті, які від мене почув ти у вірі й любові, що в Христі Ісусі вона. **14** Добро припоручене стережи Святим Духом, що в нас пробуває. **15** Ти знаєш оце, що відвернулись від мене всі, хто в Азії, а між ними Фігел та Гермоген. **16** Хай Господь подасть милосердя Онисифоровому дому, бо він часто мене підкріпляв і кайданів моїх не соромився. **17** А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно й знайшов, — **18** хай Господь йому дасть знайти милість від Господа в день той, — скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

2 Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона! **2** А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити. **3** А ти терпи лихо, як добрий вояк Христа Ісуса! **4** Бо жоден вояк не в'яжеться в справі життя, аби догодити тому, хто військо збирає. **5** А як хто йде на змаги, то вінка не одержує, якщо незаконно змагається. **6** Трудящому хліборобові належить першому покуштувати з плоду. **7** Розумій, що я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому. **8** Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давидового, що воскрес із мертвих, за мою Євангелією, **9** за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Слвова Божого не ув'язніти! **10** Через це перенішу я все ради вибраних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зо славою

вічною. **(aiōnios g166)** **11** Вірне слово: коли разом із Ним ми померли, то й житимемо разом із Ним! **12** А коли терпимо, то будемо разом також царювати. А коли відцураємось, то й Він відцурається нас! **13** А коли ми невірні, застається Він вірним, бо не може зректись Самого Себе! **14** Нагадуй про це й заклинай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нінащо воно, хіба слухачам на руїну. **15** Силкуйся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганим, що вірно навчає науки правди. **16** Стережися ж базікань марних, бо вони ще більше провадять до безбожності, **17** а їхнє слово, як рак, буде ширитися. Від таких Гіменей і Філіт, **18** що вони погрішилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують. **19** Та однако стоїть міцна Божа основа та має печатку оцю: „Господь знає тих, хто Його“, та: „Нехай від неправди відступиться всякий, хто Господне Ім'я називає!“ **20** А в великому домі знаходиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глиняний, і одні посудини на честь, а другі на нечесть. **21** Отож, хто від цього очистить себе, буде посуд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготований на всаке добре діло. **22** Стережися молодечих пожадливістей, тримайся праведности, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця. **23** А від нерозумних та від невчених змагань ухилийся, знаюши, що вони родять сварки. **24** А раб Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, до лиха терплячим, **25** що навчав би противників із лагідністю, чи Бог їм не дасть покайння, щоб правду пізнати, **26** щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для роблення волі своєї.

3 Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи. **2** Будуть бо люди тоді самолюбні, грошоловні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, непобожні, з нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненависники добра, **4** зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, — **5** вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Відвертайся від таких! **6** До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами обтяжених, ведених усякими пожадливістями, **7** що вони завжди вчать ся, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди. **8** Як Янній та Ямврій протиставилися були Мойсеєві, так і ці протиставляться правді, люди зіпсутого розуму, неуки щодо віри. **9** Та більше не матимуть успіху, — бо всім виявиться їхній безум, як і з тими було. **10** Ти ж пішов услід за мною наукою, поступованням, заміром, вірою, витривалістю, любов'ю, терпеливістю, **11** переслідуваннями та стражданнями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, — такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив. **12** Та й усі, хто хоче жити побожно у Христі Ісусі, — будуть переслідувані.

13 А люди лихі та дурі́світі матимуть у́спіх у злону, зв́одячи й зв́едені бувши. 14 А ти в тім пробува́й, чо́го тебе на́вчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від ко́го навчився був ти. 15 І ти знаеш з дити́нства Писа́ння святе, що може зробити тебе мудрим на спасі́ння вірою в Христа Ісуса. 16 Усе Писа́ння Богом на́дхнене, і корі́сне до навча́ння, до докору, до напра́ви, до вихова́ння в праведно́сті, 17 щоб Божа лю́дина була доскона́ла, до всякого добро́го ді́ла готова.

4 Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу́ та за Свого Царства. 2 Пропові́дуй Слово, допомина́йся вча́сно-невча́сно, докоря́й, забороня́й, перекону́й з терпели́вістю та з наукою. 3 Наста́не бо час, коли здоро́вої науки не будуть тримати́сь, але за свої́ми пожадли́востями виберуть собі вчителі́в, щоб вони їхні́ в́уха влещува́ли. 4 Вони слух свій від правди відверну́ть та до байо́к нахіля́ться. 5 Але ти будь пи́льний у всьому, терпи ли́хо, викону́й працю благові́сника, сповня́й свою́ службу. 6 Бо я вже за жертву стаю́, і час відхо́ду мого́ вже наста́в. 7 Я зма́гався добро́м зма́гом, свій бі́г закінчи́в, віру зберегі́. 8 Наоста́нку мені признача́ється віно́к праведности, якого́ мені того́ дня дасть Госпо́дь, Суддя́ праведний; і не тільки́ мені, але й усі́м, хто прихі́д Його́ полюби́в. 9 Подба́й незаба́ром прибути́ до мене. 10 Бо Дима́с мене́ кинув, цей ві́к полюбивши, і пішов до Солу́ня, Крі́скент до Гала́тії, Тит до Далма́тії. (аіѠн g165) 11 Зо мною́ сам тільки́ Лука́. Візьми Ма́рка, і приведи́ з собою́, бо мені він потрі́бний для служби. 12 А Тихі́ка посла́в я в Ефе́с. 13 Як будеш іти́, то плаща́ принеси́, що його́ я в Троа́ді зоставив у Ка́рпа, і книжкі́, особливо́ пергаменові́. 14 Котля́р Олекса́ндер на́кбів був ли́ха чимало́ мені... Нехай Госпо́дь йому́ віддасть за його́ вчинка́ми! 15 Стережи́сь його́ й ти, бо він мі́цно противи́вся нашим слова́м! 16 При перші́й мо́йй оборо́ні жоден не був при мені́, але всі́ поки́нули мене́... Хай Госпо́дь їм того́ не полі́чить! 17 Але Госпо́дь став при мені́ та й мене́ підкрі́пив, щоб пропові́дь викона́лась через мене́, та щоб усі́ погани́ почувли́ її. І я ви́зволився з па́щі лев'ячо́ї. 18 А від усякого́ вчинку́ ли́хого Госпо́дь мене́ ви́зволить та збере́же для Свого́ Небесного́ Царства. Йому́ сла́ва на ві́ки вічні, амі́нь! (аіѠн g165) 19 Поздоров Приски́ллу й Акі́лу та ді́м Онісифо́ра. 20 Ера́ст позостави́в в Коринті́, а Трохі́ма лиши́в я сла́бого в Міле́ті. 21 Попильну́й прийти́ до зимі́. Вітає́ тебе Евву́л, і Пуд, і Ли́н, і Кла́вдія, і вся бра́ття. 22 Госпо́дь з твої́м духо́м! Благода́ть з вами! Амі́нь.

До Тита

1 Павло, раб Божий, а апостол Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям, **2** в надії вічного життя, яке обіцяв був від вічних часів необмånливий Бог, (аіѳnios g166) **3** і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, — **4** до Тита, щирого сина за спільною вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Спасителя нашого! **5** Я для того тебе полишив був у Криті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановив по містах, як тобі я звелів, — **6** коли хто бездогånний, муж єдиної дружини, має вірних дітей, недокорених за блуд або неслухняність. **7** Бо єпископ мусить бути бездогånний, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівливий, не п'яниця, не заводіяка, не корисливий, **8** але гостинний до приходнів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стріманий, **9** що тримається вірного слова згідно з наукою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних. **10** Багато бо є неслухняних, марнослівців, зводників, особливо ж з обрзаних, — **11** їм треба устá затуляти: вони цілі дома баламуться, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного. **12** Сказав один з них, їхній власний пророк: „Критяни звáжди брехливі, люті звірі, черевані лїниві!“ **13** Це свідoctво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суворо, щоб у вірі здорові були, **14** і на юдейські байки не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертаються. **15** Для чистих все чисте, а для занечистихих та для невірних не чисте ніщо, але занечистилися і розум їхній, і сумління. **16** Вони твёрдять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, будши бридкі й неслухняні, і до всякого доброго діла нездатні.

2 А ти говори, що відповідає здоровій науці. **2** Щоб старі чоловіки твёрезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у любові, у терпеливості. **3** Щоб старі жінки в своїм стані так само були, як належить святим, — не обмånниці, не віддані п'янству, навчали добра, **4** щоб навчали жінок молодих любити своїх чоловіків, любити дітей, **5** щоб були помірковані, чисті, господární, добрі, слухняні своїм чоловікам, щоб не зневажалось Боже Слово. **6** Так само благай юнаків, щоб були помірковані. **7** У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчånні непорушеність, повагу, **8** слово здорове, неосудливе, щоб противник був засоромлений, не мавши нічого лихого казати про нас. **9** Раби щоб корилися панам своїм, щоб догоджали, не перéчили, **10** не крали, але виявляли всяку добру вірність, щоб у всьому вони прикрашали науку Спасителя нашого Бога. **11** Бо з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей, **12** і навчає нас, щоб ми, відцуравшись безбожності та світських пожадливістей, жили помірковано та праведно, і

побожно в теперішнім віці, (аіѳn g165) **13** і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса, **14** що Самóго Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі людей вибраних, у добрих ділах запопадливих. **15** Оце говори та нагадуй, та з усяким наказом картáй. Хай тобою ніхто не погордує!

3 Нагадуй їм, щоб слухали владі верховної та корилися їй, і до всякого доброго діла готові були, **2** щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність усім лю́дям. **3** Бо колись були й ми нерозсудні, неслухняні, зведені, служили різним пожадливістям та розкошам, жили в злобі та в заздросцах, бридкими були, ненавиділи один óдного. **4** А коли з'явилась благодать та людинолюбство Спасителя, нашого Бога, **5** Він нас спас не з діл праведности, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через обмиття відрóдження й обнóвлення Духом Святим, **6** Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, **7** щоб ми виправдались Його благодаттю, і стали спадкоёмцями за надією на вічне життя. (аіѳnios g166) **8** Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевняв, щоб ті, хто ввірував у Бога, дбали про добрі діла пильнувати. Для людей оце добре й корисне! **9** Вистерігайсь нерозумних змагånь, і родоводів, і спорів, і суперéчок про Закон, — бо вони некорисні й марні. **10** Людини єретика, по першим та другим наставленні, відрикайся, **11** знавши, що зіпсувся такий та грішить, і він сам себе засудив. **12** Як пришло я до тебе Артёма або Тихика, поквáпсь прибути до мене в Нікопóль, бо думаю там перезімувати. **13** Законника Зїну та Аполлóса вишли квáпливо вперед, щоб для них не забракло нічóго. **14** Нехай же навчаються й наші дбати про добрі діла при кóнечних потребах, щоб безплідні вони не були. **15** Вітають тебе всі, хто зо мною. Вітай тих, хто любить нас у вірі. Благодать з вами всіма! Амїнь.

До Филимона

1 Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій, улюбленому Филимонові й співробітникові нашому, **2** і сестрі любій Апфії, і співвойовникові нашому Архипові, і Церкві домашній твоєї: **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую Богові моєму, коли тебе згадую в молитвах своїх. **5** Бо я чув про любов твою й віру, яку маєш до Господа Ісуса, і до всіх святих, **6** щоб спільність віри твоєї діяльна була в пізнанні всякого добра, що в нас для Христа. **7** Бо ми маємо радість велику й потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокоїв ти, брате. **8** Через це, хоч я маю велику відвагу в Христі подавати накази тобі про потрібне, **9** але більше з любови благаю я, як Павло, старій, тепер же ще й в'язень Христа Ісуса. **10** Благаю тебе про сина свого, про Онїсима, що його породив я в кайданах своїх. **11** Колись то для тебе він був непотрібний, тепер же для тебе й для мене він дуже потрібний. **12** Тобі я вертаю його, того, хто є неначе серце моє. **13** Я хотів був тримати його при собі, щоб він замість тебе мені послужив у кайданах за Євангелію, **14** та без волі твоєї нічого робити не хотів я, щоб твій добрий учинок не був ніби вимушений, але добровільний. **15** Бо може для того він був розлучився на час, щоб навіки прийняв ти його, (αἰώνιος γ166) **16** і вже не як раба, але вище від раба, — як брата улюбленого, особливо для мене, а тим більше для тебе, — і за тілом, і в Гбсподі. **17** Отож, коли маєш за друга мене, то прийми його, як мене. **18** Коли ж він чим скривдив тебе або винен тобі, — полчи це мені. **19** Я, Павло, написав це рукою своєю: „Я віддам“, щоб тобі не казати, що ти навіть самого себе мені винен. **20** Так, брате, — нехай я одержу те, що від тебе прохаю в Гбсподі. Заспокой моє серце в Христі! **21** Пересвідчений я про слухняність твою, і тобі написав оце, відаючи, що ти зробиш і більше, ніж я говорю. **22** А разом мені приготуй і помешкання, бо надіюся я, що за ваші молитви я буду дарований вам. **23** Вітає тебе Епафрас, мій спів'язень у Христі Ісусі, **24** Марко, Аристарх, Димас, Лука, — мої співробітники. **25** Благодать Господа Ісуса Христа з вашим духом! Амінь.

До євреїв

1 Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, **2** а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і віки Він створив. (aiōn g165) **3** Він був сьєвом слави та образом істоти Його, тримав усе словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, — і засів на правіці величності на висоті. **4** Він остільки був ліпший понад анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я. **5** Кому бо коли з анголів Він промовив: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив“! І знову: „Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сина“! **6** І коли знов Він уводить на світ Перворідного, то говорить: „І нехай Йому вклоняться всі анголи Божі“. **7** А про анголів Він говорить: „Ти чиниш духів анголами Своїми, а палючий огонь — Своїми слугами“. **8** А про Сина: „Престол Твій, о Боже, навек віку; берло Твого царювання — берло праведности. (aiōn g165) **9** Ти полюбив праведність, а беззаконня зненавидів; через це намастив Тебе, Боже, Твій Бог оливою радості більше, ніж друзів Твоїх“. **10** І: „Ти, Господи, землю колись заклів, а небо — то чин Твоїх рук. **11** Загинуть вони, а Ти будеш стояти, — всі вони, як той одяг, постаріють. **12** Як одягу, їх зміниш, — і минуться вони, а Ти завжди Той Самий, і роки Твої не закінчаться“! **13** Кому з анголів Він промовив коли: „Сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“! **14** Чи не всі вони дүхи служебці, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння впадкувати?

2 Через це подобає нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли. **2** Коли бо те слово, що сказали його анголі, було певне, а всякий переступ та непослух прийняли справедливу заплату, **3** то як ми втечемо, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку від Гóспода, ствердилося нам через тих, хто почув, **4** коли Бог був засвідчив ознаками й чүдами, і різними силами та обдаруванням Духом Святим із волі Своєї. **5** Бо Він не піддав анголам світ майбутній, що про нього говоримо. **6** Але хтось десь засвідчив був, кажучи: „Що є чоловік, що Ти пам'ятаєш про нього, і син людський, якого відвідуєш? **7** Ти його вчинив мало меншим від анголів, і честю й величністю Ти вінчаєш його, і поставив його над ділами рук Своїх, **8** усе піддав Ти під ноги йому“! А коли Він піддав йому все, то не залишив нічого йому непідданого. А тепер же не бачимо, щоб піддане було йому все. **9** Але бачимо Ісуса, мало чим уменшеним від анголів, що за перетерплення смерті Він увінчаний честю й величністю, щоб за благодаттю Божою смерть скуштувати за всіх. **10** Бо належало, щоб Той, що все ради Нього й усе від Нього, Хто до слави привів багато синів, Провідника їхнього

спасіння вчинив досконалим через страждання. **11** Бо Хто освячує, і ті, хто освячується — усі від Одного. **12** З цієї причини не соромиться Він звати братами їх, кажучи: **12** „Сповіщү про Ім'я Твоє братам Своїм, буду хвалити Тебе серед Церкви“! **13** І ще: „На Нього я буду надіятися“! І ще: „Ото Я та діти, яких Бог Мені дав“. **14** А що діти стали спільниками тіла та крові, то й Він став учасником їхнім, щоб смертю знищити того, хто має владу смерті, цебто диявола, **15** та визволити тих усіх, хто все життя страхом смерті тримався в неволі. **16** Бо приймає Він не Анголів, але Авраамове насіння. **17** Тому мусів бути Він у всьому подібний братам, щоб стати милостивим та вірним Первосвященником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей. **18** Бо в чому був Сам постраждав, випробовуваний, у тому Він може й випробовуваням допомогти.

3 Отож, святі брати, учасники небесного покликання, уважайте на Апóстола й Первосвященника нашого ісповідання, Ісуса, **2** що вірний Тому, Хто настановив Його, як був і Мойсей у всім домі Його, **3** бо гідний Він вищої слави понад Мойсея, поскільки будівничий має більше честь, аніж дїм. **4** Усякий бо дїм хтось буде, а Той, хто все збудував, — то Бог. **5** І Мойсей вірний був у всім домі Його, як слуга, на свідоцтво того, що сказати повинно булò. **6** Христос же, як Син, у Його домі. А дїм Його — ми, коли тільки відвагу й похвалу надї додержимо певними аж до кінця. **7** Тому то, як каже Дух Святий: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, **8** не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань, за дня випробовування на пустині, **9** де Мене випробовували отці ваші, Мене випробовували, і бачили працю Мою сорок років. **10** Через це Я розгнівався був на той рід і сказав: Постійно вони блүдять серцем, вони не пізнали доріг Моїх, **11** тому Я присягнув у гніві Своїм, що вони до Мого відпочинку не ввійдуть“! **12** Стережіться, брати, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого! **13** Але кожного дня заохочуйте один одного, доки зветься „Сьогодні“, щоб запеклим не став котрій з вас через підступ гріха. **14** Бо ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затрїмаємо певним аж до кінця, **15** аж поки говориться: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань“! **16** Котрі бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеєм? **17** На ко́го ж Він „гнівався був сорок років“? Хїба не на тих, хто згрішив, що їхні „кості в пустині полягли?“ **18** Проти ко́го Він „був присягався, що не ввійдуть вони до Його відпочинку, „як не проти неслухняних? **19** І ми бачимо, що вони не змогли ввійти за невірство.

4 Отже, біймося, коли зостається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнився. **2** Бо Євángелія була звїщена нам, як і тим. Але не принесло пожитку їм слово почуте, бо воно не

злучилося з вірою слухачів. **3** Бо до Його відпочинку вхідимо ми, що ввірували, як Він провістив: „Я присяг був у гніві Своім, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, хоч діла Його були вчинені від заклáдин світу. **4** Бо колись про день сьомий сказав Він отак: „І Бог відпочив сьомого дня від усієї праці Своєї“. **5** А ще тут: „До Мого відпочинку не ввійдуть вони!“ **6** Коли ж залишається ото, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Євангелія була перше звіщена, не ввійшли за непослух, **7** то ще починає Він деякий день, — „сьогодні“, бо через Давида говорить по таких довгим чáсі, як вище вже сказано: „Сьогодні, як голос Його ви почувете, не робіть затвердлими ваших сердець!“ **8** Бо коли б Ісус (Навин) дав їм відпочинок, то про інший день не казав би по цьому. **9** Отож, людові Божому залишається субóтство, спочинок. **10** Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учинків своїх, як і Бог від Своїх. **11** Отож, попилинуймо ввійти до того відпочинку, щоб ніхто не потрапив у непослух за прикладом тим. **12** Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа, суглбів та мóзків, і спосібне судити думки та нáміри сéцця. **13** І немає створіння, щоб сховалося перед Ним, алé все нагé та відкрите перед очима Його, — Йому дамо звіт! **14** Отож, мавши великого Первосвященника, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, тримáймося визнання нашого! **15** Бо ми маємо не такого Первосвященника, що не міг би співчувати слабостям нашим, але випробуваного в усьому, подібно до нас, окрім гріха. **16** Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодáті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомóги знайти благодáть.

5 Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб принести дáри та жертви за гріхи, **2** і щоб міг співчувати недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перейнятий слабістю. **3** І тому він повинен як за людей, так само й за себе самóго принести жертви за гріхи. **4** А чести цієї ніхто не бере сам собою, а покликаний Богом, як і Аарóн. **5** Так і Христос, — не Сам Він прослáвив Себе, щоб Первосвященником стати, а Той, що до Нього сказав: „Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породів“. **6** Як і в іншому місці говорить: „Ти Священик навiки за чином Мелхиседéковим“. (аiðñs g165) **7** Він за днів тіла Свого з голосінням великим та слiзьми приніс був благáння й молитви до Того, Хто від смерти Його міг спасти, — і був вислуханий за побожність Свою. **8** І хоч Сином Він був, протé навчився по́слуху з того, що встраждав був. **9** А вдоскона́лившись, Він для всіх, хто слухняний Йому, спричинився для вічного спасіння, (аiðñs g166) **10** і від Бога був нáзваний Первосвященником за чином Мелхиседéковим. **11** Про це нам би треба багато казати, та вiсловити важко його, бо нездiбні ви стали, щоб слухати. **12** Ви бо за віком повинні б

бути вчителiями, але ви потребуєте ще, щоб хтось вас навчав перших почáтків Божого Слóва. І ви стали такими, яким потрібне молоко, а не стрáва твердá. **13** Бо хто молока вживає, той недосвідчений у слові праведности, — бо він немовля. **14** А стрáва твердá — для дослiх, що мають чуття, привченi звичкою розрiзняти добро й зло.

6 Тому полишiмо почáтки науки Христа, та й звернiмося до досконалости, і не кладiмо зно́ву засади пока́ння від мертвих учинків та про віру в Бога, **2** Науки про хрищення, про покладáння рук, про воскресiння мертвих та вiчний суд. (аiðñs g166) **3** Зробимо й це, коли Бог дозволить. **4** Не можна бо тих, що раз просвiтилися були, і скуштували небесного дáру, і стали учáсниками Духа Святого, **5** і скуштували доброго Божого Слóва та сили майбóтнього вiку, (аiðñ g165) **6** та й вiдпали, знов вiдновляти пока́нням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають. **7** Бо земля, що п'є дощ, який падає часто на неї, і родить рослини, добрi для тих, хто ї́х і вирóщує, — вона благословення від Бога приймає. **8** Але та, що приносить тёрня́ й будя́ччя, — непотрiбна вона та близькá до прокля́ття, а кiнець її — спáлення. **9** Та ми сподiва́ємось, любi, кращого про вас, що спасiння тримається, хоч говоримо й так. **10** Та не є Бог несправедливий, щоб забути дiло ваше та працю любови, яку показали в Ім'я́ Його ви, що святим послужили та служите. **11** Ми ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завзя́тисть на певнiсть надiї аж до кiнця, **12** щоб ви не розлiнились, але переймали від тих, хто обiтницi вспа́дковує вірою та терпеливiстю. **13** Бо Бог, обiтницю давши Авраамовi, як не мiг нiким вищим покля́стися, покля́вся Сам Собою, **14** говорячи: „Поблагословити — Я кiнче тебе поблагословлю́, та розмножити — розмножу тебе!“ **15** І, терплячи довго отак, Авра́ам одёржав обiтницю. **16** Бо люди клянутьсi вищим, і клятва на ствёрдження кiнчає всяку ї́хню суперечку. **17** Тому й Бог, хотiвши перева́жно показати спадкоёмцям обiтницi незмiннiсть волi Своєї, учинив те при помочi кля́тви, **18** щоб у двох тих незмiнних речáх, що в них не можна сказати неправди Богови, мали потiху мiцну ми, хто прибiг прийняти надiю, що лежить перед нами, **19** що вони для ду́шi як котви́ця, мiцна та безпечна, що аж до серéдини входить за заслону, **20** куди, як предтéча, за нас увiйшов був Ісус, ставши навiки Первосвящеником за чином Мелхиседéковим. (аiðñ g165)

7 Бо цей Мелхиседéк, цар Сали́му, священик Бога Всеви́шнього, що був стрiв Авраама, як той вертався по порáзцi царiв, і його поблагословiв. **2** Авраам вiддiлив йому́ й десятину від усього, — найперше бо він визначає „цар праведности“, а потiм „цар Сали́му“, цебто „цар миру“. **3** Він без бáтька, без матерi, без родовóду, не мав ані почáтку днiв, ані кiнця життя, уподобився Божому Сину, — пробував священиком

завжди. 4 Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добичі найліпшої дав патріярх Авраам! 5 Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь — брати за Законом десятину з народу, цебто з братів своїх, хоч і вийшли вони з Авраамових стегон. 6 Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того, хто обітницю мав. 7 І без усякої суперечки більший меншого благословляє. 8 І тут люди смертельні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе. 9 І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятини, дав сам десятини. 10 Бо ще в батькових стегнах він був, коли стрів його Мелхиседек. 11 Отож, коли б досконалість була через священство левітське, — бо люди Закону одержали з ним, — то яка ще потреба була, щоб Інший Священик повстав за чином Мелхиседековим, а не зватися за чином Аароновим? 12 Коли бо священство зміняється, то з потреби буває переміна й Закону. 13 Бо Той, що про Нього говориться це, належав до іншого племені, з якого ніхто не ставав був до жертовника. 14 Бож відомо, що Господь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав. 15 І ще більше відомо, коли повстає на подобу Мелхиседека Інший Священик, 16 що був не за законом тілесної заповіді, але з сили незнищального життя. 17 Бо свідчить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“. (aiōn g165) 18 Попередня бо заповідь відкладається через нєміч її та некорисність. 19 Бо не вдосконалив нічого Закон. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємось до Бога. 20 І поскільки воно не без клятви, — 21 вони бо без клятви були священниками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: „Клявся Господь — і не буде Він каятися: Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“, — (aiōn g165) 22 то постільки Ісус став запорукою кращого Заповіту! 23 І багато було їх священників, бо смерть боронила лишатися їм, 24 але Цей, що навіки лишасться, безперестанне Священство Він має. (aiōn g165) 25 Тому може Він завжди й спасати тих, хто через Нього до Бога приходять, бо Він завжди живий, щоб за них заступитись. 26 Отакий бо потрібний нам Первосвященик: святий, незлобивий, невинний, відлучений від грішників, що вищий над небеса́, 27 що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше принєсати жертви за власні гріхи, а потому за людські гріхи, — бо Він це раз назавжди вчинив, принєсши Самого Себе. 28 Закон бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Законом, ставить Сина, Який досконалий навіки! (aiōn g165)

8 Головна ж річ у то́му, про що я говорю: маємо Первосвященика, що за́сів на небеса́х, по правіці престолу величності, 2 що Він Священслужитель святині й правдиво́ї скінїї, що її збудував був Господь, а не людина. 3 Усякий бо первосвященик настановляється, щоб принєсати дари та жертви, а

тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принєсти. 4 Бо коли б на землі перебував, то не був би Він священником, бо тут пробувають священники, що дари приносять за Законом. 5 Вони служать образом і тіні небесного, як Мойсеєві сказано, коли мав докінчити скінїю: „Дивись бо, сказав, зроби все за зразком, що тобі на горі був показаний!“ 6 А тепер одержав Він краще служіння, поскільки Він посередник і кращого заповіту, який на кращих обітницях був узаконений. 7 Бо коли б отой перший був бездоганий, не шукалося б місця для другого. 8 Бо їм докоряючи, каже: „Ото дні надходять, говорить Господь, коли з домом Ізраїля й з Юдиним домом Я складу́ Заповіта Нового, 9 не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської. А що вони не залишилися в Моїм заповіті, то й Я їх покинув, говорить Господь! 10 Оце Заповіт, що його Я складу́ по тих днях із домом Ізраїлевим, говорить Господь: Покладу Я Закони Свої в їхні думки, і на їхніх серцях напишу́ їх, і буду їм Богом, вони ж будуть народом Моїм!“ 11 І кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата свого, промовляючи: „Пізнай Господа!“ Усі бо вони будуть знати Мене від малюго та аж до великого з них! 12 Буду бо Я милостивий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш!“ 13 Коли ж каже „Новий Заповіт“, то тим назвав перший старім. А що́ порохнявіє й старіє, те близьке до зотління.

9 Мав же і перший заповіт постанови богослужби та земну святиню. 2 Була б уряджена перша скінїя, яка зветься „Святе“, а в ній був світильник, і стіл, і жертовні хліби. 3 А за другою заслону скінїя, що зветься „Святе Святих“. 4 Мала вона золоту кадильницю й ковчега заповіту, усюди обку́того золотом, а в нїм золота посу́дина з ма́нною, і розцві́ле жезло́ Ааронове та таблиці заповіту. 5 А над ним херувїми слави, що затїнювали престола благодаті, про що говорити докладно тепер не потрібно. 6 При такому ж урядженні до першої скінїї входили завжди священники, правлячи служби Богові, 7 а до другої раз на рік сам первосвященик, не без крові, яку він принєсє за себе й за людські провини. 8 Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святиню, коли ще стоїть перша скінїя. 9 Вона образ для часу теперішнього, за якого принєсється дари та жертви, що того не можуть вдосконалити, щодо сумління того, хто служить, 10 що тільки в потравах та в напоя́х, та в різних обмивання́х, в уставах тілесних, — установлено їх аж до часу направи. 11 Але Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скінїєю, нерукотворною, цебто не цього втворення, 12 і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святині один раз, та й набув вічне відкуплення. (aiōnios g166) 13 Бо коли кров козлів та телят та попїл із я́ловок, як покрєпить

нечистих, освячує їх на очищення тіла, **14** скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу приніс Вічним Духом, очистити наше сумління від мертвих учинків, щоб служити нам Богові Живому! (aĩnĩos g166) **15** Тому Він — Посередник Нового Заповіту, щоб через смерть, — що була для відкуплення від переступів, учинених за першого заповіту, — покликани прийняли обітницю вічного спадку. (aĩnĩos g166) **16** Бо де заповіт, там має відбутися смерть заповідника, **17** заповіт бо важливіший по мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповідник. **18** Тому й перший заповіт освячений був не без крові: **19** Коли бо Мойсей сповістив усі заповіді за Законом усьому народові, він узяв кров козлів та телят із водою й червоною вовною та з ісопом, та й покропив і саму оту книгу, і людей, **20** проказуючи: „Це кров заповіту, що його наказав для вас Бог!“ **21** Так само і скинію, і ввесь пóсуд служебний покропив він кров'ю. **22** І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття крові немає відпущення. **23** Отож, треба було, щоб образи небесного очищалися цими, а небесне саме кращими від оцих жертвами. **24** Бо Христос увійшов не в рукотворну святиню, що була на взір правдивої, але в саме небо, щоб з'явитись тепер перед Божим лицем за нас, **25** і не тому, щоб часто принісати в жертву Себе, як первосвященик входить у святиню кожнорічно з кров'ю чужою, **26** бо інакше Він мусів би часто страждати ще від закладін світу, а тепер Він з'явився один раз на схiлку віків, щоб власною жертвою знищити гріх. (aĩn g165) **27** І як лю́дям призначено вмерти один раз, потім же суд, **28** так і Христос один раз був у жертву принісений, щоб „понести гріхи багатьох“, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння.

10 Бо Закон, мавши тільки тiнь майбутнього добра, а не самий образ речей, тими самими жертвами, що завжди щороку приносяться, не може ніколи вдосконалити тих, хто приступає. **2** Інакше вони перестали б приноситись, бо ті, хто служать, очищені раз, уже б не мали жодної свідомості гріхів. **3** Але в них спомин про гріхи буває щороку, **4** бо тож неможливе, щоб кров биків та козлів зди́мала гріхи! **5** Тому́ то, вхóдячи в світ, Він говорить: „Жертви й прино́шення Ти не схотів, але тіло Мені приготував. **6** Цілопáлення й жертви поку́тної Ти не жадав. **7** Тоді Я сказав: Ось іду́, — в звої книжки про Мене написано, щоб волю чинити Твою, Боже!“ **8** Він вище сказав, що „жертви й прино́су, та цілопáлення й жертви поку́тної, — які за Законом прино́сяться, — Ти не жадав і Собі не впо́дбавав“. **9** Потóму сказав: „Ось іду, щоб волю Твою чинити, Боже“. Відміняє Він перше, щоб друге поставити. **10** У цій волі ми освячені жертвоприно́шенням тіла Ісуса Христа один раз. **11** І кожен священик щоденно стоїть, служачи, і часто приносить жертви ті самі, що ніколи не можуть зняти гріхів. **12** А Він за гріхи світу приніс жертву один раз, і назавжди „по Божій правиці засів“, **13** далі чекаючи,

„аж вороги Його бóдуть покладені за підніжка Його ніг“. **14** Бо жертвоприно́шенням одним вдосконалив Він тих, хто освячується. **15** Свідкує ж і Дух Святий нам, як говорить: **16** „Оце заповіт, що його по цих днях встановляю Я з ними, говорить Господь, — Закони Свої Я дам в їхні серця, і в їхніх думках напишу їх. **17** А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх Я більш не згадаю!“ **18** А де їхнє відпущення, там нема вже жертвоприно́шення за гріхи. **19** Отож, браття, ми маємо відвагу вхóдити до святині кров'ю Ісусовою, **20** новою й живою дорогою, яку нам обнови́в Він через завісу, це́бто через тіло Своє, **21** маємо й Великого Священика над домом Божим, — **22** то приступімо з щирим серцем, у повноті віри, окропивши серця від сумління лукавого та обмивши тіла чистою водою! **23** Тримаймо непохiтне визнáння надії, вірний бо Той, Хто обіцяв. **24** І уважаймо один за одним для заохоти до любови й до добрих учинків. **25** Не кидаймо збору свого, як то звичай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той. **26** Бо як ми грiшимó самовільно, одержавши пізнáння правди, то вже за гріхи не знаходиться жертви, **27** а страшливе якесь сподівáння сóду та гнів палючий, що має пожерти противників. **28** Хто відкидає Закóна Мойсея, такий немилосердно вмирає „при двох чи трьох свідках“, — **29** скільки ж бiльшó мóуки, — додóмується? — заслугове той, хто потоптав Сина Божого, і хто кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і хто Духа благодаті зневажив! **30** Бо знаємо Того, Хто сказав: „Мені помста належить, Я відплачу́, говорить Господь“. І ще: „Господь буде судити наро́да Свого!“ **31** Страшна річ — упасти в руки Бога Живого! **32** Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітілися й втерпіли запеклу боротьбу страждáн. **33** Ви були́ то видóвищем зневаги й знуцáння, то були́ учасниками тих, що жили так. **34** Ви бо страждали й з ув'язненими, і грабунок свого майна́ прийняли з потiхою, відаючи, що маєте в небі́ для себе майно немину́ще та краще. **35** Тож не відкидайте відваги своєї, бо має велику нагороду вона. **36** Бо вам терпеливість потрібна, щоб Божу волю вчинити й прийняти обітницю. **37** Бо ще „мало, дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й баритись не бóде!“ **38** А „праведний житиме вірою“. І: „Коли захитається він, то душа Моя його не впо́дбає“. **39** Ми ж не з тих, хто хитається на заги́бель, але віруємо на спасіння душі.

11 А віра — то підста́ва сподівáного, доказ неба́ченого. **2** Бо нею засвiдчені старші́ були́. **3** Вірою ми розуміємо, що вікі́ Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталось видиме. (aĩn g165) **4** Вірою Авель приніс Богові жертву кращу, як Каї́н; нею засвiдчений був, що він праведний, як Бог свiдчив про дáри його; нею, і вмерши, він ще промовляє. **5** Вірою Ено́х був перені́сений на небо, щоб не бачити смерті; і його не знайшли, бо Бог переніс його. Бо раніш, як

його перенесено, він був засвідчений, що „Богові він догодив“. 6 Догодити ж без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду. 7 Вірою Ной, як дістав об'явлення про те, чо́г ще не бачив, побоювшись, зробив ковчег, щоб дім свій спасти; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведности, що з віри вона. 8 Вірою Авра́ам, покликаний та місце, яке мав прийняти в спадщину, послушався та й пішов, не відаючи, куди йде. 9 Вірою він перебува́в на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Іса́ком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітници, 10 бо чекав він міста, що має підвалини, що Бог його будівничий та творе́ць. 11 Вірою й Са́ра сама дістала силу прийняти насіння, і породила понад час свого віку, бо вірним вважала Того, Хто обітницю дав. 12 Тому́ й від одного, та ще мертвілого, народилось так багато, як зорі небесні й пісок незчисленний край моря. 13 Усі вони помиралі за вірою, не одержавши обітниця, але здалека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що „вони на землі чужаніці й прихóдьки“. 14 Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають ба́тьківщини. 15 І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б час повернутись. 16 Та бажають вони тепер кращої, зветьо небесної, тому́ й Бог не соромиться їх, щоб цапби Себе їхнім Богом, бо Він приготува́в їм місто. 17 Вірою Авра́ам, випробовуваний, привів на жертву Ісака, і, мавши обітницю, приніс однорóдженого, 18 що йому́ було сказано: „В Ісакові́ буде насіння тобі“. 19 Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому́ й одержав його на пробраз. 20 Вірою в майбутнє поблагословив Іса́к Якова та Іса́ва. 21 Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йісипового, і „схилився на верх свого́ жезла“. 22 Вірою Йісип, умираючи, згадав про вихід синів Ізраїлевих та про кості свої заповів. 23 Вірою Мойсе́й, як родився, перехóвувався батьками своїми три місяці, бо вони бачили, що гарне дитя, і не злякались на́казу царéвого. 24 Вірою Мойсе́й, коли виріс, відрікся зватися сином дочкї фара́нної. 25 Він хотів краще страждати з наро́дом Божим, аніж мати дочáсну гріховну потіху. 26 Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скарби египетські, бо він озирався на Божу нагороду. 27 Вірою він покинув Єгипет, не злякавшись гніву царéвого, бо він був непохитний, як той, хто Невидімого бачить. 28 Вірою справив він Пасху й покрóплення крові, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджених. 29 Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходóлом, на що спокусившись єгїптяни, потопились. 30 Вірою впали ерихóнські мури по семиденнім обхóдженні їх. 31 Вірою блудни́ця Раха́в не згнула з невірними, коли з миром прийняла вивідувачів. 32 І що ще скажу́? Бо не стане часу мені, щоб опові́дати про Геде́на, Варáка, Самсо́на, Ефтáя, Дави́да й Самуї́ла та про пророків, 33 що вірою ца́рства побивáли, правду чинили, одéржували обітници, па́ці

левам загорóджували, 34 силу огне́нну гасили, утікали від вістря меча, зміцнялись від слабости, хоробрі бу́ли на війні, оберта́ли в розтіч полкі́ чужоземці́; 35 жінки діставали помéрлих своїх із воскресіння; а інші бували скатовані, не прийнявши визво́лення, щоб отримати краще воскресіння; 36 а інші дізнали наруги та рани, а також кайдáни й в'язниці. 37 Камінням побиті бува́ли, допитувані, перепілювані, умирали, зарубані мечем, тинялись в овечих та козячих шкірах, збідовані, засумовані, вите́рпілі. 38 Ті, що світа не зартий бу́в їх, тинялись по пустинях та го́рах, і по печерах та прова́ллях зéмних. 39 І всі вони, одержавши засвідчення вірою, обітници не прийняли́, 40 бо Бог передбачив щось краще про нас, — щоб вони не без нас доскона́лість одéржали.

12 Тож і ми, мавши навколо себе велику таку хмару свідків, скиньмо всякий тяга́р та гріх, що облуптує нас, та й бі́жим з терпеливістю до боротьби, яка перед нами, 2 дивлячись на Ісуса, на Начальника й Виконавця віри, що замість радости, яка була перед Ним, перетéрпів хреста, не звертавши уваги на сором, і сів по прави́ці престолу Божого. 3 Тож подумайте про Того, хто перетéрпів такий переки́р проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглись, і не впали на душах своїх. 4 Ви ще не змага́лись до крові, борю́чись проти гріха, 5 і забули на́гад, що говорить до вас, як синів: „Мій сину, — не нехтуй Госпо́дньої кари, і не знемагай, коли Він докоря́є тобі. 6 Бо Госпо́дь, кого́ любить, того́ Він карає, і б'є кожного сина, якого́ приймає“! 7 Коли те́рпите кару, то робить Бог вам, як си́нам. Хіба є такий син, що ба́тько його не карає? 8 А коли ви без кари, що спільна для всіх, то ви діти з перéлюбу, а не сини. 9 А до того, ми мали ба́тьків, що карали наше тіло, — і боялися їх, то чи ж не далеко більше повинні корі́тися ми Отце́ви ду́хів, щоб жити? 10 Ті нас за короткого́ часу карали, як їм до вподоби бу́ло, Цей же на корі́сть, щоб ми стали учасниками Його святости. 11 Усяка кара в тепе́рнішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом для на́вчених нею приносить ми́рний плід праведности! 12 Тому́ то „опущені руки й колі́на знемо́жені ви́простуйте“, 13 і „чиніть прості стежкі́ но́гам вашим“, щоб кульгаве не збóчло, але краще ви́правилось. 14 Пильнуйте про мир зо всіма, і про святість, без якої ніхто не побачить Господа. 15 Дивіться, щоб хто не зостався без Божої благодáти, щоб „не виріс який грікний корінь і не наробив непоко́ю“, і щоб багато-хто не опогáнився тим. 16 Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє перворі́дство віддав за поживу са́му. 17 Бо знаєте ви, що й після, як схотів він успадкува́ти благослове́ння, відкинутий був, — не знайшов бо був можливости до пока́яння, хоч його з слізьми шукав. 18 Бо ви не приступили до гори дотика́льної та до па́лючого огню, і до хмари, і до те́мряви, та до бури, 19 і до сурмо́вого звуку, і до голосу слів, що його́ ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них. 20

Не могли бо вони того витримати, що наказано: „Коли й звірина до гори доторкнётся, то буде камінням побита“. **21** І таке страшне те видіння було, що Мойсей проказав: „Я боюся й тремчу!“ **22** Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста Бога Живого, до Єрусалиму небесного, і до десятків тисяч анголів, **23** і до Церкви первороджених, на небі написаних, і до Судді всіх — до Бога, і до духів удосконалених праведників, **24** і до Посередника Нового Заповіту — до Ісуса, і до покρόплення крові, що краще промовляє, як Авелева. **25** Глядіть, не відвертайтеся від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зреклися того, хто звіщав на землі, то тим більше ми, якщо зрікаємся Того, Хто з неба звіщає, **26** що голос Його захитав тоді землю, а тепер обіцяв та каже: „Ще раз захитаю не тільки землю, але й небом“. **27** А „ще раз“ визначає заміну захитаного, як створеного, щоб zostалися ті, хто непохитний. **28** Отож ми, що приймаємо царство непохитне, нехай маємо благодать, що нею приємно служитимемо Богові з побожністю й зо страхом. **29** Бо наш Бог — то „палючий огонь“!

13 Братолюбство нехай пробуває між вами! **2** Не забувайте любови до приходнів, бо деякі нею, навіть не відаючи, гостинно прийняли анголів. **3** Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знаходитеся в тілі. **4** Нехай буде в усіх чёсний шлюб та ложе непорóчне, а блудників та перелюбів судитиме Бог. **5** Будьте життям не грошолобні, задовольняйтесь тим, що маєте. Сам бо сказав: „Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе!“ **6** Тому то ми сміливо говоримо: „Господь — мені Помічник, і я не злякаюся нікого: що зробить людина мені?“ **7** Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячися на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру. **8** Ісус Христос учора, і сьогодні, і навіки Той Самиий! (aiōn g165) **9** Не захоплюйтесь всілякими та чужими науками. Бо річ добра зміцнити серця благодаттю, а не стравами, що користи від них не одержали ті, хто за ними ходив. **10** Маємо жéртвника, що від нього годуватися права не мають ті, хто скинії служить, — **11** бо котрих звірят кров первосвященик уносить до святині за гріхи, тих м'ясо палиться поза табóром, — **12** тому то Ісус, щоб кров'ю Своєю людей освятити, постраждав поза брамою. **13** Тож виходьмо до Нього поза табір, і наругу Його понесімо, **14** бо постійного міста не маємо тут, а шукаємо майбутнього! **15** Отож, завжди приносьмо Богові жертву хвалі, щєбто плід уст, що Ім'я Його славлять. **16** Не забувайте ж і про добротинність та спільність, бо жертви такі вгодні Богові. **17** Слухайтеся ваших наставників та коріться їм, — вони бо пильнують душ ваших, як ті, хто має здати справу. Нехай вони роблять це з радістю, а не зідхаючи, — бо це для вас не корисне. **18** Моліться за нас, бо надіємося, що ми маємо добре сумління, бо хочемо добре в усьому повóдитись. **19** А надто

прошу́ це робити, щоб швидше до вас мене вернено. **20** Бог же миру, що з мертвих підняв великого Пáстрия вівцям кров'ю вічного заповіту, Господа нашого Ісуса, (aiōnios g166) **21** нехай вас удоскона́лить у кожному доброму ділі, щоб волю чинити Його, чинячи в вас любе перед лицем Його через Ісуса Христа, Якому слава на віки вічні. Амíнь. (aiōn g165) **22** Благаю ж вас, браття, прийміть слово потіхи, бо коротко я написав вам. **23** Знайте, що наш брат Тимофій вже випущений, і я з ним; коли незабаром він прийде, я вас побачу. **24** Вітайте всіх ваших наставників та всіх святих. Вітають вас ті, хто в Італії. **25** Благодать зо всіма вами! Амíнь.

Якова

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпорішенні, — вітаю я вас! **2** Майте, браті мої, повну радість, коли падаєте в усілякі випробовування, **3** знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. **4** А терпеливість нехай має чин досконалий, щоб ви досконали та бездоганні були, і недостачі ні в чому не мали. **5** А якщо кому з вас не стачає мудрости, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, — і буде вона йому дана. **6** Але нехай просить із вірою, без жодного сумніву. Бо хто має сумнів, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер. **7** Нехай бо така людина не гадає, що дістане щось від Господа. **8** Двоєдушна людина непостійна на всіх дорогах своїх. **9** А понижений брат нехай хвалиться високістю своєю, **10** а багатий — пониженням своїм, бо він промине, як той цвіт трав'яний, — **11** бо сонце зійшло зо спекотою, і траву посушило, — і відпав цвіт її, і зникла краса її виду. Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх! **12** Блаженна людина, що вітерпить пробу, бо, бувши випробована, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. **13** Випробовуваний, хай не каже ніхто: „Я від Бога спокуюваний“. Бо Бог злом не спокуюється, і нікого Він Сам не спокуює. **14** Але кожен спокуюється, як надіється й зводиться пожадливістю власною. **15** Пожадливість потому, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть. **16** Не обманюйтесь, брати мої любі! **17** Усяке добре давання та дар досконалий походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни. **18** Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якимсь первоплодом творів Його. **19** Отож, мої браті любі, нехай буде кожна людина швидко послухати, забарна говорити, повільна на гнів. **20** Бо гнів людський не чинить праведности Божої. **21** Тому то відкиньте всіляку нечисть та залишок злобї, і прийміть із лагідністю всяєне слово, що може спасти ваші душі. **22** Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють. **23** Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людині, що риси обличчя свого розглядає у дзеркалі, — **24** бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона є. **25** А хто заглядає в закон досконалий, закон волі, і в нім пробує, той не буде забудько слухач, але виконавець діла, — і він буде блаженний у дійнні своїм! **26** Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамовує, та своє серце обманує, — марна побожність тогб! **27** Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовицями в утисках їхніх, себе берегти чистим від світу.

2 Браті мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа. **2** Бо коли до

вашого зібрання ввійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідар у вбогім вбранні, **3** і ви поглянете на того, хто в шаті блискучій, і скажете йому: „Ти сідай вигідно отут, “а бідареві прокажете: „Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку моїм“, **4** то чи не стало між вами поділення, і не стали ви злодумними суддями? **5** Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрав Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його? **6** А ви бідаря зневажили! Хіба не багачі переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суди? **7** Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаетесь? **8** Коли ви Закона Царського виконуєте, за Писанням: „Люби свого ближнього, як самого себе“, то ви робите добре. **9** Коли ж дивитесь на обличчя, то чините гріх, бо Закон удоводнює, що ви винуваті. **10** Бо хто всього Закону виконає, а згрішить в одному, той винний у всьому стає. **11** Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелюбства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелюбства не чиниш, а вб'єш, то ти переступник Закону. **12** Отак говоріть і отак чиніть, як такі, що будете суджені законом волі. **13** Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд. **14** Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але діл не має? Чи може спасти його віра? **15** Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного покрому, **16** а хтонебудь із вас до них скаже: „Ідіть з миром, грійтесь та їжте“, та не дасть їм потрібного тілу, — що ж то pomoже? **17** Так само й віра, коли діл не має, — мёртва в собі! **18** Але скаже хтонебудь: „Маєш ти віру, а я маю діла; покажи мені віру свою без діл твоїх, а я покажу тобі віру свою від діл моїх“. **19** Чи віруєш ти, що Бог один? Добре робиш! Та й дёмони вірують, — і тремтять. **20** Чи хочеш ти знати, о марна людина, що віра без діл — мёртва? **21** Авраам, отець наш, — чи він не з діл виправданий був, як поклав був на жёртвника свого сина Ісака? **22** Чи ти бачиш, що віра помогла його ділам, і вдосконалилась віра із діл? **23** І здійснилося Писання, що каже: „Авраам же ввірував Богові, і це йому зараховане в праведність, і був названий він другом Божим“. **24** Отож, чи ви бачите, що людина виправдується від діл, а не тільки від віри? **25** Чи так само і блудниця Рахав не з діл виправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила? **26** Бо як тіло без духа мёртве, так і віра без діл — мертва!

3 Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знавши, що більший осуд приймемо. **2** Бо багато ми всі помиляємось. Коли хто не помиляється в слові, то це муж досконалий, спроможний приборкувати й усе тіло. **3** От і коням вкладаєм уздечки до рота, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо. **4** От і кораблі, хоч які величезні та гнані вітрами жорстокими, проте найменшим стёрном скервуються, куди хоче стерничий. **5** Так само й язик,

— малий член, але хвалиться вельми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса! **6** І язик — то огонь. Як світ неправости, поставлений так поміж нашими членами, язик сквернить усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геєнни. (**Geenna g1067**) **7** Бо всяка природа звірів і пташбк, гадів і морських потвор приборкується, і приборкана буде природою людською, **8** та не може ніхто із людей язика вгамувати, — він зло безупинне, він повний отрути смертельної! **9** Ним ми благословляємо Бога й Отця, і ним проклинаєм людей, що створені на Божу подобу. **10** Із тих самих уст виходить благословення й прокляття. Не повинно, брати мої, щоб так це було! **11** Хіба з одного отвору виходить вода солодка й гірка? **12** Хіба може, брати мої, фігове дерево родити оливки, або виноград — фіги? Солодка вода не тече з солонця. **13** Хто мудрий і розумний між вами, нехай він покаже діла свої в лагідній мудрості добрим поведінням! **14** Коли ж гірку задрість та сварку ви маєте в серці своєму, то не величайтесь та не говоріть неправди на правду, — **15** це не мудрість, що ніби звёрху походить вона, але земна, тілесна та дёмонська. **16** Бо де задрість та сварка, там безлад та всяка зла річ! **17** А мудрість, що звёрху вона, насамперед чиста, а потім спокійна, лагідна, покірлива, повна милосердя та добрих плідів, безсторонна та нелукава. **18** А плід праведности сіється творцями миру.

4 Звідки війни та свари між вами? Чи не звідси, — від ваших пожадливоростей, які в ваших членах воюють? **2** Бажаєте ви — та й не маєте, убиваєте й задрите — та досягнути не можете, свáритесь та воюєте — та не маєте, бо не прохаєте, **3** прохаєте — та не одержуєте, бо прохаєте на зле, щоб ужити на розкоші свої. **4** Перелюбники та перелюбниці, чи ж ви не знаєте, що дружба зо світом — то ворожнеча супроти Бога? Бо хто хоче бути світові приятелем, той ворогом Божим стається. **5** Чи ви думаете, що даремно Писання говорять: „Жадає аж до задрости Дух, що в нас пробуває“? **6** Та ще більшу благодать дає, через що й промовляє: „Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать“. **7** Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь дияволу, — то й утече він від вас. **8** Наблізьтесь до Бога, то й Бог наблізиться до вас. Очистьте руки, грішні, та серця освятить, двоєдушні! **9** Журіться, сумуйте та плачте! Хай обернеться сміх ваш у плач, а радість у сум! **10** У покоріться перед Господнім лицем, — і Він вас підійме! **11** Не обмовляйте, брати, один одного! Бо хто брата свого обмовляє або судить брата, той Закона обмовляє та судить Закона. А коли ти Закона осуджуєш, то ти не виконавець Закону, але суддя. **12** Один Законодавець і Суддя, що може спасти й погубити. А ти хто такий, що осуджуєш ближнього? **13** А ну тепер ви, що говорите: „Сьогодні чи вввтра ми підем у те чи те місто, і там рік проживемо, та будемо торгувати й заробляти“, **14** ви, що не відаєте, що трапиться вввтра, — яке ваше життя? Бо це пара,

що на хвилюку з'являється, а потім зникає! **15** Замість того, щоб вам говорити: „Як схоче Господь та будемо живі, то зробимо це або те“. **16** А тепер ви хвалитеся в своїх гордошах, — лиха всяка подібна хвальба! **17** Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має гріх!

5 А ну ж тепер ви, багачі, — плачте й ридайте над лихом своїм, що вас має спіткати: **2** ваше багатство згнило, а ваші вбрання міль поїла! **3** Золото ваше та срібло поіржавіло, а їхня іржа буде свідчити проти вас, і поїсть ваше тіло, немов той огонь! Ви скарби зібрали собі на останні дні! **4** Ось голосить заплала, що ви затримали в робітників, які жали на ваших полях, — і голосіння женців досягли вух Господа Саваота! **5** Ви розкошували на землі й насолоджувались, серця свої вигодували, немов би на день заклєннв. **6** Ви Праведного засудили й убили, — Він вам не протівився! **7** Отож, браття, довготерпіть аж до приходу Господа! Ось чекає рільник дорожочинного плóду землі, довготерпіть за нього, аж поки одёржить дощ ранній та пізній. **8** Довготерпіть же й ви, зміцніть серця ваші, бо наблізвився прихід Господній! **9** Не нарікайте один на одного, браття, щоб вас не засуджено, — он Суддя стоїть перед дверима! **10** Візьміть, браття, пророків за приклад страждання та довготерпіння, — вони промовляли Господнім Ім'ям! **11** Отож, за блаженних ми маємо тих, хто витерпів. Ви чули про Йовво терпіння та бачили Господній кінець йогоб, що „вельми Господь милостивий та щедрий“. **12** А найперше, браття мої, не клянїться ні небом, ані землею, і ніякою іншою клятвою! Слово ж ваше хай буде: „Так, так“ та „Ні, ні“, щоб не впасти вам в бсуд. **13** Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тішиться хтось? Хай співає псалмі! **14** Чи хворіє хто з вас? Хай покличе пресвітерів Церкви, і над ним хай помолиться, намастївши його оливою в Господне Ім'я, **15** і молитва віри вздорює недужого, і Господь його підійме, а коли він гріхи був учинив, то вони йому простяться. **16** Отже, признавайтесь один перед одним у своїх прогріхах, і моліться один за одного, щоб вам уздорювались. Бо дуже могутня ревна молитва праведного! **17** Ілля був людина, подібна до нас прїстрастями, і він помолився молитвою, щоб дощу не було, — і дощу не було на землі аж три роки й шість місяців... **18** І він знов помолився, — і дощу далó небо, а земля вродила свій плід! **19** Браття мої, — коли хто з-поміж вас заблудить від правди, і його хто наверне, **20** хай знає, що той, хто грішника навернув від його блудної дороги, той душу його спасає від смерти та безліч грїхів покриває!

1 Петра

1 Петро, апостол Ісуса Христа, зажоанам Розпоробшеня: Пóнту, Галáтії, Каппадокії, Азії й Віфінії, ви́браним **2** із передбáчення Бога Отця, посв'яченням Духа, на покору й окрóплєння кров'ю Ісуса Христа: нехай примно́житьсь вам благода́ть та мир! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю віродив нас до живої надії́ через воскресєння з мертвих Ісуса Христа, **4** на спáдщину нетлі́нну й непорочну та нев'яну́чу, заховану в небі́ для вас, **5** що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього́ часу́. **6** Тіштесь з того, засмучені трóхи тепер, якщо треба, всля́кими випробóвуваннями, **7** щоб досвідчення вашої віри було́ дорогоці́нніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробóвуеться, на похвалу́, і честь, і славу́ при з'явленні Ісуса Христа. **8** Ви Йо́го любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимóвно́ і славно́ радістю, **9** бо досяга́єте меті́ віри вашої — спасіння ду́шам. **10** Про це спасіння розвідували та допитувались пророки, що звіщали про благода́ть, призначену вам. **11** Вони досліджували, на котрій чи на який час показував Дух Христі́в, що в них був, коли Він сповіщав про Христові страждáння та славу, що прийдуть по них. **12** Їм відкрито́ бу́ло, що вони не для себе́ самі́х, а для вас служили́ тим, що тепер звіщено́ вам через благові́сників Духом Святим, із неба посланим, на що бажають дивитися а́нголи. **13** Тому́ то, підперезавши стéгна свого розуму́ та бувши тверезі, майте досконалу́ надію́ на благода́ть, що принóситься вам в з'явленні Ісуса Христа. **14** Як слухняні, не застосовуйте́ся до попередніх пожадли́востей вашого неві́дання, **15** але за Святим, що покликав вас, будьте́ й самі́ свята́ в усі́м вашім повóдженні, **16** бо написано́: „Будьте́ свята́, — Я бо свята́й“! **17** І коли́ ви Отцем звете́ Того, Хто кожного, не зважаючи́ на особу, судить за вчинок, то в страху́ провадьте́ час вашого тимчасового замéшкання. **18** І знайте, що не тлі́нним срі́блом або золотом відкуплені́ ви були́ від марно́го вашого життя́, що передане́ вам від батьків, **19** але дорогоці́нною кров'ю́ Христа, як непорочного́ й чистого Ягняти, **20** що призначений́ був іще́ перед заклáдинами світу́, але був з'явлений́ вам за останнього́ часу́. **21** Через Нього ви віруєте в Бога, що з мертвих Йо́го воскресив та дав славу́ Йо́му, щоб була́ ваша віра́ й надія́ на Бога. **22** Пóслухом правді́ очистьте́ душі́ свої́ через Духа на нелицемі́рну братерську́ любов, і ревно́ від щирого серця́ любіть́ один́ одного, **23** бо народжені́ ви не з тлі́нного насіння́, але з нетлі́нного, — Словом Божим живим та тривалим. (аіѳн g165) **24** Бо „ко́жне ті́ло — немов та трава, і всяка слава́ лю́дини — як цві́т трав'яний: засохне трава — то і цві́т опадє́, **25** а Слово́

Господне́ повік пробуває“! А це те Слово, яке звіщено́ вам у Євáнгелії. (аіѳн g165)

2 Отож, відкладіть усяку злóбу, і всякий підступ, і лицемі́рство, і задрі́сть, і всякі́ обмови, **2** і, немов новонароджені́ немовлята, жадайте́ щирого духовного молока, щоб ним вирости́ вам на спасіння, **3** якщо ви спробóвували, що добрий Господь. **4** Приступайте́ до Нього, до Каменя живого, дорогоці́нного, що відкинули́ люди Йо́го, але ви́брав Бог. **5** І самі́, немов те каміння живе, будуйте́ся в ді́м духовий, на священство́ святе, щоб принóсити жертви́ духовні, приємні́ для Бога через Ісуса Христа. **6** Бо стоїть у Писáнні: „Ось кладу́ Я на Сіоні́ Каменя ви́браного, нарі́жного, дорогоці́нного, і хто вірує в Нього, той не буде́ осорóблений“! **7** Отож бо, для вас, хто вірує, Він коштовні́сть, а для тих, хто не вірує — „камі́нь, що Йо́го занедбáли́ були́ будівничі́, той нарі́жним став каменем“, **8** і „камі́нь спотикáння, і скеля́ спокуси“, — і об нього вони́ спотика́ються, не вірячи́ слову, на що́ й призначені́ були́. **9** Але ви — ви́браний рід, св'яще́нство царське́, наро́д свята́й, лю́д власности́ Божої́, щоб звіщали́ чеснóти Того, Хто покликав вас із тёмряви́ до дивного світла́ Свого́, **10** колись „ненаро́д“, “а тепер наро́д Божий, колись „непомилувані́, “а тепер ви помилувані́! **11** Благаю́ вас, любі́, як прихóдьків та подорожні́х, щоб ви здéржували́сь від ті́лесних пожадли́востей, що воюють́ проти́ душі́. **12** Поводьте́ся помі́ж поганами́ добре, щоб за те, за що́ вас обмовляють́ вони, немов би злочинці́в, побачивши́ добрі́ ді́ла, сла́вили́ Бога в день відві́дання. **13** Отож, коріть́ся ко́жному лю́дьському творінню́ ради́ Господа, — чи то цареві́, як найви́щому, **14** чи то володарям, як від нього́ пóсланим для карáння злочинці́в та для похвалі́ доброчинці́в. **15** Бо така́ Божя воля́, щоб доброчинці́ гамували́ не́уцтво нерозумних лю́дей, — **16** як вільні́, а не як ті́, що мають́ волю́ на прикриття́ лихого, але як раби́ Божі́. **17** Шануйте́ всіх, брáтство́ любіть́, Бога бійте́ся, царя́ поважайте́. **18** Раби́, — коріть́ся панам із повним страхом, не тільки́ добрим та тихим, але й прикрим. **19** Бо то вгодне, коли́ хто, через сумлі́ння перед Богом, тёрпить́ недолу́, непоправді́ страждаючи́. **20** Бо яка похвалá, коли́ тёрпите́ ви, як вас б'ють́ за провини́? Але коли́ з мúкою тёрпите́ за добрі́ вчинки, то це вгодне́ Богові́! **21** Бо на це́ ви покликані́. Бо й Христос постраждав за нас, і зали́шив нам при́клада, щоб пішли́ ми слі́дами Йо́го. **22** „Не вчинив Він грі́ха, і не знайшло́ся в устах Йо́го підступу!“ **23** Коли́ був лихослóвлений, Він не лихословив взаёмно́, а коли́ Він страждав, не погро́жував, але передав Тому́, Хто судить́ справедливо. **24** Він ті́лом Свої́м Сам підні́с грі́хи наші́ на дере́во, щоб ми вмерли́ для грі́хів та для праведности́ жили́; Йо́го „ранами́ ви вздорóвили́ся“. **25** Ви бо були́ як ті́ вівці́ заблúкани́, та ви повернулись́ до Пасти́ря й Опі́куна ваших ду́ш.

3 Так само дружини, — коріться своїм чоловікам, щоб і деякі, хто не коріться слову, були приєднані без слова повбдженням дружин, **2** як побачать ваше повбдження чисте в страху. **3** А окрасою їм нехай буде не зовнішне, — заплітання волосся та навішання золота або вбирання одерж, **4** але захована людина серця в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом. **5** Бо так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що кляли надію на Бога й корились своїм чоловікам. **6** Так Сара корилась Авраамові, і паном його називала. А ви — її діти, коли добро робите та не лякаєтесь жадного страху. **7** Чоловіки, — так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабшою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємиці благодаті життя, щоб не спинялися ваші молитви. **8** Нарешті ж, будьте всі однодумні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покірливі. **9** Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, — благословляйте, знавши, що на це вас покликано, щоб ви вспадували благословення. **10** „Бо хто хоче любити життя та бачити добрі дні, нехай здержить свого язика від лихого та уста свої від говорення підступу. **11** Ухилийся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним! **12** Бо очі Господні — до праведних, а вуха Його — до їхніх прохань, а Господне лице проти тих, хто чинить лихе!“ **13** І хто заповіді вам зле, коли будете ви оборонцями доброго? **14** А коли ви за праведність і страждаєте, то ви блаженні! „А їхнього страху не бійтеся, і не тривожтеся!“ **15** А Господа Христа освятіть у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зо страхом. **16** Майте добре сумління, щоб тим, за що вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихослівники вашого повбдження в Христі. **17** Бо ліпше страждати за добрі діла, — коли хоче того Божа воля, — аніж за лихі. **18** Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умертвлений тілом, але Духом оживлений, **19** Яким Він і духам, що в'язниці були, зійшовши, звівач; **20** вони колись непокірливі були, як їх Боже довготерпіння чекало за Ноевих днів, коли будувався ковчег, що в ньому мало, цебто вісім душ, спаслось від води. **21** Того образ, хрищення — не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління, — спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа, **22** що, зійшовши на небо, пробуває по Божій правіці, а Йому підкорилися анголи, влади та сили.

4 Отож, коли тілом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тією самою думкою, бо хто тілом постраждав, той перестав грішити, **2** щоб решту часу в тілі жити вже не для пожадливістей людських, а для Божої волі. **3** Бо досить минулого часу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пожадливостях,

у пияцтві, у гулянках, у пійтиках, у беззаконних ідолослужбах. **4** Вони з того дивуються, що ви разом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають. **5** Вони дадуть відповідь Тому, Хто судитиме живих та мертвих! **6** Бо на те й мертвим звіщувано Євангелію, щоб вони прийняли суд по-людському тілом, але жили по-Божому духом. **7** Кінець же всьому наблизився. Отже, будьте мудрі й пильуйте в молитвах! **8** Найперше майте щирю любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! **9** Будьте гостинні один до одного без нехоті! **10** Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті. **11** Коли хто говорить, говори, як Божі слова. Коли хто служить, то служи, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в усьому Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь. **(aiōn g165)** **12** Улюблені, не дивуйтеся огневі, що вам посилається на випробовування, немов би чудом випадку для вас. **13** Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. **14** Коли ж вас ганьблять за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави й Дух Божий. **15** Ніхто з вас хай не страждає, як душолюб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, **16** а коли — як християнин, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те. **17** Бо час уже суд розпочати від Божого дому; а коли він почнеться перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Євангелії? **18** А коли „праведний ледве спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись?“ **19** Тому й ті, хто з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в добродієстві Йому, як Створителю вірному.

5 Тож благаю між вами пресвітерів, співпресвітер та свідок Христових страждань, співучасник слави, що повинна з'явитись: **2** пасіть стадо Боже, що у вас, наглядайте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, **3** не пануйте над спадком Божим, але будьте для стада за взір. **4** А коли Архипастир з'явиться, то одержите ви нев'янучого вінка слави. **5** Також молоді, — коріться старшим! А всі майте покору один до одного, бо „Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать!“ **6** Тож покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу повіщить. **7** Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами! **8** Будьте терпелі, пильуйте! Ваш супротивник — диявол — ходить, ричучі, як лев, що шукає пожерти когось. **9** Противтесь йому, тверді в вірі, знавши, що ті самі муки трапляються й вашому братству по світу. **10** А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалить вас, хто трохи потерпів, хай упевнить, зміцнить, угрунтує. **(aiōnios g166)** **11** Йому слава та влада на вічні віки, амінь. **(aiōn g165)** **12** Я коротко вам написав через Силуяна, як гадаю — вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте. **13** Вітає вас

ра́зом ви́брана Церква в Вавилоні, і Ма́рко, мій син. 14
Вітайте один одного поцілунком любови. Мир вам
усім у Христі! Амінь.

2 Петра

1 Симеон Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в праведності Бога нашого й Спасителя Ісуса Христа: **2** благодать вам та мир нехай примножиться в пізнанні Бога й Ісуса, Господа нашого! **3** Усе, що потрібне для життя та побожності, подала нам Його Божа сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою. **4** Через них даровані нам цінні та великі обітниці, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від пожадливого світового тління. **5** Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання, **6** а в пізнанні — стримання, а в стриманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя, **7** а в благочесті — братерство, а в братерстві — любов. **8** Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас нелінивими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа. **9** А хто цього не має, той сліпий, короткозорий, він забув про очищення з своїх давніх гріхів. **10** Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцним оселе покликання та вибрання, бо, роблячи так, ви ніколи не спіткнетесь. **11** Бо щедро відкриється вам вхід до вічного Царства Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. (aiōnios gl66) **12** Тому то ніколи я не занебуду про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впевнені в теперішній правді. **13** Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонукувати вас нагадуванням, **14** знаючи, що я незабаром повинен покинути осело свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив мені. **15** А я пильнуватиму, щоб ви й по моєму відході завжди мали це в пам'яті. **16** Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро вдуманими байками, але будучи самовіддцями Його велічі. **17** Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“ **18** І цей голос, що з неба зійшов, ми чули, як із Ним були на святій горі. **19** І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світільника, що світить у темному місці, аж поки зачне розвиднятися, і світова зірниця засяє у ваших серцях, **20** бо ви знаєте перше про те, що жодне пророчтво в Писанні від власного віяшення не залежить. **21** Бо пророчтва ніколи не було з волі людської, а звичайно його святі Божі мужі, проваджені Духом Святим.

2 А між людом були й неправдиві пророки, як і будуть між вас учителі неправдиві, що впровадять згубні ересі, відречуться від Владіки, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибіль. **2** І багато-хто підуть за пожадливістю їхньою, а через них дороба правдива зневажиться. **3** І в зажерливості вони будуть ловити вас словами облєсними. Суд на них віддавна не бариться, а їхня загибіль не дримає! **4** Бо як Бог

анголів, що згрішили, не помилював був, а в кайданах темряви вкинув до аду, і передав зберігати на суд; (Tartarob g5020) **5** і Він не помилював першого світу, а зберіг само восьмого Ноя, проповідника праведности, і навів потоп на світ безбожних; **6** і міста Содом і Гоморру спопелів, засудивши на знищення, і дав приклада для майбутніх безбожників, **7** а врятував праведного Лота, змученого поведженням розпусних людей, — **8** бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, бачачи й чуучи вчинки безбожні, — **9** то вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари, **10** а надто тих, хто ходить за нечистими пожадливістями тіла та погорджує владою; зухвалі свавільці, що не бояться зневажати слави, **11** хоч анголі, будучи міцню та силою більші за них, не несуть до Господа зневажливого суду на них. **12** Вони, немов звиріна нерозумна, зроджена природою на зльовлення та загибіль, зневажають те, чого не розуміють, і в тлінні своїм будуть знищені, **13** і приймуть заплату за лихі вчинки. Вони повсякденну розпусту вважають за розкіш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються своїми оманами, бенкетуючи з вами. **14** Їхні очі наповнені перелюбом та гріхом безупинним; вони зваблюють душі незміцнені; вони, діти прокляття, мають серце, привчене до зажерливости. **15** Вони покинули пробсту дорогу та й заблудили, і пішли слідом за Валаамом Бебровим, що полюбив нагороду несправедливости, **16** але був докорений у своїм беззаконні: німа під'ярємна ослиця проговорила людським голосом, та й безум пророка спинила. **17** Вони — джерєла безводні, хмари, бурею гнані; для них приготіваний морок темряви! **18** Бо, висловлюючи марнє базкання, вони зваблюють пожадливістю тіла й розпустою тих, хто ледве втік від тих, хто живе в розпусті. **19** Вони волю обіцують їм, самі будучи рабами тління. Бо хто ким переможений, той тому й раб. **20** Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потому знов заплутуються ними та перемагаються, — то останне буває для них гірше першого. **21** Бо краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді! **22** Бо їм трапилося за правдивою приказкою: „Вертається пес до своєї блювотини“, та: „Помита свиня йде валятися в калюжу“.

3 Це вже другого листа пишу я до вас, улюблені. У них нагадуванням я буджу вашу чисту думку, **2** щоб ви пам'ятали слова, що святі пророки давніше звістили їх вам, і заповідь Господа й Спасителя, що одержали через ваших апостолів. **3** Насамперед знайте оце, що в останні дні прийдуть із насмішками глузії, що ходитимуть за своїми пожадливістями, **4** та й скажуть: „Де обітниця Його приходу? Бо від того часу, як позасинали наші батьки, усе залишається так від

початку творіння“. **5** Бо сховане від тих, хто хоче цього, що небо було напочатку, а земля із води та водою склādена словом Божим, **6** томú тодішній світ, водою потоплений, згинув. **7** А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей. **8** Нехай же одне це не буде заховане від вас, улюблені, що в Господа один день — немов тисяча рóків, а тисяча рóків — немов один день! **9** Не бáряться Госпóдь із обітницею, як деякі вважають це барінням, але вам довготерпить, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усі навернулися до каяття. **10** День же Господній прибу́де, як злодій вночі, коли з гуркотом небо мине, а стихії, розпéчені, рунуть, а земля та діла, що на ній, погорять. **11** А коли все оце поруїнується, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви, **12** що чекаєте й прагнете скорого прихóду Божого дня, в яким небо, палючися, зникне, а розпáлені стихії розтопляться? **13** Але за Його обітницею ми чекаємо неба новóго й новóї землі, що праведність на них пробуває. **14** Тож, улюблені, чекáючи цього, попильнуйте, щоб ви знайшлися для Нього нескверні та чисті у мирі. **15** А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю, **16** як і по всіх послáннях, що в них він говорить про це. У них є дещо тяжко зрозуміле, що нéуки та незміцнені перекручують, як і інші Писáння, на власну загибіль свою. **17** Тож ви, улюблені, знаючи це наперéд, стережіться, щоб не були ви звéдені блóдом безбожних і не відпали від свого вґрунтува́ння, **18** але щоб зростали в благодáті й пізнáнні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вічного! Амíнь. (аїѠп г165)

1 Івана

1 Щоб було від початку, щоб ми чули, щоб бачили власними очима, щоб розглядали, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя, — **2** а життя з'явилося, і ми бачили, і свідчили, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебувало й з'явилося нам, — (aiōnios g166) **3** щоб ми бачили й чули — про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спільність із нами. Спільність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом. **4** А це пишемо вам, щоб повна була ваша радість! **5** А це звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жадної темряви! **6** Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо в темряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! **7** Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха. **8** Коли ж кажемо, що не маєм гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди! **9** Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої. **10** А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слова Його нема в нас!

2 Діточки мої, — це пишу я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного. **2** Він ублагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу. **3** А що ми пізнали Його, пізнаємо це з того, коли заповіді Його додержуємо. **4** Хто говорить: „Пізнав я Його“, але не додержує Його заповідей, той неправдомовець, і немає в нім правди! **5** А хто додержує Його слово, у тому Божа любов справді вдосконалюється. Із того ми пізнаємо, що в Нім пробуваємо. **6** А хто каже, що в Нім пробуває, той повинен поводитись так, як поведився Він. **7** Улюблені, — не пишу я для вас нову заповідь, але заповідь давню, яку мали від початку: заповідь давня, — то слово, що чули його від початку. **8** Але нову заповідь я вам пишу, що справді вона в Нім та в вас, — що минається темрява, і світло правдиве вже світить. **9** Хто говорить, що він пробуває у світлі, та ненавидить брата свого, той у темряві досі. **10** А хто любить брата свого, той пробуває у світлі, і в ньому спотикання немає. **11** Хто ж ненавидить брата свого, пробуває той у темряві й ходить у темряві, і не знає, куди він іде, бо темрява очі йому осліпила. **12** Пишу я вам, дітоньки, що гріхи вам прощаються ради Ймення Його. **13** Пишу вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Пишу вам, юнакі, бо перемогли ви лукавого. **14** Пишу, діти, вам, бо ви пізнали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Писав я до вас, юнакі, бо міцні ви, і Слово Боже в вас пробуває, і лукавого перемогли ви. **15** Не любіть світу, ані того, що в світі. Коли любіть хто світ, у тім немає любови Отцівської, **16** бо все, що в світі: пожадливість тілесна,

і пожадливість очам, і пиха життява, — це не від Отця, а від світу. **17** Минається і світ, і його пожадливість, а хто Божу волю виконує, той повік пробуває! (aiōn g165) **18** Діти, — остання година! А що чули були, що антихрист іде, — а тепер з'явилося багато антихристів, — з цього ми пізнаємо, що остання година настала! **19** Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишилися б з нами; але вийшли, щоб відкрилося, що не всі вони наші. **20** А ви маєте помазання від Святого, і знаєте все. **21** Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди. **22** Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрікається Отця й Сина! **23** Кожен, хто відрікається Сина, не має Отця; хто визнає Сина, той має Отця. **24** Тож, щоб ви чули з початку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробуватиме те, щоб ви чули з початку, то й ви пробуватимете в Сині й Отці. **25** А це та обітниця, яку Він Сам обіцяв нам: вічне життя. (aiōnios g166) **26** Це я написав вам про тих, хто обманює вас. **27** А помазання, яке прийняли ви від Нього, — воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помазання само вас навчає про все, — воно бо правдиве і нехибне, — то як вас навчило воно, у тім пробуйте. **28** А тепер, діточки, залишайтеся в Нім, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засоромлені Ним під час Його приходу. **29** Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить праведність, народився від Нього.

3 Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому, що Його не пізнав. **2** Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будемо подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є. **3** І кожен, хто має на Нього надію оцю, очищає себе так же само, як чистий і Він. **4** Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня. **5** І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. **6** Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його. **7** Діточки, хай ніхто вас не зводить! Хто чинить праведність, той праведний, як праведний Він! **8** Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому то з'явився Син Божий, щоб зніщити справи диявола. **9** Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він. **10** Цим пізнаються діти Божі та діти дияволові: Кожен, хто нраведности не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить! **11** Бо це та звістка, яку від початку ви чули, — щоб любили один одного, **12** не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його — праведні. **13** Не дивуйтесь, браття мої, коли світ вас ненавидить!

14 Ми знаємо, що ми перейшли від смертн в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробуває той в смерті. 15 Кожен, хто ненавидить брата свого, той душоуб. А ви знаєте, що жоден душоуб не має вічного життя, що в нім перебувало б. (aiōnios g166) 16 Ми з того пізнали любов, що душу Свою Він поклав був за нас. І ми мусимо класти душі за братів! 17 А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недовостачі, та серце своє зачинає від нього, то як Божа любов пробуває в такому? 18 Діточки, — любимо не словом, ані язиком, але ділом та правдою! 19 Із цього довідуємось, що ми з правди, і впокорюєм наші серця перед Ним, 20 бо коли винуватить нас серце, то Бог більший від нашого серця та відає все! 21 Улюблені, — коли не винуватить нас серце, то маємо відвагу до Бога, 22 і чогó тільки попросимо, одержимо від Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо liebe для Нього. 23 І оце Його заповідь, щоб ми вірували в Ім'я Сина Його — Ісуса Христа, і щоб любили один одного, як Він нам заповідь дав! 24 А хто Його заповіді береже, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав.

4 Улюблені, — не кожному духові вірте, але випробуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилося в світ. 2 Духа Божого цим пізнавайте: кожен дух, який визнає, що Ісус Христос прийшов був у тілі, той від Бога. 3 А кожен дух, який не визнає Ісуса, той не від Бога, але він антихристів, про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі. 4 Ви від Бога, діткі, і ви перемogli їх, — більший бо Той, Хто в вас, аніж той, хто в світі. 5 Вони від світу, тому́ то говорять від світу, а світ слухає їх. 6 Ми від Бога, — хто знає Бога, той слухає нас, хто не від Бога, той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обмани. 7 Улюблені, — любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога! 8 Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов! 9 Любов Божа до нас з'явилася тим, що Бог Сина Свого Однородженого послав у світ, щоб ми через Нього жили. 10 Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи. 11 Улюблені, — коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один одного! 12 Бога не бачив ніколи ніхто. Коли один одного любимо, то Бог в нас пробуває, а любов Його в нас удосконалілась. 13 Що ми пробуваємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це тим, що Він дав нам від Духа Свого. 14 І ми бачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу. 15 Коли хто визнає, що Ісус — то Син Божий, то в нім Бог пробуває, а він у Бозі. 16 Ми пізнали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває! 17 Любов удосконалюється з нами так, що ми маємо відвагу на день судний, бо який Він, такі й ми на цім світі. 18 Стра́ху немає в

любві, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має му́ку. Хто ж боїться, той не досконалий в любові. 19 Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив. 20 Як хто скаже: „Я Бога люблю“, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить? 21 І ми оцю заповідь маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!

5 Кожен, хто вірує, що Ісус — то Христос, той родився від Бога. І кожен, хто любить Того, Хто породив, любить і Того, Хто народився від Нього. 2 Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додержуємо. 3 Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі. 4 Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ. А оце перемога, що світ перемогла, — віра наша. 5 А хто світ перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус — то Син Божий? 6 То Той, що прийшов був водою та кров'ю, — Ісус Христос. І не тільки водою, а водою та кров'ю. І Дух свідчить, бо Дух — то правда. 7 Бо троє свідкують на небі: Отець, Слово й Святий Дух, і ці Троє — Одно. 8 І троє свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і троє — в одно. 9 Коли ми приймаємо свідчення людське, то свідчення Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого. 10 Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про Сина Свого. 11 А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це — у Сині Його. (aiōnios g166) 12 Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. 13 Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя. (aiōnios g166) 14 І оце та відвага, що ми маємо до Нього, — що коли чого просимо згідно волі Його, то Він слухає нас. 15 А як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки ми просимо, то знаємо, що одержуємо те, чого просимо від Нього. 16 Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай мо́литися за нього, — і Він життя йому дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й гріх на смерть, — не про нього кажú, щоб молився. 17 Усяка неправда — то гріх. Та є гріх не на смерть. 18 Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, — бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається. 19 Ми знаємо, що ми від Бога, і що весь світ лежить у злі. 20 Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він — Бог правдивий і вічне життя! (aiōnios g166) 21 Дітоньки, — бережіться від ідолів! Амінь.

2 Івана

1 Старець — вибраній пані та дітям її, яких я поправці люблю, і не тільки я, але й усі, хто правду пізнав, **2** за правду, що в нас пробував й повік буде з нами: **(аіп g165)** **3** нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христа, Сина Отцевого, у правді та в любові! **4** Я дуже зрадив, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. **5** І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишу тобі нову заповідь, але ту, яку маємо від початку, — щоб ми любили один одного! **6** А любов ця — щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від початку, щоб ви згідно з нею жили. **7** Бо в світ увійшло багато обманців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий — то обманець та антихрист! **8** Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагороду. **9** Кожен, хто робить переступ та не пробуває в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробуває в науці Його, той має і Отця, і Сина. **10** Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому його, і не вітайте його! **11** Хто бо вітає його, той участь бере в лихих учинках його. **12** Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію прибути до вас, і говорити устами до уст, щоб повна була ваша радість! **13** Вітають тебе діти вибраної сестри твоєї. Амінь.

3 Івана

1 Старець — улюбленому Гаєві, якого я на правду люблю. **2** Улюблений, — я молюся, щоб добре велось в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведеться душі твоїй. **3** Бо я дуже зрадив, як прийшли були браття, і засвідчили правду твою, як ти живеш у правді. **4** Я не маю більшої радості від цієї, щоб чути, що діти мої живуть у правді. **5** Улюблений, — вірно ти чіниш, як що робиш для братті та для чужинців, — **6** вони про любов твою свідчили Церкві; добре ти зробиш, як їх віпровадиш, як достойно для Бога, **7** бо вийшли вони ради Ймення Його, нічого не взявши від поган. **8** Отож, ми повинні приймати таких, щоб бути співробітниками правді. **9** Я до Церкви писав був, але Діотрэф, що любить бути першим у них, нас не приймає. **10** Тому то, коли я прийду́, то згадаю про вчинки його, що їх робить, словами лихими обмовляючи нас. І він тим не задовольнюється, — а й сам не приймає братів, і тим, що бажають приймати, боронить, і вигнать із Церкви. **11** Улюблений, — не робися подібним до лихого, а до доброго: доброчинець від Бога, а злочинець Бога не бачив. **12** Про Димитрія свідчили всі й сама правда. І свідчимо й ми, а ви знаєте, що свідчення наше правдиве. **13** Багато хотів я писати, та не хочу писати до тебе чорнилом та очеретінкою, **14** але маю надію побачити тебе незабаром, і говорити устами до уст. Мир тобі! Друзі вітають тебе. Привітай друзів пойменно! Амінь.

Юда

1 Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, — покликаним, улюбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом: **2** милість вам, і мир, і любов хай примножаться! **3** Улюблені, всяке дбання чинивши писати до вас про наше спільне спасіння, я признав за потрібне писати до вас, благодаючи боротись за віру, раз дану святим. **4** Бо крадькомá повхóдили деякі люди, на цей óсуд віддавна призначені, безбожні, що благода́ть нашого Бога оберта́ють у розпусту, і відкидаються єдиного Владики і Господа нашого — Ісуса Христа. **5** А я хóчу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Госпóдь визволив людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував. **6** І анголів, що не зберегли початкового стану свого, але кинули житло своє, Він зберіг у вічних кайдáнах під тёмрявою на суд великого дня. (aídios g126) **7** Як Содóм і Гомóрра та міста́ коло них, що таким самим способом чинили перéлюб та ходили за іншим тілом, понéсли кару вічного огню, і поставлені в при́клад, — (aiōnios g166) **8** так само буде й цим сновідам, що опоганюють тіло, погóрджують влáдами, зневажають слави. **9** І сам архáнгол Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсееве тіло, не нава́жився винести суду зневажливого, а сказав: „Хай Господь докóрить тобі!“ **10** А ці зневажають, чо́го не знають; а що знають із природи, як німа звиріна́, то й у тому псуються. **11** Горé їм, бо пішли вони дорогою Каїновою, і попали в обману Валаáмової заплати, і загинули в бунті Корéя! **12** Вони скелі підводні на ваших вечéрях любови, бо з вами без стра́ху їдять та себе попаса́ють; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дере́ва безплідні, двічі померлі, викорінені; **13** люті хвилі мо́рські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок тёмряви береже́ться повік. (aiōn g165) **14** Про них же звіщав був Ено́х, сьомий від Ада́ма, і казав: „Ось іде Госпóдь зо Своїми десятками тисяч святих, **15** щоб суд учинити над усіма́, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожності їхньої, що безбожно на́кóбили, та за всі жорстокі слова, що ї́х говорили на Нього безбожні грішники“. **16** Це ре́мствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливістях, а уста ї́хнi говорять чванли́ве; вони вихваляють особи для зйску! **17** А ви, улюблені, згадуйте слова́, що ї́х давніше казали апóстоли Господа нашого Ісуса Христа, **18** які вам говорили: „За останнього ча́су будуть глузі́, що ходитимуть за своїми пожадливістями та безбожністю“. **19** Це ті, хто відлúчується від єдності, тілесні, що духа не мають. **20** А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, моліться у Дусі Святи́м, **21** бережіть себе самі́х у Божій любові, і чекайте милости Господа на́шого Ісуса Христа для вічного життя. (aiōnios g166) **22** І до одних, хто вагається, будьте милості́ві, **23** спасайте і виривайте з огню, а до

інших будьте милосердні зо стра́хом, і нена́видьте навіть одєжу, опоганену від тіла! **24** А Тому́, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в радості, **25** Єдиному премудрому Богові, Спасителеві нашому через Ісуса Христа, Господа нашого, слава, могутність, сила та влáда перше всього віку, і тепер, і на всі віки! Амінь. (aiōn g165)

Об'явлення

1 Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, що незабаром статися має. І Він показав, і послав Своїм анголом рабові Своєму Іванові, 2 який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив. 3 Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та додёржує написане в ньому, — час бо близький! 4 Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи Духів, що перед престолом Його, 5 та від Ісуса Христа, а Він „Свідок вірний, Пёрвенець з мертвих і Владика зёмних царів“. Йому, що нас полюбив і кров'ю Своєю обмив нас від наших гріхів, 6 що вчинив нас „царями, священниками Богові“ й Отцєви Своєму, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь. (аіѠп g165) 7 „Ото Він із хмарами йде“, і побачить Його кожне око, і ті, що Його „прокололи були, і всі племєна землі будуть плакати за Ним“. Так, амінь! 8 Я Альфа й Омега, говорить Господь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержитель! 9 Я, Іван, ваш брат і спілник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христа. 10 Я був у Дусі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурмі, 11 який говорив: „Що бачиш, — напиши те до книги, і пошли до сімох Церков: до Ефєсу, і до Смірни, і до Пергаму, і до Тіятірів, і до Сард, і до Філядєлфії і до Лаодикії“. 12 І я оглянувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. І, оглянувшись, я побачив сім світильників золотих; 13 а посеред семи світильників „Подібного до Людського Сина, одягненого в довгу одєжу і підперезаного“ по грудях золотим поясом. 14 А „Його голова та волосся — білі, немов біла вівна, як сніг; а очі Його — немов полум'я огняне. 15 А ноги Його подібні до міді“, розпалєні, наче в печі; а „голос Його — немов шум великої води“. 16 І сім зір Він держав у правиці Своїй, а з уст Його меч обосічний виходив, а обличчя Його, немов сонце, що світить у силі своїй. 17 І коли я побачив Його, то до ніг Йому впав, немов мертвий. І поклав Він на мене правицю Свою та й промовив мені: „Не лякайся! Я Перший і Останній, 18 і Живий. І був Я мертвий, а ось Я Живий на вічні віки. І маю ключі Я від смерті й від аду. (аіѠп g165, Hadєs g86) 19 Отже, напиши, що ти бачив, і що є, і що має бути по цьому! 20 Таємниці семи зір, що бачив ти їх на правиці Моїй, і семи світильників золотих: сім зір, — то анголі семи Церков, а сім світильників, що ти бачив, — то сім Церков“.

2 До ангола Церкви в Ефєсі напиши: „Оце каже Той, Хто тримє сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи світильників золотих: 2 Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпеливість, і що не можеш терпіти лихих, і випробував тих, хто себе називає апостолами, але ними не є, і знайшов, що фальшиві вони. 3 І ти

маєш терпіння, і працював для Ймення Мого, але не знемігся. 4 Але маю на тебе, що ти покинув свою першу любов. 5 Отож, пам'ятай, звідки ти впав, і покайся, і вчинки давніші роби. Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і зрушу твого світильника з його місця, якщо не покаєшся. 6 Але маєш оце, що ненавидиш учинки Николаїтів, яких і Я ненавиджу. 7 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможцеві дам їсти від дерева життя, яке в раю Божім“. 8 А до ангола Церкви в Смірні напиши: „Оце каже Перший й Останній, що був мертвий й ожив: 9 Я знаю діла твої, і біду, і убозтво, — але ти багатий, — і зневагу тих, що говорять про себе, ніби юдеї вони, та ними не є, але вони — зборище сатани. 10 Не бійся того, що маєш страждати! Ось диявол вкидатиме декого з вас до в'язниць, щоб вас випробувати. І будете мати біду десять день. Будь вірний до смерті, і Я тобі дам вінця життя! 11 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможець не буде пошкоджений від другої смерті“. 12 А до ангола Церкви в Пергамі напиши: „Оце каже Той, що має меч обосічного: 13 Я знаю діла твої, і що де ти живеш, там престол сатани. І тримєш ти Ймення Моє, і ти не відкинувся від віри Моєї навіть за днів, коли в вас, де живе сатана, був убитий Антипа, свідок Мій вірний. 14 Але трохи Я маю на тебе, бо маєш там тих, хто тримаеться науки Валаама, що навчав був Балака покласти спотикання перед синами Ізраїля, щоб їли ідолоські жертви й розпусту чинили. 15 Так маєш і ти таких, що тримаеться науки Николаїтської так само. 16 Тож покайся! Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і воюватиму з ними мечем Своїх уст. 17 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможцеві дам їсти приховану манну, і дам йому білого каменя, а на камені написано ймення новє, якого не знає ніхто, — тільки той, хто приймає його“. 18 І до ангола Церкви в Тіятірах напиши: „Оце каже Син Божий, що має очі Свої, як полум'я огняне, а ноги Його подібні до міді: 19 Я знаю діла твої, і любов, і віру, і службу, і твою терпеливість, і останні вчинки твої, що більші за перші. 20 Але маю на тебе, що жінці Єзавєлі, яка каже, ніби вона пророкіня, ти пускаєш навчати та зводити рабів Моїх, чинити розпусту та їсти ідолоські жертви. 21 І Я дав був їй часу, щоб покаялася, — та вона не схотіла покаятися в розпусті своїй. 22 Ось Я кину її на ложе, а тих, що чинять із нею розпусту, у велику біду, коли тільки в учинках своїх не покаються, 23 а діти її поб'ю смертю. І пізнають усі Церкви, що Я Той, Хто нирки й серця вивіряє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими. 24 А вам, та іншим, що в Тіятірах, що не мають науки цієї, і — як кажуть — не розуміють так званих глибін сатани, кажуть: не накладу на вас іншого тягара, 25 тільки те, що ви маєте, тримайте, аж поки прийду. 26 А переможцеві, і тому, хто аж до кінця додёржує Мої вчинки, Я дам йому владу „над поганями, 27 і буде пасти їх залізним жезлом; вони, немов глиняний

посуд, покрушаться“, як і Я одержав владу від Свого Отця, 28 і дам Я йому зору досвітню. 29 Хто має вухо, хай чує, щоб Дух промовляє Церквám!“

3 А до ангола Церкви в Сárдах напиши: „Оце каже Той, Хто має сім Божих Духів і сім зір: Я знаю діла твої, що маєш ім'я, ніби живий, а ти мертвий. 2 Будь чуйний та решту зміцняй, що мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм. 3 Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережи, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийду, немов злодій, і ти знати не будеш, якої години на тебе прийду. 4 Та ти маеш і в Сárдах кілька імен, що одержав своєї вони не опоганили, і в білій зо Мною ходитимуть, бо гідні вони. 5 Переможець зодягнеться в білу одягу, а ймення його Я не змію із книги життя, і ймення його визнаю перед Отцем Своїм і перед Його алголами. 6 Хто має вухо, хай чує, щоб Дух промовляє Церквám!“ 7 І до ангола Церкви в Філядэльфії напиши: „Оце каже Святий, Правдивий, що має „ключа Давидового, що Він відчиняє, — і ніхто не зачинить, що Він зачинає, — і ніхто не відчинить“. 8 Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, — і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маеш силу, але слово Мое ти зберіг, і від Ймення Мого не відкинувся. 9 Ось Я зроблю, що декого з зборища сатани, із тих, що себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, — ось Я зроблю, що вони „прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми“, і пізнають, що „Я полюбив тебе“. 10 А що ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу від години випробування, що має прийти на весь світ, щоб випробувати мешканців землі. 11 Я прийду незабаром. Тримай, щоб ти маеш, щоб твого вінця ніхто не забрав. 12 Переможця зроблю Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде назовні, і на нім напишу Ім'я Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Єрусалиму Новбо, що з неба сходить від Бога Мого, та нове Ім'я Своє. 13 Хто має вухо, хай чує, щоб Дух промовляє Церквám!“ 14 І до ангола Церкви в Лаодикії напиши: „Оце каже Амїнь, Свідок вірний і правдивий, почáток Божого творива: 15 Я знаю діла твої, що ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! 16 А що ти літеплий, і ні гарячий, ані холодний, то виплюну тебе з Своїх уст. 17 Бо ти кажеш: „Я багатий, і збагатів, і не потребу́ю нічого“. А не знаєш, що ти нужденний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий! 18 Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перещищеного, щоб збагатитись, і білу одягу, щоб зодягтись, і щоб гáньба наготі твоєї не видна була, а ма́стю на очі нама́сти свої очі, щоб бачити. 19 Кого Я люблю, тому докорю й караю того. Будь же ревний і покайся! 20 Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду, і буду вечєрати з ним, а він зо Мною. 21 Переможцеві сісти Я дам на Моему престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його. 22 Хто має вухо, хай чує, щоб Дух промовляє Церквám!“

4 По цьому я поглянув, — і ось двері на небі відчинені, і перший голос, що я чув його, як сурму́, що зо мною говорив, сказав: „Йди сюди, і Я тобі покажу, що́ статися має по цьому!“ 2 І зараз у Дусі я був. І ось престол стояв на небі, а на престолі Сидячий. 3 А Сидячий подібний був з вигляду до каменя яспіса й сардїса, а веселка навколо престолу видом подібна була до смара́гду. 4 А навколо престолу — двадцять чотири престоли, а на престолах я бачив двадцятьох чотирьох старців, що сиділи, у шати білі одягнені, а на головах своїх мали вінці золоті. 5 А від престолу виходили блискавки, і голоси, і громи. А перед престолом горіли сім світильників огняних, а вони — сім Духів Божих. 6 І перед престолом — як море скляне, до криштáлю подібне. А серед престолу й навколо престолу четверо тварин, повні очей спереду й ззаду. 7 І перша тварина подібна до лева, а друга тварина подібна до теляти, а третя тварина мала лице, як людина, а четверта тварина подібна до орла, що летить. 8 І ті чотири тварини, — кожна з них мала навколо по шість крил, а всередині повна очей. І спокію не мають вони день і ніч, промовляючи: „Свят, свят, свят Господь, Бог Вседержитель, що Він був, і що є, і що має прийти!“ 9 І коли ті тварини складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі й живе віки вічні, (аіѠп g165) 10 тоді падають двадцять чотирьох старців перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віки вічні, і складають вінці свої перед престолом та кажуть: (аіѠн g165) 11 „Достойний Ти, Господи й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив, і з волі Твоєї існує та створене все!“

5 І я бачив в правиці Того, Хто сидить на престолі, книгу, написану всередині й назовні, і запечатану сімомá печатками. 2 І бачив я потужного ангола, який гучним голосом кликав: „Хто гідний розгорнути книгу, і зламати печатки її?“ 3 І не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книги, ані навіть зазирнути в неї. 4 І плавав я гірко, що не знайшовся ані один гідний розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазирнути в неї. 5 А один із старців промовив до мене: „Не плач! Ось Лев, що з племені Юдиного, корінь Давидів, переміг так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її“. 6 І я глянув, — і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед старців стоїть Агнець, як заклений, що має сім рогів і сім очей, а це — сім Божих Духів, посланих на всю землю. 7 І Він підійшов, і взяв книгу з правиці Того, Хто сидить на престолі. 8 А коли Він узяв книгу, то чотири тварини й двадцять чотири старці попадали перед Агнцем, а кожен мав гусла й золоті чаші, повні пахо́щів, а вони — молитви святих. 9 І нову пісню співають вони, промовляючи: „Ти достойний узяти цю книгу, і розкрити печатки її, бо Ти був заклений, і кров'ю Своєю Ти викупив людей Богові з усякого племени, і язика, і наро́ду, і люду. 10 І Ти

їх зробив для нашого Бога царями, і священниками, — і вони на землі царюватимуть!“ **11** І я бачив, і чув голос багатьох анголів навколо престолу, і тварин, і старців, — і число їх було десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч. **12** І казали вони гучним голосом: „Достойний Агнець, що заколений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення!“ **13** І кожне створіння, що воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило: „Тому, Хто сидить на престолі, і Агнцеві — благословення, і честь, і слава, і сила на вічні віки!“ (аіѠн g165) **14** А чотири тварини казали: „Амінь!“ І двадцять чотири старці попадали та поклонились Тому, Хто живе повк віку!

6 І я бачив, що Агнець розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: „Підійди!“ **2** І я глянув, — і ось кінь білий, а той, хто на ньому сидів, мав лука. І вінця йому дано, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти. **3** І коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: „Підійди!“ **4** І вийшов кінь другий, — червоний. А тому, хто на ньому сидів, було дано взяти мир із землі та щоб убивали один одного. І меч великий був даний йому. **5** І коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: „Підійди!“ І я глянув, — і ось кінь вороний. А той, хто на ньому сидів, мав вагу в своїй руці. **6** І я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: „Ківш пшениці за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй!“ **7** А коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: „Підійди!“ **8** І я глянув, — і ось кінь чалий. А той, хто на ньому сидів, на ім'я йому Смерть, за ним же слідом ішов Ад. І дана їм влада була на четвертій частині землі забивати мечем, і голодом, і мором, і земніми звірмі. (Hadēs g86) **9** І коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жертовником душі побитих за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали. **10** І клікнули вони гучним голосом, кажучи: „Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш судити, і не мститимеш тим, хто живе на землі, за кров нашу?“ **11** І кожному з них дано білу одягу, і сказано їм ще трохи спочити, аж поки доповнять число їхні співлуги, і браті їхні, що будуть побиті, як і вони. **12** І коли шосту печатку розкрив, я поглянув, — і ось сталося велике трясіння землі, і сонце зчорніло, як міх волосяний, і весь місяць зробився, як кров. **13** І на землю попадали зорі небесні, як фігове дерево ронить свої незрілі плоди, коли потрясе сильний вітер. **14** І небо схвалось, згорнувшись, немов той сувій пергамену, і кожна гора, і кожен острів порушилися з своїх місць. **15** І земні царі, і вельможі та тисячники, і багаті та сильні, і кожен раб та кожен вільний, — поховались у печери та в скелі гірські, **16** та й кажуть до гір та до скель: „Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лиця

Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнца! **17** Бо прийшов це великий день гніву Його, і хто встояти може?“

7 А по цьому я бачив чотирьох алголів, що стояли на чотирьох кутах землі та тримали чотири земні вітри, щоб вітер не вів на землю, ані на море, ані на жодне дерево. **2** І бачив я іншого ангола, що від схід сонця виходив, і мав печатку Бога Живого. І він гучним голосом крикнув до чотирьох алголів, що їм дано пошкодити землі та морю, **3** говорячи: „Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладемо печатки рабам Бога нашого на їхніх чолах!“ **4** І почув я число попечатаних: сто сорок чотири тисячі попечатаних від усіх племен Ізраїлевих синів: **5** з племені Юдиного — дванадцять тисяч попечатаних, з племені Рувимового — дванадцять тисяч, з племені Гадового — дванадцять тисяч, **6** з племені Асірового — дванадцять тисяч, з племені Нефталімового — дванадцять тисяч, з племені Симеобного — дванадцять тисяч, з племені Левійного — дванадцять тисяч, з племені Іссахарового — дванадцять тисяч, **8** з племені Завулбового — дванадцять тисяч, з племені Йосипового — дванадцять тисяч, з племені Венямінового — дванадцять тисяч попечатаних. **9** Потому я глянув, — і ось натовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого люду, і племін, і народів, і язиків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодягнені в білу одягу, а в їхніх руках було пальмове віття. **10** І звивали вони гучним голосом, кажучи: „Спасіння нашому Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві!“ **11** А всі анголі стояли навколо престолу та старців і чотирьох тих тварин. І вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові, **12** кажучи: „Амінь! Благословення, і слава, і мудрість, і хвала, і честь, і сила, і міць — нашому Богу на вічні віки! Амінь!“ (аіѠн g165) **13** І відповів один із старців, і до мене сказав: „Оці, що зодягнені в білу одягу, — хто вони й звідкіля поприходили?“ **14** І сказав я йому: „Мій пане, ти знаєш!“ Він же мені відказав: „Це ті, що прийшли від великого горя, і випрали одяг свою, та вибілили її в крові Агнца. **15** Тому то вони перед Божим престолом, і в храмі Його день і ніч Йому служать. А „Той, Хто сидить на престолі, розтягне намета над ними“. **16** „Вони голоду й спраги терпіти не будуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка“. **17** Бо Агнець, що серед престолу, „буде їх пасти, і водитиме їх до джерел вод життя. І Бог кожному сльозу з очей їхніх зітре!“

8 І коли сьому печатку розкрив, німа тиша настала на небі десь на півгодини. **2** І я бачив сімох анголів, що стояли перед Богом. І дано було їм сім сурем. **3** І прийшов другий ангол, та й став перед жертовником із золотою кадильницею. І було йому дано багато кадила, щоб до молитов усіх святих додав на золотого

жертівника, що перед престолом. 4 І знявся дим кадильний з молитвами святих від руки ангола перед Бога. 5 А ангол кадильницю взяв, і наповнив її огнем із жертівника, та й кинув на землю. І зчинилися гроби, і гуркотнява, і блискавиці та трясіння землі. 6 І сім анголів, що мали сім сурем, приготувалися, щоб сурмити. 7 І засурмів перший ангол, — і вчинилися град та огонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю. І спалилась третина землі, і згоріла третина дерев, і всяляка зелена трава погоріла. 8 І засурмів другий ангол, — і немов би велика гора, розпалена огнем, була кинена в море. І третина моря зробилася кров'ю, 9 і померла третина морського створіння, що мають життя, і загинула третина кораблів. 10 І засурмів третій ангол, — і велика зоря спала з неба, палаючи, як смолоскіп. І спала вона на третину річок та на водні джерела. 11 А ймення зорі тій Полін. І стала третина води, як полінь, і багато з людей повмирили з води, бо згіркла вона. 12 І засурмів ангол четвертий, — і вдарено третину сонця, і третину місяця, і третину зір, щоб затьмилася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж і ніч. 13 І бачив, і чув я одного орла, що летів серед неба і клікав гучним голосом: „Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів сурмових позосталих трьох анголів, що мають сурмити!“

9 І засурмив п'ятий ангол, — і я бачив зорю, що спала із неба додолу. І їй даний був ключ від криниці безодньої. (Abyssos g12) 2 І вона відімкнула криницю безодню, — і дим повалив із криниці, мов дим із великої печі. І затьмилося сонце й повітря від криничного диму. (Abyssos g12) 3 А з диму на землю вийшла саранá, і дано їй міць, як мають міць скорпіони земні. 4 І наказано їй, щоб вона не шкодила земній траві, ані жадному зіллу, ані жадному дереву, але тільки тим людям, які на чолах не мають печатки Божої. 5 І було дано їй, щоб їх не вбивати, але мучити п'ять місяців; а мука від неї, як мука від скорпіона, коли кусить людину. 6 І в ті дні люди смерті шукатимуть, — та не знайдуть її! Померти вони захотять, — та втече від них смерть! 7 А вигляд сарані був подібний до коней, на війну приготованих; а на головах у неї — немов би вінки, подібні на золото, а обличчя її — немов людські обличчя. 8 І мала волосся — як волосся жіноче, а її зуби були — немов лів'ячі. 9 І мала вона панцери, немов панцери залізні; а шум її крил — немов шум колесниць, коли коней багато біжить на війну. 10 І мала хвосты, подібні до скорпіонових, та жала, а в неї в хвостах її влада — п'ять місяців шкодити людям. 11 І мала вона над собою царя, ангола безодні; йому по-єврейському ім'я Аваддон, а по-грецькому звався він Аполліон! (Abyssos g12) 12 Одне горе минуло! Ось за ним ще два горя надходять! 13 І засурмів шостий Ангол, — і я почув один голос із чотирьох рогів золотого жертівника, який перед Богом, 14 що казав шостому Анголові, який мав сурму:

„Розв'яжи чотирьох Анголів, що пов'язані при великій річці Ефраті“. 15 І були порозв'язувані чотири Анголі, приготовані на годину, і на день, і на місяць, і на рік, щоб убили третину людей. 16 А число кінного війська — двадцять тисяч раз по десять тисяч; і я чув їхнє число. 17 І так бачив я коней в видінні, а на них верхівці, що панцери мали огняні, і гіяцінтови, і сірчані. А голови в коней — немов голови лів'ячі, а з їхнього рота виходив огонь, і дим, і сірка. 18 І побита була третина людей від цих трьох поразок, — від огню, і від диму, і від сірки, що виходили з їхніх ротів. 19 Сила бо коней була в їхнім роті та в їхніх хвостах. А хвості їхні подібні до вужів, що мають голови, і ними вони шкоду чинять. 20 А решта людей, що не вбита була цими поразками, не покаялася за діла своїх рук, щоб не кланялись демонам, ані ідолам золотим, і срібним, і мідяним, і кам'яним, і дерев'яним, що не можуть вони ані бачити, ані чути, ані ходити. 21 І вони не покаялися в своїх убивствах, ані в чарах своїх, ні в розпусті своїй, ні в крадіжках своїх.

10 І бачив я іншого потужного Ангола, що сховався із неба. Був одягнений в хмару, і над його головою веселка була, а обличчя його — немов сонце, а ноги його — як стовпі огняні, 2 і мав у руці своїй книжку розгорнену. І він поставив свою праву ногу на море, а ліву — на землю, 3 і закричав гучним голосом, як лев той ричить. І як він закричав, то заговорили сім гробів голосами своїми. 4 А як заговорили сім гробів голосами своїми, я хотів був писати. Та я почув голос із неба, що до мене казав: „Запечатай оте, що сім гробів казали, і того не пиши!“ 5 А Ангол, що я бачив його, як стояв він на морі й землі, зняв до неба правіцю свою 6 та й поклявся Живучим по вічні віки, Який створив небо та те, що на ньому, і землю та те, що на ній, і море й що в нім, — що вже часу не буде, (aiōn g165) 7 а дня голосу сьомого Ангола, коли він засурмить, довершиться Божа таємниця, як Він благовістив був Своім рабам пророкам. 8 І голос, що я чув його з неба, став знов говорити зо мною й казати: „Піди, та візьми розгорнену книжку з руки Ангола, що стоїть на морі й землі“. 9 І пішов я до Ангола та й промовив йому, щоб дав мені книжку. А він мені каже: „Візьми, і з'їж її! І гіркість учинить вона для твого живота, та в устах твоїх буде солодка, як мед“. 10 І я взяв з руки Ангола книжку та й з'їв її. І була вона в устах моїх, немов мед той, солодка. Та коли її з'їв, вона гіркість зробила в моїй животі... 11 І сказали мені: „Ти мусиш знову пророкувати про народи, і поган, і язїки, і про багато царів“.

11 І дано тростину мені, подібну до палиці, і сказано: „Устань, і зміряй храма Божого й жертівника, і тих, хто вклоняється в ньому. 2 А двір, що за храмом, лиши та не міряй його, бо він даний поганам, — і сорок два місяці будуть топтати вони святе місто. 3 І звелю Я двом свідкам Своїм, і будуть вони пророкувати тисячу

двісті й шістьдесят день, зодягнені в волосяницю. **4** Вони — дві оливки і два світильники, що стоять перед Богом землі. **5** І коли б хто схотів учинити їм кривду, то вийде огонь з їхніх уст, — і поїсть ворогів їхніх. А коли хто захоче вчинити їм кривду, — той отак мусить бути забитий. **6** Вони мають владу небо замкнути, щоб за днів їхнього пророцтва не йшов дощ. І мають владу вони над водою, — у кров обертати її, і вдарити землю всілякою карою, скільки разів вони сouchуть. **7** А коли вони скінчать свідोцтво своє, то звірина, що з безодні виходить, із ними війну поведе, — і вона їх переможе та їх повбиває. **(Abyssos g12)** **8** І їхні трупи полишить на майдані великого міста, що зветься духовно Содом і Єгипет, де й Господь наш був розп'ятий. **9** І багато з народів, і з племен, і з язиків, і з поган будуть дивитися півчверта дні на їхні трупи, не дозволять покласти в гробі їхніх трупів. **10** А мешканці землі будуть тішитися та радіти над ними, і дарунки пошлють один одному, бо мучили ці два пророки мешканців землі. **11** А по півчверта днів дух життя ввійшов у них від Бога, — і вони повставали на ноги свої. І напав жах великий на тих, хто дивився на них! **12** І почувли вони гучний голос із неба, що їм говорив: „Зйдіть сюди!“ І на небо зійшли вони в хмарі, і вороги їхні дивилися на них. **13** І тієї години зчинився страшний землетрус, і десята частина міста того завалилась... І в цім трусі загинуло сім тисяч людських імен, а решта обгорнена жахом була, — і вони віддали славу Богу Небесному! **14** Друге горе минуло! Ото незабаром настане за ним третє горе!“ **15** І засурмив сьомий ангол, — і на небі зчинились гучні голосі, що казали: „Перейшло панування над світом до Господа нашого та до Христа Його, — і Він зацарює на вічні вікі!“ **(aiōn g165)** **16** І двадцять чотири старці, що на престолох своїх перед Богом сидять, попадали на обличчя свої, та й уклонилися Богові, **17** кажучи: „Дяку складаємо Тобі, Господи, Боже Вседержителю, що Ти є й що Ти був, що прийняв Свою силу велику та й зацарював! **18** А погани розлютілися, та гнів Твій прийшов, і час настав мертвих судити, і дати заплату рабам Твоїм, пророкам і святим, і тим, хто Ймення Твого боїться малим і великим, і знищити тих, хто нищить землю“. **19** І розкрився храм Божий на небі, — і ковчег заповіту Його в Його храмі з'явився. І зчинилися блискавки, і гуркіт, і гроби, і землетрус, і великий град.

12 І з'явилась на небі велика ознака: Жінка, зодягнена в сонце, а під ногами її місяць, а на її голові вінок із дванадцяті зір. **2** І вона мала в утробі, і кричала від болю, та мучки терпіла від породу. **3** І з'явилася інша ознака на небі, — ось змії червоноогняний, великий, що мав сім голів та десять рогів, а на його головах сім вінців. **4** Його хвіст змії третину зір із неба та й кинув додолу. І змії стояв перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли вродить. **5** І дитину вродила вона чоловічої статі, коли всі народи має пасти залізним жезлом. І дитина

її була взята до Бога, і до престолу Його. **6** А жінка втекла на пустиню, де вона мала місце, від Бога для неї вготоване, щоб там годували її тисячу двісті шістьдцят день. **7** І сталась на небі війна: Михаїл та його анголі вчинили зо змієм війну. І змії воював та його анголі, **8** та не втрималися, і вже не знайшлося їм місця на небі. **9** І скінений був змії великий, вуж стародавній, що зветься диявол і сатана, що зводить світ, і скинений був він додолу, а з ним і його анголі були скинені. **10** І я почув гучний голос на небі, який говорив: „Тепер настало спасіння, і сила, і царство нашого Бога, і влада Христа Його, бо скинений той, хто братів наших скаржив, хто перед нашим Богом оскаржував їх день і ніч! **11** І вони його перемогли кров'ю Агнца та словом свого засвідчення, і не полюбили життя свого навіть до смерти! **12** Через це звеселіся ти, небо, та ті, хто на нім пробує! Горе землі та морю, до вас бо диявол зійшов, маючи лютьє велику, знаючи, що короткий час має!“ **13** А коли змії побачив, що додолу він скінений, то став переслідувати жінку, що вродила хлоп'я. **14** І жінці дані були два крила великого орла, щоб від змії летіла в пустиню до місця свого, де будуть її годувати час, і часі, і півчасу. **15** І пустив змії за жінкою з уст своїх воду, як річку, щоб річка схопила її. **16** Та жінці земля помогла, — і розкрила земля свої уста, та й випила річку, яку змії пустив із своїх уст. **17** І змії розлютувався на жінку, і пішов воювати з останком насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідоцтво Ісусове.

13 І я став на морському піску. І я бачив звіріну, що виходила з моря, яка мала десять рогів та сім голів, а на рогах її було десять вінців, а на її головах богозневажні іменá. **2** А звірина, що я її бачив, подібна до рися була, а ноги її — як ведмєжі, а паща її — немов лєв'яча паща. І змії дав їй свою силу, і престола свого, і владу велику. **3** А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смертельна її вздоровилась. І вся земля дивувалась, слідууючи за звіріною! **4** І вклонилися змієві, що дав владу звірині. І вклонились звірині, говорячи: „Хто до звірині подібний, і хто воювати з нею може?“ **5** І їй дано уста, що говорили зухвалє та богозневажне. І їй дано владу діяти сорок два місяці. **6** І відкрила вона свої уста на зневагу проти Бога, щоб богозневажати Ім'я Його й оселю Його, та тих, хто на небі живе. **7** І їй дано провадити війну зо святими, та їх перемогти. І їй дана влада над кожним племенем, і народом, і язиком, і людом. **8** І їй вклоняться всі, хто живе на землі, що їхні імена не написані в книгах життя Агнца, заклєного від заклáдин світу. **9** Коли має хто вухо, нехай слухає: **10** Коли хто до полону веде, — сам піде в полон. Коли хто мечем убиває, — такий мусить сам бути вбитий мечем! Отут терпеливість та віра святих! **11** І бачив я іншу звіріну, що виходила з землі. І вона мала два роги, подібні ягнчям, та говорила, як змії. **12** І вона

виконувала всю владу першої звірини перед нею, і робила, щоб земля та ті, хто живе на ній, вклонилися першій звірині, що в неї вздорівлена була її рана смертельна. 13 І чинить вона великі ознаки, так що й огонь зводить з неба додолу перед людсьми. 14 І зводить вона мешканців землі через ознаки, що їх дано їй чинити перед звіриною, намовляючи мешканців землі зробити образа звірини, що має рану від меча, та живе. 15 І дано їй вкласти духа образів звірини, щоб заговорив образ звірини, і зробити, щоб усі, хто не поклониться образів звірини, побити були. 16 І зробить вона, щоб усім — малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам — було дано знамено на їхню правіцю або на їхні чола, 17 щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знамена ймення звірини, або числа ймення його. 18 Тут мудрість! Хто має розум, нехай порахує число звірини, бо воно число людське. А число її — шістсот шістдесят шість.

14 І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним сто сорок чотири тисячі, що мають Ім'я Його й Ім'я Отця Його, написане на своїх чолах. 2 І почув я голос із неба, немов шум великої води, і немов гук міцного грому. І почув я голос гусярїв, що грали на гуслах своїх, 3 і співали, як пісню нову перед престолом і перед чотирьомі тваринами й старцями. І ніхто не міг навчитися пісні, окрім цих ста сорока чотирьох тисяч, викуплених від землі. 4 Це ті, хто не осквернівся з жінками, бо чисті вони. Вони йдуть за Агнцем, куди Він іде. Вони викуплені від людей, первїстки Богові й Агнцеві, 5 не знайшлося бо підступу в їхніх устах, бо вони непорочні! 6 І побачив я іншого ангола, що летів серед неба, і мав благовістити вічну Євангелію мешканцям землі, і кожному людові, і племені, і язїку, і народові. (аїѳnіos g166) 7 І він говорив гучним голосом: „Побійтеся Бога та славу віддайте Йому, бо настала година суду Його, і вклонїться Тому, Хто створив небо, і землю, і море, і водні джерела!“ 8 А інший, другий ангол летів слідом і казав: „Упав, упав Вавилон, місто великий, бо лютим вином розпусти своєї він напоїв усі народи!“ 9 А інший, третій ангол летів услїд за ним, гучним голосом кажучи: „Коли хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено на чолі своїм чи на руці своїй, 10 то той питиме з вина Божого гнїву, вина незмішаного в чаші гнїву Його, і буде мучений в огні й сірці перед анголами святими та перед Агнцем. 11 А дим їхніх мук підійматиметься вічні вікі. І не мають спокію день і ніч усі ті, хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено ймення його.“ (аїѳn g165) 12 Тут терпеливість святих, що додєржують заповіді Божі та Ісусову віру! 13 І почув я голос із неба, що до мене казав: „Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, — вони від праць своїх заспокояться, бо їхні діла йдуть за ними слідом“. 14 І я глянув, — і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Людського Сина. Він мав на Своїй голові золотого вінця, а в руці Його

гострий серп. 15 І інший ангол вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до Того, Хто на хмарі сидів: „Пошли серпа свого й жни, бо настала година пожати, дозріло бо жніво землі!“ 16 І Той, Хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, — і земля була вижата. 17 І інший Ангол вийшов із храму, що на небі, — і він мав гострого серпа. 18 І інший ангол, що мав владу над огнем, вийшов від жєртвника. І він гучним голосом кликнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: „Пошли свого гострого серпа, і позбирай грона зємної виноградини, бо грона її вже доспіли“. 19 І ангол кинув додолу серпа свого, і зібрав виноград на землі, і вкинув в велике чавїло Божого гнїву. 20 І потовчене було чавїло за містом, і потекла кров із чавїла аж до кїнських вуздєчок, на тисячу шістсот стадїй.

15 І бачив я інше знамено на небі, велике та дивне, — сім анголїв, що сім кар вони мали, бо ними кїнчався гнїв Божий. 2 І я бачив щось, ніби як море скляне, з огнем перемішане. А ті, що перемогли звірїну та образа його, і знамено його, і число його ймення, — стояли на морі склянім, та мали гўсла Божі. 3 І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнця, говорячи: „Великі та дивні діла Твої, о Господи, Боже Вседержителю! Справедливі й правдиві дороги Твої, о Царю святих! 4 Хтї Тебе, Господи, не побоїться, та ймення Твого не прославіть? Бо один Ти святий, бо народи всі прийдуть та вклоняються перед Тобою, бо з'явилися суди Твої!“ 5 А по цьому я глянув, — і ось відчинився храм скїнії свідчення в небі, 6 і сім анголїв вийшли з храму, і сім кар вони мали. Вони були вдягнені в шати льняні, чисті й ясні, і підперєзані довкола грудей золотими поясами. 7 І одна з чотирьох тих тварин далі сімом анголам сім чаш золотих, наповнених гнїву Бога, що живе повік віку. (аїѳn g165) 8 І храм переповнився димом від Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не спромїгся ввійти, аж поки не скїнчилися ті сім кар сімох анголїв.

16 І я почув гучний голос із храму, що казав до семи анголїв: „Ідїть, і вилийте на землю сім чаш гнїву Божого!“ 2 І пішов перший ангол, і вилив на землю чашу свою. І шкїдливі та люті болячки обсіли людей, хто мав знамено звірини й вклонявся її образу. 3 А другий ангол вилив свою чашу до моря. І сталася кров, немов у мерця, — і кожна істота жива вмерла в морі. 4 Третій же ангол вилив чашу свою на річкі та на водні джерела, — і сталася кров. 5 І почув я ангола вод, який говорив: „Ти праведний, що Ти є й що Ти був, і святий, що Ти це присудив! 6 Бо вони пролили кров святих та пророків, — і Ти дав їм напитися крови. Вони варті того!“ 7 І я чув, як жєртвник говорив: „Так, Господи, Боже Вседержителю! Правдиві й справедливі суди Твої!“ 8 А ангол четвертий вилив свою чашу на сонце. І дано йому палити людей огнем. 9 І спека велика палила людей, і зневажали вони Ім'я Бога, що має владу над карами тими, — і вони не покаїлися, щоб

славу віддати Йому. 10 А п'ятий ангол вилив чашу свою на престоло звіріни. І загмільося царство її, і люди від болю кусали свої язикі, 11 і Бога Небесного вони зневажали від болю свого й від своїх болячок, — та в учинках своїх не покаялись! 12 Шостий же ангол вилив чашу свою на річку велику Ефрат, — і вода її висохла, щоб приготівити дорогу царям, які від схід сонця. 13 І я бачив, що виходили з уст змія, і з уст звіріни, і з уст неправдивого пророка три дүхи нечисті, як жаби, — 14 це духи дёмонські, що чинять ознаки. Вони виходять до царів усього світу, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога. 15 Ось іду, немов злодій! Блаженний, хто чуйний, і одержує свою береже, щоб нагім не ходити, і щоб не бачили гånби його! 16 І зібрав їх на місце, яке по-еврейському зветься Армагеддон. 17 Сьомий же ангол вилив чашу свою на повітря. І голос гучний залунав від небесного храму з престоло, говорячи: „Сталося!“ 18 І сталися блискавки й гүркіт та грóми, і сталося велике трясіння землі, якого не було, відко́ли людина живе на землі. Великий такий землетрус, такий міцний! 19 І місто велике розпалося на три частини, і попадали людські міста. І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина його лютого гніву. 20 І зник кожен острів, і не знайдено гір! 21 І великий град, як важкі тягарі, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за покарання градом, — бо кара його була дуже велика!

17 І прийшов один із семи анголів, що мають сім чаш, і говорив зо мною, кажучи: „Підійди, — я покажу тобі засудження великої розпусниці, що сидить над багатьма водами. 2 З нею розпусти чинили зёмні царі, і вином розпусти її впивались мешканці землі“. 3 І в дусі повів він мене на пустиню. І побачив я жінку, що сиділа на червоній звіріні, переповненій іменами богозневажними, яка мала сім голів і десять рогів. 4 А жінка була одягнена в порфіру й кармазін, і приоздблена золотом і дорогоцінним камінням та перлами. У руці своїй мала вона золоту чашу, повну гидоти та нечесті розпусти її. 5 А на колі її було написано ім'я, таємниця: „Великий Вавилон, — мати розпусти й гидоти землі“. 6 І бачив я жінку, п'яну від крові святих і від крові мучеників Ісусових, і бачивши її, дивувався я дивом великим. 7 А ангол промовив до мене: „Чого ти дивуєшся? Я скажу тобі таємницю жінки й звіріни, яка носить її, яка має сім голів і десять рогів. 8 Звіріна, яку бачив я, була — і нема, і має вийти з безодні — і піде вона на погибіль. А мешканці землі, що їхні імена не записані в книгу життя від заклáдин світу, дивуватися будуть, як побачать, що звіріна була — і нема, і з'явиться. (Abyssos g12) 9 Тут розум, що має він мудрість. Сім голів — це сім гір, що на них сидить жінка. І сім царів, — 10 п'ять їх упало, один є, другий іще не прийшов, а як прийде, то мусить він трохи пробути. 11 І звіріна, що була — і

нема, і вона — сама вóсьма й з сімох, і йде на погибіль. 12 А десять тих рогів, що бачив ти їх, — то десять царів, що ще не прийняли царства, але приймуть владу царську із звіріною на одну годину. 13 Вони мають одну думку, а силу та владу свою віддадуть звіріні. 14 Вони воюватимуть проти Агнця та Агнець переможе їх, бо Він — „Господь над панамі та Цар над царями“. А ті, хто з Ним, покликані, і вибрані, і вірні“. 15 І говоривши до мене: „Води, що бачив ти їх, де сидить та розпусниця, то народи та люди, і племéна та язикі. 16 А десять рогів, що ти бачив їх, та звіріна, — вони зненавидять розпусницю, спустошать її й обнажать, і з'їдять її тіло, і огнем її спалять. 17 Бо Бог дав їм до серця, щоб волю чинили його, маючи одну думку, і щоб царство своє віддали звіріні, аж поки не виповняться слова Божі. 18 А жінка, яку ти бачив, то місто велике, що панує над царями земними“.

18 Після цього побачив я іншого ангола, що сходив із неба, і що владу велику він мав. І земля освітилась від слави його. 2 І він гучним голосом кликнув, говорячи: „Упав, упав великий Вавилон! Став він оселею дёмонів, і схвищом усякому дүхові нечистому, і схвищом усіх птахів нечистих та ненавидних, 3 бо лютим вином розпусти своєї він напоїв всі народи! І зёмні царі з ним розпусти чинили, а зёмні купці збагатіли від сили розкоші його!“ 4 І почув я інший голос із неба, який говорив: „Вийдіть із нього, люди мої, щоб не сталися ви спільниками грїхів його, і щоб не потрапили в карання його. 5 Грїхи бо його досягли аж до неба, і Бог згадав про неправди його. 6 Відплатить ви йому, як і він вам платив, і вдвоє подвойте йому за вчинки його! Удвоє налийте до чаші, що нею він вам наливав! 7 Скільки він славив себе та розкошував, стільки мўки та смутку завдайте йому! Бо в серці своєму говорив: „Сиджу, як цариця, і я не вдова, і бачити смутку не буду!“ 8 Через це одного дня прийдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спáлений буде огнем, бо міцний Господь, Бог, що судить його!“ 9 І будуть плакати та голосити за ним царі зёмні, що з ним розпусти чинили та розкошували, коли побачать дим пожежі його. 10 Вони через страх його мук стоятимуть здалека та говоритимуть: „Горе, горе, о місто велике, Вавилоне, місто могутне, бо суд твій прийшов однієї години!“ 11 І зёмні купці будуть плакати та голосити за ним, бо ніхто не купує їхнього вантажу, — 12 вантажу золота, і срібла, і каміння дорогоцінного, і перел, і віссону, і порфіри, і шовку, і кармазіну, і всякого дерева запашного, і всякого посуду з слонової кости, і всякого посуду з дорогоцінного дерева, і мідяного, і залізного, і мармурового, 13 і кориці, і шафрану, і пáхощів, і мирри, і ливану, і вина, і оливи, і тонкої мукі, і пшениці, і товару, і овець, і коней, і возів, і рабів, і душ людських. 14 І плоди пожадливі душі твоєї відійшли від тебе, і все сите та світле пропало для тебе,

— і вже їх ти не знайдеш! 15 Купці цими речами, що вони збагатилися з нього, від страху мук його стануть здалека, і будуть плакати та голосити, 16 і казати: „Горе, горе, місто велике, зодягнене в віссон і порфіру та в кармазін, і прикрашене золотом і дорогоцінним камінням та перлами, 17 бо за одну годину згинulo таке велике багатство“. І кожен стернік, і кожен, хто пливає на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, — стали здалека, 18 і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: „Котре до великого міста подібне?“ 19 І вони посипали пірохом голови свої, і закричали, плачучи та голбсючи, і кажучи: „Горе, горе, місто велике, що в ньому з його дорожочінностей збагатилися всі, хто має кораблі на морі, бо за одну годину воно спорожніло! 20 Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним!“ 21 І один сильний ангол узяв великого каменя, як жубу, і кинув до моря, говорячи: „З таким розгоном буде кинений Вавилон, місто велике, — і вже він не знайдеться! 22 І голос гуслярів, і співаків, і сопільників, і сурмачів уже не буде чутий в тобі! І вже не знайдеться в тобі жодного мистця й ніякого мистецтва, і шум жорен уже не буде чутий в тобі! 23 І світло свічника вже не буде світити в тобі, і голос молодого й молодої вже не буде чутий в тобі. Бо купці твої були земні вельможі, бо твоїм ворожбінством були зведені всі народи! 24 Бо в нім знайдено вров пророків, і святих, і побитих усіх на землі“.

19 По цьому почув я на́че гучний голос великого на́товпу в небі, який говорив: „Алілґя! Спасіння, і слава, і сила Господеві нашому, 2 правдиві бо та справедливі судї Його, бо Він засудив ту велику розпусницю, що землю зіпсула своєю розпустою, і помстив за кров Своїх рабів з її рук!“ 3 І вдруге сказали вони: „Алілґя! І з неї дим виступає на вічні вікі!“ (аіѠn g165) 4 І попадали двадцять чотири старці й чотири тварини, і поклонилися Богові, що сидить на престолі, говорячи: „Амін, алілґя!“ 5 А від престолу вишшов голос, що клікав: „Хваліть Бога нашого, усі раби Його, і всі, хто боїться Його, і малі, і великі!“ 6 І почув я ніби голос великого на́товпу, і на́че шум великої води, і мов голос громів гучних, що вигукували: „Алілґя, бо запанував Господь, наш Бог Вседержитель! 7 Радіймо та тішмося, і даймо славу Йому, бо весілля Агнця настало, і жона Його себе приготувала!“ 8 І їй дано було зодягнутися в чистий та світлий віссон, бо віссон — то праведність святих. 9 І сказав він мені: „Напиши: Блаженні покликані на весільну вечерю Агнця!“ І сказав він мені: „Це правдиві Божі слова!“ 10 І я впав до його ніг, щоб вклонитись йому. А він каже мені: „Таж ні! Я співслуга твій та братів твоїх, хто має засвідчення Ісусове, — Богові вклонися!“ Бо засвідчення Ісусове, — то дух пророцтва. 11 І побачив я небо відкрите. І ось білий кінь, а Той, Хто на ньому сидів, звється Вірний і Правдивий, і Він праведно

судить і воює. 12 Очі Його — немов полум'я огняне, а на голові Його — багато вінців. Він ім'я мав написане, якого не знає ніхто, тільки Він Сам. 13 І зодягнений був Він у шату, покрашену кров'ю. А Йому на ім'я: Слово Боже. 14 А війська небесні, зодягнені в білий та чистий віссон, їхали вслід за Ним на білих конях. 15 А з Його уст виходив гострий меч, щоб ним бити народи. І Він пастиме їх залізним жезлом, і Він буде топтати чавило вина лютого гніву Бога Вседержителя! 16 І Він має на шаті й на стігнах Своїх написане ім'я: „Цар над царями, і Господь над панамі“. 17 І бачив я одного ангола, що на сонці стояв. І він гучним голосом клікнув, кажучи до всіх птахів, що серед неба літали: „Ходіть, — і зберіться на велику Божу вечерю, 18 щоб ви їли тіла царів, і тіла тисячників, і тіла сильних, і тіла коней і тих, хто сидить на них, і тіла всіх вільних і рабів, і малих, і великих“. 19 І я побачив звірину, і земних царів, і війська їхні, зібрані, щоб учинити війну з Тим, Хто сидить на коні, та з військом Його. 20 І схоплена була звірина, а з нею неправдивий пророк, що ознаки чинив перед нею, що ними звів тих, хто знамено звірини прийняв і поклонився був образіві її. Обоє вони були кинені живими до огняного озера, що сіркою горіло. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 А решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст Його. І все птаство наїлося їхніми трупами.

20 І бачив я ангола, що сходив із неба, що мав ключа від безодні, і кайдани великі в руці своїй. (Abyssos g12) 2 І схопів вій змія, вужа стародавнього, що диявол він і сатанá, і зв'язав його на тисячу років, — 3 та й кинув його до безодні, і замкнув його, і печатку над ним поклав, щоб народи не зводив уже, аж поки не скінчиться тисяча років. А по цьому він розв'язаний буде на короткий час. (Abyssos g12) 4 І бачив я престоли та тих, хто сидів на них, — і суд їм був даний, — і душі стятих за свідчення про Ісуса й за Слово Боже, які не вклонилися звірині, ані образіві її, і не прийняли знамена на чбл своєї та на руку свою. І вони ожили, і царювали з Христом тисячу років. 5 А інші померлі не ожили, аж поки не скінчиться тисяча років. Це перше воскресіння. 6 Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влади, але вони будуть священниками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу років. 7 Коли ж скінчиться тисяча років, сатанá буде випущений із в'язниці своєї. 8 І вийде він зводити народи, що вони на чотирьох краях землі, Г'бга й Маг'бга, щоб зібрати їх до бою, а число їхне — як морський пісок. 9 І вийшли вони на ширину землі, і оточили табір святих та улюблене місто. І зійшов огонь з неба, — і пожер їх. 10 А диявол, що зводив їх, був укинений в озеро огняне та сірчане, де звірина й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні вікі. (аіѠn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 І я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лица Його втекла

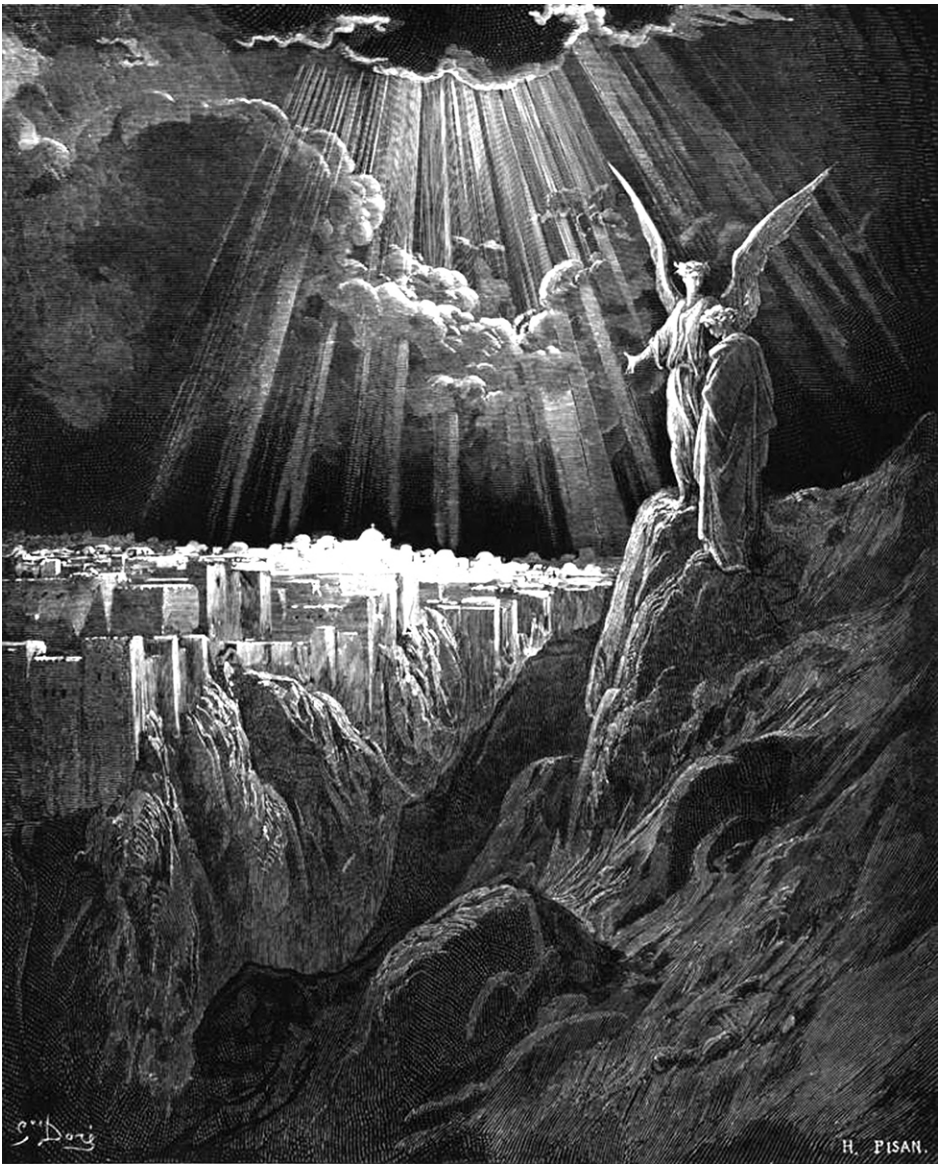
земля й небо, і місця для них не знайшлось. 12 І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І розгорнулись книги, і розгорнулася інша книга, — то книга життя. І суджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. 13 І дало море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і суджено їх згідно з їхніми вчинками. (Hadēs g86) 14 Смерть же та ад були кинені в озеро огняне. Це друга смерть, — озеро огняне. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 А хто не знайшовся написаним в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 І бачив я небо нове й нову землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не було. 21 я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалім, що сходить із неба від Бога, що був приготований, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. 3 І почув я гучний голос із престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними! Вони будуть наро́дом Його, і Сам Бог буде з ними“, 4 „і Бог кожду сльозу з очей їхніх зітре“, і не буде вже смерти. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не буде, бо перше минулося!“ 5 І сказав Той, Хто сидить на престолі: „Ось нове все творю!“ І говорить: „Напиши, що слова ці правдиві та вірні!“ 6 І сказав Він мені: „Сталося! Я Альфа й Омега, Початок і Кінець. Хто прагне, тому дармо Я дам від джерела живої води. 7 Переможець наслідить усе, і Я буду Богом для нього, а він Мені буде за сина! 8 А лякливим, і невірним, і мерзким, і душогубам, і розпунікам, і чарівникам, і ідолянам, і всім неправдомовцям, — їхня частина в озері, що горить огнем та сіркою“, а це — друга смерть! (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 І прийшов до мене один із семи анголів, що мають сім чаш, наповнених сімомá останніми карами, та й промовив до мене, говорячи: „Ходи, покажу́ я тобі невісту, жону Агнца“. 10 І заніс мене духом на гору велику й високу, і місто велике мені показав, — святий Єрусалім, що сходить із неба від Бога. 11 Славу Богу він має. А світлість його подібна до каменя дорогоцінного, як каменя яспіса, що блищить, як кришталь. 12 Мур воно мало великий і високий, мало дванадцять брам, а на брамах дванадцять анголів та ймення написані, а вони — ймення дванадцятьох племён синів Ізраїля. 13 Від сходу три брами, і від півночі три брами, і від півдня три брами, і від заходу три брами. 14 І міський мур мав дванадцять підвалин, а на них дванадцять імен дванадцяти апостолів Агнца. 15 А той, хто зо мною говорив, мав міру, — золоту тростіну, щоб зміряти місто, і брами його і його мур. 16 А місто чотирикутне, а довжинá його така, як і ширинá. І він зміряв місто тростіною на дванадцять тисяч стадій; довжинá, і ширинá, і вишинá його рівні. 17 І зміряв він мура його на сто сорок чотири лікті міри людської, яка й міра ангола. 18 Його мур був збудований з яспісу, а місто було — шире золотого, подібне до чистого скла. 19 Підвалини муру миського

прикрашені були всяким дорогоцінним камінням. Перша підвалина — яспіс, друга — сапфір, третя — халкідон, четверта — смарагд, 20 п'ята — сардонікс, шоста — сардій, сьома — хризоліт, восьма — беріл, дев'ята — топаз, десята — хрисопрас, одинадцята — якінт, дванадцята — аметист. 21 А дванадцять брам — то дванадцять перлін, і кожна брама зокре́ма була з однієї перліни. А вулиці міста — шире золото, прозорі, як скло. 22 А храму не бачив я в ньому, бо Господь, Бог Вседержитель — то його храм і Агнець. 23 І місто не має потреби ні в сонці, ні в місяці, щоб у ньому світили, — слава бо Божа його освітила, а світильник для нього — Агнець. 24 І народи ходитимуть у світлі його, а зёмні царі принесуть свою славу до нього. 25 А брами його зачиня́тись не будуть удень, бо там но́чі не буде. 26 І принесуть до нього славу й честь наро́дів. 27 І не ввійде до нього ніщо нечисте, ані той, хто чинить гідоту й неправду, але тільки ті, хто записаний у книзі життя Агнца“.

22 І показав він мені чисту ріку живої води, ясну, мов кришталь, що випливала з престолу Бога й Агнца. 2 Посеред його вулиці, і по цей бік і по той бік ріки — дерево життя, що родить дванадцять раз плоди, кожного місяця прино́сючи плід свій. А листя дерев — на вздорівлення наро́дів. 3 І жодного прокля́ття більше не буде. І буде в ньому престол Бога та Агнца, а раби Його будуть служити Йому, 4 і побачать лице Його, а ймення Його — на їхніх чо́лах. 5 А но́чі вже більше не буде, і не буде потреби в світлі світильника, ані в світлі сонця, бо освітлює їх Господь, Бог, а вони царюватимуть вічні віки. (aiōn g165) 6 І сказав він до мене: „Це вірні й правдиві слова, — а Господь, Бог д́ухів пророчих, послав Свого ангола, щоб він показав своїм рабам, що незаба́ром статися мусить. 7 Ото, незаба́ром приходжу. Блаженний, хто зберігає пророчі слова цієї книги!“ 8 І я, Іван, чув і бачив оце. А коли я почув та побачив, я впав до ніг ангола, що мені це показував, щоб вклонитись йому. 9 І сказав він до мене: „Таж ні! Бо я співслуга твій і братів твоїх пророків, і тих, хто зберігає слова цієї книги. Богові вклонися!“ 10 І сказав він до мене: „Не запечáтуй слів пророцтва цієї книги. Час бо близький! 11 Неправедний — хай чинить неправедність ще, і поганій — хай ще опогáнюється. А праведний — хай ще чинить праведність, а святий — нехай ще освячується! 12 Ото, незаба́ром приходжу, і зо Мною запла́та Моя, щоб кожному віддати згідно з ділами його. 13 Я Альфа й Омега, Перший і Останній, Початок і Кінець. 14 Блаженні, хто випере ша́ти свої, щоб мати право на дерево життя, і ввійти бра́мами в місто! 15 А поза ним будуть пси, і чарівники, і розпуніки, і душогуби, і ідоляни, і кожен, хто любить та чинить неправду. 16 Я, Ісус, послав Свого Ангола, щоб засвідчити вам це у Церкв́ах. Я корінь і рід Давідів, зоря ясна і досвітня! 17 А Дух і невіста говорять: „Прийди!“ А хто чує, хай

каже: „Прийди!“ І хто прагне, хай прийде, і хто хоче, хай воду життя бере дармо!“ **18** Свідкую я кожному, хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть що, та накладе на нього Бог кари, що написані в книзі оцій. **19** А коли хто що відійме від слів книги пророцтва цього, то відійме Бог частку його від дерева життя, і від міста святого, що написане в книзі оцій. **20** Той, Хто свідкує, говорить оце: „Так, — незабаром прийду!“ Амінь. Прийди, Господи Ісусе! **21** Благодать Господа нашого Ісуса Христа зо всіма вами! Амінь.

*І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалім, що сходить із неба від Бога, що був
приготований, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. І почув я гучний голос із
престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними!
Вони будуть народом Його, і Сам Бог буде з ними“,
Об'явлення 21:2-3*

Керівництво для Читачів

Український at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Глосарій

Український at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Глосарій +

AionianBible.org/Bibles/Ukrainian---Ukrainian-Ogjenko/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Від Луки 8:31
До римлян 10:7
Об'явлення 9:1
Об'явлення 9:2
Об'явлення 9:11
Об'явлення 11:7
Об'явлення 17:8
Об'явлення 20:1
Об'явлення 20:3

aidios

До римлян 1:20
Юда 1:6

aion

Від Матвія 12:32
Від Матвія 13:22
Від Матвія 13:39
Від Матвія 13:40
Від Матвія 13:49
Від Матвія 21:19
Від Матвія 24:3
Від Матвія 28:20
Від Марка 3:29
Від Марка 4:19
Від Марка 10:30
Від Марка 11:14
Від Луки 1:33
Від Луки 1:55
Від Луки 1:70
Від Луки 16:8
Від Луки 18:30
Від Луки 20:34
Від Луки 20:35
Від Івана 4:14
Від Івана 6:51
Від Івана 6:58
Від Івана 8:35
Від Івана 8:51
Від Івана 8:52
Від Івана 9:32
Від Івана 10:28
Від Івана 11:26
Від Івана 12:34
Від Івана 13:8
Від Івана 14:16

Дії 3:21
Дії 15:18
До римлян 1:25
До римлян 9:5
До римлян 11:36
До римлян 12:2
До римлян 16:27
1 до коринтян 1:20
1 до коринтян 2:6
1 до коринтян 2:7
1 до коринтян 2:8
1 до коринтян 3:18
1 до коринтян 8:13
1 до коринтян 10:11
2 до коринтян 4:4
2 до коринтян 9:9
2 до коринтян 11:31
До галатів 1:4
До галатів 1:5
До ефесян 1:21
До ефесян 2:2
До ефесян 2:7
До ефесян 3:9
До ефесян 3:11
До ефесян 3:21
До ефесян 6:12
До филип'ян 4:20
До колоссян 1:26
1 Тимофію 1:17
1 Тимофію 6:17
2 Тимофію 4:10
2 Тимофію 4:18
До Тита 2:12
До євреїв 1:2
До євреїв 1:8
До євреїв 5:6
До євреїв 6:5
До євреїв 6:20
До євреїв 7:17
До євреїв 7:21
До євреїв 7:24
До євреїв 7:28
До євреїв 9:26
До євреїв 11:3
До євреїв 13:8
До євреїв 13:21
1 Петра 1:23

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aionios

Від Матвія 18:8
Від Матвія 19:16
Від Матвія 19:29
Від Матвія 25:41
Від Матвія 25:46
Від Марка 3:29
Від Марка 10:17
Від Марка 10:30
Від Луки 10:25
Від Луки 16:9
Від Луки 18:18
Від Луки 18:30
Від Івана 3:15
Від Івана 3:16
Від Івана 3:36
Від Івана 4:14
Від Івана 4:36
Від Івана 5:24
Від Івана 5:39
Від Івана 6:27
Від Івана 6:40
Від Івана 6:47
Від Івана 6:54
Від Івана 6:68

Від Івана 10:28
Від Івана 12:25
Від Івана 12:50
Від Івана 17:2
Від Івана 17:3
Дії 13:46
Дії 13:48
До римлян 2:7
До римлян 5:21
До римлян 6:22
До римлян 6:23
До римлян 16:25
До римлян 16:26
2 до коринтян 4:17
2 до коринтян 4:18
2 до коринтян 5:1
До галатів 6:8
2 до солунян 1:9
2 до солунян 2:16
1 Тимофію 1:16
1 Тимофію 6:12
1 Тимофію 6:16
2 Тимофію 1:9
2 Тимофію 2:10
До Тита 1:2
До Тита 3:7
До Филимона 1:15
До євреїв 5:9
До євреїв 6:2
До євреїв 9:12
До євреїв 9:14
До євреїв 9:15
До євреїв 13:20
1 Петра 5:10
2 Петра 1:11
1 Івана 1:2
1 Івана 2:25
1 Івана 3:15
1 Івана 5:11
1 Івана 5:13
1 Івана 5:20
Юда 1:7
Юда 1:21
Об'явлення 14:6

eleēsē

До римлян 11:32

Geenna

Від Матвія 5:22
Від Матвія 5:29
Від Матвія 5:30
Від Матвія 10:28
Від Матвія 18:9
Від Матвія 23:15
Від Матвія 23:33
Від Марка 9:43

Від Марка 9:45
Від Марка 9:47
Від Луки 12:5
Якова 3:6

Hadēs

Від Матвія 11:23
Від Матвія 16:18
Від Луки 10:15
Від Луки 16:23
Дії 2:27
Дії 2:31
1 до коринтян 15:55
Об'явлення 1:18
Об'явлення 6:8
Об'явлення 20:13
Об'явлення 20:14

Limnē Pyr

Об'явлення 19:20
Об'явлення 20:10
Об'явлення 20:14
Об'явлення 20:15
Об'явлення 21:8

Sheol

Буття 37:35
Буття 42:38
Буття 44:29
Буття 44:31
Числа 16:30
Числа 16:33
Повторення Закону 32:22
1 Самуїлова 2:6
2 Самуїлова 22:6
1 царів 2:6
1 царів 2:9
Йов 7:9
Йов 11:8
Йов 14:13
Йов 17:13
Йов 17:16
Йов 21:13
Йов 24:19
Йов 26:6

Псалми 6:5
Псалми 9:17
Псалми 16:10
Псалми 18:5
Псалми 30:3
Псалми 31:17
Псалми 49:14
Псалми 49:15
Псалми 55:15
Псалми 86:13
Псалми 88:3
Псалми 89:48

Псалми 116:3
Псалми 139:8
Псалми 141:7
Приповісті 1:12
Приповісті 5:5
Приповісті 7:27
Приповісті 9:18
Приповісті 15:11
Приповісті 15:24
Приповісті 23:14
Приповісті 27:20
Приповісті 30:16
Екклезіяст 9:10
Пісня над піснями 8:6

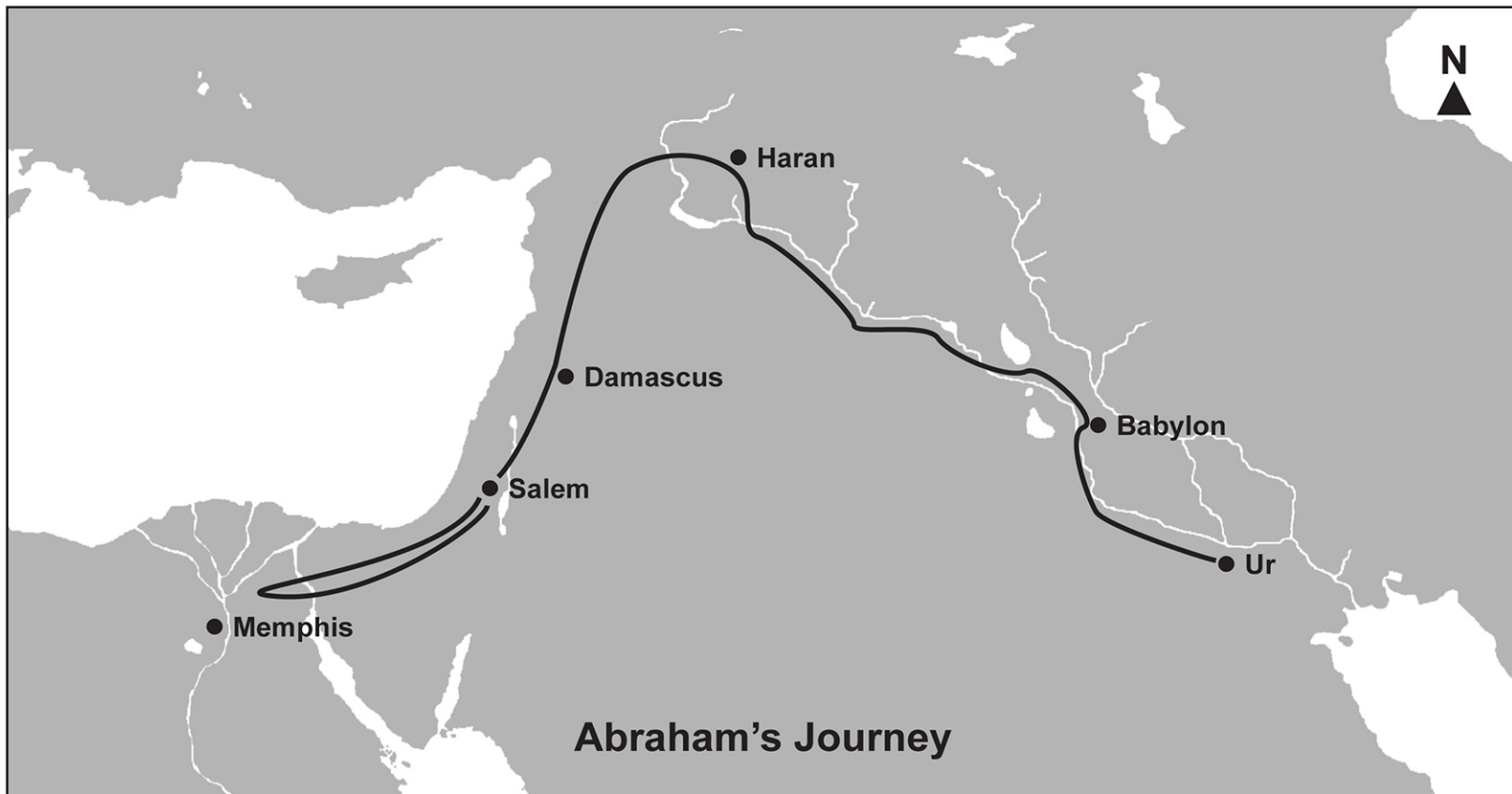
Ісаїя 5:14
Ісаїя 7:11
Ісаїя 14:9
Ісаїя 14:11
Ісаїя 14:15
Ісаїя 28:15
Ісаїя 28:18
Ісаїя 38:10
Ісаїя 38:18
Ісаїя 57:9
Єзекіїль 31:15
Єзекіїль 31:16
Єзекіїль 31:17
Єзекіїль 32:21
Єзекіїль 32:27
Осія 13:14
Амос 9:2
Йона 2:2
Авакум 2:5

Tartaroō

2 Петра 2:4

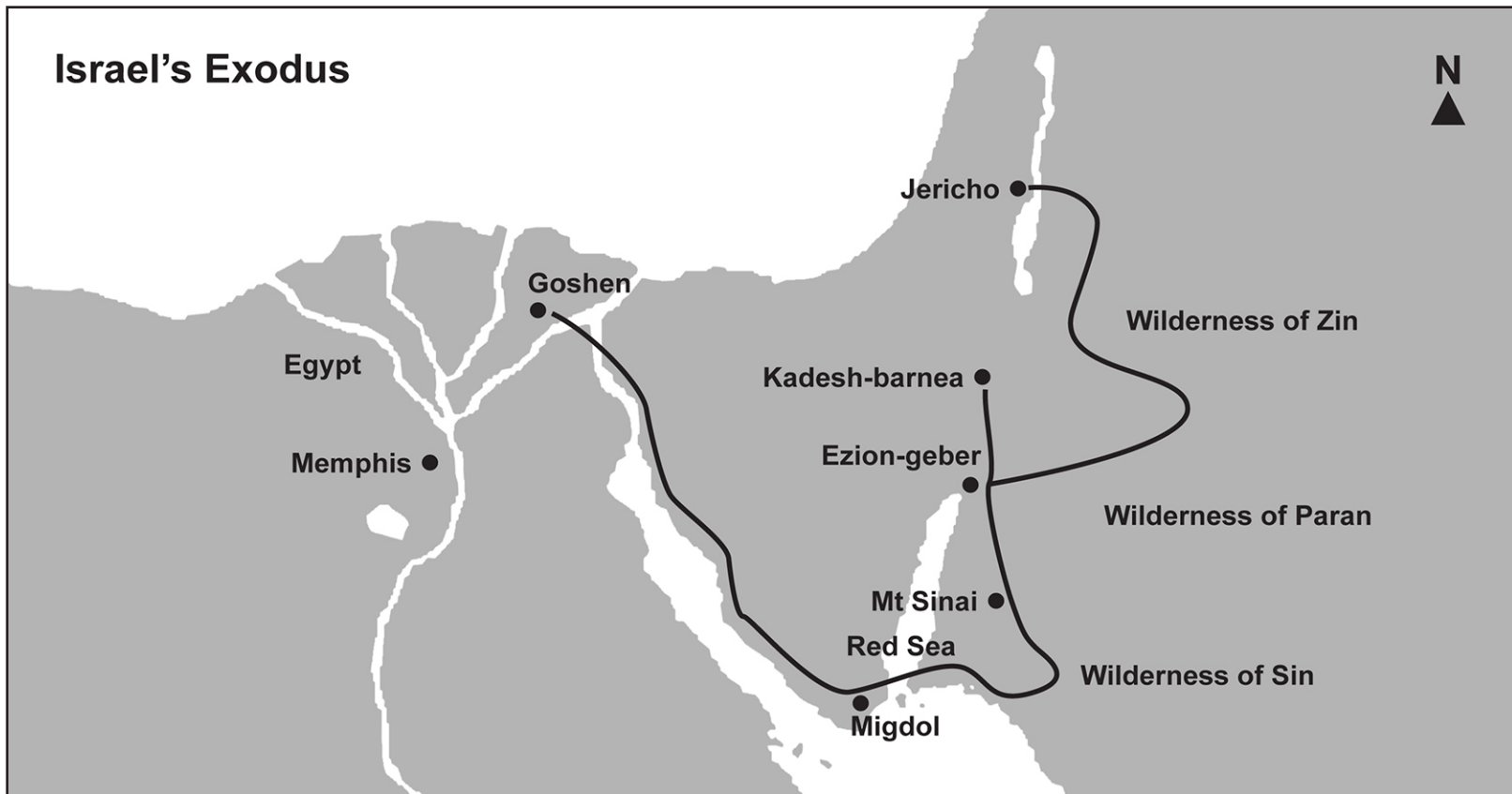
Questioned

Буття 36:2
Ісус Навин 15:22
Ісус Навин 19:26
1 хроніки 7:21

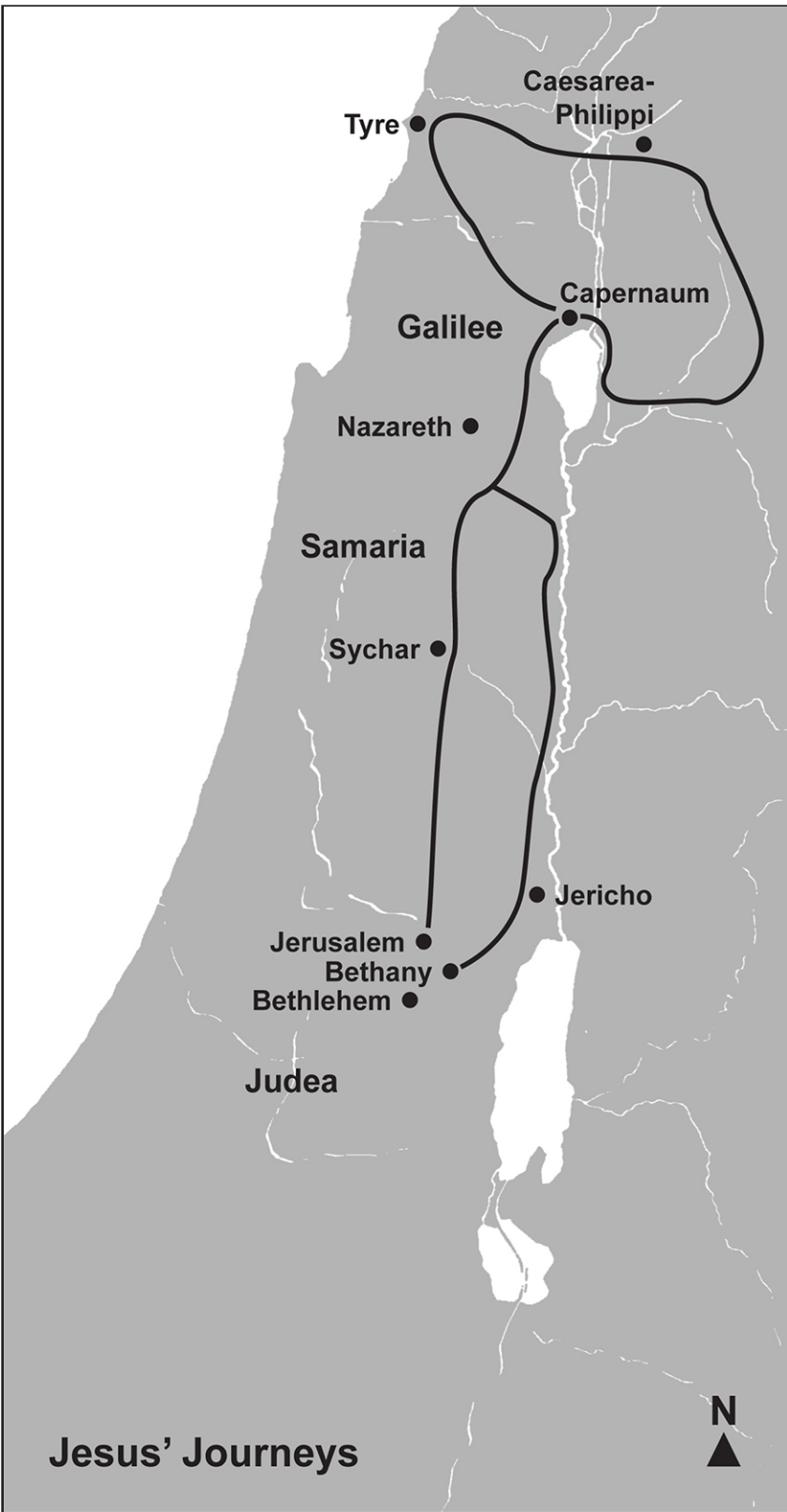

Вірою Авра́ам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. - До євреїв 11:8

Israel's Exodus

І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той нарід, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. - Вихід 13:17

Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох. - Від Марка 10:45

Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіцання Євангелії Божої, - До римлян 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us				
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin				
Where are we? ▶			When are we? ▼						
			Innocence		Fallen			Glory	
▶			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
			God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light		
Son	God's perfect fellowship	John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise				
Holy Spirit		Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers					
Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels		
	Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise					
	Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment					
Angels	Holy	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abbyss		
	Imprisoned			2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus					
	Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10					
	First Beast			Rebelling against Christ Accusing mankind					
	False Prophet								
Satan									
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all				

Доля

Український at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philipians 2:9-11.

World Nations

Тож ідіть, і навчіть всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, - Від Матвія 28:19